

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шкідн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопіїв не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криву 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Чи Ваша церква, приходські будинки, читальня, школа, кооператива є забезпечені в дозволеній законом 1/3 часті в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“? Якщо ні, то виповідajte негайно обезпечення 1/3 часті в П-УВ і цю виповідану часту зголосіть зараз до обезпечення в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Непорозуміння...

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 24. вересня 1929.

аж із останньої гострої статті маршала сойму Дашинського „Невчасні жалі“ ми довідалися авторитетно те, що досі знали лише з поголосок, а саме, що незапрошення українських і білоруських парламентарних лідерів на нараду з урядом у справах бюджету було наслідком виразного застереження прем'єра д-ра Світальського. Про мотиви того ставовища п. Світальського марш. Дашинський нічого нам не сказав. Однак майже одночасно (хоч і не в хронологічному порядку) ми почули теж з авторитетного джерела, чому це й покл. Славек, як голова клубу Б.Б., не уважав за відповідне запитати українських і білоруських представників на нараду у справі конституції; в усякому разі подана про це вістка в цілому ряді газет, де була п. Славеком спростована і тому треба вважати її правдивою. Отже: українські і білоруські клуби не прийшли на листі запрошених або тому, що вони — мовляв — самі свого часу заявили, що „не вмішуватися у внутрішні справи Польщі“. Можна прийняти, що такого аргументу вжив і п. прем'єр Світальський при скрещуванні з листи запрошених клубів „славянських меншостей“. Не входячи в те, наскільки ця причина становища пп. голови ради міністрів і голови клубу Б.Б. є єдиною і правдивою (нам здається, що правдива причина зовсім інша), гадаємо, що недобре буде, коли мовчки прийматися до відома цей формальний аргумент „нерозуміння“ українців, бо таким робом можна би затвердити прецедент уживання такого чудового формального аргументу при різних відповідних нагодах і в будучому.

Отже, щоб „баламутство не ширлося“: ніколи ніякої такої заяви про „невмешування у внутрішні справи Польщі“ з боку Українського Клубу не було, й бути не могло, бо ідея, закладена в тій заяві, настільки пісенітна, що ніякий відповідальний український політик не міг би прийняти її та ще й декларувати, як своє ставовище. Зовсім інша річ негативне відношення до деяких міжнародних умов, а зовсім інша — арештація з основних прав, які випливають із фактичного стану, умовами цими створеного. Зовсім інша річ принциповіше небажання створити історичний прецедент, що представники народу можуть санкціонувати умову, яка розпоряджалася долею того народу не питаючи його про його думку, — а зовсім інша річ боротьба за існування у новостворених умовах: ясна річ, що до цієї боротьби належить забирання голосу в усіх тих справах, в яких він має право забирання з титулу платника податків і давання репутат, себто виконуваних основних обов'язків громадянина. Як це собі польські ділачі уявляють? Що хтось буде носити всі тягарі, які на нього наложено, але теж буде не тільки зрікається можливості зменшення тих тягарів, але навіть не схоже в цій справі забирання голосу? Це величезне непорозуміння...

Але є ще інше. Голова Українського Клубу заявив на засіданні сойму 27. лютого ц. р., що „не звучить конституція польської республіки — до того взагалі великого значіння не привадуємо, бо...“ і тут слідували річеві аргументи: такі слідували річеві аргументи негативного відношення до проекту Б.Б. на зміну конституції. Але з того не виходить, що Український Клуб зрікає свого права і обов'язку забирання голосу при дискусії над зміною конституції, що зрікає права боронитися, скільки сил, проти нових паязів, придуманих на шкоду тому населенню, яке Клуб заступає. Зрештою, це є річ Українського Клубу, як кожного іншого, річ, котрою питання для нього незалежне, а ко-

тре менше важливе. Але він має право „мішатися“ до всіх внутрішніх і закордонних справ, які торкаються польської держави, і „діти верза“ — нема такої державнополітичної справи, до якої „мішатися“ міг би йому хтонебудь заборонити! Можна його всякими засобами від того вмішування усувати (як це роблено в останніх двох випадках), але не можна парлям. представництву накинати тезу, що „що українське — до цього має польська держава право, але що польської держави, до цього українці права не мають“. Інша річ, поскільки ці права можуть бути реалізовані, але само право боротьби за право не слід кваліфікувати. У такій „непорозуміння українське представництво напевно не дасть себе заплутати.

Очевидно, що незапрошення Українського Клубу на одну й другу нараду було подумане у першій мірі як акт демонстрації. Залишаємо на боці мотиви цієї демонстрації, яким є без сумніву — нервозність з приводу щораз гірше заплутаних національних відносин у державі. Отже залишаємо на боці це суцільне непорозуміння, бо за нинішній стан національних відносин у Польщі може винувати українців і білорусинів — переломик із краківського „Курєрка“ чи інший зоб'язуючий настрійний „ін ребус політичний“ ігнорант, але не поважні державні ділачі. Та про це так мимоходом. Важніше є: яке пуття демонстрації, яка відсуває українців від наради, з якої вони абсолютно ніякогосінької анї моральної анї реальної користі й так мати не могли би і яка взагалі згоря стояла сама під знаком занити? Кожен згадати всі перипетії обох тих мертворождалих конференцій (уже нині можна казати напевно, що ініціатива п. Славека зазнала тієї долі, що попередня п. Світальського), то вище ясно, що українцям і білорусинам зроблено лише прислугу, заощаджуючи їм просто чимало часу на наради, відповіді і т. д., кажучи їм — так мовити „автоматично“ — цілою справою ближче не цікавитися. Отже в даному випадку не тільки жадної прикраси „визнання“ „клубом не зроблено, а навпаки, віддано їм прислугу.

Але тут інша річ не лише про демонстрацію. Малося на увазі дві річі: 1) створити прецедент для зломання обов'язуючого досі соймого звичаєвого права формальної рівності всіх клубів і знову висунути одні непольські представництва проти інших. Щодо першого пункту, то він не може йти на рахунок анї прем'єра анї голови клубу Б.Б., бо і уряд і поодинокі клуби мають чейже вільну волю запрошувати до себе на нараду лише тих, яких їм запросити побажаться. Можна було лише дивуватися, що запрошення по такому довільному виборі передав за своїм підписом маршал сойму, що має обов'язок аберігати згадану формальну рівність клубів. Однак із статті марш. Пілеульського довідалися ми, що марш. Дашинський грав справді завалто високу гру — блок Б.Б. і т. зв. лівіці, — щоб підчас тієї гри задля таких „дрібничок“, як український і білоруський клуби, вхвалити в конфлікт з урядом. І тому нарушив свідомо як маршалок засади демократії і добре набуто право сойму.

Щож до висунення одних „меншостей“ клубів проти інших — то це тактика зовсім не нова. Підписаний читав навіть десь теорію якогось польського публіциста, що — мовляв — правому правлячому таборі лекше порозумітися з „неславянськими меншостями“ — їмцими й жидами, — а лівому — із славянськими, українцями й білорусинами. Пригадаймо собі перші часи ліво закрашеного кабінету Сікорського (угода з Антоном Васильчуком і згоди-вість з Тарашкевичем) та історію кабінету братів Грабських (угода з жидами). Аналогія аж надто яскрава, щоб їх розмазувати. Недалека будучність відповість, чи й успіх тієї нової спроби по старій рецепті — буде подібний до попередніх успіхів. Чи знову не покажеться, що цілий отой маневр був справді одним великим непорозумінням?

Чи не покажеться, що той маневр небезпечний, і що обособно може бути аброз творення двох категорій громадян

І. Келони.

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

улажує для своїх членів і запрошених гостей
УКРАЇНЬСЬКА ЗАХОРОНКА І УКРАЇНЬСЬКА БЕСІДА
у Львові в суботу 5. жовтня ц. р.
в САЛЯХ БЕСІДИ, вул. РУТОВСЬКОГО 22.
Музика jazzband-ова. :: Буфет добірний.
613 Початок точно в год. 8-30 веч. 1-1

Льондонські вражіння.

(Від нашого кореспондента.)

Льондон, 20. вересня 1929.

I.

Причини, які мають дуже мало спільного з політикою, знов завели нашого кореспондента на цей бік каналу: Льондон. На двірні Вікторії! автомобілі заїждять на саму стацію, під поїзд — тільки ногою поступити, і ви вже в таксі. А величезного росту поліціянт, що й на стації пильнує порядку, ще й помагає подорожнім покласти клунки в самоході тай дверці за ними приймає — не іза „напівку“, розуміється, якого ніхто й не думає давати, а зі свого урядового обов'язку: піклуватися публичним рухом і полегшувати його, прихильно, приязно та рішуче й без ніякої фаміліярності...

Ці самоходи в середині двірця і цей поліціянт, що без червоної шапки середньо-європейських „урядників руху“ краще від них розв'язує труднощі стаційної сутолоки, — належать до тих кількох (чи кільканадцяти) звершніх особливостей Англії, які зразу таки кидаються в очі новоприбулим.

Але ан таксіви не бере. Навіть не тому, що клунків у вас немає, і не тільки тому, що вони після париських страшенне дорогі, а вже й тому, що волите пуститися пішки в місто — і ноги, скорчені залізничною їздою, витягнете, і з льондонською вулицею свою знайомість відновите.

Ідете собі, дивитесь по людях, по крамничних виставках, по афішах: все воно має тут свій стиль, особливий, відмінний від французького й німецького. Побудете тут кілька днів, то й так привикнете до нього, що й перестанете звертати на нього увагу. Але першого дня він живо захоплює вашу уважливність.

II.

Що передовсім кидається вам в очі в Льондоні наших днів? Без пересадки треба відповісти: знаки величезної популярності англійського міністра й недавнього делегата на гаську конференцію, п. Сновдена. Гаська конференція, яка зробила з цієї людини, радше непривітливої, національного героя, вже за нами, а все таки ще сьогодні скільки-то слідів її видно по вулицях! Що то десь було в самому розгарі конференції!

- Усмішка (Smile) п. Сновдена.
- Вдоволення (gratification) п. Сновдена.
- Драматична відповідь п. Сновдена.
- Бомба п. Сновдена...

Величезні заголовки і написи, на полиналих від сонця полотнах і паперах, ще сьогодні ти-снуть під вашу увагу на всіх вулицях цього безмірного города, від Пікаділі до крайних передмість. Скрізь розліплені сторінки ілюстрованих журналів; бачите там цього „грядучого мужа“ (coming man) з усіх боків: як він входить на конференцію, як з неї виходив, як розмовляв з журналістами всяких народів (з виїмком, розуміється, нашого). Де глянете, скрізь бачите магічне імя Сновдена — повторюємо: коли таке сьогодні, кілька тижнів після Гаги, то що воно було під час Гаги!

Річ тут не в питанні про робітничу партію, чи про соціалістичну програму. Це вибух англійського націоналізму. Стара Англія, з якою, мовляв, по тому боці каналу замало числилися, ця стара Англія прийшла, мовляв, нарешті до слова. А затворив це слово Сновден — зі своєю йоркширською впертістю, зі своїми пристрасними очима, зі своїм блідим обличчям недугої людини, яка без двох пальців і ходити не може.

Хто міг чогось подібного надіятися в цій Англії, якої зверхнім виразником був ще слав-

но холодний і коректний Чемберлен, видержаний а словами, здержливий в рухах, з традиційним моноклем і — з традиційним у консерватистів „франкофільством“.

Саме цим франкофільством тепер і докоряють тут переможеним консерватистам. Франкофільством, тобто задалеко посушеною солідарністю з французькою політикою в Європі.

Польщею тут, на вулиці, ніхто не журиться. Однак не треба бути аж дуже дотепним політиком, щоб здогадатися, що й польська політика післявоєнної Франції теж має своє містечко — але не першорядне, а далеке собі й скромненьке — в тому підйомі англійського націоналізму, який нині вижеться з іменем Сновдена.

III.

В публичній бібліотеці „Таймс-а“ стрічаємо знайомого французя, від давна тут поселеного, кореспондента паризьких і женецьких газет. Перекинувши кілька книжок і кільканадцять газет і журналів, виходимо з ним на вулицю і гнемо до нового великанського, модерно-парадного „Лайонса“ при Оксфордській вулиці: кольосальний, кількоповерховий ресторан, з доступними цінами і з музиками. В ньому — маса народу. Не сотні, а тисячі людей. Услуга жіноча, в чепурненьких чорно-білих, уніформованих костюмах; тільки де-не-де якийсь наглядчик чи контролёр мужського роду: відомаж річ, що в Англії є і чверть мільона надвишки жіночого елемента. В Лондоні ця надвишка розмірно ще більш зазначена, ніж на провінції.

Контролёр знайшов нам столик. Замовивши (обережно, щоб не попастися на якусь неможливу баранину, що й на баранячому лоті усмажену) свій обід, стягаю розмову на „політику“.

— Що воно таке, ця неймовірна популярність Сновдена? — питаюся. — Що вона означає.

— Тільки сліпий не бачить, що робітничий уряд різко завернув цілу лінію англійської закордонної політики. Поведінка Сновдена в Газі і льорда Роберта Сесіля в Женеві, тай переговори, ведені в Америці — все те означає остаточний розрив з „сердечним порозумінням“. Теперішній кабінет думає, що так краще прислужиться британським інтересам — це його право. Але й наш, французів, обов'язок — виділитися з традицій „антантської солідарності“. Знаєте, чому Чемберлен сьогодні такий непопулярний? Тому, що він бупітмо все йшов „у хвості Франції“. Він десь колись мав сказати, що він „любить Францію на чужині“. Цим висловом йому раз-у-раз втирали ніс під час виборчої кампанії. Коли з бідою він і вийшов послом, нужденною більшістю 40 голосів, Гендерсон аж руками сплеснув: „Монокль сера Овстена (Чемберлена) впав! на жаль, він ще не розбитий“. З якою радістю Гендерсон був би привітав погром Чемберлена!...

IV.

Говорить мені таке французький журналіст, добре зорієнтований серед англійських настроїв. Скоштувавши блідого англійського пива і скрикнувши від нього — чи може й від думок, які думав — уста, мій французький товариш, по хвилині, далі міркує:

— А чейже таки Чемберлен є батьком Льюкарна. Невже й це робітничий уряд влічує йому у вину?

— Як? Льюкарно? Адаже вони — партія паціфістів — скромно завважую.

— Так, цим людям вже й Льюкарно занадто франкофільське. Сновден і товариші мріють про іншу угоду, англійсько-німецьку, тобто про Льюкарно без Франції. На це можна й сказати, що є й у Франції дехто, що думає про остаточну ліквідацію антанті (Едварда VII-ого і Делькассє!) і про французько-німецьку угоду, тобто про Льюкарно без Англії...

Мій товариш нетерпляче адригається (він вихований в націоналістичному германофобстві) тай згідно додає:

— Гарний собі результат лейбурської дипломатії!

А ваш кореспондент полинув собі думками від того лондонського столика до тої далекої країни, до тієї „нашої, не-своїї землі“, яка жде такого міжнародного ускладнення, який остаточно заліквідував би плоди антантської політики в цій частині Європи.

В. Панейко.

3 наших зїздів.

I. Зїзд українських географів.

В п'ятницю 27. і в суботу 28. вересня відбувся у Львові в салі Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка перший український зїзд учителів географії, що прибули на нього з цілого краю. Всіх учасників на зїзді 76, в тому числі 27 осіб зпоза Львова. Не прибув, на жаль, проф. д-р Степан Рудницький з Харкова, що оправдав телеграфічно свою відсутність на зїзді недугою.

Відкрив зїзд привітною промовою голова Учительської Громади проф. В. Радзкевич, по ній витала учасників голова географічної секції д-р Олена Степанів-Дашкевич. До президії зїзду вибрано: почесним головою д-ра Ст. Рудницького, дійсним головою доцента краківського університету д-ра В. Кубійовича, заступником голови проф. Богдана Ставничого з Перемишля, секретарями д-ра Дрогомирецького з Рогатина і Богдана Кордюка зі Львова.

В першому дні зїзду відчитано шість рефератів (три передполуднем, три пополудні), а саме: два д-ра Кубійовича і по одному д-ра М. Дольницького, Ю. Полянського, С. Пашкевичівної і П. Сиротюка. По рефератах відбулася оживлена дискусія, в якій забирало слово поважне число промовців. Після першого ранішнього засідання зроблено теж спільну анимку учасників зїзду.

В суботу рано були учасники на показових лекціях географії в наших львівських школах, а потім переводили над ними дискусію. Після того оглянули Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка і зовсім солідну виставу української географічної літератури, шкільних мап то-що. Пополудні радив зїзд над справою організації учителів географії і прийняв у цьому напрямі відповідні висновки.

I. зїзд українських географів у Львові мав наскрізь діловий, поважний характер і був підготований дуже солідно. Користь з нього для його учасників і для науки географії взагалі очевидна.

Новий український єпископ.

Обсадження львівського єпископа-помічника (суфрагана), яке було актуальним майже чотири роки, бо від смерті єп. Бодана в 1926 р., остаточно на днях поладовлено. Від духовенства ще в початку 1927 р. вислано петицію до Риму, щоб на це місце призначено брата митрополита, о. Климентія Ігумена студійського монастиря в Унесі. Однак просяба не віднесла успіху, як кажуть, головню з того приводу, що тепер у Римі з засади роблять молодих людей єпископами, а до того не радо дають брата братові за помічника. Певне були ще в інші причини — політичні.

Вибір апав на о. д-ра Івана Бучка, ректора малої семінарії під назвою „Інституту св. Йосафата“ і професора богослов'я. Номінація два рази був іменований єпископом (перший раз для надійських українців), і за обома наворотами випрошувався, але цим другим разом Апост. Престол не узяв до уваги його просяби. Безперечно це гарна черта в характері Номінації — така безпретенційність.

Родився він 1. X. 1891. р. в Германові, повіт Львів, як син тамошнього дяка, що й досі там живе. Гімназію скінчив у Львові, був відзначений філолог. Теологію скінчив у Римі, де й докторизувався. Відси то й взяв своє знайомство з римськими достойниками, котрі подружили його й проти його волі уперто підносили його кандидатуру на єпископа.

Висвятив його в Римі 21. II. 1916 болгарський єпископ Младенов. Вернувшись до Львова, о. Бучко спершу був сотрудником у св. Юра у Львові й конципіентом консисторської канцелярії. Потім був префектом дух. семінарії через три і пів року. В 1919 р. під час польсько-української війни став організувати малу семінарію (в давній „Дяківській бурсі“ на ул. П. Снарки у Львові), зачинаючи в 7. хлопцями. Нині цей його інститут має вже своє ім'я, звичайно називають його „бурса о. Бучка“, а виховується в ньому около 90 учеників.

В 1923 р. Номінація був секретарем Апост. візитатора Дженокія. Від 1920 р. викладав фундаментальну теологію на нашій богосл. виділі. Два рази організував паломництво до Риму, за що був відзначений хрестом заслуги і золотим медалем. Від кількох літ є радником митроп. консисторії і просинодальним екзаменатором. В неділю 29. IX. відбулась його інсталяція на архидіакона митроп. капітули, а як єпископ-помічник має стати генеральним вікарієм. Єпископ св. священства прийме в Римі, куди виїжджає кождо 7. X.

Номінація — особа загальнолюблена у Львові, як духовними, так і світськими, котрі його ближче знають. Зваживши, що Номінація належить до найцінніших прихильників митрополита, його номінацію треба брати як акт признавання Апост. Престола для митрополита.

Номінації складаємо щирі гратуляції.

ФЕДІР ДУДКО.

Поваги до критики.

(Дещо з нагоди критичних виступів д-ра М. Рудницького.)

Відступаючи від загальноприйнятого правила, поміщуємо голос автора, що не є спростуванням, не зміною в цій статті ні мови, ні правопису. — Редакція.

Завжди був і є тої думки, що критика взагалі, а літературна критика зокрема, є тим необхідним каменярським правилом, без якого не існувало б ні одної будови на світі. А коли б така й існувала, то своєю безформенною накопиченістю матеріалу не сміла б претендувати на назву того, чим вона повинна б бути — будови.

Є один такий основний закон архітектоники, який відомий у культурних народів, що встигли виробити для себе всілякі життєві й мистецькі правила. Звучить він так: мало того, щоб будова була міцна; треба ще подбати про те, щоб вона виглядала міцною.

Звідси — велике завдання критики. З добрим правилом можуть повставати лишні будівлі, які видаються міцними й могутніми, хоч і зроблені з гіршого матеріалу. І наспіхи: скільки цінного міцного матеріалу може марно пропадати там, де не було правила.

І тому всяка критика, приложена туди, де, як у нас, цього цінного матеріалу цілі груді — є класичною передумовою культурного й мис-

тецького розвитку організму-нації. І тому ті спроби річової критики, з якими виступив в останніх днях на сторінках „Діла“ д-р М. Рудницький в час повної нашої безкритичності й деґустування читача через ту безкритичність — треба тільки щиро й тепло вітати.

Але є й вимоги для критики.

Правило мусить бути непоґрішним. В протинному разі воно не тільки не буде корисним, а зіпсує. В протинному разі воно не тільки не направить, — цілє всякої критики, — а може схитити.

Але й того ще мало. Є певні випробовані способи, як те правило прикладати.

Знаю один такий повчаючий приклад. Відомий професор музики (в Києві) має дуже талановитого, великого учня. Вітху щасливого професора не має границь. Але професорові хочеться видобути від учня те, чого може не в силі дати людська творчість. Іспит. Останній іспит. І от професор відсилав до пробі учня додому з порадою — ще раз, глибше простудіювати тему. Результат: нещасний професор перед бездыханим трупом любимого учня. Від великого не сталося нічого.

Непедагогічність професора? Так. Необережне користування правилом.

О, зміняти користуватися правилом — дуже велика річ. Непедагогічно звиватися критиці шуліком над автором або гримнути громом над його головою. Критика — як той далекий грим: мусить погримувати час-від-часу й тим давати знати про себе. Як також ще більша може „непедагогічність“ такої ситуації, коли критик з авто-

ром ходять разом на пиво, або хрестять дітей один у одного.

Але врешті не в тому справа.

А от у тому, що існує на світі літературний забобон, що авторові „не випадає“ відповідати на закиди критика.

Можливо, де має де-яке своє виправдання. Принаймні годі, коли річевість цих закидів очевидна й незаперечена. Але уважаю абсолютним обов'язком усякого автора вказати критикові на ті недогляди й недоречності в його роботі над авторськими творами, які тільки можуть ширити баламутство в широких масах, що завжди сліпо критики звикли приймати за останнє слово.

І от в цих цілях *sine ira* хочу вказати шановному критикові на ці місця в його писаннях, які невідповідно освітлюють твори автора цих рядків.

Питання: як мій шановний критик на підставі початкових томів повісті (бо ті два томи, які він взяв „у роботу“ — є тільки третьою цілою повісті) робити виводи, обов'язкові для всієї повісті?

Інтуїція — може відповісти критик.

В такому разі власне цієї інтуїції забракло шановному критикові, бо ті рядки, які подиктовані його „інтуїцією“, гримать проти дійсності й адуому скритикованого твору.

Ціла „навала“ його на 2-ий томик повісті, яка називається „Квітти й кров“. Коли б критик виявив бажання знати де-які технічні подробиці виходу цього тому в світ (а про це він дуже злегко міг би дізнатися й без свого бажання, адлябачись з видавцями книжки майже не що дня) —

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Невідклична ревізія.

Польська преса займається тепер здебільшого чужодержавними справами, зомінаючи внутрішні. У ще більшій мірі мусить виникнути внутрішня справа польської преси, пермуючи інстинктом самозбереження. Тільки санаційні органи можуть дозволити собі на розгляд внутрішніх справ, але вони пускають на них дельбильного веселювого освітлення. Особливо ж. як меншостевий kwestія вони вертяться біля справляючого відношення до населення адміністрації і „господарчого добробуту“, трактуючи людей як тварину. Не будемо зупинятися навіть над цим явищем. Зрозуміло чому? Та чим поруч самовдоволення санаційної преси прослідкує голос критичний. Таким голосом є стаття санаційного „Курера Віленського“ про konieczność ревізії національної політики.

Мовляв, дотепершня національна політика нічого не вдалося. Нарікають на неї польські націоналісти, а одночасно нац. меншості не віддають зросту приналежності до держави. Польська національна політика не має виразного напрямку, не має розумної мети.

„Коли Пруси вели тактистичну політику, була вона підла, нікчемна (і дурна, як описує живитися), але мала ясну, патялну мету. Безумовно те саме треба сказати про русифікаторську політику царату. Скадалічне банкрутство цих систем, алавалось би, раз на все повинно би відібрати урядом охоту брати зразок із подібних прикладів. Однак все-таки треба признати, що була це рішуча політика. Віте польський національний політиці неостанній напрямку — навіть злого (?). Вистане переглянути провінційналістичні кореспонденції в щоденниках, щоб переконатися, що по суті кожний воєвода, кожний староста, навіть кожний віт політикує на свою руку. І вийде дивного, що так діється. Аж нащо часто стрічаємо ялові спори на тему: чи Польща є „національною“ державою, чи „державою національних меншостей“, — але все те є фантастичними імпровазіями тому, що наші статистики не збуджують достаточного довіри. Просимо взяти „Школьні Атлас Статистичні“. Находимо тут такі цифри: греко-католики і православні є в Польщі 21.8 проц., а українці і білоруси всього 18.2 проц. Колиб навіть взяти на увагу, що частина уніатів і православних приналежить до російської народності, а частина до польської, то де є білоруси-католики? В такому випадку зроблено виняток, виключно для піднесення кількості поляків. Бюча у вічі тенденційність, яка мусить підорвати довіру до наукової вартості того шкільного підручника. Поки не будемо знати певно, кільки є в державі поляків, а кільки не-поляків, не можна сподіватися консеквентної, рішучої національної політики. Все вона буде хитка, залежна від того, як дивитися даній воєводи на „тутешніх“, чи староста схоче признавати білорусів-католиків, а ще інший віт поляків мейсєвского виробовідання. Один сляк, другий так, а цілість ні в п'ять ні в одинацять. Треба хотіти справді аналіти дівеність, треба її не лякатися. Переіначуван-

ням на терпеливому папері дівенних підноси нічого не докажуться і нічого не виконається, крім низки помилок, які можуть вести до найфатальніших для держави колізій. По досвідах Росії і Прусу важко бути прихильником політики, яку рада би вести ендесія. Але навіть тама лиха і дурна, однак консеквентна і рішуча політика була би ліпша, як та, що розлазиться на всі боки і не має ніякого компасу. Бо з лихом можна боротися тільки тоді, коли воно має обличчя. Дотепершня система конечно мусить бути зревідована“.

Очевидячки, що й ця стаття є нічим іншим, як тільки замазуванням обличчя польської національної політики. Не є правдою, немов то вона не має ніякого напрямку і мети. Ні, вона має той самий напрямок і ту саму мету, що тому кільки літ. По суті та політика в нічому не змінилася. Авжеж, що поодинокі адміністратори мають свої окремі погляди на національну політику, але коли вони відступають від давно наміченої лінії, то тільки в подробицях.

„Курер Віленський“ з одного боку упрощує справу, а з другого по суті підтримує існуючий стан. Визначення ніби-то неіснуючої напрямної робить він залежним від вірної національної статистики. Правдою є, що — як це стверджують польські статистики: Васілевський, Феліський і ін. — національна статистика сучасної Польщі є наскрізь фантастична. Але чи статистичне підвищення напр. кількості українців на 1 мільон, або навіть зменшення, може рішати про напрямні національної політики? Сяк чи так українців все-таки буде поважна кількість і такий значний відсоток, що думка про їх асиміляцію чи денационалізацію мусить бути думкою ненормального фантаста. Відкладаючи справу до-статистичного виправлення, тим самим відкладається її *ad calendas graecas*, бо ми сумніваємося, чи національна статистика в Польщі буде коли-небудь вірна.

Новий уряд в Австрії.

Минулого четверга австрійський парламент вибрав новий уряд на основі пропозиції президента поліції Шобера, який згодився взяти на себе уряд союзного канцлера.

Заступником канцлера та військовим міністром є посол Вогойна (христ. соц. партія); міністр судівництва — посол горішньо-австрійського союму Сляма (всенімець); міністр соціальних справ — проректор віденського університету проф. Імцер; сільське господарство — посол Федермайр (христ. еусп. партія); торгівля й лучба — бувший президент республіки Гайніш; міністр без портфелю — посол каринтійського союму інженір Шумс (представник союзу країв).

Міністерство фінансів та освіти буде тимчасово вести канцлер Шобер. Означе вже вислано телеграму до проф. Редліха, який є в Америці, з пропозицією, щоб він прийняв уряд міністра фінансів. Міністром освіти мав би стати відомий у світі професор хірургії Айзельбергер.

Новий уряд має аложити заяву, в якій означить, що буде підтримувати рух Гаймвери, наскільки він буде йти легальним шляхом.

За новий сойм ЧСР.

Розв'язання чехословацького парламенту і розписання нових виборів.

Президент ЧСР проф. Масарик декретом розв'язав чехословацький сойм, призначуючи нові вибори на день 27. жовтня. По останнім відомостям речинець виборів буде змінений. З огляду на те, що 27. жовтня припадає жид. свято, то — щоб уможливити повну участь у виборах словацьких і підкарпатських жидів — вибори будуть перенесені на день 20. жовтня. Приспівення речинця виборів ще й тому конечно, що новий сойм мусить погодити бюджет перед кінцем цього року.

Розпущений сойм був вибраний в 1925 р. на шестилітню каденцію. На парламентарну більшість складалося вісім міщанських партій: аграрії або республіканська партія, клерикали або людовці, словацькі клерикали о. Галіки, німці (тєв. активісти) й інші дрібніші групи. Хребетним стовпом міщанської коаліції були аграрії, представники великої земельної власності, і клерикали-людовці, представники дрібної (селянської) власності та міського дрібноміщанства (склепарів, ремісників то-що). Опозицію творили ріжкоманітні соціалістичні групи й — очевидячки — комуністи. Проурядова вісімка була диктатором парламенту і всього державного життя. А одночасно вихід з коаліції хоч би одної проурядової групи розбивав парламентарну більшість і паралізував парламент і уряд.

Як довго на чолі уряду пробував аграрій Швеґля, так довго коаліційна більшість виступала солідарно. З хвилию, коли місце хворого Швеґлі заняв Удржаль, передтим міністр крайової оборони, відносини в коаліції почали псуватися. В коаліційному кабінеті аграрії мали трьох міністрів, а людовці двох. Це відношення втрималося й після приходу до керми кабінетом Удржала, який опершу задержав теку міністра крайової оборони. Але згодом він зрезигнував із цієї теки і на міністра кр. оборони покликав свого однопартійця. Вішковського. З тією хвилию порушено відношення між заступництвом у кабінеті на некористь людовців. Ці останні доматилися третього представника в кабінеті — хоч би без теки, але аграрії не згодилися. Незгода серед хребетних партій довела до захитання рівноваги в уряді і загрозила нормальну працю парламенту. Не воясім здоволені були й німецькі активісти, які своєю участю в кабінеті не досягнули сподіваних користей. Процес Туки у Братиславі, на якого боці стояв о. Галіка, настроїв ворожо до уряду словацьких клерикалів.

Очевидячки, поза цією парламентарною грою, яка захитала міщанською коаліцією, є глибокі розходження між самими міщанськими партіями, між селом і містом, між поодинокими національностями.

Це й довело до передчасного розв'язання парламенту та до розписання нових виборів. Хто виграв, важко передбачити, але в загальному не сподіються різких змін в укладі парламентарнит свл.

він довідався б, що цей том мав бути вдавє більший і тільки деякі вигляди видавництва, яке не хотіло випустити великої книжки на ринок, примусило автора штучно переділити її на два випуски, перший з яких (в якому описані тільки „жівотчки“) й піднав його критиці. Другий же з „жівотками“ (кров) лишився в авторському портфелі аж по цей день і появиться тепер, після змієного плану, тільки, як 4-й випуск роману. Як же міг критик говорити, що „заголовок „Квіти й Кров“ мало виправдує намір автора протиставити кривавим подіям особисті переживання закоханої пари“ і що тут, мовляв, „нема цього наміреного контрасту“, коли власне цей контраст мав бути підкреслений у повісті? „Інтуїції“ критика могла допомогти, коли б він не полінувався глянути на окладинку книжки, й цифра 1 на ній, поставлена, очевидно, не випадково, а з тим, що вона зобов'язує до чогось і автора, і видавництва. Чкаво, що критик не добачив цієї цифри (а та), в той час, коли значайні смертні читачі його не тільки бачили, але й зрозуміли.

Звідси відпадає сам собою закид критика до до відсутності „психологічного“ моменту. Звідси й скороспілий висновок, що „палкі промови в обороні (того й того)... у повісті Дудка не причинили для характеристики дівенних осіб, не помічили засоби акції, а мета сама в собі“.

Власне, коли б шановний критик не поклався в цим закляченням, він побачив би, що ці „палкі розмови“ є тими „причинками для характеристики дівенних осіб“ (принаймні в томі „Квіти й Кров“), і тільки ними.

Звідси й скороспіле припущення, що „ідеологічна метаморфоза закоханою чи закоханою в нежданно перетвореній соціальній атмосфері“ могла б „бути цікавою психологічною студією“. Власне ця „ідеологічна метаморфоза“ й лежить в основі цілого роману, а не тільки скритикованого одного випуску.

Ще одно: „Що саме автор хотів дати нам у своїй повісті?“

Почекайте, почекайте-но, шановний критику. Скінчу — побачите. Повісті пишуться роками (так я прийняв думую й пишу). А повісті, які пишуться в умовах, що терніями (один з них — критична замітка) устеляють шлях до її закінчення, два рази стільки.

Більшого чогось, того, що довгими безсонними ночами непокоїло автора, що десятки разів вимагало переписування цілих розділів — не добачив критик у повісті. Наука для наших письменників: мати на увазі не публіку й критику, а тільки публіку й себе. Все.

Говорить це не самозакоханий, як Нарцис, а суворий і дуже вимогливий до себе автор з великим життєвим і деяким літературним досвідом. Автор, у якого в пам'яті слова одного з Б. Шовіських персонажів, що дуже грівши письменством, але одного разу відповів приятелям, коли його запитали, чи не себе самого він читає: „Панове, не вжє ви такої невисокої думки про мій смак?“

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Два покривджені — автор і критик.

Один із покривджених мною авторів кинув обвинувачення, проти якого боротися не можна. Наша критика має більш й поважніші обов'язки, ніж яканебудь інша. В інших літературах вона оцінює те, що автор написав; у нас вона повинна інформуватися про те, що він ще хоче писати і на підставі цього робити висновок, що він хотів сказати.

Ось приклад. Вибрав собі автор сюжет і ідею. Написав 2 томи, кожний майже на 200 сторінок, дав кожному з них окремі заголовки, а на другому на закінчення поклав навіть дату і місце, де його писав. Видавці і книгарні продають ці два томи й оголошують їх, люди читають і кожний ділиться своїми враженнями, не прочуваючи, що не має до цього... ніяких підстав. Правда: писав Золя кількинацять томів свого циклу „Руґон-Макартів“. Ромен Ролан свого кількатомового „Жан Крістофа“, а Гельсґеті свою повістєву епопею „Форсайт Сагу“ — і після кожного тому критика забирала голос, оцінюючи кожний поодиноким, не користуючись при цьому ніякою лєновидною інтуїцією; що автор пише далі.

А в нас?... Федір Дудко, бігме, не повірять, що мені зробили таку саму кривду, як йому. Вибрав я собі сюжет. Той самий, що він. Про „Чорторія“ і „Квіти й Кров“. Щоб виложити свою свою ідею, хотів я писати широко, й пово-лі. Тоді можна би розяснити: що таке критика-

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

д-р Степан Дмоховський

Львів,

568

вул. Сикстуська, ч. 35.

2-3

Відгомін бомбових замахів
підчас Східних Торгів.

Польська преса про вислідні слідства.

Польські часописи повідомляють, що справа бомбових замахів у зв'язі із Сх. Торгами вияснилася завдяки енергійній праці політичного відділу львівської поліції. Замахи ці виконали члени УВО. На чолі львівського відділу УВО був студент III року філософії львівського університету Володимир Попадюк. Він втягнув до роботи молодих людей, необізнаних із конспіративною роботою. Попадюк крім замахів на Сх. Торги улянував був напад на поштову каретку, що перевозила гроші для одної з держ. фабрик біля Львова. Нападом тим мав керувати Крушельницький. Напад на каретку в ос. хвилі відложив, бо актуальнішими вважали замах на Сх. Торгах. Перед Сх. Торгами планували теж убивство комісара політ. поліції Федунішина, який вів слідство в справі нападу на пошту при в. Глибоній „Сурма“ наклепувала до пікети на Федунішина за биття арештованих виконавців нападу. Та і напад на Федунішина відложили на пізніше.

Правою рукою Попадюка був Тарас Крушельницький студ. II року філософії. Він вербував членів для УВО. Йому вдалося втягнути кількох молодих людей, м. п. *Вос. Кирилюк* 25-літнього хлібороба, сина бувш. дієвиного: *Наорлевича* 21-літнього сина огородинця зі Знесіння; *Вол. Лемішку* 22-літнього урядовця в підприємстві „Наша Хата“; *Льва Гомовського* 20-літнього переплетника; *Вол. Махницького* 27-літнього маш. механіка; *Вол. Добрянського* 24-літнього уч. прив. гімн.; *Ром. Качмарського* гімн. абс. (якого брат відсиджує кару за напад на пошту при вул. Глибоній) та *Андрушка* (якому закладають виконання замаху на гол. двірці) в *Огородника*. Крім тих до того гуртка входили *Ром. Віда*, *Мих. Терещук* і *Ів. Вашик*. Арештовано теж кілька жінок.

Попадюк вистарався вибухових матеріалів: азотного кисню, бензину й екранту. Бомби були але зроблені, тому вибухли скорше, ніж було обраховано. Бомби мали кинути Віда, Терещук і Вашик. Вони оглянули Палату Мистецтва, нафговий шиб, адм. будинок Сх. Торгів і стайні для вистави худоби й дом. птиці. В Палаті Мистецтва мали кинути бомбу підчас присутності мін. Кватковського й ін. являючих держ. урядовців; а рівночасно підпалити три агадані бузники. В дні отворення Сх. Торгів усі три агадані зібралися на Стрийським цвинтарі. Тут прийшов Попадюк, офісний повів їх до ресторану Лемеля при вул. Кохановського. За хвилину приніс їм вибух. матеріал.

чи в ній „каменярське правління“ (!) і „пелі, випробовані спроби, як те правило прикласти“. — чи вільно критикові бути шулікою (Дудко пише „шуліком“; може „жуліком“?), далі: що таке повість, чим історична повість різниться від історії, публіцистики й педагогії. — що значить техніка твору, форма, ідея... словом: було би роботи на п'ять томів. Та редактор, зорсім так само як видавці Дудка, заявив мені: „Ні, це для нас задорого... Скоротіть це до одного фейлетону“. і я скоротив. Те, що мін. сказати ширше, попросив сказати на один раз. І що вишло? Нарешті я повагу критики. Якби замість обмеження до лектури повісті Дудка, я був пішов до його видавця, новата критики була би врятована. Вони були би мені розяснили, що автор двома томами щойно розмахнувся, а далі все буде ясно й цікаво.

А так? Перший докір: „непедагогічно“. Свята правда. Коли автори хотять виховувати повістями молоді, а хтось показує, що це не дуже педагогічна лектура, то цим піднімає їхній авторитет.

Другий докір: „ще більша може „непедагогічність“ такої ситуації, коли критик з автором ходять разом на пиво, або хрестять дітей один у одного“. Це справа світогляд. В нас і інша метода, більше поширена. Ті, які разом п'ють пиво (однопартійники, одновірці і всі, що „роблять в однім інтересі“), вважають, що найбільше ідейною поведінкою є боронити найбільших дурниць своїх кумів, а нападати принципово на кожний виступ своїх „ідейних“ (себто дуже часто: особистих) противників.

Яке ж нас зрозуміння об'єктивності в критиці — вайраним доказом цього, що такий загляд робить мені автор, в якого повісті напроці всього тому ходять пошук себе дружньо у рос-

КІНОТЕАТР
„СТИЛІВІЙ“
ШАШКОВИЧА 5.
Початок в год. 4. попел.

НОВІ ПРЕМ'ЄРА!

Величава подвійна програма 20 актів.

- 1) Геніальний *Ronald Colman* і *Norma Talmadge* в величавім фільмовім архитворі під заголовком: „КІКІ“ (танцюристика в *Follies Bergeres*)
- 2) *Conway Tearle* в прегарній і зворушуючій драмі під заг.: „ЗТОПТАНА ЧЕСТЬ“. Ціни місць: від 50 сот. до 2 зол.

Змовники натрапили на труднощі, бо поліція одержала довірені вісти про підготовані замах на обсадила Сх. Торги. Змовники втратили відвагу. Щойно коло 1. год. вибралися на Сх. Торги. Терещуків вибухла бомба на вул. Полянтовецького. Вибух почув Вашик, який мав підпалити нафту, шиб. З жаху кинув бомбу в корчі й утік. Ром. Віда мав кинути бомбу на адм. будинок Сх. Торгів. Не міг на це рішитися, тому коло 2. год. лише валику в касієрки Ротіани та сказав, що відбере її хтось, поклікуючись на його назвище: Редер. Валика вибухла в год. 9.30.

Як уже згадано, польські часописи твердять, що членів для УВО вербував Тарас Крушельницький. Запрошення „Кружком Українок“ учин. свіву в внес. читальні. Згаданих членів звербував підчас проби жін. хору й обідав їм заплату. Коли вдалося намовити йому трьох перших записатись їх „на револьвер“. Крушельницький передав записанення Попадюкові. Попадюк пояснив їм відносини в організації та попросив як мають визнавати в емент. поліц. і суд. слідстві. Дальших членів: Лемішку, Гомовського, Махницького, Вашика та Добрянського записав на Знесінні. Вбійство Федунішина улянував також Попадюк. („Слово Польське“ пише, що Крушельницький.) Віда мав слідити ком. Федунішина, а вбити його мали Качмарський, Наорлевич, Лемішка та Юр. Онискевич. Вбійства мали доконати на пл. св. Антіопа, де Федунішин щодня висідає з трамваєм між 10 і 11 год. Качмарський, Огородник і Віда споміж страганів мали стріляти у Федунішина, а Наорлевич, Лемішка та Гомовський мали стрілами помогти до втечі обійникам і стріляти до кожного, хто перешкоджає би втечі. Визначено вулиці, якими мали втікати.

Загалом у зв'язі з бомб. замахами сидить у судових арештах 30 людей зі Львова та провінції.

Комунікат ББ.

ББ. оголосив 28. вересня комунікат, у якому сказано, що ББ. заініціював був конференцію не в соїмі, себто на терені політ. боротьби. На конференції можна було устійнити бодай порядок праць комісії та означити ріжні думки. Конференція могла теж спричинити дискусію в справах кооптунції. На пропозицію це соїм. партії (за винятком Рев. Фракції, НІР лівниці, Жид. Клубу та Огр. Хл.) дали відмову відповіді і тим самим ухилилися від того, щоби посприяти вперед конст. справи.

палі революційної боротьби ідейна „уверілка“ й ідейний комуніст. Ім це вільно, а критиків з автором ні.

Немає ради. Коли критик не в силі об'єктивити твору автора, це вже вина одного з двох. А може видавця. Дивно лише, що в таких випадках покривджим уважає себе автор, а не критик. Лава присяжних — читачі — завжди є за покривдженням. А більшість завжди у нас пересвідчена, що автора „нищать“ з якихсь-там неясних, особистих чи партійних мотивів, навіть... коли сказано собі ними взаємно правда не в силі порушити їхніх товариських взаємин.

І навіть ті читачі, що нішком погоджуються з осудом критика, заявляють, що правди не слід говорити прилюдно, бо це непедагогічно й непатріотично. І доказ: несправедливий, оцінений несправедливо вчителем кітчить самотубством. На щастя, відношення критика до письменника не має нічого спільного зі школою, де пишуть „дуже добре“ і „недостаточно“.

І ще раз треба повторити: одна справа літературні прикмети твору, друга — його педагогічно-патріотичний успіх.

Та навіть переносити сумні ярища педагогії до літератури? Адже в цій царині існує один чудовий закон справедливості. Автор і критик звертаються здебільша до зовсім інших читачів. Навіть та сама їхня аудиторія ділиться на дві частини, з яких одна признає рацію авторів, друга критиків. Автор має завжди більше шансів, щоби захопити собою аудиторію, він може користуватись квітами поезії і запахом кроні. А критик мусить навіть захоплення перенести крізь призму холодної рефлексії. Результат? Публіка має жіночу вдачу; її легше промовити до серця, ніж до розуму.

Повітряна фльота Ватикану.

Сензацію в Римі викликало, що Ватикан замовив кілька літаків. Літаки ці, самособом, використані будуть лише для комунікації представників влади Ватикану і мешканців.

Борвій на Флориді.

Із Мінні повідомляють, що жертвою борів в Насаві впадо около 20 людей. Всі будинки згоріли. Телеф. комунікація перервана. Корабель „Принцес Монтань“ розбився об скелі біля Насаві. Його підірвало в кількох місцях.

Зі спортивного життя.

Україна — Світезь 3 : 3 (2 : 2).

Україна II. — Світезь II. 2 : 0 (1 : 0).

До змагань з мистцем львівської Б-ляди Світезь виступила перша дружина України (склад: Новицький (ворота), Грещук, Скретого (оборона), Воробець, Рак, Цимбала (поміч) і Жу. Магоцький, Лисик, Петрів, Терещук (напад). Відсутність нездужуючого Кобзаря, якому лікар наказав відпочинок, давала дуже сильно відчуватися в нападі, що через те стратив на пробованості, а передовсім на доцільності стрілів. Україна була без сумніву дружиною лінійною і технічно переважала свого противника у всіх частях, але тої своєї переваги не змігла використати ефективно. Світезь грав незвичайно амбітно і з великим запалом і цим своїм прикметам завдячує ремісний рісід змагань. Голі для України стріляли Лисик 2 і Магоцький. Видців ок. 800.

Друга дружина України перемогла легко резерв Світезь, при чому гра цих дружин була спокійна до самого кінця — в протиставності до неспокійно-перемові гри обох перших дружин, особливо в другій половині. До того причисляється головню невідциплінована частина нашої клубники, що замість підбадьорити нашу дружину всякими штубацькими вигуками на адресу судді і гравців Світезь робила атмосферу просто постерякою. На будуче такі невідципліновані елементи рішуче не повинні мати місця на українському гриці.

Змагання лігових дружин.

Львів. Рух—Чорні 3:2 (4:1).

Краків. Гарбарня—Варшавянка 5:0 (3:0).

Краків. Кракоція—Легія. 3:3 (1:1).

Варшава. ЛКС—Польонія. 2:1 (1:0).

Лодзь. Туристи—Варга 2:1 (0:1).

Катовиці. Виста—ІФЦ 4:2 (1:2).

За вхід до Ліги.

Львів. Лехія—9 пац. (Седльці) 5:2 (1:1).

Дужання в спортивім цирку.

В четвер (26.) і в п'ятницю (27. вересня) відбулося знову по п'ять дужань. В четвер вийшов Шербінський переможцем над брутальним Горвачком, якого аднекваліфіковано. Тижкий і сильний Вільдінг у 22 мін. поклав Самсона, що в цьому році видимо ослаб. Штекер поклав несподівано колькося Шнайдра вже в першій хвилині, Грінберг у 6 мін. — Швайцбауера. Боротьба Пошофа з Бартником по 20 мінутах не дала висаду. — В п'ятницю цирк мав сензацію, бо до змагань з Пошофом зголосився атлет у масці. Був ним, як виявилось, інструктор тяжкої атлетики Йосиф Верма, якого Пошоф поклав у 7 мін. Висади інших змагань такі: сильний Бартник поклав у 3 мін Горвачка, Самсон у 6 мін. Брікнера, Карі у 4 мін. — Шнайдера (з подвійного веселсона). Остання пара: Шербінський-Грінберг, звела між собою прегарну технічну боротьбу, яка по 20 мінутах не дала нікого висаду.

ПОСМЕРТНІ ЗГADКИ.

Іван Сас-Лісковацький, бувш. радник скарбової палати, комісар Народного Дому; помер 29. вересня в 67-ім році життя. Похований у вівторок 1. жовтня з дому „на-бн при вул. Дзвиницького“ ч. 9. В. П. П.

концерт. Програму його розділили між себе два мішані хори, оркестра і рецитаторка.

„Хор жовківської дільниці під проводом радника Купчинського“, як було видруковано на афішах, розпілених по місті, співав трьома наворотами. Співають з пам'яті, з непоганою справністю в ритміці, зате з меншою в інтонації. Голоси незіспівані. Часто чути „сольові“ пискнення чи гукнення. Одноставного якогось звуку хор не має. Найбільше відчувається це у „forte“. При цьому маленькому складі і неувір'яних голосів виходили такі місця, як „Чи чула ти“ в Леонтовича: „За городом качки пливуть“ — просто комічно. Правда, вина тут і диригента, який наче з розумом заставив тенора і підбасів (басів там не було чути!) співати це місце значно повільніше, як решту композиції, і тим дав своєму хорі нагоду показати всі голосові недостаті. Взагалі ж диригент, як було видно, поклав досить праці коло розучення репертуару, не зумів дідати репертуар. Поруч творів Леонтовича і Людкевича співано ще й річі, які не повинні мати місця на концертній сцені. Під ту категорію попали, на жаль, і „стрілецькі пісні“ Гайворонського, які впроваджені у якусь неможливу „визанку“, написану на мішаний хор у неможливій формі і ще неможливішій гармонізації. Просто прикро вразило виконання О. Нижанковського „Гуляли“ — мішаним хором. Той, хто цю річ, подумав на мужеський хор і як рідко майстерно обчислену на звуковості мужеського хору, „переробив“ на мішаний хор, дав доказ, що цілковито не визнається ні в ріжницях звуковості мужеського й мішаного хорів, ні в композиції самій! Мені просто дивно, що диригент все таки дьвівського хору не звернув на це уваги. Поміняю вже правну сторінку справи: чи смів той незнаний „композитор“ переробляти цю річ без дозволу спадкоємців О. Нижанковського, від якого смерті не минуло ще 30 років? На зверх хор представлявся дуже гарно завдяки одностайному одягови як жінок (білі блузки з уставками на рукавах) так і мушкетерів.

* На мій запит, поставлений присутньому на концерті співакові О. Н. Нижанковському, він відповів, що нічого про це не знає.

Хор з Радехова куди кращий. Це дійсний хор, який не тільки умів дати справді хоральний звук, але й розпоряджає доволі великою кількістю музично-й хорально-вразливих засобів. Не було тих засобів надто багато, але ті, які були, були хором опановані. Зокрема диригент старався не виходити поза звукову й технічну спроможність свого хору. Приміром розвивання від „pianissimo“ до „forte“ було не раз бездоганно переведене, а „forte“ все було в межах звукової спроможності хору як цілості. Деякі місця були таки дійсно гарно й по хоральному відспівані. Слухач, який мимоволі мусів піддатись такому враженню, радо забував про негативні сторінки співу цього хору. Бо й тут не бракувало „сольового“ пискнення чи рикання, і тут повторив диригент кілька разів ту саму фразу з тою самою інтерпретацією. Але цілість була смачна, шляхотна. Тому й жалі було, що радехівський хор не витримав своєї лінії і зламався на славу у „широкій“ публіки, співаючи додатково — „Гандзю“... Рівнож не можу зрозуміти, чому встановлено в програму цього концерту церковний твір російського композитора Архангельського? (До речі, мушу згадати, що цю річ співав рад. хор чи не найкраще з цілого свого репертуару!) Чи не можна було хоч на ювілейний концерт „Просвіти“ заповнити програму виключно українськими творами? Але, що правда, коли такі українськими творами мали бути такі, як „Гімн Просвіти“, що його співав рад. хор під кінець концерту, то краще вже Архангельський! Зверхня поява радехівського хору була теж дуже гарна.

На цьому концерті виступила ще й „оркестра“. Грала „Українську суїту“ великого російського музики Рубінштайна. Перш за все треба пам'ятати, що багатьох чужинців (головно росіян) писали композиції, означувані їх авторами як „українські“. Що в цих творах в найкращому випадку тематика (часом і вся) основана на українській пісні — це ще не значить, що дух цих творів український і що вони по своїй суті українські! А в нашому випадку було місце, означене „tempo di mazurka“. Що має робити „tempo di mazurka“ в „Українській суїті“, коли український танок не знає темпу тридобиного, не знаю, як рів-

нож не розумію, що має робити така українська суїта на концерті „Просвіти“ у Львові. А грає ця суїта ось яка оркестра: 7 скрипок, чельо, бас, флет, кларнет, гобойка, трубка, тромбон (по одному граєні). Ясно, що така оркестра не могла дати навіть ілюзії симфонічної оркестри. Розстроєне плінно під руками грача, що навіть не вміє рівночасно вдарили обома руками, не могло додати цій „оркестрі“ повноти звуку, як рівнож всю цю „оркестру“ заглушувачий бубон (не тімпан!) не міг дати вражіння сили, а чинелі, що мали звук розбитого кусника бляхи, не могли дати „блеску“. І хоч диригент диригував і смиком (у правій руці) і скрипкою (в лівій), і хоч сам час до часу „пригравав“, це не допомогло! Коли ж ця оркестра стала ще грати „Нові квіти“ — відгомін з України, між якими є такі цілком нові квіти, як „Рече да стоїє“, „Віють вітри“, „Ой не ходи Грицю“, „Ох, я нещасний“ і т. д., і все це в неможливій гармонізації й інструментації, то мимоволі хотілося спитати з болючого сорому: Чому це все? Навщо? Кому це потрібне?

Була ще декламація. Хоч який пережитком наших концертів є всякі промови й декламації, то це була одна із ясних точок цього концерту. Па-Н. Юрчинська промовила словом Олеса коротко, ясно, всім зрозуміло. Рецитаторка просто примусила слухачів зрозуміти не лише слова поезії, але й те, що було між словами. Та шож? Не всі чули цю поезію, як і не всі слухали того, що гралось чи співалось. Було багато таких, які собі преспокойно розмовляли підчас співу чи гри, з немало таких, які повиходили на коритар перед входом до салі і там балакали свобідніше, покурюючи при цьому папіроски. А слова й дим ішли отвертими нарозтіж дверми на салі і мішалися із темпом тих, що балакали на салі, творили своєрідну „симфонію“. Коли ж до цього додати ще виходження з салі і входження до неї з річима, що було сполучене з протискуванням через натовп людей, з перепрошуванням, вибачуванням і т. д. — і все це підчас продукції — то образок буде може й неповний, та зате переконувачий!

Так виглядав концерт для учасників Конгресу „Просвіти“.

Р. Отсен.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський театр:
Понеділок 30-го вересня, год. 7-30 веч.
„Барон Кітцель“ (30-й, анжени).
Вівторок 1-го жовтня, год. 7-30 веч.
„Паталіні“, Виступ М. Ванжковича.
Малий Миський театр:
Понеділок 30-го вересня, год. 7-30 веч.
„Гарна історія“ (50-й, анжени).
Вівторок 1-го жовтня, год. 7-30 веч.
„Поїзд на веревці“.

Кіно.

Аполло: „Остерігаю“ (Лява ля Пліне-те).
Касіно: „На захід від Занзібару“ (Льон Чаней).
Кольосей: „Том Тілер побудує“ і „Невільник арени“.
Лев: „Дальші Таразанові пригоди“.
Льон: „Виявний звіт права“.
Марусенька: „Гріхи батьків“ (Янінгс).
Ома: „Вулиця співачка“ зі співаком (Мейрі Пікфорд).
Палас: „Ді перчик“.
Пан: „Д-р Шефер, лікар жіночих недуг“.
Пасаж: „Піста еслання“.
Стилеве: „Кікі — танцюристка з Фоді Бержера“ і „Потопава честь“.
Фатаморган: „Полімайстер Тагев“, Запольської.
Химера: „Дочка пошуку“.
Утіха: „Кинь зілля“ (Дуглас Фейрбенкс).

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в думанні в шир-ту при вул. Копеніка ч. 33. Початок щодня год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Вівторок 1-го.
Варшава (1411,7) 18-00 Симфонічний концерт.
Познань (334,8) 23-15 Музика до танців.
Катовиці (408,7) 19-20 „Страшний Дід“ Монюш.
Ляйпциг (259) 20-00 Пісні.

Талін (296) 17-30 Концерт радіооркестри соціалістичної.
Льондон (356,3) 20-30 Концерт.
Штутгарт (360) 20-45 Вечір пісні й рецитатів.
Франкфурт (390) 16-15 Концерт.
Берн (403) 20-00 Концерт хору.
Берлін (418) 20-30 Музика вел. міста.
Стокгольм (436) 20-10 Народні пісні.
Рим (441) 21-00 „Аїда“.
Прага (467) 20-40 Концерт. 21-30 Скрипка.
Мілан (501) 20-30 Оперетка.
Ерссель (509) 21-15 Концерт.
Відень (516,3) 10-30 Філармонік. Оркестра.
Мюнхен (533) 19-30 Концерт радіооркестри.
Будапешт (550) 20-15 Концерт тріа.
Москва (825) 18-50 Концерт і симфонічний оркестра.
Ленінград (1000) 19-00 Опера.
Харків (1304) 20-35 Симфонічний концерт.
Париж (1725) 21-35 „Жонглер з Нотр-Дам“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Український театр під дирекцією П. Карабіневича. 536 9-2
Минули ці:
Понеділок 30-го вересня. Осінні маневри.
Вівторок 1-го жовтня. Чесна Сузанна.
Середа 2-го жовтня. Пташки з Гирлою.
Четвер 3-го жовтня. Барон Кітцель.
Впис на річний курс торговельний для абітурієнтів приймає Торговецька Школа у Львові, вул. Корняків ч. 1. до кінця вересня 1929 р. — Виходи починаються для 8-го жовтня о год. 4. попол. — Прохання про прийняття належності вносити письменно, долучуючи натуральне свідоцтво до Дирекції школи. — Дирекція. 600 2-2
Замість звінки на могилу бл. п. Юлії Терлохавської складають на „Рідну Школу“ 45 коп. — Рудницькі.

Ширіть наш часопис!

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

На оголошення редакції не відповідає

Г. ДІПІНІКОВИЧ тільки наданих фактичних оригіналів продає за готівку і на готівку від десятих літ з найвищою стороною знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Майданська ч. 5 191 4-7

НЕУЛІНО потрібна саужиння або по-слугачка, котра умілаби варити, прати і прасувати. — Відомість вул. Личаківська 129, офісини. 611 1-1

ІНТЕЛІГЕНТНА, самітна жінка, з свідомою родиною, в середніх літах, гряде місяць до заряду доку. Зголошення слати до Адмін-страції „Діло“ для „Олена“. 612 1-1

ХЛОПЦЯ сироту, 15-літнього, до якого небуло ремесла віддасть бідний хор-рин опіку. Зголошення Ф. Чех, вул. св. Марія ч. 20. 1-2

ФАБРИКА ФУТЕР Хром вул. Янівська ч. 31. прийме до праці зараз кількох робітників і робітниць. — Зголошення прийняття між 7-9 год 615 1-2

НА ПРОДАЖ пасіка — 28 сильних пнів, уданих славянської системи, комплект нових пасічників зварядів, 5 мінут до жєлізниць. — Зголошення особисто, або письменно на адресу Ірєна Шарко, Саулів. 585 3-3

ДЕКАТИЗОВАНЕ матеріали спеціальною машинною та париські підписи-винує Заведення Гафті — М. Козловська, вул. Академічна ч. 22. — Львів Са-піги ч. 28. 554 6-6

ПОШУКУЮ лєвій у Львові. — Зголошення слати до Адміністрації „Діло“ для „Студента філософії“. 596 2-2

ФУТРА всілякі, виконує старанно, гарно, сонією, догідно слати. Роботал футер Карла Шюера. Сенаторська 10 (бачка Романовича). Телефон ч. 69-56. 485 9-10

ВІСНАВІМУ покої — 4-рої напич-кані (студенткам). — Вул. Поні-ського ч. 4. Франко. 597 2-2

ПОКІН соншиний для трох студентів (-ток) з харчем — зараз до винай-му. — Вул. Кохановського ч. 73/1. в дво-рей с. 598 2-3

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; та-кож тапінеровані меблі, власного виробу — пайдешелте на Доротеум Львів Сапіги 34. телєф 15-01. 44 4-2

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ та-кож біжутерія власного виробу, по-ручає: Домбровський — Готель Жорж. — Догідні умови. 190 2-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст неауї теніса, сери і жолуза

д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення епідеміон. 18-7

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов. „Український Фонд оосиних Вдо-вців і сиріт“ у Львові

відбудуться дня 11, листопада 1929 року о год. 4-30 попол. в локалі при вул. Де-нінканський ч. 11. І. п. з отрим порязко-нарад:

1. відчитання протоколу з послідніх Загальних Зборів,
2. звіт з діяльності,
3. касовий звіт,
4. звіт ревізійної комісії,
5. вибір президента і членів управи,
6. внесення і запити

До участі в голосування на Загальних Зборах з управління почетні члени, опе-кунателі, спонсатори члени, члени Управи і відповідники повітових товариств (3, 12, 2) — Внесення членів треба передати на письмі на 8 дня перед Загальним Зборами Вишлюком праці. — Якщо в оше-чення часі не буде ниманого статутної комплексу, то відбудуться того самого дня, в ті самі локалі і в ті самі часи, прее-метом нарад о год. 3. други Загальні Збо-ри, які будуть управлені до правосиль-них ухвал без огляду на число учасників. Львів, дня 26. вересня 1929 р.

За Управу:
о. В. Личиня, 614 В. Весоловський, заст. голови, секретар

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Здійснюйте гасло: — Свій до свого!

РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“

ЩОДНЯ КОНЦЕРТ.

355 2-1

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ.

поручає Львовіанам і приїзжним Гостям
найсмачніші сніданья, обіди і вечері.

Українська Управа: Ст. Вілинський і С-на.

Катастрофа в Лондоні.

(Від нашого кореспондента.)

Лондон, 21. вересня 1929.

I.

Вчорашній день був днем найбільш драматичним з усіх, які знала тутешня „Сіті“ (біржа) за довгі десятиліття років.

Ціле це безмірне місто сьогодні не про що інше і говорить, як тільки про страшний біржевий „крах“ т. зв. групи Гатрі: королівський прокурор заарештував учора до свого кабінету голову тієї групи, Кларентія Гатрі, одного з найголосніших фінансистів Англії, тай видав приказ уявити цього фінансиста разом з трьома головними його спілвинниками Дамієльсом, Діксоном і Табором, під закидом, що обманчивими штучками андурили з публіки колосальні суми гроша. Сьогодні вранці уявлених поставлено перед слідчими суддями. Звичайні п'ять мільйонів фунтів стерлінгів (стерлінгів, а не з німецька: „штерлінгів“), сума, яка у французьких франках висловлюється в мільярдах, потонула в „підприємствах“, які оце розвалились. Сьогоднішні ранішні газети переповнені подробицями про розміри катастрофи (група величезної кількості родин і ошадностей) тай про чільних „героїв“ тієї драми.

Так напр. оповідають вони історію наглої і блискучої кар'єри Кларентія Гатрі: „мазо“ було подібних романтичних кар'єр в історії тутешньої біржі. Перед війною був він дрібним урядовцем одного з товариств обезпечень, та ще перед 30-им роком життя він уже оперував мільйонами. Він працював у своїм бюро в Сіті по 12 годин у день; енергія його не мала краю; він був усе восторожний, чигаючи на нові можливості задля розширення своєї невиспудної активності. Дрібніших розмірами крахів він уже переживав кілька; вони його не зломали: з холодною усмішкою він їх ліквідував, завжди готовий наново розпочати боротьбу, без вагання ризикуючи капіталом свої і... чужі. Особливо чужі, по старому правилу біржани, що „справа (тобто фінансові спекуляції), це гроші чужі“.

II.

Не уявляв я собі, щоб який-небудь біржевий крах міг так могуче поразити лондонський загал, тай так діямаючи зазначитися навіть на лондонській вулиці, як оце, що бачу тут перед собою від ранку. Англіїці поразені, адивовані і паче засоромлені: такий крах, і то в них у Лондоні!

Що в ради-годи вибухав якийсь локальний крах у Нью-Йорку, англієць уявляє це самозрозумілим — паче автоматичний наслідок американської спекуляційної гарячки. Але в Лондоні? Невже супокій і зверхня цивільність лондонської біржі не забезпечували її перед фінансовим скандалом такого розміру? А проте таки в Лондоні вибухла отся афера Гатрі.

Показується, що мимо загального економічного недовігання, яке висловлюється в безробітті в країї стерлінга, Лондон таки не зберігав від спекуляційної гарячки, якою недовігає переважна частина світових бірж. Промислова ситуація країни не була блискуча; значить, не можна було спекулювати на великих акціях металургії або корабельних будов. Замість до них, широкий загал звернувся до особливостей: до грамофонів, до фотоматонів, до всяких нових винаходів, на яких опер свої „комбінації“ Гатрі.

III.

Тай взагалі: яким чинном Лондон міг би був захиститися перед гарячкою гри, яка після війни охопила всі світові грошові ринки? Війна ще підірвала смак у ризку, дорогий кожному повзковому англієць. Вона дала почин наглым широким богатства і несподіваним підйомом ша-

31. жовтня ц. р. кінчиться річчинець виповідження обезпечення 1/3 частини в ПЗУВ на 1930 р. Не зволікайте ні хвилини йдіть до агента „Дністра“, зажадайте карти виповіджень, виконуйте її і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповідженку 1/3 часті обезпечить негайно в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

стя. Зродилася з цього нова біржева психологія: звичайна локція капіталу в певних підприємствах сьогодні вже не цікава пересічному громадянину; його налять високопроцентові і швидкі зиски, „диференції“, якими раніше займалися хіба тільки малопановані спеціалісти-спекулянти. Доконалися міжнародна революція фінансова, якої наслідків не вдається швидко виполоти.

Грунт під ефемерні успіхи і барвисті групи Гатрі був готовий.

З усім тим, і хоча втрати, спричинені цим одним крахом, многократно перевищують вартість — скажімо — всього нашого національного майна в цілій нашій країні, з її фінансовими заведеннями, кооперативами, то-що. — то в Англії кінець-кінців це тільки „інцидент“, — відокремлений нещасливий випадок. Лондонська біржа оперує мільярдами фунтів стерлінгів, а всі втрати групи Гатрі, дарма, що вони означають руїну десятків, може й сотень тисяч родин, тай життєві катастрофи безліч людей, — все таки тільки капля в океані англійського богатства, накопиченого віками і зкоріненого глибше й тривкіше ніж навіть голосно й блискуче, та нагле і без минулого — богатство американське. Нема сумніву, що — як пише Таймс — хочби навіть усі папери групи Гатрі мали пропасти без решти, то „небавді британських фінансів від цього ще не завлявса“.

Це правда. Однак мала з цього розрада тим численним родинам, що раптом опинилися без кусника хліба, втративши овочі праці цілого покоління.

Тому й стільки тривожних облич сьогодні на вулицях Лондону. Тривожних — мимо англійської твердості в затаюванні своїх почувань.

В. Панейко.

Програма нового австрійського уряду.

Новий канцлер Австрії, д-р Шобер виголосив у парламенті промову, в якій виклав політику уряду. В його промові особливо цікаве зазначення того, що уряд буде підтримувати рух „гаймверів“. Канцлер схарактеризував цей рух, як вияв волі широких мас австрійського населення. Він був викликаний тим, що парламент не був у стані перевести потрібні реформи. Теперішній уряд хоче перевести реформу виборчого права і передложить проект зміни конституції. Насамперед треба поширити повноваження президента республіки й уряду. Далі треба урегулювати фінансові справи між союзом і країнами. Закордонна політика не буде змінена.

Капітуляція Гендерсона.

Голоси англійської преси.

Англійське міністерство закордонних справ опублікувало повідомлення, що мають бути відновлені дипломатичні зв'язки з Радянським Союзом, а всі спірні справи будуть покладені після іменування амбасадорів. Англійські газети дуже остро критикують Гендерсона. „Таймс“ закликає Болдуїна з усією рішучістю виступити проти радянської політики партії праці. „Дейлі Телеграф“ пише про „привижуючу зміну фронту“ з боку Гендерсона, а „Морнінг Пост“ говорить про „безумовну капітуляцію“ англійського уряду.

„Політичний сезон скінчився“.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 27. вересня 1929.

Так дотепно окреслив нинішню політичну ситуацію у Польщі один із її колишніх міністрів та з теперішніх найчільніших парламентаристів. Щоправда, то тривав цей політичний сезон аж надто коротко: несповна три тижні. Почався він тою голови ради міністрів у маршала сойму й відомою пропозицією конференції та скінчився двома статтями двох маршалів. Ефектовний був початок і ефектовний кінець, але радше з уваги на форму, ніж на зміст; бо по суті все стоїть на місці. Політична ситуація найшла акуратно на тому самому місці, з якого зійшла. Не рушила її ні на крок і пропозиція п. Славєка щодо другої конференції, бо розвиття першої спроби й революції із двох згаданих статей („Потасячому світові“ та „Невчасні жалі“) усунули ідею „конституційної наради“ цілком у тінь. Яна там серед новонитвореної атмосфери можлива нарада? Це так яскраво всі видять і почувають, що негативні відповіді на запрошення п. Славєка, це лише так мовити „падан“ епілогічного характеру до „закінченого“ вже політичного сезону. Сподівалися ще люди статті третього маршала — маршала сенату Шиманського, який саме був тим посередником поміж двома другими маршалами, про якого згадується у статті „Невчасні жалі“, але — кажуть — марш. Шиманський такий був стурбований остаточним крахом ідеї блоку лівниці і ББ, що виправді ще раз пішов до Вельведеру, але після цього виїхав до Вільни і статті не написав. Може ще напише...

Не рушила з місця політична ситуація тому, бо так само, як раніше, так і нині ніхто абсолютно не знає відповіді на вічно актуальне питання: що далі? Посол Ліберман на недільному вічу у Кракові казав таке: „проїхав я недавно чужі краї, в яких також ведеться боротьба за владу, але ведеться вона у межах людського передбачування. Кожен громадянин знає, за що йде боротьба і що може принести краєві. Тільки перед нами стає щоденно питання: що буде сьогодні і що буде завтра...“ Порівняння з чужинецькими звичаями особливо актуальне, коли читаємо про події у Чехословаччині й Австрії. В першому випадку досить було дисонансу поміж однією із урядових партій та рештою урядової більшості, щоби през. Масарик розвязав парламент і до чотирьох тижнів розписав вибори, аби до кінця року нова законодавча палата встигла ще ухвалити бюджет. Досить було в Австрії висловлення сумніву під адресу канцлера, чи він має досить авторитету, щоби завести лад внутрі держави й пошукати довіря закордону, щоби він негайно подався до лівниці і щоби до двох днів був складений новий кабінет. Ба навіть у безпарламентарній Литві новий прем'єр коротко інформує пресу про причину кризи та заповідає широку програмову декларацію. У парламентарній Польщі треба щойно з полемічних статей найвищих державних діячів видискувати зерна інформації про таємні переговори над парламентарною більшістю і про плани уряду щодо реформи бюджетового права. І щойно після того „пізнання правди“ люди — такі самі мулрі, як передтим були, себто знову нічого не знають.

Нема сумніву, що хоча маневр із скликанням соймово-урядової конференції не вдався і ослабив позицію уряду, то проте стаття марш. Пілсудського сильно змінила ситуацію, бо владари більше по опозиційній лівниці. При всіх формальних заявах, що марш. Дашинський виступав із пропозицією блоку ББ і лівниці (вірніше: ППС і „Визволені“) самостійно, ніким до цього не уповажаний, є ясно, як божий день, що мусів зробити це лише після порозуміння й апробати з боку авторитетних представників інтересованих класів.

біля лівиці, і горобці на варшавських дахах приліпляють імена тих представників, прихильників ідеї такого блоку. У цьому немає нічого злого, — в порядку є політики, які ведуть акцію згідно зі своїм переконанням і з вірою в її успіх і цілком в порядку є маршала союму, який шукає можливостей створення соймової більшості. Але не в порядку є відповідальний політик, який в офіційному органі партії громить кидас на уряд і на систему влади, хрипів від викрикувань радикальних партійних гасел і своїм безкомпромісним радикалізмом вічно афішується, а одночасно потихеньку підписує „ін бланко“ реверс на компроміс з тим самим урядом і тією самою владою — ах, як страшенно такий політик є не в порядку з собою, своєю партією і поняттям справжньої політики, яке зовсім не є тотожне з поняттям політичної інтриги!

Марш Пилсудський показався справді чудовим тактиком: одним махом відтиснув забуваючену ліву опозицію на оборонні позиції і знову переняв ініціативу в свої руки. Очевидно, що в цій ситуації глибоко автоматично відпали всі кульбурно-кавірні сплетні про зміну уряду, парламентаризацію влади і т. д. та перейшли на іншу площину: вимірювання консеквенцій, кивених „добросамому світові“ покликів.

Бо коли перша частина статті марш. Пилсудського мала характер тактичного ходу — удару по лівій опозиції, — то її друга частина висувала конкретну вимогу під адресою союму, у третій частині погрожуєчи знову тому союмові, як світові, який має погаснути. Таким робом союм і цілий політичний табір у Польщі справді вперше почули конкретну програму уряду (марш. Пилсудського), чи болей частину цієї програми. Вона, після обміркання із стилістичної декорації, звучить ясно і недвозначно: 1) місця законодавчої палати має обмежуватися (переловсім чи взагалі того не знаємо) до приймання глибокозначних міжжетонних сум, в рамках яких уряд (чи по-анжолі міністри) має би право свobodно творити її перетасовувати позиції, і 2) бюджетова дискусія має бути обмежена до мінімуму, а то й геть скасована.

Коли перша частина статті марш. Пилсудського ззеркала в визначних діячів демократичної лівиці серпанок дволичності й тим самим поставила цілі ті клуби у надзвичайно неміале положення, то ця друга — програмова — частина статті викликала серед них справжній переполох. Як-же це так, отже пропозиція прем'єра Світалського айтися на спільну конференцію не була спробою наближення уряду до союму, не була спробою „перепросини“, а мала на меті поставити союмові вимогу арештування з його прав детального бюджетування позиції прибутків і вилатків? Отже на піску була оперта ціла теорія про побіду в урядових колах „примирюючої концепції“, звичайною автосуггестією була віра в уступки союмові так у престижових справах, як низці конкретних питань, вичислюваних кожним войовничим клубом з окрема і всіма ними разом?!

І тут акція передодні до третьої частини виводів маршала і з літературних міркувань на тему сумного й веселого в античному світі та оде-

ретичних парадоксів. Із отих міркувань підносять одне: стару нехиті маршала до союму в прозорі заповіді, що він має — погаснути. Коли, як і „що далі“, це вже інша справа, це саме ті підтійники, які так обурюють посла Лібермана.

Покищо — тишина, на справді це не осінь і не початок, а кінець політичного сезону.

І. Кедрич.

Перед виборами на Закарпатті.

Партії і люди. — Безобличність христ.-супільників. — Невеселі гороскопи.

Ужгород, 28. вересня 1929.

На 27. жовтня ц. р. розписані вибори до праського парламенту і Ви. Пане Редакторе, питає мене, які є вигляди на зміну режиму в так званій „Підкарпатській Русі“. Пророком я не є, але подам нинішній стан, з якого можна робити комбінації на будучність. Наглим розписанням виборів заскочені майже всі тутешні партії та партійки — крім аграрної, в якій руках є державний апарат і — гроші. Правда, партія не має характерних людей, бо стало звичаєм, що кожний, що має масло на голові, боїться слівства за спроневерення, то-що — вписується в цю партію. До тепер були послани з цієї партії д-р Кралак (чех) і відомий д-р Штефан. В 1918 р. був він комуністичним міністром „Руської Країни“ — в 1925 р. послом аграрної партії. В 1928 р. в осіні публічно проголосив він, що є українцем, з початком 1929 р. теж публічно, що є... русским. Цих обох послів відсилає тепер партія до магазину, на їх місце приїде знов один чех (Заяц або Брандєйс) і один русин (д-р Бачинський, голова партії, дим веде по малярськи, але сам твердоруский, або Степан Кломурак — українець, недавній організатор соц.-дем. партії...). Партія своїх мандатів певна (апарат адміністрації і гроші), хоч ця партія в знаменителі. При виборчій агітації всі партії збираються її бити.

Комуністична партія, що обіцяла золоті гори, тратить поступенно прихильників. Загально числять, що й тепер вона втратить велике число прихильників на користь соц.-дем. партії. — З партії соц.-дем. був послом інж. Яр. Нечас, тепер буде він кандидувати в чеських краях, а на його місце стає Маркович, словак, бувший міністр освіти. Як п. Нечас, так і Маркович прихильники української орієнтації. Це не тому говорю, що би можна було від Марковича сподіватися оборони українства. Як Нечас опереться і він головно на чеське урядництво, а крім того хоче стягнути голоси малярського робітництва. На українські села виїдуть платні агітатори (Німчук і ін.), які будуть говорити про прихильність до українців Марковича. Русина чи то пак українця ця партія не поставити кандидатом, бо — не має. Партією проводять чехи. Є, правда, на Підкарпатті п. Яко Осташчук, давний соц.-демократ, бувший посол до австрійського парламенту, але — він за великий українець в очах чеських соц.-демократів.

Четвертою партією, про яку доводиться говорити, це християнсько-супільна, з якої виїшов послом о. А. Волошин та до якої належать

д-р Юлія і д-р Михайло Брашайки. Ця партія мабуть із усіх приїде до виборів найменше підготована. На це склалося кілька причин. Під національним оглядом партія не має ясної програми. Вона є українська, але коли чехи ступнуть — вона в тій-же хвилі вже руська, або нарпаторська, або: наша мова, котрою говоримо... Посол цієї партії о. А. Волошин — є такий багатий незалежний чоловік, що купив великий маєток і виїхав господарювати, оставляючи партію. Секретаря партії купили знов аграрники, так, що партія остала без посла і секретаря. В руках тієї партії є культурні установи, як „Просвіта“, але партія в тих установах має багато клопотів. „Просвіта“ попала наслідком будови дому з довги. Щоби рятувати „Просвіту“, урухомлене кіно, без власного капіталу, надіючись тільки на державу, що вона під формою санації театру, під формою допомог на музей то-що та дешевими кредитами допоможе сплатити майже 3,400.000 кч. довгу (звичайно 100.000 доларів). Одну державу не слішиться уділювати дешевого кредиту, ані давати якунебудь підмогу, навпаки, дожидає, коли з люксусом вибудоване кіно зможе купити на ліцензії яка чеська чи словацька установа. Журбою за кіно й вичерпується вся енергія партії, журба за кіно вбиває теж всю діяльність „Просвіти“ на селі. Правда, з початком липня ц. р. був зїзд молоді, що прийняв українську платформу, але того зїзду не використано політично.

Ходять слухи, що о. А. Волошин вже не буде кандидувати. Хто стане на його місце — не знати. Загальна думка і загальне бажання, щоби кандидував д-р Михайло Брашайко. Але духовенство — хоч і само не має кого поставити — мабуть не допустить, щоби на першому місці християнської партії стояв світський чоловік, а до того ж д-р М. Брашайко фінансово підрізаний. Оце фінансове підрізання таке характеристичне на тутешні відносини, що годі про нього не згадати. Д-р М. Брашайко видавав до 1924 року „Руську Нину“, орган хліборобської партії, попередниці христ.-суп. партії. По „Руській Нині“ остав довг звичайно 100.000 кч. в друкарні „Уні“, яка теж належить до людей тієї самої партії. Д-р М. Брашайко бажав сплатити довг (не особистий — а партійний!) тим чином, що хотів бути синдиком „Уні“, вести її справи і тим чином розплатитися. Але дирекція „Уні“, на якій чолі стоїть посол А. Волошин, віддала справу „Уні“ не д-рові М. Брашайкові, а адвокату-чехові, доручуючи йому внести судову скаргу проти д-ра М. Брашайка... Про партійний розум це не свідчить. Тут і там чути голоси, що треба висунути кандидатуру д-ра М. Брашайка, як чоловіка ідейного та наскрізь характерного. Але вище згадані обставини ледає чи дозволять йому кандидувати.

Про інші партії не згадую. Гороскопи не веселі. Не значить це, щоби українська ідея упала. Ні, вона росте, кріпшає своєю живучістю та льогікою фактів. Росте вона тою самою силою, якою виростає й на інших українських землях, а тільки досі вона ще не змогла оформитися політично, щоби політично виступити як самостійний, від нікого незалежний чинник. Най-

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

ПРОХАЧІ.

З вуличних образків міста Мілан.

...А властиво то мало сказати: прохачі! Іх, отсх прохачів, краще назвати артистами вулиці. Цей гурт людей, який має кожний край, і який завжди відповідає устроєві, культурним і економічним обставинам даного краю, тут в Італії дуже своєрідний, характеристичний. Цю професію — як і в інших краях — вони вибрали собі охоче, чи примушені лінивством, нуждою одиниці чи всієї родини, чи так звано з аломаного життя. Є постійні прохачі, є й тимчасові — скрутної пори. Багато їх в Італії! Як поцікавиться ними, то, бачите, як Іх стан більшає. Не враховуючи сюди вроджених калів, які зі своїми вишколеними собаками, на візочках, вештаються вулицями.

Всі ці прохачі не мають доступу до осередку міста; Іх поле заробітку не передмістя, а третім часом мурів.

Уряд бореться з цією клясою прохачів. А фашизм, признати рацію, лагілнить цю нужду, притуплює її гостроту часті картини. Заведено те, що нікому з прохачів не вільно стояти на вулиці й надставляти руку. Кожний прохач мусить мати щось на продаж: мазь до обуви, сірники, динурієки, лабавки, цецьки, олівці, зшитки і всякий інший крам. Є й такі між ними, які за одержанням гріш роздаровують тільки льоси щастя. Іноді попадає в руки міської панянки шматок червоного паперу, на якому виписано: „ваше щастя — ваш язик!“ Знана річ — усеж таки: нехоторога не вадить. Та всі цього рода прохачі з своїм ремеслом мало мають артїзму: вони тільки скромні прохачі.

Літом, як сонце розпалює місто, а вулиці дихають мов розпечені пащі, в яких галасливо верещать трубки, свиставки самоходів: чи зимою як віє холодом, а вулиці скреготуть трамваїми, мов лихий чоловік зубами, — на хіднику, самтам при головних вулицях, розсідается до праці артист-рисівник. Віля нього добра жменя різноколірних мяских олівців. Рисує він прямо оттак на асфальті хідника. Білим значить лінії — поле його продукції. За лінією вони пишуть: „Сердечно дякую! Безробітний Н. Н.“. І так починає свій твор, частіше репродукцію. Найпопулярніші постаті, що заслуговують на увагу в цих артистів, це: Біргілій, Данте, Петрарка, Франческо з Ассіжу, Муссоліні. Іноді і Мадонну рисують. Бувають і побутові сцени: розмова старого органістого з молодіцею біля криниці, то парубочькі постаті, що виграють на гуслаж. З великим успіхом удаються неаполітанські лязарони.

Перспектива, лінія, форма цим малярям-рисівникам сліве всім відома. Правда, більшість цих творів, як подивитесь, то Данте схожий на Муссолінього, а цей на Франческо з Ассіжу: єдваз Іх: римський орлиний ніс, вилатне чоло, уклад уст, постава цезарійсько-нахабна. Данте пізнаєте по лавровому вінку, але цей вінок дуже знаменито надається для Муссолінія — переложити його й Данте стане Муссолінім. Такий рисівник обережно-хитрий: він тільки одного коронованця в лаври рисує, бож інакше Петрарка й Данте вічим не різнилисяб.

Часто бувають національні свята, бо це є хороша всієї Європи, які конгують міліони адирані з податника. Тоді неодмінно в кількох лінійних міста стрінете на хіднику портрети Муссолінія, рисовані артистами-прохачами. І те незупинене чело, ті сторожко-нагострені очі, ті надуті губи не-

раз примушують спільного прохожого задержати на хвилину.

Зима, чи літо — схилений, похнюплений, а когами в змій підобганим, літом розквіненим, він, оцей артист вулиці рисує свій твор і зкося глядить на глядачів, яких ніколи не браньє: дивиться на Іх вартість для нього. І коли паде в брязкотом гріш на хідник біля нього, він тихо ворухне губами: граціє! і, мажучи Дантого по борозі, глядить на вартість киненого брязкотини.

Не мусите йти на пісень Італії, щоби послухати співу вуличних артистів. І в Ломбардії почувте Іх! Ходять вулицями — старші, молоді, мушні, жінки, а то й недолітки. Є один тенор, який уже пересілався до того, що співаючи глухо сміється. В нього у правій руді завади біла чиста хусточка. Під пахом напелетх. Сила його тремтучого співу-сміку походить від скількості випитого вина. Коли він співає й не ринуть у нього слюви, — то він, сарака, тверезий. Треба його бачити, як він уклакає на хіднику, руки влімає до гори — до вікна, з якого визирає пустотливе, розсміяне обличчя молодої жінки а там — палець ясного гріш.

Старша жінка з гітарою перевішеною черемою ходить від каварні до каварні й співає своїм лажким, пригнотеним метно-сопраном, пригнотючи. Широ, чутко співає а неї її нужда!

Молоді дівчата, яких лица передчасно змиришавили, поморщились, постаріли: яких очі замозлились у собі, — ходять виспівуючи „канпоу“ про кохання, про постоні, про тихі ночі, в яких дихає блакить, про чари усміхін! І пригравать на гітарі, і приговорюють утішливо до прохожиз отсі майже нелюдські молоді істоти! Яка нашішка!

Найбільше тут музик. Чому музичні вулиці

Звичайні вибори допоможуть до того, що та ідея, коли вже не оформиться як самостійний чинник політичний, то бодай приспішить те оформлення. Загалом чується бажання: зірвати ці старими, зірвати з підвалин чеських партій і залежності від них.

П. С.

Войовничі інтриги правих французьких і німецьких політиків.

План воєнного союзу між Францією та Німеччиною проти Радянського Союзу.

Деякі німецькі часописи, як „Берлінер Таґеблат“ та інші принесли цими днями сенсаційні повідомлення про переговори, які ведуться в Парижі та Берліні між представниками французьких та німецьких правих партій. Обговорювано плани утворення спільного німецько-французького війська під командою французького генерала, яке мало би покласти край пануванню більшовицької Радянської Союзі. Цей план свого часу отримав пропалувач небезпечний генерал Гофман. „Наше Відродження“ опублікував тепер лист маршала Фоша з признанням для генерала Гофмана. В переговорах брав участь з німецького боку посол Кльонне і бувший німецький міністр правної оборони генерал Лінне, а з французького боку посол Рейно. Німецькі представники бачилися й розмовляли з Поанкаре та французьким міністром Пенлеве.

Зовсім прозвучало, що ці повідомлення знайшли деякий відгук та коментарі як у німецькій, так і у французькій пресі. Посол Кльонне опублікував заяву, що він інформував про свої приватні політичні розмови в Парижі міністерство закордонних справ у Берліні. А міністерство опублікувало заяву, що посол Кльонне лише раз був у міністерстві в справі своїх розмов у Парижі і дав там дуже загальні інформації, при чому йому відразу звернено увагу, що порушені під час його розмов думки не мають жадного значіння для німецької закордонної політики. Поанкаре й посол Рейно теж опублікували заяви, що припадли балачки з послом Кльонне та генералом Лінне, однак не надавали їм жадної ваги.

Як бачимо, виправдання дуже слабкі. Тяжко припустити, щоб Поанкаре без особливих рекомендацій схотів слухати приватні балачки та плани німецького посла. Московська преса пише, що ці переговори були давно відомі і телерішні повідомлення лише потверджують її відомості.

В кожному випадку ці французько-німецькі переговори, до яких їх учасники були змушені признатися, викликали в європейській пресі сенсацію великої міри. Не підлягає сумніву, що кінцевим кінцем уся справа буде безнадійно заморена й затемнена різними заявами, спростуваннями та поясненнями, так що годі буде дізнатися правди. Однак факт цих переговорів, ведених людьми відповідальними, показує, що справа європейського й світового миру зовсім не стоїть так твердо, як могло би здаватися. Тайна дипломатії“ довсім не зникла. А ще менше зникла тайна діяльності відповідних відділів генеральних штабів та усяких контррозвідок. Навпаки їх діяльність власне незвичайно скрізь поширилася.

ки, майдану де б ви не стрінули музику. Всемажні інструменти стають пригожим для цієї гадучини прохачів. Ранком, як місто встає уже вулицями заводить різнотонна оркестра. Іноді аж скляють пронизливо-сухим голосом італійська сопілка.

На рогах великих вулиць — а все це за мурами міста — літ тавдяться від руху, стоять світли-сріпачки. В одного висить на грудях калитка на гроші, в другого припеносблений черпак, у третього собака привязана до його ноги торчить тарілку. І грають, а всі: сумної. Один із них, якого місце на розі вул. Кастель Мороне, це то недавня грав тихо, прохачу, заслуханий у бразіт „дольдів“ у його калитку. Та від часу, як Ада Негрі у своїй новелі сказав, що цей музикант дитячий своїми темними долами на сонце — бачить його, він уже задірає голову вище: шукає сонця.

Буває, чується, що вулицею йде мала оркестра. Бубон гремить, аж пішла бренькотять. Витягнете з вікна голову: це низька, присалкувата постать підпоясана віком мущина. Малі сині окуляри, уста сльозиво-рожеві, вули сторчака, голова прикрашена блискучим шоломом, на вершину якого бється орел: злізнути хоче! На чинах у цього прохача бубон, під яким він зазирає похилений уперед. „Тарелі“ й бубонган ірдами причіплені до закарбука черевина правої ноги, а псалотонні чалочки до лівого. Граючи на гармонії, він до такту покинує то правою, то лівою ногою, з чого повстає оця галаслива оркестра. І цей прохач швендється по всьому місту.

При іншій вулиці сидить довжелезний ростом прохач і грає на катаринці. Старий, худий, на похилений до відно то в право голову зігне волосся,

Софія Русова між львівським жіноцтвом.

Нашим читачам вже відомо, що в Освітньому Конгресі взяла участь Софія Русова, яка від кількох літ живе на еміграції в Празі. Львівське жіноцтво скористало з короткого побуту у Львові своєї шановної сестри і заготовило їй щире прийняття. Дня 25. вересня в годині 12. витала п. Софія Русова жіноча молодь, а саме учениці 7-класової дівочої школи ім. Шевченка та учениці приватного жіночого учительського семінара „Річної Школи“. Зібрання в класі дівчорі й молоді розказала п. Конст. Малицька життя С. Русової, життя повне труду, жертв і любові. П. І. Макух-Павлюковська витала п. Русову в імені найменших, якими опікується Захоронка і піднесла заслуги п. Русової для дошкільного виховання. Менші і більші дівчатка витали велику вчительську промову, декламаціями і співом та засинали й квітами. Слова любові до всіх людей і вибачення для ворогів, благородні слова евангельської доброти почули опісля вібрані з уст Софії Русової.

Вечером цьогож дня витало велику громадинку зорганізоване жіноцтво. З ініціативи Союзу Українок зібралися в домі Союзу представниці всіх львівських жіночих організацій. Крім головної Виділу С. У. заступлені були такі товариства: Українська Захоронка, Т-во охорони дітей і опіки над молоді, Т-во Вакаційних Осель, Марійська Т-во Пань, Комітет опіки над політичними в'язнями, Т-во жінок з вищою освітою, Кружок ім. Ганни Барвінок, Жін. Кружок „Р. Ш.“ на Личакові, Труд Народня Мистецтво, Соція Студенток, Пласт, Редакція „Нової Хати“, Редакція жіночої сторінки в „Г. К. Ч.“. З поза львівських заступлені були філії С. У. в Золочеві, Радехові і Сколім. До шановної гості промовила голова С. У., п. М. Рудницька, яка представила п. Русовій присутніх та заслувала, чому українське жіноцтво дорожить і гордиться своєю заслуженою сестрою. Серед незвичайно щирої, теплої атмосфери і товариської тутірні зацінилися звязки між галицьким жіноцтвом і п. Русовою.

На другий день себто 26. вересня п. Русова оглянула Захоронку, в яких відбула конференцію з учительками, ділчись з ними цінними радами і вказівками. Опісля відвідала жіночі кооперативи: „Труд“ і „Народня Мистецтво“. Всюди витали її з належною пошаною.

Дня 26. вересня відбулися ширші сходивні С. У., на яких п. Русова численно зібраним членам розказала свої вражіння з Міжнародного Педагогічного Конгресу, що відбувся літом ц. р. в Женеві. Гучними оплесками дякували присутні за незвичайно інтересні помічення і глибокі думки.

В п'ятницю 27. вересня відвідала львівське жіноцтво Софія Русова на залізничний двірць, заховаючи глибоко в своїй пам'яті опомни хвилини, проведені в товаристві цієї заслуженої громадинки і небуденної людини.

В губі три велитні зуби, які цікаво виглядають із мимрано-усміхнених уст, а до цих зубів тугяться самотньо язик. Ногі — розбіті мов недоварені сільської руїни — літом босі, зимою в ганчірках. Його катаринка віком, силою, досвідом дорівнює йому. Завзято з усієї сили крутить із розмахом короткою корбою. Іноді аж увесь хитається, наче примовляє до своєї товаришки: „от-так! От-так! Мерщій-мерщій!“ В калелюх падає монета прохача — дивиться зараз туди одей прохач, але й й його катаринка на хвилину покине хрипті, немов жбурне крадькома до капелюха: а скільки? І далі? Хто його зна чия візьме?!

Найбільшою увагою заслуговують аничайніські музичні на органетах. Хоч тільки крутить колісцем, найменше дає своїй душі прохача, то своєю різнорідністю вони найбогатші. На кожній вулиці, інколи в по кількох їх; товпляється отой навіжені металево-дичі мелодії. Наче символ одей людини — прохача, що викликає їх! Запряжені до цих органеток — на двох колесах — осел, чи людина переїжджають із місця на місце, з вулиці одної у другу. Чоловік крутить корбою-колісцем і очима блукає по віках високих поверхів; за ним, доокруги цього нахабно-крикливого інструменту, кружляє його жінка з лютаною на руках. Просить заплати за... тру! — То молодий хлопчина обертий крутить корбою і бездушно врилює очі в ноги прохача, наче рахує скільки їх. А тимчасом другий менший, літ чотири-п'ять, з мисочкою у руках бігає за прохачами, перебігає їх, забігає їм шлях, усміхається з перекиленою голівкою: з запалом привикає прохачи-жебрати. Від одного до другого біжить метко, проворно. — То дві діточки — „смотрики“ — одна крутить, себто грає, і блищить смаглявим широким обличчям, що немов сміється іза колісця, Глаючи одвою рукою,

Дентист - стоматолог
д-р Степан Дмоховський
Л Ї В І В,
вул. Сикстуська, ч. 35.

3 польських справ.

Офензива скінчена. — Альтернатива уряду. — Конференція для виміни різних продуктів. — Важке господарське становище. — Вплив закордонного ринку. — Невеселі перспективи.

Оголошений в неділю комунікат клубу ББ ствердив закінчення безуспішної офензиви урядових і проурядових кол на соймові партії. Всі спроби і заходи тих кол, запросинами прем. Світальського починаючи і нотою полк. Славека кінчаючи, зустрілися з відмовною відповіддю польських ліво-центрих клубів. Усі вони одностайно заявляють, що не бажають розмовляти з урядом та його соймовим відгалуженням на позасоймовій арені. Єдиним місцем, де треба розглядати й устійнювати систему бюджетових приць та питання зміни конституції, є сойм зі своїми комісіями.

Аранжуючи конференції на „нейтральному“ ґрунті, урядові кола хотіли звести розчавлену опозицію на платформу „річечости“, себто хотіли розпочати нову добу, замкнувши попередню з усіми своїми осягами і здобутками. Вони наче говорили: те, що сталося, належить до історії, те, що маємо, цупко тримаємо в руках. Вам лишається тепер спокійна, річева праця над ухваленням нам бюджету і потрібної нам зміни конституції. — Крім того проурядові кола хотіли перевірити настрої парламентарного табору після його розбиття, а щонайменше сильно-го підірвання.

Та в обох випадках, поза дрібними „підворними“ групами, поминаючи досить сентиментальну й драматичну переписку між марш. Пілсудським і марш. Дашинським, польські соймові кола поставилися негативно. У висліді замість сподіваного розбиття опозиції наступила її консолідація, щонайменше в негативному відношенні до уряду.

Ясно, що вороже відношення до уряду найде свій вислів під час соймової сесії — в бюджетовій дебаті і в нарадах над зміною конституції. Важко допустити, щоб могло прийти до порозуміння між соймово-опозиційною більшістю і урядом, що спирається на диктатурі. Опозиція, притиснена до муру, мусить, рятуючись в публічній опінії, амажитися на рішучий крок і поставити внесення на вислів недовіря урядові. Тоді мусить вийти з дотеперішнього стану, повільного розчавлювання опозиції також уряд. Він має до вибору два шляхи: 1) або протиставитися опозиції і припинити соймові наради, а може навіть розв'язати сойм, розписуючи нові вибори, або відсуваючи їх на необмежений час, 2) або ще перед скликанням сойму, змінити кабінет, покликуючи до нього людей, що могли б

другою отвирає скриньку з сухарями, перекидає їх, шукає кращого куска. Друга з мисочкою виспівуючи під притривкою цієї музики, жебрає.

Багато італійців зове це все соромом краю. Деякі письменники — Гвідо Міланезі — докоряє урядові, що повинен би цю прохачину скасувати. Даремне! Не так його скасувати! Це нужда грає так сухо-металево! Як холодно, як вогкий вітер проникає тіло, окутує людину сіро-густо мряка, чує як ця нужда невтомно кидатися, бється своїми пронизливими, розстроєними тонами: бореться за краще! Е-ж і письменники, що в цій музиці чують поезію, нудьгу життя, пестять свій сентименталізм.

А при кінці ще мушу згадати про одного такого прохача-артиста вулиці. Чому при кінці? Бо це є наш землячок, киянин! Він скрипак! Годі з ним розмовитися хто він, коли, як і чого суди заїхав. Трапилось мені раз: ви, справді, такі з Києва? — Повернув до мене широка, червоноповне обличчя, в якому мигтіли живо сині очі — „Егеж!“ і наче пригадав собі хто він тепер є, похилив свою здорову, широкоплечу постать, поклонившись і за олержання гріш „граціє! Граціє!“ сказав і швидко відійшов. Щож, як хтось не бажав собі балачки, то силою до цього не дібався! — Грає він завжди арію з „Ріголетто“. Смикчок у нього скаче, як поровнятий лошак. Грає як наші семинаристи (тки) до матури: „Ой звідти гора...“ чи „Сердечна Матко!“ Ніколи я не чув, щоб він цю арію кінчав: не встигає. Ледви зачне, йому мерщій кидать шеляг, щоб тільки відійшов. Хто його зна, чи він коли виграв її за кінця?

Мічине

найти спільну мову зі соймом. В тому випадку знову входив би в гру б. прем'єр Бартець, що недавно зложив посольський мандат.

Як подає польська преса, опозиція приготувалася на перший випадок. Вона мобілізується і готується до боротьби. Атмосфера стає все важча і гущіша, пригадуючи часи зперед гравневого перевороту. Та сумнівно, що опозиція, головню пепесівська, рішиться на якийсь рішучий крок, чи вона схоче заапетлювати до мас, лякаючись комуністів. На це й рахує проурядовий табор, і тому над ускладненою ситуацією Польщі стоїть таємний знак запиту.

А ситуація ускладнюється все більше. Про це пророчисто говорить звіт Банку Господарства Краєвого за серпень. Через спадок цін хліборобських продуктів зменшилася до крайності набувача сила сільського населення, викликаючи важке положення в промислі і торгівлі. Катастрофальний стан господарства починає відчувати й уряд. Прем. Світальський скликав на 27. вересня конференцію в справі виміни хліборобських продуктів. Очевидячки, в тій конференції, крім міністрів (Незавитовського, Матушевського, Квятковського і віце-мін. Перацького), взяли участь тільки представники польських хліборобських організацій і синдикатів та представники організацій торговців абіжжам.

Що саме ухвалила, до яких висновків дійшла ця конференція, важко додуматися, бо польська преса обмежується поданням промови прем'єра Світальського. А з неї довідуюся, що п. прем'єр голосить такі правди:

„Праця на рлі мусить в Польщі оплачуватися. Вона мусить забезпечувати зворот вложеного накладу. Вона мусить давати таку рентовність, щоби рілну продукцію зробити найбільше інтензивною“.

Далше стверджує п. прем'єр, що „в теперішньому моменті маємо до діла з попсованням рівноваги цін промислових і рілних“.

А до тієї рівноваги треба вернути, бо то є в інтересі держави. Це може статися тільки шляхом створення справної і добре організованої торгівлі хліборобськими продуктами. Організація збуту хліборобських продуктів є інтегральною частиною рілної програми і може повстати тільки внаслідок зусиль заінтересованих сфер. А та організація тільки тоді сповнить своє завдання, коли сягне до самих низів хліборобських сфер і своєю системою обійме всі групи продуцентів.

Після дискусії, якої змісту не знаємо, прем'єр ствердив, що в головних зарисах освітила вона домагання хліборобських сфер (себто великих земельних власників) та звернувся з апелем випрацювати конкретні організаційні проекти. З цього виходило, що уряд думає усунути кризу в хліборобстві шляхом зведення до мінімум посередництва в торгівлі абіжжам.

Є це дуже далекий шлях, який певне не розв'яже тієї кризи в найближчому часі, а особливо не розв'яже її у відношенні до дрібних хліборобів-селян.

Як уже згадано, через надмірне розставлення ножиць і слабу покупну силу населення, господарча криза поширюється. Господарчий горизонт затемнюється. Останній звіт Банку Госп. Кр. є дуже песимістичний. Вже в серпні більша частина польського промислу вступила в стан кризи. Грошовий ринок теж погіршується (в серпні протест векселів в Банку Польським виносив 5.21 проц.), торгівля є здекапіталізована і спавперизована, помешканеве будівництво унерухомлюється, збіжжєва криза змагається, а все це вкупі дає образ величезних труднощів, які уявляє собою внутрішня господарча ситуація.

Тягар тієї загальної кризи і зв'язані з нею настрої намагається злагіднити проурядова преса малюючись зовнішніх господарчих труднощів, важким положенням на міжнародньому грошовому ринку. Ясно, що це ще в більшій мірі затемнює господарчий горизонт Польщі, бо зовнішній ринок не може лишитися без впливу на внутрішній. Після підвишки дисконтової стопи Федерального Банку в Нью Йорку наступила підвишка тієї стопи в Англійським Банку, за яким пішли емісійні банки Швеції, Норвегії, Данії й Австрії. Очевидячки, це потягне за собою й інші європейські банки. Важкою є теж ситуація на німецькому грошовому ринку. Польський Банк по всій правдоподібності не підвищить тепер дисконтової стопи, бо його стопа є й так найвищою в Європі, на 1 і пів проц. вищою від дисконтової стопи Німецького Банку. Однак ті потрясення на європейським грошовім ринку посередньо відібувають і на польським ринку. В Польщі є вміщені у великій кількості австрійські і німецькі кредити. У зв'язку з подорожінням дисконта або булуть загострені кредитові умови, або навіть частина тих кредитів відплине за кордон. Одночасно про доплив до Польщі закордонних капіталів, головню довгорочинцевих, неможливо тепер реально думати. Також вміщення тепер на закордонних ринках

авст. листів Центр. Земського Банку є під теперішню пору виключене.

В такому становищі, коли Польща є здана на власні сили і засоби, треба рахуватися зі збільшеними господарчими труднощами, які можна злагіднити здобуванням довіри у великих фінансових осередках світу. Велике значіння має тут також довіра на внутрішньому ринку. А воно буде можливе тільки при скупченні господарчих і політичних чинників у Польщі. І це важке становище та огляд на закордон є союзниками опозиції та перепонами проурядовому таборові в надто рішучих кроках супроти сойму.

Конгрес Асоціацій Ліги Націй.

(Від нашого кореспондента.)

Цюрих: дня 27. вересня 1929.

Відкрився тут черговий конгрес Ради Всесвітнього Союзу асоціацій для Ліги Націй. Збори відбуваються в актовій залі цюрихського університету. По відкритті розпочалися засідання окремих комісій Союзу. Комісія виховання, на якій представлено 13 країн працює під головуванням презс. Галавреді (Італія). Презс. Рийсен, головний секретар Союзу зробив доповідь про дітню школу Ліги Націй в Женеві, в котрій брало участь 200 осіб з 14 держав (цього року від України не було нікого) і котрі слухали спеціальні виклади про міжнародні проблеми, зв'язані з Лігою Націй. Комісія визнає доцільність цієї школи і потреби її провадження далі з уділенням нагород і організацією окремих конкурсів для слухачів. Окрім того комісія висловила побажання, щоби на 1930 рік була скликана міжнар. конференція виховання, котра малаб за завдання стимулювати поступ інтернаціонального порозуміння поміж народами у вихованні молоді. Інша резолюція домагається скликання у Женеві одночасно зі зборами Ліги Націй, спеціальної конференції з учителів і вихователів.

Вибрано також комітет для вивчення питань про вік, в яким діти не мусять ходити до школи, про безробіття, про конвенцію праці Міжн. Бюра Праці, про вік для молоді в якій вона може бути допущена до роботи. Нарешті комісія визнає за конечне вичення проблеми видання універсального Атласу про культуру у різних народів.

Інша перманентна комісія меншостей, під головуванням п. В. Дікінсона (Англія), гол. секретаря відомого Альянса поміж христ. церквами для міжнародньої згоди, при участі 30 делегатів від окремих 15 держав вислухала цікаву доповідь проф. Бове з Женеви про еволюцію процедури в Раді Ліги Націй у питанні нац. меншостей.

П. Вальтер Наньє дав доповідь про конечну необхідність поробити в імені Унії відповідні заходи коло Ліги Націй з домаганням, аби вона заопікувалася дуже лихим юридичним станом осіб, що в наслідок різних міжнародніх комбінацій залишилися без батьківщини. Це є досить болюче питання про т. зв. „гетьманів“ — державних безбаченків. Комісія ухвалила резолюцію, прохаючи Раду Ліги Націй скликати спеціальну конференцію для розміркування, яке рішення можна дати цій проблемі.

На конгресі нема представника України, але є присутні численні журналісти, що стежили за працею Ліги Націй в Женеві до 25. вересня і два слідуєчі дні за зборами Ради Ліги. На конференції Унії або Союзу панує німецька мова. Дуже численні обсерватори жида, бо сподіваються, що конференція зачепить палестинське питання. Конференція потріває кілька днів. Цюрих її радо привітав, зопремаж його наукові кола.

Б.

Отвертий лист Бухаріна.

З Риги повідомляють, будьто би між робітництвом РСРП поширюють отвертий лист Бухаріна, виданий нелегально. Бухарін каже, що Сталін запровадив свою особисту диктатуру. Бухарін твердить, що вибила 12-а година диктатури пролетаріату. Більшовицька преса грозить Бухарінові засланням із РСРП.

Комуністична змова в СХС.

Білгородська поліція викрила комуністичну змову, кермовану й підпомагану із закордону. Члени організації планували напад на пошту на білгородським двірці. Гроші мали пійти на організацію. До змови втягнули двох поштовців Лумовича та Джучича. Поліція арештувала членів організації, що складалася з 40 осіб. Один із арештованих, Брацанович, казав, що покаже поліції, де є архів організації. Коли поліція пішла з ним, пустився втікати, а що на приказ не задержався. Його вбили.

Спеціаліст внутрішніх недуг

д-р М. Дзерович

Львів, вул. Кохановського ч. 100.

ПОВЕРНУВ.

680

1-2

Недовіря для уряду.

Опозиційні партії, до яких, крім НД, належать тепер центрові клуби, мають на засіданнях 1. жовтня порішити в справі поставлення в сойм внесення на висловлення заяви недовіря для уряду прем. Світальського. Цим разом сформують таке внесення в рямцях приписів конституції, а звучатиме воно: „Сойм домагається уступлення кабінету д-ра Світальського“. Досвіда часу гравневого перевороту сойм кілька разів висловлював заяви недовіря для уряду, однак ніколи не ставили внесення у такій формі, як тепер це хоче зробити сойм.

В кульорах звертають увагу на дальше загострення відносин між урядом і соймом. Приписують вагу словам, що їх марш. Дашинський сказав німецьким журналістам. Марш. Дашинський видно добре поінформований про це, що задумують соймові партії, коли таке ааявляе.

Що сказав марш. Дашинський німецьким журналістам.

У мин. п'ятницю були в соймі у марш. Дашинського німецькі журналісти, яких тепер приймають у Варшаві. Виявилось, що журналісти ці орієнтуються добре у внутрішніх справах Польщі й на цю тему пішла балачка. Зачувати, що марш. Дашинський сказав, що як лише сойм сканчить, одною з перших справ, які полагать сойм, буде розглянення внесення, що висловлює заяву недовіря для уряду прем. Світальського. Крім того заінтересування викликала візита бувш. особистого секретаря проф. Бартеця, пор. Зацьвіліховського, приділеного в характері урядовця до спец. поручень при міністерстві скарбу Матушевським у марш. сойму Дашинського. Кажуть, що були це зовсім приватні відвідини, однак не всі вірять цьому. Зачувати, що розмова торкалася способу наряд сойму над бюджетом на 1930-31 рік.

Мекдональд почесний горожанин Нью Йорку.

Кореспондент „Дейли Гералд-а“ повідомляє з корабля „Беренгаріа“, що Мекдональд одержав запрошення від управи міста Нью Йорку щоби взяти участь у святі надання йому почесного горожанства Нью Йорку. Мекдональда приняв запрошення, тому просто з нью-йорської пристані поїде до ратуша. Там підчас 2-годинного свята вручать йому диплом почесного горожанства Нью Йорку.

Радянське торгов. представництво у Лондоні.

Газета „Дейлі Експрес“ повідомляє, що в Лондоні наново розпочинає працю торговельне представництво Радянського Союзу. Воно вже збудовано для своїх „бур великий шестиповерховий будинок, в якому буде працювати 400 урядників“.

Масова димісія грецьких офіцерів.

Грецький уряд має великий клопіт, бо 50 офіцерів внесло подання о димісію. Причиною є дуже лиха платня і політичні інтриги.

Генеральний страйк арабів у Палестині.

Після протестаційних зборів у Єрусалимі, Гаїфі та Яфі, зорганізованих для запротестування проти кар, визначуваних арабам за участь в останніх заборущеннях, араби ухвалили в найближчу середу зачинити всі заведення, підприємства та крамниці і здержати всяку працю в цілій Палестині.

Монгольська армія готова до війни.

В Урзі, столиці більшовицької Монголії, відбулося надзвичайне засідання монгольського парламенту. Президент монг. уряду в промові сказав, що Монголія на основі договору з РСРП обов'язана взяти участь у війні проти Китаю. Монгольська армія змобілізована й готова до бою.

Біржа.

Збіжжя.

Пшениця двірська 37-25—38-25, пшениця селянська 34-30—35-30, жито галицьке 22-30—23-30, жито та львівський броварський 00-00—00-00, ячмінь на жито 18-30—19-30, ячмінь північний 00-00—00-00, овес галицький 20-00—21-00, кукурудза румунська 23-75—24-75, фасоль промислова 0-00—0-00, фасоль біла 00-00—00-00, фасоль колосна 00-00—00-00, фасоль краса 00-00—00-00

НОВИНКИ

— **Заняття „Діла“.** Вчорашнє (217.) число нашого органу заняло Львівське Староство Гродське за статтю в „Замітках і відгуках“ п. з. „Невідкидана ревізія“ і за першу новинку про конфіскацію українських календарів. Це 23-я чергова конфіскація „Діла“ в цьому році.

— **Українські календарі в продажі.** Обидва перші щорічні українські календарі, календар „Прогнозу“ і „Народної Справи“, появилися вже в продажі. Конфіскації запобіжено таким чином, що похиривано з них ту картку, на якій було зазначено цензурне місце. А саме в календарі „Прогнозу“ виражено стор. 73—74, де було зазначено одне місце у статті посла Целевича, в календарі „Нар. Справи“ остаточно картку, на якій був м. ін. відрукований „загіння, ще не вмерла Україна“, за який саме календар мав бути конфіскований (а не за „Боже великий“, як у нас подано вчора). Не сумніваємося, що обидва згадані календарі, не зважаючи на ту „операцію“, розійдуться масово.

— **Гаум над торою.** „Комуніст“ повідомляє, що союз українських безбожників рішив організувати протирелігійні демонстрації під час найближчих жидівських свят. У демонстраціях візьмуть участь жидівські робітники, які будуть демонструвати перед біжницями і жидівськими домами молитви, під час чого гратиме музика. Під її звуки безбожники переодягнені за рабів будуть осміювати тору.

— **Річні вістки.** Нові телеграми спростовують вістку повторену всією пресою про вбивство афганського еміра Габібুলі. — Найвищий суд китайської республіки розписав премію на голову полководця збунтованої провінції Хубей — генер. Чан-Фагуя; дають 15.000 китайських доларів. — Президія Центр. Комітету в Москві рішила почати 14-го жовтня тиждень присвячений ідеї „колективізації сільського господарства“, що між селянами слабо поширюється. — Донька Распутіна має намір в Мадящині приїхати на виступи до Польщі. — Помер 32-літній актор „Московського Художественного Театру“ Г. В. Серов; його батько Валентин був визначним малярем, а дідко Олександр композитором, автором „Юдита“ і „Рогніди“. — Будапешт має нову панаму: при ліценції міської деревної фабрики один із членів магістрату набрав хабарів. — У Берліні помер 66-літній власник фабрики ковбасок Фрідріх Гайне, що в 20-ім році життя почав свою кар'єру як продавець ковбасок на вулиці. — Італійський наслідник престолу Умберто має заручитись з бельгійською княжною.

— **Прикордонна ідилія.** Пишуть нам: Може хтось гукнути: „Більшовики перейшли Збруч!“ Покищо перейшли Збруч коло Туринча в Борщівщині одної темної нічки... один вояка зі сторожового надграницного відділу мин. тижня і то з крісом. Приставлено його до команди 14. батал. КОП-у в Борщеві. Там приміщено його в касарні, а сержанти водять його на прохід та до кіна. Дня 25. п. м. приїхало за ним аж трьох старшин більшовицьких військ. Ця комісія вдалася до н-ди баталіону, покликало перебіжчика і поставлено йому пропозицію: або вертай назад до війська, або мундур до магазину! Перебіжчик сказав, що ані до війська не верне, ані плаща не „віддасть“, бо ані за плечима. Більшовицька комісія „перекусила“ в „Рольовіку“ в товаристві повіт. комісари поліції і разом з ним та представником староства відїхала до Скали, де човном через Збруч дісталася „до своєї“. Такі прикордонні історії в нас не новина. Іздять більшовицькі комісії „відбирати“ своїх людей, але буває, що іздять також і „наші“ відбирати своїх — жовірів КОП-у або поліцаїв. Та одні і другі звичайно вертають з порожніми руками.

— **Жартливий промисловець.** Два тижні тому вийшли на озере „Кенігсзее“ порожній човен з мужеським капелюхом і листом, в якому невідомий самогубець повідомляв, що топиться, щоб оминуть політичного атентату і що його ім'я всім відоме стане хутко прилюдною тайною. Австрійська поліція розшукувала надаремне сенсаційний випадок. Аж після великої витрати енергії вдалось встановити, що всі ці тайни є зааранжованим жартом Ернста Вінклера, віденського власника фірми „лічного пера“. Коли поліція почала за ним шукати, він шез безслідно і написав до поліції листа, що вияснить усе в окремій широкій елябораті, який пришло почити.

— **Слава.** У 1918 р. Мекдональд не перейшов послон у місті Лестер під час виборів до парламенту. Нині це місто вибрало його своїм почесним членом.

— **Гарний рік.** Клемансо скінчив передучора 88 літ. Мешкає він у маленькій селі в Вандеї. Більше він щодня в 5 год. ранку і працює передплуднем у саді. Після обіду читає (спершу пресу), відтак пише; продовжує свої спомини. Дня 1-го жовтня мав він вибратись на короткий час

до Парижа. У день своїх уродин він прийняв представника льондонського „Івінг Нюс“, що прийняв особисто скласти йому побажання від англійців.

— **Скандал з пам'яттю поета.** „Газета Варшавська“ приносить пікантні інформації о будові гробниці для поета Каспровича, що помер 3 роки тому. Кілька годин після його смерті вже склали комітет, що мав зайнятись будовою мавзолею для поета. Комітет зібрав великі гроші і почав будувати мавзолей недалеко вілли Каспровича в Закопанім. Тепер виявляється, що інженіри не взяли під увагу терену, на якому є підземельна вода. Крім цього вже чути голоси, що мавзолей з мистецького боку є дуже, дуже слабенький. Не має Каспрович шастя ні в Закопанім, ні у Львові... навіть після смерті. Записана ним книгозбірня для одного з львівських музеїв не дійшла сюди, бо цей музей не подбав, щоб виконати передсмертне застереження письменника про окрему кімнату для цієї книгозбірні.

— **16-літній учень мистецтв.** В Інсбруку закінчилися краєві австрійські змагання шахістів за мистецтво. З двох „перших мистців“ одним є 16-літній учень торговельної школи Елісказес.

— **Для жіночих уст.** Союз косметичних підприємств у Шікаго стверджує, що 20 мільонів американок від 14 до 64 р. життя живає мазки до уст. Якби всю цю кількість червоної фарби вжили малярі домі, то могли би нею обмалювати ціле велике місто. Голова американського союзу жіночих стрижілок пані Мек Гауран упевняє, що потреба на цю устну помаду буде постійно зростати між жінками, тому, що промислові виробляють що-раз смачніші сорти тієї прикраси. Крім цього аріст спорту (як це не дивно) зв'язаний із апаратами на вільнім воздуху і модні соняшні купелі домагаються підмалювання губ, щоб змішати... контраст. Живемо в добі контрастів!

— **Не кажіть, що Вам не треба життєвого забезпечення.** Так говорило вже багато людей, не забезпечувало своєї родини і тому міліони влів і сиріт живе в нужді. Пам'ятайте про це і забезпечіть свою родину в Товаристві „Карпати“, Львів, Руська 18. 399

— **„Священнича Поміч“** в Станиславові, пасаж — поручає свого видання „Малий катехизм христ.-катол. релігії“, і „Біблійні образки“, 625 1-1

Дописи.

ЛУЦЬК НА ВОЛИНІ. (Котюзі по заслужі). Був 1924 р. — на Волині панувала ендеція; одиниці розпочали широко господарсько-кооперативну працю. Тоді до помочи ніхто не станув. Не було й Петра Певного. Був 1929 р. — на Волині панувала санація, але вже був Українбанк у Луцьку й 40 кооператив у луцькому районі, а всіх на Волині біля трьох соток. Тоді прийшло очолик „працювати“ багачко, а в тому числі Петро Певний, а з ним тупцем Василь Галушка. Йі сказали їм: „будьте кооператорами“. Йі вони стали... Протягом трьох днів добули статут Кредитового Банку і з багатих фондів Банку Рільного дістали 25.000 зол. кредиту, як першу рату. Таким чином стали Петро Певний і Василь Галушка будувати „новітню кооперативу“ й „правдиву кооперативу“. 1) Без членів і білансу дістали кредити — мжливна річ тільки в „новітній кооперативі“. 2) Донесли й писали на Українбанк — до прокуратора спроваджували, за ляхву обвинувачували, а самі побирали ще більше та примусову передплату на „Наву“ запровадили. Чим не „Новітня кооператива“, „Тримай — моваля — злодія!“ 3) Обріхували й оклеветували українську кооперативу — не до Львова йшли, а до Варшави. Але забули, що кооператива у Варшаві, то не відділ безпеченства в Луцьку. То таки не „новітня“, а „правдива кооператива“. Отже розбивацький й домищський й „новітній“ Кредитовий Банк Петра Певного Ревізіоний Союз польських кооператив у свої члени не прийняв. Цим самим він ствердив те, що твердили ми: що кооперативу біля Банку Певного не пахне, що біля нього пахне політикою, що тому Українбанк найшовся під обстрілом, а разом з ним і українські кооператори. Українбанк має тому величезну моральну сатисфакцію, а українська кооператива, як і її керівники оправдані, що, коли їх обстрілюють, обкидають болотом, зогиджують і пишуть на них доноси, то поступають по бандитськи, а для бандитів не має місця в порядному товаристві. Отже, ані Львів, ані Варшава! Лишається хіба „будувати Україну“ ендецьку клерикальну, антисаніційну й антиукраїнську Познань. N. N.

КОМАРНО. (Чи це можливе у інших народів?) Дня 15. вересня ц. р. улаштувала філія „Прогнозу“ в Комарні Ювілейне Свято, в якого програмі була вистава драми „За Бать-

Фірма „POLTUR“

ГУРТІВНИЙ СКЛАД

МАШИН ДО ШИТТЯ

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

подає до ласкавого відомо, що з днем 1. X. ц. р.

Впроваджує ратальний відділ

і приступає до продажі машин до шиття на дуже доглядних умовах. — Ціни умірковані — Пошукуюмо зацікавлених агентів до продажі машин до шиття. — Запевнений добрий заробіток. — Зголошуватися в ур. 627 довш. годиннах. 1—1

ка“, а яку мав відограти аматорський гурток з Якимчиць. Та вистава ця не могла відбутися з браку декорацій, занадсі і козацьких одягів а вижичення тих предметів, конечно потрібних до вистави відмовив аматорський гурток при читальні „Прогнозу“ в Комарні, зложений головно зі студентів вищих шкіл миме прохання, з яким звернувся до того гуртка виділ філії „Прогнозу“ в Комарні. Свою відмову гурток мотивував тим, що читальня „Прогнозу“ в Горожанці Великій запросила його відіграти пєсу „Борці за хріп“ того самого дня. На інтервенцію виділу філії „Прогнозу“ в Комарні виділ читальні „Прогнозу“ в Горожанці Великій рішив вже не давати вистави дня 15. IX. в своїм селі і звернувся до аматорського гуртка в Комарні з повідомленням, що читальня „Прогнозу“ в Гор. В. солідаризується з філією і пропонує аматорському гурткові відложення вистави на інший день. Та миме цього аматорський кружок у Комарні відмовив даліше філії „Прогнозу“ згаданих предметів і миме негативного становища, яке заняла читальня „Прогнозу“ в Горожанці Великій аматорський гурток з Комарна виїхав до Горожанки Великої, зірвавши тимсамим виставу, заповіджену на ювілейнім Святі філії в Комарні. Не помогла особиста інтервенція голови філії „Прогнозу“ в дні ювілею у голови гуртка п. Івана Сороківського, знаного великого противника УНДО, щоб аматорський гурток бодай випозичив до згаданої вистави козацьких одягів, яких до своєї вистави не потребує або щоб амат. гурток сам відіграв пєсу під час ювілею в Комарні та все надарко. Той самий гурток, який випозичав і декорації і занадсі жиди — філії „Прогнозу“ цього відмовив. Тим поступком аматорський гурток з Комарна причинився разом з офіційальною забороною на похід з оркестрою і відігравання тієїж оркестрою підчас академії вінця народних пісень та відспівання народнього гимну, до того, що ювілейне Свято „Прогнозу“ в Комарні, не зважаючи на зусилля філії не відбулось. — За Виділ філії „Прогнозу“ Д-р Ол. Пеленський.

РІВНЕ. („Союз Українок“). Часто доводиться чути на Волині скарги на інтелігентне жіноцтво, яке, як не маширує в ногу з своїми чоловіками-хрулями, то нічого не робить. Тому-то, переїзджаючи через Рівне, зайшов я до „Союзу Українок“. На дверях вівіска, означені години, коли відчинена читальня. „Невже таки щодня відчинена читальня?“ — блимає в мене в голові. Переконуюсь, що дійсно відчинена. Вхожу, знайомлюсь з головою т-ва, п. Евгеною Глинською. Охоче мені показує моделі суконок, зроблені на двомісячних курсах крою й шиття для селенок, зразки вишивок, ручних „красних“ робіт і т. д. Далі довідуюсь, що в найближчих днях мають розпочатися другі курси (може вже й розпочалися). Т-во має три філії: в Ковлі, Володимирі й Крем'янці та організує в Костополі, Городку й Корці. Має читальні в Рівному, Великих Любошах на Костопільщині й в Олександрії. Має також свій хор і театральний гурток, який хоч працює і несистематично, але, коли треба, дає вистави. Та найбільше зацікавила мене закоронка для дітей, улаштована при „Народньому Домі“. Цього а та в закоронці було біля 50 дітей, які проводили час від 9. до 1. год. поплудні під доглядом і кермою пань В. Симонович і Т. Гаурилко. Орієнтуюся, що це властиво „дитячий садок“. Аж не віриться мені, щоб наші українські дітки на Волині мали таку опіку, бож ми звикли лише бачити біля них „закороні“ і „сюстр“, які дуже „люблять“ наших дітей! Неначе вгадавши мої думки, п. Глинська показує мені фотографічні знімки і власними очима бачу наших діточок під опікою наших пань, бачу й курсанток курсів крою. Ще раз окидаю оком чистеньку читальню, часописи на столі, дякую сердечно паням за високу приємність, яку я одержав від побачення праці українського жіноцтва, бажаю їм робіткунку й більшої кількості членських вкладок, з яких утримується Товариство. Я прощаюсь. А в голові стукає думка: „Чому не працює жіноцтво в інших містах?“

Українець

Зі спортивного життя.

Пятизмаг У. С. К. „Беркут“ в Перемишлі.

Дня 27. вересня ц. р. влаштував У. С. К. „Беркут“ в Перемишлі пятизмаг. Перше місце здобув Козак, досягаючи 2841.05 пунктів (зах.-український рекорд), друге Ковальчик 2485.87 пкт., третє Свита.

Осяги: Біг 200 м.: 1) Козак 25.1, 2) Ковальчик 25.4, 3) Малиновський. — Скок удалень: 1) Ковальчик 5.68 м., 2) Козак 5.59, 3) Малиновський. — Мет ратищем: 1) Козак 46.24 (зах.-український рекорд), 2) Копистянський 41.85, 3) Ковальчик 35.30. — Мет диском: 1) Козак 32.21, 2) Куник 29.64, 3) Ковальчик 28.10. — 1500 м.: 1) Ковальчик 4:41.6 (зах.-український рекорд), 2) Медвіть 4:42.2, 3) Свита. — Крім того осягнуто в стусані кудюю: 1) Куник 10.73 м., 2) Копистянський 9.63, 3) Малиновський.

Відбулися рівнож змагання в кошиківій жінок між Веселою Громадою і Соколом з вислідом 28:2 коши в користь Вес. Громади і змагання муштин між Беркутом і Соколом з вислідом 39:15 пунктів у користь Беркута.

З діяльності наших наколесників.

Секція наколесників Спорт. Т-ва „Україна“ уклала в п'ятницю 27. ц. м. змагання на просторі 10 км. Змагання стартували поодиноким в часі що дві минути. Перше місце заняв Мороз-Роман 18 мін. 52 с., друге Ярош Б. 19 мін. 50 с., третє Козак Андрій. Старт і мета коло гриша Сокола-Батька. Зголошених вісьмох.

Заповіджена прогулянка до Станиславова в тиж 21. до 22. вересня не відбулася з причини слоту. В дні 29. ц. м. відбулася прогулянка до Янова 30—60 км.

Мистецтва Ліги.

Львівські Чорні, що програли в неділю ше-

сті з черги змагання, опинилися замість на чолі таблиці — між zagrożеними клубами. До цих zagrożених спадком до А-класи клубів належать тепер крім Чорних ще Польонія і Туристи (всі три клуби мають по 22 страчені пункти). Варшавянка (23 страч. п.), Погоня (24), Г. Ф. Ц. (25). Кандидатами на мистців можна вважати: Вислу (27 здобутих пунктів), Л. К. С. (25), Варту (24) і Гарбарню (24).

Хто спадає до Б-класи у львівській окрузі?

Як відомо, за вдержання в А-класі мусіли змагатися львівська Гасмонія і станиславська Ревера. Минулої неділі виграла змагання у Львові Гасмонія 3:1, цієї неділі (29. вересня) мали відбутися відплатні змагання в Станиславові, які Ревера хотіла кінче пересунути на пізніше. Колиж це не повелось, то Ревера втяла таку штуку, що назначила собі змагання з Гасмонією, не повідомивши її про це, на год. 10. рано, які доморослий суддя відсвітав як вальковер у користь Ревери. Гасмонія прийшла й відіграла зі Станиславова з нічим, бо Ревера до приписаних змагань не виступила під притокою, що вона вже виступила до змагань рано. По вській правдоподібності ці змагання будуть зверифіковані в користь Гасмонії, яка таким чином лишиться в А-класі. Перед спадком до Б-класи не допоможуть Ревері хіба ніякі штучки.

Дужання в спортиві цирку.

В суботу (28.) і в неділю (29. вересня) відбулося знову по п'ять дужань. В суботу Грінберг поклав у 6 мін. Брікнера, Карш у 7 мін. — Горвачка (нелсоном), Пошоф у 24 мін. — Віллінга. Повна емоцій боротьба Штекера зі Стібором по 20 мін. скінчилась ремісово, при чому Штекер боровся не кінче по джентельменськи. В тому дні зголошися до участі в турнірі новий силач-великан, Радко Петрович. — В неділю виступив

уперше віденець Бахраті, що в 7 мін. поклав Шварцбауера. Петрович уже в 1 мін. поклав Брікнера, Стібор у 38 мін. Карша (друге). Перемогу Стібора, любимиця публіки, прийнято оцінюють. Боротьба двох кольосів: Пошофа і Шнайцера, по 20 мін. не дала вислуду. Остання пара Шербінський—Грінберг, боролася дуже по тменгельменськи. До вирішення прийшло аж в 64 мін., коли боротьба перейшла вже на пункти. Переміг Шербінський, несподівано поклавши в тому часі Грінберга на обі лопатки.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Володимир Побулавець, мистець-різбар, старшина Української Армії, помер 26. вересня 1929 р. у Варшаві. Покійний був родом із Києва. З армією УНР. у відділі Алмазова перейшов усі перипетії і злиди пізнішого таборного життя у Вадовицях. Своє мистецькі студії розпочав у варшавській Академії Мистецтв у школі проф. Браера. Був оригінальним мистцем серед різьбарів. Залишив по собі низку дуже цікавих різьб. Похований у Варшаві 28. вересня 1929 р. — В. Й. П.

Іосифа з Гашиців Ткачевич, вдова по совітнику міністерства, померла по короткій недугі 24.IX. 1929. Похорони відбулись 26.IX. 1929 на личаківській цвинтарі до родинної гробниці. Покійна була людиною чистого характеру і свідомою громадянкою, а перебуваючи в бувшій Австрії з мужем в різних країнах держалась твердо своєї народності. В. Й. П. — Всім Приятелям і Знакомим за ласкаву участь в похоронних і звеличаннях їх, як також за зложення співчуття широким дякує горем прибита Донька і Родина. 622

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
Вівторок 1-го жовтня, год. 7-30 веч.
Паталіні. Виступ М. Вавжовича.
Малий Миський Театр:
Вівторок 1-го жовтня, год. 7-30 веч.
Поїзд марево.

Кіна.

Аполло: „Остерігаю“ (Лявра ля Палісе).
Касіно: „На захід від Занзібару (Льон Чалей).
Кольосей: „Щирозолотий плач“ (Фред Томсон) і „Детективні Ріф і Раф“.
Лев: „Дальші Гарзанові пригоди“.
Люна: „Полеві суд у Сяноці“ (Касянова сповідь).
Марусенька: „Гріхи батьків“ (Янінго).
Оаза: „Вулиця співачка“ зі співаками (Мейрі Піффорд).
Палас: „Пі перчик“.
Пан: „Д-р Шефер, лікар жіночих недуг“.
Пасаж: „Пінста еспанія“.
Стилес: „Кіт — танцюристка з Фолієржер“ і „Потоптана честь“.
Фатаноргана: „Полицмайстер Татев“ Запольської.
Хамера: „Дочка полку“.
Утіха: „Князь лісів“ (Дуглас Фейрбенкс).

Спортивний цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Копеніка ч. 33. Початок модня год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Вівторок 1-го.
Варшава (1411,7) 18-00 Симфонічний концерт.
Познань (334,8) 21-15 Музика до танців.
Катовиці (408,7) 19-20 „Страшний Двір“ Монюшка.
Ляйпціг (259) 20-00 Пісні.
Лілі (296) 17-30 Концерт радіооркестри солістів.
Льондон (356,3) 20-30 Концерт.
Штутгарт (360) 20-45 Вечір пісні й репітанції.
Франкфурт (390) 16-15 Концерт.
Берн (403) 20-00 Концерт хору.
Берлін (418) 20-30 Музика нел. міста.
Стокгольм (436) 20-10 Народні пісні.
Рим (441) 21-00 „Аїда“.

Прага (487) 20-40 Концерт. 21-30 Скрипка.
Міліано (501) 20-30 Оперетка.
Брюссель (509) 21-15 Концерт.
Відень (516,3) 20-30 Фільгармонія. Оркестра.
Мюнхен (533) 19-30 Концерт радіо-оркестри.
Будапешт (550) 20-15 Концерт тріа.
Москва (825) 18-30 Концерт і симф. оркестра.
Ленінград (1000) 19-00 Опера.
Харків (1304) 20-35 Симфонічний концерт.
Париж (1725) 21-35 „Жонглер з Нотр-Дам“.
Середа 2-го.

Варшава (1411,7) 20-30 Соціст. 23-00 Музика до танців.
Познань (334,8) 20-30 Концерт. 23-00 Музика до танців.
Катовиці (408,7) 20-30 Концерт.
Вільно (385) 22-45 Музика до танців.
Талін (296) 17-30 Опереткова музика.
Гамбург (372) 0-30 Концерт Шуханівський.
Франкфурт (390) 21-00 Наймолодша чеська музика.
Берлін (418) 18-40 Модні пісеньки.
Стокгольм (436) 22-25 Музика до танців.
Лянгенберг (477) 20-00 Весела середа.
Прага (487) 21-00 Концерт.
Міліано (501) 22-10 Легка музика.
Брюссель (509) 21-15 Опера Доніцетті.
Відень (516,3) 20-00 Арії й пісні.
Будапешт (550) 20-00 Опера.
Москва (825) 21-30 Опера або оперетка.
Ленінград (1000) 19-30 Дута оркестра.
Париж (1725) 21-35 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

„Вертеп Наших Днів“ Галактіона Чипіс і Ле-ле:
С т р и ж, четвер, дня 3. X. 1929.
Р о г а т и я, п'ятниця, дня 4. X. 1929.
Секція Студенток у Львові повідомляє, що речинець вношення подань в справі мешкань є продовжений до дня 3. п. м. — Ближні інформації уділяється в канцелярії Академічного Дому від год. 12—1-ої.

Український Театр під дирекцією П. Карабіневича. 336 1-2
М и к у л и ц і:
Вівторок 1-го жовтня, год. 7-30 веч.
Середа 2-го жовтня, год. 7-30 веч.
Четвер 3-го жовтня, год. 7-30 веч.
П'ятниця 4-го жовтня, год. 7-30 веч.
Субота 5-го жовтня, год. 7-30 веч.
Неділя 6-го жовтня, год. 7-30 веч.
Субота 12-го жовтня, год. 7-30 веч.
Неділя 13-го жовтня, год. 7-30 веч.
Вписи на річний курс торговельний для абітурієнтів приймає Торговельна Школа у Львові, вул. Корняків ч. 1. до кінця вересня 1929 р. — Виходи починаються дня 8 жовтня о год. 4. попол. — Прохання про прийняття належить вносити письменно, долучуючи маторальне свідоцтво до Дирекції школи. Дирекція. 600 3-3

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Б Ю К У Т Е Р І Ю, З О Л О Т І І С Р І В-Н І В І Р О Б И продає за годинку і на рати від десятиків літ у цілм краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найнижчі ціни. 613 4-2

У М Е Б Ь О В А Н И Й гарний покій від-найму двом памам з харчем або без. Відомість в Адміністрації Діла. 594 2-3

Ф У Т Р А іслася, виконує старанно. гарно, совісно, догідні слати. Робітня футер Карла Шіпера Сенаторська 10 (бічна Романовича). Телефон ч. 69-56. 485 10-10

Ж І Н К А в середнім віці, інтелігентна, скромних винок, розуміється на всякого рода господарстві, любить діти, шукає праці між своїми. Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ від „Добре трантованих“ 628 1-1

У К І Н Ч Е Н И Й П Р А В Н И К на висшій адміністраційній посаді, літ 32, матеріально забезпечений, пошукує відповідної товаришки життя, високого зросту, образованої, котраб любила господарку. — Понажні зголошення з доданими даними слати: Паліс Носиф, Тернопіль, Poste restante. 624

П Р И С Т І П Н И Й мушнина, літ 36, 10 літ як кинує батьківщину, на разі бідиний, має ширі натримовні заміри. Тільки свідомі Українка зводять написати та прислати фотографію, за котрої зворот ручу словом України. Адреса: Łódź, Skrzynka poczt. 359. для Василя К. 610 1-1

Л Е К Ц І Й можу уділяти середньошкільникам. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Студент“. 623 1-2

П І Н И М У 2-3 інтелігентні паночки, Соняшні кімнати, город, на бажання конвертації кімнати і фортепіан — Вул. Вислянського ч. 12. Ткачевич. 621 1-3

В С І Л Я К І годинникарсько-ювілярські роботи виконує найстаранніше Д о м б р о с к і - Р о з а ж е в с ь к і Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 2-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст нехот легеал, серці і жолуха

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення рентеном. 19-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. П. п. Скріплювання хитаючихся зубів плаомбування й вишкарплення зубів, без болю. Штучні зуби в наявчю і золоті післи найновішої системи. Пациєнтів з провісній подягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовим і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73. 599 1-3

24зол. СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ 24зол.
з хіпського срібла: 6 дожок, 6 вилон, 6 ножи і 6 ложочок тільки у
Б. ГРИНБЕРГА, ЛЬВІВ,
вул. Сикстуська ч. 4 Тел. 59-2

Конопні линви, транс-місійні, копальняні, песторонки, і всілякі інші мотузні роботи з перформальних матеріалів країн і заграничних

виконує і поручає найдешевше
НОВОВІДЧИНЕНА
ФАБРИКА МОТУЗІВ
С. БІНЧИЦЬКИЙ
Львів, Бальонова 2. Тел. 79-16.

Накриття

Fragata, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577
У М А Н Д Л Я, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Коверки.

П О К І Й сякаш-ний для трох студентів (-ток) з харчем — зараз до минайку. — Вул. Кохановського ч. 73/Д. ч. дверей К. 598 3-3

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5'00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7'50 ал., Німеччині 7'50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7'50 ал., Австрії
7'50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

По розв'язанні чеського парламенту.

(Кореспонденція з Праги.)

Прага, 27. вересня 1929.

Дня 25. вересня 1929. оголошено декрет президента республіки про розв'язання обох палат Народного Зібрання Ч. С. Р. Безпосередньою причиною цього був спір між двома найбільшими партіями Ч. С. Р. аграрною і клерикальною за четвертого міністра у коаліційній владі. Однак це був лише наслідок постійних сутичок і непорозумінь у коаліції. Наслідком процесу д-ра Туки в ній неспроможною стала ситуація словацьких клериків, а наслідком оборотного податку ситуація промисловців. Влада рішилася з огляду на загальнонапружені відносини розписати радше нові вибори, ніж наражуватися на небезпеку розбиття коаліції діями трьох міністрів чеської клерикальної і двох міністрів словацької клерикальної партії при найближчій нагоді.

Взагалі слід признати, що ситуація владних партій при нових виборах представляється куди краще ніж опозиційних. Передовсім великих здобутків очікує партія чеських клериків, яка буде користуватися з атмосфери величавих зйавів Орліва у липні ц. р. і 1000 ліття св. Вячеслава у вересні ц. р. У цих зйавів виявилася велика сила атаманської партії, так, що клерикальна партія йде з великими надіями до виборів.

Так само і словацькі клерикали очікують скріплення своїх позицій при слідуючих виборах. Процес д-ра Туки став внаслідок відповідної агітації проносом проти всіх словацьких автономістів, а факт, що клерикали рішили поставити д-ра Туку на перше місце серед своїх кандидатів без огляду на вислід процесу, свідчить про те, що д-ра Туку вважається вже загально мучеником за права словаків. І він, як такий, має для клериків притягнуту і тих словаків, що досі від співпраці з ними відтягалися.

Народні демократи можуть при надходячих виборах теж зискати. З одного боку наслідком незадоволення селян з низьких цін збіжжя і худоби, а з другого боку тим, що соціалістичні партії не мають жадного виборчого клича, який міг би притягнути виборців. Соціальне забезпечення, за яким побирався ліві партії скінчилося повним фляком, — у комуністичній партії розвал, — а затреба праця чеських фашистів та націоналістичний характер святовячеславських торжеств у великій мірі причиняється до підйому національних почувань громадянства.

Відносно найслабше почувається перед цими виборами чеська аграрна партія. Як це вже сказано, низькі ціни земельних продуктів та худоби, викликали некорисні настрої у виборців-селян. Однак аграрна партія була змушена до виборів, а втрату популярності хоче собі надолужити твердою організованою агітацією, яка при розгалуженості її партійного апарату, при великих грошових засобах, як також внаслідок того, що 70 проц. державного адміністративного апарату є в її руках, зможе удержатися на відповідній позиції та вийти з виборів з меншими втратами. До виборів йде партія під кличем: рівність селянської продукції з іншими галузями промислу та рівність дрібних різників з іншими класами.

Вибори є неспростаю несподіванкою для опозиційних партій. День виборів усталений на 27. жовтня ц. р. значить не цілий місяць остав для виборчої агітації. Внаслідок того кілька малих партій не візьме цілком участі в виборах, бо нема часу на передвиборчі приготування.

Також є положення комуністичної партії. В її нутрі — розвал, — а старі, ніколи не реалізовані кличі та виборчі обіцянки, не зможуть притягнути мас за собою. Із невідрадного положення комуністичної партії бажать скористати чеські соціалісти та соціальні демократи, які при цій нагоді хочуть відібрати від ослаблених комуністів те, що ці при останніх виборах їм забрали. При есентаційній їх побіді не виключена зелено-червона або чорно-червона коаліція. Про такі можли-

вості говорено вже на передодні розв'язання парламенту.

Коли зробити коротко підсумки теперішнього політичного положення, то прийдеться підкреслити більшу правдоподібність пересунення виборців у нутрі поодиноких таборів коаліції та опозиції, ніж їх пересунення з одного табору до другого. Майбутній уряд буде складатися під кутком виборчих здобутків аграрної партії. У випадку значного неспіху аграріїв, не виключене, що вони, колись найсильніша партія, не вважатимуть участі у творенні нового уряду.

Отже теперішні вибори у Чехословацькій державі спричинять дещо змінений уклад парламентарних сил, а тим самим і дещо відмінну урядову політику.

М. Стахура.

Англія вислала запрошення на фльотову конференцію.

Англійське міністерство закордонних справ вислало через своїх амбасадорів у Парижі, Римі та Токіо запрошення на фльотову конференцію. Ця конференція має відбутися в половині січня будучого року в Лондоні. Вона має обговорити проект умови про ревізію вашінгтонського договору з 1921 р. Вислід праць конференції має бути переданий як матеріал підготовчому комітетові для розроблення при Лізі Націй. З Токіо повідомляють, що японський уряд рішив прийняти запрошення на конференцію.

„Безперервний тиждень“.

Т. зв. п'ятиденний робітний тиждень у Радянській Україні.

В харківському „Комуністі“ з 27. вересня ц. р. читаємо, що Рада Народніх Комісарів рішила встановити для всіх радянських адміністративних установ, а також для управ республіканських та союзних трестів і синдикатів як правило п'ятиденний робітний тиждень (4 дні праці і 5-тий день відпочинку) з семигодинним робітним днем для співробітників і з відповідною обідовою перервою на пів години. Рада Нар. Комісарів рішила, щоб на безперервний тиждень перейшли вже з дня 1. жовтня ц. р. всі центральні установи, зокрема ВУЦВК-ет, Ради Нар. Комісарів, Укрдержплан, Всеукраїнська Рада Професійних Спілок, усі народні комісаріати та інші центральні державні і кооперативні установи.

Окружним виконавчим комітетам доручено опрацювати план переходу окружних, районних і сільських установ на п'ятиденку. Окрема комісія розробляє план переходу на цей т. зв. безперервний тиждень усіх торговельних і інших підприємств.

Таким чином у Радянській Україні, як зрештою і в цілому Радянському Союзі, починається вводити в життя новий календар. Рік матиме 73 тижні. Отже в році буде і 73 дні відпочинку. До днів відпочинку не входять революційні роковини і свята. Місяці остають незмінними. В днях 2, 4, 7, 9, 12, 14, 17, 19, 22, 24, 27, 29 і 31 кожного місяця не може бути ніяких засідань урядових установ, бо все має тоді працювати без перерви для заг. добра. Розклад праці установ укладається все на час від жовтня до жовтня. Іншими словами комуністи поступово підготовляються до введення в життя нової, комуністичної ери числення часу. Початок комуністичного року починається в пам'ять жовтневої більшовицької революції дня 1. жовтня.

Вислід чищення комуністичної партії.

На засіданні союзного Центрального Виконавчого Комітету комуністичної партії Ярославський подає справоздання з чистки комуністичної партії. Всього виявлено з партії 130.000 людей; з того 20 проц. припадає на членів сільських комуністичних гуртків (лечепок).

Закарпаття і вибори.

Зовнішні і внутрішні причини колоніального режиму. — Українська ідея на Закарпатті. — Молодь носієм будуччини народу.

Ненадійно розписано вибори в чехословацькій республіці. Ще більш ненадійно звали вони на наше Закарпаття, яке — як подає вчорашня кореспонденція — зовсім не є підготоване до виборів. А речинець виборів недалекий. Не цілих чотирьох тижнів, а по останнім відомостям навіть не цілих три тижні ділать нас від дня виборів.

Недавно вказували ми на ті важкі відносини, серед яких животіє наше Закарпаття. Вказували ми на поліцейський режим, на колоніальну систему, приновану чехами. Та — будьмо справедливими! — не є це виключна вина чехів. Є це в значній мірі теж вина місцевого елементу, його розбиття на численні партійки, є це вина місцевих провідників, перебільшених амбіцій, неперестанувалої особистої боротьби. Доказом цього вчорашня кореспонденція доброго знайця тамошніх відносин. Тільки на такому морально запущеному ґрунті можуть чехи успішно проводити стару політику: „поділяй і пануй“.

Зясувавши стан „партій“ та їхніх провідників, наш кореспондент пише про невеселі гороскопи. Правда, українська ідея зростає, але вона не в силі оформитися політично, не в силі виступити самостійно. Липневий зйад молоді змарновано, лякаючись чеського гніву.

Вибори є єдиним способом політично оформити українську ідею, поширити її в масах, накреслити її розвиткові перспективи, зв'язати закарпатську частку українського народу з українським великаном.

І це є основне, почесне і далекосягале завдання тієї молоді, що недавно самовизначилася, що прийняла природну платформу єдності з усім українським світом. Було би з нашого боку надто сміливо входити в подробиці і давати поради молодій українській генерації, як конкретно вона має поступати, щоб досягнути наміченої мети. Ми тільки підкреслюємо, що країна пора вийти із чисто декларативних рамок і ступити на шлях продуманої пропаганди і доцільної боротьби. В першу чергу треба негайно поробити заходи, щоб в межах спроможности об'єднати український, а вірніше: українофільський табор, а опісля висунути загально зрозумілі й актуальні кличі, з якими слід піти в народ.

Коли перед кількома літами в Празі поліція підчас демонстрації гумовими кнутами амакрувала чеських студентів, вони вислали до през. Масарика депутацію зі скаргою. На скарги студентів відповів през. Масарик, що він спочував зі студентами, але він є безсилний, бо є тільки конституційним президентом. Не він розпоряджає поліцією, а міністр внутрішніх справ, який є представником і виразником парламентарної більшості. Нехай-же студенти при найближчих виборах вийдуть зі своєї пасивності, нехай вони зацікавляться громадянськими справами, підуть в народ і своєю агітацією доведуть до вибору таких послів, яких вони бажать собі. А тоді й режим матиме таку афарку, яку нададуть йому послані, вибрані при допомозі студентів.

Те саме у зв'язку з розписаними виборами можемо й ми сказати нашим закарпатським братам, а особливо молодій генерації:

Прийшов час, коли треба себе проявити, голосно і ясно висловити постулати нової генерації, при допомозі пропаганди зробити їх загальними, вказуючи на кривди маси і висловлюючи її бажання. Обов'язком молоді взятися з народною масою, покликати її до спільної боротьби, створити силу, з якою рахувались би і старі круті з мадярсько-москвофільської школи, і чеські наємники, і безобличні „наші“. Тільки тоді зросте і розв'яже українська ідея, постане жива сила. Тільки тоді зможе наступити ліквідація колоніального режиму.

І тому молодь повинна пам'ятати, що доля народу — не в чийх інших, а в її руках, бо вона є

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

ВОВНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

носієм будуччини народу, його змагань та ідеалів. А тямлячи це і будучи гордою на свою велику місію, вона повинна взяти живу участь у нових виборах.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Найважливіше гасло!

Навизуючи до останніх бомбових подій у Львові, щодо яких перед трьома днями появилася поліційна реляція, „Курер Варшавскі“ містить передовицю „Зміцнити польський елемент над Сяном“.

Варшавський орган зазначає, що проблема нац. меншостей вже тратить своє значіння. Мовляв, квестія нац. меншостей існує для міжнародної опінії майже виключно в культурному аспекті, забезпечуючи меншостям спроможу розвитку їх язикових і релігійних признаків. Горожанські права дається їм тільки під категоричною умовою лояльності супроти держави. Тому, колиб тепер Польща енергичніше взялася до винищення переротних інтриг, то це не здивувало б нікого в Європі. Львівські події достатньо уосновують „той курс в нашій внутрішній політиці, особливо, що наших історичних і культурних прав до червенської землі вже ніхто в світі не пробує квестіонувати поза горсткою руських шовіністів. Де-як-де, але в тій справі вже не потребуємо при кожній нагоді ломити собі голову над питанням: що на те скаже заграниця?“

А тимчасом польська опінія не застанається над розмірами небезпек. Польське громадянство спить, заколисане фразеологією про згідне співжиття двох братніх народів, про толеранцію, про антидержавний шовінізм львівської козоді (очевидно польської). Це є фразеологія для тих людей, що не знають як слід польсько-української проблеми. А тимчасом розвивається широка агітація в краю.

„Українські часописи з усею певністю голосять, що русини є вже готові з економічною і культурною організацією, що тепер надходить час, доба діла. Східна Малопольща є поважно загрожена. Не значить це, щоби нам могла погрожувати її втрата. На те не дозволило достатньо сильний польський нарід. Але на тих землях виростає організований елемент, ворожий Польщі, який духом ірреденти переполює селянські маси, який готов є розпочати страшний діло знищення кожної державної праці, що змагає до поменшення національних різниць, що все явніше пра-

Спеціаліст внутрішніх недуг
д-р М. Дзерович
Львів, вул. Кохановського ч. 100.
ПОВЕРНУВ.

цює над витворенням в країні атмосфери постраху супроти туземного польського населення“.

Опінія польська мусить боронитися і то не гайно, мобілізуючись для тієї квестії.

„Мусимо сягнути доразово до тієї сили, яка від віків у боротьбі за Львів і червенську землю ніколи не завела. Оборонила вона ту землю від нападів татарських і турецьких, зуміла протиставитися козацькій навалі, боронила польськості тієї землі в добу австрійської займанщини, коли то „руські“ намагання находили можних протекторів у Відні, а також у Берліні, вона геройськи оборонила Львів перед бунтом українських відділів в 1918 р., вона там усе була чинником державно- і культурно-творчим. Та сила є там і тепер. Треба її тільки зміцнити, треба щиро й усипішно помагати в безсумнівних інтересах Польщі. Раз укинци усвідомім собі, що польська меншість на червенських землях є продовженням раменні польської державності — то не маса, то не політичні табори, з яких одні є млі тим, а другі іншим, але то в сумі одні із міцних окопів польської держави. Тамонішній польський елемент, що високо стоїть під організаційним оглядом, що є гідним наслідування прикладом інстинкту і свідомості національних завдань, все виявляє поливу гідну солідарність супроти небезпек, що погрожували тим землям. Той інстинкт тамонішнє населення зберігав, але треба його вміло розбудити, а головню вірвати вкінці з метолами розбивання польського елементу в обличчі неприятели. Зміцнення польського елементу на окраїнах — ось гасло хвилі. Як найбільшою опікою і підтримкою всієї опінії треба окружити заслужені польські організації, які довгими літами успішно помножували польськості на тих землях, були органами правової польської думки, треба працювати над скупченням польського загалу, окружити його моральною опікою, допомогти йому матеріально, заохотити до активності, зміцнити чисельно. Без огляду на те, яким хто програмам поклоняється в справі полагоди меншостевої квестії, гасло зміцнення польськості на окраїнах мусить бути гаслом головним. Політичний спір за меншостеву програму і так буде вестися далі. Одначе від нинішнього дня зміцнюймо польський елемент на окраїнах“.

Жіноцтво в господарському житті.

Переглядаючи останній звіт з розвитку нашої кооперації, находимо в ньому невеличкий уступ: Жіноцтво в кооперації. З нього довідуємось, що жіноцтво становить заведно 9.9 відсотків членів у нашій кооперації, разом 22.904 організованих жінок. Із них є 93.4 відсотків у селянських кооперативах, а лише 6.6 відсотків у міських. А що і в міських кооперативах становлять чисельну більшість хлібороби, так що і тут припадає поважне число членства хліборобському жіноцтву, то не минемося — так подає звіт — в правду, коли скажемо, що з усіх жінок міська жінка становить заведно 3 до 4 відс. в кооперативній організації. Значить жінки, а головню наші інтелігентні жінки стоять ще осторонь від кооперативної організації, хоч тут їх роль повинна бути дуже поважна.

А яке значіння жінки в господарському житті взагалі? Не будемо розводитися над тим, скільки угайв тримає жінка в хаті, бо вже остогидло слухати цю пусту фразу по всіх віках та нарадах, але загляньмо в чужу літературу, яка обговорює це питання більше науково, на основі фактів, спостережень.

Американець Герберт Кассон довголітній дослідник тайни успіху в інтересах і автор кількох наукових та інформативних розвідок на ці теми,*) посвячує в своїй книжці „Штука інтересів“ один уступ значінню жінок в інтересах. Він твердить на основі докладно переведеної статистики, що торговельний ринок належить майже в цілості до жінок. Мушени заробляють гроші, а видають їх жінки. Вони видають взагалі атроє більше грошей ніж мушени, а в торговлі купують 85 проц. товарів тоді, як на мушени припадає 15 проц. Тому вони є в господарсько-торговельному житті для купця куди вартішні ніж мушени. Вони є властивими покупцями одяжі, матерій, поживи, всіляких окрас, а навіть не мушени, а жінки утримують кожний ювілейський інтерес. Автор подає далі, що згідно із статистикою, переведеною на протязі одного року в одному великанському торговельному підприємстві купували жінки 99 проц. постелі, хатних окрас, килимів, рукавичок, соняшних парасолів, 90 проц. кухонного внаряддя, 85 проц. полотна, білизни, тоалетних предметів а навіть з чисто мужеських річей купували жінки 60 проц., а мушени лиш 40 проц., причому купували жінки 10 проц. мужеських напелюхів. Белетристичних книжок купували жінки також більше ніж мушени, бо 65 проц. Коли мушени купув собі одяг, то в 70 проц. у товаристві жінки, а один купець самоходів подає, що при купні са-

*) Справа інтересів трапляється навіть літ наука, опорта на студіях і дослідях і має свою досить багату наукову літературу. Усім тим, що не годяться з моїми думками в статті „Добродійність та інтерес“ раджу замислитися відповідей на їх відповілі перечитати ці розвідки хочби лише Кассона. Одна, на жаль, лише одна вишила в українській мові під заг. „Тайни успіху в інтересах“, накладом Мих. Тараньова. — Автор.

РОМАН МОНЦІВОВИЧ.

Процес Галілея.

Минає 365 літ від народин одного з титанів астрономії, великого фізика Італії — Галілея Галілеї. Здається небагато є таких імен, які дійшли до такої слави, як саме це, а заразом не має може людини, якої життя простежилось би таким тернистим шляхом.

Галілео Галілеї (1564—1642) уроженець Пізи. Вже від молодих літ майже пристрасно любив математику, визначаючись при тому незвичайними здібностями. Маючи 47 літ, після професорських катедр у Пізі й Падуй, дістає в 1611 році становище „надворного математика“ флорентійського князя Косімо II. Великий талант і щасливі відкриття промостили виедовзі надворному математикові шлях до лаврового вінця, а також і до... судейського стола.

Галілеї був більше фізиком як астрономом і математиком; майже всі його відкриття були того роду, що не вимагали основнішого, астрономічного знання-вишкоду. Як відомо, не був він властивим винахідником далековиду (телескопу), яким довершив згодом свої великі спокхальні відкриття; далековид прийшов на світ у Голландії.

Найважлившу роль в житті Галілея відіграли зносини з Римом. Слід зазначити, що спершу ставились римські трибунали дуже прихильно до самого Галілея і до його дослідів. Ось що пише він в одному листі до якогось невідомого, з датою 12. квітня 1611 р.: „Мене варіжнюють тутешні (римські) кардинали, пралати та різні князі. Бажають пізнати мої обсервації та від-

криття, а при тому всі вони дуже вдоволені“. Лист писаний з Риму, де перебував астроном безпосередньо перед виїздом у Флоренцію. І „Рома етерна“ прихильно приймала будучого океанника. Чин Ісусовців приготував навіть у честь гостя святочну академію в римській колегії. Одначе лише п'ять літ тревали приязні відносини між Галілеєм і Римом. У 1615 році зв'язується вчений астроном знов у вічному місті, але цим разом стає перед трибунал св. Інквізиції, обвинувачений в ересі за ширення науки ворожої св. Письму. Що-ж сталося?

На флорентійському дворі продовжував Галілеї дослідити над соняшними плямами. І ось 1613 р. видає твір: „Історія та вияснення соняшних плям“, де заявився без застережень за системою Коперника. А треба знати, що цю систему офіційно вважали за гіпотезу, опираючись на сфальшованій передмові відваця коперників розправи протестанта Осіяндера. Він видаючи твір, у страху перед своєю церковною владою додав на початку передмову, з якої виходило, що автор предложив свою науку лише як якусь фікцію для унагляднення і влекшення обчислень та в тому зміслі визнає її гіпотезою. Отже не диво, що твір Галілея викликав метушню в усьому тодішньому науковому світі. Небаром зросли його противники, які обстоювали далі стару геоцентричну систему та відкидали до св. Письма, боуім-то воно суперечить виводам Галілея. І так цитовано слова про „схід і захід сонця“, про „незрушні основи землі“, про чудесне задержання сонця в часах воєн Ісуса Навина, то-що.

Зрозуміло, що й Галілеї вступив на те-ж саме поле, в дійсності для нього чуже, бо богословське. В листі до свого приятеля Бенедик-

тина Кастелія, що станув на боці нової теорії, пише він таке: „Св. Письмо не може говорити неправди чи там помилятися; його вискази мають більше як абсолютну та ненарушиму правду. Але ексегети можуть помилятися на всі лади і дуже великою помилкою було би, якби ми лишались завсіди при його досліпаному роз'яснюванні“.

Хоч як слушними були ці виводи, всеж таки нерозумно було братись надворному математику за теологічні питання. (Досліване чи саобідне, алегоричне пояснювання текстів св. Письма.) Далеко краще булоб, якби у своїй полеміці з римськими теологами він був дав річені природничі докази. І так ціла справа опинилась перед трибуналом св. Інквізиції. Галілеї подався 1615 р. до Риму, щоб особисто опрокинути закиди противників і суддів, але ці відповілі чомно й рішучо — ні.

Здавалось би, що римський трибунал взявся не за свою справу. В дійсності не можна відмовити конгрегації св. Інквізиції компетенції, коли справа найшла перед її форум. Коперникові теорія і твердження Галілея були самі в собі природничо-фізичними питаннями, але тоді на брали вони богословського характеру та як такі їх обговорювали і... судили.

З особобою Галілея поводилися дуже агідно. При переслуханнях з 1616 року ніколи не зв'язався він перед судейським столом Інквізиції, а його зовнішньої свободи ніхто й не думав обмежувати. Та сталося одно: кардинал Беларіа „з доручення св. конгрегації“ остеріг його перед дальшим обстоюванням і навчанням Коперникової теорії. „Цьому наказові“, говорять далі акти конгрегації, „підлягав Галілеї слухняно й обцяв поправитися“. Далі декретом Конгре-

мохолов вирішували вибір у більшості жінок. Значить жінка є мотором купна також і тоді, коли муштина купує. Фабриканти усіх частин світу уважають за вказане збирати перед собою продукції питання про те, котрий із їх товарів найбільше підходить під густ попитів і до нього dostosовують продукцію. Один шеф світового бюро для купецької пропаганди подає, що міродайним є тут відповіді не муштин, але жінок. Купцями, шефами пропаганди, керівниками купецьких підприємств є у більшості муштини. Зате гро купуючих творять жінки, навіть тоді, коли муштини купують.

Тому більшість фабрикантів і купців стараються про добру оцінку і згляди жінок а не муштин, та переводять старанні студії над психологією жінок при купні і над тим, як придбати їх прихильність. Бо жінки видають гроші, вони є правдивою грошевою силою фабричного і купецького світу, вони роблять купця багатим чи бідним, і то не ті найбагатші жінки, але ті маси біднішого жіноцтва.

Коли читаємо усі виводи про це великанське значіння жінок в інтересах, якому вже й наукова література присвячує багато місця, то мимо волі насувається думка: а що зробили ми в тому напрямі, щоби жінки не йшли до чужих? Чому ми досі не доцінюємо ролі жіноцтва в нашому госп. житті? Чому не зрозуміли ми досі практично нашої народньої приповідки, яка немов потверджує виводи Кассона, бо каже, що „без жінки і ярмарку не буде“.

Практичний досвід підприємців каже, що велике підприємство, яке не дає зиску, лежить поза скобками сфери інтересу. А наша торговельна і промислова кооперація мусить собі ще додати, що коли яка кооперативна при усіх сприятливих обставинах і при найбільш економічному веденні все таки не дає зиску, то чи не є тут виною те, що жінки знаходяться поза скобками сфери її діяльності. Та чи лише кооперація має над цим призадуматися? Це ж справа організованості цілого нашого громадянського життя. Питання про об'єднання жінок, про їх фахове вишколення і втягнення в орбіту всіх наших організацій є засадничим питанням наших змагань. До нього належить поставитися якнайбільше серйозно. Можна дозволити собі при цій темі на дотепи і жарти, але у мене в пам'яті слова одного селянина з Коломиї, що сказав раз на госп. нараді: жартує собі з жінок, та забуває на те, що не йде вперёд, бо жінки вас за полу тримають, що втрачаєте в корчмах гроші тільки тому, що ваші жінки не вміють ні зварити, ні спечити, ні хати привести по людськи, а й ви ще не зовсім свідомі, тому, що ваші жінки ще темніші за вас.

М. Творило.

В Австрії спокій.

Великі демонстрації „Гаймвери“ по різних містах Долини Австрії та у Відні, які відбулися минулої неділі, мали спокійний перебіг. У цих демонстраціях узяло участь понад 50.000 людей.

гацій індексу з 5. березня 1616 р. заборонено читати й поширювати книжки, що виразно боролися системою Коперника, бо вони протидіяють св. Письму. І так засупендовано сам твір Коперника „donec corrigatur“.

Другий декрет з 1620 р. подав уже точніше місія, що їх треба було справити — себто такі, де автор викладає свої погляди „non ex hypothesi, sed asserendo“. Осуджено теорію Коперника, поставлено на індекс твір Галілея. Однак ані в цьому не римського трибуналу, але самого таки Галілея. Подразнений тим, що хтось взагалі може сумніватися, забрався до діла з надмірною пильністю та поспіхом і рішення формально спростував. Приятелі Галілея перестерігали його перед таким завзятым шуканням справедливості. Кардинал Белярмін дораджував не братися з таким поспіхом до справи; Ісусовець Грінбергер був тої гадки, що Галілеєві годиться уперед всього подати наукові докази, а відтак щойно говорити про св. Письмо. Ось що пише до нього великий фізик, протестант Кеплер: „Через Вашу нерозумну поведінку довели Ви до того, що бодай до часу поправи заборонено читати головний твір Коперника, що вже 80 літ був у уживанні ніким незайманий. Але, як запевняють мене і церковні і світські авторитети, цим не кидється ще ніякої колоди на шлях астрономічного досліду“.

Бо й справді викладати науку Коперника як гіпотезу — дозволено. Але Галілеї не держався тих меж. На весні 1632 р. появилася у Флоренції його „Діялог про дві найважливіші системи світа“

(Докінчення буде.)

На увагу!

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 24. вересня 1929 р.

I.

Колішня наша інтелігенція-шляхта зникла. Міщанство наше в великому відсоткові теж зникло. Яка причина? Між іншим і та, що ці дві верстви нашого народу відірвалися від широких народніх мас і пішли шляхами своїх особистих інтересів, не розуміючи, що безсмертною частиною нашого народу, краскуним каменем його, є маси.

Подібне явище спостерігається на північно-західних землях і під цей час. Інтелігенція наша, може в наслідок ділчності, є таксамо відірвана від народу, як і колишня шляхта; таксамо не розуміє вона, що істота українства та його життява сила в цих масах. Не маючи отого органічного зв'язку з душею мас, вона завжди почуває себе непевно; завжди хитається, як рослина, позбавлена коріння; завжди стремить опертися на когось стороннього. Одні з цих інтелігентів опираються на Москву, другі на Варшаву, треті на якогонебудь панка, який сам і трьох грошів не вартий. Одного не можуть відчувати й зрозуміти вони, що єдиний рятуюнок для них — опертися на цю безсмертну частину нації — народні маси.

Є серед інтелігенції і такі, які, не маючи в ґрунті мас коріння й хитаючись від вітру подій, весь час лементують на ці вітри, плачуть, зітхають і просять своїх братів — українських діячів і оборонців народніх інтересів, припинити боротьбу. Вони не можуть зрозуміти, що ця боротьба є самим життям, що без боротьби й організаційної праці настала б смерть, бо лише в моголі нема боротьби й хвилювань. Не можуть зрозуміти й того, що для них не може бути особистого спокою й щастя, доки не має їх нарід; що не можуть вони мирно спати, коли нарід веде оборонну війну за найвищу цінність — життя.

Але є й третя група: це та інтелігентська меншість, яка здобула опертя в масах і йде з ними в ногу на працю, боротьбу, особисті небезпеки, бідкування й прикристи з боку перших двох груп інтелігентської верстви. І зійти зі шляху мас, відмовитися від бур і вихрів життя вона не може, бо інакше мусіла б пірвати з народом і вмерти для нього.

II.

Всі ці три групи під цей час зарисувалися на Волині дуже яскраво. Група, що не вірить у свої сили шукає опертя в сторонніх людей пішла в хруні. Друга група, що ще не вросла як слід у маси, намагається між двома стільцями: одною ногою стоїть по боці хрунів, другою по боці мас та їхніх провідників. Третя група йде тою дорогою, якою йшли всі, тепер тільки й висококультурні народи світу. Вона працює, не оглядаючись ні на кого, на ґрунті розбудови української національної культури, українського економічного життя й громадської організації. Це ті, що працюють у „Пресвіті“, в церкві, в кооперації, „Сільському Господарі“, в аматорських гуртках, хорах, на полі боротьби з пияцтвом, над фізичним і національним вихованням молоді, над розбудженням українського жіноцтва й підготовленням його до нових форм життя, в українському мистецтві, письменстві, публіцистиці й т. д. Ті українці, опираючись на маси, намагаються витворити власні національні цінності й сили, які від кого незалежні. Вони розуміють, що нарід не вмире лише тоді, коли він буде мати ці цінності й ці сили: культуру й економічний розквіт. Вони знають, що цього народам ніхто сторонній ніколи не давав, а завжди вони здобували власними силами. Що це є конечністю й для українського народу.

III.

Під цей час на Волині діяло до рішучого зудару між першою й третьою групами: хрунями, що оперлися на чужі рамя й чужі гроші, і між українськими незалежниками, які, маючи за собою маси, вірять, що лише власними силами можна відродити свою культуру й своє господарське життя. Зудар набрав великої сили, і завдяки йому деякі особи відокочили від хрунів, інші захиталися. Счинився великий шум, відголоси якого понеслися по цілому світові, де лише є українці.

Група, що стоїть посередній між хруніством і незалежництвом, перелягалася й захищавалася, роблячи заходи, щоби воюючи сторони припинили боротьбу. Їй ходить про особистий спокій, а не про добро українських інституцій та добро народу. Але на диво, ця середня група, маючи дуже мало читав і мало студіює життя, бо зовсім не розуміє того, що робиться довкола неї. Їй одно цікавить: аби вона могла спокійно жва-

Дентист - стоматолог

д-р Степан Дмоховський

Львів,

вул. Сикстуська, ч. 35.

568

4-5

ти хліб, заправлений тяжкою працею, та спокійно спати.

Тому є необхідним розкрити перед ними жалю картину того, що під цей час робиться на наших землях.

IV.

Нехай-же вони раз уже зрозуміють, про що ходить, та за чого ведеться боротьба, нехай вже раз вирішать, по чій стороні мають стати — по стороні хрунів, що віддають у чужі руки українське життя, чи по стороні тих, що рятують українство шляхом відродження української культури й незалежного господарського життя.

Ось для них картина. Грабський обідрав протягом п'ятинадцяти років все спольщити. З його часів маємо „язикову уставу“. З величезної кількості українських початкових шкіл на Волині залишилося всього п'ять. Діти наші денаціоналізуються. Дерманська гімназія зачинена. А 6. ч. з дня 16. червня ц. р. „Штегльонд Волинський“ пише, що приватні середні школи теж повинні бути зутракізовані. Кооператив зустрічає перешкоди: кредити відбирають. Монастирі з їхнім мільйонним майном вже не наші. Статут для церковних братів не затверджений. Правне положення церкви не означене, бо раніше „треба скоротити“ число парафій. Незатверджений статут Луцького Брацтва, через те воно не може набутти прерогатив правної особи й не може домогатися віддання йому забраних домів. Вводиться „жондову унію“. Величезні податкові гроші йдуть на різні кулаки, різниці, „млодаж війську“, кооперативи, „Рольніки“ і інші організації, що мають за завдання польонізаційну роботу серед населення.

Частина хрунів усім цим так пригнічена, що тратить надію на можливість розвитку української незалежної культури й незалежної української господарки, й говорить уже про „уніфікацію культур“ (говорить це один український посол з однією) та про уніфікацію кооперації і т. д. А що таке уніфікація? Ліквідування всього українського. Для допомоги при нищенні всього українського і для переведення цієї „уніфікації“ покликава „Укр. Діла“ і той гурток, що створив польсько-українську „Рідну Хату“ й дискредитує „Пресвіту“, українську кооперацію й українську незалежну інтелігенцію, накидає силоміць контрстанови, створені з „уніфікаційних“ фондів.

Отже та інтелігенція, що стоїть посередній між хруніством і незалежництвом, повинна перестати зрозуміти: 1) що йде пляновий похід на все українське з метою його ліквідації, 2) що всі ці хрунівські установи, які повстали при чужій допомозі, ведуть власне до цієї згубної для нас мети, а тому в самій своїй істоті є антиукраїнськими й шкідливими, 3) що хрунівське плазування нічого не дало й не може дати й 4) що лише одним спільним фронтом можна оборонити існуючі установи та розвинути їх на користь українського народу. Хрунізм лише стримує задоволення наших прав і потреб, бо воно дає своїм творцям облудну надію на те, що число хрунів збільшиться, та що вони відмовляться від власної культури й господарського життя та підуть на уніфікацію, себто втрату всього рідного.

Тому-то з хруніством, як найшкідливішим з усіх явищ нашого життя, слід чим скорше покітчити. Всі ці „Рідні Хати“, театри, банки, „Ниви“, мусять щезнути. Вся українська інтелігенція мусить зрозуміти, що є для неї один шлях — шлях з масами через „Пресвіту“, кооперацію, сільсько-господарські організації, церкву й від цього незалежні та власними силами створені організації.

V.

На Волині ведеться не особиста боротьба між тими чи іншими українцями, а боротьба між двома ідеологіями: незалежницькою, гідною великого українського народу, і рабською, хрунівською, що руйнує українське життя й веде до денаціоналізації. Боротьба за честь і життя українського народу під прапором культурного й господарського незалежництва є святым обов'язком кожного українця. Сидіння на двох стільцях є пилатовим умованням рук.

А спроби примирити борців за право українського народу з тими, хто це право продає, — даремні. Таксамо даремні намагання схилити незалежницький табір до припинення боротьби з руїнізмом хрунів. Ця боротьба не сміє припинитися до остаточного виметання з нашої хати хрунівського духа рабства, шкунництва й зради.

9. Остапівський

ВІДГУКИ ДНЯ.

Прапор для Ліги Народів.

Ліга Народів — інституція дуже потрібна. Це кожному відомо з передовиць, так, що в малій фейлетоні зайвим було б це повторювати. Напрацювалася вона за свого життя досить, зробила чимало добра для змученого людства. Заборонила війни так гостро, що хіба десь хтось раз на рік вирається з гарматами, літаками і газом та вдарить на противника. Ліга Народів і тоді не опускає рук, не забуває вжити свого авторитету.

— Зараз перестаньте! — кричить до воюючих.

— Матери твої гарбузи! — відповідають з пошаною обидві сторони.

І Ліга Народів радіє, що все таки її слово не лишається без відповіді.

Після війни натворилося багато національних меншостей. Не знати звідки взялись, бо і границі проведені справедливо і точки Вільсона як-так респектовані. Або меншости занадто плодилися, або більшости за мало їх нищили.

Ліга Народів і тут розв'язала справу позитивно: казала меншостям прилучитися до більшостей, а більшостям скасувати меншости.

Полагодила Ліга ще й багато важніших справ. Торговлю опієм назвала лайдацтвом, а торгівлю дівчатами шубравством.

Ясна річ, що маючи за собою таку масу відваленої роботи, Ліга подумала врешті і про себе. Взяла і розписала конкурс на ліговий прапор та герб. Визначила нагороду 1000 голландських гульдєнів, які зобов'язується виплатити за найкращий проект.

Не знаю, чи нагорода буде виплачена готівкою чи векслями, бо це сильно змінює суть справи. Адже є багато таких держав, що їх підпис на векселі не варт і нікух табаків, а власника такого векселя „тримають за варята“.

Але... нинішні часи такі тяжкі, що навіть безвартісний вексель додає людині охоти до життя. Все таки це могли би бути гроші...

Тому я рішився взяти участь у конкурсі. Ануж пошастить мені підійти під смак лігових претендентів.

В першу чергу краска:

Краска прапору повинна бути жовта. Чому? — спитаєте. — Тому, що Ліга Народів — інституція ще дуже молоденька, так сказати у пеленках, а має за собою багато зробленого. Жовта краска, це краска молоді, здорова і весела. Називають її — що правда — і краскою задроті, але тоді має вона дещо інший відтінок. Краску треба брати таку, яка була на австрійському прапорі, де вона себе блискучо оправдала.

Щодо гербу, то справа виглядає складніше. Прегарно надавалася би січкаря, але з огляду на нагороду одного часопису, вона стала занадто банальною. Липається другий помисл: баба зі ступою. Проект цей думаю не поганий, тільки вириває одна трудність: як намалювати воду в ступі? А вода повинна бути намальована, бо тоді щойно герб мав би символічне значіння.

Сподіюся, що наші графіки прийдуть мені з помічю і порадять, як усунути труднощі з воєю. Тоді я певний за першу нагороду і незадовго світ захоплюватиметься буде прапором дорогої нам усім Ліги Народів.

„На жовтім полі товче баба в ступі воду“.
Галактіон Чіпка.

Перед реформою англійського банку.

Англійський канцлер скарбу Сноуден виробляє проект зміни дотеперішньої організації англійського банку. Управа цього банку має бути модернізована відповідно до вимог промислу та професійних союзів і стояти під гострішою контролею міністерства народнього господарства. До сі в управі англійського банку були лише банкіри, а тепер мають бути ще представники уряду, промислових союзів та професійних союзів.

Зі спортивного життя.

Дужання в спортивному цирку.

В понеділок (30. вересня), у 12-й день змагаль, поклав Штекер Шнайдер в 23 мін., Петрович уже в 3 мін. Бахратого, Щербінський в 9 мін. Шаарцбауера. Повна емоцій боротьба Стібора з Пошофом перейшла по 1-годинних змаганнях на пункти. Переміг Пошоф у відношенні 3:2. Дужання Бартніка з Віллінгом по 20 мін. скінчилися ремісово. — З турніру вчорашнього Горвачка і Брікнера, бо оба вони переступили вже норму програних змагань.

Нині, в середу, змагаються: Стібор-Грінберг, Карш-Щербінський, Віллінг-Бартнік (ріш.), Самсон-Штекер (ріш. в амєр. стилі), Петрович-Пошоф.

Наради соймових клубів.

Вітос на овиді.

Дня 1. жовтня радили різні сойм. клуби. Клуб ВВ. радив під проводом віцєпрез. пос. Косцялковського, який заступає хорого Славека. Пос. Косцялковський виступив політ. реферат, проф. Кшижановський заступав госп. положення краю, пос. Погорецький положення хліборобства. Реферат пос. Косцялковського, як зачунати, заманіфестував на зовні згідність між двома поборюючими себе групами: лібералів і полковників. Пос. Косц. виступав проти опозиції інших соймових партій, зазначив, що потравнений уряд найліберальніший, а ВВ. бореться за зміну конституції, яка буде поважним кроком вперед на дорозі до великодержавного розвитку Польщі. В дискусії постановили гостро виступати проти опозиційної постаи, зверненої проти марш. Пілсудського.

Ухвали „Стр. Хл.“ є дуже агресивні у відношенні до марш. Пілсудського, так що з цензурних причин годі їх подавати. На клубових нарадах вибрали теж нові клубові керівництва. На місце поміркованої президії вибрано поє з Віц. Вітосом, Керніком і Ратаєм. Вибори ці означають сильні опозиційні настрої в досі спокійнім „Пясті“. Вітос застеріг собі кілька днів надуми.

На засіданні клубу ППС. пос. Недзьялковський в рефераті заступав тактику, яку задумує вести ППС разом з іншими клубами лівиці та центру після скликання сойму. Пригадав ухвалу з ост. передферійного засідання ППС., що зазначалася за уступленням уряду Світалського. Клуб прийняв до відома звіт і затвердив програму праці. На засіданні „Визволення“ віцємарш. Возвницький зрікся головства клубу. Головою клубу вибрали Рого. Пос. Возвницький одержав становище одного з 4 заступників голови. Клуб ХД. радив під проводом Халінського, який здає звіт із політ. положення. На засіданні ННР. обговорювали заповіджене внесення заяви на довіря для уряду Світалського. Радили теж над енуціпацією марш. Пілсудського, яка заповідає обмеження бюджету прав сойму. На засіданні Стр. Хл. після реферату пос. Домбського, ухвалили резолюції, які признають становище президії в справі відмови участі в конференції в бюджет. справах прем'єра і пропозиції пос. Славека. Обі ці справи мають бути предметом нарад сойму, якого сесії досі не скликали. Стр. Хл. уважав скликання сойму кінечним. Дальші резолюції домагались димісії цілого кабінету і ліквідації санац. режиму.

Дня 2. жовтня мають відбутися наради представників центру лівиці (центроліви), які будуть присвячені обговоренню можливості надання одностайного характеру політ. виступам центру та лівиці.

Пос. Недзьялковський зreferує внесення, з яким ППС. виступить на інавгураційнім засіданні сойму, а яке домагається уступлення прем. Світалського. Мають теж висунути ініціативу до аложення в надходячий сойм. сесії проекту закону про збори та про відповідальність урядовців підчас виборів.

Ракетовий літак.

Ілж. Фріц Опель старався в понеділок летіти літаком, у якому вбудовано 9 ракет. Після третьої спроби літак (що важив 275 кг.) піднісся і окружив лет. майдан зі швидкістю 150 км. на годину. При причалюванні швидкість зменшилася на 100 км., тому апарат трохи ушкодився.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8:58:00—8:58:50, канадський долар 8:50:00—8:51:00, чеська корона 0:26:33—0:26:50, австрійський шілінг 1:25:00—1:25:50, румун. лей 0:05:00—0:05:25, французький франк 0:34:50—0:34:75, швейцарський франк 1:71:50—1:72:00, фунт штерлінгів 43:30:00—43:50:00, радянський червонець 17:00—17:50.

Золото: 20 корон 36:30:00—36:40:00, 20 франків 34:20:00—34:30:00, 20 німецьких марок 42:00:00—42:40:00, 10 російських рублів 46:00:00—46:40:00.

Срібло: Австрійська корона 0:52:50—0:53:30, 5 австрійських корон 3:24:00—3:30:00, австрійський фльорен 1:52:00—1:55:00, російський рубль 2:60:00—2:65:00, копійки на рубель 1:30:00—1:35:00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 37:25—38:25, пшениця селянська 34:30—35:30, жито галицьке 22:50—23:50, ячмінь галицький броварський 00:00—00:00, ячмінь на млинці 18:50—19:50, ячмінь пастівний 00:00—00:00, овес галицький 20:00—21:00, кукурудза румунська 25:75—26:75, бавраболі промислова 0:00—0:00, фасоль біла 00:00—00:00, фасоль колірова 00:00—00:00, фасоль краса 00:00—00:00, горох пів-Вікторія 45:00—50:00, горох пізній 32:00—35:00, бобик 28:25—29:25, мшанка паст. в зерні 00:00—00:00, вика 31:00—33:00, сіно солодке краєве прасоване 7:00—8:00, солома повисана 4:00—5:00, гнетка 26:00—

Огляньте виставу!

Килимів, хідників, портієрів і др.

Знакої глинянської фабрики килимів

М. Хамули

не в кіоску, тільки

Площа Трибунальська ч. 1. (біля Бергера)

494 Продаж на догідних умовах. 8-10

Наша кооперація.

(З приводу статті д-ра Стецюка.)

З приємністю приходить до свідомості, що статистика Р. С. У. К. дочекалася обговорення в нашій пресі. Писали про неї і витягали різні висновки: в довгих статтях: „Слово Польське“, „Справні Народовосцьонне“, „Халіда“, ба навіть чеський часопис „Господарски Обзор“, а в нашій пресі появилася вже навіть стаття в „Ділі“ М. Творидла, а перед двома тижнями (14. і 15. вересня) стаття д-ра Стецюка.

Треба бути вдячним д-ру Стецюкові за його статтю, бо може вона промовить до переконання як не загальнонашого громадянства, то бодай відповідальних людей в нашій господарській житті, що статистика є дійсно корисна й кінечна річ. Тим є цінна стаття д-ра С. Другого її добром прикметою є сам факт, що ширший круг громадян, як бачимо, цікавиться вже сухим цифровим матеріалом, що свідчить про те, що студіємо вже на вищий щабель суспільного вишколення.

Та всеж таки поруч своїх позитивних прикмет стаття д-ра С. має і деякі негативні риси, які могли викликати враження, що статистичний огляд видання Р. С. У. К. це просто марне витрачання грош. Це приневолює мене забрати слово в цій справі.

Автор не аналізує укладу нашого статист. огляду, не признає йому ні одної позитивної риси, тільки опрокидує ватали цілий той огляд РСУК за 1927 рік. Кінець-кінців виходить зі статті, що ціла наша статистика не має ніякої вартости. Нам здається, що автор задалеко поспунався у критичному розгоні. Перейдемо по черзі важніші заміти автора.

Деякі формальні термінологічні заміти, прим. „біланс“, а не „рахунок білансу“ і т. д. слушні. Термінологію треба устїїнити. Заце заміт щодо пересічних, яких автор не визнає повсім, цілком неслухний. Наші „пересічні“ відносяться все до одної групи, отже не можна казати, що пересічна нічого не варту, бо відносяться до великого числа випадків. Саме навпаки: чим більше заобсервовано випадків, тим пересічна більш зближена до дійсности (закон великих чисел). Очевидно, можна, як того м. ін. бажав автор, упорядковувати матеріал у більше число підгруп (після власного капіталу, уділів чи як там) і порівнявати в поодиноких групах торги, задоволення, обтяження і т. д. Але при творенні таких груп, прим. в госп.-споживчій кооперації після власного капіталу (до 500 зол., 500—1000 і т. д.) зновже вийдуть пересічні, котрих автор не визнає. Без них неможливо ніяке порівняння ні в часі, ні між окремими групами. Безперечно, що дещо статистики є наближені якнайбільше до стандарту і творити групи чи типи по можливості найближчі до реальних одиниць. Та щось роду праця вимагає куди більшого персонального і технічного апарату (включно до спец. машинного уладження), що в наших умовах і при наших скромних грошових засобах є покищо неадійсниме. Автор зазначає, що не можна ділати людей на дробі — при обчислюванні пересічних, бо це не цукор, ні перець. Слушно, але погляньте в статистичні публікації, прим. у „Річник Статистики Р. П.“ (щоби довго не шукати) або на видання Центр. Статист. Управи Рад. України, де знайдете ті „пересічні“ чи не на кожній сторони.

Нині автор, що матеріал не розроблений і подає, що треба би обговорити всі рахунки (розуміється уложені в статистичну систему), як: Рахунок оборот., коштів завідування, каси, уділів, товарів, продуктів і т. д. Очевидно, ті рахунки чи поодинокі їх позиції мусять бути логічно групами уложені. Таких рахунків є в кожнім замкненім кругло 15. Я також годжуся з тим, що треба це все обробити і я певний, що колись „українські докторанти“ будуть робити студії над окремими проблемами чи писати навіть монографії окремих наших кооператив, з чого айде неодиї солідний том. Наш статист. відділ цього зробити не може, бо наша кооперація не в силі зосанити ще кині наукового інституту зі всім людським і технічним апаратом. Німці змагають від довгих літ до того, щоб налагодити свою державну статистику на американський лад, бо там, як слушно зазначає автор, статистика відрізняє, але донині не

Aspirin- TABLETKI

при об'явах перестудії
ревматичних болях.
До набуття в апіках.

здійснивши ще вповні свого бажання, м. ін. також з фінансових причин.

Можливо автор, знаючи техніку статистичної роботи і не порушував би деяких справ, якби був завдав собі труду і перечитав наш останній випуск „Західно-українська кооперація в 1927 р.". Там же на стор. VIII, виразно написано: „Поки що стат. відділ РСУК обмежується майже виключно до обробки тих рахунків білансу, що видає Кооп. Рада у Варшаві, а цього ще за мало для пізнання наших неможливостей і потреб. Отже стат. відділ не може обмежитися такою працею, бо перед ним лежить ширше завдання. Попри те, що статистика має вийти протягом найближчого півроку по скінченні ділового року, наш статистичний відділ повинен вести статистику товаро-ву, стат. спожиття, стат. цін, заняття обслуговуванням середовища, в якому росте кооперація, обслуговуванням матеріального, соціального, культурного і ін. життя членів кооперативу, не рахуючи всебічного освітлення кооперативного життя з точки погляду торговельної, організаційної, освітньої і т. д.“

З того видно, що наш статистичний відділ над тими справами, які м. і. порушив д-р С., за-становлявся і має досить широкую програму. На-разі ми обмежимося до того, щоб підготувати ма-теріал для Кооп. Ради, а в річній огляді матеріал обробляємо лише згубно, щоб нашим коопера-тивним робітникам дати бодай загальний образ стану нашої кооперації. А що не можна зволікати з випуском статистики, то декотрі питання ми змушені пускати окремими статтями в „Кооп. Республіці“ і то, на жаль, не систематично, але відповідно до потреб дня. В подібному положенні є і всі польські кооп. союзи. І коли взяти до рук їх статистичні збірники й порівняти з останнім нашим, то наш як не гірший, то в кожному разі не гірший від небагатого з польських.

Права, наш огляд не має претензій до чисто наукової праці і хоч яка неповна ця наша статисти-ка, то якусь практичну і навіть може й науко-ву вартість вона чейже має. Треба бути дуже підважливим, щоб твердити, що „зі статистики в-такім-виді, в якому вона тепер є, практичної вар-тості нема майже ніякої, а теоретично вона не дає майже нічого нового“. Проф. Шимонівч, що мабуть визнається в тих справах, в листі до РСУК про другий випуск нашої статистики по-мітив між ін. паже: „Наприклад вважаю своїм обов'язком зазначити, що останній звіт РСУК під наголовком „Зах.-українська кооперація в 1926 р.“ є дуже гарно опрацьований, а тому для нау-кового дослідження він дає багатий матеріал“. А треба знати, що обробка за 1927-ий рік є значно ширша й докладніша.

Інж. Ол. Охрим.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 6-?

— **Арештування**. Нині вночі арештували у Львові студентку Стефанію Кордубіану; причи-на невідома.

— **Львівські шахісти**. Всі львівські шахові клуби організують турнір за містечко міста Львова на рік 1930. Турнір почнеться дня 10. жо-втня ц. р. в 18-й год. а в каварні Центральній, пло-ща Галицька ч. 7. — Зголошуватися вечором в каварні Центральній у д-ра Г. Шаудера або у інж. О. Пйотровського, вул. Писудського 11 а.

— **Львівська темна хроніка**. Хто втомлений життям, вертаючи вночі до хати схоче відпочи-ти на лавці в якомсь міському городі і заснути, нехай не роздягається; його роздягнуть інші, аматори чужого вбрання й обуви. Таке трапи-лось якомусь Різникові. Роздягальниками були молодці Е. Лянгер і Б. Ляндес, що дістали за цю сміливість 6 місяців. — У Львові можна бути купцем без готівки і без промислового свідоцтва до 3 літ, коли... про це ніхто не знає. Цієї штуки dokonав гер Сухер Шпигель з Жовківської вул. — Візник з пекарні „Сноп“ Григорій Дудек від-повідатиме нині перед судом за вбивство свого товариша по професії Тирія. Дудек убив Тирія, товариша по професії шабобом. Причина — ходи цей спав, задібною шабобою. Обороні болячик, якого Тирія дав Дудкові в обороні своєї сестри, а в присутності кількох робітниць Дудек не міг пережити цієї образи.

— **Перевантажені поїзди**. Офіційна статисти-ка варшавського міністерства шляхів ствер-

джує, що з року на рік зростає особовий і ван-тажний рух на залізницях. При цьому нема при-родного зросту поїздів і вагонів. На деяких шляхах пасажирів мусять постійно стояти в ко-ридорах у натовпі цілими годинами.

— **Проти опери „Дзеник Львовскі“** поміщує інтерв'ю з проф. львівського університету Хи-лінським, що стоїть дуже близько до театраль-них справ. Ця зовсім безстороння людина, да-лека від партійних і гурткових настроїв, які за-крашують усю театральну кампанію, заявила, що є прихильником погляду, що львівську опе-ру треба скасувати. Опера відає три четвертини субвенції і до цього є кепська. Опера має тільки тоді підставу існування, коли стоїть на високім рівні.

— **Проти українських збірок**. Шовіністично-кресовий „Курер Станіславовскі“, що в поперед-ньому числі назвав сумним проявом ходження польської публіки до українського театру ім. Тобилевича, виступив у найновішому (480.) чи-слі проти збірок на українські цілі по вулицях Станіславова. Під притокою, що збірок у Станіславові є взагалі за багато, домагається він унормування тої справи так, аби на першому місці були збірки на цілі Л. О. П. П.-у й інші по-треби загально-державного значіння, а шойно потім збірки на цілі гуманітарні і т. п. Збірки на українські культурно-гуманітарні цілі не по-добаються „Кур. Стан.“ до тої міри, що він з по-миненням правди виписав: „Прим ведуть руські комітети, що збирають майже щоденно на різні цілі“. Аж так далеко загнався у сліпим шовініз-мі орган посади міста п. Хованьча!

— **Новий німецький часопис у Ромуні**. Чима-ло провідних осіб з політичного, господарсько-го й духового життя німців у Ромуні зверну-лося в липні з закликом до німецького загалу, щоб приступив до заснування нового німець-кого часопису в Букарешті, який як повадло-кальний орган має об'єднати німців цілого роз-селення в Ромуні. Зголошення паів (по 1000 л.) кінчиться цього місяця. Німці засновують вже 8-ий денник, а наш один на Буковині бореться тяжко за своє існування. („Час“.)

— **Нежонаті священики — в монастир**. Гресь-ка преса приносить звістку, що має для наших читачів одну актуальну риску. Парламентарна комісія в Атедах рішила, що на майбутнє не мо-жуть діставати парохій нежонаті священики. Вона вийшла з довголітнього досвіду, що ті, які хотять жити в цілібати, повинні просто йти в монастир, а не на село, де душпастирі повинні жити нормально і своїм способом життя давати приклад своїм вірним.

— **Геніальний рахівничий**. Цими днями помі-стили ми звістку про смерть д-ра Готфріда Рікле у Франкфурті, якого звали „математичним фе-номеном“. Значці твердять, що його талант у цифрових обчисленнях не був досі перевищений ніякою відомою людиною в історії. Рікле був вишкочковим жонглером чисел. Він показував при-людно таку „штуку“: підносив чотиримісцеве число до квадрату, а рівночасно повторив на па-м'ять якенебудь нашивку написане йому число з 24 позиціями. В останніх роках свого життя він обчислював шлях 54 планет. Поверхню планет, якої промір подавали йому, він вичисляв у чотирьох секундах. Щоби запам'ятати 200 чисел, на це досить було йому 7 хвилин і 4 секунди. Досі ні один математик світа не в силі був запам'ятати 200 чисел.

— **Річні вістки**. У Тауарі помер патріарх схід-ньої церкви із Константинополя Базилеус III. у 93 р. життя. — Помер бувший японський пре-мієр барон Танака у 66 р. життя; японський ці-сар переслав його рідні традиційний жалібний дар. 12 пляшок вина. — У Бадені помер відо-мий композитор Людвиг Рот, бувший віден-ський диригент. Є він автором оперет „Ляйтнант на морі“ і „Пані рекляма“, граних у Відні й на чужині. — На Гавайських островах тремтить земля; головна вулиця пристані Гільо знищена. — З нагоди 80-ліття уродин відомого російсько-го фізіолога Павлова, члена Академії Наук у Ленінграді, рада народніх комісарів видала спе-ціальний декрет, яким призначила 100.000 рублів для його розпорядження на нові дослідні. — На 30 літ в'язниці засудили італійського посла Че-зарє Россі, що брав участь у вбивстві соціалі-стичного посла Матеотті, втік до Швейцарії, а відтак вернувся. — За один рік у Краї в Споа. Державах 116.000 лат, з чого 98.000 відобрали від злодіїв.

— **Справжня парижанка чешкою**. У Парижі почнеться цікавий процес за мільони залишені в спадщині танцюристкою Габі Деліс, відомою в усіх столицях світа. Вмерла вона молодо у 1919 році, в лишила велике майно. Від цього часу найшлося вже 25 родин, які мають претензії до її спадщини. Між ними є й одна чеська родина, що живе в Моштені, біля Прерава, яка зголо-сила свої претензії до майна заради після смерті Деліс, заявивши, що Габі Деліс називалася у дійсності Гедвіг Навратіль і була чешкою. О-

Ф У Т Р А

Перворядні в найбільшій
виборі у фірми

Братя Рот і С-ка
у ЛЬВОВІ, пл. Марійська ч. 8.

605

2-3

дин чеський друкар Мартінчик з Ольмі, що ко-хався в ній, має на доказ цієї претенсії оригі-нальні листи від Деліс уже з доби, коли вона була „світовою славою“ і любкою... португаль-ського короля. Крім чеської рідні Навратіль зголосила до спадщини малярська родина цьо-гож прізвища.

— **Мода і чудеса**. Священники французької ді-єцезії Мулен дістали від свого єпископа офі-ціальний лист, щоби повідомили своїх парохіян, що жінки, які вибираються до відпустового мі-ста Люрд, славного своїми чудесами, не можуть їхати в коротких спідницях і декольтах або в коротких рукавах. Мотив: такі жінки не мо-жуть рахувати на те, щоби там найти полегшу для своїх тілесних болів або душевних. Ця за-борона є вповні виправдана; відпустове місце не є купелем. Французька преса признаючи єпископові рацію в принципі, робить тільки за-стереження щодо сформулованих ним мотивів цієї заборони. Вона твердить, що єпископ не по-винен випереджувати ласки Божої та чудес Бо-городниці з Люрд і означувати межі небесної до-броді. Може не одна з нещасливих жінок, що їде до Люрд не має іншої сукні як ту, яку спра-вила собі ще торік, коли загальна мода була „коротка“. На щастя, нова мода приходить з допомогою єпископів, що опікуються чудеса-ми в Люрд — жіночі спідниці видовжились, зав-дяки впливам париських краваців.

— **Казки життя**. У місті Мейн (Спол. Держави) застрілилися цими днями в в'язничній келі один інженір, засуджений на 15 літ в'язниці за вбивство одного банкового урядовця. Самогу-бець Уільям Франко був емігрантом з Бразилії. Своєю енергією й талантом дійшов він до ста-новнища директора електрики. Там познайомив-ся він з донькою одного купця, з якою хотів женитися. Одного разу пішов він до банку взяти гроші. Там за столом побачив він банкового урядовця, що був наче його копією. Оба були сильно збентежені цією схожістю. Всі присутні також звернули увагу на двох „двійників“. Зго-дом оба зустрілися у театрі. Франко був у това-ристві нареченої. Коли Уільямс (його двійник) йому вклонився, той навіть не відповів на цей поклін. Франко був сильно схвилюваний фак-том, що має свою ходячу копію. Він вірив у те, що це буде причиною його нещастя і ця ідея стала його переслідувати. Одного дня в ресто-рані, де він вечеряв, застав він свого „двійника“, що читав листа від його нареченої. Послужник помилюва і передав листа Уільямсові у пере-свідчення, що це Франко. Цього було досить для Франка, який образив Уільямса і домагався від нього прилюдного виправдання. Коли Уільямс відмовив, Франко застрілив його. За це дістав він 15 літ в'язниці. У ній витримав він усього 4 роки.

— **Подорож на місяць**. Польський сільський багатир Фальондра приїхав зпід Варшави до сто-лиці за орудками. На базарі підслухав він роз-мову двох панків. Один із них нарікав на тяжкі часи і признався, що рішив емігрувати до А-мерики. Другий на це іронічно всміхнувся, за-явивши, що Америка давно вже перестала бути країною щастя. Зате тепер учені відкрили пре-багаті землі на місяці, при допомозі ракет Фальондра з роззявленою губою довідався, що астрономічне варшавське товариство вже заку-пило на місяці невеличку територію, де добуває срібло й золото. Коли Фальондра вдався з ними в балачку, він довідався, що один із них є інжи-ніром і вибирається туди на роботу. Після дов-гих пертрактацій інженір згодився взяти Фальон-дру до спілки, з тим, що відступить йому кла-пчик землі за 1500 доларів. Щоби доказати недо-вірі-хліборобові, що це справа реальна, вони пішли до нотаря і там списали формальний кон-тракт. Фальондра передав гроші нотареві до де-позиту. Після цього пішов він з інженіром і його товаришами обліти цей інтерес. Коли про-кинувся в шинку на лавці, його кумів не було. На небі сів місяць, а ракета, що мала власних теренів на місяці нізвести його туди не стояла на вулиці поруч авт. Фальондра прочував і по-чищував до найближчого поліційного комі-саріату за радою. Там думали спочатку, що це божевільний, але згодом переконалися, що осві-та в околиці Варшави не стоїть ще так високо, щоби з неї можна дістатися на місяць.

— Навалювання піль, левад і пасовищ. Одним із найбільше забутих хліборобами способів навозу є вапно. Хлібороби, що вживають інших навозів для поправки плодності ґрунту, забувають найчастіше про навалювання землі. Коли це зробити у відповідній порі і як треба, тоді кількість і якість урожаю побільшується. Нашій землі взагалі часто бракує вапна і тому справа навалювання ґрунтів є тепер дуже актуальна. Паленого меленого вапна треба аживати у відношенні 16—25 центнарів на гектар. Крім цього треба те розкинути вапно цього ж дня прикрити бороною, плугом або культиватором. Тепер у добі, коли покривають навозом левади і пасовища, дуже важна річ посипати їх вапном. Палене мелене вапно, єдине випробоване хліборобами є умовиною знаменитого використання природних прикмет ґрунту й клімату та інтенсивного впливу при штучних навозах. Точно й корисно доставляє його на кожне замовлення фірма Йосиф Каррах, Львів, вул. Костюшка 18.

3 театру.

Народний Театр ім. І. Тобілевича у Станиславові: „Паяцки“, оперета на 3 дії Штольца.

Хто зна, може доживемо ще й до часу, коли львівські театромани їздитимуть на суботу й неділю до Станиславова, щоб почути українську пєсу. Якби завели постійну воздушну комунікацію між Львовом і Станиславом, то можна би навіть боронити погляду, що у Львові, де публіка взагалі театру не розуміє, наш театр не зможе себе так добре почувати, як поза ним.

Саля „Сокола“. Прем'єра французької

оперетки. Натоп. Ще трохи й треба би кликати пожежника, що грає в цій оперетці одну з головних ролей. Коли йде вверх завіса, можна піддатись омані, що ось сидить у французькій театрику. Париж не має на такий репертуар більших сцен і саль, приємніших декорацій, дбайливішої обстановки, а може чепурніше одягнених акторок. (Там більшу вагу кладуть на те, щоб вони були більше роздягнені).

Лібретто оперетки — „класично“ французька схема водевілю. Великий здоровий пожежник готов кожної хвилини гасити вогонь у пані радникової чи антикаревої, коли підчас неприємності мужа вони горять. Старий граф має замість необхідних даних на мужа необхідні гроші, щоб жінка могла ходити по крамницях. У париській крамниці можна справді купити все, і там, як у французькій водевілі зустрічаються особи так несподівано, що лише завіса спасає кожну дію від прилюдного закінчення таких зустрічей.

„Паяцки“ перетиканий балетом не на зразок імпровізацій наших мандрівних театрів, а справді дотепними, оригінальними танцями, що вийшли зпід умілої руки фахового балетмайстра. Голоси не є аматорською імітацією, а голосами справжніх артистів. Декорації Боровика не є наоспів поклезною мазаниною, а художньою композицією. Та те, що зворушує нашого глядача мабуть найбільше це автентичність предметів на сцені: скриньки, скрині, забавки а навіть... живі коти!

Нема побічних ролей. Кожна викичена й відіграна живо, майже з приємністю. Сям-там почувується неспівмірність, природну на першій виставі, але акція пливе легко. Тільки тому, що актори не є французами, важко їм понасти в фарсове темно, яке виправдало би цілу сітку

„Кві про кво“, що повинні кінчатись зовсім цирковим настроєм. Аж тоді легше було би зрозуміти виступ стереотипного у французьких комедіях комісара поліції, що розв'язує не одну комедію, стверджуючи зааранжовану прихвощем подружжя зраду.

Не один добрий дотеп пропав, переказаний або повторений якнебудь, інколи незрозумілий. Такі недостачі звичайно виправляються при дальших виставах. Зате загальне враження справді ввічливе. „Театр ім. І. Тобілевича“ ввів ще одну новину в своїх постановках: три головні ролі „дублюють“ по черзі три пари артистів: Голіцинська або Костівна, Базилевич або Нікітін, Боровик або Паздрій. Пани Костівні не легко буде дорівняти сценічній рутині пані Голіцинської, вона надолужить голосом; п. Паздрієві нелегко це буде супроти Боровика; він надолужить це дикцією; п. Нікітін не має цього мистецтва орудування голосом, що Базилевич, зате має більший голосовий матеріал. Зайве роздавати їм поодинокі компліменти. Не один глядач під зацікавлений удруге на ту саму пєсу в новій обсаді, щоб порівняти ріжну гру цих артистів.

П. Ленська є незрівнянна як Джозетта і важко було би її заступити. П. Блавацький був знаменито подоланим графом; п-ні Совачева звертає на себе увагу в найменшій ролі і завдяки своєму темпераменту забуває за свої літа; дуже добре передає характеристичні ролі п. Хичій; без закиду є п. Даньчак; чотири міднєтки (Долинська, Пеліхінна і Чермаківна) працюють зручно ногами й руками.

Почувається, що артисти вдоволені своєю працею і цей загальний настрій переходить на аудиторію.

М. Р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа 2-го жовтня, год. 7-30 веч. „Трагедія“. Гостинний виступ Ст. Корвін-Шиманської.

Четвер 3-го жовтня, год. 7-30 веч. „Найгарніша з жінок“. Гостинний виступ М. Вайжовича (50% знижки).

Малый Міський Театр:
Середа 2-го жовтня, год. 7-30 веч. „Полд на вереві“ (50% знижки).

Четвер 3-го жовтня, год. 7-30 веч. „Мала гримішниця“ (50% знижки).

Кіно.

Аполло: „Остерігаю“ (Лявара ля Плянте).

Касіно: „На захід від Занзібару“ (Льон Чаней).

Кольосей: „Щироозлоблений плай“ (Фред Томсон) і „Детективні Ріф і Раф“.

Лев: „Пристань крїй“.

Люна: „Полесий суд у Сяноці“ (Кавелінова співіда).

Марусенька: „Гріх батьків“ (Янінго).

Оаза: „Вулична співачка“ зі співачи (Мейрі Пікфорд).

Палас: „І перчик“.

Пан: „Д-р Шефер, лікар жіночнх неуг“.

Пасаж: „Пімста еспанца“.

Стилеве: „Кікі — танцюристка з Фоді Бергера“ і „Потоптана честь“.

Фатаморган: „Подімайстер Тагеса“ (Запольська).

Хипера: „Дочка полку“.

Утіха: „Князь лісія“ (Дуглас Фейрбенко).

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуканні в цирку при вул. Копеника ч. 33. Початок щодня год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Четвер 3-го.

Варшава (1411,7) 20-30 Популярний концерт. 22-45 Музика до танців.

Краків (312,8) 20-30 Вечірній концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 19-05 Симфонічний концерт.

Ляйпциг (259) 20-00 Фуга Баха.

Братислава (379) 19-05 Віденський зальс.

Талін (296) 18-00 Симфонічний концерт.

Льондон (356,3) 19-45 Скрипка. 22-30 Музика до танців.

Штутгарт (360) 22-45 Концерт.

Рим (441) 21-00 Симфонічний концерт.

Франкфурт (390) 20-00 „Мадам Батерфляй“.

Берлін (318) 18-15 Еспанські мелодії. 20-15 Театр і музика.

Ляйпциг (259) 20-00 „Пратер“ — веселе.

Міліно (301) 20-30 „Фаворита“ опера Доніцеті.

Відень (516,3) 21-00 Легкий концерт.

Мюнхен (333) 17-30 Органи.

Будапешт (350) 20-15 Опера.

Москва (825) 22-00 Концерт.

Ленінград (1000) 19-00 Опера або оперетка.

Харків (1304) 20-35 Симфонічний концерт.

Пятниця 4-го.

Варшава (1411,7) 18-00 Мандоліністи. 20-15 Симфонічний концерт.

Краків (312,8) 22-45 Муз. до танців.

Бресляв (253) 21-00 Камерний концерт.

Ляйпциг (259) 16-00 Вальс.

Копенгаген (281) 20-15 Хор і фортепіано. 22-00 Оркестра.

Льондон (356,3) 21-30 Концерт. 23-00 Танці з опери.

Штутгарт (360) 21-30 Концерт.

Гамбург (372) 20-00 Веселий концерт.

Берн (403) 20-00 Пісні і баллади.

Берлін (418) 18-30 Соль.

Стокгольм (436) 20-00 Концерт на давніх інструментах.

Рим (441) 21-00 „Фраскіта“ оперетка Лягара.

Прага (487) 16-30 Камерний квартет.

Міліно (301) 20-30 Симфонічний концерт.

Відень (516,3) 20-05 „Гаспароне“ оперетка Мілакера.

Мюнхен (333) 19-30 Спів.

Москва (825) 18-30 Опера або оперетка.

Харків (1304) 20-30 Російська музика.

Париж (1725) 21-15 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Український Театр під дирекцією П. Карабінєвича. 536 2—?

Міжвулиці: Четвер 3-го. „Барон циганів“.

Тернопіль: Пятниця 4-го. Святоче відкриття Подільського Театру. „Заложеньє за Дунаєм“.

Субота 5-го. „Пташник з Тиролю“.

Неділя 6-го. „Чесна Сузанна“.

Субота 12-го. „Барон штганів“.

Неділя 13-го. „Маруся Богуславка“.

„Вертеп Наших Днів“ Галактіона Чипри і Ле-де.

Стр. й, четвер, дня 3. X. 1929.

Рогатин, п'ятниця, дня 4. X. 1929.

На „Рідну Школу“ зложили ВП: Евген і Олена з Миндюків Бобовників та Володимир і Ольга зі Салабанів Миндюків 6 ам. дол. замість повідомлень про свої вітання, що відбулося дня 24 вересня 1929 р. у Валініях. — ВП Жертовдавцям складає щирю подяку Головна Управа. 632 1—1

Сирота по бл. п. о. Танячківчоні Неонілі Танячківчів просить цією дорогою всіх знайомих і прихильників покойного П. батька, щоб пішли й на стрічу дати чи то в грошах чи в натурі і таким чином полекшили П. важке та зняжене матеріальне положення. Дати слати на адресу: Неонілі Танячківчів — Богданівна і а, Львів, 15. Редакція „Діла“ підтримує в цій повноті не прохання і ласкаве жертвенний українських громадян допомогти незабезпеченій сироті великого громадянина.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще направлений у найбільшій годинничарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провизії просимо репараній прислати поштою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 615 4—?

9-1 559 „Щіт“ 18 оздоблені „щити“ „вільжоліт“ зникли з м'ягкою чи „логини“, „шарфери“ зникли плоби „вільжоліт“ 18 оздоблені „щити“ 615 4—?

ХТО з Українців дасть у себе або у других посаду інтелігентному самітньому 33-літньому наддніпрянцеві. — Зголошення: Łódź, Skrzynka poczt. 359. М. П. Т. 610 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Спеціаліст безуг легенів, серця і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення енгеном. 20—?

Позір кооперативні

Замість товарних зворотів під кінець року — закупіть для своїх членів, — уладьте хоч оден у Вашому селі

Радіо-апарат

Користи великі!

Розрада прекрасна!

поставляє і уладжує на доглядні услїх українська фірма

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕЙ, Львів, Чарнецького 3. Тел. 6-74.

Небувала новина!

Старі плюшеві плащі стануть новими, якщо віддасте їх до

почорнення та точення на них футряних десенів —

в одинокій фірмі в краю:

М. Волянська

Львів, вул. Собієвського, ч. 12.

332 Тел. 17-04. 51—?

УМЕБЛЬОВА-

НИЙ гарний

покій віднайму

двом панам з хар-

чем або без. Відомість в Адміні-

страції „Діла“.

594 3-3

ЛЕКЦІЇ можу

уділяти се-

редньошкільни-

ням. — Зголошен-

ня до Адміністра-

ції „Діла“ під

„Студент“. 2—2

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

в СТАНИСЛАВОВІ, пасаж

поруває свійого видання „Малій кате-

хизм христ.-катол. religii“, і „Бібліїні

образи“. 625 1—?

Подяка.

Вп. Д-р Целовичеві Амброзієві, ліка-

реві і Каміні Струмізній складамі

щирю подяку за солідне лічення нашо-

дочки Стефанії.

630 Орижини

ЗВІЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кружка „Рідної Школи“ в Тернополі

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Куди зайдеш
на обіді?

Тільки до Ресторану й Каварні „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“
Смачний і здоровий обід, — ціни дешеві. — щодня концерт. 555 2-5 Українська Управа Ст. Зілинський і С-ка.

3 льондонських міркувань.

(Від нашого кореспондента.)

Льондон, 24. вересня 1929.

I.

Великі щоденники в неділю не виходять: англійський „саваш“. Замість них появляються недільні тижневики, а серед них найповажнішими лічаються „Observer“ і „Sunday Times“ останній не має зрештою нічого спільного з щоденником Times-ом. Оба ці недільні тижневики знаменито редаговані: солідні політичні огляди, внутрішні й закордонні, дуже добрі відділи економічні й літературно-бібліографічні, тай — звичайно — кілька засильних статей, підписаних зідатними іменами.

Так появилася в учорашньому „Sunday Times-і“ стаття Вікема Стіда, яка — бачимо це вже сьогодні, в понеділок — звернула на себе пильну увагу не тільки по цьому, а й по тому боці каналу: французька преса подає з неї довгі виривки і уважливо її коментує.

Нема сумніву, що п. Стід, колишній закордонний кореспондент і, потім, початковий редактор „Times-a“, тепер видаєць „Вістника Вістників“, сьогодні найвизначніший англійський публіцист і належить до тих двох-трьох публіцистів великого стилю, голосові яких прислухується Європа й Америка. Він особистістю на тугешньому ґрунті дуже оригінальний навіть уже своїм звертним виглядом, яким він ні трохи не нагадує типічного англійця. Постає його і обличчя нагадують — кого? Дожів венецьких, як їх бачимо на деяких старих портретах? Кардинала Рішельє, коли хочете; але в кожному разі це англійця. А проте він англієць, і який ще: один з репрезентативних англійців-епоси Едварда VII. і часу великої війни.

II.

— Як ставиться Стід до української справи? — це питання, одночасно найвніше і зворушливо-самоозрозуміле, чували ми десятки разів при іменах всяких закордонних діячів. Як, значить, „ставиться“ й Стід? Відповісти важко. Хіба би сказати: сумнівно-вижидаюче. Українське питання таке нове і таке складне (якраз там дуже складне, де нашому пересічному землякові воно видається простим і ясним наче сонце), що чужі глядачі висловлюються про нього дуже обережно — тим обережніше, чим ближче до нього підступати.

А Стід підступав до цього питання з різних боків і в різних часах. В часах свого віденського дописування — він тоді приятелював з пок. Войтком Дідушицьким і з деякими чеськими діячами тай недовірливо (по трохи й згірдно) дивився на наших послів, особливо на пок. Василька. Потім, у часі війни, він придивлявся українським питанням через призму антантсько-російської солідарності і не без впливу Романа Дмовського. А тепер? Тепер він сидить оцінюючи українські можливості з огляду на збереження миру на сході Європи, тоб-то на збереження Річпосполитої і з уваги на будучину більшовизму й Радянського Союзу.

Коли ми останнім разом бачилися з п. Стідом, він доволі по-подробно розповідав нам про свою недавню, першу після великої війни, гостину в Берліні (розмови зі Штресманом, публічний виклад) тай про свою подорож до Польщі.

— Запрохав мене туди маршал Пілсудський, коли ми стрінулися були в Женеві. Поїхав я до Варшави з Берліна. У Варшаві бачив я багато і чимало дечого довідався. Пілсудський хотів, щоб я поїхав також до Вільни і до Львова, одначе я відмовився від цієї прогульки, а саме з огляду такту — я не хотів вражати людности спірних („contestes“) країв...

— Французькі генерали й політики таких скрупулів не чиняють. Наша діяльність, змів

оцінити такт і делікатність англійського діяча. Та які Ваші враження з Польщі? Її сила?

— Не буду Вам затаювати, що дуже добрі. Польща консолідується, п. Пілсудський виявляє багато мудрости („sagesse“) також в справі меншостей. Армія зробила на наших військових тай на мене якнайкраще враження. Поляки можуть сміливо дивитись у майбутнє...

III.

Тут п. Стід наводив деякі подробиці в доказ своєї віри в консолідацію, кріпкість і будучину Річпосполитої. Ваш кореспондент цікаво цьому прислухувався (думки досвідної людини, навіть немілі нам, завжди корисно пізнати), а вкінці перервав:

— Вірите в будучину... кажете, і в солідність і тривкість цього політичного твору. Такі враження досвідного ока все цінні, навіть для противника. Але позвольте завважити, що єдина досі відома справжня спроба солідності й тривкості держав є, на жаль, війна. Російська імперія, про око така могутча, не витримала ні спроби з 1904-5 рр., ні з 1914-17 рр. Та й Австро-Угорщина... Але, правда: Ви знали інтимно цю монархію*). Невже справді не накидаються Вам так сказатиб... деякі аналогії, тай то in minus? Габсбурзька монархія була як-не-як могутим, тисяч-літнім політичним витвором, а безперечними цивілізаційними заслугами, з кольосальним капіталом адміністративного і політичного та мілітарного досвіду; з династією, яка об'єднувала ріжнородність країв і народів і — як-не-як — а мала в широких масах усіх племен глибокі коріння лояльності. А проте! Але пощо саме Вам це пригадувати? Адже якраз у Ваших „Спогадах“ з часу війни належать до найбільш драматичних сторінок саме ті сторінки, де Ви розказуєте, як зараз у початках війни Ви, в Вашій редакційній кімнаті, розпочали з відомими чеськими діячами організувати зраду чеських полків австрійського фронту; як, може навіть із цього салону, в якому оце сидимо, йшли в Петербург, а потім на фронт російських армій вказівки, як давати чеським відділам знаки до переходу, як їх у російському фронті приймати, що з ними робити... Хто краще Вас, пане Стід, знає наслідки цієї діяльності: що австро-угорська армія ніде сама не могла держати фронту ні проти росіян, ні навіть проти сербів; що чеські, а потім і сербські, хорватські та подекуди й інші воєнки, вистрілювали спершу своїй австрійських офіцерів, а потім отворили ворогам фронт... А проте! Австрія таки була стара держава, і заслужена. Тай армія її в часі миру, в маневрах і парадах, певне не робила гіршого враження від тієї, яку Ви недавно бачили. Невже справді думаєте, пане Стід, що досвід великої війни, зосібна досвід чеських і інших полків, нікого, ніде і нічого не навчив?...

IV.

Про дальший розвиток розмови зайва річ тут сьогодні оповідати: по часті самі легко здогадається його змісту. Хіба ще-б додати, що покінчилися вона розглядом аргументів, якими поводяться ті земляки, яких звичайно пишуть „радянськими“.

Вертаючись до статті Вікема Стіда в недільній газеті, наведемо з неї її висновок:

„Хоч як мала віддаль між Англією і Францією, то пропасть непорозуміння розкривається між обома країнами. Вона сьогодні глибша ніж була коли-небудь від часу війни“.

Стід, котрий знає вартість слів і висловів, не вагається говорити про „пропасть непорозуміння“ — важкий факт. Знаючи з другого боку каналу, як дуже росте там роздражненість супроти Англії, знаючи з особна, що немає сьогодні у Франції імени більше непопулярного й більше антипатичного від імени найпопулярнішого

*) Десять років кореспондування з Відня; головування в секції британської пропаганди на знищення Австро-Угорщини, в часі великої війни...

КАМЕНИЦЮ 3 поверхову комфортаву в середмісті продам.

Річний дохід нетто 16.000 зол.
Готівкою вклад 15.000 дол.
Решта на 25 літ.

Зголошення з ченности Д-р М. Морещкий, вул. Красіцьких ч. 10. телефон 20-72, або письменно до Адміністрації „Діла“. 636

англійського державного мужа наших днів — ми розпочинаємо підозрівати, що — коли ще й не *renversement des alliances*, то принаймні — можливості нових орієнтацій серед західно-європейських держав, відмінних від традицій Едварда VII-ого, Делькассе і Клеманса, потрохи виходять з мряковини утопійности.

Довгі телеграми сьогоднішніх газет льондонських про сензаційні політичні розмови між французьким політиком послом Павлом Рено і генералами Вальшем і знайомим нашим Ле-Реном, з одного боку, і визначними німецькими політиками і військовими, з другого боку, тай обставина, що одні й другі перемовці належать до правих, націоналістичних кол, далеких від якої-небудь германофільської чи пацифістичної сентиментальности, — дають нам дещо до думання, тим паче, що мова там була також про Польщу.

В. Панейко.

Національне питання в Румунії.

Льояльні й ірредентистичні.

Вже пераз зупинялися ми над національними проблемами сучасної Румунії, вказуючи на факт, що демократичний кабінет Юлія Маніве ані на крок не посував тієї справи вперед, особливо у відношенні до українців, яким знищено до тла всі передвоєнні надбання.

Недавно була в прем. Маніва делегація українсько-буковинських послів: Кракалії та Андріяшука в справі шкільництва. Обидва ці послі, як відомо, належать до проурядової, параністичної партії. Очевидячки, прем'єр, як звичайно, відповів, що ця справа буде розглянена.

Львівське „Слово Польске“ приносить кореспонденцію з Букарешту „Ромунія на порозі оціального політичного сезону“, в якій багато уваги присвячено національному питанню.

Уряд прем. Маніва є більше диспонуваній до розгляду національного питання, бо він у своїй більшості складається з колишніх послів до малярського парламенту, які мали нагоду самі переконатися, як шкідливо на долю держави впливає нерозв'язання такого важливого питання, як національне питання. Протягом останніх двох місяців уряд внаслідкував на культурні цілі „Ліонорців“ 25 міль. левів (очевидячки, тільки для малярів, жидів і німців), зніс приписи про надзвичайне оподаткування малярських і німецьких театрів та взагалі не-ромунських-вистав і призначив емеритуру тим б. малярським державним урядовцям, що в 1919 р. відмовилися від присяги ромунській державній владі.

Вироблення окремого статуту для над. меншостей доручив прем. Маніве пос. Полпові, який має бути знайцем цієї проблеми. Він відбув спеціальну подорож по Європі, щоби познайомитися із розв'язкою національного питання в поодиноких країнах. Після повороту до Букарешту зложив він кілька півофіційних заяв щодо наміченої розв'язки національного питання, чим викликав невдоволення серед усіх представників не-ромунських народів. Між іншим заявив він, що підготовлений ним закон буде триматися в рамках версайського трактату. В основі признає він меншості двоякі: льояльні й ірредентистичні. До другої категорії будуть мабуть зараховані маляри й українці.

Користайтеся з нагоди!!**Однісна Українська Галантерейна Торговля****„G e n e w a“****Д. Конюха, Львів, Ринок 37.**

(побіч „Народної Торговлі“)

продає для реклами по фабричних цінах 464 3—?

Жіночі і мужеське білля, ланцюхи, прекрасний вибір наймодніших красот, тисячний вибір краваток, торбинок і трикотажів, приладдя до гоління і курення. Парфумерія, косметика і Забави, Капелюхи і Шапки!

Солідарна Європа.**З приводу американського митового законопроекту.**

По бурливих, драматичних дискусіях і торгах покінчила таська конференція нарешті свої наради і привітала після взаємних уступок репараційний план Юнга, який для обох контрагентів представляє значні полекші і дальший етап на шляху до цілковитої ліквідації політичних і господарських наслідків великої війни. Ревізія й остаточне управління політичних наслідків світової заворушки є музикою будучності. Все буде залежати від скоршого або повільнішого господарського відродження. Обі проблеми в адучені з собою нерозривно, і то в такому відношенні, що економічне відродження є умовиною, а політичні зміни будуть наслідком. Під теперішню пору терплять від господарської скрути не лише переможені, але — може ще в більшій мірі — переможці. Тому не диво, що обі сторони, кожна на свій лад стараються знайти вихід з тяжкого положення, з тривалої промислової і рільничої кризи. Якимсь свого роду бальзамом на господарські рани Європи має бути репараційний план Юнга. Але ще й чорнило, адеється, не висохло на таських протоколах і підписах, а на господарським оніві Європи починають виступати нові хмари, які у своїх наслідках можуть викликати нові бурі й заколот, якщо Європа не знайде превентивних средств для їх відвернення.

Безоглядна і до дрібниць продумана, знаменито організована й далекозора повоянна господ. експансія Півн.-Амер. Унії вже довгі роки поважно непокоїть господарські круги старого світа, але щойно найновіший митовий законопроект, який саме тепер є предметом нарад в амер. сенаті, огірчив і розбурхав Європу так сильно, що її народи якби забули на власні політичні й економічні антагонізми і рішучо протестують проти егоїстичних практик амер. торговельної політики. Ось, де треба шукати причини, чому при кінці таської конференції виступив такий хитрий, проворний і досвідчений політик, як Бріан, з проектом З'єднаних Держав Європи, а відтак у Женеві розвинув свою думку ширше і дав їй до деякої міри конкретні форми. Здавалосяб, що такі проекти принаймні в нинішніх обставинах, належать до політичних утопій, які може й мають деяке теоретичне значіння в устах пропагатора Пан-Європи, пацифіста гр. Куденове-Калергі, але для практичного, відв'язального політика, я-

ким є Бріан, є сумнівним полем для політичних експериментів. Однак в дійсності французька концепція нашла в цілій Європі прихильний відгук. Держави, яких інтереси так чи інакше загрожені, акцептують в основі думку про господ. розуміння і тісну співпрацю, хоч — самоорозуміло — подають свої застереження на випадок, колиб сам преект, який є покищо в сфері теоретичних міркувань, мав прибрати форми конкретних договорів і взаємних зобов'язань. Таким чином егоїстична й безоглядна митово-тарифна політика Унії може дати товчок до торговельно-політичного з'єднання Європи, яке для амер. господарського велиття може з часом стати дуже невигідним.

Найновіший митовий законопроект Унії не є внутрішньою справою її самої, але глибоко вірається в господ. інтереси цілої Європи і британської імперії. Во він підкопує можливість європейського вивозу до Унії, а з тим і можливість Європи платити свої воєнні довги однимоким можливим способом, себто службами і продуктами. На охорону перед довозом з Європи амер. законопроект здигає високу, майже проміційну митову перегороду, а рівночасно амер. промисл, опертий на свій великанський і майже неприступний внутрішній ринок збуту, збирається конкурувати з промислом європейським в його дотеперішніх доменах. Цим амер. промисл виповідає цілому неамериканському господ. світові жорстокий бій на життя і смерть. В таких обставинах Європі просто неможливо сплачувати Америці довги, умовлення яких золотом або акціями європейських підприємств вона так уперто обстоює, без огляду на їх політичний характер і на те, що вона переважно не позичала готових грошей, лише завала на кредит воєнний матеріал і засоби поживи.

Американський законопроект мірить у найбільчій і найразливішій місці старого світа. Покищо 49 чужих держав заложили у Вашингтоні протест. Між протестуючими були також Канада й Аргентина. Цей факт доволі ясно показує, які широкі круги й інтереси зачіпає згаданий законопроект. Здається, що загрожена в своїх життєвих інтересах Європа арозуміла, що найкращою обороною є наступ, який в тім випадку мусів би прийняти характер відплати, себто шільного замкнення своїх границь перед довозом з Америки. Але щоб така відплата вдалася, мусить Європа виступити оконосолідована, принаймні назовні, в одну митово-тарифну цілість. Якби Європа таким чином сконсолідувалася, то поступала би лише за тою радою, яку вже від довшого часу дає їй арозуміла Америка. „Переведіть у себе те, що є основою нашого добробуту — радять хитрі які, — збурте свої митові границі, не охороняйте штучною цілпорою негосподарної продукції і витворіть у себе один великий внутрішній ринок збуту: роззбройтеся взаємно на господарський діляний, а відтак легше буде вам роззброїтись і мілітарно, перестаньте собі взаємно загрожувати і примушувати тим до неплідних видатків, аменшіть публічні тягарі, бо тим збільшите добробут своїх народів“.

634

Спеціаліст внутрішніх недуг**д-р Кароль Куль**

повернувся і ординує від 3—5 пополу.

Львів, вул. Потоцького 42. Телефон 31—23.**КВАРЦЕВА ЛЯМПА. — ПЕРЕСВІТЛЕННЯ РЕНГЕНОМ.**

Прекрасна рада, але цікаво, як почували би себе за морем, колиб Європа взяла собі ту раду до серця переорганізувалася у господарський діляний, а в першій мірі замкнула свої границі перед інвазією амер. промислу? Скоро скінчилася би мабуть золота доба економічного розвою Унії. Амер. промисл, що працює на громадну серйову продукцію, мусів би значно ту продукцію обмежити і вже це саме було би для нього катастрофою. Із зменшеними можливостями вивозу і промислової експансії булоб Америці немисливо вдержати дешеві ціни при високій заробітній платні, а це знова мало б за наслідок скорий занепад амер. добробуту. Шкаво, що Америка в така засліплена в своїм бажанні за всяку ціну вдержати у себе високий життєвий рівень і господ. супрематію над світом, що не оглядається воєсім на падіння колеса і небезпечно грає з вогнем.

Майже на сто літ лихварськи запродалася Європа Америці і взяла на себе неймонірно тяжкі довжні зобов'язання. Три або чотири європейські генерації будуть тяжко покутувати за те, що їх нещасним предкам захотілося світової війни, але це, здається, в вже крайні границі уступчивості старого світа. Стають проти себе до господарського бою цілі континенти і без сумніву, що до господарського напруження прилучиться й політичне. Будучу війну тяжко собі уявити як плід легкодущної примхи або індивідуальної пристрасті, а всеж такі приготування ідуть воєди. Злучені Держави, що стоять далеко на переді зі своїми зброєннями на морі інстинктивно відчувують, що з незначних початків може зродитися одна з найбільших і найнебезпечніших воєн. Господарський антагонізм між старим і новим світом може стати легко причиною до катастрофального вибуху.

Инж. М. Колтушок.

„Мирна“ політика Франції.**Промова французького міністра війни.**

Французький міністр війни виголосив на святі в місті Баденвайлері промову про завдання французької політики. Франція, — сказав він, — має виконати два завдання: насамперед утримати мир в Європі, в Сирії та вколоніях, а також організувати оборону метрополії. Тут треба насамперед подбати про забезпечення границь. У цій справі вже вироблено остаточний план, який буде переведений в приспівеному порядку. Цей план передбачує охорону і перед артилерією і перед газовими нападами. Половина ріжних бльоків та каззатів, потрібна для забезпечення лінії Райну, буде готова вже в першій половині 1930 р. А в другій половині цього року будуть викінчені праці на північному фронті Ельзасу та Лютарингії.

—o—

РОМАН МОНЦІБОВИЧ.

Процес Галілея.

(Докінчення.)

Папа, за якого виступлено тепер проти Галілея, це був Урбан VIII, що хоч ніколи не був за Коперниковою наукою, то всетаки зі захопленням слідив хід праці Галілея, а навіть по тодішньому звичаєві оспівав це в одній оді. Галілея візвали до Риму, щоб виправдавсь. Але щойно за третім разом з'явивсь він там 14. лютого 1633 р. Розказують про в'язницю і муки, яких нібито мав він зазнати підчас свого другого побуту в Римі. Але в дійсності ні найменшого сліду. „Я замешкую“, пише Галілей 16. квітня, „три кімнати, що належать до Фіскаля інквізиції та можу вільно в усіх місцях порухатися. З моїм здоров'ям добре“. Але й ця „гостина“ тривала лише 22 дні, опісля замешкав Галілей в княжій палаті тосканського амбасадора. У справжній в'язниці за все своє життя не був астроном ні години.

Дуже вражає постава Галілея перед трибуналом інквізиції. Зараз на першій „розправі“ заперечив він, будьто би він уважав свою науку абсолютною правдою, навпаки: він голосить її як гіпотезу. Ясним є, що цій заяві суперечили його два вище згадані твори, так, що судді не могли повірити в правдивість слів Галілея, навіть після його заперіжання. Що більше! Ми чуємо, як він заперіжє, що ця наука є хибною і недоказаною та що він готов як стій її відкинути. Ясно, що таке становище Галілея лише погіршувало справу. Вкінці загрожено впертому старцеві — тортурами.

Ця гідна спожаління практика царювала тоді по всіх судах Європи; то-ж і не диво, що й інквізиція користувалась тортурами, але точні правила не дозволяли на зловживання. Нпр. старших віком не можна було взагалі тортувати, хіба лише грозити їм муками. Таке було й з Галілеєм. До виконання погрози не прийшло ніколи. Взагалі, як бачимо з дальшого ходу розправи, не робив собі вчений нічого з тих погроз, бо до кінця сілства не відкликав своєї першої заяви. І тут справді не можна зрозуміти Галілея, чому так завзято твердив, що вважає свою теорію гіпотезою, хоч явне визнання, навпевно, якби не помогло йому, то в ніякому разі не пошкодило би. Уже в першій стадії процесу заперіжє комісар св. інквізиції Маколяно кардинала Барберіні в листі з 28. квітня 1633: „До обвинуваченого будуть ставитись примирливо та який би й не був кінець, він скористає з призначеної йому ласки, без огляду на всі інші очікувані наслідки побажаного, взаємного порозуміння“).

Отже коли Галілей не зміняв своїх візнань, не лишалося нічого іншого, як припинити слідство й видати засуд. Це й трапилось 22. червня 1633 р. Обвинуваченому проголошено: „Тобі доказано перед отсею св. Конгрегацією як підозрілого в ересі, а саме вважав ти неправдиву та суперечну зі св. Письмом науку правдивою та вірною; а згідно з цією наукою сонце мало би бути центром всесвіту без сходу і заходу, і навпаки земля мала би порухатись — отже явну та візану суперечну зі св. Письмом гадку можна було по твійому вважати правдивою, а що більше, треба було боронити її“. Галілей, по тодіш-

*) J. Donat, Die Freiheit der Wissenschaft (1925) [Galilei und andere (230)].

ньому звичаєві, заперіжнув свою згоду на цей присуд. Про це, що він вставши, мав тупнути ногою і закрикати: *Errur si muove!* „А всеж таки рухається!“ — не маємо ніде ніякої вістки. Здається, треба цю байочку вписати на рахунок анекдотів про Галілея.

Як заплідзеного в ересі засудили Галілея на в'язницю. Але вже другого дня казали йому перейти в палату великого князя з Тоскани та це місце вважати своєю в'язницею. Але й тут не перебував довше, бо вже в жовтні находимо його в палаті свого приятеля архієпископа Піккольоміні в Сієні. Про це звіщає римськй кур'єр тосканський амбасадор Ніколіні і звідси сміло можна твердити, що кращої в'язниці не можна хіба й собі бажати. Перебувши зиму в Піккольоміні, перебравсь з весною 1634 р. до власної вілі коло Арчетрі в околиці Фьоренції і тут перебував з малими перервами аж до своєї смерті.

Після процесу вернувся Галілей знова до наукової праці на властивому полі — до фізики. Уже 1638 р. появилсь його новий епохальний твір „Діалог про нові науки“, що його сам він називає своїм найкращим твором, а який зробив його творцем динаміки. Продуктивна праця старого фізика тривала аж до його осліплення. Фальшивою нотою в житті Галілея звенів ще надзір інквізиції, який мусів він давати до перегляду свої листи, приймати чейно її комісарів, що навідувались „за здоров'ям мистра“ та взагалі пильно прислухуватись до голосів з... Риму.

Всеж таки можемо сміливо твердити, що римський трибунал, абстрагуючи від його теоретичної похибки, в практичній поведінці з цим „ануватцем“ поведився, як на середньовіччя чи

За десять літ.

„Єдиної, неділаної“ не буде.

Рижський російський щоденник „Свобода“ з нагоди свого десятиліття звернувся до А. Керенського і інших діячів з питанням: „що буде з Росією за десять літ?“

На поставлене питання ось що відповів Керенський:

Про те, що буде за десять літ у Росії, я відмовляюся пророкувати. Лекше сказати, чим Росія за десять літ зовсім певне не буде.

Дванадцять літ тому, перед самим лютим (перед лютневою революцією 1917), в Державній Думі лише одна малесенька трудова група, виконуючи заповіді лівого декабризму і народництва, обороняла право на автономію крайніх народів.

Для нас була пагальна повна незгармонізованість вільного демократичного ладу в Росії з централізмом в її управі.

Тепер федерація стала утолним каменем майже всіх без винятку російських партій, навіть найбільш централістичних в роді РСДРП. (рос. соц.-дем.-робітн. партії).

Про те більше не сперечаються. Ведуть спори про що інше. Про відносини до тих колишніх областей російської імперії, що за ті роки перетворилися в суверенні, незалежні держави.

В тих нових державах існує погляд: перша міша російська партія, прийшовши до влади, при першій нагоді спробує повернути ті нації, що відійшли, в загально-російські границі.

З глибоким переконанням можна сказати, що такий сторожкий настрій проти Росії у прикордонних до неї державах на нічому не оснований.

Зникши десятками літ у боротьбі із самодержавством відноситься до російської імперії, як до тюрми народів, народи, що вийшли з тієї тюрми, ніяк не хотять зрозуміти, що у громадян російської республіки немає ніякого офензивного човінізму, але в сильний оборонний патріотизм.

Я скажу більше: тільки признавши неминучість існування сильної республіканської Росії, нові державні твори справді закріплять себе на політичній карті Європи і в союзі держав — в Союзі Народів надуть вірного союзника серед великих держав.

Політика, обрхована на ослаблення Росії більшовиками і на нове її розчленування, є політикою агресивного шовінізму, якої ми не можемо прийняти, є вона теж погубна для всіх спроб установити справжній мир в Європі.

Всім відомі, між іншим, спроби втягнути нові балтійські держави в якусь групу держав, яка, „закріплюючи західну цивілізацію на границях Європи“, повинна загнати Росію „назад в Азію“.

Піти по тому шляху було би, як мені здається, великою помилкою, якої не зроблять справді демократичні держави, що мають історичну будучину.

Не лише, як каже пословиця, але і в дійсності: приятелі пізнають себе тільки в нещасті. Відновивши своє національне існування, росій-

початки новітньої доби з найбільшою лагідністю і врозумінням.

Це вкортці історичний хід процесу Галілея. Випадок для всіх спожаління гідний, для деяких „камень преткновенія“, для численних це пригожий факт, щоб вказати ворожість папства до науки. Тільки упередження можна по-яснити таке становище нинішніх дослідників, якщо взагалі можна назвати їх дослідниками. Певно — не можна в ніякому разі заперечити, що ті римські трибунали зробили велику похибку, боронячи ексеґези, що сама в собі є несправедливою і нині загально признано її фальшивою. Але це лише похибка трибуналу суддів, звичайних людей — а яка-ж людина не помиляється? Справді можна сумніватись, чи члени знішньої французької академії розв'язалиб краще питання, якби так їх перемінив у римських прелатів та посадив у салі засідань трибуналу з 1616 і 1633 рр.

Лікар робить похибки в часі своєї відповідальної ролі, а все-ж люди звертаються до нього знову з довірою. Кожний вихователь молоді і вищешкільний професор часто помиляються, а такі не тратять поважання на своїм становищі. Державна влада є теж обмежена й підчинена могутньому царству похибок, але лише анархіст може робити з цього висновок: „Отже нехай гине!“

Тому дуже влучно висказався автор „Сповідань“: „Те, що суддя з конечности мусить де-що не знати є лише нещастям, нуждою людського духа, але не є це в ніякому разі виною мудрця!“

Спеціаліст внутрішніх недуг

д-р М. Дзерович

Львів, вул. Кохановського ч. 100.

П О В Е Р Н У В.

620

3—3

ська республіка разом з іншими великими державами, оборонюючи незалежне існування повосторонніх держав, з особливим увагою і братерською любов'ю буде, я думаю, відноситися до тих із них, які до кінця не дадуться звести її часовою слабкістю.

Ось стільки напроорокував Гамлет російської революції Керенський, відомий із свого крайно негативного відношення до України з часів тимчасового правління. Він уважав теперішній Радянський Союз „російською республікою“, саме тією „єдиною і неділаною“, яка жде повороту Керенського і тов. Він тільки заспокоює новопоставлі „окраїни“ держави: Польщу, Литву, Естонію, Латвію й Фінляндію, що вони — на його думку — не будуть насильно приєднані до „єдиної і неділаної“. Але той „привілей“ вони повинні собі заслужити у еміграційній російській демократії. Не знати, чи вони вдоволяться пророчтвами Керенського, але одно певне, а саме, що й це його пророчтво не здійсниться за десять літ, як багато інших.

Трава буде рости подавньому!

Серед відповідей на анкету рижського „Свобода“ стрічаємо теж голос відомого письменника Мих. Осоргіна, якого варшавська „За Свободу“ характеризує коротко, як „лів-висланого“, а „лів-засланого“. Він відповідає на питання: „що буде з Росією за десять літ“ далеко дотепніше:

Що станеться? — питає він і відповідає: Нічого особливого не станеться ані за десять літ, ані за двадцять літ. Ну, буде революція в Англії, давно пора: зміниться політична карта Європи, хтось і щось переміниться в Росії, декілька держав пропаде, з'явиться кілька нових, увійдуть в моду нові танці, винайдуть нові копирсалочки або форми „народоправства“. Може винайдуть нову релігію на втіху людського роду. А трава буде рости подавньому, буде то тепло, то холодно, птахи будуть прилітати і відлітати. Нежит будуть лікувати протягом двох тижнів, або без лікування минеться він за 14 днів. А в день двадцятиліття „Свобода“ будемо ми, або й не ми відповідати на анкету з таким самим успіхом.

Катастрофа на Гуцульщині.

(На основі звідомлення пос. Кохана.)

Рік-річно около Зелених Свят населення Гуцульщини виганяє з усіх усюдів свою худобу на прокормлення в прегарні, багаті в пашу полонини. Треба знати, що „маржина“, себто рогата худоба, є для наших гуцулів майже одним джерелом доходу й утримання. Без худоби гуцул мусів би просто примирати з голоду. Тому найбільшим нещастям на Гуцульщині є зараза на худобу, яка при малій кількості ветеринарів забирала нераз бідному населенню все його майно.

Таке сталося і цього року. Поміж худобою, яка випасалася в полонинах в околиці Жабя, занедужало кілька штук на прищипу. Ствердив це повітовий ветеринар, але замість відокремити хорі штуки від здорових, або наказати спроводити худобу до обор власників, давши їй свою лікарську поміч (одно і друге практиковане в подібних випадках давніше), він постарався в адміністраційній владі про зарядження, яким наказано власникам спроводжувати худобу до своїх господарських загород. Колиж зважити, що в горах вже перед трьома тижнями впає сніг, то зрозуміємо катастрофальне положення заінтересованої частини населення, якої худоба, полишена в полонинах, не має тепер на чому пастися. Не диво, що населення в розпущі, бож вигодождена за останні тижні худоба представляє ледви може половину тої вартості, яку мала передтим. На тому тлі приходить тепер до різних актів розпуки і до всяких конфліктів з органами влади.

В останніх днях, як зачувати, влада відкликала саїх розпорядок, яким наказала власникам спроводити худобу до господарських загород, а зате приказала всю худобу зігнати з полонин до Жабя. Якщо це правда, то новий розпорядок в нічому не зміняє катастрофального положення, бож годі сподіватися добра від того, як кілька тисяч штук худоби зобруть в одно місце і помішають худобу здорову з хворою. До чого це доведе, не знати.

В цій справі делегат Головного Секретаріату УНДО пос. В. Кохан поробив відповідні інтервенції у влади. Крім того він зложив завіт Президії УНДО, яка видала зарядження щодо дальших заходів у цій справі.

Останній день X. Сесії Ліги Націй.

(Кореспонденція з Женев.)

Женева, 25. вересня 1929.

Останні збори десятої сесії Ліги, визначені на 9.30, але вже за десять і початку ще немає. Делегати лише поволі сходяться в кулуарах. Вже всім надокучила сесія, пора і честь знати та повернутися до своїх обов'язків. Лідери давно порозідалися, ліквідують працю головню другорядні члени делегацій, так мовить, спеціалісти від Ліги Націй, різні експерти і техніки, спеці в міжнародних справах.

Ось сходяться стенографісти і перекладачки. Особи все поважні і знамениті в своїх спеціальностях, не дурно за кожний сеанс одержують по 100 шв. франків. Як відомо, кожна промова, кожен слово образу перекладається з французької на англійську і навідворот. Зайва процедура, тільки для задоволення національної амбіції, бо зрештою всі знають або приважили добре розуміють обидві мови. Освіта виступів скорому ходю заклопотаний, ще молодий і стрункий шеф бюро асамблеї, високий урядовець секретаріату Ліги (річно одержує щось к. 50 тисяч шв. франків!) поклав на пульта президента папку з біжучим матеріалом, де вже задалегідь наготовані усі промови і усі резолюції, включно до значайних речень. Все робиться тут автоматично як машина. Поклав, оглянувшись уважно салю, урядовців асамблеї і печислених членів секретаріату, які мають свої місця позаду президентського стола і запалив цигарку. Підчас зборів в салі заборонено курити усім, але йому можна!

Першими сідають на місця делегатів норвежці і данці. Одним з перших прийшов і п. Люшер, лисий і присадкуватий чоловік з запорожськими вусами, він тепер заступає п. Бріана. Але не встиг він сісти, як підійшов до нього п. Мотта, перший делегат Швейцарії завжди коректний, завжди в сюртуці, вже синий, але один з улюблених діячів і промовців Ліги. Освіта у першій раді розмістилися німці: фон Шуберт, Гаус, граф Бернсдорф й ін., замазала чашма підстаркуватого магната, магометавина з Індії, зайняв своє місце серед британської делегації й віконт Сесіль, одна з найвизначніших фігур Ліги, ніби олицетворення її сумління, поприходили й інші все відомі діяльмати.

Генеральний секретар нарешті заняв своє місце ліворуч президента і від нього зараз-же нав'язалися невидимі нитки технічної праці. Пав Дрюмонд, що вже добре постарів за останні десять років, є прекрасним організатором і має халітське око скрізь, дарма, що ніколи й рухом жалким не виявляє свого незадоволення. Я ще не чув проти нього жадного лихого слова. З 25 жінок, членів делегацій, на наради одною з перших завжди приходить пані Цванг, англійка, що жваво розмовляє з двома панями з інших делегацій. Високий, синий і худий граф Апонія, строго жартуючи кличуть „фільософом асамблеї“, щось заклопочено шепечеться з ген. секретарем, а цей останній, здається, нетерпляче поглядає на годинник. На місці вже давно непорушно сидить пристойний, кучерявий представник Етіопії, прямий потомок царя Соломона, як він сам себе рекомендує в одній з комісій. Маленький, лисий і мініатюрною панною борідкою маркіс Алатчі щось жваво конферує з делегатом Німеччини, відомим економістом д-ром Брайтшайдом, дуже симпатичною фігурою сучасної сесії Ліги. Вона кількома наворотами стискають собі сердечно руки, після чого японське скоренько відходять трохи в бік, щоби таксамо стиснути руку п. Люшерові, якому по азійськи таємно сміються.

Але ось входить президент, сідає і відразу по кулуарах починають дзеленькати дзвінком, скликаючи делегації на зворум. Нарешті із зацікавленням на пів години п. Герреро (Сальвадор) стукає сакраментальні три рази дерев'яним молоточком і відчиняє зібрання.

Сяла ще майже порожня та й нікому не цікаво чути різні фактичні заяви голови, бо це все вже зарані всім відомо і навіть перед кожним делегатом стоїть відбитка. Голова нічого від себе не додає і читає монотонно собою під ніс французькою мовою. Він не журиться певно тим, що кожна днина діяльності сесії Ліги коштує більше 20.000 шв. франків, не рахуючи витатків які роблять інші делегації зі своїх власних коштів (народних!), а також витатки на різні досить численні бенкети, прогульки, прийоми і дипломатичні сніданки...

На першій галерії, призначеній для преси, ще менше людей, ніж у пизу делегатів. Перші займають свої місця 4 редактори офіц. швейцарської Телеграфічної Агенції та кореспонденти інших агенцій. Журналістів мало, вони всі ще лишпорять по кулуарах.

На другій галерії, призначеній для публіки, також не багато слухачів, хоч не можна сказати,

Дентист - стоматолог д-р Степан Дмоховський

Львів,
вул. Синьуська, ч. 35. 3-5

щоби женецький народ не цікавився ходом нарад. Лише галерея, що напроти президії, завжди повна. Вона призначена для родин делегатів і різних дипломатів, що на той час приїждять до Женеви.

До дискусії сьогодні, крім різних авіацій, входить також справи, які торкаються безпосередньо Секретаріату, Міжнародного Бюро Праці і Капелярії постійного суду міжнародної юстиції в Гаазі. Питання все важливі з технічного боку і фінансового, але зарані вже добре передискутовані в комісіях і наперед рішені. Пам'ятки, директор Бюро Праці, навіть не потрапився завчасу прийти, певно досить часу забрав йому в комісії одна з делегатів Норвегії п. Гамбро, дуже делікатно обвинувачуючи його в бюрократизмі, політиканстві і навіть в диктаторстві. Це почасти і справедливо, але п. Тома за себе певний і нікого, здається, не лякається. Ще в питання фінансової комісії. Її докладчик, якийсь дипломат одної з латинських південно-американських республік, щось довго і нудно лепече капською французькою мовою. Присутні зрезигновано, але ввічливо слухають. Та так і видно, що він усім вже досить набрид. Тільки він того не помічає, надзвичайно гордий зі своєї мислі. Але я помилюся, бо коло 11-ої з'являється і п. Тома, здоровенний бородач, що з бідного вчителя-соціаліста піднісся до становища мільйонера і одної з найвпливовіших особистостей сучасного дипломатичного світу. Він прекрасний промовець і не ховається від своїх лівих поглядів.

Тепер селя майже в комплекті, але в неможливому руху, бо поміж окремими делегаціями не зупиняються балачки і різні дипломатичні або й приватні товариські розмови. Підписують один одному на спомин фотографії, являють листи й ін. Сьогодні не вихідний день п. диктатора над долею абігців, але д-р Нансен ніколи не пропускає зборів, і його оглядна симпатична, хоч підстаркувата фігура з високим чолом і з густими, синіми вусами в простеньким піджаку завжди скрізь і завжди кидається в очі й усі його тепло та сердечно вітають, бо з його іменем зв'язано багато добра, зробленого бідним і нещасним. Школа, що така особистість дала себе взяти на червоний гачок і вірменську брехню... це наш, українців, явний противник.

Іноді випадає маленький інцидент, напр. ратифікації тексту або що, як от сьогодні з делегацією Болівії.

В 11 і 15 г. голова за вичерпання денного порядку Ліги починає читати свою прашальну, досить оптимістичну промову, якої ніхто не слухає і навіть не стенографує, бо вона скомпонована, як кажуть, в секретаріаті і відбита у члених примірниках у двох мовах. Журналісти спішно покидають свої місця і біжать добувати завчасно текст цієї промови, щоби її зміст переказати через радіо і телеграф по цілому світу. За будинком Реформації, де відбуваються збори Ліги з одного боку і з другого перед готелем Вікторія, через який входять делегації і журналісти, майже немає цікавого ватову, і тому промову президента не пускають через голосник, як те робилося з промовами п. Бріана, Штрессмана і Макдональда. На правду, вже час додому! Серед делегацій в залі засідань також галас і шум, не дивлячись на те, що голова ще не скінчив своєї промови. Генеральний секретар кусає нігті. Нарешті й англійський переклад скінчений. Бура оплесків. Голова закінчує збори. Сесія кінець аж до будучого 1930 року до 10. вересня і вже в іншому будинку, в крайньому.

Усі встають зі своїх місць, розмовляють, переходять з одної делегації до іншої. Богато пайвильовіших делегатів простують до президента, дякують йому, стискають руку. Між ними і д-р Шау-Шу-Ву, амбасадор Китаю у Вашингтоні, який дякує голові, і видно, що дуже вдоволений, бо його держава цього року одержала блискучу і навіть трохи несподівану перемогу, добившись права перегляду § 19 статті, де мова про можливість анулювання або заміни неприємних або застарілих трактатів іншими.

Той, хто стежив уважно за щорічною десятилітньою діяльністю Ліги, мусить всетаки на правду признати, що за останню сесію Ліга дійсно зробила не мало.

Про наслідки праці цієї сесії Ліги напишу окремо. На жаль, наша преса досі не подавала систематичного огляду цієї діяльності і шкода, бо світ має свої методи і діяльність дипломатів та правителів на міжнародному ґрунті тепер зовсім не та, що за часів віденського конгресу й ін.

Збори закінчили. Ліга скінчила свою працю на

черговій сесії, але діяльність її далі продовжується і вже на другий день відбувалися засідання Ради Ліги, також публічне, в присутності преси, але без допущення публіки. Збори Ради Ліги не щось таке специфічне, оригінальне і своєрідне: це конференція і не парламент, та про них треба написати окремо.

Цього року сподіваються в самій Женеві і деінде по цілому світі багатьох різних конференцій, які скликає або сама Ліга, або які відбуваються з її ініціативи і підтримки, але усі вони в дійсності продовжуватимуть діяльність Ліги. Рахують під теперішню пору в світі більше, як 2.000 різних міжнародних організацій, і як не сказати, що на правду живемо в часі об'єднання всіх народів.

Не дивлячись на всі свої дефекти, Ліга Націй всеж таки позитивне явище. Це вже не говоріть, а міжнародне явище, без якого тепер світ не може існувати. Пройде ще десять років і це для всіх стане аксіомою, треба тільки більш уважно її вивчити і зрозуміти.

Е. В. Б.

За океаном.

Збірки на пам'ятник Шевченка в Дітроїті.

В Дітроїті, Миш., відбулося віче в справі будови пам'ятника Шевченка, що має стати за згодою міської ради в міському парку „Бел-Айленд“. Віче відбулося під голим небом в українському парку. Тогож дня був і пікнік на ту саму цінь. Разом цей день приніс на будову пам'ятника Шевченка 236 дол. і 30 цент. (у тій сумі 97.05 дол. з самого буфету). Гроші зложено на conto будови пам'ятника Шевченкові до банку при Джозеф Кампон і Дивіжен Ст. Секретарем віча був В. Лазечко.

Перший українець в Музичній Академії в Лондоні.

В неділю, 8. вересня, виїхав з Вінніпегу, Манітоба (Канада), молодий 19-літній талановитий скрипак, Михайло Кучер, син відомого вінніпегського громадянина, до Лондону в Англію на 3-літню науку в тамошній Королівській Музичній Академії („Роел Калледж оф Мюзик“), яка є найвищою музичною школою в цілій британській імперії. На 3-річну безплатну науку в тій колегії заробив собі наш молодий скрипак своєю талановитою грою на скрипці на остаточному музичному іспиті, який відбувся ще минулого року перед музичною комісією з Музичної Королівської Академії в Лондоні. Участь у тому іспиті перед тою комісією брали сотки молодих музиків різної народності і з різних місцевостей Канади. І з поміж них усіх цей музичний іспит перейшло з найліпшим успіхом тільки трьох учеників на цілу Канаду. Між ними був саме одиницький український хлопець, Михайло Кучер. За його талановиту гру на скрипці музична комісія признала йому стипендію (скалешип), яка дає йому право побирати зовсім безплатно науку музики цілі три роки в „Роел Калледж оф Мюзик“ у Лондоні.

Українець з Канади вислав сина на науку музики до Відня.

З Едмонтону, Альберта (Канада), виїхав до Європи молодий артист Володимир Головач, син Семена і Йосифи Головач, відомих тамошніх українських громадян, на музичні студії в консерваторії у Відні. Молодий, 17-літній Володимир, уже тепер відомий зі своїх музичних виступів як один з кращих скрипаків не тільки в едмонтонській українській колонії, але і в цілій провінції. Вже від кількох літ брав він участь у музичних пописах на різних контекстах у більшості міст Альберти, де виходив побідником та діставав медалі-нагороди. Виступав він в Едмонтоні із своїми скрипковими солами на сценах різних українських товариств, здобуваючи собі широкую популярність. Бачучи в нього талант, рішили родичі вислати його до славної світової консерваторії у Відні, де він зможе далі розвинути своє мистецтво, яке колись зможе принести честь і славу не тільки самим родичам молодого Володимира, але й усьому українському народові.

„Бізнес з „Оборони міста Львова“.

Читаємо під цим заголовком в американських газетах: Польська гурра-патріотка зі Львова Софія Новосельська була торік в Америці. Одніла була в старий мундир, в якому нібито боролась проти українців у Львові та анголошувала патріотичні промови і збирала долари по польських колоніях. Це їй так подобалося, що цього року приїхала другий раз і то вже з чоловіком і сином. Але це вже надійшло навіть американським полякам. Деякі польські газети кажуть, що американські поляки вже на пам'ять знають „оборону міста Львова“ Новосельської і самі вже зможуть повторити її виклади, не сиплячи доларів за оглядання її в мундурі.

Фірма „POLTUR“

ГУРТІВНИЙ СКЛАД

МАШИН ДО ШИТТЯ

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

подве до ласкавого відома, що з днем 1. Х. ц. р.

Впроваджує ратальний відділ

і приступає до продажі машин до шиття на дуже догодних умовах. — Ціни умірковані. — Пошукуємо адібних агентів до продажі машин до шиття. — Запевнений добрий заробіток. — Згодошуватися в урядових годинах.

Фош про німецько-Французький воєнний союз.

Заява промисловця Рехберга.

Німецький промисловець Рехберг, відомий пропагатор ідеї німецько-французького союзу, опублікував через берлінську філію агенції Азас заяву, в якій твердить, що мав кілька літ тому розмову з покійним маршалом Фошем про німецько-французький союз. Маршал Фош висловив переконання, що закінчення німецько-французького воєнного союзу унеможливило би нову війну між Францією та Німеччиною, а рівночасно гарантувало би удержання мира та спокою в Європі. Поруч воєнного союзу треба би було, на думку маршала Фоша, зробити між Францією та Німеччиною також як найтісніший господарський союз.

Зїзд англійської партії праці.

Промова міністра Морісона.

В місті Брайтоні розпочався річний зїзд англійської партії праці. Його відкрив промовою міністр зучби Морісон. Він зазначив, що досягнено великі успіхи в закордонній політиці. Зйїзнення Надрені є першим вислідом перемоги робітничої класи Англії. Для забезпечення пасту Кельога треба насамперед перевести відповідне роззброєння і астановити міжнародну контролю зброєнь. Треба наново налязати приязні й тревалі зносини з Радянським Союзом. У кінці своєї промови міністр Морісон заявив, що теперішній уряд робить справжню соціальну роботу.

Американець про СРСР.

В прогульці американських бізнесменів та професіоналів, які недавно відвідали Радянський Союз, взяв участь також старий редактор і видавець тижневика „Нейшен“ з Нью-Йорку, Освальд Геррісон Виллерд. Він з німецького розу і великий приятель більшовиків. Тому американська спілка „Союзна Преса“ (Есвіністед Прес) була цікава, які його думки по побуті в Радянському Союзі і звернулася до нього, щоб їх роздав для американських газет.

Виллерд, котрий тепер ще є в Берліні, сказав між іншим так:

Влада росіян сама в собі суперечна і непослідовна. Радянська влада держиться завдяки запалові і праці урядовців. Там уже нема худлатих і кострубаних більшовиків, але люди, що розуміють діло. Вони теж вірають у своє завдання.

Перед американцями вони завжди хотять почуватися, тому нерало слухають американських спеціалістів, неахотко хотіли показати, що і вони мають своїх не-гірших. Промислове будівництво в Радянському Союзі йде доволі швидко. Більшовики кажуть, що мусять так спішитися, бо населення масово переноситься з сіл до міст.

На жаль, ми не були ані в одному селі і не мали нагоди говорити про хліборобське питання, хотів це найтрудніше справа для більшовиків. Однак радянська влада тривка. Її так важко повалити, як фашистську в Італії. Тому якщо Америка чекає на зміну, то мусить ще дуже довго ждати.

Нема іншої сили на місце більшовицької, щоб захопила владу в Радянському Союзі. Тому там тоді може настати анархія і розпад Радянського Союзу на частини.

Більшовики не перечать, що їх влада диктаторська. Там нема милосердя для противників. Їх розстрілюють або посилюють на Сибір.

Брак паперу в Радянському Союзі.

Вища Рада Народнього Господарства Радянського Союзу видала наказ про обмеження кількості паперу, яку досі одержували газети. Великі московські дивенники — „Ізвестія“, „Правда“ та „Економіческая Жізн“ будуть мати лише 4 сторінки друку. Іншим газетам наказано скоротити наклади.

Зорганізовані і свідомі кооперативи провадять у себе лише

яка зі всіх виробів є **якісно найліпша** і має **великий і багатий сортимент**.
В **Повітових Союзах Кооператив** і складах **„Народної Торговлі“** всюди до набуття.

477 7-10

ЧОКОЛЯДУ А. ПЯСЕЦЬКОГО,

Наради центроліву.

Вислід наради центроліву, що відбулася 2. жовтня, окутані тайною. В конференції брали участь представники ППС, ХД, НПР, П'єста, Визволення та Стр. Ха. Наради відбулися не в соймі, а в прив. мешканні. Вони йшли на тему узгодження тактики в надходячій соймовій сесії при ухваленні бюджету, а також для устійнення напрямків у зв'язи з задуманим зголошенням внесення на висловлення заяви недовіри урядові. Згадані партії центроліву мають около 160 гол. Наради ще не скінчилися й будуть продовжуватися.

Англія навязала дипломатичні взаємини із СРСР.

Англійська преса з 2. жовтня оголосила комунікат про порозуміння між Гендерсоном і Довгалецьким. Оголошене офіційно порозуміння передбачує, що будучі переговори зачнуться після нав'язання дипломатичних взаємин і торкатимуться 5 точок. 1 точка говорить про відносини обох сторін до договору з 1924 р.; 2. обговорює справу торговельного договору та справи, зв'язані з ним; 3. містить претенсії і контрпретенсії урядів і приватні претенсії, які випливають із інтервенції й інші та фінансові справи, зв'язані з такими претенсіями; 4. говорить про риболовлю; 5. про приновлення давних умов і конвенцій. Треба зазначити, що 1. точка торкається договору, заключеного в серпні 1924 р. Раковський із тодішнім урядом Лейбур-Парті. Найголовнішою частиною того договору було, що уряд Вел. Британії гарантував позичку для СРСР, із якої СРСР заплатив би частку своїх довгів для Вел. Британії. Договір цей після упадку уряду лейбурістів уневажнив Чемберлен у листопаді 1924 р. Він не згодився предложити його до затвердження парламентом. Точка 3. передбачує більшовицькі контрпретенсії з приводу інтервенції британських військ у 1918 і 1919 рр. Завдяки цьому застереженню до 3. точки СРСР забезпечив собі можливість взаємного скреслення воєнних російських довгів і відшкодувань за інтервенцію. Порозуміння, оголошене тепер, не подає явного способу й обсягу відшкодувань британських горожан. Здається, що в цій справі Довгалецький зложив означене зобов'язання, яке оголосить шойно після предлодження парламентові. Щодо 4. точки, то різниця думок між СРСР і Вел. Британією є в цьому, що СРСР домагається 12-мильової охоронної полоси для своїх береж на Білому Морі перед англ. рибальськими кораблями, а Вел. Британія хоче признати лише 3-мильову полосу. Гендерсон і Довгалецький підписує офіційно порозуміння в четвер попол.

У зв'язи з англ.-більшовицьким порозумінням англійська консервативна преса дуже гостро критикує уряд. „Дейли Телеграф“ і „Морнінг Пост“ роблять закиди Гендерсонові та цілому урядові, стверджують капітуляцію Вел. Британії та невдачу дотеперішньої політики Лейбур-Парті у відношенні до СРСР.

Індія домінією?

„Дейли Телеграф“ повідомляє, що в найближчій часі треба сподіватися сенсаційної заяви вел. британського уряду в справі конституції для Сх. Індії. Уряд проектує признання для Індії становища домінії. Цю заяву уряду подадуть до загального відома ще заки збереться загально-індійський конгрес.

Англії кинули Сарбрікен.

Вістка, що англійські окупаційні війська кинули вже Сарбрікен, викликала у французьких політичних колах велике счудування. Додачу у цьому божання приготувати французьку політичну опінію до того, щоби Франція виреклася території Саари без плебіситу, передбаченого версальським договором.

Мекдональд одержав малу більшість.

Конгрес Лейбур Парті в Брайтені від першого дня виявив значні противенства між більшістю, що групується довкола уряду і меншістю, що гуртується довкола провідника Індепендент Лейбур Парті Метчена. Мекдональд уряд одержав мінімальну більшість 72.000 голосів на 2.127.000 голосів, заступлених делегатами конгресу

НОВИНКИ

— **Арештування.** Дня 1. жовтня ц. р. арештувала поліція панну Ярославу Кліш. Причина арештувань невідома. Довідемося далі, що того самого дня арештовано ще пп. Гординську, Герасимовичівну і Конрадівну (старшу). Про арештування панни Кордубівної згадували ми вчора.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові** (вул. Чарнецького 24) мав у місяці вересні 130 чисел (452 предмети) приросту до загального числа 19.352, головню у відділі археології, етнографії, фотографії та визвольної боротьби. Жертводавцями були пп.: дир. Бараник В., д-р Барвінський Б., Береза Я., Білик Р., Вонторський, проф. Гайдучок С., Гнилюх, Горницький А., Галдовський В., Дурбак, проф. Заклинський Р. і Б., проф. д-р Кордуба М., Кошуба С., д-р Крип'якевич І., Клапоушак Р., Колесса М., Крук, Лушик В., Матвійко М., Мединський В., Мельничук М., Матвійчин І., дир. Мороз М., Музикова Я., д-р Назарук О., Ніжанковський Т., інж. Озаркевич І., проф. Полянський Ю., акад. Студинський К., Скрентович Ю., Сподар С., Стародуб В., проф. д-р Томашівський С., Филипович З., Чайковський Е. і д-р Чубатий М. — Управа Музею складає всім їм ширю подяку і просить усе наше громадянство надсилати предмети також до альбому українських діячів та відділу визвольної боротьби, що тепер організуються. Музей відвідало у вересні 278 осіб. — **Д-р Яр. Пастернак.**

— **Волинські студенти львівським.** Дістаємо листа такого змісту: Українські студенти-волинники складають отсею дорогою ширю подяку Жіночій Секції при луцькій „Просвіті“ за безітересовне уладження буфету на концерт-бал у Луцьку, який відбувся дня 28. вересня ц. р. на користь незаможних студентів, як рівнож усім громадянам м. Луцька і околиць, що своєю участю причинилися до морального та матеріального успіху вечорниць. Зокрема складаємо ширю подяку Дирекції Україн.-Бунку в Луцьку за її щедрий дар на українських студентів. Рівночасно пересилаємо на адресу Вашої Редакції 100 зол. з чистого прибутку на „Фонд Академічного Дому“ у Львові. — За Організаційний Комітет: В. Федорчук, А. Голосюк.

— **Небуденне видовище** мали ті мешканці Львова, що вибралися на базар у середу вранці до Ринку або випадково проходили в 10. год. вранці під домом „Просвіти“. На вулиці якась вагітна жінка дістала останні болі перед видачею на світ нового громадянина. Базарні продавниці метнулися шукати повитухи.

— **Необережні шофери.** Львівські шофери, професійні й аматори, вважають місто перегороною площею, на якій можна проявити свій темперамент автомобіліста. Наслідком цього лише за один учорашній день було у Львові 5 випадків; три особи ранені, одна „зачіплена“ за шкіру, одна колюмна дому і авто, що наїхало на неї, розбиті.

— **Пожежі в перемиській повіті.** У перемиській повіті трапилось останніми днями кілька пожеж. У Вірлах згоріли два газдіства вартости 35.000 зол.; у Бикові стара хата вартости 42.000 зол.; у Вишатичах і Княжичах загорілись дві хати.

— **Річні вістки.** Помер визначний французький різьбар Бурдель, творець пам'ятника Мікеланджело у Парижі. — Шведський дослідник Свен Гедін знову виїхав через Москву в Китай для дослідів. — Англійські судді мають у Палестині 700 обвинувачених у справі протижидівських заворушень. — У Лондоні почався річний зїзд „лейбур парті“ при участі 700 делегатів. — У минулому році вибудували в Чехословаччині у 74 містах 10.152 будинків, а в цьому 33.807 нових помешкань. — В околиці Білгороду впав перший сніг, що знищив чимало збіжж; снігу в цій порі люди собі не пригадують. — Данський пароплав „Юнсе“ після 10.000-мильової подорожі не найшов слідів пропавшого серед ледяних гір „Копенгагена“. — Від 3.—5. жовтня збирається в Брюсселі міжнародний конгрес гінекологів. — З одної поштової пересилки між Каїром і Мініе невідомі вкрали гарні гроші 520.000 фунт. стерл. — У Шікаго арештували колись славу американську артистку Трулі Шаттак, за крадіж убрання вартости 16.50 дол.; Вона сказала, що рішилась на крадіж з крайньої нужди і розпуки. — Родина Бранських і Осип Зеліньський в Клівленд, Огайо, подали до суду, щоби дозволив їм змінити назвиска; Бранські хотять називатись з німецька Бріндт, а Зеліньський з англійська Гоін.

— Не кажіть, що Вам не треба життєвого забезпечення. Так говорило вже багато людей, не забезпечувало своєї родини і тому міліони адів і сиріт живе в нужді. Пам'ятайте про це і забезпечіть свою родину в Товаристві „Карпатія“, Львів, Руска 18. 399

— **Сольоспіву** (опера, оперетка, пісні) вчить приватно Роман Любінецький, професор Консерваторії Польс. Тов. Муз. у Львові, дипль. абсолювент Akademie für Musik und darstellende Kunst у Відні, перший тенор заграничних опер. — **Спеціальність:** ставлення голосів на засаді „bell canto“. — Зголошення шоденню від 2—6 год. по пол. з виїмкою середн. суботи і неділі. вул. Л'ва Сапига ч. 67. III. пов. на ліво. 639 1—1

Зі спортивного життя.

Дужання в спортивім цирку.

У віаторок боролись чотири пари. Бахраті після боротьби попереднього вечора з Петровичем, яка тягнулася всього кілька хвилин, був настільки знесилений, що не мав уже сил ставати до нових дужань. Російнин-сибіряк Петрович кладе в 11 хвилинах подвійним нельсоном американця Бен Самсона. Дуже сильний змагун із Шлеська Бартник не міг напружити 20 хвилин перемогти дуже зручного Щербінського. Сенсацією вечора була зустріч Штекера з югослованином Стібором. Перша частина боротьби була дуже культурна, зразкова. Оба противники виявили однакову силу й зручність. Після 20 хвилин Штекер придержав руку Стібора на його плечах і почав приновлявати т. зв. ключ, вигинаючи руку дуже далеко на плечах і натискаючи на пальці. При цьому прикривав цю операцію своїми грудьми так зручно, що суддя не міг остаточно рішити, наскільки цей спосіб боротьби є незаконний. Стібор піднявся зі землі з обезсиленою рукою. Інші атлети і частина публіки почали протестувати проти метод боротьби Штекера. Тому, що Стібор не міг стати до дальшої боротьби, суддя признав переможцем Штекера. Пошф переміг у 20 хв. майже рівного собі Шнайдера. Другою сенсацією вечора була поява відомого українського змагуна Богатирова, що визвав усіх атлетів. Богатирів, як відомо, кілька літ тому дістав першу нагороду в цьому-ж цирку, непокладений ніодним чужинним змагуном. Управа щогорічних змагань робила труднощі Богатировому, мотивуючи це тим, що він не є членом професійного атлетичного союзу, але вкінці згодилася допустити його до турніру, поки не прийде рішення з союзу атлетів.

Нині, в четвер, змагаються: Богатирів (уперше)-Шварцбауер, Карш-Штекер, Стібор-Самсон (ріш.), Петрович-Штоль, Щербінський-Бартник (ріш.) і Пошф-Віллаінг (ріш.).

Лист до Редакції.

Вельмишановний Пане Редакторе!

Управа Української Громади в ЧСР. ласкаво просить Вас не відмовити надрукувати у Вашій шановній газеті слідуючого листа! У звіті про реферат члена Подєбрядської філії Громади (з приводу емігрантського „конгресу“ у Празі) офіціоз т. зв. уряду УНР „Тризуб“ в ч. 31—32 між іншим написав, що Українська Громада в ЧСР — це „організація, що в свій час вилипилася із надр шановалівського Українського Комітету і що складається із ес-ерів, що перейшли в опозицію до Шановала, та з українських націоналістів“.

В інтересі правди стверджуємо, що наша Громада повстала помямо й незалежно від якоїнебудь іншої української організації в ЧСР. і нічого спільного з Українським Комітетом у своїй генезі не мала. Далі зазначаємо, що наша Громада є загально-українською, до неї входять люди різних політичних напрямків та безпартійні, але ні одно з ес-ерівських угруповань ніким не заступлене у нашій Громаді.

Щодо тризубівських виписувань на адресу нашої Громади про „каїнову“ роботу (з приводу поданої нами заяви до Ліги Націй у справі оборони інтересів українських емігрантів), то ми кваліфікуємо їх як звичайну тактику того, що з усієї сили кричить: „ловіть злодія!“, коли його самого ловлять. Бож нема, думаємо, потреби нагадувати тут, що роблять ті, чий офіціозом є „Тризуб“.

З правдивою пошаною

М. Галаган Ів. Несходовський
голова. в. о секретаря.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

„Учительське Слово“, орган „Взаємної Помочі Українського Учителства“. Виходить раз на місяць. Рік XVII. Ч. 10. Львів, 1. жовтня 1929. Зміст: Ювілейно-Освітній Конгрес „Просвіти“; Не схилийте в низ прапора; Організація; Організація відділів; Заточенням з альбом; Культурно-інспекторська діяльність; Косидельного; Праця галицьких учителів на Закарпатті; Оголошення. Як додаток до „Учительського Слова“ появляється: „Шлях виховання й навчання“, місячний педагогічно-методичний журнал. Рік вид. III. Ч. 10. за жовтень 1929. Зміст додатку такий: Національне виховання; І. Ющишин: Народне шкільництво Познанщини; Мих. Макух: Становище вчителя в питанні традиційного і реформістичного руху в вихованні й освіті; П. Кривоносок: Природна метода навчання письма. Огляд педаго-

гічного й освітнього руху. Критика. Нові книжки.

„Сільський Господар“ ч. 17—18 за вересень 1929 р.

„Більшовик України“, політико-економічний журнал УК КП(б)У. Рік видання IV. Ч. 15 і 16 за вересень 1929 р. Харків. Зміст: Шляхом революційного піднесення; С. Гуцуляк: Українське народне господарство на шляху соціалістичної реконструкції в 1928/29 р. М. Канігісер: Про характер ринкових труднощів та способи усунути їх; С. Ковган: Стан та завдання радгоспів на Україні; М. Чигевич: Планування народ. господарства СРСР і закордонні буржуазні ідеології; С. Мінаєв: Підсумки переворотів до рад; Вейланд: Боротьба з правдою небезпекою в комуністичній партії Швейцарії; А. Рожанський: Розвиток техніки та зміни в структурі пролетаріату Німеччини.

„Нові Шляхи“, літературно-науковий, мистецький і громадський журнал. Рік I. Ч. 5. за

вересень 1929. Зміст: А. Коломиець: Екстазичне; Рій; Захід; Над озером; Із циклу „Смійся паяце“ (поезія); М. Підлужний: Гейже до сонця; М. Яценко: Шлях широкий; К. Вагилевич: З Карпат; С. Пилипенко: Добродієність; І. Крушельницький: Гуго Гофмансталь; Г. Гофмансталь: З поезій; Жан Артур Рембо: Поети-семілітки; М. Горький: На Дніпрі-стані; Ю. Косач: Вершини над ланами; Василь Некрасевич: Дурна пригода; С. Черкасенко. Еспанський Кабалеро дон Хуан і Розіта; Ю. Опільський: Під орлами Рому; І. Крушельницький: Із розмов з Гофмансталь; Микола Крашевський: З дитячих років М. Кошобинського; К. Гамсун: Раби кохання; П. Прочтан: Кнут Гамсун; Імр Магун: Анекдот; Ст. Левицький: Святе місто; (S): Нова діяльність; Огляди; Записки; Замітки й оцінки.

„Przegląd społeczny“, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem. R. III., wrzesień 1929. Lwów.

ОГЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Четвер 3-го жовтня, год. 7:30 веч. „Найгарніша з жінок“. Гостинний виступ М. Вавжковича (50% знижки).
П'ятниця 4-го жовтня, год. 7:30 веч. „Галка“. Гостинний виступ Ст. Корнін-Шванської (Цинн ян на драму).
Субота 5-го жовтня, год. 3:30 попол. „Модні спазми“, представлення для шк. молоді.
Субота 5-го жовтня, год. 7:30 веч. „Белий храм“ Б. Шопа. Вистава театру „Преміер“.

Малий Міський Театр:
Четвер 3-го жовтня, год. 7:30 веч. „Мала гримашка“ (50% знижки).
П'ятниця 4-го жовтня, год. 7:30 веч. „Мала гримашка“ (50% знижки).
Субота 5-го жовтня, год. 7:30 веч. „Мала гримашка“ (50% знижки).

Кіна.

Аполло: „Гірськи Париж“ (Зуї Верно).
Касіно: „Володарка кохання“ (Грета Гарбо).
Кольосей: „Широкоплотий плач“ (Фред Токсон) і „Детектив Ріф і Раф“.
Лев: „Пристань мрій“.
Люна: „Полеви суд у Сяноці“ (Каледінова сповідь).
Марусенька: „Гріх батьків“ (Янінго).
Оаза: „Вулиця співацька“ зі співаками (Мейрі Пікфорда).
Палас: „І перчик“.
Пан: „Д-р Шефер, лікар жіночих недуг“.
Пасаж: „Пієста еспанця“.
Стилеве: „Кікі — танцюристка з Фолі Бержере“ і „Потоптана честь“.
Фатаморган: „Поліцейстер Татеза“ Запольської.
Химера: „Дочка полку“.
Утіха: „Танечниця з Москви“.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуджі в пир-ку при вул. Копенна ч. 33. Початок модня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

П'ятниця 4-го.

Варшава (1411,7) 18:00 Мандоліністи.
20:15 Симфонічний концерт.
Краків (312,8) 22:45 Муз. до танців.
Бресля (255) 21:00 Камерний концерт.
Ляйпціг (259) 16:00 Вальс.
Копенгаген (281) 20:15 Хор і фортепіано.
Льондон (356,3) 21:30 Концерт. 23:00 Ганні з опери.
Штутгарт (360) 21:30 Концерт.
Гамбург (372) 20:00 Веселий концерт.
Берн (303) 20:00 Пісні і баллади.
Берлін (418) 18:30 Соль.
Стокгольм (436) 20:00 Концерт на давніх інструментах.
Рим (441) 21:00 „Фраскіта“ оперетка Лейгара.
Прага (487) 16:30 Камерний квартет.
Міляно (501) 20:30 Симфонічний концерт.
Відень (516,3) 20:00 „Гаспароне“ оперетка Міллекера.
Мюнхен (335) 19:30 Співа.

Москва (825) 18:30 Опера або оперетка.
Харків (1304) 20:30 Російська музика.
Париж (1725) 21:15 Концерт.

Субота 5-го

Варшава (1411,7) 20:30 Легка музика. 22:45 Музика до танців.
Вільно (385) 22:45 22:45 Музика до танців.
Гельсінгсфорс (221,4) 21:15 Музика з ресторану.
Ляйпціг (259) 19:30 Річні пісні (соль).
Талін (296) 19:15 Музика до танців.
Льондон (356,3) 20:00 Концерт. 22:15 Музика до танців.
Штутгарт (360) 19:15 Сонати.
Гамбург (372) 19:55 „Низини“ опера Д. Альбера.
Франкфурт (390) 20:30 Радіоквартет.
Берн (405) 20:30 Віденська народна музика.
Стокгольм (436) 20:00 Концерт солістів.
Рим (441) 21:00 Концерт.
Ляйпціг (259) 20:00 Веселий вечір (капелі).
Прага (487) 20:00 Концерт Фільгармонії.
Міляно (501) 20:30 Концерт солістів.
Відень (516,3) 19:30 „Тоска“ опера.
Будапешт (350) 21:50 Циганська капелі.
Москва (825) 22:00 Концерт з консерваторії.
Ленінград (1000) 19:00 Вечір гумору.
Харків (1304) 20:15 Радіоконцерт.
Париж (1725) 21:15 Популярна музика.

ДОНКА з ГАВРАНКІВ
ЛЕЩІЄВА,
жінка гімназійн. професора,
упокоїлася по довгій і тяжкій не-
дузі, заосмотрена Найсвятішими
Тайнами, у Львові дня 2. жовтня
ц. р.
Похорони відбуваються в п'ятницю
дня 4. жовтня о 3. год. по полудні
з крипти ОО. Бернардинів на Лича-
ківське кладовище. 638

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Український Театр під дирекцією П. Карабінєвича. 536 2-7
Тернопіль:
П'ятниця 4. жовтня відкриття Подільського Театру. „Запорожець за Дунаєм“.
Субота 5. жовтня „Пташник з Тиролю“.
Неділя 6. жовтня „Чесна Сузанна“.
Субота 12. жовтня „Барон циганів“.
Неділя 13. жовтня „Маруся Богуславна“.
Відчит д-ра Дм. Домцова на тему „Що таке українізація України?“ — відбувається, заходою „Т-на допомоги емігрантам з Великої України“ і невідомо дня 6. ц. р. о год. 6. вечором в залі „Бесіди“ 1-1
Для 4-місячних осв.-кооперативних курсів на селі потребує філія Т-на „Просвіта“ в Тернополі трьох представителів з вищими ступенями з освіти: а) агрономів, б) політичної економії, кооператив і суспільних наук та в) загального формування. Референти надішлють свої згодошення до манд. філії „Просвіти“ в Тернополі, вул. Міхєвича, ч. 11, до дня 15. жовтня 1929, з поданням кваліфікацій і своїх анкет. 641

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ФУТРА всілякі, виконані старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітня Футер Карла Шірера, вул. Сенаторська ч. 10. (бічна Романовича). Телефон ч. 69—5 854 2—10

СКОРО — легко — дешево вичує англійської мови абсолютника „School of Education“, Пенсильванського університету. — Вліси на курс I. (для початківчих) і II. від 1. жовтня приймає англійця „Ізмарага“, Львів, вул. Костюшка ч. 3/1. — Перша збірка лекцій курсу II. відбудеться дня 7. жовтня о 6. год. вечір в доміні „Ізмарага-у“. — Для студіюючої молоді знижені ціни. 637 1—3

ЖІНКА старша, інтелігентна, ошатна, пошукує місця до зарплати доми. — Львів, вул. Бема, ч. 16. Рогова. 640 1—1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прейзійної продає за готівку і на рати від десятих літ з найліпшої сторони знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5 618 3-2

КОНЦІПІЕНТ адвокатський з покінченою річною практикою і практикою адвокатською пошукує місця у адвоката. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Конціпіент“. 635 1—2

П'ЯТИМУ 2-3 інтелігентні панночки. Соціальні кімнати, город, на безпечній конзервації німецька і фортепіано. — Вул. Виспянського ч. 12. Ткачкерич. 621 2-3

ПЛАТИМО високі ціни за золото. брязляти і перли Домбровські-Розважєвські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Опіна безплатно. 619 3-2

ОГЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст незуг легавів, серці і жолузки
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення і емтаном. 22-2

Спеціаліст шкірних, венеричних недуг і косметики 1-1
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3-6 попол., вул. Глубока 10, партер. — Кварцева лампа. Діатермія.

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитавихся зубів пльомбування й винищення зубів, без болу. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнти з провінції поагоджуються в найкоротшому часі. П. Т. Урядовим і студентам значна знижка. Полеті в сплату. Тел. 65—73. 599 3-5

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“
в СТАНИСЛАВІ, пасаж
поручає свого видання „Малий катехизм христ.-катол. релігії“, і „Біблійні образки“. 625 2-9

24 зол. **СТОЛОВОЕ НАКРИТТЯ** 24 зол.
в хинського срібла: 6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 ложочок тільки у
Б. ГРИНБЕРГА, ЛЬВІВ,
вул. Сикстуська ч. 4. Тел. 59—22.

Накриття

Frageta, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577
У МАНДЛЯ,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Коперника

Подяка.

Неумолна судба зіслала на нас тяжкий хрест, захираючи передчасно і сподівано дорогого мужа і батька о. Ярослава Шарха, пароха міста Єзуполя.

Одинокою розрадою в наших тяжких болю, се признаки любови, яку Покійний зеднав собі у всіх і велике співчуття, якого ми зазнали.

З глибокої серця дякуємо передовсім їх Експеленції Преосвященному Епископови Григорію за ширі слова потіхи і ласкаве милосердя для сиріт, а Високостойним Памству президентам Метеллем за любов і велику участність, яких Покійний, так в своїм життю, як і до самої смерті від них дізнавав.

Дякуємо Високостеподобним і Всесвітлішим Отцям Архієпископам Шепелючєви за провід в перенесенні моєї до церкви, а каноніков Степанов (по відправлені торжественну Саудбу Бою) і Д-рови Латишескому (за послідню духовну прислугу), обом їм за провід в похоронах. За участь в похоронах Всесвітлішим О. О. Деканам Янєвичевим (за прагальне слово) Мотухови, Гараселічєви і Біліньському (обом за відправлення Соборної Саудби Бою) Ріпєцькому і Гіриньковим, Софронієм Левиньському (за зворушливу промову в церкві), канцлерови Паливоди, Ігуменови Редemptористів де Вахтови і о. о. Бараловському, пос. о. Ганушевському, о. пріоріи Красови, Блавацькому, Городецькому, Дейницькому, Коповальцеву, Копаринському, Коселічєви, Кочеружкову, Корватському, Купчинському, Медницькому, Навроцькому, Шараневичеві (за слово при виносі), Яськевичеві, Погорьському, Тимковому, Посацькому, Глібонічєвому, Самотуллі і Вальницькому (обом за диктовання) а о. Горайтєвичеві (за уділення елеомазання) і прочим священникам, котрих називати не знаємо.

Щиро дякуємо всім репрезентантам українських товариств в Станіславові, Солотвинщини, Влох. Пану Д-рови Чорненковим за прегарне прагальне слово іменем народної організації і товариств Солотвинщини, п. Миситі Кудлі за прагальне слово іменем українських товариств Єзуполя, всім громадянам Станіславова, Викторона (з вінцем), Підпечар, Журак, товариствам: читальні Просвіти Українському „Соколові“, каведі читальній, хором, кооперативі касі Стефаника, Протидіакогальному Кругови, Жіночому Кругови і всім товариствам з Єзуполя, що з 8 вінцями взяли участь в похороні нести Покійного як свого оснувателя, голову і найдіяльнішого члена, учительському зборові, місцевим школам, всім місцевим першочинним бранцями і всім місцевим і сусільним громадянам, що так громадно відправляли свого народа на місце вічного спочинку.

Дякуємо всім товариствам і мешацям Єзуполя, що в часі похорону повинували на своїх домах чорні прапори, всім купцям і промисловцям Єзуполя без різниці народності, що на час похорону на знак жалоби позаминили своїляро свої склади і робітні.

Дякуємо всім, що чи то устно, чи писанно висказали своє співчуття.

Всім хай Всевисшій вилагородить Єзупіль, в вересні 1929. 642 1—1 Жена і діти.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5.00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії
7.50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИПІРНИКА
25 сот.

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

улаждає для своїх членів і запрошених гостей
УКРАЇНЬСЬКА ЗАХОРОНКА І УКРАЇНЬСЬКА БЕСІДА
у Львові в суботу 5. жовтня ч. р.
в САЛЯХ БЕСІДИ, вул. РУТОВСЬКОГО 22.
Музика jazzband-ова. :: Буфет добірний.
Початок точно в год. 8.30 веч. 1-1

Довгі носи.

Львів, 4. жовтня 1929.

Останні варшавські події, яких осередком — як кульмінаційною точкою — була виміна потім між двома маршалками, остаточно засували внутрішню ситуацію в Польщі. Минув час нагання, нерішучості, недоговорювань, обопільних відходів і підступів, дрібних колючок. Прийшла година вирішення, хвиля ліквідації потравленого режиму або закріплення диктатури явним фашизмом. Сподівання протипарламентарного табору, головню поміркованої лівиці, надії „погасяючого світу“, що санаційний режим сам переживається, — що притиснений важкими умовами — піде на компроміс, не здійснилися. Після доби залюквань і „ломання костей“, вірніше хребтного стовпа парламентарних груп, у війську, адміністрації, фінансових, господарчих і суспільних установах, після завершення підготовчого періоду, прийшла черга на неминучий, вирішувачий удар.

Марш Пілсудський притиснув опозицію до лугу, заступивши їй відворот на „приготовані позиції“. Доба крутінства й обріхування себе й інших, ходження поміж дощ „принципової“ опозиції і жагучого бажання компромісу з ухваленням бюджету диктаторському урядові, належить до історії. Опозиція мусить вийти зі своїх закамарків на поле бою і або згинуть з честю, або побіти, або... втекти з поля бою.

Проурядовий табір з марш. Пілсудським уже давно готовий до бою. Опозиція покvapно підготовляється. Відбуваються наради, конференції, стигається репаровані сили, монтується спільний опозиційний фронт центру й лівиці. Опозиційна правниця адавня займає свої окопи. Перестрілка поки-що відбувається в пресі. Ще ніколи різноманітна опозиційна преса не була така бундючна, як саме тепер. В огні її обстрілу знаходиться головню особа марш. Пілсудського.

Опозиційна правниця все була відважніша від центру і лівиці. Вона ніколи не мала сентименту до особи марш. Пілсудського, навпаки — все була його послідовним і неуприлюдним ворогом. Вона понесла всі консеквенції травневого перевороту, але не адалася, за винятком горстки перебіжчиків. Зміцнивши себе організаційно і відвоювавши частинню втрачені позиції, вона сьогодні з ромахом перейшла до наступу. Її те з лівицею і центром. Лівиця все мала сентимент до особи марш. Пілсудського. Цеж був її чоловік, її виразник. І тому серед лівиці, головню серед невесілівців і визволенців усе покутувала думка, а щонайменше надія, що б. соціаліст тільки зручно і часово маскується, щоб ас настроїти проти себе консервативно-клерикальних сил, та що він у відповідній хвилі знау стане у колишній славі, притискаючи до своїх грудей своїх незабутніх друзів і приятелів. Але поведінка з колишніми приятелями, з Волицьким, Ліберманом і навіть Дашинським му-

сила переконати навіть найнаївніших, що іддзя скінчена, що розбрат давно завершений, та що повороту немає. Довго отрясалися лівиці з пилу літами накопиченого сентименту, все обмалюючи себе надією можливої зміни. З трудом довелось переконанням і визволенням розпрощатися зі своєю мрією. Еволюцію марш. Пілсудського так вияснює собі й іншим пос. Недзвіковський:

„Пілсудський був спершу „чоловіком соціалізму“, опісля був „чоловіком демократії“, хотів бути „чоловіком народу“, а став „чоловіком суспільної правниці“. Боротьба табору Пілсудського з народвою демократією не є сьогодні ані боротьбою ідей, ані боротьбою суспільно-господарських інтересів, ані боротьбою класових змагань; є боротьбою традиційно-особистою, сентиментальною, припадковою; а ній сторчить глибока внутрішня і... взаємна нещирість. Дійсню боротьбу веде Пілсудський зі суспільною лівицею. „Велике коло“ замкнене. „Чоловік соціалізму“ став „чоловіком суспільної правниці“. Й. Пілсудський з 1929 р. став запереченням, протиставленням, „антиподом“ Й. Пілсудського з 1905 р., з 1914 р., навіть з 1918 р.“.

Так прощається пос. Недзвіковський зі своїм сентиментом, прощається з важким серцем, примушений стати на проїзді з тим, якого довгі літа боготворено. Робить він це зі сущим носом, як узагалі всі опозиціоністи мають спущені і довгі носи. Проти їх волі, проти їх внутрішнього переконання, їх запрягається до рішучої боротьби, якої вислід у найкращому випадку є невпевний. Центро-ліва опозиція напраще згодилась би на стару, тимчасову розв'язку, по лінії: нехай буде, як бувало! Отже відбулась би обов'язкова бюджетова сесія. Тимчасом уряд перевів би невеличкі особові зміни в своїй складі. Опозиція трошки погорбжилась би, поплилаб хвиля великих саів, з деякими формальними застереженнями, ухвалено би бюджет, а опісля скінчилась би сесія, і все остало по давньому. До такого відсунення рішачого удару потихо зітхав ціла опозиція. Але — повороту немає. Марш. Дашинський заповів оголошення опозицією недовіра для цілого уряду. Від цього вже важко викрутитися. І тут є можливі два виходи: або уряд розв'яже сойм, бо про його капітуляцію не може бути мови, і рознише нові вибори, — або розв'яже сойм і на тому поки-що вся боротьба закінчиться, після чого наступить нова доба організованої фашизації.

Синдикалістично-фашистські органи приймають за вихідну точку цю останню можливість. Вони означають теперішній момент, як переломовий. На їх думку — марш. Пілсудський послідовно йде до фашистської диктатури, наслідуючи Муссоліні. Там Муссоліні теж протягом двох літ мусів кооперувати з Джоліті, Ораньом і Саландрою, які охороняли фляки фашизму. Треба було цілих двох літ наступневу ліквідацію парламентарного устрою. В Польщі це мусіло трівати довше. Тепер прийшла пора зірвання з примусовим компромісом останніх трьох літ і розбудови фашистської Польщі, опертій на примат виконавчої влади і ерархічно-органічний будові суспільности.

Чи ж дивно, що балакуча опозиція, яка дає собі надієти багато атугів, має довгі носи?

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Смерть д-ра Штрездемана.

Львів, 3. жовтня 1929.

Сьогодні (в четвер) перед полуднем наспіли до Львова телеграфічні вісті, що в Берліні помер нагло на удар серця німецький міністр закордонних справ д-р Штрездеман.

Смерть д-ра Штрездемана це дуже тяжкий удар для всього німецького народу. Він був одною з найвишарпаних особистостей пововинної Німеччини, а що найважливіше, то фактичним керівником усеї як внутрішньої так особливо закордонної політики німецької республіки в неавичайно тяжких для неї пововинних роках.

Щоби зрозуміти, чим був для Німеччини Штрездеман, треба собі зясувати, серед яких обставин довелось йому працювати. Побідники по війні проголосили Німеччину виключеною з кола цивілізованих держав — вона мала слухати диктатів та наказів. Це були часи, коли Льюїс Джордж в публичних промовах заявляв, що антанта арештує, буде судити і засудить бувшого німецького цесаря, як одинокого винуватика світової війни, а французькі державні політики вираховували страшенні цифри відшкодувань, які протягом ряду поколінь мав платити німецький нарід. З другого боку в самій Німеччині не бракувало різних політиків, які були готові на всякі експерименти, аж до заведення більшовизму та розпочаття нової війни, щоби тільки якимось способом аминити страшенне положення своєї батьківщини по війні.

Штрездеман був представником тієї ідеї, що треба злов'язно виконати ті зобов'язання мирового договору, які лежать в силі і спроможности німецького народу, щоби таким чином насамперед не допустити до все нових диктатів та насильств з боку антанти й довести до того, щоби з нею можна було вести справжні переговори. Замість авантюриного шляху добровільної більшовізації Німеччини він заклочив з Радянським Союзом славу умову в Рапалі, яка відразу наново зробила Німеччину активним чинником у міжнародній політиці. Зручне дипломатичне маневрування цим договором приспінало прийняття Німеччини до Ліги Націй.

Політика Штрездемана була політикою твердої віри в те, що коли німецький нарід одержить можливість внутрішньої консолідації без катастрофи, то він зможе хоч і поволі, але послідовно вести успішну боротьбу за зміну неможливого для нього умов мирового договору.

Історія десяти літ, по війні показала, що в міру того, як німецький нарід виходив зі становища внутрішнього розбиття та стану морального пригноблення, в міру того як він своєю невпинною господарською працею скріплював економічно, зростала наново його вага в міждержавних зносинах. І Штрездеман був тою людиною, яка своєю закордонною політикою веда Німеччину від успіху до успіху. Останнім його дипломатичним успіхом було переведення переговорів у справі звільнення Надрані. Власне через це він був, як рідко хто інший, такою несподіваною людиною для своїх політичних противників. Для них він був вродливим німецького народу, наймитом антанти, представником „політики порабощення Німеччини“.

Смерть заклочила Штрездемана саме в тому часі, коли доля наново почала усміхатися Німеччині, а саме коли Англія перестала бути вірною союзницею Франції й відірвалася перспективі нових і дуже корисних для Німеччини можливостей. Тому німецький нарід дуже болючо відчує смерть свого найвишарпанішого закордонного політика. Та доля дозволила йому дове-

сти до кінця найважливішу справу — наново повернути Німеччині годос, повагу і значіння в міжнародному світі. Тому його наступник має гнати вже зменшену працю.

На господарські теми.

Шляхами раціоналізації.

З приводу фузії німецьких банків.

Живемо в часах раціоналізації. Раціоналізують промисл, торгівлю, банки. Проповідують серед жіноцтва раціоналізацію домашнього господарювання. Виступають вже на арену раціоналізатори людського життя з гаслом: Раціоналізуй себе самого!

З мотивів раціоналізації й довершилася подія, яка має безперечно величезне значіння для економічного життя Німеччини, а саме: фузія (сполука) двох німецьких „Д-банків“. (Назви німецьких банків-великанів починаються випадково буквою „Д“). Получення цих банків в одну інституцію не позначиться мабуть без наслідкування на континенті.

„Дайтше Банк“ і „Дісконто Гезельшафт“, два німецькі „Фінансові мамути“, рішили злучитися в одну установу, чи перевести фузію. Разом з ними вступають до нового банку чотири менші банки, яких акції дотепер вже в значній мірі були в руках цих двох великанів. Новий банк матиме 445 мільонів марок власного капіталу. Вже тепер розпоряджає він чужим капіталом в сумі 4 і пів мільярда марок. Взявши під розвагу, що кредитори великих німецьких банків вносять 10 і чверть мільярдів марок, а кредитори всіх кредитових банків узагалі 14 і чверть мільярда марок, то — безперечно — новий банк розпоряджає поважним капіталом, хоч він і вносить лише половину капіталу найбільшого американського банкового концерну „Нешенел Сіті Бенк“. Щодо чотирьох менших банків, які входять рівнож до нового банку, то й вони для нас є великанами. Їх капітал не до погордження — вносить около 80 мільонів марок.

Причиною фузії є — як сказано — раціоналізація, ощадження витрат, які тепер вносили 141 мільонів марок. Оба центри в Берліні мають злучитися в одно. А тому, що оба банки мають 280 філій (не вчисляючи сюди около 150 депозитових кас), притім 80—100 в тих самих містах, то по злучці відпаде около 1/3 філій. Вже через те будуть немалі заощадження, чи пак переміна нерухомого майна в оборотове.

Машина, яка заступає працю багатьох людських рук, механізація, яка наводить і в банках щораз-то більше приморювання, — мають бути в новому банку вповні використані. Тим самим із 21.000 урядовців буде яких 3.000 зайвими і вони відпадуть. (Як бачимо, машина викликає переходно „на брук“ не лише робітника рук, але й умового робітника, який від першого є в гіршому положенні, бо є одностороннім спеціалістом).

Наслідки фузії покажуться пізніше. Та вже

Б. лікар клініки проф. Венкенбах і В. Ноймана
631 у Відні, спеціаліст внутрішніх недуг 1-3

Д-р Евген Конstantin

ординує в Калуші, вул. Станіславівська.
Просвітлення Рентгеном. — Лічення Діатермією.

тепер передбачують деякі майбутні користи. З власним капіталом у сумі 450 мільонів марок стає новий банк на чолі німецьких „Д-банків“ і — що більше — входить до класу найповажніших світових банків. Тим самим ця обставина дасть новому банкові змогу дістати більші кредити за границею.

Займаючи яких 80—100 філій і переходячи до ще більшого змеханізування, хоче банк досягнути максимум економічного ефекту й найбільше обниження витрат — при найменших соціальних кривдах. Чи досягне це? Ця справа дотепер сумнівна. Німецькі дослідники на тому полі виказали недавно, що думка про безконечну дегресію витрат у банках не найшла зі зростом їх величини все підтримки фактами, бо саме найбільші банки не все мали найбільш економічний ефект. Небезпеки, на які є виставлені і промислові трести, а саме: централізм і бюрократизм, грозять і „Фінансовим мамутам“.

Замикаючи багато філій і депозитових кас конкуруючих дотепер між собою банків, раціоналізація має на меті скреслити численні позиції витрат і тим самим зробити відтак і кредит дешевшим. Правда, приватні банки не визначають висоти відсоткової стопи в краю, але від них залежить означення різниці між відсотками, які вони дають вкладникам, і тими відсотками, які вони беруть від довжників.

Повища фузія найшла сильний відгомін не лише на біржах, але й серед широкого німецького загалу, а також за границею. Можливо, що слідом за нею підуть і інші банки, або й промислові підприємства. В кожному випадку не бракує вже тепер всяких комбінацій-здогадів.

Для нас така фузія це, розуміється, далека пісня майбутності. Але дещо й ми можемо навчитися з раціоналізації. Ми, як крайню бідний народ, повинні звернути тим більшу увагу на витрати й на раціональне господарювання. Тому боротьба з боргами, які обтяжують нашу торгівлю, є першорядної ваги. Однак ми думаємо, що не обмежимося лише до цього, але поведемо акцію також за зниженням самовитрат, чи то шляхом доцільної організації, чи шляхом поширення обсягу ділення, чи в інший спосіб. Треба би взяти під розвагу, що в касах споживчих кооперативів лежить немалий для нас гріш, який не процентується. Гріш цей повинен бути в кредитових кооперативах. Грошовий готівковий оборот між кооперативами і централією можнаб заступити безготівковим оборотом, чеком. Очевидно, що передумовою цього є те, щоб кооперативи брали всі товари виключно в своїх центрах. Чи-ж це неможливе до переведення?

Цього — принайменше наразі — вимагає раціоналізація у нас!

Д-р Ю. Стежок.

Банкroцтво нападаючих.

(Допис а Волині.)

В боротьбі живають різних засобів, але в ній всі культурні народи зобов'язані одна засада — лідарство. Звідси, коли боротьба провадиться в ідейній площині, коли відбувається змагання ідей — тоді кожна сторона стежить за тим, щоб не дістати заміту неджентельності. Повторюю цю засаду, що характеризує культурні громадянства — однаково, чи владу чи підвладних, чи нападаючих чи нападених.

Колиб у якомусь культурному громадянстві довідалися, що досягнення своєї ідеї чи мети якась особа чи група добуває при допомозі насильства, позбавляючись права висловити свої думки й нагінкою за висловлення легальної, але незалежної думки, нищенням добробуту чужої думуючої людини, її родини, її вартату праці, ба — нищенням навіть цілих установ, яких вона працює — повстав би такий відрух обурення, що спричинив би насильства цілодія в публичного обр'ю протягом дуже короткого часу.

Та й справді. Ідея не є догмою права. Ідея поширюється в життя шляхами повільними і безиримусовими. Певна ідея, що є в стадії обговорювання, символізує лише, що вона не є ще самозрозумілою для більшості. Коли більшість приймає її, як свою, тоді вона кристалізується, як норма писаного чи звичаєвого права. А що йно тоді приходить примус.

Наслідком того ідея повстає в осередку громадянства, а не в витвором — скажемо — зумання влади. Бо влада кермує, а не пропагує. Охороняє право, а не бавиться в змагання ідей. І коли навіть на перший погляд видається, що влада творить ідеї — то це є помилкою, бо певні ідеї, що стали власністю більшості (правова держава) або організованої меншості (диктатура), що нуртують у широкому громадянстві — перешли в сферу ділення влади, яка має обов'язок, має мандат більшості чи цієї меншості їх охоронити.

Підходячи в такий спосіб до ідеї польсько-українського співжиття, бачимо, що ця ідея не стала ні ідеєю більшості, ні ідеєю організованої меншості. Поки-що вона блукає в головах деяких одиниць, а навіть більше — ці одиниці доказали, що громадянство — і передовсім польське — має безліч поглядів на цю справу. Тому, коли влада робила в цій справі якісь починання, то вони не знаходили відгому в більшості польського громадянства, не кажучи вже про українське громадянство, яке, в ґрунті річи, мусіло або обсервувати або оборонятися.

Васілевський, Голубко, Тугут, Надзвичайський, Борковський, Юзефський — ось найголосніші „теоретики“ й „практики“ ідеї польсько-українського співжиття. Але між ними немає двох, що однаково дивились би на цю проблему.

Кожна мова про Волинь — то стільки там було поглядів і сироб, стільки було людей на чільній політично-адміністративній позиції. Ідея польсько-українського співжиття йшла з не-

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Вражіння з Англії.

У подорожі. — Урядові ригористи. — „Будь готов!“ — У парламенті.

Хто добре добре залізничні получення, то може бути зі Львова до 46 годин у Лондоні. Поспішний мчить великими просторами переріваючи Німеччину.

Подорожній німець розказує мені між іншим, що німецькі урядовці чемніші, ніж були перед війною. Явище — мабуть результат програної війни. — додатне. Чи з цим також іде в парі солідність? Я помітив у німців старання заробити якнайбільше і то якнайскорше. Деяка огірчення викликає цим явищем у Німеччині минало, коли я з поворотом у Варшаві заплакав за голення й миття рук аж три рази.

Голландія ще дорожчий край. Вже вражіння з поїзду переконує нас про добробут цієї країни. Неовичайно миле вражіння роблять голландські зони, їх забудовання; не знаю, звідки це береться, але їх домів своїм стилем, вираженою радістю в них нагадують Італію. Мабуть задля доріг люди дуже часто поспівають тут роверами, здається часом як в Америці і Англії автоматами. Під вечір непроглядна кількість пар (голяндці з любов'ю мають бути дуже темпераментні) виїжджає роверами поза Роттердам.

Коло пішочі я в Гук ван Голланд, звідки англійський корабель забирає нічю подорожніх з Англії. Симпатичні вагони придумали для ра-

тункових подушок: „Архангел Михайло“. Він має рятувати подорожніх при розбитті корабля. Рано ми вже в Гаріч. При контролі документів та ревізії пакунків нові труднощі, з віздом в Англію. Урядовці поновно докладають перевірюють потребу побуту в Англії. Врешті всіхасмо в поспішний, який за дві години (без перерви) завезе нас в Лондон.

У дорозі до цього новітнього Вавилону (центр світа!) око спочило тут і там на садах та квітах, в яких так дуже любуються англіїці і які плекають у великій кількості. Щоб поладити всі формальності побуту, я таки того самого дня розшукав поліцію, однак справу поладив аж за третім разом, бо моїм знимкам унесь зас чогось бракувало. Я пізнав, що англіїці з великі ригористи і дуже елантинні, але за те, хто виконав покладені вимоги той, має повну свободу руху. Цей брак еластичності в пояснюванні приписів чи звичаїв є характеристичний для англіїця; я з ним стрічався більше разів, нпр. на пошті, в готелі та ресторанах: це мабуть одна з їх рис поведіння. Вони не дозволяють на жодні відхилення від зазначеної лінії. Цікаве, що в протиставленні до отсих моїх помічень з життя, депо йже твердить славний автор-драматург і учений Гренвіл-Баркер у своїм листі до М. Коло в справі „Французької Комедії“, оголошенім в „Обсервер“, з 1. вересня ц. р. Він каже, що якраз еластичність англійського духа дозволяє англіїцям володіти над далекими колоніями, що вони не держаться букви закону, але рівночасно не дозволяють на надто велике відхилення від нього. Можливо, що це знаменне

для вищих чи найвищих верств. Якже інакше виглядає в цьому відношенні вся Європа!

Бедкер завезе нас усюди в Лондоні. Догідним доповненням Бедкера є місячні видання „Що нового в Лондоні?“, в яким зазначено річ гідні бачення, на кожний день. Там вміщено передовсім вистави в театрах, програми в мюзітолах (різ варієте), вистави, концерти, богослуження і все, що гідне уваги в Лондоні.

Чужинці часто починають від Бритійського Музею. Тому, що я замешкав близько цієї гордості Англії, міг я відсунути його оглядний на пізніше.

Найперше треба мати загальну орієнтацію в місті, а це не так легко. Треба звикнути до незвичайного автомобільного руху, до на кожному кроці читав смерті. Прохожий хорониться на островах посеред дороги, які в дійсності заслуговують на цю назву серед розбурханих хвил великанського руху.

Пізнав я іншу характеристичну рису англіїців: вони не так то дуже хоронять другий перед есентуальною небезпечкою: кожний хоронить себе сам. Це помітив я в автобусах і на містях, де можливість випадати є дуже велика. Ані в автобусах, ані на мостах нема великих поруч, щоб хоронили перед небезпечкою. Клич: „Будь готов“, який знаходимо у Шекспіра, мабуть винесенний з глибини англійського народнього духа. Немає тому такої аж надто великої опіки над людиною, як наприклад у Німеччині, чи навіть в цей спосіб побуджана тут ініціатива людини.

Чимало здивувався я, коли серед незвичайного руху на Стренд побачив статую Франц Во-

білетів представників влади без всякої участі з боку громадянства, яке до всяких цього роду справ ставалося з недовірою і захоплювалося — розв'язаннями — цілковито пасивно.

Отже ідея співжиття стала тут ідеєю влади, а не громадянства. Себ-то набрала примусу й категоричності, хоч не спиралася ані на думку більшості, ані не випливала з права. До обов'язків громадянства, означених правом, прибув обов'язок співжиття з тією лише річницею, що розуміння цього обов'язку змінювалося так часто, як часто змінювалися люди, що означували обсяг цього обов'язку.

І хоч в цілій державі ця ідея навіть не звійшла як слід ще в обсяг дискусії, то на Волинні винято її зі сфери дискусії, вільного обміну думок, а введено до обов'язку співжиття без вхождення в умови, цілі, обсяги, зобов'язання, що випливають зі співжиття. Тому на кожного, хто має свій погляд на форми цього співжиття, хто засадує, що саме слово співжиття означає рівність сторін (при чому це в повній мірі торкається і влади, як сторони, що висуває певну проблему) — падають удари, а всяке лицарство при цьому ігнорується, усунене як непотрібна ганчірка. Перше, що чекає віднодумачого — це повернення його в злодія. Преса підготувала ґрунт, а потім вже виступає „караюча десница“. На цьому починається й закінчується всяка дискусія.

Незвичайно помітною під цим оглядом є наліпка на Українбанк, керуючі органи якого не належать до т. зв. української санатії. Було виповіщення кредитів, було створення Кредитного Банку, як розбиваючого тарана, була печувана в засобах лайки на директорів і членів Наглядової Ради, було звільнення з посад членів Наглядової Ради, була ревізія, була брехлива та провокаційна стаття в „Слові Польським“, було „хоченіє“ справи від уряду до уряду, було суд... Словом, все може бути, як могло бути те, що було до цього...

Практична лекція ідеї співжиття.

Але чи ставила собі нападаюча сторона таке питання: до чого це все doprowadить?

Скільки паперу витрачено для обезславлення провідників українського національного руху, а авторитет їх є непорушний, що більше, він збільшився. І чи, коли нагнати право або порушити його або скористати з його літери й навіть осудити певні особи, — то чи зменшить це авторитет провідників, бо осуджені вони будуть за українську справу, за виконання мандату й наказу українського громадянства?

В цій шарпанині є брак віри в ідею, яку переводиться. В ній — брак всякої ідеї, бо заступає її насильство. А насильство — страшна річ: підносить авторитет нападеного й нищить моралью й фактично нападаючого. Насильство — банкрутство нападаючого.

Не маємо потреби хвилюватися, бо репрезентуємо чисту національну українську ідею. Як нападени відкликуюмося до цілого громадянства й права. Але твердимо в дальшому, що „все-таки земля крутиться“. Що доноси, провокація й наліпка — то банкрутство нападаючих, бо пустка то не є життя, як батіг не є право, як

сифа І. Приглянувшись ближче помітив я підписане ім'я якогось англійського князя. Бачить, що австрійський цісар колись робив моду зі своїми бокобородами, так, що миг мав дівчинку і в Англії.

Тому, що засідання парламенту часто кінчається вже в першій половині липня, рішив я роздобути дозвіл прислухуватися його нарадам. На жаль, мав я змогу прислухуватися засіданням посіли тільки від 8 до 10 вечір. Салон, який має містити понад 600 послів, надається на одну четверту цього числа: тому сумніваюся, щоб всі послы брали участь у нарадах, хоч очевидно кожному має належати місце. — Відбувалося тільки засідання парламентарного комітету під проводом Нютена. Йшла завзята репліка між містром сер Мозлім і одним з консервативів. Аргументи цього останнього були мабуть дуже слабкі, бо справа перейшла навіть односторонньо. Як кажуть, сила замала, тим більше, що англійці в засади дуже вигідні; так само як у парку він владиться на траву, — і це там найзвичайніше чинить, так і в парламенті в силі він займає найвигіднішу позицію, не оглядаючись на „не личить“.

Ось подробиця, що може характеризувати англіяка в його відношенні до влади: кожний особ, що приходить, або виходить зі сали, кланяється в сторону президента парламенту і міністрів. Я був цікавий на теперішнього англійського „папу“, Мекдональда. Двох подібних йому цілий час працювало при міністерським столом, забираючи навіть голос у дискусії, але ніякого з них Мекдональда було трудно, бо

лайка не є аргумент, як в'язниця не є доказ, як злоба не є переконання, як підступ не є сила, як все це разом взяте — не є ані ідеєю, ані успіхом віри в ідею.

Олександр Ковалевський.

Українські справи в Румунії.

Один рік „Часу“.

З днем 1. жовтня почався другий рік існування українського щоденного часопису „Час“ в Чернівцях. Перші свої роковини відмітив „Час“ передовою статтею, в якій зазначено, що редакція виконала совісно своє завдання інформатора й лучника поміж українцями Буковини, Бессарабії й Мараморощини. Не сповнило, на жаль, свого обов'язку у відношенні до свого одинокого щоденника велике число українських громадян, що не платять точно передплати і задляють з нею цілими місяцями. Є й багато таких, що ще нині читають і піддержують пресу румунську, німецьку й російську (в Бессарабії). Редакція „Часу“ закликає все українське громадянство в Румунії до підтримки свого одинокого щоденника і заповідає з жалем, що коли загальна наших людей буде далі ставитися так байдужо до „Часу“, як досі, то він мусить перестати виходити. Це редакція „Часу“ примушена заявити в першому числі другого року.

Від себе зазначимо, що підтримати „Час“ повинно також громадянство Галичини. Загально рахують українців у Румунії поверх одного мільйона душ, та вся національна й культурна українська робота спочиває там на плечах Буковини. Виключно на її плечі впаде також тягар удержати одиницький український щоденник у Румунії, який тільки що пробуджує національну свідомість українців у Бессарабії, Мараморощині, Добруджі й Банаті. Ясно, що саме українське громадянство Буковини тільки з найбільшим трудом і при мобілізації всіх своїх активних сил могло би втримати щоденну газету. А що таку мобілізацію нелегко перевести, то допомогти „Часові“ при допомозі передплати повинно й громадянство по цьому боці Пруту. Особливо наші культурні, господарські й фінансові установи, а передовсім касинові товариства, більші читальні то-що, повинні передплачувати „Час“ для своїх членів, щоб таким чином піддержати цей орган у його великій національній роботі і тим самим відновити та скріпити давній зв'язок між обома частинами українського народу. Передплата „Часу“ вноситься чвертьрічно 15 зол., які можна пересилати через Земельний Банк у Львові, вул. Словацького 14. Замовлення слати на адресу: Ceas, Cernauti, str. Petrovici 4.

Меншості Румунії не мають чого надіятися.

Делегат Румунії в раді Союзу Приятелів Ліги Націй, В. Стойка, виступив у меншостевій комісії з відповіддю на вимоги меншин щодо поширення процедури в Союзі Народів у справах меншин. Стойка підкреслює, що теперішня процедура вповні (!) відповідає потребам меншин. Зміни, які внесені в Мадриді щодо меншостевого питання, повинні задовольнити всі вимоги меншин. Держави, які належать до Союзу Народів,

оба були в перунах. В перуці був також і президент парламенту. Мекдональд, Гендерсон і Сноуден — це вартості міжнародні: вони або були секретарями або головували „Другому Соціалістичному Інтернаціоналові“. Про Сноудена, як міністра фінансів уже в липні висловлювалися консервативні органи з найбільшими похвалами. Кабінет цей прозвано навіть дослідчим кабінетом, який хоче мати вплив у кожну справу. Бернард Шо висловився в своїй мові, виголошеній з закінченням „Літнього Соціалістичного Курсу“, що „соціалісти одинокі можуть тепер утворити гідний уряд“, бо вони не втратили довіри в Англії, так як це сталося з іншими партіями і тому довіру приписав він навіть переміну при виборах в Англії, яка на його думку в більшості не соціалістична. Він також висловив переконання, що соціалістична партія не повинна числитися зараз на успіхи, а повинна якраз тепер у найтруднішій позиції, в якій козинебудь звийшлася партія, дати „фер плей“ Мекдональдові: це значить стільки, що мати довіру до нього і „дати йому час на перепроведення його планів“. („Дейлі Геральд“ з 6 серпня.) Цей кабінет обійнявши свій престиж своїми успіхами в Газі і видко нагнав аж надто страху французам, які нагло почали думати для власної оборони про Ополучені Держави Європи, про що вже в липні скептично висловлювався Гендерсон, заявляючи, що соціалістичний кабінет має ширші завдання, ніж Ополучені Держави.

(Продовження буде)

зробили вже найдальше йдучі уступки в цій справі. В першу чергу треба узагальнити договори про права меншин і поширити їх на всі держави, які мають меншини. Коли відмінне відношення буде усунене в поодиноких державах, коли всі держави будуть підлягати в цій справі однаковим правилам, тоді Румунія згідна поширити свої зобов'язання в меншостевім законодавстві. До того часу Румунія відмовляється категорично змінити теперішнє правне й дійсне положення меншин. Заяву румунського делегата піддержали відпоручники малої антанти, Польщі й Італії.

Хочуть роздерти Бессарабію.

„Час“ повідомляє: Дня 6. ц. м. відбудеться в Галаці нарада нац.-цараністичних діячів, відпоручників професійних організацій повітів Кагул, Ізмаїл, Текуча, Ковурлуй, Тутова, Браїла й Римник Сарат, на якій буде ухвалена резолюція, щоби правительством створило новий обласний директоріят в Галаці, якому підлягали б ці 5 молдавських і два бессарабські повіти. Ініціатори цього плану опираються на відповідних обіцянках, які дали ще перед ухвалою адміністративної реформи прем'єр Маніу і міністр Вайда. Інший проект мають молдавські парламентарії. Відкидаючи принцип Стерого щодо історичних провінцій, вони уважають Бессарабію і Молдавію одною молдавською провінцією. Для легшої адміністрації вони хотіли б створити з південної Бессарабії і південної Молдавії один директоріят, а з північних частин цих провінцій другий. Оба ці проекти не мають вигляду на здійснення.

Українська театральна справа.

В „Ділі“ вже подавалося, що театральна дружина І. Когутяка одержала дозвіл румунських властей на кілька вистав на території Румунії. Громадянство міста Хотина запросило український театр І. Когутяка на чотири вистави. Склад дружини побільшений на 35 людей, з власною оркестрою. Репертуар історично-побутовий.

В Кишиневі йде підготовка „Запорожця за Дунаєм“. До участі zaangażовані найліпші сили, між тим оперові сили одеської, петроградської і клязєнбурської опер. Оперета Артемовського перероблена цілком на оперу. Музична частина спочиває в руках композитора й диригента п. Мик. Бойченка. В оперу вставлений великий балет, яким керує п. Мартинівч-Лещенко. Перша вистава в Кишиневі відбудеться 6. жовтня. Ціле місто вичікує в нетерпеливості виведення цієї опери. Часопис „Час“ стоїть у переговорах, щоби кишинівська дружина приїхала з „Запорожцем“ до Черновців.

Гроші в нашому господарському житті.

(До статті М. Творидла на цю тему в „Ділі“ з 27. IX. 1929.)

Без застережень годжуся цілковито з поглядами автора статті під вище поданою назвою і підношу також шкідливі навички наших людей, держати готівку, не даючи її до обороту нашим фінансовим інституціям, а тимсамим ширшим кругам — якби не одно „але“, а саме запит, чи можна мати довіру до наших фінансових установ взагалі? Ось приклад: На заклик в часі війни до складок у ціль заснування „Українського Банку“ з трьох мільйонним капіталом для викупу землі, переслав я в Калуща в часі від 1917—1918 рр. п'ять рат по 500 корон = 2500 корон, на які одержав кождоразово тільки показітовання, а вкладкова книжочка мала бути виставлена на цілу суму 2500 кор. по впащенні останньої рати, але прийшов розвал Австрії і наша недоля і вкладкова книжечка не прийшла, бо і не могла прийти.

Будучи у Львові ще в літі 1923 р. ходив я по всіх наших фінансових установах і довідувався, що сталося з цими грошми, бо знаю, що не тільки я один, але багато інших українських громадян такі самі суми на ту саму ціль прислали і всюди запевнювано мене, що гроші є, але вони разом з книгами евакуовані і мають незабаром вернути. Коли вернуть, все буде гаразд.

Маючи таке запевнення, чекав я аж до місяця серпня цього року, але не діждавшись ніякої відстки про дальшу долю цих грошей, звернувся я до Зем. Банку Гіпотечного з запитом, чи ці гроші і книги з евакуації вже повернули і т. д. На це Дирекція цього банку в письмі Ч. 12868/29 В. У. відповіла, що справою цих грошей займається Кооперативний Банк „Дністер“.

Діставши таку інформацію, віднісся я того самого дня, а було це на початку серпня ц. р. до дирекції Банку „Дністер“ з запитом про долю моїх грошей, але, на диво, досі не дістав ніякої відповіді. І чи ціла справа з тими грошми від початку аж до цієї пори не цікава, чи не гар-

монізує вона з нашою ацією? Отже, чи на підставі цього, можна мати яку довіру до наших установ і домірити їм якісь гроші? Чи в якійсь іншій нації щось подібне можливе, щоб так легковажати чуже, повірене собі майно? Гадаю, що така легкодушність і таке легковаження є лише в нас можливе. Щож мені тепер остає, як не звернутись до польської влади за інтервенцією???

Отже прошу помістити цей допис в найближчій числі „Діла“, може бодай така стаття спричинить вияснення справи і не допустить до того, щоб в цій будь-будь патрістичній справі урядувала польська влада.

Мушина, 28. IX. 1929.

Микола Сторож,
емер. поз. секретар.

ВІСНОВИ

Дирекції Кооперативного Банку „Дністер“ у Львові
в справі субскрипції на акції неоснованого „Українського Банку“ у Львові.

Кооперативний Банк „Дністер“ (давніше Товариство взаємного кредиту „Дністер“) не може бути відповідальним за долю субскрибованих на „Український Банк“ в році 1918 грошей, бо він був лише депозитарем зложених у нього готівки на ціль і не міг та не мав ніякого права dokonувати якихнебудь виплат без поручення Комітету Оснувателів „Українського Банку“, згідно його повноваження, які отворили собі конто між іншими також в Кооперативнім Банку „Дністер“ на виплату субскрибованих готівок. Всі поручення виплат з цього конто, які дістав Кооп. Банк „Дністер“ від повноважених Комітету Оснувателів Кооп. Банку „Дністер“ виконав та готов був на кожне домагання Комітету Оснувателів, згідно їх повноваження, які тим контом диспонували, виплатити також усю вплачену на це конто готівку, а то тимбільше, що в рр. 1918 до 1920 мав Кооперативний Банк „Дністер“ покладних і все ліквідних грошей (львівських) майже 12 мільонів корон.

Тому, що деякі субскрибенти акцій „Українського Банку“ вносили зажадання аж до міністерства скарбу у Варшаві, перевело це міністерство в днях 7., 8. і 9. вересня 1927 р. контролю в Кооперативнім Банку „Дністер“ у справі субскрипції на акції і висліди контролю на підставі правірених книг, документів і записок виявили також, що Кооперативний Банк „Дністер“ не диспонував грошми, зложеними на субскрипцію акцій, та не може поносити ніякої відповідальності за ділання третіх осіб, яким було поручене орудування грошми, зложеними на субскрипцію.

Дирекція Кооперативного Банку „Дністер“ заявляє акціям готовість оказати оригінальний протокол міністерської контролі повноважених субскрибентів, колиб такий у тій справі в Дирекції зголосився.

Після смерті Штресемана.

Життєпис покійного. — Жалібне засідання райхстагу. — Похорони. — Відгомін за кордоном. — Хто буде наслідником?

Покійний Штресеман мав 51 літ. Уродився в Берліні. Там скінчив правничий виш. У 1901 р. обняв становище правного радника при союзі фабрикантів чоколяди, потім також становище при союзі промисловців у Саксонії. Вступив до партії нац. лібералів, у 1907 р. одержав мандат до парламенту. Після листопадової революції основує власну партію (Дайшна Фолькспартей). В 1920 році переходить виразно на бік республіканців. У 1923 році одержав місця створення уряду, але зрікся її. В Марксовім кабінеті одержав теку міністра закорд. справ. У закорд. політиці заступає угодове становище, а у внутр. є прихильником коаліції партій. Теку міністра закорд. справ задержує і далі в кабінетах д-ра Лютера і наступним Маркса. В 1926 р. одержує Нобеліву нагороду мира. В 1927 р. в Женеві є заступником Німеччини. В 1928 р. залаз на ниркову недугу, тому на 5 місяців мусів зрентися свого становища. По повероті до політ. життя працював знову як міні. закорд. справ у Мюллеровім кабінеті. Тяжка недуга відбилася на Штресемані ост. днями, але він усе таки до ост. хвилі дослісно брав участь у політ. нарадах у звязи з загроженою урядовою кризою в Німеччині. В середу в 12 год. вночі дістав апоплексичної атаки. Атака була така сильна, що цілий празній бік грудної клітки спараліжувався. Хоч лікарі сподівалися вдержати Штресемана при житті, катастрофа не минула. В год. 5.25 рано серцево атака повторилася і зараз наступила смерть. Хорий від першої хвилі до смерті був непритомний.

Четвергове засідання райхстагу отворено по 10 год. як жалібне. Присутні були канцлер держави й усі міністри, які в Берліні. На відкритті

жалібном матерію Штресемановім кріслі і на посольським кріслі зложили квіти. Кому. послы не прийшли. Канц. Мюлер в імені держави висловив жалі з приводу втрати, яку потерпіла Німеччина наслідком Штресеманової смерті. Канц. ухвалив уладити похорони Штресемана на держ. кошт. Похорони будуть у неділю передноч. Домовину в суботу перенесуть у райхстаг до вел. сали нарад біля президентової трибуни. В похоронах візьме участь през. Гінденбург, який в п'ятницю вертає до Берліна. Пращальну промову біля домовини виголосить канц. Мюлер. Домовину зложать у родинній гробниці. Всі члени ланд. корпусу зложили урядові кондольєнці з приводу смерті Штресемана. На конференції Лейбур Парті в Брайтені пошанували пам'ять Штресемана повстанням і хвилиною мовчання. Генереси сказав, що Штресеманова смерть це втрата не лише для Німеччини, але для всіх народів.

З приводу Штресеманової смерті німецький та пруський уряди в громада Берліна відідалили свята, визначені з приводу прилету „Цесаріна“. Тому теж він не причалить у Берліні.

„Люксембургер“ повідомляє, що герцогство закорд. справами віддадут тич. канц. Мюлерові, або мін. Курціусові. Для переговорів у справі Вонгового плану визначать спец. повноваженика. Буде ним мабуть нім. амбасадор у Парижі фон Геш.

Ватиканський банк.

У Римі кружляють чутки, нібито Ватикан задумує оснувати власний банк для своїх фінансових справ. Директором банку буде один із дотеперішніх управителів одного католицького банку в Італії.

Центролів. і нац. меншости.

Аг. Вех. повідомляє, що на конференцію центролів, яка відбудеться в найбл. тижень, не ввійдуть „супротивні“ вишнєвладні члени і комуністи. Провідники центролів партій кажуть, що не можуть радити з представниками партій, які пропагують сепаратизм або настрєнні пілком протидержавно. Представники Жидівського і Німецького Клубу дістануть запрошення на конференцію.

Зміни в польському уряді?

Появилася чутка про зміну в кабінеті д-ра Світальського, а саме, що становище міністра скарбу займе проф. Кшижановський. Кшижановський сказав журналістам, що ніхто йому не предлагав цього становища, а він не прийняв його.

Після арештування Чижа.

„Газета Поранна“ повідомляє, що Ярослав Чижа, який приїхав із Америки, арештували в звязи з атентатом на марш. Пілсудського та львівського воєводу Грабовського в 1921 році під час виїзду на Сх. Торг. Чижевці закладають, будьто би він був одним із основників УВО, і зорганізував замах на Пілсудського, який, як відомо, виконав Федак. Чижа, щоб забезпечити втечу Федаків, пересидився в однострій польського майора. Згаданий часопис твердить, будьто би Чижа приїхав під прибраним назвищем, одне поліція одержала вістку про його поворот і арештувала його. Чижа відсталять у п'ятницю 4. жовтня до суду, де буде відповідати за співучасть у замаху.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8.88.00—8.88.50, канадський долар 8.80.00—8.80.50, чеська корона 0.26.33—0.26.50, австрійський шілінг 1.25.00—1.25.50, румун. лей 0.05.00—0.05.25, французький франк 0.34.50—0.34.75, швейцарський франк 1.71.50—1.72.00, фунт стерлінгів 43.30.00—43.50.00, радянський червонець 17.00—17.50.

Золото: 20 корон 35.30.00—36.00.00, 20 франків 34.50.00—35.50.00, 20 німецьких марок 42.00.00—42.40.00, 10 російських рублів 46.00.00—46.50.00.

Срібло: Австрійська корона 0.62.50—0.63.50, 5 австрійських корон 3.24.00—3.30.00, австрійський флорен 1.62.00—1.65.00, російський рубель 2.50.00—2.65.00, копійки за рубель 1.30.00—1.35.00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 37.25—38.25, пшениця садиська 34.50—35.50, жито галицьке 22.50—23.50, ячмін. галицький бранарийний 00.00—00.00, ячмін. на млино 18.50—19.50, ячмін. пастішний 00.00—00.00, овес галицький 20.00—21.00, кукурудза румунська 25.75—26.75, фасоль пражська 0.00—0.00, фасоль біла 00.00—00.00, фасоль коприва 00.00—00.00, фасоль краса 00.00—00.00, горох нім-біаторія 45.00—50.00, горох польський 32.00—35.00, бобів 28.25—29.25, мичина паст. в зерні 00.00—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гімн тіла.

Ярко освітлена буда. На підпищенні грає оркестра „марш Ралецького“. Повагом, мов стадо слонів, виступають ізза котари силачі і гусяком обходять арену. Звої м'ява, гори товщу і м'яса. Маленькі голови, втиснені в туловище, неважкі очка, низьке чоло...

Суддя представляє:

- Самсонов, мистець світа, Росія!
- Бен Голіат, феномен з Гамбурга!
- Шелл-Вашу, чорний силач, Африка.
- Абі-Бей, бувший надворний атлет султана, Туреччина!
- Галлічек, мистець Європи, Чехія!
- Кренціньскі, князичний змагун, Варшава!
- Кожум'яка, запорожський козак, Україна!
- Брікікі, мистець світа, Естонія!
- Грубен, геральд з Крицевих Гір, Німеччина.

— Радко Драговіч, мистець подвійного нельзона, Югославія.

Кожний викликуваний велит пускає в руз своє тілице і різким поклоном дякує за описки. Оркестра кожному з них грає „туц“...

Врешті рекомендація покличена і ряд велитів обходить знову арену та зникають за котаром. Служба в блискучих фраках ам'ята тісок з коара і уставляється вабожно біля входу.

Знову марш і знову з'являються силачі. Тим разом тільки дра. Стають проти себе і витарають ноги. Суддя між ними... Знає і музика стихає.

— Самсонов контра Абі-Бей!

Оплески одному, голюкання другому. Затеж, хто має симпатію товни.

Два велити мірять себе хвильку маленькими очима і швидко кроком зближаються до себе. Публика замирає підлх, музика не пише, тільки два велити сонлять, ухають і дулонять ногамц.

— Гггг!

— Гггг!

„Передній поле“, „парада“, „партер“, „подвійний нельзон“, „ключ“.

— Ух!

— Гггг!

В перших рядах сама „лішня публика“. Хто-небудь не позволить собі на такі дорогі білети. А між тією ліпшою публікою дві треті жінок. Ніхто так не любить дужань, як вони. Ніхто не в такий захоплений, завзятий і... несправедливий.

Ніжні личка палють від зворушення, уста нервово затиснені, а очі... Ті очі, що вміють стільки ласки розсівати, що стільки сонця в собі носять... Як вони тепер. Ні сліду ласки, ні сонця, а дивний сталений бліск безсердя. Колиж на арені їх симпатія, то очі підбадьоруючі, віддані, невірничі. Цілим своїм вством помагють придумувати противника, чи добуватися на верх.

Виграна „лого“, — бють брано, радить, сміються, сяють цілі. Програва його — похнають голови як змерзлі австри, або кричать на несправедливість і присягаються, що більше не придуть сюди. Але на другий вечір вони знов на своїм місці, задивлені, захоплені, напів непритомні.

Культура... Цивілізація... Все це приходить і відходить. Остається тільки двоногий звірок — людина.

Невжеж багато змінилось від часу, як при вході до вечери два прещури гартали себе довгими по головах, а прещури лодиваяла силу і... ядала...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— Сольоспіву (опера, оперетка, пісні), вчить приватно Роман Любінецький, професор Консерваторії Польс. Тов. Муз. у Львові, динль. абсолютент Akademie für Musik und darstellende Kunst у Відні, перший тенор заграничних опер. — Специальність: ставлення голосів на засаді „bell canto“. — Зголошення щоденно від 2—6 год. по пол. з винятком середі, суботи і неділі вуз. Льва Савіна ч. 67. III. пов. на ліво. 639 1—1

— Арештування американського громадянина. Дня 2-го жовтня полудні перевела поліція ревізію у п. Ярослава Чижа, американського громадянина, редактора „Народної Воли“ в Скрантоні, котрий тимчасово мешкав у „Народній Гостиниці“ у Львові. Після переведеної ревізії його арештовано.

— Роман Любінецький у Львові. Довідуємося, що відомий наш артист-співак Роман Любінецький, перший тенор загребської і інших закордонних опер, відомий нашому громадянству з давніших виступів на концертах „Бандуриста“, якого членом-оснувателем він був, перенісся на постійний побуд до Львова, де його заангажовано на професура в консерваторії Польського Муз. Т-ва. Крім науки в консерваторії вестиме наш артист свою власну школу сольоспіву де

приготовлятиме адептів до опери й оперетки, а також на концертну естраду. Сподіємось, що наші молоді таланти, маючи таку рутинізовану службу в нашому місті, використовуватимуть цю нагоду для вишкодження свого голосу у свого учителя співу.

— **Концерт віолончеліста Богдана Бережницького** з фортеп'яновим супроводом В. Барвінського відбудеться дня 7. ц. м. в 8-й год. вечір. Бідети вже продаються в „Союзнім Базарі“, Руська ч. 20.

— **Кар'єра земляка.** Одно японське підприємство заангажувало нашого земляка Костя Котельського до будови одної рафінерії нафти в Японії. П. Костя Котельський є власником фабрики свічок на Клепарові.

— **Заборона кооперативного свята.** При кінці вересня мало відбутися заходом кооперативу „Наша Поміч“ у Ремезівцях кооперативне свято. На програму свята мав скластися концерт хору чит. „Просвіти“ і декілька рефератів про кооперативну працю. Своєю участю зголосили представники ПСК Золочів і пос. Вислоцький. Та староства в Золочеві заборонило свято „з огляду на прилюдну безпеку“. На особисту інтервенцію висланника кооперативу урядовці староства позачали зовсім інші мотиви заборони: статут кооперативу не дозволяє на урядженні свята. Слід додати, що за останніх 5 літ кожні збори, вистава чи концерт відбувалися в найбільшій порядку.

— **Національний Музей у Львові** (вул. Мохнатського 42) мав у місяці вересні дорогою дарів, закупів та книгообміну 105 чисел (229 предметів) приростою до ч. 27.775 включно, головну у церковній археології та виданнях з історії мистецтва. Жертводавцями були пп.: о. Дякон Р., Ерделі С., Лопушанський В., о. Малий, Онанський Е., Парашукова М., Піотровський Й., о. Яворський Л., о. сов. Ясеницький К. і о. крил. Яцковський М. Управа Музею складає всім їм за це щиро подяку. Музей відвідало в тім часі 106 осіб.

— **Примхи природи.** В Чортківщині заквітли ще раз яблуні під впливом останніх осінніх проливів. Це рідке явище дає привід селянам до різних здогадів щодо найближчої зими. Одні зорожать сильні морози, інші, навпаки, лагідну зиму.

— **Бандити в околиці Львова.** Яніа, який мешканці Львова вибирають на літній відпочинок, бандити вибрали собі як центр своєї діяльності. Поліція за вказівками одної ограбленої жінки вибралась в янівський ліс за бандитами; її перестріляли з ними зломив чотирьох убив одного.

— **Один на шість.** Правничий відділ варшавського університету дав шістьом визначним чужинним правникам титул „почесних докторів“. На святкову промоцію з цієї нагоди приїхав тільки один відзначений.

— **Для поваги суду.** У найближчій часі буде означений речинець, коли судді й прокуратори будуть зобов'язані вбирати на себе підчас розправи тогу на плечі й берет на голову. Дня 30. вересня вийшов дотичний розпорядок міністра справедливості також у відношенні до адвокатів, які будуть передогагаться у Найвищим Суді, в апеляційнім і окружнім. Кожний суд матиме імовірно відповідну колекцію офіціальних одягів, які буде на розправах вypoзичати адвокатам.

— **Рікні вістки.** В індійській місті Більса завадилась стеля в школі підчас лекцій; 14 дітей убитих, 23 тяжко ранених. — Московський комісаріят здоров'я стверджує, що 72 проц. хлопців і дівчат у віці 14 літ постійно не горілку. — У Синаї й в інших горішніх містах Ромулії вже два дні падає невпинно сніг. — У Відні помер проф. Карло Грінгут у 86 р. життя; з його численних книжок найбільше відомим був „Підручник вексельного права“. — Рабінат у Вільні звернувся з відозвою до жидів, щоби вони прочли один день у пості і в молитві за своїх земляків, що терплять переслідування в СРСР. — У Кейптауні скінчився 14-денний процес проти проф. Дюпелі в Штетенбос, якого звільняли від обвинувачення, що він давав еретичні коментарі до св. Письма. — Троцький не має надії виїхати покищо з Константинополя. — На острові Ява 322 осіб померло цього місяця на чуму.

— **Шова незрозуміли.** Цими днями майже вся польська преса повторила інтерв'ю польських журналістів з англійським драматургом Шовом, який мав бачити-то заявити, що в своїй останній комедії „Великий крам“ він узяв собі на зразок короля постать марш. Пілсудського. На цю тему чимало публіцистів помістило навіть окремі статті, покликаючись на авторитет Шова й... суспільних справах. Нині з Лондону приходять спростування цього інтерв'ю. Шов каже, що польські журналісти його не зрозуміли. Він не знає марш. Пілсудського і тому не міг брати його особу при змальовуванні живої постаті. „Король Магнус“ з його песні не є фотографією

Повідомлення Кінотеатру „СТИЛЕВОГО“.

Управа Кіно „Стилевого“ повідомляє П. Т. Публіку, що з причини планової реконструкції центрального огрівання в Кінотеатрі. — Кінотеатр буде зачинений протягом 5 днів.

ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ величавим супершлягером в неділю дня 6. жовтня ц. р.

ніякого живого володаря, а має лише „мелянхольну схожість“ з усіма сучасними володарями. „Зрештою, каже Шов, дуже тішусь, що корона короля Магнуса підходить для всіх папуючих голів“. Неодну саркастичну замітку великого сатирика беруть добросерді журналісти дослівно, а відтак дивуються, що Шов плете дурниці.

— **Невдача з звукової фільми.** Пишуть нам: У Варшаві дали першу виставу звукової фільми „Співаючий блазень“, що прийшла з Америки через Берлін, де мала вона, як сказала реклаमा, великий успіх. Сподівання на щось небуденне зовсім не виправдались. Нью-Йорська джазбендова оркестра з танцями мала великий успіх. Та вже інсценізація відомої опери „Кавалерія“ багато гірша. Хоча грає першорядний артист Жольсон з прегарним голосом — нічого не відеш, усе, що він говорить, публіка не розуміє. Грамофон ще шипить. Підчас розмови інші артисти нагадуються згук червоного. Публіка, що шукає в кіні відпочинку і відгадує поза німими жестами історію, починає бути втомлена на звуковим сеансі.

— **Куховарські приписи замість передовиці.** „Гонец Поморські“ придумав після конфіскації такий вихід з клопоту: замість передовиці передрукував з куховарської книжки приписи на кілька стрів.

— **Причина димісії.** На королівській дворі в Токіо вродилась дівчинка. Тимчасом японська радіостанція, що ждала так само як королівська пара на наслідника престолоа пустила в світ звістку, що вродився наслідник престолоа. Населення почало з цього приводу прилюдно маніфестувати свято. Мікадо лихий на себе, жінку і на радіостанцію дав димісію всім урядовцям, що приклали руку до такої фальшивої телеграми.

— **Реформа поліції на Угорщині.** Міністерство внутрішніх справ у Будапешті має якнайкращі наміри; воно хоче покласти край поліційній бюрократії і тому пропонує парламентові новий проект поліційного закону. Мають бути скасовані дві інстанції в поліційних справах при окружній поліції, а на їх місце введений інспекторат крайової поліції, з тим, що поліційна служба буде децентралізована в міністерстві.

— **Релігія в італійських школах.** На підставі 36 статті конкордату між Італією і Ватиканом буде введений наново обов'язковий предмет релігії в народних і середніх школах. Тільки на домагання родичів можна буде звільнити дітей від цього предмету.

— **Конель.** Є це слово на новий винахід. Створили його з двох слів „кобальт“ і „нікель“, тому, що з них удалось інженірам англійського електричного товариства добути нову металеву сполуку, що має заступити дорогу платину. Конель є багато дешевшим, а при тому твердший від сталі. Його вживатимуть головню до радіових рур.

— **Майбутність воздушної фльоти.** Німецька „Люфтваффа“ стверджує у річній справозданні, що скільки випадків при перелеті сильно зменшилась і що є всі дані на те, щоби зорганізувати постійну воздушну комунікацію через океан „при всякій погоді, в день і вночі“. Також можна буде наладити перелет через Азію при зміні політичних відносин.

— **Найкраща енциклопедія.** Найбільша і найдешевша енциклопедія зсього людського знання це „Енциклопедія Британіка“. Саме тепер появилсь її 14-е видання, одночасно (перший раз) в Америці. 24 томи великого формату друковані на найкращім англійській папері, мають 24.000 сторінок, 15.000 ілюстрацій (1.500 кольорових) і 500 нових мап. Над цим виданням працювало 3.500 авторів три роки. Воно коштувало 2 мільйони дол.

— **Папіроси замість алкоголю.** У Спол. Державах продали за минулий рік на 30 мільйонів більше тютюну. Більшість цих грошей іде з кишені жінок, які досі залюбки поливали вина й лікери, а тепер почали курити. Жінки, що курять в прилюдних місцях (і на вулиці) це нині нормальне явище в Америці.

— **Радіо проти голубів.** Як у міській комунікації супроти авта не може видержати конкуренції кін, так само у поштової комунікації голуби, що перевозили пошту через далекі простори мусять відступити своє місце радіовим апаратам. Так заявляє управа американської маринарки, що від 1. жовтня касує 8 станцій з поштовими голубами.

— **Кінець світа.** Відомий англійський учений сер Джеймс Джінс написав книжку під заголовком „Всесвіт довкола нас“, в якій доказує, що за мільон літ приїде кінець всесвіту. Він каже, що обороти всіх планет майже непомітно зужуються і прямують до катастрофи, яка принесе загинь всьому життю на планетах.

3 театру.

Великий Міський Театр: „Травіата“, опера в 4 діях Верді.

Вистава невмирущої „Травіати“ стигнула цим разом зещо більше публіки — завдяки гостинному виступові відомої співачки Корвін-Шимановської, що виступила в титуловій партії і справді видці пережили того вечора кілька гарних хвилин, а були й моменти, що давали дійсно глибоку мистецьку насолоду.

„Травіата“ — давня, всім відома опера, і треба співачки з великою музичною культурою і значним сценічним хистом, аби героїню цієї опери оживити й надати їй нового блиску й експресії. Такою співачкою є й п-ні Корвін-Шимановська, що має ще й нині видатні голосові умовини і знамениту кольоратурову техніку, а поруч того й визначний драматичний талант. Правда, голос її звучав у деяких місцях, особливо в перших двох актах, дещо сухо, придушено, але коли розспівалась, то ця придушеність десь щезла і голос її став свіжий, ніжний, повний блиску й видержаності. Найкраще вилав у неї останній (4-ий) акт, де її креція робила помітне враження під кожним оглядом.

З інших виконавців заслуговують на увагу симпатичний тенор Шиманович і добрий баритон Плонський. Обидва вони відбивали корисно, обидва дуже музикальні і співали зовсім по праву; обидва створили і сценічно вдатні креції: перший залюбленого до безтати сина, другий — суворого, але справедливого батька. Виконавці поменших роль в загальному без заміту.

Оркестра й хори держалися добре. Дирігував справно п. Лерер. І. Н.

Зі спортивного життя.

Україна — Погонь.

Ці незвичайно цікаві змагання відбудуться в неділю 6.Х. ц. р. на площі Цитаделі в год. 11 рано. Погонь по останній вигравій з Туркестану буде старатися виграти і змагання з Україною, щоб направити свою дуже надшерблену опінію. Україна виступить до змагань у повному складі, з Кобзарем, який уже виздоровів і напевно доложить усіх старань, щоб Україна і з цих змагань з Погонєю виїшла з якнайліпшим вислідом. Маємо надію, що й цим разом Україна справить своїм прихильникам приємну несподіванку.

Змагання на колесниках за мандрівну чашу.

Змагання секції на колесниках Спорт. Т-ва „Україна“ за мандрівну чашу, уфундовану п. Осипом Стефановичем (давніше: фірма Зубик) відбудуться дня 6.Х. 1929 на просторі Львів-Миколаїв-Львів (70 км.). Крім цього змагання одержать цінні нагороди. Змагання відбудуться без огляду на погоду. Старт в год. 8-й рано біля грима Сокола-Батька, поворот сподіваний коло год. 10:30 на тім самім місці. По змаганнях роздача нагород, що їх уфундували ріжні наші установи.

Підгір'я (Дрогобич) — ТУР (Дрогобич) 6 : 0.

Сповнилася давня мрія проведу Туркестансько-Спортивного Т-ва „Підгір'я“ в Дрогобичі: згуртувати всіх найліпших гравців українців, котрі досі грали по чужих клубах. Так зреорганізована дружина розіграла в неділю дня 1. вересня ц. р. змагання в копаного м'яча з місцевою дружиною ТУР, а кінцевим вислідом 6 : 0 на користь Підгір'я. Не було сумніву, що Підгір'я зійде побідносно з грима, але ніхто не думав, щоб побіджено так легко й високоцифровано сильну робітничу дружину, котра ставила завзятий, але даремний опір. З переможної одинадцятки слід згадати дуже доброго воротаря Мягкого, дальше Геника і Мисина, котрі стріляли противників по три голи (разом 6), а вкінці визначних гравців: Кішву, С. Кобильника, Неделенку, Дуцька, Гомана, Воробця, Городиського і Сасика. В такому складі дружина Підгір'я повинна вже в найближчому році стати мистцем у нафтовому басейні на славу цілого нашого Підгір'я й українського спорту. Лиш більше йому моральної та матеріальної помочі від українського громадянства! — **Очевидець.**

Друга програма „Довбуша“.

Черновецький „Довбуш“ програв у минулу суботу несподівано другі змагання в осінньому мистецтві, тим разом з жидівською дружиною „Гакоат“, з вислідом 4 : 0 (перша половина 0 : 0). Перші змагання програв „Дов-

буш" з "Робітниками". Характеристична річ, що й висліди двох інших стріч з того самого дня такі самі: Макабі—Яск 4:0 (2:0), Ян-Борохов 4:0 (2:0). Не зважаючи на цю нещасливу програму, "Довбуш" є все таки на першому місці в таблиці.

Дужання в спортівм цирку.

Дві атракції мав цей вечір (середа 2. ц. м.). Першу зустріч Пошофа з Петровичем і вільно-американську боротьбу Штекера з Бен-Самсоном. Петрович від першого наступу виявив значну перевагу над Пошофом, першим перемажцем минулорічних змагань. Пошоф не пробував навіть сильно атакувати, а волюб обмежитись до оборони, щоб в 20 хвилинах вийти з честю з перозіграною. Дуже гарну пару склали Стібор і Грінберг; Грінберг виявив чимало зручності, щоб вистояти 16 хвилин в обороні перед сильнішим і тяжчим противником, який грався з ним хвилинами, як кіт з мишею і поклав його вкінці на обидва боки. Штербінський напружив усі зусилля і дав доказ великої пружності, бо вийшов у 20 хвил. з нерозіграною проти багатого сильнішого й тяжкого Карша. Вилінг досить несподівано поборов у 22 хвил. рівного щодо сил Бартника, що має доволі слабу техніку. Штекер у другій рунді зі значною перевагою над Бен-Самсоном приневолив американця піддатись, орудуючи по-мистецькому ногами.

На місце кількох слабих атлетів, що відступили вже від змагань, учора приїхали нові. Управа згодилась умовно на виступи Богатирова, який має спершу скласти доказ зі слабшими атлетами, що не втратив своєї недавньої

ше сили. Крім цього приїхав віденець Оскар Бенольд, переможець на всесвітній Робітничій Олімпіаді. Ів. Кемпфер з Данцігу і всесвітньої слави мурин з Абісінії Реджінальд Сікі. Варто ще зазначити, що Стібор вніс протест з приводу своїх двох невдач: з Пошофом і Штекером.

У п'ятницю боряться: Богатирів-Грінберг, Сікі-Бартник, Стібор-Шнайдер, Штекер-Петрович і рішаюча Карш-Штербінський.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Програма викладів українського університету в Празі в зимовім півроці 1929/30. Прага, 1929. Державна друкарня. Стор. 20. Формат 8°.

Eugeniusz Tabasz: Ku czemu Polska iść winna. Warszawa, 1929. Стор. 120. Форм. 8°.

Ярослав Бохенський: "Срібні тіні" (Про фільмове мистецтво). Львів, 1929. "Для світла" 8—12. Стор. 116. Форм. 16°.

"Ukraine" A short sketch of economical, cultural and constructive work of the Ukrainian Socialist Soviet Republic. Charkiv 1929. Стор. 104. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

"Літературно-Науковий Вістник", літературно-науковий журнал. Річник XXVIII. Книжка X. Львів, жовтень 1929. Зміст: В. Копонацький: Буті; О. Раст: Самоперемога; Г. Мазуренко: Баллада про принца; Ол. Власюк: *; Ол. Мосендз: Берладник; П. Марійчин:

"Ліва кампа"; М. Рильський: *; Томас Ман: Залізнична катастрофа; М. Іванейко: Вітер (Дрезно-Прага); Ол. Власюк: *; Гуго фон Гофмансталь: Гарна мова; М. Рильський: Жорстокість; Дм. Донцов: Криве зеркало української літератури; Ген. М. О. Павленко: Спомини; Євген Маланюк: *; д-р О. Бабій: Микола Євша (Федюшка); О. Стефанович: Сонет; Delius: Вожючий сіонізм; П. Филипович: Громицька; Ів. Гончаренко: Евджено д'Орс; С. Наріжний: Чужі народи в світі українських приказок; Ол. Бабій: З гір; Ю. Ол.: На маргінесі одної інфамії; Нарцис Лукінович: Кров Вікінга; Бібліографія; Нові книжки.

"Український Філателіст", місячник. Відень, вересень-жовтень 1929. Ч. 9—10. Рік V. Зміст: Д-р Іван Турин: Чому нам збирати марки?; д-р Д. Миколаєвич: Котрого каталога придержуватись?; д-р В. Онішкевич: Минуле в марках; В. Федоровський: Львівські передруки на Україні; А. Арнольд: Ще до рішучих передруків Одеси I і II; Е. Вировий: Ще одна незанотована поштова листівка України; д-р В. Онішкевич: Цікава марка; Нові марки; Дрібні вісті; Бібліографія і критика; З філателістичних журналів; Пресовий фонд "У. Ф."; Від Редакції; Оголошення; Дарові премії.

"Pracownik Drzewny", organ Związku Zawodowego urzędników przemysłu drzewnego Rzeczypospolitej Polskiej. Rok II. N-ro 5. Lwów, lipiec-sierpień 1929.

"Nawozy Sztuczne", miesięcznik. Warszawa. N-ro 1. Rok I. Wrzesień 1929. Redakcja: Inż. dr. B. Kuryłowicz, Inż. Leon Roniewicz.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
П'ятниця 4-го жовтня, год. 7:30 веч. "Галька". Гостинний виступ Ст. Корвін-Шиманської (Цині як на драму).

Субота 5-го жовтня, год. 3:30 попол. "Модні снами", представлення для шк. молоді.

Субота 5-го жовтня, год. 7:30 веч. "Великий храм" В. Шова. Вистава театру "Премієр".

Неділя 6-го жовтня, год. 3:00 попол. "Палаїні". Гостинний виступ Валентини (Цині зникнені).

Неділя 6-го жовтня, год. 7:30 веч. "Великий храм". Вистава театру "Премієр".

Малый Миський Театр:
П'ятниця 4-го жовтня, год. 7:30 веч. "Мала грішниця" (50% знижки).

Субота 5-го жовтня, год. 7:30 веч. "Мала грішниця" (50% знижки).

Неділя 6-го жовтня, год. 3:30 попол. "Мала грішниця" (50% знижки).

Неділя 6-го жовтня, год. 7:30 веч. "Варшавський мурин" (50% знижки).

Кіна.

Аполло: "Гірськи Парижа" (Зуї Вернон).

Касіно: "Володарка кохання" (Грета Гарбо).

Кольосей: "Широкоплотий плай" (Фред Томсон) і "Детативні Ріф і Раф".

Лев: "Пристань мрій".

Люна: "Полевий сул у Синої" (Капелінова сповідь).

Марусенька: "Гріхи батьків" (Янінгс).

Оаза: "Вулична співачка" зі співаками (Мейрі Пілфор).

Палас: "І перчик".

Пан: "Д-р Шефер, лікар жіночих недуг".

Пасаж: "Закон і беззаконня" (Том Міко). Американська комедія та Гомонів тиждень.

Стидеса: "Кіт — танцюристка з Фолі Бержера" і "Потоптана честь".

Фатаморганна: "Поліційстер Тагеєн" Запольської.

Химера: "З парубочьих спогадів".

Утіха: "Танечниця з Москви".

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Копеника ч. 23. Початок щодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

Субота 5-го

Варшава (1411,7) 20:30 Легка музика. 22:45 Музика до танців.

Вільно (385) 22:45 23:45 Музика до танців.

Ляйпціг (259) 19:30 Ріжні пісні (соля). Гельсінгсфорс (221,4) 21:15 Музика в ресторану.

Талін (296) 19:15 Музика до танців. Лондон (356,3) 20:00 Концерт. 22:15 Музика до танців.

Штутгарт (360) 19:15 Сонати. Гамбург (372) 19:55 "Нинішні" опера Д. Альбера.

Франкфурт (390) 20:30 Радіоквартет. Берн (403) 20:30 Віденська народна музика.

Стокгольм (436) 20:00 Концерт солістів.

Рим (441) 21:00 Концерт.

Лянгенберг (473) 20:00 Веселий вечір (капелі).

Прага (487) 20:00 Концерт Фільгармонії.

Міліано (501) 20:30 Концерт солістів.

Відень (516,3) 19:30 "Тоска" опера. Будапешт (550) 21:50 Циганська капелі.

Москва (825) 22:00 Концерт з консерваторії.

Ленінград (1000) 19:00 Вечір гумору. Харків (1304) 20:15 Радіоконцерт.

Париж (1725) 21:15 Популярна музика.

Неділя 6-го.

Варшава (1411,7) 17:40 Оперова музика. 20:30 і 21:20 Популярний концерт. 23:00 Музика до танців.

Познань (334,5) 19:25 Твори на саксофон.

Гельсінгсфорс (221,4) 19:15 Скрипка.

Бреслав (253) 20:15 Пісні з арфою.

Ляйпціг (259) 19:15 Симфонічний концерт. 21:30 Камерний концерт.

Братислава (279) 21:35 Оркестра.

Талін (296) 17:40 Концерт. 21:35 Давні танці.

Лондон (356,3) 21:05 Симфонічна капелі.

Штутгарт (360) 23:15 Музика до танців.

Гамбург (372) 18:45 Опереткові арії.

Франкфурт (390) 20:00 Концерт.

Берн (403) 20:00 Церковна музика.

Берлін (418) 20:00 Фільгармонія.

Стокгольм (436) 21:40 Популярний концерт.

Рим (441) 21:00 Дні опери.

Лянгенберг (473) 20:30 "Зигфрід" Вагнера.

Прага (487) 20:00 Сопрани і баритони.

Міліано (501) 20:30 "Фаворитка" Доніцетті.

Відень (516,3) 19:00 Камерний концерт.

Будапешт (550) 17:15 Оркестра. 19:30 "Банк Бан" опера Ерцеля.

Москва (825) 19:00 Опера або оперетта.

Мюнхен (533) 18:00 Концерт солістів. Ленінград (1000) 19:00 Радіоконцерт.

Харків (1304) 17:00 Камерний концерт. 18:35 Музична аудиторія.

Париж (1725) 21:15 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подільський Український Театр під дирекцією П. Карабінєвича в Тернополі.

П'ятниця 4.Х. Святочне відкриття "Подільського Театру" "Запорожець за Дунаєм" з виступом С. Стаднікова.

Субота 5.Х. "Пташник з Тиролю".

Неділя 6.Х. "Чесна Сузанна".

Подільський Український Театр залишається в Тернополі на цілий аншювий сезон і буде давати вистави в салі Мішанського Брацтва. В п'ятницю 4.Х. відкриття сезону відомою народною оперою на 3 дії "Запорожець за Дунаєм", де в ролі Одарки виступить Вл. С. Стаднікова. В суботу 5.Х. медолюбна оперетта на 3 дії К. Целлера "Пташник з Тиролю". В неділю 6.Х. відновлення повної гумору оперетти Жильберта "Чесна Сузанна".

Візити на усі вистави Подільського Театру чи то поодинокі чи сезонні продає Народна Торговля. 646 1-1

Для 4-місячних осв.-кооперативних курсів на селі потребує філія "Г-ва "Просвіта" в Тернополі трьох представників з вищими студіями з обсягу: а) агрономії, б) політичної економії, кооператив і суспільних наук та в) загального формування. Рефлектант надішлють свої оголошення до нап. філії "Просвіти" в Тернополі, вул. Міхкевича, ч. 11, до дня 15.Х. 1929, з поданням кваліфікацій і своїх вилог. 641 2-2

На "Рідну Школу" зложив ВП. П. дир. Броніслав Янів місто квітін на доможину бл. п. Донки з Гавранків Лещівської, жінки гімн. професора 25 зол. — Вп. Жертводавцеві складає щирю подяку Головна Управа "Р. Ш.". 647 1-1

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

На "Рідну Школу" зложив ВП. П. дир. Броніслав Янів місто квітін на доможину бл. п. Донки з Гавранків Лещівської, жінки гімн. професора 25 зол. — Вп. Жертводавцеві складає щирю подяку Головна Управа "Р. Ш.". 647 1-1

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

На "Рідну Школу" зложив ВП. П. дир. Броніслав Янів місто квітін на доможину бл. п. Донки з Гавранків Лещівської, жінки гімн. професора 25 зол. — Вп. Жертводавцеві складає щирю подяку Головна Управа "Р. Ш.". 647 1-1

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

На "Рідну Школу" зложив ВП. П. дир. Броніслав Янів місто квітін на доможину бл. п. Донки з Гавранків Лещівської, жінки гімн. професора 25 зол. — Вп. Жертводавцеві складає щирю подяку Головна Управа "Р. Ш.". 647 1-1

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

На "Рідну Школу" зложив ВП. П. дир. Броніслав Янів місто квітін на доможину бл. п. Донки з Гавранків Лещівської, жінки гімн. професора 25 зол. — Вп. Жертводавцеві складає щирю подяку Головна Управа "Р. Ш.". 647 1-1

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

Стрийський діляничі Львова на увагу! Для 13-го жовтня 1929 р. в години 6-й вечером відбудуться в доміній дружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка при вул. Супіського ч. 23. Загальні Збори Читальні "Просвіти" зі спілкуючим порядком денним: 1) Відчитання протоколу. 2) Звіт уступаючого виділу. 3) Звіт контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір нового виділу. 6) Внеси й запити. 641 2-2

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятиків літ у підім краю знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купують бижутерію, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 618 3-2

ВІЛЬВЕТІ, аксаміти, шовки, і інші матеріали на суки і підшвинок, каталіну — найдешевше — Балаштай, Львів, вул. Валова ч. 11. 649 1-4

РУТИНОВАНИЙ бухгалтер з довголітньою практикою шукає посади від зарп. — Листи під "факсеш" до Адміністрації "Діло". 645 1-1

СУКНІ, плащі, костюми на аншювий сезон приймає Гомзінкова, вул. Гомзінського ч. 86. партер. 652 1-1

МОДНІ бранзолетки, також інші бижутерію поручає дешево Домбровські-Розваженські, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 619 3-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст незуг легенів, серця і жолузка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гентгенем. 22-7

"СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

в СТАНИСЛАВІ, пасаж поручає свого видання "Малый катохизм христ.-катол. религі", і "Біблійні образки". 625 3-9

Спеціаліст незуг легенів, серця і жолузка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гентгенем. 22-7

"СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

в СТАНИСЛАВІ, пасаж поручає свого видання "Малый катохизм христ.-катол. религі", і "Біблійні образки". 625 3-9

Спеціаліст незуг легенів, серця і жолузка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гентгенем. 22-7

"СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

в СТАНИСЛАВІ, пасаж поручає свого видання "Малый катохизм христ.-катол. религі", і "Біблійні образки". 625 3-9

Спеціаліст незуг легенів, серця і жолузка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гентгенем. 22-7

"СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

в СТАНИСЛАВІ, пасаж поручає свого видання "Малый катохизм христ.-катол. религі", і "Біблійні образки". 625 3-9

Спеціаліст незуг легенів, серця і жолузка

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Де вчором стрінемося?

тільки в УКРАЇНСЬКІЙ КАВАРНІ І РЕСТОРАНІ

НАРОДНЬОЇ ГОСТИННИЦІ.

КОНЦЕРТ від 8—1 уночі.

Там смачна вечеря, добре пиво —

555 2—?

це ліпша чорна кави! Українська Управа: Ст. Зілинський і С.ка.

Республіканський Бісмарк.

Львів, 5. жовтня 1929.

Німеччина в жалобі. В четвер рано помер найбільший її сучасний державний діяч, відносно міжнародного значіння побіженої республіканської Німеччини, її доголітній міністр закордонних справ д-р Густав Штресеман. І не лише Німеччина в жалобі. Смерть Штресемана відбилася голосним відгомном у цілому світі, а головне в західній Європі. Бріан і Еріо, Клемансо і Пуанкаре, Гендерсон, Сноуден і Ллойд Джордж — всі вони глибоко відчували смерть цього борця за мир, за реальне і тісне порозуміння недавніх ворогів. Конгрес Лейбур Парті вшанував смерть Штресемана повстанням з місць і загальною мовчанкою, а Гендерсон заявив, що ця втрата є не лише втратою Німеччини, але цілої Європи.

Загальний жалі з приводу смерті Штресемана, з приводу смерті міністра тієї держави, що ще 11 літ боролася майже з цілим світом, що була зневажена більшістю великих і малих народів, найкраще свідчить про небуденність, просто геніальність цього великого представника післявоєнної Німеччини.

Ще за життя Штресемана називали його політиком Бісмарком, бо як Бісмарк змонтував велику Німеччину, створивши царство, так Штресеман змонтував республіканську Німеччину. Тільки що заробом акції Бісмарка була війна і перемога, а Штресеман мусів проводити свою діяльність в побіженій Німеччині, на терені, просякнутому прою пристрасей, і на міжнародному терені, переповненому недовірою і ненавистю. До того ж єдиною зброєю Штресемана було слово, аргумент, переконання. Він не диктував, як Бісмарк, а мусів згайдиквати і зручно повертати навіть чужі диктати. Старий Бісмарк, роздумуючи над своїм життям і своїми осягами, турботно питав себе: „що було б, колиб він не був виграв ведених воєн?“ Він думав над тим, де були би його політичні успіхи, колиб кров десятків тисяч, терпіння й жалі фаланги адів і сиріт були іншими на марне? Де була би тоді велич Німеччини?

Становище Штресемана було без порівняння важче. Німеччина прогнала війну, мільйони лягли на побоюваннях і мільйони адів і сиріт своїм безжальним терпінням наповнили Німеччину. Бісмарк придбав Німеччині не лише нові території, але й величезну (5-ти мільярду) контрибуцію від Франції. А Штресеман мусів проводити свою діяльність на руїнах царської Німеччини, серед голоду і нужди мільйонів, платячи багатомільярдні контрибуції, нівелюючи розбіжні тенденції численних „опасителів“ батьківщини і регенеруючи народне господарство. Тернистий був шлях діяльності Штресемана, бо він не тільки мусів зручно відбиватися на міжнародній арені, але й боритися важкі докори від своїх земляків, які не заталися кидати йому у вічі закиди „зради“ інтересів Німеччини. І не вважаючи на всі перепони і труднощі, не вважаючи на свою недугу, він тесно і жертвенно всі свої сили віддав на працю і рятуючи батьківщину. І в тому лежить уся велич республіканського Бісмарка.

Штресеман був виразником т. зв. „Erfüllungspolitik“, політики виконання наложених на Німеччину зобов'язань. А на шляху „Erfüllungspolitik“ вже були дві жертви: Еріцбергер і Ратенау. Треба було великої відваги і ще більшої любові до батьківщини, щоб ступити на тернистий та окровавлений вже шлях політики виконання.

Серед боротьби націоналістичної правниці і соціалістичної лівиці, серед незвичайно поширеного комуністичного руху, серед розкладу, апархії і пужан, висувався на політичну арену д-р Густав Штресеман. Націоналістична правниця, яка свято вірила в перемогу Німеччини, не хотіла розпрошати зі своєю мрією і помириться з новою дійсністю. Республіканський переворот і царську конституцію вважала вона зрадою а

Закон дозволяє забезпечувати в „Дністрі“ 1/3 часті вартості будинків. Не резигуйте добровільно зі свого права і негайно вповідайте в ПЗУВ 1/3 часті та забезпечіть її у своїм власнім

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

версальський трактат, підписаний канц. Мюллером документом ганьби німецького народу. Вона готова була на всі можливі комбінації, до комуністичного перевороту включно, щоб тільки зразу в нізень повернути гордіх побідників. А всіх, що обстоювали політику виконання, вона усувала при допомозі бомби і браваїга. Штресеман починав переконувати господарчі кола, що немає іншого виходу, як погодитися з вимогами побідників і опісля зручно зменшувати відшкодування. Треба змагати до відновлення господарчої сили Німеччини, а це можливе тільки при допомозі пацифістичної формули. Господарча тегемонія є догіднішою формулою великодержавного-відродженських змагань німецького народу, як політика реванжу і мілітаризму.

В 1923 р. Штресеман стає на чолі уряду. В середній Німеччині кипить ще революція. Повстають крайні комуністичні і півкомуністичні республіки. Штресеман переконує, вказує буржуазії на необхідність соціальної революції, на недалекий упадок буржуазії і виває її з'єдинитися в обороні свого існування. Зустрівши труднощі, він уступає з канцлерства, приймаючи портфель міністра закорд. справ. Від того часу, без огляду на міжпартійні й менші або більші коаліційні комбінації, в міщансько-націоналістичній коаліції, чи великій міш.-соціалістичній, він затримує свій портфель, він є лунчиком між міщанством і соціалістами. Зосереджувавши свою увагу на закордонній політиці, він починає працювати з усіх сил, ідучи від одного успіху до другого. Він творить Локарно, порозумівається з Бріаном в Туарі, вводить „визляту“ Німеччину до Ліги Націй, переміює план Доза на план Йонга, добивається евакуації Надренії і вмирає в хвили, коли окупаційні війська одускають німецьку територію.

Пацифізм, мирні канчі, будова солідарності західної Європи — ось зброя, якою осягав свої успіхи республіканський Бісмарк. Він погодився з Францією, забезпечив її границі, але при допомозі порозуміння з Рад. Союзом усе лаяв зах.-європейську буржуазію можливістю соціальної революції. Одвочасно він відкрив німецькому капіталові і німецьким силам шлях на схід. Своєю мирною політикою він здобув симпатії Англії (лейбурністів і лібералів), підтяг французьку гегемонію в Європі. Тільки ніколи не згодився на забезпечення західних границь Польщі, навпаки, підносив неминучу конечність їх ревізії, але при допомозі мирних засобів.

Великий є біліне праці та успіхів республіканського Бісмарка. Тому й не диво, що вся Німеччина в жалобі, приятелі й противники його метод ділання. Смерть принесла його на таку висоту, яка припадає в участі тільки великим творцям, славним полководцям і геніальним політикам.

Кріза єгипетського уряду.

Єгипетський президент міністрів Махмуд Паша зголосив до короля свою димісію. Це означає кінець його диктатури, бо він в 1928 р. розважав парламент, в якому мав меншість, а після того проголосив завішення парламентарної системи на три роки. Тепер мають бути розписані нові вибори, в яких перемогу будуть мати єгипетські націоналісти. Махмуд Паша пробував вести з ними переговори й робив їм різні уступки на випадок, якби вони згодилися прийняти союз з Англією. Однак партія націоналістів відкинула його пропозиції. Вона хоче спочатку здобути собі владу в Єгипті, а вже потім вести переговори з Англією.

Промова Гендерсона.

Англійський міністр закордонних справ Гендерсон виступив на з'їзді партії праці в Брайтоні довгу промову про закордонну політику Англії. Він сказав, між іншим, що уряд рішив далі здержати мандат над Палестиною й перевести в життя декларацію Бальфура. Уряд буде чекати справоздання парламентарного комітету в справі події у Палестині й після цього розгляне справу про те, як довести до вирівняння відносин між арабами та жидами. Англія зобов'язалася в 1932 р. поставити в Лізі Націй внесення на прийняття Іраку. До того часу уряд виробить проект союзу з Іраком на вірещ подібного союзу з Єгиптом.

Далі Гендерсон подав до відома з'їзду, що переговори та порозуміння з Радянським Союзом наберуть правної сили тоді, коли парламент зробить постанову про вислання англійського амбасадора. В тих переговорах, які ведено досі, дійшло до такого виснаження справ, що незабаром після обміну послами та встановлення нормальних дипломатичних зносин між обома країнами можна сподіватися встановлення цілковитого порозуміння.

Нарешті Гендерсон докладно обговорив мирову політику уряду й завізав конгрес, щоб він призначив рік 1930 роком агітації за роззброєння. Роззброєння народів неможливе без попереднього роззброєння публічної думки та її натиску на користь мира.

З приводу порозуміння між Гендерсоном і Довгалецьким консервативна преса далі дуже гостро атакує Гендерсона. „Дейлі Телеграф“ пише: „світ переживає тепер видовище, як радянський уряд змушує Англію прийняти його власні незмінені умови. Цілковити і ганебна капітуляція Англії“. „Морнінг Пост“ пише, що робітничий уряд ще дочекається того дня, коли буде жалкувати теперішніх подій.

Натомість ліберали висловлюють своє задоволення з приводу порозуміння з Довгалецьким. На їх думку після навазання дипломатичних зносин можна буде краще вести переговори в справі полагождення різних спірних питань. Ліберали будуть в парламенті голосувати за урядом, однак про удрілення якихнебудь краєтків радянському уряду не може бути мови.

Знаменний виступ Ворошілова

Цими днями скінчився перший рік переведення в Радянському Союзі плану індустріалізації. З цієї нагоди на конференції професійних союзів московської округи виступив з цікавою промовою комісар військових справ Ворошілов. Між іншим він сказав: „У теперішній фазі нашого розвитку мир є відповідною політикою. Однак будуча боротьба, в якій буде рішатися доля не лише нашої держави, але світової революції, буде війною мас. В цій війні не буде жалкої різниці між фронтом та запліам. Тому ми мусимо негайно завести по фабриках таку саму дисципліну, як у червоній армії. Ми мусимо усунути заборон, що військова дисципліна має бути лише в червоній армії і мілітаризувати також наші фабрики. При переведенню п'ятирічного плану ми мусимо поробити всі заходи до якнайбільшого скріплення нашої збройної сили. Її розвиток мусить йти плече в плече з переведенням соціалістичної індустріалізації“.

Далі Ворошілов зазначив, що червона армія має вже відповідну скількість нових офіцерів і дуже добру організацію. Однак вороги розпоряджають кращою індустрією й тому зброя їх військ краща. Тому ми не можемо задовольнитися теперішнім озброєнням ні щодо кількості, ні щодо якості. Підставою цього озброєння та технічної сили є наш професійний рух. Про успіх найближчої війни будуть рішати робітники в фабриках, професори в лабораторіях та студенти наших технічних вищих шкіл“.

Несамовита пригода в амбасаді СРСР. в Парижі.

Більшовицький дипломат борониться перед агентом ДПУ при допомозі французької поліції.

Польська преса принесла з Парижа таку знаменну вістку: В радянській посольстві у Парижі стався небувалий скандал, що викликав велике враження в дипломатичних колах. До радянської амбасаді прибув представник заграничного відділу ДПУ з Берліна Ройземан, який з доручення московської влади мав висловити сувору догву першому легатійному радникові Бєсядовському за критику збіжкової політики радянського уряду. Ця політика руйнує, на думку Бєсядовського, селян і вганяє їх в нужду. По довшій суперечці між двома більшовицькими достойниками Ройземан витягнув револьвер і під загрозою смерті зрештував Бєсядовського та його бюро, по чім намагався ув'язнити його в канцелярії. Бєсядовський утік з амбасаді і пішов до париської поліції, де попросив охорони перед агентом ДПУ.

Поліція стала на становищі, що Бєсядовський виконує функції „шарж д'афер“, заступаючи посла Довгалецького, що перебуває в Лондоні і тому як шеф дипломатичної станції має право домагатися ухилення екстериторіальності. З уваги на це французька поліція вступила на терен радянської амбасаді, звільнила жінку і дітей Бєсядовського, яких Ройземан арештував як закладників. Бєсядовський перенісся до готелю. Ройземан урядом в амбасаді далі.

Польська Агенція Телеграфічна (ПАТ) комунікує: „Префектура париської поліції дає в справі інциденту з радником радянського посольства Бєсядовським таке висноження: Керманн слідчого відділу удався на пропозицію радника Бєсядовського разом з ним до сторожких будинку амбасаді СРСР, звідки Бєсядовський зателефонував до своєї родини, щоб зійшла до нього. Але родина сама покинула будинок амбасаді, не користуючися ніякою інтервенцією“.

Та сама агенція комунікує далі, що в розмові з представником „Таймса“ радник Бєсядовський заявив, що від якогось часу стверджував перед Москвою небезпеку й внутрішньої і зовнішньої політики, яка ослаблює СРСР до тої міри, що грозить йому пониженням з боку Китаю. Радн. Бєсядовський заявив, що агітація Комінтерну в справі комуністичних спілок була вислідом хибної політики СРСР. Вкінці він висловив, що віднісся до французької поліції з проханням рятувати жінку і дитину, які впади жертвою випадку, якщо були б остали ще бодай одну ніч у будинку амбасаді.

Стільки телеграфічні повідомлення про цю подію. Чи вони у подробицях зовсім вірні — не знати, але сам факт інтервенції французької поліції в радянській амбасаді не підлягає сумніву. Спричинник інтервенції радн. Бєсядовський був свого часу радником радянського посольства у Варшаві.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Л Ї В І В, вул. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІ
ВОЙНИ КРАЄВІ І ПІДЛІСНІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

На східні теми.

Причини афганських неспокоїв.

Внутрішня війна, що й досі ще не припинилася в Афганістані, повстала наслідком незадоволення деяких клас суспільності реформами, що їх впроваджував у краю попередній емір Аманула. В опозицію до реформ стали: 1) представники феодального устрою, провідники різних племен напів залежних від Кабула й 2) магометанське духовенство. — Варто додати, що ці дві повільні сили в краю дістали грошову підтримку з зовні, від держави, для якої консолідація Афганістану в поважну загрозу.

В своїх реформах Аманула стрічав опір двох вищих аристократичних груп. Централізація влади була направлена на обмеження прав поодиноких ханів та племен, а впровадження багатьох європейських реформ часто козидувало з постановами ісламської релігії, або шаріату. Аманула, який бажав перетворити свою державу на європейський урядок не міг інакше поступати і всі його заходи були диктовані інтересами зовнішньої політики.

В результаті він мусів або відмовитися від своєї ідеї перебудови теократичного емірату на державу з центральною владою й певною народною єдністю, або приновити такі самі методи, якими будує вже від кількох років новітню Туреччину Кемаль Паша.

Однак рішучі, які в поміж Туреччиною й Афганістаном, не промовляють у користь останнього. Туреччина, що лежить у сусідстві та в сталій стичності з Європою від кількох століть, була далеко більше приготована до прийняття реформ життя й методів праці західних народів. Туреччина мала великий кадр людей, які виховалися в найбільших осередках цивілізації, вона переживала два періоди молодотурецьких революційних рухів, виховалася у великій карбоватості за часів розквіту та сили султанату й перетворилася в єдиносильний національний моноліт. Живучи поміж народами з високою культурою, Туреччина XIX століття була анахронізмом.

Тому Туреччина мусіла або вийти на шлях прогресу і реформ, або підпасти під зверхність культурніших сусідів.

Цілком що іншого уявляє в себе Афганістан. Положений в самій середині Азії й відіятий до недавня під цілого світу, Афганістан відкинув свої кордони для впливів і візду чужинців фактично в 1919 році.

Не мав і досі ще не має модерних засобів ко-

На численні звінти ВП. Крістіна — чимало, що міститься в 3-поверховій камірниці на площі Трибунальській ч. 1. (бля Бергера).

З кіоском на площі св. Духа — не має нічого спільного.

Найбільша фабрика Килимів в Галичині

Михайла Хамули

в Галичині.

404 2—7

Головний магазин і вистав: площа Трибунальська 1.

мунікації, шкіл, людей вихованих в Європі, промисловості, банків і взагалі всього того, що надає цивілізації вигляд кожного краю. До 1921 року країна не мала жадних міжнародних зносин, не висилаючи закордонних представників і не приймаючи таких-же у себе. Одним словом, Афганістан був донелева хіба найбільше ізольованим краєм в Азії.

Під оглядом суспільної структури й політичного устрою, Афганістан уявляє в себе ще й тепер феодальну країну. Зложений з різних племен, навіть різного походження, часто ворогуючих поміж собою, та живучих своїм власним патріархальним життям під головуванням своїх ханів, Афганістан не витворив народної єдності чи пак якогось бодай державного консенсусу і в своєму державному житті користується, наприклад, чужою перською мовою, яку знають тільки невеликі верстви урядовців, та пануючих класів. В таких умовах було великим ризиком братися до швидкої європеїзації людності, яка живе ще поглядами, та життям середньовіччя, людності, опанованої в додатку великим релігійним фанатизмом.

Навіть найдрібніші реформи, як наприклад запровадження європейського вибрання для членів верховної ради, людей ніби-то з вищих сфер, викликувало великі непорозуміння, а навіть заворушення. Результати реформаторської діяльності Аманули припели для нього персонально тільки шкоду. З найповажнішого кандидата каліфа усіх мусульман він став сьогодні знаменитим частинною ортодоксальним мусульманським фанатиком, або „джанром“, тобто невірним.

Помимо того, що афганські полії відібулися відомо на поступовому русі цілого ісламського світу, стримуючи представників цього руху від швидких реформ, в Афганістані реформи Аманули дали деякі позитивні наслідки, та міцно запустили коріння. Афганістан в 1920 році і сучасний Афганістан це два різні краї. Про реформи в Афганістані разом з коротким історичним нарисом іншим разом.

Л. Л.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Вражіння з Англії.

Шекспір. — У церквах. — Музейні виклади. — Скарби мистецтва.

Не буду говорити про артистичні вартости парламентарного будинку. Зазначу тільки, що ціла будова робить вражіння належної поваги. Також саме вражіння робить і Вестмінстерський Монастир, тільки що супроти германської похурости готику, в стилі будови відмітите що життєву радість, хоч саме тут спочивають найбільші сиви англійського народу. Іншим місцем, де також спочивають найбільші з англійців є катедр св. Павла.

Так, як кожний загляне до „кутка поєтія“ в Вестмінстерський Монастир, де знайде статую Шекспіра (він сам похований у своїй родинній місці, в Стретфордї над Елзеном), так знову тут увагу кожного звернуть почесні, які віддано побибликові над Наполеоном, князів Велінгтонові. Мабуть цими двома Англія найбільше горда, бо пам'ять їх переказано нашамкам більше разів, ніж якунебудь іншому сивові Альбіону. Тільки, що пам'ятники князя Велінгтона авівнувані по королівськи, а Шекспірові вражають своєю скромністю. Статуї Шекспіра стрінете і в Садеркській катедрі і в Кришталевій Палаті і в Бритійському Музеї. Вже при візї в Англію, в Доувер стрічаємо Шекспірову кручу.

Я спитав вітака одного професора англійця, чи дійсно Англія не лишила вже за собою Шекспіра, адже більш трьох сот літ від його смерті, скількиж змів зайшло в житті Англії, чи дійсно

Англія й досі не має кращого виразника свого генія: стільки геніальних письменників, політиків і полководців? „Ні“ — була рішуча відповідь. „Шекспір лишається нашим найбільшим гордошам“. Признаюся, що мені було дуже трудно зрозуміти велике застереження рецензента перекладів Пушкіна, коли він підкреслює, що перекладчик важився рівняти Пушкіна з Шекспіром. Певне, що не рівні вартости, але порівняння хіба можна робити.

З катедр агаляю ще Вестмінстерську, римокатолицьку, яку ймовірно збудовано для конкуренції з катедрою св. Павла. Зблизька ця катедр робить незвичайне вражіння, вражіння величності; адалека ця катедр зі своєю вежею робить вражіння фабричного комина. Зовсім інакше з катедрою св. Павла; зблизька вона, здається, приновлена до оточення і нічим від нього не відрізняється, а вже з Блекфраєрського моста пізнати велич її будови. Всі будови вона переросла, а найвищі не сягають й великої копуди.

Говорячи про Божі храми зазначу, що всі церкви і духовенство удержуються в власних фондах, що держава й державної церкви не піддержує матеріально. Коли я одного разу сказав одному англійському священикові, що Англія така богата, що нічого у нікого не потребує, він відповів: „о, ні! В театрої, музиці, різьбі, а навіть медицині ми зовсім не є за сиття і щедро черпаємо у тих, які в цих ділянках дали скарби людству“. Він зазначив, що аж надто відчуває аматеріалізацію життя в Англії. Тут треба згадати, що цієї міри письменники як Бернард Шоу і Велз тягом наближують до більшого наближення до природи, до відкинення різних абстракцій, як не життєвих: шож у нас залобя сказати

щодо цього, супроти такого частого безпідставного ідеалізму? Я зазначив цьому теологові, що супроти різноманітності сект, саме християнський дух повинен тут бути глибокий: бо ці справи тут широко дискутуються, а конкуренція значаїше є корисна. Я висказав навіть здивування, що якось на зовні не відчувається цього релігійного поділу. На це відповів він мені, що не все але так гладко, як здається.

Щоб мати поняття, як відбуваються англійські богослуження я рішив піти на недільне богослуження до Вестмінстерського Монастиря. Богослуження тривало дві години і я з приємністю провів цей час у церкві. Кожний може там сидіти; кожний дістає програму богослуження, де також зазначено, хто буде мати проповідь і що під кінець є збірка на означену ціль. Богослуження складалося з молитов і з хору клериків у супроводі органів. Проповідь була дуже добре опрацьована; для точности проповідання послугувався джерезами, на які покликуються. Після збірки датків священик поблагословив збірку лари (гроші) і відмовив молитву над ними при вітарі. Мені здавалося, нічєб він там сказав Божю жертву, тільки не кровну, як у Старім Заветі, а в більше модерній формі. Цим зазначено, що ми сини землі, а нею званий матеріальними добрами. Цю думку я чомусь у природніший спосіб відчув сильніше в Англії, ніж деінде.

Тому, що живе слово можна чути в численних музеях і то часто дичі денно (звичайно одурно), я постановив ляманськорше оглянути їх. З викладів старався я вибрати найцікавіші. Побач викладів в англійського мистецтва, викладів про китайську порцеляну, японське малярство і про рукописи та автографи. Забавалося мені

Спеціаліст внутрішніх недуг
д-р Кароль Куль
 повернув і ординує від 3-5 поплд.
 Львів, вул. Потоцького 42. Телефон 51-23.
 кварцева лямпя. = ПЕРЕСВІТЛЕННЯ РЕНТГЕНОМ

Радянська Україна.

Розбудова Харкова.

Від двох літ Харків інтензивно розбудовується. Цього року закінчено величезну будову хмародер, а саме будинок державного промислу. Це найбільший будинок у СРСР. В ньому працює шість тисяч урядовців. Побудований він як зразок новочасних американських промислових і торговельних будинків, що призначені під робітні для урядничого персоналу. Слідом за домом промислу будують уже й інші домн такого самого зразку. Для 3-го серпня розпочали будову т. зв. «двірця кооперації». Він буде мати 15 поверхів і помістити усі центральні кооперативні установи Рад. України. Крім того в ньому буде міститись великий готель. Цю будову ведеться на основі планів і під доглядом російського академіка Дмитрієва. Будинок скінчать у 1931 р. Напроти залізничного двірця кінчатись будова центрального поштового уряду на Україні. Попри те держава будує численні робітничі домн у звичайних розмірах. Вже на весну 1930 р. розпочнуть будову харківської опери, яка помістить 3.500 видців, а далі харківський шпитальний будинок на 1750 ліжок. Попри все те розбудовують дороги, очищують вулиці, закладають городи і плянти та приступають до введення каналізації на основі найновіших гігієнічних і технічних вимог. Словом харківські комуністи роблять усе можливе, щоб свою столицю розбудувати на поставити її у ряді найбільших міст СРСР, а рівнорядно відсунути в тінь історичну столицю України Київ, що був все природним осередком національного українського руху та серцем України. Тепер Київ підпадає під комуністичну диктатуру та господарчі під господарським оглядом. Його занепад ствердили вже самі київські комуністи, що вважали за доцільне присвятити окрему конференцію засобам рятівання Києва від занепаду в господарському відношенні. По під національно-культурним оглядом Києву ніщо не грозить. Він і тепер є правдивим осередком української національно-культурної творчості.

Новий герб УСРР.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад затвердила, як повідомляє радянська преса, новий зразок гербу УСРР. Ця новість гербу заключається ось у чому: Досі були на гербі УСРР дві написи, а саме: «Пролетарі всіх країн єдналися» в російській та українській мові. Ухвалена на XI. Всеукраїнському З'їзді Рад конституція в дещо змінений зід попередньої формі передбачає на гербі тільки український напис. Таку зміну в гербі і затвердила Президія ВУЦВК-ту. На гербі не буде вже російського напису.

точ оком кинути на культурний доробок цілого світа, а в Лондоні це можна зробити. На індійське, єгипетське, грецьке, римське, італійське, французьке, голандське, фламандське, єспанське і німецьке мистецтво не стало часу. Ті виклади, які я слухав, дуже мене цікавили. Богато річей вражало мене в великій мірі як об'явлення. З викладів і з баченого по музеях пізнав я, що в розвою людства ми зовсім не маємо до діла з постійним розвитком, тільки з лінійним розвитком і занепадом.

Чимало річей, які ми нераз уявляємо нині як зовсім нові прояви мистецтва, вже давно були. Я розумів глибоку правду Тена, що мистецтво — викид середовища: аменитих попередників мали найбільші мистці. Значайно їх імена навіть не дістаються до гатату, який задовольняється кількома фразами про цих найбільших. Нераз приходилося згадувати, що нема репродукцій а ріжких річей, які вражають такою або іншою прикметою, а яких ніде не побачити тільки в Лондоні. З тим репродукціями часто цікава історія: думаєш, хто поручає їх виконувати? Часто найцікавіші річі не репродуковані: не виключено, що не робиться цілево. Найбільше подобається мені збірка в Національній Галерії, Мілбенк, в галерії Волеса і деякі відділи в Британському Музеї. В численних музеях я не мав часу навіть ступити на поріг. У Лондоні зібрані найбільші скарби людства; італійський ренесанс можна студіювати в Італії і в Лондоні. І так не з ним одним. На хвалу й славу англіянам треба зазначити, що всі музейні збірки, це приватні збірки даровані англійському народові. Англіяни самі зацікавлені в красивих, портретах і в архітектурі (Сер Крістофер Рен з 18. століття).

(Продовження буде.)

І знову сензація!

Арабські історії про ред. Ярослава Чиж.

Хто сьогодні рано переходив вулицями Львова і перечитував сензаційні написи ранішніх польських газет, той зустрів нову чергову сензацію, звязану з «таємною» особою Яр. Чиж. Зацікавлений громадянин з першого розмаху купує найсензаційнішу із сензаційних газет жидівсько-польську «Газету Поранну», як це робить значна частина патріотичної української інтелігенції, і перебігає очима приколюючи напис: «Аранжер замаху на марш. Пілсудського і воеводу Грабовського в р. 1921 арештований. Є ним Ярослав Чиж, який у мундурі майора П. В. заслонував відворот Федаків».

Після того читаємо далі і довідуємося, що львівська політична поліція досягнула знову небувалий успіх, схопивши «одного з найнебезпечніших українських бойовників, правдивого ортодокса ідеї УВО, Ярослава Чиж». Прізвище Чиж відоме з процесу Федаків і гов. «Чиж був тоді одним із найповажніших членів-основників Української Військової Організації і одним із керівників львівського відділу. Чиж уплянував і зорганізував замах, а його виконання взяв на себе на основі жеребу Федак. Сам Чиж займався забезпеченням відвороту замаховців... Щоби влєкшити собі завдання, Чиж упав на зручний помисл і перебрався в мундур майора П. В. і в той спосіб уможливив собі перебування на найвигіднішому обсерваційному місці. Після замаху Федаків справді повелось при допомозі Чиж втекти. В дуже короткому часі схоплено його і кількох товаришів».

Чиж утік до Америки. Рахуючись з тим, що по 8 літах забуто у Львові про його особу, вернув під зміненим прізвищем. Однак поліція одержала вістку про його поворот і передчорна його арештувала.

Коли визнаєць віри «Газети Пор.» прочитає цю сензацію, то чи не буде він подиялати свій величавий орган, який має такі величаві подробиці і який все може заспокоїти попит на сензацію.

Вже вчора подали ми вістку про арештування американського громадянина Яр. Чиж. Є він редактором «Народньої Волі», органу запомогової організації «Український Робітничий Союз». У відвідини до Галичини приїхав він меншбідьш перед шістьма тижнями, зупинившись в готелі «Нар. Гостиниця». Очевидячки, все виступав він під своїм дійсним прізвищем і був з готелю негайно зголошений у поліцію. Від часу до часу виїжджав він на провінцію (до Самбора, Станиславова) у справах, звязаних із репрезентованою ним запомоговою організацією. Він не скривався, все виступав явно, бував у товаристві знайомих і приятелів в публичних льокалях, відвідував свою рідню то-що.

Яка мета тієї бульварної сензації, важко додуматися. Хіба, що це лежить вже в крові «сензаційників».

В інші «таємні» справи, звязані із замахом на кол. воеводу Грабовського, не будемо вдаватися, бо видно, що «Газета Пор.» — як усе — розпоряджає спеціальними інформаціями. Щож торкається Федаків, то йому не повелось втекти при допомозі Чиж, «передягненого в мундур майора П. В.», тільки його негайно схоплено перед ратушею.

Життя в т. зв. Молдавській Республіці.

(З оповідань утікачки.)

До Кишинева прибула з Вел. України втікачка Марія Данилова, жінка вчителя сільськогосподарської школи в Ташлику, тираспольського повіту, над українським берегом Дністра. В розмові зі співробітником «Волі Бессарабії» розповіла вона такі подробиці про життя в т. зв. «Молдавській Республіці»:

В т. зв. молдавській автономній республіці переводять більшовики насильну молдаванізацію. В урядах треба говорити по молдаванськи. Селяни примушені порозуміватись цією мовою. Безчисленні відозви написані теж молдаванською мовою. Втікачі з Румунії, які знають мову, можуть легко приміститися в т. зв. молдаванській республіці.

Становище селян дуже тяжке. В недорідні роки вмирають вони з голоду. Уряд не дає ніякої активної помочи і селяни примушені прокоридуватись адохлятиною та корою; так було 1924 року. В урожайних роках більшовики видобувають від селян збіжжя всякими законними й незаконними засобами. Внаслідок того населення їсть чорний як земля хліб. Утікачка сказала: «Такого білого хліба, як у вас, не бачила я вже одинадцять років». Хворі діти їдять овес. Рижу немає. Овес очищують, варять і дають його дітям. Смертність велика, а помочи нікої. Селяни втікають від павга й влаштовують-

ОСІННІ НОВИНИ НА ПЛАЦІ ТА ЖІНОЧІ СУКНІ Й МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

поручає Ф'рмз

Стахевич і Абрисовський

410

у Львові, Ринок ч. 32.

4-7

ся в доокочинних підприємствах. Тираспольські робітні переповнені робітниками-селянами. Те саме в Одесі, Миколаєві, Роздільній, Бірзулі і т. д., де селяни забирають місця старим робітникам. Це викликає негодування між робітниками. Коли селянин заробить деяку копійчину, вертає він до рідлі. Місцеві власті приймають їх вже як «малих буржуїв» і відповідно до того стягають з них податки. Взагалі це стягування податків викликає завсіди велике огірчення, яке доводить часто до конфліктів. Тоді селяни вбивають усіх більшовицьких урядовців.

Незавидна доля осіб з вільною професією й урядовиків-некомуністів. Інтелігенти, які не озвірили ще серед окружуючих їх страхіть, учителі, лікарі й ін., терплять морально і животно з дня на день. Найбільш оскорблюючим для них є невгаваючі упокорення й переслідування з боку властей та упривілеєної комсомольської молоді. Цей рід інтелігенції вмирає повільно, без надії на якенєбудь спасення.

За що покарано?

(Допис із Підгаєччини.)

Недавно голосною була справа замкнення церкви в Михайлівці староством у Підгайцях на тлі цивільного спору, який ведеться в суді в Підгайцях до ч. спр. С. І. 409/29. Староство в Підгайцях не тільки опечатало церкву, але засудило також греко-кат. пароха о. О. Яворського в Котузові на кару 14-денного арешту, видавши таке оречення:

«Starosta powiatowy w Podhajcach L. II. 657/29. Orzeczenie. Starostwo powiatowe w Podhajcach uznaje księdza Ołeksę Jaworskiego, urodzonego w Bohorodczanach w roku 1865, stanu wdowca, zatrudnienie: greck. kat. proboszcz, zamieszkałego w Kotuzowie, winnym przekroczenia § 11 rozporządzenia z dnia 20. kwietnia 1854 r. Dz. U. P. Nr. 96, popełnionego dnia 19. maja 1929 r. przez demonstracyjne wyrzucenie szat i sprzętów liturgicznych rzym.-kat. księdza z kaplicy w Michałowce na ziemię pod kaplicą, powodując obrazę uczuć religijnych narodowości wyznania rzym.-kat., oraz naruszające przyzwoitość i porządek, co zostało udowodnione wynikiem rozprawy sądowej, i skazuje na podstawie § 11 powołanego rozporządzenia na karę 14-dniowego aresztu z zamianą na grzywnę w kwocie 200 zł. oraz zwrot kosztów postępowania dowodowego w kwocie 80 zł. Od tego orzeczenia wolno wnieść w ciągu 7 dni od dnia doręczenia na ręce tutejszego Starostwa żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. — Podhajce, dnia 20. sierpnia 1929 r. Starosta powiatowy: Woroszyński m. p.».

Starostwo в Підгайцях, засуджуючи о. Яворського, твердить, що вину його доказав вислід судової розправи. Тимчасом цивільна розправа за порушення співпосідання церкви, яка велася в суді в Підгайцях до С. І. 409/29, дотепер не покінчена. Зрештою рішення цивільного суду, навіть якщо воно вже було, не є ніякою підставою до того, щоб без карної розправи засудити людину на 14 днів арешту.

Свій засуд озирає староство на § 11. цісарського розпорядку з року 1854, т. зв. «Prügelpatent-u», який каже: «Всяке противне поліційним приписам поступовання в публичних місцях зібрань, а саме в саях викладів, театрах, саях балеви, шинках, казарнях і т. д., а також на залізницях, парових кораблях, поштових возах і т. п., котре порушує порядок і приличність, перериває публичну забаву або в інший спосіб викликає згіршення, як також всякий демонстраційний чин, яким виказується неохота урядові або легковаження його розпорядків, має бути каране, якщо не буде поступовання карного суду, — порядковою карою від 1—100 зол. (австр. вал.) або арештом від 6 год. до 14 днів, і то відповідно до обставин, як одна або друга кара видається відповіднішою».

Порівнюючи § 11. наведеного розпорядку з ореченням староства в Підгайцях, яким засуджено о. Яворського на кару 14 днів арешту з заміненою на гривню 200 зол., побачимо, як привороровлено цей параграф у нашій випадку.

Крім того о. Яворського засуджено також на зворот коштів доказового поступовання в квоті 80 зол. Цікаво, звідки взяли ті кошти, коли, як само староство твердить, вина о. Яворського доказана «вислідом судової розправи»?

Фірма „POLTUR“

Гуртовий склад

МАШИН ДО ШИТТЯ

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

подає до ласкавого відома, що з дня 1. X. ц. р.

Впроваджує ратальний відділ

і приступає до продажу машин до шиття на дуже вигідних умовах. — Ціни умірковані — Пошукуємо здібних агентів до продажу машин до шиття. — Забезпечений добрий заробіток. — Зголошуватися в урядових годинах.

Курціос наслідником Штреземана.

Конференція канцлера Мюллера з през. держави Гінденбургом принесла політичну сенсацію. Проти всяких сподіванням през. Гінденбург за радою канцлера поручив тимчасово вести керівництво уряду закорд. справ міністрові крайового господарства Курціосові. Загально думали, що керівництво це одержить заступник державного секретаря в цьому мін-стві Шуберт, або що іменують нового міністра. Демократична преса твердить, що Курціос вестиме керівництво мін-ства закорд. справ лише провізорично. „Фос. Цтг.“ здогадується, що мін. Курціосові віддали теку мін-ства закордонних справ мабуть тому, що він був у тісних взаєминах із покійним, який виявляв йому всі свої політичні наміри та навіть бажав, щоб Курціос обняв після нього керівництво закордонної політики. Мін. Курціос у переговорах у справі Ронгового пляну остане безсумнівно найвірнішим виконавцем Штреземанових планів. „Берл. Тгт.“ каже, що великі вигляди на міністра закордонних справ має німецький амбасадор у Парижі фон Геш.

Гендерсонова промова у честь Штреземана.

Англійська преса всіх напрямків присвячує Штреземанові спогади, повні признання. Дня 4. жовтня ввечері Гендерсон виступив через радіо промову в честь Штреземана.

Заступник Ліги Націй на похоронах.

Підчас похоронів міністра Штреземана Лігу Націй заступатиме генеральний секретар Ерік Црюмонд.

Марш. Пілсудський їде в Італію.

У варшавським політичним світі викликала сенсацію вістка, що марш. Пілсудський виїде до одної з місцевостей над Адрійським Морем у півн. Італії. Приготування до подорожі вже пороблені. Дипломатичні паспорт марш. Пілсудського й осіб, що їхатимуть із ним, зложено в австрійським, югословянським і італійським консулятах. З марш. Пілсудським їхатиме шеф кабінету мін-ства військових справ полк. Бек і маршалів лікар д-р Войчинський. Речинець візду устійняє на днів. Марш. Пілсудський відвідає насамперед Рим. Кажуть, що подорож умотивована здоров'ям маршала та має бути продовженням лікування в Друскениках. Інші кажуть, що подорож ця має характер виключно політичний та що стріча марш. Пілсудського з Мусолінієм матиме велике значіння для Польщі. Марш. Пілсудський побуде за кордоном кілька тижнів.

Зміни в польському уряді.

У зв'язі з віздом марш. Пілсудського розійшлися чутки на тему реконструкції кабінету. І так прем'єром мав би бути теперішній шеф мін-ства скарбу полк. Матушевський або д-р Світальський і далі задержити прем'єрство, але в будучім кабінеті Пілсудський не задержав би для себе теж мін. військових справ.

Мекдональд у Нью Йорку.

Прем'єр Мекдональд висів у Нью Йорку дня 4. жовтня в 16-й год. Його одушевлено вітали великі товпи народу й хоробельні сирени. В рагущі влада приймала Мекдональда офіційно.

Закінчення конгресу Лейбур Парті.

Дня 4. жовтня закінчився конгрес Лейбур Парті в Брайтені. До вибраної на один рік езекутиви у складі 22 членів увійшли такі міністри теперішнього кабінету: Клайнс, Томас, Лендсбері, Морісон і держ. підсекретар Делтон. Президентов своїм вибрала езекутива жінка Зузанна Лоренс. Вона проведиме теж на конгресі партії в найближчому році. Лоренс перша жінка на цьому відповідальному становищі, за-служена дівка Лейбур Парті. Їй тепер 59 літ. Вона одна з найкращих бесідниць англійського парламенту.

КІНОТЕАТР
„СТИЛЕВИЙ“
вул. Шашкевича ч. 5.
Початок в год. 3. попол.

Завтра в наділю відкриття нового сезону. Могуца премієра пораз перший у Львові, славна суперфіліма під заголошком „ЖІНКА БЕЗ НАЗВИЩА“ в гол. ролях геніяльні актори: Elka Brink, Jack Trevor і Georg Aleksander. Крім того добірне доповнення програми. — В будні дни ціни всіх місць на перший сеанс 50 сот. і 1. пол. — Слідуюча програма — могуца драма з Іго Симоном.

На організаційному фронті.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

Дня 23. IX. ц. р. відбулася в Золочеві повітова нарада при співучасті посла Целевича і Куанка. Взяло в ній участь 165 делегатів із золочівського повіту. Посол Кузик виголосив реферат про економічне положення українського народу. Присутні вислухали цього річезового реферату з великим зацікавленням. Опісля посол Целевич виказував у своїй промові, що лише організація, опертою на солідарності цілого народу, може власними силами як культурно, так і економічно дивинути. Звіт з організаційної праці Повітового Комітету зложив д-р Т. Ванько. Представивши найближчі завдання повіту на біжучий рік, бесідник виказав, що УНДО, не поширюючи власних антигонізмів, амагає до зєднання цілого народу під жовто-блакитним прапором.

КОЛОМІЙЩИНА.

Дня 21-го вересня ц. р. відбулася довірочна нарада в селі Березові-Баня. В цій нараді взяв участь посол Дмитро Палій, який виголосив просвітньо-господарський реферат. Зібрані вислухали з великою увагою цього реферату і рішили якнайскорше заложити у себе кооперативу. Оплід зазначити, що село Березова-Баня, яке було до тепер збаламучене капіталізмом, зачинає озавляти кільком свідомим одиницям, як і місцевому парохові о. Стефановому, прозрівати і горнутися до освітньої праці.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевч. вул. Вінцентог. Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 333 7—7

— П. Т. Передплатників ласкаво просимо влатити предплату найдалше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в противнім випадку будемо змушені здержати дальшу ансилку часопису. Місячна передплата вкисить 5 зол.

— Заняття „Діла“. Вчорашнє (221.) число нашого органу заняло Львівське Староство Гродське за кореспонденцію п. Олександра Ковалевського з Волині п. з. „Банкротство нападаючих“. Це 24-а з черги конфіскація „Діла“ в цьому році.

— Випущення п. Беллика на волю. Американського громадянина п. Івана Беллика, що за дозволом влади робив у Галичині фільмові знімки, арештовано, як ми про це повідомляли, підчас свята-поминок на Маківці. Тоді польська преса розписувалася широко про арештування „небезпечного шпіона“, що був ніби-то на службі „общих монархств“. Тепер після 2-місячної слідчої тюрми випущено п. Беллика на волю, з тим, що він мусів до трьох днів покинути границі Польщі. Фільмових знімок, які п. Беллик думав насвітлювати в Америці, а яких сира вартість перевищає суму 1.000 доларів, йому не повернено.

— Програма концерту Богдана Бережницького. На програму нашого віольончеліста складаються три більш творі, а саме: соната французького віольончеліста і композитора 18-го ст. І. Б. Брєваля, дальше концерт Д-моль еспанського композитора Е. Ляльо, який визначається не тільки оригінальною мелодикою, але й питомо-іспанською ритмікою, і акінці найновіший твір В. Барвінського „Українська суїта“, яка буде виконана пораз перший взагалі. Крім того наш віольончеліст виконає низку дрібних творів Баха, Сеная, Гранадоса та Пятті-я. Фортепьянову партію обняв В. Барвінський. Можна надіятися, що наше музикальне громадянство зацікавиться тою інтересною програмою нашого артиста, який після дворічної перерви знова появиться на нашій концертній естраді і виповнить славу Муз. Т-ва ім. Лисенка по береги.

— Хвиля теплоти. З дня на день стає тепліше. Скинули ми осінні плащі, перейшли до легких нагортки; уже скидаємо нагортки. Сонце хоче нам винагородити несподіванки, які коває для нас зима. Один учитель із Бережан упевняє, що в його саді закінта ще раз малини. Іншим квітнуть яблуні. Якшо так піде далі, то ще зородять овочі, яких цього року було так мало.

— Львівська хроніка. Двоє нових знеохочених до життя: урядовець земського уряду Божидар-Стаховський застрівився наслідком фінансових клопотів. Служниця Катерина Мік скочила з 1. поверха, вражена до глибини душі, що її посуджували в крадіжці. 10 золотих; на шастя, тільки показілилась. У складі багажів на

Б. лікар клініки проф. Венкенбах і В. Нойманн 651 у Відні, спеціаліст внутрішніх недуг 2—3

д-р Евген Константін

ординує в Калуші, вул. Станіславська.
Просвітлення Рентгенон. а : Лічення Діатермією.

Нині відчинення цукорні

(Львів, пл. Марійська ч. 5)

В відсвіженому олязі — після довшої перерви, спричиненої адаптаційними роботами — отворено нашою льокаль відомої і великим довірям вітшаючоїся цукорничої фірми

Едвард Дудек, пл. Марійська ч. 5.

Завдяки загальній реконструкції не лише сам льокаль, але і варстат праці, поставлено на найвищий степені новочасної техніки.

залізничім двірці найшли в одній валізі, складеній там ще 4. серпня, труп.

— З сільських трагедій. У рідні селянина Котів з Галан (Городок Яг.) трагедія їде за трагедією. Видав він свою доньку замуж за Олексу Лемеха і з цієїж хвилини його подружжя пішло стрімголов. Кіт мав поважні познанки, що його жінка Текля зраджує його з його зятем. У розпучі, у поневірі в власній хаті, він пішов на мандри, а коли згодом вернувся до хати, застав там ще більше некло. У його душі зродилась ненависть до Лемеха і одного дня у суперечці зарубав його. Суд розглянувши всі мотиви його вчинку, звільнив його від кари. Донька Кота цього-ж дня, коли батька звільнили, вийшла вдруге замуж. Батько мав ще більш підстави до пересвідчення, що всю цю інтригу веда його жінка. Вона не сподівалася, що муж обвинувачений у вбивстві зятя, не вернеться вже до хати. Коли він вернувся, жінка не могла погодитись з його присутністю і почала його ненавидіти що-раз сильніше. Одного дня підчас великої бійки з мужем, Текля вбила його сокирою. Нині вона стоїть перед судом, виправдовуючись, що муж побивав її до крові. Ось одна з тих трагедій, які що-раз частіше трапляються по наших селах. Нові обставини родять майже щодня злочини, які дальше траплялись раз на рік або на пів року.

— Новий тип торговельної школи повстає в Кривої як надбудова 3-річної торговельної школи, а саме 1) адміністраційно-торговельний виділ і 2) експлуатаційно-залізничний. Іх завданням є підготувати співробітників-спеціалістів до державної адміністрації, комунальної, фінансово-технічних установ і залізниць. Приймають абсолювентів 3-річних торговельних шкіл. Наука тріває від 1. жовтня до 30. червня. Покінчення школи дає першенство в одержанні місця в акаданих установах і військовій праці. Діть державних службовиків дістають зворот оплати. Влиси приймаються в Кривої, вул. Капуціяська 2, за предложенням кінцевого свідомства і життєпису.

— Процес з православними церквами. Римокатолицький єпископ у Луцьку звернувся до влади з внеском, щоби на Волині відібрати різні православні церкви. На першій місці стоїть православний собор у Луцьку, що мав бути коли давно костелом бернардинів. Позов проти Волинської Православної Консисторії вже внесений і небаком буде визначена розправа в цій справі.

— Річні вістки. Найближча сесія Ради Ліги Націй призначена на 20. січня 1939 р. — Повстання у Венезуелі поширюється і захоплює вже 6 степів; повстанці побили державне військо; одна із генералів піддався. — Цими днями радитиме в Букарешті міжнародний конгрес кримінального права. — Ватикан заперечує буцімто пробує порозумітись з СРСР. — Французький легун Кост, що видетів з Парижа до Іркутська заблукав десь в околиці Новосибірська і досі не найшли його сліду. — У нью-йорський пристані портові робітники погрожують страйком, коли не дістануть підвишки 25 дол. місячно. — Члени рідні Габсбургів, Франц Йосиф і Антін закінчили окружний лет по Європі на своїм літаку „Еспанія Гавіліанд“ і після подорожі 5000 км. приїхали до Барцельони. — Урядові статистика стверджує, що повнів в Індіях зобра-ла 206 осіб, 8.000 штук худоби, знищила 60.000 домів і надпсувала 8.000. — На північно-західнім побережі Гудзонської пристані найшли в шатрі кістяки трьох членів наукової експедиції з 1925 р., що загинули голодовою смертю, а залишили там денник своїх передсмертних переживань.

Зорганізовані і свідомі кооперативи
провадять у себе лише

ЧОКОЛЯДУ А. ПЯСЕЦЬКОГО,

яка зі всіх виробів є **якісною найліпшою** і має **великий і багатий сортимент.**
в **Повітових Союзах Кооперативів і скляках „Народної Торговлі“** всюди до набуття.

497 8-10

Заява.

Дізнаючись до того відома, що знаєш індивідуум з конкурентним завданням разом зі своїми підвладними розголошує, що бл. пан. Д-р Ульявський помер наслідком дентистичної операції, переданої в мої руки. Родичі Покійного стверджали, що помер він на закладеному легкому.

Я від себе заявляю, що бл. п. Д-р Ульявський ніколи не був пацієнтом моєї операції.

Завдання моє тішилося великим довіром найпопулярнішого громадянина української суспільності, а згадом людським, що хотять мені шкодити, звернувся на дорогу судову.

Дентист **Я КІВ НАСС**
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.

Заява.

Отже заявляю, що бл. пан. наш син Д-р Михайло Ульявський, професор середніх шкіл, що помер у Львові дня 27 вересня н. р. на закладеному легкому, якого не був пацієнтом Заведення Дентистичного в Якова Насса у Львові, вул. Сикстуська ч. 17.

Ульявський Омельян
Ульявська Альдона
Родичі.

— **Пралат убив жінку.** У Ковні почався сенсаційний процес проти пралата Ольшавського обвинуваченого у вбивстві однієї жінки Устяновської. Цей процес дав спершу притоку до конфлікту литовського уряду з Ватиканом. Ватикан домагався, щоби обвинуваченого духовника помістили в окремій келії і щоби процес вели при зачинених дверях. Вальдемарас відмовився виконати ці домагання і аж теперішній уряд їх виконав. Процес іде довірою, без публіки. Обвинувачений заперечує свою вину. Справа є настільки неясна, що протягнеться з тиждень. Суд візав 100 свідків.

— **Передісторичні знахідки.** У Скалатщині, в селі Остапів, мали знайти при розкопках дуже давні могили знаряддя й кістки з передісторичної доби.

— **Нервові покоління.** Між Катовицями і Хобзем кинувся під поїзд 13-літній хлопець Сосновський, син залізничника. Поїзд відрізав йому ногу. Причина цього акту розпуки: лях перед батьком, що недбайливо пас гуси.

— **Німечки князі і польський скарб.** Майно Кротошин було перед війною власністю княжої роду Турн-Таксіс з Регенсбурга. Це майно перейшло на власність польської держави на підставі рішення ліквідаційної комісії. Князі почали процес з польським скарбом перед Найвищим Адміністративним Трибуналом. Розправа призначена на 7-го ч. м.

— **Нью Йорк іде під землю.** Нью Йорк буде щораз більше підземних залізниць. Тепер рада міста прийняла план будови нових підземельниць, що будуть разом коштувати несповна пів біліона доларів. А з викупом землі та знищенням власності і перевізних засобів уся та будова буде коштувати 800 мільйонів дол. Найважливіша нова лінія буде попід „Другу Авеню“, де на полудні живе багато емігрантів, а між ними багато українців.

— **Напад літака на лодку.** Такий напад перший раз в історії людини трапився в заливі Джамайка біля Нью Йорку. Лодкою плило собі спокійно двох людей. Нараз загуділо у хмарах і над ними появилася літака. Він покрутився кругом лодки, а відтак сильно вдарив своїм сподом у лодку і миттю підлетів та пропав у хмарах. Один з нападених у лодці згинув на місці, а другого поторощеного взяли до шпиталю.

— **Особисте щастя і економічне становище** можна забезпечити одночасно своїй рідні лише одним способом: життєвим забезпеченням, яке переводять всі українці в українським Товаристві „Карпатів“, Львів, вул. Руська ч. 18.

399

Не будьмо байдужні!

В справі кінових саль по наших Народніх Домах.

Ноді приглянемося нашому економічному життю, побачимо багато ділянок, зарослих ботом. І хоча грунт під них підготований як слід, то, на жаль, немає добрих господарів, котрі взялися б до праці.

На думці маю тут промисел фільмовий і кіновий. Перший повинен полишати на боці, а в дійсності скажу кілька слів про кінові підприємства.

По цьому боці Збруча маємо біля 80 Народніх Домів, „Надін“, „Бесід“ і т. п. Всі ці народні установи є по найбільшій частині кооперативами. Українська насаєдність здвинула їх своєю чарва-

вицею, щоб мати для себе місце для сходін і різного роду зборів. У кожній такій установі є велика зала для концертів і театральних вистав. Тому, що по вітні театри підупали, а їх місце забрали кіна, в багатьох сальх згаданих установ є нині кіна. А запитаємо себе, хто ті кіна веде? Напевно якийсь чужинець, а часто навіть наш найбільший ворог. За піднаєм або платити якийсь екшн або й ні. І так наша суспільність має свою домівку, але коли часами загляне туди наш театр або якась наша імпреза, то мусить наймати собі саль у чужинців і платити за неї великі суми піднаємом, враз більше денно, як наша домівка побирає від них за цілий місяць.

Тимчасом кіна здобувають собі чимраз більше право громадянства, мають з кожним днем більше глядачів. Тимсамим і платили кіна, себто піднаєм нашій саль, має більші доходи.

Питаю: Чи нема у нас людей до ведення кіна? Адже-ж тільки неприхитих до державної служби витоптує бруки або служать за псалтирний грін у чужинців — чи не можнаб їх ужити до праці в наших установах? Чи може ми такі бідні, що не маємо навіть стільки гроша, щоб купити апаратуру до кіна? Сьогодні без одного сотика можна набути апарат на сплати, а фірма вдово лена, що хотіла такий інтерес зробити... Заливають мені певно, шановні читачі, що не маємо фахівців до ведення кіна. Та це також не є ніяким оправданням, бо на кінового фахівця можна навчити за кільканацять днів.

Велику вагу має справа добрих фільмів, себто випозичальні. Ця справа — на щастя — на добрій дорозі, бо маємо її в наших руках. Наша випозичальня здобула собі на території цілої Польщі певне місце, а останніми часами збогатила свій світовий репертуар цілою низкою українських фільмів, як Тарас Шевченко, Сорочинський Ярмарок, Ніч перед Різдом, Кризь слези, Два дні і ні.

Отже, як сказано, на початок грунт під управу приготований, тільки нема добрих господарів. Трошки доброї волі і хотіння, а можна створити сильну організацію, котрій буде на імя: український кіновий концерн. Це не божевільний плян, не „гохштаплерія“, а зовсім реальна і легка річ до переведення, як прим. „Маслосоюз“. Ми пам'ятаємо добре, чим був „Маслосоюз“ перед приходом до нього інж. Палія і чим є сьогодні по закладі трьох роках інтенсивної та солідної праці.

Тому апелую до всіх управ Народніх Домів, щоб вони застановилися над цєю пекучою справою і зрозуміли вагу кін у наших руках, котрі є не тільки розривкою, але й рознощиком мистецтва, культури та знання.

Початок вже зроблено, бо вирвано вже з рук чужинців кілька кін по менших містечках. Тепер черга на більші міста!

С. Куликівана.

Зі спортивного життя.

Змагання наколесників за перехідну нагороду.

Секція наколесників Спорт. Т-ва „Україна“ улаштує в неділю дня 6. ч. м. змагання наколесників на просторі Львів-Миколаїв-Львів (70 км.). Змагання ці відбудуться за перехідну чашу фірми Осип Стефанович (давніше: Роман Зубик). На власність можна здобути чашу по трьох роках, якщо той самий змагун у трьох з черги роках здобуде перше місце. Оскільки той самий змагун не здобуде чаші в трьох чергових роках, то може здобути її в п'ятих роках, якщо в тому часі тричі буде мати перше місце. В противному разі чаша переходить на власність клубу, котрого змагун здобуде більшість перших місць. Крім мандрівної нагороди (чаші) одержить шістьох перших змагунів цінні нагороди. Перша нагорода, столовий годинник у шкіряній оправі, дар „Народньої Торговлі“; друга, металева статуя, дар редакції „Неділі“; третя, годинник в алябастровій оправі, дар п. Ореста Радловського, голови секції наколесників Спорт. Т-ва „Україна“; четверта, велика коробка помадок, дар фірми „Нова Фортуна“; пята „Спомини“ Чикаленка в мистецькій оправі, дар редакції „Діла“; шеста, книжки, дар книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. Всі ті нагороди будуть виставлені цілу суботу у вікнах книгарні Шевченка.

Участь у змаганнях беруть наколесники Спорт. Т-ва „Україна“ й наколесники українського „Сокола“ в Станиславові. Старт: точно в 8-й год. рано біля грища „Сокола-Батька“. Поворот сподіваний коло год. 10.30. Змагання відбудуться без огляду на погоду.

Ф У Т Р А

Перворядні в найбільшій
вборі у фірми

Братя Рот і С-ка

у ЛЬВОВІ, пл. Марійська ч. 8.

608

3-3

Роздача нагород відбудеться не в год. 3., як було оголошено, а в год. 6. попол. в доміції Союзу Українських Купців, Підвалля 9, 1. п. Прихильників українського спорту і представників наших установ просимо взяти численну участь у святочній роздачі нагород.

Погонь—Україна.

Змагання цих двох дружин реклами не потребують. На початку ферій Україна перемогла лігову Погонь 6:2 (2:0), тепер повинна дати з себе все, аби вийти теж переможно. Не буде це очевидно легко, бо Погонь напружить усі свої сили, аби зреагівуватися в очах своїх прихильників, але коли українська одинацятка грає жертовно і з запалом до самого кінця, то зможе й цим разом зійти з грища непобіджею. До одної частини української публіки, яка певно прийде на ці змагання в рекордовому числі, звертаємося з апелем: Підбадьоруйте українських гравців, але заховуйтеся поважно й гідно, а всякі штубацькі вигукі й некультурні вибрики здавіть між собою в самім зародку!

Університет—політехніка.

Репрезентативні змагання наших студентів високих шкіл заповідаються вельми цікаво. В дружинах обох високих шкіл є чільні гравці наших спортивних клубів, що дає запоруку високого рівня змагань, які напевно притягнуть широкі круги нашої суспільності. Змагання відбудуться з уваги на переполудневий меч України з Погонею не в 11. год. рано, як було оголошено, а в год. 3. попол. на грищі Сокола-Батька. Українське громадянство, що цікавиться спортивним рухом, масовою участю в цих змаганнях повинно заохотити наших студентів-спортівців до дальшої пильної праці.

Дужання в спортивному цирку.

В четвер 3. ч. м. (15-й день турніру) змагалося 6 пар. На вступі Стібор вніс протест проти вислуду його боротьби зі Штекером і Пошофом, бо судді двічі признали перемогу його противникам. В змаганнях виступили перший раз Богатирів, що виявив велику силу і вже в 3 мін. поклав Шварцбауера. Карш-Штекер боровся 20 мін. без вислуду. Стібор у 18 мін. поклав Самсона, Петрович у 5 мін. Штолля (нелсоном), Шербінський в 23 мін. Бартника, Пошоф у 13 мін. Нервового Віалінга. Після Брікнера, Горвачка і Бахратія вичеркнено вчора з турніру ще й Штолля та Шварцбауера.

Нині, в суботу, найбільшою сенсацією буде відплата рішуча боротьба Стібора зі Штекером. Позатим змагатимуться: Богатирів-Бартник, свіжий борець Кемпфер зі Шербінським і мурин Сікі з Грінбергом.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Михайло Ульявський.

Дня 27. вересня н. р. помер у Львові по короткій, а тяжкій хворобі д-р Михайло Ульявський, професор українських середніх шкіл. Покійний родився в Обертні, гімназійній студії скінчив в Станиславові, а університетські у Львові. З Покійним пішов у могилу молодий, бо в 26 році життя, пелагос, що посвятився учительському званню не з кочених життєвих потреб, але з любові для молоді, для якої був приміром праці і знання. Почуття сповнення обов'язку було для нього так велике, що не залишило його навіть тоді, коли смерть заглядала у вічі.

Покійний пошпир по собі пам'ять муравлиного робітника, найкращого товариша, сердечного приятеля молоді і широго відданого сина. Смерть заскочила його невадібно і не дозволила зібрати оwoчів своєї праці. Не судилося родичам глядіти на щастя свого одняка, а товаришам та молоді не стало щирого друга. Хай земля буде йому пером!

664. 1-1.

8 друкарні Видавничої Спілки „Літо“ Львів Ринок ч. 10

ри, які відбулися для 29. вересня у чотирьох місцевостях Нижньої Австрії (Медлінг, Пехларн, Штокерау, Цеттль) люди були двічі або в тричі більше одурманені, як при штучних червоних протидемонстраціях, дає дещо до думання. А ще більше те, що навіть такі християнсько-суспільні політики, як Буреш і Кушак, що доси побибалися за угодою з соціалістами, а часами навіть зоромо ставилися до гаймверів (котра зовсім не з християнсько-суспільною організацією, а стоїть понад партіями!), змінили вже свої погляди і явно заявили за програмою гаймверів. Вже більшість християнсько-суспільних та великобуржуазних послів стоїть нині в таборі гаймверів. А партія „Ляндбунд“ (9 послів) через свій ультимат до уряду Штрерувица, що зовсім відповідала постулатам гаймверів, дала взагалі формальну причину до покликання прихильного гаймверів уряду Шобера, отираючи тим дорогу до влади гаймверів. Це важні симптоми для перевертоту в політичній положенні Австрії, що тепер зоконується.

Звізда гаймверів тепер яснів, як ніколи!
Віанець.

По смерті великого політика.

Англійські й американські державні мужі про Штреземана.

Смерть Штреземана викликала з боку представників урядів різних держав оцінки його діяльності та заяви співчуття. З цих оцінок найбільше річевими та цікавими є оцінки державних англійських та американських мужів.

Канцлер скарбу Сноуден у своїй промові перед конгресом партії праці сказав: „Як заступник президента міністрів, як шеф урядової партії в парламенті, як провідник англійської демократії, а також як приятель та товариш Штреземана на конференціях в 1924 р. у Лондоні та тепер на конференції в Газі, я мушу зазначити мудрість, розум, енергію та незвичайне почуття такту, з яким д-р Штреземан у найтяжчих ситуаціях боронив життєві інтереси свого народу та давав свою пайку для ліквідації повоєнних проблем. Д-р Штреземан, гарячий німецький патріот, ні на хвилину і в жадній фазі своєї політичної діяльності не забував, що розв'язання повоєнних проблем може наступити лише на якнайширшій підставі загальноєвропейської політики. Трагіка величчю переживаного життя Штреземана полягає в тому, що йому не судилося дочекатися для свого народу тих жнів, які він приготував, для яких він стільки працював. В Газі ми подивлялися героїзм, з яким Штреземан боровся за кожен хвилину часу, щоби можливо найкраще виконати своє завдання. Доходило до героїства, як він безутомно працював та виробляв плани на користь свого народу, стоячи в тіні смерті, яка, ми це бачили, вже антигала по нього свою руку. Ми можемо лише в глибокій зворушенні висловити своє спочуття німецькому народові з приводу втрат одного з найбільших державних мужів нового часу“.

Англійський міністр закордонних справ Гендерсон перед представниками преси так висловився з приводу смерті Штреземана: „Смерть д-ра Штреземана є тяжкою втратою не лише для

Німеччини, але також для Європи й цілого світа. Праця життя Штреземана була працею не лише для будучності німецького народу, але також для всієї людськості. Він був не лише великим німецьким державним мужем, але також великим європейським політиком. Він був провідником у всіх змаганнях до примирення та заведення миру в Європі. Він упав як герой на полі битви за мир. Його смерть прискорив надмір праці, яку він мав виконувати протягом останніх років, а особливо в Газі й Женеві. Навіть, коли він був уже тяжко хорий, як останнього разу в Газі, він ніколи не шадив себе. Що нас може трохи примирити з його смертю, це факт, що він сам це пізнав, що заложить тверду підставу для світового миру. Його ім'я буде жити далі, як будівничого європейської солідарності та доброї волі. Його будуть пам'ятати так довго, як довго будуть згадувати про наші часи та наше покоління“.

Льонд Джордж так висловився перед журналістами: „Смерть Штреземана є нещастям для миру Європи, бо він з природи був великим посередником і здобув собі безсмертні заслуги в справі європейського та світового миру“.

Льонд Бренфорд, бувший міністр внутрішніх справ у кабінеті Болдуїна, означив смерть Штреземана, як втрату для цілого світа. Влада Штреземана і та рішучість, з якою він працював над відбудовою Німеччини, мають у собі щось величчю. Можна лише висловити спочуття Німеччині з приводу смерті одного з найбільших мужів, якого вона мала по війні.

Вісонт Сесіль заявив: „Я мушу означити смерть д-ра Штреземана, як нещастя для всієї Європи. Якщо є яка особа, якої ім'я буде з'яване з початком та розвитком замирення Європи, то цю особою є д-р Штреземан. Три головні заслуги небищика хочу тут навести. Перше: Льюкарно. Він був творцем усього комплексу, який означається словом Льюкарно. Друге: вступлення Німеччини до Ліги Націй, знову головною заслугою Штреземана. Третє: Німеччина перша підписала т. зв. факультативну клявузулу про роземний трибунал. Ми можемо лише висловити надію, що Німеччина зможе дати інших державних мужів, які будуть продовжувати велику й благословенну працю Штреземана“.

Амбасадор Злучених Держав у Берліні опублікував у „Берлінер Тагеблят“ оцінку Штреземана, в якій між іншим пише: „Не треба дальших літ для докінчення слави Штреземана. Ми мусимо сказати, що д-р Штреземан виводив останнє п'ятиліття роботою цілого пів століття. Він поруч достойного президента республіки заступав Німеччину перед зовнішнім світом і він виборов собі, проти переважаючої сили, визначне становище між державними мужами Європи, Азії та Америки“.

Бувший американський державний секретар Кельог так висловився з приводу смерті Штреземана: „Смерть Штреземана є великою втратою для Німеччини та світа. Я підчас конференцій у Лондоні та моїх переговорів про противоєнний пакт виробив собі про нього незвичайно високу думку. Він був найбільшим німецьким державним мужем повоєнної Німеччини, і я завжди відчував, що він докладав усіх зусиль до утворення та удержання світового миру.“

домому жовнірові і це signum temporis: призначення заслуг цих найнижчих. Іх поставили консервативні уряди. Ані одного пам'ятника пануючого короля, якого в іншій добі задля мілітарних і політичних успіхів вже давно проголосили би великим.

Здається для іронії долі, за соціалістичного уряду поставили пам'ятник Гейгові, головнокомандуючому англійських військ світової війни, азначуючи в цей спосіб заслуги індивідуальності: саме тепер живо там дискутують справу його пам'ятника. Властивий пам'ятник невідомому жовнірові — один на Стренді. Однак в іншій місці побачите, що артилерія поставила в пам'ять світової війни такий а такий пам'ятник і тут глядять на вас зничайний артилерист; в іншій знов місці драгунський полк поставив на пам'ятку також звичайного жовніра.

Якже маєтєся річ з театром? Багато їх у Лондоні. Грають одну пєсу цілий місяць; грають без суфлера. У програмі одного театру вчитав я, що такий, а такий актор, це бувший майор, така а така акторка — це консервативна посолка в минулій хаденції. Яка величчезна зміна від часів Шекспіра, де стан актора був ще в погорді і коли ще театр мусів прикинуватися на периферіях міста! В театрі не аустрів я нових струй, про які стільки мови в Німеччині. У театрі звертав я увагу на мову, а також на змалювання домашнього життя англійців. Ні сліду того всього, що звичайно чується про них. Вониж „такі люди“ в родинній житті.

Бачив я „Ненависть“ і „Вигнаний“ Джона Голзвесі, „Веселі Вінзерки“ Шекспіра, виставлені в змодернізованій формі Оскаром Аше (Asche),

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Що даліше?

Над цим питанням застановляється польський „Роботнік“ — як провідник центральної опозиції — і в передовиці „Розвиток події“ намагається дати на нього багатоальтернативну відповідь:

З імлі конвенціональних фраз і „обережних“ висловів ми хотілиб видобути „правдиву дійсність“. Проблема зводиться саме до такого пункту:

1) або дальший розвиток події буде відбуватися в легальних межах, себто в межах конституції та обов'язуючих законів;

2) або п. марш. Пілсудський разом зі своїми прихильниками вийде поза межі легальності, словом: довершить нового державного замаху, менше чи більше гострого.

„В першому випадку п. президент держави має перед собою — з огляду на зовсім виражену волю величчезної більшості союму, яка домагається ліквідації системи правління і димісії кабінету п. Світальського — два шляхи:

а) або дати димісію кабінетові п. Світальського і покликати новий кабінет, який оперед би на більшості союму та переваі „миру“ ліквідацію системи;

б) або розв'язати сойм і сенат та розписати нові вибори згідно з обов'язуючою конституцією.

„В другому випадку обмежимося тимчасово до ствердження двох річей:

А) польський демократичний табор, а разом із ним і польська партія соціалістична не зійдуть в легального ґрунту, доки в Польщі існує легальний ґрунт;

Б) коли т. зв. санаційний табор зійде з легального ґрунту, зійде з того ґрунту „автоматично“ і ціла Польща.

„В такому випадку наслідки були би необхідні, для Польщі — згідно з нашим переконанням — катастрофальні. Вважамо своїм обов'язком сказати це сьогодні виразно, голосно і прилюдно. Натякання деяких органів преси, зв'язаної з урядом, про „можливість“ державного замаху в тисячу разів шкідливіше для держави, як щире поставлення крапки над „і“.

Новий адміністративний поділ Югославії.

Королівство Югославія називалося офіційно „королівством сербів, хорватів і словенців“. Тепер президент міністрів генерал Живкович подав до ради міністрів проєкт нового адміністративного поділу держави. На основі цього проєкту королівство має мати тепер офіційну назву „Югославія“; вона буде поділена на 9 банатів, які на загал відповідають історичним провінціям. На чолі кожного банату буде стояти бан. Цей законопроект має на меті насамперед виявити на зовні національну єдність держави, а з другого боку до певної міри адміністративно децентралізувати її. Рада міністрів прийняла цей проєкт і король санкціонував його.

Диктаторський уряд генерала Живковича робить тепер заходи, щоби притягти до свого складу деяких представників хорватів, які тодіться на спільну „югославянську“ ідеологію.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Вражіння з Англії.

Маларство, пам'ятки. — Театри: нові пєси. — „Ненависть“. — Англіїці в театрі.

Часто приходило мені на думку, що англійці замало використовують зібрані скарби, хоч виства нового мистецтва, а передовсім декоративного в Індійському Музеї мене переконала, що саме тепер вони в мистецтві сильно поступають вперед. На декоративній виставі ціла пледа визначних мистців, про яких, хто знає, коли розвідається ширший загаль. Говорачи про мистецтво, мушу згадати 2 мист. органи, а саме „The Studio“ і „The Masterpieces of Modern Art“, яких завданням є ширити знання мистецтва. У них є знамениті репродукції, якими можна би сміло прикрасити не одну хату“).

Мабуть під впливом постороннього мистецтва англійці в минулому бразили до великих річей і виконували їх (напр. Тернер), однак без того внутрішнього поглиблення, яке бачимо пізніше у Прерафаелітів. Нині вони вже беруться і до менших річей. Величчезні речі виконує їх архітектура; зате бракує їм різьби. У Лондоні бачимо лише кілька пам'ятників, які зновні задовольнюють, позатим усе кінчиться на конвенціональності. Маємо тут пам'ятники англійських героїв, мало пам'ятників королів. У післявоєнних часах поставлено чимало пам'ятників неві-

*) Ціна першого з них 3 зсл., другого 4 50 зсл. (одинкове число).

„Тересу Дербевітську“ Томі Гардія і декілька інших. Бурю оплесків збирав Аше як Фолстер і ціла пєса йшла з великим успіхом. Однак рецензент „Таймса“ накликав до зняття з репертуру змодернізованих „Веселих Вінзерок“ задля буцім-то „профанзації“ Шекспіра, чого я зовсім не помічував.

Велике вражіння зробила на мене „Ненависть“ Голзвесі, післявоєнна трагікомедія, довгий час заборонена в Англії, яку я переклав перед кількома літами і маю в рукописі. „Обсервер“ з 4. серпня н. р. так рецензує цю виставу: „Це передовсім видатний таір сценічний. У ньому боротьба без рукавичок між помічником і одним з нових богачів. Таір цінний свіжістю характеристик виступаючих осіб. Кожна дія в пєсі, сильніша від попередньої. Найбільш весело-сти збуджує сцена ліцтації. „В дійсності це одна з найкращих річей Голзвесі“.

Голзвесі нині найбільш поважаний письменник в Англії. Він часто дає образ життя, образ пекучого соціального питання, якого не вирішує, однак будить сумління людини. В своїй останній пєсі „Вигнаний“ нагадує англійцям, що й комуніста треба брати в оборону, коли він англійець: отже вдарає в патріотичну струну. В „Ненависті“ наразив собі цензуру через англійсько-ірландське питання і через виразний спротив англійській засаді: що в Англії все добре, що тільки вона робить. Тут зеднує собі публіку бажанням огорнути всі класи Англії.

Якось у наші часи починає входити в моду, що замітні твори письменства люди театру стараються конечно зробити твором театральним. Це не все вдається. І так хоч „Дербевітська Те-

„Ревіндикація“ церков.

(Від нашого кореспондента.)

I.

Луцьк, 3. жовтня 1929.

Над українським населенням Волині й частини Полісся нависла нова хмара: „ревіндикація“ кількох десятків церков, монастирів і каплиць з їхніми землями, будинками й іншим майном.

Луцький адвокат Юзеф Засцінський з упередження римо-католицького єпископа луцької дієцезії виточив у місцевому окружному суді справу православній консисторії в Кременці про віддання 2 монастирів, 66 церков і Іверської каплиці Луцького Чеснохресного Братства латинському костелові в особі р.-кат. єпископа в Луцьку.

Список зазначених церков і монастирів позаямо нижче. Тут скажемо лише про домагання адвоката Засцінського та про підстави до цього.

В скарзі говориться, що російський уряд „зачинив цілу низку римо-католицьких костелів та монастирів і потім віддав їх на церкву православного духовенства“. Латинники тоді не могли упоминатися за свої права. „Однак не підлягає сумніву, що права католицького костела на забране майно не вгасли, і тому забране в католицького костела майно тепер підлягає ревіндикації“.

В позові окремо говориться про Луцький православний собор з його майном (33 дес. землі, площа в Луцьку й будинки).

При кінці скарги адвокат просить суд про відібрання від Луцького Чеснохресного Братства Іверської каплиці в центрі Луцька разом з площею й будкою на ній. У цьому випадку позов звернений не тільки проти православної консисторії, але й проти магістрату та Луцького Чеснохресного Братства в особі наказного голови ради Братства п. інж. Пилипчака. Будова скарги й приписка на кінці про братську каплицю свідчать, що думка про „ревіндикацію“ каплиці повстала випадково й була кимсь підказана в останню хвилину.

Цікаво, що адвокат просить: признати луцькій римо-кат. парафії права вбогости (звільнення від високої судової оплати), розглянути справу в відсутності позваної сторони й присудові надати силу негайного виконання.

II.

Ось список церков і монастирів, „ревіндикації“ яких домагається луцький римо-католицький єпископ:

I. *Ті, що нібито були римо-католицькими:* 1) Собор у Луцьку, 2) церква в Новосітках, Володимирського повіту, 3) в Радехові, Любомельського повіту, 4) в Вільці Хрип, Любом. пов., 5) в Новоставі Луцького пов., 6) в Янівці, Ковельського пов., 7) в Охнівці Володим. пов. і 8) в Мельниці Ковельського пов.; II. *Ті, що були уніятськими й ніколи не належали до римо-католицького костела:* монастирі: 1) в Зимні, Волод. пов. і 2) в Мельцях, Камінь-Коширського пов. Поліського воєводства. Церкви в селах: Володи-

реса, як повість Гардія належить до найкращих творів англійської літератури, як сценічний твір він не вдержиться. Правда, композитори постаралися справді прикрасити її музично, але твір для сцени занадто епічний. А проте публіка з невідомих причин — з може згадуючи прочитане — твір гучно оплескувала.

Публіка в театрі досить різка і вона дає вислів своїм почуттям у досить різкий, навіть крикливий спосіб; ні сліду цієї англійської стриманості, що мене немало дивувало. Англіїці по суті германи, тільки їх вищі верстви підлягали глибокому впливові французької культури. Що вони германи, помічується це також по напруженню фізичних сил, яке відчувується в тамшній атмосфері і яке мене довело до твердження, що англійці ніколи не можуть попасти в невільничий стан: занадто вони вміють цінити свободу і її обороняти.

Поруч театрів є ще в Лондоні численні „мюзік-голи“ (від „варієте“), яких програми не раз дуже цікаві. Я був в одному із них, де виступала російська співачка, співаючи російські та англійські пісні. У „мюзік-гол-ах“ уже долучують до програми мовні фільми. У цих фільмах, званих talkies (токіз) ілюзія всетаки чується через дещо змодифікований голос і через вкриття на малій площині екрану (так, як у світленнях на величезній висвітленості можна збільшити, досягаючи релятивно величезну сцену). — Програми театрів, „мюзік-гол-ів“ і фільмів, поміщують у часописах і також рецензії на них, так, що можна бути заздалегідь зорієнтованим з їх вартості.

(Продовження буде.)

мирського повіту: 1) Рожанка, Туротин, 3) Миклушів, 4) Лудин, 5) Ниськеничі й 6) Бортинів; Луцького повіту: 7) Котів, 8) Піддубці, 9) Жидичин, 10) Воротиш, 11) Ромашківка, 12) Жоринце, 13) Метельно й 14) Білосток; Горохівського пов.: 15) Тумин, 16) Котрів і 17) Локаче; Ковельського повіту: 18) Кригелі, 19) Святинь, 20) Підліси, 21) Ст. Кошари, 22) Пулинсь, 23) Церківка, 24) Городище, 25) Кортисі, 26) Старе Ратно, 27) Заліси, 28) Валимчі, 29) Нові Кошари, 30) Кречевичі, 31) Заболота, 32) Доротичі, 33) Сельце, 34) Кляск, 35) Гута Ратнівська, 36) Замшани, 37) Зломисль, 38) Рокитниця, 39) Синово, 40) Заброне, 41) Задіби, 42) Окони, 43) Тур, 44) Дроздні й 45) Черемонно; Любомельський пов.: 46) Маціїв; Камінь-Коширського повіту Поліського воєводства: 47) Верхні, 48) Качин, 49) Кримно, 50) Черте, 51) Нуйно, 52) Мала Глуша, 53) Видерці, 54) Хотіків, 55) Полиці, 56) Вохощі, 57) Бужаки й 58) Залазі.

Разом: 1 собор, 2 монастирі, 65 сільських церков і 1 каплиця — 68. З цього числа в позові лише 8 церков названо римо-катол., а решта 60 уніятськими. Коли взяти під увагу подані вище слова скарги, що російський уряд „зачинив цілу низку римо-католицьких церков і тому забрав в католицького костела майно (очевидно, римо-католицьке) тепер підлягає ревіндикації“, то єпископ римо-катол. луцької дієцезії що найбільше міг би домагатися повернення 8 церков, бо якже можна домагтися повернення того, чого ніхто в римо-католицького костела не забрав? Але адвокат, очевидно, гадає, що до 8 ніби римо-кат. церков можна додати собі ще 61 правосл. церков. Коли ці два монастирі, 58 церков і 1 каплиця і були якийсь час уніятськими, то права на них з більшою підставою моглиб заявляти греко-католицька (уніятська) церква, але в жалю випадку не римо-католицька.

Окремо сплинемося на тих церквах, які в скарзі названі римо-католицькими, в тому числі й над собором у Луцьку. Тут скажемо лише про ті манівці, на які римокатолики намагаються стягнути „ревіндикацію“.

III.

Для ілюстрації того, на які манівці хочуть латинники завести справу українських церков, можна взяти такий приклад: кум домагається від чужого слуги, щоб той віддав йому майно свого господаря, в якого цей кум колись хрестив дітей. В даному випадку, господарем церкви й землі є наш нарід; слугою церкви — православне духовенство, а кумом — духовенство латинське, яке хотіло колись хрестити наших дітей.

В нашій церкві господарем церковного майна був народ, парохія, братство. Духовенство виконувало тоді як і тепер, лише обов'язки сторожі й завідувачів цього майна. Наша шляхта й міщанство, жертвуючи землі, матеріали на будівлі, образи й т. д., ніколи не писали, що жертвують духовенству, а церкві, себ-то населенню — тілові цієї церкви. А тому зазначеними вище церквами володіє наш народ, єдиний спадкоємць власницьких прав на церковні землі й майно, одержані від своїх батьків. З парохіянами, а не з духовенством може судитися уповноважений луцького р.-кат. єпископа.

Добре розуміючи, що власником церковної землі й будинків є народ-парохія й що судитися з цим безсумнівним власником є даремною справою, латинське духовенство весь час спихає „ревіндикацію“ на манівці судової тяганини з православним духовенством. Такому ставленню справ слід би вже раз зробити край. В усіх судових справах оборони церковного майна повинна виступати парохія, яка може лише уповноважити консисторію вести її справу. Консисторії робили власне велику шкоду нашому народові, коли не розуміючи своєї ролі, ставали перед судом у самозванчій ролі власників церковного майна. Ця роль є дуже корисна для тих, що хочуть привласнити собі церковне майно; тому вони не тільки проти цієї ролі консисторій не виступали, але й самі їм цю роль накидують. Саме населення Жабча обороняє свої права на майно своєї парохії, і влада розмовляє з цим населенням, як з власником; священник цієї церкви лише виконує власницьку волю парохіян.

Так справа стоїть і по всіх інших парохіях. Римо-католицький єпископ у Луцьку мусить усвідомити собі, що він судиться не з духовенством православної церкви, а з українським народом і що хоче відняти церкви й землі не від духовенства, яке сьогодні тут, а завтра там, а в українського народу. Отже адвокат п. Засцінський вніс невластивий позов проти користувачів, а не проти власників. І тому окружний суд повинен би цей позов відхилити.

IV.

Після цього роз'яснення, що колишня підля-

та та інші особи пожертвували землі не духовенству, а церквам (церковним громадам), які стали їхніми власниками; що ці громади-церкви а не духовенство, будували своїми коштами церковні будинки; що громадам, а не духовенству складала пожертви побожні люди й т. д., — після цього роз'яснення якими дивними й нехристиянськими виглядають усі ці судові справи, що мають на меті видерти з рук нашого народу церковне майно.

Право власності чи то однієї чи громад мусить бути пошановане. Мусить бути також роз'яснене й те, що зміна релігії не може ні зменшувати ні позбавляти наш нарід прав власності на його вічну спадщину. Були колись церковні громади на Волині православними й володіли своїм майном; на якийсь час стали уніятами й продовжували володіти ним; тепер вони православні й далі володіють своїм ділечним церковним майном. При чім же тут римо-католики?!

Як бачимо позов проти православної консисторії в Кременці в напрямі відібрання церков у поодиноких громад, що володіють ними зпокоївку, є явищем щонайменше дивовижним.

В. Островський.

На громадські теми.

Як Товариство „Праця“ орудує спадщиною пок. проф. Івана Левинського.

Подає інж. Ю. Мудрак.

В новинці „Діла“ ч. 199 з 7. IX. ц. р. поміщений запит такого змісту: „Невже це можливо, що Тов. „Праця“ продало недавно величезну претарно положену площу при кінці вул. Набеляка польським Назаретанам, які мають там будувати свій монастир і школу?“ Далі висунуто в новинці домагання докладних пояснень від Т-ва „Праця“ в цій справі.

У відповідь на цей запит Т-во „Праця“ ствердило, що ніколи не було власником згаданої площі, тому й не могло її продати. Спростування це було поміщене в одному з чергових чисел „Діла“ і тим самим можна цілу справу вважати формально покладеною, так як фактичних власником площі була Акц. Спілка для будівельного промислу давніше Іван Левинський у Львові. Т-во „Праця“ є найповажнішим акціонером цієї спілки, хоч без рішучої більшості.

Як довголітній член Ради Т-ва „Праця“ і член Управління Ради А. С. від самого її укладання користувався зі сторінок „Діла“ і поспробував ширшим кругом громадянства вияснити, як Т-во „Праця“ орудує спадщиною свого основника і добродія пок. проф. Івана Левинського. Де цього спонукає мене ще й ця обставина, що саме цього року вже минуло 10 літ від смерті великого фундатора, а минає 10 рік від часу правного існування Т-ва „Праця“.

Померший 4. липня 1918 р. проф. Іван Левинський поділив своє, як на наші відносини велике майно, майже в цілості між трьох головних спадкоємців, а саме між двома своїми дітьми і „духову дитину“ Т-во „Праця“, яке згуртував по поверті з Кніва споміж своїх співробітників та симпатиків та якому в оставлених проєктах статуту начеркнув дуже широкий круг діяльності.

Т-во „Праця“ дістало згідно з завіщанням на виключну власність ґрунти на Замарстиніві (около 2 морґів) і в Глинську (около 10 морґів) та половину парцелі при вул. Потоцького, Ісаковича і Набеляка, якої другу частину дістала „Основа“ а на спілку з сином пок. фундатора п. Степаном Левинським ґрунти і бетонярню на Личакові (около 3 морґів).

Головний об'єкт спадщини т. в. фабрику при вул. Потоцького разом з ґрунтами при вул. Набеляка, Грозваєра і Бартошувої записав пок. проф. Левинський по рівній частині на всіх трьох головних спадкоємців, які мали цим об'єктом через 10 літ спільно завідувати. Надто по смерті дотеперішніх двох ужиткуєчих має перейти на „Працю“ фабрика „Здоров'я“ разом із сусідньою каменицею.

Спадкоємці дістали майно в найкритичніший момент ліквідації світової і українсько-польської війни в хвилі цілковитого промислового застою та бойкоту пок. проф. І. Левинського, якому полиць не могли дарувати його патріотичної та громадянської діяльності. Спадкова маса була обтяжена гіпотечними та вексельними довгами на кілька мільонів корон, а фабрика мала виразні поважні претензії за виконані роботи, але й великі зобов'язання. По смерті ба. п. проф. І. мало хто спільнився з вирішуванням претензій, яких значна частина, а в першій мірі кількості тисяч корон до бувшого австрійського скарбу пропала зовсім, інші знов претензії зважоризували пізніше суди в найрізномірніших реляціях, переважно дуже некорисних для спадкоємців в однім

випалку дістали спадкоємці за 74.000 австр. корон 74 зол.).

Положення Т-ва „Праця“ було ще в тим трудніше, що в хвили смерті бл. п. Л. не мало поно законної особи т. є. затвердженого владою статуту та легального заступництва. Лише незачайний зобов'язаний і жертвенності дітей Покітника, в першій мірі п. Степана Левинського та зусиллям управи спадкової маси (д-ра Е. Гвоздецького) завдячує „Праця“ свою легалізацію.

Існування й ведення фабрики пок. проф. Л. стало по його смерті під знаком запиту і було би напевно в насильний спосіб припинене, якщо о. Т. Войнаровському не вдалося би зв'язати вчас її долю з одним з найвизначніших неукраїнських банків, який вистарався концесію на заснування Акц. Спілки, відкрив поважний кредит на сплату найвищих довігів та дав оборотів фонди на ведення підприємства. В новозаснованій Спілці, на власність якої перейшла фабрика з грунтами, уділи трьох головних спадкоємців вступили з 1/3 на 1/4, так як 33 проц. акцій застеріг собі банк, що фінансував Спілку, який крім цього забезпечив собі деякі привілеї при дальшій емісії акцій та передав в Управлінні Раді „Український національний стан посідання фабрики wraz з грунтами зменшився в наслідок цього з 2/3 (п. С. Левинського і „Праці“) проти 1/3 п. М. Левинської (доньки бл. п. Л. польки) на 30 проц. (С. Лев. і „Праця“) проти 30 проц. Банку і п. М. Левинської, які були в чужій національній руках.

Заснування Акц. Спілки стало вихідною точкою санації спадщини бл. п. проф. Левинського перозлучно зв'язаної в діяльність Т-ва „Праця“, затвердженої в міжчасі урядом, яке поступово переймало фактично, а з часом і формально на основі умови з фізичними спадкоємцями управу спільної спадщини.

Черговим завданням Т-ва „Праця“ стало очиснення спадщини, а в першій мірі майна, яке авішало в посідання Акц. Спілки від гіпотечних та вексельних довігів згідно з постановою статуту А. С., яка переймала майно, вільне від якихнебудь тягарів і зобов'язань. Крім цього мусіла „Праця“ дбати про набуття кожної скількиності акцій аж до закріплення рішучої більшості в посіданні акцій та в управі новозаснованої Спілки.

Засоби на виконання обох завдань могла „Праця“ роздобути тільки дорогою продажі свого питомого майна, необтяженого А. С. Час награв, бо донька пок. проф. Левинського вже в першій році існування Спілки виявила охоту продати частину своїх акцій, притім можна було зобов'язатися, що неважко позбудеться і решти акцій, що й сталося.

В першу чергу продали фундаменти і бетонярню на Личакові, одічену по половині з п. С. Левинським, о. митрополитові, застерігаючи при контракті виділення 400 квадратних сажнів для школи ім. князя Льва. (О. Митрополит виділив щедрою рукою значно більше та ще й з будинками, в яких містяться школа і „Совіт“.)

Відтак продала „Праця“ більший комплекс ґрунту на Замарстиніві українському промисловцеві п. К., а меншу 330-сажнєву площу українському комітетові будови церкви на Замарстиніві по винятково низькій ціні з виразним застереженням, що цю площу можна зужити тільки під будову церкви та українських установ. Площу при вул. Потоцького й Ісаковича задаткував на хористих умовах також один з українських комітетів і не з вини „Праці“ це купно не здійснилося, а задаток звернено з відсотками, по громадянським обчисленням. Так само переважно в українські руки перейшли дрібні парцели в Глинську, в чужі-ж руки тільки ці ґрунти, які між своїми людьми не нашлись покупців. Вкінці продано також українцеві іжж. М-му дві парцели на Личакові і в Зимній Воді, які „Праця“ переходово набула на свою власність.

(Докінчення буде.)

Мекдональд у Білому Домі.

Перша Мекдональдова гостина у през. Гуверра для 3. жовтня тривала 12 хвилин. Мекдональд із офіцерами маринарки та президентовими ад'ютаантами прийшов до Гуверового кабінету. Тут відбулося привітання шефів двох урядів і перша офіційна розмова. Рівночасно Мекдональдова дочка відвідала Гувериху в її апартаменті.

На пресовій конференції у Вашингтоні Мекдональд сказав, що конференція п'ять великих держав у справі морського роззброєння зачнеться мабуть у другій половині січня в Лондоні. На конференції з Гувером не торкатиметься справи союзу між Англією та Зл. Державами. Він сам і весь світ знають гаразд, що Зл. Держави є в такому добром положенні та є так далеко від Європи, що не потребують ніякого договору, щоби закріплювати свої взаємини із закордоном. Він приїхав в Америку, щоби з през. Гувером знайти спосіб для цілості атл.-американських взаємин.

Присуд Туки.

У процесі посла Туки застав присуд, яким засуджено його на 16 літ в'язниці. Другий обвинувачений Снацки засуджений на 3 літ в'язниці, третього обвинуваченого Маха увільнили. Туку обвинувачували у протидержавній змові та зраді держ. тайни із ділянки оборони держави. Та саме закидали Снацкому, бувш. ред. „Словачка“ і бувш. старшини чсл. армії.

о. Глінка, що визнавав на розправі, солідаризувався з Тукою. Д-р Тука кандидує до чсл. парламенту від словацької нац. партії. Вибори до чсл. парламенту будуть 27. жовтня.

Завзятий бій біля Манчулі.

Із Шангаю повідомляють, що втрати в бою китайського і більшовицького військ біля Манчулі вносять 100 вбитих і 200 ранених. Китайці вислали з Харбіна на поле бою два літаки. Бій цей був з усіх дотеперішніх найбільший, тривав 12 год. Воєнки йшли на багнети. Більшовицькі літаки знищили зовсім зал. стацію в Манчулі. Китайцям прийшла підмога і більшовики мусіли відступити.

Перед виїздом марш. Пілсудського в Італію.

Ар. Вех, повідомляє, що досі не предложено до завізування паспорту марш. Пілсудського. Шеф військ. кабінету полк. Бек одержав візу до Італії та поїхав уже, щоби підшукати літничо-відпочинкову місцевість для Пілсудського. Вибере якусь місцевість біля Абації.

Марш. Пілсудський поїде 8. або 9. жовтня через Відень у Рим. Маршалкові товаришамуть д-р Войциский і майор динл. Прухницький, керівник одного з рефератів у кабінеті військ. справ. За час неприємності марш. Пілсудського заступатиме в міністерстві військ. справ віцемін. Ковачевський, а інспектором збройних сил керуватиме ген. Ридз-Смігли. Марш. Пілсудський побуде в Італії з 14 днів, а вернеться мабуть перед самим скликанням сойм. сесії.

Маніфестаційні похорони Штреземана.

Похорони Штреземана, що відбулися в неділю, перемінялися у величезну маніфестацію для пок. керівника ім. закорд. політики. В год. 11. передпол. почалося офіційне жалібне свято в райхстазі. На трибуні за катрафальком зайняли місця ім. міністри, лівобіч представники пруського уряду та союзних країн. Дипломатичний корпус був у комплекті в ложі. В год. 11. прийшов у салю през. Гінденбург із вдовою по пок. Штреземані й обома його синами. Канц. Мюлер у промові навазав покійного вірним сином батьківщини. При звуках жал. маршу вивесли домовину гол. сходами, де в імені нар. партії, якої творцем був покійник, вголосив промову віцепрез. райхстагу фон Кардоф. Опісля жал. похід пішов на цвинтар. По обох боках вулиці наряд утворив шпаліри. Перед урядом закорд. справ кондукт задержався кілька хвилин. Там през. Гінденбург розпрощався з сімєю покійного. В год. 13.45 похід прийшов на цвинтар, де після пох. відірали, при звуках давонів зложили домовину у гробницю. Над отвореною гробницею, згідно з бажанням покійника, яке висловив в ост. волі, виспівали „Дайчланд, Дайчланд ібер аллес“.

Кріза на ім. базарі цвітів.

Смерть мін. Штреземана викликала несподівану крізу на цвітному базарі і то не лише в Берліні, але й в цілій Німеччині а навіть у сусідніх краях. Уже день перед похоропами в Берліні год. було дістати бодай одну лаврову галузку, бо всі зужили на жал. декорацію райхстагу. Замовили лаври в Італії, а привезили їх літаками. Випустили всі цвіти в усій Німеччині, крім того замовили лаври у Франції та Голляндії. Зовсім забракло також білих лелій.

Зі спортивного життя.

Погонь — Україна 8 : 1 (3 : 0).

Україна мала дуже слабкий день і прогнала високоціфровано з дуже добре диспонуваною дружиною Погоні. В Україні не дописала передовсім поміч, слаба була теж оборона, кельський день мав і напад. Одинокого голя для України стрілив Петрів. Видців понад 2.000. Ширше про ці змагання завтра.

Політехніка — Університет 3 : 2 (3 : 1).

Змагання зачилися з більше як 1-годинним опізненням. Виграли заслужено студенти політехніки. Видців ок. 100.

Львів, Ляхів — Чорні 2 : 0 (0 : 0).

Міжнародні змагання.

Гроц. Польща — Австрія 3 : 1 (3 : 0).

Змагання на колесниках „України“.

В чергонах на колесниках за мандрівку часу, уфундував п. Стефановичем, на шляху Львів — Миколаїв — Львів (70 км.) брали участь тільки на колесниках „України“, бо на колесниках українського Сокола в Станіславові не прибули. Перше місце здобув Якимович (гол 2:29), друге

Мороз, третє Бачинський, четвєрте Стахіа. Докладний звіт із цих змагань і зі свята розлачі за-город подамо завтра.

Дужання в спортивнім цирку.

В питиці Богатирів без ніякого зусилля в 4-й мін. поклав зручного Грінберга. У боротьбі Карша зі Шербінським судді признали перемогу Шербінському, тому, що Карш боровся брутально, аживаючи недозволених хватів. Мури Реджінальд Сікі поборов дуже хутко (в 3-й мін.) дуже сильного Бартніка. Цікавого була боротьба Стібора зі Шнайдером. Стібор добувся двічі з небезпечного „подвійного нельсона“ і поклав Шнайдера в 16-й хвилині. Штекер нахилився супроти Петровица майже виключно в оборонній позиції. Частинна публіки явно вороже вигукувала проти Петровица, дарма, що він бореться зовсім коректно, не аживаючи ніяких недозволених хватів.

Еміграційні справи.

Що чекає нашого емігранта в Еспіріто Санто?

В „Українськїм Хліборобі“, тижневику Українського Союзу в Бразилії, читаємо в 24. числі:

„В році 1925 бразилійські часописи оголосили, що уряд штату Еспіріто Санто даром роздає хліборобам землю, емігрантам чи своїм, аби тільки засилити пустирі, що надаються до хліборобства. Для емігрантів давалася земля під умовиною, щоб чужоземець жив у Бразилії не менше, як 5 літ.

Кого замання уряд Еспіріто Санто на свої пуші, ми того не знаємо; аж ось довідуємося, що „Польське Товариство Колонізаційне“ у Варшаві дістало від бразилійського уряду концесію на колонізацію стану Еспіріто Санто.

Перед мною великанська книжка на 988 сторінок: усі стани Бразилії, як на долоні. Починаючи від крайної піяночі аж до самого доду, себто кінчаючи на Ріо Гранде до Суль, все гарно описано, що тільки торкається хліборобської справи. Землі і їхня якість, підсоння, дощі, цінк на землю, заробітки, урожаї, однієї словом: все! Книжка урядова, видана міністерством хліборобства. Є в ній, розуміється, й Еспіріто Санто. Уважно перечитую, бо цеж має бути після амазонських спроб новий рай для українців а Галичини й Волині.

Еспіріто Санто діляться на дві частини, котрі дуже ріжняться одна від другої; смуга землі, що приткає до Атлантичного Океану і друга, далеко більша частина, що йде в середину краю. Про першу урядовий звіт каже: „Степи, які заливає вода“. А до того додає трохи подібне до нашого національного: якби, „Якби то азатися та покопати канали; якби то осушити той великанський простір; якби там розвести культурні господарства; якби там наплотити худоби“ і т. д. — ціла купа побожних бажань.

Отже тягар господарського добробуту полягає на другій частині, на горах. Про самі гори пише звіт, що вони є ніщо інше, як голі скелі, або в малій частині покриті землею, на котрій ростинність дуже вбога. Головна сила родючої землі — це долини між горами, куди міліонами літ вода зносила родючу землю і де, можна сказати, урожаї забезпечені на завсіди.

Управляють там цукрову тростину, каву, какао і мандіоку. Все те добре оплачується, бо Еспіріто Санто сусідує зі станом Ріо де Жанейро, а значить: і зі столицею краю. Але! Ось урядова статистика добутого цукру: в р. 1915 — 2.430.967 кілограмів, у 1916 р. — 442.639 кг., у 1917 р. — 90.541 кг., у 1918 р. 112.222 кг., у 1919 р. — 119.706 кг. З цієї статистики видно, що була якась причина, яка примусила продукцію піти аж так на дозину. Ми ту причину побачимо далі. А тепер перейдім до кави.

Статистики кави, такої, як цукру, звіт не подає; каже тільки, що пересічно добувається там від 42 до 50 міліонів кг. кави. А причина такого малого збору он яка: кавове деревце нападла якась хвороба, котра вже знищила великанські плянтації і привела до руїни численні родини. Хворобу називають „малъ де аракава“, а пишуть вона каву в той спосіб, що на дереві по'являються плями, лисця скоро жовтіє, опадає без сил і деревцита за короткий час гинуть. Поза цією, такби сказати, головною хворобою є багато побічних, котрі цілком відлучили бразиліян від управи кави. Хто ще її тримається, те колючі італійці і німці.

Не менший клопіт мають хлібороби з уривою какао, бо — поза мурав'ями і якимись кошками — какаові дерева обсидає т. зв. „герва до пасарінго“, правдива язва бразилійської землі. Це рослина, що дає агідки, які лакомо їдять пташки і розносять зернятка на інші дерева. Десь, як одно зернятко вчепиться поміж гілками: дерево скоро згниє, бо та рослина сильно розростається і смокче з дерева соки, забиваючи його в короткому часі.

КІНОТЕАТР „СТИЛЕВІЙ“

вул. Шашкевича ч. 5.
Початок в год 3. попол.

НА ВІДКРИТТЯ НОВОГО СЕЗОНУ могутча прем'єра ПОРАЗ
ПЕРШІЙ у Львові, славна суперфільма під заголовком
„ЖІНКА БЕЗ НАЗВИЩА“ в год. ролях геніальні автори: Elka
Brink, Jack Trevor і Georg Aleksander. Крім того добірне доповнення
програми. — В будні дні цини всіх місць на першій сесіє 50 сот. і 1 зол.
Слідуюча програма — могутча грама з Іго Симоном. — 665

Загальний огляд господарського життя дає невеселу картину. Причина тому дуже проста: нездорове підсоння. Пише урядовий звіт, що хлібороби тікають, як тільки можуть, до міст. Гонять їх страшна тропічна пропасниця, яка в Парані за короткий час знищила велику колонізацію на Ріо до Байле в 1926 р. Пропасниця є два роди: одна вбиває людину за кілька днів, а друга подібна до того сердечного чека, що відав свою жінку: „Не бійся, Маринко, я тебе буду помаленько різати“. Цю пропасницю розносять маленькі хробачки, котрі по всій тропічній частині Бразилії водяться у вогких місцях. Досить там пройти босою ногою, а вони націпаються до п'яти і скоро зникають під шкірою. Подорожують попід верхом, поки не дістануться до жовудка або до кишок. А тоді вже і смерть повільна, але впевнена і певна. Хробачки розплоджуються в незміримій кількості і висмоктують з людини всю кров.

В Еспіріто Санто пропасниця — це звичайна річ. Всі, кого напала одна з тих страшних хворіб, стараються втікати до міст, де можна знайти якусь поміч, зі шкодою для хліборобства, як каже урядовий звіт.

Вище було згадано, що каву плекають ще італійці і німці, одинокі чужоземці, що хлібороблять в Еспіріто Санто. Треба знати, що це дві нації, які завжди тягнуть земляків за собою туди, де їм добре. І коли вони не лакомляться на безплатні землі, що роздає уряд і не запрошують туди своїх земляків, то мабуть мають до того якусь підставу“.

Передруковуємо цю статтю, щоб перестерігти наших людей, які шукають землі, перед вивезенням їх до Еспіріто Санто.

На організаційному фронті.

3 діяльності Народної Організації Українців м. Львова.

Дня 28. вересня ц. р. в 6-й год. вечором відбулося перше поферіальне засідання Осередньої Старшини Народної Організації Українців м. Львова при участі майже повного складу членів Старшини. Після відчитання протоколу з попереднього засідання секретар Н. О. Вол. Баран зложив звіт з діяльності Народної Організації за останній час. З цих справ заслуговують на увагу заходи Народної Організації в напрямі заснування Народних Організацій по наших більших містах, яку то працю започатковано, а також продовжування органу Н. О. „Львівські Вісти“ в змінній формі, а саме у формі дарових листочок. У справі українського представництва в Міській Шкільній Раді у Львові рішено переслати відповідний меморіал до міністерства освіти і до міністерства внутрішніх справ. Після звіту отворено над ним дискусію. В оживленій дискусії забирали голос майже всі члени Осередньої Старшини Нар. Організації, будьто аказуючи на середники до дальшої праці, будьто намічуючи нові ділянки праці.

По дискусії забрав голос голова Нар. Орг. п. Амброз Березовський, подаючи присутнім на черк наміченої на найближчий час праці в напрямі організаційним, політичним, культурно-освітнім, господарським і суспільної опіки. Погалди голови Народної Організації п. А. Березовського найшли зрозумілий відгук серед членів Осередньої Старшини, які вповні одобрили цей план.

НОВИНКИ

— **Білий хліб заборонений.** Магістрат пригадує, що економічний комітет Ради Міністрів піддержав заборону перемелювати жито на крахмальну муку шіж 70 проц. Хто не може їсти такого хліба, а пропадає за білою булкою, нехай ходять до цукорні.

— **Львівська хроніка.** 8 місяців в'язниці дістав львівський візник Подоба, якому було не вподобити те, що його старша дама серія, квітничарка Лешкевичева приставала до нього настирливо на вулиці після 8 літ роману, коли він мав її досить. Підчас одної такої сцени, коли вона за азякою кинула в нього бараболю, він стріляв до неї з револьверу і влучив її в груди та руку. Над примхами кохання може тепер думати довгих 8 місяців. — 50 зол. за два мідиані перстені заплавила мешканець Луцька Ян Найберт якимсь двом вуличним ошуканцям, які переконали його, що купує дешево золото.

— **3 сільських трагедій.** Селянку Теклю Кіт, про яку душегубство повідомляли ми в останньому числі, звільнили від вини й кари. 15 звіль-

ків і її донька зізнали в її користь, заперечуючи, буцім-то вона мала роман зі зятем. Підозріння її мужа були плодом його уяви. Кіт убиваючи мужа, виступала у власній обороні, несприятно. — Трьох парубків з околиці Жовкви відповідало перед судом за спільне вбивство четвертого. Головний убийник Гадада дістав 2 роки, другий помічник Ф. Гузар 6 місяців, а третій спільник Горбай півтора місяця.

— **Хосенна наука для абітурієнтів.** Вже десяти рік є при нашій Торговельній Школі у Львові, вул. Корняків 1., **однорічний торговельний курс для абітурієнтів(ток)** середніх шкіл. План навчання на тому курсі є такий самий, як на всіх інших абітурієнтських курсах, з тим додатком, що на нашому подається ще наука теорії, історії та організації кооперації. Тому цей курс має велике значіння для абітурієнтів наших гімназій. Тим, що не думають або не можуть кінчити університету, покінчення курсу дає першенство на працю в наших кооперативних установах, бо так вирішили наші кооперативні центральні тому, що наш курс найкраще до тої праці підготовлює. Однак наука, подавана на тому курсі, є взагалі дуже потрібна для будучих громадян, що попри своє друге звиння бажають працювати на господарському полі для народу, бо вона готує їх до тої праці. Тому подібні курси у наших сусідів є переповнені правниками, а навіть філософами. — **Кооператор.**

— **Квітки з педагогічної ниви.** Пишуть нам: Сокальська державна гімназія, яка по думці тих, що в головній мірі причинилися до її оснування (о. мітрат Левницький), мала мати рівнорядні відділи українські і польські, поставила собі від кількох літ за мету довести до того, щоби в ній не було ніодного ученика українця. В найнижчих класах можна наших учеників почислити на пальцях. У першій класі є їх всього 4, хоча до іспиту зголосилося 18. На науку української мови як предмету надобовязкового дібрані якнайбільше недогідні години, а саме вчать її від год. 7—8 рано, або від 1—2 пополудні. На Шевченківському концерті, уладжуванім учениками, не вільно виголошувати відчиту в українській мові, лише в польській. Таку умову як дозвіл на концерт ставить директор гімназії Пшиправа. Вкінці дійшло до ось чого: Дня 26. вересня почав ученик після науки молитися по українськи. Учитель Войтасевич, накинувся на ученика з криком „тутай польське гімназіюм і моdlіць сен вольно тільки по польську“ і зажавав на будуче молитися по українськи. Як ставиться до цього Кураторія? — **Один з батьків.**

— **Пожежа читальні.** Пишуть нам: Після війни пробудилося життя в містечку Стоянові. Свідоміші міщани заложили читальню „Просвіти“ та власними силами без посторонньої помічі протягом шість літ побудували свій дім. Шойно цього року викінчили остаточно дім та перенесли до нього і кооперативну крамницю. Дня 25. вересня в темний вечір з невідомих причин постав огонь у домі та знищив його зовсім. Згорів увесь дім разом з бібліотекою і обстановкою. При тому згоріла і крамниця з усіми товарами і канцелярією. Уратувати не удалось нічого. Шкода 40.000 золотих. Тому, щоби не повстала зневіра і неохота до дальшої праці, виділ читальні звертається до всіх читалень „Просвіти“, всіх кооператив та інституцій у краю прийти погорілим в такім прикрім положенні з допомогою добровільними датками на будову нового дому. Жертви слати на адресу: Виділ читальні „Просвіта“ в Стоянові.

— **Література і інтерес.** Польський письменник гуморист Корнель Макушинський найшов собі в останніх місяцях найкращу тему, яку міг знайти за весь час своєї літературної праці. Він робив у своїх фейлетонах пропаганду для виставки в Познані. За це тепер міська рада Познаня признала йому досмертну пенсію по 500 зол. місячно.

— **Ріжні вістки.** Є вже в Європі країна, що здійснює повне роззброєння без допомоги Ліги Націй і пакту Кельога: це Данія. Її військоове міністерство внесло в парламент проект, щоби перетворити всю армію й флоту в звичайну прикордонну сторожу не більшу як на кілька тисяч; військової служби не треба. — Турецька влада продовжила дозвіл на побут Троцькому в Туреччині ще на 6 місяців. — Кемаль Паша має намір змінити назву „Ангора“ на „Антара“, що є назвою історичною. — Грецький уряд замовив в одній італійській фірмі контрторпедівку обомом 1450 тон. — Варшавське міністерство внутрішніх справ мало доходів з паспортів за минулий рік 2 міль. зол., стільки-ж що й попереднього. — Німецька статистика стверджує, що за один рік 1927 скількість міліонів зросла

Заява.

Дійшло до мого відома, що якесь індивідуум з конкурентної зависти разом зі своїми нагальцями розгосудує, що бл. пам. Д-р Ульявський помер наслідком дентистичної операції, переведеної в моїм заведенні. Родичі Покійного ствердили, що помер він на запалення легних.

Я від себе заявляю, що бл. п. Д-р Ульявський ніколи не був націнтом мого заведення.

Заведення жос тішитьсь великим довірям найповажніших громадян української суспільности, а згадом людей, що хотять мені шкодити, звернусь на дорогу судову.

Дентист Я КІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17.

657

Заява.

Отрим заявлено, що бл. пам. наш син Д-р Михайло Ульявський, професор середніх шкіл, що помер у Львові дня 27. вересня ц. р. на запалення легних, ніколи не був націнтом Заведення Дентистичного п. Якова Насса у Львові, вул. Сикстуська ч. 17.

Ульявський Омелян
Ульявський Альдона
Родичі.

657 а

на 130 осіб більше; у Німеччині є тепер 2465 міліонерів, що мають разом майже 6 міліардів марок. — У Ленінградським районі має бути 260.000 голодних дітей. — Фашистська преса подає статистику фашистських організацій поза Італією, а затверджених урядом: є їх 583 з 125.000 членами.

— **Жіночі здобутки.** Міністерство справедливости у Варшаві затвердило першу жінку на становищі судді при городським суді у відділі опіки малолітніх злочинців. Є нею Ванда Грабінська.

— **3 журналіста черцем.** Римський журналіст Джіованні Лібрі, юрист, постригся в черці і став бенедиктином у монастирі в Монте Касіно. Він утомився гомоном великоміського життя; хоче духово відпочити.

— **Хитрощі „композитора“.** Данія має свій скандал. Найбільше популярний у Скандинавії композитор від пісеньок, виспівуваних по кабаре-тах у театральних ревіях, каварнях і грамофонах, Генрі Каральсен, дійшов до популярности і маєтку чужим коштом. Більшість його композицій крадена від чужинців або куплена від мало відомих початкуючих музик, що продавали йому свої твори на власність, а він пускав їх під власною фірмою. У кількох випадках він придумував прізвища славних неіснуючих чужинних композиторів, щоби прикрити ними власні твори. Один із пісенькових козирів, що мав велику популярність по кабаре-тах був складений одним молодим органістом з Копенгагена.

— **Обезпечення від усього.** Є в Лондоні товариство обезпечень „Льойд“, яке приймає обезпечення на всі можливі неприємні випадки, що можуть трапитись людині. Тисячі поліс приходить туди щодня з остраху перед операцією сліпої книжки; десятки тисяч діечат обезпечує себе перед стародівочством; землевласники обезпечують себе не тільки від граду й негоди, але деякі... від землетрусу. Артисти й письменники обезпечують свій талант. Один горло, другий ноги, третій навіть на випадок невдачі своїх дальших творів. Одна танцюристка, що показує свої сніжніобілі ніжки обезпечила себе на випадок... мозолів на пальцях. Кілька місяців тому один урядовець у Лондоні дістав велику премію, обезпечивши себе перед „трійняками“ своєї жінки. А в нас? Правда, що нема в нас ще товариств, які обезпечували би людей від ріжних нещасливих випадків, а навіть химерних передбачень. Досі маємо лише обезпечення на випадок смерті й „пережиття“, вогню й злодійства. Та ось свій приклад: складають люди шість літ гроші на будову читальні і ніхто не подумав обезпечити її від огню. За одну ніч уся праця і всі зібрані гроші пропали.

— **Марігуана.** Затайте собі це слово. Може завтра стане вже таксамо як „джозбенд“ або „танго“. Це назва рослини. Квітне вона в Індії. Та це й назва моди. Починає вона квітнути в Берліні. Є там ротайний підземельний льовалє з такою назвою. Його представники збирають на вулиці аручно по кілька осіб і везуть їх ріжними потайниками до цього нового захисту забуття. На його порозі вітає всіх панок у фраку, а відтак індійська дівчина. Кімната у „східному стилі“. Килими, канапи, подушки. Гості курять або пють марігуану. Це новий п'яний середник. Нє такий шкідливий як кокаїна, але сильніший, не така прикрый як морфій, а дає кращі мрії. Можна з нього скрутити папіроску або вкнцти його до чаю. За 20 марок попадається в став блаженности; повне забуття всіх клопотів. Ногі тягнуть, руки падають безспільно, перед очима починають кружляти предмети як на футуристичній виставі. Гість спить як колода і має вражіння, що проспав цілу лобу, а це було лише пів години. Відтак має біль у голові і в шлунку і нічого не тямить. Лишаються сірі сподини чаруючих кантин. Люди, що хотять пригосомити

В друкарні Видавничої Спілки „Діло”. Львів. Вихід з. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передплату
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5.00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 к. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії
7.50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ“

Чесна обслуга, відновлена обстановка. — Щодня Концерт. — Ціни дешеві. 555 3—5

відкрита з днем 14. вересня під новою,
солідною фаховою управою — пригаду-
ється всім гостям, що приїждять у Львів і самим
Львовцям. УПРАВА.

Черговий більшовицький скандал.

Львів, 8. жовтня 1929.

Перед кількома днями були на сторінках „Діла“ вісти про несамовітні події в будинку більшовицької амбасаді в Парижі. Нині подаємо на іншому місці, в кореспонденції з Парижа, опис цих подій та інформації про їх „героя“, радника Більшовицької амбасаді в Парижі Бесідовського.

Ці нечувані в історії світової дипломатії та найвищій мірі скандальні події, що незвичайно яскраво характеризують всю природу більшовицького державного режиму, що як не мож краче змалюють методи й засоби комуністичного правління, є до тої міри характеристичні і в такій мірі повчальні, що попри них мовчки перейти не можна. Зокрема ми не можемо мовчати перед тим, що під таким комуністичним режимом і при таких засобах правління приходиться жити поверх 30-ти мільонам українського народу.

Вертуючи до самих париських подій, дозволимо собі почати їх оцінку одним питанням: чи можна собі подумати таку німецьку, французьку, англійську, японську чи яку хочете амбасаду, до якої приїждив би агент політичної поліції з державного центру і тероризував би свого високо-соціального достойника, який в даному випадку репрезентує велику державу, до тої міри, що цей перед терором тікає та кличе чуужу поліцію на поміч? Чи можливе це в іншій ніж більшовицька — дипломатії? Бесідовський в даному випадку був переходною головою амбасаді, але не вважаючи на те, чекіст Ройзенман перевів у нього ревізію під загрозою смерті, не чекаючи навіть приїзду Довгалевського, що як фактичний голова і господар амбасаді повинен би перший прийняти підчиненого собі урядника до відповідальності і без дозволу якого, адалось би, не міг мати права до справ амбасаді урядовець міністерства внутр. справ з Москви. Та в більшовицькій інструкції є найвищою інстанцією. Він може без перешкод ліквідувати когось, навіть найвідповідальнішу особу, коли вона невіддільна для Москви. Там було в Троцьким і іншими. Чому ж це не могло статись з Бесідовським, дарма, що мав за собою вже поважний дипломатичний стаж, ну, і мусів користуватися довірою Москви, коли вона його так довго толерувала в своїй дипломатичній службі. Він же був комуністом.

З другої сторони вчинок Бесідовського, комуніста, обаяюмленого з усіма засобами більшовицької політики, зокрема з усіма методами боротьби чекі з протівниками теперішньої системи правління в СРСР, пагально доводить, на які муки й страхотні нарікання жертви чекі. Комуніст Бесідовський налякався до тої міри перспективи потрапити в руки московських чекістів, що волевільно на скандал, волевільно зірвати в дипломатичною більшовицькою кар'єрою, волевільно зрештитувати раз на все а повороту до СРСР ніж їхати до Москви на „чекістський суд“. У розмові з представником газети „Тай“ Бесідовський сказав: „П. Ройзенман приїхав до Парижа в домашньому, щоб я їхав до Москви на суд партії. Та я не з тих, яких можна покусити в льохах. Я знаю, що відмовившись від послуху, я розбив свою кар'єру. Та я зробив величезний вчинок, необхідний для СРСР і для революції, яких не можна понижувати навіть перед Китаєм при допомозі режиму рабства і глузоті“.

Ця ця скандальна історія сталася в Парижі годі коли в Лондоні закінчилися переговори Довгалевського з Гендерсоном, і зробила в Англії „якнайкраще враження“.

Але не в тім річ, яке враження зробила вона на уряд Меллональда, чи на англійську або французьку опінію. Річ у тім, що несамовітна історія з Більшовицької амбасаді в Парижі кидає зайний раз яркий жмут світла на ті страшні відносини, в яких опинився український народ, в яких доводиться працювати українським національно-визвольним робітникам і взагалі всім національ-

ним діячам у Радянській Україні. Терор і насильство комуністичної диктатури завить їх невинним тягарем, пагрозою Соловон чи смерті в льохах чекі змисає над ними немов меч Дамокла, доміть їх волю, викривлює всю їхню творчу працю, робить їх невольниками та автоматами. Численні, бо багатотисячні ряди українських національних робітників не мають змоги тікати до чужих готелів, щоб оминати насильства чекістів, не мають сили, щоб цьому насильству протиставитися і тому змушені переживати страшну духову трагедію конфлікту між вимогами свого „незалежного „я“ та неможливими вимогами комуністичної диктатури. Якщо хочуть зберегти свою фізичну екзистенцію, не сміють свобідно висловлюватися, ні свобідно проявляти свою творчу енергію.

Всі ті безчисленні факти комуністичного насильства над українським населенням все одно не мають ніякого впливу на тих галицьких т. ав. „радянськостів“, що вихваляють більшовицький режим на Україні, що вважають його „спасенням“ для українського народу, і що вмовляють в наше

Чи Ви сповнили свій обов'язок і забезпечили свої будинки в 1/3 часті в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Ще ні? Зробіть це негайно, бо 31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповіджень в ПЗУВ. на 1930 р.

громадянство являю брехню про „незалежність“ та „суверенність“ УСРР, яку вони так і зуть українською державою. Тоді коли український комуніст Бесідовський тікав через плоти від чекіста, щоб спасти життя, то вони, що є тільки „радянськостями“, хочуть в той-же час загнати всю українську галицьку громаду в руки чекістів та підготувати для них вже давно невдалий кривавий пир. Та перше повинні ці проповідники „радянськості“ самі бодай покушати чекістських благодатей, а потім уже займатися пропагандою більшовицької філософії. Доки цього не зроблять, доки будуть тільки сліпим, безвольним апаратом ворогів українського національного визволення.

Небувала драма в більшовицькій амбасаді в Парижі.

Під загрозою смерті заступник амбасадора і „представник Рад. України“ Бесідовський втікає з амбасаді. — Жінка і син заложниками. — Інтервенція поліції.

Париж, 3. жовтня 1929.

Сьогоднішня „Ля Ліберте“, вечірній щоденник, якого нинішні видання тільки що появилася, антидатоване 4-им жовтня, принесла на першій сторінці безмірно сенсаційні відомості про драматичну, майже трагічну пригоду першого радника тутешньої радянської амбасаді Бесідовського. Зайди тут передамо відомості французької газети, наведемо кілька звісток про особу їх „героя“, а це тому, що особа близько звязана з українськими справами.

П. Бесідовський був раніше радником радянської амбасаді в Японії, потім у Варшаві. З Варшави він перейшов до тутешньої амбасаді при вул. Гренель, як перший радник і тим самим заступник амбасадора. Амбасадор Довгалевський перебуває тепер у Лондоні, на переговорах з Гендерсоном, а в його відсутності виконував уряд радянського посла Бесідовський.

Для українського загалу п. Бесідовський цікавий тим, що він був ще й офіційним представником харківського уряду як супроти радянського посольства, так і — офіційно — супроти Франції. Ті, що його знали, впевняють, що він, родом з України і український горожанин, знаменито говорить по українськи та й надсподівано добре — як на більшовицького урядовця — визнається в цілості українських справ з одного й другого боку кордону. Впевняють також, що не від кого іншого, як саме від нього були безпосередньо залежні тутешні видавництва, від кількох місяців закриті „Українські Вісті“ і „Ukraine Nouvelle“, на які — мовляв — косим оком дивилася в Москва і її представник Довгалевський. Оповідання між іншим, що останній, очевидно не без приказу з Москви, кілька разів у минулому році домагався перепинення цих видавництв, які бучим-то були „національні“ тай „каламутливі добросусідські взаємини“ Радянського Союзу з Річипосполитою; кажуть навіть, що він уже давно приказав був закрити ці дві газети — проти приказу цього запротестував, мовляв, Бесідовський, котрий і телеграфічно переслав свій протест у Харків; на протест цей наспіза, кажуть, вміть телеграфічна відповідь голови харківського уряду — з приказом далі видавати оба українські органи...

Таке оповідають люди, які вважаються втаємниченими в радянські містери. Чи воно правда, годі провірити, особливо випадковому дописувачеві. Так само й годі провірити, що також і українська політика Бесідовського

спричинила духовий розрив його з Москвою та й вплинула на події, які — наче в американській кримінальній фільмі — проминулася вчора при вулиці Гренель.

Ось що читаємо про них у „Ліберте“:

Особлива і з багатьох поглядів таємнича драма відігралася вчора в секретних кімнатах радянської амбасаді.

Загрожений смертю, сам і з родиною, з руки висланця Чехи, перший радник амбасаді, п. Бесідовський зумів втекти, перелазячи мури двох сусідніх власностей; потім він пішов прохати допомоги і рятунку в поліції.

Наслідком інтервенції п. Бенуа, директора судової поліції допущеного тільки до помешкання сторожі амбасаді, звільнено також, після довгих переговорів, жінку й сина п. Бесідовського, яких в амбасаді придержувано як заложників. На цьому роля французької поліції мусіла обмежитися, а інтервенція її була можлива єдино тільки наслідком виразного домагання першого радника амбасаді, який у відсутності п. Довгалевського виконував уряд амбасадора.

З огляду на привілей екстериторіальності не може бути ніякого слідства про точні обставини цієї драми. А персонал амбасаді не виявляє найменшої схильності дати швидке й повне пояснення.

В комісаріаті дільниці „Томи Аквінського“, куди п. Бесідовський насамперед подався, він розповів ось що:

„Від якогось часу був я в ріжниці поглядів з урядом у Москві, зосібна що-до політики супроти селян, яким не платять належної ціни за збіжжя.

„Наслідком цієї незгоди і саме в хвили, коли я збирався вийти з родиною на ферії, п. Ройзенман, член центрального комітету партії і Чехи, висланий з Москви, приїхав до амбасаді і завізав мене перед себе, в свою кімнату.

„Вияздалася між нами жива перепалка, наслідком якої п. Ройзенман видав мені приказ безпробовно поїхати в Москву, щоб там з'ясувати мою повелінку. Справедливо занепокоєний, я відмовився. Я асирнувся в своє помешкання, яке я в амбасаді зймав з жінкою і сином; спалакувавши клунки, я рішився з місця покинути амбасаду.

„Я хотів саме перейти браму, коли два сторожі перегородили мій вихід, заявляючи, що збіють мене на місці, якщо тільки рушусь, тай приказали мені безпробовно вернути до моєї кімнати.

„Розуміючи, що моє життя справді загрожено, я адав, що буцім-то вертаюся; однак замість вернутися до помешкання, я бігцем промчав через город, андрапався на муровану огорожу, високу кілька метрів, і впав на подвір'я сусідньої камениці. На жаль, камениця не була замешкана і ніхто не міг прийти мені в підмогу і мене висвободити.

„З трудом розпочався знов дерти на мур невідомої власності і цим разом апа в каменицю замешкану, при вул. Гренель ч. 83.

„Я розповів сторожеві в чому річ, і він пішов зі мною до квартального комісаріату поліції, звідки зараз зателефоновано до префектури. Невдовзі потім я з поліціантами вернувся в амбасаду.

„Однак що-йно тільки після довгих перемов зі сторожами, поліціантам вдалося вимогти на них випущення на волю моєї жінки і мого сина.

„Тепер надіюся відпочити після всіх цих зворушень. Про свою політичну діяльність рішусь потім. На всякий спосіб до Москви не поїду“.

„Ліберте“ подає в тому самому числі велику фотографію місця драми, розмову свого співробітника зі сторожем-визволителем, повідомлення з нещасливої спроби другого співробітника інтерв'ювати про скандал урядовців амбасад тай закінчує свою довгу репортажу заявою п. Бесідовського, з якої виходить оригінальний висновок, що в даному моменті екстериторіальність радянської амбасад перенеслася на той готель, в який перенісся п. Бесідовський — формально досі виконуючий уряд амбасадора...

Справа — заява річ додавати — викликає в Парижі величезну сенсацію. Маса цікавих гиснується під радянську амбасад (з російською і французькою і ніякою іншою анвіською!). Поліція очевидно зберігає лад.

Найновіші вісти, що наспіли з Парижа і Москви, пишуть, що Бесідовського звільнено з посади в більшовицькій амбасаді в Парижі. Радянський Комісаріат закорд. справ звернувся до французького закордонного уряду з домаганням, щоб Бесідовського вичеркнути зі списку дипломатів. Ройзенмана арештувала французька поліція. Довгалецький дістав наказ вернутися до Парижа і зліквідувати історію.

Більшовики пускають уже вісти, що Бесідовський поповнив якісь надужиття і що ціла пригода з чекістом не мала політичного з кримінальний підклад. Та ці більшовицькі інформації не роблять на нікого ніякого враження.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Вражіння з Англії.

Преса. — Видавничий рух. — Славянська пропаганда. Що цікавить англійців? — Банки, гумор, знайомості.

Часописи тут великавських розмірів і дуже поширені: наприклад консервативним є „Дейлі Мейл“, що виходить у більш як три мільйони примірниках. Найповажніший часопис „Таймс“ (консервативний) досягає тільки до двісті тисяч примірників. Ліберальним органом є „Дейлі Кроувік“, а робітничим „Дейлі Геральд“, який у самім Лондоні мабуть не дуже поширений. Часописи містять щоденні рецензії на нові появи книжарського ринку і симпатичні актуальні ілюстрації. Найбільшим недільним органом (дешевий в педію не виходять) є „Сандей Таймс“ і „Обсервер“, які містять багато цікавого матеріалу, в тім численні рецензії на нові твори, часто підписані вважаними письменниками, як Венет, Сквээр, Гулд, Ратер, Прістлі і інші.

Між тижневиками найбільш знані чужинцям „Таймс Уіклі“ (політичний), „Таймс Літерері Саллемент“, (що подає всі появи книжарського ринку і численні рецензії), „Панч“ (гумористичний), „Сатердей Рівю“, „Ді Скулмастер“, G. K. Chesterton's Weekly і велике число фахових. Двогвижневиком є „Ді Фортнайтлі Рівю“. З місячників мав я нагоду переглядати: „Контемперері Рівю“ (ліберальний), „Рівю оф Рівю“, орган Стіда. Оригінальне в цьому отримання частини політичної, рецензійної і ілюстраційної і то передруку цікавих гумористичних ілюстрацій англійських, німецьких, американських, французьких, еспанських та італійських. Мав я нагоду також читати „Неш'с Інгліш Стадіс“ і „Славонік Рівю“, який виходить чвертьрічно. Поза тим ще є великанське число різних журналів фахових і популярних. Часописи і журнали в Англії дуже дешеві: нпр. число „Таймса“ коштує 36 сотиків.

Перед виборами на Закарпатті.

Замішання серед партій.

Недавно в спеціальній кореспонденції із Закарпаття було з'ясоване у нас партійне розбиття і замішання в партійних верхах. Хоч вибори вже за плечима, хоч усього 20 днів діють нас від дня виборів, то цей стан замішання і неспокій триває даліше.

Ужгородська „Свобода“ з 3. ц. м. подає тільки, що будуть більші зміни серед кандидатів на посади, бо — мовляв — партії не є вдоволені своїми 6. посланцями. „Свобода“ з натиском підкреслює, що дотеперішній посол християнсько-народної партії о. А. Волошин, даліше кандидувавши на першому місці, бо — мовляв — до нього не лише партія відноситься „з повним довірою і найбільшою одушевленістю“, але він „має всілякі, навіть і на нашом Земском Уряді, найбільшого авторитету“. Аграри не є вдоволені Штефаном і Краліком, і замість них будуть кандидувати коршмар Ширецький і чеський секретар партії Зап.

Куртаківці хотять створити спільний „руський фронт“ з „Русским союзом“ (філія крамаржівців) і трудовиками („гагатківцями“). Цю концепцію підтримує губернатор д-р Бескид.

Комуністи, які були досі найсильніші, в останньому часі ослабли. По вісткам „Свободи“ з комуністичної партії виступив дотеперішній провідник д-р Осип Гатів з огляду на те, що в партії взяли верх найкрайніші елементи. Їх не найбільша сенсація на Закарпатті. Серед малярів теж не гаразд. Дотеперішній малярський посол д-р Корлат не буде кандидувати. За його місце йде боротьба між Гоккі, Епереші, Вазарі і Санто.

„Свобода“ спростовує теж вістку про перехід секретаря христ.-народної партії Михайла Глебана до аграріїв. Він не покинув партії, тільки — як сам заявляє — уступив із секретарства.

З виборчих відомостей, поміщених в останній „Свободі“ конкретно довідуємося тільки, що о. А. Волошин кандидує даліше, себто: що до кандидування не допущено д-ра Михайла Брацка.

Замах на ром. міністра вн. справ.

До румунського міністра вн. справ Вайди Воеводи, що був в авті перед будинком мін-ства, вистріляв із револьвера якийсь чоловік, що зачався був біля мін-ства. Куля пробила шибку автомобіля, але не зранила нікого. Арештований справник замаху сказав, що називається Гольденберг, має 20 літ, є торг. помічником, а від 3 місяців не має праці. Ствердив, що він був у взаєминах із букарештєвськими комуністами.

але й почта для чужинця коштує 36 сот. — зв'язи дорожнеча.

Рух видавничий у Лондоні незвичайно великий. Таких великих книгарень і антикварень мабуть нема ніде; повно їх передовсім на „Черінг Кросс Роуд“. Найбільша з них є Фойлсес. Іншою найбільшою в Лондоні є „Таймс Бук Клаб“. По антикварнях можна дістати дуже цінні твори і то по дуже низьких цінах: нерідко у одній п'ятій первісної вартості. Звичайна знижка ціни книжки через половину й то книжок часто зовсім неуживаних, або уживаних, але в культурній стані. Приміром П. Жана „Психологічне лічення“, або Льюїса „Чому я вірю в безсмертність душі“ — оба твори видані в 1925 р. в продажі в половині первісної ціни, отже твори авторів світової слави, які зовсім не потребують боятися, що наклад не розійдеться, чи есентуально дбати за популярність.

Велика кількість книжок виложена в отвертих шафах, назовні склепу. Власник переконаний, що покупець вибере книжку і сам оголоситься, щоб за неї заплатити. Мені приходило на гадку, чому у нас не шириться книжки зниженою ціною: тоді не требаб чекати кільканих літ на випродаж першого видання творів В. Стефаніка; поминаю те, що в нас вибір обмежений і цінах творів мало. У Лондоні правдива повинь книжок і видавничів і це все відлупає, і треба знати, що англійське перентовані підприємства не веде: в видавництвах також ні!

Спитає хто, а чому оплачується англійцями переклад славянського твору, поминаючи російські твори, між якими повісті займають признане місце в цілому світу. Славяни самі оплачують видавництва, так, що англійці не потребують боятися, чи твір піде, чи ні. Поза російськими творами в перекладі найбільш стрічав я перекладених польських і то по антикварнях, що очевидно уможливило поширення книжки.

Від скінчення війни появилася багато інформаційної літератури про Польщу. З російських учених найбільш знаний тепер в Англії є князь Міпський, професор російської літератури в льон-

Перед генеральним розрахунком.

(3 голосів польської преси.)

Ситуація в Польщі дуже невизначна і напружена. Відважна сподіваний речинець остаточно-го розрахунку — по всім признакам — зближується до свого драматичного вирішення. Вже вчора подали ми за „Роботником“ всякі можливості, які з'являються в зв'язку з недалекою сесією союму.

Довкола недалекого розрахунку кружляють найрізноманітніші поголоски і комбінації. Згідно з інформаціями „Іл. Кур. Подзвоня-ого“ наступ соймової опозиції на уряд мав би відбутися так:

„Ухвалення недовіри др.-ові Світальському та його кабінетові потягне за собою димісію уряду. Колиб новий кабінет, іменованний президентом, був новим виданням попереднього, наступило би нове висловлення недовіри, а колиб президент утретє іменував такий кабінет, тоді сойм більшістю 3/5 мав би встановити, що президент своєю поведінкою зломив конституцію. На випадок обвинувачення не міг би він есповівати свого уряду, а тоді на арену ввійшов би конституційно передбачений маршалок союму Дашинський, який створив би парламентарний кабінет під проводом ППС. Творці плану думають, що з негачії найдуть більшість союму, частинно при допомозі своєї співпраці з центром, а частинно шляхом використання позицій народо-демократії і національних меншостей, які всі піднесуті руку, коли йде про боротьбу з урядом“.

Полковниківський „Глос Права“, в статті „Перестерігаймо“ підтверджує, що такі поголоски ходять і такі плани робляться.

„Маємо до диспозиції — пише він — кілька літерів лівої опозиції, в яких плутається думка про втягнення особи президента республіки до політичної гри“.

Таку думку мав впливати пос. Недзедковський перед журналістами на раві в німецькому посольстві.

„Коли поставимо поруч із тим факт зперед кількох тижнів, а саме несмачну операцію з листом, підписаним сен. Б. Лімановським, до п. президента республіки, який то лист без сумніву був спробою втягнути особу президента республіки до політичної боротьби і обіймав виразне намагання вразити його (ухибиє му) — мусимо дійти до переконання, що правдою може бути те, а що нам не хотілось би вірити, себто свого роду початки невідомщини, які тим разом ідуть з лівої сторони“.

Краківський „Час“ зупиняючись над цими поголосками і близьким розрахунком, підкреслює, що втугом у руках опозиції буде „важче господарче положення краю, відсутність кредиту, недовстача тівки, політкова шрубса, унагох ціл-

донському університеті; він є, здається, рівночасно в англійців знавцем українських справ. З поляків має там признане ім'я проф. Р. Дибоський. Зі всіх славян найбільшим признанням в Англії тішиться президент Тома Масарик.

Росіяни вражали в минулому і вражають силою і концепцією своїх намірів. Чехи з усіх славян найкраще налаждали торгівлю з Англією. Так чехи, як і поляки вдаряють нерідко у тон сентименталізму в пропаганді, висловлюючи жалі, як то давніше їх зм'ятали з лиця історії і позбавляли в немілосерний спосіб державного життя. Яка то несправедливість їм діляся, як вони торпілі! Стрінув я також і дуже міновий тон шир на афіші: „Ідьте на виставу, бо це одинока нагода відвідати наш край“. — Хто зі славян може найкраще англійця? Екуніація якогось міністра (англійське думає передовсім величинами суспільними), генерала, професора університету, або якоїсь незвичайно великої творчої особистості. Коли Масарик напише що по англійськи, то його прочитає і англійське і велика кількість чехів захоче знати, що написав Масарик; очевидно, що такий твір для англійця коштує.

Один редактор, який спеціально займається справами Сходу Європи, сказав мені, що він має саме лист від Михайла Грушевського, що він знає бущого міністра проф. Дмитра Дорошенка. Мабуть це все, що він має охоту з українців запам'ятати. Колиб українці дали більшу кількість передплатників часопису, чи журналу, то очевидно, англійці моглиб і більше приносити новин з України. А так покищо не можемо від них вимагати річей перентованих.

У нас немає нідної культурної вартості, якоїб англійці в цій або іншій формі не мали. Уроджених поетів, глибоких творчих психологів, народну пісню, декоративне мистецтво — все це вони мають; до того у себе дома мають вибір зі всесвітньої скарбниці: треба тільки хотіти видирати. Цікаві монографії про князя добру, про Хмельницького, про Мазепу, ось такі річі, думав, зацікавилиб англійців, але де їх взяти? Ми їх са-

хліборобських продуктів і т. і." Але опозиція є слаба до позитивної роз'ясненки важкого сучасного становища:

"Коли наша опозиція вважає себе після своєї консолідації незвичайно сильною, то однак той колись має слабі сторони. Її може досить сильний, скоро сам так твердить, до повалення, але не має ніякої сили до кермування державою. Це є саме його глянцянні ноги. Нехай Господь боронить нас від правління кабінету Домбський-Рибарський-Недзялковський під патронатом „президента“ Дашинського. І тому, як довго не зміняться умови, важко Польщі бажати чого іншого, як лише дальшого правління теперішнього диктатора Польщі. Всяке диктаторське правління потягає за собою дуже великі небезпеки, а наше певно має поважні відемі сторони. Але правління теперішнього союму, нездатного створити більшість і нездатного до праці — було би ще гірше. І тому, як довго існують ті умови, кращий в нинішній стан річей, бо забезпечує державі який-такій лад і супокій".

Краківські консерватисти лякаються змін. А сапатія погрожує сильним і болючим відпором. Навязуючи до агадації вже вістки про можливість трикратного недовіря урядові і втягнення президента в політичну гру, „Глас Правди“ перестерігає:

„всілякі спроби послання в тому напрямку, всякі — в якій-небудь тактичній формі — зазіхання на повагу та обсяг влади голови держави, стрінулись би з таким відпором і з такою болючою карою, про яку п. Недзялковському і його — в тій концепції — співтоваришам не снилося. Повага президента республ. як особи і як інституції — заслонена є досить поважною силою не лише на те, щоб бути незайманою, але також і на те, щоб всяка акція проти неї osiąгнула тільки той наслідок, що її спричинники гірко будуть оплакувати день і годину, яка їм підсунула подібні виміри".

Такі перестороги кидає полковницький орган, не вважаючи на те, що пос. Недзялковський називає подану угорі відомість провокацією. Та дещо в тому не є позбавлене основи. Варшавський кореспондент краківського „Нашиод-у" ось так описує підготовку опозиції до генерального роз'яснення:

„Підготовка опозиції йде в тому напрямку, щоб в місця, себто в першому дві відкриття сесії, мати всі сили, всю амуніцію готовими. Головний удар і найсильніші аргументи підуть на перший вогонь у формі забезпечення перед „ударом у порожнечу". Опозиція хоче зголосити вотум недовіря цілому урядові і хоче мати гарантію, що уряд після прийняття того внесення не відіграє ролі кота, що все паде на ноги. Розглядають цю справу ось як: уряд отримавши вотум недовіря,

мі не маємо. — Спортовий рекорд ось — що зацікавив англійця. Г. В. Невінзен оповідає, що коли тому кілька літ довгий час задержався між естаціями потяг, він перейшов кілька вагонів і сказав подорожнім, що в цім самім потягу йде найславніший чоловік світа, просячи, щоб вони відгадали, хто це. Всі вгадували ім'я славного боксера Карпентієра. Також, коли зітом 1926 р. і пізніше запитували він на численних зборах, кого найбільше подивляють і ким хотіли бути, відповіди звучали: не королем, архієпископом Англії чи президентом міністрів, але тільки Джек Гобзом, найславнішим криветовим грачем.

Цілих дві сторінки „Тайме" присвячує спортові: у всіх часописах широко дискутується справа спорту. Спортових успіхів не маємо жадних, а тих, які як слід повели розмову про спорт, дуже мало. Інша сторінка, яка цікавила англійця це господарська. Так як у німців на кожнім університеті є катедра мистецтва, так у англійців є катедра економії. У Лондоні, в яку ви сторону не звернулись би, всюди натрапите на банк. Признаємо, що не розумію потреби такої великої кількості банків. Я цієї думки, що я не одинокий в нашій громаді, який того зрозумів не має. Отже яку мову знайти з англійцем? Це не легка річ. Чехи дали їм тепер гумориста Кареля Чапека і його твори там читають. Зовсім не знають англійці. На жаль, замало знають наших гумористів, щоб сказати, який був би для чужинців цікавий. Гумор в англійців невіддільна складова частина людини, письменника і публіциста без гумору у них не може бути популярний. Задля цього їхні великі поети Е. Спенсер і Мітлен непопулярні.

Англія в сути річі для чужинця непривітна. Чужинець лише з трудом дістається до клубу, на супроводжений знайомим і англійець дозволяє на знайомість тільки на підставі поручення його друга, чи доброго знайомого. Англієць хоче найперше знати, з ким має до діла, аж тоді подасть йому руку, бо подання руки є в нього символом близької знайомості.

(Докінчення буде.)

муєть уступити, однак на другий день може знову з'явитися, хоч би у дещо зміненому особовому складі, нпр. Матушевський замість Світальського. А опозиція не вдаряє в особи, але в систему, тому хоче своєю ухвалою унеможливити продовження системи. Як це робиться, то є тайна кабінетів — і слушно, бо ніхто противникові не зраджує своїх плянів. Крім того опозиція робить низку підготовок, передбачуючи також найкращі можливості аж до роз'яснення союму. В тому випадку, при одночасному розписанні виборів, треба забезпечитися перед надуживанням урядовців і перед зловживаннями урядовців, яких свідками в різних формах ми були при останніх виборах. Отже має бути внесення проєкт відповідальності, яка не передається з покінченням виборчого акту, коли всі зловживання і насильства пускається в непамять. В якому порядку ті й інші проєкти побачать денне світло, це вже буде річю тактики. Принцип: видати урядові рішачою боротьбу стоїть сильно, зате друга сторона не виявляє надто великого резону".

Чи справді той принцип „рішачою боротьби" стоїть сильно, чи це тільки „страхи на ляхи" — побачимо небагом.

Серед наших „руських".

Нові москафільські кооперативи.

„Рускій Ревіа. Союз" привав на днях такі нові кооперативи у свої члени: „Поступ" у Білянці (пов. Горлиці), „Згода" в Чертежнім (пов. Сяпів), „Власна Поміч" в Молодичах (пов. Перемишляни), „Єдність" у Мадошині (пов. Жовків), „Утіха" в Барвінку (пов. Коросно), „Рускій Союз" в Цякові (пов. Перемишляни), „Сила Народа" в Устю Руськім (пов. Горлиці), „Селянська Каса" в Яворові, „Галицька Зоря" в Кляковичах (пов. Перемишляни), „Селянський Труд" у Метнові (пов. Зборів), „Наша Надія" в Беремівцях (пов. Зборів), „Селянський Труд" у Скопці (пов. Товмач), „Рускій Труд" у Товщеві (пов. Львів), і „Союз Труда" в Бикові (пов. Перемишляни). — З того виходить, що москафіль кинулися головне на Лемківщину, а у східних повітах на Перемишлянщину, Зборівщину, Жовківщину й сумежні околиці.

Дивні відносини.

Недавно влаштували москафіль гучне свято в селі Яблонця Польська (пов. Березів) з приводу 25-ліття тамешньої читальні Качковського. Свято заучено в посвяченням нового дому читальні на яке явився численне москафільське мігівани з близької і дальшої околиці. Співав хор із Сянока під проводом В. Педолінського, від централі „общества Качковського" у Львові промовляв проф. Г. Турковський, що зважав яблонських селян твердо берегти „завіти" Наумовича (председником зборів був о. К. Чайковський з Лемківщини) і дати відпир „гнусной" (себто: підлії) роботі українських самостійників. Промовляв ще о. Саломон із Вороблика, Д. Возний із Сянока і якась Татьяна Гриник, що (в російській мові) нападла на греко-кат. церкву (знов-же без тіни спротиву присутніх москафільських священиків!); яка, мовляв, „під проводом оо. Боберських розвезио руський народ, накидуючи йому язву сепаратизму". А треба знати, що місцевий парох о. Боберський був настільки тактовний і льояльний, що до торжественного богослуження в церкві станув того дня з о. Кир. Чайковським і взяв участь у посвяченні читальні. За це москафільські ватажки віддячили йому так, що дозволили на істеричні напади на нього й церкву якоїсь крикунки перед його власними парохіянами. Дуже дивно виглядає дисципліна в нашій церкві коли такі річі можливі в присутності і під проводом греко-кат. священиків!

Де кому ближче...

Римо-кат. єпископська курія оголосила на днях, що православний єромонах Серафим Ярославич перейшов на лоно римо-кат. костела. Про це всі священики того костела об'язані повідомити своїх вірних з проповідництв. Історія цього навернення пікантна остільки, що єромонах був ще донедавна заступником пароха при православній церкві у Львові і відправляв до останніх днів разом з ним всі богослуження.

Хорвати вдоволені.

„Н. Фр. Пр." повідомляє з Білгороду, що в новім адм. поділі Югославії хорвати одержали значні уступки. Буаш, хорватське королівство і Славонію получено з Банатом, із Загребом як осередком. „Правда" повідомляє з Загребу, Любляни, Спліту та Сараєво, що в там. козах, а також у слов'янських і хорв. зміна назви кор. СХС на югосл. королівство викликала велике вдоволення.

На громадські теми.

Як Товариство „Праця" орудує спадщиною пок. проф. Івана Левинського.

Подав інж. Ю. Мудрак.

(Докінчення.)

Капітал, добутий з продажі повнших ґрунтів, показався за малим на викупно всіх акцій які були до набуття і „Праця" мусіла заінтересувати цією справою ширші круги громадянства, а передовсім о. Митрополита та центральні господарські установи, які в міру подажі за купували акції, так що в 1928 році 75 процент акційного капіталу було в українських руках, в тім 43 процент у портфелю „Праці". В другій половині 1928 р. банк, який видобув концесію на Аки. Спілку і її фінансував, запропонував продаж своїх 25 прц. акцій, заявляючи, що оскільки українці цих акцій не куплять, він буде змушений їх продати рефлектантові, який для більшості акціонерів міг би бути невіддільний. Небезпека остаточного переходу так значної частини акційного капіталу в чужі, а то й ворожі руки спричинила, знов за ініціативою Т-ва „Праці", що Управа одной з українських кооперативних установ викупила цих 25 проц. акцій і таким чином весь акційний капітал перейшов в українські руки. Новий акціонер переняв також всі ті привілеї, які статут Спілки застерігав для банку, що Спілку фінансував.

Управа А. С., не маючи змоги сама будувати, переводила від довшого часу частинну парцеляцію своїх ґрунтів, при чім більшість парцель перейшла завдяки догодним умовам сплати в українські руки. Так само і площу при кінці вул. Набеляка, про яку згадає новинка в „Ділі", старалась Управа бодай в частині продати українцям. В 1927 році заходились коло частинного купна цього комплексу українські громадяни городецького передмістя, яким Управа хотіла продати найкращу часть площі по 8 доларів, однак з цієї трансакції нічого не вийшло. В якийсь час пізніше пробувала Управа продати часть площі поміж вул. Стжала і Грозваєра ініціаторам нової української будівельної кооперативи по ціні 12 доларів. Інж. Лев Левинський виготовив вже проєкт дому, який там мав будуватися, але і з цієї трансакції також нічого не вийшло.

Взагалі до 1928 р. зі згаданого комплексу ґрунтів продано лише смужку для упорядкування межі з сусідньою парцелею Кооперативі Професорів Політехніки по ціні 16 доларів за сяжень. З кінцем 1928 р. зголосились до Управи Спілки з бажанням набути ці ґрунти С. С. Назаретанки і то не лише обох комплексів, розділених продовженням вул. Грозваєра, але й самого продовження цієї вулиці, яке вже було ухвалене, але ще не переняте. Управа А. С. перевела вступні перттракції, усталила умовини продажі, а запевнившись, що ніяка з українських установ на купно хочби частини і на менше корисних умовах не рефлектую, предложила справу Управляючій Раді Спілки до вирішення, а саме продаж понад 2700 сяжнів ґрунту по 17 доларів за сяжень в загальній сумі 47.000 дол. Слід заважати, що коли потрутитись окол 600 сяжнів на продовження вул. Грозваєра, які Спілка мусіла безплатно відступити місту, а за які СС. Назаретанки заплатили нормальну ціну, то ціна за 1 сяжень квадр. піднесеться на окол 24 дол., т. є. до ціни, якої „Праця" не могла досі дістати за куди кращу і меншу (270 с.) площу на розі вул. Потоцького й Ісаковича. Вважаючи предложені услівя корисними, Управляюча Рада Спілки, в якій засідають представники чільних українських установ та о. митрополита, рішила однозгідно згадані ґрунти С. С. Назаретанкам продати, що й сталося. До того треба ще додати, що з продажем ґрунтів позбулася А. С. коштовного обов'язку продовження притикаючих до них вулиць Набеляка і Стжала, який то обов'язок переняла на себе купуюча сторона.

Рішаючись на продажу згаданої площі, була Управляюча Рада вповні свідомо, що ні одна з українських установ не хотіла і не була в можності її купити, тому шкода, що автор новинки в „Ділі" не сказав, котрий саме український банк „був би ті ґрунти радо купив". Обставина, що частину ґрунтів уживала для заваз Читальня „Просвіти", не могла спинити рішення, тому, що Управа Спілки, винймаючи згаданий ґрунт Читальні, якої голова є членом Ради Т-ва „Праці" і докладно знає всі трансакції як „Праці" так і Спілки, застереглася, що наймає її лише на час, доки не буде продана, а СС. Назаретанки при купні ґрунту звернули Читальні вклади на огорожу і барак, які Читальня поставила. Продаючи корисно згадану площу в чужі руки, поступила Спілка так, як напевно поступила би в даній ситуації і пок. проф.

Левинський, який скуповував і заокруглював ґрунти на те, щоб їх в відповідний момент корисно продати навіть у чужі руки, як про це свідчить ціла маса „чужих“ реальностей, поставлених на ґрунтах б. п. проф. Левинського, а між іншим і монастир Босих Кармелітанок при вул. Потоцького. Гроші, набуті з продажі площі переходять в цілості в оборот української кооперативної інституції, яка викупила 25 процент акцій та будуть часом ужиті на здійснення названих проектів, про які тут не місце говорити.

Реасумуючи повніше сказане, слід ствердити, що Т-во „Праця“ ніколи не позбувалося легкодушно спадщини пок. проф. Левинського, а змушене до цього продавало відповідні об'єкти майже виключно, а часто з власною стратою в українські руки, маючи при тім на увазі в першій мірі освітні установи. Добуті гроші Т-во уживало на упорядкування правного стану спадщини, сплату довгів та викупи головної частини спадщини в акції Спільки, загрожених безповоротним переходом в чужі руки, навіть до Америки. Тими самими принципами кермувалися також українські члени Управляючої Ради А. С. в міру свого впливу на її Управу, відповідно до числа посідаємих акцій. Результатом цієї акції було скуповування всіх акцій Спільки в українських руках, з яких 43% має Т-во „Праця“, значить від заснування Спільки збільшило свій портфель на цілих 18%. При порядкуванні правного стану спадщини була „Праця“ змушена перевести кількадесят процесів мирових судів та угодових перетрактатів, яких львівська частина вже дефінітивно покинута. „Праця“ має ще деякі зобов'язання, на яких покриття піде сума, добутий з продажі парцелі на розі вул. Потоцького й Ісаковича, з есенгуально з продажі 6-моргового комплексу при залізничній станції в Глинську.

Дивідендою з посідаємих акцій зможе „Праця“ скоро по остаточній сплаті довгів розпоряджатися на цілі, вказані їй покійним фундатором, розпочинаючи тим самим новий етап своєї діяльності. Члени Ради Товариства як теперішні так і давніші можуть мати почуття сповненого обов'язку супроти волі фундатора, та свідомість, що при зрозумінні й допомозі наших установ та чільних громадян, в першій мірі свого правного радника д-ра В. Охримовича, змогли спадщину по пок. проф. Левинським не лише зберегти та упорядкувати, але й помножити та закріпити в українським посіданні.

Бажані автором новинки вияснення випали за довгі, але далеко не повні, а може й не зовсім ясні. Тим, яких ці вияснення не вдовольнили, радимо вступити в члени Т-ва „Праця“, провірити заведені дані на основі протоколів та актів Т-ва та допомогти радою і живим ділом до кращого здійснення заповіту Великого Фундатора. Новим членам і співробітникам раді! Правда, з намічених Фундатором завдань „Праця“ в описаних обставинах, могла лише дуже мало здійснити та все таки вже й тепер може виказатись значною допомогою українським громадам на Личакові та Замарстиніві, сталою допомогою доповнюючій Школі Промисловій ім. Грінченка, а крім цього дрібними принагідними стипендіями та допомогами бувшим співробітникам пок. проф. Левинського.

Вкінці слід зазначити, що Рада Т-ва „Праця“ не погоджується з думкою автора новинки в „Ділі“, не мов би українцям а ще більше українській установі тяжко було набуту у Львові кусень землі. Будівельних парцел у Львові є доволі, а перехід в українські руки звичайно не утруднений. Члени Ради Т-ва „Праця“ є доволі в тій справі зорієнтовані і готові безкорисно служити кожному інтересованому інформаціями, куда з купном ґрунту звернутися. При евентуальнім купні ґрунту як від „Праці“, так також від А. С. може очевидно кожний українець рахувати на найбільшій полекші, а те саме можна сказати і про інші українські установи, які мають ґрунти на продаж.

Літвінов задоволений.

Його заява про порозуміння з Англією.

Літвінов у інтерв'ю з представником телеграфічної агенції Радянського Союзу висловив своє задоволення з приводу порозуміння між Довгалевським та Гендерсоном. Літвінов зазначив, що в порозумінні нема нічого нового. Всі ці справи вже були обговорені між обома урядами в 1924 р. і вже тоді підписано договір, який одначе консервативний англійський уряд відкинув. Тепер Гендерсон зобов'язався на початку нової парламентарної сесії перевести рішення про навіязання нормальних дипломатичних зносин. Тепер треба лише спокійно чекати дальших кроків англійського уряду.

З церковного життя.

Відкриття греко-католическої Богословської Академії у Львові.

В неділю, 6. жовтня ц. р. відбулося у Львові в забудованих греко-католицької Духовної Семінарії при вул. Коперника 36. святочне відкриття греко-католицької Богословської Академії. Свято почалося торжественною Службою Божою, яку відправив о. єпископ Бутка в церкві Духовної Семінарії. В год. 12. в полудне зібралися в аuli Духовної Семінарії о. Митрополит Андрей, о. єпископ Бутка, о. єпископ Бучко, греко-католицька митрополитська капітула, професора Академії а о. ректором д-ром Сліпим на чолі, студенти Академії та численні гості, щоб відбути святочний акт відкриття Академії.

Хор студентів Академії відспівав Лазарівського: „Услыши Господи глас мой“, по чім вголосив обширний реферат о. ректор д-р Сліпий Йосиф на тему: „Значіння й устрій Богословської Академії у Львові“. Змісту цього незвичайно річезового реферату наслідком неможливо місця передати не можемо. Зазначимо тільки, що завдання Академії поставлені в ньому дуже гідно та доцільно. З черги слідувала хорова продукція студентів Академії, що відігравали Дм. Вортнянсько-го: „Господи, хто обитает“. О. Хомя відчитав привітти, що наспіли до ректорату з нагоди відкриття Академії. З них потужно слідує: від о. єпископа-помічника Лакоти з Перемишля, від греко-католицької капітули в Станіславові, від професорів Богословського Ліцею з Перемишля, від Українського Національно-Демократичного Об'єднання і від його голови д-ра Д. Левицького зі Львова, від б. гетьмана Скоропадського з Берліна, від Наукового Т-ва ім. Шевченка зі Львова, від „Рідної Школи“, від артиста проф. Петра Холодного, від т-ва греко-католических священників „Єдність“ у Львові, від т-ва українських греко-католицьких катехетів, від редакції „Записок ЧСВВ“ і багато інших.

Після відчитання привітів промовив о. Митрополит Кир Андрей. У своєму слові сплилися над богословськими студіями, як наукою і над великими та відповідальними перед історією завданнями Богословської Академії для греко-католицької (уніатської) науки. Закінчив своє слово відчитанням телеграми з Ватикану від кардинала Гаспарі, що передає апостольське благословенство Папи для Академії та її праці. На цьому й закінчено це свято відкриття однієї ланки за українських землях Богословської Академії.

Справа комуністичної пропаганди в англійсько-радянському договорі.

Англійське міністерство закордонних справ опублікувало проект договору з Радянським Союзом у справі пропаганди. Радянський Союз зобов'язується після іменування посла потвердити артикул англійсько-радянської угоди в справі пропаганди з 1924 р., якого свого часу Радянський Союз не хотів ратифікувати. Цей артикул постановляє, що обидві держави не будуть змішуватися у внутрішні справи й не допустять до такого змішування тих осіб та організацій, які від них залежать. Правда, в Англії ніхто не вірить, що Радянський Союз або Комінтерн спинить свою пропаганду, одначе згаданий артикул дає англійському уряду можливість гостро виступати проти різних агітаторів у границях своєї держави, а Радянський Союз не буде вже в стані розглядати цього, як неприязне відношення до нього.

Критичне становище Німеччини.

Критика внутрішніх відносин.

На партійному з'їзді німецької демократичної партії бувший міністр Кох-Везер вголосив промову, про політичне становище Німеччини, в якій дуже гостро критикував теперішню конституцію. Практика політичного життя в Німеччині, казав він, випирала цю конституцію, так що тепер її треба аміняти. Треба аміняти також виборче право, бо пропорціональне виборче право не оправдало себе, а довело лише до надмірного розвитку партійності.

Далі Кох-Везер рішучо висловився за задержанням дотеперішніх напрямів закордонної політики Німеччини. „Для Німеччини, — казав він, — не може бути іншої політики, як політика порозуміння. Коли всенімецький союз радить спинити виплати репарацій і аголосити свої претенсії на відшкодування від ворогів, то треба їм порадити, щоб вони взяли на себе переведення евакуації цих домашніх у ворогів. На будучність політичного положення Німеччини я бачу лише в співпраці з іншими державами. Я дуже журюся положенням Німеччини. В першу чергу невіданими є внутрішньо-політичні відносини“.

Присуд у процесі д-ра Туки.

Прага, 5. жовтня 1929.

Сьогодні в год. 12.45 проголошено присуд у процесі, який тривав 10 тижнів і в якому переслухано 153 свідків та перчитано около 1000 сторінок письменного матеріалу. Д-ра Туку засуджено після §. 6. відст. II і III, і §. 2. відст. I і III. закону про охорону республіки ч. 50. зб. з 1 р. з р. 1923. аж на 7 літ тюрми. Снацького на 3 літ тюрми, а третього обвинуваченого Маха ув'язнено після §. 325. відст. 2. к. п. від вини в карі. Засуджено проф. Туку за зраду держави, шпіонажу та приготування до повстання проти держави...

Окінчився процес, який заслужив собі назву бою автономії проти централізму, процес, в якому всі чеські партії без різниці бачили бій проти зради, а словаки бій за права свого народу. Багато дає до думання факт, що два чеські часописи, а саме: „Народні Політика“ і „Народ“, вже рано перед присудом позали у формі алогалу вістку про засуд і висоту кари обвинувачених, яка вповні згоджується із присудом.

Такого строгого присуду не очікували ніхто. В Братиславі присуд викликав велике обурення. Всі вулиці коло будинку красового суду обсажені були скріпленою поліцією, яка приготувала була на найгірші експеди.

Засуд опирається на свідченням Безяцького людини без характеру, яку можна купити до кожного діла. Та це не перешкоджає чеським часописам квітнувати присуд із задоволенням: з них наведу в першій мірі „Чеське Слово“, яке у спеціальному виданні пише так:

„Тука сам зробив себе героєм і жертвою автономістичної думки на Словацьчині. Інша річ, що його розуміння автономії було мабуть таке, як колиб він на приказ із Пешту публікував і злидні партії накинув таку пропозицію автономії Словацьчини, яка різнилася відірвання Словацьчини від республіки“...

... Д-р Крамарж назвав „Вакуум юрі“ д-ра Туки невинним „фільософуванням“; це „фільософування“ після д-ра Крамаржа було таке невинне, що його братиславський суд оцінив на роки тюрми за зраду республіки“...

„Zprávozdá“ при тій нагоді у спеціальному виданні зазначає:

...Зрадничів ждала доля, яка їх не минула; за зраду дістали порядну нагороду. Нехай-же не буде остерогою всім тим, котрі хочуть боротися із конституцією створеною „батьком вітчизни“ (Масариком?). Горе тим, що повстануть, — несправедливість буде зметена“.

Як повідомляв „Експрес“, оба засуджені подали відклик. На Словацьчині приготувались ряд демонстрацій проти засуду. Людова партія стоїть рішучо за Туку, а її голова, відомий о. Глінка, заявив твердо, що „справу Туки уважав за справу партії, а на лаві обвинувачених не мав би сидіти Тука сам один, але Глінка і ціла людова партія, ба — може навіть цілий словацький народ, — та що, суд над Тукою є судом держави над самою собою“.

На всякий випадок людова партія кандидує д-ра Туку на першому місці до парламенту, а присуд над ним буде для цієї партії найкращим агітаційним засобом. Нема сумніву, що Тука був вибраний послом, бо він став тепер національним словацьким мучеником, якого по думці всіх словаків чеські централісти рішили аніщити. Чи тим присудом не завдали вони самі смертного присуду само чеському централізмові, покаже вже найближчий час.

Н. Стахура.

НОВИНКИ

— П. Т. Передплатників ласкаво просимо влатити передплату найдальше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в противнім випадку будемо змушені здержати дальшу висилку часопису. Місячна передплата аносить 5 зол.

— На волі. Довідуємося що на днях анітили на волю всі ті дівчата, що були арештовані після бомбового замаху на „східних торгах“ у Львові. У слідстві перебував ще тільки панна Ярослав Кліш.

— Сушкевичівна Стефанія, студентка III. року філософічного відділу арештована, як довідуюмося, перед 4-ма тижнями, сидить досі в поліційних арештах. Всі інші арештовані вже відставлені до суду.

— Львівська хроніка. В клепарівським лісі за порохівною повітряною робітником Романом Васильшином. — На вулиці св. Анни облив Станіслав Яворський свою невірну наречену Павлину Гібочинську вітрилом і пробував поповнити самоабивство, випивши з фляшки решту невилитої вітрилою. Він опинився в лічниці. — На Гордецькій вулиці автомобіль переїхав Олію Райлеса і важко поранив його. — В львівським ка-

бареті „Пекелко“ кількох паниць вчинили авантюру, яка скінчилась кривавою бійкою і арештуванням братів Функельштайнів. — В горілі Косцюшка найдено 10-літнього хлопця Стефана Андрієва затроєного денатурованим спиртом. — При вул. Замарстинівській в торгівлі Гехта злодій викрали вночі мануфактуру вартості 20.000 золотих. — При вулиці Дунін Борковських ч. 5. зникла без сліду 15-літня панна Стефанія Микета. Цєю таємничою справою зацікавилася поліція.

— **Із сільських трагедій.** В Дулічах, повіт Буцач, молодий парубок Степан Кульчик і дівчина Вікторія Дачків задусили свою дитину і закопали під підлогу. Їх арештовано.

— **Бандитизм.** В Голгочах, підгаєцького повіту, бандити напали на дім Варвари Горик і зрабували в неї всі долари прислані родиною з Америки.

— **Замордовано 6 осіб.** В селі Ганцевичі, повіт Барановичі бандити вимордували 6 осіб і забрали в них багато грошей. Двох бандитів арештовано.

— **Пожежа.** В Білостоку вибухла у фабриці сукна велика пожежа, яка спричинила шкоду на кількасот тисяч золотих.

— **За напад на польських артистів** в Ополью розпочався судовий процес проти німців, учасників нападу.

— **Склад муніцип. в божниці.** Підчас пожежі жидівської божниці в Новій Скупі, виявилось, що жиди мали в тій божниці склад муніцип.

— **Офіри туристики.** В Татрах, недалеко Пляхох Ставів дві молоді відомі туристки, сестри Смотровичівни впали зі скелі в пропасть і згинувли на місці.

— **Ріжні вісти.** На островах Багама шалів новий борець, який спричинив шкоду на мільон доларів. — У Холмі, в бувшій пруській ділянці, підчас агітації з нагоди виборів до міських рад прийшло до кривавої бійки між поліцією і прихильниками санації. Один член бойки вбитий поліцією. — У Вильні статистика нарахувала майже 2.000 безробітних, серед яких панує крайня нужда. — В Берліні прийшло до великих кривавих авантур між організацією Гітлера і комуністами. Поліція арештувала 20 комуністів. — За шпionажу в користь СРСР засуджено у Вільні Евастіях Селяху на шість літ в'язниці. — До Вильні приїхало 7 італійських журналістів, кореспондентів Союзу Народів зобов'язаних інформувати пресу про життя і відносини литовців під Польщею. — В американському місті Кенон Сіті був великий бунт в'язнів, які при тій збили 7 дозорців. Підчас бунту ранено 13 в'язнів. — В місті Санта Фе замордували невідомі злочинці мільонера Менбі, власника копалень золота. — У Варшаві іменовано Ванду Грабінську суддею. Це є перша жінка в Польщі, що здобула це становище. — Статистика вказує, що тепер у Варшаві є 8.493 автомобілів. — До Білгороду приїхав грецький прем'єр Венізілос.

— **Думки про майбутнє** приймають якнайреальнішу форму, коли людина забезпечує своє життя, а тим самим дбає про свою долю та про будучність своєї родини. Заклучіть таке забезпечення в Товаристві „Карпатія“, Львів, вул. Руська ч. 18.

399

Гаріман зрікається електрифікаційної оферти?

Повіdomляють, будьто би представники Гаріманової консорції повідомили офіційні чинники, що їм поручено відкликати електрифікаційну оферту. Досі ні мін-ство промислу та торгівлі, ні мін-ство публ. робіт не одержали писемної вимови Гаріманової оферти. Однак повищу вістку потверджують із ам. боку, зазначають, що зложено устне запозвіження відкликання оферти Гаріманові представники пояснюють свій крок, що Гаріман став жертвою політ. боротьби в Польщі, що в Америці є вел. недостача капіталів, тому оферту можна би здійснити лише вел. зусиллями, та що задовго ждуть на відповідь польського уряду. Аг. Прес повідомляє, що для окончного вичислення справи ел. концесії приїхав у Варшаву віцепрез. і ген. представник на Европу Гаріманової фірми Ірвінг Росі. Він переговорює з мін-ством публ. робіт. Окончне рішення заведе небаром.

Двоій редакторів „Глосу Правди“ й „Роботніка“.

Дня 7. жовтня ц. р. редактор „Глосу Правди“ пос. полк. Коц, післяв секундантів редакторів „Роботніка“ пос. Недзьялковському. Пос. Недзьялковський визначив теж секундантів, одначе двоїм не може відбутися, хочби тому, що пос. Недзьялковський як соціаліст не признає зобов. На його думку справу миг би полагали суд чести.

Причина: полеміка на стовпцях згаданих часописів у зв'язі з плянованою заявою недо- для прем. Світальського.

Вийзд марш. Пілсудського відложений.

Вийзд марш. Пілсудського за кордон відложили. Щодо вийзду у Вильно постанове ще не запала, зате зачувати, що марш. Пілсудський побуде в Італії довше, ніж передше задумуваал. Подорож марш. Пілсудського має лише відпочинковий характер.

Розмови Мекдональда з Гувером.

Дня 7. жовтня ц. р. доручено п'ятьом урядом морських держав запрошення на січневу конференцію. В зв'язі з цим ам. преса зазначає, що розмови Гувера з Мекдональдом дали вже конкретні висліди, що виявилось в висланні запрошень. За основу запрошень прийняли Кельогів пакт. През. Гувер і Мекдональд після повороту з літньої Гуверової резиденції Репідем видали таку заяву: „Ми розглянули широко всі справи, що могли спричинити непорозуміння між нашими народами. На цьому шляху зроблено значні поступки. Розмови йдуть далі“.

Помер ром. регент.

Дня 7. жовтня помер після довшої агонії ромунський регент Буздіган. Згідно з конституцією прерогативи рег. ради (з причини її адекомпетентності) переходять на раду мін. Палату та сенат скликано як Нац. Зібрання на середу задля вибору нового члена регенції та заприсяження його. Прем. Манів сказав, що порозуміється з представниками партій в справі вибору члена регенції. Колиб не прийшло до порозуміння, уряд не поставити кандидатури, а оставить вільну руку парламентові.

Змова на життя Чанг-Кай-Шека.

У Нанкіні розстріляли 21 кит. старшин, членів ген. штабу Чанг-Кай-Шека, обвинувачених у змові на його життя.

Зі спортивного життя.

Україна — Погонь 8 : 1 (3 : 0).

Не так катастрофальна поразка України, як сенсаційна перемога Погоні, яка града з Україною у своїм повнім ліговім складі, з Кухарем на середині помочи, в повнім повороті до доброї форми, ну — і в сильній жадобі відплатитись за свою будь-що-будь катастрофальну невдачу в липні ц. р. Відплата адалася Погоні вповні. 8 : 1 було виною може не так дружини, як більше її проводу. Просто дивуватися треба, що провід згодився на ті змагання. Чейже недільна гра із клубом „Світець“ показала, що Україна не є в формі, є перемучена і їй належить соловий відпочинок, а не меч з ліговою дружиною.

Самі змагання не випали може так але. Україна града і жертвенно і з амбіцією, але протиставитись тій Погоні не могла — це не було в її силі. Що гірше: ми мали нагоду доглянути великі технічні недостатки у гравцях, які могли побачити хоч раз добру уставку та обставку протинником самих себе, коли то наслідком своїх тактичних та технічних промахів не могли добути м'яча. А були такі хвили, що Україна цілих кілька мінут не могла дістати до своїх ніг м'яча через злу уставку. Некриття змагунів при всяких вільних копах, наріжниках і т. д. були також тою причиною.

Хід недільної гри заповідався вже від початку дуже емоціонально. Перший гарний тяг України лівою крилом заповідав добру гру. Але вже в тій самій мінуті вертає м'яч під ворота України, гарний тяг Шабакевича, „кікс“ Лисина, заміщення під воротами і — перший гол для Погоні. Дружина тим не депримується, але рве вперед. Атака за атакою йде, одначе поміч та оборона протинника є на своїм місці і не дозволяють на підхід до карного поля. Не помагають ефекти нашої дружини, гарні „кивання“ навіть популярного Вацка Кухара Лисяком чи Петровом; це не охороняє України від дальших втрат. Атаки Погоні перевишають наші скорістю та децизією. Оборона України боронить, як може і вміє. Настрілена рука на карнім полі потягає за собою карний коп, що його екзеквує Ганке. Кілька мінут опісля (в 33 мін.) лучник Погоні гострим стрілом добуває треті ворота. Вислід той лишається до половини, не зважаючи на великі зусилля обох сторін.

По перерві вже в першій мінуті лучник Погоні по гарім тягу криловою добуває голковку четверті ворота. На трибуні в одних констернація, у прихильників Погоні радість. Колиж в 6 мін. побільшується стан воріт Погоні до 5 : 0, — видно вже заломання української одинадятки. Всі ждуть хоч почесного голя. Ситуації витворюються одна за другою, спроможностей є кілька, але шож а того, коли

хорий Кобзар є за повільний, а інші гравці р'шаються скоро на стріли. Вкінці в 22. мін. м'яч переходить до Петрова; гарним оминенням ліній помочи та оборони протинника приходить він сам око в око з воротарем і з великим спокоєм пакує м'яч у ворота. Оплески без кінця. Але видушення того голя це все, на що здобулася наша дружина, яка вже лиш слабо опирається Погоні. В 33 мін. та 38 мін. Погонь стріляє дальші два, а небаром потім закінчує серію воріт останнім, осьмим голем.

Винуватити когось з гравців за такий вислід — булоб неджентельством. Що Навицький миг хоч два-три голи оборонити, а Кобзар чи інший стрілити ще хоч два, — то все таки Україна виказала, що є нині нижче як пересічною А-клас, дружиною. З ліній нападу хорого Кобзаря требаб вилемінувати аж до часу виздоровлення. Сич і Магоцький на крилах булиб добрі, але перший мусить надробити технічні недостатки, а другому бракує лиш фізичної сили. Лисик трохи недиспонований, за багато бігав, чим змучився і в другій половині не миг уже як слід грати. Петрів добрий, але як йому, так і цілому нападкові бракує скорості, рішучості та децизії стрілу. Поміч при своїх вмілостях може й ненайгірша, але для нападу Погоні була рішуче за слабою. Найгірше було те, що не було контакту між нею і нападком. Рідко коли могла доставити добре й у відповідний спосіб м'яч до ліній нападу. Гра дефензивна може й була оправдана, але через те напад не миг виказатися ніякими успіхами. Оборона середньо добра; Скрегота ліпший тактично від Грешука, хоч і той мав свої добрі моменти. Воротар оборонив дуже багато тяжких стрілів; кілька помилок коштувало дружини втрату воріт.

Цілість гри справляла, не зважаючи на високоцифрову програму, доволі гарне враження. Гра була отверта довгий час, м'яч вандрував по цілому гриші. Лиш під кінець змагань слідне було вже сильне умучення України.

Публики: рекордове число, бо до 2.500. Суддя Пшестшельський рішучий і незлий, хоч як кожда людина, помилявся в деяких своїх рішеннях.

Політехніка — Університет 3 : 2 (3 : 1).

Меч той був частиною щорічних змагань високих шкіл. Щогорічні недописали організаційною стороною. Змагання зачалися з одногодинним опізненням, так, що скінчилися скорше задля темноти. Атмосфера змагань була незвичайно фамілійна. Техніка мала, більше з гри і використувала свій тяг на ворота. Університет успішно боронився і випадками стрілив два голи. Суддя: п. Е. Жарський. Публики около 100.

Дужання в спортивім цирку.

В суботу новий дуже зручний змагун Кемпфер поклав у 6 хв. Столя. Богатирів дав собі раду з Бартніком, який має всі дані на довгу оборону, вже в 2-ій хвилині. Боротьба Вілінга з Бенольдом не дала до 20 хв. вислуду. Штекер у боротьбі зі Штібором, що домагався реванжу, поклав Штібора рулядою в 38-ій хвил. Дуже зручний мурин Реджінальд Сікі поборов без труднощів зручного, але надто слабого в цьому турнірі великанів Грінберга.

В неділю цирк був повний по береги. Численні прихильники жиди Пошофа прийшли піддержати його оплесками у рішачій боротьбі з росіянином Петровичем. Перевага була весь час на боці Петровича. В 40-ій хв. Пошоф, перетомлений до краю, попав у подвійний нельсон Петровича і вже після 1-ої хвилини дав знав рукою на землі, що піддається. Судді признали правильну перемогу Петровичеві. Частина аудиторії боронилась вигуками виправдань Пошофа, що вбито Петровича ударом його в голову і що тому він хотів перервати боротьбу. Правдою є, що Петрович безпосередньо перед тим перекинув Пошофа за арену через дерев'яну огорожу і вдарив його в ногу, але Пошоф не запротестував проти цього і продовжував боротьбу. Богатирів поклав у 12 хв. Бен Самсона, коли цей ненадійно схопив його ззаду, користаючи з його неуваги, після повороту зпоза кицлину. Зовсім нову методи боротьби прихлав учора досвідний технік Кемпфер супроти вишого Бартніка, якого підніс уверх і кинув обертотом об землю у 14-ій хв. Мури Р. Сікі зібрав великі оплески, що при всьому своєму скромному фізичному вигляді поруч черв'яна Вілінга весь час наступав на нього і поклав його в 16-ій хв. Валюшевський, львівський аматор, мав право бути гордим, що вийшов у 15 хв. переможцем супроти Грінберга, який занадто легковажив собі його.

Нині, у вівторок, змагаються Грінберг-Бено, Богатирів-Пошоф, Кемпфер-Шайдер і Карш-Штекер (рішачо). Крім того відбудуться боксерські змагання між мурином Сікі і Вілінгом (без обмеження рунд).

3 театру.

Великий Міський Театр: „Великий Крам“, п'єса на 3. дії Бернарда Шоуа.

Називається ця п'єса в оригіналі „Візок з яблуками“ — себто базарний, вуличний візок, бо яблука тут ні при чому. Грали цей останній твір великого англійського сатирика вперше в Варшаві, а не в Лондоні. Шоуа є завжди гордий, що його признають швидше на чужині, ніж на батьківщині. А англійці признаючи своєму великому драматургові незвичайний галант, не соромляться ні трохи, що є вірні своєю характерові і не звелюють масовими оплесками свого письменника за те, що він уміє їх лаяти й осмішувати.

Виставу цієї п'єси в Варшаві попередили в польській пресі занадто рекламні натяки, що Шоуа покористувався матеріалом зі сучасного польського політичного життя. Публіка відповідно настроєна, смакувала фрази про „сильну руку“, про право голови держави дозета супроти парламенту, про нездарність парламентаризму, а головні соковиті епітети на адресу представників народу, які стали політиками тільки тому, що не є здатні до нічого кращого.

Тому, що нині переживаємо кризу демократії й парламентаризму, а поруч гасла „само-значення народів“ і Ліги Націй у половині Європи квітне диктатура, не диво, що публіка з інших столиць найшла в п'єсі Шоуа багато натяків на політичні обставини в своїй країні. Шоуа регочеться від утіхи, що такі різні аудиторії підкладають під той самий текст такі різні почування й ідеї. Він бачить у цьому чайкращий доказ вартості твору.

Та цим разом він таки помиляється. Хто знає всю дотеперішню творчість Шоуа, ствер-

дить уже на перший погляд, що його „Візок з яблуками“ не має прикмет його попередніх п'єс. Акція зіграна тут настільки на другий план супроти самих політичних дискусій і промов, що не бачимо ніякої причини, чому автор вибрав форму комедії замість публіцистичних статей. Ця сатира не є ані настільки барвисто-весела, щоби ми могли з неї сміятись, ані настільки глибока, щоби ми могли над нею призадуматись.

Головною метою творчості Шоуа було завжди спонукати нас до ревізії свого суспільного світогляду. Він шов до цього при допомозі оригінальних прикладів і змальованих живих конфліктів. Нині він обмежився до безпосереднього викладу зі сцени, зовсім так, якби стояв на естраді на вічу або на прилюдній диспуті зі своїм ідеологічним противником Честертоном. Та нехай би це був лише сам монолог, але монолог — давнього Шоуа, що прискав ідеями й гумором! „Візок з яблуками“ крім кількох досить пересічних дотепів є посто-ренням мало оригінальних ідей на тему тайн управління юрбою, переваги одної виїмкової одиниці, яка знає, чого хоче над колективним мізком парламентського правління знесиленого розбіжністю політичних партій і особистих інтересів, на тему більшої влади президента республіки від конституційного короля (Сполучені Держави!), то-що.

Треба дивуватись, як могли деякі соціалісти счинити крик, що Шоуа зрадив соціалізм, бо змалював карикатуру робітничого провідника, який бездумно повторяє думки короля і співає придуркувато національний гимн у його честь, а врешті звелював мудрість королівської голови, що дає собі раду з цілим кабінетом. Шоуа у своїй п'єсі протиставив королеві таких ідіотів, що його перемога над ними не є ніяким доказом його інтелігенції. Сам-же ко-

роль так мало бере поважно свої ідеї (зрештою мало оригінальні), що бодай на половину сам стає карикатурою.

Більшість із цих ідей викладена у великій книзі Шоуа, що попередила цю п'єсу „Провідник для жінок через капіталізм і соціалізм“. У ній доказує він, що нема таких розумних ні дурних ідей, яких не можна би здійснити і що перехід від монархії до республіки і навпаки, це тільки мистецтво як, чим і коли обдурити безкритичну юрбу. Та з цими державними перемінами не має нічого спільного справний поступ. Ніяка революція не в силі змести з лиця землі необхідних взаємин між продукцією великого капіталу і інтересами робучої класи. Єдиний зміст соціалізму, це рівний поділ загальних прибутків нації між її дорослими громадянами, з тим, що потреба власності і володіння — це вроджені людські нахили, яких не зможе викоринити ніякий соціальний переворот і ніяке масове вбивство.

Дуже сильно помиляються ті, які добачують в останній п'єсі Шоуа ще різкіший від його звичайного наступу на поширені суспільні ідеї. Ніколи Шоуа більше не потурав ідею, недавно ще собі ворожим і ніколи не старався більше поєднати два протилежні суспільні табори й світогляди. Сам він каже устами короля, що з віком перейшов неодну еволюцію, випереджуючи досвідом і занадто „правих“ і занадто „лівих“.

Та може саме оця зрівноважена мудрість письменника, що скінчив 73 роки, є єдиною причиною, що він не в силі вже нападати з такою молодечою завзятістю як досі і перетворювати контрасти свого темпераменту в живі типи, цікаві ситуації і оригінальні ідеї. Ця трьох найважливіших річей бракує останній п'єсі Шоуа.

М. Р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вікторок 8-го жовтня, год. 7-30 веч.
„Великий крам“. Вистава театру „Прем'єр“.

Середа, 9-го жовтня, година 7-30 веч.
„Великий крам“. Вистава театру „Прем'єр“.

Четвер, 10. жовтня, год. 7-30 вечором
„Найкраща з жінок“, ост. гостиний виступ Вавжковича.

Малий Міський Театр:
Вікторок, 8-го жовтня, год. 7-30 веч.
„Поїзд марево“.

Середа, 9-го жовтня, театр закритий.
Четвер, 10. жовтня, год. 7-30 вечором
„Пропес Мері Дуган“ — прем'єра.

Кіно.

Аполло: „Гірські Парижа“ (Зуї Вернон).

Кас'но: „Володарка кохання“ (Грета Гарбо).

Кольосей: „Щиролюбний плач“ (Фред Гоксон) і „Детективи Ріф і Раф“.

Лев: „Везень острова св. Олени“ (Останіе Наполеонове кохання).

Льон: „Іскор“ і виступ живісного симфонічного хору.

Марусенька: „Грізи батьків“ (Янінго).

Оваз: „Право молодости“.

Палас: „Гаралірі“.

Пан: „Ліна Кареніна“.

Пасаж: „Закон і беззаконня“ (Том Мікс).

Американська комедія та Гомонів тижень.

Спідзее: Жінка без назвища. Доповнення програми.

Фатаморгані: Аджутан (Можухін).

Химера: „З парубочьих спогадів“.

Утіха: „Танець з Москви“.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуджі в ширку при вул. Коленика ч. 33. Початок щодня год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Середа 9-го.

Варшава (1411,7). 23-00 Музика до танців.

Познань (334,8). 23-00 Музика до танців.

Гельсінгфорс (221,4) 15-45 Дуети.

Ляйпціг (259) 10-00 Симфонічна оркестра.

Братислава (279) 16-30 Концерт.

Талін (296). 17-30 Військовий концерт.

Льондон (356,3). 21-35 Симфонічний концерт.

Гамбург (372) 19-00 „Севільський циркуль“.

Берн (403). 20-00 „Ріголетто“.

Берлін (418). 19-30 Фортенні.

Стокгольм (436) 20-00 Симфонічний концерт.

Рим (441). 21-00 Квартет.

Лянгенберг (473) 20-00 Танці й пісні.

Прага (487). 20-00 Фільгармонія.

Міліно (501). 20-30 Легна музика.

Брюссель (509) 21-15 „Драгон де Вілер“ опера Мопра.

Відень (516,3). 20-00 Камерний квартет.

Будапешт (556). 20-00 Тріо. 21-15 Квартет.

Москва (825). 20-30 Музично-літерат. вечір.

Ленінград (1000). 19-30 Музично-літер. вечір.

Париж (1725). 21-35 „Зигфрід“.

Четвер 10-го.

Варшава (1411,7) 20-30 Вечірній концерт. 23-00 Муз. до танців.

Краків (312,8). 20-05 Концерт.

Познань (334,8) 20-30 Концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 18-15 Фільська музика.

Бресляв (253) 22-30 Симфонічний концерт.

Ляйпціг (259). 16-30 Концерт радіооркестри.

Братислава. (279) 20-15 Військова музика з Берна.

Талін (296) 19-00 Вагнер і Бетовен Симфонічний концерт.

Брно (341,7) 11-30 Концерт з Праги.

Льондон (356,3) 21-35 Скрипковий рециталь.

Штутгарт (360) 20-00 Співацький рециталь.

Гамбург (372). 16-15 Композиції Едварда Носли.

Франкфурт (390) 21-00 Фортеняновий рециталь.

Берн (403) 20-00 „Література“ Шніцлера.

Берлін (418) 16-30 Пісні живісного

Стокгольм (436) 20-00 Сметана: Продав нарічана.

Рим (441). 21-00 Французький вечір.

Лянгенберг (473) 20-40 Вагнер і Зигфрід.

Прага (487) 16-30 Соната Шумана.

Брюссель (509) 21-09 Концерт з Амстердаму.

Відень (516,3) 20-00 „Пратер“.

Мюнхен (533) 20-15 Симфонічний концерт.

Будапешт (556). 21-00 Популярний концерт.

Москва (825) 15-30 Концерт російської музики.

Ковно (1935) 19-45 Вечірня музика.

Ленінград (1000) 19-00 Транс. з опери і балету.

Харків (1304). 20-10 Музика для села, міський концерт.

Париж (1725) 21-10 Aux Jardins de Murcie.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Кооператива „Український Театр“ у Львові: 667 2-6

Говнач: Вікторок 8.X. „Гей та тройка“, ревія.

Середа 9.X. „Чар вальса“, оперетка.

Четвер 10.X. „Церковна миш“, комедія (з Ленською і Крипінською).

Станіславів: Субота 12.X. „Циганська любов“, прем'єра.

Неділя 13.X. „Циганська любов“.

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:

Середа 9. X. — Сокала.

Четвер 10. X. — Кристинопіль.

П'ятниця 11. X. — Камінь Струм.

Субота 12. X. — Радезія.

Неділя 13. X. — Іорікія. 672 1-2

Позір, зльокантовані й емерити. Велике віче в справі зльокантованих службовиків та австрійських емеритів відбувається у Львові в неділю, дня 13-го жовтня ч. р. в год. 6-30 вечором в залі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20.

Реферують посли: Володимир Целенич і д-р Степан Білик. Громадяни, якіться численно!

Товаришів V. турнусу „Off. Asp. Schuler“ w Müglitz на Мораві з р. 1917. пп. Стан. Траца, Юліана Галлатого, Метельського, Гурала і Фелікса Франка прошу, щоби чинкорше подали мені свою адресу. — Іван Савків, управитель школи в Російській, пошта Солотвина. 669 1-4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БЮТЕРІЮ, ЗОЛОТІ, СРІБНІ ВІРРОБИ продає за годинку і на рати від десятиків літ у шлім вряу янаа фірма Іван Зельтєрайх, Львів, пл. Марійська ч. 3. Купують Брилянти, золото, срібло, плачу найнижчі ціни. 618 6-7

В СІЛЯКІ годнишкарсько-жидерськ роботи виконує найстаранніше Ломбровські-Розажежські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 3-2

В ЛЛЯ 6 покоїв, кухня, 2 веранди, повний комфорт, 220 сажнів городу, фронт 56 метрів, при трамваї, готівкою 3000 доларів — Ігнат, Львів, вул. Куркова ч. 23. 671 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст неаут сереніи, серці і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гентгенном. 25-3

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синьуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитавоюхис зубів, пльобування й лінняняня зубів, без болу.

Штучні зуби в кавчуку і золоті ніла найновішої системи. Пациєнтів в провіній подагоджується в найкоротшому часі.

II. Т. Урядовим і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65-73.

399 3-5

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

в СТАНИСЛАВОВІ, пасаж

поручас своїого видання „Малий катехизм христ.-катол. релігій“ і „Біблійні образки“.

625 6-8

Конопні ливни, трансмісійні, копальняні,

посторонки і всілякі інші металові роботи з першорядних матеріалів краєвиз і заграничних

виконує і поручас найдешевше

НОВОВІДЧИМЕНА

ФАБРИКА МОТУЗІВ

С. БІНЧИЦЬКИЙ

Львів, Бальонова 2. Тел. 79-18.

На луки й пасовиска

ділає найуспішніше

ТОМАСИНА з КАПІТОМ

ЙОСИФ КАРРАХ

Львів, вул. Костюшка ч. 18.

Ціни і поучення даром і одати. 670

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: — „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.	ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 500 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехо- словаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 зол.	Телеф. Редакції: 29-41. „Друкарні: 29-25. В СПРАВІ ОГолошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.
---	---	---

За консолідацію національних сил.

Львів, 9. жовтня 1929.

Обставини, в яких нашлося тепер у Польщі все українське національне життя — всім відомі і думаючим громадянам добре відомі. Хто читає українську пресу, хто слідує за дописами з місць — не може мати ніяких ілюзій щодо замислів і тенденцій теперішньої польської політики супроти українського національного руху. Самозрозуміло, що українське громадянство, здаючи собі справу з положення, мусить сильно взятись за оборонну працю, мусить перенятись консолідаційними змаганнями і не тільки теоретично їх продовжувати, але й практично реалізувати. Здають собі з цього дуже добре справу і наші провідні політичні кола, чого доказом заклик Українського Національно-Демократичного Об'єднання, який друкуємо на іншому місці.

Цей заклик не може не найти належного відгуконю. Він заадресований до всього українського громадянства, до всіх, яким на серці краще завтра, добробут і належні права українського населення. Жиемо в державі, політичне життя якої знаменує затяжна устроєва криза. Йде боротьба за зміну державного устрою. Ті, що найбільше прагнуть зміни, розуміють це так, щоби при її допомозі якнайбільше вкоротити права польських народів і це вкорочення узаконити, конституційно петрифікувати. Такі змагання всіх майже польських таборів, навіть тих, що теоретично з опозиційних мотивів нібито їм і протиставляються, вимірені в першій мірі проти українського населення, проти його еманципаційних змагань на всіх ділянках життя. Всім цим змаганням мусить солідарно протиставитись весь український загаль, в усіх його верствах, в усіх класах, в усіх професіях. Йде велика гра, в якій наш нарід роблять тільки об'єктом, тільки предметом політичного експерименту. Та нема сумніву, що коли наш нарід опинився силою історичних фактів у такому політичному положенні, то мусить зробити все, щоби не дати нікому права на таке його трактування, словом мусить напружити всі сили, щоби і проти волі експериментаторів стати підметом, стати керманічем своєї долі.

Наше національне життя старяється розбивати чоловічим наступом і розкладати з нутра. Керманічі українського національного життя мусять консолідувати національні ряди і мусять різночасно їх прочишувати з тих елементів, які намагаються їх розбивати, розкладати, ослаблювати. Тільки гармонійна єдність, тільки однодушне змагання, тільки одна, однозвучна ціль, тільки велика єдина збірна воля провідників і рядовиків можуть бути запорукою певного успіху в боротьбі за належне право, за добробут, за все життя. Все це такі ясні та самозрозумілі справи, що неприступні вони хіба тільки для ментальності засліплених маняків, анархічних одиниць або національних неудачників, покидьків громадянства.

Під теперішню хвилю всяких експериментів і загострених політичних відносин у Польщі заклик Українського Національно-Демократичного Об'єднання до організаційної та консолідаційної праці в народі, до національної єдності і солідарності треба тільки повтрити. Треба надіятись, що він найде широкій і прихильний відгук в усій масі нашого народу та заініціює потужний здвиг національно-консолідаційних змагань в усіх колах українського громадянства. Інакше воно й не може бути, якщо поду-

мати про ті часи й обставини, серед яких жиемо і якщо пригадуватись над тією відповідальністю за долю народу, яка лежить на всіх кермуючих чинниках українського національного життя. Тому до праці над мобілізацією наших національних сил, тому до послуху великому закличкові!

Старе й нове у французській політиці.

Супроти Німеччини. — Супроти Польщі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, кінець вересня 1929.

I.

Перебувши кілька днів по тому боці Ламаншу, проковтнувши десятки статей в щоденниках і розвідок у знаменитих лондонських політичних тижневиках, закупивши по книгарнях кілька нових англійських „зободженних“ книжок, тай — головне — наслукавшись, що можна найбільше, живих англійських розмов про політичні актуальності, — ви назад вернулись в Париж не без деякої цікавості: чи не застанете там щось нове, тобто якоїсь важливої зміни, довшеної за час від вашого від'їзду? Цікавість зрозуміла, але сподівання якоїсь більш-менш сенсаційної появи — безпідставна й навіяна. Нічого корисного нового й несподіваного в політичному житті цієї країни в наших днях не діється: неначе би подіями, епохи 1914—1918 рр. історія Франції вичерпала, на якийсь час бодай, свій припас „сенсаційності“. Що тепер тут діється, чи навіть що тут тільки наклеюється, — віщо інше, як тільки спроби навізання до старих, почасти передвоєнних, почасти й післявоєнних, політичних ідей, спроби вступити на шлях реалізації політичних зусиль, занедбаних, а то й поборюваних раніше.

Бо справді: що воно інше як тільки відігрівання приспаних або й похоронених політичних рахунків — це голосне тарабання звороту до Німеччини, яким гомонять цими днями усі тутешні газети? Що воно інше як тільки загони в добре встановлену, хоча й яшпо не сформуловану традицію французької політичної практики 50 років французької політики до 1917 року — те заглиблення Польщі „своїй долі“, яке тепер пригортається? І що інше як тільки поворот до згідно Клемансом зведених до абсурду Вільзонівських замислів „союзу народів“ — це сьогоднішнє французьке піклування ідеї „єдинених держав Європи“?

II.

Зворот до Німеччини! Французько-німецьке співробітництво спершу, тісний союз згодом — це теми, якими від кількох днів просто забиті сторінки всієї тутешньої преси. Приводом до цих пристрасних міркувань за і проти було розкриття переговорів між французькими й німецькими діячами правої манти й генералами, зв'язаних з іменем одного з тутешніх депутатів, банькового, кажуть, особисто й політично недужому тепер п. Поанкаре. Гей, гей! Адже саме про французько-німецький союз і мріяв — по своєму, правда, і невдачно — Вільгельм II. у часах своєї найбільшої потуги. Бути в гостях у Парижі, почути оплески французької юрби і довести до забуття Седану і 1870—71 рр., — це була (сьогодні всі це знають) найпаліша задушевна мрія того монарха, що як ніхто інший втілював у своїх поважних і сміливих, драматичних і комічних словах, жестах і зусиллях матеріальну могутність і моральну незрівноваженість своєї нації в добу її особливого розвитку від 1871—1917 року. На жертвеннику цього французько-німецького замирення і союзу навіть сам великий Бісмарк склав був неопційної вартості жертви: Північну Африку, до заняття якої пхав він Францію, в своїй дивній і трагічній короткозорості супроти колоніальних питань. А Вільгельм II. вкладав у ці зусилля всю свою дипломатичну кокетерію: нікого він так не відвачував на своєму дворі як французьких дипломатів, артистів, навіть авторів, і ні в яку іншу чужу мову він не вкладав стільки кокетерії, як в французьку — все те, і ще багато

Хочете мати певність,

що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приносить добрі відсотки? Якщо так, то складайте свої ощадності в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руска ч. 20.

іншого, він робив задля промощення дороги до французьких сердець і до французько-німецького співробітництва. Однак все те було надармо. Країна і нація Людовика XIV-го і Наполеона не могла погодитись з думкою про одбуття Седану й Альзасії, і про співробітництво, в якому вона силою фактів (40 мільонів супроти 70, тай тавро переможеного супроти свідомості переможця) вона мусіла би була грати не першу роль. Головна заплата кривавої трагедії 1914—18 років заключається саме в цій психологічній відторженості „Великої Нації“ подати руку переможцеві тай стати з ним до широго співробітництва. Треба було аж добрих трьох мільонів французьких і німецьких трупів, тай треба було аж невимовного нещастя війни та й вигідного несурзавистими, нерозумом і таньбою Версайського „диктату“, щоби французи змогли спок-так серйозно думати про співробітництво, а то й союз з німцями.

Скромна увага з ділянки т. зв. психології народів — мимоходом: Стара, гордовита „Нація“ протігом цілого пів століття відкидала просягачу до згоди руку переможця, і про справжнє примирення з ним розпочала думати тільки десять років після реваншу.

III.

Як суттєва, немінуча, природа й самозрозуміла умова (може навіть: передумова) німецько-французької згоди мусить бути як не повна, то принаймні частинна, та дуже значна зміна в оцінці Франції над Річипосполитою. Це аксіома, нехитність, і хоч як прислонювали-б її французькі чи польські дипломати й публіцисти підкошланим обслонками, то факт останеться фактом, і обійти його не сила. Версайський мир вирізав із живого тіла Німеччини всі „коридори“ і інші

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 2. października 1929. Sąd okręgowy Wydział karny XXIV. we Lwowie w sprawie karnej Pr. 336/29. na posiedzeniu niejawnym dnia 2. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanowia a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 25. września 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo“ Nr. 214 z dnia 26. września 1929 r. z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Wielkie spiewy“ w całości zawierającego znamiona występku z §§ 300 i 302 uk. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydać się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Hawel wr. Protokulant Z. Kulczycki wr.
Za zgodność: Müller, st. sekr.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 2. października 1929 r. Sąd okręgowy XXIV wydział karny we Lwowie w sprawie Pr. 341/29. na posiedzeniu niejawnym dnia 2. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanowia w tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. poz. 398 Dz. sup. Nr. 45 dokonane dnia 26. września 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie druku czasopisma „Dilo“ Nr. 215. z dnia 27. września 1929 r. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt.: „Zachostrenia“ w całości zawierającego w sobie znamiona występku z §. 300 uk i z art. 1. rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10.5 1927. poz. 399 z. Rz. P. Nr. 45. b) wydać po myśli przepisu z art. 77. cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydać się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Hawel wr. Protokulant Z. Kulczycki wr.
Za zgodność: Müller, st. sekr.

Користайте з нагоди!!

Однією Українська Галлерія Торгова

„G e n e w a“

Д. Кожуха, Львів, Ринок 37.

(побіч „Народної Торголі“)

продает для реклами по фабричних цінах 364 4—?

Жіночі і мужеські бідля, паньчохи, прекрасний вибір наймодніших красок тисячний вибір краваток, торбинок і трико-тажів, приладдя до гоління і курення.

Перфумерія, Косметика і Забавки, Канцелярія і Шапі!

чудасі, щоб ними заспокоїти здорові польські апетити. На шастя, повторюємо, і за два річ тут голкувати, чому воно так. Доволі, що в усіх, без винятку, перемовинах про французько-німецьку угоду самозрозуміло в стикіло впровадженні усіх питань західних кордонів Річчосполитої, а „коридором“ і в Данцігом включно, тобто питання ревізії самих підстав великодержавного існування Польщі. Під „колосьом“ розпочинають виводжувати глиняні ноги. Так було завжди, так воно буде і в останніх переговорах. Плакати нам нема чого, а й кожний справедливий поляк мусів би в душі радуватися, що оце розпочинаються терпі кроки до здійснення ідеалу в справедливих, тобто етнографічних, границях зорганізованої польської держави. А й коли дивитися на справу з боку французького, то цей зворот у польській політиці Франції, відхиляючись від помилок і пересудів версальського мира, навідує до більш ніж 50-літньої традиції французької політики зперед 1918—19 рр.: традиції сентиментальних симпатій до „французів Сходу“, тай більш або менш радикального дезінтересементау в долі польської державності. Запавгуртував цю політику ще Наполеон III, приймаючи — мимо всіх польських заклинань — в Парижі гарячо Олександра II; переняла цю політику й Третя Республіка, а княсиче завершення дав їй п. Поанкаре, коли на початку 1917 року підписав угоду з Миколою II, в якій Росія полишала Франції свободну руку над Реном, а Франція Росії свободну руку над Вислою. Очевидно, ніхто не може сподіватися, *restitutio ad integrum* в польському питанні повного завороту до передвоєнних відносин — про це нема мови. Але ревізія таки наближається, і то радикальніша, ніж дехто і думає.

Річ певна, будуть спроби „залатати“ німецько-польську пропасть якимись компромісами, то-що. Ці частинні „полагоди“ можуть і вдатися — на якийсь час, але тільки на якийсь, обмежений протяг часу. На який саме? З великою мірою ймовірності можна відповісти, що на таке, поки на Сході не переведеться абсурда, безнадійна, маяльця, розслаблююча народи соціально-господарська система! Прийде їй колись край, то вбоє й година ревізії всіх національних питань цієї частини Європи, в цьому числі й польського питання. Покищо вона прекрасно, хоча й жимохіть прислужується великій Польщі.

Стільки про дві перші з названих злоб тутешнього політичного дня. Про третю, себто про французьку ідею „зєдинених держав Європи“ та зосібна про негативне становище до неї Англії — треба говорити окремо.

В. Панейко.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Вражіння з Англії.

(Докінчення.)

Потреба знайомостей. — Непривітна Англія. — Організація й праця. — Вакації. — Пласт. — Що дали світові англійці. — Любов природи.

З цими порученнями необхідними для англійців нераз стає прикро. Вступ до читальні і до студіювання рукописів у Бритійському Музеї можна мати тільки на підставі рекомендації визначного англійця: так заучить застереження уповноважених Музею і очевидячки урядовці точно придержуються цього застереження. А є там пощо дістатися. В найціннішій читальній залі студіювали: Карло Маркс, Ленін, Троцький, князь Крapotкін, Морлі, Керзен, Мейсфілд, Г. Бергзон, Ейтс, Р. Бріджз, Бернард Шоу, Фрейлер, Карсвіна, балетмайстер Дягелев, Едвард Кларк і інші. (Вчислено за „Сандей Таймс“).

Справа більшого туристичного руху чужинців до Англії буде також предметом дискусії в парламенти, в якій Мек Донедд закликав, що вже найвищий час, щоб пороблено більше полєкс чужинцям в їхнім побуті в Англії, починаючи від справ мешкання і прохарчування. Здається плодом цієї дискусії є те, що редакція „Таймс“ у дає тепер безплатні інформації тим, що їх потребують і робить полєкс в навізуванні знайомостей. — Лорд Десіс пише ось таке в „Сандей Таймс“ (з 21/7 ц. р.) в статті: Ми і чужинці: „Я бажав би зміни в наших звичаях і поведінці“ — „думаю, що наша шорсткість коштує нас річно сотки тисяч фунтів стерлінгів“, бо чужинці, навіть американці, скорше ідуть у Фанію, Німеччину, Італію, чи Сканди-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ
ВОЯКИ КРАВЕІ І АНГЛІСЬКІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

Українське Національно-Демократичне Об'єднання до українського громадянства.

Обговоривши всесторонньо на засіданні дня 5-го жовтня ц. р. загальне положення на українських землях під Польщею в сучасну хвилю Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Об'єднання постановив звернутися до широких кругів українського громадянства з отсим закликом:

Теперішнє політичне положення українського народу під Польщею — кожному громадянину відоме — накладає на все громадянство і кожного громадянина зокрема виняткові обов'язки.

Працю на громадянській ниві мусимо збільшити.

Організацію на всіх полях мусимо скріпити.

Національну солідарність мусимо затіснити.

Міжпартійні міжмусибичі і особисті непорозуміння — там, де вони ще є — мусять уступити місця солідарній, на взаємній довірі опертій праці.

Конечність цього вимагає. Теперішній момент є наказує.

З тим коротким покликком звертаємося у цей відповідальний момент до всіх українських громадян, зокрема до членів нашої партії. Переживаємо часи, в яких, як ніколи, треба праці, організації і національної солідарності.

Львів, дня 5-го жовтня 1929. р.

За Центральний Комітет

Українського Національно-Демократичного

Об'єднання:

Д-р Дмитро Левицький, голова; Гриць Тершаковець, о. Леонтій Куницький, Володимир Целевич, Сергій Хруцький, заступники голови; о-р Лєвко Мокоруха, Володимир Козак, секретарі.

3 польських справ.

Виборча перемога ендеї. — Проект бюджетового прелімінара на р. 1930/31.

Заборолом ендеї є „кресі“. Найбільша її сила — західна Польща: Познанщина і Помор'я. На Познанщину був звернений головний наступ ендеї. Для її приборкання вислали до Познаня на становище повіводу б. львівського повіводу П. Борковського, для приборкання Познанщини влаштовано там за допомогою уряду незвичайно коштовну краєву виставу, яка без сумніву принесла познанцям великі користі.

Та ні одно, ні друге не примирило Познанщи-

навію, ніж до Англії. Очевидно, що „національна“ справа — баранина в лою, якої запах уже далеко розноситься перед ресторанами, зовсім не заохочує до англійської кухні, яка також, як слушно підносить Лорд Десіс, вимагає реформи.

В Америці кожний англійець має всюди доступ, в Англії американець мусить мати знайомого, через якого має вступ. А передовсім українцеві є чого їхати в Англію. Майже в цілій історії не доставало нам двох важких річей: зислу організації і культу особистості. З усіх народів світа англійська раса під цим оглядом найсильніша. В однім творі Віліяма де Морген знаходимо таку раду: „Ніколи нічого не роби, тільки організуй“. І англійці вміють організувати. Вони не оглядаються на те, що держава має зробити. Те все, що ми звичайно вважаємо справою держави, англійці організують приватними силами: залізниця, шпиталі, середні школи, університети. Культ особистості в англійцях великий і вони дійсно мали великих людей. Від людини вимагають не так учености як характеру. Правда, англійці завсіді йдуть з часом і ними вже не такий далекий час, коли кожний з них буде мати гімназійну освіту: цього літа підвищено ухвалою в парламенті обов'язок ходження до школи до 15 року життя (включно). „Таймс“ зазначував, що горе тим, які тільки задовольняються домашньою освітою, як то часто досі бувало. Англійці справедливо бояться технічної конкуренції і вже нині завважуємо, що наприклад вуличний рух у Берліні краще регульований, ніж у Лондоні.

З попереднього ще не виходить, що англійці не працюють; навпаки: вони працюють дуже солідно, хоч перепрацьованих людей там мало. Знаю, що один часовик у часі вакацій подивав

ли зі санацією. Переведені минулої неділі (8. ц. м.) вибори до міських рад у Познанщині і на Помор'ї виявили непорушність ендеїських впливів, які навіть в останніх часах значно зросли. В самому Познані ендеї здобули 33 мандати на 60. Також у менших містах (Гнезно, Іновроцлав) ендеї або самі мають абсолютну більшість, або в спітці з НІР-правницею та іншими правими, чи там господарчими групами. Санація всюдї провалася, то тут — то там здобуваючи по кілька мандатів, не вважаючи на посідання адміністративного апарату, не вважаючи на податки, кредити, субвенції то-що. Сильно впали таж голоси переселенців. Зате дещо зискали німці і комуністи.

Вислід виборів в б. прусській займанщині і програма санації викликали пригноблююче враження в проурядових колах.

В суботу, 5. ц. м. Рада міністрів прийняла проект бюджетового прелімінара на р. 1930-31. В глобальній сумі є він відбиткою досі обов'язкового бюджету.

Звичайні і надзвичайні адмін. прибутки передбачені в сумі 1.846.502.000 зол. Прибутки державних підприємств — 168.000.000 зол. Прибутки держ. монополій — 938.054.000 зол. Загальні прибутки висловлюються в сумі 2.943.011.000.

Звичайні і надзвичайні адмін. видатки передбачені в сумі 2.914.415.000 зол. Видатки держ. підприємств — 20.245.000 зол. Загальні видатки висловлюються сумов 2.934.661.000 зол., отже бюджетова надлишка передбачується в сумі 8.350.000 зол.

Прибутки і видатки в поодиноких ресортах представляються ось так:

Президент держави: приб. 242.000 зол., видатки — 4.358.000.

Сойм: приб. — 227.000 зол., видатки — 9.370.000 зол.

Сенат: приб. — 47.000 зол., видатки — 2.420.000 зол.

Держ. Контроль: приб. — 207.000 зол., видатки — 7.950.000 зол.

Президія Ради мін.: приб. — 32.000 зол., вид. 2.582.000 зол.

Мін. закорд. справ: приб. — 13.150.000 зол., вид. — 50.440.000 зол.

Мін. військ. справ: приб. — 3.184.000 зол., видатки — 837.215.000 зол.

Мін. внутр. справ: приб. — 13.245.000 зол., вид. — 254.420.000 зол.

Мінист. скарбу: прибутки — 1.657.345.000 зол., вид. — 147.330.000 зол.

Мін. справедл.: приб. — 42.499.000 зол., видатки — 133.356.000 зол.

за найбільших працівників — письменників, вчислюючи Бернарда Шоу, Бенета і декількох інших. Культ праці в Англії такий великий, що я не стрічав чоловіка, щоб витягав руку до гриш — задурно; навіть каліка щось робить: крутить катеринку, грає на якімсь інструменті, співає або малює і то малює на камені хідника невідатні малюнки, так, що часом дивно, чому таким малюном ніхто не зацікавиться.

Ледви чи маємо вже тут до діла з милостинєю: прощака дістає гриш за свою працю. Задурно англійець нічого не хоче. І це в крові народу. Він признає, що над всім треба погрудитися.

Як маєтись з кліматом у часі вакацій, чи дійсно можна мати „вакації“ в Лондоні? Так, і то знамениті. Погода дуже гарна, велика кількість парків — оцих легенів великих міст, величезна кількість театральних вистав, концертів, часто міжнародних вистав, чи зїздів роблять Лондон дуже цікавим світовим осередком під час вакацій. Наприклад цього року була міжнародна вистава літаків; тут зорганізовано зїзд пластуців цілого світа; недалеко від Лондону (в Кеймбрідж) був світовий зїзд позашкільної освіти. На виставі літаків найцікавіші були експонати англійські і німецькі. Італійці звертали увагу своїм дослідним інститутом, зоснованим Мусоліні, де перевіряють психічно і фізично кожного кандидата на пілота. Здається, що недалекий вже час ділить нас від поширеної на велику скалю їзди літаками, коли вже нині можна дістати літак високої вартости за три тисячі доларів.

Про зїзд пластуців вже були згадки в наших часописах. Зазначу, що якимось жаль ставало, що ми принайменше не здобуємо симпатії серед молодшого покоління віжних народів, а дос-

Мін. пром. і горг.: приб. — 13.927.000 зол., видатки — 53.405.000 зол.

Мін. кому.: приб. — 2.074.000 зол., вид. — 18.732.000 зол.

Мін. рільництва: приб. — 9.125.000 зол., вид. — 65.523.000 зол.

Мін. освіти: приб. — 3.743.000 зол., вид. — 458.775.000 зол.

Мін. публ. робіт: приб. — 22.324.000 зол., вид. — 158.950.000 зол.

Мін. праці і сусп. опіки: приб. — 935.000 зол., вид. — 65.712.000 зол.

Мін. рільн. реформ: приб. — 5.582.000 зол., вид. — 57.147.000 зол.

Мін. пошт. і телегр.: прибут. — 5.000.000 зол., вид. — 2.983.000 зол.

Емеритури: приб. — 26.700 зол., вид. — 127.000.000 зол.

Інвал. пенсії: приб. — 0, вид. — 160.770.000 зол.

Держ. борг: приб. 0, вид. — 296.842.000 зол.

Разом у приб. — 1.846.502.000 зол.

Разом у видатк. — 2.914.415.000 зол.

Бюджет держ. монополій по стороні прибутків має:

Сільний монопол. — 46.781.000

Тютюневий моноп. — 420.270.000

Спиртовий моноп. — 444.200.000

Сірниковий моноп. — 8.694.000

Держ. лотерії — 18.139.000

Разом 938.084.000

Замітки і відгуки.

Санація та ендеція.

Пенесівський „Роботник“, починаючи з травневих полів, як вихідної точки, переводить порівняння між санацією та ендецією. Боротьба між санацією та ендецією тільки в дуже малій мірі була змаганням двох ідейних напрямків, двох протилежних політично-суспільних течій. Та боротьба була тільки конкуренцією двох груп за владу в державі, за перевагу в громадянстві. Санація веде боротьбу з ендецією мафією так, щоб відібрати їй всі суспільні групи. Після перемоги

„санація, що поборювала не принцип, але тільки особи народкової демократії, ступево почала асимілюватися з тими, яких здобула на народовій демократії. Для відібрання ендеційної мафії вищою класу санація ввійшла на шлях клерикалізму, потураючи йому на кожному кроці та виминаючи всього, що могло би не позбавити таким чином у нас ватиканським агентам. Для відібрання ендеційної мафії т. зв. господарчих, великоземельських і великопромислових сфер, санація стала на ґрунті оборони їх інтересів — всупереч життєвим інтересам селянських і робітничих мас. Щоби урвати ендеційну мафію хоч частину кол націоналістично настроєного дрібноміщанства й інтелігенції, отримано ендеційну політику свироти українців білорусів і росіян. Словом: санація перевела всю програму народової демократії, реакційну суспільно і на-

цінь воно є спадкоємцем сучасного; прикро вражала відсутність прапора одного з більших народів Європи між численними прапорами інших народів світа. Провідник скауту Льюїс Бейден Пауел дуже часто зазначає, що пласт є загальною організацією і що він саме через виховання хоче допомогти біднішому, даючи йому кращі можливості життя. Пласт це одна з англійських організацій, якою прославлено англійське ім'я у цілому світі.

Президент Бритійської Академії, бувший міністр освіти Г. А. Фішер сказав на отворенні вакаційного педагогічного курсу для чужинців таке: Англіяці можуть бути горді на свою конституцію (це була головна тема його промови). Англіяці дали світові парламент, залізницю, фабрики, кооперативні товариства, ровер, тютюн, допохудневий чай (5 година), спорт, захисти, пласт хлопців і дівчат, Армію Спасення, краєцтво вищих клас, опери Гілберта і Салівена. У всьому світі відомі такі творці як Шекспір, Мілтен, Байрен, Ч. Дарвен, (Darwin Charles) філософ Герберт Спенсер, Волтер Скот, Дікенз, Р. Кіплінг, Бернард Шоу, Конен Дойл, Голдсвезі і Велз. — Найбільший подив людства — говорив Фішер далі, розбуджує Англія своєю організацією, уміням утримати в одній державі чотириста п'ятдесят мільйонів людей, різної шкіри, раси, мови і звичаїв. Спільні справи вирішуються в цій державі в мирний спосіб. Другого такого прикладу мирної організації нема в світі, як та з якою маємо до діла в Індії, де малий штаб урядовців з малою тільки жмінкою війська володіє над триста двадцять мільйонною Індією.

Дарма, що Англієць має до діла з такими різномірними людьми, я сказав би, що він нині звернений лицем до природи, уникаючи людей.

ціонально, разом із найближчими, найбільш здеморалізованими, найменше ідейними, карєровічівськими й елементами”.

Тугут на арені.

Відомий представник польської демократії, а одночасно широкому українському громадянству відомий співтворець т. зв. ланкових законів (на спілку зі Ст. Грабським), який довгий час залишався в тіні, виходить знову на політичну арену. З днем 5. ц. м. почав він видавати тижневик „Тидень”, політично-суспільний часопис, призначений „для оборони і поглиблення демократії”.

В передовиці „Наші цілі” підкреслює він, що цей тижневик не є органом ніякої партії чи організації. Відне, що біля гурт людей, об'єднаних довкола цього часопису, є щирі демократичні ідеали.

„Всі ми є ширими республіканцями, глибоко переконаними в тому, що майбутність Польщі, її величчя і сила, її здоров'я, а може навіть її існування залежить від повного здемократизування не тільки устрою держави, але людських душ та основ господарчого життя. Ті наші переконання не є ані картою до гри, ані полинялим багажем, який возиться зі собою, але яким користується. Непохитно віримо в те, що будемо говорити, а демократія, яка є вихідною точкою в наших теоретичних розв'язках, у житті Польщі є метою, до якої будемо змагатися через усі перепони, не поступаючи в переполох з приводу хвилевого неуспіху, не відступаючи ніколи перед боротьбою”.

Метою Тугута і тов. створити сильну, свідому публічну оліцію і сконсолідувати її. Теперішній стан тієї оліції є спожаління гідний. До завершення демократичних традицій в останньому часі приєдналася неввіра у власні сили, знеохота до діла, заплоньнення легенд. На щастя, все те кінчається.

„Настав пора, коли навіть люди без відваги до діла, починають вже хотіти розуміти, про що саме йде спір у Польщі. Емоціональні стани, в яких так легко від адорації переходиться до переполоху, в яких ще часто думається пачинкою або інстинктом особистого уживання, уступають місця охоті розумувати, після чого край поділяється би на виразні, свідомі свої мети відомі. Через пасивність і тривогу перед відповідальністю вступав замість людської прикладного розвитку політи. яка не терпить недотягнених діл, повинен на шляху намірів, незрозумілих думок. Вчасніше чи пізніше мусить прийти хвиля, коли зіршучий, вибачий для Польщі спір між головними інституціями держави мусить бути вирішений в тій чи іншій формі народом, його волею, його оцінкою. Може бути, що то наступить у формі боротьби. Ніхто не знає, ані години, коли вона вибухне, ані формули, якою вона закінчиться. Коли боротьба, як тою гаряче бажаємо, почнеться побідою демократії, буде це початком нової доби, в якій сміливість деїзмі мусить дорівняти енергії думки. В дотеперішніх сварках за владу йшло в першу чергу — і то в природне — про повалення противника. Але завтра, на випадок побіди, головними противниками демокра-

а передовсім чужинців. Дійсно варто „ломати копії” за їх засаду добираючи собі друзів та приятелів. Англієць аж після довгого часу рішається товаришувати з незнайомим, запросити його додому, куди ніхто не має вступу без виразного запрошення. Фактом є, що з усіх західних народів, цей нарід промислу і торгівлі, властиво міський, бо сіл і рільництва майже там немає — найбільш ентузіастично любить природу. Звідси і великанський туристичний рух по цілій Англії і в усі частини імперії, з рівночасним наладнанням знаменитої комунікації.

Наприклад по таким острові Вайт, віддаленим від Лондону на 2 і пів години їзди поспішним а 20 минут кораблем, можна подорожувати цілий тиждень з міста до міста автобусом за 16 золотих, насолоджуючись знаменитими видами моря, а також незвичайністю краєвидів самого острова. По думці А. Есдейла Мек Грегера („Дейлі Кронікл”) це найкраща вакаційна подорож, яку в світі можна відбутися. Чимало осіб навіть твердять, що задля більшої стійкості цілорічний клімат цього острова навіть кращий від клімату французької Рів'єри. Нам дуже потрібний туристичний рух, не кажучи про виїзд за границю, але у власнім краю. В цей спосіб можна наладнати би більший контакт з народною масою, оживити її. Краса українських краєвидів широко відома: через їх пізнання ми більше полюбимо „велику руйну” і тоді радість життя скорше заглянуло до нас. Я переконаний, що англієць свій життєвий оптимізм черпають у великій мірі з природи. Недурно Мек Донеда аж два дні виголошував на різних місцях мови про охорону старовини, лісів і звірят. Коли вони збільшують красу краєвиду.

тії буде польська нужда, а якої мусимо лікуватися поколіннями, перестарілий і несправедливий суспільний устрій, який треба старатися поправити мирними засобами, відсталість громадянства, від якої треба буде відібгти в столітєвих збобтах, невміння організованої праці, *непоручена(?) справа меншостей, яка є динамітом, що лежить під ліжком. Це є найважливі справи...*”

Ось програма політично-суспільної течії, репрезентованої Тугутом.

По смерті Штрездемана.

(Від нашого кореспондента.)

Берлін, 4. жовтня 1929.

Велику темну тінь, що стояла над тим чоловіком вже від ряду літ бачили всі. Всі знали, що довго йому не жити і вислів його домашнього лікаря, що „коли Штрездеман хоче прожити 55 років, мусить зараз-же покинути виснажуючу державну службу”, був тайною цілого Берліна. Всі бачили, що його фізична конституція щораз рідше дотримує кроку полетові його думки і духа, що його величчя, завсідні до найвищої степені напружена воля до чину не диспонує відповідно здоровим тілом. І дивна річ, цей чоловік зумів збудити серед широких мас переконання, що помімо всіх зовнішніх ознак, з ним ще далеко не так все, як це могло здаватися, своєю до самого кінця якнайбільш напруженою робучістю і боєвістю був у силі створити ілюзію, що він ще довгі літа зможе міцно стояти при кермі держави. Але смерті він не був у змозі ошукати. Різким рухом вона витягнула по нього руку і чим міцніше була попередня ілюзія незломимої життєвості д-ра Штрездемана, тим більшою стала загальна констернація, коли в четвер вранці на Берлін злетіла вістка, що д-р Штрездеман над раном несподівано помер. Всі знали, що його кінець недалекий, але коли цей кінець в дійсності прийшов, всі були попросту поражені. Як так? Чоловік, якого ім'я нерозривно зрослося в поняттях повової Німеччини. Чоловік, що до самої своєї останньої хвилини стояв у центрі гарячих і завзятих політичних боїв, до останньої хвилини приймав участь у рішеннях світовополітичних розм'їв, чоловік, якого поява і дізнання зробились найбільш безпосереднім елементом щоденного думання якнайширших людських — і не тільки німецьких — мас, цей чоловік вже в неживих? Адже поняття „Штрездеман” увійшло в думання і світогляд повової європейської людини, як зовсім константний елемент, щось що існує зі силою неминучості, щось, що не дається усунути з круга сучасного світового оивду. Тому то, коли не стало чоловіка, який репрезентував собою величезний німецький життєвий круг, який був власне ототою Німеччиною, що виросла на руїнах програмої війни і „мирових” договорів, замість жалю по втраті, тутешні люди опанували передовсім переляк і констернація.

За кордонами Німеччини ще скорше люди в в стані прийняти до відома і погодитись з тим фактом, в самій-же Німеччині, особливож у Берліні, люди це не менше не зрозуміли цього, що сталося, преса є попросту безрадна, в урядових кругах панує від двох днів кепсько укриване безголов'я, всі відчувують, що смерть цього чоловіка започатковує новий період в пововнім політичній розвитку Німеччини, але ніхто не знає і не передбачує, що буде і що має бути далі. Стоїмо перед парадоксальним і в політичній житті попросту недопустимим фактом: помімо очевидних познач фізичного занепаду, ілюзія незломимої життєвості д-ра Штрездемана була настільки сильна, що з можливістю його скорі смерті ніхто в дійсності не рахувався. Політика повової Німеччини так далеко була побудована на особистості д-ра Штрездемана, що коли його особи не стало, ота політика станула одним ударом перед маршем тяжкої кризи. А вжеж, поки тіліні останки д-ра Штрездемана ще доступні останнім відвідинам для його співробітників, приятелів і широких кругів населення, самої кризи ще не буде видно. І після похоронів, наступить час своєрідного інтеррегнум, час завішення партійно-політичної зброї. Але криза ота прийде, скоро чи пізно, вона виплине уже зі самої логіки сучасного німецького політичного життя.

Д-р Штрездеман правив Німеччиною не з причини якоїсь політичної системи, яка не є зв'язана з особою провідника. Він правив Німеччиною силою своєї волі і відходчати, він не залишав на своїм місці цієї системи. Спираючись в своїй політиці на ліво-демократичну парламентарну базу, він творив свої парламентарні більшості тільки в той спосіб, що силою своєї особистості примушував свою, т. зв. „німецьку народну партію”, повставати на протязі довгих років в парламентарній коаліції зі соціал-демократами, демократами і католицьким центром. З відходом д-ра Штрездемана „німецька напояня цагтя”, яка ніколи не

Уважайте на фірму!

Роскішні Глинянські Килими
Мих. ХАМУЛИ
не в кіоску

Тільки Площа Трибунальська ч. 1.

4913 10

(біля Вергера).

пригадується своїй ВП. Клієнтам.

скривалась зі своїми правими тенденціями, дістав знову свободу коаліційних рухів. З цієї точки отримуються величезні можливості для правих кол агуртованих кругом особи націоналіста Гугенберга, провідника великої „німецької національної партії“. Всі ті можливості обрисовуються тут і там, тут і там вже нині можна стрінути в пресі патаки на далекодучі можливості майбутнього розвитку. Однак поки-що, несподівана смерть д-ра Штресмана потрясла настільки збірною свідомістю Німеччини. І разом з тим особистість помершого збуджує стільки людського спочуття і поваги, що навіть його найзавзятіші політичні і особисті противники, стоять перед його домовиною зі шпалами опущеними в низ. Якою арзау зацікавили в скрилися всі політичні противники і ріжники, замовкло вічно кипуче німецьке політичне поле бою. Розина? Приятелі? Опівпартійці і співкомбатанти? Вороги? Опозиція? Ні. Чорні крила смерті кидають з тих днів свої гілки на цілу Німеччину.

Осінь 1923 р. Хіба можна ще повірити, що не так давно, що лиш перед шести роками отим великим здоровим, безконечно живучим оксамитним, заводним пестливим містом, трясла в той час страшна пропастища інфляції, голоду, ужалку, розладу розуму? Ніхто на світі — крім хіба мешканців колишньої Росії, які перебували могилою ще гірші часи — не в стані вжитись у стан Німеччини цього часу, ніхто, що цього всього не бачив власними очима, не пережив на власній шкірі. Та ще й нині, з перепадом приходиться гадувати часи отого явного танку пужди і доларів, голоду найширших мас і снітї розбещеності воєнних і інфляційних доробочків. Вулицями міста йшла вискакивши зуби обдірана, гола, безгуба, безцільна революція, тягнучи за собою в риништок надбання довговікової німецької культури і традиції. Куди йшла ота Німеччина? Бувають часи, що та чи інша нація потребує часом на своїй історичній дорозі революції, але й революції мусять мати якусь ціль. Але те, що в той час робилось у Німеччині не було революцією. Це був хаос, страшна анархія, яка не бачила ніякого завтра. Ситуація була того роду, неначеб Німеччину опустили всі добрі духи, неначеб паця ота мусіла припинити порядком розклатись до самого кінця, розсипатись в порошок, перестати існувати і то не тільки державно, але й суспільно і культурно. Упадок був страшний і його поглиблювала ще в додатку безвиглядність колинебудь піднятись.

Пригадую, раз ввечері мені збилося в пам'ять велика світлана реклама на Віттенберґштрассе. На широкому екрані ялялася світлина д-ра Штресмана з наліском: Штресман — лер нас Штаврман. Але в ту хвилину ніхто не звертав на це більшої уваги. В той час уряди мінялись що 24 години, разом з курсом долара і мільярдовими цінами на хліб. Невин керманч? В той час Штресман перебрав канцлерство — котрий це вже з черги? Ніхто не вірив у нього і на перших погляд скептичні маси неначеб мали рацію. Після кількох місяців його змінив Маркс, після Маркса прийшов Лктер, потім знова Маркс і так в безконечність. Але помію того, раз уже рішившись активно втрутити в долю повислої Німеччини, Штресман не зійшов вже з поста. Він затримав для себе у всіх сідуючих кабінетах пост закордонного міністра, бо саме в закордонній політці скривалась підойма, якою можна було повернути терзаючи верхи Німеччини. Випадкова реклама відгадала правду: на горизонті з'явився справжній керманч. Він випровадив Німеччину зі злішеного хаосу інфляції. Ті пристані, до яких він із підірваного німецького державного корабель ладивались: план Доза і конференція в Лондоні, потім Льонарно, потім вступлення до Ліги Націй, потім Гуарі, потім Паризька конференція златокі, потім план Юнга і звільнення Надренії.

За час його міністрування Німеччина сконсолідувалась, відітхнула, аплалась економично, культурно і політично в решткою світа, маси дістали працю, хліб і суспільний лад. Чи в далеких історичних перспективах отой політичний шлях, що його вибрав для Німеччини Штресман себе виправдає — про це можна мати різні думки. Над подяк налічується: політика „доніювання“

зобов'язань супроти побідників. Німеччина уможливила собі через посередництво Штресмана поворот до нормальних відносин тільки завдяки лояльному сповніванню мирових диктатів. Це завезо Німеччину в один фронт з державами європейського Заходу, фронт демократично-капіталістичний. Чи всередині цього фронту Німеччина зуміє собі здобути місце, відповідаюче її силі, здібності і спроможності, чи залишиться в цьому фронті тільки в ролі сліпого апарату, ось питання, на які зможе відповісти тільки пізніша історія. Сьогодні відповіди на це діти ще не можна. Тому-то історична оцінка особи Штресмана булаб у всіх перспективах передчасна. Одне нині є тільки очевидне: якраз історичність його особи, і дивлючись з цієї точки погляду, особа Штресмана усувається також з поля шоденної оцінки. Помер великий чоловік, і тільки пізніші покоління віднайдуть вірну перспективу для його оцінки.

З. П.

Ревізія мадярсько-чеських границь?

Сенсаційна заява президента Чехословаччини Масарика. — Пропозиція переговорів у справі областей, на яких є понад 50 проц. мадярів.

Мадярська газета „Пешті Напльо“ повідомляє, що президент чехословацької республіки Масарик мав розмову з віцепрезидентом мадярського соціального інституту, Францом Райнісом про справу ревізії мадярсько-чехословацької границі. В цій розмові він між іншим сказав:

„Я ще й тепер готовий вести переговори про мірку ревізії границь. Відтнок над Дунаєм є для нас життєвою konieczністю. Тому ми конетно мусимо мати Братиславу й тамошню область, хоч вона заселена мадярами. Натомісць можна вести переговори про ревізію всіх областей де живе понад 50 проц. мадярів.“

„Можна говорити також про ревізію областей, де живуть інші національності. Правда, і після цього аплалась ріжні національності по обох сторонах, але це матиме той наслідок, що ми взаємно будемо добре поводитись з нашими національностями. Ми есентуально в охоту утворити би в Празі мадярський міністерський портфель.“

„Я готовий ужити в цьому напрямі всього мого впливу, не з етично-філософських міркувань, а з огляду на взаємні інтереси.“

„Чехословаччина не може витримати тиснення з двох боків — з одного боку від німців, а з другого боку від мадярів. Тому ми спочатку спробували усунути напруження в Мадярщині, і тому я говорю про це з письменником Талієм. Ми поробили також інші кроки, наприклад за посередництвом бувшого мадярського міністра закордонних справ д-ра Града; ми поробили кроки також дипломатичним шляхом, однак не одержали жадної відповіді. Пізніше ми звернулися до німців і дійшли з ними до згоди.“

„Я ще й тепер готовий засісти з мадярами до переговорів. Метода мадярів видається мені дивною. Коли я вперше повідомив їх, вони замість до Праги пішли переговорювати до Букарешту. Ромуни були такі лояльні, що кожного дня інформували нас про хід переговорів. Ми маємо перед широкою публічною оцінкою та серед дипломатії велику перевагу супроти мадярських обнувачень. Про нас усі знають, що ми готові до переговорів, однак Угорщина не хоче безпосередньо переговорювати з нами.“

„Мадяри мусять поспішити, поки я ще живу. Скільки літ я ще можу жити? Я вже стара людина. Мої очі віляють від серпанку пристрастей, який захрилав очі іншим, так, що вони не можуть добре бачити своїх інтересів у будучності. Я бачу ці інтереси, однак ні Угорщина, ні велика частина моїх земляків не годні їх бачити. Хто знає, що станеться, коли вже мене не буде?“

На марґінесі скандалу в париському більшов. полпредстві.

Російська газета „Руль“, яка виходить у Берліні, повідомляє, що скандал, який зробив Ройзенман у Парижі, викликав незвичайне зацікавлення в берлінському полпредстві, торгпредстві та всіх інших радянських інституціях. Ройзенман, як відомо, дуже часто бував у Берліні. У своїх справозданнях, які він публікував у газетах, він називав радянські установи в Берліні Авґіями стайнями. Багато радянських службовиків, з окрема бувша жінка Горкого, Андрєєва, відчували його тяжку руку. Тому тепер в Берліні радуються з приводу париського скандалу, бо гадають, що після цього Ройзенман вже не будуть більше посилати за кордон, як ревізора.

Дуже характеристичною для психології радянських службовиків є розмова, яку мав один зі співробітників „Руля“ зі своїм старим приятелем з тинаду пригоди Бєсіловським.

— „Тут нема чого сміятись, — сказав цей більшовик. — Ви весь час говорите про свою ненависть до радянського ладу. Та хіба ви можете так ненавидіти цю владу Стадіна, як ми, що цілковито від неї залежні, безсилі й без можливості втікти від неї? Хтож з нас може бути певним себе? Хіба такий скандал не міг статись в Крестинським, який колись теж був в опозиції? Кожного дня з полпредства та торгпредства виганяють найбільше працьовитих товаришів. Щоби втриматись на своїй місці, треба вислугуватись, виявляти свою ліданість, доносити на своїх товаришів, інтрадувати. Така наша гірка доля і ми перші будемо би щасливі, як би цей проклятий режим скінчився.“

Ориґінальний розпорядок.

Хто має покрити кошти подорожі службових гзіздох урядовців староства в Підгайцях?

Філія Т-ва Охорони Воєнних Моґіл в Богатинцях, пов. Підгайці, уладила дня 21-го липня ц. р. Богослуження на стрілецькій моґилі в Семиківцях, на яке староство в Підгайцях вислало свого комісара та кільканацятьох постерукових. По Богослуженню звернувся комісар староства до голови Т-ва п. Олександра Данилишина з домаганням, щоб він заплатив кошти подорожі його та поліції в квоті 99 зол., від чого він відказався. На дикх п. Олександра Данилишина одержав лисьмо зі староства в Підгайцях такого змісту:

„Starosta powiatowy w Podhajcach L. VI. 237 L. Podhajce, dnia 23-go sierpnia 1929 r. Do Rady Towarzystwa Ochrony Wojennych Mogil w Bohatkowcach do rąk p. Przewodniczącego Oleksy Danyłyszyna w Siemikowcach. Zgodnie i na podstawie art. 105 Rozporządzenia Prezydenta Rzecz. Polskiej o postępowaniu administracyjnym (Dz. Ust. Pozp. P. Nr. 35 poz. 341) Starostwo Powiatowe w Podhajcach nakłada na pana Oleksę Danyłyszyna z Siemikowiec, przewodniczącego Komitetu Rady Ochrony Wojennych Mogil w Bohatkowcach, urządzającego w dniu 21. lipca b. r. Panachidę ku czci poległych strzelców ukr. w Siemikowcach, kosztą podróży i dyjet dla delegata Starostwa w kwocie 45 zł. Starostwo w Podhajcach, udzielając zezwolenie na urządzenie wymienionej Panachidy, ograniczyło reskryptem L. VI. 237/29 z dnia 10. lipca b. r. przebieg tejże wyłączenie do uroczystości cerkiewnej, zakazując udziału w niej 1) banderji konnych w strojach narodowych, 2) stowarzyszeń gimnastyczno-pozarnych Łuh i Sokil w zwartych szeregach i w umundurowaniu, 3) stowarzyszenia Plast w specjalnych odznakach, nieprzewidzianych w ogólnym stroju harcerskim, a gdy przekroczenie zakazów Starostwa w omawianym przedmiocie przez stowarzyszenia ukraińskie, urządzające obchody, festyny i t. p., na terenie powiatu stało się notoryjnym — wysłało delegata z odpowiednią rozmiarem uroczystości asystencją Policji Państwowej na miejsce celem ścisłego przestrzegania przez Komitet zarządzenia Starostwa. W uroczystości brało udział 13 członków Plastu (7 dziewcząt i 6 chłopców) w specjalnych częściach umundurowania, jak wstążki, gwiazdki, emblematy i haftowane naszytka na rękawach kołoru niebieskiego i żółtego, podkreślające przynależność ukraińską plastunów, a nieprzewidzianych w ogólnym stroju harcerskim z naruszeniem przepisów rozp. austriackiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 26. lutego 1917 r. Dz. U. P. Nr. 39. obowiązującego na terytorjum b. zaboru austr., a ponadto w czasie uroczystości usiłował przedrzeć się oddział muzyki „Łuhu“ z Iszczkowa w jednolitych mundurach, który został przez Oddział Policji Państwowej z delegatem Starostwa na czele zatrzymany i po zdjęciu mundurów w uroczystościach dopuszczony. Gdy więc Komitet uroczystości nie zdołał dopełnować ścisłego wykonania zarządzenia Starostwa, a całkowicie złamanie tegoż nie nastąpiło jedynie dzięki obecności delegata Starostwa i asystencji Policji Państwowej, nałożenie kosztów na przewodniczącego Komitetu po myśl art. 105 punkt 1a jako powstałych z winy strony interesowanej jest słusznie i prawnie uzasadnione. Odnosne koszty należy złożyć do Kasy Zwierzchności gminnej w Siemikowcach w terminie 7-dniowym pod regorem ekzekucji na majątku Pana Przewodniczącego Komitetu. Niniejsza decyzja jest w administracyjnym toku instancji po myśl art. 106 ust. 3. rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o postępowaniu administracyjnym ostateczna, co nie wyklucza ewentualnego uprawnienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Starosta Powiatowy Woroszyński m. p.“

Starostwo, nakładając na p. O. Danyłyszyna zapłatę kosztów podróży swojego delegata та поліції, покликається на арт. 105 розп. През. Р. П. з дня 23-го/3 1928 р., який каже, що сторону обтяжують ті кошти адм. постановання, які виникли з вини тої сторони, або які понесено в інтересі чи на прохання сто-

роне, а як не викликають з законного обов'язку влади. Тимчасом філія Охорони Воєнних Могил у Богатківцях зовсім не зверталася до староства з проханням вислати комісара та поліцію на Богослуження в Семишівцях. Знаємо теж, що береження ладу і порядку на всяких подібних святах було і є законним обов'язком староства й органів державної поліції. Тому наложення комітета подорожні делегації влади і поліції на свято в Семишівцях на п. Ол. Данилишина (отже на голову Т-ва, а не на саме Т-во, яке це свято влаштувало) є мабуть першим того роду випадком в межах Річчосполитої.

Дикий напад на церкву.

(Допов. з Перемишлянщини.)

Біль Перемишлян є невеличке село, що щодня тому два роки стало самостійною громадою. А називається воно Севороги. Як сказано, село невеличке, бо всього населення має ледь 400 душ, а тім 1/3 українців, 1/3 перевертхів, а менше як 1/3 латинників з латинською. Розгоріла моча всіх, очевидно, українська.

Організаційний і освітлюючий рух, що одрається щораз-то нагальніше в найдавніші закутки нашої землі, не поминув і цієї оселі. І ось заходами філії „Просвіти“ в Перемишлянах, а на вистрілює домагаючи місцевих молодих, але єдиних господарів, заложено там в літі цього року читальня „Просвіти“, що як на тамонні відносини дуже гарно розвивається. Поруч того рішуче тутешні українці побудувати собі й церкву. Матрулася сюди-туди і стала церквою, особливо завдяки Миколі Гетьманові, що хоч небогатий, позартував на ту ціль прекрасну парцелу.

Церкву покладено „на дух“ і навіть відправлено благодарствених Службу Богу. Здавалось, що все в порядку і на тому скінчилось: люди будуть у читальні просвітаються, а в церкві Богу молитися. Та не судилось! Бо вже в тиждень по побудованню неанані справді пробували церкву зрушити (воно з дерева). Однак їм перешкодив той самий Микола Гетьман, що при тім мало-що не пожив смерті, бо діялось це серед темної ночі, а ці незнаймі стріляли до нього і то по всякій правдоподібності з крісів. На інтервенцію перемишлянського пароха (бо Севороги належать до перемишлянської парохії) староста п. Клодзкий і комісар поліції обіцяли на будуче щирі інтервенції. І був якийсь час спокій, хоча справців годі було знайти. Але ось по цім торжественнім задоволенням перемишлянських адміністраторів з 30. IX. на 1. X. ц. р. знова знайшлися міські невідомі, що в 2-й год. вночі напали на церкву: дахівку стерли на мак, стовпи пострілювали, а одну стіну зовсім здемолювали, так, що вона ще якимось чудом Божим держиться перед цілковитим упадком. При тому здемолювали й хату, що в ній міститься читальня, вибиваючи вікна камінням.

А все це діялось при акомпаніменті беззастанних крісових салів. Донесено про це старості і комісареві поліції вже в годині 10—11 рано. В год. 5. вечером появилася на Севорах одна поліція. Севороги віддалені від Перемишлян 2 кілометри. Він перевів слідство і заявив, що то правдоподібно „русині самі зробили“. На другий день кількох молодих людей зайшло там і хотіли цю біду церкву відфотографувати, але трьох присутніх поліцаїв на це не дозволили, апарат забрали, фотографували і перевели у тих людей особисту ревізію.

Та це нас не зневірив. Не думаючи опустити найменшого законного середника, що був би прихильний для нашої законної оборони, зовсім холлохрово беремося до відбудови нашої збещеної сплатини і зруйнованої читальні, та вже не з дерева, а з каменя. І хоча нас тут левелітська громада, однак дух у нас бодрий і ми оборонимо нагрозому нашу станицю, хоча і перед стрілами параболічних куль різних невисліджених злодіїв.

КОМІТЕТ БУДОВИ ЦЕРКВИ
В СЕВОРОГАХ.

Порозуміння центр. партій.

Між трьома центровими партіями (Піастом, ХД і НІР-правницею) дійшло до порозуміння в справі тактики та спільних виступів у надходячій сою. сесії. Згадані партії, щоправда, не створюють форм. блоку, але будуть виступати єдиним фронтом, заслідуючи існуючий вже від давня в сою. блоку з партій польської лівиці: ППС, Визволення та Строн. Хл. Порозуміння між центр. партіями означає ослаблення авторитету центр. партій. Між партіями центру і польською лівицею заходять різні погляди. Центровці вважають заважним не зачинати боротьби з потравленим урядом, бо виходять із заложення, що положення на міжнародньому та внутрішньому терені не в відповідності до цього. Колиж би в сою. поставили запитання на висловлення заяви недовіри урядові

Світальського, то центрові партії підтримуть це висловлення, бо на їх думку теперішній уряд замісць іти по лінії порозуміння між законодавчою та виконавчою владою, пішов по лінії протилежній та загострив конфлікт між урядом і союмом.

Помер Я. Мальчевський.

Дня 3. жовтня помер у Кракові в своїй квітлі „Сальватор“ один із найславніших польських млярів Яцек Мальчевський. Мальчевський, уроджений 1855 р. в Радомі. В 1880. іменованнй професором мистецтв, а уступив із того становища в 1900 р. До найславніших його образів належить „Сибірський цикл“.

Мін. Складковський, Цар і Червінський у Мостах Великих.

Дня 13. жовтня отримав у Мостах Вел. біля Жовки головну поліційну школу. На отримання приїждуть мін.: Складковський, Цар, Червінський та гол. командант держ. поліції полк. Малшевський з іншими поліційними офіцерами.

Банк Польський піднесе проц. стопу.

Досі піднесли дисконтову стопу такі банки в Європі: Лондон з 5.30 на 6.30, Осло з 5.30 на 6.50, Копенгага з 5.00 на 5.50. Стогольм із 4.50 на 5.50 проц. Зачувати, що піднесуть дисконтову стопу Австр. Нац. Банк у Відні та Нім. Держ. Банк у Берліні. В зв'язі з цим „Газета Гандльова“ пише, що диск. стопа Банку Польського вносить 9 проц. річно та є одною з найвищих в Європі. У фінансових полах рахуються з підвищеною диск. стопою Банку Польського на 9 і пів. а навіть 10 проц.

Лондон розіслав запрошення на конференцію

У понеділок англ. уряд вислав запрошення на конференцію роззброєнь до урядів Зл. Держав, Франції, Італії й Японії. У запрошенні ссверджено, що уряди Зл. Держав і Англії дійшли до порозуміння під час переговорів Меклональдів і гол. Доза. Японський амбасадор у Лондоні повідомив, що уряд, що одержав запрошення на конференцію з держав у справі роззброєння на морі, що має відбутися в січні 1930 р. Японський амбасадор повідомив пресу, що Японія напевно прийме запрошення. Також Франція й Італія приобіцяли взяти участь у конференції.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 233 7—?

— П. Т. Передлатників ласкаво просимо вилатити передплату найдавніше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в противнім випадку будемо змушені здержати дальшу висилку часопису. Місячна передплата вносить 5 зол.

— Львівська хроніка. Як відомо вже з преси, Львів буде мати новий газ спроваджуваний з Дашави, коло Стрия. Коло Кульпаркова вже збудований дімок, до якого з Дашави доходить газ рурами, а з часом у Львові буде побудована окрема газівня, звідки газ розходитиметься по цілім Львові. Цим газом буде можна покористуватись у всіх домах для освітлювання і опалювання в кухнях, а також для порушування машин. Цей газ буде значно дешевший як вугіль чи дрова. Але знавці доказують, що того газу в Дашаві не так то багато і Львів буде користати з нього тільки короткий час. — Товариство приятелів Франції у Львові розпочало виші курси французької мови і літератури. Вписуватись можна при вул. Баторого ч. 5. Місячна оплата тільки 6 золотих. — Спортивне товариство „Віс“ відкриває в неділю новий спортивний парк на Погулянці. — До Львова приїжджає краківський акробат Назаревич, який між іншими акробатичними штучками буде пописуватись тим, що вміє вилізти по стіні 3-поверхового дому на дах і скочити з того даху на землю. За ту акробатичну штучку його називають „людина-муха“. — На Сигнівці якісь кавалери напастували молоді жінку столяря Станіслава Юнка і тяжко поранили її чоловіка за те, що смів боронити своєї жінки. — На Знесінні бандити напали на робітників Францішка Піва і забрали в нього 168 золотих. Всі бандити арештовані між якими є Маркус Нестель, Йосиф Варецький і Мечислав Кілярський. — При вул. Стрілецькій 8. злодії зрабували вночі в домі Кляйшполіса 1000 золотих, 40 доларів і срібну посуду вартості 2000 золотих. — На головнім дворці кешенькові злодії вкрали в д-ра Івана Сохи кількадесят золотих. Таке саме трапилось на стації Казимирові Соколовському. — Вчора арештовано у Львові Беняміна Модера, Гната Кутиня, Франца Полашка, Йосифа Смоляка.

Льва Лозинського, Станіслава Трочука за крадіжки, а Степана Вінярського зі Знесіння арештовано за напад на поліціанта Муху. — У Львові почав виходити новий жидівський журнал „Cusztajer“, присвячений літературі і мистецтву. — В будинку ветеринарної академії при вул. Кохановського поповнив самовбивство студент 4 курсу Володислав Максимович. Він випив карболовий квас і вискочив через вікно другого поверху на подвір'я. Причиною трагічного звинку був нервовий розстрій. — При вулиці Казимирівській служниця Катерина Міг обікращала свою господиню Вайгльову на суму кількисот доларів. Поліція досі не знайшла злодіяки.

— Бандитизм. В селі Вербівці, повіт Городенка, невідомі злочинці застрілили з кріса Петра Голомейка. Недалеко Гвіздия хтось убив поліціанта Хмелевського.

— Пожежі. В Селищах, повіт Бібрка, вибухла пожежа, яка спопелила кілька будинків вартості 10.000 золотих. Найбільші шкоди має Анна Скиба і Катерина Пріма. — В Бартатовичах, повіт Городок Гайдонський згорів будинок Миколи Грицака. Шкода вносить 25.000 золотих. — В селі Голоску під Львовом огонь знищив дім Августина Трояновського. Причини пожежі невідома. В селі Букова, повіт Ясло згоріло 13 домів.

— Душегубство з помсти. В селі Блажова коло Ряшева збив Франц Садловський Леона Либену із особистої помсти, після чого втік невідомо куди.

— Німецький літак в Скилові. В Скилові спинився німецький літак, який в дорозі до Румунії примушений був перервати свою подорож, щоби придбати бензину і направити поповнений мотор.

— Несчастлива любов. В Янові поповнив самовбивство учень 5. кл. гімназіальної Маріян Каспрович.

— Святотатство. В селі Ушня, повіт Золочів, злодії вкрали в церкві чашу з престолу і інші церковні цінності, вартості 1500 золотих. Злодія не зловлено.

— Державна польська іспитова комісія для кандидатів на учителів середніх шкіл у Львові повідомляє, що письменні іспити розпочинаються 28/10 ц. р. після чого будуть устні іспити. Письменні іспити відбудуться в будинку університету, при вул. св. Миколая.

— Фризійський курс в Станіславові утворений Промисловим Інститутом розпочинається дня 15. ц. м. Зголошуватись до канцелярії цеху фризійерів, вул. 3. мая 7.

— Комуністичні демонстрації у Варшаві відбулися дня 7. X. ц. р. Поліція розганяючи демонстрантів, арештувала 14 осіб, між іншими посла Сипулу. Тогож дня жиди комуністи пробували зорганізувати демонстрацію „Безбожників“ перед будинком синагоги.

— Люди будуть мудріші. Віденський лікар Д-р Шільдер винайшов спосіб штучно змінювати функції мозку при помочі електрики. Експерименти переведені в психіатричній заведенню вказують дуже корисні наслідки того винаходу.

— Щурі загризли дитину. В селі Куліби, біля Вильна, зграя щурів напала на малу дівчинку в колісці і вижерла її очі, ніс, та погризли цілі тіло так, що дитина померла від ран.

— Фальшивники тестаменту перед судом. Перед судом присяглих в Перемишлі стануть на днях: Антін Тишковський, діди з Красного Здзіслав Конопка, директор банку і Генрих Гашлякевич та Мажаровський Йосиф за фальшування тестаменту Павла Тишовського, який записав своє майно в добромільським повіті для краківської Академії Мистецтв, а обвинувачені сфальшувавши тестамент зробили спадкоємцем Антона Тишовського і себе.

— „Літопис Червоної Калини“. Як довідуємося, Видавництво „Червона Калина“ віддало вже до друку перше число нового щомісячного популярно-історичного журналу п. н. „Літопис Червоної Калини“. Мимо того, що Видавництво досі не подало було висоти передплати, замовлення, які вже наспіли, вказують велике зацікавлення новим журналом серед українського громадянства. — Перше число „Літопису“ Червоної Калини“ вийде в половині жовтня і буде обіймати 24 сторінки друку крім кольорової обгортки та буде багато ілюстроване. Передплата на останні два місяці цього року вносить зол. 2.40, а для членів „Червоної Калини“ зол. 2.—, поодинокі число зол. 1.20. Усталяючи висоту передплати, Видавництво рішило піти назустріч нероз висказуваним бажанням громадянства та назначити в порівнянні з другими подібними журналами того самого об'єму і формату ціну на половину вижчу, рахуючи, що при нижчій ціні здобуде більше передплатників, а заразом дасть змогу широким, навіть і незможним кругам передплачувати „Літопис“. — Передплату, а також матеріали, історичні пам'ятки та знімки треба слати на адресу: „Літопис Червоної Калини“. Львів, Руська ч. 18. Ш

— Ріжні вісти. В Парижі помер слааний жи-
дівський ачений орієнталіст Псіхарі, родом з О-
десси. Був він жонатий з дочкою французького
аченого Ернеста Ренана. — У Варшаві розпо-
чався зїзд делегатів промислово-торговельних
пааат під проводом міністра торгівлі Квятков-
ского і бувшого міністра Клярнера. — В Атенех
розпочався 21. IX. п. р. міжнародний конгрес
мира, який триватиме 4 дні. В конгресі беруть
участь представники товариств мира ріжних
держав. У вступній промові президент пошав-
нував пам'ять пом. недавно Штреземана. —
В Зальцбургу була катастрофа поїзду, в якій
було 12 осіб ранених. — У Берліні злодій акрали
з ночі в французького амбасадора 50.000 марок.
— Письменник Маврикій Ростанд, син Едмунда
виставив у парижськїм театрі нову драму „О-
станній цар“. Драма написана на тлі останньої
революції в Росії. — В Калькуті виставлено но-
ву драму Рабіндраната Такура „Талпті“ із життя
індійських магараджів. — Віденський компози-
тор Оскар Штраус святкує 25-літній ювілей

своєї творчости. Найбільш відомими його тво-
рами були оперетки „Рунд ум ді Лібе“ і „Те-
ресіна“. — У Лондоні зібрався дня 8. жовтня
п. р. міжнародний конгрес ошадности з участю
27 держав і 500 делегатів. — У Франції, як ві-
домо, заведено податок для тих, що не поже-
нилися до трицять літ. Статистика з останніх
літ виказує, що багато чоловіків волить нести
тягар податків, ніж тягар подружнього щастя,
бо в році 1926 платило стародавнійський по-
даток аж 260.000 осіб. — В Америці, в південній
і північній Кароліні панує велика повінь, яка
затопила кілька міст, причім згинуло багато
осіб. — У Варшаві розпочалося дві міжнародні
конференції: міжнародна конференція залізнична
і конференція приватного права організації ле-
стунів. На цій другій конференції промовляв
польський міністр загранич. справ Задеський. —
Недалеко Ісбруку вибухла велика пожежа ліса,
яка охопила 80.000 квадратних метрів. Пожежу
гасив спеціальний відділ війська, але якраз в тім
часі панувала велика буря, наслідком чого всі

зусилля погасити вогонь були даремні. Пожежу
було видно в цілім Ісбруку. Шкоди величезні. —
В Парижі, на зборах соціалістів прийшло до крі-
зової бійки з комуністами, в якій було 6 ранених.
Комуністи напали на соціалістичних промовців
трибуні і викликали авантюру. Кількох кому-
стів опинилися у в'язниці.

Зі спортивного життя.

Дужання в спортивім цирку.

В понеділок (19-ий день турніру) були дві
три дужання нерішні: Богатирів-Віллінг, му-
рян Сікі-Штекер. Щербінський Пошоф. Всі
три дужання були дуже завзяті й цікаві. Після
того Карш здавив подвійний нельсоном Валк-
шевського, а сильний Бено (Стірія) в 13 мін.
поклав найстаршого в цьому турнірі атлета
Шнайдера.

Нині, в середу, змагаються: Аренс-Шнай-
дер, Петрович-Стібор, Бено-Віллінг (ріш.), Сі-
кі-Карш і Щербінський-Пошоф (ріш.).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа, 9-го жовтня, год. 7:30 веч.
„Солодкий характер“, оперета Фалла, го-
стинний виступ Вавжковича. Виступить
ч. ній і панна Стадінкіна.
Четвер, 10. жовтня, год. 7:30 вечором
„Найкраща з жінок“, оперета. Виступ
Вавжковича.
П'ятниця, 11. X. година 7:30 веч. Ви-
ступ Даві Дарлінг, маленької дитини-
танецьки.
Субота, 12. X. год. 3:30 попол. Ви-
ступ Даві Дарлінг.
Субота, 12. X. год. 7:30 веч. „Сила При-
значення“, опера Верді.

Малий Міський Театр:
Середа, 9-го жовтня, театр замкнений.
Четвер, 10. жовтня, год. 7:30 вечором
„Процес Мері Деген“ — прем'єра.
П'ятниця, 11. X. год. 7:30 вечором „Про-
цес Мері Деген“.
Субота 12. X. год. 7:30 вечором „Про-
цес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: „Гірськи Парижа“ (Зуї Вер-
мон).
Касіно: „Володарка кохання“ (Грета
Гарбо).
Кольосей: Біла пустиня. Кольєр мі-
ністром (Чарлі Чаплін). Джим буде вір-
туозом.
Лев: „В'язень острова св. Олені“ (О-
станіе Наполеонове кохання).
Люна: „Іскор“ і виступ жидівського
симфонічного хору.
Марусенька: „Гріхи батьків“ (Янінго).
Оаза: „Право молодости“.
Палас: „Гарантія“.
Пан: „Анна Кареніна“.
Пасаж: „Закон і беззаконня“ (Том
Мікс). Американська комедія та Гомон-
тів тиждень.
Стилеве: Жінка без назвища. Допов-
нення програми.
Фатаморган: Аджант (Моззукін).
Химера: „Шанпан“ (Джек Тревор).
Утіха: „Танецьники з Москви“.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужаннях в цир-
ку при вул. Коперника ч. 33. Початок
людня год. 8:30 веч.

Ширіть наш часопис!

Програма радіо.

Четвер 10-го.
Варшава (1411,7) 20:30 Вечірній кон-
церт. 23:00 Муз. до танців.
Краків (312,8) 20:05 Концерт.
Познань (334,8) 20:30 Концерт.
Гельсінгфорс (221,4) 18:15 Фінська му-
зика.
Бреслав (253) 22:30 Симфонічний кон-
церт.
Ляйпціг (259) 16:30 Концерт радіоор-
кестри.
Братислава (279) 20:15 Військова му-
зика з Берна.
Талін (296) 19:00 Вагнер і Бетовен
Симфонічний концерт.
Брно (341,7) 11:30 Концерт з Праги.
Лондон (356,3) 21:35 Скрипковий ре-
циталь.

Штутгарт (360) 20:00 Співацький ре-
циталь.
Гамбург (372) 16:15 Композиції Ед-
варда Носса.
Франкфурт (390) 21:00 Фортепиновий
рециталь.
Берн (403) 20:00 „Література“ Шніц-
лера.
Берлін (418) 16:30 Пісні жидівські.
Стокгольм (436) 20:00 Сметана: Про-
дана наречена.
Рим (441) 21:00 Французський вечір.
Лянгенберг (473) 20:40 Вагнер і Заг-
фрид.
Прага (487) 16:30 Соната Шумана.
Брюссель (509) 21:09 Концерт з Ам-
стердаму.
Відень (516,3) 20:00 „Пратер“.
Мюнхен (533) 20:15 Симфонічний кон-
церт.
Будапешт (550) 21:00 Популярний
концерт.
Москва (825) 15:30 Концерт росій-
ської музики.
Ковно (1935) 19:45 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 19:00 Трансмі. з
опери і балету.
Харків (1304) 20:10 Музика для села,
мішаний концерт.
Париж (1725) 21:10 Aux Jardins de Mur-
cie.

П'ятниця 11-го.

Варшава (1411,7) 17:45 Танкова му-
зика оркестри „Морське Око“.
Краків (312,8) 18:45 „Кутки гумору“.
Познань (334,8) 18:00 Оперові арії
і концерт Варшавської філармонії.
Катовиці (408,7) 20:00 Концерт Вар-
шавської філармонії.
Вільно (385) 12:05 Музика попу-
лярна.
Бреслав (253) 21:15 Концерт співака
Франца Бамша.
Ляйпціг (259) 16:00 Сучасна музика.
Братислава (279) 20:00 Пісні словаць-
кі, співає Франц Девінський.
Брно (341,7) 20:55 Концерт з Праги.
Лондон (356,3) 23:00 Музика Клобу
амбасадорів.
Штутгарт (360) 21:30 Народні пісні.
Гамбург (372) 20:00 Концерт радіо-
оркестри.
Франкфурт (390) 22:15 Концерт мандо-
ліністів.
Берлін (418) 20:40 Камеральний кон-
церт.
Стокгольм (436) 20:00 Сичкова ор-
кестра.
Рим (441) 17:30 Пополудневий кон-
церт.
Прага (487) 20:30 Словацькі пісні.
Брюссель (509) 21:15 Концерт радіо-
оркестри.
Відень (516,3) 16:45 Концерт солі-
стів.
Мюнхен (533) 20:30 Радіооркестра.
Будапешт (550) 22:00 Циганська
музика.
Москва (825) 16:30 Опера і опе-
ретка.
Ковно (1935) 19:40 Вечірня музика.
Харків (1304) 19:30 Народна музика.
Париж (1725) 21:35 Симфоніч. Бето-
вска.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Український Театр“ у
Львові: 667 3—5

Товариство:
Середа 9. X. „Чар вальса“, оперетка.
Четвер 10. X. „Церковна миш“, комедія
(з Ленською і Криницькою).
П'ятниця 11. X. — Радзів.
Субота 12. X. „Циганська любов“, пре-
мієра.

Неділя 13. X. „Циганська любов“.

Український Наддніпрянський Хор
Д. Котка:

Середа 9. X. — Соната.
Четвер 10. X. — Кристинопіль.
П'ятниця 11. X. — Камінька Струн.
Субота 12. X. — Радзів.
Неділя 13. X. — Іоркхія. 672 2-3

Позір, зльокантовані й емерити. Ве-
лика віча в справі зльокантованих
службовників та австрійських емеритів
відбудеться у Львові в неділю, дня 13-го
жовтня п. р. в год. 6:30 вечором в салі
Сокола-Батька при луд. Руській ч. 20.
Реферують послі: Володимир Целенч
і д-р Степан Білик. Гроюадни, нійсьє
численно!

**Товариство V. турнусу „Off. Asp. Schu-
le“ w Möglitz на Моравії з р. 1917. пп.**
Стан. Трача, Юліяна Глазатого, Метель-
ського, Гурала і Фелікса Франка прому,
щоби чинськорше подали мені свою адре-
су. — Іван Савків, управитель школи
в Російській, почта Солотвина. 669 2—4

Загальний Збір Філії „Просвіти“ в
Бродах відбудеться у вісторок дня 13.
жовтня 1929 в салі Т-ва Основи і Боляна
в Бродах. Право участі мають члени
Матеріального Товариства замешкалі в о-
кружї філії і делегати читальні „Просві-
ти“, вибрані по думі § 46 тогла ч. 6 ста-
туту і ті, що анкажуться легітиміцією
Виділу Читальні. — За Виділу Філії Т-ва
„Просвіта“ в Бродах: Д-р Володимир
Чирковський, голова; о. Юліан Рудкевич,
за секретаря.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Г(ДИНИК) ВАШІ буде найліпше на-
правлений у найбільшій годинникар-
ській робітні Івана Зельтенрайха
Львів, на Марійська ч. 5. — З провін-
ції просімо репараций прислати поч-
тою. — Старомодні дамські годинники
переробляємо на ручні. 618 6—7

ШІМКО МУССІНГЕР, ур. 1886 р. в
Мостах, університетський викладач
показу видану через П. К. У. Городек
Ягайлонський. 675 1—8

БРИЛАНТИ, також іншу біжутерію
купую по високій ціні Домбровскі-
Ромашевскі, Львів (Готель Жоржа) А-
кадемічна 2. 619 3—7

ВІДПОВІДЬ на листи одержано „Літо-
вське слово“ інше в жовтні ви-
данні: „Одшереж“ зниклих людей
іхав без УХОДНУВ УЧАСНІВ Ф

ПАРЦЕЛІ будівельні при вул. Півно-
чній — Личаків — має дешево до
продажі: Мригацький, вул. Лісна 6.
673 1—3

О НУДЬ мені як безу квіт — тепо-
ве сальо з фортепиано Ярослав-
ка, продають книгари. 674 1—3

Одинокою розрадою дома
чи в місті, чи десь в глухому селі

це **РАДІО-АПАРАТ**,

який дістанете на догідних услівях

в однокій українській фірмі

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕН Львів, Чарнецького 3.
Телефон 6—74.

Ф УТРА всіляні, виконує старання
гарно, сорісно, догідні сплати
Робітня Футер Карла Шіпера, вул. Се-
наторська ч. 10. (бича Ронашопіча) Те-
лефон ч. 69—5 629 1—10

В ІЛЛЯ нова о 2 мешканцях по 3 пово-
і кухня, комфорт, 128 слянів фрон-
тового саду, при трамваї, готівкою
3200 доларів. — Існат, Львів, Куркова
ч. 24. 671 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст некут писемі, серія і жолука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення і енгендом. 26—1

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

в СТАНИСЛАВОВІ, пасаж
поручає своїого видання „Малий кат-
хизм христ.-катол. релігії“, і „Біблійні
образи“. 625 7—8

Небувала новина!

Старі плюшеві плащі стануть по-
ниши, якщо віддасьте їх до
почорнення та голочення на них
футряних лосенів —
в однокій фірмі в краю:

М. Волянська

Львів, вул. Собіського, ч. 12.

322 Телеф. 17—04. 13—2

Накриття

Fragata, Hennenberga
і інших найліпших
фабрик по фабричних
цінах 577

У МАНДЛЯ,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Коперник.

зол. 6:50 ГОДИНИКИ АНСВБ зол. 6:50

швейцарський з гарантією тільки у
Б. ГРИНБЕРГА Львів, Синьовська 4.

Дешево виправи
шлюбні і студентські

КОВДРИ від зол. 25—
КОЦІ від зол. 12—
МАТЕРАЦІ, подушки, сінники
ліжка складані.

Дивани, фіранки, простирала і
постелки — поручає знааний на-
245 глянн постелі 1-1

В. ІЖИЦЬКОГО

Львів, Коперника 3. тел. 6-00

Діло

виходить щодня рано

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Здійснюйте гасло: — Свій до свого!
РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“
ЩОДНЯ КОНЦЕРТ.

555 3-5
„НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“
КОНКУРЕНЦІННІ ЦІНИ.

порушає Львовіанам і приїзжним Гостям
найсмачніші сніданья, обіди і вечері.
Українська Управа: Ст. Вілинський і С.ка.

Т-во взаємних обезпечень „Дністер“ це не приватна, але всенародня установа. Майно „Дністра“ є майном цілого народу, тому обезпечуйте свої будинки на дозволену законом 1/3 часть, а движимости в повній вартості в

Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

З тіней нашого життя.

Львів, 10. жовтня 1929.

В нас звичайно залюбки займаються критикою діяльності, зокремаж критикою господарки у центральних українських установах. Найбільше ударів від усяких покликаних і непокликанних „критиків“ дістається, звичайно, „Прогресу“ та „Рідній Школі“. Загальні збори цих установ стали якось останніми часами ареною для виголошування принципіальних заяв наших ультралівих, для пропаганди їхніх соціальних гасел і т. д. Все це робили й роблять ультраліві тільки для демонстрації та по наказу з гори від своїх опікунів і панів. Та не цим хочемо нині займатися. Ми хочемо тільки ствердити, що через таку атмосферу, яку вносять ці ліви на збори названих установ, ці збори не можуть зайнятися систематичною діловою працею, не можуть навіть як слід розглянути та продискутувати господарки цих установ, не в силі познайомитися належно з їхніми економічними ресурсами.

Відноситься це в першій мірі до Т-ва „Прогресу“. Коли всякі сельробы й їх ідейні однодумці виголошують свої декларації про те, що вони замість освіти хочуть від „Прогресу“ політосвіти, на зборах Т-ва, то свої закиди проти господарки в „Прогресі“ публікують в своїх органах преси. Публікують, очевидно, брехливо, не визнаючи цілковито у положенні Т-ва і не користуючись при тім навіть опублікованими „Прогресом“ звідомами. Те саме робили вже кілька разів і наші улівісти в своїх пресових органах, обвинувачуючи за важкий матеріальний стан „Прогресу“ виключно поодиноких осіб з головного Відділу Т-ва.

Але й над тим не думаємо довше спинятися. Ці факти реєструємо тільки на те, щоби кинути бодай промінець світла на ту важку атмосферу, в якій приходить працювати відділові Т-ва. А на таю цію так навісненою атмосфері кинемо один факт, який промовить дуже проречно до людей, що підходять до всіх громадських авиш без пристрасти, без упередження і без злоби. З засягнених нами інформацій у „Прогресі“ виходить, що філії і читальні „Прогресу“, а також інші українські установи в краю винні Головному Відділові 4002.14 американських доларів (чотири тисячі) і 82.388. — золотих польських (вісімдесят дві тисячі) виключно тільки за поборані книжки. Як дійшло до таких великих зобов'язань супроти Головного Відділу? Зовсім просто. Приїждять діячі, закуповують книжки, дають частину гроша, а решту зобов'язуються прислати і свого зобов'язання не виконують. Внаслідок того „Прогресу“ задихується від грошових і матеріальних труднощів. Подумайте тільки, скільки добрих книжок можна видати за ці гроші. Подумайте, як ці гроші марнуються через недбалість і неослідиість деяких прогресівців. В деяких з наших громадських і освітніх діячів панує чомусь такий погляд, чи радше таке внутрішнє пересвідчення, що за просвітні видання або зовсім нічого не треба платити, або як платити, то в кожному випадку не всьо. Та ось як платити, то в кожному випадку не всьо. Та ось як платити, то в кожному випадку не всьо. Та ось як платити, то в кожному випадку не всьо.

Але наведені зобов'язання не одинокі. Є такі філії в краю, — їх не хочемо покищо називати — які, зібравши почесний дар для „Прогресу“ в тисячах золотих, не внесли ще погі

з того дару ні сотика до каси Т-ва. Чи така поведінка з майном Т-ва можлива? Чи не гідна вона прилюдного осуду? Довідемося, що Т-во висилє тепер у край окремих ексекторів, щоби стягати довги. Колиж це не допоможе, то не буде іншого виходу, як вступити хіба на судову дорогу. Поодумайте, судити прийдесть Головному Відділові з деякими філіяльними діячами! Наведені факти і дані такі вимовні, що годі над ними довше спинятися. В таких громадських справах, особливож у справах, де в гру входить народний гріш, муситься вимагати хіба від всіх просвітних діячів солідності, обов'язковості й обережності в орудуванні громадським грошем.

Спиняючись коротко на цих явищах нашої буденщини, ми не хочемо нікого зневажувати з одної сторони, ні акцентувати без застережень все те, що об'єктивно беручи, вимагає і в центрі деяких застережень та критики з другої сторони. Маємо на думці наприклад останній Освітній Конгрес, який не стояв на відповідному та гідному рівні, але про нього іншим разом і при іншій нагоді!

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

„Крик польської розпуки“.

„Крик польської розпуки“ розлягається зі сторінок „Кур'єра Варшавського“ (ч. 275 з. 7. ц. м.). А кричить так розпучливо відомий вже і нашій читачій громадці Юліян Подоський, колишній кореспондент „Слов'я Польського“ (з передсинаційних часів), а тепер волинський дописувач варшавських євдецьких органів. Чогож він так розпучливо кричить?

Він підкреслює, що східні землі (етнографічно-білоруські) „ревіндиковано польською зброєю під гаслом: „Для Польщі і для поляків!“ Якби не те, то

„аві один доброволець не вступив би в ряди польського війська. Що більше, сумнівом є дуже, чи навіть насильно зректована армія видержала б натиск тодішніх більшовицьких орд“. Тимчасом у десять літ після війни діється на Волині щось неймовірне, незрозуміле, там — мовляв — постійно і доцільно робиться щось не „для Польщі і не для поляків“. Виявляється, що там зменшується польський стан посідання, а зростає непольський. І тому виривається питання: „Де є нове польське осадництво на нашому сході?“

Тих кілька осадників на Волині — це мало, це крапля в морі. В справі нового осадництва нічого не робиться, не зміцнюється польськості на східних землях, ликаючись закиди гакатистичної політики. Не насаджуються осадників, не парцелюється (розуміється — дешево) польської великої власності між польськими колоністами із заходу.

Внаслідок такої рішучої політики на східних землях дослівно „погасаємо“. Сотки тисяч (?) гектарів ріллі в рук власників-поляків стало вже „нерухомою власністю українською або білоруською“.

Тільки адміністрація в польських руках мабути до часу, коли нац. меншості підсиляться, щоби взяти карму і господарку тими теренами у власні руки.

На доказ тієї розпуки і вірного змальовання фактичного стану Ю. Подоський приводить анонімовий (мабути фабрикований) лист якогось поміщика, який пише:

„Польське громадянство просто з переляком глядить на те, що діється і яко злав собі справу — куди ядемо. Польський стан посідання зменшується в страшенний спосіб, бо землю можна парцелювати виключно між русинів (!)! Ті принціпи, які кожний поляк за часів царату мав глибоко вповні в душу і серце, щоби землю не випустити з польських рук, бо в це фактично єдиним реальним доказом нашого існування тут, ідуть тепер намарне в воді тієїж Польщі, яка не злав

собі справу, що тим способом поповнює повільне самогубство. Наші „звізюшки землі“ не раз представляли меморіали в тій справі рішачимі сферам, але в це голоси, що кличуть на пустині і польськість за часів повстання Польщі постійно корчиться в страшний спосіб. Руський нарід, багучи, що йому підлабузнюються на кожному кроці (!), що творять для нього якусь Україну і якусь нову мову, про яку не має поаяття, починає виступати просто войовничо і заборчо. Додавши до того радянську пропаганду при допомозі золотих рублів, яка покванно а того користає, можна собі уявити, які китворюються відносини і що тут чекає польськість в найближчій майбутності. Найрештніші і найнебезпечніші агітатори і давні більшовицькі комісари, яких тут багато лишилося і які — отримавши польське громадянство — почуваються зовсім безпечними, стали ревними українськими „патріотами“.

Ці гіркі слова, зі зраженого поміщицького серця — зазначає далі Ю. Подоський — достатньо малюють небезпечку положення. Чим потішити тих, що тримали польську землю в літах російської неволі, чим натхнути їхню енергію, яку їм дати сатисфакцію?

„Єдиним способом припинити звичку числа гектарів, що переходять в непольські руки, в колючість розпочати польське осадництво на східних землях“.

Нема потреби лякатися українських нарікань на „кравди“, а треба повести нову колонізаційну авіцію.

Якщо східна Малопольща є вже тереном безпосередньої революції з боку української меншості, то східні землі теж стануться їм, коли ми мали намір даліше вести на них політику: „виселювання польськості — польськими силами“!

Так представляється „крик польської розпуки“. Відносини на північних землях нашої національної території під Польщею є загально відомі. Відома є там теж польська політика. Нема вже з приводу чого кричати, бо навіть забороняється заснування філії „Сільського Господаря“ (в Дубні). Але мавши мусять мати притоку до крику, до біквання, до розпуки. А тією притокою є факт, що тамошній селянин купить за добрі гроші від польського або спольонізованого поміщика кусень ґрунту, який донедавна мав там дуже невелику вартість. Український селянин, який віками працював на поміщицькій землі, повинен бути позбавлений спромоги купити ґрунту, а його місце — по вказівкам Подоських — повинен зайняти польський колоніст, бо інакше розлягається „крик польської розпуки“.

За „флюїд симпатії“.

Доповнюючим голосом до крику Подоського є „голос поміщика“, відомого зі своїх нападів на

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 5. października 1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział karny we Lwowie w sprawie karnej Pr. 342/29. na posiedzeniu niejawnym dnia 5. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 30. września 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dłó“ Nr. 217 z dnia 1. października 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. Nowynki. Konfiskata ukraińskich kalendarzów od słów: „kalendarz „Nar. Sprawy“ do słów: „wielki, jedyny!“, — zawiera znamiona występkę z art. 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. maja 1927 r. poz. 399 Dz. P. Nr. 45. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego, c) natomiast uchylić zajęcie, o ile ono wykonane zostało z powodu umieszczenia w tem czasopiśmie artykułu pt.: „Zamiatki i widhuki, Newidklyczny rewizja“. — jako niezawierającego w swej treści znamion jakiegokolwiek czynu karygodnego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. Przewodniczący J. Antoniewicz wr. Protokulant Z. Kulczycki wr. Za zgodność: Müller, st. sekr.

українців безбестичного поста К. Ярузельського.

Він нарікає на важке життя польського помішництва і домагається „фальшу симпатії“ для нього з боку всього кресового громадянства.

Східно-галицьке польське помішництво має великі заслуги. Воно

„промінювало своєю польськістю, великою жертвенністю, про що свідчать фундації під управу Б. Визілу Краєвого, або косяцями, каплиці і доми лодові збудовані їхнім коштом“.

Тепер помішники відбудовуються. Творачи всього тільки пів проц. у відношенні до всього населення, в добровільних польських арміях було їх 8 проц., а з того 4 проц. вбитих і 18,5 проц. ранених. А в суспільній праці їх участь теж дуже значна. Хоч їх тільки пів проц., то в повітових радах львівського воєводства є аж 26 проц. помішників, а серед рішників 41,8 проц.; в пов. радах тернопільського воєводства є 21,4 проц. помішників, а серед рішників 32 проц. У воєводських самоврядуваннях відсоток помішників ще вищий. Так нпр. у львівському воєводстві участь помішників серед радних висловлюється 33,3 проц., а серед рішників 60 проц. і т. д. Але над поміщиками, як Дамокліс меч, висить закон про земельну реформу, прогресивний ґрунтовий податок, суспільні чиньтви, спадковий закон й інші залишки передтравного правління та соймократії, які — мовляв — намагалися зліквідувати помішництво. І щож робить тоді „кресове“ помішництво?

„Бачучи, що саме не зможе сповнити свого містаниництва, з великими матеріальними жертвами віддає свої маєтки в руки колоністів-поляків, які то люди не маючи сильного прив'язання до за пів-заремне набутих куснів чорної землі, закомлюються на великі зарібки, що походять із жертвенності помішництва, відпродают ту землю русинам“.

Хаотичний „голос“ п. Ярузельського ще

раз вертає до закону про земельну реформу, якого теперішній уряд не може змінити. А тут податки, каса хорих і оплата робітників, а коли ще маєток не підлягає вилученню, неминуче погрожує парцеляція.

Після цих „гірих жалів“ п. Ярузельський невіддільно вимагає „фальшу симпатії“ для „кресового“ помішництва.

„Польське громадянство повинно зрозуміти, що окрайне помішництво віддало і віддасть польській державі великі заслуги. Во самі, не маючи того фальшу симпатії, ми не є в сиротності перетримати ті тяжкі для нас часи. І не підпалає ворожою рукою стирта збіва чи забудування знеохочують до праці і до посвяти, але знеохота громадянства і незрозуміння важкого положення і жертвенної праці ломлять і амушують опускати свої станиці, на яких кожний помішник повинен виконати своє містаниництво. Польська земля повинна бути предметом любові всього польського народу, повинні її боронити й ті, що її не мають, для добре арозумілого державного інтересу. А тоді домагоги не зможуть говорити, що боронимо бетонних жолобів. Прихильної нейтральності нікому не вільно зберігати, але всі повинні стати до оборони польського стану посідання“.

Між крикливим „худопахолком“ Подоським і не менше крикливим поміщиком Ярузельським є дрібні різниці. Перший вимагає нової польської колонізації на українській національній території, другий збереження великої власності в руках помішництва. Але обидва вони мають почуття „кравди“ й „упривілевення нац. меншостей“ — перший з приводу можливості купити кусня землі місцевим населенням, а другий не може погодитися з істнуванням „соймократичного“ закону про земельну реформу. Обидва вони звизають до „оборони польського стану посідання“ в ім'я „державного інтересу“.

закликати на інтервенцію французьку поліцію.

„Подаючи до прилюдного відома факти, яких доволі, щоб охарактеризувати поведінку людини, що тепер підходить під судівництво кари, амбасада закладає формальне дementi всім видумкам, які появилися на цю тему“.

Стільки амбасада. Друкуючи цю ноту, сьогоднішнє „А. Ф.“ додає від себе таку увагу:

„З усіми застереженнями друкуємо цю ноту. Нема в ній нічого неімовірного, так само зрештою, як і в оповіданнях Бесідовського. Одно і друге кидає погане світло на радянську амбасаду“.

Преса далі живо займається цією загадковою справою, французька та, особливо, російська емігрантська. Однак це справи не пояснює. Виглядає так, що за справою цією криється щось інше, чого не хоче признати ні амбасада, ні Бесідовський: може британська „Intelligence-Service“? Може щось інше в цьому роді? Святи знають.

З іншого становища ще одна подробиця цікава. В сьогоднішніх російських „Последніх Новостях“ знаходимо розмову з Бесідовським, в якій він, на запитання про свою теперішню політичну лінію, каже між ін. осьщо:

„Коло (моїх політичних симпатій) обмежене наліво групою Керенського, а комітетом Бурцева на право. Тільки не монархісти! Здається, що найближче стою республікансько-демократичному (кадетському!) об'єднанню...“

Як на „представника України“, і то акредитованого, нічого собі — це вагання між лініями і правими партіями „російськими! Справа нічого собі! Такі то „українці“ тепер репрезентують Радянську Україну!

Промова Мекдональда в сенаті Злуч. Держав.

Прем'єр-міністр Мекдональд виголосив у сенаті Злучених Держав велику промову. Він сказав, що пакт Кельога є провідною ідеєю для Англії і її політичній праці. Війна між Англією та Злученими Державами неможлива.

„Міжнародні союзи, — казав Мекдональд, — криють у собі дух війни. Цей дух треба зникнути. Ні Англія, ні Америка не хотять належати до союзів, спрямованих проти якого небудь народу або групи народів“.

„Метою мого побуту в Америці є усунення непорозуміння. Злучені Держави та Англія, розділені океаном, ніколи не дійшли би до згоди, як би вели переговори на письмі“.

Переговори з президентом Гувером Мекдональд вважає важливішими від усіх інших переговорів, бо вони закладають підвалини під справу всесвітнього миру. Мекдональд заявив, що він прибув до Америки не як прем'єр соціалістичного уряду, а як представник цього народу, та англійського парламенту.

Біля „геройства“ Бесідовського.

Офіційний радянський комунікат робить з Бесідовського злодія. — Французька преса про комунікат. — „Представник України“ Бесідовський представляє себе за російського патріота.

Париж, 5 жовтня 1929.

Сьогоднішні ранішні газети принесли ось який комунікат радянської амбасди в Парижі: „Б. радник амбасди Григорій Бесідовський, котрий від якогось часу вів спосіб життя, який далеко переходив його засоби, дійшов до того, що спроневірив позирені фонди, з яких мав здати рахунки. Дня 24. вересня народній комісаріят закордонних справ приказав Бесідовському зложити свій уряд і поїхати в Москву, щоби витолкувати свою поведінку. Чому ж у тім часі Б. заступав ще Довгалецького? — Ред.). Коли Бесідовський не послухав цього зазиву, п. Б. Ройзман, член колегії народнього Комісаріату для інспекції, одержав доручення провирити рахунки Б. радника; він наспів у Париж у середу 2. жовтня. н. р.“

„Тоді Бесідовський, хочаби обвинувати здачу рахунків і передовсім ухилитися перед відповідальністю за свої вчинки, потайки покинув амбасаду. Щоб підвести публичну думку, він брехався силкувався дати справі незкрізь карний, характер політичний, якого вона ні в якому разі не має, тай представити себе ось так, під покришкою буцим-то політичних різниць з урядом, наче жертву своїх політичних переконань. Амбасада твердить як найрішучіше, що ніколи Бесідовський не вивавляв різниць поглядів ні супроти свого уряду, ні супроти амбасди.“

„З другої сторони, силкуючись скандалом відвернути увагу від своїх малверсій, він вдумав казку, що буцим-то його родину і його самого засеквестровано в амбасаді і що їм грожено смертю, і що буцим-то це спонукало його

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР БАРИЛЯК.

Навчання греки й латини.

(Міркування не-педагога.)

В перших днях вересня входив я в склад делегації до львівського куратора в справі привернення гуманістичних відділів при українській державній гімназії у Львові. Заходи родичів біля привернення цих відділів були спізанені, бо ця справа лежить у компетенції міністерства, а ініціатива належить до заінтересованих родичів, які повинні зорганізуватися і через комітети батьків старатися про те вже з весною у Варшаві. До компетенції кураторії належить устрій і характер приватних шкіл, а щодо характеру державних середніх шкіл виступає кураторія як попередній і надзорний чинник. Хоч теперішній куратор, як виявилось з розмови із делегацією, є рішучим сторонником реального напрямку у шкільництві, то він не є компетентним на власну руку, до того ще й серед року, змінювати характер державної гімназії. Ні товариства приватних шкіл, ні управа гімназії, ні учительський збір, — не можуть змінити характер державної гімназії спричинити, а тільки воля родичів, як виразник потреб дійсного життя, може добути у компетентного чинника, тобто в міністерстві бажану зміну. Однак до цього треба арозуміння справи при допомозі якнайживішої виміни думок.

По війні повстав на візі захільного шкільництва гуманістичний тип гімназії як щось посереднього між класичною гімназією з 8-ми річними навчанням латини та 6-річними навчанням греки, зате з меншим матеріалом природничих наук, — і математично-природничою гімназією, данною реальною школою, без латини й греки, зате з перевагою природничих наук. Гуманістичний тип дає більше природничих наук як класична гімназія, найбільшу вагу кладе на науку історії та

новітніх чужих мов, латину подає тільки 5 літ від IV. до VIII. класу, а греки зовсім не має. Цей тип подає мозоді загальне формування і є доброю підготовкою до всяких фахових студій на університеті, техніці і всіх інших вищих школах. Не можна поминути, що в українській державній гімназії гуманістичного типу заведбана наука новітніх мов, бо вчать тільки німецької, а бракує мов англійської або французької, хоч ті мови нині дуже потрібні у кожному званні. Також не вчать там начеркової геометрії.

Математично-природничий тип має ту недогоду, що годі предвидіти у дитини 9 і пів-річної при вступі до гімназії, чи дитина буде адатна до такого ексклюзивного напрямку науки та чи зможе опісля посвятитися технічним або природничим наукам. Класична гімназія знов вимагає великого накладу праці для вивчення тайн граматики латинської і грецької мови з ушкобком для природничих наук, які в кожному званні ніякі так потрібні.

Кому потрібна старо-грецька мова? Кажуть, що знаючи грецьку мову, легше собі пояснити значіння деяких слів у щоденному житті. Чи матурист класичної гімназії в силі пояснити, що слово „мігрена“ є перекрученням грецьким „темі краніон“? Остаточко коли й поленимо собі походження слів: телефон, телеграф, автомобіль грецькою мовою, то тим не будемо краще розуміти їхнього механізму. А ці річи краще знає техник або й механік, хоч він аористів і альфа приватів не вчився! Лише для арозуміння походження з італійської мови слів як: кондра, капалюх, камізолика, каталар, а з німецької слів як: динель, гібель, бухша, оберемок — не буде чейже ніхто впроваджувати примусового навчання італійської чи німецької мови. Студії над походженням слів належать до вчених спеціалістів, при чому кожний може послужитися в разі потреби словарцем чужих слів.

Кажуть, що наука грецької і латинської мо-

ви приучує молодий ум до строгішого думання, що це найкраща гімнастика мозку. В такім випадку можна з більшим інтересом і користю гімнастикувати мозок на граматиці старославянської та живих, потрібних у житті мов. Особливе глибоке знання старославянської мови та постійного розвитку української мови аж до нинішньої причинились би до більшого цінення теперішньої української мови і не вживало б ніяких дивоглядів. Найкраще гімнастикує мозок наука математики, бо виключає всяке плавання, а пізніше наука права, як зітерпалення дійсного життя та його неминучих консеквенцій.

Культура греків і римлян така висока, що убагородивши мозок і кладе моральні підвалини у молоді душі. Чому ж нам зупинятися на культурі народів з перед 2.000 літ? Чи за 2.000 літ культура не поступила вперед? Не перече, що старинну культуру ми повинні знати, але з нею можемо знайомитися з меншим накладом праці, отже господарніше, студіюючи її в живій мові. А чому ж у школі тільки поверховно довідуються про те, що сталося на полі культури протягом останніх 2.000 літ? Середньовічне маларство, Шекспір, Данте, все те зачінається в школі тільки прихвощем. А все те і багато іншого промовляє за тим, щоби основніше з ним познайомитися для пізнання життя. Візьмим грецьку і римську літературу, там є дуже гарні річи. Але чому ж тратити тільки літ на поверховне в кожнім випадку пізнання її, — а занедбувати літературні твори пізніших геніїв? Чи не було доцільніше знайомити молоді з римськими, грецькими, італійськими, французькими й англійськими творами у виїмках найцікавіших місць у добрих перекладах? Для пізнання краси Овіда чи Софокла кепко не оплатиться вчитися мертвої мови протягом кількох літ.

Кажуть, що латина і грека потрібні для теології, мови і правника. Для правника виста-

Текст англійсько-радян. протоколу.

Протокол про процедуру урегулювання спірних питань між урядом СРСР і урядом Великої Британії, яка буде приноврена негайно після відновлення дипломатичних зносин та обміну послами.

Нижчепідписані, високоповажаний Артур Гендерсон, член парламенту, головний державний секретар його величності щодо закордонних справ, та п. Валеріян Довгалецький, посол СРСР при уряді французької республіки розпочали з поручення своїх урядів обмін гадок у справах, зв'язаних з вищенаведеним, і дійшли до такої згоди:

§ 1. Шляхом переговорів між обома урядами мають бути урегульовані такі питання:

1. Означення відношення обох урядів до договорів 1924 р.

2. Торговельний договір та зв'язані з ним питання.

3. Претенсії та контрпретенсії міжурядові та приватні, довги, претенсії з приводу інтервенцій та інші, а також фінансові справи, зв'язані з цими претенсіями та контрпретенсіями.

4. Рибальство.

5. Приноврення давніших договорів та конвенцій.

§ 2. Переговори між урядом його королівської величності в Злученому королівстві та урядом СРСР про урегулювання вищезазначених питань відбудуться негайно після відновлення дипломатичних зносин та обміну послами.

§ 3. Вищезазначені переговори буде вести з боку уряду СРСР радянський посол у Лондоні, а з боку уряду його величності в Злученому королівстві державний секретар його величності щодо закордонних справ.

§ 4. Уповаженні обох урядів на випадок потреби будуть користатися з допомоги мішаних комісій, яких членів буде іменувати в однаковому числі кожний уряд з поміж своїх громадян, урядових або приватних осіб, спеціально ознайомих з обговорюваними питаннями.

§ 5. Ці знавці повідомлять своїх відповідних уповажнених про висліди спільного дослідження питань та про те вирішення питань, яке вони пропонують.

§ 6. Всі порозуміння, які випливають з переговорів між уповажненими, будуть уложені в формі договору або договорів між обома урядами.

§ 7. Негайно після дійсного обміну послами і не пізніше дня доручення відповідними послами їх уповажнюючих грамот, обидва уряди потвердять взаємно зобов'язання щодо пропаганди, вилановане в статті 16. договору, підписаного 8. серпня 1924 р. між Великою Британією та Північною Ірландією з одного боку та СРСР з другого.

§ 8. Рівночасно з одобренням обома урядами процедури, виланованої в §§ 1—7, уряд його

величності в Злученому королівстві зробить постанову про відновлення нормальних дипломатичних зносин з СРСР та обмін послами.

§ 9. Рішення про заходи, зазначені в попередніх параграфах, включаючи рішення про відновлення дипломатичних зносин, буде внесені на одобрення парламенту на самому початку найближчої сесії. Негайно після обговорення цього питання в парламенті кожний з урядів поробить відповідні заходи для іменування послами.

У Лондоні, 3. жовтня 1929 р. Підписані: Артур Гендерсон. Валеріян Довгалецький.

З'їзд славянських фільольогів у Празі.

(Допис з Праги.)

Сьогодні, дня 6. жовтня розпочався перший з'їзд славянських фільольогів під проводом проф. Мурка, Полівки і Горака. В год. 10 і пів ранку отворив проф. Мурко святочне засідання довгою промовою, в якій повитав гостей, а вслід за тим засував, як слабо стояли студії над славянською фільольогією перед соткою літ, а як могутньо розвинулися вони в останніх десятиліттях. Витав опісля з'їзд мій, освіти д-р А. Стефанек (словак) незвичайно розумною промовою, вслід за тим промовляли заступник міста Праги і преа. Акад. Наук Зубатий. З черги йшли промови відпоручників наукових інституцій Америки, Англії, Франції, Естонії, Литви, Норвегії, Фінляндії, Радянського Союзу, Болгарії, Сербії, Хорватії, Польщі, лужицьких сербів і Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Делегати з Харкова і Києва (Пилипенко і Сінявський) на час не наспіли. Всіх бесідників витаво просто оваційно. Відпоручник Радянського Союзу, Глазунов витав зібрання від російської Академії Наук у Ленінграді, від Всеукраїнської Академії Наук у Києві і від Білоруської Академії Наук у Мінську. Від Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові беруть у з'їзді участь акад. К. Студинський і д-р І. Брик. Привіт для з'їзду зложив від Т-ва акад. К. Студинський, з'їзд відбувається у соті роковини смерті патріарха славянської фільольогії Йосифа Добровського і в тієї нагоди голова Науков. Т-ва ім. Шевченка у Львові зложив у своєму привіті поклін пам'яті покійного. Добровський був одним з перших, що у науковій класифікації славянських говорів класу основні під єднання розбитих і роздроблених славян в одну сімю. Хоч на території української землі ніколи не був і української мови не знав, то всеж своїм бистрим умом помічав, що автором „Слова о полку Ігоревім“ був уроженець української землі. І не було ні одної галицької української граматики від 1822 р. по кінець 1850 р., яких автори не робили висновків з творчості Добровського, або й не оспорювали його поглядів.

Його „Institutiones Linguae slavicae“ були основою, на якій розбуховувалося українське наукове і національне життя.

VIII. класі повинні прийти предмет: історія культури від найдавніших до нинішніх часів. В VIII. класі також новий предмет: суспільна економія. Особливо ця остання познайомить молодь з економічними явищами, найбільше необхідними в практичному житті. — а крім цього молода людина, познайомившись систематично з економічними явищами буде тверезо і критично клядти на явища суспільні, економічні і політичні та не буде підпадати під шкідливі впливи. Це причиниться дуже до удоровлення громадського життя!

У гуманістичній гімназії належало б впровадити надобовязкове навчання начеркової геометрії і обовязкове навчання другої новітньої світової мови, а саме англійської, яка тепер найбільше поширена у цілому світі.

Конкретно у Львові, як центрі, належало б переміняти гімназію при вуз. Саліни в математично-природничу гімназію (давніше реальну школу), де будинок призначений на те, а філію в „Народнім Домі“ переміняти на окрему гуманістичну гімназію. На провінції було б тільки гуманістичні гімназії. Класичної гімназії нам українцям зовсім не треба! Нам потреба якнайбільше інтелігенції з реальними практичними фахами: техніків, агрономів, промисловців, торгівців, медиків, ветеринарів — бо всього того маємо замало!

Річ у тім, щоб широкий загальний познайомлення з тими справами, зрозумів шляхи, якими зміни можна би перевести, та завзяв до переведення тих змін. Тут мова про наші діти, про їх будучність, це нас безпосередньо дотикає. Тому не жлім аж хорісти для молодого покоління, квітну народу, реформи спадуть самі з неба, але організуємося, агітуймо і берімося до діла! Яка школа, такий нарід! Не діти для школи, але школа для дітей!

Навіть джентельмен
не є забезпечений від простуди о скільки негайно не зажеє одну до двох таблеток **ASPIRIN** щоб знова відізнати досконалий стан здоров'я.

Жадати таблеток Aspirin в оригінальній упаковці з червоною перепаскою зі знаком **Bayer**

ЦІНА: 6 штук зал. 1-50 — 20 штук 2-55
До набуття в аптеках.

Треба признати, що з'їзд підготували чехи прекрасно. Гостей обдаровується книжками. Завтра починаються доповіді і дискусії. Члени об'їзять сьогодні на автох Прагу, почім відбудеться прийняття. Дня 7-го прийма учасників з'їзду об'їдом мій, Стефанек, у вісторок 8-го рада міста Праги. Тогож дня вечер вистава опери „Далібор“. В середу вечер равт у мій. закорд. справ Бенеша. В четвер покінчиться з'їзд у Празі. В п'ятницю ідуть всі до Верна, де спочивають моші Добровського в суботу до Братислави. В неділю буде святочне замкнення з'їзду і поворот доміа.

Відгуки дня.

За порадою.

Редакцію українського часопису не уважають люди тільки за редакцію. Трохи мають її за клуб, трохи за адвокатську канцелярію, трохи за „Касу Хорих“, а навіть за поради матерей. Це з одного боку незле, а з другого дуже зле. Незле, бо видно мають довіря до редакції, дуже зле, бо редактори не мають змоги працювати над газетою.

Кожного дня відчиняються двері, щоб:

— Чи можу просити поради, як дістати трафіку?

Або:

— Видшовім зі шпиталю, не маю на коліа, може би редакція, що заска...

Або й так:

— Покинув мене. Казав, що ожениється... Я чекаю рік, чекаю два, діти ростуть... Прошу мені порадити, що робити?

Що правда, в кожній редакції є спеціаліста від різних kwestій, але не від трафік, запомог і аліментів! Всеж такі радять як можуть:

— Ви хочете трафіку?

— Так прошу.

— То вдайтеся там, де їх приділюють.

Або:

— Ви прийшли зі шпиталю і не маєте грошей на залізницю?

— Ая...

— Йдіть до адміністрації, може вона що дасть.

Покинений жертві любовних завдатків радять зі своєю справою вдатися до суду.

— Ми не маємо сили примусити когось до женячки! — відчай сумну розмову.

— То пустіть го панове бодай в газету.

— А як він не винен?

Незручний запит відразу зміняє лице петентки з трагічно сентиментального на ображено героїчне.

— За когось то ви мене маєте? Я прийшла до своєї редакції по пораду, а ви з мене посміхаетесь! Якби прийшов мущина, то ви йому би порадили, але бідну панну, то можна ображати...

Виходить смертельно ображена і буде до віку агітувати проти тієї газети.

Але не все відвідувачі злостять часописних співробітників. Бувають і веселі відвідувачі.

Одного дня з'явився в редакції мущина середніх літ, так десь коло шіснадцяти літ.

— Чи можу говорити з головним редактором?

— Прошу... Що собі бажаєте?

— Чи мій би я дістати в вас місце?

— Місце? Яке?

— Ну... так... якогось малого кореспондента.

чить знання латини, без греки, з матеріалом не дашим як IV. кл. гімназія, себто до лектури Цезара, щоб зрозуміти цитати римського і канонічного права, стилізовані зовсім просто. Медик ечить латинських назв при ботаніці, анатомії чи хемії як зовсім нових, досі невідомих слів, подібно, як техник, який в реальній школі, чи тепер в математично-природничій гімназії, не вчився ані слова латини. Оба вони знають свою річ юбра без Тацита і Лівія. Тільки правники і теологи-греколатиники потребують латини. Але якої і кільки? За 2—3 місяці через вакації по магурі могли би її навчитися. Зрештою науку латини вони, а також філософи-фільольогі, можуть поширити собі на університеті. Для дрібного проценту молоді, яких 3—5 проц., яким латина потрібна, мусить 97 проц. молоді, якій латина не потрібна, вчитися 8 літ латини і греки. При тім не одна злібна одиниця лозить собі ногу на аорістах і аблативах абсолютів, репетуе, теряє час, гроші, здоров'я, покидає школу, йде до звана, яке йому не попутрі і опісля ціле життя носить у собі посмак гіркої зерна: „пощо силували мене вчитися того, що не потрібне нікому і чому я через те звихнувся?“

В середовіччі була латинська мова дипломатичною і сальоною. Освіченими верствами були лише духовенство і шляхта. Не знати латинської мови значило тоді те саме, що нині бути а-наль-фаетом або грубиян у товаристві. Часи змінилися і тому навчання латинської мови повинно звикнути із середніх шкіл, зглядно айти до мі-вімум для тих, хто буде її ще якийсь час потребувати. Хто стоїть на місці, не йде вперед.

Гуманістичний тип гімназії відповідає найбільше теперішнім вимогам життя. Треба тільки у цьому типові зменшити ще матеріал латини павище до Цезара від IV. до VI. класу (з роки) а найбільше тобома годинами тяжчею в VII. і

Писати змію, а подавно видруктувати навіть один допис.

— Дуже радо... бачите... але в нас усі бурка ваняті. Не можливо... Хіба десь пізніше.

— Дякую, то зголошує знов при нагоді, Вишнів і ще досі не показувався.

Ймовірно й не покажеться, бо я на власні очі бачив, що вишнів собі далеко поплатився за-в'язати.

На спортивних змаганнях і перегонах продає „преці“.

Галактіон Чіпка.

Відозви й комунікати. До ощадності!

Як у трьох минулих роках, так і цього року, адучи за прикладом цілого культурного світа, будемо обходити всенародне „Свято Ощадності“.

Перший всесвітній ощадністевий конгрес у Мілані озвучив для щорічних ощадністевих свят день 31. жовтня. Він припадає в цьому році на будинок, робітничий день і тому Надаїра Рада Товариства „Ощадність“ призначила в цій році на наше „Свято Ощадності“ п'ятницю, 27. жовтня 1929.

Цей день буде головним днем обходу нашого „Свята Ощадності“, передовсім у Львові та у всіх повітових містах, однак і цілий ще місяць листопад залишаємо селам для всенароднього відсвяткування цього свята.

Українське Громадянство!

„Свято Ощадності“ — це всенародній поклон господарній праці! Колос гаразд лиш там дозріває, де кожне покоління щоденною господарною працею доводить до того, що своє місце оставляє нащадкам у кращому виді, ніж перебало його від своїх батьків.

Тільки раб неадаптиє праці, однак і раб позбувається в'язниці й неволі, якщо запалають дійсним бажанням вільної господарної праці.

Господарна праця — це хист здобувати нові і чимраз то більші вартості праці, це хист видобувати чимраз більші прибутки, це вкінці і передовсім — хист ощадності.

Ощадність — це найпевніший шлях до гаразду, це і дбайливість і постійна думка про будучинку і сильний хребет і самоповага, горда голова. Без ощадності і найбільші придбання пропадають марно. Горе вбиває не тільки щастя, але звичайно вбиває також честь людини і громади!

Розумна, дбайлива людина шадить все доко-мечне для її існування, всі знаряди свого господарства і ніколи не видає нараз усіх своїх прибутків.

Заощаджений гріш треба складати в коопера-тивах. Тільки відкладання лишків гроша в кооперативах на лиху годину чи на означену вищу ціль забезпечує ощадникам незмінну вартість вкладок і їх ріст, тільки в наших господарських установах творяться з найдрібніших, але загаль-них вкладок великий суспільний національний капітал, яким можна дати грати народне господар-ство на вищий щабель і покликати до життя нові рідні вартості праці, себто нові джерела господар-ності, заробітку й добробуту.

Ми, українці, не можемо допустити, щоб на-віть на нашій землі даліше випереджували нас інші народи. Тому оцю відозву закликаємо всіх живих і відповідалних земляків, щоб і в цьому році наше „Свято Ощадності“ не обмежи-лося до палких слів, але скрізь дало почин до дійсної, чимраз загальнішої, послідовної госпо-дарності та ощадності.

Ми певні, що і в цьому році в дні „Свята О-щадності“ припадаємо собі у всіх церквах, кооперативах, у всіх відділах та збірниках ощадно-сти, по школах і товариствах, яку животворну ва-гу й силу має господарність та ощадність і ще кріпше приступимо всі разом до дальшого скла-дання наших, хочби найдрібніших, але потійних ощадністей в рідних установах на гаразд собі са-мим і цілому українському народові!

Всі разом відкладаймо хоч би й сотики, що їх марно витрачаємо, а вже небагато будемо мати сплу скріпяти культуру українського села, роз-будувати рідну торгівлю, рідне ремесло і рідний промисл!

Нехай живе й росте всенародня українська праця!

Нехай живе поголовна, постійна, хоч би й найдрібніша українська ощадність!

Нехай живе наш господарський дохід до га-разду і слави!

Львів, дня 7. жовтня 1929.

ЗА НАДІРНУ РАДУ ТОВАРИСТВА „ОЩАД-НІСТЬ“ У ЛЬВОВІ:

Д-р Михайло Волошин, о. Домян Лопатинський,

ЗА УПРАВУ ТОВАРИСТВА:

Д-р Кость Левицький, Омелян Сасама,
Остан Луцький

НОВИНКИ

— „Літопис Червоної Калини“. У вчорашній новинці про появу „Літопису“ зайшла помилка. А саме до кінця 1929 р. вийде три (не два) числа „Літопису“ і передплата за ті три числа вино-ситиме зол. 3.50, для членів „Червоної Калини“ зол. 3.

— Спомини д-ра С. Шухевича. 5-ий і останній том Споминів д-ра Шухевича вже появилася в продажі. Спомини ці обіймають події від квітня до серпня 1920. р. і подають багато цікавого матеріалу. Зокрема деякі неспросяні досі епі-зоди можуть бути справжньою сенсацією для читачів, які зацікавились Споминами д-ра Шу-хевича.

— Поліцей убив в'язня. В селі Черлянах, пов. Городок, поліція арештувала на весіллі Івана Тушкевича та Баховського за те, що обжидали поліцію камінням. По дорозі до в'язниці арештований Іван Тушкевич напав на поліційнта Лісевича і хотів його задушити. Поліційнт убив в'язня на місці.

— Польські вояки вбивають. Польський вояк Іван Маргонь посперечався в Соколіниках із Войцехом Марковським і вбив його вистрілом з револьвера.

— Бунт в'язнів. У стрийській в'язниці вибух бунт в'язнів арештованих за комунізм. В'язни-ца сторожа немогла опанувати ситуації і по-кликала до допомоги поліцію, яка остаточно зі-квітнула цей бунт.

— Напад на синагогу. Минулої неділі в Яри-чові напали якісь напасники на синагогу, в якій тоді молилися жиди і побили їх палицями. Так само в Бережанах невідомі типи обезчестили синагогу і спалили в ній бібліотеку.

— Пожежі. В Гартфельді, пов. Городок ягид, згоріло 33 будинків. В тім самім повіті в За-ставському згоріло 6 будинків. В селі Тульськ, в Жидачівщині невідомі особи підпалили бу-динки Івана Гринькова, але пожежу вдалося вчасно погасити.

— Гуляли, гуляли. В селі Борити в Яворівщи-ні на весіллі прийшло між парубками до бійки, в якій згинув Федько Боровий, убитий рукою Івана Іванішина. — Такеж криваве весілля було в селі Румно, повіт Рудки, де згинув Юрко Цвяк.

— Любовна трагедія перед судом. Перед львівським судом присяглих відбулася розправа проти Григорія Мельника з Городенського по-віту, село Бурталь. Обвинувачений Григорій Мельник убив сокирою свою любовницю Анну Месінгер за те, що вона покинула його і хотіла далі бути вірною чоловікові. Розправа ще не скінчена.

— Епідемія черевного тифу у Радянській Україні. Харківський „Комуніст“ з 4. жовтня ц. р. повідомляє, що на Україні появилася епідемія черевного тифу, яка чим далі тим більше по-ширюється. На Сталінщині зареєстровано 945 випадків захворювань, на Луганщині 620 випад-ків, а на Артемівщині 840. В Харкові зареєстро-вано в вересні 602 випадки, в Одесі 365, Берди-чеві 168, Дніпропетровську 308, Києві 192, в У-мані 157.

— Коби так у нас! Кількість в'язнів у Швеції так зменшується, що року, що деякі в'язниці стоять порожні. Найбільша в'язниця у Форбергу мала 1928 р. тільки одного в'язня. В Штокгольмі замінено в'язницю на історичний архів.

— Врангел в Білгороді. Дня 6. Х. ц. р. в Біл-городі відбувся урочистий похорон генерала Врангеля, котрого тіло на його передсмертне бажання перевезено з Брюсселі до Югославії. В похороні взяли участь: міністр війни генерал Гаджіч, югословянський міністр Узунович, серб-ський патріарх Дмитрій і багато представни-ків російської еміграції. Врангеля похоронено в в каплиці, де переходяться прапори бувшої царської російської армії.

— Французи про Ремарка. Французський жур-нал „L'Oeuvre“ поміщує статтю свого співробіт-ника, який відвідав Ремарка, автора голосного тепер твору „На заході — нічого нового“. Ав-тор статті говорить, що Ремарк заробив досі на своїм творі майже мільон шлінгів. Про самого Ремарка пише, що він є дуже симпатичним і скромним молодим чоловіком, який сам диву-ється, що його твор мав успіх, котрого він ні-коли не сподівався. Ремарк в розмові з тим французьким журналістом сказав: „Цілими ро-ками я пробував стати письменником і без успі-ху. Ані комедії ані драми мені не вдавались, бо я не маю творчої уяви і штучно нічого не вмію. Аж тоді, як я написав твір про свої переживан-ня на фронті, просто змалював те, що бачив, я одразу успіх. Слава мене не утешає, хочу жити власним життям, а не життям, яке мені створить видавець. Я був би задоволений, якби мене люди забули і не запримчали, бо бути по-пулярним це дуже невигідно і я тому не люблю ніде виступати прилюдно. Я є цілком звичайна людина, а люди роблять з мене генія і це мене

доводить до меланхолії. Бути невідомим це най-вигідніше“.

— Ліцитація в домі сестри б. німецького ці-саря. В Пататі Шамбург в Бавії відбудеться ліци-таційна продаж дорожніх костюмів сестри б. ні-мецького цісаря Вільгельма (теперішної пани Зубков). Продаються цінні портрети членів ро-дини Гогенцолернів і меблі з палати цісаря Фрідріха та інші старинні річи навіть з XVII віку.

— Драма без автора. У Берліні невідомий письменник прислав дирекції театру рукопис своєї драми з проханням причитати її і виста-вити на сцені, як що вона того варта. Критика признала, що драма є знаменита і що давня ні-мецька література не мала такого цінного тво-ру. Дирекція театру від довшого часу пошукує хто є автором драми, та на дармо: письменник десь пропав і не зголошується і не подає свого імені. Знаменита драма залишиться анонімною твором.

— Ще офіри гранатів. Недалеко Пінська хлоп-ці знайшли гранат, який лежав у ярі ще з часів війни. Цікавість примусила парубків розбирати знайдений гранат, який при тім вибух і вбив на місці 4 особи а 5 осіб смертельно ранив.

— Напад на вчительку. В Скалі над Збручем напав Гершко Фляйшман, в'язник, на вчительку і так побив її, що вона опинилася в лікарні. Причиною нападу був факт, що вчителька була в школі сина в'язника Фляйшмана.

— Продажа манускриптів Моцарта. Дня 12. п. м. відбудеться в берлінській антикварній Ліп-мансзоні продаж рукописів Моцарта, яких збереглося 63 примірники. За один рукопис квартету „Ф-дур“ платять 10.000 марок. Особи-во високі ціни мають „Весілля Фігара“ та мала вільномулярська кантата написана 2 тижні пе-ред смертю Моцарта.

— В Геттингені помер професор хемії Рішард Зігмонді, який дістав був нагороду Нобеля за винайдення ультрамікроскопу.

— Річні вісті. В Гродні віхав особовий поїзд на товарний, наслідком чого була катастрофа, в якій кілька осіб було ранених, а локомотив знищений. — В Станіславові втік з в'язниці Люд-вік Гжеські, після чого з револьвером напав на поліційнта Ляску але був на ново арешто-ваний. — Польське міністерство пошт має ви-дати розпорядок, що в два дні свят пошта буде урядувати першого дня свята одну годину від 9—10. — У Відні директор фабрики Емерик Барсон застріляв свою любовницю Герміну Стадлер за те, що зрадила його, а потім сам поповинив самовбивство. — Дня 5. Х. ц. р. в Бук-арешті розпочався міжнародний конгрес карного права. — В Ризі арештовано міжнарод-ного гоштанлера Генрика Моту, який видав дипломата із Союзу Народів і маючи фальшиві документи, обдурював директорів банків та ви-манивав у них поважні суми на свої „дипло-матичні“ цілі. — Ромульський жид Гольдсберг арештований за генеральні замах на міністра Вайду признався на поліції, що стріляв до мі-ністра з наказу комуністичної організації в Яс-сах і зрадив своїх товаришів, яких вже ареш-товано. — Відомий польський музик і політик Падеревські занедужав на апендіциті і мав опе-рацію. — В Парижі розпочався щорічний зїзд Міжнародного Союзу Клубів Автообідістів. Цей Союз святкує цього року 25 літній ювілей свого існування. — У Ленінграді зареєстровано 260.000 голодуючих дітей нижче 7. року життя. — У Відні помер Нестор польських журналістів Чеслав Янковскі, бувший редактор газети „Курєр Варшавський“ і „Курєр Літваський“. — у Варшаві арештовано Моріца Баскіна і рабіна Рубінштайна за злочин торгівлі живим товаром. Ця торгівля відбувалася так, що Моріц Баскін вишукував ді-чат, женився з ними, беручи фікційний шлюб у рабіна Рубінштайна і виносив жінок до різних держав, де продав їх домам розпусти. — Нобле-ву нагороду мира має дістати в цьому році пре-зидент республіки Перу Августин Легаія, який мирним шляхом вирішив граничні спори між державами південної Америки. — Біля Зальц-бурга поїзд вискочив із шин і підчас катастрофи було майже 40 осіб ранених. Сейсмографічна станція у Відні подала до відома, що за останній рік станція занотувала 30.000 легких і ледя 30-мітних землетрусів, отже майже що 15 минут і якийсь частині світа є землетрус.

На Пасічинський Виставі в Познані, яка від-булася з нагоди Всеславянського Зїзду Пасі-чинків, нагороджено Пасічинську Спілку, Львів. Підвалі ч. 9 за штучну пошину великою сріб-ною медаллю.

— Рятунковий човен на морі грає одинакову ролю, що життєві забезпечення в нашій буден-щині. Чим більше непереносно є ця буденщина, тим потрібнішим є життєве забезпечення. Іде-переводять усі українці в своїй Товаристві „Капатія“, Львів вул. Руська ч. 18.

Зорганізовані і свідомі кооперативи
провадять у себе лише — — —

яка зі всіх виробів є **якостеві найліпша** і має **великий і багатий сортимент**.
В **Повітових Союзах Кооператив** і **силах „Народної Торговлі“** всюди до **кабюття**.

№ 7 9—10

ЧОКОЛЯДУ А. ПЯСЕЦЬКОГО,

Президент Масарик про ревізію границь.

Спростування Чехословацького уряду.

Чехословацьке пресове бюро повідомляє, що президент Масарик взагалі не говорив з віцепрезидентом мадярського соціального інституту і що таким чином опубліковані в мадярських газетах вістки про те, що він пропонував ревізію границь, не відповідають правді.

Натомість віцепрезидент мадярського соціального інституту Райніс у розмові з кореспондентом газети „Нае Фрае Прессе“ заявив, що розмовляв з президентом Масариком місяць тому і що зміст його розмови з ним про ревізію границь (цю розмову подано у попередньому числі „Діла“), який подали часописи, відповідає правді.

Командант поліції у Львові завішений в урядуванні.

Команданта поліції на Львів-місто надком. Решчинського завісав в урядуванні. Розпорядок про засуспендування Решчинського підписав воєвода Голуховський. Димісія наступила наслідком закидів, що їх віддав Решчинському робила львівська преса. Інсп. Лозінський з рмені воев, команди держ. поліції у Львові перевів слідство проти Решчинського. Останніми часами між командантом поліції і гр. стар. Кльоном повстали різні думки і це акції спричинило димісію Решчинського. У заступстві обняв команду держ. поліції на Львів-місто керівник слідч. відділу ком. Шварц.

Залізнична катастрофа.

Дня 9. жовтня п. р. в год. 4.30 над раном на ст. Соболев біля Дембана поспішний товар. поїзд із Варшави зударився з особовим поїздом з. 924. (який виїхав із львівського двірця в год. 14 попол.) що їде зі Львова до Варшави. Зударення наступило наслідком переїхання т. зв. відмовного сигналу. Обидва поїзди вїхали дослівно на себе. Машини станули дуба а вагони розбились. Було п'ятьох убитих, двадцять тяжко раниених. Звинув. здається, машиніст товарного поїзду.

Становище амбасадора Довгалевського захитане.

„Фос. Цтг.“ повідомляє, що в зв'язі з аферою Бесідовського сильно захитане становище амбасадора Довгалевського. Делегат ДПУ Ройземан перед відїздом із Парижа сказав членам амбасаді, що Довгалевський вже віддав старався затримати протидієшовицьку діяльність Бесідовського супроти уряду СРСР, однак московська влада не вірила інформаціям амбасаді.

Новий ромунський регент.

Ромунське Нац. Зібрання в повнім складі парламенту та сенату вибрало одноголосно на місце пок. члена рег. ради Буздігана, куріяльно-го суддю Конст. Саратеану.

Біржа. Гроші.

Америкаанський доллр 8-88-00—8-88-50, канадський доллр 8-80-00—8-80-50, чеська корона 0-26-33—0-26-50, австрійський шілінг 1-25-00—1-25-50, румун. лей 0-05-00—0-05-25, французький франк 0-34-50—0-34-75, швейцарський франк 1-71-50—1-72-00, фунт стерлінгів 43-30-00—43-30-00, радянський червонець 17-00—17-50.

Збіжжя.

Пшениця двірська 36-25—37-25, пшениця сезимська 32-75—33-75, жито галицьке 22-00—23-00, ячмінь галицький броварський 00-00—00-00, ячмінь на млин 18-50—19-50, ячмінь пастівний 00-00—00-00, овес галицький 19-50—20-50, кукурудза румунська 25-75—26-75, барваби промислова 4-00—4-50, фасоль біла 00-00—00-00, фасоль колірова 00-00—00-00, фасоль краса 00-00—00-00, горох пів-Вікторія 43-00—50-00, горох пізній 32-00—35-00, бобби 27-50—28-50, мішанина паст. а зерні 00-00—00-00, ячм. 31-00—33-00, сіно солодке краєве прасоване 7-00—8-00, сіно солодке прасоване 4-00—5-00, гречка 26-00—27-00, льон 67-00—69-00, хубиє синій 23-00—26-00, ріпак зимий 66-50—67-50, мука пшенична 40 пр. 00-00—00-00, мука пшенична 65 пр. 00-00—00-00, мука жита 70 пр. 30-00—00-00, грисі кукурудзяний 00-00—00-00, мука кукурудзяна 00-00—00-00, отруби жита 12-50—13-00, отруби пшеничні 13-75—14-25, крупи гречані 33-00—35-00, пшеника 00-00—00-00, крупи ячміньні 38-00—39-00, пшеника 36-00—37-00, просо краєве 00-00—00-00, макухи льняні 30-00—00-00, мак синій 120-00—130-00, мак синій 30-00—30-00, соняшника червоний 20-00—00-00.

Присуд Туки спричинив димісію члс. міністрів.

Два представники нац. партії в члс. уряді мін. уніфікації д-р Лабай та мін. здоров'я д-р Пішо подалися до димісії наслідком присуду д-ра Туки та наслідком становища нац. партії, яка далі заявляється за ним. Димісію прийнято. Керівництво мін-ства уніфікації віддали мін. освіти Штефаникові, а мін-ство здоров'я мін. сусп. опіки Шрамекові.

Новий переворот в Афгані.

Кабул занятий.

Надір Ханове військо заатакувало Кабул від півн. сходу та після кровавих боїв заняло його. До заняття причинилося повстання населення та бунт племен, які мали йти на поміч віддам Бачі Сааю, відомого водоносного сина на афганським престолі. Афганський кабінет подався до димісії. Надір Хан організує новий уряд. Аманулові прихильники прислали з Пешавару тел. бажання з нагоди перемоги.

Тубіяліс про Вильню.

Дня 9. жовтня п. р. в Ковні та в цілій Литві було жалібне вильнське свято. В 12. год. на синах здержали в Ковні рух на одну хвилину. В держ. будинках і школах одну годину присвятили вираженню значіння Вильня для Литви. Прем. Тубіяліс через радіо виголосив промову, в якій сказав, що Литва не може бути без Вильня, а Вильню без Литви. В 12. год. перерван промову на знак жалоби, оркестра відіграв жал. марш, а потім прем'єр говорив далі. Взивав до боротьби за Вильню, до нац. єдності, коначної для успіху. Всі, що нищать нашу єдність, говорив Т., є наші вороги й помічники окупантів. Лит. уряд із головою народу вестиме далі акцію за визволення Вильня. През. Сметона в офіц. клубі сказав, що вильнська справа найправдоподібніше буде порішена при допомозі Німеччини й СРСР.

З судової салі.

За деклямацію віршу „Гуцульського курія“
Олеся Бабія перед судом.

Дня 9. Х. перед судом присяглих у Львові відбулася розправа проти студента краківської Академії Мистецтв Івана Кеймана а села Карлога, повіт Сянтин. Акт обвинувачення говорить, що Іван Кейман на концерті 9. січня 1929 а нагоди 60 ліття „Просвіти“ деклямував найбільше антипольські уривки з поеми Олеся Бабія „Гуцульський курія“, чим поповнив алогія забурення публічного спокою. На думку акту обвинувачення автор „Гуцульського курія“ осягнув рекорд в ненависті до Польщі і цілий його твір то отверта вневага і оспівування Польщі, отже обвинувачений деклямуючи такий твір провинився проти 65 §.

На розправі прочитано цей деклямований уривок в польським перекладі і на вимогу оборонця Марітчака в оригівалі, а то уривок про перехід Галицької Армії за Збруч, уривок в яким автор малює настрої української армії.

Обвинувачений борониться тим, що поему „Гуцульський курія“ польська влада дозволила ввозити з Праги до Польщі і лано продавати в книгарнях і що старство в Сянтині дозволило деклямувати згаданий уривок з „Гуцульського курія“.

На думку обвинуваченого, війна 1918—1920 це вже історія і він деклямував поему так, як деклямували інші студенти на цім концерті „Гайдамаків“ і „Мойсея“ не маючи наміру бунтувати нікого проти Польщі, ані нарушувати публічного спокою.

Концерт в Карлові відбувся 2. січня 1929, а міністерство внутрішніх справ у Варшаві відобало „Гуцульському курія“ дебіт аж у серпні 1929 р., коли вже обвинувачений сидів давно у в'язниці.

Прокуратор Ланевський доказує, що обвинувачений вибрав свідомо найбільш антипольський фрагмент поеми, фрагмент повний зворотної ненависті, фрагмент в яким Польщу називається наміром, струпом, якого навіть вогнем не палює страйцям впадати і палієм, що спалив українцям їх недобудовану святиню.

Обвинувачений борониться, що вибрав цей фрагмент тому лише, що він найкоротший і творить окрему цілість і що взагалі до ніякої вини не почувается.

Свідок поліцейський Сімонський визнає на запит

прокуратора, що вражіння деклямації було ко-льосальне, що публіка справилася декляматорові овацією, і що обвинувачений мав і інші конфакти з польською владою, та був ворожий до Польщі.

Другий свідок, Петро Пилипчук визнає, що „Гуцульський курія“ дістав обвинувачений в читальні не знаючи, що він заборонений, а на запит прокуратора чи свідок відважився би деклямувати такий антипольський твір у польській державі, Пилипчук відповідає, що не відважився би.

Оборонець д-р Марітчак ставить внесення, щоб покликати п. Паліва із книгарні Шемченка на ствердження факту, що „Гуцульський курія“ продавався в книгарнях лано, але прокуратор відкидає внесок і тільки читає заборону міністерства, якою відобрано дебіт цьому твору.

Після годинної перерви, розправу відложено на день 10. Х., для переслухання нових свідків.

Обвинувачений пересидів у в'язниці 8 місяців, бо проти нього велено також слізство за приналежність до У. В. О., чого не доказано.

Розправою проводить радник Ангельський, прокуратором був Ланевський, боронив д-р Марітчак.

3 нашої концертної естради.

Концерт співачки О. Бандрівської в Перемишлі.

З Перемишля пишуть нам: Відома наша концертна співачка п. О. Бандрівська, після свого повороту з Італії, виступила вперше зі своїм власним пісенним концертом в Перемишлі дня 3. жовтня — в салі Народного Дому. Концерт пройшов з великим моральним (і матеріальним) успіхом. Програма концерту була вміло аложена з трьох різностазевих частин: в першій частині були крім староіталійських жанрів (Pergolesi, A. Scarlatti, Caldara), також арії Баха і Глюка, — на другу аложилися пісні неоромантиків і ріга, Г. Вольфа і Ріх. Штрауса, — а останню частину присвятила артистка пісням українських авторів, Лисенка, Степового, Людкевича і Барвінського. У всіх тих, хоча й як різних типах, концертного сольоспіва п. Бандрівська виявила себе не тільки співачкою із непересічним голосом і значною співачкою технікою і культурою, але також інтелігентною і вповні зрілою артисткою, що розуміє свої завдання серйозно і високо держить прапор свого мистецтва у всіх напрямках.

Хоча і голосові і технічні засоби співачки дозволяють їй не раз добути і сильніші драматичні акценти в інтерпретації, — то всеж таки голосовою її силою є ліричні явища та сконцентровані настрої, яких і вона залюбки шукає та які підбирає собі в піснях свого репертуару.

Треба мати надію, що артистка із своїм пісенним репертуаром скоро виступить також на концерті у Львові.

Перемиський.

Музичний вечір Б. Бережницького і В. Барвінського у Львові.

Симпатія і повождення, якими тішилися у нас від ряду літ виступи п. Б. Бережницького як віолончеліста при участі п. В. Барвінського як піаніста-компоніста — не завели і цього року на музичнім вечері, влаштованім ними дня 7. п. м. в салі Музичного Тов-а ім. Лисенка у Львові. В доволі обємистій і в цілості у нас новій програмі — ми почули дві більші камерні річи: граціозну Сонату g-dur J. B. Breval-a, французького компоніста 18 ст. Концерт d-moll Lalo, повний романтичного розмаху і кольоритності. Особливий інтерес мала для нас „Українська суїта“ В. Барвінського (найновіший твір автора із багатой уже серії його віончельових творів — після сонати, якої на жаль ми у Львові ще не чули) — в 4 частях (Заспів, — Гумореска, — Коліскова, — Рондо — танок). Це чотири гарненські стилеві мініатури, аложені на основі народніх (або в дусі народніх підбраних) тем, — в яких композитор зручно і вміло оспілює між задушевними настроями із „серафічною“ гармонією (у 1. і 3. часті) — а між модерно-бурлескними експериментами (особливо в 4 ч.). На кінцеві точки програми аложилися — крім транскрипції із середньої часті „органного“ концерту Баха-Страдаля, — серія ефектних хоча й не дуже то глибоких дрібних творів італійських і еспанських авторів (Senaille-a Allegro spiritoso, Granados-a Intermezzo і Danse et. et.).

Концертант — челист як і акомпаніатор —

компоніст виявляється зі своїх партій без заміту, а в значній частині із полетом (хоча й душина атмосфера на селі могла не дуже то корисно впливати на диспозицію виконавців, приневолених раз-ураз отирати спіднілі чола і руки) і збирали рясні оплески й овації від дуже численно зібраної публіки, яку в 3/4 становила наша шкільна й академічна молодь.

Ч. В.

Зі спортивного життя.

Змагання наколесників "України" за мандрівну чашу.

В неділю 6. п. м. відбулися, як ми вже коротко подали, змагання наколесників "України" на просторі Львів-Миколаїв-Львів (70 км.). Це перші більші змагання, які улаштувала секція наколесників Спорт. Т-ва "Україна". Найбільші змагання, які дотепер улаштувала ця секція, це було мистецтво С. Т-ва "Україна" на просторі 30 км. (перед феріями). Тому до змагань Львів-Миколаїв-Львів секція мусіла перевести відповідну підготовку як змагунів, так і організацію змагань. Можна сказати, що змагуни добре виконували своє завдання. Також не можна нічого закинути організації, тим більше, що вона спочивала в руках молодих людей. Вже перед змаганнями організація мусіла поборювати різні труднощі. Завела також організацію одна наша установа, бо обіцявши авто, з невідомих причин не прислала його на старт. Тому змагання розпочалися з більше як 1-годинним опізненням. Через неприбуття авто організація мусіла послугуватися дорожньою, котра везла суддів до Миколаєва і разом перевіряла порядок на трасі.

Зараз по старті змагуни поділилися на дві групи. Перша група в числі трьох: Яримович, Мороз і Ярош з кожною секундою більше віддалялася від другої, так що по двох км. вже була між ними різниця 500 м. В першій групі на зміну провадять Яримович і Мороз. Ярош держиться цілий час на колесі

другого, але по 8 км. не може видержати гострого темпа і звільняє. Це використовують два перші, накидають ще більше темпо і по кількох кілометрах мають уже 2 1/2 км. переваги над найближчим. Всі інші їдуть разом на чолі з Бачинським, доганяють Яроша і стараються за всяку ціну дігнати перших, але не вдається тільки Ярошові, який сильним зривом надробляє страчених 2 і пів км. і минає гострим темпом Мороза і Яримовича. Одначе вичерпаний тим Ярош не може навіть удержатися на колесі Морозові і Яримовичеві, які його небажком минають. На яких 2 км. перед Миколаєвом Мороз має 300 м. переваги над Яримовичем. Не зважаючи на страхи ями, які є перед самим Миколаєвом, Яримович збільшує темпо і приїжджає до Миколаєва першим в часі: 1 год. 18'. Другий Мороз 1 год. 18' і 30", третій Ярош 1 год. 21', четвертий Бачинський. Дальші змагуни приїжджають в різних відступах. До Миколаєва відпало двоє, один на 8, а другий на 15 км. З Миколаєва Яримович збільшує темпо і тратить цілком з очей Мороза, який скріплює там свої сили водою. Мороз їде другий, на дальших місцях ситуація змінюється цілком. Бачинський минає Яроша і їде цілий час як третій. На 39 км. відпадає ще один змагун з причини дефекту в ровері. На 42 км. Ярош через злий стан дороги перевертається і сильно калічиться. Яримович, відставши на добру дорогу, збільшує ще темпо і приїжджає до мети першим в дуже добром часі. Шойно за 14 минут приїжджає Мороз, відтак Бачинський, а за ним Стахів. Ярош, прийшовши по розбиттю до себе, їде далі і кінчить біг як шестий.

Осяги: I. Яримович Ярослав 2 год. 29", II. Мороз Роман 2 год. 43'41", III. Бачинський-Сас Володимир 2 год. 45'47", IV. Стахів Іван.

Пополудні в год. 6. в домі Союзу Українських Купців відбулася святочна роздача нагород. Крім виділу секції наколесників Спорт. Т-ва "Україна" були ще: голова "України"

дир. Лазорко, представники "Народної Торговлі", редакції "Діла" і ред. "Неділі". Першу нагороду: столовий годинник у шкіряній оправі, дар "Народної Торговлі", одержав Яримович Ярослав; другу: велику коробку помадок, дар "Нової Фортуни", одержав Мороз Роман; третю: "Сподини" Чикаленка, дар ред. "Діла", одержав Бачинський-Сас Володимир, четверту: "Кобзар" Шевченка, дар Книгарні Шевченка, одержав Стахів Іван. Мандрівну чашу, дар п. Осипа Стефановича (давніше: фірма Зубки), дістала на цей рік "Україна", тому, що перше місце здобув її член. Тому, що в цих змаганнях не взяли участі наколесники зі Станиславова, дві цінні нагороди (годинник, дар п. Радловського і статуетка з бронзи, дар ред. "Неділі") будуть роздані побідникам при найближчих змаганнях.

Дужання в спортівм цирку.

У вівторок (20-ий день змагань) мурин Сімі побив без ніяких труднощів у боксерській мачу вже в другій рунді Віллінга, якого легкожав собі і шадив, маючи над ним повну перевагу. Непропорціонально сильніший Бено поборов легко в 4-й хв. Грінберга. 20 хвил. боротьби Богатирева з Пошом не дало вислідку, але Богатирів мав перевагу. Прокрим видовищем була боротьба Штекера з Каршом, який увесь час уживав недоволених засобів боротьби (підставляв ногу, воював ступнями), та при одній такій "штучці" впаав жертвою своєї атаки (в 31 хвил.). Дуже цікаве вийшов переможцем молодий Кемпфер супроти значно старшого Шнайдера; будучи в подавній нельсоні, перекинув він свого противника коміть головою і хоча Шнайдер надалі тримав його в нельсоні, Кемпфер поклав його в цій позиції.

Нині, в четвер, змагаються: Петровіч-Пош (відплата, рішаюча), Аренс-Карш, Бено-Штекер, Богатирів-Віллінг (рішаюча) і Скі-Стібор.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
Четвер, 10. жовтня, год. 7:30 вечором "Найкраща з жінок", оперета. Виступ Вавжковича.

П'ятниця, 11. жовтня, год. 7:30 веч. Виступ Даві Дарвінг, маленької дитини-танцющи.

Субота, 12. жовтня, год. 1:30 попол. Виступ Даві Дарвінг.

Субота, 12. жовтня, год. 7:30 веч. "Сила Призначення", опера Верді.

Неділя, 13. жовтня, год. 2:30 попол. "Великий храм", вистава театру "Премієр".

Неділя, 13. жовтня, год. 7:30 веч. "Великий храм" Бернарда Шопа.

Малий Миський Театр:

Четвер, 10. жовтня, год. 7:30 вечором "Принес Мері Даген" — прем'єра.

П'ятниця, 11. жовтня, год. 7:30 вечором "Принес Мері Даген".

Субота, 12. жовтня, год. 7:30 вечором "Принес Мері Даген".

Неділя, 13. жовтня, год. 3:30 "Видно побід".

Неділя, 13. жовтня, год. 7:30 веч. "Принес Мері Даген".

Кіна.

Аполло: Безсмертне кохання (Колет Мур).

Касіно: "Володарка кохання" (Грета Гарбо).

Кольосей: Біла пустиня. Кельнер мі-астрон (Чарлі Чаплін). Дикі буди віртуозом.

Лев: "Вязень острова св. Озена" (О-станіне Наполеонове кохання).

Люна: Невільники моря.

Марусенька: Дівчина із Сінгапуру.

Чарлі по шлюбі (Чарлі Чаплін).

Оаза: "Право молодости".

Палас: Книжна Маша.

Пан: "Анна Кареніна".

Пасаж: "Запек і беззаконня" (Том Мікс). Американська комедія та Гомон-тів тиждень.

Стидєво: Жінка без назвища. Допов-еження програми.

Фатаморган: Адютант (Мозжухін).

Хинера: "Шанпан" (Джек Тревор).

Утіха: "Танечниця з Москви".

Спортивний цирк.

Міжнародні змагання в атлані в цир-ку при вул. Копеника ч. 33. Початок щодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

П'ятниця 11-го.

Варшава (1411,7). 17:45 Танкова му-зика оркестри "Морське Око".

Краків (312,8). 18:45 "Кутин тумору".

Познань (334,8). 18:00 Оперні арії і концерт Варшавської філармонії.

Катовиці (408,7). 20:00 Концерт Варшавської філармонії.

Вільно (385). 12:05 Музика попу-лярна.

Бресляв (253). 21:15 Концерт співака Франца Бахта.

Ляйпциг (259). 16:00 Сучасна музика.

Братислава (279). 20:00 Пісні словацькі, співає Франц Девінський.

Брно (341,7). 20:35 Концерт з Праги.

Льондон (356,3). 23:00 Музика Клубу амбасадорів.

Штутгарт (360). 21:30 Народні пісні.

Гамбург (372). 20:00 Концерт радіо-оркестри.

Франкфурт (390). 22:15 Концерт мандолиністів.

Берлін (418). 20:40 Камеральний кон-церт.

Стокгольм (436). 20:00 Синчкова ор-кестра.

Рим (441). 17:30 Пополудневий кон-церт.

Прага (487). 20:20 Словацькі пісні.

Брюссель (509). 21:15 Концерт радіо-оркестри.

Відень (516,3). 16:45 Концерт солі-стів.

Мюнхен (533). 20:30 Радіооркестра.

Будапешт (530). 22:00 Циганська музика.

Москва (825). 18:30 Опера і опе-ретка.

Ковно (1935). 19:40 Вечірня музика.

Харків (1304). 19:30 Народна музика.

Париж (1725). 21:35 Симфонія Бет-овена.

Субота 12-го

Варшава (1411,7). 20:00 Легка музика.

Краків (312,8). 19:50 Сигнали в обсер-ваторії астрономічної.

Познань (334,8). 20:30 Легка музика.

Ляйпциг (259). 18:30 Камеральний кон-церт.

Братислава. (279). 19:05 Моцарт і Бен.

Талін (296). 19:15 Танкова музика.

Брно (341,7). 20:15 Шляські пісні.

Льондон (356,3). 19:30 Популярний кон-церт.

Штутгарт (360). 20:00 "Легка кавазо-рія" Суппого.

Гамбург (372). 20:00 "Гарна Олена" Оффенбаха.

Франкфурт (390). 18:50 Виступ "Пор-нографія".

Берн (403). 19:30 Народний вечір.

Берлін (418). 20:00 Радіокабаре.

Стокгольм (436). 20:15 Фортепіановий рециталь.

Рим (441). 21:00 Гріга сонати.

Прага (487). 21:00 Концерт з Берна.

Брюссель (509). 19:30 Грамофонові панти.

Відень (516,3). 17:40 Концерт солістів.

Рига (525). 20:15 Легкий концерт.

Будапешт (530). 20:15 Концерт ко-ролівської опери.

Москва (825). 20:00 Концерт консер-ваторії.

Ленінград (1000). 19:00 Гумор літе-ратурно-музичний.

Харків (1304). 16:30 Музика для ді-тей.

Париж (1725). 21:15 Танкова музика.

Поминання Богослуження

за бл. п. Алад.

Володимира Гнатюка

відбудеться в суботу, для 12. жовт. 1929 р. в 8-й год. рано в церкві Преображення Христового, на яке запрошують Жінка і діти.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива "Український Театр" у Львові: 607 3-6

Товмач: Четвер 10. жовт. "Церковна змш", комедія (з Лєвським і Крип'яцькою).

Станіславів: Субота 12. жовт. "Циганська любов", пре-мієра.

Неділя 13. жовт. "Циганська любов".

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:

Четвер 10. жовт. — Крестиниці.

П'ятниця 11. жовт. — Каліна Струм.

Субота 12. жовт. — Радєкія.

Неділя 13. жовт. — Іорохів. 672 3-2

Позір, зльокатовані й смерті. Ве-дичне віче в справі зльокатованих

службовиків та австрійських емеритів відбудеться у Львові в неділю, для 13-го жовтня п. р. в год. 6:30 вечором в селі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20. Реферують послі: Володимир Целевиз і д-р Степан Біляк. Громадяни, являтьс численно!

Товаришів V. турнусу "OH. Asp. Schie" w Mühlitz на Мораві в р. 1917. пп Стан. Трача, Юліана Главатого, Метельського, Гураля і Фелікса Франка пропу, щоб чим скорше подали мені свою адре-су. — Іван Савків, управитель школи в Російській, пошта Солотвина. 669 3-4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найкращих об-робки прецизійні продає за готівку і на рати від десятих діт в найкращій стороні знала фірма Іван Зельтен-райх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 615 7-1

ПАРКЕТ будівельні при вул. Піско-вій — Личаків — має дешево до продажі: Мриглоцький, вул. Лісна 6. 671 2-3

ПЛАТИМО високі ціни за золото-брильянти і перли Дом-ровські-Розважєвські, Львів, (Го-тець Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 619 4-7

ШУМКО МУССІНГЕР, ур. 1886 р. в Мостах, унаважляє військову зм-жочку видану через П. К. У. Городець Ягайлонський. 675 2-1

ВІДОВІЦЯ по священнику, в середній віку, господарна, прийме у старшого поважаючого священника зарід доку — по можливості в Перемішани. Близька відомість у о. Олександра Стефановича у Львові, вул. Чарнецького 26. 677 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуг легенів, сери і малюна

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення і ентеном. 27-3

"СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

в СТАНИСЛАВОВІ, ласаж поручає свійого видання "Малий кате-хизм христ.-катол. релігії", і "Біблійні образки". 605 4-9

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5.00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії
7.50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Англо-американське зближення.

Львів, 11. жовтня 1929.

Центром уваги у світовій політиці стала те-
пер візита голови англійського уряду Мекдональ-
да у столиці Злучених Держав Америки Вашинг-
тоні. Не так давно був час, коли світ приглядався
з напруженою цікавістю ростучим англо-амери-
канським антагонізмам і з успіхом коментував
кожне слово американських державних достойни-
ків, дошукуючись у ньому а правила протанглій-
ського посмаку. Були ми вже її свідками навіть
такіх кроків відновдальних американських по-
літиків і дипломатів, що з них можна було вно-
сити про надмір американського упередження до
Англій, про велику американську ненависть до
британської імперії та про підготовку до немину-
чого конфлікту обох потуг. Кельог, вертаючись з
Парижа по підписанні пакту свого імені, остен-
таційно покинув Лондон, та зложив візиту ір-
ландському урядові. Скільки тоді було з тієї на-
годи шуму і галасу, скільки міркувань на сторін-
ках найвпливовішої світової преси про англо-а-
мериканське суперництво саме у момент, коли па-
рижським пактом Кельога викликалось війну, як
засіб поладжування міжнародних конфліктів.
Ця демонстрація Кельога давала тоді численним
політикам нагоду твердити про облудність усіх
т. зв. пацифістичних міжнародних пактів, бо й як
можна було погодити немирний вчинок Кельога
з його противним пактом?

Але все те скоро минуло. Тепер у Вашингтоні
роблять голові англійського уряду величезні при-
плати, віддають йому невидані на землі Вашинг-
тона почести. В чім же діло? Невже всі причини
англо-американського суперництва так скоро і
так вагко щезли? Невже це прийняття в для Англії
свого роду американською сатисфакцією за не та-
кі то давні афронти Кельога для неї? Нам здаєть-
ся, що все те тільки політична куртуавія. Бо від
візиту Мекдональда у Вашингтоні не зменшиться
американські апетити так же, як не поліпшиться
теперішнє положення Англії. Політична курту-
авія наказувала навіть комуністам святочно віта-
ти короля Аманулу в Москві, в столиці пролетар-
ської диктатури і так само політична тактика на-
казувала з другого боку коронованій голові Ама-
нулу схилитись перед нагробником Леніна, най-
більшого ворога всяких династій, всяких монар-
хів і всіх без винятку пануючих. Політична потре-
ба наказувала Мекдональдові поїхати до Амери-
ки, а вашингтонським суверенам його величаво
читати.

Консервативний англійський уряд вів полі-
тику традиційної „блескучої ізоляції“, стоячи на
становищі, що Великобританія не може ні йти на
уступки, ні понижуватись, бо на це не позволяє
її ні традиції ні велич. Але в тім то й річ, що
при сучасному укладі сил почала заломлюватись
великобританська могутність як ззовні так і вну-
трі. „Блескучі ізолятори“ Великобританії відій-
шли від уряду. На їх місце прийшов лейбурист-
ський уряд, що відкинув традиційне зберігання
„блескучої ізоляції“, та пішов на компроміси,
щоби рятувати великобританську могутність.
Краще вже, щоби остала могутність без традицій-
ної, самопевної системи „ізоляції“, ніж ізоляція
без могутності. На такий шлях вступив Мекдо-
нальд зі своїм урядом і тому поїхав до Америки.
Ця від визволення Злучених Держав спід Анг-
лії перший голова англійського уряду, що в тім
характері вступив на вілну американську землю.
Він пішов проти традиції, проти звичаю, або як
сказав би не один легітиміст, пішов на пониження
великобританської імперії, на пониження паную-
чої над світом нації, ідучи до країни колишніх
„бунтарів“ і доробисвців, щоби впливати на їх
пацифікацію, на обмеження їх апетитів. Мекдо-
нальд поїхав туди, як заповідають, порозумівати-
ся в справі обмеження морських зброєнь. Чому?
Бо американські флотові зброєння, при неактив-
ності Англії на тій ділянці, скоро могли переви-
щити сили Англії і тим самим загрозити її ко-
лонії, її ринки, словом все те, з чого і коштом чо-
го вона живе. Зброєння треба припинити, бо Ан-
глія їх так не витримає, бо нарастають в ній все

нові труднощі, росте безробіття, нарастають кло-
поти з колоніями і т. д.

На недавньому конгресі лейбуристів Мекдо-
нальд і його прихильники перемогли незначною
тільки, як на англійські відносини, скількістю
голосів. Опозиція закидала урядові Мекдональда,
що він менше справляється з безробіттям ніж по-
передній консервативний уряд. Отже крім програ-
мових кличів, передовсім внутрішні англійські
труднощі заставляють Мекдональда і його уряд
йти спільно на декларування автономії (дехто ка-
же: незалежності) для Єгипту, на резигнацію
мандату над Іраком, на підготовку до надання но-
вої конституції для Індії, на посіпні переговори
з Радянським Союзом. Обставини натискають на
англійських керівників шукати виходу з важкого
положення. Робітничий англійський уряд всі ці
свої заходи покриває пацифістичними гаслами
як ззовні так і внутрі. І під знаком пацифізму
робить кожний свій дипломатичний крок. Пев-
но, що коли прийняття флотові зброєння, то
увільниться маса капіталу для заспокоєння вну-
трішніх потреб Англії, як закінчиться торго-
вельний договір зі СРСР, то добується великий
ринок, як задовольниться мирним шляхом Індії,

Хто любить свою жінку й свої діти

для кого не є байдужою будучність рідні і
його власні, той складає свої ощадності в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

чи Єгипет, то скріпиться внутрішньо імперією.
Але чи вдасться все те пацифістичними засобами,
чи вдасться задовольнити проєктом нової консти-
туції вивольницькі змагання Індії — це інша
справа.

Мекдональд і його уряд пробують, ідучи на
всякі жертви, — не знати тільки, чи ці їх заходи
виведуть Великобританію побідно з теперішньої
кризи, чи може всі дотеперішні її труднощі по-
глибитись. Американська поїздка Мекдональда це
тільки велика спроба ввведення нових метод у
англійську політику. Коли вона впаде недово-
ляючо, тоді всі рахунки робітничого уряду себе
не оправдають і тим самим його доля буде пере-
суджена. Хто тоді зможе поставити як слід на
ноги Великобританію, хто її зможе випрямити —
ніхто нині не скаже.

На заході — щось нового.

На дальшому і ближчому заході. — Боротьба між автономізмом і централізмом. — Слі-
дами Раїча. — Ревізіоністичні ревелюції. — Їх принципове значіння.

На заході маємо щось нового. Маємо поїздку
Мекдональда до Америки, яка є спробою повної
переорієнтації британської політики, маємо ан-
гло-російський протокол, який є вступом до
ширше закресленого порозуміння між Лондоном і
Москвою; маємо спробу французько-німецького
союзу; маємо скандал в парижським радянським
повноважним представництві, якого підклад має
всі признаки таємності і невідомої нам політич-
ної гри різних чинників; маємо кризу в Австрії;
маємо якісні вибори в Чехословаччині.

Очевидячки, нас у першу чергу мусить ціка-
вити найбільший захід — Чехословаччина. В ін-
ших часах вибори в Чехословаччині зосереджува-
ли на собі увагу всього європейського політич-
ного світу. І зовсім слушно, бо Чехословаччина,
вірна копія колишньої царської Австрії, є не
лише її спадкоємицею, але ключем середньої
Європи. Та важливіші, більш емоціональні і сен-
саційніші події на дальшому заході відсунули в
тінь чехословацькі вибори.

Пражський парламент розв'язано передчасно
піби то з приводу неістотних непорозумінь в мі-
щанській коаліції (захитаної пропорції між чле-
нами аграрної і клерикальної партії). По суті за-
тією „неістотністю“, за тим трохи зміненим ци-
фровим відношенням у складі кабінету, мусили
скриватись глибші причини. Перш усього опози-
ційні партії (головно соціальні демократи і на-
родні соціалісти), пробувши довгий час на опо-
зиційному хлібі, постановили спробувати, чи не
було б їм можливо вернути до влади — тим біль-
ше, що їхні противники — комуністи розбиті й
ослаблені. Панування аграріїв не одушевляє на-
селення міст і промислових осередків. Також клер-
икали (людова партія), підсилюючи себе в остан-
ньому році, мають надію поширити свій політич-
ний стан посілання. Але, як тепер виявляється,
одною з істотних причин того „нового“ в Чехо-
словаччині і перетасовки в парламенті та уряді
є відновлена боротьба між словацьким автономі-
змом і чеським централізмом.

Над міщанською коаліцією ваготів уже про-
цес словацького автономіста д-ра Туки і тов., об-
винувачених у шпигунстві. Обвинувачення і про-
цес за шпигунство та описля можливо найвища
кара — це основна і неминуча зброя пануючих
супроти опанованих, це звичайні „жарні санк-
ції“ проти своїх противників. Розправляється зі
словацьким автономізмом тоді, як словацька ау-
тономістична партія (клерикальна) є членом у-
рядової коаліції, як двох її міністрів (д-р Тішо і
д-р Лабай) засідають в кабінеті — невідгліно. То-
му розпущено парламент, щоби у виборчому пе-
ріоді розправитись зі своїми противниками а са-

ме високою карою кинути панічний страх на авто-
номістів, перетріпати їх підчас виборів і таким
чином урвати голову автономістичній гидрі. Це
було неминуче, особливо тоді, як не повелося
роздвоїти автономіста, як о. Глінка прийняв спра-
ву д-ра Туки за свою, за справу словацької на-
родної партії.

Чеський суд по драконськи повісив з д-ром
Тукою, засудивши його на 15 літ в'язниці. Але
чехи помилились щодо ефекту. Замість страху в
Словаччині закипіло. Словацькі міністри усту-
пили з кабінету Удржаль, д-ра Туку виставлено
кандидатом до парламенту на першому місці в
кошицькій окрузі, а провідник словацького авто-
номізму о. Глінка проголосив безоглядну бороть-
бу з чеським централізмом. Представникові пі-
вофіційної „Прагер Прессе“ (орган міністерства
закордонних справ) заявляє він:

„З нинішнім днем перестала істнувати мі-
щанська коаліція політичних партій в Чехосло-
ваччині. Словаки все почувались неспокійно в тій
коаліції. Наші нововибрані носли мабуть взагалі
стримаються від участі в працях чеського союзу
і словаки підуть тим шляхом, на який у своїй час
ступив Раїч разом із своєю хорватською наро-
дною партією“.

Чеські централісти готові перерахуватись і
замість приголомшеного, як не заїквіданого
словацького автономізму, викликати стан постій-
ного напруження, не дуже далекий від перманент-
ної домашньої війни.

І саме в тому часі, коли розпочато загостре-
ну боротьбу зі словацьким автономізмом, коли за-
суджено д-ра Туку на 15 літ в'язниці за „шпигун-
ство“ в користь Мадярщини — заявляються в ма-
дарській пресі ревелюційні відомості про можливу
в принципі ревізію границь між Чехословаччиною
і Мадярщиною. Правда, Прага заперечує правди-
вість цих ревелюцій, але Будапешт їх підтримує.
Як-небудь маютьься справи, важко допустити мо-
жливості якоїсь провокації у відношенні до за-
гально панованого голови чехословацької респу-
блики проф. Масарика. Щось на рідні мусить
бути.

През. Масарик пропонує миру ревізію по-
граничних областей на основі етнографічного
принципу (там, де більшість мадярів переступає
50 проц.). Така ревізія може засягнути частину
словацького пограниччя, а може й нашого закар-
патського в околицях Берегова. Це не є виключе-
не з огляду на крайню нерозумну політику чесь-
ких угорських покійників на Закарпатті, політи-
ку, яка ввела вже настроїти проти себе величе-
зну більшість населення. Та не в тому річ. Річ у
самому принципі. Своєю пропозицією през. Маса-

Користайтеся з нагоди!

Однією Українська Галантерейна Торговля

„G e n e w a“

Д. Конюха, Львів, Ринок 37.

(побіч „Народної Торговлі“)

продас для режиски по фабричних цінах 464 3—?

Жіночі і мужеські білля, паньчохи, прекрасний вибір наймодніших красок тисячний вибір краваток, торбинок і трикотажів, приладдя до гоління і курення.

Черфумерію, Косметичку і Забавки, Капелюхи і Шапки!

рих признає, що насильно накинени трактати були несправедливі, життяво неоправдані. Ревізія границь між Чехословаччиною і Мадярщиною — це ревізія тріанонського договору, одного з відгадувань версайського диктату. Колиж найвищий представник держави, в якій інтересі той трактат був зроблений, признає, що його треба поправити, що він був несправедливий, то ясно, що менших або більших поправок вимагають всі пововні трактати з версайським на чолі. Ясно також, що тама можливість ревізії границь між Чехословаччиною і Мадярщиною мусить викликати переполох між усіма тими, яких територіяльно упривілежували післявоєнні трактати.

През. Масарик в основу ревізії ставить етнографічно-національний принцип, себто понад 50 проц. більшість. Як каже „Дзєнік Львовскі“ (в статті: „Чехословаччина за ревізією трактатів?“). Польща має спокійну голову.

„Бо мирні трактати великої війни ніде нам не признали територій в 50 проц. польського населення...“

Ми теж в того погляду. Всеж-таки той-же орган несимпатично стрічає думку ревізії, бо „незалежно від моральних і політичних рацій стоїть непохитно при справедливому принципі непорушності мирових трактатів, яке то становище вважаємо єдиною і виключною основою миру в Європі“.

Відомо, що вічних трактатів немає. Ця думка не нова. Зрештою, верз уже підносили її пос. Брайтшайл.

Це нове на найближчому заході в справжньою новиною, яка може розпочати нову і далекосяду добу в житті і майбутності середньої Європи.

Президент Масарик про ревізію границь.

Заяви з мадарського боку.

Вчора ми подали спростування чехословацького пресового бюра з приводу розмови президента Масарика з директором мадарського соціального інституту, д-ром Райнісом, про ревізію границь між Угорщиною та Чехословаччиною. Гепар газета „Ештї Курер“ публікує заяву буяшого мадарського міністра закордонних справ, д-ра Граца, в якій він стверджує, що місця з опублікованої розмови президента Масарика дійсно відповідають правді. „Однак я мушу полишити мадарському урядові означити, що з цих справ,

про які говорив президент і про які уряд буде докладно поінформований, можна подати до публічного відома. Я ніколи не крився з моїм переконанням, що вважаю порозуміння з Чехословаччиною за бажану й можливу до переведення річ. Спростування, яке опубліковано з чехословацького боку, говорить, що президент Масарик в іншій думки, ніж яку приписують йому заяви Райніса та Палія. Воно твердить лише, що президент чехословацької республіки не приймає д-ра Райніса на аудієнції. З тої обставини, що президент Масарик у своїй розмові покликався на свої заяви мені, я виводжу, що ця розмова справді була, бо виключена можливість, щоб директор Райніс міг мати відомості про мою розмову з якимось іншим джерелом“.

Директор д-р Райніс висловився так: „президент Масарик в позитивній формі попросив мене повідомити Палія, що його інтерв'ю, яке свого часу викликало сенсацію, від першої до останньої букви відповідає правді. Я повідомив про свою розмову Палія і просив його, щоб він не публікував нашої розмови. Однак тому, що Палія так опублікував цю розмову, я мушу заявити, що стаття Палія на загал покривається з тим, що я говорив з президентом Масариком під час нашої спільної розмови 12. липня“.

Д-р. Палія заявив: „Президент Масарик прийняв мене в 1923 р. і дозволив мені опублікувати нашу розмову без його попередньої контролі. Однак за порадою графа Альберта Аппонія я переслав текст інтерв'ю через чехословацького посла в Будапешті до президента Масарика, і президент поробив у моєму тексті власноручні замітки. Цей текст він переслав мені урядово через посла Вавречку. Я маю в перехованні обидві оригінали“.

Льорд Ротермір про зворот німецьких колоній.

Льорд Ротермір, відомий зі своїх статей про ревізію границь між Угорщиною та Чехословаччиною на користь Угорщини, відбув недавно інформаційно-політичну подорож до Німеччини й тепер друкує в газеті „Дейлі Мейл“ ряд статей про свої враження з цієї подорожі. В першій статті він обговорює питання, чи теперішня Німеччина справді бажає мира. На його думку вона дійсно не хоче й не думає про нову війну, але готується до війни господарської на найбільшій розмірі. У другій статті льорд Ротермір пише, що монархістичний напрям в Німеччині засуджений на смерть, а демократія стало збільшає свою силу. Тому для Англії треба жити в мирі й приязні з республіканською Німеччиною. Цю свою приязнь, на думку льорда Ротерміра, Англія повинна проявити тим способом, щоб звернути Німеччині відібрані від неї африканські колонії Того й Камерун. Для Англії вони не мають особливої ваги, бо англійська світова держава й без того досить велика. Натомість в Німеччині такий виграш приязні зробив би дуже велике враження.

Таємниці радян. полпредства в Парижі.

„Летючий відділ“ ДПУ з Берліна.

Після скандалу з Бєсідовським у Парижі, з Берліна приїхало до Парижа 5 службовців „летючого відділу“ ДПУ. Цей відділ у Берліні стоїть під проводом д-ра Гольденштайна, лікаря, а по службі давнього члена чеки. Його помічником в Михайлів, який тимчасово в відділі ДПУ при парижському полпредстві (політичному представництві). „Летючий відділ“ складається з 15 чоловік. Він має виконувати засуди ДПУ на чужій території, насильно переводити непокірних радянських службовців за границю до Москви і т. п.

Чекисти в Парижі.

Головним представником ДПУ у Франції в Володимир Янович, який в полпредстві має допоміжний уряд діловода. Він має дві кімнати в полпредстві, куди нікому не вільно входити крім полпреда. Помічником Яновича в торгпредстві є Іванс, який прибув до Парижа в кінці 1925 р. Він доглядає над діяльністю торгпредства та над його персоналом. Другий його помічник, Елерт, працює в нафтовому синдикаті й тримає зв'язок з агентами, які працюють в Англії.

Янович і Трилісер.

Голова ДПУ в Парижі Янович посилав свої справоздання безпосередньо до Москви. Вони йдуть на ім'я Трилісера, начальника чужоземного відділу ДПУ та члена колегії ДПУ. Паризький відділ має цілковиту фінансово-організаційну самостійність і власний шифр, якого полпред не знає. Шифрує справоздання та телеграми жінка Яновича, а полпред ставить на бланкет свою печатку, бо без неї не приймають шифрованих телеграм на французькому телеграфі. Полпред не знає, про що телеграфує до Москви „діловод“.

Освітлення еміграції.

Основним завданням паризького відділу ДПУ є освітлення діяльності еміграції, установлення агентів по емігрантських організаціях, розклад еміграції та слідження за підготовленими на еміграції терористичними замахами.

Привизи паризьких членів ДПУ.

Незабаром після втечі Бєсідовського з будинку радянського полпреда в Парижі газета „Посл. Новості“ та „Возрождение“ одержали можливість опублікувати список головних агентів ДПУ в Парижі. Це такі особи: д-р Е. Гольденштайн, Михайлів, Янович з жінкою, Іванс, Елерт, Шайкевич, Жілія, Светлов, Іліїн, Данилін, Караваєв, Троїновський, Вистров, Борисов, Рафалов, Кропберг, Вілопольський та Гельфанд. Усього разом 17 чол.

Варшавська „За Свободу“ подає, що в радянському політичному представництві в Варшаві повстала велика паніка в зв'язку з пригодою Бєсідовського та його ревеніціями. Там газета подає, що скоро будуть опубліковані списки чекистів, які активні в межах Польщі.

І. КАЛІЧАК.

В МОНАСТІРІ.

Образок із Закарпаття.

З Капушанської вулиці до нього недалеко. Як місто вночі засне і життя по площах та завулках притихне, то йдете туди зовсім пустою вулицею, на котрій куняються тільки голови поплідстрижуваних акацій.

Вулиця темна, лиш перед монастирем світить своїм запухлим оком неясна лампа. Йї повісили тут навмисне на другому боці ті, котрим заздалося на тому, щоб бачити, хто приходить до монастиря. Таке їх право. Його не свої люди бережуть і добре вважають на монастирських гостей.

Ще далеко до пізної. Притихли кроки і в замку хряснув ключ. Відчинилися тяжкі, дубові двері і знову зі стуком заскреготав замок. Треба йти обережно по кількох східках, бо в передсінку темно, як у гробниці. Ноги непевно ставлять кроки, а руки шукають напотьми за другими дверима.

Закланцала клямка і показався довгий коридор. На ліво він веде до монастирської друкарні, а праворуч замкнені двері і тамтуди не кожного пустять.

Кругом непорочна, дивна тишина. Треба ступати на пальцях, бо здається, що зі всіх кутів дивляться на тебе очі святих і грізно кивають пальцями, що чужий вертає так пізно до монастиря. Це ніколи тут не буває і перед святими це нечуваний прох.

Мирні люди відпочивають в монастирі. Спить і добряга ігумен, що має багато праці і свої клопоти, а до того нездужає. Сплять сном праведників і оба замурзані складачі-братчики, сплять кухарки і слуги. А між ними відпочиває найстарший чином слуга Стефан, котрому чеська поліція приказала заховатися з містом

двадцятьчотирьох годин. Нібито за якусь політику. Нікчемний донос.

Однак Стефан Богу духа винен. Свідчить про це й те, що спокійно лежить у своїй кімнаті і рівномірно віддишає. Забув на все. Не пам'ятає і того, що його в жартах полковником кличуть, а часами то й отцем величають... Стефан тепер щасливий, бо помирився зі „шпигунами“ й у сні забув на кривду.

На коридорі стає ясно. Високими вікнами зазирає до середини повновидий місяць і широко освічує сходи на перший поверх. На стінах незаметно розмальовані галузки із хвостиками, одні жовтої, а другі синьої барви. І ці барви дехто дразнить, і вони багатьом не подобаються!

Широкі, кам'яні сходи вилискуються в залів місяця а по них кладуться й відовжуються темні віконні рами.

Довкола так тихо, що не хочеться рушати з місця і чомусь жаль топтати і світаю і тини і сходи. Але поринаючи у сні, вас огортає не то страх, не то вдовілля, і ви мусите пристанути, щоб розглянутися в цьому чарі.

На вишньому коридорі душно. Тут десь відзиваються заспані цвіркуни, а з їх голосами несеться до вас запах печеного хліба, квашених огірків і чисто випраного білля.

Горішні кімнати порожні. В одній з них повно залізних ліжок і дошок, а на долівці порозкидані матраци, повилихвані морською травою. Тепер вакації і бурсаки порозїзджалися додому.

Душна ніч. Всі вікна порозчинювані і через них видко далеко. Тихо переливається вода на ріці Узі, що хлюпочеться, то розбивається під недалеким залізним мостом. Раз шумить, раз стихає. Від місяця вилискуються і в ній видно і місяць, і синяву небесного зводу, і мерехтять зорі.

Наопаз чвете на Узі сильніший плюскіт. Це

певно хтось так пізно купається та по воді плеще руками.

На другому березі темно. Там бовдуріє густа деревина, що росте здовж простої, запошеної дороги, яка біжить берегом до невеличкої кручі, крутиться під вербами, вибігає на передмістя і губиться у полі.

Над дахами голубинь і синява неба. Знімаються в гору комини, далеко видніють із зелені темні мури двірця, з котрого, пиккаючи, виїжджає поїзд і мчить на полудне в розпалену пушту. Зрештою тихо, лиш річка плещеться, немов виквалюється своїм казочним дзеркалом, до котрого зараз за мостом заглядають тіні з жидівської божниці.

Ріка Уг лише спокійно і знає своїх волів, несла до вас невеличкий холод. А з каварні Фіредія чути весь час музику. Сюди вона несеться дивно легко. Дружно дрібочуть скрипки, жаліється засумованим голосом кларинет, а до них прилучаються акорди, зніжновані і стиснуті палочками циганських цимбалів. До кларинету горнеться і бис, що дріжить своїми струнами раз слабше, раз дужче. Загуде, виривається з іншими голосами, а потім арегитовано стихаючи, бурмоче собі далі.

Десь там танцює розпалена вином Ільонка. Етелька й Маргітка, а їх горячий віддіх долітає аж сюди, до монастиря, і пристрастями розливається по кімнаті. Не можете довго заснути.

В каварні Фіредія ще попівночі не стихає музика. Бованіє темною плямкою міст, а біля плота незаметно рухаються акації. Сріблявою лускою міниться вода в Узі й вилискуються хрест на близькій капітулі.

...А по пустих кімнатах і коридорах монастиря проходжують тіні святих у довгих сорочках, здіймають над головами руки, днуваючись, що між них втиснулася людина зі своїми грішними, невольними думками.

Ужгород. 19. VIII 1928.

3 польських справ.

Кріза середньої школи в Польщі. — Проти диктатури.

Польський міністр освіти Червінський в розмові з представником агенції „Пресс“ зупиняється над середнім загальноосвітнім шкільництвом. Важко сказати, чи воно є добре, чи кепське. Професори вищих шкіл нарікають на слабку підготовку гімназійних абітурієнтів до наукових студій. З другого боку доводиться читати пєани в честь польського середнього шкільництва, що воно робить постійні поступки під якимсь оглядом, а головню під оглядом вислідів деяких новітніх метод навчання. Порівняння добрих польських шкіл з найкращими закордонними школами не все випадає на некористь перших.

В Польщі є вже деяка кількість незлих шкіл і деяка кількість знаменитих учителів. Але пересічного рівня середніх шкіл не можна вважати задовольним. До того слід додати, що границя рівня значної кількості шкіл є дуже низька, себто що маємо деяку кількість шкіл такої малої вартості, що лише велика поблажливість дозволяє толерувати їх існування.

Середнє, загальноосвітнє шкільництво всього світу переживає кризу. Також польське шкільництво переживає глибоку кризу щодо своїх цілей та виховавчих засобів. В Польщі криза є глибша, як деінде, бо до загальних причин приєднується в Польщі ще радикальна зміна політичного становища краю через перехід від стану неволі до стану волі і коначність допустити до педагогічної праці значної кількості осіб, недостатньо підготованих під професійним оглядом.

Тому треба би: 1) дати змогу і алекшити піонерам віднаходити власні шляхи і закріплюватися на них, 2) всякими можливими засобами вирівнювати шляхи і тягнути вперед готовні колюми „середніх“ працівників і 3) всунути з маршу безнадійних мародерів.

Бажаючи підняти рівень середньої школи дається змогу вчителям поглибити своє знання. З тією метою влаштовується додаткові курси для учителів середніх шкіл, розвивається інституція дидактичних інструкторів, видається відповідні інструкції то-що. Може тим способом поведеться вийти зі стану кризи.

Коли польський міністр освіти говорить про кризу середнього шкільництва, батько польського соціалізму Болеслав Лімановський забирає голос в справі устроєвої кризи в Польщі. В неділю 6. ц. м. на адвизі робітничої молоді виступає Б. Лімановський з промовою, в якій заявив:

„Польський люд має в собі стільки духа й енергії, що обійдеться без опіки якоїнебудь диктатури; він зуміє управляти собою сам при допомозі свого парламенту. Авжеж — парламентизм має теж свої деякі недостатки. Але ті інші сторони, всі недостатки є нічим у порівнянні з проступками і злочинами, які все супроводжують ложну диктатуру. Гаряче бажаю, щоб теперішня криза минула — наскільки це можливе — без тяжкої боротьби і без проливу крові. Краще було би виминути, коли тільки можливо. Всякі диктатури були і все є лише хвилевими... Проявляється це й тепер. Упали вже менші диктатури на Литві і в Єгипті. Еспанський диктатор сам почуває свою слабкість. Фашистська диктатура починає вже хитатися. Робітничий рух, соціалізм в нестримному поході відносить все більші перемоги. Свіжий доказ — Англія та її робітничий уряд. Отже чиж би тільки в Польщі — всупереч логіці історії — мала панувати диктатура, що кепкує собі з прав народу, і насилля олігархії, що трактує народ як свого невольника? В своєму довгому житті бачив я не одне дужання демократії з реакцією! І бачив я, як з тієї боротьби реакція виходила акінці з поразкою“.

Грушки на вербі.

(Допис з Волині.)

На одній з нарад українських громадських діячів порушено питання про необхідність поставлення ширшого громадського опору тій розбивацькій групі, яка, виконуючи чужі накази, розбиває або вірніше — намагається розбити Провсвіт, Українбанк, українську кооперацію, Нар. Торговлю, Інспекторат РСУК, українську гімназію та інші національні установи, не кажучи вже про переслідування їхніх керівників. Повстання проект скликання незалежного українського антинуву в Луцьку, щоб зясувати роль донощиків і провокаторів, а також усвідомити ті наслідки, до яких doprowadили ці доносництва й провокації.

На тому всі учасники наради погодилися. Не прийшло й кілька днів після цієї ухвали, як зголосився до мене прот. П. Пашевський, який

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селестинність! — Велика сила і ідеальна чистість відбору! — Вилучує під гарантією фабричну локальну станцію!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване пряно пробове, значимішого радіоного апарату на полі радіоної техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат!

Генеральне представництво:

ЛЕОН І ГЕНРИК АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 1. — Телефон ч. 458 і 459.

заявив, що він, настоятель української парохії, не може безчинно приглядатися тому розбиту, що запанувало в українському громадянстві в Луцьку й що він думає сликати його для обговорення цієї справи й для можливого модусу вивенді.

Відповів я, що радо прийму участь у цій нараді й уважам, що йому, як настоятелю української парохії, найкраще виконувати місію поєднання й що, у зв'язку з тим, група громадських діячів не буде ініціювати подібних зборів.

Справді, за якийсь час протопр. Пашевський громадські збори скликав. З огляду на те, що до мене й інших незалежних українських діячів доходили вісти, що ці збори замість обговорювати питання у всій ширині, мають все звести до того, щоб „не писалось“ нічого про Волинь в українській незалежній пресі, ніхто з нас на ці збори не пішов, бо бажали ми перевірити, чи це так.

На жаль, сталося власне так, як нас інформували. Збори частини інтелігенції, що відбулися 23. вересня, ухвалили звернутися до всіх українських незалежних часописів з закликом не порушувати місцевих тем, поминаючи повною мовчанкою розбивацьку роботу угодової групи. В середині тижня з'явилася у нас ініціативна група, що взяла на себе завдання переведення „санації“ взаємовідносин поміж українським громадянством у Луцьку, з проською явитися на нові збори 29. вересня в цій-же справі, при чому підкреслила, що розходиться про замовчування в пресі діяльності всіх українських інституцій. На запит, що ці люди уважають за „українські інституції“, прозвучала відповідь: „всі інституції, на яких є український шильд“. На другий запит, чи це „замовчування“ обов'язуватиме, напр., „Укр. Ниву“, почули відповідь, що вона „помише, помише й перестане“.

Щоби не було непорозуміння, зазначу, що зі мною й іншими українськими громадськими діячами говорили й давали ось такі „в'яснення“ пп. Б. Вілецький й Мод. Левицький.

Більшість українських національних діячів відмовилася в категоричний спосіб брати участь у подібній нараді, а я сам, на передодні вже зборів, заслухавши вичерпуючу аргументацію одної й другої сторони, остаточно вирішив на ці збори не йти.

Тому й ці, другі збори з дня 29. вересня, підняли питання про те, щоб „не писалось“, що українське громадянство надзвичайно об'єднає на терені „Рідної Хати“, що фактично розходиться про 2—3 особи, якими „можна і пренебrecь“ і т. д. і т. д. Характеристично, що на цих оригінальних зборах головував п. Маслов, заступник голови „Рідної Хати“, а найбільшими „суддями“ являлися співробітники „Укр. Ниви“, бо решта з присутніх майже не забирала голосу в цій справі.

Добре сталося, що українські національні діячі не рвали грушок з верби. Несмачні ці грушки, Зелень, недоспілі... Коли в печуваний спосіб „Укр. Нива“ поневіряла добре ім'я українських громадських діячів, коли вживала систематично під їхньою адресою таких епітетів, як повії, злодії, мерзавці то-що, коли провокувала українські національні установи, як „Провсвіт“, „Українбанк“, РСУК, „Народню Торговлю“ і т. д., коли причинялася до всяких ревізій та „комунікатів“ — тоді те „громадянство“ мовчало. Коли ж українські національні діячі виступили в обороні народних установ, коли розчинили причини й наслідки розбивацької роботи, коли на брудну лайку відповіли культурним тоном, поминаючи особисті моменти й ховаючи в ім'я загального добра свою персональну образу, — тоді „громадянство“, забезпечуючи свої „грушки“, раптом заворушилося, закричало: „не рвіть грушок! Не пишіть! Не чіпайте інституцій, на яких висять українські шильди!“

Задалеко підемо, як так розумітимемо духа української інституції. Є багато інституцій з українськими вивісками, але українського в них немає нічого. Українські вивіски мають і каси Стефчика, і кулка рольнічі, й всякі „господарські об'єднання“, і повторює чолаські — але ліпше не шукати там української душі, бо крім вивіски, не знайти там нічого свого, рідного, національного. Не кожний потрапить смакувати такі „українські грушки“ на чужій вербі!

І обов'язок всякого чесного публіциста ле-

жить у тім, щоб таку вербу викорчувати з українського ґрунту з її грушками, хоч би як на перший вигляд принадливими.

Публіцистика, панове, не залежить від вашого „хочу“ чи „не хочу“. До завдань, що їх висуває публіцистика, ви зобов'язані прислухатися, бо це завдання цілого громадянства, а не гуртка лише інтелігенції, який засмакували раптом ті чи інші грушки.

Оуддею для української публіцистики є її громадське сумління, є розуміння громадського обов'язку, що лежить на кожному українському журналістові. Це ж скандал, коли в пару десятків українських інтелігентів, що видають осуд на українську незалежну публіцистику, а мовчанкою оминають цілу розбивацьку антиукраїнську роботу, аж захлинувшись від захоплення, що ці розбивачі перегортають в могилах кістки поляглих і инвертають душу живучих.

То ж нечувана річ вимагати занехання оцінки розбивацької злочинної роботи й фактично одобрювати особисті наріжки! Обов'язок журналіста, панове, саме й полягає в тім, щоб шанувати людину й патнувати негідні вчинки, оберігати інституції й нищити чужі експантури, щоб виховувати і випікати залізом з друкованого поля бруд.

На цьому стоїмо..., отже, зриваємо грушки з грушок і не хочемо шукати їх на вербі.

Олександр Ковалевський.

На промислові теми.

За створення власного нафтового промислу.

Щоби краще усвідомити наше громадянство про нафтовий промисл, треба зясувати стан його як з фінансового боку, так з погляду доходівості й праці. В сучасному працюють у нас у нафтовому промислі чотири головні фірми, з яких концерн „Малопольска“ є найсильніший. В тих фірмах заангажовані здебільша французькі, а відтак американсько-австрійські капітали. Чужинці розпоряджають цілим апаратом, потрібним до раціонального ведення нафт. господарки.

Побіч цієї групи великих фірм є ще дрібні підприємці, які є здебільша тільки чистими продуцентами і не мають більшого впливу на хід напрямку нафт. політики. Перша група, тобто великі фірми, а зокрема „Малопольска“, працюють, як дотепер, з дефіцитом, головню тому, що її адміністрація є бюрократична. Ціла армія урядників, а в тому числі велика маса директорів, нечислима кількість всякого роду прокурентів і секретарів з великими платнями, тантіємами і анінуванням в натурі з'їдає великий процент доходів підприємства. Вистане хоч би для прикладу навести, що на удержання головного директора фірми йде місячно сорок вагонів роши; до цього треба додати інших директорів з мало меншими платнями, головню дирекції і надзирні ради, торговельні агенції по цілому світі і т. д., а будемо мати повний образ цієї машини і її великанських коштів.

Нічого дивного, що такі фірми не оплачуються копальні з продукцією від п'ять до десяти вагонів у місяць. З великих фірм одна тільки „Галиція“ працює доходило, хоч її продукція невелика, але тільки завдяки вмілій, добрій і солідній адміністрації.

Друга група, себто малі підприємці, працює в великому відсоткові додатньо і з добрими успіхами.

Великі фірми обмежуються здебільша до експлуатації існуючих вже копалень; розмірно мало є свіжих верчень, а там, де вони є, вислід все є добрий, — значить: ропи ще не вичерпана.

Тіж фірми займають величезні простори державних і громадських та „Лінденбаумівських“ лісів, а ліквідують звільна дрібні нафтові селянські терени, віддаючи їх дрібним підприємцям і то нерас на дуже догідних умовах. Беручи цей мент під увагу, треба подбати про створення власного капіталу, щоб можна вихиснувати добру нагоду до набуття готових вже продуктивних копалень, як також теренів для свіжого верчення. Такі терени, особливо в Тустановичах, є і можна їх по дешевих цінах набутти з огляду на недостатку зацікавлення ними великих фірм.

Подалі праці є нині незвичайно велика і дешева, беручи навіть найвищі ставки під увагу (після збірної умови).

Ціна сирівця висока, бо вносить 205 ам. дол. за вагон; вона вдержиться на цьому рівні на довшу мету, бо її піддержує преса, а саме державна рафінерія „Польмін“, з огляду на дрібних продуцентів.

В такій ситуації вже навіть мала продукція при змлому веденні оплачується, не кажучи про продукцію одного вагону на день, яка приноси-

даб великі зиски і далаб можливість набути свою власну рафінерію.

Психологічно-економічний момент для створення власного нафти, промислу у нас саме тепер є. Адже нині в нашій громадянстві йде перелом, переорієнтація всіх дотеперішніх цінностей. Громадянство з konieczności шукає нових засобів до життя, твориться щораз-то більше нових українських фірм, купців, підприємств і кооперативів — одним словом: іде економізація нашого життя. Треба бути сліпим, щоб того не бачити. Тому творім збірно наш нафтовий промисл, збираймо потрібний до цього капітал! Нехай всюди лунає клич: „Всі до нафтової кооперативи!“

Борислав, 30. IX. 1929.

За Організаційний Комітет:

Посол А. Максимович, інж. Р. Кулицький,
Дм. Стефанюк.

Вісти з Румунії.

Атентат проти міністра внутрішніх справ Вайди Воевода. — Дальші атаки румунської преси проти українців.

(Донес в Букарешту.)

В суботу 5. ж. ц. м., коли міністр Вайда Воевод виїздив авто з міністерства внутрішніх справ, напав на нього один молодий жид, що вистріляв до нього з револьвера. Куля міністра не поранила.

З початку поліціянт, котрий стояв при в'їзді, а також пасажир думав, що трісла гума при колесі авто. Атентатчик думав про вистріл, що він досягне свою мету і почав утікати. В цій хвилині заважали люди, що були в сусідстві, вбиту шибку в авто і пігнали за втікачем. Ного зловили і замкнули в одній кімнаті міністерства, де він зложив перші зізнання.

Атентатчик, Авраам Гольденберг, походить з Яс, має 19 літ і є скляним хлопцем. Від довшого часу не має жадної служби. В четвер виїхав з Яс до Букарешту вже з думкою, щоб поповнити атентат проти міністра внутрішніх справ Вайди Воевода. Занятий, чому він поповнив атентат, відповів, що він хотів помститися за кроваві жертви в Лупеках. По цих зізнаннях переведено його на поліцію, де він сказав те саме перед головним директором поліції ген. Ніколяку.

Поліція підозрює, що Гольденберг є членом тайної організації „Ленінська Молодь“, котра вирішила атентат і вильосувала його для його виконання. Дотепер Гольденберг відмовляється від всіх зізнань в цьому напрямі.

З великою ненавистю глядить букарештеньська преса на українські економічні і культурні установи, котрі почали розвиватися по знесенні стану облоги на Буковині. З цієї причини публікують ром. газети статті з фантастичними випадками. Ця, перед кількома місяцями розпочата агресивна акція румунської преси, по короткій павзі продовжується тепер даліше. Цими днями появились статті в букарештеньських денниках „Кувинтуд“ і „Курентул“, котрі вислали на Буковину спеціальних, духом великої фантазії одарених анкетчиків. Безглуздя цих анкетчиків веде аж так далеко, що вони вважають себе відкривачами заговору для відірвання північної Буковини і створення там Української Республіки. В своїй імагінації бачать вони, що всі українські установи на Буковині, як театр, часописи і т. п. є фінансовані заграничними грішми. Редакції цих анонімних часописів мали одержати численні анонімні листи від українців з погрозами. — С.

На організаційному фронті.

ДОЛИНЩИНА.

Дня 27-го вересня ц. р. відбулася ширша довірочна нарада в Небиліві. Взяло в ній участь около 130 громадян з Небиліві і Перегієська. Про діяльність Української Парламентарної Репрезентації та про організаційні завадання під теперішню пору реферував посол М. Струтинський. На внесок одного з пайчильників наших діячів-селян п. Івана Митовича, зібрані одностайно одобривши діяльність Української Парламентарної Репрезентації, висловлюючи їй подяку і повне довіря. Того самого дня посол М. Струтинський взяв участь у довірочній нараді лісових робітників у Перегієську, яких стараються втягнути в орбіту своїх впливів долиньські пестівці.

ЗОЛОЧІВЩИНА.

В суботу 31-го вересня ц. р. відбулася у великій залі Народного Дому в Олеську посольське справоздавче віче. Реферували сенатор Кузьмин, посол Цезевич і посол Вислюцький. На початку віча два осібки з Золочева польської народності старалися в провокуючий спосіб викликати авантаж, щоб довести до розривання віча.

Завдяки тактові і рішучій постанові присутніх, це їм не вдалося. По промовах послів вічевики ставили запити послам у справі місцевих болячок і в справі політичного режиму. Віче ухвалило довіря Українській Парламентарній Репрезентації.

В неділю дня 27-го вересня ц. р. відбулося в залі читальні „Просвіти“ у Краснім посольське справоздавче віче сенатора Кузьмина і посла Цезевича. По промовах послів виявилася широка дискусія, в якій учасники представляли зловживання в різних справах і прохали помічі у послів. Віче закінчилося ухваленням довіря Українській Парламентарній Репрезентації і відспіванням національного гимну.

Оба віча були дуже численні. Українське громадянство Золочівщини виявляє велике заінтересування для політичної роботи.

Шовіністична фірма.

Під увагу українського громадянства.

Ревізійний Союз Українських Кооперативів приступивши до видання „Календаря Українського Кооператора“ на 1930 р., звернувся між іншими і до фірми „Феррум“ у Львові по анонс. На своє письмо дістав ось яку відповідь:

We Lwowie, dnia 23. września 1929. ul. Żółkiewska 147. — P. T. Rawizyjnyj Sojuz Kooperatyw we Lwowie. — Przesłany nam prospekt zwracamy, ponieważ z zasady od instytucji, firm i osób, znajdujących się w granicach naszego państwa, listów pisanych w innym języku niż państwowy, a więc polski — nie przyjmujemy. — Nawiasem musimy zauważyć, że np. Drukarnia Ojców Bazylianów, w których kalendarzu stale się ogłaszamy, drukuje swe prospekty i po polsku. Naturalnie nie jest to szowinizm, ale zato praktycznie, ponieważ otrzymuje się w rezultacie zamówienia i pieniądze, a nie... zwroty. Z poważaniem. Fabryka maszyn, odlewania żelaza i metali „Ferrum“, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Lwów, ul. Żółkiewska 147. — Підпис нечиткий.

Ця відповідь наглядно показує нам, яким духом дише ця фабрика і це треба всім українцям добре пам'ятати. Коли ми всі вже раз себе більше шанували і зверталися до всіх фірм виключно в українській мові, то певно ніхто не відважився так писати. Таж усі фірми на нашій території живуть з нас, це мусимо знати і пам'ятати! Написати до фірми по українськи — це шовінізм, а дати таку відповідь — це не шовінізм. Дійсно: логіка гідна подиву й... запам'ятання. Забули панове з „Феррум“, що у Львові є інші фабрики машин і заліза й українці знають до них дорогу.

НОВИНКИ

— П. Т. Передплатників ласкаво просимо влатити передплату найдаліше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в противнім випадку будемо змушені здержати дальшу висилку часопису. Місячна передплата виносить 5 зол.

— Пожежі. В Новосілі Язловецькій, в Бучачині пастухи підпалили через необережність велику стиргу пшениці. — В Кутах, в Золочівщині, згоріло кілька будинків. — В Грицькові, п. Радехів згоріло кілька стирт сіна. Недалеко Пінська згоріло ціле містечко Янів Дрогобицький, так, що майже 2000 осіб лишилось без даху.

— Велика залізнична катастрофа. Дня 9. X. ц. р. на стації Соболів, на лінії Львів—Варшава, особовий поїзд наїхав на товарний, наслідком чого скоїлася велика катастрофа. П'ять осіб згинув, а 24 пасажирів було ранених. Причиною катастрофи був факт, що машиніст не доглянув сигналу і попровадив поїзд на шлях, де був товарний поїзд. Між тими, що згинув є воїни: Станіслав Шелест, Маріян Віктор Яроцький і кондуктор Болеслав Слезьовський. Поранені були: Петро Вітчук, Степан Чип. Олександра Чижевський, Осип Гузар, Іван Кархут, Іван Кривоніс, Антін Кут, Орест Карадюх та інші.

— Цікавий проект в польським судівництві. Законодавчий департамент польського міністерства справедливості приготував новий проект закону, силою якого особам, що були карані в'язницею по кільканадцяти роках буде перекреслена їх кара, як що дальша їх поведінка буде бездоганна та некаригідна. Тим чином особи карані, по деякій часі моглиб знов мати опінію осіб некараних і не нести на своїм імені плями караних осіб. Цей новий закон мав би називатись законом про „затарце скання“.

— Фантастична ревізія присуду над Христом? З Філадельфії доносять, що якийсь жидівський правник Шайдер запропонував жидівським організаціям „проти жидівське провине то-

Д-р Ростислав Білас

повернувся
Львів, Коперника 48.

варство, яке малоб перевести ревізію присуду над Ісусом Христом, щоб ствердити, чи присуд був справедливий, чи ні. Якщо присуд був несправедливий, то весь жидівський народ має би благодати в Бога прощення, тим чином, на думку ініціаторів тої ревізії, зменшилась би ненависть християн до жидів.

— Катастрофа на морю. Норвеський корабель „Гавкон VII.“ плывучи здовж берега Атлантичного Океану, наїхав на підводну скелю і розбився. До тепер відомо, що згинувло 35 осіб, а частина мореплавців доплала до близького острова, звідки по 5 годинах забрав їх корабель „Сан Люкар“. Між тими, що потопились в океані було багато жінок, що втікаючи з розбитого корабля вискакували через маленькі вікна в море і не маючи сил доплисти до острова, находили смерть на дні океану.

— Церква на ліценції. В Берліні відбулася цікава ліценція майна православної російської церкви, яка задовжилась в гіпотечних банках і не могла виплатити довгів. Ліценція мала дуже драматичний характер, бо на ній виявився російський єпископ Тихон, одягнений в церковні єпископські ризи і благав представників влади припинити торг в святині, але це не помогло і церкву продано за 180.000 марок. Деякі посольства держав з православним населенням стараються здобути від своєї влади більш суми і викупити церкву та звернути її російській еміграції.

— Після „Тижня науки хождения“ у Львові. Як відомо, до летючок, що їх роздавали інструктори публіці в часі „Тижня науки хождения“ у Львові, прив'язані численні, більше й менше цінні нагороди, що їх різні фірми й поодинокі громадяни жертвували на те, щоб широка публіка читала уважно ті летючки і переходувала їх до часу, коли ті нагороди будуть вильосовані. Покищо число нагород ще не устійнене, бо вони напливають даліше. (Цінніші з них розмішені у виставовім вікні фірми: Павло Пронь, Коперника 10). Летючки, які будуть допущені до льосування нагород, мають такі характеристичні знаки: а) На стороні „Десять засад, як поводитися на хіднику“, в уступі 4-ім, у слові „przystosować“ буква „w“ є дещо більша, як інші в тому ж слові; б) На відворотній стороні, в уступі 5-ім, по словах „Innych r.“ по букві „r“ пропущено точку; в) На тій самій стороні, в уступі 10-ім, слово „sytuacji“ вжите у всіх летючках замінено на „sytuacyj“. Летючки, що мають отсі знаки, слід складати в речинці до дня 15. жовтня ц. р. включно в секретаря комітету „Тижня“, д-ра Статислава Проня, Староство Гродське, II. пов., двері ч. 75. Пізніше зложені летючки не будуть допущені до льосування. Речинець льосування буде оголошений додатково.

— Контроль авт і автобусів. Староство Гродське повідомляє: На днях перевели контролю авт і автобусів органи державної поліції. Контроль дала такі висліди: на 606 контрольних провірок щодо авт стверджено 8 випадків не легального ведення; на 143 контрольних провірок щодо автобусів стверджено 14 випадків переповнення автобусів пасажирами. Винуватих покарано адміністративним порядком.

— Брак води у Відні. У Відні так забракло води, що магістрат мусів андати розпорядок про konieczність економії в користуванні нею: В каварнях вільно подавати гостям воду лише на їх спеціальну просьбу, купелі можуть віденчати уживати лише раз в тиждень, поливати городи, вазони та інше є заборонено.

— Комуністичний рух в Румунії. До Кишинева привезено комуністів Тесляра і Гавкєра арештованих в Бендерах. В Голописцях, в Бесарабії, комуніст убив румуна Чюнку за те, що зрадив комуністичну ячейку. Вбивник переправив Дністер і втік на Україну.

— Когут із 6-метровим хвостом. Японці є відомі зі своєї небуденної терпеливості та працьовитості. Ті обі прикмети дозволяють їм годувати в ділянці годівлі звірят і рослин виховувати мініатюрні примірки. Тому скоріше, як десьбудь можна зустріти в Японії домашні звірята, які амістяться в долоні людини або рослини-карлики (напр. дуба аміють японські огородинки виховати в душині кокосового горіха). Тепер японські годівці дробу стараються виплекати окрему породу когутів, які мали би найдовші хвости. В тій цілі переводять вони постійне хрещення найкращих довгохвостих представників цієї домашньої птиці. Дорогою безнастанного степенування хочуть вони виховати когута з хвостом довгим на 6 метрів. Не треба додавати, що це справа довгих літ і дійсно японської терпеливості.

— Смерть Оберучева. В Нью Йорку помер відомий колись російський подковник К. М.

Орчев, який 1917 року був командантом київського округу. Колишній перед війною був він журналістом співредактором „Київської Мислі“. В році 1917 як завзятий ворог „сепаратизму“ поборював український рух визвольних змагань і старався недопустити до утворення окремих українських військових частин. Він був ініціатором заборон всяких українських з'їздів, він вислав російські частини розбрювати українські полки, що доводило до кривавих битв на київській стації між військами Центральної Ради і російськими полками. Ця боротьба закінчилась тим, що Оберучев був примушений покинути своє становище, і наслідком перемоги українського самостійницького руху та під напором більшовизму Оберучев опинився на вигнанні, де і помер.

— **Рікні вісти.** Незабаром вийде з друку книга споминок основника Армії Спаса ген. Бута. Цей твір написаний перед самою смертю автора і виданий його жінкою. — Ромуцьке міністерство освіти задумує утворити при своїх університетах приготівляючий однорічний курс, тому, що середні школи замало підготовляють учнів до студій на університеті. — У Франції масонські організації мають 52.000 а в Ірландії 43.000 членів. — В Бомбаю вибухла епідемія чуми. Досі змерло 135 осіб. — Німецька преса доносить, що Франц Павзен перебуваючи у в'язниці в Мюнхені, винайшов спосіб виробляти штучно правдиве золото. — В Білостоці суд покарав місяцем тюрми лікаря Лесевича за те, що не прийняв у пору хорого до лічниці і він помер з браку скорі лікарської помочи. — В містечку Слонімі вибухла підчас вистави пожежа кіна. Серед публіки повсталася паніка і підчас утечі з салі було ранених 16 осіб. — В Любеці пропав без сліду сенатор Нібур. Правдоподібно упав він жертвою політичного замаху з боку своїх противників, бо зник він у хвили, коли вертав з політичної наради своєї партії. — В Японії арештовано знов кількадесять високих зазначених урядників за дефракцію державних грошей.

— **Наукова експедиція на південний бігун.** Австралійський дослідник Губерт Уількенс виїхав із кількома товаришами на наукову експедицію, з наміром дістатись на південний бігун. З ним виїхали відомі летуни Паркер Крамер і Аальсман та механік Орвіль.

3 судової салі.

За деклямацію уривку „Гуцульського Курія“ Ол. Бабія.

Дня 10. X. продовжувався процес проти студ. Івана Кейвана з Карлова, пов. Снятин, обвинуваченого за злочин проти § 65., якого допустився, деклямуючи на концерті уривок з „Гуцульського Курія“ Ол. Бабія.

Після прочитання акту про відібрання дебіту тому творові і після прочитання заборони кою старостом гродське узано згадану поему автентичною, промовляв прокуратор Ланецький. Він признав, що за 10 літ своєї участі в політичних процесах, не був сам особисто як поляк ніколи так обурений на вчинок обвинуваченого, як тепер, бо жадний інший політичний злочинець не відважився явно на концерті кидати зневагу на адресу Польщі. Я був зломаний, пригноблений, розбитий, читаючи в акті обвинувачення уривки з „Гуцульського Курія“, говорив прокуратор, закликаючи судді до виміру якнайгострішої кари.

Оборонець д-р Марітчек у годинний промові доказував, що „Гуцульський Курія“ виданий в Празі, де перебуває і автор твору, виданий, як твір, що малює минулі події 1918—20 рр. так, як Мішкевич у творі „Редута Ордона“ малює битву повстанців з москалями і кидав на адресу Москви також слова зневаги, як О. Бабія на Польщу. Оборонець прочитав ті уривки з „Редуту Ордона“, в яких Мішкевич називає російських царів злодіями, що вкрали польську корону і т. д.

Розправа закінчилась так, що лави присяжних 4 голосами „так“ а 8 голосами „ні“ звільнила Івана Кейвана і обвинувачений по 8 місяцях тюрми опинився на волі.

Гувер їде в Європу.

Висліди переговорів між Гувером і Мекдональдом.

Дня 9. жовтня відїхав Мекдональд із Вашингтону через Філадельфію до Нью Йорку, відки вернеться в Європу. Дня 9. жовтня веч. відбувся в честь Мекдональда бенкет в апартаментах держ. секр. Стетсона. Виголосели працельні промови в честь Мекдональда й обговорили актуальні справи. Зачувати, що през. Гувер у 1930 р. приїде до Англії, щоб ревізитувати Мекдональда.

„Дейлі Тел.“ повідомляє, що в розмовах між Мекдональдом і Гувером досягнуто далекоїдучі висліди щодо ам.-англ. співпраці, Мекдо-

нальд у заміну за уступки, які поробив. Гувер приобіцяв, як зачувати, скасувати англ. воєнні бази на Бермудських островах і островах Тринідаді та Ямаїці, а також за згодою канадійського уряду в Геліфаксі.

Марш. Пілсудський не їде в Італію.

Марш. Пілсудський взагалі не їхатиме в Італію. Він лишається в Польщі в Сулейку.

Оконечна димісія Чічеріна.

Бувши, радник амбасаді РСРР. у Парижі, Бєсідєвський, помістив статтю в „Експельзюрі“, в якій, м. і. каже, що ще цього місяця усунуть комсара для закорд. справ Чічеріна з його становища. Наслідником Чічеріна буде найправдоподібніше Риков, бо Мітаїзов, хоч має найбільше шанс, як фаховець — скомпромітований голосною векселевою аферою свого брата.

Арештування Вальдемарасової приятельки.

В Ковні арештували артистку держ. театру Курзімте, Вальдемарасову приятельку та вивезли у відлюдне село, де житиме під доглядом поліції. Депортували її на основі розпорядку, виданого ще Вальдемарасом про поборювання сусп. швидництва в державі. Ревізія в її мешканні ствердила, що воно було осередком протидерж. амос. У зв'язі з цим кружляли в Ковні чутки про ревізію у Вальдемараса, а навіть про його арештування.

Проф. Бартель у марш. Пілсудського?

У Варшаві в тепер бувш. прем'єр і бувш. посол проф. Бартель. У зв'язі з цим кружляли в варшавських політ. колах найрізніші чутки. М. і. зачувати, що марш. Пілсудський прийме проф. Бартеля на авдієнції.

Вітос головою „Пяста“.

Як відомо, дня 2. жовтня відбулися вибори президії „Пяста“. Головою ввбрани тоді Вітоса, та він застеріг собі час до надуми. Дня 10. жовтня на засіданні президії клубу „Пяста“ Вітос заявив, що вибір, докочаний 2. жовтня, приймає. Так „Пяст“ дістає боєву фізіономію, бо в президії його є: Вілк. Вітос, Влад. Кернік і Мат. Ратай.

Аманула верне на престіл?

Вістки про заляття Кабулу Надір Ханом потверджуються. Зачувати, що Габібұла втік літаком. Можливо, що Аманулу покличуть знову на афганський престіл. Аманула сказав закорд. представникові англ. преси, що заляття Кабулу та побіла Габібұлїних військ в корисні для його батьківщини. Про свої дальші плани дає вимінаючу відповідь.

Розправа за шпіонажу.

В тернопільським суді закінчилась 10. жовтня розправа за шпіонажу проти капт. 6. летунського полку Вол. Сороки і тов. Сороку засудили на 7 літ, Цюлкоша на 6 літ, Косовського (бувш. плутоногового того полку, а пізніше поліц. агента) на 4 роки, Західного і Цетнера по 4 роки, а матір Сороки на 6 місяців.

Біржа. Гроші.

Американський долар 8-87-50—8-88-00, канадійський долар 8-79-50—8-80-00, чеська корона 0-26-33—0-26-30, австрійський шїлінг 1-25-00—1-25-30, румун. лей 0-05-00—0-05-25, французький франк 0-34-50—0-34-75, швейцарський франк 1-71-50—1-72-00, фунт стерлінгів 43-30-00—43-50-00, радянський червінець 17-00—17-50, німецька марка 2-12-50.

Зі спортивного життя.

Мистецтва Ліги.

В цю неділю буде п'ять лігових змагань: Погонь — Л. К. С. у Львові, Варта — Чорні в Познані, Краковія — І. Ф. Ц. в Кракові, Легія — Висла у Варшаві і Туристи — Гарбарня в Лодзі. Безнадійна на око ситуація львівської Погоні поправилася остільки, що обі програші нею стрічі з Вартою уневажиено тому, бо їх вели не назначені судді, але судді місцеві. Зачувати, що Погонь і Варта в увазі на це рішення заключили між собою пакт, по якому ні Погонь не поїде до Познаня ні Варта до Львова. Таким чином обом клубам признано би вальковери і 2 пункти без гри. А що решта противників Погоні — це в більшості слабші клуби, то можна думати, що

Погонь видобудеться з небезпечної ситуації і врятує свою позицію в Лізі, чого не можна сказати про Чорних, яким лишилися на кінець самі сильні противники, з якими львівська дружина мусить до того змагатися на їхже власних гришах. З загроженні спадком дружин вирятувалася покищо варшавська Польонія, яка минулої неділі перемогла шлеську дружину Руху 3:2 (2:1) і має вже 18 пунктів. Найбільше загрожені тепер отсі дружини: Погонь, Туристи, І. Ф. Ц., Рух і Чорні.

Новий спортивний майдан у Львові.

Львівський німецький спортивний клуб „Віс“ святкує в неділю 13. ц. м. отворення власного майдану (гриша) на Погулянці (Філіппівка). Майдан цей збудовано завдяки великій жертвенності і гідній наслідування праці невеличкої німецької колонії у Львові, що в цілості оподатковувалася на отсю гарну ціль, при чому молодше покоління вело від кількох літ і нелегку фізичну роботу біля упорядкування й очищення свого гриша. Чи не гарний приклад для нашої молоді? Програма свята така: богослуження з проповіддю, повтаняня гостей, промови репрезентантів властей і товариств, гімнастичні пописи і змагання в копаний м'яч між дружинами: Б. Б. С. Ф. (Біліц) — Віс (Львів). Початок свята в год. 9-30 передполуднем. Вечером відіграє німецька амат.-театральна дружина „Frohsinn“ в організованій салі євангеліської школи комедію в 3 актах Раймана і Шварца п. з. „Король копаного м'яча“ (Der Fussballkönig). Початок вистави в 5 год. попол.

Дужання в спортивному цирку.

В середу (21-ий день змагань) не дали висліди 20-хв. дужання Петровича зі Стібором і мурини Сікі з Каршом. Сильний Бено у 23. хв. поклав Віллінга. Пошоф у 24. хв. поклав після гарної боротьби Шербінського. Голандець Аренс у 4-й хв. поклав Шнайдера. Після вичеркнення Шварцбауера, Брікнера, Штоля, Горвачка, Бахратія, Грінберга і Бен Самсона прийшла вчора черга і на старого Шнайдера, бо й він стратив усі шанси дійти до фіналу.

Нині, в п'ятницю, великою сензацією буде рішаюча боротьба Богатирова з Пошофом; позатим змагаються: Аренс-Бено, Кемпфер-Петрович, Сікі-Карш (ріш.) і Штекер-Шербінський.

Всячина.

Старовинне славянське селище під Харковом.

Будуючи новий шлях біля Карачівки недалеко Харкова робітники відрили останки старовинної глиняної посуду, амфороподібні глечики, а далі найдено ціле праславянське селище. Цим відкриттям зацікавився Археологічний Інститут і вислав туди геолога і археолога Федорова-ського.

Цей професор утворив окрему експедицію, яка ствердила, що в тому місці містилося старовинне славянське селище в XI і XII віці.

Досі найдено три землянки, в яких жили славяни. В землянках зберіглося багато глечиків, попільниці і домашнє приладдя з цікавими орнаментами та веретена, точила, жорна і крем'яні, скляні обручки, намисто і окладнини для сарайдаків і рештки ячменю, та дущинну з орхів. Археологи відгадується, що в тім місці було місто Донець, про яке згадує „Слово о полку Ігоревім“, що в тім місці скрився Ігор, втікаючи з польського полону. Тільки валади татар зруйнували це місто і змінили цілу околицю в пустиню, що авалася потім дикими степами. Радянська преса закликає українські компетентні чинники асигнувати відповідну суму грошей на ведення дальших розкопок біля Харкова.

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЯНИ. (Шовініст в сутанні).

У нас зайшла така подія: На засіданні управи приватної польської гімназії ім. королеви Ядвіги в Перемишлянах римо-кат. канонік і катехит гімназії Космідер у дискусії над обнищенням бюджету товариства заявив, що слід викинути з гімназії науку української мови, бо мовляв, цієї мови ученикам не треба. При тому він заявив, що вони „хвіба з пастухами цюю мовою можуть говорити“. Варто би знати, чи ця подія відома вищій владі, чи вона уважає повинний висказ о. каноніка за гідний священника й катехита і як вона задумує на це реагувати та яку сатифакцію дати українському населенню повіту взагалі, а батькам українських дітей, що ходять до цієї гімназії, зокрема. Від себе п'януємо цей надиханий сліпим шовінізмом висказ о. Космідера, що видає його культуру й нетерпимість супроти нашого народу в цілій наготі. Батьки.

ВИПАДАННЯ ВОЛОСЯ!

Розв'язка проблеми поросту волосся.

Спасення відкриття Д-ра Е. Ziegler-а.

Ослаблення волосових корінців спричинене негигієнічними накриваннями голови, нервовою напругою, тяжкою працею, недугою (грипп, тиф), наслідком порпів і надмірним відтопшенням. **Утраті волосся можна** зарадити через відповідне плекання голови і волосся. Хто допускає, щоб мав порпів і до надмірного відтопшення, цей може бути також певний, що в короткому часі утратить волосся і споганить себе диспною. Отже важною річю є, щоб голову і волосся плекати відповідно до їх складної природи. — Загальною настановою, що це легка річ, а по суті, це річ дуже важка, бо організм шкря на голові є надзвичайно вибагливий: волосні корінці мусять виявляти великі зусилля, щоб спромогтись на поріст 75.000 до 100.000 волосся. Тому то велику полешу для світа приніс Д-р Ціглер своїм славним винаходом **Silvkrin-u**. **Бо хто має лисину або рідкий поріст волосся**, той через лікування волосся **Silvkrin-ом**, може дійти до повного нового волосся, а при рідкім зарості дістати знов буйну чуприну, очевидно тільки тоді, коли йтиме точно за настановами, поданими в плані лічення **Silvkrin-ом**, зредатований проф. Д-ром мед. Ліплавським.

Silvkrin (D. R. P. і патентований найкраще у всіх культурних державах) має своєрідну помилку необхідну для волосових корінців, щоб росло з них нове волосся. Проф. ун.в. Д-р мед. Роланд, Медичинальний радник Д-р мед. Abel, Д-р мед. Річс і багато інших лікарських поваг досягли при допомозі лічення **Silvkrin-ом** навіть при повній вилісінні дуже хоросні вислідів. З великою радістю прийняв кожний новину, що можна наново здобути давнійший буйний волос. А це завдяки середничкові, який, згідно з лікарською оцінкою — розв'язав проблему поросту волосся.

Хочаби Вас переконати на дійсний прикладі про правду вище сказаного, жертвуючи **безплатно пересилку**, що має лікар. **справоздання** про вислід лічення **Silvkrin-ом** під заг. „Волосся, їх випадання і відріст“, до цього пачку **Silvkrin-Shampoo**. Плекання волосся препаратом **Silvkrin** не тільки удержує волосся в здоровій стані, але також робить їх буйними і гарними. Ліченням волосся **Silvkrin-ом** досягнули вповні великий поступ, прийнятий радісно усіма лікарями. Цей поступ набирає ваги, тощо ще більше через те, що навіть при вилісінні як і рідким околосінням можна досягнути **новий поріст волосся**. Коли дістане від Вас замішений тут купон, вислано негайно, **безплатно** відати тут брошури і зразок. Просимо вибачити, що покищо можемо служити Вам тільки книжечками в німецькій або польській мові; на випадок численніших запитань подбаємо за **української** видання. Небанально мову прошу в купоні перекерувати; якщо бажаєте **оби** нові **відразу**, то слово „і“ підчеркнути. Всяке листування з Вами ми радо ведемо по українськи.

Купон безплатної пересилки

пересилати в неакресній конверті, позначеной значком з сот. в написом „Діло“ до:

Silvikrin-Vertrieb, Danzig 876, Böttchergasse 23/27.

Прошу прислати мені **безплатно**: (в німецькій і польській мові)

1. Книжку на 36 стор. під заг. „Волосся, їх випадання і відріст“.
2. Наукове опечення перших лікарських поваг.
3. Спосіб ажикання і плану лічення **Silvikrin-ом**, зредатований проф. Д-ром мед. Ліплавським.
4. Безплатну пробку **Silvikrin-Shampoo**.

Назвице: Вулиця:

Місце зам.: Пощта:

Ukr. Tageszeitung „Dilo“ (Die Tat) Lemberg.

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 11.X. година 7:30 веч. Виступ Дані Дарлінг, маленької дитини-танецьниці.

Субота, 12.X. год. 3:30 попол. Виступ Дані Дарлінг.

Субота, 12.X. год. 7:30 веч. „Сила Призначення“, опера Верді.

Неділя, 13. X. год. 2:30 попол. „Великий кран“, вистава театру „Премієр“.

Неділя, 13. X. год. 7:30 веч. „Великий кран“ Бернгарда Шопа.

Малий Міський Театр:

П'ятниця, 11.X. год. 7:30 вечором „Промес Мері Даген“.

Субота 12.X. год. 7:30 вечором „Промес Мері Даген“.

Неділя 13. X. год. 3:30 „Видво поїзд“.

Неділя 13. X. год. 7:30 веч. „Промес Мері Даген“.

Кіна.

Алель: Безсмертне кохання (Колан Мур).

Касіно: „Володарка кохання“ (Грета Гарбо).

Кольосей: Біла пустиня. Кельнер мілістром (Чарлі Чаплін). Джім буде віртуозом.

Лев: „Вазень острова св. Олені“ (Останіе Наполеонове кохання).

Люна: Невідлики моря.

Марусенька: Дічка із Сінгапуру. Чарлі по шлюбі (Чарлі Чаплін).

Ова: „Право молодости“.

Палас: Книжка Маша.

Пан: „Анна Кареніна“.

Пасан: Володар скельної долини (Том Мікс). Американська комедія та Гомонів тиждень.

Спідеве: Жінка без назвища. Доповнення програми.

Фатаморган: Аджант (Можухін).

Химера: „Шалена“ (Джек Тревор).

Утіха: Цвітіння золотого Заходу.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуканні в ширку при вул. Копеніка ч. 33. Початок жодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

Субота 12-го.

Варшава (1411,7) 20:00 Легка музика.

Краків (312,8) 19:50 Сигнали з обсерваторії астрономічної.

Познань (334,8) 20:30 Легка музика.

Ляйпціг (259) 15:30 Камеральний концерт.

Братислава. (279) 19:05 Моцарт і Бен.

Галін (296) 19:15 Танкова музика.

Брно (341,7) 20:15 Шляські пісні.

Льондон (356,3) 19:30 Популярний концерт.

Штутгарт (360) 20:00 „Легка канцелярія“ Суного.

Гамбург (372) 20:00 „Гарна Олена“ Оффенбаха.

Франкфурт (390) 18:50 Вистав „Портретів“.

Берн (403) 19:30 Народний вечір.

Берлін (418) 20:00 Радіокабаре.

Стокгольм (436) 20:15 Фортепианний рециталь.

Рим (441) 21:00 Гріга сонати.

Прага (487) 21:00 Концерт з Берна.

Брюссель (509) 19:30 Грамофонові плити.

Відень (516,3) 17:40 Концерт солістів.

Рига (525) 20:15 Легкий концерт.

Будапешт (550) 20:15 Концерт королівської опери.

Москва (823) 20:00 Концерт консерваторії.

Ленінград (1000) 19:00 Гумор літературно-музичний.

Харків (1304) 16:30 Музика для дітей.

Париж (1725) 21:15 Танкова музика.

Неділя 13-го.

Варшава (1411,7) 22:00 Вранішня з Лярдю.

Краків (312,8) 20:30 Трансмі. з Познаня.

Познань (334,8) 20:30 Вечірній концерт.

Катовиці (308,7) 16:00 Популярний концерт.

Ляйпціг (259) 21:15 Пісні Рішарда Штрауса.

Братислава (279) 21:15 Танкова музика.

Талін (296) 20:15 Військова музика.

Льондон (356,3) 22:15 Військова музика.

Штутгарт (360) 16:30 Концерт з Франкфурту.

Франкфурт (390) 16:30 Концерт радіооркестри.

Берн (403) 20:00 „Травята“ Верді.

Берлін (418) 20:15 „Марієтта“ Штрауса.

Стокгольм (436) 20:15 Бранс і Моцарт (оркестра).

Лінгенберг (471) 16:30 Концерт з Франкфурту.

Прага (487) 21:09 Концерт оркестри.

Брюссель (509) 19:00 Концерт для дітей.

Відень (516,3) 11:00 Віденська оркестра симфонічна.

Будапешт (550) 18:30 Бранс: „Увертюра“.

Москва (823) 15:00 Легкий концерт.

Ковно (1935) 20:35 Концерт військової.

Харків (1304) 17:30 Народний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Кооператива „Український Театр“ у Львові: 667 3—6

Томач: 667 3—6

Станіславів: 667 3—6

Субота 12.X. „Циганська любов“, прем'єра.

Неділя 13.X. „Циганська любов“.

Український Наддніпрянський Хор

Д. Котка: 672 4—7

П'ятниця 11. X. — Камінка Струм.

Субота 12. X. — Радехів.

Неділя 13. X. — Іорехів. 672 4—7

Позір, зльокатовані й емерити. Велике віче в справі зльокатованих

службовиків та австрійських емеритів

відбудеться у Львові в неділю, дня 13-го

жовтня в р. в год. 6:30 вечором в саді

Сокола-Батяна при вул. Руській ч. 20.

Реферують: посли: Володимир Целенко

і д-р Степан Білян. Громадяни, яліться

численно! 669 4—4

Товаришні V. турнусу „Off. Asp. Schule“

в Mühlitz на Моравії з р. 1917. пп.

Стан. Трача, Юліана Галватого, Метельського,

Гурала і Фелікса Франка прошу,

щоби чимськорше подали мені свою адресу.

— Іван Сєвків, управитель школи в Російській, селі Солотвинна. 669 4—4

Загальні Збори Т-ва Акад. Хор „Бандурист“

відбудуться дня 20.X. 1929 р. о год. 14-тій в великій залі Акад. Дому

вул. Сувійського 21. зі слідуочим порядком

марад: 1. Відкриття Зборів. 2. Звіт з діяльності уступаючого Виділу.

3. Уділення абсолютної. 4. Вибір нового Виділу: контр. Комісії. 5. Внески і запити. Виділ. 682 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на

рати від десятиліт у цілім краю знана

фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото,

срібло, пачку найкращі ціни 618 7—7

МОДНІ бранзодетки, також іншу бі-

жутерію поручає дешево. Дом бранзодетки-Познаньські, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 619 4—7

ШІМКО МУССІНГЕР, ур. 1886 р. в

Мостях, уневажаюче військовою книжечку

видачу через П. К. У. Городок Ягайлонський. 673 3—3

ВІДОВИЦЯ по саяшелнику, в середнім віку, господарна, прийме у старшого

поважного сплящевника заряд дому — по

можливості в Перемішні. Близька відомість у о. Олександра Стефановича у

Львові, вул. Чарнецького 26. 677 2—2

ВЕЛЬВЕТІ, аксаміти, шовни, інші матеріали на сукні і підшвики, латальну — найдешевше — Блявштайн, Львів, вул. Вазова ч. 11. 649 2—4

ПОШУКУЮ взаємні опки з емериткою Oddzial „Kuriera“. „Emeryt“ Kówne Wolyńskie. 685 1—1

АДВОКАТ

Д-р Олександр Марітчак

оборонець в кримінальних і військо-

вих, присяжний перекладчик для української і французької мови — у Львові,

переніс свою канцелярію при вул. Крашенського ч. 19а до нового бюрні

РИНОК Ч. 13, 1. пов., кам'яницьк. 687

Ціпа, напроти головного входу ратуша.

Телефон 53—26.

ПАННА, мітанка, 27 літ, сирота, пристійна з майном понад тисячу доларів — впаде заміж за чесного, характерного, на становиську мушину. Зголошення листові: Рішів Філіп Львів, Петра Павла 21. 681 1—1

ІВАН ЯЦУН, село Криве, гром. Камінька Волоська, ур. 1901 уневажаюче агублену військовою книжечку видачу П. К. У. Рана Руська. 681 1—3

ЛЕКЦІЇ французької мови і конвєразації — а також науки гри на сирині удіає іспитована учителька Стефанія Леніська, Задірницька 19. 1 пов. 336 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст неау аетені, серці і жидука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення і влітеном. 28—7

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

в СТАНИСЛАВОВІ, пасажі

поручає своєю видання „Малий катехизм христ.-катол. релігії“, 1 „Біблійні образи“, 683 9—4

ПРИЦЕЛІ буди-вельні при вул. Шкєвській —

Лічачів — має дешево до продажі: Мригацький, вул. Лісна 6. 673 3—3

Накриття

Frageta, Hellenberga і інших найкращих фабрик по фабричним цінам 377

У МАНДЛЯ, вул. Коперника 14

Напроти Кіна Кооператива

На замовлення готові Футра

і перерібки — поручає Ф. М. Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ

Львів, Рутівського 5. Тел. 46—78

561 40 літ існує. 1—10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редації: 29-41.
„Друкарні“ 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Куди зайдеш
на обід!!!

Тільки до Ресторану й Каварні „НАРОДНЬОЇ ГОСТИННИЦІ“
Смачний і здоровий обід, — ціни дешеві. — ЩОДНЯ КОНЦЕРТ. 555 3—5 Українська Управа Ст. Зілинський і С-ка.

За поділ впливів у світі.

Львів, 12. жовтня 1929.

У вчорашній статті про англо-американське зближення висловили ми думку, що робітничий англійський уряд Мекдональда, по своїй природі пацифістичний, намагається ввести нові методи до англійської політики, щоби при їх допомозі зберегти та закріпити за Англією й на будуче те значіння і той престиж, який вона мала досі. Бо хоч по великій війні змоглися та дуже розрослися внутрішні й закордонні англійські труднощі, то всеж Англія не перестала бути першорядною світовою потугою.

У впливах на земному глобі почала по війні успішно з Англією конкурувати Америка. І тому не дивно, що голова англійського пацифістичного уряду починає свою велику політику на світовій арені від укоськування Америки. Приїхавши до Вашингтону, Мекдональд виразно заявив, що не репрезентує ні партії, ні її програми, а цілу англійську націю, очевидно з її традиційними змаганнями панування над світом. Вже вчора подали ми мету поїздки Мекдональда до Америки. Він робив там заходи, щоби зговоритись з Гровером у справі обмеження флотових зброєнь. Досі вислідом цих розмов є запрошення держав, що розпоряджаються більшими флотами, на флотову конференцію до Лондону. Конференція має відбутися в січні 1930 р. Можливо, що тим разом, по якій підготовці конференції Мекдональд, вона часті краді успіхи, ніж усі дотеперішні міждержавні парадні у справі обмеження морських зброєнь.

Та годі припускати, щоби вашінгтонські розмови англійського прем'єра й американського президента обмежувалися виключно до самих технічних справ вкорочування морських зброєнь. З самими плянами про припинення розбудови воєнних флотів нероздільно зв'язані ще справи розмежування впливів у світі між морськими потугами. Найбільшими морськими потугами є по війні без сумніву Англія і Злучені Держави Півн. Америки. Отже конференція в Вашингтоні не могла не порушувати таких незвичайно важких справ як розмежування та усталювання впливів обох тих потуг на світових водах і континентах. Як відомо, за часів консервативного уряду Англія потерпіла на тім полі багато невдач, особливо на Далекому Сході (Китай). Пацифістичні заходи Мекдональда мали б йти ці втрати надолужити. Мирним шляхом і меткими та відважними дипломатичними засобами й пропозиціями Мекдональд хоче провести, при допомозі обмеження морських зброєнь, відзискання всіх втрачених позицій Англії на світовій політичній арені і тим самим на світових ринках. Досі англійські державні мужі стояли все на становищі, що їх флот мусить бути такою великою, як разом узяті флоти двох найбільших побіч Англії морських потуг. Телерішні перманентні англійської політики вже не обстоюють того правила і йдуть у тому напрямі на уступки. А всі ці уступки роблять тільки тому, щоби усталювати межі впливів між поодинокими потугами. Одна справа зв'язана з другою до тої міри нерозривно, що воли мусять бути вирішувані рівночасно і рівнорядно. Так їх мусіли, як сказано, розглядати і у Вашингтоні. Тому не дивно, що деякі пресові органи помагають, що у Вашингтоні рішалася доля світа. Коли під тим розуміти регуляцію взаємин двох найбільших теперішніх світових потуг, то це без сумніву так. У Вашингтоні радили над розмежуванням і поділом впливів у світі.

Нема сумніву, що вашінгтонська стріча, якою вона була присвячена таким великим проблемам, не могла не пройти мимо такого явища, як СРСР і його пропагандистична діяльність у світі через Комінтерн на усіх англійських і американських теренах, колоніях і областях їхнього впливу. Англо-американське зближення рівнозначне з дальшою ізоляцією Радянського Союзу, який досі тягнув великі пропагандистські користи

для себе з англо-американського ворогування і напруження. І Америка і Англія мають поважні рахунки зі СРСР за його розкладову діяльність, особливо в Китаю і в колоніях. Їх зближення довелось тільки до згартування англо-американської протибільшовицької акції. Наявлення дипломатичних взаємин між Англією і СРСР а навіть налагодження торговельних зносин не стояло цьому зовсім на перешкоді. Англії ніколи не відмовлялися від переговорів і взаємин з ніким, навіть з тими, яких мали в плані поневолювати, а їх країни повертати в свої колонії. Перший спомин англійських державних мужів, що входив у ділові зв'язки з більшовинами був Льюїс Джордж. Перший робітничий уряд наважав був з ними дипломатичні зносини, які скінчилися, як відомо, скандально за уряду консервативів. Не вражений тим другий робітничий уряд Мекдональда йде далі попереднім шляхом. І робить це напевно не з сентименту і не з надмірних симпатій до комунізму. Це засіб, який має бути зужиткований для реалізації чисто державних англійських цілей.

Вашінгтонська візита Мекдональда, якщо вона була успішна, започаткує без сумніву нову добу в укладі світових сил і відносин та не остане без впливу і на наше положення на всіх українських територіях. Англо-американське а при тім і англо-німецьке зближення — це початок цілком нових шляхів у міжнародній політиці.

Господарська криза в Австрії.

„Боденкредітанштальт“. — Д-р Зіггарт та його кар'єра. Захитання і фузія.

Відень, 9. жовтня 1929.

Поруч політичної кризи, поруч незакінченої ще, а тільки пригашеної, боротьби між правотою „Гаймвером“ і лівим „Шуцбундом“, між міщанською більшістю і соціалістичною меншістю — австрійська республіка переживає ще важку економічну кризу. Одна з найбільших і найстаріших фінансових установ Австрії, один з найповажніших європейських банків — „Боденкредітанштальт“ в своїх основах захитався. І тільки негайна інтервенція держави під проводом нового канцлера Шобера зменшила розміри катастрофи, які й так обняли широкі кола населення.

„Боденкредітанштальт“ — поруч пів-державного Австро-угорського Банку — був гордістю цісарської Австрії. Існував цей банк 66 літ. Був він — так сказатиб — цісарським банком. Не лише його директора під назвою губернатора іменував цісар, але цей банк переводив усі фінансові операції членів династії Габсбургів. Був це банк еразковий, солідний, опертий на міцних основах, із широким обсягом діяльності, з інтересами, що обіймали не лише колишню австро-угорську монархію і цілий балканський півострів, але сягали до Німеччини, Франції, Англії і Зєдинених Держав.

Душею цього банку був всевисьлий д-р Зіггарт. Називався він спершу Зінгер. Син рабіна з Бельська (в зах. Галичині), в 26-тім році життя з'являється у Відні. Тут докторизується на правничім факультеті, змінює своє прізвище на „Зіггарт“ і дістається до міністерства фінансів. У короткому часі стає радником міністерства фінансів, а опісля переходить на становище шефа секції в раді міністрів. Тут у короткому часі здобуває повне довіря, стає необмеженим паном і добуває привілей кожногоасного доступу до старого цісря — навіть без попереднього повідомлення. Та довіря цісря не покривається а довірям наст. престолу Франца Фердинанда, який постійно поширював свої впливи на державне життя Австро-Угорщини. Він ненавидів всевисьлого „жидка“. Тому др. Зіггард за часу шукає такого пристановища, де його не досягнула рука наст. престолу. Він стає губернатором могутнього банку „Боденкредітанштальт“, побільшуючи фінансовими операціями

Збіжжа, паша, худоба, господарське й хатне знаряддя ще не підлягає примусові обезпечення в ПЗУВ., але кожної хвили примус цей може бути заведений у Вашому повіті, тому задалегідь обезпечуйте їх в цілості в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові вул. Руська ч. 20.

майно своє і династії Габсбургів, особливо багатого архкн. Фридриха.

Після розвалу монархії „Боденкредітанштальт“ дальше грає із д-ром Зіггартом передову роль. І в маленькій австрійській республіці д-р Зіггарт не обмежує свого розмаху. „Боденкредітанштальт“ ангажується у всіх великих підприємствах, які вимагають постійних і великих грошових вкладів, як фабрика Штайер, Мавтнер, товариство плазби Дунаєм, „Фанто“ тощо. Будучи керманічем великого тресту щоденників, д-р Зіггарт наказує їм вести широко закроєну, але не все тверезу і щасливу банкову політику. Цей розмах д-ра Зіггарта акінці довів до катастрофи. Втрати акціонерів „Боденкредітанштальту“ сягають до мільонів шілінгів. Ця катастрофа досягла теж австрійський Національний Банк та Почтову Касу Ощадності, що тратить 21 міль. шілінгів.

Коли в неділю (6. ч. м.) вечером у Відні рознеслася погослка про намірену фузію „Боденкредітанштальту“ з „Кредітанштальтом“, запанивала тривога, а опісля поширилася паніка. Та в тому моменті справа вже була частинно розв'язана, а ситуація опанована. Справу взяв у свої руки канцлер Шобер і вчас перепинив остаточну катастрофу, доводячи до фузії з „Кредітанштальтом“. Уряд видає заспокоючий комунікат, щоби припинити руй. „Кредітанштальт“ проковтнув „Боденкредітанштальт“. Найближче загальне зібрання акціонерів „Кредітанштальту“ підвищить акційний капітал о 40 міль. шілінгів, випускаючи 1 міль. нових акцій. Акції „Боденкредітанштальту“ будуть виміняні на нові у відношенні 1:4. Частину акцій обійме Кредитовий Інститут для публичних робіт, що є півурядовою установою. Є це частинна державна допомога для сфюзіонованих установ. Крім того Національний Банк відкрив „Кредітанштальтові“ кредит у висоті 15 міль. доларів, себто у висоті 105 міль. шілінгів. „Кредітанштальт“ уже обняв керування централею і всіма філіями „Боденкредітанштальту“, наставляючи своїх комісарів-контрольорів.

Упадок „Боденкредітанштальту“ та його диктатора д-ра Зіггарта в тім відсунув усі політичні програми, всю міжпартійну боротьбу. Скільки екзистенцій при тому потрясенні буде зломаних, важко сказати. На всякий випадок не мало. Годиться зазначити, що з 800 урядовців „Боденкредітанштальту“ перейме „Кредітанштальт“ тільки 260, а решта зі своїми сім'ями лишається на ласку божу.

Австрія переходить важке потрясення, політичне й господарче. Доля цієї маленької на довшу мету нежиттєздатної республіки в руках людини, що вже раз врятувала її з бурхливого крутіжу анархії.

ДПУ в амбасаді СРСР в Парижі

Бувший радник більшовицької амбасаді в Парижі Бєсидовський, впевняє, що того дня, коли мали його вбити, післали на відпустку весь персонал амбасаді, а заступити його членами ДПУ. Головному браму замкнули ланцюгом, а звичайно замкають її лише на засудку. Труп Бєсид. мали відіслати в дипл. куфрі. Бєсидовський сказав журналістам, що й тепер не чується безпечним, бо кожної хвили можуть його вбити члени ДПУ.

Засідання сойму 3. листопада.

Аг. Вєх. довідується, що декрет про скликання сойму на бюджетову сєсію доручать маршалкові сойму дня 31. жовтня. Перше засідання сойму скличуть на день 3. листопада ч. 2

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Сегрегація!

До конференційних записок прем. Світальського, а опісля полк. Славека вертає в статті „На майдані“ („Хвіля“ ч. 3790) д-р Райх, але на те, щоб зробити докір президії жидівського клубу.

„Ми не були і не є — підкреслювали ми не раз — прихильниками блоку національних меншостей, бо суперечність інтересів між поодинокими національностями, головні під господарчим оглядом, суперечить можливостям піти „в одному ряді“, а політична лінія, що зміряє до таких чи інших вислідів, у наслідку мусить бути теж різнорідна. Відносини в соймі і сенаті, де від хвилі розпочаття каденції, не вважаючи на одностійний виборчий блок, що обіймав цілу державу — поза Малопольшею (сік!), аві рази не дійшло до формального порозуміння всіх національних меншостей в такій чи іншій справі, є найкращим доказом раціональності нашого погляду.

„Може саме тому вдарило нас, що письмо жидівського клубу не висловило бодай „легкого здивування“ а приводу необв'язки записками всіх національних меншостей. Не хочемо грати на фальшивій струні і тому зазначаємо виразно, не йде про те, щоб вступитися за чиюсьбудь кривду, до чого нас арештою не авторизовано і не покликано. Отже не йде про ніяку „засадничу“ точку і можливість сказати собі чи іншим: „salvavi animam meam“, але йде перш усього про інтерес жидів, zagrożений того роду сегрегаціями. Бо таксамо свого часу, хоч і з іншої точки погляду, сегрегував б. прем'єр Сікорський, кокетуючи т. зв. територіальні меншости, а відлучуючи жидів. А колиб колись народова демократія дійшла знову до керми, то неминуче парламентарний „острацизм“ досягне знову — як то давніше було — всі національні меншости“.

Д-р Райх знав, коли саме виступити з „обороню“ незапрошених і зробити докір провідові клубу, до якого сам належить. Значайна гірчиця після обіду!

„Покривджені“.

„Львівські Курер Порання“ бідається, що на львівському університеті швидко зростає кількість студентів непольської національності.

„Бесіда тут, розуміється, про жидів і русинів. Головно ті останні визначаються все виразніше на підкладі загальної студентської маси. Цифр, які докладно засовували би відсоткове відношення студіюючих в тому році на університеті, ще не маємо. Все таки треба ствердити на основі даних із минулого року, що студенти не-поляки творять 50 проц. з загальної студентів — далі, що в тому році ті цифри зміняться на нашу некористь. Головно zagrożені в факультеті гуманістичний і математично-природничий“.

І. ОЛЬГІН.

Боротьба за ради.

Знаємо, що Союз Радянських Республік мав бути державою селян і робітників, які через свої виборні органи пібіто кермуть політичним життям як цілого Союзу, так і окремих республік. Але більш як десятиліття існування радянської влади показало нам цілком ясно, що комуністична партія, зовсім не думає ділитися своєю владою з „трудящими“, і що в дійсності ми маємо на терені цілого Союзу, а в тім і на Україні, нічим не обмежену, безкомпромісову диктатуру пануючої партії. Тим самим справа радянського представництва зводиться до звичайної формальности. Ради є тим плащиком, яким в очах власного населення і закордону, комуністична партія силкується прикрити режим нічим не обмеженого деспотизму і сваволі. Але не дивлячись на цілковитий ефемерний питому вагу, яка припала разам в громадсько-політичному житті, вони в той же час є дуже важним агутом в руках пануючої партії. При допомозі того агуту влається їй суггестіювати населенню, що воно дійсно приймає якусь участь в політичному житті. Позбавляючи ради всього реального значіння, більшовики в той же час цупко тримаються за цю єдину підставу, що, хоч до деякої міри, може легалізувати їхню панування в очах того „працюючого люду“, в імені якого вони вже одинадцять років будують „соціалістичний рай“, руйнуючи цілковито духове, господарче й економічне життя країни і готуючи їй роєм кольтів для чужоземного визиску й експлуатації.

Але немає нічого більш небезпечного для аської автократії і диктатури, як бодай лише номінальні ухили в бік парламентаризму в тім чи іншій його формі. Маємо тут дуже повчальний приклад з дозволювальної Росії. Добре всі пам'я-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

ЛВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

А з того висновки:

„Кінчиться в житті нашої високої школи післявоєнна доба, коли ми мали на університеті лише одну меншість, а починається друга, в якій дві меншости стають більшістю“.

Ствердивши таке „покривдження“, автор наближує до активної ліквідації цього „тривожного“ явища, головним чином шляхом зміцнення польських студентських, а в першу чергу допомогти вих організації.

Львівський університет знаходиться на території з великою українською більшістю, на території, де відсоток польського населення висловлюється 26 проц. На університеті українці займають третє (останнє) місце. Невеличкий зріст кількості українського студентства в останніх двох роках виводить з рівноваги польських шовіністів, бо — мовляв — zagrożений „народовий характер“ університету.

Пропаганда за Паневропою.

Виклад Едварда Еріо і вступна промова Куденове-Калергі до нього у Відні.

Цими днями в Відні відбувся урочистий виклад Едварда Еріо, бувшого французького президента міністрів на тему „Організація Європи“. Виклад урядило товариство „Европа-Уніон“, на якого чолі стоїть відомий пропагатор паневропейського союзу, д-р Куденове-Калергі. Виклад відбувся у великій залі „Концертгаузу“, яка була прикрашена прапорами всіх європейських держав і була переповнена найдобірнішим віденським товариством. Були присутні теперішній канцлер д-р Шобер, бувший канцлер д-р Зайпель та Штрерувіц, ряд австрійських міністрів, весь дипломатичний корпус, різні політики й представники промислових та торговельних код, а також представники науки та мистецтв.

Збори відкрив президент Унії д-р Куденове-Калергі вступним словом, у якому казав:

„Ми витаємо тепер провідника європейської будучности — бувшого президента міністрів Франції, Едварда Еріо. Він приходить до нас, як європеець, як духовний європеець, як надія й обіцянка. Останні тижні перетворили Паневропу з надії в актуальне домагання біжучої політики. Арістід Бріан, почесний президент нашої Унії, зробив перші практичні кроки до таємно ту роль, яка припала в поваленні царату — Державній Думі — тому псевдопарламентові, який був позбавлений всякого реального значіння в політичному житті імперії. Тим часом старий лад в Росії мав за собою багатостолітню державну традицію, мав до розпорядимости добре вишколений бюрократичний апарат, мав у собі ідею „Імперської Росії“, що притягала до нього велику частину громадянства, нарешті, і то найважливіше, він будь-що-будь забезпечував вільний економічний і господарський розвиток. Все це дозволяло урядові старої Росії дозволити собі на „балакаючи“ опозицію. Сучасні спадкоємці царату на таку приємність дозволити собі не можуть. Влада, що не має традиції, що править во імя утопічної ідеї і то лише при допомозі страшного терору, і яка, нарешті, не дивлячись на гучну самої славу не в в силі забезпечити населенню мінімального матеріального добробуту. — така влада з істинного самозбереження не може дозволити собі на яву і легальну опозицію. В той же час рази, особливо сільські, колиб їм дати вільний розвиток, неминуче мусіли стати огнищами опозиції. І тут перед пануючою партією став дуже складне завдання. Залишаючи органи громадського представництва, в той же час так їх унешкідливити, щоб в них не могла звити свого кубла „контрреволюція“

Щодо України, то тут комуністам найбільша небезпека погрожує на селі. Доки різні спроби удержання сільського господарства дають дуже незначний господарський ефект, українське селянство є найбільше незалежним від влади, принаймні економічно найбільше самовистарчаючим елементом. Боротьбу з українським селянством радянська влада веде від перших днів свого існування. Вона хапається в цій боротьбі всіма можливими засобами: влада стимулює ворожнечу поміж різними соціально-економічними групами на селі протегуючи одних та поборюючи інших. Одночасно вона приймає до спростання селянсь-

переведення ідеї Паневропи. Через кілька місяців відбудеться перша всеєвропейська конференція європейських урядів.

Цей надзвичайний успіх та розвиток всеєвропейського руху не повинен нас засліплювати. Ми краще від наших противників знаємо величезні труднощі, які стоять на шляху до здійснення Паневропи. Ми є ідеалістами, але не ілюзіоністами. Було би ілюзією сподіватися, що Європа сама впаде нам у подолок, як дозріле яблуко. Ми мусимо працювати та боротися за її здійснення. Таким чином Паневропа є не лише політичним та господарським, але також моральним завданням. Ми хочемо витворити нове політичне сумління, нову публичну думку — європейський патріотизм. Як любов до матері доповнює любов до батька, так наша любов до великої матері Європи має доповнювати та збільшувати любов до наших національних батьківщин.

„Сила нашого руху полягає в тому, що він спирається на інтереси, а рівночасно також на ідеали. Ідеалістичні аргументи, які вимагають Паневропи, так само сильні, як і матеріалістичні. Паневропа є рівночасно розвитком європейського господарства й європейського сумління.

„Тепер Європа дозріла до нової ідеї. Більшість її старих ідеалів звапніла або їх пофальшовано. Тому протягом десяти літ вона надурно пробувала розв'язати комплекс своїх справ різними компромісами. Однак ця спроба не вдалася. Політичний матеріалізм опинився в глухий вулиці. Так росте пізнання, що треба нової спільної ідеї, щоб айти з європейського хаосу. В цьому пізнанні європейські уряди звертаються до ідеї Паневропи. Та власне з цієї причини ми мусимо лишитися незалежними від усіх урядів.

„Союз Європи не звертається проти нікого, ні проти Америки, ні проти Радянського Союзу.

„Ми маємо право вірити в силу європейського ідеалізму, бо тріумф європейської думки протягом коротких сімох літ є рівночасно тріумфом європейського ідеалізму. Дяка за це належить насамперед європейській пресі, яка перша зрозуміла все значіння Паневропи. За її могутньою допомогою мій наш рух так швидко розвинувся — і при цьому не пролягав ані краплина крові. Наш рух не працював ні терором, ні корупцією, ні демагогією. Він не апелював до заздрости, ненависти та помсти, але до найкращих інстинктів людськості — до

лянства при допомозі втягнення його в так звані колективні господарства.

Зрештою, як ми згадували вище, радянська влада безуспішно хоче унезалежити цілковито сільське господарство від приватного продуцентів хлібороба, покликуючи до життя державні господарства. Не згадуємо про всі інші засоби від чисто ідейних починаючи і на примітивно фізичних кінчаючи, якими влада хоче позбутись такого небезпечного контрагента, як посідаюче землю селянство. І хоч всі ці засоби може й ослабили дещо відпорність хліборобського населення України, то далеко не зломали її. Радянська влада мусить уважно прислухуватись до того, що робиться на селі, а особливо в його представницьких органах — сільратах. І в зв'язку на погіршенні корективів, аби не трапились нахилів до „революційної лінії“. Дуже цікаві ілюстрації до цієї боротьби з українським селянством наводимо ми в останній числах органу Центрального Комітету К. П. (6.) У. — „Більшовики України“.

Самі статистичні дані, які подав автор статті „Підсумки перевиборів до Рад“ є остільки показні і остільки характеристичні для складної виборчої механіки, яку запровадила радянська влада, що їх варто тут навести. Обмежуємося тільки до матеріалу, що відноситься до села і його органів — сільрад.

Основним завданням радянської влади є унешкідливити і виключити з громадянсько-політичного життя найбільше економічно сильний і тим самим найбільше небезпечний для комуністичної влади елемент соціального, так і з національного боку, елемент селянства, що йому дали агітаційну етикетку „куркулів“. Боротьба з куркулями належить до одного з найбільших завдань, які ставить перед собою пануюча партія. Здавалось би цілком нормальним, що той, хто платить найбільші податки, користується бодай рівними з іншими населеними правами. Але в країні робітників і селян є все ще

п віри, до її сміливості, до її самопевності, до її розуму та та сумління. Заклик до доброї волі та здорового розуму європейців знайшов мільйонний відгук.

„Першим головою європейського уряду, який публічно виступив в обороні ідеї Паневропи, був французький державний муж, був президент міністрів Еріо“.

Після цього слово взяв Еріо. Він насамперед згадав з похвалою про своїх попередників, а потім перейшов до того, що в останньому часі в справі паневропейського руху сталися важкі події.

„Дня 5. вересня п. Арістід Бріан установив перед Лігою Націй необхідність утворити між народами Європи союз. Правда, цей союз головним має працювати в господарській області, однак він муситиме проявитись також в соціальній і політичній діяльності. Ця його думка викликала численні коментарі — почасти в Німеччині, почасти в Англії, почасти у Франції вона знайшла опір і скептичне відношення. Однак вона знайшла також спочуття — особливо на тій конференції 9. вересня, де невідомий Штрессман висловив свою охоту працювати для здійснення цієї ідеї.“

„Ми мусимо тепер піти далі. Ми мусимо насамперед розвіяти непорозуміння. Будучий союз не може бути тисним, як Злучені Держави Північної Америки.“

„Треба насамперед усунути три закиди, які висуваються проти нашої ідеї. Богато думає, що цей рух звертається проти Злучених Держав. Однак про це нема жадної мови. Ми хочемо лише наслідувати Злучені Держави, які утворили парламентарну Унію, якої останній конгрес відбувся в 1928 р.“

„Далі приходить закид з радянського боку. З Радянському Союзу говорять про утворення нового „священного союзу“. Та це не так. Ми зовсім не хочемо повторити нещасливих досвідів 1820 року і гадаємо, що Радянський Союз швидше, чи пізніше буде змушений шукати порозуміння з Європою.“

„Нарешті існує ще закид з англійського боку, він може найповажніший. Велике число англійських політиків покликається на ідею Британської імперії, яка через Паневропу може вийти з рівноваги. Та не бракує таких політиків, які казують, що цей закид неслухняний з огляду на ті події, які тепер відбуваються в англійській імперії.“

„Головною ідеєю Бріана є раціональна ор-

При гемороїдальних терпіннях, проявах запущеної утробі, при перерваній грубій кишці, при вередях, натиску на сеч, болях на спині, натиску на грудях, несприятливих поруках серця, запороках, треба вижити природну гірку воду Franciszka Józefa, що привносить приємну полеску, а інколи й ласка їх виличує. Спеціалісти внутрішніх недуг поручають таким недужим пити щоденно рано й вечором по пів склянки води Franciszka Józefa.

ялаки. Вся заможніша частина селянства обложена величезними податками в так званому „експортному“ порядку. Одночасно робиться все можливе, щоб позбавити „експертників“ всякої участі в громадсько-політичному житті. Не дивлячись на заходи влади, ми бачимо з наведеної статті, що в 10 округах на Україні „експертників“ вдалось потрапити до сільрад в загальній свідомості 39 чоловік. Навіть така, порівнюючи з великою цифрою викликає страшно обурення з боку автора статті і він звертає увагу влади на таке „викривлення ліній“, і більше: він трактує цей факт за „злочин — бо такі особи (т.т. „експертники“) не мають права користуватись ні активним ні пасивним (підкреслення мое І. Л.) виборчим правом“.

Не допускаючи, по мірі своїх сил, до участі в сільрадах заможнішого селянства, від якого влада може сподіватись найбільшої опозиції, в той-же час вона за всяку ціну намагається наповнити ради елементом „своїм“ — в більшій чи меншій мірі від неї залежним. Бачимо тут в першу чергу членів так званих колективних господарств, або таквих, що чи не мали зовсім землі, чи від неї відмовились і працюють в „комунах“. З господарчого боку колективні господарства себе не виправдують. В той-же час кожний, що знає психіку українського селянина, може припустити, що до колективів можна було притягнути тільки безвартісний з соціального боку елемент. Але члени „колгоспів“, комун і комітетів неможливі знаходяться під особливою опікою влади, користуються максимальною економічною та юридичною підтримкою і завдяки своїй залежності є найбільш бажаним елементом у сільрадах. Тому і не диво, що хоча до колгоспів належить лише 2,2 проц. цілого населення України, то члени їх творять собою 9,7 проц. загальної свідомості членів сільрад. Отже, як каже автор статті, — ця група (т.т. приналежних до колективів) в складі сільрад іде з великим перебільшенням своєї ляхомої ваги“

ганізація виробу та обміну. Теперішня анархія не дозволяє Європі витримувати конкуренцію краще організованих держав. Митна система пригладує середньовічні твердині. Всі народи стараються якнайбільше вивозити, а не допускати до ввозу. Цей стан треба конче усунути. „Коли Європа не зорганізується, вона незабаром стане жертвою страшного безробіття, а це крім в собі можливість революції.“

„Так з усіх боків виходить потреба європейської федерації“.

Після більшов. скандалу в Парижі.

Дальші ревеляції Бесідовського.

Як це вже писала преса, радянське посольство в Парижі мало намір розпочати проти Бесідовського судовий процес за дефракцією грошей. Але останні відомості говорять, що воно залишило цей намір, побоюючись, що не тільки не докаже Бесідовському ніяких дефракцій, а навпаки, дасть Бесідовському можливість компрометувати більшовиків на ново. Більшовицький амбасадор в Парижі Довгалевський є дуже пригноблений париським скандалом, бо Ройзенман виїжджаючи з Парижа заявив представникам преси, що Довгалевський свідомо держав у посольстві явних контрреволюціонерів, і що інший посол давно був би усунув Бесідовського.

Бесідовський чується зневажений на чисті всім ревеляціям посольства, і хоче півзвати Довгалевського перед суд за клевету. Цю справу він вже передав адвокату Скапані.

Бесідовський доказує, що всі грошеві рахунки і всі книговодчі справи, які він провадив, перейшли від нього посольству в повний порядок.

„Послання Новості“ доносять, що в париській полпрестві ведуться важкі наради в тій справі, бо більшовики хотять за всяку ціну знайти матеріали, якими можна би скомпрометувати Бесідовського. Сам Бесідовський заведуював і лежить в готелі. Але всім його відвідують півкаві журналісти, з якими він говорить багато сензаційних річей про тайни червоного Кремлю. Коли його спитали, як справді згинув Борис Савінков, Бесідовський відповів: „Савінков згинув так, як про це писали офіційні газети. Чрезвычайка не інспірувала його самовбивства, навпаки, Даврижинський — був дуже лютий на чрезвычайку за те, що не перешкодила самовбивству Савінкова, якого більшовики хотіли використати для своїх цілей. Але Савінков був нетерпеливий і скочив через вікно тюрми скорше ніж його звільнили. Більшовики дуже жалували його і держали цю справу десять днів у тайні, бо не знали, як вийти з тієї халепи. Савінкову жилося в тюрмі добре, йому було призначено 2 кімнати, дозволено прогулянки, а держали його в тюрмі лише тому, щоб за деякий час публічна опінія і партія привикли до факту, що Савінков стає на услуги більшови-

ків. Але старий революціонер Савінков не міг вдержати довше в тюрмі і поповнив самовбивство“.

Бесідовський говорить також, що всі поголоски про розстріл Шумського є неправдиві. Шумський живе в Ленінграді як управитель одної школи. Натомість Раковський попав у неласку партії і його держали зразу в Саратові, а зпер вивезено його в Сибір за симпатії до опозиції. Каменев хоч і покався, то втратив ласку в більшовиків й усунений від політики. Таксамо Зіновєв не грає жадної ролі, він втратив усіх прихильників. Ліва опозиція розбита зовсім, а права опозиція доволі невправна, хоч дуже небезпечна для Сталіна.

Говорив також Бесідовський про відомого емігранта, російського революціонера, Шульгіна, який у 1922 р. їздив „незаконно“ до СРСР, навідувати контакт з підпольними організаціями і якого використали більшовики для своїх цілей.

Бесідовський говорить, що справді виїзд Шульгіна до СРСР був інспірований чрезвычайкою. Більшовики хотіли тим чином викрити контррев. організації і знищити їх. Шульгін не знав, що він є жертвою провокації і провадив себе так неконспіративно, що всюди зраджувався, так, що більшовики боялись, що його арештують якесь чекісти. го встановили в справу і діло провадиться.

Описав Шульгін так вже надовівся чекістам своєю необережністю, що вони передатилися в „контрреволюціонерів“ і вдаючи зі себе членів антибільшовицької організації, порадили Шульгінкові втікати за кордон, — мовляв, — за ним тепер дуже слідить чрезвычайка. І Шульгін справді за їх поміччю виїхав зі СРСР на еміграцію, та написав книжку про більшовицьку державу п. з.: „Три столиці“.

„За Свободу“ доносить, що Сталін давно не довіряє Рикову і хоче усунути його, використовуючи проти нього скандал в Бесідовським. Таксамо хоче усунути Літвінова за його приязнь з Бесідовським і Довгалевським.

„Згрубша“.

(Ще про статистику Р. С. У. К.).

Іж. Охрим у своїй статті „Наша кооперація“ („Діло“ ч. 219) каже, що мої попередні статті, а радше їх „негативні риси“ (а може — негуючі?) „моглиб викликати враження, що статистичний огляд РСУК — це просто марно витрачений гріш“, що з моєї статті виходить, „що ціла наша статистика не має ніякої вартості“. Я писав, що зі статистики в такому виді, в якому вона тепер є, практичної користі нема майже ніякої і т. д. Величину користі міряв я і міряю не вимогами Кооп. Ради у Варшаві, але вимогами, які вона мусілаб виповняти, щоб стати контрольним та орієнтаційним чинником для нашої кооперації; це менше-більше вимоги, які ставить практика до приватної статистики в Америці і в Німеччині, і ці вимоги стат. відділ ріжних підприємств там і виконують. Коли наші сусіди мають як не таку саму, то гіршу статистику від нашої, то це в кожному разі не є доказом про „якусь“ вартість нашої.

Не перечу, що стат. відділ РСУК не може в такому складі виконати широко закроеної праці, бо він тепер робить те, що властиво не належить до стат. відділу, а те, що міг би таксамо добре зробити відділ рахунковий, книговодчий, чи якби там він називався. Предложення білянців Кооп. Раді не є завданням стат. відділу. Тому я не виступав проти стат. відділу і його біжучої праці, яка для РСУК може мати й велику користь. Я лише висказав свою думку проти книжки, якої поява на книжковому ринку в цій формі не відповідає вимогам, що їх ставиться до приватної, модерної статистики, а яка — виходячи з більше, як одnorічним опіненням — мусить належати до історії.

Опрацювання стат. матеріалу „згрубша“ не можна признати великої вартості. Знаємо щось — і ніщо. Відтак завданням стат. відділу є ґрунтовне використання стат. матеріалу, бо інакше витрати на це є справді викиненим грошем. (Маю на думці дійсний стат. відділ, а не імітацію). А коли вже обговорюється „згрубша“, то слід конче обговорити найважливіші справи, залежно від їх ваги. І тому коли пр. актива — крім недвижностей — ігнорується, а розділові зрису присвячується 7 таблиць, коли членам присвячується кілька сторін, а багатьом справам, вичисленим у попередній статті, не дається жадного місця, то я мимо VIII. стр., яку я бачив, уважав за доцільне порушити і „деякі“ справи, бо всяке лягування між наукою і практикою, яке у нас аж надто практикується, уважаю крайньо шкідливим. Ми надто часто друкуємо щось як новість, що в Європі вже давно і ліпше сказано, а що практичної користі для читача не приносить. Оце „згрубша“ доводить до того, що перед світом не маємо з чим показатись, а в себе — „дома“ — виробляємо недовкладність, неґрунтовність, ліхтаризм з читача, який ватах доки-

Таксамо випадок справа у селян, що їх влада увільнила від плачення податків. Так, наприклад, в Дніпровському районі ця група творить 26,1 проц. населення, і в той-же час представники складають аж 39 проц. членів сільрад у районі.

Характеристичним явищем є те, що досить великий відсоток творять у сільрадах радянські службовці. Але найцікавішими без сумніву є статистичні дані, що відносяться до скількості членів сільрад, приналежних до комуністичної партії і комсомолу. Ми бачимо, що більше як в чвертині (23,7 проц.) всіх сільрад на Радянській Україні нема ні одного комуніста, а в дальших 37 проц. скількість їх є не більше 10 проц. всіх членів сільрад. Найбільший відсоток комуністів мають, як це арештою зрозуміло, так звані „національні сільради“ — грецькі (23,8 проц.) і жидівські (19,2 проц.) Якеж мусить бути злизування кожного об'єктивного спостерігача, коли він довідується, що хоча серед членів сільрад комуністи творять середіною 10,7 проц., то в слідуючих інстанціях відсоток цей зростає в просто астрономічній прогресії. Так в районних комітетах ми маємо вже 53 проц. комуністів, а в окружних це число зростає до 71,8 проц.

Коли ми навіть візьмемо під увагу, що на зріст відсотку комуністів в районних та окружних комітетах впливають міські ради, в яких, само собою зрозуміло, скількість комуністів є більша ніж у сільрадах, то мусимо в той-же час брати на увагу те, що сільське населення творить на Україні величезну більшість.

Наведені статистичні дані, що їх подає на своїх сторінках офіційний орган пануючої партії, маюють, думаємо, цілком вистарчаючу, ту, може непомітну на зовні, але тим більше запеклу боротьбу, яку провадить комуністична влада, аби захопити в свої руки українське село і вдержати при собі місцеві ради — сільради

Огляньте виставу!

Килимів, хідників, портієрів і др.
Знамої глинянської Фабрики **КИЛИМІВ**
М. Хамули
не в кіоску, тільки

Площа Трибунальська ч. 1. (біля Бергера)
494 Продаж на догідних умовах. 7-10

кується на „офіційній“ публікації і „продукції“, думаючи, що це останній здобуток науки. І кінець-кінців виходять не лише хибні міркування, але й наслідки в практиці у виді нерациональної господарки. Всяке „згрубша“ треба нам закинути, а вчитися ґрунтовності, якою німці не одно адобували.

Перейдім до самої статистики. Виступаючи проти ділення людей на дрібні, я знав, що подібне в статистиці практикується. Але в тих діленнях є різниці. Коли пр. статистика виказує, що в одному повіті на 100 мушин припадає 108,3, а другому 108,7, а третьому 107,8 і т. д. жінок, то тут маємо числа, яким для точності в порівняннях дається і місія десятичній, щоб тим докладніше представити малі різниці у відношенні поодиноких чисел, які є лише математичними величинами. Припорошення подібного рахунку з розподілення робітників кооперації вважаю недоцільним, бо це не абстрактні числа, але конкретні одиниці, і така пересічна, як я це в попередній статті вказав, не має найменшої практичної вартості.

Не знаю, звідки інж. Охрим взяв, що я не визнаю зовсім пересічних. Навпаки, знаю, що „статистику можна сміло назвати наукою про пересічні“, як писав Бовлей. Не виступаю проти пересічних взагалі, лише проти таких, які обчислені з величин, між якими заходять аж надто великі різниці. Чим більші різниці між величинами стат. ряду, тим більше зближається арифметична пересічна до чисто математичної абстракції. За репрезентанта стат. ряду годі уважати пересічну, коли значно більша частина чисел не виказує внутрішнього зв'язку з нею. Це тим більше відноситься до пересічної з чотирьох груп кооперації 1-го ступеня, де мале число кредитівок з релятивно великим капіталом мусить вплинути на загальну пересічну, яка буде дуже далеко для великого числа кооператива споживчих. Покликуватися на закон великих чисел тут не на місці, бо ряд, (чи ряди), вказує надто гострі тенденції вниз і вгору, або — іншими словами — не є типічним і тому пересічна не може бути характеристичною для ряду. Не виступаю проти пересічних, лише проти їх уживання там, де вони є кривим дзеркалом. І так коли пр. на 1 госп.-споживчу кооперативу припадало 2,4, на молочарську 5,2, на миську 19,5, на іншу 32,7, а на кредитівку 56 тисяч золотих чужого капіталу, то пересічна 5,2 тис. зол. є рахунковою абстракцією. Це те саме, що брати пересічну із платні замітача і директора великого підприємства. Всі ці кооперативи є кооперативами 1-го ступеня, але для статистики це різні групи. Вкінці й так ніхто не скаже, що крамниця і банк це те саме, хоч одно і друге є підприємством.

Д-р Ю. Стецюк.

Вісти з „Рідної Школи“.

До Головної Управи „Р. Ш.“ заходять вісти з краю, що адміністраційна і шкільна влада розглядає по селах збірні лекції, які мають характер домового навчання. Діється це навіть там, де нема публічної школи в громаді. Люди жалуються, що їм відбирається можливість подавати своїм дітям боляй сяку-такую початкову науку.

Шкільна Кураторія не угадала досі прохання Головної Управи „Рідної Школи“ ані Головного Відділу „Учительської Громади“ в справі реактивування гуманістичних відділів у головній закладі академічної гімназії й оснування злого відділу математично-природничого на філії тієї ж гімназії у Львові. З огляду на те, що найновіший міністерський розпорядок передбачає нововведеним пляном науки гуманістичні гімназії на мовно-історичну середню школу, — внесено в них цілком науку рисувати! — то оба агадані товариства розв'язують заздалегідь справу заснування у Львові мужеської приватної української гімназії, але не гуманістичного, а тільки математично-природничого типу з 3-літнім курсом, без латини й греки. Така середня школа зробить сьогодні наші молоді далекі більше пристудити, ніж сермафротства гуманістичних гімназій.

Директором гімназії „Р. Ш.“ в Чорткові іменувала Головна Управа п. Дмитра Пігута, б. директора тамошньої учительської семінарії, а директором жіночої гуманістичної гімназії в Чорт-

кові у Львові, вул. Театинська 10-а, рад. Євгена Громницького, б. управителя прив. дівочої учт. семінарії СС. Василяяков в Дрогобичі.

3 Буковини.

Катастрофальний вислід бакаляврату для українців.

В комісії б. української гімназії (4. держ.) ставилося до бакаляврату в осіннім сезоні 40 кандидатів українців. При писемнім іспиті перепало 18, а при устнім 12. Перейшло тільки 10. Нечуваний вислід! Коли при всіх інших комісіях вислід сяк-так відповідний, то в цій комісії, де був заступником гімназії сам дир. Тудан, удалося завдяки його „старанням“ аж 10-ом кандидатам перейти. Просто глум собі роблять із наших дітей. Питаємо: Чи й на далі так має бути? Деж тоді правди шукати? Публікуємо імена цих, що вийшли із цього вогню бакаляврату: Андрушко І., Балюк А., Дутка А., Коляска М., Якубович І., Ільницький І., Турушанко А., Товстюк Д., Павлюк О., Струтинський Я. В першій комісії (1. держ. гімн.) ставилося 3 українців і ахали всі п'ять, а саме: Кіндрат О., Волянський Г., Захарійчук Й., Федорович Т., Поросшев А. В жіночій гімназії ахали бакаляврат: Петрашак, Бремійчук і Хортник. (Час).

Двірники і громадські ради обстоюють українські школи.

З багатьох сіл пишуть до „Часу“, що люди дуже огірені, бо роумунський уряд не повернув їм досі українського викладу в школах. З тої причини наші двірники (війти) і ради не хотять признавати в громадських бюджетах на 1930-ий рік ніяких грошей-допомог на утримання і репарацію шкіл так довго, поки нашим школам не буде принаєрнений український виклад. По закону громада мусить дати на свою місцеву школу найменше 14 відсотків своїх звичайних доходів, а до більших вкладів вона не обов'язана. Опір українських радних і двірників у цій справі поширюється в цілій Буковині.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 7-?

— П. Т. Передплатників ласкаво просимо влатити передплату найдалше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в противний випадку будемо змушені здержати дальшу висилку часопису. Місячна передплата виносить 3 зол.

— Львівська хроніка. У Львові закінчився процес проти трох студентів німців обвинувачених в шпionажі на користь Німеччини. Обвинувачених Георга Кунке, Вальтера Франца і Адальберта Гана засуджено на 5 місяців тюрми. — На вулиці „Львівських Дітей“ збожеволів 23-літній Кароль Страм і вилізши на дах двоповерхового дому, почав бігати по тім даху, що викликало в очевидців на вулиці велике здивування. Залярмовано пожежну сторожу, яка попросила божевільного злізти з даху і віддала його під опіку лікарів. — Львівська поліція арештувала Михайла Стаховича, який маючи фальшиві документи монзха з Любана збирав гроші на монастир і забрав їх собі. — На Підвалю автомобіль ведений шофером Зіхевичем наїхав на Станіслава Мельника, що переїжджав ровером і важко поранив його. Мельник опинився в лікарні, а шофер стане перед судом. — До поліційних арештів приведено Степана Яргана за рабунок, Володислава Косака за крадіж і Станіслава Дорожного та Зофію Штральгойм також за крадіж. — На личаківським цвинтарі підірвала собі жили із наміром самогубства якась панна Ірена Т... Ратункове поготівля відвезло її до лікарні.

— Отже тут закопана собака! На технічній комісії міста Львова обговорювано на днях справу купна містом палати Салігіна при вул. Коперника. Справа має бути поладнана остаточно в суботу, 12. ц. м. Видно, що власники палати Салігіна (чи може посередники) мають добрий купецький хист, бо алярмовими статтями й замітками в польській пресі про минулу охоту о. митр. Шептицького купити цей об'єкт на цілі українського музею, не тільки підбили його ціну до неймовірної висоти, але й уміли зацікавити цією палатою управу міста Львова, яка хоче як бачимо, набути її на свою власність.

— Шлях залізничної катастрофи під Соболевом. Залізнична катастрофа під Соболевом на лінії Львів—Варшава належить до найбільших залізничних катастроф за останні роки в Польщі. Свідство виказало, що головним винником катастрофи був машиніст тягарового поїзду Ридзевський, який заснув на локомотиві і не задержав поїзду 15 минут на станції Соболево, так як був поажнен. Апенлячно також уряд-

Б. лікар клініки проф. Венкенбах і П. Нойманн 691 у Відні, спеціаліст внутрішніх недуг 3-1

д-р Евген Константін
ординує в Калуші, вул. Станіславівська.
Просвітлення Рентгенон. :: Лічення Діатермією.

ника руху Гнязовського, який дав сигнал на виїзд обидвох поїздів. Вже підчас руху поїзду залізнична обслуга передбачувала катастрофу і кидала каміння на локомотиву, щоб звернути увагу машиніста на небезпеку, але сонний машиніст не замітив цього. Підчас катастрофи багато пасажирів, що вийшли були непоранені, в паніці вискакували через вікна, щоб втечи з поїзду, але на нещастя перед поїздом був великий яр, куди падали пасажирів і це викраз збільшило кількість ранених. Підчас слідства, поранений машиніст Ридзевський заявив, що він не спав на локомотиві і тільки був дуже задуманий з приводу самогубства його швагра. Слідство виказало, що машиніст не був пийий підчас катастрофи. Поранених підчас катастрофи перевезено санітарними літаками до Варшави.

— Шпionаж в польській армії. Перед окружним судом в Тернополі відбулася розправа проти воєнків 6. летунського полку, яких арештовано на Збручі в хвилі, як переносили на Україну різні шпionські матеріали. Провідником шпionської організації в тім полку був капітал Володимир Сорока і його товариш Маріян Косовський, який для шпionських цілей вступив до поліції як „аньядовца“. Тернопільський суд засудив Сороку на 7 літ в'язниці, Косовського на 4 роки Цюлконя на 6 літ, Західного на 4 роки, Цетнара на 4 роки а жінку капітала Сороки на 6 місяців тюрми.

— Страшна смерть. В Дрогобичі скоївся нещасливий випадок: жидівка Рахеля Бакенрот підпалюючи спирт в примісті, вилила на підлогу решту спирту, який запалився, а рівночасно нещасна жінка опинилася в огні і серед страшних мук ціла попалена закінчила життя. Жертва неосторожності осиротила двоє малих дітей.

— Ше офіри динаміту. В Крешовичах хлопці найшли динамітовий набій, що лежав на полі ще з часів війни. Один з хлопців Іван Чарнецький так довго грався динамітом, аж наступила експлозія і тяжко поранила його.

— Нові пожежі. У львівській воєвідстві передвчєра було знов три пожежі. В Бурчак, рудецького повіту згоріла стирга сіна, в селі Жабокруки в Рудеччині згоріла стайня, Мартина Боднєра, в якій агинуло 5 штук худоби, а в селі Собичові біля Сокала згоріли дві стирги вівса. У Воєвчинях під Станіславовом згоріли два будинки підпалені паницею, що курив під столом. — В Тисмениччї огонь знищив столу Володислава Курбановського. — В Пужничах, в Товмаччині, згоріли будинки Дмитра Яцишича. — В Лужку Долішнім згоріли будинки о. Семіна Чижевича. — В селі Грушки, на Поліссі, діти підпалили столу. Огонь перекинувся на інші будинки і спалив 13 хат та кількадесять столів і стирг. Один п'ятилітній хлопець, що підпалив столу, сам важко попався у пожежі.

— Ріжні вісти. Статистика виказує, що в цілій Європі є тепер 10 мільонів безробітних і що Европа видає річно для тих безробітних майже 11 мільярдів золотих допомоги. — Недалеко Сатур Уйгеля на малярсько-чеській границі в автомобілевій катастрофі згинула 20-літня графиня Берхтольд і її шофер. — У Лондоні поповнилася самогубством з нещасної любови славна танцюристка Бесі Ляндер, яку називали „Воскресшою Ізидорою Дункан“. — В місті Оселі, в Норвегії, давав концерт Шторт Буль, сестриньць славного Гріга. Він відіграв композицію Гріга А-моль і мав величезний успіх. — У Варшаві, невідомі злочинці вирізували вночі цілу родину Гексеровських і ограбили в них більші суми грошей. — Знаний концерн „Софіна“ задумує утворити світовий електричний труст із початковим капіталом в сумі 200 мільонів франків. — У Ленінграді відкрито першу міжнародню наставу для бораторіальних приладів і приладів для наукових експериментів. — У Варшаві вибухла епідемія тифу, яким занедужало досі 138 осіб. — Віденський лікар Штрассер винайшов новий лік на ревматизм, виготовлений із отрути, яку мають бджоли в своїх жалах.

— Справлення помилок. У вчорашньому числі „Діла“ (227.) зайшло кілька помилок, які отсим простувало. Так у фейлетоні І. Кадічка „В монастирі“, в 4-й стрічці першого розділу, слово „куняються“ треба справити на „куняють“. У статті „Вісти з Румунії“, в 5-й стрічці другої замітки має бути: „статті з фантастичними вигадками“, а не „випадками“. Останнє речення в цій кореспонденції повинно виглядати так: „Редакція цих румунських (видруковано через недогляд колектора: „анонімних“) часописів“.

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі з своєї доброти і чистоти виробів а те: Чоколада десертної, сметанкової і знамениті шоколадні заправки для господарських цілей. Для вибагливих смаківів шоколадні, також вапняні заправки карамельні. Замовлення приймуть: "НАРОДНА ТОВариства"

мали одержати численні анонімні листи від українців з погрозами".

— Кращим, ніж лютерія, є забезпечення свого життя для добра рідні, бо на цьому Ви мусите і кожному випадку виграти. Або тішитесь довгим віком або маєте потіху, що Ваші найближчі забезпечені на випадок Вашої смерті. Тому забезпечуйте свою рідню в Товаристві „Карпатія“, Львів, Руська 18.

Чому марш. Пілсудський не хоче нової конституції?

Варшавський кореспондент „Шікаго Трібюн“ Дей пише, що Польща під проводом марш. Пілсудського подала переходити від фр. до змер. держ. системи. Здається ці оснував кореспондент на розмові з полк. Коцом (ред. „Гл. Правди“). Марш. Пілсудський не хоче допустити до нової конституції, поки вибори не зрозуміють, що методи теп. режиму поліпшили заг. положення. Марш. Пілсудський є проти всяких змін, що булиб незрозумілі для народу.

Перед конференцією роззброєнь.

„Таймс“ поділяють кореспонденції з Токіо, Парижа та Риму як там прийняли британське запрошення на конференцію роззброєнь. Найприхильніше прийняли брит. ноту в Токіо. Становище Франції на думку „Таймс-ів“ буде вибіркове. Французький кабінет поручив міністрові маринарки Леге зладити докладний рапорт щодо поодиноких точок брит. запрошення. Щойно на основі того звіту відбудеться дискусія над відповіддю. Французька опінія є така, що брит. запрошення та справи, зв'язані з ним, не вимагають спец. скорої відповіді. Щодо Італії, то брит. нота зменшила підзорливість, яка ост. чазми була в цій країні у відношенні до тактики брит. уряду. В Італії переконалися, що ні Вел. Британія ні Америка не хочуть ставити інші вел. держави перед доконаним фактом.

Мекдональд сказав журналістам, що веде до Лондону ріжні справи, які муситимуть розглядати заінтересовані департаменти, уряд і домінії.

Малі висліди Мекдональдової поїздки.

Англ. консервативна та ліберальна преса (напр. „Манчестер Гардієн“, „Дейли Ньюз“ і „Морнінг Пост“) твердять, що успіхи Мекдональда в Вашингтоні є мінімальні. Ам. кореспондент „Дейли Ньюз“ стверджує, що в найважливішій справі, в якій їхав М., а саме, щоби стрінути з Гувером і прийти до порозуміння в справі здійснення ва. тонажні кружляків, не прийшло до ніякого порозуміння. Заходи створити поміст між англ. і амер. пропозиціями були безуспішні. Тому то спільна заява Гувера й Мекдональда не згадує цієї найважливішої справи.

Після таємничої пригоди в амбасаді СРСР.

Німецькі часописи повідомляють із Москви, що більшов. амбасада в Парижі ствердила точні відомості в справі розглянення політ. настроїв серед урядовців. Прислали квестіонарі з 24 питаннями. Іх кожен урядовець амбасад мусить точно виконувати. Довгалецький вислав до Берліна літаком дві скрині таємних актів.

Сензацію в Парижі викликав факт, що в ост. двох тижнях 10 таємних агентів ДПУ і кількох членів більшовицької амбасад в Парижі покинуло Францію. У французькій поліції переконали, що втеча ця є в зв'язі зі справою Бесідовського.

З театру.

МАЛІЙ ТЕАТР: „ПРОЦЕС МЕРІ ДЕГЕН“, СУДОВА РОЗПРАВА НА З ДІУ БАЯРДА ВЕВРА.

Сюжет, тло і обстановка судового кримінального процесу. У великих столицях трапляється такий процес боляй раз у місяць. Авторі сензаційних повістей використали такі сюжети відомі. В останньому часі й драма шукає в них нове джерело „ефектів“.

Атмосфера судової салі, на якій іде розправа, тричі переривана і продовжувана, розбуджує в глядачів ілюзію діявості всім новими технічними засобами. Все драматичне напруження залежне від зацікавлення глядача проблемою: хто вбив лютка Мері Деген, як і коли? Песа не має більших претенсій як піддержати те зацікавлення і зміцнювати його до останньої хвилини, до — розв'язки. Вартість такого твору рівна вдатним кримінальним романам Уолеса. Публіка, що грає на салі ролю присяжних суддів веде підчас перерв дискусію, хто може бути злочинцем і суперечасться на тему: чи такий випадок має ознаки імовірності.

ОСІННІ НОВИНИ НА ПЛАЦІ ТА ЖІНОЧІ СУКНІ й МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

порукає фірма Стахевич і Абрисовський 410 у Львові, Ринок ч. 32. 5—7

Правники мають ще інший матеріал до дискусії: чи можна в такий формі вести розправу і чи американське законодавство ріжниться у своїх звичаях і методах багатовід нашого розуміння права? Одним словом: є це ефективно, зручно складена песа, що може подобатись навіть тим, які нехтують театром, тому, що не знаходять у ньому кінової сензації.

На головну похвалу заслугу режисера, що зміг передати природний рух осіб присутніх на такій розправі. Найкращі ролі припали жінкам: героїня (п. Малиновіч) мала природну трагічну маску. Песу почала сильним драматичним акордом п. Ю. Новаковська. Майстерно вийшли зі своїх ролей п. Рена Левіцька і незрівняна п-ні Добжанська. Всі мужеські типи були живі. Молодий, талановитий адвокат Деген міг виглядати поважніше; зачасто вірили ми словам прокуратора, що це молокос і замало вірили його інтелігенції, завдяки якій він дійшов до розп'ятування всієї темної справи.

М. Р.

Зі спортивного життя.

ПІДГІР'Я (Дрогобич) — ТУР (Борислав) 6:1.

Туристично-спортивне товариство „Підгір'я“ в Дрогобичі розіграло в Бориславі дня 6. жовтня ц. р. з робітничою дружиною „Тур“ з Борислава змагання копаного м'яча в числі 6:1 на користь Підгір'я. Гра підгір'яців була дуже добра, місцями навіть клясична. Голі противникові стрілили: Мисиний 3, а Воробець, Гоман і Генек по одному. Симпатичні Підгір'я не завелися в своїх надіях і з задоволенням виходили з грища. В новна надія, що „Підгір'я“ по тринатий безконкурентній перемозі і в найближчих змаганнях вийде щобиловосно.

НЕДІЛЬНА ПРОГРАМА У ЛЬВОВІ.

В цю неділю (13. жовтня) відбудеться, як ми вже подали, посвячення власного спортивного майдану німецького т-ва „Віс“, після якого відбудуться змагання в копаного м'яча між німецькою дружиною „В. В. С. Ф.“ з Відні і львівським „Віс-ом“. Початок свята в год. 9.30 рано. — В год. 10.45 зачнуться на грищі Цитаделі четверті рішучі змагання за мистецтво В-кляси між дружинами „Світець“—„Вяли Ожел“. Тому, що треті рішучі змагання між цими дружинами з мин. неділі не дали ніякого висліду, теперішні змагання будуть вестись повних 90 хвиль — аж до остаточного вирішення іх одною з цих дружин у свою користь. — В год. 3. попол. відбудуться на грищі Погоні лігові змагання Л. К. О.—Погонь. Якщо ці змагання виграє Погонь, то має вигляди залишитися в лізі; якщо переможцем вийде Л. К. О., то може ще стати мистцем Ліги.

СПОРТОВІ ТОВАРИСТВА В ПООДИНОКИХ ДЕРЖАВАХ.

Недавно появилася статистика Міжнародного Союзу копаного м'яча (ФІФА), до якого належить тепер 46 державних союзів. Коли поминути Англію, яка офіційно до ФІФА не належить, то поодинокі держави мають таку кількість спортивних клубів, що плекають гру в копаного м'яча: 1) Німеччина 7.717 спортивних клубів, 2) Франція 5.289, 3) Італія 2.054, 4) Бельгія 1.200, 5) Голандія 1030, 6) Чехословаччина 939, 7) Польща 595, 8) Малярщина 430, 9) Данія 334, 10) Румунія 298, 11) Австрія 245. З позавропейських держав Уругвай має 383, а Японія кругло 300 спорт. клубів. Таким чином Польщу випереджують під оглядом кількості спорт. клубів такі малі держави, як Чехословаччина, Голандія і Бельгія.

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

В четвер (22-ий день змагань) великий цирк був вивезений до останнього місця. Штекер після збірки з Беню поклав його несподівано вже в 2-ій хв. Дужання Аренса з Каршом і Стібором з

Олім по 20 хв. дали ремісовий вислід. Відплата боротьба двох великанів Петровича з Пошофом, була незвичайно інтересна. По 1-годинним дужанням переміг Пошоф на цунити у відношенні 3:2. Таким чином Пошоф вирізняв страту і знову висунувся на чолі турніру. Між Петровичем і Пошофом прийде до ще одного дужання. Незвичайно сильний Богатирів поклав Відлінга вже в 11. хв.

Нині, в суботу, відбудеться рішуча боротьба за первенство в турнірі між мурином Сікі і Штекером. Крім того борються: Пошоф—Беню, Аренс—Стібор, Петрович—Валюшевський і відплата рішуча Відлінг—Богатирів.

Новий командант поліції у Львові.

Після 2-денної провізирії обняв становище команданта держ. поліції на Львів-місто надком. Респондент. Заступником команданта іменованій керівник сл. відділу ком. Швірц.

Дописи.

ЛІСЬКО. (Заборона т-ва „Сокіл“ в Лютовиськах і в Журавині). Старство в Ліську розв'язало у вересні ц. р. т-во „Сокіл“ в Лютовиськах і в Журавині, подаючи як мотиви, що товариства не беруть участі в рятункових акціях при пожежах, що відбувають недозволені вправи військового характеру і що не мають сиваків. Треба знати, що ці два товариства були першими й одинокими того роду товариствами в цілому ліському повіті. Були вони сілю в очах і всяким нашим хруням, тому, що улажували соціальні фестини з вільноручними вправами і впливали на осві доп'янування тутешнього населення. Щодо тих мотивів, то слід зазначити, що ніякого вогню в сусідніх селах від довшого часу не було і тому товариства не визнаю до участі; також не виконувало ніяких військових вправ чи „атакув“. Щож до пожежного приладдя, то т-во „Сокіл“ в Журавині зверталося навіть до Пошівитового Виділу в Ліську, щоб він приказав громаді закупити сиваків. Повітовий Виділ відповів, що пізніше це зарядить, чи там верне до цієї справи, але в міжчасі два товариства — несподівано для всіх — розв'язано.

ЗОЛОЧІВ. (3 документів часу). Подаємо широкому загальному новий документ нашого часу до відомо і просимо наші відповідальні церковні круги вглянути в цю справу, що дотримує живо ціле гр.-кат. духовенство. На дилх всі греко-кат. парохіяльні уряди в Золочівщині дістали таке писмо зі староства: Starosta powiatowy w Złoczowie L. 13468/929. Język urzędowy ksiąg stanu cywilnego w b. dzielnicy austr. Złoczów, dnia 4-go września 1929 r. Do wszystkich urzędów parafjalnych ob. gr.-kat. w powiecie Przed ostatecznem uregulowaniem powyższej sprawy w drodze autorytatywnego zarządzenia Min. Spraw Wewn. reskryptem z dnia 23.VII. 1929 r. Nr. Dz. 252/29 oznajmiło, że używanie języka państwowego w korespondencji z władzami w zakresie spraw metrykalnych (ewidencji ludności) jest obowiązkiem prowadzącego metryki nawet bez specjalnego zarządzenia władzy. Sporządzanie akt. metrykalnych (wykazów w sprawach metrykalnych i t. p.) w języku niepaństwowym stanowi istotę wykroczenia z art. 1. b. Rozp. Prez. Rzp. z dnia 22/3. 28/D. U. R. P. Nr. 36 poz. 342 (oraz wykroczenia z art. 1. ust. z dnia 31/7 24/Dz. Ust. P. Nr. 73 poz. 724) o języku państwowym, podlegające karze na zasadzie sankcji karnej z art. 17. Rozp. Prz. Rzp. z dnia 22/3 1928 r. Dz. Ust. Rz. P. Nr. 38 poz. 365. O czym zawiadamiam wskutek reskryptu Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu celem ścisłego zastosowania się. — Starosta powiatowy dr. Dorosz, w. r.

Жертви

на оселю робітників пера.

Виказ ч. 29.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка“ зложили (в золотих) на оселю українських робітників пера в Ямні: 496) Василь Олексюк, Володимирці 2 зол., 497) Петро Будз, Бережани 5 зол., 498) Ася Левинська, Львів 2 ам. дол., 499) д-р Лука Миншуга, Нью-Йорк 5 ам. дол., 500) Об'єднання Українських Організацій в Америці 100 ам. дол., 501) Спорт. Т-во „Україна“, Львів 50 зол.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНІ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймач від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зима адреси і зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Громадські бюджети.

Львів, 12. жовтня 1929.

Небавом в наших громадах розпічність складавання бюджетових прелімінарів. Згідно з постановами обов'язуючого закону (з 1866 р.) начальник громади обов'язаний скласти прелімінар бюджету у видатках і прибутках громади та її підприємств разом з річними рахунками. Закріплені прелімінар бюджету буде предложений громадській раді до розгляду, повинен він бути спершу — щонайменше протягом 14-днів — вилжаний в громадській канцелярії до перегляду членами громади. Кожний член громади має право подати на письмі свої замітки щодо цілості бюджету та його поодиноких позицій. Знову громадська рада має обов'язок взяти ті замітки на увагу при розгляді бюджету. При тому годиться зазначити, що бюджетові засідання громадської ради є все явні і доступні для всіх членів громади.

Обов'язком усіх наших громадян є звернути спеціальну увагу на громадські бюджети й допильнувати їх правильності і законного ходу. Кожний свідомий громадянин повинен зацікавитися громадським бюджетом, перевірити його подробиці, поробити свої замітки на письмі та своєю прихильністю на бюджетовому засіданні ради слідкувати за бюджетом, щоби він був ухвалюваний згідно з вимогами і потребами громади, а не якогось гуртка людей.

Попередніми літами, за часів славетної комісарщини і призначування згорі прибічник рад, а навіть в останніх двох роках, наші громадські бюджети не були нормальними. У бюджетових видатках часто можна було зустріти позиції, вставлені під впливом посторонніх чинників або повітових рад, які не мали ніякого відношення до громади. Звичайно були це видатки на всякі польські національні цілі. Право бюджетування є самостійним правом громади, на яке ніхто не повинен мати рішеннячого впливу — крім самої громади. Повітова рада є тільки органом надзірним і контрольним. Громада — згідно з вимогою § 70. громадського закону, крім нормальних видатків, мусить вставити в бюджет належності, які вона є обов'язана заплатити чи то на основі закону, чи присуду, чи документу, що законно має виконавчу силу. І лише тоді, коли громадська рада не встала в бюджет таких належностей, має право й обов'язок зробити це повітова рада, накладаючи на їх покриття додатки до податків.

Попередніми літами під впливом і натиском посторонніх чинників виконувалося зі злиденного українського села значні грошові суми на польські національні цілі, не говорячи вже про віддачу комісарами і прибічниками радами громадських площ під будову косячків, каплиць, людських домів то-що.

Тепер крайня пора подумати про себе, про культурний й господарський рівень українського села, про його культурні й господарські установи. До обов'язків громади у власному крузі діляння належать не тільки справи, подробиці вичислені в § 27. закону з 1866 р., але також справи, що безпосередньо дотикають інтересів громади. А до них належать справи культурні й господарські. Громадська рада та всі свідомі громадяни, складаючи бюджет, не повинні забувати про допомогу тим установам, що дбають про піднесення культурного й господарського рівня громади, про допомогу читальні „Прогресу“ (на бібліотеку, аматорський гурток, хор, оркестру), „Рідній Школі“ (на курс для неписьмених, захоронку, діточий садок, гімнастично-пожарний і спортивний організації „Сокіл“, „Луг“, „Плест“, „Сільському Господареві“ (на поширення своєї діяльності, на досвідні поля, викади то-що). Громадська рада повинна пам'ятати про допомогу тим установам, що мають загально-національний характер, що підносять культуру душі і тіла, що спмагають хліборобську організацію. Допомога громад повинна обіймати чи то місцеві установи й кружки, чи філії, чи центральні. Бо справа духової й матеріальної культури є справою всього народу.

Не виключено, що повітові ради, як це було в останніх роках у багатьох повітах, будуть скреслювати бюджетові вставки на наші культурні й господарські справи, на наші національні установи. Та це не повинно нас зупиняти від використання свого права. Проти скреслення повітових рад треба негайно робити відклики до вищих інстанцій, домагаючись втримання діючої сили законних постанов.

На всякий випадок справи громадських бюджетів та їх широкої змістовості не спускай-

Від висоти ощадностей,
відданих до вжитку українським економічним установам, залежить наша економічна самовистарчальність і незалежність
ТОМУ СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ В Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

мо з ока. Пошануймо себе самих, а тоді й інші будуть нас шанувати.

Сила пропаганди і реклами.

Один добродій, знайий у нас ширше з участі в громадянському житті, питає раз в розмові, яка є різниця між Ревізіонним Союзом і Центросоюзом. Таке питання здивувало мене, бо як може не знати цього людина, що піднялася відповідальності за належне зорганізування свого повіту. Це дало мені притоку до розмов з іншими людьми на тему різниці між Центробанком і Земельним Банком, Сільським Господарем і Центросоюзом, „Прогресом“ і „Рідною Школою“, чи як виглядає устрій цієї або тієї установи, що у нас вже є і чого ще нема і показалося, що є у нас люди, які знають багато з життя інших держав, народів, та не знають свого середовища, серед якого і коштом якого зростають і живуть. А незнане є чуже, неінтересне, хоч і близьке. Ї у нас люди, що вміють жити у власному середовищі чужинцями, напр. живуть цілими роками при тій самій вулиці при якій є музей і вони не оглядали його, зате знають прекрасно музей у Липську чи Монахові.

А яка цьому причина? Можна говорити про байдужість, можна знайти багато інших причин, бо і є їх багато. Але забуваємо за одну, а саме за недостатку самореклами з боку наших підприємств, установ. Наша вдача каже твердити, що не любимо реклами, бо це заносить крикливість, самохвальство. Нам видається самозрозумлим, що коли ми щось робимо, чи чимось торгуємо, то інші повинні знати про те без нашої пропаганди і корисно оцінити. У нас є ще переконання, що нир. читальня Прогресу чи кооператив не потребує реклами. А це є великою помилкою, бо пропаганда, реклама творить нині в світі у розгарі господарського і взагалі культурного життя дуже поважний чинник поведіння. Куліди, один з найбільших творців американського господарського життя і бувший президент Зл. Держав сказав уступавчи з президентури ось такі проламентні слова: „американська продукція здобула собі домінуюче в світі місце головю через масову продукцію. Ця зков є можлива лише тоді, коли має масовий попит. А попит зріс у нас майже виключно через розповсюджену рекламу“.

Про те, як зрозуміли ці слова в Америці, свідчать там видатки на рекламу. Вони направили великанські, бо вносили в 1927 році 1502 мільйонів доларів, при чому 690 мільйонів доларів пішло на газетну рекламу, 400 міль. на афіші, 210 міль. на літстровані видавництва, 25 міль. на рекламу в театрах і кінах, решта іншою дорогою, як напр. світляні образи на небі, то-що. Додати належить, що тут не враховані комівоажери. А комівоажер є нині в Америці не лише пронагатором купна-продажі товару, але й виступає як інформатор, дорадник, помічник для купуючого. Комівоажером може бути не лише вишколений як слід знаток людських уподобань, звичаїв, а тим більше товару і його вартості. Він мусить вміти звернути увагу саме на вартість і способи ужиття, зацікавити. Він є немов би учителем товарознавства. Ось напр. фабрики різн. машин закладають у рухливих осередках репараційні вартати хліборобського приладдя, а при них менші склади дають свої машини на пробу, приймають до себе на безплатну практику хлопців хліборобів до науки в обслузі власних машин, а цього роду курси мають велику фреквенцію. І хоча фірма має кошти, то не жаліє їх, бо через таку пропаганду своїх виробів має збільшення збуту, а тим самим й доходу. При тім треба зазначити, що штука пропаганди, реклами є нині свого рода мистецтвом.

Способи пропаганди є такі різноманітні, що годі перерахувати, чим зверне на себе завагу кинярня, церковна громада, освітне товариство, а щож говорити про промислові купецькі чи банкові інтереси. Обслуга рішає про побіду в конкуренції. Хто знає, що покупець задовольнений з купна, той знає також, що придбав собі його й на будуче, а це нині найбільша штука. Для пропаганди і реклами творяться спеціальні бюро, нині невідступні товариші фабрик і купецьких фірм. Ї це в більшості акційні підприємства, яких розвиток і попит за їх акціями залежить від якості допомоги фірмам. Донедавна ця пропаганда була криклива, часто неправдива. Та фірми побачили скоро, що на цьому виходять але. І тому саме конгрес рекламних підприємств репрезентований представниками з 39 амер. штатів вирішив ще в 1911 році, що: „правда в рекламі“. І нині реклама стала там не криком а регуляцією оборотів і то так для внутрі краю і для заграничі. Ї вплив на розвій життя, а головю на заграничних ринках був так великий, що до нині інвестувала Америка на підприємства в світі, почавши від 1920. року коло 40 мільярдів доларів, а приблизні річні обороти товарів внутрі Злучених Держав виносять тепер коло 50 мільярдів.

По війні не остала позаду Америки ні Англія ні Німеччина, бо й вони зрозуміли, що реклама в господарському житті це те саме, що мотор в самоході, їжа в людському тілі. Про те, як поважно трактується пропаганда в Англії, може свідчити факт, що на світовім конгресі для реклами і пропаганди в Вемблї у 1924 році вав участь навіть англійський наслідник престолу! тоді сказав він ось що: „Якщо наші змагання у-вінчаються успіхами, то ви причинитеся у великій мірі до розв'язання неодного з тих проблем, перед якими стоїть нині світ“.

А коли відбувався в останній час такий самий світовий конгрес у Берліні, то державний канцлер д-р Лютер назвав у своїй промові рекламу новою міжнародною мовою, в якій говорить кожний народ своєю мовою і зрозумів, „що новий могутності-рекламі низкий поклон“. Німці використовують тепер найкраще з усіх європейських країн досвід Америки щодо реклами та пропаганди, щодо модернізації продукції та продажі. Реклама нині у німців дуже сильно зорганізована, чи то при допомозі окремих організацій продажі, чи через самі продукційні центральні.

Годі розводитися довше над цим питанням в тій статті. Світова література багата і в цьому напрямі. Нині лише хочу звернути увагу на цю галузь, бо маю переконання, що коли у нас неодно не йде, коли багато змож. нашої інтелігенції необізнаних як слід з нашими установами, з їх життям, організацією і вартістю, коли є багато недоріків у те, що і в нас госп. життя йде вже по належному шляхові, то поважно виню цього є брак належної реклами саме з боку цих приватних підприємств чи суспільних установ. Відси й виходять у нас не раз такі самовпевні навіть публічні твердження, немов то товар у наші кооперативі є задорогий, та що люди наші кудують його лише з патріотизму, відси й причина, що багато людей обдурених того рода протирекламою, стоять ще осторонь від своєї рідної кооперативі чи інших установ, шукають у чужих духової і матеріальної поживи.

Безумовно корисним було би й те, якщо наші господарські суспільні та культурні установи по-

Користайтеся з нагоди!!**Однією Українська Галантерія Торговля****„Гепеша“****Д. Конюха, Львів, Ринок 37.**

(побіч „Народної Торговлі“)

продає для реєляції по фабричним цінам 46% 6—?

Жіноче і мужське білля, панькохи, прекрасний вибір наймодніших красок тисачий вибір краваток, гороніок і трикотажів, приладдя до гоління і курення.

Перфумерія, Косметика і Забави, Календарі і Шахи!

дбали би про спеціалістів у рекламі, а при доброму наведенні діла успіхи реклами не дали б на себе довго чекати.

М. Творило.

Напередодні виборів.

Розтіч і замішання. — Кандидатська листа христ.-народної партії. — Соц.-демократи й Яцко Остапчук. — Пригадка на адресу молоді.

Вибори на Закарпатті за плечима. Вже неповних два тижні ділить нас від хвилі, коли горожани Закарпаття виборчою картою висловлятимуть свої бажання і змагання національні й соціальні. Тільки неповні два тижні, а ми ще й сьогодні не маємо вираженої картини виборчої ситуації. Більше, що характеризує стан справ на Закарпатті напередодні виборів, це розбіжність, розпорошення всіх розпорядних сил. На виборчу акцію на Закарпатті непереможний вплив мають чужоземні й чужоплемінні чинники: чеські, малярські, навіть російсько-емігрантські. Вони й керують всією виборчою акцією при допомозі філіяльних партій та підставних людей.

Як подає „Свобода“, християнсько-народна партія (філія чеської людово-клерикальної) устійнула свою кандидатську листу. На парламентській листі перше місце займає о. Августин Волошин, описав йдуть д-р Михайло Брацкай, адвокат у Ужгороді, Дмитро Кобулей, начальник станції в Пасіці, Яцко Павло, учитель в Ужгороді, Ілько Сикора, господар у Старім Давидкові, д-р Микола Долина, лікар в Ужгороді, Іван Галмай, господар у Севливі, Андрій Ворон, учитель в Рахові та Михайло Небесник, господар у Драздях. Сенатська листа обіймає такі прізвища: Юра Шутко, учитель в Хусті, о. Михайло Шуба, декан в Страбичові, Іван Гріга, господар у Вел. Верещаних, Федір Талабара, залізничник у Королеві та Іван Шпак у Зарічу.

Як бачимо, на правдоподібний один мандат христ.-народна партія не подала кандидатів.

В соц.-демократичній партії, яку репрезентував досі чех Нечас, наступила розтіч. Чехи й далі обстоюють, щоб на першому місці був поставлений чех. Це викликало опозицію українців, яка може довести до роздвоєння в партії. Найбільшим

ударом для партії є виступлення з неї напередодні виборів старого партійного діяча, б. посла до австр. парламенту з Галичини Яцко Остапчук. В останньому числі „Свободи“ зустрічаємо його заяву, в якій читаємо:

„З огляду на відносини, пануючі від довгого часу в партії соц.-дем. на Підкарпатській Русі, я уважав за відповідне усунути мене від чинної участі в житті тої партії, чекаючи, що ачея ті відносини зміняться і поправляться. Але позаяк я переконався, що рою не їде до лішого і що події, при котрих були поставлені кандидатури до виборів до парламенту і сенату доказали, що ті відносини ще більш загострилися і погіршилися, я рішився лишити ради т. зв. соц.-дем. партії Підкарпатської Русі, бо не хочу своєю участю як член утрати і як член партії понести відповідальності за дальші наслідки цих відносин“.

Куртківці йдуть до виборів з „Руським Союзівієм“ (філія крамаржівців). Перше місце на їх листі займає Куртук, друге Фенчина, а на третє йде Боротьба. Правдоподібно буде ним маляр д-р Пішта.

Інші партії починаємо, бо в газет важко собі ассувати дійсного стану передвиборчих справ. На всякий випадок не добром воно пахне. Коти поляки на чеському Шлеську, не вважаючи на свою малочисельність, встигли створити суцільний виборчий фронт, і певне досягнуть поважні успіхи, то наші закарпатські земляки розбиті на дрібні, до того ж несамостійні партійки, не можуть сподіватися поважніших успіхів.

Вже данише апелювали ми до національної молоді Закарпаття, щоб вона використала виборчий час понайменше для пропаганди української ідеї в широкіх масах. Сьогодні доводиться нам пригадати той аспект. Коли б мотель його змінилася, то це був би мабуть єдиний позитивний вислід виборів.

Зїзд славянських фільольогів у Празі.

(Допис з Праги.)

Прага, 8. жовтня 1929.

У доповненні до першого допису про зїзд славянських фільольогів у Празі послав додаткові інформації про цей зїзд та його учасників. Спершу брало в зїзді участь 460 учасників, тепер в їх уже 600. Українців в зїзді 27, а саме: проф. Відиов (Прага), проф. Л. Білецький (Прага), д-р Брик Іван (Львів, від Н. Т-ва ім. Ш.), Буауш (проф. білоруського університету в Мінську), Конст. Чехович (Берлін), Дмитро Дорошенко (Берлін), Володимир Дорошенко (Львів, Н. Т-во ім. Шевченка), Грегоришин Дмитро, Наум Ілляжний (радирик більшов. посольства у Празі), д-р Колесса Олександр (Прага), д-р Філарет Колесса (Львів, Н. Т-во ім. Шевченка), Любинецький Ми-

рош, Огієнко Іван (Варшава), Омельченко Григорій (Прага), Німчинин (депутат Укр. Акад. Наук з Києва), Пилипенко Сергій (депутат Укр. Академії Наук з Києва), Панкевич Іван, Ступницький Волод. (Прага), д-р Сомович Насиль (Прага), Ступницький Максим (Прага), Стоцький Роман (Варшава), акад. Степан Смаль-Стоцький (Прага), Серапозко Степан (Прага), акад. Ступницький Кирило (Львів, Н. Т-во ім. Ш.), Ступницька Леонтія Заїцев Павло, Зітинський Іван, д-р Свеніцкіані Глірїон наслідком недуги не приїхав. Депутат Української Академії Наук Пилипенко і Німчинин приїхали шойно вчора.

З Польщі приїхало на зїзд всього 45 осіб, а тім 11 українців. З поміж українців будуть читати доповідати наукові реферати такі учасники: Леонтій Білецький, Ол. Колесса, Філарет Колесса, Ів. Панкевич, Стоцький Степан, Огієнко, Сомович і Зітинський. Заровні реферати, але не приїхав д-р І. Свеніцкіані і проф. Сінявський (з Харкова). У збірнику в пам'ять Добровського надрукована стаття д-ра І. Брика, Отже українських рефератів разом зі статтею д-ра Брика є 11. Польські делегати виступлять теж 11 рефератів, а в їх їх бере участь у зїзді 37. На секціях зїзду українці промовляють по українськи, так що українська мова має повне право громадянства на зїзді.

Прибули на зїзд і делегати давнього галицького москвофільства, а саме Юліян Яворський і Дм. Вергун. Перший з них виступив рефератом про Закарпаття.

З учених чужинців, приятелів нашого народу, беруть у зїзді участь: проф. Мазон і Мартел з Парижа, Фасмер з Берліна і Майер з Мінстера. Проф. Майер викладав на університеті в кожному курсі про Україну й її фольклор.

Чеські „Народні Листи“ апід прапору москвофіла Крамаржа дуже незадоволені з участі українців, зокрема не можуть перетримати, що на святочному засіданні промовляв українець тоді, коли на тому ж засіданні не допущено до слова представника російської еміграції. Чехи питають на зїзді дуже остентативно французів, очевидно з політичних мотивів, менше політиків, Гостинність чехів велика, але вона дуже колідує в науковій роботі зїзду. Вчора відбулося велике прийняття учасників зїзду на бенкеті, влаштованім містом Прагою. На бенкеті промовляв представник Української Академії Наук Пилипенко. На першому святочному засіданні промовляв від Російської Академії Наук не проф. Гіаунон, а проф. Сакунін.

Н. О.

Варшавська „За Свободу“ пише про відкриття славянського зїзду в Празі між іншим, що на першому засіданні був порушений загальний принцип виголошування привітів виключно від держав. „Виймок — пише „За Свободу“ — зроблено для українців, що промовляв від Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Мабуть проф. Мурко

І. КАЛІЧАК.

З таборового життя.

ВИПЛАТА.

Ще не вибила на везі Поезіївського ратуша друга година зполудня, як з бараків один за одним почали виходити таборити. За ними нісся голосний тупіт ніг, перемішуваний з нерівним скрипотом долівки коридора, вічно засміченого і брудного, як жидівське під'їздя.

Того дня виплачували для старшин побори. Тепер вони, виходючи, розмовляли між собою і прямували між горішні бараки. Старший віком ішов вільним, перетомленим кроком, а молодший з поспіху вбірав по дорозі рукав плаща і не міг до нього встромити руки. Спішився, бо не хотів бути останнім.

По головній, нерівно вишугуваній таборівній дорозі проходилися там і назад старшини в одностроїх всілякого крою і різної барви. Деякі, свіжо виголені, лице ярко відбивали від тих, що наймені щитиною, зраджували вік таборитів, насаджуючи передчасну їх старість.

Найбільше глітно було перед таборовою канцелярією, бо там сотник Шаманек виплачував таборитам їхні побори.

Гурток вибілюючих кришав що-хвилі новими прихильниками, що, зморозкаючи, ставали на боці і прислухувалися розмові. Палкіший не здержався, щоб і собі не кинути слова.

Четар Роздольський стояв на боці і робився нетерпеливим. Сам не знав, котрий раз уже лишився на чорні двері канцелярії і на її вивіску, що немоторними стоничками злупилася йому в очі. Переступаючи з ноги на ногу, щоб не позалати лискух, викривлених і полатаних черевиків у болоті, перескакував то з пегли на камінь, то з каміньця на мураву. Це виглядало здаєка, начеб він чинився якимись ритмічним тавець.

Занятий такою роботою, дивився всемі такти час до часу на білу дорозу, чи першій не побачить сотника і скріяної торбинки під його пахою. Треба знати, що наш четар мав багато клопотів з кинішньою виплатою, бо гроші, що їх мав дістати, мали аж за багато призначення.

— Куплю — думав собі — чаю, цукру й папіросок і все минеться так, начеб у кишені нічого не було.

Крім того був у нього довг. Це не було щонебудь, бо цей довг почав його тепер тиснути й дошкудувати не на жарт. Однак марнотратний четар йому не дався і старався про довг не думати. Але той довг таки пригадувався і кричав йому до вуха про старшинське слово і честь.

Четар шукав з цього виходу. Е! Вийко. Ліщинський почекає, а іншим не покажеться на очі і вони мусять рівнож чекати.

Про дальше не було коли Роздольському думати, бо сотник з грішми був в таборі. Четар згубився в натовпі і пхався за іншими, що вже чекали біля сотника.

В канцелярії неслася розмова, відбивалася шуркіт ніг і здвоєний сухий кашель. Сотник сидів за столом, витягнув з торбинки гроші, зрівняв їх і поклав рядочком під руку. Прихожий приступав до стола і подаючи свій степень і назвище, починав шукати в списку своєї рубрики. Знаючи, брав зі стола олівець і підписував одержану виплату.

Гими самими дверми виходили, то приходили все інші таборити. Прихожі звичайно мовчали. Дехто відчитував написи по стінах, що забороняли обман, лож і крадіж.

Хтось там за плечима жалувалася, що якби не був у біді, то певно не йшов би по цю мізерну виплату, аби не читати наансів, що падали більше як удар у лице.

— Поводяться тут — казав — з тобою, наче з не-людиною. А ти як таборит мушиш усе спокійно нести, начеб у тебе не було ні людського чуття, ні людської гідності.

Біля стола жалувалася старшина, що не дістав харчового.

— Ви-ж були на вілчухті і повинні знати,

що побори й харчово сам не належаться, — говорив сотник Шаманек.

— Але я був тільки три дні — оправдувався таборит даліше...

— Товаришу! Не їхайтеся! — напминав нетерпеливого хорунжий Гошовський.

— Мені ніяково чекати, оправдувався четар Дмитрія, кажучи, що їде до Пардубиць і спішиться, щоб не прийти за нівно на дворець.

— Як так, то прошу перед мене. Але на ноги не ставайте. В мене хорі.

— Як думаєте, пане сотнику? — питався інший на самим заді. Хочу, щоб харчове виплачували мені на руку. Хорую зі шлунком, болять зуби й не можу їсти таборівної страви.

— Мабуть буде важко — відповів спочутливо сотник. — Тепер усе дуже строго. Треба йти до лікаря, до звіту, а після того знову до лікаря, котрий не знає чи признає вас хорим.

— Щож тут писати родни і кинішніх поборів? — бідався високий четар другому. Жінка пише, що бідує з дітьми, бо не учить їх. Сусіди казали, що забракло місця...

— Рятуйте тим, що маєте — радив поручник Лисий.

— Ходи щось винити — вибила четар Оробець свого побратима. — З хати пишуть, що коло них біда, батько, з котрим я не бачився сім років, козар, сулжана вийшла за іншого замож... І так воно, Ілю!

— Ег, забудь про все, Іванку — успокоював товариш. Знаєш чейже право природи? Люди мусять умирати і ця сама біда не може застїд бути. А суджена? Їх багато. Дивись на поручника Стефанова! Хоч вилісїя то без судженої жінки і каже, що з цим йому дуже добре.

І оба побратими пішли по виплаті туди, кудя й багато інших.

В таборівній крамниці того дня весело скрипіли розстелені двері. Кланцали своїм відсутнім замком та начеб сміялися, що не могли на потрібні таборити стільки чекати, таборити і в таборі...

(голова аїзду — Ред.) забув, що Львів знаходиться в Польщі і, що від Польщі виголосив привіт польський делегат. Незрозуміло, чому між українцями („За Свободу“ подає слово українцями в банках. — Ред.) спинились саме на Т-ві Шевченка у Львові. Язби там не було, а виступ українського представника переповнив чашу терпіння... Численні російські професори, на чолі з акад. В. Н. Францевим, демонстративно покинули засідання в момент, як на трибуні з'явився українець. Рішили протестувати. Незвичайно осторожно аложений протест подали до президії аїзду. Деякі чеські газети його видрукували“.

Так „терпимо“ реагує з того приводу кореспондент варшавської „За Свободу“.

Росія в Лондоні.

(Аристократія в торгівлі. — „Русский Дім“).

Під позвищим заголовком містить Г. Попов у „Сандей Таймс“ з 8. вересня ц. р. статтю, з якою познайомимо й читачів „Діла“. В Лондоні дійсно заховалася Росія, не тільки в своїх представниках з найвищих рос. кругів, але як бачимо з їх пієтизму для принак минулого, і з плямами віднов старі Росії. В домі Сабліна, бувшого царського дипломата, в якому звичайно сходяться еміграція і який тому названо „Русским Домом“, ще нині повіває на сходах царська хоругва, забрана з російської амбасад; ам'єшено в ній всі портрети царів, які давніше прикрашували салі амбасад, а навіть заховано як незвичайну реліквію двоголового царського орла.

Правда, щодо числа, то російська еміграція не може рівнятися з еміграцією в Парижі чи в Берліні. Там на сотки начислюють шоферів, звичайно бувших генералів або князів, кельєрів, кельєрок, не раз князів, музиків та акторів — найправдоподібніше бувших старшин, або панів з найліпших родин. Все те романтики минулого, які при всякій стрічі затягнуть нам пісні „матушки Росії“. Чимало в Парижі та Берліні російських реставрацій, кабаре, чаєнь.

В Лондоні інший добір еміграції і дещо інші заняття. Шоферів, російських емігрантів, тільки вісьмох. Правда, в Кенсігтен провадять знамениту чайню бувший російський адмірал. Зате є тут члени царської родини. Велика кн. Ксенія Олександрівна, сестра бувшого царя і кузинка англійського короля, жие у Вінзор в домі, який їй віддав англійський король до розпорядимости. Вона жие там в затишу зі своїм сином. Князь Григорій, син великого князя Константина, провадить гарний склеп внутрішнього прикрашення домів. Великий князь Дмитрій жонатий з англійкою міс Емері, який голова дому Романових надав з нагоди вінчання титул принцеси Гліньської. Померший великий князь Михайло Михайлович, вуйко царя, що жия сорок літ в Англії, був жонатий з графинею Торбі і залишив сина Михайла, який є з професії малярем. Недавно цей маляр робив виставу своїх образів у Бонд Стріт. Дві дочки великого князя одружені в англійській аристократії. Принцесса Леви, дочка царського великого церемоніала-майстра, одружена з теперішнім бурмістром (льорд майор) Лондону містер Стадін. Генеральша Лідія Кандилов замужна за сер Генрі Детерлінгом. Велика російська танцюристка Тамара Карсавіна замужна за містер Генрі Брусом, бувшим британським нисланником у Болгарії. Друга славна танцюристка Лідія Лопоківа замужна за англійським економістом містер Мейнерд Кійнз. (Keynes). Багато панів занятих як модистки. Склепи мод мають принцесса Сумбатов, принцесса Марія Галіцін і принцесса Путятін. Князь Григорій є декоратором. Князь Володимир Галіцін має гарний склеп з антиками. Князь Трубецькой помагає жінці провадити склеп мод. Між росіянами, які живуть у Лондоні, є ще бувший царський міністр фінансів Барк; він є директором Англо-Інтернаціонального Банку. Він добрий фінансист і час до часу буває на прийняттях в англійського короля. Князь Лобанов-Ростовський і граф Кляйнімхель також запяті в банках.

Видатне становище в лондонським інтелектуальним світі займає передовсім двоє: це згадуваний вже князь Мірскій, літературний критик і барон Маєндорф, професор лондонського інституту економії, бувший віцепрезидент думи, а тепер знавець економічних і політичних проблем Сходу Європи.

В. Безушко.

Князь Карло вернеться в Ромулю.

„Ад'єверуз“ повідомляє, що в Ромулі рахується поважно з можливістю повороту бувиш. наслідника престолу Карла у Ромулю. Прем'єр Манів сказав, що уряд не буде протитивитися повороту.

На східні теми.

В Єгипті „спокійно“.

Коли оголошено підстави проєктованого англо-єгипетського трактату, ціла європейська преса заінтересувалася ним і присвятила їм багато місця. Англійська преса, очевидно, поставилася дуже уважно до цього питання та заняла таке або інше становище до нього. В Єгипті спершу було глухо в справі трактатових пропозицій. Здавалось, що прибуття з європейської подорожі єгипетського короля Фуада I. та прем'єра Могамеда-Махмуда, мусить вплинути на внясення ситуації й примусить прилюдно опінію висловитися щодо трактату.

Були сподівання, що король виступить в ролі медіатора, надіясся засадничих декларацій уряду в справі призвернення парламентарного життя в краю. Сподівання не здійснилися, — прилюдна опінія під проводом найважливішої опозиційної партії „вафд“, яка кермує всім життям країни, мовчить. По повороті на батьківщину, прем'єр дійсно зараз же виголосив велику політичну промову, аналізуючи значіння й користь проєктованого трактату, кликав до згоди, але в справі виборів до парламенту нічого не сказав. У відповідь на це „вафд“ на великих зборах, у промові свого голови Мустафа Нассеса, заатакував сучасний диктаторський уряд Махмуда, що раз висуваючи вимоги своєї партії в справі: уступлення сучасного уряду, місце якого мусить заняти безпартійний уряд для переведення виборів до парламенту, при чім вибори мусять відбутися на підставі істинної ординації. Тільки, пізніше в атмосфері спокою, та справедливости можна було приступити до розгляду англійських пропозицій.

Чому таку позицію займає „вафд“ в хвилі, коли дійсно належало висловитися в справі трактату, який має дати Єгиптові мало що не повноту внутрішньої й зовнішньої свободи? Отож між „вафд"ом і урядом Єгипту, ведеться боротьба не так за владу, як за провід опінію.

Чолова єгипетська партія, що мала віддавати на своїх прапорах гасла цікавотої незалежності для Єгипту, що мала на своєму чолі Саада Заглула Пашу, відомого в цілому світі борця за незалежність своєї батьківщини, який перший рішучо вимагав в 1918 році від Англії незалежності для Єгипту та був одним з провідників повільного єгипетського самостійницького руху, — партія, що слушно вважала себе за репрезентантку народу, опинилася перед фактом, що олові її роботи химерна доля віддає в руки непопуканих осіб. Могамед-Махмуд, який відібрав Єгиптові в 1928 році конституційні свободи й парламентарне життя, волею долі виступає в ролі того, що приносить краєві проєкт реалізації народних мрій про самостійність, не в цілости, але в кожному разі у великій своїй більшості.

В такій ситуації „вафд“ не може заняти ясної позиції. Похваляючи англійські пропозиції, тим самим підтримує би політику Могамед-Махмуда й скріплює би поважно його ситуацію. Тоді ціла заслуга незалежності Єгипту припалаб зненавидженому диктаторові, — „вафд“ остав би з пустими руками, а справа реалізації самостійности країни булаб переведена поза її плечима.

„Вафд“ не може виступати проти англійських пропозицій, бо пропонувані уступки йдуть далеко далше від тих, які міг дістати в 1924 році від Мекдональда навіть сам спокійний Саад Заглул.

Зрештою наразі навіть тяжко сподіватися більших уступок від англійців. — В розмові з представником єгипетської преси Мекдональд заявив, що це є максимум англійських уступок і нічого більше Єгипет сподіватися не може.

Все це добре розуміє „вафд“ і його обережна тактика є теж шляхом до перемоги та влади. До влади „вафд“ хоче дійти при допомозі привернення конституції та повороту до парламентарного життя.

Вибори до парламенту, які вже незадовго відбудуться, безперечно дадуть деяку перевагу для партії „вафд“.

Один відлаз англійської преси, яка атакує навіть саму ідею трактату, має надію, що прихід до влади „вафду“, який є зрештою на її думку неминучий, викличе відкинення англійських пропозицій. Та здається, що погляд це помилковий. Помимо повздержливої тактики „вафду“ треба думати, що англійських пропозицій він не відкине, розуміючи добре значіння цього багіону, який добуто в боротьбі. „Вафд“ не є засадничим ворогом трактату, тільки його виборча тактика не дозволяє йому висловитися в цій справі. Останні вісті з Єгипту кажуть, що зненавиджений „вафдом“ диктаторський уряд подався до півнісї.

Л. Л.

Відгук дня.

Слідами Європи.

Цілий минулий тиждень учився Львів ходити.

Скаже хтось: „Якто? Отой старий бувалець, що ходив з рук до рук і перейшов ріжні часи, тепер, коли знову дістався на доно Річипосполитої, мав би вчитися ходити?!“

Отже справді так! Ствердили це понад усякий сумнів знавці вуличного ходження і поставили образувати кресового наука.

Перше, що зробили, то вибрали відповідний тиждень на науку...

Це на око річ неважна, і не важка, але хіба тільки на око, бо фактично це може найважливіше і найважче з усього. Адже треба вишукувати такий тиждень, у яким не булоб ніодного святочного „відпусту“, ні обходу, ні походу чи іншої річницї. Треба оглянутися і на погоду і на те, щоб цей тиждень випав по першій. Коли паде дош, а чоловік не має ні сотика в кишені, то його тяжко навчити, а ще такої філософії, як ось тієї науки ходження...

Знавці ходження, вишукавши такий тиждень, мали вже пів роботи зробленої. Треба було тепер виконати другу, — лекшу. В тій цілі запросили пластуїв, (хоч дітей, але давно відлучених), і виобразували їх на дійсних професорів вуличного ходження з правом самостійних викладів і класифікацій.

Так то одного дня рої малих учених розлізлися по Львові, поставали по два - по три на рогах, на схрещеннях вулиць і почали урядування.

Публика спершу сміялася, тішилася навіть — але тільки доти, доки стояла на місці. Бо як тільки хтось із публіки забажав перейти на другий бік, то зараз виходило непорозуміння.

— Прошу на право! — звертає увагу пластун.

— Що значить на право? Йду туди, куди мені треба!

— Так не можна, прошу завернути!...

— Мовчи смаркачу!...

Це так, як обиватель делікатний і смирний. Але коли він трошки більше вибуховий, як той урядник чи майор, то бідний професор ходження дістає кілька позушників і перериває свій виклад, бо мусить виплакати.

Таке „зрозуміння“ для справи мусіло вивзати охоронні середники. Поліція додала пластунам поліціантів, щоб ті їх хоронили перед контраргументами мішуків, а щоб і поліціанти мали більший послух, то на деяких дуже рухливих перехрестях стояв ще й комісар.

Тепер уже ніхто не перечився з пластуном, бо... всі здалека обходили і пластуна і поліцію і перехрестя. А коли хтось забувся і таки попав туди, то перепрошував і швидко завертав назад та обходив третьою вулицею небезпечне місце.

Тиждень ходження випав прекрасно. Не було здається одного мешканця Львова, який не послуухав би викладу, що треба йти на право і не пішов на ліво. Кожний переконався, що наука ходження, конечно в Парижі і Берліні, повинна бути конечно також у Львові. Що цілком інакше почуває себе чоловік, як його переїде авто, коли він їде правильно, а цілком інакше, коли він їде якнебудь.

Тиждень науки ходження скінчився і всі відітхнули! Пластуни, поліція і публика.

Пластуни, що скінчили болючу роботу.

Поліція, що перестала стерегти пластуїв.

А публика?!

Публика адоволеана, що чогось навчилася, і... що все лишилося по старому.

Галактіон Чіпка.

Переговори в справі німецької позички.

До Берліна прибув президент шведського державного банку. Його приїзд газети ставлять у зв'язок з переговорами про позичку для Німеччини. Незабаром приїдуть до Берліна також шеф шведського сірникового тресту, Івар Крєвтер, який має фінансувати цю позичку. Позичка має бути в висоті 125 міль. доларів на 50 літ і по шість відсотків. Німецькі банки не будуть брати участі в позичці. Німецька держава мала би одержати повну вартість позички без банкових коштів, провії та інших вилатків.

Одначе за уділення цієї позички шведський сірниковий трест жадав від Німеччини, щоб вона завела монополевий продаж сірників. Річ у тому, що більшість фабрик сірників у Німеччині є власністю шведського тресту, й заведення монополі завезило би збут його німецьким фабрикам.

Івар Крєвтер, директор і співласник швед-

ської фірми сірників „Крегер і Толл“, яка має дати згадану позичку Німеччині, що в 1924 р. мав свого власного майна лише 50 мільонів шведських корон, а тепер збільшив його на 2 і три чверті мільярда доларів. Він має власні фабрики сірників по різних країнах, між іншими в усій північній та середній Європі, у Польщі, Греції, Англії, Америці, Японії та Індії. В його фабриках працює коло 60.000 робітників.

Свої фінансові операції Крегер почав у 1925 р. в Польщі. Він тоді позичив їй 6 мільонів доларів, та менші суми Греції та Еквадору і за це дістав у свої руки державні сірникові монополії в цих країнах. А вже в 1926 р. він позичив Франції 75 мільонів доларів на санацію її валюти. Пізніше він позичив 22 мільони Югославії, 6 мільонів Латвії і 30 мільонів Румунії. Ці позички давали йому з дуже низьким опроцентуванням — 5 і 6 відсотків. Але відповідні держави мусили відступати його фірмі „Інтернаціональному сірниковому товариству“ свої державні монополії на виробництво сірників. З цих монополій і черпав він свої велетенські зиски. В 1926 р. загальна сума зисків його товариства анюсила лише 29 мільонів доларів, рік пізніше вже 46 мільонів, а в минулому році майже 80 мільонів доларів.

Тепер на черзі стоїть Угорщина, яка має одержати 36 мільонів доларів та Німеччина, яка має одержати 125 мільонів.

Подані цифри зисків показують, як але стоять справи з ріжними державами в Європі, коли вони для одержання грошей мусять звертатися до цього приватного капіталіста і продавати йому за безцінь свої державні монополії. Збідніле населення Європи мусить давати приватним шведським капіталістам по 50 мільонів доларів чисто го зиску річно за самі лише сірники.

На організаційному фронті.

Довірочна нарада суд. повіту Галич в Залукві.

Галицький Повітовий Народний Комітет скликав на день 6-го жовтня ц. р. публічне віче, присвячене справам шкільництва. Станиславське староство віче заборонило, мовляв, „з огляду на публічну безпеку“, хоч кілька тижнів тому відбулося в Галичі посольське справоздаче віче в найбільшому порядку, без якого не будь порушення спокою. На вістку про віче в Галичі зі всіх сторін стали напливати тисячі селян. Одначе їх поліція до Галича не допустила. Посол М. Рудницька і посол М. Струтинський, які мали реферувати на вічу, скликали тому довірочну нараду в сусідній Залукві. Зібрані за містом деякі вічевики-делегати вибралися на нараду до Залукви, на якій проводив посол Струтинський, а секретарював п. І. Корчинський. Після рефератів пос. Рудницької і пос. Струтинського виявилася оживлена дискусія. Бесідики порушували головню справу школи в Залукві, котра є дуже занедбана і вказували на випадок, який стався перед кількома днями, а саме, що місцевий командант поліції (який є рівночасно мужем управительки школи) не допустив делегації до міністра Червінського, який саме перебував у станиславському воєвідстві. Делегація хотіла зложити міністрові меморіал у шкільній справі. Нарада покінчилася ухвалою повного довіря Українській Парламентарній Репрезентації і відспіванням національного гимну.

Повіт Лисько.

Заходом місцевої організації відбулося дня 3-го жовтня ц. р. велике окружне віче в Лютовиськах, лиського повіту. Віче отворив д-р Василь Паславський, привітавши посла Тершаківця, який відтак у довшій промові здав звіт з діяльності Української Парламентарній Репрезентації, ясував наше положення під теперішню пору та вказав на потребу організації в лютовиському окрузі. В часі промови посла Тершаківця прийшло кілька разів до виміни слів з командантом постерунку поліції, який, не розуміючи по українськи (бо є мазуром), переривав промову посла Тершаківця. Проти того пос. Тершаківець енергійно запротестував, після чого віче розв'язано. Ухвалено довіря для Української Парламентарній Репрезентації і висловлено подяку послові Тершаківцеві за його працю в лиському повіті. — По вічу відбулася довірочна окружна нарада представників майже всіх сіл округу над справою заложення Повітового Комітету УНДО. Було присутніх около 60 селян, а крім цього духовна і світська інтелігенція. Про потребу політичної організації в окрузі говорив д-р Василь Паславський, а посол Тершаківець про значіння такої організації і спосіб її переведення в життя. По дискусії, в якій забирали голос численні присутні, вибрано повітовий організаційний комітет УНДО, який має зайнятися переведенням організації на місцях і перевести остаточний вибір Повітового Народного Комітету.

НОВИНКИ

— **П. Т. Передплатників ласкаво просимо влатити передплату найдаліше до дня 15-го жовтня ц. р., бо в протинім випадку будемо змушені здержати дальшу висилку часопису. Місячна передплата виносить 5 зол.**

— Окремі трамваєві вози для молоді. Щоби облякшити шкільній молоді переїзд трамваями, дирекція львівських трамваїв повідомляє, що від 12. X. ц. р. щоденно від години 7.15—8 рано в кожному другім возі трамвая, що відходить з головного двіря і Габриїлівки, один віз призначений виключно для шкільної молоді. Так само з городецької рогацьки в год. 7.15 буде курсувати один віз виключно для шкільної молоді. Цими возами можуть покористуватися лише учні народних і середніх шкіл. Згадані трамваї будуть виріжнітися написами: „Wyłączenie dla młodzieży szkolnej“.

— **Львівська хроніка.** Дня 11. ц. м. вночі злодій закралася до жидівської торговельної школи при вул. Збідкевича, де вкрали в директора Штайна футро і столове накриття. Так само при вул. Солянській вночі ограблено Едню Беркверк. — Шофер Филип Скалецький наїхав автомобілем на другий поштовий автомобіль і розбігся. — До поліційних арештів приведено Нехелеса Франца, Вільгельма Шидловського і Казимира Худзика. — При вул. Траугута скоїла з третього поверха 27-літня Осипа Яковська і полумала собі ноги. — При вул. Любомирських поплавив самовбивство Казимир Лещук.

— **Знов пожежі.** В Тухольці, повіт Сколе, згоріли три будинки. Цікаве, що підчас пожежі в stodолі Михайла Безака вибухла крісова муніція. — На зрубі „Хашоване“ біля Волоснянки вибухла пожежа ліса, в якій згоріло 300 метрів рубаного дерева власности відомого богача Гредля. — Біля Надвірної горіли ліси, „Бабиня Яма“. — В Дорогомирцях, повіту станиславського, згоріло господарство Василя Ручкана. В тім самім повіті, в селі Сільце згоріло кілька стартів сіна.

— **Бандитизм.** В Яковичах, в Жидачівщині парубки збили в лісі Льва Бурого, коли він вертав лісом з весілля до дому. Вбито його за те, що він на весілля набирав двох парубків. — В Долині, в Станиславщині, невідомий злочинець стріляв через вікно до Михайла Вірстюка і ранив його в шию.

— **Пересторога.** По наших селах вештається непевний агент „Книгарні Інституту штук красних“ у Познані і одурюючи наших священників своєю фалшивою легітимацією, робить замовлення на біблійні образки та книжки, при чім бере задатки по 14 золотих. Перестерігається перед тим непевним типом, який називається Віктор Мусьол, бо замовлення у нього напевно не будуть ніколи зреалізовані.

— **Розбивали залізничні вози і рабували.** Станиславський суд засудив залізничних робітників Савицького і Матусевича на 7 місяців в'язниці за те, що вони розбивали залізничні вози і викрадали всяке добро.

— **За вбивство дитини** станула передчерепа перед львівським судом присяглих 22-літня Марія Козак з Гребенного. Вона покохала парубка Степана Погорилька, який запевняв її, що ожениється з нею, а коли обманута Марія Козак привела на світ сина, то Степан Погорилько покинув її і не думав женитися. В короткім часі сусіди дали знати поліції, що дитина Марії Козак дець пропала без сліду і то в часі, як її мати була на службі в Томашові. Підозрілу у вбивстві дитини матір арештовано і вона призналась, що закопала дитину в лісі, де і знайдено трупа дитини. Але обвинувачена заперечувала в суді, що вона вбила свого сина, а доказувала, що дитина померла підчас її повороту пошки із Томашова до дому. Судові не вдалося доказати, що дитина була вбитою матір'ю і обвинувачену Марію Козак увільнено від вини і кари.

— **Оса причиною смерті.** В Майнбергайм у Франконії власник виноградних городів Курц випив з вином осу, яка вкусила його в горло, від чого гортанка так спухла, що він задушився на смерть.

— **Наймолодша прабабка.** В Парижі живе собі кравчиня Федя Бертонельо, яка маючи 14 літ життя, вийшла заміж і тепер в 47 році життя вже є прабабкою, бо її внучка в 16 році життя також породила дочку, тим разом — неправого ложа. Але це не зменшує радості кравчині, бо вся преса славить її, як наймолодшу прабабку в Європі.

— **Не будемо цілувати паням рук.** Польський комітет „Ліги здоров'я“ видав у Кракові відозву, щоби з гігієнічних причин занехати негігієнічний звичай цілувати паням руки. Так

само подавання руки при столі і прашанням за лоб бути скасоване. В тих же самих гігієнічних причини, „Ліга здоров'я“ бореться також проти твердих ковчирів, які теж начеб то дуже шкодять здоровлю.

— **Французькі письменники** жертвою катастрофи. Відомі французькі письменники Пер Бенуа і Кльод Фарер їдучи автомобілем з Парижа до Біярі, випали підчас катастрофи із автомобіля і були досить важко поранені, але їх життя не грозить жадна небезпека.

— **Самозбивство французького фінансиста.** Дня 9. ц. м. в Парижі найдено над Секванною капелюх і плащ відомого фінансиста Віктора Віжіе директора одного з найбільших паризьких банків. Виявилось, що згаданий фінансист втопився в Секвані, поплавивши самовбивство з приводу невдачі своїх фінансових планів, які мали скінчитися банкрутством.

— **Відьма перед судом.** Перед черновецьким судом відбулася цікава розправа проти відьми Санди. Вона була найбільшою красунею в селі Качурові, любила запрошувати до себе гостей і ворожити їм з карт. Одному парубкові Іванові виворожила прекрасна Санда, що він помре за п'ять днів. Всі сміялися, але на нещастя Іван справді захворував і за два дні помер. Ціле село повірило, що Санда відьма і найшлися люди, які запевняли, що бачили ту сільську красуню, як вона їхала опівночі через село на міталі. Ціле село почало оминати колись улюблену красуню і парубки перестали б'увати в неї гостями. Це довело „відьму“ до розпущки і вона заскаржила до суду господаря Дмитра, який найбільше поширював чутки, що Санда є відьма. За свідків покликано майже пів села, але суд признав, що Санда не є жадна відьма, а тільки звичайна дуже гарна жінка, яка випадково виворожила парубкові смерть. Господаря Дмитра засуджено на 4 дні арешту, Санду визнано невинною, її опінія уратована і гості знов починають сходитися до її хати так як давно.

— **Піраміда цивілізації.** Богатий американець в Аркансас задумав побудувати велику піраміду, яку назвав би „пірамідою цивілізації“. Ця піраміда мала би бути музеєм, в якій містилися би всі здобутки цивілізації за останні два століття від шпильки до волосся почавши, аж до винаходів з області радіа та електрики. Піраміда має будуватися із залізобетону, щоби могла перетривати тисячеліття і передати екземпляри нашої цивілізації як найдалішим поколінням.

— **Арештований в ніч пошлюбну.** В однім містечку біля Грацу арештовано д-ра Коблера першої ночі по його шлюбі. Він фалшував чеки, щоби придбати гроші для нареченої і це йому вдалося, але в день весілля злочин виявився і його арештовано. Тепер він відповідає перед судом в Граці, а жінка покинула його через той скандал.

— **Новий хмародер в Нью-Йорку.** Магістрат в Нью-Йорку буде найвищий хмародер, якого ще не було на світі: буде він високий 150 метрів, на його даху буде вибудоване велике літнисько і санаторія, а цілий цей будинок буде містити найбільші торгівлі в Нью-Йорку. Хмародер коштуватиме 75 мільонів доларів, його будівництво потягнеться 8 літ, а працюватиме біля будови 150.000 робітників.

— **Із ловецьких пригод.** Ловецьке товариство із Клягенфурту вибралося на лови до далеких лісів і подорожі заночувало в хаті лісничого. Між ловацями були радник Штруггер і власний друкарні Рудольф Леон. Коли ранці після нічлігу ловці засіли до снідання, щоби за хвилинку вибратися в ліс на лови, на них напали замасковані бандити і погрожуючи револьверами, забрали в них гроші, верхнє убрання та рушниці. Ловці вернули з ловів майже нагі і босі.

— **Божевільний вчинок.** У Берліні на Бергманштрассе збежесолів робітник Вільгельм Альберт і впровадивши сина на стрих свого дому, викинув його через вікно на вулицю. Син згинув на місці. Другого старшого сина хотів батько також викинути через вікно, але він виривався з рук батька і втік з дому.

— **Переписний куток.** В одній більшеклясовій школі у більшій місті потрібно учителя, котрий, крім доброї наукової кваліфікації, знав би переконний спів і напівсвоб на диригента шкільного хору. Бажав би я дізнатися про кількох таких кандидатів. Справа пильна. Крім того хотів би я ще довідатися, де живе тепер п. Кабаровський, бувший шкільний інспектор богородчанського повіту: чи перебуває ще в Богородчанах, чи переїхав вже до Львова? Я бажав би бачитися з ним або переписатися. — о. **Александр Стефанович**, шкільний делегат, Львів, вул. Чарнецького ч. 26.

Кіно „СТИЛЕВЕ”

СЬОГОДНІ ВЕЛИКИЙ ШЛЯГЕР СЕЗОНУ.
Реклама злишня, самі артисти горять за себе. — — —
Ips Jura, Mary Kid i Wagner i Hohen в великій, воєн-
ній еротичній фільмі під назвою „ЦАРСЬКИЙ СТІЛЕЦЬ” Крім нього коведи
і тижень Голлівуда.

Скликання сойму та сенату.

Президент Польщі підписав декрет про скликання звичайної сесії сойму та сенату на 31. жовтня ц. р. Тогож дня згідно з конституцією маєть предляжати проект бюджету на найбл. рік.

Кари за чужокраєві льоси.

Польське міні-ство скарбу перестерігає перед акупам льосів заграничних льотерій, які роздають поштою горами польської держави. Зупинити такі льоси заборонено і це рівняється проступку, який карається на основі постанов карно-скарбового закону.

Чутки.

В кількох варшавських часописах появилася чутка, нібито марш. сойму Дашинський уступить із свого становища. Причиною димісії недавня полеміка між марш. Пізеуським і марш. Дашинським. Вістка ця неправдива і „Роботник” принесе заперечення її.

Зачувати теж, що клуб Б.Б. зголосить у соймі заяву недовіри для марш. Дашинського.

Один ендецький часопис приніс чутку, нібито сепарія старається зловити для себе буви, прем. Іпп. Падеревського як наслідника прем. Світальського. Тому те нібито вислали насть до Швайцарії, де тепер є Падеревський, спец. делегата сепарійного табору, який мав би переговорювати з Падеревським. І ця остання чутка виглядає зовсім неправдоподібною, бо Падеревський тому є діт, як кляв Варшаву, сказав, що ніколи вже не прийняв би якогонебудь кер. становища в Польщі.

„Експрес Пор.” приніс чутку, нібито проф. Баргель із пос. Косцялковським робить заходи біля створення блоку лівиці з Б.Б. Баргель заперечуючи цю чутку сказав: Разні Бога, хай мене вже раз оставлять у спокої і хай знають, що зовсім не гадаю покидати політехніки та прив. життя.

Наради ППС.

У соймі ради Ц. В. К. ППС, скликаний на передодні нач. ради ППС, яка абирається в Варшаві. Політ. поладнання асуював пос. Барліцький. Нач. ради предляжати внесення в справі тактики соціалістів у соймі. М. І. постановили звернутися до нач. ради, щоб поручила парл. клубові ППС зголосити на першій засіданні сойму заяву недовіри для уряду д-ра Світальського. Реферат про політ. положення та аферування внесені порутили пос. Барліцькому. Досі політ. реферат мав пос. Надзаялковський. Зміна ця підкреслює опозиційність ППС.

Напад на поштовий віз.

Дня 12. жовтня в Бориславі на вул. Залізничній трьох незнамих людей стріляло на пошт. віз, Кошовити: візник і поліцай відстрілювались, тому напасники втекли. Грошей везли 104.541 зол. Поліція веде слідство.

Влом до гром. канцелярії.

Вночі на 13. жовтня ц. р. вломився злодій до гром. уряду в Страдчі (пов. Городек біля Львова) та вкрали скриньку з 1.512 зол.

Арештування „Полі Броифман”?

Польські газети повідомляють, що поліція арештувала студентку університету Стефанію Кордубіану, дочку професора варшавського університету. Поліція нібито має проти Кордубіаної докази, що це вона брала участь підчас нападу на грош. дваря при вул. Городецькій під прибрач. назвищем Броифманівної. Кордубіану відставили до судового арешту.

Троцький піддається.

Троцький у листі з 25. вересня ц. р. до Ра. Косовського і тов. заявив за їх заявою з 22. серпня, а якім просять, щоб їх прийняли назад у партію. У листі Раковський, Косіор і Оленчук заявляють. У листі Раковський, Косіор і Оленчук заявляють. На такомуж становищі стануло у вересні 400 опозиціоністів. Рівночасно Троцький вів свій прихильників, щоб прилучилися до того кроку. Лист Троцького в Москві ватали, а на його домагання скінчити з репресіями опозиції та скасувати концетр. табори, Сталін досі не відповів. Тому що часті троцькістів у Німеччині не погодилася на калітудажію, прийшло до розламу.

Зі спортивного життя.

Лігові змагання.

Львів. Погоня—ЛКС 1:1 (1:1).
Краків. Краковія—ІФЦ 6:1 (3:1).
Варшава. Легія—Висла 1:0 (1:0).
Познань. Варта—Чорні 1:0 (1:0).
Лодзь. Гарбарія—Туристи 3:1 (1:1)

За вхід до А-кляси.

Львів. „Валі Ожел”—„Світель” 2:1 (1:1).

Товариські змагання.

Львів. Б. Б. С. Ф. (Біліц)—Біс (Львів) 4:1 (3:0).

Німецький клуб з Біліц був на цілу клясу ліпший від львівського Біс-у і переважав львовян у всіх частях. В дружині Біс-у грало 4 українців. Публіки до 400.

Про саме свято відкриття спорт. площі Біс-у ширше затра.

Сокіл IV. — Зоря 5 : 0 (3 : 0).

Третій з ряду змагань цих дружин відбувся в поділю для 13. ц. м. на площі „С. Б.” та принесли дальшу гарну побіду сокільській дружині, мимо непризнаних, а правильно добутих Соколом трьох воріт. Цими змаганнями ще раз доказав „Сокіл” що технічно перевищує дружини „Зорі”. бо в трьох змаганнях добув „Сокіл” 14. воріт, „Зоря” natomiast лише одні.

Дужання в спортивнім цирку.

У п'ятницю (23-ий день змагань) великий цирк стягнув знову масу публіки, зацікавленої вислідами змагань, що наближуються до кінця. Голландець Арена при постійній перевазі над стирійцем Бенном не був у силі перемогти його до 20 хв. Штекер вкладає в 13. хв. свого учня Щербінського. Богатирів у боротьбі з Пошом не має шасті: падаючи на землю, вдариється в лікоть і рука деревіє йому. Замість відступити від дужань, стоїть безрадий в обездисленю, рукою; тоді Пошов хапає його за пліч і кладе без оборони. Рясні оплески дістав Кемпфер, що виявив багато сили й зручності в обороні перед Петровичем, який наступав невпинно 20 хвилин без висліду. Мурин Сікі справився дуже зручно з велитеським Каршом; поповнивши в подвійний нельсон Карша, перекинувся з ним вже на землі і поклав неворотного Карша під гучні оплески публіки.

В суботу був у цирку дуже гарний день і немала сензація, бо мурин Сікі поклав мистця Польщі Штекера. Штекер і його прихильники счинили після того велику авантюру, домагаючись уневажнення програві польського мистця, але судді не дали себе стероризувати. Висліди інших дужань такі: Богатирів у 16. хв. поклав Вілліга, Петрович у 3. хв. Валішевського; дужання Пошофа з Каршом і Арена з Сібібором по 20 хв. не довели до висліду.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Олександр Ріпецький.

До болючих втрат, понесених нашою громадиством, належить смерть бл. п. д-ра Олександра Ріпецького діяча і борця за народні права.

Ол. Ріпецький родився в Самборі, де його батько був катехитом виділових шкіл. Тут кінчить він народні школи і гімназію. Уже в IV. гімн. класі стає членом української студентської громади та своєю самоосвітньою працею визнається в крузі своїх товаришів. Після укінчення правничих студій у львівському університеті Покійний посвячується адвокатурі і працює в Самборі як адвок. конціпієнт до розвалу Австрії. Протягом ряду літ він з посватою трудиться в самбірських культурно-освітніх і економічних установах: у філії „Просвіти”, в „Сільським Господарі” і в „Господарсько Торговельній Спілці”. В часі польсько-української війни брав визначну участь у творенні та організуванні нашої державности як заступник повітового комісара в Самборі. Разом з нашою армією мусів податися за Збруч, а по повероті з Каменця Подільського запероторено його до тюрми в Чорткові.

В 1921 р. отворив адвокатську канцелярію в Сокалі. Повний завзяття і віри, із засобом всестороннього знання, береться він до праці над організацією Сокальщини на економічній, просвітній і політичній полі. Дуже ріжкоманитна й богата його діяльність проявляється в Сокальщині на всіх вісянках напочинного життя.

Твердо переконаний, що тільки на економічній основі слід будувати освітню і політичну відбудову нашого життя, Покійний постановив створити фундамент добробуту для селянських мас Сокальщини. З витревалістю переводить він у життя цю думку та найбільше праці присвячує для кооперативної організації. Від самого початку стояв Покійний на чолі кооперативного руху, зразу як член управи Повіт. Союзу, а опісля аж до смерті як голова Надзірної Ради. Сильний Повіт. Союз у Сокалі, який об'єднує 95 кооператив — це твір його невпинної праці. Під умілою кермою Ріпецького побудував Повіт. Союз на великій, двофронтній площі просторий кооперативний дім, в яким містяться магазини і бюро урядовців Союзу. У важких роках девальвації Покійний своєю безкорисною матеріальною помічю піддержував кооперативну організацію.

Як голова філії „Просвіти” Покійний широтрудиться над оживленням освітнього життя в повіті, отварає філіальну канцелярію та власними фондами причинається до удержання постійного урядовця. Завдяки старанням Покійного філія набуває простору площу під „Народній Дім”.

До осені 1927 р. Покійний веде провід як організатор і голова Пов. Комітету УНДО. Треба було покласти безмірн труд, щоб в часі зневіри, безділля й упадку всякої громадської думки перевести політичну організацію повіту. Ріпецький не алакався ні трудів ні перепон та великою посватою і завзяттям довів до того, що Сокальщина рахується до найкращих зорганізованих повітів. За цю політичну працю довелося Покійному в 1923 р. потерпіти у львівській тюрмі.

Відаючи свій труд для народу, Покійний не залишив і своєї фахової праці. Подивувідною роботячістю і солідністю добуває він в короткім часі славу знаменитого адвоката. Кожне надужиття і безправство находить у ньому завзятого оборонця.

Працював без віддиху і не шадив себе. Ця надмірна праця підірвала його сильний організм та спричинила грудну недугу, яка передчасно скосила отсього зразкового громадянина, широго патріота, щедрого мецената і доброго організатора, що міг ще великі прислуги віддати загально-народній справі.

День похоронів Покійного (9. вересня) був великою жалібною маніфестацією. Непроглядний адмг народу з цілого сокальського повіту під проводом двадцятьох священиків серед сердечного жалю прошав свого любленого провідника-оборонця. Домовину везли на високих прикрашених килимами возі три пара чорних коней. Чотири десятки вінців від культурно-освітніх і кооперативних установ Сокальщини й Белзщини та вісім пращальних промов були наглядним доказом великих заслуг неструдженого громадянина.

Наталія з Волошкевичів Дмоховська вдова по бл. п. о. Теофілю, парохові Ясманич і Селиськ і перемисльським декані, жінка великих чеснот, померла дня 8. жовтня ц. р. в домі свого зятя о. Михайла Дуркота в Болозві у 84. році життя. — В. І. П. І.

Дописи.

СТАРІЙ САМБІР. (Освітньо-господарська організація в Старо-Самбірщині). Протягом місяця вересня ц. р. відбувся у Старо-Самбірщині рад освітньо-господарських нарад, а саме: в Недільній, Березові, Стрільбицях, Нанчичі, Лаврові, Старім Самборі, Стрільках і Лопушанці. В цих нарадах взяло наше громадиство численну участь. На всіх нарадах виголосив освітньо-господарський реферат п. Осип Турянський. Подібна нарада відбулася дня 6-го жовтня ц. р. в Бусовицях, де теж реферував О. Турянський, на освітньо-господарську тему.

ВИННИКИ. (Концерт у честь Франка). Дня 6. Х. ц. р. відбувся заходом чит. „Просвіти” у Винниках концерт у честь І. Франка. На програмі аложилися такі точки: вступне слово місцевого пароху о. дек. Г. Гірянки, в яким бесідник гарячими словами нахликував усіх присутніх до братньої любови та спільної праці для свого народу; відтак чули ми глибоко обдуманий реферат п. Тишинської зі Львова; хорові точки випали завдяки вмілому проведові диригента п. В. Согора бездоганно; сольоспів студ. філії О. Согоріаної принала публіка дуже прихильно, чого доказом були гучні оплески. Фортеп'яний аккомпанімент спочинав у досвідних руках п. Шухевича. Слід згадати і про деклямації п. Г. Олександрівної та п. В. Копача, які випали теж добре. Концерт закінчено нац. гимном, після чого численно зібрана публіка розійшлася вдоволена домі. Всім, які причинилися до звелчання цього свята, а передовсім святочному комітетові під проводом п. П. Кобзана, належить шире подяка. Очевидець.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-р Степан Шухевич: Спомини, частина V. Від квітня 1920 до серпня 1920 р. Накладом Видавничої Кооперативи "Червона Калина". Львів, 1929. Стор. 148. Форм. 8°.

Іван Чепига: "Просвіта і піянство". Видатка з "Господарського Календаря" на 1930 р. Львів, 1929. Стор. 16. Форм. 8°.

О. Гаум: "Безбожник", жарт на одну дію. Львів, 1929. В-во "Театральна бібліотека". Стор. 20. Форм. 8°.

"Для неї все", Альманах "Жіночої Полі" з додатком календаря на 1930 рік. Коломия 1929. Стор. 210+68 (календарієм і інформаційна частина). Форм. 8°. Набувати можна в усіх українських книгарнях або в редакції "Жіноча Полі", Коломия, вул. Нова, за ціну 3 зол., а з пересилкою 3'60 зол. В Альманасі бачимо статті і твори: У. Кравченко, О. Кобилянської, З. Мірної, К. Гриневичевої, М. Струтинської, О. Журливої, В. О'Коннор Вілінської, О. Дучиминської, Наталі Забіли, С. Русової, К. Королевої, М. Омельченко, О. Федак-Шепаровичевої, У. Кравченко, І. Шмігельської-Климкевичевої, С. Кабаровської, А. Понтек, М. Забелло, І. Лукевої, д-ра Г. Нячуря, М. Підгірянки, д-ра В. Сіменовича, В. Чередищенка, Д. Федоренко, Д. Шумей, д-ра В. Ганьківського, П. Капельгородського, Тетяни Ткачук, І. Блажівичевої, Л. Федорович-Малицької, д-ра В.

Ганьківського, Остапа Вишні і Галактіона Чіпка.

Олекса Карманюк: "Приймак", драма на 4 дії. Видання автора. Калиш, 1929. Стор. 36. Форм. 16°.

Ludwik Renn: "Wojna". Pamiętnik żołnierza wielkiej wojny. Przekład autoryzowany Juliusza Feldhorna. Kraków-Warszawa 1929. Wydawnictwo "Panteon". Стор. 360. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

"Життя і Знання", український популярно-науковий місячний журнал. Видає Т-во "Просвіта". Рік III. Ч. 1 (25). Львів, жовтень, 1929. Зміст: А. Шрам-П. Франко: Розвиток письма і паперу; І. Вагнер-М. Черкавський: Папірус; Л. Карський: 3 бразилійського побуту; О. Бочковський: Національне питання в Бельгії; В. Едліч-В. К.: Найстрашніша людська неміч; М. Лотоцький: В японській високій торговельній школі; Т. Фотинюк: Метелики-шкідники збіжжя; Г. Поде: Тунель між Францією і Англією; М. Крохмалюк: Історія розвитку годинника; В. Ч. Цукрова тростина; В. Бірчак: Володар Ростиславич, історична повість з XI віку; Оголошення.

"Вільне Козацтво", двотижневий літературний і політичний журнал в російській і українській мові. Рік видання 2. Прага, 25. вересня 1929. Ч. 43-44.

"Вістник Союзу Українських Громадян у Франції". Ч. 5. Рік I. Париж, вересень 1929 р.

"Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури. Рік V. Ч. 11. Львів, жовтень 1929. Зміст: М. Фуртак: Євгенія Ярошинська (в 25-ті роковини смерті); Софія В. Галицький, жіночий народний одяг; А. Т.-О. Нафта, О. З.: Конгрес Ліги миру і свободи; О. Вер: Осін; Баранчики; Моді; Ручні роботи; Ріжні вісті; По вакаціях; Н. Гарін: Діточі літа Тьомі; Ілюстрації.

"Нива", часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXIV. Ч. 9. Львів, вересень 1929. Зміст: о. д-р Г. Костельник: Замітки; о. Іван Рудович: Катехитичний конгрес у Монахові; о. д-р Г. Костельник: Коротка аналіза господньої молитви; о. І. Новосад; Картина з історії грецької церкви; о. Петро Дзедзик: Стигматизація Тереси з Кальверстрайт; о. д-р Юліан Дзєрович: о. І. Рудович; о. д-р Г. Костельник: Учений пустельник; Нові книжки; Всячина; Проповіді.

"Кубань", неперіодичний орган Громади Кубанців у чехословацькій республіці. Прага, 18.IX. 1929. Ч. 4. Орган літографований.

"Наш Приятель", ілюстрований місячник для молоді. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Рік IX. Жовтень 1929. Ч. 2.

"Український Інвалід", місячний орган українських інвалідів на еміграції. Рік вид. V. Ч. 19-23. З серпня 1929 р.

"Зиз", гумористичний журнал. Перше цього року повакційне число з дати 1. жовтня 1929 р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
Понеділок, 14-го, год. 7-30 веч. "Шо-де-пенно в п'яті" — фарс.
Вівторок, 15.X. г. 7-30 веч. "Сила Призначення", опера Верді.

Малий Миський Театр:
Понеділок, 14-го, год. 7-30 веч. "Процес Мері Деген".
Вівторок 15. X. год. 7-30 веч. "Процес Мері Деген".

Кіна.

Аполло: Безсмертне кохання (Колет Мур).
Касіно: "Володарка кохання" (Грета Гарбо).
Кольсей: В хитях жовтих чортів (Ріш Дікс).
Лев: Людина з топи (Голота).
Льон: Невільники моря.
Марусенька: Ділянина з базету (Клара Боу). Дай газу!
Оаза: Кохання в природі, Пат і Патхон в огненій стороні.
Палас: Книжна Мама.
Пан: Герої вогню.
Пасаж: Володар скельної долини (Том Мікс). Американська комедія та Гомонів тиждень.
Стилеве: Цісарський стрілець. Доповнення програми.
Фатаморгана: Адютант (Мозжухін).
Химера: "Шаннан" (Джек Тревор).
Утіха: Цвітіння золотого Заходу.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуджі в ширку при вул. Копеника ч. 33. Початок модня год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Понеділок 14-го.

Варшава (1411,7) 20-30 Міжнародний концерт з Праги. 23-00 Музика з "Оазис".
Краків (312,8) 20-00 Гейнал з Маріньської вежі.
Познань (334,8) 18-55 Пополудневий концерт.
Катовиці (408,7) 20-30 Концерт з Праги.
Вільно (385) 18-25 Пісні Шимона Вольського.
Гельсінгфорс (221,4) 19-20 Скрипка і музика популярна.
Бресля (253) 20-30 Радіова музика.
Ляйпціг (259) 19-30 Веселий концерт солістів.
Братислава (279) 18-00 Концерт: g-moi Grieg-a.
Талін (296) 19-30 Мандолиновий концерт.
Брно (341,7) 21-00 Композити Бетовена.

Льондон (336,3) 19-45 Радіооркестра.
Штутгарт (360) 19-45 "Нічме як вчорашній", реферат.
Гамбург (372) 21-25 Баллади, пісні і дуети.
Франкфурт (390) 21-30 "Сестра Генрієта".
Берн (403) 21-00 Фортеп'яновий рециталь.
Берлін (418) 20-00 Вечір пісень.
Стокгольм (436) 20-30 Концерт солістів.

Ляйпціг (473) 16-15 Програма для дітей.
Прага (487) 20-30 Сметана: "Карнавал прасякий".
Брюссель (509) 21-00 Музика популярна.
Відень (516,3) 19-30 Ірландські пісні.
Мюнхен (533) 16-30 Квартет Розенбергерів.
Будапешт (550) 22-15 Циганська оркестра.
Москва (825) 16-00 Година музики і співу.
Ковно (1935) 19-40 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 19-30 Вечір "Червоних Сестер".
Харків (1304) 9-00 Робітничий концерт.
Париж (1725) 21-15 Daisy Трістана Бернара.

Вівторок 15-го.

Варшава (1411,7) 17-45 Популярний концерт.
Краків (312,8) 18-45 Кутюс Гумору.
Познань (334,8) 13-05 Грамофонові платівки.
Катовиці (408,7) 17-45 Концерт з Варшави.
Вільно (385) 16-35 "Литовська хвилина".
Бресля (253) 21-35 Пісні Бранса.
Ляйпціг (259) 17-15 Концерт радіо-оркестри.
Братислава (279) 16-30 Моцарт і Бетовен.
Талін (296) 19-00 Оркестра і спів.
Брно (341,7) 19-05 Балайкова оркестра.
Льондон (336,3) 20-45 Вагнер і Мендельсон.
Штутгарт (360) 21-15 Веселий вечір.
Гамбург (372) 18-15 Радіоконцерт.
Франкфурт (390) 16-15 Концерт радіо-оркестри.
Берн (403) 20-00 Муринська поезія.
Берлін (418) 20-15 Камеральна музика.
Стокгольм (436) 18-30 Вечірні пісні.
Ляйпціг (473) 20-05 Популярний концерт.
Прага (487) 20-00 Виступ співачки Ленієрової.
Брюссель (509) 18-00 Концерт Радіотріє.

Відень (516,3) 20-00 Концерт солістів Маркса і Ланеса.
Мюнхен (533) 20-30 Сучасна музика.
Будапешт (550) 17-10 Циганська музика.
Москва (825) 16-00 Музика і гумор.
Ковно (1935) 19-55 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 19-00 Народна музика.
Харків (1304) 20-35 Симфонічний концерт.
Париж (1725) 21-00 "Життя Модієра" реферат Цермандера.

В першу річницю смерті бл. п. Льва Левицького

радінина судового, був. посла на сойм і до парламенту відбудеться дня 19. X. 1929 року у Волозькій церкві о год. 9. рано ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ на вотре запрошує Своєків, Приятелів і Знайомих

Жена з дітьми.

Перенесення Тіліних Останків до родинної гробниці відбудеться дня 18. X. о год. 8/7, рано на Личацькій цвинтарі. 686

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:

Понеділок 14. X. — Перемишлянин.

В четвер, дня 17. X., в год. 7-30 вечором відбудеться в доміні Українського Лікарського Т-ва при вул. Руській 3/П. відчит д-ра О. Приймки про лічницю наркотику Черка.

Замість вінка на могилу бл. п. д-ра Михайла Ульявського складає Учительський Збір семінарії СС. Васильяков у Львові 20 зол. на фонд бідних учених свого заведення. 701 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ "Zenith", "Longines" також біжутерію власного виробу, поручає: Домбровський І. - І. о. а. жевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 619 4-7

ІВАН ЯЦІВН, село Кризе, гр. Каміна Волозька, ур. 1901 уважніше згадує військову книжечку видану П. К. У. Рава Руська. 684 3-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преніційні продає за готівку і на рати від десятих діт з найліпшої сторони знала фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марієвська ч. 5 618 7-7

ІВАН ЛЕВИЦЬКИЙ, популярна Наука гармонії, ціна 2 зол. Книгарня Шевченка. 699 1-2

АДВОКАТ

Д-р Олександр Марітчак
оборонень в жарних справах і військових, присяжний перекладач для української і французької мови — у Львові, **переніс свою канцелярію** при вул. Крашевського ч. 19а до **нового бюро РИНОК ч. 13, 1. пов.**, канцелярія в Шина, напроти головної аходу ратуша, 687
Телефон 53-26.

БУВШИЙ СТАРШИНА — наддніпрянин, здоровий, скінчені курси самоходної, хімікалітні практика білора — рахунковість, пошукує праці. Може зложити кавію. — Зголошення до Адміністрації "Діло" під "Пенісіх". 690 2-3

ЛЕКЦІЇ французької мови і конверзації — а також науки гра в скрипці удіве іспитована учителька Стефанія Левицька, Задніпрянська 19, 1. пов. 386 2-2

ПРИЙМУ німецько-українську кореспонденцію вправу в писанні на машині. Зголошення під "Негайно" до Адміністрації. 701 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст неуг легенів, серця і мозку

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Гейтеном. 30-7

З а з н в.

Нижче підписані фірми та віртеп в Перемишлі визнають цю дорогою на Анастолі Курдиди до виправлення всіх латинських довгів, бо в протині рачі справу віддається до суду. — Повітовий Союз Кооператив, Відділ залізничний. — Народний Базар. — Петро Дунай. — Степан А. Павліна. — Петро Виналь. 704 1-1

МАШИНА до

писання "Mercedes" подальше - українська, мало ухищена в добрім стані до продажу за готівку 100 доларів. — Зголошення до "Діла" під "Машини". 702

НАКРИТТЯ

Fragata, Heinenberg і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577

У МАНДЛЯ,

вул. Коперника 16

Напроти Кіна Кооператив

УВАГА!!

АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ!

Вже продається так дуже потрібний кождому аматорському гурткові СПІС ЦЕНЗУРОВАНІХ ПЕС, дозволені владою до вистави. — Ціна 1-30 зол. з пересилкою 2-10 зол. 703 1-1

Заполати в канцелярії Тов-ва "Просвіта", Львів, Ринок ч. 10

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Де вчором стрінемося?

тільки в УКРАЇНСЬКИХ КАВАРНІ І РЕСТОРАНІ

НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ.
КОНЦЕРТ від 8 і 1 уночі.

Там смачна вечеря, добре пиво —
ще ліпша чорна кави!
Українська Управа: Ст. Зілинський і С-ка

Наші меншости.

(Нід нашого кореспондента.)

Луцьк, 14. жовтня 1929 р.

I.

Українське автохтонне населення півн.-зах. земель має на своїй території національні меншости: польську, російську, жидівську, чеську й німецьку. Наші маси мають вироблений погляд на ці меншости, як на елемент зайшлий, сторонній. Спадкоємцем від дідів-прадідів і правним власником цих земель наш нарід вважає себе.

Ці почуття ділчності й власництва на цих землях відбилися в багатьох приказках, піснях, у зворотах побійної розмови і в самому відношенні до осіб інших національностей.

Взагалі, гостинний український нарід, зляючи досить землі й натуральних багатств для існування, охоче давав у себе місце кожному чужинцеві. Іноді сам посувався, щоб мав де сісти „гість“. Часто з причини своєї мягкосердності підтримував „бідного зайду“, — Бідний жид склепар, — треба дати йому заробити. Прийшов „бідний“ чех, німець чи росіянин, — хай живе собі, для нас вистарчить! Зайді-чужинцеві, як гостеві, іноді виявлялася й особлива пошана: його вибирали на почесні громадські становища. Було це й з цих причин, що „заря“ ніби-то у більшій мірі може бути „безстороннім“, а те, що він дбав виключно про свою „сторону“, нікого не вражало, бо він „бідний“.

Так було до революції 1905 і 1917 р., коли нашим масам стало вже тісно на своїй власній землі: коли для їхніх бідних синів забракло взагалі місця в рідній країні, і вони змушені були мандрувати за море; коли, нарешті, для прожиття потрібні були їм, крім хліборобства, й інші зарєтати праці.

З цього моменту й почався передом у народній психіці. Малоземелля й голод заставили нарід дивитись на ті справи інакше. Він почав домагатись землі, якій віками віддав свій труд і силу, почав з великим упевдженням і нехито ставитись до осадництва і кольтонізації, почав робити заходи, щоб взяти в свої руки торговлю і промисл, приступив накінець до творення свого ремесла в місті. Все те на те, щоб проти-ставитись чужим, які ті ділянки досі мали непо-дільно в своїх руках.

Це не наслідки агітації, як думають недо-терпі денникарі різних „Курєрків“, „Газет Вар-шавських“, „Слів Польських“ і т. д. Це — стихія, проти якої дарма ставити тами. Це несамовітні рухи населення, що опинилося у важкому поло-женні; це природне боркання голодного. Це в суті боротьба за життя того, хто по своїй мягкотілій вдачі пороздавав „гостям“ свої зем-лі, стави, міста, а сам опинився голодним жебраком і попирачем у власній хаті.

Зрозумівши саме розпучане положення й відчувши гострий голод у виснаженому шлу-нку, наш нарід почав поважні кроки для саморя-тунку.

І цей рух самоспасення викликав такий га-лас на сторінках польської преси, неначе дія-лося щось надприродне, якась велика кривда. А треба зазначити, що наш нарід робить цей рух дуже мягко й делікатно. Ні одна національ-на меншість на наших північно-західних україн-ських землях не має ніяких підстав до подібної-го галасу.

Для того, щоб український автохтонний більшости на наших землях бодай зрівнятися з меншостями у володінні багатствами країни (пропорційально до кількості населення), тре-ба було багато перейняти в свої руки з того, що віками неохачно віддавалося гостям. Досить агадати про величезні простори землі, віддані нашою шляхтою в чужі руки. Про міста, віддані ріжним „меншостям“. Про торговлю, передану тим самим меншостям, про млини, тартаки, ко-пальні, церковне майно (землі й будинки), ре-месла й т. д.

Ведучи саморятункову акцію за вєрєтати праці і взагалі за засоби до існування, україн-ське населення ясно відрізняє державну владу на наших землях від приватних інтересів чи-то польської чи жидівської чи іншої національної меншости. До всяких штучно транспортованих сюди кольтоністів з метою витиснення оборонців краю маси тепер ставляться по старій припо-відці: „непрошений гість гірше за татарина“. Недопускання в свою тісну хату небажаних го-стей вони вважають за свою приватну справу, до якої ніхто чужий не може вмішуватись.

Власне, проти цього розуміння справи й зняла тепер крик польська преса. Вона домага-ється від влади втручання в цю справу, допомо-ги в ділі захоплення в свої руки нашої землі з усіма її економічними джерелами. „Східні землі для поляків“, — ось гасло, яке кинула ендець-ка преса отверто й голосно. Це гасло близьке та рідне і санаційному таборові, лише він не про-голошує його прилюдно, обмежуючись до дер-жавного посідання.

На цьому економічному ґрунті й приходить під цей час до зудару між українськими масами й польською меншістю. Зудар цей виходить не на користь цій останній, — бо голодна україн-ська маса має життєву рацію й спільника в самій природі. Тому то польська меншість так голос-но кличе собі на спільника владу. Та, як кажуть, природа є найтрудніша до побороення: „її жени в двері, а вона влітає вікном“. Саме така „пра-ця“ і йде під цей час на північно-західних зем-лях. А крик польської преси нагадує крики й биття в таракі тих китайців, що цим хочуть відігнати затьмівня сонця.

На жаль, у цьому поході проти природної рації наших мас бере ту чи іншу участь і решта національних меншостей на північно-західних землях. Настав час поговорити про кожну з них зокрема. І ми це мусимо зробити.

В. Островський.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Безфікційність людської глупоти.

Людська глупота є часто не лише безфікцій-на, але ще частіше й безприкладна, особливо, ко-ли вона заправлена шовінізмом. Такою безфік-ційною, безприкладною і безапеляційною глупо-тю є стаття в „Львостр. Курєрі Подєвнім“ з 14. ц. м. якогось „Лемка“ (мабуть одного з творців краківської „Згоди“) під написом Австрійська фікція одностайного „українського народу“ в Ма-лопольщі.

Немає тут нічого нового по суті, бо ця „те-орія“ є розвиненням теорії проф. Ст. Грабського, який ще кілька літ тому проповідував плекання племінних культур гуцулів, бойків, лемків, поку-тян, подолан, волоняків — як регіональних куль-тур єдиного державного польського народу, щоб таким чином знищити окрему індивідуальність української нації. Цю думку розвивав тепер „Лемко“ у відношенні до Галичини, де він доба-чує ріжні „етнічні групи відмінної культури й походження“, а саме: українців, русинів, лемків, бойків, гуцулів і тухолан.

Мовляв, основну формулу у відношенні до „руського“ населення створила Австрія, проти-ставлячи польському римо-католицькому насе-ленню руське греко-католицьке населення, пізні-ше назване українським.

Ця формула є наскрізь фальшива, бо „свідомість окремішності тав. української національності є власністю ледви одної частини тамонішого греко-католицького населення“.

Українізм є терміном позитивним, накидува-ним аручними агітаторами. В Галичині є групи, які своєю рідною мовою вважають російську мо-ву, а в буденному житті користуються „русь-ським наріччям“.

Польська держава робить основну помилку, вважаючи ті групи „одною, одностайною національною групою“.

Заохочуйте своїх крєвних, свояків і знайо-мих, щоб вони без надуми вивірили в ПЗВУ обезпечення 1/3 частин своїх будинків і ви-повіджену часть обезпечили у своїм влас-нім народнім

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові вул. Руська ч. 20.

збиваючи їх в одну масу, всупереч поглядів їх самих та всупереч їх волі. Всій молоді без винят-ку даємо одностайну школу (додаймо: польську — Ред.), яка ввєла до неї окрему українську мо-ву, створюючи для неї спільність фікційної істо-рії „українського“ народу. Своєю державною ад-міністрацією, державною школою, статистикою і т. і. створюємо й організуємо низини, себто нарід якого по суті ще немає, коли внутрі тих груп не-достає на те агоди і самопочуття. Наша адміні-страція згідно з австрійсько-українською фор-мулою вважає все греко-католицьке населення одностайним. Українізм і русиньскість трактує-мо як політичні терміни, отже змінні, коли тим-часом значіння того стерчить далеко илибіше, а саме у виторжованні в масах греко-католицького населення лвох національних свідомостей: укра-їнської і русиньської“.

Приймаючи українську національність „невєдомо допомагаємо ундєльському сепара-тизмові: діти львовських горожан виховуємо на за-маховців в імя „української самостійності“ і на-силуємо горожанські права деякої частини ру-синьського населення, яка до українізму не при-знається і признаватися не хоче“.

Нема української національності. Є лише о-кремі етнічні групи, а саме в горах: лемки, бойки і гуцули, які

„фізично і своєю повною людською окремішні-стю, своєрідною культурою визначно відріжня-ються від себе і підгірських польсько-русиньско-українських сусідів і які лише внаслідок прина-лежності до греко-католицької церкви та меншо-го або більшого засвоєння собі лизикових признак зараховуємо до русинів і насильно впливаємо їх в „українську національність“.

А спільність мови, мовляв, ще не є основою національності. Гуцули чи лемки є тільки етніч-ною масою, яку хоче проковтнути український рух і напрям. На Гуцульщині навіть є змагання до відокремлення. Через виховання інтелігенції в українських гімназіях припинюється відокрем-лення Гуцульщини.

Ще гірше діється на Лемківщині, де учите-ля-українця дитина зовсім не розуміє. Тим біль-ше не розуміє вона українського букваря чи чи-талки. Жалюмо з лемків не приїде до голови на-звати себе українцем, хоч йому це товчуть в голо-ву молодші священики й учителі.

Від тав. українця чи навіть „русина“ зпід Львова відріжнює його тип фізичний, відраза до „української“ унії і перш усього мова, що ріж-ниться основно від інших словотворством, фоне-тичними змінами, наголосом, складнею, не згаду-ючи вже про велику відрубність словника“.

Отже „в Галичині маємо поза великою етнічною масою дві ріжні національні свідомости серед гре-“

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 9. paździer- nika 1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział kar- ny w sprawie karnej Pr. 346/29. na posiedze- niu niejawnym dnia 9. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanowił a) zatwierdzić po- myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 4. października 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dziło“ Nr. 221 z dnia 5. października 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Bankructwo napadających“ zawiera znamiona występku z §. 300 u. k., b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cy- towanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszech- niania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzalnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym nu- merze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw prze- widzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Antoniewicz wr. Protokulant J. Onyszkiewicz wr. Ze zgodność: Müller, aj. sekr.

ко-католицького населення: українську, що вважає себе продовженням Київського Князівства, та русинську, що вважає себе частиною великої московської Русі. Пова дрібними гуртами той рух розвивається головню на чисто суспільно-політичній платформі: суспільний радикалізм українців та свого роду консерватизм старо-русинів.

Та коли ближче приглянутися, то в Галичині є п'ять або шість етнічних груп: українці, русини, гуцули, бойки, лемки і тухольці.

Багато ще на шок має куреркова довгонога стаття. Та ми не маємо ні часу, ні терпеливості, ні охоти, ні потреби визбирувати їх до кінця. Приводимо їх побіжно лише як куріоз, як дивоголад збіділої і зникчемої думки.

Висновки відомі. Мовляв, не робити шкоди державі, не культивувати української національної єдності, перестати продовжувати „австрійську політику“, признаючи окремішності „українські, руські, гуцульські, бойківські і лемківські“.

Етнічні групи є в кожному народі. Карпатський „гураль“ різниться фізично, мовно і щодо рівня національної свідомості від шлезького „вассерполяка“, чи „мазура“, чи „кашуба“, чи „великопольянина“, чи „жесовця“ а чомусь.

Ст. Грабським, курерковим „лемкам“ не приходило на голову робити з них окремих груп і півелювати вищий національний тип. Те саме явище ще в більшій мірі бачимо у німців, французів, італійців, москалів. В порівнянні з іншими народами і навіть поляками ми ще етнічно найменше різнородні. Хібаж в польських джерел невідомо, що в 1846 р. західно-галицькі мазури „поляками“ називали тільки панів-поміщиків, відхрещуючись від цієї назви і навіть вважаючи її образою. А сьогодні ця назва стала їх власністю.

Наші етнічні культури ми розвивали і будемо далі розвивати самі, зводячи їх до спільного національного знаменника. А всяким „Лемкам“ й іншим курерковим носіям безпеліційної глушоті порадило ми зайнятися своїми „етнічними“ справами.

Історія одної комасації.

(Допис з Бережанщини.)

До рідких економічних явищ належить у нас комасація ґрунтів. В Польщі існує окремий комасаційний закон, що його у великих розмірах приноворюють у деяких воевідствах, дуже часто разом з парцеляцією більшої земельної власності і то примусово для поправ карловатих господарств. Все те виходить, очевидно, на користь земельних відносин через знесення численних парцель, ліпшу їх конфігурацію, кращий доступ, знесення меж, кращу можливість меліорації й що найважливіше, спричинює збільшення селянського варстату праці. Те все пере-

водиться відносно на великі розміри, навіть на Волині, але не у Східній Галичині. Оскільки знаємо, то на великому чисто хліборобському терені — з найліпшою в сучасній Польщі землею — тернопільського воевідства, всего 24 громади з цілого воевідства за весь час комасаційної діяльності приступило до комасації, а пригатовані комасаційні роботи розпочалися тільки у 18 громадах і то здебільша з поминенням частинної примусової парцеляції. Для найбільшніх це майже безвартісне і тому не диво, що вони протизні цього рода комасації.

Таке мало місце в одній з найменших громад бережанського повіту в Рогачині — містечку, що є цілковито сполетаризованим селом, у величезній більшості з римо-католицькою людністю.

На весні 1923 р. приїхав до Рогачина повітовий комісар земельний Удрицький з Бережан, скликав всіх мешканців села і зазначив їм, що буде парцеляція місцевого фільварку графа Якова Потоцького на просторі 340 моргів землі (без ліса) в ціні від 70 до 90 доларів за один морг з тим, що рівночасно треба перевести комасацію рустикального ґрунту, що в цілій громаді виносить всего 180 моргів на 134 всіх господарств. При тім цей комісар Удрицький говорив людям, що треба дати тільки малий задаток на купно двірського ґрунту, а решту позичить Державний Банк Земельний на догідну сплату малими ратами через 35 літ. Присутні селяни шось йому не довірили, але за комасацією заявили вїїт Йосиф Лапшинський і громадський писар Мацей Андрушків зі своїми родинами та безземельні робітники з фабрики Гута в надії, що одержать землю. Вони і підписали зголошення на комасацію.

Окружний земельний уряд в Тернополі безпробочно прихилився до внеску на переведення комасації в Рогачині, хоч комасації спротивилася величезна більшість місцевих громадян. Як вже вище сказано, ціла громада Рогачини має 134 господарств — самих халупників, — які всі разом мають около 180 моргів так, що на одно „господарство“ припадає пересічно менше як півтора морга. Одним словом, є це найбільшнша в Бережанщині громада і не є в можливості набути землю з парцеляції місцевого фільварку, де платять від 190 до 275 доларів за один морг і то готівкою або на сплату в короткому часі.

Всі заходи громадян у земельних властей, щоб спинити комасацію, не віднесли ніякого успіху. З початком червня ц. р. зіїхали до села землеміри в товаристві заступника старости, повітового команданта поліції і кількадесяти поліціянтів з різних постерунків. Людям припоручено, щоб кожний з них йшов на своє поле і показував землемірам його границі. Люди не хотіли цього зробити, кажучи, що вони є протизні комасації. Тепер змішадася поліція і

довела людей до послуху. Та і це нічого не могло. Тоді почалися арешти і багато людей опинилося у слідчій в'язниці бережанського окружного суду.

Громадяни попали в розпуку. Письменні і телеграфічні відносини до різних міністрів, до президента і до марш. Підсудського — але надармо. Комісар, що завинив найбільше своїм поведінням у цій нещасній комасації, завзявся перевести комасацію за всяку ціну. Громадяни зіїхалися на сходинах і більше як трьома четвертинами управнених рішили домагатися зменшення комасації. Задля якихсь неформальностей повітовий земельний комісар Удрицький узяв цю ухвалу за неважну. Тоді громадяни зіїхалися другий раз і повзяли нову ухвалу вже в такий спосіб, як приписує це комасаційний закон.

Крім цього звернулися за допомогою до посла д-ра Степана Барана в Тернополі, у котрого явилася окрема депутація інтересованих селян з Рогачина міста. Дня 1. жовтня ц. р. депутація під проводом посла д-ра Барана була у президента окружного уряду земельного в Тернополі, предложила йому обширний меморіал на письмі, домагаючися цюфнення комасації як безвартісної, коли до комасації не влучено місцевого фільварку, що шляхом парцеляції переходить в руки селян зі сусідніх громад.

Іменем депутації д-р Баран розказав про поведіння комасаційних чинників на місці. Землеміри сиділи в громаді майже ціле літо нічого не робили, а староство наказувало дати варту по 30 дорослих мужчин що ночі до пильнування поля (на 134 всіх господарств!). Президент окр. уряду земельного прикликав двох референтів і у більше як одногодинній конференції обговорив з депутацією справу згадану вище комасації. Депутація на разі добила тільки того, що маєть розглянути нову проти-комасаційну ухвалу і предложив їй до порішення комасаційній комісії при окр. уряді земельним в Тернополі.

На маргінесі повищої справи треба заважити, що наше селянство в Галичині ще дуже мало розуміє ідею комасації ґрунтів, яку зовсім слушно пропагує у нас о. Степан Ошнікевич з Купнович, що сам як парох Хищівич в рудецькому повіті один з перших в краю ще перелі війною з великою користю для громади перевів комасацію цього села. Написана ним лєтучка за комасацією повинна знайти ся у кожній сільській хаті, а тоді певно не було би цього, що сталося в Рогачині місті. Дальше освідомлення в комасаційних справах повинні вести Сільський Господар і наша популярна преса, не зражуючись хвилевими неуспіхами.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.

К. Д.

Греко-катол. Богословська Академія у Львові.

(З нагоди її відкриття.)

Як вже донесло перед кількома днями „Діло“, в неділю 6. жовтня ц. р. відбулося в мурах гр. кат. духовної Семинарії святочне відкриття Греко-католицької Духовної Академії у Львові. Подія це так важна у культурному розвоє української нації в Галичині, що заслугоє, щоб над нею спинитися та зазначити з нею наше громадянство. На наших очах реалізує о. Митрополит при заповідній та реалій співпраці о. ректора д-ра Сліпого діло, якому в історії нашої культури може рівнатися хіба лише зашнування Київ-Могилянської Академії в I. пол. XVII. в.

Повстання Греко-католицької Богословської Академії у Львові стоїть у тісній звязку з нашою університетською справою. Коли 1919 р. усунуено українські катедри з львівського університету, тоді позбавлено також гр.-кат. церкву тих прав на богословські факультеті, які вона досі там мала, себто права до половини професорів цього виділу. Світська академічна молодь при допомозі українських вчених організує тоді тайний український університет, для богословської молоді покликуює о. Митрополит до життя в мурах духовної семинарії тимчасово богословський виділ в надії, що з хвилею зашнування публичного українського університету у Львові вийде він у склад будучого університету. До 1928 р. існував богословський виділ, не маючи ні свого статута, ні кріпких матеріальних основ; з konieczности повин він лише завдання дієцезального ліцею — себто виховував душпастирів без аспірації бути розсадником богословської науки.

З одного боку праця у цих невеликих розмірах показала, що існують у нас всі дані створити вищу богословську школу з повним уні-

верситетським характером, з другого боку всесторонній культурний розвій нашої нації ставив категоричне домагання створити принайменше для богословських наук інституцію, яка крім практичної цілі — виховувати душпастирів, стала би розсадником богословських наук та давала би церкві свіжий нарібок учених богословів. На Львів мусів спасти обовязок створити цього рода інституцію, коли знажитися, що на цілій земській кулі, на всіх 9. греко-католицьких дієцезіях Галичини, Підкарпаття й Америки нема ні одної духовної академічної школи, яка ставила би собі вище намічену ціль. Створення вищої богословської наукової інституції стало konieczністю з огляду на завдання, які під теперішню хвилю та в найближчій майбутності ставити собі наша церква в Галичині — а саме реалізувати на українських землях велику ідею церковної єдності, не допустити до того, щоб ця ідея стала на наших землях предметом експериментів різних псевдо-уній, біртуалізмів і т. д., а вкінці, щоб оживити та засадити релігійне життя на територіях духовного запустіння, яке оставить по собі більшовизм. Церква, перед якою в майбутності така місія, мусіла подбати про створення наукового богословського осередка в серці наших західних земель у Львові.

Чи й принаєрнення 2—3 українців професорів на богословський виділ львівського університету могло би заспокоїти ці потреби тоді, коли всі студії на польських університетах ведуться під кутом інтересів польського римо-католицького костела при узглядненні лише інтересів польської науки? Ясно, що ні! Такі потреби міг би заспокоїти тільки окремий греко-католицький виділ на українським університеті, бо лише там міг би він мати свободу організації студій. Перед нашими богословами стоїть обовязок не лише віддатися студіям католицької богословії взагалі, але католицької богословії у приноворенні до релігійного життя українського народу зокрема. Де можна би розвинути студії догматики незеліненого Сходу, а передовсім незеліненої України, історії

східного церковного права з узглядненням українських питомостей, історії унії візьної від інтерпретацій московських та польських істориків, історії українського церковного мистецтва, східної патристики, Святого Письма у словянським тексті або нашого обряду — як не у власній Богословській Академії? Якщо наші богословські студії не мали заснітитися, а наша церква не мала датися звести до якогось провінціального типу, без власної індивідуальності і без завтра — конечним було ваятися за це велике діло.

І хтож міг його зреалізувати як не теперішній Митрополит нашої церкви, безперечно історична вже постать в історії нашого культурного життя I. пол. Х. віку. Користаючи з постанов церковного права та конкордату о. Митрополит при кінці 1927 р. поручив о. ректорові д-рові Сліпому опрацювати статут Академії. Оприцьовані та приняті професорською колегією дотеперішнього богословського виділу статуту потвердив о. Митрополит та 22. лютого 1928 р. оголосив їх в Архиепархіяльних Відомостях, чим стали вони для дієцезії законом.

Організація Академії оперта на взорах католицьких університетів. На чолі Академії стоїть ректор іменований Митрополитом на 3 роки та Декан вибираний професорами на рік. — Обидва змій звичайних професорів Академії. Професорську Колегію творять 12 звичайних, 6 надзвичайних професорів та доцентів; всі вони мусять бути габілітовані, лиш у виняткових випадках може Митрополит на предлодження професорської колегії іменувати визначні наукові сили звичайними професорами без габілітації. Академія тішиться широкою самоуправою, бо професора навіть Митрополит може усунути лише по переведенні канонічним процесом. Катедрами є заступлені всі ділянки греко-католицьких богословських наук з узглядненням вивчення релігійного та церковного життя на Україні. При катедрах існують наукові семінарії та просемінарії. Слухачі можуть кіпчити свої студії на вічних іспитах (5 літ) або по скін-

Сензаційний інцидент в Токіо.

Радянському посольству в Токіо трапилася дуже неприємна історія, яка може кепсько відбитися на радянсько-японських відносинах. Свого часу полковник Подтягін, військовий аташе царського уряду в Токіо, зложив у одному з японських банків 1.400.000 ен. Радянський уряд нещодавно клопотався про те, щоб одержати ці гроші. Нарешті після довгих переговорів радянський полпред в Токіо, Троїановський одержав угоду японського уряду на одержання цих грошей. Однак коли радянський посол поїхав до банку по ці гроші, там йому сказали, що гроші ці виплачено вже полковникові Подтягіню. І справді, дві години перед прибуттям полпреда Троїановського до банку, полковник Подтягін одержав усі 1.400.000 ен готівкою. Ці гроші Подтягін передав у розпорядження атаману Семьонову на боротьбу з СРСР у Маньчурії. Видання цих грошей бывшому аташе царського уряду викликало в дипломатичних колах сенсацію. Банк очевидно не міг видати цих грошей полковникові Подтягіню без мовчазної згоди японських урядових кругів. Радянський полпред в Токіо, Троїановський, оголосив до японського уряду і приводу цієї справи рішучий протест.

Атлантійський пакт.

Гувер у розмові з Мекдональдом сказав, що ам. громадська думка домагається атлантійського пакту як доповнення Колльогового пакту. Такий проєкт годі прийняти би, поки Англія має на ам. водах бази для своїх військових кораблів. Мекдональд їде в понеділок у Канаду, щоб нарадитися в тій справі з кан. урядом.

Бесідовського видадуть більшовикам?

Аг. Тасс повідомляє, що нар. комісар закордонних справ звернувся до прокуратора найв. трибуналу СРСР, щоб виступив проти Бесідовського шляхом закону як проступника в зв'язі із адефравду-

ченні тих добути ще науковий ступень по написанні наукової дисертації та зложенні строгих іспитів (ріггорозів).

Академічний рік 1928/9 був посвячений організації Академії. З поділу гідним запалом взялися дотеперішні негабілітовані професори богословського відділу до праці, щоб згідно зі статутом перевести свої габілітації. Деякі з них вже досягнули габілітації, інші є на покінченні. З кінцем академічного року організація поступила вже так далеко наперед, що з початком акад. року 1929/30 можна було приступити до публічного відкриття Академії. Ректором Академії на 3. роки іменував Митрополит П. організатора о. д-ра Йосифа Сліпого, звичайного професора догматичного богослов'я, деканом на цей рік вибрала Професорська Колегія о. д-ра Спіридіона Кархута, звичайного професора церковно-словянської мови. Нині має Академія 4-ох звичайних професорів та число їх в найближчій будучині подвоїться, бо габілітації кількох професорів вже добігають до кінця. Завдяки печальній опії о. Митрополита стягнуто до Львова визначні богословські сили з провінцій, а навіть з чужих дієцезій, а Академія фінансово стає на щораз кращих основах. Наукові семінарії дістають своє винування, як збірка бібліотеки а богословська молодь здобуває собі з кожним днем зрозуміння для наукової праці.

Перші леди скептицизму та недовіри у власні сили проломано. На наших очах твориться богословсько-наукова інституція, що своїм значінням переходить вузькі межі львівської дієцезії, стає власністю не лише нашої галицької церковної провінції, але усіх греко-католиків українців. Висловом зрозуміння цієї історичної події в житті українського католицизму були численні привіти від провідних українських інституцій, діячів духовних та світських, від єпископів пресос. Нарадою і Лакоті, а передовсім признання та благословення від Апостольської Столиці, яке наспіло в день відкриття Академії.

750.000 Золотих = 84.500 Доларів

може одержати кожний, хто купить **Льос 1-шої класи** 20. Державної Клясової Льотерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Крім цього багато виграних по зол. 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000 і т. д. на загальну суму

30 мільйонів Золотих.

Тисячам людей приносить Польська Клясова Льотерія рік річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє заодно надзвичайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Ціни льосів:
1/4 Зол. 10, 1/2 Зол. 20,
3/4 Зол. 40.

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи оригінальні льоси разом зі складанкою П. К. О. на вільну від поштової оплати пересилку.

Одна хвиля рішає про шастя в життю!

В п'яті місця витяги і чітко виповнене переслати в листі!

Карта замовлення.

До колектури „**РУНО**“ **Львів, вул. Академічна 4. 3.**

Прощу о прислання

..... цілих льосів по Зол. 40—
..... половинних льосів по Зол. 20—
..... четверток льосів по Зол. 10—

Нахвиляність в квоті Зол. зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прошу залучити.

706

Ім'я і назвище:

Державна адреса:

ванням фондів амбасад. Судове слідство вимагатиме мабуть, щоб фр. уряд видав Бесідовського більш владі, бо розходиться про злочин, якого допустився урядовець підчас урядування.

Чи можлива організація Європи?

„Наш Фраз Прессе“ почала містити заяви знаменитих європейських державних мужів, політиків та економістів про питання — чи можлива організація Європи.

Першу заяву дав французький президент міністрів Арістід Бріан, який перший з державних мужів публічно порушив цю справу. Він сказав: „Я беру участь у пропаганді ідеї, яка вже цілі покоління жила в головах філософів та поетів і яка тепер, завдяки, більше ніж колинебудь захоплює почуття.“

„Можна було би сказати, що не є рідю відповідального мужа втрутати в таку авантюру. Одне я гадаю, що на загаль також мудрий державний муж має право мати в собі крихітку глузоті.“

„Говорилися, що якби план мав здійснитися, то мусів би мати чисто господарський характер. Однак я зовсім іншої думки. Де, як в Європі живе разом певне число націй, там мусить повстати між ними також федералістична спілка. Розуміється, ця спілка ніяк не може обмежувати автономної суверенності держав. Тому я звернувся до різних представників європейських держав, щоб вони неофіційно обговорили і почали студіювати це питання, щоб вони на найближчих зборах Ліги Націй могли перевести в життя цю справу. Я маю надію, що в найближчому році я вже зможу пити на здоров'я цієї ідеї, яка тоді вже видасть овочі.“

Зовсім інакші погляди висловлює англійський прем'єр, президент великого залізничного товариства в Англії.

Він пише: „Злучені Держави Європи, побудовані на господарському та політичному співробітництві різних країн, — таку розв'язку запропонував французький президент міністрів Бріан для усунення великих труднощів, які тепер стоять перед Європою. Отверто мушу признатися, що вірю в те, що прийшов час для здійснення цього плану. Тут була би потрібна участь Великої

Мекдональд просить в Америки терпеливості.

У промові, поширеній в Америці через радіо, Мекдональд просив ам. нарід бути терпеливим, щоб англ. нарід міг змінити свої погляди на справу морських зброєнь. Англ. флот це була Вел. Британія. Запевняла її спокій і безпеку. Тому треба поборювати вел. труднощі, щоб переконати англ. нарід про потребу обмеження морських зброєнь.

Підчас англ.-амер. нарад не було мови про англ.-ам. союз. Світовий мир не може бути забезпечений лише двома народами. Мекдональд сподіється, що конференція п'ятиох вел. держав доведе до повного успокоєння між усіма народами світа. Ухвали тої конференції переказали би конференції роззброєнь у Женеві і заг. конференція роззброєнь могла би мати якнайліпші успіхи.

Застереження Франції в справі морських роззброєнь.

Необмежена будова підводних човнів.

Париський кореспондент „Есошійетел Пресс“ запитав справоздавця морського бюджету у французькому парламенті, буншого міністра Діменіля, про відношення Франції до справи морського роззброєння. Діменіль заявив: „Ми завжди будемо готові підтримувати змагання до підготовки або переведення зменшення зброєнь, але під тою одинокою умовою, що буде рівночасне роззброєння на землі, на воді й у повітрі“. „Однак, — сказав він, — ми ніколи не можемо згодитися на скасування підводних човнів, які виступають сьогодні будувати стільки підводних човнів, скільки вважаємо за потрібне для нашої оборони“.

Британії, а досі ніхто не міг вяснити, як це могло би погодитися з її імперською політикою.

„Політично Європа ще не підготована до з'єднання, а з господарського погляду є ще забагато поважних перешкод, які передтим треба побороти. Ріжниця заробітної плати, робочого часу, коштів продукції, коштів життя, — всі ці річі треба би спочатку вирівняти, щоб зробити можливою господарську єдність, а деякі поважні ріжниці наразі ще економічно потрібні.“

На мою думку, Бріан є занадто оптимістичним, коли сподівається господарської або політичної федерації європейських держав уже в найближчій будучині“.

Велике віче зльокатованих у Львові.

В неділю, в год. 6.30 вечером відбулося в салі львівського „Сокола-Батька“ (будинок „Дністра“) велике віче в справі зльокатованих українських урядовців та емеритів, на якому промовляли посли Володимир Целевич і д-р Ст. Біляк. Віче відкрив пос. В. Целевич. До президії віча ввійшли п. Дорогач (з Перемишля), п. Конюх (Львів) і п. Корпан (секретар). Перший прийшов до слова пос. Целевич, що у своїй доповіді та вичерпуючій промові заснував теперішнє важке положення українських зльокатованих б. державних службовиків та емеритів, сплинило довше на всіх дотеперішніх правних заходах, яких уживали зльокатовані для повороту до служби, чи то для виплати їм емеритури та позав накінець до відоме учасників усі ті заходи, які роблено в цій справі на парламентарній арені. Всі ці заходи були безуспішні. По промові пос. Целевича присутній представники адміністративної влади ком. Бехметюк роз'яснав віче, взявши за причину роз'яснення останній кінцевий акорд промови пос. Целевича. По цій пос. Целевич хотів відбутися посольським справоздавче віче, але представник влади на це не згодився. На салю ввійшла поліція та наказала присутнім розійтися. Черговий референт справи зльокатованих не дійшов, очевидно, до слова.

Салю була переповнена учасниками вічерть. Ті, що не могли дістатися до салі, прислухувалися рефератові з подіра. У вічу брали участь зацікавлені не тільки зі Львова, але й з краю.

У пошуканці за виходом.

Ідеї посла С. Мацкевича про закордонну і внутрішню політику Польщі.

Варшава, 12. жовтня 1929.

I.

Темперамент і талант.

3-т. ав. молоді генерації польських публіцистів Станіслав Мацкевич є безперечною постаттю найцікавішою і найбільше відомою. Склалися на це прикмети його плачі і таланту. Влача Мацкевича — це темперамент і високе почуття „чесності з собою“. Знову його талант, каже охоплювати йому всі проблеми, яких торкається, з широкого погляду світової політики. На полі сучасної польської публіцистики ці прикмети відбивають дуже яскраво: бо вони зривають із системою писати обережно, оглядаючись на смак і інтерес різних хлібодавців, приятелів чи союзників, та відбігають від методи публіцистичної адорації, питомої для провінційальних відносин. Отже Мацкевич пише ясно, не окутує своїх тез і висновків нікими соромливими серпанками, не приховується до жадних вимог „вищої політики“, вмів критично ставитися до всіх богів, признає за публіцисткою повну свободу в найширшому розумінні. У наслідку — його темперамент і розум складаються на своєрідну „необузданість“, яка у свою чергу доводить до таких публіцистичних виступів, які раз-у-раз викликають довкола окрики згиршення й обурення!

Як довго Мацкевич сидів собі скромно у Вильні за редакційним столом консервативного „Слова“ й адала стовп своїми теоріями, концепціями та своїм особистим впливом від варшавського політичного дня, люди мало знали його й мало ним журилися, визначаючи йому місце в ряді „нешкідливих оригіналів“, яких ніколи й ніде не бракує. Але ось прийшов травневий переворот, а за ним швидко відвідини Пілсудського на замку в. Альбрехта Радзівіла у Несвіжі, відвідини, які широко відкрили ворота до активної політики групі монархістів-консервативів із виленьського „Слова“. На слідуючий день Мацкевич з'явився у своїй газеті портрети Станіслава Августу й Пілсудського, а над ними королівську корону. Мацкевич був єдиним польським журналістом, присутнім на замку в Несвіжі, єдиним свідком закритий перед світом тайни. І тому його коронування Пілсудського королем набрало пожевої посмаку поважної політичної сенсації, яка дійшла до відома всіх тих, що досі про „Слово“ й його редактора ніколи не чували. Пілсудський (бодай досі) королівської корони на голову не вклав, але Мацкевич залишився у володінчому таборі санації. Став послом у БВ., став політичною фігурою.

Вплив його, щоправда, і нині невеликий. На перешкоді досягнення їх стоїть саме його бовний темперамент і його хрустальна чесність з собою у злучі з широким полетом політичної думки. Клубова посольська солідарність та приналежність до табору санації не перешкоджає Мацкевичеві висловлювати на сторінках своєї газети погляди, які інколи коміть головою ставлять криги клубу БВ. й політику санаційного уряду. Мацкевича не обов'язує т. зв. дискретність там, там, де — на його погляд — діється але: і він рубає свої правди. Опозиційна преса підхоплює „революційні послання БВ.“ і зморально їх розвалює. Посла Мацкевича, кажуть, уже нараз „кликнули до порядку“, але до касаринної дисципліни не дрімуси. Тому посол Мацкевич частенько бродить по соймі одинцем — далі не признаючи ніяких пут для публіцистичної діяльності. І тому дехто зловбо називає його „анфан террібль“ клубу БВ.

Однак справжній розголос роблять Мацкевичеві не його маленькі прогріхи клубової несолідарності, а його ставовище до різних подій із закордонної політики. Пригадати хочби його нещадний гострий осуд голосної реклами довкола „мобілі“ мін. Залеського у Женеві при новому виборі Польщі до Ради Ліги Націй: він виказав, що це вісяка пера, бо коли би Польщі не вибрали всупереч даній обіцянці, то це була би катастрофа, а оминення катастрофи не можна називати перемогою, так само, як не можна трубит про пробіамагичні успіхи, бо така автореклама дає лише аутти противникам; плшучи про спроби польсько-чеського наближення назвав Чехословаччину „державою-непорозумінням“, а витавучи уторську прогультку заявив явно і славно, що Польща мусить змагати до безпосередніх кордонів з Угорщиною — коштом ЧСР. Такі й інші подібні його виступи викликають бурю в одних органах польської преси, в інших мовчазне збентеження. А проте вони ні трішки не зупиняють Мацкевича перед новими талми виступами, бо ці виступи не є в легкоступа й чепелі тумана фанфаронада.

КІНОТЕАТР
СТИЛЕВИЙ
бул. ШАШКЕВИЧА Ч. 5.

Сьогодні сенсаційна прем'єра **LYA DE PUTTI**
в величавій, еротичній фільмі під заголовком:
„Спокусниця“. Крім цього добірне доповнення програми.

а поодинокі звена цілого його світогляду. Цей світогляд не сформований, але він є і над його оформленням Мацкевич працює. Дефініція того його світогляду не замикається у словах „імперіалізм“, „монархізм“ і т. д.; дефініцією політичного світогляду Мацкевича є: пошуканка за виходом із надзвичайно важкого міжнародного і внутрішнього положення Польщі, з якого він адає собі у цілій повноті справу.

І тому, хоча Мацкевич не має тої поваги і того значіння серед санації та зокрема у колах варшавських потентатів, як деякі його клубові товариші, що мають гнучкий хребет і „аручність“, яка не потребує іти в парі з інтелектом, — він є такий дуже поважним і дуже цікавим публіцистом і пізнання його ідей є необхідне для пізнання шляхів польської закордонної і внутрішньої політики.

Він улекшив це завдання, видаючи дві книжкові збірки найбільше суттєвих, відповідно систематизованих, своїх статей із виленьського „Слова“). Пригляньмося ближче заключним у цих збірках ідеям. Знаючи з повищого нариску силуету їхнього автора — отримаємо суцільний образ, образ досить цікавий.

*) Stanisław Mackiewicz: „Kropki nad i“, Nakładem „Słowa“, skład główny „Dom książki polskiej“ w Warszawie, plac 3 Krzyży 8; r. 1927; 16°, str. 134.
Stanisław Mackiewicz: „Dziś i jutro“, Nakładem „Słowa“, skład główny Księgarnia J. Zawadzkiego w Wilnie; r. 1929; 16°, str. 205.

На виховні теми.

Заг. Збори Клуба Батьків Академічної гімназії у Львові.

Труднощі у вихованні молоді в теперішніх часах, konieczність узгодження змагань доми й школи, щоби зробити молоді відповідною на покуси й зло, а загартувати її в чеснотах гідного члена нації і громадянина та приготувати до самостійного життя — були провідними мотивами заснування клубу батьків, що повстав в початку шкільного року 1925-26. Саме тепер, дня 20. XI. відбулися другі його Загальні Збори при участі около 70 членів. Зі звіту Виділу довідалися члени Клуба, що головною його метою було старання про доживлювання молоді. Завдяки зрозумінню, яке Виділ найшов у директора гімназії д-ра Сабата, вдалося йому вже у першому році влаштувати чайню для молоді, в якій щодня андається около 150 теплих снідань по дешевих цінах, а то і около 20 бідніших учеників дістає снідання даром; це стало особливо в пригоді ученикам, що доїжджають зпоза Львова. Снідання андають щоденно на переміну 2 палі зпоміж круга членів товариства. Даліше намітив собі Виділ урядження купальні з тумами, в якій ученики мають діставати безплатно купелі. На ту ціль складають ученики щомісячні дрібні датки, так, що вже у цьому році купальня буде готова. Поза тим старався Виділ улаштувати раз на місяць сходини батьків, на яких упрощені презентенти виголошували відчити з педагогії і гігієни. На сходинах виринув проект збудування вакаційної оселі для учеників в горах, набуття або винайму спортової площі, на якій молоді могла би в літі і змій виконувати різного роду спорту і забави. Однак усе це лишилося на разі у сфері проєктів.

На Зборах вибрано Виділ Клуба у такому складі: п. Пачовська Олександра, голова, д-р Т. Бурчинський — заст. голови, п. Чайківська Михалина — касієр, п. Василь Болнар — секретар, п. І. Гавриловичева, п. Н. Скрентовичева і п. Р. Конашевич (члени).

Новий Виділ (майже такий самий, як минулорічний) дав заповуку, що буде розвивати діяльність далі у наміченим напрямі, але своє завдання зможе він виконати лише тоді, коли принаймше всі батьки чи то опікуни учнів стануть дійсними і активними членами клубу, підпомагатимуть його морально і матеріально та цим способом створять одну велику родину, що позитивно дбатиме про виховання учнів школи на здорових і ідейних громадян.

Розлом у Китаю.

Льондонські часописи подають вісти про розлом у Китаю. Прихильники сен. Фенга стараються повалити наріжний уряд, а теку міністерства військ. справ віддати ген. Фенгові, теку міністра закорд. справ бувши кит. послом в Лондоні д-рові Веалінгтонові Ко та привернути столицю в Пекіні. Це рівнялося би поділові Китаю на дві окремі держави, північну та південну.

Ухвали начальної ради ППС.

У Варшаві радила два дни начальна рада ППС. Ухвалили політичні й організаційні резолюції. М. і нач. рада приймає до відома звіт Ц. В. К. партії, що ви. положення в країні за кілька ост. місяців значно загострилося, а соціалісти є думки, що політичний фронт уряду спрямовано майже виключно проти демокр. табору, головнож проти ППС. Даліше резолюції подають відомі формули „Роботника“ про внутрішні положення та заповідають, що робітничка класа старатиметься зліквідувати після-травневу систему правління, яка не признає парл. демократії. ППС. готова до співпраці для досягнення тієї мети з усіми сусп.-політ. елементами, які справедливо стоять на ґрунті демократії.

Дискусія була гостро звернена проти уряду. Нач. рада заакцентувала думку створення „Центроліву“ та поручила порозуміння ЦВК. ППС. із соціалістами, національними меншостями, німцями та жидами. Справу згодошення зайви недовіря для уряду д-ра Світацького, нач. рада подогодила так, що проєкт поставлення якого внесення заакцентувала стоючи на становищі, що це тільки етап боротьби парламенту за зліквідування цілої системи правління, а не розходиться спеціально про уряд д-ра Світацького.

Амбасада англійська у Варшаві та польська в Лондоні.

Польське мін-ство закорд. справ повідомляє, що у висліді переговорів між урядом Польщі та королівства В. Британії, постанован піднести дипл. представництва в Варшаві та Лондоні до становища амбасад.

Ліквідація „Глос-у Правди“ й „Епоки“.

З Варшави повідомляють, що дотепер. шеф корпусної округи полк. Сцежинський переходить на емеритуру. Він обійме нач. становище в новім санац. часописі, який заступить теперішні два часописи: „Глос Правди“ й „Епоку“. Сталося би це около 1. листопада.

Шеф більш. торг. місії в Парижі завішений в урядуванні.

У звязи з аферою бувш. радника більшовицької амбасаді Бесідовського у Парижі приїхала спец. більшовицька контрольна комісія. Вона після переведення ревізії завісила в урядуванні шефа більшовицької торговельної місії та кілька урядовців тієї місії.

Гувер відряджує взаємини із СРСР.

Із Нью Йорку повідомляють, будьто би Гувер радия Мекдональдові, щоби відложив зв'язання дипл. взаємин із СРСР. Мекдональд звернувся за опінією в цій справі до Гендерсона, а цей запротестував проти Гуверової суггестії.

Більш. офензива в Манджурії.

Урядово повідомляють, що більшовицькі війська заняли місто Лагасус над Амуром. Китайці втратили 3 канонірки, які затоплено. При цьому згинуло 500 моряків. Більшовицькі втрати також великі.

Біржа Гроші.

Американський долар 8-87-30—8-88-00, канадський долар 8-79-30—8-80-00, чеська корона 0-26-33—0-26-50, австрійський шілінг 1-25-00—1-26-50, румун. лей 0-05-00—0-05-25, французький франк 0-34-50—0-34-75, швейцарський франк 1-71-50—1-72-00, фунт штерлінгів 43-30-00—43-50-00, радянський червінець 17-00—17-50, німецька марка 2-12-50.

Золото: 20 корон 36-30-00—36-60-00, 20 франків 34-20-00—34-50-00, 20 німецьких марок 42-00-00—42-40-00, 10 російських рублів 46-00-00—46-40-00.

Срібло: Австрійська корона 0-62-50—0-63-50, 5 австрійських корон 3-21-00—3-30-00, австрійський флорен 1-62-00—1-65-00, російський рубель 3-60-00—2-65-00, копійки з півбелі 1-30-00—1-35-00.

НОВИНКИ

— **Справлення помилки в загальній нумерації „Діла“.** При біжучім 159. числі „Діла“ зайшла помилка в загальній нумерації, а саме замість ч. 11.450 має бути 11.500. Помилку цю справляємо і нинішнє „Діло“ має вже правильну нумерацію: ч. 11.580.

— **Львівська хроніка.** При вул. Баторого ч. 52 поповнив самовбивство власник автомобілів Маріян Козловський — причиною самовбивства були фінансові клопоти. — Перед судом пристягли відбулася розправа проти шоферів Ізидора Гельба і Якуба Фріша, обвинувачених за неосторожну їзду через місто. Свідство показало, що ті шофери переїхали автомобілями кілька осіб, між іншими Н. Теппера і Михайлину Яхнічку. Розправа ще не скінчена. — В касі хорих м. Львова контролю виказала, що один з книговодців здефравдував 2.291 золотих. Слідство ще продовжується. — Минулої ночі злодії зрабували нотаріальну канцелярію Войцеха Мера, при вул. Рутовського ч. 6. — При вул. Кентинського ч. 3. поповнила самовбивство 18-літня Станіслава Середівна. — Рятункова станція привезла до лікарні Ярослава Микитовича, котрому його „приятелі“ прострілили живот. — 3 в'язниці третьої секції втік Осип Нечай і Семен Червінка. — При вул. Під Дубом ч. 24. злодії зрабували графіку Мозеса Шехтера, а при вул. Смоцій обікрали Василя Нагірного. При вул. Мартина ограблено 3.000 золотих в домі Ізакса Гаккера.

— **Бандитизм.** В Калуші бандити зрабували з каси старосты більшу суму грошей. — На дорозі коло Піляркова в Боберчині, опришки Михайло Гульований і Михайло Юрків напали з ножами на Івана Неборака зі Селищ і зрабували в нього 20 доларів.

— **Новий вселенський патріарх.** Після смерті Василя третього, синод Вселенської Церкви вибрав патріархом грецького митрополита Фотія.

— **Замах на б. станиславівського воєводу.** Бувший станиславівський воєвода Моравський переїздив автомобілем через стрийський повіт, вибираючись на лова в Карпати. Невідомі особи забарикадували дорогу великими дубовими перешкодами так, що автомобіль перевернувся і бувший воєвода був легко поранений. „Курер Станіславовскі“ пише, що це був замах з боку „авротовауф“.

— **Чому перейшов еромонах Серафим Ярославич на католицизм?** Як ми вже писали в „Ділі“ еромонах Почаївської Лаври Серафим Ярославич перейшов з православ'я на католицький обряд. „За Свободу“ подає такі причини того факту: Еромонах Серафим був дуже славолюбний і жадібний кар'єри. Коли він був священником православної церкви у Львові, парохіяни тої церкви дарували йому золотий хрест із прикрасами та звернулися з проханням до митрополита Діонізія дозволити Серафимові носити той хрест. Митрополит не дав дозволу на ношення хреста, мотивуючи це тим, що еромонах Серафим ще за молодий для такої почесності. Це була перша причина конфлікту того амбітного священника з православ'ям. А другою причиною було те, що архимандрит Почаївської Лаври Дамаскин не прийняв його до Лаври після повороту зі Львова, не дозволив йому мешкати в Почаївській Лаврі і еромонах Серафим був примушений деякий час жити в готелі. Це так огричало Серафима Ярославича, що він виїхав з Почаїва і перейшов на римо-католицький обряд. Аж тепер єзуїти дозволили йому носити на грудях золотий хрест, з чого чується ксьондз Ярославич дуже щасливим.

— **Літературний процес.** Перед апеляційним судом у Варшаві станула на днях польська письменниця Ржепецька, на яку подали судову скаргу артистки театру і танцюристки сестри Галіми. Вина письменниці була в тім, що вона в своїй творі „Що зв'язало на землі“ змалювала досить чорними барвами життя варшавських артисток, при чім скоплено дещо із приватного життя сестер Галіми. Суд доказав письменниці вину і вона мусить перепросити артисток заявою в пресі.

— **Напад комуністів на суд.** В Гамбургу під час комуністичного процесу напали комуністи на суд і увійшовши з червоним прапором на сажу хотіли побити суддів та звільнити обвинувачених комуністів. Але заляканою поліцією і кохми комуністи не тільки, що не визволяли своїх товаришів, але ще й самі опинилися в тюрмі, а судова розправа перервана авантюрою, продовжується далі.

— **І він спіймався вмирати.** У Відні на Лінденгаусе повісився 80-літній старець Антін Давса. Нещасний старичок вложив ціле своє майно у воєнну позичку, наслідком чого опинився з дочкою в такій нужді, що був примушений скінчити життя самовбивством.

Д-Р РОСТИСЛАВ БІЛАС

повернувся
Львів, Коперника 48.

— **Ріжні вісти.** В Берліні розпочався процес проти графині Гельди Монрой обвинуваченої в крадіжці дорогоцінностей у своїй тітки і за фальшування документів. Обвинувачену засуджено на 4 місяці в'язниці. — В Парижі арештовано двох комуністів, англійця Уліама Карлеса Руста і німця Леона Гінтера. Оба вони приїхали до Парижа на конгрес комуністичної молоді. — Телеграми доносять, що в Татрах в околиці Закопаного впали вже досить великі сніги. — В Єрусалимі почався новий жидівсько-арабський конфлікт з приводу того, що жиди почали будувати новий престол перед Муром Плачу, що дуже не подобалось місцевим арабам. Серед війська оголошено нове погортівля. — В околиці Любита вибухли страйки фільваркових робітників, які домагались підвищення платні. — Віденська метеорологічна станція доказує, що цього року зима буде дуже холодна і що морози будуть незвичайно сильні. — В Нью Йорку арештовано 14-літнього Мільтона Альхена за крадіж 512.000 доларів у банку, в якому цей хлопчина служив як післанець. — У Парижі почався спадковий процес внаслідок відомого письменника Юрія Онега, який змиравши, лишив великий маєток в сумі 20 мільонів. Суд не хоче признати того спадку його внаслідок, бо їх родичі поженилися в Англії, тому їх шлюб не може бути визнаний у Франції важним. — В Ленінграді помер визначний організатор професійних робітничих союзів Лейсс, який недавно був більшовицьким представником на конгресі для розбродження в Женеві.

— **Засідання ч. 164. Українського Історико-Філологічного Товариства в Празі** буде у вівторок, дня 15. жовтня ч. р. о 3. год. 30 м. в помешканні Клементіуму, ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних членів: І. Огієнка, І. І. „Вплив реформації на розвиток літературної української мови“, 2. Чижевського, Д. І. „Світлогляд П. Куліша“. Для гостей вступ вільний. — Секретар С. Нагірний.

— **3 1 мільона людей, уроджених в одному році,** половина їх змирав в 45-ім році життя; одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте, до котрої категорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-роком життя, вмерти негайно, а тому Вам треба заздалегідь забезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще перевести це через Товариство „Карпатія“. Львів, Руська 18. 399

Дописи.

БЕЛЗЧИНА. (З культурно-освітнього життя.) В Лісках коло Белза почалась живіша культурно-освітня праця, від коли побудовано там церковно-народний дім з просторою салею на збори і театральні вистави. Дня 7. липня влаштовано заходом читальні „Просвіти“ концерт у честь Шевченка. По відспіванню „Заповіту“ виголосив о. М. Ріпецький, місцевий парох, приступну промову, в якій вказав на значіння творів Шевченка у відродженні до нашого народу. На програму концерту зложилися стрілецькі і народні пісні, відспівані мішаним хором під проводом Л. Шарварського та чотири декламації, виголошені з чуттям членами читальні. Коли по укінченні концерту учасники заспівали національний гимн, поліцей аї Жиятина почав переривати, кажучи, що цього не було в програмі; однак учасники концерту докінчили спів гимну. — В останніх двох місяцях відбулася на нашій сцені ціла низка театральних вистав. Місцевий аматорський гурток відіграв драму: „Пещера дитина“. Вистава випала зовсім удачно завдяки великому режисерському трудові п. Е. Ріпецької. Амаг гурток „Рідної Хати“ з поблиського холмського села Новосілок дав три вистави: „За друзі свої“, „Пошилися в дурні“ і „Батраки“. По виставі „За друзі свої“ відспівав міш. хор з Новосілок під управою С. Прокова вязанку народних пісень. Аматори з Костятина дали виставу: „Невольник“ та гарно виявлялися зі своїм заданням. Дня 15. вересня відіграв амаг гурток з Гільча народну драму „Ой не ходи Грицю“. За удачне виведення цієї вистави належить повне признання п. Т. Багнюкові, начальникові громади і дякові в Гільчу, який поруч своїх обов'язків не жалів труду на культурно-освітній полі. — В цім році читальня в Лісках діялася вигідного приміщення і в ній почалась живіша просвітна робота. Однак староство в Сокалі в кішнем квітні застановило читальню, та зажадало поименого спису членів. На основі цього спису почала поліція робити перевірку членів в читальні та казала підписуватися на картці тим членам, які ще не впадали вкладаки. Хоч читальня має 100 членів, які до часу застановлення читальні впадали членську вкладку, то староство досі не реактивувало ще діяльності

читальні. — При кінці згадаємо, що маємо в Лісках „жеровнік“ школи поляка Яновського, який дуже ворожо ставиться до всього українського, а недавно казав школяреві адрети з громадського дому оповіщення про справоздавче віче наших послів, яке відбулося в Сокалі дня 6. жовтня. **Громадянин.**

Зі спортивного життя.

ПІСЛЯ НЕДІЛЬНИХ ЛІГОВИХ ЗМАГАНЬ.

Недільні змагання лігових дружин не змінили в нічому обличчя таблиці, ні в горі, ні в долині. Як і досі. кандидатами на мистців Ліги є Висла Гарбарня, Варта, Л. К. С. і Мерія. Як і досі а загроженої позиції не видобулися ні Чорні, ні Рух, ні І. Ф. Ц., ні Турнети, ні Погонь. Дві з цих п'яток дружин мусять злетіти до А-кляси.

ЗА ВХІД ДО А-КЛЯСИ.

В неділю відбулися у Львові четверті змагання між Б-класовими дружинами „Світець“ — „Бяли Ожел“ за вхід до А-кляси. Перемогла в останніх мінутах Світець 2:1 (1:1), а не навпаки, як у нас помилково подано вчора. Таким чином „Світець“ є мистцем львівської Б-кляси, але за вхід до А-кляси мусить ще змагатися з провінційальними Б-класовими мистцями.

ВІДКРИТТЯ СПОРТОВОГО МАЙДАНУ „ВІС-У“.

В неділю 13. ч. м. львівські німці святкували урочисто відкриття спортової площі ім. клубу, яку здвигнули з дрібних складок працею власних рук. Площа ця лежить на Погулянці (т. зв. Филипівка), межуючи з лісом. На ній в гарний мурований клубовий дім з убиральнями й іншими сажнями, з боку в зразково уладжена кругольня, нижче ситківкові токи, а гро площі займає велике грище з біжнями і т. д. Ціла площа робить прекрасне вражіння, на кожному кроці видається у вічі незвичайний порядок і лад. Тут справді виконано велику працю й невеличка горстка львівських німців може бути горда з приводу довершення такого нелегкого діла.

Само свято відкриття площі відбулося так: По богослуженні, відправленні на спеціально призначеній горбі, в якій взяло участь до 500 осіб, промовляв перший місцевий пастор, що вказав на досягнення львівської німецької кольтові і на значіння власної площі для фланчного виховання молодого нім. покоління. По тім чули ми низку промов і привітів від різних спортових установ а при кінці промовляв трохи довше пос. Лянг. Тільки перша й остання мова були виголошені в німецькій мові, всі інші промови, привіти й подяки складані в польській мові. Польський прапор красувався на першому місці при входній брамі і на клубовому будинку, військова музика, що грала підчас свята і до вправ, відіграла на початку польський державний гимн.

Після першої частини свята бачили ми вдатні руханкові вирази учеників і учениць прив. німецької гімназії (70 душ), що вправлялися під проводом своїх учителів, а потім львівський „Віс“ (в якого першій дружині грає 4 українців, колишніх грачів „України“) розіграв м'ячеві змагання з німецьким клубом „Б. В. С. Ф.“ з Біл'д, вислід яких ми подали вже вчора.

Вечером відбулася вистава пєси „Король копаного м'яча“, заходом аматорської дружини „Фрозіна“.

Отсе величезне досягнення малої громади львівських німців заслуговує не тільки на щирий подив, але й на наслідування. На 15 чл 16 спортових площ у Львові маємо асього одну (завдяки проф. Воберському), а про провінцію нічого й казати. Можеб так за приміром „Віс-у“ пішли хоч такі наші міста, як Перемішль, Стрий, Дрогобич, Станіславів, Коломия? Ажбо хіба крайня пора, щоб ці інші міста спромоглися на українські спортові майдани! Могла за кілька літ праці збудувати собі власний майдан дрібно горстка львівських німців, то може здобути на це далеко легше кожне наше місто. Треба тільки хотіти!

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

В неділю змагання почалися боксерським нечом Сікі з львовянином Валюшевським, який вивав мурна. Боротьба мала йти до остаточного результату. Але Валюшевський зовсім знесиленний після 5-ої рунди, заявив, що признає перемогу Сікі-му, бо не почував себе на силах далі боротися. Суддя висловив Валюшевському признання, що вивержав аж 5 рунд. Боротьба Богатирева зі Стібором не дала до 20-х хвилин вислідів. Також не мала вислідів дуже жива аустрич. двох зручних противників, Кемпфера і Щербінського. Аренс поклав Вілінга в 15-ій хвилині, перекинувши його грічі коміть головою. Штекор справився з Беном до трьох хвилин.

Нині, у вівторок, іде роланж Штекера проти Сікі і рішаюча аустрич Пошофа з Каршом. Крім цього борються Богатирів і Аренс, Стібор і Кемпфер, Петрович і Щербінський.

З друкарні Видавничої Спідки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні“ 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Не мусите їхати до міста,

щоби зложити свої гроші в банку. Можете це зробити при допомозі складанок Почтової Каси Ощадності, які вишле Вам на бажання безплатно

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Освітній Конгрес і комуністи.

Львів, 16. жовтня 1929.

Радянська українська преса заговорила обширно про цьогорічний освітній конгрес. Заговорила так, як говорить про всі важливі події з життя українського населення в Польщі, тобто заговорила по своему, тенденційно, брехливо, не нехтуючи ні неправдою ні клеветою, ні не соромлячись своєї ігноранції у численних справах українського життя під Польщею. Але поминаючи все те, вона заняла і так сказатиб, своє принципіальне становище до останнього конгресу. Таку освіту, яку дає Т-во „Просвіта“, комуністична преса, очевидно, відкидає, бо вона хоче, щоби „Просвіта“ ширила класову освіту, щоби організувала свою діяльність на аразок політичної освіти у Радянській Україні і в цілому Радянському Союзі. Самозрозуміло, що монополна нині на Україні комуністична преса не може займати іншого становища в освітніх справах як те, яке займає. Це її становище ідентичне зі становищем комуністичної влади на Україні, яка до „Просвіти“ ставиться взагалі крайню негативно. На це дала вона докази між іншим і тим, що заіквідувала всі „Просвіти“ на Україні, потворивши на їх місце свої політосвітні хати-читальні і т. зв. сільбудн (сільські політосвітні будинки).

Не погоджуючись з таким становищем комуністів, всеж таки можна з ними вести річеву дискусію на тему: освіта чи політосвіта, але тільки тоді, колиб вони були в силі проявити бодай невеличку дозу терпимості для противних їхнім поглядів. Та річ у тім, що комуністи є найбільше нетерпимою нині в світі пороною політиків і людей. Вони в себе зневодили до абсолютної мовчанки всіх некоммуністів, вони екзасували свободу слова, свободу преси та свободу організації, які є передумовою всякої правдивої освіти. Слово в письмі та друку в них змонополізоване виключно для себе, так само націоналізоване і право на організацію. Тому дивно, що вони, поборюючи беззастережно всяку освітню працю й організацію крім політосвітної, у даному випадку, в згаданих статтях про освітній конгрес у Львові, починають свої міркування від такого факту, як відмова польським консулятом у Харкові візи на візід до Львова делегатам політосвіти для участі в освітньому конгресі. До недопущення представників політосвіти на освітній конгрес причинялася, мовляв, українська „буржуазія“! Ось яку „пропаганду“ завели і яку вихідну точку для збговорювання справи освітнього конгресу назвали комуністичні публіцисти!

Ф. Таран, один з найударніших комуністичних гура-публіцистів присвятив на сторінках харківського „Комуніста“ (з 28. IX. ч. р.) цілий великий фейлетон освітньому конгресові. В ньому він пише між іншим ось що: „Звичайно, як старанно намагаючись (на конгресі. — Ред.) зашифрувати свою унівальську, угодовецьку, зрадницьку політику, своє шире співробітництво з пілсудчиною, ундо-фашистами в ніякому разі не моглиб допуститись, щоби на їхньому освітньому конгресі змогли виступати й представники політики освітніх установ Радянської України! Хіба можна було чогось іншого чекати від них, цих слуг Пілсудського? Хіба можна було чекати іншого ставлення їх до делегації політико-освітніх установ України після того як свого часу вони відмовилися надіслати (привітну) телеграму до політосвіти УСРР (таку телеграму пропонували на останніх заг. зборах „Просвіти“ галицькі селяроби. — Ред.). Адже сама поява представників Рад. України на цьому конгресі вже розходиться з тим настановлен-

ням аполітичності, „чисто освітянщини“, що її так старанно підкреслювали, готуючи цей конгрес, унівці“.

Так написав Таран у „Комуністі“. А у передовій статті „Пролетарської Правди“ (з 6. жовтня ч. р.) про конгрес між іншим читаємо: „Найбільше на візді було привітань. Привітання з різних українських земель мали демонструвати „єдиний національний фронт“. Але всі ці привітання визначалися виключно аполітичністю (немає й привіт консуляту СРСР був аполітичний? — Ред.). Така сама аполітичність характеризувала передне й кінцеве слово, а також доповідь Костя Левницького. Нічого після цього дивуватися, що ніхто не зняв голосу про те, що делегати Рад. України не могли прибути на візд (це неправда! — Ред.) тому, що не мали дозволу на візд до Польщі... Очевидно, що лише з погляду політики обдурювання мас, ця демонстрація мала реальне значіння, але ніяк не з погляду боротьби за українську освіту“ (читай: комуністичну політосвіту! — Ред.).

Ось і бачимо, як представляють освітній конгрес та його завдання два комуністичні органи. Щоправда, то в його оцінці вони не буквально згодні, але всеж об'єднують їх одна ненависть і одна нетерпимість до „Просвіти“ та її керманічів. „Просвіта“, на їх думку, стала осередком „угдовщини“ і малошо не „зради“ українського народу. Але тут насувається питання: Коли так, то чому взагалі вибиралися делегати політосвіти на конгрес? Невже хотіли переконати про слушність свого становища тутешніх керманічів освітнього діла? — Нічого по-

На боєвий фронт.

Від слів до діл. — Постанови Гол. Ради ППС. — „Фонд оборони Демократії і Волі“. — З салюну на вулицю.

Пепесівці довго розгойдувалися, ваки виступили на боєвий фронт. Після травневого перевороту вони приєдналися до нього в надії, що прийшов їх час. Згодом, відштовхнені і розчаровані, зберігали таємну резерву, опісля почали дякати, а вкінці були змушені перейти до акції.

Та акція знаходиться покищо в початковій стадії, але вже організований. В неділю і понеділок радила Гол. Рада ППС. Попередило ці наради засідання клубу пепесівських поєлів, присвячене питанням державної фінансової політики. На основі реферату пос. Гросса встановлено тези, які передано спеціальній комісії.

Політично-боєвий характер мали наради Гол. Ради. Пос. Ділянд підкреслює, що пепесівці мусять боротися з людьми, які багато завдають ППС. Їх це боротьба за ідею й основні принципи соціалізму, боротьба за демократію, розрив між світом праці і світом капіталу.

Пос. Барліцький голова виконавчого комітету перевів аналіз суспільно-політичного характеру і розвитку потравневої системи правління, прокладаючи відповідні резолюції. Зазначено в них, що внутрішня ситуація загострилася в останніх місяцях, та що політичний фронт уряду є звернений проти демократичного табору. Одночасно резолюції підкреслюють, що робітничий клас, організований в рядах ППС, амагає до ліквідації потравневої системи правління, яка не признає парламентної демократії. З тією метою ППС є готова до співпраці із всіми суспільно-політичними елементами, що стоять на ґрунті демократії. Тим самим Гол. Рада заакцентувала думку створення парламентної центр-лінійці та порозуміння з німецькими й жидівськими соціалістами. Заакцентувала вона теж зголошення вотума недовіри для уряду.

Та це річ старі і загально відомі. З ліквідацією потравневої системи правління і недовірою для уряду пепесівці носяться вже не від ніпіншого діла. Важніше, як думають пепесівські бовани підтримати свій боєвий запал, як думають вони розворушити маси і з них переймати — так сказатиб — боєвий флюїд.

Виступаючи проти уряду і збираючись ліквідувати потравневу систему правління, пепесівці борються перед таким засобом боротьби,

лібного! Бож вони знали, — що тут інший світ, інший світогляд, який є запереченням комуністичного. Якщо вони всеж таки сюди вибирались, то для демонстрації, для пропаганди, для агітації, для розкладання рядів освітніх робітників. Така була ціль їх приїзду. Шкода, всеж таки, що не приїхали. Бо булиб переконалися, що тут була на конгресі така повна свобода агітації. Агітували, хто як хотів, одні в рефетах, а інші без рефератів, по кутах і по кульорах. Але не зважаючи на те, всі ті агітатори нічого в ідеологічних напрямках освітньої праці не змінили. Не змінилиб їх були і делегати комуністичної політосвіти. Словом на конгресі була повна толеранція у висловлюванні своїх думок про освітню працю та її напрямні, отже було те, чого від одинадцяти літ немає в цілому Радянському Союзі. На ту толеранцію і рахували комуністичні делегати.

Наведені згорі голоси комуністичної преси про конгрес дають добру науку і тим, що власне найбільше інтересувалися та піклувалися на конгресі представниками комуністичної і політосвітної диктатури. Все одно їм не догодили.

Який мовиб використати їх лівіші противники Бони відчували, що на ляхи наступають ім комуністи, особливо у великих містах і промислових осередках. Тому постановили вони розпочати такі масові рухи, які відгородилиб їх від ближчого зв'язку з комуністами, а одночасно розворушилиб масу і вплили в партію свіжий прилив підйому.

З тією метою Гол. Рада постановила святково обходити 25-ліття революції 1903 р., започаткованої збройним виступом боєвої організації ППС в дні 18. листопада 1904 р. Ювілей цього революційного пориву призначено на 10. листопада, себто підчас соймової сесії. На ювілейних святах маєтись винести ухвали в обороні демократії і громадянських вольностей.

Одночасно, щоби підсилити свій боєвий фронт, Гол. Рада постановила створити „Фонд оборони Демократії і Волі“ під протекторатом Болеслава Лімановського.

Цим способом, себто сплатуванням 25-ліття революції 1903 р., в якій ППС брала визначну участь під національно-незалежницьким прапором, схоже вона з одного боку розворушити маси, та з другого відсепаруватися від наступаючих їй на ляхи комуністів. „Фонд оборони Демократії і Волі“ має викласти і засвідчити її зв'язок з масами.

Дотеперішня протигурдова акція пепесівців була акцією салюновою, поза делкими подіями (як відома маніфестація у Варшаві при співучасті провідників II. Інтернаціоналу) мала стиснений характер, була акцією — так сказатиб — у чотирьох стінах. Тепер пепесівська верхівка виходить на широкий шлях масової акції, творить боєвий фронт. Побачимо, наскільки той фронт судильний і сутньо боєвий.

Чистка в париському радянському торгпредстві.

Радянський уряд телеграфічно звільнив з уряду шефа париської торговельної делегації Туманова. Туманов мав дуже широкі повноваження і був після амбасадора Довгалецького найважливішою особою в дипломатичній репрезентації Радянського Союзу в Парижі.

Користайтеся з нагоди!**Одинока Українська Галантерейна Торговля****„G e n e w a“****Д. Конюха, Львів, Ринок 37.**

(побіч „Народної Торговлі“)

продає для реклами по фабричних цінах 464 6—?

Жіночі і мужеські білля, панчохи, прекрасний вибір наймодніших красок, тисячний вибір краваток, торбичок і трикотажів, приладдя до гоління і курення.

Перфумерію, косметичку і Забавки, Напелюхи і Шапки!

Чи можлива організація Паневропи?

„Нав Фрає Прессе“ публікує далі заяви різних державних мужів про можливість організації Європи. В останньому числі уміщено заяви Шальо, голови італійської делегації при Лізі Націй, та Тітусеска, бувшого румунського президента міністрів.

Шальо вказав на те, що треба дуже докладно простудіювати способи до усунення інтернаціональних непорозумінь. Причини до цих непорозумінь є багато й вони дуже різноманітні. Деякі з них мають у своїй основі причини господарської природи. Тут перед урядами стоїть велике завдання — приворювати не лише принцип солідарності, але також справедливості. „Ми, — сказав Шальо, — охоче готові взяти участь у цій праці, однак ми домагаємося, щоб були узгоджені інтереси і продукуючих і споживаючих країн. Не можна забувати, що тут практичне розв'язання мусить ґрунтуватися на понятті солідарності усіх народів світа. На мою думку Бріан мав на увазі власне це почуття солідарності, коли він розвивав величавий ідеал федеративної злуки європейських націй. Я бачу всю величезність цієї ідеї, я бачу також труднощі її переведення. Та всеж вона варта нашої уваги, і ми мусимо докладно перестудіювати її“. Як бачимо з наведеного, представник Італії — дуже обережно і в найзагальніших виразах, які властиво нічого не говорять, дає відповідь на питання, чи можлива організація сучасної Європи.

Дещо виразніше висловився Тітусеску. „Я бачу — сказав він, — що ідеал Бріана — утворення федеративної Європи, дуже тяжкий до здійснення, однак я вважаю, що та злука між окремими країнами нашого старого континенту, яку він пропагує, не є така утопічна, як це гадають інші люди.

„Тому, що запропонований зв'язок мусить насамперед мати економічний характер, ми мусимо насамперед розв'язати, які спільні господарські інтереси мають різні народи.

„Тут треба зазначити ще одну сторону проблеми. Поняття Злучених Держав Європи не можна толкувати в тому напрямі, що воно має бути спрямоване проти Америки або Великої Британії. Це є лише чесна спроба об'єднати на основі солідарності різні країни Європи, а це означає задоволення між ними господарського та політичного миру, і тому лежить в інтересі цілого світа“.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.**ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.****Чесько-мадярське Льокарно.**

Ревеляції про реалізацію чесько-мадярських границь, охота през. Масарика засісти до конференційного столу в тій справі, стриманість мадярів, — все це викликало живе зацікавлення в пресі. Те зацікавлення приймають дуже різно, відповідно до меншого або більшого обтяження своєї табулі чужонаціональними територіями.

Досить цікавим є нпр. в тій справі голос краківського „Часу“. Хоч не думає він, щоб справа реалізації границь вже була під теперішню хвилю актуальна, то всетаки з обговорення тієї справи пробивається деяка констернація.

„Для нас, з точки погляду польської державної рації, в заяві през. Масарика найважливіше є те, що Чехія не може жити під натиском Німеччини і Мадярщини і буде шукати з одним із них або з обома порозуміння. Те порозуміння Чехії з Німеччиною — не обманюймо себе! — то повна незаінтересованість Чехії в справі границь Польщі, порозуміння з Мадярщиною — то саме той прецедент, перед яким нас так Чехія перестерігає, а проте бачимо, що до того прецеденту є готова, щоб тільки Мадярщина — за звернення чисто мадярські простори та есентуально Русь — лишила її щодо решти в спокої і відчинила свої ворота для її промислової експансії. Так буде виглядати чесько-мадярське Льокарно, на яке Чехія готова піти, а на яке якось не має охоти йти Мадярщина. Чи Мадярщина вважає, що не треба співітисися, бо чим пізніше, тим більше дістанеться, чи може трактує ті пропозиції з економічних оглядів як дар Данаїв, то інша справа. Це не змінює основної справи, себто настання Чехії до проблеми реалізації границь. Є воно зовсім інше, як наше. Ми готові за кожний квадратний метр наших земель боритися до кінця, колиб нам пробувано їх відібрати. Чехи в тому випадку готові засісти до торгів, скільки мають властивості і що за те дістануть. Причина проста: ми маємо в грі прастарі, чисто польські границі, вони землі заселені мадярами й русинами, і битися за них не думають і не почуватись сил до цього. Це є орієнтаційна вказівка для польської політики на майбутнє“.

Тим „прецедентом“ є добровільна згода Чехії на ревізію границь, прецедентом, що переломлює принцип непорушності післявоєнних трактатів. Без сумніву, післявоєнні трактати творять одну, суцільну будову. Норушення чи підривання її в одному місці автоматично потягне за собою граничний проріз в другому місці. Тому то „Час“ робить різницю між границями Чехословаччини і Польщі. Мовляв, чехословацькі окраїни є заселені мадярами й українцями, а польські є — прастарі польські границі.

При тій нагоді мусимо й ми зробити деяке застереження. Не є виключене, що чесько-мадярське Льокарно може бути окуплене не тільки тими територіями, на яких мадяри творять більшість, але також нашою закарпатською територією. Чехи є добрі торговці і ще більш еґотисти. Здається, що своєю колоніальною політикою, веденою чеськими суспільними покільками, вони підготовляють передачу Закарпатської Укра-

їни мадярам. Перед цією акцією мусимо перестерігти чехів, бо проблеми нашого Закарпаття не є справою чехів і мадярів, навіть не справою закарпатських мадяронів, але всього українського народу.

Поклик до роззброєння.

Подорож Мекдональда до Вашингтону наводить небувалий відгук в усій американській пресі. Англійський міністр закордонних справ на окремих зборах банкірів, великих промисловців і політиків звернувся з прилюдним покликом до американського громадянства, щоб воно піддержало зроблений ним і Гувером почин для зміцнення миру. Англія припинила будову своїх кружляків, тому, що не вірить у можливість війни з Америкою. Англійські робітники зрікались заробітків, щоб дати приклад своїх миролюбних настроїв.

Європейські держави — казав Мекдональд — повинні взяти на себе ризик миру і довести до загальної конференції роззброєння. Обі флоты, англійська й американська, покищо наглядатимуть над спокоєм на морях. Однак їхня порозуміння не має нічого спільного зі спільною командою обох, як це передали деякі американські часописи. Америка лишає опіку європейських морей Англії. Морське порозуміння таких двох держав, що не має на меті ніякої світової гегемонії, влєкнє конференцію морського роззброєння. Є це один із перших етапів загального роззброєння всіх держав.

Світова флотя.

У зв'язку з пропагандою Мекдональда в Америці, преса пригадує деякі труднощі у стані світової флоты. Ця флотя ділиться на п'ять категорій: воєнні кораблі, кружляки, торпедовці, водні літаки і підводні лодки („У“-човни). Вашингтонська конференція означила максимальну тонажу на 35.000, а відношення Англії, Америки й Японії у флоті в пропорції 5:5:3. Японія почала домагатись підвищення своєї „суми“ і проти цього покищо не було протесту.

Америка не має зацікавлення для тих самих родів корабельної флоты, що Англія. Вона мусить згоданяти Англію і до 1936 р. дійде між ними до вирівнювання (паритет). Америка мусить почати своє роззброєння від будови кружляків, яких Англія має вже забагато.

Морська конференція призначена на 1930 р. буде приневолена рахуватись з державами, як досі не мали взагалі флоты. Крім Америки, Англії й Японії виступлять ще Італія й Франція, які за той час підготували собі швидкі кружляки. Між Францією й Італією йде таке-же суперництво, як між Америкою й Англією; вони заявляють, що потребують флоты для охорони своїх берегів, найближчих і найдавших колоній. Найближча конференція мусить бути приготувана на солідарний фронт Італії, Франції, Японії і південно-американських держав.

І. КАЛІЧАК.

З таборового життя.**В кімнаті.**

Біде світло осіннього ранку вдирається до кімнати, освічуючи вбогу, жемручисту обстановку.

По брудній долівці з глибокими щілинами, вкритій ще кілька літ тому, витягаються тіні лавок і стола, що займають майже цілу середину хати. На столі всушиш валяються недоїдені куски хліба, їдунки, вищерблений ніж, горнятка, останки вечері і залязовані карти. А над столом зависає на покрученім дроті брудна, електрична лампа, що своїм каламутним світлом скупно присвічує у вечір таборитам.

Під стінами тринадцять залізних ліжок. На них сплять в різних позах старшини, покриті тонкими, паперовими покривалами.

Двома невеличкими віконцями паде знадвору денне світло. Через них видно також дах сусіднього бараку, що його недавно натерли стрільці дьохтем. А на ній скупилася юрба наїжених воробіїв, що цвірінькають від холоду. Буде мабуть падати дрібний, до кости проймаючий дощ.

Один кут кімнати, де стоїть четар Ліщинський, ще слабо освічений, бо він свій кут вибив чорною папою на те, щоб було тепліше. Четар, невеличкий ростом, розтягнувся горілиць, а його тіло знімається неформальною масою зпід кількох покривал. Хропить на цілу кімнату і з трудом випускає з себе віддих.

Кімнатою несеться спокійний віддих сплячих, з котрим мішається шкоро балачка котрогось там із просоння. Крізь щілини в стінах видно до сусідньої кімнати, звідкіль чути глухий кашель.

З йозефівського двірця долітає гострий свист паровозу, що будить зі сну четаря Яворського. Він протягується поволи, але так, що аж тріщать кості, охкає, обертається на правий бік і знову швидко прикривається. Зпід покривала видно лиш крайочок його кучерявої голови.

Під вікном тихо проклинає четар Равчук, що зі студени не міг у ночі спати і лежав скорчений. Тепер він піднісся на постелі й почав поправляти покривало, що позсувалися з нього на землю. Накинув на них ще й свою коротку куртку, завинув голову в рушник і скулений удвоє, скорчився знову під своїм покривалом.

На другому боці піднеслася чорнява голова четаря Рудницького, що висікуючи носа, питався свого сусіда:

— Титку, ти спиш?

Поручник Титко перевернувся на постелі і казав, що вже не може спати. Взяв з паперового пуделка зорку й закури.

Четар Нестор жалується, що було зимно і став розказувати свій сон, в якому нібито здавав матуру. А предсідником іспитової комісії була прегарна жінка...

Поручник Титко зіває, кидає недокурку зорку і знову тихо.

В кімнаті стає ясніше. Видно пооблуплювані стіни, що їх нинішні мешканці поприкрашували, чим хто міг. Нат постелю четаря Сто-

колоси видно цілу низку французьких картин, з котрих визирають повні, жіночі форми.

Коридором снуються чийсь кроки. Розчиняються двері й до середини входить тихо поручник Сазанів, що позичає бляшану коновку на ранішню каву. Скрипіт дверей будить одного старшину по другім, від чого в кімнаті стає живіше.

Зі свого кута питається четар Нестор:

— Ти встаєш, Грицю?

— Так, встаю — відповідає невеличкий четар, натягаючи на ноги вузькі холяви.

За ним встає поручник Титко, що накривав видисілу голову шапкою і виходить з кімнати. Але в дверях стрічається з Грицем, що питається поручника:

— Ви куди?

Поручник каже на те, що йде слухати зоробів, що цвірінькають по бараках.

В кімнаті вже не сплять і говорять голосно. Дехто перекикується із сусідньою кімнатою, де стали вже роздавати каву. Від сусідів приходить в гості поручник. Він сів на ліжко і закури позичену зорку.

Хорунжий Ласовський має нині дижур і він роздає каву. З коновки, що стоїть на лавці, нальває він до їдунків і горняток чорну, сахарною пересолоджену, брудну юшку і кожному підносить її до постелі.

З коновки клаються пара наче з ансокого комика. В кімнаті снідають. Один одному позичає хліб, ніж, потім папіроски, а при цьому говорять про події минулих днів, особливо з політичної діяльності.

У пошуканці за виходом.

Ідеї посла С. Мацкевича про закордонну і внутрішню політику Польщі.

Варшава, 12. жовтня 1929.

II.

Одностороння вартість франко-польського союзу: користь для Франції, шкода для Польщі. — Небезпека пацифізму. — „Ліотичний“ версальський мир. — Ліга Націй — агентурою трьох великодержав. — Активізація польської політики.

З обох книжок Мацкевича бачимо песимізм. Або радше не песимізм, а огірчення, яке проявляється в оцінці: люди добрі, киньте забаву у піжмурки, не будьте глухі і сліпі, гляньте довкола себе широкими очима й признайте, що діється але та мерщій старайтеся запобігати лихові, шукайте виходу з ситуації, яка є справді погана. Бо Мацкевич не є дефітистом. Навпаки, він є противником дефітизму, як ворога всього живого теоретичного діла. Мацкевич є лише переляканий величиною небезпеки, яка грозить Польщі і байдужністю своїх земляків, які тієї небезпеки не доміняють.

Найбільша небезпека, це — на думку Мацкевича — фальшива ролі, в якій опинилася Польща, як союзник Франції. Ця фальшива ролі почалася від часу льокарненської політики Бріана і Штресмана, політики франко-німецького порозуміння. В ремствуванні на цю політику Мацкевич не є самотній; поскільки лише єдині публіцисти в роді Козіцького і Стронського всіх сил добувають, аби переконати Францію, що ця політика є помилковою, бо для неї, Франції, погубною, остільки Мацкевич не бавиться у ментора. Навпаки, він признає, що і для Франції і для Німеччини ця політика є вигідна, для Франції навіть органічно необхідна (депопуляція, фізичне й моральне виснаження війною). — лише погубна для Польщі. Це він доводить і з цього шукає виходу.

„Льокарненська політика Франції — кляче Мацкевич — приносить нам шкоду. Польсько-французький союз приносить нам шкоду, польсько-французький союз є одним із чинників, які уможливають політику Франції. Стоймо перед небувалым в історії союзів фактом, що в союзі, який існує задля безпеки себе перед одною і тою самою державою (Німеччиною), один із союзників (Франція) прокладає угоду з мирову супроти тої держави політику і тягне всі корисні наслідки з такого стану річей, погоджуючись на те, що другий союзник (Польща) даліше грає ролі усмирителя і страшака та приймає на себе некорисні наслідки такої ролі. Франція нас потребує і не думає розстатися з нами“. Але питаючи „хто нині тягне більші користі з франко-польського союзу“, Мацкевич відповідає без надуми: Франція“.

Таких цитатів можна би навести з двох книжок Мацкевича цілі десятки. Всі вони мають доказувати не потребу вірвання союзу з Францією, лише потребу „направити“ союзу, який „є кепсько виконуваний“. Мацкевич не є проти франко-німецького порозуміння. Він є проти одностороннього порозуміння, при залишенні Польщі поза його скобкою. Він є проти одностороннього пацифізму, з залишенням Польщі ролі — жандарма на чужих послугах. Він є проти пацифізму, бо не вірить у реальне виключення воєн. Вірить у пацифізм Європи, яка не хоче другої світової війни. Але одночасно ця нехоть генерального конфлікту не стоїть на перешкоді до вибухів локальних конфліктів. І боїться, що цей конфлікт вибухне між Німеччиною і Польщею, що він буде локалізований і скінчиться програмою Польщі. „Ставлючи крапку над і, боюся, що коли Німеччина спричинить конфлікт за коридор, то Європа скаже нам: „панове, відкайте німцям той коридор, коли вони за ним так галасують“. Тимчасом „відступлення від Поморя під пресією ворожої Польщі Німеччини була би це ціна купна — втрати самостійності, втрати авторитету держави й міжнародного значіння... Попри віру у пацифізм Європи, віримо у локальні війни, а згодуючись з поглядом Муссоліні про малі держави (що вони щезнуть), хочемо, щоб Польща остала, як держава велика“. І тому Мацкевич заявляє голосно, не дивлячись на всю пацифістичну путу польської офіційної дипломатії: „Цей пацифістичний, цей архічировий настрій цілої Європи звертається проти інтересів польської держави. Європейський ультрапацифізм є загрозою для польської політики“. Правда, Польща не услухає ніякого міжнародного ареопагу, коли річ йтиме про вурдування її внутрішнього територіального послання. Вона справді посвятить „останню краплю крові свого жовіра“ для оборони загрожених границь. Але „трагедією для Франції, а політичною проблемою для нас є саме питання, чи справді є це

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Л Ъ В І В, вул. Г А Л И Ц Ь К А ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ
ВОСНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

роні інтегральності версальського договору Франція заризикнує цю останню краплю крові своїх воєн. І Мацкевич боїться бути ізольованим у критичному моменті, не хоче на цей момент чекати, не хоче чекати на воєнну пробу вірності свого союзника, лише шукає способу, аби до цього моменту не допустити, не будучи лише на мілітарній вартості союзу з Францією.

Талмудистична вірність версальському договору і конвульсійне зберігання його недоторковості, це, на думку Мацкевича, не є доцільний спосіб. „В міру, як угрунтовується пацифізм Льокарна, Польща тратить свою ролі сторожа версальського мира, а радше протинімецького сторожа версальського мира. Віденський договір з 1815 року був багато мудріший від версальського, а Талейран і Метерніх були мудрішими людьми від Льобда Джорджа, головною від Вільсона. А проте і той договір трівав без змін відносно коротко. Отже мусить прийти зміни й версальського договору... Зрештою, у своїй роззброюючій широті Мацкевич не цурається подати таку ядерну характеристику твору, на якому спирається не лише самостійність Польщі, але й її ціла сучасна практична закордонна політика: „про версальський договір, редагований умовою не дужею людиною, п. Вудровом Вільсоном, не можна казати, аби він містив у собі іскри генія, зате легко можна сказати, що має знамена ідіотизму“. Кажучи це, Мацкевич має на увазі одну конкретну статтю із версальського договору (про що буде мова далі), миж наводимо цю „характеристику“ на доказ, як мало ваги він прикладає до версальського мира та його трівкості.

Таксамо Мацкевич опрокидує надії на „опіку“ Ліги Націй. Не тому, щоб не вірити в реальну силу цієї установи. Навпаки, Мацкевич її далеко не легковажить. Однак він ставить сміливу тезу, що Ліга Націй є лише замаскованою формою фактичної англо-франко-німецької кооперації, що Ліга Націй не виступить рішуче проти нічого, що рішуче спротивиться інтересам одної з тих трьох великодержав, і відверта, Ліга Націй мовчки заапробує те, що буде тихцем узгоджене поміж тими трьома великодержавами.

Не бачучи реальної користі для Польщі з французького союзу, з воєнничого протинімецького становища і з надій на Лігу Націй, та бачучи зате щораз меншаюче міжнародне значіння Польщі і лякаючись, що процес того депреціювання Польщі мусить закінчитися катастрофою, польський публіцист шукає ліку — в активізації польської закордонної політики. Як же він уявляє собі цю активізацію?

I. Кедрин.

На організаційному фронті.

ПОВІТОВИЙ НАРОДН. ЗІЗД ДРОГОВИЧЧИННИ.

Для 23. вересня ц. р. відбувся у Дрогобичі Повітовий Народний Зізд, на якому складали свої посольські звіти посли: д-р І. Блажкович та А. Максимович. Після дискусії над звітом приступлено до вибору повітового Народного Комітету, якого головою став д-р Степан Витанський.

ПІДГАЙЧИННА.

Заходами Повітового Народного Комітету УНД-а в Підгайцях відбулося в дні 8-го вересня ц. р. посольське справознавче віче в Горожанці, на котре прибув посол Целевич Володимир. З Підгайців як делегати Пов. Нар. Ком. взяли участь у вічу пп. О. Яворський і А. Ласовський. Віче отворив голова Пов. Нар. Ком. О. Яворський, до Президії вибрано о. ради. Придзятівна, парона з Горожанки. Річевий посольський звіт виглосив посол Целевич. Присутні, в числі около 3 тисяч вислухали промови з великим зацікавленням, а в часі дискусії описували положення на місцях. Віче ухвалило повне довіря Українській Парламентарній Репрезентації.

Запрошення Мекдональда до Гувера.

Мекдональд запросив Гувера приїхати з жінкою до Англії. Гувер заявив, що коли його кабінет та комісія для закордонних справ сенату дадуть свою згоду, він охоче поїде на короткий час до Англії. Гувер свого часу прожив цілий ряд літ у Лондоні, як представник американських фіом.

На східні теми.

Афганський котел.

Значіння Афганістану і його еманіпація.

(На маргінесі останніх звісток про упадок Габібулі.)

Всі двадцять великих походів, до Індії, які знає історія, переходили територією Афганістану, за винятком одного тільки арабського походу. В цьому криється ключ значіння Афганістану, який ще більше набирив ваги, від коли північним його сусідом стала червона Росія, яка на сході шукає терену для прищеплювання своїх червоних ідей. Ролі свою афганці розуміли вже давно і віддавна намагалися використати свою ситуацію в російсько-англійському конфлікті, що постійно загрожував і загрожувало англійському пануванню в Індії.

Вже Абдурахман-Хан, дід Аманулли-Хана, знав, що в російсько-англійському конфлікті переможцем буде та держава, яка запевнить собі поміч Афганістану. Так само афганці розуміли, що першою вимогою життя, це потреба вибороти собі фактичну незалежність, використовуючи догідну конюнктуру російсько-англійського суперництва в Афганістані.

Поділ сходу на „сфери впливів“ між царською Росією та Англією в початках цього століття притупив гостроту цього суперництва й тільки наслідки комуністичного перевороту та національне пробудження сходу після світової війни, знайшли в особі Аманулли-Хана борця за визволення з під „протекторату“ тих двох великодержав.

Акція над звільненням країни від чужої опіки була тісно зв'язана з рухом афганських поступовців, які мали намір штовхнути країну на шлях енергичної європеїзації, — на чолі цих спроб стояв Аманулла-Хан.

Події в магометанському світі, що зайшли після 1905 року, — російська революція 1917 р. й світова війна з її гаслами свободи для пригноблених народів, не могли не відбитися на чолових представниках афганської шляхти, які навіязали контакт з представниками індуських самостійників і турецьких поступових кола.

Вбивство еміра Габібулі та проголошення еміром Афганістану Аманулли-Хана відразу розпочинає самостійницький рух в Афганістані. До влади приходять люди, що гуртувалися навколо Аманулли, та інспірували його в його реформаторській діяльності.

Першим політичним кроком Аманулли — було повідомлення в 1919 році віцекороля Індії про проголошення цілковитої незалежності Афганістану та відкинення англійського протекторату. Всі спроби до поладження конфлікту мирним шляхом, не дали жадних наслідків і 7. V. 1919 Аманулла-Хан випередив англійців та оголосив війну, яка хоч й не дала Афганістанові великих побід, але підтвердила незалежність Афганістану. Зараз же після признання тієї незалежності Англією, Аманулла-Хан навіязав дипломатичні зносини з Совітами й іншими державами Європи.

Шахуючи Англію навіязанням дипломатичних зносин та підписанням трактату з більшевиками, Афганістан видобув на Англії 16. X. 1921 року признання вигідних умов в справі довозу зброї та економічних вигод, зміцнюючи таким чином своє міжнародне становище.

Одночасно Аманулла-Хан впровадив деякі внутрішні реформи в краю, касуючи невеличництво, реформував адміністрацію й фінанси. В 1923 році декретом скасовано многоженство, — mimoходом кажучи декрет цей дуже пошкодив молодому монархові й поважно захитав його престолом. В Кабулі-столиці Афганістану, повстає радіо-станція, проводиться телеграфічна лінія з Кабулю до російського кордону, починається будова шосейних доріг і проектується постійну повітряну комунікацію поміж Кабулем і Москвою. Характеристичним проявом європейських інтенцій Аманулли-Хана була будова нової столиці Дар-ель-Аман недалеко від Кабулю, після проекту французів Годара. Поширенню промисловості в краю Аманулла-Хан надавав велике значіння і, поборюючи труднощі, він поширив в Кабулі „Арсенал“, який є частиною промислових закладів „Машин-Хан“, які виробляють, крім військового матеріалу, взуття, деякі матерії й хемікалії.

Уважайте на фірму!

Роскішні Глинянські Килими
Мих. ХАМУЛИ
не в кіоску

тільки **Площа Трибунальська ч. 1.**
4913 10 (біля Бергера).
пригадується своїй ВП. Клієнтам.

В околицях Кабулу вибудовано дві шкляні гутти, фабрику цементу, й металургічні фабрики, як рівнож поширили кабульську електричну стацію. Уряд Аманули-Хана старався піднести добробут краю та організував торговельні т-ва, які дістали від держави монополію на імпорт і експорт деяких товарів. Фінанси Афганістану, які були до 1919 року неупорядковані, Аманула-Хан упорядкував, назначуючи деякі окреслені податки, чим оздоровив фінансову систему країни.

Централізуючи владу в своїх руках, Аманула-Хан змушував правителів окремих провінцій до вплачування податків до державної скарбниці. В 1923 році афганський уряд уперше мав можливість виступити з упорядкованим державним бюджетом Афганістану. Організація афганського законодавства нашла свій вислів у „Засадничому Законі“ та в „Засадничому праві Високої Афганської Держави“, яке оголошено в 1923 році. Соціальні реформи, робили Аманула-Ханові найбільші труднощі. Хочачи перетворити свою країну якнайшвидше на взір європейських країн, він занадто швидко впровадив зверхню європеїзацію своїх громадян. Скасування серпанків на жіночому обличчі, впровадження європейського вбрання для членів афганського „парламенту“ і їх примусове гоління, викликали вибухи невдоволення поміж населенням Кабулу. Афганське духовенство завзято протиставилося соціальним реформам, вбачаючи в кожній реформі ворожу тенденцію релігії. Невдоволені намісники провінцій, які були ограничені у своїх правах централізованою владою, підперли духовенство й у 1924 році повстала південно-західна округа проти влади Аманули-Хана. Повстання вдалося зломити за допомогою совітської авіаційної фльоти і Аманула-Хан не припинив своїх реформ.

Невдоволення, уміло підтримуване зовні ворогами консолідації Афганістану, вибухло після приїзду еміра з його європейської поїздки з такою силою, що змусило Аманула-Хана до зречення від престолу. Але після уступлення Аманули-Хана, країна не заспокоїлася. Саме телеграф приносить вістки про перемогу повстанців над новим еміром Габібулою. На чолі повстання стоїть Надір-Хан, бувший військовий міністр Аманули-Хана. Останні відомості кажуть про заняття Кабулу Надір-Ханом та покликання Аманули-Хана на Афганський престіл. Чи буде Аманула королем Афганістану, це ще під знаком запиту. Радше можна гадати, що ферментуючий Афганістан внадовзі заспокоїть під проводом когось із спокійніших співробітників бувшого еміра-реформатора. Л. Л.

Демонстраційний страйк арабів в Палестині.

Льондонська газета „Дейлі Мейл“ повідомляє з Брусалиму, що Виконавчий Комітет арабського палестинського конгресу ухвалив проголосити в найближчих днях загальний страйк, як протест проти постанови британського найвищого комісара для охорони жидівських релігійних церемоній коло „стіни плачу“. Виконавчий Комітет ухвалив повідомити прем'єр-міністра та національний уряд, що комісар Шенсельор не надається на уряд найвищого комісара. Його політика шкодить англійсько-арабській приязні.

Успіхи повстанців в південному Китаю.

Похід на Кантон.

З Лондону повідомляють, що в провінції Гонан розпочалися битви між армійською армією генерала Фенга й військами ванкіньського уряду. В південному Китаю армійський генерал Чанг-Фат-Квай злучився з генералами в провінції Кантоні, й вони планують спільний наступ на провінцію Квантунг та на Кантон. Повстанці в північному та південному Китаю спільно працюють проти ванкіньського чини.

ВІДГУКИ ДНІ.

Гази і ми.

Поступи воєнної техніки не дають спати людям. Марево майбутньої війни стає раз-у-раз перед їх випудженими очима і домагається відповідей: що буде, як...?

Люди, які займаються воєнною технікою і її найновішими здобутками, не тільки самі бояться, але й страшають інших. Спав би собі перший літний невіжа спокійно, безтурботно, сплещив би йому шинцлі, льотерія, цісар, гості, а так настрашають його війною і — спокій пропає.

„Теперішня війна, де війна газами!“ — кричить афіша.

„На задують нас ворожі гази!“ — горлає кіно.

„Як боронитися проти газів?“ — зиклад. Прочитав собі наш чоловік такі страхотки і волюся йому дубом ставе, а в горлі починає щось дусити, а очі на верх випадають, мов би справді вже був газовий наступ.

З того часу він уже позисаний для проти-газової пропаганди. Безплатно і без спонук агітує де може і коли може. Ходить поміж людьми і страшить тих, які досі жили спокійно.

— Кажу вам, це буде щось страшного. Долом шмари газів, як курява, а горою рої літаків, як сарани... Бух! Грім! Таррах! Комплетне знищення!

— Який-же рятуюнок? — питає застрашений слухач.

— Ніякого!

— Ох Боже! Що ж робити?

— Запшишіться до Ліги Оборони перед газом.

— Пошто? Вонож однако не допоможе!

— Але будете пробувати боронитися.

— А ви вже записалися?

— Я ще ні, але може записуся.

На вулиці відбувається демонстрація газового нападу. Ніхто нікого не остерігає, ніхто про ніщо не повідомляє, а тільки біжить вулицею якийсь „фагас“ і кидає смердючі бомби. За ним гонить пожежна сторожа і гасить сморід. Кого цей сморід захопить, цей пчихає, плаче і кашляє, так, що й сваритися не має змоги. Газ, на загальне, це є шкідливий. За пів години ти вже притомний і можеш долізти додому, а другої днини під вечір перестає вже і голова боліти. Перестає, що правда, не зовсім, але бодайт очі з болем не випадають.

Недавно улаштували газові чинники таку штуку і на вулицях Львова. Одна панночка вертала від окуліста і знайшлася в сфері газових досвідів. Не уявляю собі, щоб на її хорі очі пекучий, літний газ щонебудь поміг. Але для протигазової пропаганди це матиме велике значіння: панночка переконалається, як легко осліпнути від газу.

Завелось в нас від давня, що кожну справу треба при кінці накрутити до українського питання. Так воно є в статтях, так мусить бути і в фейлетоні. Отже: Як мають поставитися до газової квестії українці?!

На мою думку, трішній газ не такі страшні для нас, як виглядає. Ще для людей з сел, то може, але не для нас українських мешканців міст і містечок!

Адже ми цілими літами живемо в такій атмосфері, що чужий тільки хлинув би. А хто видержав довший час на Руській і околиці, тому ніякі гази не страшні. Надлетять літаки, розпущать шмари газів, дерева всохнуть, трави спопеліють, а наш брат тільки: „пчих!“ і... пішов далі.

Галактіон Чіпка.

Ще про віче зльокавтованих у Львові.

До вчорашнього повідомлення про віче в справі зльокавтованих урядників і емеритів, що відбувалося в салі „Сокола-Батька“ у Львові, а яке по рефераті посла Целевича розв'язано, додамо ще слідуюче доповнення:

Коли присутній на вічу представник львівського городського староства розважав віче, тоді пос. Білак скомунікувався телефонічно з городським старостою Кльомом у справі влаштування посольського віча. Староста Кльон дав дозвіл на таке віче. Однак віче не могло відбутися, бо за той час поліція очистила салью від вічевиків на основі розпорядження присутнього на салі комісара Бахметюка, який і розв'язав віче.

Довідуюся, що в найближчому часі пости Целевич і Білак видадуть окремий комунікат, в якому аяснуть, що мають далі робити зльокавтовані поодиноких дикастерій, щоб правдою до того добиватись своїх прав.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінченго Пола ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5966. 438 7-2

— Конфіскація „Діла“. Вчорашнє ч. „Діла“ заняло львівське городське староство за перодову статтю про національні відносини на Волині. Це вже 25. конфіскація „Діла“.

— Арештування. Повідомляють нас, що в понеділок рано 14. ч. м. львівська поліція арештувала п. Яримовича Ярослава Романа і його старшого брата Петра. Після одноднєвого придержання в поліційних арештах випущено п. Петра Яримовича на волю, а Яримович Ярослав Роман (молодший) сидить ще покищо в поліційній тюрмі дальше.

— Виїзд Митрополита Шептицького до Риму. Як довідуємося, О. Митрополит Шептицький виїхав вчора дня 15. ч. м. вечером до Риму.

— Виїзд наших єпископів до Риму. Перед кількома днями виїхав до Риму новоіменований львівський єпископ о. д-р Іван Бучко, де він прийме свячення в неділю 20. ч. м. У вівторок 15. ч. м. переїздив через Львів на аїзд греко-кат. єпископів до Риму станіславський єпископ о. д-р Гр. Хмишин.

— Львівська хроніка. При вул. Бельовського арештовано злодія Стефана Волошина та Івана Ванька в ханілі, коли вони рабували трафіку Вайнштока. Арештовано також разом з ними Леона Коля і Розенбуша. — При вул. Романовича ч. 11. злодії вкрали в домі Шмаленберга 1000 золотих. — У Йосифа Голембівського вул. Сапінга ч. 45. вкрадено в ночі всю гардеробу. — Підчас слідства на поліції пробував половити самовбивство Осип Розенбуш, арештований за крадіж. — Урядник скарбової палати Казимир Рокосинський в цілях самогубства випив фляшку йодину, а Беніямін Палади, щоб скінчити життя напився денатурованого спирту. — До львівських поліційних арештів приведено Степана Микетинського за крадіж, Антона Рожанського за ограблення каси політехніки, Франца Ляваци підозрілого в убивстві.

— Будова нових залізниць в Польщі. Польське міністерство залізниць приступає до будови нових залізничних шляхів на лінії Бидгош—Гдиня, Гербі—Іновроцлав, Калети—Підзамче, Луцьк—Стоянів. На цю справу вже ухвалено відповідні суми грошей.

— Статистика вексельних протестів. Головна Статистична Комісія у Варшаві подає статистику вексельних протестів зі серпня ц. р.: В цілій Польщі запротестовано 456.157 векслів на суму 38.2 мільонів золотих. В липні запротестовано 506.713 векслів на 116.7 мільонів золотих. На першій місці є Варшава, де запротестовано 105.537 векслів на суму 25 і пів мільонів, на другім місці Лодзь, що запротестувала 52.888 векслів на суму 10.2 мільонів золотих, на третім місці Львів з 13.519 запротестованими векслами на суму 4 мільони, на четвертім місці Познань з 6.354 векслами на 2.9 мільонів, даліше Катовиці на 2 і пів мільонів, Бельсько 805 векслів на 322.000 золотих, Станіславів запротестував 1436 векслів на 229.000 золотих, Тернопіль 349 векслів на 220.000 золотих. Пересічна сума за протестованих векслів виносить 400 золотих.

— Бувший гетьман Скоропадський купує церкву? Перед кількома днями в пресі появилася новинка, що берлінсько-московська церква була продана на ліцитації за долги. Сьогодні газета „За Свободу“ повідомляє, що на просьбу єпископа Тихона б. гетьман Скоропадський рішився купити православну церкву під умовою, що в ній будуть правитись богослуження українською мовою. І хоч московська еміграція протестує проти цього, Скоропадський і його прихильники всеж купують ту церкву і передають українській еміграції в Берліні.

— Самовбивство редактора. В Бидгощі підчас академії в честь Пулавського застрелився редактор завішеного часопису „Вярус Поморскі“ Іван Завада. Правдоподібно до самовбивства довела його якась монархістична афера, в яку редактор Завада вмішався під впливом монархіста Гжибовського, арештованого недовго за фальшування документів. Редактор Завада побоюється компромітації за співпрацю з Гжибовським і її наслідків, скінчив самовбивством.

— За рабунок. Передвчора львівський суд присяглих засудив Дмитра Галаса із Жовківщини на 3 роки в Івана Кудика на півтора року в'язниці за напад і рабунок в домі Юрка Мокрого.

— Велика буря біля Берліна. Біля місцевості Штакен, недалеко Берліна, панувала на два страшна буря, яка зрівняла з землею майже 160 будинків, знищила сади і порушувала частинно багато сіл. Сила вітру була така велика, що деякі дахи були перекинуті сотні метрів далеко.

— Річні вісти. Визначний теоретик соціалізму Кароль Кавці святкує дня 16. ч. м. 75. річницю своїй народини. — Статистика наче...

у Варшаві 5.483 особи, що не мають де мешкати і живуть як „бездомні“. — У Варшаві засуджено редактора Станіслава Войкевича на півтора року в'язниці за те, що в двобою він застрелив директора банку Завадського. — Д-р Тука засуджений чеським судом на 15 літ в'язниці тяжко занедужав і лежить у тюремній шпиталі. — В дочці польського амбасадора в Парижі Хлаповського вкрадено перловий нашийник вартості чверть мільона золотих. — В Ковні засуджено ксьондза Ольшевського на 8 літ в'язниці за вбивство своєї коханки Устияновської. — В північній Швейцарії занотовано легкий землетрус. — В Лодзі почалося слідство проти гімназійних вчителів Камінського і Павловського, які за гроші давали учням перед матурою питання і приготували їх до матури, заробляючи так поважні суми. — Одно підприємство почало будувати під Гібральтаром тунель, що лучитиме Африку з Європою. — В Граці згинуло в автомобільній катастрофі 3 особи: купець франц. Верумс, урядник Церкванік і його жінка. — Віденський архів товариства прихильників музики придбав нові листи Франца Ліста, писані до його приятеля Людвіка Безендорфера. — Чеські фабрики муніції і воєнного приладдя мають злучитися в один концерн із початковим капіталом 3 мільярдів корон. До того концерну приступить фабрика „Школи“, чесько-моравська фабрика машин, фабрика зброї в Берні і фабрика муніції в Братиславі. — Біля мексиканського берега затонув малий корабель разом із 30 пасажирами.

Мін. Залеський їде в Рومунію.

Мін. закорд. справ Залеський їде за тиждень у Буварешт, щоб ревизувати ром. міністра закорд. справ Міронеску, який тому кілька тижнів відвідав мін. Залеського у Варшаві. З мін. Залеським поїде шеф кабінету міністра Шумляковський, начальник сх. відділу Голувко та начальник прес. відділу Хшановський. Перед виїздом мін. Залеський матиме нараду з ресорт. міністрами в справах, зв'язаних із польсько-румунськими відносинами.

Димісія литовського прем'єра.

Стан здоров'я литовського прем'єра Тубіліса дуже погіршився. На веч. прийнятті у през. Сметони Тубіліс несподівано захворів і зійшов. Його відвезла додому рятункова станція. Здається, Тубіліс муситиме зректися прем'єрства, щоб задля лікування виїхати за кордон.

Мекдональд до американців.

Дня 14. жовтня приймало святочно Мекдональда місто Ніягара. По обіді гості перейшли на канадський бік, щоб оглянути водонапад. Мекдональд заночував у Ніягарафолс, а рано 15. жовтня переїхав канадський кордон. Закликував Зл. Держави, Мекдональд переслав ам. суспільності такі пращальні слова: Американська суспільність витягує мене на землі Зл. Держав, справедливо цікавилася метою моєї поїдки та дозволено прийняла вістку, що я перебуваю з пошуванням доброї волі, що в висловом настрої його кор. Величності і всієї брит. суспільності. Президент Зл. Держав обговорював якнайшвидніше та в дем. дусі всі справи, спільні для обох країн і для заг. мира. Я старався доказати, як дуже горюжани великої брит. імперії бажають усунення війни, як чинника упорядкування взаємин між народами. Коли переступаю кордон Зл. Держав і Канади несу зі собою свідоцтво факту, що хоч ми розділені водами Атлантики, то злучені спільним стремлінням до заг. мира.

За конституцію Австрії.

В четвер пічветься в Австрії парл. кампанія справ реформи конституції. Дня 15. жовтня уряд предкладає Нац. Зібранню низку проєктів у справі ревізії конституції. На засіданні трьох членів парл. більшості канц. Шобер засував подробиці реформи. Потім йшла в клюбах дискусія, в якій партії засували своє відношення до град. проєкту. Шобер конферував із головою соц.-дем. партії. На зборах сел. партії в Каринтії міністр вн. справ сказав, що соц.-демократи мусять рішити, чи бажають мира чи безупинної війни. „Арб. Цтг.“ добачує в тих словах зазив до домашньої війни та заповідає безоглядну опозицію соц.-демократії проти спроб позбавити робітників прав, що їх досі мали. Опозиція під загрозою домашньої війни взагалі не буде переговорювати над реформою конституції.

Білогвардійці ввійшли до більш. консуляту.

З Москви повідомляють, що відділ білогвардійців увійшов до більшовицького консуляту

Тентсіні. Вони спалювали льокаль, поломали всі печатки та відчинили дві скрині. Двох білогвардійців арештовано, а підчас ревізії в їх мешканнях знайшли машину до писання й одяги з консуляту.

Цар жие?

У колах рос. еміграції в Берліні та Копенгагені розійшлася чутка, нібито цар Микола II. жие. Таке каже його бувш. секретар, про якого досі також думали, що він не жие. Він з'явився нечаяно в Берліні з американцем Джансоном. На припоручення вел. кн. Ольги, що жиеє в Копенгагені, президент копенгагенського міжнар. відділу рос. організації Бранд увійшов у взаємини з Джансоном і Серг. Бечевим та зажадав подрібних пояснень. Царський секретар каже, що червоногвардійці, які були одержали приказ убити царя, відтянули трупа якогось салдата в царський однострій та так його обезобразили, що годі було пізнати. Ця царська сім'я, за виїмкою царевича, жие. Секретар сказав, що готов доручити листи цареві, однак не хотів виявити, де цар жиеє. Кн. Ольга відноситься до цілої тієї справи скептично.

3 судової салі.

Лікар стріляв у власній обороні.

Дня 21. травня лікар д-р Рижів вертав із Звинигорода, куди його покликали були для заосмотрення парубків, ранених у бійці. Серед нічної пітьми напало на д-ра Рижія 4 людей. Лікар перестерігав їх, але безуспішно. Тоді д-р Рижів вистріляв до нападників і ранив одного з них Вас. Дюлика. Ранений помер у шпиталі. Дня 18. жовтня відповідав д-р Рижий, обв. 8 335. Розправа виявила, що обвинувачений діяв у власній обороні, тому трибунал ухвалив об'явлення. Боролив д-р Ганкевич.

3 театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „СИЛА ПРИЗНАЧЕННЯ“, ОПЕРА В 4 АКТАХ (з ВІДСЛОНАХ) ВЕРДІЯ.

„Сила Призначення“ — одна з менше відомих опер геніального Верді, якому здобули славу „Ріголетто“, „Трубадур“, „Травіата“, „Масковий бал“, „Дон Карлос“, а передовсім „Аїда“. Всі ті опери завоювали собі право горюжання на цілій земській кулі, всі вони є по нинішній день атракцією в кожному оперному театрі і не сходять ніде з репертуару.

„Сила Призначення“ такої популярності не має, може тому, що її лібретто тяжке і мало льогічне, а акція її тягнеться в нескінченість. Але неслухно забуто у світі на цю прегарну оперу італійського майстра тонів, бо вона стоїть на високому рівні і відзначається великою силою мелодійної інвенції та глибокою драматикою. Ефектовна в ній також музика балетова, добра й інструменталія. Тому добре зроблено, що відновлено цю призабуту оперу, лібретто якої опрацював недавно наново для сцени і децю його скоротив відомий німецький письменник з Чехії Франц Верфель.

У Львові виставлено „Силу Призначення“ доволі дбайливо, а з режисерського боку цілком бездоганно. Головні партії співали Платівна, Ведлевич, Циганік і Бендер, поменші Келярський, Цірін, Кізнєрівна, Деметрович і ін. Всі вони найшли вдале поле до попису, але на перший план вибивалися Платівна, Ведлевич і Бендер, а в епізодичній ролі Келярський (передовсім сценічно). Тільки Кізнєрівна, що виступала в ролі ворожки, не відповіла голосом своєму завданню (дебютуючи з успіхом перед фєрмами в „Кавалерії“ в ролі Сантуци, заповідалася на добру співачку).

До вдатної в загальному вистави причинилися й хор, що мають в цій опері нелегку задачу, а також оркестр під батотою Лерера. Виступи балету під проводом п. Цесельського збірли, як завжди, багато оплесків. І. Н.

Зі спортивного життя.

Змагання в найближчу неділю.

В неділю 20. ц. м. відбудеться п'ять змагань поміж ліговими дружинами, з того атракційне змагання Висла—Чорні у Львові. У Варшаві гратиме Погоня з Легією, у Кракові Гарбарня з Польонією, в Катовицях Рух з Л. К. С. Найближча неділя може вже принесе вирішення в тому напрямі, хто здобуде в цьому році мистецтво, а хто злетить до А-класи.

Україна, як зачуваємо, має запросити відіграти змагання як перша львівська дружина з німецькою дружиною „Віс-у“ в „ласному гоні“.

Ропник (Борислав) — Підгір'я (Дрогобич) 3:2 (0:0).

До приятельських змагань, які відбулися 13. ц. м. в Бориславі, приступили обі дружини добре приготувані. Підгір'я по реорганізації з новими гравцями, Ропник по недавній програній з Погонєю-Стрий доложив старань, щоб зберегти свій престиж. Гра була завзята, але ведено її фер. Спинало гру розмокле грище, Суддя слабкий. Слід згадати і про бориславську публіку, яка аж у числі трьох осіб явилася на змагання. Таке велике у нас зацікавлення для нашої однієї спортової дружини! Та цим амбітна однієї Ропника, одна з наших кращих і діяльніших дружин на провінції, не сміє зневірюватися чи бентежитися. Скорше чи пізніше і ширша українська громада муситиме зацікавитися своєю спортовою дружиною, як тільки та дружина працюватиме далі солідно й витривало на спортивній ділянці.

Дужання в спортивному цирку.

В понеділок були в цирку дві цікаві зустрічі: Штекера з Богатиревим і Петровича з Каршем; обі не дали до 20 хвилин ніякого вислідку. Віллінг не міг утриматися супроти молодого, бадьорого Кемпфера і в 15. хв. програв. Аренс поклав Бена також у 15-й хвилині. Сензація вечора: реванж Стібора супроти Пошофа, не тягнулася так довго, як можна було передбачити. Стібор програв з Пошофом утретє в 25. хвилині. Богатирів ще раз звернувся до суддів з проханням, щоб йому признали належний реванж супроти Пошофа.

Нині, в середу, відбудеться відплатне дужання поміж Богатиревим і Пошофом, а позатим борються: Штекер—Кемпфер, Петрович—Віллінг (ріш.), Аренс—Карш (ріш.) і боксерський меч на 5 рунд мурина Сікі зі Стібором за 100 зол. премії.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ЮРІЙ ПІМЕРИКОВСЬКИЙ, емерит. судовий радник, помер дня 11. ц. м. Похорони відбулися в неділю 13. ц. м. з дому жалоби при вул. Баньковського ч. 87. — В. Н. П.

Дописи.

РІВНЕ. („Малоросійщина“). Тут від трьох тижнів українська трупа якогось Городничого дає вистави в помешканні цирку. Репертуар чисто малоросійський: з гопакими, горівкою, п'яними дяками, шинкарями, жидками і т. д. Щоб займунувати вулиці. І вулиці на ці вистави дійсно суне. В найвульгарніших місцях, коли грає блазня якийсь п'яний дяк, писар чи дячко, коли ллються найпримітивніші та найвульгарніші дотепи, „публіка“ нагороджує „артистів“ такими гіканням і диким ентузіазмом, що аж моторошно робиться. І соромно — і за антрепренера, і за артистів і за ту українську інтелігенцію, яка, не відчувачи образи для рідного мистецтва, вчащає на ті скандальні вистави. Шлуки десятка акторів річ серйозна. Але ради них нікому невіливо профанувати національне мистецтво та виставляти його на глум. І чому це пп. Городничі витягають з забуття всяку „малоросійщину“, коли ми вже маємо модерні пєси. Для задоволення росіян п. Городничий виставив перекладну „Чайку“ з російськими співами. Виставив також „Пана Тадеуша“ з польськими співами. Не завагає також поставити „Мазепу“ по Пушкіну, де наш гетьман трактується, як зрадник. Про те, що афіші й програмки Городничого друкуються лише в польській мові, ми вже й не кажемо. Чи наші рівняни не відчувачуть глуму над собою з боку пп. Городничих? Чи не вважають, що за свої гроші осмішують і позбавляють чести свій нарід? Чи, нарешті, не згодяться з тим, що подібним „виставам“ давно пора покласти край? — Рівнянчани.

СОКАЛЬ. (Відслонення портрету в честь о. мітр. о-ра Василя Левицького.) Місто Сокаль і його околиця не проявили по війні такого життя на кожній ділянці нашої народної праці, як це було перед війною. Запалю зникла війна світова, українсько-польська та більшовицька як саме місто, так і повіт. Щойно тепер кінчать те все відбудовувати. Наше населення зубожіло і не проявляє нині тої жертволюбності, яка була перед війною в тім часі, коли сокальським парохом був о. мітрат д-р Василь Левицький, тепершній кустос при гр.-нат. капітулі в Перемишлі. Не бракує і тепер охочих до праці людей, бо Повітовий Союз Кооператив розвивається добре, а „Просвіта“ набула гарну площу на першорядній місці головної вулиці і має намір адвигнути „Народний Дім“. Ініціативу в тім напрямі віддало наймому послові п. Коханові, який ревко забрався до збірки фондів на будову того дому. Однак не далеко

не те, що колись. Перед війною наші культурні й економічні інституції росли, як гриби по дощі. Якби не передвоєнні часи, то нині наш Сокаль був би дуже бідний під кожним оглядом. Не було б тих зовнішніх ознак, що ми тут у місті стоїмо твердою ногою і що з нами треба рахуватися. Те, що перед війною вибудовано, в нинішніх часах не вибудував би й за 100 літ, бо часи тяжкі і населення збідніло та бідає даліше з дня на день. Від 1903 до 1912 р. був тут парохом о. мітрата Левицький, який зумів був так заіграти до жертволюбності все громадянство, що за 9 літ його побуту вибудовано величаву церкву, котра помістить 3.000 людей, в самім Сокалі, а також другу церкву в Потурині, яка помістить 2.000 осіб. Треба знати, що монументальні ті будови повстали без сотика конкуренції. Церква сокальська є покрита мідяною бляхою, а з хрести і з бані є поволоочувані дукатами, які добровільно жертвували наші міщани. По скінченні церков забрався о. мітрата до будови „нікарінки“, при котрій побудував садю, призначену на міщанське касино і церковний хор. За його ініціативою закупила „Пресвіта“ поверхову каменицю, в котрій міститься саль, де ще досі відбуваються амат. вистави і всякі збори. Дім той перейшов опісля в руки „Народної Торговлі“. Саль та рішуче за мала; тож не дивлячись, що збираються фонди на вибудування принаймні 3—4 рази більшої саль для наших культурних потреб і ріжних зборів. Крім того о. мітрата закупив коло церкви ґрунти і вибудував захоронку прав із дівочим інститутом, де міститься жіночий український семінар,

помешкання для сс. Службицьких і саль для літчих забав. Дім той згорів у часі світової війни і вже багато літ будується нова захоронка, та годі її докінчити. На бурсу закупив о. мітрата некарню з красивим городом, а коли її перероблено, то тепер знаходиться в ній вигідне помешкання для 50 питомців. З вільності за це видав т-ва „Шкільна Поміч“ казав зробити великий портрет о. мітрата д-ра Левицького і дня 23. вересня ц. р. відбулося його відслонення при участі всього нашого сокальського громадянства, околичних священиків і учителів. Відслонення того портрету доконав п. В. Еліза, емер. учит. держ. семінара учит. муж. в Сокалі. У своїй промові підніс він великі заслуги о. мітрата, котрий умів працю для церкви залучити з обов'язками патріота-громадянина. Він всі свої сили посвятив для народнього добра, а його побут в Сокалі — це золотий вік для нашого міста. Крім відмічених вже будівель, відновив він прихорство, підніс господарські будинки і побив їх бляхою, відреставрував церкву св. Миколая та церкву св. Михайла, добудував до неї притвір і захристію, абудував при ній дзвіницю та обвів її залізними штахетами на мурованій підмурівці і т. д. За його впливом розширено і вибудовано вулицю, що веде до церкви і прихорства. За його старанням перемінила громадська рада назви двох вулиць на вул. Шевченка і Шашкевича. Він спровадив диригента церковного хору в особі п. Кайчука, котрий досі управляє ним на хвалу Богу і славу сокальського громадянства. Всі брацтва відмовили і поставили їх на височні своїй задалі й у всіх товариствах та установах

був головою або членом виділу. Заложив т-ва „Сокаль“, котрий мав кількадесят умуштрованих членів і зі своїм малим стягом розслазав імя Сокаля в часі народніх свят і в самім місті, і по інших містах в Галичині. Працює, якою підзначався о. мітрата, 10 тьоді могло поділитись і не було б для жадного з них й за мала. Словом о. мітрата д-р Левицький майже чудес доказував і поглиблював у нашому місті вічно тривалі пам'ятники з каменя і криці. Доки вони будуть у нас стояти, то пам'ять цього заслуженого священика і громадянина не вмере, не загине. Слова бесідника доглибини зворушили серця присутніх і в невідомі оці витиснули ширю сльози. І справді: діла о. мітрата великі, а робив він не для слави, але для сповнення обов'язку душпастиря-громадянина. При кінці бесідник вказав на примірі о. мітрата на шлях, на який має вступити наша молодь, як доцільно становити, а присутніх заіграв до праці з жертволюбності в користь свого народу. Всі присутні по відслоненні портрету схилили голови перед заступами тої великої людини і відспівали о. мітр. Левицькому „Многая літа“, а потім „Боже великий, єдиний“. При цій нагоді зібрано 37 зол на бібліотеку для бурси. Зі свята вислано гратуляційну телеграму для о. мітрата в Перемишль. Слід додати, що тоїно по 17 роках здобулися ми на це скромне свято в честь одного з найбільших наших громадян-патріотів. Думаємо, що як наше громадянство прокинеться з повновного лихоліття, то здатне йому пам'ятник більше триватиме, бо на це він собі в Сокалі вповні заслужив. В. Ск.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа, 16. X., в год. 7:30 веч. „Барон Німцель“. 50 пром. знижок.
Четвер, 17. X., год. 7:30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“, велика ревія Г. Збентовського в 22 картинах. Прем'єра.
П'ятниця, 18-го, год. 7:30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.
Субота, 19-го, год. 9:30 попол. „Модні спални“ — вистава для шп. молоді.
Субота, 19-го, год. 7:30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.
Малий Міський Театр:
Середа 16-го, год. 7:30 веч. „Пронес Мері Деген“.
Четвер, 17. X., год. 7:30 веч. „Пронес Мері Деген“.
П'ятниця, 18. X., год. 7:30 веч. „Пронес Мері Деген“.
Субота, 19. X., год. 7:30 веч. „Пронес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Везмерне кохання (Колел Мур).
Кас'но: „Володарна кохання“ (Грета Гарбо).
Кольосей: В книгах жовтих чортів (Риш. Дікс).
Лев: Людина з товпи (Голота).
Люка: Засудження.
Марусеньки: Дічиння з базету (Клара Бов). Дай гау!
Оаха: Кохання в природі. Пат і Патихон в огнєвій сторожі.
Палас: Втеча від кохання.
Пан: Герої воюю.
Пасаж: Володар свельної долини (Том Мікс). Американська комедія та Гомоніа тиждень.
Стидєве: Спокусниця. Доповнення програми.
Фатаморґана: Гарні віжки побіджують.
Химера: „Чар тріху“.
Утіха: Цісарський післанець.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуканні в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8:30 веч.

Програми радіо.

Середа 16-го.
Варшава (1411,7) 17:45 Мендельсон, О. Недбаль, Штраус.
Краків (312,8) 20:15 „Чари на корівських дворах“.
Познань (334,8) 19:15 „Цікаві річч“.
Катовиці (405,7) 19:05 Концерт Кічана.
Вільно (385) 17:20 Грамофонові плати.
Ляйпциг (259) 16:30 Оперетлова музика.

Братислава (279) 18:00 Моцарт, Баз Вебер.
Талін (296) 18:30 Година гумору.
Брно (341,7) 19:05 Моравські Баллади і вечір норвеський.
Льондон (336,3) 16:45 Камеральний концерт.
Штутгарт (360) 20:00 Угорський вечір.
Гамбург (372) 17:30 Сонати Брена.
Франкфурт (390) 16:15 Концерт радіооркестри.
Берн (403) 19:00 Орхестра Курсалу.
Берлін (418) 19:00 Сонати.
Стокгольм (436) 20:30 Радіоорхестра.
Лянгенберг (473) 19:00 Програма для дітей.
Прага (487) 18:30 Концерт з Братислави.
Брюссель (309) 19:30 Грамофонові плати.
Відень (516,3) 16:00 Капеля Гайбера.
Мюнхен (533) 10:30 Фортеп'яний рециталь.
Будапешт (550) 12:05 Концерт солістів.
Москва (825) 15:30 Пополудневий концерт.
Ковно (1935) 21:05 Концерт.
Ленінград (1000) 12:00 Робітничий концерт.
Париж (1725) 21:35 Симфонія Бетовена.

Четвер 17-го.

Варшава (1411,7) 20:30 Концерт із творів Шопена.
Краків (312,8) 16:45 Грамофонові плати.
Познань (334,8) 17:45 Концерт солістів.
Катовиці (405,7) 20:15 Твори Шопена.
Вільно (385) 20:05 Фільмовий перегляд.
Гельсінґфорс (221,4) 17:35 Вокальний квартет.
Бресляв (253) 19:05 Камеральний концерт.
Ляйпциг (259) 21:30 Ірландські пісні.
Братислава (279) 12:30 Концерт з Праги.
Талін (296) 19:00 Вечір Шопена.
Брно (341,7) 12:30 Концерт з Праги.
Льондон (336,3) 22:35 Норвеські пісні.
Штутгарт (360) 21:35 Музика від часів Моцарта.
Гамбург (372) 16:35 Пісні Шуберта.
Франкфурт (390) 15:15 Концерт зі Штутгарта.
Берн (403) 18:15 Грамофонові плати.
Берлін (418) 16:30 Концерт радіооркестри.
Лянгенберг (473) 21:00 Композиції Фелікса.

Стокгольм (436) 18:30 Концерт.
Прага (487) 20:00 Концерт з Берна.
Брюссель (309) 21:00 Концерт з Амстердаму.
Відень (516,3) 11:00 Музичний парок.
Мюнхен (533) 16:30 Концерт солістів.
Москва (825) 15:30 Оперова музика.
Ковно (1935) 19:40 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 12:00 Робітничий концерт.
Харків (1304) 19:00 Етнографічний концерт.
Париж (1725) 22:00 Пісні Баха і Моцарта.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Рожнітвіщина! Позір!! В неділю дня 20-го жовтня ц. р. відбудеться в Рожнітві і по вулиці біля церкви поспільське справоздавче віче для с'ї судового повіту Рожнітві.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛІАНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський, Розважеский, Львів (Готель Жоржа) Акадємічна 2 619 4-7

УРЯДОВЦІ не висте 40 літ, безжениого, з середнім освітанням, з промисловою практикою, доброго аквілатора пошукується. Згодошення з референційми слати: Адміністрація „Діло“ для „жєлізна фабрика“. 712 2-3

ГОДИНИК ВАШІ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репараций прислати поштою — Старомодні даяські годинники перероблюємо на ручні. 618 4-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст веру чєтєнє, серпє і жєлузє
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рєнтгєном. 32-7

ПОЗІР КООПЕРАТИВНІ
Замість товарових зворотів під кінець року — закупіть для своїх членів, — уладьте хоч одєн у Вашому сєлі
Радіо-апарат
Користи великі! 591
Розрада прекрасна!
доставляє і уладжує на догідних услївах українська фірма
ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕЙ, Львів, Чарнецького 3. Тєл. 6-74.

Д-р Іван Ремешило
220 Лікар 1-3
ординує в Борщові к. Церквє

Інж. лісн. Богдан Лучаковський
ЗБОРА п. Завадка ад Калущ
вкєтованє приписані законом з 24. червня 1927 р. для громадських, ерекціональних і приватних лісєв
лісєгосподарські програми і плани переводить оцінювання маси і грошєвої вартості лісєв і поєдинокєх деревостанів, — проектує владштування зничєних лісєв і залісєнення неужитєлєв. До письмєнних запитів допущувати на відповідь марку за 25 сот. 722

Присилайте передплату!

УВАГА!! **УВАГА!!**
АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ!
Вже продається так дуже потрібний кождєму аматорському гурткові СПІС ЦЕНЗУРОВАНІХ ПЄС, дозволєний владєю до вистави. — Ціна 1-50 зол. з перєсилкою 2-10 зол. 703 1-2
Заповнити в канцєлярії Тов-а „Прєсвіта“, Львів, Ринок, ч. 10.

зол. 6-50 **ГОДИНИК АКСЕ** зол. 6-50
швейцарський з гарантією тїлькє у
В. ГРИНБЕРГА ЛЬВІВ, Сєвєстєлє 4

Ширіть наш часопис!
Накріття
Fragata, Heppelberg і інших найліпших фабрик по фабричній цінах
У МАНДЛЯ, вул. Копєрника 16
Напроти Кіна Вєспєрє.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ“

Чемна обслуга, відновлена обстановка. — Щодня Концерт. — Ціни дешеві. 555 3-7

відкрита з днем 14. вересня під новою,
солідною фаховою управою — пригаду-
ється всім гостям, що приїждять у Львів і самим
Львовцям. Українська Управа: Ст. Зілинський і С-ня

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, вул. Галицька 20

721 Телефон ч. 69-75. 1-7

Залізна логіка боротьби.

Львів, 17. жовтня 1929.

Ст. Тугут, без огляду на нашу поставу до нього (він-же співавтор лизковому закону з 1924 р.), на сірому фоні польського життя є людиною на більшу міру. Як публіцист підходить він до проблем і болячок сучасного польського життя з великою дозою громадянської відваги. При тому він не лише бистрий, не лише вміє помічати, але й робити висновки, авдити помічати не пере-
гравлене до спільного знаменника.

В своїх органі „Тизань“ містять він пере-
довницю: „Фаталізм чи помилка“, в якій дає
гладкий перебіг сучасної ситуації Польщі, вка-
зуючи на залізану логіку боротьби, на немину-
чість розрахунку. Зясування польського круті-
жу Ст. Тугутом є таке глибоке і вдумливе, так
злігає від половин і викрутасів усяких менше й
більше відповідальних чинників, що варто з ним
познайомити наших читачів:

Вихідною точкою сучасного стану є травневі
голі 1926 р., коли то Пілсудський збройною
спилом вирвав владу сойму. Той факт заакцеп-
тував сойм, вибираючи негайно творця замаху
президентом держави, даючи йому величезні
повноваження, ухвалюючи йому бюджет і ні разу
формально не висловлюючи йому недовіря. Отже
слід підкреслити, що ніхто в Польщі від непа-
мятних часів не мав в руках такої величезної
влади, таких необмежених можливостей. Недо-
ставало тільки одного: перетворення насилья в
автоматично діючу систему. Не є виключене, що
це недавно й це можна було досягнути шляхом
невеличких уступок за згодою більшості сойму.
Але Пілсудський, який перед травнем не хотів
приняти влади, яку йому жертвовано легально,
бо хотів її сам добути, нічого не хоче брати від
живого сойму. Він хоче наїти те, чого потребує
для своїх планів, на побовниці, на якому лежав
би тільки труп сойму. Всякі пропозиції в напрямі
співпраці є тільки спробами фасцинування
сойму, щоб підрізав собі горло, аркалючись
своїх прав.

Цього довго не розуміла не тільки опозиція,
але багато людей з державної партії, з окружен-
ня того, який перед ніким не сповідається. В по-
чатках велика частина сойму вважала свої надії
з побідником, обманюючи себе, що він не проти
ної бунтуватися. Одночасно важко було звати
нітки старого сентименту, забувати заслуги то-
го, що борюся за волю. Описав обманювано себе,
що може десь щось поведеться узгодити, є вкін-
ці хотілося вже тільки перечекаати диктатора.

На це склалися різні моменти: польська
відсутність децезів і протиположком, що має визна-
чатися титровими хватами, повільність підсма-
вання волі та страх за Польщу. Не важко було
розпочати підземну боротьбу, грати на найниж-
чих інстинктах, на розлупі й нужді, доводити до
всіх гострих конфліктів, від яких запалало
до всіх кутах Польщі. Менше з тим, чи наразі
вираз би той, що опанував осередки влади, що
має більшу фізичну силу. Але такої налірної
хвилі не витримали і старші правління, що
глибше вросли в ґрунт, бо до побіди наступав
тому є потрібні тільки відповідні обставини, які

скорше чи пізніше мусять прийти. Йде лише про
ціну, яку треба заплатити за побіду.

„В польських умовах, з комуністами на
карку, з ропливою національною раниою на боці,
з ворогом, що чигає біля воріт на хвилику сла-
бості, із запевненою байдужістю, а вже шонай-
менше непорозумістю Європи, тією ціною міг би
бути перший з нової серії поділів“.

Тому зогиджуване соймовладство не мало
відваги розпочинати домашню війну. В таких у-
мовах, коли з одного боку стоїть Пілсудський,
який вміє хотіти і не лякається ризика, а з дру-
гого боку сойм, що сам азержує себе всякими у-
мовами, вислід боротьби є ясний. Або сойм
підчиниться тому особливому зводникові і пові-
ситься сам, або — відмовивши йому тієї приєм-
ности — буде повішений і пропаде.

Але дійсність не є така проста. Понад отя-
жілість, з якою сойм береться боронити себе, по-
над кайдани, які сам собі накладе, сильнішою
є залізна логіка подій, що розвивається нероз-
ривним ланцюгом. Треба пам'ятати, що піла раз
довершені, живуть своїм власним життям — не-
залежно від волі своїх творців. Все, що сталося
в останніх літах, живе у людській свідомості,
вагожить над децезіями, створює ситуації, яких
не можна виминути. Колиб навіть сойм подару-
вав усі зневати, колиб скаменів у непорушності,
колиб навіть довершив на собі гаракірі, то це
нічого не змінило би. Час, що йшов, вижолоблю-
вав у людських душах страшний слід і сьогодні
вони починають кричати. Не важко тому легко-
душно заперечити. Але вистає питання на яке-не-
будь народне, релятивно незалежне зібрання,
себто незлаштоване старостою з командантом по-
ліції, щоб почути слова, що падають з товпи, від
яких нерозвідно бліднуть обличчя провідників. Де-
ремне булоб соймові годитися на 99 точках, якщо
не згодиться на одній точці, на сотій — на ви-
несенні всього під ноги одного чоловіка, не виклю-
чуючи права. А колиб на те згодився послі, то
не згодиться виборці. А колиб навіть виборці

Донажить ділом,
що клич „Свій до свого“

не є для Вас пустим звуком і обезпечуйте
будинки в дозволений законом 1/3 части,
а дивимости на повну вартість в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

згодились сьогодні, то завтра відкликнуть свою
огоду.

А це є пункт, від якого й другий табір не мо-
же відступити. Для Пілсудського немає вже від-
вороту. Він мав відвагу взяти на себе всю відпо-
відальність за долю держави. Однак йому не
стане сил двигати такий великий тягар. І то ані
йому, ані тим, що ввійшли з ним на лиху дорогу.
Всяка компанія, що присалася до жолоба, все
найде вихід, новий жолоб і камінням обклада-
ти вчорашнього божка. Для ширших віруючих
Пілсудчиків іде газардова гра. Або сойм, або во-
ни мусять уступити. Замість уступити можна
сказати — агнауті. І тому боротьба, чи хто хо-
че, чи не хоче, мусить розвиватися. Змагання
виминути конфлікт є безсилі і безцільні. Він
уже є, існує і мусить його розіграти.

Немає тут ні фаталізму, ні помилок. Так-
тичних помилок сойму було багато, однак не
було одної: відступства від засади, що дала йому
життя.

Ст. Тугут перекроїв польську дійсність, гру-
бими й азерними-рисами-змалювавши обидва во-
юючі табори. Сойм і Пілсудський. За першим сто-
ять послі, а опісля виборці нинішні і завтрашні.
За другим громада Пілсудчиків і ті, що приса-
лися до влади. Боротьба ведеться в різних фор-
мах і на різних відтинках. Залізна логіка бо-
ротьби змушує сили, що досі були статичні, ви-
йти зі стану пасивности і перейти до акції. Одна-
к надії на близький розрахунок не мають осно-
ви. Боротьба буде довга і затяжна, а її вислід не-
минуче мусить скінчитися побідою більшості.

Значіння культу Маркіяна Шашкевича.

(Стаття надіслана.)

В 1911 році з нагоди 100-ліття уродин Маркі-
яна Шашкевича заложено старанням бл. п. о. Во-
лодимира Кальби, пароха Соколіки, Товариство
ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві, — якого
головним завданням є плекати культ Маркіяна
Шашкевича. Як голова цього Товариства позво-
лю собі в декількох словах вияснити значіння
культу Маркіяна Шашкевича і вказати головні
напрямні праці в тім напрямі.

Шашкевич є зіркою народнього відроджен-
ня галицької України; він пробудив від віку при-
спану націю до самостійного життя. Пробуджена
нація жне — розвивається і змагає до здобуття
рівних прав серед вільних народів.

Шануючи пам'ять Маркіяна Шашкевича, ве-
личаємо хвилю того пробудження народу й рів-
ночасно приглядаємося розвою української на-
ції. Тому культ Маркіяна Шашкевича є культом
нації.

Маркіян Шашкевич назвав пробуджену на-
цію дрібною весняною цвіткою і молив неську-
землю, щоб хоронила її від вітру й морозу. Були
бурі і морози — та цвітки не зломали і не змороз-
зили.

Українська нація шанувала пам'ять Маркія-
на, переносячи його тілні останки з Новосілок
до Львова; вона звеличала його улюблену Білу
Гору на Підлиску, ставлячи там великий залізний
памятковий хрест. На ту гору відбуває нарід рік-
річно прощі та складає поклін своєму Пробудите-
леві. Іменем Маркіяна Шашкевича шановано ба-
гато культурних установ та названо по містах
улиці і площі.

Товариство ім. Маркіяна Шашкевича опіку-
ється хрестом на Підлиській Білій Горі збісє

пам'ятки з життя й діяльності Маркіяна Шашке-
вича, а в біжучім році приступає до викупна цілої
Білої Гори.

З нагоди цього річного свята на Підлиській
Горі появилася в „Новім Часі“ дискусійні статті,
в яких о. д-р Застирець пропонує перенести тілні
останки Маркіяна на Підлиську Гору. Запро-
ектовано також заложення музею ім. Маркіяна
Шашкевича.

Це все відноситься безпосередньо до культу
Маркіяна Шашкевича і при допомозі україн-
ської суспільности Товариство ім. Маркіяна
Шашкевича в Золочеві намічену програму вико-
нає, а саме викупить Білу Гору і її устроїть та за-
ложити музей його імені.

Як це зробити і якими засобами, про те
пізнаше.

На осьому місці хочу звернути увагу нашої
суспільности, що цілий культ Маркіяна є лише
засобом до розбудови і звеличення нації. Однак
найгарнішим пам'ятником для Маркіяна Шашке-
вича було би зєдинення української нації під о-
глядом культурним і релігійним. Витворити слід
тип досконалого під умовим і фізичним оглядом
українця, бо лише сильні духом і тілом стануть
побідниками в боротьбі за існування нації.

Товариство ім. Маркіяна Шашкевича як не-
політичне має завдання підносити культурний
рівень українського народу. Отже воно є легіти-
моване до праці в напрямі культурного й релі-
гійного зєдинення і витворення досконалого ти-
пу українця.

Дуже важним чинником культури кожної на-
ції є віра. Український нарід під оглядом віри є
більше розділений, як кордонами політичними.

З'єднання під релігійним оглядом залежить лише від нас самих. Є народи на світі, яких лише одна спільна віра тримає і надає їм силу. Шукаймож такої віри, якаб нас духово зєднала! Вірою тою є віра Пробудителя народу, віра Маркіана Шашкевича, віра в святу єдність, соборну апостольську церкву. Нехай той хрест Маркіана на Білій Горі стане хрестом релігійного з'єднання українського народу!

Єднаймося: всі українці під один спільний прапор віри, творім під стягом Маркіана одну цитому українську культуру!

Товариство ім. Маркіана Шашкевича, товариство людей світських, підносить прапор релігійного й культурного об'єднання українців усього світа з мотивів національних і для добра української нації та кличе всіх українців до співпраці.

Д-р Теодор Ваньо.

СКЛАДАЙМО ЖЕРТВИ

на викупно Білої Гори на Підлісся!

Вже розпочалася збірка на викупно Білої Гори, де стоїть хрест Маркіана Шашкевича.

Ціла гора, що має до 50 моргів простору, має ще в біжучім році стати власністю народу — її треба викупити на річ Товариства ім. Маркіана Шашкевича в Золочеві.

Товариство вже за контрактувало 3.762 кв. сажнів тої гори по ціні 30—50 гр. за сажень. Викупно цілої гори буде коштувати около 30 тисяч золотих. Окрім цього треба значної готівки на загосподарювання гори, а саме на поставлення там дому для відвідуючих гору і каліди, до якої можна би було есентуально перенести глинні останки бл. п. о. Маркіана Шашкевича.

Десять власників ґрунту на Білій Горі, а саме Олекса Назар, Ілько Кашуба, Текля Андрушків зам. Гой, Євка Андрушків, Агафія Сисун, Петро Сисун, Анна Тарнавська, Василь Сисун і Володимир Тарнавський, рілники з Підлісся, дарували свій ґрунт (около 200 кв. сажнів) на власність Товариству ім. Маркіана Шашкевича, чим зложили гарний доказ і дали найкращий приклад патріотизму, за що їм цєю дорогою складаємо прилюдну подяку.

Пл. д-р Теодор Жолнірчук, адвокат у Бродях і Григорій Швалюк, купець у Бродях, зложили готівкою по 10 доларів на руки Товариства на викупно гори, за що їм Товариство складає теж сердечну подяку.

Тепер черга на ширший загальний і всіх прихильників ідеї народнього відродження.

Отвірючи збірку на викупно гори, підписане Товариство прохає прислати дати на адресу: „Товариство ім. Маркіана Шашкевича в Золочеві“ чеками Почтової Каси Ощадності ч. 154.456 або грошовими переказами.

ЗА ВИДІЛ ТОВАРИСТВА:

Д-р Т. Ваньо, голова.

М. Мартинюк, секр.

Утеча перед „Чека“.

„Наше Віснє Журналь“ прийіє під таким заголовком інтерв'ю з б. радником посольства РСРР. у Парижі Г. С. Бєсєловським, яке передаємо в перекладі.

Бєсєловський говорить:

— „Я маю 33 роки. Коли почалась світова війна, я був дитиною, провінційним хлопцем, захопленим соціалістичними ідеями, що ходив до школи ціною великих жертв. З гімназії пішов я до лісової школи. Мав я 21 літ і диплом лісничого, коли мене захопила революція пробудженої до волі Росії. Я був волею готовим до жертв в обороні свободолюбних ідей комунізму і мої провідники могли рахувати на мене. Моя знайомість мов і мов себелюбство казали мені вибрати дипломатичну кар'єру. Радянська влада переорганізовувала царську дипломатію, а коли європейські держави визнали РСРР, влада почала організувати в них свої уповноважені дипломатичні представництва.

Моя перша місія на становищі секретаря посольства при послі Бронським завела мене в 1922 р. до Відня. Звіти листався я до Варшави, а в 1926 р. як посольський радник до Токіо. Цілий рік провів я в японській столиці. Після довгого побуту на чужині, вернувся я вперше знову до РСРР при кінці 1927 р. Після кількомісячного відпочинку (якщо цей сумної пам'яті час похилий душевної боротьби можна назвати відпочинком) прикомандерували мене як першого радника посольства при посольстві відкликаного Раківського добросердним послі Довгалевським у Парижі.

Уже тоді мучили мене сумніви і я пробував надаремне втихомирити свою совість офіційними софізмами, що були під рукою. Я бачив що-раз ясніше, що революція сховується зі свого шляху і більшовизм приніє російським масам замість визволення нові терпіння і нове рабство. Те, що я бачив у РСРР під час свого короткого побуту, не вважаючи на всі урядові роз'яснення, лишилось на дні моєї душі як розриваючий серце і просверляючий мозок — привид. Звістки, що приходили звідти до мене і приходять зараз, правда, що зирнала шораз ясніше зпоза підмалюваних новин і книжок, відкривали переді мною шораз виразніше жахливий образ замученого, поневоленого люду, землі вкритої в безодню, єдиної в своїм роді на протязі всієї всесвітньої історії господарської катастрофи.

Революція розпнута Керенським принесла поневоленому російському народові свободу через скасування шлехотських привілеїв, великої власності і царського режиму. Хоча Ленін був людиною насильства, але людиною геніальною. Може, — і це дуже імовірно — при кінці свого життя він і прийняв свої похибки, коли відродив „неп“, коли побачив безодню, до якої проклав дорогу і може тоді радо був би повернув верну в пшиий бік. Та як там не було, я глибоко пересвідчений, що якщо Ленін був жив, ми ніколи не зайшли би аж так далеко.

Основною помилкою комунізму, його смертельним гріхом, хоч і владітеним генієм Леніна, було те, що він від самого початку втер різницю між різними категоріями працюючих. Міський пролетаріат дістав привілеї у відношенні до працюючого люду на селі. Місто визнали за селі коштам села, а селянство видали на поталу промислового робітництва. Міський пролетаріат опшукують емаюю нових гнївівчих і соціальнополітичних реформ (хоч всеж таки не в силі дати собі ради з безробіттям) і тоді, коли одчасно зберігають гасла демократії, П одне „святая святих“ — загальне виборче право в столиці. Такими способами хотіть прискорити нездачу і то коштам і злирством на тілі села... У маліх розмірах, радше в символічній формі, повторились свого часу теоретичні принципи цієї системи без сумніву і в Відні.

Імовірно відчував це Ленін, коли продовжував працю Керенського і всупереч теорії обдирав селян землею. Хлібороб дістає від совіти тільки шесту частину вартості своїх виробів, а державна бюрократія продовжує своє існування коштам тієї ріжноти, що повстає від видиртат пайків селянського населення. Може привадує собі, що коли Крестинський прийав до Відня на параді в справі Бєсарабії, привів зі собою на великий обід для преси, на якому винищено безліч кав'яру і шампанського, також „селянина на показ“, щоб він міг змалювати велике раювання селянства під радянською владою. Відомо, що в нас, уже від часів Катерини навчилися як будувати так звані „Пат'омкінські села“. Бо в дійсності цей селянський рай дуже сумний. Не треба чейже казати, що російський хлібороб і політично позбавлений усіх прав, щоб і цим пляхом не міг він поправити свого становища. Совіти основані не на загальному і тайнім, а на лівім праві голосування і то тільки для тих громадян, що мають на те вимагати комуністами кваліфікації. На провінції вибирає по селах багато більш скількість виборців далеко менше число своїх представників, як по містах. Від „загального“ виборчого права виключені цілі категорії людей, позбавлені взагалі всяких політичних, а то й громадянських прав.

Усе це я бачив і поволі прийшов до врозуміння, що продовжування такого режиму мусит довести безумовно до найбільше кривавої контрреволюції і до найчорнішої реакції. Коли хочемо рятувати справжній здобуток революції — демократію, тоді мусимо едематизувати радянську владу. Треба розв'язати політичну поліцію, дозволити на діяльність усякої партії та політичної пропаганди, створити справді загальне виборче право і признати селянству повні політичні права і господарську свободу.

Коротко кажучи: нинішні форми треба заповнявати що-раз то новим змістом, революція мусит створити парламентарно-демократичну Росію, як колись про це мріяв Керенський. Не гадайте, що я оди з громадян Радянського Союзу маю такі погляди. Дуже багато росіян почувває так само і серед них народжується сильний народній рух. Також серед дипломатів, мої

ЕГОН ЯКОБСОН.

Слідами деяких слів.

Кажемо часто про яйце Колумба і про те, що те, що його відкрив відкривник Америки. Це не правда. Анекдоту про яйце поставлене сторчаком находимо вже в стародавніх еспанських оповіданнях. Також назву Америки не завдичуємо йому. Америка пішла від імені автора II першої географічної карти, Італійця Америго Вєспучі.

А коли вже згадуємо Америку, пригадаймо, що Нью-Йорк називався Новий Амстердам. Також славний Робінзон Крузо у дїйсности називався не так. Англійський письменник Дефо, що написав цю повість, описав пригоди шотландського моряка Олександра Селькірка. Цей молоденький провів, викинений морем із корабля, на початку XVIII віку п'ять гірких літ на острові Хуана Фернандес.

Пана Гільотина з Парижа вважаємо ще й досі винахідником гільотини. Дарма, що голір гільотини пславлений французькою революцією був уживаний там уже багато давніше. Доктор Джозеф Гільотин був лише лікарським дорадником при виконувани засудів на гільотині.

Звідки береться назва пива „бок“ і символ козла вишнєний на всіх пиварнях (шнїках) нпр. у Німеччині? Це слово походить з німецького міста „Айнбек“, де виробляли темне пиво, а згодом це слово переплутали з „Цгенбок“ — козлом.

Помилку робимо, коли кажемо, що якісь люди понозяться як вайдали, маючи на думці брутальне й безглузде нищення. Германське плем'я вайдали, на протязі своїх вікорих мандрівок ніколи не винияло інстинкту нищення. Це германське плем'я перетворило цей фальшивий по-

гляд майбутнім поколінням. Так само історично зложено є назва Ксантипи, добрячої, любі жінки Сократа. Ми ще до нині, після довгих століть, називаємо Ксантипою сварливу, несимпатичну жінку. У дійсности була вона лише пересічною жінкою, а якою в подружжі доводилось інколи сваритися, але майже заріді з вини... мужа. Учні Сократа зотіли в своїх книжках реабілітувати свого звеличованого мистця і передали легковірним нащадкам казку про Ксантипу.

Винахідником стенографії вважаємо Габєльсберга, дарма, що римлянин Марій Тулій Тіро вигадав перший скорочений почерк уже на 100 літ перед Христом.

Кажемо про слюзи крокодила. Загальнопоширений погляд є такий, що крокодили наслідують плачучі діти, щоб цим плачем можна привабити людей і їх пожерти. Є це така сама нісенітниця як погляд, що струє коває голову в пісок, як за ним гонять, і гадає, що його тоді не бачуть, тому, що він не бачить лонів.

Кремський сир називається не від міста Кремс, а від пруського воєнного комісара Кремсера, що 100 літ тому дістав урядовий дозвіл везати до Берліна десять возів цього сира, який звернув на себе загальну увагу спеціально збудованими возами. Слово „лучер“ на візантійськїй і російській мові пішло від малярського села „Коч“, звідки їхали перші постійні вози між Віднем і Пештом. Зате слово „фіккер“ пішло з Парижа. Там перший винаймав вози до полорожі у 1650 р. Ніколь Соваж, а перед його домом стояла статуя в честь святого Фіакра. „Лянд“ від повозки, пішло від міста цієї ж назви.

„Лінч“, не кожний це знає, взяло своє походження від чоловіка Джона Лінч, північно-американського фермера, що довгими роками блася далавемне уряд, щоб охоронити його перед

грабівниками, що систематично нищили йому хутір. Коли дістає відмову, тоді він почав боронитись сам і з кожним нападником розправлявся власноручно.

Також „бойкот“ пішов від Джемса Бойкота, ірландського полковника. Ірландська земельна ліга проголосила над ним як землевласником, 45 літ тому, кару, щоб з ним ніхто не смів зустрічатись, говорити або в нього працювати. Отже Бойкот був першою жертвою бойкоту. Назва „Льойдів“ на корабельні товариства пішла від власника каварні в Льондоні, Льойда, що змаред 250 літ; у нього сходились моряки і корабельні підприємці.

Ще давнішою є назва „мансарди“, мешкання на піддаші, взята від прізвища паризького архітекта Франсуа Мансарда (1598—1666), що так будував домї в Парижі. Але не перший, бо цю форму знали там уже раніше.

А звідки пішов модерний саксофон? Від винахідника такого бляшаного інструменту, музиканта Алольфа Сакса, що жив 80 літ тому в Парижі.

Щодоенно важіаємо багато слів, не прочувуючи, що ними вставляємо імя винахідника. „Танк“ походить наприклад від першого, що будували цю некольну машину: Тома Танк Бірар. Назва куль „дум-дум“ не є ономатейним наслідуванням шуму, який воли счіняють, а походить від міста Дум-Дум в околиці Калькути, де вперше почали виробляти це стрільно. „Шпанієль“ пішла від англійського полковника Шпанієля, а пістоль від міста Пістоля, недалеко Фльоренції. „Дозор“ пішов від слова „талар“ (талер), що був скороченим словом „лоахіметалер“, бо в Лоахіметалі, у Чехії, виробляли першу таку монету. Також „гелер“ пішов від місцевості „Галь“ у Швайцарії, де карбували його 700 літ тому.

„Батист“, матерія, поширилась 700 літ тому.

ранішніх товаришів, чимало думає так само. Але вони мовчать і насилують свої пересвідчення, щоби не втратити своїх добре платних посад.

Та я не вчився в школі старих царських урядовців, яких виховували в підчиненні. Я належу вже до революційної молоді, нового покоління, яке навчилося під революцією не лякати, а радіти сказаним слів. Тому я не лякався наслідків і не думав про свою долю, коли діло йшло про Росію і про правду щодо революції і я висловлював свої помічання і мій погляд на справу людяно своїм наставникам у Москві. Я амальював (м свої сумніви щодо майбутності і висловив думку, що Росія може врятуватись перед повною катастрофою лише демократизацією радянської влади).

Так стояла справа, коли Дюгалевський виїхав до Лондону і полишив провід посольства мені, першому його радникові.

Тепер, очевидно, скажуть, що мене вже годі звільнити з мого становища і не сумніваюся, що мені підсунуть усілякі злощини. (Це стара меюда!). У дійсності, то я проводив радянським посольством ще передучора, і проводив ним так природно, що підготовлявся до своєї щорічної відпустки: я хотів поїхати до Карльсбаду: лікувати свій шлунок. Доказом цього факт, що я наважився собі урядово повернути віз. Передучора писав я до Бріанна, що їду в подорож для відпочинку і передаю тимчасовий провід посольства другому посольському радникові, своєму товаришеві Арсенові. Учора хотів я виїхати. Моя жінка спакувала свої валізи і вони ждали на нас в 2. год. попол. перед воротами дому. Тоді візав мене неждано товариш Ройзман, що вчора приїхав із Москви через Берлін.

Так амальює нездолу Росії, недавній ще представник Рад. України Бесідовський.

Побіда партії праці в Австралії.

В Лондоні одержано відомості з Мельбурна, що вибори до федеративного парламенту випали дуже некорисно для теперішнього уряду. Він мав за собою досі більшість, яка складалася з націоналістів та аграріїв. Тепер при виборах перемогла партія праці. Вона одержала 46 мандатів, націоналісти 15, селянська партія 9. Було утворено новий робітничий кабінет з провідником робітничої партії Сколіним на чолі.

Де має бути світовий банк?

Бувший французький прем'єр і міністр фінансів Кайо поміщує статтю на тему осідку міжнародного банку. Він лякається, що до такого банку всі матимуть довгого недовіря, як до засобу економічного, технічного й політичного верховства головних держав. Тому такий банк не повинен бути заснований ні в Лондоні, ні в Парижі, ні в Берліні, ні в Римі, а в якійсь столиці одної з малих держав.

завдяки фландрійському ткачеві Шамбре, що мав на імення Балтист („п" у французькій мові тут не вимовляють). „Тюль" пішов від первостісного місця виробу французького міста Тюль.

А їли ви цукорки зі спеціальною шоколаду, з лікером або мідальним кремом — „празліки"? Це французьке слово „празліне" від куховара на службі маршала Пралена перед 350 роками. Історія забула винахідника-куховара, а вславила лише його пана. Зате частіше їджені нами „капалка" у французів і в англійців звана „сендвіч", узляла свою назву від графа Сендвіча, зазятого картограв, що не хотів при грі грати часу на їжу і казав собі приносити до картового столика хліб прибраний шинком.

Ще більше випадково охрестили панський „майонез". Уже 1700 літ тому римський цесар Геліогабал придумав цей соус з оливи і жовтка, щоби поливати на студено рибу та дріб. Та цього було мало. Молодший брат Ганібала, Маго, заснував раніше, бо більше як 2000 літ тому, їстерію на Менорці, назвавши її від себе Магон. Історія мусіла вклати аж до 1736 р., коли дівка „ішеліс" побіє на морі під цим містом. Магон, англійців і привів це слово до Парижа, де воно стало популярне. Зовсім випадково саме тоді, в тієї втіхи перемогою, якийсь французький кухар придумав новий соус. Що було легше як назвати його в честь перемоги новим словом „Магонез"? Але що „г" не легко вимовити французам, то вони зробили з цього „майонез".

Таких походжень різних слів і дивних зворотів є в кожній мові безліч. Німецькі фільмольги Кюге, Гердер, Гайнріх Лесман поминали в своїх друких книжках багато їх слів. Та нині щодня повстають нові звороти і нові терміни, про яких часто не знаємо, звідки вони ввійшли. Переплав М. Р.

У пошуканці за виходом.

Ідеї посла С. Мацкевича про закордонну і внутрішню політику Польщі.

Варшава, 12 жовтня 1929.

III.

За порозуміння Польщі з Німеччиною. — Польща пропагаторкою „аншлюсу". — Польсько-литовська династична унія. — Проти націоналізму, за імперіалізмом. — Поважне відношення до України і українців.

Пасивна обсервація некорисна для Польщі розвою міжнародних відносин, звуження своєї діяльності до роблення труднощів і так неминучому французько-німецькому порозумінню, стереотипова і банальна антинімецька пропаганда (залякування французів німецьким мілітаризмом, це — мовляв — пригадування світові, що мурини є чорні: французи самі знають, що німці зброяться і що не є овечками, але давно вже з тим погодилися, як з фактом, якого не усунув навіть побідний версайський мир, і з того факту витягають єдино логічний висновок у формі — зеднання собі німців за союзників), чимчикування за гаслами пацифізму, конвульсійне зберігання ненарушимості версайського договору й істерична віра у мілітарну вартість французького союзника — все це, на думку Мацкевича, не тільки не виведе Польщі з нинішньої прикрої ситуації, але щойно запроторить державу у безвихідне положення. Єдиним виходом з нього — це активізація польської закордонної політики. Активізація, яка порвала би з нинішніми анахронічними тезами польської закордонної політики зперед 10-ти літ і з фальшивими методами польської закорд. політ. пропаганди (інспірування міністерством зак. справ краєвих і закордонних органів преси й пропаганди не має їти виключно по лінії одностайної адорації, вихвалювання кожного кроку міністра, як тріумфального успіху, лише по лінії поділу роль на критику й оборону, по зразку організації преси в Німеччині).

Мацкевич не є германофілом, — о, ні. Він має лише настільки здорового політичного розуму й почуття критичного об'єктивізму, що вміє відчутти граніцію, до якої можна афішувати свою ворожечу до вчорашнього ворога, з яким нині треба погодитися. Тому Мацкевич не може погодитися з метою очорнювання німців там, де їх очорнити і так не дається, нпр. в об'єднуванні їхнього військового таланту, і тому теж не може погодитися з метою перенесення патріотичних пісеньок на ґрунт практичної політики: Розумування Мацкевича просте: німці є нашими противниками тому, бо зазіхають на наші землі (Помор'я і коридор, Гор. Шлеск), але не є противниками тому, бо ми, поляки перевели відносно німців на 100 відс. свою програму і жадних більше до них претенсій не маємо. Висновок з того: треба переконати німців, що замість пхатися на схід, на Помор'я і Шлеск, куди можуть дістатися назад лише після вигнання війни з Польщею, що всетаки не є річю дуже простою, — краще при активній допомозі Польщі повести експанзію на полудне й полудневий схід. Приймаючи, що цілями німецької закорд. політики є не лише нинішні півн.-східні польські провінції, але тими цілями є також об'єднання з Австрією, відзискання колоній, господарсько-політичний розвиток на Балканах й азійський схід. І ось Мацкевич радить, щоби саме Польща стала пропагатором ідеї „аншлюсу". Він рахується з усіма аргументами „проти", але їх не лякається. „Звернення через „аншлюс" політичних заінтересувань Німеччини на полудне, відвернення через „аншлюс" нім. експансії від нашого краю, не ті реальні гарантії, дійсні, політичні, — а оборона точності тексту версайського договору — це порівнюючи, лише паперова гарантія, а уваги на повнішу зміну політичних відносин, яка зайшла від червня 1919 року". Що злука Австрії з Німеччиною є смертельною загрозою для Чехословаччини, це Мацкевича не турбує. Досіль, мовляв, і Чехія і ціла Мала Антанта, подумані Францією, як і Польща, у ролі вічного сторожа Німеччини, не були насторожені проти Німеччини, лише проти Угорщини. „З ханліною „аншлюсу" відносини міняються діаметрально. Це Чехія й Мала Антанта будуть заязані німецькою небезпекою, зате Поль-

ща відзискає свободу рухів". Ту свободу рухів, яка нині є звязана, бо звязана є свобода держави, що веде політику, наче держава воююча, яка забезпечуючи себе від нападника, мусить не лише забути про власну експанзію, але й на право й на ліво робити концесії.

Тимчасово Польща може втриматися, каже Мацкевич, саме лише тоді, коли не заперестане своєї експанзивності. Але тут і починається „заковика": як і куди цю експанзію повести. У двох точках Мацкевич не має сумніву: відносно Литви й Угорщини. Першу з них треба зайняти збройною силою („вицернути і поставити"), із другою треба стрітнутися при спільному кордоні. Як на цю комбінацію (головно з Литвою) погодиться Німеччина і Росія (С. Р. С. Р.), Мацкевич сам собі ясно не здає справи, визначає її лише за найближчу мету польської політики. З Литвою каже звязати Польщу унією династичною.

І тут починається вихідна точка для ідей Мацкевича у сфері внутрішньої політики: монархія. З поняттям монархізму він не вагає лише пляну зміни державного устрою у розумінні суспільної реакції. Він бачить у заведенні в Польщі династії єдиний вихід із „боротьби за наслідство", яка вже нині трясє Польщею і готова на добре нею потрясти. Дальше: єдино монархістична Польща зможе бути імперіалістичною та протиставити державницький імперіалізм плебейному націоналізмові та в цьому імперіалізмі об'єднати й непольські народи! Тут Мацкевич зачіпає й національне питання. Він кличе своїх земляків відкинути вже геть гасла новітньої демократії, до яких належить безперечно й вільзонівське гасло самовизначення народів. Демократія і тези Вільзона були потрібні Польщі перед відзисканням самостійності; нині вони є для неї шкідливі, бо дають зброю в руки непольських народів, які опинилися у межах Польщі. Але з другого боку Мацкевич є рішучим противником націоналізму, який ідентифікує нарід з державою: щож зробити з близько 40 відс. неполяків, які є громадянами Польщі та яких, хоч сядь і плач, а поляками не зробиш? Але й у національному питанні Мацкевич не має ясної програми: хоче приєднати „меншини" не тільки для польської держави а й нинішніх межах, але й польського експанзивного імперіалізму, не хоче їх винародовлювати, але не знає — що робити. М. і. бачить велике поле для діяльності польської влади на ґрунті православа — зробити його притягуючою силою для православних зпоза Польщі, однак — видно — і тут не знає, як слід, існуючих відносин ані в Польщі ані на Україні.

Українську справу взагалі знає дуже слабо, але теж — записати треба Мацкевичеві на добро — не забірає у ній голосу (критикує лише УНДО, теж не дуже у його політиці й тактиці визнає). Однак належить Мацкевич до тих нечислених польських публіцистів, які, може й не свідомо, відчувають повагу т. зв. української проблеми й про Україну та українців ніколи не висловлюється легковажно. Шукаючи за актуальними паралелями історичних спроб Жовківського і Баторія, Мацкевич раз-у-раз спотикається об проблему української державності й розвитку одноїєї Росії. Його ідеї ще блукають у темряві, нащупують і шукають виходу з ситуації, — з якої найти вихід справді важко.

I. Кедрин.

Бомбовий замах в Софії.

Дня 14. ц. м. вночі в Софії виконано бомбовий замах на гурток македонців у хвильні, коли македонці сиділи при столі в каварні при вул. Ускарівій. Бомбу кинено через вікно каварні. На шастя вибух був ненадто сильний і поранено тільки 5 осіб, між ними власника льокалю і революціонера Гевбеліаского, проти якого правдоподібно був звернений атентат. Виконавці замаху втікли. Слідство ствердило, що бомби, ужиті в замаху були такого самого типу, як бомби, уживані македонськими революціонерами. Поліція перевела слідство в ломах і арештувала понад 30 македонців.

Збіже для Європи.

Французький міністр внутрішніх справ Тардіє виголосив промову на тему забезпечення всієї Європи в збіже. Він вірить у можливість зменшення дефіциту Європи при васабох загальної солідарності. Європа платити річно позаморським торговцям 24 мільярди за мито різних збіж. Вона могла би ці гроші лишити собі, але мусіла би визволитись від численних пересудів. За це покращали би загальні умови життя. З проблемою привозу збіж звязана ціла півка ще й інших питань промислу й продукції, для яких треба європейської співпраці.

Комісаршина.

Чому в Озирній урядові ще й досі наказний комісар?

В громаді Озирній по нинішній день урядові наказний комісар, хоч вибори до громадської ради відбувалися вже чотири рази.

Перші вибори переведено 30—31. червня і 1. липня 1927 р. Вибори переводив громадський комісар поляки, а всеж таки поляки заперечували проти важливості переведених виборів. Тернопільське воєводство на підставі внесенного протесту знесло вибори в четвертій колі. мотивуючи це тим, що на основі заповідання Антоля Бялого, місцевого учителя, виборці не були як слід до виборів підготовані. І мотив, і спосіб поданої протесту не є передбачений виборчою ординацією.

Вибори до 4-го кола відбулися вдруге 20. листопада 1927 року. Але проти доконаного вибору внесли знову місцеві поляки протест, котрий цим разом відкинено.

На день 16. березня 1928 р. скликано громадську раду в цілі уконститування. Означені радні поляки в числі 14, не маючи ані сили, ані впливу перевести вибори свого начальника громади, на це установче засідання не явилися. З тим самим вислідом скликавано ще двічі громадську раду, а відтак її розв'язано і розписано нові вибори.

Зачалося з того, що виготовлено нову виборчу листу, яку вилужено до перегляду в самі дні минулого року, коли люди перший раз пішли в поле. Колиж виборці довідалися про вилужену листу, вже минав був речивець вношення рекламаций. Сотні наших виборців пропущено, так, що українці на підставі так спорядженої листи не думали взагалі брати участі у виборчій акції. Рішилися на це в останній хвили, але все таки сталося те, що мусіло статися: в четвертого кола не вийшов ані один український радний!

Склад новообраної громадської ради по національностям представлявся тепер так: 18 українців, 18 поляків, 12 жидів. Цим разом внесли протест жиди, але безуспішно. Українці, хоч і мали до того підставу, не протестували тільки з тої причини, аби покінчити вже раз комісаршиною.

Накінень вибір ради стався знов правосильний і на день 14. XII. 1928 р. скликано раду в цілі уконститування. Ще перед тим скликано раду приватно, щоб вислухати поодиноких угрупуваль. На цій конвенції радний учитель Бялий вложив таку заяву: „Тут є польська держава. Початковим громади може бути тільки поляк і ми, поляки від тої засади не відступимо“. По вислухання такої „польської“ заяви всі вже знали, що наказний віт буде урядувати далі. Українці заперечували проти такої заяви, кажучи між іншим, що податок оплачують не тільки поляки, а далі, що коли віт має бути громади навинений, як це діялося дотепер, то поможе взагалі виборів? Забрав голос ще один польський радний і сказав, що колиб допустити українця на начальника громади, то він перемінить би школу на українську, а це не може бути.

Дальші скликування громадської ради були вже безцільні. Радні не збиралися, знаючи, що до уконститування не прийде. Урядові далі наказний комісар.

Безконтрольна господарка наказного віта ається на цілій громаді, однак українці в тут безраді.

Зачуваємо, що знову приготуються вибори до громадської ради в Озирній та пренарується нова виборча листу по старій системі. Громадяни української народності і цим разом сповнять свій громадянський обов'язок, не зважаючи на те, що всі їх попередні зусилля, ноби здобути законну громадську раду були безуспішні.

Перше засідання сойму 5-го листопада.

ПАТ повідомляє, що в найближчому часі видасть президент Польщі розпорядок про скликання сойму та сенату на звичайну сесію. Законодатні установи будуть скликані з датою 31. жовтня. Перше засідання сойму буде шойно 5. листопада, а це тому, що 1. і 2. листопада припадають дат. свята. Прем. Світальський конферував 16. жовтня з мін. вн. справ Складковським, а потім з мін. праці Пристором. Конферував у зв'язі з недалекою сойм. сесією.

„Визволене“ зголосить заяву недовіря.

Дня 16. жовтня радні повний клуб „Визволене“. Він мав політичну дискусію, потім прийняв резолюцію: Клуб ухвалює зголосити разом із іншими дем. клубами внесення на зголослення заяв недовіря для урядов.

Ревізія в льокалі німецького сойм. бюро.

Арештування в Бидгоші та Торуні.

У Бидгоші слідча та прокураторська влада перевела ревізію в льокалі німецького сойм. бюро. Рівночасно перевели ревізію в мешканні сойм. посла Гребе та шк. радника Гайделька. Цього останнього арештували. В Торуні перевели ревізію в нім. господарським союз та в приватних нім. домах. Арештували кількох німців. Дня 16. жовтня перевели вдруге ревізію в нім. соймомі бюрі в Бидгоші. Причину ревізії держать у тайні.

Дня 5. жовтня арештували на приказ прокуратора при окр. суді в Торуні під закидом негальноного звільнювання новобранців з війська: Бавера підпоручника рез., власника правного бюро в Торуні, Шмідта, дентиста, Райнольда управителя бюро „Линдбунду“ в Торуні, Лідке, купця. На чолі викритої афери, як повідомляє ПАТ, був старший сержант Трантав, що працював у ПКУ в Торуні. Він за гроші уальняв кільканадцятьох обов'язаних до військ. служби.

Стаття Поанкаре про Паневропу.

В аргентинській газеті „Націон“ Поанкаре помістив статтю про Паневропу, в якій між іншим пише:

„Європа це не тільки імя, але реальний факт, живий організм. Через здійснення великого пляну Бріяна не вдається ще усунути різниці поглядів на справу між європейськими народами. Ані в Газі, ані в Женеві не прийшло до гармонійного концерту. Передавши Франція мусить бути дуже обережна, бо плян Юнга ще не є ратифікований. Найважливіші технічні справи для виконання того пляну ще не є вирішені. Важкі дебати про розроблення і національні меншости диктують велику обережність, бо якраз ці справи творили дисонанс в ділі реалізації плянів на будуччину“.

Поанкаре так формулює річеві перешкоди, що стоять на дорозі до Паневропи:

1) Нове угрупування Паневропи не повинно поставити в тінь Союзу Народів; 2) Сфедеровані держави мусять зберегти свою суверенність; 3) Колонії мають залишитися власністю тих самих окремих держав, що і досі.

На думку Поанкаре, взагалі дуже важко говорити про якусь спільну лінію в утворенні Паневропи. Бо Бріян уявляв собі її чисто політично, Штрессман уявляв собі Паневропу тільки економічно, а Гендерсон з огляду на англійські домінії, взагалі не радив би Англії приступати до Паневропи.

Поанкаре кінчає статтю так: Не зашкодить робити спроби повні надії та довіри. Якщо ці спроби навіть не матимуть успіху, то всеж вони доведуть до якогось зближення між народами, збільшать солідарність, піднесуть публичну думку і створять вищу державну мораль.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8:58:00—8:55:50, канадський долар 8:50:00—8:50:50, чеська корона 0:26:33—0:26:50, австрійський шілінг 1:25:00—1:25:50, румун. лей 0:05:00—0:05:25, французький франк 0:34:50—0:34:75, швейцарський франк 1:71:30—1:72:00, фунт стерлінгів 43:30:00—43:50:00, радянський червонець 17:00—17:30, німецька марка 2:12:30—2:12:70.

Золото: 20 корон 36:30:00—36:50:00, 20 франків 34:20:00—34:50:00, 20 німецьких марок 42:00:00—42:40:00, 10 російських рублів 46:00:00—46:40:00.

Срібло: Австрійська корона 0:62:50—0:63:30, 5 австрійських корон 3:24:00—3:30:00, австрійський флорен 1:62:00—1:65:00, російський рубель 2:60:00—2:65:00, копійки за рубель 1:30:00—1:35:00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 36:25—37:25, ішениця селянська 32:75—33:75, жито галицьке 22:00—23:00, ячмінь галицький бровариний 00:00—00:00, ячмінь на млин 19:50—20:50, ячмінь пастівний 00:00—00:00, овес галицький 19:50—20:50, кукурудза румунська 25:75—26:75, баробла промислова 4:00—4:50, фасоль біла 100:00—125:00, фасоль колірова 55:00—75:00, фасоль краса 60:00—65:00, горох піл-Вікторія 45:00—50:00, горох білий 32:00—35:00, боби 27:50—28:50, мішанка паст. в зерні 00:00—00:00, ячм. 31:00—33:00, сіно солодне краєве прасоване 7:00—8:00, сіно прасоване 4:00—5:00, гречка 26:00—27:00, льон 67:00—69:00, дубиль снілий 00:00—00:00, ріпак озимий 66:50—67:50, мука пшенична 40 пр. 00:00—00:00, мука пшенична 65 пр. 00:00—00:00, мука житня 70 пр. 00:00—00:00, гриса кукурудзяний 00:00—00:00, мука кукурудзяна 00:00—00:00, отруби житні 12:50—13:00, отруби пшеничні 13:75—14:25, крупя гречані 53:00—55:00, пшено 00:00—00:00, крупя ячмінні 35:00—39:00, пшеника 36:00—37:00, просо краєве 00:00—00:00, жавухи льняні 00:00—00:00, мак снілий 120:00—130:00, мак снілий 80:00—85:00, конопича червона 00:00—00:00.

Наради президії клубу ББ.

Дня 16. жовтня в мешканні полк. Славка відбулося засідання президії клубу ББ. На ден. порядку були справи політ. натури в зв'язі з виторенням положенням і недалекою сойм. сесією, організаційні та біжучі справи. Обговорили теж справи, які порушать на четвертовім плен. засіданні клубу, що відбудеться в сойм. На плен. засіданні перший виступить реферат про політ. положення голова клубу полк. Славек, потім будуть інші реферати. Обговорять і устійнять теж тактику поступовання клубу на недалекій бюдж. сесії. Погод. прем'єр Світальський уладить у президії ради мін. чей для послів і сенаторів ББ.

Бурхливе засідання пруського сойму.

Засідання пруського сойму 16. жовтня було дуже бурхливе. На ден. порядку були внесення правлі опозиції, що висловлюють недовіру пруському урядові, зате що розв'язав надпресккі організації Штальгельму. Внесення домагається негайно відкликати цю заборону. Нім. націоналісти та гітлерівці зголосили внесення, які звиняють пруський уряд виступити на держ. раді проти Йонгового пляну та щоб урядовцям не забороняли записуватися на плебісцитову листу. З внесеннями тими полемізував прем. Браун. Він сказав, що допустити урядовців до плебісциту не вільно. Його промову прийняв правлі бурхливими протестами. Мін. вн. справ Гжесінський сказав, що маневри Штальгельма у Надренії мали військ. характер. Підчас промови мін. Гжесінського сойм. урядовці внесли на салью таблиці, на яких було зазначено різне оружжя, сконфісковане на зборах гітлерівців і комуністів. Таблиці усталили на трибуні, що гітлерівці прийняли бурхливими оплесками. На салі счинилася метушня. Звідусіль збігалися послі до трибуни, щоб зблизька приглянутися цим таблицям. Засідання відложили серед заг. хаосу та замішання. Прем. Браун остаточно вийшов зі салі нарад.

Гінденбург і плебісцит.

През. Гінденбург висів на руки канцл. Мюллера писмо, в яким застерігається, щоб його особу зтягали у вир плебісцитової агітації. Він заявляє, що не уповажив нікого оголошувати його думку в справі плебісциту та зазначає, що застеріг собі зясування свого становища до Йонгового пляну в передбаченім конституційно реченні, в якому президентові держави прислугує право задекретувати або нежити об'язуючу силу закону.

Золота валюта в ЧСР.

Чехословацька рада міністрів радил 16. жовтня цілий день. На порядку дня були справи введення золотої валюти в ЧСР. і устійнення бюдж. провізорії на січень і лютий 1930 р. Обі справи прийняли одностайно. Закон про введення зол. валюти складається з 11. параграфів і означає містоту золота в чсл. короні на 44.50 міліграмів чистого золота.

НОВИНКИ

— Клич „свій до свого“ в практиці. В Суді Городським в Самборі дня 15. X. 1929 р. С. II. 550/29 powód I. Grecko Katolicka Cerkiew w Dąbrowce. 2. Grecko Katolicka plebanja względnie Proborstwo w Dąbrowce zastąpione przez K. Iwana Rudawskiego proboszcza w Dąbrowce przez I do sądu adw. Dr. L. Türhausa w Samborze pozwany Józef Król rolnik w Dąbrowce o uznanie, że pozwany nie przysługuje prawo własności i t. d. I так греко-католицьку церкву і греко-католицьке приходство заступає адвокат жид і позов пише по польськи, хоч в Самборі ан 7-ох українців адвокатів. Чи не сором і ганба? Хай факт цей бсудить наша суспільність.

— Болгарський турист в редакції „Діло“. До нашої редакції загостив болгарський турист Іван Мінков-Шашев з міста Троян в Болгарії. Названий турист є з професії учителем гімназії. Вже 3 і пів року мандрує він по салі, переплывши пішки Малу Азію, Персію, Сирію, Палестину, Туреччину, Румунію, Мадярщину, Австрію, Ч. С. Р. і Польщу та Литву, Лотву та Скандинавію. Вибираючись в подорож до Америки болгарський турист спинився у Львові, де зайшов до редакції „Діло“ інформуватися про життя народу, яким він цікавиться аданно. Вітавав також товариство „Просвіта“ де привітав його проф. М. Галушчинський та „Рідну Школу“ і інші українські установи.

— Вїзд Митрополита до Риму. У вівторок вечером, коли о. Митрополит Андрей вїздив до Риму, зібрався на головному залізничному

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробів

а то: Чоколад десертів, сметанковий і знаменитий молочний, як також звичайні для господарських цілей.

поручає

Для вибагливих смаків

першорядні чоколади, також ванільний вибір знаменитих цукерок.

Замовлення приймати: МАРГОН ТАБЛАЯ

двірці у Львові, львівське греко-католицьке духовенство з митрополічною капітулою на чолі, професорський збір Духовної Академії під проводом ректорату і численні та видатні світські представники львівського громадянства, щоби відпроводити о. Митрополита в дорогу. Хор студентів Духовної Академії відспівав на пращання „Многая літа“. Проводні найвищого нашого церковного достойника в дорогу до Риму мали дуже поважний характер та визначались незвичайною ширістю. О. Митрополит поверне з Риму, як зачуваємо, коло 10. листопада ц. р.

— **Львівська хроніка.** В лісі на погулянці поповнилася самовбивство 24-літня Зофія Тралінська, випивши отрую. Причиною самовбивства нещаслива любов. — Вчора арештовано Осипу Букартик і Льолю Кефер за співучасть в крадіжці, за те саме арештовано Кароля Гаупчика. — Львівська поліція викрила тайну торгівлю порнографічними книжками і образами власності Юрія Буша замешкалого при вул. Листопада ч. 24. Книгарня Якова Гельця.

— **Святотатство в Коломиї.** До коломиїської церкви закралися вночі злодії і розбивши дві скарбонки забрали з них аж 7 золотих всего церковного майна і дві золоті чаші. Поліції вдалося арештувати одного зі злодіїв, а є ним монтер Зигмунт Грель з Печеніжина.

— **Зв'язок між Коломнією і Мармарошиною.** Залізнично-дорожня конференція між Чехословаччиною, Польщею і Румунією закінчилася в Букарешті тим, що усталено транзитний зв'язок між Мармарошиною і Буковиною через Галичину і Закарпаття.

— **Новий пророк.** До Соснівця прибував із Олькуша бувший учитель Михайло Лях, який тепер грає роллю пророка. Він виголошує промови до населення сіл і міст і заявляє, що в Риманові йому явився Ісус Христос та поручив написати людей. Цей новий пророк прокує близький упадок більшовизму, який викличе ще більшу катастрофу в Росії, як упадок царату і нову революцію. Поліція арештувала цього підозрюваного пророка і віддала під догляд лікарів, але перед комісаріатом поліції що дня збираються сотні селян і робітників, домагаючись звільнення пророка.

— **Завалився пенсіонат.** В Блі Монтень завалився будинок, де міститься дівочий пенсіонат. Майже 50 дівчат було поранили і побитих. Стан 12 дівчат ранених в катастрофі є бездіяний.

— **Кандидати на нагороду Нобля.** В останньому часі стає знов актуальною справа нагороди Нобля на цей рік, яка як відомо виносить 100.000 шведських корон. Між кандидатами згадується такі імена: англійського письменника Честертона, Максима Горького і Мережковського з Росії, Левіса Сінклера з Америки, Томаса Мана з Німеччини. Найбільше шансів на нагороду має Честертон.

— **Фашистський індекс.** Фашистський уряд поставив на індекс твори Максима Горького, Гоґа, Достоєвського, Тургенева і Джек Лондона.

— **Амністія для 3.000 в'язнів.** Регент мадярської держави наказав припинити карні процеси проти соціалістичних провідників Гаранція, Бухінгера і Вельтнера, котрі грали визначну політичну роллю в комуністичній русі під час революції 1919 р. Рівночасно амністовано в Мадярині майже 3000 в'язнів.

— **Кредит для польських міст.** Союз польських міст перепровадив анкету, яка вказала, що 77 міст дістало кредити з державного скарбу на суму 135 мільонів золотих.

— **Катастрофа на морю.** Великий англійський корабель „Експрес оф Канада“ в якому їхало 300 пасажирів, наїхав на підводну скелю і розбився. Причиною катастрофи були густі мряки. Кількість жертв катастрофи ще не стверджена, кораблі, що виїхали рятувати пасажирів ще не вернули.

— **Річні вісти.** У Вильні засуджено за шпionажу в користь Радянського Союзу Вацлава Казимовського на 10 літ, а Андрія Колиску на 5 літ в'язниці. — В Радзівілі під час жидівського свята Йом Кіпур прийшло до кривавої бійки між жидами ортодоксами і жидами комуністами, що організували демонстрацію „безбожників“. Арештовано кількадесят „безбожних“ жидів. — До Нью-Йорку приїхала Марія Кіре-Складовська, яка має намір відвідати президента Злучених Держав і Форда. — В Антверпі закінчився міжнародний конгрес журналістів, який ухвалив статут для міжнародного журналістичного суду чести. — В Ганновері дійшло до кривавої бійки між націоналістами і комуністами. В сутичці ко-

муністи вбили ножами одного поліціанта. — В Нью-Йорку наступив вибух газів, наслідком чого загинуло 4 робітників, а 7 осіб було ранених. — Минулої суботи румунський президент міністрів нараджувався зі секретарями всіх міністрів в справі переведення реорганізації міністерств. — Буаший німецький цісар Вільгельм II купує замок в Гоффельсі в Німеччині. — В Парижі мають урочисто святкувати столітній ювілей рочної гармонії, яку там звуть „органами для бідних“. — В Чернівцях почався конгрес державних лікарів. — Польське міністерство комунікацій має завести нові односторонні для залізничної служби. Ці односторонні мали бути в дечім подібні до давніх австрійських залізничних мундурів. — В Познані арештовано презеса німецьких скавто-вих організацій д-р Бургардта.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому (231.) числі „Діла“ зайшло знову кілька помилок. Так у фейлетоні І. Калічака „В кімнаті“ початок п'ятого відступу має виглядати так: „Один кут кімнати, де спить (видруковано помилково: стоїть) четар Лішинський, ще слабо освічений“. В рубриці „Зі спортивного життя“ пропущено в першій замітці, що в найближчу неділю грають в Лодзі Туристи з Краковією.

— **Викопано кельтське місто.** Наукова експедиція під проводом археолога Вальтера Шмідта викопала недалеко Ноймарку в Сирії руїни кельтського міста, яке мало бути столицею скіфсько-альпейського королівства Норікума. Найдено руїни твердині і останки шістьох будинків та руїни королівської палати, довгі на 15 метрів. Здогадуються, що це місто зруйновано під час битви кимврів і театонів з римлянами. В підземеллі найдено срібну посуду і залізне домашнє приладдя з другого століття перед Христом.

— **Процес за будівельну катастрофу.** Минулого року в осені завалився в Празі недобудований 5 поверховий будинок при чім загинуло майже 50 робітників. На днях розпочався процес проти винуватців катастрофи інженіра Рудольфа Мондла, та інженіра Властимиля Пражача. Обвинувачені не признаються до вини. Причиною катастрофи був лихий будівельний матеріал.

— **Російський князь обманцем.** В Женеві арештовано російського емігранта князя Константина Голіцина, який попавши на вигнанні в крайню нужду, виманив у одного реставратора тисячу франків і зник без сліду. Слідство виявило, що князь Голіцин хотів тим чином рятувати свою матір і сестру від голодової смерті. Доказано також, що на сумішню того емігранта є вже й інші грошеві махверзації в однім автомобілемі підприємстві.

— **Спокійний погляд на світ** може мати людина щойно тоді, коли забезпечила своє життя та життя своїх найближчих. Тому, коли хочете спокійно жити, то переведіть забезпечення свого життя в своїм ріднім Товаристві „Карпати“, Львів, вул. Руська ч. 18. 399

Зі спортивного життя.

Україна — Віс.

В неділю 20. п. м. відбудуться на гриші львівського німецького клубу „Віс“ на Погулянці товариські змагання в копаного м'яча між І. дружиною „України“ і І. дружиною „Віс-у“. Початок змагань: год. 10:30 передполуднем. Доїзд трамваями. 3, 6, 7. В складі України зайдуть остільки змни, що на місце Скреготи гратиме в обороні Бутель І., а в нападі на місце Петрова, якому розбито ногу на змаганнях з Погонею, виступить Воробець, що грав уже на цій позиції в Рівному.

Осінні лешетарські тренінги.

Кожний спортсмен знає, що аби дійти до форми, мусить тренувати наперед кілька місяців. Для лешетарів уже нині найвища пора зачати вступний тренінг. Хто зачне тренінг шойно в зимі, дійде до повної форми при кільцї зими, значить: за пізно. Карпатський Лешетарський Клуб, що задумує уладити цього сезону кілька змагань зараз з початком зими, хоче, щоб його члени стали до цих змагань у повній формі, тому вже тепер уладжує осінні лешетарські тренінги для членів. Тренінг буде відбуватися двічі в тижді в пополудневих годинах, без огляду на погоду, на площі Сокола-Батька. На тренінг складається: 1) руханка спец. лешетарська під проводом проф. С. Гайдучка та 2) легкоатлетика і біги напростець під пров. І. Мрида. Змагання мусять постаратися про рух, сорочки, светер, довгі тренінгові штани та шкіряні капці. Перший тренінг

відбудеться в п'ятницю 18. X. п. р. в 4. год. попол. Слідуючі після порозуміння будуть оголошені в „Ділі“.

Дужання в спортивім цирку.

У вівторок (27-ий день дужань) виступало знову п'ять пар. Дарма, що всі постійні відвідувачі заздалегідь передбачують вислід усіх зустрічей, цирк тріщить від натовпу. 70 проц. глядачів прийшло поглянути лише на мурина Сікі, що три дні тому зважився покласти Штекера. Засліплені прихильники Штекера впевняють, що „нині він дасть йому школу“. Перша пара Богатирів-Аренс кінчить боротьбу без висліху: Аренс не дався до 20 хвилин. Повага еститичної насолоди зустріч Стібора з Кемпфером, двох рівно зручних і рівно сильних змагунів, не дала теж висліду. Шербінський збирає оплески, що видержує супроти Петровича 14 хвилин, а головню „подвійного нельсона“, з яким двічі встає і падає, щоби дати себе перекинути вповні знесиленим. Після того Шербінський відступив від дальшої участі в змаганнях. Реванжова боротьба Штекера проти Сікі тривала 47 хвилин. Штекер користувався невинно болючим скручуванням руки, при якому судді часто дуже важко означити межю недовольного; при одному з таких хватів Сікі впав переможений і натягнув собі в'язи. Неодни атлет „вищої раси“ міг би навчитись від мурина жентельменської боротьби. Сікі не протестував ніякими викрутками проти своєї програші, проголошеної суддею. Помоф поклав сильного, але зовсім неповоротного Карша в 23-ій хвилині.

Нині, в четвер, атракцією буде рішаюча боротьба Богатирова зі Штекером. Позатим борються: Сікі-Помоф, Віллінг-Карш (ріш.), Аренс-Стібор (ріш.) і Бекольд-Петрович.

Дописи.

ЛУЦЬК НА ВОЛИНІ. (Глупота чи провокація). Є в Луцьку Й. Бем. Часами він обертається на Й. Любича. Часами — просто на риску. І, справді, дрібна це істота, як риска. Не будемо казати про його минуле, бо воно не варте доброго слова. Більше цікавою є його „пресова діяльність“, бо вибрав він собі добру, як на нинішні часи й дуже полатну „роботу“ — шиканування національних меншостей, переважно — українців і німців. Знайшов притулок своїм дописом у „Слові Польським“, у „Земі Волинській“ та в знайій польській жовтій пресі. Очевидно, що не будемо інформувати читачів про антинімецькі писання п. Бема чи то пак rischi. Зупинимось лише на антиукраїнській „творчості“ п. Й. Бема. Вибрав він собі до обстрілу Українбанк в Луцьку. З числа в число випише нікчемні брехні і то в такий безлічний спосіб, що не знати, чого більше в цій писанині — глупоти чи провокації? Вірніше, є там чимала доза й одного й другого. Глупота полягає на тому, що він намагається звести цілу національну діяльність українських громадських діячів до „chęci własnych zysków“, яка (хенць) зводиться до того, що комусь видано більшу позичку, як це п. Бемові хотілось би, або що від когось-побирають більший відсоток, ніж це п. Бем собі уявляє. Ціла облуда у писанні п. Бема чи rischi чи Й. Любича полягає на тому, що він моралізує, „обороняє“ людей руський від українських „вархолів“, які тільки те й знають, що збогачуються коштом „людку“. І такий п. Бем „святий“, що судом і прокурором погрожує і так гниче право, що ще перед вироком суду вже ставить присуд: „злочин“. Це, після нього, має бути практична дедція що-до виховання в громадянстві авторитету права чи сулу. Ех, пане Бем! А чи Ви писали що-небудь і чи погрозували судом в справі дефравдації у міському відділі Л. О. Р. 25.000 зол.? Чи Ви погрозували прокурором в справі розтрата 11.000 зол. в місцевому „Родничкові“? Чи Ви обурювалися на неморальність деяких осіб, описаних в „Плянці“ за торгівлю живим товаром? Ми могли б наводити тисячі прикладів „неправости“, коли Ви мовчали б. Коли Ви за мовчували. Хоч обов'язок Вам наказував про ці річі кричати. — А віліся Ви до Українбанку, до української народної інституції. Віліся також до українських незалежних діячів. І в цьому вже виявляється не тільки глупота, а й провокація. Не одному слову, що пишете — не вірите, бо все фальшуєте. Тим більше, що маєте біля себе товаришів, які затають позички в Українбанку й які Вас добре інформують про те, що вони платять. Коли хочете,

можемо їх назвати або ми назвемо їх там, де буде потреба. — Але Ви, що толеруєте лихварські будки понад Дубенським, Рівенським, Володимирським шосе, що толеруєте лихварство „чорної біржі“, що толеруєте лихварство цукколю, різників, свинарів і т. д., що толеруєте це знушення над українським селянином і про що Ви не пишете, раптом адарили в усі дзвони про інституцію українську, яка, набувши ілюзії, хоче набути й власну домовку. Оце ви руйнуєте, оце Ви оповіщаєте „лихварством“, оце Ви накидаєте судові. Чиж би суд мав бути Вашою експозитурою? А коли говорите про суд, то як смієте за нього робити слідство, обвинувачувати й видавати безапеляційні вироби? — Ми, українці, думаємо інакше. Думаємо, що суд все таки незалежний. Певні, що в суді потрафимо виявити цілу махінацію, яку Ви проробили — всупереч обов'язковій службі з Українбанком. І певні, зрештою, що присуд суду буде різнитися від Вашого, п. Бем! — Не тільки українське, але й польське здорове громадянство знає Вашу роботу, п. Бем, знає інтенції Вашої роботи. Справді, Ви потрапили своєю троякою зробити правдивих мучеників. Це ви робили не безкорисно. І тому для Вас нечесні, невідповідальні громадяни це — „святі“, а чесні діячі — це „злочини“. — Тому відповіді для Вас більше не буде, крім тої, яку дав Юда: „коли маєш робити своє діло — роби“. Щож, українська праця не знає на

своєму шляху рож. Стрічає саму тернину, а велику її частину кидає на цей шлях Ви. Отже: робіть далі своє. — Обсерватор.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

La Société des Nations et les réfugiés ukrainiens. Lettre ouverte de M. Alexandre Chouline à M. le Docteur Tridjoff Nansen. Edition du Haut Conseil des Emigrés Ukrainiens — 32, Rue Deufert-Rochereau, Paris 5-e. Стор. 40. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Кооперативна Республіка“, економічно-суспільний місячник. Рік видання II. Число 10. Львів, жовтень 1929. Зміст: В. Д. Меліоранція Полісся; д-р П. Панченко: До проблеми організації кооперативної продукції; М. Росткович: Нові завдання на освітньо-шкільному полі; Івж. д-р Д. Нильчур: Шляхи розбудови сіль-господ. кооперації; „Русская кооперация“ на західно-укр. землях; з діяльності шкільної кооперативної укр. станіславської гімназії з 1929 р.; кредит дорожчє в цілому світі; Ознака світової кризи; Репараційний банк; Серед книг; Всячина.

„Світ Дитини“, журнал для молоді. Ч. 10. Львів, жовтень 1929. Зміст: 1) Український школяр; 2) Утятий скарб; 3) Збір овочів; 4) Історія світа; 5) Відлітають; 6) Про те як

Україна була під владою Литви й Польщі; 7) Князь Михайло Глинський; 8) Балюшки, солонка і капелі; 9) Осінні роботи; 10) Погане мале каченятко — і що з нього виростає; 11) Повний мішок і порожній; 12) Коза-Дерева; 13) Вірна сестричка; 14) Паці кухарочка; 15) Добра гадка; 16) Пригоди з чоринлом; 17) Черешнем на дарабі; 18) Загадки.

„Світ“, ілюстрований журнал, виходить раз у місяць. Рік V. Ч. 8—9. Львів, вересень 1929. Зміст: І. Каміньський: Шляхом підбю; П. Карманський: З бразильської пущі; д-р М. Чабан: Мої пригоди в Єгипті (Докінчення); Н. Лукіянович: З поезій; Художник-баталист; П. Карманський: Лист по адресі; М. Лінницька: Життя; д-р М. Гнатюк: Нові німецькі безетристика про війну; Мова наших праць; П. Мегик: З українського маларства; Б. С.: Українська Музкомедія; Долина смерті; А. Павлюк: Коханому батькові; М. Рудницький: Чи маю талант? П. Левчук: На еміграції; І. Кмета Ефимович: Біля стай; Гостиня М. Скрипника; Д. Кий: Іде час; Український дитворі; Нове в будові літаній; Почта на дровах; Сензаційне відкриття; Ю. Сльозкин: Батько Віктура; Фейлетон; Загадки; Веселі кутки; Ілюстрації.

„Молоде Життя“, часопис Українського Пласту. Рік IX. Ч. 7. (65). Львів, 25. вересня 1929 р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Четвер, 17. X. год. 7:30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“, велика ревія Г. Збеховського в 22 картинах. Прем'єра.

П'ятниця, 18-го, год. 7:30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.

Субота, 19-го, год. 3:30 по пол. „Модні спазми“ — вистава для шк. молоді.

Субота, 19-го, год. 7:30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.

Неділя, 20. X. год. 3:30 по пол. „Що-ли в п'ятій“ (фарса).

Неділя, 20. X. год. 7:30 веч. „Це можеш оповісти своїй бабці“.

Малий Міський Театр:
Четвер, 17. X. год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

П'ятниця, 18. X. год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Субота, 19. X. год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Неділя, 20. X. год. 3:30 по пол. „Пропес Мері Деген“.

Неділя, 20. X. год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Безсмертне кохання (Колет Мур).

Касіно: „Володарка кохання“ (Грета Гарбо).

Кольосей: В життєх жовтих чортів (Рим. Діас).

Телі: Князь студент (Рамон Новаро).

Люна: Засудженці.

Марусенька: Дівчинка з балету (Клара Боз). Дай газу!

Оаза: Кохання з природи. Пат і Па-тахон в огненій сторожі.

Палас: Втіла від кохання.

Пан: Полонати тинь жаду.

Пасаж: За цілу життя (Рим. Діас).

Стрілець: Спокусниця. Доповнення про-грамм.

„Фатаноргані: Гарні ніжні побіджують. Хитра: „Чар гризу“.

Утіха: Цісарський посланець.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в атланті в шир-су при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

П'ятниця 18-го.

Варшава (1411,7) 20:15 Симфонічний концерт Варшавської філармонії.

Краків (312,8) 18:45 „Кутон Гунору“.

Познань (334,8) 18:00 Вокальний кон-церт.

Катовиці (408,7) 20:15 Концерт вар-шавської філармонії.

Вільно (385) 16:35 Литовська хвилина.

Гельсінгфорс (221,4) 18:40 Фортеп-йонне солю.

Бресля (253) 20:00 „Сальоме“ Штрауса.

Ляйпціг (259) 16:30 Симфонічний кон-церт.

Братислава (279) 16:30 Концерт: Чайковський, Шопен, Фібіх.

Талін (296) 18:30 Концерт Ляйтмана.

Брно (341,7) 22:15 Військова музика.

Льондон (356,3) 19:45 Фортеп'янові твори Шумана.

Штутгарт (360) 20:00 Бах, Бетовен, Брамс.

Франкфурт (390) 18:00 Радіоконцерт оркестри Cafe Fedden.

Берн (403) 19:55 Орфей і Евридика.

Берлін (418) 17:20 Концерт камері Штайнера.

Стокгольм (436) 20:00 Концерт со-лістів.

Лянгенберг (473) 15:00 Програма для дітей.

Прага (487) 16:30 Камеральна му-зика.

Брюссель (509) 19:35 Грамофонові планти.

Відень (516,3) 16:45 Концерт солістів.

Мюнхен (533) 19:00 Вагнерівський концерт і пісні Лішта.

Будапешт (530) 17:00 Сальонна ор-кестра.

Москва (525) 18:30 Трансмісія з о-пері.

Ковно (1935) 19:45 Вечірня музика.

Ленінград (1000) 19:20 Концерт в де-сигнації оборони Петрограду.

Харків (1304) 19:35 Етнографічний концерт.

Париж (1725) 16:45 Концерт: Двор-жак; Віолінчелью.

Субота 19-го

Варшава (1411,7) 16:15 Грамофонові планти.

Краків (312,8) 17:45 Вечір для дітей.

Познань (334,8) 19:15 Музична інтер-людія.

Катовиці (408,7) 17:45 Авдіція для дітей.

Вільно (385) 17:45 Авдіція для дітей.

Гельсінгфорс (221,4) 18:30 Спіл.

Бресля (253) 19:20 Балетова музика.

Ляйпціг (259) 19:30 Гітара і концерт солістів.

Братислава (279) 19:30 Оперетка з Праги.

Талін (296) 20:15 Танцюва музика.

Брно (341,7) 16:30 Джембенд Кшенон-ського.

Льондон (356,3) 21:35 Радіокабарет.

Штутгарт (360) 16:15 Популярний кон-церт.

Гамбург (372) 16:30 Давня музика ка-меральна.

Франкфурт (390) 16:15 Концерт з Штутгарту.

Берн (403) 20:00 Симфонічний кон-церт.

Берлін (418) 20:00 Веселий вечір.

Стокгольм (436) 20:15 Військова му-зика.

Лянгенберг (473) 20:03 Веселий ве-чір.

Прага (487) 19:30 Оперетка Фріме „Король волонгів“.

Брюссель (509) 21:15 Концерт радіо-оркестри.

Відень (516,3) 15:15 Театр для мо-лоді.

Мюнхен (533) 20:30 Веселі пісні.

Будапешт (530) 19:45 Дзвони з Кор-пеліаю.

Москва (525) 19:00 Година музики.

Ковно (1935) 20:00 Концерт.

Ленінград (1000) 12:00 Робітничий концерт.

Харків (1304) 20:00 Радіоконцерт.

Париж (1725) 21:15 Популярний кон-церт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Позір Лежайшина! Загальні Збори членів Пов. Кружка „Рідної Школи“ в Лежайську відбулися дня 27. жовтня 1929 р. в 15. год. в доміні „Про-світа“ в такій порадку: 1. Відкриття; 2. Відчитання протоколу; 3. Звідомлення Старшини; 4. Звіт Контрольної Комісії і уделення абсолютної; 5. Вибір Стар-шини; 6. Внесення — Збори важкі — просяться всіх членів прибути. — Стар-шина Кр. „Р. Ш.“.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

УЧИТЕЛЬКА англійської мови, абсолю-тентка „College“ (університету) в Лондоні і записаний судовий пере-кладчик з англійської мови уделею деякій тої мови продиного і зброю. Окремий курс для емігрантів. Умірковані ціни. — Зголошення приймає Mrs. Joe у н. Пордесонової, вул. Ягайлонська ч. 17. III н. 727 1—2

ГРОДНИНИКИ тільки найдішних фа-брик пренційні продає за готівку і на рати від десятиліт з найдішної сторони знає фірма Іван Зельтен-райх, Львів, пл. Маріївська ч. 5 618 9-7

УРЯДОВЦЯ не висте 40 літ, безжен-ного, з середнім освітанням, з промисловою правтиною, доброго акти-ватора пошукується. Зголошення з ре-ференційми слати: Адміністратив „Ліда“ для „хемічна фабрика“.

ПЛАТИМО високі ціни за золото, брилянти і перли Домб-ровські-Розважескі, Львів, (Го-тель Жоржа), вул. Акаденічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 619 3—7

НАУКНИ німецької мови, приготування до всідних іспитів уделею гімназій-на учительна — Зголошення до Адміні-страції „Ліда“ під „Мова і література“.

723 1—1

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найдішній склад Ренчнер, Лєгюнів 37.

707 2—12

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуз пегенів, серія і молути

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном 33—7

720 Лікар 2—3

Д-р Іван Ремешило

ордиує в Борщеві н. церкви

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючих зубів ілюз-бування й винищення зубів, без болю.

Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пациєнти з провін-цій полагоджуються в найкоротшому часі.

П. Т. Урядовник і студентка вичаю виш-ха. Полекші в сплатах. Тел. 65—73.

Д-р ІВАН ЛУЦІВ

відкрив адвокатську канцелярію

710 в ДОЛИНІ 2—4

дім п. Собіньського на Горішу ч. 29

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТ.

Г. ФЕЛІКСА

б. довголіт. управ. техн. дент. зявляц

бл. п. д-ра Петра Шадковського

перенесене в Ринку ч. 37. на вул.

3 Мая 12, II. пов. (над Каларис

„Louvre“). Вина до ужитку. — Тел. 56—62

726 1—1

зол. 6-50 ГОДИНИК ANSKA зол. 6-50

швейцарський з гарантією тільки у

Б. ГРИНБЕРГА ЛЬВІВ, Сикстуська 4.

Подяка.

Усім, від яких у тяжких хвилинах, з причини смерті його невідомою паміти мужа, дізнала і стільки доказів

спісчуття, потіхи й помочи, з передовсім

Нсеч. Духовенству обох обрядів, управі-ніста, ВП. Д-рови Гієдцельку за добай-лилу лікарську опіку, Товаришам, Топар-ишам і шкільній молоді, своїм муж жб

буи духовни провідником, Креаням, При-телям і Знайомим за віддану останню

прислугу бл. п. Мужені, складаю цим

дорогою найширшу подяку.

Олена Теліховська

Журавно.

Ширіть наш часопис!

723

За редакцію відповідає Олександр Костик. Видає Видавничі Спілка „Лідо“.

В друкарні Видавничі Спілки „Лідо“. Львів. Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРЯВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ТОВАРИСТВО

Українська Захоронка у Львові

устроює в неділю дня 20. жовтня ц. р.
ЧАЙНИЙ ВЕЧЕР з ДАНСІНГОМ 2—3
в саях „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“. — Початок о
години 8. вечером. — Виділа просить о численну участь.

Свій до свого!

Львів, 18. жовтня 1929.

Свій до свого! — клич старий і змістовий, в інших народів самозрозумілий. Цей клич — по-руч спільного культу — тримає не лише на поверхні життя, але й на передових позиціях в матеріальній і навіть духовній ділянці розсипаний по всьому світі 14-ти мільоновий жидівський нарід. Цей імперативний клич, який є не лише наявним засвідченням національної спільності, не лише доказом патріотизму, але й добре зрозумілого інтересу, між іншим причинився до злеті і зросту передових народів світу. Як кожна держава при допомозі митної політики забезпечує себе економічно, як вона старасться всіми способами зберігти капітал у своїх державних границях, так кожний нарід при допомозі морального мита здійснює свій клич: Свій до свого! — все і всюди намагаючись оживити власний національно-господарчий організм, зберігаючи й збільшуючи в ньому круження крові-гроша. Відома, що французи, класичні представники національного егоїзму, тільки тоді видускають грішні свої країни, коли тим способом можуть притягнути до краю ще більші багатства. Наші сезонні робітники у Франції могли би багато сказати про те, що з ними так довго поводяться до людськи, як довго вони на місці розтрачують зароблений гріш. Коли тільки робітник є прикладний і ошадний, коли він хоче переслати свій зарібок на батьківщину, моментально змінюється відношення до нього на гірше. Клич: Свій до свого! — покладений в основу чеського відродження, створив чеський промисл, чеські банки, чеську матеріальну культуру, поставив чисельно-малий чеський нарід у ряді передових народів.

І в нас цей клич лунає не від нинішнього дня. У порівнянні з передвоєнним періодом змінив він значно корисніше свій зміст. Перед війною, голосили ми: Свій до свого! — але на ділі мусили йти в привички і ще більше в конвенції до чужинців, вимагаючи від них тільки пошанування української мови (у вивісках, у перепиці, в розмові то-що). Після війни ті доматання до чужинних фірм не виступали вже так настирливо. Мавмо враження, немов би з одного боку почували себе прибитими, немов би ми втратили певність себе, а з другого немов би ми не признавали ваги до належного пошанування нашої мови. Внаслідок нашої пасивності під тим оглядом та внаслідок натиску надуючих чинників і легковаження нас купецько-промисловими сферами у всіх містах і містечках на нашої національній території під Польщею зникли всі вивіски в українській мові не лише з урядових установ, але й приватних інституцій, крамниць, магазинів, канцелярій тощо. Легковаження українського клієнта доходило до краю. І ми, на жаль, дуже слабо на те реагуємо, або й не реагуємо зовсім, приймаючи такий стан, як щось природне і зрозуміле. Тільки на українських установах видніють українські написи і тільки там українська мова зберігає своє громадянське становище.

Але одночасно клич: Свій до свого! — втрачав більшого змісту, перестав бути кличем формальним, кличем про свято. З одного боку під тиском примусових обставин, а з другого в зрозумілій потребі й конвенції повстають все нові українські установи, нові варстаті праці, нові господарчі стани, кооперативи й приватні. І треба признати, що в широких колах українського громадянства поширилося зрозуміння вартості свого. Сьогодні українець все більше шукає свого ремісника, свого купця, свого підприємця, часто платячи дорожче, як у чужинця.

Клич: Свій до свого! — набрав уже змісто-

вості, хоч не став іще загальним. Над ним усе ще ваготить сила атавізму, привички, невіри у власні сили і взаємного недовіря. Одночасно й друга сторона не все стоїть на висоті завдання. Часто можна стрінутися з недостатню солідності, з відсутністю змислу конкурентності відносно чужинців, а зате з незвичайно розвиненою конкурентністю відносно своїх. Бувають і спеціальні вимоги на адресу українського громадянства, як і українських установ та приватних, індивідуальних підприємств. Між українським продуцентом і посередником (купцем) з одного боку та українським консументом із другого не наступив іще стан рівноваги і добре зрозумілого взаємного інтересу. Та в загальному йде до краю, клич: Свій до свого! — переходить з ділянки теорії в ділянку практики. І тому сьогодні український купець чи підприємець має вже інтерес явно і славно признаватися до українства, афішувати його назверх. Це тим більше вважано, що він і так тільки в дуже малому обемі може рахувати на чужинну публіку.

І тому велике здивування мусить викликати така ненормальність, що український купець, чи підприємець, який в українській пресі апелює до українського громадянства, просить у нього підтримки, назверх ховається під виключно польським написом. Таких випадків захарування, як не скривання свого національного характеру таки зі Львова, і то з останніх часів, могли би привести кілька. Але не робимо цього

Консолідація банків в Європі й Америці.

(Допис з Америки.)

(Політична суверенність і господарська дійсність. — Причини консолідації банків. — Злука банків в Англії і Німеччині. — Теперішня консолідація в Америці та її користи. — Банкові шері в місті Бостон. — Злука наших банків у краю.)

Французький журналіст Делейзі видав недавно книжку п. н. „Політичні байки і господарська дійсність“, в якій великим статистичним матеріалом старається довести, що історія людства це безупинна боротьба між народами та повний господарський визиск народів слабших народами сильніми, домінуючими в світі. В давних часах цей визиск носив дуже примітивну форму звичайного фізичного насилля і повного поневолення слабших народів. У нових часах поневолення і господарський визиск не змінився — змінилися тільки їх форми. Як у старинних часах так і тепер маємо дві чи три вповні суверенні нації, а всі інші це лише сателіти, а їх суверенність є нічим іншим як ластинною тільки політичною суверенністю для закриття повної господарської залежності. Нехай, скажимо, Румунія, Греція чи інша суверенна держава зробить щонебудь проти волі Англії чи Франції, а завтра не буде там дотичного уряду.

Тепер є три вповні суверенні держави в саме Америка, Англія та Франція, а між ними йде тиха, але завзята боротьба за те, хто візьме керму світа в свої руки. До цієї боротьби готовляться не тільки армії і флоты, але в першу чергу все народне господарство, яке йде вперід великанським розмахом. Повстають великанські підприємства, з сотнями тисяч робітників, з мільярдним майном. Фінансові вимоги тих підприємств є так великі, що для їх задоволення потрібно вже не мільйонів, але мільярдів банків, щоб йти в крок з господарським розвитком краю.

Ось це правдива причина консолідації банків.

Всіляко можна задивлятися на цю консолідацію, але одне є вже певне, а саме, що це є природний розвиток, якого не вдасться адержати, а яким проходили всі краї Європи, а зокрема Англія, Німеччина і Франція.

В Англії протягом останньої сотні літ відбулося 552 консолідації, наслідком чого втворювалося там п'ять головних банків з 8000 філій, і 600 мільйонами дол. акційного капіталу, 10 мільйонами доларів депозитів і триста тисяч власників шерів (акцій) і ці банки ведуть майже все банкове піловодство країни. Цікаве те, що

З ошадності повстає добробут одиниці, а тим самим добробут народу.

Не будьте своїм власним ворогом

і складайте свої ошадності в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

в надії, що та прикра ненормальність буде усунена.

Клич: Свій до свого! — який вже реалізується, мусить найти ще ширше привороження в нашому житті, мусить стати загальним. Бо тільки тим способом ми зможемо витримати у важкій боротьбі за своє існування і вийти зі стану го-сподарчого примітиву. Український консумент, український інтересент тільки до українського купця, до українського підприємця, лікаря, адвоката, інженіра, будівничого, української установи, українського банку. Але одночасно мусить бути в повному обемі пошанована українська мова, українська гідність. Сьогодні можна зрегитнувати з формального пошанування української мови чужинцями, але зате мусимо ще більший натиск зробити на розбудову наших власних варстатів праці. Однак, розбудовуючись, ми не можемо й не сміємо себе адискваліфікувати, леговажно або байдужно відносячись до рідної мови. Ми не лише не повинні закриватися чужим серпанком, але все і всюди ма-ніфестувати нашу національну приналежність.

остання консолідація відбулася в 1918 р., за-разже по закінченні світової війни, коли Англія готувалася до відзискання світових ринків.

Подібною дорогою відбувалися консолідації і німецьких банків, які в 1914 р. дійшли бу-ли до такої сили, що більша частина міжнарод-ної торгівлі на лондонській біржі була фі-нансована їх капіталами. Філії цих банків у чужих краях були так прекрасно зорганізовані, що при їх допомозі Німеччина відзискала по війні всі полуднево-американські ринки, завда-ши при цьому великі втрати американським банкам, які теж почали там організувати свої відділи.

Дорогою консолідації йдуть тепер і амери-канські банки і вони вже втворюють щось у роді п'ятиох англійських банків. Є це п'ять ню-йорських банків, з капіталом 815 мільйонів дол. і депозитами поверх п'яти мільярдів дол. Одна-че тому, що американське законодавство не дозволяє ни творення філій у цілім краю, існує тут ще майже 30.000 менших самостійних чи півсамостійних банків, які без сумніву при змі-ненні законодавстві, злідаються в одну велику організацію.

Якби ми не дивилися на консолідацію, то два факти є неоспорні: 1) великі банки краще і дешевше обслуговують господарські потреби краю; 2) великі банки дають кращу запоруку депозиторам.

Маючи перед собою факти великанських консолідацій, виринає мимохіть питання: Як повинна ставитися до цього наша американська еміграція, та як стоїть під тим оглядом діло в нас у старому краю.

Поминаючи багато інших важких причин, наша американська еміграція повинна закупо-вувати банкові шері (акції) хочби тому, щобі взяти участь у зисках. За приклад нехай послу-жать шері дев'ятох банків у Бостоні, яких вар-тість зросла протягом десяти літ на 280 %, або іншими словами, хто у жовтні 1919 р. інвесту-вав 64.152 доларів, цей має нині 190.786 дол. крім виплаченої за цей час дивіденди в сум 21.876 доларів.

У нас в краю кілька банків (акційний тіль-ки один. — Ред.), яких капітал є майже без-значіння. Поминаючи, що злука цих банків

Користайтеся з нагоди!**Однісна Українська Галантерейна Торговля****„Genewa“****Д. Конюха, Львів, Ринок 37.**

(побіч „Народної Торговлі“)

продає для реклами по фабричних цінах 464 7—?

Жіночі і мужеські білля, панчохи, прекрасний вибір наймодніших красотисляний вибір краваток, торбинок і трико-таків, приладдя до гоління і куріння. Парфумерія, косметика і Забавки, Копелюхи і Шапки!

одні банк зменшила на половину кошти вдержання цих банків, а тим зменшила і кошти банкової обслуги на половину — така заука притягувала ошадності нашого населення тому, що великий банк мав би кращий провід, давав би кращу обслугу своїм клієнтам і найважливіше давав би забезпечення, що вложені гроші є забезпечені майном великого банку.

Д-р Володимир Галан.
Філадельфія, Па.**Українські справи в Румунії.**

Новий похід.

Під цим заголовком появилася в нац.-націоналістичній „Хліборобській Правді“ (ч. 62—63) аступна стаття, в якій пишеться про новий похід шовіністичної румунської преси проти українського народу взагалі і проти української мови в наших народних школах зокрема, в якій читаємо м. ін. такий уступ: „Найцікавіший факт, що й деякі панове, які досі здавали великих приятелів українського народу, показали своє правдиве обличчя. І так — по донесенням румунських газет — бувший міністр у правительстві Аверискула і теперішній сенатор сторожницького повіту Дорі Попович, який перед виборами в р. 1926, коли їздив по селах з тодішніми кандидатами Лукашевичем, Велигорським і Смеречинським (підтримуваний Когутівським „Рідним Краєм“), присягав, що запровадить українські школи, виступивши недавно тому гостро проти факту, що посол Кракалія ходив з депутацією до президента міністрів Ю. Маніва в справі українських шкіл.“

На маргінесі цієї статті у „Хліборобській Правді“ пише черновецький „Час“: „Підписуюмо руками й ногами все те, що пише „Хл. Правда“ про п. Дорія Поповича і доповнимо „Хл. Правду“ ще й тим, що таких розчарувань як з п. Дорієм, зазнає українська суспільність ще з багатьма іншими панями, що пана Дорія Поповича не підтримав при його всяких кандидатурах самий тільки п. Лукашевич і Когутівський „Рідний Край“, але й деякі особи, що стоять дуже близько до... „Хліб. Правди“, та

що п. Дорі Попович є членом цараністичної партії і як такий був поставлений кандидатом і вибраний сенатором у сторожницькому повіті українськими голосами... Отже виходить, що годі тут докоряти самим тільки пп. Лукашевичеві й Когутіві, коли наші рахунки з п. Дорієм щось не годяться“.

Кілько українців живе в Марморосині?

Читаємо в „Часі“:

Кожного українця, де він не жив би, цікавить це питання. Постараємося дати хочби приблизну відповідь на підставі гр.-кат. шематизму з 1924 р. Однак зазначаємо, що до нижче поданих чисел треба поставитися з великою резервою, хоч вони є сьогоднідиюною підставою для приблизного обчислення наших земляків у Марморосині, бо урядових числень по національності не маємо.

Мармороські українці заселяють головні ситотський і сатмарський повіти. В ситотському повіті виказує шематизм 20.408 гр.-католиків. Це число розділюється на місцевості: місто Ситіт 1540 душ, Бистра Петрова 2376, Рукрива 1596, Рускова 2188, Русполяна 3074, Довге Поле 773, Крученново 1395, Костія 749, Лука 2560, Ремети 637, Руна Виша 2670.

В сатмарському повіті шематизм подає 19.077 гр.-католиків, які мешкають у таких місцевостях: Берецьк 7356 душ, Варалік Великий 1298, Золотаволова 2500, Вел. Караль 1741, Сасмар 2367, Шарказ 2044, Теребеш 1031, Чедрег 750.

Разом отже 39.485 душ. Дуже важним булоб, колиб хтось з тамошніх свідоміших земляків піднявся нелегкого завдання і зробив докладне зіставлення українського населення на Марморосині.

Мармороські українці національно мало свідомі. Замітне є, що свідоміші одиниці й селяни тягнуться ще сьогодні, мабуть з привички, до Ужгороду як культурного центру. Чернівці — не вважаючи на 10-літнє перебування мармороських українців разом з буковинськими й бесарбськими українцями — їм ще недосяжні. Завданням культурних установ на Буковині і свідоміших одиниць у Марморосині є проломити цей лід і зв'язати ці дві українські землі під національно-культурним оглядом.

Боротьба за зареєстрування українських товариств.

Дня 11. ц. м. відбулася розправа над рекурсом, внесеним генеральним прокурором проти вписання в реєстр юридичних осіб т-ва „Правна Поміч“, т-ва „Українська Воля“ в Чернівцях і т-ва „Українська Бурса“ в Кіцмані. Всі три товариства заступав при Найвищому Суді в Букарешті адв. д-р Маєр-Михальський. Найвищий Суд, вислухавши виводів генерального прокурора і адв. д-ра Маєра-Михальського, відкинув усі

три рекурси і затвердив рішення Апеляційного Суду в Чернівцях про вписання цих 3 товариств у дотичний реєстр і припання їм права юридичної особи. Згадані товариства заступає при Трибуналі й Апеляційному Суді в Чернівцях адв. д-р Дутчак, який і виготовив також рекурси до Найвищого Суду.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.**„Програмовий культурний постулат“.**

Зупиняючись недавно над абсурдним і безприкладно глупим помислом якогось курячого „Лемка“ з метою розробити і проковтнути західню вітку українського народу, звернувши увагу на те, що цей помисл не новий. Вже кілька літ тому пропагував цю „програму“ на сторінках „Слов-а Польск-ого“ проф. Ст. Грабський. Розуміється, і він не був оригінальний. Таку „культурну“ програму припоровували до перелонених уже давно пануючі, між іншим пруські гакатисти до поляків, а російські чорносотенці до всіх народів б. царської імперії.

Не дивно, що до такої „культурної програми“ вертають у відношенні до українців і білорусів польські націоналісти. Безглузді ельохубрації „Лемка“ зараз підхопило санацийно-фашистське „Слово Польске“, перехваляючись тим, що воно все доказувало, що консолідація Польщі в культурній діяльності.

„повинна відбуватися перш усього шляхом органічного об'єднання всіх етнічно-расових груп із народом (польським! — Ред.), а їх людських культур з національною, історичною культурою держави, при чому — розуміється — націоналізм, політично й культурно сепаратистичні рухи повинні бути нищені в усьому безоглядістю. Бо виходимо з тієї основи, що всі етнічні групи творять підбудову державного народу, а їх людські культури є основою головної, історичної, національно-польської культури. А виходячи з того заложення, вважаємо, що треба розвивати й зберігати народно-культурні окремішності всіх етнічних груп, себто їх наріччя, мистецтво, обичаї, культури і т. і. — перш усього навчаючи в школі крім національної мови, себто польської лише тієї етнічно-матірної мови, якою дійсно користувється населення даної землі. Навіть більше! Вважаємо, що також етнічно треба організувати населення на основі її етнічної окремішності, на основі своєрідності, регіональних діяльностей і господарчих потреб...“

Розвиваючи далі цей ідіотичний і давно збанкрутований погляд, словопольські фашисти дорікають урядові, що він не зовсім їде по їх лінії, ніби то обмежуючи регіоналізм лише до господарчих справ. А, мовляв, цей культурний по-

ДАМ'ЯН ГОРНЯТКЕВИЧ.

Великий маляр.

Посмертна згадка про Янка Мальчевського.

Янек Мальчевський! Хто з нас не бачив бо-дай у репродукціях його композицій з фавнами, медузами, повних алегорій і таємничих своїм змістом, а перш усього ясних, соняшних? Тоді мимохіть несувалося питання, яке вони мають значіння, як треба глядіти на ці небуденні картини? Відповідь на такі питання була нелегка, бо й сам Мальчевський не rado давав висвітлення дотично т. зв. літературної сторони своїх образів.

Бувало, коли сміливіший репортер застукав до дверей його робітні й станув перед художавою фігуркою маєстра та виявив йому цілі своєї візити, тоді цей гість стрічався з надуже го-стинним прийняттям. Мальчевський, що завжди ставився неприхильно до критиків, відповідав такому добродієві гаумливим фразою: „Hrabio, oglądaj sobie moje obrazy jak długo chcesz, ale ja ci ani słowa nie powiem, co to wszystko znaczy. A potem idź i pisz!“

Самозрозуміло, що непрошений гість не міг злізти поінформувати як слід своїх читачів про суть праць Мальчевського. Одним із нечисленних шасниць, що був втаємничений в аркана творчості Мальчевського це поет Л. Ридель, автор поважної студії-монографії про цього маєстра.

Поляки називають Мальчевського польським Бекліном. В дійсності дуже мало аналогії можна би потягнути між ними обома. Хіба лешо схожості є в таємничості змісту, але форма таки інша в одного й другого. А навіть щодо змісту, то просто безмежна різниця лежить між ними. Наскрізь оригінальний і стихійний Беклін доходив до трагізму в своїх творах, зате Мальчевський був у великій мірі залежний духово від творчості Словацького. В образах Мальчевського не відчуваємо трагізму, а всюди стрічаємося з характеристичним йому чатосом. Це слідне в позак кожної його постаті,

до яких він підбирав собі окремі типи моделей, із демонічною рисою. А мова картин Мальчевського є майже завжди алегорична, незрозуміла без спеціальних коментарів.

Дехто з критиків називає Мальчевського просто ілюстратором Словацького. Ця замітка настільки влучна, що його не можна розуміти без знайомості з творами Словацького. Ідучи тим шляхом, Мальчевський перейшов цілу еволюцію від реалістично намальованої „смерті Єленей“ (у національному музеї в Кракові) аж до пізніших символічних композицій. Але щоб на цю тему писати ширше, необхідно користуватися ілюстраційним матеріалом, що самозрозуміло є неможливе в рамках фейлетону. Та для характеристики його символіки наведу хочби такий приклад. Так часто в образах Мальчевського стрічаємося з появою фавнів. Що вони означають? Є це просто персоніфікація природи. В краківській галерії знаходиться його картина, яка зображує сивенького артиста, виступаю-го в звуку фавинової сопілки. Це музика, якому шум вітру, чи пташина пісня стане матеріалом до могутньої симфонії або прекрасної сонати.

Другою визначною рисою мистецтва Мальчевського це його наскрізь оригінальний рисунок і кольорит. Мальчевський вже як професор академії залюбки повторював своїм ученикам, що він учився десять літ-рисувати, а лише один рік малювати. І цей рисунок доведений до верхини робить враження, що Мальчевський — кажучи словами Брюлова, — навіть малюючи рисував. Поруч цього він мав свій окремий кольорит напоений сонцем, радісний, світляний. Мальчевський хіба й тут перенимав поривом Словацького, що сказав про себе (в листі до Красінського, де він протиставлявся духові „Іридіона“): „я творю фантастичну легенду, з якою гніш добуваю пророчі хори й на стрічу чорної, громової Дантевської хмари веду легонькі, веселкові й Аріостові хмаринки“. Такий є кольорит Мальчевського і він задержував його завжди.

Пригадую собі, коли я бачив три його обра-зи десь біля 1922. р. в краківській палаті ми-

стецтва, виконані після довгої недуги автора, він назвав їх уже своїми „останніми акордами“. Був це портрет його дружини й дві невеликі композиції, мальовані — як на такого мистця, — дійсно дуже слабо. Слідне було, як тяжко прих-одилося йому тоді опанувати свою давню тех-ніку.

Здавалося, що ця людина живе тільки ми-нулим, пережитками, не в силі вже дати того, що колись давав. А може це були також наслідки сумних непорозумінь родинних, бо на згаданім портреті були зображені його дружина, що з зав'язаними очима стояла перед його образом. Але минуло з того часу може пів року й на черговій виставі появилася новий цикл картин Мальчевського. В них він знову висловився колишнім рисунком і всім, прегарним кольори-том, заграв усіми могутніми акордами своєї пребогатої палітри!

В історії польського малярства займає Мальчевський справді виняткове становище. Якщо розважимо, що польський живопис роз-вивався швидко протягом останніх сто років і до часів Гротгера та Матейка не можна гово-рити про чисто польське мистецтво, то для історика малярства тої нації небогато постатей може мати особливий інтерес. Що більше, навіть Гротгер і Матейко, хоча по змісті були виразниками духа польського патріотизму, то по формі йшли слідами чужих майстрів. І вде-стиво перший Виспянський здобувся на щось зовсім самостійного. Його творчість, це вже чисто польське мистецтво (абстрагуючи від деяких аналогій з Годлером). Другим, ще більше оригінальним явищем є саме Мальчев-ський. Не брав він від чужих майже нічого, з свої високі думки висказував на цілком інди-дуальний лад із видимими чертами геніаль-ності.

Мальчевського — як людину, — характе-ризують дві замітні риси: химерність і благо-родність. Доказом цього може послужити са-модухний факт. Одного разу (перед війною) звернувся до студента академії мистецтв у Кра-кові його анайомий з проханням скопіювати

За океаном.

„Новий Канадієць“.

Велике канадійське видавництво підприємство „Національна Преса“ у Вінніпегу, що видає кілька тижневиків у різних мовах, а в тому числі „Канад. Фармера“ й „Канад. Українця“ в українській мові, приступило до видавання спеціального місячника в англійській мові п. з. „The New Canadian“ (Новий Канадієць). Зі змісту першого числа „Нового Канадієця“ за вересень п. р. виходить, що редакція цього органу поставила собі за мету дві справи: 1) інформувати об'єктивно канадійців британського походження про їхніх співгромадян чужинського походження, у першу чергу про канадійських українців як третю з черги по числу національності у Канаді і 2) давати канадійцям британського походження (і взагалі всім тим, що читають по англійськи) огляди всіх біжучих проблем європейської політики, а зокрема інформувати їх про життя-буття тих народів Європи, що мають свої землі в більшому числі в Канаді. З тією метою „Новий Канадієць“ передруковує м. ін. важливі статті й замітки про канадійців не-британського походження з органів „Нац. Преси“, а в дальшому, можна надіятися, міститиме про них також оригінальні, спеціально писані статті діячами й політиками дотичних народів. У першому числі „Нов. Канадієця“ наведено статті на різні теми українців Г. Курдилика і ред. В. Бібровица, що оба стоять дуже близько цього органу, а також статті Г. Келлі Дикинсона (канадійця), що співробітничав постійно в українському „Канадійському Фармері“. Про українську справу в Європі наведено в тому числі окрему статтю, написану з приводу недавнього зібрання Ліги Націй і відомого виступу в справі меншостей сенатора Дандюрана, а про життя-буття української еміграції в Ка-

студат висуває само життя, а його недостатку найважче відчуває „Малопольська Виходня“.

„Після десяти літ приверненої до життя державності Польща все ще не має ясної, органічної програми культурної політики на етнічно

йому образ Мальчевського, що тоді був представлений у „палати мистецтва“. Цей студент звернув йому увагу на конечний дозвіл автора законати таку копію. З тим він пішов до „Яцка“, але вже після закінчення вистави, коли картина найшлася знову в робітні майстра. Мальчевський вислухавши пропозиції свого гостя, спитав його просто, яку суму він може призначити за дозвіл копіювання. Тоді інтересант заявив, що він як урядовець не диспонує поважнішими фондами й може на ту ціль пожити щонайбільше 50 австр. корон. Яке здивування заволоділо ним, у парі з безмежною радістю, коли Мальчевський дав йому за ті гроші замість дозволу свій оригінальний образ!...

Яцек Мальчевський двічі приймав катедру професора в краківській академії мистецтв. В часі першого періоду педагогічної праці, він сповняв здебільша дуже совісно свої обов'язки. Коректно провадив незвичайно старанно, а поруч цього завжди заохочував своїх учеників до чимраз більших зусиль. Хоча бувало інколи й таке, що заняття власними малюваннями творами не показувався довгий час у робітні учеників. Тоді навіть висварив відважніших студентів, які приходили просити його поправити намальоване. І менше виправдувався відтак перед собою словами: „Яцусові перешкоджають“! За другим наворотом своєї професури він занедабував уже постійно своїх учеників до тої міри, що цілими місяцями не приходив до них.

Для нас українців Мальчевський має чимале значіння саме як педагог. Він анжовав ряд малюв, що багато йому завдячують. До них належали: Антін Процайлович (тепер професор школи промислової в Кракові), Осип Курилас (відомий львівський артист), Модест Сосенко, Іван Бурачок, Віктор Маслянич, Антін Шурма й Осип Ярема.

Зрештою творчість Мальчевського не належить виключно до поляків, це є вже частина загальнолюдської культури, а чому ми маємо також свою пайку.

750.000 Золотих = 84.500 Доларів

може досягнути кожний, хто купить **ЛЬОС 1-шої КЛАСИ** 20. Державної Класової Лотерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Крім цього багато вигранях по зол. 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000 і т. д. на загальну суму

30 мільонів Золотих.

Тисячам людей приносить Польська Класова Лотерія рік річно багиртва і добробут. Нашій Колектурі сприяє заодно надзвичайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Тягнення вже **14. і 15. листопада ц. р.**

Ціни льосів:

$\frac{1}{4}$ Зол. 10, $\frac{1}{2}$ Зол. 20, $\frac{1}{4}$ Зол. 40.

Тягнення вже **14. і 15. листопада ц. р.**

Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи оригінальні льоси разом зі складанкою П. К. О. на вільну від почтової оплати пересилку.

Одна хвиля рішає про шастя в життю!

В шм місяці витягти і чітко виконане переслати в листі!

Карта замовлення.

До колектури „**РУНО**“ **ЛВВВ, вул. Академічна ч. 3.**

Прому о прислання

..... цілих льосів по Зол. 40 — 1-7
..... половинних льосів по Зол. 20 —
..... четвертих льосів по Зол. 10 —

Належитість в квоті Зол. зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прому залучити. 728

Імя і назвище:

Складанка адреса:

мішаних теренах, що розуміється, для найживотніших інтересів держави в її великодержавних, історичних перспективах, в найвищій мірі є шкідливе і небезпечне. Стає хронічною провізирі, хаотичного експериментування, утруднює зростання тих земель є один організм, втворює податні умовини для експансії і консолідації сепаратистичних рухів, щедро субвенціонованих із зовні“.

Хіба досить цих мудрощів. Уже віддавна йде наступ на нашу буйну і величну народну культуру. Уже віддавна використовується її, приліплюючи її польський штемпель, особливо за породою. Тепер шовіністична дурійка намагається розбити єдиний український нарід на „етнічні і расові групи“, щоб приспівити процес денационалізації. Засліплені шовіністи пориваються на душу українського народу, хочаби рекавірувати й найсуттєвіші складники всебічної української національної духовності.

В тому напрямі багато робиться, всякими способами ставлячи перепони й забори до повної уніфікації західньої вітки українського народу. Та час показує, що — не зважаючи на наше скрутне становище — всі їх намагання будуть даремні. Українська національно-культурна індивідуальність є така виразна й у загальному викичена, а гін до повної культурної уніфікації такий нестримний, що можемо перейти мимо шовіністично-загребущих зазіхань.

На організаційному фронті.

Равщина.

Дня 15-го вересня ц. р. відбув посол Кохан посольське справозд. віче в Забірю равського повіту. На віче прийшли сотки селян і не зважаючи на пізну пору, вдержали пізно вечером до кінця, щоб вислухати поради і вказівок свого посла. Передовсім скаржилися люди на безпримірне здрирство поближких власників дібр, котрі вимагають від селян прим. за пасовиско одної штуки рогатини аж 32 дні відрібку. Проти такого страшного здрирства громаді тим важче боронитися, бо вона не має свого власного пасовиска. На тому тлі виростають вічно непорозуміння між громадою і дідичами. Громада Забіря є одною з найбільше національно свідомих у равському повіті, однак під господарським оглядом вона дуже бідна, а це внаслідок страшного роздроблення і чендайності гови-

наді цілу низку прихильних заміток. З уваги на силу, значіння і впливи в світі англо-саксонської раси отсей місцячок, інформуючи доцільно й вірно про українську справу англо-американський світ, може справі нашої пропаганди за кордоном віддати в недалекому майбутньому немалі прислуги.

Участь Франції та Італії в конференції морського роззброєння.

Дня 15. жовтня ц. р. французька рада міністрів ухвалила, що Франція повинна взяти участь в льондонській конференції для морського роззброєння. Так само італійське посольство в Лондоні передало англійському урядові згоду фашистської влади, взяти участь у згаданій конференції. Італійський уряд приймаючи запрошення, висловлює надію, що ініціатива Англії в згаданій справі приведе до добрих наслідків у ділі загального морського роззброєння.

У Палестині неспокоїно.

У Палестині збили араби визначного члена магомеданської селянської національної партії, що стоїть в опозиції до Муфтія. Арабська національна езекутива у зв'язку з цим учинком терористів почала страйк. Всі крамниці арабів зачинені. Також більшість жидів зачинила свої. Араби накликають до заворушень. Страйк має бути протестом проти тимчасового дозволу на молитви жидів під „стіною плачу“, далі проти особи найвищого судового урядовця в Палестині Бенгута, що є англійським жидом, врешті проти збірних кар, накладених на арабські села. Араби домагаються, щоб надкомісар Палестини покинув своє становище. Банки, бюро, телеграф, залізниця, працюють нормально. Араби скликають на кінець місяця конгрес до Єрусалиму на час, коли приїде слідча британська комісія.

тив. Все таки є надія, що при солідній праці в тих організаціях, які в селі основано, дасться неодно направити.

Турчанщина.

Дня 18-го вересня ц. р. відбувся в Турції Повітовий Народний Зїзд. Зїзд відкрив дотеперішній голова П. Н. Комітету д-р Кондрат, що заложив делегатам громад справоздання з праці в останньому році. Опісля делегат Центрального Комітету посол Кохан виголосив обширний організаційний реферат, подаючи до відома присутнім вимоги нового зміненого організаційного статуту. В дискусії, яка вивалялася по обох рефератах, слідне було у присутніх велике заінтересування своєю політичною організацією. Забирали слово на організаційні теми не тільки священники, але також селяни, що особливо треба на осьмому місці піднести. Добір людей у новому Повіт. Нар. Комітеті дає запоруку, що розпочата праця політичної організації в повіті піде успішно далі. На голову П. Н. К. покликано знову д-ра Кондрата, а до помочі йому вибрано людей, які гарантують своєю дотеперішньою працею все найкраще.

Любачівщина.

Дня 21-го вересня ц. р. відбув посол Кохан довірочну нараду в селі Запалові любачівського повіту. Треба зазначити, що староство в Любачеві заборонило послові відбутти справоздавчі посольські віча в Запалові, Бігалах, Кудровиці, Сухій Волі, Любачеві і Башні. Нарада в Запалові зібрала велике число людей, які вислухали посольського реферату, а відтак ставили різні запити, на які посол давав пояснення. Запалів, громада свідомо і національно певна, має в себе надзвичайно гарних людей.

Сталін уступає?

Аг. Вех. повідомляє нібито в Москві кружляють чутки, що Сталін небаром уступить. Причини: невдоволення з приводу Сталінової протиселянської політики. Вороже становище супроти Сталіна заняли передовим професійним союзом, які домагаються, щоб Сталін уступив негайно.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.

Це виспіває поручник Педьо Солтис при
портеяні. Високим тепором тигне ваче жар роз-
алену арію і співає так звязито, що аж космики
одосся зсунулися на його білий дрот. Той його
олос вылітав зникми на двір, бачуши як са-
аками по крутяках і дахах і гурбачі серед ко-
ючих злотів, обвєдених довкола.

Гроші в нашому господарському житті.

I.

(До статті на цю тему, поміщеної в „Ділі“ з 8. 10. 1929 р. ч. 221).

В справі субскрипції акцій неоснованого „Українського Банку“ у Львові подаю як урядовий комітет оскупувачів, установлений у квітні 1918 р. для переведення субскрипції на підставі актів слідуючі пояснення:

1. На допис Вл. Миколи Сторожа стверджую, що зложив він на акції згаданого Банку пот. 15. 7. 1918 переказом квоту 408 К. на вкладку Тов. Вз. Кред. „Дністер“ у Львові ч. 11.200 до арт. 6948, дальню дня 1. 8. 1918 квоту 408 К. на ту саму вкладку до арт. 7876, а дня 3. 8. 1918 квоту 1224 К. на ту саму вкладку до арт. 7323.

Вкладка Тов. вз. кр. „Дністер“ ч. 11.200 була підставою для усіх субскрипцій акцій „Укр. Банку“, а першим вкладником був Вл. д-р Стефан Федак, директор „Дністра“, що дня 23. березня 1918 до арт. 2458 вложив на згадані акції готівкою суму 2000 К.

2. На пояснення Дирекції Кооперативного Банку „Дністер“ у Львові, поміщені під дописом Вл. Миколи Сторожа стверджую, що від готівки, вложеної на вкладку ч. 11.200 Тов. „Дністер“ дописувало біжучі відсотки, а зосібна дня 30. 6. 1918 дописало титулом відсотків квоту 3.116.31 К. до арт. 6310, — що комітет оскупувачів нікого не установив своїм повновласником до диспозитиву грошми, вложеними в „Дністрі“ на вкладку до обороту ч. 11.200 і Дирекція Кооп. Банку „Дністер“ у Львові повновласттю прийнятої ним установи повновласником не одержала та на таку повновласттю покладуватися не може; — що комітет оскупувачів в жадній більше фінансовій інституції не мав конта, а вся готівка, яка вилізла на акції, була уміщена як вкладка до обороту в Тов. вз. кред. „Дністер“ у Львові на вкладку ч. 11.200. Вкладка до обороту опротестована в користь вкладчика не є депозитом, а диспозитив готівкою, яка вилізла на вкладку до обороту, щодо її фруктивізації в виключним управлінням Дирекції дотичної фінансової інституції.

3. Надто пригадую, що комітет оскупувачів на першій своїй нараді, відбулій по одержанні вступної концесії, в половині березня 1918 під проводом Вл. д-ра Евгена Петрушевича, — вибравши переведення субскрипції виконавчий комітет під проводом Вл. д-ра Стефана Федака і установив мене своїм урядовцем. Секретарем цього екзек. комітету був бл. п. д-р Володимир Бачинський, а пресовим референтом Вл. д-р Льонгін Цегельський. — Біжучі влатки покривав екз. комітет з грошей, які на цю ціль переслав Вл. д-р Євген Петрушевич (4.000 К.) так, що до дня 30. 10. 1918, то є до ухвали речинця означеного до переведення субскрипції, екзек. комітет не підняв з вкладки ч. 11.200 жадної готівки. — Комітет оскупувачів відбув другу нараду під проводом Вл. д-ра Евгена Петрушевича доперва 6. 9. 1918. Предметом цієї наради було: зміна статуту вже дозволеного, припущення субскрипції і установлення заряду (дирекції). Як свідчить записка протоколу наради не скінчено, а зосібна не установлено заряду.

Виявившись наступили відомі історичні події, — так що слідуюча нарада і то тільки перебуваючих в краю оскупувачів відбулася доперва 29. 6. 1920 в помешканні Вл. о. прадата Тита Войнаровського, площа св. Юра ч. 3. В міжчасі субскрибенти акцій зголошувалися до Тов. вз. кр. „Дністер“ по звороті зложеної на акції готівки, а що до цього виконавчий комітет не мав уповноваження, тому вирішив в як управитель з колючности виплачувати зголошуючимся по звороті чеківські позички на підклад субскрибованих акцій до висоти 75 проц. субскрибованого капіталу.

На нараді дня 29. 6. 1920 були присутні: о. мітрат Анд. Шептицький, о. мітрат Тит Войнаровський, д-р Стефан Федак, д-р Теофіл Окушевський, д-р Володимир Загайкевич, о. Стефан Онішкевич, д-р Володимир Бачинський і д-р Микола Шухевич. На цій нараді прийнято до відома: звіт д-ра Стефана Федака про стан субскрипції, звіт д-ра Володимира Бачинського про походження (півофіційні, а негатиїні) у компетентних властях дотично введення в життя Українського Банку. — звіт д-ра Миколи Шухевича про зворот готівки субскрибованої на акції у формі векселевих позичок, — а в результаті постановлено одержати заходи в справі призовлення на введення в життя українського Банку і заборони звертати без перешкод зголошуючимся субскрибентам зложеної на акції готівки з вкладки ч. 11.200. Вкладка Українського Банку ч. 11.200, як і взагалі усі вкладки, була на підставі вальоризаційного закону перерахована у відношенні 1.800.000 мп. = 1 зол., — тим самим фінансовий капітал був страчений. Зрештою фінансові установи фінансових інституцій вкладчерепажно у всіх фінансових інституціях вкладчерепажно до обороту (шадничі) для вкладчиків внаслідок припоровлення постанов вальоризаційного

закону пропали, а тільки Краєвий Союз Кредитовий, Народна Торговля і Народна Гостиниця перетягли вальоризацію в той спосіб, що вкладчики лише в часті понесли страту внаслідок девальвації.

Чому Тов. вз. кред. „Дністер“ у Львові, хоч мало в році 1920 „вкладних і все ліквідних грошей майже 12 мільонів К.“ — не мало в році 1924 для своїх вкладчиків жадної готівки в золотих, анібудь в міжчасі проводило вже кредити в тверду валюту, — це справа Дирекції „Дністра“.

Д-р Микола Шухевич,
адвокат у Львові.

II.

Замість вьяснення.

ПРОТОКОЛ

з контролі Кооперативного Банку „Дністер“, Т-ва з обм. пор. у Львові, вул. Руська ч. 20, в справі субскрипції на акції неоснованого „Українського Банку“, переведеної Інспектором Міністерства Скарбу Д-ром Максиміліаном Кеслером на підставі поручення Міністерства Скарбу ч. ДОП. 3261/III, з 2. вересня ц. р. в днях 7., 8. і 9. вересня ц. р.

Кооперативний Банк „Дністер“, Т-во з обм. пор. у Львові, при вул. Руській ч. 20, заложений в р. 1895 під фірмою „Товариство взаємного кредиту „Дністер“, кооп. з обм. відп.“.

Свою нинішню фірму одержав Кооперативний Банк „Дністер“ після того, як увійшов у життя кооперативний закон, який між іншим допускає і для кооперативних інституцій уживання у фірмі слова „Банк“.

Згадана зміна фірми послідувала внаслідок дотичної ухвали Загальних Зборів з дня 15. грудня 1923.

Управу Кооперативного Банку виконують: Надзвірна Рада, яка складається з 18 членів, а саме:

Президент: Роман Сосновський, ем. ради. Окружного Суду і власник реальності;

Віцепрезиденти: д-р Теофіл Кормош, адвокат, о. Алексій Пасецький, пралат;

Члени: Володимир Децикевич, член Самоуправного Виділу і Прибічної Ради, д-р Володимир Охримович, адвокат і ва. реальності, інж. Юліан Мудрак, ва. реальності, Юліан Федусевич.

Згадані чотири панове є виділені до Дирекції, якої склад творять крім того два урядуючі директори, а саме: д-р Степан Федак і заст. директора Ярослав Колтунюк, оба власні реальностей.

Крім того членами Ради є: д-р Лев Бачинський, адвокат у Станиславові, д-р Євген Гвоздецький, адвокат і власник реальності, о. мітрат Іван Гордієвський, д-р Іван Копач, візитатор і ва. реальності, о. мітрат Василь Левицький, д-р Кость Левицький, адвокат і ва. реальності, о. Степан Онішкевич, парох в Купнівцях, Самійло Підгірський, адвокат і б. посол до союму, Михайло Стефанівський, сюзарський майстер і ва. реал., Гринь Тершаковець, господар в Якимичах, повіт Рудки й інж. Павло Дурбак.

До Ревізійної Комісії належать: Микола Мельник, надрадник Дирекції домен і державних лісів, Олександр Гошовський, рах. надрадник Львівського Воевідства, д-р Юлій Савчак, ем. прокурис Банку Краєвого Господарства.

Після стану з 31. липня 1927 скількість членів Кооперативного Банку „Дністер“ виносить 5.652 з 14.505 декларованими уділами на загальну суму зол. 362.625.—, з чого ефективно вложено зол. 287.917.56. Висота одного уділу виносить зол. 25.—, порука членів виносить двократність декларованих уділів.

Справа субскрипції на акції „Українського Банку“ представляється так:

В 1918 р. група українських громадян приступила до заложення фінансової інституції під згаданою фірмою.

Згадані панове задозжили в тій цілі Комітет Основників „Українського Банку“ і зі зредогованим взором статуту майбутнього Банку звернулися з просьбою про концесію до дотичних австрійських міністерств у Відні.

Комітет Основників складався приблизно з таких членів:

Д-р Євген Петрушевич, адвокат і посол до б. австр. парлам., о. Андрей гр. Шептицький, мітropolit у Львові, о. Тит Войнаровський, гр.-кат. пралат, д-р Кость Левицький, адвокат і б. посол до австр. парламенту, бл. п. д-р Роман Залозецький, президент Краєвого Товариства Господарського „Сільський Господар“, д-р Володимир Загайкевич, адвокат у Перемишлі і б. посол, д-р Степан Смаль-Стоцький, тепер замешкалий у Празі, б. проф. університету в Чернівцях і б. посол, о. Степан Онішкевич, парох в Купнівцях Старих, пов. Рудки і б. посол, бл. п. д-р В. Бачинський, адвокат і б. посол, д-р Лев Бачинський, адвокат у Станиславові і б. посол,

д-р Ізидор Голубович, адвокат у Львові і б. посол, д-р Льонгін Цегельський, журналіст і б. посол, тепер в Америці, д-р Степан Федак, адвокат і директор Т-ва „Дністер“, д-р Микола Шухевич, адвокат у Львові.

Згаданий Комітет узискав у Відні в р. 1918 на основі статуту, зміненого по думці тодішніх вимог, а залученого до отсього протоколу (ч. 1.), т. зв. „Vorkoncession“ (вступну концесію) і на цій основі отворив субскрипційну акцію.

Предложений контролюючому первісний статут знаходиться постійно у Д-ра Миколи Шухевича, адвоката у Львові, вул. Чарнецького ч. 24, і той власне протокол обіймає вище подані назвища Комітету основників, крім чотирьох останніх назвищ, уміщених на тім протоколі в дописі олівцем.

Залучений до протоколу пізніший статут не містить назвищ осіб, які належали до Комітету Основників.

Комітет Основників виділив зпоміж себе тісний Комітет, що складався з 7 осіб, а саме: д-ра Евгена Петрушевича, д-ра Степана Федака, д-ра Евгена Левицького, о. Тита Войнаровського, д-ра Володимира Бачинського, д-ра Льонгін Цегельського і д-ра Миколи Шухевича.

Той власне тісний Комітет звернувся курендою між іншими до Дирекції Т-ва взаємного кредиту „Дністер“ у дні 16. вересня 1918. Куренди ця, якої відпис разом з перекладом на польську мову залучується (ч. 2. і 2а.), стверджує, що „Комітет Основників Українського Банку зібрав дотепер понад 2.000.000 кор. на акції переважно від приватних осіб і замкне з днем 30. вересня 1918 року субскрипцію“. Письмо то згадувало дальше, що до „повного закладового капіталу бракувало ще одного мільона корон і апелювало до українських фінансових інституцій і торговельно-промислових стоваришень, щоби взяли участь у субскрипції, аби до згаданого речинця покрити цілий акційний капітал власними силами і не користати з чужих фондів“.

Згаданий тісний Комітет Основників „Українського Банку“ переводив технічно субскрипцію в той спосіб, що поручав субскрибентам доконувати субскрипційні влати на рахунок „Український Банк“, отворений в тій цілі в тодішнім Т-ні взаємного кредиту „Дністер“, а тепер Кооперативний Банк „Дністер“ у Львові. Цей рахунок отворено серед вкладів на „книжочки ощадности“ і він має число 11.200. Рівночасно видано книжочку ощадности ч. 11.200. Та книжочка, показана в оригіналі контролюючому, виставлена на „Український Банк“ у Львові, є видана 23. березня 1918 р. й обіймає однуодаткову влату на К. 2.000.—, доконану в дні видання книжочки, тобто 23. березня 1918. Ніяких інших позицій книжочка не містить, отже ані жадних дальших влат ані виплат. Книжочка та заходиться в депозиті 2.541 і під тою позицією міститься в оказаній контролюючому депозитовій книзі, при чому дотична позиція викизує: „Число депозиту: 2.541“, „Дата прийняття: 23/III. 1918.“, „Імя і назвишко: „Український Банк“, „Місцевість: Львів“, „Рід депозиту: вкладка 11.200“, „Вартість в коронах: 2.000 К.“, „Звернено депозит лично, поштою, до рук: в тій рубриці нема ніякої згадки“. „Дата звороту: в тій рубриці теж нема жадного змісту. „Потвердження відбору: також без змісту; вкінці остання рубрика: „Примітка“, в котрій знаходиться впис олівцем: „Диспонує д-р Микола Шухевич“.

Як виходить з вище сказаного, ця книжочка цілий час оставала і до дня контролі остне у згаданім депозиті, а не були на ній записувані ані влати, ані виплати, доконувані від другого до останнього впису.

В цей спосіб вкладковий рахунок набрав характеру типового рахунку біжучого, а диспонував ним виключно д-р Микола Шухевич. Повновласттю, яка уповажнювалаб письменно д-ра Микола Шухевича до диспонування згаданим рахунком, Дирекція не змогла віднайти, розуміючи, що таку повновласттю уділив д-ру Шухевичеві і заподав устно дир. д-ру Федикові (тепер у Львові несприсутному, недужому й перебуваючому на лічєнні в Карльсбаді) тісний Комітет Основників, до якого тоді належав також д-р Федак, тодішній і теперішній ще директор Кооперативного Банку „Дністер“.

Як видно з залученого (ч. 3. і 3а.) в оригіналі і в переводі заподаного візрця, д-р Микола Шухевич (менем Комітету Основників „Українського Банку“ потверджував поодиноким субскрибентам поодинокі їх влату, вложену або надіслану на рахунок „Українського Банку“ до Товариства взаємного кредиту „Дністер“, наводячи кожного разу касовий артикул, зложеної влату і день влати, і то на підставі кожногоповідомлення його з „Дністра“ про доконану влату.

Д-р Микола Шухевич диспонував також і то виключно, як видно з залученого (ч.4.) відпису рахунку, виплатами з того рахунку. Як видно рівнож з залученого відпису з рахунку ч. 11.200, влати доконувано без перерви від дня 23. березня 1918 до 24. липня 1918, в котрім то

дні стан книжочки виказував 1,251.810.21 австр. корон разом з дописаними відсотками.

Тяглість вкладок була перервана кілька разів ошибочними вписами, випровадженнями, як ствердив контролюючий, на властиві конт.

Вписи на рахунок доконував Кооперативний Банк щоденно в збірній квоті, яка обіймала разом влати доконані в дотичний ді на той рахунок, згідно поодинокі, коли в дотичний ді доконано тільки одної влати.

Контролюючому пропонується на його домагання касові асигнати влат з таких днів:

З дня 10. травня 1918 збірна асигната, арт. кас. 4.287, виказує влати дев'яток осіб на загальну квоту К. 24.672.— (згідно з дотичною позицією витягу).

З дня 7. червня 1918 збірна асигната, арт. кас. 5.464, яка виказує влати шістьох осіб на загальну квоту К. 17.544 згідно з дотичною позицією витягу.

З дня 15. червня 1918, арт. кас. 5.768, касова асигната збірна, що виказує влати трьох осіб з дня 15/VI, на загальну квоту К. 24.480.—, при чому на відворотній стороні асигнати, як у цій випадку, так і у всіх інших, знаходиться специфікація поодиноких субскрибентів дотичного дня. І так прим. згаданий артикул касовий 5.768 виказує таку специфікацію:

Іван Сенік, Ширець	К. 20.400.—
Микола Мацьків, Бертеши	" 2.040.—
Іван Сітинський, Львів	" 2.040.—
Разом, як вище	К. 24.480.—

З дня 5. липня 1918, арт. кас. 6.506, касова асигната збірна, що виказує влати трьох осіб з дня 5/VII, на загальну квоту К. 20.808.—, при чому специфікація, що міститься на відворотній стороні, виглядає так:

Михайло Росиць, Нинів Горішний	К. 10.200.—
Михайло Вінців	" " 3.264.—
Василь Хоркуца	" " 7.344.—
Разом, як вище	К. 20.808.—

Всі обговорювані влати були доконувані на рахунок ч. 11.200 „Український Банк“ у Львові.

У всіх поодиноких випадках субскрибенти діставали повідомлення про доконування ними влат від д-ра Миколи Шухевича іменем Комітету Основників „Українського Банку“ на підтвердження після взору в залучниках ч. 3. і 3а.; крім того при особистих вплатах Т-во взаємного кредиту „Дністер“ видавало на бажання сторін зі свого боку підтвердження касове, що вплата така й така доконана на рахунок „Український Банк“.

Як залучник ч. 5. долучується до протоколу взір касової асигнати на влати. Контролюючий ствердив також вписи арифметично провірюваних вище виспецифікованих влат до касової штради і до т. зв. ліквідаційної книги.

Першу влату з рахунку „Український Банк“ у Львові доконав Кооперативний Банк „Дністер“ дня 27. липня 1918, а саме у висоті К. 10.000.—. Влату ту доконано готівковим переказом до Краєвого Союзу Кредитового К. 10.000 на рахунок о. Кароля Любовича зі Звенигороду.

Влату цю доконано внаслідок поручення д-ра Миколи Шухевича, уділеного ним письменно, при чому поручення д-ра Шухевича заосмотрене було в штампільку „Комітет Основників „Українського Банку“, Акційної Співки у Львові“, під котрою то штампількою знаходився його підпис.

Дирекція Кооперативного Банку „Дністер“ не провірювала в поодиноких випадках, не чуючись до того покликаною, чи влати слідували раціонально чи ні, чи поручувані були у відповідній висоті, а доконувала влати в тих випадках, в котрих поручував це виразно письменно д-р Шухевич.

Дирекція заявляє, що їй незнаний ні один випадок, де хтось оголосився б з порученням влати д-ра Шухевича, а Кооперативний Банк „Дністер“ такої влати не доконав.

При першій влаті, тобто дня 27. липня 1918, рахунок „Український Банк“ виказував К. 1,251.810.25.

По доконаній влаті К. 10.000 мають місце знова тільки впливи на цей рахунок, а дрібні відписи, які знаходяться на рахунку, повстали, як це описано вище в протоколі, з ошибочно на тім рахунку переведених влат.

Слідує виплата субскрипційних вкладок має місце 1. листопада; в тім дні Кооперативний Банк „Дністер“ виплатив в одній позиції К. 5.000, а саме влату ту доконав до рук адвоката д-ра Миколи Шухевича.

По тій влаті мають місце ще дальші влати аж до 2. червня 1919 (поминаючи одну дрібну влату вкладки д-ру Куріацеві в квоті К. 74.67 в дні 2. грудня 1918 — також на письмове поручення д-ра Шухевича), в котрім то дні стан konta виказував К. 2,850.866.47.

У згаданому дні 2. червня виплачено К. 21.000 особисто до рук д-ра Шухевича, котрий на звичайній синій переказці „Каса виплатить“ (залучник ч. 6, взір синьої переказки касової) підтвердив власноручно відбір піднятої квоти К. 21.000.

В дні 3. липня д-р Шухевич підняв К. 900.—, яких відбір ствердив також своїм підписом на переказці, до якої додиплено його поручення, котре звучить так: „До ПТ. Дирекції „Дністер“ у Львові. Прошу з вкладки „Українського Банку“ ч. 11.200 виплатити мені квоту К. 900 (словом: дев'ятьсот корон) в цілі виплати позички п. Ярославу Колтунюковому. Львів, дня 2./VII. 1919. З поваженням д-р М. Шухевич мл.“.

В дні 25. липня д-р Шухевич підняв 1.500 К., яких відбір ствердив також на касовій переказці, при чому при переказці міститься отсе поручення виплати: „25. 7. 1919. До ВП. Дирекції „Дністер“ у Львові. З вкладки 11.200 прошу виплатити мені квоту 1.500 К. на позичку для п. Філарета Гладіловича. — Д-р М. Шухевич. вр.“.

Найвищий стан виказує рахунок дня 26. серпня 1919, коли по влаті в тім дні у висоті К. 7.334.— збірно титулом одинадцять вкладок, рахунок виказував К. 2,874.683.97.

Від того часу рахунок виказує як влати, так і влати, при чому остання вплата виказала в дні 19. січня 1920, в квоті К. 2.040.50 (вплата п. Рибак в Мартиніві).

Від згаданого дня 19. січня рахунок постійно зменшався наслідком виплат, доконуваних чи то особисто до рук д-ра Шухевича без ближчого означування ним, в якій цілі він підіймає гроші, чи то у формі спеціальних його письмових поручень, специфікуючих, для кого вплата була ним піднята, чи вкінці в цей спосіб, що д-р Шухевич поручав Банкові виконання дотичної виплати субскрибентові до рук тогож субскрибента або поштовою переказкою.

З піднятих квот д-р Шухевич безоглядно нікому в Банку не витолковувався, свою рахунковість в тім напрямі провадив цілком у власнім кружі, і „Дністер“ уважав його за виключно й самостійно диспонуємого рахунком і на його поручення кожну квоту по думці його кожноразового поручення виплачував аж до вичерпання того рахунку.

Кооперативний Банк „Дністер“ при доконуванні поодиноких влат з клієнтами зовсім не конферував. Субскрибенти стояли тільки в порозумінні з д-ром Шухевичем в цій справі, а коли тільки який субскрибент оголосився до Банку, Банк спрямовував його до д-ра Шухевича, котрий в кожнім поодинокім випадку переговорював з тим клієнтом і в консеквенції розчислення з ним видавав або не видавав Банкові поручення виплати.

В цілі ближчого схарактеризування поодиноких поручень д-ра Шухевича подається ще кілька таких поручень у переказці на польську мову:

Прим. У дні 29. січня 1920 д-р Шухевич підписує на переказці підняття квоти К. 3.000.—, при чому до переказки є доклеєне власноручно ним писане і підписане поручення: „ПТ. „Дністер“ у Львові. З вкладки „Українського Банку“ ч. 11.200. прошу виплатити мені квоту К. 3.000, словами: корон три тисячі, на видання позичок Григорієви Козюковому К. 1.600.—, Вікторови Мулькевичеві К. 1.200, Іванови Кушніриковому К. 200. Львів, дня 29. I. 1920. Д-р Шухевич вр.“.

В дні 11. травня 1920 р. д-р Шухевич прислав до Банку поручення такого змісту: ПТ. Т-во взаємного кредиту „Дністер“ у Львові. З вкладки „Українського Банку“ ч. 11.200 прошу виплатити Всеч. о. Евстахіїв Гордійчуковим з Залуча квоту К. 6.300, словами: шість тисяч триста корон, титулом позички і видаток покрити підтвердженнями виплати. Львів, 11/V. 1920. М. Шухевич вр.“ Квоту таку, тобто К. 6.300.— в дні 11. травня о. Гордійчукові виплачено, а її відбір підтвердив о. Гордійчук власноручним підписом на касовій переказці.

В дні 29. травня 1920 р. д-р Шухевич поручив виплатити К. 4.500 на основі такого письмового поручення: „ПТ. Т-во взаємного кредиту „Дністер“ у Львові. З вкладки „Українського Банку“ ч. 11.200 прошу виплатити ВП. о. Стефанови Макарови квоту К. 4.500, словами: чотири тисячі п'ятьсот корон, титулом позички на підклад акцій і виплату покрити підтвердженнями. Львів, 29. V. 1920. Д-р М. Шухевич вр.“ Квоту 4.500 підняв власноручно о. Макар, котрий також підтвердив її відбір на касовій переказці з 29/V. 1920.

В дні 1. липня 1920 стан рахунку виказував К. 2,854.217.30 і його перераховано на маркову валюту в квоті Мп. 1,997.962.—.

Дальші влати на тім рахунку доконували виключно в польських марках; також дописування відсотків відбувається в марковій валюті.

В дні 1. січня 1921 рахунок виказує Мп. 2,008.600.19, що вказує на те, що за цілий той пірічний протяг часу після узгляднення дописаних відсотків у висоті около Мп. 20.000 округло, були доконувані тільки дуже малі влати.

В дні 1. липня 1921 рахунок виказує Мп. 2,010.548.—, а в дні 1. січня 1922 Мп. 2,000.079.—, 1. липня 1922 Мп. 1,857.875.—.

В томуж часі між 1. січня і 1. липня 1922 доконано в дні 1. квітня 1922 влати у висоті Мп. 142.800.— на основі такого поручення Д-ра Шухевича з дня 28. березня 1922: „ПТ. Товари-

ство вз. кредиту „Дністер“ у Львові. З вкладки „Українського Банку“ ч. 11.200 прошу виплатити Християнській Громаді в Бориславі К. 204.000, тобто 142.800 Мп., словами: стосорокдва тисяч вісімсот марок польських титулом звороту зложеної на акції „Українського Банку“ готівки, через переказ тої квоти на рахунок „Християнської Громади“ в Бориславі до Промислового Банку, філія в Дрогобичі. Львів, 28. III. Д-р М. Шухевич вр.“

Переказ той виконано з поручення „Дністра“ через Польський Банк Промисловий у Львові в дні 6. квітня 1922.

В дні 1. січня 1923 стан рахунку вноситься Мп. 1,890.480.—.

В дні 16. січня 1923 рахунок цей зменшується о зворот за вкладку Т-ва взаємного кредиту „Дністер“, доконаний внаслідок такого письмового поручення д-ра Шухевича: „ПТ. Т-во вз. кредиту „Дністер“ у Львові. З вкладки ч. 11.200 „Українського Банку“ прошу виплатити собі квоту 100.400 кор., або 70.280 Мп. титулом звороту готівки, зложеної на субскрибовані акції „Українського Банку“ за себе К. 100.000.—, а за п. Софію Охримович К. 400.— і про виплату мене повідомити при звороті перших квітів. Львів, 10. I. 1923. Д-р М. Шухевич вр.“

В дні 1. січня 1924 рахунок виказує Мп. 1,892.395.—. В дні 1. липня 1924 — Мп. 1,930.242.— і його переважоризовується на золоті з квотою зол. 1.07.

На основі провірення книг, документів і поодиноких записок, представлених для ілюстрації в типових примірах повше в протоколі, можна в реасумі в справі субскрипції акцій на „Український Банк“ сказати отсе:

Субскрипцію отворено в березні 1918 р. і переведено технічно в такий спосіб:

В тодішнім Товаристві взаємного кредиту „Дністер“ отворено рахунок, на яким сконцентрувалися всі влати субскрибентів на емсію „Українського Банку“. Чи збірні субскрипційні конти були отвирані і в інших інституціях, рішучо ствердити не можна; фактом є, що до Т-ва взаємного кредиту „Дністер“ впливали субскрипційні квоти не тільки від сторін, але також за посередництвом інших фінансових інституцій. Про доконання кожної влати повідомляв кожного субскрибента д-р М. Шухевич після взору, залученого під ч. 3., а кожний субскрибент зі свого боку підписував декларацію після взору ч. 7.

Оба згадані азори ч. 3. і 7. зумів Кооперативний Банк „Дністер“ показати тільки випадково, а то внаслідок звороту йому тих писем поштою, яка не могла доручити їх дотичним субскрибентам.

Збір субскрипційних декларацій повинен знаходитися у д-ра Шухевича, котрий повинен мати також загальну книгу субскрибентів з найточнішою специфікацією поодиноких влатів і влат.

Стан субскрипційного konta „Український Банк“ знаходився на кульмінаційній висоті в дні 26. серпня 1919, в котрім то дні виказував К. 2,874.683.97.

Як видно з опису протоколу, представлено на основі витягу із субскрипційного рахунку „Український Банк“ ч. 11.200, а субскрипції брали участь широкі круги української суспільності, серед котрої не бракувало і дрібного селянства. Субскрипція осигнула майже бажану Комітетом Основників висоту і „Український Банк“ був би правдоподібно покликаний до життя, якби тому не були перешкодили знані історичні події в б. Австрії в дні 1. листопада 1918.

Від того часу гроші, що були на цій рахунку в оставали у виключній диспозиції д-ра Шухевича, виплачували по думці кожноразового його поручування. На основі якої повновасти, зга. на основі яких засад д-р Шухевич виконав чи поручав поодинокі влати, Кооперативний Банк „Дністер“ не зміє внясити. Дирекція визнає, що дотичні інформації авторитативно міг би уділити тільки Комітет Основників.

Оставші на субскрипційнім конті у значній своїй часті фонди знищилися цілком внаслідок девалюації, а перераховані спершу з австр. корон на польські марки, а відтак з польських марок на золоті змаліли майже до грошової вартости. Дирекція заявляє, що за повільності влат не може приняти ніякої відповідальности тому, що була тільки депозитарем субскрибованих грошей, а влати доконувала кожноразово на поручення д-ра Шухевича.

Повищий протокол складено в трьох різноразуних примірниках, підписаних контролюючим і Дирекцією Банку.

Один відпис оставлено Дирекції Банку.

До протоколу долучується 7 штук залучників. Банковий Інспектор Міністерства Скарбу: д-р Максиміліян Кеслер вр.

Повищий протокол прийняли ми до відома: Кооперативний Банк „Дністер“, Т-во з обм. пр. у Львові, д-р В. Охримович вр. Я. Колтунюк вр. Львів, дня 9. вересня 1927.

Радянська Україна.

Наслідки хлібної господарки комуністів перед судом.

З харківського „Комуніста“ з 12. жовтня довідуємося, що запорізький окружний суд засудив селян зі села Новокиївки Чепурного на 3 роки тюрми, Шапошнікова на 2 і пів року і Вітька на рік тюрми. Сам засуд не важкий, але важкі його причини. А вони ось які: Чепурний, що був головою сільської ради в 1928 р., Вітько секретарем а Шапошніков членом сільсько-господарського Т-ва, зорганізували були широко пропаганду проти віддачі хліба більшовицькій владі, щоби не допустити до голоду селян. Тоді в тім районі був недорід. Провівши відповідно агітацію, вони захопили самовільно державні склади з хлібом і примусили звідуючого складами роздати весь хліб селянам. За те їх і засудили. Ця подія кидає дуже ясне освітлення на харчові відносини на Україні і ще краще освітлює політику більшовиків у сільсько-господарській ділянці.

Драматична студія при „Березі“.

Український театр „Березиль“ відкрив у жовтні ц. р. драматичну студію, що має підготувати керманівців і акторів для драматичних турів. До педагогічного збору студії ввійшли всі режисери „Березілі“ з головним режисером Лесем Курбасом на чолі, а крім того фахові педагогічні сили зпоза театру. Для вступаючих до студії вимагані відповідні студії.

Ревізії й арештування.

„Польські часописи з 19. ц. м. повідомляють, нібито арештована поліцією абсолютка торг. школи Ярослав Кліш, урядничка „Червоної Каїни“ переховувала зброю для львівського відділу УВО, та була у взаємних із арештованими в зв'язі з замахом підчас Сх. Тортів: Попадюком, Качмарським, Бідою, Крушельницьким і ін. В організації нібито мала вона псевдонім „Славка“ і перед кожним активним виступом УВО діставала від Попадюка приказ доставити зброю або вибухові матеріали. Так було і підчас отворення Сх. Тортів, коли то Попадюк визначених членів УВО спровадив до ресторану при вул. Кохановського, а за хвилину пішов до мешканки Клішної, що жила в сусідній кам'яниці під ч. 28 і відтам приніс вибухові матеріали та передав їх товаришам. Подібно мало бути і з плянованим замахом на підком. Федунішина. Клішівна дістала тоді приказ доставити револьвери на визначене місце в Ринку. Револьвери ці на приказ Попадюка дала вона Біді. Головинний склад зброї вибухових матеріалів львівської орг. УВО був нібито на Знесінні в мешканні механіка Махницького. День перед замахом на Сх. Тортів Клішівна нібито принесла екранит із мешкання Махницького до свого, а потім передала Попадюкові. Цей спорудив із того бомби та петарди.

Крім Клішівної арештували Параню Шинкаєву, тімні, абсолютку й ученицю торг. школи, замешк. при вул. Кохановського 28, яка більше ніж три роки займалася кольпортажем „Сурми“ експедицією її на цілу Сх. Галичину та Волизь.

Поліція перевела теж ревізії у Винниках, Підбержцях, Чижках і Гаях і арештувала в тих громадах Кульчицького Яр, Царя Ст. і Губку Вол., як привласнених до УВО. Ім поліція закидає, що на приказ і під керівництвом Тар. Крушельницького приготували саботажі, м. і. підпал держ. ліса між Винниками та Підбержцями, підварку в Чижках і залізничних магазинів у Винниках. Арештовані нібито діставали від Крушельницького вказівки та по два револьвери на особу, а підпалювати мали вибуховими матеріалами, змішаними з магнезією та деревним широм.

Поліція веде дальше слідство.

Після засідання клубу ББ.

Засідання клубу ББ., що відбулося 17. жовтня, тривало дві години, а сама промова полк. Славека ваяла півтора год. Він обговорив усі актуальні справи внутр. і закорд. політики. Полк. Славек підкреслив konieczність удержання одного ставного фронту на сойм, терені та в цілім країні та нібито сказав, що при однолілім фронті ББ. зуміє зробити, що хоче. Далі сказав полк. Славек, що колиб внесення опозиції в справі заявни відділу для уряду д-ра Світальського збудило бідність у сойм, то воно спричинить угодження кабінету д-ра Світальського. На місце того кабінету прийде новий уряд. Полк. Коц, нач. редакції „Глосу Правди“ засував пресові справи та заповів ліквідацію „Епоки“, або злуку „Глосу Правди“ з „Епокою“.

Веч. прем. Світальський приймав чамі по-ста ББ. у своїй «партаменті»

У зв'язі із засіданням клубу ББ. ПАТ. повідомляв, що ухвалили односторонньо виключити пос. Бацьмагу з клубу.

Посол Ратай головою Центроліву?

„Шпегльонд Веч.“ повідомляв, що ост. днями відбулися знову довірочні наради клубу лівиці та центру. На тих зборах нібито заявили проти того, щоби член ППС. був провідником Центроліву. Зате виринула кандидатура Вітоса, але не найшла належної підтримки і стала неактуальною. Кажуть, що тепер Центролів знову кандидатом пос. Ратай, бувш. маршалка сойму.

Нова доба Афгану.

Дня 14. жовтня польське мін-ство закорд. справ одержало телеграму з Кабулу, що це місто відібрано від Бачі Сакао. Бача Сакао втік із сімєю та частиною війська, а частина піддалася. Більшість міністрів Бачі піддалася особисто, інші зложили заяви на письмі.

Надір Хан — королем.

Афганське нац. зібрання вибрало великою більшістю Надіра Хана королем Афгану, хоч він відмовився, та старався взяти назад свою кандидатуру.

Бесідовський входить до партії Керенського.

Бувш. радник більшовицької амбасаді в Парижі пильнує постійно двох франц. поліцаїв. Бесідовський відвідав Керенського та після довгої конференції сказав йому, що вступає до його партії, щоби спільно боротися проти СРСР.

Більшовики йдуть на Харбін.

З Токіо повідомляють, що акція більшовицьких військ робить враження плянової офензиві на Харбін. Більшовики після кровавих боїв заняли Квачав, передні стежі підходять до Фютінг. Між Фютінг і Лінкіянг ідуть завзяті бої. Більшовицькі літаки обкидали бомбами важку кит. стратегічну місцевість Ілянг, що замикає шлях до Харбіну. Марш. Чанг-Сю Ліянг скликав военну раду, як боронитися перед дальшою більшовицькою офензивою.

НОВИНКИ

— „Гроші в нашому господарському житті“. З нинішнім числом „Діла“ розсилаємо додаток, в якому опубліковані висношення д-ра Миколи Шухевича в справі субскрипції акцій на „Український Банк“ у 1918 р. і відпис протоколу з пересвідченої міністерством скаргу в цій справі ревізії в кооперативнім Банку „Дністер“. Публікуючи ці два документи, заявляємо, що більше ніяких статей ні дописів у цій справі містити не будемо. Заінтересовані справою можуть засягати потрібних інформацій та вяснень у відповідних і відповідальних за справу осіб. — Редакція.

— Українська Видавнича Спілка. Довідуємося, що чергові загальні збори Української Видавничої Спілки відбудуться в неділю, 20. жовтня в год. 11-й перед полуднем в залі засідань Т-ва „Просвіта“ (Ринок ч. 10.) з таким денним порядком: звіт Управи, затвердження білансу та перевибір цілої Надзірної Ради, яка зрезигнувала ще на весні ц. р. Українська Видавн. Спілка, заснована перед 30-ти літами проф. М. Грушевським, пок. Ів. Франком, пок. В. Гнатюком й іншими, відіграла велику роль у нашому культурному житті. Її передвоенна діяльність має свою почесну карту в цілості наших національно-культурних змагань. Минуле, традиція і сучасне Української Вид. Спілки заслуговують на те, щоби цією установою зацікавилися ширші кола нашого громадянства.

— Концерт п. Дарки Бандрівської відбудеться в залі Лисенка, дня 21. ц. м., в год. 8.15 вечором. Білети продаються в книгарні Т-ва ім. Шевченка. Акомпаніює д-р музикольогії п. Софія Лісса. В програмі будуть українські, італійські та німецькі пісні.

— Бандитизм у Львові. Дня 16. ц. м. в ночі до льокалу „Українського Торговельно-Промислового Банку“ при вул. Боїмів ч. 4. у Львові, закралася злодія і розбили касу, забрали з неї акселі та невелику кількість гроша. Бандити знищили також машину до писання, вкрали кілька зводів сукна і розбили портрет Івана Франка, очевидно на доказ, що вломники були настроєні патріотично. Поліція веде в тій справі слідство.

— Пожежі. В Заліщиках Старих підпалив Іван Мулик будинки Насті Лулик і спричинив шкоду на 20.000 золотих. Мається тут до діла з особистою помстою, за що Мулика й арештовано. — В містечку Красічин, Константинівського повіту вибухла пожежа в божниці, де якраз тоді жиди були зібрані на богослуженні. Пожежа перекинулася і на інші будинки, охопила половину містечка та спричинила шкоду на 300 тисяч золотих. — У Львові на Богданівці вибухла пожежа в будинках рафінерії спирту, але її вдалося скоро погасити.

— Нова автомобілева такса. З днем 1. листопада у Львові буде заведена нова тарифа оплат за їзду автомобілями. Нова ця тарифа буде різнитись від попередньої не тільки висотою оплат, але ще й тим, що буде вона обов'язувати без огляду на пору дня і ночі. Оплата за 1 км. їзди в день і в ночі виноситиме: за перший кілометр 1.40 золотих, за кожний дальший кілометр 80 сотиків. Всякий багаж буде вільний від оплати. Доплата за надчисельну особу, себто понад три особи, які досі могли їхати без окремої заплати, від 1. XI. виноситиме 60 сотиків. Статційна доплата буде скасована. Про всякі надужиття шоферів треба доносити до староства або до поліції.

— Нагороди для дозорців домів за чистоту. Львівський магістрат роздав на днях 60 нагород по 50 золотих для дозорців домів, котрі на оголошенім конкурсі були признані за найбільш дбайливих про чистоту своїх домів. В конкурсі взяло участь 196 дозорців.

— Конгрес робітничих спортивних союзів. В Празі закінчився V. Конгрес Робітничого Спортивного Інтернаціоналу під проводом німецького посла Дойча з Відня. Конгрес радив головно нал справою організації робітничої Олімпіади, яка має відбутись у Відні 1931 р. і над справою гієни робітничого життя.

— Самовбивство чи вбивство? У Варшаві найдено горожанина російської радянської републики Павла Самбова із підрізаним горлом. Його перевезено до лікарни, де виявилось, що Павло Самбов мав при собі паспорт радянського консуляту в Парижі на поворот до Росії. Прийшовши до притомности, Самбов заявив, що на нього напали невідомі особи і важко поранили ножами. Але лікарі підозрюють, що Самбов хотів поповнити самовбивство, бо в кишенях нещасного росіянина найдено мотуз на яким він правдоподібно хотів повіситись. „Курер Червони“ пише, що Самбов у останнім часі був немилый і підозрілий більшовицькому посольству і тому більшовики хотіли згладити його із цього світа. Самбов знаючи це, так боявся вертати до СРСР, що зі страху перед чрезвычайною, скінчив самогубством.

— Із новин в радіо. Литовська радіостанція в Ковні останніми часами присвячує багато уваги українським справам й українським пісням. Невдавно ця радіостанція надала реферат про Україну, виготовлений одним литовським професором, а в найближчому часі надаватиме литовські реферати з історії України та українські народні пісні у виконанні литовської оркестри. Наші аматори радіа повинні зацікавитись радіостанцією в Ковні.

— В Тернополі пропадали заграничні листи. Слідчий відділ в Тернополі арештував на домагання начальника пошти старшого листоноша Володислава Кадру за крадіж заграничних листів. Того листоноша переловив на крадіж поштовий урядник Суцький в хвилині, коли він відкривав американські листи і забирав долари собі, а коверти вкидав до печі.

— Бувша цисарева Зита їде до Бельгії. Віденська преса доносить, що родина б. австрійської цисаревни Зити, яка перебувала досі в Іспанії, переноситься в найближчій часі до Бельгії, де буде жити в однім селі біля міста Льованіум. Зита переноситься до Бельгії тому, щоби облекшити синові студії в бельгійських школах.

— Несчасне кохання. Йосиф Балицький економ в Угріні, пов. Чортків застрілив свою любовницю Анну Павловську, а потім відобраз собі життя, тому, що Павловська покинула його і хотіла вийти заміж за іншого.

— Міжнародний окультистичний конгрес. В Амстердамі закінчився XIII. окультистичний конгрес, в якому взяло участь 1200 окультистів, що репрезентували 43 народи. Між окультистами було багато визначних наукових сил, що трактують окультистичні справи зі становища науки, багато професорів університетів та головні представники окультистичного руху, як Фухс Аксенфельд, Яльшінг та інші. На конгресі виголошено 253 реферати.

— З філіателістики. В Мемполіс в Америці відбувся конгрес філіателістів і виставка марок. Найдорожчу марку „Брітш Гуяна“ із 1856 року продано на конгресі за 300.000 ромунських левів, а куплено її за 2 долари і то не так давно, бо перед 20 роками.

Зі спортивного життя.

УКРАЇНА—ВІС.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 20 ж. м. в год. 2.30 попол. на гриші „Вісу“ (а не в год. 10.30 передпол., як у нас було вчора подано). Доїзд до грища „Вісу“ (Погулянка, т. зв. Бодилівка) трамваєм: 3, 6, 7.

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

В середу (28-ий день дужань) відбулися першу боксерські змагання між муринком Сікі і Стібором, який витримав три рунди, а в четвертій унаві на-пів притомний і його мусили з рингу вивести. Таким робом Сікі, що бився справді по джентельменськи і видимо шадив Стібора, виграв 100 зол. премії. В дужаннях після трьох улімнень здискваліфіковано Богатирова, що уживав недозволених хватів і перемогу припало Пошофові; молодий Арена поклав у 23 хв. великана Карша; Петролич уже в 3 хв. Вілінга; Штекер і Кемпфер боролися 20 хвилин без висліду.

Нині, в п'ятницю, стріпаються з собою Штекер і Пошоф, а позатим борються: Стібор—Сікі (ріш.), Арена—Петрович і Карш—Кемпфер (ріш.).

Нові книжки й журнали.

„Технічні Вісти“, орган Українського Технічного Т-ва у Львові. Трьохмісячник, присвячений всім галузям технічного знання. Зміст: інж. П. Савчук: Руркове світло і його проміння; інж. Л. Грабіна: Комасація на Мораві; інж. Д. Желехівський: Нове верчення в Старуні; Огляд технічної літератури (гідротехніка, меліорація, геодезія, теплотехніка, металургія, гірництво); Проект будови вузко-торових залізничок у доріччю Черемошів; Електризація в Чехословаччині; З Українського Техн. Т-ва у Львові; Новинки.

„Український Пасічник“, щомісячний журнал для українських пасічників. Видає Т-во „Сільський Господар“ у Львові. Зімоворича 20. Редагує інж. агр. М. Боровський. Річна передплата 5 зол. Українська фахова сільсько-господарська література збагатилась ще одним місячником, що присвячений справам пасіництва. Зовнішній вигляд часопису — задовольняючий. Формат 4°. Друк старанний. В тексті багато ілюстрацій. Молодий часопис зеднав навкруги себе наших найбагатіших пасічників у краю і за кордоном, які ведуть свою працю вміло та практично. Зміст часопису цікавий, повчальний. В часописі взято курс на новітню пасічницьку господарку — її упрямисловлення і раціоналізацію. З важливіших відділів є там такі: Практичні щомісячні по-

ради, пасічницькі новини, реферати статей з закордонної преси, критика на пасічницьке приладдя, виробу з меду, життя в краю тощо.

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!
В ч. 39. „Громадського Голосу“ з дня 21.9. 1929. поміщено замітку під заголовком „Шануюмо права рідної мови“, в якій піднесено закиди проти Вл. Івана Кохановського, адвоката в Богородчані, що він не шанує прав української мови, а то на підставі письма з його печаткою, яке ввійшло до суду в Калуші у польській мові. В замітці тієї словами „з Богородчан доносить на“ вказується на Богородчани, як на джерело відносної лонісі до „Громадського Голосу“. Знаючи з власного пересвідчення, що Вл. І. Кохановський дбайливо зберігає права української мови і що наведеное письмо до суду в Калуші могло вийти з його канцелярії хіба під його коншипента-мисла, подані я таке висношення до „Громадського Голосу“. Означе редакція „Громадського Голосу“ не схотіла поступити в чесний спосіб, і відмовилася помістити моє пояснення.

З тої причини прошу Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, помістити це моє висношення. Сподіюся, що не відмовите моїй просьбі і тому згори дякую за ввічливу прислугу. — З поважанням Д-р Осип Когут.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 18-го, год. 7.30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.
Субота, 19-го, год. 3.30 попол. „Модні спални“ — вистава для шк. молоді.
Субота, 19-го, год. 7.30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“ — ревія.
Неділя, 20. X. год. 3.30 по пол. „Шо-ля в п'яті“ (фарса).
Неділя, 20. X. год. 7.30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

П'ятниця, 18. X. год. 7.30 веч. „Процес Мері Деген“.
Субота, 19. X. год. 7.30 веч. „Процес Мері Деген“.
Неділя, 20. X. год. 3.30 по пол. „Процес Мері Деген“.
Неділя, 20. X. год. 7.30 веч. „Процес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петрович).
Касіно: „Володарна кохання“ (Грета Гарбо).
Кольосей: Рамонні нашіяник (Еді По-льо).
Лев: Князь студент (Рамон Новаро).
Льва: Величезні пірати.
Марусянка: Трипрятне весілля.
Оаза: Кохання в природі. Пат і Па-кагон в огнелій сторожі.
Палац: Втеча від кохання.
Пан: П'ятицять хвиля жаху.
Пасаж: За ціну життя (Ріш. Діс).
Стилене: Спокусиння. Доповнення про-грамм.
Фатаморіана: Гарні відки побіджують.
Хинера: „Чар гриху“.
Утіа: Цісарський післанець.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуканні в цир-ку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8.30 веч.

Програма радіо.

П'ятниця 18-го.

Варшава (1411,7) 20.15 Симфонічний концерт Варшавської філармонії.
Краків (312,8) 18.45 „Кутон Гумору“.
Познань (334,8) 18.00 Вокальний кон-церт.
Катовиці (408,7) 20.15 Концерт вар-шавської філармонії.
Вільно (385) 16.35 Литовська ханзіна.
Гельсінгфорс (221,4) 18.40 Фортелі-нове сольо.
Бреслав (253) 20.00 „Сальоме“ Штрауса.
Ляйпціг (259) 16.30 Симфонічний кон-церт.
Братислава (279) 16.30 Концерт: Чайковський, Шопен, Фібіх.
Талін (296) 15.30 Концерт Ляйтмана.
Брно (341,7) 22.15 Військова музика.
Льондон (356,3) 19.45 Фортелінові твори Шуана.

Штутгарт (360) 20.00 Бах, Бетовен, Брамс.

Франкфурт (390) 18.00 Радіоконцерт оркестри Cafe Fedden.

Берн (403) 19.35 Орфей і Евридіка.

Берлін (418) 17.20 Концерт капелі Штайнера.

Стокгольм (436) 20.00 Концерт со-лістів.

Лянгенберг (473) 15.00 Програма для дітей.

Прага (487) 16.30 Камеральна му-зика.

Брюссель (509) 19.35 Грамофонові плинти.

Відень (516,3) 16.45 Концерт солістів.

Мюнхен (533) 19.00 Вагнерівський концерт і пісні Лішта.

Будапешт (550) 17.00 Сальонна ор-кестра.

Москва (825) 18.30 Трансмісії з о-пери.

Ковно (1935) 19.45 Вечірна музика.

Ленінград (1000) 19.30 Концерт в де-сятити тисяч оборони Петрограду.

Харків (1304) 19.35 Етнографічний концерт.

Париж (1725) 16.45 Концерт: Двор-жан; Біолінчельо.

Субота 19-го

Варшава (1411,7) 16.15 Грамофонові плинти.

Краків (312,8) 17.45 Вечір для дітей.

Познань (334,8) 19.15 Музична інтер-людія.

Катовиці (408,7) 17.45 Адамія для дітей.

Вільно (385) 17.45 Адамія для дітей.

Гельсінгфорс (221,4) 18.40 Спін.

Бреслав (253) 19.20 Балетова музика.

Ляйпціг (259) 19.30 Гітара і концерт солістів.

Братислава (279) 19.30 Оперетка з Праги.

Талін (296) 20.15 Танцюва музика.

Брно (341,7) 16.30 Джекбенд Кшенон-ського.

Льондон (356,3) 21.35 Радіокабарет.

Штутгарт (360) 16.15 Популярний кон-церт.

Гамбург (372) 16.30 Давна музика на-мерзана.

Франкфурт (390) 16.15 Концерт з Штутгарту.

Берн (403) 20.00 Симфонічний кон-церт.

Берлін (418) 20.00 Веселий вечір.

Стокгольм (436) 20.15 Військова му-зика.

Лянгенберг (473) 20.05 Веселий ве-чір.

Прага (487) 19.30 Оперетка Фріме „Король волюнція“.

Брюссель (509) 21.15 Концерт радіо-оркестри.

Відень (516,3) 19.15 Театр для мо-лоді.

Мюнхен (533) 20.30 Веселі пісні.

Будапешт (550) 19.45 Давни в Кор-невіаю.

Москва (825) 19.00 Година музики.

Ковно (1935) 20.00 Концерт.

Ленінград (1000) 12.00 Робітничий концерт.

Харків (1304) 20.00 Радіоконцерт.

Париж (1725) 21.15 Популярний кон-церт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:

18. X. П'ятниця — Підгайці. 739 1—1

Чергові сходи Кружка Батьків Академічної Гімназії відбудуться дня 20. ж. м. в неділю о год. 11. перед полу-днем. Відчит виступить проф. Радзке-вич на тему: „Справа виховання моло-дого покоління в українському письмен-стві“. — Вихід просить членів о числен-ну участь. 730

Загальний Збір Філії Т-ва „Просвіта“ в Самборі відбудеться дня 21. жовтня 1929 р. в год. 10. рано в залі „Бесіди“, в Самборі при вул. Шопена ч. 6. — За Вихід: Д-р Іван Рогучий, голова. Євген Рудий, секретар. 731

„Америка та її характер“. На цю тему виступить у Львові відчит п. Лев Ясичук в неділю, дня 20. жовтня 1929 р. в 6. год. попол. в залі „Української Бесіди“. Народний Дім, вул. Рутівського ч. 22. Тема основана на особистих спо-стереженнях в часі одворітного побути представителів в Америці. — Вєсь дохід для „Рідної Школи“. 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБ-НІ ВИРОБИ продає за готівку і на-рати від десятиків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купую брилянти, золо-то, срібаю, плачу найвищу ціну. 618 9-7

ВЕРБЕТНІ, аксамити, шовки, ніші на-теріали на сукні і підшвики, вата-ліну — найдешевше — Баянштайн, Львів, вул. Валова ч. 11. 649 3—4

МІДНІ бранзолетни, талож іншу бі-жутерію поручає дешево Дом б-роєвскі-Розваженскі, Львів, (Го-тель Жорна), Тел. 27—29. 649 5—7

ФУТРА всілякі, виконую старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітня Футер Карла Шірера, вул. Се-наторська ч. 10. (бічна Романовича). Те-лефон ч. 69—5 629 7—10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст безуд. легенів, серця і жолува
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення Рентгеном. 34—7

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Видавничої Спілки

„ДІЛО“

Кооператив з обмеж. поруком у Львові,

відбудуться дня 25. жовтня ц. р. в льоналі редакції „Діло“, Ри-нок 10. II. пов. в год. 5. попол.

Денний порядок: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Збо-рів 2. Звідомлення з діяльності за р. 1928/29 зі звітом контрольної комісії затвердженням бізнесу за рік 1928/29. 3. Розділ чистого анску. 4. Висесі і за-пити. — Надзірна Рада. 73

Д-р ІВАН ЛУЦІВ

відкрив адвокатську канцелярію в ДОЛИНІ

дім п. Собіньського на Горішу ч. 29

ЗАВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНО-ДЕНТИСТ.

Г. ФЕЛІКСА

б догоніт. управ. техн. дент. закладу бл. п. Д-ра Петра Шадровського перенесено в Ринку ч. 37. на вул. 3 Мая 12, II. пов. (квал. Каварско „Louvre“). Вихід до ужитку. — Тел. 56—02. 726 1—1

УВАГА!!

УВАГА!!

АМАТОРСЬКІ ГУРТКИ!

Вже продається так дуже по-трібний кождому аматорському гурткови СПИС ЦЕНЗУРОВАНІХ Ціс. дозволенних владою до ви-стали. — Ціна 1.50 зол. з паресні-кою 2-10 зол. 701 2—4

Закозлати в канцелярії Т-ва „Просвіта“, Львів, Ринок, ч. 10.

Ширіть
наш
часопис!

Макриття

Fragata, Hennenberg і інших найкращих фабрик по фабричній ціні у МАНДЛЯ, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Кітрит.

На замовлення готові
Футра

І перерібки — поручає Ф-ма
Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ
Львів, Рутівського 3. Тел. 48—78
361 40 літ істнує.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. псв.
Конто почт. швед. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Здійснюйте гасло: — Свій до свого!

РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“

ЩОДНЯ КОНЦЕРТ.

355 4—5

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ.

порукає Львовіанам і приїзжым Гостям
найсмачніші сніданья, обіди і вечері.

Українська Управа: Ст. Зілинський і С.ка.

ТОВАРИСТВО

Українська Захоронка у Львові

устроює в неділю дня 20. жовтня ц. р.

721 ЧАДНИЙ ВЕЧЕР з ДАНСІНГОМ 3—3
в салих „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“. — Початок о
години 8. вечером. — Вхідя просить о зисленню участы.

Арештування на Україні.

Вістки про арештування українських діячів на Радянській Україні відповідають дійсности. З цілком певних джерел довідуємося, що між арештованими є акад. С. Ефремов, співробітник Академії Наук А. Ніковський, завідувачий експедицією андань УАН М. Левченко, управитель одної української школи в Києві Волод. Дурдуковський, Стещенко Ярослав (син пок. І. Стешенка), фільмольог Ганцов і видатний діяч української автокефальної церкви Чехівський.

Письменниця Олена Пчілка не арештована, так само не арештований акад. А. Кримський. За те арештовані цілі сотні інших, нині нам менше відомих українських діячів, по всіх майже видатніших осередках українського життя. Між арештованими є багато свідомих та активних у національній роботі селян. Арештування мали місце ще перед побутом М. Скрипника у Львові.

Над арештованими має відбутися невиданий досі на Україні, щодо розмірів, політичний монстрпроцес. Над підготовкою до процесу працює передовсім ДПУ (чека) і прокуратура.

Недоля українських діячів на Україні.

Львів, 19. жовтня 1929.

Початки і генеза комуністичної диктатури на Україні загально відомі. Комуністичну владу приносили на Україну на кінцях штиків і гарматних дул спершу червоногвардійці, а потім червоноармійці. Вкінці на склони 1920 р. російським червоноармійцям таки вдалося осадити на довше більшовицьку владу на Україні. Отже ця влада прийшла на Україну як чужа, окупаційна, що мала завдання цілковито знищити, передовсім весь український національно-визвольницький рух. Вона його й нищила. Правда, спершу промочували їй гідно дорогу червоноармійці таким чином, що безоглядно нищили та розстрілювали всіх видатніших українців без розбору, так, що владі оставали вже тільки викололювання тих, які встигли заховатись перед терором червоноармійців. Самозрозуміло, що українське населення не гляділо рівнодушно на кривавий шал червоної салдатески і боролось з окупаційною владою при допомозі криваво ліквідованих збройних повстань, боролось доваго, доки його не зломив страшний, нечуваний у світі своїм трагізмом час великого голоду у 1922 р.

Шойно по тім, тобто у 1923 р. більшовики почали більше-менше спокійно виконувати захоплену на Україні владу. Тоді вони й почали нібито змінювати свою національну політику на Україні. Почали підтримувати Академію Наук у Києві і навіть підготовляли бач тоді т. зв. українізаційну кампанію. Українську мову й українську культуру рішили використати як засіб при організації українського населення. В 1926 р., в червні, КП(б)У, приняла відомі тези про українізацію, в яких стала на становищі, що вони, КП(б)У, мусить стати керманцем української культурної творчости на те, щоб їй надати свій зміст, щоб українську культуру поставити на услуги комунізму. Рівночасно підкреслила партія в цих тезах і те, що буде боротись безоглядно з усяким як українським так і російським національним шовінізмом, якщо він зважиться паралізувати її кермуючу роль в українській культурній творчости.

Всі ті українські національні діячі, які вели національно-визвольну боротьбу, а які чудом виминули кривавої розправи спершу червоноармійців а потім комуністичної влади у часах воєнного комунізму, залегалізували свій побут під більшовицькою диктатурою вже по 1923 р. Вони вправді були все під постійним доглядом і контролею політичної поліції (ДПУ), але всеж мали яку таку змогу культурної праці. По 1926 р. тобто по прийнятті т. зв. українізаційних тез, а яких партія рішила самостійно регулювати все українське національно-культурне життя, положення тих українців стало знов важким і подекуди невиносимим. Над ними заваготіла страшна атмосфера морального насильства. Вони вже не могли спокійно працювати для української культури. Почалася контрола їхніх творів, наукових праць, що кінчилося з правилами комуністичними „ревеліціями“ про їхню контрреволюцію. Так було з Ефремовим, Кримським, Грушевським і численними іншими вченими та письменниками. Остаточно довело це до арештування комуністами цілого ряду українських культурних діячів, про що даємо вістку на іншому місці.

Та за час від 1920 до 1923 р. відбувся і серед самих комуністів на Україні цікавий процес. До КП(б)У протискалися і деякі українці, бувші ліві соціалісти-революціонери або т. зв. незалежні соціал-демократи. В 1924 р. влялася до КП(б)У і частина членів опозиційної УКП (української комуністичної партії). Приймали тоді до КП(б)У українців на те, щоб позбутися закиду, що КП(б)У є чисто російською партією. По 1926 р., тобто по прийнятті тез про українізацію, почалася нагінка і на українців, членів КП(б)У за те, що вони нібито потурали і сприяли українському націонал-шовінізму поза партією і що більше: вносили цей шовінізм навіть до партії.

До таких партійців прирорвано карні санкції і усунено таким чином з України Гринька, Шумського, Солодуба і багато інших, менше замітних.

Російські комуністи в КП(б)У рішили тоді проводити „українізацію без українців“. Вони так і казали: „ми проведемо українізацію не українськими руками“ (див. книжку: „Будівництво Радянської України“, збірник рефератів, промов і документів, Харків, 1928. Випуск перший. Стор. 135). Шумський змалював тоді положення українців у партії ось як: „Чому не виступають українці? Тому, що вони в партії затуркані, загнані, складають меншість, навіть арифметичну, не кажучи про вплив... А далі він говорив: „в партії панує російський комунізм, з підозрінням та неприязню, щоб не сказати міцніше, ставиться до комуніста-українця, панує, спираючись на ганебний шкурницький тип малороса, що в усі історичні доби був однаково безпринципово облудним, рабсько доведущим та зрадницьки підлабузивим. Він зараз підкреслює свій псевдоінтернаціоналізм, бравує своїм байдужим ставленням до всього українського та готовий завжди оплювати його (може іноді українською мовою), якщо це дає можливість вислужитися та дістати тепле місцецько“ (див. цитовану вище книжку стор. 135).

Шойно наведені слова Шумського, висказані ним на початку 1927 р. на пленумі ЦК КП(б)У, не втратили своєї вартости і не втраять її ніколи як характеристика відносин у КП(б)У. Колиж таке положення українського комуніста у його партії, то шож говорити про позапартійних українських національних діячів. Їх ліквідували спершу тільки фізично, потім почали їх розбивати морально, а накінєць уже ліквідувати фізично. Саме тепер знов коротають свої дні по тюрмах ДПУ сотні а може й тисячі українських національних і культурних діячів, щоб пійти на нехібну смерть. А до того на смерть з руки ніхчемного, низького та подлого „малороса“, що за тепле місцецько продасть рідну матір. А саме він, цей шкурник малорос панує нині на Україні, щоб нищити український рух.

Кооперативний Банк „Дністер“

уділяє позички на догідних умовах лише тому, хто о без печує свої будинки в 1/3 часті, а движимости на повну вартість в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

3 польських справ.

Під боевими прапорами. — „Рішучий настрій“ і сентиментальність. — Жидівська адмоніція. — Що затаєно. — Пос. Бацьмага і ББ.

Совм і сепат склякані на 31. ц. м. Небавком прийдуть до голосу й ті, що досі мусіли часто мовчати. Зближається момент розрахунку між соймом (себто його більшістю) й урядом, а щонайменше поважний, а не чисто демонстраційний, вступ до рішучого розрахунку.

Під боевими прапорами відбувається мобілізація сил. Осередком й основою опозиції є пелесівський клуб, найчисленніший і найбільш вироблений з усіх польських клубів, хоч дуже крутіський. ППС з розвиненими боевими прапорами йде до ліквідації потравневого режиму, як це зазначено у поданих уже нами ухвалах Гол. Ради ППС. Ті постанови є вихідною точкою спокійних (з огляду на пресовий декрет), але рішучих передовиць „Роботніка“ і всієї пелесівської преси. В остальній статті „Рішучий настрій“ головний орган ППС підкреслює, що

„в поглядах висловлених учасниками наради (неділних), які обіймали опічку ситуації в Польщі, не зазначилися ніякі ріжнці. Не було доводом, що працюючі маси безоглядно ворожо відносяться до сучасної системи правління; що нужда серед тих мас поглиблюється, що навіть серед сфер, які остероно стоять від робітничого руху, зростає огірчення і розчарування, а перш усього ладється в авакі непереносності завітнішого дня... Ніхто не користувався сильними словами. Во й пощо? Польська дійсність „кричить“ так, що проста і щира виміла думка вистарчила, щоб підняти умн. збунтувати серця. Гнівні олівки йшли крізь сажу, коли бесідники одисували корупційні методи санації, прирорювані теперішніми вождарями, і ту оргію безправства, що є ядром санаційного правління. І прирікано мовчки: мусимо виполоти з польського життя ту санаційну оргіду, мусимо очистити Польщу з тих санаційних брудів... Справді: колиб правлячі сфери хотіли і змілі знатися і слухати, переконалися би — може з острахом — скільки гніву й ненависти змобілізували проти себе. Одночасно переконалися би — скільки опору й готовости до боротьби нагромадилося в масах... Але наші „міродатні“ сфери є сліпі і глухі. В їх очах край є „устабілізований“.

Досить поетично й не менше сентиментально промовляє пелесівський „Роботник“. Але з привоу ухвал Гол. Ради ППС про ліквідацію потравневого режиму зазначає варшавський „Наш Пшегльонд“ (жидівський):

„Здоровий розум наказував би думати, що скоро маємо зненавиджелу ППС-ом диктатуру, то та партія так довго буде голосувати проти бюджету, поки той режим панує, а що повинна була зробити вже давно, скоро ту саму критику вже чуємо від трьох літ. Але конкретної заповіді в тому зміслі якое не чуємо. Зате ППС заявляє, що „кожна спроба державного замаху, колиб мала настати, стріється з найбільш рішучим відпором з боку мас“. Отже того „державного замаху“ — по думці ППС — ще не було, він має тільки настати. Отже чому ППС горочить про те, що маємо вже тепер диктатуру замість попереднього парламентаризму? Іншими словами: колиб навіть уряд злякався пелесівських погроз, то теж може спати спокійно. Встане йому продовжувати теперішню систему псевдопарламентаризму, а буде мати не лише спокій, але й ухваленний бюджет і то ухвалений ППС-ом і тим більше іншими „опозиційними“ банками, які виступають менше бундючно“

І, здається, що якраз іде до прольонгати псевдопарламентарного, себто маскового-диктаторського режиму, бо пос. Славек заявив, що голоси про державний переворот є неправдиві. Колиб було оголошено і перейшло назовіра для уряду, то гряд д-ра Світальського уступить, а на його місце прийде інший, але непарламентарний. Лівина малаб погоджуватися на уряд ген. Сосновського.

Та поруч цих компромісових відомостей, зв'язуються й інші. Санаційний „Пшегльонд Вечорні“ подає, що поза оголошеними пересівськими резолюціями є ще й інші, які не побачили денного світла. А саме на Гол. Раді ППС обговорювано справу генерального страйку, як головного удару опозиції для уряду. Постановлено теж голосувати за недовірям для уряду. Слідкуючи за тактикою ППС, не треба дуже поважати брати думки про генеральний страйк. Це є більше „страхи на ляхи“. ППС, здається, обмежиться демонстраціями з нагоди 25-ліття революції 1905 р., а на страйк не піде, лаякаючись, щоб провід ген. страйку не опинився в руках комуністів.

Коли пересівці і згуртована довкола них центро-ліва опозиція менш-більш мають визначену маршруту підчас наближчої сеймової сесії, то проурядовий ББ, або не має її, або по конспіраційному анітаю затаює. До тогож безпосередньо перед скликанням сейму над Безп. Бльоком загрозіла з першого погляду дрібна, але по суті прикра історія з пос. Бацьмагом. Перед трьома днями з'явився в прасі комунікат клубу ББ такого змісту:

„Опанаймовившись зі справою посла Юзефа Бацьмаги на основі звіту представників ББСУ п. Баранського і сен. проф. Поченовського, які в дні 10. ц. м. на місці перевірили справу дефракції громадських грошей вітом Юзефом Бацьмагом, президія клубу ББ прийшла до пересвідчення, що справа дефракції громадських грошей послом Юзефом Бацьмагом є доказана. Президія клубу ББ, після ствердження в старостів в Радомі, що при ревізії, переведеній в касі 12. ц. м. повливаною владою, стверджено недостачу в касі 11.346 зол. — прийняла внесення голови клубу про виключення посла Юзефа Бацьмаги з клубу ББ і постановила предложити пленарному засіданню клубу відповідне внесення до формального затвердження“.

Безстороннього читача цього комунікату мусіло здивувати, як делегація клубу ББ могла вже в дні 10. ц. м. ствердити на місці дефракцію громадських грошей, коли ревізію переведено 12. ц. м., себто два дні пізніше.

І справді трохи інакше представляє ту справу пос. Бацьмага, віт громадів Закрів (Закшув), радомського повіту, у „Газеті Варш.“ з 17. ц. м. Він зазначає, що послом є від 27. березня 1929 р. після ревізії ген. Гурецького. Довго не мав він відомості про мандат, а зате стрінувся з пропозицією ревізії з мандату за 20 тисяч зол.

„Після повороту із сесії сейму — пише пос. Бацьмага — я вніс подання до староства в Радомі,

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНЯ

ВОВНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

мі, щоб мене звільнили з уряду віта, що до 20. XII. 1928. не подогоджено. Зате почався. канцелярії староства говорив мені того дня, щоб я подання взяв назад, а до ведення справ уповажнив кого-небудь. Я дався намовити, подання взяв назад, а чинності повірив секретарові. Той приймав виплати і робив виплати, переконував у себе документи і мені давав до підпису, що я робив не перевіряючи, спираючись на його чесності. Аж в останніх чотирьох місяцях секретар почав запобуватися з рахунками, а одночасно доходили до мене вістки, що їздить на конференцію до Радомі. Для 3. ц. м. привів мені вістку, що має бути воевідська комісія, доручаючи мені якнайшкільше підписати залеглі асигнації. Комісія не приїхала. Та виявилось, що в касі має бути 11 тис. зол. Того самого дня, себто 8. ц. м. поїхав я до п. старости Мацьковського, прохаючи негайно перевести ревізію. У відповідь на те п. староста запропонував мені зрестися посольського мандату і заявив, що все буде в порядку, все буде криво, буду дальше вітом, лише не послом. Коли я це відкинув, доручив мені прийти до себе 10. ц. м. Прибувши того дня, застав я делегацію в ББ, яка ніякої ревізії не переведла, мою заяву мало цікавила, тільки знову запропонувала мені зрестися з посольського мандату. Я відмовив. Вийшовши на вулицю, я заважнив, що мене обсервують два невідані осібники. Я цікавий, чому влада не зробила ревізії зараз після мого допесення. До розв'язки тієї загадки хіба треба би вжити на увагу мій голос, даний на сеймовій сесії за відкиненням проекту піднесення податку й розмови з довіреними людьми про шкідливу політику Бльоку“.

Отся дрібна справа пос. Бацьмаги в мініатурі характеризує сучасні відносини в Польщі.

Сталін нервово хорий.

„Нахтасугабе“ повідомляє з Риги, що генеральний секретар комуністичної партії Сталін, тяжко занедужав на повний нервовий розстрій і лежить в санаторії 30 миль далеко від Москви. Недужого диктатора радянських республік доглядає з лікарів психіатрів, які поручають Сталінові повний 2 місячний спокій і вимагають від нього, щоб він зовсім усунувся від політики. Про стан здоров'я Сталіна кружляють в Ленінграді найважливіші вісти.

Зловживання у Центросоюзі.

У „Господарсько-Кооперативному Часописі“ з 20. жовтня ц. р. (ч. 42.) читаємо комунікат Ревізійного Союзу Українських Кооператив такого змісту:

„Контрольна Комісія „Центросоюзу“ повідомила Ревізійний Союз Українських Кооператив, що на вимогу Дирекції „Центросоюзу“ перевела контролю діловодства і сконстатувала зловживання з боку урядовців Дісика і Вонсула на суму 32.000 зол. Ціла шкода покрита зняними, а їх негайно вилучено зі служби. Ревізійний Союз Українських Кооператив по одержанні цих відомостей поручив інспекторові РСУК перевести в „Центросоюзі“ ревізію. — Дирекція“.

Комунікат, як бачимо, короткий, але своїм змістом дуже вимовний. До порушеної в комунікаті справи ще повернемо.

Бесідовський про політику комуністів на Україні.

В париській органі уярівської емігранції „Трибуна“ появилася розмова Бесідовського про політику комуністів на Україні. Дотичного числа „Трибуна“ ми ще не маємо і тому подаємо цю розмову за агенцією А. Т. Е.

Відштовпюючи політику на Україні — каже Бесідовський — має запланувати використати український рух у Польщі, Чехословаччині та Румунії для придбання симпатій українського населення цих країв на шкоду їх інтересам. В часі свого перебування в Варшаві Бесідовський, виконуючи доручення радянського уряду, підтримував зв'язки з деякими українськими політичними діячами і послами.

Радянська влада, говорив він далі, прикладає вагу до української проблеми і тому приділяє до кожного зі своїх політичних представників окремого радника, якому доручає слідкувати за розвитком українського руху та діяльністю українських організацій за кордоном.

Визвольний рух на Україні, — твердить Бесідовський — спрямований проти радянського правління, об'яв широкі круги українського населення. Політика радянської влади на Україні зводиться до обдирання цього багатого краю, до хижацького вивозу з нього хліба, цукру і сировини. Наслідки цього такі, що Україна переживає господарську катастрофу.

ЧЕВ ЯСІНЧУК.

Америка та її характер.

Американська погода. — Мільони. — Природні багатства. — Громадська свобода.

Америка!

Хто в нас сьогодні не знає цього чарівного слова! Небагато в нас родин, які не мали би там когось близького, рідного. Навіть такі, що колись дома гордили собою, омивали себе, зривали зі собою ав'яки, — сьогодні відшукують „дорогу родилу“, „ширих приятелів“, вмовляють анавомство, любов, симпатії, або обертають те все в ненависть, погорду, коли всі заявляють широкі почування лише з без відмови в теперішніх горезан заморської країни, або коли листи від них приходять без зелених паперців.

Америка!

Це поширене в нас поняття про панування „брутального“ капіталу, брудного матеріалізму, погоні за доларами, безмежної енергії, негваваючого руху, коли не іншого, то бодай у спорті, це країна неможливої техніки, безгранної свободи, пульсуючого життя та зборища мільярдерів.

Ми привикли міряти американське життя прирівнюючи його до нашого. І, коли ми бачимо навколо себе хмарні лиця з виглядом невдоволення, пересердя, журби, а то й нужди, — то безжурний, погідний, веселий, вловлений вид американця видається нам чужим, незрозумілим, ба й дивним. Вигляд обличчя, більший або менший душевний спокій витворюються наслідком переживань свого оточення, словом життєвих умов. І чомуж-то пересічний американець мав би журитися, коли його праця дає йому людські умови життя? Коли він витривалою працею, напруженою думкою чи й широким жестом зарискував „бізнес“ і це принесло йому аснкі! Чого він мав би жосити на собі від цинічного, коли він жи-

ве в країні повної політичної свободи? Коли він та його діти мають змогу користати зі здобутків людської культури?

Він безжурний, — тому веселий. Він рухливий, бо це нападком найбільш енергійного елемента, він підприємливий, — бо якраз життява відвага, охота боротьби з перешкодами виражала його предків за море; він призибує капітали, бо до цього в тут умовини, а йому їх треба не тільки для себе, але й для піднесення культури краю, народу, для златівдення людської нужди.

В тут мільярдери з походження, хоч їх мільярдерство дуже нездане, нове. Але є й такі, які тому 15, 10 літ, ба навіть рік тому були бідаками як ми, й не мали на залізницю до Нью-Йорку, а сьогодні мають мільйони майна. А доробитись тут мільйонів можна на всьому; чи це буде електрика, фабрикація авт, чи забавок, гуми до жування чи шийок. Нема заняття кращого й гіршого; нема підприємства рентного й дефіцитного. Є тільки менша або більша підприємливість, менша чи більша солідність, праця й витривалість; є тільки підприємство розумно чи глупо, зорганізоване, з розмахом чи неміжно ведене. І коли я бачив, як з напругою всіх сил працює американський робітник, а аснкі за тим яка його винахідність, то приходиться навіть вірити в слова тих наших емігрантів, які кажуть, що й у нас була би праця більше поплатна, якби була така важка й запопадлива, як у них.

Розмірно висока заробітна платня дає робітничій родині спроможність набути акції різних компаній і робітники мають їх дійсно, поважну кількість у компаніях Едісона, Форда, Ойль Компані, підземельної залізничі та інших. Навіть наші емігранти „заривалися“ таким трактуванням купецької справи. Я нпр. переконував їх, що треба би обачності переносити в країну, який погубує капіталу; зацепкою, яку слідно порукі задуть наші фінансові установи та маючав вигляди бізичит зисків, бо краєді установи задуть в під-

сотків, а не 3, як дають американські. Поминувши те, що американці висміювали нашу банкову непоправність, повільність, трактування бізнесу як ласку роблену для клієнта, вони закінчували свої аргументи твердженням, що „тільки дурні дають капітали до банку на процент, а мудріші вкладають у підприємства“. Банки там дійсно творяться для ведення підприємств. Тому там усі підприємці (і наші) користають з поважного кредиту в американських банках, не вважаючи на те, що поза рухомим бізнесом їх майно те, що мають на собі.

Своїх американських мільйонери навіть не закривають своїх нужденних починів. Поминувши такі випадки, як от: що Вріглі, який виробляє гуму до жування дарував 60.000 дол. на диточий захист у Шікаго, що деякі з них стали меценатами науки (Карнері, що подарував величезної вартості музеї), Рокефелер дав гроші на поборювання сифілісу на Гудульщині, інші складають мільйони для університетів (які там є або фондами, або приватними підприємствами), творять колючальні бібліотеки то-що. Нпр. у Дітройт є такий звичай, що всі мільйонери, які були колись „газетними хлопцями“ й продавали їх на вулицях міста, стають одного дня перед Ріадом елгантно одягнені на даний час їх місця і продають ту саму газету, яку колись продавали. А прохожі попереджені часописами про день такої пролажі, платять за один примірник такої газети кількасот, а то й кілька тисяч доларів, бо весь дохід призначений на лічку для бідних. Нема що й агадувати, що цей день для американських дітей більше роучачий, як десять учених рефератів — про вартість витривалості праці.

Та з цього не виходить, що при великій філантропії американців нема нужди в праці. Вона є. Деяких сліди примітний Форд у своїй фабриках, де вони вникають дотик для електричних проводів у нитану рурочку, але багато різного роду калік ходять на двох, на чотирьох ногах, або в

Українська радянська республіка — це філія. Всі установи і господарські організації заповнені особами, присланими з Москви, що сліпо виконують розпорядки центрального московського уряду. Політика українізації припинена тому, бо радянська влада побоюється зросту українського визвольного руху. Радянська влада слідує особливо уважно за діяльністю української політичної еміграції, агітація якої користується на Україні значним успіхом серед населення.

Повалення радянського устрою — кінців Бесідовський — зачнетися на Україні, де крім соціально-економічних чинників, трають велику роль національні прамування українців та їх неадаптивність до Росії.

Зїзд славянських фільмолгоів у Празі.

(Кореспонденція з Праги.)

IV.

Тема сумніву, що зїзд виявив велику роботащість. Наукові засідання зїзду перепліталися з дією вистави прийняття, на яких проголошувалося патетичні, славянофільські промови. Говорено навіть про те, що усі славянські народи мають змогу розвиватися на полі культури (проф. Ніч з Кракова).

Однак ані гучні промови, ані звуки оркестру, ані бенкети, на яких струями лилися вина, або й шампан, ані витання учасників зїзду промовами (в Пардубіцах), військовими оркестрами (в Берні і Братиславі) не могли заглушити розбіжності між славянськими народами.

Саме на передодні зїзду оподіщено надзвичайними виданнями, що словацького політика, д-ра Туку засуджено на 15 літ в'язниці. Процес за державну зраду... Ми знаємо його вартість! Чехи не дотримали умов, не дали автономії словацькому народові, а звідси процес за державну зраду і тяжкий присуд. Не зломив ані д-ра Туку. Його дружина навіть не задрожала, коли почула в суді зловіщі слова... 15 літ тюрми, бо знає, що за ідеями, голошеннями її чоловіком, стоїть цілий словацький нарід. Читаю чеські, а навіть словацькі, субвенціоновані чехами часописи. Гидка радість ізза присуду, а в ній що стрічка, то донос на словаків і його прамування.

Так виглядає дійсність між двома народами, що добровільно зєдналися із собою в одну державу. Замість гармонії, запанувала між ними ненависть, розятрювана поліційними, пресовими виступами. Забули чехи, що самі колись герпіли, що на їх провідників видавано присуди смерті, що їх оклеветувано і засипувано доносами. Користають вони також із того, що словацька інтелігенція поділена, що по зложенні міністерських тек з боку словаків після засуду д-ра Туку, найшлися „чехословаки“ (д-р Стефанек), які ці теки прийняли. Це вже не сло-

ваки, а такі чехи, що тільки із зітханням згадують про своє „Словенско“, як колишній зросійщений „малорос“ нагадував собі „малоросійський“ борщ і вареники.

Та забувають чехи про те, що вони мають у своїй державі півчетверта мільона німців, чимало мадярів, за якими стоять їх держави, та українців, про яких сучасне положення українська суспільність поінформована.

Годі передбачувати дальший розвиток подій. Одно певне, що на ненависти, на поліційнім переслідуванні чехи далеко не зайдуть.

Одно треба признати чехам, що про культуру вони сильно дбають. В Празі вибудовано величавий будинок на приміщення частини університету. Небавом стане новий, університетський будинок у Берні, а в Братиславі побудовано на разі інтернат на 440 студентів (усіх студентів є тут понад 800), а побіч нього стануть будинки на приміщення трьох відділів (філософічного, правничого і медичного).

Завважу, що в Братиславі була маленька демонстрація мадярів проти зїзду слав. фільмолгоів, яку заглушила оркестра, бо-ж це недавній Прешбург, місто, в якому короновано мадярських королів. Торговля тут майже виключно в руках жидів, так, що дня 14-го жовтня п. р. майже всі крамниці були замкнені. На бенкеті в Братиславі, який улаштував посадник міста, д-р Оганік (священник), сказав він між іншим таке: „Ми люди тихі... десять літ училися слухати“. — Тоді один з чехів, що сидів при мійому столі, сказав: „І не навчилися!... Годі, мабуть, і не навчатися! Д-р Оганік в день пізніше зрікся свого становища, щоб задемонструвати проти засуду д-ра Туку. З Братислави їздили учасники конгресу пароплавом на Девин, де є руїни старинного замку і де внизу впливається Морава до Дунаю. Це одинока того роду прогулянка. Серед великого числа доповідей, не бачили учасники зїзду в Празі музеїв, ані у Берні Шпільберку, ані тамошних музейних збірок.

Не краще склалися відносини між югославянами. Свідчать про це відомі стріли у сербській скупщині і смерть Радіча. Сербі ненавидять хорватів і словінців. Коли промовляв на зїзді хорват, або словінець, за ним стояв для контролю серб. А коли на бенкеті промовляв серб, я бачив, як македонський болгарин плакав ревиними сльозами, бо його народові понижали серби всі школи, які мав він за часів Туреччини.

...Може прийде час, що як колись визволювали полудневих славян зпід турецької неволі, так будуть визволяти македонських болгар з сербського гнету...

Приходиться ствердити, що немає миру у Славянщині, що маленькі народи, які дохопилися влади, даються взнаки своїм сусідам і гноблять їх як можуть, та тим самі собі шкодять.

Не можу поминути ще одної обставини. На прийнятті в „Словенському Клубі“ в Браті-

без них та жалісною міною випрохув в прохожих милостиню. Це є всюди.

Америка край усякого природного багатства: вугілля, залізо, золото, срібло, платина, мідь, олово, цинк, сім і нафта, пшениця, курудза, а на преріях непроглядні стада худоби. Величезний простір без колючих мало що менший від Європи, на 4270 км. від сходу до заходу, а 2270 км. від півночі до півночі — лучить у собі характер від південних до північних країв. Тут не треба вивозити тютюну, рижу, бавовни, шовку, чаю, цукрової тростини, цитрини, ананасів, фіг, помаранч, дактилів, винограду ні інших ласих продуктів, яких у нас і на очі не бачимо.

Ріжне підсоння в численних державах дає можливість уживати свіжою городину й овочі просто зі землі в кожній порі року. А всього того споживають тут велику масу. Мудро продумана знаменита комунікаційна сітка залізниць і каналів, що лучить великі озера й оба океани, влекає осядництво, торгівлю, збільшує особистий та державний добробут.

Добре зорганізована продукція та засада великої консумції при розмірному розподілу оподаткування білнішої і середньої класи — ядосить бо-гатство держави до тої міри, що нпр. у 1929 році зменшила своїм горожанам податок на півтора мільярда (печувана річ у теперішньому світі). А ця держава, то не якась захватне алімпіше; це алобуток зусиль одного чи двох поколінь, які колись утікали від гнету й на майбутнє стали нездібні жити під чужим пануванням. Щойно в р. 1773 в плані у (алощасному для нас) Версаю договір з Англією про незалежність 13-тих стейтів, а з 72 роки пізніше (1845) займали Злучені Держави на континенті такий простір, який займали сьогодні, а мешканці тої держави без огляду на колір лиця, мову чи релігію горді на свій звичайний прапор, який приміщують навіть по червках.

І мають повне право бути гордими: держава

— це вони. Вона дає їм безпеку, дає їм такі вигоди, яких не принесе і світова революція. І, якби так Америка відкинула свої кордони для європейської імїграції, — а європейські держави своїх любих горожан не тримали за поли, то багато з тих, які кидають гасла революції покинули б їх, а перенеслися би в край „брутального капіталу“. Коли різні європейські держави, демонструючи свою слабкість, щоб заціпити уста накладають на мордник, а то й кайдани, або й зують пускають таким, які зважаються мати іншу думку від тих, що сидять при кермі, то Злучені Держави уважають себе настільки сильною і самостійною державою, що кожний може серед вулиці вилізти на авто і говорити за релігією чи проти нїєї, за католицизмом чи пресвітеріанством; за Гувером чи проти нього; за своєю державою, чи вигукуючи на честь Совет Уїон. Поліцаєві, що переходить попри залізного бесідника, нема ніякого діла до нього, якщо принагідне збїговнище не стримує вуличного руху.

А найбільш свободна організація сил на вибори президента, може послужити зразком для всіх інших держав, як повинен відбутися вияв громадської волі. Висить на перетягнутому через вулицю полотні портрет кандидата на президента Гувера, то два кроки дальше висить такий-же портрет Смита. Закопали демократи на палейській 5-тій Авені в Нью-Йорку стовпи на розвішання покликів за вибором Смита, то повідомлені республіканці звозять у тій хвилині тягаровими автом. відповідний матеріал, і вже закопують побіч стовпи на розвішання покликів за Гувером. У час приготування до виборів я їздив через велику част Злучених Держав, але не зауважив, не чув ані не читав про якенєбудь зневаження не то особи проти-лежного кандидата, але навіть покликів та реклам його партії. А минули вибори — всі почувають себе тільки горожанами одної держави, і не розбивають себе на партії, які себ взаємно поборюють.

Кальоші й Снігівці

в найновіших

фасонах і колірах

Гумові чоботи Гімнастичні мешти

поручає

по фабричних цінах

СПЕЦІАЛЬНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕУМ І ЦЕРАТ ЛЕОПОЛЬД ГААС

Львів, вул. Леґіонів 3. Тел. 16—45.

Відкриті
46.

734

Рік зал.
1899.

славі промовляв д-р Іванка, головний організатор процесу против Туки, який радив усім славянам прийняти за свою, мову російську. Проти його слів протестували і поляки. Д-р Іванка жие ще, очевидно, думками зперед п'ятьдесяти літ і ані нічого нового не сказав, бо того-ж самого ранку, ті самі думки висловила „Словенська Політика“.

И. О.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„Наші, навіть - самостійники“.

Всім відома історія з Бесідовським у Парижі. Представник радянської України сховався під опікунчі крила париської поліції, щоб не познайомлюватися з наганом п. Ройзмана. Історія ця прикра не тільки комуністам і „зміновітцям“, але й кожному українцеві. Адже українське серце не може рівномірно битися, коли в Парижі жид — Ройзман тероризує українця — Бесідовського.

Бесідовський перший радник амбасад, офіційний представник Рад-України, а його так трактують, як якогось там професора університету чи члена Академії Наук!... Просто револьвер до чола і „пажалуста“ — на суд до Москви. А там дадуть тобі за адвоката чекіста, а за кодеко везуть пролетарську совість і тоді пробуй викрутитися від „найвищого виміру кари“.

Передумав собі все це Бесідовський і шмигнув куди очі понесли, рятуючи своє життя і рівночасно встановлюючи світовий рекорд скакання через мур (2 м. високій!).

Вийшла з цього велика халепа, бо тепер не знати хто має рацію: українець Бесідовський, чи москаль Ройзман.

Пригадую собі: десь може пів року тому, мав я розмову з одним прихильником рад-влади.

— Кажу вам — говорив прихильник, — що загранична служба вважається для радянських дипломатів свого роду деґрадацією.

— Не вірю в те. Мені здається, що жаден з них не хоче вертати, а кожний рад би сидіти за границею як найдовше. Знаю випадок, що жінка одного дипломата дістала горячку, як довідалася, що її чоловік зв'язується, але з осідком у Москві.

— Силетні. Кожний з них проситьсь назад. Наприклад мій добрий знаомий Бесідовський... — Бесідовський?!... Явсьє українське на-звисько!

— Бо він таки українець! Дуже гарна і шира людина. Ручу вам, що більший патріот, як наші патентовані.

— Ну, то ще не дуже великий. Але на опі-пювика досить.

— Ви смішні. Думаєте, що більшовик не може бути добрим українцем. Є між ними руссо-фоби, антисеміти, а навіть самостійники.

— А Бесідовський?

— Шовініст! Щирий, сердечний чесний незвичайно, одним словом роскшн не чоловік. Інтересів України боронить ліпше, як ваш... котрий-небудь.

Признаюся — я радів. Більшовик — чорт бери, але шовініст, але ширий, але чесний незвичайно, але руссофоб і антисеміт, а навіть самостійник. Хвалився я навіть тим Бесідовським, коли був між контрреволюціонерами...

Але прийшла париська історія, Ройзман і скакання через мур.

Забаво знаомого прихильника рад-влади, того самого, що пів року тому.

— Свинство! — кричу. Порядний чоловік українськ. Мусіла Москва вигнати!

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробу а те: Чоколад десертні, смотковий і змагальний ма- поручає: Для вибагливих смакунів

ОСІННІ НОВИНИ НА ПЛАЩІ ТА ЖІНОЧІ СУКНІ І МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

поручає фірма

Стахевич і Абрисовський

410 у Львові, Ринок ч. 32. 6-7

— Хто порядний? — відшукався прихильник.
— Бесідовський.
— Що ви? Та це сміло! Покрав трохи, а крім того підпалачені французами.
— Не вірю. Москва! Висно так казати, що-ба скомпрометувати українця.
— Українця? Якого?
— Бесідовського.
— Який він українець! Та це жид. Ваво-ма... А з українством мав хіба тільки спільного, що ніби то заступав її як радник посольства.
— Виж самі назвали, що знаєте його, що він ширий, чесний, патріот, навіть самостійник.
— Я такого не говорив.
— Даю слово!
— В такому разі я помилявся. Справа ма-ється так, як тепер вам кажу.
— А як каже Москва?
— Так само як я.
— Хтож тепер буде репрезентувати Україну в Парижі?
— Здається Габзема.
— Знову жид?
— Що а того? По українськи він зветься Ровенко. А що то за чесний, ширий, порядний чоловік. А який патріот український! Самостій-нич казав!!

Галактіон Чіпка.

Білоруський меморіал.

Білоруси обвинувачують Польщу перед Лігою Націй.

Півнофіціальна Агенція Виходя (АВ) розсе: Білоруський посольський клуб одержав із Секретаріату Ліги Націй посвідку про одержан-ня меморіалу білоруського посольського клубу, що ілюструє життя і положення білорусів у Польщі. Той меморіал є одним великим півна-вним польських властей перед Лігою Націй. На зміст меморіалу складаються пункти, що об-говорюють економічне життя, польське осадни-цтво на окраїнах, білоруське шкільництво, релі-гійне життя білорусів, самовраді справи, від-ношення влади до білорусів, вибраних до само-врядування.

Проекти марш. Дашинського.

Марш. Дашинський опрацював план соймо-вих праць на надходний бюджет. сесії. На най-ближчий тиждень запросив до себе голови сойм. клубів. Проект попри бюдж. праці обій-має й інші справи, які на думку маршалка по-винні бути полагождені на цій сойм. сесії.

Рада міністрів.

Засідання ради міністрів буде в перших днях найбл. тижня. На ньому обговорять спра-ви, зв'язані із скликанням сойму та сенату. Е-кономічний комітет ради мін. скличуть на найбл. тиждень.

Зі спортивного життя.

Україна—Віс.

Пригадується, що змагання цих дружин відбудуться в неділю 20. ц. м. на гриші „Вісу“ (Погулявка, доїзд трамваєм 3, 6, 7). Початок год. 2.30 попол.

Нова поразка „Довбуша“.

Після поразки Довбуша з чернов. Гакоат 4:0 програв наш черновецький клуб мин. неділі змагання з жид. клубом Макабі 2:0 (1:0). По цих двох програх опинився Довбуш в сере-дині таблиці.

Дужання в спортивім цирку.

В четвер (29-й день турніру) поклав Ште-кер у 16 хв. Богатирова, Карш у 13. хв. Вілінга, Петровича в 11. хв. Бена. Боротьба Сікі з Пошо-фом і Аренса з Кемпфером по 20 хвилинах не дава посліду.

Нині, в суботу, змагаються: Штекер—Кемпфер (ріш.), Богатирів—Бенольд, Пошоф—Аренс, Петронович—Карш (ріш.) і Сікі—Вілінг (ріш.).

Кабінет Світальського по-дається до димісії.

Варшавські попол. часописи повідомля-ють, що санаційні кола рахуються з можливі-стю упадку кабінету д-ра Світальського. Зачу-вати, що д-р Світальський не ждатиме на завву недовіри, але з хвилюю як переконаність, що внесення лінійки має шанси прийняття — подаєть-ся до димісії. АВС. повідомляє, що наслідником Світальського буде ген. Сосніковський.

Реформа конституції в Австрії.

Дня 18. жовтня австрійський уряд аніс у парламенті пропозиції в справі реформи конституції. Одною з найважливіших постанов конституції є уступ, який стверджує, що ухвали парламенту в справі зміни конституції, прези-дент держави може піддати під плебісцит, при чому обов'язує примус голосування. Інша по-станова каже, що Відень перестає бути консти-туційною країною республіки, однак як сто-лиця має деякі компетенції, які прислугують поодиноким крайним провінціям. Президента держави вибирає весь нарід на 7 літ, кожн би ніякий з кандидатів не здобув потрібної біль-шости, президента вибирає Союзні Зібрання, себто Нац. Рада і Союзна Рада споміж трьох кандидатів, які при заг. голосуванні здобули найбільше голосів.

Мекдональд уступає?

Агенція Централь Нюа повідомляє, що Мек-дональд на банкеті в Отаві, який улаштує уряд у його честь, сказав що усунеться якнайскорше з політ. життя, в справу переговорів передасть іншим.

НОВИНКИ

Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 23 7-?

„Америка та її характер“. На цю тему ви-голосить у Львові відчит п. Лев Ясінчук у не-ділю 20. жовтня ц. р. в 6. год. попол. в залі „Української Бесіди“ (Народний Дім, вул. Ру-товського 22). Прелегент, що побував в Амери-ці цілий рік, поділиться зі слухачами своїми особистими враженнями і спостереженнями, тому, слід надіятися, що львівська громада ви-повнить свою „Бесіду“ по береги. Весь дохід з відчиту призначив прелегент на „Рідну Школу“.

— Зїзд словянських фільмольогів у Празі. В ко-респонденціях з Праги про зїзд словянських фі-льмольогів у списку учасників зїзду, українців, пропущений д-р Микола Гнатишак з Берліна, що був звичайним членом зїзду і брав активну участь у зїздах наук. наук. прелях та дискусіях. Цей пропуск отрим і справляємо.

— Львівська хроніка. До поліційних арештів приведено Андрія Дячка підозрілого в рабунку каси староства в Калуші, Льва Лозинського за обман, Фридриха Таабелеса і Фрідріха Чміля за крадіж, Казимира Ярбулінського і Бучка Ми-хайла за волокитство. — Дирекція міських трам-вайів заводить нову трамвайну лінію: Личаків—школа промислова, зі знаком трамваю „12“. — В кінці „Палас“ злодії вкрали у якоїсь Рихте-вської 1.000 доларів. — При вул. Содовай ч. 10, намагалась скінчити життя самогубством Марія М., випивши отрую. Причиною розпуч-ливого кроку була родинна незгода.

— Летунська катастрофа в Грудзьондзу. На військовій летунській площі в Грудзьондзу скоїлася велика катастрофа: Підчас вправ, зло-малося крило літака і цей літак впав на площу з висоти 1000 кілометрів. Керівник літака плу-тоновий Рачковський загинув на місці, так, що з його тіла знайдено тільки покривавлену масу.

— Розкопки новгородських курганів. Недав-но вернула до Москви археологічна експеди-ція, що перевозила під проводом Арцихов-ського біля Новгороду розкопки, організова-ні для вивчення матеріальної культури Ново-роду Великого у княжу добу. Експедиція за-чала досліджувати новгородські кургани, що знаходилися до того часу у повній забуттю, і розкопала одну з їх груп, що показалась вели-ким погребником з часів князівських Х—XII, ст. У найбільшому кургані знайдено чоловічий і жіночий кістяк а дуже багатьма дарами. Чоло-вік, може анатиний боярин, був озброєний кіль-кома боярськими топорами, датисем та кинж-

Заклик до господинь!

Здійснюється нові вечорі, довгі, тожачі, які проводите безлізно.

Купуючи пильношну машинку „Robur“, на якій працює не тільки лінійні попередні фа-зони власностей, можете забезпечити собі різн-часно мінімум — зол. 200 300 — постійного місячного доходу, виповнити безлізні години а рівночасно збільшувати недостаточні доходи, або інших членів родини, нарадити мате-ріальній журі і дасть вам шаста й здоров'я.

На купно цього новочасного апарату до-машньої праці потрібна готівка зол. 340 —, решта на ссидати. — Готівний товар виконалий на міс-ці, сплонуємо, платимо за виріб й достар-чаємо сиріана. Напишіть іше сьогодні до фір-

ТОРГОВЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО: Й. КАЛІШ і С-ка Т Е Ш И Н, вул. Трех Братів, ч. 6.

Сотні листів а подякою і а похваляю. — Ти-сачі машини прозаних у краю.

У В А Г А: Просимо вести кореспонденції по польськи.

лази, а його жінка мала біля 200 штук різних прикрас, як скляну посуду, арабські монети Х. ст. та інше. В менших, більших курганах бу-ло хована певно княжа та боярська дружина, та і там знайдено цікаві річі, як англійські денари Х. ст., куски шовкового одягу, перетканого золотом, та мідяні фігурки звірів, птиць і раб. На підставі знайденого археологічного мате-ріалу сподіється російський учений докзати нестійність дотеперішної думки, що новгородці були кривачами.

— Ріжні вісті. Цього року минуло 50 літ від винайдення електричної лампи Едісона. — В че-новський реставрації „Львівський зал“ злодіи вкрали з каси 38.000 левів. — Відомий філософ Генрик Бергзон, лавреат Нобеля, святкує 70-ліття своїх народин. — В Парижі, в фабриці автомобі-лів вибухли збірники газів, від якого загинуло 4 робітників, а 30 осіб було равених. — Берлінська поліція викрила організацію фальшивих па-перових грошей, між іншим доларів. Арештовано трьох членів організації між іншими й одного буковинця Єреміяна. — Над Швецією шалів великий оркан із градобоєм. В ці-лій Швеції знищені телефонічні і телегра-фічні получення та знищено багато будинків. — У Берліні скінчило самогубством своє життя двоє братів, богатих купців, д-р Бек і його брат. Причиною самогубства було банкруство фірми. — Французький університет в Сорбоні надав по-чесний докторат славному фізикові Альберту Айнштайнові. — У Фльорісдорфі підчас зборів націоналістів прийшло до бійки з комуністами підчас якої арештовано в 6 комуністів, що при-шли на збори з ножами. — В Італії недалеко м. Бассано розбилися в катастрофі військове авто, яким вертали бувші учасники війни із італій-ського побоевища на Монте Грапо. В катастрофі загинуло чотири особи. — Віцекороль Індії лорд Рідінг святкує ц. року 69-ліття своїх уродин. — В місцевості Можок у Бірмі знайдено рубін, за який один купець дорожнечістю заплатив сто тисяч доларів. — В Познані арештовано Станіслава Новака за фальшування польських банкнотів, в домі якого знайдено цілу фабрику грошей. — У Варшаві вмер відомий артист різьбар Леонард Васильківський. — В селі Ка-шовій, родинного повіту невідомі злодіи по-палали стоходу „Лини Ворони“. — В Познані статиснек: 2158 безробітних. — По Хо-стрі-нився у возі П. класи невідомий пасажир. — У Філі-те-р-фії невідомі злодіи збили артиста мистря Френка Р. Вайтсольда.

— „Сорочинський ярмарок“ у Станіславіві. Дня 24. ц. м. кіно „Варшава“ у Станіславіві буде висвітлювати український фільм „Соро-чинський ярмарок“ виробництва „ВУФК“ у Київі.

— Справлення помилок. У вчорашньому „Ділі“ (ч. 233.), в рубриці „Решай й арештува-ня“, перекинуто в друкарні назвище арешто-ваної Пикасінної чн: Пикасінна. — 3 фебруа І. Калічака „В душину, парий день, у патуку не-стуні середньої пинальї слово „авіокуча“ пере-кинуто на „авіокучи“.

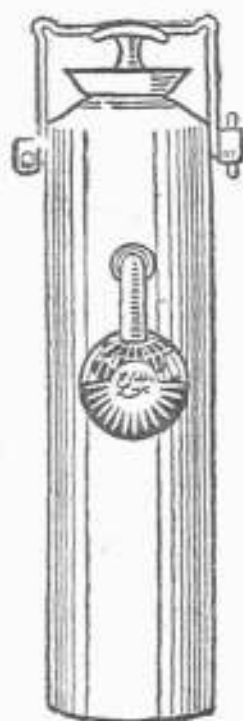
Звертаємо увагу на велику різницю між м'якою і твердою водою

Тверда вода

є у нас у краю в кожній місцевості. Водопровідні заведення не є в можливості усунути з води деяких мінеральних складників, які спричинюють твердість води.

Тисячі господинь знають добре неприємності і поважні страти, спричинені твердою водою при варенні, пранні і т. д.

Дотепер у цій справі нічого не зроблено, аж поки не з'явився Фільтр-Електролюкс, який розв'язав уповні ці труднощі.

Electrolux

М'ягка вода

повстає, коли пропустимо тверду воду через Фільтр-Електролюкс, який абсорбує вапно і деякі мінеральні складники, які спричинюють її твердість. Всіляка тверда вода стає такою м'якою і приємною, як дощівка.

М'ягка вода до прання дає нам ощадності на часі і праці, а також при засобах прання, забезпечуючи нас одночасно кількакратно збільшену тривалість білля.

М'ягка вода має ще крім цього ту прикмету, що варені в ній страви стають смачніші і поживніші при коротшім часі варення. М'ягка вода охороняє кухонну посуду від вапнистого каменю і тим самим економить паливо.

ФІЛЬТР ДО ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ ТИП К. І.

ЕЛЕКТРОЛЮКС

ВІДПИЛЯЧІ

ВАРШАВА
МАРШАЛКІВСЬКА 133.
ТЕЛ. 78-97.

ВИДГОШ
Пл. ТЕАТРАЛЬНА 3
ТЕЛ. 12-33.

ЛЬВІВ
3 МАЯ 19
ТЕЛ. 13-12

ЦЕНТРАЛЯ:
ВАРШАВА
Виділ Фільтрів.

ВІДДІЛИ:
ЛОДЗЬ
ПІОТРКОВСЬКА 53
ТЕЛ. 44-56, 49-49.
КАТОВИЦІ
ДИРЕКЦІЙНА 10.
ТЕЛ. 10-69.

ФРОТЕРКИ

ПОЗНАНЬ
ФР. РАТАЙЧАКА 39
ТЕЛ. 28-93.

КРАКІВ
ГОЛОВНИЙ РИНОК 25
ТЕЛ. 425-427, 9.

ВІЛЬНО
ЗАМКОВА 2
ТЕЛ. 3-35

АКСАМІТИ, шовки, коронки, додатки до вбрання, найліпшу ватадну — найдешевше — **Блявштайн** — Львів, Валова 11. 660 3-4

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортне, дубельтне, чорне у флаш-лах і бочках по цінах уміркованих. За-ряд бровару. 1926 21-?

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Ренчнер, Леґіонів 37.

ІВАН ЛЕВИЦЬКИЙ, популярна Наука гармонії, ціна 2 зол. Книгарня Шевченка. 699 2-2

НА ПРОДАЖ 3 моргів чорнозему і класи в Синьові. Зголошення Ясень Полюга, Сквили, п. Кульпарків. 736 1-1

УДІЛЯЮ лекції з середніх шкіл (латина, математика, німецьке, французьке — попрезна вимова). Лекції зголошення прошу слати до Адміністрації під "Наука". 734 1-1

ПРИЙМУ НА СТАНЦІЮ одну ученицю або студентку. Покій солідний в здоровій частині Львова, ціна уміркована, пачино в хаті. Інформації подати Адміністрації "Діло" під "Добра станція". 733 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Спеціаліст негуз легінів, серця і жовчана

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 35-?

720 Лікар 3-3

Д-р Іван Ремешило

ординує в Борщеві к. церкан

Д-р ІВАН ЛУЦІВ

відкрив адвокатську канцелярію в ДОЛИНІ

710 4-5

дім п. Собіньського на Горішч. 29

Спеціаліст захворювань шкірих, негуз і косметики
Д-р І. Мунд Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8-9 і 2-5, в ведлі від 9 і Львів, Ясенка 1. рг Пласудського (Панської). Телеф. 42-01, — 595 Лічення жилаків. 4-?

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17, П. п. Скріплювання хитяючихся зубів, пльон-бствання й знімання зубів, без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пациєнтів з провінцій полагодується в найкоротшому часі. П. Т. Урадою і студентам значна знижка. Поленші в сплатах. Тел. 65-73.

Д-р Д. Гефтель

повернув

і ординує у внутрішніх недугах
ЛЬВІВ, БАЛЬОНОВА ч. 3. Тел. 71-09 742 1-2

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Видавничої Спілки

"ДІЛО"

Кооперативу з об'єкт. порукою у Львові,

відбудуться дня 25. жовтня ц. р. в льокалі редакції "Діло", Ри-нок 10. П. пов. в год. 5. попол.

Денний порядок: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Збо-рів 2. Звідоження з діяльності за р. 1928/29 зі звітом контрольної комісії і затвердженням білнису за рік 1928/29. 3. Розділ чистого злиску. 4. Внески і за-пити. — Наказірна Рада. 3-3

зол. 6-50 ГОДИНИК ANKER зол. 6-50

швейцарський з гарантією тільки у **Б. ГРИНБЕРГА** Львів, Сикстуська 4.

Дуже важне для:
Всіх, що терплять на брухи всілякого рода, просимо в їх власнім інтересі, щоб сприймали з присутності перебуваючого тут в переїзді через Львів директора Заведення **Д-ра Barrere** в Паризі.

Бандажі Д-ра Barrere Вдома є на цілім світі. Останніми часами доконано сензаційного винаходу: Цілковите рішуче вилічення (навіть прориву пдер) за помічю

ПОЯСІВ NEO-BARRERE без пружини і без пельоти!

Є не найліпший постус останніх днів в ортопедичній техніці!

Знаменитий спеціаліст з Парижа проведе якийсь час у Львові і продемон-струє їх **безплатно** в днях 22, 23, 24. жовтня п. р. — Приймає у фірмі: **СТАНІСЛАВ БАРАН**, Львів, вул. Академічна, ч. 26.

Медицинські пояси **Д-ра Barrere** прино-сують до точної міри, служать проти всіляким черевним недомоганням жінок і мужчин. 746

Толочу десені на плюшевих плащах чиншу, чорню, відсвіжую, перерабляю

М. ВОЛЯНСЬКА
Львів, вул. Собіньського, ч. 12.
740 Тел. 17-04. 1-1

МЕБЛІ

на догідні сплати і за готівку

по конкуренційних цінах поручає

Еліас Велерштайн

вул. Баторія ч. 32.

(Вхід через блаватний склад). 743

Присилайте передплату!

Ширіть
наш
часопис!

ПРОТЕЗИ

штучних ніг і руи для калік, після ампутації. Ортопедичні корсетори і апарати до від-тринування

М. Л. Поляк

Самбір, ч. 21.

443 Цінники даром.

СВІЙ ДО СВОГО!

Радіові ... апарати

Складові частини до них

Напрва

Ладвання акумуляторів

на догідних умовах та по конкуренційних цінах

591 поручає українська фірма:

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕН

Львів, вул. Чарнецького ч. 3. Телефон 6-74.

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в праву 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
"Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Польсько-німецькі переговори.

Вигляди на покінчення польсько-німецької митної війни.

Варшава, 16. жовтня 1929.

Стан митної війни між Польщею і Німеччиною — єдиної нині того роду війни мабуть у цілому світі — існує вже 4 з хвостиком роки (від червня 1925), від моменту вигаснення наклейного німцями обов'язку приймати від Польщі 500 тисяч тон вугілля місячно. Від того часу почалися і переривалися переговори між німцями і поляками кільканадцять разів. Бувало вже, наче ось-ось торговельна умова буде підписана. Так було нпр. в листопаді 1927 року, коли в Берліні дійшло до порозуміння поміж пок. Штрессманом і тодішнім директором політ. департаменту польського МСЗ. Яцковським у справі контингенту польського вугілля та вепрового мяса, найважливіших артикулів польського експорту. Другий такий момент був у вересні 1928 р.; тоді тяглися у Варшаві цілих шість тижнів наради, про які польська преса подавала дуже скупи, але зате дуже оптимістичні відомості, аж поки грянуло нове „відложення“ тих многонадійних розмов. (Тоді то помістили ми два дописи на цю тему з коротким оглядом митної війни й низкою статистичних виказок, гл. „Діло“ чч. 243 і 244, „Торг і політика“).

Тепер переговори про закінчення польсько-німецької митної війни, себто про закінчення торговельного договору, звійшли в нову стадію. Під напором польської сторони й німецьких, так мовити, безастережних прихильників торговельного миру з Польщею, усунуто голову німецької торговельної делегації, мін. Гермеса. Кампанія проти нього велася, як бушито проти експонента важкого промислу Вестфалії, яка алби то не бажає собі мира з Польщею наперекір інтересам промислу нім. Шлеську й у цьому саботуванні переговорів іде рука об руку зі східно-прусським хліборобством. Керму переговорів віддано нім. послові у Варшаві п. Раушерові, який має славу, як саме такий рішучий прихильник торговельного миру. Неприхильні п. Раушерові праві німецькі газети твердять, що п. Раушер, як соціаліст, не має зрозуміння для потреб нім. хліборобства і тому рад їти на уступки у справі польського експорту споживчих продуктів (збіжжя), худоби і звіринних продуктів: коли додати, що мін. Раушер є відомий, як взагалі прихильник повного замирення Німеччини з Польщею, перейняття мін. Раушером проводу переговорів означає справді новий етап у цій справі, етап — кажуть — уже останній: бо коли і Раушерові не вдасться дійти до ладу з поляками (кажуть німці), чи пак — коли й із Раушером не вдасться погодитися (кажуть поляки), — тоді прийде вже не до відложення, а до дефінітивного зривання переговорів, які напевно будуть навізані ген. ах після перемандрування цієї історії через якісь міжнародні установи.

Але справа не така легка і далеко не вичерпується „доброю“ чи „злою“ волею провідника одної сторони, ба навіть обох сторін: загалом тут багато чинників безпосередньо і посередньо інтересованих. Ось перед нами найновіша польська з цієї ділянки публікація, яка тільки що появилася на книгарських полицях: „Напрямі („Витичне“) будучого торговельного польсько-німецького договору“. Автором цієї брошури є Анжей Вержбіцький, голова „Зв'язку шлемі-слу польского“ й одночасно голова „Левятану“ (центральної установи польського промислу, торгівлі, фінансів і гірництва), себто людина, якої голос у цій справі є далеко немаловажний.

І цей голос не є пролятий жадним ентузіазмом для торговельного миру, — навпаки: крізь усі виводи цього польського потентата ви-дів погляд, що найкращим станом для Польщі, це саме стан торговельної війни з Німеччиною, коли одні нім. товари мають зовсім вступити до Польщі заборонений, інші обложені найвищими митними ставками. Бо вправді п. Вержбіцький на останній сторінці голосить: „заклучимо до-говір добрий, або не заклучимо жадного“, але з усіх попередніх виводів виходить ясно, що „до-

брий“ для Польщі договір буде настільки „по-ганий“ для Німеччини, що ледве чи якийне-будь німецький делегат поквапиться предло-жити його райхсратові до ратифікації.

На вступі автор брошури вичисляє усі ко-ристи, які Польща добула завдяки митній війні. Ї ними: втілення в одностайний господарський організм Польщі Горішнього Шлеську, добутий для свого експорту нових доріг у широкий світ, сполука промислових осередків повими лініями з морським берігом, здвиг самостійного порту Гдині, врешті шалений розвиток найбільш ріж-нородних галузей польського промислу. Зупи-няючись довше над цією останньою точкою, ав-тор накреслює образ індустріалізації Польщі внаслідку народни чи відродження промислу: текстильного, конфекційного, галантерейного, гутничого, хемічного, щовкового, гумового, ме-талевого й електричного. А всеж не вважаючи на воєнний торговельний стан, оборот товарів поміж Німеччиною і Польщею досягнув уже пе-ред митно-воєнних часів. „В часі серпень 1927 — серпень 1928 Імпорт з Німеччини до Польщі вніс 93 проц. Іх Імпорту з часу безпосередньо-попереджующого митну війну а експорт з Поль-щі до Німеччини рахував у тому самому часі 102 проц. експорту з перед митної війни“. Отже, каже Вержбіцький, „поправді, то митна війна уже скінчилася, бо взаємна виміна товарів дій-шла вже до первісного рівня“.

Переглядаючи, які німецькі товари зискали собі до Польщі такий доступ і побідно тут конку-рують, не вважаючи на митні бар'єри, і з дру-гого боку — на які товари польський базар зо-всім опустів, не маючи довозу з Німеччини, автор вичисляє ті величезні користи, які Німеч-чина тягнула би з моменту признання Іх княз-дзі найбільшого упривілевення. По другому боці вичисляє 7 категорій польських артикулів е-кспорт до Німеччини (споживчі про-дукти, матеріали й вироби з дерева, вуголь і ропа, метал і металеві вироби, волоконні ви-роби й матеріали, худоба та звіринні продукти). І твердить, що єдиною абсолютною, досить нави-рівняною втратаю польського експорту, це по-зиція вепрового мяса, але ця позиція, мовляв, рівняється з проц. цілого польського експорту; всі інші товари згаданих 7-ми категорій надоду-жили собі втрату німецького базару добуттям нових базарів збуту.

Отже, читаємо, „бездоговірний стан, заго-стрений цілим рядом торговельно-митних репре-сій, дав нам в остаточному висліді безумовну перевагу зисків над втратами. До справи лікві-дації бездоговірного стану мусимо віднести з цілою резервою й обережністю, щоб закінчен-ням договору не змарнувати добутих підчас мит-ної війни зисків і не обнищити осягненого вже рівня господарського розвитку“. Широко поле-міає з німецькою тезою про konieczність регла-ментації ввозу польського вугілля, свиней і ве-прового мяса, широко доказує, наскільки охоро-на годівлі обернулася проти власних німецьких інтересів обурюється на німецьку облуду у від-ношенні до женецької конвенції (про свободу торгівлі), наводять голоси різних польських фахівців з різних ділянок господарського жит-тя, і наприкінці голосить: „час є по нашій сто-роні, чим довше тягнутися переговори — не з нашої вини (!) — тим сильнішою стає наша позиція. Трудно казати, чи і як швидко дійдемо до порозуміння. Але ми можемо чекати!“

З наведеного авторитетного голосу видно, що аномалія польсько-німецьких торговельних взаємин не так швидко скінчиться.

Великий концерт Моргана.

З Нового Йорку повідомляють, що там при-готовляється алука Першого Національного Бан-ку з Товариством Обезпечень і Тресту Банків. Всі ці три банки малиб утворити один концерн Моргана, який був би коольсальним підприєм-ством і з капіталом 106 мільонів доларів в ак-ціях; отверті резерви того підприємства виноси-либ 294 мільонів доларів, а депозити суми скла-либ двох мільярдів доларів.

Вчіть своїх дітей ошадности і постарайтеся для них о пушку і книжку ошадности

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“ у Львові вул. Руська ч. 20.

Чехи на Волині.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 17. жовтня 1929 р.

І.
Минуло шістьдесять років, як на Волин повстала перша чеська колонія. Російський уряд ставився до чехів прихильно й дуже під-тримував їх, маючи на увазі як політичні, так і господарські цілі. Чехи своєю господаркою, про яку ходило тут багато легенд, мали служи-ти місцевому українському населенню взірцем у цьому відношенні. Завдяки цій підтримці чехи незалежно загошарювалися.

Гостинне українське населення прийняло виходців з Чехії по братерськи, уділяючи їм своєї симпатії й довіря. Сусідські відносини були найкращі. Траплялося, що чехи й українці навіть ріднилися через шлюби між молоддю.

ІІ.
Зближенню між чехами й українцями спри-яло ще й те, що більшість чехів прийняла пра-вослав'я. Разом молилися Богові в українських церквах, разом святкували свята по старому стилю, разом і спільно хоронили своїх небіж-чиків. Лише меншість чехів належить до римо-католицької церкви.

Щодо поділу чехів по релігії, то такий стан тріває й досі. Мені самому довелося бути в одній церкві (в с. Романові), де парохіянами є українці і чехи. Навіть більше, в цій парохії священиком є чех о. Зах, який добре жива-ється з українським населенням. Служби пра-вить він по славянськи, але говорить по укра-їнськи добре. Хор у церкві де-які пісні співає по українськи.

Шістьдесятилітня історія спільного жит-тя на Волині не занотувала найменшого натиску на чехів під оглядом їхньої національної від-рубности. В останньому часі синод навіть ви-дав підручники до релігії для початкових шкіл чеською мовою. Такого відношення не тільки до чехів, але й до аборигенів наших північно-західних та білоруських земель ніде не виявило латинське духовенство. В той час, коли украї-нська церква турбувалася навіть про збережен-ня національних особливостей чеських кольо-ністів, латинське духовенство вело свою роботу серед своїх вірних чехів у протилежному на-прямку, згідно з своєю звичкою й традиційною метою.

Треба булоб сподіватися, що чеські кольо-ністи на Волині потраплять одінити добре від-ношення до них з боку українського насе-лення.

ІІІ.
Надії, які в свій час покладалися на чехів, як піонірів культурного сільського господар-ства, не виправдалися. На загал чеські госпо-дарства не стоять вище за наші селянські. Є по-одинокі господарі, що ведуть свою господар-ку відносно добре, але є й такі, господарі, які моглиб повчитися дечого в наших селян.

В своєму побуті, хатньому уладженні, культурі й освіті чехи не спромоглися вису-нутися понад загальний рівень. В організаційному відношенні вони де-що зробили, як наприклад, створили свою окрему „школьну матицу“ й у-тримують кілька чисто чеських шкіл. Але це зроблено при підтримці й охороні дипломатичних представників чехословацької дер-жави.

Чех господар відрізняється від нашого селянина тим, що він не є консерватистом що-до плекання того чи іншого по традиції. В той час, коли українці міцно тримаються виключ-но продукції збіжжя, чехи масово, перед кіль-кома роками, накинчилися на провакцію хмелю

Користайтеся з нагоди!!**Одинока Українська Галантерейна Торговля****„G e n e w a“****Д. Конюха, Львів, Ринок 37.**

(побіч „Народної Торговлі“)

продає для реалій по фабричних цінах 464 8—7

Жіночі і мужеське білля, панчохи, прекрасний вибір наймодніших красот, тисячний вибір краваток, торбачок і тринтажів, приладдя до гоління і курення.

Перфумерію, Косметичну і Забавну, Капелюхи і Шапки!

Хміль був дуже поплатний, і чеські селяни заробляли на ньому добре (перед шести роками ціна на хміль, як кажуть, доходила до 40 дол. за пуд). Заробляючи великі гроші, чехи усильно скуповували в селян землю, а особливо в тих, що емігрували. Серед наших селян навіть з цього приводу почалася тривога.

Та часи змінилися. Рільний банк у свій час дуже пропагував продукцію хмелю. Але про налагодження його збуту ніхто не подбав. І ось у цьому році хмелярство, завдяки низьким цінам, (обнизилися до 8—10 дол. за пуд) цілковито збанкрутувало. Потерпіли власне чехи. Деякі опинилися просто в розпучливому стані.

IV.

В останньому часі відносини між чехами й українцями починають псуватися. Все частіше спостерігаються такі явища, про які вже доводиться голосно говорити. Що „хліб-сіль забувається“, про це вже й не кажемо. Ходить про те, що за свою гостинність і зичливість українське населення вже починає відчувати подекуди кривду з боку чехів.

Засаду „поділяй і пануй“ все частіше застосовується й до чехів, які розуміють, звідки вітер віє, і відповідним способом відвертаються від українців. Отак, під час останніх виборів до союму й сенату чехи з українцями не пішли.

Але починається вже й гірше. То там, то тут чехи починають виступати проти наших національних інтересів, щоби догодити комусь іншому, а навіть допомогати в акції проти наших національних інтересів. Доки цього не було, ми мовчали, але тепер мусимо нагадати нашим милим „братом“, що треба ж нарешті мати трохи совісти.

Треба чехам мати й трохи далековиднішого розуміння відносин і не настроювати проти себе автохтонного населення Волині. Дійшло, наприклад, до того, що чехи колонії Княгининок домогалися від української кооперативи зняти українську звітку і повісити тільки польську. Врешті вони збійкотували цю кооперативу за ненависту чомусь тепер їм українську мову. Колиж в тому селі вони заснували собі, при допомозі патронів молочарню, то постановили не допустити до неї українських селян.

В торчинській волості, де чехи мали зсього п'ять голосів, українці перевели до громадської (гмінної) ради, з братерського почуття, чеха С-ля. В подяку за це він, як член союмику,

завжди виступає проти асигнувань на культурні потреби українського населення, щоби догодити комусь.

Про подібне шкодження українцям з боку поодиноких чехів, а іноді й їхніх колективів доводиться чути все частіше. Правда, їх похід проти українців не є ще загальним явищем, але він має тенденції зміцнюватися.

Ніхто не домагається від чехів, щоби вони працювали для українців, але ніхто не може годитися з тим, щоби прийняті колись по братерськи українським населенням чеські колоністи шкодили культурним, громадським та економічним інтересам українського населення.

Ми бажалиб і надалі заховати якнайкращі взаємини з чехами. Та це залежить від їхніх провідників і вони повинні серйозно подумати над тим, щоб усунути з життя оцю аномалію, яка може мати неприємні наслідки в майбутньому для обох сторін.

В. Островський.**3 польських справ.**

Зміна устрою — найважливіша справа. — Автоматична ліквідація „протидержавної роботи“.

Не вважаючи на заплутаність польської внутрішньої політики і на мобілізацію опозиційних чинників, уряд та його партія (Безп. Блок) не тратає певності себе. Погодоски про зміну уряду поширюються все більше. Але одночасно зазначається, що та зміна не буде мати сутнього значіння, що вона буде тільки формальна, що її переведеться при допомозі перетасування тих самих людей. У своєму ідеологічному наставленні та в своєму складі уряд не змінюється, а тим самим не змінюються також його цілі. Видно це між іншим із промови прем. Світальського, виголошеної на прийомі, влаштованому для послів урядової партії.

Прем. Світальський у своїй промові підкреслює, що — крім щоденних справ — уряд мусить зайнятися великою проблемою належного зорганізування держави, щоби державний організм зробити суцільним і принаровленим і до буденного життя, і до важких хвиля. Увільнившись з кайданів, мечем вирубаючи свої границі, здобуваючи крок за кроком пошану світу, Польща мусить перевести на праву свого устрою. Польська політична література переповнена титулами „про направу річипосполитої“. Однак до дійсної направи приступлено аж тоді, коли вже було за пізно. Безрезнева конституція відродженої Польщі є кепська. Ніхто не спійняється її обороняти. На теперішній сойм вложено завдання перевести зміну конституції.

Хід внутрішнього життя Польщі пішов по драматичнішій лінії, як того могли сподіватися нещасні автори артикулів конституції. Вистачило державі ледви кілька літ практики, щоби виявилось, що держава, зорганізована з такою лихою конституцією, може зависнути над берегом пропасти і що треба буде її рятувати від

загрози погуби. Нікому не вільно над тією бодлючою наукою недавніх літ переходити до денного порядку“.

А звертаючись до запрошених „на гербатку“ послів, сказав прем'єр:

„Панове — як Безпартійний Клюб Спілпраці з урядом — маєте ту заслугу, що ви те питання ревізії конституції поставили найсміливіше, що ви в тій ділянці виконали передвступну працю. Панове, не забувайте про обов'язок, наложений на цей сойм. Той обов'язок пригадало відручне письмо пана президента республіки, виголошене марш. Пілсудським при відкритті теперішніх законодавчих установ. Зверталось воно до послів з апелем, щоби з найліпшою волею, рахуючись з реальними потребами життя, шукали розв'язки великої проблеми і гармонійного співвідношення з державною владою“.

Реальні вимоги життя мусять бути єдиною бусолою в праці над ревізією конституції.

„Географічне положення Польщі, якого, справді ніхто не має причини нам зазидувати, змушує нас шукати такої організаційної форми держави, щоби справність її ділянки, скорість і сила були гарантовані не лише на час миру, але на час заверюхи, від якої нас ніхто не може заасекурувати“.

При тому не можна порівнювати Польщі зі старими, виробленими державами. На шляху ревізії конституції стоять великі труднощі. Опінія апатично ставиться до цієї справи. Та все-таки, не вважаючи на всі труднощі, направи устрою держави мусить бути здійснена.

У зв'язку з наміреною зміною устрою віддавна ведеться кампанія в санацийній пресі. З особливою завзятістю на львівському ґрунті ведуть її „Дзєнік Львовскі“ і „Слово Польске“. До цього питання вертає недільне „Слово Польске“ в статті „Парламентарний устрій опора протидержавних рухів“, захищаючи фашистський устрій.

„Парламентарний устрій з усіма своїми невідлучними аксесоріями є одним із найкапітальніших засобів, за яких допомогою довершується неначе офіційно, бо під охороною посольської свободи і за гроші самої держави робота, звернена — розуміється — проти тієї держави. Річ ясна, що в обороні того устрою — поруч польської соймократії — солідарно борються жиди, українці, білоруси і німці. Бо лише парламентарний устрій дає їм усім спроби вести протидержавну роботу в соймі і „на терені“, себто серед виборців. Бо лише парламентарний устрій створює кадри протидержавних агітаторів, просто організує волю до протидержавної роботи... З моментом ліквідації парламентарного устрою мусять автоматично пропасти умови для самої протидержавної роботи“.

Отже для повалення парламентарного устрою підшукується ще один аргумент, який в очах шовіністів повинен мати найбільш переконуючу силу.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

2)

Америка та її характер.**Мурини. — Прогібіція. — Боротьба за алкоголь і проти нього.**

Від коли після закінчення чотиролітньої домашньої війни (1865) вставлено в конституцію Злучених Держав 13-у статтю, якою знесено невольництво чорношкірих муринів, — вони стали вільними й беруть участь у виборах до сейтових і союзних законодавчих тіл нарівні з іншими. Сьогодні ті мурини не працюють виключно на плантації бавовни, але при всяких роботах, до яких їх приймають. Багато їх служить по готелях, по ресторанах як кельнери, по залізничних як посії, як послугачі в залізничних, і як кельнери в ресторанах, возах, як шофери, як робітники при тяжких роботах у фабриках. Зразу воно якось ніяково для європейця стрічати їх на кожному місці, але згодом не робить це ніякого вражіння, коли елегантно одіта муринка йде вулицею з розпущеною парасолькою від сонця, або коли стрімено на вулиці йдуть мурини, яка не конче в модній сукні та старосвітському капелюсі підспівує їдучи хідником.

Голосна справа, яка не сходить з часописних сторінок, з дискусії й балачок, — яку обожають і висмівають, — це т. зв. „прогібіція“.

В 1920 р. ввійшов у силу закон про „заборону виробу в перевозу одурюючих напійків“ 1. стаття 18-го „амандменту“ (додатку) до конституції. Від тої пори американське громадянство поділялося на два табори: „сухих“ і „мокрих“. Вже кілька років минуло від часу введення цього закону в життя, а все ще не припинилась суперечка на тему, чи „прогібіція“ шкідлива чи корисна. Прихильники одної й другої сторони

доволі сильні, бо одні й другі мають поважні аргументи.

Від часу панування закону про прогібіцію багато фабрик горілок та пива перемістилося на фабрики мануфактури, м'ясних консерв, леду, моторових коліс, мороженого, хліба й тіст. на палітри, цукроварню, рафінерію олію чи друкарню. В одному випадку продано бровар на пголу, а в одному на... церкву. Скасовано близько 200.000 шинків, а в давніх „салюнах“ (шинках) приміщено крамниці, бюра то замінено на мешкальні доми. Прихильники прогібіції твердять, що зі заборною виробу й продажі алкоголю настали в Америці кращі особисті, родинні, господарські й суспільні відносини; зріс добробут, настало краще відживання, робітництво почало краще убиратися, загально всі стали більш солідними й виплатними, настала більша відатність праці. Давні пияки почали вести краще життя, інтересуватися домом і дітьми, почали правильніше ходити до школи, зменшилося число розводів, зросла ошадність і т. п.

Одначе від суботи пополудня до північної ранку повно „підспівуючих“ по вулицях у місті.

Нпр. у Нью Йорку в дозінній частині міста (на „Іст“) такий добродій лигав „без женди“ головою на входних сходах, ноги протягає через хідник, а прохожі мусять або переступати його, або обходити аж на дорогу. Неодина отримавши суботнішу виплату (в Америці всі виплати тиждень) замість до банку чи боля до дому, пішов до „пуд-руму“, себто на „білярд“. А в кімнаті де той „білярд“ півна заздало засло-нені, а учасники замість кулями по столі кидають чарку за чаркою тріакового самогону в горло і пють отруту сильнішу від чистого спирту.

Навіть останні президентські вибори пішли між іншим під гаслом знесення чи затримання „сухих“ законів. Президент Гувєр — „сухий“.

Він наказав з цілою суворістю переводити прогібіційний закон. Одначе — приміюючи суворість законів, він бачить, що шириться деморалізація. Часто ті, що мають перестерігати їх виконання, дають себе перекуплювати. Голосний був скандал у Філадельфії На за могого побуту в Америці. Викрилося, що поліцаї мали в банку мільони доларів ошадностей. Тоді пересіли цілу поліцію, але алкоголь не вбили. Тому Гувєр звернувся до конгресу з домаганням, щоби бота палати назначили окрему комісію, яка розглянула би „сухі“ закони і предложила свої висновки.

Та скасування цих законів не можна сподіватися, бо на це треба згоди 3/4 стейтів (їх сенатів і соймів), а 36 стейтів зайнялося далі за прогібіцією. Можна тільки надіятися зміни т. зв. „акту Волстела“, який признає налиток з пів процентом алкоголю за вживачий. Може прийти інший „акт“, який скаже, що щойно 3 процент алкоголю випиває й запоморочує голову.

А втім — прогібіційний закон це не жарт. Департамент скарбу оповістив, що від часу введення прогібіції 1920 року збито при виконванні того закону 190 осіб, з того 135 агітувало рук прогібіційних агентів, а 55 громадян погубило, виконуючи прогібіційні службові обов'язки. Скільки згинуло від отрути, — на це статистика нема. Тільки один психіатр, начальник санаторії для умово хорих твердить, що збільшується число божевільних у наслідок надмірного вживання кепського алкоголю.

Коли в нас на Гуцульщині кинулася з великих сел „прищипа“ в рогації худоби, настала війська в полонини; а в Злучених Державах війська мало, бо нема військового примусу. Тому нема ким обставити границь, звідки який вивозять напійки.

За океаном.

Сен. Олена Кисілевська на американській землі.

Українська письменниця і сенаторка з Колумбійщини пані Олена Кисілевська по двомісячному побуті серед українців у Канаді прибула в суботу, 21. вересня, до Злучених Держав. Приїхала з Віндзор, Онт., до Дітройт, Миш., де того самого дня мала віче. В Канаді приймали її всюди якнайкраще і там вона мала двадцять віч, почавши від Монтреалю, а скінчивши над Тихим Океаном у далекому Ванкувері.

В суботу, 21. вересня, прибула пані Кисілевська, супроводжена своїм братом д-ром Володимиром Сіменовичем, о. Тарнавським і п. Романом І. Смуком з Шикаго (котрі виїхали їй назустріч), до Дітройт і замешкала у нашого священика о. Льва Сембратовича. В неділю по Службі Божій відбулось офіційне повитання дітройтськими українцями української письменниці на церковній галі при Клипперт евеню. Перший промовив о. Лев. Сембратович в імені церковної громади і бажав сенаторці якнаймишного побуту між українцями в Америці, зазначаючи, що може в Канаді або деінде приймали або будуть її величавіше приймати, але ніде сердечніше ані щиріше, як у Дітройті. По о. Сембратовичеві витав п. сенаторку д-р А. Кібзей від усіх українців і пригадав їй заслуги в краю і поза його межами. Потім д-р В. Сіменович пригадав часи, коли почалась наша еміграція до Америки і порівняв їх з нинішніми.

Пані Кисілевська, котру привітали гримками й довготривалочними оплесками, вийшла на естраду і віддала привіт від старого краю та промовила так красно й сердечно, що не було ніодної людини на галі, якій сльози не стали би в очах.

— Не приїхала я до вас, — казала — мої дорогі родичи, за грішми й жертвами, а приїхала подивитись на вас і на вашу працю за морем та розповісти вам, як ми в краю живемо. Не дивуйтеся, що край до вас пише і просить часом помочи. Ми, як той батько, пишемо до синів і розказуємо, як цю хату, з якої ви вийшли, розбудовуємо і коли просимо помочи в цій будові, то на те, щоб чи то ви чи ваші діти, приїхавши колись до краю, могли заїхати до своєї хати і побачити, що й ви причинились до її розбудови.

Між бесідами співав хор „Бандуриста“ під диригентурою п. Михайла Федитника. Оплескам і витанням, здавалось, не буде кінця. Кожний хотів привітати сенаторку, а бодай стиснути їй руку.

По прийняттю на галі відбувся в хаті о. Сембратовича обід у честь п. сенаторки. Вечером була пані Кисілевська на парохіяльному балі і там ще раз промили її, щоби промовила до зібраних. Хоч була змучена, не відмовилась і розказала, як наш нарід бодріє з кожним днем і стає свідомішим. В понеділок рано відїхала до Шикаго.

Перед державними й більшими будинками (почтами, банками, залізничними стаціями тощо) при борах праці, на рогах вулиць, де живуть бідніші, стоять на рамах таблиці з поналіцтованими образами ілюструючими красу й приваду військового життя, всякої зброї, а коло тих плакатів увічаються вербункові підстапшени заманюючи безробітних, то всяких бурлаків. Це й буде американське військо. Одначе багато бурлаків воліє простягнути руку на вулиці до прохожого й просити „дайма“ (10 центів) на „дланч“ (обід), ніж дати себе замкнути в „кемпі“ (кавармах), а рідше пуститись на злочин.

Загалом в Америці рідко зауважується злочин на малу скалю. Як усе в Америці велике, так і злочин мусить бути імпонуючий, як блискучий грабунок банку, чи щось подібного. Натомість розвошок молока кладе досвіта наповнені флашки на порозі дому, а господині ставить на другий день порожні, й коло них гроші за вчорашнє молоко. І ніхто того не візьме; навіть голодний ні. Пекар розвозить рано печиво, а що „кафетерія“ зачннена, то завіщує вінок „обаряків“ на клямці. Але ніхто і хне рушити. В неділю вечером звяєз господині брудне біля в каунок, кладе його перед сном на дворі перед порогом, певня, що ніхто його не візьме, тільки авто з пральні, яке в хтось вечером привезе чисте біля. Вправді президент Гувер говорив до журналістів про збільшену злочинність в Америці, ба й страши, що „не буде в Америці свободи, коли не буде пошанування законів“, але це все торкається провісційного закону, який мало хто в практиці поважає. Може й вам відомо, що в одного „сухого“ сенатора повертаючого з Канади найшли агенти флашку з горілкою.

(Продовження буде.)

Конвенція проти конвенції.

Недавно відбулася конвенція найбільшої в Америці запомогової організації підкарпатських русинів (українців) „Соединення“ в Гері, Індіана. Ця конвенція відбулася в порядку, згідно з усіма законними приписами. Але, як то звичайно буває, по конвенції осталося кількох невдоволених, які, замість погодитися з голосом більшості, починають боротьбу і скликають другу конвенцію „Соединення“ до Ірі, Па.

Вони їздять по громадах і збирають підписи відділів, що хотять другої конвенції. Лідерами тої нової опозиції є Юрко Деліман і Михайло Ганчин. Вони виступають проти постанов герійської конвенції, які мала би скасувати нова конвенція в Ірі. Ця надзвичайна конвенція імовірно не вдасться, але якби адалась, то найважливіше з неї те, що потяглаб за собою десятки тисяч доларів нових коштів.

Смерть Осипа Косового.

В Нью-Йорку в шпиталі помер Осип Косовий, проживши 48 літ. Покійний був в Америці понад 20 літ. Працював у „Свободі“, „Народній Волі“ та в інших українських видавництвах у Злучених Державах. В останніх роках хорував і не міг уже працювати та жив з ласки приятелів.

Родинна трагедія між українцями в Оліфанті.

Українець Михайло Федоришин з Оліфанту постріляв важко на пікніку свою жінку, а потому самий вистрілом позбавив себе життя. Федоришин, що був 12 літ жонатий і мав четверо дітей, розійшовся в червні з жінкою і жив окремо з дітьми. Жінка мешкала з матюю. На пікніку він побачив свою жінку, як вона танцювала. Зачекав, поки скінчився танець і стріляв тричі до неї. Дві кулі поцілили її в груди й одна в ліву руку. Її відвезли в небезпечному стані до шпиталю. Федоришин вбив себе на місці одним вистрілом.

Вибори на Закарпатті.

На 9 мандатів 10 виборчих лист.

На 9 послів, яких вибирає Закарпатська Україна до чехословацького парламенту, зголошено 10 кандидатських лист, досить штудерно повязаних із головними чеськими партіями. І так християнсько-народна партія (зв'язана з чеською людовою) на першому місці виставила о. Авг. Волошина, на другому д-ра Мих. Брацкая. Республіканська (аграрна) партія на першому місці поставила Вас. Щирецького, на другому Кир. Прокопа, а на третьому чеха Йосипа Заяця (секретаря аграрної партії). Автономічний Земледільський Союз (куртяківці), Русское нар. соединеніє і трудянки (гагатківці) разом з крамаржівцями і кльофачівцями об'єднались у виборчий блок і виставили: на першому місці Куртяка, на другому А. Бровдія (редактора „Русск. Вѣстника“, на третьому дир. мукачівської гімназії М. Драгулу, на четвертому ада. д-ра Ем. Вальницького. Комуністична партія на першому місці поставила дотеперішнього посла Мик. Сидоряка (українець), на другому Т. Палі (мадяр), а далі йдуть жиди, мадяри, словаки. Соціал демократична партія виставила на першому місці Ю. Гусная з Берегова, на другому чеха К. Андрешку з Ужгороду, а на третьому мадяра Т. Іштвана. Партія промисловців (союзних з аграрями жидів) виставила кандидатуру Г. Кразлера з Ужгороду. Виборче об'єднання жидівських партій виставило кандидатуру д-ра З. Бернштайна з Берна. На терені Шлеська йде це об'єднання разом із поляками. Мадярська нар. партія поставила на першому місці К. Гоккі, чеські соціалісти Томашука (на першому місці), а німецька партія об'єднує німців цілої республіки.

При такому розбитті і партійній розпорошеності важко робити гороскопи про вислід виборів. Загалом сподіюється, що аграри і комуністи дещо втратять зі свого дотеперішнього стану посідання.

Нове безробіття в Англії.

З Лондону доносять, що не зважаючи на всі зусилля англійського уряду припинити безробіття, число безробітних зросло з днем 7. жовтня на 25.300 осіб більше, як було раніш.

Генеральний страйк у Латвії.

У Латвії, в політичних колах замітне обурення на коаліційний уряд, що рішив порушити 51 статтю конституції: закон про каси хорих. Центральний комітет соціал-демократичної партії і професійних організацій заповідає одноденний демонстраційний страйк у усьому краю. Якщо ця демонстрація не допоможе, тоді страйк буде продовжений.

Щедра піна
яку видає мильце до зубів
ОДОЛ — чистить іліковито
зуби і надає їм сяючу біліну.
Мильце ОДОЛ
і є приємне в ужитті і і
і не дражнить
ясля.
578 1—1

На господарські теми.

Праця над піднесенням тваринної продукції нашого села.

Тваринна продукція становить значну складову частину сільського господарства і від способу її ведення залежать у великій мірі його прибутки. В економічних часописах писалося вже багато про значіння тваринної продукції в сільському господарстві. Часто дискутується над тим, чи переходити чи не переходити зі збіжевої на годівельну господарку. Думаю, що над цим питанням не потрібно нам застановлятися. Рахівничий відділ „Сільського Господаря“ ствердив, що в малоземельних господарствах на кожних 100 зол. прибутку, 60 зол. дає тваринна продукція, 27 зол. збіжева, а решту інші ділянки сільського господарства. З цього видно ясно, що малоземельні господарства є в переважній частині годівельними. Тому, замість-того, що би говорити про перехід збіжевої господарки на годівельну, треба звернути увагу на раціоналізацію і поплатність кожної галузі сільського господарства.

Мимо того, що тваринна продукція дає майже 2/3 всіх прибутків сільського господарства, досі ділянка не є як слід зорганізована. Не дає вона тих прибутків, які могла бати при її раціональній веденні, а навпаки дуже часто стає тягарем інших ділянок сільського господарства. Державна акція в напрямі піднесення тваринної продукції до війни і тепер є виключним монополем польського Рільничого Товариства, тобто організації нашому населенню чужої, яка не знає і не може знати потреб нашого населення.

Є це вже в цілм світі доказане, що всякі заходи в напрямі поліпшення сільського господарства приносять лише тоді успіх, коли цим зацікавлене безпосередньо само населення і коли воно є відповідальне за успіхи заходів. Це є можливе лише тоді, коли справи ведуть його власні організації.

Коли цього не вдали ще досі зрозуміти кермуючі польські чинники, то це лише докаа, що тут нема мови про піднесення сільського господарства нашого населення, а є мова про щось зовсім протилежне.

Саме тваринна продукція є доказом цього. Вона є найкраще зорганізована в західних землях Польщі. У східних землях вона обмежується до великої посілости, що є в польських руках і до польських колоній. Українські села полишені під тим оглядом власній долі. Населення платить податки на різні господарські цілі, на закупню розплідників (бугаїв, кнурів, курей і т. п.), а все це не доходить до нашого населення, бо в нас ніхто не веде цієї справи так, щоби можна в нього щонебудь закупити. За гроші наших селян розбудовується тваринну продукцію годівельників поляків. Український наріз створив свою власну організацію Т-во „Сільський Господар“. Завданням „Сільського Господаря“ було і є боронити інтересів українського хліборобського населення та дбати про його економічне піднесення.

Сільському Господареві довелося боротися за слушні права наших хліборобів. Йому вдалося вибороти від колишнього австрійського правительства між іншими деякі права займатися тваринною продукцією українського хліборобського населення, на що діставало відповідні фонди, котрі що правда не стояли в ніякій відношенні до стану посідання українського населення. З розвалом австрійської держави стратив „Сільський Господар“ і ті мінімальні здобутки, а тваринна продукція нашого населення опинилася знову без опіки. Щойно, коли „Сільський Господар“, не дивлячись на непереможні труднощі, відновив свою діяльність, приступив між іншим і до організації тваринної продукції. Це було можливе до здійснення лише при допомозі кооперації, головню „Маслосоюза“, який призначив відповідні фонди на удержання кінцевого фахового персоналу і заложення зародової обори при школі „Сільського Господаря“ в Коршеві.

Вже в лютім і березні ц. р. відбувся перший курс продуктивності сільськогосподарських тварин, який підготував перших рядовиків до організаційної роботи.

Гурток людей, що стояв ближче курсів, був свідком, які тут труднощі треба було побороти. Шкільний будинок по більшій часті без вікон,

дверей, підлоги, жадного внутрішнього у-
раження. В коломийській філії „Сільського Го-
сподаря“ заворушилося. Люди як мурашки
стали з усіх усюдів ліжка, лавки, столи, по-
душки. Вмить стали двері, вікна і підлога. Як
це все зроблено, дуже мало людей знає, але
курси переведено і підготовлено ряд людей до
організаційної роботи.

За курсом садибувала підготовча праця.
„Сільський Господар“ видав правильники Сек-
цій при кружках „Сільського Господаря“ в пер-
шу чергу секцій охорони тваринної продукції,
яких завданням є хоронити хліборобів перед
шкодами, які поносять населення в тваринній
продукції наслідком хорів та загибелі худоби
в наглих випадках.

Секції плекання і годівлі великої рогатої
молочної худоби мають дбати, щоб в їх окрузі
поширити високопродуктивну молочну худобу,
щоб ця худоба була правильно годувана, та
щоб молодняк був як слід плеканний. В тій цілі
будуть секції вести контроль молочності. Ли-
ше дорогою контролі молочності і відповідно-
го добору тварин до розплоду можна дійти до
молочної худоби і мати з неї користь.

„Сільський Господар“ видав відповідні
друки та придбав відповідні прилади до веден-
ня контролі молочності, так, що вже можна
приступити до організації секцій.

Інк. д-р М. Холєвчук.
(Продовження буде)

3 життя краю.

СВЯТО „ПРОСВІТИ“ В РУДКАХ.

Рудки — це містечко, яке майже не має у-
країнської інтелігенції, ні українського мішан-
ства. Тому й вплив його на повіт дуже нескори-
сний, а яканебудь організація повіту куди тяж-
ча, ніж в інших повітах. Тому хоч є там неоди-
нокі села прегарно організовані, то є й такі чисто
українські села, які задля своєї інертності фігу-
рують у польській статистиці чисто польськими.
Тому то треба врахувати дуже додатний факт, що
філія „Просвіти“ в Рудках уладила в дні 13.
жовтня головні заходи пп. Івана Родольсько-
го і Володимира Миська 60-літній ювілей існу-
вання Матірнього Товариства „Просвіта“.

Не був це погідний день. Та проте прибуло
на свято понад 800 учасників з 16 громад, хор з
Чапкович та хор з Керинці й оркестра з Комарна.
Прибуло також з повіту поважне число поліції.
Старостів не дозволили оркестрі грати „Боже ве-
ликий, єдиний“ в церкві, а коли на інтервенцію
пос. Тершаківця дозволило, то поліція заперула
оркестру в дороги до церкви. Не дозволено й на
похід з церкви до Народного Дому, так що по
богослужінні люди підходили до Нар. Дому не-
організованими групами. Під Нар. Домом мусіли
ждати, аж приїде та година, в якій має зачатися
концерт. Ченали терпеливо на дворі. Оркестра не
могла в міжчасі нічого грати.

Вийняти почався концерт. В часі привітної
промови М. Творидла, віпоручника Гол. Виділу
„Просвіти“, увійшов на сцену командант поліції.
Концерт завадки згаданим обом хорам відбувся
дуже гарно. Привіти виголосили пос. Тершаків-
ець від „Сільського Господаря“, пос. Ротуцький
від національної Української Парляментарії, Ре-
презентації, о. Кміт від „Рідної Школи“, д-р Пе-
зешський від філії „Просвіти“ в Комарні, озн.
студент від комарнянських студентів. Колиж
прийшла черга на оркестру, командант не дозво-
нив на її виступ.

По концерті мала бути забава. Та поліція у-
сукула всіх зі сцени і потім вже нікого туди не про-
пускала.

Так відбулося свято „Просвіти“ в Рудках. В
святі взяло участь багато селян. Було шістьох
священників, а саме: о. Кміт, о. Онискевич, о. Ві-
тик з проповіддю і богослужінням, оо. Захаріє-
вич, Гавришківч, Гринишин. Зате не було на
святі тих, що їм найближче до міста. Ті інтелі-
генції, що прибула на свято, належить припо-
нне призначення.

Очевидець.

КООПЕРАТИВНЕ СВЯТО БОЛЕХІВЩИНИ.

(Донес з Болехова.)

Кооперативні установи Болехівщини бажали, як і в інших округах, мати своє свято. Ула-
джено його в. жовтня ц. р. в Болехові, а винало
вопо так гарно, що перейшло найкращі сподіван-
ня арижерів. Свято почалося Полєвою Службою
Божою на майдані біля церкви на Волоцькому
Селі. При гарно пристроєнім престолі стануло до
Служби Божої окружне духовенство з о. мітра-
том Базюком, який як завжди, так і тут побу-
вав, щоб звеличити торжество. А тимчасом на
майдан плли люди зі сіл рядами, гуртками, ко-
динокі кооперативні з таблицями, старші, молоді,
прегарні рідні дівчат, бацьорі жінотчки. Більш
як шеститисячна маса залила широкий майдан
перал церквою. Святочну проповідь читав о.

М. Олішник зі Слободи Болехівської, а на закін-
чення Богослужіння оркестра відіграла „Боже
великий, єдиний“ Почалась уставка до походу,
на чолі якого стануло сорок кіннотчиків. Одначе
поліція не дозволила на похід з доручення ста-
роства. Таким чином уся маса неорганізована,
юрбами пішла на майдан „Народного Дому“, де
мали бути привіти. Низку привітів вікрив о.
Штайден з Лисович і до слова прийшов від Цен-
тросово посол Луцький. Його промова тривала
близько дві години, виголошена палко, повна ві-
ри в майбутність народу, заохочуюча до витрива-
лих діл. Незмовкаючі оплески нагородили Сел-
ника. Від культурних установ Долинищини гово-
рив д-р Горбешів, від Повітового Союзу Журбен-
шини дир. тамошнього Союзу, від селянства гром.
Шнян з Гомова. Він кликав селян іти рука в ру-
ку з інтелігенцією, не дати нічим розв'язатись
і стати всім вірно під національний прапор.
Накінче промовив від Повітового Союзу Коопе-
ратив дир. Колодницький і свято закінчено грім-
ким „Ще не вмерла Україна“. — Вечером амат.
гурток чит. „Просвіти“ у Волоцькому Селі віді-
грав штуку з кооперативного життя „Блудні во-
гняки“. Додати треба, що цілому святові сприя-
ла чудова осіння погода.

Болехівський.

ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНЕ ВІЧЕ В МШАНІ.

В неділю, 13. жовтня відбулося протияль-
когольне віче в Мшані городского повіту при
виперті заповнений салі місцевої читальні „Про-
світи“. Іменем місцевого Протиялькогольного Ко-
мітету отворив віче п. Чура і привітав привбу-
вших на віче посла д-ра Біляка і делегата Голо-
вної Ради Українського Протиялькогольного То-
вариства „Відродження“ зі Львова п. Івана Ге-
расимовича. Після вибору президії віча перший
забрав голос п. Герасимович, що виголосив ре-
ферат про шкідливість алкоголю і необхідність
боротьби з тією язвою, яка затроє людський ор-
ганізм, затемнює розум, спричинює тілесні й ду-
шевні каліцтва, множить ідіотів, кретинів і умо-
во хорих, руйнує родинне життя, ширить різні
недуги, доводить до злочинів, внаслідок чого ба-
гато людей кінчить на шибениці або гине по кри-
міналах, а взагалі нищить людську працю, люд-
ський масток і доводить до жебрачої торби. Ре-
ферент на цифрах виказав, кілька народи Поль-
щі видають на алкоголь. В 1925 р. мав держав-
ний скЗрб 266 мільонів зол. приходу з алкоголю,
а в 1929 р. мав 670 мільонів, отже пиятика насе-
лення Польщі збільшилася за 5 літ на 250 проц.
Вдуже стільки, як держава, заробляють гораль-
ники, коршмарі, шинкарі, реставратори, отже на-
селення Польщі вилає на алкогольічну отруту
більше як 1.300 мільонів зол., з чого на україн-
ський наріл припадає 350 до 400 мільонів річно.
Після того забрав голос посол, д-р Біляк і в пре-
гарній промові виказав шкідливість алкоголю
з громадського становища та як правний звернув
головно увагу на вплив коршми і алкоголю на
злочини. Референт спинився довше на протияль-
когольному законі з 23. квітня 1920 р. і виазнив
його значіння та вівзав всіх громадян і жінок,
парубків і дівчат, які скінчили 21 літ життя і
вписані до ліст останніх соймових виборів, щоб
громадно ставилися в неділю дня 20. жовтня ц.
р. до голосування за заборону продажі алько-
гольних напоїв у Мшані. Оба реферати нагоро-
джено довготривалими оплесками. Після того п.
Чура відчитав резолюцію, якою визнається ціле
населення Мшані взяти участь у неділю 20. жо-
втня ц. р. в голосуванні проти коршми. Резолю-
ція ухвалено з одушевленням одностайно. На ві-
чу був присутній командант постерунку поліції,
робив собі нотатки, але не мав причини интер-
венювати, бо ціле віче відбулося дуже спокійно й
поважно.

Учасник.

Політичні процеси в Італії.

З Полі повідомляють, що фашистівський
спеціальний суд для охорони держави засудив
після 3 деної розправи 5 словінських націоналі-
стів на такі кари: Володимира Кортана, словін-
ського політичного бесідника на кару смерті че-
рез розстріл, а інших чотирох, Віктора Бакю,
Душана Людина і Альойса Ляхаваша та Віта-
ме Кортана на 30 літ в'язниці. Засуджений на
смерть Кортан віс до короля просьбу про поми-
дування.

Обвинувачені були засуджені за те, що 24.
марта ц. р. підчас публічного стріляти до фаші-
стівської міліції, при чім пораняли селянина Ту-
стана. Прокуратор домагався кари смерті для
вс.х обвинувачених. Зараз після засуду вніхала
фашистівська міліція до Верма, щоб пригото-
витись до виконання смертного присуду над Во-
лодимиром Кортаном, якщо король не прийме
помилування.

На організаційному фронті.

СОКАЛЬЩИНА.

День в-го жовтня ц. р. лишився на довго в
пам'яті сокальського повіту. Того дня відбулося
в Сокалі політичне віче, скликане Повітовим На-
роднім Комітетом, на яке прибули великі маси
селянства не тільки зі Сокальщини й Величини,
але також з Волині й Холмщини. Це віче було
цирим виявом великих симпатій до праці і про-
воду У. Н. Д. Об'єднання, було воно гідною мані-
фестацією сили і свідомості українського насе-
лення й гідною відповіддю тим, котрі бажали
його розбити і анищити. В тому дні промови
проречисто український селянин, хто для нього
ворог, а хто приятель. Завів він іспит не лише пе-
ред представниками національного проводу, але
п виміг для себе пошанівок і подив у чужих. Це
говорила маса, говорив сам народ, а мова ця бу-
ла проречиста й достойна. Вічем проводив голо-
ва УНДО й Української Парл. Репрезентації д-р
Дмитро Левинський. Реферували послы: І. Лі-
шияський, С. Куянк, Д. Палій і В. Кохан. Рево-
люція не ухвалювано ніяких, ксупереч прийняти
вичем засадам, але питання, які ставив безпо-
середньо до учасників останній референт і на які
діставав відповідь з тисячних гудів, доказали,
хто в Сокальщині та куди вона прямує. Це віче,
а радше велика маніфестація, доказало найкра-
ше, що дорога, по якій ступає політичний про-
від УНДО, є не лише правильна, але й одинокі
КАЛУЩИНА.

Для 14-го жовтня ц. р. відбувся в Калущі
Повітовий Народній Зізд. Нардам проводили: о.
декан Зарицький й Войнилова і директор Зата-
вич з Калуща, секретарював д-р І. Аронів.
Про діяльність уступаючого Повіт. Нар. Коміте-
ту і відносини в повіті реферувал д-р п. Кор-
товський, про сучасне положення реферувал по-
сол М. Струтинський, а про вагу політичної ор-
ганізації сенатор Ол. Черкавський. На віче о.
директора Рубчака зібрав делегати ухвалили
одностайно довіря Українській Парл. Репрезен-
тації. Головою Повіт. Нар. Комітету вибрало д-ра
І. Сохальського. Після його промови і промови о.
декана Зарицького візд покінчився відвідуванням
національного гимну.

Англ. амбасадор у Варшаві.

Король Юрій іменував надзвичайного посла
та повновласного міністра в Варшаві лорда
Ерскіна надал. амбасадором у Варшаві. Зачу-
вати, що справа іменування дотеперішнього
польського посла у Лондоні Скірмунта ніке
постановлена.

Волод. Кортан розстріляний.

Останні телеграми подають з Риму, що в По-
лі на судовім цвинтарі розстріляно словінського
націоналіста Володимира Кортана, якому король
відмовив помилування.

Протиіталійські демонстрації в Загребі.

В зв'язку з виконанням присуду над Воло-
димиром Кортаном, в Загребі відбулися великі
протиіталійські демонстрації. Поліції лише з ве-
ликим трудом вдалося розігнати товпу, що нама-
галась адемалявати будинок італійського по-
сольства. Підчас демонстрації арештовано 32
особи.

Раковського вивезли на Сибір.

„Берлінер Тагеблат“ приніс вістку, що бунд-
большовицького амбасадора у Парижі Раковсь-
кого, (який недавно разом із Троцьким просив Ста-
ліна, щоб його прийняли назад у партію) ареш-
тувало ДПУ в Саратові та вивезло у Барнаул
(300 км. на півд. захід від Томська).

Барбюса та Кашена обвинувачують у шпідонажі.

Французьк. уряд віс скаргу проти 165 найва-
жачіших фр. комуністів. Їх обвинувачують з
протидержавній акції та шпідонажі. Між обвину-
ваченими є письменник Барбюс, комуністичний
посол Кашен і ціла редакція „Ліманіто“.

Комуністична партія включила буржис-
та і 19 радних міста Кліші за їх протикомуністич-
не становище.

Мекдональд не уступає.

Англ. урядові кола заперечують вичеб Мек-
дональд мав уступити з огляду на стан здоров'я.
Мекдональдову промову в Оттаві але арешту-
ли. Він сказав, що після закінчення теперішньої
фази англ.-амер. переговорів передасть даніші
переговори Форні Офісові, а сам займатиметься
справами внутр. політики.

Вітос головою П'яста.

На засіданні клубу „П'яст“ для 19. жовтня Вітос згідно із попереднім рішенням заявив, що приймає головування партії. Потім уже під проводом Вітоса йшла дискусія над політ. положенням і над устаткуванням порядку нарад засідання клубу, що буде 30. жовтня. На цьому засіданні клуб ухвалив, яку тактику має повновласти в боймі.

Мекдональд у Канаді.

З Лондону повідомляють, що з мірлатніх джерел заперечують вістку, нібито перебуваючий у Канаді Мекдональд почувається по-доброму, наслідком перемучення подорожжю. Програма прийнята була дуже виснажуюча, однак Мекдональд сказав, що відпочав добре після повітряної подорожі. Для 19. жовтня Мекдональд одержав почесне членство канадської тайної ради, був на свіданні, яке видав у його честь Беннет, провідник опозиції канадського парламенту, а веч. приймав його на обіді ген. губернатор лорд Білінгтон. Мекдональд верне в Англію при кінці жовтня або в перших днях листопада та буде на однім із перших засідань палати громад і відновить наради з амбасадорами Франції, Італії і Японії в справах морської конференції, яка відбудеться в січні. Народи відбудуться також прихильно, як недавно з амбасадором Зл. Держав.

Перед виборами в ЧСР.

У зв'язі з виборами до чср. парламенту, до яких остав лише тиждень, усі партії ведуть горячкову кампанію. Часто приходять на зборах до інцидентів. На зборах словацьких націоналістів у Кошицях противники нац. партії не допустили кілька разів о. Глінки до слова, перепиняли йому криками. Після зборів о. Глінку відправила поліція, бо боялася, що противники западуть на нього. В Празі на збори ліги проти пропорційних виборів прийшло так багато людей, що поліція мусіла кількатисячну товпу, яка не помістилася в салі, усувати з вулиці та розганяти.

Зі спортивного життя.

УКРАЇНА—ВІС 3:2 (0:1).

Товариське змагання України з німецькою дружиною „Віс-у“ (в якій грає постійно чотирьох українців), закінчилися заслуженою перемогою української одинадцятки, що мала далеко більше з гри, але перед воротами противника виявила дивну стрілову недиспозицію. Голи для України стріляли: Лисик (з карного), Магоцький і Сич, для „Віс-у“ Діцхо (з вільного) і Дахнівський. Видців ок. 600. Судді п. Кміцінський. Ширше про ці змагання завтра.

Лігові змагання.

Львів. Чорні—Висла 4:0 (3:0).

Варшава. Легія—Погонь 3:2 (2:0).

Краків. Гарбарія—Польонія 3:2 ((1:1)

Лодзь. Турісти—Краковія 1:1 (1:0).

Катовиці. Катовиці—Королівська Гута 4:1 (2:0). Межмісткові змагання.

За вхід до Ліги.

Львів. Лехія—ПАЦ 4:2 (3:1).

20-ЛІТТЯ „СЯНОВОЇ ЧАЙКИ“.

Для 15. Х. відбулися в Черемшні заходом „Сянової Чайки“, спортивного клубу при українській гімназії, легко-атлетичні змагання з нагоди 20-літнього існування клубу. При звуках гімназійної оркестри відбулася дефіляда численних змагунів. Змагання відчинив проф. Поліха, виступив змагунів і вказуючи на 20-літню працю „Сянової Чайки“ для добра спорту.

Висліди легкої атлетики: I) Біг на 100 м.: 1) Качор 11.9 сек., 2) Семчишин, 3) Грабець. II) Біг 800 м.: 1) Коломиець 2:20.5, 2) Гірний, 3) Березинський. III) Скок удовиць: 1) Черлунчакевич 1.49 м., 2) Качор 5.39 м., 3) Гуль 5.33 м. IV) Скок угору: 1) Малиновський 1.49 м., 2) Черлунчакевич 1.49 м., 3) Коломиець. V) Стусан кулею: 1) Черлунчакевич 10.35 м., 2) Копилянський 9.78 м., 3) Грабець 9.61 м. VI) Мет диском: 1) Копилянський 30.16 м., 2) Подляшецький 27.51, 3) Черлунчакевич. VII) Мет ратищем: 1) Жук 40.04 м., 2) Куріло 39.92 м., 3) Черлунчакевич 38.92 м. VIII) Гінці (4×100): 1) VIII. кл. 50 сек., 2) VII. кл., 3) VI. кл.

СПАРТАНКА — ВЕСЕЛА ГРОМАДА 7:6 (5:5).

Минулої неділі відбулися фіналові змагання в копійці жінкам за мандрівну нагороду Союзу Українок у Львові між Спартаккою і Веселою Громадою. Побідила Спартакка 7:6. Змагання закінчилися 5:5 і швидко в догрівці перемогла Спартакка. Весела Громада була лише технічно, однак Спартакка сильніша фізично. Судював д. Волинець.

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

В п'ятницю (30-тий день турніру) відбулося чотири дужання. Штекер з Пошофом і Арено з Петровичем вийшли по 20 хв. ремісом. Карш у боротьбі в Кемпфером уживав стільки недозволенних хватів, що після трьох упитень його дискваліфіковано і перемогу призначено Кемпферові. Певний кандидат до першої нагороди мурин Сікі поклав у 26 хв. Стібора.

В суботу поклав Стібор Вілінга, Пошоф з Ареном вийшов ремісом, Богатирев поклав у 12 хв. Бенольда, Петрович у 25. хв. Карша, Штекер у 27 хв. Кемпфера.

Догана для Довгалевського.

Політбюро постановило дати більшовицькому амбасадорові в Парижі Довгалевському догану за те, що в пору не вчинив Бесідовського перекідливым.

Вибори до фр. сенату.

Для 20. жовтня відбувалися вибори до французького сенату з 83 департаментів. Вибрали 60 сенаторів, у цьому 51 давніх і 9 нових. Загалом мають вибрати 91 сенаторів. У дотепершніх виборах зайшли такі зміни: республіканці втратили 1 мандат, ліві республіканці з малядти, радикальні республіканці та незалежні здобули 3 мандати, соц. радикали здобули 1 мандат. Споміж визначених парламентаристів вибрані м. і. міністр Шерон і президент сенату Думерг.

Ульштайн у Празі.

„Богемія“ повідомляє, що в Празі в тепер співласник відомої німецької видавничої спілки Ульштайн з двома її директорами. Вони приїхали в інформаційних цілях, бо фірма хоче видавати в ЧСР, часописи в німецькій та чеській мовах.

Шалаяпін утратив голос.

У Лондоні в тепер відомий співак Шалаяпін. Він захворів тяжко на горло та лікується в гамонній клініці. Лікарі кажуть, що недуга така тяжка, що годі сподіватися, щоби вдалося врятувати голос співакові.

Вальдемарас вертає до професури.

Вальдемарас вніс на руки декана ковенського університету листом, в яким просить дозволити йому викладати всесвітню історію. Давніше Вальдемарас викладав старинну історію. Зачувати, що Вальдемарасову просьбу погодять прихильно.

НОВИНКИ

— Арештування. З Комарна повідомляють нас, що дня 17-го жовтня ц. р. відбулося в Комарні перенесення тайних останків українських стрільців, погиблих у 1918 р. Похоронами займався філія Т-ва Охорони Воєнних Могил. Церковний похід з тайними останками йшов під проводом священника і в супроводі оркестри, яка грала жалібіні марші. Перед самим цвинтарем загородила похідові дорогу поліція. По кількох хвилинах переговорів похід пройшов на цвинтар і тайні останки стрільців похоронено. Вночі після похоронів переведено арешти серед тамошніх громадян і арештовано: студентів Рудовича Івана і Пеленського Михайла, а крім того мішан Мусаковича Івана, Іваскевича Володимира і Грошевського Івана. Трьох останніх на інтервенцію посла Тершаківця на другий день рано випущено. Пос. Тершаківець інтервеніював також у справі припущення слідства.

— Український Університет у Празі вступає нині в 9-ий, а коли рахувати перебування його у Відні, в 10-ий рік свого існування. 4-го жовтня в ньому відбулися додаткові вибори урядових осіб, після чого Сенат Університету складається на 1929/30 шкільний рік з ось яких осіб: Ректор професор історії мистецтва Дмитро Антонович, проректор професор римського права Кость Лоський, декан правничого факультету професор карного права Сергій Шелухин, проректор професор політичної економії Олександр Мицюк, декан філософського факультету професор археології Вадим Шербаківський, проректор професор української літератури Олександр Колесса. Запис студентів почався від 1. жовтня, початок викладів призначений на 15. жовтня 1929 року.

— Редактор львівської „Хвилі“ Г. Гешелес пишучи вчора фейлетон про українські радянські фільми не здав собі імовірно справи, що ці фільми творені на Україні, українськими письменниками, артистами й режисерами, а не в Росії, Теоміні „український“ і „російський“ не-

репутані в нього постійно як за давніх часів царського режиму. Що сказала би „Хвиля“ якби ми почали вживати термін „жидівський“ у значінні одної складової частини поняття „арабський“? (Помінаємо те, що з відомого українського режисера Довженка, ред. Гешелес зробив Довженка).

— Кошти міжпланетарної подорожі. В Німеччині виходить журнал „Ді Ракете“ присвячений виключно справам міжпланетарної комунікації. В останніх числах цей журнал обчислює кошти міжпланетарних подорожей, і такі найкоротша і найдешевша подорож була б на місяць, бо тривала б тільки 5 днів і коштувала б 3,200.000 марок; подорож на Венеру тривала б 2 роки і коштувала б 21 мільйонів марок; подорож на Марс тривала б 860 днів і коштувала б 48 мільйонів марок. Найдорожшою була б оточена подорож по лінії: Земля—Марс—Венера—Земля, бо тривала б 1580 днів і коштувала б пів мільярда марок. Редакція того журналу не сумнівається, що такі подорожі в недалекій будучині будуть можливі.

— Пожежі. На днях в Станиславові, при вул. Касперівка, вибухла пожежа в будинках Івана Витвицького. Згоріла стодала вартості 850 золотих. Огонь підложив діти. — Так само при вул. Бельведерській в Станиславові вибухла пожежа в будинках Льва Штернбаха, яка спричинила шкоду на 1.000 золотих. Пожежу спричинив Кирило Мельничук, який заснув у коморі з папіроскою в устах і підпалив солому.

— Ножом осліпив товариша. У Львові, в реставрації Пордеса, при Вулицькій вулиці, прийшло до бійки між Францішком Дольним і Брониславом Цудловським. Дольний пальнув ножом свого приятеля в око й осліпив його.

— Страшна катастрофа в Лодзі. Дня 17. ц. м. підчас будови каналізаційного колектора, скоїлася страшна катастрофа: руштування побудовані з дошок, не видержали тягару землі і завалилися, придавлюючи землем 6 робітників. Двох робітників, важко поранених вдалося вже добути з-під землі, а решта залишилася під руштованими руштувань. Майже 300 робітників працює тепер над усуненням землі.

— І в Нью Йорку бандити. Дня 17. ц. м. на одній вулиці в Нью Йорку бандити напали на автомобіль, в якому було 63.000 доларів і арабували всю ту поважну суму грошей.

— Романтичний польський поліціант. Чеська гранична сторожа в Лавочнім арештувала і відставила польський пограничний сторожі Івана Плоцінчака, постерункового зі Львова і його коханку Еву Дидів. При слідстві ця пара втікачів за границю зізнала, що постерунковий Плоцінчак в нетверезому стані, загубив у львівським шинку торбу з важними урядовими документами, а алякавшись кари, покинув у Львові жінку й дитину та втік з коханкою за границю. Романтичний поліціант хотів утікати до СРСР, але коханка переконала його, що в більшовиків гірше жити як в кожній іншій державі і Плоцінчак вибрався через Карпати до Чехії, де його й арештовано. Вчора у львівським карнім суді відбулася розправа проти згаданого романтичного поліціанта і його приятельки, але ця розправа ще не закінчена.

— Боротьба з алкоголем в Америці. Як відомо, в Зєдинених Державах ведеться завзята війна проти алкоголю й алкоголіків. Останніми часами уряд Зєдинених Держав вислав на море ескадру поліційних кораблів, які стежили за перевозниками алкоголю. Ці кораблі получені із собою радіоапаратами, переловили 6 підозрілих пароплавів, що перевозили алкоголь з Європи до Америки. Ці пароплави були власністю кількох торговельних спекулянтів, мали цілу свою міліцію для охорони цінного напиту, всеж це не охоронило їх перед конфіскацією алкоголю, а його власників від суду і кари.

— З одної родини 452 священників. В Канаді живе французька родина О. М. А. Діон, яка 1625 р. приїхала з Парижа. Від того року до тепер з тої родини вийшло 452 священників, між ними один кардинал і 3 єпископи.

— По мексиканськи. Новийорська преса повідомляє, що президент Мексика, реформуєчи карні закони свого краю, заводять між іншим цікавий параграф, на підставі якого батько має право вбити власну дочку, якщо вона добровільно продасть свою любов за гроші. Так само чоловік має право вбити свою жінку, якщо вона зрадить його.

— Крадіж військових актів. З льокало „П. К. У.“ в Живці пропали важні військові акти. Слідство виявило, що ті акти викрав ордонанс Унгер і що ця крадіж стоїть у зв'язку з крадіжкою таких самих актів у військовій канцелярії в Катовицях. Тут мається до діла зі шпійською акцією якоїсь організації.

— „Штальгельм“ буде розв'язаний? В одній берлінській каварні прийшло до кривавої бійки між членами „Штальгельму“ і республіканцями. Коли поліція хотіла завести лад члени органі-

зації „Штальгелм“ кинулись на поліцію з ножами. Арештовано 30 осіб. Берлінська преса доносить, що в найближчому часі організація „Штальгелм“ буде розв'язана.

— **Самовбивство арештованого.** Дня 13. ц. м. поліція у Рівне намагалася арештувати Н. Садловського за вбивство Леона Легенця і в погоні за ним, отруїла дів, де Садловський скривався. Переслідуючий Садловський стріляв кілька раз до поліціантів, після чого поліція почала стріляти і до нього та ранила його в ногу. Але коли поліціанти наблизились до раненого Садловського, він стріляв собі в чоло і впав трупом.

— **Забив свою жінку.** Дня 14. ц. м. 20-літній Людвік Онискевич з Борислава застрелив свою жінку Юстину за те, що вона зраджувала його, після чого сам зголосився на поліцію і був арештований.

— **Трагічний випадок в божниці.** В сокальській божниці виліз Давид Дойтер на високе руштування, щоби замкнути вікно. Через необережність він впав на землю і так розбив собі голову, що за кілька годин помер.

— **Гімназистка бандитом.** В Берліні від довгого часу населення було тероризоване шайкою бандитів, що за один рік зрабували понад сто тисяч корон, а поліції ніяк не вдавалось викрити тих бандитів. Аж на днях поліція викрила гніздо тої шайки і виявилось, що між бандитами була гімназистка Сесілія Барак, котра закохалась в одного бандита і брала з ним участь в рабунках.

— **Бунт в'язнів.** З Берліна повідомляють, що у в'язниці Моабіт відбув бунт. В'язні станули в обороні одного свого товариша, якого управа в'язниці хотіла віддати до дому божевільних і кинулись на в'язничу сторожу та вибили шибки й здемолювали келії. Поліції з трудом удалося зліквідувати цей бунт.

— **За двоєнством.** Швейцарський профе-

сор, визначний психолог Юнг, містить в швейцарській пресі статтю, в якій доказує, що кількість жінок в Європі перевищує кількість чоловіків щораз більше, так, що одиноким способом дати всім жінкам родинне щастя — дозволити чоловікам мати дві жінки. Жінка мусіла б погодитись з тим, що чоловік не належить виключно до неї і право виключної власності одного чоловіка повинно бути викреслене зі словника модерної жінки.

— **Дальші відомості про Павла Лямбова.** У вчорашньому числі „Діла“ подали ми вістку про Павла Самбова, російського горожанина, що у Варшаві намагався поповнити самовбивство зі страху перед чрезахвайкою. Сьогоднішня преса подає ближчі інформації про цю таємничу справу. І так: чоловік, якого найдено з підрізаним горлом не називається Самбов, але Лямбов. Він легітимувався у Варшаві зразом як швець, потім, як шофер. На більшовицьким паспорті його професією назначено шоферство. Паспорт цей виставлений радянським посольством у Парижі перед 2 місяцями. Лямбов їхав до Росії не сам, а зі своєю приятелькою і дитиною. Він спинився у Варшаві, де старався дістати дозвіл на побут у Польщі, але польський уряд відкинув цю просьбу.

— **Гомосексуалізм в Німеччині не буде караний.** В німецькій парламенті закінчилось засідання „комітету для реформи кримінального кодексу“. Це засідання було головню присвячене 175. параграфові про кару за гомосексуалізм. Під час голосування над скасуванням того параграфу 13 голосів було за вдерженням кар за гомосексуалізм, а 15 голосів домогалось скасувати 175 параграф. В дискусії промовляли найкращі знавці права, доказуючи, що кара за любов двох осіб одного пола є пережитком і недоцільним надужиттям. Сьогоднішній поступ культури і знання сексуальних справ не дадуться ніяк погодитись з карою за природне

фізичне збачення. Засідання скінчилось ухвалою — скасувати 175 параграф.

— **Російська військова школа для емігрантів.** Російські емігрантські організації утворили в Парижі військовою школу на зразок давніх кадетських корпусів. Директором школи буде генерал Римський-Корсаков.

— **Цікаві розкопки в Швеції.** Шведський король Густав Адольф, який давно займається археологією, виявив при розкопках біля містечка Барсельок передісторичні могили з перед 4000 літ. Найдено глиняну посуду, крем'яні сокири, нашийники та кости звірят із цікавими різьбами з життя риболовців.

— **Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914—1918 рр.** З ілюстраціями на підставі споминок і документів. Нависав д-р Кость Левицький. Друга частина (стор. 289—495). Вже вийшла з друку і коштує 12 зод. Набувати можна в книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка.

Дописи.

ЧЕНСТОХОВА. (З життя української еміграції). Дня 13. X. ц. р. відбулися надзвичайні загальні збори членів Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з Вел. України. Хоч тутешня українська колонія досить велика, то — на диво — до Т-ва належить лише 15 членів, між якими нема ні одної жінки; а в їх тут немало, але живуть вони по думці: „Моя хата з краю, нічого не знаю і знати не хочу, лиш себе“. З причини малого числа членів дуже тяжко Т-ву жити і сповняти свої завдання. Завдяки твердій волі, національній свідомості і сильному духові ця мала горстка членів постановила й далі удержувати свою автокефальну церкву, читальню, давати поміч безробітним емігрантам, а для дітей улаштувати ялинку. Свій.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 21. X., год. 7-30 веч. „Це жеш розказувати своїй бабці“ — режис. Вікторок, 22. X., год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.
Середа, 23. X., год. 7-30 веч. „Це жеш розказувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:
Понеділок, 21. X., год. 7-30 „Радість кохання“, виступ М. Горчинської.
Вівторок, 22. X., год. 7-30 веч. „Радість кохання“.
Середа, 23. X., год. 7-30 веч. „Радість кохання“, працювальний виступ М. Горчинської.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петрович).
Касіно: Золоте пекло (Дольорес дель Ріо).
Кольосей: Рамоні нашійник (Еді По-нчо).
Лев: Князь студент (Рамон Новаро).
Люба: Велкомисні пірати.
Марусенька: Трикратне весілля.
Оаза: Кохання в природі. Пат і Патихон в огнєвій сторожі.
Палас: Буря над Азією (реж. Пудовкіна).
Пан: Пікадії (Анна Мей Вонг).
Пасаж: Білий Ореа (Кен Мейнард).
Американська комедія і Гомоніа тиж-день.
Стидєне: Спокуніція. Доповнення програми.
Фатаноргана: Шехерезада (Марсела Альбаві, Ів. Петрович).
Хіхера: „Чар тріху“.
Утіха: Шварський післанець.

Спортовий цирк.

Міжнародні акаганія в джукані в парку при вул. Коперника ч. 33. Початок понеділа год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Понеділок 21-го.
Варшава (1411,7) 16-45 Танкова музика.
Краків (312,8) 16-45 Грамофонові плати.
Познань (334,8) 17-45 Популярний концерт.
Катовиці (408,7) 17-45 Популярний концерт.
Вільно (385) 17-30 Аудіція для дітей.

Гельсінгфорс (221,4) 19-30 Фортепьяное солю.
Бресля (253) 21-20 Сучасна музика.
Ляйпціг (259) 16-30 Східна музика.
Братислава (279) 19-05 Слованський вечір.
Талін (296) 16-30 Органовий концерт.
Брно (341,7) 20-00 Радіокабарет.
Льондон (356,3) 22-50 Камеральний концерт.
Штутгарт (360) 16-15 Концерт дуетної оркестри.
Гамбург (372) 18-00 Радіоконцерт.
Франкфурт (390) 21-30 Концерт.
Берн (403) 20-00 Симфонічний концерт.
Берлін (418) 16-30 Концерт солістів.
Лянгенберг (473) 17-20 Концерт.
Прага (487) 19-05 Слованський вечір.
Брюссель (509) 18-00 Радіо тріо.
Відень (516,3) 16-00 Легкий концерт.
Мюнхен (533) 19-00 Офенбах: лег-ний концерт.
Ковно (1935) 19-40 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 12-00 Робітничий концерт.
Харків (1304) 20-35 Концерт.
Париж (1725) 19-35 Аудіція Pathe.
Вівторок 22-го.

Варшава (1411,7) 16-15 Грамофонові плати.
Краків (312,8) 18-45 Кутюк гумору.
Познань (334,8) 17-45 Пополудневий концерт.
Катовиці (408,7) 17-45 Концерт в Варшаві.
Вільно (385) 17-20 Аудіція для дітей.
Бресля (253) 19-05 Чеські компози-тори.
Ляйпціг (259) 16-30 Концерт Радіо-оркестри.
Братислава (279) 16-30 Музика і спів.
Талін (296) 19-00 Військовий концерт.
Брно (341,7) 20-10 Шуберт, Мендельзон.
Льондон (356,3) 20-45 Популярний концерт.
Штутгарт (360) 20-25 Трансмисія концерту.
Гамбург (372) 20-00 Популярний концерт.
Франкфурт (390) 16-15 Концерт Радіооркестри.
Берн (403) 20-30 Російський вечір.
Берлін (418) 20-00 „Смерть Дантона“.
Стокгольм (436) 22-00 Симфонічний концерт.

Лянгенберг (473) 20-05 Сучасні компози-тори.
Прага (487) 13-30 Шкільний концерт.
Брюссель (509) 21-15 Концерт солістів.
Відень (516,3) 20-05 Концерт співачки Ади Сари.
Мюнхен (533) 17-30 Концерт солістів.
Будапешт (550) 20-00 Вечір аїта.
Ковно (1935) 20-55 Концерт.
Ленінград (1000) 16-40 Популярний концерт.
Харків (1304) 20-35 Радіоконцерт.
Париж (1725) 19-35 Аудіція Pathe.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.
Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:
Понеділок 21. X. Тернопіль. 729 2-2
Кооператива „Український Театр“ у Львові: 737 2-3
К а д у т:
22. X. Павлич (з Голіцинською і Нікі-тином).
23. X. Маруся Богуславка (з Кривіць-кою).
24. X. Циганське кохання.
25. X. Миш церковна.

На „Рідну Школу“ зложили в золотих ВП: Українська Каса на Личаківі ві скарбонки дня 10. XI. 1928 р. — 2278, дня 15. XI. 1928 р. — 2240, 12. II. — 1346, 1. V. — 2104, 4. X. — 4838; ученики муж. фак. доп. школи у Львові 3030; інж. Іван Васильківський, Ковель 60; Сильвестер Батюк, Стригани 11, збірка на весілля у п. Ольги Шрановської; о. Дмитро Грабця, Станіславів 17-60, збірка П. серії реполіції; Іван Савків, Російна 75, збірання між українськими учителями Богородчанщини з нагоди працання інсп. Кабаровського; Каса Повичкова „Поміч“ в Теремі 300, збірка; Наталія Стефанович — Залі-щики: 20-10, як дохід з літнього пред-ставлення, 5 від Анни Дембінської, 2 від судді Ястремського; д-р Янів Насо, Львів 20, як невиплатний гонорар від п. Койкової. — ВП. Жертводавцям складає щирю подяку Головна Управа. 745 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.
МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; також тапicerовані меблі, власного виробу — найдешевше в **Доротеум** Льва Сапига 34. телеф 1501. 44 6-7
ЮРКО ПАЛІЙ в Райській, ур. 1900 р. уневажне згублену військову книжечку, видану П. К. У. в Сапигі. 751 1-3

ГОДИННИКИ тільки найкращих фабрик прецінійно продає на годинку і на рати від десятиліт діт з найкращої сторони знає фірма Іван Зельтен-райх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. 618-10

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ також біжутерію власного виробу, торує: Домбровський - Розва-жевський, Львів, (Готель Жорна). — Догодні умови. 619 5-7

ФУТРА асілякі, виконую старалю гарно, совісно, догідні сиза. Робітня Футер Карла Шірепа, ауд. Се-наторська ч. 10. (бічна Гоміновна). Те-лефон ч. 69-5. 629 8-16

В ПОРЯ „ПІЦЦО“ (веркфірери) приймає хемічна фабрика особу 30, не висте 40 літ, здорову, праворук, довірну. — Зголошення з референціями до Адміні-страції „Ціла“ від „хемічна фабрика“ 750 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.
Спеціаліст негуст асфальта, серпів і жолуза
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення Рентеном. 36-7

Д-р ІВАН ЛУЦІВ

відкрив адвокатську канцелярію
710 в ДОЛИНІ 5-3
дім п. Собінського на Горішу ч. 29

Конкурс.

Спілка ошадностей і позичок в Терно-полі вул. Мінкевича ч. 29, потребує тра-дицій, обізнаного з веденням кредитної кооперативи, спосібного до ведення ошадностей пропанад. Урядовськ була прийнятий з днем 1. листопада 1928 р. на умовних після умови. Подання з залу-ченнями вносити на поштову адресу: 749 1-3 Управа.

Ширіть наш часопис!
Укр. Макриття
Frageta, Нелленберг і інших найкращих фабрик по фабричним цінам
У МАНДРА, вул. Коперника 14. Напроти Кіля Коперника

ДІЛО

Виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. штедн. 143.322.
Адреса для телеграм
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в грою 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Куди зайдеш
на обід!!!Тільки до Ресторану й Каварні „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“
Смачний і здоровий обід, — ціни дешеві, — щодня КОНЦЕРТ.

Перед соймовою сесією.

Львів, 22. жовтня 1929.

Політична ситуація в Польщі ні трохи не прояснюється. Увага всіх політиків зосереджена на недалекій уже сесії. В пресі чуваються усілякі здогадки на тему того, що буде. Але що буде — цього ніхто не знає. Відоме вправді, що тим разом виступить у соймі дуже активно польська опозиція, але невідомо, які будуть наслідки тієї опозиції, тобто як зареагують на опозиційні виступи правлячі польські чинники.

Теперішній прем'єр Світалський сказав у своїй останній промові, що „завданням політики є тільки те, щоб в житті здійснювати прості та ясні правди“. Підхопивши ці слова прем'єра, краківський „Час“ міркує: „є це основне завдання політики, отже і політиків, але воно бодей не легке. Спитаймо для прикладу, як можна здійснити в житті ту ясну правду, що наша держава потребує реорганізації свого устрою? Найпростішою дорогою до цього повинно, на думку „Часу“, бути парламентарне переведення зміни конституції. Але при нинішніх відносинах це неможливе, бо сойм складається з тузіна таких партій, які на ніяку зміну не погодяться а з причини „невпевності до уряду“ всяку павіть найменшу зміну, яку підтримує уряд, відкинуть. Отже „політик — робить висновок „Час“, — який бачив би такою дорогою шукати виконання свого обов'язку (зміна конституції. — Ред.), найпевніше у безнадійному положенні“.

Далі застановляється „Час“ над тим засобом, які в реальній, якими можна осигнути зміну і піти: „Коли мова про політиків, що мають владу в Польщі, то якщо вони насправді бажають „здійснити в житті просту і ясну правду“, то мусять шукати окружної дороги. Бо якщо не рішайся на дорогу виконання суспільності іншої конституції та її легалізації вже пост (а чуюмо, що таким експериментом урядові сфери ризикувати не хочуть), то можуть рахувати на „здійснення ясної правди“ тільки при допомозі нового сойму. Іншими словами, мусять вступити на дорогу розв'язання теперішнього сойму, розписання нових виборів і висунення для них гасла про реформу устрою. Така дорога є довгою, важкою і ще до свого висліді щонайменше сумнівною. Уряд досі приглядався радше пасивно великим змаганням, що веде до направи конституції в теперішнім соймі. Ініціативу лише ББ, які відповідний проєкт зголосили, але уряд аберіг для себе велику руку відносно цього проєкту? Бажаємо собі це пояснити, особливо з уваги на останню промову прем'єра, так, що уряд резервує свій виступ на цей випадок, коли патяждо виявиться, що теперішній сойм ніякої реформи не перевести не зможе. Бо важко припустити, щоб п. Світалський, отже політик, що стоїть на чолі уряду, підкреслював напередодні соймової сесії, що найважливішою політичною проблемою в теперішню хвилю є реорганізація держави, — а рівночасно не витягав з тієї правди конвенції для уряду. Чейже уряд в політичній чинником в кожному значінні цього слова і він повинен вести політику. Якщо його керівництво так сильно асудує цю проблему політики як найважливішу, то треба вірити, що запровадить активний виступ у цій діяльності“.

Методою уряду не є шукання компромісів з партіями і заскакування їх несподіванками. Отже слід очікувати, що й тим разом уряд виступить до реалізації „ясної і простої правди“ при допомозі якихсь неважких досі посулень. Якщо це не виступило, то безсумнівною новата теперішнього кабінету потерпіла б сильно, а тріумфувати ті, які твердять, що справа реформи конституції дається розв'язати при допомозі компромісу між урядом і одною з двох груп: правим, або лівим“.

Так представляє теперішню політичну ситуацію в Польщі старий, арівноважений краківський „Час“. З цього бачимо, що крім численних здогадок, відчувань і т. д. на тему того, що буде,

стрічаємо в деяких проурядових і зближених до них органах польської преси ще й пізнішні і поради для уряду на тему: як йому вийти з положення.

Вся т. зв. ліво-опозиційна преса не сипляється останніми днями довго пал перспективами парламентаризму і дозєю конституційної реформи по аударі, що його підготовляє на соймовому терені. Вона займається тільки критикою правлячої системи правління. Такою справою як зміна устрою не займається, бо вважає її при даних обставинах неможливою і недотичною.

Елеція потребує зміни устрою признає але стоїть на становищі, що тепер нема в Польщі для такої важкої справи відповісти, ні політичних ні психологічних передумов. Провідник елейського клубу в соймі Р. Рибарський пише на цю тему у „Газеті Варшавській“: „для устрою реформи не можна дивитися під кутим моменту, не можна допосовувати устрою до актуальних інтересів. Ідея сильного уряду має свою вартість незалежно від того, як її розуміють ті, що в даний момент правлять. Але силою фактів дійсний хід подій у моменті, коли хочеться провести реформу конституції, атмосфера, в якій мається пал тим працювати, дуже сильно важать пал дозем реформи. І хочби хто не знав як патетично промовляти на тему недостачі похитов длавої минуштини і нинішніх великих історичних завдань, то всеж загаль не забуде... про диспозиційні фонди, а на це тим трудніше забути, що проєкти проурядового табору мають тільки хвилеві цілі на оці; мають забезпечити утримання при владі тих, що тепер правлять. А це не є нашою ціллю — не посвятимо для неї правопорядку в державі“.

Отже неспримирність поодиноких політичних польських таборів знаменує нинішню політичну ситуацію в Польщі. На підкладі тієї неспримирності розростається хаотичність політичної думки і неорганізованість вчинків. Які будуть наслідки цього стану, покаже мабуть недалека будуччина.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

„Гайдамацька безличність“.

„Львівський Курер Цодзени“ з 21. ч. м. поміщує під наведеним згорі написом таку „сензаційну нотатку“:

„Ворожа нам українська агітація серед руського населення в Східній Малопольщі прибирає все яскравіші форми, наче хотіла б писатися перед польським громадянством з почуття своєї безкарності. І так у дрогобичському повіті в селі Воля Якубовська (в Дрогобиччині є тільки село Воля Якубова) 13 громадських радних зголосило письмемне внесення про висигнування з громадських фондів 1.000 зол. на „Боротьбу за вільну, соборну і робітничу Україну“.

„В селі Козлова, в снітинській повіті, громадська рада виписала зі вселюдної польської школи 140 дітей, звертаючись до кураторії в справі призначення фондів на утримання школи. Одночасно та сама громадська рада, яка не має грошей на утримання школи, висигнувала 3.000 зол. для „Рідної Школи“, а 2.000 зол. для „Просвіти“, і то з громадського бюджету“.

„Львівський Курер Цодзени“ є відомий зі своїх брехливих інформацій і напастей та крайньої ненависті до українців. Але все-таки est modus in rebus. Не знаємо, яке внесення зголосило 13 радних Волі Якубової, але певне не таке, як подає „Куріерок“. Громадська рада Волі Якубової відома з того, що минулого року дебатувала над внесенням, щоб вести урядування в українській мові, у зв'язку з чим арештовано було кількох радних. Знається, що наведене внесення про висигнування 1.000 зол. на „Боротьбу за вільну, соборну і робітничу Україну“ є відгомном минулого року, або поновленням минулорічного внесення.

Зате зовсім інакше представляється спра-

ОБЕЗПЕЧУЮЧИ БУДИНКИ В 1/3 ЧАСТИ В Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові вул. Руська ч. 20.

сповнює свій обов'язок, бо піддержує свою установу та збільшує народне майно, а не поносить ніяких жертв тому, що премія в Т-ві „Дністер“ є така сама, як в ПЗУВ.

ва з Козловою в снітинській повіті. Такого села в Снітинщині взагалі нема. Ясно також, що громадська рада не могла виписувати дітей з польської школи, а замість неї домагатися від кураторії грошей на утримання школи. Отже це вістка наскрізь брехлива, вислана з палача.

Можливо, що інформатор „Курієрка“ мав на думці село Стечеву в Снітинщині, яке на основі шематизму станіславської дієцезії з 1927. р. мало гр. католиків (українців) 4.020 душ, латиників 89, вірм. 6 і жидів 190. Колиж так, то дивно, що мала би робити польська школа в селі, яке має 93,5% українського населення? Взагалі від початку до кінця тут щось не в порядку. Зайвим додавати, що асигнування з громадського бюджету субвенції для „Рідної Школи“ і „Просвіти“ є добрим правом громадської ради, а не „гайдамацькою безличністю“.

І такі вісти розсіває найбільше поширена польська газета, настроюючи читаючу публіку до „згоди двох братніх народів“.

„Дзеник Львовський“, зупиняючись на статті „Нового Часу“ про польську ігноранцію в українських справах, пише, що

„як у багатьох справах, так і тут здається правда є по середині. Можна згодитися на деякий значай генералізування і побільшування фактів, який часто виступає в руській пресі, а головню на обвинувачення цілого громадянства за нетолеранцію і відсталі погляди. Однак — і в тих закидах є досить правди. Взагалі придалось би нам трохи більше свідомості того, що діється серед руського населення, більше знайомості його мови, літератури, психіки народу. Тільки шляхом обопільного пізнання можна алексити зближення і згідне співжиття двох народів, що живуть близько себе і все є собі чужі“.

Отже то українська преса генералізує і побільшує факти. Польська преса тут ні при чому. А як виглядає „взаїмне пізнання“, „зближення і згідне співжиття двох народів“ — свідчить між іншим „курієркова“ статейка про „гайдамацьку безличність“.

Національний склад студентства львівського університету в р. 1928-29.

В суботу, 19. жовтня, відбулася інавгурація нового академічного року на львівському університеті. Проректор д-р Пініський в своїй промові зупинився теж на віроісповідному і національному складі студентства в минулому (1928-29) академічному році. Він зазначив, що наплив молоді на університет є надмірний, отже неможливо є приймати всіх тих, що згоджуються. Все-таки в порівнянні з р. 1927/28 кількість студентів збільшилася на 6%. Загальна кількість записаних на університеті з початком акад. року обіймає 6.091 осіб, в чому було 4.096 мужчин і 1.995 жінок. Римо-католиків було 2.878, гр.-католиків 1.049, вірм.-католиків 16, православ. 31, євангеліків 74, мойсеевого віроісповідання 3.041, інших 2. Польську мову як рідну подало 4.684 осіб, руську згл. українську 1.019, російську 24, німецьку 72, жидівську і гебрійську 153, іншу 5. Чужинців було 15.

Тимим чином греко-католиків було 17,2%, загальної кількості студентства, а українців 16,7%. Рівно 30 гр.-кат., себто 0,5%, признало себе поляками. Ця цифра може бути недокладна, бо не знати, чи 5 православ. признало себе українцями чи поляками. Дуже цікаво на терені

університету представляється жидівський національний рух. З 2.041 осіб мойсеевої віри тільки 153, себто 7,5%, призналося до жидівської і гебрейської мови, як своєї рідної; 92,5%, жидівського студентства як бачимо, то майже все молоде жидівське покоління є спольонізоване, отже ще в більшій мірі, як старше, польонізованою армією на нашій національній території. І та армія є справді велика, обіймаючи 23,5% всього студентства на львівському університеті. Римо-католиків є на львівському університеті 47,2%, а тих, що признають польську мову своєю рідною — 77%.

Львів є осередком української національної території під Польшею, яка має пересічно 68% українського населення, 24% польського і 8% жидівського. Львівський університет є призначений для тієї території, для її населення. І на тому університеті маємо кругло 17% українців. І ще шкєпольська преса („Львовські Курєр Поранни“) кричить про залив львівського університету українцями!

Український банк в Америці.

(Відповідь на дискусійні статті.)

Після заняття Кантону національними військами Китаю, появилася в одній нашій краєвій часописі стаття, в якій сказано, що упадок Кантону означає ні менше ні більше як упадок британської імперії і побіду большевиків а через те наша політична орієнтація повинна звернутися на схід. Так писав якийсь теоретик, який не бачив Китаю. В тойже час появилася стаття — на ту ж тему — б. американського секретаря моринарки, який прожив цілих 15 літ на сході. В цій статті сказано: „Тяжко сказати, який оборот приймуть справи в Китаю, бо характеру цього народу не пізнаєш і за 50 літ. Однак це певне, що двадцять тисячна англійська армія в Китаю вистарчить вповні на забезпечення британських горожан і їх майна“. Так говорив практик.

Отся стаття пригадалася мені, коли я читав статтю инж. М. Колтунюка в „Ділі“ (ч. 197) п. я. „Український Банк в Америці“, як відповідь на мою статтю в „Ділі“ (ч. 186) під такимже наголовком.

Зараз перше заложення автора, в якому він припускає, що двісті мільоновий американський банк має 100 мільонів акційного капіталу є зовсім мильне настільки, що в Америці на

тридцять тисяч банків не знайдете одного, якого капітал рівнявся б депозитам. Звичайно буває так, що зараз в першій дні відкриття нового банку його вклади повинні перевищити капітал, бо в противному випадку такий банк не мав би там рації існування. На 72 мільярди банкового майна в Америці лише шість мільярдів припадає на акційний капітал, а все інше — це депозити. В тім саме лежить ця користь, на яку вказував, бо маючи шерін (акції) на один мільон доларів, ми мали б одну п'яту акційного капіталу двістімільйонного банку. Безперечно через те ми не мали б повної контролю банку, але це в перших хвилях не конче потрібне. Не треба теж думати, що американці такі наївні, що би з нашої намови інвестували свої капітали там, де з цього не було б для них ніякої користі. Цього певно не зробив би навіть самостійний український банк, бо попав би дуже скоро в банкрутство.

Завданням наших директорів в американському банку було б: навести прямі зносини між Америкою і краєм і виключити всіх посередників.

Завданням краєвих економістів було б, вказати нам реально, в чому саме були б ті користі для інвестування американського капіталу.

Дальші виводи автора є нереальні і вказують на необнагомолення з американським життям.

Не важне те, в якій формі мав би бути організований цей банк, а важне, щоб його дійсно організувати. Нехай край і краєві економісти візьмуть на себе свою територію, з якою вони краще обзнайомлені, а Америка свою, а тоді вийде дійсна співпраця і реальне діло.

Д-р Володимир Галан.

Філадельфія, Па.
Дня 29. вересня, 1929.

Атентат на французького посла.

На французького посла Дюмен виконав революційний агентат якийсь Грарен, пострілявши його легко в плечі. Арештований заявив, що є противником очищення Рейнини і хотів дати послові, що є за евакуацією „осторогу“. Дюмен підтримує групу Бріана, що є за евакуацією, дарма, що сам належить формально до групи ворожій цій тактиці.

На господарські теми.

Праця над піднесенням тваринної продукції нашого села.

(Продовження.)

Такі секції повинні бути організовані передусім там, де є кооперативні молочарні, бо селяни мають збільшений збут більшої кількості молока, а молочарня буде мати заповнений свій розвиток достаточною кількістю молока до переробки. У Польщі нараховують біля 500 кружків контролю молочності. З цієї кількості повинні бути найменше 1/3 на наших землях.

Однак таких кружків на наших землях налічується біля 40 і все це польські організації. Користі з контролю молочності будуть мати в першу чергу селяни тих місцевостей, де таку контролю організується і вони будуть все попередити, що пізніше організується.

Контролем можна збільшити молочність коров на 50, 100 і більше відсотків. Чим початкова молочність нижча, тим більшою є змога досягнути контролем значнішого її підвищення. Наприклад у Давії при пересічній початковій молочності коров одного господарства 3.358 кг. молока збільшено молочність контролем на 4.592 кг. молока т. є. на 36 проц. У Німеччині при початковій продукції 2.064 кг. молока збільшено контролем молочність на 4.774 кг., тобто на 131 проц. На хуторах „Сільського Господаря“ в Коршеві збільшено протягом 3 тижнів у одної корови з 3.63 кг. молока на 9.70 кг. денно, то є кругло на 169 проц., а у іншої корови з 3.33 кг. на 7.8 кг. молока себто на 137 проц. І коли господар при початковій продукції молока докладав до годівлі обох коров більше чим 1 зол. денно, то за три тижні мав вже з пролажі молока 38 гр. надлишки. Ці приклади говорять ясно про колючість контролю молочності і про її значіння для збільшення прибутку молочної господарки.

До цього треба додати ще користі збільшення племінної вартості контрольованої молочної худоби. На наших землях налічується біля півтора мільона молочних коров. Коли б у нас контрольовано такий відсоток коров як нпр. у Німеччині, то є 10 проц., то було би в контролі біля 150.000 коров. Рахуючи по 300 коров на одного контролера, потрібно до ведення контролю молочності 500 фахівців. Коли б на одній хуторі продуктивності с.-г. тварин підготовилося 30 контролерів, то треба перевести 100 таких хуторів.

ПЕВ ЯСІНЧУК.

3)

Америка та її характер.

Технічний бік театрів. — Характеристична програма. — Вивішування опер.

Американський добробут у великанської багатості населення робить його веселим, не раз до забуття. Мало що не в кожному домі є музика, хоч би тільки радіо чи грамофон. У кожному місті є театри та всілякі видощі. А театри американські зовсім інші як в Європі. Великі, просторі, аж приблизно багаті будівлі освітлені різнобарвним і різкоформним освітлюючим світлом. Публіка проходить попри прислуху в дорогих ліберіях, яка виглядає гей-би генерали або якісь достойники. Внутрі — блеск, що заломорочує і не тільки блеск світла, але величі, багатства, краси й невдаць. Попов мармору, золота, мозаїки, образів. Тут колосальна зала витягнута з цілою однорідною дорогою обстановкою: там друга індійська; там третя японська; там інша єгипетська. А відвідувачеві перший раз здається, що він увірвався в якийсь таємний і маячить. Може за п'ять хвилин порівняння коли скажу, що одно дискретне місце багатше уряджене як зала нпр. у віденському бургі.

У незвичайно акустичній залі з прегарною стелею, на дошкілці місця до сидіння, а горою сотні рядів один вище одного, а все з м'якими відданими фотелями. Чудове світло казково зломаних, мінливих колірів освітлює багату залу й завісу і викликає враження підземного царства карликів. Відслонюється занавіс, а величезна оркестра, що засіла на сцені грає бездоганно якийсь музичний твір. До останнього акорду, який публіка в „нашнікований“ залі заглушує о-дзвонками, долучується скорі, одиотемпні прикладні акорди другої музики, що в різнобарвних одягах показується за другою шийно відслоненою занісою. Перша оркестра западається зі сценою „під землю“, а друга в мікчасі підходить зі сценою трохи наперед, світло треба режісерів. Капають саксофони, бренькотять блишкими звуками чіпелі, таракотять усілякі таракхала, бують „бенджо“. Музиканти відкладають бенджо, а хавають-кларнет чи саксофон, переміняють деякими інструментами й показують му-

зично-технічні штуки. Підчас цього з одного й другого боку випадає жіночий балет убраний залежно від того, що має танцювати, в різних, нерідко дуже гарних, завжди ефектовних строях. Ще балет не розб'ється, а тут вискакує якийсь панчик і тупаючи вінцями пізощі і зап'ятками з 10 разів на одну чвертку танцює пустий акробатичний танець з усілякими вишкілами та „сальто-морталі“.

Буває, що танцюють удвоєм: мушкетери, жінки, або мішано. Соліст-танцюрист ще і танцюється захопленою публікою, а вже відб'ї якийсь, що має виконувати монотонно. Починається його розмова з диригентом, публіка регочеться й плеще. Нарешті монотоніст говорить і говорить без руху, без патосу, часом навіть на одному місці, а публіка захоплюється від сміху. Підчас якогось довгого діалогу між диригентом і поодинокими музикантами, приходить несподівано знак паличкою і музика моментально починає іншого „джеза“. Музиканти розохочують публіку, то рухами, тілом, головами, то навіть диним криком. Вискакує один зпоміж них, відложивши свій кларнет і співає через мегафон. Намагається співати як найбільш сентиментально, витягаючи звуки та дугами, від чого мене завжди мучило.

Останні акорди. Публіка тремить, гучить, але її заглушують величезні органи, поміщені в підлі селі. Оркестра зникає або лезе за куліси, або під сцену, або на боки. Видно тільки органіста при органічному пульті з рядами клавіш для руху і для піс. Гра тава майстерна, що зацікавила би найбільше музичного вибагливця. Органіст нагадує голоси всіх інструментів і природи. Чуде. Та часом ще органіст і співає, а тоді вже певне ефект. Нарав — граючи даліше — западається зі своїм дультом униз. Органи мовкнуть, а починається німа або звукова філіма. Який черетани говорити; аж прикро робиться. Голос співа не зливається з рухом уст, опізнюється. Але можна й від того привикнути. Часом показує Гувєра, як він кидаючи м'ячик починає гристи, або старого приглухого Еліона, якому в ухо щось кричить висте слуга, а під німцем звернується апарат й „з'їмає“ на філіму всю публіку в залі.

Ось і пересічна програма американського театру. Очев. величю, як „Парадиз“ чи „Фонса“ в Нью-Йорку, Фонса в Детроїті і т. і. В менших містах те саме в дещо меншому об'ємі. Часом грає оркестра позаштатний твір, який деколи й інсцені-

зуються мовчки. Я бачив, нпр. інсценізований твір Чайковського „1912“. Кольосальне враження, особливо: горіюча Москва.

В 1928 р. була й оперета, мандрівна, з персоналом усякої масті й мови, з числі до 100 душ. Було там і з українців, решток хору Кошиця, і між ними й колишня примадонна театру Миколи Садорського Гребенюк, яка ще й сьогодні добре співає. Я бачив одну виставу в Пітсбургу. Тема екзотична, діється в Африці, в німецькій колонії. До цього зовсім добре прилаштувався мушкетер і мушкетери. Такі штуки в невідомого в нас життя певно і в нас стигнули би публіку боля на нову залу Лисенка у Львові й не було би нарікань, якби... так грали, як ті, про яких мовля. Та оперета вже розлетілася. (Наші українці заложили малий квартет і десь колись співали на радіо, а пані Гребенюк заклала школу співу в Детроїті).

На цілу Америку є 3 опери: в Нью-Йорку, Шикаго й Філадельфії. Коти т. зв. „театри“ ваблять самим будинком, то будинки опер нічим позамітні з палатором. В середній великій і нпр. у Нью-Йорку опера не гірша від паризької. Зате щодо репертуару й щодо співачьких сил мабуть перевищать усі інші. Нью-Йорська опера мала 37 сопранів, (з Марією Бріною) 14 меццосопранів, 17 тенорів, 13 баритонів і 14 басів (між ними Шалліні і Дітур), а шикагська 16 сопранів, між ними Роза Рейзе, 7 меццосопранів, 9 тенорів, 11 баритонів, 6 басів і т. і. 6 ким обсаджувати хоч би який обширний репертуар. Нью-Йорська опера мала нпр. в репертуарі 73 опери а шикагська 41, а з них тільки одна в англійській мові. Решта в італійській, німецькій і французькій, що зазначається в оголошеннях. У Нью-Йорку я був на Тосці. Заголовну роль співала слава М. Бріна. Велич у голосі, постаті й рухах. Арію Капарозі-сі-я співав Дж. Леоно Ліврі Волпі, а Скаррія Антоніо Скотті. В Шикаго я бачив Аїду. Велі обсаджено так, що якнебудь опера не може рівнятися. А вже сцена (нпр. в Н. Діт, 2. вхід — залуша в Мемфісі) робила враження, що відкидає старий Єгипет. Дуже численний балет у композиції й виконанні просто неарістичний. На всякий випадок піддається твердженню, що голосом і сценічно стоять обі опери вище від паризької.

(Продовження буде.)

сів. „Сільський Господар“ перевів щойно перший такий курс. Від 18. листопада до 24. грудня ц. р. відбудеться в школі „Сільського Господаря“ *другий курс продуктивності сільсько-господарських тварин для підготовки зоотехнічних помічників-контрольорів*.

На курс будуть прийняті кандидати, що починають 16. рік життя і мають сільсько-господарську освіту. Про прийняття на курс з іншою ніж сільсько-господарською освітою рішуть в кожному окремому випадку т-во „Сільський Господар“.

Число курсантів обмежене. Перше місце в прийнятті на курс мають кандидати, яких випускають на курс фізії і кружки „Сільського Господаря“ або кооперативи та ті кандидати, що по закінченні цього курсу бажають піти на *молочарський курс „Маслосоюзу“*.

Курсанти дістають в школі „Сільського Господаря“ в Коршіві помешкання даром. За курс платять кандидати по 30 зол., а за прохарчування за час курсу 100 зол.

Від кандидатів на курс вимагається в першій мірі поправного числення і чіткого письма, що є потрібне до ведення скотарського рахівництва. Зголошення на курс слати до Красного Товариства Господарського „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморонича ч. 20., найпізніше до кінця жовтня ц. р.

Цю справу повинні зайнятися крім фізії і кружків „Сільського Господаря“ всі економічні організації, яких розвій залежить від продуктивності сільського господарства, а з окрема сільсько-господарських тварин.

Всюди, де є до цього умови, слід організувати при кружках „Сільського Господаря“ *Секції контролю молочності*. До ведення фахової праці у тих секціях вишукувати такі місцевих людей, які в початках будуть працювати за меншу винагороду, чим це може робити сторонній чоловік. Треба таких людей підшукати і звернути їм на це увагу та заохочувати на курси. Закінчення такого курсу дає можливість заробітку. По наших селах є багато студентів, що з різних причин не можуть далі продовжувати своїх студій. Закінчення такого практичного курсу зробить їх спосібними до організаційної праці. Багато з тих, що не мають засобів продовжувати студій ще кілька літ, може спромогтися на удержання на такім корпоративі курсі. Цілком незможним кандидатам можуть кружки „Сільського Господаря“ в порозумінні з місцевими кооперативами уділяти *зворотні підмоги на покриття коштів участі в курсі*.

Охорона тваринної продукції і Секції контролю молочності це найближчі і найактуальніші завдання „Сільського Господаря“ в організації тваринної продукції тимбільше, що сама держава робить в тім напрямі інтензивні заходи. На ту ціль призначаються значні квоти з податків населення. Але все йде в перевазі на піднесення тваринної продукції неукраїнського населення.

Це вже справа Української Парламентарної Репрезентації поробити заходи, щоб гроші з податків, які платять населення, а які призначаються на поліпшення сільського господарства

шли дійсно на піднесення господарств усього місцевого населення, і до того в такому відношенні, в якому це населення їх платить.

Инж. д-р М. Холєвчук.
(Закінчення буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

Відгуки дня.

Від малої дитини не мав я щастя.

Терла, наприклад, служниця мак з медом, сама раз-по-раз облизувала як не макогін то папелю, а коли я підкрався, щоби я собі дещо захопити — робила крик і треба було спастись бігством. Пізніше, то навіть замикала кімнату і не впускала мене зовсім.

В гімназії було ще гірше. Держали деякі товариші в бурсі папіроси, цукорки і цукоряду на продаж. Замикали свій кран у шафах, але відколючі не дуже були штудерні, бо час до часу пропадав цілий запас. Робили це якісь вороги приватної ініціативи і чужого капіталу, але хто це був, я ніколи не довідався, бо вдається, не вважали мене за гідного до своєї компанії.

Скінчив я гімназію, пішов на університет, а аудиторія на війну. Різно бувало зі мною: раа на воєні, другий раз під возом, але ніколи не був я там, де „фасували“, виплачували, чи відбирали гроші. Бачив багато людей, що ліпше жили як я, хоч меншу мали платню, чув про них, що мають „боків“, але ніколи не вмів тих „боків“ нащупати.

Вернувся з війни в одній сорочці, а поруч мене вертали люди в двох і з валізами. Вони почали грати роль, а я в шахи або в білярд. Потім дістався до редакції, де — як відомо — більше нищили сидженням як заробляв писанням. Інші пішли поміж люди, інституції, каси і магазини, де — як кажуть — більше заробляв сидженням, як нищили писанням. В редакції, та ще українській, знаєте самі як є: папір, чорнило, бюрок в трьох ногах і на двох людей одно крісло. Розбогати тут! Ще можна було страшити газетою, але не в нас, бо хто нілі так дуже нашу газету вичитує?

В інших інституціях як у людей: то якісь „хабари“, то недобори, то інші бічні зарібки, а в редакції хіба ідейний напад, або пресовий процес.

Не маю щастя від малої дитини... Ніколи нема мене там, де можна щось красти...

Галактіон Чіпка.

На організаційному фронті.

Повіт Лисько.

Дня 4-го жовтня ц. р. відбув пос. Тершаковець справоздаче віче в Ступоснях і в Устриках Горішніх. На обох вічах проводив о. Трицький з Волосатого. Зібрані висловили довіру Українській Парл. Репрезентації й ухвалили резолюції в справі будови шкіл у повіті, направи мостів і доріг та резолюції в рідношкільній справі.

Наші церковні справи.

Нарада українського єпископату.

Римський „Месаджеро“ приносить з дня 17-го ц. м. такі вістки в офіційному відділі „З ватиканського міста“: „На другий тиждень український (рутен) єпископат збереться на конференцію в Римі в головній салі „Товариства Ісуса“ при вул. Борго С. Спіріто. Засідання відбудеться імовірно 21-го Ним проводитиме львівський архієпископ, а візьме в ньому участь 11 єпископів: п'ять з Галичини, двох з Підкарпаття (Чехословаччина), один з Югославії (Бачка), двох з північ. Америки і двох з Канади“.

Новий єпископ у Львові.

В цьомуж числі „Месаджеро“ стрічаємо ще таку замітку: У найближчу неділю висвячення нового візитатора Апостольської Столиці вірменського патріярха з Килікії, монсіньора Люїджі Бондіні, висвячуватимуть нового українського єпископа-помічника (суфрагана) для Львова. Призначений ним о. Іван Бучко. Його рукоположення відбудеться в українській церкві св. Юрія, біля костела „Мадонна деї Монті“, де знаходиться українська колегія. Висвячення буде переведене львівським митрополитом Шептицьким у присутності ставиславського єпископа Хомишина і перемиського Коциловського“.

Сучасний філософ про Карла Маркса.

Недавно вийшла друком нова праця відомого німецького історика філософії К. Форлендера п. з.: „Карл Маркс, зайн Лебен унд зайн Werk“. Автор цієї філософської студії дуже близько стояв колись до марксизму, але в останніх часах хилився більше до Канта і на марксизм дивиться дуже критично. В своїм, вище згаданім творі Форлендер говорить дуже прихильно про Маркса, як про людину і боронить його від нападів різних його фанатичних ворогів. Але про марксизм, як про світогляд, Форлендер пише: „Що лишилося сьогодні з марксизму? Марксизм вже майже пів століття є мертвий. Навіть німецька-соціалдемократія відступила в своїй програмі далеко від марксизму. А що показала політична практика? Чи можуть соціалісти мати сьогодні який вплив? Маркс сьогодні вже не панує. Він впливав на життя вже дуже мало і повільно. Його всі аусидля створити Інтернаціонал невадилися. Перед своєю смертю він бачив зору хвилевої побіди своїх ідеалів: соціалістичні партії числили тоді пів мільона членів. Багато сторінок марксизму перестаріло і то не другорядних, а першорядних. Історичний матеріалізм перефрешов стільки еволюцій, що сьогодні можна говорити про повний упадок теорії Маркса. Маркс був матеріаліст, але в дійсності чинилися з етичними нормами наскрізь ідеалістичними та буржуазними. Таких непослідовностей в життю і творчості Маркса начисляє Форлендер дуже багато.“

Організація нагороди Нобля.

Як що-року в осені починається в пресі кампанія за кандидатами до найпочеснішої й найвищої (грошево) літературної річної нагороди: премії Нобля. Висота цієї премії хитається з року на рік відповідно до податків, які стягають з основного фонду, складеного інжніром Ноблем у 1895 р. Нагороди за ріжні заслуги в поодиноких ділянках творчости виплачуються лише з відсотків. Основний фонд має приблизно 30 мільонів шведських корон. З нього четвертина відсотків іде на кошти всієї складної організації, що займається призначенням нагороди. З решти роздають п'ять премій: за заслуги в літературі, фізиці, хемії, медицині і для пронаганди всесвітнього миру.

Найбільше зацікавлення зосереджується рік річно довкола літературної нагороди з тієї простої причини, що широкий загаль знає імена великих письменників, а зовсім не орієнтується у найновіших здобутках наукових, до яких здебільша доходять учені тихою, лабораторійною працею. Ще більше даних на загальне зацікавлення могла би мати мирового премія. Але Ноблівська організація роздає її дуже неспішно, рідко, немов би лякаючись образити якунебудь державу. Заслуги мирового праці оцінюють нині виче ніж колинебудь, бо вона обертається здебільша в ідеальній сфері покликів і заохот, а не дає покищо безпосередніх реальних наслідків.

Заповіт основника фонду д-ра Альфреда Нобля зроблений ним на рік перед смертю каже, що „відсотки з полишеного капіталу мають бути розділені між тих, що за минувлий рік прислужились

лись якнайкорисніше людству“. До цього додано цілу низку пояснень, з яких ділянок праці мають люди дістати ці премії і хто має ставити кандидатів. Премії мають бути призначені без огляду на національність. Кандидатів з фізики й хемії ставити шведська Академія Наук, з літератури шведська Академія літератури, з медицини шведський медично-хірургічний Інститут, а нагороду мира норвеський парламент.

Кожна з цих інституцій має призначити від трьох до п'яти кандидатів. Щодо найважливішого питання: хто має право піддавати цим інституціям кандидатів? — до нині воно вповні нероз'яснене. У першій мірі внески можуть ставити члени цих інституцій, потім члени комісії при них, далі: всі вже нагороджені лавреати, професори дотичних спеціальностей в університетах в Упсалі, Осло, Копенгагені, Гельсінгфорсі, Лонді і в шістьох інших чужинних університетах, врешті інституції й особи запрошені основними інституціями Скандинавії, вище згаданими. Крім цього пропозиції можуть виходити від членів Академії в усьому світі і від професорів університету літератури, естетики й історії.

Нобель зясував у своїм заповіті, що треба розуміти під терміном „література“: є це не тільки твори красного письменства (белетристика), але й всякі інші, що своєю формою мають літературну стійність (історія, філософія, критика). Тому досі між нагородженими кандидатами є історик Момсен і філософи Ойкен і Бергсон.

Кандидатів на нагороду миру можуть ставити члени спеціальної комісії в норвеському парламенті, послы всіх парламентів, члени всіх урядів і ріжних мирових організацій, всі уніа. професори права, історії й філософії. Першу

таку нагороду дістав основник міжнародного „Червоного Хреста“ Анрі Дюнан. Мин. року вперше частинно дістала цю нагороду Німеччина, коли її поділили між Штресемана, Бріана й Чемберлена. Зате Німеччина дістала досі якнайбільшу кількість нагород: на 140 нагороджених більш 30 осіб, у цьому 10 нагород з хемії. Франція має 7 нагород за мир.

Досі найстаршим лавреатом був професор Момсен, що дістав премію в 85 р. життя; за ним ідуть такі старці як італійський поет Кардуччі і Анатоль Франс, що не мали змоги покористуватись великою нагородою. Наймолодшим лавреатом був англійський фізик Браг, що мав 25 літ, коли поділився нагородою зі своїм батьком. Другим був 32-літній канадієць Брантінг, відкривник інсуліну. Випадком нагороди була премія призначена подружжю парі Кюрі, яка дістала її спільно в 1903 р. по половині з фізики, а в 1911 р. пані Кюрі дістала повну премію з хемії.

Остаточне голосування над кандидатами відбувається приблизно 10. грудня, у роковини смерті Нобля. Нагородженим, крім нагороди в сумі більш 100.000 шв. корон дістає ще й диплом і велику золоту медалю вартости яких 600 корон. На однім боці медалі є портрет Нобля, а на другім алегоричні фігури. Кожний лавреат має, згідно з приписом, обов'язок висловити на протязі 6 місяців прилюдний відчит зі своєї спеціальности. Та багато нагороджених кепського здоров'я, так само, як деякі не приїжджають особисто відобразити поемії й взяти участь в офіційному святі.

Дві українські фільми.

Консулят СРСР у Львові запрохав представників місцевої преси і громадянства на приватний кінознімання сеанс, щоб продемонструвати нові досягнення української радянської кінематографії. Представники преси мали нагоду бачити лише дві фільми: „Два дні“ і „Звенигора“. Козиря радянської кінематографії „Арґентину“ не показували з причини надто ще актуальної гостроти сюжету: у ньому змальована боротьба більшовицьких військ з українською національною армією. За те оглядали цю фільму представники польської і жидівської преси.

„Два дні“ це наскрізь реалістична фільма, зроблена загальною метою вживаною при таких фільмах в Європі. Нема в ній експериментування, шукання нових форм для зміцнення враження, поза вірною обсервацією цікавими ситуаціями, поступовим напруженням акції. Сюжет дуже цікавий, змальований там події двох днів у поміщицькій палаці, яку займають наперемінно більшовицькі і царські війська. В основі цих подій лежить трагедія старого слугачого у цих поміщиків, українського добросердого дячка, який настільки зрісся із атмосферою своїх панів, що береже їхнього добра більше як свого і глядить на революційні події їхніми очима. Він переходить до духової революції аж тоді, коли його сина, що став більшовицьким комісаром, вішають тут же в саді цього хутора, після того, як старий зробив усе, щоб врятувати життя синкові своїх панів. Саме цей синок, після приходу царських військ, аказує на свого спасителя як на більшовика і показує сховок його сина.

Вся фільма пронизана виразною тенденцією, але при цьому з художнього боку багато аніма від пересічного рівня чужинних фільм. Деякі сценки, епізоди, спостереження повні нюансів, психологічної вірності й живучості.

Ця фільма на нашу думку багато вдатніша, ніж „Звенигора“ славного режисера Довженка, до якої першій текст склали поет Йогансен і Юрко Тютюнник. Є в „Звенигорі“ прекрасні картини і навіть малі оригінальні спроби нової кінової техніки. Бракує їй лише суцільності, зануваючої нитки, передуманого переходу з царини легенд і казок до сучасних реальних картин, які нічим не розяснюють ані не збагачують цілості, порушуючи її гармонію. Очевидячки не торкаємось тут питання провідної ідеї фільму: що має протиставити собі два різні світи України, старої ідилічно-сентиментальної, повної народніх вірувань, забобонів, обрядів і нової, що родиться і гартується в крові революції. Навіть з чисто технічного боку це протиставлення не виходить ясно і низка образів є радше безладно переплутана, як художньо опанована.

Та без огляду на всі застереження і абстрагуючи від тенденції обох фільм: художній їх рівень дуже високий і вони могли би сміливо йти в світ у ті країни, де цензура не забороняє їм вступу. Неодна російська фільма грає нині в Європі з успіхом, стоїть багато нижче від цих двох українських.

Біржа. Гроші.

Американський долар 8:48:00—8:55:50, канадський долар 8:50:00—8:55:50, чеська корона 0:25:33—0:26:50, австрійський шілінг 1:25:00—1:25:50, пунтун, лей 0:05:00—0:05:25, французький франк 0:34:50—0:34:75, швейцарський франк 1:71:50—1:72:00, фунт штерлінгів 43:30:00—43:30:00, радянський червонець 17:00—17:50, німецька марка 2:12:55—2:13:00.

Золото: 20 корон 36:30:00—36:60:00, 20 франків 34:20:00—34:30:00, 20 німецьких марок 42:00:00—42:40:00, 10 російських рублів 46:00:00—46:40:00.

Срібло: Австрійська корона 0:67:50—0:68:50, 5 австрійських корон 3:21:00—3:30:00, австрійський флорен 1:61:00—1:63:00, російський рубель 2:60:00—2:65:00, копійки за рубель 1:30:00—1:33:00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 36:25—37:25, пшениця селянська 38:75—39:75, жито галицьке 22:00—23:00, ячмінь галицький бродарський 00:00—00:00, ячмінь на манно 19:50—20:50, ячмінь пастівний 00:00—00:00, овес галицький 19:50—20:50, кукурудза румунська 25:75—26:75, Гарабола промислова 4:00—4:50, фасоль біла 90:00—105:00, фасоль колрова 35:00—75:00, фасоль краса 60:00—65:00, горох біла-Вінторія 45:00—50:00, горох пізний 32:00—35:00, бобик 27:50—28:50, мішанка паст. і зерні 00:00—00:00, ячмінь 31:00—33:00, сіно согодне краще привозне 7:00—8:00, содова прасована 4:00—5:00, гречка 26:50—27:50, льон 67:00—69:00, зубина синій 00:00—00:00, ріпак озимий 66:50—67:50, мука пшенична 40 при. 00:00—00:00, мука пшенична 65 при. 66:00—67:00, мука жита 76 при. 40:00—41:00, гречка кукурудзяний 00:00—00:00, мука кукурудзяна 00:00—00:00, отруби житні 12:50—13:00, отруби пшеничні 13:75—14:25, крупи гречані 33:00—35:00, пшоло 00:00—00:00, крупи ячмінні 38:00—39:00, пшениця 36:00—37:00, просо красне 28:25—29:25, насухи льняні 41:00—41:00, мак синій 120:00—130:00, мак синій 80:00—90:00, конюшина чорна 113:00—133:00.

НД голосуватиме за заявою недовіря?

Зачувати, що представники лівої опозиції Народового Клубу, яке займе становище до внесення заяви недовіря для уряду д-ра Світальського. Є чутки, що голова Нар. Клубу проф. Рибарський відповів лівиці, що народова демократія підтримає кожне таке внесення без огляду на те, хто буде його ініціатором.

4. листопада конвент сеніорів.

На 4. листопада скличе марш. Дашинський конференцію голов соймових клубів. Конференція торкатиметься обговорення проекту маршалка сойму в справі зміни сойм. регуляміну.

Мін. Залеський їде в Ромунію.

Дня 22. жовтня їде в Ромунію мін. закорд. справ Залеський, щоб зревізувати ром. уряд. Із мін. Залеським їде його жінка, директор кабінету Шумляковський, начальник прес. відділу Хшановський та д-р Рачинський із ск. відділу. Мін. Залеський вернеться 28. жовтня.

Ген. Соснковський у марш. Пілсудського.

Дня 21. жовтня марш. Пілсудський прийняв ген. Соснковського на довгий нараді. Після марш. Пілсудський прийняв шефа департаменту справедливости мін-ства військ. справ ген. Данеца.

Зауніюс насл'дником Вальдемараса.

Литовські урядові кола з през. Сметоною та прем. Тубілісом постановили іменувати о-конечно міністра закорд. справ Литви ген. секретаря мін-ства закорд. справ, теперішнього литовського посла в Празі д-ра Зауніюса, одного з найближчих Вальдемарасових прихильників.

Клемансо вмирає.

Стан здоров'я Клемансо погіршився так дуже, що лікарі не паляться врятувати йому життя. Клемансо мав кілька разів серцеві атаки, що дуже утруднювали віддих. Вприскували кисень, однак стан здоров'я хорого майже безнадійний.

Помер б. прем'єр Болгарії.

Помер бунш. болгарський прем'єр Радославов. Німецька преса пригадує, що він був головним творцем союзу між Болгарією й осередними державами. Після закінчення війни заслужив його позачасно на досмертну вазину. Щойно тепер діждався амністії, та не міг вернутися у батьківщину з причини тяжкої недуги.

Аманулові брати вбиті.

„Дейли Телеграф“ повідомляє з Алабарту, що підчас інспекції цитаделі в Кабулі знашли в підземеллях 6 трупів, що вже псувалися. Досі устійнили ідентичність трьох убитих. Є це: Аманулів брат Абдул Наджід Хан, двоюродний Аманулін брат Гейтула Хан і провідник кандахарських племен у Кандагарі Могамед Юсман, який мав дуже велику вплив. Здогадуються, що Габібуда замкнув їх у тюрму в початках свого володіння, а після своєї невдачі поубивав в'язнів. Можливо теж, що в'язні померли з голоду або може вони самі скінчили самогубством, бо не бачили надії рятунку.

Бесідовський на вічу Керенського.

Дня 20. жовтня були в Парижі збори прихильників Керенського, який сам головував. М. І. промовляв уперше Бесідовський. Він напав на положення в СРСР дуже критичним. Ствердив, що комунізм потонує у мертвоті доктрини й унеможливив усяку еволюцію.

Лямбов помер.

Дня 18. ц. м. у варшавській лікарні помер торгованин СРСР. Павло Лямбов, якого найдовше позавано з відрізаним горлом. Ця таємнича справа із самогубством Лямбова, чи напад на нього залишилась неясною, бо Лямбов до останньої хвилини життя не хотів давати ніяких ближчих пояснень, а на всі питання відповідав: „Думаю-

те про мене, що сам хочеться“. Стверджено тільки, що Лямбов був від 1919 року на еміграції і що в останніх роках діставав від більшовицького посольства у Варшаві щомісячну допомогу. І що радянський посол у Варшаві відвідав Лямбова у лікарні.

„За Свободу“ пише, що Лямбов служив в армії Врангеля, а потім жив у Югославії і Парижі, де познайомився з одною жінкою: ця жінка пам'ятала його вернутися до Росії, що Лямбов хотів прожити, але по дорозі до Варшави замінив, що йому грозить смерть, як тікав поперек до дому. Лямбов признався когось, Величез, що більшовики грозять йому карою смерті. Не діставши допомоги на побіг у Варшаву, Лямбов поклався на самогубство, бо не міг ані жити до дому, ані жити в Польщі.

НОВИНКИ

— ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з щотижневим числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновити передплату, щоб не було перерви у висилці часопису. Передплата на листопад випливає 5 зод.

— Чи в польських в'язницях біють? „Роботник“ з дня 20. Х. ц. р. містить новинку про скарги політичних в'язнів з Берестя. Ці скарги адресовані до редакції „Роботника“ а говориться в них про те, що у в'язниці в Бересті біють і катують політичних в'язнів. Всі ці протести проти зловживань в'язничної сторожі пішли на марш, тому в'язні звернулися до міністерства справедливости зі скаргою проти побиттів у в'язницях.

— Невідома дівчина під поїздом. Недалеко заведення для божів'яних на Кульварковій наведено на залізничній шляху дівчину, переїхав поїздом. Ніяких документів у неї не було, тому невідоме її ім'я ані місце замешкання. Досі не в'яснено також чи мався до діла із самогубством чи ні, бо на голові тої дівчини можна бачити рану наче від кулі, а особи, що переходили вночі біля залізничного шляху, чули крик якоїсь жінки і благання про поміч та революверні стріли.

— Львівська хроніка. Дирекцію львівської поліції повідомлено, що на днях пропала без сліду Зофія Бурляк із вул. Ядлігі 31, Зофія Дорх із вул. Корнелія Уейського 8, і Францішка Милькевич, вул. Пелчинських 14. Всі вище названі, то молоді дівчата. — Передічера арештовано Гершля Френкля, який вивіз невідомо куди Дору Грінберг 16-літню дівчину із вул. Клепарівської 4. На його сумлінно асжить також рабунок в жидівській божниці у Львові. — В неділю невідомі злодії закралися вночі до помешкання співробітника „Хвілі“ Альфреда Пльона і забрали з нього 2.500 золотих. — При вул. Снопковській знайдено немовля, підкинуте якоюсь невідомою матір'ю. — В гардеробі Малого Театру невідомі злодії викрали в артиста Цесельського пальто і 525 золотих.

— Бандитизм. Біля Монастирця, пов. Ліско бандити напали на Василя Хнату та на Станіслава Бізаса і його жінку, намагаючись зрабувати в них гроші, але натрапили на енергічну оборону нападених і повтікали. Так само в Маріямнолі, пов. Дрогобич бандити напали на Петра Дудзьоха і викрали з нього 275 золотих.

— Статистика Варшави вказує, що у Варшаві мешкає 1.086.305 осіб. На 100 чоловіків припадає 117 жінок. В останнім році у Варшаві значно зменшилась смертність: найбільше вмирає на туберкульозу (аж 17 процент).

— Сліпі будуть бачити. Американський очний лікар Бен Біт Кі перевів сміливу очну операцію, яка дала небувалі висліди: Одному чоловікові, в якого очна рогівка була зовсім зміпнена, він вирізав цю рогівку і вставив нову із ока якоїсь домашньої зірпни. Лікар сам не був певний, чи експеримент вдасться, але виявилось, що пацієнт, який був зовсім сліпий, віднак слав тричетверті сил свого зору.

— Скільки є причин смерті? В Парижі закінчився конгрес статистиків, який між іншим переводив статистику причин смерті. Виявилось, що медицина знає досі 5000 смертельних недуг.

— Союз чеських журналістів у Празі уряджує в користь своїх ветеранів, адів та сиріт фінансову лотерію. Головною виграною буде грудка чистого золота вартості 3600 доларів. Крім нього буде ще 4.717 менших виграшів на таку саму загальну суму. Тигнення в присутності вотора дня 4. листопада ц. р.

— Виселення журналіста. Дирекція поліції в Ковні примусово виселила редактора Ольгерда Слюсаряйтиса із Ковни до містечка Біржи за антидержавну статтю в одній із литовських газет. Слюсаряйтис не має права вертати до Ковни на протязі 6 місяців. В його редакції переведено ревізію.

— Різні вісти. У Варшаві відбувається судова розправа проти комісара слідчої поліції Данила Бахрха і його товаришів, обвинувачених за вкрадіб фінансових грошей. — У Варшаві зміни-

життя самобивством 50-літній залізничний урядник Станіслав Санковський. — Суд присяжних у Рацібожу засудив на кару смерті різника Генрика Колоду і його мачоха за вбивство Кароля Рудького. Обидвоє прийняли засуд зовсім спокійно. — В Парижі відбулося свято з нагоди 80-літніх роковин смерті Шопена: „Та-о прихильників музики“ з тої нагоди улаштувало прогуляку на могилу великого музиканта. — В Лондоні вибухла пожежа в готелі „Портланд“ при чім загинуло 7 осіб, що тоді спали в готельних кімнатах. — В Нью Йорку бандити вкрали панцирне авто, в якому було 63.000 доларів. — В Будапешті, в технічній високій школі прийшло до антижидівських авантур, в яких мадяри поранили кількох студентів жидів. — Астрономічна обсерваторія в Гайдельбергу відкрила 129 нових мініатюрних планет, які були досі незапромічені. — У Відні помер талановитий театральний режисер Юлій Галлер. — У Варшаві відбуваються наради в справі навізання сталої лєтунської комунікації між Варшавою і Букарештом. — В Карговицях залізничний урядник Маріан Камінський застрелив робітника Гішовця, який напав на нього і хотів побити його палицею. — Підчас збуксу у фабриці в Більбао, загинуло 18 робітників, а 50 осіб було ранених. — В Лодзі застуджено на 6 міс. вазниці Фелікса Малецького за те, що в п'яному стані посварився з батьком і вбив його. — В Бориславі є тепер 1240 безробітних. — В дорозі до Гребенова спинилися у Львові, щоби відвідати б. прем'єра Бартля польські міністри: Каятковський і Бернер. — В Гамбурзі повісився урядник радянського торговельного представництва Гольдштайн. Причини самобивства держить радянське посольство в таємні. — В Москві упали досить великі сніги, а температура впала понижше зєра.

— З диточого віку Едізона. З нагоди 50-літ. ювілею електричної лампи, європейська преса подає багато дрібних відомостей про молодечі роки Едізона: Едізон з дитинства любив усілякі експерименти і так: одного дня мати застала його в курнику, а коли спитала його, що він там робить, Едізон відповів: „Я пробую, чи зможу висидіти з яєць курчата так, як квочка“. Пізніше малий винахідник подумався, що людина могла б літати як птиця, без літака, колиб проковтнула більшу кількість легкого газу. Едізон проковтнув порошки, що видавали мусуючі гази, але не вилетів у повітря, а мусів лежати в ліжку, бо заведужав на жолудок.

— Напад на поліціанта. В Кракові, при вул. Широкий, поліціант Стерецький хотів арештувати 6 злодіїв, що рабували в ночі, між ними якогось Мишинського. Бандити стали оборонятися і стріляючи з револьвера, тяжко поранили поліціанта Стерецького. Його відвезено до лікарні. На другий день краківська поліція арештувала учасників нападу Мишинського і Філіповича.

— Засідання Українського Історично-Філологічного Товариства в Празі буде у вівторок, дня 22. жовтня ц. р. о год. 3.30 в помешканні Клементіну, ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних членів: 1. Наріжного, С. П. — „Ярослав Голд.“; 2. Січинського, В. Ю. — „Пам'ятник Островських на Маковиці з XVI. ст.“ Для гостей вступ вільний. — Секретар С. Наріжний.

— Подяка. Виділ Т-ва „Шкільна Поміч“ в Сокалі складає цим горячу подяку Впр. Отцю Мітратові і д-рові Василеві Левичькому з Перемішля за щедрий дар в квоті 100 зол., присланих на закупку книжок до бібліотеки тутешньої бурси. — Василь Елієв, голова; Гр. Гудим, секретар.

— Вийшла вже і в книгарнях до відібрання друга половина „Латинських вправ ч. I.“ проф. М. Паньчука п. з. „Словники до латинських вправ I. част.“. З огляду на непередбачене а значне підвищення коштів накладу книжки (Словники займають 6 аркушів друку замість сподіваних 5 аркушів) Головна Управа „Рідної Школи“ є змушена піднести ціну книжки з 4 на 5 золотих. — Хто однак вже закупив книжку і має купон на другу половину т. є. на словники, той одержить їх за доплатою тільки 50 сотиків.

— Не кажіть, що Вам не треба життєвого забезпечення. Так говорило вже багато людей, не забезпечувало своєї родини і тому міліони ввій і сиріт живе в нужді. Пам'ятайте про це і забезпечіть свою родину в Товаристві „Карпати“, Львів, Руська 18. 399

Зі спортивного життя.

Україна — Віс 3:2 (0:1).

Коли хто хотів побачити, як не треба грати в копаний мяч, міг спокійно обсервувати це на змаганнях України з нім. дружиною „Віс“. І як у недавніх змаганнях з Погонєю можна ще було знайти деякі загодувачі обставин (ліга, рутинна, техніка, стиль то-що), то тут треба ствердити тільки великий упадок рівня

гри в Україні, яка з кожним тижнем іде назад. Цей упадок рівня гри виявляється саме в неспроможності склеїти як-так хочби примітивний технічний випад. Гіперкомбінації, взаємне нерозуміння себе й технічні браки декотрих гравців, а — що найважливіше — цілковите легковаження противника й лінивість, не могли вплинути на гарний образ гри.

Віс — середньо-добра Б-класова дружина, може цей вислід уважати для себе за дуже почесний. Грала вона незвичайно жертвенно у всіх лініях і технічні недостаті надробляла амбіцією та твердою неуступчивістю. Цього ніяк не можна сказати про гравців України: вигідні, повільні, зарозумілі — ось ціхи, які характеризують наших т. зв. „прімадон“. А „прімадонність“ цвіте у всіх рядах України. Слід скінчити з тим, бо це вказує на малу спортову (і звичайну, людську) культуру, й на гриші заховуватися, як пристойить джентельменам-спортсменам.

Перші копн України виявляють незвичайно малу рухливість її гравців. Малося враження, що гравці України вважали свої копн та посушення за високо-мистецькі „тяги“, перед котрими гравці Вісу мусять лиш склонити голову... На превелике диво українських гравців, гравці Вісу показали своїм „мистцям“ з А-класи, як можна і треба грати без великої зарозумілості у свої вмістості. Правда, проявлялися і в них поважні технічні недостаті, але вони гинули в повені самопосвяти всіх гравців. Тяги їх були рвані, але все йшли вперед. Використані блуди противника дали їм провід на довгий навіть час, так, що вже у воздуху висіла сензаційна перемога Вісу.

По пазві напад України, підтягнувшись на висоту поля воріт Вісу, спричинив серед гравців Вісу великий заколот, в якому один з них необачно діткнув мяча; екзеквований Лисиком карний коп замінив його в мурованні ворота. Вітепер акції України йдуть сяк-так вперед. Але вже по хвилі Віс правим кризовим Дахнівським наглим випадом зумів стрілити другі ворота. Сензація! Лисик злоститься, всі майже тратають голову, пудують кільканадцять мурованих позицій, аж зрешті Магоцький стріляє з подання Кобзаря вирівнюючий гол. Тепер шоймо Україна розрухується, але тяг за тягом розбивається на сконсолідованій обороні Вісу. Вкінці вдається Сичові дістати мяч на ногу в догідній позиції, стріл — і останні ворота. Обосторонні напади не приносять уже ніяких вислідів.

Україна вказала на тих змаганнях багато блудів і недотач, які мусить за всяку ціну направили, якщо хоче в будучині бути доброю дружиною. Тепер лиш Лисик і Рак стоять на відповідній висоті. Решта нижча, як пересічна. У Вісі добрий воротар та ціла поміч, зложена з самих українців (Конашевич, Дицьо, Оприск).

ОСІННІ ЛЕЩЕТАРСЬКІ ТРЕНІНГІ.

Карпатський Лещетарський Клуб подає до відома, що тренінг на цей тиждень відбувається 22. X. (вівторок) та 25. (п'ятниця) від год. 4—5 попод. на площі Сокола-Бат'ка. Просить членів та членів Клубу численно явитися.

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

Турнір наближається до кінця. Після введення Вілінга й Карша бере тепер участь у дужаннях вже тільки дев'ятеро атлетів.

У неділю (32-й день змагань) признано перемогу Стібореві над Богатиревим, який в 14 хв. відступив від дужання з прибою розбитої ноги (обласом Стібора). Штекер, що під протести цілого цирку пробував покласти знаменитого Аренса через зломання йому руки на своїм коліні, мусів вловитися ремісним вислідом. Молоденький Аренс вівраб френетичні олєски. Пошоф поклав у 34 хв. мурна Сікі, Петрович у 16 хв. Кемпфера (полівним нельсовом).

Нині, у вівторок, з уваги на останні два дні змагань, всі дужання будуть вестися до результату. Борються: Сікі-Бєно, Стібор-Кемпфер, Аренс-Пошоф і Штекер-Петрович.

Відозви й комунікати.

Поклик до філії і читалень Товариства „Просвіта“ в краю.

Культурний розвиток народу акнайтісніше звязаний з економичним положенням народу. А економичний розвиток залежить у великій мірі від культурного рівня народу. Цей закон мусить мати на увазі всі освітні установи, якими в першу чергу є освітні організації.

Великою ідеєю, що її видвигнула пововина доба, є ідея *осадиности*. Вияснення істини цієї ідеї, поширення її в надалій закутніні й найширші шарн — покляло собі метою Товариство „Осадиність“, і для тої цілі влаштує воно річично свято *осадиности*. Яке велике значіння має ідея *осадиности*, вказує на це обставина, що свято *осадиности* переводить увесь культурний світ.

Розуміння свято ідеї *осадиности* мусять виявити філії і читальні т-ва „Просвіта“. І відповідно до відозви т-ва „Осадиність“ з 1. жовтня ц. р. мають доложити всіх зусиль, щоб педіля 27. жовтня в повітових містах і цілий листопад у всіх місцевостях краю — були присвячені пропаганді *осадиности*. Для найкращого проведення свято вказане порозуміння з ішими товариствами й установами на місцях.

Філії звернуться в цій справі з відповідним покликм і доцільними вказівками та порадами до читалень своєї округи.

У Львові, в жовтні 1929. р.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА“
У ЛЬВОВІ:

М. Галушчинський,
голова.

В. Мудрий,
секретар.

Хлопці-сироти шукають рідні.

З відступаючою російською армією у травні 1915 р. виїхало на Схід багато галицьких родич з дітьми. Російський уряд казав тоді відділити дітей від старших збігців, помістити дітей у захистах в Катеринославі й Бердянську, а старших по всіляких бараках для збігців, де багато їх вмерло з поневірки і від помешних недуг.

Діти перебували в агаданих захистах до серпня 1918 р. Тоді австрійська армія репатріювала їх назад до Галичини. Старші апоміж них тямали свої прізвища і назву села, де родилися і тому їх легко було відослати до громад приналежности. Але молодші діти напротязі злиш трилітнього побуту в Росії забули зовсім рідну мову, назву рідного села, а навіть свої родинні прізвища, так, що по приїзді до Львова в 1918 р. вписано їх до вказів тільки по хрестним іменам, нпр. Семен, літ 7. Наступа, літ 5 і т. д. — без ніяких більше даних.

Така сама доля стрінула наших воєнних вихованців на захід, які опинилися в бараках у Гмінді (Долішня Австрія) або в Сватобожіцах (біля Кнйова на Моравії). Старші збігці масово там вимрали, а по них лишилися діти, які не знають свого походження. Особливо трагічне положення отсих 4 хлопців, які бажать довідатися, відки вони родом і чи не мають кого з рідні:

1. *Семен*, свого прізвища не знає, нині літ около 18, вернув у 1918 р. з Катеринослава. Тямить, що виїздив до Росії з матом, але в дорозі їх розлучили, бо мама мабуть заведужала. Більше нічого не памятає, тужить за матом і просить, щоб її шукати. Хлопець розумний і спосібний, перебуває у Львові.

2. *Михайло Ошенський*, літ около 18, вивезений до Катеринослава, відтак в 1918 р. репатріюваний до Львова. Пригадує собі тільки, що має старшу сестру Марію, яка лишилася в Росії.

3. *Василь Кубрич*, звали його також Головатий, літ около 18, вернув з бараків у Сватобожіцах на Моравії пригадує собі, що має брата Гната. Тепер перебуває в Зимній Воді у Яна Бєднарського.

4. *Антін Медведюк*, літ окол 16, приїхав з бараків у Гмінді, пригадує собі, що там була також його тітка Марія Медведюк і хтось мав казати, що він родом з Нестанич. Перебуває без заняття у Львові.

Думаємо, що навіть на основі цих скупих даних можна при допоміж метрикальних хвн і старших громадян перевірити, чи котрий з цих хлопців походить з якої парохії. Тому звертаємося отсим в імені інтересованих до парохіальних урядів усіх трьох наших епархій, щоб були ласкаві зробити добре діло, посвятити хвилю часу, пошукати за місцем уродження й евентуально за рідною агаданих хлопців, а в позитивнім випадку повідомити про це підписаний Комітет.

ЗА „УКРАЇНСЬКІЙ ЕПАРХІАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОПІКИ НАД СИРОТАМИ“ У ЛЬВОВІ (вул. Домініканська 11/І.):

о. В. Лициняк.

Дописи.

ЛУЦЬК. (Відгуки життя). Сельроб-адістість має видавати в Луцьку місячник під назвою „Поступ“. Видаватиме цей орган урядовець книгарні „Наша Культура“ п. Кондратів. Що це буде за „поступ“, довідаємося очевидно з першого числа. — Пресова акція започаткована „Українською Нивою“ проти Українбанку, передана потім до рук всяких Любичів, Бємів то-що — закінчилась. Волинський воевода листом своїм з дня 7. IX. Ч. 2334/В/29 поставив домагання до прокуратора, щоби він притягнув до відповідальности Дирекцію Українбанку за порушення арт. 579 к. к. (до 6 років в'язниці), а прокуратор направив справу до суду. Процес викликає велике зацікавлення з огляду на його політичне тло й на засоби підготовки публичної опінії до процесу. Ціла справа полягає на непорозумінні, а саме і урядові чинники вважають, що дирекція віді-

лювала деяким приватним особам за високих позичок тоді, коли дирекція стоїть на становищі, що таких позичок не уділювала зовсім фізичним, тільки деяким правним особам, на що мала право. — Поминаючи це, на „Українбанк“ наложено кару в розмірі 1500 зол. Словом група Певного і Пилипчука таки діпнула свого на цьому відтинку. — Читачі „Діла“ пам'ятають, що Луцький соймик висів скаргу до найвишого трибуналу проти рішення воєвідського уряду, який в бюджеті на цей рік посереднював субвенції українським організаціям, а натомість вставив допомогу на польські організації. Рекурс був ухвалений тому, що в соймику українці мали половину голосів. А недавно сталося щось іншого: звільнено кількох українських війтів, які були членами соймику, а один українець зрікся мандату „добровільно“. Тепер уже українці мають меншість і не можуть бути „шкідливими“. Це й виявилось на засіданні соймику 15. жовтня, на якому польськими голосами проти голосів українських вибрано членом соймику п. Барченка, бурмістра м. Олики, б. віцебурмістра м. Ковля, який при зустрічі президента говорив, що українські діти мають рідну школу. Кандидатуру п. Барченка виставили поляки. Очевидно, „кращого“ оборонця українських інтересів не знайшлося. — Вістка про ревіндикацію

церков як грім продувала по Волині, схвилювавши не тільки парохіян загрожених церков, але й тих, яким покищо „ревіндикація“ не загрожує. Доходять чутки, що в деяких парафіях ця вістка була зустрінуто слізно. Є відомості, що латинський єпископат зголошує свої „права“ майже на п'ять сот церков, а також і на Почаївську лавру. Просто не віриться, що щось подібного може хтось планувати в наші часи в ім'я Боже. Українське населення хвилюється. Лише відомі люди зі своєю „Нивою“ мовчать. Українець.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-р Кость Левицький: Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914—1918, з ілюстраціями на підставі споминок і документів. Друга частина. Львів, 1929. Накладом власним. Друкарня оо. Василіян у Жовкві. (Стор. 289—495). Ціна 12 зол.

„Дніпро“, календар-альманах на звичайний 1930 рік. Річник VII. Львів, 1929. Накладом Т-ва Допомоги емігрантам з Великої України. Зміст альманаху: Юр. Липа: Вірші; Всеа. Петрів: Над Ворсклою; Ав. Коломийець:

Вірші; С. Русова: Пам'яті анцаря; Ф. Дукач: Так було; Волод. Самійленко: Посмертний вірш; Ю. Косач: Гість, весняний вірш; Смир. Черкасенко: „Коли народ мовчить“ (уривок з трагедії); А. Петренко: Фрагменти із споминок; В. Самійленко. Посмертний вірш. Генер. М. Омелянович-Павленко (старший). На чолі Запоріжців у 1919 р. у боротьбі з денікінцями; Ю. Могилевський: Махно; Е. Маланюк: Вірші; А. Маршинський: З життя Волод. Самійленка; Вол. Самійленко: Посмертний вірш; Д. Донцов: Самостійність чи сепаратизм; Ст. Сірополько: Спиридон Черкасенко; В. Д. Е. Чикаленко; М. Залізник: У Києві.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. Річник I. Число 1., жовтень 1929 р. Львів. Зміст: „Прогулянка хуртовина“ — Вірш Б. Л.; Від Реданай; У. українська артилерія у Львові 1—25. XI. 1918 р. Споминок І. Фенціна: „Сікачам“ — Василь Бенз; Історія одного стрілу — Юа. Вишеньський; Ольбія — Б. Л.; Як я став воєнним поетом — Лу-Лу; Де наші пам'ятники минулого; Цілі німецької військової політики на Україні 1918 р. — А. Крезуб; Знак часу — Ром. Сущко; З хроніки міст і сіл; Матеріали і документи; Рецензії та замітки; Бібліографія; Ті, що відійшли; Про діяльність УКТОНІ.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вівторок, 22. X., год. 7-30 веч. „Проще Мері Деген“.

Середа, 23. X., год. 7-30 веч. „Ще можеш розкажувати своїй бабці“.

Четвер, 24. жовтня, год. 7-30 веч. „Ще можеш розкажувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:
Вівторок, 22. X., год. 7-30 веч. „Радість кохання“.

Середа, 23. X., год. 7-30 веч. „Радість кохання“, прамальний виступ М. Горчинської.

Четвер, 24. жовтня, год. 7-30 веч. „Проще Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петро-вич).

Касіно: Золоте неждо (Дольорес дель Ріо).

Кольосей: Рамонна нашійниця (Еді По-льо).

Лев: Князь студент (Рамон Новаро).

Марусенька: Трикратне весілля.

Оаза: Кохання в природі. Пат і Па-тахон в огнєвій сторожі.

Палас: Буря над Азією (реж. Пудов-кіна).

Пав: Пікаділі (Анна Мей Волг).

Пасаж: Білий Орел (Кен Мейнард).

Американська комедія і Голонів тиж-день.

Стилеве: Крапка над і.

Фатаморгані: Шехерезада (Марселя Альбані, Ів. Петрович).

Химера: „Чар гриху“.

Утіха: Хатина дядька Томи.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуданні в цир-ку при вул. Коперніка ч. 33. Початок подия год. 8-30 веч.

Програма радіо.

Вівторок 22-го.

Варшава (1411,7). 16-15 Грамофонні плати.

Краків (312,8). 18-45 Кутон гумору.

Познань (334,8). 17-45 Пополудневий концерт.

Катовиці (408,7). 17-45 Концерт з Варшави.

Вільно (383). 17-20 Авдіція для дітей.

Бреслав (253). 19-05 Чеські компози-гори.

Ляйпціг (259). 16-30 Концерт Радіо-оркестри.

Братислава (279). 16-30 Музика і спів.

Талін (296). 19-00 Військовий концерт.

Брно (341,7). 20-10 Шуберт, Мен-дельзон.

Льондон (356,3). 20-45 Популярний концерт.

Штутгарт (360). 20-25 Трансмісія кон-церту.

Гамбург (372). 20-00 Популярний кон-церт.

Франкфурт (390). 16-15 Концерт Ра-діооркестри.

Берн (403). 20-30 Російський вечір.

Берлін (418). 20-00 „Смерть Дантона“

Стокгольм (436). 22-00 Сичковий кон-церт.

Лянгенберг (473). 20-05 Сучасні ком-позитори.

Прага (487). 15-30 Шкільний кон-церт.

Брюссель (509). 21-15 Концерт со-лістів.

Відень (516,3). 20-05 Концерт співачки

Ад-Сарі.

Мюнхен (533). 17-30 Концерт солістів.

Будапешт (550). 20-00 Вечір літа.

Ковно (1935). 20-55 Концерт.

Ленінград (1000). 16-30 Популярний концерт.

Харків (1304). 20-35 Радіоконцерт.

Париж (1735). 19-35 Авдіція Pathe.

Середа 23-го.

Варшава (1411,7). 16-15 Програма для дітей.

Краків (312,8). 16-45 Концерт гра-мофонних плат.

Познань (334,8). 18-15 Мандоліновий концерт.

Катовиці (408,7). 17-45 Концерт з Варшави.

Вільно (383). 18-20 Польські пісні.

Гельсінгфорс (221,4). 19-25 Спів і 18-45 Сонати.

Бреслав (253). 20-30 „Матушка Рос-сія“.

Ляйпціг (259). 19-30 Військова орхе-стра.

Братислава (279). 16-30 Концерт Гайди і Дюжан.

Талін (296). 10-00 Опереткова музика.

Брно (341,7). 22-45 Танцюва музика.

Льондон (356,3). 16-45 Камеральний концерт.

Штутгарт (360). 20-00 Славянський вечір.

Гамбург (372). 20-00 Вечір пісень і ре-цитатій.

Франкфурт (390). 21-30 Органовий рециталь.

Берн (403). 21-00 Народна музика.

Берлін (418). 16-20 Концерт солістів.

Лянгенберг (473). 17-35 Концерт зі Штутгарту.

Прага (487). 20-00 Симфонічний кон-церт.

Брюссель (509). 21-05 Популярна му-зика.

Відень (516,3). 16-00 Концерт оркестри

Досталь.

Мюнхен (533). 20-30 Концерт Любан

Колесніної.

Будапешт (550). 20-00 Надирські пі-

сні.

Ковно (1935). 21-00 Концерт.

Ленінград (1000). 12-00 Робітничий

концерт.

Париж (1735). 21-35 Концерт.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Український Театр“ у Львові: 737 3—3

К а д у т: 22. X. Палик (з Голіцинською і Нікі-тином).

23. X. Маруся Богуслава (з Кривич-кою).

24. X. Циганське кохання.

25. X. Миш церковна.

Парохіяльна Канцелярія при Церкві Успенія Пр. Діви Марії (Волоський), отворена щоденно крім неділі і свят від 8 1/2 до 9 1/2 рано і від 3—6 по полу-дни. 752 1—3

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ, СРІБ-НІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятих літ у цілм краю апава

фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купую бриланти, золо-то, срібло, плачу найвищі ціни. 618 10

ВІСІЛКІ годнишпарсько-жизерські роботи виконує найстаранніше

Домбровські-Розвиженські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 5—7

В ПОРЯДКІНЮ (веркфіреру) прийме

земічна фабрика особу 30, не вище 40 літ, здорову, проворну, довірену. —

Зголошення з референціями до Адміні-страції „Діла“ та „земічна фабрика“. 750 2—3

ЮРКО ПАЛІЙ в Райській, ур. 1900 р. уважаючи згублену, військову книжечку, видану П. К. У. в Синоді. 751 2—3

ШАМОТНІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Ренчнер, Ленінів 37. 707 4—12

ГЛУХОТА ВИЛІЧИМОЮ. Феноменаль-ний винахід Еуфонія продемонстрований спеціалістам. Самі видічтеся з при-тупленого слуху, шуму і ангіку з уха.

Численні події. Повчаючи брошуру на бажання висилає безплатно Еуфонія, Ліпен и Кракова. 562 3—4

СІРОТА по звичченню падує врон і життя пошукує праці. — Ласкани

пошереження під „Ірена“ у П. Сенишина, Львів, вул. Бена ч. 12 а. 756 1—1

ПІРІНІМУ панку або студента на стан-цію. — Вул. Модзевської ч. 34V, пов. на діно між 3. и 5. год. 751 1—1

БУХГАЛТЕР-БІЛІНІСТ, кореспон-дент українсько-польсько-німецький, шукає посади на цілий день або на від-ка годин денно. Закладає, порикує, кон-тролює виготовдство. Під „Емга“ до Адміністрації „Діла“ 753 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст падує латина, серія і жолуза

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

133 Переслітлення Рентеном. 37—2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. П. н.

Скарпировання хитавчих зубів пильо-бування й викидання зубів, без болю.

Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з прові-сній поладжується в найкоротшому часі.

П. Т. Урядовим і студентам значна зни-жа. Показні в сплатах. Тел. 65—73.

Конкурс.

Спілка ошадностей і позичок в Терно-полі вул. Міщенська ч. 29. потребує ур-довців, обізнаного з веденням кредитної

кооператива, спосібного до ведення ошадностей пропаганди. Урядовець буде

принятий з днем 1. листопада 1929 р. на усіх після умови. Подання з паду-чинками вносити на повноту адресу.

749 2—3 Управа.

На луки й пасовиска

ділає найуспішніше

ТОМАСИНА з КАЛІТОМ

ИОСИФ КАРРАХ

Львів, вул. Костюшка ч. 18.

Цінники і поучення даром і оклатно. 670

Подяка.

В важкій болю по втраті найдорожчої

Мами з Горинкевичів Олжикі Левицької, що померла 10. вересня ц. р., почувачеся

до обіжничу здожити горючу подяку

Висок. Пав. П. Д-р Маріанови Пилиш-шиноні за його опіку і доброту серця,

котрий силою свого аналіз і таланту

доки літа продовжував дороге на-з життя Мами. Дякуює спільно подяку

В. (І). Ірладатови в. Томовичови, парохі-я св. Юрія і Асистентів і В. Охляк Па-рескан, сповням, котрі своїм молитвами

визначили пацієнта. — Вкінці спільно подяку

Всім сповням і знакомим, котрі в часі недуги ба. п. Покійної випакали

багато серця і за шире співчуття.

Лел Левицький в жемон і співачі.

755

Тим що Терплять на пропуклину!

Чи можете фізично працювати?

Чи перешадила вам пропуклини в спорті?

Чи хочете оздоровитися перед поблі-щенням пропуклини і перед життєвою

проблемою?

Спробуйте раз ужити випробовані, в тисячах випадках знамениті

Оригінальні Бандажі Д-ра Varré

випробані в першорядній гуманітній тавані

без утискувачих пружин і до щодня

протривання окремо допасовані.

ПВРИСЬКИМ СПЕЦІАЛІСТ буває спе-ціаліза особисто у Львові в дні 22, 23, 24 жовтня ц. р. і буде прийнята у вірні

СТАНІСЛАВ БАРАН,

Львів, вул. Академічна 26.

Відділ фабричний пропуклинових бан-дажів і черевних пов'язок для жінок і мушкет.

1-1

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Кonto почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр., фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Наша Америка.

Львів, 23. жовтня 1929.

Значна частина польської преси систематично веде кампанію за опанування „кресів“, за збільшення на них польського елементу. Ми вже приводили ніби то лист якогось „кресового“ поміщика, який бідається, що в парцеляції користають місцеві селяни. Реферували ми теж халіцину статейку про Ярузельського, який для польських поміщиків на „кресах“ вимагає „фальшу симпатії“, бо — мовляв — вони є основою польського стану посідання.

До цієї теми знову вертає пропаватор опанування „кресів“ — „Іл. Кур. Подзєнни“, знову поміщуючи журбою і болем просіяну лист якогось „Кресовця“. Здається, що ті „листи“ передозового представника польської жовтої преси є або препаровані, або підмальшовані так, як в редакції „курєрна“. Та це не змінює ситуації, напругу і напруження веденої кампанії.

Отже сумні вісти з „кресів“ голосить краківський бульварний орган. А сумні вони тим, що на „кресах“ ніби то зменшується кількість поляків. Хто не втіває до Аргентини, Бразилії, Канади, той старастся перенестися на Холмщину або до польських центральних воєвідств. Також інтелігенція мріє про переносини до центру. А причина цього гону та, що на Волині замало поляків. Розбиті на всякі партії, вони не в силі власними засобами шобудувати створити. Бажаючи сплинути дезерцію польського елементу зі східних „кресів“, треба би створити сильні польські оселі і райони. Занадто сильно не може тут інтегрувати уряд, але про збільшення і закріплення польського елементу повинне подумати польське громадянство. Отже що і як робити?

З Волині виїжджають тисячі українських родиків. Еміграційний рух є такий сильний, що ціна землі впала дуже значно. В місцевості, з яких виїжджала би половина населення, колиб саме не впала ціна землі так значно, що здобута сьогодні ціна купна не вистає на покриття коштів подорожі.

Одночасно і з центральних польських воєвідств виїжджає багато поляків до полудневої Америки, на колонізаційні терени Перу. Треба заснувати кредитове товариство, яке викупляло би землю від тих, що покидають Волинь, а опісля на ті землі спрямовувати колоністів із центральної Польщі. Пошто виїжджати до Перу, коли таку саму Америку можна мати тут, на східних „кресах“.

Колонізація Волині і взагалі „кресів“ має величезне значіння. Тому треба послати „кресову“ акцію, треба й на „креси“ спрямувати колонізаційну хвилю, побудувати там дороги і шляхи, субвенціонувати польські суспільні установи.

На окраїнах є нас (поляків) — Ред.) замало. Є нас усе менше, але мусить нас бути там більше. Візьмімся раз порядно до тих східних окраїн, про які постійно говоримо і пишемо. Емігруймо... на східні окраїни. Нехай польське громадянство кинеться до великої колонізаційної акції східних окраїн, яка то акція є його першим і найсвятішим обов'язком. Акцію мусить взяти на себе саме громадянство! З тим фальшивим наставленням нашої ментальності, з тим — так скажемо — пенічним етатизмом, який гниє всього від уряду, мусимо раз вірвати. Уряд може бути опікуном, мусить бути навіть керівником суспільної акції, але нездоровим явищем було би вважати уряд нянькою невольничого, неповнолітнього громадянства. Ідім на окраїни! Замість плятувати каву в Перу, давайте садім буряки і картоплю на східних „кресах“!

Може трохи за широко зупинилися ми над колонізаційною кампанією польської преси, а спеціально найбільш поширеного краківського жовтого органу. Та кампанія має подвійне завдання: 1) сплинути відплив недавно насадженого і щедро підтримуваного польського елементу та поширити польський колонізаційний терен на Волині і взагалі на сході не тільки шляхом парцеляції поміщицької землі між польське насе-

лення з центральних воєвідств, але ще й шляхом викупу землі від українського селянства.

Українське населення повально емігрує не лише з Волині, але й з Галичини. Емігрує воно в світ за очі, за океан, утікає від своєї бідноти і нужди. Якесь еміграційне горячча захопила наше населення. Спинює його, як твердять краківський орган — тільки занадто низька ціна землі, яка не вистарчає на покриття коштів подорожі. Колиб не те, то еміграційний рух за море привів би характер мандрівки народів.

В значній мірі це явище є зрозуміле. Волинь і взагалі північні землі є страшенно запущені. В них, як і взагалі у всі східні землі нічого не вкладається, не переводиться ніяких інвестицій. Хліборобство не оплачується, культурний стан земель є дуже відсталі, а вартість праці не лише не поширюється, але зменшується.

Та не зважаючи на ці сумні умовини, ми не можемо легковажно ставитися до рідної землі. Нашою основою є земля. Втратити її — значить втратити основу, єдину тверду базу, і не лише захитатися, але й пропасти.

Вже не раз звертали ми увагу на наші північні землі, на потребу зацікавлення ними, на поширення нашого елементу на північ. Галичина — поруч шасського промислового району — є найбільш перенаселеною країною у сучасній Польщі. А як хліборобський терен є рішуче найбільш перенаселеною. Розділення селянських господарств, малоземелля і безземелля доходить до краю. В таких умовах навіть еміграція не є можлива з огляду на нестачу засобів на подорож. Тому все такі легше є добитися на Волинь і Полісся, як до Бразилії, Аргентини чи Перу.

Правда, на перешкоді нашого поширення на північні землі стоять величезні перепони: зовнішні і внутрішні, залежні від нас і від посторонніх чинників, відносини політичні, економічні, комунікаційні і психічні. Але їх усіх треба переборювати вперто, завзято і систематично. На північних землях криються величезні можливості розвитку. При відповідній організації вони не лише можуть бути тереном для надміру нашого хліборобського населення, але й для надміру наших інтелігентських сил. Без сумніву, Америка є серед нас, на нашій національній території. Треба її тільки бачити, мати вірагу її підприємчивості та велику любов до рідної землі.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Польська „кривда“ на Волині.

Довідаємося з польської преси, що польське населення на Волині терпить кривду через „фатальну шкільну політику“. Про це між іншим пише вимовно „Земля Волинська“ з 13. ч. м. ось так:

„В багатьох місцевостях воєводства, головним в кувельському повіті, місцеві чинники зовсім не беруть на увагу інтересів польського населення, головним поселенців, при організуванні шкільної сітки. Дуже часто засновується школа в чисто руській місцевості, хоч пункт знаходиться в недалекому польському селі або в польській колонії. Те саме населення, не маючи змоги забезпечити своїм дітям науки в рідній мові, звертається безуспішно до влади, просячи заснувати польську школу в польському селі. Наслідки такої поведінки з населенням є фатальні. Бо польські діти, не маючи змоги чи не хотючи ходити до сусідніх руських шкіл, зовсім не вчать і в той спосіб збільшується кількість аналіфбетів.“

„Подібний стан річей, подиктований „лищою політикою“, адрає перш усього в державні і національні інтереси. Та ж ніхто не може заперечити, що польське населення є головним стовпом польської державності на окраїнах. А як те населення трактується, на те питання можуть відповісти поляки з колонії Вулька-Порська, з колонії Ставки, з колонії Локувка, з Пінні й інших місцевостей, які від довшого часу даремно просять і благають, щоб їм створити польські школи Руснізації

Не кидайте своїх тяжко запрацьованих грошей в чужу кишеню, не давайте на чужі цілі і тому забезпечуйте свої будинки у дозволений законом 1/3 часті в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

державного шкільництва ведеться, на жаль, далі. В цьому шкільному році наступив сильний приплив учителів-русинів, що головним чином походять зі Сх. Малополющі. На загальну кількість подань, звернених до волинської шкільної влади II. інстанції, взято на увагу близько 70 процент подань учителів-українців. Цей величезний відсоток, несподіваний ще в такій висоті на Волині, кричить не лише учителя-поляка, але одночасно стверджує, що в теперішніх часах за посаду на Волині можуть старатися перш усього учителі-українці.

Посторонній читач, який не знає дійсних відносин, міг би в голову заходити, як це так діється в польській державі, що польське населення терпить таку велику кривду і не може добитися навіть школи для своїх дітей. Однак та справа буде зовсім інакше представлятися, коли уявимо собі, що на основі останнього (не зовсім повного) перепису з 1921 р. Волинь має 75 процент українського населення, а українських шкіл має 5 (пять), менше, як чеські колонії. Це хіба вистачає для зрозуміння польської кривди.

Щоб торкатися ніби то упривілеєння учителів-українців, то було би дуже бажане, щоб „Земля Волинська“ подала кількість учителів поляків та українців на Волині.

Церковні справи.

Висвячення о. д-ра Івана Бучка.

ПАТ повідомляє з Риму, під датою 21. ч. м.: Сьогодні відбулося в церкві української колегії під омофором св. Сергія висвячення нового греко-католицького єпископа о. д-ра Івана Бучка; при участі митрополита Шептицького й єпископів: Хомішина зі Станиславова й Кошиловського з Перемишля. Присутні були між іншими радники польської амбасаді при Ватикані Яйковський і Комарницький. Одночасно нині розпочала свої наради конференція всіх греко-кат. єпископів.

Конференція греко-кат. єпископів.

Про цю конференцію Католицька Пресова Агенція подає такі вісти:

Це вже друга конференція українського єпископату. Перша відбулася тому два роки (спільно з представником греко-кат. болгарів). Тоді рішено, що такі конференції будуть відбуватися що два роки по черзі у всіх місцевостях, де резидують греко-кат. єпископи. А що п'ять літ, окрім того, мала відбуватися конференція в Римі. В цьому році конференція відбувається в Римі з тою думкою, аби зложити поклін папі з нагоди його ювілею. Предметом цієї конференції має бути єдність ритуалу, карніст, літургія, цілібат і фінансові справи.

В справі цілібату тенденцією Апостольської Столиці є, щоб його вводили поступово до обрядів, які його не мають, але тут слід поступати дуже поволи і з великою обережністю, аби православне духовенство, використовуючи цю новість у церковній карності, не зробило з того зброї для поборювання католицької церкви. Тепер українські священники, що зберігають цілібат, творять ледви 5 відсотків цілого українського духовенства. Зі справою цілібату виветься тісно економічне становище духовенства. Нинішнє українське духовенство є на загал убоге, а якби було й далі обтяжене родиною, то цей тягар зріс би ще більше.

Щодо справи обрядів і карності, то конференція спеціально займеться причинами, які відносяться в першу чергу до тайни хрещення і подружжя. Бажанням Апостольської Столиці є, аби обряди кожної народності були строго зберігані. Справа ця не нова, а щоб уникнути не-

порозумінь. Св. Конгрегація для поширювання віри видала в р. 1863 відомий декрет, званий „Конкордія“, на основі якого унормовано подружжя між католиками латинськими й українськими.

Куди пішли ті, що відпали в Америці від греко-кат. церкви?

Свящ. д-р Микола Копачук, відомий православний священик на Буковині, а опісля в Америці, перейшов до греко-кат. церкви і є тепер священиком в дієцезії еп. Богачевського. Як добрий знавець церковних відносин серед нашого народу в Залучених Державах, куди він виїхав зараз по розвалі української держави, отже перед 10 роками, описує він в „Америці“ анархію на церковному полі серед тих, що відпали від дієцезії еп. Богачевського, в таких словах:

„І справді та одробина наших людей, що під впливом агітації відкололася від нашої церкви, не створила єдиної групи, а розпалася, так сказатиб, на атоми; одні „піддалися“ автокефалам, другі оснували власну „метрополію“, треті остали „самостійниками“ під адміністрацією з Алентави, Па., четверті держаться о. Білянського, п'яті творять ні-від-кого незалежну „церковну республіку“ з о. Кульматницьким на чолі, шесті знову „самі в собі“ мають такуж республіку під кермою о. Пашкевича, і т. д. в безконечність. Словом: церковна отаманщина ще ніколи від початку світа не була в такому розв'язі, як сьогодні серед американських українців. Політична й мілітарна отаманщина, як про це пишуть згідно всі українські автори воєнних і революційних споминок, розбила і збила свого часу українську державу, а церковна отаманщина тут в Америці силкується розбити однукову поважну церкву українців: католицьку церкву.

Реформа конституції в Австрії.

Канц. Шобер переговорював із представниками партій у справі трактування в парламенті пропозицій, що торкаються реформи конституції. Після першого читання у вівторок відішлють пропозиції до конституційної комісії. Після заг. дискусії в тій комісії виберуть з'юбітет, якому приділять поодинокі уступи проекту та поправки, зголошені партіями. Під час нарад уряд внесе проект у справі виборчої реформи.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК

ЛВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ

ВОЙНІ КРАЄВІ І ЛЮДИНСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

Церковне „западництво“.

(З нагоди статтей д-ра С. Томашівського п. н. „Церковна унія й українська національна ідея“, опублікованих у „Новій Зорі“.)

(Стаття надіслана.)

У нас дуже часто буває так, що давно актуальні на заході справи, актуальні перед 20-ти або й 30-ти літами, в нас нагло „відкривають“ і подають до вірування як щось нове, а то й як щось обновлююче та спасення. Так є і зі статтями п. д-ра С. Томашівського, опублікованими нещодавно на сторінках „Нової Зорі“ п. н. „Церковна унія й українська національна ідея“. З них виходить, що автор не дуже визнається в тому, які теперішні шляхи розвитку католицького життя на Заході.

Видно, що автор не чував про літургічну акцію, яку широко розвинули оо. Бенедиктинці та інші чини, світське духовенство і навіть міряни, — акцію, яку благословили всі папи від Пія X. починаючи. Її завданням є відновлення в християнській суспільності заходу всіх старинних проявів літургічного життя так, щоб народна побожність як і ціле морально-аскетичне життя звернулося до своїх давніх джерел. Щоби те, що колись було кришницею і джерелом живої води для минулих поколінь, остало тепер знову засобом пробудження і оживлення гарячої та активної віри між католиками.

Автор, здається, не чув про те, що теперішня католицька богослов'я, а радше богословський рух за радою і благословенням римських папів звертається знову більше і більше до автентичної, обновлюваної тепер схоластики (з XIII в.) св. Томи з Аквіну з одної сторони — та до старинних, патристичних думок — до думок св. Отців наших, учителів старинної церкви — з другої сторони.

Далі п. д-р Томашівський мабуть не хоче розуміти, що під впливом відродження католицької науки, її духа, перших віків, під впливом любови до передренесансових християнських звичаїв і католицького духа з часів передрефор-

мацією, як також під впливом кращого розуміння самої істинної правди нашої вселенської церкви — почався на заході величезний рух до пізнання старинного католиц. сходу — в тих часах, коли то церква була не тільки суспільством, але й географічно одною. Та давня єдність повторює загальні цінності, які були спільні для всіх католиків. Ті цінності є спільні не тільки під оглядом матеріальної однозвучності, але й під оглядом різнорядної подібності. Цей рух почався вже за папи Пія IX., який дуже любив українців і якому з відносини поставлено пам'ятник в церкві св. Юра у Львові. Цей рух розвивався від тоді під проводом римських вселенських архієпископів. Ми бачимо, як великим покровителем цього руху був папа Лев XIII. Папа Пія X. перший від довгих літ — впровадив відразу східного богослужіння у св. Петрі, та особисто брав у ньому участь, відчитуючи деякі літургічні молитви по грецьки. Папа Бенедикт XV. утворив окрему римську конгрегацію для справ східної церкви. Таким чином папа підкреслює, що східна церква творить одну з дуже важних ділянок його пастирських обов'язків. Вару цієї справи особливо підійде ще й тим, що сам стів на її чолі. Щож до папи Пія XI., то кожний знає, як він дуже цікавився всім тим, що зв'язане зі сходом. Видно це добре з його енциклік про св. Йосафата та про схід, видно це на орієнтальному Інституті та на загальному поширенні думки про схід на заході. Знаємо також з добре поінформованих джерел, що в ція авдії відіграє дуже поважну роль Митрополит Кир Андрей.

За Льва XIII. найбільше може підчув і ородумів практичний зміст та потребу того руху великий святий, африканський кардинал Лявіжері, який, будучи на палестинському сході наказав, закладеним ним таки білим оцям створити мельхійську семінарію в Брусалімі, в якій все мало бути по східно-католицьки.

В короткій газетній статті не можна представити всього того, що діється в тій ділянці на Заході, тобто не можна змалювати повного образу теперішнього східного руху між католиками на Заході.

Та певним є, що цей східний рух опирається

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

4)

Америка та її характер.

Веселість американців. — Їх побожність. — Нью-Йорк як зразок.

Веселість американці уважають за одну з підстав людського життя. Вони люблять її. Американець працює з відданням усіх сил, але по праці хоче забути про груди. Одна з частей Нью-Йорку Конія Айленд улаштована наче віденський Пратер, але в незвичайно побільшеному обсязі. В одній зі забавових будівель є напис „Будьмо як діти“. Інша річ, що ціле улаштування так настрює, що люди плачуть від сміху. Те саме є у всіх відпочинкових місцевостях, як нпр. Атлантис Сити-Н. Дж., одному з найкращих купальних надокіанських літниць. Після весело переведених там хвилин наступає певне відсвіження міаку й фізичних сил; особливо літом збираються там не сотні тисяч, а мільйони людей та купаються в соленій воді хвилюючого океану.

Ця риса безжурної американської веселості проявляється не тільки у відпочинковій забаві, але й національних маніфестаціях, як от у році карнавалу, що припадає в осіні, та у стрічі нового року. Тоді то люди просто перебігають. Молоді й старі, мушкетери й жінки, перебігають в найдивовишніших костюмах і в різноколірних масках, або й без них ходять вулицями, відлічуються, їздять на дахах авт., до яких починають різкі лавці, бляхи і горшки, чи старого заліза, та тараскаючи тягнуться за автом; свистять, трублять, вибенькують забавками й перебігаються. Просто не ті люди. В нас подумали би: а галузду зіхали. А ті люди завтра преспівають їзду до роботи, бо все скінчилося. Треба знову рік ждати на таку нагоду.

Дещо поважніше святкують 29. листопада „День подяки“ за всі добра, яких Америка зазнала від долі на протязі року. У той то день об'їжджують американці до обов'язкового в кожній хаті печеного індюка та до національного лакомини „пай“, а це рід солодкого пиячка з крихлого тіста наповнюваного абсолютом, або й іншою мармеладом.

В Америці церква відділена від держави. Нема ніякого примусу щодо релігії, щодо податку на удержання церкви, а в школі навіть на бажання батьків не вільно вчити дітей релігії. Можна би думати, що це свідчить про велику безпобожність американців. Однак в дійсності є зовсім інакше. Вони мають цілу масу релігійних товариств. Кожне місто має багато всяких церков, а при них різного рода виховних заведень. Американці у великій частині побожні й виконують релігійні практики, приймають церковні уряди, а високо поважані вчені ходять у неділю з такою за збіркою по церкві. Біблія в них це найбільш поширена книжка, яку знайдете в кожному домі й кожній готельній кімнаті. Американці незвичайно толерантні. Тільки через ту велику терпимість можна собі пояснити подруга в найрізномірніших релігійних комбінаціях.

Оповідав мені один священик, що його парохіянка вийшла заміж за атеїста. Але при цьому вона дуже побожна й виконує релігійні практики. Священик при нагоді познайомився з мужем тої парохіянки і в розмові запитав його, чи нема в них суперечок з приводу релігійних ріжниць. А він на те: „А чогож би? За 55 літ пожиття це не було з тої причини суперечки. Цеж її бізнес“. Навіть переїзди актори мають свої окремі церкви в Нью-Йорку й Шикаго, де для них правиться богослужіння в 3. годині зранку. Американського президента Куліджа, а тепер Гувера часто фотографують при вході до церкви, або при виході. Навіть ті актори, що майже гої танцюють на сцені, уважають свою нагоду за спосіб заробітку, а після вистави їдуть до церкви де й сповідаються.

Немов персоніфікацією Америки, так сказатиб „сконденсованою“ Америкою — це Нью-Йорк. Тепер це 11 мільйонів місто, а 300 років тому по найкращій частині міста, острові Мангеттені гуляли індіанці, від яких купили цей острів голландці за 24 долари й заклали там місто Новий Амстердам. Коли східно-американські колонії відпали від Нідерландів і Шпелії, а об'єднав їх Англія, то в р. 1674 англійський король Кароль II. назвав Новий Амстердам у честь свого брата, герцога з Йорку, Нью-Йорк. Така історія зросту кожного американського міста.

Ще не минуло 100 років, коли Шикаго мало 18 родин, а сьогодні має поверх 4.000.000 мешканців. Великим людським зусиллям можна би вважати вже одно те, що за несповних 100 років звели на одне місце таку велику масу каміння, цегли та іншого матеріалу, а якого збудували місто.

Кольосальні будівлі, палати, широкі авеню, бруковані довжезні вулиці (Бродвей), на яких і під якими відбувається божевільний рух, найбільший в Америці університет, найбагатший музей, головокружна торгівля, безліч фабрик, море різномірності світла, що робить з ночі день, — це в найгрібших рисах поняття Нью-Йорку. — Це в європейських містах вибиваються шоміж будівель на перший план церкви, в Нью-Йорку ж банки й купецькі будівлі, а високі, гострі вежі церков, що намагаються вирости в небо, відкидають спочуття до своєї немочі та безсильної претенсії. Великі пам'ятники генералів з визвольної війни, що на конях чи без них поставили на високих стовпах або постументах, в кожному європейському місті могли бути прикрасою, та тут виглядають просто смішними, як діточі олов'яні жонглерки.

Змара авт та автобусів плигає довгими вулицями, різномірні „стритари“ (трамваї) сувають серединою вулиці, понад ними на залізному руштованні чотириторові надземні залізничні з дерев'яними стаціями над вулицями, а під землею рухливе життя допкозла чотириторової підземельної залізнички. На дворі й під землею поїзд за поїздом, локальний та експресивний, перевозять цілі маси народу з одного кінця на другий. Величезні прегарні мости, підводні тунелі поїзд Годсон та Іст Рівер дучать голосний острів з другим та з містом Джерсей Сіті вже в іншому ставі. Не даром то наші земляки уважають Нью-Йорк за Америку. Моглому знайомому замітив у розмові один земляк: „Коти я не був там, в Америці... „Або-ж ви тепер не в Америці“, питає мій знайомий злисовано. „Ні, відповідає земляк, там, у Нью-Йорку. Там Америка“. Дійсно...

(Продовження буде)

ся на наведених нами заложеннях. Колиб п. Томашівський хотів більше довідатись про цей рух, можемо йому радо служити всякими інформаціями. Треба додати ще й те, що п. Томашівський вибрав досить невідповідну хвилю, щоб нападати на все, що має якнебудь відношення до сходу у церковному житті. Він зробив це саме тоді, коли сам папа наказав впроваджувати осуди в латинських семінаріях катедри для поширювання знання про християнський схід, та доручив, щоб в кожній лат. дієцезії на цілім світі був бодай один священник, учений спеціаліст, що займався східними справами виключно.

Всі порушені нами справи, про які п. Томашівський так мало знає, а які ведуть до відродження катол. сходу, мають свій початок з одної сторони в реакції проти всього того, що в XVII. і XVIII. в. після розбиття спільного релігійного життя Європи протестантизмом зродилося неадекватне, партикулярне, парадоксальне і сентиментальне у релігійному житті католиків, а з другої сторони в намірі подати руку всьому тому, що на старинному сході є автентично католицьке, а що треба стягнути в одну цілість теперішнього католицького життя. На тих підвалинах виросла нова католицька акція.

Релігійний католицький захід у нашому віці надзвичайно розвиненої міжнародної комунікації, у віці подвигів та змагань на культурному полі, у віці надзвичайного розвитку повільного місіонерства, яке не має бути західним „культурагерством“, але християнським поступом та розвитком кожної культури окрема, зрозумів, що йому тісно в расово-західному світогляді.

І в такому моменті, в такій атмосфері, зрозуміли католики заходу, що для їх власного життя, для добра їх душ, для піднесення католицької думки, треба краще ніж у минувшні зрозуміти вселенськість католицької церкви, та, що Схід зі своїми традиціями, літургією, зі своїм культом св. Отців, зі своєю окремою аскетикою має величезне значіння для висвободження католицької думки з тісних рамок якоїсь расової, західної гегемонії.

П. Томашівський, здається, не хоче про все це знати. Він не хоче розуміти, що всетаки мала Галичина не може мати повного життя в собі без співжиття з тими напрямками, без їх розуміння та реалізації. Він не хоче розуміти, що відродження здорового поняття сходу, його традицій є перешкодою на наш рахунок всіх тих гегемоній, західних думок. П. Томашівський сучасного католицького Заходу не знає.

Коли римські архієреї так дуже радо приймають знову до катол. суспільності старих „русинів“, то бачили в них тих, котрі іменно мають прагнути над відродженням катол. сходу зі всіми його традиціями та над направленням всього того, що розлука церковна відомого спричинила. Дуже ясно висловлюють ту думку слова папи Климента VIII, які він сказав до українських єрархів. Ми віримо, що папи римські мають належний та далековидний погляд на історію, та що ті слова висказані ще перед три-

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі.

до української галanterійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

ма віками і тепер мають свою вартість та відно-
відать сучасному нашому положенню і позо-
женню цілої церкви. Як добрі східні католики,
вірні цьому всьому, що становить давний катол.
схід, ми можемо віддати і віддамо велику при-
слугу нинішньому релігійному життю на заході
та на сході. Як перше, так і тепер маємо наші
завдання релігійного характеру перед собою,
і ті завдання в ніч не стратили на своїй акту-
альності — а навпаки. Всього того не хоче зпа-
ти п. Томашівський. Він може й читав доводі
праць представників т. зв. „action française“,
яку так дуже енергійно поборює теперішній па-
па Піл XI., зате, що вона голосить, бодай би ка-
толицька релігія була проявом тільки расово-
латинської культури, та була тільки колесом
при воєі державного і національного життя.

Такі думки „action française“ можна слу-
шно назвати якимсь — свого роду — латин-
ським православ'ям, яке, видно, подобається п.
Томашівському. І він хоче сотворити на підста-
ві тих елементів катол. життя, які йому подо-
баються, а які він відривав від цілості та від-
окремлює їх, які вигідні йому та згідні з його
намірами, який галицько-українське західниць-
ке православ'я під гегемонією якогось „святі-
шого синоду“, зложеного з малого числа „до-
браних“ людей, чи якогось іншого товариства,
що хоче задержати собі привілей доктринальної
неогорішності та заняти місце тих, які перед
Богом і церквою відповідають за релігійне життя
Галицької Землі. Так робили всі єрархи. І ті, що
хотілиб пайти у п. Томашівського, в його вище
згаданих статтях, матеріали до скарги на нього
перед „Sanctum Officium“ в Римі, моглиб,
здається, сміло черпати матеріал до обвинувач-
чень зі самих основ його релігійного світогляду,
формулюючи їх у сенсентах чи параграфів, які
відтак моглиб підлягати римській цензурі.

Осип Петро Жевкляденко.

Пам'ятник марш. Пілсудського в Коломиї і в Залісью.

У неділю дня 27. жовтня ц. р. в год. II.
відслонять пам'ятник марш. Пілсудського в Ко-
ломиї. — На днях має бути відслонений торже-
ственно пам'ятник марш. Пілсудського в селі
Залісью, (тернопільське воєводство), що поло-
жене недалеко радянської границі.

Складайте жертви на оселю українських робіт-
ників пера.

3 життя краківської громади.

Вечір живого слова й музики. — Академія в
честь Л. Українки. — „Бояриня“. — Пластове
свято. — Прощання проф. І. Фещенка Чопів-
ського. — Панахида в часі Зелених Свят. —
Апель до українського загалу.

Друга половина цього року перейшла в
житті українських культурно-освітніх установ
у Кракові з меншим ожизненням з уваги на
кінцеві іспити академічної молоді. Однак ак-
тивність їх не пригасала, підтримувана стар-
шим громадянством. Перша імпреза відбулася
в дні 14. квітня заходом філії Союзу Українок,
як „вечір живого слова й музики“. Програма
була така: 1) проф. Б. Лепкий відчитав один
розділ „Полтави“; 2) А. Крижанівський власне
оповідання п. з. „Автобіографія“; 3) Р. Гоголь-
ський відграв скрипкову сольо; 4) Д. Горняк-
кевич виголосив вірш О. Бобикевича „В небі“. Атракційною точкою вечора був відчит проф.
Лепкого, попереджений цікавим амальованням
гла історичних подій 1709 р.

Відтак II. V. влаштовано заходом секції
студенток У. С. Г. академію в честь Л. Україн-
ки. Доповненням цієї академії була вистава „Бо-
яриня“ Л. Українки, устроєна 19. V. стараннями
Союзу Українок. Вистава пройшла дуже успіш-
но, до чого причинилася дбайлива режисерія С.
Литвиненка, а не менше повна зрозуміння гра-
пп. О. Мілянівної в головній ролі й І. Палан-
ківної та п. С. Суходола. Далше 2. VI. відбу-
лося пластове свято, підготовлене гарно серед
весняної природи в лісі поза Краковом.

Дня 15. червня краківська громада попро-
шала заслуженого громадянина проф. І. Фе-
щенко Чопівського, котрий перейшов на новий
пост директора гутти на Горішньому Шлеську.
Прощали його іменем місцевої „Просвіти“ і
кружка „Рідної Школи“ п. С. Добрянський, від
українців-професорів високих шкіл у Кракові
промовив Б. Лепкий, відтак забрав голос в іме-
ні студентів Гірничої Академії інж. К. Кизима
і врешті від Товариства Емігрантів С. Суходол.
Усім промовцям подякував проф. Чопівський
у сердечних словах. Зокрема численно зібра-
ному студентству подав він низку дуже акту-
альних рад-вказівок. Проф. Фещенко Чопів-
ський звернув увагу, що теперішню пору ми
повинні уважати за передишку, за час підго-
товчої, скріпленої праці до нашого зриву. Ми
мусимо перш усього витворити з себе якнай-
більше число фахових сил на кожній ділянці,
бо але буде, якщо нам забракне робучих рук.
Опісля підніс відомий клан „Свій до свого“,
про що так часто забуваємо. Цьогож вечора
прощала українська громада також своїх ак-
тивних робітників пп. Слободянів, що перене-
слися до Станіслава.

Черговим спільним торжеством була пана-
хида підчас Зелених Свят, уладжена Україн-
ською Студентською Громадою на могилах 500
наших борців, що померли в таборі на Домбю.
Свято звеличав прекрасною промовою п. сен.

Кандидати на нагороду Нобля.

Опікуни премії Нобля найшли в останніх
роках один улекшучий спосіб її призначення:
вони прийняли менш-більше за норму, щоб на-
городжені письменники чергувались по націо-
нальностям. При цій системі голос офіційних
представників держав важить дуже багато. Ви-
ключно завдяки ньому дістав нагороду Рай-
монт і Деледда, що таким робом легко позбу-
лись контркандидатів-земляків, з поважнішими
данними.

З другого боку північні літератури, най-
краще відомі шведсько-норвезьким установам,
є в виїмково кориснім становищі. Тільки цією
обставиною можна пояснити собі, що минуло-
річну нагороду дістала норвезька письменниця
Сігрід Ундсет, дарма, що недавно нагородили
норвежця Кнута Гамсуна, а весь талант Ундсет
не можна й прирівнювати з останніми кандида-
тами з інших країн, такими як нпр. еспанець
Унамуно або Мережковський.

Цього року покищо Унамуно не згадують,
хоча на Іспанію вже давно пора. Поруч Ме-
режковського повторюють ще раз прізвище
Горького, який, правду кажучи, не дуже потрі-
бує цієї нагороди і певно довкола неї не захо-
диться. Інша справа, що премія Нобля найча-
стіше приходить саме до тих, які не потребу-
ють її матеріальної помочі. А часто навіть ду-
хової.

Російська література, що мала і має неод-
ного кандидата, знехтована досі комітетом
Нобля з двох причин: 1) в її імені рідко хто ви-
ступав (Академія Наук у Петербурзі не була
в згоді з великими письменниками, здебільша
революційними), 2) російські письменники су-

перечили часто своєю творчістю заповітові
Нобля, який домагався нагороди для письмен-
ника з ідеалістичним світоглядом.

Мережковський був би нині найсправедли-
вішим кандидатом. Прим. його твір „Ліонардо
да Вінчі“ вистачає. Він не тільки мистець істо-
ричної повісті, що відтворить добу, але й пси-
хологічний портрет у повісті й драмі. Коли
на чергу мала би прийти Німеччина, тоді Томас
Манн здобуде найбільше голосів. „Академія
поетів“ може з рівним успіхом піддержати й
Арна Гольца, автора „Фантазуса“ й „Револь-
цій лірики“, зовсім в Європі невідомого, дар-
ма, що одного із предтеч того відломку сучас-
ної поезії, який шукав її обнови в бунті проти
надто легкої мелодії рим і надто готових лі-
тературних форм. Та Манн, автор „Буденбро-
ків“ уже став нині класиком для німців і за-
ступає їм Фьолбера.

Третя німецька кандидатура талановитої
повістярки й поетки Рікарди Гух підорвала би
авторитет премії Нобля захитаний таким вибо-
ром як Граці Деледда та Сігрід Ундсет. Рі-
карда Гух називає нині спомини сентименталь-
ного романтизму, без його пошуків. Якщо діло
в тому, щоб звеличати творчий геній жіноц-
тва, то сучасна література має на 100 відсот-
ків вищі таланти: у Франції поетку Ноайль, по-
вістярку Колет, в Англії Вірджінію Вульф
або хоча би й Мей Сінклер.

Англія має ставити на кандидата славного
Честертон, немов би хотіла зрівноважити при-
знання премії його ідеологічному противни-
кові Шокові. Честертон має навіть блиск гені-
альності, але крім єдиної книжки „Ортодоксія“,
не дав досі нічого вповні виключеного твору.
Його детективно-сензаційні повісті заломані в
композиції, писані під напором філософічних
концепцій, які він викладає краще що-тижня

в публіцистичних статтях в „Ілюстрейтед
Льондон Ньюс“. Найкращі його книжки це саме
збірки таких нарисів на тисячі теми буденної
філософії.

Першим кандидатом Америки є Сінклер
Люїс, автор „Бєбіта“ перекладеного вже на всі
мови. Є це ще дуже молодий письменник з ве-
ликими можливостями щодо дальшої продук-
ції, але зіпсований уже газетною славою аме-
риканської преси, що вся пахне бульварними
сензаціями й рекламами.

Кандидатом з Італії є визначний історик
Ферреро. Йому могли би признати навіть мир-
ну нагороду за аналізу психології післявоєн-
ної доби, після класичних студій над старови-
ною. Кандидатом до мирної нагороди міг би
бути і молодий німець Ремарк, автор першої
повісті „На Заході нічого нового“, що мала за
останні роки єдиний у своїм роді успіх в Ев-
ропі й Америці. Але Італія має безумовно біль-
ший ум як Феррера: критика, соціолога, есте-
та й історика Бенедетта Кроче. Кандидатури
Піранделла не ставлять мабуть тому, що він дій-
шов до слави й майна вже іншими шляхами.

Та адогади щодо кандидата з найбільше
данними на премію майже безуспішні. Позаку-
лісові впливи й тут грають чималу роль. А я-
кими шляхами йде підготовка прилюдної опі-
ній про вартості кандидатів характеристичним
прикладом може бути така проблема: „Газета
Варшавська“, що принесла цими днями ста-
тейку про актуальних кандидатів — Рікарду
Гух, уважає, мушиною Ріхардом і між дотепе-
рішніми лавреатами, серед яких головню під-
креслює католиків, називає Бенсона автора
„Парадоксів католицизму“, який ніколи не був
навіть кандидатом на нагороду Нобля!

М. Р.

М. Галушинський. Тими поминками закінчили фактично цілорічну діяльність українські культурно-освітні установи в Кракові.

Не від речі буде тут згадати про найбільшу болячку нашого громадянського життя в Кракові. А саме, від хвилі оновлення читальні „Просвіти“ в 1922. р., ми тиняємося по чужих хатах, найчастіше недоступних, темних, бо піднаємці вагаються відступати краші льокалі українським товариствам. Іноді буває таке, що задля незалежних від нас причин тратимо навіть таку невибагливу домілку, не маючи постійного місця на сходинах. Тому виділ філії Т-ва „Просвіта“ в Кракові рішився купити на власність хочби невеликий дім, щоби врешті не бути залежним від неприхильних нам людей. Шляхом складок зібрано вже деяку кількість грошей, але до купна нам ще далеко. Може тому українське громадянство прийде нам із матеріальною поміччю і схоже причинитися до будови тривалої остой українства на далекому заході, такої потрібної для оборони нашого духа. А ми маємо там ще й інші важкі обов'язки, як прим. охорону тих 500 дорогих нам тлілих останків на краківському кладовищі. Ласкаві дати прохавмо слати на адресу члена виділу „Просвіта“ М. Новосільського, Краків, вул. Точолева (Tropolowa). Дагор.

На господарські теми.

Праця над піднесенням тваринної продукції нашого села.

(Докінчення.)

Незалежно від того само населення мусить приступити до організування тваринної продукції при кружках „Сільського Господаря“ власними засобами. Далеко більше втрат має хліборобське населення через те, що веде годівлю сільсько-господарських тварин неорганізовано, як сама втрата гроша, який платити на піднесення тваринної продукції, а з чого не користає. Кожний видаток на організування тваринної продукції повертається в розмірі коротким часі що найменше десятикратно.

Якщо ми будемо всьому приглядатися безчинно, то будемо чимраз більше віддалятися від спроможності поліпшення умов тваринної продукції і то тим більше, чим серйозніше будуть працювати чужі організації.

Чужі організації при допомозі державних засобів будуть втискатися і в наше село. Будуть насилати своїх інструкторів. Населення буде оплачувати тих інструкторів, а користі з цього як не мало так мати не буде. Правдива користь є лише тоді, коли свої господарські справи порядкує само населення, агуртоване у своїх власних організаціях.

Досі „Сільський Господар“ розвинув ширшу діяльність в рослинній продукції. Щоби в тій самій мірі розвинути діяльність і в тваринній продукції, потрібно до цієї праці прикликати нових фахівців. Та тут на перешкоді стає нестача фондів на удержання тих фахівців. Ті фонди мусить достарчити само населення, агуртоване в кружках „Сільського Господаря“ та установи, що стоять близько тваринної продукції.

Є це найважчий час приступити до організації тваринної продукції. Візьмим тільки лід розвагу молочарський промисел. У всіх державах він сильно розвивається. Конкуренція стає чимраз тяжча. — В коротким часі наші молочарі не зможуть конкурувати з паровими молочарнями, які одиниці можуть дати продукт першої якості і знизити кошти переробки молока. Однак парова молочарня потребує все достаточної кількості молока, щоби дорогі машини були як слід використані. Потрібну кількість молока можна буде для молочарні забезпечити тоді, коли в окрузі молочарні буде дійсно молочна худоба і якщо вона буде годувана так, що буде використана її повна продуктивність. Те все може дати тільки контроль молочності і її треба негайно заводити. Та це лише мала частина заходів у напрямі поліпшення й організації тваринної продукції.

Не менше важною як мол. рос. худоба справою є для сільського господарства ще й інші ділянки тваринної продукції напр. свинарство, вівчарство, птахівництво і т. д. — Все це вичіпує налаштування й такої організації, щоби дійсно стало прибутковим. До кожної ділянки треба окремих фахівців і їх потрібно як найскорше поставити до праці.

Чим скорше це станеться, тим скорше дійдемо до мети. Відкладання цієї справи на пізніше побільшує наші втрати у ділянці тваринної продукції. Ми кращих часів не діждемося. Навпаки, сьогодні ще багато ділянок тваринної продукції можемо захопити в свої руки. Якщо ми

КІНОТЕАТР „СТИЛЕВИЙ“ вул. Шашкевича ч. 5.

СЬОГОДНІ НАЙБІЛЬШИЙ СУПЕРШЛЯГЕР „METRO GOLDWYN MAYER“
режисері Буховенського, який демонструвало на закордонних екранах як згукую фільм. Могутні еротично-сенсацийні драми під заголовком „Кохання еспанки“ в гол. ролі May Muray і Loyd Hugges.
Надпрограма. Амер. комедія. Без огляду на великі кошти фільм цілком нормальний. Віддані білети зрим урядових негідників.

цього не зробимо, зроблять це інші нашим коштом, але і користі з цього будуть виключно їх. Найкращі заходи в напрямі піднесення тваринної продукції можуть бути здійснені, коли не забезпечиться її перед стратами. Те забезпечення полягає у ветеринарній допомозі і допомозі на випадок загибелі худоби в наших являтках.

Головно ця остання допомога є дуже актуальна тому, що на основі міністеріального розпорядку з дня 31. I. 1929. (В. З. ч. 13.) можуть повітові союзики зглядно повітові Ради ухвалити примусове забезпечення. Хто тільки трохи задумався в практичне переведення такого примусового забезпечення худоби, мусить признати цілковиту неможливість його. Живий інвентар стає і в дуже коротким часі змінюється. Тут потрібно часті контроль здоров'я і вартості обезпеченого живого інвентару. Це буде вимагати великих коштів, тому премії будуть доволі високі. Їх буде стягнута примусово, тим самим способом, як податки і це замість полеміки, стане новим тягаром сільського населення.

Зовсім інакше представляється справа, як що й ведуть добровільні організації. Більшу частину праці виконувє управа безплатно і члени оплачують лише мінімальні ковені видатки. Діяльність добровільної організації обмежується до одного села або кількох сусідніх. В інтересі кожного члена є, щоби не було надужит з боку несовісних членів і при добровільній організації є найліпша взаємна контроль самих інтересованих членів. Все те забезпечує при мінімальних видатках користі для членів, не говорючи вже про виховуючий вплив добровільної організації на її членів. В краю знаходиться багато таких добровільних гуртків при кооперативах і кружках „Сільського Господаря“. Треба старатися, щоби ці гуртки чи відділи стали постійними секціями при кружках „Сільського Господаря“ і вели працю по одному плану. Створенням широкої власної самопомогі було можна найкраще протиставитися заведенню примусового забезпечення.

Права, все нараз годі зробити, але необхідно щось зробити. Добре почата дорога в одній ділянці зваче дорогу до праці на інших ділянках. Так як в агротехнічній роботі працює вже цілий ряд агрономів, так і до зоотехнічної праці треба прикликати таку кількість фахівців, щоби при допомозі вже працюючих по повітах агрономів можна було обняти організацією всю тваринну продукцію. В тім напрямі повинен „Сільський Господар“ найти повну підтримку самих своїх членів і споріднених інституцій як у достарчуванні засобів на удержання найкращого фахового персоналу, для ведення організаційної роботи в краю, так і в живій участі при переводженні плянів праці на місцях. В початках потрібний деякий вклад який з часом напевно повернеться. Не зробити того вкладу для організаційної праці було би дуже нееконімічно і зі шкодою для сільського господарства нашого населення.

Инж. д-р М. Холєвчук.

Димісія французького уряду.

Французький уряд подався до димісії. Причиною була справа зовсім дуторядна, а саме визначення дебатів над закордонною політикою уряду на день 15. листопада, хоч уряд спротивився тому. За внесення віддали 258 гол., проти внесення 277. Після обрахування голосів міністри з Бріаном вийшли зі сали, що на всіх зробило сильне враження. Коли на лавках крайньої лінії почувся глухий сміх, один із центр. послів звернув увагу, що нема з чого сміятися, вона не викликала ніякого спротиву. Нема сумніву, що утворити кабінет буде трудно. Більшість, що повалила кабінет, є не лише припідковою більшістю, але й вистарчає, щоби могла претендувати до створення кабінету та заступати більшість, яка від 1926 р. підтримувала постійно уряд Пуанкаре, а пізніше Бріана.

Вечером Бріан із товаришами прийшов до Елізейської палати, щоби вручити президентові Думергові димісію цілого кабінету. Президент Думерг прийняв димісію кабінету Бріана і дня 23. жовтня почнуться наради з провідниками партій.

Зміни в львів. грод. старостві.

Зачувати, що на днях наступать зміни в львівським гродським старостві. І так: референт публічної безпеки Вагнер буде перенесений до президіяльного відділу в воєвідстві, а його реферат одержить Вехметюк. Пресового референта Рудена перенесуть до Любачева як заступника старости, крім того перенесуть до одного із старост рад. Галенського. До львівського гродського старостства перенесуть із Жолки

реферар д-ра Вишатицького, який одержить пресовий реферат.

Мін. Пристор у Перемишлі та Львові.

Дня 22. жовтня веч. приїхав до Перемишля та Львова міністр праці й сусп. опіки полс. Пристор. З ним їдуть дир. департаменту Шубартовський, директор гол. уряду обезпечень Гетель і особистий секретар ротм. Лубинський. Мін. Пристор буде 23. жовтня в Перемишлі, а 24-го у Львові та зустрічатиме підпичнені йому інституції.

Крадіж в італ. амбасаді.

„Фос. Ітл.“ повідомляє, що італійський амбасадор у Берліні гр. Альфранді Марашоті поїде на відпустку, з якої вже не вернеться на це становище. Рівночасно з амбасадором відкликали дотеперішнього рад. амбасаді Роко та трьох лог. секретарів. Відкликання це, як кажуть, є наслідком деяких тех.-адм. непорозумінь між берлінською амбасадой й центр. італ. інстанціями. Як наслідника на становище амбасадора й звичайно дотеперішнього італ. амбасадора в Мюнхені д-р Черуті. Соц. „Форверте“ пише, що відкидання амбасадора є в зв'язі з деякими досі продажем з іт. амбасаді тайного шифрового ключа.

Вальдемарас готує держ. переворот?

АВС. повідомляє з Риги, нібито старшини 2. п. п. в Шанлях зажадали від през. Сметона повороту Вальдемараса до цивільної служби. У Києві є прихильний Вальдемарасові дивізіон панц. авт. і лет. парк.

Акад. сенат копенського університету відкинув Вальдемарасову просьбу у справі повороту на проф. катедру.

Кроваве віче НД.

Дня 22. жовтня на пос. вічу НД у Львові при вул. Зіморівича промовляв голова клубу проф. Рибарський на тему політ. положення. Гурток із 30 осіб демонстрував проти промови. Прийшло до кровавої битви, який кінець зробила поліція. Акад. Рубель зголосився на рят. станію з 2. пм. ранню на готові.

3 життя наших установ.

Загальні збори Української Видавничої Спілки.

В неділю, 20. жовтня в 11. годині ранку відбулися в сали засідань Т-ва „Просвіта“ звичайні загальні збори кооператива з обм. пор. у Львові п. н. „Українська Видавнича Спілка“.

Збори відкрив заступник голови Надзирної Ради проф. д-р І. Раковський. Звіт з діяльності зложив член управи дир. Осип Навроцький. Українська Видавнича Спілка, що виняла за перед війною велику й різномірну видавничу діяльність, не могла її розвинути в таких самих розмірах по війні наслідком нестачі відповідного капіталу. Спілка відновила тільки видавництво журналу „Літературно-Науковий Вістник“. Спершу видавання журналу йшло важко, але останніми літми вже виплачувалося. Цього року було у видавництві 180 золотих чистого зиску, який у цілості збори приділили до резервного фонду. Звіт прийняли збори до відома. На внесення контрольної комісії уділено Управі абсолюторію.

З черги прийшла на порядок точка перевибору Надзирної Ради. По п'ятихвилинній перерві збори вибрали на внесення посла О. Луцького таких членів Надз. Ради: сен. М. Галушинського, головою; Ю. Поліського, заступником голови; В. Дорошенка, секретарем; д-ра М. Бурчинського і Мих. Корчинського, членами Ради. Заступниками обрані: д-р Шуровський і д-р Макарушка.

По виборах провід зборів обняв сен. М. Галушинський. До слова прийшов пос. Луцький і висловив на адресу Надзирної Ради побажання, щоби вона подбала разом з дирекцією про витворення сприятливої та прихильної атмосфери біля Літературно-Наукового Вістника. Потім п. Матчак висловив на адресу Надз. Ради побажання, щоби вона підготувала скоро наглядний загальний збори для зміни статуту в напрямі піднесення висоти вкладки, бо дотеперішня (6 зол.) є в такому видавничому анахронізмом. Збори на тім і закінчилися.

Надзирна Рада відбула аразже по зборах засідання, на якому директорами спілки йменували: пп. О. Навроцького і (постоложа, а їх заступниками п. Л. Лепкого.

Комуністичні авантюри в Варшаві.

Дня 19. ц. м. в Театрі Камінського у Варшаві відбулося робітничє віче, зорганізоване П. П. С. Віче було присвячене справі міжнародної солідарності робітничих професійних організацій і справі відношення міської управи до робітничих товариств. У вічу взяло участь майже 3.000 робітників. Підчас промов членів П. П. С. до салі увійшла комуністична боївка і домагалась допустити до голосу комуністів. Учасники віча заперестували, тоді прийшло до бійки між комуністами і П. П. С. Бійку припинила поліція. За кілька годин комуністи влаштували демонстрацію і вибили вікна в домах учасників віча та почали авантюру перед будівництвом в'язниці. Багато комуністів опинилося у в'язницях, чим авантюри закінчилися. Підчас тих авантур було кілька осіб легко ранених.

Заява.

Супроти тендеційно злобних вістей, поширюваних про те, що я записала мого сина, Івана, до польської школи, вважаю моїм обов'язком довести до відома Громадянства, що слідує: Коли завели надії на заснування математично-природничих відділів при українській гімназії у Львові, я рішилася записати мого сина до математично-природничого типу гімназії з польською мовою навчання. Зробила я це після засягнення опінії серед рідношкільних кругів та наших освітніх діячів, які потвердили мій погляд, що українські громадяни можуть віддавати свої діти до польських шкіл тоді, коли нема таких типів українських шкіл (себто до шкіл математично-природничих і промислових) та що навіть лежить в національному інтересі не обмежуватися у вихованні української молоді виключно до класичних гімназій, але навпаки слід спрямовувати її до реальних і фахових типів шкіл. На моє рішення віддати дитину до чужої математично-природничої гімназії вплинуло те, що мій син проявляє великі здібності в природничих науках. Однак коли громадська опінія прийняла цей факт з негодунням, а люди злої волі використовують його, щоби шарпати мою честь, я відібрала мого сина з математично-природничої гімназії з польською мовою навчання.

Пос. Мілена Рудницька.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 8-7.
— Конфіскація „Діла“. Число 234. „Діла“ з латі: неділя, 20. жовтня ц. р. заняло львівське Городське Староство за статтю п. н. „З польських справ“. Це вже 26. в цьому році конфіскація нашого щоденника.
— Недуга д-ра Володимира Охримовича. Вже більше тижня важка недуга привязала до ліжка відомого нашого громадського і політичного діяча д-ра Володимира Охримовича. Стан недуги серйозний. Одночасно лежить у ліжку, теж поважно недужий, одиникий син д-ра В. Охримовича Андрій. Ділячись цією сумною вісткою з українським громадянством, бажаємо заслуженому нашому діячеві та його синові якнайшорішого видужання, чого напевно ширі з нами бажає і вся українська громада.
— Пожежі. В Миятичах коло Львова вибухла пожежа в будинках Івана Вербера і перенеслась на інші будинки. Згоріло 7 господарських забудовань. — В Любину коло Яворова згоріли 2 домн і 13 господарських будинків. — В Боринічах, коло Бібрки згоріла хата і стодала Івана Матеньчака.
— Три роки в'язниці за крадіж валізки. Передвчора карний суд у Львові засудив 27-літнього Едварда Соху на три роки в'язниці за крадіж валізки, в якій було 4701 золотих і 1500 доларів. Цю валізку обвинувачений вкрав минулого року у Вітольда Залевського в поїзді, на лінії Львів—Белзень.
— Кривава хроніка. В Липю, коло Ряшова парубки застрілили Людвіка Бонка; в Стрині коло Самбора, парубок Олекса Цимбала застріляв свою зрадливу наречену Марію Попадин.
— В Сороках під Львовом Дмитро Козиборода й Іван Сукіза забили палицями Миколу Островського.
— Директорка семінарії перед судом. Дня 21. Х. ц. р. перед судом присяглих в Соснівці відбулася розправа проти директорки учительської семінарії в Заверті, Станіслави Кшемькової за дефракцію державних грошей в семінарії. До розправи покликано майже 300 свідків, переважно учениць семінарії.
— Концерт Любки Колессівної в радіо. Відома українська піяністка Любка Колессівна.

дає дня 23. жовтня концерт для радіостанції в Мінхені, що й оголошено в програмах на той день. Звертаємо на це увагу наших аматорів радіа.

— Арештування княгини Пузиніни. Недавно арештовано княгиню Пузиніну, обвинувачену за обман й зловживання на шкоду різних торговельних фірм у Львові, а то: фірми Самуеля Штернбаха при вулиці Сапиги ч. 69, складу машин до писання Бьок-Брун при вул. Пілсудського і торгівлі Люблінгера, вуд. Крашевського 15. В торгівлі Штернбаха, княгиня Пузиніна закупила векслями на 1668 зол., а пізніше виявилось, що ці векслі були фальшиві. У фірмі Бьок-Брун ця княгиня допустилась обману на спілку з графом Конарським, купуючи для грецько-католицької капітули машини до писання на суму 2100 доларів. Колиж фірма не погодилась видати тих машин, тоді граф Конарський випозичив одну машинну до писання і досі не звернув її згаданій фірмі, ані не видав грецько-католицькій капітулі. Також у фірмі „Текстополь“ княгиня Пузиніна платила фальшивими векслями, виданими на імя своєї дочки, власниці маєтків у Станькові коло Стрия. Виявилось також, що граф Конарський оперував чеками, що не мали жадного покриття. Княгиня Пузиніна при слідчій переслуханні зізнала, що вроджена вона 1864 року в Довжанці, пов. Тернопіль і що важкий матеріальний стан і брак прайі приневолена її покористуватись векслями своєї дочки. Княгиня перебуває досі у в'язниці.

— Леопольд Штаф дістає літературну нагороду м. Львова. На останнім засіданні „Комітету літературних нагород ім. Корнелія Уейського“ у Львові, одногосно признано нагороду на 1929 рік, в сумі 7.500 золотих Леопольдові Штафові.

— Ше одно дике племя. Американський антрополог Льюїс Уарнер вибрався на кошті фундації Рокефеллера на північні побережа Австралії, де на Крокодиліних Островах виявив нове, досі невідоме дике племя, що живе й тепер в умовах і з культурою камінної доби. Одиною зброєю того племені є спис із камінним вістрям а лук є там досі невідомий, очевидно про рушницю нема й мови. Населення цих островів живе полігамічно, не знає жадної релігії, більшу частину праці виконують жінки. Алькоголь і тютюн є тут невідомі, але це племя всеж курить люльки, наповнені листями тамошніх рослин, подібних до тютюну.

— Пожежа в'язниці. В Тамерфорсі вибухла пожежа в'язниці, яку вдалось скоро погасити. Виявилось, що огонь підклали в'язні, щоби використати пожежу для своєї втечі, але їм це не вдалось.

— За вбивство батька. В Інсбруку закінчився процес Филипа Гальсмана, який на прогульці скинув батька зі скалі і тим чином убив його. Суд засудив його на 4 роки в'язниці. На розправі були присутні мати і сестра обвинуваченого, які почувши присуд, зімліли. Натомість публіка прийняла присуд оплесками.

— Дорога марка. На відкритті конгресу філіателістів у Бермінггамі продано марку зайбейського острова Монфонс за 1450 фунтів штерлінгів. Марка ця то одна з найстарших марок зайбейських — кольоній, а купив її теперішній англійський король.

— Знов „Готт ергальте!“ Соціалістична преса повідомляє з Відня, що австрійські фашисти хочуть вернути в Австрії давний австрійський гимн „Готт ергальте!“ і зробити його знов державним гимном.

— Арештування німців на Поморю. Недавно писала преса про арештування німецьких скавтів у поморських містах в Польщі, а сьогодні приходять вісти, що в Бидгощі в заязку з цією справою переведено ревізію в урядника німецького соймового бюро Клявса Вінтера фон Рідена, якого арештовано. Він є горожанином Вільного міста Данціга. В арешті перебуває також шкільний радник Гайдель і презес організації німецьких скавтів у Бидгощі, Мільке та член скавту д-р Буркгардт. Переведено ревізію в канцелярії сенатора Гассбаха в Чехі і в редакції „Поммерхер Тагблятт“ та в редактора Мартинього.

— Арештування комуністів на Горішнім Шлеську. На терені Горішнього Шлеську арештовано 3 членів центрального комітету польської комуністичної партії. Імена арештованих поліція держить в тайні.

— Антирелігійний університет. В Ленінграді відкрито університет, якого головним завданням буде боротьба з релігійним світоглядом і церковною наукою. Цей університет утворив союз робітничих, професійних організацій.

— З радости збожеволів. З Калькути пишуть, що один шукач Дорогих каменів найшов біля Перського Заливу кілька перел, вартости 50 тисяч фунтів штерлінгів. Коли йому виплатили ту суму грошей, він з радости збожеволів і йо-

го відвезено до дому божевільних, а гроші забрала його родина.

— Скільки було жертв світової війни? Остання статистика начисляє, що підчас світової війни згинуло 10 мільонів осіб, а 21 мільонів було ранених. Сама Німеччина втратила у війні 4.248.158 осіб. Австрія 1.500.000. Росія 2.500.000. Англія 743.702. Франція 1.358.872. Італія 496.922. Сербія 690.000. Америка 56.618 осіб. Це тільки статистика вбитих, а ранених як ми вже згадали було в цій війні 21 мільонів осіб.

— Ремарк про свою майбутню творчість. Славний сьогодні в Європі автор твору „Ім вестен ніхтс наес“ Ремарк, в розмові з редактором льондонського „Обсервера“ заявив, що має намір написати ще один твір, який буде й останнім його твором. В цьому творі він хоче змалювати повоєнні типи, що вернувши з поля бою, не в силі прикоровнитись до життя в мирних обставинах. Після написання другого твору Ремарк хоче усунутися в тишину і віддалитися від того шуму, який окружає його після видання твору „Ім Вестен ніхтс Наес“. Ремарк сказав також, що він взагалі не читає всіх тих нападів у пресі, які звернені проти нього за його попередній твір, бо на його думку ті, що нападають на нього, не розуміють його повісти.

Зі спортивного життя.

Будова Всеукраїнського Центрального Стадіону. Секретаріат ВУЦВК-у розглянув питання про будову в Харкові всеукраїнського центрального стадіону для великих спортивних свят і змагань. Секретаріат ВУЦВК-у признав за потрібне включити будову стадіону до вятилітки і вести роботи з таким темпом, щоб закінчити його в найближчих 2 роках. Раді Народніх Комісарів доручено передбачити в бюджеті на 1929—1930 р. певні фонди на цю мету. Ухвалено також запропонувати харківському окр. виконкомові і міській раді включити до своїх будівничих планів потрібні фонди на спорудження стадіону.

Український спортивний клуб у Скрентоні здобув мистецтво.

Український Спортивний Клуб „Льви“ (Лайонс) у Скрентоні, Па., здобув мистецтво на 1929 р. у Федеральній Лізі. Цей Клуб змагався завзято вже в 1927 і 1928 році, щоби здобути мистецтво, аж остаточно цього року таки добув його. Вся американська преса в Скрентоні широко описувала українську перемогу.

Дужання в спортивім цирку.

В понеділок був цирк знову виповнений по береги. В рішачій боротьбі П'текера з Пошофом признано перемогу першому, хоч Пошоф провадив у боротьбі на пункти 2 : 1 і потребував ще видержати тільки чотири хвилини в цьому в становищі. Причиною такого рішення суддів було те, що Штекер, який увесь час боровся небезпечно, по 1 год. і 6 мін., бачучи свою програму, в злости перекинув Пошофа з цілою силою через бар'єру так, що зденерований і приголомшений Пошоф не хотів за ніяку ціну виступити до закінчення боротьби. Два інші пари: Стібор поклав Бена, Петрович мурина Сікі.

Нині, в середу, передостанній день дужань для устійнення черги нагород. Усі дужання рішачі. Змагаються: Штекер-Аренс, елімінаційна з огляду на рівні точки, Петрович-Пошоф та американська боротьба Сікі-Стібор.

Дописи.

ДОБРОМИЛЬ. (Свято „Просвіти“ в Добромилі. — Посол „Строніцтва Хлопського“ і бурмистр Я. Павловський викидає на вулицю Українську Захоронку). Дня 15. IX. ц. р. святкувала Добромильщина 60-ліття „Просвіти“. На свято прибуло численне селянство і то з найдавших гірських закутін повіту, інтелігенція світська і духовна. Такої непроглядної маси народу Добромиль давно вже не бачив. По Богослуженню, яке відправив о. декан Маринювич і на яким він виголосив святочну проповідь, уставився величавий похід. Чоло походу творила кінна бандерія з Ляцька і Старави. Відтак ішла оркестра з Радимна, а за нею філіальний відділ з відпоручниками тут, установа, між ними і посол д-р В. Загайкевич. Відтак ішли чвірками маси народу, якого начислено около 6 тисяч. Підчас походу, який прямував з церкви через ринок, а відтак головними вулицями Добромиля на город „Народнього Дому“, співали весь час вишкolenі селянські хори з Війська і Старави. Весь город „Нар. Дому“ й естрада, на якій відбулась святочна академія, прибрані зеленими фестонами і жовто-синіми хоругвовками, не могли прихистити всіх учасників. Академію відкрив голова філії о. Говасцький, що привітав усіх

присутніх і поєднана ціл'ю і значіння свята. В програму академії окрім того входили: декламація сел. Ульяновського, промова адвоката д-ра Ільницького з Бірчи про значіння і розвій „Просвіти“, продукції сел. хорів з Війська і Старави, які надзвичайно гарно відспівали низку пісень, за що збирали рясні оплески. На закінчення промови посол д-р Загайкевич, якого промова викликала сильне враження на всіх присутніх, після чого понеслася з тисячима уст народу могутня пісня: „Ще не вмерла“. Пополудні цьогож дня відбувся в городі „Нар. Дому“ фестин, на якому ще раз вивели свої гарні продукції оба хори з Війська і Старави, як також оркестра з Радимна. Вечером відіграв місцевий амат. кружок при співучасті своєї смичкової оркестри в салі „Нар. Дому“ бездоганно істор. драму „Невольник“. — Актуальною справою, яка зацікавила й порушила до живого громадянства Добромиля, це викинення на вулицю Української Захоронки з гром. дому в Добромилі бурмістром і послом Я. Павловським. Для винесення справи слід подати отсе: В р. 1898 тодішній бурмістр Добромиля д-р Цвікліпер оснував захоронку і ведення її поручив СС. Василіянкам, які — був певний — виконуватимуть усі вложені на них обов'язки й учитимуть польських дітей польської молитви. На ту ціл'ю відступила тодішня громадська рада Добромиля гром. дім з городом і крім того рішила рік-річно виплачувати як дотацію 400 К і опал для захоронки, яку досі вели СС. Василіянки і в якій були рівнож і діти польської народності. Останніми часами дотація гром. ради виносила 300 зол. річно, але й ця допомога, як взагалі ціла за-

хоронка була сілю в оці всіх тут. польських шовіністів від довшого часу. В р. 1929 рішила гром. рада знова виплатити захоронці 300 зол. Тимчасом сталося диво. В прелімінарі гром. бюджету появилася нечаяно позиція 300 зол. на захоронку, але вже з допискою на сироту Залуцьку і внаслідок цього бурмістр посол Павловський дня 1. IV. 1929 адержав виплату рати захоронці, а виплатив лише рату на сироту Залуцьку, яка окремо від кількох літ побирає підмогу гром. ради. Відтоді саме датується нагінка бурмістра Павловського на українську захоронку. Ще й до того ведений від р. 1924 судовий спір громади Добромиль проти захоронки за віддання в посідання дому і городу по трічі змінених вироків суду в Добромилі закінчився цього року по думці домагання позову. Не від річи буде додати, що на останню судову розправу в окр. суді в Перемішлі явився сам бурмістр і посол Я. Павловський в асисті двох адвокатів. Треба було бачити, з якою насолодою приглядався бурмістр і посол Павловський суд викинення СС. Василіянок з гром. хати на вулицю, чим викликав велике обурення серед тут. громадянства, а для більшої безпеки стягнув навіть державну і гром. поліцію. Фотографу Кірика, який хотів зробити знімку на пам'ятку отсього „геройського“ поступку бурмістра, арештовано. Чимало народу злетілось на це видовище. Дивне при тому, що виші духовні власті байдужи на цей поступок бурмістра і мало інтересуються цією справою, на що є докази. Одно задоволення тепер, а саме: усе українське громадянство без винятку тепер прозріло і пізнало наскрізь „хлопського“ посла інж. Павловсько-

го з його демагогічними кличками: „Bratajmy sie, chłopie!“ Пізнали його й ті наші громадяни, які переконували наших членів гром. ради в Добромилі, що на бурмістра найбільше надіється і повинен ним бути Павловський. Тимчасом він нам заспівав ось яку пісеньку!

БУЧАЧ. (Велике досягнення нашої кооперації). В дні 6. жовтня ц. р. відбулися в Бучачі два свята: ювілейне свято „Просвіти“ і свято кооперативне, з'язане з посвяченням власного дому. Свято почалося Службою Божою, яку відправив о. прал. Куніцький в оточенні численного духовенства. Прегарну проповідь, повну віри у ясне майбуття нації, висловив о. Вол. Мельник. Після того перейшов головними вулицями Нагірники й Бучача величавий похід, в якому взяли участь тисячі маси народу. Похід імпонував усім, як своїм, так і чужим. Такого походу Бучач уже давно не бачив. При посвяченні кооперативного дому, який є великим досягненням бучацького Повіт. Союзу Кооператив саме у 5-ліття його діяльності, промовали: голова Надзірної Ради ПСК. о. Іван Галібей, о. пралат Куніцький від Української Парл. Репрезентації, дир. Мартюк від ПСК. з Копичинців, ред. З. Пеленський від РСУК. зі Львова, д-р М. Гринів від бучацької філії „Просвіти“, д-р І. Болдирів від „Сільського Господаря“ і директор ПСК. у Бучачі п. Демичук, що закінчив низку привітів подякою всім учасникам свята. Дім ПСК. у Бучачі — це широкі забудовання з дуже просторою й догідною площею (зараз біля т. зв. чорного моста). Управа ПСК. може бути горда задля довершення отсього великого діла!

Свій.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
Середа, 23. X., год. 7:30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“.
Четвер, 24. жовтня, год. 7:30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“.
П'ятниця 25. X. год. 7:30 „Ще можеш розказувати своїй бабці“.

Малий Миський Театр:
Середа, 23. X., год. 7:30 веч. „Радість кохання“, прамальний виступ М. Герчинської.
Четвер, 24. жовтня, год. 7:30 веч. „Процес Мері Деген“.
П'ятниця 25. X. год. 7:30 „Процес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петро-вич).
Касіно: Зодоте пекло (Дольорес дель Ріо).
Кольосей: Рамонна нашійини (Еді По-льо).
Лев: Князь студент (Рамон Нонаро).
Марусенька: Триятне весілля.
Оаза: Голубиця (Норна Тальмеді).
Палас: Буря над Азією (реж. Пудов-кіна).
Пай: Пікаділі (Ліла Мей Вонт).
Пасаж: Білий Орел (Кен Мейнард).
Американська комедія і Гомонів тиж-день.
Стидєв: Кохання еспанки.
Фатаморґана: Шехерезада (Марсела Альбан, Ів. Петровна).
Химера: Мусни зі мною оженилися! (Кларіа Боа).
Утіха: Хатина дядька Томи.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в джуканні в цир-ку при вул. Коперника ч. 33. Початок шодня год. 8:30 веч.

Програма радіо.

Середа 23-го.
Варшава (1411,7) 16:15 Програма для дітей.
Краків (312,8) 16:45 Концерт гра-мофонних плнт.
Познань (334,8) 18:15 Мандоліновий концерт.
Катовиці (406,7) 17:45 Концерт з Варшави.
Вільно (385) 18:20 Польські пісні.
Гельсінґфорс (221,4) 19:26 Снів і 18:45 Сонати.
Бресля (253) 20:30 „Матушка Рос-сія“.
Ляйпціг (239) 19:30 Військова орхе-стра.

Братислава (279) 16:30 Концерт Гайди і Дюмак.
Талін (296) 20:00 Опереткова музика.
Брно (341,7) 22:15 Талкова музика.
Льондон (336,3) 16:45 Камеральний концерт.
Штутгарт (360) 20:00 Славянський вечір.
Гамбург (372) 20:00 Вечір пісень і ре-цитатій.
Франкфурт (390) 21:30 Органовий рециталь.
Берн (403) 21:00 Народна музика.
Берлін (418) 16:20 Концерт солістів.
Лянгенберг (473) 17:35 Концерт зі Штутгарту.
Прага (487) 20:00 Симфонічний кон-церт.
Брюссель (509) 21:05 Популярна му-зика.
Відень (516,3) 16:00 Концерт оркестри Достяль.
Мюнхен (533) 20:30 Концерт Любкі Колесівної.
Будапешт (550) 20:00 Мадярські пі-сні.
Ковно (1935) 21:00 Концерт.
Ленінград (1000) 12:00 Робітничий концерт.
Париж (1725) 21:35 Концерт.

Четвер 24-го.

Варшава (1411,7) 12:30 Шкільний концерт.
Краків (312,8) 17:15 Гутірка для цалі.
Познань (334,8) 20:30 Вечірний кон-церт.
Катовиці (406,7) 17:45 Концерт з Варшави.
Вільно (385) 19:10 Весела аудіція з повісті Лейкіна.
Гельсінґфорс (221,4) 18:15 Снів.
Бресля (253) 16:00 Твори Чайків-ського.
Ляйпціг (239) 16:30 Веселий концерт солістів.
Братислава (279) 16:30 Солістка Гре-венова.
Талін (296) 19:00 Вечір Франца Лішта.
Брно (341,7) 19:05 Концерт ра-діооркестри.
Льондон (336,3) 17:05 Солісти.
Штутгарт (360) 20:00 Концерт фіз-гармонії і солістів.
Франкфурт (390) „Оберон“ роман-тична опера.
Берн (403) 19:30 Година швайцар-ських авторів.
Берлін (418) 17:30 Сичковий кuartет.
Лянгенберг (473) 20:00 Легкий кон-церт.
Прага (487) 16:30 Камеральний кон-церт.
Брюссель (509) 21:00 Концерт з Ам-стердаму.

Відень (516,3) 19:30 Концерт дер-жавної опери.
Мюнхен (533) 17:30 Камеральний кон-церт.
Ковно (1935) 19:40 Вечірний концерт.
Будапешт (550) 19:30 Опереткова музика.
Ленінград (1000) 12:00 Робітничий концерт.
Париж (1725) 19:35 Аудіція Pathe.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка:
Середа, дня 23. X. Копичинці. 729 1-1
Замість повідомлень про нове від-чання з панною Єлисаветою Сирківною, складаю 25 зол. на „Рідну Школу“ а 25 зол. на Іввалідів У. Г. А. — Інж. Меркун Павло. 760

З приводу місяця книжки улашту-є Жіночий Кружок ім. Ганни Барві-нок ширш сходниці своїх членів з відчитом д-ра В. Щурата на тему: „Найпопулярніша книжка наших пра-ділів і прабабунь“. Відчит відбудеться в суботу 26. ц. ж. о 6-ій годині вечером в домі при вул. Мохнацького 12. Про-симо о численну участь. 762 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше на-правлений у найбільшій годинникар-ській роботі **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провін-ції просимо репараті прислати пош-тою. — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 618 10-7

БІЛІЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровскі-Гозлажевскі, Львів (Готель Жорна) А-кадемічна 3. 619 5-7

В ПОРЯДКІ (верифікація) прийме хемічна фабрика особу 30, не вище 40 літ, адорову, проворну, довірену. — Зголошення з референції до Адміні-страції „Діла“ під „хемічна фабрика“, 750 3 3

ПОТРІБНА у Львові для 7-літнього хлопчика спосібна, кваліфікована учительна гри на фортеп'яні (п'яніно). — Інсеми зголошення приймає Адміні-страція „Діла“ під „Музикальний“. 762 1-2

ІВАНЦЮ прийді негайно. — Ірива, 759 1-1

ЮРКО ПАЛІЙ в Райській, ур. 1900 р. уневажнює згадану військову книжечку, видаву П. К. У. в Сяноці. 751 3-3

ГІМНАЗИЙНИЙ АБІТУРІЕНТ обійме лекцію з яких клас гімназії або зі школи вселюдної на провінції або в місті. Зголошення слати до „Діла“ під „Потребування“. 763 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст звету легенів, серця і жолука

д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
538 Пересвітлення Рентгеном. 35-7

Конкурс.

Спілка опадностей і позичок в Терно-полі вул. Міщеліча ч. 29, потребує ур-ядови, обліганого в веденні кредитової кооператива, спосібного до ведення опадностей пропаганди. Урядовець буде прийнятий з днем 1. листопада 1929 р. на услужі після умови. Подання з за-уваженнями несли на повисшу адресу. 749 3-3 Управа.

Ширіть
наш
часопис!

Макритта
Frageta, Hennenberge і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577
У МАНДЛЯ,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Нозерки.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Філії „Сільський Господар“ в Дрого-бичі відбудуться дня 4. листопада 1929. в салі Народного Дому в Дрогобичі в год. 11. рано.

Порядок нарад:
I. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
II. Звіт з діяльності Філії за діловий рік і внесок Контрольної Комісії на укл-асня абсолютної уступаючому Від-дані.
III. Реферат інж. І. Несторонича про молочарство.
IV. Вибір нового Відділу.
V. Внески і запити.
Кожний Кружок лише відпоручувати.
За Відділ:
Володимир Чубатий, Олена Сосук, голова. 761 секретар.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Сьогодні в четвер в год. 8. вечором **Фамілійний Дансінг** в українській каварні й ресторані „Народної Гостинниці“.

ВСІ купують столову заставу, як сервіси, скло, кришталі і всяку порцеляну, краєву і заграничну, як також ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
Телефон ч. 69-75.

На еміграційному відтинку.

Львів, 24. жовтня 1929.

Українська еміграція нині велика. Реакція на вона по всьому світі. Найбільше її в Америці, де великанську перевагу має ще передвоєнний її контингент. Та не малою в українська еміграція в західно-європейських краях. Багато наших емігрантів у Франції, не мало у Німеччині та в інших краях. На цих аложився вже переважно поворонний контингент української еміграції. Найкраще зорганізовані українські емігранти в Америці, де організаційні осередки потворились ще далеко перед війною. Американська українська еміграція організаційно доволі зрізничкована, але всеж зорганізована.

В європейських краях наша еміграція не дорівнює під організаційним оглядом американській. Вона тут за малими винятками взагалі незорганізована. І тому полатна на всякі, нероздуже шкідливі, доторонні впливи. Наші націоналісти та провідні, що так скажемо, чинники на еміграції якось не дуже старалися про те, щоб зорганізувати, зв'язати зі собою ті тисячі робітничої еміграції, що з року на рік приїздили на роботи чи то до Франції чи до Німеччини. Мало інтересувалися цією справою і наші краєві як громадські так і політичні чинники. Взагалі українська емігрантська маса була в перевазі без опіки, без проводу і без організаційних центрів.

Тому не треба дивуватись, що до наших емігрантів в європейських державах найшли дуже легко доступ комуністи. Вони виступили, самозрозуміло, в ролі оборонців цих емігрантів. Контакт з еміграцією наважали дуже легко, бо при допомозі преси, на яку, як на засіб пропаганди, вони ніколи коштів не жалували. Спершу видавали вони в Парижі „Українські Вісти“, а тепер видають у Берліні „Українську Газету“. Обі ці газети мали обслуговувати виключно нашу зарібкову еміграцію, яка, майже вся, перебувала в українських землях під Польщею. Українське друковане слово у Франції чи в Німеччині мусіло робити на українського виселенця відповідне враження, та не могло не розбуджувати в ньому радісної думки про те, що ось, мовляв, і на чужині є свої люди, які ним опікуються, які стараються дати йому якийсь духовний корм, якось розраду в рідній мові. Комуністам цього й тільки треба було. Розслабляючи свої видання за дармо та настроюючи відповідно емігрантів, вони приступили доволі і до їх організації в поодиноких краях. А не стрічаючи в своїх організаційних змаганнях ніякого поважнішого опору ні контр-ації (за винятком може Берліна), вони без сумніву дійшли до деяких успіхів у тій ділянці. Мета комуністичної ації серед наших емігрантів дуже проста і ясна: розагитувати та настроїти їх відповідно для себе на еміграції, мати з них потім цілком реальну користь у краю, по їх поверненні.

Ця комуністична праця серед наших емігрантів не тільки в західно-європейських краях, але й в Америці, де вона йшла дещо відмінними шляхами, дійшла вже до такої стадії, в якій комуністи рішався скликати до Берліна на березень 1930 р. т. зв. „Всесвітній Конгрес Українських Трудащих поза межами Радянської України“. Самозрозуміло, що в конгресі „трудащих“ самої Радянської України не буде. Ініціатива до кон-

Позір Станіслав-вщина!

Від 24. жовтня 1929 р. буде висвітлювати кіно „ВАРШАВА“ в Станіславові найкращу фільму виробництва ВУФКУ за оповіданнями М. ГОГОЛЯ в 10. частях п. а.

„СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК“.

В надпрограмі прекрасні зняття зі Станіславова і наших установ зі Львова. — Всі українці з околиці 771 являться численно побачити себе на екрані!! 1—1

гресу дає канадський комуніст з „Турфлomu“ (з Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім). На своєму десятому візді Центральний Виконавчий Комітет „Турфлomu“ прийняв постанову про скликання такого конгресу. Найважливішим завданням конгресу має бути „встановлення осередку організаційних і культурно-освітніх зв'язків“ і „встановлення центрального інформаційно-пресового бюро“. Так каже опублікований у берлінській „Українській Газеті“ канадським комуністами проект програми конгресу. Дотична постанову „Турфлomu“ між іншим каже: „Від часу закінчення світової, національних та громадських війн та створення деяких нових держав в Європі, особливою СРСР, до якого входять УСРР, в європейських країнах виступати й далі виступають представники різних українських емігрантських угруповань і оголошують себе речниками українського народу, представниками українців поза межами Радянської України, хоч ніякого зв'язку ані спільності інтересів з масами вони не мають... Організовані українські робітники, селяни й трудові інтелігенція, що живуть у різних країнах поза межами Радянської України, досі не порозумілися між собою і не встановили таких зв'язків, які необхідні для спільного вислову своїх думок і визначення єдиного становища відносно своїх важливіших, загальних справ і питань, громадського, культурного, економічного та політичного характеру“.

З наведеного бачимо, що цей „всесвітній“ конгрес має на одні передовсім політичне завдання. Він має остаточно скомпанувати весь комуністично-радянський табор на еміграції. Він має заманіфестувати силу цього табору на арені та визнати таким чином на скріплення і поширення комуністичного не тільки серед української еміграції в Європі й Америці, але й серед широчин мас українського населення у Польщі, Румунії та на Закарпатті. Така головна мета конгресу.

Нема сумніву, що ця спроба комуністів зорганізувати в одне всі радянськості сили на еміграції та заманіфестувати їх консолідацію, мусить найти відповідний відгук у національних колах української еміграції як в Європі так і в Америці. Країна пора, щоб всі національно-українські організаційні осередки на еміграції виступили солідарно проти цього нового походу комунізму на ованували українських душ і проти цих нових спроб поширення їхньої організаційної та рівночасно деморалізаційної під національним оглядом експансії.

Але справа запевникового комуністами конгресу важна не тільки для еміграції та її провідних національних діячів. Вона як під громадським так і під політичним оглядом дуже важна і для краю, якому доведеться пережити всі ці

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 18. października 1929. Sąd okręgowy XXIV Wydział karny we Lwowie w sprawie karnej Pr. 361/29. na posiedzeniu niejawnym dnia 18. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz.-P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 15. października 1929 r. przez Starostwo Głównie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo“ Nr. 230 z dnia 16. października 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Nasze mensozsy“ zawiera znamienną występkę z §. 300 u. k., b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie i od rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący J. Antoniewicz wr. Protokulant Z. Kulczycki wr. Za zgodność: Müller, st. zsek.

Хочете чи не хочете — Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Якщо їх добровільно не обезпечите в 1/3 часті в Т-ві взаїмних обезпечень „Дністер“, то ПЗУВ примусово стягне від Вас премію і від цієї 1/3 часті, отже разом від цілої обезпеченої вартості будинків. Тому сповніть цей народний обов'язок і бодай 1/3 часті заплатіть в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“ у Львові вул. Руська ч. 20.

комуністичні експерименти, доконувані на національному організмі не тільки на еміграції, але й у краю. І тому краєві чинники завадять повинні зайняти відповідне становище до запровадження конгресу та розшифрувати правдиві, руйнівні його цілі.

Комуністи винесли українському національному таборові війну на всіх фронтах і відтинках національного життя і тому з ними на всіх фронтах треба боротися. Одним з незвичайно важких відтинків загального фронту боротьби є еміграційний відтинку. І тому серед української еміграції, особливо в західних краях Європи, треба передовсім скріпити національно-освідомлюючу та організаційну працю. Бо це найкращий засіб, яким можна паралізувати шкідливу, розкладову роботу комуністів серед українських сезонних емігрантів. А крім того треба подбати про відповідний національний орган для наших емігрантів у тих краях. Коли це виконаємо, боротьба на тому відтинку матиме повний успіх.

Чужинці серед нас.

Самостійний фактор чи чуже знаряддя? — Загублені надії на польсько-руське Львокарно. — Сепаратизм в кожній ділянці. — За розбудову карпатського коридору.

Наші „руські“ є нічим іншим, тільки чужинцями серед нас, чужим, хоробливим народом на нашому національному організмі. Той народ живе своїм окремим життям, підточуючи наш організм. Не маючи опор, якою до революції була для нього царська Росія, не маючи спроби і перспектив розвитку, не вважаючи на деякі успіхи в останніх часах, сьогодні „руський“ табор є тільки знаряддя в чужих руках. Недавно зреферована нами стаття краківського „Курерка“ про „етнічні групи“: українців, русинів, лемків, бойків, гуцулів і тучасян та постійна пропаганда „Слова Польско-го“ про потребу розчленувати український народ на діалектично-регіональні групи — як підбудову державної польської нації, — є цього найкращим доказом. Бо саме наші „руські“ своєю розбивацькою роботою подають аргументи всяким творцям культурно-політичних „етнічних груп“ на нашій національній території.

Дотеперішня робота і досягнення „руських“ були супроводжені симпатіями польського громадянства і польської влади. Ім віддали старі загально-національні установи: Ставропілія і „Нар. Дім“ (дефінітивну віддачу цієї установи мусять вони ще заслужити), їм повернено й інші установи на провінції, їм дано спробу широкою організації й маніфестування за ціну беззастережної лояльності. Наші „руські“ були пересвідчені, що своєю візантійською політикою в добу боротьби з українством на всіх ділянках життя, вони стануть рішучим фактором, вернуть до колишньої величч і світлості. Вони мріяли, що своєю розбивацькою роботою доведуть до польсько-руського Львокарна. Вони обманювали себе, не вмов до справді вони є фактором, а не знаряддя в чужих руках.

Та після захоплення чужою ласкою, звільна в них починає нуртувати недоволення, пробивається жаль, за злетілими надіями про польсько-руську угоду. Пробивається це головне в передовій „Русско-го Голосу“ з 13. ч. під написом „Веленіє момента“.

Довідуємося з тієї статті, що „руський“ табор був пересвідчений, що наростаюча економічна криза в Польщі і складні міжнародні становища доведуть до консолідації внутрішніх сил у Польщі, а тим самим до розумного й обопільно корисного вирішення положення польського населення. Трагедія Росії дала відродженій Польщі ідеальну спробу ліквідувати вікову польсько-руську ворожнечу. Та в тому напрямку не зроблено нічого.

„Справа не посунулася ані на крок далі, поза розбирання руских церков, закриття руских шкіл, колонізації рускої землі, безкоштовних гістеричних вишків Курерків і безплідної гри в петлюріашину і рапівшину... Словом — на польсько-руським фронті без перемін і тепер, коли навіть німці і французи, в десять літ після страхіт Вердена, йдуть на явне братання. Навіть гірше, бо можна навіть здогадуватися, що недалеке вже німецько-французьке порозуміння буде тією силою, яка підпорядкує собі польських політиків і спрямує їх проти Руси, по звичайній лінії найменшого спротиву. Можливо також, що підсилений польський натиск на Русь вже є наслідком сідомого перенесення польської експансії на Схід з огляду на освіднення польськими політиками неминучого їх відступу на Заході. Коли це так, то в даному напрямку не найдемо нічого нового. Є не лише спроба повторити старий досвід, відійти від німецького молота в бік русського ковала. Такий маневр не може викликати в душі руского народу нічого, крім співчуття з приводу малодушності і короткозорості його ініціаторів“.

З огляду на такий стан річей „Русскій Голос“ закликає до спротиву „в межах закону і конституції“, до національної солідарності, до усунення міжпартійної гризні, до організації і праці.

Очевидячки, всі ці поклики не можуть мати ніякого реального значіння, бож наші „руські“ своєю ніби то національною окремішністю в основі розбивають національну солідарність і проповідують всякого роду сепаратизми в ділянці національно-політичній, культурній, економічній, віроісповідній і якій хочете. Доказом цього є хочби стаття „Боротьба за незалежність уніятської церкви в Підкарпатській Русі“ (ч. 79 з 10. см.). Довідуємося з тієї статті, що уніятська церква на Закарпатті повинна визволитися від яких-небудь впливів уніятської церкви в Галичині, бо уніятське духовенство в Галичині — то суцільний самостійницький табор, а духовенство Закарпаття — то люди руских переконань, з яких частина (більшість! — Ред.) є настроєна мадярофільськи. Тому то закарпатське громадянство дуже невдоволене появою оо. Василіяна на Закарпатті, яких робота зводиться „до підсилення релігійного фанатизму,

насадження самостійництва і після того поглиблення роздору і дезорганізації в рядах білого духовенства“.

Мовляв, оо. Василіяни мають вплив на виховання молоді і вони працюють над випуском кадрів переконаних самостійників серед духовенства і світського громадянства. Ця обставина примусила закарпатське духовенство виступити проти оо. Василіяна.

„Та боротьба проти єзуїтських (себто: василіянських! — Ред.) посягань є важкою, а часто й непомилною. Особливо тому, що галицькі Василіяни підчиняються львівському митрополитові гр. А. Шептицькому, а не карпатському єпископові. Відповідальні діячі уніятської церкви на Підкарпатській Русі правильно освідомлюють собі, що про успішну оборону їх церковної самостійності не може бути мови до тієї пори, поки їх церква не визволиться від фактичного підчинення галицькому митрополиту Шептицькому, як свого роду голові уніятської церкви. Тому вони бажать оскувати власну митрополію в Ужгороді і в такому випадку мають намір оскувати ще одну єпископську катедру в Густі. В склад карпато-руської митрополії ввійшла би теж припівська дієцезія. На становище митрополита висувається ужгородського єпископа о. П. Гебеля. З боку чеського уряду ледви чи будуть перепони у тому відношенні, бо він заінтересований у визволенні церкви своїх громадян від впливу закордонного фактора...“

О, чеський уряд дуже радо піде на таку пропозицію. Про це не треба навіть сумніватися. Але чи цей церковний сепаратизм буде висловом національної солідарності і єдності?

„Русскій Голос“ твердить, що духовенство в Галичині творить суцільний український, а закарпатське руский табор. Беремо до рук той же „Русскій Голос“ і в однім виказі пожертв на „Русскую Школу“ зустрічаємо таких духовників з північного боку Карпат: о. М. Єдинакий з Нагуєвич, о. К. Лагода з Жабя, о. др. Г. Литвинович із Станиславова, о. др. Я. Мелдєвський із Станиславова, о. В. Микитка із Струтина, о. І. Станчак із Висоцька, о. В. Біневич із Долини, о. А. Гукевич із Квасиніна, о. Р. Кокотайло із Туринки, о. Я. Миронич із Близьки, о. І. Полянський із Стільника, о. В. Вахняник із Далієвої, о. П. Галаяка з Войткової, о. Д. Гичко з Рип'яні, о. П. Яськів з Гановень, о. К. Дольницький із Зазулинців, о. М. Соболєвський з Устя Руського, о. В. Стрільця із Вербіва, о. Ярмолюк із Мокшан, о. М. Дуркот із Вільхівця, о. І. Дуркот із Загуриса і о. А. Руденський з Желави.

Коли в одному виказі жертв на рос. школу є 22 духовники, то видно, що табор галицького духовенства не є такий дуже суцільний, а на всякий випадок такі чи інші культурні або традиційні впливи чи політичні симпатії духо-

венства не повинні бути основою до організаційно-віроісповідного сепаратизму, пропагандованого „Русск-им Голос-ом“.

Відгрівання сепаратистичних амагань частиною культурних кастратів і політичних змотилів є ударом у спину українського народу, є утруднюванням його важкої боротьби на тернистому шляху всебічної еманіпації. Над цим повинні подумати „блудні сини“ якоїсь дивогладної „руськості“ і вернути до єдності зі своїм народом.

Українські справи в Румунії.

Вибори до громадської ради в Чернівцях.

Вибори до громадської ради в Чернівцях відбудуться, як заплановано деякі політичні круги, перед 1. січнем ц. р. Націонал-цараністи ведуть уже переговори в справі створення виборчого блоку. Одна з місцевих газет принесла вже вістку, що з жидівською партією Ебнера пакт майже заключений, німецька народна рада заявила в розмові з бурм. Савчуком-Славину за співділянням з нац.-цараністичною партією. Українська Національна Партія прилучиться також до правительственого блоку, а також обидві групи поляків (Шимоновичі і Фріда) висказалися за співпрацю з націонал-цараністами. Проти цього блоку підуть ліберали і соціалдемократи. Крім цього мав би створитися незалежний горожанський блок під девізою: „Громада без посіпаки“. До правительственого блоку мала би приступити й жидівська група Союзу Румунських Жидів на чолі якої стоїть д-р Касснер. Група д-ра Штраухера покищо противна. — До цих інформацій додає „Час“, що з Українською Нац. Партією не було до сьогодні ніяких офіційних переговорів та що від розмов на женецькому ґрунті дотепер багато дечого змінилось. Українська Нац. Партія зійдеться зараз по приїзді президента д-ра В. Залозького й аайме своє становище до всіх біжучих справ, між іншим також до громадських виборів у Чернівцях.

Проти українського учительства.

Пенсіонування старих урядовців у Румунії переведе правительством з 1. січня 1930 р. не обсядуючи їх місця новими силами, щоб таким чином облекшити державний бюджет. Уже виготовляються всюди докладні списки всіх урядовців, котрі скінчили 57 літ життя або є вже на службі 30 літ. Між учительством на Буковині матиме це таке значіння, що багато українських учителів підуть на пенсію, а правительством тоді скаже, що воно навіть радо відновило би науку з української мови, та нема кому вчити. Вже й тепер по багатьох чисто українських селах боляч на папері нема укра-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

5)

Америка та її характер.

Вашінгтон і його „національна сая“. — Зріст Нью Йорку. — Техніка й торгівля.

Багато поважніший, статочний Вашингтон, збудований окремо на столицю в окремому повіті. Говорити про красу цього міста забрало би забагато часу. А на мою думку — воно найгарніше в Америці й уповні гідне того, щоб бути столицею великої держави й великої нації.

Будоване продумано. Величаві палати серед обширних парків, залізнична стація, поштовий будинок, галерея образів, академія наук, національний музей, будинок міністерства війни та конгресова бібліотека, це зовні і внутрі архітектурні. Над усім царює славний „Капітол“ з банею, який мабуть у світі рівної нема. Горюча вночі від яркого світла ще степенує той чар, який викликає і без світла. Для власки, нагороди й заохоти є там „національна сая пам'ятників“, де кожний стоїть має право поставити по два пам'ятники тих людей, яких там признають за найбільших. Немов на раду в справі великої вітчизни посходилися й задумано поставали найкращі сини того ж Америки: виховники, правники, проповідники революції, народні трибуни, письменники, пинахидники, генерали. Посередині мармурової доліани в тій салі біла зізіда. Це місце де улажене гріб для Джорджа Вашингтона, творця Злучених Держав і його жінки Марти. Але громада Вернон, де Вашингтон жили, не хотіла видати їхніх тайних останків. Гробниця стоїть порожня, а вібрації достойники лишилися без провідання.

В цьому місці пам'ятники не губляться так, як у Нью Йорку. Про це подумано заздалегідь. Нпр. найвищий у світі обеліск, пам'ятник Вашингтона має 555 стін, близько 200 метрів, а пам'ятник президента Лінкольна у ниді величезної 2-лої грецької святині з мармору на 36 повеських стовпах (стільки було за того часу стейнів) не має собі рівної. Поважно в гордо сидить з тієї

святині зі стовпів великий Лінкольні й загіними очима розглядає зростаючу державу.

Очевидно, що при великих приметах американця, не треба робити з нього якогось наїчоловіка, Титана, чи особливого героя волі. Цей буде хмародер, бо хоче витратити свою енергію й довершити чогось великого. Коли він осів на преріях, то це жалоба відкрити, чи щось подібного.

Людина так там живе, як вимагає потреба, окружуючі обставини. Коли Нью Йорк почав будувати хмародери, то просто тому, що склясті острови, на яких він простягається, стиснені з усіх боків водою, не дають спроможности поширяться тому місту, що як один з найбільших портів світа мусить прискороно зростати. Одинокий напрям, куди він може рости, це у водоз, у гору. Міліонів масі навіть деякі порушались на меншому просторі. Це видно добре по Шкагої, в якому на просторі поверх 220 англійських квадратних миль не дуже то вигідно комукуватися. Решта — вже тільки конкуренція й наслідування.

Нью Йорк називає „тон“ Америці. Коли він має хмародери, то кожному „порядному“ місту треба їх також мати. Коли Нью Йорк має хмародери на 38 поверхів, то Шкаго хоче побудувати на 74 поверхи і т. д. Те саме діється у фермерстві. Коли схід виповнився промислом так, що міста майже лучаються, тоді рілників треба було йти на захід, де простору доволі. Цього не робитися задля самої роботи, тільки задля konieczности, чи хочби задля вигоди, яку американець так любить, що якраз на те призибує майно, щоб її мати.

Це не є ніякий вплив надмірної волі, коли він галить 13 поверховий дім, який збудовано перероком, а буде на тому місці полич на 30 поверхів. Хотіла розвага та обчислення, що дім на 30 поверхів принесе більше доходу, як той на 15. Але коли до того дочислиться, то вже не буде хитання у виконанні. За кілька місяців буде стояти 30 поверховий будинок. Така са кілька місяців

В Америці занадто скоро розвивається дитя, щоб можна було задалити будову хочби й ти-

ячiami робітників. На це є машини, які зроблять простішу роботу скоро і точно. Вони викоплюють ґрунт і виведуть землю з під них, машини наляють залізних рур на підставу фундаменту, машини натруть шутру й намішавть з цементам, машини подадуть мити увесь будівельний матеріал на найвищий поверх, зі залізними траверсами виключно. Кільканапятьох людей вистає де помічати машини. На відносоналення цієї системи праці витрачує американець чимало уваги й часу.

Тільки в той спосіб міг Форд піднести продукцію авт до 38 штук на годину, тільки внаслідок аниментної організації праці, яку керує на себе машина, можливо, що в шкаторівських різниціях в одному кінці фабрики заляють живі свині, а в другому кінці пакують салодовні шинки; тільки внаслідок використаної та найменших подробиць людської праці могла одна автомобільна компанія бити річно 15,763,000 штук худоби, себто рівно до штук на мінуту.

Торговля в американціях, це ніяке добродійство чи патріотичне діло. Підприємчівстві і солідності купля, дешевість і зність краму, услужливість масова продаж товару, остаточно й реклами рішав, чи бізнес росте, чи клинає. Час до часу улазжують винятоків товару, тасом продажу понижче звичайної ціни. Лучення торгівлі у компанію побільшує капітал до обороту й зоробить від конкуренції та зменшує ризик. А численісті торгівлі одної компанії в ріжних місцях міста чи в ріжних містах не допускають, щоб якийсь товар пропадав. Бо, що не їд в одному місці, це може йти в другому.

Б такі торгівлі одної компанії в Злучених Державах і Канаді, де нема дорожчого товару, як по 5 і 10 центів. Б такі самі, де товар є по 25 центів. А є торгівлі, які дають нагороду, якби покупець не дістав якогось товару (ярім живих звірят), за якими питає. Поводи праця підлегла упорядкована. У великих крамницях для патроне клієнтів переводять їх з поверху на поверх чи селеними підоймами та рухомими естрадами.

(Продовження буде.)

інських учителів. Українці мусять самі про це подбати, щоб наші діти привчилися українського письма. (Рідний Край).

Вокально-фортеп'яновий вечір.

В суботу 26. ц. м. відбудеться в салі Народного Дому в Чернівцях вокально-фортеп'яновий вечір п-ні Івонни Синенської-Іваницької (спів) і п-ні Гальки Василяшко (фортеп'яно). У програму входять твори: О. Нижанківського, С. Людкевича, Я. Лопатинського, Д. Січинського і Миколи Бойченка з українських композиторів, а з чужих твори Моцарта, Пуччіні, Сметани, Томаса, Брамса, Сен-Санса, Скрибін і Шопена. — Найближчої неділі (неділя, год. 11-та передпол.) обидві артистки влаштувають у тій самій салі народний концерт для широкого загалу.

За океаном.

Організація пань при Українській Стрілецькій Громаді.

Дня 15. ц. м. відбулися в Нью Йорку перші організаційні збори пань при Українській Стрілецькій Громаді. Голова Української Стрілецької Громади, д-р В. Галан, пояснив зібраним, що завданням організації пань буде помагати Українській Стр. Громаді в підготовці українського жіноцтва до національної праці. Членими організації можуть бути всі українки від 16. року життя, оскільки вони сприяють праці Стрілецької Громади та підчиняються постановам її статуту. Організація буде переведена з такого способу: У склад Головної Управи входять: пані: Анна Середя, голова; пані: Катер. Дубас з Філадельфії, Марія Кінаш з Елізабет, Катерина Тарнавська з Шікаго, як заступниці голови; п-на Слава Кінаш як секретарка; п-на Ольга Кулик як скарбничка. Праця організації жінок буде вестися в чотирьох комітетах: комітет опіки над інвалідами Української Армії з завданням переводити збірки на будову дому й удержання інвалідів, комітет опіки над дітьми і молоддю, під кермою п-ни д-р мед. Нат. Пелехович з Нью Йорку, має завдання зайнятися допомогою дітям бувших членів Української Армії, комітет Червоного Хреста, під проводом п-ни В. Лисак з Перт Амбой, має завдання поробити кроки до створення окремої установи Українського Червоного Хреста в Америці, комітет балетний, під кермою п-ни Йос. Ярема як голови і п-ни Слави Сполітакевич як секретарки, має завдання підготувати річний вечір-бенкет з нагоди зїзду Української Стрілецької Громади. Збори рішили звернутися з закликом до українського жіноцтва в Америці, щоб воно вступало масово в члени організації пань при Українській Стрілецькій Організації з осідком у Філадельфії.

Поворот Д-ра Кібзея.

Український лікар з Дітройт, Миш., д-р Амброзій Кібзей, уже вернувся з наукової подорожі по Європі. Він виїхав був до Європи з власної спонуки для поширення свого лікарського знання в європейських університетах і шпиталях. Д-р Кібзей був у Лондоні, Берліні, Відні, Львові і Києві. Повернувши до Дітройт, зачав знову лікарську практику і, як перше, дає бере живу участь у громадському житті дітройтських українців. Він саме витав сен. Кисілевську після її приїзду до Дітройт.

Українсько-німецький концерт.

У Вінніпегу, Манітоба (Канада) відбувся 28. вересня спільний українсько-німецький концерт, що пройшов з великим успіхом.

Ревеляції Бесідовського.

„Матен“ почав друкувати ревелюційні статті Бесідовського. В першій статті обговорює В. усунення Раковського із становища амбасадора в Парижі. В 1927 р. Раковський дістав указівки, щоби на випадок війни між СРСР і якоюнебудь європейською державою видав відозву до комуністів тієї країни та почав диверсію. Вже тоді Раковського підозрювали в нелояльності та мали його усунути зі становища амбасадора. Найбільше захитали Раковським переговори в справі сплати передвоєнних і воєнних рос. довгів Франції. Тоді Сталін відав Бесідовського з Токіо та поручив йому вчасні керівництва більш амбасаді в Парижі. Проти Раковського крім Сталіна був теж Чічерін. Сталін сказав Бесідовському, щоби без огляду на те, що СРСР, потребує грошей, не навязував нових розмов із фін. колами Франції, бо його попередник Раковський утруднив там положення. Сталін поручив Бесідовському направити та полішити взаємини з Польщею, чим без сумніву зможе прихилити для себе Францію.

На теми громадського самоврядування.

Відносини в стрийському міському самоврядуванні.

(Допис зі Стрия.)

Вже кілька літ правлять містом Стриєм нахвалі комісарі, які господарять громадським добром правдиво по комісарськи. Стрийське громадянство нетерпеливо очікувало внесення комісарщини, та надія завела.

Вибрана осіню 1927 р. громадська рада наслідком переваги українсько-жидівського блоку над польським навіть не змогла ухвалити ухвалити. Її завішено та введено знову комісаря. Комісаром іменовано близького до п. Морачевського песівця Войцеха Ожгу, залізничного кондуктора, а його заступником пенсіонер, польського майора Рітнера. На 1-го платного асесора покликав д-ра Гольдберга, а аж на другого безплатного асесора д-ра Калуського. Тутешній староста, а колишній комісар поліції у Львові, Палончковський іменував для Ожги прибічну раду, до якої покликав 18 поляків, 7 жидів і аж 5 українців, дарма, що українці становлять 1/3 населення міста, а жидів є значно більше. При виборах вишло 18 радних поляків (при допомозі жидів асиміляторів), 17 жидів і 12 українців замість 13, коли в 1 колі жиди не допомогли і 1 українця перепав!

Не тяжко собі уявити, як господарить серед таких обставин громадським майном теперішня управа. Во треба знати, що Стрий є великою і багатоміською, яка ще до недавня була властивістю 2.000 моргів землі, в чім було 700 моргів дубового ліса і около 40 будівель.

Громадське добро розпродається за безцін. роздаровується, тисячі видається на субвенції і подорожні на всякі вистави, на діти і непотрібні, часті репрезентаційні комісарські подорожі, хоч сам комісар, як кондуктор, білету не платить, та має 800 зол. місячної платні. Попри те утримується безліч добре платних урядників.

Громадяни аж утинаються під тягарем щораз то нових громадських податків, а діри щорічного дефіцитного бюджету з року на рік латаються продажем 1500 куб. м. дубини з громадського ліса, з якого вже й мало що осталося.

Ось образки: В р. 1924 за попереднього комісара, продано громадські касарні аложані в 29 мурованих будівель враз з 60 моргами землі в місті для війська за 500.000 зол. (пів мільона), коли таку вартість представляє чи не кожна будівля (касарня) з окрема, не говорячи вже про 60 моргів землі. А місто за саме тільки введення електричної сітки на кількох вулицях міста заплаатило 700.000 зол.

Минулого року подаровано війську на порохівню кілька десятків моргів доброго ґрунту, а 6 моргів на спортовий майдан, на якого урядження додано ще кілька тисяч зол. В тім самим часі подаровано Банкові Польському в Стрию в центрі міста будівельну парцелю, але на будову замі, (якої і досі на скандал у 40.000-нім місті нема) мусів магістрат парцелю за грубі гроші купити.

Міські ґрунти за безцін наймається польським лідичам і спекулянтам, які свої власні землі виарендовують жидам, а самі арендують міські ґрунти і то в дуже оригінальний спосіб, бо коли наведе за річний чинш оферує 44 і пів вагона збіжжя, то магістрат вимагає і бере від нього лише 44. Зате наших господарів до найму тих ґрунтів не допускається.

Коли весною цього року вінт села Грабівця разом з іншими селянами виіс найвищу оферу і по великих трудах рада ухвалила наймити йому ґрунт, — то комісар цю ухвалу анулював, а ґрунт за додатково внесено нижчу ціну зинавлято польському лідичеві Ошишкевичеві, який свій власний двір з ґрунтами у Нежухові під самим Стриєм наймає жидам. Подібних справ є багато та про всі писати годі.

Іменована лише для форми і від влади залежна прибічна рада, якій у більшій частині на майні громади не залежить або зовсім не ставить опору цій руйнуючій господарці, або якщо і ставить, то і на це є рада, бо тоді комісар або інші чинники ухвалу завішують.

Що така господарка громадським майном повинна комусь приносити користь — це річ певна. Зате управа міста веде крайню шовіністичну політику, дарма, що все голосить, що жадної політики, ані національної ріжниці в справах міста не робить. Якже це виглядає в практиці?

Ось зразки: Комісар Ожга, мабуть щоби відвдячитись Морачевському за підтримку, поставив весною ц. р. на раді внесок, щоби Морачевського зробити почесним громадянином Стрия та в його честь назвати дотеперішню вулицю Тягарову його іменем.

Радні українці згодилися на те, але з тим застереженням, що ухвала громадської ради ще з року 1918, якою на внесок тодішнього старости Чепілевського одностайно ухвалено назвати вулицю Трибунальську вулицю Євгена Олесницького, буде тепер переіменована в життя.

Застереження це прибічна рада прийняла до відома і ухвалила рівночасно зміну назв обох цих вулиць.

В кілька днів потім вулицю Тягарову переіменовано на Морачевського, але Трибунальської ні, бо староство ухвалу завісило тому, що назва вулиці Трибунальської має, мовляв, для Польщі „історичне значіння“ і її змінити не вільно.

В магістраті нема ні одного урядника українця, хоч туди подається їх багато з повними кваліфікаціями. Їх не приймають, а посаду займає некваліфікований поляк, зразу тимчасово, аж поки не набуде вимаганих кваліфікацій. Ось ще один вимовний зразок: На весні ц. р. помер міський ветеринар, а на його місце магістрат оголосив конкурс. Вимоги конкурсу між іншими були такі: „три роки практики і фізикальний іспит“. Подань вплинуло 9. Всім вимогам конкурсу відповідав лише один кандидат, але українець і тому посади не обсяжено, конкурс анульовано і ухвалено по якимсь часі розписати новий, але вже з меншими вимогами, бо не вимагано 3 літньої практики. Розуміється, що посаду міського ветеринара заступає провізорично цього року абсолювент ветеринарії — поляк, який вже з горі на ту посаду призначений і ради котрого конкурс анульовано, а відтак змінено.

Подібних випадків є більше. На весні ц. р. помер 1-ий асесор д-р Гольдберг, а на його місце іменовано також жиди д-ра Шіфа замість покликати 2-го асесора д-ра Калуського. Коли знову в літі ц. р. зрезигнував заступник комісара Рітнер, тоді автоматично д-р Шіф позняв його уряд, а д-р Калуський функції 1-го асесора і таким чином українці в самій управі дістали належного їм заступника.

Такий стан трівав дуже коротко, бо рознеслася вістка, що на місце Рітнера має бути іменованний поляк проф. Каім. Тоді українська депутація зажадала від старости, щоби управа остала надалі такою, як є з д-ром Калуським як 1-им асесором, та щоби побільшено число українців у раді відповідно до числа українського населення міста, а рівночасно заявила, що на випадок несповнення цього домагання всі радні українці будуть змушені зрезигнувати.

Староста, як звичайно, обіцяв справу якось позадати, але вже в половині вересня ц. р. іменовано Каіма заступником комісара і таким чином позбавлено українців знов їх заступника в самій управі.

Супроти такого стану, та з уваги на те, що 5 радних українців зммо всіх своїх зусиль не в силі були щонебудь зробити, рішили солідарно всі, а саме пп. д-р Калуський, Соколовський, Пидь. Держко і Рудницький зрезигнували, що і на засіданні ради дня 9. жовтня ц. р. офіційно перевели і по аложенні відповідно умотивованої заяви демонстративно опустили салю засідань.

Як уложаться даліші відносини, годі сьогодні сказати, та це скоро покажеться.

Стрийчини.

Після смерті Радославова.

Як це вже подано в пресі, в Берліні помер бувший болгарський президент міністрів Радославова. Цей визначний політик народився 1854 року, студював у Німеччині. Свою політичну кар'єру почав іще у вісімдесятих роках минулого століття. Перший раз його вибрало президентом міністрів після прогнання князя Олександра із Бабенберґів, за регентури Стамбулова, що підтримував партію Радославова та був його одиодумцем. Разом із Стамбуловим Радославова започаткував антиросійську політику в Болгарії.

Після вибору князя Фердинанда, Радославова був противником того князя і 1889 року був караний роком в'язниці за злевагу Фердинанда. По упадку уряду Стамбулова, Радославова був вибраний міністром внутрішніх справ у кабінеті Стойлова, Радославова і його партія стреміла до приязних відносин між Болгарією й Австрією.

А коли вибухла світова війна, Радославова був одним з тих, що причинились до воєнного союзу Болгарії з Австрією та Німеччиною. Упадок Австрії 1918 року спричинив і упадок політики Радославова та привело його уступити місце новому кабінетові Малинова, який заключив мир із державами антанті. Радославова покинув Болгарію і разом з королем Фердинандом виїхав до Німеччини, де перебував аж до своєї смерті. В р. 1920 в Болгарії видано йому процес за державну зраду, а 1923 року його засуджено на довічну в'язницю і позбавлення всіх громадянських прав.

Тільки в останніх часах деякі болгарі розпочали були старання, щоби старому болгарському патріотові Радославові дозволити вернути до вітчизни, але вже було за пізно.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.

Навіть джентельмен
не є забезпечений від простуди оскільки негайно не зажає одного до двох **ASPIRIN** щоб знову відновити досконалий стан здоров'я.

Жадати таблеток Aspirin в оригінальній упаковці з чорною перепліскою зі знаком **Bayer**

ЦІНА: 6 штук збл. 1.50 — 20 штук 2.50
До набуття в аптеках.

На організаційному фронті.

Турчанщина.

Дня 14-го жовтня ц. р. відбулося в селі дому "Просвіти" в Турці велике посольське віче. Віче отворив і провадив посол Великанович. Реферат про політичне й господарське положення виголосив посол д-р Блажкович, який у палкій промові порушив усі ділянки нашого життя. По цим рефераті обговорив посол Великанович справи повіту, а саме: дороги, меліорацію, регуляцію потоків, алько-голізм і організацію на господарським і просвітнім полі. Спеціальну увагу звернув бесідник на організацію молоді в Соколах і Лугах, яку тепер тягнуть до "Стешельна", бо своєї молоді полякам в повіті бракує. Настрий на вічу був дуже поважний і бадьорий, а промови обох бесідників викликали у слухачів велике враження. По промовах слідували запити й інтерпеляції в різних ділянках, на які посол Великанович дав вичерпуючі відповіді. Між іншим на закид, що унів'ерситетські радні, яких є багато у громадській раді в Турці, повинні постаратися про ліпше електричне освітлення і про звільнення від шарварку мішан горішньої і долішньої Турки, посол Великанович заявив, що чувся би щасливим, якби в Турці унів'ерситетські радні дійшли до тої сили, аби могли відповісти за господарку в місті; покищо наших радних є лишень 7 на 48. Зокрема в справі електрики й шарварку саме посол Великанович на спілку з двома радними унів'ерситету пропонує меморіал виводить ще в травні 1929 р.; на-томісць ані радні жиди ані поляки в цій справі нічого не зробили, хоч воли в дійсності є правлячою групою в міській раді в Турці і відповідають за всю господарку в місті і в повіті. Віче замкнув посол Великанович, визнаючи присутніх до праці й консолідації всіх на-сид для кращого завтра.

Шведська комуністична партія розв'язана.

Із Риги повідомляють, що Виконавчий Комітет III. Інтернаціоналу ухвалив розв'язати шведську комуністичну партію. Недавно розв'язано комуністичну партію в З'єднаних Державах Північної Америки, а також в Австрії і Фінляндії. Причиною розв'язання комуністичної партії в Швеції було те, що ця партія не виконувала наказів Третього Інтернаціоналу і стрімко унеза-чужити свою працю від московських диктаторів.

Замах на Бріяна?

Із Парижа повідомляють, що замах викона-ний на особу посла Дімена, був справді зверне-ний не на Дімена, але на Бріяна. Арештований виконавець замаху дідич Грайен заявив, що він, як учасник війни і патріот почував себе покрив-джений політикою сучасного французького уря-ду і адже відчував ненависть до керівників тої політики. Після договору в Локкарні він купив собі револьвер і хотів застрілити Бріяна під час його візиту до Англії. Але поліція так охороняла його міністра, що Грайенові не вдалося виконати замаху. Тепер стріляючи до посла Дімена, він хотів запроtestувати проти політики Бріяна, та ці-лого французького уряду.

Перед скликанням сойму.

Марш сойму Дашинський мав уже нара-ди з усіми провідниками сойм. клубів у справі проєктованої ним зміни сойм. регуляміну. Після скликання сойму Дашинський хоче скли-кати конвент сеніорів, який заявиться в цій справі. Зачувати, що марш. Дашинський відві-дає през. Мосціцького й поінформується що-до дати скликання парламенту. Кажуть, що де-крет про скликання сойму буде оголошений 30. жовтня, а тоді перше засідання було би вже 31. жовтня в год. 4. попол. Колиб зайшли якісь труднощі, засідання відбулося би 1. листопада. Дня 23. жовтня радила парл. комісія ППС., яка опрацювала внесення на пленум сойму, які пропонує клуб ППС. Внесення лівниці в спра-ві заяви недовіря для уряду Світальського не поставлять на першому засіданні сойму, але шойно після ген. дискусії, яка певно відбудеть-ся після експозе д-ра Світальського. Отже шойно на прикінці тієї дискусії зложать безпо-середньо до рук марш. Дашинського внесення в справі заяви недовіря для уряду. Як наслід-ника прем. Світальського знову називають ген. Сосновського, є теж концепція, щоб преміє-ром став польський посол у Москві, Пате-к.

Який буде новий французький уряд?

"Пті Парізієн", повідомляє, що може буде створений новий 13. Бріянів кабінет. Бріян ска-зав приятелям, що хотів би відпочати. "Ма-тен" пише, що Бріян у розмові з президентом республіки пропонує на становище прем'єра провідника рад. соціалістів Даладіє. Беруть теж під увагу кандидатуру Еріо на становище міністра закорд. справ, а Даладіє на становище міністра війни. Говорять теж про кабінет лівни-ці з Поль Бонкур. Преса зазначає, що криза затягнеться довше та що колиб навіть Бріян не схотів бути прем'єром, для нього зарезер-вують теку мін-ства закорд. справ. Соц. фрак-ція радила над політ. положенням. Кажуть, що Поль Бонкур сказав, що він готовий приня-ти місію утворення кабінету та заявився за у-частю його партії в уряді. През. Думерг приняв президентів фінанс. комісії сенату й палати, а потім голова парл. партій Бонкур, як вий-шов із Елізейської палати, сказав, що хоч крі-за почалася в зв'язі з питаннями закорд. полі-тики, не заторкнуло Бріянової політики.

За поворот Бесідовського.

"Рул" повідомляє, будьто би більшовиць-ка влада поручила фр. комуністичному пись-менникові Барбюсові та Велан-Кутієрові на-мовити Бесідовського вертати в СРСР. У за-міну за добровільний поворот більш, влада гарантує Бесідовському, що віддасть його під суд лише за розтрату грошей, а розправа від-буватиметься при зачинених дверях.

Боятися замаху на Сталіна.

На вічу рос. емігрантів, яке відбулося в Парижі під проводом Керенського, Бесідов-ський сказав, що не вірить у відбудову рос. монархії, не вірить теж в устійненні дем. ла-ду, а гадає, що більшовицьку владу заступить якийсь спец. рід фашистського устрою. Біль-шовники бояться передовсім війни та замаху на життя Сталіна. Смерть його спричинила би заг. заколот в Москві.

Змова в більш. амбасаді в Берліні.

З Москви повідомляють, що агенти ДПУ викрили змову, в яку вмішаних було багато у-рядовців більшовицької амбасаді в Берліні та членів торгпредства в Німеччині. Богато чле-нів більш. амбасаді в Берліні відкликали. Афе-ра ця пригадує аферу Бесідовського. Закорд. повноважсти ДПУ останніми часами пошири-ли значно.

Недуга Клеманса.

Париська преса пише, що стан здоров'я Клеманса погіршився. В останніх днях його сер-це функціонує так слабо, що лікарі були приму-шені давати йому камфорові ін'єкції. Клемансо зовсім упав на силах і його здоров'я будить по-важне занепокоєння серед лікарів і родини.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8.38.00—8.38.50, канадський долар 8.39.00—8.39.50, чеська корона 0.26.33—0.26.50 австрійський шілінг 1.23.00—1.23.50, румун. лей 0.03.00—0.03.25, французький франк 0.34.50—0.34.75, швейцар-ський франк 1.71.50—1.72.00, фунт стерлінгів 43.30.00—43.30.00, радянський червонець 17.00—17.50, німецька марка 2.12.00—2.12.15.

Замах на президента Чілі.

Повідомляють із Сант-Яго ді Чілі, що не-званий справник стріляв на президента респ. Чілі. Замах не вдался. Виконавця замаху при-держали. Це 17-літ. анархіст Люї Рамі Рес. Причини замаху досі не устійнені.

114 обвинувачених.

У Ростові н. Доном викрили надужиття, що доходить до 124 тис. карбованців. Між 114 обвинуваченими є 52 члени комуністичної партії.

НОВИНКИ

— Міські театри мають директора. Є них бувший директор Малого Театру у Львові п. Людвик Чарновський, від якого минулого року місто відкупило арендований ним Малий Те-атр, не маючи другої сали і на те, щоб позбу-тися небезпечного суперника для міських те-атрів. Малий Театр під проводом Чарновсько-го мав постійно свій репертуар і ангажував увесь час позамісцевих визначніших акторів на гостинні виступи, чим притягав публіку. Міс-ка рада, вибираючи між ріжними кандидатами на директора, зупинилась на п. Чарновському головно в тій думці, що він зуміє поєднати з фаховим знанням театральних справ (сам він актор і довголітній директор) організаторський хист, щоб не порушити призначеного субвен-ційного фонду. Оба театри внаслідок цього до 31. серпня 1930 р., з тим, що місто виплатить йому титулом річної субвенції 840.000 зол. (місячними ратами).

— Самовбивство і вбивство в читальні "Про-світи". В Андріївці, коло Роздолу відбувалася в читальні "Просвіти" забава, на яку прийшов і нещасливо закоханий Іван Гнатів та його бу-ша наречена Анна Макітра. Закоханому паруб-кові не подобалося, що його дівчина танцює з другими парубками і він почав їй за це до-коряти. Весела Анна Макітра відповіла йому, щоб він залишив її в спокою і пошукав собі іншу дівчину. Тоді задрісний Іван Гнатів стрі-ляв до дівчини з револьвера і вбив не тільки свою наречену, але і ще одну дівчину, Анаста-зію Гещин, що танцювала з парубками, не спо-діваючись нещастя. Дві дівчини впали трупом, а Іван Гнатів, вистрілив ще раз собі в чоло і агинув також біля своєї коханої.

— Помер президент палати адвокатів. Дня 23. жовтня помер у Львові на 69 році життя президент палати адвокатів д-р Михайло Грек.

— Вломи. Вночі 23. жовтня злодії вломли-ся до бюро транспортного т-ва фірми Шен-кер і С-ка при пл. Марійській 9, і забрали з каси 7.000 зол. — В окр. суді в Чорткові аломними вкрали суд. депозити. Як підозрілих арештува-ли Мар. Палковського з Білої і Мих. Ткачука з Кадова.

— Хто скочив під поїзд біля Кульпаркова? Як ми вже писали, на днях скочила під поїзд невідома дівчина, при якій не найдено жадних документів. Поліції вдалося ствердити, що са-мовбивниця називається Ольга Ковальчук, і що це була 19 літня служниця, родом зі Стрия. Причин самогубства не в'яшено і досі.

— Пожежі. В Ясеневі, коло Березова, в неді-лю, коли всі селяни були в церкві на богослу-женні, діти гралися сірниками і підпалили бу-динки 6. господарів, та спричинили шкоду на 100 тисяч золотих. — В Геніхівці, коло Бібрки згоріли будинки Марії Рінецької. Огонь був правдоподібно кимсь підложений.

— Вбивство в тюрмі. В кариці заведені в Дрогобичі відсиджував 13-літню кару Михайло Проць, засуджений за вбивство. Разом із ним сидів у в'язниці Адам Грег, також засуджений за вбивство. Між ними двома в'язнями панува-ли в тюрмі постійні сварки й суперечки, про що знала і в'язнична сторожа та інші в'язні. На днях ці обидва в'язні рубали на тюрмній підірві-дрова і знов почали сварку. Родатований Ми-хайло Проць ударив сокирою Адама Грега в голову і вбив його. Тепер дрогобичський суд буде судити Проця за друге вбивство.

— Дикий кабан на вулицях Коломиї. Меш-каниці Коломиї мали на днях неабияку сензацію: Вранці в год. 7-й на вулицях міста появилася дикий кабан, якому, очевидно, стало нудно в лісі і йому забажалося побачити Коломию. Ш-кавий кабан перейшовся вулицею Пласудсько-го, потім хотів оглянути Адама Свободи, вулицю Беднарського та інші вулиці. Поліція втіляла за кабаном з кісками і хотіла його вбити, але кабан перехитрив поліціантів і зворотив та ці-лий покинув Коломию і вернувся до ліса, здово-лений, очевидно, своїм гостинним виступом у столиці нашого Покуття.

— Українська Порада Матерей у Львові, вул. Ходоровського 15, розпочала поширену діяльність під проводом д-ра О. Прийм. як на-

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробів та: Чоколади десертні, сметанові і знамениті молочні, як також зовсім для господарських цілей. Для вибагливих смаків: першокласні чоклади, також великий асортимент мармеладів. Замовлення приймає: „Народна торгівля“

чального лікаря. Урухомлені відділи: 1) внутрішній недуги: д-р Прийма, Барвінський і Могильницький — від 9—10 рано; 2) ортопедичний: д-р Могильницький від 9—10 рано; 3) дентистичний: д-р Баранецький від 3-ої год. по полудні, а в понеділок, середу і суботу дентистичний лікар Стронська від 12—1; 4) кваліфікована і ортопедична руханка від год. 3.30 по полудні: д-р Могильницький.

— **Архiepіскоп Ковальський знов перед судом.** В Полоцьку відбулася нова розправа про підвільного архієпископа Ковальського, якого тим разом судять за богохульство, котрого він допустився у своїм виданні Старого Завіту. Маріявіти привязували до цього процесу велику вагу, бо тут рішались річ догматичного характеру. Розправа відбувалася тайно, а чого дуже була незадоволена публіка, спрагнена сенсації. Розправа закінчилася присудом, яким архієпископа засуджено на рік в'язниці, але Ковальський може користати з амністії, на підставі якої дарується йому половина кари.

— **Довжники Америки.** В Європі є 14. держав довжників, які разом винні Америці понад 22 біліони доларів, або докладно 22.163.909.993.10 дол. Усе це ще воєнні довги. Одинайцять і пів біліона це довговий капітал, а понад десять біліонів це наростаючі відсотки (процент). Найбільше винна Англія, бо половину всього довгу (більше половина її довгу це процент). Друга Франція винна понад 4 біліони капіталу і майже три біліони відсотків. Третя Італія винна понад два біліони капіталу і 365 мільонів проценту. Усього разом винні ці три альянти Америці понад 20 біліонів доларів, а на решту 11 держав осталися вже несповна 2 біліони доларів разом з процентами. Досі лише одна Англія згодилася платити довг і платила солідно. А інші або не хотіли, або зволікали, або такі не платили. Франція шойно тепер прийняла постанову про плачання довгу, отже може зачне погрожувати її майже 7-біліонний довг уряду Злучених Держав. Крім тих довгів ще російські царські посіпаки, що сиділи в Нью Йорку, налягували уряд небіщика Вільсона на 187.000.000 доларів.

— **Ще один театр.** Львів дістає ще один постійний польський театр, театр ревії „Гонт“. Його організував один із позамісцевих режисерів, прибравши собі здебільша артистів із театру „Гонгу“, що грав у Познані. Є там „зірка ревії“ Руновецька, комік Сконечний, пісеньяр Цибельський, познанська артистка Леонтівич і Попелевська, ще й кілька львовян. Дирекція наняла на три роки театр „Кольо-сеум“. Ревії йтимуть двічі на день: одна в год. 7-45, друга в год. 9-45.

— **За митові надужиття.** Недавно преса багато писала про митові надужиття на львівській стації. Передвчера відбулася судова розправа проти винуватців тих зловживань. Обвинуваченого митового асистента Антона Хорошого засуджено на 2 роки в'язниці, ревідента Станіслава Моравського на 2 роки з половиною, експедитора Оскара Вурцеля на 2 роки, а інших обвинувачених звільнено від вини та кари.

— **Ріжні вісти.** На озері Ладога затопився малий пароплав, при чім згинуло 6 робітників. — У Вильні відобразив собі життя директор Каси Хорих д-р Сильвестер Товер. — В Бидгощі задоїли викрали з костела св. Тройці касу і дорогоцінності. — В Бидгощі арештовано шпіона, що працював на користь Німеччини. — В Москві скріплено антирелігійну агітацію. Безбожники силою не допускають до церков побожних християн. — В Шікаго під час виборів пастора до одної муринської церкви, прийшло до кровавої бійки, в якій було 200 муринів ранених. — У Варшаві розпочалася зазізнична міжнародна конференція для усталення розкладу їди у всіх державах Європи. — Під час бурі на морі затопився англійський корабель „Overcastle“ разом із нечисленими пасажирами. — Недалеко Константинополя упав літак, наслідком чого був ранений один пілот і трьох пасажирів. — В Ловчицях коло Рудок, на величній вбива Петро Фельд Станіслава Ковалів, даруючи його пожею у груди. — В Дебrecині застрелив професор університету д-р Гальмажі, який був невилічимо хорий. — В Берліні вбухла велика пожежа у фабриці матеріалів, яка перекинулася і на інші будинки та спричинила величезні шкоди.

— **За вбивство дітей.** В Леобені засуджено 26-літню служницю Анну Таксашер на 3 роки в'язниці за те, що втопила свою новонароджену

дитину. — Також в австрійському місті Вельсі засуджено 19-літню Герміну Шварцмідлер на 1 рік в'язниці за вбивство свого сина.

— **Серце на правім боці.** В Родошицях прийшов до лікарів 23-літній Осип Шамбурський і просив його оглянути, бо почував себе хорим. Лікар Гольдман під час оглядин ствердив, що згаданий пацієнт має серце на правім боці. Серце його зовсім здорове і взагалі Осип Шамбурський належить до дуже здорових та сильних людей, є атлетично збудований і займається ковальством, а занедужав він тільки хвилево і то не на серце, а на якусь незначну, хвилеву недугу.

— **Міст між Вижицею і Кутами.** Дня 3. ц. м. зійшлася у Вижиці мішана румунсько-польська делегація, яка обговорювала, де мало бис побудувати міст на Черемоші. Ухвалили, щоб поставити його між Вижицею і Кутами. Побудує його Польща, а за те Румунія відпускає свій терен. Робота пічнеться якнайскорше. Матеріали будуть перевозити до Вижиці через Неполоківці. Новий міст отворить Румунії нові перспективи торговельного життя.

— **Найпопулярніша книжка наших прадідів і прабабунь** — на таку тему виголошуватиме Д-р В. Шураг відчит на ширших сходинах членів Жіночого Клуба ім. Ганни Барвінок в суботу дня 26. ц. м. в 6-й годині вечером в домі при вул. Мохнатого ч. 12. Можна сподіватися, що саме їм прелеганта і така цікава тема в місяці книжки стягне численну аудиторію.

— **Справлення друкарської похибки.** У вчорашньому числі „Діла“ закралася в статті О. П. Жевкленка п. н. Церковне „западництво“ дуже немила друкарська похибка, що геть змінила та викривила зміст одного речення. А саме — в осьмій стрічці від кінця статті (стор. 3) є речення, що звучить: „Так робили всі єрархи“. Замість „єрархи“ має бути: „єрезіархи“. Як бачимо то похибка, це неабияк!

— **Особисте щастя і економічне становище** можна забезпечити одночасно своїй рідні лише одним способом: життєвим забезпеченням, яке переводять всі українці в українським Товаристві „Карпатія“, Львів, вул. Руська ч. 18.

— **Навіз рослини для паші, на леваді й пасовищах.** Конюшина і всі інші рослинні доброти для паші, на леваді й пасовищах потребують дуже багато фосфорного квасу. А на те, щоб вони могли дати великий збір, мусять мати безумовно для їх зміцнення 400—600 кіло на один гектар. Таким робом дістаємо крайній рід паші, багатий у фосфорний квас і вміст. Худоба, годувана такою пашею, не наїдає так легко на різні недуги, а молочна худоба дає більше кращого молока. Однак умовиною, щоб тогасина могла добре ділати, є зв'язання леваді від надто великої вологости, а для цього досить перекопати кілька разів. Тогасину мішають в осени, зимою або ранньою весною з тою самою кількістю вапну і розсипають її найкраще до 24 година після того, як її перекопали. Добре є скоротити леваді, пасовища в також поля, якіні рослини під пашу, бо завдяки цьому земля переїтрється, а штучні навози легко можуть дістати з поверхні землі до коріння. Леваді, що в аничайнім стані є квасні, коли дістають навіз з тогасиною, не потребують найкращішого спеціального наваження, тому, що тогасина містить у собі крім фосфорного квасу 40—50 процент вапна, яке віднашує леваді. Леваді, що дістає тогасину й вапніт, звичайно рослини квасні й мало пожирні трави швидко, а зате збільшується кількість металічних рослин. Нерідко трапляється, що завдяки тогасині й вапнітові збір леваді збільшується двоєратно й троєкратно.

Переписка Редакції.

Вп. Яцко Остапчук в Ужгороді: Ваша заява про виступлення з рядів т. зв. соціал-демократичної партії Підкарпатської Руси була вже в „Ділі“ поміщена.

В справі матеріалів до щорічника „Мінерва“.

Весною 1930-ого року виходить у Берліні 30-е видання поважного щорічника „Мінерва“ (Minerva. Jahrbuch der gelehrten Welt), в яким на підставі „провіреного матеріалу“ подається дані про всі важливі наукові організації, інституції та підприємства, зокрема про високе шкільництво, бібліотеки, музеї й наукові комісії, комітети й товариства всього світу, між іншим і України. Щоб український відділ вийшов по змозі найповніше, було б дуже бажано, щоб наші наукові й культурні інституції, які досі не дістали від видавництва W. Gruyter & Co до виповнення квестіонарія, прислали як найкорше докладні інформації про свою інституцію, звертаючи увагу на такі точки: 1. докладна назва інституції, 2. адреса, 3. рік заснування, 4. коротка історія, 5. головне завдання, 6. філії, відділи, секції, комісії і

т. д., 7. число членів і висота вписового та місячної чи річної вкладки, 8. річний бюджет, 9. бібліотека, 10. інші улаженні (музеї, архіви, наук. кабінети, лабораторії, досвідні стації і т. і.), 11. видання (зокрема журнали) з зазначенням року й томів, 12. управа інституції (голова й секретар, директор, бібліотекар, при школах з вищих шкіл склад учительського персоналу). Матеріали проситись пересилати на адресу: Verlag Walter de Gruyter u. Co, Berlin, W. 10 Genthinerstr. 38 або просто на адресу редактора східно-славянського відділу д-ра Зенона Кузеля, Berlin-Charlottenburg 5, Suarezstr. 46.

Всячина.

Суд ескімосів.

Канадська поліція довідалася про таку похіть: На північному ледовому острові Барфін один ескімос Маколан убив свого батька, свою матір і ще одну жінчину. За те громада ескімосів засудила його на смерть. Смерть мала бути через розстріл, пробиття дощем або втоплення. Засуджений мав вибрати собі один з тих трьох способів смерті. Та він нічого не хотів говорити. Тоді ескімоси пробіли половець на леді і вкинули його туди, де він і згинув.

Телефон з Нью Йорку до Австралії.

Президент Американської Телефонічної і Телеграфічної Компанії в Нью Йорку, Волтер О. Гіффорд, розмовляв у середу з Австралією бездротним телефоном. Він говорив з А. С. Мак Дендом, котрий був в місті Сідні, в Австралії. Голос з Нью Йорку ішов наперед до Англії, а відтам до Австралії. З Австралії теж мандрував до Європи і шойно з Європи до Америки. Значить, голоси розмови з обох сторін переходили простір 15.000 миль. Це велика віддаль і круті переходи, а однак голос переходив моментально. Розмовники почувалися наче сиділи в одній і тій самій кімнаті. Було це не тільки велике віддалення в просторі, але й різниця в часі. В Нью Йорку тоді була серeda, 25. вересня. 4-та година пополуночі, а в Сідні, вже був четвер, 26 вересня, 6-та година рано. Виявляється, що це 14 годин різниці, але електрична сила вчинила, що все то діялось рівночасно.

Літературний куток.

„ШВЕЙК“ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ. Надзвичайно голосно в швей Європі сатирично-гумористична повість чеського письменника Я. Гашека п. н. „Пригоди доброго воїна Швейка під час світової війни“ має появитися в найближчих днях в українському перекладі. Право перекладу на українську мову одержало від правонаслідників автора (бо сам автор уже покійний) В-во „Луна“ у Львові. Як зауважимо, український переклад зроблений Ю. Шкрумеляком, буде виданий Люксусово, в багатьох оригінальних ілюстраціях. Досі книжка Гашека появлялася в перекладах на кілька європейських мов. Разом з оригіналом і в перекладах розійшовся „Швейк“ уже в понад 2.000.000 примірників. З „Пригод“ зроблено також фільм, а відомий театр Піскатора в Берліні виставляв їх у драматичній формі.

ПОПУЛЯРНА ЛІТЕРАТУРА НА ЗАКАРПАТТІ. Оголошення книгарень є часто кращим показником, що читає загаль. ніж літературні характеристики. Ужгородська книгарня Юлія Фелдеша оголошує в місцевій пресі таку літературу, яка мусить мати відповідний збут: „Немисловина царевна Ксєня“, „Вільма или проклята дівушка“, „Сия Люцифера“, „Агасверій или Вічний жид“, „Геновефа“, „Ринальдіна Ринальдо“, „Соняк“, „Паршишка“, „Тайная крїпта“, „Чорна рука“. Між ці сенсації забрав також ієріжних мандрівках і „Кружок Робінзон“. Поруч цього списку приходять найбільший список церковних книг і молитовників.

РІЧНУ ЛІТЕРАТУРНУ НАГОРОДУ ЛЬВОВА дістає найважливіший сучасний польський поет Леопольд Штаф, уроженець і довголітній мешканець Львова до 1914 р. Він переїхав на постійне до Варшави аж після війни, вернувшись із чужини. Штаф син львівського цукорника, чеха-емігранта, уроджений у 1878 р. Не скінчивши університетських студій, він посвятився виключно літературній праці, з якої жив. Дебютував у 1901 р. збіркою поезій „Сни про могутність“, що відразу здінала йому імя. Від цього часу майже щороку видає том поезій або пєсу, до робляючи постійно перекладами з німецької, французької й італійської мови. Штаф є вишкочним прикладом письменника, що мода літера-

гурлою працею не бере участі в ніякій суспільній організації, не належить до ніякого гурта, ніколи не виступав приватно і нічого не пише в обороні чи для звеличення напрямів, гуртів, людей, а навіть не бере участі в загальнонаціональних маніфестаціях. Його літературне надбання дуже велике. Томи поезій: „День душі“, „Небесним птахам“, „Квітуча галузь“, „Усмішка годин“, „У тіні меча“, „Лебідь і ліра“, „Пильні стежки“, „Веселка зі слів і крові“, „Пісня про жайворонка“, „Сади“, „Вино кохання“, „Плакання Ізеті“, „Вуха голки“. Драми: „Скарб“, „Годівка“, „Ігрище“, „Лапирі“, „Те саме“, „Падіння“. Список його перекладів забрав би пів шпальти самих заголовків. Досі в це вже з 80 томів філософічних студій, поезій і повістей з найважливіших європейських письменників.

Зі спортивного життя.

ГАСМОНЕЯ—УКРАЇНА.

В неділю 27. жовтня ц. р. відбудуться товариські митчєні змагання Гасмонея—Україна. Змагання ці будуть уже мабуть закінченням сезону. Сподіємось, що Україна, котра по війні не виграла ще з Гасмонеєм ні одних змагань, постарасться про це тепер і на закінчення справить своїм прихильникам мизу несподіванку. Змагання відбудуться на грищі Цитаделі в год. 3.30 попол.

НАЙБЛИЖЧІ ЛІГОВІ ЗМАГАННЯ.

В неділю 27. ц. м. відбудуться такі змагання за мистецтво Ліги: Чорні—Погонь (Львів), Краківія—Польонія (Краків), Легія—Гарбарія і Варшавянка—Варта (Варшава), Л. К. С.—І. Ф. Ц. (Катовиці), Рух—Туристи (Катовиці). Після

недільної поразки Висли з Чорними у Львові стратила краківська Висла, що мала в двох останніх роках мистецтво Ліги, майже всі вигляди здобути його втретє. Найпевнішим кандидатом на мистця є нині Гарбарія (теж краківська дружина), що минулого року вайшла до ліги з А-класи. З львівських дружин Погонь одиначася майже в безвадільному положенні і хіба тільки чудо зможе її врятувати від упадку до А-класи. Зате Чорні, побивши Вислу, поправили свою позицію так, що їм можна сказати, не грозить уже ніяка небезпека. Змагання Чорних з Погонем в цю неділю є ще останнім промінячком паді на отсе „чудо“ для численних прихильників Погоні.

ЯКИЙ КЛЮБ УВІЙДЕ ДО ЛІГИ?

Переведені досі змагання за вхід до Ліги дали вже фіналістів у трьох групах: львівську „Лехію“ після перемоги над 9. ПАЦ-ом у Любліні, „Огніще“ у Вильні і „Вперед“ (Напшуд) на Горішньому Шлеську. До цієї трійці дівле ще по всій правдоподібності Л. Т. С. Г. в Лодзі. Щойно з цих чотирьох клубів один щасливець пробьється до воріт раз — до Ліги.

НЕВДАЧІ ДОВБУША.

Черновецький Довбуш, що має власного тренера, чеха, п. Басіку, програв, як ми про це вже повідомляли, оба свої найновіші змагання за мистецтво Буковини: з дружиною Гакоаг 4:0, з дружиною Макабі 2:0. Тепер Довбуш на 6 змагань має 6 пунктів (3 перемоги і 3 програми) і в табелі мистецтва займає 5-е місце (після Макабі, Драгош-Волі, Яна і Робітників). У гіршому від нього положенні є тільки Гакоаг (5 пунктів), Польонія (2 п.) і Борохов (2 п.). Змагання з Гакоаг програв Довбуш, як виявляється, настільки сторон-

ничости суціль, який виключив з гри аж трьох його гравців, змагання з Макабі тому, що примусний був грати без тих трьох адіскваліфікованих гравців.

ДУЖАННЯ В СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

У вівторок зі заповіданих чотирьох пар одна відпала з причини недиспозиції Кемпфера, який вийшов із боротьби з розтороченим вухом Сікі дістав таким робом зовсім маловажного противника Бена, якого поклав без ніяких зусиль, погравившись із ним 10 хвилин для публіки. Арену виявив незвичайно багато сили і зручності супроти Пошофа, але такі уляг після 10 хвилин, Петрович, хто зна, чи не найсильніший атлет, а замало меткий і тому дався втягнути у 33-й хвилині Штеперові в позицію, з якої він умів користати: у крутіж, з якого звичайно переможцем виходить зручніший.

Нині, в четвер, останній день змагаль. Пошоф боротимься ще раз зі Штепером до остаточного вислуду, без пунктів. Пошоф застеріг собі, що на кожний незаконний або насильний хват Штепера відповідатиме таким самим хватом. Крім цього буде ще рішення Сікі з Ареном і Петровича з тим самим атлетом. Після того роздача нагород.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ У. С. С. К.

В неділю 27. жовтня ц. р. відбудуться в год. 8. рано звичайні Загальні Збори Українського Студентського Спортивного Клубу в залі Академічного Дому, із звичайним порядком дня. З огляду на те, що на зборах порушатиметься дуже важкі справи, участь усіх студентів коначна і обов'язкова. — ВИДІЛ.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 24. жовтня, год. 7.30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“.

П'ятниця 25. жовтня, год. 7.30 „Ще можеш розказувати своїй бабці“.

Субота, 26. жовтня, год. 3.30 пополудні „Модні сніжки“ (представлення для школи). Знижені ціни.

Субота, 26. жовтня, год. 7.30 веч. „Дон Паскале“, комічна опера Доніцетті.

Малий Міський Театр:

Четвер, 24. жовтня, год. 7.30 веч. „Процес Мері Деген“.

П'ятниця 25. жовтня, год. 7.30 „Процес Мері Деген“.

Субота, 26. жовтня, год. 7.30 веч. „Процес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петрович).

Касіно: Золоте пенно (Дольорес дель Ріо).

Кольосей: Два світи (Генні Портен).

Лев: Князь студент (Рамон Новаро).

Марусенька: Трикратне весілля.

Оаза: Голубиця (Норія Тальмедж).

Палаз: Буря над Азією (реж. Пудовкіна).

Пан: Пікаділі (Анна Мей Вонг).

Пасаж: Білий Ореа (Кен Мейнард).

Американська комедія і Гомонтів тингевей.

Стилове: Кохання еспанки.

Фатаморган: Шехерезада (Марселя Альбілі, Ів. Петрович).

Хижера: Мусиш зі мною оженитися! (Кляра Бон).

Утіла: Хатина дядька Томи.

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8.30 веч.

Програма радіо.

Четвер 24-го.

Варшава (1411,7). 19.30 Шляхильний концерт.

Краків (312,8). 17.15 Гутірка для дани.

Познань (334,8). 20.30 Вечірній концерт.

Катовиці (408,7). 17.45 Концерт з Варшави.

Вильно (385). 19.10 Весела аудіція з повістей Лейніна.

Гельсінгфорс (221,4). 18.15 Спін.

Бресляв (253). 16.00 Твори Чайківського.

Ляйпциг (259). 16.30 Веселий концерт солістів.

Братислава (279). 16.30 Солоістка Гревенова.

Талін (296). 19.00 Вечір Франца Лішта.

Брно (341,7). 19.05 Концерт радіооркестри.

Льондон (356,3). 17.05 Солоісти.

Штутгарт (360). 20.00 Концерт філармонії і солістів.

Франкфурт (390). „Оберон“ романтична опера.

Берн (403). 19.30 Година швайцарських авторів.

Берлін (418). 17.30 Смичковий квартет.

Ляйпциг (473). 20.00 Легкий концерт.

Прага (487). 16.30 Камеральний концерт.

Брюссель (509). 21.00 Концерт з Амстердаму.

Відень (516,3). 19.30 Концерт державної опери.

Мюнхен (533). 17.30 Камеральний концерт.

Ковно (1935). 19.30 Вечірній концерт.

Будапешт (550). 19.30 Опереткова музика.

Ленінград (1000). 12.00 Робітничий концерт.

Париж (1725). 19.35 Аудіція Pathe.

П'ятниця 25-го.

Варшава (1411,7). 20.15 Симфонічний концерт варшавської філармонії.

Краків (312,8). 16.25 Концерт грамофонових плит.

Познань (334,8). 17.45 Концерт солістів.

Катовиці (408,7). 17.45 Концерт з Варшави.

Вильно (385). 17.00 Литовська хвилина.

Гельсінгфорс (221,4). 17.00 Музичні прокуки.

Бресляв (253). 19.05 Нова танкова музика.

Ляйпциг (259). 21.00 Німецькі симфонії.

Братислава (279). 20.30 Концерт чеських радіостанцій.

Талін (296). 18.30 Концерт радіооркестри.

Брно (341,7). 19.05 Популярна чеська музика.

Льондон (356,3). 21.00 Симфонічний концерт.

Штутгарт (360). 21.40 „Його сестра“ комічна опера.

Гамбург (372). 16.15 Російські композитори.

Франкфурт (390). 20.00 Сучасна музика.

Париж (1725). 16.45 Концерт.

Берн (403). 20.00 Шляхильний концерт.

Берлін (418). 17.40 Легкий концерт канелі Ром.

Стокгольм (436). 22.10 Камеральна музика.

Ляйпциг (473). 17.30 Концерт п'яніста Франца Людвіна.

Прага (487). 16.30 Моцарт, Вебер, Мендельзон.

Брюссель (509). 21.15 Концерт солістів.

Відень (516,3). 16.15 Концертна академія.

Мюнхен (533). 21.10 Концерт дуетів інструментів.

Будапешт (550). 10.40 Концерт королівської опери.

Ковно (1935). 19.40 Вечірній концерт.

Ленінград (1000). 16.30 Пісні, романси, дуети.

Харків (1304). 19.00 Робітничий концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Парохіальна Канцелярія при Церкві Успенія Пр. Діви Марії (Водоський), отворена щодня крім неділей і свят від 8 1/2 до 9 1/4 рано і від 5—6 по полудні. 752 2—3

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецінійні продає за готівку і на рати від десятих літ з найліпшої сторони знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. 618 11

ПЛАТИМО високі ціни за золото, брилянти і перли Домбровські-Розважєвські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Опіна безплатно. 619 6—7

БУХГАЛТЕР-ВІЛАНСІСТ, кореспондент українсько-польсько-німецький, шукає посади на цілий день, або на кілька годин дивно. Закладає, пораджує, контролює книговодство. Під „Емга“ до Адміністрації „Діла“. 753 2—2

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Ренчнер, Ленінград 37. 707 5—12

ФУТРА всілякі, виконую старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітня Футер Карла Шіпера, вул. Сенааторська ч. 10. (бічна Романовича). Телефон ч. 69—5. 629 9—10

ПРИЦЕЛЮЄТЬСЯ маєток Ржищов повіт Горохівський, воєводства Волинське. Ділянки від 4 до 35 гектарів. — Зголошення приймає п. Александрона в Стоїнові. 769 1—2

МОЛОДА вдова пошукає у Львові покою з кухнею або однієї кімнати. Зголошення під „Приймає“. 770 1—1

ЖЕНЩИНА в середній віці зі сшавенної родини прийме зараз доми у сшавенника відіца. Вміє добре шити і розуміється на більшій сшавенній господарстві. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ для „Женщини“. 768 1—1

Усі пісні на мішаний хор Ярославська продає у Львові книгарня ім. Шевченка. 767 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст неауг. летенів, серпа і жлаула

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 19—1

Спец. шкіри, венер. недуг і косметичні д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА ч. 10.

партер. — Кварцева лямпа. Дітермія. 766 1—2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. П. н.

Скріплювання хитавчихся зубів пломбування й винищення зубів, без болю.

Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провісній полагодується в найкоротшому часі.

П. Т. Урядовим і студентам значна знижка. Подексті в сплатах. Тел. 65—73.

XXII. ЗВІЧ. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Дому торг.-промислового

„ДОСТАВА“

кооператива з обмеж. порукою у Львові.

відбудуться дня 12. листопада 1929 р.

в год. 5. по пол. при вул. Домініканській

ч. 11/1. з огляд предметом нарад:

1. Отворення зборів,

2. відчитання проток. XXII. заг. зборів,

3. звіт Управи а діяльності в році від 1928/29

предложения рахунів і білянсу,

4. звіт контрольної Комісії,

5. звіт Ревісійного Союзу Українських

Кооператива в переведеній ревізії,

6. внесок Нада. Ради в справі розділу

чистого зиску,

7. доповняючий вибір 4 членів Нада

Ради,

8. внески і запити.

Річний звіт, рахунки і білянс кооператива є надіжені в львівській: Львів, вул. Руська ч. 20. — Перешити, Ринок ч. 23.

і Тернопіль, вул. Пасудського ч. 6. 39

перегляд членів.

Львів, дня 24. жовтня 1929 р.

За Надірку Раду:

о. Ян. Стефанович, о. Юл. Дзерович,

предсідник: 772 секретар.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії
7-50 зл. — Залив адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Найліпше збережете свої ошадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руска ч. 20.

який приймає вкладки в золотих або в доларах на
7% і ручить за них цілим своїм майном, що обіймає
між іншим три реальності у Львові і дві біль-
ші посілості в обемі понад 2.000 моргів землі

На буденні теми.

Львів, 25. жовтня 1929.

Велика світова війна причинилася в великій
мірі до розвитку летунства. А летунство в свою
чергу набрало в тім часі багато досвіду і пороби-
ло багато таких спостережень, що стали в житті
та науці просто революційними. Одною з таких
революцій летунства є ствердження факту, що в
воздуші бувають декуди т. зв. воздушні порожне-
чі. Це такі простори в атмосфері, в яких незви-
чайно мало воздуха, наслідком чого він такий
рідкий, що коли туди попаде літак, то летун
трапить над ним усяку владу. Літак відразу опадає,
і не летуном кепсько, бо легені починають реагу-
вати на ту т. зв. воздушну порожнечу. Рятунком
для літака і летуна є покласти чимсьорше в нор-
мальну атмосферу.

Цей образ може стати символом нашого жит-
тя, в якому українська публіцистика, що має за
завдання реагувати на всі як додатні так і від-
ємні прояви нашого життя, дуже часто впадає по-
дорозі тяж у свого роду порожнечу. Це значить,
що в практиці буденного життя помічає такі фак-
ти, супроти яких вона не має безрадна. Писати
про них важко і ніяково, а переписати їх годі.
Словом історія така як у тих воздушних порож-
нечах, де летун тратить силу над регуляцією мо-
тору. Український публіцист у численних випад-
ках теж тратить свободу рухів, тратить силу на-
дежного оцінювання проявів життя.

Але годі, публіцистика на те й є, щоб боро-
тися з аномаліями, щоб протиставитись злому,
щоб стояти на сторожі громадської гідності,
зловом, щоб регулювати та виправлювати бур-
хливий потік нашого громадського життя і тим
самим зберігати її цінності, над якими, буває,
це життя хотілоб перейти до порядку.

Нині хочемо спинитись на одній тільки від-
омній рисі нашого столичного життя, бо пише-
мо про Львів, рисі, яка, залежно від того, з якого
становища до неї підходити, може мати всякий
і громадський і національно-етичний і наскрізь
політичний характер. Що ж це за справа —
спитаєте?

Справа це в нашому столичному житті бу-
денна, але попри те незвичайно важна, бо має і
мусить мати немале національно-виховує значін-
ня. Коли це пишемо, маємо на душі відомий
і актуальний у нас, а до того сакраментальний
клич: „свій до свого“. Недавно, бо перед кілько-
ма днями писали ми на цю тему на тому ж місці.
Тоді ствердили ми з приємністю, що цей клич на-
ходить нині в нашому житті чимраз більше своє
практичне припорошення, що без сумніву є до-
датним явищем. Але! Але це припорошення не
всюди однакоє. Та для прикладу говорім конк-
ретно. Літом цього року відкрив при вул. Руській
світанкову кімнату і їдальню п. н. „Говерля“ у-
країнський реставратор. Осілю ц. р. урехомили
три українці: ресторани і каварю в Нар. Гостин-
ниці. І що ж діється? Діється те, що оба ті під-
приємства нидіють, ледки живіють. Українська
клієнтела чомусь їх омиває. В яку пору ви не
заглянули до каварні чи до ресторану Народо-
вої Гостинниці, все застане там пустку. А бу-
диж уже навіть у „Ділі“ проголошували свого ча-
су протести проти того, що попередній піднаємець
каварні та ресторану (чужинець) перемінив їх у
приближці для авантюристів та гречів і що тим
послабив українську громаду свого ресторану і
каварні. Тепер обставини змінилися, і каварня і
ресторан у руках українців. Чому ж тули мало
хто заходить? Хто ж тоді буде підтримувати укра-
їнських підприємців?

Зайшов до нашої редакції один видатний
громадянин з провінції і каже: чому на ту тему
зачого не пишите, чому воно так діється, що в
Ринку аж два жидівські світанкові льокалі все
переповнені українськими гостями, тоді коли „

„Говерлі“ та в „Гостинниці“ порожні? Чому ви
пишете нам все про необхідність реалізації кли-
ча: „свій до свого“, коли тут на очах усіх, пере-
важно ті, що працюють по українських устано-
вах, ті, які перші обов'язані цей клич переводити
в життя в інтересі своїх-же установ, в інтересі
послідовності у своїх вчинках, а далі в націо-
нально-педагогічних та інших мотивів, омивають
„Говерлю“ і „Гостинницю“, а так добре і по-
стійно підтримують чужі, переважно жидівські
підприємства. Чому тепер стрінете багатьох укра-
їнців і то видних, в усяких чужих львівських ка-
варнях і ранком і вечером, а не знайдете майже
нікого у своїй каварні? Чому ж про те не пишите?
Таким питанням почав і закінчив свій, у подраз-
ненні виголошений, виклад наш гість.

Признаємось, що ми не мали що на це відпо-
вісти. Нам забракло воздуха, як летунові у воз-
душній порожнечі. Говорили ми про навички
людські і т. д., але все те нашого громадянина не
переконало. Бо на все винаходив він дуже влучні
контраргументи, яких ми репродукувати не хо-
чемо і не можемо. Служається без сумніву, по його
стороні.

Відповідь на всі вгорі поставлені питання ли-

Загальні Збори видавничої спілки

ДІЛО

Кооператив з обмеж. порукою
у Львові,

відбудуться дня 25. жовтня ц. р. в льокалі
редакції „Діло“, Ринок 10. II. пов. в год. 5.
пополудни.

Денний порядок:

1. Відчитання протоколу з останніх Загальних
Зборів
2. Звідолення з діяльності за р. 1928/29 зі звітом
контрольної комісії і затвердженням білансу за рік
1928/29.
3. Розділ чистого висуку.
4. Внески і запити.

Надзірна Рада.

шаємо, очевидно, нашим львівським громадянам,
але не на сторінках „Діла“, а в життєвій буденній
практиці. Маємо надію, що вони постараються у-
сунути в нашого життя цього роду „воздушну
порожнечу“.

Тупцяння на місці.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 22. жовтня 1929.

Знову запанував той гнітучий настрій, яко-
го зроджує задушлива атмосфера вічних сум-
нів і безглуздя сплетень. Один із найповаж-
ніших тутешніх чужинецьких кореспондентів
жалівся недавно перед автором цих рядків, що
хочеться йому інколи проклясти свій часопис
(назва світової слави), свою професію і ниніш-
ню посаду, яка дає такі умови праці, серед ко-
трих людина мусить вічно лише — як кажуть
у Варшаві — „вигуляць сен“ (поводитися, як
дурень). Немає двох думок, що та політична
атмосфера, яка від літ панує у Варшаві, так уже
вмучила всіх тутешніх журналістів, що нині
подобають вони зовсім на пересічного варшав-
ського обивателя: не тільки „не переймаються“
проявами громадського життя, але й почина-
ють вже мало ними цікавитися. Тупцяння на
одному місці, наче на команду російської муш-
три „шагом на місце марш“ — мусить врешті-
решт сфабрикувати кадри манекінів.

Тимчасом тупцяння з успіхом продовжу-
ється. Виждання „сензацій“ кінчається усе ще
фіяском. Не тільки нема сензацій, але взагалі
нічого не діється. Ось візьмімо останні дві про-
мови, заповіджену полк. Славека й незаповід-
жену прем'єра Світальського. Гадали люди,
що „накінеть-то щось проявиться“ і ждали
того проявлення, як мави з неба, як першо-
рядної „сензації“. Промови були виголошені,
обі мали темою нинішню політичну ситуацію
в Польщі й обі мали точнісінько той самий ефект,
наче би їх не було. Може дехто зауважить, що
це неабияка штука шкварити на актуальну те-
му обемисту промову, в якій нічого не було би
сказано. Колиж однак пригадати собі специ-
фічні обставини нинішнього польського полі-
тичного дня, обставини „досконалої непевно-
сти“, розсіяння і дезорієнтації прилюдної дум-
ки, то на тлі тих обставин „метафізичний“ ха-
рактер виступів найвищих польських держав-
них діячів може шонайменше — дивувати. О-
чевидно, може дивувати лише тих неоправних
грішників, які вічно ще думають західно-євро-
пейськими категоріями і вічно забувають, що
„у нас інакше“.

„У нас“ напр. діється таке, що засідання
найбільшого парламентарного клубу є окуту-
вані такою тайною, наче би це радив не полі-
тичний соймовий клуб, а клуб чорної магії.
Члени клубу (не чорної магії, тільки ББ.), е —
кажуть — зв'язані словом честі, що про зміст
і хід нарад нікому аві мру-мру. І справді, пер-
шого дня, як довго ще появляється у соймових
кульбарах тінь високої постати полк. Славека,
трудно з послів ББ. видобути щось більше, як
грімасу, яка ніби-то має означати: приєму
всімшкв. Але з кожним днем дальше шліни в

панірі тайни стають щораз ширші і поволі
цей панцир подірваний, як решето. І так нині
вже відомо, що тайною останнього засідання
клубу ББ. було одно велике розчарування чле-
нів того оригінального клубу, які громад-
но зіхалися до Варшави, щоб довідатися від сво-
го голови, „що буде?“ Нічого не довідалися.
Буде, мовляв, добре, бо гарантує це єдність
ББ., об яку розбіються усі атаки опозиції. Ба,
але тут-же, на засіданні, прийшло до „малого
інциденту“ поміж групою „Зайонзку мяст і всі“
і полковниками (пос. Славеком) на тлі вимоги
відкрити дискусію над політ. рефератом, а на
засіданні президії клубу ББ. пос. Бойко бу-
цім-то жалівся на нехтування селян-членів клубу
і заступників голови клубу. Зновуж на
пізніший „гербаці“ у прем'єра Світальського,
підчас „неофіційної“ частини вияснилося
одно: що годі вимогати від названих діячів
якогось вияснення, бо вони самі його не
знають...

І ось знову люди крутяться у порожні. Ні-
би живється під знаком соймової сесії, яка цю
порожню має зверхт виповнити вимовним змі-
стом. Опозиція приготує внески на погубу
урядові і маршалок приготує змїну регуля-
міну, яка йде по модній лінії „зміцнення вико-
навчої влади“, а фактично має спутати есенту-
альну обструкцію ББ. у комісіях і — бюджето-
вих нарадах. Бо що приготує ББ. (уряд),
того вправді людям точно не відомо, але тут
і там зачувати, що клуб ББ. має розтягати у
бюджетовій комісії дискусію, а уряд (прези-
дент) має скористати вперше з 5-го уступу 25-ої
ст. конституції й у відповідному моменті пере-
рвати бюджетову сесію на 30 днів. Скільки
правди в цій поголосці, трудно нині знати, бо
барометр тактики клубу ББ. (уряд), залежної
від волі „рішального чинника“, е — відомо —
дуже химерний, однак характеристично, що на-
віть такі можливості „усправлення ділової
праці сойму“ береться під увагу! Ціль такої
можливості ясна: зв'язати бюджетову дискусію,
дати якнайменше часу для переведення неми-
лих урядових законопроектів і вможливити де-
кретування бюджету згідно з одною з точок
10-го уступу 25-ої статті конституції. Тому ак-
ція маршала сойму йде не тільки на змїну ре-
гуляміну сойму, але й згаданої статті консти-
туції, щоб згорні продовжити термін тривання
бюджетової сесії.

Плянвання подібних маневрів з боку уря-
ду спиняти наради сойму, вказувало би на не-
поважне — чи може саме з уваги на справжній
уклад сил у соймі та настрої громадництва —
на поважне трактування справи змїни консти-
туції парламентарним шляхом. Воно вказува-
ло би теж на зберігання старої методи — не

розв'язувати й не розганяти союму, відмовитися від тих привілеїв, яких сойм дати не хоче, але теж не дати соймаї працювати, мучити його та розбивати опозицію найможливішими способами. Очевидно, що чим далі, тим трудніше таку тактику прищеплювати: росте організованість і сила спротиву опозиції, то-ж і крутіші мусять бути способи її приборкування.

Одним із тих способів має бути димісія уряду д-ра Світальського. Невідомо лише, чи прийде уряд полк. Пристора — себ-то ще червоноша плахта на розярену лівницю, чи нове видання уряду п. Бартеля, з полк. Матушевським на чолі або ген. Сосновським. В першому випадку друге вотум недовіря послідувало би за першим з рекордовою швидкістю, в другому випадку опозиція зайняла би „випінуючу позицію“, себ-то минуло би акуратно 3—4 місяці, поки назріло би нове вотум недовіря, практично може вже не до переведення з огляду на — кінець бюджетової сесії й новий етап хронічних політичних вакансій!

Такі-то комбінації відсунули знову на задній план поголоски про державний замах (розпуск союму, декретування бюджету, декретування нової конституції, розв'язання усіх політичних партій і т. д.) та про вибори по старій конституції. Гамульцем для першого доповіді є міжнародна і господарська ситуація, гамульцем для другого — внутрішня. В обох випадках: ризико втрати влади є занадто великим й занадто поважно ризико потрясіння у цілій державі. Дальша гальванізація нинішньої провизорії має бути цим третім виходом із ситуації, найбільше безпечним і ніби найкраще гарантуючим затримання у руках влади.

Але чейже провизорія колись скінчиться мусить. Коли вибухнула війна, люди присягалися, що довше 3-ох місяців тривати не буде. Тривала 4, а на сході Європи 6 літ. Але таки скінчилася. Були тоді люди геть уже притупілі на щоденні явища масової різни, згинувало в ній 12 мільйонів людей, але решта таки дожила розв'язки питання: як і чим воно скінчиться? І нині люди, самим тупіючи чи пригальовуючися тому тупіянню на місці, притупіли й збайдужіли і спокійненько обмірковують можливості, на згадку яких дуба станув би ум, не присмирений тренінгом „шагом на місце марш“. Але і цей період історії Польщі мине. Чимало він ще зломить людських егзистенцій, чимало їх викине з нормальної колії життя, але колись мине і напевно багато ще сучасників залишиться, які

П'ЯТИ ЧИТИ П О

знові паньчох в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,
Снігівці парки „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі
„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

зможуть заспокоїти свою нинішню цікавість: як і чим усе це скінчиться?

Це питання є мабуть єдиним наркотиком, який підтримує охляді у нинішній ситуації нерви.

І. Кедрин.

Бріан уступив.

Напередодні здійснення гагських постанов.

Бріан зголосив димісію свого кабінету, 12-го, з черги, Бріан уступив. Не був то в дійсності його кабінет; майже в цілості перебрав він його від свого попередника — Поанкаре. Упадок кабінету Бріана наступив 22. ц. м. вечером, коли то при внесенні радикалів відкрити дискусію над закордонною політикою Бріан поставив kwestію довіри, вимагаючи відсунення дискусії, і провалився 11-ма голосами (277 проти 288).

Коли менш-більш перед трьома місяцями Бріан заняв місце Поанкаре, заявив він, що біжучий, поанкарівсько-спадковий кабінет уважає урядом, покликаним до здійснення великих завдань закордонного характеру. Це була єдина програма. І для її здійснення вимагав він громадянського миру на протяз чвертьроку. Завданням кабінету Бріана було повести до позитивних вислідів гагську конференцію та здійснити різноманітні проблеми, зв'язані з нею. Гагська конференція скінчилася позитивно, план Йонга заакцептували всі зацікавлені держави. Тепер приходить період довгих і важких перетрацінь в справі введення в життя інституцій, передбачених планом Йонга, головним міжнародного банку. Ясно, що всі ці справи вимагали продовження громадянського миру і підложення інтерпелляцій в закордонних справах до догіднішого часу.

Тимчасом сталося інакше. Перебираючи в липні кабінет від Поанкаре, Бріан перебрав від

нього майже ту саму парламентарну більшість. Радикальні соціалісти виступили з кабінету і трималися оподатків. Соціалісти і праві крило націоналістів під проводом Марена наїшлися в опозиції. Соціалісти вимагали припинення евакуації Надренії і порозуміння з Німеччиною; націоналісти поборювали закордонну політику Бріана. Праві і ліві повалили кабінет Бріана при пасивній, а частинно й активній допомозі радикальних соціалістів.

Виступаючи проти Бріана, націоналісти закидали йому германофільство. Неважко маюють прийти на пораду для переговорів в справі області Саари. Націоналісти бажали створити труднощі для тих переговорів й одночасно при допомозі германофільства сконсолідуватися. Націоналісти мають свої амбіції. При допомозі союзу націоналістів і центрових груп Тардіє хотів би прийти до влади. Але 152 націоналістів Марена і 107 мандатів правого центра ще не творить більшості. Все залежить від становища лівого центра під проводом Тюшера. Переведені на днях частинні вибори до сенату, які пересунули незначно відношення голосів на ліво, показують, що більшість проти Бріана була припадкова. На цій основі робиться навіть висновок щодо полізіння нового кабінету. Все залежить від становища радикальних соціалістів, які в цьому тижні мають свій конгрес, і від гармонії двох напрямків серед них: радикального Даладієра і поміркованого під проводом Ерріо.

На всякий випадок димісії 12-го кабінету Бріана не беруть поважно, не допускаючи сутніх змін у французькій політиці.

Димісія кабінету Бріана анклакала широкий відгомін в Англії й Німеччині. При генеральному укладі відносин в Європі навіть не допускається можливості, щоби хто інший міг вести щонайменше закордонну політику Франції. Робітничий уряд Мекдональда і провідне становище соціалістів в німецькому кабінеті мусять мати який-такий вплив на творення нового французького уряду. Бріан є носієм ідеї про Зєдінєні Держави Європи, ідеї в її реальному настанненні, його особа є програмою. Відхід Бріана від активної політики — після смерті Штрєзмана — був би ударом, а щонайменше опізненням політики порозуміння в широкому розмірі.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.

ЛЕВ ЯСИНЧУК.

6)

Америка та її характер.

Вигляд школи. — Роди шкіл. — Метода навчання. — Освіта й виховання для життя.

Американська школа пристосована до життя. Вона не накопичує всього, що кому-небудь могло б десь колись придатися в житті. Вже зверхній вигляд шкільних будинок каже, що школа, це перша інституція в державі. Шкільні будинки величаві, просторі 2—3 поверхові будівлі з великими вікнами. Радше сказати: стіни з вікон, а тільки для підтримання даху чи стелі стоять муровані або залізні стовпи. Перед будинком завжди просторе подвір'я, яке на зиму заливають водою, щоби в часі паван могли діти ковзатися на ковзках. На тих подвір'ях, так як у диточих парках, вибудували не раз кількаповерхові плити зі залізних рур, по яких дітвора в часі паван з криком драпається. В тут гойданка, карусель, дерев'яна гойданка (лінійка з балька), є стіл, на який діти вибігають по похилих площі, а з нього скачуть, то-що. У будинку є з правили велика зала зі сценою на концерти, вистави, шкільні забави. Їх відступають часом у великій і на нешкільній улаштування.

Наука в прилюдній школі обов'язкова для дітей від 7. року життя та обіймає 8 клас. Починається рано від 8 год., а триває а одногодинною перервою на обід до 4 год. понелудні. Кожна дитина має скінчити 8 клас. Може їх робити й по дві на рік, а заїсні діти, коли хотять учитися через ферії, можуть покінчити навіть 3 класи в одному році.

Без покінченої 8 класи в прилюдній школі не може дитина ходити до середньої школи чи як тут називають „високої“ себто вищої. Ця школа триває 4 роки й ділиться на відділи: літературний, реальний (технічний) і комерційний. Перший відділ відповідає менше-більше нашій класичній гімназії (без греків). Реальний відділ це або рід нашої математично-природничої гімназії, або вищої промислової школи, а комерційний, це наша торговельна школа. Річні стейти мають деякі невеличкі відхилення. Всі ті відділи завжди є в одному будинку і під одною управою. Класи може учень теж перескакувати, а можна в якогось предмету залишитися у нижчій класі.

Переглядаючи шкільні підручники та з розмов з учнями середніх шкіл я зауважив, що науку подається практично й легко. Переговсім там переведено вже засаду, що ніяких „потесів“ (записників) нема та що учитель учить у школі, а не викладає. Предмети не порозривані так, як у наших школах. Коли вчиться про винаходи Френкліна, тр при цьому буде його портрет і цікаво написаний жаттєпис, та всі практичні примінення винаходу, а заразом дальші можливості. Латини вчать на те, щоби мати поняття про саму мову для есентуальних дальших студій, а зрештою, студіюють римську культуру... по англійськи. Про виховання молоді на старинних зразках нема мови. На це є нові живі зразки. Тільки дещо непереткана книжка латинськими реченнями. Тому ученик і вимовляє латину в англійськи, але з того нема ніякому ніякої кривди. Всі вчатьсє більше того, з чим стрічається громадянин у житті. Книжки для всіх шкільно ілюстровані.

У географії стрічаються діти із Україною як частиною Росії, а кілька образків з українського життя запізнають дітей з українською етнографією. Жаль тільки, що мушених представлєні у невідступних „мартузах“. Жінки зображені вірно, типово, але занадто буденні.

Від 12 до 1 год. понелудні мають діти призначено обід. Задля обідів має кожна школа „кафетерію“, рід ресторану, де треба себе самому обслужити по засаді „сам собі поможи“. Там дістають діти смачний і вистарчаючий обід за 10 цент. Діти з ближчих домів — коті хотять — біжать до дому на обід.

Школа улаштує багато прогульок. Кожна субота й неділя зовсім вільні від науки, назіть ніякої експерти нема. Величодні ферії тривають два тижні, без революцій. Розуміється, що діти мають доволі часу на відпочинок і на спорт.

У класах є самостійні диточі громади, які собою управляють, ріжні секції відповідно до нахилів учнів, читальні, хорн, аматорські гуртки. Всі школи колекційні, дівчата вєвміш а хлопцями, а відношення наскрізь товариські: дівчата поводяться більше по мужеськи й не вляють невинних янголяток.

Після скінчення середньої школи переходять учень на „каледжі“, де вчиться 4 роки. Каледжі поділені так, як „вищі школи“ а тим, що на реальному відділі можна вчитися праці й медицині. Після студій права а каледжі можна

стати адвокатом. Для виконування лікарської практики потрібний ще університет. Там може дістати титул доктора, тоді як на інших факультетах можна дістати докторат тільки „докторю каза“. Каледжі є і по ріжним фахам: дентичний, технічний, а навіть фризєрський.

Погляд, що американська школа виховує до практичного життя, розуміють у нас так, що після скінчення школи учень спосібний тільки до тої праці, якої вчився в школі. Це хибний погляд. Американська школа вживає тільки практичнішої методи та приміює інший, примітивніший план, виходячи з того задожеддя, що кожний будучий геній має час ціле життя на глибокі студії якогось предмету. Через те молоді має свобіднішу думку на життєві справи.

До проворности, підприємчивости й нізляги заправляють уже за молоді дівтору. Вираді не кожний в батьків здав собі в цього справу, що така метода поведінки, яку він приміює до своєї дитини, виховує самостійність, найкраще понятій індивідуалізм, але так уже є в початку, що дитині належиться воля, якої ніхто не обмежує, хіба її власна вроджена культурність. Тут ніхто не кричить на дитину, коли вона а галасом вибіжить зі школи, або коли вона граєчєсь на вулиці вдарить кого мячиком зочєй її будинок.

Але й ніхто дитини не стримує, коли вона найде, чи купить за 20 доларів старого „форда“, направить його й вибирається на ферії до Америки; коли вона захоче послужувати на кораблі, що веде нафту до Тексасу; або коли вона заїде десь на полудне й стане на роботу при бивовані у фермера. Коли така дитина підростє й піде питати служби у фабриці, а її запитають: „що ти вмієш?“ — то вона не буде замість відповіді тицати у вічі своїх диньомів, на які там, в Америці, не хотять дивитися.

Тих кілька прихилим зібраних прикмет виказують, що в нас зовсім вірною прихилим стільки відомих рисок до характеру американця, якого хіба можнаб схарактеризувати як практичного ідеаліста, а Америку як збірник безмежної енергії, як край повний усіляких можливостей. Не дурно на повяття того, чого наш емігрант у цьому краю не може висловити, він уживає влучної фрази: „Це Америка...“

(Продовження буде)

ВІДГУКИ ДНЯ.

В погоні за позицією.

Щораз то більша доріжня, щораз то менші заробітки примушують людину розглянутися довкола. Не можна допускати до остаточности, коли вже не стане на хліб без масла, а хату треба буде ogrівати горячим серцем, чи палкою промоєю. Відома річ, що тоді в нас, на Русі, і вес на тебе не гавкає, не то, щоб хтось поміг у біді. Вате, коли дістанеш сяку-такую посаду, а хочби тільки якийсь вищий титул, то вже тобі і з води і з роси і з кожної калабашки. Станеш членом надзірної ради копальні бринді, то вже зроблять і неурядуючим, але платним директором банку чи якої там центрофуги. Посипається, як з рукава, то почесть, то платня, то обліви разом, то кожна з особа, що на одно виходить.

Знавши те все, почав і я розглядатися по світі. За посаду ванько, але якийсь більший титул дірвати таки можна. Думав я, шукан, приглядався, врешті постановив: стану радним міста Львова. Посада воно не в, але почесть, але пошана, але можливість посади. Візеш у яку ліпшу комісію, а зараз до тебе:

— Пане раднику (ох, як гарно!), можеб ви, ласки своєї, за мною словечко, а я вже тее...

Сважеш словечко, а він вже „тее“.

— Пане раднику! Чомуж ви не хочете бути в надзірній раді нашого банку?

— Переpracований. Знаєте: засідання, комісії, тощо...

— А ми вас таки дуже просимо: прийміть. Нам треба світлих умів!

Поторгучися і приймеш. Добре заробити собі на відчистість загалу.

— Пане раднику! Нам доконче треба ще одного директора.

— Когож би? Може Евський? Він однаково без посади і біду, не зачуваю.

— В ніякому разі.

— Чому? Він-жеж розуміється на цім ділі.

— Не в тім річ. Нам треба людини з впливом. Можеб так... якщо не образитеся... я маю поручення...

— Кого?

— Пана радника...

Подумаєш, тричі відмовився, а потім приймеш, хоч ніби й не раз.

Так собі роздумаєш, постачовиш я домагається до магістратури сали засідань. Постановив — це одно, але як його виконати?

Маю знакового, який завжди добре мені радив. Іду до нього.

— Порадь, друже, в який то спосіб стати би радним міста?

— Радним міста... Справа не дуже тяжка, але треба багато...

— Роботи? — перебиваю перестрашено.

— Ні! Треба багато...

— Розуму?

— Також ні. Треба багато ходити по різних зборах.

— Будь заска, важи від початку!

— Отже так: Де є які наші збори, байдикує як! — шкільні, протавікогольні, конспіраційні, передвиборчі, протицелібатні — всюди треба бути і говорити.

— Про що?

— Про що хочеш. Це не важко. Можеш навіть повторити одно і те саме. Тільки все і всюди мусиш забирати слово і дуже причати. От нині відбудеться на „Бесіді“ мит з діяльності „Ліги Мира і Свободи“ — обов'язково мусиш бути. Животво при виборах — сила!

— А крім того?

— Крім того поставиш свою кандидатуру, як придуть вибори до міської ради.

— І більше нічого?

— Залежить. Як маєш до розпорядимости кілька соток, то не зашкодить залянути часом до кнайпи. Все воно ліпше, як люди навчаються цінити тебе.

Я щиро стиснув руку знайомому і подякував за пораду.

Від нині кожні збори почують мою промову. Одну вже маю на-лів готову, другу ще придумаю, а це на два-три роки, думаю, вистає.

Галактіон Чіпка.

Спільний фронт усіх соціалістів у Польщі.

На конференції провідників НПС, німецьких соціалістів, Буваду та центр, комісії професійних союзів, що відбулася у Варшаві, ствердили, що на перше місце завдань роб. класи висувається спільна боротьба проти замахів реакції на основі дем. устрою та робіт. прав. Тепер їде офензива проти сусп. злободіїв роб. і селянських має і продовжується політична гвєту супроти широким мас г. зв. нац. меншин. Конференція признала конкретним, щоб заступлені на ній соц. партії старалися устійнити спільну соц. програму розв'язки нац. справи в польській державі та щоб виста в життя цю програму. Постановили теж кидати роз'єднаний контакт і співпрацю.

Декрет про скликання сойму та сенату.

Дня 24. жовтня оголошено згл. доручено маршалові сойму декрет президента держави про урухомлення праць парламенту. Розпорядком президента держави скликано парл. установи на звичайну сесію, а саме на 31. жовтня. Марш. Дашинський, після того як йому доручив це письмо д-р Пятак із президії ради міністрів, визначив негайно перше засідання сойму на четвер 31. жовтня в год. 4. попол.

Факт, що марш. Дашинський так поспішився покористувати урухомленням сойму, листинам різні коментарі в сойм. кулуарах. Звертаючи увагу, що марш. Дашинський, визначуючи перше засідання сойму, не визначив засідання того сойм. клубів. Він мабуть скористав з того, що дня 31. жовтня відуться всі посли і їх провідники і на той день, передпол., буде визначене засідання голов. клубів.

Оголошення президентського розпорядку, контраспінованого прем. Світальським, попередили дві конференції. В год. 12. в пол. прийняв президент держави на замку прем. Світальського, а годину пізніше марш. Пілеуського. Виступом обох нарад було оголошення письма президента держави про скликання сойму та сенату. Оба письма мають дату 24. жовтня.

„Курер Варшавський“ пише, що партії побоюються, що уряд в якійсь хвилині може прийняти за відповідь відложити соймову сесію на один місяць, до чого має право на осн. 25. уст. конституції. На основі таких побоювань не став проєкт зміни того устрою, додаючи до нього постанову в 5. уст., яка стверджує, що відложення сойму підчас бюджетної сесії спричинює продовження часу, призначеного на наради сойму над бюджетом на стількиж днів.

Нова стаття марш. Пілсудського?

Аг. Вех. довідається з кол. близьких до міростатних сфер, що ще перед отворенням сойм. сесії марш. Пілсудський оголосить свою нову статтю про справи сирданого функціонування сойму підчас бюджетної дебати. Офіційні чинники не потвердили тієї вістки.

Нові вибори у Франції?

„Кіберте“, обговорюючи положення у Франції, не бачить іншого виходу з нього, як нові вибори. „Паріс Соар“ твердить, що тепер лише радикальний або соціалістичний політик може бути кандидатом на шефа нового уряду. „Матен“ повідомляє, що Стега заг. називають як кандидата на становище президента ради міністрів. Поль Понкур згодився би бути прем'єром без огляду на ставлення соц. і рад. партій, та доматався би кінце, щоб Бріан одержав теку мін-ства закорд. справ. „Пті Пар.“ пише, що Бріан буде першим держ. мужем, якого покликають до Елізейської палати.

Замах на іт. наслідника престолу.

Аг. Аваса повідомляє з Брюсселі: Дня 23. жовтня, коли кн. Умберто висідав із авта перед моголою Незнаного Войка, вистрілив до нього з револьверу незнайомий справник, одначе не вцілив. Виконавця замаху арештували. Це студент Фернандо Дороза, що приїхав із Парижа. Арештований сказав, що він соціаліст і що замах виконав із політ. причин. Дороза з походження італієць.

Мін. Залеський у Букарешті.

Мін. закорд. справ Залеський приїхав до Букарешту 24. жовтня. Його витати на двірці ромунийський міністр закорд. справ Міронеску, мін. Семитороду Ніпеску, польський посол у Букарешті Шембек і ін. Веч. мін. Залеський і мін. Міронеску підписали в мін-стві закорд. справ арбітражний трактат між Польщею та Румунією, який вийде в життя після обохсторонньої ратифікації.

Здержання евакуації басейну Саари.

Міжміністерствна комісія для справ басейну Саари передала подрібний звіт фр. президії ради міністрів. Звіт розглянуть швидко після утворення нового уряду. Звіт каже, що зміна в політичному положенні басейну Саари не може наступити перед 1935 р. без відповідних гарантій, головноріж у ділянці мит. передовсім тому, що фр. металевий промисел треба занести в утілі і в огляду на тісні госп. зв'язки, які лучать Францію із басейном Саари.

До членів С. У. А.

Прому всіх членів Союзу Українських Адвокатів у Львові листині грім'яльняного сьогодини в п'ятницю 23. п. м. о год. 2.30 понов на похоровах президента адвокатської палати д-ра Михайла Грена.

Д-р Кость Левицький.

НОВИНКИ

— Арештування на вічу. Дня 24. жовтня п. р. арештовано, як нас повідомляють, 27 громадян на вічу в Кінчаках, станіславського повіту. Зпоміж арештованих 24 походять зі сусіднього села Гурожанки, з 3-х з Кінчаків. Крім цього арештовано там п. Івана Корчняського, секретаря повітової організації УНДО, та відставлено його до Галича.

— Виставка української книжки в Коломиї. При філії Т-ва „Просвіта“ в Коломиї утворили комітет, що має на меті улаштувати виставку української книжки. До цього комітету входять: інспектор Витвицький Василь, як голова, редактор Іван Голубик, як скарбник, Богдан Велиторський, як секретар і проф. Петро Фрашко та Левицький Богдан, як члени комітету. Виставка книжки буде відбуватись від дня 17. XI до 21. XI п. р. в залах „Народнього Дому“ в Коломиї. Метою цієї виставки є: поставити перед очі громадянства книжковий дорібок всіх земель Соборної України та емігранції. Вадимирства з Вел. України матимуть свій окремий відділ. Виставка має стати засобом пропаганди українських видавництв серед читачів, та показником всеукраїнської книжкової продукції. Комітет старается притягнути на цю виставку не тільки читача-інтелектуала, але і народні маси зі сіл та збудити широке зацікавлення українською книжкою. Громадянським обов'язком кожного українця оглянути цю виставку. Читальні „Просвіти“, наші кооперативні установи, „Соколи“ і „Луги“, гуртки „Рідної Шкоти“ та інші українські організації повинні вважати своїм обов'язком поєзати пропаганду в користь тої виставки. Підчас виставки буде відбуватись продаж української книжки по знижених цінах, а по виставі комітет улаштує „Свято книжки“.

— Із хроніки самовбивств. Вчора на дорозі з Підгорець до Майдану, в Золочівщині, знайдено невідомого самовбивника, якого ідентичності досі не стверджено. В його кишенях знайдено лист заадресований по українськи. Лист цей писаний до Ярослава Булиши, Львів, вул. Личаківська 22. Може цей лист дасть поліції можливість відкрити й ідентичність самовбивника.

— Шкільні ферії до 4. листопада. На основі розпорядку мін. освіти Червінського тепершні шкільні ферії з нагоди свята „Задумних днів“ продовжені на один день, себто до 4. листопада. Розпорядок торкається всіх категорій шкіл.

— Зїзд прокураторів. В польським міністерстві справедливости розпочалися наради прокураторів, що прибули до Варшави на зїзд. Зі Львова приїхав на цей зїзд прокуратор апеляційного суду Шимонівч. В нарадах беруть участь і представники міністерства справедливости.

— Перший автомобіль на новій Гайні. Як відомо, Нова Гайна це острів Малийської Архіпелагу, на якому живе ще багато наліважних племен, що досі не бачили найважніших здобутків культури. Недавно одно товариство в Англії задумало перевезти до Нової Гайні перший транспорт автомобілів, не вважаючи на те, що дороги на цім острові не надійються для автомобілевої комунікації. Мешканці Нової Гайні, побачивши перший раз у житті автомобіль, излякалися і здибувалися чимало, а деякі папуаси поховалися в своїх печерах. Але по довшім часі англіяцям удалося переколати папуасів, що автомобіль не є такий страшний, як їм здається, й осмілені дикуни посідали на самохід і просили пілавати їх, що й сталося на радість папуасів.

— Землетрус у Південній Америці. В північній Аргентині і в інших місцях Південної Америки був сильний землетрус. В північній Аргентині цей землетрус зруйнував кілька будинків, при чім згинувло 20 осіб, а кількадесять було ранених.

— Смерть молодого польського поета. В дорозі зі санаторії в Голоску до львівської лікарні помер на сухоти молодий польський поет Іван Заграднік. Його останню збірку поезій „Смутним людям“ прийняв критика дуже прихильно, а його численні вірші, розкриті в різних львівських газетах здобули цьому 25-літньому поетові значну популярність. До речі треба згадати, що померший Заграднік був співробітником „Слово Польського“ і скріпаючись під псевдонім „Янек“ у своїх статтях та сатиричних віршах кохай ворожо чистував проти У-

країни. Заградник народився в Косові, вчився у Львові, а 1918 р., як 14-літній хлопець брав участь у боротьбі проти українців.

— **Страшна залізнична катастрофа.** Дня 23. ц. м. поспішний поїзд Париж-Варшава, наближаючись до міста Кельну, вискочив зі шин із такою силою, що локомотива і 7 возів розбилося зовсім. Жертвою катастрофи впало 12 осіб, а 30 осіб було ранених. Згинув також кондуктор поїзду і машиніст. Між вбитими пасажерами є найбільше французів і поляків. Згинули між іншими: Адріана Генсборівська і Леопольд Польковський. Ранені: Юлія Ковальчук з Перемишля, Іван Кулик, Агата Стадницька і Романа Корженівська та Віра Петракевич. Причиною катастрофи було те, що машиніст не звільнив швидкості поїзду на місці, де робітники перебудовували і направляли залізничний шлях.

— **Смертність міста Львова.** Статистика показує, що у місяці вересні померло у Львові 217 осіб, з чого 107 чоловіків і 110 жінок. У віці до 14 літ умерло 51 осіб, від 15—19 року життя умерло 6 осіб, від 20—29 літ 14 осіб, від 30—39 літ 18 осіб, від 40—59 літ умерло 44 особи, понад 60 літ умерло 84 особи. Після релігії умерло у Львові у вересні 124 рим.-кат., 44 гр.-кат., 1 протестант, 1 жид і 54 особи інших релігійних обрядів. Що до недуг, то на черевний тиф умерла 1 особа, на червінку 2 особи, на сухоти 9 осіб, на рака 27 осіб, на запалення мозку 10 осіб, на серцеві недуги 40 осіб, на запалення легень 17 осіб, на жодудкові недуги 21 особа, на недуги нирок 6 осіб, наглою смертю умерло 5 осіб, а 9 осіб скінчило життя самоубиством.

— **Нагороди після „Тижня науки хожження“.** Львівське Городське Староство повідомляє: у зв'язку з ліквідацією акції „Тижня науки хожження“ у Львові переведено на дніх на засіданні комітету ліквідації нагород, жертвовавших інституціями, фірмами і приватними особами. Тому, що на виданих 50 преміюваних листочок зголосилося до голосування тільки 20 осіб, оставши нагороди розподілено поміж ті організації, що брали діяльну участь в акції „Тижня“. Виказ вильосованих нагород з поданням осіб, котрим ті нагороди припали, поміщено для прилюдного перегляду у виставовім вікні фірми: Павло Пронь, Коперніка 10.

— **3 інтимного життя Габсбургів.** В Лондоні померла леді Мальбурга Педжет, яка довгий час жила при дворі цесаревої Єлисавети у Відні і перед смертю видала кілька томів своїх спогадів. В тих спогадах вона досить негативно освітлює життя Габсбургів, тільки про самого Франца Йосифа І. говорить з великою симпатією, як про людину незвичайно лагідну, добру хоч слабу волею і характером. В день убивства цесаревої Єлисавети, в своїм щоденнику Мальбурга Педжет пише: „Мабуть ніхто не привів би своєї трагедії з такою резигнацією і достоїнством, як цесар Франц Йосиф І. Одинок хита того цесаря, то його слабкість, але чому ж доля дарує йому такі трагедії, яких не міг придумати навіть геній Шекспіра?“ А про смерть архикнязя Рудольфа в щоденнику записано між іншим такі слова: Як достоїнно прийняв цесар цей новий удар, нову татьбу і сором. Зразу він був зломаний, але потім почуття обов'язку вказало йому правильну дорогу, тоді він знов узнявся до праці, приймав гостей та цікавився всім. Цесарева навпаки: зразу була спокійніша, а потім шораз більше падала на душі. Про цесареву Єлисавету згадує авторка спогадів такими словами: Цесарева imponувала всім від першої хвилини: шалене поєднання краси і достоїнства мусіли чарувати всіх, хто її бачив. Коли Єлисавета була молодою дівчиною на цесарському дворі те дуже любили її, тому, що була замкнена, скрита і не любила товариства. Цесар Франц Йосиф поковав її тому, що і він був досить скритий і мовчазний. Цесарева Єлисавета imponувала всім, але не любив її ніхто. Смерть цесаревої Єлисавети була для неї в деякій мірі щастям, бо вона все бажала собі наглої смерті, щоб ніколи не бути старою і хоррою.

— **Фільмовий артист у в'язниці.** Відомий фільмовий артист Іван Петрович засуджений берлінським судом на 3 місяці в'язниці за те, що переїхав своїм автомобілем Вільгельма Кляуту і Малюша Курту та важко поранив їх. Окрім 3 місячної в'язниці, Іванові Петровичеві присуджено заплатити покращенням 2.000 марок за ушкоджене здоров'я.

— **Син малярського регента упав із коня.** Малярська преса повідомляє, що син малярського регента Микола Горті під час перегонів упав із коня і так нещасливо, що його в несприятливій стані перевезено до лікарні. Лікарі ствердили зломання кількох ребер і потрясання мозку. Регент Горті і його жінка щоденно відвідують в лікарні свого сина.

— **Велика пожежа у фабриці фільмів.** У великій фабриці фільмів в Лондоні вибухла в

ателіе пожежа, яка знищила будинок з дорожми апаратами, рефлекторами й іншим фільмовим приладдям. Втрати вносять 200 тисяч фунтів штерлінгів. Причиною пожежі була небережність одного артиста, що папіроскою підпалив воскові маріонетки призначені для виробу нового фільму.

— **Еміграція з Польщі до Америки.** З Варшави повідомляють, що з Польщі до Америки може виїхати цього року 6504 осіб, хоч про виїзд цей старається 46.000 осіб.

— **Залізнична катастрофа в Росії.** Біля станції Брєзськ скоїлася велика залізнична катастрофа. Причиною нещастя було те, що на однім шляху зіткнулися два поїзди: тягаровий і особовий, наслідком чого паротяг і кілька возів було розбитих, а більше як 10 осіб згинувло. Кількість ранених перевищує 20 осіб.

— **Український театр під дирекцією І. Когутяка відкриває 2. листопада зимовий сезон.** Сталим осідком цього театру під час зимового сезону буде Чортків. Вистави будуть відбуватися 3 рази в тиждень в салі „Брістоль“!

— **Редактор засуджений на 3 місяці тюрми.** Окружний суд у Варшаві засудив редактора „Роботніка“ за статтю „Хто то такий?“ на три місяці тюрми. В згаданій статті редактор гостро виступав проти одного з найвищих і найбільш відомих польських офіцерів. Свого часу утворений був суд чести, який узяв редактора „Роботніка“ невинним, але справа опинилась в окружнім суді і скінчилась присудом — трьох місяців тюрми.

— **Заручини на бельгійським дворі.** З Брукселя прийшли відомості, що там приїхав „інкогніто“ італійський князь Умберто і що в найближчому часі відбудуться його заручини з бельгійською княжною Марією Йозефіною.

— **Тілесні кари в малярським війську?** З Будапешту доносять, що малярський міністр краювої оборони подав парламентові проект закону про нові кари в малярським війську. Новий проект має на меті завести тілесні кари і кару смерті під час війни. В деяких випадках тілесні кари мали б заступати кару смерті. Проти цього проекту виступили різко опозиційні посли, які привитали міністра криком: „То є методи царської Росії!“ Але всеж над тим проектом ведуться ще дискусії.

— **Ріжні вісти.** В Катовицях застрілився директор фабрики „Кабель“ Осип Міратинський. Недалеко Баранович польська погранична сторожа вбила чекіста Герштайна, який намагався перейти кордон Польщі. — Польський міністр закорд. справ, Залевський, виїхав до Ромуни. — Американський летун, Уйтмен, виїхав в дорогу на новий лет через Атлантийський Океан. Лет цей відбувається літаком „Золота Птиця“. В Лодзі розпочався великий процес проти тамошних комуністів. На лаві обвинувачених зазіло 21 осіб, яких боронить 18 адвокатів. — Дня 24. ц. м. відбулися заручини італійського архикнязя, Умберта, з бельгійською княжною, Марією.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла“ зайшло знов кілька прикрих помилок. Так у підзаголовку статті „Чужинці серед нас“ зам. „За розбудову карпатського кордону“ надруковано помилково: „коридору“. В тій самій статті, у 12-й стрічці другої шпальти з гори, зам. „непосильною“ надруковано: „непоміною“. — В замітці про Леопольда Штафа його твір „Плеканий у леті“ перекручено на „Плеканий леті“.

— **Бібліотека Т-ва „Просвіта“ вже відчинена і випозичає книжки в днях: понеділок і середа 4—6 год. попол., п'ятниця 12—2 год. Інформації щодня в будні 8—11 год.**

З судової салі.

Адміністраційний засуд і судове увільнення.

Дня 21. жовтня ц. р. відбулася в окружному суді в Тернополі карно-адміністраційна розправа проти згаданого в Скалатинні діяча і бувшого державного секретаря пошт і телеграфів п. Олександра Пісецького, проживаючого тепер в Зелених коло Грималова. Тло справи слідує: Дня 13. червня ц. р. відбулися в Товстім пов. Скалат довірочні збори в льокалі читальні „Просвіти“, на котрих складала посольське справоздання о. пос. Кувицький і пос. Завалькут, бо староство в Скалаті не дозволило на відбуття публичного посольського справоздавчого віча. Збори отворив відповідним коротким привітом п. Пісецький, виставив присутніх послів та вказуючи на сучасне наше лихоліття, завізав до організації під прапором Українського Нац. Дем. Об'єднання, а під адресою прибутих послів сказав, щоб вони подали дік, як усунути у нас роздор і перевести об'єднання національних сил. На зборах були, очевидно, присутні тільки запрошені поименно наші люди. Але подія вислала своїх кількох роз-

відчепів поляків, між ними громадського екзектора Микола Смолінського і Маріяна Стадніка — обох з Товстого, що станули собі десь близько читальні, бо до середини їх не впустили. Згадані розвідники донесли про хід нарад, яких не чули, до поліції, а ця до староства в Скалаті. Дня 23. липня ц. р. референдар староства д-р Покіньський (тепер в воєвідському уряді в Тернополі) переслухав тільки обох згаданих вище донощиків як свідків і вони подали до протоколу, що чули крізь відхилене вікно, як п. Пісецький виступав на ляхів, називаючи їх хоробом, що точить наш організм, а присутні посли мають подати дік на цю хоробу. Звісно п. Пісецький цих слів зовсім не ужив і подав своїх свідків на точний зміст своєї короткої промови. Реф. д-р Покіньський не узяв до уваги цієї оборони і на основі § 11 прігедьпатементу засудив п. Пісецького, досі ніколи не караного, на 14 днів арешту без заміни на гривну за публичне згіршення через підбурювання проти поляків. Несправедливо засуджений зголосив відклик на судову дорогу. Суд окружний в дорозі ревізіонній переслухав поланих свідків і обох донощиків через суд городський в Грималові. При судовому переслуханні Смолінський потвердив свої первісні депозиції, які він мав собі записати дослівно в 10 минут по промові п. Пісецького до свого нотеу. Та тут сам аловився, бо виявилось і це зазначено в судовому протоколі, що він зовсім не знає української мови, а тим самим не міг записати промови, якої не розумів і якої мабуть цілковито не чув. Його думпан Стаднік заперечив слуханий як свідок в суді те, що сказав в старостві, а так само покликани на факти оборони свідки Микола Вецак і Кіндрат Хамуля в Зеленої, які вповні оборону обвинуваченого потвердили. Супроти такого вислуду судових дожджів, що потвердили в цілости оборону обвинуваченого, суд окружний впроком ухилив карне оречення староства в Скалаті і увільнив п. Пісецького від вини і кари та від заплати наложених старостом коштів адміністраційного поступування, а прокуратор, очевидно, не зголосив касації.

Судив окр. суддя Гостковський, прокуратуру заступав віцепрокуратор Пелкса, а обвинуваченого боронив посол д-р Степан Баран.

Може це звільнення хоч трохи сплинить величезну повіль карно-адміністраційних засудів, що їх силпять у найвищому вимірі північно-подільськ староства, а передовсім староства в Скалаті і Тернополі.

Зі спортивного життя.

Гасмоней — Україна.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 27. ц. м. в год. 2:30 попол. на гриші Цитаделі. Змагання викликали велике зацікавлення в спортових кругах Львова, тому слід рахуватися з рекордовим напливом публіки на грише. Сподіємось, що грачі України вибудуться тих хиб, що їх ми відмітили по недільних змаганнях з Вісом, перестануть бавитися, пописуватися і нібито „кввати“ своїх противників, а зате гратимуть так, щоб заповнити перемогу своїм барваж.

Підгір'я (Дрогобич) — Тур (Борислав)
3 : 1 (1 : 1).

В неділю 20. X. ТСТ. „Підгір'я“ в Дрогобичі розіграло змагання в копаного м'яча з робітничою дружиною „Тур“ з Борислава з вислудом 3 : 1 (1 : 1) в користь „Підгір'я“. Голи стрілили Воробець, Кобільник і Генік. Гра була цікава, так, що публіка в напруженні слідувала за всіма її перипетіями.

Завдяки цілій низці побід у змаганнях найкращі дружини нафтового басейну запросили ТСТ. „Підгір'я“ до товариських змагань. І вже в неділю 27. X. ц. р. відбудуться змагання „Підгір'я“ з жидівською дружиною „Кадімаг“ в Бориславі.

Дужання в спортовім цирку.

В середу (передостанній день змагань) Штекер у 33 хв. поклав Аренса, Пошоф у 22. хв. Петровича, Сікі в американській боротьбі Стібора, над яким мав велику перевагу.

Закінчення дужань.

Вчора, 24. жовтня, на вступі Арена у 36 хв. линах поборов Сікія. Дужання Пошофа зі Штекером трвало годину і 18 хв. і було незвичайно цікаве. Поборов рулядою Штекер. Після дужань арбітер Бранський, після наради зі суддями, роздав нагороди. І так: 1-шу нагороду 3.500 зол. одержав Теодор Штекер; 2-гу нагороду 3.00 зол. — Пошоф; 3-тю нагороду 2.500 зол. — Петрович; 4-ту нагороду 2.000 зол. — Арена; 5-ту нагороду 1000 зол. — Сікі. Публіка, що вицреть заловнила цирк, гарно читала побідних змагачів.

Відоzwi й комунікати.

КОМУНІКАТ

Львівського Відділу Тов-а „Ощадність“.

По думці оголошеного комунікату Товариства „Ощадність“ з дня 7. X. 1929, яким означено неділю 27. жовтня 1929 як день Свята Ощадности, відбудуться цього дня відкрити про вагу й значіння ощадности в слідуючих товариствах і установах, а саме: в год. 11-тій перед пол.: Доміака Пласту — Бляхарська 11, рефер.: Юліан Галзевич; Читальня „Просвіти“ — Замарстинів, рефер.: Ярослав Чорний; в год. 12. в полудне: Мішанське Брацтво — Руська 3, рефер.: През. д-р Кость Левинський; Союз Українських Куліців — Підзавля 7, рефер.: дир. Мик. Творизло; „Бесіда“ — Рутівського 22, рефер.: ред. Зеновій Петенський; „Рідний Дім“ — Задвір'яська 10, рефер.: Петро Кіт; в год. 6. після полудня: „Зоря“ — Вірмерська 25, рефер.: дир. Омелян Саввич; „Сила“ — Краківська 17, рефер.: д-р К. Коберський (відчит цей відбудеться не 27. X. а в пізнішому часі, який означить Тов. „Сила“); Тов. Слуг ін. св. Йосафата — Бляхарська 11, рефер.: Таня Ярославич; Читальня „Просвіти“ — Знесіння, рефер.: Євген Бирчак; Читальня „Просвіти“ — Голоско Велике, рефер.: Олекса Черник; в год. 7. вечером: в читальнях „Просвіти“: Середмістя — Ринок 10 рефер.: д-р Петро Палійчук; Личаків — Крупницька 15, рефер.: дир. Василь Чума; Жовківська 62, рефер.: Василь Кудрик; Городецька — пл. св. Юра 5, рефер.: Маркіян Кисілевський; Стрийська — Суліньського 21, рефер.:

Захар Рудик; Левандівка — рефер.: д-р К. Коберський; Богданівка — рефер.: Ол. Вербенець; Сигнівка — рефер.: Гриць Терлецький; Клепарів — рефер.: Волод. Кисілевський.

Позатим відбудуться обходи Свята Ощадности у Духовній Семинарії, по всіх державних українських гімназіях і школах, в усіх школах „Рідної Школи“, в Торговельній Школі „Просвіти“ і Вечірній Промисловій Школі — у днях і в часі означених Ректоратом і Дирекціями дотичних заведень.

Львів, 23. жовтня 1929.

Львівський Відділ Товариства „Ощадність“.

М. Гаврилович вр.

о. Галант вр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Доміцеля з Вахнянинів Пасичинська, вдовиця по о. Романі, пар. Доброї, ярославського повіту, рідна сестра бл. п. Анатолія Вахнянина, умерла у 81 р. життя дня 23. жовтня в домі о. Грицька в Святім коло Радина. Похорони відбудуться дня 25. жовтня в год. 3. пополудні в Святім. З нею сходять у могилу велика добродійка родини Терлецьких і Вахнянинів. Вічна їй Пам'ять!

Дописи.

ЗБОРІВ. (Заборона лугового свята в Розгадові). Руханково-пожарничче т-во „Луг“ у Розгадові внесло дня 29. серпня ц. р. подання до повітового староства в Зборів про дозвіл на лугове свято в Розгадові на день 8.

вересня ц. р. У програму свята входила також панахида за полеглих українських стрільців, яка мала бути відправлена після полевої Служби Божої на громадській площі. Дня 6. вересня ц. р. на руки голови місцевого „Лугу“ прийшло зі староства письмо такого змісту: „Starostwo w Zborowie. L. VI—150. Zborów, dnia 2/9 1929. Do Zarządu T-wa „Luh“ na ręce Przewodniczącego w Rozhadowie. Zarząd T-wa w dniu 29/8 1929 wniósł do Starostwa powiatowego w Zborowie prośbę o zezwolenie na urządzenie uroczystości w Rozhadowie w dniu 8/9 1929. Na zasadzie § 6 ustawy z 15/11 1867 Dz. U. P. Nr. 133 nie uwzględniam powyższej prośby. Przeciw niejszej decyzji wolno wnieść rekurs do Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu przez tutejsze Starostwo w ciągu dni 8, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Starosta powiatowy: Krakowski.“ — Слід зазначити, що зараз найближчого дня після того, як внесено подання, заїхав у Розгадів комісар повітової поліції разом з командантом пономарського постерунку, щоб на місці розвідати про це „небезпечне“ свято. Сильно занепокоїла їх особливо панахида, яка мала бути відправлена на тому святі за наших стрільців. Вони також сказали вже тоді, що дозволу на це свято „Луг“ не одержать. Мабуть тому, що це лугове свято мало відбутись незабаром після цьогорічних подій на Козацькій могилі під Зборовом, слідне було у наших сусідів чимале занепокоєння: поліція слідила за тим, чи не йдуть приготування до свята, а в день, на який це свято було назначене, з'їжджала в село, чи часом таки, не зважаючи на заборону, воно не відбувається.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця 25. X. год. 7-30 „Ще можеш розлазувати своїй бабці“.

Субота, 26. жовтня, год. 3-30 пополудні „Модні спали“ (представлення для шк. молоді). Знижені ціни.

Субота, 26. жовтня, год. 7-30 веч. „Дон Цаскале“, комічна опера Донікетіа.

Неділя, 27. жовтня, год. 7-30 веч. „Ще можеш розлазувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

П'ятниця 25. X. год. 7-30 „Пронес Мері Деген“.

Субота, 26. жовтня, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“.

Неділя, 27-го, год. 3-30 попол. „Пронес Мері Деген“.

Неділя, 27. жовтня, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петро-вич).

Касіно: Золоте павло (Дольорес дель Ріо).

Кольосей: Два світи (Генрі Портен).

Лен: Кон і Келлі в гаремі — комедія (Жорж Сідні).

Марусенька: Шілон на царській дворі (Ліана Гейд, Алі. Ештергазі).

Оаза: Голубина (Норма Тальмедж).

Палас: Буря над Алією (реж. Пулов-кіна).

Пан: Пікаділі (Анна Мей Вонг).

Пасаж: Білий Орех (Кен Мейнард).

Американська комедія і Гомонтіа тиз-дене.

Стилеве: Кохання еспанки.

Фатаморган: Шехерезада (Марселя Альбані, Ів. Петрович).

Хилера: Мусиш зі мною оженитися! (Клара Бов).

Утіха: Хатина дядька Тома.

Програма радіо.

П'ятниця 25-го.

Варшава (1411,7) 20-15 Симфонічний концерт варшавської філармонії.

Краків (312,8) 16-25 Концерт гра-мофононих плит.

Познань (334,8) 17-45 Концерт со-лістів.

Катовиці (408,7) 17-45 Концерт з Варшави.

Вільно (385) 17-00 Литовська ханітна.

Гельсінгфорс (221,4) 17-00 Музичні про-дукції.

Бресля (253) 19-05 Нова танкова му-зика.

Ляйпціг (259) 21-00 Німецькі сим-фонії.

Братислава (279) 20-30 Концерт че-ських радіостанцій.

Талін (296) 18-30 Концерт радіоор-кестри.

Брно (341,7) 19-05 Популярна чеська му-зика.

Лондон (356,3) 21-00 Симфонічний кон-церт.

Штутгарт (360) 21-40 „Його сестра“ комічна опера.

Гамбург (372) 16-15 Російські компо-зитор.

Франкфурт (390) 20-00 Сучасна му-зика.

Париж (1725) 16-45 Концерт.

Берн (405) 20-00 Швейцарські компо-зитор.

Берлін (418) 17-40 Легкий концерт канелі Рош.

Стокгольм (436) 22-10 Камеральна му-зика.

Лангенберг (473) 17-30 Концерт півні-ста Франца Людвіга.

Прага (487) 16-30 Мопарт, Вебер Мендельзон.

Брюссель (509) 21-15 Концерт со-лістів.

Відень (516,3) 16-15 Концертна ака-демія.

Мюнхен (533) 21-10 Концерт дуети інструментів.

Будапешт (550) 10-40 Концерт коро-лівської опери.

Ковно (1935) 19-30 Вечірній концерт.

Ленінград (1000) 16-30 Пісні, ро-манси, дуети.

Харків (1304) 19-00 Робітничий кон-церт.

Субота 26-го.

Варшава (1411,7) 16-45 Концерт грамофононих плит.

Краків (312,8) 19-10 Травесії з Варшави.

Познань (334,8) 19-25 Музична інтер-людія.

Катовиці (408,7) 17-45 Програма для дітей.

Вільно (385) 17-20 Веселий фейлетон.

Гельсінгфорс (221,4) 17-20 Балабай-нова оркестра.

Бресля (253) 19-05 Весела година.

Ляйпціг (259) 16-30 Французькі опери.

Братислава (279) 20-30 Танкова му-зика.

Талін (296) 19-00 Концерт.

Брно (341,7) 16-30 Російські ком-позити.

Лондон (356,3) 17-75 Органова му-зика.

Штутгарт (360) 21-45 Веселий вечір.

Гамбург (372) 17-30 Пісні у виконав-ні Ольги Тофльової.

Франкфурт (390) 21-45 Веселий ве-чір.

Берн (405) 18-45 Легкий концерт.

Берлін (418) 19-00 Теори База.

Стокгольм (436) 20-00 Військова му-зика.

Лангенберг (473) 20-30 Лекція тан-ців.

Прага (487) 20-30 Мандолини і гі-тари.

Брюссель (509) 19-30 Грамофонові планти.

Відень (516,3) 17-25 Камеральна му-зика.

Мюнхен (533) 20-00 Веселий вечір.

Будапешт (550) 20-00 Концерт Лї-шта.

Ковно (1935) 19-30 Концерт.

Ленінград (1000) 12-00 Робітничий концерт.

Харків (1304) 19-30 Народна музика.

Париж (1725) 21-30 Синічковий кон-церт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.

З приводу місяця книжки улашту-ють Жіночий Кругок ім. Ганни Баран-ної оприш сходина своїх членів з підбитом д-ра М. Щурата на тему: „Найпопулярніша книжка наших пра-“

дців і прабабунь“. Відчит відбудеться в суботу 26. п. м. о 6-й годіні вечером в домі при вул. Могильного 12. Про-симо о численну участь. 762-2-2

Позір, аматори-світлиці! В неділю, дня 27. жовтня п. р. силкуємо на год. 14-ту попол. І-ші організаційні сходина українських аматорів-світлиців у пла-стовій домі при вул. Бляхарській 11/Д. Згуртуємось ввечір, аби не виглядало, що ми є останніми у такій важкій ді-лячці модерного інстентва. — За ініці-ативний Гурток: Ю. Дорош, П. Накрош-ка, Я. Коваль.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБ-НІ ВІСРОБИ продає за готівку і на-рати від десятих літ у підмікрам знає-фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купую брязданти, золо-то, срібло, плачу найвищі ціни. 618-11

МІДНІ брязданти, також інші б-жутерію поручає дешево. Дом 6-роєсї-Романовська, Львів, (Го-тель Жоржа), Тел. 27—29. 619-6-4

ВІЛЬВЕТІІ, аксаміти, шовки, інші на-теріяли на суні і підшавки, вата-люу — найдешевше — Бданштайн, Львів, вул. Валова ч. 11. 619-4-4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Спеціаліст безуг легенів, серія і музика

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

435 Пересвітлення Рентгеном. 40—7

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краву 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Де вчором стрінемося?

тільки в УКРАЇНСЬКИХ КАВАРНІ І РЕСТОРАНІ

НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ.

КОНЦЕРТ від 8-1 уночі.

Там смачна вечеря, добре пиво
це ліпша чорна кавка!
Українська Управа: Ст. Зілинський і С-на

Чи Ваша церква, приходські будинки, читальня, школа, кооператива є забезпечені в дозволеній законом 1/3 часті в Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер”? Якщо ні, то виповідajte негайно забезпечення 1/3 часті в ПЗУВ і що виповіджену часту зголосіть зраз до забезпечення в

Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“
у Львові вул. Руська ч. 20.

Проклін історії.

Львів, 26. жовтня 1929.

Історична Польща не вміла собі дати ради з національним питанням, не вміла його вирішити згідно з інтересами польських народів і своїм власним. Правда, національне питання мало тоді інший характер, вмішувалося в дещо іншому змісті й оберталось в інших ділянках. Національне питання старої Польщі було в першу чергу питанням віроісповідання („люди віри і нації руської“) — наскільки мати на увазі представницькі верхи, питанням соціально-економічним — наскільки мати на увазі низові маси. Каголицтво протиставлялося „східньому благочестю“, соціально-економічне засилля шляхти еманципаційним стремлінням українського хліборобського світу. Колиж представницькі верхи, які були носіями української культури і довгий час політичної думки, перейшли в чужий віроісповідно-національний табор, їх місце заняла новостворена з низів і — так сказатиб — зтежисаваних верхів верства — козацтво.

Взявши на себе представництво оборони „благочестя“, ставши виразником української політичної думки і соціально-економічної еманципації широких мас, козацтво повело боротьбу за вирішення національного питання. Як та боротьба скінчилась, загально відомо.

У відродженій Польщі — після деяких початкових вагань — знову вертає національна проблема у свої старі рамки. Мається враження, що польські провідні мужі переспали ціле ХІХ. століття, всі розв'язкові закладки французької революції, всі гомінкі класи великої війни. Національна проблема вернула в сучасній Польщі на ту саму площину, на якій вона була в старій Польщі, на площину віроісповідності й економії. Розуміється, площина засилля тепер — відповідно до змінених умов — обняла ще ширше ділянку культури, мови, шкільництва і т. і. Характеристичним фактом в ділянці національної проблеми є поворот на старі позиції, на позиції історичної Польщі з меншим або більшим додатком тих практик, які у відношенні до поляків приносивало протягом політичного небуття.

Наз національним питанням у Польщі — чи то в історичному розмірі, чи сучасному, нагородило проклін історії. До нинішнього дня воно нерозв'язане. Навпаки, не вважаючи на деяку його загальну статистичність в останніх роках, воно ще більше запутується з кожним роком. Мається враження, що національне питання в Польщі зиче заворожене, що його розв'язка є неможливою. Сьогодні заіснували такі факти, як: ліквідація в більшості прав української мови в публічно-правовому житті, ліквідація величезної більшості українських шкіл, колонізація й оціліцтво, обмеження або й знищення самоврядування, захоплення краєвого майна то-що, а з другого боку факт зананування польського елементу, місцевого й напівзового, у всіх ділянках життя на українській національній території під Польшею. Заіснування поширеного польського стану посілання, який зближується до стану моволозю, є сьогодні найважливішою перешкодою до якого-небудь вирішення національного питання. А все-таки почувається, що так далі бути не може, що існуючий стан не можна втримати на довгу мету. Практика в ділянці національного питання, якої вихідною точкою є старі позиції, розвивається своїм порядком, але в теорії зваляється все „нові“ проєкти щодо розв'язки цієї проблеми.

Недавно агадував про національну квестію, як що „експанзі“, цілложений під діжком С.

Тугут. Тепер вертає до неї — по раз не знати котрий — пос. Недзялковський. Він відкидає доктрину польського націоналізму — чи то в поста-ті народно-демократичній, чи в „новітніх“ формах „санаційних“, репрезентованих головним чином „Л. Курером Цола.“ Та доктрина веде до спольонізування українців, білорусів, німців і жидів.

„Інакше не можна зрозуміти ані ідеології, ані націоналістичної демагогії; інакше ціла поведінка польських націоналістів стає легкодушною, малодушною грою „за дня на день“, яка спирається на відсування безпосередньої небезпеки при допомозі поліційних чи військових засобів, при допомозі неспорядкованих зі собою, припадкових „уступок“ — без ніякої історичної перспективи, без ніякого плану, обрахованого на довшу мету.“

Пос. Недзялковський не погоджується за примусову польонізацію, вважаючи її дитинною утопією. Але одночасно

„відкидаємо — читаємо в „Роботніку“ — так само категорично всякі помисли розв'язати національну справу в Східній і Середній Європі, спираючись надіями на нову світову війну, на „інтервенцію“ сусідніх держав, що знову неминуче вело би до нової війни. Тому відкидаємо політику „боєвих“ націоналістів „меншостевих“, що чи то — хвилює — плывуть під комуністичним прапором, чи то під пропором „ідеалів Петрушевича“.

ПНС сама шукала розв'язки на власній дорозі:

„Ми хотіли випрацювати методи позагоди національної справи в Польщі у спільному зусиллі соціалістів польських, соціалістів німецьких, соціалістів жидівських, соціалістів українських. Всі ми бачили згори — так само вони, як і ми, — що стрінемо безчисленну кількість труднощів, які випливають з відмінних традицій, з відмінної психології, з відмінних привичок, і з відмінних форм руху. Ми хотіли через практику співпраці дійти до теорії співпраці, себто до спільної програми соціалістичної національної політики в польській державі... Польський соціалізм, німецький соціалізм в Польщі, жидівський соціалізм в Польщі — з кожним днем все більше — не є вже „конвентуальним“ „професійним“ політиків і теоретиків; навпаки, є вони масовими рухами: ніхто не розв'язав національної проблеми при допомозі „чужої форми“, винайденної „конференцією вождів“; практика збірної боротьби принесла зі собою „формулу“ сто разів лекшу і скорше. Сьогодні весь соціалізм у Польщі ясно являє собі, що національна справа є одною з основних проблем, які саме стоять перед ним на його історичному шляху. Управи соціалістичних партій витягнуть теоретичні висновки з практичних досвідів співпраці“.

З цього ясно, що пепесівці є тепер даліше від самої думки про розв'язку національної проблеми, як вони були коли-небудь. Ця псевдо-соціалістична діалектика має на меті відсунути розв'язку національного питання в туманну майбутність, щоб тимчасом дати змогу польській націоналістичній доктрині в проєкті розв'язати його по лінії менше або більше примусової польонізації. Іншої мети не має балачка про співпрацю між пепесівцями і „меншостевими“ соціалістами, у якій висліді має зродитися спільна пошукалка за розв'язкою національної проблеми. Таким чином пепесівці посередньо стоять на тих самих позиціях, що й польський націоналізм, що практика сучасності, що менш-більш практика старошляхетчини. Ментальність польського соціал-патріотизму є та сама, що польського націоналізму. Тільки діалектика інша. В тому питанні проклін історії є проклятом сучасності і по всім да-нем проклятом майбут.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера.

Радянська Україна.

„Україна виконала 116%, плану реалізації 3-ої позики“.

Під таким вимовним заголовком находимо в харківському „Комуністі“ з 16. жовтня ц. р. невеличку статейку, з якої довідуємося, що з днем 10. жовтня ц. р. загальна сума реалізації третьої позички на Україні виносилла 168,2 мільйони карбованців, тобто 116 відсотків „контрольного завдання союзного народного комісаріату фінансів“. Так представив справу керівник валютної управи народного комісаріату фінансів на Україні Загер на засіданні „всесоюзна української центральної комісії сприяння кредитові“. Але крім повишого говорив Загер ще й інші речі, а саме: на селі зібрано на позичку 40,1 мільйонів карбованців, або 97,7% цілого завдання, попри те серед т. зв. незорганізованого сектору зреалізовано 13 до 14 мільйонів позички, коли план передбачував тільки 9 мільйонів. Під незорганізованим сектором треба розуміти той сільський елемент, який урядом виключений від усякої організації, тобто куркулів, дрібних підприємців, торговців та духовенство. Далі Загер ствердив, що „на Україні нема жадної округи, яка не виконала б на цілих сто відсотків свого завдання“.

Але найцікавіше в цій історії те, що Україна виконала 116%, плану позички без шести округ, з яких нема ще підсумків позички. Коли вони наспіють, то виконання плану Україною готово підсумувати до яких 120—125 відсотків.

А тепер подамо за Загером ще інші, але вже порівнюючі цифри. На Україні село виконало 97,7% завдання при реалізації позички і то без 6-ти округ. В Російській Федеративній Республіці село зреалізувало тільки 56%, плану позички, а в Закавказькій Федеративній Республіці найменше, бо тільки 16%. Таким чином Україна вже дала, по авторитетним запевненню Загера, понад 50 відсотків всієї реалізації позички серед селянства цілого Радянського Союзу.

Мова наведених цифр незвичайно ясна і повчаюча. Не тільки при позичці, але при всякій кампанії господарської натури, особливож при хлібозаготівлях, доять Україну так, що вона з правила покриває понад 50 відсотків потреб цілого Радянського Союзу. Саморозуміло, що український селянин добровільно та радо всіх цих позичок і хлібозаготівель не реалізує. На ньому виконують усякі комуністичні фінансові та хлібозаготівельні органи гідке насильство. Бо тільки при допомозі здирства могли нікчемні малороси дійти до того, щоб хвалитися перед Москвою: дивися, моваля, які ми ревні, миж зібрали аж 116 відсотків позички, чи 150%, хліба на Україні, отже більше ніж це передбачував план. Дійсно безсмертною і все правдивою буде Шевченкова характеристика тих землячків, що то зазаяташе та гуртовніше плюндрують та нищать свою батьківщину від кожного ворога-чужинця.

Постанова ЦК КП(б)У про журнал „Червоний Перець“.

У харківському „Комуністі“ з 20-го жовтня ц. р. стрічаємо під повишим заголовком ось що:

ЦК КП(б)У рішив: „визнати, що останнє 15. число „Червоного Перця“ за 1929 рік майже все являє своїм змістом пасквіль, скерований проти творчої роботи, що її веде партія та робітнича класа, будуючи соціалістичну Україну. Редколегія „Червоного Перця“ замість побачити в країні нашої класового ворога, з яким треба вести нещадну боротьбу, подивлялася на весь процес роботи нашої республіки очима обивателя й дала зразки шаржів та напівів до них, що об'єктивно відбивають ворожі нам настрої. Визнати за потрібне переглянути весь склад редакційної колегії „Червоного Перця“. Опублікувати цю постанову в пресі“.

Отже комуністи дали першо редакціолам „Червоного Перця“.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ

ВОВНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

„Стидливі цифри“.

Недавно (в ч. 236) подали ми національний склад студентства львівського університету в р. 1928—29. До тієї теми вертає теж „Хвіля“ („Хвіля Академічна“), кажучи, що на 2.041 студентів мейсеевого віросповідання тільки 153, себто 8% (фактично 7,5%), призналося до рідної (жидівської або гебрійської) мови, а решта (92,5%) призналася до польської мови.

„Одночасно на 1.049 українських студентів подали руську або українську мову 1.019, себто 97%. Майже зовсім відворотне відношення.

Годиться признати, що не 97% гр.-католиків подали українську мову, тільки 99,5%, себто тільки 0,5% гр.-католиків відскочило від своєї національності.

Без сумніву, і це є сумний явищем, але все-таки нестрахотливим. Зате факт відвернення 92,5% жидівської молоді від своєї мови — це справді щось дивоглядне.

„Факт такої масової відмови — пише „Хвіля“ — від своєї рідної мови жидівською молоддю заслугою на тимбільший осуд, що 80% тієї молоді походить з провінції, де поза школою користується єдино жидівською мовою. Як само львівська молоддь, яка в більшості належить до національного табору, користується вдома, на вулиці, в своїх організаціях — все частіше (!!) мовою гебрійською або жидівською. В дійсності діється щось зовсім іншого, ніж те, що нам говорять цифри ректорського звіту. Та скоро існують цифри, то свідчить це про те, що в нашій рідній мові: незрозуміння національних інтересів, опортунізм і — байдужість. Ці факти — то пересторога, а одночасно вказівка для наших ідейних організацій“.

Цифри про жидівську молоддь є справді стидливі. Вони показують, що приналежність

тієї молоді до жидівського національного табору є тільки святоточна. По суті це асимілятори. Зрештою, чи може бути інакше, коли фактично асиміляторською є вся сіоністична організація в Галичині!

Та це була би внутрішня справа жидів, коли б та „національна“ жидівська молоддь не створила польонізаційної армії на нашій національній території.

Ще про польську колонію в Еспіріто Санто.

(ЛІСТ ДО РЕДАКЦІЇ.)

Прудентополіс, 26. IX. 1929.

Вельми Шановна Редакціє!

Прочитав я в ч. 192. Вашого часопису з дня 31. серпня ц. р. статтю „В справі виїзду за море“. Комунікат Народньої Канцелярії просить у цієї справі інформації. Ми можемо дати докладні інформації і на цій підставі просимо адержати наш нарід від посередження в польській колонії у провінції Еспіріто Санто під назвою „Блазі Ожед“ „Агнія Бранка“. Наші наріди проти є отці:

1. Нова колонія „Агнія Бранка“ — це колонія польська. А вже тим самим, що вона польська, горе українцеві, як там замотається. Це бачимо по багатьох колоніях у полудневих провінціях Бразилії. В колонії, де на 200—300 польських родин замотається 10—20 українських родин. В такому випадку вони не тільки цілковито винародовились, але й стали далеко завзятіші, як корінні поляки. Чисті личари! Наш нарід у Бразилії придержується, як і ми всі, старого календаря. Уже через те одно приходять до сутички з поляками; були випадки, що й матеріально потерпіли наші люди: ломали їм плуги, випускали товар із загород і т. д. Ця колонія „Агнія Бранка“ задалеко від Парані: священникові українському годі буде поїхати. А не поїде у Бразилію український священник у колонію, то нарід злічить і скоро винародовиться. На це маємо

багато примірів за кількадесять років праці. Отже тому, що колонія „Агнія Бранка“ польська — наш українець в Галичині нехай не оджиться їхати на цю колонію.

2. Колонія, про яку мова, лежить у північній Бразилії, на півночі від Ріо де Жанейро. Провінція Еспіріто Санто — горяча: горяч вища, як у Ріо де Жанейро. Наш українець в Галичині не видержить там: це не для нього! Недавно переїздив через Прудентополіс один місіонар-німець з Чина Божого Слова. Він працював у провінції Еспіріто Санто кілька років (6 літ). Ця нова колонія „Агнія Бранка“ — як сам казав нам — не є ні для наших українців, ні для поляків, зодля невинимого підгонки“. Це його слова. З наших українських священників не був ніхто досі в цій провінції — не було потреби, але можемо вірити священникові-місіонарові, що перебував там 6 літ. У цій провінції грудень, січень, дотий такі місяці, що людина слаба на серце не видержить, тансамо, як нездужають на серце люди в Аргентині, у провінції Місіонес. Отже хочби й не плати як прихвалювати люди колонію — шом з того, коли здоров'я не буде? А тепер в тих околицях шириться страшний зараза прокази. Священник-місіонар, німець, про котрого я згадав, знає саме ці сторони, де польський еміграційний уряд хоче примістити емігрантів і тому ми самі питаємо його про таку. І нам він не сказав, що я вище переніс. Розуміється, на тих емігрантах, що прийдуть до Еспіріто Санто понерід усіх, зробить той, хто агітацією спровадить туди нарід. Тутешній уряд за кожну родину платить. Це безкарна, неосвісна торгівля живим людським товаром. Нарід оселений агітацією, що бо йому обіцяють золоті гори. А приїде, — тоді розчарування, і то тим страшніше, що поведе дуже легко в недуго. Я близько 3 роки їздив на одну колонію, де осіли болгар, румуни, росіяни і деякі українці — всі з Бесарабії. Я чув їх оповідання про їх багатства в Європі, про їх плодотворний чорнозем, сади і т. д. Їм агенти-жиди обіцяли коні, корови, плуги, що їх тут дістануть. А завели їх у С. Павлово до плянтації кава! А деякі плянтації кава — це чисте невілннство 20-го віку! Я сам можу багато про це сказати і написати, бо там був. Тому заля невинимого парачого підсоння нашим українцям треба відроджувати, щоб не важилось їхати на польську колонію в Еспіріто Санто „Агнія Бранка“, тимбільше, що земля там 3—4 рази дорожча, як прим. у Парані.

3. Прошу заведати звертатися по еміграційні інформації до українського товариства в Куритибі! „Український Центр в Куритибі“. Там є за-

Д-Р Я. ПАСТЕРНАК.

Дещо про обласні музеї.

Головним завданням кожного обласного музею є звертати увагу передовсім на своє найближче оточення, свою географічну чи племінну територію, і з неї шойно йти далше, аж до стрічі з кругом ділення сусіднього обласного музею. Всяка заздрість, крім шляхотної ривалізації, є при тому зайва, ба навіть і шкідлива, бо завдання музею як скарбниці пам'яток старої культури має джерела нових її імпульсів є велике і дуже вдячне а праці досить для всіх охочих.

Обласні музеї повинні бути все в центрах, що відіграли в історії нашої культури визначнішу роль. Принципіально адалосьб їх у нас кілька, а саме: буковинський у Чернівцях, волинський у Луцьку, гуцульсько-покутський у Станіславові чи Коломиї, бойківський в Самборі, лемківський в Сяноці, західних окраїн в Перемишлі, подільський в Тернополі, а північно-галицький у Львові, який рівночасно своїм географічним положенням та історичною традицією мусить бути центральним і давати образ матеріальної культури всіх наших західних земель та повинен мати й чужі відділи для порівнянь і науки.

Тому, що не маємо ще у Львові відповідного монументального будинку на один великий Національний Музей, повинні оба тепер чинні наші львівські музеї: Музей Наукового Товариства ім. Шевченка та Національний, політисня працювати так, аби одні відділи були лише в одному, другі лише в другому музею, прим. покищо бодай археологія доісторична та ранністорична й етнографія у Шевченківськїм, а національне мистецтво у його історичному ході в Національному Музею. Тоді оба музеї творитимуть разом, хоч під ріжною управою, один великий Український Національний Музей. Таку комасацію переведено вже у Празі, де всі етнографічні збірки передано до Етнографічного Музею в парку Кінського, який став тимсамим етнографічним відділом пражського Народнього Музею, а знов усі пражські збірки з доісторичної археології передано до археологічного відділу Народнього Музею.

Жорба за дальше існування закладаних

на-борзі обласних музеїв і за дальшу відповідну й необхідну фахову опіку над їх збірками змушує нас зробити в наведеному паяні одно велике застереження, а саме: всі вони мусять мати відповідні умовини до життя, з чим повинні заздалегідь рахуватися їх основники.

Аби якась збірка заслуговувала взагалі на назву обласного музею, об'єднуючого в собі пам'ятки з кільканадцятьох повітів, мусить нею завідувати передовсім постійний фахівець-музеолог та його помічник, будучий наслідник, які буди також науковими спеціалістами бодай у двох відділах музею. Це доконче потрібне для фахового ведення музею з огляду на хочби найпримітивніші вимоги модерної музеології та науки про матеріальну культуру. Мусить бути хтось постійний, що вів би порядний каталог, необхідний взагалі у кожній збірці, що числував би предмети, давав на них потрібні написи, відповідно їх інстальовав, дбав про їх належну консервацію, доконче раз у місяць провітрював усі тканини (килими, одяги та вишивки), чистив їх від пороку, а головню від молив, дальше: дбав про систематичне поповнення поодиноких відділів та думав постійно про конечну в кожному живому музею дальшу його розбудову шляхом роздобування все ширшого прижиття для нього. Вкінці мусить бути хтось, що міг би давати гостям-фахівцям та звичайним відвідувачам збірок відповідні вичерпуючі пояснення та інформації про вік, походження, вживання та розповсюдження в терені поодиноких предметів та азагалі уприсутнював би їх для наукового використовування.

Аби можна було мати постійних фахових співробітників, які посвятились виключно музеєві і яких присутність рішає саме про дальший розвиток музею, на те мусить мати музей опору у вистарчаючому постійному бюджеті. Він мусить мати також постійну квоту на необхідні видатки, залучені з адміністрацією, консервацією, інвентаризацією та інсталяцією збірок. Як довго ще живе та працює та чільна й жертволюбна одиниця, що заложила музей, так довго покриває вона ті видатки звичайно з власної кишені. Але після її смерті чи хочби перенесення на іншу посаду все це разом уривається, нема часто ні опіки ні фондів, збірки стають поволи „заваджати“, при переносуванні їх в тісний кут починають відпадати по-

динокі карточки-метрики, предмети тратьють наукову вартість і тут зачинається гріх перед рідною наукою і перед тим, що збирав старовину в добрій вірі.

Третьою головною умовиною успішного розвитку музею та взагалі його існування є відповідне приміщення збірок. Мусить бути на ту ціль кілька абсолютно сухих, асних кімнат з відповідним освітленням та отритим зимою, мусить бути відповідно ошклені щільні шафи і габльоти та доконче окрема кімната на консерваційну роботу. Важним постулатом кожного музею є тепер також фотографічна темниця та власний (серед персоналу) фотограф.

Такі умовини життя й розвитку мусить мати кожна збірка, якщо хоче представляти собою справжній обласний музей. Коли їх нема, то на нашу думку краще буде стати лиш переходовою експозитурою (Sammelstelle) краєвого музею, бути його необхідною правою рукою і збираючи для нього предмети з доступної собі околиці, помагати йому сповняти його репрезентативне й наукове завдання.

Окремо мушу зазначити, що слід виступити проти ще менших приватних збірок і збірок. Пам'ятки в них, часто без каталогу, без написів, тяжко приступні або й зовсім незнай, звичайно знов розійдуться, якщо не дістане їх який музей. Шкідливі збірки є вправді поважних виховуючим чинником, але й вони повинні бути лиш перехідними експозитурами краєвого чи обласного музею та повинні давати йому цінних кореспондентів-інформаторів. Їх праця як збирачів повинна обмежуватися лиш до збирання принагідних нахлдок та охорони пам'яток загрозених, якими є не лише нефахово розкопувані могили й горотища і плугом найдені гроби-могили та скарби, відкриті в каменоломах, цегольнях чи при копанні фундаментів, але й нахлдки, які дійшли до відома непокликаних чинників. Як інформатори є вони дуже бажані і просто необхідні для власного неофіційного консерватора, яким є дотичний науковий спеціаліст-музейник. Праця таких дописувачів та збирачів німагла відповідних жертв і є часто анонімна, але це є цінна частина краєзнавчої роботи і має у нас за собою вже свою минушину і, сподіюся, що й гарту будучину.

Габібула в кайданах.

З Афганістану прийшли вісті, що бувшого короля Габібулу і всіх членів його родини заковано в кайдани і приведено до Кабулу. Надір Хан підписав наказ, щоби Габібулу і його родину поставили перед наглим суд за зраду держави, якої dokonав своїм повстанням проти Аманулі. Правдоподібно суд засудить Габібулу на кару смерті.

—о—

Туратті наступником Муссолініного.

Газета „Educatione Fascista“ турбуючись тим, хто буде наступником Муссолініного на випадок його уступлення чи недуги, пише, що одиницом наступником диктатора Італії може бути генеральний секретар фашистської партії Туратті.

Туратті вже від тепер мусить стати апостолом фашизму, виховником партії і товмачем ідей диктатора, бо тільки Туратті має одушевлення для фашизму, здібний до крайньої саможертви і має всі дані на те, щоби стати вождом, який вміє наказувати і якого всі слухають дуже радо.

—о—

Ціле італ. посольство в Берліні відкликане.

Як повідомляє берлінська преса, Муссоліні відкликає з Берліна до Риму ціле італійське посольство. Італійський посол Альдрованді та його заступник Марескотті вже виїхали до Риму. Відкликання має характер дисциплінарної кари за те, що в італійським посольстві в Берліні пропали важні, тайні політичні акти фашистської дипломатії. По поверненні до Риму всі члени посольства стануть перед фашистським судом. Новим послом Італії в Берліні буде іменований дотеперішній посол у Москві д-р Черутті.

—о—

гато наших молодих, ідейних людей, які завжди подають добрі інформації. Вони мають навіть по статуту свій еміграційний відділ. І я сам свідком, як багатьом повоприбулим українцям вони допомогли в знайденні роботи, харчуванні і т. д. Їх адреса: „Centro Ucraino“, Curitiba, rua Visconde Rio Branco N. 195.

Сердечно здоровлю В. П. Редактора, з пошаною!

о. Рафаїл Криницький,
Ч. С. Вас. Вел.

Українські справи в Румунії.

Українські студенти реагують.

Про нагінки румунських студентів на українських за те, що вони розмовляли між собою по українськи, ми вже згадували. Делегація українських студентів явилася у вівторок дня 15. ц. м. у ректора університету Шесана, щоб заперестувати проти цих нагінки. Делегація, зложена із трьох студентів (Якубович Василь, студент філософії і прав, Петрюк Ярослав, студент прав і Радомський Іван, студ. прав), викладала ректорові поодинокі факти, які неоправдану нагінку румунських студентів проти українських, зажадала прослідження справи і потягнення до відповідальності винуватців. Що до висісок „Говоріть тільки по румунськи“, то українські студенти розуміють це, як бесіду в університетських урядах, а не як заборону зокрема поміж собою. Приватної розмови ніхто не сміє заборонити, коли вона не провокує нікого. Дальше делегати заперестували рішучо проти називання українських студентів „руськими“, „більшовиками“ і т. п., як на це собі дозволяють румунські студенти, що звичайно не мають поняття, що значить „руський“, а що українськ. Ректор Шесан повісив досить увічливо супроти делегації, обіцяючи, що ніхто не заборонить українським студентам говорити по українськи, коли вони не будуть нікого провокувати. Дотепер провокували румунські студенти самі; побачимо, що далі буде. („Час“).

Всяка віра — тільки не українці!

В музею Сіму в Букарешті є під ч. 468 образ Осипа Бранда з Варшави, що представ-

ляє, як козаки напали на татарів, що вертали з України з невізниками. На образі видно вузатих та завязаних козаків, що розбивають татарів і визволяють бранців. Та погляньмо, що пишеться в каталозі під ч. 468. Читаєш і очам своїм не віриш: „Боротьба поляків з татарами“. Таке незнання годі простити навіть упорядникові каталогу із музею Сіму і певно, що тут не звичайне незнання, але ясне виславлення „польських сусідів-союзників“, щоби тільки, не дай Боже, не згадати українських козаків. Повад цим образом є другий під ч. 474, що представляє зимовий пейзаж з Поділля артиста А. Столиці. Дивно ще, що не додано при цім образі, що це „зимовий пейзаж з Поділля коло Варшави“, бо в букарештських упорядників музеїв і це можливе...

Новий румунський щоденник у Чернівцях.

В Чернівцях зачне виходити з 1. листопада ц. р. новий румунський щоденник під назвою „Трібуна“. Редакція цього щоденника, який обіцяє бути безпартійним, буде в руках відомих шовіністів Логіна (який пише в букарештському „Універсалу“ і клевети про український нарід) і Кососкі (який пише всі клевети про українців у букарештському „Курентулі“ і під псевдонімом Івон Буковінулу). „Трібуна“ буде тепер робити конкуренцію ліберальній газеті в Чернівцях в оклеветанні всього українського.

Шкільні книжки нашої мови та літератури.

Завсідн тяжко приходилося вчителям українських гімназій поборювати труднощі з причини браку шкільних підручників. Але сьогодні стан цей далеко кращий. Візьму для прикладу читанки української мови для середніх шкіл. Давні читанки Крушельницького на нижчі класи були досить добрі. Однак зміна правопису не дозволяє ними користуватися, бо в це пехтуванням підставових засад дидактики, коли дитина інакше пише, а інакше видить у книжці. Все-ж таки треба ще ними послуговуватися нпр. у класі III, а цієї прості причини, що іншої читанки нема. Для класу I і II видано вправді 1926 р., а для IV, кл. ще скорше нові читанки, в яких усунуто правописні ріжнці. Однак ці читанки ма-

ють інші браки. Найбільшою недостаткою книжок є брак ілюстрацій, які так дуже розбуджують уяву дитини і цікавять до книжки.

Другою їх хвилю є деякий партикуляризм у мові. Придніпрянські слова й форми, яких у Галичині не вживається, заміняються надто часто галицькими. Нпр. постійно омивають закінчень дієслеників на ть: битися зам, биться, молитися зам, молитися. Омивають правильно млгчення закінчень прикметників млягої відміни або ти-слівників з прикметниковим окінченням: трета свічка зам, третя, народний переказ зам, народний, народна сміховинка зам, народня. Уживається закінчень 3-го відм, однини -ови, -еви зам, ові, -еви: змивив зам, змивів. Врешті третьою недостаткою є обминання слова „український“. „Перша читанка“, „Друга читанка“ — це нагодовки книжок, які вже вказують цю тенденцію.

Цього року випшла нова читанка А. Крушельницького для I. класу гімназій або V. класу вселюдних шкіл „На провесні життя“. І знов деякі давні недостатки, а саме брак ілюстрацій. Які труднощі у відповідному заінтересуванні дитини українською книжкою мусить поборювати вчитель, можна собі уявити аж тоді, коли побачимо польські читанки. Дитині просто тяжко з ними розставатися. Там усякі ілюстрації, навіть колірові: пєсики, котики й різні звірята, і жовніри і барвисті одяги і всякі інші речі, що ваблять око. Нпр. якраз у цій самій I. класі читанка Баліцкого „Край лят дєдцинних“, а в українських читанках цього всього дитина не находити і тому менше мусить ними цікавитися.

І в вищих класах нема відповідних читанок. Згадаю нпр. таку аномалію, що в плані науки в VI-й класі на 2-й піврічч є устна словесність, а сизгайте українців, хто її проходить як слід. Звичайно останнього місяця дещо там на неї п'ятається. Чому? Бо хрестоматія до устної словесності О. Баранського давно вже вичерпана і іншої нема. Учитель мусить роздобувати, де лиш може, тексти для себе. Однак учні їх ніколи не мають. Правда, є деякі тексти в семінарійній читанці, алеж годі учням гімназій для цих кількох текстів купувати книжку, яка властиво в цілості їм до науки мало припадається.

В VIII-й класі рівнож наклад хрестоматії О. Баранського вичерпаний і віде її дістати не можна. Хіба треба обмежитися на семінарійному „Виборі“, який з природи річі мусить усе бути під оглядом матеріялу обмеженим. Казати-ж

З китайського кітла.

З Шангаю прихотять офіційні вістки від китайського національного уряду, що війська під командою генерала Фенга, народної партії званої „куомінчун“ перервали лінію націоналістичних військ під Тченчав і йдуть на Ганкав. Бої, що ведуться на довжезнім фронті спричиняють великі втрати для обох сторін.

У Пекіні несупокійно. Юрба напала на пасажирський поїзд і побила залізничних урядовців. Майже одночасно в усьому місті зорганізовані були напади, так, що поліція мусіла кликати на підмогу військо. Вся комунікація була припинена три години. Проголошене стан облоги. Залізничний рух перерваний на довгий час. Причин заворушень досі не в'яснено. Приводом до них мав бути конфлікт, що наарівав від довшого часу між урядовцями залізниці і „рікшами“ (є це візники, що тягнуть по вулицях пасажирів на двоколках).

—о—

Голодові заворушення в Пекіні.

З Лондону повідомляють, що в Пекіні вибухли великі голодові заворушення серед робітників. Голодні робітники, зведені нуждою до розпуки, напали на трамвайні вози, в яких їхали багаті китаїці та зрабували в них гроші, при чім здемолювали кількадесть трамваїв. Такіж самі напади виконано на торгівлі харчевих продуктів. Вечером прийшло до кровавої боротьби між робітниками і поліцією та військом. Військо стріляло до товпи і вбило 50 осіб. Лондонська преса твердить, що ці заворушення викликані комуністичними агітаторами. В Пекіні оголошено стан облоги. Панує переконання, що голодові заворушення поширяться і на інші міста Китаю, бо в цілім тім краю панує тепер нужда на недоволення.

—о—

**750.000 Золотих =
84.500 Доларів**

може досягнути кожний, хто купить **Льос 1-шої класи**
20. Державної Класової Лютерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Крім цього багато виграних по зол. 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000 і т. д. на загальну суму

30 мільонів Золотих.

Тисячам людей приносить Польська Класова Лютерія рік річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє заєдно надавчайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Ціни льосів:
 $\frac{1}{4}$ Зол. 10, $\frac{1}{2}$ Зол. 20,
 $\frac{1}{4}$ Зол. 40.

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи оригінальні льоси разом зі складанкою П. К. О. на вільну від поштової оплати пересилку

Одна хвиля рішає про щастя в життю!

В пім місци витати і чітко виконане переслати в листі!

Карта замовлення.

До колектури **„РУНО“ ЛЬВІВ, вул. Академічна ч. 3.**

Прошу о прислання

..... цілих льосів по Зол. 40— 2-7
..... половинних льосів по Зол. 20—
..... четверток льосів по Зол. 10—

Належитість в квоті Зол. зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прошу залучити. 775

Ім'я і назвище:

Доладна адреса:

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробів

а то: Чоколади десертні, сметанкові і шоколадні м'які, як також значні для господарських цілей.

порукає:

Для вибагливих смаків

першорядні чокляди, також великий вибір знаменитих мармеладів.

Замовлення приймає: "Народна торгівля"

КОКОСОВІ
ХІДНИКИ ДИВАНИ

одноколірові і взористі

ВИТИРАЧКИ

індійські, голландські, краткові і щіткові

ЯПОНСЬКІ МАТИ

до лазничок і декораційні

порукає

СПЕЦІАЛЬНИЙ СКЛАД
ЛІНОЛЕУМ І ЦЕРАТ
ЛЕОПОЛЬД ГААС

Відділ 46. Львів, ЛЕГІОНІВ 3. Тел. 16—45. Рік зап. 1899.

купувати учням твори в окремих видавництвах, річ добра, але не все цілість падається до читання: подруги в наших матеріальних обставинах деколи це річ за коштовна.

Аномалією рівнож є брак доброї шкільної граматики. Найновіше видання (4-те) граматики Стоцького і Гартнера 1928 р. *зодержує ще* (дивне дивно!) *старий правопис*. Отже нові читанки мають уже новий правопис, а нова граматика ще старий. Чи не свідоме впровадження хаосу? Це унікат в історії дидактики. 6. правда, граматика О. Поповича, але вона пристосована до нижчих класів шкільно-всесвітньої.

Нічого вже казати про брак методичних підручників, чи вказівок для навчання укр. мови й літератури. Кожний учитель шукає собі сам шляху або живим наслідком зразки методик... польських. Відчувається рівнож брак дешевих видань українських літературних творів.

Про відповідні підручники нашої історії для класів вищих не згадуємо, бо це знову окрема справа.

Так далі не повинно бути. Ми мусимо дати своїм дітям з чого вчитися свої мови й літератури. Бо коли завважити можна в нашої молоді брак зацікавлення рідною мовою, літературою й культурою, то це не випадкова вина вчителів українців чи істориків, а цих труднощів, зв'язаних із браком відповідних читанок, граматики, історії і методичних вказівок для вчителів.

Тому гарячий покликання до українців, які мають до цього дані з огляду на своє становище в українській науці та літературі, щоб конче взялися до видання відповідних читанок і граматики для середніх шкіл, розуміється при допомозі Головної Управи „Рідної Школи“. А інші українці — повинні про цю справу не забувати і з одного боку налягти на появу цих книжок, а з другого — допомогти авторам на кожний заклик, подаючи їм ради й поміщення, чого який матеріал для дітей цікавіший, як його ділити, передати, то-що.

В. Ск.

Денний порядок засідання
сойму.

Для 25. жовтня оголошено денний порядок сойм. засідання в дні 31. жовтня: 1) Перше читання бюдж. прелімінарія від 1. квітня 1930. до 31. березня 1931, 2) перше читання проектів законів, 3) (евент.) внесення в справі зміни регуляміну соймових нарад. Друга точка обіймає від букви А—О додаткові кредити на різні цілі, м. і. додаткові бюдж. кредити, додаткові кредити на підкріплення оборотного фонду підприємства ПКП, також кредити на протиоповену акцію в станіславівському воєвідстві, на кошти прийняття фр. парламентаристів, на видатки в зв'язку з познанською виставою, на будову держ. азотних фабрик у Тарнові, на усунення шкід. заподіяних повеннями на дорогах і мостах і служб. подорожі та резерви заосмотрення.

До канцелярії маршала сойму не з'явився іще проект бюдж. прелімінарія. Головні зариси прелімінарія на загальне знані, він не багато різниться від минулорічного. Одиноку новість апроваджує проект скасування закону, бо він не передбачує відновляючості міністра скасування за бюджет. переступлення.

Перед денним порядком четвергового засідання сойму марш. Дашинський повідомить сойм про оречення держ. трибуналу в справі бувш. мін. скарбу Чеховича. У зв'язі з 1. точкою денного порядку промовлятиме д-р Світальський, а потім в обороні бюдж. прелімінарія мін. скарбу Матушевський. Опісля йтиме ген. дискусія над бюджетом на закінчення якої зголосять внесення заяви недовіри для уряду. Пос. Йос. Пілсудський (ББ) сказав у журн. інтерв'ю, що на випадок ухвалення заяви недовіри уряд уступить, а на його місце приїде інший уряд. Розв'язка положення, втвореного ухвалами сойму, є в руках Бельведеру.

Ухвали ради міністрів.

Дня 25. жовтня було під проводом д-ра Світальського засідання ради міністрів. Полагали різні персональні справи та перевели дискусію над урядовими законодавчими проектами. На внесення міністра справедливості рада мін. ухвалила признати додаток до платеня для деяких категорій суддів, що займають керуючі становища в судівництві.

Далядіє творить уряд.

Президент Думерг поручив пос. Далядіє утворити уряд. Далядіє виїхав у Реймс порозумітися з визначними членами своєї партії, які ще беруть участь у конгресі радикалів. Перед виїздом конферував із Бріаном у справі евент. його участі в уряді. Бріан пропонує не відкинути. Вигляди на участь соціалістів в уряді шораз менші.

Мекдональд вертає до Англії.

„Таймс“ повідомляють із Квібеку, що Мекдональд вертає до Англії 25. жовтня веч.

Замах на поїзд през. Гувера.

В околиці Нью Альбані (стейт Індіана) перед приїздом поїзду, яким їхав през. Гувер, застріляли на шинах тягарове авто. Авто упустили в пору. Наслідком ударення з авто поїзд міг вискочити з шин. Поліція придержала двох мушкетерів. Вони сказали, що устали авто на шинах, щоб опісля домагатися від уряду заміщення відшкодування.

Димісія кабінету Уджала.

„Нар. Політика“ повідомляє, що кабінет Уджала постановив податися до димісії вже 26. жовтня. През. Масарик прийме димісію кабінету мабуть у понеділок або вівторок. У політ. колах гадають, що дотеперішні міністри вестимуть свої агенди аж до іменування нового кабінету, якого склад залежатиме від вислідів недільних виборів.

Арештування.

У зв'язку з замахом на Сх. Торги, та з пляновим замахом на ком. Федунішина, як повідомляє польська преса, арештовано ще дві нові трійки членів УВО. На днях арештувала поліція Волошаківну Ольгу, студ. філософії, яку нібито Попадюк втягнув до помічі арештованому вже в зв'язі з плянованим замахом на ком. Федунішина, Огородніком. Далі арештували Мостовича Ром., студ. ветеринарної академії, якому закладають, що в організації кермував техн. справами боевого реферату. Мостович нібито доставляв теж організації боеву кореспонденцію, укладав розпізнаючі знаки для боеків і мав надзір над кольпортажем „Сурми“. Арештованому Юракові Іллі, зам. в Кутах (пов. Косів) закладають, що брав участь у нападі на пошт. філію при вул. Глибокій у Львові в 1928 р., з яким вже відсиджував кару Яр. Мирош і тов. Юрак нібито був у тісних взаєминах із Мирошом і переховував його в своїй хаті в Кутах. Юракові закладають теж, що був техн. речником між лів. відділом УВО і Покуттям для корпоративу „Сурми“ та відозв і приказів УВО. Рівночасно з Юраком арештували Короля Івана, друкарського учня, зам. у Львові при Краківській вул. 17, якому закладають безпосередню участь у нападі на пошт. філію при вул. Глибокій. В 1928 р. його ув'язнили від вини і кари, та теперішнє слідство, велене в зв'язі з особою Юрака, нібито устійнило, що Король брав таку участь у нападі і його бачили свідки проходу Мироша і тов. на вул. Гли-

бокій перед самим нападом. Слідство устійнило теж, що Король кольпортував „Сурму“. Слідство ведуть далі.

Біржа.

Збірка.

Пшениця двірська 3625—3725, пшениця селянська 3275—3375, жито галицьке 2200—2300, ячмінь галицький броварський 0000—0000, ячмінь на млин 1950—2050, ячмінь пастішний 2000—2100, овес галицький 1950—2050, кукурудза румунська 2575—2675, фасоль промислова 400—450, фасоль біла 9000—10500, фасоль колтрона 3500—7500, фасоль краса 6000—6500, горох піа-Вікторія 4500—5000, горох піа-Вікторія 3500—3500, бобик 2750—2850, мішанка паст. а зерні 0000—0000, цукор 3100—3300, сіно солодке правне прасоване 700—800, содова прасована 400—500, гречка 2650—2750, льон 6700—6900, дубів сніг 0000—0000, ріпак озимий 6650—6750, мука пшенична 40 прп. 0000—5000, мука пшенична 65 прп. 6600—6700, мука житна 70 прп. 4000—4100, грисік кукурудзяний 0000—0000, мука кукурудзяна 0000—0000, отруба житна 1250—1300, отруба пшенична 1375—1425, крупі гречані 5300—5500.

На організаційному фронті.

ЯВОРІВЩИНА.

Дня 20-го жовтня ц. р. послі Ліщинський і Кохан відбули районове віче в Грушові. Учасність у вічу взяли громади: Будимир, Щеплоти, Клоничі, Драгомиш — всі яворівського повіту.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Подя ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 234 А—?

— ЗАСІДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ відбудеться дня 31. жовтня ц. р. в 10. годині ранку в Варшаві, у соймівій домівці Клубу. — ПРЕЗІДІЯ.

— Концерт співаки О. Бандрівської, який задля недиспозиції концертанти мусів бути відложеною, — відбудеться невідкладно в по-неділок дня 28. ц. м. в салі Лисенка, з незмінною програмою. Закуплені вже на концерт білети будуть важні. Карти вступу ще можна буде набути при касі. Сподіємося, що переложення речинця концерту не вплине на зменшення його фреквенції і що наші мельомани виповнять салю Лисенка по береги.

— Пожежі. В селі Полохові Великім, пов. Перемішляни, вибухла пожежа в будинках Петра Бандрівського та знищила хату, стодолу і хлів, після чого згоріли будинки Ксені Крохмальної, Парані Вербицької, Теодора Кіндрата і Прокопа Чита та Теодора Корчовської. Шкода виносить 26,000 золотих. Пожежу спричинили діти, що гралися сірниками. — В Попівцях, пов. Броди, пожежа спалила будинки Івана Свистунівча, Олексі Мартинюка і Михайла Кімірського. В тім самім повіті, в селі Пеняках, згоріла сто-дола лісничого Павла Чижевського.

— З чеського конзуляту повідомляють нас, що дня 28. жовтня, в причини чеського державного свята, конзуля не буде урядувати.

— Ватага в Підгаєччині. „Дзєннік Людові“ повідомляє, що в підгаєцькій повіті від двох містичів непокоїла населення якась ватага у зброєних людей, що нападла на мешканців присілка Бича Гора, на села Поплави, Хамірку та на Волицю. Учасники нападі говорили по російськи, були одягнені у військові однострої і в козацькі шапки. Ця ватага заручувалась ко-воїста Чопора Людовіка, Василя Корпана і Варвару Горик з Волині та інших багатих селян тої околиці. Дошній час поліції не вдавалось зліквідувати тої ватаги, аж дня 14. ц. м. в селі Малезеліці арештовано трьох ватажків тої ватаги, а то: Михайла Гука, Миколу Бойка і Володимира Матейського. Арештовано також Дмитра Чурліту, Петра Гука, Костя Фірмана і Миколу Дирду за те, що вони нібито допомагали ватазі скриватися та доставчували їй зброю й муніції. Всі арештовані опинились у в'язниці в Бережанах.

— Піранделло і податки. Італійська преса подає часто короткі відомості про життя славного письменника Піранделло: між іншим пише, що Піранделло є не тільки дбайливий у писанні своїх творів, але й у вирівнюванні своїх податків. Він платить податки далеко точніше, як всі директори банків. Його біографи повинні би написати, що він був великим при-ятелем урядників податкових урядів. Піранделло, купивши собі собаку, сам оголосив до уряду, щоб її собаку уполитувати. Ход

ніхто не мусів знати про збільшення його жи-
вого інвентаря. Колиж його собака здохла, а
уряд домагався далі податку, то Піранделльо
розпочав із податковим урядом судовий
процес.

— **Смерть румунського письменника.** В Бу-
карешті помер в 67 році життя визначний ру-
мунський письменник Олександр Давіль. По-
пулярність здобув собі цей письменник дра-
матичними творами, особливо драмою: „Вая-
нку Вода“. Довгий час був директором театру
в Букарешті, де розпочав нову добу в розви-
тку драматичного мистецтва в Румунії. Син О-
лександра Давіля був до недавня румунським
послом у Варшаві.

— **„Форум Муссоліні“.** На правім березі Ти-
бру вже від року працює 600 робітників над
збудуванням великої будівлі, що буде зватися
„Форум Муссоліні“. Це буде інститут фізично-
го виховання, який має бути відкритий цього
місяця, в роковини маршу фашистів на Рим.
В цій будівлі міститиме стадіон на 130.000
вистів, гімнастичні салі для дівчат, тенісова
площа й автомобільний парк. Все це буде ви-
ложено мармуром. „Форум Муссоліні“ буде
центром всіх італійських спортивних органі-
зацій.

— **Цікаве самовбивство.** В чеській Берні за-
кінчив своє життя 30-літній купець Бітох і то
в оригінальний спосіб: він пішов зі своєю на-
реченою на прогулянку і весело розмовляючи
з нею, закури папіроску, яка була наповнена
динамітом. Наступила експлозія, яка розір-
вала Бітоха на шматки, а його наречену пора-
нило. Слідство виявило, що між ним і його на-
реченою від довшого часу панували напружені
відносини і що наречена хотіла його покинути
і це мабуть було причиною трагічного кінця
купця Бітоха.

— **Удосконалення телефону.** Лондонська
преса повідомляє про нове удосконалення те-
лефону, якого доконав винахідник Блеттнер.
Це удосконалення уможливить відбирати теле-
графічну розмову без присутності особи, до
якої телеграфується. До телеграфічного апа-
рату буде долучений автомат, що підносить
сам слухавку, на якій буде прикріплений ма-
ленький апарат, що скоплює й утримує голос
телефону так, що не присутня при телефоні о-
соба зможе пізніше почути телефонічну розмо-
ву при допомозі фонографа.

— **Новий конкурс краси.** Хоч так ще недавно
відбувся конкурс краси, на якому вибрано
„Місс Європу“ то в Парижі відбудеться з по-
чатком 1930 р. новий конкурс, в якому візьмуть
участь найкращі жінки всіх народів Європи.
Тим разом, такі самі конкурси відбудуться і в
усіх інших частинах світа, після чого 5 найкрас-
ших жінок зберуться в Ріо де Жанейро, де
окреме журі вибере з поміж них найкращу жінку
світа. Ця шаслива красуня дістане нагороду в
сумі 20.000 доларів. Можна сподіватися, що
й українське жіноцтво вишле свою найкращу
представницю до Парижа, а звітам може і до
Ріо де Жанейро, бо всеж таки 20.000 доларів
та слава найкращої жінки світа неодній україн-
ці не зашкодять.

— **Трагедія в дрогобицькій школі.** Хоч тілесні
карні в школах вже давно скасовані, то все-ж
деякі вчителі карають дітей побоями і то не-
збійно: в 7-класовій школі в Дрогобичі, учитель
Цудзевич так побив на днях учня Михайла
Тарковського, що той опинився в лікарні і
помер.

— **Слідами Ліндберга.** Як відомо, на днях пу-
стився в надокеанський лет летун Дітмен, що-
би з Лондону перелетіти до Америки. Вже
другий день нема жадної вістки про його літак
„Золота Птаха“ і тільки відомо, що він опи-
нився над відкритим морем та пропав покищо
без сліду.

— **Населення Великої Британії.** Статистика
Великої Британії виявляє, що в Англії, Шкотії
та Ірландії живе 48.574.000 осіб і що за остан-
ній рік населення тих країв збільшилося на
0,4%. В 1928 р. в тих краях було 303.228 шлю-
бів і що тих шлюбів було значно менше як у
минулих роках. Що до віку новоженців, то двоє

Чисте і лагідне!

Навіть при найвразливішій цері де-
лікатна і чиста піна мила Elida
Favorit має спасенний вплив на
шкіру.

Крем Elida Favorit охороняє церу
від впливів гострого повітря і не
дає шкірі червоніти й тріскати.

Мило ELIDA Favorit

дівчат вийшло заміж в 14. році життя, 55 дів-
чат в 15. році, 440 в віці 16. літ, а 2.249 у 17. ро-
ці життя покинуло свій дівочий стан.
Із чоловіків начислено аж 76 осіб, що пожен-
лись, маючи 80 літ життя, а один чудак оженив-
ся в старості. — в 90 році. Також дві жінки
вийшли заміж маючи 70 літ. В році 1928 у Ве-
ликій Британії вродилося 680.297 дітей.

— **Будівельна катастрофа в Битомі.** Підчас
будови купельного дому в Битомі завалилася
бетонна стеля і придавила 18 робітників, з
яких згинувло 2 особи, а решта були ранені.

— **Нова залізнична катастрофа.** На лінії Мюн-
хен-Ніриберг скоїлася залізнична катастрофа,
в якій згинувло 9 пасажирів, 13 осіб було смер-
тельно ранених, а 20 потерпіло лекші рани.
Ранених перевезено в санітарних автомобілях
до Берліна. Причиною катастрофи було але на-
ставлення сигналу.

— **Жінка кандидаткою на ректора універси-
тету.** В університеті в Единбурзі відбулися ви-
бори ректора університету. Між трьома канди-
датами на ректора поставленими партією лібе-
ралів та партією консерватистів, видвинула
Лейбур-Парті свою кандидатку на ректора, со-
ціалістку Сідней Веб, яка має дуже багато шан-
сів бути вибраною ректором.

— **Могила Тамер-лана.** В найближчому часі
наукова експедиція вибирається оглядати мав-
золей Тамер-лана, що перед 500 роками був по-
страхом цілої Азії. Цей мавзолей є в Самаркан-
ді, що була колись столицею держави цього
войовника. Мавзолей Тамер-лана, збудований
з його наказу найкращими архitekтами; має
форму льотосової квітки, під якою спочиває

тіло вождя. Над входом до підземних льохів
мавзолея є напис: „Я лежу тут, кульгавий
воєв! Здобув я Бухару, Афганістан, Персію, Аф-
рабію, Росію, Китай та Індію. Людство тремті-
ло перед мною. Убив я більше людей, як є на
пустині зерен піску. Нехай за те Бог буде для
мене милосерний“. Біля могили Тамер-лана
спочивають вічним сном його полководці, його
вчитель, міністр війни та син Тамер-лана, що
був тихий, смирний і невоювничий. Мавзолей
побудований з великого злому маляхіту, при-
везеного з Китаю.

— **„Українські переселенці в Новому Світі“.**
На цю тему виголосить Лев Ясінчук відчит у
неділю, 27. жовтня ц. р. в 6. год. вечером у салі
„Української Бесіди“ в Народному Домі у
Львові при вул. Рутівського 22. — Весь дохід
виключно для „Рідної Школи“.

— **Друкарська помилка.** У вчорашнім числі
„Діла“ в новинці п. з. „Смертність міста Льво-
ва“ замість слів: „1 жид і 54 особи інших релі-
гійних обрядів“ повинно бути: „жидів 55 й ін-
ших релігійних обрядів 3 особи“.

— **Особисті вісті.** Инж. Платон Цісар з Вел.
України та студентка філозо. Карлового уні-
верситету в Празі Магда Гривіна з Підкарпат-
тя повідомляють про своє вінчання, яке відбу-
лося дня 12. X. 1929. в Берегові на Підкарпаттю.

— **Думки про майбутнє** приймають якнайре-
альнішу форму, коли людина обезпечує своє
життя, а тим самим дбає про свою долю та про
будущність своєї родини. Заклучіть таке обез-
печення в Товаристві „Карпатія“, Львів, вул.
Руська ч. 18. 399

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 26. жовтня, год. 3-30 пополудні
„Модні спазми“ (представлення для шк.
молоді). Знижені ціни.

Субота, 26. жовтня, год. 7-30 веч. „Дон
Паскале“, конічна опера Доніпетія.

Неділя, 27. жовтня, год. 3-30 попол.
Барон Кімелъ.

Неділя, 27. жовтня, год. 7-30 веч. „Це
можеш розказувати своїй бабці“.

Понеділок 28. X. год. 7-30 „Це можеш
розказувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

Субота, 26. жовтня, год. 7-30 веч. „Про-
цес Мері Деген“.

Неділя, 27-го, год. 3-30 попол. „Процес
Мері Деген“.

Неділя, 27. жовтня, год. 7-30 веч. „Про-
цес Мері Деген“.

Понеділок, 28. год. 7-30, „Процес Мері
Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто кохання (Іван Петро-
вич).

Касіно: Його остання наспа (Марселя
Альбані).

Кольосей: Для світи (Генні Портен).

Лев: Коп і Келлі в гаремі — комедія
(Жорж Сілі).

Марусенька: Шпiон на царських дворі
(Ліяна Гейд Аги, Емтергазі).

Оаза: Голубица (Ноома Тахмеді).

Палас: Буря над Азією (реж. Пудов-
кіна).

Пан: Жінка з біловидного раю (Оль-
га Чехова).

Пасаж: Чарінник (Рекс Бел). Амери-
канська комедія і найновіший тижде-
нь Пате і Гомонта.

Стилевс: Кохання еспанки.

Фатаноргана: Шехерезада (Марселя
Альбані, Ів. Петровіч).

Химера: Мусиш зі мною ожанитися!
(Клара Бов)
Утіха: Катина дядька Тоня.

Програма радіо.

Субота 26-го.

Варшава (1411,7). 16-45 Концерт
графофонних плит.
Краків (312,8). 19-10 Трансмісія з
Варшави.
Познань (334,8). 19-25 Музична інтер-
людія.
Катовиці (405,7). 17-35 Програма для
дітей.
Вільно (385) 17-20 Веселий фейлетон.
Гельсінгфорс (221,4) 17-20 Балабай-
кова оркестра.
Брест-Литовський (253) 19-05 Весела година.
Ляйпциг (259) 16-30 Французькі опери.
Братислава (279) 20-30 Танцюва му-
зика.
Талін (296) 19-00 Концерт.
Брно (341,7) 16-30 Російські ком-
позиції.
Лондон (356,3). 17-75 Органова му-
зика.
Штутгарт (360) 21-15 Веселий вечір.
Гамбург (372) 17-30 Пісні у виконан-
ні Ольги Тейфелової.
Франкфурт (390). 21-45 Веселий ве-
чір.
Берн (403) 18-45 Легкий концерт.
Берлін (418). 19-00 Твори Баха.
Стокгольм (436) 20-00 Військова
музика.

Лянгенберг (473) 22-30 Лекція тан-
ців.
Прага (487). 20-30 Мандоліни і гі-
тари.
Брюссель (509) 19-30 Грамофонні
плити.
Відень (516,3). 17-25 Камеральна му-
зика.
Мюнхен (533). 20-00 Веселий вечір.
Будапешт (350). 20-00 Концерт Ля-
рта.
Ковно (1935) 19-50 Концерт.
Ленінград (1000). 12-00 Робітничий
концерт.
Харків (1306). 19-30 Народна музика.
Париж (1725) 21-30 Співковий кон-
церт.

Неділя 27-го.

Варшава (1411,7) 10-15 Богослуження
з Познаня.
Краків (312,8). 20-30 Концерт творів
Шумана.
Познань (334,8) 17-45 Авдіція для
дітей.
Катовиці (405,7). 16-00 Популярний
концерт.
Вільно (385) 19-30 „Кармен“ Бізета.
Гельсінгфорс (221,4) 20-00 Італій-
ська та французька музика.
Брест-Литовський (253) 16-45 Захоронні па-
родні пісні.
Ляйпциг (259). 9-00 Ранішнє богослу-
ження.
Братислава (279) 16-00 Оркестровий
концерт.
Талін (296) 18-40 Вечірній концерт.
Брно (341,7) 18-05 Фортеп'янові твори
Шумана.
Лондон (356,3) 18-45 Церковна кан-
тата.
Штутгарт (360) 19-00 Фортеп'яні і
скрипка.
Гамбург (372) 18-15 Опереткові арії.
Франкфурт (390) 14-30 Продукції
гору.
Берн (403) 19-25 Пісні та рецитатив.
Берлін (418) 19-15 Концерт солістів.
Стокгольм (436) 21-40 Три пісні Рабін-
драната Тагора і саксофоновий концерт
Лянгенберг (473) 20-00 Народний кон-
церт.
Прага (487) 11-00 Популярна музика.
Брюссель (509) 21-15 Концерт ра-
діооркестри.
Відень (516,3). 16-40 Концерт жіночої
оркестри.
Рига (525). 17-00 Релігійна музика.
Мюнхен (533) 18-45 Концерт солістів.
Москва (525) 18-30 Трансмісія опери.
Ковно (1935) 20-35 Концерт.
Ленінград (1000) 17-00 Концерт мо-
лодих музикантів і співаків.
Харків (1306) 20-00 Веселий вечір.
Париж (1725). 21-15 Радіоконцерт.

Присилайте передплату!

ПРОТЕЗИ
штучних ніг і рук для
каліл, після ампутації.
Ортопедичні корек-
тори і апарати до під-
тримання
виробляє:
М. Л. Полячек,
Самбір, ч. 21.
445 Цінники даром. 5-10

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Парохіяльна Канцелярія при Церкві
Успенія Пр. Діви Марії (Володимир),
отворена щоденно крім неділі і свят
від 8 1/2 до 9 1/4 рано і від 5-6 по полу-
дні. 752 3-3

З Українського Філателістичного
Т-ва. Продовження Загальних Зборів
Українського Філателістичного Товари-
ства у Львові відбувається дня 9 листо-
пада н. р. в год. 6-тій попов. в доміні
„Сіаського Господаря“ при вул. Захоро-
ниччя ч. 20. Порядок дня: 1) Вибір попо-
го Виділу. 2) Внески й запити. — Виділ.
Вп. п. Ст. Зілинський власник ресто-
рану і кав'ярні „Народної Гостиниці“
зловин на Українську Захоронку у Льво-
ві 25 зол. — За цей даток і за підсту-
плення своїх львівців на „Чайний Вечір“
Виділ складає ширшу подяку. 779 1-1

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще на-
правлений у найбільшій годиннича-
рській роботні Івана Зельтенрайха
Львів, пл. Маріївська ч. 5. — 3 провін-
ційні просять репарації присилати пош-
тою. — Старомодні жіночі годинники
переробляємо на ручні. 618 11-7

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИН-
НИКИ поручає дешево Дем бров-
ар Розважескі Львів (Готель
Жорна) вул. Академічна ч. 2. Догідні
услуги. 619 6-7

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ по-
ручає свої знамениті вироби пива:
експортне, дубельтне, чорне з фла-
жками і бочках по цінах уміркованих. За-
ряд бровару. 1996 22-7

ПОТРІБНА у Львові для 7-літнього
хлопчика спосібна, аваліфкована
учительська гри на фортеп'яні (п'яніні). —
Писемні оголошення приймає Адміні-
страція „Діла“ під „Музикальний“. 762 2-2

УСІ пісні на мішаний хор Ярославенка
продає у Львові книгарня ім. Шев-
ченка. 767 2-3

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій
склад Ренчнер, Ленінград 37.
707 6-12

АКСАМІТИ, шовки, корони, додатки
до краєцтва, найліпшу заталіну —
найдешевше — Блявштайн — Львів,
Валова 11. 660 4-4

ПРЕКРАСНІ ШОВКОВІ ПОРТРЕТИ
гобеліни Тараса Шевченка і Івана
Франка (пара) 5 зол. — Ті самі в карто-
новій оправі 8 зол. На поручення нисна-
ку додати 1 зол. Виснає після одержан-
ня готівки 6 зол. згідно 9 зол. — Ст.
Марусин, Львів, вул. св. Софії ч. 62.
поштова скр. 225. 773 1-1

УНЕВАЖНЮЮ збудену легітимацію
академічну. — Зипоній Карпін,
студ. прав. 780 1-1

ІНЖІНІР-українець з Запоріжжя по-
шукує цим шляхом знайомства з пла-
ночником з українських земель. — Ласкаві
оголошення пересилати до Адміністрації
„Діла“ під назвою „Запорожець над Ду-
наєм“. 781 1-1

ПОЛОВИНУ двоповерхової камени-
ці з комфортом при вулиці Підсу-
ського з великим мешканням на п'ять і
пів тисяч доларів.

ВІЛЛЯ 4 поколінь кухня комфорт, 180 см.
жінки, чотири дівчата, 180 см. жінки, п'ять
тисяч, (готівка три і пів тисяч доларів).
Ігнат Курянов 24, Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст недуг легень, серця і жовука
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення Рентгеном. 41-7

Спец. шкіри, венер. недуг і косметики
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
срл. під 3-6, вул. ГЛУБОКА ч. 10.
партер. — Кав'ярська лямпа Дінтермія.
766 2-2

Ширіть
наш
часопис!

Спеціаліст венеричних шкірних недуг і косметики
Д-р І. Мунд
Д. сек. шп. під і злив.
срл. під 8-9 і 2-5,
з неділі від 9 і Львів, Асника 1, ріг
Підсуського (Панської). Тел. 48-01. —
305 Лічення жидків. 2-7

Д-р Д. Гефтель

повернув
і ордає у внутрішніх недугах
Львів, Вальонова ч. 3. Тел. 71-09
742 2-2

Філія Т-ва „Союз Українок у Зборів“

запрошує на
ЗВІЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
які відбуваються дня 10-го листопада в
год. 3-тій попов. в залі „Рідної Школи“
в Зборіві, де діяльність єдиний єдиний
наше українське жіноцтво.

Денний порядок:
1) Звіт з діяльності Виділу і уділення
абсолютній.
2) Вибір Виділу.
3) Відчитання протоколу з попередніх
Загальних Зборів.
4) Внесення і запити. 785 1-1
Зборів, 23. жовтня 1929.
Лина Тимкевичева. Емілія Козницька.

Толочу десені на плюшевих плащах
чищу, чорню, відсвіжую,
перераблюю
М. ВОЛЯНСЬКА
Львів, вул. Собієвського, ч. 12.
740 Тел. 17 64. 2-7

„Гармонія“, нотний
Е. ШМАЛЬ, Львів, Романовича 11. —
порукає ноти на фортеп'яні, скрипки, спів
як також для оркестрових гуртів. —
Висилка на провінцію. 787 1-1

Вже вийшов із друку й продається по всіх книгарнях
VII-ий Річник безпартійного, літературно-громадського
КАЛЕНДАРЯ-АЛЬМАНАХА „ДНІПРО“ НА 1930 РІК.
Видання Товариства Допомоги Емігрантам з Великої України у Львові.
В календарі на цей рік взяли участь (по алфавіту) артист-малір М. Бутонич,
В. Дорошенко, Д-р Д. Донцов, Ф. Дудко, М. Зайзиди, А. Коломийця, Ю. Косач,
Ю. Липа, Ю. Магальський, Е. Маланюк, А. Маршинський, Ген. Омелянович-
Павленко (старший), А. Петренко, Ген. В. Петрів, С. Русова, В. Самійленко,
658 (померті вірші), С. Сіропало, С. Черкасенко. 3-3
Ціна календаря 3 зол. (з пересилкою 3-50). — Книгарням опуст.
Адреса для замовлень: Львів, Руська 3/III. п. Тов. Допомоги Емігр. з Велик. України.

Першорядна Американська
ПРАЛЬНЯ
й хемічне чищення
Львів, Собієвського 15.
Телефон: 71-49.
Виконує всі роботи по конкурен-
ційних цінах.
Для П. Т. приїзних до 24 годни.
Для урядовців українських інсти-
туцій опуст. 1-1

Користайтеся з нагоди і
На рати — на протязі 1-го року
591 3-7 продає і уставляє
Радіові -- апарати,
дорожовець і з атем
Львів, вул. Чарнецького ч. 3. Тел. 6-74.

„ПРАГА“ тягарівки 1- тонові
" " 1 1/2 тонові
" " 2- тонові
" " 3- тонові
" " 6- тонові
з причіпкою 12- тонові
економічні, сильні, тревалі.
представництво: Львів, вул. Ягайлонська 7.
Телефон 303

Подяка.

Жорстока смерть скосяла підступне
життя нашого доброго мужа, Батька і
Дідуся у найбільшому родині творчої
праці — закладаючи нам певниково важ-
кий удар. В сім дотім горю знайшли ми
дуже велику підтримку в круші світів,
друзів і знайомих і тому ідути на год-
соні серце, складаємо ось тут шир-
лику всім, що вилами співчуття зме-
шили нам в значній мірі наш біль.

В першу чергу шире дякуємо Вп.
Панству Яновичам, Медвідям, Потю-
рич, Вп. П. Д-рові Сприсові, п. сенат.
Кузьмичові та п. Зваричові за те, що у
хвилині нашого нещастя негайно поспіши-
ли до нас із словами потіхи та приго-
товили Дорогого Покійника в останню
дорогу. За участь в похороні дякуємо
сердечно Всю оо. деканам Яновичові та
Молчанові і оо. парохам Кулиничову та
Федасюкові, в окремаж о. дек. Яновичо-
ві за зворушливі слова прощання в
церкві, а о. парохом Кулиничову, п. се-
наторові Кузьмичові і Зваричові за пра-
вильні слова над могилою. Дякуємо шир-
ше Хл. Виділові читальні „Просвіти“.
Дирекція Кооператив „Самісонія“ і
„Почиткова Каса“ в Овирній, місцевому
Підставному Курієві і 32. Пл. Курієві
Ім. Ол. Півни в Тернополі та всім гро-
мадянам м. Овирної за зведення сум-
ного похоронного обряду, участь в ві-
нках, хором та оркестром.

Шире спасибі складаємо Вп. П. Ві-
шинському, Ратичам, Дяковим, Тросям,
Чорним, Танчаківським, Ковальським,
Конрадам, Галушницьким, Сопеницьким,
пліній сімї Гіричів, Федичинам, Коль-
бергерам, Вп. П. Гусаківським, Диком,
Пілиньським, о. совіт. Цегельським, Вп.
антипареві Міннові, Хл. Умч. Зборіві
держ. української гімназії в Тернополі
та Вп. сенат. Мих. Галушницькому за
висловні співчуття.

Овирна, в жовтні 1929 р.
Юлія Стебницька, дружина; Марія Гі-
ричова і Стефанія Белокорайна, дочка
д-р Нікофор Гірич і Василь Белокор-
найний, зяті: Богдан, Люба, Ніла, Олена
776 і Любомир, внуки і внучки. 1-1

Ширіть наш часопис!

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА
Книжарня до снідань, Торговля до-
лікатесів і Ресторан під фірмою
„ГОВЕРЛЯ“
у Львові, вул. Руська, ч. 16.
784 Телефон 75-92. 1-2

одержала по довгих очікуваннях до-
дні 19. жовтня 1929 р. на продажу
горівок і лікерів всякого роду. — По-
рукає ми передати свідання, обиди в ве-
чорі. — **ПИВО** львівське і за-
везенне — також **ВИНА ІМЕДІ**.

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Дня 31. жовтня ц. р. кінчиться речиниць випові-
дження забезпечення 1/3 часті в ПЗУВ на 1930 рік
Не зволікайте ні хвилини йдіть до агента „Дністра“,
закадайте картки виповіжень, виповніть її і ви-
шліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ.
Виповіжену 1/3 часті забезпечіть негайно в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

„Однозгідний інтерес“.

З приводу поголоски про ревізію чесько-ма-
дярських границь.

Сензаційна вістка про згоду през. Масарика
приступити до безпосередніх переговорів у спра-
ві ревізії чесько-мадярських границь найшла
широкий відгомін у політичних колах середньої
Європи. Зовсім природно, що цей прояв не мо-
же бути байдужий і нам, бо невиключено, що са-
ме про нас і про нашу національну територію
тиме мова, що саме закарпатська вістка україн-
ського народу — скорше чи пізніше — буде
предметом чесько-мадярських торгів.

З того приводу забрав слово в перемиському
„Українському Голосі“ проф. д-р Василь Пачо-
вський, який недавно після десятилітнього побуту
на Закарпатті повернувся до Галичини. Навізарши
це вістки про ревізію чесько-мадярських границь,
змальовує він наслідки чеського режиму на За-
карпатті, які майже все населення відвернули від
Праги. Обходження застереженої договором ав-
тономії, розбиття громадянства при допомозі
православ'я і „язикового вопросу“, всебільність
галаганської чеської бюрократії, панування жан-
дармерії на селах, насадження чеської колоні-
зації, сою з жидами проти місцевого населення,
москалізація і чехізація урядів, грабницька
господарка в країні, — все те млинським камінем
лягло на наше Закарпаття. Не диво, що мадяр-
ські часи населення вважає „раєм“. Цієї країни
Чехословаччина не може втримати під боком
Мадярщини і вона радо замінить Закарпаття за
добровільну згоду Мадярщини на залишення
Братислави з округом при Чехословаччині. Але
Закарпаття приєдналося до Чехословаччини до-
бровільно. Тому має право бути підметом у тих
переговорах і виявити свою волю. Таким чином
населення стане перед альтернативою: „Мадя-
рщина чи Галичина?“

„Знаючи суспільні настрої з десятилітнього
побуту на Закарпатті, я признаю, що старша ге-
нерація інтелігенції схильна заявити за при-
лученням до Мадярщини, але інтелігентська мо-
лодь з більшістю селянського населення заявить-
ся в інтересі національної єдності до Галичини
— зі застереженням автономії та прилучення ці-
лої області, заселеної українцями аж до Попра-
ду, яка входить в склад Словацьчини. Переїздя-
ючи сюди, я одержав повноваження заявити цю
думку від молоді інтелігенції, яка виїхала з на-
роду і живе серед народу. Інша справа, як до
цієї думки віднесеться Польща з огляду на свої
заграничні зв'язки і зобов'язання. Але в літі ц. р.
довелось мені читати вістку з польських часо-
писів, що на випадок ревізії трианонського миру
Мадярщина дістане тільки дійсні етнографічні
границі на Підкарпатській Русі, а Польща скаже
слово, заінтересована в справі інших областей,
заселених українцями. Закарпатська Україна
завдяки 5—6 полученням залізничних ліній тро-
сить бриту до Середньої Європи, а через своє по-
ложення є ключем між сходом і заходом Європи.
Вона багата лісами, джерелами мінеральними,
винницькими, багатствами земних скарбів, з яких
крім соли найдено порцеляну, мармур, вугілля й
т. д.; може служити літом завдяки своєму підсо-
ню, кращим і мінеральним джерелам за
Швейцарією. Може наш інтерес захоплення цієї
землі за нашим народом перед мадярами буде ним
визом однозгідним з інтересом польської дер-
жави“.

З легкої руки все те написано, оригінально,
але під політичним оглядом шонайменше... по-
етично. Проф. В. Пачовський, проживши десять
літ на Закарпатті, повинен добре знати тамешні
відносини. Але він мабуть не знає відносин на
українських землях під Польщею — і то не так

може в Галичині, як на Волині, Подіссі, Холм-
щині, Підляшші.

А при тому проф. Пачовський самовільно
упрощує це важливе питання. Годиться зазначити,
що в польській пресі не говориться про те,
немов би Польща хотіла забрати голос в справі
приєднання чисто української території до Гали-
чини, себто до Польщі. Літом ц. р. „Слово Поль-
ське“ писало тільки про те, що Польща мусіла б
інтерувати в закарпатські відносини, колиб там
розвивався національно-український, соборниць-
кий напрямок замість місцевого, автохтонно-ре-
гіонального, базованого на специфічному націо-
нально-відосередньому сепаратизмі. В ряди-годи
польська преса, особливо консервативна (краків-
ський „Час“, вільняське „Слово“), вертає до цієї
проблеми, але вилучно під кутом спільної поль-
сько-мадярської границі, при чому нема мови про
приєднання Закарпаття до Польщі, тільки про
зворот його Мадярщині. Чоловий публіцист ви-
денського „Слова“ пос. Маджевич говорить про
цю справу дуже туманно, маючи на меті не при-
єднання нашого Закарпаття до Польщі, тільки
при допомозі спільної польсько-мадярської гра-
ниці залякування балканської політики
Польщі.

Без сумніву, що колиб була альтернатива:
Мадярщина чи Галичина, себто фактично: Ма-
дарищина чи Польща, то — об'єктивно беручи
справу — краще було би заявитися за другою
можливістю, бо тим чином у засаді переводиться
об'єднання української національної території на
нашому подумково-західному секторі. Але спра-
ва так не стоїть. Вона стоїть зовсім інакше: Чехо-
словацьчина чи Мадярщина, а не Мадярщина чи
Галичина? А колиб навіть вона стояла, так, як
то собі викинував проф. Пачовський, то ще
треба би глибоко застановитися, як поставитися
до можливого вирішення. Бо Закарпатська Укра-
їна є за слаба, щоб могла входити в склад
Польщі. Теперішній стан Закарпаття, рівень йо-
го національної свідомості, господарче засилля
чужинного елементу, відсутність — так сказати
декларованої індивідуальності тієї країни — не
предиспонують її до боротьби в умовах поль-
ської дійсності. Проф. Пачовський певне має на
увазі достатній вплив Галичини на прискінення
росту свідомості й національної уніфікації За-
карпаття. Це річ сумнівна з огляду на поль-
ську політику, наскрізь окрему у відношенні до
кожної частини української національної тери-
торії під польською владою, себто іншої у відно-
шенні до Галичини (навіть дещо іншої в пооди-
ноких воєводствах), іншої у відношенні до Воли-
ні, ще іншої у відношенні до Подіссі, а вкінці ін-
шої у відношенні до Холмщини. Правда, проф.
Пачовський згадує щось про автономію Закар-
паття в рамках Польщі. Але це є утопія. Бо ж і
д-рові Пач. напевно відомо, що польський сейм
приняв у вересні 1922 р. закон про автономію для
Сх. Галичини, згідно для трьох сх. галицьких
воєвідств (який мав бути здійснений до двох літ),
а який досі не здійснений.

З другого боку навіть „автономне“ Закар-
паття було б майже так само відділене кордоном
від Галичини та її впливів, як тепер під чеською
владю. Годиться теж мати на увазі, що Польща,
яка офіційно має 33 проц. польського населен-
ня, а фактично понад 40 проц. в ніякому разі
не змагає до збільшення чужоплемінного еле-
менту. Колиб Польща прийшла в посідання нашого
Закарпаття, то скорше чи пізніше віддала б його
Мадярщині, щоб засвідчити стару правду про
мадяра й поляка, як про „двох братанків“. Ко-
штом нашого Закарпаття прийшло би до тісного
союзу між Польщею і Мадярщиною, між іншим
зверненого проти нашої еманіпації. Польща не
рефлектує на невеличкі чужонаціональні обла-
сти, як нир. вона не рефлектувала на північну
Буковину, навпаки, радо акцентувала її захоп-
лення Румунією. І нині між іншим Буковина є
пементам польсько-румунського союзу. Те саме
було б із Закарпаттям у відношенні до Ма-
дарищини.

Складайте жертви на оселю українських робіт-
ників пера.

За океаном.

З діяльності Об'єднання.

З касового звідомлення Об'єднання Укра-
їнських Організацій в Америці за місяць ли-
пень і серпень ц. р., помішеного у „Свободі“,
довідуємося, що в липні мало Об'єднання 3.685
доларів приходу, а в серпні тільки 812 доларів.
З тої суми вислано: на Рідну Школу 1.000 доля-
рів, на українських інвалідів 700 доларів (по
половині на допомогу й будову дому Україн-
ських інвалідів), на Т-во „Просвіта“ 350 доларів
(200 на Лемківщині і 150 у Львові), на Академію
Наук у Києві 300 дол., на захист українських
письменників і журналістів 300 дол., на чит.
„Просвіти“ в Стріліських Ст., пов. Бібрка, 155
для українських пластунів 182.43 дол. (раз 50,
другий раз 132.43 дол.), на Національний Му-
зей у Львові 100 дол., на політичних в'язнів 100
дол., на ЦЕСУС 100 дол., на захист для сиріт
50 дол., на кооперативу в Красицях 25 дол., на
краєву пресу 10 дол., на журнал „Життя і Знан-
ня“ 5 дол.

Українська музика і пісня в радіо.

В неділю 6. жовтня ц. р., в год. 2.45 попол.,
на стації ВААТ, готель Плада в Джерзі Сіті,
підчас української години відіграла Україн-
ська Симфонічна Орхестра під проводом п. Ми-
хайла Майка з Пасейк, Н. Дж., такі точки: 1)
Січовий марш, 2) Запорожська полька (?), 3)
Чорні очі (вальс), 4) Коломийка, 5) Родина
(вальс) зі співом, 6) Гопак-коломийка, 7) Марш
Українських Січових Стрільців. Усі ті точки
аранжував диригент орхестри п. М. Майк.

Листопадовий концерт у радіо в Дітройт.

В неділю 3. листопада ц. р., від години 1.30
до 2-гої сполудня, дають, як щороку, україн-
ські хори в Дітройт (мішаний Бояна і муж.
Бандуриста) концерт у радіо з нагоди листопа-
дових роковин. Концерт буде наданий із стації
ВІР (750 Кс. — 400 МТ.). Стація ВІР міжна-
родня і дуже часто її чувають в Європі, так, що є
надія, що й українці у старому краю бу-
дуть мати нагоду почути український концерт
з Америки. В програму концерту входять три
мішані і три мужеські хори, одно сопранове
соліо і необхідна промова про значіння для у-
країнців листопадового свята. Програму по-
дасться подрібно перед самим концертом. Ця
вістка є для українців в Європі, щоб третього
листопада в годині сім'ї трицять вечером
(центральної європейської час) настроїли свої
радіо-апарати на 32.00 Метерс і 75 Ваттс і ста-
ралися схопити стацію ВІР, якої міжнароднім
кличем є 8XAO.

На тему нашої закор- донної пропаганди.

Лист з Парижа.

Одно з найважливіших питань української
пропаганди на заході Європи — це безсумні-
вно створення українського культурного осе-
редку в Парижі. У цій великій світовій центрі
немає ні одного культурного народу з якоїс то
не було часті земської кулі, який не мав би тут
своїєї національної установи, в якій кожний чу-
жинець, що інтересується життям даної нації
та проявами її культурного чи політичного роз-
вою, не мав би змоги знайти всі потрібні йому
матеріали. І тому то тут така велика скількість
бібліотек у всіх мовах світу, а мабуть нема од-
ного дня, який не приносить би вістку про отво-
рення якоїсь чужинної мистецької вистави
то-що.

Під цим оглядом ми, українці, далеко ли-
шилися позаду. Я поміняю пекучу просто по-
требу масового приходу українських студентів
до французьких ансіох шкіл та створення у-
країнського культурного центру для наших до-
машніх потреб — це було би зовсім природне
явище. Париж — центр світової культури і кож-
ний нарід старається зареєструвати себе тут
якнайкраще.

Однак на перший план вибивається тут
потреба дати змогу знайти чужинцеві, який
студіює українське життя, українську культур-

ПРИДІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
светери,
шаль,

Снігівці марки „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
П'ВІВ, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

ну установу, в якій він знайшов би потрібний йому варіант праці. Відсидати його до „L' Institut d' études Slaves“, де знаходяться численні видання Всеукраїнської Академії Наук у Києві та Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, чи до бібліотеки „École des langues orientales vivantes“, де є теж багато творів в українській мові — незручно і доступ там утруднений; в додатку це бібліотеки спеціальні. Я не кажу вже про Національну Бібліотеку, де доступ обмежений лиш для наукових дослідників. Зокрема чужинцеві, який не володіє українською мовою, потрібна література в доступних йому мовах: французькій, німецькій чи англійській.

Література про Україну в німецькій мові вже доволі богата, однак вона не менша й у французькій мові. Ось під рукою у мене книжка п. з. „L' Ukraine et la question ukrainienne“ par Th. Sartchenko amieu chargé de Cours à l' Université de Rome, professeur à l' École supérieure de Commerce et d' Industrie de Paris“. Ця книжка під кожним оглядом цікава — вона видана заходами „Cercle d' Études Franco-Ukrainiennes“ ще в липні 1918 р. у Парижі, себто підчас світової війни, а її метою було пояснити французькій суспільності konieczність для України заключити берестейський мир та підчеркнути значіння української справи як світової проблеми. Для нас, українців, ця книжка має зокрема велике значіння з погляду на культурне французо-українське зближення. На кінець своєї книжки автор подає список творів у французькій мові про Україну — в числі поверх двіста томів. Список, як автор зазначає, не повний, а в додатку від 1918 до 1929 р. появилось багато нових творів французькою мовою про Україну.

Підчас світової війни друкувалося рівнож багато книжок про Україну в Англії, Німеччині, Італії та по інших краях Європи. Справа булаб тепер тільки в тому, щоб їх разом зібрати та створити бібліотеку, з якої чужинець, котрий займається українськими справами, міг би черпати потрібну йому літературу.

К. ЧЕРТЕНКО.

Панські жінки.

(Образки з Буковини.)

Красуня Домка була горда й неприступна дівчина. Всі знали, що вона була заручена з Петром Чепигом, який мав ще служити один рік при війську. Одного дня мусіла Домка ставати в суді за свідка. Суддя Цевровський, старий парубок, післяв цьогож дня до матери Домки, щоб дала свою доньку до його сестри на службу.

Вдова Томиха потребувала грошей на напразу своїй хатині, змусила Домку служити у сестри судді і взяла за кілька місяців гроші наперед. Та на диво всім оженився суддя до року з Цомкою і вже два місяці по шлюбі тішився сином.

Домка ненавиділа мужа, але корилася йому з усьомою і зносила терпеливо всі його примхи. По трьох літах подружжя в приступі гніву ударив суддя жінку в лице. Мов божевільна кинулася Домка на нього. Її карі очі засвітилися дико, красне лице викривилося, а з уст потекла піна. Повалила його на землю і потоптала ногами. Це сталося так несподівано, що він не мав часу боронитися.

„Як я мала сімнадцять літ, робив ти зі мною, що сам хотів, бо був сильніший від мене. Три роки терпіла я тобі все, але биття не знесу... це мені за велика наруга! Стережись від сьогодні мене! За знівечене мов життя збою тебе, мов собаку!“, казала твердо, як муж підносирався з підлоги.

Думка вбити мужа, чимраз глибше запускала своє коріння в душу Домки. Пятнадцять літ боролася нещасна жінка з нею, аж вкінці підлягла їй тим більше, що син виріс і став на боці батька.

Від якогось часу адавалося їй часто, що вона колода дівчина, яка веселиться з подругами, або стоїть біля передаву мамини хатки і розмовляє зі своїм Петром. Тоді в усіх сторін висувалися голови мужа і сина тай скалять до неї зуби.

З гадкою: „Убо обох... буду мати слонів“, купила Домка сокиру, казала її нагострити і скозала в своїй ліжку.

Суддя сценіювався від року та отворив собі адвокатуру. В пів катастрофи сидів він до цівачі над актами: син давно вже спав.

Останніми часами відкрито в Парижі українську бібліотеку ім. Симона Петлюри і в ній уже сьогодні можна знайти в тому напрямі багато дуже інтересних творів. А її надзвичайно культурний бібліотекар, п. Іван Рудичів, піклується зокрема такою збіркою.

Побажатиб, щоб наші наукові установи увійшли в тісний контакт із цією культурною інституцією, а українська суспільність щоб уважала своїм обов'язком забезпечити постійне і тривале існування в Парижі української бібліотеки. Тоді така бібліотека стане безперечно великим фактором української пропаганди в центрі західної Європи. Д-р Юрій Студинський.

3 життя наших установ.

Загальні збори Видавничої Спілки „Діло“.

В п'ятницю, 25. жовтня ц. р. вечером відбулися в локалі Редакції „Діла“ звичайні загальні збори Видавничої Спілки „Діло“. Збори відкрив голова Надзірної Ради пос. д-р Дмитро Левицький, що потім весь час і проводив ними. Секретарював ред. В. Мудрий. По відчитанні протоколу прийшов до слова дир. О. Саєвич, що в імені Дирекції зложив обширний рахунковий звіт за 1928—29 адміністративний рік, даючи докладні пояснення до кожної позиції біляису, який був на руках у кожного учасника зборів. Доповнення до звіту дир. О. Саєвича давав о. крил. Лопатинський Дам'ян. Цілий рахунковий і господарський звіт Дирекції прийняли збори до затверджуючого відома.

З'явившись до слова представник Контрольної Комісії д-р Ст. Федак, який у своєму звіті сказав, що Контрольна Комісія „шконтувала“ дня 19. жовтня 1929 р. касу, рахункові книги кооперативи, оборотовий рахунок, інвентарі, рахунок зисків і страт та рахунок біляису кооперативи за 1928—29 рік і сконстатувала, що все знаходиться в порядку, що майно кооперативи, вказане в пропозиції біляисі за рік 1928—29 є згідне з книгами й інвентарями кооперативи“ і на цій підставі Комісія поставила внесення на затвердження зборами пропозиції замінення рахунків і біляису кооперативи за 1928—29 рік, який виказав 2.423 золотих зиску та на уділення Дирекції і Надзірній Раді абсолюторії.

Внесення Контрольної Комісії збори одностайно прийняли.

На внесення Дирекції розділено чистий зиск в такий спосіб: 1.118.20 зол. рішено призначити на дивіденду для повносплачених уділів (10%), а 1.304 зол. приділити до резервового фонду.

Домка була в спокої цілий день. Вона чула, як син сказав до батька: — Мама все кидається на тебе. Дай її до дому божевільних, а то вона все тебе.

— Завтра вже це зроблю, — відповів муж. Тепер лежала вона роздлагнена на ліжку в другій кімнаті, стискала рукою держак сокири під подушкою і думала: „Отже не зробив... не джеш до завтра“, і плакала з радости.

Нараз син абудився. Йому адавалося, що хтось рубає дрова в кімнаті. Біля софи стояла Домка в сорочці з розпушенням волоссям, страшно викривленим лицем і піною на устах. В руках держала окрівавлену сокиру; муж лежав перед нею з розчеревленою головою.

— Ось тобі за мене!.. За дівчину Домку! — кричала несамовито.

Параска, донька багатого господаря Степана Мороза з села В., привезла женим обід на поле. До неї підійшов в стрілецькій одязі молодець і попросив води. Був це урязовець при копальні нафти Михайло Петричук, який пішов піхотою від двірця на село до сестри-учительки, щоб перебуть у неї свою відпустку.

Напився води із збанка, а за подяку хотів погладити дівчину по смаглявм личку.

— Зась, пане! — розгнівалася Параска. Вихопився їй чембро і подався на гостиницю. Гостиницею ішов якийсь селянин. Порівнявся з ним. — Добре полудне, пане Степане! Не пізнаєте Хаська, давного вашого сусіда? — привітався Михайло.

— Кудий мені пізвати! Тоді ви була ще наничик, як ваша сестра була у нас, а тепер то вже пані! Зайдіть до мене, відпочиньте, пообідайте з нами відтак відвезу вас на друге село до сестри, — казав Степан добродушно.

— Скажу вам, чого їду до сестри. Хочу женитися і мені треба її поради. Сьогодні бачив я дівчину на полі, дала мені воли панитися. Відразу припала мені до серця. Як не вона, то жадна інша. Не хочу панянки. — розказував Михайло.

Сиділи оба в салку, як Параска вернула з поля і підійшла кликати батька на обід.

— Це ж та дівчина!.. — показував Михайло Степанові.

За кулісами III. Інтернаціоналу.

Димісія Раковського і його ратування. — Занеження до Польщі й Румунії. — Тайна дипломатія.

Бувший радник посольства СРСР у Парижі Бесідовський поміщує в паризькій „Матені“ з дня 22. ц. м. статтю під таким заголовком, починаючи нею цілу низку ревелаций про закордонну політику Сталіна, Літвінова і товаришів.

Стаття починається подією з осені 1927 р., коли Раковський, амбасадор СРСР підписав рішення „опозиції троцькістів“ і поклик до всіх комуністів світа, щоби на випадок війни якоїнебудь держави зі СРСР вони підняли революцію в заплілі. Тимсамим становище Раковського як амбасадора захиталось. Раковський мусів покидати його. Бесідовський дістав тоді телеграму в Токію, щоби приїздив негайно до Москви. Його покликали до Сталіна.

„Була це доба великих хвилювань. Підготовлялись виключити Троцького з центрального комітету. Моя розмова зі Сталіном трікала більш як три години. „Нема змоги втримати довше Раковського в Парижі“ — казав він до мене. „Це великий удар для нас, бо він є добре заакліматизований у Франції і має всі дані, щоби в майбутності стати на заході великим дипломатом. Він зеднав собі великі особисті впливи і став одною із найвизначніших осіб у констеляції, в якій проводять Францією... Кампанія проти Раковського счинена англійцями, але вона не мала би тих наслідків, якби Полікар не лаявся всесильності Раковського.“

„Зрештою ваш комісаріят є тільки гіздом осі! У ньому зводять особисті порахунки поза плечима найвизначніших дипломатів. Чічерін, цей алькоголічний боягуз думає лише про те, як утопити Раковського. Від 2. до 14. вересня, коли „Матен“ напав на нашого амбасадора, він не відчинив рота і наша преса не могла заперечувати. Французи мали вражіння, що ми не можемо піддержувати Раковського або не хочемо. Політичне бюро, на жаль, запліно зорієнтувалось в інтригах Чічеріна... Щоби рятувати Раковського, ми згодилися на велику жертву в справі довгів.“

Коли я відповів йому, що нелегко працювати з користю у Франції, Сталін відповів:

— „Ми не маємо сотика. Зрештою Париж утратив свою фінансову перевагу... Я волів би, щоби ви взяли на увагу можливість кількох малих політичних торгів. Наприклад ми могли би поправити своє відношення до Польщі. Це по-

— Привитайся, Параско, з паном. Це брат пані учительки. Тобі було п'ять літ, як він посадив тебе на руках і залюбки з тобою бавився — казав господар до доньки.

— Пригадую собі, що я вас шукала і кликала, а ви були поїхали геть, — зашебетала дівчина. — Так, був поїхав. Тепер прийхав і вже без вас, панно Параскево, не поїду, — відповів Михайло ширю.

Без огляду на протести сестри оженився з Параскою і повіз її шасливий до себе. Селянин дав доньці 100.000 лев на нове господарство. Параска скоро перетворилася в паню. Одягалася лиш в шовки, їсть у ресторані, про порядок в домі не дбає, бо робота нищить руки. Гроші батька полетіли скоро з вітром. Параска робить довги, на які не вистарчає платня мужа, а через те дома: сльози, спазми і нарікання. Михайло терпить і жалув, що не послухав сестри.

Селянка, чорнобрива Текля, була в одній пані в Чернівцях на науці шиття. Пані полюбила дівчину за її ширість і добрі прикмети тай не хотіла пустити її скоро під себе на село.

У пані став харчуватись гімназійний учитель Роман К. і небавком освідчився Теклі.

— Не дивися донько, на те, що професор старший від тебе на трицять літ. Що він рудий і пегарий... це байка! — казала пані і намовляла Теклю віддатися за нього.

Текля подарувала чоловікові трьох чорнобривих синів і одну доньку. Мов та пчілка працює вона вже двадцять літ у своїй родині і лихому своїх дітей ліпше, як деяка високовчена пані.

— Я не виховую своїх синів на голубинських, а на широкогрудих орлів, щоби були відпорою свого народу. А моя донька це не має бути ластівка-шебетунка, лиш будуча здоровою, мудрою мамою, яка дасть своєму народові талановитих синів. — каже Текля і вчить своїх дітей любити своє рідне та гордитися ним.

Професор уже дуже постарівся і знемічався. Добра Текля плакає чоловіка з пожертвуванням любовою, за що часто чує від нього:

— Ти обдарувала мене щастям, моя донько на подруго. Влатослови тебе, Боже.

Чернівці. 19. X. 1929.

добалося би Франції. Добрим козирем у наших руках було би сказати, що дефінітивно зречемося Бесарабії. Та не гадаю, щоб вам удалося щось з Польщею. Вдарте краще на румунів. Але бережіться; це делікатна справа, щоб наша опозиція не покористувалася цим аргументом. Робіть так, щоб комісаріят закордонних справ був зовсім поза тим, про що кажу".

З такою плутаниною я виїхав до Парижа. Познакомившись з Клімасом, міністром Литви в Парижі, я рішив, що він буде найкращим зв'язковим з румунами. З менту, коли Румунія поладнає свої справи з Росією, вона підтримуватиме менше Польщу, а Польща матиме менше підстав задиратись з Литвою. Я заявив Клімасові, що є можливість знайти нові комбінації для порозуміння з Букарештом і прохав його підготувати мені зустріч у нейтральній країні з париським міністром Румунії Діаманді.

Два тижні пізніше я дістав довшу телеграму від Чічеріна. Він повідомляв мене, що він має звіт з моєї розмови з Клімасом, завдяки зручності одного члена ДПУ в Ковні. Він питав мене, як я посмів дати почин до таких заходів і звертав увагу, що стану перед трибуналом політичного бюро. Я відповів йому, що досить буде йому піти до цього бюро, щоб довідатись, звідки вийшла така ініціатива, яку завіси вважав дурною й для Росії шкідливою.

Пізніше я довідався, що Литвінов і Чічерін на мент забули про свої сварки і пішли разом до Сталіна зі заявою, що зголосять свою димісію і вняснять політичному бюрові її мотиви. Сталін сам у важкій боротьбі з троцькістами налякався і скинув з себе всяку відповідальність, заявляючи, що його розмова зі мною була „звичайною виміною думок без ніякої точної інструкції“.

Шифрована депеша від диктатора повідомляла мене, що я — підлий інтригант, що хоче підорвати повагу голови партії перед його співробітниками. Мої приятелі казали мені, що Сталін хотів би, щоб я покинув дипломатичну кар'єру. Та мене впевняли, що я можу довіряти вповні трибуналові „Політичного бюро“, бо тоді сам Сталін виступить у моїй обороні.

На східні теми.

Туркестанські дива.

Зв'язок перевороту в Афганістані з життям Туркестанців. — Чому більшовикам так залежить на Туркестані? — Чотири підпори російської держави. — Плекання бавовни вбиває хліб. — Боротьба туркестанців за існування.

У зв'язку з приходом до влади і проголошенням еміром Афганістану Надір-Хана туркестанське губительне населення леліє деякі, хоч може й безпідставні, надії на полєкшення тяжкого радянського режиму в Туркестані. Фільорадянська політика Аманули-Хана гейби санкціонувала стан посідання більшовиків у Туркестані. Знову-ж політика Габібулі, колишнього бухарського еміра, (який від довшого часу перебував в Афганістані на становищі політичного емігранта), залишила дуже неприємні спогади в Туркестані. Все це не давало навіть моральної підтримки Туркестанові в його боротьбі з радянською окупацією.

Надір-Хан має започаткувати новий курс афганської політики, більше прихильної для Англії. Вже в кінці 1926 року, коли Надір-Хан був афганським послом у Парижі, він розходився в поглядах з тодішнім еміром Аманулою-Ханом щодо закордонної політики, так, що знедовзі покинув те становище посла. Як пізніше виявилось, політика Аманули-Хана не вийшла йому на здоров'я, бо наслідком повстання, підтриманого англійцями, Аманула мусів абдикувати. Незалежнення від більшовицьких впливів нового курсу афганської політики, а може навіть деяка її активність, зростають сподіванки туркестанців на полєкшення їх долі під владою більшовиків.

Який же стан в Туркестані в сучасний момент?

Велика радянська армія, що окупувала Туркестан, мала зразу завданням — і має його й нині, дати змогу під охороною багнетів перевозити т. зв. бавовняну кампанію. Бо треба знати, що туркестанська бавовна, український вугіль і хліб та азербайджанська нафта, це справді чотири найголовніші економічні підпори російської, нині радянської, державності. Поскільки незадовольняючою для більшовиків є хлібна, вугільна і нафтова кампанія, так само й справа туркестанської бавовни не йде бажаним для них шляхом. Бо 2/3 потрібної для Рад. Союзу бавовни вони змушені купувати за ко-
доном.

Отож головною турботою більшовиків у Туркестані є плекання бавовняної культури. На рік 1932 більшовики намагаються дійти до такого стану, аби цілу потребу бавовни покривати продукцією Туркестану. Здавалось би, що таким „культурницьким“ спробам більшовиків в Туркестані треба тільки співчувати, тимчасом ця кампанія в Туркестані несе тієї країні лише великі клопоти й небезпеку.

Всі постанови комуністичної партії, як у Туркестані, так і в Москві, у справах туркестанських твердять одно: розвинути терен бавовняної культури — на рахунок теренів, засіяних пшеницею та рижом.

Під загрозою конфіскації землі змушується туркестанського „журкуля“, середняка та бідняка засівати бавовну, і дається кредит тільки тим колективам, які весь терен віддають під бавовну. Брак підтілки та паші для худоби змушує туркестанського селянина продавати худобу після сезону „на передніжку“ і купувати її перед (після жнив), що остаточно руйнує населення і край.

Стан бавовняної кампанії доходить до таких розмірів, що справді деякі райони Туркестану мають вже 73 проц. теренів зайнятих бавовною, і терени під бавовняні поля віддаються все нові й нові. Але одночасно гіршає розпучливий стан Туркестану, який переходить у цілковиту економічну залежність від ласки Москви. Цей стан погіршується ще браком промислових товарів і розпрямністю цін бавовни та хліба. При катастрофічному стані „хлібозаготовок“ виходить таке, що туркестанське населення взагалі хліба не дістає і майже постійно голодує.

Початок бавовняної кампанії в Туркестані започаткував ще російський царський уряд, який у більшовиках найшов гідного собі наслідника. Боротьба-ж населення проти бавовняної кампанії починається з 1916 р. Після революції 1917 р. туркестанці постановляють зменшити терени, заняті під культуру бавовни, однак після більшовицького перевороту відразу стрічають спротив збоку нових володарів. Не вважаючи на те вперта боротьба туркестанців триває досі, вони добре розуміють, що це питання їхнього життя. В останніх тижнях більшовицька преса в Туркестані заалармована випадком скошення бавовни на корні в одному туркестанському селі незадоволеними селянами та рішенням селян засіяти цей терен пшеницею. Винуватих „контрреволюціонерів“ мають остро покарати та боротьбу з непокірним тубільцем загострити. Ця боротьба нелегка, бо туркестанець бється за своє існування: на його кістках намагається Росія утворити для себе поля економічної експлуатації. Можливо, що провал більшовиків в Афгані відверне дещо їх увагу від Туркестану й облекшить долю цієї нещасної країни.

Л. Л.

Бюджетовий прелімінар.

До канцелярії маршала сойму вплинув 26. жовтня бюдж. прелімінар за час від 1. квітня 1930 до 31. березня 1931 року. Рівночасно вплинуло й рах. замкнення за 1927/28. 3 прелімінаря виходить, що доходи вносять 2,943.011.040 зол., а видатки 2,934.741.490 зол. Прелімінар передбачує кредит на виплату 15 проц. місячних додатків до урядових платень. Прелімінар признає мін. скорбу право збільшувати деякі видатки, що мають надав. велике значіння для держави з господарського й освітнього огляду. Сюди зараховано: розбудову польської торг. флоту, по-вітряної плавби, відбудова країни та будова пар. шкіл.

Арештували слов. декана.

У Пряшіві (Словаччина) арештували декана Добрянського. При ревізії знайшли в Добрянського матеріал, який нібито доказує, що він стояв на чолі ірредентичної акції, якої метою було при допомозі греко- і римо-кат. духовенства відірвати Сх. Словаччину від ЧСР. а прилучити її до Малярщини.

Розкопки в Старуни.

Як відомо, що перед війною викопали в Старуни кістяк мамута. Тепер знову на ґрунтах Мойсея Лявтампа робили розкопки члени Краківської Академії Наук, шукали останків передісторичних звірят. Пошукування були безуспішні і працю закинули. Тепер Лявтаман сам від розкопки далі і в глибині 40 м. натрапив на дуже великі кости. Лявтаман здержав розкопки, забезпечив їх і повідомив про знахідку Краківську Академію Наук. Уже цього тижня приїде спец. комісія, яка викопає кістяк.

Вибори в ЧСР.

Переведені в ЧСР. у неділю вибори до чл. парламенту відбувалися при дуже великій участі виборців, головні німці йшли лавою до виборів. Досі нема ще навіть приблизно загальних цифр, та нема сумніву, що вибори означають значне пересунення на ліво, причому треба ствердити, що скрайня лівниця, себто комуністи, втратять у цих виборах около 3 мандатів. Із мілістрів досі вибрано: д-р Бенеша. Партія о. Гайки виходить у цих виборах із значними втратами. Ліста ч. 5. (польсько-жидівська) алобуде мандат у Моравській Остраві. До чл. парламенту ввійде вперше 1—2 сіоністів.

29. жовтня отворення англ. парламенту.

Дня 25. жовтня Мекдональд відплив до Англії із Квібеку кораблем „Княжна Йорку“. У Ліверпулі приїде прем'єр 1. листопада. Отворення парламенту буде 29. жовтня. Мекдональд з'явиться в палаті шойно 4. листопада; за той час заступатиме його Спюден.

Заступник гол. командуючого на Рад. Україні.

Рев. воєнна рада покликала команданта 14. корпусу стрільців червоної армії Івана Дубового на становище заступника головнокомандуючого червоної армії на Україні, опорожнене наслідком іменування Бліхера головнокомандуючим червоної армії на Дал. Сході. Дубовий брав участь у війні проти Польщі та громадянській війні на Україні.

Бріан у Далядієровім кабінеті.

Далядіє, після того як згодився утворити уряд, предложив соціалістичним групам узяти участь в уряді. На нарадах груп постановили вислати до Далядіє представників партій, які зажадали від нього виразних пропозицій. Далядіє дав соціалістам пояснення. Полагоди кризи сподіються шойно 31. жовтня.

Далядіє повідомив членів управи рад.-соц. партії, що Бріан згодився взяти участь у новім уряді.

Відслонення пам'ятника Пілсудського.

Дня 27. жовтня відслонили в Коломні на ринку пам'ятник марш. Пілсудського. Пам'ятник виконав проф. академії мистецтв у Кракові Ляшка із криці. Марш. Пілсудський подвійної величини, сидить, а в лівій руці держить отворену книгу законів, а в правій меч. На книзі вибиті слова: Свобода. Рівність. Братерство. На фронт. боці в напис: Йосиф Пілсудський, воскреситель Батьківщини. Фігура висока на 5. м.

Після вступного торжества, м. і. походу, голова комітету будови пам'ятника, староста Скварчинський у промові зазначив, що пам'ятник поставлений зі складок усього населення без ріжниці віросповідання та національності, є висловом привязання, чести та пошанівку для того, який своє життя посвятив для рідного краю. Відслонив пам'ятник полк. Глоговський. Орхестра відіграла нац. гимн. Потім іще говорив віцебурмістр Функельштайн. Він сказав, що добре сталося, що пам'ятник станує у цьому окремому місті, в якому живуть три національності, бо він символізує ідею, яку все проголошує маршал: рівноуправління для всіх. Третій говорив по польськи та „руськи“ ком. Нар. Дому Мих. Бачинський. Говорили ще станиславський воєвода Наконечніков-Клюковський і ген. Скерський.

До Заліся (в Тернопільщині) на відслонення пам'ятника Пілсудського виїхав як представник армії командант Ок. VI. ген. бригади Попович. Із Заліся поїде ген. Попович на інспекцію до Чорткова та Тернополя.

Зі спортивного життя.

Мистецтва Ліги.

Львів: Погоня—Чорні 2:1 (1:0).
Краків: Краковія—Польонія 5:2 (3:1).
Варшава: Гарбаря—Легія 1:1 (1:0).
Варшава Варта—Варшавянка 4:0 (3:0).
Лодзь: Л. К. С.—І. Ф. Ц. 0:0.
Кор. Гута: Рух—Туристи 0:0.

За вхід до Ліги.

Познань: Легія (Познань)—Мерімонт (Варшава) 2:2 (0:1).

Невдача польського бігуна.

В бігу, уладженім 27. жовтня в Стобгольмі на просторі одної англ. милі (1609 метр.) побідив Крафт у часі 4 мін. 19.2 сек. перед Петровичем 1 мін. 19.6 сек. і Магнусом.

Пересторога!

Пересторога! Отримати усіх наших П. Т. Відборця, що п. Іван Василь Воль в Буську, від дня 14 вересня н. р. не є нашим уповноваженим і представником і як такий не має права збирати заповнень та вибирати задатки в імені нашої фірми.

„Гуцульське Мистецтво“

Спілка з обм. пор.
КОСІВ, к. Коломий.

782 1-3

Журнал, що поширює світогляд.

Більшість наших редакторів скаже: це мій. Бо всі наші журнали стають на першому місці оборону якогось світогляду і його пропаганду серед своїх читачів. Наслідок цього такий, що більшість журналів звертається до своїх однодумців, які читають його саме тому, що він підтримує в них світогляд, який вони вже мають. Вони вчаться добувати в усіх інших ідеологічних напрямках лише недостатків і хиб, а з явищ суспільного і духового життя підбирають тільки ті факти, що зміцнюють їх у разі одержаних поглядах на світ.

Це є скоріше звуження світогляду, як його поширення.

Та ось журнал, що має дуже скромну мету, бо не хоче збагачувати нас новими ідеями, а хоче перш за все інформувати про факти зовнішнього світа.

Третій рік виходить у Львові заходами „Просвіти“ місячник „Життя і Знання“, редагований на зразок таких-же чужинних французьких і англійських журналів, що мають завдання популяризувати здобутки з усіх ділянок науки і суспільного життя.

Принцип такого журналу давати статті, які з однаковою цікавістю міг би читати кільканистичний гімназист, освічений селянин, міщанин чи робітник і інтелігент, який скінчивши університет узяв за свою освіту закінченою. Неладно це справа, коли йде про форму викладу, ясність стилю, термінологію. Та принцип не трітєть на своїй силі.

Нехай ще раз гніваються всі оборонці класичної філології закохані в ній, тому, що з неї йдуть хліб або підготовляють до цього-ж хліба нашу молодь, ідучи старими стежками середньовічної схоластики. Усі ми, що витратили 8 літ на цю грецько-латинську освіту зведену до барабанення граматичних форм і до вичитування незрозумілих текстів, відчували чини найкраще, яке поняття маємо про весь світ з його явищами природи, історичними подіями, географічними фактами, науковими винаходами.

Наша гімназія вважає важливим, щоб читати в оригіналі Цезаря, ніж орієнтуватись у найпростіших явищах буденного життя. Тому на кожному кроці стверджуємо в нас такі дивотвори, що інтелігент з університетом вмів декламувати Гомера й Горація (яких поезій зрештою, не в силі відчувати, коли не знає старинної мови так, щоб міг вільно нею володіти) а не в силі орієнтуватись на барометрі, який виходить з хати, як має влітати, бо не знає яку температуру треба коли вважати теплом і яку холодом.

Роди дерев, звіря або квітів, мимо яких проходимо роками, зорі, які подивляємо в місячні ночі, електрика, яку засвічуємо, найпервісніші роди грибів або ознаки недуги на шкірі, роля бактерій, від яких залежить наше життя, тайна уродни, старости або відомозодження — тисячі факти, яких торкаємось у щоденній розмові є для нас пустим звуком, словами, яких ми не в силі розяснити. Не краще стоїть справа з нашою знайомістю чужих країн, народів, племен, рас, не кажучи вже про тисячі породи звірів, комах, мінералів.

А сучасна техніка? Скільки з тих інтелігентів, що користуються телефоном, грамвизом, грамофоном, радіом могли би пояснити хоча би в найпростішій формі секрет їхнього винаходу? Нікому й в голову не прийде, що від скільких фактів добре розяснених з усіх царин природи, історії, географії, техніки залежить у багато більший мірі ширини й поваги нашого світогляду, ніж від скільких чисто абстрактних ідей понахараування зі суспільних статей, брошур або попросту з політичних дискусій.

Журнал „Життя і Знання“ зродився зі зрозумілої потреби для нашого сучасного інтелігента поширити свій світ фактів на різні ділянки науки, з якими він ніколи не зустрічався повсякденно, а якими не має змоги зайнятися ні в школі ні поза нею. Без огляду на те, який хто з нас має суспільний, релігійний чи навіть філософський світогляд і наскільки вищим уважає його від інших світоглядів, кожний із нас повинен би знати дещо про круговорот людської крові, від якої нераз залежить думання, про хімічний склад молока, яке впливає інакше на увагу, ніж кава, про цілість, яку застосовуємо на стінах своєї хати, про термоміри, які вимірюють нас цього року, коли в жовтні показують необхідну температуру, про шовк, який подивляємо в формі готової

близьки, про вулкани, від яких залежить доля народів, а може й всієї землі, не кажучи вже про всі ті основні елементи, які входять у поняття „світогляду“ — про почин світа, різні теорії його повстання, фізичні сили, що кермують ним і тигучі; явища на межі науки й віри, досі нероз'яснені, дарма, що невпинно розяснювані, досліджувані і прирівнювані з іншими.

Наша школа, що дає нам виключно бучим-то літературну освіту не підготувала нас нічим, що ми відчували потребу розуміти безмежні простори явищ природи в їхніх зв'язках із нашим духовним життям. Це один із проколів усього нашого виховання і суспільного життя. Не диво, що навіть такий журнал як „Життя і Знання“ попадає ніколи на теми, які розвиваються у філософії. Та те, чим він відбиває вимково корінь від інших не збір чисто фактичного матеріалу про світ і про людину.

Автори таких статей можуть учити нас певнино чогось нового тому, що пишучи їх не добувають свого звання виключно зі своєї голови, а самі вчаться з неогного джерела. М. Р.

Десятиліття „Світу Дитини“.

День 1. листопада н. р. минає десять років з дня виходу в світ першого числа часопису „Світ Дитини“ під безперервною редакцією М. Таранька. Як відомо, перед тим виходив у Львові дитячий часопис „Лазінок“, що його протягом 25-и років видавало Українське Педагогічне Товариство, але внаслідок війни змушене було припинити це видання. Заслуга М. Таранька як раз і полягає в тому, що він відважився розпочати видання нового дитячого часопису на власну руку без фінансової підтримки з боку якоїнебудь громадської організації.

Мені часто доводилося на сторінках різних часописів давати оцінку „Св. Д.“, а тому не стану тут докладно зупинятись на характеристиці цього журналу. Однак може сказати, — багато ще праці має прикласти редакція „Св. Д.“, щоб поставити цей часопис на такий рівень, яким він дорівнював би аналогічним закордонним виданням.

Отже з нагоди ювілею „Св. Д.“ може побажати редакції залучити налі до постійного співробітництва в часописі наших найвидатніших мазярів, письменників і поетів. Але здійснити це побажання редакція зможе лише тоді, коли наше громадянство, — особливо учительство та родичі дітей, — забезпечить своєю участю в передплаті дальшого існування й належний розвиток цього часопису й тим самим врятує його від тої долі, яку зазнав інший часопис для молоді тогож М. Таранька — „Молода Україна“.

Ще в більший мірі прислужився М. Таранько для нашої молоді своїм видавництвом „Світ Дитини“, яке протягом десяти років випустило у світ понад 150 книжок для дітей різного віку.

Всі ці видання можна поділити на такі серії: 1) книжки з барвними малюнками без тексту або з невеличким текстом. Цю серію призначено для дітей дошкільного віку. 2) Бібліотечка для дітей середнього віку. Сюди входять казки, байки, оповідання. 3) Бібліотечка для дітей старшого віку. До цієї серії входять твори чужих і рідних письменників. 4) Пластова бібліотечка. 5) Театральна бібліотечка.

Серед цих видань для дітей знаходимо твори Е. Амічіса, Ф. Бернетт, О. Білаусенка, Ж. Верна, В. Гнатюка, Б. Грінченка, В. Корольова-Старого, П. Куліша, М. Левицького, О. Маковця, М. Рубакіна, М. Сервантеса, С. Томпсона, А. Франса, С. Черкасенка та ін.

Але поруч з добірною дитячою лектурою знаходимо серед видань „Св. Д.“ і такі, які, на мій погляд, не варт того, щоб витрачати кошти на їх видання. Для прикладу міг би вказати на одне з останніх видань — „Чемний Тарас і недобрый Панас“, де солодко-підслесливе поводження чемного Тараса протиставляється пустотам недоброго Панаса, і, розуміється, вихованість завше нагороджується, а пустота карається...

Десятилітню свою діяльність видавництва „Св. Д.“ гідно завершило виданням збірки казок покійного І. Липи, п. н. „Тихе Слово“, в прегарних ілюстраціях В. Цимбала.

На фоні нашої сірої буденності десятилітня праця М. Таранька на полі видання дитячого часопису та дитячої літератури безперечно заслуговує на повне признание з боку всіх тих, хто змагає краще наше майбутнє з духовним розвитком і національною свідомістю нашого молодого покоління.

Ст. Сірополко.

22. X. 1929 р. — Прага.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72

ПРЕЗІННА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЕЦІЯНОЇ КОРОНИ.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 1-30

На організаційному фронті.

Львівщина.

День 13-го жовтня н. р. відбулося посольське справознавче віче в Підлісках Малих, на котрім окрім численної участі місцевих громадян заступлені були громади: Запитів, Вислобохи, Стронятин, Сетіхів, Жидітніч. Реферували послі Ліщинський і Кохан. Одноголосно ухвалено резолюції в дусі напрямних УНДО. Того самого дня, вечером, відбулася довірочна нарада в Запитові, на котрій посол Кохан висловив реферат про господарське положення та про працю існуючих українських господарських установ.

ЛЮБАЧІВЩИНА.

День 20-го жовтня н. р. послі Кохан і Ліщинський відбули господарську нараду в Коронаві Салій. Вістка про приїзд послів до села, не зважаючи на пізну пору, стягнула велике число людей, котрі вислухали уважно промов послів. При прощанні громадяни зобов'язали обох послів відбутися у них в найближчому часі політичне віче.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

В середу 23. жовтня н. р. відбувся в Тернополі Повітовий Народний З'їзд під проводом посла д-ра Ст. Барана, в якому взяли участь виїзні селяни з повіту. 16 свідеників і гурт місцевої інтелігенції. Звіт з діяльності дотеперішнього Пов. Нар. Комітету зложив пос. д-р Баран, який опісля обговорив наше сучасне внутрішнє положення, партійне і міжпартійне, політичне положення в Польщі і наші відношення до Радянської України. Про діяльність Української Парл. Репрезентації реферували опісля пос. Куцько і сен. Кузьмін. Над рефератами відбулася обширна дискусія, в якій забирало слово багато бесідишків зноміж інтелігенції і селянства, обговорюючи головні справи організаційні і справу дальшого надання і поширення двотижневика „Подільський Голос“, що як раз тепер скінчив перший рік свого існування і в одиночку нашою національною трибуною на ціле тернопільське воєводство. Сенатор Кузьмін віддав думку — зосім слушну і доцільну, щоб скликати до Тернополя представників всіх наших повітових організацій з цілого тернопільського воєводства для обговорення способів оборони на терені тернопільського воєводства. Одиним наш пресовий орган „Подільський Голос“ як одиникий провінційний орган партійний, повинен мати підтримку всіх наших організацій Поділля і Опілля. Наконець вибрано Пов. Нар. Комітет в такому складі: головою пос. д-ра Степана Барана, а членами: д-р Остап Постригач, Остап Сіак, Василь Бачинський, Андрій Фалендиш, Іван Онуферко син Івана, Баянла Баранова і п. Коланківська — з Тернополя, з духовенства о. лекал Йосиф Грицай з Чернихова і о. Степан Вонс з Ігровиці, д-р Роман Сакмар і Йосиф Феденяч з Микудинців і з повіту: посол. Антін Куцько, Гринь Дажановський, Петро Зварич, Онуфрій Любчик, Степан Мельник та Осип Павлішин. Цей комітет має створити Широкий Повітовий Народний Комітет з представників поодиноких громад і в разі потреби може ще кооптувати до свого складу кількох видішних та діяльних громадян — членів УНДО, для поширення політично-організаційної праці в повіті. Наконець висказано бажання, щоб в найближчому часі скликати велике публічне віче в Тернополі.

Сталін — необмежений диктатор радян. республік.

У французькій газеті „Матен“ міститься буяний радник радянського посольства в Парижі Бесідовський статтю про систему правління в радянських республіках, в найбільше освітлене роллю Сталіна в цій системі. Бесідовський твердить, що Сталін є необмеженим диктатором, а радше некоронованим монархом радянського Союзу. Третій Інтернаціонал, Політибюро і комуністична партія, це тільки знаряддя в руці Сталіна. Особистий вплив Сталіна є більший, як вплив Леніна, навіть в найкращі дні його влади. Сталін фактичною всіх своїх організаторських талантом і держиться головню легендою, що з упадком авторитету Сталіна, упав би цілий ольшечизм.

Плянований атентат на Гувера.

Сьогоднішні телеграми підтверджують вчорашню вістку про плянований замах на президента Гувера. Виконавці замаху справді хотіли забарикадувати залізничний шлях, на якому їхав поїзд Гувера і спричинити катастрофу. Тайні поліційні агенти перешкодили цьому замахові тільки в останній хвилині перед приїздом поїзду. В Новім Альбані арештовано двох негрів підозрілих в участі в цьому замахові. Мабуть ці негри належали до тої тайної організації, що забарикадувала залізничний шлях, залишивши на ньому тягаровий автомобіль. Але арештовані негри заявили при слідстві, що вони не хотіли виконати замаху, тільки залишили автомобіль на шляху, щоб залізниця розбила цей старий автомобіль, бо їм хотілося дістати відшкодування за розбитий самохід, що був заасекурований. Негри заперечують, що вони навіть не знали, що в поїзді їхав президент Гувер. Але поліція переконана, що тут був плянований замах.

НОВИНКИ

— Панахида в дні 1-го листопада. Як що-року, так і в дні 1-го листопада ц. р. (в п'ятницю) відбудеться у Львові панахида за полеглих українських стрільців. Панахида буде відправлена в церкві св. Юра в год. 5. попол. Тогож дня в год. 10. рано буде відправлена в церкві Преображення Госп. при вул. Краківській торжественна Служба Божа.

— Перший Листопад на Литві. „Слово Польське“ подає, що роковини проголошення української держави в Галичині задумують литовці цього року вшанувати урочистим святом. Це свято має бути висловом протесту литовського народу і солідарності Литви з українським народом. Це свято „1. листопада“ буде зватися на Литві „Українським Днем“.

— Новобранці з 1908 року. Довідуємося, що із усіх новобранців із річника 1908. тільки 33% буде покликано до війська з початком листопада, а решта аж у місяці квітні. Ті особи, що внесли подання про відношення військової служби, а досі не дістали від компетентних чинників відповіді, мусять зголоситись до своїх полків. На випадок корисного полегшення їх справи, вони зможуть з полків повернути до дому.

— Сьомий звичайний зїзд „ЦЕСУСА“ відбудеться на днях у Подєбрадах із таким порядком дня: 1) Святочне відкриття зїзду. 2) Пленарне засідання. 3) Звіти функціонерів Цесуса. 4) Звіт Ревізійної Комісії Цесуса. 5) Звіти з місць. 6) Дискусія над звітами. 7) Ухвалення резолюцій. 8) Вибір нової Управи Цесуса. 9) Закриття зїзду. Зїзд працюватиме в чотирьох комісіях, а саме: 1) організаційній, 2) економічній, 3) культурно-суспільній та 4) міжнародній. Особливо застануться зїзд над справою співпраці краєвого студентства з еміграційним. Передбачується також перенесення української студентської централі поза межі Чехословаччини, еventуально розділення поодиноких відділів Цесуса по різних академічних центрах.

— Пожежа в костелі. На днях у костелі в Богородчанях вибухла пожежа, яка знищила багато костельних предметів, образів та свічок, але один поліцей скоро заприштів огонь і пожежу вдалося легко погасити. Причиною пожежі було те, що один костельний слуга забув погасити свічку, яка догоріла і підпалила поличку.

— Криваве весілля. На весіллі в хаті Юри Мочернюка в Ковалівці, пов. Коломия, парубки побились із гостями з Мишина та вбили Михайла Миронюка. Буйних парубків арештовано, між ними: Андрія Вінтонюка і Михайла Обризу.

— „Міський Осередок Здоров'я“ у Львові. У Львові, при вул. Місіонарській ч. 2, відкрито „Міський Осередок Здоров'я“, якого завданням є давати лікарські поради для біднішого населення, збільшувати гігієнічність життя мешканців Львова та цілого краю і вести санітарну опіку над біднішими верствами суспільства. Цей „Осередок Здоров'я“ буде провадити свою акцію в контакт з іншими опікунчими інституціями, порадними та лічницями заведеннями. Керівником того „Міського Осередку Здоров'я“ буде д-р Іван Данельський, а безплатних порад будуть уділювати лікарі, спеціалісти від усіх недуг. Ця нова інституція не буде займатись лікуванням недужих, хіба у виняткових випадках, а головним її завданням є давати поради, ставити діагнози й оглядати хворих.

— Про неоплачені листи. Польське міністерство пошт і телеграфів урегулювало справу неоплачених листів, а то так, що листи без поштових значків будуть вертатись до надателя, а не будуть вислані адресатові, як це було до-

тепер, що адресат діставав неоплачений лист і платив подвійно. Адресатам буде висилатись тільки листи, які через помилку були частинно неоплачені.

— Скільки є на світі людей? Рада Союзу Народів опублікувала бюлетен з статистикою населення цілого світа. Перший раз у історії людства подано точну статистику населення таких багатолюдних країн, як Китай та північних країн Австралії, Африки й Азії. Виявилось, що на цілому світі живе 1950 мільйонів людей. Щороку кількість людей на цілій земській кулі збільшується на 12 мільйонів. В році 2130 наша земля буде мати 20 мільярдів дітей, як що приріст населення буде йти тим самим темпом, що до тепер.

— Нафта лікарством на рака? Східна Агенція подає, що в місті Уелінгтон у Новій Зеландії один лікар пробував лікувати недугу рака при допомозі нафтових інекцій. Найкращі лікарі спеціалісти potwierдили, що ця спроба дає дуже добрі наслідки, бо всі пацієнти, яким дано інекції розгрітої нафти, були в короткім часі зовсім здорові. Лікування нафтою малоб тривати майже цілий рік.

— Фашистська мода для дам. Національна фашистська федерація усталила нову моду для італійських дам. Мода ця має бути цілком незалежна від впливів чужинських мод. Жінки мусять носити довгі сукні із ковнірами заплетеними під шию і рукави довгі аж по долоні. Барви сукнонок будуть сіра і зелена, а крій такий, як був XIV. віку в Італії.

— Розсіяний лікар. У Фальоренції занедужав на нрив у кишках учитель Іван Кареллі і в лічниці лікарі оперували його. Здавалось, що операція вдалася, бо недуга вчителя взагалі не була дуже небезпечна. Але після цієї вдалої операції здоров'я пацієнта погіршилось значно і лікарі, не знаючи причини погіршення, почали другу операцію. Виявилось, що один з лікарів підчас першої операції через розсіяння й недогляд залишив у кишках пацієнта свої операційні ножички. Друга операція не допомогла і пацієнт помер, а його родина поставила необережного лікаря перед судом за вбивство сина.

— Новий твір Троцького. Німецька преса повідомляє, що Троцький приготував до видання свою нову книжку про Леніна. В цій творі Троцький дає цікаве освітлення характеру і діяльності свого колишнього приятеля Леніна. Ленін змальований в цьому творі, як сильна індивідуальність, з цезаричними і диктаторськими рисами характеру, як людина залізної волі, великих амбіцій і з великою дозою жадоби влади.

— Експлозія в Голівуді. В лабораторії фабрики фільмів у Голівуді була дня 24. ц. м. велика експлозія вибухових матеріалів, яка спричинила пожежу будинків. Підчас експлозії пропало майже 20 осіб і про яких ще невідомо, чи вони ранені чи збиті.

— Англійський король на ловах. Англійський король Юрій V. перший раз після своєї недуги виїхав із Лондону до Сендрінгему, де візьме участь у великих осінніх ловах.

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-Р ЯРОСЛАВ ОКУНЕВСЬКИЙ.

З Городенки прийшла до нас сумна вістка, що там помер дня 24. жовтня 1929 у 70-ім році життя б. генерал-лікар австрійської моринарції й автор відомих споминок п. в. „Листи з чужини“ — д-р Ярослав Окуневський. Похорони Покійного відбулися в суботу 26. ц. м. на міське кладовище в Городенці.

Ярослав Окуневський уродився у священничій сім'ї, в якій все були живі національно-культурні традиції і де сильним живчиком було національне життя. І покійний нині Ярослав, і його рідний брат Теофіл, відомий народній діяч і б. парламентарний посол, тепер адвокат у Городенці, виїшовши з такої родинної атмосфери, дістали оба високу освіту, будучи рідкими у нас типами інтелектуалістів-культурників.

По скінченні гімназії записався пок. нині Ярослав Окуневський на медичний факультет у Відні. В тому часі він грав немалу роль в житті українського студентства в наддунавській „Січ“, де був навіть якийсь час головою. Тодіж жив він у дружніх зв'язках м. ін. з Остапом Терлецьким, який бував не раз підчас ферій гостем у батьків Окуневських. По якомусь часі Ярослав Окуневський дістав т. зв. військову стипендію, що зобов'язувала його до лікарської служби у війську.

Скінчивши медицину, опинився Ярослав Окуневський на становищі військового лікаря при австрійській моринарції в Польі, звідки відбував у своїм службовім характері подорожі кораблями в різні сторони світа. Ця обставина українська подорожна література завдячує свій шедевр — його шедевр „Листи з чужини“, що вип-

шли давно перед війною в двох томах. Будучи ціле життя на чужині, писав він нерідко й до української преси, м. ін. і до „Діла“. Його статті або споминок були друковані теж в обох альманахах віденської „Січ“ (в 30-ліття і в 40-ліття її існування), у „Вістнику Союзу Визволення України“, в „Українському Прапорі“, „Українському Голосі“ й інших органах української преси. Остання більша стаття появилася в ювілейному числі „Діла“ перед двома роками п. в. „Стара Русь“.

По війні працював Я. Окуневський в українській санітарній місії у Відні, де поклав немало свого труду, а перед кількома роками на старості літ, вернувшись у рідні сторони й отворив у Городенці лікарську порадню, служачи своєю фаховою радою і поміччю населенню цілого повіту. Там і постігла його смерть. Осиротив жінку і дві доньки, що живуть постіжно у Відні.

Вічна Память Заслуженому Українському Громадянинові!

Відозви й комунікати.

В СПРАВІ ЗЛЮКАВТОВАНИХ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

Від Української Парламентарної Репрезентації відбули послан д-р Степан Біляк і Володимир Зубрицький на бажання злюкавтованих у присутності відпоручника злюкавтованих п. Томи Гаврилова зі Львова дня 23-го жовтня ц. р. конференцію з президентом Дирекції залізниць у Львові п. інж. Прахтлем-Моравянським. На цій конференції президент Дирекції залізниць заявив, що з огляду на обов'язуючий його об'явний Міністерства Комунікації в 13-го червня ц. р. всякі нові призначення до служби при залізницях є адержані і тимсамим нема виглядів на успішну полагоду прохаль злюкавтованих про призначення їх до служби. У зв'язку з цєю справою будуть в найближчому часі інтерв'ювати членів Української Парламентарної Репрезентації в Міністерстві Комунікації у Варшаві.

З огляду на обов'язуючі нові емеритальні приписи для залізничників з дня 4-го липня 1929 р., а зокрема з огляду на §. 53 цих приписів, всі бувші залізничні функціонери і залізничні емерити б. держав Австрії і Росії, як також оставші по них вдови і сироти, які не побирають дотепер належного їм емеритального заосмотрення, обов'язані найдошніше до 28-го лютого 1930 р. внести подання до своєї Дирекції залізниць з домаганням емеритального заосмотрення.

Ті, що тих подань не внесуть, стратять емеритальні права раз на все.

Вірці таких подань та ближчі інформації подає НАРОДНЯ КАНЦЕЛЯРІЯ у Львові, вул. Костюшка ч. 1. а. II. пов. (Пересилка вірців на провінцію за зворотом порта.)

Львів, дня 23-го жовтня 1929 р.

Д-р Степан Біляк, Володимир Зубрицький, послали до союму.

Літературний куток.

Боротьба між пролетарськими письменниками, або: „Яке їхало, таке здибало“.

„Берлінер Тагеблятт“ подає з Москви цікаві відомості про літературну боротьбу між рос. пролетарськими письменниками між собою і проти ромунського відомого письменника, комуніста Панайта Істрати.

Цю боротьбу розпочав російський письменник, комуніст Борис Волін, який є тепер співробітником більшовицької цензури та пресового бюро.

Свого часу Борис Волін провадив літературну кампанію проти найкращого сучасного письменника в Радянській Росії Бориса Пильняка, а тепер виступив у „Правді“ проти Панайта Істрати.

Панайт Істраті прогрівився тим, що у французькій пресі помістив статтю п. в.: „Афера Руссака, або сучасна радянська держава“. Ця стаття була звернена проти радянського уряду за переслідування старого революціонера Руссакова. Руссаков, це жид, що в дійсності зветься Йоселевіч і є швагром Віктора Зербе, прихильника Троцького і перекладчика творів Леніна на французьку мову.

Письменник Волін, який колись був секретарем паризького радянського посольства, на думку Панайта Істрати, це справжній суперник Бєсидовського, і шпiон та слуга ромунської сигуранції, яка платить йому великі гроші за тайні доноси. Більшовики не знають гріхів Воліна і тому підчас його повороту до Москви, улаштували йому святочні призначення та вінчали Воліна лаврами революційного письменника.

Цей самий Волін сміє писати в пресі, що Панайт Істраті дістав від більшовиків поважний суми доляків як аванс за те, що пише про

радянську державу прихильні твори, а досі не зиконав обіцянки і ще пише всякі брехливі наклепи на більшовиків.

Панаті Істраті дає Волина крепкими словами, та каже, що напади того більшовицького писарки, це зоологічний рев божевільного, продажного дрібного буржуа, та дуже гнівається на Волина, що він називає Панаті Істраті „гайдуком“, а навіть „найнікчемнішим гайдуком“, що за гроші продав свої твори буржуазним французьким видавцям.

На думку Волина, Панаті Істраті, це найгідкіший письменник зі всіх контрреволюційних письменників.

3 судової сали.

Відгомін польського листопадового свята.

Перед відкритим судом карним у Львові відбулася дня 25. жовтня ц. р. судова розправа проти Михайла Кеца, приватного урядовця з Городка біля Львова за перест. з § 496 і арт. 5. зак. з 17. грудня 1862, якого цей допустився дня 10. листопада 1928 р. в Городку Ягайлонським, зневажаючи публічно почесний військовий пютон в часі торжества 10-ліття польської держави, викликаючи „ляка бандо марш за Сян“. Суд в Городку засудив Михайла Кеца за що провину на кару арешту через два тижні, від якої він відкликався до Відкличного суду карного у Львові. На відкличній розправі пере-

слухано свідків, які potwierдили закинений Кецови вчинок. Після промови оборонця посла д-ра Степана Біляка, адвоката з Городка, трибунал карний під проводом през. Антоневича засудив обвиненого Кеца на гривану в каоти 70 зол.

Дописи.

ТУРЧАНЩИНА. (На що йдуть гроші наших селян?). Свого часу подавалося в „Ділі“, що громад. рада в селі Ісаї за почином двох наших інтелігентів, місцевого пароха й учителя, виплатила 1.661 зол. на потреби „пшиспосібени військового“ і на будову захисту для старців, що є під опікою турчанського староства. Тому, що ця вістка не у всьому відповідає дійсності, подаю фактичний стан справи, який представляється так: Фірма „Годуля“, викупуваючи під будову залізнички ґрунти від поодиноких селян в Ісаї, із контрактів, як перемосну таксу, зложила 8000 зол. до Повітової Ради в Турці, про що повідомлено громадську раду в Ісаї. Гроші ті бажала Повітова Рада вжити на поправу доріг і мостів, на що громадська рада в Ісаї не хотіла згодитися, а натомість просила старосту д-ра Добошинського, котрий є комісарем Повітової Ради, щоб ті гроші громада Ісаї могла вжити на будову лавки на ріці Стрий. На це староста згодився, але зате поставив домагання, щоби громадська рада якусь

часть з тих грошей призначила на „пшиспосібене військо“ і на будову захисту для старців. Не було іншої ради і громадська рада згодилася дати каоту 1.661 зол. на згадану ціль, тимбільше, що староста обіцяв громаді Ісаї приспінити справу продажі громадського ліса на будову мурованої церкви в Ісаї, якої будова уже розпочалася. Отсе вияснення подаю до відома нашого загалу в інтересі правди.

Поінформований.

ЛУЦЬК. (Прояви життя). Тверда постава і віра в свою правду парохіи села Жабча, в яких була забрана й запечатана церква, здається, дасть бажані наслідки. Волинський повітової викликав представників жабчанської парохії до Луцька на день 18. ц. м. жовтня й сказав, що церкву повернуть їм до 1. листопада ц. р. Делегатами були селяни: Михайло Климук, Трохим Зубаток і Е. Милосевич. — На останньому засіданні місцевого повітового союзику радні-українці виступили проти застосування повітової комунальної каси, вбачаючи в ній не господарську, а політичну тенденцію а дусі кас Стефчика. Українці залишили сальо засідання, і нарада була зірвана. — Недавно звільнено трьох українських війтів, а цими днями зачнено одному з них млина за „невідповідні уладження“, і таким чином позбавлено його засобів до життя. Війт цей не йшов з пп. Пилипчуком і Певним. Місцевий.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок 28. X. год. 7:30 „Ще можеш розказувати своїй бабці“.
Вівторок, 29. X., год. 7:30 веч. „Втіла неві перепілонька“, гостинний виступ Остерни і театру „Редута“ з Вишні.

Малий Міський Театр:
Понеділок, 28., год. 7:30, „Пропес Мері Деген“.
Вівторок, 29. X., год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Кіна.

Аполло: Місто похання (Іван Петрович).
Касіно: Його остання маска (Марселя Альбані).
Кольосей: Два світи (Генні Портен).
Лев: Кон і Келлі в гаремі — комедія (Жорж Сідні).
Марусенька: Шілон на парсьнім дворі (Ліана Гейд, Агн. Ештергазі).
Оаза: Голубиця (Норма Тальмедж).
Палас: Буря над Азією (реж. Шудовіна).
Пан: Жінка з більшовицького раю (Ольга Чехова).
Пасаж: Чарівник (Рейс Беа). Американська комедія і найновіший тижневий Пате і Гомонта.
Стидєв: Кохання еспанки.
Фатаморганга: Що любить жінка?
Химера: Мусиш зі мною оженитися! (Клара Бов).
Утіа: Хатина дядька Тоні.

Програма радіо.

Понеділок 28-го.

Варшава (1911,7) 16:15 Програма для дітей.
Краків (312,5) 16:45 Пісні, оперетки, гавці.
Познань (334,5) 17:45 Популярний концерт.
Катовиці (408,7) 16:45 Концерт графонов.
Вільно (385) 17:20 Аудіція для дітей.
Гельсінгфорс (221,4) 21:10 Днешбенд.
Бресля (253) 19:05 Концерт радіо-оркестри.
Ляйпціг (259) 20:00 Концерт співака Бавана.
Братислава (279) 16:00 Оркестровий концерт.
Талін (296) 19:00 Квінтет мандоліністів.
Брно (341,7) 22:15 Вільснова оркестра.
Лондон (336,3) 19:15 Пісні Ліншта.
Штутгарт (360) 16:00 Радіоконцерт.
Гамбург (372) 16:00 Концерт оркестри Сальперта.
Франкфурт (390) 19:30 Оркестра з Франкфурту.
Берн (403) 16:00 Музика з Курсалу.
Берлін (415) 16:30 Концерт соці-

Стокгольм (436) 20:00 Шяотські народні пісні.
Рим (441) 21:02 Італійська музика.
Лянгенберг (473) 20:00 Вечір соцістів з консерваторії.
Прага (487) 20:00 Концерт чеської філармонії.
Брюссель (509) 18:00 Радіотріо.
Відень (516,3) 15:30 Музика для дітей.
Рига (525) 20:03 Музика камеральна.
Мюнхен (533) 17:30 Дуети Бранса.
Москва (825) 15:30 Концерт Алексєса і Найтава.
Ковно (1935) 19:45 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 19:30 Концерт сучасної української музики.
Харків (1304) 9:00 Робітничий концерт.
Париж (1725) 21:15 Радіоконцерт.
Вівторок 29-го.
Варшава (1911,7) 16:15 Шуман, Гайна, Верді, Лист.
Краків (312,5) 15:10 Трансмісія з Варшави.
Познань (334,5) 19:05 Концерт графонових плит.
Катовиці (408,7) 16:20 Концерт графонов. плит.
Вільно (385) 17:20 Аудіція для дітей.
Гельсінгфорс (221,4) 18:30 Сольо скрипкове, спів.
Бресля (253) 20:30 Симфонічна суїта.
Ляйпціг (259) 16:30 Концерт філармонії з Дрезна.
Братислава (279) 12:30 Легкий концерт.
Талін (296) 19:00 Композити Івана Штрауса.
Брно (341,7) 20:20 Популярна музика.
Лондон (336,3) 22:40 Скрипка і фортепін.
Штутгарт (360) 16:00 Опереткова музика.
Гамбург (372) 20:30 Вечір Фридриха Фолькмана.
Франкфурт (390) 20:25 Концерт з Мангайну.
Берн (403) 19:30 Анадємія в честь Штреземана.
Берлін (415) 19:15 Німецькі народні пісні.
Стокгольм (436) 20:00 Симфонічний концерт.
Лянгенберг (473) 17:30 Шопен.
Прага (487) 20:00 Популярна музика.
Брюссель (509) 21:15 Квартет і соцісти.
Відень (516,3) 20:00 Концерт з Берліна.
Рига (525) 17:00 Пополудневий концерт.
Мюнхен (533) 17:30 Відеська музика.
Москва (825) 15:30 Година гумору і сатири.
Ковно (1935) 19:40 Вечірня музика.
Ленінград (1000) 16:10 Фортепін і спів.
Харків (1304) 9:00 Робітничий концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор
Д. Котка:
Понеділок 28. X. Тлусте.
Вівторок 29. X. Городенка. 729 1—2
Загальні Збори Музичного Товариства імені Лисенка Філії в Коломиї відбулися дня 7. листопада 1929 р. в год. 3 пополудни в доміві жіночого Кружка зі складуючим дивенням поризком: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльності уступаючого Виділу. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолютної. 5) Вибір нового Виділу і Контрольної Комісії. 6) Внески і запити. — На випадок недостатці комплету, відбулися Збори о годину півніше при якому небуло числ членів. — За Виділ Музичного Т-ва ім. Лисенка Філії в Коломиї Д-р Роман Станічний, голова. Д-р Август Задурович, секретар 781

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятих літ з найліпшої сторони знає фірма **Іван Зельтєн-райх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 618 12

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ також біжутерію власного виробу, поручає: **Домбровський - Роза-жєвський**, Львів, (Готель Жорж). — Догодні умови. 619 6—7

ФУТРА всілякі, виконувє старанно, гарно, совісно, догідні сплати. Робітник Футер Карла Шіпера, вул. Сенаторська ч. 10. (бічна Романовича). Телефон ч. 69—5 629 0—10

УРЯДОВЦЯ обізаного з працею по читальних прийме негайно Філія „Просвіти“ в Густині. — Зголошуватись у Д-ра Хичів в Густині. 789 1—1

ПАРЦЕЛЯ — 6 моргона коло залізничної станції Чернів на лінії Ходорів-Станіславів, на продаж. — Бачити інформації у пп. Войтовича, Козара в Буначині. 780 1—3

МЕБЛІ НА РАТИ готівкові ціни; також тапцеровані меблі, власного виробу — найдешевше в **Доротеум** Льва Сапін 34. телеф 15-01. 7-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легенів, серця і нозу
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення Рентгеном. 42—1

Ширіть наш часопис!
Накриття
Frageta, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577
У МАНДЛЯ, вул. Коперника 14
Напроти Кіна Коперник

Подяка.

Опією дорогою складаю як найсердечнішу подяку всім тим ВП. Панам, котрі заопікувалися мною, по залаху на моє життя в дні 9. жовтня ц. р. Першу поміч уділи мені ВП. д-р Байраб, який і совісну операцію перевів ВП. прикар д-р Конний дир. тут. шпиталі. Ширі і безітересно опікувалися мною ВП. д-р Горобовий Володимир і ВП. посол д-р Блажєвич, котрі не занекали найменшої дрібнички, щоби мене підтримати морально, як рівнок життя відпочинку заходив перед органами сусп. безпеки Рівнок ширі і безітересно заглялись моєю справою ВП. д-р Івашенко Володимир, д-р Луція Іван і д-р Денис Дмитро прийшовши мені з допомогою в мої справі. Велике Спасібі всім злих агаланим ВП. Панам, як рівнок ВП. Панам і Панам, Товаришам і Товаришам що спочім відідуванними носли мені моральну поміч підчас могого побуту в шпиталі.

Должна, в жовтні 1929.

781 1—1 Вірстюк Михайло.

Присилайте передплату!

НОВИНКА!

УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО т. XI. 2.

ТВОРИ

ИОСИФА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

774

ТОМ ДРУГИЙ

2—3

Повісти, повістки, оповідання, казки, повісточки, стор. 319

Ціна в півполотняній оправі 7:00 зол.

„ в полотняній „ 8:00 „

Замовляти в канцелярії Товариства „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шедн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1-долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

РЕСТОРАН І КАВАРНЯ „НАРОДНЯ ГОСТИННИЦЯ“

Чесна обслуга, відновлена обстановка. — Щодня Концерт. — Ціни дешеві. 555 4-?

відкрито з днем 14. вересня під новою,
солідною фаховою управою — пригладу-
ється всім гостям, що приїждять у Львів і самий
Львівський. Українська Управа: Ст. Зіжмиский і С.на.

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою
і своїх близьких будучність тим,
що складає свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Конституційна манія.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 23. жовтня 1929.

Читаючи санаційну пресу, мається інколи враження, наче її редактори поважно „захворіли на конституцію“. Хвороба та подібна на перелісову манію: скрізь і всюди бачити демократичну конституцію і парламентарний устрій, як найгіршого ворога польського народу і людськості. Правда, що торкається широти того танку св. Віта, то тут думки поділені: бо можна не раз почути, що конституційно-реформаторська ревність санаційних публіцистів далеко не походить із власного їх внутрішнього пересвідчення про що парламентаризму й проквіт демократії, а є лише впливом відгадування, що вшання усіх собак на парламентарний демократії іде по лівій бажань „рішального чинника“. Вмюляючи в себе, що так в справі (сам „рішальний чинник“ мовчить і ніяких виступів не дає), редактори санаційних газет послідовно підводять усі явища вселенної до знаменника „конституція“ й у відповіді штудерно-еквілібристичних аргументів голосять одно: „петерум ценсео“ треба у Польщі реформувати теперішній парламентаризм. Коли чоловік і був здоровий і барив свою першу конституційну саламаху зацікавлюючи протестуючий здоровий розум словами: „так треба“, то після десяти спроби мусів рішуче захворіти. І нині всі вони, від варшавського „Курєра Поранного“ і „Глосу Правди“, через краківський „Курєрок“ до львівського „Слова Польського“ — всі вони поважно хворі.

Захопила зраду у молодій Югославії владу кілька сербських офіцерів, поставила тезу, що сербам, які понесли найбільші тягари у війні, належить заслуга побіти й серби є тому упривілейкованими господарями спільної хати, реалізація тої тези довела до стрілянини поміж сербськими, хорватськими й словінськими посланцями і примусила сербсько-старшинську калку вхопитися останнього засобу втримання себе при кермі влади — реакційного замаху й репресивно-диктаторського режиму... а всьому винен парламентарний устрій. — Побідила в Англії лейбур-партія, склала кабінет і — хоч не має безоглядної більшості в палаті громад — править, не викликаючи у Великій Британії ані здивування ані теж жадної революції проти нової системи трьох (а не двох) партій; але має це бути якраз доказом на — банкрутство парламентаризму. — Існують у німецькому народі дві течії — одна за терпеливим виконанням мирових зобов'язань, як наслідку програви війни, та повільною їх ліквідацією, друга за негайним відкиненням вимог, які обтяжують більше, ніж одне живуче покоління; боротьба між цими двома течіями ясно і зрозуміла і вона мусить — очевидно — доводити до великих виступів одного й другого громадянського табору і мусить всецільно ангажувати всіх активних політичних діячів, членів виконавчої і законодавчої влади; а всеж, проголошений ним правницею плебісцит над затвердженням впливу Йогана („Фольксбетгер“) і відношення до цієї справи през. Гінденбурга та лівого нім. уряду, дали притоку польським санаторам кричати про крах... парламентаризму. — У низці дивоглядів, створених безпосередньо чи посередньо версальським миром, перше місце займає дивогляд нинішньої Австрії, малої кволої дитини на слабких ніжках (гірських провінціях) з великою волеюю головою (Віднем); штучний державний твір, зданий нічно на ласку чужини, клякаючий під однієї кріп до другої, з заборною приналежністю до чужого дня мусить — нілком ясно — пародіювати прикрі внутрішні потрясення, природний наслідок накиненого неприродного суспільного утруповання. Винуватий у цьому — парламентарно-демократ. устрій. — Наслідком чеської централізаційно-імперіалістичної дурійки, яка довела до курйозного процесу словацького посла Туки, виступили з уряду словацькі міністри й розлетілася парламентарна коаліція; президент Масарик роз'їзав парламент і розписав нові вибори. Всі найповажніші органи світа, без різниці напрямку, похвалали розумний і єдино доцільний вчинок Масарика та ждуть, що скажуть вибори. Єдино польська санаційна преса не жде, бо якийнебудь буде вислід виборів, все одно не впадесть ім опрокинути твердження, що Чехо-Словацьчина доказала „крізу парламентаризму“.

Але рекорд безглуздя побива хвора на перелісову конституційну манію санаційна преса з нагоди останньої кризи кабінету Бріяна у Франції. Ось кілька квіток.

„Курєр Поранний“ так і починає довгезну статтю сентенцією: „Нова криза у Франції збільшує дискредитацію парламентаризму“. Кабінет, мовляв, упав тому, бо переголосувало його опидцять послів, „які реалізує говорити“. Таких голосуваннями парламенти лише проголошують прилюдно банкрутство своєї здібності устійнювати політику уряду. Того роду голосування стверджують, що єдиним чинником, який мусить рішати про напрямок тієї політики шляхом свободного вибору шефа уряду, може бути лише президент держави... і т. д. і т. д. на тему „партієвлади“. Вся решта варшавської санаційної преси, „Глос Правди“, „Курєр Польський“ і вуличні „Червоняки“, тяглися у хвості істеричного „Поранника“. Провінційна санаційна публіцистика була скромніша. Нпр. передовик „Курєра Віленського“ зауважує лише делікатно, що випадкове (?) голосування у французькій палаті депутатів виявило „цікавий критерій незгідності теорії інтегрального парламентаризму з її щоденною практикою“, при чому ставить дуже ризикове твердження, що „опінія найбільше ділових людей у Франції є одналісна щодо потреби реформи внутрішньої системи правління“. Але вже львівське

„Слово Польське“ одним махом переносить до Франції „погасаючий світ“ всього некавісного йому устрою. Упадок кабінету Бріяна, це „компромісне банкрутство парламентарної системи, яка хоче стояти понад виконавчою владою, але лише як негация, не будучи здібною створити владу наслідком свого розпорошення на безчисленні партії...“ Вправді кабінет Бріяна впаав наслідком розчарування частини французького громадянства вислідами конференції в Газі, де побідниками вийшли Англія і Німеччина копитом надто вишрубуваних претенсій Франції; вправді прихилилися до того упадку і справи шкільної і політаткової політики і низка інших річевих питань, але що все воно шкодить баналізувати проблему й упрощувати собі завдання, сідаючи на вигідного, демагогічного коника „банкрутство парламентарної демократії?!“

У погоні за аргументами проти нинішньої парламентарної опозиції і за втриманням антипарламентарної системи правління у Польщі, польська санаційна преса аловжила недавно навіть фірмою — Бернарда Шова. Голосний був скандал інтерв'ю із старим англійським драматургом на тему його комедії „Великий крам“, яку він буцім-то взорував на польських відносинах. Віда лише, що це „інтерв'ю“ оголосив офіційний ПАТ, який має умову ниміни інформації з англійською агенцією Райтера; текст „інтерв'ю“ дійшов до відома Шова, який негайно оголосив дуже неприємне спростування. Щасливо, „Курєра Поранного“, „Глосу Правди“ і інших „Слів польських“ французи не читають. Бо прочитавши, і Бріян з усіми своїми дімісіонованими міністрами, і 288 послів, які голосували за ним, і тих 277, які голосували проти нього, — одноставно заперечували би проти своєрідного інтерпретування зміни франц. уряду пониженням усієї демократії. Або — або моментально замовили би французький переклад єдиноспасного проекту ББ. на зміну конституції, а прийнявши його з захопленням, як як на недугу Франції, тепло поручили би його Англії, Німеччині, Югославії, Австрії, Чехословацьчині і всім іншим країнам світу, які гинуть з власної глупоти і не знають, де криється розум!... І. Кедрин.

Перед рішальною хвилиною.

Голоси польських політиків.

„Тизень“, орган Ст. Тугута, розписав між польськими центролівими політиками анкету на тему сучасної ситуації, ставлячи два питання:

1. Чи конфлікт між верховними установами держави дозрів уже до децидуючого вирішення?

2. Чи бачите спосіб до його позалання? На поставлені питання дало відповідь шістьох політиків з імені своїх партій, а саме: ППС, „Визволення“, Хлопського Сторонництва, НРР, „Паста“ і Христ. Демократії.

Пос. М. Недзвільковський (ППС) заявив:

„Думаю, що стан напруження між верховними установами республіки, що по суті існує від перших днів травневого перевороту, зовсім дозрів до вирішення. Дальше штучне підтримання неясної і непевної ситуації не дасть би вже сьогодні оправдати ніяким аргументом. Огляди, які кермували здержливою тактикою соціалістичного табору в добі кабінету п. Бартеля, ті огляди втратили тепер, у змінених умовах, свою рацію. Соєм певне використає арт. 58 конституції і буде домагатися уступлення кабінету п. Світальського.“

„Бачу два способи виминення важкої державної кризи: обидва спочивають в руках п. президента республіки. Перший — то покликання „кабінету довіри“, зложеного з людей, які — опершись на більшість сойму — зуміють перемогти „людило, чесно, ретельно „мирну“ лікаціцію „лікарственої“ системи правління. Думаю, що питання партійної чи напрямної приналежності міністрів такого кабінету, відігравало би в даних умовах для сойму другорядну роль.“

Не був би то кабінет якоїнебудь далекоїдучої програми; був би це „ліквідаційний“ кабінет, який мусів би в скорому часі уможливити краєві висловлення „останнього слова“ при допомозі нових виборів, переведених без натиску адміністрації і без всяких зловживань.

„Другий спосіб — то безпосередній відклик п. президента до опінії краю шляхом негайного, після ухвалення „вислову недовіри“, розв'язання сойму і сенату та розписання нових виборів. Однак і в тому випадку проблема „чесних виборів“ висувається на перший план; вибори, „роблені“ адміністрацією, довели би до дуже гострих сутичок, може до катастрофічних сутичок. Тому й використання того способу, якщо мало би зміряти до виведення держави з нинішньої „спільної вулички“, мусіло би бути получене з покликанням п. президентом кабінету, який давав би забезпечку, що державно-адміністраційний апарат не буде використаний для цілей виборчої боротьби.“

Пос. М. Руг („Визволення“) заявив коротко, що його клуб постановив з іншими демократичними клубами поставити внесення на висловлення недовіри урядові. Можливість поладнання конфлікту додачу він у покликання уряду, який хотів би і міг співпрацювати з народним представництвом та перевів ліквідацію теперішньої системи правління.

Голова Хлопського Сторонництва пос. Ян Домбський відповів:

„На мою думку, конфлікт між урядом і соймом дозрів до вирішення і буде вирішений вже в найближчому часі. П. прем. Світальський нагом

із цілим кабінетом за кілька тижнів одержить вислів недовіри. Союз з усією рішучістю скаже, що має досить теперішнього уряду і взагалі санацийного режиму. Що потім наступить, то залежить від рішення президиума республіки.

Виминути конфлікт можна би шляхом уступлення чи усунення теперішнього уряду та певного ліквідування санацийного режиму під усіма постатями і в усіх ділянках — в користь уряду, що втілюється довірою краю і союзу. Со теперішній склад союзу зовсім не відповідає настрою і взагалі волі величезної більшості громадянства. Коли випадки розвинулися інакше, будемо мати важку і важливу наслідками добу.

Пос. Ф. Рогунчик (НДР) бажав в першу чергу порозумітися щодо терміну „конфлікт між державними установами держави“. Користуючись цим терміном, оперується поняттями конституції з 17. березня 1921. Тимчасом

„Польшею править тільки одна влада. Вона впроваджує зі збройного замаху в 1926 р., а в нею табор Пілсудського, що опанував військо, поліцію, весь адміністративний апарат, а навіть судівництво позбавлено сутньої незалежності шляхом видання голосного декрету президента республіки про зміни в судівництві. Теперішнього союзу, якому фактично забрано право законодавчої діяльності, якого позбавлено права потягати до відповідальності весь уряд, такого союзу від хвилі траншевого замаху не можна вважати „головною установою держави“, хоч так говорить буква конституції. Зломання права в травні 1926 р. позбавлення населення держави спроможності рішати про долю держави і власну, забрання повноти влади санацийним табором, фактично від трьох літ перед ніким невідповідальним, мусить зродити і зродило глибокий конфлікт між владним табором Пілсудського і народом. Той конфлікт усе більше дозріває. Згаснути його може лише сам наріз. А зробити то в моменті, коли переллється міра нечесностей, споєнених людьми, що правлять державою“.

Пос. Ян Дембський („Піст“) підкреслює що про рішення залежить воля тих чинників, які ведуть боротьбу. Не розвиток політичних сутичок, а глибока публічна оцінка може вплинути на прихвалення рішення союзу чи уряду. Полягода кожного конфлікту є тільки тоді можлива, коли обидві сторони передбачують вислід боротьби як шкідливий для держави, а сумнівний для них самих та коли заіснує обопільна добра воля.

Менше по-підійсеньки висловлюється лоз. Я. Хайнський (христ. демократ), зазначаючи що конфлікт між головними установами держави мусить наражувати державу на дуже небезпечні потрясіння. Ті потрясіння мусять бути тим більші, що

внутрішня ситуація краю, гостра господарча

криза, зростаюча дорожнеча наказують кооперацію головних установ у державі. Всетаки конфлікт існує і найближча майбутність виявить чи навіть не загостриться. На всякий випадок краша є спроба внясити ситуацію, як та постійна невпевненість і двозначність“.

Досі союз зберігав поміркованість і виминав конфлікт. Та колиб виконання елементарних конституційних обов'язків союзу мало бути привелом конфлікту, то союз мусить сповнитися своїм обов'язком. Зрозуміння ситуації, в якій знаходиться край, повинно вказати виконавчій владі шлях поведінки.

Радянська Україна.

Підготовка до нового закону про права сільських рад.

В Харкові відбулась невелика нарада членів Центрального Виконавчого Комітету СРСР і ВУЦВК-у і заступників членів тих же установ, на якій обговорювано проект нового закону про права і обов'язки сільрад. Новий закон мав би поширювати компетенцію сільських рад. Учасники наради стали на становищі, що поширення прав і обов'язків (радянська преса не подає, що це за поширення) рад причиниться до „поглиблення соціалістичного будівництва на місцях і дасть змогу сільраді краще виконувати великі завдання щодо соціалістичної реконструкції сільського господарства“. Іншими словами під поширенням прав і обов'язків сільрад треба розуміти більше упривілеєння комуністичних і комунізаційних елементів на селі, які творять там зникаючо малий відсоток.

„Куркуля-терориста до розстрілу“.

Під таким заголовком читаємо в київській „Пролетарській Правді“ слідуючу замітку: „У с. Сошиках, барштинського району, за агітацію проти хлібозаготівлі ДПУ заарештувало кількох куркулів і між ними великого куркуля Мележика. Під час арешту активно себе виявив сільський активіст-комсомолец Лазаренко. За два дні після арешту син куркуля Мележика — Федір, що має 12 десятин землі та велике мішечне господарство, пострілом із рушниці поранив Лазаренка. За цей терористичний вчинок Ф. Мележика притягли до правової відповідальності. Висадив сесія київського окружного суду засудила куркуля-терориста до розстрілу та ухвалила skonфіскувати все його майно“. З наведеної нотатки видно, що хлібозаготівлі на Україні далі відбуваються при допомозі терору, а навіть при розливі крові.

День великих роковин.

Цього року припадає він у п'ятницю. З тим днем є зв'язане у нас від десятиліт і церковне торжество.

Зогляду на обставини і долю друкованого слова, хоч і мущу обмежитися лише до подання проекту, як нам українцям відсвяткувати цей день, як і кожний грядучий роковий день.

Служба Божа в цей день повинна бути торжественна за призначення помічі св. Духа, щоби між нас, українців, вернула ця згідна одностійність, яка тому 11 літ створила і здійснює такий світлий, історичний, літами нестерпний чин.

Бодай у цю хвилину маємо повну підставу радуватися минулим, скріплюючи себе на майбутнє. Бодай у цей день повинні ми помолитися на наміреннях живих українців, на наміренні росту їх скупленої сили, їх ясної думки серед сірих шляхів будня.

Торжественну Службу Богу за померлих борців треба згідно зі східним обрядом відправляти в суботу перед Зеленими Святами. Це день тих, що відійшли. А цей день, що у листопад граде, це день живих, це наш день.

До Служби Божої треба додати благальну пісню, щоби Господь Бог, прощаючи нам наші провини супроти Нього, як і супроти закону морального, що відноситься до обов'язків супроти нашої Батьківщини, глянув на положення наше і нами заопікувався, щоби наш труд і жертва не осталися безплодними, марними. Рішуче свято закінчити належить церковним гимном-молитвою: „Боже Великий Єдиний“.

На селах можна по цім торжественнім Богослуженні на наміреннях живих сейчас прилучити відправу Панахиди за поглинених борців, по можливості на стрілецькій могилі там, де вона є. По містах таку торжественну Панахиду належить відправити в год. 5-й вечером.

Плакаючи свою світлу традицію, даймо їй і одну, на всіх просторах української землі однаково торжественну форму.

І це є мотив, з якого я вважаюся підати на узглядання мій проект.

О. пос. Л. Куницький.

При болях або паморочках шумі в ушах, безсонний, зліз самопочуття, побудженню треба негайно прикинути випробуваний при тих недомоганнях серцеви — гірку воду Franciszka Józefa. Зміти початкові лікарів лічних заведень для недовг шлунок і шлону стверджують надзвичайну успішність природної води Franciszka Józefa, яко прочитавшого середина.

Жадати в аптеках і дрогеріях.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

Якої пісні співали сирени, яке їм прибрал Ахілес, ховавшись між жінками — це питання трудне; але вони не стоять поза всіма здогадами.

Сер Томас Браун.

Духові риси, звані аналітичними, мало самі в собі приступні аналізу. Ми оцінюємо їх тільки в їхніх вислідах. Ми знаємо за них, між іншим, що надмірна їх наявність стає для їх посідача джерелом найживішої віти. Так як дуже людина тішиться своєю фізичною здібністю, маючи насолоду від вправ, що кличуть її мязи до чинності, так тішиться і аналітик з тієї духової чинності, яка щось розпалює. Він дістає задоволення навіть від надзвичайніших авантюр, які вводять в дію його хист. Він кохється в загадках, в каламбурах, в гієрогліфах, виповнюючи при їх розв'язуванні таку степінь проникливості, що вона видається пересічному розумінню надприродною. Його висліди, впливаючі з самої суті й ества методи, мають справді абсолютний вигляд інтуїції.

Здатність до такого розв'язування, можливо, дуже посилюється математичними студіями, зокрема в тій вищій галузі математики, що її несправедливо і тільки в причини її зворотних операцій називали аналізом буцімто *par excellence*. Але розраховувати це ще не є саме по собі аналізувати. Ігrecь у шахи, наприклад, робить перше без жадного намагання до другого. З цього виходить, що гру у шахи, а її вплив на духову природу, розуміють у нас зовсім неправдиво. Я тут не пишу трактат, а просто даю дуже побіжні спостереження до певної особної розповіді; отже я хочу, скориставшись з цієї нагоди, установити тут той факт, що вищі сили рефлексивного інтелекту далеко певніше і з більшим пожитком вправля-

ються в непоказній грі у шашки, ніж у всієї дрібязково виробленої суетності шахів. В цій останній, де фігури мають неоднакові і хитрі, складні ходи, де вони мають різну й мінливу силу, те, що є тільки складним, неправдиво вважається (це не є незвичайна помилка) за глибоке. Тут широко зветься до дії уваги. Коли вона на мить упаде, виходить недогляд, що веде за собою втрату, а то і поразку. А що ходи тут не тільки різноманітні, а ще й вельми штудерні, складні, то шанси на такий недогляд збільшуються; і в дев'ятих випадках із десяти дістає перемогу більше здатний до зосередження, а не гостріший. В шашках, навпаки, ходи єдині і мають мало варіацій, то-ж і можливості недогляду зменшуються; а що гола уважність лишається тут поглядно без ужитку, перевага, що її дістає якась партія, добувається вищою проникливістю. Щоб бути менше абстрактним, уявлю собі гру в шашки, де фігури зведено на чотири дамки, і де, звичайно, не можна сподіватися якогось недогляду. Очевидно, що тут побіду може рішити (при рівних партнерах) тільки хід далеко уважений, наслідком певного напруження інтелекту. Позбавлений звичайних засобів, аналітик заглиблюється в думки свого противника, отожднює себе з ним і нераз таким чином бачить з першого погляду єдиний спосіб (часом справді абсурдно простий), яким можна його завести в омуту або справити до хибного розрахунку.

Вістові здавна приписувано вплив на те, що зветься здатністю розрахунку; і про людей з інтелектом вищого порядку відомо, що вони діставали з віста, очевидно, невідомо вітиху, а шахи заперечували, як річ пусту. Безперечно, що з такого роду речей жадна не вправляє, так сильно аналітичну здатність. Найкращий шахіст у світі може бути не чимсь більше, як просто собі найкращим грачем у шахи; але вправність у вісті означає здатність успішно діяти в усіх тих важніших справах, де думка змагається з думкою. Коли я кажу „вправність“, я розумію ту досконалість у грі, яка включає розуміння всіх джерел, звідки можна добути законної переваги. Вони не тільки численні, але й многоазійні, і часто лежать в

глибинах думки, ніяк неприступних звичайному розумінню. Уважно спостерігати, значить наявне пам'ятати; і з цього погляду, здатному до зосередження шахістові поведеться добре у вісті — надто що правила Гойля (самі побудовані на чистому механізмі гри) досить і загально приступні розумінню. Таким чином, мати держку пам'ять і грати „по книзі“, це є пункти, звичайно розглядані як сума доброї гри. Але гострість аналітика виявляється, власне, поза межами самих правил. Він мовчки робить силу спостережень та висновків. Те саме, можливо, роблять його товариші, і різниця в обсязі добутого знання лежить не стільки в слушності висновків, скільки в якості спостереження. Доконечне знання — це знання того, що треба спостерігати. Наш ігrecь ніяк себе не обмежує, він не відкидає, вислідів із річей, які до гри безпосередньо не належать, з тієї причини, що його об'єктом, мовля, є гра. Він придивляється до обличчя свого партнера, пиляє його рівняючи до обличчя кожного із противників. Він уважає, як підбираються карти в кожній руці, обраховуючи часто козир за козирем і фігуру за фігурою на підставі поглядів, що ними обмінюються між собою їх посідачі. Він підзначає в ході гри кожну зміну обличчя, нагромаджуючи цілий фонд догадок із зміни виразів певності, несподіванки, тріумфу чи досади. З маніри, як береється взятком, він судить, чи візьме ця особа ще й другий взятком тієї самої масті. Він пізнає хід зроблений, щоб піддурити противника, з того, як кидається карту на стіл. Випадкове нерозважне слово, ненароком упущена чи перевернута карта, поспіх або недбалість, щоб її сховати, рахування взятків із тим, щоб їх підлавити, замішання, нерішучість, задріст чи хвилювання — все це дає для його видимо інтуїтивної перцепції вказівки на дійсний стан річей. Зігравши перші два чи три круги, він уже цілковито певний того, що на-ходить в кожній руці, і відтоді складає свої карти на стіл з такою абсолютною точністю розрахунку, як коли-б решта партнерів повернула до нього свої власні карти лицем.

(Продовження буде.)

* „Морг“ — трушарня в Парижі, де передають тіла найденних членивників пісб. пісби там їх поспішавали

Греко-католицька Колегія в Римі.

Римський „Іль Месаджеро“ приносить дня 24. ц. м. таку вістку:

„28-го ц. м. відбудеться покладення угодного каменя під новий будинок, призначений Апостольським Престолом для Гр.-кат. Колегії на Джінікульо. Богослуження буде відправлене в гр.-кат. обряді при співучасті кардинала Сінцера, секретаря Конгрегації для Східної церкви. На свято будуть запрошені також інші кардинали і визначні особи з духовенства та світського стану. Богослуження відправитиме український митрополит, присутній у Римі, при співучасті членив Гр.-кат. Колегії. Дня 29-го українського митрополита, прийме папа на аудієнції“.

Як саме довідуємось з достовірного джерела, згадане посвячення угодного каменя під колегію для гр.-катол. богословів відбулося вчора в асисті всіх учасників гр.-катол. єпископського з'їзду. Згадана Колегія є фундацією папи.

Крім цього дістаємо вістку, що в конференції гр.-катол. єпископів не взяв участі недавно іменований канадійський єпископ Ладика, а також американський єпископ для гр.-катол. т. зв. „угро-русинів“ (з Закарпаття) Василь Такач.

Міністр Залеський в Букарешті.

„Берлінер Тагеблятт“ з дня 25. X. повідомляє з Букарешту, що румуни привітали Залеського в Букарешті офіційною парадою. Без сумніву, що польський міністр закордонних справ, разом зі своїми румунськими приятелями, в нарадах буде порушувати російську і мадярську проблему. Але російська проблема сьогодні є мало актуальна, а спроба Польщі бути посередником поміж Румунією і Мадяриною також є безнадійна, то з тої румунсько-польської нара-

750.000 Золотих = 84.500 Доларів

може осягнути кожний, хто купить **ЛЬОС 1-шої класи** 20. Державної Класової Льотерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Крім цього багато виграних по зол. 350.000, 250.000, 150.000, 100.000, 80.000, 75.000, 60.000, 50.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000 і т. д. на загальну суму

32 мільйонів Золотих.

Тисячам людей приносить Польська Класова Льотерія рік річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє заодно надзвичайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Ціни льосів:
1/4 Зол. 10, 1/2 Зол. 20,
3/4 Зол. 40.

Тягнення вже
14. і 15.
листопада ц. р.

Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи оригінальні льоси разом зі складанкою П. К. О. на вільну від поштової оплати пересилку

Одна хвиля рішає про щастя в життю!

В ній містяться і чітко вивчене переслати в листі!

Карта замовлення.

До колектури „**РУНО**“ **Львів, вул. Академічна ч. 3.**

Прошу о прислання

..... цілих льосів по Зол. 40 — 3-2
..... половинних льосів по Зол. 20 —
..... четверток льосів по Зол. 10 —

Належність з квоти Зол. зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прошу залучити. 775

Ім'я і навіщені:

Докладна адреса:

Бесідовський продовжує ревелюції.

Доля радянських векслів. — Роля лихварів. — Ціна революційної пропаганди.

Румунський уряд Братіану прикинувся глухим, коли Бесідовський звернувся до нього з довірчими пропозиціями в імені СРСР. Ось дальші ревелюції Бесідовського:

„Діамант відпові мені, що він не вважав заганим починати переговори на тему Бесарабії. Так скінчилася перша спроба радянського посольства в Парижі.“

Минув рік. Французько-російські відносини ставали що-раз більше формальними. Літом 1928 р. я мав знову довше справоздання в Москві про французько-радянські взаємини.

„Я звернув увагу, що стабілізація франка знову робить Францію осередком фінансових операцій на суходолі. Я наводив довгі списки цифр на доказ, що ми руйнуємо себе системою боргів, прийнятою нашими торговельними представниками за кордоном. Відомо, що всі наші закупки йшли на борг, усі без винятку. Був це борг навіть не торговельний, бо купці не знають векслів на два роки. Не було ніякої поважної фірми, що прийняла би радянські вексли. Банки не есконтують їх. Тому-то наші торговельні агенти приєздили шукати посередників, що беруть лихварські відсотки: найменше 24 проц., а інколи 45 проц. річно.“

Осередком цих лихварів в Парижі. Вексли підписували в Польщі, Литві чи Бельгії всі йдуть до Парижа, бо чорних бірж, що існували в цих краях для радянських векслів, уже там нема. Ясно, що лихвар не ховає в своїй портфелі всіх векслів, які есконтував; він жирує і передає ескосль банкові трохи поважнішому як перший; цей банк передає його іншій кредитовій інституції і так далі. Я обрахував, що на всі торговельні операції СРСР видає річно на лихварські проценти щонайменше 350 міль. фр. Тому-то запропонував комісаріатові повторити нашу пропозицію і піднести річну суму на 150 міль. фр. Це безсумнісно би Франції нормальний кредит, а нам тало би заробити на торговельних борах щонайменше 200 міль. франків річно.

Все це я представив з економічного погляду. Я знав, що поагода наших зовнішніх довгів (Франція має їх 80 проц.) веде до великих політичних наслідків. Остаточно це значило би покинати революційні методи супроти чужини. Ажже СРСР заявив у Женеві, що він шукає мирного поєднання двох систем: нашого і буржуаз-

ного. Я мав підставу гадати, що ця заява була ширя. Багато комуністів і то не найменших гадас як я: досить уже змахували ми мечами на чужині заповідаючи громадянську війну; прийшов час узятись до продуктивної праці і доказати фактами, що соціалістична система вища від метод продукції старого світу. Внаслідок наших революційних емісарів і лічнім економічне суперництво.

„Своє справоздання предложив я „Політичному бюро“, як усі важкі документи. Комісаріят закордонних справ є тільки канцелярією цього бюра, а її функції — приймати доручення від бюра і перетворювати їх на звичайні формули та по змозі закрити їх походження.“

„Дістав я телеграму:

„Ваше справоздання відкинули. Коли скінчите відпустку, вертайтеся до Москви“.

„Я зустрівся зі Сталіним у жовтні 1928 р. Про Бесарабію не було вже згадки. Але його тон був такий нагальний, що не ворожив нічого доброго:

„— Ви стоїте зовсім поза загальними напрямками нашої закордонної політики. Ваше справоздання це соціал-демократична базисанна з кількома цифрами, що не варт і сотника. Ви уявляєте собі, що все зводиться тільки до нової пропозиції на 90 міль. франків? Ви не можете ще зрозуміти, що ми не хочемо платити довгів і не можемо їх заплатити, хіба що мусіли би основно перетворити класового духа, що нас оживляє? Чи треба вам це розяснити? Від інциденту з Раківським були бачачи про 60 міль. фр. Гаразд! Та тут діло йшло тільки про те, щоб його спасти, а про ніщо більше. Це був стратегічний маневр. А ви хочете справді співробітництва з капіталістичним світом?.. Відні ви! Ми тратимо річно 200 міль. франків? І що з цього? Це дозволяє нам зберігти революційну незалежність. Ті, що хотять налагодити постійне співробітництво з капіталістами це підлі опортуністи. Справжній більшовик не має права пхатись до таких справ. Ми мусимо витратити на часі. Нам треба вибрати „якнайкращий“ момент на неминучий конфлікт з рештою Європи, момент, коли революційний рух буде доволі могутній, щоб прийти нам з допомогою.“

„Більше як годину я переконував його. Наваремне! Він не міг прийти в кола „світової революції“. Вона нависла над ним як упір. Інтереси СРСР, які я старався доказати йому цифрами в речах не істнували для нього.“

ди не можна сподіватись великих успіхів. Одиноким вислідом відвідин Залеського в Букарешті буде підписання польсько-румунського арбітражу. Чи цей договір буде чимсь більшим, як формальністю, про це можна довідатись аж по оголошенні цього договору. Головне значіння нарад у Букарешті малиб економічні наради про поштовий та торговельний транзит у дусі польських плянів. Польські господарчі круги та представники тяжкої індустрії є недоволені тим, плянами і думають, що тим чином не осягне Польща скріплення свого народного господарства.

Предметом нарад у Букарешті має бути також справа комунікації.

Монархістична організація на Кавказі.

З Москви прийшли вісти, що більшовицький політичний департамент викрив на Кавказі нову велику монархістичну організацію, яка приготувалась збройне повстання проти радянської влади. На чолі організації стояли брати Грігоровичі, вищі офіцери б. царської армії, а їм помагала в роботі „Рада дванадцятьох“.

Братів Грігоровичів і головних членів тої ради засуджено на кару смерті, а інших на 5—10 літ концентраційного табору. Присуди вже виконано.

В Москві панує переконання, що монархістична організація є поширена в цілім СРСР, та що її діяльність щораз більше зміцнюється.

Більшовики знов арештують німецьких кольтоністів.

„Н. Фр. Прессе“ повідомляє з Москви, що в Покровську, головнім місті німецької надволянської республіки, арештовано 46 німецьких кольтоністів. „Правда“ пише, що їх арештовано за нелегальний перевіз товарів, але в Москві панує переконання, що арештування мають політичний характер.

„Перед виїздом я мусів бачитись з П'ятаковим. Його інструкції були класично ясні:

— Ми бідний друже... Франція? „Наплеватель!“

Вісти з „Рідної Школи“.

Життєва потреба й незмінне відношення шкільної адміністрації до справ українського державного шкільництва привело на наше громадянство поширити мережу прихатних шкіл. Коли попередній адміністративний рік (серпень 1929) закінчився „Рідна Школа“ числом 55 своїх народних шкіл (і збірних лекцій), то вже у перших двох місяцях цього шкільного року (вересень і жовтень) зросло число тих шкіл о 18. Зросло не тільки число шкіл, але й число дітей у них. Виникає необхідна konieczність здвинути будинки для деяких шкіл. У вересні ц. р. відбулося посвячення домівки „Рідної Школи“ в Посвержі (Рогатин). Львів уже 6 літ будує домівку для школи ім. Шевченка, але задля недостаті марних 5.000 зол., не може її викінчити.

Фінансовий стан „Рідної Школи“ не поправився у тому відношенні, що зріст діяльності Товариства. Впавді сьогодні вже кожний повіт має організаційну підставу, якою є Кружок „Рідної Школи“, але не кожний з них виявляє стільки активності, скільки вимагав би теперішній час. Тому й жертвенність у крає на потреби „Рідної Школи“ не зростає. Вересень м. р. дав був до розпорядності Централі 8.274.50 зол., а ц. р. 8.260.21 зол.; у жовтні м. р. авійшло 9.355.14 зол., а ц. р. всего 9.140.91 зол. Правда, що зі створенням нових шкіл відпадають громади, а то й повіти від жертвенності на загальні потреби Товариства, але зате повинна збільшитися видатність платності решти громадян. Бо потреби Товариства зросли з 30.000 зол. місячних видатків з минулого року на 34.833.16 зол. Застій чи обниження виплат на справи „Рідної Школи“ нічим не оправдані, особливо зваживши, що зібрана, декларована й ухвалена допомога з Америки та Канади на 2.7000 доларів досі не вплинула.

Маючи на увазі зріст діяльності, а тим самим і грошевого запотребування Товариства, треба би громадянству чим швидше направити незрозуміле занедбання, щоб не допустити до зменшення стану посідання Товариства.

Пересторога!

Пересторогамо отрим усіх наших П. Т. Відборців, що п. Івж. Василь Вонк з Буська, від дня 13-вересня п. р. не є нашим уповноваженим і представником і як такий не має права збирати зборів та збирати задатків в імені нашої фірми.

„Гуцульське Мистецтво“

Спілка з обм. пор.

КОСІВ, н. Коломиї.

182 2-3

За океаном.

Польська інформація про сен. Кисілевську в Америці.

До п. Кисілевської прийшов у Шикаго репортер тамошнього дневника „Трибюн“ на розмову. По розмові (через перекладчика) виявилась у тому дневнику нотатка, що п. Кисілевська „польська сенаторка“, „провідниця руху серед польок“ і т. д. Коли ту нотатку побачила п. Кисілевська і тамошні українці, а між ними і ті, що були присутні при розмові з репортером, усі немало счудувались. Вони не могли з дива вийти, як щось подібне могло статись. Отже пішли до редакції газети „Трибюн“. Там довідалися, що репортер був поляк і він написав те, що йому подобалося, а не те, що чув у розмові. Але редакція газети „Трибюн“ направила свою помилку. Вона помістила сама від себе спростування, в якому перепрошує п. Кисілевську за нотатку свого репортера і подає своїм читачам до відома, що п. Кисілевська українська патріотка й діячка та заступає в польському союзі український край. З нотаток в американській українській пресі довідуємося, що сен. Кисілевська, після відвідів кільканадцятьох більших скупчень української еміграції в Злучених Державах і в Канаді, відає дня 1. листопада ц. р. на корабель з поворотом до Європи.

Д-р С. Демидчук про Аризону.

Д-р С. Демидчук їздив з кількома іншими українськими громадянами оглянути фарми в південній Аризоні. Вернувши звідти, він оповідає, що там фермерство процвітає в небувалий спосіб. Цей розквіт завдячують фермери власне незвичайній урожайності землі. Та врожайна рілля дуже глибока і її треба гноїти ще кількадесять літ. З уваги на те, що там є 300 днів у році для росту збіжжя, паші й городовини, сіють там і садять по кілька разів у році. Воду дістають із ставу Розвелта або власними помпами, якими зрошують поля і городи. Крім того, паєкають там сади, особливо цитрусові, себто помаранчі (оранжі), цитрини (лемони) і грейп-фрут. Бідних там нема, каже д-р Демидчук, і всі швидко доробляються маєтку.

Українець убив італійку.

Робітник Кіндрат Сидорчук, 47 літ, жив на Лонг Айленд біля Олстер Бей (недалеко Нью-Йорку) неправдо з італійкою Домкою Касіно. Коли вона сказала, що хоче вернутись до свого чоловіка, він кинувся на неї і зарубав її, а відтак і її сина, котрий став був в обороні матері. Домка мала 42 роки, син 16. Сидорчука арештували. Йому грозить кара смерті на електричному кріслі.

Боротьба з отрутою.

(З діяльності Українського Протиналькогольного Товариства „Відродження“.)

Наукові досліді вказували вже давно, що алкогольні напої є справжніми отрутами, які нищать здоров'я людини, ослаблюють силу його розуму і волі та здібності до праці, а вкінці спричиняють тілесне й духове знищення нащадків, а через те шкодять не тільки людині, яка їх уживає, але й цілим народам.

З тієї власної причини у всіх освічених народів завжди ведеться завзята боротьба з тим нерозумним, а таким шкідливим звичаєм уживання алкогольних напоїв. Вона довела вже до того, що в багатьох культурних країнах уживання алкогольних напоїв сильно обмежене особливими законами, а в деяких цілком навіть заборонено. У всіх освічених народів існують навіть окремі товариства для такої боротьби і коли сьогодні люди вже починають розуміти, що алкоголь є отрутою, отрутою однієї й суспільності і боротьба з цією отрутою починає чимраз більше поширюватись у всіх культурних країнах, то це власне заслуга протиналькогольного товариства.

Таке товариство є вже відоме і в Галичині: „Українське Протиналькогольне Товариство „Відродження“ засноване саме під час першого Протиналькогольного Конгресу 1909 року. Перед війною т-во „Відродження“ гарно сповняло свої завдання: воно мало свої філії по всіх більших містах нашого краю і багато дружків по селах, які успішно поборювали пияцтво й поширювали тверезість від алкогольних напоїв. Отже світова війна припинила цю роботу діяльності нашого

Товариства, а наше українське громадянство, зняте важкою боротьбою за існування та відбудовою нашого господарського й освітнього життя, не звертало уваги на протиналькогольне питання.

Тимчасом наслідком такої байдужості, уживання алкогольних напоїв почало чимраз більше зростати посеред нашого народу, навіть поміж молодію і жіноцтвом і то до такого ступня, що на алкогольні напої видаємо ми в межах польської держави приблизно 400 мільонів золотих річно, не вчислюючи в те витрати на конвентування кораблів, спричинених уживанням згаданих отрут, а також наслідком невідомості до праці після перепою. Дійшло до цього, що чужинці, які займаються протиналькогольною діяльністю, стали ставити наш український народ як зразок розпаченого народу, а нашу українську інтелігенцію представляють як зразкових пияків, які своїм безаркадним пияцтвом ширять згіршення й відсутність посеред свого народу.

Ось такі обставини примусили прихильників тверезості відновити діяльність забутого українського Протиналькогольного Товариства „Відродження“, щоби згуртувати всіх свідомих людей до боротьби із поганим наливом.

Першим ділом нашої організації Товариства „Відродження“ було пристосуватись до нових обставин. Для цього переведено основну зміну статута. Новий статут поширює круг діяльності „Відродження“ на територію цілої польської держави, а його основою є широка самостійність філій і кружків, які на своїх місцях можуть виконувати всі завдання Товариства. А з огляду на те, що закони польської держави дають спротиву громадянам шляхом голосування усунути з даної місцевості коршук, цей розладник пияцтва і згіршення, перенесення таких протикоршувальних голосувань поставлено одним із важливіших завдань Товариства.

Стоячи на становищі, що боротьба з алкоголізмом є справою не тільки самого Товариства „Відродження“, а цілої нашої суспільності, новий статут Товариства дає спротиву цілій нації суспільності підтримати його в важкій праці та допомогти йому в сповненні його важких завдань, впроваджуючи новий рід т. зв. „прихильників“.

Кожна установа і кожна людина, яка спочуває змаганням Товариства „Відродження“ і бажає допомогти йому в його боротьбі з тією отрутою кожної людини й цілого народу, якою є алкоголь, а в силі усунути коршук зі села і міста, може, хоч не є дійсним членом „Відродження“, стати членом-прихильником тогож Товариства, складаючи одноразово даток, який для фізичних осіб є 10 ам. доларів, а для правних осіб 30 ам. доларів. Маємо палім, що Товариство „Відродження“ знайде багато членів-прихильників поміж нашими діячами й освітньо-культурними та економічними установами, які йому допоможуть розвинути належну діяльність.

(Подальше буде.)

Вибори в ЧСР.

Димісія кабінету Уджалі.

По дотеперішнім обчислюнкам недільних вислідів виборів у ЧСР. з 20 виборчих округів на заг. скількість 23:

Чсл. партія хліборобів здобула 34 мандати; чсл. соц. демократична партія 31; чсл. нац. соц. партія 23 (до цієї партії належить д-р Бенеш); чсл. народна партія 20; комуністи 17; нім. соц. дем. партія 14; блок німецьких партій союзу селян 9; нім. христ.-сусп. народна партія 8; словацька партія о. Глінки 8; мадярська христ.-сусп. партія 6; чсл. нац.-дем. партія 4; нім. соц. дем. робітничая партія 1; чсл. партія ремесла та торгівлі 2; ліга проти сполучених лист кандидатів 2; нім. нар. партія 2; виборчий блок польських і жидівських партій 2.

Замітною прикметою дотеперішніх вислідів виборів є зиск чсл. соц.-дем. партії, що здобула більше ніж 300.000 гол. і втрата 137.000 голосів комуністами. Крім того здобули 88.000 голосів аграрії, 66.000 нац. соціалісти, 100.000 гол. нім. соц.-демократія, Крамаржева партія 30.000 гол., партія о. Глінки 40.000 гол., нім. націоналісти 38.000, партія ремесла та торгівлі 6.000. М. і. не здобув мандату проф. Тука, засуджений недавно братиславським трибуналом.

У зв'язи з виборами прем. Уджаль зложив димісію цілого кабінету. Президент Масарик поручив теперішнім міністрам виконувати далі обов'язки до хвилі покликання нового уряду.

Вальдемарас під контролею.

Аг. ВСХ. повідомляє з Ковна, що дотеперішній нагляд над Вальдемарасом загострено так, що він потрапив до арештантом. Вальдемарас підозрюється, що організував замах проти теперішнього уряду. Тому уряд хоче розкрити всі ті організації, в яких Вальдемарас має ще більше прихильників.

Кілька внесень заяви недовіря для уряду.

Дня 29. жовтня на засіданні Центроліву має застати остаточна постановка у справі тактики на найбл. засіданнях союму. До цієї постановки не прив'язують надто великої ваги, бо нема надії, що Центролів постане довго. Партію Центроліву не будуть виступати одностайно. Як зачувати є недовдоволення серед НІР, П'єста і ХД з причини співпраці ППС. із жид.-соціалістами в Бунді та гарантії навязати взаємності із соціалістами інших нац. меншостей. Тому теж заповідження й зголошення заяви недовіря матиме кількох авторів. Від соціалістів таке внесення зголосить пос. Недзьялковський, від П'єста мабуть пос. Ратай. НД. зголосить власне внесення, інакше умотивоване, ніж два попередні. Зголосять ці внесення мабуть швидко під кінець дискусії над експозе прем. Снігальського, або промови мін. Магумшевського. Обраховують, що це припаде на 7. листопада, а голосування, згідно з постановами конституції, відбулося б на одному із найближчих засідань.

Сенат скликаний на 6. листопада.

Перше засідання сенату скликав марш. Шиманський на 6. листопада. На тойсам день скликає засідання сенатської правничої комісії. На денному порядку засідання сенату є справи, неполаджені в мин. сесії, а саме проект закону про створення город. суду в Новій Селі та проект закону, що змінює деякі постанови декрету президента держави про устрій заг. судів.

Поворот мін. Залеського.

Міністр Залеський відїхав дня 28. жовтня рано з Букарешту до Варшави.

Довкола кризи у фр. уряді.

Даліадіє має обійняти становище прем'єра та міністра внутр. справ, а мін-ство військових справ пропонує пос. Поль Бонкурові, фінанси Віно. Орїолеві. До кабінету мають теж увійти пос. Ліль Сальонгрі і ген. секретар федеративної праці Жуго. Від радикалів до нового уряду покликує: Еріота, Шотемпа та Монтіні. Склад кабінету доповнять представники лівих груп. Покинуть до життя держ. підсекретаріати маринарки, торгівлі та гігієни.

Програма уряду Даліадіє така: на зовнішній уряд вестиме мирну політику так, що вводитиме в життя принципи протоколу гагської конференції, ратифікацію Йонгового плану діяльності, що стремить до справжнього роззброєння. Податки мають зменшити о 1.5 мільярда фр. Мають зменшити значно видатки на армію. Політичні проступки дістануть амністію.

Помер б. канцлер Більов.

Дня 28. помер у Римі після довшої недуги бувший канцлер Німеччини кн. Берн. фон Більов. (Кн. Більов народився 1849 р., в 1893 р. іменованний амбасадором у Римі, у 1897 р. міністром закорд. справ, а в 1900 р. канцлером. На цьому становищі був до 1909 р. Кн. Більов був одним із творців потрібного австрійсько-німецько-італійського союзу та зближення Туреччини до Німеччини. У Китаї проголосив принцип отвортих дверей).

Замах на япон. прем'єра.

Дня 27. жовтня в Токіо якийсь чоловік із кинжалом вискочив на ступінь авта японського прем'єра Гамагюші, що виїздив із резиденції. Шофер скрутив у бік і так відтрив на напасника. Напасника арештували. Він мабуть божевільний.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 5:38:50, канадський долар 8:80:00—5:80:50, чеська корона 0:28:11—0:26:50 австрійський шілінг 1:25:00—1:25:50, румун. лей 0:04:00—0:05:25, французький франк 0:34:50—0:34:75, швейцарський франк 1:71:50—1:72:00, фунт стерлінгів 43:30:00—43:50:00, радянський червонець 17:00—17:50, німецька марка 2:15:00—2:13:25

Золото: 20 корон 16:30:00—16:40:00, 20 франків 34:20:00—34:30:00, 20 німецьких марок 42:00:00—42:10:00, 10 російських рублів 46:00:00—46:10:00.

Срібло: Австрійська корона 0:62:50—0:63:50, 5 австрійських корон 3:24:00—3:30:00, австрійський флорен 1:62:00—1:63:00, російський рубль 2:00:00—2:01:00, копійка за рубль 1:30:00—1:31:00.

Державну Золоту Медалью

призвано на Загальній Краєвій Виставці
фінанси

**Куявська Вирізня Вин,
Г. МАКОВСЬКІ, Крушівця.**

(Монитор Польський ч. 241, в дні 16. X. 1929). 789 1—1

НОВИНКИ

— Засідання Української Парляментарної Репрезентації відбудеться дня 31. жовтня в 10. год. ранку в сеймовому льокалі Українського Клубу. Президія Української Парл. Репрезентації звільняє від участі в цьому засіданні тільки тих послів і сенаторів, яких присутність на місцях в цей день необхідна. — Президія Української Парл. Репрезентації.

— На кару смерті. Дня 26. ц. м. у львівській суді закінчилася розправа проти Степана Шпетманського, обвинуваченого в убивстві своєї нареченої Осипи Вацкової із Городка Ягайлонського. Судді присяжні 10 голосами potwierdili вину Степана Шпетманського і засудили його на кару смерті через повішення. Оборонці внесли спротив. Публіка прийняла присуд, як велику несподіванку, бо надіялася далеко лекшої карі для обвинуваченого.

— Почтові містериї. З видавництва „Світ Дитини“ у Львові вислано дня 24. вересня ц. р. посылку книжок, як друк поручений за підписом (ч. надання 4527 — Львів) на адресу: Марія Бобикевич у Саджавці, п. Ланчин. За тиждень вернула посылка невикуплена до Львова — з копією: „адресат одмовив пшениці“. На запит видавництва адресатка заявила, що не одержала від уряду поштового в Ланчині ніякого повідомлення, ані реєстрації і не могла знати, що має посылку на пошті. Що на це Дирекція пошт?

— Контрольні зібрання резервістів. Від 15. X. до 16. XII. ц. р. у Львові, при вул. Піярів ч. 33, будуть відбуватися контрольні зібрання резервістів із річників 1904, 1902 і 1889, категорії А, Е, Д. Магістрат оголошуючи ці зібрання, пригадує, що ті резервісти, що без важкої причини не являться на контрольних зборах, будуть потягнені до відповідальності перед воєнним суд.

— Конфіскації. Довідуємося, що цього місяця підпали конфіскації: число 10. дітчого журналу „Світ Дитини“, 1-ше число „Літопису Червоної Калини“, 11-те число місячного, педагогічно-методичного додатку до „Учительського Слова“ п. н. „Шлях виховання й навчання“, календар „Червоної Калини“ на 1930 рік, найновіше число пластового органу „Молоде Життя“ і 6-те число „Нових Шляхів“.

— Львівська хроніка. У Львові арештовано Володимира Кладко, якого довший час шукала поліція за напад і рабунок в домі пекаря Н. Шпеля під Винниками. Також за напади і крадіж арештовано Володимира Жидка із Яворова, за котрим слідила поліція більше як рік. — У поліційних арештах приміщено Івана Когута із Білого Кам'яна під Золочовом, за те, що їхав зі Золочева до Львова залізницею без білету. — На вулиці Лонцького найдено молодого дівчину Зофію Кравчинську, урядничку, замешкалу при вул. Вірменській, яка випала отруту, а в її руці найдено лист, в якому самовбивниця признається, що вмирає з нещасливої любови. При вул. Падеревського ч. 6 випала йодину Анна Вітошинська. — При вул. Немцевича ч. 44, скочила з III. поверху Матильда Бізанич. — До поліційного арешту приведено 19 осіб.

— Самовбивство бувшого мільонера. У Варшаві підняв на себе руку колишній багатий промисловець, мільонер, власник нафтових копалень на Кавказі, Онуфрій Рильський. Причиною самогубства було те, що Рильський під час війни та революції втратив ціле своє майно та опинився в крайній нужді й голоді. У Варшаві ця вістка викликала велику сенсацію, бо Онуфрій Рильський був дуже популярною особою в польській столиці.

— Довгий вік. На Кипрі помер чернець Саод у 139 році життя. За ціле життя не був цей чернець ніколи недужим. Як молодий хлопець служив він в армії Наполеона. Знав багато чужих мов, між іншим турецьку, арабську та грецьку.

— Румунська поліція стріляє до селян. В селі Гурвас біля Бакова, прийшло до кривавої сутички між румунською поліцією і селянами. Поліція стріляла до селян і розганяла їх силою зі зброєю. В ту справу вмішалося румунське міністерство внутрішніх справ.

— Убивничкові Радіча зменшено кару. Як повідомляє білгородська преса, апеляційна палата в Білгороді зменшила кару убивничкові Радіча, Рачичові, присуджену кару 20 літ в'язниці на 12 літ.

— Поля Негрі бере розвід. Славна фільмова артистка Поля Негрі бере розвід із князем Мдіані, щоб вийти заміж за англійського лорда Кінгстона. По шлюбі ця артистка виїжджає з Америки до Лондону, де в одній фільмовій фірмі підписала умову на зимовий сезон.

— Трагедія летуна на очах батька. У Франції недалеко Нансі скоїлася летунська катастрофа при дуже трагічних обставинах: молодий летун Тірію, перелітаючи з Парижа понад рідне село, хотів на хвилину відвідати родичів і опустився літаком на землю. Поговоривши з батьком і матір'ю, летун пустився в дальшу дорогу, але в хвилині, як літак піднісся високо понад річку хату молодого пільота, наступила катастрофа літака і син згинув на очах батька та матері, упавши з висоти кількох метрів на подвір'я свого дому.

— Пожежа у прасовій фабриці фільмів. Дня 25. X. ц. р. у Празі вибухла пожежа в фабриці фільмів братів Деблів. Грозила небезпека, що вогонь перекинеться на електричну зі силою 22000 Вольтів, але пожежний сторожі вдалось не допустити до катастрофи. Ціле ателіє фабрики фільмів згоріло, а дерев'яний будинок фабрики в 12. год. вночі зруйнований вогнем, завалився. Шкоди виносять майже 2 мільйони корон.

— Студент убив професора. Російський студент Горін застрелив у Бруксели професора університету Бертранда. При слідстві признався, що не вбив його за свої невдачі при іспитах, але за те, що професор перешкоджав йому дістати допомогу із комітету опіки для емігрантів.

— Жидівська божниця за 8.000.000 дол. Жиди в Нью Йорку поставили величаву синагогу при 65 вулиці. Цей дім молитви займає цілий блок на найкращій ньюйоркській вулиці. В середині є місця на 5.000 осіб. Будова коштувала 3.000.000 дол., але що площа вартує 5.000.000 дол., то божниця Еману-Ел. вартує нині 8.000.000 дол. Це найбільша і найдорожша жидівська синагога в цілому світі.

— Не вільно клепати подорожних по кишенях. Подорожні, що вертаються з Європи до Америки можуть мати фляшину горілки в кишені. Цього федеральні агенти сподіваються і тому клепають їх по кишенях, чи плін не захопає. Проти цього протестували особи, які з алкогольом не мають нічого спільного. Таке клепають вважають вони слушно безличністю. Тому міністерство скарбу з Вашингтону заборонило клепати подорожних по кишенях. Якщо кого підозрюють, то можуть його цілком зревідувати, але кожного клепати чи „обмацувати“ не вільно.

— Місто-великан. Нью Йорк має тепер 6.056.000 населення, а кожних 4 хвилини і 6 секунд в тім місті населення збільшується на одну особу. Що 37 хвилин в Нью Йорку відбувається вінчання, так, що минулого року в тім місті було 62.724 шлюбів. Мешканці Нью Йорку з'їдають що року три мільярди кілограмів поживи, щоденно консумують 7 мільйонів яєць і випивають 2.659.632 літрів молока. В Нью Йорку є 138 лікарів і 11.575 лікарів, 1.700.000 телефонічних апаратів, 252 театри, 548 кінотеатрів. В тім місті-великані налічують тепер 1.524 релігійних культів, обрядів та сект.

— Самовбивство 18-літнього з любови. У Відні при Фернкорнгассе, X. округу, застрелився 18-літній Йосиф Альтман. Покинув він лист, в якому пише, що дівчина, котрій він кинув до літ все своє серце, довіря і надії, зрадила його і похочавши другого, насміхалася з нього. Тому він втратив усяке довіря до людей, життя і світа та порішив скінчити самовбивством. До листа долучив Альтман свій тестамент.

— Продають визишню. В американським місті Мануї Байон виставлено на продаж будинок тамешньої в'язниці, тому, що від кількох літ вона стоїть порожня. Населення того міста це самі мурини, котрі як видно, не люблять бути льокаторами в'язниці.

— Російська семінарія в Римі. Римський папа видав едикт у справі заснування в Римі російської духовної семінарії „Русікум“. В цій семінарії малиб учитися росіяни східного обряду, що бажають посвятитися справі поширення католицької віри серед російського народу і серед інших народів теперішніх радянських республік. Ця семінарія буде працювати під опікою Єзуїтів, а практично вона є дальшою спробою здійснити енцикліку „Рерум Орієнталіум“.

— Дім на 85 поверхів. Хмародер на 71 поверхів, який буде банк в долішньому Нью Йорку, хоче перевищити будівельний підприємець А. Е. Лефкерт. Він почав будувати в горішньому Нью Йорку хмародер на 85 поверхів.

— Засідання ч. 166 Українського Історико-Фільологічного Т-ва в Празі буде у вівторок, дня 29. жовтня, в год. 3.30 в помешканні Клементіум, ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних

членів: 1. Шелухіна, С. П. — „Маетковий образунук в Руській Правді“. 2. Яковлева, А. І. — „Що таке Гайний Суд“. Для гостей вступ вільний. — секретар С. Наріжний.

— Рятунковий човен на морі грає однакову роль, що життєві забезпечення в нашій буденщині. Чим більше непевною є ця буденщина, тим потрібнішим є життєве забезпечення, яке переводять усі українці в своїм Товаристві „Карпатія“, Львів, вул. Руська ч. 18. 399

Зі спортивного життя.

МИСТЕЦТВА ЛІГІ.

По подільних змаганнях ситуація в таблиці мистецтва Ліги не вияснилася ні трохи. Найпевнішим кандидатом на мистця є Гарбарня, але в рахубу входять також Л. К. С. Варта, Висла і Лерія. Кандидатами до упадку є Погонь, І. Ф. Ц., Туристи, Варшавянка і Рух. Доля Погоня вирішиться вже цього тижня, бо в найближчу п'ятницю вона грає з Рухом, а в неділю з І. Ф. Ц.

ДОВБУШ В ОСІНЬОМУ СЕЗОНІ.

Черновецький Довбуш закінчив осінній сезон змаганнями з німецьким клубом „Ян“ ремісовим вислідом 2:2. В таблиці мистецтва Буковини опинився Довбуш на п'ятому місці (7 змагань, 7 пунктів). На 6-му місці є Гакоат (теж 7 пунктів), на 7-ому Польовія (2 п.), на останньому Борохов (2 п.). Осіннім мистцем Буковини є Макабі (11 пунктів).

ГАСМОНЕЯ—УКРАЇНА.

Змагання цих дружин не відбулися в неділю 27. ц. м. з причини непогоди. Відбудуться в найближчу неділю (3. листопада).

Літературний куток.

Переклади З. Едгара По.

У нинішньому числі даємо переклад оповідання з відомого американського письменника Едгара По, який помер саме у місяці жовтні 80 літ тому. Переклад з малими змінами взятий з нововиданих „Вибраних творів“ „Державним Видавництвом України“. Досі вийшло два томи у перекладі М. Йогансена та Б. Ткаченка зі вступною статтею першого. Є це прекрасне видання, на зразок передвоєнних російських (невеличку скільки примірників можна дістати в „Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка“ у Львові; 1-й том — 9 зол., 2-й 5 зол.). У 1-й том увійшли такі оповідання: Золотий жук, Факти в справі містера Волдемара, Знайдений у пляшці манускрипт, Повість скелястих гір, Людина юрби, Чорний кіт, Подіння дому Ашерів, Яма та маятник, Бочка Амонтільядо, Овальний портрет, Побачення, Викажчик-серей, Береніка, Метценгерштайн, Мовчання, Дідько на давінниці, Убийство на вулиці Морг, Ти еси!, Викрадений лист. Другий том це „Повість Артура Іордона Піма з Нантукету“.

Е. По перекладали в нас кількома наворотами. Першим його перекладчиком був відомий у нас знавець англійської мови Іван Петрушевич; та його невеличка збірка перекладів давно вже вичерпана, так само як і друга в перекладі Петра Карманського, видана в „Новій Бібліотеці“. Не вважаючи на факт, що сюжет Е. По і деякі методи їх обробки викристалізова багато пізніших письменників і розвинуло їх у різних напрямках, вартість і популярність творів великого американця досі нічим не зменшилась, а навпаки зросла. Його перекладають надалі у всіх мовах і присвячують що-раз то новіші студії його творчості.

Смерть Арно Гольца. Саме в тей час, коли імя цього поета згадував дехто як кандидата на премію Нобля, приходить звістка про його смерть. Він мав 66 літ і був уже від довшого часу, роками, недужий на нирки. Прикований до постелі у матеріальній скруті він мусів користати з прилюдних жертв зібраних його приятелями. Імя Арно Гольца було на переломі цього віку боевим. У 80-их роках у Берліні утворився гурт молодих людей, що хотіли освіжити літературну атмосферу; були це Гавитман, Демель, Гольц, Шляф, Шленгер, С. Фішер, видавець усієї „модерни“. Вони пробували переіспити нові ідеї французького натуралізму на німецькій ґрунті. Тоді коли Гавитман писав „Перед сходом сонця“, Гольц великий техник мови вдарив у новий тон своїми „Вільними ритмами“. Як 21-літній він видав уже „Книгу часу“ гостру, глумливу й переплетену чистою лірикою. Відтак на спілку з Йоганнесом Шляфом написав під псевдонімом Біарне Гольмсен експериментальне оповідання „Тато Гамлет“, а згодом разом з ним песу „Рідня Селіке“, виставлену в 1890 р. як програмовий твір нової натуралістичної драми. Більший успіх мала його трагікомедія написана до спілки з Оскаром Ершке „Травмулюс“. Інші його поеми, самостійні, що давали привід до частих демонстрацій, не мали тривкого успі-

ку на сцені; а це „Соціал-аристократи“, „Іа-
деаузм“ і „Ігнорабізм“. Арно Гольц був за-
взятим теоретиком, що не відступав від своїх
теорій про методи літературної праці і по-
глиблював їх не журячись ні про критику ні
про читачів. Він вірив у те, що його зрозуміє
майбутнє покоління, чутливіше на різьблену
ним ритміку, що зривала з дотеперішніми фор-
мами віршування. Гольц утікав від гомону
життя, людей і осіб, що творили популярність
і славу. Він жив до смерті мов непризнаний
бідний поет. Він вірив у всемісність слова і
присвятив йому багато сторінок теорій, неанів
холодної аналізи. Його „Фантазм“ є вели-
чезною мозаїкою, в якій можна знайти щось
у роді енциклопедії лірики.

Листи до Редакції.

I.

Високодостойний Пане Редакторе!

На початку травня цього року прощено
мене підписати прилюдну заяву співчуття з
приводу критики на відчит проф. С. Томашев-
ського в Варшаві. Цей заяву я не підписав,
замість чого видав для відіслання проф. С.
Томашевському зовсім приватного листа, по-
передивши, що мій лист не може бути оголо-
шений. На прохання проф. С. Томашевського
дозволили йому надрукувати мого листа в від-

повів відмовно. Не зважаючи на те, мого ли-
ста таки надруковано в брошурі проф. С. То-
машевського: „Десять літ українського пита-
ня в Польщі“ на ст. 47. На мою скаргу про
це проф. С. Томашевський повідомив мене,
що він листа мого в згаданій брошурі негайно
знищить. Тимчасом у всіх тих примірниках
брошури проф. С. Томашевського, які я бачив
(їх куплено в книгарні або одержано від ав-
тора), листа мого не знищено, що й змушує
мене подати цю немілу мені справу до загаль-
ного відома.

З правдивою до Вас пошаною
Проф. Іван Огієнко.

26. X. 1929.

II.

Високоповажаний Пане Редактор!

Отрим прошу помістити ласкаво в своєму
цінному часописі отсих кілька стрічок: Фірма
„Феррум“ у Львові вул. Жовківська 147 написа-
ла до Ревізійного Союзу Українських Коопера-
тив у Львові письмо, „що вона з засади не при-
ймає інших писем як лише писем польською мо-
вою, додаючи при тім, що ось друкарня ОО. Ва-
силья у Жовкві, в якій постійно анонсується,
пише свої проспекти і по польськи“. Деякі ча-
сописи перепечували цю заяву фірми „Феррум“,
пятаючи її як каригідний вчинок. Щоби цю за-
яву вняснити, підписаний удався дня 24. жовтня

1929 особисто до фірми „Феррум“ при вул. Жо-
вківській 147 і просив управителя тієї фірми, що-
би показав йому те письмо, яке буцім то друкар-
ня ОО. Василья у Жовкві мала вислати до цієї
фірми. Управитель фірми „Феррум“ арау за-
мнявся, став пригадувати собі щось буцім то я-
кесь письмо, сказав, що пригадує собі таке пи-
сьмо, писане у двох мовах: українській і поль-
ській. Колиж підписаний налягав на нього кон-
че показати йому те письмо, відповів, що не має.
В дальшій перемові сказав, що друкарня ОО. Ва-
силья у Жовкві теж повиністично настроєна, бо
не має на своїх фірмових листах напису по поль-
ськи, показуючи письмо друкарні ОО. Василья
писане до фірми „Феррум“ по українськи. На
дальше домагання управителя фірми „Феррум“
сказав написати до часописів, що ціла та справа
з тим письмом — неправда. Отже з того всього
ясно видно, що фірма „Феррум“ написала до Ре-
визійного Союзу Українських Кооператив свідо-
мо неправду.

На цьому місці зазначу прилюдно, що дру-
карня ОО. Василья у Жовкві переписується з
хочем лише по українськи. А що велика переписна
копійність, то для доказу може в кожній хвилині
нею виказатись.

З високою пошаною
Герман Білозх ЧСВВ, управитель
друкарні ОО. Василья в Жовкві.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Вікторок, 29. X., год. 7-30 веч. „Втікла
мені перепідонька“, гостинний виступ
Остерни в театру „Редута“ з Вільна.Середа, 30. X., год. 7-30 веч. „Втікла
мені перепідонька“.Четвер, 31. X., год. 4-та пєснод. „При-
стелі“, вистава для молоді.

Малий Миський Театр:

Вікторок, 29. X., год. 7-30 веч. „Пропес
Мері Деген“.Середа 30. X., год. 7-30, „Пропес Мері
Деген“.Четвер, 31. X., год. 7-30. веч. „Пропес
Мері Деген“.

На всі три дні ціни білетів знижені.

Кіна.

Аподо: Любов кв. Сергія.

Касіно: Його остання маска (Марселя
Альбані).

Кольосей: Два світи (Генні Портен).

Лев: Кон і Келлі в гаремі — комедія
(Орж Сіані).Марусенька: Шпів на парськїм дворі
(Ліана Гейд, Агн. Ештергаї).

Оаза: Підземні люди.

Палас: Буря над Азією (реж. Пудов-
кіна).Пан: Жінка з більшовицького раю
(Ольга Чехова).Пасаж: Чарівник (Рекс Беа). Америк-
танська комедія і найновіший тиждень
Пате і Гомонта.

Стилеве: Кохання еспанки.

Фатаморган: Що любить жінка?

Химера: Гроші.

Утіха: Хатина дядька Томи.

Програма радіо.

Вікторок 29-го.

Варшава (1411,7). 16-15 Шуман, Глін-
ка, Верді, Лішт.Краків (312,8). 13-10 Трансмисії з
Варшави.Познань (334,8). 19-05 Концерт грамо-
фонових плит.Катовиці (408,7). 16-20 Концерт гра-
мофон. плит.Вільно (385) 17-20 Авдіція для дітей
Гельсінгфорс (221,4) 18-30 Сольо
скрипки, спія.Бресля (253) 20-30 Симфонічна суїта.
Ляйпціг (259) 16-30 Концерт фільгар-
монії з Дрезни.Братислава (279) 12-30 Легкий кон-
церт.Талін (296) 19-00 Композиції Івана
Штраваса.Брно (341,7) 20-20 Популярна музика.
Льондон (356,3) 22-30 Скрипка і фор-
тепія.Штутгарт (360) 16-00 Опереткова му-
зика.Гамбург (372) 20-30 Вечір Фридриха
Шопена.Франкфурт (390). 20-25 Концерт з
Малгайму.Берн (403). 19-30 Академія в честь
Штредемана.Берлін (418). 19-15 Німецькі народні
пісні.Стокгольм (436) 20-00 Симфонічний
концерт.

Лянгенберг (473) 17-30 Шопен.

Прага (487). 20-00 Популярна музика

Брюссель (509) 21-15 Квартет і со-
листи.Відень (516,3). 20-00 Концерт з Бер-
ліна.

Рига (525) 17-00 Пополудневий концерт.

Мюнхен (533). 17-30 Віденська музика.

Москва (825). 15-30 Година гумору і
сатири.

Ковно (1935) 19-40 Вечірня музика.

Ленінград (1000). 16-10 Фортепія і
спів.Харків (1304). 9-00 Робітничий кон-
церт.

Париж (1725) 21-55 Радіооркестра.

Середа 30-го.

Варшава (1411,7) 17-45 Пополудневий
концерт оркестри.Краків (312,8). 16-15 Авдіція для ді-
тей.Познань (334,8) 20-00 Концерт на-
родної музики.Катовиці (408,7). 20-30 Концерт ком-
позитора Фрімана.

Вільно (385) 12-05 Поранок музики.

Гельсінгфорс (221,4) 19-30 „Трубадур“
опера Верді.Бресля (253) 16-30 Концерт радіо-
оркестри.Ляйпціг (259). 14-30 Програма для мо-
лоді.Братислава (279) 12-30 Урочистий
концерт.Талін (296) 16-30 Популярний кон-
церт.

Брно (341,7) 19-30 Оперетка з Праги.

Льондон (356,3) 16-45 Легка музика
класична.Штутгарт (360) 16-00 Популярний
концерт.Гамбург (372) 16-30 Моцартівський
концерт.Франкфурт (390) 16-00 Концерт зі
Штутгарту.Берн (403) 20-00 Давня музика каме-
ральна.Берлін (418) 19-00. Веселі пісні і ду-
ети.Стокгольм (436) 18-26 Музика на гар-
монії.

Рим (441). 21-02 Бетовен і Вагнер.

Лянгенберг (473) 20-00 Німецька на-
родна пісня.Прага (487) 19-30 Грамофонові плити.
Міліно (501). 20-30 Вечір легкої му-
зики.Брюссель (509) 21-15 Концерт Радіо-
оркестри.Відень (516,3). 16-00 Концерт капелі
Гаупта.

Рига (525). 17-00 Концерт.

Мюнхен (533) 21-15 Вечір Староно-
ричберський.Москва (825) 15-30 Концерт: Моцарт
і Чайковський.

Ковно (1935) 19-35 Вечірня музика.

Ленінград (1000) 19-00 Сатири Май-
ковського.

Париж (1725). 16-45 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.

Український Наддніпрянський Хор
Д. Котика:

Вікторок 29. X. Городення. 729 2-2

Кооператива „Народний Базар і У-
країнська Книгарня“ в Станіславові,
вул. Соборного ч. 20, улаштує в дніх
1. 2. і 3. листопада 1929 р. в руханковій
салі „Українського Сокола“ при вул.
3-го мая ч. 18. Велику Виставу Україн-
ської Книжки. П. Т. Громадянство мати-
ме нагоду оглянути всі наші літературні,
враєві й закордонні новости, великий
вибір сільсько-господарських книжок
та різні твори й розвідки із кожної га-
дуан знання. Вистава буде відкрита
в виче названіх днів від години 10. до
1. рано і від 3. до 7. вечір. — Вступ на
виставу вільний! Громадяне! Спішіть на
виставу оглянути багатство нашого рід-
ного письменства. 1-1Інформація в справі нострифікації
засланих медичних дипломів на
універ. в Познані уділяє секретар Гур-
ка Українських Лікар. Ностриф. в По-
знані Д-р Іван Бедей, Małeckiego 37/II,
ргаво. 1-1Значайні Загальні Збори Товариства
Український Інститут для дівчат в Пе-
ремишлі відбудуться дня 11. XI. 1929 р.
о год. 4-30 згідно о 5-тих по полудні
в власній салі зі значайним дневним по-
рядком. — Виділ. 787 1-1Філія Просвіти в Лежайську прийме
негайно інтедгентного, солідного і ідей-
ного просвітницького робітника, коопе-
ратора і дірїгента в одній особі. — Зго-
лошення з поданням усвідій, коротким
currículum vitae і референціями слати на
адресу: Броніслав Гелесіньський, Ле-
жайськ. 786 1-1

ЛУКИ, ПАСОВИСЬКА Я КОНЮШИНОВІ ПОЛЯ

«найбільше вдячні для тиснення»

ТОМАСИНОЮ

„Марка

Звізда“

ТОМАСИНА є дешевим, довготривалом ділаючим
фосфоровим погнем.ТОМАСИНА містить у собі крім фосф. класу,
около 50% ділаючого вапна.ТОМАСИНА є найкращим погнем на луки, па-
совицька і конюшини.

ТОМАСИНУ дається в осени, в зимі і в весноі.

ОСИП КАРРАХ, Львів,

791 вул. Костюшки, ч. 18. 1-3

Цинники і повчаючі проспекти даром і оплатно.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО І СРІБ-
НО БИВРОБИ продає за готівку і на
рати від десятих літ у цілїм краю — знає
фірма Іван Зельтенрайх, Львів, па-
Марійська ч. 3. Купують брильянти, золо-
то, срібло, плачу найвищі ціни. 618 12В СІЛЯКІ годинниківсько-жильерські
роботи виконує найстараніше
Домбровський-Роман-Жежський
Львів (Готель Жорна) вул. Академічна
ч. 2. 619 4-2ПАРЦЕЛЯ — 6 моргових коло залізнич-
ної станції Чернів на лінії Ходорів-
Станіславів, на продаж. — Більш інфор-
мації у пп. Войтовичів, Козарів в Була-
чині. 780 2-3ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій
скад Ренчнер, Лєгюнів 37.

707 7-12

ФУТРА оказійно продає і приймає
до комісної продажі „Універсум“.
Комісія складання Львів, Пасаж Мико-
лаша. 785 1-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Спеціаліст незуг логіка, серця і мозку

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 43-2

Конкурс.

„Мінеральний Живець Черче“, Спілка
з обмеженою порукою у Львові оголо-
шує конкурс на посаду адміні-
стратора свого підприємства водо-
дільного в Черчі. Перемістено до одер-
жання цієї посади буде мати особа, обі-
знана з веденням такого підприємства —
Платня після умови. Подання з відпо-
відними прилогами, описом життя і по-
данням усвідій належить внести тілком
постом до Управи Спілки у Львові. Ри-
нок ч. 10. I. пов. найдальше до дня 30.
листопада 1929 р. 790 1-3

МОЛОДА панноч-

ка пошукує пра-
ці до помічї в госпо-
дарстві, може уділя-
ти початки науки ма-
лим дітям. — Зголо-
шення до Адміністра-
ції „Льва“ під „Вихо-
вання“.ОСОБА старша,
чесна, ошадна,
Українка, розумію-
ча на кулі і го-
сподарстві, пошукує
місце господарстві.
Львів, площа Стрі-
льська 3, Турчаків-
ська 788

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. псв.
Конт. пошт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацкій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Комуністичний напір на село в УСРР.

Львів, 30. жовтня 1929.

Комуністи продумують знов дуже інтенсивно над тим, як зломити українське село. По правді кажучи, то вони все над тим думали, з дня на день вигадували нові засоби, якими мали те село покорити, а деколи то й приєднати для себе. Однак всі дотеперішні їхні засоби з правилами їх розчаровували. Українське село остало таким як було. Воно комуністів не любить, воно їм протиставляється, особливо ж у часі всяких т. зв. кампаній. Тепер на черзі хлібозаготівельна кампанія, яка ще не тільки не покінчилась, але навпаки: розтяглась так, що не знати чи й до слідуючих жнив комуністи витягнуть від українського селянина стільки хліба, скільки потребують.

Отже у зв'язку з цьогорічною хлібозаготівлею, що відбувається дуже важко, а до якої комуністи прикладають незвичайно велику вагу (не даром же в цій справі приїздив свого часу з Москви народний комісар СРСР Мікоян), почали вони знов серйозно думати тим разом уже над остаточним приборканням (а не приєднанням) українського села. Комуністи рішили „зміцнити“ — як вони кажуть — лави сільсько-господарського пролетаріату, щоб при їх допомозі ослабити загальний спротив селянства комуністичним драчкам.

У передовій статті „Пролетарської Правди“ з 24. жовтня ц. р. читаємо про це: „соціалістична реконструкція сільського господарства, зв'язана з підсиленням наступом пролетаріату на капіталістичні елементи села, спричинює скажений опір від куркульських прошарків, спричинює чимраз гострішу класову боротьбу. У безсиліх змаганнях стати на перешкоді соціалістичному наступові (читай: хлібозаготівлям, примусовим внутрішнім позичкам, примусовому, але офіційно т. зв. „добровільному самообкладанню“ і т. д.) — Ред.), втрачаючи одну по одній свої позиції, куркуль удається до всіх засобів, від використання окремих ланок нашого рад. апарату до терористичних актів. Відомості як із цілого Радянського Союзу, так зокрема з сіл Київщини свідчать про багато терористичних актів куркулів (читай: сільського населення! — Ред.) проти представників радянської влади й громадськості, про випадки вбивств та підпалів господарств неможовників (читай: найгірших елементів села! — Ред.). Наше завдання — на опір куркулів, на кожний терористичний куркульський акт відповісти ще сильнішим наступом, іще дошкульнішим ударом та ще більше зміцнити єдиний переможний фронт пролетаріату з бідняцько-середняцькими масами селянства“.

Наведені слова з передової статті комуністичної „Пролетарської Правди“ хіба аж надто вимовні. Українське село стихійно веде очайдушну затяжну боротьбу з комуністичною владою, з комуністичною господаркою і політикою на селі. Останніми часами, як про це свідчать наведені слова, українське село активізувалося. Комуністи на терор відповідають терором. Вони розстрілюють, арештують і висилають на Сибір або до Соловків, але це нічого не помагає. Біля жертв комуністичного терору твориться ореол мучеництва і всі ті мученики, всі розстріляні чи запроторені до тюрем знаходять численних фанатичних наслідувачів їхніх вчинків, знаходять местників. Коли зважити, що ця активізація українського села скріпилася саме тепер, після деякої передиху, на дев'ятому році більшовицької диктатури на Україні, а на 11-тому після більшовицької революції в Московщині, то слід ствердити, що тільки загрозі самої екзистенції може гнати українське селянство до терористичних актів, доконуваних на представників рад. влади і ком. партії. Дійсно, за весь час наляли, видно, українському селянству стільки розтопленого сала за шкіру, що воно в розпучі кидається голіруч на узброєного до зубів противника.

Комуністи відповідають на це чимраз то „дошкульнішими ударами“ і таким чином втягуються в українському селі поведінку не-

ло. Українське село стогне, мучиться і криється. В такому то стані українського села комуністи беруться консолідувати сільську голоту, що в офіційній комуністичній мові зветься „зміцнюванням лав сільсько-господарського пролетаріату“. До того „пролетаріату“ намагаються вони втягнути всіх наймитів і в тій цілі почали ударну кампанію. Але річ у тім, що чесний сільський пролетаріат не рветься до комуністичних сільських установ. Наймитів організують комуністи вже кілька літ і досі їх не зорганізували. Тепер вони беруться уряджувати руками державного апарату наймитські страйки. Виглядає це на дивогляд, але комуністи трактують справу серйозно. При допомозі наймитських страйків хочуть вони дожити наймитів і примусити їх до організації, що малаб разом з комнезами протиставитись працьовитим господарям на селі. Ми вже не раз вказували на обставину, що й до комітетів неможовних селян, цієї фортеці комунізму на селі, на правду неможовні селяни-господарі не йдуть. В тих комітетах організується переважно сільський т. зв. люмпенпролетаріат, якому на сільському господарстві не залежить, а який, найшовшись у підтримуваний комуністами організації т. зв. неможовників, галапасує на живім організмі українського села, користується пайками, субсидіями і т. д., а за те веде на гірку на т. зв. куркуля та є оком і ухом влади на селі. Отже під „зміцненням лав сільсько-господарського пролетаріату“ треба розуміти ще більше упривілежування всієї тієї сільської голоти, що нині купиться біля комнезамів. В тій цілі задумують більшовики „поширити“ і права та обов'язки сільських рад, тобто дати у сільських радах виключний голос сільському люмпенпролетаріату, який може віддатись на службу не тільки комуністам, але й усім, що йому добре заплатять чи то грішми чи натурою.

У відповідь на закинування української хліборобської маси комуністи збільшують ряди своїх довіреників на селі та хочуть їх теж активізувати, нацьковуючи проти т. зв. куркулів, тобто проти солідних рільників. Це зветься по комуністичному також поглиблюванням класових суперечностей на селі. Словом під впливом прикрого досвіду з цьогорічною хлібозаготівлею комуністи пішли на шлях дошкульовання українському селу. Нема сумніву, що терор і нагірка зможуть на деякий час зломити активізм українського села, але при першій ліпшій нагоді він може проявитись ще грізніше та приборати більші від льокальних розміри.

На економічні теми.

Риск у кооперативному житті.

У нас можна стрінути часто перестороги перед т. зв. ризикованими кроками. Навіть в одній із статей „Господ.-Кооп. Часопису“ позаяється ось така рада: „Пропагування незорганізованої льокальної ошадності в якійсь продукційній підприємстві, яке має принести вкладчикowi куди більш відсотки та ще й дасть йому заняття, є невідповідальне, бо таке шпирання за часописами відсотками і ще дальшими зарібками звичайно клічуться тим, що малий вкладчик у погоні за великими інтересами в незваних підприємствах затрачує всю свою тяжку прибуду ошадність, а відтак стає поширювати зневіру у свої власні сили“. Словом: не ризкуй, а спокійно житимеш на світі!

Поради автора видаються на перший погляд такими правильними, як правильним є твердження, що головою муру не пробеш. Але зараз таки насувається на думку питання: чи на правду ризик клічуться звичайно страстою ошадності і поширюванням зневіри? І друге питання: чи на правду найте госп. життя переповнене ризикованими підприємствами так, що аж треба адержувати людей від цієї пристрасності?

Але якщо відповімо собі на ці питання, подумаймо вперед, чи могли ми знайти такі поради у жидівській пресі та літературі (бо вони могли бути для нас найбільше мірозрайливими), або чи найліпші ми хоч одного жидів, який тимчасово

Найкращим дарунком з нагоди імянин, свят і хрестин є вкладкова книжочка враз з пушкою ошадності

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руска ч. 20.

би в житті такої тактики. І дарма, не знайдемо. Навпаки: коли переглядати економічну чи яку іншу жидівську літературу, то з неї видно, що ціла історія жидів, цієї чинної рослини, що вється між іншими деревами-народами, просто переповнена ризикантними подвигами на кожному полі, а вже безумовно найбільше на господарському. І не зате величав німецький економіст Сомбарт*) історію жидів, і не тому називав їх найціннішим народом, що вони боялися ризику, а навпаки: саме тому, що наражувались на небезпеку втрати майна і життя, творили не лише свою історію і своє госп. життя, але навіть історію господарства інших народів. Про те, який визначний зміст життя заповнювали у жидів питання господарського поступу, свідчить і жидівське святе писмо, переповнене також господарськими порадами з ріжних ділянок життя, в роді того: „Будеш позичати багатому народові, але затиати позички не будеш у нікого“, або: „Майно багатого є для нього кріпостою“, чи: „Корона мудрости є багатство“, або: „Краще вмерти, ніж бути проханим у чужих“.

Ніякий поступ не може обійтись без ризику. Сомбарт подає сотки прикладів ризикованих кроків жидівських підприємств, от хочби тих, що фінансували Колумба чи Магелана у їх відкриттях та пускалися з ними в неперені світи.

Та чи лиш жиди є ризикантами? Ще донині стоїть на терені великавських фабрик Крупна мала кузяя першого предка ризиканта, як свідок того, що з малого можна дійти до величчя. Зновже Івар Крайгер, званий нині сріпковим королем Європи та першорядною звіздою на небосклоні міжнародного капіталу, що захопив у свої руки сріпковий промисел у 40 державах, між ними і в Польщі, а в останніх часах і в Німеччині, зачав свій наскрізь ризиковний похід на здобуття своєї нинішньої могутності зі 100 доярками в кишені. А нині він дійшов до мільярдного майна і фінансової помочи у нього жебрає не одна держава. А німецький фабрикант роверів і самоходів Кляер у Франфурті зачав свою кар'єру від бідного механіка при напаві старих роверів. І ризик усіх тих і інших великанів хіба не був і не є злим дорадником та злим прикладом. Навпаки: вони стали світовими для інших, несомним доказом того, до чого може дійти рухливисть, підприємчивисть, ризик. Але чи треба наводити ще більше прикладів? Ось професор Гавсвальд подає у своїй науковій праці „Пішмисел“ основну аналізу підстав і розвитку промислу та ні на хвилю не стримується перед захохочуванням своїх слухачів до ризику, очевидно: етичного, такого, як це саме нам потрібно.

Не можемо забувати і на те, що не було досі ні одного винаходу ні відкриття, не було поступу ні зросту культури, якщо люди не важлилися на ризик і то на ризик не цієї життєвої дрібнички-майна, але й власного життя. І не в збогачуванні, але саме в ризиках лежить глибова поезія і зміст людського життя. А цього саме ми ще не маємо. Має її хіба наш хлібороб, що ризкує, кидаючи аошаджене зерно в землю. А ризкує він завзято і вперто, хоча вже не раз ставив у землі свою тяжку прибуду ошадність.

Чим пояснити собі страх перед ризиком наших людей? Має під рукою реферат д-ра Райса, відчитаний недавно у Відні. Референт каже, що людина приходить на світ з пожаданним чинністю, рухливистю. Та рідичі потребують вже задля свого віку спокійну і спокійного оточення й тому змушують і своїх дітей до спокійного, до нерухливості. Головно змушують вони до того тих неспокійних дітей. Вони несвідомі того, що своїм поступованням підкопують природне пожадання дітей, цей дар їх до чинності, до радості життя, вони відбирають їм спосібності до успіхів. Так допроваджують з часом до того, що

*) Werner-Sombart: Die Juden und das Wirtschaftsleben. Ожиданіе видання.

ПРИЙДИТЬ ПО

зимою паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

Сиріаці марки „Treforn“

до української галіантерійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха

Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

замість арести діточі бажання чину до замишування для продуктивної праці, до корисних змагань, вони заціпляють у них почування ангід, лінивства, недостачі підприємливості й відваги, неохоту до ризику.

Ще одно. Незадово, бо 17-го цього місяця, сказав один наш львівський громадянин при нагоді рефератів, виголошених згодобичавами про konieczність розбудови нашого нафтового промислу, ось так: „Ми, львовяни, вже перемучені, передеревовані, смерити, що потребують спокою; тому не до нас ідіть з вашими проектами“. А знов другий бесідник доповнив першого: „Ми, інтелігенція не творимо, дарма, що маси стихійно цього від нас вимагають. Живемо приробаням з минулих літ. І це для нас чи не найтрагічніше“...

Подаючи дослівно ці гіркі слова дискусантів та маючи на увазі реферат з-ра Райса, я й подумав, чи не в ми такими батьками, що потребує спокою. А тоді чи не краще лишити дітей самим собі та не страшити їх наслідками ризику. А не ялося страшити тим більше, що ми в може одним епоміж культурних народів, які ще не засмакували тої принади до великих діл, якою саме в ризик.

Справою господарської публіцистики в не стримувати у нас підприємливості, але піддавати під розвагу нові думки, проєкти, системи праці, заохочувати і до ризикованих підприємств, бо лиш у них і через них викристалізується відвага заглянути небезпечі у вічі і її побороти. А радити уникати ризику та страшити стратою тяжко придбаної оцадності — це те саме, що вертати до тих передвоєнних часів, які схарактеризував Грушевський ось такими словами: „Ліплення соціалізму, тай більш шічого“.

Врешті-решт, навіть коли не обернемо тяжко за працюваною оцадністю задля страху на підприємства, то — як це показала війна — оцадності можуть зникнути як камфора в наших таки кишенях чи касах. Значить: і тут без ризику не обійдеться, бо ризик — це природний товариш життя.

М. Творида.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

Аналітичний хист не треба змішувати з простою вибагливістю, винахідливістю, бо аналітик це доконче винахідлива людина, а ця остання часто буває зовсім нездатною до аналізу. Конструктивну чи комбінаційну здатність, що теж звичайно виявляється винахідливістю — френологісти (на мою думку, хибно) приділяють цій здатності особливий орган і живають її за первісну силу — так часто відзначували в людях, котрих інтелект під іншими поглядами стояв на межі ідіотизму, що на цей факт звертали увагу всі дослідники духового життя людини. Між винахідливістю та здатністю до аналізу існує справді далеко більша різниця, як між фантазією та уявною здатністю, але різниця ця має в собі дуже точну аналогію. Виявляється, дійсно, що винахідлива людина завжди схильна фантазувати, а люди з правдивою уявною здатністю завжди аналітики.

Дальша розповідь буде читачеві до деякої міри мов би коментарем до поданих тут тверджень.

Пробуваючи у Парижі на весні і частину літа 18 року, я зазнайомився там з месіє К. Огюстом Дюпен. Цей молодий добродій походив з прекрасного, справді славного роду, але спадатина примхливих подій зведа його на таку вбогість, що енергія його вдалі скривалася перед нею, і він перестав пробиватися в світ чи турбуватися тим, щоб повернути собі маєток. Доброзичливість вірителів полишила йому незначні рештки батьківських маєтків, і на прибуток із них, шляхом пильної економії, він спроваджував забезпечити собі все доконче потрібне на прожиток, а поза цим нічим не журився. Що-правда, книжки були йому єдиною розкішю, а в Парижі добувати їх легко,

Пам'ятайте про українських інвалідів!

ВСТУПАЙТЕ МАСОВО В ЧЛЕНИ Т-ВА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ!

Зближається традиційний місяць грошевих жертв на удержання українських інвалідів. 200.000 зол. треба річно, щоб українським інвалідам дати ту мінімальну ренту, яку вони від Товариства одержують.

Товариство Допомоги Інвалідам вже не має ніяких грошевих засобів. Останні гроші видано попереднього місяця на ренту.

Обов'язком усіх свідомих громадян є стати членами Товариства Допомоги Інвалідам. Сповніть цей обов'язок тепер у місяці листопада! Вишліть місячну вкладку (50 сот.), або річну вкладку (6 зол.) і самі переконайте своїх найближчих, приятелів і знайомих, щоб й вони стали членами УКТДІ та вислали свою вкладку.

Допомогати інвалідам Української Армії мусить цілий нарід. Не обов'язком, але почесною є стати членом УКТДІ, стати в ряди тих, що несуть поміч своїм інвалідам. Тому масово вступайте в члени УКТДІ і присилайте членські вкладки на адресу: УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ у Львові, Руська З/П, або долученими чеками.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Національна програма „новітнього“ польського націоналізму і „новітнього“ рос. демократизму

Пос. Недзвільковський, зупиняючись недавно над національним питанням у Польщі, що ми порушили в нашій переловці „Прокляті історії“, назвав кравієвський „Іл. Курер Цола“ виразником „новітнього“ польського націоналізму. Стремлінням того „новітнього“ націоналізму є приспівана польонізація непольських народів усіма можливими способами і засобами.

На це відповів поширений кравієвський жовтий орган передовицею „До чого стремимо і що поборюємо в справі національних меншостей“.

Отже кравієвський орган зазначає, що „ми ніколи не говорили про konieczність ви-народовити національні меншости“.

Він боліє над амарнуванням корисних для лавонаціоналізації історичних нагод і жаліє, що їх важко тепер відробити в повному обсязі. І тому „Іл. Кур. Цола“ домагається,

„щоб держава політика не підлягала підшептові доктрин і щоб польська держава власними силами (!) і власними засобами (!) не створювала штучних умов для меншостевого націоналізму“.

Ми зустрілись у перше в маловідомій книгозбірні на вулиці Монмартр; а що обоє шукали там однієї, вельми рідкої і визначної книги, це назвало між нами міцний зв'язок. Ми побачились знову і знову. Я глибоко зацікавився інтимною родинною історією, що її він докладно мені розповів з усім щиросердям, властивим французові, коли він сам собі стає темою. Мене дивував також широчезний обсяг його лектури; і над усім, я почував, що дикучий жар і животворна свіжість його уяви запалювала мені душу вогнем. Шукавши в Парижі деяких об'єктів, що стали в той час моєю метою, я почував, що товариство такої людини було б для мене цінне понад усяку міру; і це почуття я визнаю йому. Нарешті прийшло до того, що ми рішили жити з ним спільно протягом мого перебування в місті; а що мої обставини були де-що не такі трудні, як у нього, мені дозволили оплачувати нашу спільну квартиру. Відповідно до фантастичної хмурності наших настроїв, це був пошарпаний часом химерний будинок у далекій і безлюдній частині передмістя Сен-Жермен; через якісь забобони, що за ними ми не допитувались, він довго стояв порожній і в за-небданні доживав свого віку.

Колиб світові став відомий спосіб нашого життя в цьому місці, нас узялиб за божевільних — хоч може нешкідливої натурн. Наша відлюдність була цілковита. Ми не приймали в себе нікого. Справді, місце нашого сховища в дбайливо держав у секреті від мого давнього товариства, а Дюпен уже багато літ перестав бути знайомим чи знайти з ким у Парижі. Ми жили єдине самі з собою.

Це була фантазія мого друга (бо як інакше я маю би це називати?) — бути закоханим у Ніч для Неї самої; і цій примсі, як і іншим його дивацтвам, я без опору піддався; взагалі я давася на лозу його диким химерам з цілковитим безладдям. Чорна Богиня не моглаб сама повсюкчас перебувати з нами; але ми мали змогу фальшувати її присутність. При першо-

DEUTZ-мотори

Дісля і газові

Львів, вул. РОМАНОВИЧА ч. 1. 792 1-2

Раз пустивши таку брехню, немов то польська держава „власними силами і власними засобами“ підтримує „меншостевий націоналізм“, носій „новітнього“ польського націоналізму, польський уряд не використав відповідно „староруських тенденцій“, які протиставлялися українським; що віддає тому ж українському правління душі серед „руського“ населення; що чинив „кресів“. Ті докори звертаються тепер на адресу польської лівиці, яка ніби то в ім'я угодової фантазії відсуває на задній план інтереси польського населення на „кресах“ та ослаблює його колонізаційний гін. А діється це тоді, коли навіть „меншостеві“ соціалісти визначаються негативним відношенням до польської держави, чого доказом те, що вони ніколи не склали заяв, в якій признали би нинішні границі Польщі.

Згадавши про потребу репресій супроти „по-роєних до держави акцій“, представник „новітнього“ польського націоналізму асвоює таку програму у відношенні до „кресів“:

„Домагаємось охорони польського стану подання і зміцнення того (себто польського) елементу шляхом відумчивої, витривалої і нікого не кризлячої польонізаційної акції на окраїнах, які можуть помістити ще багато населення. Домагаємось, щоб не створювати штучних перепон атракційній силі польської культури на меншостеве населення Вкінці домагаємось, щоб польська держава перестала — після 11-тилітніх досвідів — займатися всякими експериментами в меншостевій ділянці“.

Для населення „кресів“ вистане забезпечення спокою і безперервності праці та забезпечення господарчих основ існування.

Як бачимо, то „Іл. Кур. Цолаєвський“, який недавно відгребав теорію Грабського про розбиття українського народу на „етнічні групи“: руснаї, українці, лемків, бойків, гудулів і... тухолів, тепер висуває „нову“ концепцію: втримати українське (окраїнне) населення в стані тривалої худоби шляхом забезпечення йому спокою, безперервності праці і основ вегетатції. А орештом, на українсько-білоруську національну територію повинна бути пущена дальша хвиля польської колонізації з атракційністю польської культури.

Ясно, що при такій програмі відпадає примусова польонізація.

Створивши таку програму, яка — до речі кажучи — віддавна переводиться на українській території під Польщею, „Іл. Кур. Цолаєвський“ разом із Босидовським журиться долею Наддніпрянської України. В ч. 297 з 30 ц. м. поміщує свій

му блисків дні ми зачиняли всі машинні віконниці нашого древнього дому, засвітивши лаво свічок; насичені кріпким ароматом, вони давали тільки примарне і виблинає проміння. З їх поміччю ми заглядали душі у сні — і так читали, писали чи розмовляли, поки годинник обвіщав нам наближення правдивої Тьми. Тоді ми вихоплювались на вулиці, рука в руку, і далі провадили там наші денні розмови, або, допізна блукаючи безбач по всіх усюдах, шукали в буйних тінях і снігах людного міста безконечності духових подразнень, що їх може дати спокійне спостереження.

При цій нагоді я не міг не помітити і не дивуватись надзвичайним аналітичним здатностям Дюпена, хоча в готовий був цього сподіватись від його багатогамної думки. Він, сам, здавалося, діставав палку насолоду у справах цієї здатності — може, в самім виявленні її на людях — і не вагався признатися вітхи, що з цього походила. Він схилився мені стіха, до-волено підхихикуючи, що більшість людей має для нього вікна у грудях, і звичайно підпирає це твердження простими і разючими доводами своєї інтимної знайомості з моєю власною душею. Його манера в цій хвилині ставала холодною й абстрактною, очі втрачали будь-який вираз, а голос, зайнятий прекрасний тенор, займався на високий дискант і, я сказав би, звучав капризно, колиб не розважність і цілковита чіткість мови. Спостерігаючи його в такому настрої, я часто роздумував над старою філософією Роздвоєної Душі і тішився уявою двостого Дюпена — творця і аналіста.

Не думайте, з того, що я тут сказав, що я відкриваю якусь тайну чи пишу який роман. Те, що я описав у тому французі, це був тільки наслідок подразненої, а може і хворої думки. А вітм, щодо характеру його зауважень у таких випадках, приклад найкраще може передати мою думку.

(Продовження буде.)

Пересторога!

Перестерігаємо отримати усіх наших П. Т. Вілборнів, що п. інж. Василь Вояк в Буську, від дня 14 вересня н. р. не є нашим уповноваженим і представником і як такий не має права збирати замовлень та побирати задатків в імені нашої фірми.

„Гучульське Мистецтво“

Спілка з обм. пор.

КОСІВ, н. Коломий.

782 3—1

Після смерті князя Більова.

Як це вже ми писали, в Римі помер бувший німецький канцлер князь Більов. Німецька преса подає його біографію та підкреслює його велику роль в житті Німеччини перед війною. Князь Бернгард фон Більов народився 1849 року в Кайніфльотбеку і був сином німецького міністра. Від 1873 р. займався політичним життям Німеччини, в році 1888 був німецьким консулом у Бухаресті, а 1897 був іменований міністром закордонних справ. За призначення для Німеччини островів Каролінів Більов дістав титул графа, а 1900 його вибрано канцлером на місце князя Гогенлоє.

Невдачі його політики під час повстання в німецьких колоніях в південно-західній Африці та конфлікт з консервативними партіями ослабили впливи й авторитет Більова і втративши хвилю симпатії в цісаря, князь Більов уступив своє становище канцлера Бетману Гольшове.

В закордонній політиці Більов мав далі деякі успіхи і за те дістав 1905 року титул князя.

В роках 1905—09 Більов обвинувачувався за невдачі Німеччини у боснійській кризі і цей політик усунувся зовсім від дипломатичної діяльності та жив приватним життям в своїх добрах, або у відлі Мальта в Римі, де жила і його жінка італійська княгиня.

В році 1914 його іменовано послом в Римі, але виступ Італії проти Німеччини припинив діяльність того посольства і князь Більов виїхав до Берліна.

В році 1916 вийшла друком книжечка „Дайце Політик“, в якій князь Більов вияснював помилки кроки своєї дипломатичної діяльності та оправдував свої помилки та невдачі. Так само його промови вийшли окремою книжкою.

Боротьба з отрутою.

(З діяльності Українського Протиялькогольного Товариства „Відродження“.)

(Докінчення.)

Новий статут „Відродження“ зачеркує широкі рамки такої протиялькогольної діяльності та найважливішою справою, до якої наше Товариство мусить негайно приступити, є: освідмлювати наші широкі народні маси про шкідливість алькогольних напоїв, при допомозі курсів, викладів і відчитів, видавати протиялькогольний часопис і відповідні книжечки, старатись перевести в життя всі протиялькогольні закони, а перш за все протикоршешні постанови. Для виконання всіх тих важких завдань треба багато грошових засобів, а їх певно дасть наша суспільність своєму протиялькогольному товариству через громадське приступлення в дієсні й спомогучі члени. Товариство „Відродження“ вже й тепер старатись по змозі сповизувати згадані завдання.

Недавній Ювілейний Конгрес Т-ва „Просвіта“ гарячо підтримував змагання Українського Протиялькогольного Товариства „Відродження“. На його відділі „Суспільного Здоров'я“ зголошено було 14 докладів про шкідливість алькогольних напоїв і курення тютюну, а вислідом тих докладів були отсі рішення згаданого конгресового відділу:

„З огляду на те, що — як це доказали наукові досліді — алькогольні напої шкодять здоров'ю тіла і духа, дегенерують й деморалізують суспільність та доводять її до неминучої загибелі; з огляду на те, що честь нашого народу й наш культурний обов'язок вимагають, щоб гроші витрачали щорічно на алькогольні напої, що доходять до 400 мільонів — ужити на необхідні освітньо-культурні й економічні цілі. Відділ Суспільного Здоров'я Ювілейного Конгресу Т-ва „Просвіта“ ухвалює:

1. Визивається всі наші культурно-освітні й економічні установи станути до боротьби з алькоголізмом і в протиялькогольному дусі виховувати ціле наше громадянство, а в першу чергу молодіж — та для підтримання протиялькогольного руху оступати в члени-прихильники Т-ва „Відродження“;

2. Визивається наше політичне представництво всіх партійних утворень станути на чолі протиялькогольної боротьби, домогатись переведення протикоршешних плебісцитів, а для зазначення свого рішучого становища в тій справі внести в союмі проект цілковитої протібіції;

3. Визивається вся наша преса, без огляду на партійні кадри, ставити також на протияль-

когольному фронті та виховувати своїх читачів у протиялькогольному дусі;

4. Визивається всі наші культурно-освітні установи, а зокрема Просвіта, Луги й Соколи, та академічну методу, щоб вони всі свої припадні виступи як: застави, вечірники, зїзди вистави і пописи улажували без алькогольних напоїв, а Союз Кооперативів зивається заборонити нашим кооперативам продавати алькогольні напої в своїх склепах;

5. Визивається всі наші економічно-фінансові установи підтримати вироб безалькогольних напоїв, щоб в той спосіб дати початок новій ділянці українського промислу та усунути з загального уживання трішні й руйнуючі алькогольні напої;

6. Предкладається признати місяць даний місяцем протиялькогольної пропаганди, а місяць вересень місяцем протикоршешної плебісцитової акції.

Повне засідання Ювілейного Конгресу „Просвіта“ гримкими оплесками привало до відома й одобрено згадані всі рішення Відділу Суспільного Здоров'я і тому Українське Протиялькогольне Товариство „Відродження“ має повну надію, що ціла наша українська суспільність широким підтримить його в йогож протиялькогольній діяльності.

В часі згаданого Ювілейного Конгресу Т-ва „Просвіта“, а саме 24. вересня, відбулися Загальні Збори Т-ва „Відродження“, вже на основі нового статуту і на тих Зборах вибрано отсю Головну Раду: голова д-р І. Раковський, заст. голова д-р Софія Парфанович, скарбник д-р Володимира Крушельницька, писар Ярослав Мазарушка (студ. мед.), виділові: проф. Юліан Камеєцький, дир. Ів. Герасимович, дир. П. Вовчук, ст. прав. М. Хомяк, друк. скл. П. Матчак. Заступники виділових: Ів. Шулум студ. теол., Врецьова В. студ. мед., Ключас Всея студ. мед., Береза В. студ. ветер. Контрольна комісія: д-р Ол. Саламанчук, Л. Яцкевичівна ст. прав. Кулик Ів. ст. філ. На Загальних Зборах обговорено напямні дальшої діяльності Товариства, в якій воно певно зазнає широкі допомоги від цілої нашої суспільності.

Гроші слати складанкою Центробанку на ч. 8517. Листи, як і дотепер, до „Просвіти“, Ринок ч. 10 П. пов.

Перед засіданням сойму.

У союмі зявилося небагато послів, що мають приготувати матеріали для своїх клубів. Для 29. жовтня не радів підійти з пос. клубів; для 30. жовтня має бути засідання клубу „Паста“. На денному порядку вибір членів президії з огляду на резигнацію пос. Ратая та Домбського. Держ. трибунал не повідомив іще маршала сойму про присуд на бувш. мін. Чеховича, хоч держ. трибунал є органом сойму. Тому марш. Дашинський інтерв'ював у тій справі у президента держ. трибуналу.

Політичні конференції.

Президент держави прийав у замку прем. Світацького у справах найближчих днів. В середу буде засідання ради мін. при участі марш. Підсудського для обговорення тих самих справ. У сойм. кулоарах кружляла чутка, що коли в союмі зголосять залузу недовіри для уряду Світацького, то президент держави покористується коюст. прислугуючим йому правом та відложить сойм. сесію на 30 днів.

Приказ арештування Вальдемараса?

„Кур. Черв.“ повідомляє з Ковна будьо би литовський уряд видав офіційний приказ арештувати Вальдемараса, якого обвинувачує у спробах держ. перевороту та злефравдування 2 міль. литів. Кажуть, нібито Вальдемарас зложив ці гроші в якимсь англ. банку.

Фр. соціалісти не візьмуть участі в уряді.

Нац. рада соц. партії 1390 год. проти 1451 завила проті участі соціалістів у кабінеті соц. радикалів.

Соц. партияментарна група 43 год. проти 11 ухвалила резолюцію, яка жаліє з приводу постанови нац. ради, яку вважає суперечною з основами спільноти інтересів і демократії. Резолюція домогається скасування на 23. XII. нац. соц. конгресу. Описля ухвалили другу резолюцію, що висловлює подяку для Даладіє, за те, що ставався утворити уряд.

Даладіє зрікся місці.

Даладіє зрікся місці утворення нового кабінету.

Хто утворить уряд у ЧСР?

Справа утворення чл. уряду буде актуальною за кілька днів. Уряд зовсім певним, що прем'єром буде аном Утрікаль. Коли соціалісти приступили до урядової коаліції, то оступником прем'єра буде один із соц. міністрів.

Намагане самогубство дир. „Боденкредітанштальт“.

Уночі на 29. жовтня у віденському готелі хв. тіа позбавити себе життя один із директорів „Боденкредітанштальт“. Карло Крафт. Тижню ранішого перевезли у шпиталь. Крафт утратив посаду з причини злуки „Боденкредітанштальт“ з банком „Кредітанштальт“. Останніми часами Крафт від невдалі спекуляції і впау у фіс. сврту.

Пос. Бирка директором Торг. Палати?

Президія Торг.пром. Палати у Львові ухвалила предложити мін-ству промислу та торгівлі кандидатуру пос. Бирки на директора Торг.пром. Палати у Львові. Пос. Бирка був свого часу віце-міністром скарбу, а тепер, як член БВ, одержав головуство соймової бюджетової комісії та ген. бюджетовий реферат.

Після гостини мін. Залеського в Ромулі.

Півофіційний орган ліб. партії „Віторул“ у передовиці каже, що гостина мін. Залеського мала більше значіння ніж сам факт ревінітування мін. Міренеску. Іа інтерв'ю мін. Залеського з представниками преси виходить ясно, не лише консолідація польсько-ром. союзу, але й рішучий виступ проти всяких чуток, ворожих політиці мира, основаного на існуючих договорах. До СРСР, Ромулія не має ворожих почувань, але задержує проти нього оборонну поставу. Підписано польсько-ром. арбітражний трактат, та „Віторул“, як і обі міністри, сподіється, що ним не треба буде користуватись. Гостина мін. Залеського і його заяви вияснили зовсім непорозуміння, яке Вудапент хотів створити в міжвар. світі, коли повторював думку, нібито Польща є прихильником для ревізіоністичної політики Мадярщини.

З судової салі.

ПОЛЬСЬКИЙ МАЙОР ПЕРЕД СУДОМ.

Для 26. п. м. перед львівським військовим судом станув майор-лікар д-р Юрій Урбанович. Акт обвинувачення заклада Урбановичеві, що під час перегляду новобранців за гроші звільнив деякі особи від обов'язку військової служби. Розправа відбувалася тайно і до неї не покликали жадних свідків.

Трибуналом провводить шеф суф, позковий Годовський, обвинувачує прокуратор, майор Уржендовський, боронить д-р Прох.

Слідство виявило, що майор Урбанович як лікар військової лічнниці, спеціаліст від нервових недуг справді звільнив за гроші 58 новобранців, яких описля переглянула друга лікарська комісія і визнала їх здібними для категорії „А“.

Звожнення лікаря Урбановича виявив один звільнений новобранець із Бібрки, який написав донос на майора Урбановича до команданта військової лічнниці Стронського і спричинив арештування обвинуваченого. Під час ревізії в домі Урбановича сконфісковано 2000 доларів і невеликі на 8000 золотих, про які свідок д-р Осип Либіт твердить, що ті гроші є власністю обвинуваченого, а не грошіми здобутими за надумання при військових переглядах. Деякі свідки, члени родини Урбановича свідчать дуже некорисно для обвинуваченого.

Майор Урбанович борониться тим, що ніяких грошей від новобранців не брав, а звільняючи їх, кермувався лікарським сумлінням. Хоч очевидно, міг помилятися так як помиляється що до стану азорвал новобранця в іншій лічній, що признають здібними для військової служби чимало новобранців, яких описля мусять звільнити під час служби, або узають нездатними зовсім азорові особи.

Але акт обвинувачення говорить на підстав певних доказових матеріалів, що д-р Урбанович при допомозі посередника Кремнієра-Гольдберга входив у пороз. мінія з новобранцями гарнізонів у Станіславові, Золочеві, Бережанах, Тернополі та маючи зв'язок зі сержантами Тимішським і Гживалов та Аригом побрав від звільнених новобранців грошем нагороду.

Розправа ще не закінчена і головний доказовий матеріал про аложивання майора Урбановича буде прочитаний аж сьогодні, а присуд буде оголошений в найближчих днях. До речі, треба згадати, що в списку 58 новобранців звільнених д-ром Урбановичем від військової служби не знаходимо ані одного українця, а тільки саміт жидів.

Маніфестація гаймвери у Відні.

Погрози провідників гаймвери проти соціалістів.

В неділю 27. ц. м. відбулася на площі героїв у Відні величезна маніфестація гаймвери, в якій взяло участь понад 50.000 осіб, в тому кільканих тисяч членів у приписаних уніформах. Маніфестація відбулася з приводу посвячення трьох прапорів: віденської гаймвери, відділу охорони батьківщини і студентського легіону.

Під час того свята промовляли провідники гаймвери д-р Штайдле і д-р Пфрімер. Оба вони підчеркували з натиском, що на шляху до перебудови держави в протисоціалістичному дусі гаймвера не спиниться перед нічим і не спить не так довго, як довго марксизм в Австрії не буде цілком зломаний. Реформа державного устрою — казали вони — є тільки початком, далеко не закінченням праці.

Ми — заявив д-р Штайдле — не стерпимо, аби переговори в цій справі зведено на комедію, бо за десять останніх літ ми вже надивилися у нас доволі на комедію. І не може тут бути ніякої посередньої лінії! Коли хто пиється: Домашня війна, чи порозуміння? — то ми відповімо: Ні одно, ні друге! Не маємо потреби цькувати одних громадян проти других, але й не можемо допустити до того, аби все те хамство, що загніздилося серед нас в часі останніх 10-ох літ, рятувалося перед загибеллю — порозумінням. Ні, на це воно собі не заслужило. Тому ні домашня війна, ні порозуміння, бо панове марксистки мусять покритися!

Маніфестація пройшла в повнім порядку.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 13-?

— Заняття „Діла“. Вчорашнє число „Діла“ заняло Львівське Городське Староство за статтю о. пос. Л. Куницького п. з. „День Великих Роковин“. Це 27-а чергова конфіскація „Діла“ в цьому році.

— Сходина для німецької конверзації. Як довідуємося, Союз Українок у Львові уряджує для своїх членів і впроваджених ними гостей сходина для німецької конверзації. Ці сходина відбувалися би що четверга від год. 18—20 в приміщенні Союзу Українок, Підвале ч. 7. Гурток конверзації веде п. Дарія Вітошинська-Дзєровичева. Особи, що бажають взяти участь в тій конверзації можуть зголошуватися у домівиці С. У. у вівторок, четвер та суботу від 12—13 год. Оплата вноситься тільки 5 зол. місячно. Особи, що бажають удосконалитися у німецькій мові, звернуть напевно увагу на цей новий об'єкт активності Союзу Українок та підтримають своєю участю добрий почин.

— Нинішня молодь. Довідуємося, що в одній з наших приватних середніх шкіл для дівчат управа хотіла завести надобовязкові години французької й англійської мови. Однак до того не прийшло, бо ні одна учениця не виявила охоти записатися на науку одної з тих світових мов.

— Львівська хроніка. В гардеробі Великого Театру злодії вкрали з кишені Маврикія Фішера 860 зол., одну пару ковтків та вартісні папери двох львівських банків. — При вул. Лешинського ч. 7, вночі вкрадено 42 пари черевиків у торговлі Самуеля Фрухса. — В домі Адольфа Бунда при вул. Котлярській ч. 7, вкрадено гардеробу та книжку каси ошадності. — Невідомі вломники розбили інвалідську будку М. Угера при Жерельній вул. і вкрали з неї папіроси, вартості 1000 зол. — На вул. Кентшинських зазедужав нагло Зенон Вербицький із Городицької вул. ч. 127 і непритомний впав на тротуар, з чого скористали злодії і вкрали в непритомного скрипку та 200 зол.

— Вбивство і грабж. У Смолині, пов. Рава Руска, невідомі злодії вбили ножом Івана Доскоца. — На дорозі між Озиминою і Броничею коло Дрогобича, озброєні злодії напали на Леона Геріберга і заграбували в нього 200 зол. — В Золочівщині арештовано радянського горожанина Колішніна за вбивство поліцейського Варшави. — В тім самім повіті арештовано за

рабункові напади Івана Магерівця, Михайла Микитина і Петра Бушковича.

— Стріляють до поліціантів. В селі Подністрианях, пов. Бібрка, невідомі особи стріляли до постерункового Івана Патерика, але не ранили його. Постерунковий віддав до своїх ворогів кілька стрілів, та невідомі типи відстрілюючись, зникли без сліду.

— Пожежі. У Підгайчиках, пов. Зборів, згорів млин Михайла Зятківського, що спричинило шкоду на 100.000 доларів. — В помешканні Ізидора Люкса, у Львові, при вул. Немцевича 26, вибухла пожежа, яка спричинила деякі шкоди, але скоро була погашена.

— Залізничні знижки для учнів. Польське міністерство комунікацій оголошує, що учні, які виїжджають на свята Задушних Днів і Всіх Святих можуть користати зі залізничних знижок важких від 31. X. до 5. XI. ц. р.

— Поштова урядничка дефравданткою. Вчора закінчилася судова розправа проти Катарины Масляк, поштової уряднички в Борщовичах. Акт обвинувачення говорить, що ця урядничка дефравдувала 2.000 зол. з поштової каси свого уряду. Судді присяглі одноголосно засудили обвинувачену на 7 місяців арешту.

— Батько і дочка під колесами поїзду. На станції Весела, недалеко Варшави, під час руху поїзду хотів ускочити до воза Іван Гвоздзік і його дочка. В тій хвилині надіхала локомотива іншого поїзду і заки машиніст запримітив дві особи на зал. шинях і міг спинити паротяг, необережний батько опинився з дочкою під колесами поїзду і на очах пасажирів обидвоє згинули на місці.

— Вовки в СРСР. Московська преса подає, що в селах московської губернії появилось так багато вовків, що радянська влада вислала проти них цілі відділи міліції. Вовки цілими зграями нападуть аж 36 сіл московської губернії.

— Жертва гри в карти. „Н. Фр. Прессе“ подає, що у Відні в XIII. окрузі застріленим прокуратором Бернардом Людер. Причиною трагічного кроку було те, що він любив грати в карти і одної ночі програв майже всі гроші і то свої та свої жінки. Жінка, що чекала на прокуратора цілу ніч вдома, найшла його вранці при столі в канцелярії із простріленою головою, а лист залишений на столі виявив, що прокуратор застріленим через нещасливе закінчення нічної гри в карти.

— Розводи в Австрії. Віденська преса подає, що в році 1928 в Австрії було 5703 розводи. Число розводів у тій державі так збільшується, що в році 1890 була подружжя вірність 10 раз більша, як в цьому році і розводів було тоді 10 раз менше. Від 1914 до 1918 р. було 1337 розводів, а від 1919 року число щорічних розводів збільшилось в чотири. Із розведених подружж в 1929 р. 4 проц. не жило з собою навіть року, а 8 проц. розведених жило в подружж 20 літ. Найбільше розводів було між 2. і 10. р. шлюбного життя, так, що між 30—40 у чоловіків, а 20—30 для жінок вважається для подружж вірності найбільше небезпечним. Із всіх розведених в

Катари і перестуди...

є здебільша наслідком злого забезпечення ніг перед вогністю.

Одиною охороною це добрі кальоші і снігівці

марки „Del-Ha“ „PEREGE“ „TRETORN“

„PEREGE“ „TRETORN“

Жіночі 9⁷⁰ 15⁵⁰
Мужські 11⁷ 18⁹⁰

Кальоші

„Del-Ha“ „PEREGE“

Забардигнові трикотові

19⁹⁰ 15⁵⁰
чорні і беж тільки чорні

Снігівці

„Del-Ha“

з високою жолізкою

36⁹⁰

Чорні і беж

Верх елегантности.

До набуття у всіх філіях і заступництвах.

Del-Ha

Австрії 1928 р. було 15 пар, що розвелись в 70 році життя.

— 71-поверховий хмародер в Нью Йорку. Ньюйоркський банк Ситі Бенк Фармерс Трост Компані вибудує в Нью Йорку при уликах Вилліам і Ойвер у фінансовому дистрикті 71-поверховий хмародер для свого банку. Будова має скінчитись за 15 місяців.

— Під осінь і зиму множаться перестуди і катарі, чого причиною є але забезпечення ніг перед вогністю. Одиною певною охороною перек тим є очевидно лиш добрі кальоші і снігівці, які після сьогоднішнього анонсу „Del-Ha“ різних родів і по найнижчих цінах є вже на складі у всіх філіях.

793

Зі спортивного життя.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ У. С. С. К.

В неділю 27. ц. м., в год. 9. рано, відбулися в залі Академічного Дому загальні збори У. С. С. К. при численній участі студентів-спортсменів. З діяльності за минулий шкільний рік, яку представив студ. Яр. Рак, ми довідалися, що в У. С. С. К. працювало всього ок. 30 членів, а саме: 11 у секції копаного м'яча, кількох управляло легку атлетику й кількох грало в ситківку. Це безумовно за мало і в напрямі поширення за милування до спорту серед студентства повинен розвинути відповідну акцію нововибраний видал У. С. С. К., до якого увійшли: Рак Ярослав, Мойсеєвич Зоя, Старосольський Юрко, Тарнавський Омелян і Ковальська Миррослава. По виборі аудіу У. С. С. К. (що існує тепер як окрема секція фізичного виховання при Т-ві Прихильників Освітні) намітив шляхи дальшої діяльності клубу студ. Ю. Старосольський. Тими шляхами піде, надіємося, У. С. С. К. в новому році своєї діяльності.

Дописи.

ЛУЦЬК на ВОЛИНІ. (Українське Пого). Для 21. жовтня довідалися ми, що кредитовий банк Певного агітує в своєму біорі, щоб його клієнти розповсюджували по селах чутки, що, мовляв, Українбанку вже не має, що не слід йому звертати позичок, що треба випускуватися, а уділи вносити до банку Певного, при чім кожного члена Дирекції дають останніми словами, випадають всілякі побрехеньки і розповідають про будинки, маєтки, фабрики, що їх важливі члени Дирекції на 30 зол. основного капіталу, з якими починали свою працю. В цьому виявляється найкраще моральне обличчя Певних, Ерастових і їх подібних людей. Але селяни самі дають опір різним агітаторам, не квапляться вибирати пайки й такі звертають частиними позички. Однак, треба признати, що „новітня кооперація“ репрезентується надзвичайно „ефективно!“ — В „Українській Ниві“ й „Земі Волинській“ одночасно уміщено напад на українських радних Луцького Соймику. Довідуємося з цієї напасти, що бій „Ниви“ гуртується янає „господарча демонстрація“.

тія" й ця „демократія“ обрада д-ра Барченка у тити Визду проти голосів українців. Якаж це „демократія“? Галік, польський поміщик, Запольський, польський поміщик, Житинський, інженер, Бєлєвський, осядник, два чехи, один жид, один росіянин і кілька селян з породи „куди вітер віє“. Що вони робили по наказам Певного — довідуємося в перший раз з „Ниви“, але, будь-по-будь, це цілком признання, що робить медвежу прислугу новообраному д-рові Барченкові. При янці, мусимо пригадати, що „господарча демократія“ ріжними способами усувала з союму аж з українців. Не-абияку совість треба мати, щоб після цього розписуватися про „більшість голосів“. Нікого вже в Певний не обдурить, бо його метода знала: „розчистити шлях“ чужою рукою,

що має езекутиву, а потім виписувати про „побідний шлях“ „новітньої демократії“ чи „господарчої демократії“ на чолі з п. Галіком і Певним. Кажуть часто-густо під адресою українців, що їхні установи „розполітиковані“. А ось знов випадок „розполітикованості“ противної сторони. Цим разом бавиться в політику магістрат. Взагалі, новий бурмістр, п. Галюсінський, протоптавши всі стежки до „Рідної Хати“, уважає, що цим розв'язав вже питання про свої відносини до українського населення м. Луцька. Коли кооперативно-інструкторський відділ звернувся до нього з проханням відступити сажу міського театру 31. жовтня в 12 год. полудня (тень будинок) для організації Академії Опалюваності, — п. Галюсінський відмовив. Коли хор Д. Котка просив са-

лю для концерту, він відмовив, а, докладаючи, що хор нанав сажу „Просвіти“, сам просив, щоб Д. Котко забрав сажу міського театру. „Повіт-кує“ п. Галюсінський. На свій зад прозвучав ліній „народовоцьку“; конати „Просвіти“, де можна, як і робити прикраси українським громадським діячам, де можна й не можна. Навіть уважав себе за звільненого від основ елементарної ввічливості. Здається, хутко вже доживемо до того часу, коли кожний крамар буде розпачати на теми польсько-українських відносин, бо гої по фризирських закладах вже трактують з ін-антами, що таке „Просвіта“, а що „Рідна Хата“ або про завдання банку Певного й про переслідування Українбанку. — *Мисливий.*

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 30. X., год. 7:30 веч. „Втіла мені перепелівка“.

Четвер, 31. X., год. 4-та попол. „Пригледі“, вистава для молоді.

П'ятниця, 1. листопада, год. 3:30 веч. „Барон Кінель“.

П'ятниця, 1. листопада, год. 7:30 веч. „Це може розназувати своїй бабці“.

Субота, 2. листопада, год. 7:30 веч. „Сила призначення“.

Малий Міський Театр:

Середа 30. X., год. 7:30, „Пропес Мері Деген“.

Четвер, 31. X., год. 7:30, веч. „Пропес Мері Деген“.

П'ятниця, 1. листопада, год. 3:30 попол. „Пропес Мері Деген“.

П'ятниця, 1. листопада, год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Субота, 2. листопада, год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Кіно.

Аполло: Любов ки. Сергія.

Касіно: Його остання маска (Марселль Альбані).

Кольосей: Два світи (Генні Портен).

Лек: Кон і Келлі в гаремі — комедія (Жорж Сідні).

Марусенька: Шпіон на парськмі дворі (Ліана Гейд, Агн. Ештергазі).

Оаза: Шалені люди.

Палац: Буря над Азією (реж. Пудовкін).

Пан: Жінка з більшовицького раю (Ольга Чехова).

Пасаж: Чарівник (Рекс Беа). Амери-канська комедія і найновіший тижень Пате і Гомонта.

Стилеве: Я хочу жінки! Чоловік без шлюб (Редж. Дені).

Фатаморган: Що любить жінка? Хицера: Гроші (Ем. Зоді).

Утіха: Катина дядька Томи.

Програма радіо.

Середа 30-го.

Варшава (1411,7) 17:45 Пополудневий концерт оркестри.

Краків (312,8) 16:15 Лядія для дітей.

Познань (334,8) 20:00 Концерт народної музики.

Катовиці (408,7) 20:30 Концерт композитора Фрімана.

Вільно (385) 12:05 Поранок музики.

Гельсінгфорс (221,4) 19:30 „Трубадур“ опера Верді.

Бреслав (253) 16:30 Концерт радіо-оркестри.

Ляйпціг (259) 14:30 Програма для молоді.

Братислава (279) 12:30 Урожайний концерт.

Талін (296) 18:30 Популярний концерт.

Брно (341,7) 19:30 Оперетка з Праги.

Лондон (356,3) 16:45 Легка музика для сцени.

Штутгарт (360) 16:00 Популярний концерт.

Гамбург (372) 16:30 Моніхтінський концерт.

Франкфурт (390) 16:00 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403) 20:00 Давня музика камерна.

Берлін (418) 19:00 Веселі пісні і дуети.

Стокгольм (436) 15:20 Музика на гармоні.

Рим (441) 21:02 Бетовен і Вагнер.

Ляйпціг (259) 16:30 Концерт екс-пів-Братислава (279) 16:30 Пісні Фібі-ха і Ірака.

Брно (341,7) 12:00 Оркестровий концерт.

Лондон (356,3) 13:00 Сонати.

Штутгарт (360) 19:30 Симфонічний концерт.

Гамбург (372) 20:00 Народна аудіція.

Франкфурт (390) 19:30 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403) 16:00 Оркестра з Курсаю.

Берлін (418) 16:30 Концерт радіо-оркестри.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка: 729 1-3

Середа, 30. X. — Бучач.

Четвер, 31. X. — Монастерисла.

Позірі Перемишлянщина! Для 1. листопада ц. р. о год. 10, рано відбудеться в Перемишлянці торжественне Паминання Богослуження.

В четвер, дня 31 жовтня ц. р. в год. 7:30 вечером відбудеться в домішній Українського Лікарського Товариства при вул. Руській ч. 3/11. реферат Д-ра Музики п. в. Скорість опадання червених тілець крові. 1-1

Союз Українок улаштує для своїх членів і запроваджених ними гостей кожного четверга від год. 18-20 сходни-ни для німецької комерсанції. Гурток вестиме п. д-р Дарія Вітошинська Дзєровичева. Зголошення в домішній С. У. второго, четвер і субота від 12-13. Оплата 3 год. місячно. 796 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Годінник ВАШІ буде найкраще на-правлений у найбільшій годинникарській роботні Івана Зельтенрайха Львів, пл. Маріївська ч. 2. — З проми-цї просимо репаранції прислати по-штою — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 12-7

БРИЛІАНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровскі-Гонимовські, Львів (Готель Жоржа) А-кадемічна 2. 619 6-7

Отрим повідомляю українських продуцентів льону та конопель що на днях відкрили

нову українську ткальню і склад мануфактури

під фірмою: „ГОСПОДАР“

Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 101. ІВАН ЗАВАДКА.

НЕ ІДІТЬ ДО ЧУЖИНЦІВ!!

За доставлену сировину льону

й конопель — плачу повну вартість

чи готівкою — чи мануфактурою.

794 1-3

НОВИНКА!

УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО т. XI. 2.

ТВОРИ

ИОСИФА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

774

ТОМ ДРУГИЙ

3-3

Повісті, повістки, оповідання, казки, повісточки, стор. 319

Ціна в півполотняній оправі 7-00 зол.

„ в полотняній „ 8-00 „

Замовляти в книжарні Товариства „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

НОВИНКА!

УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО т. XI. 2.

ТВОРИ

ИОСИФА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ТОМ ДРУГИЙ

Повісті, повістки, оповідання, казки, повісточки, стор. 319

Ціна в півполотняній оправі 7-00 зол.

„ в полотняній „ 8-00 „

Замовляти в книжарні Товариства „Просвіта“, Львів, Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Здійснюйте гасло: — Свій до свого!
РЕСТОРАН І КАВАРНЯ
ЩОДНЯ КОНЦЕРТ.

„НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦІ“

355 5-7

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ.

порукає Львовцям і приїзжним Гостям
найсмачніші сніданки, обіди і вечері.

Українська Управа: Ст. Зілинський.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНІСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
724 Телефон ч. 69-75. 2-7

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

Львів, 1. листопада 1929.

День першого листопада 1918 р. був переломним в історії західної вітки українського народу. І тому з таким великим пієтизмом згадуємо його в кожні роковини. Був це день великий переломним історичним ділом, а не тільки поривом, не тільки хотінням чи бажанням. В історії кількох віків нашого життя на Галицькій Землі був це день, в якому перед нами простяглися свіглий, хоч і кривавий шлях волі. Обставини зложилися так, що хоч весь цей шлях ми пройшли криво, лишаючи на ньому гекатомби найкоштовніших, бо кровних жертв, то проте найціннішої вершини, за яку боролись, ми не втримали.

В одинадцяті роковини того незабутнього дня відносимося знов у нього як зачаровані, оглядаючись одинадцять раз за тим, що хоч і минуло, то всеж лишило по собі ясну, освітлюючу своїм блиском сторінку в нашій історії. І саме цей факт, що маємо за собою таку величаву, найбільшу в новій добі, сторінку історії, мусить при нинішніх обставинах розбуджувати в нас бадьорість, мусить кріпити в нас віру в немірущі сили нації. Гекатомби жертв, зложених на вітарі визволення, не пропали марно, вони дали свідоцтво нашій національній гідності, нашій зрілості, поставили нас в ряди тих народів світу, що знають і вміють цінити своє право на життя і накінець вони дали великий духовний корм для цілих поколінь та створили підвалини для нової національної традиції і національного виховання.

Але кожні роковини важкі для нас не тільки тим, що споминами підносять нас на душі, утверджують у вірі, вони крім того ще приневолюють нас відшукати в самі історичні події, аналізувати їх льогіку, зясувати обставини та оцінювати все, від діючих і відповідальних людей починаючи і на самих подіях кінчаючи.

Теперішній чехословацький міністр закордонних справ д-р Бенеш, активний і відповідальний учасник чеського національного визволення, сказав про нього в послідовній до своїх споминів між іншим ось що: „У світовій війні, яка — з яких причин вона не велася — спричинила демократизацію світу, прийшов наш час. Він прийшов наслідком льогіки історії, прийшов підтриманий хвилевою міжнародною констеляцією інтересів“. Ці слова можна сміло приворонити і до „нашого часу“. І наш час прийшов „наслідком льогіки історії“, але не був підтриманий „хвилевою міжнародною констеляцією інтересів“. Що більше, в момент, коли приходив наш час, розросталася анархія в Українській Державі за Збручем, над Дніпром. А чейже на неї, на її допомогу всі наші чинники рахували. Пізніший розвиток подій довів до того, що Галицька Армія мусіла рятувати українську державність за Збручем. Такої історичної трагедії не переживала тоді ніяка нація з тих, що наслідком світової війни переживали свій час визволення. Отже для інших народів працювала передовсім „хвилева міжнародна констеляція“ і їх внутрішня консолідація. Щож до нас, то проти нас працювала і „хвилева міжнародна констеляція“ і затижна внутрішня анархія на Великій Україні. Сконсолідованою на всій українській території була тільки Галицька Земля.

Той-же Бенеш написав у послідовній до тих-

же споминів ще й такі слова: „Ми перемогли, бо ми вірно всталили нашу програму в рамці світових подій. Ми звязали її з боротьбою європейської і світової демократії, не зважаючи на те, по якій стороні була перевага під оглядом числа і сил. Ми оцінювали вірно можливості і сили розвитку подій, що працювали в поодиноких таборах за і проти нас“. Далі підкреслює Бенеш особливість ще й ту обставину, що чеський нарід мав великого і загально признаного провідника в особі д-ра Масарика, біля якого купився весь визвольний рух у часі великої боротьби. Ось причини, які допомогли чехам добитись своєї національної мети.

Хоч анальогії не все мають практичну вартість, то всеж у даному випадку аж проситься зробити анальогію між нашою підготовкою до визвольної боротьби і чеською. Ми не звязали нашої справи з боротьбою європейської і світової демократії у свій час, а коли це почали робити, то вже було за пізно. Ми навіть не старались „вставити“ нашої справи у рамці світових подій, а обмежились тільки до односторонньої акції на терені центральних держав. Ми накінець не мали одного загально признаного провідника нації, а орієнтувались у ході визвольної боротьби на випадкові, висунені революцією на політичну арену величини, що до проводу нації не були доречні. А ще менше мали вони даних на те, щоби зложити нашу справу в рамці світових подій тоді, коли простір тих рамок був уже перезаданий та розпарцельований згідно з інтересами антантських переможців.

Отже у добі, коли прийшов час на визволення поневолених, мали ми і свій момент — вели-

Навіть зі сотиків зростають міліони,
тому хочби найдрібніші ошадности складайте в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

кий і світлий, але одночасно момент, який хоч і був наслідком льогіки історії, то всеж не застав цілої нашої нації сконсолідованою та пронятою єдиною спільною волею до визволення. Під тим оглядом ми, західня вітка українського народу, випередили у внутрішній консолідації та монолітності збірної волі більшість нації української. Але в тім то й найбільша трагедія цілої нашої нації, трагедія, якої не зрозумів ніякий чужинець, а яку глибоко пережили й істоту якої найкраще зрозуміли передовсім ми, активні учасники подій з 1. листопада 1918 р. і двох найближчих літ.

Історична недоля нашого народу все брала свій початок на перехресті інтересів двох споконвічних наших сусідів: з півночі та заходу. І коли давніше вона вчила нас дечого (але всеж не довчила), то тепер ми мусимо з цього факту поробити для себе всі висновки та витягнути науку до кінця. Все нашу працю мусимо повертати на всесторонню консолідацію української нації, а не на поборовання віри у власні національні сили, у немірущу національну енергію, не на заціплювання в душу народу всяких протинаціональних кличів та чужинних, дарма, що „глобальних“ орієнтацій. Ось і програма праці, яку ставити перед нами цей день великих роковин.

Наш обов'язок.

За український пам'ятник у Гмінді.

У Гмінді (Долішня Австрія) був у часі світової війни, як загально відомо, найбільший табір для українських виселенців і втікачів з Галичини. В тому таборі перебували десятки тисяч нашого народу, коротаючи за його дровами важкі дні серед неймовірних злиднів, голоду і холоду та всяких пошесних зедуг, що скопили там понад 30.000 синів і доньок українського народу. Відгомін безмежного болю і страждання нашого народу за дровами Гмінду нахолодимо м. ін. і в українській красній літературі, а саме в претарних новеліх Гриневичевої „Попоборні“ і в зворушливій поемі Підгірянки „Мати-страдниця“.

По війні рішила громадська рада в Гмінді знести великий український цвинтар і перемістити його на парк. На це згодилось й міністерство закордонних справ у Відні, зазначивши, що воно може мати застереження тільки в тому випадку, якщо тут малось до діла з надмогилями пам'ятниками воєнно-полонених і цивільних інтернованих. На цій основі знесено цвинтар у Гмінді в 1922 р. і залісено його деревами та приступлено до робіт біля міського парку.

Справою заінтересувався Український Допомоговий Комітет у Відні, що делегував свого члена, віденського адвоката д-ра Назара Омелана Світлика, для переговорів з громадською радою Гмінду. В листі до нашої редакції подає д-р Світлик українському громадянству до відома хід своїх переговорів з громадською радою Гмінду і ті точки, на які згодилася та рада. А саме:

1) Всі пам'ятники, хрести і плити на українському гміндському цвинтарі, оскільки на них до означеного речинця не буде зголошене право власності, перейдуть на власність громади Гмінда. Речинець, до якого треба буде зголосити свої права, буде поданий в найкоротшому часі.

2) Громадська рада Гмінду не має нічого проти експлуатації і перенесення тлілих останків деяких померлих на міський цвинтар, оскільки їм буде предложений дозвіл на це зі староства й оскільки буде зложена приписана такса.

3) Громада Гмінд годиться на здвигнення пам'ятника в честь померлих у Гмінді українців і на поставлення його на відповідному місці парку (себто: бувшого цвинтаря), однак в цій справі мусить їй бути предложене прохання з двома плянами для оглянення й затвердження місця під пам'ятник.

Такі інформації подає через нас адв. д-р Світлик. Від себе додамо ще, що в тій справі появлявся був у нашій пресі ще перед двома роками відповідний комунікат Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові, однак нам невідомо, який відгомін він найшов у краю. Колиж тепер зацікавився долею гміндського цвинтаря й українським пам'ятником на його місці Український Допомоговий Комітет у Відні, то це слід тільки щиро привітати. Не маємо сумніву, що на його поклик до краю по жертви на пам'ятник відізвуться не тільки всі ті, що полишили на цвинтарі в Гмінді своїх дорогих і близьких, але й увесь наш загаль, розуміючи, яке значіння матиме український пам'ятник у Гмінді, що, як відомо, лежить тепер на пограниччі двох держав. Здвигнення такого пам'ятника повинно бути не тільки нашим святым обов'язком, подиктованим розумінням культу померлих, але й доказом нашої культури. Не забуваймо при цьому, що цей наш пам'ятник на чужині буде по всі часи свідчити перед чужинцями про наш пієтизм до пам'ятки померлих, наше розуміння культу традиції і нашу культуру!

Тому не слід нам лаяти часу, а братися негайно до праці. Український Допомоговий Комітет у Відні (або спеціально обрана ним секція) повинен звернутися якнайскорше в відповідним поклик до краю, який певно не поскупиться з жертвами на таку ціль. З відповідною допомогою прийде, надіємось, віденському комітетові й Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові, як прийшло минулого року з допомогою комітетові в Берліні, що головні заходами львівського Товариства зміг перенести тлілі останки бл. п. Вітовського і Чучмана до спільної могили і здвигнути на тій місці скромний пам'ятник.

І. Н.

Вислід виборів у ЧСР.

З 300 мандатів обсаджено 187. — Правдоподібний розподіл мандатів між партіями. — Вислід виборів на Закарпатті.

Львів, 30. жовтня 1929.

Складна виборча система до законодавчих установ у Чехословаччині є причиною, що досі нема ще докладного розподілу мандатів з виборів, переведених минулої неділі (27. жовтня). На основі першої скрутинії — по даним півофіційної „Прагер Прессе“ — обсаджено 187 мандатів за всіх 300. А саме на основі першої скрутинії одержали:

комуністи	17 манд.	в 1925 — 27 манд.
нац. христ.-сусп.	7	1
нім. хліб. союз	8	17
нім. соц. дем.	14	10
поляки й жида	1	1
нім. нац. партія	3	3
чехосл. нац.-соц.	22	17
чехосл. соц.-дем.	30	18
Ліга (Стржібни)	2	0
нац.-д. (Крамарж)	5	6
чехосл. люд. оці	18	21
республ. (аграрії)	35	32
чехослов. ремісн.	2	3
нім.-христ.-сусп.	6	6
слов. люд. (Глінка)	19	20
нім. нац.-соц.	4	2
разом	187	184

На основі півофіційних даних можна прийняти, що остаточний розподіл мандатів представлється ось так:

комуністи	30 манд.	(втрата 11)
нац. христ.-сусп.	9	—
нім. хліб. союз	16	—
нім. соц. дем.	20	(зиск 3)
поляки й жида	4	(зиск 3)
нім. нац. партія	8	(втрата 2)
чехослов. нац.-соц.	32	(зиск 4)
чехосл. соц.-дем.	39	(зиск 10)
Ліга (Стржібни)	3	(зиск 3)
нац. демокр.	15	(зиск 1)
чехосл. люд. оці	25	(втрата 6)
республ. (аграрії)	46	(зиск 1)
чехослов. ремісн.	12	(втрата 1)
нім. христ.-сусп.	14	(втрата 2)
Слов. люд. оці	19	(втрата 4)
нім. нац. соц.	8	(зиск 1)
разом	300 мандатів.	

В загальному, не вважаючи на значні втрати комуністів, вислід чехословацьких виборів означає незначне пересунення на ліво. Дотеперішні партії парламентарної більшості, а саме: аграрії, чехословацькі люд. оці, словацькі люд. оці, нац.-демократи, чехословацькі ремісники, союз хліборобів (тепер нім. робітничо-хліборобський союз)

і німецька народна партія — розпоряджали би 147 мандатами, а дотеперішня опозиція 153 мандатами. При тому треба мати на увазі зріст опозиційних настроїв серед словацьких люд. оці (партія Глінки) з приводу процесу і засуду проф. Туки. Таким чином уряд мусить бути створений на зовсім іншій основі, як досі. Замість мішанської коаліції, що обіймала мішанські партії: чеські, німецькі й словацькі, мабуть, прийде до створення мішансько-соціалістичної коаліції з участю соціал-демократів і чехосл. націонал-соціалістів.

Цікаво було б нам ясувати й оцінити виборчі висліди на Закарпатській Україні, що творить одну (22) виборчу округу з 9-ма мандатами. Та з огляду на дотеперішні скріпні відомості мусимо здебільшого обернутися в сфері здогадів. На Закарпатті віддано 286.837 голосів (в 1925 р. — 245.929), з чого припадає на

комуністів	40.492;	в р. 1925 — 75.668
нац. христ. сусп.	30.472;	—
нім. союз	3.222;	29.102
поляки й жида	16.763;	30.917
чехосл. нац. соц.	10.032;	15.574
чехосл. соц. дем.	22.928;	18.163
чехосл. нац.-дем.	48.503;	32.879
чехосл. люд. оці	8.981;	7.396
республ. (аграр.)	77.573;	34.918
чехосл. ремісн.	7.369;	—

На основі першої скрутинії комуністи одержують 1 мандат, мадярські христ.-суспільники — 1 мандат, нац.-демократи (Крамаржіанці) — 1 мандат та аграрії — 2 мандати. Таким чином розділено 5 мандатів, а 4 мандати лишається до кінцевого розподілу. Правдоподібно ті чотири мандати будуть розділені в той спосіб, що комуністи дістануть другий мандат, нац.-демократи другий мандат, аграрії третій мандат, а останній припадає або соц.-демократам, або люд. оцям, залежно від голосів, які будуть перекинені з інших виборчих округ або залежно від загальної надввишки тих голосів.

Тепер розшифруймо, які то українські чи там „руські“ партії наїшли захист під загальнодержавними, себто чеськими листами. Перший комуністичний мандат припадає українцеві, дотеперішньому послові Мик. Сидорикові, а другий можливий мадярові Тереківі Палі. Під фірмою нац.-демократів (Крамаржіанців) скривається кілька місцевих партій, а саме: Автономний Земледільський Союз (Куртяківці), Русск. Нар. Союзівеніє з чехослов. нац.-соціалістами (Кльофа-чівцями) і трудовая партія (Гаратківці). Перший мандат з цієї листи припадає дотеп. послові Ів. Куртякові, а другий можливий, теж „Куртяківцеві“ Андр. Бровілеві, редакторові „Русск-ого Вѣстник-а“, органу Автоном. Земл. Союзу. З республ.-банканської (аграрної) листи перший мандат припадає Вас. Ширецькому з Верещьких, який

лиже в 1925 р. був вибраний послом, але офіційно зреґнував у користь чеха; другий мандат, припадає Кирилові Прокопові, дотеперішньому послові трудової партії, найбільшому пропагаторові православ'я на Закарпатті, а третій можливий мандат чехові Лосифові Залцеві, секретареві аграрної партії для Закарпаття. На випадок, коли третій мандат не вдалося досягнути аграрам, тоді знову мусів би уступити в користь чеха Залці Ширецький і Прокоп. Мадярський христ.-суспільний мандат припадає Гойці Кароліні, останній мандат захоплять або соц.-демократи (Ю. Гуснап з Берегова), або люд. оці (христ.-народна партія в особі о. Авґ. Волошина).

Вдача диктатора СРСР.

З інтимного життя Сталіна. — Його приятель. — Тактика амбасадорів. — Віра в світову революцію.

Вчорашню статтю Бесідовського доповнюємо, такими його замітками:

„Сталін проводить увесь день у „Центральнім Комітеті“. Він працює від 16 до 18 годин денно. Він має мало вільного часу для себе. Три роки тому він хотів розвестись зі своєю жінкою, яко старшою, щоб оженитись з молодшою. Але він не мав часу вступити до „бюро реєстрації подружжя“. Він післяв туди хлопця зі запискою намазанною поклопиво і дістав чверть години пізніше розвід.

„Що сталося з його старою жінкою, не знаю. Молода вродила йому недавно дитину. Вона зачинена на Горках, повсім як у гаремі; ніхто її ніколи не бачить. Сталін у приватнім житті — деспот, зовсім так само як у політиці. У своїх бажаннях і своїй ненависті він непохитний.

„Його приятель. Камо, що ограбив разом з ним державну касу в Тифлісі за парських часів, агнував під авто. Сталін вислав тоді до місцевих чекістів власноручну телеграму: „Розстріляйте шофера“. Шофер був тут зовсім невинний, але його поставили під дула.

„Коли управитель державного банку Пятаков запевняв, затроєний алкоголем і підлітною, спаралімований у ногах, Сталін покликав ліпарів і гукнув скажено:

— До двох тижнів маєте його поставити за ноги! Він нам потрібний.

„Два тижні пізніше Пятаков брав участь у засіданні комітету. Але після п'яти днів прийшла на нього така криза, що мусів йти до лікарні.

„Коли якийсь приятель Сталіна заведував, тоді він послав йому щиро ботіловцю масла або меду з кількома словами:

— Іди це! Ми тебе потребуємо.

„Така-то азійська дружба спричинила смерть Фрунзого, комісари війни й моринарії.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

(Продовження.)

Ми брели якось вночі брудною довгою вулицею поблизу Пале-Рояль. Очевидно, замислившись, ніхто з нас не вимовив ані слова, принаймні із чверть години. Раптом Дюпен порушив мовчання тими словами:

— Він таки хлопець дуже малий на зріст, це правда; йомуб краще повелось в Театрі Варіете.

— Безперечно, — відповів я йому несвідомо і не зразу помітив (так глибоко був задумався), як мій бесідник дивним способом понав у лад моїм міркуванням. Але за мить я спам'ятався і здивувався надзвичайно.

— Дюпен, — сказав я серйозно, — це виходить за межі його розуміння. Скажу просто, ви вразили мене; я заледве довіряю своїм чуттям. Як це ви могли знати, що я думаю про...? — тут я зробив паузу, щоб допевнитись остаточно, чи справді він знає, про кого я думаю.

— Про Шантії, — сказав він; — чом же ви спинились! Ви саме подумали, що його куца постать не годиться для трагедії.

Це було точнісінько те, про віщо я справді думав. Шантії був колишній чоботар на вулиці Сен-Дені; без ума захопившись театром, він спробував виступити в ролі Ксеркса в однойменній трагедії Кребіюна і за свої претенсії зажив на весь світ неслави.

— Скажіть мені, бога ради, — аж скрикнув я, — яка це метода — коли тут є якась метода — дава вам змогу збагнути ці мої думки? (Справді, то він іще дужче вразив мене, ніж я хотів це йому показати).

— Це продавець овочів, — відповів мій друг, — привів вас до висновку, що цей чоботар замазав для Ксеркса et id genus omne*).

*) І для всього цього роду. Пер.

— Продавець овочів! Ви мене дивуєте — я не знаю ніякого.

— Чоловік, що наскочив на вас, коли ми повернули були в цю вулицю — либонь чверть години тому.

Я тепер пригадав, що, справді, продавець овочів, несучи на голові здоровенний кошик із яблуками, ненароком мало не збив мене з ніг, ксли ми повернули з вулиці К. у ту, де зразу стояли; але до чого тут був Шантії, я негоден був зрозуміти.

Дюпен не мав у собі ні сліду шарлатанства. — Я поясню; — сказав він, — а щоб ви могли все ясно зрозуміти, ми спершу означимо хід ваших міркувань від моменту, коли я оце говорю з вами, аж до моменту зустрічі із продавцем. Значніші кілька цього ланцюга ідуть так — Шантії, Оріон, д-р Нікольє, Епікур, стереотомія, брук, продавець овочів.

Мало хто з нас не бавився в певній добі свого життя означуванням ступенів, що ними наша думка приходить до певних висновків. Це заняття буває повне цікавості; і, бравшись до нього вперше, кожного здивує видимо безмежна відстань і різнота між вихідною точкою та завершенням. Якже мало мене не вразити, коли я почув від француза оце слова і не міг не признати, що він говорить правду. А він мовив далі:

— Ми розмовляли про коні, коли пам'ять мене не зраджує, аж до виходу з вулиці К. Це був останній предмет, що ми його обговорювали. На переході в цю вулицю продавець овочів з великим кошем на голові, бігши прожомом мимо, потрутив нас на купу каміння, зложеного не місці, де напавляється брук. Ви спіткнулись на каміні, схованулись, трохи завихнули собі ногу, з хмурим роздратованим виглядом пробурмотіли кілька слів, озирнулись назад на каміня і мовчки рушили далі. Я не вважав нарочно, що ви робите; але такі спостереження стали мені за останній час немов би коначною потребою.

— Ви втупили очі в землю, сердито розглядаючи ями та вибої на бруківці (звідси я бачив,

що ви й досі думаете про каміння), аж поки ми не досягли вулиці Лямартіна; вона замощена звязаними і навізаним перекритими обтесаними брилами. Тут обличчя вам розясніло і побачивши, що ваші губи ворухаться, я не мав сумніву, що ви прошептали слово „стереотомія“ — термін, часто уживаний до такого бруку. Я знав, що ви не моглиб сказати собі „стереотомія“, не прийшовши на думку про атоми і таким чином до Епікурових теорій; а що я згадував вам при нашій недавній розмові на цю тему, яким дивним і мало кому відомим способом неспівні здогади великого грека знайшли собі підтвердження в новітній мряковинній космогонії, я відчув, що вам не минеться поглянути на велику мряковину Оріона і з певністю чекав, що ви такі глянете. Так ви й зробили; і я допевнився тоді, що правильно йду вашим шляхом. Але в тій ідкій тираді проти Шантії, що з'явилася вчора в органі „Музею“, сатирик, зробивши кілька ганьбливих натяків, що, мовляв, чоботар, напавши котурни, змінив і своє ім'я, цитує латинського вірша, що про нього ми часто говорили. Я розумію рядок „Perdidit antiquum litera prima sonum“).

— Я вам якось казав, що цей рядок стосувався колись до Оріона — його писали раніш Уріон; а що це пояснення вижеться з певними дотепами, то ви, я був певен, не могли його забути. Отже, мені було ясно, що ви неминуло скомбінуете дві ідеї — Оріон та Шантії. Що ви це зробили, я побачив із усмішки, що перебігла по ваших губах. Ви подумали про гірку загибель бідолашного чоботаря. Досі ви йшли похилі, а тут я побачив, що ви випростались на весь ріст. З цього я мав певність, що вам спала на думку куца постать цього Шантії. Тут я перебив ваші міркування зауваженням, що коли таки справді він хлопець занадто малий на ріст, то йому повелось краще в Театрі-Варіете

(Продовження буде.)

*) „Лосша літ-на атривала оное певнієне змочаше“ Пер.

„Сталін обожав Фрунзе. У 1924 р. Москва була напередодні революції. Троцький міг тоді зовсім так само як Пілеуський, захопити владу у кількох хвилинах. Бувши командант червоної армії Антонов-Овсенко після до „Політичного бюро“ лист з погрозою: „Коли ви пальцем рушите Троцького, тоді вся армія стане за тим Карнотом нашої революції“. Але Троцький не зміг діяти. Сталін мав час викликати в Харкова свого приятеля Фрунзе, який за кілька днів змінив весь склад командування армією.

„Від цього часу Фрунзе був на всіх зібраннях. Сталін, довідавшись, що переможець Троцького неадужав на шлунок, сказав:

— Це якийсь боляк; дай себе зоперувати: ти нам потрібний“.

Лікарі були тої гадки, що Фрунзе міг ще без операції жити довгі роки. Але деспот настоював. Фрунзе послухав і вмер під ножом.

Сталін єдиний з усієї старої жовтневої гвардії 1917 р., що вірить nadalі в прихід світової революції.

Він мало журиться тим, що діється в краю. На його думку система є добра, а погані є ті, що її виконують. Він глибоко пересвідчений, що зможе втримати партійний апарат аж до дня, коли світова пожежа осеє руїни старого світа.

Як може він підтримувати свою віру в таку зомилку? Як може перечити фактам? Його оточення (амбасадори і спеціальні делегати) ошукує його. Берлін, Токіо, Стокгольм, Рим, Париж (я читав справоздання Довгалевського) повідомляють його неупинно, що світова революція вже наближується і що процес розкладу капіталізму посувається. Це є необхідні брехні.

Коли амбасадор пише правду, тоді йому не ає вірять і його звільняють, обвинувачуючи, що він продався буржуазії. Коли факти не згоджуються від „Політичного бюро“ останніх ідеологічних фактів. Тому-то амбасадори вже від 6 літ домагаються від „Політичного бюро“ останніх ідеологічних формул, а відтак на їх підставі складають свої справоздання.

Коли амбасадор пише правду, тоді йому не ає вірять і його звільняють, обвинувачуючи, що він продався буржуазії. Коли факти не згоджуються від „Політичного бюро“ останніх ідеологічних фактів. Тому-то амбасадори вже від 6 літ домагаються від „Політичного бюро“ останніх ідеологічних формул, а відтак на їх підставі складають свої справоздання.

„Минулого року приятель Сталіна, Теріан, приїхав у Париж, щоб аладити технічний звіт про торговельне представництво. Коли він про-

хожувався зі мною вулицями, що-хвилинні стисав мені рамя і шептав:

— Що за революційна атмосфера!

„Зайве було вести дискусію з цим маньяком. Близький француз, з яким він розмовляв, це був шахтар зі Сен-Клю (містечко біля Парижа), в якого він нанав вімнату: це був завзятий комуніст.

„Чотири місяці пізніше я дістав від цього Теріяна такого листа:

„Я розмовляв особисто зі Сталіном і він дуже задоволений поступом революції в Франції“ Сталін тримається при владі, тому, що вірить у всесвітню революцію. Коли він піде геть, усе розвалиться. Він не має наслідника. Його може заступити колегія складена з таких людей: Молотов, Каганович, Ворошилов, Орджонікідзе, Чубар, Бавман.

А тоді приїде катастрофа і кінець!

3 Ромунії.

Адміністративна реформа й вибори.

Товариш міністра Ед. Мірто, який відвідав усі повіти Ромунії, головню Буковину, Бесарабію і Молдаву, заявив, що переведення адміністративної реформи, відграничення повітів, пляс, громад і сіл буде покінчене до 15. листопада. В тім самім часі приготуються й вибори. В грудні відбудуться повітові вибори, а в січні громадські. Вибори повітові контролюватиме центральний ревізійний комітет. Цей центральний ревізійний комітет буде новою контрольною адміністративною і фінансовою інституцією, що торкається повітів і муніципій, а першою контрольною інстанцією над муніципалітетом Букарешту. Це є єдиний орган, який задержало собі міністерство внутрішніх справ у новій організації краю. („Час“).

„Другий бюджет“.

„Дімітяца“ виказує у вступній статті, що населення Ромунії платить далеко менше податків, як у інших краях. А коли тягарі такі тяжкі, то це тому, що поруч державного бюджету є ще другий бюджет бакшішників і злодіїв державного майна. Самі податки невеликі, але що кожний горожанин цієї держави мусить заплатити бакшіш, то це робить значно більше від тої суми, яку кожний мешканець Ромунії платить титулом податку.

За українську школу.

Справа української мови по школах в українських селах не дає спокою ромунській пресі. В букарештєнських часописах пішла вістка, що Ліга Народів вислала до ромунського

правительства жалоби українського населення в справі упослідження науки рідної мови. Ромунська преса підчеркує при цій нагоді, що в Ромунії не сміє ніколи бути заведена українська мова. Зокремаж „Курентул“ зазиває правительство, щоб міністерство освіти вислало якнайскорше відповідь до Ліги Народів, користуючись тим матеріалом, що його збрала ромунська преса. „Курентул“ особливо їдко писав і пише в справі українського шкільництва. Можемо запевнити ромунську пресу, що українці чи тепер чи в четвер, а таки дібуться своїх прав і в Ромунії. („Рідний Край“).

Отворення лінії Чернівці-Мармарошський Сигіт через Коломню.

3 Букарешту повідомляють, що незабаром відбудеться перша їзда на лінії Чернівці-Мармарошський Сигіт і триватиме всього 8 годин. Їзда до Сигіту через ромунську територію тривала досі 24 години.

3 Українського Наукового Інституту в Берліні.

Наукова діяльність Інституту розвивалася у формі систематичних курсів звичайних членів Інституту в українській мові, як також публичних виладів у німецькій мові (в залах університету Фридриха Вільгельма).

До звичайних членів Інституту належать самі професори а до надзвичайних українські вчені в числі 20 осіб між якими є і члени Академії Наук у Києві. Ті надзвичайні члени Наукового Інституту в Берліні час до часу мають і в Інституті свої анклади.

Інститут утримує 7 стипендістів першої класи, а 17 стипендістів другої категорії. Стипендісти першої категорії це абсолютні високих шкіл, які приготуються до самостійної наукової праці, а стипендісти другої категорії, це студенти німецьких високих шкіл, що рівночасно студіюють на Українським Науковим Інституті.

Виладів Наукового Інституту слухають та-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

„Виходили зі села“. — Число еміграції. — Одна картинка.

Болючим гнетом, тавром невілнництва здавала панщина український нарід. А коли після і знесення завагоїла над українським селом господарська нужда внаслідок непосильних тягарів, що спадали на шбито самостійного, вільного господаря, а головню внаслідок недостатчі хліборобського варстату праці, тоді український селянин рішився кинути рідну землю і йти „в світ за очі“. Десятки тисяч здорових, надійних громадян, „виходили зі села“. Йшли ті, що не мали нічого до страчання, йшли ті, що вірючи в свою силу бажали поправити рідне господарство, йшли й деякі авантюристи.

З нужденними клунками в руках, у „панському“ захмітті, з похиленою головою, прощані рідним селом немов на смерть, з проклятом усюму світові та його задові, тільки зі слабим проблеском надії на краще а може й без нього, але на всякий випадок надії на інше життя, йшли ті завзяті в нову неволю несовісних агентів перевізних товариств. Ті „компанії“ виладували на берегах Європи заокеанську худобу й пакували в них східно-галицьке „бидло“. Здорові духом, тільки нуждою прибиті терплячі українські діти попадали по тяжких дорогах в новий світ. Вирвані з рідного ґрунту, без знання мови, умов життя, без примітивних відомостей про край, до якого прийшли, змільна будували велич Америки: розроблюючи своєю витривалістю промисла та культивуючи лісові канадські пущарі. А вслід за ними йшла туск рідні. А вслід за ними йшла нарікання тих, що представляли собою „край“: за немощючість, за бунт проти світового порядку, за охоту змінити освячений спосіб життя...

Та коли сьогодні з віддалі приглянемося колишньому природному рухові, то чолом мусимо задати перед тим, що своєю еміграцією обіцяли на часок нужду народу, відтворюючи шорішню сорок тисяч років, що прозрівши й найшовши людські умови життя, піддержали свій Рідний Край у найтяжчих хвилинах немочі.

З огляду на достоянство покоління з огляду

на тяглість життя, треба було пригадати тих кілька моментів з нашого розвоєного шляху. Маючи ті моменти на оці, краще зможемо оцінити теперішній стан української еміграції в Америці й Канаді.

Число української еміграції?

А хто його знає. Вправді всюди почуєте астрономічні цифри: 500 тисяч, 750 тисяч, 6 мільон. Але хто їх перечислив? Урядові джерела начислюють ледви десятки тисяч. Це тому, бо свідомість національної приналежності зросла головню після національної, визвольної війни, що велася тут, на рідній землі, а урядові переліси були вчасніші. При найближчій переписі напевно й урядові цифри зростуть. У деяких містах начисляється 30 тисяч українців (Нью Йорк), 40 тисяч (Шікаго), однаке для мене це зовсім не певне, бо нічим не піддержане число.

Еміграція, це ціле зборище напріжкоридішних галузок з усього етнографічного простору. Колись, у краю пізнавали себе ближчі по календарях рідної форми, матеріалу й прикрас. Тут обізналися духово, пізнали себе, часто навіть зізналися. Колись сільські легіні билися „за дівку“, коли який відважний появився в нерідному селі шувати „княгині“. А сьогодні женяться подолуючи з лемками, гуцули з бойками, ріжні з ріжними. А як місця походування позаять часто такі назви сіл, яких ніколи не стрічалось в нашій історії розвитку. Хіба, якби хто був мав стільки твердого серця, щоб списати історію людського нужди, то той мусів би часто повторювати (мєна сіл, з яких походять наші емігранти.

Між емігрантами стрічаються деколи колишні галицькі переселенці до Босні й Славонії. Вони всі в галицькому таборі, всі національно високо свідомі, всі жертвенні на потреби свого первісного краю.

Щі до пору Злучені Держави відгороджувалися від Європи. Обмежили число еміграції з Польщі, а тимчасам для українців. Робиться труднощі особливо жінкам і то навіть таким, що від років мають тут мужів чи дітей. Американський член палати послів і член еміграційного Комітету Самуїл Декитейн, каже, що це торкається головню жінок зі східної Європи. Лікарі департаменту здоровля признають їх недоумними, бо не вміють відповісти на такі нпр. питання „Скільки ніг має американський кіт?“ „Який довгий є шнур?“ „Що ліпше літає, птах чи муха?“

„Скільки зубів має корова?“ „Як можеш зробити ніч з масла?“ „Скільки берегів має океан?“ „Яка різниця між вугіллям і деревом?“ „Скільки є зізд на небі?“ „Чим живляться подорожні, коли сплять на корабель і вони попадають у воду?“ „Як бігає крілик?“ „Як за довгий міст? і т. д. Названий конгресмен каже, що задавав ті самі питання своїм товаришам з палати послів і вони не змігли на них відповісти. Чи й вони недоумні? — питає. Обмеження візду жінок зі „східної“ Європи безперечно причиноюється до прискорення американізації. Задля недостатчі українського жіноцтва українці женяться з чужинками. До Канади входить дещо більше таких, що йдуть на фарми обробляти землю.

Одної гарної ночі в червні приходжу на „східно-європейський“ (корабельного „Канадського Океанського Товариства“) двірць у Вінніпегу в Канаді, щоб відіхати до Саскатуну. У ждальні бачу давно невиданий образ. На лавках на провізоричних клунках лежать брудні діти. Деякі бігають поміж людей. Хлопчики у кашкетиках, дівчатка в хустках позавязуваних „понад пахи“. Коло дітей на лавках і на клунках сидять молоді жінки, а помарілим, привалом лиде. Мужини ділово походжують. Одні з них у кашкетках, другі в капелюхах. Жінки в хустках: ті, що у витевріх плащах, завязані під бородом; ті „лучші“, що в свєтерах, у хустинах, повязаних назад кінцями, як наші свіжі міські служанки. Всі вони на газ — якби відірвалися від важкої роботи. Величезні клунки, зверху повязані шнуром, коблїк з рожокми, горшки, вузлички й вузлички, — це весь їх початковий маєток. Прийшли сюди в новий світ добувати землі. Дітей пребагато. О, ми надійний народ. Нема причини страхатися малочисельности... Чужинці стають, зглядаються. Такої „поодинокости“ тут тепер часто не бачиться.

Це свіжий транспорт емігрантів з моїх рідних сторін приносить зі собою на показ горе й вужду. Важка, безвітладна праця витнала їх. Та краще життя побачать уже хіба ті діти, що бавляться в коніка й ховаються поза клунки у вінніпегській ждальні. Старих чекає немала праця коло корчумання лісів на державних наділах. За оброблення й засіяння одного акра (коло моря) землі заплатити уряд 20 дол. нагороди. Може з цього доведеться якийсь час жити...

(Продовження буде.)

мож студенти, які не є стилістами, та взагалі члени української колонії в Берліні, для яких Інститут є центром наукового життя.

В році 1928-9 в рамках Інституту виступало такі виклади в німецькій мові: д-р Володимир Залозецький, доцент: „Раннє-візантійська мозаїка та її відношення до пізнього античного та історичного мистецтва“; 2) професор д-р Іван Мірчук: „Григорій Сковорода“; 3) проф. Б. Матюшенко: „Самітні й гігієнічні відносини та Радянська Україна“; 4) д-р Зенов Кузеля: „Україна в світі чисел“; 5) д-р Левинський: „Нарід, народність і національність“; 6) д-р П. Савицький: „Степова культура на терені сучасної України“; 7) проф. Д. Дорошенко: „Розвиток української історичної ідеї від XVIII віку до тепер“; 8) д-р Залозецький: „Церква св. Софії в Константинополі та її значення в історії західного мистецтва“; 9) д-р Зенов Кузеля: „Україна в світі чисел“ (популяція і культури відносини); 10) д-р Ів. Мірчук: „Толстой і Сковорода“; 11) д-р Ів. Мірчук: „Духовно-релігійні прямивання на Україні в XVI віці“; 12) д-р Залозецький: „Східно-європейська барокова архітектура“; 13) проф. Д. Антонович: „Найважливіші етапи в розвитку українського театру“; 14) д-р П. Савицький: „Мистецтво-історична проблематика українського будівництва“; 15) проф. Д. Дорошенко: „Шевченко“; 16) д-р Зенов Кузеля: „150 літ української етнографії“; 17) проф. д-р Степан Смал-Стоцький: „Фундаментальна участь українства в славістиці“.

Окрім цих викладів, виступає в німецькій мові, було 20 викладів по українськи виступає членами Інституту, та 15 викладів виступає стилістами.

Інститут видає також повідомлення, інформаційні статті про наукову діяльність на Україні та журнали, яких вийшло досі в німецькій мові: Два зшитки повідомлень і один зшиток наукових викладів. Два зшитки є в друку. Щоби інформувати німців про Україну та її духове життя, члени Інституту містять свої статті в наукових німецьких журналах, енциклопедіях і т. д.

Інститут взяв участь в міжнародній виставі преси в Кельні, де мав окремий український відділ, та видав каталог українства, що був для німців дорожньою картою для пізнання України від 17 віку до тепер.

Інститут стоїть у зв'язку з українськими науковими установами в краю та здобуває собі добре ім'я не тільки серед українців, які бачать в ньому інституті важку культурну установу за кордоном, але і серед німецьких наукових сил.

В літнім семестрі на різних німецьких високіх школах в Берліні закінчили свої студії такі студенти українці: Іван Драбати, Василь Кучабський, Роберт Лісовський, Остап Стасів, Панас Швечукевич та Григорій Чужак.

Д-р Кузьма Близнюк.

Комуністичні демонстрації в Лондоні.

Дня 27. ц. м. лондонські комуністи улаштували велику комуністичну демонстрацію перед американським посольством. Причиною демонстрації було переслідування комуністичного руху в З'єдинених Державах Північної Америки. Поліція розганяла комуністів, але вони прорвали кордон поліції і хотіли здемонструвати будинок посольства.

Також на залізничній стації в Лондоні прийшло до сутичок між комуністами і поліцією. Комуністи хотіли вручити американському консулу писаний протест проти арештування робітників, але поліція не допустила до цього й арештувала кілька десятків комуністів.

Представник Союзу Народів у Вільні.

Дня 29. ц. м. до Вільні приїхав представник Еспанії, директор секції для справ національних меншостей у Раді Союзу Народів. В товаристві радника Тарновського він відвідав Вільню та околиці того міста, щоби подати Союзу Народів інформацію про життя литовських національних меншостей під Польщею.

Новий македонський замах у Софії.

До помешкання македонського революціонера Петрова-Ільчева увійшов дня 27. ц. м. невідомий молодий студент і стріляв до цього революціонера кілька разів із револьвера, в хвилині, коли Петров-Ільчев спочивав на обіді на постелі. Стріляв поранив Ільчева смертельно і він скоро помер, а невідомий виконавець замаху зник без сліду і поліція не вдалася його відшукавати. Мається тут очевидно до діла з вичинком пологів македонського «назального руху».

Перед засіданням сойму.

Прем. Світальський уступає.

Дня 30. жовтня розійшлися чутки про димісію д-ра Світальського в зв'язі з недавнім засіданням екон. комітету ради міністрів і в зв'язі з його комунікатом, у якому стверджено, що прем. Світальський недиспозований кинути засідання екон. комітету, а провід віддав у руки мін. внутр. справ Складковського. Потім кружляли в соймі чутки, що марш. Пілсудський прийшов до президії ради мін. і віддавав прем. Світальського. Описав чутки про димісію прем. Світальського заперечили.

У сойм. колах кажуть, що прем. Світальський бажав скористати з першої нагоди для оголошення димісії, бо є тої думки, що баталює зі соймом повинен повести новий прем'єр, себто теперішній мін. скарбу полк. Матюшевський. На домагання марш. Пілсудського прем. Світальський відкликав свою постанову. Кажуть теж, що між прем. Світальським і мін. хліборобства Незабитовським дійшло до непорозуміння у збіжних справах на засіданні екон. комітету ради мін. і під претекстом цих непорозуміння хотів прем. Світальський поробити висновки.

Дня 30. жовтня радили в соймі різні сойм. клуби. Їх ухвали дозволять теж виразніше оцінювати становище сойм. партій до надходячих подій. Першим завданням польської лівиці є повалення уряду Світальського. Центрові партії ухвалили постанову, що доказує їх парт. тактику. На засіданні парт. клубу ХД постановили висловити заяву недовіри урядові прем. Світальського. Також ухвала запала на засіданні клубу Пяста, що є під проводом Вітоса. В такому стані внесення про заяву недовіри є передіришене. Досі не устійнили чи вплине одне внесення злучених партій лівиці та центру, чи зголосять окремі внесення. Нар. Клуб запевняє оголошення свого власного внесення. Не устійнений ще теж час предложення внесення. Також представники опоз. партій, які говоримуть у дискусії над експозе, заповідать зложення внесення про заяву недовіри.

Президент держави прийняв на авдієнції марш. сойму Дашицького. Обговорювали справи, зв'язані зі сойм. сесією. Зачувати, що марш. Дашицькому не вдалося зеднати президента держави для дискусії на тему актуальних справ і розмова мала більше приватний характер.

До сойм. канцелярії прийшли з найв. суду процесові акти в справі бувш. мін. скарбу Чеховича. Дня 30. жовтня оголошено такий комунікат: Зогляду на лихий стан здоров'я прем. Світальського вчора ніякі конференції ні авдієнції в президії ради мін. не відбулися. В полудне відвідав прем. Світальського в його прив. мешканні марш. Пілсудський.

На засіданні Пяста виступили реферати в справі політ. і госп. положення та обговорили конст. справи пос. Ратай і Кернік. Після дискусії ухвалили 1) в бюдж. справах кермувати-ся кончею найб. доцільності й обережності в видатках, 2) в справі катастроф. положення хліборобства і зарадних засобів зложити відповідні внесення, 3) відмовити урядові довіря, 4) у справі направи держави брати чинну участь у працях конст. комісії, при чому Пяст поборюватиме проекти та внесення, які підкопували би або нищили дем.-парл. устрій держави, 5) Пяст стверджує, що не лише спроби, але й погрози держ. перевороту в напрямі безправної зміни конституції наразили би державу на потрясіння та мусіли би стрінутися з відпором населення.

„Газета Польска“.

Дня 30. жовтня вийшов новий саяційний часопис „Газета Польска“, що заняв місце „Гласу Правди“ й „Епоки“, які рівночасно перестали появлятися. Із передовиці „Г. П.“, якої автором є полк. Коц, виходить, що новий орган вестиме далі політику прихильну марш. Пілсудському, згідно із традицією „Його вірних вояків“.

Клементель творить уряд.

Даляді зрікся місії утворення кабінету тому, що участь деяких осіб, яку він уважав певною, узалежниено від утворення респ. унії. Це дозвело би до створення концентраційного кабінету, а такий радикал відкидають. Даляді предложив був Бріянові участь у респ. унії. У відповідь Бріян радив йому поширити кабінет у правім напрямі і відмовився взяти участь.

Місію утворити кабінет прийняв деп. Клементель. Він сказав, що старатиметься якнайшорше створити кабінет респ. поєднання Кле-

ментель відвідав президентів палати депутатів і сенату та Бріяна. Крім того прийняв різних визначних людей, що є прихильниками респ. концентрації. Після наради з Бріяном Клементель сказав журналістам: Тепер іду до през. Думерга. Є доброї думки.

Лікар убитий на вулиці.

Дня 30. жовтня в год. 18-й на вул. Потоцького біля ч. 112, прохажі найшли трупа молоді людини. Поліція й рятуноква стація ствердили, що це вбито д-ра Яр. Телішевського, помічника лікаря заг. шпиталю у Львові. Д-р Телішевський жив у домі при вул. Шептицьких ч. 40. Ствердили, що д-р Т. вийшов із хати сам, а на вулиці стрінувся з якоюсь жінкою, з якою пішов на вул. Потоцького. Ця жінка добула несподівано револьвер і вистріляла кілька разів у голову д-ра Телішевського, а потім утікла. „Газета Поранна“ пише, нібито д-р Телішевський впав жертвою політичного замаху, бо хоч був українцем, то не дуже симпатизував із товаришами. Тому то нібито поручили цій жінці вбити д-ра Телішевського.

Біржа. Гроші.

Американський долар 8:88-75—8:89-00, канадський долар 8:80-00—8:80-50, чеська корона 0:26-31—0:26-36, австрійський шілінг 1:25-00—1:25-30, румун. лей 0:05-06—0:05-25, французький франк 0:34-50—0:34-75, швейцарський франк 1:71-50—1:72-00, фунт штерлінгів 43:30-00—43:30-00, радянський червонець 17:00—17:50, німецька марка 2:13-10—2:13-30.

Золото: 20 корон 36:30-00—36:60-00, 20 франків 34:20-00—34:30-00, 20 німецьких марок 42:00-00—42:40-00, 0 ро сійських рублів 46:00-00—46:40-00.

За народне здоров'я.

Що таке ортопедія і які її завдання?

Лікарські науки розвиваються особливо в повоєнних часах так швидко, що годі однинці слідкувати за поступом всієї медицини, бо, навіть стає все трудніше опановувати хочби лише її поодинокі ділянки. Все більше й більше авторюються різні спеціальні відділи, просто спеціальні науки не лише в загальній медицині, але навіть у її поодиноких галузях, як от хірургія, рентгенологія і т. д. Вже давно відділилися від хірургії жіночі недуги, описав недуги вуха, горла й носа й недуги мочових доріг. Перед якими 35-ма роками почала відділюватися й ортопедія. Ця галузь хірургії, яка займається механічними апаратами нашого тіла, інсманципувалася згодом у самостійну науку з тієї причини, що особливо на кістках виступають під впливом найрізніших захворювань, будьто таких, які торкаються цілості організму, будьто таких, які обмежуються лише до поодиноких частей тіла, такі різноманітні зміни, що розпізнання та відповідне їх лікування вимагає все більшого спеціального знання. А таке спеціальне знання сьогодні вже годі досягнути загальному хірургові, переважаному ріжним іншим науковим матеріалом.

Та вже й на цьому місці мушу в особливим натиском зазначити, що не зважаючи на всі спеціалізації, на все далекоюся арізничкування в медичній науці не зменшується значіння й вага загально-практикуючого лікаря, бо як йому й забракне спеціального знання в деякому випадку, то зні часом і спеціалістові забракне знання з інших ділянок і причини його надто вузького поглиблення в один відділ медицини, яка має лікувати не ногу, ніс або серце, а цілу живу людину. Отже виключна спеціалізація зовсім не є ідеалом лікарських змагань, а лише гармонійна співпраця загально-практикуючих лікарів зі спеціалістами.

Так є і з ортопедією. Є вона ділянкою праці й загально-практикуючого лікаря на провінції, який саме зустрічється з ріжними початковими станами захворювань з тої ділянки і на ньому тяжить обов'язок відслати дотичну особу до спеціального лікування, щоб цим способом запобігти її окалічченню, а з тим і невідатності до праці.

Полем праці ортопедії є весь кістяк, сугави, м'язи, а під деяким оглядом і нерви. Належить сюди в першій мірі вся хахотка кістей та сугавів, належать сюди всі затикні ревматизми, які допроваджують до ріжних, часто просто дивовижних скривлень, належить сюди вся кривуха з її наслідками на хребетній стовпі та кінчинках, належать сюди всі зломанні, звихнення й неправильності будови кістяка, вроджені або придбані. Ріжні uszkodження м'язів, титів та поволочок, як перервання, перерізи і т. д., ріжні uszkodження нервів, паралізи й подібне ріжні омертвіння запори в руках і

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИИ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти вироб з то: Чоколади десертні, сметанкові і знаменні мо- Для вибагливих смакунів порцеляні чокотки, також вели- Замовлення приймає: "Народна торгівля"

чин і хребетного стовпа, — все це становить ділянку ортопедії. Не зважаючи на малий на перший погляд район, розгортається перед ортопедом така широка й різноманітна праця, що чим далі — стає все трудніше її опанувати і вона вимагає все довшого й довшого спеціального вишкодження.

Так представляється ортопедія на заході. Набрала вона досить розгону й у нас, на широких землях Вел. України. Харківська ортопедична клініка із самостійною катедрою була одною з трьох перших клінік цього роду взагалі на світі, а її праці та методи знайшли багато наслідувань та припорушення й на заході. Не така то вже бідна наша Україна, лише за мало ми її знаємо, за мало нею цікавимося, а не одного самі цураємося, або без спротиву відступаємо то москалям, то іншим сусідам, хоч воно твориться на нашій землі, за наші гроші й нашими людьми. За мало у нас самопошани й національної гордості, а тому й рідко виставляємо свою працю під власним національним прапором. "Сьогодні, не зважаючи на не дуже то відроджений санітарний стан на Радянській Україні, ортопедія там значно поширена.

У нас, на наших західних землях, годі цього дошукатися. Безперечно важкий матеріальний стан, а також спливання згорі всякої будівничої праці, ось хоч би зволікання вже цілими роками з дозволом на будову нашого українського шпиталю у Львові, не дозволили донині розвинути як слід навіть значно старшим та більше популярним у нас галузям медицини, ніж ортопедія. А треба ствердити, що ортопедія особливо у нас мусить у майбутньому займати визначне становище. Досить поглянути на молоді міського пролетаріату з її кривими ногами та хребтами, досить глянути на численні випадки кістної чахотки по селах, де такі діти роками сидять та гниють за печою сільських хат, а які збувається різними мастями або таки полишається їх сумній, важкій долі повільного замирання. Не можна поминути тут і того, що подекуди винні в цьому і практикуючі лікарі, які часами й самі за мало обзайомлені з ортопедією, її методами та можливостями помічати. Часом збувається як-будь тяжчі випадки чахотки кісток або сугубо, не говорячи вже взагалі про наслідки кривухи. Безперечно, тут відіграє найважливішу роль те, що ортопедичне лікування вимагає довшого часу, до чого наш селянин на загальне має терпеливості. Крім цього нашому селянинові все ще в голову не йде, як можна лікувати "без медицини", а особливо "без масти". Ці старі, сказатиб, пересуди сидять сильно вкорінені в народі, а наших лікарів, яким лежить на серці й загальне піднесення та освідчення народніх мас, ще надто мало, щоб могли з успіхом протидіяти часам просто злочинному використуванню нашого народу різними посторонними чинниками.

Тому пора вже, щоб знання про ортопедію та можливості її помічати більше поширилися серед нашого народу, щоб цим робом було можна допомогти тим численним нещасним калікам, які сидять по різних закутках нашої землі. Треба далі пам'ятати, що багатом калікам можна би значно допомогти різними протезами, які рівнож визначає і приписує ортопедія. Деякі випадки спараліжування руки або ноги можна привести теж принайменше до частинної функції і цим робом вернути людині хоч частинну працездатність. Таким чином ортопедія, яка в першу чергу старається вернути або бодай збільшити працездатність людини-каліки, є одною з найбільш соціальних галузей медицини, бо в ній соціальна опіка, фізичне виховання та лікування зустрічаються на одному спільному терені.

Щоб поставити хоч перші початки нашої ортопедії в Галичині, уладила "Українська Порада Матерей" при вул. Ходорівського ч. 15 у Львові ортопедичну прихідню, де буде подаватися поміч та порада у всіх тих випадках, які можливо лікувати амбулаторійно. Будуть тут робити гіпсові бандажі, які представляють під сучасну хвилю найголовніший спосіб лікування чахотки кісток та сугубо, будуть тут лікувати вроджені звихнення клубів у дітей та інші звихнення, зломання і викривлення з причини кривухи і т. д. Звертається увагу передовсім на лікування чахотки хребетного стовпа та його кривухи. Оскільки зголоситься відповідне число дітей, запровадиться лічниця руханка, може згодом масаж і інше.

З огляду на те, що наша ортопедична прихідня має в першу чергу служити шойно про-

паганді ортопедії взагалі, будуть всі ціни дуже умірковані.

Ця стаття нехай стане не лише інформацією для ширших кол нашого громадянства, але й разом заклик до товаришів-лікарів, щоб вони поучували в цьому напрямі суспільність та надсилали відповідні випадки до лікування в ортопедичній прихідні при "Українській Пораді Матерей".

Д-р Роман Могильницький.

НОВИНКИ

— Чергове число "Діла", яке мало появитися 1. листопада з датою 2. XI., не вийде, а натомість вийде в суботу рано число "Діла" з датою 3. XI.

— Біда з направою дороги. До нашої редакції приходять скарги селян з околиць Малехова на зловживання Дорогової Управи при направи дороги на жовківський тракті. Ця Дорогова Управа направляючи частину дороги замкнула зовсім шлях, так, що селяни мусять обійзти це місце далекими бічними шляхами, вертаючись назад кілька кілометрів. Невдоволення селян таке велике, що недавно прийшло до бійки між робітниками на дорозі та між селянами, що домагаються звільнення половини дороги, вважаючи це зовсім можливим. Компетентні чинники, як Повітовий Виділ у Львові та Дорогова Управа повинні розглянути цю справу та зводити волю селян, не наражуючи їх на зайву трату часу та сил, тим більше, що всяка напруга дороги нормально ведеться так, що направляється одну половину дороги, а другу половину лишається для вжитку населення.

— За полігамію. У львівському слідчій суді розглядається тепер справа Адольфа Айснера, якому акт обвинувачення закладає полігамію. Обвинувачений оженився в 1921 р. зі жидівкою Регіною Риманівною з Відня, а покинувши її, оженився шенерз із Брониславою Копівною, перейшовши з жидівської релігії на католицизм. І цю жінку покинув неясний Дон-Жуан і в 1927 р. взяв цивільний шлюб з Естерою Козловською, жидівкою, якій показав давню свою жидівську метрику з перед його переходу на католицизм. Але попередня його жінка Бронислава Копівна довідалась про те і віддала цю справу до суду.

— Комуністичний самосуд. У селі Маркушево коло Люблина кількох комуністів мало партійні порахунки зі своїм товаришем, комуністом Зайденбергом. Вночі комуністи випроводили силою Зайденберга з дому на дорогу, прив'язали його до дерева і дали до нього салву стрілів із рушниць та револьверів. Поліція, залямована стрілами прибігла на місце самосуду і застала Зайденберга смертельно пораненого, прив'язаного до дерева. Виконавці самосуду повітали.

— Навіть Тувім на індексі. Комісаріат Управління міста Варшави потягнув редактора "Роботника" до судової відповідальності за поміщення вірша відомого польського поета Тувіма п. з. "До простої людини".

— За фальшування підписів на векселях. Перед львівським судом станув на днях Леон Сігал, рисівник, обвинувачений за фальшування векселевих підписів. Минулого року він позичив від Лешка Зацька кількесот золотих і дав йому вексель з підписами речителів Леона Вайнрба та Давида Вайса. Виявилось, що ті підписи були фальшовані. Леона Сігала засуджено на 3 місяці в'язниці.

— Божевільний годинникар. У Варшаві збожевів годинникар Антін Станіславич та хотів застрілити свого 4-літнього сина. Мати встигла оборонити сина і втікла з ним на вулицю й поклала поліцію. Тоді божевільний годинникар почав стріляти до поліції через вікна і двері. Покинуто пожежну сторожу, яка обила божевільного із пожежної сикавки, що його успокоїло і приневолило віддати зброю в руки поліції. Тоді його відвезено до заведення для божевільних.

— Катастрофа на біржі в Новім Йорку. На біржі в Новім Йорку так упали акції, що це стало причиною фінансової катастрофи тисяч осіб. Навіть найпівніші папери впали на 41 пунктів. Повстала страшна паніка і біржевники взялися продавати всі акції так, що за кілька минут оборот вніс мільйони доларів. Машини, що контують зміну курсу акцій не могли встигнути записати упадок одних позицій, бо в тій хвилині треба було нотувати новий упадок акцій. В палаті Моргане відбулася нагла нара-

да представників банків, що приступили до масової купівлі акцій та до ратункових ділань. Але допомогова акція Моргане не вдалася, бо знизкова спекуляція завдала акціям новий удар, в 3 год. рано упадок акцій прийняв такі небувалі форми, що сьогодні в Новім Йорку вже ніхто не вірить в можливість поправити біржеві вартості. Нова нарада в домі Моргане не має вже на меті спинити упадок вартостей, а тільки ослабити біржеву паніку, бо стабілізація курсів є просто неможлива. Цілі транспорт акцій найбільших підприємств уже навіть не на-ходять покупців. Ходять поголоски, що кількох мільйонерів утративши в цій біржевій катастрофі ціле майно, покінчило життя самогубством.

— Ще один образ Леонарда да Вінчі? У віденських мистецьких кругах розійшлася сенсаційна вістка, що один купець закупи в домі австрійського аристократа образ Леонарда да Вінчі, що зображує Матір Божу з дитиною на руках. Дотепер стверджено, що голова Божої Матері справді є твором кисти Леонарда да Вінчі, а краєвид на цьому образі є мабуть твором учня того великого мистця. За цей образ вже сьогодні різні особи пропонують суму мільон доларів. Оригінальність цього образу провірюють ще при помочі промінів Рентгена.

— Бійка на віденському університеті. На віденському університеті прийшло до бійки між студентами, прихильниками "Гаймверу" та соціалістами, між якими було багато жидів. Причиною бійки було те, що соціалісти вивісили в університеті плакат проти членів "Гаймверу". Бійка в салі викладів тривала майже годину, наслідком чого ректор наказав припинити виклади і розігнати студентів при помочі поліції.

— Самовбивство литовського капітана. У Ковні підняв на себе руку капітан Янушко, визначний член організації "Залізного Волка". Причиною самогубства було те, що литовська поліція викрила змову тої організації проти литовського президента.

— Велика летунська катастрофа. Комунікаційний англійський літак в перелеті з Індії до Лондону натрапив на страшну бурю над одним залівом і розбився. В цій катастрофі агнуло 7 осіб. Скорість вітру підчас бурі вносила 120 кілометрів на годину. Літак упав 15 кілометрів від берегів острова. На поміч потапаючим летунам вплив італійський корабель "Фанілія" і кілька гидропланів, але буря унеможливила всяку поміч. Тільки один гидроплан доплав на місце катастрофи та на жаль найдено тільки три трупи втоплених летунів.

— Для туберкульозних дітей. Польське міністерство праці й суспільної опіки признало суму 75.000 золотих для колонії туберкульозних дітей ім. д-ра Брудзінського в Буську.

3 театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: "ВТІКЛА МЕНІ ПЕРЕПІЛОНЬКА"... ПІСНА НА З ДІИ С. ЖЕРОМСЬКОГО.

Навіть слабкий твір великого письменника цікавить нас своїми хибами й зусиллями. Ці зусилля замітні найчастіше тоді, коли письменник змінює виборену форму своєї уяви і шукає іншої. Жеромський довго боровся з формою повісті, заки заволодів нею. Неодна з його повістей від "Бездомних людей" до "Попелища" перерантажена зайвими епізодами, відскоками від сюжету.

Драматургом Жеромський не є. Його перша драматична спроба "Роза" це "книжкова драма" пошматована динамітом лірики. "Втікла мені перепілонька" має реалістичний сюжет, живий, цікавий. Автор хоче змалювати конфлікт між високими ідеями, які приносять зі собою у село університетські професори та освітні курси для народніх учителів і між несподіваними наслідками таких курсів. В ідейному їх організаторові закохується нестямно молода ідейна місцевка вчителька, досі щаслива в подружжі. Але ідейний провідник, що не признає спокуси освічування з "аморова", дарма, що сам кохає її, зробить усе, щоб вона вернула серцем до свого мужа.

Цей головний мотив поеи пересувається на тлі мрій міських учених, щоб на румовинах місцевого старезного замку засновати осередок освітньої праці при допомозі щедрої руки його власниці: княгині. Княжна захоплена в ті самі оживителю професорів і курсів, що й вчителька.

І-а дія, що дає сатиричний малюнок різних типів учених пахне воденієм. II-а дає паводу драми. III-а кінчиться погідною суспільницькою бавальщиною. Вся песа незлучає драматичним

першом. Уже наприкінці I-ої дії маємо аж по вуха професорської балаканини: ніякий справжній драматург не дозволить би цьому вченому зборювати вершувати ще раз на сцену для повторення томлячих дискусій. Гарні дві драматичні можливості: сцена вчительки з князю і князю з тим, якого вона кохала, невикористані. Пересічний французький драматург помістив би всю II-у дію в трьох особах вже в I-ій. У II-ій розвинути конфлікт між двома жінками і їх вибраним і щасливим мужем. У III-ій зробив би щонебудь крім — повторення I-ої дії в кількох батьових пошуків про потребу невсипучої праці.

Якби не прегарна гра акторів „Редуті“ під проводом Остерни, що підготували п'єсу з підземом для великого письменника, неодна раз можна би підчас такого твору шире позіхати.

М. Р.

3 життя краю.

Кооперативне свято в Рогатині.

Дня 27. жовтня (в неділю) відбулося в Рогатині величаве повітове кооперативне свято. Ранком відбулося Богослуження під голим небом, яке відправив о. мітраз Базюк в асисті духовенства з повіту. Відповідну, прегарну своїм змістом проповідь виголосив о. Скасків. Слід зазначити, що різночасно відбулося в місті польське свято Ліги Повітряної Оборони, але воно українському кооперативному обходу нічим не перешкодило.

По Богослуженні відбувся великий похід учасників свята на обширну площу біля української гімназії. Похід відкривало 600 селянських іздців на конях у однорідній селянській ноші, що робило імпозантне враження. За кінотичками йшла оркестра, а за нею кругло десять тисяч учасників свята, що ступали поважно й зорганізовано чвірками. Похід замикали господарські машини, між якими були 22 гарно прибрані сівалки. Кожна зорганізована група походу несла транспаренти з написами своїх товариств і громад.

Всі учасники свята-установили на площі біля гімназії. Перший промовив до зібраних голова Надзірної Ради Повітового Союзу Кооператив д-р Гладкий. З черги промовив від Рівнянського Союзу Українських Кооператив пос. О. Луцький. З уваги на те, що тут почався зливний дощ, пос. Кузник Степан закінчив короткою промовою цю частину свята.

Дописи.

РОЖИЩЕ НА ВОЛИНІ. (Кооперативні реферати.) 20. жовтня ц. р. управа місцевої кооперативи „Українська Торговля“ улаштувала дві публічні лекції про кооперацію, запросивши на презентові п. Олекса Ковалевського, директора Українбанку й п. Теленка, керманіча філії „Маслосоюзу“. Лекції відбулися в помещанні кіно-театру, стігнучи до 150 осіб з околичних сіл. Пав-отець Лукомський на початку зборів заін-

тонував молитву, а дир. Ковалевський, панявучи до слів проспіваної молитви, зазначив, що ідея кооперації є ідеєю наскрізь християнською та перебів порівняння поміж засадами кооперативної й християнської науки. Подав етапи кооперативного руху по окремих державах, згадав великого Райфаєна та значіння його ідей, зупинився на сільсько-господарчій кооперації та перглянув шляхи розвитку української кооперації аж до сьогоднішнього дня. Авдиторія з живим інтересом вислухала змістовний реферат. Далі забрав голос О. Козачук, представник кооперативної „Українська Торговля“, що докладно, наводячи цифри й факти, освітив працю кооперативу, яка повстала з нічого жертвеною працею одиначи. Вкінці забрав голос п. П. Теленко, який зазначав роль молочарства для господарки українського хлібороба, значіння „Маслосоюзу“ в „Сільсько-Господарчій“, а також докладно подав умови заложення молочарні, зазначивши, що рожищський район до цього дуже придатний. П. Олекса Козачук зазначив, що спроби заснувати молочарню підіймається „Українська Торговля“, але участь у цьому повинні взяти всі, записуючись у члені кооперативу. Накінець поділювався в тепліх словах референтом за їх працю. Вкінці зазначилися дружнім відспіванням „Заповіту“. Спроба управи започаткувати кооперативну пропаганду була вдалою. За це їй належить признання. — *Присутній.*

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 31. X., год. 4-та пополу. „Прителді“, вистава для молоді.
П'ятниця, 1. листопада, год. 3-30 веч. „Барон Кімелі“.
П'ятниця, 1. листопада, год. 7-30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“.
Субота, 2. листопада, год. 7-30 веч. „Сила призначення“ (Дешевий Тиждень, 50% анжиків).

Малий Міський Театр:

Четвер, 31. X., год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“.
П'ятниця, 1. листопада, год. 3-30 пополу. „Пронес Мері Деген“.
П'ятниця, 1. листопада, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“.
Субота, 2. листопада, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Четвер і п'ятниця: ревія „Ізда до Львова“, — Дві вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

Кіна.

Апольо: Любов ки. Сергія.
Касіно: Його остання маска (Марсези Альбані).
Кольосей: Два світи (Генрі Портен).
Лев: Під припором кохання.
Марусенька: Грішники без гріху (Мельодін малярської пущи).
Оаза: Підземні люди.
Падас: Згукана фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).
Пан: Жінка з більшовицького раю (Ольга Чехова).
Пасаж: Чарівники (Ренс Бед).
Америка: комедія і найновіший тиждень Пате і Гомонта.
Стилеве: Я хочу жінки! Чоловік без шлюб (Редж. Дені).
Фатаморана: Що любить жінка? (Амері: Гроші (Ем. Золі).
Утіха: Завойовник серце (Можу-тин).

Програма радіо.

Четвер 31-го.

Варшава (1411,7). 12-30 Шкільний концерт.
Краків (312,8). 20-05 Концерт.
Познань (334,8). 20-15 Концерт: Брамс і Бетовен.
Катовиці (408,7). 21-30 Концерт з вільно.
Вільно (383). 21-30 „Гіттайська трійка“.
Гельсінгсфорс (221,4). 18-30 Дуети.
Бреслав (253). 19-15 Концерт радіо-оркестри.
Ляйпціг (259). 19-30 Пісні та арії, співає Канан.

Братислава (279). 18-10 Популярні пісні.

Талін (296). 19-50 Релігійна музика.
Брно (341,7). 18-35 Музика для молоді.
Льондон (356,3). 19-45 Пісні Лішта.
Штутгарт (360). 20-15 „Солом'яна вдова“ оперетка.

Гамбург (372). 20-00 Популярний концерт.

Франкфурт (390). 20-15 Оперетка зі Штутгарту.

Берн (403). 20-00 Швайцарська музика.

Берлін (418). 16-30 Нові пісні.

Стокгольм (436). 20-00 Вісьськова музика.

Лянгенберг (473). 20-00 Веселий вечір.

Прага (487). 16-30 Камеральний концерт.

Міліно (501). 11-15 Музичні предукції.

Брюссель (509). 21-00 Концерт з Амстердаму.

Відень (516,3). 20-05 „Візантій Стрілець“ Вебера.

Рига (525). 20-03 Вечір опереток.

Мюнхен (533). 16-30 Російська музика.

Москва (825). 15-30 Концерт творів Стравінського і Прокоф'єва.

Ковно (1935). 19-45 Вечірня музика.

Ленінград (1000). 12-00 Робітничий концерт.

Харків (1304). 20-35 Музична вечірня.

Париж (1725). 21-00 Радіоконцерт.

П'ятниця 1-го XI. 1929.

Варшава (1411,7). 20-05 Музична гуртка.

Краків (312,8). 12-00 Трансмісії з Варшави.

Познань (334,8). 17-45 Вокальний концерт.

Катовиці (408,7). 17-45 Концерт з Варшави.

Вільно (383). 17-20 Літературна аудиторія.

Гельсінгсфорс (221,4). 18-25 Спіл та органова музика.

Бреслав (253). 16-30 Камеральний концерт.

Ляйпціг (259). 16-30 Концерт солістів.

Братислава (279). 16-30 Пісні Фібіха і Ірана.

Брно (341,7). 12-00 Оркестровий концерт.

Льондон (356,3). 13-00 Сонати.

Штутгарт (360). 19-30 Симфонічний концерт.

Гамбург (372). 20-00 Народна аудиторія.

Франкфурт (390). 19-30 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403). 16-00 Оркестра з Курсаю.

Берлін (418). 16-30 Концерт радіо-оркестри.

Стокгольм (436). 20-30 Скрипковий концерт Сесії Ганзен.

Рим (441). 21-02 „Баядера“.

Лянгенберг (473). 16-30 Концерт: Росіні і Чайковський.

Прага (487). 11-00 Концерт хору.

Міліно (501). 20-30 Симфонічний концерт.

Брюссель (509). 21-15 Концерт солістів.

Відень (516,3). 16-00 Концерт капелі Вацеха.

Рига (525). 17-00 Концерт.

Мюнхен (533). 19-00 Французський рециталь.

Москва (825). 18-30 Опера і оперетка.

Ковно (1935). 19-35 Вечірня музика.

Ленінград (1000). 12-00 Робітничий концерт.

Харків (1304). 19-30 Музична аудиторія для дітей.

Париж (1725). 19-40 Вечірня музика.

↑

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за упокій душі бл. п.

Іляріона Огоновського

булого професора академічної гімназії і радника шкільного,

помершого у Львові дня 10. липня 1929 р., відправиться в Успенській Церкві у Львові в суботу дня 2. листопада 1929 року в год. 8. рано, на «отре запрошує Родина.

↑

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Панахида відправиться в церкві св. Юрія в п'ятницю дня 1. листопада в год. 5 попу. 1-1

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка: 729 2-2

Четвер, 31. X. — Монастирська.

Канцелярія Ставропільського Інститута подає до відома, що продаж нового видання „Службника“ ще не розпочалася. 804 1-1

↑

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятиків літ з найліпшої сторони знаєа фірма Іван Зельтен-райх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 618 13

↑

ПЛАТИМО високі ціни за золоті браслети і перли Домбровські-Розважівські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Фінанс безплатно. 619 7-2

↑

ФУТРА оказійно продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Комісова складниці Львів, Пасаж Миколаша. 785 2-20

↑

КУРС спіку хорального і джінського для найбідніших від дня 1. грудня отирає і приймає зголошення гр. кат. Урла парохіальний в „Лісничка“ п. Березани. 803 1-2

П АРОХІЯ середня 3 км від більшого міста зі школами є до замків в Асп. Львівській. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Молохарство“. 803

У МЕБЛЬОВАНА кімната для інтелігентів на становіщі. — Вул. Мішечка ч. 11. 799 1-1

ІНТЕЛІГЕНТНІ, енергійні пані і панове отримують сталій високій зарплату при продажі медичних апаратів. — Зголошуватися Львів, вул. Копцева ч. 4/II. год. 9-1 і 3-5. 798 1-2

ШУКАЮ завдання у інтелігентних, лагідних людей у Львові, займаюся зорую особю, поможу в господарстві. — Ласкамі зголошення слати до Адміністрації „Діла“, під „Як найшорше“. 805 1-1

КУПЛЮ 80—100 моргів господарство: ділрок з забудованими, Успіа: 1) поде справлене та по можності купі, 2) будинки в добрім стані, 3) віддалення від Львова не лідше 80 км, 4) стація в місті або найліпше 3 км. гостинцем до стації. — Писемні зголошення чи офери прийме Адміністрація „Діла“ під „Газда“. 800 1-1

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбідніший склад Ренчмер, Лєгїонів 37. 707 8-12

↑

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст пошт легенів, сорці і молуза

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 44-1

↑

Конкурс.

„Мінеральний Живець Черче“, Спілка з обмеженою порукою у Львові оголошує конкурс на посаду адміністратора свого підприємства молочно-лінійного в Черчі. Першенство до одержання цієї посади буде мати особа, обізнана з веденням такого підприємства. — Платня після умови. Подання в відповідній призогами, опісною життя і поданням уславій належить вносити тільки поштою до Управи Спілки у Львові, Рінок ч. 10. I. пов. найдалше до дня 30. листопада 1929 р. 790 3-3

↑

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові

відбудуться дня 16. листопада ц. р. (Субота) в год. 7. вечером у залі салі Т-ва (вул. Шашкевича ч. 5/III) з таким порядком:

1. Відчитання попереднього протоколу Зборів.
 2. Звіт уступаючого виділу.
 3. Вибір нового виділу.
 4. Внесення членів.
- Запрошення на Збори доручає і збирає членську виладку (5 ал. на рік) — куратор Т-ва. 800 1-1

↑

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пом.
Конто почт. швдв. 143.322.
Адреса для телеграм
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. переполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії
7-50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“
дає позички на догідних умовах тільки
тому, хто обезпечує своє майно в
Т-ві Взаємних Обезпечень „Дністер“
у Львові вул. Руська ч. 20.

Найважливіша книжка.

Львів, 2. листопада 1929.

Найважливіша книжка? Яка? — питає здивований читач. Не в це книжка для інтелігентської еліти, ані для пересічної інтелігенції, навіть не для широких кол тих, що вміють читати, але рідко коли беруть книжку до рук. Це невеличка книжка для широких мас тих, нещасливців, що як самі кажуть — в сліпі, незрячі, позбавлені спроможности при допомозі письма пізнавати зв'язок із своїми рідними, близькими і далекими, із своїми земляками, з усім українським народом. Письмо, газета, книжка є тими засобами, що зв'язують нас в одно нерозривне ціле, в один суцільний національний організм, що зв'язують нас із нашою минулистю, з нашими предками, що зв'язують нас з сучасністю і закреслюють шляхи на майбутнє.

Зі всіх винаходів, зі всіх досягнень людськості, винахід письма є найбільшим винаходом, бо він є ключем до всіх інших здобутків. Він відкриває нам скарби і тайни минулих віків, він розяснює нам питання сучасности, він творить доступ до джерел культури, до скарбів людського духа.

Культурний розвиток кожного народу супроводжується виникненням, ліквідацією а-нальфовитизму. Чи треба вказувати, що розсіяний по всьому світі нарід, отже поставлений в можливі найгірші умови, бо без території, без ґрунту, не лише тримається на поверхні життя, але і в значній мірі опановує світове господарство, світову культуру, тільки тому, що в народом освіченим, що майже не має анальфовитів. Великі народи світу тільки тому дійшли до побудованого розвитку своєї духовної і матеріальної культури, тільки тому стали не лише навами в власній хаті, але й опанували великі моря і континенти та покорили десятки і сотні мільйонів а-нальфовитів, що були і в народах свідомих, освічених, цивілізованих, культурних. І тепер ті великі, пануючі народи або втримують опанованих в сінях невіжества і темноти, або зсмілюють їх при допомозі своєї культури, себ-собі розкладають їх питомий світогляд, зв'язують їхню окремішність, самотність і волю, обеззброюють їх у боротьбі за своє власне існування, за своє життя і свій розвиток.

Кожний нарід, що хоче жити і бути здатним до поборовавання життєвих супротивностей, му-мує в першу чергу поборова в себе анальфовитизм, вирватися з обіймів темряви, прозріти, побачити життя у всіх його відмінностях і перемінах, зв'язатися в одно нерозривне ціле із своїми братами і сестрами. Бо тільки письменна, просвічена і свідомою людиною може бути корисним членом громадянства. Непросвічена, неписьменна, темна людина є колодою і перепорою на шляху до кращого життя.

Всі народи, що у висліді світової війни пайшлися в крайому становищі, що є в меншій або більшій мірі владословільними, повели боротьбу з неграмотністю, з темнотою, ліквідувати в той спосіб основи рабства. Широка акція в тому напрямку відбувається в Чехословаччині (в Словацчині і в Закарпатті), в Югославії, в Польщі. (головно на польській національній території), на Радянській Україні в державних і громадських установах. Тільки в нас, на території західної зітні українського народу, не тільки не понарацало, але під деяким оглядом стало навіть гірше. Неписьменність панує по наших селах і містечках, а польська преса залюбки пише про на-наш народну масу, як про „цямні люд“, хоч в де-де яких околицях корінної Польщі (головно в Кон-ґресівні) не лише не краще, але навіть гірше.

В своїх еманципаційних змаганнях му-мує починати від азбуки і повести боротьбу з негра-мотністю. Це є перше і найважливіше завдання. І то тим більше, що неграмотність не лише обіймає

наше старше покоління, але й молодше, що ро-сло беззахисно і пів-диком підчас довгої і страш-ної війни. А навіть наймолодше покоління не все користує ві школи. Знову ж нинішня школа на нашій території нашіо зводиться науку україн-ської мови, української історії то-що. Стрічаємо навіть такі випадки, що вимагають для наших школярів катехизмів, друкованих латинкою, бо школярі зі спольсифікованих (польських і т. зв. утравістичних) шкіл уже не вміють читати по українськи. А що говорити про Холмщину, Під-ляшя, Полісся і навіть Волинь?

Освітню роботу починаймо побороваванням неграмотности під кличем: „Письменний навчи неписьменного!“ Поставмо собі засаду, що не сміє бути неписьменного українця до 40-го року життя. Зближується зимова пора. Використаймо її для боротьби з неграмотністю, запалимо свя-тим вогнем боротьби з найбільшим нашим лихом нашого народу, киньмося до праці, яка не є ані важка, ані не вимагає великих вказів! А ця не-важка боротьба є одночасно найбільш родючою боротьбою.

Знаємо, що нам будуть вказувати на найріз-нородніші перепони і можливо навіть заборони. Не виключаємо їх, але одночасно зазначаємо, що не є вони такі, щоб їх не можна було усунути і поборова. Коли не можна творити курців для неграмотних чи вібрних лекцій, то вчити письма по двоє, по трьох. А цією боротьбою му-мує за-нятися не лише міська й сільська інтелігенція, але й інтелігентне селянство та робітництво. Не-хай тільки кожний письменний в зимових міся-цях навчить одного неписьменного, то в коротко-му часі анальфовитизм буде ліквідований.

Т-во „Просвіта“ видало минулого року буквар для неграмотних А. Домбровського „Рідне Слово“ (в ціні 1.50 зол. за примірник) і методич-ний провідник до згаданого підручника (в ціні 1 зол. за прим.) в невеличкому — як на таку ма-сову книжку — накладі 5.000 прим. Минув май-же рік від видання підручника, а розійшлася його невеличка кількість. А жби такий малий наклад не повинен бути вичерпаний протягом двох тижнів, коли б ми серйозно ставилися до цієї справи? Протягом одного року повинно бути чо-тири накладу цієї книжки і то не по 5.000 прим., але щонайменше по 50.000 прим.

Бесідовський про антисемітизм.

Антисемітизм серед робітників і комуністів. — Антисеміти на комун. верхах і в червоній ар-мії. — Жидівська колонізація.

У розмові зі співробітником російського жи-дівського журналу „Разсвет“ висказав Бесідов-ський свої погляди на антисемітизм у СРСР. Бе-сідовський, як відомо, сам є жидом з походження і тому його думки про антисемітизм у СРСР на-бирають особливо цікавого характеру.

„Антисемітизм — казав дослібно Бесідов-ський — почав останніми часами грізно розро-статися у СРСР. Він обняв дуже широкі робітни-чі та комуністичні круги. Держава веде енер-гічну боротьбу з антисемітизмом із почуття са-мообереження. У Москві, цілком слушно, бачать у жидофобській кампанії „псевдонім“ протира-дянського руху. Антисемітизм — це ліній най-меншого опору для ворогів комуністичного режі-му. Але боротьба, яку веде центральна влада з антисемітизмом, фатально безплідна, бо ниніш-ний ліній курс об'єктивно сприяє розвитку і зростові цього руху. Успішна боротьба з антисе-митизмом була б можлива в умовах хоч би від-носної нормалізації життя; відновлення позицій кустаря-ремісника, приватного торговця і т. д. Це допомогло б відвтаженню Москви й інших великих осередків від адептованої та вибітої з економічних позицій жидівської маси. Словом, коли політично радянська влада бореться з антисе-митизмом, то економічно вона — переловсім наслідком лівого курсу — творить сприяючий підклад для дальшого його розвитку.

„Крім цього треба мати на увазі, що між від-повідальними комуністичними діячами є немало завзятих антисемітів. Сталіна не можна назвати антисемітом. Але останніми часами і він почав настоювати на тому, щоб червону дипломатію прочистити від жидів. Деякі комуністичні ліде-

ри всеж таки не вазуться проявляти себе антисе-митами. Завзятим жидофобом є народний комісар шляхів СРСР Рудзутак, якого, до речі, дехто вважає жидом. Ще більшим антисемітом є Бу-денний. Зрештою, чого можна вимагати від Бу-денного? Він — типичний чорносотенець. На ста-новині більшовицького достойника він цілком не змінив своєї ідеології члена „совоу русского на-рода“. Для характеристики цієї людини досить сказати, що він, у певному стані, вострілів задля якоїсь дрібнички свою власну жінку. Яскравим антисемітом є і народний комісар військових справ в уряді СРСР Ворошилов. Дуже неприєм-ним в тому відношенні є й інші видатні керівники червоної армії, а саме: полковник С. С. Каменев, Тухачевський та інші. У зв'язку з цим антисе-митизм запустив глибокі коріння в червоній армії. Після неласки Троцького, його наслідники до-кладно прочистили командний склад армії від жидів, при чім відповідалні чинники навіть не думали тайти, що жидів усувають зі становиш саме тому, що вони жиди. Буденний просто ка-зав: „не треба нам жидів“.

Щож відноситься до налаштування більшо-виками жидівського хліборобства, то Бесідов-ський заявив, що „між селянством поширилися погососки, що радянський уряд рішив відібрати від селян на Україні та в Криму всі кращі землі і віддати їх жидам. Спочатку, як відомо, наміча-лось приділити землю для жидівської колоніза-ції також на північному Кавказі, але цей проєкт провалився, бо козаків просто заявили, що коли туди прийдуть жидівські колоністи, то вони всіх їх виріжуть. На Україні та в Криму колонізація теж стрічала багато перешкод з боку місцевої влади. Голова українського Виконкому Петров-ський яний антисеміт, всякими способами про-тиставився колонізації жидів. Не менше завзято борюся з цим бувишній голова кримського Викон-кому Ібрагімов, надавши розстріляний. На Укра-їні та в Криму жидівська колонізація фактично припинилась. Початкові „планетарні“ плани відносно біробідажівської колонізації наслід-ком несприятливих кліматичних та інших умов також прийшлося значно обмежити. Спершу го-ворили про те, щоб там оселити мільон жидів-ських колоністів, потім зменшили цю цифру до пів мільона, а тепер говорять про сто тисяч. Але й та цифра значно перебільшена“.

Про причини колонізації деяких земель жидами Бесідовський каже, що грає тут роль між іншим надія більшовиків одержати грошову підмогу багатих американських жидів на коло-нізацію. Ця надія, як відомо, комуністів не за-вела.

На маргінесі повніших ревеляцій Бесідов-ського „Разсвет“ між іншим пише: „Успішна бо-ротьба з антисемітизмом у СРСР неможлива, бо більшовицький режім вже з самої своєї природи сприяє розвитку антисемітизму. Жидівська ко-лонізація не може ніяк у поважних розмірах вирішити економічної проблеми жидівства, за-судженого більшов. режімом на нужду та го-лодження. Сам план колонізації піднятий ціл-комовито не в цілю допомогти масам. Цей план є маневром для боротьби з сіонізмом і для здобут-тя політичних позицій СРСР в Америці. Всякі спроби добитися легалізації сіонізму при біль-шовицьким режімі та припинити нагику на на-ціональну культуру виявилися безнадійними“.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 24. października 1929 r. Sąd okręgowy XXIV wydał karne we Lwowie w sprawie Pr. 379/29 na posiedzeniu niejawnym dnia 24. października 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora okręgowego postanawia w tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927. poz. 398, zup. Nr. 45 dokonane dnia 19. października 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie druku czasopisma „Dilo“ Nr. 234 z dnia 20. października 1929 r. z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pod tyt.: „Z polskich spraw“ w całości zawierającego w sobie znamiona występkę z §. 300 uk i z art. 1. rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10/5 1927. poz. 399 z Rz. P. Nr. 45, b) wydać po myśli przepisu z art. 77. cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzial-ności redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzia-nych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący:
J. Hawel wr.

Za zgodność: Müller, st. 4chr.

Protokulant:
Z. Kulczycki wr.

Za zgodność: Müller, st. 4chr.

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість відбору! — Вилучає під гарантією фабричну локальну стацію!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване прямо пробоване, аніжні цього радіоного апарату на полі радіоної техніки. **тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат!**

Генеральне представництво:

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 1. — Телефон ч. 438 і 459.

На шкільні теми.**В справі української гуманістичної гімназії.**

З початком вересня ц. р. внесли наші інтересовані родичі до шкільної Кураторії у Львові представлення в справі привернення гуманістичних відділів, які вже існували, а від кількох років почали їх зносити. — а далі в справі відкриття математично-природничих класів при філіяльній гімназії (в Народнім Домі), яких у нас ще не було.

На це дістали родичі на днях слідуючу відповідь Кураторії:

„Признаючи мотиви, якими родичі учеників державної гімназії з українською (в оригіналі в „рускою“) мовою навчання у Львові узasadнили потребу зорганізування гуманістичних відділів при державній гімназії з українською мовою навчання у Львові — поясню, що з огляду на спізнену пору та справа в цьому шкільному році не може бути актуальною. Прикладаючи до внаслідку просьби, представлю у відповідній часі Міністерству Освіти внесення в справі зорганізування в шкільнім році 1930-31. першої класи як підбудови рівнорядних відділів гуманістичного типу при гімназії в українській мові навчання у Львові. Відкриття четвертої, п'ятої і шостої класів в однім році згідно з бажанням родичів є неможливим, бо молодь вступає до гуманістичної гімназії мусить перейти (відбути) приготування, яке набуває у відповідно зорганізованих класах підбудови. Зорганізування рівнорядних математично-природничих відділів при філіяльній державній гімназії з українською мовою навчання у Львові не є в теперішніх умовах до виконання, бо в будинку, в якому міститься філія державної гімназії з українською мовою навчання, бракує місця на робітні, без яких математично-природничі гімназії не може існувати. Куратор шкільного округу Іг. Пятляковський. Ч. П. 14778/29., з 15. жовтня 1929.“

Це рішення признає слушність нашим заходам щодо гуманістичних відділів і обіцяє підтримати їх у міністерстві, але в дійсності не дає на довгий час нічого. Для зрозуміння справи пригадаємо, що гуманістична гімназія складається з двох частин: в трьох перших класах підбудови школи, які в тільки поширеною народньою школою, і в п'яти вищих класах, котрі творять вже

власниту гімназію. Кураторія схильна починати справу від 1-шої класи підбудови, а наслідком цього одержали ми першу гімназію класу аж по чотирьох роках. Це відбувалось би ніби правильним ходом, але в дійсності проволікало на довго зреалізування власнитої гімназії. Ознак така проволіка не була б в наших обставинах кінцева, а навіть виходила б тепер численній нашій молоді на школу. Річ у тім, що в краю в багатьох вищих вселюдних шкіль (з 5. 6 і 7 класом), т. зв. віділових, котрі заступають вповні відпаду підбудови в гуманістичній гімназії. З тих шкіль користає місцеве населення, приготування в них своїх синів дешевим коштом до прямого вступу в 4-ту гуманістичну класу. Виходить з того, що для значної частини нашого громадянства та її дітей є так звана підбудова в самій гімназії не потрібна. Наша красива молодь марнувалася би проте через три роки; а суспільність не маючи для неї відповідної науки, понесла би через те поважну школу.

По нашій думці Кураторія може підтримати правильне отворення школи, починаючи від 1-шої класи. Однак інтересовані родичі, котрі користають з місцевих вищих вселюдних класів, повинні так старатися в міністерстві за рівночасне відкриття для їх дітей також 4-ої класи, як власнитої гімназії. Таким чином мала би і та молодь, що виходить тепер з віділових шкіль, змогу вже тепер користати з гуманістичної гімназії.

Щодо математично-природничих відділів, то Кураторія твердить, що їх відкриття є неможливе, а то через недостатку приміщення і т. д. На це замітимо, що коли для польської суспільності існують в державі такі численні школи того типу, то повинна знайтись і для 7 мільйонів українського населення хочби одна така школа. І про це повинні родичі старатись у міністерстві. Відповідно приміщення для школи і заспокоєння всіх її потреб — було б уже річею шкільною влади. —

Батько.

Біржева катастрофа в Нью Йорку.

„Н. Фр. Прессе“ повідомляє з Нового Йорку, що хоч великі ньюйорські банки доложили всіх зусиль в напрямку поправки курсу біржевих акцій, то дня 29. ц. м. біржева катастрофа була така велика, якої ще не було ніколи. В останніх днях продано небувало досі кількості акцій, бо аж 16,410,000. Уладок промислових цінностей виносить пересічно 3062 доларів. Всі зусилля припинити катастрофу не адалися тому, що дрібні біржеві спекулянти зовсім зруйновані в цій біржевій кризі, а великі спекулянти не були в силі покрити навіть 25 проц.

У людей з нерівномірним діланням серця, складка природної гіркої моди **Franciszka Józefa** примінявана щоденно натмє спричинює легке випорожнення. Лікарі спеціалісти серцевих недуг твердять, що навіть при тяжких змбах серця вода **Franciszka Józefa** ділає певно без ніяких комплікацій. 1-1

три довгі і грубі пасма сивого людського волосся, теж запламнені кров'ю, і немов би висмикнуті з корінням. „Долі знайдено чотири напольони“, топазові ковтки, три великі срібні ложки, три менші з альжирського металу та дві торбинки, а в них коло чотирьох тисяч франків золотом. Шухляди в бюро, що стояло в кутку, відкриті, і їх, очевидно, пограбовано, хоч багато річей так залишилося в них. Малий залізний сейф знайдено під постілю (не під ліжком), відімкнений, і ключ був залишений у замку. В цьому сейфі не знайдено нічого, окрім кількох старих листів та інших неважких паперів.

Мадам Л'Еспане не видно було й сліду; та що на ватрані побачено забагато сажі, люди взялиш шукати в димарі, і звідти витягнули (страх сказати!) труп дочки, сторч головою, далеко затиснутий у вязкий отвір. Тіло було зовсім тепле. При огляді на тілі знайдено багато шрамів, безперечно, спричинених тим, що його з такою силою пхали в комин та добували звідти. На лиці знайдено багато глибоких драпин, а на горляні — темні синці та глибокі сліди мов від нігтів — ніби покійну задумено.

Пильно обшукавши кожен частину будинку і нічого більше не знайшовши, люди направились у малий забрукований двір поза домом. Там лежав труп старої пані; голову з неї так начисто відтяли, що при спробі підняти тіло вона геть одпала. Тіло, як і голова, було страшно покалічене — голова так сильно, що в ній ледве лишилася якась людська подоба.

До цієї жахливої таємниці поки-що, як гадаємо, немає жадного ключа*.

* Золота монета на 20 франків. Пер.

ДИВАНИ: ХІДНИКИ

стрижені

Килимці перед ліжка**НА КРИТТЯ**

на столи, ліжка і отомани

ФІРАНКИ

сторони і тридільні

поручає по дуже приступних цінах

СПЕЦІАЛЬНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕУМ І ЦЕРАТ

ЛЕОПОЛЬД ГААС

Відділ 46.

Львів, Леґіонів 3. Тел. 16—45

Рік зал. 1899.

втрата і примусова продаж акцій мусить відбуватись далі. Також у Льондоні та Амстердамі на біржі панує паніка. Від початку кріза біржові папери аналі в 50 мільярдів доларів. Кількість осіб, що були в цій катастрофі фінансово зруйновані, ще не обчислена, але ньюйорська преса трактує цю біржеву крізу, як велику катастрофу цілого народу.

Престольна промова короля Болгарії.

Зі Софії повідомляють, що на останній сесії болгарського зібрання король Борис виголосив престольну промову, в якій підкреслена добрі та мирові тенденції болгарської політики супроти своїх сусідів. Король висловив надію, що мирова політика болгарія причиниться до економічного розвитку їх держави та що великі держави Європи зрозуміють добру волю болгарського народу і допоможуть Болгарії піднятися із повоєнної фінансової руїни.

Чехословаччина дістане пристань.

В Гамбурзі розпочалися наради міжнародньої комісії для виконання 364 точки версальської умови, що признала Чехословаччині право покористовуватись для своїх торговельних цілей пристанею в Гамбурзі.

В цій справі мають ще відбутись переговори між урядом ЧСР та урядом Німеччини, як це було постановлено у версальській умові.

Другого дня газета містила такі додаткові відомості:

„Трагедія на вулиці Морг. В зв'язку з цією незвичайною і жахливою справою допитувано багато людей, але нічого такого не розвідано, що могло би освітлити її. Ми подаємо нижче весь матеріал, добутий від свідків.“

Поліна Дюбур — прачка. Свідчить, що вона знала обі забиті протягом трьох років, працюючи на них весь цей час. Стара дама з дочкою жили наче в злагоді — дуже приватні були між собою. Щедро платили. Не може нічого сказати про їхній спосіб життя та засоби прожитку. Думає, що пані Л. заробляла врожінням. Про неї говорено, що має ошадности. Зроду не стрічала нікого в домі, коли приходила по білизну та відносила її. Була певна, що вони не мають служниць. По всьому домі ніяких меблів не було, крім четвертого поверху.

Пер Моро — торгівлю тютюном. Свідчить, що він протягом чотирьох років постачав значайно старій дамі малими партіями тютюну та табаку для нюхання. Народився в сусідстві і весь весь вік тут жив. Покійниця із дочкою займала будинок, де знайдено трупи, більше як шість років. Раніше тут проживав ювелір і горішні кімнати здавав пожиткам. Будинок був власністю дами. І вона була невдоволеною поведінкою ювеліра — що він недобре беріг лад у будинку. Сама дама від старості вже адитиніла. Дочку свідок бачив яких п'ять чи шість разів за шість років. Обое жили надзвичайно відлюдно — казали, ніби мають гроші. Чув по сусідах, що дама Л. — врожка; не давав цьому віри. Зроду не бачив, щоб хто заходив у двері, окрім старої дами із дочкою, раз чи два портієр, а лікар, вісім чи десять разів.

(Продовження буде.)

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

(Продовження.)

Недовзі після цього ми переглядали якесь течірне видання „Gazette des Tribunaux“, і там отака замітка звернула на себе нашу увагу:

„НЕЗВИЧАЙНЕ УБИЙСТВО“

Цього ранку, десь о третій годині, мешканців ділянки Сен-Рок збудили страшні крики, що виходили, видно, з четвертого поверху одного будинку на вулиці Морг; про цей будинок було відомо, що його займає увесь одна дама Л'Еспане з дочкою Камілою Л'Еспане. Після деякої загалки — поки даремне пробовано ввійти до будинку звичайним способом — двері розчищено ломом, і восьмеро чи десятеро із сусідів зайшли в середину з двома жандармами. На той час крики утихли, та як тільки цей гурт рушив на перший перехід сходів, почулося два або й більше голосів, наче з горішньої частини будинку; вони, здавалось, палко сперечалися між собою. Коли гурт дійшов другої площадки, ці звуки також перестали, і стало зовсім спокійно. Гурт розділився і люди поспішилися по всіх кімнатах. Зайшовши до великого заднього покою в четвертому поверсі (його двері, замкнені із середини на ключ, відчинено силою), їм явилось видолище, що вразило кожного не тільки страхом, але не менш і здивуванням.

У кімнаті панувало дике безладдя, меблі геть побито і порозкидувано. В цій кімнаті стояло одне тільки ліжко; постіль із нього стягнуто і кинута посередині долі. На стільці — битва, зрозуміла кров'ю. На ватрані два чи

Сад grodzki miejski Oddz. XXXIII. karny we Lwowie, dnia 24. października 1929. U XXXIII. 603/29. Odpis. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Sąd grodzki miejski Oddz. XXXIII karny we Lwowie przez sędziego okręgowego Młynarskiego w obecności protokolanta Szporlika po przeprowadzeniu rozprawy głównej dnia 16. października 1929. we Lwowie przeciw osk. I) Wasylowi Mudryjowi i osk. II) Osyrowi Bodnarowiczowi na skutek oskarżenia Prokuratora o wyst. z art. 1 ust. 1 i 3 rozp. z dnia 10/5. 1927. Nr. 45. poz. 399. Dz. U. R. p. popełniony w ten sposób, że osk. I) w czerwcu 1929. we Lwowie jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” w Nr. 136 tegoż czasopisma z dnia 21. czerwca 1929. na stronie 2 w art. p. t. „Interwencja w sprawie rozkupuwania strileckich mohyl w Potutorach, zaś osk. II) w tym samym czasie i miejscu jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Nowy Czas” dnia 21. czerwca 1929. Nr. 70 (679) na stronie 5 w art. pt. „Szczobyde z strileckim mohylamy na Lysoni” rozpowszechniali świadomie drukiem o działalności Władz Państwowych z mianowicie Policji Państwowej wiadomości nieprawdziwe i pokrecone, i mogące przynieść szkodę Państwu i wywołać niepokój publiczny wydał 16. października we Lwowie następujący wyrok: Osk. I) Wasyl Mudryj ur. 10/3. 1893 w Oknie ad Skalat, rel. gr. kat. syn Mikołaja i Rozalii, żonaty, czyta i pisze, bez majątku, nie karany, odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” zam. we Lwowie Rynek 10. i Osk. II) Osyra Bodnarowicza, syna Prokopa i Pauliny, rel. gr. kat. czyta i pisze, bez majątku, niekarany, odpowiedzialny redaktor czasopisma „Nowy Czas” zam. we Lwowie ul. Listopada 3. winni są, że: a to osk. ad II, że w czerwcu 1929. we Lwowie odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” w Nr. 136 tegoż czasopisma z dnia 21. czerwca 1929. na stronie 2 w art. pt. „Interwencja w sprawie rozkupuwania strileckich mohyl w Potutorach” zaś osk. ad II) w tym samym czasie i miejscu jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Nowy Czas” z dnia 21. czerwca 1929. w Nr. 70 (679) na stronie 5 w art. pt. „Szczobyde z strileckim mohylamy na Lysoni” rozpowszechniali wskutek niedbalstwa drukiem o działalności Władz Państwowych, a mianowicie Policji Państwowej wiadomości nieprawdziwe i przekrecone, a mogące przynieść szkodę państwu i wywołać niepokój publiczny. Czynem tym obaj oskarżeni dopuścili się występku z art. 2 rozp. z dnia 10/5. 1927. Nr. 45. poz. 399. Dz. U. R. p. przy zastosowaniu § 266 uk. na grzywnę po 50 zł. którą w razie nieściągalności zastąpi kara aresztu zwykłego po 2 dni oraz po myśli art. 62 ust. 1 dnia 18/3. 1924. Nr. 28. poz. 284. Dz. U. R. p. na ponoszenie kosztów sądowych w kwocie po 5 zł. i po myśli art. 558 k. p. k. na ponoszenie kosztów postępowania karnego. Zarazem orzeka się po myśli art. 38 i 81 rozp. z dnia 10/5. 1927. Nr. 45. rozp. 398. Dz. U. R. p. konfiskatę czasopisma „Dilo” Nr. 136 z dnia 21. czerwca 1929. i czasopisma „Nowy Czas” Nr. 70 (679) z dnia 21. czerwca 1929. co do których zarządzone po myśli art. 41. rozp. z dnia 10/5. 1927. Dz. U. R. p. Nr. 398. po uprzedzeniu się tego wyroku wydane zostaną. Młynarski w. r. Szporluk w. r. Za zgodność (podpis nieczytelny). — Sąd grodzki miejski Oddz. XXXIII karny we Lwowie, dnia 24. października 1929. U XXXIII 603/29. Przesła się Redakcji czasopisma „Dilo” we Lwowie do ogłoszenia powyższego wyroku. Młynarski.

Sąd grodzki miejski Oddz. XXXIII karny we Lwowie, dnia 23. października 1929. U XXXIII 597/29. Odpis. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej Oddz. XIII karny we Lwowie przez Sędziego okręgowego Młynarskiego w obecności protokolanta Szporlika po przeprowadzeniu rozprawy głównej dnia 23. października 1929. we Lwowie przeciw Aleksandrowi Kostykowi na skutek oskarżenia Prokuratora o wyst. z art. 1 ust. 1 i 2 rozp. z dnia 10/5. 1927. Dz. U. R. p. Nr. 45. poz. 399 popełniony w ten sposób, że jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” umieścił w Nr. 148 z dnia 6. lipca 1929. art. p. t. „Z organizacyjno ruchu” przez co rozszerzał świadomie nieprawdziwe wiadomości mogące przynieść szkodę państwu wydał dnia 23. października 1929. we Lwowie następujący wyrok: Osk. Aleksander Kostyk ur. 13/10. 1892 w Przemyślu, syn Andrzeja i Olimpij, rel. gr. kat. wolny, odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” czyta i pisze, bez majątku, zam. we Lwowie ul. Ziemalkowskiego 14, niekarany jest winien, że w lipcu 1929. we Lwowie jako odpowiedzialny redaktor czasopisma „Dilo” umieścił w Nr. 148 czasopisma „Dilo”

M. РУДНИЦКИЙ.

Між німою і тоною фільмою.

(З нагоди першої вистави тонової фільми „Чотири чорти” у кіні „Палас” у Львові.)

Це була святочна хвилинка. Вона падала на переживання з давніх літ, коли ми вперше бачили фільму — ворухки сірі тіні на білій стіні, зовсім непохожі на колірні образи магічної літарні. Вони були німі, але живі.

Вчора після довгих літ якнайближчих знайомих з німими постатями, ми мали почути їхню мову. Неодноразово на цю зустріч з хмарякою медлительності. Так на дні душі йколі жалкуємо, коли після довгої вимови німих послідів і доторків маємо почути від тої, яку кохаємо голосне призначення. „Навіщо казати про те, що в так розумі?”

Німа фільм навчила нас розуміти найскладніші переживання без слів і учасників. Вони драгують нас, коли говорять багато, хоча би це були слова в найчистішій поезії. Входячи до кіна, ми втікаємо перед гоном буденщини і всіх винаходів сучасності. Торохтіння трамваїв, дзвеніє телефонів, гул авт, шум пропелерів, світотіні, ворчання машин у найкращій фабриці, сотні вуликів великоміської вулиці — все це може споняти нас гордошми, що живемо в добу такої розвиненої техніки, але ми маємо цього всього досить. Кіно в для нас святе Мовчанки. Усі звуки зовнішнього світа мають там розлитися в одну гармонію — в музику.

Музика єдине мистецтво, що є чистим твором людського генія, бо не потребує для перевірки своєї вартості перевіряти його з природою.

Ми жили з німою фільмою, в якій мірі вони обоє є відбитком життя. Факт, що люди кохають, сповідаються перед собою, борються і терплять без слів є для нас таким-же природним як те, що кімната з театру має тільки три стіни і що герої сховаючи зі

спени переставляють жити за кулісами аж до хвилини, коли знову вернуться на сцену. Таких умовностей має кожний рід мистецтва чимало і ми прийняли їх невідомо під впливом своєрідної сили, якою кожний із них творить інакше оману дійсності — якоїсь уявленої дійсності.

Нові здобутки техніки перетворювали театр не завжди тому, щоб зміцнити силу його чару. Гра актора між звичайними трьома сірими стінами може поривати нас надалі, як і в добу, коли сцена не могла змінити обстановки життя при допомозі штудерних машин. Нова техніка прийшла часто тільки в допомогу директорам театру.

Ідея відняти німу фільм з ідеальним графофоном зродилась у першій мірі як технічний здобуток, а не артистичний. Німа фільм нікого не здивував і не лагала познати, що поря й окви. Та коли виникла така фактом — глядач став одночасно слухачем і мав перед собою нову форму театру.

Ніхто із нас не з силі явилі вловити злати собі справи, як виглядати зовнішня тонова фільма. Та, що прийшла до нас — перерізка з прегарної новелі Банга „Чотири чорти” має ще в собі всі атрибути німої; першій вона була німою і щойно згодом розбили її на 15 сцен, щоб її „сфільмоторувати”. Вона є в такому відношенні до останніх тонових фільмів в Америці, як перші німі фільми до сучасних. А проте для публіки, що гляділа на неї як на німу, прийшов момент радісного подиву, коли стук льока в двері почувся як справжній стук. Це був подив для нового здобутку техніки.

Можемо вірити заявам поважних знавців кінематографії апоа океану, що в Америці і для англо-саських країн тонова фільма стала вже єдиною кіновою царівною. Для країн, що не можуть розуміти мови фільм вироблених на чужині, німа фільм буде ще дотро єдиною доступною.

Новий здобуток кінематографії має цілу низку питань, над якими надалі працює техніка. Після сірої фільми прийде колірова, наближена до

наших дійсних зорових вражень; постаті фільма наближаться до природної величини живих; камера стане на місці людського ока, а мікрофон відіграє роль нашого вуха, себто фільм передасть все, що бачимо і чуємо в данім моменті. Додайте до цього, що постаті матимуть трьохвмірний обєм, мов актори на сцені.

З усіх цих здобутків хвилює нас нині одне питання: мови. Німа фільм затерла різниці державних і національних кордонів і стала наймогутнішим засобом міжнародних взаємин, супроти яких Ліга Націй, усі Пан-Европи і радіо є лише безсилим спробами. У найбільше екзотичній картині з невідомої нам країни усякий глядач винаходить таємну мову впливів передає порухами. Кожний підкладає під ті самі жести різні почування; не кожний виходить схвильований тими самими моментами, драма, що закінчення часто й тенденція фільми було таке виразне як часописна обява.

Мовна фільм не дає нам доспізувати в собі повного змісту проймаючої картини. Перш за все вона намагає нам національність, дієвих осіб — часто, надто часто невірно. До якої національності належать акробати змальовані Бангом? „Фотогенічне” лице, ідеальна стать героя не завжди йде в парі з прикметами його голосу. Мистці руху, що весь світ своїх внутрішніх переживань уміють передавати одною рискою змиваних губ, долонею проведеною по чолі — можуть уже не придумувати таких простих — чи може таких складних? — засобів. Вони можуть попросту сказати, що відчували.

Ця одна нова спроможність: природне слово, зміняє всі дотеперішні умовності кінового мистецтва і всі його майбутні можливості. Уявіть собі, що знання мови не грає тут першорядної ролі і що ми зможемо діставати відозвіль тонових прегарних українських фільмів, які заступлять нам світову продукцію. Чи й тоді голосний текст переданий до порухів живих тіней належно збільшить силу враження баченої нами трагедії чи комедії?

Мило ELIDA Favorit

Свято 1. листопада у Львові.

Не зважаючи на крайню несприятливі обставини і на відсутність повідомлень на мурах міста про богослуження в церквах, як це було що-року, свято 1. листопада у Львові пройшло і в ц. р. imponantly. І в церкві Преображенській передполуднем, і в церкві св. Юра по полудні явилися тисячні маси українського населення міста Львова, щоб полинути разом думками в ще таке недавнє величчє минуле і поклонитися тіням поляглих.

В битком заповненій церкві Преображення Госп. відправив торжественну Службу Божу єпископ Будка в оточенні численного духовенства. Співав дуже гарно хор з Жовківської дільниці. Богослуження закінчено відспіванням многолітств і гимну „Боже великий, єдиний“.

В тому самому часі відправив торжественну Службу Божу в церкві св. Юра о. пралат Войнаровський теж в асисті духовенства. Богослуження закінчено теж многолітством і тим самим гимном.

Панахида за поляглих в церкві св. Юра стягнула в 5. год. таку масу народу, що вона заповнила битком не тільки церкву, але й ціле велике подвір'я. Значні оцінювали число учасників, що майже всі мали жовто-блакитні знаки, на 5—6,000. До панахиди біля уставленої на се-

750.000 Золотих = 84.500 Долярів

можє досягнути кожний, хто купить льос 1-шої класи 20-ої Державної Класової Льотерії в щасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Тисячам людей приносить Польська Класова Льотерія рік-річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє заодно надзвичайне щастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Спішіться, бо

тягнення вже 14. і 15. листопада ц. р.

Цінні льоси:

чвертка зол. 10—, половинка зол. 20—, цілий зол. 40—.

Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи ориг. льоси разом зі складанкою П.К.О. на вільну від почт. оплати пересилки належності.

В цім місці витати і читати виповнене переслати в листі!

Карта замовлення.

До колектурі „РУНО“ Львів, вул. Академічна ч. 3.

Просту о прислання

..... цілий льос по Зол. 40— 3-2
..... половинка льоса по Зол. 20—
..... чверток льоса по Зол. 10—

Належність в варті Зол. зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прошу залучити. 775

Ім'я і назвище:

Пожадна адреса:

Засідання сойму не відбулося.

Офіцери в соймі. — Розмова марш. Пілсудського з марш. Дашинським. — Інтервенція през. Мосціцького.

Засідання сойму мало початися в четвер 31. жовтня в 4. год. Перед 4. год. прийшло до сойм. вестибюлю стоїть кілька десятків польських офіцерів, у повній однострою.

Пять хвиля перед 4. год. прийшов до сойму марш. Пілсудський із заст. шефа адміністрації ген. Зажицького та шефа кабінету міністра військ. справ полк. Беком. Офіцери віддали честь по військовому, на що марш. Пілсудський відповів і пішов до мін. кабінету. Офіцери остали в вестибюлі.

Коли марш. Дашинський одержав вістку, що в соймі є офіцери, поручив директору сойм. канцелярії Помикальському, щоби сказав офіцерам кинути сойм. Інтервенція дир. Помикальського була безуспішна. Марш. Дашинський запросив до себе мін. вн. справ Складковського та просив його, аби вплинув на офіцерів, щоби забралися зі сойму. Мін. Складковський відповів, що офіцери чуються ображені невідповідними увагами марш. сторожі і невідомим ин. людей. Офіцери сказали, що прийшли до сойму, щоби утворити шпалір для марш. Пілсудського, а сойму не покинуть.

Марш. Дашинський скликав засідання голов сойм. клубів і повідомив, що засідання сойму не отворить, поки офіцери не вийдуть із сойму. Становище марш. Дашинського одобрили всі сойм. партії, за винятком ББ. (заступлено пос. Радзівлом) і Зв'язку Хапського (пос. Стапінського).

Після того засідання марш. Дашинський письмом повідомив през. Мосціцького, що до сойму прийшло більше ніж 90 озброєних офіцерів, відмовилися кинути сойм і остають побіч салі засідань.

Після розійшлися по кульоварях, за ними журналісти, лише публіка остала. В год. 5. марш. Пілсудський з мін. Складковським і полк. Беком кинув мін. апартамент і пішов у канцелярію марш. Дашинськ. Про розмову марш. Пілсудського з марш. Дашинським подають інакші реалії санайні кола, в інакше кола, близькі до марш. Дашинського. У колах, близьких до санайці, кажуть, що як марш. Пілсудський прийшов у кабінет марш. Дашинського, марш. Дашинський попросив марш. Пілсудського, щоби мін. Складковський та полк. Бек вийшли, бо він хоче особисто розмовляти з марш. Пілсудським. Марш. Пілсудський відповів, що хоче, щоби вони остали як свідки розмови. На запит марш. Пілсудського чому не отворяє засідання сойму, марш. Д. відповів: Під багнетами та шаблями сойм не може радити.

Секретаріат марш. сойму оголосив обширний комунікат про події. М. і. в комунікаті сказано, що марш. Пілсудський зажадав від марш. Дашинського, щоби отворив сойм, неотворення назвав ганьбою та спитав відки марш. Д. знає,

що офіцери озброєні і т. д. Марш. Д. відповів, що марш. Пілс. є його гість і на його обиду як господар не може відповісти обидами.

Марш. П.: Я тут офіційно. Марш. Д.: Я також офіційно. Марш. П.: Чи це ваше останнє слово? Марш. Д.: Так, так, під шаблями та револьверами не отворю засідання. Опісля марш. Пілс. пішов до замку та здав звіт президентові держави про події. Небаром ад'ютант през. Мосціцького привіз марш. Дашинському письмо без контрасигнати. В письмі цьому повідомляє през. Мосціцький, що саме тепер є в нього марш. Пілсудський. Реалія марш. Пілсудського суперечна з реалією марш. Дашинського. Тому през. Мосціцький, у несприятності прем'єра і марш. Дашинського не може заняти якесь становище. Радить відложити засідання на інший день задля вияснення справи.

Тепер марш. Дашинський скликав конвент сеніорів для устійнення дальшої тактики і для заняття становища до письма президента держави. Засідання голов клубів ухвалило відложити засідання сойму. Опозиційні клуби зажадали, щоби марш. Дашинський оголосив рішення конвенту сеніорів і з сойм. трибуни. Представник клубу ББ, пос. Радзівль сказав, що ББ не протриває відложенню засідання сойму, колиж би марш. Дашинський постанову засідання голов клубів оголосив із сойм. трибуни, тоді представник ББ. забере голос у соймі.

Тому постановили письменно повідомити послів про відложення засідання сойму з причини, що стоїть кілька десятків озброєних офіцерів не послухало дворового приказу та не вийшли зі сойму.

Шойно в год. 7.30 веч. офіцери кинули сойм. З клубу ББ принесли офіцерам крісла, щоби собі спінули.

В год. 8.30 марш. Дашинський вислав письмо до през. держави про відложення першого засідання сойму.

Пятниця не принесла ніякого вияснення в положенні. Думають, що шойно після повороту през. Мосціцького зі Спади положення виясниться. Президент 2. листопада вертає зі Спади в 3. буде в Кельцах на відслоненні пам'ятника Незалежності. В парл. колах сподіються, що засідання сойму буде в понеділок або у вівторок.

У пятницю передпол. відбувалася, як у задушний день на збічах варш. цитаделі маніфестація ППС. у честь розстріляних поляків за царських часів. У маніфестації взяло участь около 3,000 робітників. Коли маніфестанти вертали, поліція вівала їх розійтися. Соц. пос. Прагера і Дібоа потурбували так, що їх відвели на рят. стацію.

Арештували вбивницю д-ра Телішевського.

Поліція на основі документів, знайдених у вбитого д-ра Телішевського, ствердила, що він віддавав адержувати взаємину а акакою д-о

редній церкві могли, доккола якої почесну сторожу творили пластуни, стануло все львівське духовенство під проводом єп. Будки. Гди-боко продуману промову проповідь виголосив о. прал. Куніцький. Співав чудово хор „Сурма“, що закінчив свято трагічно-безсмертним „Вічна пам'ять“. По виході з церкви заїнтонували айбрані маси народу національний гимн, а потім проспівали низку стрілецьких пісень і розійшлися спокійно домі. Сконсигнована сильно поліція не мала притоки до інтервенції.

Святочне засідання в УНДО.

В пятницю в год. 12. в полудне відбулося в домівці Українського Національно-Демократичного Об'єднання з нагоди листоп. роковин святочне засідання присутніх у Львові членів Центрального Комітету, послів, сенаторів і запрошених членів партії. Засідання відкрив о. прал. Куніцький. Короткий реферат з нагоди листопадових роковин виголосив ред В. Мудрий.

Поворот Мекдональда.

Дня 1. листопада вернув із Америки до Ліверпулю прем. Мекдональд.

Марією Машківною. Тому теж поліція перевела ревізію в її мешканні в Ривку під ч. 42 (де жила в свого батька шлюсаря). Машківна спочатку не признавалася до вбивства. Шойно пізніше призналася, що вбила д-ра Т. тому, що не хотів із нею женитися, хоч обіцяв їй. Безпосередньою причиною до вбивства д-ра Телішевського було, що він обійшовся підчас останньої стрічі з нею дуже брутально. (Машківна каже, що вийшла, щоби жадати від д-ра Телішевського звороту її листів). А саме крикнув до неї: „Маріє! Вступися від мене. Не хочу знати тебе!“ Схильована вистрілила до д-ра Телішевського з револьверу, який здавна все мала при собі.

Кровавий конгрес УСДП.

На 1. листопада скликано до льокалю „Праці“ (Ринок 8) конгрес українських професійних союзів. Перед нарадами адержалося на салю з 150 членів Сельроба-лівиці в пос. Вальницьким і Хамом і счинили бучу і стали демонструвати уладження. За ними вийшла поліція, щоби опорожити салю. Прийшло до сутички з поліцією. Було ранених около 20 сельробітників і 3 поліцаїв. Поліція арештувала 16 осіб. Пізніше делегати УСДП. зібралися в льокалі при ауд. Осолінських 10 і тут почалися наради за запрошеннями. І тут явилася поліція та розвизала наради.

Клементель зрікся місії.

Тардіє творить уряд.

Клементель зрікся місії утворення кабінету. През. Думерг поручив Тардіє місію утворення кабінету. Бріля обіцяв узяти участь в кабінеті.

Зі спортивного життя.

Гасмоней—Україна.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 3. ц. м. в год. 11. передпол. на гринці Цитаделі.

Лігові змагання.

Краків: Краковія—Чорні: 8:0 (2:0).

Катовиці: Погонь—Рух 3:1 (2:0).

За вхід до Ліги.

Львів: Лехія—Вперед (Ліліни) 3:1 (3:1).

Варшава: Змагання Мерімонт—ЛПТС не відбулися з причини непогоди.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вішнєного Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 338 (3-2)

— Львівська хроніка. При аудіції Саліни ч. 53 викрито в домі Марії Р. тайний дім розпущення. — В кінотеатрі „Палає“ кишенювоні злодії вкрали в д-ра Премінгера портфель із більшою сумою грошей. — Дом худ. Клементельського.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ
Д-р Степан Дмоховський
 ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.
 ПРЕЗІСНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.
 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 3-30

намагався скінчити життя самогубством Григорій Врубель, якого в безнадійній стані відвезено до лікарні. — При вул. Казимирівській ч. 35 пропала без сліду 13-літня Олена Кілас. — Так само при вул. Зелений ч. 89, пропала 8-літня дівчина Бронислава Шала.

— **Зміни в польській поліції.** Міністерство внутр. справ і Головна Команда Поліції у Варшаві ухвалили важні зміни в поліційній корпусі на теренах Сх. Галичини, а головню у Львові: теперішній командант поліції у Львові Респондек буде перенесений до воевідської команди у Львові, а на його місце назначений надкомісар Траленовський з Конгресівки. Заступником команданта міста Львова іменований комісар Сендзімір, з керівництво V. комісаріату обіймає комісар Гребенюк. Керівництво VIII. комісаріату на головній стації матиме комісар Унгар із Варшави. Надкомісар Решинський перенесений до Товмача. Також у поліції інших міст нашого краю проектується важні зміни.

— **Статистика польської армії.** „Дзєннік Людови“ з дня 1. XI. ц. р. містить статистику польської армії. Польська армія має 17.905 офіцерів, між якими є 36 генералів дивізійних, 81 генералів бригади, 476 полковників, 875 підполковників, 2468 майорів, 5.900 капітанів, 6.550 поручників і 1417 підпоручників. Підофіцерів є в польській війську 32.500, а вся ця кількість офіцерів та підофіцерів обчислена для контингенту рядовиків у числі 210.966 осіб. Армія поділена на 30 дивізій, а кошти удержання тої армії виносять 837.216.226 зол. в цьому році, себто 25 мільонів більше, як минулого року.

— **Франц Верфель перейшов на католицизм.** Жидівська Агенція Телеграфічна повідомляє, що відомий німецький письменник, Франц Верфель покинув юдаїзм і перейшов на католицьку релігію, про що цей письменник повідомив жидівську громаду окремим листом. До речі треба згадати, що Франц Верфель не найбільший сучасний німецький письменник зпоміж усіх поетів німців, що є горюжанами Чехословаччини і що недавно чехословацький уряд ухвалив цьому письменникові державну премію в сумі 10.000 чеських корон. Франц Верфель вже від давна цікавився релігійними проблемами і написав повість „Barbara, oder die Heilige“ в якій торкається проблеми святости.

— **Антирелігійний фільм.** Радянські фабрики фільмів приготували новий фільм „Опюм“, який має тенденцію антирелігійної пропаганди. В цьому фільмі ціла акція буде доказом, що релігія це опюм для пролетаріату, а цілий ряд сцен того фільму представляє духовенство як ворогів революції та народу. Між героями того фільму зображено і патріарха Тихона та багато інших визначних осіб з духовенства, що начебто стояли на чолі антибільшовицького руху. Цілий фільм буде ілюстрацією до слів Карла Маркса: „Релігія, то опюм для народу“.

— **Самовбивство на біржі.** В будинку будапештської біржі повісився багатий купець Бернард Рехніцер. Слідство виявило, що цей купець утратив на біржі майже ціле своє майно і з розпучи підняв на себе руку. Ця справа викликала в Будапешті велику сенсацію, бо Бернард Рехніцер був дуже популярною особою в столиці Малярщини.

— **Фабрика фальшивих грошей в Лодзі.** В Катовицях арештовано кілька осіб за фальшування польських грошей, а слідство виявило, що арештовані особи мають свою фабрику грошей у Лодзі. В тім же місті при ревізії в домах арештованих найдено форми для відливу грошей та великі суми готової валюти.

— **Скок із хмародера.** Новийорський банкір Р. Росс скочив із 43. поверху хмародера і впав на вулицю так розшматований, що з його тіла айбрано тільки окрівлені останки. Ньюйорська преса подає, що причиною самовбивства того банкіра була важка втрата на біржі під час останньої біржевої катастрофи.

— **Пам'ятник для першого курця тютюну.** У права еспанського тютюнового монополю по-рішила поставити пам'ятник першому курцеві тютюну Родріго де Ерез, який після відкриття Америки Колумбом виїхав за океан і привіз перший транспорт тютюну та був першим європейцем, що закурих собі люльку. Цей пам'ятник має стати в рідній місечку першого курця, в Еймонті. Коли Родріго де Ерез вперше закурих собі у своїм місті, то населення так було зворушене цим фактом, що поспішали доноси

до інквізиції і першому курцеві грозила кара смерті на костирі. Але обвинувачений курець перехоном своїх земляків, що між товаришами Колумба є багато осіб, що курять так само, як він і йому даровано його вину.

— **Ріжні вісті.** У Гдині будуватиметься фабрика автомобілів Форда, яка буде обслуговувати Польщу та балтійські держави. — На університеті у Вильні утворено окрему катедру литовської мови та історії Литви. Викладає проф. Зайончковський. — У Варшаві арештовано комуніста Фрідмана за те, що перед будинком тюрми висів на телеграфічній стовпі червоний прапор. — В Лодзі невідомі особи напали на редакцію „Глосу Поранного“ і стріляли через вікна до редакторів. Правдоподібно напад має характер партійних поракунків. — У Вильні засуджено на кару смерті через повішення 19-літнього Адама Колесника за вбивство своєї мами та її дітей. — Дня 4. XI. у Тернополі відбудеться зїзд старостів тернопільського воевідства. — На віденському університеті повторилися студентські заворушення, а в торговельній академії прийшло до кривавої бійки між німецькими націоналістами і жидами. — Австралійський дослідник Доглес Мевсон вибрався в нову подорож на південний бігун, взявши зі собою радіоапарат, яким буде удержувати контакт із Європою.

3 театру.

ТЕАТР ІМ. ТОБІЛЕВИЧА: „МИШ ЦЕРКОВНА“, пєса Фодора. — „ЦИГАНСЬКЕ КОХАННЯ“, — оперета Ф. Легара.

Горючкова пудьє сучасного великого міста, перегони у здобуванні шматка хліба, радість праці, а на цьому тлі найважча постать. „Церковної миші“ — Зузі Сакє, що вірно держиться системи Габельсберга і тільки при допомозі неї здобуває собі особисте щастя, — це сюжет, що приступом бере глядача і запевнює пєсі небувалу успіх. В ній дещо філістерства, міщанського сентименту, вражє, може, кіновий похід до життя, але жах праці, що пронизує усьо пєсу затрєває усі недостачі і викликає прєгарну картину.

Пєса, грєна з чималим успіхом у минулому сезоні, наново увійшла у репертуар у новій постановці Блавацького. Вистєва цєй пєси і в цїй постановці є одним з поважних успіхів театру, а зокрема режисерської праці п. Блавацького, що своєю умілою рукою надав цілому образів більш послїдовности, виразности, експресії і опрацювавши аж до нюансів поодинокі креції, — умів пов'язати їх в органічну цілість. Тяжко теж уявити собі кращу обєаду. В ролі Зузі Сакє — Ленська, в ролі Ольги Фрай — Кризїцька, Боровик — як барон Ульріх, Блавацький як Шинцель, Нікітін у ролі Франка, Базиленчик як граф Штергайм. При оцінці гри поодинокі артистів, треба би вжити багато суперлативів. Вважємо, що це зайве. Самі прїзвища артистів говорять за себе.

З немалим успіхом пройшла прем'єра оперети Ф. Легара: „Циганське кохання“. Ця стара, а дуже гарною музикою оперета дала нагоду поспітєти трьом парам: Костів і Базиленчиків, Голіцинських і Блавацькому, Ленській і Нікітїнові. Найбільше признєання здобула собі п. Голіцинська в ролі Ільони. Своєю темпераментною і добрим грою, милим голосом, чарівною появою і талантами, які в певністі були предметом заздрощів усіх жінок аносеред глядачів, — вибигалась у кожній дії на перше місце. Імпонував своєю видержаною, повною дискретією, пообавленою всякого шаржу грою — п. Блавацький в ролі Драгогіна. Залишили незатєрєтє вражіння п. Ленська і Нікітін, як Поляна і Кастан, що кожним своїм виступом вносили на сцену незвичайно багато життя і викликували турагани сміху. П. Костів як Соріко, співала без закиду свою тяжку партію. У самій грі видно у неї деякий поступ. П. Базиленчик у ролі Йовжї був дуже симпатичний. Гарний голос, мила поява, тільки у грі, в деяких місцях, за мало темпераменту. Дуже добре грав п. Паздрій як Мігаль, бездоганно відіспівав партію Йовжї п. Давчак, знамениту сїмфєту дав п. Боровик в епізодичній ролі Мешу.

Малі недомєгєння в деяких місцях, не скрізь рівне темпо акції, спеціально в I. дії, брак дійсно малярського темпераменту ратували добрі хори, старанні декорации, примітивні, але уміло виведені танки й еволюції. Цілість викликувала незвичайно гарне вражіння. Друга вистєва оперети пройшла куди краще, бо її артисти грали з більшою певністію і темпо акції було значно живіше. Оперета з певністію задержиться довгий час у репертуарі театру.

ТЕАТР РЕВІЇ „ГОНГ“ У ЛЬВОВІ.

11 артисток і 7 артистів, не рахуючи конфєраїєрів і аранжєрів. Кілька добрих свєчїв: любові, капрєля, той самий любовний текст у двох випадках, як заробити на полицинку, а головню планетарна система розєясєна пияком на тлі актуальної парламентарної. Між симпатич-

Витяти!

Зберігти!

ПОКЛИК

ДО ВСІХ

МУЩИН, ЖІНОК І ДІТЕЙ!

З нагоди 50-літнього ювілею могого підприємства, поклїкала я до життя організацію, якої ціллю є успішна боротьба з численними недугами волосся, розмноженням серед суспільности, а які у більшості випадків минають незаятно тою, що не викликають ніяких болів.

Мій довголітній досвід над пєканнями волосся запізнав мене з тисячами припадків, де на наслідком несподєвности осіб уже в дитинстві волосся мілкою загинуло через загнивання його коріння; тоді всякі заходи, щоб їх відновити були безуспішні.

Ті припади, які треба розєясєвати одиноким і виключно повною несподєвности даних осіб про істнування недуги, трапляються в останніх часах так часто, що нашому поколінню грозиє небезпєка мілкою втрати такої цїнної прикраси, якою є волосся.

З тої причини я звернулася до безумовно необхідного зарєдкового середина, а саме до

зовсім безплатного для всіх розєсліду волосся

і надїєся, що в Вашім власнім інтересі Ви певно мені допомогете.

Все, що треба Вам зробити, то виповнити совісно нижче поміщений кєстїонар і негайно мені його прислати.

Дослїдування волосся є зовсім безплатне, отже не ватайтеся ані часом не пєніть, що цього не потрібує. Кожний мєстє вєвєняється що до стану здоров'єя свого волосся і шкіри голови, який буде за пївно. З кінєлем, коли на мєє прохання виповните старанно кєстїонар, тїм самим зробите великий крок вперед в інтересі суспільного здоров'єя.

Той відтинєк з питаннями треба точно виповнити у всїх точках і разом із кількома в останньому часі написаними волоссами прислати на адресу:

ANNA CSILLAG, KRAKÓW, WIELOPOLE 5/175.

для безплатного їх розєслідування, приміч під гварантїєю зобов'язуюсь задержати мілкому дискретїю в кожнім випадку як рівно і те, що не пєсьмо не вийде з могого архїву.

Тут відтїти!

Прошу писати виразно!

Назвиєско: _____
 Адреса: _____
 Занєття: _____
 Вік: _____
 Чи терпите на випадання волосся? _____
 Чи маєте парїк? _____
 Чи Ваш волос є сухий чи товстий? _____
 Чи шкіра голови є вражїлена? _____
 Чи в останніх часах перебули Ви які недуги? _____
 Якщо так, які? _____
 Чи плачете волосся? _____
 Чи пробували Ви вже яких середників на волосся безуспішно? _____
 Якщо так, то яких? _____
 Чи маєте зачіску хлєбну, чи довге волосся? _____
 Чи Ваше волосся рідке чи густе? _____
 Чи терпите на бої голови? _____

Задручїти в поштових значках 25 сот. на від-795 повідь. 1-1

ними герльсами добрий гімнастик і знаменита карикатурна танцюристка. Гарний російський танок у барвистих олягах. Бурєєв оплесків і сміху заглушували артистку — завтра вже будемо всі напевно знати її прїзвище — що пародїювала Ординєну з „Кнї про Кво“ з неімовірною вірністію.

Чого бракувало всїй цїй симпатичній братїї? Безпосереднього контакту з публїкою і свїжих дотєпів. Добрий дотєп поширюється швидко як вієтка через радіо і заки його свєдуть зі сцени, ми вже чули його тричі прїнятно. Крім цього його ефект залежить від знання аудиторїї. Без контакту з цїєю аудиторїєю не можна викресати ні іскри гумору ні необхідної атмосфєри, яка його прїймала би. Побачимо, чи не вдасться новому театруковї.

М. Р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 2. листопада, год. 7-30 веч.
„Сила призначення“ (Дешевий Тиждень, 50%, знижки).

Неділя, 3. листопада, год. 3-30 попол.
„Це можеш розказувати своїй бабці“.

Неділя, 3-го листопада, год. 7-30 веч.
„Це можеш розказувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

Субота, 2. листопада, год. 7-30 веч.
„Пропес Мері Деген“.

Неділя, 3-го листопада, год. 3-30 попол.
„Пропес Мері Деген“.

Неділя, 3-го листопада, год. 7-30 веч.
„Пропес Мері Деген“.

Театр репії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 2. листопада: ревія „Ізда до Львова“ — Дві вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

Кіна.

Аполло: Любов ки. Сергія.

Касіно: Чортиня з Тріполісу (Альф. Фрілянд, Ліна Гейд.)

Кольосей: Доброполень Три комедії.

Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: Грішники без гріху (Мельоді налярської пушти).

Оаза: Пізешні люди.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Геймор).

Пан: Жінка з більшовицького рай (Ольга Чехова).

Пасаж: Клюб „Чорної Фуки“ (Вілієм Десмонд). Тиждень Пате і Гомонта. Ам. комедія.

Стилев: Я хочу жінки! Чоловік без шлюб (Редж. Дені).

Фатаморган: Що любить жінка?

Химера: Гроші (Ем. Зої).

Утіха: Завойовник сердець (Мозжукі).

Програма радіо.

Субота 2. XI. 1929.

Варшава (1411,7). 12-05 Музика грамофонних плит.

Краків (312,8). 17-00 Трансмісія з Вільна.

Познань (334,8). 19-30 Оркестра мажорівістів.

Катовиці (405,7). 12-05 Грамофонна дити.

Вільно (385). 19-00 Актуальна читанка.

Гельсінгфорс (221,4). 20-00 Спів.

Бресляв (253). 19-10 Німецькі народні пісні.

Ляйпціг (259). 16-30 Концерт радіо-оркестри.

Братислава (279). 12-30 Оркестровий концерт.

Талін (296). 19-00 Популярний концерт.

Брно (341,7). 19-05 Опереткова музика.

Лондон (356,3). 20-30 Пісні Ліста та інші.

Штутгарт (360). 11-15 Католицьке богослуження.

Гамбург (372). 16-30 Музичні анекдоти.

Франкфурт (390). 16-30 Музика з Штутгарта.

Берн (403). 20-00 Симфонічний концерт.

Берлін (418). 19-00 Вечір музики і рециталю.

Стокгольм (436). 18-30 Селиська оркестра.

Лянгенберг (473). 13-05 Органовий рециталь.

Прага (487). 21-35 Фортеп'яновий рециталь.

Міляно (501). 12-30 Легка музика.

Брюссель (509). 11-15 Концерт органіста Йоса.

Відень (516,3). 20-05 Концерт віденської оркестри.

Рига (523). 20-03 Веселий вечір.

Мюнхен (533). 19-30 Концерт солістів.

Москва (825). 19-00 Концерт симфонічний.

Ковно (1935). 21-00 Танцюва музика.

Ленінград (1000). 12-00 Робітничий концерт.

Харків (1304). 19-00 Російський концерт.

Париж (1725). 21-30 Пісеньки.

Неділя 3. XI. 1929.

Варшава (1411,7). 17-40 Італійська музика.

Краків (312,8). 21-15 Концерт із Познаня.

Познань (334,8). 17-45 Аудіція для дітей.

Катовиці (405,7). 15-20 Популярний концерт.

Вільно (385). 19-00 Віденська зазуба.

Гельсінгфорс (221,4). 10-55 Концерт солістів.

Бресляв (253). 9-30 Євангелістичне богослуження.

Ляйпціг (259). 19-00 Фламандські пісні.

Братислава (279). 12-00 Оркестровий концерт.

Талін (296). 19-20 Популярний концерт.

Брно (341,7). 19-00 Увертури Вагнера.

Лондон (356,3). 15-30 Віденська оркестра.

Штутгарт (360). 17-00 Трансмісія з Франкфурту.

Гамбург (372). 13-05 Недільний радіо-концерт.

Франкфурт (390). 19-30 „Кармен“.

Берн (403). 10-00 „Помста знанка“ Штрауса.

Берлін (418). 14-20 Фортеп'янове тріо.

Стокгольм (436). 21-10 Двана танцюва музика.

Рим (441). 13-00 Радіоквітет.

Лянгенберг (473). 12-00 Хор.

Прага (487). 19-00 Популярна музика.

Міляно (501). 16-00 Комедія.

Брюссель (509). 21-15 Спеціальний концерт.

Відень (516,3). 20-15 „Корневільські дівони“.

Рига (523). 20-03 Французькі композиції.

Мюнхен (533). 18-05 „Льогентрі“.

Будапешт (550). 17-15 Концерт міської оркестри.

Москва (825). 15-30 Чайківський і Шухан.

Ковно (1935). 19-30 Музика і пісні.

Ленінград (1000). 10-10 Музичний парадок.

Харків (1304). 17-30 Музика для села.

Париж (1725). 21-30 Легка музика.

Д-Р ЯРОСЛАВ ТЕЛІШЕВСЬКИЙ

б. старшина У. Г. А.

погиб трагічною смертю дня 30. X. 1929 р. в 31 році життя.

Опечалені родичі і друзі, запрошують всіх знайомих і товаришів Покійного на похорони, які відбуються дня 2-го листопада 1929 р. в год. 3-й пополудні в дому жалоби при вул. Шептицьких 40 на Янівський цвинтар. РІДНЯ. Львів, дня 31 жовтня 1929.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Видія Тов. Бандурист повідомляє членів і тих, що бажають стати членами, що 1-ша проба відбувається в понеділок 4. XI 1929 в малій залі Муз. Інституту, вул. Шашкевича ч. 5. точно в год. 8. вечером під диригентурою п. проф. Б. Вахнянина. 807 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МДНІ бранзолетан, також іншу біжутерію поручає дешево Дом бровскі-Розважескі, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27-29. 619 7-7

НОВОВІДКРИТА ТКАЛЬНЯ І МАГАЗИН МАНУФАКТУРИ

„ГОСПОДАР“

Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 101.

під управою ІВАНА ЗАВАДКИ

поручає за готівку по найнижчих цінах

всілякі полотна

зефіри

всипи-дими

ручкини - обруси

сітнички

бархани

цайги

або міняє найбільш совісно селиську мануфактуру — за всіляке волокно — лен, моноплі, клочча, пряжу і т. п.

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ, СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рахунок від десятих діт у підім'яж знає знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, па Маріївська ч. 5. Купують брільанти, золото, срібло, плачу найнижчі ціни. 618 13

КУРС співу хоралового і дивинського для найбільш від дня 1. грудня отирає і приймає оголошення гр. кат. Урят паровозів в Лісинах п. Березани. 1-2-2

ПАРОВИКИ ПРОДАЮТЬ КАЗАНІ поручає своїм підприємцям виробити овальні експортні, дубельтні, чорні у фанілах і бочках по цінах уміркованих. За риз бронуру. 1996 22-7

ФУТРА спеціально продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Комісова складниці Львів, Пасаж Міко-лаша. 785 3-20

ІНТЕЛІГЕНТНІ, енергійні пані і панове отримують стабільний високий заробок при продажі медичних апаратів. — Зголошуватись Львів, вул. Кошчана ч. 4/П. год. 9-1 і 2-5. 798 2-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легень, серця і жовудла

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438. Пересвітлення Рентгеном. 45-7

DEUTZ

МОТОРИ - ДІСЛЯ без компресора, газом, бензинові і т. д. 793 1-4

моторові льокомотиви, льокомобілі, помпи, компресори, вальці до доріг і т. д. а також усілякі фабрики Ф-ни HUMBOLDT KÖLN-KALK

ДОСТАВЛЯЄ:

„DEUTZ - HUMBOLDT“ Львів вул. Романовича 1. Інж. Альойзія ШАХЕРЛЬ Телефон 6-72

На замовлення готові

Футра

і перерібки — поручає Ф-ма

Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ

Львів, Рувовського 5. Тел. 48-70

561 40 літ існує. 7-10

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА

Кімната до снідань, Торговля де-лікатесів і Ресторан під фірмою

„ГОВЕРЛЯ“

у Львові, вул. Руська, ч. 16.

784 Телефон 75-92

одержала по довгих очікуваннях дові-ру для 19. жовтня 1929 р. на продаж

горівок і лікерів всякого роду. — По-ручає як передше свідання, обсяг і ве-чері. — ПИВО львівське і др.-веське — також ВИНА І МЕДИ.

НА ПОВНЕ ДОВІРЯ
ПРИ КУПНІ

ФУТРА

ЗАСЛУГУЄ ФІРМА

К. ЦВИНАР

Львів, Руська 18

КРИВА 10

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолоШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Скаже може не один, що не все в нас старі

писні і писати на цю тему в витрачування часу. Воно було б слушне, якщо ми бачили, що вже той поступ йде у нас великими кроками. Але, на жаль, ми досі не ставимо досі опору інвазії чужих рілних плодів, не йдемо в напрямі пригортавання нашої продукції до ринку збуту, не налякуємо поплатності, не робимо сирого продукту товаром. А не робимо того всього в нашій віковій прищипці, в консерватизмі, в боланні перед новістю, а також тому, що нема кому у нас брати на себе роль практичного учителя. І тому господарська скрута бє по нас не лише задля загальноєвропейських чи краєвих обставин, але і з нашої власної вини.

Духовенство, яке є найінтелігентнішим на селі господарськими одиницями і могло б бути прикладом поступу, господарить у великій близькості безприкладно але, куди гірше, ніж селяни. А ті агрономи, що обмежилися до пізнання теорії агрономічних наук і не доповнили їх практикою та живуть безпаставно в місті, не вміють зумати практичними категоріями агрономів, літають попід небеса та пишуть часто про те, що недоступне для нашого практичного життя, як впр. про боневенчність будови цукроварень то-що.

Однак є й у нас вже добрі почини. переломляються леди, є зворот до перестрою в хліборобській продукції. Коби лиш все те мало скоріше темпо, бо аграрна скрута зводить нас до шораз більшого господарського занепаду. А піхто у нас не сміє забувати того, що наша сила є саме в поступі нашого хліборобства, цієї основи нашого раціонального життя.

М. Творидло.

Радянська Україна.

Косіор про комуністичний наступ на село і про контрреволюційні організації.

Генеральний секретар КП(б)У Косіор (з походження поляк) вилосив на засіданні харківських комуністів дня 23. жовтня ц. р. обширну промову на тему чергових політичних завдань КП(б)У. Про висунені ним завдання писати не думаємо, бо нічого нового в них нема. За те хочемо познайомити наших читачів з тим уступом промови Косіора, в якому він порушує справи комуністичного наступу на українське село і на український національний рух. Косіор говорив дослівно: „На загальному тлі загострення класової боротьби в країні ми маємо загострення суперечностей між переважною більшістю партії й правими елементами (прихильниками Бухаріна. — Ред.). Це, товариші, цілком зрозуміло, бо праві не погоджуються з лінією партії на посилення темпу соціалістичного наступу, а ви знаєте, що цей наступ в останньому часі розгорнувся дуже широко. Висиснення калітастичних елементів йде підсилюваним темпом, а звідси випливає серйозне загострення класової боротьби в країні. Варто тільки подивитися, що робиться навколо хлі-

ПРИЙДІТЬ ПО

аннові пам'ячки в десені,
рушавички, шкарпетки,
свєтери,
шелі,
Снігівці марки „Treforn“

до української галатерійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

бозаготівель цього року, щоб у цьому переко-
натися. Терористична діяльність глитайства
підсилася. Глитайство, що його вибивають із
позицій, бореться не на життя, а на смерть.
Останнього часу число збивств сільських акти-
вістів та підпалів збільшилося, рівняючи з тим,
що було рік-півтора тому. Останнього року ви-
явлено цілий ряд контрреволюційних організа-
цій. Контрреволюційні, буржуазні елементи ак-
тивізуються, але зазнають поразок. Ці факти
з одного боку свідчать про те, як загострилися
обставини, наскільки мобілізуються всі наші
вороги, щоб перешкодити нашому наступові,
а з другого боку, свідчать, що ми тепер біль-
ше і краще, ніж раніше викриваємо контррево-
люційні організації, які існували ряд років та
були добре законспіровані, свідчать, що в
країні відбуваються такі зміни, які зменшують
стійкість цих організацій і вони провалюються.
Нам щастить їх намацувати“.

Що на Україні відбуваються зміни — це
факт, але не в тому напрямі, про який думає
Косіор, а в цілком протилежному, про що на-
глядно свідчать протикомуністична активність
села і дуже сильна права опозиція в партії.
Щож до хвалби Косіора на тему, що комуні-
стам, мовляв, „щастить намацувати контррево-
люційні організації“, то тут щодо українських
ліній не було хіба ніякої штики. Всі вони і все
були на „учоті“ в ДПУ, і всім їм грозило кож-
ної хвили арештування, не зважаючи на те, чи
вони були членами якихнебудь організацій чи
ні, чи були виключно тільки культурними ро-
бітниками. Такі арештовані як Єфремов, Ніков-
ський, Холодний (астроном), Ганцов, Майков-
ський (директор архіва в Києві), Гермайзе,
проф. Іванюца, Зеров, Шарко (математик), лі-
карка Матушевська зі сином, брати Чеховські
займалися виключно науковою працею та пра-
цювали тільки для української національної
культури. Їх комуністи могли все дуже легко
„намацати“, бо вони були з правилами на очах та
під постійним доглядом державного політич-
ного управління. Про арештування соток на-
родних учителів і свідомих національно селян
теж багато писати не приходится, бо всіх їх
комуністи толерували тільки переходово. Цього
року рішили вони з ними остаточно покін-
чити і тому видумали цілу історію з приналеж-
ністю до контрреволюційних організацій. Там

кожний український інтелігент був до тої міри
стероризований, що боявся своєї тіни, а як
про якусь підпольну організацію й чути не ко-
тин. Якщо арештування таких невинних і аполі-
тичних людей вважають комуністи для себе
„щастям“, то нехай ним тішається. Та нехай не
перехвалюються, бо з того їхнього „щастя“
може прийти до великого нещастя для нихже

Дискваліфікація Зученка.

Бученко був довгі літа секретарем ВУЦВ
К-ту і членом всіх виконавчих органів КП(б)У.
Перед роком позбавили його становища секре-
таря ВУЦВК-ту та дали йому місце члена пре-
зидії у харківській міській Раді. В „Комуністі“
з 29. жовтня ц. р. вичитуємо, що „членом хар-
ківськ. міської ради рішав виключити Бученка
з членів міської ради та її президії“ за те, що
його „скомпромітували як члена партії та від-
повідального працівника“. Скомпромітував
його якийсь Бородай, але чим — не знає.

Звуковий фільм на Україні.

Управа Всеукраїнського Фотокіно-Управ-
ління рішила приступити до виробу звукових
фільм. В тій цілі вислала до Москви одного
свого інженіра, щоб він познайомився з робо-
тою представників американських кінових
фірм, які мають демонструвати продукування
звукових фільм. На експериментальну роботу
зі звуковим фільмом на Україні асигновано
150.000 карб.

Польсько-німецьке порозуміння.

Вступ до торговельного трактату.

Після війни польсько-німецькі відносини
вийшли в стадію взаємної докучливості. Осо-
бливо справи взаємних фінансових претензій на
підкладі німецької окупації в Конгресі та лі-
квідації Польщею німецького майна (репонтини
осель) робили аду кров в обидвох державах. Ні-
мецький посол у Варшаві Равшпер, який віддав
змагає до перетворення німецького посольства в
амбасаду, докладав усіх зусиль, щоб довести до
польсько-німецького порозуміння, до „ліквіда-
ції минулих“ та до заключення польсько-ні-
мецького торговельного трактату. Також між
родні чинники, згуртовані біля Ліги Націй, що
визають велику вагу до усунення прикрої мину-
шини між Польщею і Німеччиною та до злад-
нення історичного й природного польсько-ні-
мецького напруження.

Заходи німецького посла Равшпера та впливи
міжнародних чинників дали вже позитивні успі-
хи. Як подає польське міністерство закордонних
справ, у дні 31. жовтня підписано порозуміння
між Польщею і Німеччиною в справі ліквідації
оболівних претензій.

Спиряючись на провідних ідеях плану Волга
(комісії для „ліквідації минулих“), які торна-

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження)

Багато інших свідків, сусіди, виявляють те
саме. Не знають нікого, щоб часто відвідував
лім. Нешдому, чи пані Л. з дочкою мали в жи-
анх яку рідню. Віконниці на чільних вікнах рід-
ко бували відчинені; знадвору повсякчас були
зачинені, окрім великої задньої кімнати в че-
твертому поверсі. Будинок — добрий собі, не
дуже старий.

Ісидор Мюзе — жандарм. Свідчить, що
його покликало до будинку коло третьої вран-
ці, і він знайшов людей, двадцять чи тридцять
душ, при вході вони силкувались добитись у
середищу. Розчинив арешті двері багнетом —
не ломом. Розчинити було не дуже важко, бо
двері були на дві половини, до того-ж не взяті
на гак ні зверху, ні знизу. Крики було чути, по-
ки розчинено двері, тоді вони відразу змовкли.
Це був мов би зойк людини (чи людей) у тяж-
ких муках, голосний і протяжний, а не корот-
кий і хуткий. Свідок направивсь сходами на-
гору. Дійшовши до першого повороту, почув
два голоси, в голоснім і палкім змаганні —
один грубий голос, другий вищий, верескли-
вий — дуже дивний голос. Зміг розібрати кіль-
ки слів першого — це був голос француза. Пе-
вен, що це не жіночий голос. Зміг розібрати
слова „псякров“ та „чорт“. Верескливий голос
був чужоземний. Нема певности, чи це голос
жінки чи чоловічий. Не розібрав, що саме він
говорив, але думає, що говорили поєспансько-
му. Стан кімнати і трупів свідок описує так, як
ми описали вчора.

Анрі Дюваль — сусід, по професії юве-
лір. Свідчить, що він був між першими, що зай-
шли до будинку. В цілому пристає до свідчень
Мюзе. Добувшись до середини, вони замкнули
двері, щоб не пустити чорб: люди згромади-

лись дуже хутко, хоч було вже пізно. Верескли-
вий голос, гадає свідок, належав до Італійця.
Він був певний, що це не француз. Не може
сказати, чи це був чоловічий голос: може й жі-
ночий. Не знає по італійському. Слів відрізни-
ти не міг, але гадав з інтонації, що це був іта-
лієць. Знав паню Л. та її дочку. Часто розмов-
ляв з обома. Певен, що верескливий голос не
належав ні до одної із покійниць.

Оденгаймер — ресторатор. Цей свідок
явився самохіть. Не говорить французькою
мовою, допитувано його через перекладача.
Родом із Амстердаму. Проходив мимо, коли
саме кричали. Крик тривав кілька хвилин —
може, десять. Він був протяжний і голосний —
дуже страшний і болісний. Свідок — один із
тих, що зайшли до будинку. Пристає до попе-
редніх заяв, за винятком одного пункту. Мав
певність, що верескливий голос був чолові-
чий — голос француза. Не міг розібрати ви-
мовлюваних слів. Вони були голосні і швидкі —
нерівномірні — говорилося, видно, в страху чи
в злості. Голос був прикрий — не так верескли-
вий, як прикрий, різкий. Не назвав би його ве-
рескливим голосом. Грубий голос промовив
кілька разів „псякров“, „чорт“ та раз „мій
Боже“.

Жюль Мінью — банкір, фірма „Мінью
з Синами“, вулиця Дельорен. Це Мінью стар-
ший. Малам Л'Еспане мала деяку мзетність.
Завела свій рахунок в його банкові на весні
року 18... (приблизно вісім років тому). Робила
часто вклади невеликими сумами. Чеків не за-
являла аж до третього дня перед смертю, коли
взяла особисто суму 4000 франків. Цю суму ви-
плачено золотом, і з грішми послано до неї у-
рядовця.

Адольф Лебон — урядовець фірми „Мін-
ью з Синами“. Свідчить, що того дня опівдні
він проводив паню Л'Еспане на її квартиру з
4000 франків у двох торбинках. Коли відчини-
лися двері, вийшла панна Л. і взяла йому із
рук одну торбинку, а стара пані вийняла його

від другої. Він уклонивсь і пішов. Не бачив на
вулиці у цей час нікого. Це бокова вулиця —
дуже безлюдна.

Віліям Берд — кравець; він із тих, що ввій-
шли до будинку. Англієць. Живе в Парижі два
роки. Один із перших вийшов на сходи. Чує
два голоси, що змагалися між собою. Грубий
голос належав до француза. Зміг розчути кіль-
ки слів, але тепер всього не згадає. Добре чує
„псякров“ та „мій Боже“. В цей час було чути
шум, мов би від боротьби кількох людей —
човгання ніг по підлозі, борювання. Верескли-
вий голос був дуже голосний — голосніший,
ніж грубий. Певен, що це був не англійця го-
лос. Здається, який німець. Міг бути й жіночий.
По німецькому не розуміє.

Четверо з названих вище свідків, бувши
допитані вдруге, посвідчили, що двері до тієї
кімнати, де знайдено тіло панни Л., коли вони
підійшли, були замкнені із середини. Скрізь
була пілковита тиша — ні стону, ні найменшо-
го шуму. Коли розчинено двері, в кімнаті не
було нікого. Вікна і в задній, і в передній кім-
наті були спущені і добре замкнені із седи-
ни. Двері між цими кімнатами зачинені, але не-
замкнені, двері із передньої кімнати до кори-
дору замкнені, і з середини стримів ключ. Мала
чільна кімната на четвертому поверсі, що від
неї починається коридор, незамкнена, і двері
трохи відхилені. В цій кімнаті повно старих лі-
жок, скринь, то-що. Їх пильно обшукали, пере-
совували. Не було ні цалю в якійсь частині до-
му, щоб його не оглянули. Димарі обшукували
кругом шітками. Будинок має чотири поверхи
з мансардами. Хід на горіше дуже старанно
забитий — виглядає так, ніби його не відчиня-
ли роками. Час, поміж тим, як почули оті зма-
гання аж поки виламали двері кімнати, свідки
визначають різно. Одні змалювали його на три
хвилини, інші розтягали на п'ять. Розчинити
двері було тяжко

(Продовження буде.)

ються взаємних польсько-німецьких резигнацій з фінансових претензій, обидва уряди вийшли з безпосередніх дипломатичних переговорів для покладення тієї справи. Вислідом тих переговорів є підписане 31. жовтня ц. р. порозуміння, на якого основі німецький уряд остаточно зрікається всіх претензій держави та її громадян у відношенні до Польщі. Так само польський уряд в імені власним і своїх громадян зрікається всіх фінансових претензій до Німеччини, а одночасно тодішня припинити дальшу ліквідацію німецького майна в Польщі. Внаслідок того має бути звільнений мішаний, розмінний польсько-німецький трибунал у Парижі. Одночасно обидва уряди згодилися подати даліш невіршені справи, а саме в справі спірного громадянства і в справі рентовних осель.

Польсько-німецьке порозуміння є — без сумніву — важним досягненням, усуваючи в значній мірі досі накопичені непорозуміння та промочуючи шлях до довгожданого торговельного трактату, який вже під кінець цього місяця має попередити торговельна провізoria.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

„Ключ“ національної проблеми.

Не лише пелесівці і носії „новітнього“ польського націоналізму розв'язують національну проблему в Польщі. До її „розв'язки“ беруться теж санаційні консерватисти. „Дзень Польскі“, орган ки. Радзівіла теж підходить до „розв'язки“ національної проблеми зі своїм „ключем“.

Мовляв, на „кресах“ зростають труднощі. Тому треба, щоби польське громадянство „з державно-думаючими, етнічно не-польськими чинниками (в роді Богуславських, Сегейдів і Бачинських) створило односторонній фронт до „оборони власного стану посідання і до найдаліше йдучого його розвитку“.

Ставонище на „кресах“ не є безнадійне.

„Руський народ, не вважаючи на всю агітацію, пропаганду ненависті і морду, трагічного поділу католиків (!!) — всупереч найбелішавшим обидуючим традиціям соборної церкви — за поборюючи себе завзято національні церкви, які взаємно видають собі „душі“ в кожній парafії“, не вважаючи на польсько-українську війну, що шаліла там на досвітках повстання держави, не вважаючи на заграву суспільного бунту, яка втискається в ті нещасні землі при допомозі більшовицької інвазії — зорсім не пішов у своїй більшості за гаслом „різати ляхів“. Безчисленні є випадки, коли двори та їх мешканці спаслися тільки завдяки згідній обороні збоку сопна і села, обороні деколи збройній у вилі і ціпці, деколи успішній шляхом переховування осіб і майна в безпечному місці. Багато давних проти-польських війовників лояльно служать тепер державі. Руська молодь в загальному охоче йде до війська і вертає звідтіля, під впливом просто неопіненого середовища державної пропаганди, яким є наша армія, просякнута державним духом і гордістю приналежності до могутньої великодержави. Польська мова часто більше прав адобуває собі серед народа, як давніше. Очевидно, в багатьох місцях, всюди там, де перетворена демагогія зуміла вже здеревувати первісні душі темного народа (!!), державний елемент починає опускати руки не маючи певности завтрашнього дня. Однак і там є це лише недуга, яку треба лікувати. Та але робить влада, коли — слухно змагаючи до загладнення атривих спогадів кривавої гайдамаччини 1918-19 р., покликає на відповідальні становища особи, що вже своєю минулиною є живою провокацією державного громадянства“.

Після такого вимовного, незвичайно фантазійного вступу з обороною польських відличів (перед ким?) „збоку сопна і села“ і „гайдамаччиною 1918-19 р.“ та ніби то „упривілевенням“ тих „гайдамаків“, княжий орган намічує коротку, але ядерну „кресову“ програму:

„Треба ті державні землі асимілювати аміло і ступнево, зміцнюючи польський елемент, залишаючи всякі ілюзії як винародовленія так і „угодби“, забезпечуючи населенню, безпосередньо недоступному для польської культури власний культурний розвиток, обомичи за пересвідчення населення про рівність прав і обов'язків, які є аніслідом його польського горожанства, вистері-гаючи його якого-небудь гноблення, але одночасно перестерігаючи якнайгостріше і безоглядно авторітету держави“.

Ця „програма“ зовсім покривається з „програмою“ „новітнього“ польського націоналізму, з „програмою“ систематично здійснюваною від 11-ти літ. „Княжі люди“ з „Дня Польського“ не здобулися на ніяку „оригінальність“.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

ЗА ОКЕАНОМ.

Еміграційна політика Канади.

„Канадійський Фармер“ подає в передовій статті з 9. жовтня ц. р., що з кінцем вересня ц. р. видав отавський департамент іміграції офіційний комунікат, в якому заповідає нове обмеження еміграції з центральної Європи. Як відомо, вже цього року квота самотних робітників з країв центральної Європи була обмежена до одної третини квоти з минулого року; в найближчому році та квота буде зменшена на дальших 25 проц. Згаданий комунікат зазначає рівночасно, що нове обмеження не відноситься до родин і близьких крєвних фермерів, що походять з країв центральної Європи, як також до хліборобських родин з малим капіталом. Проти того нового обмеження еміграції з середньої Європи до Канади звертається „Канад. Фармер“ і каже зовсім слушно, що замість обмежувати еміграційну квоту було би краще розвинути промисловість Канади і таким робом створити нові можливості праці для всякого роду робітників. Дальше говориться в тій статті і про те, що департаментові іміграції в Отаві зовсім не приносить чести переводжуваний ним поділ емігрантів на „пожаданих“ і „непожаданих“, який опирається на глупий і цілком безпідставний теорії про вищість т. зв. північних рас. Це доводить дуже часто до непорозуміння і тертя поміж членами тих „вищих“ і „нижчих“ народностей, що хіба не дежить в інтересі Канади. При кінці автор статті стверджує, що теперішня еміграційна політика Канади у відношенні до емігрантів з середньої Європи, в тому числі й до українців, є несправедлива й недемократична, тому не диво, що вона викликає стільки невдоволення.

Зїзд українських фермерів Канади.

При кінці минулого місяця відбулася в Дофін, Манітоба, перша конвенція українських фермерів тої округи. На конвенцію прибуло споре число делегатів. Адвокат Т. Вавринюк відчинив конвенцію і його вибрано предсідником зїзду. Секретарював Д. Демчук. В імені міста Дофін привітав зібраних посадник В. Е. Робсон. Опісля прочитано привітні телеграми і листи. На конвенції промовляло багато бесідників, як посол манітобського парламенту Н. Григорчук, репрезентант департаменту рільництва С. Продак, Теодор Боднар, як репрезентант домініального відділу годівлі худоби і інші.

Перша українська енциклопедія.

Кооператива „Рідна Школа“ у Львові, приступає з початком 1930 р. до видання „Української Загальної Енциклопедії“.

Начальну редакцію обрав д-р Іван Раковський, при ласкавій співучасті наших найвищих значущих учених як, члени Всеукраїнської Академії Наук: К. Студинський, В. Щурат, Ф. Колесса, М. Возняк; професори університетів: Б. Лепкий, С. Валець, В. Кубінович, М. Чайківський; члени Українського Наукового Інституту в Берліні: З. Кузеля, Ів. Мірчук; члени Наукового Товариства ім. Шевченка: В. Дорошенко, Ів. Крип'якевич, Р. Пегельський, С. Людкевич, В. Старосольський, М. Паньчинин, Юр. Полянський; економісти: дир. Паванковський, д-р К. Коберський; письменники: ред. Ант. Крушельницький, ред. Ф. Федорців, д-р М. Рудницький, ред. М. Голубець та багато інших знавців поодиноких галузей наук.

Згадана енциклопедія об'єматиме приблизно 2000 сторінок друку, з доданням около 70 таблиць, з чого більш як 20 колірових, крім цього до 20 географічних карт і над 5000 чорних образків пояснюючих зміст.

Отже перша українська Книга Знання всеціло охопить усі галузі людського знання, а перш за все всі головні відомості про минуле й сучасне нашого народу та про його матеріальну й духову культуру і тому вона повинна стати необхідною підручною книгою кожного письменного українця. Задля того вона й буде написана так загально-доступно, що буде зрозумілою кожній грамотній людині.

Щоби дати змогу придбати цю Книгу Знання найширшим кругам нашої суспільности, вона виходитиме щомісячними зшитками, в об'ємі 4-х аркушів друку так, що в цілості буде об'єматиме около 25 таких випусків. Для передплатників устанавлюється знижена ціна, а саме: в краю, в передплаті ціна одного зшитка вносимиме 80 ам. центів, т. є. 7.20 зол. вже з поштовою пересилкою.

Зголошення на передплату приймають покищо: кооператива „Рідна Школа“, Львів, Ринок ч. 10., і „Покутський Союз“, Коломия, Народний Дім. З огляду на те, що всі виплати й виплати доконуються через „Покутський Союз“, всі грошові посилки треба посилати виключно тільки на адресу: Кредитова Кооператива „Покутський Союз“ в Коломий, Народний Дім, із приміткою: „На Книгу Знання“.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Розмова в вагоні.

Особовий потяг у Галичині... Стогне, сопє і зїзтає як здута корова, трясє і підкидає як пропасниця, а лізе як рак. По двох то ще боляй є чим занятися: дивитися крізь вікно, але поночі — мука.

Темна осіння ніч заліпила вікна вагону, лампа світить як за померших, а до Львова ще дві години їзди. Розглядаюся по переділї з ним би зачати розмову. Небогато людей. Стара бабуса з унуком, що або плаче або спить і якийсь старший пан.

До жінок не мав я ніколи сміливости, а до старих тим більше. З унуком маю про що балакати, беру під увагу цага.

В „шажроку“, в лякерях у мягкій коліровій сорочці і чорнім мотильку. Синє волосся коротко острижене, ніс поважних розмірів (від табак!) і злегка рум'яний (від „моцної“!). Нудить ся старший пан так як я, бо раз у раз зїзтає, витягається і встає.

Врешті випереджує мене і перший починає розмову.

— Pan daleko?

— Do Lwowa. A pan?

— O, ja daleko.

— A skąd?

— Z Zesowa!

— Z Rzeszowa. Gdzie pan jedzie poza Lwów?

— Do jakiegoś Horynia.

— Ohoho! To gdzieś na Wołyniu!?

— Na Polesiu, proś pana. Tam moja córka nauczycielką. Ucy tych tam po polsku.

— To tam już białorusini!?

— Nie jakoś inaczej się nazywajom.

Rusini?

— Tyż nie. Jakoś tak... no...

— Ukraińcy!?

— Tak-tak-tak. O! Ukraińcy.

— A chwali córka ten naród jakiś?

— Chwalić nie chwali. Powiada: twardy. Nie nie chom spsedać. Mleka nie dadzom. Każdy najbiedniejszy, to ci ma sześć krów, a mlekiem prosiaki karmi.

— A dlaczego nie chce sprzedać?

— Bo nie chce.

— A jaki tam w szkole język wykładowy?

— Ma się rozumieć, że polski. Córka inaczej nie umi.

— Powinnaby umieć. Żyje przecież wśród Ukraińców.

— To, proś pana, właściwie nie som ukraińcy, ino to som ukraińcy z polaków. Oni teraz musom wrócić nazad.

— A skąd pan to wie?

— Bo Polska nigdy cudzega nie chciała. Z tego widać, że to nie som sprawiedliwi ukraińcy.

— A w Galicji także?

— W Galicji to som rusini a ukraińcy tylko Petlurom przyjechali.

Я спершу не хотів своїм вухам вірити: навжеж може навіть півінтелігентний поляк так думати про окраїни! Але поміркувавши трохи, я признав співрозмовцеві рацію.

Може бути, що ні ми знад Полтви, ні тамті знад Гориня не є справедливі українці, коли є так, як є.

Галактіон Чіпка.

„Шкільні книжки нашої мови та літератури“.

„Під таким заголовком помістив в „Ділі“ з дня 27. жовтня, ч. 240, п. В. Ок. свої уваги в цій справі, які зводяться до того, що нема книжок, а в цих, які є, є різний правопис. Найбільше докорів дісталося мені як авторови української граматики для середніх шкіл, що в 4. виданні появилася 1928 р. і „здержує ще (дивне диво!) старий правопис... Чи не свідоме впроваджування хаосу?“ — питається автор.

На це своє питання найшов би він відповідь в граматиці, якби завдав собі труда, залізавши до неї. Там ось що сказано: Третє видання цієї книжки давно вже зовсім вичерпане. Зволікати дальше з новим її виданням не було можна з огляду на потреби школи. Щоби не вносити нового заколоту в правописну справу перед її остаточним вирішенням, появляється книжка в правописі третього видання з незначними змінами, але в правописних правилах зазначено на відповідних місцях різницю, з якими можна стрітнутися в літературі. З того ясно, що закид „свідомого впроваджування хаосу“ не може відноситися до мене і до моєї граматики, хіба тільки до тих, що „перед остаточним вирішенням“ правописного питання попликаними до того установами самі заводили всякі правописні зміни.

Дехто уважає видані в Харкові правописні правила за остаточне вирішення, але приймає їх в цілості якось ніхто у нас не спить.

Ще про події в соймі.

„А то дурень“...

З огляду на те, що в пресі появилися різкі інтерпретації розмови марш. Пілсудського з марш. Дашинським, мін. вн. справ Складковський та інші, полк. Бек подають за своїми підписами, як наочні свідки текст тієї розмови.

Марш. Дашинський (вказуючи на ген. Складковського і полк. Бека): Може панове полковник і генерал остануть (вказує на салюник). Марш. Пілсудський: Ні, ви перекручуєте все, то я заяв зі собою цих свідків (стискають собі коротко руки, сідають). Я чув, що ви мали їхати до президента, тому я не приходив до вас. Тепер бачу, що ви тут, тож приходжу та хочу вас спитати, навіщо робите ці геци і чи я маю довго йдати на отворення сойму? Що значуть ці геци? Марш. Дашинський: Чи те, що тут оці панове? Марш. Пілс.: Ні, не це, але те, що ви не отираєте за сідання сойму. Чому ж не отираєте його. Марш. Даш.: Під багнетами, крісами та шаблями не отворю законотвірної палати! В галі є озброєні офіцери. Марш. Пілс.: А як це докажете? Марш. Даш. Мені говорили про мої урядовці. Марш. Пілс.: Неправду кажуть ваші урядовці. Коли ви цього не хочете, то треба було оголошити це заздалегідь! Ніхто так не робить: перед вступним входом, де нема оголошення, все товпа мусить зібратися. Навіщо ті дурниці? Марш. Даш.: Ви мій гість, тож не хочу з

750.000 Золотих = 84.500 Долярів

може досягнути кожний, хто купить **ЛЬОС 1-шої класи** 20-ої Державної Класової Льотерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Тисячам людей приносить Польська Класова Льотерія рік-річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє заодно надзвичайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Спішіться, бо

тягнення вже **14. і 15. листопада ц. р.**

Ціни льосів:

чвертка зол. 10—, половинка зол. 20—, цілий зол. 40—.

Замовлення виконують негайно, пересилаючи ориг. льоси разом зі складанкою П.К.О. на вільну від почт. оплати пересилку належності.

В них містяться витрати і чинки вповнення переслати в листі!

Карта заповнення.

До колектурі „**РУНО**“ **ЛВІВ**, вул. Академічна ч. 3.

Прому о прислання

... цілий льосів по Зол. 40— 2-3

... половинка льосів по Зол. 20—

... чверток льосів по Зол. 10—

Належитість в квітці Зол. ... зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прому задути.

Ім'я і назвще: ...

Доплатна адреса: ...

Інші чекають ще такого вирішення від Української Академії Наук, бо так і сказано було, що це має зробити Академія. Таким чином все ще хаос є, а не вносить його моя граматика, яка саме тому, „щоби не вносити нового заколоту в правописну справу перед її остаточним вирішенням“, придикується і в новім виданні свого старого правопису, але в правописних правилах за відповідних місцях завіси зазначає ріжницю, з якими можна стрітнутися в літературі. Думаю, що серед таких обставин це одиноким правильним ставиш української граматикі. І тим, що правопис є старий, вона ще не є не добра. Та я не дивуюся такому осудови, виданому з легкої руки, як з цілої статті виходить, тільки на тій основі, що правопис є старий. У автора граматика це правопис, у мене ж граматика — граматика, а не сам тільки правопис.

Але дивне диво ось що: Коли цілими роками не можна було ані антикварично граматикі роздобути, то льось не доводилося ніде читати нарікань, що її нема. Поява-ж її вколовла, як бачу, деякого до живого. Ану-ж може тепер треба буде таки вчитися граматикі, щоби вчити і її в школі, а не самого тільки правопису! Ось в чім лихо. Та я знаю, що багато учителів української мови нове видання української граматикі щиро привітали, бо вона дає їм можливість, займатися в школі рідною мовою як предметом, що в найбільшій мірі може спричинитися до кращого розвитку духовних сил молодого покоління, як я це показав в Літературно-Науковім Вистинку за вересень ц. р.

Степ. Смаць Стоцький.

Після вбивства д-ра Я. Телішевського.

Арештована лікарка д-р Марія Мацьківна, яка вразу не признавалася до вини, дня 1. ц. м. призналася і просила поліцію дозволити їй подивитися на вбитого нареченого. Поліція зволіла її волю і перевезла арештовану до Інституту судової медицини, де саме відбувалася секція тіла вбитого Телішевського.

Д-р Марія Мацьківна спокійно оглянула труна, а вернувшись на поліцію, продовжувала в'язання: призналася, що коли Телішевський виявляв охоту покинути її, вона постановила вбити його, не маючи сил розстатися із нареченим після кількох літ співжиття з ним. Вона купила собі револьвер, який довгий час носила при собі в кишені плаща. Думала також про самовбивство і ще перед двома роками випила отрую, щоби понівечити життя, але вижила і на деякий час відносини між нею та нареченим поліпшилися. Аж у останнім часі лікар Телішевський заявив їй, що не ожениться з нею, бо вона не має стільки грошей, скільки він бажав. І хоч вона вручила йому писемне зобов'язання виплатити 3.000 долярів приданого але аж по шлюбі, він всеж уважав цю суму за малу і домагався тих грошей і перед шлюбом. Це зобов'язання виплатити 3.000 долярів оминилась тепер при ревізії в руках слідчих органів.

Критичного дня Марія Мацьківна пішла із зареченим на прохід і на кімні вулиці Потоцько-

го прийшло між ними до нової суперечки, хоч перед хвилиною вони були помирившись і перепросились. Коли Марія Мацьківна хотіла раз остаточно довідатися, чи він ожениться з нею, так, як обіцявав їй протягом кількох літ любови, тоді д-р Телішевський розсердився на свою наречану і крикнув до неї: „Я тебе не хочу знати. Іди геть від мене!“

Після тих слів наречений приспішив крок і хотів залишити Марію Мацьківну на вулиці та вернути до дому. В першій хвилині вона надіялась, що він отямиться та перепросить її за брутальну поведінку супроти неї, але побачивши, що Телішевський не вертається і має рішучий намір раз на завжди покинути її, Мацьківна в приступі крайньої розпачу та жалю й одірвання витягнула з кишені револьвер і стрілила прямо в голову нареченого, після чого втікла через плоти й горила до дому, загубивши по дорозі револьвер.

Вернувшись до дому, Марія Мацьківна випила з родиною чай і положилась до ліжка спочивати.

Поліція тогож самого вечора переслухала родичів вбитого Телішевського при вул. Шептицьких 40. Довідавшись, що вбитий лікар мав наречену Мацьківну в Ринку ч. 42 і що з нею він бував часто вечорами на прохаді, поліція явилась зараз у домі Мацьківної та почала слідство.

Вбниці зразу не признавалася до вини і на всі запити відповідала, що цього вечора вона зовсім не бачила нареченого.

Та в огні перехрестних запитів, Мацьківна вкінці стратила рівновагу і розплакалася. До перша другого дня, по огляденні труна д-ра Телішевського призналася, що вбила свого нареченого, бо не могла жити без нього і не могла простити йому, що він кілька літ обдурював її та вкінці хотів покинути тільки через те, що вона не мала стільки грошей, скільки він собі бажав і рівночасно захопився біля іншої.

Признавшись до вини, Марія Мацьківна заявила, що бере на себе відповідальність за свій вчинок. Після того слідство закінчено і вбниці лікарка стане незабаром перед судом.

Тардіє утворив кабінет.

Тардіє утворив новий кабінет у такім складі: президент ради міністрів і мін. вн. справ пос. Тардіє, справедливості сен. Юбер, закорд. спраги Бріан, фінанси Шерон, військово Мажіно, маринарка Лега, колонії Шетні, торгівля Фляйден, публ. освіта сен. Маро, емеритури Галле, праця Люшер, публ. роботи Перно, хліборобство Нінак, почта та телеграф сен. Жерм. Мартен, торг. маринарка Ролан.

Новоутворений кабінет складається з 4 сенаторів, із них 3 належать до соц. і рад. лівиці, а один до респ. унії; 12 депутатів, із них 5 ліви республікати, 3 з рад. лівиці, 2 респ. соц., 1 з групи дем. і соц. акції, 1 респ. унії. Нові міністри зберуться у вівторок на засідання ради міністрів. „Паріс Міді“ обраховує, що Тардіє збере біля себе більшість, яка піддержувала Поанкаре, Матим до розпорядження в палаті 315 голосів.

того, що говорите, робити життя Марш. Пілс.: З того? Марш. Даш.: Кажете, що я роблю дурниці. Марш. Пілс.: Я не гість, я тут офіційно. Марш. Даш.: Я теж офіційно. Марш. Пілс.: Тому прошу вас держати язик! (вдарив плестуком об стіл) і питаю вас, чи думаєте отворити сесію? Марш. Даш.: Під багнетами, револьверами та шаблями не отворю. Марш. Пілс.: Це наше останнє слово? Марш. Даш.: Так. Марш. Пілс.: Це наше останнє слово? Марш. Даш.: Так. Марш. Пілс.: Клянеться легко, не подає руки та виходить із кабінету марш. Дашинського. Переходячи салюником маршала сойму каже на готос: *А то дурень!*

Тому, що марш. Пілсудському тинко повторити точно розмову, тим більше, що мусить у ті самісправі співпрацювати з президентом держави, кажуть укінці мін. Складковський і полк. Бек, що вважали своїм обов'язком сноструувати подрбно цю розмову. Марш. Пілсудський перечитав повищій текст розмови і поправив кілька подробиць, що їх забули мін. Складковський і полк. Бек.

За добре фізично збудований

Командант маршалівської сторони в соймі Савіцький, як подає польська преса, заявив, що він за добре фізично збудований, щоби хтонебудь міг на силу вдертися до сойму. Він офіцерів не здержував, (було їх около 120) бо вродувив, що вони прийшли прийняти марш. Пілсудського, а ніхто з офіцерів не хотів увиходити на салю.

Офіцерів вівзвали до команди міста.

Команда м. Варшави на припорушення містства військ. справ переводить слідство серед офіцерів, що м. четверга ввійшли до сойму. Вівзано їх до команди міста, але з причини свит не всі ці офіцери є у Варшаві. Слідство ствердило, було бн до сойму ввійшло лише 60 офіцерів і вони не думали заколочувати норм. парад сойму. Поведенням своїм ніхто з них не дав причини до таких адогаді.

Коли марш. Дашинський визначить засідання сойму?

Марш. Дашинський, як зачувати, постановив скликати засідання сойму на вівторок 5. листопада.

Марш. Пілсудський промовлятиме в сенаті?

„Кур. Варш.“ повідомляє нібито марш. Пілсудський виголосити промову на першому засіданні сенату (6. листопада) в застутстві хорого през. ради мін. Світальського.

Кор. „Ізвестій“ відібрано право вступу до сойму.

У м. четвер сойм. канцелярія переслала клябоні закорд. кореспондентів легітимаді на право вступу до сойму та зазначила, що Братів, варш. кореспондент „Ізвестій“ легітимаді не одержить. Дир. Поморський передав кор. „Тайме-іа“ Братіноу фотографію та сказав, що карти вступу не дістане Братів на призна марш. Дашинського.

Конференція марш. Дашинського з президентом.

У неділю відбулася заповіджена конференція марш. Дашинського у президента держави. Марш. Дашинський вислав був переднім листом до президента держави, в яким повідомляв, що після прочтання юридичних урядових газет постановив на конференцію не прийти, колиб у ній взяв участь марш. Пілсудський. Президент Мопіський повідомив марш. Дашинського, що конференція відбудеться лише з ним.

Конференція тривала дві години. Перебіг її не відомий.

Заява марш. Дашинського на звіт ген. Складковського та полк. Бека.

У відповідь на оголошення ПАТ-ом звіт ген. Складковського та полк. Бека марш. Дашинський оглосив таку заяву: У відповідь на звіт із розмови, яка відбулася 31. жовтня між марш. Дашинським і марш. Пілсудським, марш. Дашинський заявляє, що релідія п. мін. Складковського та полк. Бека про цю розмову неточна, а місцями просто фальшива. Щодо обидв, яку нібито сказав у другій кімнаті марш. Пілсудський, марш. Дашинський заявляє, що не має в анічому підслухувати цього, що говорить у другій кімнаті, в сінях або на еходах днів, аж випасть дообого.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Михайло Коць: Начеркова геометрія для семи класів всеобщих семикласових шкіл. Львів, 1929. Книжка зложена після програми Б. з 82 рисунками в тексті. Часті 1. Стор. 88. Форм. 8°.

Ілюстрований Господарський Календар на 1930 рік. X. рік видання. Видавництво „Русалка“, Львів, 1929. 13 аркуш. друку. Календарієм: Зміст господарської і літературної частини; Ветеринарний порадник; Що треба знати купуючи коні? Як поводитися з кіньми? Годівля корів, телят і кіз; Час злуки і вагітності домашніх звірят; Зовнішні і шкірні недуги домашніх звірят. — Л. Марійчин: Дума про чортівську скаду; Богдан З.: Народні співанки і коломийки; Чепига Іван: „Просвіта і пиянство“; На шлях економічного відродження; Проф. С. Дибенко: Подвійне використання ґрунту; Добре насіння; Про посів конюшини та тимоти; Многолітня трава люцерна; Остап Цюк: „Навчило“; Листи читачів до господарського календаря; Гр. Марусин: Жінка горою; Про діяльність „Рідної Школи“; М. Бардега: Про пожиток та значіння цвітіння; Рожа в цвітнику; Домашнє консервування садівних і городних; Про поживну вартість яриш; „Східні торги“ у Львові; Лічниця зілля, уживані в недугах худоби; Практичні ради; Господарська всячина; Веселий куток; Адресний покажчик українських установ, торговельних і промислових інституцій та українських купців і промисловців у Львові, в краю і за границею.

Веселий Календар на 1930 рік. В—во „Русалка“. Дев'ять арк. друку. Зміст: Календарієм; Адресний покажчик; Свій до свого; Народні приміти про погоду; Народні приказки до страв; Приказки до імен; Хитрий Омеляно; Добра жінка; І се і те; З львівського ринку; Приповідки про споріднених; Скороговорки; Безбожник, жарт сценічний; Монолози; Бреши та міру знай; Баба Палажка та баба Параска; Мандрівний театр; Жидівське вій-

сько; Енциклопедичний словар; Декламації; Солом'яний дід; Ячмін; Розумний панич; Якби я знав; Коломийки з Закарпаття; Загадки і т. д.

Осип Юрій Федькович: Твори, том другий. а) Повісті (Люба-згуба, Серце не навчить, Штефан Славич, Хто винен, Стрілець, Таліанка, Кобзар і жовняри, Сафат Зинич, Побратим, Пісня молодечка, Пісня молодечка про кохання, Співанка, Три як рідні брати, Ангел Хранитель, Опришок, Безталанне закохання, Дністрові кручі, Леліт могила або Довбушів скарб, Максим Чудатий). б) Казки (Від чого море солоне?, Чортівська бочка, Глогорожецька, Золота кісочка, Голодний чорт, Місяці-королі, Дурний гуцулак, Ярмарок на мукі, Гудатий кінь). Твори вийшли накладом Т-ва „Просвіта“ як XI збірник Українського Письменства (давніше „Руська Письменність“). Стор. 320. Формат 8°.

Богдан Лепкий: „Олесја Стотинарева кич“, Історична сценка из доба хетмана Вигзовског. Превео са українског В. Вильковски. Београд, 1930. Штампарски Завод „Орао“ Топличин Бенад 4.

Dr Ivan Esich: Slovo o polku Igora, hrvatsko-srpski i slovenački prijevodi. Posvećeno prof. Bogdanu Lepkom u Krakovu. Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“. Sarajevo. Stor. 16. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Літературно-Науковий Вістник“. Рік 28. Книжка XI. Львів, листопад 1929. Зміст: Микола Чирський: Дон Кіхот; Б. Лепкий: Сон Орлика; Вол. Куч: Дон Кіхотик; Е. Плужник: „Вікт. Каталя: На місце небіжчика; Нат. Лівницька: Весняне; Е. Бражньов: Казан киплячий; Нат. Лівницька: На самоті: ген. О. О. Павленко: Спомини; Н. Лівницька: Під рідним небом; д-р О. Бабій: Микола Євшан; Характернік: Видавничка справа на Східній Україні; Е. Шмед Бартлет: Російська загадка; Н. Лівницька: На чужині; Марсель Бріон: Редіхрд Кіплінг; Орест Рят: „Маруся Богуславка“; Ганна Чикаленко: Каталонське літературне відродження; О. Оль-

жич: Змії; Ів. Гончаренко: Поет традиції; Валентин Конопашкин: Червоне; О. В. Цісарський: Ростини; М. Л.: З пресової фільми; д-р К. Чехович: Перший з'їзд славянських філологів у Празі; Левко Ромен: „Бібліографія; Нові книжки.

„Богословія“, науковий тримісячник видає Богословське Наукове Товариство. Том VII. Книжка 3. Львів, 1929. Зміст: Dr. Rom. Kovševy: De primis litibus Ucrainorum apud Romanum Curiam iudicatis; о. д-р С. Кархут: Нове видання службника; Огляди й огляди; Ch. Vandepitte D. H. — Conférences a la Jeunesse des Ecoles (о. С. Сампара); Свящ. Паул. Божиш: Церква українців у Канаді (о. Ст. Рудь); D-r Jos. Weingartner: Die Apostelgeschichte (о. І. Гнатів); Adhemar D'Ales: Prima Lineamenta Tractatus dogmaticae; De S. ma Eucharistia (о. Юст. Гриняк); M. Grabmann et Fr. Palster S. Y. Griechische Patriarchen u. römische Päpste (о. А. Ішак); D-r Jos. Walter: Der katholische Priester in seinem Leben und Wirken (о. С. Рух); Вибрані питання; Ювілей Преосв. Григорія Хомишина; Конгрес для орієнтальних студій у Празі (о. П. Хомиш); Про канон на утреті (о. Ст. Рудь). Всячина; Хроніка; Книжки і часописи.

„Сільський Господар“, орган крайового Т-ва господарського „Сільський Господар“. Виходить 1. і 15. кожного місяця. Річник XV. Ч. 19-го. Львів, 1. і 15. жовтня 1929 р.

„Боян“, місячник для співацьких і музичних справ під нач. редакцією о. дир. Северина Сапуна. Рік I. Ч. 4—5. Дрогобич, вересень-жовтень 1929. Зміст: Д-р Людвиг: Критичні замітки; Т. Дуб: Теорія музики; В. Солчанник: Внутрішнє життя спів. товариств; Дописи; Хроніка; Переписка Редакції.

„Сокільські Вісти“, орган українського сокілства. Річник II. Число 9. Львів, вересень 1929. До того руханковий додаток Сокільських Вістей. Рік II. Ч. 7-8-9-10, жовтень 1929.

„Зиз“, журнал сатири і гумору. Рік VI. Ч. 13., Львів, 15. жовтня 1929.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 4-го листопада год. 7-30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“.
Вівторок, 5-го листопада год. 7-30 веч. „Артисти“ (премієра).
Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

Понеділок, 4-го листопада год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.
Вівторок, 5-го листопада год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.
Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.

Театр репії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 4 листопада: ревія „Ізда до Львова“. — Дві вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

Кіна.

Аполло: Любов ки. Сергія.
Касіно: Чортиня з Триполісу (Альф. Фріланд, Ліана Гейд).
Кольосей: Добровольець. Три комедії.
Лев: Під прапором кохання.
Марусенька: Грішниця без гриху (Методія мадлярської пушти).
Оаза: Блакитний валєс (на осн. музики Штрауса).
Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джакет Гейнор).
Пан: Портієр готелю „Атлантик“ (Ліанго).
Пасаж: Клюб „Чорної Руки“ (Вілієм Десмонд). Тижень Пате і Гомонта. Ам. комедія.
Стиселе: Боротьба за золотий ріг (Маріє Альбані).
Фатанорґана: Наполеон.
Химера: Гроші (Ем. Зої).
Утіха: Завойовник сердець (Мозжукін).

Програма радіо.

Понеділок 4. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Композиції Дворжана і Штрауса.
Краків (312,8) 17-45 Трансмісія з Варшави.
Познань (334,8) 19-05 Концерт симфонічний.

Катовиці (408,7) 16-15 Програма для дітей.
Вільно (385) 12-05 Музичний порадник.
Гельсінґфорс (231,4) 21-05 Італійська музика.

Бреслав (253) 19-05 Композиції Мендельсона.
Лайпціг (259) 21-00 Пісні барока.
Братислава (279) 16-00 Оркестровий концерт.

Талін (296) 19-00 Органи.
Брно (341,7) 22-15 Концерт військової оркестри.

Льондон (356,3) 16-30 Танкова музика.

Штутгарт (360) 17-00 Концерт із Франкфурту.

Гамбург (372) 20-00 „Нова музика“.

Франкфурт (390) 17-00 Індійські пісні.

Берн (403) 20-00 Симфонічний концерт.

Берлін (418) 16-30 Сонати.

Стокгольм (436) 20-00 Військова оркестра.

Рим (441) 21-02 Концерт національного свята.

Лінґенберг (473) 18-30 Твори Франца Веденхінда.

Прага (487) 21-30 Фортепиновий рециталь.

Міляно (501) 17-00 Музика з Туринґії.

Брюссель (509) 21-30 Симфонічний концерт.

Відень (516,3) 20-05 Скрипковий рециталь.

Рига (525) 22-00 Оркестровий концерт.

Мюнхен (533) 17-30 Дуети.

Будапешт (550) 20-30 Концерт оперної оркестри.

Москва (825) 15-30 Корсаков, Чайківський, Рохманінов.

Ковно (1935) 8-25 Вечірня музика.

Ленінград (1000) 16-00 Популярний концерт.

Париж (1725) 21-15 „Кавалерія Рустіана“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Т-ва „Львівський Боян“ зі значним порядком нарад відбулися у вівторок, дня 12. листопада, п. р. о 6-30 вечером у малій залі Музичного Товариства ім. М. Лисенка у Львові. — Виділ. 812 1—1

Український Наддніпрянський Хор
Д. Котлак: 729 1—1
Понеділок 4. XI. — Станіславів.

Кооператива „Український Театр“ у Львові: 737 1—1

2. XI. Коломия „Циганське кохання“, оперета Лейгара.

3. XI. „Церковна мист“ (2 раз)

6. XI. „Чорт“ Мольєра.

7. XI. „І це й те...“ ревія.

8. XI. „Маруся Богуславка“ (2 рази)

9. XI. Станіславів 30-літній ювілей арт. І. Давчака „Галька“ — опера Ст. Монюшка з гостинними виступами арт. Гаска і Рубчака.

10. XI. Станіславів „Чорт“ (2 раз).

Кооперативний курс у Долині. Подаємо до відома, що в половині листопада п. р. відкриваємо при „Рідній Школі“ в Долині 3-місячний кооперативно-освітній курс для крамарів і книговодів. Прохачуванням та приміщенням курсів займється окремий комітет. Докладний річний відкриття курсу подамо згодом пізніше. — Зголосуватися негайно на адресу: Канцелярія Кружка „Р. III“, Долина-Одиниця (сигнала).

Відоzza до всієї Української Громади! Для 25. IX. п. р. Управа міста Добровиля ліквідує Захоронку С. С. Сау-жебниць з дому, який займали вони черів 31 літ, щоб утворити Захоронку чужу. — Місцеве українське Громадство піднялось оборони святої справи і рішило збудувати українську Захоронку. Та сили його на слабі. Вірять одна свято, що велика українська Громада зловить свою лещу на велику річ, бо оборону душі української дитини. Кличемо до всієї Української Громади: Брати поміжіть, не дайте пропасти! — Лепти просить сласти до Української Шляхці в Перемишлі, книжочка надлича ч. 314, або на руки нотара п. Т. Будановського в Добро-милі. — За Комітет будови Захоронки о. І. Господарський голова. М. Карманська секретар

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВДОВЕЦЬ 37 літ, державний урядник VIII. ст., пристійний і багатий, оженився зі старою, господарною, пристійною, небільшою панною або бездітною вдовичкою не старшою над 30 літ. — Зголосення з фотографією сласти до Адміністрації „Ліла“ під „Мое шаста 37“. За дискрецію і аворот зникни ручиться словом честі. 813 1—2

Д-р МИКОЛА БИХ, адвокат в Ко-пичинних пошуках рутинного-ного коопієнта. Посада сейчас до об-нотія. 814 1—1

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще на-правлений у найбільшій годинничар-ській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З прови-цій просимо репаратії прислати пош-тою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 13—2

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИ-НИКИ поручає дешево Дом бров-скі-Розажевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догляди успішні. 619 7—2

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; та-кож тапінеровані меблі, власного виробу — найдешевше в Доротеум Льва Сапінк 34. телефон 15-01. 44 6—2

ПАРЦЕЛЮЄТЬСЯ маєток Ржишів повіт Горохівський, воєводство Во-линське. Ділянки від 4 до 35 гектарів. — Зголосення приймає п. Аденсалдрова в Стоянові. 769 2—2

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій склад Рачнер, Лейтонів 37. 707 9—12

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуз легівія, серця і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 46—2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синьсуська ч. 17. П. н. Скріплювання згубаючих зубів плом-бування й вишивання зубів, без болу. Штучні зуби в квітку і золоті ніста найновішої системи. Пациєнти з прови-щні подягоджують в найкоротшому часі. П. І. Урядовим і студентам значна зни-жка. Полекші в сплатах. Тел. 65—72.

Ширіть наш часопис!

Уманія

сгадета, Hennenberg і інших найкращих фабрик по фабричній цінах 577

У МАНДІЯ, вул. Коперника 16

Напроти Кіна Козарняк

Діло

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою і своїх
близьких будучність тим, що складає
свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Горішній Шлеск і німецька меншість.

Катовиці, 28. жовтня 1929.

I.

Плєбісцит і три польські повстання на Гор. Шлеску лягли в основу рішення конференції амбасадорів з 20. жовтня 1921 р. і новітня Польща отримала свій Донбас, район з високорозвинутою промисловістю й багатством вугля та цинку. Однак разом з тим наложива на неї „женевська конвенція“ 15-го травня 1922 р. цілу низку обов'язків, як регулятора протягом 15 літ (себто до 1937 р.) спеціально-господарської і меншестевої проблем. Завдяки тому Гор. Шлеск отримав свого роду упривілежене місце серед інших воєвідств, отримав автономію, сойм і власне законодавство.

Ці привілеї — очевидно — не були на руку центральній варшавській владі, бо — мовляв — витворили вони „державу в державі“ і, особливо в момент приходу до влади санації та возводи Гражинського, почалося їхнє звужування та повільна ліквідація. Як далеко жono зайде, покищо невідомо. Мабуть останки автономії, бодай про око, будуть ще якийсь час задержані, бо не тільки німці з природи річи її обстоють, але теж і поважний табір корфантівців (хадеків, згуртованих біля сильної індивідуальності Корфанто-го), не рахуючи на соціалістів. Популярний на Гор. Шлеску дневник Корфанто „Польонія“, не зважаючи на сувору цензуру, яка раз-у-раз заставляє її появлятися з незадрукованими шпальтатами, щоденно протестує червоним друком проти порушення автономії, подаючи черговий день, що минає від розв'язання сойму (і так сьогодні прим. 259). Цей бойовий орган шлеского патріотизму і протисанації вважає дехто могутнім союзником тутешніх німців, а в уррапатріотичних кругах, в більшості не зв'язаних походженням зі Шлеском, становить „Польонія“ і само-го Корфанто в питаннях внутрішньої політики Польщі, зокрема Шлеска, викликає цілу грому-вищу. До цього причинається теж обережний під-хід Корфантівців до німецької проблеми на Шле-ську, з чим вони зовсім не криються, голосно критикуючи бурян імпортованого з інших діль-ниць Польщі націоналістичного засліплення і шовінізму.

До речі — шовінізм (думаємо очевидно про-ти німців) у значінні того шовінізму, що хмарю-трійливих мізміз кружляє там у вас у Львові і в інших більших польських скупченнях на-сході, тут дійсно невідомий і, скажимо просто, не-зрозумілий. На шлескому ґрунті не витворився ще тип чисто польського туземця, поляка на 100 проц., а зате поголовно стрінете тут національ-них зовнішньо гермафродитів, які не тільки ду-мають часто по німецьки, дарма, що вони в душі поляки, але й балакають часто переплітаючи як-не-слова, то речення польські й німецькі. Утра-чав у хаті, на вулиці, в бюрах, у крамляках, у лавасках, афішах, тут і там з перевагою польши-ни — це факт, який зразу вдяряє того, що по-являється на Шлеску. Так, як знов інший факт вдяряє усього, хто забори на пошанську виста-ву і при тій нагоді мусів ливуватись, що Познань наскрізь польський, що там німецьке панування не залишило майже слідів назовні.

Хитання статистики теж чимало говорять у-змісті нескристалізованого мешканців Шлеска за пункті національної приналежності. Плєбіс-цит прим. виказав 44.1 проц. німців, вибори до-цнт прим. виказав 44.1 проц. німців, вибори до-сойму в 1922 р. — 29.2 проц., вибори комуналь-ні в 1926 р. — 41.2 проц., вибори до сойму в 1928 р. — 37 проц., шкільні записи літвора до т. зп. „мен-шестевиш шкіл“ нижче 10 проц., а урядова статисти-ка окреслює відсоток німців цифрою 20.4 проц.

Точно! при тому об'єктивно означити скіль-кість німців на Гор. Шлеску — як бачимо з по-

вишого — в дійсно дуже важко, бо це означало-б повести виразне розмежування між справжніми німцями і сферою німецьких впливів, що протя-гом 600-літнього періоду просіяли в ґущу поль-ського населення, залишаючи часто віщо більше, як одні ільки сучо-польські прививки з важкою навіть вимовою для німця.

Ви стрінете тут людей, які ще два роки тому виявляли, не скриваючи, свою німецьку завзя-тість, а сьогодні вони клянуться перед вами, що вони „поляки“. І навпаки — стрінете такого о-бшаватця, що в початках, надіючись матеріаль-них благ, був поляком, а сьогодні, розчарував-шись, виступає як німець. Все таки — нічого скри-

вати — польськість Шлеска поволи кріпне і, треба підкреслити, не тільки дегерманізування бу-вущих поляків, але й частина асиміляція кривих німців з огляді опортуністичних, шкур-них аргументів, а навіть „стан посідання“ останніх корчиться значно. Боротьба поляків за душу шлеского населення йде поруч зі школою всім-можливими шляхами, не обмежуючись навіть по-літичним кордоном. Згадаймо хочби будову най-могутнішої щодо сили польської радіостанції в Ка-товіцях і двоїні авдіцій з німецькою радіоста-цією в Гляйвіці, який тільки після довгих пере-говорів покінчено компромісово.

Silesianus.

Відгуки четверга.

Голоси польської преси про четвергові події.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 2. листопада 1929.

Чим ближче до рішення моменту у розра-хунок поміж марш. Пілсудським і соймом, роз-рахунок, який від четверга 31. жовтня ч. р. уже розпочався, тим яскравіше зазначається поділ польської преси на два ворожі табори. В осві-тленні конфлікту поміж двома маршалками, я-кий вибух на тлі появи поверх сотні старшин у соймовому будинку, ціла санаційна преса йде в-двох напрямках: легковаженні мети приходу старшин до сойму та критикування поведінки марш. Дашинського. І так „Курер Поранки“ вже самим наголовком „3 голки — вили“ легковажить цілу історію із старшинами які, мовляв, хотіли лише „зазначити свою любов до вождя і народу“, й нападає на маршала сойму, який тим і прови-нився, що роздів цей ніби невинний епізод.

„Перенесення боротьби з урядом на пла-щину конфлікту з армією не є мабуть полі-тичною мудрістю і тому належить сумніва-тися, чи такі пляни справді базували в голо-вах наших парламентарів. Радше кіба діла-ли вони під впливом примар страху, викли-куваних систематичною демагогією тенде-нційних алармів... Контраст поміж тим, що справді було, а що здавалося, що було, пред-ставляється гротесково. Однак нема жадної причини до веселости, — річ представля-ється радше меланхолійно...

Орган військового міністерства „Польска Збройна“ першого дня виявила своє становище-лише в наголовку до опису подій: „Бюджетова сесія відложена“ — „Демагогічний страх п. Да-шинського“. Так само безбесівський „Пшедсвіт“ обмежився до обуреного оклику: „Під пресією о-позиції демонстрація маршала сойму проти Вій-ська і його Вождя!“ Зате полкова „Газета Поль-ска“ вживає „до всю“. Вчора принесла велику статтю п. н. „Бачені речі“, сьогодні п. н. „Хвора людина“. Обі статті перевищують опозиційним тоном усе, що досі писалося у пресі про саму особу марш. Дашинського. І так вчора „Газ. Польска“ поставила маршала сойму поруч із по-етом Тувімом, який дозволив собі написати вірш „До простої людини“, вірш сконфіскований за-знамена асоціну підбурювання війська до бун-ту. Як оцей жовнір, підбурюваний Тувімом

„марш. Дашинський гримав в четвєр мар-шалківською палицею об землю. Не ми її будемо підносити“.

Що значить цей останній зворот — чи запо-від, що ББ., оголошуючи вотум недовіри Да-шинському не буде заходитися біля отримання спадщини по ньому для себе, чи може „маршал-ківська палиця“ має переносно означати поль-ський парламентаризм, якого полковники не ду-мають рятувати, — це невідомо. Однак із гро-зою, нижиньшою, згаданою передовою статті у тій-самій газеті відомо вже напевне, що атаки на Дашинського є планові, степенуються у тоні і мабуть — приймають ще інші форми, змагаючи до-якобсь окремої цілі. Інакше трудно пояснити собі кількадесят рядків, в яких доказується, що маршал сойму, це немінча, хвора людина, яка

повинна перейти до санаторії, не стара-ючися виконувати обов'язків, до виконван-

ня яких найочевидніше не є адібна. Хвора людина на чолі хворої устави, це стан ре-чей, який тривати не може і до нічого доброго не може довести.

Цитуючи ці слова, „Курер Варшавскі“ до-дає: „ось як вільно писати про маршала сойму“. Однак ще більшу „сміливість“ у цьому напрям-ку виказало виленське „Слово“. Посол Мацке-вич із ББ. ще раз підтвердив, що „в собою“ і в своїй шпироті так думу думає над причинами і наслідками відвідня старшинства у соймі:

Для чого прибули старшини? Мабуть з-цього факту опозиційні газети будуть виво-дити завтра далеко йдучі висновки. Ми є в-загалі далекойдучі роботою і висновками. От-же тут можемо вжити вислову „на жаль“. На жаль, здається старшини прибули у зо-всім мирних і конституційних замірах.

Але в цю мирність і конституційність на-довшу мету п. посол таки не вірить:

Хоча тимчасом ми вернули, а може вер-таємо до „статус кво“, то проте енергійна атака марш. Дашинського проти старшин є безумовно шасливим і корисним фактом, бо причиняється до приспівення неминучого і так бажаного для держави розрахунку... Нема в Польщі важнішого питання, як те, чи треба октроювати конституцію тепер, чи пізніше. Однак не існує в Польщі питання, чи взагалі треба конституцію октроювати. Що до цього всі є одногидні, що октроювати треба.

Таке твердження є, щонайменше, грубою пе-ресадю, бо треба лише переглянути опозиційну пресу, щоби в цю „одногидність“ сумніватися. Годі покликуватися на два чільні органи опози-ції „Роботніка“ і „Газету Варшавську“, бо пер-ший з них був вчора і нині сконфіскований, а другий — вчора і тому нині мовчить. Однак по-гляд зівніці на всю цю історію можна виміркувати хочби з такої малої (несконфіскованої) уваги со-ціалістичного органу на тему офіційного кому-нікату про четвергові події:

„чи і ПАТ-ові справді здається, що поль-ський нарід є народом ідіотів і що дозволить вмовити в себе кожну дурницю, вигадану ПАТ-ом?“

Найкраще вкладає в суть справи „Курер Варшавскі“, який не бавиться у пасквілі чи гим-ни, лише оцінює новий стан, витворений неспо-діваними випадками. І „Курер Варшавскі“ дуже пасмістичний. Ствердивши факт нового заго-стрення відносин, припадає важке господарське й фінансове положення Польщі та некорисну міжнародну кон'юнктуру і доходить до такого висновку:

В цих умовах конфлікт поміж двома дер-жавними владами, приймаючи в додатку такі повні експресії форми, може лише не-чувано утруднити працю уряду й просто за-грозити найповажнішою кризою.

І автор тих уваг, б. сенатор Косковський, бідає на „незвичайну легководність деяких по-літичних чинників у Варшаві“, які готові злег-коважити такі, як вчора „візюли. І аделює до

людей „з почуттям відповідальності“, щоб вони зуміли здобути на „відважні і розумні слова персвазію“.

Щож, апелювати можна, але чи не розчарується автор і чи не побачить форм конфлікту ще повнішої „експресії“? Бо на четверговій історії чейже винніший конфлікт не скінчився!

І. К.—п.

„Народне побажання“.

Проект плебіситу проти плану Йонга.

План Йонга, який є вислідом льокарненської політики і вважається перемогою пок. Штрессмана, аустрів спротив серед німецьких націоналістів. Гугенберґівці й гітлерівці об'єдналися з метою довести до всенароднього плебіситу, передбаченого ваймарською конституцією, в справі відкинення плану Йонга та поставлення в стан обвинувачення (за державну зраду) визначних німецьких політиків зі Штрессманом включно.

Гугенберґівська преса розпочала величезну агітацію за тез. народнім побажанням, яке на випадок успіху є вступом до плебіситу. Проурядові партії потішаються тим, що націоналістична опозиція не досягне вимаганого конституцією мінімуму 10 проц., хоч для осторожності пруський уряд заборонив своїм урядовцям брати участь у „народньому побажанні“.

Акція „народнього побажання“ розвивалася досить кволо. Смерть Штрессмана, головного „винуватика“ німецької закордонної політики уряду, причинилася до ще більшої повільності цієї акції. В обличчі смерті замовкли всі важкі закиди на адресу Штрессмана. Навіть найбільші його вороги признавали чистоту його характеру і велику любов батьківщини.

Здавалося, що після того акція „народнього побажання“ заломиться. Ще три дні німецька преса сповіщала, що акція німецьких націоналістів не досягне вимаганого мінімуму. Тимчасом останні телеграми принесли несподівану відомість, що вже в дні 2. н. м. в полудне, після переведеного підрахунку з країв, кількість записів на листу націоналістичного референдуму проти плану Йонга досягнула 10,8 проц. загалу управлених до голосування німецьких горожан. Таким чином кількість записів майже на цілий 1 проц. перевищила вимагане конституцією мінімум голосів, потрібне до розписання плебіситу. Після того проект плебіситового закону вийде на порядок нарад райхстагу. Коли райхстаг його відкинув, тоді буде розписаний плебісит. Для здійснення закону про пле-

бісцит є вимагана половина голосів усіх управлених до голосування, себто 20,639,000

Без сумніву, дотеперішня акція „народнього побажання“ є значним успіхом німецьких націоналістів, які протидіють зобов'язанням на основі плану Йонга, які побороють угоду політику у відношенні до держав б. антанти. Чи плебісит теж випаде в їх користь, річ сумнівна. Та ясно, що він ще більше ускладнить вже та складне внутрішнє становище Німеччини.

Партії й уряд.

Конспіративна тактика ППС. — Резолюції Гол. Ради Нар. Сторонництва.

Після четвергових подій на терені сойму зросли опозиційні настрої серед польських опозиційних партій. Пепесівські послі „віддалися під опіку партії“. Як вигадатиме оборона партією своїх послів, важко передбачити з огляду на те, що теперішній час є часом поширеної конспіративності в тактиці. Тактика „закритих карт“, приновлювана табором марш. Пілсудського, починає прийматися також й серед опозиційних партій. Вертає до неї також ППС.

На тему тактики ГНК ходять найрізноманітніші чутки й поголоски. Певне тільки те, що акція пепесівців буде широка і всебічна. В найближчих днях по всіх більших містах і робітничих зкупченнях мають початися маніфестації проти існуючого режиму й урядового курсу. Намічається теж двогодинний загальний страйк. Та треба сумніватися, чи він поведеться, бо до переведення короткого загального страйку вимагається незвичайної організації. Вступом до цього буде односторонній гірничий страйк на підкладі економічній, в якій всілякі виступають вже й політичні моменти. В неділю (3. н. м.) відбувся у Варшаві з'їзд делегатів гірничих союзів, на якому постановлено провести 6. н. м. односторонній страйк у всіх гірничих басейнах, протестуючи тим способом проти одностороннього вирішення арбітражної комісії.

У зв'язку з теперішнім положенням радла в неділю у Варшаві Гол. Рада Народового Сторонництва (вшехполяки). Після звітів Бартошевича й проф. Рибарського, винесено резолюцій, в яких головним завданням партії виставлено:

оборону віри і становища католицької церкви проти напору, що підважує релігію на всіх ділянках;

привернення господарчо-фінансової рівноваги, захитаної естатизмом, спараліжованої

надмірним фіскалізмом і кепською господарською державних підприємств;

протиставлення політиці резигнації з істотних прав і національно державних вартостей, забезпечених Польщі версальським трактатом (ця резолюція звернена проти польсько-німецького порозуміння), та вимогу негайної зміни відносин на східних окраїнах, витворених „політикою, згубною для основних інтересів народу і держави“;

боротьбу в обороні правного ладу та за напругу державного устрою.

В останній резолюції Нар. Сторонництво бере в оборону марш. Лашинського, як представника сойму.

Всі ці резолюції безпосередньо або посередньо звернені проти уряду. Для нас найцікавішою є вимога „найскоршої й найуспішнішої зміни відносин на східних окраїнах, витворених політикою, погубною для основних інтересів народу і держави“. Посторонній читач міг би думати, що на „кресах“, себто на українсько-білоруській національній території, справді зіється щось таке, що може ажурити польських націоналістів. Тут ми мусимо взяти в оборону санацийні чинники, бо їх політика на „кресах“ не тільки всеціло похривляється з „програмою“ вшехполяків, але в багатьох випадках навіть іде далі. Не даром-же М. Прушинський, керівник організацій народових, перейшов до санайї.

Сталінів шурин утік із СРСР

Б. провідник чл. комуністів д-р Шмераль (Сталінів шурин), до недавня комісар Далекого Сходу в Москві, вернувся у Прагу із сімєю. Сімю оставляє Шмераль у Празі, а сам їде в Берлін, де вестиме середньо-європейське комуністичне бюро. Як повідомляють „Лідове Новини“, Шмераль сказав, що покинув СРСР тому, бо відносини в комун. партії стали невідносимі. Комун. партія не рахується з господарськими й політичними відносинами Європи та шораз більше сходиться із розумним шляхом, до чого починається головно Сталінова недуга.

Арештування співробітника д-ра Туки.

У Братиславі арештували бувш. поліційного урядовця Ів. Гаспаріка під замітом шпїонажі в користь Мадярщини. Гаспарік був у близьких взаєминах із засудженим недавно за шпїонажу д-ром Тукою та був його співробітником. Гаспаріка вивали кілька разів до суду, та він не приходив, оправдуючись недугою. Лікарі ствердили, що Гаспарік здоров і відповідальний за свої вчинки.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

(Продовження.)

Альфонсо Гарсіо — власник похоронного бюро свідчить, що він проживає на вулиці Морг. Родом еспанець. Один із тих, що ввійшли до будинку. Нагору не входив. Має чутливі нерви і побоює наслідків хвилювання. Чув суперечку голосів. Грубий голос належав до француза. Не розібрав, що казано. Верескливий голос належав до англійця — певний цього. Не розуміє англійської мови, але судить з інтонації.

Альберто Монтані — цукорник. Свідчить, що він був між першими, хто ввійшов нагору. І він чув голоси. Грубий голос належав до француза. Розібрав кілька слів. Виглядало так, ніби той комусь дорікав. Не розібрав слів верескливого голосу. Говорилося хутко й нерівно. Гадає, що голос належав до руського. Потверджує загальне свідчення. Ніколи не мав нагоди говорити з російським.

Кільки свідків, допитані знову, засвідчили, що димарі в усіх кімнатах четвертого поверху занадто вузькі, щоб дати прохід людині. При обшуканні уживано циліндричних чистильних щіток, якими орудують сажотруси, коли трусять кояни. Ними обшукано, згорі аж донизу, кожну видичину в димарях, по всьому домі. Заднього виходу, що ним би можна було спуститись, поки люди сходили нагору, немає. Тіло панни Л. так щільно було затиснене в кояні, що його добули звідти тільки полученими зусиллями чотирьох чи п'ятих людей.

Поль Дюма — лікар. Свідчить, що на доглядку покликано оглянути тіла. Вони в цей час лежали об'єднані в рядні на ліжку в тій кімнаті, де знайдено панну Л. Труп молоді панни весь був у синцях та шрамах. Той факт, що його затиснуло у димар, служить достаточним поясненням для цих явищ. Горлянка сильно помята, на ній кілька глибоких драпин під підборіддям і ряд синців — це, видимо, сліди пальців Лінде

страшно змінилося в кольорі, баньки викочені. Язик частково перекушений. Великий синяк знайдено в шлунковій западині — очевидно від натискання коїном. На думку Дюма панну Л'Еспане на смерть задушено — невідомою особою чи особами. Труп матері жахливо покалічений. Всі кості правої ноги й руки більш-менш пошкоджені. Ліва голівка потовчена на дрібязок, так саме всі ребра лівої половини. Ціле тіло в синцях та шрамах. Не можна сказати, яким способом заподіяно ці каліцтва. Важкий кий або широка залізна штаба, стілець, велике, важке і тупе знаряддя моглоб мати такі наслідки в руках дуже сильної людини. Ніяка жінка не моглаб завдати таких ударів будь-яким знаряддям. Голова покійниці, коли явився свідок, начисто була відчакхнута від тіла і також сильно покалічена. Горло перерізано, видно, якимись дуже гострим інструментом — мабуть, бритвою.

Александр Етен — хірург. Його закликало оглянути тіла разом із паном Дюма. Цілком потверджує свідчення і здогади Дюма.

Нічого важливого більше не викрито, хоч допитувано ще кілька інших осіб. Такого таємничого і в усіх подробицях загадкового убийства ніколи ще не доконали в Парижі — коли це було справді убийство. Поліція зовсім збита з пантелику — незвичайний випадок у таких справах. В кожному разі, не маємо досі жадного натяку на розгадку.

Вечірнє видання газети повідомляло, що в дільниці Сен-Рок досі велике хвилювання, що помешкання знову пильно обшукано і знову допитувано свідків, але без жадних наслідків. Однак в пост-скріптіум зазначили, що Адольфа Лебона заарештовано і уявлено, але ніяких нових доказів проти нього, крім описаних вже фактів, не виявлено.

Дюпен робив враження, що був надзвичайно зацікавленим ходом цієї справи, так я найменш судив з його поведінки, бо він нічого мені не пояснював. Тільки після звістки про те, що заарештовано Лебона, він запитав про мою гадку щодо убийства.

Я міг тільки долучитися до всього Пари-

жу, признавши справу невідомою тайною. Я не бачив жадних засобів викрити вбивство.

— Ми не повинні судити про засоби, — сказав Дюпен, — на підставі поволоки цього слідства. Париська поліція, така славна за свою проникливість, тільки спритна тай годі. В її діях немає іншої методи, крім методи моменту. Вона робить велику параду зі своїх заходів; але ці заходи не раз так зле відповідають данним об'єктам, що нагадують нам з Мольєра Журдена, коли він каже подати свій халат, щоб краще слухати музику. Результати, досягнені цими заходами, бувають не раз надивно щасливі, але походять здебільшого з простої добайливості та активності. Коли ці властивості не потрібні, її планні йдуть на нівець. Відрок, був наприклад добрий відгадчик і вперта людина. Але, не маючи вихованої думки, його зводила сама інтенсивність його розшуків. Він ослабляв свій зір тим, що тримав свій об'єкт надблизько. Він, може, здужав роздивитися одну чи дві точки надзвичайно ясно, але, роблячи це, він неминучо губив погляд на всю річ у цілому. Отже, це є те саме, що бути занадто глибоким. Правди не завжди треба шукати в самій джерелі. Саме, що торкається найважливішого знання, я гадаю, що вона завжди пробуває на поверхні. Вона лежить не в глибинах, де ми її шукаємо, а на вершинах гір, де її тільки й можливо знайти. Спосіб і джерело цього роду помилок мають собі добрий приклад у спогляданні небесних тіл. Роздивляти зірку поближчим поглядами — глядіти на неї скінним зором, повернувши до неї зовнішні частини сітківки (чутливіші на слабкі світлові враження, аніж внутрішні), це значить мати кращу бачинку її світла — світла, що вкривається мрякою як раз у тій мірі, скільки ми обертаємо зір просто на неї. Дійсно, що в другому разі більша кількість променів падає в око, але в першому маємо тоншу спроможність сприймання. Надмірно глибокою ми ускладнюємо і ослаблюємо думку; маємо й саму Венеру згасити в небі занадто унірним, занадто сконцентрованим, занадто простим розглядом.

(Продовження буде.)

живі образи: „Сповідь Наливайка“ — декламація студ. І. Кирстюка і „Сон вазня“ — мелодекламація студ. К. Яблонівської. Фортепіанний супровід був у руках п-и Дарії Гордінської, диригентом хорів був п. Павло Машенко. Ціле свято, що його влаштовано заходом окремого комітету у складі полк. А. Вариволи, майора Юрія Волощука і майора Еміліяна Ключа, пройшло дуже гарно і стягнуло велику масу української еміграції. Вечером відбулися товариські сходини в ресторані Тішлера, де присутні ділилися своїми враженнями й переживаннями зперед 11-ти літ.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Цього року, як і попередніх літ, Перемишль святкував листопадові роковини дуже врочисто: Дня 31. X. перед веч. у катедральній церкві відбулася панахида, після якої в залі „Народного Дому“ почалася вечірка з хором продукцій. Публіка, яка виповнила сажу по береги, з великим зацікавленням вислухала спомини учасників подій з першого листопада 1918 р. в Перемишлі та промову д-ра Ол. Бабія і реферат п. Назаровського про державний устрій ЗУНР. Вечірка закінчилась відспіванням національного гімну. Дня 1. XI. відбулося в церкві богослуження за тих, що впади в боротьбі, після чого українці міста Перемишля відвідували стрілецькі могили на цвинтарі.

БЕРЕЖАНИ.

В четвер 31. жовтня ц. р. бережанське громадянство святкувало врочисто листопадові роковини. Святочні сходини відкрив ака. д-р Володимир Бемко, що опісля виголосив дуже змістову, глибоко продуману промову, вказавши м. ін. і на причини, що зложилися на наш нинішній сумний біляс. Декламація та відчигання фрагменту з життя УГА доповнили вечір. У дні 1. листопада відбулася в пар. церкві друга урочистість: богослуження, панахида та відслонення пропаметної таблиці в честь поляглих, справленої заходами й коштами бережанської філії Т-ва Охорони Воєнних Моги. По середині церкви була висока могила, збрана розкішною зеленню. Богослуження відправив о. кан. Евзевій Бачинський, що відслонивши памятову таблицю та перебравши її на власність церкви, парохії і всього українського громадянства, звернувся з гарячим словом до своїх парохіян, а передовсім до молоді, закликаючи всіх плекати культ поляглих. Проповідь ця зробила на всіх велике враження та витиснула не одну сльозу. Торжество закінчено гимном-молитвою „Боже великий, єдиний“. Виділові філії Т-ва Охорони Воєнних Моги належить шире призначення за влаштування цього гарного свята.

СОЛОТВИНА.

Першолистопадові поминки відсвятковано в Солотвині поминальним богослуженням і панахидою при участі, побіч місцевого пароха о. Гриця, доколичних священників Кречковського, Кейвана, Корсана і Бачинського та великої кількості народу. Після богослуження о. Грицей виголосив біля устроєної в церкві могили прегарну патріотичну проповідь. Свято відбулося торжественно при звуках місцевої оркестри. На жаль, місцеві і доколичні інтеліції було дуже мало. Яке оправдання знайдуть несприяті?

Очевидець.

На організаційному фронті.

ЖУРАВЕНЩИНА.

Заходом Повітового Комітету УНДО в Журавні відбулася дня 15. жовтня ц. р. в Журавні чисельно обіслана довірочна нарада громадських радних журавенської округи, присвячена головню громадським справам, на яку прибули посол В. Целевич і сенатор д-р К. Троїня. Нарату відкрив адвокат д-р Павло Лисяк. До президії обрано о. Юрія Боднара, о. І. Тимкова і Гр. Мисака. Секретарював інж. Мосора зі Стрия. Посол В. Целевич подав присутнім у змістовому й річовому рефераті точні вказівки, як нам під цю пору слід використати громадське самоврядування для добра українського народу. Опісля сенатор д-р К. Троїня виголосив реферат про головні чинники громадсько-національної праці серед наших низів. Принагідно присутній на нараді делегат Гол. Т-ва „Просвіта“ у Львові, п. І. Петрик, вказав на вагу „Просвіти“ і її роль в житті українського села. Делегат „Дністра“ В. Васильків, який того дня відбув нараду агентів Журавенщини, визнавав до поширення акції для приєднання відпавших членів і забезпечування їз-вартості в „Дністрі“. Нарата пройшла з великим успіхом і залишила серед присутніх дуже гарне враження. Тепер Повітова Організація УНДО приступав до підготовчої бюджетової кампанії по селах. Спокійні й серйозні наради намагалися поцішатися зміна місцевих москвофільських підосеків, що під вікнами саді проповідали якусь

російську пісню. Це піклування двох місцевих москвофільських стоупів, в головню місцевого „батькушки“, який при дивній байдужности наших вищих церковних кругів останніми часами проявляє широкую акцію і навіть дозволяє собі нас провокувати.

На східні теми.

Китай.

Міркування на маргінесі нової громадянської війни.

Треба постійно мати на увазі величину території та кількість населення Китаю, як рівнож довгий період внутрішньої сплячки того кольосу, щоби зрозуміти, що потрібно багато часу й праці для перетворення цієї країни в модерну державу. А проте існує вже чимало познач кристалізування Нового Китаю, який у віде вневдовзі як поважний чинник на міжнародно арену.

Тажко сказати, як довго ще буде тривати в Китаю революційна доба, — певний відлам китайського громадянства ще живе замерклою минувиною, величезну роль відіграють там особисті амбіції, но й, очевидно, існують великі, непримирні, ріжничі поглядів: та найгірше, що Китай є тереном чужинських політичних інтриг, які мають одну ціль: перешкодити в кристалізації й усамостійненню Китаю. Провідникові сучасного Китаю, голові націоналістичної течії Гоміндану, генералові Чанг-Кай Шекові, постійно протиставляються окремі генерали з комуністичного відлону тієїж партії, які при допомозі Рад. Союзу роблять постійні повстання. Головною особою поміж генералами, що мають тісний звязок з лівим відлосом Гоміндану, є ген. Фенг, який оце недавно знова виступив збройно проти накинського уряду та поважно загрозив йому.

Чи ген. Фенг знова погодиться з нанкінським урядом, чи він буде в боротьбі переможений, все одно можна напевне твердити, що ідея націоналістів переможе. Зрештою, перед китайсько-радянським конфліктом (вірніше манджурсько-радянським, бо діло йде про східно-китайську залізницю) і перед останнім виступом ген. Фенга, (цей виступ безумовно був наслідком більшовицької акції), справа консолідації Китаю наче би вже доходила до кінця. Був то час, коли після довгої перерви Китай довжив до одного спільного уряду. Тепер ця „єдність“ знова загрожена.

Колиж приїде до консолідації і паціфікації Китаю, то не треба буде довго чекати, щоби побачити наслідки впливу Китаю в житті навіть нашого континенту.

Пригадаймо, що перебудова Японії тривала мало що більше як пів століття та реформа, які там розпочалися в половині XIX. віку, зробили з неї великодержаву вже в перших роках XX. віку. Наслідки відродження Китаю будуть безперечно ще більші й швидші. Цей край має великі природні багатства та незвичайно роботяще, здібне, відпорне й маловимагаюче населення. Якщо китайцям пощастить розвинути власну промисловість й інтенсифікувати ріжничу продукцію, то не тільки європейська та американська промисловість стратить великі ринки збуту, але вони матимуть в будучині конкурента дуже небезпечного. З моментом фактичного приступлення Китаю до міжнародного концерну великодержав, що виступить безперечно вневдовзі — Америка, Англія, Японія й СРСР отримають небезпечного суперника в Азії та на Паціфіку.

„Китайська небезпека“ для сучасних володарів світу, про яку так давно вже згадувалося на сторінках світової преси, нам спец. цікава, зогляду на наше сусідство й відносини з Росією. Змінити вона безперечно напружак, не тільки міжнародної (зовнішньої), але й внутрішньої політики Росії, без огляду на те, хто там стоятиме при державній кермі. Всім фронтом буде змушена Росія звернутися проти Азії, де буде загрожений не тільки її доступ до Спокійного Океану, але навіть стан її нинішнього територіального посідання. Росія не може зрестися теренів своєї східної експанзії, де має джерела матеріальних багатств та терен для еміграції приросту свого населення. Отож справи Далекого Сходу мусять нам бути цікаві й близькі. Вісь міжнародної політики шораз виразніше пересувається на Паціфік. Російська експанзія на заході мусить припинитися з хвилюючою актуалізацією на сході. В цьому криються великі агути для нас.

Це не є ефемерні фантазії. Мусимо пам'ятати, що скінчився тільки перший акт перебудови нашого світу. Те, що другий акт має невдовзі послідувати, всі добре відчувують. Усі дані кажуть, що Китай готиме в цій другій дії головну роль.

Л. Л.

ВІДУКИ ДНЯ.

День домашніх звірят.

„Ситий голодного не знає“ — каже народна приповідка. Дуже часто вона в нас знаходить потвердження, але й дуже часто факти печатають.

От, наприклад, позимім наш „песик“. Добре йому від якогось часу поводитися, має що їсти і пити, веселиться на всю губу, а все таки розуміє чужу біду і радо спішить в поміч.

Довго ослыдався він кому би то допомогти — не було довкола нікого гідного помічника. Все вдоволене, аж зрештою і наїджене аж смазцем в борозі капає.

Але таки, як почав „Львів“ шукати, то знайшов.

Бідні домашні звірята: коні, осли, пси, коти — ось ті бідолахи, що потребують поміч.

Завязалося спеціальне товариство, яке поставило собі за ціль нести їм поміч, потіху і розвагу. На жаль, це товариство не має поки що стільки фондів, щоби придбати для своїх „пущілі“ конечні установи, як шпиталі, влібні, читальні, театри, а там і кладовища та крематорії.

Всеж таки дещо в тому напрямі вже зроблено.

Великим кроком наперед був позилісний похід домашніх звірят. Зорганізували його добрі люди, правда, великим накладом гроша, але що це значить супроти наслідків пропаганди і сучасного добробуту.

Паради у Львові вже трохи переїлися. Люди не дуже цікаві на похід людей, на промови на людей і на лопіт прапорів. Але на похід звірят влетілася така товпа народу, що годі було будицю переїти.

Врешті почався похід. Пси великої шерсті і породи, коти ріжних темпераментів і привичок, — все те на ливовках, з кокардами та китцями, вимите, напудроване і зачесане.

Коні і корови не брали участі, свинай не допустили чомусь, а осли, кажуть, що були, але в так побіжно оглядав похід, що їх не насприміти.

Признаюся, що я був трохи розчарований. Мені здавалося, що в такому поході возьмуть участь найбільші в домашніх звірятах. Отже в першій мірі фякерські шкани, селянські корови, перебивані пси, аугроваті свині, паршні котини. Думаю, що тоді пропаганда віднеслаб далого більший успіх.

Але й так успіх був величезний.

Чув я, як у трампаі говорили два кондуктори:

— Я мав і свого пса нині вивести, але бідний перестудився.

— А мій любчик має знов завороти голови. Боюсь, щоби не не була грипа...

Чи кондуктори потім порозплакувалися — не знаю, бо мусів висісти з воза.

В іншій місці бачив я, як якась бідолаха мряна жінка з замурзаною дитиною на руках довго дивилася на похід. Спершу поплакувала з радості, а потім сльотнула. (Це друге з захоплення).

А пси та коти йшли і йшли... Поважно, статочно свідомі великої події.

Адже тепер, коли в них є організація, інакше буде виглядати їхнє життя.

Ріжничі скаже:

— Будь ласка, наші свини, на хвильку дріпні!

„Псар“:

— Пале купаль, прошу вас, зверніть голову на ліво, бо мені але вдарити.

А воші:

— Шаповиий коню, чи не схопив би побігти до залізничі.

Хто знає, може загалом і цього не візьмає буде казати?

Все хтось маму, сестру чи батька — вістану кару або й ні. Залежно від того, що думав як бичим був і коли був. Але як ударить „домашній звіря“, то вже йому карі не минути. Товариство подбав за погарання!

З цього найбільше радіє десь „Народна Справда“. Скільки то корон скошувала, пера часом кося смерті через недобре обходження з ними. Вініні цього не буде. А як ще „Товариство Охорони Звірят“ почне стосувати відмолюючу методу Штайнхаха, то випадки смерті ще зменшаться.

Була в нас досі ще одна приповідка: „Зійшов на пси“. Означало це щось злого. Тепер уже так не буде. Зійшов на пси — значить добре йому поводитися і має забезпечення на старість.

— Нема то, як бути „домашнім звірям“ — подумав собі неолін бідолаха.

Щастя, що в нас нема бідаків...

Галактіон Чіма.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

Перед засіданням сойму.

Конвент сеніорів.

У понеділок рано зібрався конвент сеніорів, заступлений представниками всіх сойм. клубів, за винятком клубу ББ., який не одержав запрошення. Сталося це тому, що ББ. вже передше заявив, що зголошуючи заяву недовіри для маршала сойму не братиме участі у нарадах під проводом марш. Дашинського. На засіданні голов. клубів марш. Дашинський заявив, що підліт 31 жовтня до понеділка 4. листопада. Перебігу конвенту не оголосили з огляду на довірчість нарад. Після вислухання звіту Д-ого, на внесення представника клубу „Визволення“ ухвалили резолюцію: Зібрані представники клубів солідаризуються вповні з маршалом сойму, з його зарядженнями та заповідями.

Лист президента до марш. Дашинського.

Велике враження в соймі зробив лист президента держави до маршала сойму. Він звучить: Пане Маршале Сойму! Тому, що я пригадав собі, що в розмові, яку я мав з п. маршалом нині в год. 12, не дав я форм. відповіді на Ваш лист, доручений мені тогож дня в год. 11, тому тепер повідомляю п. маршала: заяву Вашу в згад. листі, що Ви „на конференцію не прийдете, колиб у ній мав узяти участь марш. Пілсудський“, мушу вважати відмовою з Вашого боку охоти вислати події з 31. жовтня ц. р. так, як я це Вам у листі з 31. жовтня ц. р. пропонував. Ігн. Мосціцький.

Відповідь марш. Дашинського.

Марш. Дашинський вислав на пошті лист відповідь, у якій каже: Пане Президенте! Щоби поіформувати П. Президента про перебіг демонстрації якоїсь кількості офіцерів п. в. у соймі 31. жовтня ц. р., прийшов я на просьбу П. Президента 3. листопада в год. 12. згод. до Замку та старався сповнити це моє завдання в 2-год. розмові, я приобіцяв пропонувати П. Президенту протокол переслухання марш. сторожі. Переслаю його нині. Вирівнявши перед П. Президентом суперечності моїх поглядів із поглядами марш. Пілсудського перешкодив п. марш. Пілсудський в уряд. комунікаті ПАТ-а з 3. листопада ц. р. Тоді я написав листа до П. Президента. Після того листа просив мене П. Президент прийти до Замку. В Замку говорив я, що країна жадає за всяку ціну ви. спокою та ладу, головню зогляду невиславлено тяжкого госп. положення. Зогляду на відомі політ. відносини просив я П. Президента розв'язати сойм або відкликати уряд. На зазив П. Президента я прийшов, однак з п. марш. Пілсудським поза соймом не буду розмовляти. Маршал Сойму Польської Річпосполитої І. Дашинський.

Послів візвали телеграфічно.

Після конвенту сеніорів на зарядження маршала сойму сойм. канцелярія стала вислати телегр. запрошення для послів на засідання, визначене на вівторок 5. листопада в год. 12. впол.

Зарядження безпеки.

Як зачувати на засіданні голов. клубів устійнили м. і. справу безпеки на засіданні сойму. Видали асього 25 білетів на галерії для публ. розділом білетів заряджує марш. Дашинський особисто. Заряджено, щоби міністри і послі входили окр. входами. Послі обов'язані марш. сторожі показувати пос. легітиматії. Другий вхід призначили для журналістів і мін. урядовців. Крім тих осіб ніхто інший не буде в соймі підчас засідання 5. листопада. Почтовий уряд сойму підчас цілого засідання буде замкнений. Марш. Дашинський в понеділок впол. відбув відправу марш. сторожі та звернув їм увагу, що мусить пильнувати порядку і держатися своїх правил.

12. листопада засідання сенату.

Засідання сенату, що було визначене на 6. ц. м., марш. сенату відкликав і визначив новий речинієць на найближчий вівторок, 12. листопада.

„Нові вибори принесуть такийсам сойм“.

На недільній конференції просив марш. Дашинський президента держави розв'язати сойм. На це през. Мосціцький відповів, що нові вибори принесуть такий самий сойм. Тоді марш. Д. пропонував покликати новий уряд. Президент відповів, що кожний уряд слухатиме марш. Пілсудського. „Коли так, то прошу п. президента — сказав марш. Дашинський — покликати до життя уряд п. президента“. На це марш. Дашинський не дістав відповіді.

Рада міністрів і конст. комісія.

На п'ятницю 8. ц. м. скликало засідання ра-

ди міністрів. На четвер, 7. ц. м., визначено засідання конституційної комісії і сойму. На ден. порядку внесення пос. Славека й ін. у справі зміни деяких постанов конст. закону та подібне внесення ППС. Визволення і Стр. Хл.

Помер Бодуен де Куртне.

Дня 4. листопада помер у Варшаві проф. Бодуен де Куртне, відомий вчений із ділянки порівнювальної філології та мовознавства. Родився 1845 р. в Радзівімі біля Варшави. Викладав на університетах у Казані, Дорпаті, Петербурзі та Варшаві. Видав багато творів із ділянки мовознавства в польській, російській, чеській, словінській, французькій та німецькій мовах. У 1923 р. нап. меншини в 2-рім соймі висунули Б. де Куртне як кандидата на становище президента держави.

Курціюс канцлером Німеччини.

У берлінських політ. колах зачувати, що в найбл. тижні Курціюс буде іменованний канцлером Німеччини.

Замах на постерунок поліції.

„Хвілі“ повідомляє: У ночі з п'ятниці на суботу в с. Підгородище, пов. Бібрка, виконано бомбовий замах. Кількох людей веч. підійшло під постерунок поліції, а один із них кинув крізь вікно бомбу, або якийсь вибуховий матеріал із сталевиими складниками. Вибух вирвав вікно з футриною і віконницею, ушкодив тел. апарат і канц. улаштування. Поліція арештувала двох людей, як підозрілих. Жерта у людях не було.

НОВИНКИ

Ростислав Лашенко, професор українського університету в Празі, помер у праскій клініці проф. Пельнаржа, дня 30. жовтня ц. р. в 2. год. пополуночі. — В. Й. П.

— Друкарська помилка. В останнім числі „Діла“ у статті п. з.: „В обличчі нинішньої збіжної скрути“ вкралася друкарська помилка, а саме, замість: „Центросоюз до нині не міг у ні одного українця купити хмелю, хоч потребує його немало“ повинно бути не „хмелю“, а „насіння пашинних буряків“.

— Вбивства на селі. У селі Перекальці (коло Товстого), скалатського повіту, вбили в половині жовтня парібки римо-католики, члени „Стшелеца“, діяльного члена читальні „Просвіти“ парібка Н. Шквиру, сина Панаса. Перекалець — це невеличке сільце, а фактично присілок Товстого, так, що воно живе спільним життям з Товстим. Вбивства на товстецькому терені — не новина. Перед двома літами парібки, римо-католики, побили були в страшний спосіб тамошнього молодого, ідейного ремісника Тучапського, що був діяльним членом виділу чит. „Просвіти“, а який наслідком побоїв утратив цілковито здатність до праці і став калікою на ціле життя. В липні цього року парібки тієї самої категорії побили смертельно молодого парібка-українця. Словом гуляють і нападують на безборонних. „Стшелець“ розпоряджає, як бачимо, добрим контингентом активістів.

— Вечір пісні д-ра В. Тисяка. В четвер, дня 7. листопада в год. 8. веч. відбудеться в салі „Української Бесіди“ (Народний Дім, вул. Рутівського) вечір пісні відомого нашої громад. з концертної естради, молодого і надійного співака д-ра Василя Тисяка. Д-р Тисяк, що розпоряджає гарним ліричним тенором, що співав у минулому році на сцені львівської міської опери партію Фавста, виїздить для завершення своїх співацьких студій до Медіоляну. Перед виїздом дає на прощання вечір пісні. Вступ на вечір 3 год. від особи. Треба надіятися, що львівська громада візьме численну участь у цьому вечері та підтримає цим молодого співака в його мистецьких аспіраціях.

— Оригінальна маніфестація у Львові. В неділю, дня 3. XI. ц. р. населення міста Львова мало можливість бачити цікаву маніфестацію домашніх звірят. Цю маніфестацію улаштувало „Т-во Опіки над звірятами“ а мета тої маніфестації була збільшити прихильність населення для домашніх звірят, збудити в серцях людей співчуття для них та спонукаризувати ідеї та пляни товариства опіки над звірятами. Вулицями поважно машерували коні, перед якими несено табличі з написами: „Не бийте нас!“ „Держіть нас у чистих стайнях!“ „Не накладайте на вози завеликого тягару!“ Далше проваджено псів найрізномородніших рас, а перед ними написі: „Не дозволяйте нам голодувати!“ „Не доожіть нас вічно на поипоні. бо і ми лю-

бимо свободу!“ і т. д. Ці собачі демонстранти нарушували своїм гавканням повагу і спокій маніфестації та викликали веселий гумор та сміх серед публ.ки, що численно зібралася на вулицях, щоби оглянути цю оригінальну маніфестацію звірят. Декілька жінок несло на руках своїх улюблених котів, яким очевидно добре поводитися на світі, бо заховувались так спокійно, мов би й не думали протестувати проти своєї долі в цій маніфестації. Але загально маніфестація робила корисне враження на очевидців і публіка поставилася до того явища дуже сердечно і прихильно.

— Пресова конференція у команданта львівської поліції. Дня 3. XI. ц. р. у будинку команд. поліції у Львові, при вул. Казимирівській, відбулася конференція представників польської львівської преси, в якій взяв участь новий командант поліції Трояновський й уступаючий командант Респондек. Новоіменований командант у своїй промові заявив, що буде завжди йти на руку представникам преси й удержуватиме з пресою сталий контакт. Далше обмірковано справу цього контакту поліції з польською пресою, після чого учасники конференції пращали уступаючого команданта Респондека. До речі треба зазначити, що представники української преси не брали участі в цій конференції.

— І воєни переносяться до Львова. Краківський „Час“ повідомляє, що „Червононорська організація Згода“ перемінена на польсько-норську товариство „Згода“ і що це товариство переносить свою централю з Кракова до Львова. Загальні збори того товариства відбудуться при кінці листопада, а зголошення до участі в тих зборах приймає якийсь поляк, Францішек Борковський, при вул. Нової Різни 24. Як відомо, це товариство зорганізоване польським політичними колами для скріплення угодовства і не має нічого спільного з працею та стремліннями українського політичного світа.

— Смерть львівського летуна в катастрофі. Польський літак, що вилетів з Парижа до Варшави, упав коло Гільгайму з висоти 800 метрів на землю і розбився. Причиною катастрофи була густа мрака, що в гористій околиці не дозволила летунам бачити верхів гір об які розбився літак і впав у провалля гір. У цій катастрофі згинувло двох старшин, родом зі Львова: сотник Ришард Воронський і поручник Іван Барановський. Трупів знайдено у великому ярі, де знайдено й останки літака.

— Землетрус у Ромулі. Дня 2. XI. ц. р. в Букарешті та в його околицях був сильний землетрус, що почався вранці в год. 9, а з перервами трівав аж до вечора. Підчас землетрусу було чути сильний підземний гук, наче від грому. В Букарешті потріскали стіни в декількох домах, а майже всі годинники спинились. Перелякані мешканці міста майже всі втікли з домів на вулиці. В Букарешті згинувла підчас землетрусу тільки одна жінка, яка стояла під костелом і була вбита цеглою, що впала з даху. Декілька жінок, відчувши землетрус, зімліло зі страху і без пам'яті впало на вулицях.

— Великий Чортків. На останнім засіданні ради польських міністрів затверджено залуку двох підміських громад. Старого Чорткова і Вигнанки з містом Чортковом, так, що з тим днем утворено одну громаду Великий Чортків.

— Ріжні вісті. В Городку Ягайлонським скінчила самовбивством своє життя 28-літня урядничка Софія Пайончківна, яка скочила під поїзд. — В Озерянах, пов. Боршів, згоріло 4 стирти збіж. власности Августина Шольца. — В селі Воробійка, пов. Тернопіль, застрілявся на цвинтарі Петро Грицяшин. — В селі Хорини, пов. Камінка Струм., Петро Гарасій, стріляючи до свого особистого ворога Миколи Карвацького, застріляв Павла Вільмана, який випадково стояв тоді біля парубка, до якого були спрямовані стріли. — В селі Незнанів у Радеківщині арештовано Івана Харкова, ватажка рабівницької ватаги, що довгий час непокоїла населення Радеківщини та Камінецьчини. — Вулкан Монт-Пеле знов проявив свою активність: протягом десяти минут із цього вулкану піднімалася високо лавина, що викидала камінюки ваги 3 тон. Французький уряд заборонив видати паспорт париським комуністам, що хотіли виїхати до Москви на свято жовтневої революції. — Посліпний поїзд Галац-Букарешт наїхав на групу робітників, що працювали на залізничім шляху і спричинив смерть 6 осіб, а одного робітника тяжко поранив. — На стації Катаяїд у Іспанії в залізничій катастрофі згинувло дві особи, а 13 осіб було ранених.

— Славний байкар. В 1930 р. будуть Данці обходити 125-літні роковини уродження їх славного байкаря Ганса Крістіана Андерсена. Обхід буде в місті Одессе, де родився Андерсен, а також в столиці Данії, Копенгазі. Казки Андерсена перекладені на всі культурні мови, між ними й українську.

— В Америці горять ліси. На протязі минулого 1928 р. вигоріло в Америці 68.700 квадратних миль ліса. Шкоду заподіяну всіми торішніми лісовими пожарами обраховують на вісімдесяттри мільони доларів. На протязі цілого останнього тижня в місяці серпня ліси горіли на широченних просторах північного Айдаго і західної Монтани. Дошу там не впало ні краплі ще від початку липня і дерево та трава висохли як на підпалі. До того взявся сильний вітер, який розніс пожежу з такою швидкістю, що п'ять тисяч осіб лісової сторожі не могли його зупинити і безрадно дожидали дощу. На щастя не було шкоди в людях. За останніх двадцять літ вогонь випалив сімнадцять мільонів акрів саван лише державних лісів. Яких десять відсотків усіх пожеж починається від удару грому; двадцять відсотків спричиняють необачні курці недоторілими папіросами.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

„Вісті з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, пресвіті і науці. Рік IV. Ч. 9. Львів, вересень 1929.

„Нова Хата“, журнал для плекання домашньої культури. Рік V. Ч. 12. Львів, листопад 1929. Зміст: Софія Русова: Діточі малюнки; Ул. Краченко: Цвіт осені; І. Гургула: Скрині; М. Омельченко: Психологія жінки; Г. Ф.: Килими в нашій хаті; К. Малицька: Софія Русова у Львові; К. Ганек: Ворожка; Моди; Ручні роботи; Ріжні вісті; д-р С. Парфонович: Гігієна жінки; Лікарські поради; Приписи; Бібліографія; Н. Гарін (Михайлівський): Діточі літа Тьомі; Ілюстрації.

„Учительське Слово“, орган „Взаїмної

Помочі Українського Учителства“. Рік XVII. Ч. 12. Львів, 1. листопада 1929. Зміст: Книжка й письменність на село; Мільйонний настрій; Боротьба чеського вчителства за виховання дітей; Життя в оселі; Звіт з відділів; Бог високо, цар далеко; Оголошення відділів; Пам'ятна таблиця; Що пишуть про шкільництво українські часописи.

„Жіноча Доля“, двотижневик для українського жіноцтва. Рік V. Ч. 21. Коломия, 1 листопада 1929 р.

„Nawozy sztuczne“, miesięcznik. Rok I. Nr. 2. Warszawa, październik 1929.

„Przegląd Społeczny“, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dziećmi. Rok III. Nr. 10. Październik 1929.

„Morze“, organ Ligi Morskiej i Rzecznej. Wrzesień-październik 1929 r. Zeszyt 9—10.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Вікторок, 5-го листопада год. 7-30 веч. „Артисти“, п'єса в 4. діях Уотерса та Гопкінса (премієра).

Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Ще не вмерла розказувати своїй бабці“.

Четвер, 7. листоп. год. 7-30 веч. Артисти, п'єса в 4. діях Уотерса та Гопкінса.

Малий Миський Театр:

Вікторок, 5-го листопада год. 7-30 веч. „Процес Дорі Деген“.

Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.

Четвер, 7. лист. год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Вікторок, 5 листопада: ревія „Іада до Львола“. — Два вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

Кіна.

Аполло: Любов ки. Сергія.
Касіо: Чортиня в Триполісу (Альф. Фріланд, Ліана Гейд).
Кольосей: Добровольці. Три комедії.
Лев: Під прапором кохання.
Марусенька: Закоханий небіжчик. — Примки книжки.

Оаза: Гра за жінку (Дольорес дель Ріо). Домашня війна.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).

Пан: Портієр готелю „Атлантис“ (Янінгс).

Пасаж: Клюб „Чорної Руки“ (Уілліам Десмонд). Тиждень Пате і Гомонта. Ам. комедія.

Стилеве: Боротьба за золотий ріг (Марія Альбані).

Фатаморган: Наполеон.
Химера: Новочасний Казанова.

Утіха: Полумя кохання (Вільма Банні, Рон. Кольман).

Програма радіо.

Вікторок 5. XI. 1929.

Варшава (1411,7). 19-30 Трансмисія опери з Познаня.

Краків (312,8). 19-10 Трансмисія з Варшави.

Познань (334,8). 13-05 Концерт грамофонних плит.

Катовиці (408,7). 12-05 Концерт з Варшави.

Вільно (385). 16-40 Пополуднева музика.

Гельсінгсфорс (221,4). 21-00 Орхестра канцлерів.

Бресляв (253). 19-10 Опереткова музика.

Ляйпціг (259). 16-30 Дання музика.

Братислава (279). 21-00 Орхестронний концерт.

Талін (296). 19-00 Віськовий концерт.

Брно (341,7). 16-30 Балайкова орхестра.

Льондон (356,3). 19-45 Староанглійська музика.

Штутгарт (360). 19-30 Концерт радіо-орхестри.

Гамбург (372). 16-15 Нова оперна музика.

Франкфурт (390). 20-15 Симфонічна музика.

Берн (403). 16-00 Орхестра з Кур-салу.

Берлін (418). 18-30 Концерт солістів.
Стокгольм (436). 18-00 Кабаретона програма.

Рим (441). 17-30 Пополудневий концерт.
Лянгенберг (473). 13-05 Легка музика.

Прага (487). 16-30 Моцарт, Бах, Гайдн.
Міляно (501). 11-25 Музичні про-дукції.

Брюссель (509). 21-15 Концерт ра-діоорхестри.

Відень (516,3). 20-05 Веселий музич-ний вечір.

Рига (525). 20-03 Лотисьські композиції.

Мюнхен (531). 17-25 Російська музика.

Будапешт (550). 17-10 Сальонова ор-хестра.

Москва (825). 19-00 „Турандот“ о-пера.

Ковно (1935). 10-15 Вечірня музика.

Ленінград (1000). 19-00 Вечір Ганники.

Харків (1304). 9-00 Робітничий кон-церт.

Париж (1725). 21-35 „Сафо“ опера Мас-селета.

Середа 6. XI. 1929.

Варшава (1411,7). 20-30 Концерт со-лістів.

Краків (312,8). 16-15 Авдіція для ді-тей.

Познань (334,8). 17-45 Трансмисія з Варшави.

Катовиці (408,7). 20-30 Концерт: Мо-нюшка.

Вільно (385). 19-05 Весела авдіція.

Гельсінгсфорс (221,4). 21-10 Легка му-зика.

Бресляв (253). 20-30 Вечірня програма.

Ляйпціг (259). 19-00 Маршіта вальси.

Братислава (279). 18-40 Музика для літків.

Талін (296). 20-00 Оперова музика.

Брно (341,7). 22-15 Музика з каварні „Аліон“.

Льондон (356,3). 16-45 Концерт віо-лічелістів.

Штутгарт (360). 16-00 Концерт з Франкфурту.

Гамбург (372). 20-00 Сонати.

Франкфурт (390). 16-00 Концерт.

Берн (403). 22-15 Орхестра з Кур-салу.

Берлін (418). 16-20 Концерт канцаі Зонтага.

Стокгольм (436). 21-16 Серпнкові твори.

Рим (441). 15-15 Радіоквінтет.

Лянгенберг (473). 17-30 Камеральний концерт.

Прага (487). 20-00 Концерт у салі Сметани.

Міляно (501). 12-40 Легка музика.

Брюссель (509). 21-15 Концерт ра-діоорхестри.

Відень (516,3). 16-05 Пополудневий ко-церт.

Рига (525). 20-00 Популярний концерт.

Мюнхен (533). 20-30 Фортеп'янові твори.

Будапешт (550). 17-10 Легкий концерт.

Москва (825). 15-30 Симфонічний кон-церт.

Ковно (1935). 19-03 Вечірня програма.

Ленінград (1000). 17-00 Засідання Ради Народніх Комісарів.

Харків (1304). 17-00 Трансмисія з Мо-скви.

Париж (1725). 21-35 Концерт.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Поминальне Богослуження за упокій бл. п. Григорія Чеховського, був стар-шини У. Г. А. відправиться в дводітний річний смерті дня 6. листопада 1929 р. о год. 8. рано в Преображенській церкві у Львові, на яке запрошує всіх знайомих вдова Євгенія. 820 1—1

До відома шахістів. Повідомляється членів Т-ва українських шахістів „Ша-ховий Кошик“ у Львові, що доміня Т-ва, яка була досі при вул. Підвала ч. 9. в Со-юзі Українських Купців, перенесена до Львова Т-ва „Зоря“ при вул. Вірмен-ській ч. 23. — Розгляди будуть відбу-ватися щоденно, крім середи і неділі, від год. 19. У зв'язі з наміщенням в ко-роткочасні турніром за мистецтво українського Львова, просимо до числен-ної участі. Новим членам рад. Інформа-ції та впливи погоджуватиме щоденно від год. 19. секретар Клубу. — Виділ.

Загальні Збори Музичного Інститута ім. Лисенка в Перемислі відбуються в четвер для 7. XI. п. р. в доміцї Муз. Інститута о год. 7. вечором. 825 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фа-брик прецизійні продає за готівку і па рати від десятих діт в найліпшій сторони знаха фірма Іван Зельтен-райх. Львів, пл. Маріївська ч. 5. 618 14

В ДОВЕЦЬ 37 літ, державний урядник VIII. ст., пристійний і багатий, ожениється зі старшою, господарною, пристійною, небідною панною або бездітню вдовичкою не старшою над 30 літ. — Згодошення з фотографією слати до Адміністрації „Діла“ під „Моя шаста 37“. За дискрецію і аворт аними руняться словом чести. 813 2—2

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines та-кож біжутерію власного виробу, по-ручає: Домбровський Я. — Розва-жальський, Львів, (Готель Жоржа). — Догодні умови. 619 7—7

Д-р МИКОЛА БИХ, адвокат в Ко-пичинцях пошукує рутинозна-ного коопієнта. Посада сейчас до об-нєтти. 814 2—3

Ф УТРА оказійно продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Комісова складниці Львів, Пасаж Міко-лаша. 785 4—20

П АННА пошукує посади до дітей з шиття, або до помічї в госпо-дарстві. — Відомість в Адміністрації „Діла“ під „Праця“. 817 1—1

К РАВЧИНЯ пошукує роботи по домах, на провінційні виїде талож. — Ла-скані оголошення до Адміністрації „Ді-ла“ під „Шиття“. 818 1—1

П РИЙМУ помічника торговельного з унічеленою торговельною школою. — Ломата, вул. Сенкевича ч. 9. Сидат нашія бюрових. 823 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р Евген Дурделло

був, лікар заграничних язиків, спеціаліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики ординує від 8—10^{1/2}, 14—18. в неділі і свята від 10—11. Найновіші методи лікування. Гірське сонце. Ватофор. Дітермія. Криотермія. Два сепаратні почекальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.

826 Телефон 65—87. 1—2

Спеціаліст всудт легенів, серця і жовула

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 45—2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів плом-бування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найліпшої системи. Пациєнтів в провін-ції погоджується в найкоротшому часі. II. Т. Урядовим і студентам анича зниж-ка. Полєнші в сплатах. Тел. 63—73.

Подяка.

За вислід співчуття і удія в похороні нашого дорогого сина бл. п. Д-ра Я. Те-лішевського з іменю Вс. Духовенства, товаришам лікарів, товаришам шкіль-ним, товаришам в війни, хорони і знахо-ми складемо сердечну подяку. 822 1—1 Рідня.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Т-ва Українських Студ. Політехн. „ОСНОВА“ у Львові

відбудуться дня 17. падолиста 1929 р. о год. 9. рано в X. салі Політехніки

зі слідуочим порядком нарад:

1) Отворення Загальних Зборів. 2) Ві-читання протоколу із послідних Загальних Зборів. 3) Звіт Виділу і Комісії. 4) Звіт Контрольної Комісії і уділення абсолют-торії уступаючому Виділові. 5) Вибір но-вого Виділу і Комісії. 6) Внески і інтер-пелляції. — В разі браку приписаної ста-тутом Т-ва скількості членів, Загальні Збори відбудуться о годину пізніше, без огляду на скількість присутних членів.

За Виділ Т-ва:

Рак Богдан в. р. Михайличини Богдан ур голова. 824 1—1 секретар.

Подяка.

Невозможа смерть забрала нам неспо-діано найдорошу Мамцю Я. Бабую, бл. п. Михайлину з Миколаївщини Сму-кову. У тяжкому горю завзали ми бага-то спочуття, помічї, розради й потіхї від наших знайомих особисто й писмено-но. Почувалися до обов'язку боліш пєд-дорого аложити ім усім ширю подяку, в першій мірі Вп. Д-рові Манейоничеві, лікареві зі Сокала, що безкорисно при-йняв кілька разів на село, щоб ратува-ти покійну, а також Д-рові Саданьчу-кові, котрий подав першу поміч. Дякує-мо Впр. о. Логіському за уділення Са-Тайн, Вп. Панству Бізельським і їх дома-що динки і почали сидіти коло хорів і не опустили нас до самого кінця. Впр. о. Сипрунові за провід у похоронах і на-гробне слово, Впр. о. Давидоничеві за прашальні слова при виносї з тати і Впр. о. Бузі за слово в перні і всім іншим Впр. Отрим за участь в похоро-нах і за відправлення Служб Божих на-душу помершої. Широ дякуємо Вп. Па-ням Ясун, Пшемжорській, Заньковій і Пе-нишній, що не жаліли труду і ширю заглядали похоронами і всім Вп. Паням, котрі прибули навіть і здалека, щоб віддати останню присагу Покійній Дякуємо Дяконі Александрові Гнатюво-ві і угрипівському хороні, котрий пре-гарним співом причинився до знехання цього суужного обряду. Братство св. Ни-колая, Братство Серія Христоного, з о-сібна дякуємо Кружкові Сокола Україно-за прегарний вінок, котрий аложили на могилу свого членові і всім мешканцям Угрикова, котрі, хоч був робучий де-як численно приймали, щоб відправити свою старшу Імось на місце вічного відпочинку.

Всім хай Вселенний винагородить!

821 1—1 Брат, діти й внуки

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,

Снігівці марки „Treforn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Горішній Шлезьк і німецька меншість.

Катовиці, 28. жовтня 1929.

II.

Коли рівняти німецьку меншість з іншими меншостями в Польщі, то доводиться признати перший більш вигідну ситуацію, бо посідання чотирьох козирів.

Перший козир — це „плечі“ могутньої демократичної Німеччини, з якою сьогодні не тільки Польща, але весь світ рахується поважно. Другий — це згадана вже „женевська конвенція“, яка дає їм право всяке порушення культурних чи матеріальних прав ставити під осуд міжнародного трибуналу. Третій — це економічна сила, а четвертий — вроджена чи віками вкорінена дисциплінованість і організаційний ригор.

Вже само існування ревізіоністичних настроїв у Німеччині чимало причиняється до підбадьорення німецького духа на Шлезьку. Тутешній громадянин не тільки зі слуху чи з преси знає сьогоднішню німецьку державу, але теж, користаючи з „карти циркуляційної“, яка без найменших труднощів дозволяє перейти границю, познайомлюється з фатерляндом особисто. Це вам не радянський кордон, зачинений щільно і неприступний для звичайного смертельного, а там — не партійна ексклюзивність, а національна демократична держава. Пригадаймо тільки слова президента Гінденбурга, висказані перед роком в сусідньому Опельні: „Того, що нам вилерто, не можна ані забути ані переболіти“ — а це вам теж не якесь *desinterressement* наших націоналістів (за Збруча).

І дійсно — державні німці не забувають своїх братів із Польщі. Не говоримо вже про далекийдучі пляни ревізії версайського договору, про будову гомінних панцирників, з яких т. зв. „А“ спущений вже на води, про меморіал ген. Гренера, мін. райхсвері, про дипломатичні заходи в Парижі й Лондоні, які так часто є предметом ревеліцій у пресі, про пристрасні промови і публікації, чи навіть хочби протестування шляхом фільм (відома фільма „Зранений край“) проти відібравня східної частини Шлезька й інше підсилювання духа реванжу. Важне є те, що вже приносить користь, що вже будять респект. Це удар у стіл Штрезмана, це роздмухування крика німецької меншости державно-німецькою пресою в краю і німецькою дипломатією на терені Ліги Націй.

Коротко — є кому вставитись, є кому влі-

нутись. Чи це не підбадьорка? І чи не підбадьорює те, що є хтось третій в якийсь міжнародний трибунал, перед яким можна поскаржитись і який цю скаргу розгляне поважно, не кидаючи її до коша так, як петитії д-ра Петрушевича!

Зокрема, як згадано, внутрішні вальори німців на Шлезьку впливають на їхню відпорність супроти пануючої нації. В першу чергу — економічна сила, багатство. Уявімо собі, що біля 86 проц. земельної власности є в руках німців. Скільки людей при тому заробити живе, не примушені вілхрешуватись від німецького духа! В тяжкому промислі німецький капітал ще недавно грав дуже велику роль (вугілля 44 проц., цинк 50 проц., гуті 80 проц.), а й тепер хоч через трансакції Гаррімана він дещо зменшився, роль його залишилась помітна. Фахівці-німці, не зважаючи на натиск урядових кругів, займають далі посади навіть там, де капітал є виключно американський, не згадуючи Пласа, де він чисто німецький. Менший промисел, ремесло і торгівля в значній більшості теж у німецьких руках. Тільки в останньому часі вілчується конкуренція жителів, які емігрують з інших частин Польщі на Шлезьк, розбуджуючи тут поводи антисемітизм.

Сучільність під організаційним оглядом є тайною успіху німців при всякій акції. Верхом організації є відомий „Фольксбунд“, якого членами є поодинокі повітові й окружні об'єднання і який складається з виконавчої „центральної“ (голова Отто Уліц) та з дорадчої „адміністративної ради“ (голова князь Г. фон Плес). В ньому концентруються всі справи культурні, шкільні, економічні, допомогові і т. д. Спроби місцевих офіційних чинників скомпромітувати „Фольксбунд“ при допомозі процесу Уліца і припинити його діяльність, подібні, як це сталося з верховною організацією німців у познанському воєвідстві, як відомо, не вдалися. „Польовія“ з цієї нагоди писала: „Процес Уліца є класичним зразком, як не належить боротися з „Фольксбундом“, якщо хочеться паралізувати шкідливу його діяльність“. І так „Фольксбунд“ устоявся та й Уліц даліше працює.

Квої на Шлезьку соціалісти не входять до „Фольксбунду“, тільки партія католицька і націоналісти („Дойче Партай“). Та нім. соціалісти ніколи не паралізують і не ослаблюють його акцій, часто йдуть навіть солідарно, хоч і неофіційно. Як бачите, руйнівники ради партійної догми тут нема. Яке це далеке від нашої сумної дійсности!

Преса німецька буйна і багата, 35 періодиків

не порушили. Я не побачив нічого нового з того, що подавали в „Gazette des Tribunaux“. Дюпен оглянув усе, не поминаючи й трупів. Тоді ми пішли по інших кімнатах, а далі у двір — скрізь у супроводі жандарма. Огляд усього тривав аж до смерку, коли ми йшли додому. Дорогою мій товариш зайшов на хвилину до контори одного із денників.

Я вже казав, що мій друг мав деякі причуди. „Я говорив з ним в рукавичках“ (цей вислів не має собі відповідности в нашій мові). Так і тепер йому відпала охота починати розмову про вбивство аж до полудня другого дня. Тут він раптом спитав мене, чи не спостеріг я чогось особливого у видовищі лютого злочину.

Було щось таке в його манірі, коли він натиснув на слово „особливий“, що змусило мене здригнутись, сам не знаю чому.

— Ні, нічого „особливого“, — сказав я, — бодай, нічого нового в порівнянні з тим, що ми оба читали в газеті.

— Газета, — відповів Дюпен, — не збагнула, боюсь, незвичайної жакливости цієї справи. Але поліцейські легковажні погляди преси. Мені видається, що цю таємницю вважають незбагнutoю з тієї саме причини, яка могла б привести і до протягнутого погляду на неї, як на легку, нескладну — це саме те, що її прикмети мають характер „приблизнення“. Поліцію збентежила видима відсутність мотиву — не для самого вбивства, а для його лютої. Її збила також із пантелику видима неможливість погодити змагання голосів, чути свідками, з тим фактом, що нагорі нікого не знайдено, крім забитої панни Л'Еспане, та що ніде не було жадного способу знйти, так щоб люди, сходять вгору, цього не помітили. Дикий розгараю в кімнаті, труп, затиснутий сторч головою у комин, жакливо показане тіло старої пані — таких міркувань, оаом із згаданими та з тими, що їх

на малий Шлезьк — це хіба досить, та ще а таким поважним пакладом, як „Катовіпер Платунг“ (популярно називана „Катовіперка“) або „Остдойне Моргенбост“. Так, але тут кожен читає газету і кожен має гроші для неї, бо вважає її артикулом першої потреби!

Silesianus.

Чехословацькі вибори.

Кінцевий вислід.

Остаточна в дні 4. ц. м. проголошено кінцевий вислід виборів до чехословацьких законодавчих установ: парламенту й сенату, перевірених розділ мандатів із державної листи. Кінцевий вислід виборів до парламенту дуже незначно різниться від приблизного підрахунку, поданого нами в ч. 244 з 1. ц. м. і представляється так: комуністи 30 манд.; втрата 11, мал. христ.-сусп. 9 манд.; зиск 5, нім. хліб. союз 15 манд.; втрата 8, поляки й жида 4 манд.; зиск 3, нім. нац. партія 7 манд.; втрата 3, чехосл. нац.-соц. 32 манд.; зиск 4, чехосл. соц.-дем. 39 манд.; зиск 10, Ліга (Стріжби) 3 манд.; зиск 2, нац. дем. і Куртис 15 манд.; зиск 1, чехосл. людовці 25 манд.; втрата 6, республ. (агр.) 46 манд.; зиск 1, чехосл. ремісн. 12 манд.; втрата 1, нім. христ.-сусп. 13 манд.; зиск 1, слов. людовці 19 манд.; втрата 4, нім. нац.-соц. 8 манд.; зиск 1.

Вибори до сенату дають такий вислід: комуністи 15 манд.; втрата 5, мал. христ.-сусп. 1 манд.; зиск 4, нім. хліб. союз 9 манд.; втрата 3, нім. соц.-дем. 11 манд.; зиск 2, чехосл. соц.-дем. 20 манд.; зиск 4, чехосл. нац.-соц. 16 манд.; зиск 2, Ліга 1 манд.; зиск 1, нац. демокр. 8 манд.; зиск 1, чехосл. людовці 13 манд.; втрата 3, республ. (агр.) 24 манд.; зиск 1, чехосл. ремісн. 6 манд.; нім. христ.-сусп. 8 манд.; зиск 1, слов. людовці 9 манд.; втрата 3, нім. нац.-соц. 4 манд.; зиск 1.

Як представляється вислід виборів до парламенту і сенату на Закарпатті, поки-що докладне невідомо.

Бухаріна викидають із партії.

„За Свободу“ повідомляє, що ідеолог комуністичної партії та приятель Леніна Бухарін попав у неласку Центрального Виконавчого Комітету і йому грозять викиненням з комуністичної партії. У Москві ходять погослови, що Бухаріна вишлють за кордони СРСР так, як Троцького.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

(Продовження.)

Щодо цього убийства, зробім деякий дослід для самих себе, заки складемо про нього якусь думку. Розслід цей дасть нам думку (— я подумав, що це чудний термін для такого вжитку, але не сказав нічого —), а, крім того, Лебон колись зробив мені послугу і за неї я мушу йому віддячити. Ми підемо і оглянемо місце на власні очі. Я знайомий із Г., префектом поліції, і мені не тяжко буде дістати потрібний дозвіл.

Дозвіл нам дано — і ми зразу направились на вулицю Морг. Це один із зачудованих перевулочків, що сполучують вулиці Рішельє та Сен-Рок. Ми дістались туди геть за полудня, бо ця дільниця лежить далеко від того, де ми мешкали. Будинки легко було відшукати, бо тут і досі ще товпилося багато людей; у безпредметовій цікавості вони гляділи з другого боку вулиці на зачинені віконниці дому. Це був звичайний париський дім: підіздні ворота, на одній їх стороні кімнатка з рухомим віконцем, що вказувало на приміщення сторожа. Перед тим, як зайти до будинку, ми пройшлись по вулиці, повернули в боковий завулочок, а тоді, знову повернувшись, зайшли у двір. Дюпен тимчасом оглядав сам будинок і всю його околицю з такою пильною увагою, що для цього я не міг тут бачити нікого гідного об'єкту.

Повернувшись назад, ми знов підійшли до житла спереду, подзвонили та показали наші перепустки; агенти нас пропустили. Ми зайшли по сходах до кімнати, де знайшли тіло панни Л'Еспане і де лежали досі обидві покійниці. Безладдя в кімнаті, як звичайно водиться

нема потреби згадувати, досить було для того, щоб спаралізувати цілковито зав'язши у безвихідь уславлену проникливість урядових агентів. Вони допустились прикрої, але звичайної помилки, змішавши незвичайне з трудним. А саме-ж у цих ухиленнях від звичайного плану розум назначує кінець-кінцем свій шлях у шуканні правди. В таких розшуках, як оцей, треба не так допитуватися „що сталося“, а радше „що сталося такого, чого не бувало досі“. Справді, та легкість, що з нею я прийшов, чи маю прийти до розв'язання цієї тайни, стоїть у простому зв'язку з її видимою незбагнутістю в очах поліції.

Я дивився на нього в німому адивуванні. — Я оце дожидаю людини, — казав він далі, дивлячись на двері нашої кімнати, — котра, може й не була сама дієвою особою в цій різанині, а мусить бути до певної міри причетна до неї. В найгіршій частині заподіяних злочинів вона, може, і невинна. Маю надію, що в цьому здогаді я не похибив, бо на ньому я уложив свої сподівання розгадати всю загадку. Я чекаю на нього тут — у цій кімнаті — кожної хвилини. Що-права, він може і не прийти; не-бути, таки, що прийде. Колиб він прийшов, треба доконче його затримати. Ось пістолі; і ми обоє віміємо їх уживати, коли надійде потреба.

Я взяв пістолі, ледве свідомий того, що роблю, ледве віруючи тому, що чув; тимчасом Дюпен казав далі, так мов би сам до себе. Я вже згадав про його абстрактну маніру в подібних випадках. Його мова зверталась до мене, але-ж голос його, дарма що ніяк не гучний, мав таку інтонацію, якої аживається, коли говорять до когось на далеку відстань. Його очі позбавлені виразу, дивились тільки в стіну.

(Продовження буде.)

10-ліття „Світа Дитини“.

З приводу десятиліття „Світа Дитини“ відбулося скромне свято, яке влаштувало Т-во „Взаїмна Поміч українського вчителства“. Згідно з ухвалою Надзірної Ради відбулося дня 1. листопада ц. р. в домі Товариства спільне засідання членів Надзірної Ради і організаційно-видавничої Комісії. На засідання запрошено редактора й видавця п. М. Таранька та сен. М. Галушинського, який не тільки був співробітником, але й служив не раз порадою видавцеві у перших тяжких хвилях існування видавництва. Відкрив засідання голова Надз. Ради п. Стронський, після нього дав п. Юцишин перегляд доконаної п. Тараньком праці. Промовляли ще: п. Мациук, п-і Заклинська, сен. Галушинський та інші. Усім відповідав п. М. Таранько. Т-во ще й тим робом відзначувало десятиліття „Світа Дитини“, що присвятило ціле число „Шляхів навчання і виховання“ названому видавництву. На жаль, це число підпало конфіскації. Вечером цьогож дня відбулася спільна вечеря. Слід зауважити, що Т-во „Взаїмна Поміч“ виявило в цьому випадку велике зрозуміння ідеї виховання молодого покоління, коли так святочно відзначило ідейну роботу свого члена. На свято наспіли привіти. На засіданні прочитали привіт від Т-ва „Прогрес“, від редакції „Діла“ і „Неділі“.

750.000 Золотих - 84.500 Долярів

може досягнути кожний, хто купить **ЛЬОС 1-шої класи**
20-ої Державної Класової Лотерії в шасливій Колектурі

„РУНО“, Равіч і С-ка, Львів, Академічна 3.

Тисячам людей приносить Польська Класова Лотерія рік-річно багатства і добробут. Нашій Колектурі сприяє зведно надзвичайне шастя!

ЩО ДРУГИЙ ЛЬОС ВИГРАЄ!

Спішіться, бо

тягнення вже **14. і 15. листопада ц. р.**

Цінні льосі:

чвертка зол. 10—, половинка зол. 20—, цілий зол. 40—.
Замовлення виконуємо негайно, пересилаючи ориг. льоси разом зі складанкою П.К.О. на вільну від почт. оплати пересилку належності.

В цій місці витати і чітко виповнене переслати в листі!

Карта заповнення.

До колектури **„РУНО“ ЛЬВІВ, вул. Академічна ч. 3.**

Прому о прислани

... цілих льосів по Зол. 40— 3-3
... половинки льосів по Зол. 20—
... чверток льосів по Зол. 10—

Належність в злоті Зол. ... зложу негайно по одержанні льосів, складанкою П. К. О., котру прому залучити. 775

Ім'я і назвине: ...

Доплатна адреса: ...

Дещо про піввійськові формації в Австрії.

(Допис з Відня.)

I.

Від коли в Австрії т. зв. гаймвери з більшою активністю стали грати роль у внутрішній політиці республіки, отже менше-більш від двох літ, звернула також загранична більшу увагу на існування в Австрії піввійськових формацій. При незвичайно нездорових відносинах у щоденній пресі Австрії, де два великі тижники — „Tag“ і „Stunde“ — пишуть за чеські гроші, де редактори лано горожанських газет є зорганізованими соціалістами, не диво, що не тільки заграниччя, але й загал неуважних читачів газет самої Австрії звичайно має зовсім хибні поняття про свої зорганізовані неофіційні військові частини. Кількох тому оком на появу таких організацій у такій мирній та розброєній державі, як Австрія.

Відома річ, що при розпаді австро-угор-

ської монархії в новоутвореній республіці „Німецька Австрія“ з одної сторони велику роль грали більшовицькі на три чверти або ще більше „Arbeiter- und Soldatenräte“ по більшості індустріальних осередках, а з другої нові сусіди, як Чехія, Югославія та Італія, старалися досягнути по можливості багато терену, аби мирову конференцію поставити перед „fait accompli“. Зорганізоване на-швидко з радикальних елементів військо нової республіки, т. звана „Volkswehr“, ганебно втікла перед чехами з німецьких частин південної Моравії, а навіть покинула без ніякого опору декотрі місцевості південної Нижньої Австрії.

Тільки в Каринтії, де в 1919 р. Югославія старалася окупувати південну її частину, зорганізовано доцільний опір. Там генерал Гільгерт (Hülgerth) зібрав із селян Каринтії, зі студентів вищих шкіл Грацу й Леобену та з інших добровільних формацій малий фронт борців, котрим удалося припинити наступ югославів. Саме це військо Гільгерта було основою т. званих гаймверів. Подумана з початку як охорона загрожених південних границь

Австрії, стала ця гаймвер з часом охороною для селян та міщан Каринтії, Стирії, Тиролю та Форальбергу проти нападів різних червоних „Arbeiter- und Soldaten“-ратів. В останніх двох країнах Австрії навіть з часом загалізовано організацію гаймверів (що там називається „Heimatschutz“), таким способом, що вона фігурує там як помічна краєва поліція. На випадок елементарних катастроф, різних заворушень або страйків гаймвери Тиролю та Форальбергу виступають таким чином як легальна сила, котра може діставати навіть зброю з краєвих складів. Гаймвери Каринтії та Стирії такого легального характеру не мають і не мали. Їх зорганізовано там в розмірно скромних розмірах на підставі законів для приватних товариств Verreinsgesetz).

Також ще в 1919 р. зроблено у Відні, де панування червоних соціалістично-комуністичних сил далось може найбільше в знаки, перші кроки до зорганізування якоїсь протимарксистичної сили. Це головню тому, що червоні не давали тоді громадянським партіям навіть змоги відбутися в спокою якихнебудь політич-

ЛЕВ ЯСИНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Буденні розмови. — Професії інтелігентів. — Церковні відносини.

В деяких родинях жіноцтво не йде на роботу, бо — або не потребує (муж заробляє відповідно, або з інших причин). Тоді жінка має на голові тільки домашнє господарство. Така жінка часто розважає себе чим може. Найчастіше йде до театру, чи до кіна, або й забавляє себе розмовою з приятелькою, коли не устною, то бодай телефоном. А телефон, це в Америці звичайна річ. Є в кожному домі. Ось зразок такої розмови-розваги:

— Гелов!

— Гелов!

— Ви вже „вушували“ (прали)?

— Вже, але пітер позривав і мушу на ново „вушувати“.

— А, знаєте, як Х закарарил „гавз“ (лім)?

— западає на іншу тему.

— О, йй варт мати фанний „гавз“. Йй там сидіти, де боням.

— Йй чоловік „енігау“ (однаково) на ніщо аї має.

— А ви що тепер робите?

— От саме запалатала за „гес“ і „летрику“.

Чомусь більше, як тамтого місяця, хоч я все одинаково „юву“ (вживаю).

— А що парите цині?

— Я хотіла борщ, але мій Штіфа не любить.

А ви варите борщ?

— „Шур“ (розуміється).

— Я прийду до вас пополудин.

— „Ф-райт“ („од райт“ — гаразд).

З автентичної розмови видно, як уже декуди змішана рідна мова.

... Американське робітництво має добру нагоду

освічуватися в школі. А тут школа всякого роду в у всякій порі дня. Деякі наші емігранти користали головню з вечірньої школи. Вчилися англійської мови, технічної науки, а то й кінчили середню школу та університет. Я познайомився з українським професором середньої школи (гай скул), інженіром, з адвокатом, які виїхали до Америки найзвичайнішими сільськими хлопцями, працювали в Америці у фабриці та одночасно кінчили школу. Тепер займають почесні місця.

Т. зв. „інтелігентних“ фахів у Злучених Державах українці поза священником майже не мають. Бо тих 5 адвокатів, щось двох інженірів та три дентисти, 14 лікарів, це за мале число, щоб заважувати на житті. З інтелігентних професій мають вплив редактори різних часописів, яких буде в Злучених Державах около 10, а в Канаді й того нема. Зате в Канаді є більше число фахової інтелігенції, свідомої національно. Це головню вихованці т. зв. „інститутів“ у Вінніпегу, Саскатуні, Едмонтоні. Тут є й поважне число українських учителів (по англійських школах). В нових, помешених часах прийшло деяке число фахових молодих інтелігентів, але вони не живуть зі свого фаху, а в праці по фабриках, чи ремісничих підприємствах.

Знаю галицького учителя, який працює при виробі радіо для авт, знаю другого, що працює при будові, знаю інженіра, що продає „газоліну“ (бензину до авт), знаю студента, що працює в сталевій фабриці, інших, що прасують одяг в заведенні для чистення. А один з редакторів „Свободи“, д. Кедровський, (визначна фігура в армії отамана Петлюри та уряді Н. У. Р.) працював довгий час при будові, а відтак як друкарський робітник. Загалом фінанчної праці ніхто не соромиться. Хто її соромиться, або не має відваги взятися до неї, цей бідує.

Перейдім до церковних відносин.

Церковне життя в Злучених Державах і Ка-

наді вимагає ширшого обговорення вже хочби тому, що його розвій у великій мірі впливає на політичний світогляд українських громадян та на їх становини до різних українських справ. У нас поширився погляд, що в Америці ведуть українці „церковну“ боротьбу. Не хочу й не можу виходити в оцінку заобсервованих відносин. Я тільки бажав би — наскільки це можливе — показати об'єктивно ті відносини, що правда, з деяких причин не на фотографії, а читач сам же сам поробиць певні висновки. Весь цей процес ще незакінчений і за свіжий, щоб про нього можна говорити зовсім безпристрасно.

Першою журбою українського емігранта на вольній землі, це було зорганізування власної церковної громади.

Емігрант відірваний від усього, що йому нагадувало рідню і край, бажав створити собі бодай ілюзію. Це міг він зробити надягаючи деколи сільську пошу, виводячи рідну пісню, чи шукаючи забуття в спільному богослуженні. Очевидно — як тут, так і там — нарід був прив'язаний більше до зверхньої обрядовості. Коли не можна було йому в інший спосіб заспокоїти потреби душі, то імпровізував богослуження.

Оповідав мені найстарший емігрант з інтелігенції, д-р Володимир Симеонич у Шикаго (прийшов до Злучених Держав 1884 р.), що на догання українських емігрантів мусів він у неділі надівати церковні ризи і „правити“ за священника. Народ бажаю помагає. А це правда. Д-р Симеонич загалом людина отверта і зрештою оповідав це перед пару роками серед духовенства на євхаристичному конгресі в Шикаго викликаючи серед слухачів різних настрій.

Залежно від того, з якої релігійної громади походили емігранти в край, творилися тут церковні громади. Галичани й прикарпатські українці організували гр. кат. церкву, буковинці, приляпівці й галицькі „капати“ — правосла-

Д Е У — мотори Діля і газові

Львів, вул. РОМАНОВИЧА ч. 1. 792 2-4

них зборів. Так повстали на ґрунті Відня різні малі організації головно для охорони зборів громадянських партій та локаліз і крамниць горожанських підприємств.

З часом організація „Фронткемпферів“ (Frontkämpfvereinigigung) зібрала всі ті малі організації та стала від року 1920 осередком мілітарних сил Відня, звернених проти марксистів. У найближчих роках вибудовано організацію фронткемпферів так, що і на провінції, головно в прилученому по війні Бургенланді, вібрано нові військово-вишколені сили.

Крім фронткемпферів виставив також відомий „Німецький Гімнастичний Союз“ (Deutscher Turn-Verein) окремі військово-вишколені формації, т. зв. „Wehrturmer“. Пізніше це саме зробив і „Союз Християнських Гімнастиків“. Далше повстали ще такі напіввійськові організації у „штурмових формаціях“ національних соціалістів (гакенкрайцлерів), у товаристві монархістів „Остара“ (в міжчасі це т-во васнуло) та кілька інших, менше значних союзів.

Щодо партійної орієнтації тих формацій Відня, то фронткемпфери не вважалися з ніякою партією, німецькі „турнери“ стоять близько „велико-німецької партії“, християнські турнери, близько партії християнських суспільників, а „штурмові формації“, як згадано, належали національним соціалістам. Щоби в разі потреби могли одночасно виступати, поставлено як центральну організацію всіх тих громадянських піввійськових відділів Відня й околиці т. званий „Selbstschutz Wien“. Парадні виступи тої організації відбувалися щонайменше раз на рік, звичайно в жовтні, коли влаштовується маніфестація проти версайського диктату. По числу маніфестантів можна було рахувати на 4.000 уніформованих фронткемпферів і на 2.000 членів інших військово-убраних формацій. Це були отже протимарксистичні сили Відня до 15-го липня 1927. До них прийшла ще хіба слаба група, т. зв. „Wiener Heimwehr“ в отаманом Фрей (Frei) на чолі.

Противники громадянських партій, австро-марксистів, зачали організувати свою партійну гвардію також досить вчасно. Існуючі ще з часів перевороту та з часів дійсної влади „Arbeiter- u. Soldatenräte“ відділи (т. зв. „Arbeiterwehr“) взято як основу для поставленого в роках 1920 і 1921 республіканського союзу охорони (Republikanischer Schutzbund). Можливість (через знаменито вибудовану партійну організацію) зібрати робітників з усіх більших фабрик та підприємств використано легко для скорої розбудови відділів республіканського штурмунду. У Відні та в інших містах Австрії, як також всюди там, де згуртоване більше число соц. демократичних партійників, зоргані-

зовано небавком відділи штурмунду. З двома бушующими австрійськими генералами (Кернер і Маер) на чолі він став настільки міцним, що числить у самому Відні ок. 30.000 активних членів, а більше-менше стільки й на провінції. Крім того а штурмундом кооперують ще „Wehrturmer“ (соц.-демократичні гімнастичні і спортові клуби) та члени т. званих „Arbeiter, Jagd- und Schützen-Verein-ів“. Останніх навіть уважають часто за філію штурмунду, основану з метою навчити своїх членів стрільнянню.

(Докінчення буде.)

Сойм і сенат відложені на 30 днів.

На день 5. листопада, як відомо, пазначене було перше засідання бюджетової сесії сойму. Посли, завізані телеграфічно, з'явилися майже всі.

Нараз серед напруженого вичікування, впа-ла вістка про відложення сесії. Прем'єр Світалський прийшов особисто до сойму та вручив маршалам обох палат повідомлення президента держави. Марш. Дашинський скликав негайно віце-маршалів і повідомив їх про зарядження президента держави а опісля повідомив послів письмом про відложення засідання.

Промова полк. Славека.

Зараз після одержання повідомлення маршала зібрання на наради майже всі клуби, які потім оголосили резолюції. Клуб ППС. перший оголосив резолюцію, яка стверджує, що відложення бюдж. сесії сойму означає ухилення керівників потравневої системи правління від контролю. Клуб Паста і клуб НД торкаються госп. справ і тяжкого фін. положення держави. Клуб НД. заявляє, що відложення сесії вважає кроком шкідливим із заг. держ. огляду, а клуб Паста виває селянські маси до скріпленої уваги. „Визволення“ в резолюції заявляє, що „цм, що уряд усувається від відповідальности, не у-вільняє теп. системи правління від тієї відповідальности“. Резолюції оголосила і ННР., яка заявляє, що стремітиме до співдіяльности з усіми незалежними польськими партіями. Жид. Клуб зложив заяву Дашинському, що готов співпрацювати в обороні парламентаризму. Клуб БВ. зібрався на наради і в комунікаті ствердив, що його наради були живим ствердженням сильної і рішучої постави цілого клубу до витвореної соймової ситуації. На засіданні вголосив довшу промову полк. Славека, в якій м. і. сказав, що від коли клуб БВ. вніс проєкт ревізії конституції, ціла опозиція змовілася до наступу. Колиж зважити цілу „революційну“ пристрасність проєкту заяви недовіри урядові і т. д., з цм, що припадкова поява офіцерів у сойм. передсідку викликала в послів опозиції утрату заволодіння над нервами, то бачимо, з яким хорим окруження маємо до діла. Здогадується й голосів, які доходять із нинішніх засідань опоз. клубів, одні з послів ідуть на дуже пристрасні приготування себе до революції, інші поспідають, що з того вийде. В тій хвилі переважав ще лише зовнішній настрій, тому треба було дати послам час до надуми, а цей час різно використовують. Одні з них будуть думки, що треба вести гостру пропаганду в напрямі приготування революції, інші під впливом часу може будуть більш злісні пригадуватися чи такими засобами зможуть перевернути уряд і чи не було би розумніше шукати іншого виходу. Годі сказати, яке буде положення по 30 днів. Далше поведення президента буде залежне, мабуть від того положення. В кожному разі певне є те, що травнева система не буде зліквідована. Вкінці зазначив полк. Славека, що внесення клубу БВ. у справі висловлення заяви недовіри марш. Дашинському буде поставлене на найближчому засіданні сойму. Поведення марш. Дашинського таке, що супроти нього треба бути безоглядним.

Після промови полк. Славека клуб БВ. розділив між своїх членів орг.-пропагандові праці на найбл. час.

Демонстрації ППС.

Дня 5. листопада у Варшаві в кількох місцях прийшло до демонстрацій ППС. Кількох демонстрантів арештували. — Робітничі демонстрації були в Лодзі та Перемислі, де поліція обсадила „Людвиг Дім“.

У Львові зібралось доволі поважне число демонстрантів у Ринку біля ч. в. Тут підчас промови з'явилася піша та кінна поліція й розігнала демонстрантів.

На Марійській площі арештувала поліція кількох людей за сплизування комунікції. Ско-фіковано летучки та друки.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

Подяка.

Отсею дорогою складаю щирю подяку за дбайливе і безбодісне льдомбування і встановлення зубів ВІПІ. Дент. Якові Нассові, Львів, вул. Сикотуська 17.

Марія Смерек.

Декрет про відложення парламенту.

Дня 5. листопада в гол. 11. передпол. прем'єр доручив особисто маршалкові сенату зарядження президента держави з дня 5. листопада в справі відложення звичайної сесії сойму та сенату на 30 днів. В зарядженні цьому сказано:

На основі уст. 25 конституції відкладаю в день 5. листопада 1929 р. звичайну сесію сойму на 30 днів. Підписано: Ігн. Мосціцький, президент Річипосполитої. Каз. Світалський, преа. ради міністрів.

Таке саме зарядження підписано в справі відложення сенату.

Біржа.

Гроші.

Америчанський долар 8-88 00—8-88 50, канадський долар 8-80 00—8-80 50, чеська корона 0-26 31—0-26 30 австрійський шілінг 1-25 00—1-25 50, румун. лей 0-05 00—0-05 25, французький франк 0-34 50—0-34 75, швейцарський франк 1-71 50—1-72 00, фунт штерлінгів 43-40 00—43-60 00, радянський червінець 17-00—17-30, німецька марка 2-13 10—2-13 25.

Золото: 20 лорон 36-30 00—36-36 00, 20 франків 34-20 00—34-30 00, 20 німецьких марок 42-00 00—42-40 00, 10 російських рублів 46-00 00—46-40 00.

Срібло: Австрійська корона 0-61 50—0-61 50 5 австрійських лорон 3-24 00—3-30 00, австрійський фльорен 1-62 00—1-65 00, російський рубель 2-60 00—2-65 00, копійки на рубель 1-30 00—1-35 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 36-25—37-25, пшениця селянська 32-75—33-75, жито галицьке 22-00—23-00, м'який галицький броваринний 00-00—00-00, ячмінь на млинці 19-50—20-50, ячмінь пастинний 20-00—21-00, овес галицький 19-50—20-50, кукурудза румунська 25-75—26-75, са-раболи промислова 4-00—4-50, фасоль біла 20-00—105-00, фасоль колрова 50-00—70-00, фасоль краса 53-00—58-00, горох піл-Вікторія 45-00—50-00, горох пілний 32-00—35-00, бобих 29-25—30-25, мішанка паст. в зерні 00-00—00-00, вика 28-50—29-50, сіно солодке краєве прасоване 8-00—9-00, соломка прасована 4-00—5-00, гречка 26-50—

На організаційному фронті.

ДОЛИНЩИНА.

Дня 20. жовтня ц. р. мало відбутися посольське віче в Рожнітові, на яким мали реферувати послы Струтинський і Великанович. Старостю в Долині не дало дозволу на це віче. Посол Великанович поїхав тому до Сваричева і до Струтина Вижнього. Однак ані в одній ані в другій громаді командант постерунку з Рожнітова не допустив до віча. В Сваричеві населення убоге і мало когось року великі шкоди від виливу трьох рік, які є в громаді. Хоча підчас соймових виборів 700 голосів було там за однією, а лише 98 за українською листою, то й досі нічого не зроблено в справі регуляції потоків, а також не відбудовано шкільного будинку, який згорів в причини воєнних операцій. В селі є кілька одиниць, незаражених хрунїством, і заклади їм розвивається гарно споживача кооператива, а також входить у життя молочарська спілка. Зі Сваричева поїхав посол Великанович до Струтина Вижнього. З приїздом посла явилися негайно всі члени читальні і почалася товариська розмова з послом на біжучі господарсько-освітні справи. Але не тривало це й 10 хвилин. Бо приїхав командант постерунку з Рожнітова і не зважаючи, що це були звичайні недільні сходини членів читальні і кружка „Сільського Господаря“, та що посол як член обох центральних установ має право там бути — не дозволив на продовження сходин. Не допомогли заходь посла, ш-би сходини продовжити для чистого ділової розмови.

В Струтині варікали люди, що ще в жовтні 1928 р. виконали плебісцит у справі скасування коршми і хоч за коршмою заявився тільки один громадянин, то до цієї пори коршма не скасована. Треба ствердити, що як у Сваричеві, так і в Струтині Вижнім селяни самі ведуть просвітницьку працю без якоїнебудь помочі з кружків інтелігенції. Слід підкреслити і те, що тамонні священики тієї роботи не лише не піддержують, але й навіть протиставляються.

Габібула розстріляний.

Як повідомляє Слідня Агенція, здетронізований король Афганістну Габібула разом з 11 своїми прихильниками був з наказу Надір Хане поставлений перед суд і засуджений на кару смерті. Присуд виконано дня 4. XI ц. р. в місті Кабулі.

лу. Ті дві церкви залишилися й тепер. Та до них прибули нові. Під впливом руху за автокефальним українським православ'ям на Україні та під впливом незадоволення з деяких відносин серед самої гр. кат. церкви, в Злучених Державах і Канаді, наслідком поведінки деяких гр. кат. священиків повстала українська православна автокефальна церква у Злучених Державах і Канаді.

Складалися на це й різні причини. Не всі дячиники вели себе як слід, використовуючи вільну землю. Деякі не займалися громадськими справами. На просторах Канади була цілковита недостача священиків. Емігранти з Галичини доматилися священиків від галицьких українських консисторій, а буквинські від червоночеської консисторії. Нарід доматився від священиків не тільки обрядових богослужень, але й проводу в національному, громадянському русі; хотів священиків які не для якогось там вирачування, але з любови прищипленої на рідній землі, пристало до нього. Намість того приходили (головно в Канаді) бельгійці, французькі, які не опановували навіть мови. Нарід висмівав їх, називав „піпами“ (так вони мали себе самі називати: „я ваша піпа“). Ходять ще й тепер по Канаді всякі анекдоти про тих священиків, які мали в проповідях учити: „дупіть Матір Божу, а вона буде вас дупити“ (любити). „Тримайтеся святої фіри“ (віри) і т. п.

Для ствердження об'єктивної правди треба зазначити, що деякі гр. кат. священики-французькі (як от о. Жан з Абітібі-Кве) зовсім опанували українську мову та сприяють змаганням українського народу. Він між іншим у великій мірі причинився до того, що по уступленні еп. Н. Будки не знесено зовсім гр. кат. єпископства в Канаді, коли а цьому напрямку робили поважні заходи.

(Продовження буде.)

Дентист-стоматолог
Д-р Степан Дмоховський
 Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.
 ПРЕЗІСНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛИНОВІ КОРОНИ.
 АПАРАТ РЕНТГЕНА.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 4—7

— Заняття „Діла“. Вчорашнє число „Діла“ (247) заняло Львівське Городське Староство за три статті: 1) за кореспонденцію нашого зарпавського кореспондента, в якій подано голоси польської преси про четвергові події, 2) за статтю „Партії й уряд“ і за статтю п. з. „Вага свого учительства“. Це 28-а чергова конфіскація нашого органу в цьому році.

— Національний Музей у Львові (вул. Мошняцького 42) мав у місяці жовтні дорогою закупів, дарів та книгообміну 132 числа (170 предметів) приросту, до ч. 27.910 включно, головню у відділі церковної старовини, рукописів та фотографій церковної архітектури. Жертводавцями були пп.: Гнатішак, Грицай В., Дирекція церковних збірок у Варшаві, о. дек. Дороцький, д-р Електрович О., о. містрат Зубрицький О., радн. Коцюба М., Лішинський Ю., Ратич Б., д-р Річинський А., Свенціцька А., Т-во „Сокіл-Батько“, акад. Студинський К. і церковні комітети в Парисах і Плауці Великій. Управа Музею складає всім їм за це щирю подяку. Музей відвідало 58 осіб, в тім одна шкільна прогулька.

— 11. число „Світа Дитини“, як нас повідомляють, за падоліст заняло Городське Староство у Львові за поміщення в цьому ювілейному числі 2 образків, а саме: заголовної сторінки з 1. числа „Молодої України“ з року 1923. Є надія, що суд скасує цю конфіскацію публікацій, які в першій своїй формі (в оригінальному виданні) не були сконфісковані. Тому треба здержатися з реклімаціями 11-го числа, яке буде вислане щойно після присуду Пресового Трибуналу.

— Львівська хроніка. При вул. Соняшній ч. 34 злодії вкрали вночі з помешкання Макса Фухса 3.500 золотих і дороге столове накриття та гардеробу. — При вул. Сакраменток з дому Маврикія Щуцмана вкрадено 700 золотих, 50 доларів і срібне столове накриття. — Зі стриху Баруха Чіша, при вул. Вірменській ч. 2 вкрадено гардеробу вартості 1350 золотих. — При вул. Богуславського ч. 9 вистрілив собі в груди 19-літній Станіслав С. Його відвезено до лікарні. Причини спроби самовбивства невідома. — В кінотеатрі „Касіно“ вкрадено портфель з грошми з кишені Шуліма Штайбера. Таке саме трапилось Сальомоні Фінкельштайнові у кіні „Пасаж“. — При вул. Листопада ч. 44, один учень польської гімназії Н. вкрав мотоцикл, що стояв перед домом і хотів з ним втікти за місто, але поліція арештувала його. Мотоцикл був власністю Тадея Руданського. — Суд присяглих у Львові засудив Михайла Шлюку на 5 місяців в'язниці за фальшування дрібної польської паперової валюты.

— Пожежі. „Слово Польське“ повідомляє, що в Потуріях, пов. Сокаль, невідомі особи підпалили стирти в добрах Дідушицьких. Ці стирти згоріли, що принесло шкоду на 12.000 золотих. На одній зі стирт хтось завів жовто-блакитну коруговку. — В Комаровій Волиці згоріло кілька стирт збіжжя власності Маріяна Мушинського. В Чернихові, пов. Рудки, згоріла стайня і стодала Михайла Качановського, що спричинило шкоду на 24.000 золотих. — В Романові хтось підпалив стирти гр. Потоцького. Згоріло 200 сотнарів сіна. — На фільварку в Острові, коло Бібрки згоріла стодала зі збіжжям, вартості 42.000 зол.

— Напади й рабунки. У Вишнівці, пов. Стрижів, невідомі злодії дісталися вночі через вікно до поштового уряду і забрали з каси 2.298 зол. та 6 американських листів із доларами. — У Товатеві, пов. Львів, хтось застріляв господаря Петра Чухая. Винованника досі не знайдено.

— Згоріла палата Замойських. Дня 3. XI. ц. р. у Володаві згоріла палата гр. Замойського. Палата ця була щойно недавно реставрована. Дах палати був покритий гонтами, що дуже утруднювало гашення пожежі, яка тривала майже цілий день. В палаті згоріло багато історичних пам'яток та дорогі цінностей. На нещастя палата не була заасекурована. Підчас гашення пожежі було двоє вояків ранених.

— Заведення для умовоо хорих. В Гусятині буде лічниця для умовоо хорих, у якій буде приміщення для 700 осіб. Ця лічниця міститиметься в будинках давнього шпиталю, що був зруйнований підчас війни і тепер відбудовується.

— Польський старшина застріляв товариша. Дня 3. XI. ц. р. в Ярославі у старшинським касині відбувалася забава, підчас якої прийшло до сварки між сотником польської армії Шафраном і поручником Новотним. Капітан Шафран ударив поручника в лице, а зневажений поручник Новотний стріляв до капітана з револьвера і аби його на місці. Поручника арештовано.

— Юліан Тувім борониться. Польський поет Тувім, якого прокуратура потягає до відповідальности за вірш у „Роботнику“ поміщує в „Кур'єрі Пораннім“ четвертий лист, в яким між іншим заявляє, що у своїй вірші не намовляє польських вояків кидати зброю підчас війни, але звертається до вояків усіх держав, щоби вони протиставили себе тенденціям нової світової війни та що війну в обороні Польщі цей поет вважає очевидно святою. Тувім переконує патріотичне громадянство, що не думає проповідувати роззброєння Польщі у хвилині, коли всі інші держави фабрикують бомби та гармати. Вину за непорозуміння між ним і прокуратурою Тувім складає сам на свій талант, мовляв: „Я інакше думав, а інакше вийшло у вірші“. Як бачимо, то поет Тувім сильно налякався судової карі та викручується, як може, обороняючись, що пацифізм його призначений тільки на заграничний експорт, а в межах Польщі він санкціонує мілітаризм, так зрештою, як і всі польські журналісти та письменники.

— Сتمплеві оплати від устних подань. Міністерство внутрішніх справ видало розпорядок, що відтепер і устні подання мусять бути сتمплево оплачені. Устні подання до яких-небудь урядів матимуть отже те саме значіння що й письмєнні та мусять бути так само оплачувані.

— Трагічна смерть малярського письменника. Один з найбільших сучасних малярських письменників Ернест Осват закінчив на днях своє життя самоубивством. Причина того кроку була така: Перед двома роками вмерла жінка того письменника, а його одинока дочка Агнішка вмирала також на сухоти. Нещасний батько, бачучи безнадійний стан здоров'я своєї дочки, із жалю застріляв біля постелі Агнішки, а другого дня померла і дочка. Ернест Осват як письменник був дуже популярною і любленою особою серед малярської суспільности.

— З України на Зелений Клин. Найдовша залізниця у світі се через цілу радянську територію, від галицької границі аж до Владивостока, столиці Зеленого Клину, над Тихим океаном. Довжина тої залізниці має 10.000 миль. Значається вона на українській території і кінчиться теж на українській території, вже близько Японії.

— Біля біржевої катастрофи в Америці. З Нового Йорку повідомляють, що наслідком біржевої катастрофи в тому місті, втрачено 35 мільярдів доларів. Таку приблизно суму доходу мали новийорські біржі протягом одного року.

— Нагорода Нобля. „Берлінер Тагеблятт“ повідомляє, що цюгорічну нагороду Нобля для лікарів призначено голландському гігієністові Християнові Айкманові та англійському хемікові Францові Гопкінсові за праці про вітаміни. Франц Гопкінс експериментально доказав, що звірята кормлені поживою без вітамінів, не розвиваються і не ростуть як слід і що молоко має як раз найбільше тих вітамінів, яких бракує товщеві. Подібні вітаміни, як молоко, має рибний тран та ярина. Організм, що не дістає тих вітамінів, мусить занидіти. Другий лауреат Нобля д-р Айкман досліджував недугу Бері-Бері, яка найбільше поширена в Японії та Індії, де головною поживою є риж. Ця недуга є наслідком припинення переміни матерії в організмі. На недугу Бері-Бері хорують головно ті особи, що кормляться так званим полірованим рижом, який при поліруванні в млинах тратить всі вітаміни, а брак тих вітамінів викликає згадану недугу. Лауреат Нобля доказав, що багато вітамінів має фасоль, ячмінь, овес і цибуля. Д-р Християн Айкман так як і Гопкінс є професором біохемії в Кембріджі, а д-р Айкман був директором Гігієнічного Інституту в Утрехті, потім лікарем у Індії та директором анатомічної лабораторії в Батавії.

— Т-во „Українська Бесіда“ у Львові улаштує дня 7. XI. в 8. год. веч. Працьотальний Вечір Писень та арий оперового співака-тенора д-ра Василя Тисяка з нагоди його виїзду до Медіоляну. В програму входять пісні Січинського, Людкєвича, Лисенка, Ярославенка, чеські та словацькі пісні, а також арії із опери „Ріголетто“ Верді та українські стрілецькі й народні пісні. Акомпанімент обняла п. І. Приймєва.

— Календар „Червоної Калини“ на 1930 рік появився по конфіскації у новому накладі та пішов у розпродаж. Цей календар має вже завдяки своїм щорічним історичним альманахам добре заслужену славу й популярність серед широких код українського громадянства. Цюгоріч-

кий альманах теж незвичайно різнородний і багатий змістом. Тому не треба сумніватися, що цей календар і в цьому році матиме великий попит і скоро розійдеться.

Зі спортивного життя.

ОСІННІ ЛЕШЕТАРСЬКІ ТРЕНІНГИ.

Лешетарські тренінги від цього тижня будуть відбуватися в середу й суботу від год. 4—5 год. Найближчий тренінг буде в середу 6. листопада ц. р. Пригадується учасникам, що тренінги відбуваються без огляду на погоду і просять всіх приходити на них точно і правильно. Карпатський Лешетарський Клуб.

РОПНИК (Бориса.)-СЛОНЬЦЕ (Бориса.) 4:3(2:0).

Слоньце — це булаша робітничка дружина Т. У. Р., яка з політичних причин змінила свою назву. Змагання розіграно 27. жовтня. В день змагань лив дощ, так, що не лише публіка, але навіть грачі не сподівалися, що змагання таки відбудуться. Дружина Ропника була тому сильно здекомплетована, та проте досягнула кращий вислід, ніж у попередніх змаганнях з тим-же Т. У. Р.-ом (1. V. ц. р. — 2:2).

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Пам'яті проф. Ростислава Лашенка.

В середу, 30-го жовтня упокоївся в Празі професор тамошнього українського університету, професор історії українського права Ростислав Митрофанович Лашенко.

Ростислав Лашенко народився 1878 року в Єлисаветграді на Херсонщині. Де батько його був „смотрителем“ нижчої духовної школи. Нижчу і середню освіту він одержав там же, в Єлисаветграді: по закінченні гімназії він пішов на правничий факультет київського університету. На слідком студентських розрухів, у яких він брав активну участь, зазнав він деяких адміністративних утисків і через те студіювати йому довелося довше звичайного, і свою правничу освіту він закінчив у 1903 році. По закінченні університету він пристроївся на службу в судових установах, де перебував аж до революції 1917 р. Батьки покійного були свідомими українцями, а тому він завжди виступав як українець і працював на користь української справи. В 1917 р. Рост. Лашенко зорганізував у Києві спілку українських правників, яка впорядкала візні правників, видавала правничий журнал і своїм правничим досвідом та знанням допомагала нашому державному будівництву. Покійний був головою цієї спілки і редактором часопису „Московсько-більшовицька наваля 1919 р. примусила його емігрувати. Спершу він оселився у Львові, а потім перебрався до Праги й 1921 року став спершу доцентом, а пізніше й ординарним професором українського університету в Празі. Тут він працював аж до своєї хвороби, що увірвала його життя. Одночасово з викладами в університеті проф. Р. Лашенко викладав цивільне та адміністративне право і в Українській Господарській Академії в Подєбрадах.

Протягом усього свого життя проф. Лашенко присвятив немало часу й літературно-науковій діяльності. Перші його статті (по російськи) появляються в 1901 році на сторінках прихильного до українського руху щоденника „Кієвская Газета“, де низку своїх статей він розпочав у день п'ятих роковин смерті Петра Пилипського, відомостями про життя цього нашого поета і композитора, з яким родина Лашенків була в довголітніх і близьких приятельських відносинах. Колиж у Києві почав виходити український правничий орган, Лашенко містив там свої статті вже по українськи. В Празі він видав „Лекції по історії українського права“, частина перша, доба київська (150 стор.) і частина 2-га, доба литовсько-польська (80 стор.) Ці лекції звернули на себе прихильну увагу не тільки українських, а й німецьких фахівців. Крім цього курсу він опублікував низку статей, присвячених поодиноким питанням історії українського права й надрукованих у виданнях українського університету в Празі. Наукового Т-ва імені Шевченка та Української Академії Наук. З таких праць наведемо: 1) „Литовський статут, як пам'ятник українського права“; 2) „Переяславський договір 1654 р. між Україною і царем московським“; 3) „Ідея права власности на землю на Україні“. Особливу увагу покійний професор звертав на наші стародавні т. зв. копії суди і присвятив їм кілька праць. Взагалі-ж робота Рост. Лашенка в ділянці історії українського права була продуктивною і давала позитивні наслідки.

Як фахівець, Р. Лашенко користувався серед правників немалим впливом і помітним авторитетом. Про те ясно свідчать факти. Він був фундатором і головою української спілки правників у Києві; на еміграції він-же організував 1923 р. правниче товариство в Празі, яке об'єднало всіх українських правників у чехословацькій

республіки й видало кілька праць; за весь час він був незмінно головою цього товариства й мав вплив широку ініціативу та невпинну енергію. Проф. Лашенка і в університеті і в Господарській Академії не раз вибирався в різні комісії, а в 1923-6 академічному році він був вибраний де-

каном правничого факультету нашого університету. Його правничі знання не раз мали компетентну оцінку таких осіб, як член Української Академії Наук Ст. Дністрянський та проф. От. Ейхельман.

Після проф. Рост. Лашенки лишилися дру-

жина і двоє непристронких дітей, без яких са-собів до життя. Це вже така доля українського вченого!...

Вічна пам'ять покійникові!

В. Біднов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Це можеш розказувати своїй бабці“.

Четвер, 7. листоп., год. 7-30 веч. „Артисти, песа и 4 динз Уотерса та Гопінса“.

Малий Міський Театр:

Середа, 6-го листопада год. 7-30 веч. „Продес Мері Деген“.

Четвер, 7. лист. год. 7-30 веч. „Продес Мері Деген“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Середа, 6. листопада: ревія „Ізда до Львова“. — Дві вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

Кіна.

Аполло: Аллагіс сад (Ів. Петрович, Алісія Террі), на основі повісті Роберта Гіченса.

Касіно: Чортиня з Тріполісу (Альф. Фріліх, Ліана Гейд.)

Кольосей: Добровольці. Три комедії. Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: Залюблений небіжчик. — Прийми княжину.

Оаза: Гра за жінку (Дольорес де-Ріо). Домашня війна.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Діалет Гейнор).

Пан: Портієр готелю „Атлантик“ (Янінгс).

Пасаж: Клюб „Чорної Руки“ (Віліс Цесмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ам. комедія.

Стихеле: Боротьба за золотий ріг (Марія Альбані).

Фатаноргана: Жар кохання (Жінка з льоду ч. 13) в Гретою Гарбо.

Химера: Новочасний Казанова.

Утіха: Подуми кохання (Вільма Банні, Рон. Кольман).

Програма радіо.

Середа 6. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20-30 Концерт солістів.

Краків (312,8) 16-15 Аудіція для дітей.

Познань (334,8) 17-45 Трансмісія з Варшави.

Катовиці (408,7) 20-30 Концерт: Моцарта.

Вільно (385) 19-05 Весела аудіція.

Гельсінгсфорс (221,4) 21-10 Легка музика.

Бреслав (253) 20-30 Вечірня програма.

Ляйпціг (259) 19-00 Маршита вальси.

Братислава (279) 18-40 Музика для дітей.

Талін (296) 20-00 Оперова музика.

Брно (341,7) 22-15 Музика з каварні „Аліон“.

Льондон (356,3) 16-45 Концерт віолончелістів.

Штутгарт (360) 16-00 Концерт з Франкфурту.

Гамбург (373) 20-00 Сонати.

Франкфурт (390) 16-00 Концерт.

Берн (403) 22-15 Оркестра з Кур-салью.

Берлін (418) 16-30 Концерт напеї фонтага.

Стокгольм (436) 21-16 Скрипкові твори.

Рим (441) 13-15 Радіоквінтет.

Лангенберг (473) 17-30 Камеральний концерт.

Прага (487) 20-00 Концерт у салі Сметани.

Міліано (501) 12-40 Легка музика.

Брюссель (509) 21-15 Концерт радіооркестри.

Відень (516,3) 16-05 Пополудневий концерт.

Рига (525) 20-00 Популярний концерт.

Мюнхен (533) 20-30 Фортеніоні твори.

Будапешт (550) 17-10 Легкий концерт.

Москва (825) 15-30 Симфонічний концерт.

Ковно (1935) 19-25 Вечірня програма.

Ленінград (1000) 17-00 Засідання Ради Народніх Комісарів.

Харків (1304) 17-00 Трансмісія з Москви.

Четвер 7. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Концерт солістів.

Краків (312,8) 20-05 Вечірній концерт.

Познань (334,8) 17-45 Концерт солістів.

Вільно (385) 17-15 Трансмісія з Варшави.

Гельсінгсфорс (221,4) 20-00 Симфонічний концерт.

Ляйпціг (259) 16-30 Концерт радіооркестри.

Братислава (279) 16-00 Меморіальний концерт.

Талін (296) 20-03 Концерт.

Брно (341,7) 22-15 Військова музика.

Льондон (356,3) 16-00 Вечірня пісня.

Штутгарт (360) 16-00 Популярний концерт.

Франкфурт (390) 20-15 Останній вальс, оперетка Штравса.

Берн (403) 20-35 Трансмісія з Женев.

Берлін (418) 16-30 Концерт солістів.

Стокгольм (436) 20-00 Фінська музика.

Рим (441) 13-15 Радіоквінтет.

Прага (487) 19-05 Популярний концерт.

Міліано (501) 12-30 Легка музика.

Брюссель (509) 21-15 Концерт радіооркестри.

Відень (516,3) 16-00 Квартет Сізівінга.

Рига (525) 20-03 Опереткова музика.

Мюнхен (533) 19-30 Весела програма.

Будапешт (550) 17-45 Циганська музика.

Москва (825) 21-40 Вечірній концерт.

Ковно (1935) 20-55 Концерт.

Ленінград (1000) Жовтєві торжества.

Харків (1304) 19-00 Концерти жовтєвої революції.

Париж (1725) 19-00 Аудіція Пате.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Союз Українок узгоджує для своїх членів і запроваджених ними гостей кожного четверга від год. 18—20 сходи на для німецької конферсанії. Гурток вестиме п. д-р Дарія Вітошинська. Дзвоничка. Зголошення в доміні С. У. второк, четвер і субота від 12—13. Оплата 5 зол. місячно йде у користь Союзу Українок. 829 1-1

Велика осіння діточа забава заходом „Секції Помочі Доростаючій Молоді“ при Т-ві Охор. Дітей і Т-на „Бесіда“ відбувається в неділю для 10. листопада в 3-й год. пополудні в залах „Бесіди“, внаслід Рутівського ч. 22. 834 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВЕРОБИ продає за готівку і на рати від десятиків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, на Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 618 1-1

ДІЛІВІКІ годинникарсько-ювілярські роботи виконує найстаранніше Домбровські-Розважівські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 7-2

Д-р МИКОЛА БИХ, адвокат в Ко-пичинських пошукує рутинізованого компітента Посада сейчас до об-піння. 814 3-3

ПРИЙМУ помічника торговельного з укічковою торговельною школою. — Ломата, вул. Сенкевича ч. 9. Склад машин бюрових. 823 2-2

КУРС співу хорального і дяківського для найбільших від дня 1. грудня отуирає і приймає зголошення гр. кат. Уряд парохіальний і вівніках п. Бер-ляни. 823 1-1

ПРОХІЯ середня з км. від більшого міста зі школами с до замін в Лел. Львівський. — Зголошення до Ад-міністрації „Діла“ під „Молодечество“. 833 1-2

ГОСПОДАРЮ — ПАМ'ЯТАЙ!

Кожний сотик відданий у чужі руки, йде на Твою згубу. —

За доставлених ключча, порісно, пражу, платить найвищі ціни або міняє за мануфактуру одином

Українська Ткальня і склад мануфактури

„ГОСПОДАР“, Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 101.

Поручає по найдешевших цінах: всіляні полотна, зефіри, дини, вили, цайги, хустки, бархани і т. п. 734 1-1

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій склад Ренчнер, Лєсгівон 37. 707 10-12

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціаліст сирини, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики ординус від 8—10/2, 14—18. в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Ватофор. Дітермія. Кріо-терapia. Сепараткові почевальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65-87. 2-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. І. п.

Скріплювання антагонічних зубів ндлом-бування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пациєнтів з провін-ції полагоджується з найкоротшого часу. П. Т. Урядовим і студентам значна зниж-ка. Полемі в сплатах. Тел. 65-73.

Подяка.

Одєю дорогою маємо честь зложити найсердечнішу подяку Високоповаж. Па-лу Д-ру Павлові Цимбалістому, ліка-реві у Львові (вул. Листопада 114.) за виачення нашої матері Корнеї Гаври-севичеві, а довгої й такої недуги. Дякуємо йому як головному асистенто-ві Проф. Д-ра Б. Островського при пе-реведенні операції, а зособна за його ширю оіку по операції й за зміле й не-злічально спісне лікування за весь час недуги та повне привернення нашої ма-тері до здоров'я. 830 1-1

Мирон Гаврисевич з родиною.

Подяка.

Отрим складаю ширю подяку всім, ко-трі в дні смутку смерті моєї жєни ли-сказували мені: ширі та сердечні слова співчути. Воім тим, котрі своєю при-сутністю в похоронах віддали останню присаугу. Сердечно дякую Всечесн. о-сов. Петрові Шанковському і о. катих. Михайлові Чориконі за участь в похо-ронах та за похоронні відправи. Спаси-біг усім. Ян Прокош, антикар. Коничинці, 1. XI. 1929. 832 1-1

Спеціаліст негуз легенів, серця і жолука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

438 Пересвітлення Рентгеном. 49-2

Ширіть

наш

часопис!

Макриття

Frage, Hennenberg

і інших найліпших

фабрик по фабричних

цінах 377

у МАНДЛЯ,

вул. Коперника 14

Напроти Кінз Коперник

Повідомлення!

Щоби дати нашим клієнтам нагоду придбати наші незрівняні, спеціальні пояси без пружини і пельоту на

ПРОПУКЛИНУ,

віддали ми наступництво на Польщу вишколеному спеціалістові в при-кленні наших

Бандажів Neo-Barrère

п. Станісл. Баранові у Львові,

який буде обіжжати поодинокі міста

і безплатно їх демонструвати. — Афіші

на місці повідомлять про приїзд нашого

представника. 828 1-1

Etabl. du dr. Barrère, Париж.

Надійшов вістун осени й зими

КАТАР

носа, гортанки й хрипка

тому поручається

РІНОМЕТНУЛ

зарєвстр. в Мініст. Ваутр. Спр. п.

ч. 1198 і в держ. патентом Уряді

п. ч. 18236.

РІНОМЕТНУЛ визнається при о-

стрім катарі носа, гортанки й хрип-

ці — усуває наслідки і в середня-

ком деаіфекції віддихових дорі.

До набутті в усіх апіках в

835 Польщі і в Данцігу. 1-1

Ціна 1-75. Ціна 1-75.

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскації. ДРУГИЙ НАКЛАД!

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Дікорський: Маківна. Юрко Старосольський: На Ма-

ківці. Богдан З.: З історії Закарпаття. Юрко Гарасинів: Десять днів

на Підкарпатті. А. Крезуб: Бої за Львів і Наддніпрянські Січові

Стрільці. Маріан Карпенюк: День 31. серпня 1919 р. в Київі. А. Крезуб:

Напад більшовиків на Кремлянець в травні 1919 р. Ірина Шмідель-

ська-Клименківна: Великадень у Жмеринці. Юра Шкрумелю:

Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів носиних

Евген Диди: З повстанцями. Уста Гриня: Дещо з того, що пере-

жила. А. С.: Помста. Я. Водяний: В Холоднім Яру. Р. Сумко: Базар

Я. Водяний: З обіймів смерті. А. Марушенко-Богданівський: На сні-

танку. Сергій Дашків: Дити не доді. Адмар: Нариси з Поділля

Д-р Б. Гнатевич: Ласона. Мирон Заклинський: На чужій роботі

Анатоль Курдианк: Міля. Вол. Куч.: Коння.

Календаріом. 12 ілюстрованих героїв. 26 ілюстрацій в тексті

на півкредовому папері. Вінета иисти Е. Козака

Ціна 3-00 зол. — Порто 0-50 зол.

Замовити можна у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III а. Книгарня Червоної

Калини, Золочів, вул. Колійова ч. 1. 1-3

За редакцію відповідає Олександр Костик. Видає Видавничо-Спіджа „Діло“.

В друкарні Видавничої Спіджа „Діло“ Львів. Енінок 3-40

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. пошт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, силі, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як танок
ножі й вилки Фрамета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНІСЬКА

Львів, вул. Галицька 20
Телефон ч. 69-75.

В обороні жертв диктатури.

II.

Львів, 7. листопада 1929.

Комуністи підготувалися давно до щогоріч-
ної нагінки на українських діячів, учених, куль-
турних робітників і взагалі представників укра-
їнської інтелігенції, яку в таким розмахом поча-
ли проводити в життя цієї осені. Вже у вчораш-
ній статті ми ствердили, що інтензивна підго-
товка до теперішньої нагінки відбувалася безпе-
реривно протягом трьох останніх літ, тобто від
червня 1926 р. Комуністи рішили за всяку ціну
усунути видатних українських культурних і на-
укових діячів від якогонебудь, чи то безпосеред-
нього, чи посереднього, впливу на далішій шляху
розвитку української культури. Крім того — і це
ще важніше — комуністи рішили при допомозі
арештувань та масових присудів на представни-
ків української національно настроєної інтелі-
генції, в тім і селянської, спаралізувати чи кра-
ще зліквідувати всякий її вплив на формування
національної свідомості серед широких мас у-
країнського населення.

Розпоряджаючи монополізованою пресою
як і взагалі всіма іншими засобами пропаганди,
комуністи підготували прилюдно все населення
до того, що почали реалізувати. Самозрозуміло,
що при комуністичній диктатурі, де скасована
трибуна вільного слова, жертви комуністичних
запастей не мали ніколи змоги боронитися, про-
гнати свої аргументи комуністичним, давати
поділ і фактам своє освітлення, протиставля-
ючи його односторонньому та тенденційному кому-
ністичному освітлюванню. Наслідком цього ста-
ли наші національні діячі на Україні типовими
жертвами морального терору і фізичного насиль-
ства. Очевидно, що при нинішньому режимі на
Україні не може бути ніяких вигадів на те, що
би їх хтонебудь з тамтешніх громадян міг взяти
в оборону. Вони засуджені на цілковиту ізоля-
цію, на повну недостачу всякої навіть моральної
підтримки. Вони мучені за національно-еман-
ципационні змагання.

Нема сумніву, що в такі важкі хвили, коли
до більшовицьких тюрмах страдають тисячі у-
країнців, коли перед ними перспектива суду, а
якому про їх життя чи смерть буде рішати т. зв.
„революційна совість“ фанатичних адептів лені-
нізму і при тім може й компетентних аналізів
у справах болей примітивного розуміння пра-
ви й справедливості, коли над старими, заслуже-
ними піонерами української національної куль-
тури анушується безжально насильство червоної
диктатури, — нема сумніву, що в такі хвили сло-
во за тими українськими діячами, науковцями,
культурними й політичними установами, які
мають болей до певної міри свободу слова і сво-
боду рухів. Не може бути так, щоб вся укра-
їнська земля мовчки і з рівнодушністю чи навіть
з ревною приглядом до процесів насиль-
ства над українськими заслуженими діячами.
Бож тут справа не в одній, не в присуд на
смерть одного чи другого українського націо-
нального діяча за якийсь там відруховий прояв
протикомуністичного саботажу, ні, — тут спра-
ва у самій системі нищення національної укра-
їнської еліти, тут справа у позбавленні укра-
їнського народу його мозку, його провідного на-
ціонального органу, тут справа у кастрації укра-
їнського народу, у каліцтві, яке має його робити
ти немичним та безрадним на всі комуністичні
експерименти, позбавити національної душі й
свободи.

Блише мільйони українців поза межами Ра-
дянської України, аж ще тисячі українських на-
ціональних діячів не тільки в Європі, але й поза
океанами, в Америці, в усіх закутках земного
світу, яким не може бути рівнодушною доля у-
країнської національної інтелігенції в УСРР. Бж
ще немало українських культурних, наукових і
громадських установ на українській землі поза
межами УСРР і СРСР, які зорозять долю тих,
що працювали все своє життя для української
культури, що збагатили її неодном цінністю не-
проминаючої вартості. Вони не зможуть і не по-
сміють остати рівнодушними на стороні доля
національних національних діячів, що опини-
лися за більшовицькою тюрмовою решіткою.

Крайня пора почати відважну акцію в обо-
роні тих тисячних жертв насильства, жертв не-
національного експерименту червоної диктату-
ри на Україні! Крайня пора різно та твердо за-
протестувати проти цих масових арештувань і
нелюдських переслідувань українських куль-
турних робітників.

В темряві.

Безперспективність польської діяльності.

Біжучою бюджетовою сесією союму не відкрито.
Безпосередньо перед її відкриттям зайшли події,
які примусили маршала союму відмовитися від
позовнення президентського розпорядку. Між
представником уряду марш. Пілсудським і ре-
презентантом союму марш. Дашинським прийшло
до відомого діялоу, який виявляє всю сконде-
зовану розбіжність між обома таборами: урядо-
вим і парламентарним. Марш. Пілсудський не на-
видить партій, партійництва, сучасного парла-
ментаризму і парламентарної гри. Наскільки не-
гативно ставлячись до цієї основної конститу-
ційної установи, він вимагає відкриття союму.
Знову ж марш. Дашинський, представник „сой-
мократії“, виражає змагання до реституції зна-
чіння союму та його впливу на державне життя,
находиться в тому становищі, що не може від-
крити навіть примусової сесії союму.

Посторонньому глядачеві, що не є якслід об-
знайомлений з польською дійсністю, могло би
здаватися на перший погляд, колиб поминути
всі акцесорії 31. жовтня, що це марш. Пілсуд-
ський є „соймократором“, а марш. Дашинський є
противником союму. І саме в тій ніб то зміні по-
зицій міститься вся драматичність і напруже-
ність польської „періодичної діяльності“.

Атмосфера 31. жовтня лягла своєю довгою і
чорною тіню і на далішні дні в своїй заслоненій
перспективі. Всі спроби припинити розгін сил,
врізних до рішучого розрахунку, переписка між
маршалам союму і президентом держави ні трохи
не причинилася до зладження виторженого по-
ложення, навпаки, що більше його загострила.
А такий акт, як відложення бюджетової сесії, є
тільки перехідним паціятвом, що нічого не ви-
рішує, а навпаки відтягує вирішення, накопичу-
ючи ще більше пального матеріалу.

На 30 днів відложено бюджетову сесію. Оби-
два противні табори мобілізуються, стисають
силу, намагаються знайти оправдання своїх вчи-
нків в публічній оцінці. Але майбутність закрита
заслоною, окутана імлою і темрявою.

Обидві сторони оперують тими самими аргу-
ментами, тим самим найвищим добром і величю
польської держави. Але обидві сторони по суті
є без програм, вірніше: з негативною програмою.
Табор марш. Пілсудського пристрасно-негативно
змає до знищення партійництва і парламента-
ризму; табор опозиційної соймової більшості
змає до ліквідації післятравневого режиму, ре-
жиму акрної диктатури. Противна сторона
цієї заваї, напруженої і все пристраснішої
боротьби не виловлюється з існуючого хаосу і
темряви.

Марш. Дашинський підчас своєї двогодинної
розмови з президентом держави поставив альтер-
нативу: розв'язати сойм або ліквідувати дикта-
торський уряд. І як показ преса, відмова прези-
дента не пішла по лінії припинення тієї альтер-
нативи, бо — мовляв — новий сойм не буде рішати
від теперішнього, а новий уряд теж буде у-
рядом марш. Пілсудського. І тут знову маємо ту
співвіднесу драматичність польської діяльності.

Хочете мати певність,

що Ваш гірко запрацьований гріш не
пропаде, а приносить добрі відсотки?
Якщо так, то складайте свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

так добре відомої нам із історії, те заворожене
коло, з якого немає поки-що виходу.

В таких умовах важитися на якінебудь про-
рочтва, було би завдано сміливо. Бо тільки поверх-
ховно знаємо ті сили у всіх їх відгалуженнях;
елементи політичної, духовної, матеріальної нату-
ри, які входять в гру. Що більше! Важимось
твердити, що навіть самі режисери не знають тих
сил як слід — тим більше, коли боротьба в біль-
шій мірі ведеться під поверхнею життя. Ясно, що
льогіка тут ні при чому, бо льогічні висновки
можна робити тільки на докладно вивченому
підкладі.

Табор марш. Пілсудського спирається на ре-
альній силі, на війську, бюрократичному апар-
аті, на різноманітних організаціях, але по суті
тримається одною індивідуальністю, особою
марш. Пілсудського — як хребетним стовпом.
Протиприродний табор розпадається на два великі
відлони, на польську опозицію і на т. зв. націо-
нальну меншість. Перший з них розділюється на
праву опозицію (Нар. Сторонництво) що в прак-
тиці має багато стичних з проурядовим табором,
і на центролівию, яка знову має кілька відлі-
нців. Цю опозиційну більшість автоматично об-
єднують неприхильні відношення до проурядового
табору, до існуючого режиму, але більш нічого.
Ясно, що тих умовах не доводиться говорити про
якунебудь перспективу. Все життя сповите ім-
лою невідомого. А тому доводиться тільки чекати
далшого розвитку подій, які розвиваються вже
силою своєї внутрішньої льогіки.

Горішній Шлеськ і німецька меншість.

III.

Повторимо: моральна підтримка державної
Німеччини і Ліги Націй, як теж економічна та
організаційна кріпкість — це були б ті коєпри,
яких — як сказано — не мають інші національ-
ні меншість Польщі, а які помагали німцям на
Шлеську втримати свою плеємину окремішність.

І коли ми згадали на кінці першої частини
нашої кореспонденції, що асиміляція німців усе
такі поступає вперед (не державна асиміляція,
про яку даліше згадуємо, як про льовальність, а
такі національна), — то в цьому нема супереч-
ності. Бо асиміляція без тих коєпри ішла б
спорише. Німці матеріалісти в повному цього сло-
ва значінні. Тому слабші елементи, не зважаючи
на зовнішню і внутрішню силу німецької меншо-
сти як цілості — улягають. Сильніші елементи,
хоч і не піддаються винародженню, то все таки
не люблять революційно-непримиримої фразео-
льогії, не агадуючи вже про терористичні акти.
Тому такі нестерпимі є для німців прийоми бо-
ротьби, яку ведуть на сході українці. А вже про
якінебудь акти саботажу чи терору, друкують
їхні газети часто на сірому кінці петітом і хоч з
усіх сторінок польської преси підноситься крик
про революційність українських фанатиків, то з
німців є про це тіба суха агадка без коментарних
деталів. Припотно може довідатися, що в їх-
ньому переконанні це невіддільний абсурд, що не
гармонізує зі зрівноваженою органічною працею.
Плекання німецького духа й культури, інтрфі-
кування „стану посідання“ в поліції має не пе-
рекладаючи німцям односторонньо називати Поль-
щу своїм „фатерландом“, а польські досягнення
на якій би то не було царині вважати часто — і
своїми досягненнями.

Тан, німці льовальні всупереч всім заперен-
ням польської патріотичної преси. Вони припи-
сують реєктувати державність як таку, за прус-
ських часів, реєктують її й тепер (дехто за
страх, дехто за совість), дарма, що вона тепер для
них чужа формою і змістом. А якщо й є серед них
центрорідні тенденції, то вони майстерно ма-
сковані. Очевидно — в думку влізти собі. Може

на дні II дійсно копошались іредентистичні ереси, однак ніхто ними не маніфестується, ніхто ними не чваниться. Найбільші фанатики доновили своє літвістичне знання в області польської мови і погодилися зі сучасним станом, аби жити і рахувати гроші в мовонці.

Три тижні тому відбувся в Катоніях віз у всіх німецьких послів і сенаторів у Польщі. Укладено опозиційне становище супроти теперішнього уряду. Після проголошення недавнього закону УНДО до відання місц. „Польонія“ звязала оба ці факти і, дарма, що сама протисанційна, задвонила на аларм. Мовляв, меншості мобілізуються спільно. Між ними порозуміння.

Коли освідомимо собі, що для польської преси джерелом інформації про українські справи є найчастіше краківський „Kursak“ і що там саме „Польонія“ в карикатурах Гресса не інакше зуміла представити собі українця, як обов'язково з бомбою в одній і з револьвером у другій руці. — тоді зрозуміємо тривогу з приводу того мнимого порозуміння. Про труднощі його, у зв'язку з попередньо вказаним, могли не одно сказати наші парламентаристи.

IV.

Саме тепер явилися на Гор. Шлеску два представники Ліги Народів, директор II секції для справ меншостей Aguirre de Carcer і його співробітник проф. Azcarate. Ця перша офіційна візита „оборонців права національних меншостей“ збудила чимало надій серед тутешніх німців. Та депільна днів ситуація була загадочна. Делегатами заявлялись офіційні чинники і здавалося, що вони так і відідууть повні односторонніх інформацій, дарма, що метою їх поїздки було увійти в безпосередній зв'язок з німецькою меншістю.

І тільки 24-го жовтня, себто на четвертий день візиту, — не без впливу гіркої замітки „Kat. Цайтунг“, що, мовляв, „Патвонкініада“ тріумфує, і її пригадки про те, що польська меншість на німецькому Шлеску мала змогу зовсім без слідків конферувати з цієюж делегацією, — запрошено на аудієнцію представників німців. Як такі явилися принц фон Плес, сенатор д-р Пант, посол до союму Франц і діячі „Фольксбунду“, Уліц і Дудек.

Заміткою була промова першого (подає все це тутешня преса).

Молодий 29-літній аристократ, президент „Фольксбунду“ д-р принц фон Плес, зисував загальною проблемою співжиття німців з поляками. Він рішучо опрочкував заклики національної плескської німців у відношенні до польської держави. Те, чого вони жадають, належить їм слушно на основі конституції і постанов згаданої вже нами женецької конвенції. Німці не можуть погодитися з тим, аби їх трактували як меншартистичних громадян. Шкільні турботи і неадекватні, безправність і безпомічність у багатьох ділянках, труднощі заробітку заля самої національної приналежності — це важка душева на нуджа. Колиж знов вони впоминаються за

свої права в Женеві — тоді клеяться це злочинною роботою. Німці лзуть у Женеву шукати справедливості і просять, аби як у їх інтересі, так теж в інтересі польської держави замалення, висилані туди перед трибуналом міжнародних чинників, найшли уважне розглянення й інтервенцію.

Слідуєчий представник, Отто Уліц, вручив делегатам два меморіали: перший з представленням фактів неперестерігання женецьких постанов, другий з криками у шкільництві. Вліп, сипраючись на історію Шлеска, палко протестував проти того, аби німців трактувало як ворогів, що дісталися у спадщину польській державі (als Erbfeinde). Таке переконання сьоголішнього послови загрожувало екзистенції німців, які через те постійно примушені вимагати уваги. Стан німецького шкільництва є поганий. Бракує будинків і вчителів, які розуміли б думу німецької дитини. Свободи ажivanja рідної мови нема. Насильно знято німецькі напеси з фізич. хоч німці становлять у Катоніях більшість (на цілому польському Шлеску налічується їх Уліц 300 тисяч), а влада цьому не спротивилась. Довіря до влади нема, через те німці виносять свої скарги назовні. „Німецька меншість є готова замислитися, але замислитися на ґрунті „права“ — закінчив свою бесіду Уліц.

Сенатор д-р Пант порушив бовву у відношенні до німців діяльність „союзу повстанців“, якого ідеїним вождом є сам воевода Гражинський, а далі суровість цензури і сиробу розбиття німців через завоження безнадійного „Культур-унд-Віртшафтсбунду“ гіпертвоялістів. Врешті посол Франц протестував проти скорочування прав німців у католицькій церкві.

У відповідь на це підкреслив мін. Aguirre задоволення делегації з приводу того, що всі представники заявили ясно своє відношення до польської держави, і що нічого іншого не вимагають, як лиш зберігання права. „Ліга Націй — сказав у дальшому — виходить із двох великих моментів: моменту заховання суверенності держав і моменту респектування заключених договорів“. Здоволений він теж з цього факту, що між громадянами німецької і польської національності нема ворожнечі. Обіцяюкою про інтервенцію делегації у Варшаві попрашала делегація представників німецького населення.

Саме тепер збираються у софмі підписи під домаганням привернення автономічних прав Шлеска. Появились теж чутки про уступлення воеводи Гражинського. Який вплив не мав інтервенції делегації Ліги Націй саме в цю хвилину на повні дві справи і взагалі які набуло реальні наслідки поїздки тих делегатів і безпосереднього їхнього контакту з покривдженими доводиться признати, що краще мати якусь злину інстанцію, перед якою можна пожалітись, як Плесові не мати. Нагоду здобути подібні на Шлеском права прогнали ми перед дефінітивним припечатанням долі Галичини. І цей котир випав нам із рук.

Silesianus.

Доля православної церкви у Львові.

Процес за православну церкву у Львові в I. інстанції виграв буковинський релігійний фонд.

При вул. Францішканській у Львові знаходиться православна церква св. Юрія, яку захопили православні російські емігранти, підсилені місцевими „русскими“, що перейшли на православ'я безпосередньо перед війною або в часі свого воєнного скитальства в б. Росії. Цю святу вибудував австрійський уряд для православних воєнків українців і ромулів із Буковини. Адміністративно була вона підчинена православному митрополитові в Чернівцях.

Після війни та церква була закрита. Ця власницька приналежність була під знаком запису. З того скористали православні російські емігранти і наші „русскі“ і захопили церкву і свої руки. Та буковинський православно-релігійний фонд і православний митрополит у Чернівцях не признали цього факту. В їх імені черновецький адвокат д-р Н. Котлярчук, заступлений на львівському ґрунті адвокатом д-ром І. Лявом, вніс позов проти: Православно-го Братства Почаївської Матері Божої при церкві св. Юрія у Львові, заступленого головою Ольгою Лелівською, 2) проти еромонаха Смарагда Колеснікова у Львові і 3) проти правосла митрополита Діонісія у Варшаві, домагаючись звороту цієї церкви.

Годиться зазначити, що позовник і пізвані в тому процесі були заступлені адвокатами нехристиянами, а саме позовник д-ром І. Лявом, а пізвані д-ром Г. Рабнером і д-ром Л. Авербахом.

Ту справу розглядав окружний цивільний суд у Львові у складі суддів Бруна, Мунка і Слезановського і вирішив, що пізваний еромонах Смарагд Колесніков повинен признати позовника власником реальності, об'єкта ріп. вказом ч. 70 ґрунтових книг для IV. ділянки м. Львова та віддати позовникові в посідання нерухомості, що входить в склад цієї реальності, а саме церкву з ключами і мешкальний будинок та до 14-ти днів заплатити кошти спору.

Що торкається братства і митр. Діонісія, то суд віддав позовника зі скаргю, бо позовник не доказав, щоби пізвані находилися в посіданні якоїнебудь частини спірної реальності та щоби окупацію церковного будинку і помешкання еромонахом Смарагдом спричинили митр. Діонісія.

Так закінчився процес за правосл. церкву св. Юрія у Львові в I. інстанції.

Нові розстріли в СРСР.

Московські газети із минулої неділі повідомляють, що на днях у СРСР розстріляно знов 12 осіб, а то кількох селян за саботажові підпали в околицях Мінська, а кількох за збівство радянських урядників.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

— Що голоси в суперечці, — казав він, — які чули люди на сходах, не були голосами самих жінок, це цілком доведено зізнаннями. Це увільняє нас від будь-яких сумнівів у питанні, чи не могла стара пані убити спершу дочку, а тоді сама себе стратити. Я кажу за цей пункт більше задля методи, бо сила мадам Л'Еспане була недостатня, щоб затиснути тіло дочки у комин, як там знайдено; та й природа поранень на її власній тілі цілком виключає думку про самогубство. Отже, убийство вчинено якоюсь третьою стороною; і саме її голоси було чути в суперечці. Звернімося тепер не до цілого зізнання про ці голоси, а до того, що було особливого у цій свідченні. Спостерегли ви в ньому щось особливого?

Я зауважив, що всі чисто свідки зійшлися в здогаді, що грубий голос належав до француза, а вже щодо другого, верескливого, або, як хтось визначав його, прикрого голосу, було багато незгоди.

Це саме зізнання, — мовив Дюпен, — але це не є особливість свідчення. Ви не спостерегли нічого особливого. А тут було що спостерегти. Свідки, як ви зазначили, зійшлися щодо грубого голосу; вони були тут однозгідні. А щодо верескливого голосу, особливість лежить не в тім, що вони порізнялись, а в тім, що коли італієць, англієць, еспанець, голандець силкувались описати його, кожен казав про нього, як про голос чужоземця. Кожен має певність, що це не був голос одного з його земляків. Кожен рівняє його не до голосу людини якоїсь нації, що її мову він знає, а як раз навпаки. Француз думає, що не голос еспанця,

і „зміг би був розібрати якісь слова, колиб був обізнаний з еспанською мовою“. Голандець твердить, що це був голос француза; але ми знаходимо вказівку, що „свідок не знав по французькому, і його допитували з перекладачем“. Англієць вважає, що це голос німця; „німецької мови не розуміє“. Еспанець „певен“, що це був голос англійця, але „судить з інтонації“ та й годі, „бо не знає по англійському“. Італієць вважає за голос руського, але „ніколи не говорив з росіянином“. Другий француз, крім того, різнить від першого певністю, що це був голос італійця; але, не знавши цієї мови, як і еспанець, „судить з інтонації“. Який же незвичайний мусів справді бути цей голос, коли отакі зізнання можна було про нього зібрати! — коли в його звуках громадяни п'ятих великих частин Європи не змогли признати нічого свого! Ви скажете, що це міг бути голос азійця — африканця. Ні азійця, ні африканця не густо в Парижі; але, не заперечуючи цього висновку, я хочу тільки звернути тепер вашу увагу на три пункти. Один із свідків визначив голос, як „скорше прикрий, пронизливий, а не верескливий“. Двоє других описували його, як шандкий і нерівний. Жаден свідок не згадував, щоб він розібрав які слова — хоч би звуки які, подібні до саїа.

— Не знаю, казав далі Дюпен, — яке враження я можу зробити в данім становищі на вашу думку, але не вагаюся сказати, що законні висновки навіть з цієї частини зізнань — щодо грубого та верескливого голосу — сами по собі достатні, щоб зародити підозріння, яке має дати напрямком всьому дальшому досліджуванню тійні. Я сказав „законні висновки“, але цим я не все ще висловив. Я мав намір сказати, що ці висновки є єдине властиві, що підозріння випливає з них неминуло, як єдиний вислід. Однак що це за підозріння, я не хочу, покищо сказати. Я тільки хочу вас переконати, що для

мене це була достатня спонукка, щоб дати певну форму — визначений напрямок — моїм розшукам у кімнаті.

— Перенесімося тепер увагою до цієї кімнати. Що ми там найперше шукатимемо? Спосіб як вийти, ужитих убийцями. Це не буде надто сильно сказати, що ніхто з нас не вірив у надприродні події. Не думай-ж забити паню Л'Еспане та її дочку. Чинники злочину були матеріальні, і матеріально втекли. Якже саме? На щастя ми маємо один тільки спосіб міркування у цім пункті, і цей спосіб мусить нас привести до певного вирішення. Розгляньмо по черзі можливі способи виходу. Ясно, що убийці були ще в кімнаті, де знайдено паню Л'Еспане, або, принаймні, в сусідній, коли люди сходили нагору. Отже, тільки із цих двох приміщень ми мусимо шукати виходів. Поліція начисто обшукала підлогу, стелю і мурований стін по всіх напрямках. Ніякий потайний вихід не міг би уникнути їхньої чуйності. А втім, не довірившись їхнім очам, я оглянув усе сам. Отже, там не було жадних потайних виходів. Обидві двері з цих кімнат до коридору були добре замкнені, з ключами із середини. Звернімося до димарів. Вони, хоч і мають звичайну широчину у вісім чи десять стій над самим огнищем, але на всім їхнім протязі не вмістилиб і великого kota. Таким чином, допевнившись про абсолютну неможливість вийти згаданими способами, ми приходимо до вікон. Через вікна передньої кімнати ніхтоб не зміг утекти непомітно від юрби, що стояла на вулиці. Отже, убийці мусили перейти вікнами задньої кімнати. Тепер, приведені до такого висновку цим недвозначним способом, ми не повинні в своїх міркуваннях відкидати цей висновок з причини відомого його неможливості. Нам лишається тільки довести, що ця видима „неможливість“ не є ні діл такою.

(Продовження буде.)

Дещо про півнійські формації в Австрії.

(Допис з Відня.)

(Докінчення.)

II.

Така була картина до липня 1927 р. По кровавій стрілині на вулицях Відня, по пожежі палати справедливості та по збройних виступах австро-марксистичних і комуністичних баталій, коли червоні мали намір шляхом генерального страйку, а головне при допомозі здержання залізничного руху, дістати владу в свої руки, це положення в дечім змінилося. Те, що тоді легальні формації гайматшуду в Тиролю перервали страйк на тирольських залізницях і те, що відділи гаймверів зі Стірії машерували вже в напрямку до Ірау, зробило у громадянських кругах Австрії величезне враження. Виявилось, що тільки гаймвері в силі притиснути австро-марксистів та зробити остаточно лад у державі.

І справді від того часу гаймвері розпочали дуже живу агітаційну діяльність. Вони міцно зорганізувалися головне в північній Стірії, де вони навіть у чисто промислових околицях, як Донау-Леобен, Кефлах і т. д. згуртували коло себе вже дуже багато робітників. Прийшло їм, правда, на поміч найбільше приватне підприємство Австрії, „Альпінне Монгангезельшафт“, котре має в Стірії величезні маєтки та копальні, що виникло від себе на своїх робітників, аби вони приставали до гаймверів. Крім Стірії зачалася в роках 1923 і 1929 організаційна робота гаймверів в Нижній і Вишній Австрії, в Зальцбургу, Бургенланді та в самому Відні. Всюду поведлося в розмірно короткому часі знайти собі численних прихильників, так, що дня 27. жовтня 1929 вже було в самім Відні 11.000 гаймверівців в одностроях, які брали участь у параді, влаштованій у віденським буржу. Число гаймверівців у Нижній Австрії подають на 40.000, а в цілій Австрії на 500.000 душ. Це число очевидно сильно переборшене, хіба, що рахувати тут і тих членів гаймверів, що не належать до її військових частин, отже т. зв. „спомогаючих членів“ (unterstützende Mitglieder), жінки в жіночих групах, членів робітничої організації гаймверів, т. зв. „Unabhängiger Gewerkschaftsbund“ і членів „цивільної“ організації, т. зв. „Гайматбунд“.

Аби дати прикінці виразнішу картину всіх тих організацій, подаємо нижче шераз їх спис та приблизне число комбатантів.

А) Австромарксистичні організації.

1. Республіканський Шуйбунд	60.000
2. Соц. демократ. „Wehrturner“ і члени „Asko“, тобто соц. дем. спорт. організації	10.000
3. Члени соц.-дем. „Jagd- u. Schützen-Verein“	3.000
4. Члени розв'язаної, але тайно даліше існуючої комуністичної „Arbeiterwehr“	2.000
Разом членів	75.000

Б) Протимарксистичні організації.

1. Легальна гаймвер Тиролю і Форальбергу	25.000
2. Гайматшуд Стірії, Каринтії, Бургенланду, Вищої Австрії, полудневої Нижньої Австрії, Зальцбургу (провідник д-р Пфрімер)	60.000
3. Гайматшуд Відня і південної частини Нижньої Австрії (провідник д-р Пфрімер і гофрат Ліхль)	20.000
4. Гаймвер Відня (Heimwehr Wien) (провідник отаман Фрей)	2.000
5. Фронткемпфери (провідник полков. Гільтль)	5.000
6. Німецькі і християнські „Wehrturner“	3.000
7. Члени нац. соціалістичних „штурмових відділів“	2.000
8. Члени т. зв. „Freiheitsbund-u.“	1.000
Разом згуртовано в т. зв. „Selbstschutzverband-u.“ членів	118.000

Крім вище згаданих громадянських організацій існує ще у Відні т. зв. „Oesterreichische Heimwehr“ під проводом полк. Рейха. Це монархістична організація, що до гаймверів не належить і не має ніякого значіння.

Віденець.

*) „Freiheitsbund“ — чисто християнська організація, зорганізована з початку у рядах Гайматшуду. Але з огляду на різні діференції між провідником „Freiheitsbund-u.“ Кунишом і гаймверівцями дальша привабливість „Bund u.“ до гаймверів зменшилася.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ГАЛИЧ.

Цього року підготовлювано в Галичі, як що-року, листопадове свято і свято в пам'ять полаганих. В церкві уставлено вечером 31-го жовтня ц. р. могили, обложені вазонами з квітами та поставлено березовий хрест, який прикрашено вінками. Одне вночі з 31-го на 1-го стався нежданий ніким і несподіваний випадок. Хоча всі двері були позамикані, дісталися якимсь чином галицькі міщани, засліплені капальством, до церкви і все приготіване в церкві знищили. З березового хреста не лишилося ні сліду, могили розкинено, а вазони з квітами побито. Розбито при тому й образ на тетраподі. Поліція дотепер злочинців не найшла. Всеж таки, не зважаючи на це, свято відбулося. Відправлено Службу Божу і панакхиду, підчас котрої співав дуже гарно хор з Маріямполья. Церква була повна людей, які з правдивим жалем дивилися на подвиги задурманених „молодців“. — На маргінесі отсього святотатства, зробленого парохіями греко-католиками в греко-кат. церкві, звертаємо увагу наших єпископських ординаріїв на ці абсурдальні відносини, які ще вдержалися в деяких місцевостях та пригадуємо при цій нагоді церковний раз, які шкідливі є такі відносини в першій мірі для української католицької церкви. Здається, не треба пригадувати нашій церковній владі, якими шкідливими показалися вже нераз священники москвофіли для греко-кат. церкви. Переходи на православ'я в часі війни, події на Лемківщині в останніх роках, відносини в парохіях, де є або були парохами русофіли (здаємо тільки замітимо, як Галич, Журавно, Болшовець, не говорячи вже про численні сільські парохії), дають чимало наглядних на це доказів. І останній випадок святотатства у церкві в Галичі був можливий тільки тому, бо таке релігійне виховання одержали вірні від свого духовного пастиря. Тож уже хіба крайній час, щоб наші ординарії заняли дещо рішучіше становище супроти священників русофілів.

На організаційному фронті.

КОЛОМИШЧИНА.

Дня 20-го жовтня ц. р. відбулося посольське віче в Кам'яні Великі. Звіт з діяльності Української Парламентарної Репрезентації здавав посол Паліїв Дмитро. Того самого дня відбув посол Паліїв коротку нараду в селі Жуковині.

Дня 25-го жовтня ц. р. відбулося в Коломії засідання Повітової Народної Ради. На цьому засіданні заслухав посол Паліїв політичне та господарське положення українців під Польщею і на Радянській Україні. Відтак відчитано об'явки й повліки Центрального Комітету У. Н. Д. О. й ухвалено низку постанов локального характеру.

Того самого дня відбулася довірочна нарада в Печеніжині. По рефераті посла Паліїва про політичне й господарське положення переведено дискусію.

Дня 26-го жовтня відбулася довірочна нарада в Коломії. Про політичну ситуацію в Європі і про положення українського народу реферував посол Паліїв. По рефераті виявилася дискусія. Ухвалено знова устроїти подібний вечір і зацікавити тим ширший загальний Коломії.

Найв. суд розглядає виборчі протести.

Найвищий суд розглядав дня 6. листопада справу виборів у виб. окрузі Львів-повіт наслідком протесту, внесенного українцями. В цьому окрузі здобув бльок нац. меншин 3 мандати, ББ, 3 манд. і Сельроб-лівиця 1 мандат. Крім українців зголосили протести НД і Стр. Хл. На день 17. березня 1930 р. визначено розправу в справі протесту проти виборів в окрузі Тернопіль-Збараж. На день 25. листопада визначено в найв. суді розправа наслідком зголошеного виб. протесту лістою ч. 17. проти виборів у виб. окрузі Стрий.

Амнестія з нагоди 11-их роковин Польщі.

З нагоди 11-их роковин визволення Польщі, як зачувати, оголошено декрет президента держави, на основі якого помилувані будуть політичні та ті кримінальні проступки, які у визнанні виявили поправу та мають віденджувати вже не багато кари.

ODOL вода до уст

ODOL паста до зубів

ODOL мило до зубів
найліпші середники
до плекання зубів

Після відложення сойму.

У Варшаві сподіються демонстрацій ППС у дні 10. листопада. Посли Пяста, Визволення та Стр. Хл. мають на днях відбутися в своїх виб. округах демонст. віча. ББ. постановив повести пропаганду в цілій країні. Консерватисти з ББ. мали довірочну нараду в пос. Януша Радзівіла. Зачувати, що поодинокі послы домагалися розв'язання сойму, розписання нових виборів і октроювання конституції. На засіданні Стр. Хл. висловили подяку марш. Дашинському за оборону прав і чести сойму, ствердили, що відкладання сойму внеможливає праці над 3 мільярд. бюджетом і контролю над господарською урядом. Занега недовіра для уряду напевно буде ухвалена за 30 днів. Не лише теп. удар, але й ціла сан. система мусить бути зліквідована, коли Польща має спокійно розвивати свої політ. відносини й коли госп. відносини мають увійти на правильний шлях. Резолюція заявляється за залукою Стр. Хл., Визволення та Пяста.

Канц. Шобер грозить димісією.

Зачувати, що на конференції провідників Гаймверів з провідниками партій більшості гаймверівців домагалися від уряду та парламенту рішучої заяви проти вступання сторонніх держав у ан. справу Австрії. Крім того гаймверівці домагалися якнайскоршої полагоди предложень у справі реформи конституції. „В. Альг. Цтг.“ і „Абенд“ стверджують, що дискусія була бурлива і що канцл. Шобер, який рішучо відмовився сповинити домагання Гаймверів, загрозив навіть, що подасться до димісії.

Палата громад ухвалила на-вязати взаємини з СРСР.

Справу навязання дипл. взаємин із СРСР. палата громад полагодила так, що відкинула Болдуїнове внесення в цій справі 324 голосами проти 199. Внесення уряду в справі навязання взаємин із СРСР, прийняти. На цьому засіданні Чемберлен у довшій промові мотивував політику консерв. уряду супроти Москви. Він зажадав подрібних вяснень від уряду в справі гарантій, які дав СРСР. відносно похехання переворотової пропаганди в Вел. Британії. Держ. підсекретар Форін Офісу Далтон сказав, що більшовицький уряд зложив відповідні приречення в тій справі. Гарантії обов'язуватимуть від хвилі виміни послів між Лондоном і Москвою.

Віднайшли документи в справі абдикації царя.

Аг. Тасс повідомляє: В московській Академії Наук найшли різні документи, переховувані там нелегально. Документи давніше належали до департаменту тайної поліції жандармського корпусу та слідч. царської служби, а також до центр. комітету партії кадетів і есерів. М. і. найшли автентичний акт тексту абдикації Миколи II, абдикації кня. Михайла й ін. Деякі документи дуже важні в теперішню хвилю та можуть відіграти важку роль в боротьбі з контрольною. Члена Ак. Наук Ольденбурга, постійного секретаря Академії, звільнили з його становища за те, що в пору не повідомили владу, що є такі документи.

Навіть джентельмен
не є забезпечений від простуди в свідки негайно не зявляється одно до двох таблеток **ASPIRIN** шоби знова відновити досконалий стан здоров'я.

Ждати таблеток Aspirin в оригінальній упаковці з червоною перепаскою зі знаком **BOEY**

ЦІНА: 6 штук зол. 1'50 — 20 штук 2'50
До набуття в аптеках.

НОВИНКИ

— Не вільно співати „Боже Великий Єдиний“. „Подільський Український Театр“ у Теднополі давав 31. X. в Скалаті виставу „Невольника“. Підчас тої вистави відіслано пісню „Боже Великий Єдиний“, яка так не подобалась присутнім представникам влади, що зараз-же по виставі арештовано директора театру Карабієвича, та по списанні протоколу цьому театрові відібрано концесію. Арештованого директора вже звільнено, але концесії на вистави не звернула поліція і досі, бо на її думку пісня „Боже Великий Єдиний“ криє в собі тенденцію „нарушення публичного спокою“.

— Для політичних в'язнів. Котрий з українських скрипаків позичить на необмежений час 2 скрипки для двох українців політичних в'язнів у Равічч? Скрипки проситись вислати на адресу: Софія Трачева, Львів, вул. Руська 3.П.

— Українця. В літературній додатку до „Пригер Прессе“ ч. 298 із 3. листопада поміщений переклад оповідання Вас. Стефаніка „Осіннь“ і подано короткий життєпис автора. Німецький переклад здійснила Марія Безсмертна.

— Пожежі. У Львові при вул. Лицарській 21. вибухла пожежа в домі Михайла Кучми. Пожежа почалася з того, що з невідомих причин вогонь появився в постелі, в якій спали мешканці того дому. Пожежу адалося скоро погасити, при чім Михайло Кучма та його жінка так попекали собі руки, що їх відвезено до лікарні. — В Зубрі під Львовом невідомі особи підпалили фільварок, наслідком чого згоріло 15 возів сіна та соломи. Заграву цієї пожежі видно було вночі на передмістях Львова.

— Чи саботаж? Як повідомляє „Газета Порвнина“ минулої ночі невідомі особи ввійшли до будинку військових летунських складів у Сквири, та обливши літаки бензином, підпалили їх. Одно крило літака вже горіло, яке сторожа доглянула і погасила вогонь, так, що позакішних наслідків цього підозрілого замаху не було, тільки в крилі літака залишилась випалена щілина. Поліція почала слідство, підозрюючи, що мається тут до діла з політичним саботажом.

— Труп жінки в ставі. З Бережан повідомляють, що в ставі в Урмані знайдено труп невідомої жінки. Лікарі ствердили, що цю жінку замордовано, а опісля тіло втоплено в ставі. Правдоподібно мається тут до діла з убивством на еротичних тай.

— За зневагу судді. Окружний суд у Чорткові засудив Семена Москаліка з Будзівнова, пов. Гербовля, на 1 рік в'язниці за те, що він ударив каменем у голову суддю Адама Пайпера підчас судової розправи.

— Кошти удержання зростають. Варшавська комісія удержання ствердила, що в порівнянні з вереснем 1929 р. кошти удержання зросли в Польщі за місяць на 1.5 відсотків.

— Вїзд до Зєдинєних Дєржав Півн. Амери- ки. Американський генеральний консулат висилає в цьому місці особам, які бажать виїхати до Зєдинєних Дєржав а не належає до категорії упривїлюєваних, повідомлення такого змісту: „Річна квота для емігрантів із Польщі виносить 6.524 осіб. У цій квоті є упривїлюєвані такі категорії: 1) опадчі американських горо-

жан, чоловіки американських горожанок, що поженились по 1. V. 1928; 2) кваліфіковані рільники, їх жінки та діти; 3) жінки чужинців, які були легально впушені на сталий побут до Зєдинєних Дєржав та їхні діти нижче 21. року життя. Ліста упривїлюєваних осіб, що чекають на візи нахисляє 46.000. Неупривїлюєвані емігранти можуть дістати візи аж тоді, коли всі упривїлюєвані будуть прийняті, а це може тривати кілька літ.

— Жертва любови. На лаві обвинувачених париського суду опинився молодий селянин Крепен, який своїм виглядом збудив у суддів не дуже то миле враження: цей обвинувачений не мав ані носа, ані бороди, ані язика, а ціле лице його було страшною загоєною ранною. Слідство виявило, що цей селянин любив жінку залізничного сторожа, в побачивши раз у її хаті ще одного любовника тої жінки, він застрілив свою любовку, а опісля стрілив собі в голову, але так невлучно, що утратив бороду, ніс, язик та всеж залишився живим і мусить відсидіти 3 літ в'язниці за вбивство жінки сторожа.

— Землетрус на Мадярщині. Сейсмографічні апарати в будапештській обсерваторії завоювали дня 5. XI. в год. 8.45 рано легкий землетрус на просторі 140 км². Цей землетрус тривав у Будапешті 10 хвилин, але не спричинив ніяких поважних наслідків.

— Бомба. У Монако, під будинком, де відбувалась нарада італійських фашистів, вибухла бомба, яка не спричинила поважних шкід, ані нікого не поранила. Правдоподібно цю бомбу підложили італійські соціалісти.

— Перше місто без церкви. Як повідомляють із Москви, більшовики закрили на днях у Херсоні всі церкви і всі синагоги, а на їх місце заведено кінотеатри і комуністичні клуби. Тим чином Херсон є на Україні, а може і в цілм світі, першим містом, де немає ніякої святині.

— Швець лікарем. В київській суді відбувся процес проти швеця Колісниченка, який протягом 18 літ виконував лікарську практику, не маючи на це ніякої освіти ані кваліфікації. Цей швець-лікар виконав понад 600 операцій на пацієнтах, з яких більше число померло. Колісниченко був членом комуністичної партії. Вислід судового процесу ще невідомий.

— З більшовицьких тюрем. До Гельсінгсфорсу примандрувало 14 збігців із більшовицьких тюрем на Соловецьких Островах, звідки їм вдалося втікти підчас зміни в'язничної сторожі. Ці збігці оповідають, що із Соловецьких Островів утікло досі 60 політичних в'язнів, та що в місяці лютім цього року на тих островах розстріляно 150 осіб, між ними були жінки та діти. Деяких в'язнів, що були підчас виконання присудів тільки поранені, чекісти скидали в рови і живцем закопували. А ці збігці, що щасливо прибули до Гельсінгсфорсу, втікали з тюрми лісами, болотами, живились тільки мохом та корою дерев і грибами, доки не добились до кордонів Фінляндії.

— Ще про православну церкву в Берліні. Як довідуємось, всі поголоски про закупню православної церкви в Берліні б. гетьманом Скоропадським не відповідають дійсности, а натомисть правдою є, що ця церква стане власністю всіх православних у Берліні без ріжнці національности, цеб то: українців, болгарів, сербів, греків, румунів і буде називатись „Православним Храмом“.

— Осторога перед обманцями. По селах західно-українських земель появилсь відозви, які закликають наших селян їхати до Аргентини, де ніби-то в колонії „Уранія“ в провінції Сан-Луїс можна купити землю за дуже дешеву ціну — 150 золотих за гектар. Ці відозви розсилає товариство колонізації „Штредер“ з Буенос Айрес. Звертаємо увагу нашим селянам, що земля в згаданих колоніях в Аргентині є дуже неврожайна, пісковата і камниста, а в додатку там панують часті посухи, які нероза тягнутьсь цілі роки. За гектар землі там треба платити не 150, але 300 золотих. Згадане товариство колонізує остров на ріці Парані, але цей остров є дуже низько положений, все загрожений вилами і не надається для колонізації, тому всяким відозвам не треба вірити.

— Про письменника Ремарка. Німецький молодий письменник Еріх Марія Ремарк, котрий прославився на увесь світ своєю повістю під заголовком „На Заході нічого нового“, — нарікає, що не має спокою. Гості, телефони, листи хмарою линуць на нього. Кореспонденти приходять до нього на розмови для газет. — Що Ви думаєте про це або те? — питаються його. Нічого! Я хочу втікати з Берліна, бо тут не маю спокою. — А що будете робити? — Хочу сидіти в тишині і ще написати одну книжку. — Чи хочете їхати до Америки? — Так. — Чи Вашу повість буде фільмувати? — Так, вже фільмують в Америці. — Про що буде Ваша друга книжка? — Поворот людини до життя після війни.

— Форд і алкоголь. Форд хотів спонукати своїх робітників на плантаціях гумових дерев в Бразилії (у Південній Америці) до тверезості. Але робітники збунтувались проти тверезості і сухий плят у них.

— Пароплав Пенсильванія. Корабельна ліній Панама Пасифік побудувала в Америці великий пароплав Пенсильванія, який має містоті понад 33.000 тон. Пенсильванія буде курсувати між Нью Йорком і Сан Франціско, Каліфорнія, через Панамський канал. Корабель буде гонити електрична сила. Він має гарні і вигідні улаштування для подорожних. Подорож в одну сторону триватиме два тижні.

— Мадярска Вистава праць учнів арт. маляра О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Суїнського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Гордінський, О. Друченко, В. Іванюк, Ст. Луцки, Г. Смоцький і Р. Чорний.

— Примір гідний наслідування. На зєсіад. службовика ПСЧ. п. Івана Паславського з п. Олександром Лапівною у о. Максимію в Гнильчу, пов. Підгайці, зібрала п. Галя Придаткевичівна і інж. Грици Кузьма квоту (100) сто золотих на будову „Мароднього Дому“ в Підгайцях. Жертводавцям і збірщикам щира подяка. — Філія „Просвіти“ в Підгайцях.

Зі спортивного життя.

Осінній біг навпростець.

В неділю, 10. листопада, відбудеться осінній біг навпростець С. Т. „Україна“. Траєда виносить около 3.500 м. Старт і мета на площі Сокола-Батька. Початок в год. 10.30 рано. — Зголошення до бігу і списове 50 сот. приймаше щоденно п. Верхола О., Акад. Дім, між год. 12—2., як також годину перед стартом на площі. Переможці отримують нагороди. Сподіємось, що в цьому бігу, який буде закінченням сезону, візьмуть участь всі наші кращі змагуни з усіх львівських спортивних клубів.

Лігові змагання.

По недільних змаганнях ситуація в табелі мистецтв ще не вияснилась. І дальше найпевнішим кандидатом на мистця є Гарбарня, але в гру входять ще Варта, Висла і Лєгія. В середині табелі опинились: Л. К. С., Краковія і Польонія, по 18 пунктів мають Чорні і Погонь. Найбільше загрожені деградацією є тепер Туристи, І. Ф. Ц. і Рух, бо Варшавянка, що має ще перед собою змагання зі слабшими дружинами, певно вихрапається з небезпечного положення. Що до Чорних і Погоні, то їх ситуація така: Чорні вже скінчили всі змагання за мистецтво і мусять безчинно чекати, чи і наскільки інші загрожені клуби їх не переженуть. Відношення воріт вони мають краще, як Погонь, яка зате має ще розіграти змагання з Гарбарнею, а якою, правда, впоратися не прийдеться їй так легко. Деякі вияснення принесе вже найближча неділя (10. листопада), бо тоді змагаються: Висла—Варта в Кракові, Рух—Лєгія в Корол. Гуті і Варшавянка—І. Ф. Ц. у Варшаві.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Черкавський, б. сенатор, уроджений 7. листопада 1879 р. помер в середу, 6. листопада в год. 3.30 пополудні. Покійний належав до цього невеликого числа українських громадян, що далеко перед війною були репрезентантами національно свідомого українства на українських землях б. Росії. Покійний був по професії учителем середніх шкіл. В часі українських визвольних змагань був видатним національним діячем на Волині, відгравав важну роль і в тодішньому українському революційному осередкові — Києві. В час заняття Польщею західньої частини Волині перебував Покійний в Дубні. Підчас виборів до польських законодавчих установ у 1922 р. висунули волинські українці кандидатуру пок. Михайла Черкавського на сенатора у волинському повідстві. На листі зблєкованих тоді національних меншостей (ч. 16) стояв він на першому місці. Покійний був головою Українського Клубу в сенаті, а крім того за весь час п'ятилітньої каденції, вибраних у 1922 р. законодавчих польських установ, був двома наворотами головою Української Парламентарної Репрезентації. Коли в 1923 р. творилась Українське Національно-Демократичне Обєднання Покійний був одним з його оснудателів і організаторів, а відтак був одним із заступників голови УНДОбєднання. В часі останніх виборів висунуло Українське Національно-Демократичне Обєднання кандидатуру Покійного на посаду до варшавського сейму з листи ч. 18 у кременецькому (58) виборчому окрузі, але тим разом його кандидатура не пройшла з причин від нього ні від партії незалежних. Останніми літами проживав він

ТУРКА. (Академія з нагоди 50-літнього ювілею нани.) Для 6. жовтня н. р. відбулася в Турці за ініціативою о. І. Фелєвича академія з нагоди 50-літнього ювілею нани римського. У святі взяв участь перемиський єп. о. Коциловський. В імені духовенства вистав о. єпископа о. Тимчук, в імені парохіян — о. Левицький, а в імені населення повіту посол Великийович. У церкві виголосив промову о. Канда. Потім відбулася академія, на якій про значіння папського престолу взагалі, а для нас зокрема на міжнародній арені, реферував др Марців. На академії співав хор під управою п. Горечка. Єпископ Коциловський промов-

ляв дити: в церкві і на академії. Свято пройшло гарно.

СТАНІСЛАВІВЩИНА. (Арештування віце-консула.) Для 20-го жовтня відбулося в Кінчаках Нових, повіт Станіславів, справознавче віче, на якому реферував сенатор Ол. Черкавський. На віче прибули між ін. і громадяни з Горожанки. По короткій промові сенатора Черкавського віче було розв'язане. Нарід опускан віче зі спіном „Ще не вмерла“, при чому поліція арештувала двох хлопців з Горожанки. Опісля на перехолитих через Кінчаки Старі віце-консула з Горожанки нападнув відомий своєю лихою славою Куса Сухар-

ський враз зі своїми однодумцями; нападники потурбували віце-консула, а одному навіть розбили голову. За якийсь час прибула поліція з Станіславова до Горожанки й арештувала тих людей, що були на вічу, а крім того і свідоміх членів читальні „Прогресу“. Арештовано разом 22 людей (враз з арештованими на вічу). Арештовано і гром. Липовецького з Кінчаки Старі, який звертав увагу Сузарському, щоб не робив анап-тор. У вівторок дня 22. Х. заступив 24-ох громадян підставлено до Станіславова, а 9-ох громадян випущено. Справою цю займається Українська Парламентарна Репрезентація.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 7. листопад, год. 7-30 веч. Артисти, песа в 4. діях Метерса та Гопкінса.

П'ятниця, 8-го листопада год. 7-30 веч. „Ще не вмерла розказувати своїй бабці“.

Субота, 9. листопада, год. 3. поп. „Марія Стюарт“ (представлення для шк. молоді), найнижчі ціни.

Субота, 9. листопада, год. 7-30 веч. „Артисти“.

Малый Міський Театр:

Четвер, 7. лист. год. 7-30 веч. „Промес Мері Деген“ (нижні ціни).

П'ятниця, 8-го листопада год. 7-30 веч. „Промес Мері Деген“ (нижні ціни).

Субота, 9. листопада год. 7-30 веч. „Промес Мері Деген“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Компосей“:

Четвер, 7. листопада: реві „Діа до Льова“, — дві вистави: 1-ша в годині 7-30 веч., 2-га в год. 9-30 веч.

П'ятниця, 8. листопада „Діа до Льова“, год. 7-30 і 9-30. Ціни міськ 30 проц. нижні.

Субота, 9. листопада „Електрична любов“ — прем'єра. Дві вистави: 7-30 і 9-30 вечором.

Кіна.

Аполло: Азатів сад (Ів. Петрович, Алісія Террі), на основі повісті Роберта Гігенса.

Касино: Чортиня з Тріполісу (Альф. Фрілэнд, Лівія Гейд).

Кольсей: Тасма натага Біг-Бой — великий абиотчик.

Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: Закоханий небіжчик. — Прикми княгині.

Оаза: Гра на жілку (Дольорес дель Рю), Домашня війна.

Палас: Звукова фільма „Чогирі чорти“ (Джанет Геймор).

Пая: Портієр готелю „Атлантік“ (Янінгс).

Пасаж: Клюб „Чорної Руки“ (Уліам Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ам комедія.

Стиленс: Боротьба за золотий ріг (Марія Альбан).

Фатаморганя: Жар кохання (Жінка з вулиці ч. 13) і Гретой Гарбо.

Химера: Новочасний Казанова.

Утіха: Подума кохання (Вільма Банкі, Рон, Кольман).

Програма радіо.

Четвер 7. XI. 1929.

Варшава (1411,7). 17-45 Концерт со-істів.

Краків (312,8). 20-05 Вечірній концерт.

Познань (334,8). 17-45 Концерт со-істів.

Вільно (385) 17-15 Трансмисія з Варшави.

Гельсінгфорс (221,4) 20-00 Симфонічний концерт.

Ліпціг (239) 16-30 Концерт радіо-оркестри.

Братислава (279) 16-00 Моцартівський концерт.

Залі (250) 20-05 Концерт.

Брно (341,7) 22-15 Відькова музика.

Льондон (326,3) 16-00 Вечірня пісня.

Штутгарт (360) 16-00 Популярний концерт.

Франкфурт (390) 20-15 Останній навіс, звертєтє Штрауса.

Берн (403) 20-35 Трансмисія з Женев.

Берлін (418) 19-30 Концерт емісії.

Стокгольм (436) 21-00 Фінська музика.

Рим (441) 12-15 Радіомістет.

Прага (487). 19-05 Популярний концерт.

Міліно (501). 12-30 Легка музика.

Брюссель (509) 21-15 Концерт радіо-оркестри.

Відень (516,3). 16-00 Квартет Сізіянга.

Рига (525) 20-05 Опереткова музика.

Мюнхен (533). 19-30 Весела програма.

Будапешт (550). 17-45 Циганська музика.

Москва (825). 21-40 Вечірній концерт.

Ковно (1935) 20-35 Концерт.

Ленінград (1000) Жовтневий торжества.

Харків (1304). 19-00 Концерти жовтневої революції.

Париж (17,5) 19-00 Андиця Пате.

П'ятниця 8. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Концерт мандо-ліністів.

Краків (312,8) 16-15 Концерт грамо-фонних інст.

Познань (334,8) 17-45 Оперові дуети.

Вільно (385) 16-40 Концерт популяр-ної музики.

Гельсінгфорс (221,4) 18-00 Легка му-зика.

Ліпціг (239) 21-00 Сонати на віолін-челью.

Братислава (279) 16-30 Бетовен, Фі-біх, Двожак.

Брно (341,7) 16-30 Камеральний концерт.

Льондон (356,3) 13-00 Сонати.

Штутгарт (360) 19-30 Народні пісні.

Гамбург (378) 20-00 Великий концерт.

Франкфурт (390) 19-30 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403) 16-00 Оркестра з Кур-салу.

Берлін (418) 18-00 Скрипковий ре-пیتال.

Стокгольм (436) 18-30 Народна музика.

Рим (441). 17-30 Популярний концерт.

Лінгенберг (473) 17-30 Концерт ра-діооркестри.

Прага (487) 16-30 Популярний кон-церт.

Міліно (501). 20-30 Симфонічний кон-церт.

Брюссель (509) 18-00 Трансмисія з дансінгу.

Відень (516,3). 16-40 Концерт пісень.

Рига (525) 19-30 Трансмисія з націо-нальної опери.

Мюнхен (533) 17-30 Фортепіанний ре-циталь.

Будапешт (550) 17-40 Опера ор-кестра.

Москва (825) 18-30 „Царська наречена“ Корсакова.

Ковно (1935) 21-00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Велика осіння доточа забава заходою Секції Пожарої Доростаючої Молоді при Т-ні Охор. Дітей і Т-на „Бесіда“ не відбудеться з непередбачених причин. 834

„Жива літопис наших визвольних змагань“ буде предметом ширшого сходни членів Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок, які відбудуться в суботу дня 9. листопада н. р. о 6-й годині вечером в домі при вул. Мохнатого ч. 12. — Головна референтка Д-р Олена Степанів-Пашкевич. — Проситись всіх членів о як найчисленнішу участь. 844

Основоучі Загальні Збори. Ввєдїю дня 10. XI. н. р. відбудуться в приміщенні Народного Банку в Бориславі о год 5-й вечером перш основуючі загальні збори нафт. кооп. „Кипляча“. Обов'язком кожного свідомого Українця стати членом цієї кооперативи. — Організаційний Комітет. 841 1-1

Відклинуто писмо дане в 1928 р. одній редації до оголошення або передавання ниніш до оголошення. Однак до сьогодні не знаю, що ставало з тим пис-сьвом. — Наголошено писати: Ви, я і купа поточеного напіння. — Періоди о лише хатра для всіх людей на ній землі. — Сотні тисяч літ вперед. Прекрасна ва-га, яка потіє в сніт невископестана. — Редакція, яка має се писмо, прому звернути його на адресу автора, в цілі поправки. — В. Г. 836 1-1

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще на-правлений у найбільшій годинникар-ській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — І проми-сь прося репаранції прислати на-чтєю — Староводи жовні годинники переробляємо на руки. 618 14-7

БІЛІЯВТИ, тавої шку обхотерю апує по вноні нн Дольорес - і сльмелст, Львів (Готель Жоріа) А-вїлех-чн 2. 619 7-7

ПАРОВИТИ середня 3 км. від білого міста в шовоані в до шннн в Лев. Львівський. — Зголошення до Ад-міністратії „Діла“ під „Мозочарство“. 833 2-2

ФУТІА оазійно продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Ковіснєрє складннн Львів Пасаж Міко-лннн. 785 5-20

ЛІЖКО металіне кухонне 14 вод. — Стілове 30. — Скринкове 25. — Дрочннн паллді 27. — Ліжко москнне 100. — Фабріка ЛЯКС. Лндого ч. 6. 840 1-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст неауг телевіз. сери і молуза

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

438 пересвітлення Рентгеном. 50-7

ПОПУКУЮ зна-

Імної опіки

енергкою. — Stefan

Damiana, Poste-rest.

Dubno, Wolya. 839

СОБА, що розу-

міє шиття біз-

ла, є потрібна до ва-

рення і ведення го-

сподарства на селі

у сьвєщенннка. —

Зголошення з уса-

нннн до Адміністратії

„Діла“ під „До

господарства“. 837

ЛУКИ, ПАСОВИСЬКА й КОНЮШИНОВІ ПОЛЯ

«найбільше вдячні для ґноєння»

ТОМАСИНОЮ „Марка“ „Зайзда“

ТОМАСИНА є дешевим, довготривалю ділаючим фосфороним ґноєм.

ТОМАСИНА містить у собі крім фосф. квасу, около 50% ділаючого напна.

ТОМАСИНА є найкращим ґноєм на луки, пасовиська і конюшини.

ТОМАСИНУ дається в осени, з анні і з весною.

ОСИП КАРРАХ, Львів,

вул. Костюшка, ч. 18. 2-3

Цінники і випахні проспекти даром і оплатно.

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскації. ДРУГИЙ НАКЛАД!

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Даковський; Маніка. Юрко Старосольський; На Ма-

нівці. Богдан З.; З історії Закарпаття. Юрко Гарасинів; Десять днів

на Підкарпатті. А. Крезуб; Бої за Львів і Наддніпрянські Снови

Стрільці. Марія Карпенко; День 31. серпня 1919 р. в Києві. А. Крезуб;

Напад большевиків на Кремль у травні 1919 р. Ірина Шмідт;

Сьва-Калішівська; Великий у Жмеринці. Юра Шарумен;

Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів воєнних.

Катер Дидик; З повстання. Уста Іринка; Десять з того, що пере-

мила. А. С.; Помста. Я. Водяний; В Холодний яру. Р. Сумко; Базар.

Я. Водяний; З обійма смерті. А. Марушенко-Богданівський; На сні-

танку. Сергій Дашин; Діти неодо. Адап; Нариси з Подолля.

Д-р Б. Гнатенко; Лисоня. Микола Завалинський; На чужій роботі.

Анатоль Куралін; Мили. Вол. Куч; Коник.

Календарюм. 12 ілюстрованих героїст. 26 ілюстрацій в тексті

на п'ятероному папері. Вінета юсти Е. Козака.

Ціна 3-00 зол. — Порто 0-30 зол.

Додатковий викина у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III а. Книгарня Червоної

Калини, Золочів, вул. Колійова ч. 1.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шани. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Традиційні ВЕЧЕРНИЦІ

уладжує Т-во Українська Бесіда і Українська
захоронка для членів і впроваджених ними
гостей

в суботу 9. листопада ц. р., 9. г. веч.
в салі Бесіди при вул. Рутівського ч. 22, I. п.
Знаменита музика і добірний буфет.

„Ostmarkenfrage“ і „креси“.

Львів, 9. листопада 1929.

Перед тижнем помер у Римі в 61-ому році
життя колишній німецький дипломат кн. Бер-
нгард Бюльов. З приводу своєї гладкості, вручно-
сти, чепурності й чару в поведінці називали по-
го „великим паном“. Дванадцять літ був він ні-
мецьким канцлером, активізуючи німецьку полі-
тику, висуваючи Німеччину на широку арену
світової політики. Але тією незвичайною, при-
співною активністю кн. Бюльов посередньо до-
вів до англійсько-французько-російської коалі-
ції, з якою стрінулася Німеччина у світовій
війні.

Кн. Бюльов уступив в 1909 р., супроводже-
ний симпатіями ліберально-демократичних ні-
мецьких кол. Уступив він, увійшовши в кон-
флікт з Вільгельмом II. з приводу його гомино-
го інтерв'ю з представником „Дейлі Телеграф“. Не-
задоволення цим інтерв'ю на політичні теми, за-
явив кн. Бюльов у рейхстагу, що „телерішній
досвід привів до того, що на будуче він
буде змушений стримуватися у своїх приватних
внявах“. Цісар покористувався першою нагодою,
щоби пімститися на сміливому канцлерові.

Та для нас менше цікава діяльність і доля
кн. Бюльова. З приводу його смерті широко роз-
писалася не тільки світова, але й польська пре-
са. Ця остання звернула увагу на відношення
„великого пана“ до тодішніх німецьких східних
окраїн. Погляди Бюльова на польське питання
містяться в його творі „Дойче Політік“. Кн. Бю-
льов був прихильником німецької колоніальної
політики на сході, бо — мовляв — „діло, розпо-
чате перед сто літами на сході, в єдиному річю,
яка досі вдалася німцям“. Ще в 1916 р., в тре-
тьому році світової війни цей усміхнений, край-
ню стриманий, ліберальний дипломат без засто-
режень апробував вивласнення в користь німець-
кої колонізації, бо те вивласнення в „логічним
наслідком колонізаційної політики, розпочатої
в р. 1886“. Одночасно загострював він увагу своїх
земляків до „німецького“ сходу та пригадував
ім постійно, щоби не ставився байдуже до „Ост-
маркенfrage“ — як одної з найважливіших справ
німецької політики без огляду на те, що „ста-
неться у висліді світової війни“.

Польська преса, розглядаючи постать і ді-
яльність кн. Бюльова, зазначувала:

„Для нас, поляків, те привіще персоніфі-
кує може найважчу добу національної боротьби
в б. пруській займанщині. Досить пригадати:
вивласнення“.

Його книжка й обияті нею догляди є висло-
вом практичної системи, яка змагає до винаро-
дження і натиску. Під тим оглядом кн. Бюльов
був послідовним наступником кн. Бісмарка, я-
кий підкреслював, що незалежність Польщі не
гармонізує з основними інтересами Німеччини,
що незалежна Польща є „природним союзником
Франції, Англії й кожного нашого противника“,
що пруська монархія „стала великою тільки за-
вдяки поділові польської республіки“, коли то
німецький чорний орел побив польського бі-
лого орла.

Канонем німецької політики була колоніза-
ція польської національної території, боротьба з
елементарною польською культурою, винародо-
влювання при допомозі всіх не лише державних
засобів, але й при допомозі розбавлення, розни-
мування польського народу на „етнічні групи“
мазурів, кашубів тощо.

Цілий світ співчував з поляками в їхній бо-
ротьбі за своє національне „я“, за свою землю,
за своє право до життя на прагдній землі та о-
суджував пруські методи везовлення.

Але чи те, що проповідували і здійснювали
у відношенні до поляків і їхньої національної
території Бісмарк, Бюльов і ціла низка т. зв.

катактів, не проповідують і не здійснюють у від-
ношенні до нас Грабські, Бартошевичі, Вігоси,
Прушинські, Подоські і всякі інші? Чи маємо
пригадувати „кресову“ політику Хієно-Піаста,
язиковий закон Грабського-Тугута, зруйнуван-
ня українського всенароднього шкільництва?

А тепер хіба всі ті „Газети Варшавські“, „І-
люстровані Курєри Подзєнні“ і „Дні Польські“ не
проповідує пруської „кресової“ політики з ко-
лонізацією (що називається „зміцненням поль-
ського елементу на сході“), з національно-куль-
турною асиміляцією, з намаганнями розбити єд-
ність українського народу при допомозі „етніч-
них груп“ — як окремих збірно-регіональних
індивідуальностей, які в дальшому розвитку ра-
зом зі своїми культурами мають стати підбудо-
вою єдиної державної нації. Читаючи польську
шовіністичну пресу, зустрічаємо навіть такі ди-
вогляди як те, що — мовляв — польське насе-
лення на „кресах“ терпить великі кривди у
шкільній ділянці. А на всій території північних
земель, на Волині, Поліссі, Холмщині й Подляні є
всього п'ять українських шкіл.

Не будемо переводити дальшої аналогії.
Стверджуємо тільки те, що окраїнна політика
пануючих в всьоді однакова. Ріжниця хіба та,
що німці після війни вийшли з рамок своїх „на-
ціональних традицій“, а польські виразники
„кресової“ політики ще ширше розбулюють
свою традицію не лише на рідній основі, але й
запозичуючись у сусідів.

Хто осуджує чужі методи денационалізації і
всєбічного натиску, той не повинен їх реалізува-
ти сам.

Югославія.

Королівський декрет про зміну державного
устрою.

Перед роком ще потрясли світ страшні ві-
сти з Югославії про трагічні події в београдській
парламенті, а далі вісти про затяжні сербо-хор-
ватські національні антагонізми. Хорвати збо-
котували були експрессину та підняли поважну
політичну акцію проти сербського централізму
не тільки в краю, але й за кордоном. Тоді важкою
була в Югославії не тільки внутрішня політич-
на атмосфера, але не менше важкими були й її
сусідські відносини з Італією та Малярщиною з
одного і з Болгарією з другого боку. Зокрема
напруження між Італією та Югославією було в
деяких моментах таке, що погрожувало вибухом.
Причиною цього напруження були справи, зв'я-
зані з Альбанією, що попала під цілковитий
вплив Італії.

Безнадійно важке внутрішнє положення як
і закордонні труднощі Югославії довели до того,
що з початком цього року двірські кола, разом з
королем, dokonали державного перевороту. Пере-
ворот заключався в тому, що король покликав
власний уряд, чим нарушив конституцію і тим
самим припинив її обов'язуючу силу. По держав-
ному перевороті в Югославії стало ніби й спокій-
но. На ділі там далі йшла завзята внутрішня по-
літична боротьба, але королівська цензура нія-
ких відомостей про неї за кордон не пропускала.
На чолі королівського уряду стояв генер. Жівко-
віч, який і править по диктаторськи досі. Про під-
сумки десятилітнього панування диктатури в
Югославії не маємо ніяких докладніших відомо-
стей, але недавно опублікований королівський
декрет про зміну устрою вартий того, щоби йому
присвятити деяку увагу.

Декрет змінює перш за все назву держави.
Досі Югославія мала офіційну назву: „Коро-
лівство сербів, хорватів і словінців“. Ця назва
мала своє далекесягле політичне значіння і була
випливом політичного компромісу трьох націо-
нальних груп, що об'єднувалися на основі відво-
данської конституції в одну державу. Королів-
ський декрет вводить замість цієї назви нову, да-
леко коротшу, а саме: „Королівство Югославія“.
Цєю назвою підкреслюється державна єдність
усіх трьох тих національних груп, що творили
по війні відовданську конституцію.

З черги вводить декрет у життя одну загаль-
нодержавну урядову мову, якою стає мова серб-
ська. Офіційним і загальнодержавним стає ла-
тинський алфавіт. Досі було так, що серби по-

Хто любить свою жінку й свої діти

для кого не є байдужою будучність рідні і
його власна, той складає свої ощадності в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові вул. Руська ч. 20.

ристувалися кирилицею, а хорвати і словінці ла-
тинкою. Декрет вводить також один календар для
цілої держави, а саме: календар григоріанський.
Досі обов'язував у старій Сербії старий юліан-
ський календар.

Усі наведені постанови королівського декре-
ту мають без сумніву державно й політично уні-
фікаційні цілі. Правда є в них уступки для хор-
ватів і словінців під оглядом правопису (латинки
вживали досі тільки хорвати і словінці) та ка-
лендаря (хорвати і словінці є, як відомо, католи-
ками, а серби православними), але ці уступки
далеко не дорівнюють уніфікаційній сербській мо-
ві, що згідно з декретом стає єдиною державною
урядовою мовою на всій території Югославії. Чи
ці уніфікаційні засоби увінчаються сподіваними
успіхами — не знати. Так само не знати, чи дру-
га частина декрету, що містить постанови, які
малиб бути свого роду рівноважником для вторі
наведених, спричиниться до успішної ліквідації
югославянських внутрішніх, племінних, що так
скажемо, антагонізмів.

В другій частині декрету говориться про
новий адміністративно-територіальний поділ Ю-
гославії. Досі Югославія була поділена на 38 а-
дміністративних округів. Поділ був проведений
так, щоби в ньому могли затертися всякі терито-
ріальні окремішності. Королівський декрет ка-
сує давний поділ і вводить новий, на основі яко-
го Югославія ділиться на дев'ять банатів, що тво-
рять окремі територіально-адміністративні оди-
ниці. Вони мають бути виконані так, щоби могли
покриватися більшо-менше з суцільними етно-
графічними територіями поодиноких національ-
них груп. Словінці, наприклад, мають свій окре-
мий банат зі столицею у Люблянці; хорвати мають
свій великий банат в Загребі.

Банати мають розпоряджатися обширним са-
модіяванням з власними, локальними сою-
сами, які будуть диспонувати своїх представни-
ків до центрального югославянського парла-
менту.

Як бачимо, то обговорений королівський де-
крет започатковує далекесяглу устрому перебудову
Югославії. Очевидно, що нині важко бачи-
тися в пророчтва на тему доцільності чи недо-
цільності, успішності чи неуспішності тієї пе-
ребудови. На тому місці слід тільки занотувати
газетну поголоску про те, що Муссоліні, який
без сумніву орієнтується у внутрішніх відносинах
Югославії, мав на днях відразу виповісти
пророчтво, що найдалі в 1936 р. приїде до розбо-
ру Югославії.

Політична роль Чічеріна скінчена.

Політбюро прислало Чічерінові наказ пода-
тися до димісії. Як відомо Чічерін перебуваючи
в Берліні був членом Політбюро і членом „Все-
російського Центрального Виконавчого Ко-
мітету“.

З хвилиною димісії, Чічерін позбавлений
всїх політичних впливів у СРСР, і залишиться
у Берліні, як приватна особа.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 4. listopada
1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział karny we Lwowie
w sprawie karnej Pr. 392/29. na posiedzeniu niejawnym dnia
4. listopada 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora
Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisów
z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja
1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 29.
października 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie
zajęcie czasopisma „Dziło“ Nr. 242 z dnia 30. października 1929
z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt.
„Dziło wielkich rokowań“ zawiera znamienną występkę z §
65 a) u. k., b) wydać po myśli przepisów z art. 77 cy-
towanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszech-
niania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się
odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz,
by odczerpienie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym nu-
merze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw prze-
widzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.
Przewodniczący Protokulant
J. Antoniewicz wr. Z. Kulczycki wr.
Za zgodność: Müller. st. sek.

ПРИЙДІТЬ ПО

знові паньчохн в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,

Смірніаці марки „Treforn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

На економічні теми.

„Чорні дні“ на біржі в Нью Йорку.

1.

По „чорнім“ четвергові (24. жовтня) прийшов на біржі в Нью Йорку і „чорний“ понеділок. Мільони американців, як сказав недавно сенатор Робінсон, повбулися своїх ощадностей. Не від речі буде приглянутися цим подіям де-що ближче, бо вони кидають багато світла на теперішнє економічне життя Америки.

Вже від травня ц. р. хитався курс акцій, але по знижках слідували зростання, звичайно ніби явище на біржі, отже „все було в порядку“. Підвищення дисконтової стопи, яке частинно було звернене проти самої біржової спекуляції, не потягнуло за собою безпосередньо більшої зміни. Говорено справді про „чорні дні“, але вони були в порівнянні з „чорним четвергом“ дійсною забавкою. А за четвергом прийшов і неменш чорний понеділок та інші чорні дні. Вже в понеділок (21. X.) прийшло до значного зниження курсу акцій; у вівторок наступило вирівнювання, але вже в середу не вдалося ніяким чином вдержати курсу на старій висоті і в четвер (24-го жовтня) прийшло до правдивої паціки на ньюйорській біржі, в історії якої не було ще більшої катастрофи, навіть у роках 1901 і 1907. Акції-любимці біржі тратили по 50 дол. на курсі. Акції Юнайтед Стейтс Стіл Ко., які перед місяцем мали курс 261, спали на 194, Електрик Бондс енд Шерс Ко. впали на 94, хоч недавно були готовані по 189.

Як важною була ця подія, доказує те, що негайно зібралася в Моргена конференція визначних банкірів, щоб встановитися над положенням та над тим, як йому зарадити. Успокоючі запевнення учасників конференції вплинули на поліпшення курсу і деякі папери пішли негайно вгору. (Юнайтед Стейтс Стіл на 206, Джонс Менвіл, які перед тим втратили 40 дол. піднялися на 35 дол. вгору). Обороти цього дня вносили 12,9 мільйонів штук акцій тобто досягнуто тоді новий рекорд, бо досі обороти не вносили більше як около 6 мільйонів.

Понеділок 28-го жовтня показався не менше чорним. Акції „Дженерал Електрик“ впали на 30, „Еллайд Хемікел“ 40, „Радіо Ко.“ на 10 дол. Спілка знижковців старалася за всяку ціну потягнути ринком до самих основ. Акція підтримки з боку великих банків показалася

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАЙШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ

ВОЙНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

ЗА ОКЕАНОМ.

В обороні українського національного імені.

„Свобода“ й інші українські пресові органи у Зєдинєних Дєржавах пригадують нашим людям справу загального перепису американського населення, що відбудеться в 1930 році. При попередніх переписах наші люди подавали свою народність ріжно: одні буая „русиами“, другі „руськими“, треті „поляками“, четверті „греко-католиками“, а були й „австрійці“, „мадари“, „галичани“, „буковинці“ то-що. Перепис з 1920 р. виказав у Зєдинєних Дєржавах тільки 95.458 людей, записаних як „Ruthenians“ („русини“), а тимчасом одва тільки українська греко-кат. дієцєзія в Зєд. Дєржавах (для галичан) виказує 244.000 вірних. А крім того є ще українці православні, євангєлики та незорганізовані в ніякій церкві, яких є ще-найменше вдругє стільки. А далше є ще закарпатські „руснаки“, теж греко-католики і православні (самих гр.-кат. виказує дієцєзія єп. Токача 330.000), не рахуючи ріжних малоросів то-що. Отже в Зєдинєних Дєржавах живе тепєр з гороу один мільон українців. Аби це число хоча в приближенні виявила конскрипція в найблизшому році, мусять українці у Зєд. Дєржавах подбати про три справи: 1) щоб нашу народність при переписі означено як „Ukrainian“, 2) щоб усі наші люди при записі постояли за те, аби їх записували як „Ukrainians“, а не інакше і 3) щоб й діти українців, хоча роджені в Америці, записувалися як з роду „Ukrainians“ (так каже переписна інструкція з 1920-го року). Тому, що дві останні справи залежать від самих наших людей, пропонує „Свобода“ розвести перш усього відповідну акцію в першій справі і засипати Переписне Бюро в Вашингтоні домаганнями в справі уміщення українського імені на переписній листі населення. Такі домагання повинні шєлати всі українські союзи, товариства й організації та їх визначні члєни, українські єпископи і їх парохії, українські редакції, всякі горожанські клуби і т. д. Така акція повинна зачатися вже тепєр. Перше представлення в цій справі, ухвалєне як слід, вислало вже до Переписного Бюро у Вашингтоні Обєднання Українських Організацій за підписами Омєліяна Рєвюка (голови) і д-ра Луки Мишуги як секретаря.

Свято „Просвіти“ в Куритибі (Бразилія).

60-ліття „Просвіти“ не забули відсвяткувати також наші ємігранти в Бразилії. Україн-

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морг.

(Продовження.)

— В кімнаті є двоє вікон. Одне з них нічим не заставлене і все на видноті. Нижчу частину другого закриває від погляду спинка неповоротного ліжка, щільно приставленого до вікна. Перше знайдено добре замкненим із середини. Воно не давалося відчинити при найбільших зусиллях тих, що хотіли підняти його. В його рамі зліва просверлено велику дірку і в неї забито аж по саму головку грубезний цвях. Оглядаючи друге вікно, там знайшовся такий самий цвях, подібно забитий; і зусилля підняти цю шибку також не вдалися. Тоді поліція цілком заспокоїлася на тім, що відступ відбувся не в цих напрямках. І тому їм здавалося зайвим відтягати цвяхи та розчиняти вікна.

— Я сам робив огляд пильніше (причину я вам щойно пояснив), бо саме тут, я знав, вся гідима неможливість мусить виявитися не такою в дійсності.

Я ішов у цих міркуваннях а постеріорі. Убийці втекли одним із цих вікон. А коли так, то вони не могли закріпити наново вікно із середини — оце міркування своєю очевидністю поклало край розшукам поліції у цій сфері. Але вікна були такі замкнені. Вони мусили, значить, мати силу замкнутися самі собою. З цього висновку виходу не було. Я підійшов до нествавленого вікна, відтягнув з деяким зусиллям цвях і спробував підняти раму. Вона не давалася всім моїм зусиллям, як я був і загоді думав. Тепєр я знав, що тут мусила бути схована пружина; і оце потвердження моєї думки переконало мене, що мої здогадки кінєць-кінєцем

були такі правдиві, дарма, що з цими цвяхами справа видавалася ще й досі темною. Пильний розшук незабаром виявив сховану пружину. Я натиснув на неї і був задоволений своїм відкриттям, бо рама таки піднялася.

— Тоді я поставив на місце цвях і уважно його розглянув. Особа, що пройшла цим вікном, могла його знов зачинити — і пружина замкнулася; але цвяху не можна було примістити назад. Висновок був очевидний і знову зауважував поле моїх досліджень. Убийці мусили утекти другим вікном. Тоді, признавши, що причини на обох вікнах були однакові — це було імовірно — мусила десь знайтися ріжниця в цвяхах, або хоч, принаймні, у способі, як вони були вбиті. Вибравшись на ліжку, я терез спинку пильно розглянув друге вікно. Опускаючи поза спинкою руку, я легко знайшов і натиснув пружину; вона була, як я й думав, достоту однакова з першою. Тоді я розглянув цвях. Він був такий самий грубий, як той, і, очевидно, забитий тим самим способом, аж по головку.

Вя скажете, що я збентежився; моли так, то ви не розумієте природи індуїції. Уживаючи мисляського вислову, я ні разу „не збнаєся із саїду“. Я ні на хвилину не згубив запаху дичини. Ні в однім кільці ланцюга не було прориву. Я простєжив цю таємницю до її крайньої точки, і ця точка — це був цвях. Він виглядав зовсім, як я казав, подібний до своєї пари на другім вікні, але цей факт був абсолютним нулем (хоч і міг видаватися рішучим) проти того міркування, що тут, у цій точці, джерело розгадки. „Тут мусить щось бути не так, — сказав я, — із цим цвяхом“. Я торкнувся його — і головка, а разом із нею дес із чверть цвяха ніжки лишилися в дірці: вона була ала-

мана. Полом був давній (бо його окраїни вкрилися іржею), зроблений, очевидно, ударом молотка; цей такий удар і загнав частково головку цвяха у верхній край спідньої поперечни рами. Я тепєр обережно аложив цю частину азад у заглибину, звідки я її виявив, і подібність до цілого цвяху стала повна — розколинки не було видно. Натиснувши пружину, я легенько підняв раму на кілька цалів; головка цвяха піднялася разом із нею, тєрдо держачись у своїй ложі. Я зачинив вікно — і подібність до цілого цвяха знову стала якнайповніша.

— Загадка, до цього ступня, була розгадана. Убийця втік тим вікном, що йшло від ліжка. Упавши само собою, коли він виліз (а, може, шільно причинєне), воно замкнулось під натиском пружини; і цей опір пружини поліція помилоково брала за опір цвяха, вважаючи, таким чином, дальший дослід за непотрібний.

— Друге питання було щодо способу втечі вниз. Цю точку я засував собі досить, коли ми ходили з вами навколо будинку. Десь коє пята з половиною стіп від того вікна проходить громозвід. Від цього громозводу ніхтоб не спромігся досягти самого вікна, не кажучи вже, щоб залізти з нього. Одначе, я спостєрїг, що віконниці на четвертому поверсі зроблені на особливий зразок, що його париські тєслі звуть „фєррад“ — зразок, рідко тепєр уживаний, але частий у старих будівлях Ліону та Бордо. Вони мають форму звичайних дверей (суцільних — не на дві половини), тільки що нижча половина ґратчаста, зроблена мов би зі штахет, так, що за неї чудєсно можна вхопитись рукою. В даному разі, ці віконниці мають позних трі і пів стіп завширшки.

(Продовження буде.)

ський Центр у Куритибі заповів при допомозі місцевої української преси це свято на 7. липня ц. р., а заразом видав закінки, аби всі інші українські товариства пішли за його прикладом. На цей заклик відгукнулася товариства: „Просвіта“ й ім. Т. Шевченка в Куритибі та з колонії Іраті. До всіх закутин Парани і С-та Катаріна писано запрошення, не полишено також визначніших бразилійських горожан столиці й більших міст усіх провінцій. Майже всі столичні бразилійські часописи й одна провінційна оповістили це свято. Надого перед заповіданим днем видно було велике зацікавлення цим святом, та, на жаль, тиждень перед 7. VII. почав падати безперервний дощ, що тривав цілий місяць. Усеж таки в означеному дні вже заздалегідь почали сходитися учасники свята коло домівок Українського Центру. Звуки оркестри стягнули ще більше публіки; відбувся фестин на площі. Пішла в рух фантоза-льотерія (дари зложили члени Центру). Вечером виставлено драму П. Карманського п. н. „Буря“. По виставі виголосив реферат п. А. Коршнівський з Порто Уніон. Відтак слідували промови й деклямації. Тому, що перший день не дав великих грошових прибутків, виставлено 13. VII. „Наталку Полтавку“ і чистий дохід у квоті 30 долларів розділено між українськими інвалідів, український роб. університет і на закупню книжок для власної бібліотеки.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА. СТАРОСАМБІРЩИНА.

День 1-го листопада був знову днем, який викликав зростаючу свідомість у Старосамбірщині. По Богослуженні, яке відправив о. декан Бенців в асисті 6 священників, відбулася під пам'ятником поляглих за волю українських стрільців торжественна панахида. По панахиді виголосив прекрасну промову-проповідь о. сен. Татомір, яку присутня велика маса народу вислухала з повною повагою хвилі. Співав низку стрілецьких пісень і національні гимни місцевий хор під батогом заслуженого громадянина Білобрама. Відтак відбулася в доміщі філії „Просвіти“ академія. Річеву і палку промову виголосив д-р Павловський, потім співав хор, а маленька дівчинка Яремівна зворушила своєю деклямацією всіх до сліз. Говорив про недавні минулі хвилі й Осип Турянський, за що зібрані нагородили його бурею оплесків. Свято зробило на присутніх велике враження. Було це перше повітське свято, на яким явилися всі найсвідоміші селяни повіту.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

Д-Р І. КУРОВЕЦЬ

Д-р Ярослав Окуневський.

Д-р Яр. Окуневський емеритований генерал-лікар військової медицини, а опісля лікар у Городенці помер у 70-тім році життя 24-го жовтня цього року трагічною смертю в Городенці.

Була це визначна індивідуальність як чоловік, лікар, письменник-публіцист і тому як товариш його молодих літ в часів віденської „Січі“ уважав за свій обов'язок подати деякі подробиці з його життя, бо він як визначний український громадянин цілим своїм життям на це вповні замужив.

В половині жовтня 1891 р. як молодий студент медицини („ембрію“) приїхав я до Відня на студії і зявився в товаристві „Січ“, яке мало тоді свою домілку у Відні VIII. Б. при вул. Лавонгассе.

У „Січ“ почувався я скоро як дома, бо знайшов там сердечних товаришів й опіку січового батька Остапа Терлецького і старших товаришів, між якими перебував Ярослав Окуневський. У часі як я нарокчував до „Січі“ як медик-ембрію 1-го року, Ярослав Окуневський був уже студентом 5-го року медицини.

З самого вигляду інтелігентний, симпатичний, живий, рухливий, повний молодечого запалу, а хоч на кілька літ віком і студіями старший, не бачився від нас молодиків-ембріонів, навпаки: займався нами, був нам ширим дорадником у студіях і в перших кроках життя на віденських ґрунті. Він впливав на молодих, недосвідчених товаришів корисно, додатно, захоплював до серйозної фахової науки а притім дбав про загальне обрадування: радив читати вільних хвилин чужу літературу і всілякі наукові твори, подавав авторів, яких треба читати, а „Січова“ бібліотека була в тім напрямі багата.

Ярослав Окуневський опікувався своїми молодшими товаришами, слідив їх поведінку і поступки в науці, а коли дивив, що утось не на-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Спростування.

Після мого останнього фейлетону звалилися на мою голову такі громи, що в першій хвилі не міг думок зібрати.

Тільки я ввійшов у редакцію, а до мене наразі присілися:

— Що ти таке написав?

— Як ви могли мене записати!

— Добре ви бачили похід звірят?

А головний редактор вийшов зі своєї кімнати і від себе додав:

— Ви мусите написати спростування. Викрутіть друкарський чортіком.

Я стояв як приголомшений. Що такого? Яку то помилку я зробив? Мусіла це бути дуже важна річ, коли ціла редакція розбурхана.

— В чім річ? — питаю врешті.

— Написалисте, що коні не брали участі в поході, а тимчасом саме коней було найбільше.

— Мені аж світ в очах померк. Така страшна помилка!.. Стільки людей ввести в блуд і то ще щодо коней. Нехай би вже коти, або інші малі створіння. Подумалось читачі: „не бачив“. Але коні?! Сліпий запрямитись!

Спершу справа виглядала безвихідно. Написав неправду, зачнуться листи з провінції, устні запити зі столиці, хто зна, може й засідання скличуть. Готова вийти халепка! А нині за посаду тягче, як за підпис на векселі.

Але — дай Боже здоров'я добрим людям — порадили мені.

— Твоїм фейлетонам однак ніхто не вірить, а в найліпшій разі бере навпаки. Використай це, то напевно викрутишся.

Почав я думати — справді! Від коли пишу фейлетони, ніхто не брав їх так, як я написав. „Дощ лив як з цебра“...

— Цікаво! У Львові така гарна погода, а в нас слота й слота!

— Звідки знаєте?

— Чіпка пише.

„Я йшов поруч молоденької дівчини з великими синіми очима“...

— Скажіть, з ким то Галактіон учора йшов. Ви кажете, що були з ним... Якось старша пані, з малими чорними очима.

— Чогож питаєте, як самі бачили?!

— Ні, він про неї писав у фейлетоні...

„Прегарний голос співака полонював наші душі“...

— Але Чіпка його нищить.

— ? ? ?

— Пише, що співак був „під поєм“.

„Угода з поляками не далаб ніяких позитивних наслідків“...

— Дивіться, навіть фейлетоніст „Діла“ хоче угоди.

— Де? Я не пригадую собі.

ється до медичних студій то просто хоч в оглядній формі радив покинути медицину а перебраться завчасу на інші фахи, як право або теологію. В поведінці взагалі і супроти товаришів був ніжний, ніколи не ужив грубого слова, був завжди чоловіком м'яких, культурних манер. Хоч за часів, коли я приїхав до „Січі“ він уже не був головою, то мав завжди великий вплив на товаришів, особливо медиків. У духовім житті „Січ“ брав живу участь; мав часті відчити на різні теми і при всіх відчитках, рефератах товаришів в дискусії забирав голос і виявляв велике і всестороннє знання. Як студент корисно вирізнявся всією своєю поведінкою, був це тип молодого тоді аристократа духа, що не любив коршменного життя, коршменних простих норів і тому серед деякої частини студентів не мав багато симпатій.

Ярослав Окуневський був живою вдачею, рухливий і у всіх важких моментах діяльності „Січ“ виявляв своє „я“, рішучо та енергійно.

Пригадую собі, як у часі ювілейного свята професора Мікльосіча на академії, яку урядили всі славянські студентські товариства, а з ними і „Січ“ (було це в році 1883 або 1884), В. Дудикевич, тодішній голова „Буковини“ т-ва москвофільської академічної молоді, в нетактовний, грубий та брутальний спосіб накинувся на „мазепинців“ і противників одної неділимної Росії і на т-во „Січ“ і крикнув до нас як до „заблудливих: „Сибір єсть хороша страна“. Це все сталося на святі підчас академії в честь Мікльосіча, який завжди заявляв, що українська мова цілком відрубна від російської. Була це нечуваня провокація. Ярослав Окуневський перший, а за ним вся Січова брать кинулася з кріслами в руках на Дудикевича. Счинилася велика буча.

„Товариство „Січ“ було тоді осередком всіх емігрантів з Росії, а головню в Україні, які утікаючи з Росії переїздили через Відень на захід в Європу. Вони мали захист у „Січ“ і пораду. Остап Терлецький, оба Окуневські, Ярослав і Теофіл, віддавали емігрантам великі услуги. Тут у Відні довший час перебував Драгоманів, у переїзді до Швейцарії зайнявся проф. В. Антоно-

ЛІНОЛЕУМ

узористі і однобарвні

ЛІНОЛЕУМ

килими, хідники, підстілки

:::: ЦЕРАТИ ::::

на столи й креденси

== ЦЕРАТИ ==

для тапіцерів

поручає

СПЕЦІАЛЬНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕУМ І ЦЕРАТ ЛЕОПОЛЬД ГААС

Відділів 46. Львів, Леопольд 3. Тел. 16—45. Рік зал. 1899.

— А ось недавно написав: „Угода з поляками не далаб ніяких позитивних наслідків“.

— Не бачу тут угодовости?!

— В нього все треба розуміти навпаки...

„Невинна панночка, вийшовши замуж, створила своєму чоловікові рай на землі“...

— Алеж він безоглядний!

— Я навіть не знав, що вона була така.

— І я не знав. Або тепер... Чи ви сподівалися, що там таке пекло?!

Взявши це все під увагу, я заспокоївся. Не буде ніякої компромітації, ані димсії!

В моїм останнім фейлетоні стояло: „Коні чомусь не брали участі в поході“. Значить:

В поході домашніх звірят найбільше було коней.

Так повинні зрозуміти всі і це відповідає дійсності.

Галактіон Чіпка.

Смерть визначного фільольога.

Визначний фільольог Бодуен де Куртене, що помер у Варшаві в поважному віці, в 84 р. життя, належав до звичкових учених у славянському світі. Він єднав зі студіями над славянською фільольогією знайомих європейських мов, потрібну йому для загальних дослідів над лінгвістикою, а при цьому рідкі прикмети людини, що не загалав серед ніяких обставин висловлювати сміло й голосно свої погляди про одну із най-

вич з Києва і багато інших. У той час було в „Січ“ чимало визначних індивідуальностей, як професор Горбачевський, д-р Шасний Сельський, Остап Терлецький, д-р Кость Левицький, д-р Дорундях, Григорій Цеглинський, Окуневські, які для нашого народу багато заслужилися.

У часі літніх ферій у гостиннім і привітнім домі батька Окуневських в Яворові (повіт Косів) у часі 1882—1884 збиралася молодь і найзлі емігранти, професори як проф. Вовк і інші. Тут у часі ферій гомоніло життя, падали палкі горячі промови. Старий батько Окуневських синів як голуб свідчення прислухувався молоді і радів; передтим москвофіл, під впливом синів став симпатиком українців. Зчасом, як оба Окуневські після скінчення студій пішли в світ — стала Криворівня середовищем, де віддзлалася молодь, а згодом і цвіт української інтелігенції як Франко, Грушевський, Гнатюк.

Ярослав Окуневський мав надзвичайний хист легко влучуватися чужих мов і ними володів як матірньою мовою. І так знав і володів мовою російською, німецькою, польською, французькою, англійською, італійською та сербською. Як чоловік широкої вдачі і ширших оцидів, любитель краси й природи мав гін мандрувати у широкій світ і тому скінчивши медичні студії й після однорічної практики в віденських шпиталях вступив до австрійської військової медицини, де тоді добре плачено лікарів, а при цьому можна було мандрувати по світі.

Я бачив його по двох роках служби при війсьній медицині, коли він промандрувавши по світі заощадив дещо гроша, взяв однорічну відпустку і виїхав до Відня доповнювати своє фахове лікарське обрадування в віденських клініках.

Був він уже тоді світський чоловік, з манерами європейця, опісля ще кілька років приїздив до Відня або Грацу на кілька місяців на студії лікарські, бо свій лікарський фах він завжди любив і був першорядний, вишкolenний, досвідчений лікар. З тих часів походять його прегарні „Листи з чужини“. Вого тягнуло час до краю; бодай не

**Навіть
„жентельмен“**
не є забезпечений
від простуди о
скільки негайно не зажає одної
до двох **таблеток**
ASPIRIN
щоби знова відзначити доскона-
лий стан здоров'я.
Ждати таблеток Aspirin в
оригінальній опакуванні з чер-
веною перемаскою зі знаком
Boyer
ЦІНА: 6 штук зол. 1-10 — 20 штук 2-75
До набуття в аптеках.

більше болючих справ у славянських взаєминах:
— про національну справу.

Куртене уродився під Варшавою, а в 1871 р. табілізувався як приватдоцент у Петербурзі з порівняного мовознавства. Відтак виїхав на студії мов на чужину: до Словенії і північ. Італії. Працював у Мілані і Лайпцігу, вернувшись у 1875 р. до Росії, де дістав катедру в Казані. У 1883 перенесли його до Юрєва (Дорпат). Короткий час був у Кракові і вернувся до Петербурга, де мешкав до 1914 р. За свої „протидарські“ погляди просидів у в'язниці, а з кінцем війни був покликаний до Варшави, де не вважавши на свій молодий уже вік виявив ще велику діяльність як учений.

Одною з найбільших його праць є „Нарис історії польської мови“. Більшість його праць це короткі розвідки й студії розсіяні по фахових журналах, у шести мовах: російській, німецькій, польській, французькій, італійській і словенській. Нпр. у російській мові: „Фонетика рязанських говірок“, „Матеріали для южно-славянської діалектографії й етнографії“; нове видання великого російського словника Даля. У німецькій мові: „Огляд славянських мов у зв'язку з іншими аrio-індоевропейськими мовами“, „З патології та ембріології мови“. У польській: „Нариси з мовознавства“, „Спроба теорії альтернатив фонетичних“, то-що.

По методі своєї праці належав він до наймо-

більша тижнів заїжджав він майже щороку до свого Яворова, щоби надихатися повітрям дорожньої йому Гугулі. В часі його побуту в краю ріжними часами стрічав я його і бачив його завжди тим самим сердечним товаришем Славком, яким був у Відні. Був це чоловік великої культури, европеець, джентельмен.

Після розвалу Австрії приїхав з полудня до Відня і тут з Васильком і іншими працював у весь час у санітарній місці і виводив для Західної України, яка була тоді в огні і крові, санітарний матеріал з австрійських запасів. Коли була найбільша скрута в галицькій армії викрутив чотири вагони санітарського матеріалу і вислав у заплomboваних вагонах у супроводі аптикаря до Станиславова — та, на жаль, вагони ті розбили маляри в Будапешті, забрали весь матеріал, а вагони прийшли порожні до Станиславова. За весь час нашої влади в Станиславові, в 1918—1919 рр., стояв він із нашим урядом у постійним контакті і служив йому радою. В початку боротьби організував санітарну службу у Відні для нашої держави, придбав визначні фахові лікарські сили для нашої армії і санітарної служби. Коли розгорілася епідемія плямистого тифу і інших нехит, він завжди дбав за нас, уживав для нашої користі заграничних санітарних місць, швейцарського червоного хреста.

Після закінчення війни вернув до краю і осів як лікар у Городенці. Часом, хоч рідко заїздив до Львова, брав участь в обох конгресах українських лікарів у Львові, на яких був першим президентом. Після нещасної для нас війни стрічався я кілька разів з д-ром Яр. Онушевським у Львові. Хоч старий літати, хоч як прибила його доля, в товаристві своїх давніх товаришів оживлявся, забував за турботи життя і був веселий, балакучий, виявляв велике зацікавлення до теперішньої доби нашого життя.

Честь його пам'яті! Нехай земля буде йому щирою!

лодшої школи: інтуїтивної, завдяки як й „Онов до дуже поважних вислуків, виявляючи за-всілі чимало оригінальних ідей.

Поруч своєї наукової праці він брав дуже живу участь у суспільному житті як публіцист, громадянин і як член вільнодумного товариства „Вільне життя“. По світогляді був це раціоналіст, гуманіст і вільнодумець. Його виступи проти всяких проявів шовінізму й фанатичного націоналізму звертали на себе увагу ясністю поглядів і сміливістю вислову. Куртене належав до тих славянських учених, що як філосф і анавець культурного життя народів, не сумнівався ніколи в окремішності української мови і боронив прилюдно прав до нашого національного самовизначення. Ще перед війною засував він ясно ці погляди в анкеті, розписаній відомим польським журналом „Критика“ про українську справу. Крім цього видав окрему брошуру про самостійність нашої мови. У виданнях „Наук. Т-ва ім. Шевченка“, якого був дійсним членом, поміщував в рідко-годи фахові студії. Був він значним, назвничайним і почесним членом усіх славянських філосфогічних товариств.

По смерті М. Черкавського.

Жалібне засідання Екзекутиви.

В четвер, 7. листопада в год. 6. веч., відбулося в домі Українського Національно-Демократичного Об'єднання жалібне засідання Екзекутиви Партії, присвячене пам'яті пок. М. Черкавського. Засідання відкрив голова УНДО д-р Дм. Левицький короткою промовою, яку присутні вислухали стоячи. З черги присвятили більше уваги характеристиці Покійного як громадянина і діяча ред. В. Мудрий і б. посол Козубський з Крем'янець.

Заяви співчуття.

До Президії Українського Нац. Дем. Об'єднання телеграфічно наспіли вислови співчуття від Старшини Білоруського Посольського Клубу за підписом пос. Яремича з Варшави, від д-ра Дмитрюка (б. посла) з Берестя, від Косоноцьких, М. Ковалевського і Келрина з Варшави. В часі похорону зложив сенатор Шрайбер на руки голови Української Парл. Репрезентації д-ра Дм. Левицького вислови співчуття з приводу смерті М. Черкавського від жидівської Парл. Репрезентації.

Похорон.

Вже в четвер у передполудневих годинах появилися на мурах міста Львова жалібні плакати від Української Парл. Репрезентації, від Українського Нац. Дем. Об'єднання і від Видавничої Спільки „Діло“, якої пок. був членом, що сповіщали про смерть і похорони Мих. Черкавського. В п'ятницю, в год. 3. полуд. при мрячній понурій осінній погоді почалися похоронні обряди в Похоронному Заведенні при вул. Кухановського. Похорон відправляли православні священники з Волині: о. протопресвітер Пашевський з Луцька і о. Михалевич з Крем'янецьчини. Відправа в українській мові відбулася при битком набитому подвір'ю та переповненій перед Похоронним Заведенням учасниками вулиці. Домовину внесли на подвір'я сен. М. Козицький, пос. Васильчук Павло, б. пос. Козубський, пос. Власовський, пос. Жук й інші волинські земляки Покійного. Над домовиною виголосив прашальне слово о. протопресвітер Пашевський. Відтак віднесли домовину до похоронного воза, на якому висіли вішні від Родини, Української Парл. Репрезентації, Українського Нац. Дем. Об'єднання, від крем'янецької „Прогресу“, від крем'янецьких громадян, від п-ва д-ра Дм. і Івонни Левицьких та інші. Похоронний похід рушив на Личаківський цвинтар. Весь час співав церковні, жалібні пісні мужеський хор під управою радн. Купчинського. За домовиною йшла родина Покійного, делегати з Волині, послы, сенатори і великі маси львівських громадян. З греко-кат. львівського духовенства бачили ми в похоронному поході о. проф. Олександра Стефановича, о. пос. прал. Л. Куницького, о. крил. Д. Лопатинського й о. крил. Личаківця.

На цвинтарі несли домовину з похоронного воза до гробу знов представники Волині, переважно тамашні послы і сенатори. Хор у тім часі відспівав жалібну пісню „Ой Морозе, Морозенку“. Над гробом прашали Покійника пос. д-р Дм. Левицький від Українського Нац. Дем. Об'єднання і Парл. Репрезентації, сен. д-р Горбачевський від Сенатського Клубу, пос. С. Хруцький від попередньої Української Парл. Репрезентації, студ. Новицький від Української Студентської Громади в Варшаві, пос. П. Васильчук від Холмської Землі, п. Романенко від відл-пр. еміграції, пос. Жук від крем'янецької „Прогресу“, б. пос. Козубський від Крем'янецьчини. Під кінець хор відспівав вже пізно вечером жалібну пісню „Тихий вечір повіває“, і цим закінчив жалібний похоронний обряд.

EUMIG HARTLEY - то найкраща радіо!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика сенсативність! — Велика сила і ідеальна чистота відбору! — Вилучує під гарантією фабричної локальної станції!

Сотня зистів з подвійною свідчать про нечуване прямо пробове, значення цього радіоного апарату на полі радіоної техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат

Генеральне представництво:

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 1. — Телефон ч. 433 і 432.

1-ий листопада в Тернополі.

Події на цвинтарі. — Арештування й адміністративні кари.

Перед трьома днями доносила львівська польська преса, що в Тернополі дійшло в час латинських задушних днів до прикрих інцидентів на цвинтарі між українцями і поляками. Ми не хотували цих погослосок польської преси і ждали на вияснення справи. Нині дістаєм ми з Тернополя вичерпуючі інформації про події на тамошньому цвинтарі, які далі подавемо. Отже дня 1. листопада — пишуть нам — зібралася по відході польської процесії у вечірніх годинах кількатисячна громада українців на цвинтарі. Були в ній заступлені громадяни всіх станів і ріжного віку. Найшлися там також ученики й учениці з обох українських гімназій. Ціла громада оточила хрест на стрілецьких могилах, прикрасивши його вінцями та освітивши свічками і смолоскипами. В год. 6. вечером почали зібрані співати вязанку стрілецьких пісень і „Вічна пам'ять“. В часі співу виявився заступник тернопільського староства і візав хор, щоби припинив спів, бо своїми піснями „ображає почуття інших народностей“. Хор почав відступати, але громада заїнтодувала гимн „Ще не вмерла“. У відповідь на це заявили на місці польські озброєні стрільці та відділ поліції. Вони й усунули зібраних з цвинтаря, причім впало чотири стріли вгору, у воздух. Коли все успокоїлося, тоді деякі українці почали знов сходитися біля стрілецьких моги, але їх знов усунуло й опорожнено цвинтар. Всі вінки й транспаренти підпали, очевидно знищено.

Дня 3. листопада почалися в Тернополі й повіті арештування та поліційні переслідування, які тривають досі. Досі засудило староства адміністративним порядком 4 учениці кожну на 14 днів арешту без заміни на гривну, а 12 учениць на 3 доби кожну без заміни на гривну. Учеників засуджено досі такимже порядком 7 по 5 до 7 днів арешту кожного і без заміни на гривну. Арештування йдуть далі і то не тільки в Тернополі, але й у повіті.

Стаття марш. Пілсудського.

Польські часописи принесли статтю марш. Пілсудського „Спогади про Гжибів“ у зв'язі з 25. рок. на гжибівській пл. у Варшаві, коли то ППС, маніфестуючи свою волю до боротьби проти царату, прилюдно розвинула червоний прапор. Це спричинило шаржу рос. жан-дармерії, на що zareагували боєвики. Було кільканацять убитих по обох боках, а маніфестанти втекли до церкви та змішалися з поборжними. Почалася облога церкви, влада візвала людей вийти з церкви, але заповнилася їм безкарність. Зобов'язання не додержала. З тієї нагоди відбудуться у Варшаві два зїзди: ППС і революційної фракції.

Арештування хорватів.

Із Загреба прийшли вістки про арештування 269 хорватів із ріжних політичних партій та ріжних сусп. верств. Є між ними директори банків і професори. Серед хорватського населення велике схвилювання. Дня 1. і 2. листопада влада заборонила вишукання нац. хорватських героїв. Цвинтарі оточили військово та поліційні а зложені на гробах вінки й інші ознаки пошести поліція усунула. Забрали теж вінки з могили Ст. Радіча. Поліція й далі арештує хорватів.

Зі спортового життя.

Змагання в копаному м'ячі У. С. С. К. — Чорноморці відбудуться в неділю 10. XI. 1929 на площі „Сокола-Батька“. Початок години 11. передпол. Вступ за добр. латками.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. зм 13-7

— Заняття „ГКЧ“. Довідуємося, що останнє (45) число „ГКЧ“ заняло львівське городське староство за опис подій у варшавському союзі.

— Перший югтайський похорон у Варшаві. У Варшаві закінчила життя самоубиством югтайка Марта Сун-Гін-Лін, яка виступала в однім цирку. Причиною самоубиства була тут же своєю вітчизною. У Варшаві закінчилися зят-

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробу

з то: Чоколади десертні, сметанові і знаменні молочної, як також звичайні для господарських цілей.

порукає: Для вибагливих смакунів

серйозні чоклади, також великий вибір знаменних кармалів.

Замовлення приймає: "КАРБОН ТОРГОВА"

КІНОТЕАТР
"СТИЛЕВИЙ"
вул. Машкевича ч. 5.

ПЕРШИЙ РАЗ у ЛЬВОВІ прекрасна еротично-сензаційна драма в 10. актах під наголовком: **"Залицянки Архикнязя"**. Повні еротизму і гумору пригоди молодого архикнязя. В год. режис. ЛІЯНА ГАЙД, ЕЛЛЕН ХЮРТІ і Г. МІРЕНДОРФ. Крім цього добірне доповнення програми.

самовбивниці і дочка, які задумують улаштувати похорон після китайського зачаю. Всі китайці, члени цирку виступають на похоронах у національних китайських білих строях. Над могилою відбудеться китайське богослужіння.

— **Авантюра в салі „Сокола“ в Станиславові.** Минулої неділі підчас забави в салі „Сокола“ в Станиславові прийшло між учасниками тої забави до бійки, в яку мусила вмішуватися поліція. Авантюра скінчилась тим, що Володимира Сенчука, Івана Уманського й Осипа Бричука арештовано за участь у бійці і за чинний спротив поліції.

— **Убив свою тещу.** В селі Олеша, коло Товмача, кравець Павло Грабовецький посварився зі своєю тещою і убив її у сварці сокирою. Причиною сварки були спадкові справи. Вбивника арештовано і відвезено до в'язниці в Станиславові.

— **Яків Вассерман перед судом.** Славний німецький письменник Вассерман стане на днях перед судом — за аліменти. Акт обвинувачення говорить, що цей письменник у літах своєї молодості оженився зі скромною і добродушною, але пересічною дівчиною Юлією, з якою мав сина. Зразу жило молоде подружжя дуже щасливо, але коли Вассерман здобув літературну славу, його вже не вдовольняла скромна й малоосвічена Юлія і він покинув її, а натомість оженився з іншою дівчиною, що була гарніша і небуденна так, як перша. Довший час покинула пані Юлія вдоволялася скромними аліментами, але тепер заскаржила великого письменника до суду за те, що він хоч заробляє на літературі великі суми, платить їй так мало, що ці гроші не вистарчають на удержання сина. Суд примушує Вассермана збільшити аліменти.

— **Чому Бетовен був глухий?** Ромен Ролан видав новий твір „Бетовен у літах свого мистецтва“, в якій покликується на медичні студії доктора Мараже, висвітлює між іншим справу глухоти Бетовена. Дотепер було переконання, що цей великий музикант оглух наслідком запалення слухової болонки. Ромен Ролан у слід за д-ром Маражем твердить, що глухота Бетовена повстала на туберкультизм тлі.

— **Смерть Гальгоці.** У Відні помер перед кількома днями в 92-му році життя буший австрійський генерал Гальгоці, один з найбільших військових оригіналів, про якого оповідали безліч анекдотів. Знаний був також у Галичині, займаючи поперх 10 літ становище команданта перемиського корпусу. Голосні його конфлікти з місцевою цивільною владою були предметом посольських інтерполяцій у віденському парламенті. Уходив за доброго страте-

гіка і тільки старечий вік не дозволив йому відіграти відповідної ролі у світовій війні.

— **Ріжні вісти.** На передмісті Мобіт під Берліном вибухла пожежа у фабриці автомобілів, в якій згоріло 40 самоходів та один літак. В останній кварталі цього року в Польщі вродилося 253.346 дітей, а померло в тім часі 121.327 осіб. — До Риги приїхало 60 німців-колоністів, що повтікали з СРСР зі страху перед більшовицьким терором. — У Манджурії підчас боїв між китайцями і військами СРСР, китайці були побиті, втративши кілька гармат і відступили 50 км. на схід. — Дня 4. ц. м. помер французький посол у Брукселі Моріс Ербет. — Наслідком біржевої катастрофи у Нью Йорку „Сіті-Банк“ у Шикаго земкнув свої каси й оголосив банкрутство. — У місті Суботиці (Югославія) один факір казав закопати себе на 80 мінут під землю, але по тім часі його викопано мертвого. — У Відні на університеті арештовано кількох студентів за спробу викликати нові авантюри. — В Єрусалимі засуджено одного араба за напад на жидів на кару смерті. — Німецький літак, що летів з Англії до Німеччини, розбився і в тій катастрофі згинуло 7 осіб. У Кабулі минулої неділі розстріляно сина Габібуди за те, що він зорганізував повстанчу ватагу, щоб визволити свого батька із в'язниці. Сина цей називався Фукур Гассад.

— **Вияснення.** З Богородчан від адвоката і посла д-ра Когута дістаємо такого листа: „Після поміщення в „Діло“ моєї замітки відносно Вп. Івана Кохановського, адвоката в Богородчані одержав я від Редакції „Громадського Голосу“ вияснення, яке оправдує її в поміщенні моєї замітки в своїй часі. З уваги на це вияснення беру назад свою увагу на адресу Редакції „Громадського Голосу“. Згорі дякую за ввічливу присаугу і остаю з поважанням — Д-р Осип Когут.

— **Т-во „Українська Захоронка“ і „Українська Бесіда“** влаштовують в суботу, 9. листопада в год. 9. веч. в залах „Української Бесіди“ вечірниць для членів і запроваджених ними гостей. Прибуток з вечірниць і буфету призначений на „Українську Захоронку“ (на справлення однієї для дітей, приміщення у захоронці).

— **Засідання ч. 167. Українського Історично-Фільмологічного Т-ва** в Празі відбулося у вівторок, дня 5. листопада в год. 3.30 в помешканні „Клементинум“ ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних членів про працю З'їзду словянських фільмологів у Празі: 1. Білецького, Л. Т. — „Історично-літературна Секція З'їзду“, 2. Сімоновича, В. І. — „Лінгвістична Секція“.

— **Адміністрація Українського Наддніпрянського хору** під проводом Д. Котка має за ша-

Дентист-стоматолог
Д-р Степан Дмоховський
Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.
Презиційна дентистична техніка. — Порцелянові корони.
АПАРАТ РЕНТГЕНА.

ну повідомити заінтересованих, що зогляду на те, що під сучасну пору у Львові бракує салі на більше концертів хору, на концерт, який відбудеться у понеділок, 11. листопада, винятково на цей раз не буде нікому видаватися білетів вільного вступу.

— **Для студентів високих шкіл** буде правитися з днем 9. листопада ц. р. що неділі і гр.-кат. свята в год. 11.45 Служба Божа з 15-хвилинною проповіддю в церкві Св. Духа при вул. Коперника 36. — **Ректорат Духовної Семінарії.**

Вписи до господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Милованні.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові відкриває з днем 1. січня 1930 р. в госп. сад. школі в Милованні сталу однорічну школу. Наука в школі триватиме від 20. січня до 20. грудня кожного року. Навчання на основі програми, затвердженої міністерством рільництва, в зимових місяцях головню теоретичне, а в літніх головню практичне. В шкільному році мають ученики лише 10-денні фєрії в часі Великодних Свят.

Оплата за приміщення в шкільнім приюті, прохарчування і світло виносить 5 амер. доларів місячно; вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі є безплатна.

Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на прийняття до школи 40 учеників з приміщенням у приюті і прохарчуванням під такими умовами: 1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—24 літ, що скінчили найменше народню школу. 2. Кожен ученик має мати одіж (в тім і одіж до праці), 4 пари біллі, 4 рушники, 2 простирала, подушку, покривец і сінник (ліжка дає школа). 3. Родичі чи опікун ученика зобов'язуються письменно платити за удержання щомісяця згорн. Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Милованні п. Стриганці в/Дн. До зголошення належить долучити останнє шкільне свідоцтво і посвідку родичів, що зобов'язуються платити за ученика і марки на 75 сот. на відповідь. Про прийняття і день приїзду повідомить Управа Школи до 15. грудня.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА“

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 9. листопада, год. 3. попол. „Марія Стюарт“ (представлення для шк. молоді), найнижчі ціни.

Субота, 9. листопада, год. 7.30 веч. „Артисти“.

Неділя, 10. листопада, год. 12. в пол. Святочна академія корпусу надетів.

Неділя, 10. листопада, год. 3.30 попол. „Це йде розназувати своїй бабці“.

Неділя, 10. листопада, год. 7.30 веч. „Артисти“.

Малий Міський Театр:

Субота, 9. листопада, год. 7.30 веч. „Пропес Мері Деген“.

Неділя, 10. листопада, год. 3.30 попол. „Пропес Мері Деген“ (нижні ціни).

Неділя, 10. листопада, год. 7.30 веч. „Пропес Мері Деген“ (нижні ціни).

Театр реалі „Гон“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 9. листопада, год. 7.30 веч. Ревія „Електрична любов“. — Нові декорації малює Войнаховського.

Кіна.

Аполло: Адагів сад (Ів. Петрович, Алісія Террі), на основі повісти Роберта Гіченса.

Касино: Чортиня з Тріполісу (Альф. Фріланд, Ліана Гейд).

Кольосей: Тасина ватага. Біг-Бой — великий збиточник.

Лек: Під прапором кохання.

Марусенька: З дня на день (на осн. повісти Фері. Гетля).

Одла: Гра за жінку (Дольорес дель Ріо). Донання війни.

Палас: Звукова філія „Чотири чорти“ (Джамет Гейнор).

Пан: Тайна пташеле в Дембліні (Марія Якобі).

Пасаж: Клуб „Чорної Руки“ (Уіалек Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ал комедія.

Стилев: Архивнізаві любові (Ліана Гейд).

Фатаноргана: Жар кохання (Жінка з льохі ч. 13) з Гретой Гарбо.

Химера: Новотасій Казанова.

Утіха: Полюня кохання (Вільна Банні, Рон. Кошман).

Програма радіо.

Субота 9. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 22-00 „Як подобається жінкам?“ реферат.

Краків (312,8) 20-15 Концерт із Варшави.

Познань (334,8) 19-30 Музична інтерлюдія мандоліністів.

Вільно (385) 12-05 Чайківський, Гріг, Корсаков.

Гельсінгфорс (221,4) 19-15 Концерт фінської музики.

Бресля (253) 20-30 Веседа програма.

Ляйпциг (259) 16-30 Опереткова музика.

Братислава (279) 17-30 Концерт.

Талін (296) 20-15 Танкова музика.

Брно (341,7) 17-25 Арп та пісні.

Льондон (346,3) 20-00 Промова адмірала англійської флотії Джелло.

Штутгарт (369) 18-00 „У каварні“ режисація.

Гамбург (372) 16-00 Концерт на двох фортепіанах.

Франкфурт (390) 16-00 Концерт зі Штутгарту.

Вєрн (403) 18-45 Легкий концерт.

Берлін (418) 19-00 Воєнні пісні.

Стокгольм (436) 18-30 Кабарет.

Рим (441) 21-02 Трансмисія з опери.

Лингенберг (473) 20-00 Веселий вечір.

Прага (487) 20-00 Концерт чеської фільгармонії.

Мілан (501) 12-30 Легка музика.

Брюссель (509) 21-00 Симфонічний концерт.

Відень (516,3) 18-25 Сичковий квартет.

Рига (525) 20-03 Веселий вечір.

Мюнхен (533) 16-00 Концерт мандоліністів.

Будапешт (550) 17-00 Мадярські арп.

Москва (825) 13-00 „Фавст“.

Ковно (1935) 17-50 Сичкова оркестра.

Ленінград (1000) 12-00 Пополуднений концерт.

Харків (1503) 16-30 Музика для дітей.

Неділя 10. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20-30 Популярний концерт.

Краків (312,8) 10-15 Трансмисія з Вільно.

Познань (334,8) 20-30 Вечірній концерт.

Вільно (385) 11-50 Трансмисія з Варшави.

Гельсінгфорс (221,4) 19-40 Концерт радіооркестри.

Бресля (253) 11-00 Католицьке богослужіння.

П'яниця (259) 18-00 Пісні XVIII віку
Братислава (279) 16-00 Чеська музика.
Талін (296) 18-40 Популярний концерт
Брно (341,7) 9-00 Релігійна музика
Льондон (356,3) 16-45 Фортеп'яний рециталь.
Штутгарт (360) 15-00 Пісні трубадурів
Гамбург (372) 15-00 Романтична музика.
Франкфурт (390) 20-00 Радіокабаре.
Берн (404) 20-10 Нові пісні.
Берлін (415) 9-00 Богослуження.
Стокгольм (436) 21-40 Скандинавська музика.
Рим (441) 21-02 Концерт італійських композиторів.
Лянгенберг (472) 9-00 Релігійна музика.
Прага (487) 20-00 Італійська музика.
Міліно (501) 16-40 Музика і спів.
Брюссель (509) 21-15 Концерт.
Відень (516,3) 10-20 Хор віденських хлопців.
Рига (525) 17-00 Пополудневий концерт.
Мюнхен (532) 19-30 Концерт.
Будапешт (550) 16-00 Штангська музика.
Москва (825) 18-30 Опера й оперетка.
Ковно (1935) 21-00 Концерт.
Ленінград (1000) 19-00 Недільний концерт.
Харків (1304) 20-30 Вечірній концерт.
Париж (1725) 12-0 Релігійна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор під проводом Д. Котла. Львів сали Лисенка. Понеділок 11. листопада о год. 4. п. п. пополудневий концерт для шкільної молоді, ціна 1 зол. О год. 8. вечером ціна 5. 4. 3 і 2 зол., всі білети продає Народня Торговля. 728 1-1

Відчит д-ра Маркіяна Дзєровича на тему: "Людське тіло як терен безпастанної боротьби" відбувається заходом Різні Учительської Громади в великій залі Української Бесіди у Львові в неділю 10. листопада 1929 о годині 6. вечером. Вступ за добровільними датками. 833 1-1

Калуський Комітет допомоги вдовам і сиротам по священниках складає огисни прикладу ширю подяку Впов. Паням: Приймкові зі Львова, Байлавій і Решетилівчанин з Калуса, які своєю безкорисною участю звеличали його концерт і тим самим причинилися до побільшення його фондів. 848 1-1

Звичайні Загальні Збори Т-ва Українська Бурса ім. св. Івана Хрестителя в Дрогобичі відбуються 25. XI 29 о год. 2. попол. у власнім будинку при вул. св. Івана 22 зі звичайним денним порядком. На випадок неможливості комплету збори відбуються о год. 2-30 по пол. при якому-небудь члені членів. — За Виділа: д-р Володимир Ільницький голова і д-р Кмітківський, секретар. 849

Звичайні Загальні Збори Кружка "Рідної Школи" ім. Короля Данила у Львові-Жовківське відбуються в неділю 17. листопада 1929 р. о год. 5. год. 3. пополудні в доміні Кружка у Львові-Жовківське 62. Звичайний денний порядок. — Головна Управа "Рідної Школи": Іван Корнуд голова, д-р Мiron Коновалів секретар. 852 1-1

Звичайні Загальні Збори Музичного Товариства ім. М. Лисенка, філія в Станіславові відбуються в середу 13. листопада 1929 о год. 8-й веч. в доміні Г-ва вул. Голуховського 23/1. зі звичайним денним порядком. — Виділа. 853 1-1

"Жива літопись наших визвольних змагань" — на цю тему заведе гутірку Жіночий Кружок ім. Ганни Барвінок на своїх сходинах в суботу 9. листопада ц. р. Головна референтка д-р Олена Степанів-Дашкевич. Сходина відбуються о 6-й годині вечером в доміні при вул. Мохнацького 12. Проситься всіх членів про якнайчисленнішу участь. 854

"Жива літопись наших визвольних змагань" буде предметом ширших сходин членів Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок, які відбуються в суботу дня 9. листопада ц. р. о 6-й годині вечером в доміні при вул. Мохнацького ч. 12. — Головна референтка д-р Олена Степанів-Дашкевич. — Проситься всіх членів о якнайчисленнішу участь. 854

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГДІНІНІНІ тільки найкращі фабрики претинні продає за готівку і на рати від десятих літ з найкращої сторони знає фирма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Зайцівська ч. 5. 618 13

ШАМОТОНІ ПЕЧІ чеські, найкращий склад Ренчгер, Лесина 17. 707 11—12

ПЛАТИМО високі ціни за золото, брильянти і перли Домбровський-Розважєнскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 619 8—2

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортне, дубельтне, чорне у флашках і бочках по цінах уміркованих. За-ряд бровару. 1996 24—7

ВІСІЛАЮ поштою гарні, вибірані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 28—1 кг. — Слизькові повилі на цукрі в 5 кг. фасках за зол. 18— Волоські оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 28— Франко за пошлатою Мендель Штуммер, Косів п. Коломні. 842 1—10

УНЕВАЖНІСТЬ військову книжечку видану П. К. У. в Городку згайлонським ч. 250 на ім'я д-ра Івана Станіка в Яворові, тепер в Любачеві. 854 1-3

КРАВЧИНЯ шие після найновіших журналів дешево і скоро. Може шити в приватних домах. Вул. Бічна Дєкєрта 3. Згол. до Адміністрації під "Збіва". 856 1-1

ГОЛУБІНКА МИХАЙЛО, уроджений в 1901 р. увелажнює вкрадену військову книжечку, видану через П. К. У. Стрий. 855 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст вздуг легенів, серця і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 51—2

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загранічних військ, спеціаліст сиринх, венеричних і сексуальних хворіб та лікарської косметики ординує від 8—10/2 14—18. в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Ватопор. Діатермія. Криотерапія. Сепараткові почекальні. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.** 826 Телефон 65—87. 4—2

Спеціаліст венеричних шкірних недуг і косметики **Д-р І. Мунд** Д. сек. шп. від. і звич. орх. від 8—9 і 2—5, в неділі від 9—1 Львів, Ясина 1, ріг Писудського (Панської). Телеф. 48-01. — 595 Лічення жилаків. 7—7

Подяка.

Отсею дорогою складаємо широ-сердечну подяку тим всім, що своєю присутністю віддали посмілку присагугу покійному Докторови Ярославу Окунєвському, лікареві в Городенці, та провели його на вічний спочинок на цвинтар для 26-го жовтня 1929 року. — Всечеснійшому Отцеві Малафєєву за провід в похороні. Всечеснійшому Отци Кома-ринському, Бахталовському, Пісєцькому, Гордицькому за участь в похороні. Всечеснійшому Отцеві Грималюкові з Тимковець дякуємо за відправлення заупокійної Служби Божої. — Крім того дякуємо Докторові Істеревичеві за те, що в першій хвилі був присутній при помершій. — Високоповажаним Панам Докторам Істеревичеві, Добровольському, Шнайдерові, Якіличкові, Вішне-вському, Канафасові за розраду в послідних днях і за участь в посмертній конісії. — Товариствам: У. Г. А., Просві-ті, Рідній Школі, Окружному Виділові Визвольної Помочі Українського Учител-ства, Союзом Українок, Пані Добро-вольській і Пану Ільницькому за прислані вишні і за участь в похороні. — Стар-шинам У. Г. А., які несли домовину в дому печали на цвинтар. Інжінірові Білянському і Панові Шлемкевичові за прашальні слова над отвертою моги-лою. — Товариству "Бесіда", а зокрема Ви. Пану Професорові Курнебі за ві-нець, поміч в уладженню і відданій при-сагугі Покійному. — Високоповажаний Пані Марії Олександрівні за сердечне спів-чуття і за ділянку поміч в першій тяж-кій хвилі і за участь в похороні. — Високоповажаному Пану Севаторові Га-луцькому за прислані телеграфічно слова співчуття, разом з всім Товари-ством і Особам, які письменно вислали своє співчуття. З окрема Панові Воло-димирові Липівському за сердечний лист і залузя сосини, прислані з-за кордо-ну на могилу Покійного. — Високро-поважаним Паньствам Гриняковим, Петру-шинам, Парамуковій і Лаврінській за при-буття з Тимковець і за участь в похо-роні. — Всім тим, що своєю участю при-чинилися і помогли в так сумній обряді сердечне спасибі.

ОЛЬГА ВОЛЫНЬ — дочка Доктора **ТЕОФІЛІ** і **ОЛЬГА** **ОКУНЄВСЬКІ** — брат і сестра. **МАГ. ОСТАП** і **ОЛЕНА** **КУЗЬМИЧІВКІ** — брати.

Городецька, дня 5. листопада 1929 року 751 1—1

На замовлення готові

Футра

і перерізки — поручає Ф-ма

Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ

Львів, Рутівського 5. Тел. 48—70

361 40 літ існує. 8—10

Толочу десені на **ПЛОШЕВИХ** ПЛАЩАХ

чищу, чорню, відсвіжую,

перерабляю.

М. ВОЛЯНСЬКА

Львів, вул. Собієвського, ч. 12.

740 Тел. 17—04. 4—7

Карикатура "доброго воляка" Швейка.

МАГАЗИН І РОБІТНЯ

ФУТЕР

КАРЛА ЦВИНАРА

Львів — РУСЬКА 18

КРИВА 10

поручає

дешево свої вироби.

НЕБУДЕННА КНИЖКА!

Досі розійшлася в чеській оригі-налі і в перекладах в 2,000,000 прим. Світова війна в зеркалі нехайчально ідентичної сатири і гумору. В цього рода літературі не має собі рівної. [Із книжки то:]

ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЛЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

Написана Яр. Гашком. За спеці-альним дозволом появилася тепер в українській перекладі. Видання любуєсь. — Великий книжковий формат. 11 аркушів друку. 22 сати-ричні ілюстрації. Ціна 4 зол. 3 по-чтою 4-60 зол. Вислає за попереднім надісланням готівки. 846 1—1

Ілюстроване В-во "ДУНД"

Львів, вул. Личаківська ч. 23.

Накриття

Fragefa. Hennerberga і інших найкращих фабрик по фабричних цінах 577

У МАНДЛЯ,

вул. Коперника 14.

Напроти Кіна Коперник

ПРОТЕЗИ

штучних ніг і рук для калік, після ампутації. Ортопедичні корек-тори і апарати до під-тримання

виробляє:

М. Л. Полячек,

Самбір, ч. 21.

445 Цінники даром. 9—10

DEUTZ

МОТОРИ — дієля без компресора, газові, бензинові і т. д. 792 а 2—4

моторів льокомотивів, льокомотивів, помп, компресорів, вальців до доріг і т. д. а також усілякі фабрики Ф-ми **HUMBOLDT KÖLN-KALK**

доставляє:

"DEUTZ - HUMBOLDT" **Львів** вул. Романовича 1.
Інж. Альойзій ШАХЕРЛЬ Телефон 6—72

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскації. **ДРУГИЙ НАКЛАД!**

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Давидовський: Манівна. Юрко Старосозсьський: На Ма-ківці. Богдан 3: З історії Закарпаття. Юрко Гарасимів: Десять днів на Підкарпатті. А. Крезуб: Бої за Львів і Наддніпрянські Січові Стрільці. Маріян Карієнко: День 31. серпня 1919 р. в Кімі. А. Крезуб: Напад большевиків на Кремьнець в травні 1919 р. Ірина Шмідель-ська - Книжечка: Великаєнь у Жмеринці. Юра Шаруєв: Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів воєнних. Євген Дидик: З повстанцями. Устя Гриняк: Дещо з того, що пере-жила. А. С.: Помста. Я. Водний: В Холоднім дрі. Р. Сущко: Базар. Я. Водний: З обіймів смерті. А. Марушенко-Богдановський: На сві-танку. Сергій Дашкин: Діти неодо. Здиар: Нариси з Поділля. Д-р Б. Гнатенко: Лисина. Мiron Зайцівський: На чужій роботі. Анатоль Куранди: Міля. Вод. Куч: Коняк.

Календарієм. 12 ілюстрованих героїв. 26 ілюстрацій в тексті на пшавровому папері. Вінета кисти Е. Козака.

Ціна 3-00 зол. — Порто 0-50 зол.

Замовляти можна у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III а. Книгарня Червоної

Калини, Золочів, вул. Колієва ч. 1. 3—5

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не зберігається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Атмосфера.

На маргінесі останніх подій в Польщі.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 8. листопада 1929.

Те, що останні дні були повні несподіванок, нікого не здивувало. Навпаки, всі були свідомі, що якісь несподіванки будуть і ждали їх без огляду на їх форму та напрямок. Колиб нпр. замість маршала Пілсудського з готовою промо-зою у кишені й замість сотні старшин, явився був у четвер у соймі якийсь, тільки що, попередньої ночі чи тогож самого дня, іменований новий прем'єр, прихильник курсу „співпраці“ з соймом, який заспівав би пісеньку „де згода в семействі“, то це теж була би велика несподіванка, але нею теж ніхто вже не здивувався би. Бо щораз більше є людей, які не бавляться у ставлення прогностів, знаючи, що це вже навіть не є забавою у пророцтва, а у вульгарне ворожбитство: коли хто хоче знати, „що буде“, хай — мовляв — розложити на столі дві колоди карт („дасіяска“) або простягне долоню ісховидуючій пташці. Люди вже навчилися не баламутити себе даремне якимись правилами логіки (ідей та фактів і віднаєскали цим дещо геть уже втрачену рівновагу духа.

Однак на одні люди забули й останні події одні їм пригадали: що коли т. зв. психологічний чинник є підставою під усяку політичну акцію (і „віще верза“ жадна політична акція не може вдатися без відповідної психологічної бази), так само збірний психологічний чинник створює атмосферу, яка буває рішачою для розвитку подій. Конкретно: ще нині рано були такі „тверді“ фантасти, або вірніше циніки, які „вірили“, що не вважаючи на четвергові події у соймі, на двократну виміну листів поміж марш. Дашинським і през. Мосціцьким плюс комунікат ПАТ-а з текстом розмови між двома маршалами, що не вважаючи на ці документи (історичної ваги (вони безумовно ввійшли вже до історії Польщі), всетаки нинішні засідання сойму відбуються, буде воно менше або більше бурливе, але остаточно зачаткує бодай формально звичайну щорічну бюджетову сесію. Підставою такої „віри“ був аргумент, що чейже ані уряд не хоче розігнати сойму, ані сойм не може повалити уряду і тому всі методи боротьби з соймом є лише демонстрацією сили уряду, так само, як усі виступи проти уряду є лише зусиллям переконати уряд про силу сойму. Однак послідовностей із отих своїх взаємних демонстрацій жадна сторона не хоче витягати, іншими словами, не залишається нічого іншого, як — продовжувати дотеперішню гру і ждати, може з неї щось вийде.

І справді: вийшло, та вийшло таке, що продовжування гри неможливе. Є це атмосфера, яка повільно від трьох з половиною років нечутно й непомітно назривала і дозріла врешті до стану такого напруження, в якому ніякі паради, аїкка не лише справжня, але й формальна „співпраця“ є абсолютно неможливою.

Кілька характеристичних ознак цієї атмосфери. Ось пос. Маккевнч у виленьському „Слові“ звернув увагу, що навіть дуже гарні особисті знайомі послі з ББ. та опозиції, зустрічаючись у соймі вдають, що один одного не бачать і минають себе без слова. Ось на лицях людей, ви-стоюючих перед соймовим будинком, замість звичайного зацікавлення постороннього глядача, видно нервові схвилювання безпосередньо інтересованого гравця. У каварні, трамваї, крамниці, банку, кожному підприємстві — скрізь чути і видно, що діється щось, до чого не можна відно-ситись байдуже. Це та атмосфера, яка раптом я-вляється не як предмет боротьби, лише як підмет, як кармуючий чинник подій.

Не відомо, чи здають собі з цього докладно справу два воюючі польські табори. Здається, що оба вони гадають, що нинішніми настроями можна все ще доволіно керувати, що все ще можна „вироблювати опінію“ і в міру потреби — переходити над нею до деякого порядку. Ось нпр. засідання клубу ББ напередодні відпочинку на 30 днів, пос. полк. Славек алегую до своїх послів, щоби грядучий місяць використати

для мобілізації приватної думки в користь планів зміни конституції та заля спараліжування організаційних притотувань лівої опозиції. Але тут же полк. Славек твердо заявляв, що все одні „лісатравненна система правління не буде зліквідована“ і все одні зміна конституції мусить бути переведена. Знову ж польська лівіція буцім то готуватися до „рішачого бою“, вдали ППС радять у перманенції, висилають якісь об'їзники, інструкції, розіслажають делегати та листові. — можна справді погодуватися, що всі ці зачії йдуть у „босовому“ дусі, а всеж, коли би 5. гру-дня вийшов на трибуну в характері прем'єра нпр. п. Пате (нинішній посол у Москві, ніби сторонник мира між урядом і соймом) та в кабінеті не стало лише одного полк. Пристора — від-разу босвий настрій опозиції привнявся і від-крив перспективи ідилії з часів п. Бартеля. Зна-чить, і опозиція легковажить собі атмосферу, я-ку нині втямає у свою калькуляцію, але на яку завтра може махнути рукою.

Тимчасом нам здається, що нинішня атмо-сфера вже не допускає дальшої гри і що вона го-диться уже єдино під — розрахунок. Нам зда-ється, що так само як у вівторок, стало річю ціл-ком неможливою відкрити сесію і її відложення було обов'язкове і немінуче, так само неможли-вим буде ведення нарад після 5-го грудня. Атмо-сфера, творена протягом трьох і пів року, не мо-же змінитися ані в один ані в другий бік протя-гом місяця. Здається нам, що надійшов той мо-мент, про який задував недавно п. Тугут у сво-йому „Тижні“, що мусить прийти „розрахунок“, хоча би навіть обі сторони не бажали собі його. Здається нам, що вже не тільки обі сторони під-далися під керму атмосфери, але й сам розраху-нок. А це дуже непевний і небезпечний кер-манчик.

І. Кедрия.

На економічні теми.

„Чорні дні“ на біржі в Нью Йорку.

II.

Ми спинилися над розвитком цієї недавно народженої дитини американського „надкапіта-лізму“, бо саме ці інвестмент-трести є хоч і скоро вибухалою, але за те важкою гаузею аме-риканського капіталу, який своїми раменами щораз-то більше розтягається на Європу, чи то купуючи цілі пакети акцій, чи закладаючи свої філії, чи беручи концесії (Дженерел Моторс, Форд, Гаріман та інші). Ці справи, хоч як вони для нашого загалу „не інтересні“, хоч як він уважає їх за події на Марсі, — то всеж живучи на межі двох світів ми повинні інтересуватися та слідкувати за тим „надкапіталізмом“, якому одні заповідають ще довге життя, вважаючи його ще неповнолітним або таким, що нахо-диться в стадії набирання повних сил між тим як інші, маючи його за пережитого старця, за-повідають йому скорий кінець.

Америка, яка на війні добре заробила, зумі-ла через відповідну регуляцію капіталу і кон-юктурі вступити на довгу дорогу просперуван-ня. Не лише внутрішні, але й заграничні ринки оживилися були американським капіталом. — Повстали нові галузі промислу, під чим треба розуміти не лише зовсім нові як радіо, без-дротний телеграф, штучний шовк, але також і ці галузі, які справді вже перед війною мали свій початок, але великанського розмаху на-брали щойно по війні, як хемічний, електрич-ний, автомобільний промисл, товарні доми, грамофонові плити та інші. Їх розвиток давав більшу можливість спекуляції фінансовим трансаціям, ніж віднова і раціоналізація стар-их промислів (металевої, текстильної і т. п.).

Не диво, що фінансова трансація і ефек-това спекуляція змагалися за панування над тими промислами, бо тут показалися перспек-тиви господарської концентрації, творення ве-ликанів-концернів, закупів цілих пакетів ак-цій, тут відкрили ключ до міжнародного ефек-тового капіталізму. Опираючись на міжнародні об'єднання й умови в продукції, договори про

Найкращим дарунком

з нагоди імянин, свят і хрестин є вкладкова книжочка враз з пушкою ощадності

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“

у Львові вул. Руська ч. 20.

збуд і на ріжні концернові комбінації, утворено в Америці центр міжнародного ефектового ка-піталізму, який, маючи цілу організаційну сіть з доволі складними та вирафінованими комбі-націями, вів акцію злижки ефектів в міжнарод-ньому масштабі.

Розвиткові цьому сприяла і кредитова по-літика Америки, яка по конференції директорів головних європейських банків у 1927 р. зверну-ла більшу увагу на потреби власного ринку. На тлі цього наступила зміна у кредитовому від-ношенні між Америкою й Європою, а американ-ська спекуляція, маючи за собою кредит, по-котилася американським темпом і дійшла до небувалих досі розмірів. „Федерал Різерв Борд“, бачучи цей шалений розгін спекуляції, остерігав її перед наслідками, але це, очевид-но, легковажили. В дійсності виглядало дов-ший час так, що всякі підвищення дисконтової стопи не мають впливу на спекуляцію. А все таки політиці Ф. Р. Борду вдалося завернути кредит від недухої на гіпертрофію біржі в сто-рону господарського грошового ринку.

Також молоді промисли скупчили в такій пригожій ефектовій конюктурі великі резерви гроша. Куди їх було подіти? Рационалізацію вже давно переведено і тому пушено частину гроша для біржевих кредитів. Ефектовий капі-талізм, маючи в центрі таку конюктуру, притяг-нув не малі капітали з Європи. Колиж опроцен-товання денного гроша, яке вносило 14—20 відсотків, лізло вліт (вкінці спинилося на 5 відсот.), тоді європейські капіталісти і банки почали вицофуватися. Почався відплив євро-пейського капіталу до Європи, що вплинуло й на поліпшення курсу англ. фунта і що без сум-ніву, мусіло довести до подешевіння гроша на європейських грошових ринках.

„Інвестмент-трести“ пізнали скоро, що кур-су не дасться гнати дальше в гору, і тому за-вчасу „висіли“, знаючи гаразд, що на знизції можна так само заробити як на знизції. Купую-чи після сильних заломань курсу по низькій ці-ні акцій, які недавно продали по вишрубованій ціні, вони загорнуть не малий гріш. По відпо-віднім „обробленим“ спекулюючої американ-ської публіки міг завитати „чорний“ четвер. І він прийшов, руйнуючи одних, а набиваючи ки-шені інших. Страти на курсі за час одного тиж-ня оцінюють на 25 мільярдів доларів.

Справді нині тяжко сказати, як ці страти відібулися на поодиноких банках і маклерських фірмах. Дещо тепер штучно прикривається, щоби вплинути на психозу продажі паперів. Вже нині маклери роблять пропаганду іменем Рокефелера і інших промислових вождів і за-охочують до купів акцій. В кожному випадку належить рахувати на ґрунтовне перецінення курсу поодиноких паперів. В останньому тиж-ні жовтня продано 82 мільйони штук акцій мен-ше більше за половину ціни, і деякі і за 1/3.

В господарському житті Америки показу-ються деякі шіліни, які вказувалиб на можли-вість депресії. Заломання в промислі штучного шовку, самоходів, нафти, бавовни, упадок цін збіжжя, цукру, какао тощо виявляють тенден-цію до депресії. Однак при цій не можна за-бувати, що федеральний резервовий систем зі своєю емісійною резервою около 5 мільярдів може видержати мабуть кожному грошову кризу.

В кожному випадку Америка, по словам се-натора Робінсона, „зблямувалася“, маючи на у-вазі організацію фінансів, багатство широких мас і т. д. А прецінь, каже сей сенатор, 40 від-сот. населення — фермери — є в дуже прикро-му положенні. Система Гувера попустила для виборчих цілей вулила спекуляції і довела до того, що мільйон американців, дрібних шпарови-ків, позбулося своїх ощадностей.

Д-р Ю. Стецюк.

Підчас антракту.

Оцінка польської дійсності.

Перший акт польської політичної драми скінчений. Соймова сцена порожня, куртина впала, дієві особи відпочивають в антракті. Але режисери не дармують. Вони підготовляють другий акт, мобілізують сили, переводять оцінку першого акту, осуджують одних граців, вихваляють других, підводять широкую характеристику драми, наставляють глядачів на далішній її розвиток.

Центр зацікавлення зосереджується біля питання: які в сили обидвох таборів, хто побідить у тих дуєльнях, як розвинуться даліші події.

Маємо деякі відповіді в цьому напрямку, але вони зовсім природно, не можуть заспокоїти нашої цікавості. Ясна річ, що ті відповіді є односторонні. З поведінки статей, розмов й інспірацій вибираємо три голоси, які засовують становище опозиції, проурядового табору і менше або більше нейтральних в даному випадку польських життів (не „кресових“). Є це погляд посла і редактора „Роботніка“ та чоловічого представника пепетівців М. Недзінковського (стаття „Нинішній день“), погляд кн. Я. Радзівіла, голови консервативної групи Безп. Блюку та погляд жидівського „Нашого Пшегльонду“, що в ради-годи висловлює погляди посла Грінбаума.

Засовуючи нинішній день, витворену ситуацію, пос. Недзінковський підкреслює:

„Т. зв. санаційний табір є в Польщі осамітнений. Спирається він на бюрократію і на частини старшинського корпусу, на гуртки селянської, безполової й осоружно боязливої інтелігенції, колись „пустушової“, сьогодні не відомо якої, на всякий випадок викликаючої шире співчуття: звідси спирається на суцільній фальші давних „угодівців“, ще недавно — „вірних підданців“ трьох цісарських величностей, які наважилися різні виявили дитинячу політичну наївність, які як-так вдержали добу земельної реформи, а тепер використовують „кон'юнктуру“ і — наперекір здоровому розумові — намагаються під проводом Валерія Славека закріпити свій „стан посідання“, — з якоїмкою претенсією до самостійної ролі в історії незалежної Польщі. „Санаційний“ табір спекулює на двох речах: на уявній пасивності мас і на дересвідченні, що демократична опозиція не зробить нічого такого, що могло би пошкодити Польщі, як державі. Той другий рахунок є слушний. Зате перший рахунок видається нам самообманом. „Пасивність мас“ існує в уяві пп. редакторів „Слова“ чи „Дня Польск-ого“, може існує у звідомленнях деякого „шефа безпеки“, що тужить до ордеру „Польонія Ресітута“, однак не існує в дійсності. З нашої становища, на основі нашої оцінки положення, „санаційний“ табір

програв уже свою історичну роль, розтративши безслідно та невіддільно величезний „капітал довіри“, зложений в його руки історією; розтратив безповоротно і невіддільно. Отже лишилася йому тільки фізична сила бюрократії і частини старшинського корпусу. Чи нею покористується? Не знаємо? Коли справді покористується, то в такому випадку стане „протидержавним чинником“ в достільному значінні. Що торкається нас, то заявляємо відкрито і без обиняків: відсунення сесії парламенту аж на хвилю не перерве боротьби за ліквідацію „післятравневої“ системи правління. П. В. Славек мабуть заперечував посила і сенаторів ББ, що система не буде ліквідована. Побачимо. Справа ліквідації залежить не тільки від п. Славека...“

Отже пос. Недзінковський стверджує осамітнення і банкрутство „санаційного“ табору та активність широких мас. „Санаційний“ табір — на його думку — не розпоряджася моральним капіталом. Від його загрози безслідно і невіддільно. Але той табір розпоряджася фізичною силою... Чи він нею покористується? — ось питання без відповіді. На всякий випадок опозиція послідовно змагатиме до ліквідації „післятравневої“ системи.

Зовсім інакше оцінює ситуацію кн. Я. Радзівіл у розмові з представником санаційно-консервативного „Дня Польск-ого“. Рішення в справі розв'язки конфлікту між урядом марш. Пілсудського і соймом залежить виключно від марш. Пілсудського.

„Остаточне рішення — каже кн. Радзівіл — лежить виключно в руках марш. Пілсудського і ніхто з його табору не буде мати впливу на висесення того рішення. А те рішення в значній мірі буде залежне від поведінки противників“.

Кн. Радзівіл стверджує, що марш. Пілсудський мав намір співпрацювати з теперішнім соймом, але першою передумовою співпраці мав бути вибір проф. Бартели маршалом сойму. Вибір Дашинського спричинив конфлікт, що довів до таких яскравих і прикрих подій.

„Чи теперішня примусова перерва в соймових нарадах поведе до загальнішого конфлікту, є сумнівним. Однак треба підкреслити, що рішення під тим оглядом належить до опозиції. Та щоправда наступило би, вислід політичного конфлікту в Польщі є безсумнівний. З одного боку марш. Пілсудський з величезним престижем героя боротьби за незалежність, опертій на створеній собою збройній силі і на справній адміністрації в краю та на чистенний, все зростаючий політичний табір, — з другого боку партійні лідери, що мають дуже сумнівну базу в широких масах і соймова опозиція, з якої чисельно третина є опанована політичними методами національних меншостей, яких уся рація існування ґрунтується на підбурюванні тих меншостей проти самого існування держави“.

Консерватисти все і всюди були проти загальних засобів. І в Польщі стараються вони о-

пертися на правних нормах, не вимагаючи нічого, тільки пошанування правного стану (страх перед виборчою реформою! — Ред.) який

„робив би неможливим ганебні практики і партійні крутість давного соймодавства. Дійти до такого стану є державною koniecznością, а яким шляхом це досягнеться, залежить в значній мірі від опозиції. Її амисту дійсності та її здатності до об'єктивної оцінки існуючої у Польщі дійсності“.

Як бачимо, кн. Радзівіл вдарає на те, що опозиція не має сили й опору в масах. А зате проурядовий табір є незначайно сильний. Рішення виключно спочиває в руках марш. Пілсудського, а далішній розвиток подій залежить від становища опозиції.

Вислів третій погляд. Варшавський „Наш Пшегльонд“ стверджує, що громадянство розчарувалося до санації, але й опозиція не дає порадуючої відповіді на питання, в ім'я якого політичного ідеалу треба усунути пілсудчиків? В це найслабша сторона опозиції. Стремління Номовського звести змагання правої й лівої опозиції до спільного знаменника не дає результату. Також пропозиція пос. Корфантія, який спільний ідеал для правих і лівих додає в боротьбі за конституюційні повності, за волю слова, друку, зібрань, совітів і т. л. теж проминула безслідно. Пос. Корфантія пропонував до боротьби за ці вимоги притягнути навіть непольські народи.

Та цей ідеал є недостатній, бо в нього не всі випадають однакий зміст.

„Опозиція грішиться недостатком почуття для реалізму хочби в найскромнішій домі. Звідси її мала популярність серед громадянства. Життєво в часі банкрутства великої фрази. Людськість розчарувалася, готово після війни, в найважливіших дєйствах, які колись притягали і заважали, коли були прапорними ідеалами. Тут і там бачимо нужду при соціалізмі, неволю при незалежності, тиск при демократизмі і парламентаризмі. Громадянин тужить за позитивним таслом, за ділом“ — і поки опозиція нам його не дасть, не може рахувати на успіх“.

Заява Тардіє.

Рада міністрів у Парижі апробувала проект урядової заяви Тардіє. Заява засовує урядові здобутки від хвилі закінчення війни: прикренення бюдж. рівноваги, досягнення валютної стабілізації, управління внутр. довіря. Тепер розходиться про те, щоби й далі мати успіхи в тих ділянках. Теперішній уряд не зробить нічого такого, що пішло би в розріз з парлям. законодавчими установами і не згодиться на ніякі пропозиції, що нарушувалиб незалежність Франції. Діяльність франц. парламенту буде в згоді з повнішими принципами, чи те коли розходитиметься про Йонгів план, чи про

ЕДГАР АЛІАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

Коли ми дивились на них знадвору, вони обидві були приблизно наполовину відчинені, себто, стояли простокутно до стінки. Можливо, що поліція, так само, як я, розглядала задню сторону приміщення; та коли так, розглядаючи ці фєради в напрямку їх широчині, в профіль (так воно мусило бути), вона не спостерегла самої цієї великої широчині — абож, у кожному разі, не взяла її як слід на увагу. Справді, раз заспокоївшись на тім, що ніякий вихід неможливий у цій частині, вона природно оглянула її лиш дуже побіжно. Однак мені було ясно, що віконниця коло того вікна, що прилягає до ліжка, відкинута зовсім узад до стінки, сягає асього на яких дві стопи до громозводу. Було також очевидно, що при незвичайній степені активності та завзяття перехід від громозводу до вікна міг таки доконатися. Досягнувши віддалі на півтретя стіл (ми допускаємо, що віконниця розчинено до краю), злочинець міг дупко схопитися рукою за ґрати. Пустивши тоді руку з громозводу, добре упершись ногами в стінку та сильно від неї відштовхнувшись, він міг відкинути віконницю так, що вона зачинилася, і, коли ми уявимо собі, що вікно було саме розчинене, він міг навіть вскочити до кімнати.

— Я хочу, щоб ви спеціально собі усвідомили те, що я говорив про незвичайну степінь активності, потрібну для такого ризикового і трудного діла. Я маю намір, по-перше, показати вам, що це діло виконане можливо; але, по-друге, найголовніше, я хочу висилити в ваше розуміння дуже незвичайний, майже надприродний характер зручності, потрібний для цього.

— Ви скажете, безперечно, зживаючи прав-

ничого вислову, що „аргументуючи мою версію“, я повинен би скоріш недооцінювати, а не підкреслювати надмір активності, потрібний у цьому ділі. Це може бути практика у судівництві, але це не в розумуванні. Мій остаточний об'єкт тільки правда. Моє безпосереднє завдання — привести вас до зіставлення цієї дуже незвичайної активності, що про неї я щойно казав, з тим зовсім особливим, верескливим (чи то пронизливим) і нерівним голосом, щодо національної приналежності, якого не знайшлося двох однакових думок, а в його вимові не розчули жадного поділу на складки.

При цих словах мряковинна, пісформована уява того, про що казав Дюпен, промайнула мені в голові. Я, здавалося, став на грані розуміння, не здолавши зрозуміти вповні, як це часом люди знаходять себе на межі спогадів, однак, не в силах, остаточно згадати. Мій друг повів свою мову далі.

— Ви бачите, що питання про спосіб виходу я замінив на питання про спосіб входу. Мій намір був привести вас до думки, що їх докано однакоим способом — в одному пункті. Тепер звернімося до самої кімнати. Розділяючись, який вона має вигляд. Шухляди бюра, говорилось, пограбовані, але багато коштовних речей у них лишилося. Твердження абсурдне. Це тільки догадка — і дуже безглузда догадка — та й годі. Як ми можемо знати, що речі, знайдені у шухлядах, це не є усе, що в цих шухлядах досі містилося? Пані Л'Еспане з дочкою жили надзвичайно відлюдним життям — не мали ніякого товариства — рідко виходили з дому — не мали для чого часто міняти одяг. Знайдена одіж кінець-кінцем була саме така гарна, як і мала бути в цих паній. Коли злодій забрав собі щось, чом він не взяв найкраще — чом не забрав усе? Словом, чому він покинув чотири тисячі франків золотом, а навантажився оберемком одєжі? Золото кинуте. Майже всю суму, означену паном Мінью, знайдено в торбинках на землі. Отже, я хочу, щоб Ви геть

усунули з думки мрячну ідею мотиву, що її зародила в думках поліції та частина зізнань, де говорилось про гроші, передані на дверях будинку. Збіг обставин, адєсєтеро знаменитий, ніж оцей (передача грошей і убийство три дні після того, як їх одержано), трапляються всім у житті кожного дня, не звертаючи на себе чийсь уваги й на хвилину. Збіг обставин загальні, це є прикрий камінь, що на нїм спотикаються того роду мислителі, котрі виховувались без найменшого обізнання з теорією імовірності — теорією, що їй найславніші здобутки людських шукань завдячують найславніші свої зразки. В даному разі, колиб золото зникло, то факт передачі грошей три дні перед тим був би чимсь більшим, ніж збігом обставин. Він потверджував би цю ідею мотиву. Але в дійсних обставинах даного випадку, коли ми візьмемо золото за мотив цього злочину, ми мусимо також уявити злочинця таким нерішучим (діотом, що він міг чомусь покинути і золото, і разом свій мотив.

— Тепер, маючи пильно в думці ці точки, що на них я звернув вашу увагу — цей особливий голос, цю незвичайну зручність і цю дивовижну відсутність мотиву у такому нелюдському вбійстві — киньмо лиш погляд на саму оцінку ризикну. Маємо жінку, руками задушену на смерть і затиснену в комині сторе головою. Значайні злочинці не вживають таких способів у бийства. А вже найменше вони отак поводяться зі зажитими. Ви згодні, що в цій манірі — убити труп до комину — є щось надмірно перероблене, щось цілком неприродне з найшм звичайним поняттям про людські вчинки, навіть коли ми уявляємо собі якийсь більше знеправлену морально людину. Подумайте також, якої це треба було сили, щоб протиснути тіло у такий отвір вгору, та ще так міцно, що сполучених зусиль кількох осіб ледве вистачило, щоб стягнути його додолу!

(Продовження буде.)

евакуацію Надренії, що є залежна від прийняття того плану, чи про господ. устрій басейну Саари. Уряд пильнуватиме організації оборони держави, бо тільки сильні народи можуть працювати для добра мира. Оживлені тим духом, французи згодилися взяти участь у льондонській конференції, в змаганні до дальшого зближення між зах. народами. Задержуючи собі упривілеєне відношення до англо-нім. приятелів Франції, які в порозумінні з Лігою Націй стремлять до закріплення світового мира.

Евакуація Надренії здержана.

Тардіє, запитаний в справі інформації „Матен-а“, що повідомляти про ненадійне здержання евакуації Надренії, відповів, що ті чутки неточні бо третю смугу франц. війська мають евакуювати шойно після того, як парламент прийме Йонгів план. Шодо другої смуги, то військова влада Франції признала за відповідне ввести деякі зміни в евакуації окупованої країни.

До одноцільного правопису.

Нарада українських робітників пера.

У суботу 9-го ц. м. з почину „Товариства письменників і журналістів ім. І. Франка“ у Львові відбулась довірочна нарада представників усієї нашої преси в справі устаткування спільного правопису.

Крім редакцій часописів запрошено також представників різних журналів, видавництва і „Наукове Т-во ім. Шевченка“ Присутніх було 29 осіб.

Зборами проводив голова „Т-ва письменників і журналістів“ д-р В. Щурат. Нарада була скликана наслідком давньої постанови зборів Т-ва, яке вибрало окрему комісію для розгляду нового правопису, прийнятого на Радянській Україні. Від імені цієї комісії реферував обов'язуючий на Рад. Україні правопис п. Антін Крушельницький. Він перейшов головні пункти нових правописних правил, зазначаючи ті, щодо яких комісія висловила за повним їх прийняттям, ті, щодо яких вона не прийняла ніяких рішень, залишаючи їх як предмет до дискусії і ті, до яких поставилась негативно. Цей реферат доповнювали описи п. Ф. Федорців і М. Рудницький.

Перед нарадою відчитав листа від „Наукового Т-ва ім. Шевченка“ д-р Я. Гордицький зі заявою, що „Наукове Товариство“ прийняло повний новий правопис і тим самим його становище в цьому питанні яснє. Члени „Наук. Т-ва ім. Шевченка“ д-р І. Кокоруда і д-р О. Макарушка, що були на нараді одночасно як представники інших наших культурних установ, заявили за тим, щоб піти слідами „Наук. Т-ва ім. Шевченка“. Однак вже із справоздання референтів стало ясним, що це справа не така проста. Новий правопис має чимало таких правил, які йдуть у розріз із вимогою майже всього нашого загалу в Галичині і вони мають у собі стільки ввічків, що вивчення їх у школі і поширення в усій пресі зустріло би значні труднощі.

Принципально не було розбіжності думок, щодо факту, що згаданий правопис треба якомога прийняти в якнайширшій мірі, щоб не підтримувати штучних різниць в одній літературній мові. Однак практично, наприклад щодо апострофу всі заявилися однозгідно, що його немаглузду заводити в Галичині, де у вимові ніхто не відчуває різниці між словом „буря“ і „буряк“, з яких тільки перше пишуть надліпняючи а апострофом. Не менші перепони виринули би при вивченні правопису чужих слів.

У дискусії над цими питаннями брали голос: проф. Біленький, д-р О. Назарук, Р. Кунтинський, ред. Павлів і проф. Домбровський. З огляду на те, що більшість присутніх не була вже раніше ознайомена із новим правописом, не можна було прийняти ніяких рішень. До Львова прийшло дуже невелике число примірників нових правописних правил і навіть не всі редакції могли їх придати.

Збори рішили, що вся наша преса повинна прийняти спільний правопис від нового року, але при цьому рішили доповнити існуючу комісію новими членами і скликати ще раз нараду для вивчення головних правил, щодо яких має прийти до порозуміння. Ця нарада має відбутись негайно після виходу правописних правил, що є вже в друку і які перевидає „Наук. Т-во ім. Шевченка“ під редакцією М. Возняка. Ясно, що якщо це видання з'явиться, тоді доведеться по-знайомити з ним ширший загал при допомозі преси.

Тому, що вся фільмолічна дискусія над цими правилами на зборах, у суботу, торкалась тільки найважливіших питань, ми покищо не вважаємо доцільним входити в її подробиці. Відкладаємо це до найближчої ватоди, коли реферувемо весь правопис і наше становище до нього.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ЛУЦЬК.

Дня 1. листопада ц. р. відбулася в Луцьку в українській брацькій церкві панахида за українських поляглих, що віддали своє життя за батьківщину. Відправляв мітроф. протоєрей о. П. Пашевський, який виголосив зворушливу промову на тему любови рідного краю й рідного народу. Українське громадянство в Луцьку, а передовсім українська молодь, вповнили брацьку церкву по береги і на хвилину полинули думками у великі, переломові часи зперед 11-ти літ. Це торжество зробило на всіх учасників помітне враження.

ЗБОРОВ.

Першолистопадові поминки відсвятковано в Зборові поминальним богослуженням і панахидою при участі місцевого пароха о. Кулика, пароха з Грабовця о. Лушнія та великої кількості народу. Після богослуження виголосив о. Кулик перед устроєною в церкві стрілецькою могилою проповідь. По богослуженні і панахиді вибрані всі приявні в церкві громадяни з процесією при звуках оркестру місц. т-ва „Сокіл“ походом на кладовище на могилу поляглих Українських Січових Стрільців, де відправлено довшу панахиду, по якій місц. оркестра відіграла кілька стрілецьких пісень, як „Ой та зажурились“ і інші. Проповідь на цвинтарі не було. Вечером, коли все кладовище потонуло в мільйонах свічок, біля стрілецької могили, гарно прибраної вінцями, свічками і факелами, грає оркестра т-ва „Сокіл“ під управою урядовця філії „Просвіти“ в Зборові п. Конопки стрілецькі пісні. Та яке здивування викликало серед слухачів відігравання — серед різних патріотичних стрілецьких пісень і пісні „Човен хитається серед води“, з рефреном „Люба дівчино, дівчино, прийді!“ Думаємо, що уваги в тім напрямі злишні, а п. Конопа на будуче матиме на тямці, що таких пісень не грається на кладовищі на стрілецькій могилі, бо тим зневажується і понижується наш святість, якою є наші стрілецькі могили, не тільки в очах українців, але й наших сусідів.

Очевидець.

ТЕРНОПІЛЬ.

Як рік-річно, так і цього року тернопільське громадянство святкувало урочисто день 1. листопада. Жалібні оповістки, видані філією Т-ва Охорони Воєнних Могиł, зв'язали вже кілька днів наперед про панахиду, яка відбулася в парохіальній церкві в год. 9. рано. Панахиду відправив о. кан. Громницький, при чому святочну проповідь виголосив о. Вонс, парох з Ігровиці. Варто би згадати про жалібні оповістки і про всі перипетії з їх друкуванням. Однак, аби не наражувати цієї замітки на конфіскацію, зазначимо тільки, що її текст треба було змінити аж тричі, поки дозволено її розліпити на мурах міста. Так само не подалемо опису подій на цвинтарі, які далеко відбігають від опису в польських газетах. Для доповнення інформації, поданої в „Ділі“ з 10. ц. м., зазначимо тільки, що зараз слідуючого дня почала поліція переводити арештування головно між молоді. Досі число арештованих зросло вже до кількадесяти осіб, які пересиділи по кілька днів у поліційних арештах, а відтак староство покарало всіх арештом від 3—14 діб, без заміни на грошеву гривню. Всі покарані внесли відклик до окружного суду в Тернополі. Покарано всіх за те, що на цвинтарі співали, а тих, які не співали, за те, що були на цвинтарі разом зі співаючими. Між арештованими та покараними є багато гімназійних учеників та учениць. І так на 14 діб арешту засуджені (дівоча гімназія Р. Ш.): Віра Яворська (8. кл.), Софія Шурко (6. кл.), Ірина Шурко (5. кл.), Стефанія Роговежа (5. кл.); на три доби арешту: Олена Патріло (8. кл.), Марія Затирка (8. кл.), Олена Зирочок (8. кл.), Ярослава Сеньківська (8. кл.), Теодозія Фалендиш (6. кл.) та Ірина Кернач (6. кл.). Крім цього на кілька днів перед 1. листопада покарало повіт. староство гривною по 50 зол.: Ірину Миколаєвич (8. кл.), Руду Марію (8. кл.), Стефанію Коверницьку (8. кл.) й Ангеліну Коверницьку (6. кл.) — всіх за ношення харчів до судових арештів для гімназійних учеників, які там сиділи. Тих, яких покарано за ношення харчів, кураторія наказала видалити з гімназії. Те саме жде й тих, яких покарано за свято 1. листопада. За те саме свято покарано й кільканадцятьох гімназійних учеників, яких ждуть такі самі наслідки, як і учениць з дівочої гімназії.

Плебісцит у Німеччині.

На конференції провідників німецьких партій та членів Мюлерового кабінету прийшло до порозуміння в справі речення плебісциту. Визначили його на 17. листопада.

Присуд у процесі за сфальшування завіщання.

У Перемішлі закінчився процес за сфальшування завіщання Тишковського. Власника земельної посілости Гашлякевича засудили на 1 рік в'язниці, інженера Конопку на 1 рік в'язниці, обох із обниженням кари (приноровлення амністії) до 6 місяців, при рівночасному відложенні на п'ять літ. Обвинувачених Ант. Тишковського, власника зем. посілости та Можаровського увільнили. Прокуратор і засуджені застерегли собі три дні до надуми.

Відновлення англ.-більшовицьких взаємин.

Тас повідомляє: Повновласний міністр Норвегії в Москві вручив комісареві закордонних справ Литвінову повідомлення англійського уряду про постанову англійського парламенту в справі відновлення взаємин між обома державами. Рівночасно англійський уряд просить, щоб більшовицький уряд якнайскорше згодився на кандидата, якого висуває англійський уряд на становище амбасадора в Москві.

Димісія Чічеріна.

Берлінські часописи повідомляють, що політбюро прийняло внесену народним комісарем закордонних справ Чічеріном просьбу в справі димісії Чічеріна для лікування остає й далі в Вісбадені.

Заява довіря для уряду Тардіє.

Бріан у промові, виголошеній в парламенті висловив надію, що евакуація Надренії зробить кінець усім взаємним недовірам. Бесідлив звивав палату, щоб не переймалася занадто нац. плєбісцитом у Німеччині. Питання Саари є не міжнародною а чисто францусько-німецькою справою.

Тардіє сказав, що всі міністри погоджуються із закорд. Бріановою політикою. Попередній уряд повалили, бо боялися, що відбудеться евакуація третьої смуги Надренії без виконання потрібних умовин. А це розходилося лише про перегрупування військ, яке помилково вважали евакуацією. Евакуація відбудеться лише тоді, коли виконані будуть умовини: Йонгів план, ратифікація нового репар. плану фр. і нім. парламентами, переведення потрібних законів у райхстагу та безпека капіталу Реп. Банку. На запит чи третя смуга буде евакуована до 30. червня 1936 р., як це передбачували в Газі, Тардіє сказав, що в Газі годі було передбачити деякі події, передовсім Штресеманову смерть і кризу фр. кабінету. Спочатку думали, що евакуація зачнеється вже ц. р., та ясне є, що це не сталося, бо не ратифіковано Йонгівського плану. Тому ще невідомо, чи буде додержаний речіньє 30. червня 1936. В справі внутр. політики сказав Тардіє, що й лівація рад. соціалістів належатиме до більшості. Комуністам уряд не дозволить утворити держави в державі, фінансованої закордоном.

Парламент ухвалив заяву довіря для уряду Тардіє 327 голосами проти 256.

Зміни на Литві.

Литовський міністр внутр. справ Мустейкіс сказав журналістам, що мін-ство внутр. справ приготує різні проекти змін. м. і. проект закону про охорону держави, пресового закону, про охорону кордонів, про стоварившення та сови, про припинання горожанства, про паспорт, про суспільну безпеку і т. д. Передовсім уйдє в життя новий пресовий закон, потім проляже комітетові міністрів новий проект закону в справі свят, що передбачує значне зменшення святючих днів у цілому краю.

Реконструкція ромунського уряду.

У Бухарестських добре поінформованих колах кажуть, що ромунський кабінет буде реконструований перед отворенням парламенту себе 15. листопада.

Зі спортивного життя.

Мистецтва Ліги.

Краків. Варта—Висла 0:0.

Катовиці: Легія—Рух 2:1 (1:0).

Варшава. Варшавянка—І. Ф. Ц. 4:2 (3:1).

За вхід до Ліги.

Варшава. Мерімонт—ЛТСТ 3:1 (1:0).

Вільно. Лехія (Львів)—Огніско 4:0 (2:0).

Товариські змагання.

Львів. Погонь—Гасмоней 5:1 (1:0).

Лист монархістів до марш. Пісудського.

У Варшаві розкинули отвертий лист до марш. Пісудського, підписаний гол. управою монархістичної організації. Лист кінчиться закликом до марш. Пісудського, щоби якнайскорше розв'язав сойм, що є невіддільний до життя. В листі сказано: „Домогаємося від Тебе. Пале Маршале, щоби Ти привняв найвищу почесність регента Польщі та щоби уряд приготував монарх. конституцію та щоби її затверджено без плебісциту“. Лист видано, як надзвичайний додаток „Голосу Монархіст-а“, а як відповідальний редактор підписаний бувший сойм. посол і бувший член кабінету Внаволеня, а тепер великий прихильник монархістичної ідеї д-р Цвяковський.

Що було причиною смерті летуна Мацієвича.

У „Відомостях Літературних“ помістив Ст. Мацієвич статтю „Азов, людина, що являється“. В тій статті є теж цікава згадка про смерть летуна українця Льва Мацієвича, що загинув у летунській катастрофі в жовтні 1910 року. В тій статті каже Мацієвич: „Столипін довідався, що летун офіцер Мацієвич планував замах. Це були початки військового летунства і саму подорож літаком уважали актом відваги. Столипін прийшов на військовий майдан і сам один із Мацієвичем полетів літаком. Пізніше сказав: „Я очей тієї людини я пізнав, що він не відважиться рибити мене“. Терорист летун Мацієвич кілька днів пізніше покінчив самогубством. Нечуваною людиною був Столипін“.

На організаційному фронті.

КОЛОМІЯНИНА.

Дня 27-го жовтня відбулося посольське віче в Раківчику. По півтора годинній промові посла Паліва віче розв'язано з причини авантюри, викликаной кількома селюками, яким наші громадяни дали належну відправу.

Того самого дня відбулася довірочна нарада в селі Товмачичу. Село це, перед війною чисто національне, належить тепер до найсвідоміших наших громад. Велика селянська читальня „Просвіти“ була битком народу. Посол Палів у короткій, але яскравій промові представив економічне положення українського народу під Польщею, вказавши на спробу боротьби проти тяжкої економічної скрути. Відповідаючого посла працювала громада незначайно сердечно.

Ювілей 30-літньої сценічної праці.

ІВАН ДАНЬЧАК.

Дня 9-го ц. м. святкував театр ім. І. Тобілевича, а разом з ним і громадянство Станіславова, 30-літній ювілей сценічної праці арт. Івана Даничака. Ювілей рядовика, до цього ж актора де у нас небувала полія. За винятком нечислених у нас зірок сцени, автор лишається все ще поза скобками громадянства і тому цей ювілей викличе у небагато чимале здивування. Та, коли візьмемо під увагу жахливі умови, серед яких доводилось і доводиться працювати українському акторові, — то одна світлана хвилинка ювілею є розміром дуже малою нагородою для людини, що працює усього свого життя віддала рідному театрові.

Одним з таких рядовиків, що кляли основи під будову українського театру в Галичині — є Іван Даничак. Працьовитий, дуже солідний, тихий, надмірно скромний і зважений, тому тільки мало відомий ширшому загалові, він напротяг 30 літ, при всіх злиднях, ні на хвилину не покинув сценічної дошки.

Його життя тісно зв'язане з боротьбою на наш театр у Галичині та з його розвитком. Театр „Бесіди“, Статинка, державний театр у Вінниці, нову театр „Бесіди“, театр „Просвіти“ в Ужгороді, театр ім. І. Тобілевича в Станіславові — це етапи праці Даничака. Уроженець в р. 1891, в Луцких (нов. Перемишль), вже в 1899 вступив до театру „Бесіди“, як хорист, що визначався дуже гарним баритоновим голосом, милою за красою і широкою скаті. В р. 1906, за дирекції О. Стадіна, вибивається на соліста. Виступав в операх: „Продана наречена“, „Фагет“, „Галька“, „Еней на мандрівці“, „Жидівка“, „Мадам Батерфляй“, „Триліта“, „Кармен“, „Роксолана“, „Катерина“ та у всіх оперетах, які йшли на нашій сцені. До найкращих партій Даничака належить партія Валентина у „Фагеті“ і Януша в „Гальці“.

За останні два роки, які Даничак працює в театрі Тобілевича, своєю совісною працею, милым голосом, а головне безпретенційністю здобув собі широку симпатію громадянства, чого й доказом ювілей, який приготував Станіславів.

Д-р. Я. Г.

НОВИНКИ

— **Львівська хроніка.** Недалеко Львова на шляху Львів-Станіславів кинувся під колеса поїзду невідомий чоловік і загинув на місці. Його автентичності досі не стверджено. — **Львівський карний суд** засудив Ізера Гольденберга на 10 місяців в'язниці за кількаразову крадіж портфелів у трамвайних пасажирів. — На вулиці Ветеранів Петро Бачун убив ножом свого товариша Станіслава Бресь. Вбивника арештовано, а слідство виявило, що причиною збивства були особисті грошові порохунки. — На розі вулиці Баторого й Кохановського зі заміром самовбивства випала отрую Осипа Гайківна, яку в безнадійнім стані відвезено до лікарні. — На Городецькій вулиці поліція арештувала двох п'яниць, з яких один у політичній сварці викрикнув: „Хай живе Пісудський“, а другий „Хай живе сойм“. Арештовано також за п'янство Віктора Демечка і Софію Андрусевич.

— **Сумне явище.** Заградник, молодий польський поет, про якого була цими днями згадка, що помер у 25 р. життя — був українського походження. Ще в нижчій гімназії був грат. обрядом. Перейшовши до польської гімназії не мав нікого, хто звернув би на нього увагу. Наші катехити були там часто на відпустках. Заградник затратив свою національність настільки, що брав участь у боротьбі за Львів як член „оборонців Львова“. Наші педагоги повинні би звернути на увагу таке характеристичне явище, що викидаючи неодного учня з нашої гімназії залишають у його душі огорчення та досаду, які спонукують його відвертись своєї національної приналежності. Найбільше завзятими ворогами якогось народу стають ті, що змінили національність і віру.

— **Безплатний курс гігієни для матерей.** „Міський Осередок Здоров'я“ при Місіонарській площі ч. 2, у Львові улаштує 6-тижневий безплатний курс гігієни для матерей. Шлях курсу: подати жінкам освіту у справах особистої гігієни, гігієни підчас материнства і плекання немовлят. Виклади будуть відбуватись 3 рази на тиждень: в понеділки, середу і п'ятницю від 5—7 год. Вписи на курс приймаються щодня від 12—1 і 5—6 год в бюрі Осередка (партер, ч. 2).

— **Як вони їздять автомобілями?** Перед львівським трибуналом відбулася вчора розправа проти шофера Н. Кічера і його товариша Златнічка, обвинувачених в тому, що минулого року на вулиці Льва Сапига через необережність вїхали автомобілем у виставове вікно торгівлі „Закопане“ та вибили шибки, а окрім того поранили Марію Сіповичівку. Слідство виявило, що Станіслав Златнічек взагалі не є шофером і не вміє керувати автомобілем, а тільки „для приємності“ хотів проїхатись самоходом і попросив шофера Кічера дозволити йому покористуватись автомобілем пару хвилин. Златнічек так зручно керував, що відразу переїхав Марію Сіповичівку поранивши її, та розбив шибку в склепі. Суд признав, що за приємність некваліфікованого шофера не сміють прохажувати своїм зловлям, тому засудив Златнічка на 4 місяці в'язниці, а шофера Кічера звільнено.

— **3 Українського Наукового Інституту в Берліні.** Дня 8. XI. ц. р. в 8. год. вечером у салі Українського Наукового Інституту в Берліні при вул. Французькій 28/IV. відбувся виступ проф. Д. Дорошенка: „Осип Домбровський і перший конгрес славянських фільмів у Празі“.

— **Страйки в нашій країні.** В Станіславові почався страйк робітників торгівель овочами та яриною. Робітники вимагають скасування нічної праці, усталення платні та признання 8-годинного дня праці. — У Галичі страйкують робітники, що працюють при регуляції Дністра. У Доброгостові, в Дрогобиччині, страйкують робітники здобув підняження платні на 8 при. В повіті Рава Руска є страйк фільваркових наймитів та робітників.

— **31 студентського життя.** Від управи „Української Студентської Громади“ у Варшаві, дістаємо заяву, що на Волині, Холмщині та Підляшшу якась московська духовна організація поширює летючки з наклепами й доносами на агадану „Українську Студентську Громаду“ у Варшаві. Між іншими наклепами автори летючок твердять, що ця „Українська Студентська Громада“ є політичною організацією. Управа „Української Студентської Громади“ у Варшаві заявляє, що згадана Громада є чисто стовною організацією, яка об'єднує членів без огляду на їх політичні переконання та що всі наклепи авторів летючок є значайними доносами, що мають на меті тільки пошкодити цій українській студентській організації.

— **Комітет Виставки Української Книжки в Коломиї** звертається до всіх українських видавників та книгарень, які задумують дати свої книжки на цю виставку, із проханням прислати свої експонати найданіше до 15. листопада п. р., на адресу: Коломия, вул. Костюшка 23, філія „Просвіти“ для комітету „Виставки Книжки“.

— **Камінням боронять конституцію.** У Варшаві минулої ночі невідомі оборонці польської конституції вибили каменем вікна в домі консервативного посла Радзівида. На камені був приліплений папір із написом: „Це тобі за обмежування конституції“.

— **Носоріг у Старуні зперед 10 тисяч літ.** У Старуні біля Станіславова викопали в верстві воску дуже добре законсервованого носорога з передпотопової доби. Носоріг схожий на африканських носорогів, однак більший, а шкіра покрита волоссям. На основі рослинності, що заховалася в тім воску, можна догадатись, що носоріг має вже 10 000 літ. Носоріг перескочив земним воском і наче імпрегнований. Н. йшли його лежачого догори ногами. Здогадуються, що носоріг затонув в озері, тому наїшли його в такій незвичайній позиції. Це одиникий примірник, що заховався в такій незвичайній формі. Носорога перевезуть до Кракова для тамтешньої Академії Наук.

— **Анекдоти ген. Гальгочі.** Генерал Гальгочі, який помер на днях у 92. році життя, був славний своїми анекдотами. Між безчисленними його анекдотами, малярська преса згадає тепер такий: Коли генерал Гальгочі був командантом війська, що перебувало в Босні, він будував дорогу, на яку зажадав від інтендантури 20 000 корон. По скінченні будови Гальгочі вислав інтендантурі такий рахунок: „Я дістану 20 000 корон, витратив на будову 14 500 коро, а звертаю 5 500“. Віденський уряд не вдовольнявся таким загальним рахунком і зажадав від Гальгочі точніших даних про витрати. Тоді Гальгочі відповів на письмі: „Хто мені не вірить, що я стільки витратив, той осел“. Обурений міністр прочитав ту відповідь цісареві Франц Йосифові і жадав, щоби Гальгочі покарати. Цісар усміхнувся і відповів: „Гальгочі пише, що ослом є тільки той, хто не вірить його рахунок, а я вірю, отже я не осел. Ви не вірите?“

— **Ріжні вісті.** У Відні розпочався міжнародний конгрес лікарів для боротьби з ревматизмом. — У Будапешті помер визначний малярський вчений в ділянці електротехніки Стефан Фодор, який деякий час був асистентом Едісона. — У місті Дофін, у Канаді відбувся перший візд українських фермерів канадійської держави. — У вестмінстерському Соборі невідомі особи вкрали урну зі серцем короля Роберта, що помер 1328 р., утікши як емігрант зі Шотландії. — На румунсько-болгарській кордоні біля Бесарджікул комітаджі напали на румунську кордонну сторожу і ранили 2 особи. — У Бухаресті невідомі особи підпалили велику парню „Градїшта“, яка згоріла до тла. — Австрійський сойм ухвалив замкнути на деякий час віденський університет з причини сталих студентських авантур. — До Гельсінгфорсу прибуло ще 25 збігців із більшовицьких в'язниць на Соловецьких Островах. Один зі збігців збожеволів із радості, що вже опинився поза межами більшовицького раю. — Під Парижем найдено в поїзді II. класи труп Генрика Троцького, який в дорозі застрівився. — У Берліні підчас катастрофи автомобіля загинула знаменита танцюристка Лена Амзель. — Статистика вказує, що в місяці липні ц. р. із Польщі виїхало за кордон 15 000 емігрантів. — Англійська преса повідомляє, що князь Валлі вилізе незабаром до Африки, звідки він вернує до Лондону підчас недуги англійського короля.

— **Справлення помилок.** У попередньому числі „Діла“ зайшло кілька прикрих помилок, які отсим справляємо. Так у статті „Югославія“, 14-ий рядок з кінця, слово: десигнувати перекручено на: деспонувати. У замітці „По смерті М. Черкавського“ пропущено в підзаголовку слово: УНДО. В тій самій замітці при кінці подано, що хор відспівав пісню „Тихий вечір поїзду“, замість: „Тихий вітер поїзда“. У фейлетоні д-ра Івана Куріля, присвяченому пок. д-ру Яросл. Окуневському, подано помилково рік 1891, зам. 1881, в якому автор фейлетону приїхав до Відня на студії. В третій спалаті тогож фейлетону, 7-ий рядок з долу, зам. „світський чоловік“ має бути: світовий.

— **Малярська Вистава** праць учнів арт. маляра О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Сувійського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гринченко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Іванюх, Ст. Лутик, М. Мороз, Г. Смодський і Р. Чорний.

— Для студентів високих шкіл буде правити-ся з днем 9. листопада ц. р. що неділі і гр.-кат. свята в год. 11.45 Служба Божа з 15-хвилиною проповіддю в церкві Св. Духа при вул. Коперника 36. — Ректорат Духовної Семінарії. 850

— Сьогодні в салі Лисенка концерт Українського Наддніпрянського Хору під проводом Д. Катка в год. 4. попол. для шкільної молоді і в год. 8. вечером для старшого громадянства. 729

2-2

1-1

Відозви й комунікати.

До Видів Кооператива, Читалень і Українського Громадянства долинянського повіту.

Кружок „Р. Ш.“ в Долині поставив собі важке завдання підняти й вибудувати українське шкільництво в повіті, закинути повіт сіткою приватних шкіл, курсів і т. і. В Долині веде Кружок 7-класову зразкову школу, до якої бажає притягнути молодь з усього повіту.

В найближчих днях відкриває 3-місячний кооперативний курс, „Виховавчу-торговельну Кооперативу“ й початкову шевську школу, що стане завязком промислової школи.

До виконання наміченої праці, потрібна допомога всего повіту!

В тій цілі задумав Кружок організувати по всіх громадах Кружки „Р. Ш.“, якіб відтак об'єдналися в Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи“.

Запрошується усіх до співпраці в розпочатому ділі!

На бажання присилається статут „Р. Ш.“, інструкції й потрібні прохання до влади.

Тому, що Кружок бореться з недоборами, просимо організувати надзвичайну збірку на цілі „Р. Ш.“ й надіслати гроші на адресу:

КАНЦЕЛЯРІЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Долина — Одиниця (гімназія).

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Вашкевич.

емерит. проф. держ. гімназії в Станіславові, помер у понеділок, 4-го листопада 1929 р. З Покійним зійшов у могилу визначний і заслужений педагог, що довгі роки працював серед і для добра молоді в Тернополі, а від кільканадцяти літ у Станіславові, де він працював у І. гімназії і в дівочій семінарії ОС. Василянко. За часів української влади був бл. п. проф. Вашкевич директором І. гімназії, що стала державною українською школою з українською мовою навчання, з приводу чого мав планіше великі неприємності. Станіславське громадянство, а зокрема наші сестри школи, стратили в Покійному доброго громадянина і заслуженого робітника на шкільно-освітній ниві. — В. Н. П!

Орест Єремія Козловський.

Дня 17. вересня ц. р. скінчив життя в санаторії у Львові по коротких і тяжких муках емеритований учитель всеародної 7-кл. мужської школи в Рогатині, бл. п. Орест Єремія Козловський. З Покійником зійшов у могилу небуденний тип народнього учителя. Ціле його життя характеризують дві головні риси: велика любов до свого народу й замишування, а радше пристрасть до книжок. Свій патріотизм оказував бл. п. О. Козловський не словами, а ділами. Був членом усіх місцевих і краєвих культурно-освітніх товариств. Усе був готовим і щедрим у складанні жертв на народні цілі. Піддержував своїх ремісників і купців і тішився кожним проявом народнього життя. Українському народові віддав дві свої найбільші цінності, а саме: свого сина-одинака і свій величезний книгозбір, який є твором цілого його життя, від шкільної лавки до самої смерті (тисячі томів). Син Покійного Іро-слав згинув у визвольній боротьбі, як старшина Українських Січових Стрільців на В. Україні в околиці Кам'янця Подільського. По смерті сина шукав опечалений батько розради у своїй великій бібліотеці, яка стала його другою дитиною і метою його життя. Вже від шкільної лавки почав він збирати свою бібліотеку і збирав її сорок літ. В неї вложив він усе, що лиш міг вложити. Сам жив дуже скромно, свої життєві потреби обмежував до необхідности, а за опадіями гроші купував книжки. Все, що лише появлялося на всеукраїнському книгарському ринку, негайно мусіло бути в його книгозборі. Та не лише нові видачі він закупував, але старі, прийдати всім можливими способами всі твори, які колисьбудь появлялися на Україні. І це він досягнув, оскільки воно лише далось досягнути. В бібліотеці Козловського є невідомі рідкості: все оте добро ринив віддати по своїй смерті українському народові. Та не лише величезний книгозбір залишив Покійний, але також прекрасну збірку мінералів, якою могола поведчатися неода сепедня школа.

збірку марок, старих грошей, артистичних образів і збірка великих альбомів з видами, між якими перше місце займають види майже всіх більших міст України. Ще за життя говорив Покійний, що книгозбір і всі збірки призначає як дар будучому українському університетові. І дійсно його воля буде сповнена вдовою, п. Марією Козловською, яка в підписом відноситься до свого покійного мужа й бажає в цілости виконати його останню волю. Все те культурне добро має перейти по бажанню Покійного його шкільній товариш, приятель і друг, д-р Іларіон Свеніцький і адептувати в Українським Національним музею у Львові, де воно буде переходуватися аж до оснування українського університету, якому має бути передане на власність під іменем Ореста Козловського.

Зі смертю Покійного нестало в живих однієї з найкращих і найцінніших каменярів на ниві народньої освіти. Похорони його відбулися в літ. 19. вересня при участі гуртка учителів з Рогатини й найближчих приятелів. Над отаємим могилою на Личаківському цвинтарі пропалих пок. Козловського учитель Микола Володос і д-р Іл. Свеніцький. А в Рогатині згадали поминальне богослуження за душу Покійного студентська мотель і Окопний Візів Взаємної Помочі Українського Учителства. Велике число нашого громадянства на поминальним богослуженню було найкращим доказом небуденних заслуг Покійного для українського народу.

Пером земля заслуженому українському громадянину!

Дописи.

ЛУЦЬК на Волині. (Рекурс „Українбанку“). Дирекція Українського Кооперативного Банку вже оголосила рекурс на рішення податкового інспектора, який брав участь у відомій ревізії Українбанку, переведеної під впливом адміністративних чинників та який укарав банк на 1500 зол. за „нарушення“ приписів про утиски дрібного кредиту. Отже в рекурсі дирекція зазначає передовсім, що протокол інспектора нічого не згадує про 1925 р., не подає жадного факту порушення приписів, а в той-же час карає установу за цей рік на 300 зол. і обов'язок викупити промислове свідоцтво. „Непорозуміння“ — очевидно. За цілий 1926 р. інспектор апацішов факт видачі позички нечленові Вишомирському. Дирекція предкладає докази виплати Вишомирським членського уділу та випсового. Друге „непорозуміння“ також очевидно й тому кара 300 зол. за невикуплення промислового свідоцтва теж неслухна. За 1927 рік протокол інспектора підносить видачу позички Союзові Українок в сумі 3.500 зол., як нечленові. Дирекція Українбанку представляє доказ, що ця позичка вилана Союзом Українок Земельним Банком Гіпотечним, який зробив переказ через Українбанк, а цей останній записав цю суму на чеківний рахунок Союзу, з якого Союз і підймає гроші в міру потреби. І в даному випадку „непорозуміння“ очевидно, як також очевидно, що Українбанк не має обов'язку викуповувати промислового свідоцтва. Отже, неслухно його укарано на 300 зол. і за цей рік. За 1928 рік протокол інспектора податкового підносить видачу Е. Петриківському позички в сумі 5950 зол. Однак, це не відповідає правді. А саме: 1) Евг. Петриківський, як концесіонер української гімназії, в часі між 30. VII. 1927 р. і 5. VI. 1928 р. позичив лише 1100 зол. (себто менше за законодавчої норми 1200 зол.). Натомість, українська гімназія в Луцьку, як правна особа, позичила 2600 зол. Сума 5950 зол. повстала на рахунку п. Петриківського лише 23. VIII. 1929 р. В який-же спосіб можна цю суму віднести до 1928 року? Зрозуміла річ, що за 1928 р. дирекція не мала обов'язку викуповувати промислового свідоцтва, а тим більше платити кару 300 зол., вимірену за ту саму чинність в 1929 р. Отже, за 1929 рік протокол податкового інспектора (зряд податків і оплат скарбових) закладає передовсім видачу Е. Петриківському позички в розмірі: 5950 зол. і видачу позичок Шереметі 7120, Котівському 8900, Хоруневі 2670 і В. Палашові 4500 зол. Щодо позички Петриківському, то дирекція доказує, що йому вдала безпосередньо лише 1100 зол. Сума 5950 повстала в наслідок злиття згідно з бажанням Е. Петриківського, який сподівався в цей час відібрати йому концесію і бажав забезпечити всі борги, які він, як концесіонер має на себе прийняти й за них перед Українбанком відповідати. Тому він припав на себе, як борг гімназії 2600 зол., так і суму 2.250 зол., яку йому українське громадянство передало для закупки площі для української гімназії за посередництвом Українбанку й за яку дирекція Українбанку відповідала морально. Закон говорить, що не можна видавати одній особі більше як 1200 зол., але закон каже, що якщо особа може бути винна банкові суму більшу від 1200 зол., напр. банк продав би кому-будь свою площу за 15.000 зол. і закреслював 10.000 зол., з того-же випливає, що банк має для цього вику-

пувати свідоцтво промислове, або, що банк може продати свою, скажемо, площу, лише за готівку. Щодо інших зазначених позичок, — все це в перекази Земельного Банку Гіпотечного різним особам, які Українбанк переводив з рахунку переказів після закладження боржниками Земельного Банку у Львові вимаганих формальностей. Позичка в поняття цивільно-правне, себто кооператива мусить бути кредитором, а контрагент — боржником кооператива. В даному випадку: кредитор — Земельний Банк, боржники — Шеремета, Котівський, Палаш та інші. Якщо мова про жиро банку, то обов'язок викуплення свідоцтва для Українбанку повстав би лише тоді, колиб банк, заплативши гроші за якогось боржника Земельного Банку, мусів від себе уділити цьому боржникові більшу позичку, ніж 1200 зол., тоб-то переписати цілу суму на його рахунок. Таким чином дирекція банку не мала обов'язку викуплювати промислового свідоцтва й за 1929 р. — Ціла кара в 1500 зол. наложена тому наслідком „непорозуміння“ і подікована іншими мотивами, про які недоозначено писав п. Р. Без-Любич у польській пресі. Наприкінці дирекція в рекурсі зазначає, що згідно з арт. 116 закону про промисловий податок по уплаті двох літ приходить передавання. Отже поминаючи навіть всі контр-аргументи правної натури, податковий інспектор міг би виміряти кару лише за 1928 та 1929 рр. — Дирекція в закінченні просить у рекурсі передати цілу справу на розваження Городського Суду в Луцьку. — Українське громадянство, що з напруженням слідкує за ходом справи Українбанку, з великим задоволенням прийме до відома ці річеві аргументи дирекції банку, бо вони освітлюють та осуджують відому „роботу“ людей „Ниви“, що виступали проти Українбанку під командою Р. Бежа-Любича.

Обсерватор.

СТАРИЙ САМБІР. (Кооперативне свято в Бусовицях.) Дня 3-го листопада ц. р. відбулося величаве кооперативне свято в Бусовицях. Після відправлення молебня промовляв горячо о. сен. Татомір, після чого численні зібрані учасники свята рішили, що будуть купувати тільки в своїх кооперативах. Дальше промовляли ще повітовий лєкатор кооператив п. Захарченко й урядовець „Сільського Господаря“ п. Туряпський Осип. Свято закінчило по собі незатерте враження.

Від комітету Дівочої Ремісничої Бурси у Львові.

Перед півроком був опублікований в пресі заклик до складок на фонд Дівочої Ремісничої Бурси у Львові. Наслідком тяжких мешканевих умов і недостаточних фондів не приступало ще в цьому році до реалізації заміру. Тимчасом з новим шкільним роком число учениць-ремісниць помітно зросло і попиту за дешевим і здоровим приміщенням збільшилося так, що рішено з подвійною енергією заборитися до діла. Мається на увазі передовсім збірку поважнішої суми грошей для приміщення і вивідування бурси на більше число учениць, яка змогла сама себе удержати і ми не мусімо знова звертатися до громадянської жертвенности.

З призначенням гребе зазначити, що з найбільшим зрозумінням віднеслися до справи учениць фахово-доповнюючої школи (пл. Юра 5) і „Труд“ (Ринок 39), що використовують кожну нагоду, щоб збільшити фонд бурси. На цю ціль готовлять тепер сценічну виставу, яка відбудеться 17. ц. м. подучену в томболою. Мимо 8—10 годинної праці в школі і вартатах знаходять час на зладження робіт на цю ціль. Дякує з нашої старших громадянок пішли їм на зустріч і піднялися зібрати фанти на лєкаторію. Досі вплинуло на згадану ціль: Абсолютки фахово-доповнюючої школи з нагоди іспиту 14 зол.; (Параня Цюкан, Софія Цюкан, Ярослава Ляляк, Савчин Марія, Ухач Стефанія, Вігун Стефанія, Пека Олена по 2 зол.) Василець 5 зол., Залізняк Олена 3 зол., Левницька Іванна 5 зол., Терлецька 3 зол., П. Палієва 2 зол., Макарушка Ольга 2 зол., Федорчакова 2 зол., Макарушкова Євгенія 5 зол., Огороднікова 1 зол., М. Паславська 2 зол., Дарія і Анісія Коритківні 1 зол., Фахово-доповнююча школа з нагоди іменни управительки п. Федорчакової 39 зол. — Всі зі Львова. Климента Байцар 3 зол., Михайло Верес 2 зол., Катря Соломка 1.50 зол., Теодор Соломка 1 зол., Михайло Мокрий 1 зол., Татяна Свєрилова 3 зол., Юркін Петро 2 зол., Свєрида Микола 2 зол., Бандура Стефан 1.50 зол., Іван Оцифрик в Пограниччя 2 зол., І. Бандура 1 зол., Марія Соловій 2 зол. — Всі з Пукова. Збірка на соборчику в Дашаві 7.57 зол., Олена Качоровська Миколаїв 3 зол., Ірина Кенін Дусанів 2.50 зол., Любка Луцька Яничка 10 зол., Стефа Филиповська Дашаві 3 зол. Учениці „Труду“ з нагоди іменни директорки п. Паславської 25 зол., о. Стерник Володимир Пустомити 2 зол., Віра Трусович Сипізіє 2 зол., Союз Українок Калвиш 10.00 зол., Сивенька Марія ви-

півний ручник. 15 доларів під т-ва Довгий У. країни Регіна Саск Америка, Марія Лукашевич 3 зол., о. В. Олексин 1.50 зол., Стефанія Фарило ут. Ст. Рона 5 зол., Заварський Іван 1 зол., Коталка Ст. Самбір 2 зол., Мішневич Кобло 1 зол.,

Мошевка Ст. Самбір 1 зол., Ст. Бриквич Тернопіль 10 зол., Н. Бурдулак Ходачків Великий 2 зол., Е. Мусаковська Дрогобич 3 зол., А. Модрицька Дрогобич 2 зол., Нат. Бордун Торунь 5 зол., д-р М. Павлишин Львів 50 зол. Гроші 330-

жело частинно в Земельнім Банку. Словацького, конто Д. Р. Б. частинно в "Труді" Виставку фанти можна оглядати кожного дня в "Труді" Рінок 39.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 11 листопада, год. 7-30 веч. "Графія", опера Монюш (відновлення).
Вівторок, 12 листопада, год. 7-30 веч. "Артисти".

Малий Міський Театр:
Понеділок, 11 листопада, год. 7-30 веч. "Процес Мері Деген" (анжешні ціни).
Вівторок, 12 листопада, год. 7-30 веч. "Процес Мері Деген" (анжешні ціни).

Театр ревіз "Гонг" — в салі ніна "Кольосей":

Понеділок, 11 листопада, "Електричне соння", одна вистава г. 8-15.
Вівторок, 12 листопада, "Електричне соння", одна вистава г. 8-15.

Кіна.

Аполло: Ахлагів сад (Ів. Петрович, Алсіа Террі), на основі повісті Роберта Гіченса.

Касино: Чортиня з Триполісу (Альф. Фріланд, Ліана Гейд).

Кольосей: Таємна ватага Біг-Бой — великий збиточник.

Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: 3 дні на день (на основі Ферн. Гетя).

Оаза: Мадан Ресаміе.

Палас: Звукова фізіяма "Чортиня чортин" (Джанет Гейнор).

Пан: Тайна цитаделі в Дембліні (Марія Якобін).

Пасаж: Клуб "Чорної Руки" (Віліям Тесмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ам. комедія.

Стилев: Архивназеві любові (Ліана Гейд).

Фатаморган: Жар кохання (Жінка з зложі ч. 13) з Гретою Гарбо.

Хирира: Непочасний Казанова.

Утіка: Полуна кохання (Вільма Банні, Рон. Кольман).

Присилайте передплату!

Програма радіо.

Понеділок 11. XI. 1929.

Варшава (1411,7): 16-15 Програма для дітей.

Краків (312,8): 16-15 Концерт грамофонних плит.

Познань (334,5): 17-45 Вокальний концерт.

Вільно (385): 15-40 Литовські пісні.

Гельсінгфорс (221,5): 18-00 Радіо тріо.

Бресля (253): 17-30 Музика для дітей.

Ляйпціг (259): 20-45 Італійські пісні.

Братислава (279): 16-30 Французька музика.

Талін (296): 10-00 Квінтет мандолістів.

Врно (341,7): 22-15 Популярний концерт.

Лондон (356,3): 11-30 Жаліба Аладемі в честь жертв світової війни.

Штутгарт (360): 19-00 Трансмисія з Франкфурту.

Гамбург (372): 18-00 Радіоконцерт.

Франкфурт (390): 22-30 Концерт солістів.

Берлін (418): 16-30 Концерт солістів.

Стокгольм (436): 20-30 Кабарет.

Рига (441): 17-30 Римський квартет.

Лянгенберг (473): 13-05 Популярний концерт.

Прага (487): 20-30 Міжнародний концерт.

Мілан (501): 11-25 Музичні продукти.

Брюссель (509): 21-15 Концерт радіо-оркестру.

Відень (516,3): 20-05 Пісні Шумана.

Рига (525): 20-05 Популярний концерт.

Москва (825): 19-00 Трансмисія.

Копно (1935): 21-00 Камеральний концерт.

Ленінград (1000): 14-00 Грамофонні плити.

Харків (1304): 9-00 Музичний поранок.

Париж (1725): 21-00 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Загальні Збори Кружка Бурси У. П. Т. ім. вкар. Сембратовича з зазначеним дивізієм порядком відбудуться дня 24. листопада 1929 р. о годині 17 в доміні при вул. Хшановської ч. 9. В браку комплекту відбудуться тогож дня о год. 18. — Старшина Кружка. 861 1-1

Головна Управа "Рідної Школи" подє до відома, що Міністерство Релігійних Визнань і Публічної Освіти розпорядилося з дня 22. лютого 1929 р. Ч. II. — 26612/29 затвердило виписку п. а. "Поповня О. Граматичні Вправи для висших клас середніх шкіл та до самонавчання. Львів, накладом "Рідної Школи" 1928" до шкільного ужитку. 865 а 1-1

Місто війни на могилу бд. п. Сенатора Михайла Черкаського зложили на "Рідну Школу" 30 зол. Ви П. Д-р Петро і Ганна Рижинські з Костополя на Волинні. — Жертвodawням складає ширю подяку Головна Управа "Рідної Школи". 865 1-1

Звичайні Загальні Збори Т-ва "Медицина Громада" відбудуться дня 17. листопада п. р. о год. 9. рано в XIV. салі старого університету. Виділ. 867 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ, СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятих літ у цілім краю апапа фірма Іван Зельтєнрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бріданти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 618 15

МОДНІ бравелетя, також іншу біжутерію поручає дешево Дом Бровські-Розажевські, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27-29. 619 8-2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжку видану П. К. У. в Городку ягайдовським ч. 240 на імя д-ра Івана Станька в Явороні, тепер в Любачеві. 854 2-3

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; також талієровані меблі, власного виробу — найдешевше в **Доротеум** Льва Сапінг 34. телеф 15-01. 44 7-2

ФУТРА оказійно продає і приймає до комісової продажі "Універсум". Комісова складниці Львів, Пасаж Міколяша. 785 6-20

ЛІЖКО залізне кухонне 14 зол. — Сіткове 40. — Скринкове 55. — Дротані вклада 27. — Ліжко мосяжне 200. — Фабрика ЗАКС, Ліндога ч. 6. 840 2-7

Д-р ГРИЦЬ ГАНКЕВИЧ, адвокат в Ситині пошукує сейчас рутинованого солідитатора, що зміє писати на машині. В зголошеннях подати відбуту практику і успіш. 860 1-2

СПИЗНЕНИХ ЛІТАМИ до гімназії учеників чи учениць приготонить в одній році з 2-3 клас старий, рутинований гімназійний професор. — Ласкаві зголошення до Адміністрації "Діла" під "Педагог". 859 1-2

НА ПРОДАЖ підля і-поверхона, нова, центральне опрікдання, підлога. — Вул. Гроховських ч. 4. перестанок трамваяний, без посередництва. 866 1-5

КОЖДА в Івань може усунути зморщини, приймаючи ідеальний крем, зроблений після рецепти лікаря спеціаліста. — До набуття лиш в косметичній Інституті В. Тіа, пл. Трибунальська ч. 1. Тел. 54-86. 862 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Спеціаліст ведез легенів, серця і жолузка.

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

335. Пересвітлення Рентгеном. 52-2

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загравничних клінік, спеціаліст скірних, венеричних і сесуальних хоріб та лікарської косметики ординус від 8-10¹/₂, 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Ватофор. Дістермія. Кріотерапія. Сепараткові почевалні. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826** Телефон 65-87. 5-2

Дентистичне Заведення Ігнатій ГЛЯТТШТАЙН **Львів, Льва Сапінг 47.** 868 1-1

Подяка.

Люта смерть спосида життя доброго Мужа й Натяла, бд. п. Івана Вертипороха, завдаючи нам важний удар. У тім горю найшли ми велику піддержку в круті ширих друзів і знайомих тому. Відучи за голосом серця, складаємо цему дорогому ширю дяку всім, що винесли нам спінчуття, чим зменшили нам в значній мірі наш біль. В першу чергу ширю дякуємо Впов. о. Іванові Пезехові, що підчас хороби спінчав з радою і помічю та підготонив Покійника в останню дорогу. Не меншу подяку складаємо Ви. Олі Андиконич. За провід в похороніх дякуємо Впов. о. шамбелянові Мих. Пезельському й о. совітничкові Іванові Глодінському, зокрема за авторушні пращальні слова над могилою о. шамб. Пезельському і п. Денисові Сидиківі від учительської становой організації "Взаїмна Поміч" у Львові. Дякуємо Впов. д-ру ветер. Яросл. Левинському з Доброгатора, управителі школи з Долини п. Колязовському й місцевому учительству, що явилися на похоронах з шкільною молоддю. Рівнож ширю дякуємо Ви. Іванові Дідусеві, диригентові хору і всім співакам, що звеличали сумний обряд гарним співом а також першому брацтву, селянам, хрепним й знакомим. Сілець Беняків, 6. XI. 1929. Леонтиня Вертипорохова, дружина; Евген і Ніна, діти.

Ширіть наш часопис!

ІНСТИТУТ

косметичний. Б. Тіа, пл. Трибунальська ч. 1. Тел. 54-86 усуває блязми, сліди по віспі, зморщини, злишне волосся, відтиски, бородавки і червені плями, фарбування волосся Генною, бров на стало, ондуляція водна і тривала, манікюр. 862 а 1-1

УВАЖАТИ НА ОХОРОНИЙ ЗНАК!

AMOL

ДОВІЛІТА В УЖИТТІ І ПРИЗНАНИЙ ЗА НАЙЛУЧШИЙ ЛОТРИЙНИЙ ДЛЯ СПОРТОВЦІВ І ТУРИСТІВ, ЗМІШОЇ МЕР-ВИ І ОЖИВАН, ПЕРИОДАЧНИЙ СЕРДІНИЙ ДО МАСОВАНИ

ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ!

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскації. ДРУГИЙ НАКЛАД! ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Дітковський: Маніака. Юрко Старосольський: На Мавкіаці. Богдан З.: З історії Закарпаття. Юрко Гарасимів: Десять днів на Підкарпатті. А. Крезуб: Бої за Львів і Наддніпрянські Січі. Стрільці. Маріан Карпенюк: День 31. серпня 1919 р. в Києві. А. Крезуб: Напад большевиків на Креминець в травні 1919 р. Ірина Шингелська-Каликевичева: Великдень у Жмеринці. Юра Шкатулик: Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів воєнних. Евген Дидик: З повстанцями. Устя Гришка: Де що з того, що пережила. А. С.: Помста. Я. Воданий: В Холоднім Яру. Р. Суніко: Базар. Я. Воданий: З обіймів смерті. А. Марушенко-Богданівський: На слітанку. Сергій Данків: Діти неволі. Адмар: Нариси з Поділля. Д-р Б. Гнатевич: Лисона. Мирон Захдинський: На чужій роботі. Анастоль Курдаль: Міля. Вол. Куч.: Коняк.

Календаріум. 12 ілюстрованих героїв. 26 ілюстрацій в тексті на пікредовому папері. Вінета кисти Е. Козака.

Ціна 3-00 зол. — Порто 0-50 зол.

Замовляти можна у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III/а. Книгарня Червоної Калини, Золочів, вул. Колійова ч. 1.

831 4-5

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Тільки від 12. до 17. листопада!

в салі

872

Гехнольогічного Інституту вул. Буларда 5
(біля Батарого)
висвітлюється найкращу українську фільму виробни-
тва „ВУФКУ“ за оповіданням М. Гоголя в 10 частях п. а.

Сорочинський Ярмарок

Прекрасні краєвиди України — ярмарок — пейзаж —
весілля і т. п. **Зелені Сяга у Львові**, як наддністр.

Початок сеансів: 3-30, 5-15, 7-1, 8-45.

На перший сеанс ціни вступу знижені до половини.

Докотились...

Львів, 12. листопада 1929.

У Львові, як відомо, вже п'ятий рік виходить орган „незалежної думки“, що має назву „Рада“. Визначається він тим, що літають його безплатно численні люди у Львові та в краю, а крім того читають його пильно і деколи навіть цитують у своїй пресі кийські і харківські комуністи та деякі місцеві польські публіцисти. Комуністи цитують „Раду“ звичайно на те, щоб доказати українському громадянству на Рад. Україні, що УНДО складається із самих зрадників і запродавців, що воно фактично не існує, або що „Прогрес“ пішла на угоду з польським фашизмом і т. п. Тутешня польська преса послугується теж собі на втіху численними „ре-
веляціями“ „Ради“ про українське життя. Але й сама назва цього органу замітна та зрозуміла. Дехто каже, що зветься він „Радою“ просто тому, що радянським, але дехто твердить, що назва цього органу пішла передовсім від того, що він у всяких навіть найскладніших проблемах нашого життя дає собі дуже легко „раду“.

Наприклад: „Рада“ не любить смертельно Українського Нац. Демокр. Об'єднання і тому зчаста його на своїх сторінках усмерчує. Усмертила його була перед останніми виборами до сейму, усмерчує його на своїх сторінках і тепер. А воно, як жило в здоров'я та силі так і далі живе і нема ніяких признаків його кінця. Нарід каже, що якщо кого так часто за життя усмерчують, то йому дуже довгий вік судилося. Або: неподобалося „Раді“ якась українська установа, то вона намагається її оклеветати, підірвати довіру до неї всякими т. зв. „ре-
веляціями“. Про найновіші „ре-
веляції“ „Ради“ напишемо окремо. Нині хочемо спинитись на одній з тих, що мають чисто політичний посмак.

„Рада“ довідалася, що на одному з засідань Українського Посольського Клубу в Варшаві мали займатися „таємно“ справою своїх проти-
радянських виступів. Отже, хоч наразі була „та-
ємною“, то „Рада“ знає про неї, а знаючи пише „ре-
веляції“. І не тільки пише ре-
веляції, але й ве у великий дів'я тривоги. „Дивіться, мовляв, у-
ніверситетські зрадники народу хочуть валити „україн-
ську зазбучанську державу“. І то коли? Тоді, як міжнародне положення Радянського Союзу не завадало в останньому часі ніякого погіршен-
ня! Що більше, роблять це тоді, коли „навіть найбільше засліплений невизнаний до української радянської держави чоловік бачить, що Рад. Союз в останньому часі не тільки не ослаб, але навпаки скріпився і може собі дозволити на без-
глядну, внутрішню політику (чуєте?! — Рад.), відносно до пануючої доктрини й інтересами по-
литичних держав-республік. Надходять вісти, що на Рад. Україні пороблено численні ар-
ешти, а всіляк за ними відбудуться судові роз-
прави за державну зраду. Віршість цих арешто-
ваних це мають бути розконтривані заговорни-
ки петлюрівщини, „патхени“ до заговору і дер-
жавної зради чужоземними чинниками. Без-
перечно, на цей факт арештувань можуть ту-
тешні симпатизи петлюрівщини обурюватися, але різнорізно ясною і самозрозумілою річю являється і те, що українська держава за збу-
рчує мусить і далі берегти свою цілість так, як береже вже з успіхом новина 10 літ.“ („Рада“ ч. 50, перелова п. а. „Вода на чужий млин“).

З наведених слів бачите, що „Рада“ з усієї української преси в Польщі найкраще поінфор-
мована про арештування на Україні. Вона й оди-
нокий український орган, що так легко з „чи-
стим серцем“ і „преспокієм повістю“ дає собі

„раду“ в цим арештуваннями. Державні зрад-
ки, мовляв, всі арештовані українські діячі, а
тому треба з ними поступити так, як комуністи
поступають з подібними їм уже 11 літ, зберігаючи
в успіх державну цілість. Отже розстріляти
Бфремова, Ніковського, Ганцова, Чехівського і
інших! Розстріляти, бо вони „державні зрад-
ки“. Чи бачите, до чого може довести навіть де-
кого з бунтів „петлюрівських“ „амбасадорів“ у
Югославії цілковита залежність від комуністич-
них повелителів. Чи бачите до чого в такім ви-
падку доводить цинізм і цілковита атрофія на-
ціонального сумління?

Бож подумати тільки, що якийсь там писа-
ка з „Ради“, який вважає себе українським полі-
тиком і патріотом цілком легкомисно засуджує
на смерть, скажім, Бфремова, Того Бфремова, з-
кий дав українській національній культурі не-
проминаючі цінності, який був чоловім україн-
ським робітником-каменярем ще далеко перш
першою російською революцією в 1905 р., того
Бфремова, який стояв на сторожі невольного у-
країнського слова й української національної
культури, коли „діячі“ з „Ради“ писали не вчи-
лись. До Бфремова чи до Чехівського підтягають
ці безвольні й безсовісні публіцисти аршичок
„петлюрівщини“ і тим себе заспокоюють і тим хо-
чуть заспокоїти все українське громадянство на
західних українських землях. А звідки ті пани

Навіть зі сотиків зростають мільйони,
тому хочби найдрібніші ошадности складайте в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руска ч. 20.

знають, що Бфремов „петлюрівець“, а може він
„летманець“, а може „ундист“, а може він вза-
галі до ніякої політичної концепції тепер не при-
часний?

Отже Українська Парламентарна Репрезен-
тація фактично розважала на одному зі своїх
засідань саме справу останніх масових арештів
серед української інтелігенції на Україні. Вона
застановлялася над тим, яке становище зайняв
до тих подій, як боротися з тими репресіями ко-
муністів. Вона застановлялася. Не важне в да-
ному випадку, що рішила, тим більше, що такі
справи вирішує не тільки вона, але й партія.
А застановлялася тому, що це наказували
їй добро й інтерес нації. А пани з „Ради“
проходять попри цю справу легкосердно,
каригідно цинічно і не тільки погоджу-
ються, але навіть похваляють поведінку комуні-
стів з українськими національно-культурними
діячами. Розстріляти їх, мовляв, бо вони зрад-
ники. Ось до чого докотились „публіцисти“ з
„Ради“!

Одна з аномалій.

Рефлексії на тему упадку значіння нинішньої польської преси.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 9. листопада 1929.

Ніколи завдання преси не є таке відповідаль-
не, таке важке і таке важке, як у переломових
хвилинах життя народу чи держави. Розуміють
це (іноколи на своїй шкурі переживають!) ро-
бітники пера й інстинктивно відчувають маси.
Бо ніколи газети не є так розкопювані, не ста-
ють таким артикулом щоденної необхідності
культурної людини, як у ті хвилини. Основна мі-
сія преси: інформаційна служба, — швидко і
правдива інформація і додане до неї освітлення,
перепущене щиро крізь призму ідейного світо-
гляду, — ця місія стає тоді нероздільною ча-
стицею буття однаково тих одиниць, які її вико-
нують, як також тих мас, для котрих є вико-
нана.

Члени санаційного чи опозиційного табору
в Польщі, люди „нейтральні“ (іх щораз менше),
не кажучи вже про весь заалармований своїми
кореспондентами закордон, словом усі, хто як-
так цікавиться тутешніми сучасними подіями,
одностайно погоджуються, що ці події є в житті
польської держави й польського народу дорево-
люцій, бо боротьба за устрій держави й владу в
ній мусить — так чи інакше — торкатися ека-
стенції мільонів громадян. Хто краще розуміє це
від польських і непольських — але польські
справи реферуючи — відповідальних публіци-
стів, які все своє знання, хист і рутину мусять
протиставити — нервам, що так жагуче пра-
гнуть спокою і нормальних умовин праці? І як не
вірять в інстинкт мас, бачучи, як халциво кида-
ються вони на часопис, — джерело освітлення,
духової розваги й морального керманця! Але
пробіг: яка жалка нинішня роль польської пре-
си, — а скажімо ширше: і непольської, яка не мо-
же байдуже ставити остеронь подій довкруги
неї, — як мізерно вона може виконувати нині
своє завдання інформації та освітлення і яких
потаненьких способів мусить халцатися, щоб
здавати перед масами читачів, що вона свою мі-
сію таки виконує!

Бо про яку інформаційну службу може йти
мова, коли всі джерела газетної інформації зачи-
нені. До тих джерел належить чейже варшав-
ський каварияний столик та атмосфера довкола
нього, яка родить пусті сплетні, не є теж уже
джерелом інформації соймової культори, бо люди,
які в них бувають, самі нічого не знають і сну-
ють лише безпечні „комбінації“. Шкож торка-
ється освітлення подій, про які згадують офіці-
альні комунікати, то може його давати лише ча-
стиця польської преси, — явна і слава, без
жодних застережень ставлячи всі джерела на і.

Однак із цього не виходить, аби санаційна пре-
са находилася у багатому положенні від
опозиційної. Живучи у спільних умовах загаль-
ної непевноти, так само не знаючи „що буде“ і
так само ховзуючися при інтерпретації вчинків,
яких правдиві мотиви їй не відомі, санаційна пре-
са разом з опозиційною ніби у водусі, між небом
та землею, завішена, і даремне силкується задо-
вольнити людей, які по землі манджують.

Отже і санаційні і опозиційні часописи зай-
маються вічно, на сотні і тисячний лад, теоре-
тичною аналізою існуючого в Польщі внутріш-
ньо-устроєвого спору та на сотні і тисячний
лад взаємно перелицьовують себе, вішаючи один
на другому всі живі й мертві собаки. Уся річ,
що читає не може бути задоволений вічною дис-
кусією, безперервною, від літ триваючою поле-
мікою. Але трагедією нинішньої польської преси
є не тільки її безрадне положення відносно свого
читача, але й відносно розвоєного процесу подій,
на який вона не має майже жадного впливу. Чи
передові статті „Газет-и Польск-ой“ роблять яке-
небудь враження на опозиції? Або статті „Робот-
нік-а“ на санації? Мало того: вонож промина-
ють уже без жадного враження і на читачах із
власного табору!

Вічне теоретизування мусить чейже осто-
гиднути. Воно притуплює змисел критичному не
тільки в читача, але й у самого публіциста. Один
перестає брати собі до серця, що читає нісеніт-
ниці, другий — що й пише. Зрештою, це є доказом
на правильне функціонування самозберігаючого
інстинкту. Бо в протівному випадку, одні і другі
давно вже адитинили би.

Два приклади з останніх днів. „Газета Поль-
ска“, провідний орган санації, присвячує циклі
статей вавилонському олімпкові, з якого склада-
ється опозиція. Мовляв, світ і корона польська
такого „помішання язиків“ ще не бачила: мова
Маркса з мовою Дюмівського, Троцькийський з
Возницьким, кс. Новаківський з Прагером, Ри-
барський з Домбським і Кванітським. І т. д. на цю
тему. Та одночасно „Роботнік“ пише про „сана-
ційну вежу Вавилону“, цитуючи суперечні собі
голоси „Курер-а Віленськ-ого“, якого редактором
є посол БВ. Окуліч та вил. „Слова“, якого ге-
дактором є посол БВ. Мацкевич. Знову ж, відомо,
найбільшою жорстою єдицькою „Газет-и Варшав-
ск-ой“ є факт, що кляві Радзівіл і Саліва засіли
на одній лавці з Вісліцьким і Салонцю. Скажіть,
люди добрі, що думає собі нещасливий читач,
коли прочитає одну за другою такі три статті
трех найповажніших органів столиці? Або зна-
чу — полеміка поміж двома чільними єврейськи-

ми публіцистами, б. сенатором Косковським у „Кур'єрі Варшавському" та Ст. Стшетельським в „АВЦ". Цей останній кинув фразу, що, мовляв, кращий якийнебудь вихід із нинішньої ситуації, — сюди або туди. — Аби не йти далі, „в глибокий япасу". На те Косковський обурився: як-то, отже краще навіть повний переворот, аніж нинішній стан? І давай доказувати, що „не краще", на що знову його опонент почав висловлювати, що він не мав на думці нового перевороту, а лише „вяснення" ситуації, тимчасом переворот, мовляв, її не вяснив би і т. д.

І навіть це все? Але воно має практичне значіння для ходу подій? Що воно нового дає читачеві? Чи не піде безнадійною пусткою від такої преси? А прецінь — преса є чейже одним із найважливіших чинників суспільного життя. І розуміють це діяти преси, розуміє публіка, а проте одні і другі в дієвими особами і глядачами суспільного відомства, якому на ім'я: упадок значіння польської преси.

І. Кедрин.

На економічні теми.

В справі збуту сільсько-господарських продуктів.

В останніх часах висувастся в нашому кооперативному житті справа налагодження кооперативного збуту сільсько-госп. продуктів на щораз видніше місце. І правильно. Добре налагоджений збут цих продуктів спричиниться до більшої рентабельності господарки, до поліпшення рівної культури, спришнить активізацію і поступ сільсько-господарства, поправить цілий наш господарсько-суспільний бізнес.

Думки на цю тему викликала наша торговельна кооперація, цей найживіший нині у нас чинний організації господарського життя. Її перший етап, доставка всіляких потреб для населення вже уформований. Вона промочує собі крок за кроком до другого етапу, до переробки сирих плодів на купецький товар та до експорту. Доволі далеко поступив в цьому напрямі Масло-союз (переробка і збут набілу), немало праці вложив уже в це діло Центросоюз wraz із Повітовими Союзом (яйця, збіжжя, тощо). Щораз частіше дискусії на цю тему дають безумовно багато нових вказівок, опертих на дотеперішній практиці.

Однак є вже й немало хаосу в поглядах на цю ділянку кооперативної праці. Неоднораз дискусій не має ні досвіду ні практики в труднощах при збуті. Тому теоретичні висновки таких дискусій сильно відбігають від того, що може наше життя.

— І як це штука продавати товар? — каже загал. — Коби було лиш що продати, каже селянин, а вже продати я продав би. Воім здається, що вистане, якщо хлібороб, ремісник чи фабрикант випroduкує добрий товар; а коли налагодити торговельний апарат так, щоб усунув посередників, які досі забирають зиск, тоді зиск припаде не їм, але розділиться між прохвентів і консументів, при чому налагоджений апарат (в нашому розумінні: кооперативний) дістане свою

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові пальчохи в десені,
рукавички, шарпінти,
свєтери,
шальї,

Снігівці марки „Tretorn"

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA" Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі").

нагороду за посередництво і діло скінчене. Воно таке кожному очевидне, що при пролазі мусить бути зиск, що годі інакше й подумати.

Такі поняття про неминучий у торгівлі зиск є не лиш у загалі, але також у теоретиків-економістів, які, приймаючи зиск як щось самоарозуміле, побудували на ньому свої теорії. Партиїні ідеологи саме в імя цих зисків творять партійні програми і в імя їх ведуть також завдані міжпартійні боротьби.* Цим можна пояснити собі, що й у наших теоретиків виривають більше форми збутового апарату, ніж сама суть та зміст збуту. Бо й у них є очевидність зисків у збуті. А що, мовляв, нинішня кооперація, не займаючися досі збутом як слід, не доросла видно до цього діла, тому треба створити окремий кооперативний апарат, з новими статутами, новими дирекціями, надзінними радами і т. д. І коли такою легкою визнається ця справа тим, що пишуть, то в читачів виривають зразу питання, чому досі ще не твориться цей апарат, а з краю напливають раз-у-раз письма, чому там в центрах така байдужість щодо торгівлі збіжжям, худобою чи іншими земельними плодами.

Однак практика каже що інше. Вона каже, що велика штука випroduкувати сирій продукт, зате велика штука переробити його на ринковий товар і найти для нього відборців, а найбільша: збути товар з відповідним чистим зиском. Є це діло таке складне і вимагає такого великого знання людських хитрощів та підступів, воно повне таких несподіванок і небезпек, що не має тут приношення поняття: „дешево купити, а дорого і з зиском продати", але поняття ризику, безумовного напруження і слідкування за рухами й подіями на ринках. І тому саме незвичайно складна праця здобуває куди більшу винагороду, ніж інше заняття, а цю винагороду ми звичайно називаємо чистим зиском.

Ось приклад: не тяжко воно купити якусь машину чи інший товар, бо до вас придуть десятки агентів, що конкурують між собою і набиваються один перед другим. Але чи наш рільник зможе зробити сирій продукт товаром? А далі чи ми зможемо набиватися з ним на чужих ринках серед сотні оферентів з інших околиць та країв, до того вишколених у штучі оферування і взагалі в торговельній техніці? Чи багато є між нами

*) В нашому житті виступає партійна боротьба за це питання з меншою зазвистістю тому, що госп.-суспільні питання не лягли ще в нашому політичному думанні основою для наших партійних змагань. Вони у нас тільки зареєстровані в друкованих партійних програмах.

торговельних агентів? Подумаймо лиш, а який з нас побачить, як далеко ще нам до того. А практично, між нами й наші Повітові Союзи Кооператив, могли куди більше на цю тему сказати. Могили би сказати й те, що коли серед загалу українців є торговля ділом майже чужим, то не тому, що ми не хотіли цього, але тому, що ця складна штука не терпить нашої повільності в думках і ділах, нашої нерішучості, байдужості.

Кожний продуцент, головню промисловець, знає з практики, яка велика є його залежність від уміння вишукати джерела збуту та збути свій товар. Тому й не дивно, що ця ділянка продукції займає найпращі уми. Називаю збут „продукцією", бо торгівля, згадана вище, це ніщо інше, як останній етап продукції, дарма, що нам на око воно інакше виглядає. На рішав же про рентабельність добра земля чи фабрика, ні навіть приготування товару до збуту, але те, чи в відборців чи вони близько, чи васоби й певні, чи наш товар відповідає їх прихвнчам (нераз забаванням), та чи ми зможемо підійти до них так, щоб вони саме нашого товару хотіли. Давніше не треба було рахуватися з тим усім, але нині, коли починає нас бити масовість, дешавість і доброта такого самого товару (інших конкурентів, головню загранич), яка побиває нас навіть на наших таки ринках, — треба приготуватися до цієї справи солідно й обережно, поступати крок за кроком, набирати практики. Купець чи агент націнається доволі по довголітній практиці, з головними відборцями, з розміром і змішчівістю збуту, а одночасно виховує собі продуцентів-доставців, свого достосовує з часом їх продукцію до потреб ринку, починаючи їх попросту, як слід йому товар підготувати. Тому й кажуть: практика — це найпращіший капітал у торгівлі.

Так мусить поступати очевидно й наша кооперація. Розуміється, булоб найкорисніше для продуцентів, колиб окремий кооп. апарат для збуту вже був у нас відлавлена випколив собі продуцентів. Але, коли він не повстав у крапках часах і не випколив собі ще навіть фактового персоналу, то в нинішніх куди тяжчих часах повинна вести це діло далі та кооперативно-торговельна організація, що має вже деяку практику в доставі і має вже більше випколеного в збуті персоналу, ніж малаб та установа, яка мала би шойно творитися і вчитися. Очевидно, нинішня кооперація поступає в цьому ділі дуже обережно, бо цього навчила її дотеперішня практика. З цієї причини зайвою є критика, значеб теперішня кооперація не надавалася чи була неспосібна до таких операцій. Зате краще булоб підтримати її в цих змаганнях. А реалізування покликів у справі творення зараз таки окремого універсального апарату для збуту — покищо нині безумовно ще недозріле, бо такий експеримент готов'яно за багато коштувати.

М. Творидло.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

— Звернімось тепер до інших зізнань про ужиття сили, напрочуд незвичної. На комині знайдено грубі пасма — дуже грубі пасма — сивого людського волосся. Їх вирвано з корінням. Ви свідомі того, якої треба великої сили, щоб витягти отак з голови навіть двадцять чи тридцять волосин? Ви бачили ці жмути волосся, так як і я. Їх коріння (жаклива картина!) прикипіло до клаптів мяса з голови — вірний знак надзвичайної сили, бо вирвано-ж, може, з півтисячі волосин нараз. Старій пані не тільки перерізано горло, але-ж голову начисто відтято від тіла — а знаряддя була проста бритва. Я хочу також, щоб ви розважили звирячу лютість цих учинків. Про калітва на тілі пані Л'Еспане я не казатиму. Пан Дюма та його поважний колега пан Етієн зробили висновок, що їх заподіяно тупим знаряддям; і ці добродії мають у своїй думці цілковиту рацію. Це тупе знаряддя, це був просто камінний брук у дворі; на нього жертва упала з вікна, що прилягає до ліжка. Ця ідея, дарма, що вона виглядає тепер так просто, не прийшла поліції з тієї самої причини, що й широчина віконниць, — бо через ті цвяки їхне сприймання було герметично закрито для можливості, щоб ці вікна взагалі колись відчинялися.

— Тепер, коли в додаток до всіх цих фактів, ви роздумаете як слід над химерним безладдям у кімнаті, ми вже наступимо так далеко вперед, що дійдемо до сполучення ідей зручності дивоглядної, сили надлюдської, джуги звирячої, бізаними без ніякого мотиву: якоїсь

гротески в цих страхіннях, абсолютно невластивої людству; голосу, чужого своїм звуком для слуху представників багатьох народностей та позбавленого будь-якого виразного чи сприйнятного поділу на склади. Отже, який висновок маємо? Яке вражіння зробив я на Вашу увагу?

Трепет узяв мене, як Дюпен поставив мені це питання.

— Це божевільний, — сказав я, — таке заподіяв: якийсь навісний маньяк, що втік із судінної лікарні.

— Під певним поглядом, — відповів Дюпен, — Ваш здогад годиться; але голоси божевільних, навіть у найшаленіших пароксизмах, ніколи не мають подоби до того особливого голосу, який чуємо зі сходів. Божевільні належать до певної нації. Їхня мова, хоч і незв'язна в словах, має завжди складовий поділ. А крім того, волосся у божевільного буває не таке, як оце, що я держу тут у руці. Я вирвав цей малий жмуток із заляканих рук пані Л'Еспане. Що Ви скажете про це?

— Дюпен! — скрикнув я, вкінці здеревований, — це волосся зовсім незвичайне — це не людське волосся.

— Я цього не казав, — відповів він: та заки рішати це питання, я хочу, щоб Ви поглянули на маленький рисунок, що його я отут накинув на цьому папірці. Це факсиміле, зняте з того, що описується в одній частині свідчень, як „темні синці та глибокі сліди від нігтів" на горлявці пані Л'Еспане, і в другій (пана Дюма та Етієна), як „ряд синців, очевидно, витиснених пальцями".

— Ви бачте, — казав далі мій друг, розстеляючи папір на столі перед нами, — що цей рисунок дає уяву про цупку і упірну хватку. Тут немає знаків схвощення. Кожен палець за-

держав надовго — можливо, що аж до самої смерті жертви — той жакханий натиск, що ним він заглибився був зразу у тіло. А спробуйте-но поставити всі свої пальці одночасно у відповідні відтиски, як Ви їх бачите.

Я спробував і не зміг.

— Ми, може, неслухно виконуємо цю спробу, — сказав він. — Папір розстелено на рівній поверхні, а людське горло має циліндричну форму. Ось тут є поліно, що його окіл приблизно такий, як людська горлянка. Обвиніть рисунок круг нього і спробуйте наново.

Я так зробив; але трудність була тепер ще й наочніша, ніж першого разу. — Це, — сказав я, — знак не людської руки.

— Прочитайте тепер, — відповів Дюпен, — цей уступ із Кювіє.

Це був докладний анатомічний і загальний опис великого бурого орангутанга із Східно-індійських островів. Величезська статура, дивовижна сила й активність, дика лютість цього ссавця та здатність його до імітації занадто добре відомі. Я відразу збачнув всю жакхливість цього убийства.

— Опис лап, — сказав я, скінчивши читання, — стоїть у достотній згоді із цим рисунком. Я бачу, що жадна тварина, крім орангутанга із означеної тут породи, не моглаб полишити таких слідів, як ви тут зрисували. Цей жмут бурого волосся теж сходиться взором із волоссям звирини, описаної у Кювіє. Але я, мабуть, негоден зрозуміти подробиці цієї палкої темниці. Крім того, чути-ж два голоси, суперечку, і один із них був, без сумніву, голосом француза.

(Продовження буде.)

Загадка.

Дивні підпали стирт соломи і жита.

Від двох тижнів польська преса переповнена звістками про пожежі головним чином поміщицьких стирт соломи, а рідше збіжа (жита). Докладних описів такої пожежі ми не зустрічали. Та звичайно діється так, що пожежа вибухає з підпалу і то в кількох місцях. Зовсім природно, що такий легко палючий матеріал, як солома чи жито, згоряє до тла, бо рятунок з майже виключенням. Поруч місця пожежі знаходяться, звичайно то тут — то там повиткувані паперові жовто-блакитні (українські) прапорці. Є вони єдиною ознакою діяльності паліїв, бо зрештою досі ні в одному випадку не вдалося не то притримати, але навіть впасти на слід спричинників підпалу.

Підпали й пожежі є досі окутані імлою таємничості, хоч жовто-блакитні прапорці вказували би на те, що спричинниками підпалів є українці, якась невідома, тайна українська організація, розгалужена на великому просторі, що незвичайно зручно затримує за собою сліди. Але одночасно з'являється ціла низка настирливих питань: Яку мету можуть мати такі підпали, яке їх значіння, що тим способом хоче досягнути таємна організація, яке вражіння викликати, яку шкоду спричинити і кому саме?

Таких питань можна ставити безліч, даремне шукаючи на них сак-так розумної відповіді. Відомо, що солома і жито є сьогодні в дуже низькій ціні. Жито є крайно обезцінене, а солома тим більше. Колиб отже якась тайна організація хотіла зробити шкоду ділчам, то чому саме малаб робити таку шкоду, яка є найменше діймаюча? Друге головне питання, на яке важко знайти відповідь, є те, чому саме завзяття тієї невідомої організації малоб звертатися проти поміщиків, які знаходяться у досить важкому господарському становищі?

Льогічно розглядаючи акцію матеріально-го підірвання поміщиків, треба би прийти до висновку, що її тенденцією мусілоб бути припшення парцеляції більшої земельної власності. Однак пощо аж такими насильними методами примушувати поміщиків до парцеляції, коли вони в більшості давно готові до неї. Гільки нема покупців на поміщицьку землю, бо дрібне, селянське господарство знаходиться у ще важчому становищі, як велике поміщицьке. Село під теперішню пору не розпоряджає ніякими грошовими засобами на найкращіші, примусові цілі, а не то на побільшення свого варстату праці. Зрештою, колиб навіть було навпаки, колиб (теоретично беручи справу) селянство мало гроші, то спалення кількох чи кільканацятьох стирт соломи або навіть жита є порівнюючо такою незначною, дрібною шкодою, що це не може бути ніяким натиском на велику власність.

І тому ми дозволяємо собі зазначити, що в цій дивній акції криється якась загадка. Що-

би її розв'язати, треба би перш усього переніти, чи ті стирти соломи чи там жита були обезпечені, чи обезпечена вартість покривається з реальною вартістю стирти і т. і. Тоді може скорше можна би дійти до розв'язки цієї специфічної загадки.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

УЖГОРОД.

Традиційне вже в Ужгороді свято 1. листопада відбулося і в цьому році величаво. Пам'яті українського зриву в листопаді 1918 року присвячено у нас торжественний концерт, що відбувся 1. листопада ц. р. в салі малярського касина. Коротеньку, але глибоко продуману й відчуту промову виголосив лікар д-р Іван Рихло. Після того виступали хори й поодинокі солісти, були теж відповідні деклямації. Як у попередніх роках, так і цим разом програма концерту-академії була богата, а виконання її дуже солідне. Публіка, що явилася на цьому святі, була в цілості полонена повагою хвилі і вивесла з цієї мистецької вечірки якнайкращі вражіння.

Свято Ощадності в 1929 р. у Львові.

Кинений в 1929 р. Т-вом Ощадність у Львові клич за пропагандою ідеї ощадності та збіркою масових, поголовних ощадностей не пішов на марно. Ця ідея зеднує пропагаторів і з кожним днем ростуть у краю дрібні ощадності в наших кооперативах, з кожним роком відбуваються в нас шораз то кращі і численіші свята ощадності.

Цього року Управа Т-ва Ощадність і Ревізійний Союз Українських Кооператив оголосили були відозви до громадянства, щобі Свято Ощадності відбувалося в дні 27. жовтня ц. р. або від того дня почавши кожного сліду-ючого дня до кінця листопада ц. р.

Згідно з відозвою Львівський Відділ Ощадності на місто Львів під проводом дир. М. Гаврисевича в дні 27. м. м. влаштував цілий ряд викладів на тему ощадності. Цього дня викладали: В Міщанським Брацтві при вул. Руській 3 — д-р Кость Леванський, в Тов. рем. пром. „Зоря“ при вул. Вірменській 25 — дир. Омелян Саєвич, в Союзі Українських Купців — інж. М. Творидло, даліше в чит. „Просвіти“: в середмісті Ринок 10 — п. Петро Палійчук, на Городецькій вул. Городецька 95 — п. Маркіян Кисілевський, на Личаківським (Крупярська 15) — дир. Василь Чума, на Стрийським (Супінського 21) — п. Захар Рудик, на Сигнівці — п. Терлецький Гриць, на Клепарові — п. Володимир Кисілевський, на Замарстинові — а також в кооп. „Рідний Дім“ Задвір'янська 10 — п. Петро Кіт, в Голоску Вел. — п. Олекса Черник.

Крім того відбувся ряд відчитів для молоді. Майже у всіх школах директори згл. професори відносних шкіл виголосили реферати

про значіння ощадності, а крім цього в домі-ці „Пласту“ виголосив реферат — п. Юліян Галаревич, в жіночій гімназії і учит. семінарії „Рідної Школи“ — п. Петро Палійчук і на Муж. Сем. Курсах „Рідної Школи“ — п. Маркіян Кисілевський.

Дня 3. XI. ц. р. відбулося Свято Ощадності в Т-ві ім. Йосафата, де виголосила реферат п. Тая Яросевичівна.

Всі згадані реферати були виголошені при численній участі громадян та при великій заінтересуванні присутніх, що видно було з оживленої дискусії, переведеної майже по кожнім рефераті. Деякі заповіднені реферати з причини технічної натури відложено на пізніше.

Управа Т-ва „Ощадність“ має відомості, що в дні 27. X., як і в пізнішому часі відбулися свята ощадності в багатьох наших повітових осередках і тому звертається з закликом до всіх Повітових Відділів Ощадності, щобі негайно прислали свої звіти з відбутих Свят Ощадності на адресу Т-ва „Ощадність“, Львів, Ринок 10/1.

Повстання на Україні.

„Комуніст“ повідомляє, що в полтавській губернії військові відділи „ГПУ“ мали битву з повстанчим відділом під проводом Гонти.

У битві більшовики взяли у полон 47 повстанців і розстріляли їх. Цей повстанчий відділ довгий час нападав на радянські уряди.

Сам отаман Гонти не попав у полон і з останками повстанців скрився в лісах.

Ювілей просвітньої праці.

25-ліття існування читальні „Просвіти“ на Личакові.

У неділю, 10-го ц. м. мала саль читальні „Просвіти“ на Личакові зібрала довкола себе сотні громадян, членів цієї-ж читальні й гостей. Це було свято 25-ліття її заснування. Чимало о-сіб було призованих стояти під голим небом, бо саль аж тріщала від натовпу.

Організатори свята немов би наочно хотіли показати нашому громадянству, якою настирливою потребою є будова більшої домівки для читальні в Личаківській ділянці, коли в теперішній нема змоги навіть зібрати обмеженого гурта запрошених гостей. Що вже й казати про малий, вузький поміст, який має заступати сцену!

Ювілейне свято почалося вступним словом голови читальні о. Новосада, який ясо і поетично засував значіння таких роковин. Ним теперішні громадяни Личаківського передмістя віддають поклін своїм засадувачам попередникам, що дали почин для створення нового осередку просвітньо-культурної праці в нашій місці. Подібною історію цієї діяльності подає у своїм рефераті о. Галаянт. Її засновано в листопаді 1904 р. на зборах у приватній хаті при вул. Личаківській 122, при співучасті 80 осіб. Збори відкри-

церкви, про який згадує даліше, сказав делегат Канади, містрат і редактор „Православного Вістника“, о. Савчук, що в останньому часі 13 уніятських священників заявили охоту вступити до української православної церкви. По його словам аголосувався теж російський православний єпископ Арсеній, зі своїми 30 священниками, але всіх їх не прийнято „знаючи їхні минуле“.

Типовим зразком такого переходу являється колишній гр. кат. пралат, о. Константин Курило. Він анехтував почесні, виступив з гр. кат. церкви та вступив до української православної церкви. Коли йому було за довго там ждати на нові „підвищення“, він старався втрутити теперішнього архієпископа, о. Теодоровича. За відкрити у час змову, його усунули зовсім зі священства. Але за короткий час він таки добився свого, бо єпископ „живий“ церкви, о. Кадровський, висвятив о. Курилу на єпископа „живий“ церкви.

Бувають і такі священники, що проходили вже крізь кілька вір, а бувають і такі, що складають ясу, а беруться за інший фак. Такі є у всяких церквах. Одного такого, що був священником православної церкви (не-української) я пізнав у Пінтебургу-Па., де він представлявся за д-ра Олексу Галушницького, брата знаної в нас родини. Я очевидно вдемаскував його перед громадою в його присутності. В тому часі він уже був будівельним майстром, а в кілька днів пізніше вже кружляла поголовка, що він стоїть на услугах польської громади. На святі в нагоди десятиліття Польщі, він промовляв у Пінтебургу від українців, а на другий день уже їхав поїздом автомобілем з легітимациєю виставленою на своє ім'я.

Зрозуміле, що всі ті обставини не скріплюють загалом у парохіях віри, а священство всіх церков не має в українців відповідної пошани. Через те, що громадяни складають безпосередно на єпископів священників — вони домагаються його

в багатьох випадках адалека від усякого проводу. Я мав випадок, де на мій лист адресований до „... церкви“, я дістав відповідь від світської особи зі заміткою, що до „... церкви“ звертатися на його руни.

Часто священників викидають парохіяни, або їх переносить їхня влада. Мало є таких гр. кат. священників, які не обійшли парохій по всій Америці, або й Канаді. Маючи уладити відчит у місті Г., я не знав іншої адреси та звернувся писемно до тамошнього гр. кат. пароха, о. К. За два тижні я там приїхав і чимало здивувався, коли мені представився о. Дж. Кажу йому, що тут-же був священником о. К. Де він тепер? „Його викинула громада, відповідає о. Дж., а тепер мене викидає“. Очевидно, що теперішній о. парох не мав ніякого значіння в громаді. Тому я не дивно, що перед моїм відчитом заявили мені учасники, що вони покинуть церковну галю, яку без відома пароха відчинив голова церковного комітету, як би з'явився о. Дж.

Викинений о. К. є тепер кацапським православним парохом. З ним я познайомився в моїй дальній мандрівці. О. Дж. пристав до американсьо-української католицької церкви (без Риму), про яку згадує нижче. Але на організаційному соборі тої церкви його усунуто — як подано в офіційному звіті собору — по причині його мнущини.

У сказаному є багато дрібниць. Але з дрібниць складається життя і вони дають ключ до розуміння відносин, до яких у нас не звикли.

Українську православному Дієцезію адміністрував спершу прав. священник з Буковини, о. д-р Коначук. Тепер адмініструє нею архієпископ о. Іван Теодорович. (Згодом перейшов о. д-р Коначук до гр. кат. церкви.)

Для свогого поширення використовувала українська православна церква неприємне — на її думку — становище Риму до гр. кат. церкви й українців загалом. В будучности ця церква мо-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Перехід з різних церков. — Залежність священників від парохіян. — Хиткість у відносинах. — Хори.

Всеж таки настановлювати французів священниками в гр. кат. парохіях уважалося за похибку провідних католицьких кол. А ті похибки сприяли розвитку українського православ'я. Книжка еп. о. Будки з інструкціями для гр. кат. єпархиї в Канаді про відношення гр. кат. до лат. обряду, яка по вступному слові до неї — мала лишитись у найбільшій тайні, а яка є нині в руках православних, драгувала їх і скріпляла їхню бовість. Розгін православ'я здержувала у великій мірі недовіда на священників української православної церкви.

Зріст української православної церкви здержує і та обставина, що гр. кат. духовенство всупереч усяким неприродним теоріям, які голосить особливі в Злучених Державках, отамалося, стануло при народі та з ним співпрацює, що в старому краю нема руху за українським православ'ям та, що великанський простір двох пай-блящих у світі держав доводиться контролювати одному православному автокефальному архієпископові. Очевидно, важним чинником в цьому відношенні є прив'язання великої маси до своєї церкви, яке вона принесла зі собою зі старого краю.

Деякі одиниці в духовенстві не так то міцно стоять при вірі, в якій брали свячення. Трапляються хитазня, а то й переходи до іншої церкви. На четвертому Соборі української православної

вав І. Ярмівич, проводив ними о. Константин Ярмівич, парох Личакова, а делегатом з-д головного Відділу „Просвіти“ був д-р В. Загайкевич. Першим головою читальні вибрали о. К. Ярмівича. Замітне те, що на перших загальних зборах читальні явилось здебільша жіноцтво. Засідання й збори відбувались довго по приватних хатах. А все-ж управа читальні організувала відчити, листати, курси для неграмотних, працюючи невпинно для головної мети: власної домівки, що допоможеаб у цій праці.

На дальші точки програми ювілейного свята склались у першій мірі хори під проводом радника Купчинського, що виступали тричі. Не можна при музичній оцінці підходити до них так, як це робиться на чисто музичних концертах. Хто приглянеться ближче, в яких умовах мусить співати такий хор: як його члени перебігають туди й назад на сцену без верхніх одягів через холодне повітря, в якій задущинній атмосфері розлягається пісня, той зрозуміє, що найкращий хор не вийшов би краще з такого завдання. Додаймо до того, що хор радн. Купчинського йде на кожний погляд на такі свята саме тоді й там, де інші відмовляються від невдачної наскрізь громадської праці.

Гарно вийшли сольсопів п. О. Согоріва, народні пісні на цитрі п. М. Савицького, великі оплески зобразила декламація малого хлопчика „Привіт Просвіті“, написаний Ю. Шкрумеляком; дуже вдатними були вільні вирази „сестер Сокола IV“ і живий символічний образ. Як відпоручники установ промовляли голова „Просвіти“ М. Галушницький, як делегат „Рідної Школи“ д-р Коновалець, як делегат від філії „Просвіти“ ім. Шевченка д-р Е. Прийма й ін.

Над усім святом тяготіла лише одна думка: якби можна розширити ці тісні стіни і підвищити стелю, що не дають навіть змови впорядникам свята перевести програму вчора швидшим темпом!

Канцл. Шобер не уступає.

На виборчих зборах у Відні сказав христ. еусп. посол Куншак, що всі чутки про пляноване уступлення канцлера Шобера є неправдиві. Канцлер не думає уступати та не має для цього ніякої причини. Тяжке завдання переведення виборчої реформи посувається скоро вперед.

СРСР. відкидає відповідальність за Комінтерн.

Ціла англійська преса наводить статтю „Ізвестій“, які відкидають усяку відповідальність більшовицького уряду за діяльність і пропаганду Комінтерну. Стаття ця є офіційною відповіддю СРСР на Гендерсонову промову в парламенті, який підкреслив, що Комінтерн і уряд СРСР це ідентичні поняття та що за всяку протибритійську діяльність Комінтерну буде робити відповідальним більшовицький уряд.

же стати важним чинником у приверненні буржуазії і галичан-кацапів та придніпрянських „хахаїв“ до української національної й державної ідеї (коли не буде запізно).

Приналежність українських громадян у Злучених Державах до одної чи другої церкви, важливіше-більше усталена і, якщо не зайшли які непередбачені причини, імовірно залишиться в тому числі на довгий час. Маю враження, що число вірних поодиноких церков у Канаді ще зростається. Може напевно гр. кат. владиці о. Ладикові, вдається застabilізувати відносини. Якщо гр. кат. духовенство підтримало його своєю народною працею в громаді, то це сталося би — на мою думку — тим певніше.

При гр. кат. і українській православній церкві плакається звичайно хори. Ті хори здебільша мішані, в кожній місцевості з кількома визначними жіночими голосами. Мужеські голоси всюди слабші. Нема чого дивуватись цьому, коли азалити, в якій тяжкій фабричній роботі мушники звичайно працюють. Залежно від диригента — ці хори бувають нераз аразкові, нпр. хор гр. кат. (веде д. Атаманець) й у прав. церкві в Шингаю. гр. кат. церкви в Дітройт, в у. прав. церкві в Мидлендс, та інші. Оскільки слід відмітити хор української прав. церкви в Арнолд-Пал., в якій учить бувший член капелі Кошиця, о. прот. Павло Корсуновський. У виконанні світських пісень цей хор зовсім не стоїть по заду від улюблених у нас хорів Котля чи Басерського. Треба просто дивуватися, як м'г диригент витягнути стільки голосової краси з грудей фабричних робітників та довести хор до такого артистичного виконання. Сам диригент прегарний, громовий бас. Не диво, що саме йому було доручено 22. січня 1929 р. проголосити на софійській площі в українській мові грамоту про атакі Західної і Східної України в Соборні Українську Державу. Пекло, що почули її й найдалі рати.

(Продовження буде.)

Д-р Курціус — міністром закорд. справ.

На внесення канд. Мюлера президент Гінденбург іменував 11. листопада міністром закордонних справ д-ра Курціуса, а рівночасно увільнив його з уряду міністра господарки. На місце д-ра Курціуса міністром господарки іменованій пос. Мольденгавер (нар.).

Європа на шляху до мира.

Промова Мекдональда.

На банкеті в Гільдголі, виданім новим лор-майором Лондону, прем. Мекдональд виступив з промовою в закорд. і внутр. справах держави. Евакуацію окуп. військ уважає одним із кінцевих розділів вел. війни та аступлення на шлях трієчного мира. Зростаючий моральний авторитет Ліги Націй стане небаром чинником могутнішим ніж збройні сили. Бритійський уряд причинився до зросту тієї поваги Ліги тим, що підписав факультативну клявузу. Щодо СРСР уряд стоїть на становищі, що СРСР існує чинно, тому признає, що протилежний погляд, який старається перекреслити цю дійсність, не доведе до нічого. Хочемо, — сказав М. — щоби СРСР узяв участь у змаганнях над перебудовою Європи в одностій організації мира. Хочемо зробити кінець пропаганді, яка є засобом нелегальності у виступах держави проти держави. Хочемо визнання тих обов'язків, які є спробою у взаєминах між цивілізованими народами, а розуміємо під тим зобов'язання та політ. договори, отже й зобов'язання в справі довгіа. На цій основі Палата Громад уповажнила уряд визнати СРСР. Визнання уряду та дипл. взаємин не значить, що погоджуємося з політичними, суспільними та релігійними поглядами другої сторони або що ми готові піддатися небажанім впливам. Подаючи заг. характеристику внутр. справ премієр підкреслив вагу та потребу тісної злуки всіх сил імперії та бритійських народів.

Марш. Пілсудський хотів проголосити себе королем?

Литовський урядовий орган „Лієтувос Аїдас“ у кореспонденції з Варшави повідомляє, що на отворенні сейму марш. Пілсудський хотів при допомозі 150 старшин проголосити себе польським королем як Йосиф І. Після проголошення себе польським королем задумував марш. Пілсудський для відновлення ягйлонських традицій поїхати у Вильно та проголосити себе литовським королем. Вкінці повідомляє „Л. А.“, що старшин, які прийшли до сейму, вибрано з усіх полків і формацій, тому щоби в тій акції була заступлена вся польська армія.

Іменування бувш. віцемін. Бирки директором льв. Торг. Палати.

Для 9. листопада оголосили іменування бувш. віцеміністра скарбу посла з клубу БВ. голови сеймової бюджетної комісії Бирки директором Промислово-торговельної Палати у Львові.

Біржа. Гроші.

Американський долар 8-90 00—8-91 00, канадський долар 8-81 00—8-82 00, євська корона 0-26 33—0-26 61, австрійський шілінг 1-25 00—1-25 50, румун. лей 0-05 00—0-05 25, французький франк 0-34 50—0-34 75, швейцарський франк 1-71 50—1-72 00, фунт стерлінгів 43 60 00—43 80 00, радянський червінець 17 00—17 50, німецька марка 2-13 10—2-13 25

Збіжжя.

Пшениця двірська 36-25—37 25, пшениця селянська 32-75—33-75, жито галицьке 22-50—23-50, ячмінь галицький броварський 00-00—00 00, ячмінь на мазю 19 00—20 00, ячмінь пастівний 20 00—21 00, овес галицький 20 25—21 25, кукурудза румунська 24 50—25 50, барвоча промислова 4-50—5-00, фасоль біла 80 00—85 00, фасоль колірова 40 00—50 00, фасоль крас 53 00—55 00, горох піл-Вікторія 40 00—45 00, горох пілманий 29 00—32 00, соя 29 25—30 25, мішанка паст. и зерні 00 00—00 00, вики 31 50—32 50, сіно солодке краєве прасоване 8-50—9-50, соломка прасована 5-00—6-00, гречка 25 75—26 75, льон 67 00—69 00, дубів. снілий 00 00—00 00, ріпак озимий 66 50—67 50, мука пшенична 40 при. 00 00—00 00, мука пшенична 65 при. 66 00—67 00, мука жита 70 при. 40 00—41 00, грисів кукурудзаний 00 00—00 00, мука кукурудзана 00 00—00 00, отруби житні 12 50—13 00, отруби пшеничні 13 25—13 75, крупя гречані 51 50—53 50, пшоно 01 00—02 00, крупя ячміні 38 00—39 00, пшеника 36 00—37 00, просо краєве 25 25—29 25, макуха льняна 41 00—42 00, мак синій 120 00—130 00, мак синій 80 00—90 00, конюшина червона 125 00—135 00.

Залізнична катастрофа.

Дня 11. листопада перед станцією Бежанів на шляху Люблин-Краків зударився особ. поїзд із моторовим возом, що курсує на шляху Краків-Величка. Паровоз особового поїзду поважно ушкоджений, моторовий віз не надається вже до вжитку. Около 15 людей було легше або тяжче ранених. Рух на шл. Краків-Львів був перерваний на 3 години.

Японія хоче зірвати взаємини з СРСР?

В Токіо оголосили комунікат, що японська поліція арештувала багато комуністів, які були на услугах сусідньої держави. Розправа проти тих комуністів відбувається публічно. Переа процесом япон. уряд не думає робити ніяких заходів на міжнар. терені, а після процесу, як зачувати, хоче зірвати дипл. взаємини з державою, яка фінансувала комуністів. Хоч комунікат не називає цієї держави, нема сумніву, що це СРСР.

НОВИНКИ

— Львівська хроніка. При вул. Львівській. Дітей арештовано Фрانیю Сохана, яка у своїй домі переховувала військового дезертира Володислава Кожуха, що втік із військової в'язниці. — Із дому при вул. На Болонію 14-літня учениця Гелена Барильська пішла у п'ятницю до школи і досі не вернула. — На днях арештовано інваліда Антона Луцейка за те, що покинув свою 3-місячну дитину на вулиці. — Арештовано також Володислава Куріла за крадіж грошових листів у банку при вул. Костюшка 7. — Суд присяжних у Львові засудив Станіслава Пастуха та Івана Хабідюру на рік в'язниці за рабунковий напад на С. Вайнера. Напад цей був виконаний на дорозі між Давидовом і Сіковом. — На два місяці арешту засуджено шофера Романа Тиргу за пошкодження адорвали Махлаюка.

— Сирітська доля. У Львові при вул. Кордецького 7. повісився 16-літній Володислав Вишневський. Слідство виявило, що Вишневський був сиротою і жив на ласці у свого вітчима шевця, який так змушав над ним, що доведений до розпачу цей хлопча порішив закінчити життя самогубством. Минулого року Вишневський був утік з дому і служив у одній фільварку на селі, щоби позбутись опіки свого вітчима, але втративши службу, він вернув до Львова, де стрінуло його нове змушання і побої опікуна.

— За фальшування тестаменту. Дня 9. п. м. у перемиській суді закінчився процес проти фальшивників тестаменту Павла Тишковського. Суд присяжних одноголосно признав винуватими дідача Гашлякевича та інжиніра Конопку і засудив обидвох на один рік в'язниці. Обвинувачених Мозарівського і Тишковського звільнено від вини й карі. Після прочитання присуду, обвинувачений Конопка зімлів і впаав непритомний на землю. Вислід розправи проти цих богатих власників дібр у перемиській повіті, викликав у Перемислі немалу сензацію. На розправі було присутніх багато членів родин обвинувачених.

— Червоний півець. У селі Гряди під Львовом згоріли три стирти сіна й соломи власності графа Скарбка. Цю пожежу видно було у Львові і львівська пожежна сторожа наїжджала до Гряди гасити вогонь. Польська преса знов подає нічим недоказані відомості, що стирти підпалили українські саботажисти, та що на цих стиртах та на потоках були вишплені жовто-блакитні українські прапори. Так само пояснює собі польська преса пожежу у фільварку в Зашкові, де ніби-то українські саботажисти спалили кілька стирт.

— Ювілейний збірник „Січ“. Українське Академічне Т-во „Січ“ у Відні, приступаючи до видання „Ювілейного збірника“ звертається до нашого громадянства із проською прислати списки імен тих членів „Січі“, що впали у визвольній боротьбі та найточніші дати про них і біографії. Ці матеріали прислати на адресу: „Ukrainischer Studenten-Verein „Sitsch“, Wien XVIII. Theresienstrasse 15.

— Утеча з в'язниці. Із червонової в'язниці втікло 22 в'язні, між ними кількох політичних. Деякі в'язні були засуджені на 20 літ. Вони втікаючи, потурбували в'язничну сторожу, яка стріляла за ними. Поліція пустилась в погоню за в'язнями і дотепер зловила 12 осіб.

— Арештування священника за державну зраду. На Словацьчині арештовано священника Яковича, який від деякого часу був головою християнсько-соціалістичної партії. Суд обвину-

вачує його в державній зрадї, якої цей священик мав нібито допуститись працюючи в користь малярської ірреденти в Чехословаччині.

— **Пані Зубкова** тяжко хора. Сестра Вільгельма II, пані Зубкова, тяжко занедужала на запалення легенів та олегоночі. Княжна лежить у горячці (40°) зовсім непритомна. Її чоловік Олександр Зубков старається перенести місце свого осідку до Чехословаччини, як-що його жінка видужає. Але лікарі вважають стан здоров'я сестри б. німецького цесаря за дуже по-важний.

— **Безробіття в Австрії.** Як подає „Н. Фр. Прессе“, в Австрії за місяць жовтень збільшилося число безробітних на 14.000 осіб. Уряд надає допомогу 3.000 безробітним більше, як минулого року.

— **Князь Макс фон Баден помер.** „Н. Фр. Прессе“ повідомляє, що в Констанці помер німецький князь Макс фон Баден у 64-році життя. Він був останнім канцлером цесарської Німеччини і був одним із тих, що склонили німецький уряд 1918 р. до мирових переговорів з Антантою та вплинули на Вільгельма II, щоби він зрікся престолу. Князь Макс фон Баден передав свої повноваження канцлера соціалдемократові Ебертові і сам зрезугнував із княжих прав у Бадені, після чого жив як приватна людина у Швейцарії.

— **Конгрес на пустині.** Арабські племена у французьких колоніях починають щораз більше виявляти своє незадоволення із панування Франції над їх землями. Недавно відбувся антифранцузький конгрес арабів скликаний колишнім вождом повстання друзів Ель Асрагом. Цей конгрес відбувся в пустині в околиці Ваді Сарган. Конгрес ухвалив безпощадну боротьбу проти французької окупації в Сирії та інших колоніях.

— **Арештування організатора замахів.** У Гамбурзі арештовано Герберта Фолька, якого підозрюють, що він був організатором бомбових замахів у Ганновері та Шлезвігу. Арештований Герберт Фольк є членом радикальної партії. Його арештовано під час утечі до Швейцарії, де він хотів схитися від переслідувань поліції, що довгий час мала його на оці.

— **Особисте.** Від сьогодні адреса інженіра Дмитра Андрієвського та Українського Пресового Бюро в Брюсселі є така: „18, rue Kindermans a Bruxelles“.

— **Політика серед учнів.** Дня 7. п. м. у Медлінгу (під Віднем) 18-літній учень електротехнічної школи Савкель застрілив у політичній суперечці свого товариша, учня тойж школи Бахту. Савкель був фанатичним прихильником організації „Гаймвер“ а Бахта ворогом тої організації і на цім тлі між давніми приятелями панували гострі конфлікти, які вкінці пхнули одному з них револьвер до рук. Молодого обвинника арештовано.

— **Українець відкрив 100 невідомих островів.** Радянський летун Борис Чухновський, котрий торік найшов на північних ледах нещасливців з італійської виправи до північного бігуна, саме тепер повідомив рад. уряд, що він відкрив у північних арктичних сторонах більше як 100 островів, які досі були невідомі. На тих островах, каже Чухновський, є величезні стада оленів і птахів. Чухновського вислала у цю виправу лєнінградська Академія Наук. (Борис Чухновський, це українець, родом з Катеринославщини.)

— **Напад на фашистів.** В Люксембургу святкували тамошні італійці-фашисти роковини фашистського походу на Рим. Під час свята італійці-соціалісти напали на фашистів і стріляючи до них з револьверів поранили кілька осіб, після чого потікали за кордон.

— **В вогні в Діттройті згоріло 19 осіб.** В Діттройті досвіта, сталася страшна катастрофа в домі при вулиці Вернор недалеко Вудверд евеню, де містився нічний забавовий клуб Стоді Клуб. Там при музиці бавилось і танцювало 60 осіб, а із службою було їх до 70. Нагло в пивниці вибух вогонь, який миттю перекинувся на цілий 3-поверховий дім і моментально ціла саля клубу стала в полуміннях. Деякі люди втікали вікнами на дах або вискакували з другого поверху на двір. Але мало спаслось. 19 осіб згинувло, а 50 потерпіло важкі поранення. Відвезли трупів до трупарні, а погорілих до шпиталю. Підозрюють, що вогонь був підложений.

— **Суддя брав гроші від бандитів.** Республіканський кандидат на посади Нью Йорку, Фіорелло Ла Гвардія, оголосив, що ньюйорський міський суддя Віталі одержав від одного з лідерів бандитів Ротштайна, которого недавно убили в Нью Йорку, 20.000 доларів. Преса подала вже відбитку чека, яким Ротштайн виплатив Віталієви ту суму гроша.

— **Поля Негрі.** Поля Негрі приїхав з Європи до Голлівуд, в Каліфорнії. Приглянувшись

КІНОТЕАТР СТИЛІВІЙ

вул. Шашкевича ч. 5

СЬОГОДНІ ПРЕМ'ЄРА ШЛЯГЕРОВОЇ ФІЛЬМИ

в 10 актах, п. з.:

„ТЕПЕР АБО НІКОЛИ“.

В головній ролі TATSY RUTH MILLER. Наддаток американська комедія. Сензаційна програма буде виступ звисного гумориста ЖУРАНЬСЬКОГО. 1-1

життю і праці, яку покинула, побачила вона, що вже її ролі у фільмових театрах порозбирали молодші артистки і їй нічого не лишили. Каже вона, що ще може найде і для себе ролі, але не прийме таких ролі, в яких вона ніколи не грала і яких не хоче, а які їй на сиду накладають менеджери.

— **Піранделло у Відні.** „Н. В. Журнал“ повідомляє, що відомий італійський драматург Піранделло приїхав до Відня, де хоче оглянути мистецьку виставку свого сина, після чого відїде до Берліна на прем'єру своєї драми.

— **Німецький письменник перед судом.** У Берліні арештовано визначного німецького драматурга Лямпеля за участь у тайній націоналістичній організації „Оберланд“ під час боротьби за Гор. Шлеск. Цю організацію обанувачують в убивстві кількох осіб, а зрадив її тайни один член тої організації, який доказує, що письменник Лямпель винуватий також за те убивство. Арештування цього відомого письменника викликало у Берліні немалу сензацію.

— **Дивогляди природи.** В архангельській губернії одна селянка привела на світ дитину, яка привезена до лєнінградської клініки для обсервації, як цікавий об'єкт. Ця дитина жіночого пола має руки розвинені у формі розгалуження дерева, а галузки ці мали при народженні довжину 8 см. Ліва нога тої дівчинки має також вигляд галузки дерева. Дівчина ця вже має тепер 7 місяців і є цілком здорова та має всі психічні прикмети нормальної людини.

— **Літак повезе 150 людей.** Великий німецький 12-моторний сплавний літак полетить цієї зими до Південної Америки, а відтак буде літати між Нью Йорком і Флоридою. Він буде перевозити у своїх кабінах в трьох поверхах по 150 осіб. Лет з Нью Йорку до Маямі забере йому всього 12 годин (залізницею 48 годин). В Італії будуть два подібні літаки.

— **Вияснення.** У ч. 248 „Діла“ з дня 7. XI. 1929. автор допису п. з. „На організаційнім фронті Додинщини“ твердить, що о. Євген Чубатий не тільки, що нічого не робить на кооперативно-просвітньому ґрунті, а ще й ставить кооперативі перешкоди в її праці. Наша редакція дістала вияснення, яке доказує, що о. Євген Чубатий є головою „Надзірної Ради“ тамошньої кооперативи та що за старанням того священика кооператива покорижується церковним будинком.

— **Пригадуємо членам коопер.** „Достава“ у Львові, що загальні збори сьогодні (второк) в год. 5. попол. Рано в год. 8. відправиться Служба Божа за померших членів кооперативи. 873 1-1

Зі спортивного життя.

Сокіл (Бібрка) — Орлента (Бібрка) 2:2 (0:1).

В неділю 3. листопада ц. р. відбулися в Бібріці товариські змагання в копаному м'ячі між українською дружиною „Сокіл“ і польською „Орлента“ (в якій половину гравців становлять українці?). Ці змагання стягнули на площу лише невелике число молоді, бо старше громадянство ще не цікавиться спортом. Слід побажати, аби українські гравці пильно тренували, тимбільше, що мають власну площу. Тоді могли би зміряти свої сили з українськими спортовими дружинами у Львові. Вислід цих змагань являється ремісовим тому, що гравці з польського клубу грали брутально і дуже розбивали. Обі дружини виявляють ще низький рівень техніки. Суддював п. Теодорович.

З театру.

ТЕАТР РЕВІЇ „ГОНГ“: ЕЛЕКТРИЧНЕ КОХАННЯ.

Друга програма театру ревії „Гонг“, що йшла під знаком „електричного кохання“ (так охрещено другу програму від останньої її точки), пройшла на прем'єрі з немалим успіхом, як перша, не зважаючи на те, що деякі точки були підготовані видимо слабо і не робили враження. Видно, що публіка може замкнути на неодноразові, коли тільки в нею налязало безпосередній зв'язок зі сцени й коли її підбито кількома влучними, актуальними дотепами.

Що нова програма в загальному подобалася, заслуга в цьому у першій мірі конференсієра, що старався являти з аудиторією тісніший кон-

такт, як він міг мати місце на першій програмі, головню при допомозі свіжих дотепів та анекдот. Заслуга в цьому також кількох талановитих сил цього театрику, що чи то говореним чи співаним словом, чи відповідними рухами й мімікою викликували серед слухачів веселі настрої і гумор, себто атмосферу, без якої такий театр минається зі своєю метою, бо перестав бути прибіжником веселої музи.

Іскри здорового гумору розсипали між публіку, крім конференсієра, передовсім Цибулський у своїх вінових образах, ілюстрованих дотепно музикою, і Руноуцька своїми піснями. Інші виконавці (Леонівич, Попелєвська, Оконечний) старалися їм дорівняти чи то у грі, чи то у співі. Дуже добре відіграно оба скетчі, передовсім другий з них (Сцена в суді). Зате вулична сценка (катеринка) пройшла без враження, так само всі виступи балету, який далеко не дорівнює навіть балетові львівського міського театру. І. Н.

Дописи.

БІБРКА. (Аматорська вистава пєси п. з. „Софія Галечко“). В неділю, дня 3. листопада ц. р. виставив аматорський гурток при читальні „Просвіти“ в Бібріці пєсу в 3-х актах з життя Українських Січових Стрільців п. з. „Софія Галечко“. Аматори — самі мішани і мішанки — відіграли з повним зрозумінням ролі дієвих осіб пєси і цілком добре передали характеристичні риси дієвих осіб пєси, таких дорогих нам з недавньої минувшини. Вони зуміли відтворити дуже вірно те середовище, в якому виріс український легіон — Українські Січові Стрільці. Зібрана доволі численно публіка не шадла оплесків усім аматорам за їх дуже гарну гру. Пєсу закінчено живим образом. Цей образ викликав бурю невгаваючих голосних оплесків публіки. Виставу закінчено відспіванням національного гімну.

Срібні тіни.

(На маргінесі книжки Ярослава Бохенського.)

Під таким заголовком появилася недавно перша у нас книжка з ділянки фільмової літератури. Автор її, Ярослав Бохенський, відважився перший по цей бік Збруча виступити з публікацією, в котрій говорять про щось нового, про щось, від чого ми відстали, чим ми й не думаємо займатися.

Взагалі кінематографія для нас, українців, є щось таке маловартісне і таке мало зацікавлює, що ніхто не присвячує їй більшої уваги. Однак при цьому кожний признає, що кінове мистецтво має найбільшу й найширшу аудиторію і сам побільшає ряди тої аудиторії. Очевидно, причина тої байдужности треба шукати в нашому політичному положенні, котре витворило у нас такі невідрадіні обставини.

Та не зважаючи на ту апатію, трапляються й у нас люди, що йдуть за поривом сучасного життя і виповнюють ті недомогання в нашому економічному чи культурному житті. І хоч може не в парі з іншими народами, то все-ж таки підбїгаємо і бодай в мінімальній кількості надроблюємо втрачене. До цих людей належить і п. Ярослав Бохенський. Його „Срібні Тіни“ — це коротка історія кіново-фільмового мистецтва, яка є першим поважним вкладом у будучу фільмову літературу в українській мові. І хоч нема у нас в Галичині ані кінового ані фільмового промислу, то після прочитання „Срібних Тіней“ навіть найбільший ворог кіна буде мати перегляд, які здобутки в останніх чотирьох десятиях років досягнула десята муза і певно не буде ставитися до неї легковажно.

Для надання книжці легкості і прозорості поділив її автор на 17 відділів, щоб тим способом навіть для ширших мас вона була зрозуміла та доступна. І так уже з першого і другого розділу довідуюся про історію кінематографії від найдавніших часів, зокрема-ж про історію 1895—96 років, в котрих-то роках уперше відважилися сконструювати кінокамеру і почали устроювати примітивні кінотеатри. Дальше п. Бохенський виказує на основі статистичних чисел фільмову продукцію цілого світа та кожної держави зокрема, не оминаючи й Радянської України.

Для лекшого перегляду всю фільмово-кінову продукцію автор поділив на три частини й аналітично виказує, де і в котрій державі який дїл більше починався і як та скільки кожна дер-

жава у себе продукую, подаючи при цьому, що дві найбільші держави, а саме Америка та Німеччина, котрих кінофільмовий промисл вибився на перше місце, утворили у себе при університетах постійні курси кінематографії з літературними, архітектурними й технічними відділами.

В дальших уступах говорить автор про фільмове мистецтво в Польщі, про кіно-зірки, поділ їх праці та успіхи в досягненні кінематографії. Не омине він також режисерів, творення сценаріїв, проблеми руху, значіння музичної ілюстрації та спорту і культу тіла на екрані.

Взагалі автор зумів опанувати матеріал як з боку технічного, так і мистецького, і подав читачам цілий механізм кінематографічної діяльності.

Появу цієї ілюстрованої книжки слід повітати широко, тим більше, що прим. поляки, які мають свою державу і в останніх часах взяли до обильного фінансування свого фільмового виробництва, не спромоглися ще досі на подібну публікацію і вдоволяються дуже слабенько редагованими журналами, в котрих крім самореклами кількох більших фірм нічого поважного не можна найти.

С. Куликівна.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ярослав Геврич, ст. медицини в Кракові, відійшов до Всевишнього в 26. весні життя дня 3. листопада 1929. Похорон відбувся в Хлібичині Лісній. В. Й. П. 1 871 1-1

О. Омелян Баранський, парох Боянця, помер дня 10. листопада ц. р. в 45 році життя і 21. році священства. Покійний знаний патріот-діяч Жовківщини. В. Й. П. 1

Нов книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Карель Гавлічек-Боровський: „Вибір поезій“, переклад Івана Франка з життєписом Гавлічека. Ілюстроване видання. Видавництво „Чесько-українська книга“. Випуск 2. Прага 1929. Стор. 192. Форм. 8°.

Осип Гадус: „У кожного розум є, як горілки він не пє. Пєса на дві дїї. Львів, 1929. „Театральна бібліотека“. Видавництво „Русалка“. Стор. 16. Форм. 8°.

Инж. арт. Г. Гордієнко: „Конюшина“, як її плекати й яка з неї користь. Львів, 1929. Накладом Краєвого Т-ва Господарського „Сіль-

ський Господар“. Бібліотека „С. Г.“ Ч. 62. Стор. 64. Форм. 16°.

Ярослав Гашек: „Пригоди доброго во-яка Швейка в світовій війні“. Швейк у запілля (інтерлінді). Авторизований переклад чеського. Ілюстроване вид-во „Луна“. Львів, 1930. На українську мову переложили Олександр Залужний. Стор. 168. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Життя і Знання“, популярно-науковий журнал. Видає Т-во „Просвіта“. Рік вид. III. Ч. 2. Львів, листопад 1929. Зміст: М. Галуцький: Національні і громадські свята; Б. Лисенський: Скарб життя; Н. Королева: „Хліб наш щоденний“; Ю. Крохмалюк: Босні газів отруй; Е. Жарський: Сатківка; С. Пастернак: На копальні золота; За Г. Вагнером переказав М. Чернаський: Финиковий гайок у пустині; Тільки десять центів; У гостині в першого й одинокого лівандського поета; Брієти; В. Бірчак; Володар Ростиславич; Веселля; С. П. Найлекший метал „електрон“; Ручна подвійна лопата; Оголошення.

„Наш Приятель“, ілюстрований місячник для молоді та шкільних дітей. Видає Марійське Т-во молоді у Львові. Рік IX. Ч. 3., листопад 1929 р.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вікторок, 12. листопада, год. 7-30 веч. „Артисти“.

Малий Міський Театр:

Вікторок, 12. листопада, год. 7-30 веч. „Пропес Мері Деген“ (нижній ціни).
Середа, 13. листопада, год. 7-30 веч. „Соломний вдовець“ (премієра).

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Вікторок, 12. листопада „Електричне кохання“, одна вистава г. 8-15.
Середа, 13. листопада, „Електричне кохання“, одна вистава г. 8-15.

Кіна.

Аполло: Аллагів сад (Ів. Петрович, Алісія Террі), на основі повісті Роберта Гіченса.

Касино: Чортини з Тріполісу (Альф. Фрілінд, Ліна Гейд.)

Кольосей: Тасма ратига Біг-Бой — великий абиточник

Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: З дня на день (на основі повісті Фері Гетая).

Оаза: Мадам Рекаміє.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).

Пан: Таїна штаделі в Дембліні (Марія Яковіч).

Пасаж: „Правда побіджує“ (Улієм Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта.

Ам. комедія.

Стидле: Тепер або ніколи!

Фітаморгана: Понад сніг (Жером-сільного).

Химера: Новочасний Казанова.

Утіха: Черний Орел (Гуд. Валентіно).

Прага (487) 20-00 Концерт чеської музики.

Міліано (501) 12-30 Легка музика.

Брюссель (509) 18-00 Концерт радіотри.

Відень (516,3) 11-00 Оперовий хор співає гимни.

Рига (525) 17-00 Пополудневий концерт Мюнхен (533) 17-30 Фортепианний рециталь.

Будапешт (550) 17-10 Циганська музика.

Москва (825) 19-00 „Пікова Дама“ опера Чайківського.

Ковно (1935) 20-50 Концерт.

Ленінград (1000) 16-10 Концерт німецької музики.

Харків (1304) 15-30 Пополудневий концерт.

Париж (1725) 16-45 Радіоконцерт.

Середа 13. XI. 1929

Варшава (1411,7) 20-30 Камеральний концерт.

Краків (312,8) 13-10 Трансмисії в Варшаві.

Познань (334,8) 20-30 Народний концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 19-45 Базетова музика.

Ляйпціг (259) 14-30 Програма для молоді.

Братислава (279) 16-00 Концерт оркестри.

Талін (296) 20-30 Танкова музика.

Брно (341,7) 20-00 Народне мистецтво.

Лондон (356,3) 21-00 Симфонічний концерт.

Штутгарт (360) 16-00 Пополудневий концерт.

Гамбург (372) 20-00 Давня музика.

Франкфурт (390) 16-30 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403) 10-45 Грамофонові панті.

Берлін (418) 16-20 Капелі Гарденберга.

Стокгольм (436) 18-30 Готландські пісні.

Рим (441) 21-02 Вечір італ. музики.

Лянгенберг (473) 17-30 Дути оркестра.

Прага (487) 21-00 Камеральний концерт.

Міліано (501) 20-30 „Московий бал“ опера Верді.

Брюссель (509) 21-30 Концерт з Леодією.

Відень (516,3) 21-00 Популяр. концерт.

Рига (525) 22-00 Грамофонові панті.

Мюнхен (533) 20-00 Концерт з Франкфурту.

Будапешт (550) 12-00 Костельні дзвони.

Москва (825) 15-30 Пополуд. концерт.

Ковно (1935) 21-00 Концерт.

Ленінград (1000) 14-00 Грамофони.

Париж (1725) 16-45 Концерт солістів

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще направлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репаратії прислати поштою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 15-2

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домітій Бровський-Розажевський Львів (Готель Жорна) вул. Академічна ч. 2. Догідні усякі. 619 8-2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжечку видану П. К. У. в Городку гайлонським ч. 250 на ім'я д-ра Івана Станька в Яворові, тепер в Любачеві. 854 3-3

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Ренчнер, Ленінград 37. 707 12-12

ВИСИЛАЮ поштою гарні, вибираю гриби (найменше 3 кг.) по 22.— 1 кг. — Слизкові повила на цукрі в 5 кг. фасках за год. 18.— Волоські орізи в 5 кг. мішок за год. 26.— Франко за пошлатою Мендель Штуммер. Косів в. Коломий. 842 2-10

УЧЕНИКІВ прийму на станцію від 1. грудня. Покій з особливим входом для студентів з цілим удержанням. — Опанька. вул. Хмеловської ч. 12. 870 1-1

НА ГАТІ Матераци 3 подушки 30 год. Волосини 73. Отомани 55. Розкладі Лежачки 55. Приймає рівном перебіжки фабрика ЗАКС, вул. Ліндога ч. 6. 840 6 1-5

НАДЗВИЧАЙНИЙ ВІНАХІД „Patent“ Геліоджон. — Нафтові лампи з охоронним пальником і нетріскаючим шилом і нафтово-газові лампи, жарові, свіжобіле світло від 90—2000 свічок, рівном ліхтарні від 200—300 свічок, ладаються на всякий вольтаж. До кожної старої лампи надається пальник з редукційним перстелем. На жадання вискажу ціни без ніяких коштів. Поміркуйте солідних агентів з фотографією і свідоцтвом моральності — Зголошення під адресою: Павло Ріттер, Bielsko, Sl. Ciesz. ul. Cieszubiaka 24. 875 1-1

Ширіть
наш
часопис!

Макриття

Frageta, Hennenberg
і інших найліпших
фабрика по фабричних
цінах 577
у мандля,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Коверини

В ДОВА зі священничої родини шукаю міста до заряду дому на селі або в місті. Розуміється на господарстві й кухні, а також могли би зайнятися доглядом хоррої особи. — Зголошення на адресу: Стефанія Романович у о. Степаньки, Заболотці в. Бродів. 874 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст недуг лезенія, серця і жолузи

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 53-1

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

буває лікар загальних хвороб, спеціаліст шкірних, венеричних і дессуальних хороб та лікарської косметики

ординос від 8-10/1, 14-18.

в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце. Ватопор. Дітерніс. Криотерапія. Сепараткові почевалки.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. н. 826 Телефон 65-87. 6-7

Спеціаліст шкірних, венеричних недуг і косметики 1-1

д-р РОМАН ДОЛЫНЦЬКИЙ

орд. від 3-6 попол., вул. Глубока 30

партер. — Кварцева лампа, Дітерніс

876 1-1

М. Крисакі

Подяка.

Вповажально Панові Докторові Алесандрові Мальчику, лікареві внутрішніх недуг, вул. Ломоносова ч. 8. за ліаіченку мене з поважної недуги, складаю цю дорогою сердечку подяку.

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскації. ДРУГИЙ НАКЛАД!

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ

ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Дзюковський: Мадіана. Юрко Старосольський: На Мадіанці. Богдан З.: З історії Закарпаття. Юрко Гарасимів: Десять днів на Підкарпатті. А. Крезуб: Вої за Львів і Наддніпрянські Січові Стрілиці. Маріан Карпенюк: День 31. серпня 1919 р. в Києві. А. Крезуб: Напад большевників на Кремль у травні 1919 р. Ірина Шмідт-Селка-Клишкелічова: Великдень у Жмеринці. Юра Шкрумелі: Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів воєнних. Ежен Дидик: З повстанцями. Уста Гриниш: Дещо з того, що пережила. А. С.: Помста. Я. Водяний: В Холоднім Яру. Р. Сушко: Базар. Я. Водяний: З обіймів смерті. А. Марушенко-Богданівський: На салтанку. Сергій Дашків: Діти неволі. Адмар: Нариси з Поділля. Д-р Б. Гнатенко: Лисоня. Мирон Захлявський: На чужій роботі. Анатоль Курдидик: Міля. Вол. Куч: Коник.

Календаріом. 12 ілюстрованих героїв. 26 ілюстрацій в тексті на паперовому папері. Вінета кисти Е. Козака.

Ціна 3-00 зол. — Порто 0-50 зол.

Замовляти можна у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III/а. Книгарня Червоної

Калини, Золочів, вул. Колійова ч. 1.

831

3-3

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шалк. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 шл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Бакцилі.

Львів, 13. листопада 1929.

Відомо, що коли якийсь організм живе в ненормальних умовах, коли він є вибитий з нормального життєвого шляху, то тоді є він наражений на постійне підточування, а навіть на всякі можливі пошести. Ніколи так не лютують дощесті, як у часі нещорозу, елементарних нещаст, голоду, війни, взагалі тоді, коли нормальне відживлювання організму є припинене, коли йому не достає потрібної кількості вітамінів, коли замість здорової поживи його підтримують шкідливими сурогатами, коли умови атмосферичні, гігієнічні, санітарні є непригожі або шкідливі. В таких умовах організм починає чахнути, знесилюватися, на нього кидаються всякі бакцилі, які його розкладають. Однак розкладові бакцилі можуть бути в деяких умовах також прищиплені навіть найздоровішому організму.

Ті небезпеки, на які в ненормальних умовах є виставлений індивідуальний організм, у рідній мірі досягають також організм збірний: я-кусь класу (напр. робітничу), чи навіть націю. Історія кожного поневоленого народу знає таких прикладів безліч. От хочіть згадати т. зв. Торговцю в часів поділу Польщі або відому „роботу“ Кождоя на Шлеську. А вже може найбільше відоме заціплення бакцилів нашому народові протягом його історичного існування. Одною з таких пошестей, що підточує наш національний організм є русофілізм, заціплене підчас нашого національного знесилення при допомозі бакцилі „єдності руського народу“. Заціплені у хвилях зневіри бакцилі русофілізму розвивався у різних видах, розростаючись все ширше і в дальшому ході перетворюючись у польонофілізм. Бакцилі русофілізму не лише розростаючись, але й розкладалися на всілякі різновидності, ціляючи в організм українського народу. Відомий виступ москвофілісько-польонофіліського посла в австрійському парламенті пок. д-ра Н. Глібовицького, який прилюдно назвав українство „гадюкою“, яку ніби-то поляки виліпили на своїх грудях, умова пок. д-ра В. Дуликевича з намісником гр. А. Потоцьким на знищення українства, кооперація русофілів обох „толків“ із найзавзятішими ворогами українського народу — шехольцями, — ось розгалужена підточуюча, розкладова діяльність русофіліських бакцилів.

Та як довго національний організм розвивався в менш-більш нормальних умовах, пошесті москвофілізму не була страшна. Український нарід силою свого природного здоров'я переборював її. А навіть в один час, коли український нарід почав здійснювати своє природне право, адавалася, що русофіліський бакцил заціпиться, що своєю напругою український нарід усунув його зі свого організму, що той бакцил сам знівечився, засиївся, перестав шкідливо діяти.

Однак коли український нарід упав під тягарем своїх зусиль, тоді знову відродився пригнічений бакцил москвофілізму і послідовно на нього прищиплюваний кинувся на знесилений національний організм. Правда, русофіліський бакцил повертається тепер у вузькій площині, як лорд війною. Та — штучно підсилюваний — з одного боку русотязством і російською еміграцією чорносотенного походження, а з другого боку польськими і чеськими чинниками, що зеліють думку про припинення розвиткових тенденцій українства, цей бакцил з лютю кидається на український національний організм.

Останні дні знову принесли нам нові прояви розбещення русофіліського бакцилу польонофіліською відміною. Читаючи промову комісара „Нар. Дому“ М. Вачинського в Коломиї (якої хід і „провідні думки“ подаємо на іншому місці), читаючи статтю в „Іл. Кур. Подзвінній“, протекторським органі всіляких „червонсько-русских згод“ і „русско-аграрній партії“, виївши читаючи комунікат тогочас. М. Вачинського, роз'яснений офіційним Пат-ом — не можемо з дива вийти, до чого докотилася горстка польоно-москвофілізму (з яким маніфестаційним цинізмом вона рекламує свою службу.

Обсерауючи „активність“ і „метаморфозы“

тієї горстки, приміщеної при корвіті „Нар. Дому“ і голованої коштом загально-національного майна, не став слів на її схарактеризування. Це є щось таке особливе, специфічне, таке морально розхристане, позбавлене всякої приличності, така „оригінальна“ невизначеність, що треба дивуватися, як навіть можна використувати таке знаряддя. Є різні професії на світі, але ця професія не лише моральної, але й психічної проституції не має ще своєї назви.

Беремо до рук протегуючий всяку нікчемність серед покільків нашого громадянства краківський „Курерок“ і читаємо там „меморіал“ голови (д-ра А. Лисака) і секретаря (Д. Яблонського) „русско-аграрної партії“. І щож там зустрічаємо? Навіть відмову від русофілізму, яке зродило ту горстку. Ці люди не лише підтверджують погляд б. воєводи П. Борковського, що „російський рух“ міг би бути для Польщі небезпечний, але й твердять, що

„той рух уже є небезпечний. Однак не можемо згодитися на те, щоб краєвий питомий руський рух називати ілюзією. В Сх. Малополющі живе руський нарід, а назва українська є назвою територіальною, підступно накиненою русинам німецькою дипломатією. Українського народу взагалі нема, а є лише український рух і політичні українські партії. Не русини всякнуть і розлинуться між українцями, але ті останні перестануть існувати і вже тепер одиниці з української інтелігенції симпатизують з питомим руським рухом“.

Але, не вважаючи на такі „пророцтва“, їхні протектори питають їх: де і в чому саме їх сила? Як-же на це відповідають ці покидьки громадянства? Слухайте:

„Чи, щоб вплинути силу, маємо повалювати телеграфічні стовпи, налити стирти, нападати на листарів і почтові уряди, безчестити польські пам'ятники і кидати бомби на східні торги — так, як це роблять українці. Ми хочемо з польським народом суперничати в культурі, переганятися в доброті і сердечності. Польське громадянство повинно вже раз огратися з чужих поглядів і подати помічну руку молодшому братові русинів, бо він повертає свої зусилля на розлукування шкаралущі ненависті і шовінізму. Того питомого руського руху не вільно вважати ілюзією, бо лише при допомозі того руху руська квестія може бути корисно розв'язана“.

Тримайте лас штучно, бо ми будемо вашими наймитами по вашій злободії. Ми готові на все! — кричать ці всебічні банкроти.

З ошадности повстає добробут одиниці, а тим самим добробут народу.

Не будьте своїм власним ворогом

:: і складайте свої ошадности в ::

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

„Коли руський нарід, позбавлений опіки інтелігенції, буде пхнутий на шлях російського руху, то можуть повторитися часи Катерини II, а коли буде пхнутий на шлях українського руху, то може повторитися гайдамаччина“.

Видно, що спасе український нарід від обох цих напрямних, зроджених у головах цих півголовків, то „русско-аграрна партія“.

Ці банкроти, а одночасно мізми нездорових відносин ідуть так далеко, що записують на своє конто 20 проц. голосів, що у відомих обставинах на наших селах впали на Бези. Більок. Мовляв, тут наша сила.

На тому не кінець. Візанті до „активності“ вони виявляють свою „силу“ ще іншим способом. На „талергофському торжестві“ в Ляшкові (радеківського повіту), на яке стігнули всі останки польоно-москвофілізму з о. Калініком із Пасічної під Стриєм на чолі, ці національні запереченці і політичні нікчеми кидають огидні наклепи на українську інтелігенцію.

„В своїх промовах — подає Пат — промовці виказали, що лютину частину вики варварства, сповненого Австрією руському населенню поносять українці, які, — спираючись на Відень і Берлін, хотіли створити Україну під протекторатом Німеччини; вони відіграли роль денунціаторів і провокаторів. Усі безсідники опісля виказали, що перед ними переслідуваннями боронили русинів лише поляки...“

Тут уже край, тут уже все кімчається. Такої бездонної ганебної брехні і провокації не доводилося нам зустрічати протягом останнього десятиліття.

Штучно заціплені бакцилі лютують. Але він агіє, це певне. Були в нас „татарські люди“ і минулися. Минуться і польоно-москвофілізм. Але нашим обов'язком є огородити пошестю заражене місце, в якому туліться горстка „непоправних ідеалістів“ з витягненими руками і наставленими щокими, щоб цей бруд зі своїми випарами і мізмами не спричинював розрощення бакцилів серед здорового громадянства.

Англія в Женеві.

(Від нашого кореспондента)

Женева, 7. листопада 1929.

I.

Що женецький Союз Народів — плід англосаксонського духа, точніше: плід Вільзонівського мізку, виданий зрештою на світ і здійснений всього тільки недовго перед окончним його погасненням від поступаючого паралізу, — знає це наш кореспондент так само добре, як знає це весь світ широкий. З цього погляду ніякого нового відкриття наша свіжа женецька подорож принести не могла. А все таки всякий хто вперше має нагоду довше перевешатися по безконечних коридорах і поверхах теперішнього (протізоричного) будинку Союзу Народів, стріне там несподіванку: назвичайну, надпропорційну участь британців у персоналі, вишому й нижчому, цієї інституції, та й неймовірно сильно зазначену на її англійську мовну марку. Чудує воно тим паче, що американців у Союзі Народів немає, та що Велика Британія, навіть з домініями, теоретично уявляє собою тільки частину „народів“ женецького Союзу. До тогож: Женева лежить у французькій мовній області, а не в англійській. Та нічого не вісте: коли входите в будівлю „Союзу Народів“, а мить бі вам в очі англосаксонський її зверхній характер. Диріжик відповідав на наше французьке запитання по французьки, правда, але з безперечною британською вишомістю: так само відповідало нам і всякі лацелі (мня ім — логіон) які дають нам інформативні про-

бюра й особи, до яких вам цікаво дістатись. Брит. обличчя типічно льондонські, типічні й манери британської послуги. Що воно таке? — питаєте самі себе. Невже Англія вивезла в Женеву бодай частину своєї армії безробітних? Однак це більше ваше зачудування, коли прочитаете розміщені по всіх поверхах урядові оповістки й розпорядки секретаріату Союзу Народів — все по англійськи і — тільки по англійськи. Нічого й казати: самовладність французької мови, як мови міжнародної дипломатії, дуже захитана від останньої війни, чи то пак від останньої мирової конференції...

II.

Не заставши на 3-ому поверсі одного французького урядовця, котрого шукали, пі на 2-му іншого (воно саме попереднього дня виїхали до Парижа на півтора місяці) варади в справі міжнародного правління для чужинців), — ви зрозуміли сходите в низ, трохи розчаровані, невдачною гостиністю в Женеві, — коли при самому виході на вулицю попадаєтеся на даного знайомого, а льондонських часів, — англійського журналіста. Він теж не знайшов у Союзі того, кого шукав, і теж зрозуміло пускається в майже пусті вулиці цього кварталу Женеви — нудного і майже мертвого протягом усього часу поза сесіями Союзу Народів і його Рад. Чистенько тут, чепурненько та — нудно, хоч гни! Не маючи нічого кращого робити, пускаємось разом з місто — часом можна й нудитись краще. Разом

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

ВОЙНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

переходимо попри історичне місце, де згинула пок. пісарева Білосвета; разом, переходячи мостом, байдушим поглядом ведемо по острівці Жаки-Жака Русса; разом входимо в якусь бавальну казарму: його побач в Італію відходять тільки через п'ять годин, а нашому братови — що інше робити, як не покористатися нагодою і випитати льондовського „товариша“ про найсвітліші англійські новини. Він не відмовляється від балаачи і тою легкою англійською іронією, погідною і беззлобною, яка нас чарує в багатьох англійських письменників, навіть не т. зв. „гумористичних“, він оповідає про останні удачі і невдачі полого англійського уряду.

Може не буде зовсім нецікаво й нашим читачам переказати дещо з того, що ми вислухали в новій гутірці...

III.

Містер Мекдональд — мовив — дуже вдоконаний собою і своїм кабінетом. Він заявив у палаті, що фльотова угода з Америкою у Вашингтоні — одна з найбільших удач пацифізму. Дай Боже, щоб воно так і було. Однак члени парламенту, вислухавши з призначенням повідомлення про Вашингтон, швидко покинули високі ідеї пацифізму, тай стаяли прем'єра на землі — до божого і щораз гострішого питання: „А що з безробіттям?“

В цьому питанні Мекдональд і його міністри виявилися менше блискучими. Консерватисти повалено під гаслом боротьби з безробіттям, а результати? Постійний, невгамований зріст безробіття. За один тиждень число безробітних зростає пересічно 20 тисячами нових осіб. На ці чиста робітничий уряд відповів, так само зрештою, як цього часу уряд консервативний, — що через ніч не можна усунути безробіття... На це крайнє ліве крило партії виставило домагання підвищення грошової підмоги безробітним. П. Снауден відкинув це домагання, беронячи рівноваги свого бюджету, але тим самим він одним махом захитав свою популярність, добуту в Газі. Не на те, мовляв, „нарід“ голосував на робітничу партію, щоб далі по старому терпіти і мучитися. Отже?

Ці розчарування відбиваються сьєт поза границями Англії, аж до найдавших окраїн заморських доміній, як напр. в Австралії. Там, правда, минулого місяця робітничі партія здобула велику перемогу, і лівий австралійський уряд, правда, телеграфічно заявив був Мекдональду свою готовність співробітничати коло вилічення безробіття. Однак саме останнього понеділка той самий „дружній“ уряд, теж телегра-

фічно, заявив Мекдональду, що він „замикає браму Австралії перед англійськими безробітними, а огляду на місцеву господарську кризу“.

Заява ця — (то з уст соціалістичних собратів — викликала в Лондоні справжню збентеженість. Є й чого.

IV.

Бо показується, що скарб австралійської домінії виявляє дефіцит 25 мільйонів доларів, та що в цій молодій країні, яка мала бучим-то дати захист і заняття сотням тисяч англійських безробітних, — безробіття росте з кожним днем.

Не треба ще й забувати, що й великанське питання Індії щораз важче налягає на Лондон, а на Мекдональда особливе. Коли його партія була в опозиції, вона не переставала заявляти, що треба дати Індії свободу. Коли вона прийшла до влади, треба було виконати приречення — приватні частини. Іменем британського уряду віце-король Індії лорд Ірвін заявив недавно в притамній промові, що він передбачує недалекий день, коли Індія одержить статут домінії.

Від заяви цієї радість велика серед індуських націоналістів, які розуміють, що статут домінії — перший крок до окончного прогнання англійців. Рівночасно заява ця кинула азарт між консервативну і ліберальну опозицію, яка досі — зосібна в часі конференції в Газі — не тільки не робила труднових робітничому уряду, а навіть помагала йому морально, з огляду на загрози. Але програма домінії в Індії, тобто заповідь неминучої втрати цієї безмірної колонії, зворохнула цілу опозицію, і спроба робітничого уряду може від того покінчитися швидше, ніж думалося. — В. П.

Права опозиція в СРСР.

„Правда“ повідомляє, що на окружній з'їзді комуністичної партії у Ленінграді прийнято резолюцію про konieczність загострення боротьби проти правої опозиції. У резолюції сказано, що Бухарін не тільки не виріс своєї солідарності із правою опозицією, але навпаки: почав явну агітацію проти Центрального Комітету комуністичної партії, наслідком чого опозиційні гнізда збільшуються і то в радянських установах. У державній плановій комісії правий опозиціонер Гельденберг виступав явю з промовою, в якій критикував політику Сталіна і заявив свою солідарність з Бухарином. Гельденберга виключено з партії.

ЕДГАР АЛЛАН ПО

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

— Слушно; і ви пам'ятаєте вислів, приписуваний чи не однозгідно в візнаннях цьому голозові — вислів „Мій Боже!“ Один із свідків (Монтані, цукорник) справедливо, в ланих обставинах, скарактеризував ці слова, як вислів логані й докору. Тим-то на ці два слова я найбільш опираюсь у своїх сподіваннях цілком розв'язати загадку. Якийсь француз знає про убийство. Можливо — навіть більше, ніж ймовірно — що він сам ніяк не винний у цих кривавих подіях. Орангутанг міг утекти від нього. Він міг простежити його аж до кімнати, але в тім зворушенні, що далі настало, він ніяк не міг би впливати його. Звір і досі на волі. Я не хочу обстоювати цих здогадів — інакше їх називати я не маю права — поки тині думок, що на них вони опираються, ледве мають достатню габітну, щоб знайти собі оцінку в моїм власнім розумі, і поки я не можу претендувати зробити їх приступними розумінню іншої особи. Отже, ми назвемо їх здогадами і говоритимемо про них тільки як про здогади. Коли наш француз справді, як я думаю, не причетний до цього звірства, оця оповістка, що я її передав у повороті до дому в контору „Le Monde“ (газета ця присвячена мореплаванству і має великий попит між моряками), приведе його до нашого дому.

Він подав мені папірця, і я прочитав таке: „Піймано у Бувьонському лісі вранці... дня (ранок по убийстві) дуже великого бурого Борнейського орангутанга. Власник (моряк з Мальтійського судна) може одержати тварину, подавши її понкмети та сплативши

невелике відшкодування за її затримання та переховування. Звертатись на... вулицю, передмістя Сен-Жермен, №... о третій“.

— Як це ви можете знати, — спитав я, — що він моряк, та ще з Мальтійського судна?

— Я не знаю цього, — відказав Дюпен. — Я не певен цього. Однак, я осьде маю малюк клаптик стрічки; з його форми та замашеного вигляду очевидно, що його вживали для зав'язування волосся в довгу косу, як це люблять моряки. До того-ж, оцей вузол із таких, що мало хто зуміє його зав'язати, окрім моряка, та ще й мальтійця. Вона не могла належати жадній із забитих жінок. Врешті, колиб я навіть помилявся в своїх оцях висновках, я все-таки не можу чомусь пошкодити, сказавши те, що є в оповістці. Коли я поміняюсь, він просто подумає, що мене звели якісь обставини, і ними він не позашкаляється. А коли я не помиляюсь, тоді маємо велике досягнення. Свідомий, хоч і не винний убийства цей француз, природна річ, вагатиметься, чи зголошуватись йому на оповістку, — чи брати орангутанга. Він міркуватиме так: „Я не винен; я людина бідна: мій орангутанг багато коштує — для такого, як я, це ціле багатство — навіщо-ж мені втрачати його через якийсь пустий острах небезпеки? Він тут, у моїх руках. Його знайдено в Бувьонському лісі — далеко від місця цієї різанини. Хотів там коли подумав, щоб дикий звір зробив таке діло? Поліція схибила — вона не знайшла ні найменшої зачіпки. Якби вони навіть простежили звіря, неможливо довести, що я знаю про убийство, або винуватити мене за це знання. Врешті, мене пізнали. Той, хто подав оповістку, означив мене, як власника звіря. Я не певний, як далеко сягає його знання. Коли я не добуду від нього такої великої цінності — а відомо, що вона моя, — я, принайменше, поставлю звірину під підозрювання. Це мені не го-

Спільний наступ.

Двома загонами при допомозі горстки „староруських“ комбатантів“.

Активізація польського т. зв. народового загону розпочинається від побороваданя уявних небезпек на „кресах“. Незапно 6. сен. Бартошевич помістив в „Газеті Варш.“ (ч. 306 з 24 жовтня) передовицю „За східні землі“, в якій спосібом, питоим польським шовіністам, амалював небезпеку „протипольської роботи“ українців, особливо в Галичині. Ту статтю передрукував фільяльний орган „Газет-и Варш.“ — „Львовскі Кур. Поранни“. Спершу городське староство заняло ту статтю, але суд — з малими шкідлими — пустив її, так що вона появилася вдруге.

Говориться в тій статті голови „Острошнітла Народового“ про аріст українства, про його поширення на Волині. Потісся і Холичинці, про організаційні досягнення українців, про виник „польської землі“, про надмір грошей в українців і т. і. та вдаряється на тривогу:

„Польський нарід мусить сам собі порадити, мусить відперти українську небезпеку, треба, щоб вся національна й патріотична Польща кинулася на допомогу ослабленому і розбитому польському громадянству на наших східних землях, особливо в Східній Малопольщі. Станімо при наших братах, сьогодні гноблених і стрівожених, додаймо їм пахотли, поспішим доповнити їх прорізнені рани, даймо їм засоби діяльності. Тут іде не лише про добро і стан посідання, але і про добро та цілість Польщі. Не вільно нам страшити всі одну пиль землі з державного простору, який ми відзнаєли, не вільно нам запропастити наших посітелів на сході, не менше важких від Помор'я і Шлезька, які — не вважаючи на племянні ріжниці, були від віків польськими землями і такими мусять лишитися“.

На цей поклик негайно відгукнулася „народова“ молодь у Львові. В неділю (10. ц. м.) відбулося віче всієї молоді, на якому обговорювалося питання „номерус клявує“ на львівському університеті у відношенні до непольських студентів, представлявало „зменшувачийся“ (?) стан польського шкільництва у Східній Малопольщі та тривожні прояви припинення розвитку життя й польської еволюції в нашій ділянці“.

В тому напрямку ухвалено відповідні резолюції. Провідною ідеєю віча є постановка, що „нікому не вільно опускати оврайних земель, навпаки — всі повинні залишитися на своїх стапавищах і працювати для побільшення польськості і державної сили східних ділянок“.

Тоді саме, коли польський „народовий“ табір розганяється до нового наступу проти українства, польський комісар „Нар. Дому“ Мих. Бачинський прохав полків, щоб вони помогли „старорусинам“ переховувати українські маси.

Комісар „Нар. Дому“, загально-національної установи, відданої в безречитцеве користування гурткові „староруських“ караристів, в своїй промові, виголошеній при відкритті пам'ятника марш. Пілсудського в Колодні, в першу

диться — притягати увагу чи до себе чи до звіря. Зголошусь я на оповіщення, заберу орангутанга та й держатиму його на замку, поки забудеться все це діло“.

В цей момент ми почули на сходах чинюс ходу.

— Наготуйте Ваші пістолі, — сказав Дюпен, — але не вживайте їх, ані покажуйте бего синалу.

Вуличні двері будинку лишилися незамкненими — і наш гість, не дозволивши, вступив на сходи та зійшов кілька східців нагору. Тоді, здавалося, він завагався. Ми почули, що він сходив вниз. Дюпен поспішно кинувся був до дверей, коли ми знову почули, що він простує нагору. Удруге він не повернувся уже назад, ішов певне і постукав у двері нашої кімнати.

— Заходьте, — сказав Дюпен прихитним і сердечним голозом.

Той зайшов. Він таки був очевидно моряк — висока, кременна його постать виглядала мязисто; на лиці, не дуже непримному, був захвальний вираз одчлюги. Його вид, загорілий від сонця, наполовину був схований під баненбардами та вусами. Він мав із собою здоровенну дубову палицю, але іншої зброї в нього ніби-то не було.

Він незграбно вклонився і побажав нам „доброго вечора“ французьким акцентом, який, хоч і був споріднений дещо з Невшателем, досить певне вказував на париське походження.

— Сідайте, друже, — сказав Дюпен. — Гадаю, що ви прийшли по орангутанга. Я, бігме, мало що не заздрю вам, що це ваша власність; незвичайно гарна і, безперечно, дуже коштовна звірина. Скільки йому літ, як на вашу думку?

(Продовження буде)

чергу виправдував події 1918 року. Мовляв, „руський люд“ втратив в 1918 р. голову. Віп не міг зорієнтуватися у вивореному хаосі, що використали „несовієні українські агітатори, які обіцяли нашому народові золоті гори і які зуміли пхнути частину нашого люду до братовбивчої боротьби“.

Після скінчення тієї боротьби серед народу застигало недовіря, бо в польській державі він не міг дістати цісаря, а тому й „праця усяких політиків в напрямі виховання того люду в дусі польської державности, не могла дати позитивних вислідів, а коли яні дала, то „вони були недостатні“.

Так було до 1926 р., до травневого перевороту. Від того часу ситуація почала змінюватися. „Руський люд“ починає вичувати в марш. Пілсудський „свого вождя“. Повстала нова сила, перед якою кориться „руський люд“, бо вона забезпечує йому спокій і добробут. Віда тільки, що поляки між собою ведуть колотнечу, бо це „нам, проводникам руського львівського політичного руху зовсім не на руку“. З цього користають вороги польської держави і не допускають „старорусинів“ до відновлення їх давніх впливів на селі. Бо колиб вони вернули до давніх впливів, то тоді

„весь руський люд, що заселює землі Східної Малопольщі, заявився би без якихнебудь застережень за польською державою“.

Тому промовець апелює до представників польського громадянства і просить їх щоби „прийшли нам (старорусинам) з допомогою в тій тяжкій праці, якою є виховання руського люду на добрих громадян нашої держави“.

Польський учитель на селі, польський урядник у місті повинні поводитися справедливо і вирозуміло з „руським людом“.

„Коли представники польської державної влади зуміють здлати собі нашого хлопа, коли ауміють здобути його довіря, тоді наше завдання в трьох четвертинах буде успішно розв'язане, а тим самим раз на все буде пересуджена проблема східних окраїн. Розуміється, що при тому є konieczним здійснення наших сутніх вимог. Конечним є засновування руських шкіл, а не українських, конечним є припинення несимпатичної і шкідливої для нашого люду політичної агітації, веденої в пристрастний спосіб у руських церквах українськими священниками в дієцезії львівській і перемишльській. Конечною є остаточна полатода справи Нар. Дому, внесення в нього уряду комісаря і віддача всього майна в руки наших, під кожним оглядом певних людей — з виключенням українців, які до того нашого майна не мають найменшого права і які до нічого не причинилися. Вкінці конечним є, щоби ми зискали в будучині деякий відсоток, деяку кількість наших представників у сеймі. Коли то не сталося при останніх виборах, то ми певне не несемо за те найменшої вини. Деякі керманічі внутрішньої політики в державі повинні вже раз помічнити з тим неадекватним дотеперішнім висуванням проти нас такого аутуту, яким є аргумент, що тут, у Східній Малопольщі, треба рахуватися лише з українцями, бо вони одинікі представляють реальну силу на тутешньому терені... Запевнюю панів, що та, засутігерована польському громадянству українська сила є просто мільйонною банкою, яка в нашому руському селі мусить тріснути скорше чи пізніше. А може це статися навіть сьогодні, якщо польські рішничі кредити не будуть надалі відчинювані для кооператива, що є в руках наших ворогів, коли отже їх відчиняться для нас і якщо виховання руської молоді перейде в наші руки. Реасумуючи все сказане, тверджу рішуче, що польське громадянство повинно нас якнайінтензивніше підтримати в наших стремліннях. Поміч, якої сьогодні прошу, а якої тепер потребуємо для відновлення нашої давньої сили — хіба не представляє для польського громадянства таких великих труднощів. Наша сила не може бути в ніякій мірі для польської держави шкідливою. Та сила може бути для держави корисною. З огляду на те, є вона конечною“.

Ось воно як. З одного боку „народовий табір“ з шовіністичною львівською молоддю, а з другого „санація“ безпосередньо при допомозі національно-етичних кастратів покровоу Бачинських і Лисяків — двома загонами йдуть на підривання українства, на розклад українського села, на розвал українського організованого громадянства. Ми свідомі всіх небезпек, тягару подвійного натиску, але віримо в незнищену силу нашого народу і в його відпорність.

Офіційний комунікат про голод у СРСР.

Часопис „Красная Звезда“ перший раз повідомляє офіційно про голод, який лютує в СРСР. Часопис м. ін. стверджує, що є місцевості, в яких видають хліба по 200—300 грамів денно.

На шкільні теми.

Анкета „Рідної Школи“.

І в пресі й на загальних зібраннях „Рідної Школи“ піднішено від якогось часу домагання зміни типу наших гімназій. Бо й справді всі наші державні гімназії і більшість коєдукаційних гімназій „Рідної Школи“ є осмикласовими класичними гімназіями давнього типу, міжтим як у всіх європейських державах заведено по війні побіч класичних гімназій середні школи іншого типу.

Для перегляду сучасного стану наших гімназій, пригадаємо, що державних українських класичних гімназій давнього типу маємо тільки шість, а то: у Львові, головне заведення й філія, в Перемишлі, Станиславові, Коломиї і Тернополі, крім того рівнорядні відділи утраквістичні при польських гімназіях у Стрії і Бережанах. Приватні такіж гімназії коєдукаційні удержує „Рідна Школа“ в Яворові, Золочеві, Рогатині, Дрогобичі, повні, а в Чорткові й Городенці, по 6 клас, отже також 6 гімназій класичних давнього типу, а коли до них додамо ще одну такуж дівочу гімназію СС. Василянко у Львові, то побачимо, що гімназій давнього типу є в нас 13, не вчислюючи рівнорядних відділів у Стрію і Бережанах. Гуманістичних гімназій дівочих, з латиною від IV. класу, але без греки, удержує „Рідна Школа“ 4, себто у Львові, Тернополі, Коломиї і в Станиславові. Всі ті гімназії мають тільки по п'ять літ науки, а лиш в Станиславові є ще крім п'яти вищих класів (IV—VIII), трілітня підбудова, отже разом 8 літ науки.

Гуманістичну дівочу гімназію веде також Дівочий Інститут в Перемишлі, а на Волині маємо 3 приватні коєдукаційні гуманістичні гімназії: в Крем'янці, в Луцьку і Рівні. Таким чином всіх гуманістичних гімназій, є у нас вісім, 5 чисто дівочих і 3 коєдукаційні. Крім того в класичних гімназіях „Рідної Школи“ в Рогатині й Дрогобичі вводиться рівнорядні гуманістичні відділи.

Математично-природничої гімназії, без латини й без греки, себто гімназії такого типу, яка рівняється давній австрійській народній школі, не маємо ані одної.

Щоби вимірковувати як слід бажання родичів, розіслала була Головна Управа „Рідної Школи“ минулого року обіжники до своїх класичних гімназій з запитом, чи і якої реформи бажає собі наша суспільність даного округу. Зі всіх місцевостей надійшла відповідь, що родичі дітей не бажать собі переміни класичного типу на інший.

У Рогатині утворено минулого року в IV. класі рівнорядний гуманістичний відділ, але в цьому шкільному році не згодилося до такогож відділу достаточне число дітей, так що цього року є там гуманістичний відділ V. класу, а четвертої нема.

В суботу 2. листопада відбулася у Львові дуже поважна нарада, влаштована „Рідною Школою“, зложена з представників наших культурно-освітніх Товариств і родичів у справі переміни одної з львівських українських державних гімназій з класичного давнього типу на інший, зглядно креовання рівнорядних гуманістичних відділів при класичних. Після дуже основної річової дискусії майже всі учасники заявили за гуманістичним типом, як таким, що дає образования, як мовно-історичне так і реальне в ріаній мірі, отже узглядуює й вдоволяє потреби розвивання душі дитини в обох напрямках: гуманістичним і реальним. Шкода тільки, що новий план науки в гуманістичних гімназіях зводить науку математики до 16 годин тижнево в усіх 8 класах, себто по дві години тижнево в кожній класі. Розуміється, що така гімназія, а якій математика зійде при 2 годинах науки на науку рахунків, не зможе цілком дати достаточної підготовки до ніяких технічних студій.

За заснуванням математично-природничої гімназії не заявили учасники наради з двох причин: 1) така гімназія не дає у нас на жаль під сучасний мент сподіваного образування; 2) на заснування такої української гімназії державою нема ніякої надії, а жална наша приватна установа не могла би покищо про те й думати ізза великанських видатків на вивінування закладу в необхідні лабораторії і научні прибори.

Карахан у Кемалі Паші.

З Ангори повідомляють, що Карахан приїде на днях до Ангори, щоби зложити Кемалі Паші візиту.

Цю візиту коментують турецькі політичні кола, як обяв нового зближення між СРСР і Туреччиною.

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕВІЗІОННА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 6 30

Відгуки дня.

Щасливий День.

Нарешті трапився в „Гостиниці“ такий день, що було повно гостей. Одна десята українців, які ходять по каварнях промовиза собі до амбіції і зайшла в свій льокаль.

І було зовсім приємно.

При однім століку викладав посол, чому наші парламентаристи не запротестували досі проти арештувань у Києві.

При другім століку політик парівав на бісерусів, що вони висилають непотрібно жалоби до Ліги Націй, так, немов би тільки їм але поведилося.

При третім дві сусідки, користаючи з непристности третьої, сказали собі про неї все, що знали, недочули і догадувались.

При четвертім економісти застановлялися, чи як так далі піде, то буде йти чи впаде. Один з них казав, що піде, другий, що впаде, але вої накінець погодилися, що ця балачка справу поліпшить.

Заповнився і традиційний „столік радників“, де йшла вища політика. Цього вечора дісталося Муссоліньому у Прімо де Рівері, а на другий раз має прийти на чергу Бріля і Мекдональда.

Решта століків грала в шахи, в „ремі“ й очима.

Молодь виводила танці, музика нові мелодії, а господар свою валькування.

Все було вдоволене, крім послужників, які не могли цього вечора ні на хвилину відірватися.

Кажуть каварняні бувальці, що „Гостиниця“ не має настрою, що вона холодна. Це пізковита правда... коли вона світить пустою. Настрії тоді тікає першим ліпшим вибитим вікном до „Львру“, „Варшави“, чи „Централки“, а замість нього повзе від століка до століка холод і розлає катарі.

Але коли заповниться велика і мала зала, тоді й настрої вертає назад і холод десь у кутів забивається.

Серед свого товариства проводять люди вільний час, вимінюють думками, капелюхами і парасолами та вдоволені вертають домі.

Не зашкодилоб тільки, щоби гості входячи чи виходячи з каварні, могли любоватися світляним написом і в українській мові!

Галактіон Чіпка.

П. С. Заінтересованим у рекламних фейлетонах подаю до відома, що цей фейлетон написаний за дурно.

3 життя Волині.

Кооперативне свято в Луцьку. — 3 життя „Сільського Господаря“. — Народа Кооперативного Комітету. — Кооперативна вечірка. — Панахида 1. листопада. — Боротьба з алькоголем у Луччині. — Жабчанська церква.

Дня 31. жовтня ц. р. інструкторсько-кооперативний відділ при „Українбанку“ в Луцьку влаштував свято ошадности. Свято відбулося в салі повітової „Просвіти“. Участь у ньому взяли як селяни з околиці, так і місцеві інтелігенти. Свято відкрив голова відділу дир. О. Ковалевський короткою промовою. Після привітання, зложеного прихильникам і піонірам ошадности головою філії „Сільського Господаря“ В. Островським, який яказав на необхідність ошадности для розвитку сільсько-господарської культури, виступив з рефератом про ошадність редактор ГКЧ („Господарсько-Кооперативного Часопису“) п. З. Пеленський зі Львова. Наскрізь популярна, ілюстрована яскравими прикладами з життя промисловости, сільського господарства й громадського життя, вільна від найменшої домішки демагогії (гріх наших місцевих промовців) промова п. Пеленського зробила сильне враження на слухачів, захопивши їх як формою, так і змістом. Чисто святочні нумери складалися: з національного танку, який виконали панна Пукса і пластуни Скопюк, з танку „Гонта“, виконаного за Авраменком п. Ясниським у козацькому строї, і з виступу селянського хору з с. Жидичина, що дуже добре виконав кілька пісень.

Дня 2. листопада ред. Пеленський з головою філії „Сільського Господаря“ відвідали село Жидичин, де п. Пеленський знайомився з місцевою споживчою кооперативою „Українським Народ. Банком“. П. Островський пересів люстрацію кружка „Сільського Господаря“, а

DEUTZ-мотори Діля і газіві

Львів, вул. РОМАНОВИЧА ч. 1. 792 3-4

разом відвідали філію „Просвіти“, яка міститься у власному домі, має дуже добру бібліотеку, сцену, драматичний гурток і т. д. Оглянули також притулок для українських сиріт, що його удержує в б. церковному будинку повітовий соймик, а також гарну стару муровану церкву, в якій зберіглося кілька цінних старих образів і чудові різьблені в стилі українського барока „царські врата“; що церкву тепер хочуть відібрати латинишки, хоча вона ніколи не була латинською. Інформації у ділях й весь час товаришам гостям член ради філії „Сільського Господаря“ п. Настенко й звільнений за українство війт п. Боднарчук. Місцева інтелігенція й селяни у своїй українській гостинності влаштували гостям сердечне прийняття. Село Жидичин в національному й організаційному відношенні може бути прекрасним зразком для інших сіл.

Дня 3. листопада в інспектораті РСР відбулося засідання Головного Кооперативного Комітету північно-західних земель, в якому взяли участь представники кредитової і споживчої кооперації Волині, Холмщини, Полісся, сумежних повітів Галичини й представники філії „Сільського Господаря“ в Луцьку. На засіданні Головного Кока, яке відбулося під головуванням голови ради РСР інж. Павликовського, прибули зі Львова також дир. посол. О. Луцький, дир. Філіпович і рад. Пеленський, а далі представники Брідшини й Сокальщини. Після вислукування справоздань Інспекторату про діяльність за минулий час, обмірковувано питання, пов'язані з дальшою працею й розвитком української кооперації і ухвалено низку постанов. Виявилось, що наша кооперація, незважаючи на всі перешкоди й утруднення, розвивається добре, відігравши благодатну роль у житті наших збіднілих селянських мас.

З нагоди з'їзду Головного Кока луцьке громадянство влаштувало в помешканні „Просвіти“ кооперативну вечірку, на яку прибули майже всі учасники з'їзду на чолі з інж. Павликовським і послом О. Луцьким, інші послі, представники місцевих українських установ і організацій, молоді й селянства. Відбулася спільна вечеря, обмін думок і врешті танці. Нагадаю, що на збори громадянства в „Просвіті“ ще раз показали, що ніщо не може розділити наші інтелігентські й селянські верстви, не зважаючи на партійні різниці й ніщо не перешкоджає їм сісти за одним столом, коли ходити про добро народу і його рятівання від зубожіння та занепаду. Наочно всі побачили, що відсутність жменьки тих, що пішли не з народом, а проти нього за чужою колесницею, непомітна в українському національному морі.

Обеднане душею з Галичиною місцеве українське громадянство 1. листопада заініціювало панахиду по славної пам'яті наших борців-героїв і громадно прибуло до української чесної-хресної церкви. Панахиду відправив протопресвітер військ УНР о. П. Пашевський, сказавши тепле, відповідне моменту слово. Співав брацький хор. На жаль, диригент хору, співавтор „Української Ниви“ п. Теліжинський, знавався зібранню громадянства своєю „реформою“: в гимні „Боже Великий“ слова „нам Україну храни“ замінив словами: „нашу країну храни“. Чи „нивісти“ вважають, що українці вже не повинні й молитися за Україну? Чи ця реформа переведена за згодою наказної ради брацтва?

Боротьба з алкоголем на Луччині хоча й повільними кроками, але всеж посувається вперед. Громада села Воронівець під проводом чоловічих осіб з кооперативу й кружка „Сільського Господаря“ постановила не допустити до продажу в селі алкоголевих напоїв. Щось подібного сталося й у селі Боголюбах. На зборах громади, що мали ствердити права власності одного селянина, організатор кружка „Сільського Господаря“ студент п. Подригуля, wraz з членами ради кружка запропонували скасувати традиційний „могорич“ і замість нього ввести жертву на сільсько-господарські потреби. Старші дядьки, а з ними, на жаль, і б. голова філії „Просвіти“, настоювали на могорич. Однак половина молодших господарів відмовилася від горілки й зажадала видати їй гроші на користь кружка „Сільського Господаря“. Гроші віддано й члени гуртка купили за них бібліотеку. Тепер вони сміються з прихильників горілки: „В наших головах запало-рочилося, а в наших стало ясніше“.

В останніх днях життя на с. Жабча прибув луцький повітовий староста, зібрав парохіян місцевої церкви й оголосив їм, що церква належить вже до православних та що „уніят-

ська“ вартя біля неї повинна бути анята і повинна остати сама православна. Селянам сказано, що вони можуть робити з церквою, що хочуть, лише... не мають права входити до неї, а тому печатки замищуються надалі. Приводом до цього мало бути те, що митрополит не звільнив священника Сагайдаковського, який властиво вибороз церкву. На усунення о. Сагайдаковського не погоджується ні митрополит ні парохіяни, побоюючись, що як тільки Сагайдаковського забрали, то „жондів уніяти“ знову напали на церкву й історія почалась би на ново. Селяни вважають себе власниками церкви, а тому домагаються передачі церкви їм, а не священникові. Незадоволені соломонівим рішенням справи парохіяни негайно послали до Варшави делегацію. Дня 5. листопада виїхала делегація вдруге. Така-то передача церкви її власникам. Занепокоєння населення є цілковито зрозуміле.

Старшини.

Знавці нашого правопису.

„Дзєннік Львовскі“ покористувався нашою заміткою з 12-го п. м. п. з. „До одного з наших правопису“, щоб дати доказ, що і він знає про що йде річ, коли наші робітники пера хотять вирівняти невеличкі правописні різниці з наддніпрянськими видавництвами. Читаємо там так: „Цікава річ, чому „Діло“ називає оті різниці, які існують у живій мові українців знад Дніпра і мешканців Землі Червоної „штучними“ різницями, коли устійнення правопису надбує саме з їх причини такі значні труднощі“.

Цікава річ — спитали би ми — чому між поляками зі Львова та Кракова з одного боку і з Варшави з другого досі істнували різниці в правописі? Хто розуміє дійсні причини цих різниць, той не буде, як це робить „Дзєннік Львовскі“, дошукуватись „несимпатичного звичаю“ в правописі чужих слів і цитат, писаних нашою азбукою. Редактори перші повинні би знати, що при системі лінотипних машин не можна постійно перемішувати двох різних азбук, бо це коштує часу й грошей. А щодо фізіологічних підстав правопису, то польський правопис, який передає чужі слова й назви в їх оригінальній формі, має іншу недочоту — читач, не знаючи даної мови, ніколи не є певний щодо їх вимови. Чому-ж ніхто з поляків не передає одночасно і вимови?

Таких наївних й одночасно претензійних „чому“ не ставив би „Дзєннік Львовскі“, якби раніше поінформувався бодай дещо про основи і правила нашого правопису.

Австралія відновляє взаємини із СРСР.

Австралійський уряд заявився за відновлення взаємин із СРСР. СРСР має вислати в найближчому часі до Австралії свого дипломатичного заступника.

Перед другою Гагою.

„Фос. Штг.“ повідомляє, що предметом нарад конференції між Бріаном і представниками заінтересованих країн було управління реп. питання. На основі вислідів можна здогадуватись, що друга гагська конференція збереться з кінцем листопада або з початком грудня. Сподіються, що ще перед Різдвом прийде до порозуміння.

Політична конференція на Замку.

Дня 12. листопада прем. Світацький був на авдієнції на замку. Кажуть, що авдієнція була в зв'язі з ост. подіями в сойм та щоб уряд зробив дальші посунення в зв'язі з цими подіями. Президент прийняв теж нового міністра скарбу Стажинського. Наприкінці цього тижня склинуть засідання ради мін. На пораду для всіх справи, що були й на ост. засіданні.

Димісія Чічеріна прийнята.

Литовська тел. агенція „Ельта“ повідомляє, що Чічерін одержав на свою просьбу відповідь, що його димісія прийнята.

Тома Мар лавреат Нобля.

Нагороду Нобля з ділянки літератури призначили німецькому письменникові Томі Марові.

Помер дир. Солтис.

Один із найповажніших представників польського музичного світа, композитор і директор Польського Т-ва Музичного і Консерваторії Меч. Солтис, помер у Львові дня 12. листопада.

Біржа.

Американський долар 8:00—8:01 00, канадський долар 8:01—8:02 00, чеська корона 0:26 33—0:26 66, австрійський шілінг 1:25 00—1:25 50 румун. лей 0:05 00—0:05 25, французький фронт 0:34 50—0:34 75, нідерландський флорін 1:71 50—1:72 00, фінт штерлінгів 43:60 00—43:80 00, радянський червіонець 17:00—17:50, німецька марка 2:13 10—2:13 25.

Золото: 20 корон 16:30 00—16:36 00, 20 франків 34:00 00—34:30 00, 20 німецьких марок 42:00 00—42:10 00, 10 російських рублів 46:00 00—46:40 00.

Срібло: Австрійська корона 0:61 50—0:61 50, 5 австрійських корон 3:21 00—3:30 00, австрійський флорін 1:62 00—1:63 00, російський рубль 2:60 00—2:65 00 копійки за рубль 1:30 00—1:35 00.

Збіжки.

Пшениця двірська 36:05—37:25, пшениця селянська 32:75—33:75, жито галицьке 23:50—24:50, ячмінь галицький броварський 00:00—00:00, ячмінь на млин 15:80—19:50, рисина пастівний 20:00—21:00, овес галицький 20:25—21:25, кукурудза румунська 24:50—25:50, сарабля промислова 3:75—4:25, фасоль біла 80:00—95:00, фасоль козакова 40:00—50:00, фасоль красна 53:00—55:00, горох пів-Вікторія 40:00—45:00, горох пізній 19:00—32:00, бобів 28:50—29:50, мішанка паст. в зерні 60:00—60:00, вівка 31:50—32:50, сіно солодке краєве прасоване 5:50—9:50, сіно прасоване 5:00—6:00, гречка 24:25—

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Віллендого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 17—7

— 3 Українського Наукового Інституту в Берліні повідомляють, що в п'ятницю 15. п. м. відбудеться в університетській залі ч. 29 виступ проф. д-ра Івана Мірчука в німецькій мові п. з. „Месіанізм у слав'ян“. Початок: 8. год. вечером.

— Жебрак під поїздом. Вчора на Знесінні кинувся під поїзд 75-літній жебрак Пірак і згинув на місці.

— Справа православних церков. Дня 27. грудня відбудеться у Вильні річний з'їзд православного духовенства. На з'їзді м. і. обговорюватимуть справу конфіскації православних церков і передавання їх католикам.

— Індекс книжок, заборонених папою. Дня 10. листопада появилася індекс книжок, заборонених папою. Проти теперішнього звичаю індексу не попередили декрети та папські булі, лише головні параграфи канонічного кодексу й пересторога, що декрети обов'язують також католиків східного обряду. Індекс осуджує м. і. твори Мораса та паризький часопис „Аktion Француз“ від 29. січня 1914. до 29. грудня 1926 р.

— Бурхливе віче „П'єста“. Минулої неділі відбулося у Кракові віче „П'єста“, на якому промовляв Вітос і Ратай. Група опозиціонерів, що складалася головню із підпалів, підняла проти прихильників Вітоса велику бучу, яка перейшла в бійку. Опозиціонери розбили шкери і вибили вікна та потурбували кілька осіб. Поліція антикомуністична опозиціонерів й усунула їх зі залі, після чого віче ухвалило резолюцію про утворення національного фронту польських селян.

— Жінки в чеській парламенті. У новій чеській парламенті є тепер вибраних 10 послів жінок, із яких тільки одна жінка Веттер Бекверова належить до партії національних демократів, а решта належить до різних соціалістичних і комуністичних партій. Щодо національності то одна жінка є німкою, 3 словацької народності, а 6 чеської.

— Божевільний на пам'ятнику св. Вацлава. Прага мала на днях сенсацію перед вечером явився під пам'ятником св. Вацлава ведомий мелодий чоловік і за хвилину зручно виліз на пам'ятник та сів собі на величезну руку патрона та короля чеської землі. Посидівши хвилину, цей божевільний почав розлітатися і цікава публіка побачила його на пам'ятнику в Адамовій стрілі. А треба знати, що цей пам'ятник міститься на головній вулиці Праги, а центрі самого міста. Тільки з великим трудом удалося поліції стягнути божевільного із пам'ятника св. Вацлава, та відвезти його до заведення для умово хорих.

— Вибух вальхану Санта Марія. Вальхан Санта Марія, який від 1902 року майже був нечинний, вибух на ново і похоронив під лавиною майже 300 осіб. Населення островів близьких цього вальхану покидає села та міста і втікає кудись, бо підозріваю, що і на інших островах вибухнуть вальхани, так, як 1902 року. Майже 20.000 осіб покинуло свої оселі.

— Англійський король поверну до Лондону. Англійський король, який довший час перебував на ловах поперузу до Лондону, де на станції привітали його населення міста ентузіастичними окликами та піснями.

— Чехословацька має пристань. У Гамбурзі закінчилися переговори представників Англії, Німеччини та ЧСР в справі відступлення Чехії

жах українського національного стадіону. (Національно-ж завдання „Нових Шляхів“ підкреслювано в перших про них анонсах). І ось у вигляді цих шукань, цього літературного експерименту констатую, що „Нові Шляхи“ спеціально остигшими своїми числами виявили недовозначне упослідження власне національних, а навіть і мистецьких постулатів на користь політичних тенденцій; „літературно-мистецький місячник“ (як заповідали перші анонси) зредукувавшись до ролі публіцистичного знаряддя, ворожого ідеї Всеукраїнської Соборності і національно-територіальної незалежності.

Не погоджуюся з такою напрямною „Н. Шляхів“, яскраво проведеною в останніх числах і надто поступаючою в напрямку ще більшої крайности, сповідаю про свій вихід з круга співробітників „Нових Шляхів“.

Не знаменує це оповіщення шляху до Канони (якби того кому хотілося), в жалких прогріхах не каюся, бо їх супротив українського національного фронту не маю (хоч і друкував у „Н. Шляхах“), всяке „запровадження“, всяку „зраду“ національної ідеї, з того боку категорично і відповідально заперечую! Одне це не значить, що вирвавшись з інтернаціонального панутиння, в перспективах своєї літературної праці співпрацювати вже навіть зі спекулянтами на національних чи націоналістичних чуттях українського народу, грамофонами та декламаторами закамаркованих політичних концепцій.

Чесна консолідація українських національних сил — чесних носіїв стягу, що на ній бойним рельєфом творче бажання Великої Національної культури і сляно-нільної в своїм розвитковій гоні Великої Української Нації є моїм визнанням і гаслом!

З правдивою до Вас пошаною
Авенір Коломєць.

Дописи.

КОПИЧИНЕЧЧИНА. (Арештування під замітом саботажів). Нічю з дня 30-го на 31-го жовтня ц. р. підрізали невисліджені досі

справники біля села Товстенське 11 телефонічних стовпів і звалили їх на землю. Поліція арештувала 18 хлопців з села Товстенське від 16—22-ох літ під замітом того злочину. Частину з них вже звільнено, а частина ще в тюрмі, а саме: Еміліян Ворона, Осип Влашок, Осип Гуменюк, двоє Брезіцьких, Іван Ворона, Михайло Бердуза, Евстахій Романів, Петро Романюк, Казимир Романюк, Осип Гундалюк. Підозрюють їх у тому на тій підставі, що критичної ночі вони пасли в полі коні. Хоч були між ними два латинники, то арештовано самих українців. Староство і поліція зарядили варту в цілому повіті і що-ночі пильнують стовпів 15—20 людей з кожного села. З ними вартують і постерункові. Українські круги переконані, що тут дітала якась провокаторська рука, бо розходиться про місцевість, де є могилы в честь полеглих українських стрільців. Це може стати в будучині причиною до заборони свята на могилі.

ТУРКА Н/С. (Свято ошадности). В неділю 10. XI. ц. р. відбулося в Турці у великій залі „Народного Дому“ свято ошадности з великим успіхом. Свято заініціювала надзвірна рада кредитової кооперативи „Сила“ в Турці, на зазив якої вийшло понад 300 мішан і мішанок у агаданій залі, аби уважно вислухати річєвих і гарних рефератів посла Д. Великановича й декана о. І. Тимчука про користь шадження для нашого народу. Після рефератів і кінцевої промови д-ра М. Кондрата, відспівали учасники „Ще не вмерла“ і піднесені на душі розійшлися домів. — Свій.

ДРОГОБИЧЧИНА. (Районове і кооперативне свято в Підбужі. — Кооперативні свята і протиборгові наради в повіті. — 3 діяльності „Просвіти“.) Дня 20. жовтня ц. р. відбулося у Підбужі (дрогобицького повіту) районове кооперативне свято. Була це взагалі перша маніфестація організованої національної сили гірських громад з підбужського судового округу, яка перейшла всі сподівання. Вже вчасним ранком ішли походом зі сусідніх сіл до Підбужа наші кооперативні сотні, а серед них чимало жінок і дівчат. Ішли

вони по кілька миль зі Сторонної, Смільної, Заліття, Урожа, Ластівки, Рибника, Опани. В годині 10. відправлено святочне Богослуження після якого виголосна патріотичну проповідь о. Гарбовський зі Сторонної. Потім склався похід з кіннотою на чолі, в якій взяли участь представники світської і духовної інтелігенції дрогобицького повіту і всі кооперативи з Підбужчини; його учасників нараховано понад 4.500 людей, у тім може половину жіноцтва. Похід пройшов головною вулицею Підбужа до місцевої кооперативи, де промовив її представник п. Бараняк, а звернувшись відти назад, розвазався під районовою складницею дрогобицького Повітового Союзу Кооператив. На великій майдані за складницею відбулася кінцева частина свята, себто святочні привіти і промови. Від Української Парл. Презентації привітав зібраних пос. д-р І. Блакєвич, від Релігійного Союзу п. Кульчицький, який зложив свій привіт представник тернопільської кооператив. Опісля говорив про суть кооператив директор дрогобицького П. С. К. Станимир, а закінчив свято промовою голова Надзвірної Ради П. С. К. д-р Витанський. Після цієї промови зібрані почали співати національний гимн, який перервала численна зібрана поліція, і кооператори докінчували співу, розходячися домів. Управі дрогобицького ПСК, в уладженні свята помогло визначно духовенство підбужської сторони з о. Миколаєвичем на чолі. Свято стало початком нового часу в національному житті Підбужчини. — Кооперативні свята уладжено при участі відпоручників ПСК, крім того в Трускавці, Болехівцях, Гаях Нижніх, Сільці, Медвежі, Коліці, Ролєві, спеціальні протиборгові наради переведені в Східниці, Рибнику, Опани, Стебнику, Літани, Довгій к. Підбужа. — Тутешня філія „Просвіти“ до спілки з місцевою Учительською Громадою приступає до організації систематичних курсів позашкільної освіти в Дрогобичі і Бориславі. За останній місяць делегації філій були з відвітками в Ясенній Сільській Мликах, Рихтичах, Пережичах, Монастирі Держицьким, Далаві, Гаях Вижних, Михайловичах, Доброгостові, Болехівцях.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа, 13. листопада, год. 7-30 веч. „Графиня“.
Четвер, 14. листопада, год. 7-30 веч. „Ще можеш розказувати своїй бабці“.
П'ятниця, 15. листопада, год. 7-30 веч. „Архисти“.

Малий Міський Театр:
Середа, 13. листопада, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“ (випишні цінні).
Четвер, 14. листопада, год. 7-30 веч. „Пронес Мері Деген“ (Дешевий день, випишні цінні).
П'ятниця, 15. листопада, год. 7-30 веч. „Солом'яні підніжжя“ (прем'єра).

Театр ревії „Гонг“ — в залі ніна „Юдосей“:

Середа, 13. листопада, „Електричне кохання“, одна вистава г. 8-15.
Четвер, 14. листопада „Електричне кохання“, одна вистава г. 8-15.

Кіна.

Аполло: Аллагіа сад (Ім. Петропіль, Алісія Террі), на основі повісти Роберта Гічевса.

Касіно: Маски Ерліна Райнера (Джон Джидьберт).

Колосей: Ріф і Раф, як непобідимі стрільці. Виправа на рибки.

Лев: Королева без корони (Леді Гелітєн) З Корінною Гріфіт і Варронієм.

Марусенька: З дня на день (на основі повісти Фері Гетлі).

Оаза: Мадам Ресаміє.

Палас: Звукова філія „Чотири чорти“ (Джанет Гейлор).

Пан: Тайна пташаді в Демб'їні (Марія Ялобіні).

Пасаж: „Правда побіджує“ (Хізієм Десонда). Тиждень Пата і Гомонта. Ам. комедія.

Стилев: Тепер або ніколи!

Фатаморган: Понад сніг (Германського).

Химера: Рудоволоза (Кліра Бол).

Утіха: Чорний Орез (Руд. Валєтїно).

Програма радіо.

Середа 13. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20-30 Камеральний концерт.
Краків (312,5) 13-10 Трансмісії з Варшави.
Познань (313,8) 20-30 Народний концерт.
Гельсінгфорс (221,4) 19-45 Балетова музика.
Ляйпциг (259) 14-30 Програма для дітей.
Братислава (279) 16-00 Концерт оркестру.
Талін (296) 20-30 Танцюва музика.
Брно (341,7) 20-00 Народне мистецтво.
Лондон (356,3) 21-00 Симфонічний концерт.
Штутгарт (360) 16-00 Пополудневий концерт.
Гамбург (372) 20-00 Давня музика.
Франкфурт (390) 16-30 Концерт зі Штутгарту.
Берн (403) 10-45 Грамофонові плити.
Берлін (418) 16-20 Капелл Гарденберга.
Стокгольм (436) 16-30 Готландські пісні.
Рим (441) 21-02 Вечір італ. музики.
Лянгенберг (471) 17-30 Дути оркестра.
Прага (487) 21-00 Камеральний концерт.
Міліно (501) 20-30 „Масковий бал“ опера Верді.
Брюссель (509) 21-30 Концерт з Людіюма.
Відень (516,3) 21-00 Пополудн. концерт.
Рига (525) 22-00 Грамофонові плити.
Мюнхен (533) 20-00 Концерт з Франкфурту.
Будапешт (550) 12-00 Костельні дзвони.
Москва (825) 15-30 Пополудн. концерт.
Ковно (1935) 21-00 Концерт.
Ленінград (1000) 14-00 Грамофони.
Париж (1725) 16-45 Концерт солістів.

Четвер 14. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 12-30 Концерт варшавської філармонії.
Краків (312,8) 20-5 Вечірній концерт.
Гельсінгфорс (221,4) 19-40 Концерт радіооркестру.
Бресля (253) 16-30 Віденська музика.
Ляйпциг (259) 16-45 Концерт радіооркестру.
Братислава (279) 11-30 Грамофонові плити.
Талін (296) 20-00 Концерт.
Брно (341,7) 19-05 Вечір вальсів.
Лондон (356,3) 20-45 Військова оркестра.
Штутгарт (360) 16-00 Концерт із Віденю.
Гамбург (372) 16-15 Програма для дітей.
Франкфурт (390) 19-30 Трансмісії зі Штутгарту.
Берн (403) 15-15 Камерал. концерт.

З ЛІТЕРАТУРНИХ НОВИН

на днхт вийде збірка поезій

Олеся Бабія

„За оманною щастя“

(еротичні) стор. 18.

Набувати можна у всіх книгарнях по ціні 1-50 зол. 1-1

Берлін (418) 16-30 Концерт капелі Берліана.
Стокгольм (436) 20-00 Військова оркестра.
Рим (441) 17-30 Пополудн. концерт.
Лянгенберг (473) 13-05 Концерт радіооркестру.
Прага (487) 19-05 Оркестра.
Міліно (501) 20-45 Комедія.
Брюссель (509) 21-00 Концерт з Амстердаму.
Відень (516,3) 16-00 Концерт капелі Сільвінг.
Рига (525) 20-05 Оперетта.
Мюнхен (533) 17-30 Сонати.
Будапешт (550) 19-00 „Анна Кареніна“ опера Губа.
Москва (825) 15-30 Оперова музика.
Ковно (1935) 20-55 Концерт.
Ленінград (1000) 19-00 Конференція Комсомолу.
Харків (1304) 19-00 Концерт з Тифлісу.
Париж (1725) 21-03 Ветовен, Гендель, Шуберт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ветеринарно-годинельні курси в Луцьку. Філія Товариства „Сільський Господар“ в Луцьку уряджує другі двохтижневі ветеринарно-годинельні курси для селян Курси відбудуться в Луцьку від дня 23. грудня 1929 р. до дня 4. січня 1930 р. Оплата за курс 10 зол. про помешкання й харчі курсанти здиють самі. — Зголошення надсилати негайно на адресу: Філія „Сільського Господаря“, Луцьк, вул. Болєслава Хороброго ч. 14. 1-2

Загальні Збори Філії „Союзу Українок“ у Бережанах відбудуться дня 15. листопада ц. р. із таким денним порядком: 1) Отворення Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу із попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт секретарки і касирки. 4) Удєлення абсолютній уступаючій Старшині. 5) Вибір голови і по-

ного Виділу. 6) Внески й запити. — За Виділ: Стефанія Кожушко, секретарка Юлія Кордубова, голова. 582 1-1
Виділ Українського Інститута для дівчат в Перемишлі (вул. Татарська 4) пошукує педагогічної наладратедж. — Зголошення в поданням студій просити ся вносити до 20. XI. ц. р. Блискі Інформатії подає Управа Інститута. — 580 1-2 Демчук, упр. інст.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИНИКІ тільки найкращих фабрик прецізійні продає за готівку і на гати від десятих літ з найліпшою стороною знана фірма Іван Зелєнєрайх, Львів, пл. Маріїська ч. 5. 618 16

ГОДИНИКІ „Zenith“, „Longines“ та кож біжутерію власного виробу, поручає: Домбровський-Розважєвський, Львів, (Готель Жоржа) — Догодні умови. 619 8-7

ФУТРА екаційно продає і приймає до комісної продажі „Універсум“ Комісова складниця Львів, Пасаж Миколаша. 785 7-20

Д-р ГРИНЬ ГАНКЕВИЧ, адвокат в Снятині пошукує солідне рупінованого соліцитатора, що міг би сати на машині. В зголошеннях подати відбуту вратину і укладя. 569 2-2

НА ПРОДАЖ відріз І-повертова, нова, центральне ogrівання, відріз. — Вул. Гродонських ч. 4, перестанок трамвайний, без посередництва. 566 2-5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуї чєтєвї, серїї і жєзєвї

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.
336 Пересвітлення Рєнтгеном. 54-2

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних хвороб, спеціаліст свєрпиз, венєрїчних і сєкєсуєльнїх хвороб та лікарської косметики ординує від 8-10, 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Ватопор. Дїєтерїя. Крїотєрапія. Сєпаратковї рєчєзєвї. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. в.** 826 Телефон 65-87. 7-1

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. швдн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5.00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7.50 зл., Австрії
7.50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграичну, як також
ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОКИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
724 Телефон ч. 69-75. 2-2

12 літ більшовизму.

Львів, 14. листопада 1929.

Перед кількома днями святкували більшо-
вики урочисто 12-і роковини свого панування
на величезних просторах СРСР. Цей ювілей
відмітили різні пресові органи статтями, в яких
розглядають дотеперішні досягнення більшо-
визму і його вигляди на майбутнє. На цю тему
появилася м. ін. стаття Й. Е. Шрома в „Прагер
Прессе“, що має славу доброго знавця ниніш-
ніх відносин в СРСР, де він перебуває від дов-
шого часу. З поглядами Шрома на суть біль-
шовизму варто познайомити й наших читачів.

Після 12-літнього панування більшови-
зму — каже Шром — не можемо ще й нині твер-
дити, що живемо тут у соціалістичній державі.
Ми живемо тільки на порозі будучої соціалі-
стичної держави, порушаємося в напрямі до
неї, розгортаємо, а навіть виконуємо деякі пла-
ни для її розбудови, але ми все ще віддалені
від соціалізму, і то тим далше, чим менше вда-
ється перевести внутрішню революцію в понят-
тях, переконаннях і змаганнях кожної пооди-
ної людини. І це основна характеристика ни-
нішнього білянсу. Слушність цього твердження
доказує зрештою й головна напрямна теперіш-
ньої політики комуністичної партії, що по ви-
казу Сталіна зводиться до „викорінення капі-
талізму“.

Щодо 5-річного плану розбудови й відбу-
дови СРСР у всіх ділянках життя, зокремаж у
ділянці економічній, то він у правдивім значін-
ні того слова не є соціалістичний. Це тільки
план реконструкції радянського господарства
в промислі і в хліборобстві на соціалістичній
основі, але з численними домішками асоціалі-
стичних принципів, що їх можна радше уважати
принципами публічно-господарськими, а навіть
приватно-господарськими, з тим, що держава
буде їх регулювати. Що так воно буде, доказом
на це дотеперішня практика в державних про-
світих гребтах, а ще більше в сільському го-
сподарстві, де нечисленним комунам і ново-
основаним колективним господарствам проти-
ставляється що-найменше 22 мільйони індивіду-
альних селянських господарств з більше як 100
мільйонами населення, яке творить в загальному
консервативну і мало рухливу масу.

У Таким чином дванадцять літ революції мож-
на би вважати підготовчою працею для буду-
чої ери соціалістичного будівництва, яке змо-
же вповні розвинуватися щойно тоді, колиб уда-
лося переконати — по доброму чи по злому —
сто мільйонів мужиків, що для них нема іншого
рятунку, як тільки зліквідувати триваючу від
століть індивідуальну господарську систему і
переняти такі форми праці у хліборобстві, які
відповідали формам праці соціалістичної ін-
дустрії. Селянин мусить бути спершу спропа-
ризований, щоб перейти до соціалістичних
форм господарювання — ось гасло по 12 роках
більшовизму.

З цього випливає все інше, що ми бачимо
в ювілейному році: величезні інвестиції в ін-
дустрію, яка повинна в короткому часі дати
стільки продуктів та енергії, аби при їх допомозі
вкласти й прискіпити перехід сільського го-
сподарства з індивідуального до колективного;
масальна чистка державного апарату від сла-
бих або менше надійних сил, спеціально тих,
які з якого-небудь погляду викликають підоз-
ріння і тимсамим медою: змінювання класу

Вчіть своїх дітей ошадности

І постарайтеся для них о пушку
і книжку ошадности

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“
у Львові вул. Руська ч. 20.

сової боротьби на селі проти всіх, що безпосе-
редньо виступають проти процесу колективі-
зації і пролетаризації і т. д.

Всі ті засоби втворюють деякий огонь і
творчий неспокій, що в різних місцевостях
приймає зате характер справжніх неспокій,
хаосу і спротиву. З одного боку ентузіазм пра-
ці (прим. Дніпрельстан, туркестансько-сибір-
ська залізниця), а з другого небували саботажі
при т. зв. хлібозаготівлі й у внутрішньому за-
господарюванні штучно покликаних до життя
колективних сільських господарств. Поруч на-
пруженої енергії і посвяти в один бік — бачи-
мо на кожному кроці одночасно й нездарність,
легкодушність та ненависть.

Ясна річ, що саме тут криється корінь ли-
ха, що саме це є причиною всіх протистів у
житті СРСР. Коли прим. приходиться подивля-
ти добре працюючі фабрики, що мають найно-
віші машини, спроваджені із заграниці, то з
другого боку треба дивуватися тому, що все
уладження тих фабрик так скоро нищиться, що
робітники поводяться з тим колективним май-

Чайний Вечір

з дансінгом

уладжує Товариство Української Захоронки в су-
боту дня 16. н. м. о год. 8. вечером в льокалях

„НАРОДНОЇ ГОСТИНИЦІ“.

Дохід призначений на одяг для бідної дітвори. Виді-
ляється наше Громадянство о численну участь. 883

ной крайно легкодушно. Таке й подібне дієть-
ся тут всюди. Справді: якщо соціалізм має
означати вищу форму продукції, то в Радян-
ському Союзі доказу на це не знайти!

В 13-ий і дальші роки свого існування
вступає СРСР тільки частинно сконсолідова-
ний, тільки вчасти свідомий своєї напрямної
на майбутнє. А найтрудніша справа — це роз-
в'язка земельної проблеми, що є значно важча,
як націоналізація індустрії. Село в СРСР не
дається зреволюціонізувати, ні виховати соці-
ялістично тільки при допомозі диктатури; селя-
нина треба переконати, що нові форми госпо-
дарки є для нього корисні. Тому нелегка (коли
взагалі можлива до виконання) задача чекає
нинішніх володарів держави, в якій все ще ки-
пить класова боротьба.

Союз трьох.

Три кольони одної армії. — В Галичині й на Волині. — Моральна отрута. —
„Програма“ бебеків. — Плюгавлення, наклепництво й демагогія. — Корови
й коні осадників основою добробуту українського селянства. — Від „Рус-
кого Селянина“ до „Селянина“. — Конечність оборони перед отрутою.

На наших землях почався „новий“ політич-
ний сезон. Почався він зміцненням розкладового
наступу на наше громадянство, а особливо на на-
ше селянство під проводом бебеків, що назива-
ють себе „святоточно“ — „табором марш. Пілсуд-
ського“. Відбувається цей наступ трьома ко-
льонами. А саме в Галичині творять його: з од-
ного боку „червеньско-руська „Згода“ (що на днях
має бути перенесена з Кракова до Львова), з дру-
гого комісарські „старорусини“ (яких по тій са-
мій лінії підтримує РНО), а центр займають бо-
єві бебеки. Відомий вірш нещасного Пл. Ко-
стецького:

„Во имя Отца і Сина,
То наша молитва,
Яко Троица та єдина:
Польша, Русь і Литва“.

символ замерлої минувшини, намагається те-
пер реалізувати польський бебеківський табір,
хоч поки-що в дуже помірному обемі. Отже
заступство Польщі беруть на себе східно-гали-
цькі бебеки (Ярузельський, Зд. Отронський і
тов.), представництво Руси — польсько-москвофі-
ли (д-р А. Лисак, М. Бачинський і Д. Яблон-
ський), а Литву мусять заступати хіба „червень-
ско-руські згидувці“ (Вл. Косе і тов.). Органом
бебеків є тижневик „Селянин“ (якого перше чи-
сло появилася 10. листопада), органом польсько-
москвофілів („русскої аграрної партії“) — „Голос
Народа“, а краківські „литовці“ покищо відоро-
ляються свистком „Лемко“. Резерву для цієї ріж-
ношеретної армії творять ривці („Галицько-ру-
ська Організація“) з „Русским Голосом“ та
„Землем і Волею“. Їхні прийоми в поборюванні
українства є часом трохи стримані з огляду на
те, що вони все-таки рахують на масу, підчас
коли їх компаньйони з „Голоса Народа“ газарду-
ють, як звичайно повні банкрути.

До що інший вигляд приймає цей союз трьох
на Волині і взагалі підлітчих землях. Ролу га-
лицьких польсько-москвофілів виконують там ті,
що насущся на „Українській Ниві“ (по суті —
на польській ниві), а „литовці“ усякі русотяпи
і ривці.

Ось так трьома кольонами йде ця союзна ар-
мія всяких відломків на розклад українського
громадянства, на покороєння українського селян-
ства, на розтопання його душі, на знищення його
племін і аматів. Одночасно є це „класична“

традиційна, стара і знову чергова спроба деяких
польських чинників „вирішити“ українську
проблему в сучасній Польщі шляхом поставлен-
ня і закріплення бар'єри між українською інте-
лігенцією й українськими селянськими масами,
щоби опісля ті маси як не спольонізувати, то
щонайменше національно-політично й соціально
каотувати, перетворивши їх в якусь амальгаму
і протоплазму без свого Вчора і без свого Завтра,
перемішати в розв'язу етнографічну масу, як під-
будову, як сирій матеріал „єдиної державної
нації“.

Зайвим було би говорити, наскільки всі ці
намагання — саме в добі загостреного національ-
ного й соціального почування й інтересу — є
наївні й на дальшу мету безвиглядні. Але з дру-
гого боку легкодушно булоб переходити мимо
них без найменшої уваги. Мусимо пам'ятати, що
живемо в часах великого упадку моралі, всебіч-
ної спекуляції, крутійства і нужди. Досі можемо
бути горді на наш моральний капітал. Ні один
нарід в Європі не зберіг його в порівнянні зі
своїм ідеологіч. заложенням в тілі ідейної цілості,
що ми. Однак треба рахуватися з діючою силою
аморальності й неморальності і тому треба нам
берігти наше громадянство, нашу масу перед все
повним банкрутом.

Досі „моральна санація“ та її попередники
старалися підняти нашу національну єдність,
нівечити нашу душу при допомозі всяких заступ-
ничих „організацій“ і підставних осіб, як Твер-
дохлібівщина, Ільківщина, Даниловичівщина.
Тепер сама вона бере провід у свої руки, керму-
ючи поодинокими крилами єдиної армії: „рус-
скої аграрної партії“, „Українською Нивою“,
„Червеньско-руською „Згодою“, а посередньо та-
кож „Русскою Нар. Організацією“, яка теперіш-
ній час уважає пригожим для зроблення капі-
талу і кар'єри своїх людей.

Висловом того провідництва є поява тижне-
вика „Селянина“. Пригляньмося цьому тижне-
вику.

На вступі „До наших читачів“ довідуюмося,
що „цю хлопську часопис для населення русь-
кого“ видає „табір політичний Маршалка Піл-
судського“.

Нарід руский знає цей вже табір а понад
все пізнав вже Великого Вождя і зверхника всьо-
го населення в Польщі Маршалка Йосифа Піл-

судського. Пізнав його не тільки як генерала, але і знав як мудрого, сильного і справедливого господаря всього населення в Польщі. Від хати до хати, від села до села розносили наряд руський м. Маршалка Пілсудського, як свого батька і зніжували, котрий прогнав агітаторів як українських так і польських, працюючи (працюючи) над добром в краю і згідну співпрацю народу руського і польського. Від віків живуть на своїй землі два братні народи. Доля і не доля була в них спільною коліскою. Від соток літ отримували спільними подружествами живуть заучені спільною кровю, спільною вірою католицькою і спільною землею жили до недавня в агоді русини і поляки а поляки з русинами. Настали нові люди. Внесли вони між два братні народи незгоду і ненависть. Були то політики і агітатори платні через чужі держави. Народ руський скоро пізнав, що свячений, учитель і посол котрий їх закликає до боротьби з братнім народом польським, то злий дух народу руського, котрого треба знати з кожного хліпського обійстя. Що раз то більше бачимо цей здоровий відгук (?), котрий бачав згідного і спокійного життя з поляками. Хлоп руський так і польський працюючи в тяжких відносинах (то правда! — Ред.) на кусочку святої землі бажав спокою в краю, бажав справедливого і сильного уряду, аби міх (себто — міг) чесно працювати на кусок хліба для себе і своїх дітей. Хлоп руський ждав доброї і здорової освіти — бо вона йому потрібна для збільшення його рідної культури і добробуту.

Але тих 20 проц. селянських голосів — зовсім слушно — польський безбистичний табір залісав на власний рахунок, себто на рахунок тих, що робили вибори, а не на рахунок „русскої аграрної партії“.

Тільки говорить програмова стаття, але варто хоч коротко приглянутися й іншим статтям. Значущо, що п'ятати подаємо фотографічно, себто так аналітично, як вони фігурують в „санацийнім“ органі для „русського хлопца“. Вже на основі цього наші читачі зорієнтуються, хто редагує цей знаменитий тижневик. Бо „редактори“ цього тижневика не лише не знають української мови, але й не визнаються в знаках перенесення. Їх це наскрізь неграмотні люди. Більше, чим вони виблискують — це дешевицею демагогії, наскрізь примітивна, яка певне підходить до рівня інтелігентів „редакторів“ „Селянина“, але на цю „санацийну“ вулицю із затроєним демагогією червоним вони не дозволяють наших селян.

З безграмотної і наївної статистики „Настрій руського населення в Східній Галичині і Волині“ довідуюся, що

„По братоубійчій війні рік 1918—1919 чувся наряд руський в границях Польщі свідомий своєї вини. Опушаний через своїх проводирів природно з інтелігенції, котрі повтікали з грішми по за-границі, наряд знищений матеріально через велику світову війну бажав вже спокою, що давалося чуття не тільки від селян але і від міщанства“.

Мовляв, почали виходити угодові часописи, „староруськи“ давали почин до польсько-русського порозуміння, але з цього не вміли скористати поляки, бо боролися зі собою польські партії, а зате скористали з того „замішання“ українські провідники.

ПРИЙДІТЬ ПО

знові паньчохы в десені,
рукавички, шкарпінки,
свєтери,
шкєлі,

Снігівці марки „Treforn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
ЛьВІВ, Ринок Ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

„Бо дістаючи великі субвенції від Німеччини, Росії і др. (школа, що вже не вчислено всіх „других“ держав, бо видно, що всі держави спитає заінтересовані в грошевій підмоці для українців. — Ред.) для ведення інтензивної праці проти Польщі (речення не скінчене з огляду на примітивну неграмотність автора. — Ред.). Міста були завалені нелегальною літературою, і потворено тайні організації, котрі за чужі гроші робили все, щоб тільки пошкодило Польщі а і мордували невинних людей, котрі стояли на становиську лояльним супроти Польщі, по але на всі ті злочини уряд був безсилий. Польські партії політичні вели між собою боротьбу о владу а в краю запанувала анархія сприяючи надзвичайно всяким протидержавним організаціям для зреалізовання своїх планів, а місто і село через це падало в пекло і біду“.

Покращало аж після травнявого перевороту 1926 р. бо

„взаємно повагу властей, признавано помалу слушні жадання русинів в ділянці політичній і матеріальній, твердою рукою нищелось то, що є проти держави і тим самим наряд руський почав масово горнутись до табору політичного маршалка Пілсудського а найкращий доказ, що русини з повним рівням відносяться до уряду маршалка то суть вибори до союму і різні депутатські руські, котрі їздили до Варшави виражати довіру п. марш. Пілсудському і просячи, щоб він взяв всіх русинів під своє покровительство“.

Очевидячки, не будемо переповідати чи приводити всіх „мудроців“ „Селянина“. Згадаємо хіба, що він звернений проти всіх українських політичних організацій та політичних діячів. Заданням цього „санацийного“ тижневика призначити українських послів серед селянської маси. В статисті „Послухайте люди, як то послы з Унда, Сельроби і радикали хоматись перед лицем Маршалка Пілсудського“ сфабриковано крайні нісенітницї під „інтелігентський“ рівень їх авторів. Мовляв, що то було в дні 31. жовтня у варшавському союмі? Опозиційні послы

„годили (ходили) думні, зарозумілі і горді по союмі а при тім кожний з них в добрім гуморі бо одержав діти по 1.300 зол.“ Похвталися ті послы, що „відберуть владу в свої руки і дадуть своїм крикачам політичним“, але як з'явилися в союмі марш. Пілсудський зі 100 оф.церами,

„то всі послы якби заммерли, по хвили, коли прийшли до себе, почали втікати, — перший вітків О. Куницький і якся замкнув в своїм помешканні, то не було права його звідтам дістати, за ним втік бідний Великанович і сховався в виходку...“ і т. д. про послів Левицького, Хама, Вальницького, Шекерика-Доникова, Рогучького,

а кінчається те все поляком на адресу марш. Пілсудського, що один уміє з тими послами „тримати добрий „бенефітунг“ (що це має значити? — Ред.). Особливо не люблять „селянські санаторії“ пос. О. Куницького, якому підсудують „пропокування подій на двантарі в Тернополі, Мовляв,

„розв'язана молодіж українська через О. Куницького почала свівати пісні демонстраційні і політичні мають характер протидержавний“.

І не тільки це. Пос. О. Куницький „всюди де тільки може їздити та агітує як платний агітатор, межі політично неспівомовні(?) — темним народом руським“.

Темніших типів, як „редактори“ цього тижневика хіба немає. Вони то О. Куницький, приписують спонукання до нападу на листаря („бачилисьмо опочі його праці“), бомби, револьвери і т. д. (Пос. Палів називається в „Селянині“ — „петлюрівським фашистом“, що подає „досить цікаві речі, характеризуючи ційну вартість верховодів українсько-петлюрівської „нації“).

А загальний рівень цього представника „моральної санації“, який береться перевиговати „русського хлопца“ з усіми п'явно-демагогічними витребеньками, інсинуаціями, накледами, убітствами, нападками і т. д. такий морально атемний, що вже не одне повинно нас спонукати до санітарних заходів перед поширенням цієї бакциальної гноїни серед нашого населення.

Очевидячки, „Селянин“ журиться „добробутом руського хлопца“ і тому у відділі „Господарське життя“ подає всякі нісенітницї ніби то з господарського життя і величезні фотографії з такими підписами: „Корови на виставі військових осадників на Волині“, „Кони осадників військових“. Вони думають, що це вистави до порад господарського становника українського селянина і в основі його добробуту.

Хіба досить „Селянин“ має вже довгий занюг „традиції“. Їх він продовженнями передового „Руського Селянина“ В. Дем'янука (видаваного подоліком Ценським), „Пробою“ С. Терлохліба в 1920-21 рр., „Селянського Прапора“ Стіванюка-Даниловича й інших подібних прапорів В р. 1922 ті самі люди, хоч не називалися тоді ні „моральною санацією“, ні „табором Маршалка Пілсудського“ видавали тижневик „Громадський Вістник“, бажачи під покривом тієї назви (тоді виходив наш щоденник під тією назвою) вдертися в ряди нашого селянства. Сьогодні вони вже не задоволюють собі назви, але зате крадуть наші статті, як „Зібралий конгрес УСДП“, „Влада диктатора СРСР“, „УСДП і Сельроби“, а найцікавіше, що ті „моральні санаторії“ крали наш малий фейлетон „День домашніх звірят“, підписуючи його псевдонімом Іван Пройдисвіт“ (замість Гал. Чіпки).

Ця крадіж, наклепництво і поширювання неправдивих відомостей (от хочби у відношенні до О. Куницького) не лише не є гідні з моралю, а те й з постановами пресоного декрету президента республіки.

Чи треба робити висновки? Думаємо, що вони є зрозумілі. Мусимо протиставитися моральній отруті в ім'я морального політичного і культурного здоров'я наших мас. Мусимо проти со-злого наступу трьох під командою безбистичного ставити один оборонний фронт.

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

Моряк глибоко віддихнув, немов увільнившись зразу від незносного тягару, і тоді відповів певним тоном:

— Не скажу — але має мабуть не більше, як чотири-п'ять років. Ви тут його держите?

— О ні! ми не могли би тут його держати. Він живе при стайнях на вулиці Дюбур, тут злизенько. Можете взяти його вранці. Ви, звичайно, готові встановити його тожність?

— Звичайно річ, пане.

— Мені шкода буде з ним розпрощатися, — сказав Дюпен.

— Я не думаю, що ви лишитесь без відшкодування за всі турботи, пане — відказав моряк. — Не думайте так. Я з охотою сплячу зам гроші за те, що знайшли мого звіря... тобто, щоб не дуже багато.

— Гаразд, — відповіла мій друг; — це все дуже добре. Дайте мені подумати! скільки це з вас узяти? О! зараз скажу. Моє відшкодування має бути таке: Ви повинні мені розказати все, що знаєте про оце убийство на вулиці Морґ.

Дюпен вимовив ці останні слова дуже тихим голосом і дуже спокійно. Так само спокійно він пішов до дверей, замкнув їх і поклав ключа у кишеню.

Тоді він витяг із бокової кишені пістоль і поклав його без найменшого поспіху на стіл.

Морякові обличчя так налилося кровю, наче він боровся із задихом. Він скочив на ноги і вхопив був палицю, але зразу по тому упав назад на свого стільця, весь затремтівши, з обличчям, як у самої смерті. Він не сказав ані слова. Як шкодував його від цілого серця.

— Мій друже, — сказав Дюпен лагідним тоном, — ви насправду без потреби тривожитесь! Ми не думаємо вам пошкодити. Ручу вам честю джентельмена і француза, ми не збираємось вам зробити нічого лихого. Я прекрасно знаю, що ви невинні у цьому лютому ділі на вулиці Морґ. Однак, це не значить, що ви до певної міри не замішані у ньому. З того, що я сказав, ви мусите бачити, що я маю інформації щодо цього діла — засоби, про які ви не мали найменшої гадки. Тепер справа стоїть так: Ви не зробили нічого, чого можна булоб уникнути — нічого такого, що накладало на вас провинку. Ви не винні навіть у пограбуванні, а тим часом моглиб це зробити безкарно. Вам ні з чим ховатись. Вам нема рації шось ховати. З другого боку, ви повинні для своєї честі визнати все, що ви знаєте. Заарештовано зовсім невинну людину і обвинувачено її у тім злочині, а ви можете вказати його винуватця.

Моряк у великій мірі опам'ятався, поки Дюпен говорив, але його давніша розв'язність геть зникла.

— Так хай мені Бог допоможе, — сказав він по короткій павзі; — я хочу розповісти вам усе, що знаю про цю справу; але я не надіюсь, що ви й наполовину повірите моєму оповіданню — я був би божевільний, справді, колиб того сподівався. А проте, я невинний, і визнаю вам геть усе хочби й померти за це довелося.

Він розказав таке. Недавно він був у мандрівці до Індійського Архіпелагу. Та партія, що до неї він належав, пристала до Борнео і направилася на розвагу в середину острова. Він із товаришем упіймав орангутанга. Коли цей товариш помер, звірина перейшла в його виключні посідання. Маючи із своїм бранцем у дорозі багато клопоту, через його непослушну злість, йому пощастило таки врешті безпечно оселити звіря в своїм власнім помешканні в Парижі; щоб не звертати на себе докучливу цікавість сусідів, він держав його зовсім відлюдно, поки той видужав від рани на нозі, придбаної ще на кораблі від скалки. Його бажання було згодом продати звіря.

Повернувшись додому з моряцької гулянки, вночі, чи скорше ранком того дня, коли сталося убийство, він знайшов звірину у своїй спальні: орангутанг, видно, виломився туди з замкнутої сусідньої кімнати, де держати його здавалося наче зовсім безпечно. З бритвою у руці, весь у м'ялі, він сидів перед дзеркалом, хочаби погонтися — мабуть, бачив передати крізь замок у дверях, як це робив хазяїн. Зайкавшись такої небезпечної зброї в руках лютого звіря та ще й златного управити їєю, моряк на деякий час збентежився і не знав, що робити. А проте він зник гамувати тварину, навіть у найлютішому настрої, батогами, і до нього тепер звернувся. Зобачивши це, орангутанг зміг метнувшись через двері по сходах униз, а тоді вікном (на лихо, розчиненим) аж на вулицю.

(Доміненція буде)

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі з своєї доброти і чистоти виробів а ти: Чоколади посеред, сметанкові і знаменні ма- поручає: Для вибагливих смакунів поршковані чоколади, таню вели- Замовлення приймає: кочі, як також значні для господарських цілей. кий вибір знаменних кармелів. народна торгівля

„Свобода моря”.

(Лист з Парижа.)

Коли сьогодні по останній візиті Мекдональда в Америці англійська та американська преса розписуються широко про те, що світ вступає у нову еру т. зв. „Pax anglo-saxonica” і коли в ім'я всевітнього мира старанно прикрито бажання Англії та Злучених Держав поділити між себе гегемонію над земським гальбом — уважний читач догадує й відворотну сторону медалі.

Північна Америка та Велика Британія — це дві морські могутності, яких інтереси такі різні, що тяжко уявити собі колинебудь повну єдність і згідність їх змагань. Англієць виховувався в ідеї могутності Британської Імперії, вважає, що престиж Англії вимагає того, щоб англійська флотія була найсильнішою. Англієць доміни та колонії, розкинені по всіх частях світа, зовсім оправдують таке домагання. Америка навпаки. Це один континент і по думці англійця й такої сильної флотії не потрібно. Недаремно подорож англійського прем'єра виявила, коли вірити останнім вістям французької преси, що згоду на паритет тоналі англійський прем'єр так дати не міг. Та коли може в будучині у тій чи в інших справах в ім'я гегемонії над світом ці дві могутності знайдуть одну спільну точку виходу, то залишиться безсумнівно ціла низка перов'язаних проблем. без погодження яких усі ба- лачки про вічний мир є пусті і безвартісні.

Одна з таких проблем — це т. зв. „свобода моря”. „Свобода моря” була одною із 14-ти то- чок президента Вільсона, якими він так захоплю- вав цілий світ, а яка у практичному виконанні дістала анальотичну розв'язку, як і його інша „точка” про т. зв. „самоопреділення народів”. На- чим полягає т. зв. „свобода моря”?

Після англійської тези приватне майно во- рога, яке знаходиться на кораблі, що пливе під прапором ворога, є зайняте. На основі такої ар- гументації морського права, Англія від віків ро- била знаменні інтереси, а остання світова війна дала їй найкраще поле до попису. Цю англійську тезу постійно поборювали Злучені Держави Пі- внічної Америки і підчас гасельої конференції в 1907 році американський делегат безуспішно старався нахилити Англію залишити т. зв. *droit de capture*. Ця справа лишилася опісля нерішеною і підчас льонд. конференції. Бажав її остаточно поладнати підчас мирової конференції президент Вільсон, хоча ця розв'язка, а огляду на-

зовсім протилежні погляди Англії та Злучених Держав, була й не до подумання.

Професор париського університету Geouffre de la Pradelle, один із найбільших теперішніх світових слав інтернаціонального права, розка- зує, про інтервенцію Льюїс Джорджа, який сво- юю зручністю зумів тоді вповні урятувати без- вихідну ситуацію. Користаючи з офіційної візити президента Вільсона в Лондоні, англійський прем'єр поставив Вільсонові таку ділему: „Коли в практиці насувається питання про свободу мо- ря? Зовсім природно, що не підчас мира, а тільки підчас війни. Із оснуванням Союзу Народів війна є не до подумання і недопустима — пощо отже взагалі підносити подібні питання?” Тео- ретик Вільсон дав себе переконати і справу сво- боди моря, як справи алішньої, зовсім не обго- корювано.

Не обговорював її також і тепер Мекдональд із Гувером. Во й навіщо? Та біда тільки у тому, що практичний Мекдональд та ще практичний Гувер не могли себе так легко переконати.

Англія відома із своїх т. зв. морських воєн- них баз, які розкинені по океанах та морях ціло- го світу. Такі дві морські воєнні бази має Ан- глія і на Галіфакеї, і на Антилах. Вони для Злучених Держав найнеприємніші, бо вони най- ближчі до них. І коли Мекдональд у своїй промові говорив, що воєнний конфлікт між Англією і Злученими Державами неможливий, то Гувер спитав його, чому в такому випадку Англія не внесе своїх морських твердинь на Галіфакеї і на Антилах? Яку дав на це відповідь англійський прем'єр, годі вгадати. Відомо тільки одно, що на- таке домагання Англія ніколи не оглядється. Та чи акції так дуже будуть настоювати на це Злу- чені Держави? Чи не мають зрештою ці два мор- ські велити інших об'єктів, якими вповні на дов- гий час зможуть заспокоювати свої апетити?

Париж, листопад 1929.

Д-р Юрій Студинський.

Чистка комуністичної партії на Україні.

„Комуніст” подає, що на Радянській Укра- їні переведено чистку серед урядовців радян- ських установ: на загальне число 90.000 уря- довців на Україні, усунуто з посад 8.900, цебто майже 10 проц.

Звільненням урядовців комуністи закида- ють зраду комуністичної ідеології та співпра- цю з буржуазією.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Народна мова в церкві. — Церква в практиці. Боротьба за церковне майно.

При захованні всіх гр. кат. обрядів, а навіть і безбородим і беззусим священником, — україн- ська православна церква все таки відрізняється від гр. кат. тим, що відправляє богослуження в народній мові. Але деякі священники не знають цілого богослуження в народній мові, то помага- ють собі старославянською. Головно на утреті й вечірні. Був я і в такій православній церкві, де не тільки весь греко-католицький обряд до за- ховання фігур у церкві й монстрації виключно, але навіть ціла Служба Божа була в старосла- вянській мові, а в словолі віри не задержується догматичної різниці, — суттєвої ознаки право- славія. Тими справами займався четвертий со- бор, що відбувся в першій половині травня 1929. в українській православній церкві в Нью Йорку. Поза тим у православній церкві є заповіді патрі- отичні проповіді. Тому гордяться туди українські емігранти. Таких проповідей домагаються і націо- нально свідомі греко-католики. І де священник іде по тому бажанню, там церква у неділі повна чужою, там між священником і громадою гармонія.

Органом гр.-кат. церкви в Злучених Держа- вах є „Католицький Провід” у Філадельфії-Па.; органом української православної церкви — „Дніпро” в Шикаго.

Поза гр.-кат. і православною церквою нечи- сленні українці належать до пресвітеріанської церк- ки, а ще менше число до незалежної амери- кансько-української католицької церкви (без Рим), яку в травні цього року зорганізували ті священники, що пірвали з теперішнім гр.-кат. єпископом у Злучених Державах, о. Константи- ном Богачевським. У Канаді тої церкви нема. Ця церковна організація почала видавати часопис „Дзвін”, який за могою побуту лише раз завопив.

Церква у Скрантоні-Па., якої віри підпалач під провід о. Годура, єпископа польської народ- ної церкви, — не входить у рахунок як така, що витворилася як щось виняткове, і — на мою думку — не має ніяких впливів на поширення.

Цікаве явище, що українські інтелігенти у Злучених Державах і Канаді у великій своїй ча- сті признають церкву не тільки формально, але й у практиці. У гр.-кат. церкві практикуючими католиками є ті інтелігенти, що причисляються до гетьманців. В українській православній церк- ві інтелігенти навіть займають церковні уряди „тростісів” (щось так, як наші старші брати), ходять до церкви на всі богослуження і платять свою пайку на удержання церковної громади. Інтелігенція, яка до тих таборів не належить, судячи по зверхніх ознаках, признає церкву тільки формально, наскільки не належить до ін- ших церковних громад. Мені відомий випадок, що український практикуючий масон піддержує ідею православної церкви, а пресвітеріанець ідею гр.-католицької церкви. Це вже очевидно об'яв- ьство українського „американізму”, який дехто називає хамством.

Самі церковні будинки в Злучених Держа- вах здебільша муровані. Часто доволі високо за- довлені. У Канаді частіше дерев'яні. Необов'яз- ні. Саме тепер будують у Вінніпегу складами всіх автокефалістів православний собор. Меш- кання для священників звичайно просторі, доволі добре улажені. Зрештою удержання дому для священника та його улаження залежить у вели- чинній мірі від того, як громада ставиться до свя- щенника або він до неї. Треба додати, що свяще- ники не потребують меблів. За них дбає громада. Часто є в домі навіть п'яниці, або й фортеп'яні та креденс з посудиною. Деколи громада справить священникові навіть автомобіль. . . .

В одному місті приходжу до священника, а він після ознайомлення запрошує мене сідати на мягкі канаці, приговорюючи: „Сідайте, бо я маю ці меблі через вас”. „Як-то?” — питаю. „Я мав стару, драгину мебелі. Я представив тростісам, що сором уладе на громаду, коли чо- ловік зі „старого краю” побачить, як громада

Дуби падають.

(Памяти Михайла Черкавського.)

Луцьк, 12. листопада 1929.

Вербі гнуть, а дуби падають.

Повалило тяжке лихоліття, повне журби й горечі, одного з найміцніших дубів Волині, бл. пам. Михайла Черкавського. Він власне нале- жав до тих, що не гнуть, а під неперемож- ним ударом падають. Люди цієї духовної будови не мають у собі тієї пружинної гнучкості й відпорності, які характеризують вроджених політиків і діяльоматів. І в цьому відношенні небіжчик не був у повному розумінні полі- тиком.

Михайло Черкавський був чимсь іншим — він був великим українським громадянином, вірним сином народу в цілому. Він був всеукра- їнцем. І в цьому полягала його велика драма останніх років життя. Ця драма була відома в повній мірі лише тим, кому він у хвилини гро- мадського страждання звірювався в своїх горе- чих і болях.

Небіжчик пройшов довоєнну школу бо- ротьби за українство. Гуртки, в яких тоді жев- ріла ідея української відрубності, мали харак- тер свого роду національних брацтва, побудова- них на довірі й довірчості, а душею їх була — всеукраїнська єдність.

Будучи членом партії, він одночасно був „голосом, що гукє в пустелі” про всеукраїн- ську єдність і братерство. Навіть більше, він національну свідомість майже ототожнював з почуттям тієї єдності. Йому здавалося, що ко- ли хто є свідомим українцем, то не може не відчувати необхідності цієї єдності, не бажати її та не здійснювати її у боротьбі за права у- країнського народу.

Для М. Черкавського над партіями високо стояв нарід, і він, у своєму ідеалістичному сві- тогляді, вимагав від українців у „время люте” власне такого відношення до народу та його інтересів. Він вірив, що для абсолютного добра народу всі можуть враз помириться, піти на компроміси, стати просто братами, вести спіль- но необхідну акцію.

І на цьому пункті він саме найбільш чітко ра- нив своє загально українське серце.

Цю його „манію” всеукраїнства й братер- ства добре знали політичні діячі інших політич- них ідеологій і дехто дуже зручно використо-

не дбає про свого священника. І вчора купили мені ту цілу обстановку”.

У Злучених Державах ведуться не раз про- цеси за посідання церков. Такі процеси вуться з різною метою: деколи на те, щоб вибороти церкву для гр.-кат. громади й залишитися при ній, а деколи, щоб можна було вижити вибороєї церкви для іншого віроісповідання, до якого гро- мадяни перейшли, чи перейдуть. Дуже мало і українських громад, у яких ще не було би руху за другою церквою. Катава і Амстердам, Н. Й., де парохом о. І. Шуховський, Понкерс, Н. Й., парох о. Сполітакевич, Аясонія -Кон., парох о. Ротко, Мавит Кармел Па., парох о. Л. Чапель- ський, Бобфало Н. Й., парох оо. Іван — і М. Кузів, Сіракс, парох о. Сидорак, Рочестер Н. Й., парох о. В. Турула і небагато інших. Декуди цер- ковна громада зовсім, або майже зовсім розбита (як Вунсбет і Бостон).

У часі судового процесу за посідання церков діються не раз неімовірні річі. Суд не дуже спі- шиться з покінченням процесу. Він покликун ріжних свідків на обставини церковного уладу, ба навіть догм. Часом протиникам задовго ви- жидати вінця і немов преспішуючи його, почи- нають насильно екзеквувати церкву. Були ви- падки, що в церкві приходило до завязятих бійов ліхтарями, хрестами (бож у церкві нема дров), навіть лилася кров. Процеси коштують стільки, що перевищують не раз вартість самої церковної реальності. У Дітройт-Мич. тягнувся процес за право на церковний будинок 11 років.

Де новоповстава громада не має виглядів на виграння готової церкви процесом, — там будує другу, а по більшій часті купує другу готову від тої віроісповідної громади, що вже розрослася й виходить у кращу діляницю й у кращій будинок. Не раз купується звичайний будинок, який пере- роблюється на церкву, заложивши на неї трира- менний хрест, або причепивши бані (радише „баньки”), що часом виглядають, як „ні прищипа, ні поплатав”.

(Продовження буде.)

зубав для своїх партій чи для своїх особистих інтересів.

Щоб зеднати цього ідеаліста й витягнути з цього для себе бажані користі, вони достроювалися до його всеукраїнських тонів і робили вигляд, що готові йти одним фронтом, до чого невтомно кликав небіжчик. Шасливий з того, що українці нарешті „зрозуміли“ єдино-спасенний шлях боротьби, розкрили всі свої плани.

А через де-який час переконувався, що це була звичайна „політична гра“. І мукам і обуренню його не було меж.

„Всі, кому я довіряв, обманули мене“ — жалувалася небіжчик незадовго до своєї хороби, натякуючи на останні вибори.

Власне, в часі як перших, так і других виборів М. Черкавський найбільше виявив гарячої віри в спасенність єдиного національного фронту й найбільше для цієї єдності попрацював. По цій стежці кожний міг підійти до його серця. І підходили й вихористали. І врешті, використавши його працю й услуги, пішли собі своїми шляхами.

Він віддав для ідеї цієї єдності більше, ніж віддав би хто інший, а сам залишився з нічим. Колиж побачив результати „політичної виборчої гри“, гірко страждав, але не за себе, а за свою ображену ідею єдності. Обіцяли йти, в ім'я українських інтересів спільно, а тепер пішли різними стежками.

Цього ніяк переболіти небіжчик не міг. Може він вимагав від „політиків“ більшого, ніж треба вимагати. Це інша річ. Але в цих вимогах і виявилася його особлива душа українця-громадянина, всеукраїнця-брата.

Ідеали неадісними. Але вони завжди мають своїх пророків, що кличуть до них. І те, що вони кличуть до них, має вже велике значіння для життя й вплив на нього.

Нехай те, до чого кликав так гаряче, так фанатично Михайло Черкавський, і не є в наші часи до здійснення в повній мірі. Однак, хоча й нема його вже між нами, його голос, як далека луна, не перестає згучати в збірній українській душі. Не перестає нагадувати, що так повинно бути.

Одні в це вірять і проповідують далі, інші може лише відчують це підсвідомо, але голос небіжчика про українське братерство й про всенародню єдність не пропав.

Мабуть відгуки цього голосу й зібрали біля його могилы та на пахаті в Луцьку людей різних політичних вірувань і угруповань.

Всі відчували, що вмер видатний українець, вірний син народу, який кидав довкола себе найцінніші зерна нового кращого життя — зерна єдності.

Покищо не бачимо кільченьця цих зерен.

Але хібаж зерна, кинуті в рідну землю, кільчать зараз-же? Чи не повинні вони на час немов би згинуть, щоб, коли прийде відповідний момент, дати тим кращий плід?

Так. Може де-кому й здається, що з відходом у рідну землю Михайла Черкавського загинули посіяні ним зерна всеукраїнської єдності. Але ні. Зерна великої ідеї всеукраїнства не раз ще будуть кільчити з землі, коли настане в цьому потреба.

А тоді закілечить з ними і його ім'я в нових, живих, розквітлених формах. І з його іменем на устах ще нераз українські дітячі будуть кликати свій нарід до ідеї спільності й єдності.

І в цій ідеї буде вічно жити на нашій землі зболіла душа небіжчика.

В. Островський.

Радянська Україна.

Колективні господарства в УСРР.

З найновіших статистичних даних, опублікованих у радянській пресі, виходить, що на Україні є тепер 15.704 різного типу колективних господарств. І так комун є 488, сільсько-господарських артілей 3.550, а радянських господарств, тобто даних філіварків, 12.000. Давні філіварки, що злилися тепер на Україні радгоспами, комуністи враховують теж до колективних господарств. Тому не дивно, що загальна цифра тих кол. господарств доволі висока. Всі ці господарства обіймають площу 2 мільйонів 400 тисяч гектарів упрямної землі. В останньому році створено на Україні 229 нових комун і 1500 артілей.

Літературний музей у Києві.

Київський музей Т. Шевченка поширює тепер свою роботу, відкриваючи нові відділи. Згодом цей музей має перетворитись в український літературний музей, що охопить життя й творчість українських письменників XIX століття.

Відкриття невідомих творів Івана Манджури.

Київська філія Інституту Шевченка роздобула кілька рукописів українського поета Івана Манджури з невідомими і недрукованими досі ніде творами. Рукописи ці складаються з кількох зшитків. У зшитках є помічення цензури. Поет, видно, перед смертю віддав їх до цензури, щоб потім видати друком, але вже від цензури відібрати не встиг. Філія Інституту має ці нововідкриті твори Манджури видати друком.

Поклади бурого вугілля і їх експлуатація.

Між Криворіжжям і Київом відкрили до 150 родовищ бурого вугілля. Найбільші з них на Уманщині (катеринопільське) та на Олександрівщині. Український вугільний трест починає підготовку до експлуатації цих покладів. Експлуатація могла б початися вже на весну 1930 р. У пантифівському районі біля Олександрії мають вибудувати дві шахти, які зможуть дати 270 тисяч тон вугілля річно. Як бачимо, то Україна криє в надрах своєї землі колосальні скарби, на жаль найменше користі з них має український нарід, бо всі експлуатовані на українській землі як перед війною так і тепер підземні скарби йдуть переважно поза межі України та обслуговують у найменшій мірі потреби українського населення.

Розбудова Харкова.

Теперішні правителі СРСР намагаються за всяку ціну модернізувати Харків під кожним оглядом і надати йому вигляд столичного міста. Великі гроші вкладають передовсім у його від- і розбудову. Слідом за натовпами вже у нас будовами готуються вони до будови великанської друкарні. Будинок друкарні буде коштувати 2.300.000 карб. У друкарні друкувалось би аж 10 щоденників.

Стан нашого театру.

Нарада кооперативи „Український Театр“ у Львові.

Дня 12-го ц. м. відбулось засідання членів Наглядової Ради і Управи Кооперативи „Український Театр“ у Львові з метою засудувати напрямні найближчої діяльності установи, що має не легке задання опікуватися станом нашого театру.

Засіданням проводив голова Наглядової Ради радник Дрималик. Касовий звіт за минулий рік подавав дир. В. Янів. Звіт із ведення театру представив дир. К. Вісневський. Із обох цих звітів виходило ясно, що наш театр аданий виключно на власні сили без ніяких підмог і без підтримки з боку громадянства опинився в стадії тяжкої кризи.

У довшій дискусії, в якій забирали голос д-р К. Левицький, д-р Ю. Савчак, З. Пеленський і М. Рудницький усі погодилися, що найбільше пекучою потребою для нашого театру є в сучасний момент — власна театральна зала у Львові. Останній захист, який мав цей театр — зала „Музичного Т-ва ім. Лисенка“ винаймлена на кіно. „Музичне Т-во“ було приєвжене піти на цей шлях, щоб підтримати матеріально Музичний Інститут. Таким робом наш театр тиняється по провінції не має покищо навіть певної салі, де міг би давати вистави приїхавши до Львова.

А одночасно площа, куплена нами ще перед війною, призначена на театральний будинок стоїть порожня. У нинішніх обставинах не можна й мріяти про спеціальну будівлю на цьому місці і то з різних причин. Така будівля мусіла би коштувати більш 100.000 доларів. Наше громадянство обтяжене різними загальними й національними податками не в силі скласти такої суми. Післявоєнна доба створила для всіх театрів нові труднощі. Вибудувати величезний театр — це мало; його треба утримати. А утримання великого театру нині навіть не під силу деяким урядам і державам. Нації, уряди й держави мусять рахуватись із новими потребами, часто зовсім далекими від передвоєнних.

Всі присутні на агаданій нараді погодилися, що львівському громадянству в першу чергу потрібна театральна зала, в якій можна би давати концерти, відчити, організувати святочні збори. Якби на площі при вул. Сапига і Шашкевича ми навіть рішилися будувати театр, то цьому стоїть на перешкоді виразна заборона магістрату, який покликається на закон, що не дозволяє ставити театрів поруч костелів. Тому-то треба рахуватись з можливістю її продажі. Ця продажка могла би в нинішніх умовах навіть принести розплату всієї нашої театральної скрути, бо за площу

в такім добрім місці дади би цілу, за яку можна би почати негайно будову театральної салі в іншому місці.

Члени кооперативи „Український Театр“ у Львові прийняли в вдоволенні промову голови передвоєнного Комітету для будови театру д-ра Костя Левицького, який заявив, що цей комітет готовий піти назустріч усім реальним проєктам і не різниться в своїх поглядах від становлящої кооперативи „Український Театр“, аясованого на цьому засіданні. У найближчому часі члени „Комітету Будови“ і члени театральної кооперативи мають зійтись на спільному засіданні, щоб нарадитись, чи є доцільно піддержувати до теперішній стан двох театральних установ, що мають ту саму мету.

Ведення театру неможливе без осередка праці: будинку чи бодай театральної салі; театральна площа, на якій з різних причин не можна будувати театру не потрібна аж окремої великої установи, коли вона лежить роками відомом.

Наради обох цих установ можуть стати зворотньою точкою в нашій театральній справі, коли вони закінчатимуться якимось реальним розв'язком і дадуть нам в якнайшвидшій часі власну театральну ломівку, хоча би дуже скромну. Коли її не буде, тоді може бути запізно рятувати останки нашого живого театру, який веде життя циганського табору.

ЗА ОКЕАНОМ.

Відчинення українського шпиталю в Канаді.

Перед кількома тижнями єпископ для греко-кат. українців у Канаді о. Ладика посвятив український шпиталь у Мондер, Альберта. Управа цього шпиталю робить приготування, щоб новозбудовану будівлю віддати до публичного вжитку якнайскорше. Сподіваються, що вже на другий місяць починатимуться всі приготування праці. Начальним лікарем першого українського шпиталю в Канаді буде д-р Микола Стрильчук, аніаній український лікар у Мондер. Сестри Н. З., які покінчили курси доглядачок, переберуть на себе працю доглядання хворих. Загальні кошти адміністрації шпиталю будуть виносити 60.000 доларів. Мондерці й околиця доконали великого діла.

Образ українки на жіночій виставі в Дітроїті.

Наша землячка п. Марія Гест з Вінніпегу, Манітоба (Канада), виставила одну зі своїх праць, а саме портрет української дівчини, на жіночій виставі в Дітроїті, Мич. Цей образ викликав загальне заінтересування між мазирами задля оригінального трактування сюжету і дуже швидко дібраних красок.

Успіх українського спортсмена.

В змаганнях за мистецтво між двома дружинами футболістів вишніх шкіл „Саймен Греч“ і „Вост Філадельфія“ визначився як найліпший грач студент „Саймен Греч Гай Скул“ Богдан Карлюк, син управителя „Америки“. За досягнення молодого українського спортсменки у філадельфійських дневниках називають його спортові редактори „зорею футболістів“ і навіть ілюструють його досягнення у гр. Товариші в „Саймен Греч Гай Скул“ дуже раді, що українець здобуває славу для їх школи.

Смерть українського діляка в Бразилії.

В Куритибі (Бразилія) помер 8. жовтня ц. р. після операції відомий український громадянин Іван Андрусевич. Покійний походив з Галичини, а в Бразилії не бракувало його зри ніякій громадській роботі. Був кілька років членом головного відділу Українського Союзу в Бразилії, був головою товариства ім. Т. Шевченка в Куритибі і до самої смерті членом відділу філії Українського Союзу й товариства ім. Шевченка. В похоронах пок. Андрусевича взяло участь майже все куритибське громадянство, над могилою промовляв його в останню в ім'я всієї громади С. Кобилянський.

Море для всіх!

Поклик Гувера.

Президент Сполучених Держав Гувер оголосив у Вашингтоні в 11 роковини миру догву промову на тему роззброєння. Америка готова обмежити свої зброєння до якнайдалших меж, згідно з домаганнями учасників пакту Кельога. Він уважає доцільним дійти до нового міжнародного порозуміння, щоб на випадок війни не вильно було нищити ворожих харчів, санітарних кораблів і вбивати жінок і дітей.

Найважливішим пунктом його промови є думка, що за обмеженням будовання воєнних кораблів повинна прийти міжнародна заборона свободи на всіх морських водах, бодай щодо ввозу і вивозу харчів. Така пропозиція впливає саме в тактику, завдяки якій удалось Англії в останній війні взяти голодом Німеччину.

За автономію Вилещини?

„Східна Агенція“ повідомляє за „Ельтою“, що маршалок Підсудський анговидіє для Вилещини план автономії. Ця автономія мала би бути проголошена по новім році? Цю відомість треба прийняти з резервою.

Перед другою конференцією у Газі.

Друга міжнародна конференція у Газі визначена на 7. грудня 1929. Предметом наради буде між іншим справа евакуації третьої смуги у Надренії та її демілітаризація. У Парижі панують переконання, що у тій справі між Німеччиною і Францією прийде до порозуміння.

Середземноморське Льокарно.

З Лондону пишуть, що генеральний секретар Союзу Народів пропонує Гендерсону, план скликання „Середземно-морського Льокарна“. Після цього плану Англія мала би зобов'язатись Франції та Італії дати військову поміч на випадок, якби одна з тих держав була на війні загрожена на морі.

Обструкція консерватистів в англійській палаті громад.

Англійські консерватисти розпочали в палаті громад обструкцію, домагаючись від уряду відложення ухвали проекту про забезпечення адів і сиріт. Консерватисти цілу ніч не допустили до прочитання проекту закону і коли зранці до парламенту прийшов Мекдональд, порішено відложити засідання палати громад на вівторок.

Червоний терор.

Газета „Совітський Сибір“ повідомляє, що протягом останніх двох тижнів у СРСР розстріляно 76 осіб і то без суду, тільки на основі децимі „ГПУ“.

50.000 греків покидає СРСР.

Слідом за німецькими кольтоністами, що покинули СРСР, незабаром виїжджає із Кавказу та Криму 50.000 греків, недоволених радянським устроєм.

Нагорода Нобля для хеміків і фізиків.

Зі Штокгольму прийшли відомості, що нагороду Нобля на 1929 рік із хемії дістав проф. Артур Гарден із Лондону і Гавса фон Едлер Чельпін зі Штокгольму. Нагороду із фізики дістав Людвік Віктор князь до Бюргле за відкриття хвилястого характеру електронів.

У Палестині знов неспокійно.

З Єрусалима повідомляють, що узброєна арабська ватага напала на жидів і побила кілька осіб, між іншими вбила д-ра Тіхо, відомого окуліста з Відня, що хвилино перебував в Єрусалимі.

Смерть сестри Вільгельма II.

Як подає берлінська преса, дня 13. ц. м. 7. год. рано померла на запалення легенів сестра Вільгельма II. Вікторія Зубкова. Княжна Вікторія народилася 1866 року як дочка Фрідріха III і княгині Вікторії, дочки англійського короля. Тіло померлої буде перевезено до замку Фрідріхсгоф у Кронбергу.

НОВИНКИ

— Ревізії й арештування. Повідомляють нас, що в селі Зашкові, львівського повіту, переведено в понеділок, 11. ц. м., ревізію в читальні „Просвіти“, в кооперативі, у пп. Лампів, Ціхановського (голови читальні) і в урядовця кооператива Бабина. Двох останніх арештовано в середу і відставлено до Львова. Причина арештування невідома.

— На допомогу політичним в'язням. Голова Українського Національно-Демократичного Об'єднання і Парл. Репрезентації д-р Дмитро Левицький зложив 50 зол. на допомогу політичним в'язням у руки головного редактора „Діла“. Комітет Допомоги політ. в'язням може їх відняти кожного дня передпол. у гол. редактора „Діла“.

— Лугове свято в Перемишлі. Дня 17. XI. ц. р. у селі „Робітничого Дому“ на Засичні відбу-

деться Лугове свято пісні при співучасті лугових хорів з Вільшан, Медики, Ясманяч і Корівник. У програму входять численні народні пісні та січові й стрілецькі пісні. Початок год. 7.30 веч.

— Труп на шляху. Недалеко Туринки, в Жовківщині на шляху найдемо труп Степана Васечка із села Туринки. Вбивника не вдалось вислідити, але панують переконання, що тут маєтись до діла з убивством із пімсти.

— Авантюра підчас реферату К. Бандрівського. Відомий польський письменник Каден Бандрівський мав недавно у Познані реферат на тему: „Боротьба за нову жіноку“. Підчас реферату група студентів підняла велику бучу, викрикуючи: „Геть з жидами і масонерією“. Не помогла інтервенція ректора ані професорів і студенти не дозволили письменникові продовжати реферат. Проф. університету Костшевський обороняв Бандрівського, за що його проф. Знамерівський зневажив чинно. Бандрівський мусів перервати реферат.

— За студентку. Перед судом у Вильні став на днях син сенатора Крижанівський, який вистрілом з револьвера поранив тяжко поручника Поцехіна. Слідство виявило, що цей син сенатора і поручник любили обидва одну студентку і Крижанівський зі заздрости стрілив до поручника, щоб вбити його, але поручник був тільки ранений і обороняючись, вистрілив до свого суперника і поранив його також, так, що обидва впали окрівавлені на землю. Суд засудив сина сенатора Крижанівського на 3 роки в'язниці.

— З Ленінграду. Віденська преса повідомляє, що в Ленінграді замінено 5 жидівських синагог на робітничі клуби. Антирелігійна акція більшовиків досягла тим чином нові здобутки.

— Буря над Англією. Дня 12. ц. м. над Англією шаліла страшна буря, підчас якої шквист вітру виносила 100—125 км. на хвилину. Багато кораблів, що були на морю, вернуло до пристані зі спізненням, а кораблі, що мали вирушити в дорогу, мусіли задержатись у пристанях. Таксамо комунікація літаками між Англією і континентом — перервана.

— Сербі б'ють. У білгородським готелі мешкав аташе італійського летунства, полковник Коссонес, який одного вечора підчас забави в каварні висмівав Югославію та сербський наряд зокрема. Його цинічні слова почув сербський спортсмен Радо Лойнович і почав з італійським полковником суперечку, жадаючи відкликання його слів. Коли полковник відважился ще раз насміхатись над столицею Югославії, серб ударив його в лице і то так міцно, що скривавленого полковника відвезено до лікарні. Італійське посольство внесло в цій справі протест до югославянського міністерства.

— З мексиканського кітла. Підчас передвиборчої агітації в Мексикі прийшло до кривавої боротьби між прихильниками кандидата Васконцельоса і прихильниками кандидатів з державної лінії. У бійці агинули 3 особи, а 15 осіб було ранених револьверними кулями.

— Ріжні вісті. Недалеко Риму скоїлася автомобільна катастрофа, в якій згинуло кілька значних фашистів: шеф фашистського пресового бюро Феррарі, сотник летунів Келлер і журналіст Соїна. — В Оломунці військовий дивізіонний суд засудив підстаршину 15. полку чеської піхоти в Опаві Кутлера на кару смерті через повішення за збивство зі заздрости своєї нареченої Анни Штальмах. — У Квітоні, в столиці Еквадору згорів будинок університету, при чім згинуло кількох студентів. — На ріці Дітройт побудовано найбільший у світі міст, який зветься „Мостом Амбасадорів“. — У католицьким костелі у містечку Алатен віднайдемо ще один образ Ван-Дейка. — У Константинополі застрілившись німець адвокат Арон, який здефравдувавши в Берліні гроші, втік перед судовою відповідальністю до Туреччини. — Князь Валій взяв участь у бенкеті англійських вояків відзначених хрестом Вікторії. — У берлінським університеті прийшло до кривавої бійки між студентами націоналістами і соціалістами. — Бувший німецький цісар Вільгельм II, вніс до суду скаргу на редактора „Берлінер Моргенпост“ за статтю, в якій говориться зневажливо про Вільгельма. — Чехословаччина в найближчому часі пустить в обіг золоту валюту, а саме корони, які матимуть 44.58 міліграмів золота. — Наслідком дощів вилила на Буковині ріка Сучава і спричинила великі шкоди коло Страж та перервала залізничну лінію. — У Альпах орел ухопив на очах матері малу дитину, що лежала в колысці перед хатою і заніс невідомо куди. — В Букарешті арештовано двох полковників Фортуна і Попескула за те, що здефравдували гроші призначені для будови телеграфічних станцій.

— Друкарські помилки. У вчорашньому (253) ч. „Діла“ в статті „Ангста Рідної Школи“ тра-

пилися дві помилки, а саме: у реченні: „якщо рівняється давній австрійський народний школі“ — замість слова „народний“ повинно бути слово „реальний“. А далі при кінці в реченні, що починається словами „Шкода тільки, що новий план науки“ пропущено рядок, так, що це речення повинно виглядати так: „Шкода тільки, що новий план науки в гуманістичних гімназіях усуває цілком науку рисунків, а знову в українських класичних гімназіях зводить науку математики до 16 години тижнево в усіх 8 класах“.

— Вияснення. Дістаємо листа від д-ра Яр. Грушкевича зі Станиславова зі заявою, що ініціали підписані під статтею „Ювілей 30-літньої сценічної праці“ з дня 12. ц. м. не є скороченням його прізвища і стаття не є його авторство.

— Українську фільму Сорочинський Ярмарок висвітлюють у Львові при вул. Бурларда ч. 5.

— Малерська Вистава праць учнів арт. маляра О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Іванюх, Ст. Луцки, М. Мороз, Г. Смоцький і Р. Чорний. 970 3—10

— Вп. П. Членам Муз. Т-ва ім. М. Лисенка у Львові пригадується, що Загальні Збори Т-ва відбудуться в цю суботу (16. XI. ц. р.) о год. 7. вечером у мезій салі (вул. Шашкевича ч. 5, III пов.). 884 1-1

З судової салі.

Російська артистка перед судом за збивство чоловіка.

Перед судом присяглих у Львові розпочався на днях процес проти артистки Валентини Фльорковської-Рекшинської, обвинуваченої в убивстві свого чоловіка Рекшинського.

Цей процес один із найбільш сенсаційних процесів у Львові за останні роки і тому сядя розправ виповнена публікою по береги.

Обвинувачена, 30-літня вродлива шатинка, струнка, одягнута в чорну скроїну сукню, з початку розправи держиться дуже спокійно і відважно, але підчас зізнань тратить рівновагу і згадуючи свою трагедію, кілька раз вибухає плачем.

Як видно з її зізнань, обвинувачена Валентина Фльорковська-Рекшинська вродилася 1899 у Владивостоці і по батькові зветься Шукайло. У Владивостоці скінчила 4 класи гімназії, але через недугу тифу і дифтерії покинула гімназію і вступила до драматичної школи, а потім на сцену у Петрограді, де вступала як танцюристка. Підчас революції танцювала у московських кабаредах. Тоді познайомилася зі старшиною російської моринарки Фльорковським і проти волі її батька, який був багатим купцем, вийшла за Фльорковського заміж. Обвинувачена признається, що не була у Фльорковським закохана, а тільки він подобався їй, бо був пристійний і багатий.

У році 1920 Фльорковський жив із нею в Києві, опісля втік перед більшовиками до Польщі. Під впливом важких емігрантських обставин, Фльорковський ставав шораз більше дразливим і нервовим, поводитися з жінкою дуже погано, опікувався нею шораз менше і розчарована Валентина Фльорковська взяла розвід і жила деякий час сама з дитиною на Волині.

У місті Рівнім вона познайомилася з польським поручником Сокальським і протягом 6 літ жила із ним без шлюбу, тому, що розвід із Фльорковським ще не був довершений.

В р. 1924 обвинувачена виїхала зі Сокальським до Львова, де замешкали на довгий час. Співжиття їх було дуже гармонійне, але раз на „Світезі“ Валентина Фльорковська познайомилася із польським урядовцем Рекшинським і закохалася в нього. Сокальський, довідавшись про те, викинув обвинувачену з дому і Валентина Фльорковська замешкала у родині Рекшинського при вул. Декерта 23.

Як довго Рекшинський і його родина вірили, що обвинувачена богата і що дістане гроші від Фльорковського як аліменти, так довго любили молоді росіянку, але з часом, переконавшись, що ця російська танцюристка вже не має при душі ні гроша, Рекшинський і його мати почали прямо знущатись над Валентиною та докоряти її, що тримають її в дома із ласки. Коли одного разу Рекшинський почав ще й бити її дитину, а її саму примушувати старатись про аліменти від попереднього чоловіка, Валентина Фльорковська порішила покинути Рекшинського.

Та всеж він перепросив її, деякий час жила із нею в згоді, але по якійсь часі суперечки повторились і Рекшинський прогнав свою любовницю з дому. Мати Рекшинського дала обвинуваченій 100 золотих на дорогу, але Рекшинський відобрав 50 золотих і про-

лив їх, а 50 золотих не вистарчили навіть на те, щоб виїздити помешкання, тому Валентина Фльорковська замешкала в сутеринах при вул. Здоров'я.

Колиж обвинувачена закінчила свій аліментний процес із Фльорковським і мала ціставати по 200 золотих місячно від батька дитини, Рекшинський почав наново відвідувати свою Валентину і примусив її віддати дитину Фльорковському, за що Фльорковський обіцяв їй виплатити 10.000 золотих.

Як довго обвинувачена мала гроші (10.000), так довго Рекшинський любив її і опікувався нею, але як грошей не стало, він забрав у неї свої речі із шафи і примусив Валентину на заску і неласку домі. Утративши через Рекшинського і гроші і дитину, артистка попала в розпач і стріпувши раз свого невправного любовника, загрожала йому, що застрілиться, якщо він не оженився з нею.

Рекшинський сказав: „Добре, я оженився з тобою, але ти мене не поминай!“

Рекшинський оженився з нею і замешкав при вул. Кордецького.

Щоб заробити на прожиток, обвинувачена виступала у каварні „Лювер“ як співачка російських романсів.

Зараз по шлюбі в домі Рекшинських при вул. Кордецького почалося правдиве пекло: Рекшинський волохився почамі по шинках, тишав жінку під опікою матері, яка докучала їй, як могла, а навіть не давала їй їсти, або примушувала обідати в кухні, тоді, як вона обідала зі сном і тістими в їдальні.

Колиж обвинувачена скаржилася своєму чо-

ловікові, він говорив їй: „Якби ти мала трохи інтелігентності, ти повинна була застрілитися“.

Одного разу Валентина Рекшинська просила свого чоловіка дати їй трохи грошей на дрібні потреби, але дістала таку відповідь:

„Іди вночі на вулицю і зароби собі своїм тілом“.

Терпеливість обвинуваченої урвалася і вона купила собі револьвер, щоб застрілитися. Але коли одного дня Рекшинський спровадив собі до дому ще дві любовниці і насміхався зі своєї жінки, сідаючи з любовницями до автомобіля, Валентина Рекшинська рішила застрілити чоловіка.

Вночі Рекшинський вернувся зі забави і хотів лягати спати.

Обвинувачена витягнула з під подушки револьвер і кількома стрілами вбила чоловіка на місці, а сама вибігла на вулицю та заявила поліції, щоб він арештував її за вбивство Рекшинського.

На тім переслухання обвинуваченої закінчено, а в другий день розправи буде переслухана мати вбитого Рекшинського, про що напишемо в чергових числах „Діла“.

Дописи.

БЕРЕЖАНИ. (Зірвання театр. вистави). Заходом аматорського гуртка при Т-ві „Рідна Школа“ в Бережанах мала відбутися в неділю, 10-го листопада, вистава. Коли вже все було готове до вистави і публіка перед третім звинком зайняла місця та очікувала піднесення занавіси, ввійшла до сали поліція в більшій кількості й обсадивши всі входи, розпорядила,

що нікому не вільно ані виходити ані входить до сали! Присутні здивувались, думаючи, що всі присутні арештовані чи радше притримані. Відтак поліція і тайний агент увійшли до хатеробни та забрали з собою на постеруноу трьох вже ухарактеризованих аматорів і сфелера. Режисерові, що намагався переконати їх, щоб не зривали вистави та не наражували товариства на зайві витрати, подали як причину приарештування „наглий випадок“. З цих причин виставу відкликано. Публіка опускала саву в дивному настрою, живо коментуючи такий рідкий випадок.

ЗАБОЛОТІВ. (Приклад гідний наслідування). Читальня „Просвіта“ в Заболотіві влаштувала дня 19. Х. ц. р. вечірницю з танцями під кличем „Геть з алькоголем!“ Дехто думає, що без алькоголю неможлива ніяка забава. Але вечір в Заболотіві минув приємно і весело та приніс 20 зол. чистого прибутку, який призначено на читальнину книгозбірню. Цим вечером читальня „Просвіти“ в Заболотіві започаткувала звичай обходитися без алькоголю на всіх святах, гостинах і забавах та надіється, що цей шляхотний звичай поширяться і вийде під кожду селянську стріху та запобіжить марнуванню народного гроша на горячі напитки. Читальня „Просвіти“ в Заболотіві визнає читальні „Просвіти“ в цілому краю піти за її прикладом і виключити алькоголь підчас своїх забав, фестинів і т. п., щоб дати цим способом піддержку всенародній боротьбі з алькоголем — цим найбільшим ворогом народного добробуту.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 14. листопада, год. 7:30 веч. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Пятниця, 15. листопада, год. 7:30 веч. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Малий Міський Театр:

Четвер, 14. листопада, год. 7:30 веч. „Пропес Мері Деген“ (Дешевий день, знижені ціни).

Пятниця, 15. листопада, год. 7:30 веч. „Солом'яні відвіди“ (прем'єра).

Театр ревії „Гонг“ — в сали кіна „Кольосей“:

Четвер, 14. листопада „Електричне кохання“, одна вистава т. 8 і 15.

Пятниця, 15. листопада, „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7:15 і 9:30.

Кіна.

Аполло: Аллагів сад (Ів. Петрович, Алісія Террі), на основі повісти Роберта Гіченса.

Касіно: Маски Ервіна Райнера (Джон Джіальберт).

Кольосей: Ріф і Раф, як непобідимі стрільці. Виправа на риби.

Лев: Королева без корони (Леді Гемільтон) з Корінною Гріфіт і Варковієм. Марусенька: 3 дні на день (на осн. повісти Фері Гетла).

Оаза: Мадан Ренаміє.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джонатан Гейлор).

Пан: Тайна цитаделі в Дембзіні (Марія Якобіні).

Пасаж: „Правда побіджує“ (Вілієм Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ам. комедія.

Стизеве: Тепер або ніколи!

Фатаморгана: Понад саві (Жеромського).

Химера: Рудоводеса (Клара Бол).

Утіха: Чорний Орел (Руд. Валентіно).

Програма радіо.

Четвер 14. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 12:30 Концерт варшавської філармонії.

Краків (312,8) 20:3 Вечірній концерт.

Гельсінгфорс (221,4) 19:40 Концерт радіооркестри.

Бресля (233) 16:30 Віденська музика.

Ляйпціг (259) 16:45 Концерт радіооркестри.

Братислава (279) 11:30 Грамофонові плати.

Талін (296) 20:00 Концерт.

Брно (341,7) 19:05 Вечір вальсів.

Льондон (356,3) 20:45 Військова оркестра.

Штутгарт (366) 16:00 Концерт із Лисбадену.

Гамбург (372) 16:15 Програма для дітей.

Жерівки, лампи, електрифікаційні апарати до інсталяції поручає по конкурентній ціні **І. Бунда, Львів, Синьуська 29. 837 1-3. Телефон 81-11**

Франкфурт (390) 19:30 Трансмисія зі Штутгарту.
Берн (403) 18:15 Камерал. концерт.
Берлін (418) 16:30 Концерт напелі Бермаха.
Стокгольм (436) 20:00 Військова оркестра.
Рим (441) 17:30 Пополуд. концерт.
Лингенберг (473) 13:05 Концерт радіооркестри.
Прага (487) 19:05 Оркестра.
Міліно (501). 20:45 Комедія.
Брюссель (509) 21:00 Концерт з Амстердаму.
Відень (516,3). 16:00 Концерт напелі Сільвінг.
Рига (525) 20:05 Оперетка.
Мюнхен (533). 17:30 Сонати.
Будапешт (550) 19:00 „Анна Кареліна“ опера Губая.
Москва (825). 15:30 Оперова музика.
Ковно (1935) 20:55 Концерт.
Ленінград (1000). 19:00 Конференція Комсомола.
Харків (1304). 19:00 Концерт з Тифлісу.
Париж (1725) 21:03 Бетовен, Гендель, Шуберт.

Пятниця 15. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20:15 Шуман, Шопен. Штутгарт.
Краків (312,8) 13:10 Трансмисія з Варшави.
Гельсінгфорс (221,4) 20:30 Концерт радіооркестри.
Ляйпціг (259) 16:30 Камеральний концерт.
Братислава (279) 16:30 Словацькі пісні.
Талін (296) 15:30 Грамофонові плати.
Брно (341,7) 12:30 Популярна музика.
Льондон (356,3). 20:45 Концерт радіооркестри.
Штутгарт (366) 19:30 Новіша європейська музика.
Гамбург (372) 19:25 „Продана наречена“ Сметани.
Франкфурт (390) 17:05 Сметана, Россіні, Мусоргський.
Берн (403). 20:00 Весела програма.
Берлін (418). 19:00 Саринковий рециталь Басі Полішук.
Стокгольм (436) 20:00 Популярний концерт.
Рим (441). 21:02 „Княжна Маріца“ оперетта Каліана.
Лингенберг (473) 21:00 Голландський квартет.
Прага (487). 18:30 „Брати Карамазов“, опера Ерміяша.
Брюссель (509) 21:45 Концерт радіооркестри.
Відень (516,3). 15:00 Музична академія.
Рига (525) 17:00 Пополуд. концерт.
Мюнхен (533) 17:15 Камеральна музика.
Будапешт (550) 20:20 Циганська музика.
Москва (825) 15:30 Пополуд. концерт.
Ковно (1935) 21:00 Концерт.
Ленінград (1000) 16:30 Концерт напелі Шандаровської.
Харків (1304) 9:00 Робітничий концерт.
Париж (1725). 16:45 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ветеринарно-годівельні курси в Луцьку. Філія Товариства „Сільський Господар“ в Луцьку урляжує другі двохтижневі ветеринарно-годівельні курси для селян. Курси відбудуться в Луцьку від дня 23. грудня 1929 р. до дня 4. січня 1930 р. Оплата за курс 10 зол., про помешкання й харчі курсанти обавують самі. — Зголошення надсилати негайно на адресу: Філія „Сільського Господаря“, Луцьк, вул. Болеслава Хороброго ч. 18. 2-2

Виділ Українського Інституту для лічат в Перемишлі (вул. Татарська 4) пошукує педагогічної надирательни. — Зголошення з поданням студій проситися вносити до 20. XI. ц. р. Більші інформації подає Управа Інституту. — 880 2-2

Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ ім. Б. Грінченка у Львові відбудуться в неділю дня 24. листопада ц. р. о год. 3. п. п. в дівочій школі ім. Б. Грінченка, пл. св. Юра ч. 3, зі звичайним порядком дня. В разі браку комплету, зачитується збори годину пізніше. — За Старшину Кружка Ів. Калитин, голова. Ів. Степан, секретар. 886 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятих діт у підлім краю знала фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плату найвищої ціни. 618 16

СІЗНЕНИХ ЛІТАМИ до гімназій ученики чи учениці приготувати в однім році в 2-3 клас старий, рутинований гімназійний професор. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Педагогіка“. 859 2-2

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Рентшнер, Логонін 37. 883 1-12

Макритта

Fragata, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577

У МАНДЛЯ, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Коперник

Ширіть
наш
часопис!

В СІЛЯКІ годинничарсько-ювелірські роботи виконує найстаранніше Домбровські-Розважєвські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 619 8-7

ЛІЖКО залізне кухонне 14 зол. — Сіткове 40. — Скрипкове 35. — Протані вкладки 27. — Ліжко москитне 200. — Фабрика ЗАКС, Львова ч. 8. 840 3-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст неаут легенів, серця і жовука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 35-7

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бухт. лікар заграничних хвороб, спеціаліст скірних, венеричних і сексуальних хорі та лікарської косметики ординує від 8-10¹⁵, 14-15. в меділі і сніта від 10-11. Гірське сонце. Вапофор. Дітерія. Кріотерапія. Сепараткові почеваллі. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826. Телефон 65-87.** 8-7

Уіо електрично-медичні

апарати системи проф. університету д-р Арсоналія в Парижі, як і дентистичні і косметичні апарати, того самого типу, лічать при повочі спеціальних електродів всілякі недуги й недомогання, як ревматизм, постриді, мігрену, іскіас і жного інших.

Поручає на догідних умовах:

— **Склад медичних апаратів** —

І. Бунда, Львів, Синьуська 29. 888. Телефон 81-11. 1-1

ЛУКИ, ПАСОВИСЬКА І КОНЮШИНОВІ ПОЛЯ
«найбільше вдячні для ґноєння»

ТОМАСИНОЮ „Марка“

ТОМАСИНА є дешевим, довготривалом ділаючим фосфоровим ґноєм.

ТОМАСИНА містить у собі крім фосф. крассу, около 30% ділаючого вапна.

ТОМАСИНА є найкращим ґноєм на луки, пасовища і конюшини.

ТОМАСИНА двється в осени, а лімі і в весноу.

ОСИП КАРРАХ, Львів, 791 вул. Костюшки, ч. 15. 8-5

Цінники і повчаючі просекти даром і оплатно

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Чайний Вечір

з дансінгом

уладжує Товариство Української Захоронки в су-
боту дня 16. ц. м. о год. 8. вечером в локаліях
„НАРОДНОЇ ГОСТИНИЦІ“.

Дохід призначений на одж для бідної дітвори. Вхід
просить наше Громадянство о численну участь. 885

Вагання.

Львів 14. листопада 1929.

Немає сьогодні ані одної людини в Польщі, не виключаючи її державно-владної верхівки, що могла б щось певного сказати про дальший розвиток подій в державі криптидиктатури. Стай, який обсервуємо від довшого часу, в стан постійного вагання, на який свою тіль в минуле, сучасне й майбутнє кидає день 31. жовтня, день появи у соймі старшин у вестибулі сойму, день оригінального двобою між двома машалами.

Події того дня наїшли свій широкий відгомін не лише в країні, але й далеко поза її межам. В повні голосів чуваємої преси без сумніву до найцікавіших треба зарахувати становище французької преси з огляду на соманицько-протекторське відношення Франції до Польщі. Протекторська преса спільно з урядовим Пат-ом старається препарувати закордонні голоси в користь становища урядових чинників. Але опісля виявилось, що вони різко відбігають від урядових препаратів. Захитують деякі характеристичні голоси французької преси, бо її обсерваційно-безстороннє становище допоможе нам ясніше глянути на виторену ситуацію. І так помірковано-правий „Авенір“, зазначивши свою гарячу симпатію до Польщі, підкреслює, що

„саме з приводу тих симпатій маємо право висловити наше, переловлене смутком здибування на вид глибоких політичних конфліктів, що відроджуються у Варшаві, а які вже під кінець XVIII. ст. вважали поділ Польщі її сусідам“.

Польонофільський „Журнал де Деба“ в статті Говена, згадуючи про старшинську демонстрацію в соймі, зазначив, що це акт, якого не повинен був толерувати міністр військових справ.

„Марш. Пілсудський, який розпоряджає диктаторською владою, не потребував запатися способу неконституційного залякування, щоб тати вислів своїм почуванням. Одночасно зайво було показувати, що має за собою старшин із гарнізону, бо про це і так усі знали. Але марш. Пілсудський залюбки дискредитує парламент, який одначе затримує. Ті способи натиску не є добрим вступом до ревізії конституції. Насильність слова і військові демонстрації в лихую підготовку до реформи того рода (конституції). Вероятно Польщі тільки чигають на її непередумані кроки“.

Подібно писав „Матен“:

„В главою подіаю, що він (Пілсудський) аберилає сойм, а одночасно позбавляє його якоїнебудь ініціативи. В тій дивній системі сторчить суперечність, найжана небезпека, яка на довшу мету може промостити шлях найгіршим подіям“.

Незвичайно поширений „Пті Паріаїс“ зазначив, що події з 31. жовтня не мають епізодичного характеру, тільки характер „поважного конфлікту, якого наслідки важко передбачити“.

Вже отся китиця пригаданих голосів французької преси суперечить проурядовому підмацьовуванню погляду закордону і вказує на глибоку існуючого в Польщі конфлікту.

Нинішнє положення в Польщі, ядро нинішнього конфлікту, — то — як підкреслює марш. Дашинський в розмові з представником „Роботніка“ — відношення сойму до уряду і навпаки. А те відношення замикається сьогодні такими справами: 1) то справа б. мін. скарбу Чеховича, щодо якої Держ. Трибунал вимагає від сойму парламентарної оцінки позовних позицій бюжети міністерства скарбу; 2) то пропозиція

Не мусите їхати до міста,

щоби зложити свої гроші в банку. Можете це зробити при допомозі складанок Почтової Каси Ошадности, які вишле Вам на бажання безплатно

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

соймові урядом д-ра Світальського замкнення рахунків за р. 1927-28 з домаганням ухвалити додаткові кредити за той час. Одночасно Найвища Контр. Палата пропонує свої уваги до бюджету з переступленням його на 600 міль. зол., відмовляючи урядові абсолюторії, що в подію небувалою не лише в Польщі, але й у світі; 3) то внесення до сойму урядом Світальського проекту бюджету на р. 1930-31.

В площині цих трьох справ обупчується взаємовідношення між існуючою виконавчою і законодавчою владою. Крім того сойм — по словам марш. Дашинського — мусить залятися недолею села і хліборобства, кризою в промислі, безробіттям у містах, руїною в торгівлі, важкими кредитовими умовами.

Очевидячки, всі ці справи ще не вичерпують нинішнього положення населення, що животіє в рамках сучасної Польщі. Та вже згадані справи впливають на вагання ситуації в Польщі. Протекторські кола не лише легковажать сойм, але й не мають великої охоти піддавати його оцінці своєї діяльності. Одночасно вже тепер ясно позначилося становище сойму, який виходить з душною атмосфери постійних залякувань. Метод залякування вже перестали ділати, а день 31. жовтня був мабуть під тим оглядом переломним днем.

На такому підкладі родяться всякі поголоски, менше-більше й дивоглядні помисли, які однак в створених умовах, коли льогіка подій перестала виявляти свою силу, мають таке саме значіння, як й інші правди. Від кількох днів ширяться у Варшаві поголоски про новий державний замах, про проголошення явної диктатури, яка була б льогічним висновком і закінченням травневого перевороту 1926 р. Минули вже обидва речинці, визначені для проголошення диктатури, день 11. листопада (роковини польської незалежності) і день 13. листопада (13-ка вважається „шастливою цифрою“ для марш. Пілсуд-

Т-во Українських Студентів Львівської Політехніки „ОСНОВА“ уладжує

в неділю, дня 17. листопада 1929 р. в саялах „Нар. Гостиниці“, вул. Костюшка 1а

Чайний Вечір

Початок в 7. год. веч. Вступ вильючно за запрошеннями, які можна набувати в „Неділі“, Блхарська 6, щоденно від 12—2, а в неділю вечір при касі.

ського). Без сумніву буде ще більше таких речинців, а всі вони виявляють стан вагання, яке є станом статистичних потрясень.

Не вважаючи на ті вагання, розрахунок чи зулар між обидвома крилами двоєдиної влади — по всім ознакам — дозрів до вирішення. Чим може закінчитися нинішнє вагання? Теоретично — відучи по лінії природного загострення — в дві різкі можливості: 1) повалення соймом існуючої криптидиктатури або 2) розв'язання чи розв'язання сойму, проголошення явної диктатури і правління покищо без декорації сойму, а у його висліді октрювання нової диктаторської (фашистської) диктатури.

Крім цих двох основних можливостей є ще дві побічні, менше або більше компромісові а саме: 1) розв'язання сойму і розписання нових виборів на основі обов'язкової виборчої ординації, що рівнялось би відсуненню реформи державного устрою на якийсь час, або 2) поворот до тактики якогось-такого толерування існуючого сойму з тенденцією дальшої його дискредитації.

Про цю другу альтернативу ось що говорить марш. Дашинський у згаданій вже розмові з представником „Роботніка“:

„Сойм мусить поставити собі питання — чи можлива є співпраця з ним урядом? Коли сойм відповість на це питання потверджуючо, то візьметься до рахункових замкнень, уваг Найвищої Контр. Палати, до справи Чеховича, до господарчих справ, або може поиме всі ті справи для святої згоди з урядом“.

З того ясно, що в перспективі витореної ситуації, себто в добі перманентних вагань, ніякої „розв'язки“ не можна виключити — чи то „головної“, чи „побічної“, а марш. Дашинський не виключає навіть найбільш дивоглядного компромісу, повороту до переджонтичного status quo, до продовження гри, початої „демонстрацією“ марш. Пілсудського на мості Кербедзя в травні 1926 р., а стабілізованої після довершеного перевороту.

Чому?

(Допис з Волині.)

1.

Пересічний український громадянин, оцінюючи останні випадки, що характеризують наше національне життя, — ставить питання: де лежить причина надзвичайного зникнення людей й їхніх душ, — будь-що-будь українських?

Сягнемо думкою взад, скажемо, на двадцять років... І тоді українське громадське життя, яке воно було бідне, відзначувало розбіжність думок, розбіжність методів праці. Аркадії національної єдності у нас ніколи не було. На єдність ми не хорували ніколи. Дрібнички підсилює до рівня принципіальних справ.

Але ця ріжниця поглядів чи методів зростала „знутра“, виявлялася в своєму осередкові, не подиктована була бажаннями чи наказами чужої сили. Посторонні і чужі не писали статей на українські теми, а громадянство зміло легко відріжжати риба від великої людини. Під цим оглядом характерним є конфлікт перед світовою війною між студентством і С. Єфремовим, арештованим нині в казематах чрезвычайки в Києві. На лист Винниченка до російських письменників з обуренням відповіли в „Українській Хаті“ українські студенти Томської громади, де в гострий спосіб осудили, висловлюючись нинішнім терміном, його „хрув'якство“.

У відповіді української молоді не було ані одного вислову, які нині часто знаходимо в селярбітській чи чоголівській пресі. Однак, С.

Єфремов не витримав. Запротестував проти способу висловів томчаків, називаючи їх „фарбованими душами“. Так незвично було для вуха чути тихий вираз, як „хам“... Так обурюючим було порушення культурного тону в публіцистиці...

Чи подумав би хто-небудь, що пройде двадцять років, пронесеться буря війни, й пром'яне шал революції, степи українські обсяїні будуть кістками лицарів, борців за українську державність, що переживеться за ці двадцять років ціле століття, а психологія раба залишиться домінуючою в громадянстві — плазування перед чужою силою, хамство — що до сили своєї? Оце плазування допровадило до знаменитого процесу на Великій Україні, де на лаву підсудних сядуть найкращі люди, такі сто процентові українці, на чолі з Сергієм Єфремовим, а судитимуть — українці „українізовані“ Бо процес цей попереджений був цькуванням своїх „землячків“, які вмовляли у комуністичну владу, що „правовірність“ їхня не знесе „ереси“ С. Єфремова чи Чехівського чи А. Ніковського й т. д.?

І на Волині буде своєрідний процес (почнеться він 26. листопада ц. р.), виточений проти Дирекції Українбанку. Але попередила його безсоромна лайка, цькування, доноси своїх так „землячків“, що теж бажали вислужитися, що підкреслювали свою „правовірність“, що аж верещали від задоволення, читаючи провокаційну писанину в польській пресі. бо писав чу-

жкої маси про українських діячів, про людей праці, про тих людей, що на протязі років незалежності від тієї чи іншої пануючої системи творили реальне діло з вірою в це діло.

Зрозуміла річ, що український громадянин питається: чому сталася така нічність?

II.

Український рух до війни не міг похвалитися своєю великою силою. В ньому брали участь одиниці. Навіть, коли прийшла революція — цих одиниць багато прибуло. Відвідавши Київ в кінці березня 1917 року переїздом з фронту на відпустку, я лише однією констатуював, — що до Києва зіжались українці з різних кутків, їх стало більше, але то були все знамі зетерани національного руху. Йі коли ми з М. Шаповалом і небіжчиком Міхновським балакали про перспективи руху, то, справді, „обсаджувати“ установи не було ким. Однак, прибувши вже в грудні місяці з фронту до Києва — все змінилось, як в казці. Все було „обсаджено“ й так густо, що для прибуваючих українців літерально не було місця.

Генеральні Секретаріати (міністерства), комендатури, комісаріати — все ніби знаходилося в „ліричних“ українських руках. А партії — всі були українські. І всі були — „соціалісти“. Такі-ж соціалісти, як українці й такі українці, як соціалісти.

Інакше кажучи, до українського руху причинилася велика кількість негідників, поминуючи, натуральна річ, ті наперені елементи, які завернулися широким й чесно. Але останніх була меншість, бо, коли була більшість, мали ми українську державу.

Ось і відповідь. Формально й нині ті, що „примазалися“ є українцями, які кричать про своє українство, але це „українство“ є у них способом для кращого ведення своїх інтересів на Волині. Жидом чи поляком не станеш, повернувшись на російське лono — „невигодна слелка“, а на „українстві“ в певній його інтерпретації інтереси роботи можна. І тому зневажають. І тому доносять. І тому розбивають. І тому „будують“...

І тому все національне, все, що справді зв'язано з минулим і майбутнім українського народу, все, що має коріння в українській землі — копається, нищиться, обрізується. Йі тому все, що стоїть зовні, що має авторитет сили, хоч і чужої, що може бити або навіть і не — все це ведичається, при чому нічність душі вбирається в реторичу ідеї.

Дивовижне явище: стоять проти себе два табори, що називають себе українськими. Два світи, що називають себе українськими. Один, зв'язаний органічно з землею, з масами й працюючий в цих масах. Другий — відірваний від коріння, буваючий в просторах словесної реторики, шукаючий опертя зовні, негуючи все, що лише зв'язано з думанням, життям, працею, змаганнями першого світу. Але ця „дивовижність“ є фікцією, бо існує один лише український світ, що ставить одну ціль, що вибирає один шлях, як існує одна лише українська на-

ція на протязі віків. Цей світ шириться органічно, вироблює й силу органічну. Коли він опанується з усіх боків — значить це, що він є світом національним. Що в ньому лежить ключ до розв'язання української проблеми. В ньому й на Волині лежить ключ до ведення української справи. По-за ним плутаються наслідки „татарських людей“. Чи їх більше чи менше — вони від цього не стають національною силою — й ніколи такою не стануть.

Олександр Ковалевський.

На економічні теми.

Богато теорії, а мало практики.

В статті п. М. Творила „В обличчі нинішньої обіжової скрути“ („Діло“, ч. 246) вичитав я поміж численними дуже влучними спостереженнями таку увагу: „А ті агрономи, що обмежилися до пізнання теорії агрономічних наук і не доповнили їх практикою та живуть безпастанно в місті, не вміють думати практичними категоріями агрономів, літають попіз небеса та пишуть часто про те, що недоступне для нашого практичного життя, як нпр. про кончеційність будови цукроварень то-що“. Ця невзначайно влучна увага нашого знавця агронома-економіста осмілює мене забрати голос на тему не дуже швидкопоміщуваних публікацій в популярній господарській часописі „Сільський Господар“. Бо коли читачами „Сільського Господаря“ не були ті 95 відсотків селян, котрі часто тільки й бачать друковане слово, що в цьому органі не треба було розписуватися в цій справі. Але саме тому, що все те, що пишеться в „С. Г.“, а тим самим нашому селянинові подається до вірування, мусить мати для нього безсумнівно реальну і практичну вартість. Все, що не відповідає тим вимогам, не „вода“, яка лиш знеохочує безкритичних; необ'являючих читачів та підкопує авторитет і довіру до людей, які віддалилися всеціло і з посвятою культурній праці. А не вільно помінкувати в „С. Г.“ матеріалу без певної практичної вартості в першій мірі тому, щоб не обсаджувати тих багатьох неопізнаних порад і вказівок з усіх ділянок господарського життя, які там часто можна вчитати.

Читаючи деякі статті або просто заклик до селян, так і дається враження, що автор села мабуть не бачив. На поодинокі „рецепти“ під „зеленого столика“ наш селянин має стару відповідь: „Папам таке писати може й добре, але нам таке робити годі“.

Бо і яку практичну вартість може мати для нашого селянина ціла „літання“ на 4 сторінках виписаних приписів, як давати штучні (попийно бути: пом'ячті) погони під ріжні господарські рослини по рецепті німецького агронома Бурмистра або якого іншого Льюссона? По-перше наш селянин, коли й рішиться купити який хіпш „порошок“, то це треба вже уважати великим поступом; після того требаб лише дати йому пораду, опертую на якнайбільшій правдоподібності, якого роду „порошок“ і під яку рослину слід да-

ти та ще й пояснити, що ця „масина“ оплатиться. І коли „С. Г.“ чи пак його редактор це сповістить, то буде його велика заслуга. Бо аби наш селянин хотів придержуватися того, що радить п. Бурмистер, то для виконання будь-якої „рецепти“ мусів би як не цілий, то бодай половину свого мізерного збору з морга, пролати і за ті гроші купити „порошок“, щоб посипати їм свій морг. А з чого жити і чи це йому оплатиться би (при сьогоднішніх цінах на обіж), то не знаю, чи п. Бурмистер або переписувач його рецепта моглиб так сміло на ці питання притакнути, як сміло вони писали свої поради. А ще треба би помятати при переписуванні порад п. Бурмистра, що не все, що є добре для бранденбургських лісів, є показане й доцільне приміром для подільського чорнозему. Може ту велику свідомість сотнарів усяких салітр, потасоних солей, томасин і суперфосфатів, потрібних Бурмистрові, заступити часом нашому селянинові кілька мішків дешевого ганяя?

Багато писалось і пишеться в „С. Г.“ про нові методи Бурмистра і Льюссона щодо рідкого посіву всяких обіжових рослин, не менше шумно гучно оспіване є пересаджування обіжа („сто сотнарів з морга!“). І рідко коли можна стрінути у пропагаторів нових ідей чи нових метод (хіба у комуністів про їх раї) таку певність успіху, як це є у наших різничих поступовців. Я думаю, що не зашкодилоб троха більше критичизму та розваги у приймаванні хочби й найкращих кличів та ідей. Нові методи Бурмистра і Льюссона про рідкий посів рослин вже на заході потрохи виходять з моди: по-перше тому, що вони не дали різничитву того, що обіцували, а по-друге тому, що в багатьох випадках дослідники стверджено, що вони часом не лиш не є корисні, а й шкідливі. Цікаво, що в Познані на виставі (у павільоні цукроварства) серед всяких аіставлень над дослідями управи цукрової буряка можна було зауважити цифри, які вивадували шкідливість пристосування метод Льюссона. У нас панують переконання, що хто старається управляти рослини по вказівкам Бурмистра і Льюссона або лиш чує дещо про тих павів, то вже є поступовим різничником: тимчасом найновіші досліді автора цих радків виказали, що рідке сіяння шкідливі й управи й на основі метод Бурмистра і Льюссона на Поділлі не то що не підвищили збору, а навіть значно його обіжували. Бо треба пам'ятати, що два чинники: підсоння і почва, є рішучі при управі якоїсь рослини; те, що може бути корисним для вилатності рослин в Познанщині (підсоння латидне-океанічне), це на Поділлі (підсоння степове-континентальне) є для неї убище. Розміри газетної статті не дозволяють мені про це ширше писати.

Коли порівняти заіомлення про пересаджування обіжа в різничій пресі німецькій і польській з нашими, то не можна позбутися враження, що наші горячі пропагатори і прихильники цього пересаджування ліякого обіжа самі не пересаджували, а може навіть і не бачили, як це робиться. Що відповів би такий горячий прихильник пересаджування обіжа, коли прийшов до нього (як це трапилось авторові) якийсь екс-

ЕДГАР-АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Докінчення.)

Француз в одній побіг за ним; малпа, все це з бритвою у руці, час від часу ставала, озиралася та вимахувала руками до свого переслідувача, поки він не наближався до неї. Тоді вона знов тікала. Гойтвта ця тривала довго. Вулиці спали в глибокій сні, була третя година ранку. Минаючи завулок позад вулиці Морґ, віткіача притягнуло світло з відчиненого вікна кімнати пані Л'Еспане, на четвертому поверсі її дому. Кинувшись до будинку, малпа побачила громозвід, надзвичайно зручно вилізла по ньому нагору, вкопилася за віконницю, що була при самій стіні, і з її поміччю метнулася аж на спинку ліжка. Все це не тривало й хвилини часу. Орангутанґ, атершись до кімнати, знову відкинув віконницю.

Тимчасом моряк відчув ніби й полехшу, і zarazом побачив нову трудність. Він має тепер певну надію піймати звірину, бо вона напевно могла втекти з цієї пастки, куди заскочила, і де її можна було схопити. З другого боку, було багато причин непокоїтися, чого вона може накоїти в домі. Ця остання гадка змусила моряка далі слідкувати за звіриною. Громозводом він виліз легко, бувши на те моряком; але вилізши на височину вікна, що лежало далеко ліворуч, він зупинився; найбільше, що він здужав зробити, це було зусилитись так, щоб зазирнути в середину до кімнати. Поглянувши, він ледве не апав, такий жах його взяв. Саме в цей час нічну тишу порушили ті страшні крики, що збудили зі сну мешканців вулиці Морґ. Мала Л'Еспане з такою ж нічними одягами,

складали, видно, якісь папери до згадуваного вже залізного сейфу, наперед кімнати. Він стояв розчинений, а речі лежали кругом. Жертви мусіли сидіти спиною до вікна; і протягом того часу, відколи звір вдерся до кімнати та аж доки вчулися крики, вони його мабуть не спостерегли. Коли зачинилося вікно, вони подумали про вітер.

Коли моряк зазирнув до середини, велитенський звір саме вхопив паню Л'Еспане за волосся (розпущене, бо вона передтим чесалась) і черкав її бритвою по лиці, наслідуючи рухи цирюльника. Дочка лежала долі і нерухома: вона зомліла. Крики і борсання старої пані (під цей час звір вирвав їй з голови волосся) мали той вплив, що змінили може й міри наміри орангутанґа на ворожі. Певним помахом мязистої руки він мало що не відтяв їй голову геть від тіла. Видовище крові розпалало його гнів у скажений шал. Скрегочучи зубами, блискаючи полум'ям із очей, він кинувся на тіло пані і занурив свій страшний кігті в горло, заціпивши їх аж поки вона не задихалась. Його блудний і дикий погляд упав у цю мить на спинку ліжка, де саме виділо залякле від жаху обличчя його господаря. Лютість звіря — він, безперечно, бачив іще грізний батіг — сразу повернулася на лях. Свідомий того, що за службу на кару, він, здавалося, хотів приховати свої криваві діла і заметався по кімнаті в муках нервового хвилювання, перекидаючи і розбиваючи усі меблі та стягнувши постіль з ліжка. Врешті він ухопив перше труп дочку і загнав його в комору, де його потім знайдено; тоді вхопив тіло старої пані і викинув його стору головою через вікно.

Коли малпа наблизилася до вікна із своєю кривавою ношею, моряк, переляканий до нестями, відхилився до громозводу і патіне схова-

зуючись анж алізуючи вниз, погнав відразу додому — переляканий наслідками різанини і враз позбувшись в переляці всієї турботи за долю орангутанґа. Слова, які чули люди на сходах, це були поклики жалю французів, змішані із зловорожим мурмотінням звірини.

Небагато я маю до цього додати. Орангутанґ мусів десь утекти з кімнати громозводом, саме передтим, як вилізати довір. Зголом його піймав сам власник, зіставши за нього великі гроші від „Заводу Гічного Саду“. Лебона негайно звільнено, після нашої розповіді про справу (з деякими коментаріями Дюпена) у бюрі префекта поліції. Цей урядовець, хоча й прихильний до мого друга, не міг цілком застати свого прикрого чуття при такім повороті справи і був приневолений раз чи двічі пуститися на сарказми з приводу того, що, мовляв, кожній людині слід думати про свої власні справи.

— Хай говорять, — сказав Дюпен, не вважаючи за потрібне йому відповідати. — Хай балакає: Це полехина для його сумління. Я задоволений тим, що завдав йому поразки в його власній фортеці. Однак те, що він помилується у виявленні цієї тайни, в жадній мірі не є якесь диво, як він це думає. — бо ж справді, — наш друг префект є дещо занадто спритний, щоб бути глибоким. Його мудрість не має ніякого підвалини. Він тільки без куєника тіла як на образах богині Лаврени, або в кращому разі сама голова та плечі, як риба тріска. Але він при цьому таки добре створений. Він найбільше мені подобається за хитроумною майстерний хід, що ним він зловив собі славу винахідливості. Я розумію злого способу — як на же Руссо — „запорокувати те, що є і аналізувати те чого нема“.

Переклад Б. Ткаченко.

периментатор, що пробував той штуки на Поділлі і пересадивши на однім арі (100 м²) шпешню зібрав з цього 7 кг., або з гектара 7 сотнарів? Значить: у теорії 100 сотнарів, а в практиці 4 сотнари з морга!

Ще одна справа. Читаю в „С. Г.“ звіт про вислідів досвідів, пересаджених над успішністю ділянки різних мінеральних погвоїв, а також чую про інструкції, які одержують наші повітові агрономи зі Львова в справі переводження всяких досвідів з обсягу угноювання, відмінності знанства то-що. З одної сторони познаю добру волю й охоту до праці наших культурних робітників, а з другої сторони дивно мені, як можна братись за якусь працю, а ще гірше комусь казати щось виконати, не маючи до того або достаточної теоретичної підготовки, або не вміючи допінити достаточного ваги справи, за яку беремось? Досвідництва різні (і всяке інше) — це праця, котрої завданням експериментально ствердити якусь істинну, досі незнану правду. Умовами до досягнення цієї цілі — якнайдалше посушена докладність у виконанні кожної чинності. Вислід кожного експерименту, який представляємо числами для ствердження його вірності, мусить бути повторений кілька разів і щойно середня арифметична з одержаних чисел дає нам правдоподібність досягненого результату. Чим більше повторень якогось досвіду, тим більше середня арифметична зближена до правди. Я стрічав справоздання з досвідів, роблених лиш в однім повторенні. Дані в таких досвідах не заслуговують очевидно на довіру, хочби досвід був зроблений з найбільшою докладністю. Бо той сам експеримент, повторений на тім самім полі кількадесяті разів, може дати зовсім інший вислід. Деж правда? Найправдоподібніше по середині. А додаймо до того *tertium comparacionis* тоді зближимося ще більше до правди і т. д. Наші досвідники зачинають свою працю від того, від чого зачинали англійські (найстарші) різнічкі досвідники ще в першій половині минулого століття.

Пишучи тих кілька уваг, я не маю наміру наї когось дразнити, ані підкопувати чий авторитет, а ще менше порушувати добру славу дорожнього української суспільності господарського часопису. Річева критика кінче потрібна, бо вона в мотором поступу, а деколи найліпші наміри можуть звести на манівці, коли вони не базуються на практиці. В пошукуванні нових доріг і нових засобів до поправки незavidного положення нашого селянина ми мусимо всі ті засоби піддати під увагу лиш найреальніші моменти й дані, що безсумнівно рішають про успіх праці над піднесенням нашого до краю вносаженого хліборобства.

Яблонів коло Копичинців.

Инж. агроном. Юліан Винницький.

EUMIG HARTLEY - то найнижча класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість вібру! — Вилучує лід гарантією фабричну локальну стацію!

Сотки листів з подякою свідчать про нечуване пряме пробове, значіння цього радіоложного апарату на полі радіової техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіовий апарат!

Генеральне представництво

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 1. — Телефон ч. 458 і 459.

Українська Господарська Академія.

1. жовтня ц. р. почався зимовий семестр на Українській Господарській Академії. У цей день приступили до виконання своїх обов'язків новий затверджений міністерством хліборобства ректорат у такому складі: ректор проф. Б. Іваницький, проректор проф. Бич, секретар Професорської Ради доц. Голішівський та декани: декан Агрономічно-Лісового факультету проф. Чередиш, продекан доц. Мазепа, декан Інженерного факультету проф. Фролов, продекан доц. Сокович, секретар лект. Зайців, декан Економічно-Кооперативного факультету проф. Бородаєвський, продекан доц. Шрамченко, секретар лект. Сопіцький.

Наукове життя Академії в минулому році виявилось не тільки у викладах на всіх факультетах, згідно з програмою, але також у виданні цілої низки наукових творів окремих професорів Академії. Академія випустила II том своїх наукових записок. Проф. Бородаєвський за свою працю „Економічні проблеми і мир“, яку видав у французькій мові Економічно-Кооперативний факультет, дістав премію Монтагю-Бертона від Міжнародної Університетської Федерації при Лізі Націй.

У минулому академічному році закінчили Академію: інженери-агрономи: Галан Павло, Лисенко Федір, Павликів-Павлишин Лазар, Скрипниченко Федір, Савкевич Дмитро, Гулько Данило, Кринський Филип, Швець-Конюлевський Євмен, Білоус Тихон, Сухоставський Володимир, Лисенко Павло, Маньківський Володимир, Федорів Максим, Шевченко Панас, Каленський Панько, Довнар-Левіцька Катерина, Сьомак Сєвастіян, Рябокін Омельян, Опадчий Константин, Рибак Леонтій, Приходько Петро; інженери-лісівники: Кульчицький Володислав, Виноградник Василь, Гайдай Олександр, Чекарів Петро, Білодуб Сава, Гарячий Павло, Івантшин Ярослав, Куніцький Ізко, Нестеренко Панас, Федченко Юрій, Бурянів Григорій, Буньовський Микола, Гуша Микола, Запорожець

Петро, Науменко Євген, Теліга Михайло, Шкеда Осип; інженери-гідротехніки: Афанасенко Родіон, Блудимко Іван, Бакевич-Шуковський Дмитро, Кириченко Михайло, Матушевський Юрій, Пархоменко Григорій, Вовкодав Михайло, Спиридонів Володимир, Антків Олександр, Вінцерський Олександр, Федорів Микола, Чернявський Євген, Маланюк Євген, Петрик Пилип, Петренко Петро, Ткаченко Павло, Ліневич Кость, Бігдай Теодосій, Майгур Кость, Мельник Юрій, Сіпко Микола, Ярмоленко Петро, Юрченкович Семен, Краєвський Григорій, Пасічник Володимир, Радченко Григорій, Шох Петро, Романченко Михайло, Василевський Микола, Цибуляк Дмитро, Савенко Данило, Поляків Андрій, Пекарчук Іван, Кірічок Микола, Миколаєнко Олександр, Карман Олександр, Івасишин Іван, Голик Василь, Бутвілов Олександр, Команів Микола, Сімяніч Валентин, Гордієнко Панас, Борткевич Олександр, Катеринич Іван, Островський Віктор; інженери-технолози: Козак Олександр, Безпалкова Софія, Гадзівська Лідія, Дідковський Всеволод, Зубченко Данило, Оніщенко Федір, Остахів Андрій, Трубний Олександр, Сімонович Володимир, Макошко Іван, Закоморний Микола; інженери-економісти: Донецький Степан, Кмета Архип, Шкляр Василь, Бать Олександр, Панич Степан, Євтухів Олександр, Михайлюк Дмитро, Прокопів Іван, Сіборський Микола, Чубенкова Єлисавета, Бокітько Борис, Ліницька Марія, Абрамчик Микола, Воронкевич Атаназій, Орун Петро, Шульц Олександр, Касяненко Матавій, Кононіва Євгенія, Кушинська Зіна, Шматко Іван, Петрівський Данило, Папоротник Михайло, Павлів Олександр, Шабельський Ян, Корбелецький Олександр, Дольницький Степан, Сіпкова Наталія, Єфременко Григорій.

„Контрреволюція“ на Білорусі

Центральний Комітет комуністичної білоруської партії опублікував відозву, в якій сказано, що на рідянській Білорусі зміцнюються антибільшовицькі настрої та що „контрреволюція“ піднімає голову, Білоруський націоналізм щораз більше викирає комуністів із їх позицій, а навіть антисемітизм приходить щораз більше до голосу.

Смертні присуди в Харкові.

„Комуніст“ повідомляє, що в Харкові відбувся великий процес проти 18 українських селян, які вбили комуністичного агітатора Іпашона та вирізали цілу його родину і спалили дім. Всіх обвинувачених засуджено на кару смерті.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Допомогові товариства. — Їхній характер і пресові органи. — Позичкові й станові організації.

Українська маса на еміграції, а передовсім у Злучених Державах, не мала за собою ніякої забезпечки на чорну годину у виді „земельки“ чи власного дому. Під впливом необмеженої сили чужого капіталу супроти людини як робучої одиниці, мусіло українське робітництво подумати над самообереженням. Так повстали допомогові товариства. Найбільші з них два, а саме „Український Народний Союз“ у Джерсі Сіті Н. Дж., що має 35 тисяч членів і „Український Робітничий Союз“ у Скрентоні Па., з 18 тисячами членів. Обидва товариства розпоряджаються величезним (у розумінні краю) капіталом. Головою „У. Н. Союзу“ вибрано на останній конвенції, що відбулася з початком травня 1929 р. в Нью-Йорку Н. Дж., д. Миколу Мурашка з Рачестера Н. Дж. Конвенція „У. Р. Союзу“ відбулася 1929 р. теж у травні в Скрентоні Па., а головою вибрано д. Петро Дутчак (повною) копальняний робітник зі Скрентону.

Всіх допомогових товариств у Злучених Державах п'ять. Крім названих є ще „Українська Народна Поміч“, „Провидіння“ і „Згода Брацтва“. Кожне з тих товариств має свій орган, який заступає якусь ідею національного життя українців в Америці.

Допомогове товариство „Провидіння“ має осідок у Філадельфії-Па. Воно гуртує виключно гр. католиків. Його покровителем є український католицький єпископ. Тепер головує о. сод. Іван Ортинський, парох з Ембрідж-Па. Товариство числить 10 тисяч членів. Його органом є „Америка“, що виходить тричі на тиждень під редакцією д. Володимира Лотоцького.

„Українська Народна Поміч“ у Питебургу Па., має 8 тисяч членів. У часі оснування мало це товариство в своїх рядах майже виключно українців гр. католиків. Сьогодні жоня чи не

в більшості належать до української православної церкви. Головою товариства є д. В. Сорочак з Питебурга. Орган товариства, „Народне Слово“, наскрізь націоналістичний тижневик під редакцією д. Матвія Хандоги, виступає ревним оборонцем української православної церкви в Злучених Державах.

„Згода Брацтва“ резидує в Оліфанті-Па. Його головою д. Юрій Хилек, з походження лемко. Це заможна й бистра людина. Тишиться пошаною серед своїх і чужих. Найкращим доказом цього те, що він вибраний „мейором“ (посадником) ріжнонаціонального міста Оліфанту. Орган товариства „Нове Життя“, виходить як тижневик тепер під редакцією д. Л. Толойка.

Під оглядом партійних поглядів членів поодиноких допомогових товариств, можна ті товариства уважати за мішані. Є там люди великих політичних переконань. Тільки проводять менше більше партійні. „Український Робітничий Союз“ веде управу, якої члени політичним світоглядом покриваються з крайніми соціалістами-радикалами. Проводить інших товариств майже самі націонал-демократи по галицькому понятті. По американській партійній приналежності є там демократи й республіканці. Більшовики встигли зловити тільки зникаюче число голосів.

У Канаді допомогових товариств до тепер не було. Щойно починає одне таке ахолити в життя.

Допомогові товариства мають свої філії-відділи, позазвані ріжними іменами святих і світських величин з давніми й новими заслугами. Часом навіть виходить комічно, коли відділом названим іменем святого, править комуністична управа. Відділи ведуть організаційну роботу для своїх централей, а крім того освітню та плекають товариське життя.

Допомогові товариства були зачатком організованого життя. Розв'язавши свідомість видвинули потребу організувати нові товариства зі спеціальними програмами. Часом причиною організування нового товариства були нездорові відносини в давнішому товаристві, або й особисті справи тих, що хотіли доконче бути в проводі. Деколи організовано просто конкурентні товариства, які або розвивалися й „прибидали“ противника, або самі падали. Неваж в одній місцевості

кілька товариств з однаковою метою. Вони удержують коштовні, хоч не завжди потрібні льовалі, а тому, що сили розбиті — не стає засобів на підхож домівку. Ця хила виступає головно в Злучених Державах. У Канаді нема такої кількості товариств.

Поодинокі товариства містяться часто в церковній „галі“ той церкви, від якої вони повстали, або яку піддержують. Церковні галі, це з правила „бизнєсмені“ (високі пивниці) під церквою з цілим уладженням театральної салі, більше чи менше вивіреної.

Тому, що допомогові товариства дають своїм членам поміч тільки в означених випадках (недуги, каліцтва, безробіття, смерті), то вирінає потреба організувати товариства для помічі в розбудові родинного господарства. Першу спробу в тому напрямі зробила гр.-кат. церковна громада в Нью-Йорку Н. Дж. В р. 1922 оснувала вона „Позичково-Будівельну Спілку“, в якій українці складають свої ощадності та зичать гроші на купню й будову власних домів. Спілка має вже пів мільона доларів власного майна. В тому місті оснувано теж „Український Банк“, на акціях з основним капіталом 124 тисяч доларів.

Поважний український банк існує в Клівленді (Огайо). Він має уже давно півтора мільона доларів капіталу, але через злобу агітацію деяких одиниць, що тим способом бажали закрити деякі свої невідповідальні „подвиги“, — банк був одного року війшов на 600 тисяч дол. капіталу. Тепер набрав наново довіри й розростається.

Окремо треба зазначити з признанням і подивом, що вже перша емігрантська генерація з тих сільських бідаків, які бачили перший раз залізницю, коли відїздили до Америки зрозуміли вагу власного капіталу. Коли фізичне робітництво гуртується для оборони станових інтересів по сільських „дніх“, то українське купецтво починає теж гуртуватися для піднесення й оборони станових справ та творення збірного капіталу. В Нью-Йорку й Шикаго оснувалися товариства українських бізнесменів. Вони те молоді. Трохи більше довіри до своїх провідів та дещо більше американського розгону могло би поставити ті товариства на могутній висоті.

(Продовження.)

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛАНОВІ КОРОНИ.

734 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 7 30

Інтервенція.

Українські послы Ліщинський і Кохан у львівського воєводи.

У зв'язку з великим матеріалом, зібраним при нагоді посольських поїздок, віч і нарад в 31-ім виборчій окрузі, відбули послы Кохан і Ліщинський в дні 8. листопада ц. р. двогодинну конференцію з львівським воєводою Голуховським. На цій конференції послы представили воєводі важке під правним оглядом положення українського населення, ілюструючи його численними фактами зі сокальського, львівського, равського, жовківського, любачівського та паворівського повітів.

У розмові порушено справу громадського і повітового „самоврядування“, зокрема пануючої досі в багатьох громадах згаданих повітів комісарщини, практики декотрих старостів і господарку повітових виділів, справу заборони віч і нарад (повіт любачівський), а далі справи розв'язування українських товариств (десятки товариств „Лугів" і „Соколія" у сокальському повіті), читальні „Просвіти" (Диків, пов. Любачів, Верхрата, пов. Рава Руска), утруднювання, а то й заборони влаштування аматорських вистав (повіт Рава Руска, зокрема Унішчина), протизаконні практики деяких поліційних постерунків (напр. команданта Загурського пов. Любачів) та безуспішність боротьби відкликами до воєводства. Зокрема звернули послы увагу і заложили протест проти поширюваної і тенденційно навіюваної польською пресою мнимих українських „саботажів" в Сокальщині, котрі — як заявили оба послы — зміряють до викликання ще й спеціальних репресійних заряджень проти українського населення. — Воєвода Голуховський прийняв до відома та приобіцяв, що розслідує усі порушені справи.

Комуністичне безглуздя.

(Стаття надіслана).

Кожний з нас знає, яке велике значіння для народньої справи мають наші Народні Дому по селах та містах. Тому то Народні Дому є сіллю в очах наших ворогів і току й комуністи стараються на кожнім кроці перешкодити їх розбудові, щоби спинити національну свідомість народніх мас, для якої Народні Дому є дуже сильною опорою. Особливо виступають проти Народніх Домів наші недорослі комуністи за морем і всіми способами спливають ту велику допомогу, яку несуть для Народніх Домів у рідному краю наші свідомі емігранти.

Ось один дуже вивманий зразок такої комуністичної роботи:

Читальня „Просвіти" в Соколівці, повіт Золочів, купила в 1925 р. за гроші, зібрані з добровільних датків, хату для читальні й інших громадських установ села. Хата та за мала, люби вмістити в ній ще яку установу крім читальні, а навіть для самої читальні вона за тісна, бо не має відповідної сали для викладів, аматорських вистав і т. п. Виділ читальні постановив з цієї причини хату розбудувати і почав збирати на це датки в селі та звернувся до своїх односельчан в Канаді, щоби й вони йому допомогли. Цей заклик у Канаді попав до комуністичної газети „Українські Робітничі Вісти" і з того приводу там вміщено величезної довжини підписом нібито односельчан, в якому не шадяться лайки як на адресу Т-на „Просвіти", так і на адресу Українського Національно-Демократичного Об'єднання та наших священників, яких вважається найбільшими ворогами народньої справи. Те, що пишеться в тому дописі, доходить до безглузддя. Прим. читаємо там: „Немає З'їзду Просвіти, на якому унішківці палочниками не розбивалиб голови українським працюючим, немає тюрми в Польщі, де не карались би піоніри робітничо-селянської Просвіти, запропорені туди унішківською охранию". Навіщо ще й інші вісентніші тогож року, дописувач „Українських Робітничих Вістей" підносить як найбільший злочин громадян Соколівки те, що вони під час виборів у 1928 р. віддали всі свої голоси на Українське Національно-Демократичне Об'єднання, чим вони, очевидно, доказали тільки злого свого національну свідомість, і закликає українців у Канаді: „Ні одного цента там не шадіть унішківці й комуністи".

Проти червоного терору на Рад. Україні.

Протест Української Парляментарної Репрезентації.

Українська Парляментарна Репрезентація на своєму засіданні з дня 14. листопада 1929 р., розглянувши масові арештування українських діячів на Рад. Україні, прийняла ОДНОГОЛОСНО слідуючу постанову:

Комуністична диктатура на Великій Україні повела в осені ц. р. черговий, цим разом дуже нагальний і масовий наступ на представників української інтелігенції, зокремаж на визначних діячів української науки й літератури, на українську молодь середніх і вищих шкіл, на діяльних представників українського селянства й робітництва. Завданням цього наступу є ломання всього національного українського руху та ди-

скредитування його при допомозі політичних монстрпроцесів і накішень відстрашення від нього населення при допомозі кривавих ексцесів над його провідними діячами. Словом — на всій території Великої України коїться грізна хвиля червоного терору, жертвою якого падають найкращі сини нашого народу.

Українська Парляментарна Репрезентація, розглянувши цю справу, протестує перед цілим культурним світом проти цього комуністичного наступу на українське національне життя і зокрема проти червоного терору, що нищить провідні кадри української нації.

На це відповідають соколівчани: „Почувасмо себе українськими націоналістами та віддали всі свої голоси на Українське Національно-Демократичне Об'єднання і цього не тільки не соромимося, але на це ми горді. Бо колиб усі так поступили і всі об'єдналися для спільної праці, то, як каже пісня, „згинулиб наші вороги, як роса на сонці". — А Народній Дім розбудуємо всі і для всіх — для добра громадян Соколівки і цілого народу".

З такою відповіддю зустрілися з певністю і дописувачі „Українських Робітничих Вістей" від свідомого і здорового українського громадянства за морем. Бо це буде гідна відповідь на комуністичне безглуздя.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА. ЗАБОЛОТІВ.

Ще тому два роки в Заболотіві трудно було думати про гідне відсвяткування великого народнього свята 1-го листопада. Ще минулого року тільки малий гурток свідомих відсвяткував цей день і помянув пам'ять героїв. А 1-ший листопад ц. р. доказав, чого можна добитися пильною працею. Гурток ідейних людей на чолі з місцевим адвокатом д-ром В. Муровичем не зразився невдачами і розкладові роботи сільробітничини протиставив позитивну працю і власний приклад. Наслідком тієї праці місце кини і насмішків над нашим минулим заступила любов і пошана до тих, що своє життя віддали за краще завтра свого народу. Не звважаючи на робочий день, зібралися на народнє свято до Заболотів великі маси народу з сіл Тулухів, Тростянець, Ілїнець, Демич і ін. та виповнили битком місцеву церкву. Трохи священників на чолі з о. Сулятицьким відправили урочисте Богослуження і панахиду, а о. Ю. Кисілевський, парох Хлібичина П., виголосив проповідь, що витиснула сльози на очах поважних старців, піднесла зібраних на дусі і дала їм сили видержати в нерівній боротьбі. По панахиді зложено на гробі полеглих героїв вінці від громад: Заболотів, Кіліхів, Тулухів і Ілїнці. На інвалідів зібрано 23.50 зол. Цьогорічне свято 1-го листопада виказало, що серед широких мас Заболотівщини поширюється все більше зрозуміння нашої традиції, якою можемо гордитися; це свято дало разом зворуку, що життя цього закутка нашої батьківщини поливає широким руслом назустріч кращому майбутньому.

данциг.

Дня 3-го листопада ц. р. святкувала українська колонія в Данцигу незвичайно врочисто 11-ті роковини листопадового зриву Галицької Волости з 1918 р. Свято приготували спільно Союз українських студентів техніки „Основа" та новозаснована „Українська Громада" вільного міста Данцига, що складається з політичних та заріткових українських емігрантів. Свято розпочалося співаною Службою Божою, яку відправив греко-кат. парох Німеччини і в м. Данцига о. д-р П. Вергун з Берліна в одному з данцигських кат. костелів. Співав студентський хор. По Богослуженні відбувся спільний обід при участі біля 100 осіб студентства і громадян. В год. 4. попов. розпочалася святочна Академія, в якій програму входило відзначення старшин і стрільців УГА пропаянням хрестом, реферат про УГА, спомини учасників визвольної війни та хорова точка. Дуже милою несподіванкою для всіх була коротенька деклямація чотиролітнього хлопчика, сина українського емігранта, „Любіть Україну" Шевченка і вручення ним президії українського прапора з тризубом. Хлопчик по українськи знає тільки декілька слів і його деклямація, зголошена голосно і сміливо, викликала незвичайне враження. Надпрограмовою точкою і, мимоходом кажучи, найкращою була промова посла д-ра В. Загайкевича, який припав до колін тутешню громаду. Промова незвичайно гарна і змістом і формою електризувала всіх присутніх.

М.

Кара смерті в Станиславові.

Суд присяжних у Станиславові засудив Олександра Штомена із Пнєпи на кару смерті через повішення за те, що в р. 1926 він застрелив Івана Криштопського. Оборона звернулася до президента Польщі з проханням про помилування і присуд ще не виконаний.

Реформа польської конституції?

З Варшави пишуть, що незабаром має бути вихід декларація польського уряду у справі реформи конституції. В урядових колах ця справа обмірковується вже протягом 10 днів.

В цій декларації будуть порушені й інші справи польського політичного життя.

Поанкаре критикує демократію.

В аргентинському щоденнику „Нація" появилася стаття Поанкаре, в якій говориться про парламентарний устрій держав, та про відносини між владою законодавчою і виконавчою.

Поанкаре обстоює демократію, і боронить республіканізм, але признає, що багато чого з парламентаризмом пережилася і потребує реформи, а уряди потребують більших повноважень як мали досі в республіках.

Ромунські ліберали усувають-ся з парламенту.

Виконавчий комітет ромунської ліберальної партії на внесок преемса Братіану ухвалив не брати участі в чергових нарадах парламенту, а то на знак, що ця партія не солідаризується з політикою уряду.

Середземноморського Льюкарна не буде.

Англійська преса заперечує всі поговори про приготування Англії творити Середземноморське Льюкарно для задання собі морських союзників на випадок війни.

Англійська преса твердить, що така політика суперечила б тенденціям Лейбур Парті, яка стверджує до загального порозуміння між усіма державами Європи.

Зєдинені Держави зменшують податки.

Секретар державного скарбу Зєдинених Держав Іпполіто Америка Меллон постановив у парламенті внесок, щоби 1930 року у Зєдинених Державах зменшити податки, бо на це дозволяє стал державної каси.

Збігці зі Соловецьких Островів.

З Гельсінгфорсу повідомляють, що між 18 збігцями із Сольовицьких тюрем на Соловецьких Островах є 11 українців. Всі вони були вивезені більшовиками з України за приналежність до українських антибільшовицьких організацій. Ці збігці оповідають, що в останні часи вивезено з України на Соловецькі Острови 2000 українців самостійників, арештованих у зв'язку з напруженими відносинами на Радянській Україні.

Інтерв'ю марш. Дашинського.

Нинішня варшавська опозиційна преса приносить інтерв'ю марш. Дашинського на тему конфлікту між урядом і соймом. З технічних причин не можемо нині переложити цього інтерв'ю. Показує зазначимо тільки, що проурядова преса стверджує, що марш. Дашинський цим інтерв'ю ставить себе недвозначно на чолі „вищоко-соціалістично-меншшестевої" опозиції.

Важне для П. Т. Лікарів і Родичів!

МОЛОКО

на світлюване кварцевою лампою

продукують вже мільйони Молочарня у Львові, пл. Бема ч. 11. тел. 23—96 і на замовлення доставляють до домів в півлітрових фляшках.

594 Висилка на провіант від 10 літрів вгору. 1—3

Сталін нервово хорий?

Із Риги пишуть, що Сталін занедужав на нервовий розстрій і що його перевезено до санаторії в Горках, де помер Ленін. Причиною нервового розстрою є перепрацювання. Хорим диктатором опікується 3 лікарів психіатрів. Рівночасно приходять з Москви відомості, що Сталін був тільки хвилюю недужий і що він вже повернувся до Москви до своєї праці.

На господарські теми.

Нарада Центральної Ревізійної Союзу, Маслосоюзу і Сільського Господаря в справі організації контролю молочності коров.

В нинішній сільсько-господарській скруті стала годівля молочної худоби майже одним джерелом прибутків сільського господарства. Та в нас ця ділянка сільського господарства стоїть на дуже низькому рівні. Селяни не мають з годівлі молочної худоби такої користі, як це мають селяни інших культурних країн, в яких годівля і плекання молочної худоби ведеться організовано. Коли у нас корова дає пересічно 1300 літрів молока на рік, то в інших краях селяни не тримають би корови, якби не мав від неї 2.500—3.000 літрів молока річно. Побільшити молочність наших коров можливо лише заведенням контролю молочності подібно, як це ведеться вже від давня в дуже добрим успіхом в інших краях і польськими годівельними організаціями у нас.

Якщо в нас контролю побільшилась би молочність наших коров до 2.000 літрів від одної корови річно, то це побільшило б значно прибутки сільського господарства. Вклад, якого потрібно до ведення контролю молочності, повертається вже в першім році щонайменше вдесятеро.

В тік напрямі ведуть ширшу акцію Ревізійний Союз, Маслосоюз і Сільський Господар. Дня 5. листопада ц. р. відбулася в Ревізійнім Союзі нарада представників згаданих централей, на якій усталено спільний план організації контролю молочності при кружках „Сільського Господаря“ і молочарських кооперативах. „Сільський Господар“ опрацює в порозумінні з „Маслосоюзом“ план організації контролю молочності при кружках „Сільського Господаря“ або молочарських кооперативах на протязі 5-ти літ.

„Сільський Господар“ має зайнятися вишколом контролерів молочності та технічним переведенням організаційного плану в життя і як фахова сільсько-господарська організація буде мати нагляд над працями секцій годівлі і плекання молочної худоби.

Цю працю буде вести „Сільський Господар“ в тісній контакт з „Маслосоюзом“, як такою установою, що в першій мірі найбільше заінтересована в годівлі і плеканні молочної худоби. Маслосоюз забезпечить Сільському Господареві удержання потрібного фахового персоналу для ведення організаційної праці та винаймував школу „Сільського Господаря“ в Коршеві в засоби для практичного навчання на курсах, приписуючи при тій школі свою зародкову обору і хлівню коштом 8.000 зол.

Тим-то створено трішки основи для організаційної праці над піднесенням молочної продукції та поліпшення господарської та племенно-ї вартості молочної худоби.

Успіх цієї спільної праці буде тим більший, чим живіше справою займуться місцеві організації по селах.

НОВИНКИ

— Львівська хроніка. Арештовано Осипу Генсоровську за те, що покинула на вулиці свою дитину. — За крадіж арештовано Антона Охандушку. Фрэнк Борковського і Бенямена Маєра. — Злоді обікрали торговця при вул. Ботів 16, та вкрали гардеробу д-ра Бреннера при вул. Красіцьких. — При вул. Кохановського отримався Бася Шляхтова.

— Вияснення. У зв'язку з новинкою в ч. 234

„Діла“ з 20. жовтня. п. з. „Львівська хроніка“, у якій сказано про арештування Льва Лозинського за обман, дістаємо вияснення, що студент Лев Лозинський, замешкалий при вул. Об'їзд 4, не є ідентичний із арештованим Львом Лозинським.

— Богослуження для студентів вищих шкіл. У нас вже повідомлялося, що в кожну неділю і в кожне греко-кат. свято відправляється для студентів високих шкіл у Львові в церкві Св. Духа при вул. Коперника 36 Служба Божа з 15-хвилювою проповіддю. Початок Богослуження в год. 11.45. На Службі Божій з минулої неділі, що заінавгурувала ці Богослуження, було до 200 студентів. Прегарну проповідь до української студентської молоді виголосив о. ректор д-р Йосиф Сліпий.

— Відгріз ніс своїй любовниці. Перед львівським судом відбулася розправа проти 19-літнього Францішка Баркета, якого судили за те, що вігріз ніс своїй нареченій Марії Юдіній, танцюристі із „Пекелка“. Обвинувачений дуже жалував свого вчинку і признався, що відгріз нареченій ніс зі задрости, що вона зрадила його з одним паном, який купив їй футро. Наречена, Марія Юдіна вибачила своєму нареченому його вину і обидвоє помирились, виїхали зі салі додому. Обвинуваченого всеж таки засуджено на 7 днів арешту.

— Роковини завішення зброї. З нагоди 11-літніх роковин завішення зброї, у Парижі відбулося велике національне свято. Перед гробом невідомого воєнка дефілювали тисячі осіб. Перед Палатою Інвалідів відбулася урочистість вручення військам прапорів воєнних, здемобілізованих полків. У Лондоні ці роковини відсвятковано 2-хвилювою мовчанкою, яка почалася точно в 12. год. в полудне. Коли загремів гармат, 4 мільйони населення Лондону припинило розмови і всякий рух на вулицях, так, що ціле місто виглядало мов мертве.

— Нагорода Гонкурів. На днях у Парижі буде вирішено питання, хто з французьких письменників має дістати 1929 р. нагороду братів Гонкурів. Офензива авторів, що прагнуть скористати з цієї нагороди, вже розпочалася. Французька Академія вже дістала 72 твори, що ждуть тої нагороди. Найбільше шанс мають письменники: Рене Бізе, Юрій Давид, Іван Дорсен, Леон Гобер і Нетрі Вері, хоч ані один з них ще немає світової слави.

— Рекорд вірності в любові. Перед 65 роками один німець Яків Шварц, маючи 22 роки, залюбився у Фріді Шмідт із містечка Кавцайм і виїжджаючи до Америки, обіцяв їй, що як поверне до Німеччини, то ожениється з нею. Шварц доробився в Америці майна, але вернувшись до краю не міг і його наречена чекала на нього 65 літ, не маючи охоти вийти за кого іншого заміж. Аж цього року 91-літній Шварц вернувся із Америки додому і то з великим маєтком та сповняючи свою обіцянку, оженився із 89-літньою нареченою.

— Смерть голодомора. У Лондоні помер славний голодомор Сакко, італієць з походження, який доробився великого маєтку тим чином, що побивав рекорди у здібності голодувати. Останній раз він виступав у Лондоні і голодував аж 65 днів, але після цього занедужав із голоду і помер у лічниці. Свою кар'єру він розпочав як атлет.

— Смерть комуніста у в'язниці. Мадарська преса повідомляє про смерть комуніста Олександра Сутарона, який був засуджений на 12 літ тюрми, за революційні замах на представників мадарської влади. Помер він від голодівки в тюрмі у Майцені. Ця голодівка тривала майже два тижні і так виснажила його організм, що після неї він не мав сили прийняти жадної поживи і закінчив життя.

— Злочини в Америці. Поліційна статистика всіх держав Південної та Північної Америки виказує, що в 1928 р. в цілій Америці замордовано 12.000 осіб, а поранено в нападах і бійках понад 60.000. За цілий рік в Америці зрабували злоді майже 4 мільярди доларів.

— Серце В. Реймонта. За старанням варшавських літературних організацій і з дозволу папи римського та родини В. Реймонта, на днях відбудеться у Варшаві урочистий акт зложення урни зі серцем автора „Хлопів“ у філяр костела св. Хреста. Урну виготовив місцевий різьбар Зигмунт Отто. На ту ціль польський уряд асигнував 3000 зол. В тім самім костелі є амурована урна зі серцем Шопена.

— Ріжні вісті. До Берліна приїхав посол Ірландії д-р Бінчі. — Ріка Нева так прибула, що затопила в Ленінграді декілька фабрик. — У французьким посольстві у Гельсінфорсі стріляв до урядовців посольства фінляндський горожанин Сільверберг. Причинив замах, що не вияснені. — Англійський парламент ухвалив видавати 500 тисяч фунтів на емеритуру. — Бура, яка вчора шаліла над Англією, перекинулася тепер

КУРС Модерних Танців Т. Витвицького

зачинється на днях. — Більші відомості в афішах

на Швецію і Данію, то наробила багато шкоди. В Триєсті невідомий тип застрелив префекта поліції. Вбивника арештовано. Правдоподібно замах виконано з політичних мотивів. — До Варшави приїхав новий єгипетський посол Нехад Паша. — Болгарська письменниця Караванова святкує 50-ліття літературної діяльності. На концерті в честь тої письменниці був присутній болгарський король. — У Римі буде відкрита єгипетська Академія мистецтв. — Казимір Вержинський, відомий польський поет дістав від президента Польщі золотий хрест заслуги. — Недалеко Тульону на торпедовій лодці був вибух, від якого загинуло 3 особи. — Англії викинули з найбільшої англійської бібліотеки в Єрусалимі твір Ремарка „На заході нема нічого нового“ за його пацифістичні тенденції. — У Кракові прийшло між студентами полками і жидами до бійки, в якій був поранений один поляк і один жид. — У Станиславові арештовано Шамона Друкера за кольпарту житу комуністичних брошур, між якими були й українські брошури. — У Берліні приготується вистава польського маларства, графіки і пластичних мистецтв. Вистава ця пічнеться 1. квітня 1930 року і буде тривати кілька тижнів.

— Найдавніший хірург. Недавно в Єгипті викопано гробницю хірурга Секед Ніана, який жив 4000 літ перед Христом у місті Мемфісі, як прибічний лікар фараона Сагури. Напис на гробниці свідчить, що цей лікар був у великій ласці в фараона, та тішилася славою знаменитого хірурга в цілій Єгипті. Імя Секед Ніана, це найдавніше імя хірурга, яке збереглося сучасному поколінню.

— Маларська Вистава праць учнів арт. маларя О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Іванюх, Ст. Луцки, М. Мороз, Г. Смолюський і Р. Чорний.

970 4—10

Гоголь на фільмі.

„Сорочинський ярмарок“, виробництво „ВУФКУ.“

Від трьох днів висвітлюють у Львові українську радянську фільму, про яку ми чули вже віддавна. Обрізка відомого твору Гоголя ведена по лінії реалізму. Ми так давно не читали Гоголя і так давно не бачили справжнього народного театру, який відтворював би побут з усіма його нюансами, як за давніх часів, що його оживлені картини повіяли на нас запахом призьби й сонешників. Після студерних сценаріїв модерної фільми гумор Гоголя впливає на зміну нашого настрою, як виїзд на село із задушливої столиці. З таким почуванням линув сам Гоголь у світ своєї уяви, де зустрічав рідні спомини українського села.

Декого з глядачів могли бентежити сцени в пеклі, де чорти користувалися винаходами, невідкритими ще в добі Гоголя. А проте саме ця модернізація розбуджувала чи не найбільше широкого сміху. Вона нічим не порушує Гоголівської фантазії, яка залюбки добувала ефекти гумору й сатири з контрасту двох нестійких світів. Телефон і грамофон — це діявольські вигадки для простолюда, заки воно до них звикло.

Нині єдині американські фільми поруч українських і російських мають такий багатий матеріал побутових картин, які роблять враження без окремих складних перипетій. Дивлячись на них, ми не квапимось до розв'язки. Ми знаємо заздалегідь, що вибрана дівчина мусить вийти за парубка, якого любить і тому слідкуючи за цією ідилічною історією, раді б її лише продовжити. Радянські фільми звертають на себе увагу одною цікавою подробицею: всі вони орудують часто й по-мистецькому рухом маси. Це явище можна розяснити в першій мірі досвідом, здобутим підчас революції, яка дала неодну нагоду придивитись хвилюванню юрби, що йшла в ріст чи до наступу.

Нікий театр не в силі дати такої широкої перспективи сільського життя як кіно, що може що-хвилю змінити картину. „Сорочинський ярмарок“ на фільмі відроджує нам не тільки призабуте село, але й Гоголя. Ті моменти, де фільм змішує одночасно різні обривки дій в одну картину, немов би одна змагалася з другою — витворюють наскрізь новим технічним засобом враження, не далеке душі Гоголя, наскрізь сучасного письменника в своїх „Арабесках“.

М. Р.

3 судової салі.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ АРТИСТКИ ВАЛІ ФЛЬОРКОВСЬКОЇ-РЕКШИНСЬКОЇ.

Другого дня зізнавала як свідок мати вбитого чоловіка обвинуваченої. Кунеґунда Рекшинська; у своїх зізнаннях вона представляє свого сина, як добру і лагідну людину, як шляхотного джентельмена, що впаав жертвою демоетичної і злої своєї жінки.

На її думку, всему винувата Валя Фльорковська-Рекшинська, яка трантувала свого чоловіка як пса, витрачувала його гроші, була туляша, ласкотувала і не здібно працювати.

Але свідок признає, що її син оженився з Валею Фльорковською тому, бо надіявся що вона має 250.000 приданого.

Рекшинська твердить, що ані вона, ані її син не були дитини, а навпаки, дитину була часто тільки обвинувачена, а коли Рекшинський забороняв бити дитину, то обвинувачена вдарила свого чоловіка в лице, за що Рекшинська на деякий час прогнала її з дому.

Попавши в огонь перехрестних питань, Рекшинська всеж признає, що її син часом був обвинуваченою і часто прозивав її поганими словами, а одного дня, побачивши, що жінка ходить на стрічі із якимись невідомими панами, Рекшинський вдарив обвинуваченою в лице. Після того удару Рекшинська грозилась, що застрілить свого чоловіка. Далі 1. травня коли Рекшинська (мати) вже спала почула в другій кімнаті стріли, а стала з постелі, вибігла до спальні і побачила сына у хвилині, як він поцілений у груди, хотів устати, але впаав біля ліжка і на хвилину помер.

Після цього на салі явився свідок Фльорковський, перший чоловік обвинуваченої, але зрештував із своїх зізнань на превеликий жалт публіки, яка сподівалась від цього свідка сенсаційних ревелаций про свою бувшу жінку.

Цікаві були зізнання Олександра Сокальського, промисловця зі Львова при вул. Охоронки 7. Він був старшиною польської армії, але закохався у Валею Фльорковську і покинув військову службу і обвинуваченою у добрій згоді, доки вона не покинула його і не пішла до Рекшинського.

Цей свідок представляє обвинуваченою як

жінку середньої інтелігенції, але горду, непогамовану, хоч добродушну і дбайливу господиню. Взагалі цей свідок видає обвинуваченої дуже добре свідчення.

Дальші свідки Вайнбергер і Лука Вось характеризують вбитого Рекшинського, як ідеаліста романтика, зрівноваженого чоловіка, що любив часом випити і погуляти.

Завтра продовження розправи.

Літературний куток.

НОВИЙ ЛАВРЕАТ НОВІЯ.

В нм знову німецький письменник — Томас Манн. Пятій раз паде літературна нагорода Нобля на німецького кандидата. Не тільки в фізиці й хемії, але й в літературі німці досі мають найбільше здобутків. Правда, що двічі літературна нагорода припала німцям не-письменникам у тісному значінні цього слова: у 1902 р. дістав її Теодор Момзен, історик, а в 1908 Рідольф Ойкен, філософ. Попередниками Манна були: в 1910 р. Поль Гайзе і в 1912 р. Гергарт Гауптман.

Г. Манн мав цього року дуже поважних конкурентів. Дивлюю грою обставин два його суперники земляки. Гуго Гофмансталь і Арно Гольд неждано померли. Гольд, за яким робив заходи міністр закордонних справ Штрессман, помер напередодні призначення нагород, як і сам Штрессман. Рікарда Гух, як ми вже раніше зазначували, не була поважною кандидаткою. Справжніми конкурентами були англієць Джон Гельсуей, один із найбільше читаних поважних сучасних авторів, американець Сінклер Льюїс і М. Горький.

Ще безпосередньо перед призначенням премії з авторитетних комітетів впливали прилюдно, що при оцінці письменників беруть виключно на увагу цілість заслуг кандидата. Та нема найменшого сумніву, що німці, поруч англієців, мають найбільший вплив на роздачу нагород, підготвуваючи свої кандидатури назовго наперед.

Томас Манн нині вже майже класичний німецький письменник, хоча ще в повнім розквіті своїх творчих сил. Його збірні твори складаються на 10 великих томів. Найбільше відомі повісті не „Буденброки“ і „Заворожена гора“. З трохи менших об'ємом „Королівська високість“; з новель „Смерть у Венеції“ і „Тоньо Крегер“. До цього

треба додати повний глибокий зрівноважений думок том „Міркування неополітика“ і два томи притичних нарисів на теми літератури й суспільного життя.

Зі спортивного життя.

Лещетарська секція С. Т. „Україна“.

Ініціативний гурток лещетарів С. Т. „Україна“ подає заінтересованим до відома, що в суботу 16. XI. н. р. в год. 6 веч. у домі ССК (Підвалля 91.), відбудуться організаційні сходи лещетарської секції. Зогляду на важність обговорюваних справ проситься всіх охочих стати членами лещетарської секції, прийти на ці сходи.

За вхід до Ліги.

По двох своїх перемогах над мистцями округ: Впередом (Напшудом) у Ліпінках на Шлеську і Огніщем (Огніском) у Вильні львівська Лехія вважається тепер найпевнішим кандидатом на мистця всіх А-класових дружин і тим самим має всі шанси увійти до Ліги. В цю намілю Лехія грає на своїй гришці з Л. Т. С. Г. (Зодзь) і якщо впорається із цим противником, то можна рахуватися з її входом до Ліги. Змагання за вхід до Ліги закінчатися не скорше, як при кінці грудня.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Стефанія з Менцінських Вербицька вдова по бл. н. о. Михайлові Вербицькому, парохові Улича-дрогоб. повіту італергофському вояєві, — упокоїлася в Бозі, по довгій і тяжкій недугі, дня 10. жовтня н. р. в 67 році свого многотрагедального життя в Іванкові, на Поділлі, далеко від рідної, улюбленої Лемківщини, полишаючи в нестигнучій жалю й тузі своїх найближчих. В. І. П. 1

Родині Черкавських, осиротілій з приводу передчасної смерті невіджалованого і з мужа і батька, Михайла Константиновича, ансловає отсим глибоке співчуття

893 родина Гольдшейр
Крем'янець.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 15. листопада, год. 7-30 веч. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Субота, 16-го, год. 3. попол. „Марія Стюарт“, вистава для молоді (найближчі дні).

Субота, 16-го, год. 7-30 веч. „Великий крам“. Гостинний виступ Юноши-Степановського.

Неділя, 17. листопада, год. 3-30 попол. „Де можеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 17-го, год. 7-30 веч. „Артисти“.

Малий Міський Театр:

П'ятниця, 15. листопада, год. 7-30 веч. „Солом'яні відьми“ (премієра).

Субота, 16-го, год. 7-30 веч. „Солом'яні відьми“.

Неділя, 17-го, год. 3-30 попол. „Пропес мері Деген“.

Неділя, 17-го, год. 7-30 веч. „Солом'яні відьми“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

П'ятниця, 15. листопада, „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Субота, 16. листопада „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Неділя, 17-го, „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Азатів сад (Іл. Петрович. відіє Террі), на основі повісті Роберта Гіченса.

Касино: Масні Ерліна Райнера (Джон Джілаберт).

Кольосей: Ріф і Раф, як необхідні стріли. Виправа на риби.

Лев: Королева без корони (Лелі Гелатен) з Корінною Гріфет і Варіоніс. Марусенька: З дня на день (на осн. повісті Фері Гетан).

Оана: Мадж Реканіс.

Палас: Злукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейлор).

Пан: Тайна питаделі в Лембліні (Марія Якобі).

Пасаж: „Правда побідує“ (Уіліам Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта. Ам комедія.

Стилеве: Тепер або ніколи!

Фатаморгана: Понад сніг (Жеромського).

Химера: Рудоволоса (Клара Бов).

Утіка: Чорний Орел (Руд. Валентіно).

Програма радіо.

Субота 16. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20-30 Вечірній концерт. Краків (312,8). 20-31 Трансмісія з Варшави. Гельсінгфорс (221,4) 17-00 Грамофонові плити. Ляйпціг (259). 16-30 Популярний концерт. Братислава (279) 12-30 Концерт Оскара Недбаля. Талін (296) 20-15 Танцюва музика. Брно (341,7) 20-00 Військова оркестра. Лондон (356,3) 19-45 Арі Баха. Штутгарт (360) 19-30 Рода-Рода (гуморески). Гамбург (372) 17-30 Арі Гайдна і Гендлі. Франкфурт (390) 16-00 Концерт зі Штутгарту. Берн (403) 18-45 Популярна музика. Берлін (418) 16-30 Концерт запелі Роша. Стокгольм (436) 20-00 Кабарет. Рим (441) 21-05 Військовий концерт. Лянгенберг (473) 20-00 Веселий вечір. Прага (487) 21-30 Концерт лянсти Шульгофа. Мільно (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) 21-15 Концерт консерваторії. Відень (516,3) 19-00 Канеральна музика. Рига (525) 17-00 Пополудневий концерт. Мюнхен (533) 16-00 Цитра. Будапешт (550) 12-00 Костельні дізони і цитальська музика. Москва (825). 15-30 Канеральна музика. Ковно (1935) 18-05 Симфонічна оркестра. Ленінград (1000). 19-00 Популярний концерт. Харків (1304). 15-30 Російська музика. Париж (1725) Танцюва музика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще на-правлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, на Марійська ч. 3 — З проми-ли просимо репаратії прислати поштою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 16-7

БІЛІЯН ПІ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Дожбровка-Гомажеска, Львів (Готель Жоржа) А-каденічна 2. 619 8-7

ФУТРА оказійно продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Комісова складовина Львів, Пасаж Міко-лиша. 785 8-20

ВІСЦІЛ'АВІ поштою гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22-1 кг. — Сливкові повни на цукрі в 5 кг. фаснах за зол. 18- Водоскі оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 25- Франко за пошлі-платою Мендель Штуммер Косів н. Ко-ломий. 842 3-10

НА ПРОДАЖ віддає і-пошлі диня, нова, центральне опрівання, відьна. — Вул. Гроховських ч. 4. перестанок трам-вайний, без посередництва. 866 3-5

МУНДАНТКА рутинкована, з кілько-літньою практикою, з найкращими референціями пошукує бюрової праці від зарп. у Львові або на провінції. — Згодошення: Безплатне бюро посере-динства праці при Союзі Селянських Спілок, Львів, вул. Гродніцких ч. 2/II. 1-3

ПОШУКУЄ до заряду дому вдови по сямшенику з Перемиської Епархії, самітної, в середніх літах, старий са-мітний вдовець. — Згодошення з подая-ним условин до парохіального уряду в Крехові, в. Kreschów. 859 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст невуз. лотені, серця і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 56-7

Надійшов вістун осені й зими

КАТАР

носа, гортанки й хрипка

тому поручається

РІНОМЕТНУЛ

зарєєстр. в Мініст. Внутр. Спр. п. ч. 1198 і в держ. патентовім Уряді п. ч. 18136.

РІНОМЕТНУЛ вижнється при о-стрім катарі носа, гортанки й хрип-ли — усуває наслідки і в середня-ком дезинфекції віддихових доріг.

До набуття в усіх апіках в

835 Польщі і в Данцігу. 2-4

Ціна 1-75. Ціна 1-75

ФУТРА

подорожні

ФУТРА

спортові

ФУТРА

містові

поручає

К. Цвиннар

Львів — Руська ч. 18.

808 Крива ч. 10. 1-1

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних катів, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики

ординує від 8-10^{1/2} 14-18.

в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Криво-терапія. Сепараткові почезалі.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. н.

826 Телефон 65-87. 9-7

Спеціаліст шкірних, венеричних

недуг і косметики 1-1

д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3-6 попол., вул. Глубока 16

партер. — Кварцева лампа. Діатермія

На замовлення готові

Футра

і перерібки — поручає Ф-на

Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ

Львів, Рутонського 5. Тел 48-79

561 40 літ існує. 9-10

Присилайте передплату!

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Кonto почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

„Ревелятори“ і їх „ревеляції“.

Львів, 16. листопада 1929.

Лох як важкою і невідрадною є наша дій-
сність, хоч як болючо стискають наш націо-
нальний організм неможливі обставини, хоч
як діймаючою є в нинішню хвилю господарська
скрута і хоч яку завзяту та виснажуючу бо-
ротьбу ведемо на всіх ділянках нашого життя
просто за збереження самого існування, то
всеж є між нами не тільки одиниці, але й цілі
гуртки людей, що до всіх явищ нашого життя
підходять з чисто „наплевательного“ станови-
ща. Нїде, в ніякій установі ці люди не хочуть
взятися до конструктивної праці, бо вважають
це, видно, недоцільним і непотрібним для себе.
Вони „перетяжені“ самою „обсервацією“. Во-
ни мають „сторожке“ око на те, щоби розва-
лювати, дискредитувати, плюгавити всюди, де
тільки вдасться і при кожній нагоді, яка тра-
питься.

Хто це — ці люди? Звідки вони в нас взя-
лися і де навчилися такої „адячної“ роботи?
Ці люди — це здекларовані вороги всякого на-
ціонального руху, всякої національної консолі-
дації, всяких національних здобутків, особли-
вож тих, які приходять наслідком зусиль ці-
лих поколінь і широких кол української грома-
ди. Ці люди — це інтернаціоналісти, які стоять
на услугах комінтерну, які відкидають усе те,
що може причинитись до поглиблення чисто
національних цінностей. Ці люди — це типові
представники класової ексклюзивності в житті,
в усіх його ділянках як чисто матеріальної, так
і духовної натури. Але правдиві інтернаціоналі-
сти бодай отверті та консеквентні у свому по-
ступованні. Їх ціль — валити все національне,
як щось старе, „проїдене бацилем, капіталі-
стичної отрути“, а на румовищах будувати „но-
ве“, як вони кажуть, пролетарське, інтернаціо-
нальне і тимсамим універсальне. Вони проти
національної „Просвіти“, бо їм треба класової,
пролетарської політосвіти, вони проти націо-
нальної кооперації, бо визнають пролетарську,
тобто „комуністично-казьонну“, вони проти
добробуту нашого села і проти праці наших го-
сподарських установ над ним, бо їм треба про-
летаризації села, вони проти церкви і проти ві-
ри, бо їм треба безвірства, вони проти хри-
стіянської моралі й етики, бо визнають тільки
пролетарську наскрізь матеріалістичну етику
й мораль і на ній будують свій „новий світ“.
Вони накінець проти всіх національних діячів,
бо ці зі своєю працею є заперечуванням інтер-
націоналістів і їх „діяльності“. Такі вони ці ін-
тернаціоналісти. Ми знаємо їх, бо вони, як ска-
зано, не криються зі своїми бажаннями.

Та є в нас ще й інша категорія „діячів“, що
позбавлені всіх вищесказаних прикмет отвертості
й простодійності, але які роблять таку саму,
а може й більшу розважну роботу в нашому
національному житті. Маємо на думці цей не-
величкий вправді, але зате „зіграний“ гурток
т. зв. радянофілів, що гуртуються біля органів
„Рада“ і „Праця“. Вони мають себе за найкращіх
і найгідніших патріотів, вони вдівають
на себе при кожній нагоді тоги народних три-
бунів, прибирають пози оборонців „національ-
ного добра“, національних установ і навіть на-
ціональної традиції, але попри те виконують
пречизно всяку, яку хоче, протинаціональну
роботу. З ніякої нашої установи і з ніякого на-
шого національного подангу, на який хоче ді-
яльність, вони недоволені. Для них не існують
ніякі національні цінності, ніякі авторитети, ні
які вони не завагаються би підняти камінь чи
ядро з помини. Чому вони такі? Тому, що ви-
конують поручену собі роботу, виконують чу-
жі завдання своїми руками. Їх становище таке,
що мають беззастережно приймати та розха-
лювати те, що діється під комуністичною
диктатурою, а рівночасно ганьбити все те, що
діється у нас на цілому національному фронті
з усіма його відтинками. Отже їх завдання є
чисто помічним для інтернаціоналістів. Вони
мають робити пробойні, а цими пробойниками
мають вриватися в наші установи й орга-
нізації чистокровні інтернаціоналісти. І коли ці

Найліпше збережете свої ошадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

який приймає вклади в золотих або в доларах на
7 і ручить за них цілим своїм майном, що обіймає
між іншим три реальності у Львові і дає біль-
ші поспілости в обемі понад 2.000 моргів землі.

останні знають, чого хочуть і до чого пряму-
ють, то радянофіли з „Ради“ та „Праці“ знають
тільки одно, а саме, що мають підірвати, кле-
ветати й понижувати, словом: каламутити воду,
в якій вже вилувають свою рибу комуністи.

Радянофіли нічого спільного з комунізмом
не мають і на ньому, на його ідеології, як і
тактиці не розуміються. Вони навіть якби хоті-
ли стати членами ком. партії, то ніяка комуні-
стична партія їх в свої ряди не прийняла, дар-
ма, що для комуністичних експериментів вони
„відчувають“ у своїх органах просто такі хо-
робливі афекти. А не прийняла тому, бо вони
не діячі, а сліпе знаряддя. Комуністична дикта-
тура на Україні — це для них широ-українська
влада, Радянська Україна — це в їх пропаган-
ді „суверенна й незалежна держава“, арешту-
вання українських діячів на Україні — це для
них цілком оправдане явище, бо комуністи,
моваля, мусять боротися з „державними зрад-
никами“. Вони на таких позиціях не можуть
бути національно й громадсько дисциплінова-
ними, але зате проявляють надзвичайне почут-
тя субординаційної дисциплінованості. Дору-
чення виконують прекрасно.

Вони вишукують і чигають на всякі тіні
нашого життя, щоби з цього мувати політичний
капітал для інтернаціоналістів. Ось візьмим під
увагу хочби останні „ревеляції“ „Ради“ про го-
сподарку в українських національних устано-
вах. У 47. числі „Ради“ з дня 27. жовтня ц. р.
стрічаємо статтю п. н. „Брудні руки“. В ній на-
самперед атакується „Просвіта“, а далі наші
кооперативні установи. У 48. числі „Ради“ стрі-
чаємо знов статтю п. н. „Історія наших днів“,
спрямовану проти „Рідної Школи“. Всі ці „ре-
веляційні“ статті виходять з założення, що,
моваля, „на почві партійних, родинних і осо-
бистих звязків, якими повязані в нас поодинокі
інституції, контрольні органи і преса, росте-
розростається гнилий бацил безкарності, не-
відповідальності, особистої наживи і занепаду
громадянської моралі“. Як бачимо, то „Рада“
приписує тільки собі „громадську мораль“. По-
за тим її в українського громадянства нема,
бо звивають її „партійні, родинні й особисті
звязки“. „Рада“, виходить, ні партійних, ні ро-
динних, ні тимбільше особистих звязків з ні-
ким не має. Ні, вона їх мабути таки має, але
тільки у свому гурті. А поза ним її національне
життя інтересує остільки, оскільки його мож-
на зводити до політичних клевет і загальних
зневаг. Бо скажіть, добрі люди, що спільного
можуть мати родинні, чи партійні, чи які хо-
чете звязки з тим, що в „Центросоюзі“ допу-
стили урядовці Цісик і Вонсуль зловживань,
або в глинянському „Задатковому Товаристві“
допустилися надужити урядовець чи директор?
Таж в кожній суспільності, в кожному народі,
в кожній державі є нечесні одиниці, але кожна
суспільність, кожний народ, кожна держава бо-
реться з ними, з тими виродками, обманцями
чи злодіями, а не з родинними і не з установами
чи партіями.

І в наших економічних, зокремаж коопера-
тивних установах, могли трапитися зловживан-
ня, бо в них працюють люди, а люди не всі іде-
альні. Алеж у нас з надужиттями борються. Хі-
ба в нашій суспільності є бодай один такий
чесний громадянин, що покривав би надужит-
тя? Ні, нема і не може бути. З надужиттями бо-
реться кожна держава, кожна здорова суспіль-
ність. Сталося лихо в Центросоюзі, з ним і бо-
рються покликані до цього чинники. Вони
факту надужиття не скривають, оголосив-же
Ревізійний Союз комунікат у цій справі, оголо-
сив і в глинянській. Факти зловживань є в нас
спорадичні та рідкі і це добре свідчить про нас,
тимбільше, що з ними енергійно борються. Але
„Рада“ дозволяє собі ці спорадичні випадки

генералізувати. Вона пише про „нечисті руки“
між іншим у „Просвіті“. Писала вона вже про
надужиття у звязку з закупом книжок у Орен-
штайна, писала про продажу поля т. зв. „Ла-
зок“ у Милованні, але це була неправда. Пише
тепер про те, що, мовляв, арештар маетку
„Просвіти“ Угерці п. Галяк зробив для Товари-
ства школи на 80 тисяч золотих. Але й це не-
правда! Про це „Просвіта“, як зачуваємо, ви-
дасть скоро окремий комунікат та окрему пу-
блікацію, в якій виявить усю злу волю та злобу
авторів цих клевет, що мають на оці одно оди-
ноке завдання, а саме: дискредитування „Про-
світи“ та її теперішніх керівників. Далі т. зв.
оборонці народного добра з „Ради“ вишуть
про „Сільський Господар“, що там „фамілійно-
протекційна система господарки довела до не-
потрібної розтрати гроша“. Цікаво, чому „Ра-
да“ не виступила ні разу проти великої, на ши-
рокі розміри поставленої праці „Сільського Го-
сподаря“, цікаво, чому не запротестувала про-
ти неї? Бо тоді напевно в тій установі не бу-
лоб взагалі ніяких видатків. Байка про „фамі-
лійно-протекційну“ систему в тій, як і в інших
установах, належить до витвору корої уяви
авторів наведених клевет. Зрештою, ми певні,
що „Сільський Господар“ зареагує на ці „по-
хвали“ „Ради“.

Чому „Рада“ саме так поступає і чому в
цей спосіб освітлює події, написали ми вгорі.
Але, щоби нашим читачам дати класичний до-
каз цинізму та „наплевательності“ цих людей
в справах нашого національного життя, по-
зволимо собі спинитись хвилю на ще одному
факті. Побіч „Ради“ андає ця сама група радя-
нофілів ще й тижневик „Праця“ для народу.
„Праця“ є органом МПН. У 47. числі цього ор-
гану з 3. листопада 1929 р. находимо вступну
статтю п. н. „Не скривати“, в якій говориться
теж про „нечисті руки“ в наших установах. У
цій статті між іншим читаємо:

„Перед віном було раз таке. В кожній устано-
ві лежало на одній купі 35 тисяч корон. Коло каси
стояв директор. Надійшов панок з голоснішим іменем.
Побачивши гроші, простигну руку і 35 тисяч шезла
в його кишені. Зразу директор гадав, що панок жар-
тує. Але панок підвернувся і пішов. Директор скоро
віднайшов його, бо він цілком не вікзав і не скривав-
ся. Директор каже йому:

„Не жартуй і гроші віддай. Ти знаєш, що за таке
кримінал. Заріжешся“.

На се панок відповів:

„Я заріжусь, як гроші віддам, бо заріжуть мене мої
доган. Криміналом не грози, бо я не боюся. Ваші гро-
ші сик чи так, пропали. Я знаю, що в інтересі вашої у-
станови, та щоби не компромітувати українського на-
роду, ви не лиш до прокуратури не підете, але й мій
вчинок перед рештою управи товариства затаїте“.

Це малаб бути алюзія до нинішніх відно-
син у наших установах. Уявіть собі, як наш се-
лянин зареагує на таку вістку, що він собі по-
думає про наші центральні установи. В ім'я гро-
мадської моралі визнаємо „Працю“, щоби вона
назвала цього „панка з голоснішим іменем“
і директора тієї установи. Коли „Праця“ цього
не зробить, тоді не лишиться нічого іншого, як
добачувати в авторах цього роду „ревеляцій“
звичайних нікчемників, найгіршої породи не-
відповідальних замаговів і наемників.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 9. listopada
1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział karny we Lwowie
w sprawie karnej Pr. 405/29. na posiedzeniu niejawnym dnia
9. listopada 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora
Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisu
z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja
1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr. 45. dokonane dnia 5.
listopada 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie
zajęcie czasopisma „Dłó“ Nr. 247 z dnia 6. listopada 1929 r.
z powodu zamieszczonych w tem czasopiśmie artykułów pt.
„Partji i urjad“ i 2) „Waha swoho uczytelstwa“ za-
wierających znamiona występku z §. 300 uk. i występku
z art. 1 rozp. Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. Dz. U.
Rz. P. Nr. 45 poz. 399 b) zakazać po myśli przepisu z art. 77
cytowanego rozporządzenia rozpowszechniania powyższego
druku. c) natomiast uchylić po myśli przepisu z art. 78 cy-
towanego rozporządzenia zajęcie o ile ono dokonane zo-
stało z powodu umieszczenia w tym druku pt.: „Widhuku
czetwerha“ jako niezawierającego w swej treści jakiegokol-
wiek czynu karygodnego. Zarazem wydaje się odpowiedz.
redakt. tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze u-
mieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej
stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60
tegoż rozporządzenia. Przewodniczący J. Havel wr. Pro-
tokulant E. Hoopen wr. Ze zgodnością: Müller, st. sek.

Терпкі слова.

Розмова марш. Дашинського.

Вже вчора в передовиці згадали ми про розмову марш. Дашинського з представником „Роботників“, в якій він висловив свій огляд про відношення між обома крилами польської влади, між соймом та урядом. Постали марш. Даш. не внесуть багато нового до розуміння теперішнього положення в Польщі. Тому ми не подавали докладно змісту тієї розмови. Колиж сьогодні зняла з того приводу великий крик санацийно-проурядова преса, уважаємо своїм обов'язком ближче познайомити наших читачів із змістом тієї розмови.

Згадавши про декрет президента про відложення сесії сойму на 30 днів, марш. Даш. зазначає, що сойм увесь час був спокійний. Ані ніхто не був пестуком у стіл, ані ніхто не поївав у папіку. Навіваючи до штовраного положення, зазначає марш. Даш., що

„лишнє положення — то відношення сойму до уряду і навпаки. Якій справі визначило сьогодні те відношення? І-ше — то справа б. мін. скарбу Чеховича. Постачало її письмо Держ. Трибуналу з 8. липня ц. р. Письмо Держ. Триб. вимагав від сойму парламентарної оцінки поодиноких позицій бюджету мін. скарбу. Питаю Вас, чи сойм може не дати відповіді на письмо Держ. Трибуналу? Чи може відповісти „до актів“ справу, яка порушила умн краю від 1928 р.? Чи сойм має публічно зректися контролю над ним, як уряд господарить грошми народу? Чи якийсьбудь парламент на світі може заявити, що не хоче розслідувати, як видається податкові гроші? Чи це справа „партійництва“? Чи це справа „бунту“ проти держави, проти її творців, вождів і героїв?

Друга справа ще більше урядова. Уряд п. Світальського офіційно пропонує соймові „замкнення рахунків“ за р. 1927—28, вимагаючи, щоб сойм ухвалив додаткові кредити за той час. Майже одночасно Найв. Контр. Палата урядово зарекомендувала соймові свої „уваги“ про виконання бюджету на р. 1927—28. В увагах, покладених про виконання кожного бюджету, Найв. Контр. Палата відмовляла урядові абсолюторії. Її це небувала річ не лише в Польщі, але й у світі. Не буду Вам пояснювати величезної книги Найв. Контр. Палати. Вистане відчинити книгу на сторонах: 18, 19, 74, 98, 99, 100, 103, 834, 836, 837, 878 й інші. Іде про величезне переступлення бюджету на майже 600 міль. зол. Звертається а тим до сойму уряд п. Світальського і Найв. Контр. Палата. Чи сойм має мовчати і не давати відповіді? А може перейдемо до третьої справи? Уряд висі до сойму (але не на сесії, як каже конституція) проект бюджету на р. 1930—31. Чи після дослідів останніх літ, треба той проект переступити й ухвалити його в формі, що виключає заохочення — чи ні? Чи може вистане ухвалити „люди“ або якісь загальні рамки, які в міру потреби буде переступатися? Перейдім до питання цілком цифрового. В біжучім календарі

році сойм радив 84 дні, а 255 днів трималося його на примусовій відпустці. Одні можуть сказати, що то був припадок, а інші, що то система правління Польщею. Урядова преса кричить голосно, що то система. Приводить навіть слова обоманія і подику світового гумориста про ту польську систему, що „можна правити парламентом, воесім його не скликаючи“. Чи не варто над тим застановитися, що обкидається сойм і послів образами, в спосіб невмілий під ніякою географічною шириною? Чи це лише темперамент, чи система? Чи якісь зібравшись, має зайнятися подолом села і хліборобства, безробіттям у містах, кризою в промислі, рухом в торгівлі, важкими кредитними відносинами — чи знову сойм має мовчати і лишити ті справи тринадцятьом панам міністрам? Чи нужа населення та її потреби не накладають обов'язку на послів, вибраних тим населенням, розглянути ті справи?

„До яких вислідів можуть довести ті тринадцять роздумування?“ — питає журналіст.

Марш. Даш.: „Сойм мусить поставити собі питання, чи можлива є співпраця з тим урядом? Якщо сойм відповість на те питання потверджуючи, візьметься до бюджету рахункових замкнень, уваг Найв. Контр. Палати, до справи п. Чеховича, до справ господарчих, або може помине всі ті справи для святої угоди з урядом. Якщо сойм дійде до переконання, що його праця з тим урядом є неможлива, тоді в два виходи: або президент республіки розв'яже сойм, або відкличе уряд. Коти президент розв'яже сойм, гроші мають виборці. Колиж відкличе уряд, то треба припускати, що іменуватиме новий уряд, який буде інакше правити. Ті два виходи з положення є чесними виходами.

„Нечесні люди дораджують нпр. розв'язувати сойм і не розписувати нових виборів. Інші дораджують втримати сойм та іменувати новий уряд такий самий, як відкличаний. Ці люди схилилися перед теорією, що політика мусить бути ошукою. Якщо цей сойм є справді такий „страшний“, „відражливий“, „неможливий“, — вистане одного потягнення мера президента, щоб його розв'язати. Але якже той сойм може бути такий „страшний“, скільки його зовсім нема протягом 255 днів у році? Чи не заприкрити Ви, що ненависть до сойму мусить бути відсіювана при допомозі аргументів, аж натто в том? Я особисто не маю жалю до письменників без талану або до маярків, що не вміють рисувати, як що озеркують гроші за те, що мене анемалюють. Нужа і недостача талану виправдують неодолю, що хоче забити, щоб жити. Припускаю, що й інші послів зберуть погоду ума супроти тих об'явля відновлювання платної ненависті. З то-

Болі в шлунку, тиск під грудьми, обструкцію, спонення в кишках, гіркість в устах, але травлення, бої голови, обложений язык, байдну дитя дежно усунути вживаючи часто гірку воду Franciszka Józefa. Вечером перед сном брати повну в склянку. Спеціалісти некури організм травлення дуже поручують воду Franciszka Józefa, як один з найуспішніших домашніх середників. Жадати в аптеках і дрогеріях. 695 1-1

Всі товариства, з винятком фінансових, планують товариське життя, улажуючи забави з тапцями (звані „бали“), аматорські вистави, вечорі сміху, „піяніки“ (фестини), „розгрівки“ (лотерію), чи сходина для якоїсь спеціальної справи.

Про забаву оповідається в часописі та рукою писаним чи мальованим афішом у льокаті товариства, або завішеним перед богослуженням на церкві. Майже з правила оголошується забаву після проповіді в церкві. На забаві грають свої музичні. Молодші раються танцювати „джаза“, а старші по своїйому, як вони називають „по крайовому“. Танцюють „трамболяки“, козачка та коломийки, як це було колись дома. При танцю старші приспівують. Нерідко доволі соковито. Я був раз на такій забаві в „Горожанському Клубі“ в Н. Підохоченій танцюрист літ 30 з гаком „замахнув“ обомистою танцюристкою менше більше такого самого віку та приспівував так, як то колись співався другого дня на весіллі. Комітетові успокоювали танцюриста показуючи на мене, але він щось там їм відповідав поглядом на мене зневажливо. Партнерка вдоволено усміхалася, ніби відвертаючися. Нарешті поклала такий зовсім масна пісня. Після танцю комітетовий робив доктор свінучому танцюристові, мабуть покликуючися, що в товаристві жінки не личить так співати. Але цей не дав збити себе з пантелику й боронився: „Ану запитай її, чи їй це не подобалося“. Розмова закінчилася загальним сміхом.

Забави не тривають довше, як десь до першої години вночі.

Американсько-українські товариства (інакше зорганізовані, як наші). Там управи товариства не можуть нічого зробити на власну руку. Вони мають тільки виконати доручення ухвали останнього „митингу“. Це типове недовіра до своїх людей проволікає нерідко пильні справи. З усім ділом треба вичікувати митингу. Декуди так

го боку спокій послів не є загрожений. А ладно доводити до таких термінів і сумних роздумувань над сучасною літературою і журналістикою, що краще про це не говорити“.

Народний рух на Закарпатті.

Розмова з б. послом Авг. Волошином.

Ужгородська „Свобода“ містить розмову з б. послом Августиним Волошином на тему дальшої політики христ.-народної партії на Закарпатті, а окрема про дилгали для народолюбного напрямку. Ісповідуваного тією партією. Погляди о. Авг. Волошина на новіші справи буде безперечно цікаво прочитати й нашим читачам.

На запит, що буде далі з христ.-народною партією, о. Волошин відповів, що подроби програму він подасть в найближчому часі. Тепер він тільки заявляє, що партія стоїть нерухомо далі на християнській і народній основі і не перестане працювати для здійснення своєї мети. Не зважаючи на величезні перешкоди, партія все таки скріпилася, бо знайшлося ще доволі характерних людей, які не дали себе ні стероризувати ні підкупити. З кадром тих людей буде партія ширити свої ідеї далше, поки більшість народу не проаріє. А це прийде.

Ми — казав о. Волошин — були до цього часу самостійною партією і такою залишимося й надалі. В найближчому часі заложимо пост-а-секретаріати партії в Ясіні, Сентлші, Вел. Березні, Сваляві і Тячолі (в Мукачеві і Хусті маємо). Як християнська партія будемо й далі у повну з іншими того роду партіями, перетовсім з тем, народною партією, в якій д-р Юліан Вранавко і я залишимося й надалі членами державного виділу, а в крім того підпредседником.

У своїй діяльності партія спирається на величезних ревних співвиконах і тих молодих учителів, котрі мають народну орієнтацію. Помагає народному руху і „Школярський Огляд“, що немилосердно порозкидав учителів-народників по різних кутах Закарпаття, де вони роблять своє діло.

Щодо акції партії, то вона, багачучись на христ.-народній основі, хоче допомогти одному народові, котрому інші партії лиш обіцяли золоті гори, а тепер лишили його на поталу. Нпр. у Ясіні обіцяли людям роботу в лісі, поспісували людей, що дістануть хрону, але не дали. В Богдані обіцяли селянам дати заробіток дровами, а тимчасом відпустили підприємство злидам. Таке й подібне діялося по численних місцевостях.

На запит, чи правда, що партія задумує залікідувати народолюбський напрям, сказав о. Волошин дослівно: Це смішне діло. Це відумка тих панків, що скомпрометувалися своєю малярською політикою, а тепер хотілиб заліти до нас і тут робити „туловищу“. Але ми не допустимо до того, аби на плечах народу некомпетентні елементи могли виїзати на дерево і диктувати та вести за ніс товпу. Ми не будемо вже далше виграбувати каштанів із гори для інших.

На останнє питання: „Що буде з „обществом-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

„Стрілецькі Громади“. — Танці. — Народні Домин. — „Ліга Визволення України“.

Велике значіння можуть мати в будучості „Горожанські Клуби“. Декуди вони носять загальну назву (горожанський), декуди вони „Демократичні Горожанські Клуби“, а подекуди „Республіканські Гор. Клуби“. Відповідно до того в них гуртуються українці — американські горожані або без різниці американської партійної приналежності, або по американським партіям. Виринає потреба, ба й тенденція згуртувати ті Клуби в Союз. Це особливо важне для всяких виборів до державних тіл, при яких у деяких місцевостях члн стейтав українці можуть грати визначну роль. По більшій частині Горожанські Клуби вважаються загально українськими організаціями. Часом доводилося мені звертатися до них у справах „Рідної Школи“.

Дуже важну роль можуть відіграти в житті української еміграції створені в останніх часах в Західних державах і Канаді „Стрілецькі Громади“. Там гуртуються ветерани У. Г. А. без огляду на свої військові степені. „Стрілецькі Громади“ виступають як всеукраїнські товариства. З цього приводу вони мають і своїх противників (передовсім у Канаді), готово тих, які бажалиб відіграти їх у місцеву боротьбу, чого „Стрілецькі Громади“ хотять оминати. Зокрема „Стрілецькі Громади“ не хотять вступати в т. зв. „релігійні файти“ (боротьбу). Беручи на увагу їх понадпартійність і звертаєся декоди до „Стрілецьких Громад“ за моральною допомогою, яку вони радо й успішно давали. Мож переконання, що ці товариства зможуть нерідко підтримувати різні інші всенародні, загальні справи.

строго переводяться ту засаду, що упроба в мілі сама не купить.

Як спеціальне т-во треба підмітити „Укр. Червоний Хрест“ у Вінніпегу-Ман. (Канада), якого головою є адвокат Я. Арсенич. Це не якийсь принагідний комітет, але статутове товариство, яке вкладає собі завданням нести поміч у катастрофальних випадках на українських землях. Його благородна діяльність показалася й у нас особливо в часі останньої великої повені в Галичині й Буковині 1927 р. Тоді це товариство переслало грубі тисячі доларів для облякнення нужди жертвам повені та для злагіднення того, що занебували й занебували держави, в межах яких ті повені повторюються.

Як звідомляв голова товариства на одному зібранні, проти існування „Українського Червоного Хреста“ в Канаді протестував радянський уряд. Означе канадський уряд дитинськи на ту справу інакше. В часі могого побуту в Канаді це товариство дало товариству „Рідна Школа“ у Львові 1.500 доларів підмоги та ухвалило домагатися від Допомогового Повенового Комітету у Львові, щоб він аргументував з початку 700 дол. даної в р. 1925. „Рідній Школі“.

З ухвалених 1.500 дол. призначено після мого відїзду на приватне шмільництво на Буковині 300 дол.

В новіших часах повстали декуди Народні Домин на акціях, або як власність поодиноких товариств. Рідко де будовано їх окремо. Звичайно відкуплювали в перероблювали відносно до місцевих потреб. Тому вони часто вічим не ламті. Але де їх окремо будували, як от у Арнолді-Пар. Мініаракс-Пар., там вони збиваються в пам'ять раз на завжди.

Для цілости треба замітити, що декуди через політиканство чи партійницьку загорілість українці потратили Народні Домин (Нитсбург-Пар., Батлер-Пар.), а в Нью Йорку з такежм трудом його залежали.

виками?" — відповів о. Волошин коротко: Ті крикуни раз на все скомпромітовані своїм Крамарівським „бльоком“. Наш нарід прозоріває й остентативно покидає їх ради, бо там є завжди плоти демагогії. Інтелігенти, що були з ними, тепер самі приходять до нас і голосяться в членів христ.-народної партії, бо вже пізнали, що інтереси народу боронить не „б“, але серйозна робота, велена рука в руку з народом.

ЗА ОКЕАНОМ.

Справа Володимира Босого.

Від Канадійсько-Українського Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу дістаємо таке письмо:

У 210. числі Вашого цінного часопису з дня 20. вересня ц. р. появилася вістка п. в. „Справа Босого“, в якій м. і. сказано, що Ви одержали в цій справі листа за підписами голови Канадійсько-Українського Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу В. Дикого та секретаря Курівнича, в якому сказано, що закиди, піднесені свого часу українською пресою в Канаді проти В. Босого, є неправдиві та що він вніс проти цієї справи судову скаргу.

У зв'язку із цією вісткою ми нижче підписані голова й секретар Канадійсько-Українського Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу просимо Вас донести цілого заряду прийняти до відома отсе:

1. Не є і не може бути ділом Інст. „Просвіта“, як безпартійної, культурно-просвітної установи, мішатися в якінебудь судові справи або рішати заздалегідь про чинись вину або невинність, бо до того є повикані лише суди.

2. Справа В. Босого, як це виразно виходить із протоколів засідань, не була ніколи дискусійною або вирішувана зарядом Інституту „Просвіта“ й голова та секретар ніколи не одержали від заряду доручення писати до часописів подібні листи, як оголошені в „Ділі“.

3. Заряд Інституту „Просвіта“, в якому засідали пп. Дикий, Босий і Курівнич, старався перемінити нашу інституцію на політичну гетьманську централю і тому його примушено після кількомісячної невідповідальності господарки до уступлення й сьогодні ні один з тих панів не є членом Інституту „Просвіта“.

4. Надзвичайні Загальні Збори Канадійсько-Українського Інституту „Просвіта“ у Вінніпегу, що відбулися дня 1. вересня ц. р., осудили безоглядно політичні затії попереднього заряду і вибрали новий заряд у такому складі: К. Протасевич — голова, М. Бреліс — заст. голови, В. Чорненький — 2. заст. голови, Д. Ростоцький — рекордовий секретар, М. Гузь — заступник рекордового секретаря, Г. Шевчук — касієр. Членим заряду: А. Дереворіа, П. Балагуш, П. Карабін, п-ні К. П. Карабін, п-ні Алілуєв, п-ні Ю. Гнатівич, В. Віра, Р. Сіянський, Н. Урбанський, Я. Попель, І. Вергун, Р. Калінюк, І. Маюк, І. Зборовський, І. Кравчук. Контрольна комісія: Н. Лешій, С. Стадник, Ф. Тацюк, І. Трусь, М. Гаврилюк, Я. Дидюк, М. Слоновський.

Згаданий в „Ділі“ лист старого заряду є

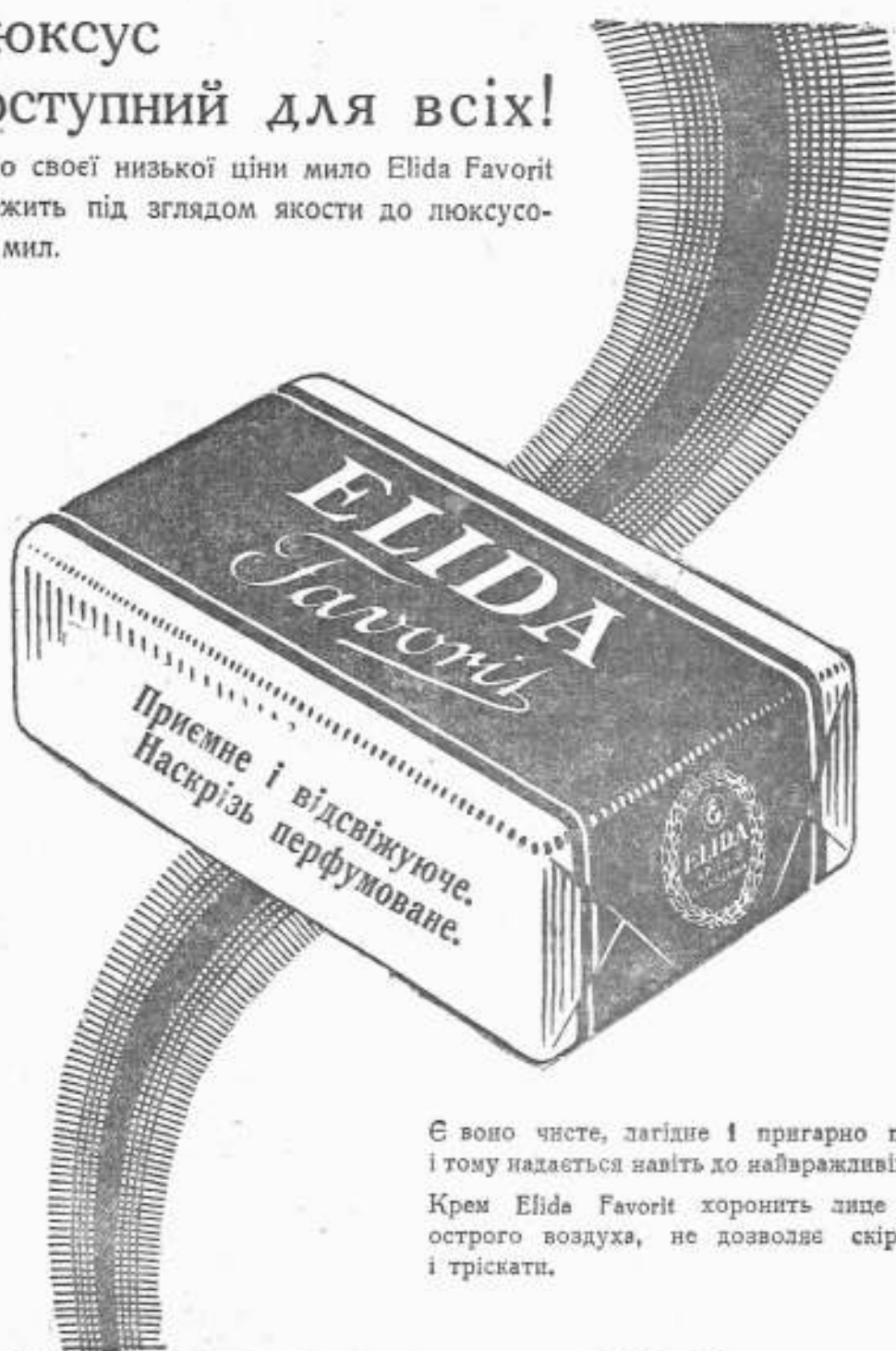
Народні Доми купується чи будується доволі відважно, не маючи на них готівки. Наведу для прикладу. Навпроти церкви в Обори-Н. й купило товариство „Запорожська Січ“ (відділ У. Н. Союзу) т. зв. „Січовий Дім“ за 17.000 доларів, а на це затягнуло 14.000 дол. позички. Рати виплачується з винайму салі, за яку береться за вечір по 30 дол. та з буфету, де продається всяка „вода“. (Хоч часом ті води в Америці є пігваліть).

В останньому часі з великим шумом появилася нова установа в Шикаго-Ілл., а саме „Ліга Визволення України“. Коли осінь 1928 р. велася кампанія за вибором президента Злучених Держав, тоді д-р Льюїс Цегельський обізвав від демократичної партії українські більші колонії і крім того, що накликавав голосувати на Сміта як на президента, він виголошував політичні реферати, якими заохочував до оснування понадпартійної організації. Найбільшу надію покладав на Шикаго, бо там найбільше не тільки інтелігентних людей, але й багатих. Думку д-ра Цегельського всюди приймали, але його замого — ні. Цю думку підхопили шिकाгонці і вже навіть мали зібрати поміж собою кільканадцять тисяч доларів на видруккування в першу чергу української історії в англійській мові для американців, а в українській для своїх, крім цього „Л. В. У.“ виголосила протест проти колонізації України жидами, який мав бути розісланий англійським та українським часописам, жидівському колонізаційному бюро в Нью-Йорку, покровителям тої колонізації (як от Радефелерові) та урядам у Харкові й Москві. (До могого відділу газети ще не помістили такого протесту). Як уже видно з цього всього — товариство ставить собі метою головню пропаганду. Вістку про появу „Л. В. У.“ прийняли одні радісно другі — скептично.

(Продовження буде.)

Люксус доступний для всіх!

Мимо своєї низької ціни мило Elida Favorit належить під зглядом якості до люксових мил.

Є воно чисте, загідне і пригарно перфумоване і тому надається навіть до найвразливішого лица. Крем Elida Favorit хоронить лице від впливів острого воздуха, не дозволяє шкірі червеніти і тріскати.

Мило **ELIDA Favorit**

безперечно свідомою містифікацією і був висланий будьто самим Босим, будьто його найближчими приятелями, що хотіли в цей підступний спосіб направити в очі старого краю його репутацію. Він є каригідним порушенням фірми Інституту „Просвіта“ і як такий заслуговує на рішучий осуд.

К. Протасевич, голова; Д. Ростоцький секретар.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ТРУШЕВИЧІ.

Як по інших селах Добромильщини, так і в Трушівцях святковано урочисто 11-і роковини листопадового зриву з 1918-го року. Громада Трушівців святкує ці великі роковини вже п'ятий раз з черги. Свято цьогорічне відбулося з такою програмою: В церкві відбулося відповідне Богослуження, на якому патріотичну проповідь виголосив о. декан Маринюк. По Богослуженню весь нарід рушив походом на чолі з церковною процесією під пам'ятковий хрест в честь поляглих трушівчан (разом 22), в яких 7 згинувло в українсько-польській війні, а 15 у світовій. Під хрестом була відправлена панакхид, при чому співав місцевий хор під проводом Осипа Менцінького. Друга частина свята відбулася в салі Народного Дому, де Іван Улянівський (молодший) відчитав підібрану до моменту поему, а о. декан Маринюк спомини про перехід УГА за Збруч (з календаря „Черв. Калини“). Відтак проспівано кілька патріотичних пісень і закінчено свято національним гимном. Порядку в селі беріг постерунок поліції з Передільниці, але не мав найменшої притоки до інтервенції.

Самогубство премера Іраку.

У Багдаді застрілився премієр уряду Іраку Абдул-Мусін. Він застрілився у присутності членів своєї родини. Причиною самогубства якась родинна таємнична справа.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

3 рук до рук.

До „історії одної газети“.

З днем 1. листопада ц. р. наступили зміни у львівській „Газеті Поранній“. Вона не лише Х-тий раз з черги змінила свого власника, але й свого редактора. Провід редакції в „Газеті Поранній“ обняв один з її теперішніх співників, б. директор львівської поліції д-р Райнлендер, сценаріований після минулорічних листопадових подій, вірніше після здемолювання українських установ польськими корпорантами.

Український читач спитає адинаваний: „А що ж нас обходить „Газета Порання“?“

Думаємо, що обходить і то з трьох причин: 1) тому, що є це рідке явище частого переходу органу бульварного, але формуючого психіку пересічного читача, з рук до рук. Під цим оглядом „Газета Порання“ схожа на ледачу жінку; 2) тому, що — не вважаючи на часту зміну власників і редакторів, без огляду на їх віросповідання, а майже й національність — „Газета Порання“, як „кресовий орган“, постійно веде україножерну лінію і 3) тому, що — не вважаючи на всі ці „прикмети“, українська міська публіка, в Львові й на провінції, визначно підпонує цю бульварну газету і черпає з неї свою „духову поживу“.

При тій нагоді годилося би ще пригадати, що в серії 1914 р. близьничка цього органу „Газета Вечорня“ (пополудневе видання „Поранньої“) веде визначну „антирусифільську“ кампанію, поширюючи закид русифільства (особливо в статтях асиміляторів д-ра Б. Мервіна, тепер співробітника „Л. Фр. Прессе“ у Відні) на весь український нарід. В часах російської інвазії (в р. 1914-15) „Газета Пор.“ була найбільш австро-фільським органом (поруч „Газет-и Подзвон-ої“) з усієї польської преси.

„Газет-у Поранню-у“ і „Вечори-у“ заложив м'яш-бильш перед 20-ти літами вшепольський сепаратіст д-р Р. Баталія, як орган т. зв. польської демократії (польського міщанства). До цієї партії належали епігони польського постволово-демократичного руху та жидівські асимілятори. Після війни, коли „польська демократія“ звелася

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробу

а то: Чоколад десертів, сметанковий і знаменитий молочний, як також значний для господарських цілей.

порушає: Для вибагливих смакунів

першорядні чоклади, також великий вибір знаменитих цукерок.

Замовляючи пишме: „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

ВОЯКИ КРАСНІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

навіщо, гдавшиство „Газ. Пор.“ набув воєнний доробковий К. Гродке. Він зліквідував „Газ. Вечорн-у“, а „Поранн-у“ перемінив на безхребетну бульварну газету, притягнувши до спілки львівські міщанські сфери. Та „Газета Поранн“ все терпіла на нестачу оборотного капіталу. Тому в 1926 р. більшість пайів цього органу набули євоністи (М. Гешелєс, пос. Розмарін, д-р Догілевський й ін.). Власники змінилися, але „кредитова“, протнукраїнська тенденція лишилася незмінною, на що ми не раз звертали увагу. Нові власники підняли бульварного „сосу“ і „кредитний орган“ почав все більше поширювати круг своїх покупців і читачів. Та в останніх числах знову завилася нестача оборотного капіталу. Сіоністичні спільзасники, маючи 60 проц. уділів, постановили їх продати за 32 тис. доларів. Охочим до купівлі виявився 6. директор поліції д-р Райнлендер, який захотів грати політичну роль вже в приватному характері. Він створив спілку для купівлі 60 проц. сіоністичних власників, притягуючи до неї горівчаного короля Бачевського (8.000 дол.), банкіра Хааса (8.000 дол.), 6. президента торговельної палати Стесловича (2.000 дол.), купця Уверу (1.000 дол.), друкаря Бгера (70.000 дол.), визначного асимілятора д-ра Вассера (20.000 дол.), Батк Промисловий (10.000 дол.) й ін. Сам д-р Райнлендер приступив до спілки з 3 тис. дол.

Купивши більшість уділів „Газ. Поранн“, нові власники післали на відпустку дотеперішнього редактора Конарського, а на редакційний стілещ посадили д-ра Райнлендера. Таким чином „Газ. Пор.“ стала тим, чим вона була у своїх початках, себто асиміляційним органом, визна-

чно проурядовим, як за австрійських часів. Одночасно тепер іще більше закріпила вона свій, літими вироблений характер поліційного органу, нічого не втрачаючи зі своєї бульваристости.

Особа д-ра Райнлендера єднає „Газет-у Поранн-у“ зі санатійним табором та його львівським органом „Дзєннік-ом Львовск-им“ (який теж дістав в останньому часі грошеве вприснення, а саме 8 тис. доларів від братів Улянів та інших асиміляторських членів торговельної палати). Д-р Райнлендер є в одній особі головою управлєнної ради „Дзєннік-а Львовск-ого“ та кермунчим спільником і редактором „Газет-и Пор.“. Значить: східно-галицька санатія в значній мірі покривається із асиміляцією на нашому терені. Холить поголоски, що небаром зліквідувану в 1921 р. „Газет-у Вечорн-у“ заступить „Дзєннік Львовскі“, який виходитиме як популарне видання „Поранн-ої“. Зовсім арозуміло, що д-р Райнлендер гратиме тепер визначну роль в санатійній політиці, а мажуть, що він уже є кандидатом на будучого президента „Львова“.

Так менш-більш представляється „розвитковий шлях“ „Газети Пор.“, що протягом 20-ти літ постійно переходить з рук до рук, виходячи одночасно на вулицю з „міщанського салону“. Олній „лізет“ вірною лишилася ця 20-ти літня тенденція: поборюванню і тровлі українства та протєгованню всіх протнукраїнських чинників, між іншим москвофільських. І саме це повинно глибоко вбитися в тямку українського читача та відвернути його від цього вуличного й протнукраїнського органу. Нехай ним втішаються асимілятори й інші моральні та матеріальні чи політичні спекулянти.

Сензаційні поголоски у Варшаві.

Десятиденна перерва у нарадах польського союму стала причиною численних поголосок, що в останніх днях кружляють у Варшаві: Консервативні кола поширили поголоску, що 6. XII збереться сойм і проголосить регенційну раду та регента, який переведе реформу всего державного устрою Польщі.

Панує також поголоска, що сойм буде розв'язаний, а нові вибори будуть у місяці березні 1930 р.

У вівторок у залі варшавської Фільгармонії відбудеться виклад прем'єра Сайгальського про кончність ревізії сучасної польської конституції.

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72

Презиційна дентистична техніка. — Порцелянові корони.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

8-30

Новий литовський міністр про Вільно.

ПАТ подає: Новоіменований міністр закордонних справ Литви д-р Завіцус у розмові з журналістами заявив, що завданням його політики за кордоном буде визволення Вільно і прилучити його до Литви. На його думку Союз Народів прихилиться до бажань Литви у цій справі і Вільно стане столицею Литви.

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

Снігівці марки „Tretorn“

до української галантерійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Вітос у соймі.

Дня 15. п. м. Вітос з'явився у соймі і почав нараду із представниками ГПС і з послом Нездялковським і Барліцьким. Народи торкалися праць законодавчих органів.

Араби знов нападають на жидів.

З брусалима пишуть, що араби обстрілювали жидівське село Сиф-а. На місце випадку виставили військо, але вже було за пізно, бо араби за той час поставили в гори. Стрілянина тривала пів години, підчас якої був ранений також один англійський воєк.

Претставники життів являлись у комісара Англії із домаганням енергічніших репресій супроти арабів.

Поліція арештувала кількох арабів, підозрілих у участі у пач нападах.

Чи Ви з нагоди листопада вписалися в члени Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові?

889

(Вул. Руська ч. 3/II).

1-7

Валя Фльорковська-Рекшинська увільнена.

Дня 16. XI. у Львові закінчилася судова розправа проти розійки, кабаревої артистки Валі Фльорковської Рекшинської, яка при вул. Кордецького 9. застрілила свого чоловіка. Суд присяглих беручи під увагу обставини, які при неволі об'являлися до злочину, увільнив Валя Фльорковську від вини і кари і об'являючи випущено на волю, що викликало велику сензацію в суді серед численної публіки зібраної в суді і перед судом.

Після біржової катастрофи в Нью Йорку.

Один із найбагатших мільонерів у Новім Йорку і Ріордан закінчив життя самогубством. Причиною того кроку була біржова криза, в якій цей капіталіст утратив майже все майно. Також і в інших містах Америки декілька осіб із тих самих почини скінчили самогубством.

КІНОТЕАТР

„СТИЛЕВИЙ“

вул. Пашкевича ч. 5.

СЬОГОДНЯ Найбільша східно-орієнтальна фільма в 10 акт.:

Женщина з бичем (Судно роскоші)

в головній ролі РІНА де ЛІГВОРО

905 Перед початком першої програми всі місця по 60 сот. 1-1

ВІДГУКИ ДНЯ.

Заждемо, чи ні?!

В Сталиславові театр ім. Тобилевича. На думайте, що цей театр вигулькнув одного дня з грязовини нашого життя як от — буває — опельок після теплої дощу. Ні! Його виплекав огорозник після тяжкої праці труду.

Був я на двох виставах цього театру. Признаюсь, що таких вистав я давно в українським театрі не бачив. І радів я, що врешті маємо театр, який притягає три чвертини чужої публіки, а своїм дає змогу хвалитися ним. Радів я з театру, але плакав над засновником, над тим ідеалістом непоправним, що вірив і змушував других вірити в гарну будучність.

— Українська суспільність потребує, просить, жажде театру — говорив до мене.

— Правда.

— Вона прийме його з отвертими раменами. Я замивався і мовчав.

— Що? Ви не вірите? — скочив до мене.

— З отвертими раменами — може, але хто отворить рамена не може сягнути до кишені.

— Не крикайте! Осв ми з двох вистав мали дуже гарний обір.

— А скільки було чужої публіки?

— Небагато, може 50, може 55 відсотків... Кажу вам: поїдемо на провінцію, щодня вистава, добра гра, добрі декорації... Успіх запевнений!

Переконав мене своєю вірою, своїм запалом, своєю особю.

Приїхав я до Львова і радію. Радіють усі, а яки зачну про театр.

Нарешті маємо з чим показатися! — затиснув руки один знаменитий а провінції. — Недавно були в нас. Новий успіх!

— Чи я касовий?

— Думаю, що так. Декорації — сф-сф, артисти — „пріма“, гра — „кляса“.

— Булисте на чім?

— ...Ні. Я.. бачите... не мав тоді як.

— А звідки знаєте?

— Одна жінка мені оповідала... Прекрасно мало бути.

— А наші ходили?

— О! Дуже. Знаю деяких, що й на двох виставах були.

Почав я після того трохи журитися, а далі й поплакувати. Не допоможе віра, запат і... кишеня одного чоловіка. Пропав одного дня театр, як булька на воді.

— Питаю: як там театр?

— Дефіцит! — відповідають.

— Думаю: Може плати за великі?

Довідаюся: Всі артисти театру разом беруть такі гроші, як один ліпший артист у міських театрі.

— Значить: Не дуже так багато.

— Деж причина лиха?

А деж би, людоньки добрі, як не в нас самих. Критикувати?! — то ми.

— Хвалитися?! — також ми.

Підпомогти?! — це вже складніша справа, яка вимагає надуми. Відповідь нелегка.

— Так воно і є.

Критикуємо, хвалимося, але помагати... Ней Бог помагає!

Страшна основна гроші! А чого зачинає?!... Не буде театру?!

До часу, доки не трапиться другий ідеаліст! Ми заждемо!!!

Але мені жаль театру ім. Тобилевича. Неширко такий буде, бо не шодня родяться ідеалісти. Галактіон Чіпка.

Важне для П. Т. Лікарів і Родичів!

МОЛОКО

насвітлюване кварцевою лампою

продукує вже мійська Молочарня у Львові, пл. Бема ч. 11, тел. 23-96 і на замовлення доставляє до домів в півлітрових флашках.

824 Вислава на провінцію від 10 літрів вгору. 2-3

Церковні справи.

Новий кодекс для грецького обряду

Папа римський, як повідомляв „Нова Зоря“, доручив Конгрегації Східної Церкви почати підготовчі праці до скодифікування канонічного права для східного обряду. Конгрегація утворить окрему комісію, якою буде проводити кард. Сінчери. Секретарем комісії буде асесор Конгрег. Сх. Церкви мис. Чіконіні. До комісії ввійдуть: голова папського Орієнтального Інституту єпископ Д'Ербіні, ректор нового російського семінара та представники патріархів і єпископів. Праці над кодифікуванням каноніч. права тривають довго з уваги на різнорідність джерел і матеріалів.

Найліпша охорона проти зими і вогкості

Забардинові Діточи без чорні **12⁹⁰**
Для дітчат 90-34 16⁹⁰

Трикотові чорні **15⁵⁰**
Цілі з гуми 34-20⁹⁰

Забардинові без і чорні **19⁹⁰**
Мужеські сукоші 20⁹⁰

Верх елегантності без і чорні **36⁹⁰**

Del-Ma Купуйте по всій філії і заступництвях

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 18—?

— Виставка української книжки в Жовкві. Філія „Просвіти“ в Жовкві влаштує з нагоди 60-ліття „Просвіти“ в льокалі експедиції Видавництва Чина св. Василя Великого виставку української книжки, яка почнеться 17. листопада і триватиме до 24. XI. ц. р.

— Два самогубства у Львові. При вул. Городецькій ч. 9. застрілює власник цукорні Г. Барон, який так задовжився, що порішив покінчити життя. — Вчора скінчив самогубством студент техніки Юрій Копистанський, родом з Кодомії, який кинувся під колеса поїзду. Причина трагічного кроку молодого студента невідома. Його тіло знайдено на шляху Львів-Персенківка. Він мешкав на вул. Потоцького 110. Ще день перед самогубством студент Копистанський був на викладах у техніці і добайливо записував ці виклади у свій зошит. Це самогубство викликало між студентством техніки сенсацію, бо самогубник був дуже товариською і любленою особою.

— П'ятсотліття львівської капітули. Львівське Польське Теологічне Товариство святкувало на днях 500-літній ювілей львівської капітули, яка 1429 року зістала ерекційний диплом. На урочистім засіданні Теологічного Товариства прочитано кілька рефератів про історію та роль тої польської капітули.

— Редактори у в'язниці. Варшавський суд засудив редактора „Газети Варшавської“ Адольфа Новачинського на 3 місяці в'язниці за зневагу польського уряду у статті п. з. „Бруди й авантюри“. Той самий суд засудив редактора „Газети Хлопської“ Галбу на 1 місяць за статтю „Наука історії“. На 8 місяців в'язниці засуджено варшавського редактора Станіслава Неїнського за передрук посольської інтерпеляції, яка була перед тим сконфіскована в іншій газеті.

— Хто виграв на лотерії? Дня 14. XI. ц. р. в першій дні тлінення І класи 20. польської тласової лотерії, виграла такі числа: ч. 1747 виграло 80.000 золотих, ч. 102743 виграло 10.000 золотих, ч. 144683 виграло 5.000 золотих, ч. 72582 — 2.000 золотих, а по 1000 золотих виграла числа 3009, 70566, 95332 і 167556. Числа 74281, 149600, 138442 виграли по 500 золотих.

— Маняк оголосив себе польським королем. Манархістичний маняк з Варшави Зигмунт Ільницький вислав до членів польського уряду свій „маніфест“, яким оголошує себе королем Польщі та прибирає імя „Зигмунта III“. У маніфесті він закликає міністрів виконувати його волю, а президентів радить добровільно уступити. Цей маніфест викликав у Варшаві багато веселих балачок та анекдот, а маняк-король правдоподібно опиниться не на престолі, але у в'язниці або в домі божевільних.

— Жінка Лямбова мусить покинути Польщу. Варшавська поліція арештувала Анастасію Лямбова, жінку радянського горожанина Лямбова, що недавно скінчила життя самогубством. Ця жінка, довідавшись про смерть чоловіка, приїхала з Одеси відвідати могилу Лямбова, але поліція підозріває її у шпигунстві. Після арештування відсталяють її до радянського кордону.

— Антирелігійна боротьба в Києві. Радянська преса повідомляє, що більшовицькі мають намір усунути монахів та монахинь з Печерської Лаври і з Фролівського та Покровського монастирів. Як відомо, цих монахів залишилося вже й

так небагато. В Печерській Лаврі буде відтепер міститись антирелігійна установа, якої завданням буде наукове розроблення релігійних культів у дусі марксизму. У Володимирському монастирі міститись буде антирелігійний музей.

— Конгрес православних церков. Болгарський синод задумує скликати у Софії синод православних церков. Сербська православна церква вже згодилась вислати на цей синод своїх делегатів. Синод мав би відбутися в 1930 році.

— Кривавий храм. У буковинському селі Слобода-Раранча відбувався церковний храм, на яким п'яні селяни почали бійку, в якій був смертельно поранений селянин Макаренко. Його відвезено до лікарні, де лікарі признають, що побожного учасника храму буде важко удержати при житті.

— Нові поклади вугілля на Закарпатській Україні. Недалеко села Нижня Апеза на Закарпатській Україні відкрито нові поклади кам'яного вугілля, який має бути ліпший, як вугіль в острівсько-карвінському басейні. Експлуатація цих покладів почнеться на весну 1930 р.

— Війна і церква. Томас Вілкс, пастор одної церкви в Англії, подав до своєї духовної влади петицію, щоби з молитвенників викинути молитви за воєнну перемогу Англії, бо на його думку християнська релігія в самій основі є антивоєнна і повинна молитися за мир, а не за військову і його перемогу над ворогами.

— Країна без дощу. Найменше дощів паде у краю Бечуанія у південній Африці, де дощ буває часом тільки один раз на 12 літ. Населення цього краю всеж таки якимсь чудом живе із різниці.

— Бенкет Форда. Автомобілевий король Форд улаштував на днях величавий бенкет, у якому взяли участь найвизначніші капіталісти Америки і президент Зєдинених Держав Гувер. Бенкет відбувся в місті Діарборн, а взяло в ньому участь 500 осіб. Сама декорація та ілюмінація міста та фабрик Форда у той день коштувала сотні тисяч доларів, а коштів бенкету держаться у тайні. Американська преса подає, що цей бенкет перевищував бенкети римських цезарів. У той самий час, як Форд бенкетував, з його фабрик викинено 35.000 робітників і позбавлено їх праці та заробітку.

— Американці всеж таки п'ють. Ньюйорська поліція викрила тайну організацію, яка займалася нелегальним перевозом алкоголю з Європи до Америки. На чолі тої організації стояв француз граф Полігнау, а членами та клієнтами тої організації були горожани Нью-Йорку і то з найліпших кол громадянства. Арештовано кількох ньюйорських багатих купців, у яких сконфісковано склади горілки.

— Як довго живуть дерева? В німецьких огорочинних журналах поміщено статистику, що виказує як довго живуть дерева у нашому підсоні: найдовше живуть смереки, бо аж 700 літ, потім йдуть сосни, що можуть жити 425 літ, дуби 300 літ, буки 245 літ, берези понад 100 літ.

— Літаючий дім. Німецький професор Юнкерс буде величезний літак „Л. 38“, який через свою кольосальну величину зватимься „Літаючий Дім“. Цей літак буде довгий на 23 м., а високий 5 м. Його крила матимуть 45 м. довжини. У літаку буде поміщена радіостанція, кухня і кілька кімнат для пасажирів, а також кімната для пошти.

— Нові листи Еміля Золя. „Н. Фр. Прессе“ подає з Парижа, що там винайдено багато листів Еміля Золя до обрання Ляборі, що боро-

нив Драйфуса в його процесі. Листи ці писані з Лондону в тих часах, коли Золя, вмішаний в аферу Драйфуса, був засуджений на рік в'язниці і мусів утікати за кордон. В цих листах великий письменник дає адвокату вказівки, якими шляхами має йти оборона Драйфуса та виявляє сильну волю видержати в боротьбі проти клеветників, що поставили цього невинного жидка перед суд, аж доки не докаже невинності Драйфуса.

— Передісторичні могили в Празі. На днях у Празі на Вишеграді викопано передісторичні могили, які походять із 3.000 літ перед Христом. Тамже найдено руїни передісторичних осель.

— Українська фільма „Сорочинський Ярмарок“ буде виставлена в неділю 17. XI. в салі при вул. Бульварда 5. для бідних по зниженій ціні в год. 12 в полудне.

— Найліпшою охороною проти зими і вогкості є безумовно добрі снігівці. У власному інтересі належить якнайскорше в них заосматрися, поки усі роди в усіх величинах є на складі. Надзвичайний вибір має Делька (кляш-ка) після сьогоднішнього оголошення на стор. 3 (5). 895 1-1

— Млярська Вистава праць учнів арт. мляра О. Новаківського відкриття від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Городинський, О. Друченко, В. Іванюх, Ст. Луцик, М. Мороз, Г. Смольський і Р. Чорний. 970 5—10

3 судової салі.

Третій день розправи артистки Валі Фльорковської-Рекшинської.

Третього дня переслухано кількох свідків з яких найцікавіші зізнання зложив свідок д-р Броніслав Южак, найближчий приятель убитого Рекшинського. Він представляє свого вбитого приятеля, як людину вразливу, але добру та безвольну. Рекшинський, маючи 14 літ, вступив добровольцем до польських легіонів, а 1918 р. брав участь в боротьбі за Львів.

Убитий Рекшинський познайомив свідка з Валею Фльорковською і признався йому, що ця росіянка дуже скоро йому обридла і навіть намагався д-ра Южака, щоб він залицявся до неї, бо колиб Валя Фльорковська полюбила його, то Рекшинський мав би підставу позбутись її. Рекшинський спонукав свідка відвідати Валею в її кімнати і грати роль закоханого, і сам він сховався за котару і чекав, коли можна буде приловити свою жінку на горячій учанку і за те прогнати її. Валя Фльорковська приймала залицяння Южака дуже радо і не робила різниці між своїм чоловіком і свідком.

Свідок твердить, що обвинувачена — це жінка невисокої моральної вартості, але з великими вимогами і здібна тільки до забави. Одного разу д-р Южак бачив обвинувачену у „Ляврі“ в обіймах якогось чужого чоловіка і вона просила його, щоб він не сказав цього Рекшинському.

Після цього свідок бачив, як Рекшинський бив свою жінку і як вона кидала тарілки йому на голову. — Свідок знав також, що Валя Фльорковська-Рекшинська ходила із підозрілими типами на любовні стрічі на „Світязі“.

Зізнавала також Стефанія Садовська, яка сиділа в обвинуваченому у в'язниці: вона видала обвинуваченій погане свідчення і доказує, що вона навіть у в'язниці була своїх товаришок і зневажала їх.

Свідок, адвокат д-р Казимир Найсарек,

признає, що обвинувачена прийшла раз до нього і просила, щоб він вистарався для неї тро розвід із Рекшинським і дала йому прочитати свій щоденник, з якого видно, що головною причиною непорозуміння у домі Рекшинських була мати Рекшинського, зловна і сварлива жінка.

На розправі прочитано м. ін. протокол секції трупа Рекшинського. Протокол цей стверджує, що стріли впади з віддалення за-

дешви кількох сантиметрів і що перша куля влізла Рекшинського в око й розторопила мозок, так, що навіть найскорша лікарська поміч не могла зберегти Рекшинського при житті.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 16-го, год. 3. попел. „Марія Стюарт“, вистава для молоді (найнижчі ціни).

Субота, 16-го, год. 7-30 веч. „Великий вран“. Гостинний виступ Юноши-Степовського.

Неділя, 17. листопада, год. 3-30 попел. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 17-го, год. 7-30 веч. „Артисти“.

Малі Міський Театр:

Субота, 16-го, год. 7-30 веч. „Солом'яні едіпи“.

Неділя, 17-го, год. 3-30 попел. „Процес Мері Доген“.

Неділя, 17-го, год. 7-30 веч. „Солом'яні едіпи“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі міна „Композей“:

Субота, 16. листопада „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Неділя, 17-го, „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполоні Венус.
Касіно: Маски Ервіна Райнера (Джон Діалберт).

Кольосей: Ріф і Раф, як непобідні тигри. Випава на риби.

Лев: Королева без корони (Леді Геліатен) з Корінною Гріфет і Варковіч.

Марусенька Бруковий четелін.

Оаза: Мадон Ремамі.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).

Пан: Жовтий пашпорт.

Пасаж: Правда побіжусь (Вілієм Десмонд). Тиждень Пата і Гомонта.

Аж комедія.

Стихей: Судно роскоші.

Фатаморган: Понад сяг (Жером-слого).

Хищра: Рудоволоса (Клара Бов).

Утіха: Незловиний злочинець (Гаррі Піл).

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Чайний вечір! Дня 20. листопада на Навечеріє св. Михайла улаштує кружок Р. III ім. М. Шашкевича. Середисте під протекторатом Вн. П. М. Колтунюкової Чайний вечір в Гостинний — на який має честь запросити всіх Дмитрів і Михайлів — всіх громадян міста Львова. Добровільні дати. Дохід на Р. III. За старшину кружка М. Бадлюк голова, Л. Чубатий секретар. Комітет: М. Колтунюкова, Трачева, Бережницька, Петрикова, Мизанюк і Шанигіна.

901 1-2

Звичайні Загальні Збори кружка „Рідної Школи“ ім. ки. Льва на Личаківці відбулися в неділю для 24. листопада 1929 о год. 5 по пол. в шкільній залі при вул. Крушинській ч. 13. зі звичайним порядком нарад. — Старшина кружка.

900 1-1

На „Рідну Школу“ зложив: Вн. Михайло Бадлюк, Львів, 10 ам. дол. замість традиційного прийняття в день його ювілею і каліче всіх Михайлів о підмогу для „Рідної Школи“. Жертводавцями складає ширю подяку Голов. Упр.на. 902

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятиліт літ з найбільшої сторони знала фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. 618 17

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриланти і перли Домбровскі-Розажевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Опішка безплатно. 619 9-7

ПАРОВИЙ БРОВАР у КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортне, дубельтне, чорне у флашках і бочках по цінах умірених. Заряд бровару. 1996 23-7

ВИСИЛАЮ поштою гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по 30х 22 — 1 кг. — Сливкові повила на цукрі в 5хх, фясках за 30х. 18 — Волоські орізи в 5хх, мішочках за 30х. 26 — Франко за пошти платою Мендель Штуммер Косів, Івано-Франківський. 813 4-10

Скігівці

Кальові

GENTLEMAN

Прегарні

Елегантні

НА РАТИ Матераци з подушки 30 зол. Волосинні 75. Отомани 55. Розкладні Лежанки 55. Приймає різном переріби фабрика ЗАКС, вул. Ліндого ч. 6. 810 5 2-5

МУНДАНТКА рутинювана, а кількалітньою практикою, а найкращими референціями пошукує бюрової праці від зараз у Львові або на провінції. — Зголошення: Безплатне бюро посередництва праці при Союзі Селянських Спілок, Львів, вул. Гродзінських ч. 2/П. 8-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуд легенів, серця і жолузка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

428 Переспітлення Рентгеном. 37-7

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загравничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики

ординує від 8-10^{1/2}, 14-18.

в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце. Ванофор. Дітерміа. Криотерапія. Сепараткові почекальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.

836 Телефон 65-87. 10-7

Спеціаліст венеричних шкірних негуд і косметики

Д-р І. Мунд

Д. сек. шп. від. і львів.

орд. від 8-9 і 2-5,

в неділі від 9-1 Львів, Асника 1, ріг

Підсувського (Панської). Телеф. 48-01. —

393 Лічення жилаків. 8-7

ЛІЖКО подеше

залізне Патент

з матрацом, займає як найменше

місця 30 зол. На

провінцію висилаю

по одержанню

задатку. Фабрика

ЗАКС Львів, вул.

Ліндого 6.

840а 2-4

ВІО електро-медичні

апарати системи проф. универ-

ситету д'Арсонваля в Парижі,

як і дентистичні і косметичні апарати,

того самого типу, лічать при помочі

спеціальних електрод всілякі негуди

й недомагання, як ревматизм, постріл,

мігрену іскіас і много інших

Поручає на догідних успіях:

Склад медичних апаратів

І. Бунда, Львів, Сикстуська ч. 29

Телефон 81-11

ЖІНКА се-

редніхліт,

інтелегентна,

лагідної вдачі,

здорова, яка

згодилася

проводити са-

мостійно скро-

мний дім (пра-

вдана особа над

8-літнім, інте-

лігентним хлоп-

чиком, смачне

варення, всяка

хатня праця,

крім праки),

наймає місце у

вільній-урядов-

ні у Львові. —

Власноручно

писані оголошення з даними про себе,

поданням референцій, условни, слати

до Адміністрації „Діло“ під „Зараз“. 896

896 2-3

Ш

АМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільші

склад Рентшнер, Легіонів 37.

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

883 2-12

До П. Т. Публики!

Повідомяю отсім, що мої правни застережені і дипломовані, від літ успішно живави при триці і бодю герла

ПАСТИЛЬКИ ГЛЯЦІАЛЬ

по переведенню аналізи зістали узнані через Міністерство Внутрішніх Справ за фармацевтичний специфік (Ч. З. Ф. 1762/29) ділаючи усмирюючо на кашель і хрипку, для дорослих і дітей.

В інтересі кожного лежить перекопатися в успішнім діланню „Гляціалу“. Ціна торбинки 50 сот.

Для П. Т. Аптекарів і Дрогеристів значний рабат. П. Т. Лікарям на жадання прірки даром. Сотни признаю. Взнати на наслідівництва. Одинока виробя:

1-1 Й. ПАСТЕРНАК, Бельско, Шлеск.

Жарівки, лампи, електрифікаційні апарати до інсталяції поручає по конкурентній ціні І. Бунда, Львів, Сикстуська 29, 887 4-3 Телефон 81-11

НОТНИЙ каталог писала даром Мушчина Нахалія ТОРБАН — Львів, вул. Осолінських 6, 904 1-5

DEUTZ

МОТОРИ - ДІСЛЯ без компресора, газова, бензинова і т. д. 792 а 3-4

моторові локомотивів, локомотивів, помпи, компресори, вальці до доріг і т. д. а також усілякі фабрикати Ф-ми HUMBOLDT KÖLN-KALK

ДОСТАВЛЯЄ:

„DEUTZ - HUMBOLDT“ Львів вул. Романовича 1. Інж. Альойзій ШАХЕРЛЬ Телефон 6-72

УВАЖАТИ НА ОХОРОНИЙ ЗНАК!

ДОВІЛТА В УЖИТТІ ПОПРИЗНАНИЙ ЗА НАЙЛУЧШИЙ ПОТРЕБИНИ ДЛЯ СПОРТОВЦІВ, ТУРИСТІВ, ЗМІЩОЮ ПЕР-ВІ ОЖИВАН, ПЕРЬОРАДНИЙ СТІЛДНИК ДО МАСОВАННЯ

Всюди до НАБУТТЯ!

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільші склад Рентшнер, Легіонів 37. 883 2-12

ПРОТЕЗИ
штучних ніг і рук для халік, після ампутації. Ортопедичні коректори і апарати до підтримування
виробляє:
М. Л. Полячек,
Самбір, ч. 21.
445 Ціниики даром. 0-10

Накриття

Frageta, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричним цінах 377
у МАНДЛЯ, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Косерня

Толочу десені на плюшевих плашах

чнцу, чорню, відсвіжую, перерабляю

М. ВОЛЯНСЬКА

Львів, вул. Собієвського, ч. 12.

740 Тел. 17-04.

ЛІЖКО залізне кухонне 14 зол. — Стакане 40. — Скрипкове 55. — Дрегані вклавці 27. — Ліжко москитне 200. — Фабрика ЗАКС, Ліндого ч. 6.

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Без передишки.

Львів, 17. листопада 1929.

Події в Польщі розвиваються рухом різномірно-прискореним. Усі намагання довести до передишки після розбурхання дещо пригасилих політичних пристрастей й оланування ситуації не дали бажаних вислідів.

Новий „політичний сезон“ у Польщі заініціював марш. Пілсудський напередодні скликання соймової сесії статтю „Погасаючому світові“. Тенденцією тієї статті було обеззброїти своїх політичних противників, представити їх безсилля, боротьбу — не за ідеї й принципи — але за дуже буденні речі, за участь у владі з ласки пануючого „санацийного“ лабору. В тій статті марш. Пілсудський безпосередньо зачіпав свого недавнього приятеля й звеличника марш. Дашинського. З тією хвилею розбита соймова опозиційна більшість дістала провідника, який своєю особою автоматично сляк-так об'єднав розбіжні тенденції польської опозиції. З тією хвилею невиразна, неміліва, ляслива опозиція стала не лише більш суцільною, але й виразною. Вона об'єдналася на ґрунті оборони поневірного парламентарного принципу.

Більш, як трилітня, перевага проурядового, „санацийного“ табору осноувалася саме на тому, що той табір мав рішучого, безоглядного провідника, а опозиція не розпоряджалася едістю акції, об'єднуючою її провідною постаттю. Правда, марш. Дашинський вже — так скажемо — з уряду мусів, як голова сойму, протиставити замашкам виконавчої влади, боронити гідності законодавчої установи. Але його попередні виступи були дуже обережні, з нахилом до компромісовості. Була це незвичайно тонка, мережана гра на вловлювання, на спинення розгонових „санацийних“ сил, що — погрожуючи „ломанням костей“ — гналися в невідоме. Аж стаття „Погасаючому світові“ не лише змобілізувала різномішерстну опозицію, але — що важніше! — дала їй досвідного вождя.

Від того часу пливкий внутрішній стан у Польщі, хоч не змінився щодо своєї суті, то різко змінився щодо свого насиління, різкості й неперемірливості в засобах боротьби, особливо по стороні, що репрезентує силу. Вершком цього загострення в дотеперішньому розвитку подій був день 31. жовтня, день не лише драматичний, але й трагічний. Бо той день, не вважаючи на його оригінальну декоративність, засвідчив, що неперехідною є проласть між обома таборами. Поява сотні старшин у вестибюлі сойму, різкий діялог між обома маршалами, рішуча відмова марш. Дашинського відкрити сойм при участі старшин, переписка й розмова Дашинського з президентом республіки, у якій висліді маршал сойму прохав покликати „уряд президента республіки“, відложення відкриття сесії, публікація Пат-ом маршалківського діялогу (списаного мін. Складковським і полк. Беком), резонанс усіх цих подій в пресі, підготовка до нового відкриття соймової сесії в дні 5. листопада, знову відсунення сесії на місяць, знову какофонічний резонанс в пресі — все це свідчило про виразний, дефінітивний, непримирний розподіл на два — вже не протилежні, але наявно ворожі табори. З'явилися позначки реакції громадянства, яке від довшого часу, прибите злиднями й важкими господарськими умовами, було зовсім глухе на боротьбу двох сил. Заворушилося робітництво, залунали голоси протесту, розпочалася активізація різних громадянських кол. Проурядовий табір побачив, що рахувати на пасивність громадянства не доводиться. Треба зупинити його активізацію, не обмежуючись примусовими, поліційними засобами. Тоді з'являється винятково спокійна, бальсамічна стаття марш. Пілсудського, спогад про революційні події на Гривіському майдані у Варшаві. Зідаються без перешкод святкування тієї події прихильниками з противниками проурядового табору. Здавалось би, приходить заспокоєння, атишення розбурханих хвиль, навіть

сяке-такє примирення. Табір марш. Пілсудського побачив, що перебрав мірку, визнає на поверхню дієвого життя сили, які — здавалося — вичерпали в своїй активності, попадає в латарг. Треба було по приписам воєнної тактики зробити відступ, щоби передумати винтвorenу ситуацію й підготувитися до нового наступу.

Статтею марш. Пілсудського затрублено до передишки. Але видно, що така передишка не була в інтересі опозиції. На маргінесі статті про події на Гривіському майдані з'явилися доповнення, поправки і коментарі, які скаламутили передишкові настрої. Тих 30 днів до надуми, які президентський декрет залишив опозиції, а які по суті мали дати час до закінчення розбурханої громадянської активності, стали днями саме активізації настроїв. Опозиція не прийняла жертвованої їй передишки, вірніше: прийшла до переконання, що та передишка не є для неї. І тому розпочалася партизантка. А тут іше на допомогу опозиційному таборові прийшли „уваги“ Найв. Контр. Палати з відмовою внесення на абсолюторію урядові. Ненадійно з'являється відома розмова марш. Дашинського, яка є своєрідним шедевром політичного удару. Ясно, що в таких умовах передишка мусіла пропасти. Почалася нова мобілізація обидвох

Від висоти ощадностей,
відданих до вжитку українським економіч-
ним установам, залежить наша економічна
самовистарчальність і незалежність
тому складайте свої ощадності в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

таборів у супроводі найрізномірніших поголосок і сплетень про проголошення диктатури, про встановлення регента, про завершення травневого перевороту тощо. Проурядова преса, яка не сподівалася опозиційної атаки, вишла із себе, бачучи, що ініціатива переходить до рук опозиції. З того приводу з'являється в проурядовому таборі шуря-буря. А одночасно заповіджено різні виступи з табору марш. Пілсудського, як доклад прем. Світальського про конституцію тощо.

Передишка зірвана. Розвивається ризикова гра в супроводі бойової музики, падають важкі олов'яні слова взаїмних обвинувачень, в умовах притаєності і конспіративності родяться всякі поголоски і сплетні. А лавина подій котиться у — невідоме.

За зміст повітового самоврядування.

(Під увагу українських членів повітових самоуправ.)

Фактом є, що на північно-західних українських землях існує повітова самоуправа. Там переведено вибори до повітових соймків і українське населення, коли брати під увагу скількість членів повітових соймків української народності, повинно мати досить великий вплив на зміст повітової самоуправи. У волинському воєвідстві на загальне число 216 членів повітових соймків є 116 українців, отже безоглядна більшість. В люблинському воєвідстві є 16 українців членами повітових соймків, а в поліському 25.

В Галичині нема виборної повітової самоуправи. Повітову господарку і взагалі місце повітових виділів і повітових рад займають повітові старости як правительственні комісари та іменовані адміністраційною владою повітові прибічні ради. Хотят прибічні ради не мають рішучого голосу, то все таки фактом є, що вони існують, ведуть діяльність і що в них є українці. Загально у трьох східно-галицьких воєвідствах на 911 членів повітових прибічних рад є 233, тобто 26.7%, українців. Правда, між тими українцями є значний відсоток українців сумнівної вартості і таких, які не тішаться довірою українського населення, однак є між членами повітових соймків і свідомі наші громадяни.

На членах повітових соймків і на членах тимчасових прибічних рад лежить важкий обов'язок заступати інтереси повіту і то як матеріальні, так і культурні та взагалі старатися про те, щоби повітова самоуправа причинювалася до господарського і культурного піднесення українського народу. Не треба обманювати себе, що українські члени повітової самоуправи зможуть досягнути поважних успіхів серед теперішніх політичних відносин, але й частинні успіхи, а навіть малі, все таки є успіхами і треба за них консеквентно вести боротьбу.

Слабою стороною українських членів повітової самоуправи є та обставина, що вони є дуже мало підготовані до тієї ролі, яка їм припала. Самоуправа господарка і політика є окремою, дуже обширною наукою, крім цього саме ознайомлення з обов'язковими в діяльності самоуправи законами і розпорядками є доволі трудне з уваги на величезну скількість самоуправних законів і розпорядків. Всеж таки не оглядаючись на згадані поважні недоскопці в цілому ряді повітів українські члени повітової самоуправи солідною працею і відомостями здобули собі загальне поважання і деякий вплив на повітвну господарку. Що біль-

ше. В цілому ряді повітів постаралися українські члени про асигнування з повітових фондів деяких підмог на українські культурні, гуманітарні і господарські установи. Але з прикритістю приходиться ствердити і те, що в деяких повітах українські члени повітової самоуправи не виконують зовсім своїх обов'язків і не прив'язують до самої повітової самоуправи ніякого значіння, а навіть не пильнують засідань. Само собою розуміється, що в тих повітах вони не мають ніякого впливу на господарку повіту і не можуть нічого здобути для українських установ.

Не слід також забувати, що повітова самоуправа є надзірною владою для громадської самоуправи і що наслідком цього українські члени повітової самоуправи мають змогу впливати на затвердження, зглядно відкинення громадських бюджетів, словом на самоуправну політику громадських рад. З усіх цих причин ми мусимо зайнятися більше повітовою самоуправою, як це було досі, а зокрема українські самоуправні діячі повинні зложити програму і напрямні української повітової самоуправної політики. Наближається хвиля, коли повітова самоуправа має укладати і ухвалювати повітові бюджети і коли повітова самоуправа буде за тверджувати чи відкидати громадські бюджети. На мою думку, необхідно, щоби вже в найкоротшому часі відбувся зїзд всіх українців, членів повітової самоуправи, як з Галичини, так і з північно-українських земель. Ми маємо таких знавців самоврядування, які вже подбали би про те, щоби цей зїзд під фаховим оглядом стояв на відповідній висоті. На мою думку в найкоротшому часі повинен повстати тимчасовий комітет самоуправних діячів, який повинен скликати загальний зїзд всіх українських членів повітових самоуправ і випрацювати його програму. Поглиблення праці самоуправи може мати дуже велике значіння для українського народу. Поминаю те, що праця в самоуправних установах є для нас великою школою громадянського виховання, зверну тільки увагу ще й на те, що плянна і програмова праця в діяльності повітової самоуправи може мати поважне значіння і для українських установ, а вслід за цим може причинитися до культурного й господарського піднесення українського народу.

Ділянка самоуправи є тим новим фронтом, на якому ми маємо змогу боронити прав українського населення та розвивати і поглиблювати зміст українського життя.

Пос. Вол. Целевич.

Радянська Україна.

„Вчена контрреволюція“.

В комуністичній пресі далі роблять відкриття контрреволюціонерів серед діячів науки. У „Пролетарській Правді“ з 11. листопада стрічаємо статтю С. Якубовського під назвою „Клясовий ворог на фронті науки“, в якій він подає факти про те, як то професори київського сільсько-господарського інституту „підготували із студентів організаторів куркульних господарств та зривають готування кадрів для соціалістичної перебудови села“. Один з професорів, колишній член ЦК УСДРП та заступник голови Центральної Ради проф. Весоловський має популяризувати серед студентів теорію буржуазного економіста Чаянова, нехтуючи колективне господарство. Далі проф. Орлов (це вже мабуть російський) у своїх викладах просто таки знушається над колективізацією, те саме робить і проф. Терещенко. Знову проф. Попов отверто популяризує теорію Туган-Барановського. Попов на одному викладі мав заявити, що „доба воєнного комунізму була добою варварства і руйнації“. Серед професорів мають бути також запеклі активісти, як проф. Чудінов, а є й такі, що саботують українізацію. Навіть ректор інституту Мазуркевич (виходить, що поляк) мав сказати на зборах партійного осередку таку ересь: „Те, що 1927 року вважали за лінію Леніна, тепер у 1929 р. вважають за правий ухил“. — Словом біда з „вченою контрреволюцією“. Та вона вже довго не буде рипатись, коли її викрили. Вороги колективізації дістануть свою „заслужену“ кару.

Хлібозаготівля.

В харківському „Комуністі“ з 12. листопада ц. р. стрічаємо замітку, що має такий заголовок: „Україна виконала хлібозаготовний план повністю“. Під заголовком читаємо: „За даними нар. комісаріату торгівлі СРСР, Україна на 1. листопада виконала хлібозаготовний план, але не зважаючи на те, хлібозаготівлі у першій п'ятиденці листопада залишаються на високому рівні. — У башкірській республіці річний план на 1. листопада виконано з перевищенням на 20,2 відсотки, а в татарській республіці з перевищенням на 7,1 відс. Білорусь виконала план хлібозаготівель розміром 106 відс.“. — З наведеного виходить, що Україна під оглядом хлібозаготівель остала позаду від татарської республіки, башкірської і навіть від Білорусі, бо не перетягнула поза 100 відс. плану. Радянська преса публікує такі порівнювальні цифри на те, щоб розбудити в українських хлібозаготівельних органах „амбіцію“. Знаючи методи і засоби заготовлювання хліба на Україні, можна надіятись, що й українські комуністи висмокчуть і вибють з неї ще й надвишку.

Бюджет Рад. України на 1929—30 р.

Ще 10. листопаду відбулося в Харкові пленарне засідання бюджетової комісії ВУЦВК-ту.

На ньому представник комісаріату фінансів Каттель реферував бюджетовий прелімінар Рад. України на 1929—30 р. Прелімінар замикається цифрою 547.436.000 карбов. у видатках і прибутках. На народню освіту передбачено 89.900.000 карб. У порівнянні з минул. роком бюджет зріс на 37,7 відс.

Кожда українська одиниця, економічна інституція, кожде товариство, Читальня, Луг, Сокіл і др. повинні в цьому листопаді стати членом УКТОДІ.

Господарська перспектива.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 14. листопада 1929.

I.

Дня 3-го листопада відбулася в Луцьку нарада головного комітету українських кооперативів північно-західних земель. У нараді, крім керівників і службовиків ревізійного союзу кооперативів, взяли участь місцеві кооперативні діячі Волині, Холмщини й Полісся.

Зійшлися, таким чином, люди теорії і практики, залунав голос обох половин кооперативного організму: зверхньої-ревізуючої, інструктуючої і виборної, що двигає кооперативне життя серед мас.

Значіння таких з'їздів не підлягає сумніву. Користь від інформацій з місць, обміну думок, намічення шляхів і засобів до усунення хиб і не достач, ставлення всіх на загальному шляху — очевидна.

Ця користь значно збільшилася від заслухання звітів інспекторату РСР. В зеркалі цифр цих звітів стан існуючих кооперативів відбився дуже яскраво, з подробицями, позитивними й негативними сторонами. Стан задовольняючий. Зріст і зміцнення йде помітно. Ревізорсько-інструкторський апарат виявив найбільшу міру енергії і знання діла. Підсумки кооперативної праці на місцях тішили доказами, що живемо й ростемо. Але...

II.

Звідові всеж дечого бракувало. Цей брак треба записати на карб представників з місць, які не спромоглися вийти поза рямці існуючого стану нашої кооперації, заснувати вимоги від неї нашої своєрідної країни, викрити причини всеж таки ще слабого темпа зросту й розвитку кооперативів і вказати на ті форми кооперації, які викликають більше зацікавлення нею. Словом — бракувало економічної перспективи.

З'їзд усю свою увагу зосередив на тому, що існує (кредитові й споживчі кооперативи). Для питань, що ще повинно існувати і в якій формі повинно існувати, не залишилося місця. А на ці питання повинні навести деякі моменти зі звітів і інформацій з місць, а в найбільшій мірі — характер наших земель. Очевидно, кооператори

на місцях так переобтяжені працею, що в них не вистарчає ні сил ні часу займатися досліджуванням економічного життя їхніх округ.

Загальне вражіння було таке: краєві економісти й з'їзним діла виключують роботу й не мають часу примирити її — чи пасує так вона до того, для кого вона виконується. Неначеб то не було сумніву, що тип наших сільських кооперативів цілком відповідає вимогам життя українських хліборобських мас. Ніби-то не доаріло питання про сільсько-господарський тип кооперативів про кооперативні ремісничо-кустарні чи дрібно-промислові й т. д.

Хоча наш сільський кооператив досить помітно арстає у своєму числі, але це арстання не йде таким темпом, як повинно йти та як цього вимагає життя селян-різників. Нарешті й пересічне число членів кооперативів свідчить про те, що ще бракує в них якогось більшого інтересу для селянина-хлібороба.

Деякі обсерватори й дослідники сільського життя твердіть, що сучасний міський вузько-споживчий тип кооперативів, які повстають по селах, не цілком відповідає інтересам хліборобського села. На їх думку сільський кооператив повинен бути більше пристосований до хліборобського життя, повинен мати спеціальний сільсько-хліборобський характер.

Сільська кооператива мусить бути тісно, органічно зв'язана з зарплатом праці й заняттям її членів. І тоді кожний з них буде легко й уповноважити в ній свій інтерес. Споживчі кооперативи, що повстають по наших селах, цього органічного зв'язку з працею села не мають. Спостерігається й гірше явище. Не тільки сільські кооператори, але й повітові організатори кооперативів не можуть вхопити і зв'язати нитки сільського господарства й сільської кооперативу.

Міський вузько-споживчий характер сільських кооперативів так опановує наших кооператорів, що іноді важче зацікавити їх питаннями сільського господарства, ніж не-кооператорів. Крамарство в найвищому розумінні цього слова цілком заповнює душу селян-кооператорів. За нафтою й сіллю вони перестають бачити сільське господарство, за дрібними висдами трать господарські перспективи, які мали раніше.

Питання: чим повинні бути кооперативи по селах, остільки вже дозріло, що відкладати його надалі не тільки не слід, але й небезпечно. Першим остерігає нас і відносно мале число членів поодиноких кооперативів і випадки замирання на селянському ґрунті міських чи фабричних „споживалок“.

III.

Браком економічної перспективи пояснюється й той факт, що кооператори з місць не порушили питання про дрібно-промислові кооперативи. А життя вже уповинається за них. Розроблення землі вже змушує селян шукати додаткових занять. Там зустрічаємо виробів бондарів, там виріб коловоротків, там знову бачимо ткачів і т. ін.

Злидні на випадки легкі. Значайно, про ш-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

„Об'єднання“. — Становище духовенства. — Зв'язки з рідним краєм. — „Оборона України“.

Говорити про українські політичні партії з стислотою значині серед української еміграції не приходиться. Як у Злуч. Державах так і в Канаді крім комуністичної інших нема. Є тільки групи, які ідеологічно поділяють у більшості політичну лінію цієї чи тої партії в рідному краю. Такий мій особистий погляд без огляду на те, що групи самі думають про себе.

Найчисленніша політична група це „Об'єднання“, з офіційним осідком у Філадельфії. Па, а в фактичній у Джерсей Сіті, Н. Д. Коли воно було подумане як організація організацій. Там дійсно були репрезентовані різні організації. Сьогодні їх там нема з різних причин. Одні виступили з неї, а другі не виступали, але й нічим не втягнуті в нею. Зваживши, що в Злуч. Державах боротьба між двома українськими церквами впливає на приналежність до прихильної, чи протилежної політичної організації, треба піднести, що до „Об'єднання“ належать члени обох церков. Мажу враження, що здебільша українсько православи.

Але є й гр. кат. священники, що належать і підтримують „Об'єднання“. Релігійна приналежність тому має вплив на відношення до „Об'єднання“, бо творці і провідники „Об'єднання“ виступали особисто, словом і друком проти розподілів о. Ботачевського, що спричинило навіть нечувану в нас клятву на деякого з них. Прихильники гр. кат. церкви, які вважають, що єпископський авторитет треба задержати й пошанувати, ідентифікували особисті виступи членів Управ-

ви „Об'єднання“ зі самою організацією і стоять проти нього, а ралше поза ним.

„Об'єднання“ не має реєстрованих членів. Воно спирається на симпатіях, які є в кожній українській громаді в Америці. До його вжитку стоїть щоденник „Свобода“, орган У. Н. Союзу. Провідником „Об'єднання“ є ред. „Свободи“ Ом. Ревик, а душею другі два редактори: д-р Лука Мишута і Волод. Кедровський (придніпрянець). „Об'єднання“ плекає думність еміграції зі старим краєм та судячи по ділах — уважає еміграцію настільки хосенною, наскільки вона служить потребам краю. До релігійних догм воно не мішається, а стоїть тільки на становищі, що церква мусить служити народові, який до неї належить.

„Об'єднання“ постійно пропагує поміч старому краю, веде в „Свободі“ постійну рубрику: „Як ми помагаємо рідному краю“ і треба признати, що всі українські установи в краю та все українське життя мусить багато завдячувати тій організації.

Найбільше „протегованими“ установами старого краю для „Об'єднання“ є товариство „Рідна Школа“ та „Українське Т-во Допомоги Інвалідам“. Поважною допомогою, зложеною для „Рідної Школи“ на поклик „Об'єднання“, не раз успіла та установа вийти з прикрого фінансового положення. Коли у нас має деякі реальні вигляди будова чи купівля дому для інвалідів У. Г. А., то це в першій мірі заслуга „Об'єднання“, а ралше його секретаря д-ра Л. Мишуги. Він перший кинув клич: „Американські українці мають збудувати у Львові дім для інвалідів У. Г. А. На ту ціль мають зложити 10.000 дол.“ При цьому сам перший зложив на початок 500 дол. Від тої пори „Об'єднання“ шукало постійно українців, які зложили б по 100 дол. на ту ціль. Спочатку шукало таких 65 осіб а нїгас шораз менше. При мійому візвіді вже пошукувало „Об'єднання“ всього шість тридцятьох таких громадян.

„Об'єднання“ жалюється, що всілякі місцеві

чинники в краю звертаються до нього за поміч у справах, які воно не має всенародного значіння, а яких вартости воно просто не в силі перевірити. Нераз уживається на проханях підписів осіб високопоставлених у громадянстві. Не зважаючи на те, „Об'єднання“ застереглося через мене, що буде вхвалити в зв'язок тільки в крайній Центральні, а посторонні чинники нехай не мають жалю, коли їх прохання лишуться без відповіді. На ці відповіді в нього ані часу ані сил нема.

Тісніше зв'язана та група, що стоїть менш близько на ґрунті тугешньої соціалістично-радикальної партії. Це т. зв. „Оборона України“. В Злуч. Державах вона розпоряджає тепер органом „Укр. Робітничого Союзу“, яким править уже 5-тий рік. „Народною Волею“, що виходить тричі в тижді у Скрентоні, Па.

В Канаді повстала перед кількома місяцями газета тої групи „Правда і Воля“ у Вінніпегу, Ман. Керманіччями тої групи є у Злуч. Державах Мирослав Січинський і М. Цеглиньський. І центральний комітет у Нью-Йорку. Вона не має багато прихильників, але вони доволі дисципліновані. Послушні своєму провідові, якому майже беззаперечно вірять. Коли мають яку силу, то завдяки дисципліні.

В „Обороні“ лешо інше відношення до старого краю, як інших груп. Тутешні потреби вони стараються заспокоїти в той спосіб, що накликають посылати всяку допомогу просто на місце потреби. Такої тактики держаться вони по причині незоніри до всяких провідів у краю, яких члени крім проводу в соц.-радикальній партії — чи не вседи належать у більшості до інших політичних партій. Та розмірно не багато грошей на це йде. В більшості вони складають на чисто партійні цілі й такі, які піддержує виключно їх партія.

(Продовження буде.)

рокий розвиток дрібно-промислової кооперації ми поки-що можемо лише мріяти. Але в нашій економічній перспективі вона вже мусить мати належне місце. І тим більше, що саме життя вже творить дрібні промисли то тут, то там.

IV.

Нарешті сільське господарство, виховане в полі зору наших кооператорів, затерло питання про збут продуктів цього господарства. Звичайно говорять, що для організації такого збуту є потрібні великі гроші. Безперечно, без грошей годі зробити щось поважнішого в цьому напрямі.

Однак є багато таких предметів сільського господарства, які збувати організовано не так уже трудно. Трудніше не в грошах, а в тому відірваному від сільського господарства крамарстві, наших сільських кооператорів, які поза сіллю, нафтою й перцем не хочуть і не вміють нічого більше бачити.

Так якось трапилось, що наші сільські кооператори здебільшого оцінюють доцільність кооперативу та її життєве значіння чистими річними зисками. Загалом ці зиски невеликі, 1—2 тисячі. Коли ж би ми по справедливості оплатили працю всіх тих, що віддають її кооперативі безплатно, то ці зиски були б зовсім маленькі. Які причини цього явища, про це задовго було б тут говорити.

Ходить про інтерес сезан. При збуті хоча б таких продуктів, як волосько (кочка), шетина, гриби, городина, мід (т. д.), сезанни сильніше відчув би свій інтерес у кооперативі, ніж при купівлі соли чи перцю. Зі збуту наших сільсько-господарських продуктів живуть цілі хмари дрібних скупщиків, які мають значно менше власного капіталу, ніж наші кооперативи. Тому є вони зовсім не такими страшними конкурентами, як це дакому здається.

V.

Признаючи все значіння таких з'їздів, як згаданий з'їзд Головного Кооперативного Комітету північно-західних земель, як також признаючи і значні успіхи нашої кооперації, не можна не висловити побажання, щоб такі з'їзди мали за завдання також усталювання тієї господарської перспективи, без якої кооперативний гін не буде мати ясного й певного шляху.

Звичайно, брак часу на таких з'їздах значно обмежує роботу в цьому напрямку. Однак за-адагедь фахово й ґрунтовно опрацьовані реферати, що не залишали потреби в довших „водянистих“ дискусіях, могли б допомогти встановленню тієї економічної перспективи, якої нам так бракує. Нарешті вони не залишали ні місця ні часу для недоречних, а іноді й демагогічних екскурсів, на які собі дозволили деякі учасники останнього з'їзду, очевидно за браком фахових, поважніших думок.

В. Островський.

EUMIG HARTLEY - то найкраща класка!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селянська! — Велика сила і ідеальна чистість в доробі! — Вилучує під гарантією фабричну люлька-машину!

Сотні листів і подяк свідчать про нечуване прямо пробовне, значіння цього радіо-апарату на полі радіо-техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіо-апарат!

Генеральне представництво

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Лейбніс 1. Тел. 458 і 453.

3 життя наших установ.

Сходина українських адвокатів.

В суботу дня 2. листопада ц. р. відбулися сходи лівської делегації „Союзу Українських Адвокатів“ під проводом сеніора д-ра Степана Федака. Секретарювали: д-р Іван Малко і д-р Осип Назарук. У сходах взяли участь 32 члени Союзу, в цьому 12 адвокатів з провінції.

Перший реферат „Про завдання сучасного адвоката“ виголосив през. Союзу д-р Кость Левицький. Того виступу вислухали присутні з великим зацікавленням, бо прелегент крім виведення і сформулювання самих завдань і цілей сучасної української адвокатури, представив слухачам еволюцію типу українського адвоката з давніших часів, коли ним були такі люди, як: д-р Добрянський, Яминський, Лучаківський, Чачковський, Бачинський (батько), Вол. Ганкевич, Іскрицький і і. Відтак змалював новіший тип адвокатів своїх ровесників, що були піонерами нової української адвокатури. Для молодшого покоління адвокатів цей реферат був лекцією тим ціннішою, що історія чи точніше огляд розвитку адвокатури і ролі її у відродженні нації не має досі ніякої спеціальної публікації. Референт зясував наприкінці вигоди сучасного адвоката громадянина, котрий має стояти на сторожі не лише приватного права, але і державно-національного.

Другий реферат д-ра Маріяна Глушкевича „Про стану етики і мораль“ був строго фаховою, науковою розправою і з того становища начеркнув референт обов'язки адвоката супроти себе самого, клієнтів, товаришів по званні і супроти громадянства та вказав на способи, як придбати належну пошану для адвокатського стану.

Останній референт організаційних справ д-р Р. Домбчевський, крім чисто станових способів організації виложив основи права нації та пояснив практичне виконання законів про мову. Усі три реферати були дійсно зразкові, на предметових основах та відповідно виголошені. Тому після них розвинулася оживлена

дискусія, в якій забирали голос: д-р Ганкевич, Шуровський, Говнюкович, Свістель, Строніцький, Фільц, Кіжик, Назарук, Павенський! Старосольський, а відповідали референти.

Сходина відповідала до вислідів дискусії доручили виділові С. У. А.: 1) перевести через делегацію акцію популяризації справи праї української паєстри, як також серед усього українського громадянства; 2) розглянути в порозумінні з дотичними нашими громадянськими чинниками можливості переведення акції оборони прав нашої мови в прилюдному житті; 3) довести до зорганізування пресової акції задля поширення ідеї С. У. А. і становища української адвокатури серед власної нації. Вкінці, рішили сходи домагатись від виділу, щоб аложив колегію правників, яка обов'язана була би видавати свої опінії у важніших правних квестіях. Сходина тривала від год. 11-ої до 20-ої, з обідовою перервою.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

Свята 1. листопада в Тернопільщині мають уже свою традицію. І в цьому році, не зважаючи на дуже тяжкі політичні відносини в повіті, такі свята відбулися в численних громадах. У селі Чернихові, де листопадові свята відбуваються щорічно біля величавого пам'ятника в честь поляглих, в цьому році хотіла поліція свято забронювати і в цій справі прийшли до о. дек. Грицай постерунковий з Яковець. Для 1. листопада ц. р. відправив о. Грицай панахиду по наших поляглих, а церкву та церковний цвинтар наповнив парід. По скінченні панахиди пішли люди під пам'ятник, де зложили вінки, а опісля вернули до читальні. Та до читальні впаав командант постерунку з Яковець і розігнав зібраних, заявляючи, що зачинає читальню на три дні, бо такий є розпорядок воєвдського уряду. Той самий командант постерунку приказав сільському поліцаєві зняти з пам'ятника вінки, а біля пам'ятника приказав стояти варті цілу ніч, щоб вночі не залонив знова хтось вінців. — Громада Довжанка святкувала день 1-го листопада панахидою в церкві по наших поляглих. А в неділю 3. листопада ц. р. посвячувало хрест, який поставлено на могилі невідомого українського стрільця, що погіб у бою в 1918 р. На посвячення хреста приїхав постерунковий державної поліції з Забонюк, а згл. привіз його війт Дзюбатий Марцін. По посвяченні, коли процесія відійшла до церкви, а біля хреста остала части зібраних, присутній поліцай зібраних розігнав. Відтак пішов до читальні „Просвіти“ та почав розганяти людей, які там, як звичайно в неділю зійшлися. Аматорську виставу, яку мали відіграти тогож дня вечором і на яку повітове староство дало дозвіл, поліцай розігнав. — У селі Шляхтинцях стоїть від кількох років на церковнім майдані високий дубовий

В. К.

На конгресі в Лյонді.

Нудний Париж. — Подорож. — Старинне містечко. — Кава.

Організатори 5-го Міжнародного Конгресу історії релігій заздалегідь, майже рік наперед запросили філософічний факультет Українського Університету у Празі вислати і своїх делегатів на конгрес до Лյонду (Швеція). Наш університет радо відгукнувся на запитання гостинних шведів і вислав на конгрес своїх представників професорів В. Шербаківського та І. Мірчука з відповідними рефератами. Педагогічний Український Інститут у Празі теж прилав участь у конгресі, виславши туди свого професора Д. Чижевського теж з рефератом. Однак всіх українських учасників конгресу було більше, але уже без рефератів.

Автор цих рядків сидів літом у Парижі і страшенно нудився нудним Парижем, бо Париж справді є другим після Берліну містом давним своєю нудогою. В Парижі і в Берліні віденських каварень*), за які наддніпрянці так вицьковують наддніпрянців, нема, а тому людина набігавшись цілий день по Лյонрах та інших музеях, не має де культурно відпочити, читати або переглядаючи десятки часописів. А тут ще до того і спека. Отже поневолі перед відїздом з Парижа очі гляділи на небо з острахом, бо в Парижі дощу не було, а в Лյонді він непотрібний, а може прийти таї поспувати настрій і заповіджені екскурсії. Але все промовляло за тим, що на зїзді його не буде. Особливо ознака: перед відїздом до Парижа я згубив

капелюх на двірці в С.-Дені, окуляри забув на 2 години перед відїздом у магазині Лյор, а в готелю забув капюзу від плаща.

Сівши в потяг і ствердивши всі ці страхи, я був незвичайно втішений тим, що надія на погоду набувала певності. Правда, заїхавши до Берліну я купив і капелюха і парасоль, і тому мало-мало не поспував цілої справи, але на щастя, пересідаючи ще в Берліні на стації Гезундбруннен а потягу на потяг, я таки згубив парасоль, і тому зовсім утішений і певний щодо доброї погоди їхав з нашими ділі до Швеції, веселий і бадьорий цілу ніч. Навіть спати не дуже хотілося. Серед ночі ми приїхали до Сасні (мають колишня Сосниця) і аступили на пароплав. Пароплав великий і пристосований до того, щоб на ньому могли поміститись вагони, які перевозяться на другий бік моря до Треллеборгу, а звідтілі до Мальме і далі.

Море було не занадто спокійне, і на небі висіли досить важкі хмарки, ізза яких часом виривав переполовинений місяць і підбавлював мене своїм одним оком. Вода була не срібляста, а якась олов'яна і важка. Цеж не Адриатик, і не вода Неаполітанського затоки, на якій співалося колись з такою легкістю: „сузь маре лючіка“. Вітер гнав хвилі, нас потроху гойдало, згадувався Сенкевич з його мандрівною порою Істи сушені сливки підчас їзди по морю, але я на щастя забув їх у Берліні, хоча й купив на про запас, але рес ад Тріяріос не дійшло. Перед досвітком небо прояснилось, заблищали зірки і між ними величавий Юпітер в своїй божеській красі, яку власне можна зрозуміти і відчувати тільки вночі на морі. Почали аимривати з боку береги островів, а разом із сонцем ми віхали в порт. За метушню ми не могли розглянути добре пристані. Пересіли на потяг і десь біля 8-ої години ми вже були в Лյонді.

В Лյонді на двірці шведи зробили нам дуже велику приємність, бо не тільки прибрали двіреч жовто-синіми покривами, але студенти,

що нас зустрічали і головний розпорядчик мали на собі жовто-блакитні відзнаки. Але з нами не було прихильників кельтійського походження Русі, що вважають одним з доказів своєї теорії спільності прапорових барв у нас і у кельтів і гостро виступають проти скандинавів. Не андержало би мабуть їх пракельтське серце і була би біда. Однак ми були задоволені і нас розмістили по стаціях, а за 10 минут я уже пішов оглядати місто і почав з каварні. Нехай уже наддніпрянці вішають на мене всіх псів, а я таки люблю каварню і буду до неї ходити.

Лյонд місто невеличке, але в кінці XI. віку воно уже грало значну роллю, бо тоді уже побудували тут хрещальню, щоб хрестити людей. Ця хрещальня чисто романського стилю послужила криптою для новопобудованої церкви в XII. в. над нею, пізнього романського стилю (1160 р.), для якої зразком послужили романські церкви Спєєра і Вормса. Це місто має тепер біля 23000 населення, але з них 2400 складають самі студенти тутешнього університету. Ціла Швеція має населення біля 6 мільйонів. Другий університет значно більший у Упсалі.

Лյондський університет переняв у спадщину старі єпископські будинки. В одному з них, теж пізнього романського стилю, міститься студентська бібліотека. Населення все поважне, спокійне і привітне. Видно, що тут давно уже не бувало війни, і населення не звикло до „єрзців“ і „крігсварів“. Життя дороге, як і в Німеччині, або ще й дорожче, бо висока валюта. Але продукти найліпшої якості виправдують дорожнечу. В каварні кава коштує 40 ерів (фєнігів), але вона першорядна, правдива і смачна, і дають її цілу порцію, приблизно 3 тух „кофлічки“, до яких ми звикли в Чехії, і за які платимо 1.60 корон за один. Теж молоко до кави дають, але не молоко, а правдиві густі вершки — сметанка найліпшої якості, яку ми тільки перед війною на Україні бачили у великих панів, або у господаровитих священників.

(Продовження буде.)

*) З патріотичного обов'язку мушу ствердити, що і в Відні перша каварня (типу нашої корчми) була заснована за Яна Собієвського нашим українським козаком і тому сидіти в каварнях мусить бути нашим обов'язком.

КІНОТЕАТР СТИЛЕВІЙ

вул. Шашкевича ч. 5.

ТРИОМФ ПОЛЬСЬКОЇ ФІЛЬМИ!

Найкраща саля! — Найдешевше Кіно!

Тайна поштової скринки

Після сценарія І. Гелдзінського, автора „Тайни трамвайного перестанку“. — Режисерія: Олександр Райх. В гол. ролях: Марія Богда, Юрій Марр, Йосиф Венгрин. Занеми зроблено в Варшаві, Польщі, Крижіві і Парижі. — Надаток: Американська комедія і Тижневий Пата. — Слідуюча програма: Битва під Рацлавіцями. Для шкільної молоді відбуватимуться щотижня вистави з гоґ. 3. по 5. по цінах знижених о 50 проц. 919

Важне для П. Т. Лікарів і Родичів!

МОЛОКО

насвітлюване кварцевою лампою

Продукують вже мійська Молочарня у Львові, пл. Беґа ч. 11. тел. 23—96 і на замовлення доставляють до домів в півлітрових фляшках.

894 Висипка на провінцію від 10 літрів агору. 3—3

І трудом гром, Іван Пласа. Цього року перед авєм 1. листопада поручив Іван Пласа Петрові Дубському відновити цей хрест і Дубський помалював його в національних красках та зобрах. а на місце вже почасті затертого напису уміщено таблицю з таким самим написом. У дні 1. листопада відбувся під хрестом святочна завахила по українських полятих, а зрешта вночі зникли невисліджені справці таблицю, розсунули могилу під хрестом та порозкидали її вкрити. В громаді Шляхтинці нема ні одного поляка, а вільнох латинців почувають себе українцями. з членами читальні „Просвіти“, дають добровільні жертви на будову Народного Дому в громаді, словом: беруть живу участь в українському національному житті. Після того тернопільське староство в писемі до начальника громади Миколи Сердюка приказало привернути перемальований хрест негайно до первісного стану, зазначивши в тому писемі, що він стоїть при публичній дорозі (хрест закований на церковнім цвинтарі). А найближчого дня постеруковий державної поліції доручив візвання до староства в Тернополі чотирьом громадянам, а саме: нач. гром. Сердюком Миколою, Дергачові Демком, Пласці Іваном і Дубському Петрові. Тут покарано всіх 14-денним арештом без заміни на гривну. Начальника громади за те, що в його громаді перемальовано хрест. Дергача за те, що він „любить такі кавалки“, Пласку як того, що поручив хрест малювати, а Дубського, що малював. Усі покарані згодосили виклик до окружного суду в Тернополі.

СЛАВЯТИН, ПОВ. ПІДГАЙЦІ.

Наше село не святкувало дня 1. листопада ще ніколи. І тому, коли о. Михайло Юхнович, неопресвітер, перебуваючий на відпустці в рідному селі, заповів, що цього року першолистопадні поминки будемо торжественно святкувати, збудилося недовіря, що осьто на селі не вдасться воно перевести гідно. Тимчасом все відбулося так гарно, що перейшло всякі сподівання. Уже в четвер 31. X. ц. р. в 6. год. вечером зійшлися численні люди на могилу українського старшини, котрий погіб в бою близько нашого села і тут коло церкви в похований. Могилу прикрашено віянками з сосини і червоными лентами та поставлено дубовий хрест. Замітити годиться, що в святі взяли участь дуже численно також люди старші, як мушени так і жінки. о. Михайло Юхнович відправив на могилі парастас та виголосив зворушаву проповідь на тему любови рідного краю і рідного народу. Відтак місцевий хор відспівав кілька відповідних стрілецьких пісень, котрі з тихім гарнім вечорі лунали далеко та зворушували й тих, що змушені були лишитись дома. А в 1. XI. рано рійшилися всі так якби в неїзю до церкви, де о. М. Юхнович відправив торжественну Сл. Богу з проповіддю, що була доповненням попередньої, а відтак була ще панахида за полятих стрільців з нашої громади. Свято це лишило незатертий споини в душі кожного учасника і доказало, що при добрій волі можна його перевести і по селах. На закін о. М. Юхновича зібрано суму 63 зол., з чого 50 зол. призначено на українських інвалідів, а 13 зол. на Рідну Школу. Очевидець.

На організаційному фронті.

ПОВІТ ЛІСКО — ЛЮТОВИЩІНА.

Заходивши д-ра Паславського, о. Данилова з Даринського і о. Тригеткого з Волосатого візбув посол Тершаківцеві справодливці віча: дня 26-го жовтня ц. р. в Паринським, а дня 27-го жовтня в Берегах Горішніх і Волосатім. Не вважаючи на непогоду прибули на віче великі маси виборців. Зацікавлення виборчої роботою в соймі Української Парламентарної Репрезентації було дуже велике. По звіті посла Тершаківця обговорено справи місцеві, а саме: пильний населення, на великі податки, недостачу щелі, доріг, мостів, за-

непад господарський, експлуатацію лісів, недостачу хліба і т. п. вплили. І справді гірко жисться мешканцям наших гір. Одначе треба признати, що наша інтелігенція, як світська, так і духовна, не вважаючи на перешкоди, на кожному кроці сповняє гідно свої національні й культурне завдання, хоч і сама не рає живе в впливах і відірвана від культурних осередків. Доказом праці являються читальні „Просвіти“ і кооперативи навіть у найдаальше відсунених в гори громадах. Віче узгодило повне довіря Українській Парл. Репрезентації, а послові Тершаківцеві висловлено шире подяку за те, що не жалів труду, заїжджаючи в такі далекі закутки, віддалені від залізничного шляху 60 км., де нема ні одного моста ні добрих доріг. На всіх згаданих вічах домагалося відбудови народніх шкіл, поправи доріг, будови мостів і залізничного шляху в напрямі від Устрик Долішніх до Волосатого та перенесення на лісові фірми тягару направи повітових доріг, які служать виключно для експлуатації лісів.

Прилюдні виклади польських міністрів.

Тема викладів: сучасне політичне положення і ревізія конституції.

Як відомо, прем'єр Світальський має виголосити в Варшаві прилюдний виклад на тему теперішньої політичної ситуації і реформи конституції. Цей виклад відбуватиметься вже у вівторок 20. листопада в салі варшавської філармонії. По викладі прем'єра мають промовляти ще й інші міністри. Крім того мають поодинокі міністри виголосити аналогічні виклади по більших містах Польщі. І так у Львові має виголосити прилюдний виклад на тему сучасного політичного положення і ревізії конституції міністр торгівлі та промислу Квятковський, у Катовицях міністр і телеграфів Бернер, у Кракові міністр справедливости Цар, у Вільні міністр освіти Червінський. Речинців цих викладів ще не усталений.

Польща і СРСР.

Погляд Патека на польсько-радянські взаємини.

Польський посол у Москві Патека заявив представникам Східної Агенції, що програма розвитку польсько-радянських взаємин є усталена і що не передбачені в ній ніякі зміни. Програма заключається передовсім у тім, щоб утворити якнайкращі сусідські відносини між Польщею і СРСР. Це можна досягнути тільки при допомозі постійного поборювання труднощів, що випливають як з історії так із ріжницями політичних устроїв, які панують тепер в обох державах. Для досягнення наміченої цілі треба, щоб обидві сторони прихмували до порозуміння в справах, які входять в обсяг їх спільних інтересів і щоб по обох сторонах велено в тім напрямі гармонічну працю.

СРСР. домагається видачі Бесідовського.

Уряд СРСР, вручив у п'ятницю французькому амбасадорові в Москві ноту, в якій домагається видачі б. радника політичного представництва СРСР у Парижі Бесідовського. Нота уряду СРСР, вже переслана до Парижа, де її будуть розважати французькі урядові чинники і відповісти судова інстанція. Рівночасно телеграфічна агенція СРСР, розіслала по світі вістку, що перед московським трибуналом підніметься 30. листопада ц. р. процес проти Бесідовського, якого прокуратура обвинувачує за розтрату 15.270 доларів. Бесідовський, якому доручено візвання до суду в Москві за посередництва радянського консуляту в Парижі, відмовився від участі в розправі.

Шефферови відмовили візи на візд до СРСР.

Шеффер Павло є відомим німецьким журналістом і видатним знавцем відносин у СРСР. Досі був він постійним кореспондентом німецького щоденника „Берлінер Тагеблат“ у Москві. Московські кореспонденції Шеффера визнавалися все великою річчю і навіть безсторонністю. Свідчили вони крім того про велику обаятелність Шеффера з політичними і господарськими відносинами в ком. партії і цілому СРСР. Останніх кілька тижнів пробував Шеффер на відпустці у Берліні, Коли зголосився до берлін-

ського радянського політичного представництва по візу на поворот до СРСР, йому візи відмовили. Редакція „Берлінер Тагеблату“ дістала виснаження з мотивами відмови. Отже всі мірошадні чинники Москви заявили проти повороту Шеффера до Москви тому, що він писав критично про теперішній диктаторський режим Сталіна і має мати звязки з правою опозицією. З уваги на те, „Берл. Тагеблат“ арештувала з постійного кореспондента у Москві, а Шеффера висилає до Америки теж на становище свого кореспондента.

Німецькі кольтоністи кидають СРСР.

Господарське положення великої маси німецьких кольтоністів у СРСР стало таким невплатосимим, що значна їх частина вже здавна робила заходи, щоб вернути до Німеччини. І саме тепер опустило СРСР тринадцять тисяч німецьких кольтоністів з над Волги. Кольтоністами заопікувався німецький „Червоний Хрест“, який допомагає їм фінансово при переїзді, а тепер розмістив їх по бараках у різних околицях Німеччини. Від тих повернувшись кольтоністів довідуються німці страшливих річей про нужду та горе, які панують тепер по селах СРСР, під комуністичним режимом. Тому не дивно, що не тільки німецькі, але й інші кольтоністи стараються покинути чим скорше СРСР. Недавно покинуло СРСР, кілька сіл, що складалися виключно зі шведських кольтоністів. Тут слід зазначити, що повернувши до Німеччини кольтоністи походять з над Волги, з т. зв. автономної німецької республіки, що нараховує 400 тисяч німецького населення. Поселились вони там ще за часів Катерини II. Були це переважно лютерани або меноніти. Численні німецькі громади та господарські установи почали широкі акції за тим, щоб повернути з над Волги поселити частинно на польському пограниччі, а частинно над Рейном.

Морська конференція.

З'єднені Держави Півн. Америки повідомили англійський уряд, що голяться на те, щоб перше засідання морської конференції у Лондоні відбулося дня 21. січня 1930 р.

Гувер скликає господарську конференцію.

Президент Гувер заявив, що має намір скликати в найближчому часі господарську конференцію, в якій вільмуть участь представники промислових і фінансових кол разом з представниками уряду. Метою конференції: застановитися над тим, як випорити збільшені по живильній останньої біржової кризи капітали до дальшої розбудови господарства у З'єднених Державах.

Госса на ньюорській біржі.

З Нью Йорку наспівують вісти, що по відомій біржовій катастрофі наступила значна госса на ньюорській біржі, яка триває далі. Зріст курсів являєть кругло по 10 доларів денно від штуки

Монархістична змова в Югославії?

З Відня доносять, що загребська поліція відкрила широко розгалужену в Югославії таємну організацію, яку звуть габсбурзько-легітимістичною і нитка якої простягається аж до Відня, Грацу і Будапешту. Організація мала протягом останніх місяців доконати цілий ряд терористичних актів політичного характеру. Жертвою її атентату впав і редактор Антіа Шлегель. Кермичі організації ділають зпоза границь Югославії.

З спорту.

Лігові змагання.

Краків. Погонь—Гарбарня 3:2 (1:2).
Варшава. Висла—Польонія 4:3 (2:1).
Лодзь. Туристи—Варшавянка 3:0 (2:0).
Корол. Гута. Рух—Краковія 0:0.
Таким чином мистцем Ліги отала Гарбарня а Погонь остаточно запершила собі подишення і Ліги.

За вхід до Ліги.

Львів. Лехія—Л. Т. С. Г. 6:2 (2:0).
Лехія, досягнувши трітєго з черги перемогу, є найкращим кандидатом до Ліги

НОВИНКИ

— **Маларська Вистава** працює учнів арт. маляра О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Івахук, Ст. Луцки, М. Мороз, Г. Снольський і Р. Чорний. 970 6—10

„Ревеліції“ „Ради“ в радянській пресі. Київська „Пролетарська Правда“ з 14. листопада ц. р. принесла передрук відомих „ревеліцій“ „Ради“ про господарку в українських установах. В „Прол. Правді“ стаття „Ради“ п. н. „Брудні руки“ появилася під зміненою назвою „Ундіві господарюють“. Починається вона там ось як: „Західньо-українська преса заговорила знову про те, як „господарюють“ ундіві в громадських установах, що вони захопили (чуєте?! — Ред.) їх у свої руки (від кого, невідомо від групи „Ради“? — Ред.), а власне про те, як вони розкрадають народне добро. Львівська „Рада“ пише, що в газетній статті не має змоги перелічити всіх зловживань та змалювати всю картину тої руїни (!), що її спричинила безкарність та безвідповідальність у житті громадських установ“. Як відомо „ревеліції“ „Ради“ з великою радістю передрукувала також львівська „Газета Поранка“. Коментарі „Пролетарської Правди“ до цих ревеліцій нічим не рикнули від теперішніх коментарів „Пролетарської Правди“. І на чий млин пускають воду радянські з „Ради“?

— **Самогубство малолітньої учениці.** Дочка книговода із Брухович. 14-літня учениця III. гімн. класу Целя Лажовська кинулася під колеса поїзду на лінії Львів-Бруховичі і загинула на місці. Панує підозріння, що малолітня самогубиця впала жертвою якоїсь любовної інтриги з одним з учнів із кадетської школи і не маючи сил пережити ганьби, рішуче на цей трагічний крок.

— **Дещо зі статистики Львова.** Статистичне бюро міста Львова подає, що у місяці серпні ц. р. у Львові народилося 163 дітей рим.-кат. обряду, 51 гр.-кат., 115 жидів і 1 дитина євангелічного обряду. За місяць серпень вступило в стан подружжя 119 пар рим.-кат., 31 пара гр.-кат., 5 євангел. обряду, 57 жид. релігії, а 2 пари інших обрядів. За той місяць померло ще 19 осіб, а 1 розведений оженився вдруге. Взагалі в місяці серпні ц. р. повінчалось 214 пар, а минулого року в серпні вінчалось 228 пар.

— **Новою прикрасою кожної української хати** буде ілюстрований стінний календар „Рідної Школи“ на 1930 рік, який розсилаємо з цим числом з почтовими складанками. Він буде протягом року явним доказом того, що господар кімнати визнається в тих національних цінностях, які зродило саме життя, що він розуміє й цінить змагання свого народу до волі через виховання характерного, свого народові широким відданого молодого покоління. Ілюстрації поміщені на календарі дають частинний погляд на напрямок діяльності „Рідної Школи“. А цей напрямок — то національна свідомість та характер молоді; то поширення впливу на найширші народні маси; то практичність. Як установа, так і календар заслуговує на найприхильнішу підтримку. Горлячо бажати в інтересі нашого національного розвитку, щоб ні одна з долучених поштових складанок не змарнувалася, а навпаки — якнайшвидше вернула вилонена на місце призначення. Означеної ціни нема. Її має підкитувати кожному його національне сумління. Хто мав би кілька штук календарів з різними часописами, зволить відступити непотрібний примірник ураз зі складанкою своєму сусідові, приятелю, чи знайомому. Колиби хто з якихнебудь причин не отримав чи де закинув поштову складанку, може очевидно переслати свій даток поштовим переказом на адресу: „Рідна Школа“ — Львів, Ринок 10.

— **Нові жертви шоферської необережності.** З Бучача до Чорткова їхав автомобілем польський ксьондз Степан Когутяк із Романівки в Чортківщині. Через необережність шофера, автомобіль наїхав на Осипа Корніківського та Івана Рожанківського і на місці поклав трупом Рожанківського, а Корніківського тяжко по-санив.

— **Пожежа у Куликові.** На днях у ночі в Куликові вибухла велика пожежа, заграбу якої було видно й у Львові. Згоріло багато селянських будинків. Львівська пожежна сторожа виізжала гасити пожежу, але прибула запізно і зогонь наробив багато шкоди. Пожежа тривала аж до ранку.

— **„Виробничо-торговельна кооператива“ в Долині.** У зв'язку з відозвою у „Ділі“ ч. 251, кружок „Р. Ш.“ в Долині повідомляє, що організаційний кружок „Рідної Школи“ у Долині організує „Виробничо-торговельну кооперативу“, а не „Виховуючо-торговельну кооперативу“, як це помилково було сказано у агаданій відоз-

ві. Кружок „Рідної Школи“ у Долині на цьому місці звертається ще раз до нашого громадянства із проханням допомогти тому кружкові зреалізувати план утворення „Виробничо-торговельної кооперативи“ в Долині.

— **Українське студентство братається з білоруським і литовським.** „Беларуская Криніца“ повідомляє, що українське, білоруське та литовське студентство, яке студіює у Вильні старається намітити шлях співпраці та братання студентів тих трьох народів. Між тими студентами приходять до шораз то більшого зближення, пам'ятаючи про спільну долю та спільні епохи з історії України, Литви і Білорусі. Вже улаштовуються збори, сходини та наради студентів цих національностей. А дня 26. жовтня ц. р. українські, білоруські та литовські студенти у Вильні улаштували спільний суботник, на якому між іншим ухвалено організувати спільний хор, що складається з українців, литовців і білорусинів. Мається на меті утворити у Вильні українсько-литовсько-білоруську громаду.

— **Після антижидівських авантур у Кракові.** Як відомо, у Кракові прийшло до бійки між польськими і жидівськими студентами. Ці авантюри повторились і другого дня. Дня 13. XI. у Кракові відбулося студентське віче, на якому порушено справу нумерус клявзус та справу розв'язання жидівських студентських організацій. Віче мало характер спокійний. Але другого дня підчас викладу в університеті польські студенти напали на жидів і викинули їх зі салі. Виклади перервано. Так само підчас медичних вправ у клініці, поляки викинули жидів зі салі. Жидівські студенти звернулись до ректора університету з протестом і хотіли улаштувати демонстрацію, але поліція розігнала їх, при чім побива кілька жидів. Після цього жиди-студенти скликали протестаційне віче, яке домагалося свободи науки й покарання винуватців експресів та протестувало проти пасивності урядових чинників у тій справі. Також у торг. школі у Кракові польські студенти викинули зі салі не тільки жидів студентів, але і студенток, що привело до припинення викладів. У справі студентських авантур, краківська міська рада мала окреме засідання. Краківська преса, особливо „Час“ помістив у цій справі статті, в яких різко осуджує поведінку польських студентів супроти жидів товаришів. „Ілюстровани Курер Цодзени“, щоб ратувати польське студентство від ганьби, твердить, що антижидівські експресії у Кракові інспірували українські студенти, але рівночасно подає, що підчас студентського віча проректор д-р Марклевський прочитав заяву Української Студентської Громади в Кракові, яка доказує, що українське студентство краківських шкіл не брало ніякої участі в антижидівських авантюрах і нікого не спонукувало до авантур.

— **Чеські студенти проти чужинців.** Чеські студенти Карлового університету у Празі улаштували віче і демонстрацію проти надмірного припливу чужинських студентів до високих праських шкіл, особливо проти жидів із Румунії та Польщі. Чеські студенти невдоволені тим, що у Празі є багато більше студентів чужинців, як чехів, наслідком чого чехи не мають місця ані в університетських лабораторіях, ані на викладах. У резолюціях чеські студенти домагались введення для всіх чужинців нумерус клявзус.

— **Трагічна боротьба биків.** У Мадриді підчас боротьби биків у цирку розлючений бик подомав перегороду арени і кинувся на публику. Чотири особи, пробиті рогами, загинули на місці, а 8 осіб було ранених.

— **Вічний папір.** Американець Шуп винайшов папір, який не горить і не нищиться ніяким способом. Цей папір є зроблений зі звичайної паперової маси, але покритий тонкою поволочною металю. Уряд Зєднених Держав Північної Америки задумує друкувати на цьому папері доларові банкноти. Спосіб виробу того паперу держить винахідник у тайні, бажачи продати свій винахід за великі суми.

З театру.

ТЕАТР Й. СТАДНИКА (ГРИМАЛІВ).

В місяці жовтні 1929 р. відвідав наше містечко український театр під дирекцією Й. Стадника і дав 12 вистав, переважно опереток у перерібі з чужих літератур і дещо з нового репертуару.

На вистави ходило наше громадянство дуже мало, але зала щоденно була битком набита тодішніми жидами, які не вважаючи на мале розуміння співу в нашій мові, не минали ані одної вистави.

Щоденні пісні вистави втомляли дуже публику, а ще більше артистів, на яких ця перевага була дуже помітна. Коли кожний звичайний робітник користується що тиждень одним днем відпочинку, то тимбільше повинні мати його спе-

ціальні артисти. А вони крім мешканцевих невгоди та неправильного харчу і вічної циганської мандрівки — змушені день у день виступати ввечерю на сцені, а днем ходити на проби. Трупя Й. Стадника має відомих добрих артистів, яких треба би ошаджувати, а не томити їх фізично і духовно надмірною працею.

Є там тепер пані Орля з гарним голосом, досвідні артисти Венцаль і Неделко, невтомний ветеран нашої сцени Рубчак, з молодших Ярема, Липківна, Крихіна і новий артист з добрим голосом і поставою Горницький.

Про значіння нашого театру на провінції писали ми вже багато. Ніхто не сумнівається щодо його впливу на громадянство, серед якого воно розбуджує любов до рідної мови й притягає навіть посторонних. На жаль, матеріальні засоби наших театрів такі малі, що вони не в силі сповняти свого вищого завдання. Директори театрів приневолені користуватись якимнебудь репертуаром, здебільша чужинним, у недбайливих перекладах або різними песами, що ще лишать майоросійшварю.

Ол.

Львівський малий театр: „СОЛОМАНІ ВДІВЦІ“. КОМЕДІЯ НА З ДІЙ ГОПБУДА.

Є це відвіди своєрідного виробу. Американського. Такі, що можуть посилати своїх молодих жінок на 3 місяці і на 6 на прогулянку по Європі, платити їм за їхню приємність тисячі доларів і в праці молитись, щоб вони якнайшвидше вернулись. Вони звуться соломанями не тому, що горять як солома і не тому, що підчас неприсутності жінки сплять замість на матрацах у спальні на сімниках у кухні.

Комедія наскрізь моральна, хоча має в 2-й дії чотири піжми і два подружжі ліжка. Вона має навчити молоді американки, що треба пильнувати розв'язного огнища і мати власні діти, замість ляльок або готових чужих із єврейського захисту. А на доказ, що до такої мудрости можна дійти різними шляхами, молоді жінки повторять старі способи бабок і свої модерні... з подружжям страйком. Одна з присутніх наших землячок на цій виставі двома словами як не можна краще засувала всю псу: „Стюби паньське“, старого Фредра. Тоді, коли всі ділові особи не в силі спати від схвлявання, нас клонить на сон.

Цікаво би знати, на якій львівській вулиці „йде“ така пса. Якщо на 5-й, то не диво, що молоді американки розсипуть свої долари в париській бурі і по Сагарі.

М. Р.

Дописи.

ГРИМАЛІВ. („Сеймік реляційний“ П. К. Ярузельського). В дні 27. X. 1929 р. скликав був до Грималова П. К. Ярузельський, дідиш з Качанівки, посольське справоздаве віче, на яким доказував у своїй довгій промові, що в Польщі настане гаразд і добробут, скоро лише буде змінена конституція і знесене „соймовладство“. Тому конституція — казав він — мусить бути переписана, бо того зрештою бажав собі маршалок Пілсудський. — Ітого промову присутні селяни рим.-католики (яких трудно до поляків зачислити тому, що вони і звичаями і мовою належать по правді до українців) прийняли з насмішками, кажучи: „Він пускає нам блахмана, що як параграфи перепишуть з одної книжки до другої, то вже буде обіцяний рай; най дурить таких, як сам“. — По скінченій промові Ярузельського Жалобняк, козьоніс із Елеонорівки, просив п. посла, щоб він без огляду на те, чи конституція буде переписана чи ні, постарався, щоб пара чобіт не коштувала аж п'ять кірців збіжжя, бо тепер так є, що треба продати 10—15 кірців збіжжя, щоб убраться. Промову Жалобняка зібрані нагородили дуже гучними оплесками, бо в тих кількох словах змалювана буда нужда села, як не можна краще. Про т. зв. питання меншостей, не згадав п. посол ані одним словом. Видно, що в бебівстві це питання не має ніякої ваги, хоч воно настирливо домагалося розв'язки. Інакше і 10-кратне переписування конституції на ніщо не припадеться, бо в державі, де будуть одні горожанами першої класи й упривілейованими, а інші другої і 3-тої класи, не може прийти до добробуту й гаразду, бо всі, тобто одні і другі, мусять обертати свої сили на суспільну боротьбу, а не на економічне й культурне піднесення країни. Це найліпше бачимо тепер в С. Р. С. Р., де поділ на пануючих і безправних громадян довів до чорної нужди і навпаки: рівноправність усіх громадян, без огляду на расу, походження, мову і релігію, довела до цивілізованого стану Зєднених Держав Північної Америки. Але польським політикам шкода про це говорити, бо вони все одно того не зрозуміють.

Поінформований.

ПЕРЕМИШЛЬ. (Тихий Ювілей). Перемиська Філія Т-ва „Учительська Громада“ відсвяткувала дня 9. і 10. листопада 20-ліття свого існування. Дня 9-го листопада відправив о. Леа Несторович в катедральній церкві по-

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криву 500 зол.
За границею:
В Америці: 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редації: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Початок великої гри?

Перша поважна безпосередня умова поміж
Польщею і Німеччиною.

Права німецька преса піднесла великий крик про „східне Львокарно“, про зраду інтересів східно-прусського хлібороба, про потурання польському імперіялізмові во ім'я короткозорого опортунізму та персонального кар'єризму. Права польська преса про петрифікацію німецького стану посідання на західних і північно-західних окраїнах Польщі, про слухняність шкідливій для Польщі політиці франко-німецького порозуміння, про нові концесії в односторонню користь Німеччини без унешкідливлення німецьких ревізіоністичних плянів. Така оцінка останньої — та взагалі першої — поважної безпосередньої умови поміж Німеччиною і Польщею про взаємне зречення маєткових претенсій, роблена скрайніми опозиційними польськими та німецькими колами, аказувала би, що сама ця умова була правильною, як кожна міжнародна умова, що мусить полагатися на компромісі, на якій не можуть погоджуватися принципіалісти. Однак здається, що в даному випадку німецькі голоси невдоволення є далеко ширші, ніж гопоси польські. Вони теж торкаються моментів, які надають оцій умові освітлення, та які м. і. і нам кажуть цій умові ближче приглянутися.

На перший погляд вона дрібна, так мовити льокальна та у всякому разі безпосередньо торкається лише німців і поляків. Її текст ще навіть не оголошений. Подано до прилюдного відома лише факт підписання її в дні 31. жовтня ц. р. у Варшаві між Залеським з одного боку та нім. послом Раушером з другого та коротко переказано зміст. Умову заключено після того, як польський і німецький уряди зобов'язалися безпосередньо полагодити цілу низку спірних справ, котрі найшлися у т. зв. ліквідаційній комісії у Парижі, яка спеціально перейняла на себе виконання 9-ої ст. плану Юнга і ліквідації міждержавних претенсій, азіяваних з останньою війною. Крім того остання умова обіймає цілу силу приватних і фіскальних претенсій, які ждали вирішення у Найвищому Роземчому Суді в Газі. Найважливіші точки умови такі: 1) польський уряд зрікається права дальшої примусової ліквідації земельної власності німців в Польщі, яке-то право було надане Польщі у 297 ст. версайського договору; і 2) Польща зрікається права першинства при викупі маєтків кол. німецьких колоністів, при чому це зречення торкається спадкоємців 1-го і 2-го ступня, із застереженням, що ці спадкоємці не були ще карані та що вони здібні самодійно вести у своїх маєтках господарку. Зате Німеччина перейняла на себе всі грошові претенсії, які мають до Польщі вивласнені нею фізичні і правні особи (німці), прийняла теж на себе всі вимоги Німецького Хліборобського Банку в Данцігу, які він має до Польщі з приводу втрат, понесених наслідком вивласнення його довжників. Знову Польща зреклася претенсій із часів нім. окупації. Обі сторони обов'язалися також мирно полагодити кількості справ спірного громадянства, про які казала петиція Навмана і Гребне до Ліги Націй.

Поляки підносять проти цієї умови слідуючі застереження: плян Юнга, задля якого зроблено умову, Польщі взагалі непотрібний, а потрібний Німеччині; зречення із права вивласнення є, мовляв, рівнозначне з даруванням німцям 20.000 гектарів землі плюс 30 міських маєтків; зречення з відшкодування за втрати з часу німецької окупації є рівнозначне з втрагою одного лодзького промислу 857 мільонів зол. (за вивезені та знищені машини), бо була чадія вислизкувати ці гроші від Німеччини, дістати їх від власного уряду — надія мала. Зате німці кажуть: права первокупки німецьких маєтків, з якого Польща тепер зреклася, ніхто їй не давав, лише вона сама азяла собі, признаючи собі права спадкоємця колишньої пруської колонізаційної комісії; само нинішнє зречення має застереження, які при злій волі вико-

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

дає позички на догідних умовах тільки
:: тому, хто обезпечус своє майно в ::
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
у Львові, вул. Руска ч. 20.

навіть можуть дати притоку до зловживань супроти яких 12.000 німецьких родин у Польщі; польські претенсії за воєнні реквізиції не стоять, мовляв, у жаднім відношенні до суми ок. 2 мільярдів нім. мар., яких домагаються німці з титулу вивласнення їх з їхніх маєтків та які обтяжать тепер німецький скарб; 20.000 гектарів нім. власності, яких поляки згоджуються далі не ліквідувати, не стоять у жадному відношенні до 120.000 гектарів, які вже вивласнено.

Так виглядає умова з 31. жовтня, яка, як бачимо, при поверховній простоті є настільки скломплікована, що трудно розсудити, хто на ній виграв. Але це другорядна справа. Важніше те, що це — як уже сказано — перша поважна умова, заключена між Польщею і Німеччиною на основі безпосереднього порозуміння. Вона знімає відразу аж з 3-ох теренів інтернаціонального форуму спірні справи (Ліга Націй у Женеві, париська комісія та Роземчий Суд у Газі), вона дає притоку до дальших мирних переговорів. Та й самі офіційальні комунікати, які принесли першу вістку про підписання умови, згадували з притиском, що ця умова злагіднить нинішнє польсько-німецьке напруження. Німецька демократична й польська санаційна

преса заговорили відразу про мирне налагодження відносин між двома державами і що найближчим актом на цьому шляху має бути торговельна умова, яка покладе край митній війні.

Ось тут суть останньої умови: вона започаткувала новий етап у взаєминах між Польщею і Німеччиною, етап згоди і порозуміння. У зв'язку з цим виникають питання: Що спонукало керівників обох держав вступити на цей шлях згоди? Як далеко ця згода дійде, чи розібється вона об територіально-ревізіоністичні змагання Німеччини, чи може доведе до їх ліквідації при реалізації якихось інших спільно затверджених широко-закроених концепцій? Цю останню думку насуває пересвідчення, що міждержавні акти порозуміння не повстають доривочно й без глибоких плянів, обрахованих на далеку мету. Німецько-польський конфлікт торкається заходу. Але, здається, є річю виключеною, аби при трітньому усуненні цього західного конфлікту не були порушені моменти сходу, того сходу, якого будучність стоїть вічно під знаком запиту.

Коли вийдемо з тої точки, тоді можемо легко зайти перед дилему: чи остання польсько-німецька умова це справді лише дрібний й особливий для нас зовсім нецікавий акт порозуміння у другорядних фінансових справах, чи може початок великої політичної гри, яка охоплює далеко не лише Польщу й Німеччину? Самого існування такої дилеми досить, аби слідкувати за ходом останніх і будучих подій з найбільшою увагою.

І. Кедрин.

Із нор і закамарків.

На „санаційній“ мотузку. — Вершок морального упадку. — „Обвинитель“ з „русько-аграрної“ „лечейки“. — „Дурневі море по коліна“. — Хто спричинив Талергоф і хто за нього відповідальний. — Плюгавлення пам'яті борців.

Ріжкошерства москвофільська чердка виходить із нор і закамарків бундючно, сміливо, розважно, як і личить ласкам, що живляться і пучивіють відпадками з панського стола. Особливо розважно, навіть провокуючою стала ця національна, суспільна і політично-культурна саламаха з хвилею, коли протекторат над нею обняла „санація“ взагалі, а львівський її відтинок із послом Зд. Стронським зокрема. „Санація“ дістала цю моральну „лечейку“ „приписаних“ до „Нар. Дому“ москвофільських спакунців у спадщині до вшехподяках. „Русская аграрная партія“ це тільки передня сторожа, львівсько-пробовий ріп „руського“ чи там „русинського“ табору, який став знаряддям у руках „санації“ для викликання замішання серед українського народу, для спантеличення частин селянських мас, для притягнення при допомозі жолоба розбитків москвофільської інтелігенції. А за цією „партією“ поступає весь русофільський табір, який теперішній курс уважає прийнятним для реституції колишнього „стану посідання“.

Москвофіли, що якийсь час після війни трималися можливо поправно, свого часу оголошувалися навіть до през. Петрушевича з пропозицією спільної акції. Означе та поправність продовжувалася так довго, як довго були євкі-тамі вигляди на борисне вирішення Ох. Галичини. З рішенням Ради Амбасадорів серед „руського“ й „русинського“ табору повиліс інший вітер. Вони вернули до своєї старої льокальної ролі, до ролі нікчемного розбивацького знаряддя в чужих руках, до старої ролі провокаторів і денунціантів та почали так ганебно освітлювати недавні події, щоби викликати лютявильний розбрат, розвал, яєнавість, боротьбу, щоби прикрасити усмішкою злорядного вдоволення макіявельське обличчя поспавшого їх. Відгомони в польській пресі, особливо в „санаційній“, доказують, що „руські агари“ виявляються якслід із приписаної їм ролі.

Вершком морального упадку, короною заперечення якоїнебудь самопомани був виступ „ржондового“ комісара „Нар. Дому“ в Коломиї, а одісля в Лискові та підтримка цих кастратів україножерним „Із. Кур. Подл.“ Відкриття нами злісного обличчя цих жеманів, засування їх-

ньої ролі, спонукало Мих. Бачинського до нової „активності“, до поміщення в „санаційному“ „Дзвоніку-у Львовск-ому“ нової провокації під написом „Моя відповідь „Ділу“, в якому цей „малопольський“ торреадор знову виступає на арену на вітіху „своїх“ хлібоданців.

А в своїй відповіді цей льокал в закамарків своєї низької душі важиться кидати провокаторські обвинувачення, немов то

„українці на терені б. Галичини (Галичина в цього тила є „бунишом“. — Ред.) відіграли у відомненні до руського народу ролі провокаторів і денунціантів, що хотіли створити Україну під протекторатом Австрії і що перед переслідуваннями з боку австрійського уряду боронили руських єдинопольок“.

Одночасно цей тип робить нам закид, що з його „знаменитої“ промови пропустили уступ прете, немов то Австрія у 80-тих роках серед „руського народу“ авторизала „українську партію“, не вважаючи на те, що тоді всіх українців можна було порахувати на пальцях. Другий закид це той, немов то українці спричинили переслідування москвофілів на початку світової війни, анушачується над ними в Талергофі, розстрілювали „руських хлюпів“ в 1918 р., що не хотіли йти до української армії і т. д.

Моральна партія Мих. Бачинського не ставить його в ряді таких противників, яким шауючі себе люди давали відповідь. І не йому ми відповідаємо, а тим, що могли би бути дезорієнтовані й збаламучені провопаціями цього типу. Признаємо, що ми пропустили уступ про витоження Австрією „української партії“ в 80-тих роках — не тому, немов би в тому була яканебуде доля правди, а тому, що... „дурневі море по коліна“. Сяк-так інтелігентний і хоч трохи освічений чоловік повинен хоч поверховно познайомитися з національним відрелженням усіх пригноблених та есторією політичної думки взагалі й української зокрема, починаючи відомими французької революції, бунтом декабристів, італійським відродженням, розвиваючись через „леску народів“ до нового вияву пригноблених народів в рухах національних і соціальних, в парламентарній боротьбі та завершуючись проголошенням права самозначення

народів під час війни та боротьбою за здійснення того права після війни. Поруч із тим розвивався український національно-культурний, національно-і соціально-політичний рух на всьому просторі українських земель, а його осередками були: Полтава (виступ Котляревського 1795 р.), Львів (Галицька Трійця), Київ Кирило-Методіївське Братство), Котляревський, Шашкевич, Шевченко, Драгоманів, Франко, а всі ті ступні розвитку політичної думки супроводжувалися 1849 роком (проголошення „Галицькою Зорею“ візиту українського народу), зростом народницького руху, поширенням всеукраїнського горизонту в 90-тих роках мин. століття, організацією політичних партій, масовими рухами культурного, політичного й соціального характеру, зростом українського руху в 6 Росії після 1905 р. і т. д.

Не будемо того всього викладати малим і трібним людям. Ясно, що Австрія тут ні причому, бо вона сама, виштовпнувши з метерліхівської лобі, мусіла податися в 1848 р. перед новими масовими рухами, як і Росія після 1905 р. Шкаво, що доведана наші москвофіли всіх відтінків лобі гавкали, що „українську партію“ видумали і створили позаяки для розбиття „єдиного русско-го народу“, а тепер чуємо, що то Австрія втала таку штуку і то аж у 80-тих роках мин. століття. Думаємо, що — перейшовши відповідний курс у „санаційній“ школі „русів“ із закамарків „Нар. Дому“ погодяться із своїми хлібодавцями, що „русів“ видумав“ гр. Стадіон іше в 1848 р. А за того пово їде, бо неминуче в дальшому розвитку „русско-аграрної ідеології“ мусить діяти до того, що „самостійний“, місцеворегіональний „русинський рух“ пропаде в польському... морі.

Так само під стрикунець „дурневі море по світа“ збудовано й другий захід про спричинення переселення москвофілів в 1914 році. Не виключаємо можливості спорадичних випадків ледуніївції поодиноких москвофілів, однак загаль українського громадянства та українські провідні кола з погордою й обуренням відкидають низьке наклепництво „русско-аграрних“ провокаторів. Кожній тверезій людині було ясно, що з хвилю вибуху австро-російської війни наступлять арешти москвофілів. Найкращий доказ цього факт, що всі важніші москвофільські провідники, якщо тільки могли, заздалегідь повтікали до Росії, чим і кинули відповідне освітлення на весь москвофільський рух, поминуючи вже попередню діяльність москвофільського табору. Захід москвофілівства з вибухом війни поширило на весь український наріз у межах австро-Угорщини. Наступила акція австрійських суперпатріотів життя, відплата мала в за приборкан-

ня малярського повстання „жандармом Європи“ Миколою І. і всім відомо політична конкуренція. А всі ті арешти перевозили намісник Корнатовський. Трапилася добра нагода завдяки поведінці москвофілів розправитися з інтелігенцією і взагалі свідомим елементом. Тільки моральний хуліган може упрощувати цю трагедію, спричинену між іншим такими людьми як він, і закладати її на українців. Сам же він говорить, що українські посли інстанціювали за талергофцями (серед яких було теж багато українців), витягаючи їх на волю з талергофського пекла. Зрештою, положення гміндовців мало чим різнилося від положення талергофілів. Нинішні нападські „обвинителі“, як звичайно, йдуть політичного найменшого опору і штовхаючи українців й українство своїм віслючим копитом бажають приподбати своїм хлібодавцям.

Щож топкається „роєстрілів руських хлопів“ в 1918 р., які не хотіли йти до української армії, то такі випадки нам невідомі. Навпаки, мусимо ствердити, що все українське населення словнило в межах спроможності свій обов'язок, а величезна більшість т. зв. москвофілів (не рахуючи тих, що ховалися під крилами Денікіна) рука в руку боролася за святе право кожного народу, а деякі з них валожили головами під національними жовто-блакитними прапорами.

І пам'яті тих, що віддали своє життя за святу справу, не одягають своєю оточиною сличною галахасні тини, що вихотять тепер із своїх нор і закамарків. Український наріз протиком свого історичного життя-буття переніс не одну хвилю „татарських людей“, перенес і цих найновіших.

Діссельдорфський опір.

Від якогось часу діються у Діссельдорфі несамоменті річі, а саме: невідомий злочинець абияк від кількох тижнів у таємничий спосіб жінок і дітей. Досі впало жертвою цього несамоментного злочинця 19 трупів. Всі сліди органи напружують сили, щоби викрити злочинця, але це їм не вдається, дарма, що він засищує суд і редакції газет листами, в яких повідомляв про свої намічені чергові злочини, а по їх доконанні повідомляв, де, в якому місці заховані жертви його кривотворств. Справа вислідження злочинця стала в цілому світі незвичайно сенсаційною та заборбувала уми найгеніальніших детективів світа. — В останньому моменті прийшли вісти, що того несамоментного злочинця вже зловлено.

ПРИНІПІ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шаль,

Снігівці марки „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Комуністичні болячки.

Виключення Бухаріна з Політичного бюро комуністичної партії та його причини.

Телеграфічна агенція СРСР принесла вістку, що на одному з пленарних засідань центрального комітету комуністичної партії СРСР, який ради від дня 10. до 17. листопада ц. р. в Москві, розглядаю між іншим справу правих ухильників. Провідником найновішого правого ухилу в комуністичній партії є тепер, як відомо, Бухарін. Бухарін нібито підтримує тихо Риков і Томський. З уваги на те, що Бухарін не відступив від своєї ідеології та не признав своїх помилок, пленум Центрального Комітету Компартії виключило його з Політичного бюро партії, перестерігаючи різночасно інших ухильників правого ухилу, що в випадку надібрівших їх намагань вести далі боротьбу проти партії, вони підпадають партійним репресіям.

За що покарано Бухаріна виключенням з Політбюро Компартії? Ще в 1922 р. написав Бухарін наукову працю п. н. „Теорія історичного матеріалізму“. Книжка ця мала вже в СРСР кілька накладів і протягом цілих шести літ ніхто з комуністів, очевидно правовірних, не звертав навіть уваги на те, що вона містить у собі ереси проти комуністично-ленінських канонів. Правда звертали свого часу увагу на „промахи“ Бухаріна у цій праці Троцький і Зіновєв. Але вони, як відомо, зі своїми аргументами пізніше не встояли, бо самі попали в „лівий ухил“, голосячи „протикомуністичні ереси“, які не подобалися Сталінові, що мав тоді у Бухарінові свого друга і союзника. Троцького в результаті боротьби викинули з партії і зі СРСР, а Зіновєва заслали. Словом Сталін і Бухарін перемогли. Перед роком полсувалися дружні відносини Сталіна з Бухаріном і цей останній попав під партійно-ідеологічний обстріл Сталіна та його гвардії.

Безпосередньою причиною до цього об-

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Інститути. — Програма „самостійників“. — Ріжні організації. — Ворожнеча.

У Канаді створилася з тих, що гуртуються при українській православній церкві організація „Союз Українських Самостійників“ Цю організацію створено на Народньому З'їзді в р. 1927., який скликали Інститути ім. Петра Могили в Саскатуві й М. Грушевського в Едмонтоні

Що собою уявляють ці інститути, можна мати деякий образ з таких дат: Головний Інститут, ім. П. Могили в Саскатуні-Саск., мав у минулому році 110 питомців, між тим третину ділять. Всі питомці приміщені в одному домі, очевидно окремо по полам. Між питомцями було: 23 студентів університету, 18 учнів учн. семінарії, а решта студенти „середніх шкіл“.

Оплата учнів 25—27 доларів у місяць, залежно від віку й від школи, до якої питомець ходить. У пополудневих годинах від 5—6.30 ведеться окрема наука українознавства, поділена на групи. В І. групі вчать читати й писати; в II. — граматики, історії (української) та літератури (історія на підставі підручника проф. І. Крип'якевича, а література в життєписах і вітках). В дальших класах те саме в поширеному обсязі. Пята група, це вже семінар українознавства. В цих інститутах-бурсах стають діти свідоми українцями.

У брошурі, виданій 1928 р. у Вінніпегу заховом Головної Екзекутиви Союзу Українців Самостійників, заховано так головні принципи організації: а) самостійність оциниці, організації й народу; б) самостійність думки й діла; в) самостійність у справах політичних, економічних і релігійних. Один з ідеологів тої політичної групи, Мир. Стечишин пише, що „за свою засаду ми прийняли самонашад, самодіяльність і самостійність“. („Політичні комуністи“). Організація ставить собі метою самостійність України „в її етнографічних межах“. „С. У. С.“ ставить теж, що суспільні класи „б коначні для економічного життя і поступу людства, що класи повстають і зникають по мірі потреб суспільного устрою“, що „економічний добробут і поступ людства в ре-

зультатом радше порозуміння між тими класами, ніж результатом класової боротьби“.

Органом тої групи є „Український Голос“ у Вінніпегу, редактований д. Мих. Стечишином. До цієї групи причислює себе й одинокий посол до канадського парламенту, М. Лучкович. Вона має багато національно-свідомих інтелігентів у своїх рядах, яких виховує собі у своїх 3-ох Інститутах (ми сказали би бурсах). Провідником організації є В. Свистун, ректор Інституту ім. М. Грушевського у Вінніпегу Ман.

Комуністична партія не має великого числа членів. Багато втратила їх партія на користь національних партій, де вони тепер виступають проти комуністів. Члени тої партії адісципліновані й завзяті. Ненавидять увесь національний табор і всю національну роботу. Мають у Злуч. Державах свій денник „Українські Щоденні Вісти“ і популярно-науковий журнал „Світло“ в Нью-Йорку, а в Канаді у Вінніпегу „Робітничі Вісти“, „Фармерський Голос“ і „Робітничий“. Гуртуються при своїх домах, званих „робітничими“.

Можнаб ще зачислити до політичної партії організацію гетьманських „Січей“ з центром у Шікаго. Ілл. для Злуч. Держав, а у Вінніпегу, Ман. у Канаді. Провідником „Січей“ у Злуч. Державах є д-р Стеф. Гриневський у Шікаго. Тут виходить гетьманський орган „Січ“, який редагує д-р Ів. Бодруг. Канадські „Січі“ мають тепер окремих центр, а їх провідником д. Босий, тепер немало обжалований, що був на службі польської поліції. Організація ставить собі метою привернути на Україну гетьманат з Павлом Скоропадським. Як у проводі, так і між членами є й такі, що не випадають безумовно на Скоропадському. Ця організація має своїх прихильників у деяких гр. кат. священників в Злуч. Державах і Канаді, а серед робітництва головую в Шікаго, Джолет і Вес Пулман стейту Ілл.; Дітройт і Гемтрем-Мінн.; Гері-Ілл. і ще декуди розсипаних. У Канаді головую на сході.

Провідники політичних груп і „підгруп“ закидують одні одним зловживання громадським майном, крадіж, працю на чужій службі, політичне розбійництво то що. Однак я маю враження, що це — наскільки їде про теперішніх акційних діячів — нічим не оснований закид і обвинувачення. Це просто психоза вигворена наслідком наших національних невдач, а домішкою особистих мотивів.

Зразу я не міг звикнути до тих відносин. Мені серця щеміло, коли я вислухував різних закидів, часом ширених навіть у ліхій вірі. А маса підхоплювала їх, побільшувала й передавала далі. Особливо чіпляються за них ті, що хотіли би других скинути „з престолу“, що хотілиб самі там засісти, ті, що не бажалиб цього чи того між себе допустити, вітриматися неверху, хочби коштом честі другого, або такі, що беруть якунебудь річ з вузького становища, а іше вузького світогляду.

Пригадую собі, як то десь в початку другого місяця мого побуту в Америці запросило мене Т-во „Чорноморська Січ“ у Нью-Йорку на свій вечір. Сотник „Січі“ меткий і рухливий, на ім'я Гриник, запросив мене, щоби я перед вібраними січовиками засував свої дотеперішні враження з українсько-американського побуту. Це домагання мене заскочило ненадіяно, несподівано й перелачно. Я ще не знав тоді цілого життя емігранції. Та всеж такі звертаючи увагу на одні чи друге, я оловідав вібраним між іншим таку подію, якої свідком я був, і яку особисто ліквідував:

В одному селі розтаборилися на толіччі перед моїми вікнами цигани. Циганам в Австрії не вільно було провадити горішки. Але всеж такі цигани одного дня десь напалися. Прийшли в табор і сваркою, а нарешті почали на добре битися. Повисувалися з шатер циганки і почали боронити своїх мужів чи любків. За ними повибігали циганята, а не знаючи в чому річ, хопили за камінь, кусень пегли чи заліза й кидали в голови, кому попало. Шатрові пси розривалися а заїца і сканали на плечі — не знаю чи своїх господарів чи противників. Я допан: „Таке вражіння робить на мене тутешнє українське життя“. Мені признавали слушність. А в мене серця ще більша щеміло на агадку, що не далеко відігнані й ми тут дома..

Як тепер справи стоять, то нема ніяких почан на те, щоб між проводами груп прийшло колінебудь до співпраці. Хіба би низам наложив арешти невиправдану боротьбу. Очевидно — воно пішло би зовсім інакше, якщо тут, у краю прийшло до спільної мови. Та найкращим лікарем все такі лишились час.

(Продовження буде.)

Літературний Вечір

Четвер 21. листопада ц. р.

в салі „Бесіди“, год. 7:30 веч.

стрілу була стаття Бухаріна, опублікована в московській „Правді“ (органі ЦК компартії), що мала цікавий заголовок, а саме: „Теорія організованої негосподарності“. В тій статті піддав Бухарін легкій та оглядній критиці найновіший політичний курс партії у справах промислу і сільського господарства. На статтю по-явилися численні відповіді. І тоді доперва пригадали собі „правовірні“ комуністичні критики книжку Бухаріна п. н. „Теорія історичного матеріалізму“. По шести літах і кількох виданнях книжки дійшли вони до пересвідчення, що в книжці але поставлена та еретично освітлена справа суспільних класів і їхньої боротьби. Бухарінові закидали, що він взагалі сформулював саму дефініцію суспільної класової в антимарксистському і антиленінському дусі, а наслідком того дійшов до наскрізь еретичних некоммуністичних висновків про завдання й цілі класової боротьби і вслід за тим і комуністичної класової політики. У своїй праці Бухарін стверджує, що в робітничій державі теорія класової боротьби доводить до заперечування цієї боротьби взагалі, бо завданням робітничої держави є довести до мирного співжиття класів. Сталін і його тов. кажуть, що це неправда.

У 1925 р. опублікував Бухарін у газеті „Большевик“ статтю п. н. „О новой экономполитики и наших задачах“. У ній написав він між іншим: „Взагалі усьому селянству, усім його верствам слід сказати: Збогачайтесь, нагромаджуйте, розвивайте своє господарство“. Це було в 1925 р. Тепер кажуть „правовірні“ комуністичні критики, що це гасло є найбільшим і непростимим гріхом Бухаріна, бо він ним закликав до окуркулювання села, а куркулі, як відомо, це найнебезпечніша порода контрреволюціонерів для комуністів. Досі Бухарін фактично цього гасла не відкликав. Бо хоч у 1925 р. він це зробив, але тільки — кажуть теперішні критики — „формально“. А це за мало! У брошурі „Путь к социализму и рабоче — крестьянский блок“ Бухарін написав ще й таку страшну „ерись“: „Куркулеві й куркульським організаціям нікуди буде податися, бо взагалі рамки розвитку в СРСР заздалегідь визначені ладом пролетарської диктатури і вже чимало вирослою можливістю господарчих організацій цієї диктатури. Коли куркуль мимоволі є вкладником у радянські банки, коли він мимоволі починає бути зв'язаний багатоманітними з радянськими господарчими органами, — то він неминує буде втиснений у певні рамки“. Теперішні критики Бухаріна, кажуть, що це неправда, бо куркуль асе буде ворогом радянської влади і комуністів. В доказ на те наводять такий цитат з Леніна про куркулів та їх опір ко-

муністам: „Енергія їхнього опору, саме через їхню поразку, зросла в сотні і тисячі разів... Умілість державного, військового, економічного кермування дає їм велику перевагу. Отже їхнє значіння далеко більше, ніж їхня частина в загальній числі людності. Класова боротьба повалених експлуататорів проти переможного авангарду експлуатованих, тобто проти пролетаріату, стала незрівняно лютіша. І це не може бути інакше, коли говорити про революцію, та коли не підміняти цього розуміння реформістськими ілюзіями“. (Ленін: „Економіка і політика в епоху диктатури пролетаріату“).

Бухарін, як ми бачимо, хоче довести до згоди клас у „робітничій державі“, а це не тільки не вказане, але й нереальне. Комуністична диктатура такої ідилії не хоче, бо й при комуністичній диктатурі мусять бути класи. Колиб вони згасли, тоді не треба булоб класової політики. А шож тоді робилиб домуністи? Отже за старі гріхи карають Бухаріна. Те, що сталося — це, очевидно, тільки початок кари. Йі дальші порції і кінець ще перед Бухаріном.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ПІДГАЙЧИКИ, ПОВ. ЗБОРІВ.

Цього року вперше підготували Підгайчики і Волосівка спільно листопадове свято і свято подягами в неділю дня 3. листопада. Кількатисячна маса зараз по Богослуженню, яке відбувалося в парохіальній церкві в Підгайчиках, пішла на стрілецьку могили, що знаходиться на кладовищі біля церкви у Волосівцях. Там же відбулася панахида, під час котрої дуже гарно співав хор і грала софільська оркестра зі Зборова під проводом диригента п. Копи. Панахиду відправляв о. Крохмалюк, а о. Захарчук виголосив зворушливу проповідь. А що недуга не дозволила йому голосно промовляти, то народ принорювався до цього так, що й відлиху не можна було почути. Тільки шелест опадаючого листя нагадував кожному, що нині — „День Великий“. Зборівський

Криваві вибори в Мексику.

Під час виборів президента у Мексику прийшло до кривавих заворушень, у яких загинуло 17 осіб і 50 було ранених. Ходять нестверджені відомості, що президентом обраний Рубіо із партії б. президента Каллеса та Обрегана. Противники Рубіо дуже невдоволені і поширюють вісти, що його вибрано незаконним способом, фальшивими картами.

Ювілей Д-ра Костя Левицького.

В 70-ліття уродин і 50-ліття громадянської діяльності.

Львів, 18. листопада 1929.

Нинішнього дня минає 70 літ, як у містечку Трьсменці, в священній сім'ї, побачив денне світло сеньор наших адвокатів і громадських діячів — д-р Кость Левицький. Одночасно з тим минає 50 літ його всесторонньої, багатогранної праці на різних ділянках нашого життя, що залишила по собі всілякі тривалі сліди.

Після скінчення гімназії у Станиславові й університету у Львові та у Відні думав д-р Кость Левицький посвятитися науковій праці. Однак професорський рбір правничого факультету львівського університету не допустив його до катедри і не дав йому змоги габілітуватися на основі праці про „Руську Правду“. Це й рішило про дальший шлях діяльності ювілянта: він кинувся з цілим жаром до громадянської праці.

Вже як молодий студент університету вибирався нинішній ювілянт серед крута своїх товаришів-народовців своїми спосібностями і своєю рухливістю. Вже в тому часі був він одним з провідників нашого студентства і брав живу участь у тодішньому народовецькому русі. Не диво, що коли в 1884 р. основано у Львові політичне народовецьке товариство „Народна Рада“, д-р Кость Левицький став першим її секретарем.

Після отворення адвокатської канцелярії у Львові в 1890 р., розвивав д-р Кость Левицький і широку практику як оборонця в різних українських політичних процесах. Він виступав м. ін. оборонцем у процесі проти Корнила Устияновича, у процесах після Баденівських виборів і масових хліборобських страйках, у процесі Мирослава Сичинського і в багатьох інших.

В 1893 р. з'явився перший у нас „Німецько-український правничий словар“, над яким д-р К. Левицький працював кілька літ (другий павклад вийшов у Відні в 1920 р.). В тому часі писав д-р К. Л. і наукові статті на різні правничі теми, а т-во „Просвіта“ видало кілька популярних розвіток його пера. В 1891 р. обняв редакцію „Батьківщини“, а незабаром потім вів редакцію „Свободи“ як перший її редактор. Як один з основоположників нашого органу мистів він у „Ділі“ посприяв статті на найрізноманітніші теми, передовсім на теми політичні й економічні. Працював теж довгі роки у „Просвіті“, був основоположником і першим секретарем ремісничого т-ва „Зора“, ініціатором оснування ремісничо-промислової бурси у Львові і т. д.

Як один з основоположників націонал-демократичної партії став він у 1899 р. заступником голови в Народному Комітеті і з цього часу в його руках опинилося майже всецільно не тільки політичний, але й економічно-фінансовий провід українського життя в Галичині. В 1905 р. вибрано д-ра К. Левицького головою Нар. Комітету і на цьому становищі він був до 1919 р. Розуміючи вагу економічної праці, розвивав він заплідню широкую активність в напрямі економічної розбудови нації.

Як один з основоположників націонал-демократичної партії став він у 1899 р. заступником голови в Народному Комітеті і з цього часу в його руках опинилося майже всецільно не тільки політичний, але й економічно-фінансовий провід українського життя в Галичині. В 1905 р. вибрано д-ра К. Левицького головою Нар. Комітету і на цьому становищі він був до 1919 р. Розуміючи вагу економічної праці, розвивав він заплідню широкую активність в напрямі економічної розбудови нації.

Дехто з учених може вперше почув від нас про існування України і про те, що наука у нас розвивається, що ми зовсім не москалі і нічого спільного не маємо з ними. Але організатори конгресу дуже добре знали і про Україну і про наш університет, багато ліпше і більше, ніж наші люди напр. з Галичини або Волині, які не знають і не цінують значіння нашого університету, який єдиний на цілм світі є справжнім національним університетом, бо може цілком вільно висловлювати наукові думки про Україну і власне посувати наперед науку про неї, вільно доводити, що вона була і є цілком окрема одиниця, у всіх відношеннях у мінна від сусідів. І наш університет справді у чужих має далеко більше признання і розголосу ніж у своїх.

Відкриття конгресу відбулося у вівторок, 27. серпня. На відкритті був присутній і кронпринц з жінкою, який відкриваючи його сказав гарну промову і привітав конгрес з побажаннями йому успіху. На цьому відкритті співав студентський хор і розпорядниками були студенти з великими жовто-синіми відзнаками, і, як на наших весіллях старости, зі жовто-синіми відзнаками через плече. Очевидно походження цього звичаю те саме в обох країнах. У розпорядників дрібніших тільки жовто-сині круглі кокарди на лівім боці.

(Продовження буде.)

В. К.

2)

На конгресі в Люнді.

Програма. — Славянознавство. — Знайомства. — Праський університет.

В перший-же день (понеділок), з'явившись у Конгресовому бюро і виконавши усі формальності, я встиг оглянути ціле місто. Можна сказати, що місто це служить тільки додатком до університету. Всі великі, гарні, старі і нові будівлі це університетські будинки, шпиталі або клініки, бібліотеки, лабораторії, інститути, парки, як напр. ботанічний парк з астрономічною обсерваторією. Більшість професорів має свої власні домики, дуже гарно, привітливо і з смаком побудовані і обставлені, з садочками доволі; це маленькі вілли.

Конгрес відкрив у вівторок, 27. серпня в університетській авлі в 9. год. 30. минут рано шведський коронний принц, який прочитав відповідну промову по-англійськи. Потім йшла передмова п. Мюбберга, ректора лондського університету і президента організаційного комітету. Потім промова делегата найстаршого університету, проф. Гільберта з Парижу, а потім промова проф. Е. Леманна.

Після цього почалися засідання секцій в 11. год. до обіду і в 2. год. 30. мин. після обіду. А в 7. год. 30. мин. бенкет в „Академіска Ференінген“, себто в академічній столовій, в присутності кронпринца.

В середу, 28. серпня, засідання секцій, як звичайно, а в перерві між ними проф. Врангель щодня водив аматорів з поясненнями по катедрі. В середу-ж в 6. год. 30. мин. дали в катедрі концерт.

В четвер, 29. та сама програма, що й щодня, тільки в авлі університету в 5. год. веч. від-

булося засідання закриття конгресу і призначення нового конгресу за 4 роки в Берліні, причому на закінчення сказав промову п. Ліндског, міністр освіти. А в 6. год. 45. мин. організаційний комітет повів нас в Берред, на беріг моря, щобі почастувати нас ачерею.

В п'ятницю, 30. серпня в 10. год. подорож по околиці на автах, а потім обід у Мальме в Кунгсгаркен, себто прийаття в міському садку президентом міста бароном Камелем і оглядини Мальме.

Секцій було 8: 1) Загальні питання; 2) Релігії диких народів і фольклор; 3) Єгиптяни і старовинні семіти; 4) Греки і римляни; 5) Германці, кельти і слов'яни; 6) Іран, Індія і далекий Схід; 7) Іслам; 8) Будизм і християнізм.

У перший-же день рано відбулися наші реферати в 5 секції і взагалі слов'янські. Це були: В. Шербаківський: „Останки первісної релігії на Україні“ (німецьк. мовою). І. Мірчук: „Месіанізм у слов'ян“ (нім. м.). В. Чайканович (Сербія): „Кілька характеристичних рис старосербської релігії“ (нім.).

У середу в 1. секції відбувся реферат Д. Чижевського: „Рослина як релігійний символ“ (нім.). Мав бути росіянин А. Флоровський з Білгороду, але не прийшов. Його реферат мав бути такий: „Культ святого Вячеслава, чеського князя, в Росії“ (франц.). С. Чарновскі (Варшава): „Бог творець полінезійських космогоній“ (франц.) в 2. секції, і він-же в 5. секції „Мітичний дик галійців і бретонців мешканців остроу“ (франц.) і пані Вільман-Грабовська з Кракова: „Дієа атмана серед браман“ (франц.). (Чи був п. А. Клявек зі Львова, не знаю, а мав читати: „Небо як біблійний осідок душ“ (франц.).

На з'їзді було дуже багато цікавих докладів, але звичайно слухати їх всіх нема фізичної можливості одночасно у 8-ох секціях. Головна вага всяких конгресів подягає в нових особи-

його заходом основано в 1899 р. Краєвий Союз Кредитовий (нині: Центробанк), при його активній співучасті повстали і Краєвий Союз Ревізіонний, і Краєвий Союз Молодарський, і Українська Шляхниця в Перемишлі, і Земельний Банк Галичинський і ін.

При перших загальних виборах до австрійського парламенту (1907 р.) вийшов д-р К. Л. послом з виб. округу Бережани-Рогатин. В найближчому році став він теж послом до галицького союзу. Від 1909 до 1916 р. був він головою Українського Клубу у віденському парламенті і головою Українського Союзового Клубу (до вибуху війни). З початком війни став на чолі Головної Української Ради у Львові, а після Загальної Української Ради у Відні (1915-1917).

З днем 1. листопада 1919 р. став д-р К. Левницький прем'єром Державного Секретаріату З. У. Н. Р., а від 1920—1924 р. працював закордонном (спершу як уповноважений Галицького Уряду для преси і пропаганди, а потім як уповноважений для закордонних справ). У тому часі брав участь у різних переговорах в справі долі Східної Галичини (Рига, Союз Народів), стоячи на чолі галицької делегації. Після акту з 14. березня 1923 р. і після ліквідації установ Галицького Уряду у Відні повернувся д-р К. Левницький в липні 1925 р. до Львова, де відновив знову адвокатську канцелярію і забрався до давньої праці на економічно-фінансовому полі, яку він, поруч освітній праці, уважав завжди основою для економічних змагань нашого народу.

Крім праці в Центробанку, де виявляв головну, проводить він теж в Союзі Українських Адвокатів та редагує його орган „Життя і Право“. Поза тим працює і в інших наших центральних установах чи то як член наглядових рад, дирекцій, чи як член ревізійних комісій. Незалежно від того всього витав він в останніх роках два томи „Історії політичної думки галицьких українців від р. 1848 до 1914“ і три томи „Історії визвольних змагань галицьких українців“ рр. 1914—1917“ (третій том, що закінчиться берегостейським миром, вичікується друкувати). Після того має ще вийти історія боротьби за українську державність в Галичині, над якою виявляв саме тепер працю.

Отже тільки в найзагальніших рисах начерканий образ діяльності й заслуг д-ра К. Левницького, що важе своєю особою розвиток нашого національного життя протягом останнього 50-ліття, лишаючи на кожній його сторінці нестерпні сліди своєї невичерпної, повної енергії праці.

В суботу 16. п. м. відбулося у Львові скромне свято-ювілей 70-ліття уродин і 50-ліття громадянської діяльності д-ра Костя Левницького. Свято це підготував з доручення Союзу Українських Адвокатів і центральних економічно-господарських установ окремий комітет у складі: д-ра М. Волошини, дир. М. Заячківського, дир. Ю. Павличковського, дир. Я. Колтунюка і д-ра А. Гоникевича.

Свято відбулося в залах Центробанку, де точно в год. 6.30 ввечері зібрався Союз Українських Адвокатів на своє святочне засідання. До ювілейної промови І. віцепрезидент С. У. А. д-р М. Волошин, що підписав заслуги голови С. У. А. як адвоката і громадянина. По тій промові увійшли на сцену представники наших економічних, освітньо-культурних і наукових установ. Перший привітав ювілянта сен. В. Дешиневич іменем Г-ва „Просвіта“, по нім виголосив привітну промову в імені наших економічних установ голова Ревізіонного Союзу Українських Кооператив Ю. Павличковський. Промовляли ще іменем Рідної Школи дир. І. Кокорудз та іменем Наук. Г-ва ім. Шевченка акад. К. Струтинський. Відповідав усім промовцям ювілянт, зазначаючи, що він брався до кожної праці, яку вважав за важку й кожен для нашого народу. Він не мав ні часу ні змоги спеціалізуватися, в його діяльності були може й інші недостаті; на всякий випадок йому присвятивала при кожній праці одна-одинішка думка: добро і щастя українського народу. Цю промову нагородили присутні бурлимими аплодесами, а крім того представники наших економічних установ вручили ювілятові свій дар: дорогий сервіс на 12 осіб.

Після того в рестораничній салі Народної Гостиниці відбувся бенкет, на якому промовляв як перший І. віцепрезидент С. У. Г. д-р М. Глушків, а потім о. кан. Д. Лопатинський, д-р Р. Перфецький, д-р Лев Гавкевич, д-р Ст. Федак, д-р К. Студинський і дир. Ю. Павличковський. Після відчитання численних привітів і телеграм (м. ін. привіт від Видавництва „Діло“) промовив ювілянт, що дякував учасникам і всім тим, що згадали його в дні ювілею та висів тост на честь загально-національного об'єднання в руки голови УНДО д-ра Дмитра Левницького. Непримусовно-веселий настрій на бенкеті підтримував теж на швидку руку організований хор, що проспівав цілу низку пісень під батігтою д-ра М. Волошини.

Радянська Україна.

Перед виставою першої галицької опери Анатолія Вахнянина „Купало“.

З радянської преси довідуємося, що в харківській державній опері вже від довгого часу підготовляють до вистави оперу, твір пр. Анатолія Вахнянина „Купало“. У виставі візьмуть участь першорядні сили, а саме: в ролі Отарки виступить артистка Литвиненко-Вольгемут, Степана Мих. Голінський, Омара барітон Будневич, Максим бас Петоржинський, Галі Дніпровська, Мусеїна Воллинець, трьох евангеліст Калужиний, Підлісна і Оловейнікова. Дирігувати буде капеліщик Маргуля. Режисерує оперу Сергій Каргальський. Декорації оформлює головний художник Петрицький.

Щоби познайомити публіку з оперою і викликати зацікавлення широких мас, виступили перед кількома днями в найбільшому харківському клубі „Металіст“ артисти Литвиненко-Вольгемут, Дніпровська, Голінський, Петоржинський, Будневич з важливішими оперовими аріями з „Купала“. Публіки було дуже багато. Арії викликали правдиве захоплення. Оперу оцінено як прекрасний музичний твір. Б. надія, що опера буде мати успіх. І всі артисти поставились до неї дуже уважно. Художник Петрицький придумав влучне сценічне оформлення і намалював гарні плани на костюми. Всі костюми будуть нові. Режисер Каргальський, один з найкращих мистців на сцені полі має з артистами ще для сценічної проби, а головний диригент Маргуля співавши. Около 20-го листопада почнуться вже проби на сцені з оркестром. В день прем'єри, яка відбудеться дня 2. грудня в год. 7 (час середньо-європейський) ввечері, буде дирекція опери передавати „Купало“ на довгих хвилях радіо (1304), щоби на широких просторах українських земель можна було оперу почути.

Пам'ятайте про українських інвалідів! Впишіться в члени Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові.

Жалюгідні події перед Волозькою церквою у Львові.

Москвофільські студенти спричинниками палочних авантур.

В неділю, 17. листопада ц. р. мали місце перед Волозькою церквою при вул. Руській жалюгідні події. Вже перед 9-ою год. ранку лавилося в Волозькій церкві 3—10 москвофільських студентів, які своїм чинивним поведінням звертали на себе загальну увагу присутніх громадян. Ці москвофільські молодці прийшли до церкви з грубими палками і захоувалися ними провокаційно, з чого можна було вносити, що підготувалися до якоїсь авантюри. Українські студенти зібрані були в притворі. Коли при кінці Богослуження хор почав співати ісено-молитву „Боже Великий“, тоді москвофільські студенти позалися з церкви до притвору, поїдлюючи ще в церкві перед порогом свої налиці до гори. Ясно, що вже готовилися до нападу. В притворі повстало через те замішання. Українські студенти пропустили вояки-жовні „юношів“ на вулицю, а там перед церквою прийшло до бійки. Метушня трієла доволі довго. Вкінці інтерв'ювала поліція, що кількох учасників сутички притримала. По переслуханні на поліції їх випущено на волю. В часі бійки ранено двох студентів, яких заасотрило рятунокове поготівля.

На маргінесі цих сумних подій слід зазначити, що москвофільство останніми часами стало виглядати неабияк поповненим і агресивним. Причина цієї „животности“ москвофільства загально відома. Про неї ми писали вже не раз при інших нагодах. В даному випадку дразнить їх нібито українська молитва, проти якої вони демонструють аж палками. Алеж не можна допустити до того, щоби гурток москв. міг собі дозволити на такі демонстрації та ображувати таким чином релігійні і національні почуття українського населення Львова. Тут компетентні церковні чинники повинні ужити всіх заходів, щоби на будуче до подібних випадків не допустити. Загально відома річ, що галицькі москвофіли адаптовані були пропагандорами російського правління на терені Сх. Галичини і що їм все залягло на тім, щоби в прилюдній оцінці пошито нашу греко-католицьку церкву і духовенство. В даному випадку мали вони це саме на меті.

Польська преса розтрубіла ці події до величезних розмірів і афрежувала їх у прихильному для москвофілів освітленні. „Староусення“ — москв. — палуть жертвою „зенавиджених народом“ українців. Попри те позала польська преса фальшиву вістку про те, немов-то у подіях під Волозькою церквою брала активну участь українська середньошкільна молодь. Тимчасом це не відповідало дійсності. В ці події були замішані виключно студенти вищих шкіл.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперів
до курення.

JOB

Ревеляції прем'єра, Світальського.

Відчит прем. Світальського у варшавській Фільгармонії будить шораз більше зацікавлення у всіх політичних групах. Панує переконання, що відчит принесе деякі ревіляції щодо дальших планів уряду у справі ревізії конституції. Ендецька преса у Варшаві нарікає, що редакції опозиційних газет не дістали білетів на відчит і висловлюють підозріння, що опозиційним журналістам вступ на відчит буде заборонений.

Антисемітські авантюри у Празі.

На німецькій університеті у Празі прийшло до бійки між студентами жидами і німецькими націоналістами, які намагались викинути жидів зі саль і при чім потурбували декілька жидів студентів. Так само на вулицях прийшло між жидами і німцями до бійки, через яку арештовано 15 осіб. Виклади перервано.

Вальдемарас буде викладати у Вильні?

З Риги прийшла несповідома досі вістка, що б. литовський прем'єр Вальдемарас задумує старатися про посаду професора на університеті у Вильні і що польський уряд не противився відмові Вальдемараса до Польщі.

На православ'я.

Частина населення села Туря Горішна у Старосамбірщині покинула гр.-катол. обряд і перейшла на православ'я. До села приїхало двох православних священиків Лев Тимчишин і Петрушевич, які переняли церковні будинки і минулої неділі відправили перше богослуження.

Каден Бандровський і в Лодзі не мав щастя.

Польський письменник Каден Бандровський, якого виклад так неприхильно прийняв місто Познань, приїхав до Лодзі, де виголосив відчит „Боротьба за нову жінку“. Публіка привітала предегента охлокками: „Геть з жидами! Геть із комуністичною пропагандою!“ і почала співати „Боже цюс Польске“ і „Роту“. Відчит перервано, а поліція арештувала 3 особи.

Біржа. Гроші.

Америгальський долар 8 59 50—8 59 00, канадський долар 8 51 50—8 52 00, чеська корона 0 26 13—0 26 66, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 50, румун. лей 0 05 25—0 05 25, французький франк 0 34 50—0 34 75, швейцарський франк 1 71 50—1 72 00, фунт стерлінгів 43 60 00—43 60 00, радянський червонець 17 00—17 50, німецька марка 2 13 10—2 13 25.

Золото: 20 корон 36 30 00—36 36 00, 20 франків 34 20 00—34 50 00, 20 німецьких марок 42 00 00—42 40 00, 10 російських рублів 46 00 00—46 40 00.

Срібло: Австрійська корона 0 62 50—0 63 50, 5 австрійських корон 3 21 00—3 30 00, австрійський флорен 1 62 00—1 65 00, російський рубель 2 60 00—2 65 00, копійки за рубель 1 50 00—1 55 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 36 25—37 25, пшениця озимі 32 75—33 75, жито галицьке 23 50—23 50, жито галицький броварський 00 00—00 00, жито на ильню 15 50—19 50, жито пастівний 20 00—21 00, овес галицький 20 25—21 25, кукурудза румунська 24 50—25 50, барвоча промислова 3 75—4 25, фасоль біла 80 00—95 00, фасоль колората 40 00—50 00, фасоль краса 53 00—55 00, горох піл-Вікторія 40 00—45 00, горох пілний 29 00—32 00, бобів 28 50—29 50, мішанка паст. и зерні 00 00—00 00, ячка 31 50—32 50, сіно солодке краєне прасоване 8 50—9 50, сохома прасована 5 00—6 00, гречка 24 25—25 75, льон 67 00—69 00, дубина синій 00 00—00 00, ріпак озимий 66 50—67 50, мука пшенична 40 при. 00 00—00 00, мука пшенична 65 при. 66 00—67 00, мука жита 70 при. 30 00—41 00, грисів кукурудзаний 00 00—00 00, мука кукурудзана 00 00—00 00, отруби житні 12 50—13 00, отруби пшеничні 12 25—13 75, крупи гречані 31 50—33 50, цукор 0 00—00 00, крупи ячмінні 38 00—39 00, пшеник 36 00—37 00, просо краєне 28 25—29 25, макухи льняні 41 00—42 00, мак синій 120 00—130 00, мак синій 80 00—90 00, коншиня червона 125 00—135 00.

Боротьба з опозицією у Польщі.

Розбитий конгрес „П'яста“ в Познані. — Роз'язані збори „Строніцтва Хлопського“ у Львові.

Дня 17. п. м. у Познані відбувся конгрес „П'яста“ у якому взяло участь майже 2000 осіб. На конгрес приїхав і презид „П'яста“ посол Вітос і декількох інших послів того угруповання. У хвилині, коли промовляв посол Собяк, до сали залетіла бойка „Отшельца“, яка почала стріляти з револьверів і поранила посла Нусена. Презид „П'яста“ Вітос утік зі сали і віча роз'язала поліція. Члени організації „Отшельца“ обкидали президію віча гнилими яйцями і викриками „Ганьба Вітосові!“ „Геть з ним!“.

Приїшло до бійки крилами між учасниками віча і членами „Отшельца“. Посол Міхалкевич почав кричати: „Геть з урядом!“, за що члени бойки накинулися на нього і хотіли побити, але під охороною поліції Міхалкевич виїхав зі сали.

Підчас бійки крилами було кілька осіб поранилих, після чого поліція роз'язала конгрес і приневолила учасників покинути саль.

Тогож самого дня у будинку бувшого союму у Львові відбулися зовірочні збори делегатів „Строніцтва Хлопського“ при участі послів Домбського, Рої, та Бріля. На зборах було присутніх майже 300 осіб. Підчас нарад на сали явилася представники поліції і почали контролювати легітимність учасників зборів.

Присутні почали протестувати проти цієї контролю та кидали омаки, звернені проти теперішньої влади в Польщі. Посол Домбський виступив з промовою атакуючи поведінку представників влади. Поліція перешкодила далішнім нарадам і розігнала учасників зборів. Кілька осіб пробувало ставити поліції спротив, за що були арештовані.

На економічні теми.

Ще на тему: Український банк в Америці.

(Замітки в дискусії.)

У своїй відповіді на дискусійні статті, оголошені в „Ділі“ (ч. 236. з 23. жовтня 1929.) розправився зі мною п. д-р Галай незвичайно коротко й дотепно. Зарозумілим жестом стопроцентного американця і старого банкового практика, який — мимоходом кажучи — щойно недавно покінчив студії в Празі, назвав мої міркування на згадану тему нереальними, мовляв, тому, що я необізнаний з американським життям. Але не завдав собі навіть стільки труда, щоб, як цього кожна серйозна дискусія вимагає, показати, в чім саме та нереальність криється, в чім мої думки на оснування українського банку в Америці так діаметрально ріжняться від практик амер. господарського життя? Якщо д-р Галай виступає перед суспільністю з такими важкими й далекодсягними проєктами, то мусить уміти боронити свою концепцію річею й логічно, а не ховатися за авторитет свого американізму.

Коли свого часу я прийняв в основу своїх міркувань, що 200-мільоновий банк, якого співалася на проєкту шан. автора ми так легко могли стати, має 100 мільонів акц. капіталу, а в дійсності той банк має всього 5 мільонів акц. капіталу, то це „хибне заповнення“ самої суті річі ні в чому не змінює. І при 5-мільоновім акц. капіталі не зискалиб ми проєктованої операцією більшої, а з тим і впливу на діяльність та політику банку, що арешто вже й сам автор признає, але рівночасно додає, що повна контрола банку нам у перших хвилях і не конче потрібна. Може шан. автор пояснив би ближче спосіб, як ми собі представляли працю банкового капіталу в користь наших економічних інтересів, коли зрікається, хочби і в перших хвилях, проведу й контролю над тим капіталом? А в який спосіб ми моглиб пізніше, по тих „перших хвилях“, зискати вплив на діяльність банку? Маю враження, що шан. автор сам не здає собі справи, в який спосіб у встановлених обставинах це могло би статися, коли такі важні, основні проблеми вирішує лише коротким, неясним реченням. Ні хвилини не хочу сумніватися, що наш автор є першорядним банковим фахівцем і знаменито орієнтується в амер. банкових відносинах, але не розумію, чому не визнає різниці між акц. капіталом і майном банку (амер. означення: capital surplus and undivided profits), депозитами і білансовою сумою (амер. означення: total resources), між номінальною вартістю акцій і її біжучою курсовою ціною. Неточність в уживанні тих ріжних понять викликає в своїх наслідках часті баламутства. Шан. автор твердить, що на 72 мільярди банкового майна в Америці лише 6 мільярдів, себто 8-34%, припадає на акц. капітал, а все інше — це де-

позити. А свого власного майна в формі ріжних резерв, фондів і інших рухомих та нерухомих маєткостей частин амер. банки не мають жадного? Депозити — це звичайні пасива, зобов'язання банку, не його маєток і на курс його акцій не мають найменшого впливу. Це чуже майно, яким банк лише до якогось часу орудує. А коли білансові суми амер. банків складаються лише з акц. капіталу і депозитів, а всі інші прибутки є рік-річно до центів виплачені акціонерам у формі дивіденд, то як в'ясяти ту високу внутрішню вартість амер. банкових акцій, що й подають амер. статисти?

Дальше шан. автор твердить, що саме в тій пропорції акц. капіталу до майна банку (5,000.000 — : 200.000.000 —) лежить та користь, на яку він вказував, бо маючи акцій на один мільон доларів, ми малиб $\frac{1}{4}$ акц. капіталу 200 мільоновому банку. Що таке твердження нестійке й баламутне, докажу числами: згаданий банк має 5 мільонів доларів акц. капіталу, а на той капітал мусіли бути видані акції. Кількох тих акцій було видано і яка була їх номінальна ціна, шан. автор нам не зрадив. Візьмим тому для кращого в'яснення кілька заложень. Можливо, що тих акцій був 1 мільон по ном. ціні дол. 5.—, можливо, що 500.000 по ном. ціні дол. 10.—, можливо, що 100.000 по ном. ціні дол. 50.—, можливо, що 50.000 по ном. ціні дол. 100.—. Нинішня біжуча курсова ціна акцій того банку є по заповіданням самого автора приблизно дол. 200.— за одну. Значить: за 1 мільон доларів ми моглиб купити всього 5.000 акцій, підчас коли при ном. ціні дол. 5.— за акцію одну п'яту частку акц. капіталу творить щойно 200.000 акцій, за які по курсі 200 доларів ми мусілиб заплатити не один мільон, але цілих сорок мільонів доларів, при ном. ціні 10 дол. за акцію одну п'яту частку акц. капіталу творить щойно 100.000 акцій, за які по курсі 200 доларів ми мусілиб заплатити вже лише 20 мільонів дол. і т. д. (ном. ціна дол. 50.— $\frac{1}{4}$ акц. капіталу 20.000 акцій а дол. 200.— коштувалаб чотири мільйони доларів, ном. ціна дол. 100.— $\frac{1}{4}$ акц. капіталу 10.000 акцій а дол. 200.— коштувалаб два мільйони доларів). Концепція така булаб лише тоді можлива, колиб акції банку, який має 5 мільонів акц. капіталу і 200 мільонів майна, ти могли купити по ном. ціні або під парі, що є абсурдом.

Цікаве є також побажання автора, щоб краєві економісти вказали амер. землякам реально, в чому саме булиб користи для амер. капіталу, інвестованого в український банк? Невжеж той банк має бути заложений лише й виключно на те, щоб вільні амер. капітали знайшли місце корисного уложування, щоб діяльність банку мала лише одну ціль: осягнути якнайбільші зиски і виплачувати акціонерам стопроцентові дивіденди? На мою думку головною метою такого банку мусілоб бути економічне відродження і піднесення українського народу по обох сторонах океану, а проблема зисків мала би прийти щойно в другій черзі. Далеко кращим завданням краєвих економістів було би вказати реально, які користи приніс би такий банк не інвестованому капіталові, але цілому українському господарському життю.

Инж. М. Колтунок.

НОВИНКИ

— На волі. Нас повідомляють, що п. Іван Корчинський з Галичі виїхав 14. п. м. на волю зі станіславської тюрми (за кавказією), перебувши там майже місяць. Враз з ним виїшло останніх 3-ох обвинувачених. Відповідатимуть з вільної стопи.

— Криваве весілля. На весіллі у Раківці пов. Підгайці, прийшло між парубками до бійки, яка скінчилася стріляниною з револьверів. Парубок Францішок Моравський був тяжко ранений кулею. Деякі стріли були звернені проти поліціянта Міхалкевича, котрий намагався припинити бійку. По весіллі арештовано Петра Шуляка, Григорія Плотичу, Станіслава Грицишина і Михайла Завислянского за участь у бійці.

— Самогубство робітника. Залізничний робітник Володислав Каспрів, батько 2 дітей, скочив під поїзд і згинув на місці. Причиною самогубства були важкі матеріальні умови життя.

— Із хроніки вбивств. В Озерянах, пов. Борщів убив Михайло Ястрівський свого товариша Осипа Майданюка. Треба згадати, що вбивник має закладені 15 літ життя. Його арештовано і відвезено до в'язниці в Борщеві. — У селі Шлезакі, в Камінецьчині арештовано Броніслава Малиновського, якого обвинувачують в убивстві Михайла Кіляньського. — У тім-же повіті, в селі Кольонія Осип Маннарчик пробив ножем Осипа Недоїду, який помер.

— З судової сали. На днях у львівському суді відбулася розправа проти Олексі Адама і його брата Романа, обвинувачених в убивстві парубка Миколи Ковалі з Поляни біля Львова. Обвинувачені мали особисті парубочські порухунки з Миколою Ковалем і одного вечора напали на нього та так побили допатою по голові, що Коваль по 8 днях помер. За злочин убивства засуджено Олексі Адама на півтора року в'язниці, а його брата Романа на 8 місяців. Боронив д-р Давидяк.

— Трагедія учня. У Тарнові кинувся під поїзд учень VI. класу гімназ., Александер Войтасевич і згинув на місці. Батько його довідавшись про смерть сина, збожеволів із розпуки, а мати важко занедужала. Причина самовбивства учня була така: Не зважаючи на заборону шкільної влади ходити учням до кінотеатрів, Войтасевич пішов оглянути фільму „Буря над Азією“. Один із професорів побачив його в кінотеатрі, загрозив, що за те Войтасевич буде виключений з гімназії і доніс директорові про той факт. Войтасевич так злякався погрози, що скочив під поїзд.

— Гіпохондрія Ількова. „Ілюстровани Курер Подзєнни“ пише, що на стації у Конюшках стався такий „таємничий“ випадок: До бувшого посла, а теперішнього капеляна у Лодзі Ількова приступило кількох незнайомих молодиків і попросили в нього вогню до папіроски. Підчас запалювання сірника, один з тих підозрілих типів тримав у руці якийсь предмет, що видавався таємничі шелести (?). Зараз після цього Ільків занедужав і до нього покликано лікаря. Ільків сказав одному журналістові, що випадок у Конюшках це перший сигнал з боку українських тайних організацій, які погрожують тим чином бувшому послові за його угодову політику супроти Польщі. Але тому, що особою Ількова вже давно не цікавиться українська суспільність, то ревелачії того бувшого посла є плодом звичайної гіпохондрії.

— Жива туберкулози в Польщі. На днях у Кракові відбулося засідання „Товариства для боротьби з туберкулозою“, на якому прочитано статистику жертв тої недуги: За останніх 6 літ у Польщі померло на туберкулозу майже пів мільйона осіб, то значить 60 тисяч більше, як на всі інші недуги. Стверджено, що всі санаторії у Польщі мають приміщення закладені для 6.000 туберкулічних і тому санаторії не в силі виповнити свого завдання, у той час, як мала Австрія має приміщення у санаторіях для 13.000 осіб хорих на туберкулозу.

— Ріжні вісті. В Кракові впаав невеличкий сніг, який дуже скоро стопився. — На шляху Броди-Заболотів робітник Филип Ковалюк вискочив підчас руху із поїзду і так нещасливо, що був смертельно ранений і помер. — У Новім Йорку бандити напали в білий день на головний банк й ограбили 13.968 доларів. — У Діссельдорфі арештовано бандита, який досі убив 19 осіб. — У Грацу арештовано комуністів Чабрана, Авста і Юліча та Гірцера за поширювання комуністичних летючок. — В Айзенбаху (в Австрії) підчас зборів організації купців вибухла у будинку пожежа і охопила саль, де були збори. Підчас панічної утечі зі зборів декілька осіб було поранилих. — Німецький вчений Герцфельд найшов у Персії нові руїни міста зперед 1000 літ перед Христом, а на тих руїнах написи староперською мовою. — У Відні арештовано кількох злодіїв, що хотіли обкрасти гробницю сина Наполеона I, який, як відомо, похоронений у віденському костелі оо. Капуцинів. — В околиці Беллюно в Італії упали великі сніги, які перервали комунікацію. Такіж сніги упали у Тосканії.

— Вміє на пам'ять „Фавста“. Учень VI. класу віденської гімназії Адольф Зайдель має таку знамениту пам'ять, що протягом 5 місяців вивчив на пам'ять цілого „Фавста“. На днях у Відні відбувається вечірка, на якій цей учень має декламувати цілий цей архитвір Гетего.

— З наукового життя за кордоном. Засідання ч. 169 Українського Історико-Філологічного Товариства в Празі буде у вівторок, дня 19. листопада в год. 3.30 в помешканні Клементіну, ч. 11. Порядок дня: 1. Дискусія про працю лінгвістичної секції зїзду слов'янських філологів у Празі (докінчення); 2. Сірополка, С. О.: „Праця бібліографічних комісій і педагогічної секції зїзду“; 3. Омельченка, Г. В.: Перші редакції „Хрещення св. Володимира“ Карла Гавлічка-Боровського. Для гостей вступ вільний.

— Малирська Вистава праць учнів арт. маляра О. Новаківського відкритена від 7. до 21. листопада 1929 р. в сали Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Гриценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Іванюх, Ст. Луцик, М. Мороз, Г. Смольський і Р. Чорний.

Відоzwi й комунікати.

Збірка жертв на УКТОДІ.

Дозвіл на триденну збірку жертв у повітах львівського воєводства з дня 1. до 3. грудня ц. р. на інвалідів УГА, одержало Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові. Договірний акт, доручений Львівським Городським Старостом з дня 6. листопада 1929 р. Ч. Ст. 1557/29, звучить в перекладі:

„До заряду Товариства „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська Ч. 3. — Уряд Воєвідський у Львові рескриптом з дня 31. X. 1929 р. Ч. БП. 72/квст. дозволив Зарядові Товариства під назвою „Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові“ на урядження одноденної замкненої уличної збірки в дні 1. грудня 1929 в місті Львові, як теж триденної отвортої збірки датків на збіркові листи у львівському воєвідстві з винятком міста Львова, в часі від 1—3. грудня ц. р. включно на передбачені статуту цілі по-вищого Товариства під такими умовами:

1) Улична збірка в місті Львові буде відбуватися тільки до замкнених пушок. Столики, при яких будуться приймати жертви, будуть установлені при церквах, згд. при освітніх українських (в ориг.: руських) локалах: збирання датків не буде відбуватися від дому до дому. Особи, що будуть займатися збіркою, будуть зосмотрені у відповідній легітимізії, видані Зарядом Товариства і відомовані Львівським Городським Старостом. Рівнож ці особи не матимуть жадних демонстраційних відзнак. Відзнаки-ж, припинані публіці, жертвуючій датки, повинні містити тільки напис: „Збірка на цілі Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові“.

2) Кожна складкова листа повинна бути за-

осмотрена порядковим числом, печаткою Товариства та підписом голови і секретаря. Без апробати Городського Староста не вільно умішувати на збіркових листах ніяких гербів, написів, пропагандового мотта і т. п.

3) У збірковій листі повинна бути подана дата і число оцього рескрипту, дозволяючого на збірку.

4) Товариство обов'язане вести точну евіденцію збіркових лист та осіб, що займаються збіркою.

5) Особи, що займаються збіркою, будуть мати легітимізії з фотографією, видані Головною Радою Товариства і потверджені дотичним Старостом, або й легітимізії без фотографії, однак важну тільки разом із „особистим довідом“ або з польським паспортом, а будуть мати повище згадану збірку листу, на котрій жертва повинна бути негайно записана чорнилом або чорнильним олівцем самим жертводавцем, а коли він неграмотний, то збірником у присутності жертводавця.

6) Особи, що займаються збіркою на збіркові листи, не будуть мати ніяких демонстраційних відзнак.

7) Кожний локальний комітет обов'язаний зголосити наперед дотичному Старосту початок триденної збірки найпізніше три дні перед її початком. Натомість по укінченню збірки повинен комітет протягом 8 днів подати до відомости дотичного Староста вислід збірки та виказатися зі способу ужиття зібраних датків.

8) Загальний вислід збірки повинен Головний Заряд Товариства протягом одного місяця оголосити в однім у Львові виходячій українській денику, котрого один примірник враз із подрібним звітом зі збірки та зі способу ужиття зібраних фондів враз із виказом ро-

зібраних збіркових лист і з вичисленням не-звернення Товариству лист та двома формулярами зужитих збіркових лист предложить Товариство Воєвідському Урядові.

Про це ПТ. повідомляю і вживаю до точного приноврелення до повищих умови. Городський Староста. Підпис“.

Подано до публічної відомости текст оцього рескрипту і просимо українських громадян до цієї збірки в дні 1—3. грудня ц. р. приготуватися. Товариство від трьох місяців має ніяких фондів на покриття конечних видатків у висоті 13.000 золотих місячно і було змушене нарушити фонд, призначений на будову, згд. купно дому.

Інваліди УГА цілий рік ждуть на цю збірку, а Товариство два роки на дозвіл на збірку, якої речинище недалеко і дуже короткий. Надії, покладані на цю збірку, не сміють завести.

Рівночасно виготовляємо потрібні повно-власти, листи і друки та негайно надішлемо-нашим філіям і довіреним мужам по повітах львівського воєвідства. У львівському повіті переведе збірку централя Товариства.

Одночасно подано до відомости, що УКТОДІ одержало й рескрипт станіславського воєвідства з дня 6. листопада 1929 р. Ч. БП. 2251/К з дозволу на переведення збірки на цілі УКТОДІ в станіславському воєвідстві. Текст рескрипту ідентичний із текстом львівського воєвідства та з тим самим речинищем збірки (1—3. грудня ц. р. в повітах, а тільки 1. грудня ц. р. в місті Станіславові).

Як тільки наспіє дозвіл від тернопільського воєвідства, подамо його теж негайно до відомости українського загалу.

УКТОДІ.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 19. листопада, год. 7:30 веч. „Ще можеш ти вазати свій бабці“.

Середа, 20. XI, год. 7:30 вечором „Артисти“ (цілих зннжені).

Малий Міський Театр:

Вівторок, 19., год. 7:30 веч. „Солом'яні адіні“.

Середа, 20-го, год. 7:30 веч. „Солом'яні адіні“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Вівторок, 19. листопада „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7:15 і 9:30.

Середа, 20-го, „Іда до Львова“, дві вистави: год. 7:15 і 9:30.

Четвер, 21-го, „Електричне кохання“, дві вистави: год. 7:15 і 9:30.

Кіна.

Аполло: Венус.

Касіно: Маска Ервіна Райнера (Джон Діжальберт).

Кольосей: Дитя цирку.

Лев: Королена без корони (Леді Гелатен) 3 Коринном Гріфет і Варонієм.

Маруєвська: Бруківий метелик.

Ола: Гріхі батьків.

Паліс: З мукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).

Пам: Жовтий пашпорт.

Пасаж: Капітан Газард. Тиждень Пата і Гомонта.

Ам: Комедія.

Стилевий: Тайна поштової скринки.

Фатаморган: Попад світ (Жером-го).

Химера: Божевільні дзвони.

Утіха: Незадовільний злочиниць (Гаррі Піль).

Програма радіо.

Середа 20. XI. 1929

Варшава (1411,7) 16:15 Програма для молоді. Краків (312,3) 16:45 Концерт грамофонові. Гельсінгфорс (221,4) 19:05 Концерт із Турку. Бресля (333) 19:05 Релігійний концерт. Ляйпциг (299) 16:30 Популярний концерт. Братислава (279) 11:30 Грамофонові плати. Талін (296) 20:00 Оперетти. Брно (341,7) 22:15 Чеські концерти. Лондон (356,3) 16:45 Камеральний концерт. Штутгарт (360) 19:00 Трансмісія з Франкфурту. Гамбург (372) 12:15 Оркестра Шварца. Франкфурт (390) 16:00 Концерт: Бах, Гендель, Лео-

жак, Берн (403) 18:15 Грамофонові плати. Берлін (418) 13:40 Релігійна музика. Стокгольм (436) 20:15 Військова музика. Рим (441) 13:15 Радіо концерт. Ляйпциг (473) 13:00 Концерт. Прага (487) 20:30 Концерт чеської філармонії. Мільно (501) 20:30 Фальштаф. опера Верді. Брюссель (509) 18:00 Три-радостанії. Відень (516,3) 11:00 Кларет Салінга. Рига (525) 18:30 Трансмісія з опери. Мюнхен (533) 19:05 Концерт штр. Будапешт (550) 17:40 Концерт: Бах, Бізе, Гайдн. Москва (825) 15:30 Популярний концерт. Ковно (1935) 21:00 Концерт. Ленінград (1000) 14:00 Грамофонові плати. Париж (1725) 21:00 Севільський циркул.

Четвер 21. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 12:30 Шкільний концерт. Краків (312,3) 20:05 Вечірній концерт. Гельсінгфорс (221,4) 19:00 Монарт, Гайдн, Шуберт. Ляйпциг (299) 16:30 Популярний концерт. Братислава (279) 16:00 Концерт творів Верді. Талін (296) 20:00 Концерт. Брно (341,7) 18:35 Музика для молоді. Лондон (356,3) 17:0 Циганський концерт і солісти. Штутгарт (360) 16:00 Концерт з В-облад. Гамбург (372) 16:15 Фортепиловий рециталь. Франкфурт (390) 20:00 Концерт Кенурі, Берн (403) 18:15 Грамофонові плати. Берлін (418) 16:30 Концерт солістів. Стокгольм (436) 19:50 Концерт австрійських композиторів. Рим (441) 21:02 Симфонічний концерт. Ляйпциг (473) 20:00 Грамофонові плати. Прага (487) 16:30 Камеральна музика. Мільно (501) 12:30 Легка музика. Брюссель (509) 21:00 Концерт з Амстердаму. Відень (516,3) 20:00 Австрійські композитори. Рига (525) 16:00 Популярний концерт. Будапешт (550) 17:40 Циганська музика. Москва (825) 15:30 Оперова музика. Ковно (1935) 19:35 Вечірня програма. Ленінград (1000) 14:00 Грамофонові плати. Харків (1304) 19:00 Концерт з Кіна. Париж (1725) 21:00 Радіоконцерт.

ВИКАЗ

жертв в золотих для Т-ва Прихильників Освяти у Львові, вул. Супінського ч. 21, зібраних „День Українського Студента“ дня 15. вересня 1929 р.

Воєвідство Львівське.

Повіт Бібрка: Вориничі 15:00, Городище 8:30, Молодичів 30:40, Оттянечів 33:50, Підгірці 9:20, Спрізька Нові 15:20, Сутрів 2:30, Ходорів 11:09.

Повіт Городок: Нгайлонський: Мшана 80:00.

Повіт Жовква: Жовква 121:06, Замочок 12:20, Кудинів 31:55, Мокротин 9:00, Мости Великі 3:29, Смарна Рона 8:00.

Повіт Львів: Винники 92:50, Нислєбоні 12:55, Гривбоні 30:00, Замптів 19:04, Замків 16:35, місто Львів, музична збірка дала 16:56:55 зол., 107 руж лів і 1/2, укладена лави, Миллаші 51:10, Мисів Новий 3:30, Підберізі 32:00, Підгірці 19:00.

Повіт Любачів: Любачів 75:04, Олешніч 15:00, Чесиків 73:77.

Повіт Мостиська: Годніч 14:35, Мостиська 37:00, Старина 8:70.

Повіт Рави Руська: Рави Руська 48:30.

Повіт Перемишль: Вільшани 14:43, Медина 13:50.

Повіт Сокаль: Беа 53:00, Ванів 17:44, Вижнів 3:30, Винники 6:17, Витків 17:30, Гатовичі 9:50, Гора 6:65, Должів 14:40, Жабче 9:70, Завишів 35:61, Клясів 14:02, Кожарів 11:15, Корчин 3:50, Кужів 29:49, Кудичів 21:63, Лучині 14:50, Нимоліві 17:55, Нисичів 34:70, Тудорівичі 15:00, Пархач 6:33, Перемишль 13:70, Поторича 49:00, Сантазі 18:40, Сокаль 79:75, Стенатин 1:20, Тимшів 5:00, Хоробрів 21:02, Угринів 29:64, Махнівч 7:68, Вербів 5:29, Цеблів 30:42.

Повіт Старий Самбір: Старий Самбір 85:85, Стара Рона 23:15.

Повіт Яворів: Кроківці 26:00, Кроковель і Вудель 15:00.

Повіт Ярослав: Лазі 29:39, Лашин 21:17, Сілля 10:00, Сколишів 68:39, Ярослав 44:30.

В цілому воєвідстві зібрано 3.631:30 зол. 107 лів і 1/2 гулядена лави.

Всім П. Т. жертводавцям і збірникам Видів Т-ва складає ширю подяку. — Додатковий виказ жертв зложених на листи як також виказ датків з вечерини, чи концерти і виказ жертв зложених П. Т. поодинокими громадянами, чи згуст челяди до П. К. О. чи переназани на адресу Т-ва, буде оголошений пізніше.

Рівночасно прохажо П. Т. студентів, котрі ще досі не повертали збіркових лист, негайно звернути їх до канцелярії Т-ва, Львів, вул. Супінського ч. 21. — За Видів Т-ва: сенатор Володимир Децимевич, голова. Д-р Любомир Макарушка, старшина. 909 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найліпше на-правлений у найбільшій годинникар-ській роботі Івана Зельтінгера в Львові, пл. Марійська ч. 5. — З про-винний просимо репаранії прислати по-чтом. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 17—2

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИН-НИКИ поручає дешево Дом бр-в-скі-Ромашенські Львів (Готель Жоржа) вул. Авадєвична ч. 2. Догідні усліди. 619 9—2

ВІСНІАЮ поштою гарні, вибираю-ри гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22—1 кг. — Свинячий повид на курці в 5 кг. фаску за зол. 15— Подосвіж оріж в 5 кг. мішочках за зол. 25— Франко за пош-латою Мендель Штуммер Косів а. Ко-ломи. 842 6—10

ШАТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій склад Рентшнер, Лєсєнів 37.

КРАВЕЧЧИНА й МОДНЯРСТВО. Приймає на 6-тижневий курс крою й шиття віденською системою і на 6-тижневий курс моднярства. Курс шиття 45 зол., моднярства 35 зол. — Лодзанда, вул. Станіща ч. 8. П. п. 913 1—3

КРАВЧИНЯ приймає роботу, ходять по домах, може рівнож прийняти роботу зі складу. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ „для Стефані“, 911

ЖІНКА середніх літ, інтелігентна, лагідної вдачі, здорова, яка зго-дилася провадити самотійно скропий дім (правдива опіка над 8-літнім інте-лігентним хлопчиком, смачно варення всяка хатня праця, крім прання), найде місце у вільній-урядови у Львові. — Власноручно писані зголошення з дан-ми про себе, поданням референцій, усло-вля, скати до Адміністрації „Діла“ під „Зараз“. 898 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст незуг дегенів, серих і молука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 30—2

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних країн, спеціаліст сірпінт, венеричних і сепсизаційних хорів та лікарської косметики ординує від 8—10^{1/2} 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце, Вапофор, Дітерміл, Кри-теарія Сепаративі почеканні. Львів, вул. Поточного ч. 11. І. п. 826 Телефон 65—87. 12—2

Бувший лікар клінік в Празі й Вильні

Д-р Юліан РАДЗИКЕВИЧ

переніс лікарську канцелярію

до Копичинець.

Ординує в Ринку (Дубовий Дім).

915 1—3

Ширіть

наш

часопис!

Накриття

Frage, Kennenberger і інших найліпших фабрик по фабричних пинах 527 у МАНДЛІ, вул. Коперника 14 Напроти Кіна Новерно

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Цейлоні 3 ш. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
Телефон ч. 69-75.

Німецькі вибори.

Львів, 20. листопада 1929.

Всякі вибори, коли їх переведено менш-
більш безсторонно, дозволяють зорієнтуватися
в політичних настроях мас. Громадські вибо-
ри в Німеччині, що їх переведено минулої не-
ділі, є теж доволі характеристичні як цікава
ілюстрація теперішнього стану впливів пооди-
ноких політичних партій в німецькій республі-
ці.

Вибори до громадських рад, що їх пере-
ведено отже в цілій німецькій державі, були зв'я-
зані одночасно з виборами до окружних і про-
вінціальних сеймків (у Берліні до повіто-
вих, себто окружних управ). Наслідком цієї
суперкомплексності виборів обчислення і про-
гнозування їх вислідів мусило дещо затягнутися,
і то не тільки в краю, але й у самому Берліні.
Всяк так вже нині можна сказати, що ці вибо-
ри виявили значне пересунення на право у на-
строїх німецького народу.

Партією, що вишла несподівано дуже до-
бре при цих виборах, є скрайне праві націона-
льні соціалісти, звані теж „гакенкрайцерами“
або гітлерівцями (від їх провідника Гітле-
ра). Нац. соціалісти зросли в поодиноких окру-
гах на 300, а навіть на 400 відсотків у порівнян-
ні з дотеперішнім станом свого посідання. Так
напр. на терені міста Берліна здобули нац. со-
ціалісти 132.000 голосів (при попередніх вибо-
рах до міської ради в 1925 р. здобули були
лише 52.000 гол., а при виборах до райхстагу
з минулому році всього 39.000 голосів).

Зріст сили німецьких національних соці-
алістів, що, як відомо, проповідують явно полі-
тику реванжу, не признаючи ні мирових дого-
ворів ні наложених ними зобов'язань, матиме
безперечно своє значіння в цілій внутрішній, а
може й закордонній політиці Німеччини. Цей
зріст пішов майже в цілості на рахунок німець-
ких націоналістів, яких провідник Гугенберг
перевів, що вони залучилися з нац. соціалістами
для переведення спільної акції в справі т. зв.
народного побажання (плебіситу) щодо від-
кинення плану Юнга. Спільно ведена агітація
вийшла на добро тільки нац. соціалістам, які
перетягнули на свою сторону цілу масу вибор-
ців від нім. націоналістів. Величезний зріст
впливів нац. соціалістичної партії саме на кошт
німецьких націоналістів буде мати ще й той на-
слідок, що партійний конгрес нім. національ-
ної партії, який збирається в найближчому тиж-
ні в місті Касселі, переїматиме по всякій прав-
доподібності в поррахунок і розрахунок з Гу-
генбергом, що своїми тактичними потягнен-
нями довів до катастрофального вислуду вибо-
рів для тієї могутньої і впливової партії.

Вислід виборів серед інших партій не при-
ніс мабуть значніших змін. Відомо тільки, що
в Берліні зросли сильно комуністи на кошт со-
ціалдемократів, які в свою чергу поправили
свій стан посідання коштам комуністів у Саксо-
нії. А що в Берліні зросли сильно як нац. соці-
алісти, так і комуністи, які разом матимуть
близько третину мандатів, то рахуються з тим,
що така сильна меншість двох скрайних, на все
рішення партій унеможливить всяку річеву пра-
цю нової берлінської міської управи. Це може
мати такий наслідок, що новий міський парла-
мент у Берліні буде в дуже скорому часі роз-
кошичний.

Цікаво представляється вислід виборів у

самому місті Берліні як показник настрою на-
селення у великому місті. Там на 3.3 мільйонів
управнених до голосування віддано 2,294.674
важних голосів, а 17.000 було неважних. Отже
голосувало кругло 70% виборців. Здобули: со-
ціалдемократи 651.735 голосів (у 1925 р.
604.696), нім. націоналісти 404.756 (385.324), кому-
ністи 565.595 (347.381), демократи 138.511
(171.954), нім. народна партія 154.200 (111.446),
господарська партія 100.289 (73.263), центр
81.414 (63.265), національні соціалісти 132.031,
христ. суспільники 30.099, дрібні групи кругло
35.000. Розподіл берлінських мандатів пред-
ставляється так: соціалдемократи 65 (73), нім.
націоналісти 40 (47), комуністи 56 (43), демократи
14 (21), нім. нар. партія 15 (14), госп. партія
10 (10), центр 8 (8), нац. соціалісти 13, христ.
суспільники 3. З того вислуду виходить, що
партії, які були досі при кермі в міській раді

Москвофільські сепаратисти.

„Етнічні“ пляни. — Софістика наших „руських“. — Доктринерство і фанта-
зійність. — Дві відмінні сепаратистів. — Хто і як сепарується? — Поворот до
української єдності наказом хвилі.

Ще перед місяцем „Із. Курер Цоаз“, вираз-
ник „новітнього польського націоналізму“, ви-
ступив з новим „проектом на знищення Русі“, а
саме з проектом розбити західну вітку україн-
ського народу на безліч самостійних „етнічних
груп“, які стали б підбудовою „єдиної державно-
польської нації“, а їх культура і творчість різно-
видністю і відвіжучим джерелом теж „єдиної“
польської культури. Цей „курерковий“ винахід
не в нічим новим. Ще на кілька літ перед „сана-
ційним регіоналізмом“ пропонував його послідов-
но і завзято проф. Ст. Грабський, а навіть в ря-
дах спроможності здійснював у часах своєї все-
лади. Кінцевим змаганням цього протекторату
над українськими „етнічними“ групами є можли-
во окупа, приспівана польонізація українського
населення під Польщею, з чим і не крився ніколи
польський „народовий“ табор. Підчас перегово-
рів у справі конкордату в Римі заявив Ст. Граб-
ський, що за 25 літ не буде в Польщі україн-
ського питання. А ще давно перед Грабським ту
саму „ідею“ проголосив у галицькій соймі пос.
Лешек Ворковський (потомок українського ко-
зацького старшини), викрикуючи: „Нема Русі,
єсть тільки Польща і Москва!“. А ще перед ним
проголошували і здійснювали цю „ідею“ на всі
лади цілі покоління польських „патріотів“.

Словом: нічого нового під сонцем! Все те
вже було і буде, як довго лаготитиме над нами
супрематія польських шовіністів.

На „куреркову“ статтю зареагували ми не-
гайно, називаючи її крайньою ілюзією. Трохи
згодом дуже стримано, сальолово і невзначайно о-
ригінально зареагували на неї й наші „руські“.
Мовляв, для Польщі не байдуже ні українці, ні
„руські“. Всіх їх Польща повинна польонізувати.

„До того веде апріорне непризнавання рус-
ского народа в Польщі, поборювання українства,
наскільки його змістом в соборності Малої Русі,
і загальною підтримка руських партикуляризмів.
Дальше їх суперництво між собою та їх наявна
нездатність протиставитися польському куль-
турному, політичному й економічному натискові
залич зникнуть руський характер нашого насе-
лення і підчинять його повній польонізації. Та-
ка постановка ставить українство в становище не-
гра, який вже сповнив своє завдання, підірвавши
принципи руської національної єдності, і повинен
уступити місце чортякам дрібних партикуляри-
змів. Українство знищує одну Русь, а руські
партикуляризи повинні знищити українство,
щоби опісля затонути в польській стихії. Осо-
бливо в Галичині, українцям, що розбили єди-
ний гал.-руський фронт, курерки протиставлять
етнічні групи, як: бойки, лемки і т. і., щоби опі-
сля проконтувати їх, кожну окрема. Основою та-
кого плану є досвід українського самостійництва
у всіх його проявах. Курерки знають, що само-
стійництво — це фікція, зроджена польським ім-
періалізмом. Вони рахують на те, що перехопле-
ня у поляків Австро-Німеччиною, в часі поль-
ської держави, його анініли прекрасним ав-
торитарним режимом польської держави, а

НІХТО не знає, що йому принесе будуч-
ність, тому повинен шадити на
чорну годину, а свої омадності помішувати
в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“,
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Берліна (демократи, нім. нар. партія, центр,
дрібні міщанські групи і соціалдемократи), ма-
тимуть у новій міській раді дуже незначну
більшість.

При кінці слід іще зазначити, що подібно
як вибори до громадських рад, випали теж ви-
бори до окружних і провінціальних сеймків.
Всупереч голосам польської преси треба
ствердити, що польські листи у східних провін-
ціях Німеччини потерпіли майже всюди поваж-
ні втрати.

рядям проти Русі в Росії. Колиж, роблять вони
висновок, українська фікція була в спрямові вір-
вати природну єдність Русі, то чому природним
русським різновидностям не знищити україн-
ської фікції?

Ще все повинні мати на увазі „руські люди“
в Польщі, і засвоїти собі такі правила:

1) Русько-український спір не суперництво
двох політичних напрямків, що якісь перетво-
рюється в методу пошукування „общерусского по-
літичного добра“ на ґрунті рівновagi „малорусь-
кої і великоруської основи єдиної руської нації“.

2) „Малоросам“ лишається або спокаління
гідне існування, як предметові експлуатації чуж-
жих хижаків, або бути різноправною частиною
„великої руської нації“.

3) Зміна національної назви довгих поколінь,
зміна назви „Русь“ на „Україна“, чужої великій
частині „малоросів“, була великою помилкою,
яку можна направити поворотом до назви
„Русь“.

4) Введення в життя народу „сепаратистич-
ної основи“ у виді українства відхилило його від
національної консолідації і спрямувало його в бік
роздроблення і національної анархії, підсилью-
ючи чужі імперіалістичні змагання. Тепер ясно,
що буде одна „руська нація“, яка вибере собі від-
повідне місце в світі, або буде кільканадцять
„руських націй“, починаючи лемківською і кі-
чаючи сибірською.

Все це є дівачке доктринерство, збудоване
не без деякої дози лютіки, але наскрізь фанта-
зійно, з упором наляк. Перш усього годиться
зазначити, що ніколи не було „єдиної Русі“, а
було намагання Москвитини проковтнути Русь-
Україну. Жалюгідною є теж балака наших до-
морослих „руських“ про „розвальню“ акцію у-
країнства. Українство, не вважаючи на гірку
історичну долю українського народу, навіть у
найважчих часах усе було концентричним, об-
в'язуючим. Борючись з одного боку проти імпе-
ріалістичних польсько-московських пожиттів,
проти звораменого польсько-московського на-
тиску, все у хвилях підйому, у хвилях облекшен-
ня польсько-московського обруча обіймало всю
українську територію, весь український народ.
Так було за Хмельницького, так було за Доро-
шенка, так було і в останніх часах. І тій консолі-
дації українства, консолідації українського на-
роду й української території все передпинали чи
то москвофіли, чи польовофіли, себто ті, що
стреміли до „єдиної“ національної єдності, до на-
ціонального конгломерату.

Ніколи не було в нас почуття національно-
єдності в Москвитині, чи там північною Руссю,
хоч в ряди-годи було почуття релігійної єдності.
Приєднання Наддніпрянської України до Росії
в 1654 р. базувалося виключно на релігійній єд-
ності, на православній основі. Національний мо-
мент тут не грав ніякої ролі. Так само було й пі-
зніше. „Весна народів“ 1848 р. принесла нам де-
якія-будь неукраїнської національної єдності.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДІННЯ

ВОНИ КРАЄВІ І АНГЛІСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

Поява москвофільства у нас — це зневіра в життєву здатність західної вітки українського народу, це зневіра в еманіпаційні сили тоді темних, частинно навіть деморалізованих „свободомас“. Коли наш народ після 1567 р. (після відомої угоди польської шляхти з табатурською династією) став перед неминучістю важкої боротьби за свою „я“, за свою душу, за свою культуру, просто за своє існування, тоді появляється москвофільство і опісля відбувається еміграція галицької інтелігенції на територію, що була під російською владою (головно на Холмщині, де та „тверда руськість“ довела у висліді до повної польонізації). Повторенням 1848 року був р. 1915. Більшість москвофілів, особливо москвофільської молоді, відродилася і захопила за зброю, щоб здійснювати ідеали усеї української нації. А коли це не вдалося, знову зневіра, знову розціплення того „твердого“ табору. Перед пістолиством він поділявся на два напрямки: польонофільський (генерал Рутенус, націонне Польоноус) і на москвофільський, „русский“. Вітаючи від боротьби за права свого народу, один напрямок потахав у польському морі, а другий в російському. І ця асиміляція, що виросла на базі негачі своєї власної минушнини і на базі невіри в майбутність народу, тепер знову повторюється. „Раловці“ („русська аграрна партія“) йдуть слідами своїх попередників. Їх це з походження „русини“, а по суті вже підготовані до польонізації. Знову ж „раловці“ і „рсовці“, не вірячи в українство, по суті плачуть на могилі старої Росії і вірять в нову, третю Росію, яка їх пригорне до своїх грудей. А в тім вірі тримає їх розсіяна по всьому світу російська еміграція.

І тут помічаємо справжній сепаратизм відокремлення від українського народу. А все це в умовах польської діяльності несе просто до польонізації. Москвофіли ведуть сепаратистичну роботу на Лемківщині, москвоф. розбивають наше село, москвофіли творять окремі освітні організації, окремі економічні організації, підтримують православія, щоб на нашій території створити релігійну шахівницю, а тим самим відвертають увагу мас від боротьби за основні права. Словом, сепаратизм на кожному кроці. А в лі-

ній національної єдності, навіть „русской“, вони не творять нічого сутнього, нічим не причиняються до творення спільної культури, а живуть відмінками еміграційно-російської творчості. Але колишні висхідні і це „джерело“. А національне відступництво в один бік, несе до відступництва в другий. Ще вчора „раловці“ були частиною одностороннього „русского“ табору, ще вчора, як засвідчує „Русский Голос“ існувало об'єднання „раловців“ із „рсовцями“, а сьогодні „раловці“ зробили ще один „попаваний“ крок у напрямку зисування свого „я“ і стали „русинами“, „любовальною нацією“, яка є відмінною „єдиною“ польської нації. А що буде завтра?

Тому для „русского“ табору, якщо він справді бачить зберегти національну єдність, нема іншого виходу, як доворот до українства, як об'єднання і спільна праця з усім українським світом. Бо інакше стоїть перед ним неминуча загибля, яка одночасно через підсилення польського елементу, буде також ослабленням українства.

В. Каренін у „Русск-ім Голос-і“ каже, що перед „малоросами“ є альтернатива: або жалюгідне існування, як предметів експлуатації чужих чинників, або бути рівноправною частиною „великої руської нації“. В'яже, як і його „коннаціоналі“, хіба „малорос“. Який же шлях він вибирає? Чи жалюгідне існування, як чужий погній, як предмет експлуатації і як чуже зваряддя, чи як частина „великої руської нації“? (говорачи його термінологією). Колиб навіть поставитися в становище „малоросів“ то їх обов'язком перш усього працювати для тієї „частини“, якій на ім'я: сорок мільонів, виявити суперництво тієї „частини“ з другою. А для вияву суперництва є невідмінно потрібна відмова від якихнебудь сепаратистичних тенденцій, а вимаганий і поворот до одного руслу, до єдності українського світу.

876 інвалідів УГА жде на поміч громадянства в місяці листопаді. Фонди на допомогу для них вичерпані. Не допустіть до того, щоб наші інваліди попали в нужду.

Радянська Україна.

Українська наукова експедиція на Тянь-Шані.

З Кіргізії приїхала в Стару Бухару експедиція української наукової асоціації сходознавства. До експедиції входило 12 наукових робітників. Вона просліджувала Кіргізії, зокремаж українське населення, що поселилось там ще далеко перед війною. Свій побут експедиції використала ще й на те, щоб намітити маршрут для великої наукової експедиції, яку організують наукові установи України в наступному році. Експедиція відвідала непростіший досі район т. зв. малого Тянь-Шаню, зокремаж пробула десять днів на одному з найбільших у світі ледників Ільїчіву (70 кілометр. довгий), що притикає до найвищого шпильу в Середній Азії Хан-Тергі. Вихід на шпиль був завалений снігами і ледяними кригами. У верхніх Ільїчівках експедиція відкрила джерела нафти і жиди золота. Учасники експедиції відкрили крім того новий на 15 км. довгий ледник, невідомий досі нікому.

Наукові партійні кадри.

Недавно переведено в цілому Радянському Союзу перепис усіх наукових робітників, що належать до комуністичної партії. Якій вислід дав цей перепис? Отже підсумки перепису виявили, що на цій території СРСР (крім Узбекистану і Туркменістану) є тепер 1.590 наукових робітників, що належать до комуністичної партії. Розділ їх між поодинокі краї виглядає так: у РСФРР є 1.101, з чого в самій Москві 666, а в Ленінграді 213; на цій Україні є таких 360, а в тім у самому Харкові 156; у Білорусі є їх 57; в Азербейджані 21, в Грузії 37, а в Вірменії ледви 14. Взагалі в російській федеративній та українській союзній республіках є аж 92 відсотки всіх комуністичних вчених. З наведеного видно, що між комуністами лише мінімальний відсоток є таких, що хочуть і можуть займатися наукою.

Справа будови нового міста.

Недавно виїздила на Україну на територію Запоріжжя окрема комісія з Москви, що обслідувала місце, на якому мали почати будову нового міста. Член цієї комісії експертів проф. А. В. Пусев заявив, що будова нового міста, населення якого за 30 літ повинно досягнути 600 тисяч мешканців, необхідна в тім районі великанського металургічного комбінату. Цілий комбінат у найближчі три роки об'їме територію 75 квадрат. кілометрів.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Численність преси. — Її напрямки. — Засади й бізнес. — Залежність від видавців.

Національна преса, цей живчик міжнародного руху, зерцало і показник національного життя, це чинник великої ваги кожної організованої людської громади. Про значіння преси мені тут не приходиться говорити.

Про поодинокі часописи, що виходять в Америці й Канаді я приватно згадував. Тепер постараюся потягнути тільки кілька характеристичних рисок.

Коли у всіх народів на еміграції преса розвивається не так краще, як у рідному краю, коли в Америці нема малої містини (малої в розумінні американця), в якій не було б власного великого (в нашому розумінні) денника, то й українська еміграція не могла обійтися без того засобу, що єдино може об'єднувати всіх людей, які говорять тою самою мовою, вийшли з одного краю, а під впливом пробудженої свідомості змагають за одну мету.

У порівнянні з числом української еміграції, міряючи нашими галицькими відносинами, українська емігрантська преса є чисельно доволі поважна. На ту жмівку українців у порівнянні з нєм у краю. — два денники („Свобода“ і „Українські Щоденні Вісти“), це вже помітна річ. Тим більше, що з обох боків кордону виходить ціла низка тижневиків, місячників та тричі в тижні газета „Америка“ й „Народна Воля“. Кожне більше зборище українців у новому світі має український часопис. Не має його тільки східна частина Канади (Торонто чи Монтреаль), хоч могла би на ній здобути.

Беручи під увагу політичну лінію, українська преса в Злуч. Державах і Канаді в більшій своїй частині національна, демократична, вся без винятку стоїть на українській державній самостійності, тільки різниця між ними щодо бажаної форми правління. Саморозуміле, що комуністична преса з одного й другого боку кордону стоїть за правлінням рад. гетьманська „Січ“ за монархістичним ладом з гетьманом, а тажко по-

няв би й федерацію. Однак по тоні преси цього останнього рода завважається тільки теоретичну доктрину, що не йде в глибини переконання групи чи хочби редакції. На всякий випадок державна самостійність горю. Сутокатоліцька преса („Католицький Провід“) у світських справах не забирає голосу, а орган українського православія („Дніпро“) демократично-республіканський.

Вже було згадано, що серед нашої еміграції йде від років змагання за те, щоб церкву зробити народною та громадською інституцією. Причому різниця під тим оглядом серед наших братів уже до певної міри порушено. Справу конкордату заклученого польським урядом з Ватиканом та справу цілібату вложено в гр. кат. духовенстві на землях Західної України й на еміграції, піднесли тут до засадничого значіння. Те, що в краєвій пресі порушується мимходом, приваглено, часто лише для запотування, тут підноситься до висоти програмових справ.

Поодинокі органи станули зав'язати по одній чи другій стороні. Відповідно до становища, яке займає одна чи друга група преси, гуртуються й читачі, які вживають спотуваючих органів до помочі в обороні своїх засад, фактів чи домагань. Під тим оглядом можна заморську пресу поділити на кілька груп. Одні станули на боці гр. кат. церкви, обороняючи більше чи менше рішучо її провід („Америка“, „Січ“, „Католицький Провід“ та упавший „Український Вістник“ д-ра Л. Цегельського в Злуч. Державах, а в Канаді „Канадський Фармер“ та „Канадський Українець“); другі стоять проти гр. кат. церкви й обороняють українське православ'я (в Злуч. Державах: „Народне Слово“, „Дніпро“, а в Канаді „Український Голос“, „Православний Вістник“). Денник „Свобода“ стоїть тільки за засадою, що церква має служити народові, а не пропагує ніякої релігії. „Українські Щоденні Вісти“, „Канадський Робітничий Віст“, „Український Фармер“ та інші комуністичні органи стоять проти всякої церкви, а преса соціалістів-радикалів („Народна Воля“ в стейтах і „Правда і Воля“ в Канаді) та орган допомогового товариства „Згода Братів“, „Нове Життя“. — стараться стояти осторонь від того рода суперечок. Хіба часом з партійно тактичних мотивів поймають одну чи другу таку справу.

Заступаючи свої напрямки виступають поодинокі часописи проти себе доволі завзято. У цих виступах прозирає часом і домішка нерічливості, або й особиста нехоть чи задумовані замисли редактора супроти другої редакції. Від пристрасної суперечки й різких обвинувачень аж кишло в деяких часописах особливо в кампанії перед конвенцією „У. Нар. Союзу“ в „У. Риб. Союзу“. Дуже зав'язано виступала „Америка“ й „Народна Воля“ проти „Свободи“, приписуючи їй всі нещасливі випадки з „церковної“ боротьби та виступаючи проти осіб зайнятих у тім редакції, головно проти д-ра Луки Мишуги (який сказавши до речі — навіть не є начальним редактором). Ще більше неперестанно виступали „Українські Щоденні Вісти“ проти „Народної Воли“, яка виводила той денник з рівноватки, записуючи совісно всі відомі події на Радянській Україні. Проти редакції і редакторів писувано нап'яжачі закиди, а посторонні говорили, що ця боротьба за місце в поборованих редакціях. Однак дотеперішні напрямки „Свободи“ і „Народної Воли“ дістали розторошувачу більшість голосів на конвенції своїх власників-Союзів та ще й доручення: вести часопис далі в тому самому поступово-демократичному дусі з більшою увагою до робітничих відносин та подій на Радянській Україні.

Орган „Українських Самостійників“ у Канаді, „Український Голос“, що стоїть на ґрунті української автономії, ще не так давно хилився до т. зв. „петлюрівщини“. В останньому часі завернув і державиться самостійної лінії. Як оборонець православія, він точно реєструє всі похибки гр. кат. духовенства та з американсько-католицької преси передруковує заповідано всі заклики гр. католіків в справі допомоги на церковні справи чи вкази самої чужинної допомоги. Це має послужити доказом, що гр. кат. церква залежна від чужих впливів. Попри це покликає а „Канадський Українець“ і „Канадський Фармер“, які заступаються за гр. кат. церковний устрій.

Українська преса в Злуч. Державах це в більшості органи допомогових товариств (про що була мова), а „Католицький Провід“, „Січ“ і „У. Щоденні Вісти“ — це органи своїх груп. Часописів, залежних виступно від читачів, нема. Цю владу навіть давати відчувати.

(Продовження буде.)

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробу а то: Чоппан десерси, сметанки і знаменні мю-
лечні, як тільки зможуть для господарських цілей. Для вибагливих смакунів першорядні чоклади, також вели-
кий вибір знаменних кармеліків. Замовлення приймає: „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

Опportunістична революційність.

Роль польських консервативів і їхні вихилися.
(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 18. листопада 1929.

Роль консервативів була в перших роках відродженої польської республіки дуже мала. Інакше й бути не могло: обмежуючись до невеличкого кола шляхти (у кол. Конгресівці), поміщиків (на сході) та інтелектуалів (у Кракові) і не маючи ані ідеологічного ані організаційного зв'язку з ширшими масами, консерватики мусіли автоматично відійти від громадсько-політичного життя з моментом його демократизації. Клерикалізм і соціальна реакційність були гніми єдиними рятунковими поясами, які дозволяли консерватистичним розбиткам плавати по морі демократичної виборчої ординації. І тому в першому польському виборчому союзі єдиною консервативною групою по-правді був лише Хісесціанско-Народовий Клуб 19-ти послів пп. Дубановіча і Ст. Стронського, який творив праве крило осавленого клубу „Хієни“. Однак нічим особливо від своїх комбатантів із „Хієни“ не відрізнявся. У національному шовінізмі успішно переліцтовувала його не лише ендеція (тоді під фірмою Зв'язку Людово-Народового) чи „Піаст“, але навіть „народові робітники“ (НПР); у справах прерогатив римо-католицизму кроком не вступали йому ендеки і хадеки; в обороні велико-власницьких інтересів знову таки в перших рядах стояла ендеція, — „хаєни“ в одному лише мали монополію: монархізмі. Гасло монархістичного устрою в Польщі вони підняли перші, виходячи перші з такого модного потім заложення — потреби скріплення верховної влади та обмеження права демократії.

Однак ця їхня полічна передбачливість не є причиною їхнього значіння у Польщі, себто безперечно впливу консервативів, незалежно від факту неіснування жадного окремого консервативного парламентарного клубу. Джерело цього значіння лежить у тактиці творців гравневого перевороту: в імія принципу ослаблення ендеції та ще дужче в імія принципу пригортання до себе всіх охочих кандидатів, були заініційовані зустрічі на замках у Несвіжі та Дзикові і в наслідок у клубі ББ. найшлося щось аж 40 людей „обозу захавачего“, здобувачи собі у клубі зразу майже верховодницьку позицію; фактом є, що група кн. Радзівіла і Пясецького має в ББ далеко більший голос, ніж демократична група Косцялковського й Окуліча, не кажучи про цілком легковажний гурт прибудівки ББ — т. зв. „революційної фракції“, яка є лише боевим форпостом проти ППС. З розвитком подій, коли боротьба поміж урядом і опозицією щораз більше набірала характеру боротьби за автократичний чи демократичний устрій і коли у володіючому таборі приходили до голосу прихильники щораз радикальніших методів ліквідування опозиції, консерватики, як скрайне праве крило у тому таборі, мусіли силою факту найшвидше і найясніше „здекларуватися“. І вони так „здекларувалися“ — і з цього місця починається кумедна катавасія.

Бо виявилось, що консерватистам прийшлося раптом стати... революціоністами. Зрозумів це старий краківський „Час“ і сказав „ні“. Конкретно, відповідаючи на питання, як розпутати нинішній польський горайський вузол, краківські консерватики, солідні нащадки „станьчиків“, сказали без надуми, що можна розпутувати його лише делікатно, не вживаючи меча для жадної радикальної операції. Стоючи на становищі легалізму і лише легалізму, краківські консерватики виступили на сторінках „Часу“ проти накидування нової конституції позалареляментарним шляхом, себто при допомозі нового державного замаху, поручаючи розв'язати сойм, але й розписати нові вибори, згідно з правилами конституції; очевидно, кол. „станьчики“ не мали би нічого проти попередньої спроби порозуміння з тими „поміркованими“ клубами в сойм (ендеція і хадеція), з якими — як цілком слушно міркує — можна би погодитися у точці реакційного „скріплення влади“. Але виявилось, що чим далі на північ, тим кров польського консерватиста замість холоднішати — щораз гарячіша. „Дзень Польскі“ у Варшаві устами свого власника, кн. Радзівіла, саме перед тижнем (8. п. м.) зсолідаризувався цілком із заявою полк. Славека, що аміна правного стану в Польщі му-

силь поспідувати, та що тому є другорядною річю спосіб, у якій ця зміна поспідує. А виленське „Слово“ не цурається день-у-день ставити — кажучи терміном його редактора посла Мачкевича — крапки над і та пропагує розпуск сойму й октроювання нової конституції, як єдиний і єдино доцільний вихід.

Таким робом консерватики стали раптом бойовниками найбільше радикальних гасел. Ба, але ця нова позиція найбільш фанатичних оборонців післягравневого правління (бо такі оборонці, які не лякаються і революційних метод боротьби) — наклала на них деякі непередбачені обов'язки: не лише відстоювати раціональність радикальних і позаконституційних метод боротьби в теперішньому й будучому, але й у... минулому. Ось прийшли 25-літні роковини кривавої демонстрації на Гжибовському майдані у Варшаві. Уряд святкував ці роковини урочисто, як перший акт збройної боротьби з московським насильством. Маршалок Пласудський, як активний учасник тої тодішньої боротьби, присвятив гжибовським випадкам окрему статтю-спомини. І варшавські та виленські консерватики, колишні „уголовці“, найзапекліші противники колишніх активістів, з куртуазії віддали поклін жертвам історичної демонстрації і признали її заслуги. І взяли персонально участь у святочній академії у великій ратушевській салі, яка була удекорована червоними прапорами і де співано „Червоний штандар“. Лише краківський „Час“, даючи подиву гідний доказ „чесности з собою“, бахнув передовицю п. н. „Трійло неволи“, в якій охрестив іменем злочинців і т. п. епітетами героїв Гжибівки і всіх активістів: забули бідолахи, що треба ними писати інакше!...

Вийшло подвійне трагі-комічне „кві-прокво“, у Кракові і Варшаві, і дало нову притоку цілій польській пресі нічим іншим нині не займатися, як лише консерватистами, їх ролю і їхніми ахилісами. З отих голосів преси найвірнішою є безумовно психоаналіза консерватистів, переведена у „Газеті Варшавській“ проф. Рибарским (свої свої найкраще знають): теперішня „революційність“ консерватистів має, мовляв, те саме підложжє, що колишнє їхнє уголовствє. Цим підложжєм є: бажання жити в згоді все з якоюсь владою, як звичайний трусливий опортунізм. Таким робом нинішні польські консерватики достарчили названий доказ на реальність ще одного політичного парадоксу: опортунізм може довести навіть до революційності!

Вся ця історія може нас навіть ближче цікавити, ніж це на перший погляд здається. Треба нам лише шукати паралель у нашому житті. І ми їх можемо знайти! Погляньмо на наших нинішніх „радянців“: чи їхня псевдореволюційність не є зроджена із світоглядом і психікою опортунізму? Але це тема окрема...

І. Келрин.

Нова радянська республіка в Азії.

Таджикистан союзною республікою СРСР.

Таджикистан обіймає східну частину бузшої Бухари, Памір і частину бузшої Самарської Области. Головним містом Таджикистану є Дюшамбе. Населення в Таджикистані є коло 900 тисяч. Невдавно відбувся в Дюшамбе зїзд рад Таджикистану, який і проголосив злуку своєї батьківщини зі СРСР на правах союзної радянської республіки. Ще перед війною 200 тисяч таджиків покинули були свій край і переселилися до Афганістану. Відомі афганські повстанні полії спричинили те, що таджики почали вертати до нинішнього Таджикистану. Таджикистан межує на довгому просторі з Афганістаном від полудня. Зі світом зв'язаний він рікою Аму Дарією. Тепер більшовики задумують повести туди залізничну лінію через Термез-Курган до Дюшамбе. Таджикистан надається подекуди своєю почвою на значних просторах під управу бавовни. Пригідно під управу бавовни площі має там бути кругом 450 тисяч гектарів. В краю мають бути і великі лісові багатства. Більшовики призадумуються вже, очевидно, над способами індустріалізації Таджикистану. Словом своєю політикою всілякі комуністи створити в Азії свою республіку на границі Афганістану і частинно Персії.

Складайте жертви на оселю українських робітників пер в Ямніні!

3 радикальної психології.

Від ініціаторів і аранжерів конференції і справи українського правоспису, що відбулася дня 6. листопада в редакції „Діла“, дістаємо такі замітки:

„Громадський Голос“ поміщує 16-го ц. з характеристичну атаку на „Діло“ і на „Т-во письменників і журналістів“ такого змісту:

„Дня 7. листопада виписало „Діло“ велику передовицю, в якій заперестувано проти арештів, що їх масово переводить більшовицька влада на Великій Україні!.

Колиж вчором у комнатах „Діла“ по нараді в справі одноозітного правоспису забрав слово т. О. Коберський, з зазивом, щоби зібрані на нараді українські журналісти й письменники заперестували проти арештування академіка Ефремова і інших українських учених на Великій Україні, тоді... голова наради, академик д-р Щурат заявив, що не може такій справі голову-вати, і вірився голові, а два члени редакції „Діла“ просто відмовили комнат на ухвалення такого протесту“.

У цій повинці факти, як це часто буває у павів радикалів, освітлені дуже обкуреною ліх-таркою. Коли після 3-ох годинної наради на справу правоспису присутні втомлені збиралісь йти до хат, п. О. Коберський добув із кишені готову резолюцію і звернувся з покликом до присутніх називаючи їх „цвітом нашої інтелігенції“, щоби вони підписалися під цвітами його радикального стилю. Коли йому відповіли, що це за-падо поважна справа, щоби її рішати прихл-цем, як причіпку до правоспису, і в такім випад-ковім зібранні, тоді він і його однодумці вде-рили в патетичний тон, що це справа — негайна Чому він і його товариші ждали з цвією негайні-стю стільки днів і не силікали в цій справі самі зборів — невідомо. Чому п. О. Коберський, що досі не є членом „Т-ва письменників і журналі-стів“, бо піддержує радикальну фронду, хотів вислати протест саме від письменників і журналі-стів, на зборах, що не були сходинами цього то-вариства, а не звернувся раніше, як це скрізь во-диться, до голови Т-ва, щоби поставив таку справу на денний порядок, це також важко збаг-нути. Чому він і його товариші прийшли на пра-воспису нараду з резолюцією, яка надавалася радше на сільське радикальне віче, а потім диву-валися, що вона викликала природну реакцію — також невідомо.

Панове Коберські ніяк не в силі зрозуміти, що є такі загально культурні справи, в яких ін-коли необхідно оминати політичних поглядів своїх противників. Коли люди різних партій і світоглядів сходяться згідно, щоби радити нал спільним правосписом, то в інтересі цієї спільної справи нецільно видати в це товариство тон, що їх розєднує. Адже на нараді, що випадковє відбувалася в редакції „Діла“, були також люди інших поглядів. Що сказали би радикали, якби їх запрошено до редакції „Нової Зорі“ на право-писну нараду, а після неї там хтось відчитав протест проти атеїзму? П. Коберський є тої гад-ки, що в політиці не обов'язують правила доброг-тону і що ознакою справжнього радикала є саме те, що він чхає на такі „панські вигребеньки“.

Габсбурсько-легітимістична змова в Югославії.

Як вже писалось у пресі, в Югославії ви-крито габсбурсько-легітимістичну змову, нитки якої були зв'язані з Віднем і Будапештом. Юго-славянська преса подає тепер точніші відомо-сти про ту змову, а з тих відомостей видно, що від довшого часу поліція у Загребі мала інфор-мації, що на терені Хорватії існує тайна габ-сбурсько-легітимістична організація, яка скла-дається із крайних націоналістичних хорват-ських елементів.

По деякім часі поліція дістала до рук спи-сок членів тої організації та довідалась, що її провідники перебувають за кордоном.

Краєвий провід у тій організації мали чле-ни хорватської народ. партії Старцевіча, яка свого часу хотіла прилучити Хорватію до Австрії, як автономну одиницю.

До тої організації належало багато давних старшин австрійської армії, виховників кадець-ких шкіл та шляхоцьких конвіктів.

Поліція сконфіскувала багато брошур і ви-бухового матеріалу та список осіб, на яких ма-ли бути виконані замахы. Цей список та складн вибухових матеріалів походять від хорватів, що перебувають у Відні.

Слідство виявило, що збичство редакторів

Наслідь джентельмен
не є забезпечений від простуди оскільки майже не заглиблює до двох таблеток

ASPIRIN

щоби знова віднайти досконалий стан здоров'я.

Жадати таблеток Aspirin в оригінальній упаковці з червоною перенаскою зі знаком **Boyer**

ПІВА: 6 штук зод. 1'10 — 20 штук 2'75.
До набуття в аптеках.

Шлегеля перед роком було також виконане членами тої організації, так само як декілька інших політичних замахів у Югославії.

В одній лічниці у Загребі сконфісковано склад екразиту, власність членів габсбурзько-легітимістичної організації.

Цілу ту організацію вдалось поліції викрити при допомозі доносу нареченої одного із виконавців замаху на редактора Шлегеля.

Жертвою тої організації впали також два поліційні урядники, яких недавно вбито.

Як видно зі слідства, ця організація зросла на ґрунті невдоволення із політичних умов, у яких опинилась Хорватія під владою Югославії, та на ґрунті стремління реставрувати австрійську монархію, до якої мало належати і Хорватія.

Коли почнеться конференція в Газі?

Французька преса подає, що конференція у Газі почнеться 1. січня 1930 року. Але у німецькій пресі появились відомості, що ця конференція відбудеться ще у грудні і що головним предметом нарад тої конференції буде справа басейну Саари.

Виклад прем'єра Світальського.

Для 19. XI. о год. 8. вечером у варшавській філгармонії відбувся виклад прем'єра Світальського про ревізію конституції. Своя була виповнена по береги. У викладі прем'єр заявив, що Польща не сміє доводити собі на людях еле зорганізованої держави і тому мусить стрімити до ревізії конституції. Без такої ревізії Польща не поконає труднощі, які чекають на неї у будучині. Всі передбаченні уряди Польщі були слабі із винятком уряду Сікорського і Слівинського та впали лише через свою слабкість. Тому переворот Пілсудського був явищем кінцевим.

Польська конституція вимагає ревізії, особливо та її частина, що торкається відносин між виконавчою і законодавчою владою.

Законів про загальні права громадянина не треба піддавати ревізії, бо ті права залежать більше від практичного життя ніж від стереотипних конституційних законів. Якщо наприклад Польща малаб єврейського міністра внутрішніх справ, то напевно раз до року в Польщі булиб жидів, щоби зробити приємність приятелям міністра.

Ревізія конституції мусить мати на меті скріплення законодавчої виконавчої влади, а в тій справі не можна брати собі прикладу ані в Англії, ані в французькій конституції, бо у тих державах практика життя є зовсім інша, як у Польщі.

У Польщі є дуже трудно утворити парламентну більшість, бо маємо не тільки лівницю і правницю, але і національні меншости. Як відомо, багато послів із національних меншостей ще то сьогодні трактує Польщу в негативний спосіб, а змінити це можна тільки протягом втворення інших традицій, що вимагає часу. У нас праве і ліве крило входячи до уряду, старалось би шангувати національні меншости, щоби зднати і собі, та йти їм на уступки, що булоб для держави дуже небезпечно.

Щоби охоронити Польщу від вічних криз уряду, на те є тільки один спосіб: зміцнити повновластність президента. Дехто виступає проти тенденції зміцнення прав президента, побоюючись, що це доведе до Бонапартизму. Дехто хоче бачити в кожній особі, що стоїть на чолі держави — демона і тирана. Але історія парламенту в Англії та Франції все оберталася коло сильних індивідуальностей. У Польщі пенанялять всяку вирівню індивідуальність та паралізують її волю при допомозі параграфів, тому то дехто недовіряє Пілсудського за його особисті заслуги і за те, що він забув про доктрину, яка не хоче признавати індивідуальности жадної вартости. Алеж не вистарчать самі конституційні параграфи, щоби зродився Наполеон.

Дехто думає, що зміцнення влади президента доведе тільки до зміцнення бюрократизму, але на думку прем. Світальського бюрократія є небезпечною тільки при слабім уряді.

Ревізія конституції не обійдеться без потрясень держави, але ця ревізія є кінцева і суспільство напевно підтримить цю справу ревізії.

Суспільство прагне уряду сильної руки і тому треба обмежити права парламенту (на салі оплески). Ревізія не може виконатись без боротьби, але прем'єр Світальський висловлює надію, що побіда буде по боці тих, що прагнуть ревізії конституції, бо по їх боці стоїть Пілсудський.

Публика прийняла виклад бурєю оплесків.

Завзяті бої на Далекім Сході.

З Мукдену повідомляють, що у Монголії була 10 годинна битва між радянськими і китайськими військами. Радянським військам удалося відіяти місто Манджурію від китайської території, та знищити залізничний шлях на просторі 20 миль.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вуд. Вілцентового Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 218 18—?

— Перша Служба Божа Преос. єпископа о. д-ра І. Бучка. З кругів Львівської Консисторії повідомляють нас, що в четвер 21. н. м. Преос. о. д-р І. Бучко, новий львівський єпископ-суфраган, відправить в архикафедральній церкві св. Юра першу торжественну понтифікальну Службу Богу. Служба Божа зачнеється в год. 10. рано.

— Літературний вечір в четвер 21. листопада ц. р. в салі „Басиди“ о год. 7.30 вечером. Участь беруть: Вартовий Антін, Голіян Ніна, Завадович Роман, Іренко Євген, Козак Едвард, Кравчик Богдан, Курдик Анатоль, Курдик Ярослав — брат, Лопушанський Володимир, Мар'ячин Павло, Ольгович Роман, Чернява Іван. Поезія, мистецька проза, сатира, гротеска, літературний суд, Парнас в карикатурі. Ціни місць: 3, 2, 1 зол., для молоді 75 сот. Дохід на добродійні цілі.

— Нашим радіомоторам. Деякі з них із провінції жалуються, що ми подаємо програму радіо занадто пізно, бо часопис доходить інколи аж на третій день до рук читача. Всім читачам подаємо до відома, що стараємось визначити програму і на два дні вперед, але при кінці кожного тижня є такий один день або два, коли стара програма вже вичерпана, а нові програми ще не появились.

— Монопольовий атентат на Ількова. Вчорашнє „Діло“ згадувало, що польська преса заговорила про атентат українських саботажистів на б. посла Ількова на станції в Конюшках. Із певних джерел довідуємось, що Ільків погудяши здорово у варшавських каварнях, доповнив у Скерневичах і докладно підняв собі у шинках місточка Конюшки, так, що наочні свідки бачили його в дуже нетверезім стані у залізничім возі. Після такої потрібної плятки, Ільків занедужав на звичайний у таких випадках біль голови і „кашенієр“. Щоби рятувати свою добру славу в очах польського журналіста, який якраз тоді відвідав його, наш герой угодової політики, Ільків, заявив співробітникам „Експресу Поранного“, що на нього виконали українські саботажисти замах при допомозі якихсь трійливих газів, які задурмили його капелянську голову і то так, що треба було кликати аж лікаря. Ось так звичайна монополюка, випита не в міру, стала причиною голосних алармів преси про газовий замах українських терористів на капеляна Ількова.

— Як то фантазує польська преса? Недавно краківська і варшавська преса трубила на аларм, що у Раві Руській саботажисти обіщали пам'ятник Собіського. „Річчепосполіта“ помістила на цю тему навіть статтю п. з. „Дурні фіґлі українців“. Тепер „Газета Поранна“ пише, що всі ці відомості є неправдиві і що у Раві Руській не було ніякого збещення пам'ятника. Преса писала, що на голову Собіського українці аложили ведку коробку із гноєм, а тепер

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

Презентна дентистична техніка. — Порцелянові корони.

Апарат Рентгена.

8-30

„Газета Поранна“ признає, що на пам'ятнику найдено тільки маленьку коробку від сардинок, яку там викинули діти, що бавились у парку. Так виглядають і інші відомості польської преси про „саботажі“.

— Нова трамваєва лінія у Львові. Від 1. грудня Львів буде мати нову трамваєву лінію ч. 14, яка буде переходити від Промислової Школи до Головного Двірця через вулиці Пелчинську, Ленартовича, Набеляка, Потоцького, На Байках, Вишневецьких і Сапінґи. Це буде найкоротше отримання першої ділянки з головною станцією.

— Знов пожежі — соломи. У фільварку у Гонятичах, пов. Львів вибухла пожежа, жертвою якої впали стирти — соломи власности Альбіна Містерки. Шкоду обчисляють на 10.500 золотих.

— У Закопанім вже зима. У Закопанім упала великі сніги і ціла околиця прибрала зимовий вигляд. На гору Губалівку виїхали перші спортовці із лещетами.

— Валя Рекшинська стане ще раз перед судом? Як довідуємось, прокуратор Турнель зголосив спротив звільнення Валі Рекшинської. Цей спротив опертий на тім, що судді присяглі видали присуд опираючись тільки на осуді психіатрів, а оминули опінію медичного факультету.

— Самогубства і вбивства. Недалеко станції Братківці за Станиславом кинувся під поїзд Іван Бекер і згинув трагічною смертю. Причини самовбивства невідомі. — У Переспі свого часу підчас бійки Іван Моцук убив ножем Василя Яворського, який напав на нього і хотів побити палицею. Вчора львівський суд засудив убивника на 8 місяців в'язниці. — На Богданівці скочила з першого поверху через вікно Анна Оттова і потерпіла важкі поранення. Причиною спроби самовбивства було те, що чоловік не хотів купити їй футра. — Під Персенкіною скочив під поїзд семинарист Казимир Плохоцький, але був уратований.

— Бють редакторів. У каварні „Лювр“ у Львові видавць „Атенеума“ Кляп побив палицею редактора „Справедливості“ Ківицького. Ця бійка у присутности численних гостей каварні була не малою сенсацією для очевидців.

— Мадярський аристократ дефрандантом. Будапешт має сенсацію: Перед судом відбувається розправа проти редактора Андреаса Жілінського, який у газетних статтях виявив, що б. мадярський міністр торгівлі барон Штерені здефрандував пів мільона корон, зложених мадярською аристократією для родини б. австрійського цесаря Карла. Обвинувачений редактор представив на процесі документальні докази, що його твердження є правдиві і що відомий у Будапешті аристократ барон Штерені є справді дефрандантом.

— Смерть княгині Ольги Палей. У Парижі померла російська княгиня вдова по князі Павлі Александровичу Ольга Палей. Колись відіграла вона поршорядну роль не тільки у товариськім житті Петрограду, але і в політичнім. Була приятелькою родини царя Миколи II, але по участі її пасерба в убивстві Распутіна, царська родина зірвала з нею всі зв'язки. Підчас революції більшовики розстріляли її чоловіка, а сама вона опинилась на вигнанні. Померла залишила дві дочки, з яких одна заміжня за князем Андрієм Михайловичем, а друга виїхала заміж за французького промисловця Дельонґа.

— Гефлін і Муссоліні. Відомий сенатор Гефлін з Алабами підніс у сенаті справу Італійських фашистів в Америці. Він звернув увагу на журнал „Гарперс Магазин“ за листопад, де говориться про Лігу Фашистів Північної Америки. В часописі обговорено докладно фашистський рух серед Італійців в Америці. Навіть шкільні діти в Зєдинених Державах Італії вивчають на фашизм. Гефлін домагається від державного секретаря Стімсона, щоби подав сенаторові відомості про цей рух, який є протиамериканський. Італійський амбасадор де Мартіно з Вашингтону каже, що цей рух не є проти американський.

— Замах на поліціанта. Львівський суд засудив Михайла Грещука на 3 роки в'язниці за те, що одної ночі стріляв до поліціанта Варшави і хотів його вбити, хоч це йому не адалось. Двох товаришів Грещука, Скоропаду і Сирофакку випущено на волю, бо слідство виявило, що вони були присутні при нападі зовсім випадково.

Не лишаємося позаду інших народів!

Всім **Радіо-апарат** та про все
роскаже **повчить** і розвеселитьнайлучші Радіо-апарати доставляємо на найдогідніших умовах сплати: по найнижчих цінах
Український Радіо-апарат Дім **Дорожовець і Затея** Львів, вул. Чарнецького 3.
Телефон 6-74. 924 1-6

— Якто було на зборах „П'яста“ у Познані? Тому, що авантюри на зборах „П'яста“ у Познані були польською пресою освітлювані тенденційно, у залежності від напрямку даних газет, секретаріат „П'яста“ опублікував комунікат, у якому подає фактичний стан тої справи: З комунікату довідуємося, що на зборах було присутніх 1500 членів і що збори відкрив посол Собех. У хвилині, коли Собех підніс оклик на честь польської республіканської демократії, на сцену вдерлася боївка, яка почала стріляти з револьверів і кидати фляшки, виповнені салом'яком. Одна фляшка виїлила посла Носка в чоло, поранила його і залила йому очі салом'яком так, що посол Носек правдоподібно втратить зір. Поранено також фляшками кількох студентів. Після цього поліція розв'язала збори, а учасники зборів хотіли улаштувати демонстрацію під пам'ятником Костюшка, але кінця поліція не допустила до демонстрації.

— **Напад комуністів на поліціянта.** У Замості група комуністів, що складалася із кількох десятків осіб, зібралася на тайне віче, а коли поліціянт хотів розігнати комуністів, вони кинулись на нього, роззброїли і здорово побили. У зв'язку з тим арештовано декількох учасників віча, а трьох комуністів, що хотіли поліціянта розстріляти втікло невідомо куди.

— **Дві родинні трагедії у Варшаві.** Антін Барчинський із Варшави переловив свою жінку в кімнаті її любовника Шишківського і застрелив її, поранив любовника жінки і сам покінчив самогубством. Тогож самого дня музик Забошевський поранив свою невірну жінку і застрелив себе.

— **Герой сучасності.** Перед судом у Львові Анджельос судили недавно белг. Івана Пірре за злізенти. Слідство виявило, що цей скромний чоловік є правдивим героєм сучасності, бо мав дві ваги оженившись аж 22 рази. Всі його жінки або скоро вмирали, або брали з ним розвід, а він женився наново. Між його жінками були росіянки, еспанки, англійки та турчині. Мав цей герой у своїм житті і трагедію: Раз застав у кімнаті своєї жінки любовника і викинув його через вікно, а жінка з розпуки вискочила також через вікно і згинувла на місці. Другий раз женився він так скоро і при допомозі листів та оголошень, що через хитрість матері нареченої він оженився не з нареченою, а з її сестрою. А тепер один із його 14 синів поставив його перед судом, домагаючись збільшення аліментів.

— **Бернард Шов про кохання.** У розмові з англійськими журналістами великий англійський драматург Бернард Шов говорив між іншим про любов ось що: „Значіння любови зводиться у нас до явища соціального і біологічного. На мою думку любов є найбільше безсознова пристрасть зі всіх пристрастей. Жадний письменник, навіть Бальзак ані Шекспір не могли представити любов, як щось цікаве саме собою. Любов стає цікавою лише тоді, як дана індивідуальність цікава. Більшість любовних творів літератури є безумовно нудна. Читаючи романи, можна занудитись на смерть. Щодо поетів, які найбільше пишуть про любов, то думаю, що поети взагалі перецінюють сексуальну проблему“.

— **Засуд Фолла.** Суд у Вашингтоні засудив Альберта Б. Фолла, бувшого міністра внутрішніх справ за пок. Гардинга, за провину продажності. Його дожидає кара до трьох літ тюрми і до 300.000 дол. Оборона Фолла звчала вже акцію, щоб врятувати його перед тюрмою.

— **Ще про Ремарка.** Як тільки Ремарк заявив журналістам, що окрім твору „На заході нічого нового“ задумує написати ще один твір із повоєнного життя, всі німецькі та закордонні видавництва почали старатись купити ще ненаписаний твір славного письменника. Одно американське видавництво побило рекорд і заплатило Ремаркові збори 500.000 доларів за ненаписаний ще твір, а німецькі видавництва мусіли очевидно зрезигнувати зі своїх бажань видати другу книжку того щасливого автора.

— **Справлення помилок.** Новинку в „Ділі“ (ч. 257) про переїхання о. Степаном Когутяком двох людей справляємо остільки що о. Когутяк є гр.-кат. парохом у селі Романівка (а не Романівка, як у нас подано) і переїхав тих людей власним авто. — У статті „Ювілей д-ра Костя Левицького“ („Діло“ ч. 258) поміщено помилково, що від Навк. Т-ва ім. Шевченка про-

мовляв акад. К. Струтинський, зам. К. Студинський.

— **З секції лешетарів при Спорт. Т-ві „Україна“.** Секція лешетарів Спорт. Т-ва „Україна“ повідомляє отсим, що організаційні збори секції відбудуться не в суботу, а вже в середу 20. ч. м. в год. 7. веч. в залі „Союзу Українських Купців“. Підвалля 9/1.

— **Всіх бувших членів Семінару середньовічної історії на університеті Івана Казимира у Львові** просимо надіслати свої адреси до 1. грудня ч. р. на руки товариша: Т. Рату, Lwów, Łazińskiego 7. 925 1-1

— **Маларська Вистава** праць учнів арт. маляра О. Новаківського відчинена від 7. до 21. листопада 1929 р. в залі Акад. Дому — Супінського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Граценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Івнюх, Ст. Луцик, М. Мороз, Г. Смольський і Р. Чорний. 970 8—10

Пам'яті заслуженого артиста.

Дня 12. листопада ч. р. помер у Львові Мечислав Солтис, директор музичної консерваторії, в 67 році життя. Покійний поклав поважні заслуги для музики та її школи, полишаючи гарну пам'ятку і на наші дні. Будучи перед 25 роками учителем музики і співу в дівочій семінарії, звернув пильну увагу на наш обрядовий спів. На його бажання уложив тоді о. Віктор Матюк різні церковні пісні, спеціально на дівочий хор, що вийшли тоді наказом школи і для її вжитку, в яких п'ятьох зшитках. Покійний не міг налюбуватися природною красою наших церковних мелодій і легким укладом їхньої гармонізації, а семінаристи обох народностей торнулися до їхнього виконання на шкільних богослужіннях. Особливо рвалися до сольових партій, як пісні: „Плотию усяю“ і інших. Ці музичні твори звернули увагу тодішньої ради шкільної красави і дали почин, що рада шкільна видала небагато після цього всі церковні пісні укладу о. Матюка і призначила їх як підручник для народних шкіл. — Поза приписаною для школи наукою улаштував зі своїми ученицями перед запрошеними гістьми музично-співнічні вистави, щоб тим чином заіграти їх до подібної праці в будучому вчительському званні. З наших річей вивів дуже адало силами самих семінаристок оперу „Запорожець за Дунаєм“ і мелодраму „Наталка Полтавка“. Давні семінаристи згадують певно дуже мило ту щирі працю свого невтомного учителя. І коли львівська музична громада провела на днях з великим жалем Покійного на місце вічного спочинку і сказала численні вітні на його домовину, кидав і я, як товариш і свідок тої праці, що згадку на вічну пам'ять цього чесного та ідейного труженика.

о. Олександр Стефанович,
ем. проф. львівськ. учит. семінарії.

„Педагог“.

(Допис з села.)

До села Реклинця, жовківського повіту, призначено з дня 12. вересня ч. р. нового учителя Станіслава Цукерверка. Про нього йшла слава, що побиває дітей, а навіть вістка, що він має на сумніні казівство кількох дітей. Ці поговорки скоро оправдалися, бо в Реклинці почав він також побивати дітей і за місяць свого побуту: 1) побив усі діти в класі за те, що не вміли напам'ять довгої польської патріотичної пісні, так, що їм попухли руки. Попухлі руки мали м. і. Юстиня Накрійко, д. Яцка і Маруся Савицька, д. Дмитра; 2) тяжко побив Яцка Танчин с. Пилипа, 6-літню дитину, так, що вона лежала важко хвора і ще й тепер зривається по ночах та кричить: „Пане, не бийте!“; 3) побив тяжко Івана Хваліботу с. Пилипа, Дмитра Хваліботу с. Федя і Настуню Буката, д. Михайла та ін.; 4) дня 11. жовтня ч. р. побив у школі за невміння пісень Яцка Лесків с. Василя, 7-літню дитину. Хлопець з плачем побіг додому, горячував і на другий день помер. Місцевий оглядач умерлих Іван Гнатів не хотів вилати в даному випадку картки на похорон і побіг сам до окружного повітового лікаря в Мостах Великих д-ра Галлена, щоб цей зробив секцію тіла і вказав йому, як має поступити. Д-р Галлен секції робити не хотів, ствердив заплалення мозку, не оглядаючи тіла, і казав хлопця поховати. Померлий хлопець був дуже здібний і вразли-

DEUTZ-мотори

Дісля і газові

Львів. вул. РОМАНОВИЧА ч. 1. 792 3—4

вий, а його родичі, убогі і прибиті горем люди, не вміють шукати кари за смерть своєї дитини. Не зважаючи на все те, учитель Цукерверк сидить далі на своїй посаді, а що боїться від людей кари за свої злочини, то заявляє прилюдно, що робить відповідальними за своє життя війта і директора школи. В селі є велике обурення на такого учителя.

З театру.

ТЕАТР ІМ. ТОВЛІВЧИЧА: „ЧОРТ“ — ПЕСА НА З ДНІ Ф. МОЛЬНАРА.

Зарозумілий розум людський сотворив собі закони, норми, мораль, етику, кожний об'єкт життя означив якоюсь вартістю і помістив на окремій полиці своєї загальної класифікації. Але який білий і смішний, безрадний і безсильний цей розум, коли стане супроти всесильних законів природи, супроти віри, що в предічній протоплямі вже заздалегідь зістали визначені кордони в цілі на найдаліше майбутнє. Цей розум зі своїм „сумлінням“, своїми „обов'язками“ і безліччю життєвих законів — це тільки вузенька фірточка до якоїсь непроглядної джунглі, де життя взаємно себе нищить і знову плодить нове життя.

Саме виходячи із таких міркувань, — Мольнар у своїй пєсі „Чорт“ ставить перед наші очі пару людей, що хоч як борються проти найбільш примітивного, а zarazом основного закону природи усіми засобами, які дає їм розум — па-дуть побороєні. Не помагає їхня мораль, не помагає віками вироблена етика, не помагають найбільш злогічні аргументи розуму. Тріумфують природа, її відвічний закон, незрозумілий людині „Чорт“, що мов манекінами грається паром людських дітей.

Сценічні постановки „Чорта“, якого ставлено у всіх більших європейських театрах, різняться між собою трактуванням і інтерпретацією ролі чорта. Одні режисери підчеркуючи сильно демонічний характер його постаті, вводять у ритм акції первоздану атмосферу і кажуть глядачеві розуміти чорта як персоналізацію якоїсь фатальної, лихої сили, що у хвилинах слабощів пхає чоловіка на бездоріжжя. Другі надають цій поста-ті більш рефлексійний характер, а чорт у цій постановці стає втіленням відвічних, незрозумі-лих людних законів природи, які не признають людської моралі ні етики. Для своєї постановки „Чорта“ п. Блавацький вибрав першу інтерпретацію, тільки акції надав більш спокійного тону і простішу лінію. Але саме цей спокійний, ви-держаний тон акції викликав враження невідліч-ного, фаталістичного призначення, що нависло над п'ятьма дієвими особами пєси.

Не вхолячи у подробиці виведення Мольна-рової пєси, можна сміло сказати, що вона ви-йшла дуже добре і навіть вибагливому глядачеві могла дати багато естетичної насолоди. Побіч „Церковної миші“ — це друга з черги пєси, яка повинна здобути театрові загальне призначення.

Центральну роль чорта грав п. Блавацький. Мені здається, що колиб перевести загальну ан-вету серед глядачів, то всі однозгідно признали би, що це найкраща креація Блавацького, яку він до цього часу дав. Такої фінезійної, тонкої гри актора, який напроваді трьох дій веде цілу акцію ні на один мент не вазомившись, ми не бачили в українському театрі від часів Загарова. Рівнож п. Кривіцька заблїснула своїм багачим талантом у ролі Йоани. Стримана, утаєна любов, заздрість, придалена життєвою конетичністю, ображена амбіція жінки, боротьба зі собою, сти-хійний вибух пристрасти — були віддані п. Кри-віцькою з великою потенцією гри. У п. Боровика, який грав Йоана, можна завважити слабу ди-кцію і за мало експресії у деяких місцях і. дії, але загальний образ постаті передуманий ним і дуже дбавливо опрацьований. Добре грала п. Ленська, як Ельза, однак її діяльн. із чортом в П. дії вийшов мляво, бо не був піддержаний у тоні, не відповідал її вдалі у цій сцені. Беадоганні були п. Блавацька в ролі Цинки і п. Базилевич як Альфред. Маркантний тип дала п. Совачева в епізодичній ролі дами.

Одно, що немало вражало у виставі — це незвичайно довгі перестановки сцени, які на бу-дуче треба безумовно усунути. Емка.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Юсифа Ганкевичева, жінка п. Стефана Ганкевича померла 18. листопада ч. р. у Льво-ві. Похорон в середу в 3-ій год. пополудні з дому жалоби при вул. Глянській ч. 20. В. І. П.!

Зі спортивного життя.

Напередодні лещетарського сезону.

Минула зима була для нас у лещетарському спорті великим кроком вперед. У першу чергу слід приписати це чимраз більшому зрозумінню нашого громадянства для спорту, як і сприяючим зблизненню минулої зими: добрий сніг, який давав змогу використати догідні терени, а не менше й чашіональна жалоба, бо наша молодь, яка дотепер свою молодечу енергію випадовувала в душній атмосфері базених сал, перенеслася була в часі минулої зими на лід і сніг і вийшла за сівги, саночки, а в першу чергу за лещетарський спорт, який дає таку велику емоцію руху і простору, як ніякий інший спорт.

Сівги і саночки не в дотепер у нас обняті організаційною формою. Лещетарі організовані в Карпатським Лещетарським Клубом (К. Л. К.), який існує вже від п'ятих літ і при кінці минулого сезону мав около 100 членів.

К. Л. К. як кравче товариство поставив собі за завдання, окрім вибудування власної домівки в Славську, дати почин до зв'язання в поодиноких наших містах самостійних лещетарських клубів, де лещетарство не є вже новиною і має навіть добре вироблених лещетарів, які на сьогоднішніх зимових „Запорізьких Ігрищах“ з певністю будуть грізними противниками Львова.

Протягом літа отсі міста робили заходи зв'язати у себе місцеві кружки К. Л. К.: Краків, Перемишль, Станиславів, Коломия, Косів, Яворів, Золочів, Тернопіль, Самбір, Стрий, Дрогобич і Рогатин. Чи всі ті міста спроможуться на організування лещетарського спорту в самостійні клуби, покаже вже найближча будучність, бо дотепер зі згаданих міст не надійшли ще жадні повідомлення. (Звітомлення слати до Українського Спортивного Союзу, або на адресу організаційного референта і заст. голови К. Л. К. В. Панькова, Львів, Мідкевича 22.). Найближчим організаційним завданням К. Л. К. є скликати лещетар-

ську анкету і вибрати кравчу „Українську Лещетарську Раду“.

Одно є певне: лещетарський спорт, який поже Львовом не був досі у нас іще організований, розвивається в дуже скорому темпі і переходить у маси, а слідом за тим розвивається поводи і власний лещетарський промисл, який вже того року покрити в більшій частині наше заповнення.

Окремо треба ще згадати, що наші пластуни цієї зими хочуть улаштувати перші зимові лещетарські табори. Ці табори будуть тривати під час різдвних ферій около два тижні.

Як у кожному спорті, так і в лещетарському дуже важну роль відіграє фаховий тренер. На жаль, наші слабі фінансові відносини ледви чи дозволяють нам цієї зими здобути на власного тренера.

В. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 20. XI, год. 7-30 вчораш „Артисти“ (дві зніжки).

Четвер, 21-го листопада, год. 7-30 вч. „Ще можеш ти казати своїй бабці“ (зніжки).

П'ятниця, 22 листопада, год. 7-30 вч. „Графиня“ (дві зніжки).

Малий Міський Театр:

Середа, 20-го, год. 7-30 вч. „Солом'яні відьми“.

Четвер, 21-го, год. 7-30 вч. „Солом'яні відьми“.

П'ятниця, 22 листопада, год. 7-30 вч. „Солом'яні відьми“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Середа, 20-го, „Ізда до Львова“; дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Четвер, 21-го, „Екстримне кохання“; дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Венус.

Касіно: Масин Ервіна Райнера (Джон Ділаберт).

Кольосей: Дитя цирку.

Лев: Королева без корони (Леді Гемптон) з Корінною Гріфит і Варкоміем.

Марусенька: Бруновий метелик.

Опа: Гріхи баталія.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти“ (Джанет Геймор).

Пан: Жовтий паніпорт.

Пасаж: Капітан Газард, Тиждень Пата і Гомонта.

Ам. комедія.

Стилевий: Тайна поштової скриньки.

Фатаморгана: Понад сніг (Жеромського).

Химера: Божевілля жінок.

Утіха: Невловиний злочинець (Гаррі Піл).

Програма радіо.

Четвер 21. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 12-30 Шляхний концерт. Краків (312,8) 20-05 Вечірній концерт. Гельсінгфорс (221,4) 19-00 Монарх, Гайда, Шуберт. Ляйпциг (259) 16-30 Популярний концерт. Братислава (279) 16-00 Концерт творів Верді. Талін (296) 20-00 Концерт. Брно (341,7) 18-35 Музика для молоді. Льондон (356,3) 17-0 Циганський концерт і солісти. Штутгарт (360) 16-00 Концерт в Висбаден. Гамбург (372) 16-15 Фортеніановий рециталь. Франкфурт (390) 20-00 Концерт Кепури. Берн (403) 18-15 Грамофонові плити. Берлін (415) 16-30 Концерт солістів. Стокгольм (436) 19-30 Концерт австрійських композиторів. Рим (431) 21-02 Симфонічний концерт. Ляйпциг (473) 20-00 Грамофонові плити. Прага (487) 16-30 Камеральна музика. Мілан (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) 21-00 Концерт в Амстердаму. Відень (516,3) 20-00 Австрійські композитори. Рига (525) 16-00 Популярний концерт. Будапешт (550) 17-40 Циганська музика. Москва (553) 15-30 Оперна музика. Ковно (1933) 19-35 Вечірня програма. Ленінград (1000) 14-00 Грамофонові плити. Харків (1304) 19-00 Концерт з Ківа. Париж (1725) 21-00 Радіоконцерт.

П'ятниця 22 XI. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Популярний концерт. Краків (312,8) 17-45 Гранд-мажор з Варшави. Гельсінгфорс (221,4) 18-15 Міна Тальніс (спів). Ляйпциг (259) 16-30 Концерт радіооркестри. Брати-

слава (279) 16-30 Концерт. Баз, Шопен. Лист. Іалін (296) 15-00 Грамофонові плити. Брно (341,7) 16-30 Камеральний концерт. Льондон (356,3) 13-45 Світні Баха. Штутгарт (360) 16-00 Концерт з Франкфурту. Гамбург (372) 16-15 Коланска, співає Катя Гофман. Франкфурт (390) 16-00 Концерт радіооркестри. Берн (403) 20-30 Вечірній рециталь. Берлін (415) 16-30 Концерт солістів. Стокгольм (436) 20-00 Оперна музика. Рим (441) 13-15 Радіоконцерт. Ляйпциг (473) 17-30 Популярна музика. Прага (487) 19-05 Концерт. Мілан (501) 20-30 Симфонічний концерт. Брюссель (509) 21-45 Фідгармонія оркестра. Відень (516,3) 16-30 Концерт солістів. Рига (525) 19-00 Камеральна музика. Мюнхен (533) 17-25 Рециталь. Будапешт (550) 17-40 Концерт на цитрах. Москва (553) 15-30 Етнографічний концерт. Ковно (1933) 19-15 Вечірня музика. Ленінград (1000) 16-30 Концерт піаністів. Харків (1304) 17-00 Камеральний концерт. Париж (1725) 16-45 Радіоконцерт.

ВІКАЗ

жертв в золотих для Т-ва Прихильників Освіти у Львові, вул. Сувійського ч. 21, зібраних в „Дні Українського Студента“ дня 13. вересня 1929 р.

Воевідство Станиславівське:

Повіт Богородчани: Грабовець 31-20.

Повіт Городенка: Городенка 70-75.

Повіт Доліна: Болехів 76-83, Болехів

Кольонія 37-50, Болехів Волоське Село 37-50, Пенев 20-70.

Повіт Калущ: Болехів 8-85, Белогі

25-40, Верхня 24-20, Войничів 119-62, Го-

динь 31-20, Гумени 6-50, Збора 5-05, Ка-

лущ 25-00, Мостище 11-85, Новиця 6-01,

Станькова 12-00, Сальце 13-63, Томашів-

47-26.

Повіт Коломия: Березів Нижній 91-10

+ 10 лів румунських, Воскресінш 9-65,

Іспас 15-04, Коломия 100-70, Корнин і Ко-

ропівка 32-03, Яблонів 12-50, Печенівши 72-00.

Повіт Косів: Косів 19-50, Кути 170-70

+ 9 лів румунських, Рожан Великий 10-52,

Старі Кути 4-74.

Повіт Рогатин: Бабинці 21-90, Бур-

штиня 96-35, Мербаліні 16-37, Дина 20-00,

Ковчів 33-45, Заданий Малий і Великий 31-38,

Липиня Горішня 51-65, Луквинці 16-24,

Потік і Заліза 44-80, Пуки 27-97, Пу-

татинці 31-12, Рогатин 99-35, Серинка 34-55,

Черче 35-71, Чесини 41-12.

Повіт Сколе: Сколе 22-00.

Повіт Снятин: Карлів 10-30.

Повіт Товчач: Підлещарі 96-00, Пше-

чичини 20-50, Тисмевиши 250-46, Тов-

мач 72-42.

Повіт Станиславів: музична збірка з міста Станиславова дала 400-00 зо-

лотих.

З цілого воєвідства станиславівського збірка дала 3.623-87 золотих + 19 лів румунських.

Всім П. Т. жертводавцям і збірникам Виді Т-ва дякую за пожертву.

Дальший список жертв зложених на листи як також випис дати з вечеринки, чи концерти і випис жертв зложених П. Т. поодинокими громадянами, чи простими чеками до П. К. О. чи переказами на адресу Т-ва, буде оголошений пізніше.

Рівночасно прохасмо П. Т. студентів, котрі ще досі не повертали збіркових лист, негайно звернути їх до калпаларі Т-ва, Львів, вул. Сувійського ч. 21.

За Виді Т-ва: сенатор Володимир Де-

цкевич, голова. Д-р Любомир Ман-

рушия, секретар. 909 1-1

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Чайний вечір! Сьогодні, дня 20. XI, на Навечері св. Михайла улаштує кружок Р. Ш. ім. М. Шахновича Середнє під протекторатом Ім. II М. Колтунової Чайний вечір в Гостиниці — на який має честь запрошувати всіх Дитрів і Михайлів — всіх громадян міста

Львова. Добровільні дати. Довід на Р. Ш. За старшину кружка М. Бадлюк голова, Л. Чубатий секретар. Комітет: М. Колтунокова, Трачана, Березинська, Петрикова, Маланюшина і Шлихінна. 901 2-2

В Книгарні Ставропільського Інститута можна дістати друку на церковний літератур і Церковний Устан д-ра Мишківського на 1930 рік. 920 1-3

Повідомляємо, що вже вийшов повний та ілюстрований каталог повістей і оповідань, виданих в Галичині і на Великій Україні, де подано зніст та рецензії на поодинокі книжки. З огляду на великі кошти (91 сторін друку, 102 ілюстрації) вислаємо його за попереднім надісланням 70 сот. поточними марками. — Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. 919 1-6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найкращих фабрик премійні продає за готівку і на рати від десятих літ з найкращою стороною азіана фірма Іван Зельтен-райх, Львів, пл. Мадійська ч. 3. 618 15

ГОДИННИКИ „Zenith“, „Longines“ також бікунтерію власного виробу, поручає: Домбровський Я. Р. о. а. жевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні: у жовт. 619 9-7

ФУТРА оказійно продає і приймає до комісової продажі „Універсум“. Комісова складниці Львів, Пасаж Миколаша. 785 10-20

НА ПРОДАЖ вікна і-поверхова, нова, центральне опіщення, вікна. — Іуд. Гроховських ч. 4. перестанок трамвайний, без посередництва. 866 3-5

НА РАТИ Матраці 3 подушки 30 вод. Волосини 75. Отомани 55. Розкладні Лежанки 55. Приймає різнож переріби фабрика ЗАКС, вул. Лидого ч. 6. 840 6 3-5

НОТНИЙ каталог вислає даром Музична Накладна ТОВБАН — Львів, вул. Осолодських 6. 904 2-5

МАСЛОСОЮЗНИК шукає кімнати з опіщенням входом. — Зголосувати Маслосоюз, вул. Костюшка ч. 3. 921 1-1

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ викрадену військову книжечку, виставлену через ІКУ. Ярослав на імя Степана Сидора, уродженого 1889 р., замешкалого в Старім Селі, пов. Любачів. 923 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст нешт. тегенів, серця і мозку

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення рентеном. 60-7

Присилайте передплату!

УВАЖАЙТЕ НА ОХОРОНИЙ ЗНАК!

ДОПЛАТА В ЖИТТІ І ПРИЗНАННЯ ЗА НАЙДУШИЙ ПОТІВНИЙ ДІЯ СПОРТОВИХ І ТУРИСТИВ. ЗМОЖНО ПЕР-ДІ І ОЖИВАТИ ПЕРИОДАМИ СРЕДНИМ ДО НАСОВАННЯ

ВСЮДИ ДО НАБУТТЯ!

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рухомців не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно: в краю 5-00 зол
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словакині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Карпатський Лещетарський Клуб

устроює в суботу дня 23. ц. м.

ВЕЧЕРНИЦІ

в салі Т-ва „УКРАЇНЬСЬКА ВЕСІДКА“.

Початок в год. 8-30 вечером. Jazz-band Мразека
Добірний буфет у власному заряді.

„Санаційна“ офензива.

Львів, 21. листопада 1929.

Теперішню внутрішню ситуацію в Польщі характеризували ми недавно — як стан „без передишки“. І справді дальший розвиток подій показує слушність нашого погляду. В дужанях двох таборів, двох світоглядів, двох суспільно-політичних доктрин відбувається боротьба — без передишки. Тепер уже ясно, на що ми звертали увагу, що „оливна“ стаття марш. Пілсудського про події на Гжибівському майдані зперд 25-ти літ мола на меті пригладити опозицію, привести до рівноваги розбурхані пристрасті, щоби проурядовому таборові дати час і змогу підготувитися до нового наступу.

Саме тепер ми є свідками того наступу, можна сказати — барабанного вогню перед рішучим ударом. Коли маршал сойму Дашинський зазначив, що сойм у першу чергу мусить зайнятися справою 6. мін. скарбу Чеховича, контролюючи господарку уряду, додатковими кредитами за р. 1927—28, проектом бюджету на р. 1930—31, недолею села і хліборобства, безробіттям у містах, кризою в промислі, руїною в торгівлі, важкими кредитовими відносинами, — то проурядовий табір не приважує більшої ваги до цих справ. Для нього найважливішим питанням під теперішню хвилю є справа зміни конституції, очевидно, по лінії петрифікації існуючого криптодиктаторського режиму. З тією метою Безп. Блок повів широку вічеву пропаганду, витягаючи в неї не лише рядових своїх членів, але й чоловік представників проурядового табору до міністрів включно.

Агітацію за зміною конституції всяких Ярузельських, Мянговських, Недзведзких, Богуславських і Сеґейдів можемо лишити на боці, бо — не вважаючи на їх „пориваючі промови“, їхні принагідні чи примусові слухачі більше цікавляться цінами збіжжя, цюбіт, кредитовим застоєм і т. і. Цікавішими для ширших громадянських клас є виступи чоловік представників проурядового й урядового табору, як: голови ніби то демократичного „Зєднання міст і сіл“ у Безп. Блоку пос. Косцялковського, провідника консервативного сектору тогож Блоку пос. кн. Радзівіла і прем. Світалевського.

Всі вони натискають на неминучість зміни конституції. Пос. Косцялковський підкреслює дві засади в наміченій зміні: зміцнення влади президента держави і знесення посольської незайманости. Ясно, що здійснення одної й другої засади є зведенням сойму до дорадчої і слухняної установи. Сойм є установою законодавчою. Виконувати контроль над урядом може тільки незалежна установа. Знесення посольської незалежності і узалежнення послів від уряду, який має бути контрольований, є перекресленням незалежності контрольуючої установи, є зведенням наніщо сойму. Знесення посольської незайманости має ще й другу сторону медалі. Є воно звернене проти польського парламентарного представництва, проти свободи вислову „меншостевих“ послів, є воно „новітнім“ здійсненням невинуючого клича: „вільні з вільними, рівні з вільними“.

Не так ясно ставить справу кн. Радзівіл, що виголосив „актуальну“ промову на політичному обіді кряківського консервативного „Часу“. Зазначивши успіхи в ділянці закордонної політики криптодиктаторського уряду та піднісши додатність підтримки консерватистами

травневого перевороту, кн. Радзівіл підкреслив, що Польща, зогляду на своє некорисне географічне положення, мусить мати сильну внутрішню владу. Тому консерватисти підтримують змагання марш. Пілсудського до зміни державного устрою, бо конституція з 1921 р. фактично перестала існувати в 1926 р.

„Ми, консерватисти, бажаємо нормалізації, не революції, бажаємо такої конституції, яка в нових умовах могла би бути всеціло виконана. Ту реформу устрою хочемо перевести легальними законодавчими шляхами, однак ко-либ завели легальні методи, то краще буде спробувати інших способів щодо досягнення зміни конституції, яка є безумовною державною konieczністю, як вернути до безнадійного становища зперд тразня 1926. Децизія в тій справі не від нас буде залежати“.

І кн. Радзівіл виступає проти „посольських привілеїв“, очевидно, обороняючи привілей земельних та інших магнатів.

Вкінці із заповідженням докладом про konieczність ревізії конституції і зміни державного устрою виступив у варшавській „Фільгармонії“ прем. Світалевський. Конституційно-громадянські права не мають тепер більшого значіння. З ними зв'язаний сентимент колишньої боротьби за виборчі права. В займаних державах поляки не брали собі до серця клопотів тих держав, а парламенти були їм потрібні для власної оборони. Під кутом оборони прав громадян укладано безрезну конституцію. Однак перевага законодавчої влади над виконавчою, неспроможність сотворити постійну й відповідальну соймову більшість, нищення всяких індивідуальностей, надмір „національних меншостей“, а вкінці некорисне географічне положення Польщі примушують проурядовий табір принаглювати зміну тієї конституції в напрямі зміцнення влади президента держави і постійности уряду. Приклад Франції чи Англії не підходить до Польщі. Змінення влади президента держави і забезпечення тривкого та сильного уряду — це головне завдання сучасної хвилі. Конституційно-ревізіоністичний табір у своєму стремлінні вичуває інстинкт широкіх громадянських клас. Громадянство бажає бути кероване сильною рукою.

„Коли повнота парламентаризму не дає безпеки, що може дати силу державі, коли майже неминує грозить розвал у тому напрямку, то треба рішитися на обмеження широкіх парламентарних прав“.

Боротьба за зміну устрою ніколи не була легка. І тут не обійдеться без потрясень. Але краще перейти через хвилю потрясень, щоби тільки вийти на „порядну дорогу“. Добре було би, щоби боротьбу за зміну устрою зосередити на меншому вітинку. Колиж вона буде перенесена на ширшу арену, то не буде це виною проурядового табору.

„Хоч у парламенті не маємо для наших постулатів достатньої більшости, то не перестанемо боротися і боротьбу виграємо“.

„Санаційна“ офензива, покищо слово-агітаційна і пропагандистична, розвивається на цілій лінії, приймаючи якнайширші розміри. Всі розпорядні сили звантажені до боротьби за легалізацію на довшу мету існуючої криптодиктатури. У своїй аргументації за konieczністю зміни конституції прем. Світалевський не сказав нічого такого, що не було би нам уже відоме. Новим хіба може бути те, що прем. Світ. ревізіоністичні стремління свого табору базує на вичуванні інстинкту широкіх громадянських клас. Колиж так, то що легшого, як перевірити те „вчуття“, як сконтролювати громадянські настрої при допомозі нових виборів. І цікаве явище: п. прем'єр замість поради президентові держави розв'язати сойм, в якому проурядовий табір є в меншості, в якому він не має достатньої більшости для своїх постулатів, заповідає по суті Славеківське „ломання костей“. А по тій самій лінії йде також кн. Радзівіл, заповідаючи, що коли заведуть легальні методи, то треба буде спробувати інших.

Є це явна заповідь нового перевороту при допомозі тих або інших згобів, без огляду на

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

вибір і добір. Без сумніву є це новість з боку голови уряду, який повинен стояти на сторожі обов'язуючих прав і законів.

Справа ревізії конституції, питання зміни державного устрою є в значній мірі внутрішньо-польським питанням. Та, будучи втиснені в рамки існуючої польської держави, ми мусимо боронити того устрою, який дає нам хоч мінімальну змогу нашої власної оборони.

На теми самоврядування.

Польська конституція і самоврядування.

Польські вчені і політики поширюють в краю і за границею погляд, що конституція польської держави з дня 17. березня 1921 р. є однок з найкращих конституцій, а зокрема, що вона під кожним оглядом є дуже ліберальна. На їх думку конституція дає всім народам, що живуть у межах польської держави дуже широкі права і можливости національного розвитку — навіть куди більші, як міжнародні договори про охорону національних меншин.

Однак погляди про ліберальність польської конституції є в своїй основі помилкові. Польська конституція є ліберальною лише у відношенні до одиниць. Вона признає громадянам широкі громадянські права: повну охорону життя, свободи і майна всіх без різниці громадян, рівність всіх перед законом, доступність публичних урядів для всіх громадян. Особиста ревізія й арештування громадян може слідувати на основі доручення судової влади. Далше конституція гарантує громадянам нетикальність мешкання, свободу думки і переконання, свободу друку і преси, листову тайну, право зборів і стоваришення і т. п. Правда, з більшости тих громадянських прав громадянин не може користати, бо не видано ще до постанов конституції про права громадян, виконуючих розпорядки.

Зате відносно непольських народів і відносно громадської самоуправи польська конституція не є ні ліберальною ні навіть демократичною. Зрештов побачимо це найкраще при аналізі поодинокіх постанов польської конституції.

І. Загальні постанови конституції про громадську самоуправу.

Арт. 3. уст. 4 конституції постановляє, „Польська Річпосполита, створюючи свій устрій на основі широкій територіальній самоуправі, перекаже представникам тієї самоуправи властивий круг законодавства, зокрема (зважаючи) з ділянки адміністрації, культури, господарства, який буде ближче означений державними законами“.

З наведених загальних постанов конституції бачимо, що конституція в 3-му арт. признає представництвом територіальної самоуправи широкую автономію, тобто законодавчу владу. Через ужиття слова „зокрема“ (зважаючи) конституція не ставить навіть границь, в яких державні закони, ухвалені авичайною більшістю голосів сойму, можуть признавати територіальній самоуправі законодавчу владу. Внаслідок того є можливе, що круг ділянки законодавчої самоуправи влади може йти дуже далеко, а в додатку не виключається, що одні територіальні самоуправи будуть мати ширшу, інші вузшу автономію.

Постанови арт. 3. конституції про круг ділянки законодавчої влади самоуправи є насправду дуже ліберальні, теоретично навіть більше ліберальні від австрійських основних законів, які надавали поодиноким коронним країм, а в цьому і Галичині широкую автономію. Підчас коли австрійські країні статутні, точно, означували рими законодавчої влади краєвих соймів і ті рими могли бути змінені лише шляхом зміни основних законів ухвалених рідонським парла-

Щоденне вживання мильця до зубів ОДОЛ
не є дороге, тому що одне мильце вистарчає на протязі кількох тижнів. — Мильце **ОДОЛ** можна набути в алюмінієвих коробках. Запасні мильця всюди в продажі.
378 1—1

ментом, то в Польщі рямці законодавчої влади територіальної самоуправи можуть бути змінені звичайними соймовими законами, ухваленними звичайною соймовою більшістю.

Наші міркування про ліберальність польської конституції у відношенні до самоуправи на основі постанов арт. 3 є всетаки невирішні, бо далі ці постанови конституції зводять постанови арт. 3 в нівець, роблять їх тільки фразою.

2. Постанова арт. 65. звучить: „Для адміністративних цілей поділяється польська держава в законодавній дорозі на воєводства, повіти і міські та сільські громади, які будуть одночасно одиницями територіальної самоуправи“. „Самоуправні одиниці можуть злучитися у союзи для переведення завдань, що входять в круг діяння самоуправи“. „Такі союзи можуть вдержати публічно-правний характер лише на основі окремого закону“.

Арт. 65. уст. 1. містить у собі кілька постанов відносно державної адміністрації. а саме: 1. Державу маєтись поділити на воєводства, воєводства на повіти, а повіти на міські і сільські громади. Як побачимо, воєводства є адміністративною владою другої інстанції, повіти адміністративною владою першої інстанції, а міські і сільські громади не входять в склад тієї адміністративної єрархії. Міські і сільські громади є самоуправними інституціями, а лише шляхом делегації органами державної адміністрації; 2. Воєводства і повіти є рівночасно одиницями територіальної самоуправи. Тут подвійну роль воєводства, повітів і громад, себто роль органу державної адміністрації і роль самоуправної установи слід точно відріжнювати. Вже ця постанова може дати кожному підставу до побоювання за становище самоуправи в польській державі. А саме з постанови арт. 65. уст. 1. виходить, що поділ держави на воєводства і повіти переводиться під кутом потреб державної адміністрації, а не під кутом потреб установлення самоуправних одиниць, відповідно до національної приналежності населення і історичного розвитку поодиноких складових частин польської держави. Що ті побоювання є слушними, показує спосіб переведення поділу держави на воєводства, де прим. до львівського воєводства влучено етнографічно польські повіти.

З постанов арт. 65. уст. 2. слідує, що самоуправні одиниці можуть закрючувати договори щодо переведення в життя спільними силами завдань, що входять в обсяг діяння самоуправи. На основі такого договору твориться союз, який не має характеру публічно-правного, тобто не є адміністративно-правною особою. Особовість правну, а слід за тим публічно-правний характер може одержати такий союз лише на основі соймового закону (арт. 65. уст. 3.).

Слід замітити, що конституція не ставить ніяких обмежень відносно предмету договору. Не лише поодинокі завдання самоуправи, але й усі завдання самоуправи можуть бути предметом договору. На основі таких договорів могли би злучитися до переведення спільних завдань самоуправи поодинокі воєводства, населених українським населенням. Щоби цьому запобігти, конституція такому союзові відбирає особовість правну, згідно вимагає на це окремого соймового закону, а слід за тим утруднює повстання таких союзів.

Вже з тих постанов арт. 65. слідує, що вони виради неясно і першучо, але всеж становлять небезпеку для ліберальних постанов конституції з арт. 3.

Пос. Волод. Целевич.
(Продовження буде.)

Тактика проволікання.

Чому не привернено досі українського викладу по школах Буковини?

Читаємо під цим заголовком у черновецькому „Часі“:

„Буде, буде“ — говорять нам ще сьогодні відгук слів посла Якована на домагання українських селян у справі української школи з нагоди свята роковин приходу націонал-царанистичної партії до керма в державі.

„Буде, буде“ — заштыкує український варіант неомов латину міністр Буковини, міністр освіти й парламентарій. А все це на те, щоби протягнути цю живанню для українського народу, а дразниву для всіх ромунських державних мужів справу — української школи. Новою тактикою проволікання, а заразом і приспанням справи є рішення міністерства просвіти, як це донесли часописи, відіслати прохання в справі української школи поодиноким управителям шкіл до провірення, чи підписи на проханнях правильні, чи ні.

Цей тактичний маневр міністра освіти має на меті крім проволікання ще й іншу ціль, яку можна легко відгадати. Бо колиб міністрові дійсно залежало на тому, аби задовольнити домагання українського народу, то йому висталоб потвердження громадських урядів, які одинокі управління потверджувати підписи. Міністрові

висталоб ухвали громадських рад, цей добровільний пзбодіст у справі української школи.

Та коли маневром проволікання було відложити виконання домагань, підписаних родичами у справі української школи, на що згодились українські послані в націонал-царанистичній партії, то віддання справи до провірення правдивості підписів директорам шкіл є вже не тільки проволіканням, але спробою пофальшувати волю українського населення. Бо ж відомо, що вже багато директорів шкіл є українцями, а більше або ромунів, або перекинчиків, які, як сорочку, зміняли національність. Як випаде це провірення — можна легко догадатися. Сам інспектор Саглан сказав, що потрібно три роки часу, аби провірити ці прохання.

А неомов вказівкою служить отсей циркуляр міністерства освіти до ген. дирекції народнього шкільництва ч. 90750/29: „Всі учителі з Буковини, які домагаються інших викладових мов у державних школах, як ромунської, будуть поставлені перед судовою комісією, бо це питання торкається виключно міністерства освіти“. Це все на основі еконстатувань генерального інспектора Георгіва.

Чи цей циркуляр не є предтечею провірвання? Чи директори, які об'єктивно передуть, провірення не будуть уважатися саме „тими, що домагаються інших викладових мов у державних школах, як ромунської?“

Цю тактику проволікування, це провірвання підписів, авторизованих уже громадськими урядами, вважаємо доказом алої волі правительства поладити справедливі домагання у українського населення щодо української школи, вважаємо зломанням обіцянок і приречень націонал-царанистичним правлінням при перебранні керма в державі.

Наші парламентарії мусять запротестувати проти цієї тактики проволікання і спроби фальшування волі українського населення в справі рідної школи.

Кровава демонстрація комуністів у Варшаві.

На 20. листопада заповніли варшавські комуністи маніфестації з нагоди XI. роковин інтервенції. На вул. Холодній та Залізній хотіли уформувати похід і розвинули транспаренти і протидержавними та протидержавними написами. Поліція й поліц. агенти хотіли відібрати транспаренти. Комуністи наперли на поліцію. Поліція викила пальної зброї. Один демонстрант згинув на місці, двоє тяжко ранених підвезли до шпиталю.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

„Ножиці“. — Надмірна праця. — Американізація. — Жіночі організації.

У Канаді особливі відносини під тим оглядом. Коли „Український Голос“ видає група „Самостійників“, „Правду і Волю“ група соціалістів то „Канадський Українець“ і „Канадський Фермер“ видається у видавничій спілці „National Press“, якої президентом є Ю. Курдинік, а шефом редактором проф. В. Біберович. Та спілка видає також польський, мадярський і чеський часопис. Подібно „Західні Вісти“ в Едмонтоні, редаговані д-ром Я. Кнелерським, виходять у видавничій „Alberta Herald Limited“, де виходить також англійський і німецький часопис.

Все це на наші відносини дивне. Місцями, особливо противні групи, закидають тим часописам залежність від чужих грошей. Означе — на мою думку — ті часописи до тої пори нічого проти українського не виказують. Навпаки займаються долею української еміграції і нації як цілості і реагують на події серед нашого народу. Інтересовані знов твердять, що їх видавці це просто спілка для „бізнесу“. Ані на думці не мають боронити ті часописи; але на всякий випадок від тих видавців не видно шкоди.

Оцінювати американсько-українську публіку по кількості видавництва, булоб помилкою. Треба пам'ятати, що українці користають у широкій мірі з дуже різномірної місцевої й столичної англійської преси. Там знаходяться і ті новини, які подає йому український часопис завтра, або після завтра. Там є шодня легкий, великий образковий долаток з якимсь „смішнов“ історією. Часто сама історія та образки ані нічого не показують, ані нічого смішного не мають. Але їх хапають залюбки старші, а особливо діти, читаючи їх з правилами розложені на підлозі. Щодо кількості примірників — українська преса розходить у великому числі (міряючи нашою мірою). От н. пр. „Свобода“ в близько 20.000 примірників.

Часом у нас закидається американсько-українській пресі, що вона послугується „ножицями“. Закид. думая — болюти. Вирізують готові тексти з чужих часописів усі редакції і з того не роблять їм закидів. Поставмося в положення редактора української американської газети. Читачі читають її майже виключно на те, щоби дізнатися, що там діється в дорогому краю, хто там, що і як працює, який рух у рідній стороні. Кожен в Америці знає, що ані редактор, ані репортер української газети з краю тих відомостей не принос. Але їх треба. Емігрантська преса так само бореться з нестачею грошей як наша. Колиб уже конечно треба зробити закид за „ножиці“, то я зробив би (інший?) Часописи законичує з різних газет краєвих велику скількість випадків про ознаки некультурності, убийства, пияцкі трагедії, то що. На підставі вісток у часописі творить собі американська маса образ про край. І враз мені доводиться чути запит з тоном докору: що там, у вас, така скількість убийств? Зразу я дивувався я питаю, відки таке повияття. Мені відповідали, що зваять це з часописів. Тоді я замічав: часопис подав тільки про два чи три випадки убийства на 8 міль. української людности в Польщі, але не подав, що в 7 міль. 900 тисяч і т. д. нічого подібного не зайшло. І так успокоювався інтерпелянти.

Завдання української преси на еміграції далеко ширше, як преси дома. Вона має вчити про життя загалом, має реструвати й освітлювати совісно й точно американську політику. Бо ж українці тепер у великій часті американські чи канадські горожани; має організувати, розвивати й злучити власний емігрантський рух, але одночасно держати руку на життєву Рідного Краю, тримати свою публіку в зацікавленні його справами та викликаючи любов до Рідного Краю, піддержувати постійно прихильність до нього й готовість до дії в такій формі, в якій це в даний мент можливе. Коли закидати мале чи-

Всеж ці закиди є часто виправдані в тих випадках, коли наша американська преса переступає межі своїх статій й фейдства (напр. з „Діло“) і не вважає заперек, аніде їх бере для своїх цілей. — Редакція.

сло по редакціях (звичайно сам один редактор, а в дивенку всього трьох), то треба признати, що преса виконує своє завдання (очевидно, кожний напрямом на свій спосіб). Інша річ, що редактори під тиском угинаються.

Від часу, коли українські провідники погодилися з думкою, що молоде українське покоління ангажується щодо мови, пішла тенденція вдержати його боля українським серцем. З тої причини почав У. Н. Союз видавати в англійській мові діточий журнал „Juvenile Magazin“ у якому пишеться про українські справи та містяться поезії в удачних англійських перекладах, зладжених інжиніром Володимиром Семенюком.

Інакше на ту справу дивиться Канада. Там видається теж діточий журнальчик, але в українській мові. Називається „Промінь“. Він має деякі недостаті, про які знає сам редактор, д. Дорошук С. Але, як це він слушно сказав на XII. Народньому З'їзді у Вінніпегу в січні 1929 р.: „не залежить від нас усіх, щоб ми журнал мали таким, яким він повинен бути“. Ця обстанова могла би до деякої міри послужити прикладом для українців Злучених Держав. Коли вже просто нема до кого покищо говорити по українськи, то можна діточий „магазин“ (журнал) видавати рівноорядно: по українськи й по англійськи. Це малоб велике виховує значіння.

До речі сказати — про англійчину для молоді писалося чимало на стовниках української преси в Злучених Державах. Писали на і проти. Всеж таки нир. „Свобода“ почала поміщувати й англійські статті. І від тої пори почали появлятися статті про українські справи писані молодими людьми хоч по англійськи.

Нема що говорити: тут пішла еміграція по лекшій лінії. Але поставити гать англійщини нині в теперішню пору, — нещичайно важко. Найвідповідніша нагода на це, на жаль, проминула. Але не зважаючи на великі труднощі й ті неможливості, які насуваються під увагу в першому моменті, ніяк не можна залишати тої нинішньої облого. Треба орати й перорювати, доки не прорідиться добре зерно, доки українська молодь не почне себе українською.

(Продовження буде.)

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові пальчики в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

Скінівці марки „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Що важніше?

Відчит прем'єра Світальського на тему зміни конституції.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 19. листопада 1929.

Перед хвилиною голова ради міністрів д-р Світальський скінчив у залі варшавської філармонії півторогодинний відчит на актуальні внутрішньо-політичні теми, а радше ні: — на тему зміни нинішньої польської конституції, як навактуальнішої, на думку президента, найповажнішої і найбільш негайної справи сучасної Польщі. Підкреслення моменту тієї актуальності устроєвого питання було в цілому відчиті прем'єра таке яскраве, що кожне авторів цих рядків іразу таки після вислухання відчиту пригадується над питанням: чи справді потреба ревізії конституції є найбільше пекучою проблемою дня, чи може це в дійсності байдуже уряду, аби ця потреба такою пекучою стала? Чи насправді послані — як казав тільки-що прем'єр — не мають „внутрішнього настрою громадянства, серед якого, мовляв, конституційне питання „живе і домагається найшвидшого позгодження“. — Чи може так в даному випадку можна говорити про помилку, а громадянство дійсно рідкісний інший справу вважав важливішим, ніж конституція?!

Витворилася досить дивна ситуація: уся без вибіжки опозиційна преса кричить про уваги Національної Палати Контролю до господарки уряду в минулому бюджетовому році, про економічну кризу, про спутання свободи преси, про велику кількість інших т. зв. буденних життєвих справ, і звинувачує урядовий табор, що він виключно лише з метою усунути в тінь усі ці справи висував справу конституції. І навпаки: урядовий табор обвинувачує опозицію, що вона демагогічно, в ім'я гасла „опозиція для опозиції“, розцікавлює нас другорядними справами, не хочучи допустити навіть до дискусії над ревізією конституції. Таким робом обі сторони взаємно закидають собі

вещирість і то нещирість поведінку: не тільки у підкреслюванні поваги голошавої собою справи, але й у покликуванні себе на настрій мас.

Бо ці нещасливі маси в справі нічого на устах одних і других. Д-р Світальський говорив чейже перед хвилиною, що кермує нам „не лише почуття державної рації, але й почуття інстинкту широкіх сфер громадянства“; „тому знаю, що в цих наших змаганнях громадянство стане за нами і дасть нам повну допомогу“; „громадянство алає собі справу з труднощів, з якими є зваране драматично, і бажає бути кермоване сильною рукою“. Читайте опозиційні газети (головно популярну пресу) і порадуйте, скільки разів у кожному їх числі є відсилки до авторитету, бажань і настроїв громадянства.

Будь-що-будь, нинішній відчит виявив дві есенціальні сторони, одну — так мовити — формальну й другу суттєву. Перша — це виконання заповіщеної полк. Славеком акції популяризування конституційної проблеми в масах; друга — це недовозначний натяк на характер даальної тактики влади. Щодо першої точки, то нам аляється, що спеціально у даному випадку вибрано не зовсім влучну, в усякому-ж разі нам неврозумілу форму. Алаже відчит п. голови ради міністрів мав бути призначений дівсно для широкої публіки, мав засвідчити про безпосередній зв'язок влади з громадянством, мав спричинитися до популяризації особи шефа уряду. Думка правильна і цікава. Та переведено її в життя у той спосіб, що біляти вступу до філармонії на відчит прем'єра видавало варшавське бюро БВ, по й очевидно біляти вступу отримали виключно члени та симпатизи санацийного табору. Для не-членів того табору отримання біляти вступу було волучене з такими труднощами, що найбільш охочий реагировав і засів перед радіоапарат у себе дома, маючи те „плюс“, що міг слухати відчиту у багатій спокійнішій атмосфері та вгідно зразу роботи записки й уваги на маргінесі (мзбуть цієї обставини ш. читачі запядають і цей допис, складений негайно після проголошення „спікером“ кінца відчиту!). Ялаж користь з такої пропаганди?

Суттєвий, есенціальний уступ у відчиті прем'єра, це заповідь боротьби без огляду на величаву терену боротьби. Голова уряду признав сам факт існування боротьби; признав, що боротьба мусить мати зовнішні прояви; признав теж, що уряд волів би, аби боротьба велася на найменшій ділянці (на форумі сойму), але одночасно заповів, що коли боротьба буде перенесена на ширше форум, то це „не буде нашою винною“. — Іншими словами, що уряд цібіж боротьби і в цьому другому випадку не злякається. Кінцева

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.

JOB

9-6

10

пригадка, що колишній існував у Польщі турток, який був у меншості, але побідав. Бо він у власні сили, підкреслюючи значіння повикшої заяви прем'єра: володіючи нині табор вірять у свою перемогу, а цей психологічний момент є рішенням для факту, що боротьба буде ведена далі і доведена — аж до кінця.

Ала жойно після закінчення цієї боротьби можна буде напевне твердити, хто казав правду: яке питання у правдній оцінці справжніх широкіх мас було важливіше — теоретична проблема зміни державного устрою чи практичні болячки будья?

І. Кедрин.

Проти червоного терору.

Протест студентів однорічної Торговельної Школи у Львові.

Студенти однорічної української Торговельної Школи у Львові на своїх зборах з дня 18 листопада ц. р. ухвалили протест проти червоного терору на Радянській Україні, жертвою якого падають українські наукові робітники, учители, селяни та робітники. В протесті говориться, що комуністичні чрезнавичайки „за два-нацять років“ своєї діяльності „знищили вже десятки тисяч свідомого українського громадянства“. І під цей час тисячі українців коротують свій вік по тюрмах чрезнавичайки, на Соловських Островах і на Сибірі. Всі вони безборонні і над всіма ними повисло марево смерті з рук комуністів, які „смертні присуди виконують не після доказаної вини, а після своєї більшовицької совісті“. Під протестом підписалося 35 студентів.

Чи Ви з нагоди листопада вписалися в члени Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові?

699

(Вуз. Руська ч. 3/4).

2-2

В. К.

3)

На конгресі в Люнді.

Українські реферати. — Приємні слов'яни. — Обід. — Українсько-російська дискусія.

Зараз після відкриття зїзду почалися праці в секціях. І в нашій 5-ій секції українці відкрили працю. Українські були даа перші реферати. З приводу реферату проф. Мірчука на тему „Месіанізм у слов'ян“ виник курйозний інцидент, характеристичний для росіян. Треба сказати, що на цьому міжнародньому конгресі росіяни блищали своєю відсутністю. Не було ніодного росіянина члена зїзду і не було ніодного їхнього реферату. Але в Люнді найшов собі притулок один росіянин, який не міг бути членом зїзду. Зате він сидів на наших рефератах і після реферату проф. Мірчука взяв голос, але говорив по-російськом, і шось про інтуїцію у Достоевського, яка здається є його конником. Хтось з місцевих професорів, що знав російську мову, переказ у двох словах і далеко змістовніше по німецькому його слова, які власне були і без змісту і не до речі. Але характеристична була настирливість росіянина, шоби промовляти своєю мовою серед чужинців.

Незвичайно милом виявилися на цій секції делегати болгарський Сапунджієв і сербський Чайканович. Сапунджієв був вихованцем київської духовної Академії і після п'яти хвилин розмови ми дуже близько зійшлися з цією людиною, високої духовної якості і милою вдачею. Він був наскрізь європейцем, без огляду на своє південне походження і східне виховання. Не менше приємним був і серб, та цей, хорий на нефрит, не міг піддержувати компанії поважними засіданнями. Чех Пертольд був відомий мандрівник, що спеціально працював в Індії і Полінезії і належав до зовсім іншої секції. Ми з ним познайомилися аж підчас прогулянок.

Підчас обїду ми безпосередньо могли відчувати якість шведської страви і їхні добрі звичаї. Страви ми одобрляли не тільки словами, але й щирим і діловим без усякої принику старанням виконанням обов'язків супроти цих страв, яких понаставляли перед чамі в безмісній кількості

і різноманітності на великих столах, хоча за невелику ціну 2½ шведських корон, але безперечно відповіду до наших аусиль, шоби „відбити“ собі цих 2½ корони. Треба додати, що тих обїдних смородів, до яких ми звикали в інших місцях, тут не було чути зовсім. Студентська столовка (менза), в якій ми другий раз обїдали за 1½ корони, не уступила в стравах ліпшому ресторанові, а виглядала зовсім по домашньому: мило, чисто і теж без жадного обїдного пахтіння. До нас пристав після обїду заблуканий до Люнду, москвин нечлен зїзду і просив мене пояснити, чому власне Україна чи українці хотять відділитися від Росії.

Мої пояснення цьому росіянинові зводилися до того: Психіка українців і москвинів не тільки неоднакова, але навпаки, є і була діяльною протилежна, що блискуче підтверджено історією. Україна, Псков і Новгород були вічеві, тобто демократичні нації, Москва — князівська, абсолютистична, без віча, а царська ще гірша. Суздаль за вічові стремління знищив, вирізав під Андреем Боголюбським Київ, Москва при Івані III. сплюндрувала Новгород і вирізала його, а при Івані четвертім Псков. При козацькій відродженні України Москва систематично нищила Україну, а особавно Петро I, який буквально вирізав Батурин. Знищено пізніше освіту, а при Катерині II. завели по всій Україні паншину і знищили остаточно Січ, землі віддали всяким іншим народам (Херсоншину і Катеринославшину).

Микола I. довів до кінця цю політику супроти України. А тепер більшовики знов роблять те саме, що робив Петро. Вони розстріляли до двох мільонів мушин, ба навіть жінок і дітей, та 5 мільонів вугубили голодом, поля повіддавали навіть якимсь ассиро-халдеям на Україні, а нарід грабують такими податками, яких світ не чував від коли стоїть. І тайну, скриту участь у цьому грабунку бере і російська інтелігенція, не тільки більшовики, а також і чорна сотня, і кадеши, себто так звані конституційні демократи. Але серед москалів правдивого демократа нема, бо, це не їхня психіка. За шож тут лабрити і коритися? Тут можна тільки щиро ненавидіти, і це справдано. Вся російська емігрантська преса спочуває більшовикам в їхній поведінці супроти України і це явно про-

свічує у всіх їхніх писаннях. Централізм тісно зв'язаний з абсолютизмом і психіка росіянина тільки й визнає централізм. Чи буде цей абсолютизм чи централізм царський чи більшовицький, чи кадетський, це не грає жадної ролі, бо він однаково давить, нас, немосковські народи і результат буде один.

Звичайно, москвин перебивав мене на кожнім слові, говорив про Достоевського, про інтуїцію, але всі його замітки не були до речі: на-решті сказав мені: „Ви мені напишіть все те, що ви говорили, на папері, а я вам відповім тоді в друку“. Я йому тоді сказав, що не я цікавився його гадкою, яка мені відома, але він мене питав, чому Україна хоче відділитися і міг з моєї відповіді дізнатися; мені-ж і взагалі українцям його гадка нецікава, бо шабльонова, і ми їх чули і читали тисячами, але жити від того не буде лекше. „Але-ж — каже він — руска культура, руска інтелігенція, як ви без неї обїйдетеся?“ „Ну шож — кажу — ваша велика могоміліонова інтелігенція не боролася з більшовиками на Московщині, а втікала куди могла, а культура наша створила більшовизм; ми боролася 4 роки на три фронти, а не на один: з внутрішнім більшовизмом, і з московськими правими елементами, Денікіном, Врангелем і т. п. З усіма одночасно 4 роки, проти ворога адесятеро більшого. Про шож нам говорити? Мало того; правим москвинам помагала антан-та проти нас усіми своїми побідними силами, більшовикам помагали інші держави, про які ліпше не згадувати. Але за гетьмана, коли ми трошечки передихнули, вся московська інтелігенція переїхала до нас і нас-же завалила. Більшовики умисне її пустили на Україну, бо знали, чого вона варта і що вона зробить. Вона, утікаючи до нас, від різунів, не була навіть настільки демократичною, шоби врятувати себе, помагаючи нам, і завалила нас тай сама у великім числі загинула. Ви маючи таку велику державу, втратили її, а ми нічого не мали підчас великої війни, чим-же ви можете імпонувати нам, і що ще треба говорити чи друкувати?“ Так ми й розійшлися з ним, ні до чого не дода-лкалися.

(Продовження буде.)

EUMIG HARTLEY - то найвища якість!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість відбору! — Вилучує під гарантією фабричну локальну стацію!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване приємне пробоване, значення цього радіоного апарату на полі радіоної техніки, **тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-лмповий радіоный апарат**!

Генеральне представництво

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Лесюків 1. — Телефон ч. 453 і 454.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Листопадові роковини відсвяткувати всі громади теревовельського повіту дуже торжественно. В кожній парохії відправляють в цей день торжественні Богослуження і паляхиди за поляхид. Свято мало всюдн характер церковний, бо повітове старство в Теревовлі напередодні 1-го листопада спеціальним об'їздом авброніло від загрозою репресій якінебудь походи, а навіть церковні процеси. Як прояв поглиблення національної свідомості належить відмітити, що ввесь український загальний державний діяч від якоїнебудь праці. — В самій Теревовлі відбулися дня 27. жовтня довірочні сходи „Міщанської Організації“, на яких з-р Антін Заплітний виголосив реферат на тему: „Значення першого листопада“, а о. Зеноя Кузьма на тему: „Як творилася Українська Армія“. Орхестра місцевої читальні „Просвіти“ під батуту п. Івана Козала відіграла національний гімн і „Боже великий, єдиний“. В сам день першого листопада відправили о. декан Степан Мохнацький торжественну Службу Богу в парохіальній церкві при участі місцевого катехита о. З. Кузьми та богослова п. Деревницького Зенона. Після Служби Божої виголосив о. декан Мохнацький довірочну до свята проповідь, яка зробила на присутніх помітне враження. По Службі Божій відіграно під пам'ятником в честь поляхид за Батьківщину паляхиду, а представники філії „Союзу Українок“, а за ними й делегації інших товариств занесли віні на могилу українських жовнів, що в похоронені на теревовельському кладовищі. В часі Богослуження і паляхиди співали мужеський хор та грата читальни орхестра. З нагоди свята зібрано в церкві 47 зол. на інвалідів Української Армії. Навіть цей, наскрізь спокійний, хіт свята не подобося повітовому старству, бо ось зараз після 1-го листопада почалася нагика на українських громадян і на українські пам'ятники по повітві. І так переслідують доі о. декана Мохнацького в справі побудування пам'ятника для поляхид в Теревовлі, а о. Йосифа Райха, пароха Ізавча, в справі збудування там (в Ізавчу) пам'ятника в честь українських поляхид жовнів. Зноваж на ініціаторів такого пам'ятника в селі Ізавч, теревовельського повіту, зробив місцевий постерунок донесення до суду. *Теревовельський.*

На організаційному фронті.

ЛЮБАЧІВЩИНА.

Довгий час практики староста в Любачеві змагали до того, щоб унеможливити послим У. Н. Д. О. зіткнути з своїми виборцями. Пропалясь ця думка тим, що заборовено підбуди в віт послим Кохановим, а одно послим Личинським, без подання дієвих причин. Таке повелення любачівського староста свирочинно інтервенцію названих віт послим, котрою добуто прешті можливість доступу до сіл Любачівщини. Устроено кілька піч і нарад, з котрих висчислити слідчого: Духнів, Залужжє, Нове Село, Любичеві Старий, Німетів, Улашів, Ціпків. Реферували у всіх тих місцевостях послим Личинський і Кохан. Окрім того в переїздах, котрі тривали цілий тиждень, послим використовували кожну нагоду, щоб візнати життя Любачівщини, зокрема часопітського судового округу. Приходиться піднести національну свідомість того повіту та повитати щиро змагання поодиноких громадян, зокрема духовенства й учительства, в напрямі розбудови повіту по думці основних змагань У. Н. Д. О. Із замітів, підпошуваних майже при кожній нагоді треба відмітити один, а саме, що центральні установи у Львові (відзначено зокрема Ревізійний Союз Українських Кооперативів і Сільський Господар) замало звертають уваги на цей повіт. Треба було б конечно післати в цей повіт на постійне одного з ревізирів чи організаторів на кооперативному і сільсько-господарському полі, та створити можливість утримання агронома й отворення Пенітового Союзу Кооперативів. Це зробити треба конечно, не зважаючи на матеріальний бік і на може тимчасову нерентовність. За який час все те оплатиться сторицею. Важна для нас Любачівщина, зокрема Чесанивщина, що й тим, що лежить вона на наших окраїнах і тому треба би тим більше зацати в цьому повіті швидко

і планошу роботу. З нагоди зустрічі послим зі своїми виборцями зібрано обильний матеріал про несправді господарське положення повіту. Зібрано теж дуже цінні документи, характеристичні для теперішнього режиму. Все це буде використане як слід і можна радитися, що не одному лихові буде змога зарадити.

Пересторога варшавського воєводи.

Після авантур студентів варшавського університету та політехіки настав слоків Варшавський воєвода Яросевич по доміни ректорів університету та політехіки, що хотіли представити акад. молоді заручили йому словом чести, що демонстрації перейдуть спокійно, не додержати слова та прийшло до сутичок і авантур із поліцією. На будуче, воєвода приновить усі засоби.

Граната під нім. консультом.

Встає бешені м. Варшави видала розпорядки, щоб не повторилися заворушення. Перед домом німецького консульства при вул. Журавиній поліція напавши параваном від гранати.

СРСР. не позволив виїхати нім. кольоністам.

Більшовицький уряд, як зачувати, відмовив виїзти нім. на виїзд німецьким кольоністам, які недавно кинули свої господарства в СРСР. І хотіли виїхати за кордон. Тих кольоністів в 12.000. На днів арештували чимало споміж кольоністів і примусили їм вертати до даних осель. Кажуть, що вже мали примусово відставити кольоністів із околиць Москви. Влада обіцяє тим кольоністам, які остануть у СРСР, що одержать назад придані землі й оставлений інвентар і деякі госп. полегші. Офіційно повідомляють, що около 1.000 кольоністів згодилися добровільно остати в СРСР. Справи відмови віз іще не позагодили оковечено.

Демонстрації проти арештувань на Україні.

Вибити шибки в львівському рад. консульті

В четвер, 21. листопада около год. 17-00, зібралася українська молодь на вул. Набеляна, де є радянський консульт, щоб задемонструвати проти переслідувань і арештувань українців на Радянській Україні. Демонстрації відігравали „Ще не умерла Україна“. Рівночасно вибили шибки в партерних вікнах консульту. Консуль Лапчинський застрілив кілька разів у повітря.

На місце прийшла піша та кінна поліція, однак не інтервенювала, бо демонстранти вже були розійшлися. Поліція арештувала 10 осіб.

Безпосередньо після демонстрації перед консультом начальник відділу безпеки у львівському повідєтві. Роговський та грот. староста Кольоц відіслали консуля Лапчинського.

Протимосквофільські демонстрації.

Рівночасно з поліцями під рад. консультом відбулася демонстрація під „Народнім Домом“ при вул. Рутівського, біля будинку Ставровіч та біля бурей Народнього Дому при вул. Курковій ч. 14. В „Народнім Домі“ вибили шибки. При вул. Курковій поліція арештувала двох студентів університету та п'ятих гімназійних учеників. Інший гурток демонстрантів вибив шибки в львівській „Сельробу“ при вул. Валоній.

Демонстрації проти редакцій часописів.

В редакції москвофільського комуністичного часопису „Земля і Воля“ демонстранти здемонстрували уладження, розкинули папери. Знищили теж уладження в ред. „Кого Голосу“.

Марш. Пілсудський поїхав у Вильно.

Дня 21. листопада виїхав до Вильни на кілька днів марш. Пілсудський з кількома старшинами в справах стратегічних і в справах військових справ. Один часопис прийіс вістку, нібито марш. Пілсудський говоритиме через радіо на тему політичного положення Польщі.

Кажуть, що такого виступу марш. Пілсудського не проектується.

З судової салі.

§. 65.

Перед львівським трибуналом присяжних відповів 20. листопада студент гуманістичного відділу львівського університету Богдан Дудкевич, обвинувачений в злочині порушення публ. спокою з §. 65. з. к. Злочину цього допустився так, що в березні ц. р. видав одинодінку п. з. „Молот“, у якій виклав поглядати силою сусп. та політ. устрій. Обвинувачений признався, що деякі статті читав, заки пішли до друку, але не бачив у них нічого протидержавного. На основі вердикту присяжних засудили Дудкевича на кару 7-міс. позачч. Боронив адвок. з-р Грешкевич.

Великий процес проти Союзу Визволення України.

Ар. Тасс повідомляє, що небаром відбудеться перед найв. трибуналом Рад. України процес контрреволюційної організації, яку називають „Українським ДПУ“. Організація ця цією під паншою Союзу Визволення України кермував Чехословачин, бувши головою міністрів уряді от. Петлюри, таємн. голова автономної партії Рад. України. Більш. член Акад. Наук. Ніколевський бувши м.п. заворд. справ в уряді от. Петлюри та Германі професор університету в Києві й ін. Організація закладають, що хотіла повалити рад. владу на Україні, привернула приватну власність і планувати „буржуазний“ устрій. Тасс твердить, що організація вдержувала тісні зв'язки з польськими есерівськими есерами в Польщі й ін. державах. Організація вдержувала Союз Української Молоді, який мав виконувати терористичні акти проти членів більшовицького уряду. Арештовані, нібито потвердили при з'явленні істинування організації та її контрреволюційні цілі.

Надужиття у львівських залізницях.

Дня 21. листопада львівська поліція та прокуратура займалися широкими пошуками надужиття при призначенні адміністративних функцій до залізничної служби. Подробиці держать у тайні. Завідали в урядіванні вищого урядовця в персональнім рефераті Чопора. Стільки ведуть далі.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

СЕВЕРИНА З ДАНИЛЕВИЧІВ КАБАРОВСЬКА, жінка нач. стадії в Бурштині застрелена Н. Т. упокоїлася дня 19. листопада ц. р. по довгій і тяжкій недузі. Похорони відбудуться в суботу 23. ц. м. о год. 3. зпозудня з Перемохоного дому при вул. Кохановського 24 на Личаківський цвинтар. В. Ів П.

НОВИНКИ

— ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішнім числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновляти передлату, щоб не було перерви у висилці часопису. Передплата на грудень виносить 5 зол.

— Поворот сей. О. Кисілевської. На днів вернула до краю із своєї домашньої поїздки по Канаді і Зелених Державах редакторка „Жіночої Долі“ в Коломиї, сен. Олена Кисілевська. Не зважаючи на дуже довгу й томлячу подорож, п-і Кисілевська почувається в повні свої сили.

— Конфіскація „Поступу“. Останнє (8—10) ч. „Поступу“ за місяць серпень-жовтень заляло львівське городське старство за одну статтю на культурно-історичні теми.

— На „Рідну Школу“. Дня 29. Х. ц. р. член Союзу Українок у Тернополі працює п. Антоніну Конрадіву і при цій нагоді зложили 69.60 зол. на „Рідну Школу“. У Станіславові проф. Михайло Росткович зложив 6.60 зол. за неперкурці напроси в одному місяці та киче до такої самої жертви пп. проф. Теодора Срібного, М. Мацькова, Льва Гаванського, Івана Голембівського і В. Костецького.

— Небуденні афіші вичитували зі здачуванням передучора мешканці Львова, збираючись довокати них гуртками. Львівський видавець Леопольд Кляп повідомляв ними, що побив нагайкою прилюдно редактора тижденька „Справедливість“ Казимира Ківицького, називаючи його орган і його особу соковитими епітетами. Підписаний на цих афішах розяснював, чому це зробив і відкликався до загалу, щоб осудити методи „Справедливості“, яка живе з найбільших брудів інтимного життя приватних людей.

— До вчорашнього числа „Діла“ долучений безплатний додаток у формі звичайної вкладки. На цьому місці зазначаємо, що редакція не має до цього додатку ніякого відношення.

— Видавничий фонд ім. Е. Чикаленка. З ініціативи Української Господарської Академії у Подєбрадах відбулася нарада у справі вшанування пам'яті покійного Е. Чикаленка. Ухвалено утворити в Празі „Видавничий фонд ім. Е. Чикаленка“, який в першу чергу має видати щоденник, спогади та інші праці покійного патріота-емігранта. На нараду були запрошені також члени „Наукового Т-ва ім. Шевченка“ у Львові.

— Актор поручених листів. В поштовім уряді на Головній львівській стадії від деякого часу пропадали поручені листи, з яких були грошові посилки. Виявилось, що урядовець той пошти Юрій Богослав К. викладає із мішків

Дентист-стоматолог**Д-р Степан Дмоховський**

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

Преміальна дентистична техніка. — Порцелянові корони.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 10 30

поручені листи і гроші забирає собі. Його арештовано і передчорно засуджено на 3 місяці в'язниці та позбавлення урядових прав.

— **По нападі на учит. Вірстюка в Долині.** Ще дня 9. жовтня ц. р. невідомі справці в Долині напали були на учителя Вірстюка Михайла і ранили його небезпечно в шийно біля гортанки. Свого часу ми коротко зазначили цю подію у хроніці. Тепер довідуємося, що ранений піддався операції, яка знову вдалася так, що хорий поволі вертає до здоров'я. В Долині і Долинщині серед української громади є погляд, що напад на п. Вірстюка має дуже загадочний підклад. Ціла справа опинилася в суді. Пошкодженого заступає адвокат пос. д-р Блажків. Учителю Вірстюку відомий з політичного процесу Атаманчука і Вербицького, в якому він був засуджений на один рік тюрми. По відбутті кари проживав він у Долині в своїх братів. В Долині й стрінуло його це нещастя.

— **Смерть Тадея Леліви-Копистинського.** У Варшаві помер визначний співак Тадей Леліва-Копистинський, який колись був найкращим тенором київської опери. Копистинський був українцем з походження, уродився 1875 р. на Поділлі. Під час своєї голосної кар'єри виступав на найбільших сценах Європи та Америки, і за ціле своє життя співав у 56 операх. На старість відкрив у Варшаві школу співа, у якій чинився між іншим Іван Кепура.

— **Вайсенгоф лаврестом.** Комітет літературних нагород міста Познаня признав письменникові Осипові Вайсенгофові 10.000 зол. нагороди.

— **Необережний хірург.** Перед варшавським судом на днях відбудеться розправа проти хірурга д-ра А., який під час операції залишив через необережність у животі пацієнтки операційну голку. Цю голку закріплено у животі аж кілька днів по операції при допомозі проміння Рентгена. Чоловік пацієнтки зробив лікарів великий скандал і примусив його робити другу операцію, але видобути цілу голку вдалося аж другому лікарю. Тепер цей лікар за свою необережність відповідатиме перед судом.

— **Жертва спорту.** В Неаполі один визначний грач копанним м'ячем так зрадів своєю перемогою на однім м'ячевім змаганні, що по скінченні гри вискочив на підвищення і крикнувши „голь!“ упав на землю. Лікарі ствердили, що помер він на розрив серця, спричинений надмірною втомою.

— **Новий архієпископ у Парижі.** Канонік Вердіє, проф. католицького інституту, іменований архієпископом Парижа. Вердіє є визначним ученим у ділянці теологічних наук, має славу строгої, замкнутої у собі людини, відданої тільки своїй праці.

— **Як то в Америці борються з алкоголем?** У Колумбії в однім суді будуть судити членів суду присяжних, які судили одного купця за те, що привіз із Європи 40 фляшок забороненого алкоголю і переховував його в своїм домі. Акт обвинувачення говорить, що судді присяглі під час розправи того купця, самі випили в бічних кімнатах для нарад — три фляшки алкоголю сконфіскованого в обвинуваченого і в негверезім стані видали присуд, яким звільнили купця алкоголем від вини і кари. Тепер ті судді присяглі будуть відповідати перед судом за уживання алкоголю.

— **Ірландський патріот.** Ірландський міністр скарбу та пошти й телеграфів Ернест Блайт, покинув протестантську віру і перейшов на католицьку. Але закон він це зробив, то він учиняє і пізнає всі католицькі правила віри та церковну історію і законодавство. Також не знав він ірландської мови тільки англійську. Але до року він так вивчив рідну мову, що дуже добре нею говорить і пише. Далеко ліпше від тих, що знали ірландську мову. А цього досить він цим робом, що пішов у сторони, де ще говорять по ірландськи (кеатійськи) і там працював між селянами яко фермерський робітник, щоб від них навчитись рідної мови.

— **Самовбивство малярського комуністичного комісара.** „Н. В. Журнал“ повідомляє, що у віденській ділянці помер малярський комуніст д-р Зигмунт Кунфі, котрий під час революції на Малярщині 1919 р. був народнім комісаром в уряді Белі Куни. Померший Зигмунт Кунфі був гімназійним учителем, а деякий час був малярським міністром освіти в уряді гр. Кароля. Коли цей уряд впав, він як соціалдемократ пе-

рейшов під час революції у табір комуністів і був народнім комісаром освіти. По упадку малярської радянської республіки Кунфі втік до Відня, де працював як журналіст у комуністичній пресі. Загромадивши, лежав довгий час у ліжничці, де закінчив життя самоубиством, випивши отруку.

— **Молодість.** У Парижі арештовано 19-літнього хлопця, Люція, який підрізає горло своїй 16-літній нареченій Елізі. Еліза мала славу одної з найкращих дівчат у Парижі і з нею хотів оженитися багатий купець. Вона любила Люція і не думала про купця, але коли одного разу жартуючи, погрозила своєму коханому, що зійде за купця заміж, Люцій із розпунки підрізає їй горло і на поліції з повним спокоєм признається до злочину.

— **Бунт негрів.** В англійській колонії Наталь в Африці вибух бунт негрів проти надмірних податків та інших тягарів, наложених на ту країну англійською владою. Під час бунту арештовано 700 осіб. У пристані Дурбан оголошено стан облоги. Панує переконання, що бунтом кермують комуністи, які обіцяють утворити для негрів самостійну радянську республіку.

— **Вечеринки Карпатсько-Лешетарського.** Клубу відбудуться дня 23. ц. м. в салі Т-ва „Українська Бесіда“. Початок в год. 8.30 веч. Окремих запрошень не висилається.

Малярська Вистава працює учнів арт. маляра О. Новаківського відкрити від 7. до 21. листопада 1929 р. в салі Акад. Дому — Суніського 21, від год. 10—16. Участь беруть В. Граценко, Я. Городицький, О. Друченко, В. Івних, Ст. Луцук, М. Мороз, Г. Смольський і Р. Чорний. 970 9 10

✠ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 4. серпня ц. р. упокоїлася Глікерія Мойсейович, архангел родини, В. ім. П.!

Вистава української книги в Жовкві.

Дня 17. листопада ц. р. відбулося в Жовкві відкриття вистави української книжки, яку уладила жовківська філія „Прогресу“ в 60-ліття матірнього товариства. Вистава міститься в просторій салі експедиції видавництва Чина св. Василія В. (біля монастиря ОО. Василіян). Стіни салі від гори до долу покриті афішами і програмами концертів, вистав, зборів і под., що відбувалися в різні часи в Жовкві: в той спосіб виставлено частину жовківських друкарів і улажено безпротенсійну, а все таки милу для ока декорацію салі. Книжкові видання впорядковано на спеціально пристроєних виставових столах, кожне видавництво окрема.

Перше місце займає місцеве жовківське Видавництво Чина св. Василія Вел., заступлене найбільшим числом видань. Це також ювілейна висиланська вистава, бо в серпні ц. р. минуло 35 літ, як заведено друкарню Василіян в Жовкві. Протягом цього першого 35-ліття Василіян видали біля 450 книжкових видань в 3 мільйонах примірників, 32 річники „Місіонаря“ в 500.000 прим., 27 календарів в 400.000 прим. і безліч листових друку. У Жовківській друкарні друкувалося і друкується також багато інших видавництв, як Червоної Калини, Сільського Господаря, М. Таранька й ін. Обчислено, що Жовква протягом 35 років журила біля 100 вагонів друкарського паперу і випустила понад 30 мільйонів аркушів друку, — по Львові це безперечно найбільше огнище української книжкової продукції. На столі Видавництва ЧСВВ. виставлено також зразкові оправи василіянської переплетні, які особливо на полі релігійних видань стоять на високому рівні.

Головний стіл містить також невелику, але цінну виставу рукописів і стародруків Монастиря ОО. Василіян. З рукописів звертає увагу переважно ілюміноване Євангеліє XVIII. ст. та жовківські поминики з XVII і XVIII. в., прикрашені різнобарвними ініціалами й малюнками. Серед друку є Острожська Біблія 1581 р., старі видання львівські, унівські, почайнівські, київські. Виставлено також старовинні оправи, між ін. Сочавський Євангеліє з 1578 р. в богато різьбленій срібній оправі. Для доповнення бібліофілського відділу служить збірка екслібрисів (бібліотечних знаків), що мабуть перший раз знайшлася на українській книжковій виставі.

Бічні столи і полиці займають видання „Прогресу“, „Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка“, „Червоної Калини“, „Доброї Книжки“, „Української Христ. Організації“, книжки для молоді М. Таранька, господарські видання — побіч галицьких видавництв також зразкові видання Радянщини.

Відкриття вистави відбулося в неділю 17. листопада після Свято відкрив промовою го-

дова жовківської філії „Прогресу“ о. С. Бараник ЧСВВ, реферат про значіння книжки в українській культурі висловив д-р І. Крипакевич, а оркестра мандоліністів української бурси відіграла гимн, „Гей не дивуйтесь“ і вязанку народних пісень. Виставу відвідує численно місцева інтелігенція, міщанство і робітництво, делегати читалень „Прогресу“ з повіту, шкільна молодь та ін.; надійшли також привіти зі Львова. Вистава буде відкрита до 24. листопада включно. Без сумніву також львівська культурні товариства й інтелігенція схоче познайомитися з цією інтересною провінційною виставою, користаючи з догідних залізничних поїздів між Львовом та Жовкою.

3 Рідної Школи.**Піддержуймо рідний промисл!**

Дуже важний крок у житті наших кооператив і поодиноких підприємців — це повільний перехід з консумційної ділянки на продукційну. Тільки тоді, коли ауміємо розвинути продукцію усіх предметів, потрібних нашому народові і скупити її в українських руках та нашими продуктами заповнити кооперативи й приватні торговельні підприємства — зможемо говорити про матеріальне здвигнення й матеріальну незалежність українського народу. — Це повинно мати завжди на увазі українське громадянство і піддержувати наші продукційні підприємства, закупаючи тільки українські продукти.

Наші продукційні підприємства заслуговують вповні на таку піддержку не тільки тому, що дають добрий матеріал по конкуренційних цінах, але також тому, що вони памятають завжди на загально-народні потреби, а в першу чергу на „Рідну Школу“, яку саме життя становить у сьогоднішній час у першу позицію. Про щедри жертви на „Рідну Школу“ „Маслосоюзу“, фабрики пасти „Елегант“, фабрики цукорків „Нова Фортуна“ відомо нашому громадянству з давніших оголошень.

Тепер приходиться з признанням піднести, що за розмірно короткий час, бо від 1. січня до кінця вересня 1929 р. прислала кооператива „Будучність“ у Тернополі як і проц. з проданих паперців своєї фабрики „КАЛИНА“ поважну квоту на „Рідну Школу“, бо 1,875'94 зол.

Паперці і тютки „КАЛИНА“ виконані з матеріалу найкращої якості і можуть сміливо конкурувати з першорядними світовими фірмами та вдоволити найбагатіших курців.

Тому — хто не може відлучитися від курення — нехай жадає все і всюди тільки паперців і тютюк „КАЛИНА“, фабрики кооперативи „Будучність“ у Тернополі. Бо заспокоюючи наліг, одночасно бодай дрібничкою підпомагає свої установи.

3 судової салі.

Боротьба проти Комуністичної Партії Західної України.

Львівський трибунал під проводом радника Ангелського засудив 17-літнього комуніста Самсона Мантая на 8 місяців в'язниці за поширювання летючок „Комуністичної Партії Західної України“ і за антидержавні промови до робітників. „Дзєннік Львовскі“ жартує собі з того комуніста і не може айти з дива, що нащадок мішного Самсона, мізерний Мантель взявся до такого дрібного діла, як боротьба за Західну Україну.

Окружний суд у Рівнім покінчив розправу проти членів повітового комітету Комуністичної Партії Західної України, які були арештовані у місяці марті ц. р. Обвинувачених Юфіма Смолинського, Станіслава Тушинського і Андрія Степака засуджено на 8 літ в'язниці, Семена Лахту, Стратона Кулака на 6 літ, а Віталія Яхимчука на 2 роки в'язниці.

Зі спортивного життя.**МИСТЕЦТВА ЛІГН.**

Ми вже подавали, що після ремісових змагань Гарбарні з Погоней (2:2) в мин. неділю Гарбарія, здобувши в цьогорічних мистецтвах 32 пункти, стала беззаперечним мистцем Лігн. Успіх Гарбарні тимбільший, що ця дружина града всього рік у Лізі, бо ще в минулому році змагалася вона в краківській А-класі. Віце-мистцем Лігн є поданська Варта (31 п.), що має тро почесність від кількох літ. На третьому місці є минулорічний мистець Висла (30 п.), однак її може ще перебити Легія (29 п.), що має розіграти ще змагання з Рухом. Потім іде Л. К. С. (29 п.), і Краковія (28 п.), а далі Польонія (20 п.), Погонь (19 п.), і Варшавянка (19 п.). Деградацією загрожено в Чорні (18 п.), Рух (18 п.) і Туристи (15 п.), спадає безапеляційно І. Ф. Ц. (всього 17 п.) Але тому, що на днях унепавженно змагання Гарбарія—Рух, то їх був виграв Р. і здобув тим-

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криво 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„Друкарні“ 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИКІРНИКА
25 сот.

Господарча безвиглядність.

Львів, 23. листопада 1929.

Що Польща знаходиться у важкому господарчому положенні, — загально відомо. Промисел і торгівля переходить важку кризу. А вже найбільшим тягарем лягла та криза на хліборобство, особливо дрібне, селянське. Бо коли велике, поміщицьке хліборобство в післятравневій добі, оточене опікою уряду, все ще розпоряджалося деякими запасами і має вигляд на допомогу, то селянське хліборобство, особливо на українській території під Польщею, є одне на власні сили.

Теперішній момент характеризує нечувані аномалії збирання, який доходить просто до вершин катастрофи у хліборобських країнах, як Польща в Румунії. Коли взяти на увагу, що селянський морг дає 5 сотн. жита, то коли переминою все те на гроші, будемо мати просто жахливий показник існуючої кризи. Морг поля коштує пересічно 240—300 дол., себто кругло 2300—2700 зол., вартість жита з морга висловлюється пересічно цифрою 100—110 зол., себто вартість землі (1 морга) приносить річно пересічно 4 проц. Але коли в це врахувати вартість засіву, обробку землі, працю біля збору і т. д., то по суті зноситься, пропадає навіть той незначний прибуток. Інші ролі збирання чи орошення виходять дещо краще у порівнянні з житом, однак ефективно не приносять більше як 3—4 проц. І це діється тоді, як дорожнеча росте з кожним днем. Більші кредитові установи беруть від кредиту офіційно 13 проц., а фактично (з усіма додатками на адміністрацію тощо) 15—18 проц. А буденно-нормальне опроцентування кредиту обертається коло 34 проц. річно. Як у таких умовах можна існувати?

До того ж кредит сьогодні є доступний тільки для вибранців долі. Правда, керівник міністерства скарбу Матусевський недавно в досить оптимістичному світли представив господарче положення Польщі, підкреслюючи, що вся Європа переживає сьогодні фінансові труднощі. Правда й те, що Польський Банк обнизив відсоткову стопу, але це обниження має наскрізь паперове значіння. Бо яка користь з обниження відсоткової стопи, коли нема кредиту. Польська преса, особливо „червона“ (в інших країнах звана „жовтою“), від місяця анонсує, що мовляв, до нас іде хвиля дешевого гроша, але сьогодні не то нема ніяких познач грошового приливу, а — навпаки — відчувається все більше грошове звуження. Капітал частинно вертає з Америки (після останньої кризи на нью-йоркській біржі), але — очевидно — тільки до тих країн (Англія, Франція, Німеччина), в яких передтим наступив відплив гроша до Америки. З Польщі майже нічого не відпливало, а тимсамим і „хвиля дешевого гроша“ не може залити Польщі. В останніх днях знову появляються в пресі вісті, немов то закордонні банки готові дати кредит польським банкам на 6—7 проц., а ці останні відмовляються, бо — мовляв — мають достаточний запас власного гроша, а — навпаки — не мають приливу добрих акцій.

Чи справді воно так є, чи ні важко нам зорієнтуватися. Та все-таки дивно, що польські банки відкидають кредит, якого опроцентування є грубо вище від опроцентування Польського Банку. З цього виходило би, що це тільки погодинок, обреховані на „піднесення духа“.

Господарче положення Польщі не є світле, господарчо-фінансова криза є фактом безсумнівним. Показником цього стану є між іншим зменшення біржових оборотів, які є відбитком господарчих відносин у країні та чутливим барометром загального господарчого положення. Біржі в польських господарчих осередках є майже мертві. Висловом кризи є стан біржових оборотів на варшавській біржі. І так загальний грошовий оборот на варшавській біржі протягом деяких перших місяців цього року досяг 407.543.200 зол. проти 712.174.600 зол. в тім самім часі мин. року, себто зменшився майже на половину. Обороти банківними досягли в цьому році 6.010.000 зол., а в р. 1928 — 10.411.400 зол., дебітами — 328.099.900 зол. супроти 583.616.400 зол. в 1928 р., акціями — 20.339.900 супроти 63.435.900 зол., облигаційними паперами — 53.093.400 супроти 34.085.700 зол. в мин. році і т. д.

А варшавська біржа є найактивніша. До того ж не входить в те зіставлення доба за жовтень і листопад ц. р., коли то криза ще поглибилася. Та вже погані вторі цифри знову характеризують розмір кризи. Через яку в останніх місяцях переходить господарче життя Польщі. Незвичайна грошова скрута, а з нею застій в промислі і торгівлі та просто розторопуючий стан хліборобства — ось що характеризує нашу дійсність. Консумція широких мас населення впадала до небувалого в останніх роках обниження, а тимсамим наступає застій в продукції, а слідом за ним поступає повільна ліквідація варстатів праці і соціальне загострення.

Збирання продукції Америки й Аргентини вбиває дрібні хлібороби краї європейського континенту, а в Польщі робить хліборобство майже невивідним. Знову ж промислова продукція Польщі має дуже обмежений зовнішній ринок збуту, бо внутрішній стає все більше мертвим. А найгірше на тому виходить політико-економічна частина сучасної польської республіки, себто українсько-білоруська національна територія. Тут майже нічого не інвестується, не розбудовується, не переводиться господарчої активізації. Не лише не ростуть нові варстат праці, але поволі пагирюються або обмежують розмір своєї діяльності, як от у Сх. Галичині, також старі. Про відстаду й упосліджену Волинь чи білоруську етнографічну область навіть не доводиться говорити.

На країну лягають сонність і метвота, а зростає нужда зростає злочинність. Важке господарське положення в парі з фінансовою енергією кладе печатку безвиглядності на все життя.

Ще про відчит прем'єра.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 21. листопада 1929.

Маємо перед собою коніцію газет і статей на тему онішнього відчиту прем'єра Світальського про потребу зміни конституції. Буде цих статей певне ще більше, особливо після того, як на ту саму тему говоритимуть міністр судництва п. Цар у Кракові, міністр торгівлі п. Квятковський у Львові (чи справді цей останній казатиме про конституцію, а не про кризу у польській торгівлі й промислі, що існує завдяки недостатці кредиту та зубожіння населення?) — і може ще дехто з державних діяльників, які рушили на відбуття байдужої й інертної т. зв. публічної опінії. Але поки хтось із отих нових представителів не внесе в нинішню дискусію якихось свіжих емоціональних моментів, себто поки не скаже дійсно щось нового, що мало би не лише риторичне значіння, — так довго й голоси преси на маргінесі всіх тих відчитів, включно з останнім відчитом п. прем'єра, будуть обертатися довкола того самого „хребтового стовпа“, який ось лежить уже перед нами — в цій копії нинішніх польських газет.

І ось уже на основі цих нинішніх голосів можна ствердити одну найважливішу річ: що відчит прем'єра ані не висловив нинішньої ситуації, ані тим паче адекватний її. Безпосередньо після відчиту підписаний чужі голоси, що — мовляв — у відчиті була зовсім недовзначна оферта під адресою опозиції: згодиться лише на дискусію на площині поширення прав президента, — а тоді в усіх інших справах, як з такою голосною справою бюджетової контролі союму над урядом — уряд піде на уступки. Чи таку оферту справді у відчиті прем'єра можна добачити, це річ високо сумнівна. Однак коли існує сумнів, то не виключене є „так“. І ось дива річ, що ні один з опозиційних польських публіцистів, навіть таких стоїчних і зрівноважених, як Косновський із „Курер-а Варшавск-ого“, не хоче цієї згідної тенденції дошукуватися у відчиті, не кажучи вже про використання її для навізання „добро-значливої“ газетної полеміки, в якій можна би до чогось — добалакатися. Навпаки, в відповідній опозиційній польській пресі всі морозом і — роздратованим розгараються.

Отже розчарований є „Роботнік“:
„Пан Світальський знову не сказав, чого він хоче“. Лишався вічним затверділим мето-

Знаєте біблійну притчу про закопані таланти?

Так само нерозумно поступає той, хто свої ошадности тримає дома, а не зложить на вкладкову книжочку в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

лі керманчиків післятравневої системи правління: живив загальникових формулок, у яких не було ніякої ясної програми. Що це значить „скріплення влади п. президента Республіки?“ про цілу позитивну сторінку справи п. Світальський не сказав майже ні слова. Лише багато часу присвятив критиці „соймозадаста“ і „партианства...“ — і після низки подібних огірчених угад, посол Незаляковський кінчає таким висновком: „Питання „можливості“ поладження устроєних проблем інакше, ніж у соймі, волемо не торкатися. Однак мусимо точно устійити наше принципіальне становище: нині річ іде про ліквідацію системи правління, а не про ревізію конституції. Після переведення ліквідації побачимо, чи треба і в якому напрямку треба „ревідувати“ конституційний закон“.

Значить, у соціалістичному таборі ефект воєсім протилежний. Подібний в ендецькому. „Газета Варшавська“ так само, як „Роботнік“ не вдовольняється критикою союму, увагами на тему парламентаризму у Франції і Англії і голого ствердження, що польська конституція мусить бути змінена. Не вдовольняє її загальниковий зворот про скріплення влади президента й обмеження атрибуції парламенту та послів. А не находячи у відчиті нічого більшого, питає: яка ціль того відчиту? І відповідає:

„Та сама, що обох невідбутих конференцій з соймовими партіями, що твору п. н. „Погас-ячому світові“, що мавіфестації в дні 31. жовтня у соймі. Річ лише у тім, щоб сойм заявився передовієм конституції, а до бюджету і контролі віднісся згідно з бажанням уряду: коротко і формально. Пан прем'єр рахується з тим, що його відчит може не досягнути тієї мети. Що тоді? Тоді послідує „тертя на ширшій площині“. В устах заприсяженого міністра Річнесполитої це може означати лише одне: нові вибори“.

Інший ендецький орган, „Курер Варшавскі“ ставить уже цілком точку над і:
„На ділі не зроблено зчора нічого, щоб відчинити двері перед перспективою свободної дискусії та її кінцевого висліді: компромісу. Навпаки, ці двері зачинено“.

Такий відгук відчиту у таборі опозиції. Послухайте, що каже санацийний табор. На самому відчиті, на якому — як відомо — за винятком нечисленних одиниць були присутні самі члени та прихильники санації, царив справді захоплений настрій. Кажуть, що нпр. пос. Мацкевич утратив воєсім панування над собою, побачивши будім-то в останньому уступі відчиту зовсім для нього ирраціональну заповідь того, чого даремно так настирливо добивався на сторінках „Слова“ від дн. Але на сторінках міродатної санацийної преси цього захоплення не видно. Очевидно, не говоримо про „Курер Поранни“ чи „Пшедвіг“, бо ці газети не роблять політики, лише є адоративними трубами. Міродатною є „Газета Польська“. Вона висловлює цілком відчиту: спершу негативно:

„Не було цілком ані завданням цієї промови подібне обмірковування пропозицій Безп. Більку, ані теж обмірковування поодиноких статей конституції і тих змін, які в кожній з них треба зробити, ані врешті розгортання якихнебудь правничих конструкцій“.

Цілею і завданням було сказати масам, „що справу конституційної реформи уряд мусить уважати річю першорядної ваги, — нині знає вже це ціла Польща і знає длячого“.

Ціль досить скромна. І ще скромніші угади центрального органу володіючого табору. Твердження наприкінці тих угад, що виступ прем'єра засвідчив про „волю і певність“ уряду в теж скромне, тим паче, що ця воля і певність має відноситися до бажання... пошукати кращих устроєних форм. Значить, все ще тріває процес пошукуваного за програмою, усе ще самої програми нема. А раз так, то й програмою є ціла т. марша-

ла Писудського, тої людини, на яку вказував прем'єр, як гарантію перемоги в боротьбі за країну устрій. Але чи ця віра, в якій концентрується „воля і певність“ голови ради міністрів, може задовольнити тих, які не належать до його однодумців? Чи є цю академічний відчит, у якому багато-багато тез є щонайменше дискусійними, а багато з них роблять враження непорозуміння (напр. уступ про роль індивідуальності в історії, яку ніби то якась доктрина негує, коли тимчасом нарізть більш матеріалістичні доктрини тієї ролі ніколи не негували і не негують) — чи такий академічно-політичний відчит може переконати людей іншого світогляду, іншої „волі і певності“ та віри в інші суспільні цінності?

І. Кедрина.

Прибічна Рада Львова.

„Вибори“ нової управи Миської Каси Ошадності. — Українське населення без представника в М. К. О.

В четвер, 21. листопада ц. р. відбулося засідання прибічної ради міста Львова, на якому „вибирали“ між іншим Надзірну Радку і Контрольну, Комісію Миської Каси Ошадності. „Вибори“ були такі характеристичні, що варто над ними хвилинку спинитися.

Отже фактично на порядку денному ради повинна була бути тільки справа зміни статуту Миської Каси Ошадності згідно з новими законними вимогами. Справу зміни статуту реферував на засіданні д-р Розенкранц. Прийнята зміна вимагає ще затвердження, згідно реєстрації, яка досі не наступила. Однак не зважаючи на те, миська рада поспішила на тім же засіданні вибрати Надзірну Радку і Контрольну Комісію Миської Каси Ошадності на підставі нового статуту.

Засідання прибічної ради було заповіджене на 7. год. веч. А на год. 6.30 веч. скликано засідання комісії-матки для вибору управи для Миської Каси Ошадності. Вже на засіданні комісії-матки запропонував п. Литвинюк в імені Господарчого Клубу готову листу кандидатів до управи М. К. О., аложену з 15 членів, при тім 9 споміж членів прибічної ради, а 6 зпоза ради. Крім того запропонував і 5 кандидатів до Ревізійної Комісії. Представник Господарчого Клубу висунув між іншим до управи кандидатуру комісара „Нар. Дому“ п. М. Бачинського, якого ком. Надольський назвав „представником руского населення“ Львова. Натомість до Ревізійної Комісії висунув кандидатуру о. крил. Дам'яна Лопатинського. Представники інших клубів були тією листою санаторів заскочені. Проти неї виступив між іншим навіть представник сам. „Зespoду сту“ з чисто річевих причин. Сен. Децикевич заявив, що п. М. Бачинський не репрезентує українського населення Львова, тільки Госп. Клубу, якого він є членом поставив внесення, щоб на місце п. М. Бачинського вставити на листу кандидатів до управи о. крил. Лопатинського. Внесення, очевидно, терепало. Представник жидів теж запротестував проти монополізації управи М. К. О. Господарчим Клубом.

В такіх виді найшлося внесення Господарчого Клубу і на пленарнім засіданні прибічної ради. Д-р Розенкранц поставив внесення, щоб справу вибору управи для М. К. О. взагалі відложити, бо досі не затверджений статут Миської Каси Ошадності, а вибір хіба повинен бути залежний в першій мірі від затвердження статуту. Та це внесення терепало. Ред. „Хвілі“ Гешедес виступив тоді проти пропонованої листи кандидатів, бо в ній нема представників жидівства (сіоністів). А годі погодитися з тим, щоб в такий установі жиди мали бути покривджені. З черги забрав голос сен. Децикевич, який ствердив, що українське населення Львова теж не матиме свого представника в управі Миської Каси Ошадності, бо п. М. Бачинський не репрезентує інтересів українського населення, тільки інтереси польського Господарчого Клубу і заявився проти пропонованої листи кандидатів.

Коли д-р Шморак зажадав ствердження приписаного кворуму прибічної ради члени клубів: інтелігенції з Ласковницьким і Захшецьким на чолі, члени „Зespoду сту“, українського з сен. Децикевичем на чолі і жидівського клубу опустили салю засідань. Приписаного кворуму на салі не було, але не зважаючи на те внесення Господарчого Клубу проголосовано і вибрано управу Миської Каси Ошадності разом з комісарем „Нар. Дому“ Бачинським, як її членом.

Очевидно, що ці вибори ніяких коментарів не вимагають. Шож до п. Бачинського, якого стрінула нова „лючеська“, то це його ясування три кожній нагоді на всякі становища, як „представника русинів“, має своє джерело в айомій вже широко політиці безбистів.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ВОНИ КРАСІ І АПЛИСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

На східні теми.

ЕГИПЕТ.

Після упадку диктатури.

Для нікого не була несподіванкою димісія диктаторського уряду Могамеда Махмуда, тимчасом мало хто знав, що безпосередньою причиною димісії був великий здохток, який саме Могамед Махмуд припав для Египту у формі уступок від сучасного англійського уряду для справжньої египетської незалежності. Правда, що ці уступки були вислідом довгої боротьби Египту, а не праці Могамеда Махмуда, який був тільки шасливим виконавцем. Помимо цього Могамед Махмуд не сподівався, що такий успіх може привести до його димісії. Після оголошення проекту угоди поміж Великою Британією й Египтом, коли англійський уряд домагався гомосублічної египетської опінії, уряд Могамеда Махмуда тадав примусити опозиційних „кафдистів“ (египетських націоналістів), які більшу частину египетської суспільності, висловитися в цій справі. Атаку „вафда“ на уряд Могамеда Махмуд прийняв з початку з усмішкою легковаження, потім намагався шукати порозуміння. Але, як відомо, бущому прем'єрові не вдалося спровокувати опозиціонерів, які в справі здохтку в уряду вперто мовчали. Авторитет диктаторської влади Могамеда Махмуда почав слабнути, політична криза почала загрожувати господарському життю краю, повстали на цьому ґрунті різніші поглядів між прем'єром і королем Фуардом I. І сталася парадоксальна подія, що Могамед Махмуд, який, будь-що-будь, здобув від англійців те, чого досі нікому не вдалося, мусів уступити. В перших днях жовтня проголошено королівський рескрипт, який затверджував новий уряд Адлі Паші, в якому не було ні одного члена попередньої ради міністрів.

Кабінет у своєму складі є суто безпартійний, нейтральний, з метою перевести край через перехідний етап від ліквідації диктатури до парламентарного устрою. Щла египетська преса привітала з ентузіазмом цей перехід; преса опозиційного досі „вафду“ на своїх сторінках уважно коментувє період 15-ти місячної диктатури, критикуючи її, як час дикого панування, корупції й ненависти і не признаючи навіть деяких позитивних здохтків диктаторського уряду Могамеда Махмуда. Прихід на чолі уряду Адлі Паші привітали всі з задоволенням, згадуючи заслуги теперішнього прем'єра перед батьківщиною. Бо сьогоднішній прем'єр египетського уряду є вже третій раз прем'єром. Два рази вже йому доручував король Фуард I. портфель голови ради міністрів підчас кабінетових криз в 1921 і 1926 році. Факт цей свідчить, що Адлі-пашу завжди вибирали в найважчих часах, коли його повага рятувала державний корабель. Цей діяч має опінію справедливого, безітересового патріота, який дає гарантію порядку та безсторонності у важкому часі політичного загострення й парламентарних виборів. Англійська преса теж прихильно ставиться до нового прем'єра. Хвалить тверезість і досвід Адлі Паші, називає сучасний уряд „кабінетом ветеранів“, та передбачає якнайкраще співжиття Египту з Великою Британією.

Які практичні завдання египетського уряду? Отож першим своїм завданням уважає уряд Адлі Паші привернення конституційних свобод і переведення виборів до парламенту. В своїй декларації Адлі Паша запевняє свободу виборів і відкидає всякі можливості урядового натиску. Та не вважаючи на простоту цих завдань, як здавалося би на перший погляд, їх реалізація не буде легкою. Найбільшою труднощі є факт, що в египетській політиці особисті аймощі й аймощі грають таку саму поважну роль як програми та ідеологія партій. Підчас перебутої диктатури й політичної кризи, яка оберталася навколо так певних справ, як привернення конституції й парламенту, дійшло до сильного розпалення політичної атмосфери. Скасування дотеперішніх громадянських обмежень і виборча кампанія можуть ще підвищити температуру політичної атмосфери.

Господарська депресія краю, що зарисувалася в Египті в останньому часі, є теж поважною комплікацією для нового уряду. Головним джерелом египетської торгівлі є, як відомо, бавовна, якої врожай у цьому році винамав 25 проц. недобору; це наслідок катастрофальних дощів після довгої посухи. А ще в аймощі пш. бавовни на

світовому ринкові вплинула на зменшенні експорт египетської бавовни, яка в більшості лежить на складах у египетських „феллахів“ (селян).

Незалежно від цього, від якогось часу відчувається криза у внутрішній торгівлі, як також і аймощі египетських акцій. Дехто приписує й сумнівам чужого капіталу, чи в новій ситуації Англія не відсунеться зовсім від справ Египту. Не віримо, що Англія зовсім візьме від справ Египту. Зрештою англійські залоги завше будуть в сусідньому Євразі.

Здається, що новому урядові вдасться опанувати внутрішні політичні й господарські труднощі Египету, який після довгої боротьби входить в нову фазу свого державного існування, як незалежна держава.

Л.Л.

Українська богословська колегія в Римі.

„Осерваторе Романо“, якого одно чисто з 30-го жовтня попало в наші руки описує свято покладення угодного каменя під „Українську Колегію“ в Римі. „Свято покладення угодного каменя під новий осідок „Української Колегії“ ім. св. Йосафата“ на Джіанікулі, відбулося з великою торжественністю. Місце — незвичайно привабливе, околиця чудова. Коли нова будівля вирине знонїм зелені, що окрилює своїм верхівям чудовий горбок, тоді посеред св. Петра на Монторіо, водограв Аква Паола, садів Аркадії й дуба Тассо простягнеться авдісія одна з найкращих панорам світа. Вирине баня собору св. Петра і Монте Маріо, вілля Пампілія і овид усього Риму — великого вічного Риму з його базиліками, пам'ятниками і безліччю християнських памяток.

„Покито місце, де має стати семинаристська папата св. Йосафата є відлюдне, захистне і має в собі дещо чернечого. Воно обведене широким муром з одного боку, а з другого межує з сільським полем: весь простір покритий кущами й травою. Зпоміж деревини видко Монте Маріо, а на одному кінці виривають обриси руйнувань йшої семинарії, яку закінчує Т-во „Пронаганда Фіде“.

3 життя наших установ.

Наукові Збори Богосл. Наукового Товариства у Львові.

В середу 13. XI ц. р. відбуло Богосл. Наукове Т-во у Львові свої чергові Наукові Збори. Останні такі збори відбулися ще 11. XI 1927. Наукові збори мають виключно науковий характер, а беруть у них участь тільки члени дійсні і кореспонденти. Святочне засідання відкрив голова Т-ва о. д-р Й. Сліпий, присвячуючи на вступі теплу згадку покійному о. Іванови Рудовичеві, що як дійсний член історико-правничої секції, віддав їй і „богословії“ багато праці і оказав ширшу відданість. На передсідника Наукового Збору предложив найстаршого віком о. проф. д-ра Мишковського, який покликав на секретаря о. П. Хомина. Після того здавав голова звіт із дотеперішньої наукової діяльності Т-ва. Богословський науковий праці у великій мірі пособляє бібліотека Т-ва, що дістала окреме приміщення. З неї користають крім нас ще й поляки і німці, бо вона, хоч невелика ще (кругло 4100 томів), але незвичайно цінна і богата в богословські праці, головню, коли мова про теологію Сходу. Наукові секції в порівнянні з минулими роками, не розвинули живішої діяльності, бо вся майже енергія й матеріальні засоби були зужиті на організування Богосл. Академії. Видавнича діяльність Т-ва успішно розвивається. Досі видано сім томів „Богословії“, сім томиків „Видань Богословії“ і сім великих томів „Праць БНТ-ва“. Т-во порішило відступити даліше видавання наукових праць Богосл. Академії, а собі лишити тримісячник „Богословії“.

По тім авдіомленні прочитав дійсний член історико-правничої секції, о. д-р Вас. Масиох свій реферат з області східного церк. права п. н. „Заручини в галицькій провінції“. Реферат, що опирався головню на постановках східного церк. права незвичайно зацікавив присутніх, стояв на висоті джерельного наукового досліду, а дискусія, що відтак розвинулася, вповні підтвердила всі твердження й члєкові висновки референта.

Наче доповнення до того реферату із області східного права був другий доклад о. ректора д-ра Й. Сліпого, на тему „Дискусія про византизм“. Навязуючи до голосної дискусії, яка ведеться нині в західній науковій світі на тему византизму, викликаній твором о. Каралевського „L' unitisme“, референт подав насамперед головні точки своєї книжки, котра звертає увагу на неприродний розвій усіх ділянок богосл. науки між східними зєдиненими, котрі пішли лише за Заходом, а про себе майже нічого не сказали, ні в історії ні в догматичній і загалом не вміли задержати органічної лунності з традицією Отців. Після того припоровив закиди о. Каралевського до нас, що як східні, творимо найчисленішу групу в католич. церкві та прийшов до висновку, що ми теж під цим оглядом не проявили сильнішої оригінальної творчості, а набуте в західних школах знання не вміли приновити до наших обставин; творча наукова праця не находила в нас признання. Порухив відтак цікаве питання, підношене не раз і в нас: Чи, стоячи на загальнокатолицькій становищі, можна допустити таке твердження, що церк. єдність була би краще захована, коли б у церкві був один тільки обряд? — та збирав те твердження теол. аргументами. В латинській церкві, хоч один обряд, то зродився протестантизм, англіканізм та інші ереси. Коли є різні обряди, тоді діяльність церкви різноманітно на зверх виявляється. Церква ніколи такого погляду не заступає, щоб був один тільки обряд. Тому церк. Схід мусить задержати свій обряд, але конечний є поступ і в ньому і в теол. науці. Цей поступ мусить органічно лунитися зі своєю попередньою добою чи традицією.

На жаль, дискусія над тим рефератом зогляду на пізну пору, не могла відбутися.

Вкінці Науковий Збір іменував нових дійсних членів, а саме на пропозицію секції істор.-правничої о. крил. д-ра Василя Гаджугу з Ужгороду і о. мітр. Тита Войнаровського зі Львова, а на пропозицію секції біблійної о. д-ра Василя Лябу у Львові.

П. Х.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

СОКАЛЬ.

У нас випало щогорічне свято 1. листопада слабше, як попередніми роками. Було, правда, в процесії доволі міщанства, трохи селян і горстка інтелігентів під проводом одного-одинокого священника, але того всього було таки за мало. Державні урядовці абсентувалися майже поголовно. Не брав участі у святі і місцевий „Луг“, бо його розв'язано саме за виступ на святі в минулому році.

БОРІЩІВ.

В 11-ліття 1. листопада була у нас вже 31. жовтня пахатида за полягалих у місцевій церкві, яку відправляли о. А. Казновський, о. дек. Курдидик і о. Й. Малицький. Зворушливу проповідь виголосив о. дек. Курдидик. Віля могили стояли соколи в одностроях зі списами, церква була вповнена по береги. Для 1. листопада вечером відбувся в салі Нар. Дому святочний концерт при співучасті хору з Лановця. Мав співати також хор з Озерян, але староство відклало дозвіл на його виступ. На концерті було теж багато людей з міста й повіту. Частина доходу з концерту призначено на українських інвалідів.

ЯРОСЛАВ.

Переглядаючи українську пресу, читаєш різні звідомлення зі свят з нагоди першого листопада, та не бачиш ніде звідомлення з города князя Ярослава. А чейжеж і в Ярославі гідно відсвятковано цей день. Коли було станути рівень до перед церквою, то можна було побачити багато людей, котрі з пієтизмом сілиши, щоб вшанувати пам'ять полягалих. Спішили мішани, селяни, ремісники, адвокати, не можна було побачити тільки тих, котрі найчисленіше репрезентують під цю пору Ярослав, панів професорів (з виїмком одного). Здається, забули на це, не зважаючи на заповідження о. прарата Кипріяна Хотинського, який, хоч старшого віку, сам правив Богослуження. Панів радників також не було. Сумно той годі.

ХИРІВЩИНА.

Для 1-го листопада ц. р. відправлено в Хиріві в парохіяльній церкві пахатиду за полягалих членів Української Гал. Армії. Серед церкви улажено могилу з березовим хрестом, а за хрестом прибито табличку з відповідним написом. Могилу прикрашено тризубом. Пахатиду відправив о. канонік Ольшанський, який виголосив теж дотрошну до хвилі проповідь. На закінчення пахатиди відспівано „Боже великий“. Підчас пахатиди було в церкві кілька поліцаїв з агентами. Для 3-го листопада відправлено пахатиду за полягалих в селах: Сушиця Велика, Березів, Росохи, Терло й ін.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Газета доброго смаку.

Неоцінена „Газета Порання“ відгукнулася на нашу статейку з приводу останнього її переходу з рук М. Гешелеса в руки Бачевського і тов. Відгукнулася ця достойна висловниця „публічної опінії“ при допомозі свого „актуального типу“ Гіларія у формі діяльну з „русінкою“, яка раз в рік позичає у нього шатківницю (?) і при тій нагоді не занедбує своєї освіти, читаючи „Газету Порання“. Мовляв, аж тепер довідалася та „русінка“, що „Газ. Пор.“ є україножерною, а говорив їй про те її родич, який

„пастільки позбавлений є улан і доброго смаку, що читає „Діло“. І саме „Діло“ написало чорне на білому з приводу останньої пролажі „Газет-и Пор.“, що багато річей змінюється в тому шоденнику крім постійної україножерної тенденції“.

А з дальшого діяльну довідуємося, що в закамарках „Газет-и Пор.“ не печуть українців на пательні, не роздумують про генеральну різню українців, але — навпаки — люблять тих українців, що вважають

„приязне співжиття з нами за можливе і не чують переляку перед польською шатківницею, ані відрази до польського друкованого слова“.

Признаємося, що чуємо переляк перед польською шатківницею, бо ми вже й так досить пошатковані. Признаємося теж, що маємо відразу до такого польського друкованого слова, якого репрезентантом є такі органи, як „Газ. Порання“. Щож торкається „уяви“ і „доброго смаку“, то теж признаємо слушність „Газ. Порання-ї“. Наш читач не може мати ані такої розбудженої уяви, ані такого „доброго смаку“, як постійний читач цього бульварного органу. В нас нема ані описів різанини між апапами, ані подрібних описів убивств і душоубств, ані еротоманії й порнографії, ані історій про чорну магію, спирітизм й інші величазні речі, які впливають на розбудження уяви і загострення смаку. Ми все були того погляду, що органи покрову „Газ. Пор.“ сповнюють „культурну місію“ в „кресових“ джунглях.

Правда, „Газ. Пор.“ не палить українців на вогні, ані не різє їх у своїх закамарках. Вона тільки цує, робить доноси, чинить „протидержавну“ діяльність, протегує всіх ренегатів і перекинчиків. Хоч варто ще раз пригадати ролю цього органу в 1914 р. (статті д-ра Мерзіна), повелінку й супроти українців після повороту австрійських військ в 1915 р., погрожування новим Яремом Вишневецьким з рр. 1919-20, протукраїнські статті Конарського, який на „доброму смаку“ своєї газети вигодував такий моральний цийток, як недавню побитий на вулиці Кіановський і т. і. Характер цього бульварного органу є незмінний. І тому обов'язком кожного українця є омняти цю „кресову“ преподобницю, що своєю „уязвою“ і „добрим смаком“ розсіває бакцилі розкладу.

За українську школу.

(Допис з села.)

В Березові Нижній, пов. Коломня, живе українська холачкава шляхта. Грабські та Прушинські твердили, що це польська шляхта. Тимчасом це потомки ресетрованих козаків. Це доказали українські історики, а підтвердженням на докази істориків є жива по сьогоднішній день у нашому селі козацька ноша.

Поляки стали творити в Березові Нижній свою остою. Побудували „доскозлек“, дім „Т. Ш. Л.“, свого часу навіть захоронку, саме на те, щоб мати куди загаяти „неофітів“. Вони відбували в Березові Нижній ще на довгі роки перед війною навіть сокілські зїзди.

Ясна річ, що українці не сиділи теж безчияно. В нашому селі була вже у 80-90 рр. нині столітня розвинена національна свідомість. Уже тоді було чимало інтелігентної селянської молоді, з якою удержував тісні взаємини м. ін. великий Франко і Павлик. Духовним провідником тодішньої селянської молоді був Карло Генні.

Від тоді й почалася безупинна праця над піднесенням національної свідомості наших селян, у вислід чого Березів Нижній продукував і продукує багато селянської інтелігенції. Теорія Грабських завдала тяжкого удару: замість деанціоналізації українського елементу — зростає в Березові ще на довгі роки перед війною національна свідомість і солідарність до того степеня, що він став культурним середовищем цілої околиці.

В пововинних роках цей похід на все, що є в Березові українське, значно скріпився. Скріпили й ми свої позиції. Вони тріакиші, як були перед війною. По війні відбудовано в селі „Народний Дім“ і створено цілу низку установ: між ними й Кружок „Р. Ш.“.

В цей мент звертає на себе увагу саме Кру-

УВАГА РАДІОАМАТОРИ

АНОДОВІ БАТЕРІЇ

Відділ гуртової продажі
виробів „ЦЕНТРА“

928

1-3

Львів, Казимирівська 35. Тел. 37-52.
Станіславів, вулиця Сапінжницька 37.
Тернопіль, вул. Перля 12. Тел. 1-61.

жон „Р. Ш.“, оснований в 1926 р. Свідомий свого завдання, поклав він відразу собі за мету оснувати приватну народну школу. В тій цілі оснував з початку збірні лекції, щоб перетворити їх у зовсім правильну школу.

Та не довго могла відбуватися спокійна наука: поспішали кари на батьків так обильно, що неважко не було їм кінди. Однак це ні трохи не зломало людей: батьки ще завяжіте стали боронити завязок майбутньої школи — збірні лекції.

Коли кари не помагали, в місяці березні ц. р. збірні лекції розігнано, а льокаль опечатано, не зважаючи на те, що з початком шкільного року 1928-29 внесено до Кураторії прохання про дозвіл на ведення школи, до якого долучено — згідно зі шкільним законом — такі документи, як план будинку, опінію шкільного інспектора та повітового лікаря. Дозволу на ведення школи за цілий рік не одержано.

В такому стані застав нас новий шкільний рік 1929-30. Запитано Кураторію, що і як справа маєтєся з концесією на ведення школи. Одержано відповідь: „Ще треба долучити план будинку“. А між його післали! Виходить, що план по дорозі до Львова пропав. А додати треба, що кошти комісії вносили понад 200 зол.

Після того поїхала делегація до Кураторії клопотатися дальше за дозволом на відкриття школи. І нашія делегації сказали, що в будинку, де малаб міститися школа, є кооператива. Концесію Кружок дістане тільки тоді, як кооператива перенесе свій силєс до іншого будинку. Як те все Кружок робить, то закличе поновно комісію, яка й провірить, чи дійсно все виконано як слід. А тоді не буде ніяких перешкод для отворення української школи.

І що Кружок робить? Просить управу кооперативи, щоб перенесла свій силєс кудибудь інде. Складає знову гроші в сумі 119-50 зол. до інспекторату на покриття коштів пововної комісії. Силєс перенесено, салі впорядковано, словом майже цілий „Народний Дім“ віддано до диспозції Кружка. А комісія не спішиться їхати в Березів і виконати доручення Кураторії. Натомість дня 12. XI. 1929 впало до будинку, де містилися збірні лекції, трьох поліцаїв, які дітей з кімнат розігнали, а салі заруче опечатали. Дарма, що видав чит. „Просвіти“ відступив під приватне мешкання одну комнату п. Луцаківній, а другу п. Гриньовському. Поліція ці приватні мешкання теж опечатала і тимсамим бідних учителів виклинуло з їхніх мешкань.

Подіємо самі голі факти, одержуючись від їх освітлення. При кінці скажемо ще, що не домагаємося якоїсь матеріальної помочи від суспільности, бо у нас є доволі сил до праці і на жертви ми готові. Ми просимо тільки наших постів, аби помогли нам одобути свою школу. Від свого ми не відступимо.

І. К-ич.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Янїм!

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІННА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛІНОВІ КОРОНИ.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

10 — 30

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

І там таке саме.

З Марсом учора вночі балакав...
Тільки ото він своєю „фазою“ до нас повернувся, я на Холодну гору, бінокля на носі — виліз! — а там над самісіньким кінцем, ноги звисавши, чоловіка сидить...
У кепці, в сандаліях, штани під поясом...
Сидить, ковбасу їсть...
Я грамофонну трубу в рота, однакнався, та як дивлю:
— Здоров, марсіянцю!
— Здрастуй, мати-сиро земля!
— Якої губернії?
Щось він мені таке сказав — не розібрав я. Не то Катеринославської, не то Катеринославської...
— Як живете? — питаю.
— Говоріть, — кричить, — по-руському, а то я по українському слабувати!
— Не українізувались хіба?
— Це!
— І в нас іще! Українізуємось оце! Термін надходить! Гарячка!
— Маганбіт!
— Спасибі! А хіба в Бога вірите?
— Дома віримо, на службі — ні!
— І в нас так? А де працюєте?
— У Марсотресті?
— Який розрід?
— Чотирнадцятий плюс двадцять нагрузки!
— Платять?
— Платять! Та оце скорочують!
— А чому?
— Директорів жінки сестра приїхала...
— Розумію! І в нас часом так. А яна влада у вас на Марсі?
— Раді!
— А НЕП є?
— Нема! Повмирили від „уравнительного“...
— Візьміть наших!
— На чорта вони нам.
— Візьміть — у нас хороші: гладкі та голені!...
— Кушайте самі!
— Спасибі! А як у вас діти — інкубаторами, чи по старому?
— По старому! Один інженір інкубатора був вигадав — жінки й інкубатора побили й інженіра втопили. Родитимемо, — заявили — самі!
— І в нас самі! А на батьків діти подібні?
— Не дуже! Вільше на „дядю“!
— І в нас не дуже! А що у вас тепер робиться?
— Готуємось до перевиборів!
— Жінок вибираєте?
— Вибираємо! Скільки відсотків?
— Десять!
— Закройсь, Марсе! У нас двадцять п'ять! Три чоловіки — одна жінка!
— А...

Не встиг більше нічого спитати, бо повернувся Марс іншою „фазою“, якимось смітником, схожим на наш Благбаз після торгівлі...

А на смітнику нічого, крім такої птви, як наш Індик не було...

Кажуть, що то марсіянська галка...

(„Вісти“.)

Остап Вишня.

Кожда українська одиниця, економічна інституція, кожда товариство, Читальня, Луг, Сокіл і др. повинні в цьому листопаді стати членом УКТОДІ.

Диктатура в Португалії.

З Лізбони повідомляють, що португальська рада міністрів ухвалила зберегти диктаторську владу без участі політичних партій аж доки не буде здійснена програма тої ради у справах економічних та політичних.

Державний переворот?

Берлінська преса обговорює останні події в Польщі та твердить, що виступ прем. Снігальського є заповідженням приготованого держ. перевороту, якого цілю є окроювання урядового проекту зміни конституції. „Берл. Тгт.“ уважає виступ ки. Радзівіла підтвердженням чутки про недалекий державний переворот.

Хочете набути Радієвий --- апарат?

Пишіть листівку до нас!
На бажання шлемо негайно нашого техніка разом з Радієвим-апаратом, який на місці Вам його урядить і про все розкаже!
Для Шкіл, Читальень „Просвіти“ для Косперитів, і др. товариство кошти дорожні криємо самі.
Інформації даємо на бажання!
Український Радієвий ДІМ
Львів, вул. Чарнецького 3. Телефон 6 74.

„Колиб мене зробили диктатором“...

Відчит Б. Шоу про парл. кризу.

У соц. науковім клубі Фабіен Сошейти Берн. Шоу мав відчит про кризу правління державою. Теперішня парл. система не дає додатніх вислідів. Деякі держави стараються найти нові форми правління державою. Роблять це Мусоліні, Пілсудський і інші. Згадуючи про пошукування нових форм правління в Італії, СХС, Еспанії, Польщі, Б. Шоу каже, що помилкою булоб закидати марш. Пілсудському вороже відношення до парламентаризму. Пілсудський вийшов із лівиці, його славне минуле як бойовика не дозволяє закидати йому, що він не демократ. Пілсудський ділами доказує, що бажає вдержати ви. форми парламентаризму, бо перевів дем. вибори та не скасував парламенту. Новий зміст до парл. форми кінче треба ввести не лише в Польщі й ін. згаданих державах, але і в Б. Британії. В Форін Офісі (мін-стві закорд. справ) міродатною повинна бути політика Ліги Націй. Шодо ви. політики, то Шоу є прихильником введення системи регіональних парламентів, які річево трактували би англ. справи. Шонізмменше 10 таких парламентів потрібно в Б. Британії. Крім того потрібний спец. політ. і спец. госп. парламент, окрім імперіальний парламент. У тих парламентах повинні засідати люди, що в данім парламенті можуть бути найпожиточніші. Виборцям треба дати змогу вибирати таких людей, що надавалися би до тієї річевої праці в ріжних парламентах. Підшукати таких людей, це справа англ. культури. Треба скінчити з ділетантизмом і шабльоном, що його плекав теперішній парл. устрій в Англії. „Колиб мене зробили диктатором — кінчить Шоу — то я усуну би від правління і від виховування будучих поколінь типових представників ви. держ. апарату в Англії, які вирости в шаблонях Оксфорду й Кембріджу. До держ. керми треба притягати нових людей, не обтяжених дідишно дотеперішньою моральністю“.

Розв'язання сойму і плебісцит?

Із санаційних кол зачувати, що коли сойм не займеться виключно розгалянням бюдж. предложень і справою ревізії конституції, то зараз після перших засідань розв'яжуть сойм, а справу ревізії конституції піддадуть плебісцитові. Один із послів, залитаний, чи ББ. і міродатні чинники розгадали справу плебісциту, сказав, що ця вістка неправдива.

Бомбовий замах на Оріент-Експрес.

Дня 21. листопада в год. 7. веч. біля Цариброду (в Югославії) задержано вибухом трьох неколкоких машин поїзд Оріент-Експрес. Почтовий віз вискочив із шин, особові вози не ушкоджені. З ліса стали острілювати поїзд. Машиніст відчепив паровіз і втік до Цариброду. За годину прийшов відділ війська, одначе напасників не зловили. Мабуть утекли на болг. бік. Віденські часописи повідомляють із Білгороду, що напасники ограбили всіх подорожніх і пошт. та багажний віз.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вілценгого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 233 18—7

— Вечерини Карпатсько-Лещетарського Клубу для членів і ними впроваджених гостей відбудуться дня 23. ц. м. в салі Т-ва „Українська Бесіда“. Початок в год. 8.30 веч. Окремих запрошень не висилається.

— Після демонстрації у Львові. У зв'язку з вчорашніми студентськими демонстраціями при вул. Набеляка, Валовій, Бляхарській і перед „Народним Домом“ у Львові, арештовано студентів Б. Кравців, Шиманського і Верхолу. Правдоподібно наслідком тихже демонстрацій, вечером 21. XI. львівське городське староство розв'язало „Літературний Вечір“ і що в хвилині, коли наймолодші українські поети вже почали були читання своїх творів. Годиється зазначити, що в часі самих демонстрацій арештовано кіль-

кох учнів середніх шкіл, яких участь у таких подіях вже хоч би з уваги на самі наслідки для них хіба найменше побажана.

— Заборонена аматорська вистава на Левандівці. Читальня „Просвіти“ на Левандівці дістала від староства дозвіл на аматорську театральну виставу, але підчас вистави дня 17. XI. на сцені явилась поліція і розігнала публіку та заборонила не тільки виставу, але і забаву, яка мала відбутися.

— За промову з перед 3 років 58 §. Повітовий суд у Львові зарядив процес проти п. Агатона Добрянського зі Знесіння, закидуючи йому головну зраду (§ 58), якої мав допуститися тим, що промовляв публічно на одному зібранні три роки тому назад. Розправа відбудеться 26. XI. ц. р. під проводом радника Гайбоніцького. Як відомо, п. Агатон Добрянський в місяці червня ц. р. був уже суджений за § 58 і відсидів 5 місяців у тюрмі.

— Слідство у справі вбивства д-ра Телішевського. Як довідуємося, слідство у справі вбивства д-ра Телішевського не буде тривати довго, а це тому, що обвинувия, лікарка д-р Мацькіна призналась до вини і вияснила всю справу. Д-р Мацькіна не буде навіть піддана психіатричним дослідам, як це прийнято у подібних судових справах. Судовий процес проти обвинувия д-ра Телішевського відбудеться правдоподібно у місяці грудні ц. р.

— Вбивство черниці в костелі в Жовкві. Дня 21. XI. Жовква мала неабияку сензацію: В костелі СС. Феліціанок підчас богослуження застрілила 19-літня семінаристка Ольга Релькіна свою приятельку, черницю Пруденцію Хростеківну з монастиря СС. Феліціанок у Жовкві. Слідство виявило, що це вбивство має сексуальне тло. Обидві приятельки зналися від кількох літ і вчилися разом у семінарії. Від довшого часу Ольга Релькіна виявляла особливу симпатію для Хростеківної, і пішла з нею друга вступила до монастиря. Релькіна тужила за нею так, що одного разу навіть присвоїла собі молитвенник Хростеківної, щоб мати від неї бодай пам'ятку. Колиж недавно Релькіна довідалась, що її улюблена приятелька має покинути Жовкву і виїхати до Ромуни, вона викрала у свого батька револьвер і пішла з ним до костела. Побачивши Хростеківну в костелі, вона стрілила до неї три рази у хвилині, коли ця молилась, підчас чого втікла з костела до дому, де її арештовано. У слідстві обвинувия зізнала, що хотіла Хростеківну поцілувати на прощання і що її опанував такий жах, що не тямлячи що чинить, вистрілила з револьвера, щоб зранити її і тим чином унеможливити їй виїзд до Ромуни. Зі слідства відомо, що Релькіна виявляла від давня патологічний сексуальний нахил до жінок і що родичі її радились у тій справі з лікарями, які могли тільки сконстатувати у пацієнтки сексуальне збочення, яке довело Релькіну до агаданой трагедії у Жовкві.

— Крадіжки. До помешкання члена нашої редакції д-ра Ів. Німчука (Шашкевича 4) з'явився 21. ц. м. злодій і забрав з кімнати пальто та годинник марки „Соція“.

— Таємничий вбивник двадцяти осіб у Діссельдорфі. Як ми вже писали, невідомий вбивник убив у Діссельдорфі 19. ц. м. навіть 20 осіб. У цій справі ведеться слідство, яке досі ще не закінчилось. Усталено тільки, що злочинів доконувано на терені біля муру Ганіаля, де знайдено покривавлену хустку і кастет. Виянилось, що ця хусточка і кастет є власністю тайного поліційного агента Юрія Коха і тепер поліція підозрює, що цей агент Кох є якраз убивником 20 осіб. Сам Кох брав участь у слідстві у цій таємничій справі і зрадився тим, що давав поліції деякі інформації, яких походження не хотів виявити. Колиж йому загрозило арештування, він зник невідомо куди. До Діссельдорфу приїхали у цій справі берлінські відділи поліції, які висліджують цю тайну і шукають агента Коха. Невідомий вбивник 20 осіб посунувся у своїм цинізмі так далеко, що із ріжних місць телефонічно запитує поліцію в Діссельдорфі, чи відшукано вбивника. Один із поштових урядників запевняє, що у телефоні пізнав голос агента Коха. Той самий невідомий телефонував до родичів двох убитих малолітніх дівчат та телефонічно описував, як довершено вбивства і признавався, що він був у ці дівчата заколблений, тому убив їх. Як видно, ці вбивства мають патологічно-сексуальне

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знає і з своєї доброти і чистоти виробів а та: Чоколад десертів, сметанковий і змазанковий, а також, як тамані замісний для господарських цілей. Для вибаглих смакунів першорядні чоколади, танні цукри, який вибір знаменитих цукерок. Замовлення швидко: НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

гло. Одна матір, доставши телефонічний опис убивства своєї дочки Гертруди, хотіла з розпуки отроїтись, але її уратовано. В Діссельдорфі панує досі паніка, всі переконані, що таємничі вбивства дівчат, доконувані якимсь патологічним типом, повторяться і тому родичі не дозволяють дочкам виходити ввечері з дому, та висилають дітей до школи під опікою старших осіб. „Н. Фр. Прессе“ подає з Діссельдорфу, що одна дівчина, Гертруда Шульте, яку таємничий убивця поранив над Реном ударами ножа, оповідає, що цей злочинець, кидаючись на неї з ножем, реготався весело. Ця дівчина хоч була поранена, вирвалася з рук злочинця і тепер лежить у лікарні. Пістунка убитої дівчинки Альберманівної, дістала від садистичного вбивки лист, у якому цей злочинець помістив свій вірш. У цій вірші у формі діяльгоу передає свою розмову з убитою Альберманівною, оспівує її красу, та описує, як він убив її з любов'ю до неї.

— **Залізнична катастрофа в Англії.** На залізничній станції Бат в Англії скоїлася катастрофа поїзду, який скотився із узгір'я на незвичайний дім, що стояв біля залізничного шляху. В цій катастрофі загинуло 4 особи, а 3 залізничників було ранених.

— **Новачинський знов покараний.** Городський суд у Варшаві засудив польського журналіста Новачинського на місяць в'язниці і на 1000 зол. гривни за статтю „Ради для Познаня“, поміщену в газеті „А. В. С.“ Як це вже писалося у газетах, Новачинський був недавно покараний тримісячною тюрмою за одну статтю.

— **Маларська Вистава праць учнів арт. майстра О. Новачинського відчинена** від 7. до 21. листопада 1929 р. в залі Акад. Дому — Супінського 21. від год. 10—16. Участь беруть В. Граценко, Я. Городицький, О. Дручєнко, В. Івлюх, Ст. Луцки, М. Мороз, Г. Снольський і Р. Чорний. 970 9—10

Ревізія трибуналу у Газі.

Бельгійський уряд прислав Раді Союзу Народів ратифікаційні акти у справі ревізії Статуту Трибуналу Справедливості у Газі.

Лист до Редакції.

Високоповажений Пане Редакторе!

Прошу не відмовити поміщення у Вашому щільному часописі заяви такого змісту: Шукання нових літературних горизонтів, яких позбавлені були у своїй епархіяльній самоісторичальності, казюшніні й халтурничтві літературні органи українських земель у Польщі й еміграції свідомо довели мене до співпраці у журналі „Нові Шляхи“, котрий вважав звуком, що об'єднало нашу загумінкову дійсність з працею творчого колективу незалежних письменників Рад. України маючи на меті зрівняння єдиного фронту національної української літератури. Однак з хвилею, коли „Н. Шляхи“ еволюціонували в напрямі відсунення містечко-ї частини, а тенденційного підкреслення досягнень радянської влади (у час коли ДПУ виварювало піонірів національного відродження), отже стаючи дешевим офіціозом закордонної пропаганди ССРР я перестав бути співробітником згаданого журналу, що й подаю до загального відома. Очевидно, не стараюся переконати тих, для кого моя співпраця в „Нових Шляхах“ була „зміною коруговок“, „цілуванням пантофлі папи“, „заломанням ідеології“ і т. п. термінами, зрештою добре знайомими і самим патетичним неофітам українського націоналізму. Отця заява є писана для тих, хто весь час бачив у моєму співробітництві в „Нових Шляхах“ тільки етап у безконечному бажанні знайти нове оформлення для праці в ім'я славного майбутнього Великої Української Нації, а зокрема української літератури, праці вільної від усяких поставлень провінцій-

нальної політики, а повної віри в те велике завдання, яке поставив молодий український генераліт березень 1917 р. і грудня по ній епоха відродження нації. Дальша моя літературна праця буде найкращим доказом цього.

З глибокою до Вас пошаною

Юрій Косач

Варшава, 18. листопада 1929.

3 театру.

Театр ім. Ів. Тобілевича в Станіславові: ДЕТЕКТИВ — комедія-фарс на 3 дії І. Мясницького (премієра.)

Для 17-го п. м. відіграв пополуночне театру комедію, чим зробив станиславський публіци мило несподіванку. Хоч комедія проста змістом (пошукування перстень по методам детектива Шерлока Гольмса), однак повна здорового гумору й сміху. В головній ролі виступав п. Базилевич, якого гра була без заміту під усяким оглядом. Пп.: Нікітін і Ленська були незрівняні в ролі дітей багатого йдові Слід теж підмітити талант Совачової, що знаменито виявилася зі своєї ролі. На жаль саяа була майже порожня, мабуть тому, що цьогож дня в год. 8-й ішла Гал'єка, опера Моношкі.

Публика мала нагоду бачити цю оперу вже кілька разів. Останніми часами виступали в цій опері артисти: Рубчак та Гаєк з нагоди 30-літнього ювілею п. Даньчака. Тому то були побоювання, щоби на цей раз не випала вона за слабо. Однак вони показалися безосновними. Головні ролі відіграла знаменита п. Костів. П. Березюк теж держався добре як столярник. В ролі Януша виступав п. Даньчак, який своєю грою дав доказ, що за ним справді вже 30 літ праці на сцені. Не вважаючи на мале недомагання (в III дії) відіграно оперу прекрасно. Зате й численна публіка нагородила артистів рясними оплесками. М. К-шин.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Субота, 23-го, год. 3-30 попол. „Помста з гранітний мур“. Вистава для молоді.

Субота, 23-го листопада, год. 7-30 веч. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 24. листопада, год. 3-30 попол. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 24-го, год. 7-30 веч. „Артисти“.

Малий Миський Театр:

Субота, 23-го, год. 7-30 веч. „Солом'яні відвіли“.

Неділя, 24-го, год. 3-30 попол. „Проще Мери Деген“.

Неділя, 2-го листопада, год. 7-30 веч. „Солом'яні відвіли“.

Театр ревії „Гонг“ — в залі кіна „Колосей“:

Субота 23. і неділя 24. XI. „На закрутах обережно“; дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Дике кохання (Дольорес дель Ріо).

Касно: Грішниця з Монтпарнасу.

Кольосей: Небезпечний шлях (Том Міне).

Лей Гра пристрастей (Марія Корда).

Марусевська: Бротков.

Оаза: Грішниця.

Палац: Злочина фільм „Чотири чоти“ (Джонатан Гейнор).

Пав: Царевич (Ів. Петрович).

Пісма: Канітат Газард. Тинаєнь Пага і Гомонта Американська комедія.

Стилевий: Тайна поштової скриньки.

Фатанорган: Асфальт.

Химера: Водяний містик.

Утіха: Бездінове кохання

Програма радіо.

Неділя 24. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 13-20 Шопен: Полонез і кавур. **Краків (312,8)** 17-40 Трансмісія з Варшави. **Гельсінгфорс (221,4)** 11-05 Ерст Лікко: Фортеп'я. **Ляйпціг (239)** 9-00 Богослуження. **Братислава (279)** 10-00 Танкова музика. **Талін (296)** 13-00 Пополудневий концерт. **Брно (311,7)** 21-30 Скрипковий сольо. **Льондон (336,3)** 18-15 Віолінцедо. **Штутгарт (360)** 13-00 Грамофонові плати. **Гамбург (372)** 15-00 Північна музика. **Франкфурт (390)** 16-30 Фортеп'яний рециталь. **Берн (405)** 19-30 Скрипковий музика. **Берлін (418)** 13-00 Концерт солістів. **Стокгольм (436)** 13-30 Симфонічний концерт. **Рим (441)** 13-00 Радіодіатет. **Ляйпціг (239)** 13-00 Органовий рециталь. **Прага (487)** 18-00 Пісні Бетовена, Шуберта і Шумана. **Мілан (501)** 16-40 Легка музика. **Брюссель (509)** 21-15 Концерт. **Відень (516,3)** 11-30 Адаменія в честь Вагнера. **Мюнхен (533)** 11-15 Релігійна музика. **Будапешт (550)** 20-30 Джембенд. **Москва (825)** 17-00 Концерт для дітей. **Ковно (1935)** 19-30 Програма вечірня. **Ленінград (1000)** 14-00 Поези перед мікрофоном. **Харків (1304)** 20-30 Різноманітності і танці. **Париж (1725)** 14-00 Релігійний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Повідомляємо, що вже вийшов повний та ілюстрований каталог поштів і оповідань, виходить в Галичині і в Великій Україні, де подає зміст та рецензію на кожну пошту. З огляду на великі кошти (91 сторін докум. 102 ілюстрацій) висилка його за попереднім надісланим 70 сот поштовими марками — книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. 919 2—6

Подаємо жє лист в Адміністрації. В Книгарні Ставропільського Інститута можна дістати дошки на перекладні

Інвентар і Церковний Устав д-ра Мишневського на 1930 рік. 920 3—3

Ширші сходини Союзу України відбудуться ввечір 26. п. ж. о год. 19, в домі Г-на (Підвазе 7). Програму сходини виконуватиме реферат п-ні сел. Кисілевської, яка поділиться своїми враженнями з поїздки до Америки і розкаже про життя наших емігрантів та їх організацій. Окремих запрошень не розсилається. 039 1-2

В десятю річницю смерті Миколи Шуровського, сотника УГА, був учелем української гімназії в Рогатині відправитися Богосаушення у Волоцький церкві для 25. XI, о год. 8. рано.

Українське громадянство в Станіславові постановило вибудувати бурсу режісницю, щоби в цей спосіб захистити широз більших нападів молоді зі сіл перед вивародженням і щоби виховати цей здоровий і многонадійний нарібок на добрих снів нашій державі і світових горожан українців. Цю міста рішуть у політичному житті про те всякий мав. А як-що воно так є, мусимо стріти до відзисання впливу у містах і до надання їм українського характеру. Українці мають міст переводити монетою лише через доповнювання надарів нечисленних наших міщан: купців, ремісників і промисловців. А виховати тих будучих горожан може лише добре укладена і відрісено ведена режісниця бурса. Така бурса повинна бути у кожному місті, а вже рішуче не може без неї обійтись великий Станіславів, перше по Львові, що до кількості населення місто й була столиця Західної України. Однак сам Станіславів не всім спромочся на такий монументальний будинок, тому підписаний комітет зусить шукати поміч у широким шарів наших свідомих і жертволюбивих людей. Велика вага справі осмілює комітет відкликнутись до широкого загалу так, як будова цієї презабної установи не є місполою, але такою загальною петрерію. Протекторат над будовою бурси обавя Іх Екс. Преосвященний Гр. Кошишин. Комітет надіється, що поблагословене нашими шедрих владною дією, згуртує біля будови багато добродіїв і жертволюбивців і що недовго придбється йому ждати на усовершення будови. Підписаний комітет певний успіху справля просить о підмогу в наді, що не стріне відмови. Гроші просимо слати на адресу: Український Кооперативний Банк в Станіславові, вул. Сап'іжницька 23. 1. (для режіс. бурси). — Коміте, будови нам. пром. Бурси в Станіславові.

БІЛІАНТИ, також інші біжутерік купує по високій ціні Добровольскі, Розважескі, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2. 619 9—7

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортне, дубельтне, чорне у флашках і бочках по цінах умірених. Заряд бровару. 1936 56—1

МРІЯ буде засава вихати один день ніх і не, ждемо її нетерпеливо на двірні. В складі жде лист під Р. 936 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст негуг легенів, серця і жовула

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

438 Перевіщення Рентгеном. 62—1

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сепсуальних хоріб та лікарської косметики

орднує від 8—10/2. 14—18. в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце, Вапофор, Діатермія, Криотеранія, Сепараткові почечальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65—87. 15—7

Спеціаліст венеричних шкірних негуг і косметики **Др. І. Мунд** Д. сес. шп. від. і львів. орд. від 8—9 і 2—5, в неділі від 9 і Львів, Асники 1, ріг Палеуського (Панської). Телеф. 48-01. — 595 Лічання жиликів. 9—7

ПОЛЕВІ ЛІЖКА

Ліжка металеві, залізні, тапіцеровані, дротинні вкладки

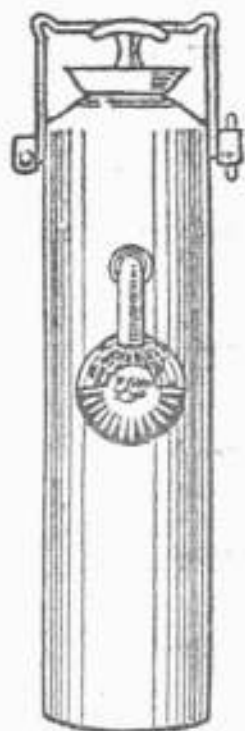
поручає

ВІРІВНЯ Л. ЯГОШЕВСКИ

Львів, Личківська 132. 938 1—6

КІЛЬКО В. П. ПЛАТИТЕ ЗА ВОДУ?

Кошти зужиття водотягової води не обмежуються лише до оплат на користь місцевих Водотягових Заведень. Якщо вода тверда, а тверду воду стрічаємо у нас в краю майже всюди, більшають все значно видатки на мило, причиняється вона до скоршого знищення білля, ушкоджує і знеочищує вам кухонну посуду і всякого рода водні проводи, через осаджування вапняного каміня.

Наведені недомагання усунуться з хвилиною заінсталявання **ФІЛЬТРА ЕЛЕКТРОЛЮКС**, який зм'ягчує найтвердшу воду до м'якості дощівки. При вжитті м'якої води дістаємо смачніші і поживніші страви.

Дбайте про власне здоров'я і не марнуйте гроша, живляючи твердої води. Купіть сейчас **ФІЛЬТР ЕЛЕКТРОЛЮКС**. Жадайте проспектів і безплатної демонстрації.

Electrolux

ФІЛЬТР ДО ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ ТИП К. І.

ЕЛЕКТРОЛЮКС

ВІДПИЛЯЧІ

ВАРШАВА
МАРШАЛКІВСЬКА 153.
ТЕЛ. 78-97.

БІДГОЩ
П.Л. ТЕАТРАЛЬНА 3.
ТЕЛ. 12-33.

ЛЬВІВ
3. МАЯ 19.
ТЕЛ. 13 12.

ЦЕНТРАЛЯ:
ВАРШАВА
Виділ фільтрів.
ВІДДІЛИ:
ЛОДЗЬ
ПЯОТРКОВСЬКА 53.
ТЕЛ. 44 66, 49-49.
КАТОВИЦІ
ДЕРЕКЦІЙНА 10.
ТЕЛ. 10-69.

ФРОТЕРКИ

ПОЗНАНЬ
Ф.Р. РАТАЙЧАКА 39.
ТЕЛ. 29-93.

КРАКІВ
ГОЛОВНИЙ РИНОК
Тел. 425-428, 9.
ВІЛЬНО
ЗАМКОВА 2.
ТЕЛ. 3-35.

162 1-1

ЛІЖКО залізне кухонне 14 зол. —
Сіткове 30. — Скрипкове 55. —
Протанні вкладки 27. — Ліжко москитне
200. — Фабрика ЗАКС, Ліндого ч. 6.
840 5-7

„СВІТЕЗЬ“

Подас до відома, що з днем 23 листопада 1929 р. щоденно від 9-12 ранку і від 15-17-ї години в канцелярії Заряду при вул. Ісаковича 24, дойдіть уривався 4 і 11, починається продаж сезонівок на сватанку по пінах:

1. Для дорослих по 25—зол, гардероба 6—зол.
2. Для шкільної молоді по 20—зол, гардероба 6—зол.
3. Сезонні карти для шкільної молоді в групах по 10 і більше осіб з того самого наукового Заведення по 16—зол.
4. Карти опіки без права сватання по 15—зол. Уділяється лекції сватання. Всі сезонні карти будуть мусіти бути заосмотрені у фотографії. ЗАРЯД.

Інтелігентні Українці,

що живуть поза кордонами України і поподіють новою тої держави, в якій перебувають, можуть знайти легке заняття веденням кореспонденції з своїм бюро. Першенство живуть ті, що знають доладно граматичку української мови — рівночасно вишні студії. Зголошуватися рукописним листом на адресу:

Nicholas Zawoyko
Industrial Information Bureau 55 West
42 nd Street
New York, N. Y.
U. S. America. 940 1-3

УРЮ електро-медичні апарати системи проф. університету д' Арсонвалі в Паризі, як і дентистичні і косметичні апарати, того самого типу, лічать при допомозі спеціальних електродів всілякі недуги й недомагання, як ревматизм, постріл, мігрену, іскіас і много інших.

Поручає на догідних услівях:

■ Склад медичних апаратів ■
І. Бунда, ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 29
848 Телефон 81-11. 1-1

Толочу десені на плюшевих плащах
чищу, чорню, відсвіжую,
перерабляю

М. ВОЛЯНСЬКА
Львів, вул. Собіського, ч. 12.
740 Тел. 17 04. 6-1

ЛІЖКО залізне Патент з матрацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію експлікую по одержанню плататку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Ліндого 6.
840а 3-3

ВИСИЛАЮ поштою гарні, пубірані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 12—1 кг. — Сливкові пониза на цукрі в 5 кг. фаска за зол. 18—Водоскі оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 26—Франго за посліплатою Мендель Штуннер. Косів а. Колюка.
812 8-10

ГОДИННИК ВАШІ буде найліпше направлений у найбільшій годинничарській роботні Івана Зельтенрайха Львів, пл. Маріївська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати поштою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ррччч. 618 18-2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжечку видаву через ПКВ Самбір з 1904 р. на імя Василь Вовк, с. Дежня і Марії, Лютовиська.
941 1-1

БАЖАЮ ПІЗНАТИ культурного, ааможного, доброго мушину 35-40 літ. Ціка матр. Поважні зголошення до Адм. „Діло“ для „Т. 23“.
948 1-1

МУНДАНТКУ рутині лонану прийме адвокат Голубовський — Львів, Бляхарська 11.
934 1-1

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ викрадену військову книжечку, виставлену через ПКВ Ярослав на імя Степана Сидора, уродженого 1889 р., за мешалого в (тарім Селі, пов. Любачів.
923 3-3

DEUTZ

МОТОРИ — ДІСЛЯ без компресора, газоні, бензинові і т. д. 792 а 3-3

моторові локомотиви, локомотибі, помпи, компресори, вальці до доріг і т. д. а також усілякі фабрикатні Ф-ми **HUMBOLDT KÖLN-KALK**

доставляє:

„DEUTZ - HUMBOLDT“ **Львів** вул. Романовича 1.
Інж. Альойзій ШАХЕРЛЬ Телефон 6-72

Присилайте
передплату!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацкій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друківні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Слідами московських царів.

Львів, 25. листопада 1929.

На основі конституції Союзу Радянських Соціалістичних Республік з дня 6. липня 1923 р. Радянська Україна (офіційно: Українська Соц. Радянська Республіка) стала тзв. союзною республікою, тобто складовою частиною одної великої радянської союзної держави. Підкреслюємо, що конституція СРСР з 6. липня 1923 р. виразно каже про одну союзну державу, а не про союз поодиноких держав, радянських республік. Згідно з цією конституцією, що передбачувала одно загальносоюзне законодавство, утворено загальносоюзні, центральні законодавчі та виконавчі органи влади і льокальні, або т. зв. республіканські.

До компетенції виключно загальносоюзних органів влади належать такі справи: господарська політика, торгівля, праця, харчування, фінанси, військові, флоту, комунікації, пошта, телеграф, робітничо-селянська інспекція, закордонна політика, концесії для чужинного капіталу та промисли.

До компетенції льокальних або т. зв. республіканських органів влади належать справи: земельні, внутрішньо-республіканські, судівництва, народної освіти і здоров'я. Це значить, що поодинокі т. зв. союзні республіки можуть проявляти в цих п'ятих ділянках власну ініціативу та проводити своєрідну організаційно-технічну схему, але виключно в межах загальносоюзного основного законодавства. На чолі кожної з цих ділянок стоять виключно республіканські (льокальні) комісаріати, що не мають аналогічних зверхніх собі комісаріатів при загальносоюзному центрі в Москві. Ці комісаріати так і прозвали комуністи «самостійними». Згідно з устроєвою системою поодиноких республіканських конституцій вони підчинені тільки республіканським з'їздам рад, хоча виходячи з комітетам останніх. Попри те і ці «самостійні» комісаріати і з'їзди рад і їх виконавчі комітети підчинені всецільно комуністичній партії, яка є в цілці радянським союзом одною, наскрізь сцентралізованою, дарма, що формально вона ніби то й поділена на територіальні групи. Отже, якщо теоретично і конституційно є деяка децентралізація влади в радянських республіках, то фактично вона занульована через великанську централізацію усього партійного апарату.

І Радянська Україна як союзна республіка СРСР мала досі конституційно п'ять т. зв. самостійних комісаріатів, а саме: земельних справ, освіти, внутрішніх справ, судівництва і здоров'я. Отже конституційно вона творила в Радянському Союзі своєрідну територіальну автономію одиницю. Здавалось би, що жива, особливо господарська й політична діяльність повинні впливати на льокальні чинники навіть комуністичної влади в тому напрямі, щоби вони протиставились політичному й господарському централізмові Москви. Здавалось, що суперечні і то дуже часто суперечні інтереси України привневолють остаточно навіть ком. правителів України на місцях до того, що вони будуть старатись повести еманципаційну політику в напрямі децентралізації. Були вже верзні і деякі позначки цього. Однак це тільки так здавалось. Бо на ділі діється щось зовсім протилежне. Москва тепер працює вже над поширенням безглядної централізації не тільки через партію, але й через відповідні зміни в конституції. Московський червоний центр обмежує і без того купу автономію і то обмежує дуже болючо, бо в найважливішій, а саме: господарській ділянці.

Ось на засіданні Центрального Виконавчого Комітету всесоюзної комуністичної партії в Москві дня 15. листопада ц. р. прийнято широку мотивовану постанову про ліквідацію т. зв. самостійних республіканських комісаріатів земельних справ і про утворення на їх місце одного центрального, всесоюзного комісаріату. В мотивах до цієї постанови між іншим читаємо: «якнайшвидше утворити кадон великого

соціалістичного сільського господарства можна тільки сцентралізувавши організацію цієї справи та зміцнивши окремі відсталіші (а що ж з більшою розвиненістю? — Ред.) національні райони силами пролетарських центрів Союзу». Кінцевий уступ постанови звучить: «З усього цього виходить, що цілком на часі зосередити керівництво сільсько-господарським виробництвом у єдиному союзному центрі. Тому пленум ЦК відповідно до постанов ряду провідних центрів національних компартій (чи це не глум? — Ред.) визнає за потрібне утворити об'єднаний Наркомат Земельних Справ СРСР. Організація союзного Наркомату повинна застерегти запровадження єдності в справі розгортання великих радгоспів, колгоспів та машиново-тракторних станцій, підсилення керівництва справою машинопостачання, електрифікації, сільсько-господарського кредиту та готування кадрів, а також підсилення роботи щодо розгортання підприємств для переробки сільсько-господарської продукції. Разом із тим утворюючи союзний Наркомат, треба максимально забезпечити розвиток ініціативи та самодіяльності національних країв (що за кпини? — Ред.) і республік у справі розгортання виробничих сил і соціалістичної реконструкції сільського господарства».

Хто уважно прочитає наведений уступ постанови і хто розшифрує докладно фактичне його значіння, хто відкриє в ній всю наготу комуністичного фарисейства і цинізму, цей зрозуміє без пояснень, до чого йдуть комуністи. При всій цій своїй юдиній роботі не забувають вони ніколи особливо підкреслити, що роблять це в інтересах «національних країв» і з волі та на домагання «провідних центрів національних компартій». Що уявляють собою «національні компартії» ми знаємо. Це ті самі малороси, це ті самі нікчемні типи, що колись просили російських царів обмежувати права України. Російські царі того тільки й чекали і акорочували «вольности Малоросії» в ім'я добра тієї ж «Малоросії» та «звільняючи волю віроповіданих» царських підданих в національних українських зрадників. Слідами давних царів йдуть тепер і комуністи. Вони теж акорочують конституційні права України в ім'я її-ж таки «добра».

Тепер втратила Рад. Україна завдяки московській печаливості і віроповіданості комуністичних малоросів комісаріат земельних справ. Нема сумніву, що за кілька літ втратить і чотири інші т. зв. самостійні комісаріати. Чи й тоді буде вона ще «самостійною» державою?

На теми самоврядування.

Польська конституція і самоврядування.

Постанови арт. 66. «В організації державної адміністрації буде переведена засада децентрації. Органи державної адміністрації поодиноких територіальних одиниць можуть бути при тому з'єднані, в міру можливості, в один уряд під одним зверхником. Заразом буде узгоджена засада участі горожан покликаних шляхом виборів у виконавчі заводи тих урядів у межах означених законом».

Державна адміністрація польської держави побудована на наступних основах:

1. Вона спирається на центральній системі. Уряд діє під владою поодинокі міністерства, під владою адміністрації (військо, освіта і т. п.). Однак у своїм ресорті кожний міністр виконує владу над цілою державою. При провінційній системі справа представлялась би відворотно. Істнували би міністри, які виконували цілу адміністрацію, але лише над якоюсь провінцією. Хоч у Польщі прийнято центральну систему, то істнувала довгий час і провінційна система, а саме: міністр пруської ділянки. Для польських народів кращою є система провінційна, бо тоді істнує можливість окремого трактування населення поодиноких провінцій. Провісній системі приворавлює Англія до своїх колоній.

2. Вона спирається на підставах децентрації. На чім полягає та засада? В державній адміністрації міністри поділяються на три класи:

Хочете мати певність,

що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приносить добрі відсотки? Якщо так, то складайте свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

себі урядовцями. Виконують вони працю в дво-який спосіб: або лише приготують матеріал і ставлять внески, але рішає міністр, або вони самі рішають. Тоді, коли вони самі рішають, говоримо про систему децентрації. Вона забезпечує шкору поладу справ.

Що іншого є засада децентрації. Вона полягає на тому, що уряд допускає до виконання завдань адміністрації побіч себе самоуправні союзи, які виконують її з власного права. З того бачимо, що між засадою децентрації і децентрацією заходить суттєва різниця. При системі децентрації рішають про різні справи державної адміністрації самоуправні союзи, як правно-публічні особи. Польська конституція приймає засаду децентрації і є лише дуже малі відхилення від поладу справ з ділянки державної адміністрації.

Польська конституція, приймаючи засаду децентрації і децентрації ставиться тим самим негативно до діяльності самоуправи. Зокрема засада децентрації стоїть у різкій суперечності до постанов арт. 3. конституції, бо перечеркує його постанови, що устрій держави має спиратись на основі широкій територіальній самоуправі.

3. Вона переводить засаду т. зв. єдинення влади під одною зверхністю. Засада єдинення влади полягає на тім, що адміністраційну владу першої і другої інстанції не органіає для себе кожне міністерство окремо, тільки на тім, що адміністраційні влади першої і другої інстанції поладжують справи різних міністерств. Хоч арт. 66. конституції говорить про єдинення влади без застережень, то ця засада не є консеквентно переведена, бо воєвідства і повітові старости не поладжують справ військових, судових, скарбових, шкільних, закладних і поштово-телеграфічних. Для того істнують для кожної з тих справ окремі адміністраційні влади, які поладжують справи, що входять до відносного ресорту.

4. Вона допускає до участі державної адміністрації горожанський елемент. Це виявляється у практиці тим, що до воєвідських рад входять не тільки державні службовці, але також вибрані громадянами, чи вибрані владою представники громадянства, однак про це пізніше.

Зі сказаного бачимо, що постанови арт. 66. конституції стоять у деяких точках в суперечності до постанов арт. 3. і стоять разом з постановами арт. 65. під знаком запиту ліберальності польської конституції у піднесенні до самоуправи.

Постанови арт. 67. «Право рішення в справах, що належать до круга ділянки самоуправи призначає виборним радям. Виконавчі чинності воєвідської і повітової самоуправи належать до органів, утворених на основі єдинення колегій вибраних репрезентативними тілами з представниками державної адміністраційної влади і під їх проводом».

Постанови арт. 67. задають вже остаточний удар розвитку і діяльності самоуправи, а в додатку стоять вони у різкій суперечності до постанов арт. 3. конституції. На основі тих постанов воєвода, отже адміністраційний урядник має бути провідником воєвідської ради, а воєвода староста провідником повітової самоуправної ради. Тимсамим арт. 67. вводить у життя в воєвідствах і повітах єдинення політичної і самоуправної влади.

Коли розглянемо самоуправу, яка істнує у різних краях та державах і відношення до неї державної влади, то стрінемо в тій ділянці дві головні системи:

1. Система двоторовості, або розділу самоуправної від адміністраційної влади. У цій системі самоуправа є досі невідокремленою від державної

ПРИМІТІ ПО

зимові пальчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,
Снігіваці марки „Tretorn“

до української галanterійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

адміністраційної влади, якщо говорити про власний круг ділання самоуправи. На тій системі була збудована самоуправа поодиноких країв австрійської монархії, а в тім і Галичині. В Галичині існувало три шаблі самоуправи. Найвищою самоуправною владою був кравчий сейм, який ухвалював кравчі закони. Виконавчий орган сейму — Кравчий Виділ вів господарку краю і мав нагляд над повітовою і громадською самоуправою. У тій системі самоуправні організації є самостійними і незалежними від державної політичної влади. За австрійських часів намісник не мав впливу на кравчу, а староста на повітову самоуправу, хіба, що ті самоуправи переступили свій круг ділання чи порушили державні закони.

2. Система залянення самоуправної й адміністраційної влади. У цій системі на вищих шаблях на чолі самоуправних одиниць стоять представники державної адміністраційної влади. Представник державної влади є виконавчим органом самоуправних організацій.

При такій системі не може бути мови про самостійну діяльність самоуправи. Така самоуправа працює під диктатом і на команду адміністраційної влади і тому деякі учені називають таку самоуправу насаряною. Перед світовою війною існував цей рід самоуправи в Прусах. Він тоді зустрічався з острою критикою польських вчених. Польські вчені були зовсім влучно тої думки, що того ролу самоуправа помагала тільки пруському урядові германізувати поляків. Польські послі законодавчого сейму, що ухвалювали арт. 67 конституції наслідували пруське законодавство. Згідно з тими постановами конституції внесено в Галичині Кравчий Виділ, а після Тимчасовий Самоуправний Виділ і пороблено введів германічними вовідської, а старотів германічними повітової самоуправи.

Пос. Волод. Целевич.
(Докінчення буде.)

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

В. К. 4)
На конгресі в Люнді.

У катедралі. — Тини давньої Скандинавії. —
Наша інтелігенція й традиція.

На вечері у вівторок у другій студентській столовій був присутній і наслідний принц, але автор цих рядків з причин настільки-ж незалежних як і залежних не міг бути на цій вечері.

У середу професор мистецтва в Люндському університеті бар. Врангель показував нам катедралю і пояснював деталі з великою любовю і знанням. А ввечері в ній-же відбувся концерт. Цей концерт зробив глибоке враження, не тільки змістом музики, скільки настроєм обстановки. Він почався десь в шість годин вечора. Величезна катедрала була повна. Проміння заходячого сонця пробивалося у вікна над західним входом, між двома групами труб величезного органа. Грав орган і оркестра, співав хор.

На жаль, це не була музика тільки шведська, а загально-європейська, і в цьому була помилка шведів. Не знаю, чи протестантизм лбив і в Швеції мистецтво так, як це він зробив у лютеранській Німеччині? Але старий католицизм прийшов на виручку. Шляхетний романський стиль церкви навівав спомини минулого — і під звуки музики мрії линули над сторінками старої історії. Могутні, елегантні стіни з сірого шліфованого місцевого каменя навівали спомини про безмежно відважних старих скандинавських героїв. Між колонами здається таїлися тіни скандинавських берсерків. Здалося, що ось-ось з'явиться перед нами могутня постать Олафа Трігвалдсона на чолі величавої процесії відважних воїнів, що ходили до нашого Києва і бачили нашу святу Софію, де менше шляхоту і може ще більше приналежну барвистою гармонією своїх мозаїк і фресок та лагіднішим підсонням.

Сонце усе глибше і глибше спускалося, а його проміння кидали останній привіт і пестили легкі пружки склепінь головної нави, ніби передаючи нам, зайтам далеких країв, поласвітній

„Розділюй і пануй!“

„Помагають“ лемкам.

„Глос Подгала“ у Новому Санчі хоче „допомогти“ нашим лемкам в усуненні „фонетично-української“ читанки і видання етимологічно-лемківської під гаслом: „Як світ світом, ніякий лемко русин Підгала не буде братом фонетиків-українців!“

В. Глос-і Подгала“ пише якийсь Драган:

„Прочитавши „Глос Подгала“ з 20. жовтня 1929 р., завважив я статтю про якогось волоцюгу Василя Вишиваного і фонетично-українську читанку на Лемківській Русі. Треба зазначити, що ніякий Василь Вишиваний, ані (інший) український волоцюга не має чого шукати на Лемківській Русі Підгала, бо польська адміністрація, польська публіцистика, польська опінія, а головне сусідній польський нарід, який з братнім руським народом на Лемківщині Підгала безпосередньо сусідує і протягом понад 1000 літ згідно живе, разом прихильно взаємно себе терпить, разом усякі замінні товари на ярмарках Підгала переводить, в долі і в долі в бідних гірських околицях собі помагав. — ну й чому би той польський нарід такому лагідному гірському людові на Лемківщині Підгала не мав допомогти до того, щоби понад 10 тисяч теперішніх учнів державних шкіл на Лемківщині не могло одержати лемківського руського букваря і читанки для тих дітей, які могли би читати в тій мові і наріччі, якими їх мати від дитинства вчила і яку то мову ті діти з грудей своєї матери ма дальше своє життя виспівали, — тому то ніколи українсько-фонетичної читанки вчитися оні читати не будуть, але завжди з роду я рід по руськи, а своїй рідній матерній мові. Колиб їх до того насильно змусити, то радше по польськи будуть читати і писати, а фонетично-українським ані говорити, ані читати не будуть, бо це була би тільки пошесть на Лемківську Русь Підгала, а пошесть кожний боїться і буде перед нею боронитися. Зрештою, як світ світом, ніякий лемко русин Підгала не буде братом фонетиків-українців!“

Помилуємо неграмотність і стиглість цього „маніфесту“ в „користь“ лемків. Думаємо теж, що всякі коментарі є зайві. Наука про „етнічні групи“ не йде в лів. Якось „доморослі політики“ її в мяті підкоплюють, щоби відділити лемків від єдності в українським народом. Нехай же наші „руські“ мають це все на увазі іхні експерименти на Лемківщині наглядно виявляють, на чий млин їхня робота.

Руско-Польське Т-во „Згода“.

Нам прислало таке письмо з датою: Краків, 14. XI 1929 р., яке покламо в оригіналі:

привіт від тіней скандинавських предків, великих предків могутньої західної цивілізації. Зникло і проміння і у вікна гаянула глибока, прониклива блакить неба, смеркаючого неба. Три вікна вище і одно нище між двома частинами органа зі снігом, а потім фіолетовим небесним тлом. Шведи не засідали огня у церкві, але тільки на одну мить блиснули, мигнули електричними люстрами, мабуть щоб показати, що огонь є, що електрика могла би заллати світлом усю катедралу, але ліпше так залишити її в могутній, величаво-таємничій темні. Дрібні огники освічували яоти співакам, а нас усе глибше і глибше охоплював морок. Ми сиділи з самого заду, в самій глибині вітварної абсиди. Мармурові постаті вітваря таємничо виступали перед нами, майже зливаючись своїми контурами з мороком. Вікна з фіолетово-блакитних ставали глибоко синіми і тягли уяву далеко, далеко, туди на південь, у підгір'я Карпат. Туди до Галича, де в землі зберігаються тільки останки фундаментів тих самих, правда значно менших, романських церков, і тільки одна, одна романська церква, що тепер чомусь зветься Станіславом (біля Галича), зберегла тільки свої стовпи і склепіння, і здається знаходиться в руках католицького польського духовенства.

Чи не оповідала-б і нам наша катедрала біля Крилоса славу наших предків, чи не вабила і вона наші спомини вглиб віків і традицій, коли би ми зуміли бути пам'ятливими до своїх предків і святити їхні імена, славу і заповіти? Отже туди колись, до галицьких князів утікав, шукаючи захисту, Олександр Комнен, відважний візантійський імператор і авантюрист. А хіба у нас знають про це, хіба перекладав хто-небудь на українську мову чарівні оповідання Діля про ці сторінки візантійської і нашої історії, влетені в його чудову збірку під назвою „Les figures byzantines“?

У нас ще й досі живе старе розуміння про Візантію як про щось віддале, хоча в Європі давно вже змінився на це погляд. Темні, неосвічені проповідники так званих політичних соціалістичних партій українських чваняться та пишаться тим що вони сьогоденні та ко-

Wielmożny Panie!

Niniejszem donosimy, że nazwa Organizacji Czerwińsko-Ruskiej „Zgoda“ została zmieniona na Rusko-Polskie Tow. „Zgoda“ z główną siedzibą we Lwowie.

Dnia 1. grudnia br. odbędzie się Walne Zgromadzenie delegatów we Lwowie, na które WPana zapraszamy bardzo.

Prosimy nam donieść odwrotną pocztą, czy WPan weźmie udział we Walnym Zgromadzeniu, na którym zapadną ważne uchwały: 1) Obłóg głównego zarządcy, 2) Sekretarzy wojewódzkich i powiatowych, 3) Wnioski itp.

Z poważaniem

Komitet Rusko-Polskiego Tow. „Zgoda“
(Підписи нечиткі.)

Все це доказує, що широким фронтом іде на нас наступ під прапором: „розділюй і пануй!“.

Студентські заворушення в Празі.

(Допис із Праги.)

В п'ятницю 15. XI. ц. р. почалися в Празі тертя між студентами чехословацької державної приналежності й чужинцями. Почин дали студенти чеського медичного факультету, які після демонстраційного походу по Празі подали своєму деканатові домагання, щоб деканат обмежив число чужинців, які записуються на мед. факультет та постарався про обмеження при нострифікаціях чужокраєвих дипломів. Демонстрації були спокійні, з їх характер був чисто соціальний, тобто: забезпечення чехословацьким горожанам можливості студій та можливості екзистенції після скінчення студій.

Домагання чеського студентства були так сконкретизовані: 1) частинний „numerus clausus“; 2) поділ викладів на два відділи: горожан та чужинців; 3) заборона нострифікації чужих дипломів (з винятком випадків, де за тим промовляє важна причина); 4) розширення наукових інституцій та 5) признання чеської мови як одиноїк урядової мови у внутрішній адміністрації університету.

Депутацію клобу чеських медиків прийнято в міністерстві освіти запевненням, що міністерство в принципі погоджується з домаганнями студентства, однак щодо „numerus clausus“ воно заявляє законом гр. Туна з р. 1850 і розпорядком з р. 1873 з уваги на те лише поодинокі декани факультетів, можуть обмежити вписи чужинців до якоїсь міри. Зате техніка може завести собі „numerus clausus“, тому, що згадані закони важні лише для університетів.

чуть, щоб і цілий народ був сьогоденній і ка-
жуть, що він не має традицій (див. М. Шаповал та інші) та старань убити його душу, вивавши з його серця резигію“, ті святощі, які народ несе з собою і оберігає може цілих десятих тисяч літ ними себе, як одиницю. А в дійсності-ж, які чудові традиції зберіг наш нарід, і в якім величчю числі, напевне, як жаден інший їх не зберіг. Тільки-ж біда з нашою інтелігенцією лінивою, кволою, безініціативною! В ці грізні часи, які ми переживаємо, часи біблійні, часи мук і молив до неба, часи, в які народжуються біблійні пророки, ми навіть скимати не уміємо, ми інтелігенція. — 140 літ на Україні, в таких самих умовах, всеж таки знайшовся хоч поет композитор Ведель, який своїми концертами: „На ріках Вавилонських“, „Пою Богу моему“, „Покаяння отверзи ми двері“ поринав душу і звивав до неба, і його розуміли. А нині і в цій найбільш вільній з вільних царин духа ми не маємо ні творця ні борця: власне в цій релігійній поезії співа.

Атеїстична інтелігенція стратила і внутрішню міць і традицію, розійшлася з народом і не розуміє його, не може і промовити до нього, найти відгук (резонанс), у народній душі. Для того треба мати в собі акорди, в своїй серці. Наші вороги строюють насамперед наших провідників — інтелігенцію, і ці розносять отруту в організм цілого народу. В Італії бувший соціаліст Муссоліні зрозумів це, і зумів за короткий час змінити всю систему. Він круто поверну стерно до старого Риму, розбуджує й уже розбудив стару традицію класичного Риму. І народ прокинувся і схаменувався хто? — ці таї заплі ліній Італії, скупі Італії бідні Італії-ці. Вони найскоріше повернули борги Америки, вони спалили більше як 800 мільонів лірів своїх державних облігацій себто подарували їх державі. А ми? Ми не уміємо розкупити більше як 500 примірників книжки.

(Продовження буде.)

* Поїхавши до Америки, Мікшта Шаповал не міг шов нічого ліпшого як агітувати проти старої нашої міри серед українців.

Інший характер мали заворушення німецьких студентів у понеділок 18. XI. ц. р. Тут виразно пробивався протижидівський характер, бо жидів викинуто силою із усіх майже викладацьких саль, при чому не обійшлося без побитих та ранених. Ректорати німецького університету й техніки змушені були припинити виклади на три дні.

Німецьке студентство домогалося: 1. націоналісти: 1) зарезервування якогось числа місць у викладацьких сальх та наукових робітнях; 2) поширення всіх наукових інституцій та 3) вступних іспитів з німецької мови для чужинців. II. Народні соціалісти: 1) „Numerus clausus“ для чужинців не-німецької національності; 2) здержання чужинських нострифікацій та 3) вступного іспиту з німецької мови для чужинців німців.

Характеристична річ, що майже всі чеські часописи, а виїмкою народно-соціалістичного „Ческого Слова“, поставилися на сторону німецького студентства, забувши на ворожнечу між студентами чеськими й німецькими. Ба, навіть самі чеські студенти в числі около 300 прилучилися до ексцесів німецьких студентів і нічого їм не перешкоджувало, що німецькі студенти були в корпорантських шапках та лентах.

Як реакція проти виступу чеських та німецьких студентів відбулися у вівторок 19. XI. ц. р. в „Кароліну“ протестаційні збори, аранжовані жидами та комуністами. Збори прибрали характер протидержавний і поліція їх розігнала. Оклики „Геть з чеськими націоналістами“ спонукали часопис „Народні Листи“ до такої заяви: „Так далеко ми зайшли, що в 12. році нашої самостійності чеських студентів нападають ті, яких в інших державах викидають, а яких ми дотепер гостинно приймали, — і то нападають на території Карлового університету, освободженого декретом кутногірським (1409) з рук чужинців. Одинокую гарною відповіддю на це є обмеження доступу на університет тим елементам, які на чеській території так грубо образили чеський нарід“.

В дні 21. XI. ц. р. відбулися загально-студентські збори на Славянському Острові, де kwestію чужинців обговорено ще раз. Резолюції цих зборів предложено ректорам і міністерству шкільництва.

М. Стахура.

Заворушення на Рад. Україні і на Кавказі.

„Н. В. Журнал“ одержав із Букарешту відомості, що ціла південно-східна частина СРСР стоїть на передодні повстання. Найбільше невдоволення з радянського уряду панує на Україні, але воно поширилось також і на Кавказ, де щораз частіше повторюються убивства радянських урядовців, так, що деякі нові урядовці не мають відваги працювати на цих землях. З дня на день можна сподіватись явного повстання проти московської влади.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Жіночі організації. — Їхня діяльність. — Еміграція для себе й для краю.

Попри те, що українські жінки в Злучених Державах і Канаді працюють по різних товариствах спільно з мушчинами, деколи навіть доволі активно, вони гуртуються подекуди і в окремих жіночих товариствах. У Злучених Державах це часто „відділи“ поодиноких допомогових товариств, звані „Сестринцтвами“ з додатком різних патронатів. Тому, що в Злучених Державах дуже мало таких українських жінок, які займалися б інтелектуальною працею, а тимсамим могли присвятити дещо більше часу на організацію жіноцтва та на його освітлювання, то й ті товариства не можуть мати глибокої мети, а обмежуються головню до організування допомоги на місцеві потреби, та ілекають товариське життя.

Багато жіночих товариств звертає увагу на старокравецькі справи, головню „Рідну Школу“ й „Товариство Допомоги Інвалідам“. Обезпечуючим органом це „Союз Українок“ з осідком у Нью-Йорку. Головою „Союзу Українок“ є п-ні Галля Лотоцька, урядничка банку в Джерсей Сіті, а діяльними членами між іншими п-ні Скубова, Яремкова, О. Абрагамовська, П. Дембичка. Дяється сильно відчувати недостачу власного органу, якого прямо нема кому редагувати, хоч по цьому, що самі жінки пишуть, можна замітити, що є поважні сили. Америка за великий край, щоб хтонебудь міг посвятитися обійкам з метою організації. Це зіло би всі фонди, які тільки були би.

Тому часто відзиваються американські українки за створенням „кутки“ в якомусь українському часописі. Найчастіше идуть з тим до

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ДРОГОБИЧ.

Сьогорічне свято 1. листопада почалося у нас панахидою, відслуженою в його навечеря в парохіяльній церкві св. Тройці. Перед завітчаною моголою стануло до відправи вісьмох священників, церкву виповнило шцерть місцеве громадянство. Співав хор „Дрогобицького Бояна“. Святочну проповідь виголосив ігумен ЧСВВ. о. Заячківський. Після того відбулися святочні сходини при численній участі місцевої інтелігенції, мішанства і молоді, які почав своєю промовою д-р Витанський. Націю творить — говорив промовець — та її, вдержує співжиття в душі, себто співжиття людей, які на неї складаються, в найвищих досягненнях її духовної культури та в спогадах історичної традиції. Чим більші ті досягнення, чим багатша та культура, тим тісніше та інтенсивніше те співжиття, тим нація сильніша. Як нарід молодий, ми стоїмо щойно напередодні вершка свого культурного розвитку, зате нашою історичною минувиною і недавньою боротьбою ми порівнялися з іншими передовими народами світа. Учасники-ж тієї боротьби створили для нації подвійну вартість. Найперше вони обновили нашу історичну традицію, їх діла і жертва — це та цілюща криниця життя, з якої нація все буде черпати свої найвищі замисли і свою силу задля їх здійснення. І тому борці, яких пам'ять споминаємо, є більше живими, ніж ті, що лишилися на цім світі, бо живе і дійсне є те, що ділає, а вічним мотором і великою частиною будучого розвитку нації та її найкращих лоботків будуть саме ті, що віддали за справу своє життя. А друга цінність ними полишена — це створення нового типу українця. На місце лірично-ідилічного неробочого типу, якому все тільки шось „снитлось, хотілось, манилось, бажалося“ і яким правили настрої та хотіння, створени його фізичною природою, а серед них переважно смутки, прийшла людина, що зміла сказати: „Я хочу, а те, чого я хочу, добуду“. Наскільки наша суспільність наблизилась до того нового типу — кінчив промовець — це питання, якому треба би присвятити окремий розгляд, а в дні 1. листопада особливо увагу. Після тої промови один із студентів виголосив приурочену до свята деклямацію, а студ. Зенон Косак реферат про роль сучасної молоді в народнім житті. В дні 1. листопада відбулася святочна Служба Божа при участі трьох священників. Співав теж хор „Дрогобицького Бояна“.

ПОЗНАНЬ.

11-ті роковини 1. листопада відсвятковано в Познані, як і минулих літ, в день 1. XI. Уладженням свята занялися виділ „Громади Студентів-українців“ і корпорація „Чорноморе“ в Познані, котрі докладали всіх зусиль, щоб воно якнайгарніше випало. На свято зложилися панахида й академія. Панахиду відправлено у православній церкві в 12. год. вполудне, при-

чому співав хор Громади і корпорації. Академія відбулася в 15. год. і її отворив голова Громади д-р Мучій, що привітав усіх присутніх гостей. Вступне слово виголосив д-р Тарашук, відтак слідували владні хоріві точки, деклямація п-и Прісневської Ірени студ. мед., і цитрове слово п-и Гени Нестерчуківної, студ. філос. Свято випало дуже гарно. На салі яснів тризуб, прибраний вишивками. На академії вібрано 80 зол. добровільними датками, котрі переслано на українських інвалідів.

На одному відтинку.

Завзяття і зухвалість куликівських москвофілів (Допис з Куликова.)

Куликів славився москвофілством ще перед війною. Вершком москвофілського захоплення в Куликові буда московська окупація Галичини підчас великої війни. За москвофілські вчинки того часу сам головний опікун москвофілства, архієпископ Євлогій перед церквою плюнув на них. Навіть Євлогій відвернувся від них з огидою, коли довідався, що вони видали московським властям свого 73-літнього священника пок. о. Грушкевича, якого заходами збудовано в Куликові величаву церкву. Те захоплення не трівало довго. Московські війська відступили, а за ними потяглися й куликівські москвофіли. Багато їх розміщено по німецьких і чеських колоніях на Волині, де вони якійсь час „кушали“ чуже добро, а багато розсипалось по великих просторах України.

Але й це скінчилось. У 1918 р. куликівські москвофіли з соромом почали вертати домія. Проте їхня мандрівка навчила їх і дечого доброго. А саме — вони переконались, що Україна, яку вони заперечували, таки є; що ні за Сокалем чи Бородами, ні за Збручем „єдиної Росії“ ще немає; що там є якраз ота ненависна колись для них Україна. Наслідком цього багато з них таки опам'ятались, а деякі підчас польсько-української війни охотно вступали в ряди українського війська.

Кілька літ не рухалися куликівські москвофіли і мовчали та лише заздро приглядалися як українці відновляли чит. „Просвіти“, а в 1926 р. заклали кооперативу. Здавалось — життя навчило їх і вони поволі перейдуть на правільний шлях українського народу у його майбутнє. Але такий стан трівав лише до того часу, поки в Куликові не появилася новий москвофілський сподвижник д-р Копистянський, який відкрив тут свою адвокатську канцелярію.

Від того часу знов оживає кацапщина, яка дуже скоро забула досвід недавніх минулих літ. Куликівські москвофіли відновляють чит. Качковського й основують свою кооперативу „Труд“, до якої забирають без відома парохів церковні гроші та розпочинають нову війну з українцями. Провід над кацапами куликівщини обняв д-р Дуркот, б. кандидат на посла з „русської партії“.

ном по жіночих товариствах Америки й Канади. Згідуюсь вношено протести до міжнародних чинників...

Жіноцтво живе тут у зовсім відмінних, куди кращих умовах, як у нас, тому може більше часу посвятити на власну освіту, якби тільки мало більше вільних інтелігентних сил та якби не обставина, що українці розкинені по цілому величавському просторі американського континенту. А потреба жіночої організації дуже велика. Якби жіноцтво могло в них частіше сходитися, то могло би на довше затримати своє українство та й своїм дітям його передати як дорогу спадщину. Не кажу вже про те, що організованим способом дали би далеко більшу поміч Рідному Краєві. Тому в інтересі української справи треба би, щоб американські і канадські провідні люди доложили всіх заходів, щоб українське жіноцтво затримати свідомим, суцільним та зорганізованим.

Коли на рідній землі повіяло подихом волі, коли заблисла надія, що рідня заживе в кращих умовах у рідному краю, тоді в еміграції пульсувало життя. Придавлені лихом нуждарі, які громадили засоби на обнови життя в рідному краю, витягали зі скриток тяжко запрацьовані долари й великими сумми складали на будову власної держави. Великі суми складали вони при цьому на гуманітарні цілі, хоч деколи злочинні руки не допускали робітничої керманції на власне призначення. Це викликало прохолоду почуття жертвенності на всієї потреби в старому краю Еміграція „мнячила“ тільки на нужду спричинену стихійними чи політичними нещастями.

Крім цього еміграція, головню в Злучених Державах, підпомагає не тільки як може національне життя в своїй осаді чи повіті, але й свою рідню. Скільки то читальняних, народніх чи кооперативних домів повстало завдяки піддержці земляків з Америки! Назвм тільки жертви на

„Народнього Слова“ в Пітсбургу-Па, яке тим справами дуже тепло займається. Залежно від того, чи є в місці рухливіші жінки, жіночі товариства більша або менше живі. Зі свідоміших, яких я знав були би в Шікаго п-ні Тарнавська, Белегайова, Баранова, Остафійчукова; в Ст. Поул-Мін. п-ні Качмарик; в Мі-Кіарако-Па — Левицька й Сикуча; в Пітсбургу-Па п-ні Хандога, Шабатурова одна й друга, Онішкова. Очевидно в їх багато більше, бо на конвенції „Українського Народнього Союзу“ було з 20 делегаток-жінок.

Подібно річ маєть в Канаді. Тут є дві центральні: „Союз Українок у Канаді“ та „Товариство канадсько-українського жіноцтва“. Обидва мають індивідуальних і збірних членів. Обидва вони ще „нові“. „Союз Українок“ мав перший аїд у грудні 1927 р., а Т-во кан. українського жіноцтва щойно після листопадових подій у Львові в 1928 року. Деякі з членів розмірно навіть дуже інтенсивно працюють. Нпр. монреальські жінки уладили за один рік 8 вистав, шість вечірок, подбали про гарні вишивки на розпродаж і до гардероби, вели курс вишивок при рідній школі, уладили базар та 40-літній ювілей Ольги Кобилянської. „Союз У.“ подає в пресі („Українському Голосі“) кварталні звіти з роботи та план тримісячної роботи для своїх членів на будуче.

Другий Союз, „Т-во кан. українського жіноцтва“ уладив два протестаційні віча в справі строгих судових присудів у Польщі, уладив „коляду“ з доходом для інвалідів УГА., а даліше відчити та вечірки. Всі жіночі товариства входять у зносини з американськими, чи англійськими жіночими товариствами в Канаді, сходяться з ними на спільних вечірках, уладжують для чужинців вистави жіночого домашнього промислу й побуту, словом інформують чужинський світ про нашу культуру й положення. А така справа як закриття львівського „Союзу Українок“ польською владою відбилася голосним відтінком

Війну почали москвофіли з церкви. Українці почали організувати церковний хор. Тоді казали поспішитися, організували свій окремий хор і навіть без належної підготовки захопили церковні хори. Коли український хор міг вже виступити з добре підготованими співами, то кацапи не пустили його на хори. Навіть коли спір розв'язав о. дек. Пастернак таким чином, щоб оба хори співали по черзі через неділю, кацапи не уступили. Дійшло до того, що в березні ц. р. о. декан казав о. катехитові під час одної співаної Служби Божої перейти на тиху, бо в церкві співали двічі одне й теж. О. катехит Круш-ко згання на проповіді непослух кацапів, а за це вибито в його помешканні вночі, при 20° морозу, 8 шиб.

На куликівському цвинтарі є могили 8-ох українських стрільців. Кожного року правиться на могили панахида, а вірні складають малі дачки на парастас, які йдуть на „Рідну Школу“. Кацапи й туди востромали свої патці, але українці не допустили їх хору, мовляв, коли йдете проти живих, то й мертві не хочуть вашої молитви. Розлючені москвофіли спровадили цього року на цвинтар поліцію, а на її донесення ведеться тепер проти о. Білевича до доведення за „недозволену абірку“.

По Великодні розкинули вночі пашкаль на українців, український хор і о. катехита. Коли-ж вечером під час свяченого їли кацапи надпсути яйця, від чого багато їх розхорувалося, то й це кацапський пашкалянт звернувся проти українців. Мовляв, українці під час свячення псути газ на москвофілів, щоб їх видусити. Від тоді кожне москвофільське зборище проходить під охороною поліції. Літом ц. р. місцевий парох о. Кляфас уладив 10-денну місію. На привітання перемиського владика, який приїхав на закінчення місії, українці прибрали церкву внутрі і назовні цвітами і національними прапорами. Доморослі москалі все це вночі знищили так, що рано українці мусіли прикрашувати церкву наново.

На 14-го вересня ц. р. куликівські москвофіли мали влаштувати галергофське свято. Тому, що такі свята вони використовують виключно для своєї москвофільської політики і напалають під час тих свят на все українське, зокрема на українсько-католицьку церкву, перемиський владика заборонив усім священикам брати в святі участь. Вправді приїхали на це свято святи. Хляк, Подгорський, Кмишківський і ще якийсь, але не осмілились виступати публічно та заховались у д-ра Копилянського. Пригодовлений хрест, прибраний московськими стрічками, посвятив у костелі ксьондз канонік Валент, після чого в польській каплиці о. Кмишківський і незвичайний священик відправили Службу Божу. Ціле свято відбулося при великій участі поляків. Знов повернули до Куликова довоєнні часи. Кацапи підносять голови, а коли в Куликові отримав канцелярію адвокат д-р Роман Перфецький, москвофіли проголосили з

близьку скаль, як от дім „Рідної Школи“ в Зборіві, жертвами зборівшан. „Народний Дім“ у Збаражі, жертвами збаражан, підготовка Народного Дому в Сяноці—жертвами лемків і т. д., підтримка гімназії „Рідної Школи“ в Городенці, Рогатині, Дрогобичі, Чорткові й інших.

Правда, що вияви льокального патріотизму змаблюють жертвенність місцевого населення, а беручи національне життя як цілість, цим робиться деяким частинам до деякої міри й кривда та ослаблює їх розгін. Бож правду кажучи—Зборівщина, Збаражщина чи Рогатинщина чи інші названі не такі то вже найдубові, щоб за сотні літ не здобулися на власний дім у повіті, рідний чисельності нашої нації, що має претенсії на самостійність. Во що-ж могоб на те сказати така збога Коломийщина, Печеніжинщина, Косівщина, Надвірнянщина, Богородчанщина й подібні, які майже не мають „вушків“ в Америці, які виявляють високі змагання, а з себе дома безземельні, без сліду промислу, з грізними водами, в кожній хвилині загрожують існуванню мейна, ба й життя...

Посилки емігрантів на потреби рідні, це—я сьогодні на тутешні „краєві“ поняття просто базочні. От, напр. цього року (1929) великодієм вислано через одне велике українське зєсєлєнкове бюро в Нью-Йорку 30 тисяч доларів до Галичини. А скільки інших боєв! Це вже щось забажує на долі краю. З Канади йде менше гроша. Там робітничі платня менше, а фари—як наші селяни, залежні від пори року й урожаю. Там не плакатося так культ старого краю, як у Злучених Державах, там фермер для білого в власні, канадські потреби, а не менше важко й те, що селянин загально „тягнє“ до жерти, як фабричний робітник. Ті всі моменти дуже відчутяються при всяких збірках.

(Продовження буде.)

своїх газетах бойкот його канцелярії. Звичайно—українці відповіли їм тим самим. Сумно тільки, що у людей такі тверді лоби, що не встиг навіть витягнути науки з недавнього тяжкого досвіду. Куликівці просять, щоб куликівщиною займалися більше наші українські посли.

Пам'ятайте про українських інвалідів! Впишіться в члени Українського Т-ва Допомоги інвалідам у Львові.

Далекий Схід.

УКРАЇНЬКА ЕМІГРАЦІЯ В ТЯНДЗИНІ

Незгода українського народу розкинула по всьому світу його синів. Не лише в Америці, але й у далекому Китаї знаходяться українці, що змушені тимчасово залишити свої рідні землі, шукаючи захисту від „культурних“ московських варварів у „диких азійців“.

Опинившись на далекій чужині, свідомі українці, не зважаючи на переслідування їх різними російськими чорпосотенними емігрантськими групами, що використовують свої зв'язки і впливи серед китайців для цькування проти українців, творять українське національно-культурне життя. Там на далекій чужині, переломом українська громада в Тяндзині робить велику культурно-національну роботу, освідомлюючи своїх невідомих земляків та знайомлюючи чужинців з культурними скасками українського народу. В тяндзинській російській газеті „Наша Заря“ часто полибуємо р'яні рецензії та відомості про культурний рух серед українців. Треба сказати, що в тих рецензіях говориться якнайкраще про українські концерти та вистави, які втягують тяндзинська українська громада.

Там ми знаходимо м. ін. відомості про великий концерт у честь Шевченка, про виставу „Назар Столєтє“, „Невольник“, „Запорожець за Дунаєм“ і т. п. А в англійській газеті „Норт Чайна Стар“ знаходимо велику статтю, в якій англійською мовою переказано зміст „Запорожця за Дунаєм“ і вислови захоплення красою самої опери та її виставою.

Отже живе й шириться культура українського народу серед невідомих земляків, збуджуючи в них почуття національної свідомості та гордості; шириться вона і поміж чужинцями й на кожному кроці підкреслює, що український народ—це народ культурний, який має свої окремішності культурні та великі національні цінності.

Мін. Залеський про львівські демонстрації.

Інтервенція більшовицького посла.—Зарядження уряду.

Міністр закордонних справ Залеський приїздив 22. листопада більшовицького посла в Варшаві Богомолова в справі української демонстрації перед більшовицьким консулятом у Львові. Міністр висловив жалє, що такі події сталися. Поліція не була в силі скоро перешкодити їм, бо вони відбувалися невідійно в кількох місцях рівночасно. Міністр запевнив посла Богомолова, що уряд видав відповідні застереження, щоб на будуче внеможливити такі події. В цій справі ведеться енергійне слідство і винуватих покарають строго.

Льокальна візія в більшовицьким посольстві.

У суботу передполуднем у львівським більшовицьким консуляті відбулася льокальна візія при участі представника прокуратури та слідчого судді. В суботу приїхав до Львова делегат із більшовицького посольства в Варшаві, щоб наочно розглянути справу.

Обіжник міністра віроісповідань і освіти

у справі участі акад. молоді в політиці.

Міністр віроісповідань і освіти переслав сенатам усіх академічних шкіл обіжник, у якому каже, що останніми часами серед акад. молоді нагромаджуються об'яви, які вказують, що деякі кола цієї молоді піддаються дуже легко впливам тих, які вважають зазначені уживати шк. молоді як знаряддя в політичній боротьбі проти уряду. Тому міністр просить сенати, щоб дуже оглядко давали дозволу на т. зв. академічні віча, голорно на ті, щодо яких заходять побоювання, що можуть дереміантис в політичну маніфестацію. Просить теж звернути пильнішу увагу на існуючі серед молоді організації, як ті, що хоч не мають правових основ для свого існування, а виступають чинно і їх тоді роблять, так і ті, котрі як

т. зв. корпорації існують на основі уст. 99, закону про акад. школи. Молодь треба перестерегти, що ці товариства може плала толєрувати, поки не ставуть чинником розстрою акад. життя, взагалі, а переломом науки праці.

Демонстрація під польським консулятом у Харкові.

Тас повідомляє із Харкова: На знак протесту проти демонстрацій української академічної молоді у Львові, які уладжено перед більшовицьким консулятом, відбулася в Харкові, перед польським консулятом велика маніфестація при участі студентів і професорів. Будинку консуляту стерегли скріплені відділи міліції. Протестівні маніфестації відбулися теж у Києві, Одесі та кількох інших містах на Україні. Їх ексцесів ніде не прийшло.

Клемансо помер.

Клемансо помер уночі з 23. на 24. листопада в год. 1.45. Помер спокійно, без мук. Клемансо утік д-р Жакмер із слезами в очах повідомив офіційно про смерть в год. 2. 20. Клемансо спочивав на ліжку в своїй серій потужній одежі. При тому покійника в його діти, внук, служниця та шофер. В 3. год. приїхав прем. Тардє. Коли відходив від ложа покійника, сказав, що не візьме сьогодні участі в ніякому офіц. торжестві. На знак нап. жалоби опустили верти прапори до половини машти. Згідно з ост. волею покійника тіло його похоронять у Вантел. Завішання отворили 24. листопада в год. 10. перелом. Від самого рана схопились плач. люди та підписуються у спец. книзі. М. ін. приїшов президент республіки Думєрг, міністри й багато покійникових приятелів. Артист-різбяр Конє зняв по смертну маску.

Завішання Клемансо жадав, щоб похорон відбувся без офіційних церемоній та, щоб взяли в ньому участь лише найближчі покійникові особи. Тому, що Клемансо виразно жадав, аби похорон його відбувся якнайскромніше, уряд могоже призначити до нап. жалоби лише двома маніфестаціями: опущення прапора до половини машти в усіх прилюдних будинках і пошанування пам'яті покійника в обох палатах парламенту. В понеділок у палаті депутатів, у вівторок у сенаті, предсідники палат виголосять промови, в яких віддадуть честь Клемансо, потім на знак жалоби засідання будуть замкнені.

Англійський амбасадор доручив прем'єрові Тардє Мекловальдєре писмо, в якому сказано, що ціла Англія разом із Францією жалє над смертю великого держ. мужа.

Більшовики хочуть тлінних останків Маркса.

Німецькі часописи повідомляють, що III. інтернаціонал хоче поробити заходи, щоб дістати в Англії дозвіл привезти тлінні останки Карла Маркса до Москви та похоронити їх на Червоній площі. Доєї родина Карла Маркса спротивлялася цьому, говорила, що комуністи порушили принципи Марксової науки. Тепер III. інтернаціонал хоче знову просити Марксову родину та сподіється, що Лейбур Парті підтримать старання одержати влад. дозвіл.

Тувіма увільнили від відповідальності.

Аг. ШІД повідомляє, що голосну справу поєзії Юл. Тувіма „До простої людини“ реалізула прокуратура окр. суду в Варшаві. Внесення на потягнення до карно-суд. відповідальності поєта Тувіма та відповідальних редакторів часописів, що помістили цю поєзію, відкинули а ведене слідство має бути вповні уморене. Починною уморення суд. поступовання є докази, зложені Тувімом, які виключують злочинні тенденції, закидані поєтові.

Апеляційна розправа Маріявітського єпископа.

У понеділок, 25. листопада, починається перел апеліційним судом у Варшаві апеліційна розправа проти засудженого окр. судом у Польську маріявітського архієпископа Ковальського на 4 роки тюрми за розпусту. Ковальський у відлику жадав скасування присуду І. інстанції, бо він невинний.

Зі спортового життя.

Лігові мистецтва.

Варшава: Варшавянка—Рух 2:2 (2:1)

Варшава: Легія—Туристи 1:1 (1:0).

За вхід до Ліги.

Лодзь: ЛТОГ—Лехія 3:1 (1:0).

Вільно: Налшуд (Ліліни)—Огніще 8:2 (7:1)

На організаційному фронті.

Львівщина.

Дня 10-го листопада ц. р. відбули посли Кохана і Ліщинський віче в Запитові. На вічу обговорено докладно м. ін. і господарське положення нашого селянства. Віче ухвалило одностайно довіряти для провладу Українського Нац. Дем. Об'єднання й Української Парл. Репрезентації.

Тогож самого дня вечером реферували посли Кохана на політичній нараді в Ременіві. На нараді, в якій взяло участь кількасот громадян, замітає було велике зацікавлення народними справами.

Нова протибільшовицька змова.

„Н. В. Журнал“ повідомляє з Москви, що ДПУ викрило у Баку велику протибільшовицьку організацію, яка мала на меті підготувати переворот на терені радянських республік. Ця організація вбила кількох визначних комуністів, між ними кількох членів ДПУ та вела також шпінську акцію. За приналежність до цієї організації арештовано старшину більшовицької кінноти Мортусаєва та декілька його прихильників. Взагалі в Баку арештовано 22 особи, які будуть поставлені перед суд. Панує переконання, що з усіх арештованих, 10 осіб буде засуджених на кару смерті.

НОВИНИ

— Ще про арештування у зв'язку з четверговими демонстраціями у Львові. У зв'язку з демонстраціями українського студентства перед радянським консульством і перед будинками москвофільських організацій, яка відбулася минулого четверга у Львові, окрім арештованих 3 студентів, про яких „Діло“ вже згадувало, арештовано ще студентів: Василя Муріна, Дмитра Немитовича, Романа Драгана і Володимира Кметика та гімназійних учнів: Богдана Дякова, Володимира Брика, Богдана Бриневича, Б. Петляру та Івана Куранського. До четвергових демонстрацій, як і взагалі до інших зв'язаних з ними справ ми ще повернемо.

— Римо-католицьке єпископство у Станіславові. Польська преса заговорила на днях про конвенцію утворення римо-кат. дієцезії у Станіславові. Правдоподібно у тім напрямку з боку поляків ведеться енергійна акція. Вже від 1924 р., коли Польща заключила з Римом конкордат, львівська митрополія курія та варшавські урядові кола, а навіть Ватикан годились на утворення римо-кат. станіславівської дієцезії, але ця справа була відложена. Тепер, як доносить Східна Агенція, ця справа набрала актуальності на ново, тим більше, що поляки Станіславівщини заснували компетентні уряди своїми петиціями, а на користь будучого єпископства у Станіславові записала Ксаверія Мроцькіна при ауд. Собієського велику реальність. Станіславівські міські уряди звернулись до Варшави із проханням утворити у Станіславові римо-кат. дієцезію і приступили до утворення окремого комітету, який мав би зайнятися цією справою.

— З українського наукового життя за кордоном. В понеділок, дня 25. XI, в год. 8. веч. у залі німецького університету у Берліні відбувся виклад доцента Українського Наукового Інституту у Берліні д-ра В. Залозецького на тему: „Пам'ятки старовизантийського мalarства на Україні“.

— Після вбивства черниці в костелі в Жовкві. У вчорашній ч. „Діло“ писали ми про вбивство черниці Пруденції Хростеківної у костелі СС. Феліціанок у Жовкві, а сьогодні подаємо ближчі інформації про цей голосний сьогоднішній випадок: Вбивниця Ольга Редьківна є дочкою заступника начальника поштового уряду у Жовкві, обряду греко-кат. У слідстві Редьківна призналася, що мала намір перейти на римо-кат. обряд, щоб вступити до монастиря СС. Феліціанок, де перебувала Пруденція Хростеківна. Крок цей думала вчинити тому, що тужила за Хростеківною і бажала бути разом із нею в монастирі. Опинившись у в'язниці, Ольга Редьківна жалувала свого вчинку і попала в таку розпущу, що хотіла повіситись, але в'язнична сторожа не допустила до цього. Родичі Редьківної зізнають, що їх дочка змалку виявляла деякі аномальні прикмети, які непокоїли родину: вона була типом більше чоловічим, як жіночим, мала замкнену, скриту вдачу, любила самоту, все була задумана і смутна, держалась адалека від своїх товаришів. Перед роками вона виявляла надмірну симпатію до одної вчительки, за що ту вчительку перенесено до іншої школи. Після цього Редьківна прив'язалась до Хростеківної, яка була родом зі Львова і була відома, як найгарніша черниця у жовківській монастирі. З любові до Хростеківної.

Редьківна ходила завжди до костела, хоч була гр.-кат. обряду. Стверджено, що Хростеківна зовсім не мала наміру виїхати до Ромуни і що Редьківна тільки на підставі фальшивих погослосок повірила, що її улюблена черниця покидає Жовкву, що спонукало її до вбивства черниці. У хвилині, коли Редьківна стрілила тричі до Хростеківної, у костелі було присутніх понад 100 осіб, серед яких це вбивство очевидно викликало великий переполох, так, що всі богомольці зараз опорожнивши костел. Убивши черницю, Редьківна втікла до дому і в присутності родичів поклашлась до ліжка спати. Можна уявити собі розпущу батька та матері, коли за хвилину у кімнаті явилась поліція і арештуючи вбивницю, заявила родичам, що їх дочка застрілила у костелі черницю Хростеківну.

— Застрілила наречену. Дня 23. XI. львівський суд присяжних засудив Осипа Пандрака із Путич, пов. Городок Ягайл, на 8 літ в'язниці за вбивство Марії Галахівної. Акт обвинувачення говорить, що Пандрак протягом 3 років старався везнати собі любов Марії Галахівної, але на марно. Утративши всяку надію, Пандрак напав на Галахівну у лісі і застрілив її із рушниці.

— Напад на редакцію. На редакцію жидівської газети „Овент Курер“ у Вильні напали невідомі особи і тяжко побили головного редактора та обиди його чорнилом, після чого здемолювали цілий редакційний льокаль. Напад цей був правдоподібно виконаний жидами із партії, яка відноситься ворожо до політичного напрямку „Овент Курера“.

— Син убив батька. У Пастисові, пов. Бжеско застрілив Францішок Ригель свого батька Івана Ригля. Причиною цієї родинної трагедії були спадкові непорозуміння — боротьба за скибу землі.

— Литовський герб. Литовський історик проф. Ільбунас почав велику кампанію проти теперішнього гербу Литви, який зображує лицаря на коні із мечем і хрестом. Цей ачений доказує, що герб цей є гербом династії ягайлонів і символом федерації Литви з Польщею, тому не може бути символом самостійної литовської держави. На його думку литовці мусять винайти собі зовсім інший державний герб.

— Вежа костела у Больонії завалилась. Дня 21. ц. м. у Больонії пополудні завалилась вежа великого, шойно збудованого костела „Сакр-Кер“, який належав до оо. Салезіянців. Двох священників, які були тоді у костелі, було присипаних цеглою та на щастя їх удалося скоро видобути з-під руїни та уратувати їм життя. Завалилась також частина склепіння, яке придало мало хлопця. Ціле щастя в тім, що катастрофа скоїлась пополудні, коли богослуження вже було скінчене і богомольці розійшлись домі, бо інакше жертв тої катастрофи було б далеко більше.

— Таємничий вбивник у Діссельдорфі арештований? Здається, що поліції вдалось нарешті відшукати таємничого вбивника 20 осіб у Діссельдорфі. В однім селі недалеко того міста арештовано 29-літнього чоловіка, який є дуже подібний до того підозрюваного осібника, що втікав зараз після вбивства одної дівчини над рікою. Мешканці Діссельдорфу свідчать, що арештований тепер молодий чоловік щодня вїзджав ровером до Діссельдорфу і вертав до дому пізно вночі. Коли поліція увійшла до його кімнати, він привітав її словами: „Ви шукаєте вбивника з Діссельдорфу? Я є другим Мойсеєм, я більший, як Лютер“. Правдоподібно мається до діла з якимсь маньяком. Його перевезено до Діссельдорфу, де почалось слідство і психіатричні досліді. Але вже сьогодні дехто сумнівається, чи справді цей маньяк є вбивником дев'яти осіб.

— Кризаний страйк в Аргентині. У Сан-Франциско і в Кордобі вибухли великі страйки, які закінчились демонстрацією та бійкою з поліцією. Поліція стріляла до демонстрантів і вбила 5 осіб, а багато осіб поранила. Серед робітництва панує велике обурення, яке може довести до нових заворушень.

— Подружка невірність у Німеччині не буде карана. „Н. Фр. Прессе“ повідомляє, що комісія для реформи карних законів при німецькій парламенті мала на днях нараду про реформу 312 параграфу, на основі якого суд карав за подружку зраду чи невірність чоловіка або жінку. У нарадах взяло участь багато послав ріжних партій, чоловіків і жінок. Після довгої дискусії більшість голосів скасовано 312 пара-

граф, так, що подружка зрада вже не буде карана, як це було досі у Німеччині. Відбулась також нарада у справі параграфу 310. про двоженство, але більшість учасників наради заявила проти скасування цього параграфу.

— З любовних трагедій. У Гнильчу, пов. Підгайці Степан Перестюк любив Ліну Притулу, а коли вона хотіла покинути його і вийти заміж за іншого, Перестюк поранив її смертельно ножем, а сам скочив до криниці і втопився.

— Аналіза крови з перед 3000 літ. Французська археологічна комісія перевезла над Евфратом нові розкопки і винайшла руїни храму із стародавньої доби, а на мурах того храму закріпили червоні плями. Пил із цих плям перевезено до париської лабораторії, де при допомозі аналізу стверджено, що плями ці, це сліди крови з овець, які тому 3000 літ назад приношено в жертву богам.

— Нове археологічне відкриття в Єгипті. З Каїра повідомляють, що в Горішнім Єгипті, недалеко тих місць, де відкрито гробницю Тутанхамена, археологи відшукали тепер гробницю жінки фараона, із перед 3000 літ. У цій гробниці найдено дороговці, які рідняться дороговціям у гробниці Тутанхамена.

— Урядовець злодієм. У Грималові арештовано урядовця тамошнього суду Тадея Темуса, який у ночі закрався до судової каси та викрав більшу суму грошей. Арештований признався до вини і він незабаром буде відповідати на лаві обвинувачених у тім суді, в якому як урядовець він працював.

— З сільських трагедій. У селі Семенківцях у Коломийщині Василь Чайка застрілив свою любовницю Марію Волошинюк, яка зрадила його. Вбивника арештовано і відставлено до Коломиї.

— Тестамент на грамофоновій плиті. У варшавській фабриці грамофонів, урядовець Кожуховський із Ловіча казав собі вибити свій тестамент на грамофоновій плиті. Цю плитку виконано в присутності свідків і нотаря, який потвердив тотожність змісту плити з волею Кожуховського. Виконання плити з тестаментом коштувало 550 золотих.

— Щораз більше зростаючий в Америці промисл звукових фільм Talkies викликав конвенцію уладження рухомих студій, які дозволяли би робити знімки й награвати фільму також поза постійними ателіє. Світової слави виробля фільм Paramount-Famous-Players-Lasky Company купила недавно чудесно впливаючу рухому студію до звукових фільм, змонтовану на підвозі званої американської марки Brockway. Те, що виробля Paramount вибрала тягарове підвоззя Brockway уважають у колах американського самоходного промислу великим успіхом. Самохід, який має сповнювати роль рухомого ателіє, мусить мати одну, а зате не якуне-будь прикмету — неохобність. Кожний день знімок звукової фільми коштує на підставі міродатних обчислень 250.000.— до 300.000 доларів, година опізнання, спричинена ушкодженням самоходу може принести 25.000 до 30.000 доларів втрати. Щож дивного, що фільмова виробля купує самохід щодо якого кожний має певність, що буде служити неохобно. Таким самоходом признала виробля Paramount Brockway'a.

— В справі вигулювання мишей і щурів. У багатьох повітах Галичини позначилась масова миша, що може спричинити знищення засівів, якщо рішучим не пічуться задалегідь вигулювати тих шкідників. Також доходить нас чуток про масову появу щурів, у містах і по селах, які нищать усе в комах, шпідарах, павичках, торгових галлах, лехарях, тощо. Як знаємо, ці шкідники є небезпечні не лиш для майна, але й для життя населення, тому боротьба з ними мусить бути безоглядна й витривала. Найліпшим середняком, на який до нині наука й практика спрогались, не препарати „Bayers“ Зеліо-зерно проти мишей і Зеліо-паста проти щурів.

3 театру.

„Гонг“. Ревія в 14 картинах: „Обережно на крутах“.

Програма краща від двох попередніх. Звичайно буває так, що глядач, який наслухався і надивнявся в якісь кабаре-театрі має за кожним разом що-раз більші домагання до нього, бо знає вже його манеру й артистів. Тим краще є його враження, коли артист й сюжети не нудять його.

У „Гонгу“ найкращими є малі сатиричні сценки. Вони мають цікаву зв'язку і є добре переведені. Політична актуальна сатира на моментальну зміну орієнтації „Переворот у Пікутові“ була кульмінаційним пунктом. Дуже оригінальною була сценка „Злочинець“ — сатира на дегенерований тип жіноцтва, спрагненого „сильних переживань“. Чимало гумору мали „Вовняні паньчохи“ і „Кулемет“. Танці ансамблю під провідом дир. Кошутського, ви-

студіювати до малих подробиць. Гавот на „Лекції танку“ мав чар справжньої старовини. Фангастичний (класично-акробатичний) танець нагадував різьбу. Танцюристи у привабливих костюмах. Публіка сильно оплескувала трагестію актуальної пісеньки „Цілую твою ручку, мадам“, як її співають у Львові на Жовківському.

Літературний куток.

Свято в честь о. Т. Бордуляка

Священники кінського деканату, зібрані 31. жовтня ц. р. на соборчику в Кальнім, відсвяткували гарним домашнім святом літературний день свого декана, відомого письменника о. Тита Бордуляка, якого твори витіснюють тепер аж у кількох виданнях на Вел. Україні. Це свято відзначено в 46-ліття життя і 42-ліття літературної діяльності нашого талановитого письменника.

Свято відбулося так: Коли о. Т. Бордуляк разом з іншими священниками прийшов після богослужіння на приходство, його попитав коротко промовою господар дому і ініціатор свята, о. Павло Штокалко. Після того виступив довшу промову о. Антін Радомський, змальовуючи літературну й церковно-народну діяльність о. Бордуляка. При кінці бесіди побажав ювілятові ще багато сил і здоров'я для дальшої праці на літературній і народній ниві. По цій промові присутні священники відібрали „Многага літа“ та вручили своєму улюбленому диякону як дарунок образ та пропам'ятку адресу.

Зворушений тим несподіваним святом ювілянт подякував зібраним за велику широкі симпатії і за захоп до дальшої праці та у своїй скромності говорив, що він не заслуговує на таке свято, бо його дорібок як письменника дуже скромний. Як священник він сповняє в першу чергу свої духовні обов'язки, а література у нього щойно на другому місці. Але вкінці під натиском присутніх священників обійняв хрест і ще за перо, хоч не

знав, чи його писання знайдуть у виняткових часах і серед нових літературних напрямків відповідний відгук і зацікавлення.

Свято це по суті скромне й неумишене, зробило великим симпатичне враження. Настрій на ньому був ширший і природний, але святочний. З очей усіх читалося гаряче побажання, щоб о. Тимотей Бордуляк, що дав нашій літературі кілька справжніх перлих (збірка новел „Ближні“, що вийшла в „Віслюку“ найзнаменитіших повістей „Діла“), не кидав пера а продовжував далі свою перервану письменницьку працю.

Дописи.

ДУБНО. (Панахиди по бл. п. М. Черкавському.) Заходами Повітового Народного Комітету в Дубні і членів Українського Нап.-Дем. Об'єднання в Старій Носовиці виправлено в цих місцевостях панахиди по бл. п. М. Черкавському, який довгий час мешкав у Дубні і своєю громадською працею багато причинився до розбудови громадського життя на Дубенщині. Зокрема бл. п. Черкавський був доволілітнім головою Повітового Т-ва „Просвіта“ в Дубні, де в минулому році польська адміністрація закрила. Панахиди пройшли при численній участі місцевого українського громадянства.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Богдан Ленкий: Вірка, повість з повесного життя. Львів 1929. В-во „Червона Калина“, ст. 181.

І. Філіпчук: „За Сян!“ Історичне оповідання для молоді з кінця Х. віку. Накладом В-ва „Ока“, Коломия, ст. 88.

Історичний календар-альманах „Червоної Калини“ на 1930 рік. Зміст: Василь Дайковський: Мавіка, Юрко Старосольський: На Мавіці, Богдан З., З історії Закарпаття, Юр-

ко Гарасимів: Десять днів на Підкарпатті, А. Крезуб: Бої за Львів і Наддніпрянські Січові Стрілки, Маріян Карпенюк: День 31. серпня 1919 р. в Києві, Дм. Донцов: До міст І. А. Крезуб: Напад большевиків на Кремень у травні 1919 р., Ірина Шмігельська-Клименюк: Великдень у Жмерині, Юра П'ярумеляк: Кохання поручника Заїзного, Уряки з воєнних любовних листів, Євген Діак: З повстанцями, Устя Грицик: Ціпо з того, що пережила, А. С.: Помста, Я. Водяний: В Холоднім Яру, Р. Сушко: Базар, Я. Водяний: З обіймів смерті, А. Марушенко-Богданівський: На світанку, Сергій Дашків: Ціти недолі, Адмар: Нариси з Поділля, Д-р Богдан Гнатевич: Лисона, Мйрон Заклинський: На чужій роботі, Анатоль Курдиш: Міля, На Цитаделі, Вол. Куч: Коняк.

ЖУРНАЛИ:

Учительське Слово, орган „Взаємної Помочі“ українського учительства, Львів 15. листопада. Зміст: Євген Козловський: Підготовка до життя. Організація відділів. Приємності життя на заточенні. Учительські органи, об'єднання. Що пишуть про українські школи. Оголошення.

Літопис Червоної Калини, ілюстрований журнал історії й побуту. Ч. 2., листопад. Зміст: Перша стріча, споми Р. Купчинський. Ця німецької військової політики на Україні 1918. А. Крезуб. З Денікінцями, опов. споми М. Брилинський. Дім інвалідів у Парижі — В. С. Левинський. Передостанній бій окремої кінної дивізії. А. Марушенко-Богданівський. Де ділися наші пам'ятки — Л. Л. З днів тривоги на Покуття. Чия вина — В. Бені. Рецензії й замітки. Андріян Дзерович — С. Бонківна. Бібліографія.

Жіноча Доля, Коломия 15. листопада 1929. Ч. 22.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 25. лис., год. 7-30 веч. „Барон Кімель“ (дешевий тиждень, знижені ціни).

Вівторок, 26. лис., год. 7-30 веч. Ляке (дешев. тиждень, знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Понеділок, 25. лис., год. 7-30 веч. Союзні відділі.

Вівторок, 26. лис., год. 7-30 веч. Союзні відділі (дешевий тиждень, знижені ціни).

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 25. XI. „На закрутах обсерваторії“: дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Апозь: Дике кохання (Дольорес дел Ріо).

Касіно: Гріміння з Монтпарнасу.

Кольосей: Небезпечний шлюб (Том Мікс).

Лес: Гра пристрастей (Марія Корда).

Марушенька: Еротіон.

Оаза: Гріміння.

Палас: Звукна фільма „Чотири чорти“ (Джонет Гейнор).

Пав: Царевич (Ів. Петрович).

Пасаж: Капітан Галард. Тиждень Пата.

Гомонта: Американська комедія.

Стилевий: Тайна почтової скриньки.

Фатаморган: Асфальт.

Химера: Божественні вісники.

Утіха: Бездимове кохання.

Програма радіо.

Вівторок 26. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 19-20 Трансмісія з Катини. Краків (312,8) 17-15 Трансмісія з Варшави. Гельсінґфорс (221,4) 17-30 Сольо на фізти. Ляйпциг (229) 16-30 Камеральна музика. Братислава (279) 19-05 Концерт. Іалім (296) 19-00 Від-ськовий концерт. Брно (341,7) 12-30 Пополудневий концерт. Лондон (356,3) Орган в катедрі Штутгарт (360) 19-30 Веселий швабський концерт. Гамбург (372) 16-15 Віолончельовий рециталь. Франкфурт (390) 16-30 Опера зі Штутгарту. Берн (404) 20-00 „Богема“ Пуччіні. Берлін (418) 16-30 Нісін. Стокгольм (436) 20-00 Шведська музика. Рим (441) 12-15 Радіоконцерт. Ляйпциг (473) 10-15 Гомофонічний концерт. Прага (487) 16-30 Шкільний концерт. Мінно (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) Ганкова музика. Відень (516,3) 17-30 Програма для дітей. Мюнхен (533) 17-25 Фортепіановий рециталь. Буапешт (550) 1-25 Редігінна музика. Москва (594) 12-40 Гумор і сатира. Ковно (1935)

18-55 Опереткова музика. Ленінград (1000) 16-00 Музика польська і скандинавська Харків (1304) 15-30 Грамофонові платні. Париж (1725) 16-45 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Ширші сходини Союзу Українок відбулися вівторок 26. л. м. о год. 19. в домілі Т-ва (Підлазе 7). Програму сходили виконувати реферат п-ні сен. Кисілевської, яка поділилася своїми враженнями з поїздки до Америки і розказала про життя наших емігранток та їх організації. Окремих запрошень не розсилається. 039 2-2

В четвер дия 28. XI. ц. р. о год. 7 вечером відбувся в домілі українського лінарського товариства вулиці Руська 3/II реферат д-ра Бурачинського п. н. Нові напрями в шпитальництві.

Позір, Бучаччина! Дия 30-го листопада ц. р. в год. 10-й раю відбувся в Бучачі в салі Міланського Братства Повітовий Народний Зїзд. На денному порядку віділи: 1) Відчитання протоколу з попереднього Народного Зїзду. 2) Звіт з діяльності Повітового Народного Комітету. 3) Політичний реферат. 4) Громадські бюджетові справи. 5) Економічний реферат. 6) Шкільні справи. 7) Організаційний реферат. 8) Дискусія над рефератами. 9) Вибір Народного Комітету. 10) Внесли. На зїзді не повинно забарнувати представника ні одного села бучачського повіту! Крім цього у Зїзді повинні взяти участь всі члени Українського Національно-Демократичного Об'єднання, що живуть в нашому повіті. Кожен член партії має на Зїзді право дорадчого голосу.

ВП. Д-р-ові Ігнатієві Гершерові, директорі Загального Шкільства в Тернополі, складаємо отрим. сердечну подяку за дуже старання, якімі й успішне віділення жене 70-літнього старця з небезпечного, катарального, обостреного запалення легини — З надзвичайною пошаною і вдячно о. Іван Колянкісний з женою. Ілля п. Тернопіль.

ПОДЯКА. Комітетам Політичних Визволення у Львові та Стрию складають нем. дорогою подяку за широкі та добродушні опіку підчас їхнього побуту в тюрмі, були політичні в'язні Новинський Степан, Гомовський Юліан.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ШКОЛОВІ ЦЕЧІ чеські, найбільшій склад Рентшнер, Лейпциг 37. 853 5-12

ГІДНІВНИКИ тільки найдешевше фабричні предмети продає за готівку і на гати від десятиків літ з найліпшою стороною знає фірма Іван Зельтенрейх. Львів, пл. Матійська ч. 8. 619 19

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бразиліти і перли Домбровські-Розваженські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 1 — Оцінка безплатно. 619 8-7

НОТНИЙ каталог виснаго даром Музична Наглядна ГОРБАН — Львів, вул. Осодінських 6. 204 3-5

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; також тапінеровані меблі, власного виробу — найдешевше в Доротеум Льва Саліні 34. телеф. 15-01. 44 12 7

КРАВЕЧЧИНА й МОДНЯРСТВО. Приймає на 6-тижневий курс крою й шиття віденською системою і на 6-тижневий курс моднярства. Курс шиття 45 зол., моднярства 35 зол. — „Оліанда“ вул. Станіша ч. 8. II. п. 913 3-3

ПРИСТІЙНИЙ КАВАЛЕР на становищі оженився би з панною молодю, гарною й чесною. Віно (посаг) байдуже. Згол. до Адм. „Діла“ під „Купадо“ 944 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Спеціаліст недуг легини, серця і жолузки

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

436 Пересвітлення Рентгеном. 63-7

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних війни, спеціаліст скріпін, веретинних і сексуальних хоріб та лінарської косметики ординує від 8 го до 14-18. в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце, Ванопор, Дітермія, Кріотерапія, Сепараткові почесадні

Львів, вул. Потоцького ч. 11. I. п. 826 Телефон 65-87. 16-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синистуська ч. 17. II. п. і крилозання хитакінся зубів пльокбування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в лантці і зодоті після найновішої системи. Пациєнти з провісній погоджується в найкоротшому часі. II. п. Урадовина і студента значна знижка. Полекші в святах. Тел. 65-73.

ВЖЕ ПРОДАЄТЬСЯ

Великий Ілюстрований Господарський календар на рік 1930

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

Необхідний господарський довідник для всіх господарів, що хотять дійти до добробуту.

Ціна і календаря зол. 3-50.

Хто замовляє 10 примірників, дістає і примірник (одинацятний) і пересилку даром.

Купувати можна у всіх книгарнях, Повітових Союзах Кооператив, Філіях Т-ва „Сільський Господар“ і в Т-ві „Сільський Господар“ Львів, вул. Зіморонича 942 ч. 20. 1-1

Інтелігентні Українці,

що живуть поза кордоном України і поважають мовою тої держави, в якій перебувають, можуть найти легше заняття веденням кореспонденції з моїм бюро. Першештво мають ті, що знають докладно граматичку української мови — рідночасно висіти студії. Зголошуватися рукописним листом на адресу:

Nicholas Zawoyko

Industrial Information Bureau 35 West 42 nd Street New York, N. Y. U. S. America. 940 2-1

Ширіть наш часопис!

Макриття

Fragata, Hennenberga і інших найдешевше фабрики по фабричному цнах 57 у МАНДЛЯ, вул. Коперніка 14. Напроти Кіна Копернік

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопист не звертається

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

По демонстраціях.

Львів, 26. листопада 1929.

Відомі арештування українських культурних і наукових діячів на Радянській Україні викликали серед національних кол по цей бік Збруча зрозуміле занепокоєння і тривогу за долю арештованих. Знаючи історію кривавого опанування України більшовиками і знаючи не тільки всі перипетії, але й саму природу комуністичного терору над українськими національними елементами, як у часі опанування України більшовиками, так і по її опануванні, національні кола західно-українських земель мали і мають вповні оправдані підстави до побоювань за життя арештованих комуністами українських діячів, між якими є й почесно звані та багато заслужені для нашої національної культури. Крім тисяч рядових змів червоної терор з лиця української землі вже цілий ряд видатних і небуденних одиниць, що могли чи то для української справи взагалі, чи для української культури зокрема віддати ще цінніші послуги. Нині їх нема між живими. Вони стали українськими національними мучениками, вони віддали своє життя як герої за національні ідеали.

Цьогорічна хвиля масових комуністичних вагінок і переслідувань українських діячів мусіла спричинити реакцію, мусіла викликати природний протест серед нашого громадянства. Гостро виступила проти арештів вся українська національна преса. Поважно й гідно запротестувала перед світом проти червоного терору на Великій Україні Українська Парламентарна Репрезентація. Ставши в обороні безборонних жертв, вона виконала цим свій відповідальний національний обов'язок. Протест Української Парламентарної Репрезентації мусить пригадати більшовикам, що поза межами їхньої диктатури є такі українські національні сили, які їм протиставляються і будуть протиставлятися усім їхнім руйнівницьким експериментам, доковуванням на живому організмі української нації.

Нема сумніву, що події на Радянській Україні не могли остати без впливу і на українську національну молоддь і то тим більше, що між арештованими є поважна скількість молоді. Все і всюди молоддь була імпульсивною, все і всюди була вона тим палким елементом, що реагував живо і по своєму на всякі прояви національного і громадського життя. Якщо молоддь не планувалася би поривчатою владою, якщо вона не була зразливою на всі прояви життя, то вона не була б молоддю. І в даному випадку українська національна молоддь зареагувала на відомі арештування українських діячів і молоді на Україні чверговими демонстраціями. Зареагувала гарячо і зовсім стихійно. Дивним дивом демонстрації проти червоного терору на Україні сплелися з демонстраціями проти львівських москвофілів. Зачуваємо, що на вічу, яке попередило демонстрації перед радянським консульством і москвофільськими установами, був сильно піднесений і в найвищій мірі похвильний настрій. Зібрана на ньому молоддь реагувала на все виключно позуваннями, реагувала щиро та безпосередньо. З таким способом реагування можна годитися або не годитися, можна його хвалити або осуджувати, але одне треба признати, що цим разом ця молоддь виступила солідарно і масово. Досі цього в її житті ми не мали нагоди обсервувати.

При всьому тому слід замітити, що така чинна форма протесту має все тільки перехідний характер і переходове значіння. Із комунізмом і з москвофільством треба боротися передовсім працею. Тільки позитивною працею можна протидіяти в нас поширюванню комунізму чи селяробиства чи старого москвофільства. Перед нашою університетською молоддю стоять у тому відношенні широкі й отверті шляхи. Перед нею багато і то дуже багато систематичної, буденної, раз навіть дрібничкової праці в цілм краю, на всіх вітинках нашого національного фронту. Читальні „Пробівіти“, руханково-пожежні товариства, кружки самоосвіти по селах і містечках аж благають робітників, ідейних перманців і вчителів. Звідки їм взяти? Їх мусить дати українська національна молоддь. У тій праці і хто її не відступить, хто її не відверне. Вона ж частина

твердить, що носить у собі новий національний світогляд, нові національні цінності. Добре, але хто ж ці цінності буде використовувати, для кого вони призначені, коли їх самаж така молоддь не спонукає до праці в народі, коли не створить для себе і своїх ідей відповідної бази в громадянстві, коли не зведе для них громадянства і коли своєю працею не переконає всіх про слушність свого становища?

З прикриття треба ствердити, що останніми роками українська університетська молоддь тільки в незначній, дуже дрібній своїй частині прикладає вагу до буденної, органічної праці. Величезна її більшість зобов'язана, чи то освітніми чи господарськими чи кооперативними справами не займається. Крайня пора пошехати

Хто любить свою жінку й свої діти

для кого не є байдужою будучість рідні і його власна, той складає свої ошадності в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

дотеперішню інертність і зайнятість на матеріальному проволочку органічну роботу. Бо не можна забувати, що і найзагорділіша молодеча запальність та чуттєва реакція мусить мати не тільки ідейні мотиви за собою, але й — і це дуже важне! — відповідний рівноважник у буденній культурно-освітній та громадській праці над розбудовою національного життя.

Польські актуальності.

ЗА ЗМІНУ КОНСТИТУЦІЇ І РЕВІЗІЮ УСТРОЮ.

Зайнагурована прем. Світацьким у варшавській „Фільгармонії“ агітація за зміною конституції розвивається далі. З черги вступив в дієлю, 24. ч. м. у Кракові міні. справедливості Цар з рефератом „Березнева конституція і польська дійсність“, в якому зазначив, що польська конституція з березня 1921 р. не здійснила покладаних у ній надій. Вона повстала в атмосфері боротьби і партійних торгів з тенденцією не допустити до президентири тодішнього нач. держави Йос. Пілсудського.

Протягом свого існування сейм доказав, що в ньому не панують здорові відносини. Важко сподіватися, щоб в найближчому часі наступила консолідація партій. Є це неможливе з огляду на зрізничування політичної опінії серед громадянства, а головню тому, що та опінія різничується ще більше в національній площині через участь в політичному житті такого не зовсім зеднаного з державою чинника, як національні меншости.

Більшість в сеймі творилася від припадку до припадку на основі компромісів, що не все покривалися з інтересами держави. Потрібну більшість все легше було створити для повалення уряду, ніж для його підтримки, для негації, а не для позитивної праці. А влада повинна бути сильна і тривка, чого не забезпечує теперішня конституція.

В світі дійсності березнева конституція не витримує критики. Безнастанні кризи уряду, згіршуючі кульварові торги, олігархія конценту сепіорів, що всупереч конституції засвоює собі право рішати про найважливіші державні проблеми, вкінці сейм, що згідно з волею його творців має бути єдиною кузнею прав, все те вказує на розбіжність теорії і практики. Сейм, будучи внутрішньо роздертим, розщипленим на фракції, органічно беззавданним, добровільно абдикував із своїх сутніх прав, як напр. законом з 11. січня 1924 р. в користь уряду Грabsького для переведення направи скарбу і валютної реформи. Тому припинення всевлади сейму в травні 1926 р. було великою полехною для краю. Післятравневий правління розпочали діяльність під кличем направи республіки. Вже 2. серпня 1926 р. ухвалено новелою до конституції, змінюючи владу президента через надання йому права розв'язувати сейм і видавати розпорядки із силою закону, та ухваливши процедуру в справі вислову недовіри урядові і уліпшувши працю в бюджетових справах. Але новела з 2. серпня 1926. це тільки етап на шляху здійснення програми, наміченої післятравневими правліннями.

Дальшу напругу устрою бажав уряд здійснити шляхом ревізії конституції, наказаної теперішньою сеймом. Метою тієї ревізії є зміцнення виконавчої влади, здатної забезпечити молодій державі дальший світлий, великодержавний розвиток та успішно боронити її в хвилях грізних для її існування. Шлях до здійснення того змагання бачить уряд в перенесенні точки тяготи виконавчої влади в державі на особу президента республіки, в рамках демократичного устрою при збереженні прав парла-

менту до розумної, предметової контролі над діяльністю уряду. Поняття сильної влади не є рівнозначне з поняттям абсолютної влади. Ревізія конституції не повинна і не може бути замахом на права демократії. Лишаючи їй право контролі над діяльністю публічної влади, треба її згармонізувати із сильним у своїх основах устроєм держави.

Правна форма, якою будуть обняті ті принципи, є другорядною справою. Однак самі принципи мусять стати поза якоюнебудь дискусією і компромісом. Уряд сподівається, що в тій акції знайде підтримку у широкого загалу польського громадянства. Здецидована воля уряду, підтримана здоровим інстинктом народу, без сумніву довершить діла, якого мають право сподіватися потомки від теперішнього покоління.

Для відродженої Польщі мусить створити такий устрій, який давав би запоруку її могутності, який охороняв би державу від небезпек і нещастя у важких для неї хвилях. Тому всякі торги в основних справах є виключені. А ті, що стали би на перепоні в здійснюванні того наміру, будуть безоглядно поборювані.

„І нехай вам, громадяни, не кидають піску в очі. З нашого боку боротьба буде вестися не за владу, бо її має уряд, що здійснює державну ідею марш. Пілсудського, але за здоровий державний устрій, який має забезпечити Польщі місце серед народів світа також тоді, коли прийдуть нові покоління. До тієї боротьби йдемо вірні політичному заповітові, виписаному на пергаменті незабутньої конституції 3-го травня: „Ніякий найдосконаліший уряд не може стояти без могутньої виконавчої влади“. Досвід навчив нас, що занедбання тієї частини уряду наповнило Польщу нещастями“.

НА ТЕМУ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ.

Одночасно у львівській ратушевій залі промовляли „сананійні“ послані Левенгерца і Радзіва на тему закордонних проблем Польщі. Промова відомого „спеціаліста“ від українського питання, б. пепесівця Левенгерца була досить стереотипною. Цікавішою була промова ки Радзівіла. Він зазначив, що Польща є старою державою, багатою в досвід, а крім того державою, що має всі умови до великодержавного розвитку. Для польських змагань навіть вислів „імперіалізм“ не є досить сильний, коли одночасно дається запоруку, що ті змагання будуть мирні. А тією запорукою є відсутність з польського боку якихнебудь територіальних апетитів. „Більше, як маємо, не хочемо“.

Союз з Францією перейшов в останніх часах значну еволюцію. З одного боку змінилася політика Франції супроти Німеччини, а з другої змінилася внутрішня сила Польщі та її авторитет назовні. Польща не є вже клієнтом. Франція розуміє свій інтерес в ненарушеності зах. кордонів Польщі. Що торкається східного Львокарна, то не треба обманювати себе, що би до нього скоро прийшло. Однак це не є таке страшне, коли й західне Львокарно не є для Німеччини нічим святым. Тут більше значить сильна воля оборони й добра армія.

Проблема Паневолли повстала на підкладі

* На наступному згоді повітряні повалювачі дії ка, як в „аіотоні“.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперів
ДО КУРЕННЯ.

916

JOB

Взагалі цілий арт. 70. є дуже неfortunно аредатований. З постанов арт. 70., а саме, що нагляди над діяльністю самоуправи виконують самоуправні відділи вищого ступня можна заключати, що воевідська самоуправа не підлягає наглядові, бо над нею нема самоуправи вищого ступня. Далше уст. I. арт. 70. є і за обширний і суперечний з іншою постановою конституції, а саме в другому реченні, яке каже, що закони можуть передавати частинний нагляд над діяльністю самоуправи адміністраційному судівництву. Суд є лише тоді судом, коли має до діла всі сторони. Переказування адміністраційному судові контролю в уряді є суперечне з істотою суду. Супроти того треба думати, що арт. 70. має на думці контролю на домагання сторони, але тоді друге речення арт. 70. є злишне, бо про те говорить арт. 73.

8. Постанови арт. 71. „Відклик від оречень як державних, так і самоуправних органів допускається тільки до одної вищої інстанції, якщо закони не передбачають в тому напрямку винятків“.

Постанови, що обмежують скількість інстанцій є добрі, бо стоять на перепоні проволіканню справи. В практиці виглядає це так, що від рішення повітової самоуправи є лишень відклик до воевідства, від рішення воевідської самоуправи до міністерства.

9. Постанови арт. 73.: „До оркнання про правесість адміністраційних актів так державних як самоуправних покличе до життя окремий закон адміністраційне судівництво в Найвищим Адміністраційним Трибуналом на чолі“.

Зі сказаного слідує, що проти законности кожного рішення самоуправної влади приступує позов до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Постанови Конституції про самоуправу непольських народів.

Арт. 109. в уст. 2. і 3. містить постанови про самоуправу непольських народів. Вони звучать:

„Окремі державні закони забезпечать меншинам у польській державі повний і свободний розвиток їх національних питоменностей при допозі автономних звязків меншин публично-правного характеру в межах союзів загальної самоуправи“. „Держава буде мати у віднесенні до їх діяльности право контролю та доповнювання на випадок потреби їх фінансових засобів“.

Ті потреби говорять про самоуправний союз меншин, що: 1. Віл є автономним; 2. має публично-правний характер; 3. що його завданням є за-

не доводилося віде бачити на зібраннях наших робітників у робітничих одягах. Наші несправильні земляки не вірили, що це зійшлися ті, які перед пару годинами бабразили в брудній одній, скробали вікна від фарби, чи випили з підземелля верити вуглевим пилом. Це саме по містах Канади. Жінки ходять у капелюхах, як у нас по містах. У Канаді трапляються ще жінки в хустинах і в „древній“ одязі. Багато з наших людей має власні авта, часто по два, а то й кожний член родини має своє. Авто, меблі і все потрібне можна піставати легко на догідні тижневі чи місячні сплати.

Коли я слухав оповідань америванських відвідувачів, то або не вірив, що вони мають власні авта, або думав, що це непотрібний інструмент. Пізнавши відносини, я переконався, що там авто така звичайна і конечна річ, як у нас піа. Ба — ще більше. Бо що робив би наш робітник з Шинкаго чи Дітройту, колиб йому прийшлося йти до роботи піхотою, чи їхати трамваем з одного кінця міста на другий, на таку віддасть як зі Львова до Перемишля? Він мусів би на це витрачати цілу ніч. Вже лекше в Нью Йорку, бо там підземельна залізниця звязує на другий кінець що найбільше за півтора години. Авт уживають також у вільному часі особинно в місті на виїзд поза місто. Правда, що й там не дуже то свіжий воздух, бо пересичений вонню газоліни, хмар авт, але таки кращий, як у закурених містах. Один фармер толкував мені, що „властиво порядний чоловік повинен мати три авта“.

Автом їдуть „молоді“ й гості до шлюбів, автами відвозять померлого на вічний спочинок. Автомобільний караван, це довгий лів з дихтарями вгорі, напереді, із хрестом у вікні збоку. Всь похоронний похід, а радше „похід“, це ряд авт, які їдуть дещо повільніше, як звичайно. Нема ні хоругв, ні хреста, ні співів. Зате багато гамору, справляє весільний похід. Всі авта, якими їдуть, весільні, весь час трублять.

(Продовження буде.)

безпечити національним меншинам повний і свободний розвиток їх національних питоменностей; 4. що держава має право виконувати нагляд над діяльністю того союзу; 5. акінці, що держава буде доповнювати на випадок потреби фінансові засоби того союзу.

Ті постанови є так загальнікові, що взагалі не можливо увести собі форми тих союзів.

Тому, що арт. 109. говорить про союзи меншин „у межах союзів загальної самоуправи“, слід заключити, що ті постанови мають на думці національні курії. Інституція національних курій є дуже мало знава і в науці і в чужих законодавствах. Далше насувається питання чи національні курії будуть лише органом загальної самоуправи, чи будуть мати законодавчу владу. Постанови арт. 109. не дають в тому напрямку ніяких вказівок. Закон про автономію 3-х східно-галицьких воевідств містить у собі постанови про національні курії. З того слідує, що наша інтерпретація конституції в тому напрямку є зовсім слушна.

Зі сказаного бачимо, що постанови конституції в так важкій справі як самоуправа національних меншин є неясні і не знати чого їм на основі конституції можна домагатися, а чого ні. Постанови арт. 109 дають зовсім неозначені, сумнівні щодо вартости права національним меншинам. Коли точніше ті постанови розглядаємо, виходить, що вони національним меншинам поза кількома теоретичними фразами зовсім нічого не дають.

Пос. Вол. Целевич.

ЗА ОКЕАНОМ.

Участь українських жінок в американській виставці.

Від 14-го до 19-го жовтня ц. р. відбулася в „Конанншен Голл“ у місті Дітройті міжнародна вистава жіночої діяльности. Була це перша така вистава, де всі виставці і виставлені річі були виконані жінками і призначені переважно для вжитку жінок. Була на ній понад тисячка виставців, що виложили до перегляду кільканадцять тисяч річей, починаючи від кухонних посудин, а кінчаючи на образах і різьбах. Вистава, в якій брали участь майже всі національностей, що називають Дітройт своїм містом, пройшла надсподівано гарно і принесла навіть поважний дохід. Поруч словаків, поляків, румунів, данців, греків і інших мали свій „стенд“ (правда, тільки один) і українці, в якому були наші вишивки, гердани, писанки, народні строї, сорочки, запаски, килими і т. д. Кожного дня сиділо у „стенді“ по кілька наших жінок з Дітройту й Гемтремку, завжди в народніх строях, і подавали цікавим американцям, які просто облягали українську виставку, інформації про Україну та про українське мистецтво. Взагалі український відділ, біля влаштування якого найбільше напружувалася п-і Стецько з Гемтремку, звертав на себе найбільшу увагу і загально подобався, чого українцям завидували всі інші народности.

Не можна не згадати при цій нагоді і про величавий похід усіх національностей, які брали участь у цій виставці, що відбувся вечером в день отворення вистави. Зпоміж всіх визначалася своїми дійсно гарними строями українська група. Лише шість осіб можна було вислати, і ми їх вислали. Всі молодіжні-заквітчані дівчата, а з ними мушкетери як дуби, а хлопці як соколи, що викликали своєю появою невмовкаючі оплески серед значно багатших чужинців, та не так естетично вбраних, як наші.

За три дні був знову український вечір, палучений з промовами жінок-авіаторок американок. Співали три українські хори: хор імени Котляревського (мішаний) з Гемтремку, другий мішаний „Бояно“ із західної сторони міста і третій мужеський хор „Бандуриста“. Не знати, котрому з цих хорів гримко оплескувача публіка признала пальму першества. Чи Гемтремському за виконання дійсно трудних творів Кошиця або Леонтовича, чи „Боянови“ за чистість голосів і мистецьке атакуювання вищих позицій, чи акінці „Бандуристи“ за його прецизне виконання трьох квартетів, які нагадували золоті часи, коли то краєвий „Бандурист“ їздив по наших селах та містах і розносив між своїми і чужими славу і красу нашої української пісні. Та, не вержачою на захоплення й одушевлення, з якими публіка витала ніші хори і їх продукції, не рівнялись вони оплескам і признанню, з якими знову стрінулися наші танцюристи, ученики школи танців Авраменка під проводом Гемтремського громадянина п. Смука. Чи то аркан, чи чумак, чи козачок, чи інші наші народні танці викликували просто громи оплесків і часами виглядало, що це одушевлення для наших танцюристів перейде в стикійну бурю. Шкода, що наші танцюристи були такі ошадні з наддатками. Майже ні одного. Бо публіка булаб їм ще більше влічна. В кожному

разі честь за їх працю і достойне впровадження наших естетичних танків.

Того самого вечора улажено також величаву овацію письменниці і сенаторці п. Олені Кислевській.

Відомін львівських демонстрацій на Україні.

Пат повідомляє, що радянська преса від кількох днів веде нагальну протипольську кампанію. Демонстрації перед радянським консулятом у Львові називає ділом підсудників, а Польщі інсценізує співучасть в „Союзом Визволення України“, що його викрив ДПУ. Преса твердить, що польська поліція хотіла перешкодити маніфестації перед консулятом у Львові, тому вина за неї спадла на польську владу. Деякі часописи твердять навіть, що це не укр., а польські студенти демонстрували перед консулятом. Далі ПАТ повідомляє, що в суботу передполуднем відділи кінної та пішої міліції окружили будинок польського ген. консуляту в Харкові, означе так, щоби маніфестанти могли передефілювати перед консулятом. Маніфестанти підійшли до будинку, почулися ворожі оклики. Після виголошення кількох протипольських промов, серед ворожих окликів і свистів спалили манекіна, що зображав польського фашиста. Друга спалена лялька зображала українського фашиста-ундівця. В поході несли транспаренти з протипольськими написами. Звід консуляту похід пішов перед будинок ДПУ, де промову до демонстрантів виголосив голова ДПУ. Подібні маніфестації відбулися в Києві, але скінчилися арештами шиб у польським консуляті.

Дня 25. листопада польського посла в Москві Патека прийняв заступник нар. комісара закор. справ Літвінов. Патек заперестував проти антипольських маніфестацій, які відбулися перед польськими консулятами в Харкові та Києві.

Мін-ство культури та мистецтва?

У польських літер.-мистецьких колах зачувати, нібито уряд установить мін-ство культури та мистецтва на місце існуючого тепер департаменту в мін-стві освіти. Теку цю одержав би посол із ББ, член нар. правниці Йос. Тарговський.

Вислід плебісциту в справі Йонгового пляну.

Верифікаційна комісія устійнила скількість важних голосів, відданих у Німеччині на листи плебісциту проти Йонгового пляну, а саме 4.135.300, а уневажила 24.326. Отже скількість відданих голосів перевищує законно вимаганих 10 проц. управнених до голосування на 8 тисяч.

Після смерті Клемансо.

24. листопада, цілий день, товпи народа передефілювали перед тілом Клеманса. Префектура обраховує їх на 50 тисяч. В понеділок рано парижани довідалися, що тіло вивезли вночі на провінцію до Вандеї. Там, згідно з волею небіжчика, відбувся скромний, тихий похорон. Тіло зложено до гробу 25. листопада в 12.30 год. впол. в місцевості Ле Гербір. По всій Франції стріляли тоді гармати, так як це було 11. листопада 1918 р. в дні перемир'я. В похороні брала участь лише родина та кількох приятелів покійника.

3 судової салі.

Відомін 1918 р.

Перед львівським трибуналом присяглих ведено 25. листопада відложено розправу бувш. вістука УГА Вол. Бубелі, бувш. арендатора фільварку в Лисиничах, а тепер шофера, якому прокуратор закидає вбивство польського легіоніста Терайковського. Бубела не признається до вчин, ділав як воєк, а смерть Терайковського не від нього залежала, лише від старшини-наддніпрянина. Свідки потвердили оборону обвинуваченого. Вечером заван вердикт присяглих (8 год. проти 4), на основі якого оба. Бубелу увільнили. Розправу вів р. Ангельський, обвинувачення піддержував прок. Огоновський, родину пок. Терайковського заступав найстарший його брат суддя Терайковський в Перемишля, оба. Бубелу боронив адв. д-р Ганкевич.

Офензива на Д. Сході.

Аг. Аваза повідомляє, що більш. війська заняли місц. Букеду. Китайці відступають і зять села. Китайці вгоотили 10 тис. людей.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

Млада Болеслава (ЧСР.)

Дня 9. листопада тутешня українська колонія, що складається виключно зі срілестав УГА, а тепер робітництва, яке працює на фабриках Младої Болеслави та по господарських мазках з околиці міста, зібралася, щоб відсвяткувати пам'ятні листопадові дні з 1918 р. Це свято по встановленій місцевій традиції, крім спогадів про великі події недавнього славного минулого, є разом і переглядом наших рязів та підсумком нашої праці на чужині. Простора селя зібрань нашого професійного Т-ва „Самопоміч“ була переповнена гостями — українцями й чехами з міста й околиці. Свято розпочалося відспіванням українського національного гімну, після якого п. О. Статників у змістовій промові, навіязуючи до пам'ятних днів нашої історії, закликав до витревалости й бадьорости та до організації, що є запорукою перемоги. В другій частині слідував концертний відділ, що складався з виступів хорових, струнної оркестри та деклямацій. При кінці відіграно одноактну М. Кропивницького „По ревізії“. Грєба зазначити, що ціла програма свята була виконана виключно власними силами робітництва. Артистичне виконання всіх точок програми та захоплення гостей свідчили, що витрачена праця дала найкращі наслідки. Дирігентська та режисерська праця пп. Статникових заслуговує на повне признание.

ГРЕБЕНІВ, ПОВ СКОЛЕ.

Торжественно відбулося свято 1. листопада в Гребеніві, пов. Сколе. Рано відправив богослуження і папихиди місцевий парох о. Смацко, що виголосив також патріотичну проповідь, яка зворушила всіх та підняла на душі як молодих, так і старших. Участь у богослуженні взяло майже ціле село з винятком місцевої інтелігенції. Дивно, що наші інтелігенти, які повинні були в першій мірі зрозуміти вагу свята, не явилися ні в церкві, ні ввечері в читальні, де відбулися святкові сходи, присвячені 1. листопадові. Велике враження зробила на громадян передовсім могила в церкві з березовим хрестом, на якому висів терновий вінець з червоною лентою та відповідними написами.

876 інвалідів УГА жде на поміч громадянства в місяці листопаді. Фонди на допомогу для них вичерпані. Не допустіть до того, щоб наші інваліди попали в нужду.

НОВИНКИ

— Яка буде зима? Німецькі метеорологічні станції на підставі дослідів подають у пресі свої здогади на цьогорічну зиму. На їх думку зима почнеться аж у половині грудня, але буде дуже сильна, а морози будуть доходити майже такої висоти, як минулого року. Перші сильні морози загостять до Європи між 17—20 грудня.

— **3 театру.** Дирекція Миського Театру повідомляє: Автомобільна катастрофа, яка спричинила поранення артистів Малицької та Венгерка, привезоме дирекцію відкликати їх виступи, тому просить публіку від'їздити гроші за закуплені білети.

— **Трьох братів під поїздом.** Недалеко станції Болоня переїжджало трьох братів Жеребківських возом через місток на залізничній шляху. Несподівано надїхав поїзд і з цілим розмахом вїхав на віз і убив трьох братів на місці.

— **Самовбивство під звуки „коласанки“.** У Варшаві скінчив життя самогубством, випивши велику дозу опію, поліцейний урядник Болеслав Зенцін. Від довшого часу він був без праці і його родина опинилася у тяжкій нужді. Пригноблений Зенцін одного вечора попросив 9-літню дочку заграги йому на патефоні „коласанку“, мовляв, щоб лекше заснути. У хвилину, коли його дочка грала коласанку, батько випив опій і за годину помер.

— **Скільки є у Польщі лікарів?** Статистика нарахувала у Польщі 7398 лікарів. Найбільше лікарів процентно мешкає у Львові, бо тут один лікар припадає на 280 мешканців, а у Варшаві припадає один лікар на 550 мешканців, Краків має одного лікаря на 330 мешканців.

— **Перед реорганізацією Каси Хорих.** Дня 24. XI. ц. р. у Варшаві почалися наради, скликані з ініціативи міністра праці та Начальної Палати Лікарів у справі реорганізації Каси Хорих. Міністр праці у своїй промові заявив, що Каса Хорих замість бути живими інституціями для ажитку громадянства, змінилась у бюрократичні установи, які допомагають членам неначе з ласки та мають тенденцію змінитись в добродійні товариства. На нарадах намічено ці-

КІНОТЕАТР СТИЛЕВІЙ

вул. Шашкевича ч. 5.

лий план радикальної реорганізації Каси Хорих у цілій Польщі.

— **Мода і туберкульоз.** Американські гігієнічні товариства ствердили зріст смертності на туберкульозу серед молодих жінок. 1915 р. смертність жінок на цю недугу перевищувала смертність чоловіків тільки на 3 відсотків, а 1927 р. на 49 відс. Причиною зросту смертності у жінок є погоня за модною стрункою лінією тіла, через яку жінки слабо відживляються та вживають всяких штучних засобів, щоб схуднути. Різниці смертності на туберкульозу у жінок і чоловіків є головню велика між 16—28 роком життя.

— **Новий політичний замах у Софії.** Дня 22. п. м. ввечері невідомі особи виконали замах на македонця Васяна Коссова і тяжко поранили його, а шофера, який хотів боронити Коссова, убили на місці. Також Коссов помер на другий день у лікарні. Виконавці замаху втікли, а поліція має підозріння, що замах цей є ділом македонських революціонерів.

— **Придане нареченої Ліндберга.** Амбасадор Марроу дав своїй дочці, нареченій Ліндберга 1 міль. доларів приданого.

— **Боротьба з димом у Празі.** Чеська влада почала боротьбу із димом, який затрує легень населення Праги. Видано правила, яких мають притримуватись власники фабрики та приватна, як будувати фабричні комини, щоб було якнайменше диму. Під самою Прагою поїзди курсують при допомозі електричних протягів, так, що дим із вугілля не сміє занецишувати праських станцій.

— **Бесідовський засуджений на кару смерті.** „Н. В. Журналь“ повідомляє з Москви, що Політичне Бюро ДПУ засудило б. посольського радника радянського посольства у Парижі, Бесідовського, на кару смерті. Майно Бесідовського було skonфісковане. Так само покарано до Москви директора радянського банку у Берліні Шайнмана і поставлено перед суд за його співпрацю з правою опозицією. Декілька урядовців радянських посольств у Константинополі та в Афинах ДПУ вже засудило на кару смерті за грошеві надужиття та співпрацю з опозицією.

— **Землетрус у Новофунляндії.** Підчас землетрусу на Новофунляндії морська хвиля залила село Бурін і затопила більше як 10 осіб та зруйнувала цілу оселю. В іншому селі Новофунляндії втопилося підчас землетрусу 200 осіб.

— **Медвідь задусив дитину.** Недалеко Марошвагаргелі селянин Ол. Кібеді рубав із сином у лісі дрова. Несподівано з гушавини вийшов медвідь і кинувся на 11-літнього сина рубача та задусив його і помер на очах батька. Олекса Кібеді, побачивши страшну смерть сина, упав неспритимий на землю і тепер лежить у лікарні хорить на нервовий розстрій.

— **Напад на поїзд.** На болгарсько-югословянським кордоні недалеко Цариброду бандити напали на поїзд, стріляючи примусили машиніста спинити локомотив та ограбили всіх пасажирів. Між пасажирами було немало багатих людей, бо це був поїзд так званий „Орієнт-Експрес“, яким західно-європейські капіталісти переїжджають часто до Константинополя. Підчас нападу бандити вбили 2 особи і кількох пасажирів поранили. Югославянський уряд наказав замкнути кордон, щоб бандити не повтікали на болгарську територію і вислав окремі військові відділи шукати учасників нападу.

— **Троцький вчиться турецької мови.** Турецька преса подає, що Троцький помирившись із думкою, що йому доведеться довший час перебувати у Туреччині, почав пильно вчитись турецької мови і щоденно цій науці присвячує він дві години. Його здібності у вивченні мов є настільки великі, що за кілька місяців він опанував турецьку мову так далеко, що вже тепер він може досить легко porozумітися із турецьким населенням Константинополя.

— **Українські фільми на провінції.** Кіно „Редута“ в Перемишлі буде висвітлювати від 27. п. м. фільму „Сорочинський Ярмарок“, кіно „Палас“ у Бродях від 29. листопада до 3. грудня фільму „Тарас Шевченко“, кіно „Освіта“ в Надвірній від 3—4 грудня „Сорочинський Ярмарок“, кіно „Покуте“ в Городенці від 4—6. грудня „Тарас Шевченко“, а від 20—22 „Сорочинський Ярмарок“.

— **Оригінальне самовбивство.** До пасажирного літака під Новим Йорком дня 12. XI. ц. р.

СЬОГОДНІ НАЙБІЛЬША
ФІЛЬМА СЕЗОНУ!

ШРЕКРАСНА ЛІТЯ МАРЯ
в 12. акт. драми в 4.

„Тайна Варієте“

(Королева Джессбенду).

Сензація, еротика, кабаре. Добрий нагляд.
Щоденно в год. 3-тій попол „Кестюшко
під Рацлавіцями“. — Пильні одна програма —
ціни знижені о 50 пр. цент

асіда молода панна Рута Рокфелд і заплативши означену таксу 5 доларів, прорізала лентуна перевезти їх понад Льюнг Айленд. Тому, що більше пасажирів не зголошувалося, летун вибрався в дорогу із одною тільки панною Рокфелд. Коли літак опинився над островам, летун оглянувся і побачив, що його пасажирка в дчинила двері кабіни і стоячи на колінах молитися. Летун зрозумів, що ця панна хоче вискочити з літака, а не міг цьому ніяк перешкодити, бо кермував аеропланом. І справді, панна Рокфелд, помолившись, вискочила із літака із висоти 700 метрів і згинула. Літак осів на острові. Виявилось, що самовбивниця походила із багатих аристократичних сфер Нового Йорку і що вона від давня погрожувався самовбивством тому, що вже в 19 році життя світ і люди обридли їй і вона почувається втомленою та знеохоченою до всего.

— **3 приватного життя Муссоліні.** Кореспондент газети „Н. В. Журналь“ подає з Риму деякі цікаві подробиці із приватного життя вождя фашистів: Муссоліні живе у віллі Тарльонія при вул. Номентана, яка недавно вибудувана на місці, де перед 10 роками було заледни кілька домів Віллі Муссоліні це найкраща будівля на цій вулиці оточена розкішними садами та городами. За домом видно великий парк, куди Муссоліні виїжджає щодня на коні, щоб набрати сил та скріпити свої і так залізані нерви, після напруженої праці. Муссоліні їде на коні мовчки, задуманий, але найменша дрібниця виводить його із задуми, а побачивши дітей чи садівника, він починає з ними розмову, жартуючи весело та випитуючись їх про все. Муссоліні у вільних хвилях любить грати на скрипці, а окрім того до свого дому часто запрошує найкращих музиків, щоб послухати їх гри. У багатих, по мистецьки улажених кімнатах, Муссоліні приймає дуже часто гостей, а в саді часто дефілюють перед ним організації фашистської молоді, яка з далеких провінцій Італії приїжджає до Риму, щоб поклонитись своєму вождю. Віллі Тарльонія стала в Римі найцікавішою будівлею, на яку звернена увага всего населення і яка опромінена блиском слави вождя фашизму.

Проти напастей на Пласт.

(Письмо до Реданції.)

Просимо помістити тих кілька слів у справі вісток польської преси про мину „ролю українського пласту“ в недавніх демонстраціях проти червоного терору і москвофілів:

У нагінці на все українське шукають різні неспрошені сторожі наших чеснот нагоди, щоб якось, кудись обійти Пласт, нашу українську скавтову організацію, своїм покровом, Мовляв: Пласт — не Пласт, скавтинг — не скавтинг, те все небезпечне, все напосітосє на нас, все готовий нам загладу. Тому заборонити здусити, знищити, щоб його не було. Думають, ходять, шукають, випитують, вичитують переписні книги, тут і там вхоплені акти і знаходять — ні, таки не знаходять того, що їм потрібне. Нема за що, нема як заціпити, а Пласт як Пласт нападати чомусь стидно.

Але від чого преса? Напише, що хтось, деє, щось, а решта, каже, „усува сен нату-рально на разі з под друку з латво зрозумі-лих вгледуф“. Люди прочитають, покивають головами: „Ох, ці українці!“ і донос готовий та вистарчаючий, аби почалося „урядування“. Спосіб занадто прозорий, щоб його ми не проглянули.

Зайва річ простувати це в польській пресі, а тільки нашому громадянству подаємо до відома отсе:

Те, немевби-то Пласт займався організу-ванням якихнебудь демонстрацій або якихнебудь в них виступав, є злобна, хоч і потрібна де-кому думка. Що в нашій домівці все рух, життя — це напевне дуже добре відомо всім польським редакціям, бо наші цікавляться не-раз більше чужі, ніж свої. Що хтось, як пи-шуть, „свистком давав знаки“ — подумайте, вже раз був на пластуни донос, що своїх па-лиць уживають до стріляння, а тепер черга на їх свистки. Очевидно, сястати в домівці Пла-сту — це: „ражонця спосуб пшекрочєня ста-туту“.

Заявляємо, що свистати в нашій домівці нікому й не смілося і що зібрані в домівці пла-

стуні, заняті своїми справами, не мали поняття, що в дану хвилю відбуваються вуличні демонстрації. Запевняємо наше громадянство, що в новій напасті польської преси на Пласт, як і давнішими часами, нема правди й за макове зерно.

Верховна Пластова Команда.

Зі спортивного життя.

Мистецтва Ліги.

По недільних змаганнях, в яких і Рух з Варшавяноку і Туристи з Легією вийшли реєсово, ситуація на дошці таблиці проявилася остиглою, що Туристи завдяки одному здобутому пунктові (разом 19) опинилися поза сферою небезпеки. Гепер найбільше загрожені тетрадацією є львівські Чорні, бо Рух, маючи від них тільки один пункт менше (17), розіграє це в найближчу неділю на власному грипі змагання з Гарбарнею, які буде старатися виграти за всяку ціну. Якщо Рух здобуде оба пункти, то тимсамим Чорні злетять до А-класи, та він виратується. Ремісовий вислід шістьому клубові не допоможе, бо в такому разі Чорні маючи значно ліпше відношення воріт, залишаться в Лізі. Отже шойно в неділю 1. грудня ц. р. вирішиться доля Чорних і Руху.

Хто ввійде до Ліги?

По недільній програній львівської Лехії в Л. Т. С. Г. в Лодзі таблиця за вхід до Ліги виглядає так: 1) Лехія 4 гри, 6 п., відношення воріт 14 : 6, 2) Вперед (Лініні) — 3 гри, 1 п., 12 : 6, 3) Л. Т. С. Г. (Лодзь) — 2 гри, 2 п., 5 : 7, 4) Огніце (Вільно) — 3 гри, 0 п., 4 : 15.

Світезь входить до А-класи.

Замарстинівська Світезь, перенісши в цю неділю тернопільську жидівську дружину Євста 2 : 0 (2 : 0), завоювала собі тимсамим вхід до львівської А-класи. В найближчому році змагатиме вже Світезь з львівською Україною за мистецтво А-класи.

Студентське життя.

VII. звичайний зїзд ЦЕСУСА в Подєбрадах.

Централа українських студ. організацій „ЦЕСУС“ уже від семи літ працює за границею. Непригідні обставини в краю ще досі не дають їй змоги повести свою працю в краю. Та мимо труднощів, які спричинює значне віддалення осідку Централі від головного осередка українського студ. життя, праці „ЦЕСУСА“ відаються з кожним роком новими успіхами як на внутрішньому організаційному полі, так теж на міжнародному студентському форумі. Союз об'єднує під теперішню хвилю поперх 30 студ. краєвих організацій (у Польщі і в Румунії) і закордонних (Прага, Подєбради, Берно, Пшібрам, Данціг, Берлін, Відень, Грац, Париж, Лїж), а походження студентів-емігрантів з усіх сторін Великої України та Кубані надає йому характер Всеукраїнського Союзу. Членство в Міжнародній Студентській Конфедерації (СІЕ) дає йому можливість працювати і на міжнароднім студентським форумі та добувати на міжнародній студ. зїздах все нові успіхи, а живою пропагандивною працею все нові симпатії для українського студентства та української справи взагалі.

Щорічні загальні збори „ЦЕСУСА“ відбуваються теж з поданих вище причин досі за кордоном. На них намічається праця на будучий рік та вибирається нова управа. Цьогорічний зїзд відбувся в днях 29—30. жовтня в Подєбрадах в осідку Української Господарської Академії з таким порядком нарад: 1. Святочне відкриття; 2) Вибір мандатної комісії і провірка мандатів; 3. пленарне засідання; 4. Вибір президії зїзду; 4. Звіт уступаючої управи; 5. Звіт Контрольної Комісії; 6. Звіт з місць; 7. Дискусія над звітами; 8. Удїлення абсолюторії; 9. Вибір Комісії.

Праці комісії: а) організаційної, б) економічної, в) культ.-суспільної, г) міжнародних зносин, г) комісії матки. II. пленарне засідання: 10. Приняття резолюцій; 11. Вибір кермуючих органів; 12. Закриття зїзду.

На святочне відкриття зїзду, яке відбулося 29. X. в год. 11. ранку в привітї делегатів-представників Української Госп. Академії, старших українських громадян, що перебувають у Чехії та посаджених міста Подєбрадів, аложилися привітання, промова довголітнього президента „ЦЕСУСА“ В. Орелєцького, ректора УГА, Б. Іваницького та посаджених Подєбрадів п. Ценкаря. Обох останніх запрошено до почесної президії зїзду. Далі пішли привітї від ряду українських студ. товариств та від білоруського студентства, виголошені їх представниками та відчитання довгої низки поважних телеграм

Ніодна інтелігентна родина на Заході не обійдеться Радіо--апарату? дома без доброго - - -

Чи вже набули Ви справний РАДІО-АПАРАТ?

Пишіть негайно до

Українського Радіового

— ДОМУ —

Одинику лучба зі світом — це радіо.

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕМ

Львів, вул. Чарнецького ч. 3. Телефон 3-74.

92, 1-1

і письм від своїх та чужих студентських і громадянських організацій. Треба підчеркнути, що зацікавлення цьогорічним зїздом „ЦЕСУСА“ серед чужих куди більше як минулого року. Коли на VI зїзд наспіло всього два привіти від чужих, то цього року було поперх 20 привітних письм та депеш, між ними від Paul Saurin-a, президента СІЕ (Париж), Мальтїні, бувшого президента СІЕ (Рим), Макадама, директора комісії СІЕ (Лондон), Мекдональда, бувшого скарбника СІЕ (Едінбург) та студентських централ Англії (Лондон), Франції (Париж), Німеччини (Берлін), Італії (Рим), Бельгії (Брюкселя), Голандії (Роттердам), Чехословаччини (Прага), Данії (Копенгага), Швеції (Стокгольм), Іспанії (Мадрид), Литви (Ковно), Естонії (Тарту), Угорщини (Будапешт) та Болгарії (Софія). Видно, що значіння „ЦЕСУСА“ та позна пожертвування праці Президії в минулому році не пройшли безслідно.

Після полудня почалися властиві наради зїзду працею мандатної комісії, що признала 29 мандатів від 19 товариств (1077) і фізичних членів. Звіт мандатної комісії прийнято до відома на першому пленарному засіданні та приступлено до вибору Президії зїзду, до якої ввійшли: тов. Петрюк Ярослав, як голова зїзду, тт. Степ Роман та Пашенко І. як заступники голови та тт. Якубович Василь і Шалковський Евста, як секретарі. Зі звітів уступаючої управи треба відмітити звіт президента та голови відділу міжнародних зносин т. В. Орелєцького. В минулому році прийнято до „ЦЕСУСА“ п'ять нових організацій, а саме: НАСУС в Лїжї, Українське Акад. Т-во в Берліні, Акад. Т-во „Україна“ в Женеві, Союз Українських Студентів в Волині, Холмщини, Поліся і Підляшя в Празі та СУСОР в Чернівцях. В тому році брав „ЦЕСУС“ участь у нарадах Виконавчого Комітету СІЕ в Празі (при кінці березня), на міжнародному зїзді Світової Студ. Помочі (ІСС) в Кремсі (Австрія) та річній зїзді СІЕ в Будапешті, провадив живу переписку з обома централами в справі полєкції для студентства, що виїжджає за границю, висилки українського студ. хору до західної Європи, міжнародних студ. виказок, українського студ. шкільництва в Польщі, міжнародної санаторії, наукових фільмів, студ. прогулок, а також в інших студ. пресових, економічних та організаційних справах. Ведено також переписку із Союзом Народів та навіязано особисті зносини з його представниками в студентських економічних, пресових та пропагандивних справах. Видано меморіал у справі листопадових подій та розісланно по всіх студентських та нестудентських культурних організаціях світа. Докладна характеристика відношення поодиноких студентських національних централ до „ЦЕСУСА“ та змагань українського студентства і народу їх співпраці на міжнародній зїздах і впливу пропагандивної праці „ЦЕСУСА“ на формування їхнього відношення до української справи настільки цікава, що подамо в найближчому числі ту частину звіту в цілості. Тут відмітимо лише, що цілий ряд делегацій заявляло українській делегації готовість помочи українському студентству в боротьбі за високу школу. Та до цього потрібно багато основного і вичерпуючого матеріалу, якого доставити можуть лише краєві товариства. До цього часу участь краєвого студентства в міжнародній акції „ЦЕСУСА“ майже ніяка. Це перший поважний закид, який упав на зїзді в сторону краєвого студентства. Краєві студентські організації мусять на будуче подбати, щоб облекшити працю „ЦЕСУСА“ в тій діяльній.

(Докінчення буде.)

До спільного правопису.

Український правопис із словничком. Упорядкував М. Возняк. Львів 1929., ст. 207. ціна 6 зод. 50 сот. Наказом Книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка.

Ця книжка приходить у пору. Вона став необхідним підручником саме тоді, коли ведеться дискусія між нашими робітниками пера, в якій мірі можна прийняти у нас для загального вжитку основи українського правопису, затверджені харківським радянським урядом, а прийняті Академією Наук у Києві і Науковим Товариством ім.

Шевченка у Львові. Тому, що досі цей правопис невідомий навіть фільзолам і вчителям, усі можуть заспокоїти свою цікавість придбавши цю гарно видану книжку, де крім загальних правил упорядкованих акад. Возняком, дві третини займає правописний словник.

На це перше видання словника треба глядіти як на сирій матеріал, з якого покищо вповні користати не можна. На 12.000 слів чи не третина є таких, які там зайві, бо щодо їх правопису нема і не може бути ніякого сумніву, нпр. абн, адвокат, анонс, битий, бік, буцім, від, влечний, віче, вістка, воля, ворог, ворон, вуж, глухий, говірка, годинник, голуб, горох, грудка, гуска, дівча, дно... (і так в усіх буквах). Найбільше сумнівів викликає правопис чужих слів, тому, що під цим оглядом є найбільше нових змін, ріжних неоднотипних принципів і виїмків. Тому-то такий словник повинен би цим словам природно присвятити найбільше місця. Не в це легка праця і коли зважити, що вона була роблена наоспіх, не диво, що вибір цих слів був часто зовсім випадковий. У словничку находимо чимало дуже рідких назв, рідко вживаних, а зате мало слів дуже поширених, постійно вживаних, які треба би згідно з повним правописом писати інакше. Наприклад маємо там такі назви: Анлеєв, Азінів, д'Акоста, Айнгорн, Астіяг, Багдановіч, Вжезін, Брудзев, Бутвин, Балобжегі, Ветлуга, Винової, Гаммерфест, Гарфлер, Гастев, Датиє і т. д., а зате нема в них зовсім популярних історичних імен, географічних назв і прізвищ сучасників, які доводиться писати постійно, скажім якінебудь: Аріосто чи Аріосто (бо в там Бвонделло), Кромвель чи Кромвел, Стокгольм чи Штокгольм, Пуанкаре чи Поанкаре, чи нпр. „Жанну д'Арк“ можна писати з таким апострофом?

Є в словничку слова, щодо яких треба би ретельніше рішити, чи їхня форма є правильна, нпр. такі слова як „акваріум“ уживаємо в закінченні на -ій або -ія: радіум — радій, санаторіум — санаторія. Це саме торкається роду деяких слів, у словничку нпр. „відегрета“ є жіночого роду, а „гротеск“ мужеського, Є в ньому і низка слів, яких вимова оснований на помилці: не „Гривіч“ а „Гривіч“; такого прізвища як „Дауес“ нема; прізвище „де-Бюссї“ пишеться у французькій мові разом. Є в словнику також слова, щодо яких важко нам рішити, чи вони написані правильно, бо не знаємо їхнього значіння, нпр.: „етей“ і „етія“. Інші як пр. „благатія“ (без подвоєння) є може друкарською помилкою. Ще інші як нпр. два поруч себе „авантюризм“ і „авантюрист“ роблять вражіння, якби не були вислідом одного правила, а якимось виїмками. Те саме важко рішити про таке слово як „віля“. У словник попали також зовсім не наші слова, як нпр. „опять“, „ехидний“, „бутелька“, а також паралельні форми, між якими важко вибрати чи всі вони правильні, чи мають ріжне значіння, нпр. „останній“, „остатній“ і „последній“.

Такі-же слова як „от так“, „от той“ без своїх гомонімів „оттак“, „оттой“ що мають інше значіння, можуть читача збентежити, немов би були єдиними правильними.

Це тільки побіжні замітки, які не мають претенсії на наукову критику. Фактом є, що словник насуває багато сумнівів, замість їх розсвітити. Велика частина з них є наслідком нових правил, які також їх не розв'язують. (М. Р.)

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Йосиф Танчаковський, б управитель школи М. Пашкевича у Львові і б. референт промислових шкіл Рідної Школи, помер по короткій і тяжкій недугі 24. ц. м. в 73-ому році життя. Похорон відбувся у вівторок 26. ц. м. в 3. год. попол. в дому жалоби при вул. Крупирській ч. 6, на Личаківське кладовище до рідної гробниці. В. П.

о. Омелян Баранський.

Смерть бл. п. о. Омеляна Баранського, пароха в Болоні і великомостенського декана (10. ц. м. на удар серця), про що була в „Ділі“ коротка згадка, викликала не лише в Жовківщині, але й у широких кругах нашої суспільности, великий жалі по втраті небуденного робітника й визначного громадянина. По вшануванню в р. 1908 вийшов о. Баранський небажком до Америки, де разом з жінкою під проводом бл. п. еп. Ортинського, його особистого приятеля, їдиди на місці, відобразив одну церкву від православних, а другу від „неза-

висимів", побудував у Нортгемптоні, Па., парохіальне помешкання і взагалі брав дуже активну участь в організації українського життя за океаном. Заощаджену готівку пересилав до наших кредитових установ у краю, де наслідком війни всі гроші пропали і він попав тимчасовим у прикрі матеріальне положення, з якого в до смерті не видав. Тужачи за родиною своєї жінки Емілії з Ошишкевичів, вернувшись у травні 1914 р. до краю і був адміністратором у Любіні Великій, Куліні і Боянці, де в р. 1920 став парохом. Всюди де був, заводив хори, організував читальні „Просвіти", кружки „Сільського Господаря" і кооперативи.

Під час народнього зриву 1. листопада 1919 р. брав активну участь не лише в організації громадських і повітових українських установ у Жовкві, але й на фронті і пішов з українським в'їськом на Бел. Україну. Там прожив з У. Г. А. цілий час в чотарокутинку смерті, апіди удалося йому вітати і щасливо минити інтернування в польських таборах.

Вернувшись на превелику радість жінки і цілого села в травні 1920 р. до Боянці, взявся як його парох до систематичної роботи. Винісши практичну науку з Америки, що добробут є основою великої політичної сили, заохочує у Боянці споживачу кооперативу, оліярню, а підтак ще й цюголю, вівчів і молочарню, котрі дуже гарно розвиваються. Молочарня друга в краю! Він вложив у ті установи весь вільний час і май-

же щоденно сидів до пізньої ночі в кооперативі, де розвивав з членами пляни дальшої роботи. Він організував і гарний мішаний хор, з котрим виступав не лише в Жовкві на концертах, але й по різних селах. Він заложив також заохоронку СС. Посифіток, що заохочували хорими, а з дрібними дітьми улаштовують дитячі вистави в Боянці і околиці. Крім того причинився до побудування школи й відновлення та окраси церкви. Село Боянець належало до польско-національної партії. Покійний о. Омелян Баранський своїм тактом, своїми науками в церкві і читальні нібито ім. Качковського (котра не проявляла ніякого життя) перетворив Боянець у світому українську громаду. Правда, лишалися ще в селі недобитки старомесквфів, що перейшли в селіробівський табір і особливо в останні часи на чолі з о. Х. і д-ром прав С. старалися небищна зогідити в очах суспільності, однак вони стрінулися з рішучим відпором нашого громадянства або й судовим засудом. Та ті напасти мабуть і причинилися до передчасної смерті бл. п. о. Баранського.

Похорони небищика — це величава манифестація. Ціле село Боянець розпливалося в плач за своїм духовним батьком. В день похоронів прибули тисячі народу з околочних сіл, хор з Мостів Великих, депутації жовківських установ і двадцять кілька священників навіть з подальших сторін. Над могилою промовили духовники, світські інтелігенти і селяни. Особливо увагу звер-

нував на себе ятерна промова представника з У. Г. А., котрий покрити допомогти червоною китайкою. Гріб прикрило 30 вінців. Громадили великими способами старалися звеличати похорони й пам'ять свого доброго духовного батька і провідника, потішаючи та помагаючи в сумнім обряді опечаленій дружині, дітям і рідні. Пам'ять бл. п. о. Омеляна Баранського буде записана золотими булами в народнім поминку Жовківщини, а передовсім села Боянці.

Земля йому пером!

Дописи.

ГРЕБЕНІВ. (Живем своїм життям). Український Гребенів проявляє свою діяльність, не зважаючи на різні труднощі. В жовтні відбулись загальні збори читальні „Просвіти" і Т-ва „Сокол", на які приїжджав зі Скольного д-р Булак, який короткою промовою заохотив громадян до праці. Гребенів робить заходи до переведення шкільного публіцисту. Заложено кружок „Рідної Школи", який має перевести акцію в цій справі. Переведено вже збірку на інституцію, яка дала 84 зол. Робляться також старання про призначення громадою відповідної площі під будову „Народнього Дому". Словом, Гребенів не спить. Побажати тільки, щоб місцева інтелігенція зацікавилася більше працею в читальні і в „Соколі".

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 26. лист. год. 7-30 веч. Ляпис (дешев. тиждень, знижені ціни).

Середа, 27-го листопада, год. 7-30 веч. „Де можеш ти казати своїй бабці". 43-а вистава великої ревії Збенковського. — (Дешевий день — знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Вівторок, 26. лист. год. 7-30 веч. Соломкині відьми (дешевий тиждень, знижені ціни).

Середа, 27. лист. год. 7-30 веч. „Солом'яні відьми". (Дешевий день — знижені ціни).

Театр ревії „Гонг" — в салі міна „Кольосей":

Вівторок, 26. XI. „На захротах обертально"; дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Апальо: Дике кохання (Дольорес дель Ріо).

Касіно: Грішниця з Монтпарнасу.

Кольосей: Небезпечний шлях (Том Мікс).

Лев: Гра пристрастей (Марін Корда).

Марусенька: Еротион.

Оаза: Гріш батьків.

Палас: Заукова філія „Чотири чорти" (Джанет Гейнор).

Пан: Царевич (Ів. Петрович).

Пасаж: Капітан Газард. Тиждень Пата і Гомонта-Американа. Комедія.

Стихений: Таїна варієте (Царица джезбенду).

Фатаморган: Асфальт.

Химера: Пригода чесної дівчини.

Утіха: Закоханий серцець.

Програма радіо.

Середа 27. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 16-15 Програма для дітей. Краків (312,5) 20-30 Вечірній концерт. Іельсінгфорс (221,4) 18-15 Радіохорестра. Ляйпциг (259) 21-15 Інструментальна доба барока. Братислава (279) 12-30 Орхестра. Галін (296) 19-00 Популярний концерт. Брно (341,7) 11-30 Графонові планти. Лондон (356,3) 16-45 Камеральний концерт. Штутгарт (360) 16-00 Популярний концерт. Гамбург (372) 16-30 Бібайна музика. Франкфурт (370) 10-00 Міжнародний концерт. Варн (401) 20-00 Віолачельно. Берлін (418) 16-20 Концерт солістів. Стокгольм (436) 18-20 Популярна музика. Рим (441) 21-02 „Діма тріох дивчат" Шуберта. Ляйпциг (473) 17-30 Сучасна музика. Прага (487) 20-00 Композиції Ферстера. Мліно (501) 20-30 „Фальстаф" Верді. Брюссель (509) 19-30 Концерт радіохорестри. Відень (516,4) 15-30 Програма для молоді. Мюнхен (533) 16-00 Популярний концерт. Булапешт (550) 19-30 „Трубадур" Верді. Москва (585) 19-30 Камеральна музика. Кошице (595) 21-00 Концерт. Ленінград (1000) 19-30 Концерт фальгармоні в Ленінграді. Париж (1725) 21-00 „Паріж" сьюті Гріга.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО, СРІБНО ВІДПРОДАЄ з готівкою: на рати від десятих літ у місті краю, знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 3. Купують бижутерію, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 615 19

МІДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровські-Гозіажевські, Львів (Готель Жоржа), Тел. 27-69. 619 10-7

ВІСНІАКО почтово гарні, вибирають гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22-1 кг. — Сливкові помиди на цукрі в 5 кг. фасках за зол. 18- Волоські гриби в 5 кг. мішочках за зол. 26- Франко за посліплатою Мевдаль Штуммер Косів п. Коломи. 842 9-10

НА ГАТИ Матеріал 3 подушки 30 зол. Волосінні 75. Отомани 55. Розкладні Лежани 55. Приймає різноміс переробки фабрика ЗАКС, вул. Ліндого ч. 6. 840 6 4-5

КАМЕННИЦЮ двоповерхову, нову, повний комфорт, мізке мешкання, місячний чинш 120-— доларів, вилас 5000 доларів, вул. Личаківська — продасть фірма „Контракт" Львів, Баторого 36. 956 1-4

КОМФОРТОВІ парпелі, в чудовім положенні, майже в середмісті, при траншау, по 16 доларів за сизень продаж — Ігнат, вул. Куркова ч. 24, від 3-5. 955 1-3

СТОМАТОЛОГІ потрібний до дентистичного заведення. — Зголошення до Адміністрації „Діло". 949 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легенів, серця і жовука

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

335 Пересвітлення Рентгеном. 64-7

Подяка.

Горем прибито вдова по покій. Михайлі Вашкевичеві гімназ. проф. в Станіславові — склавши отримав сердечну подяку від Другам покійного за звеличання споко присутності його похоронів. Особливо дякую Впр. Священству оо. кан. Д. Степанів, Д-ролі Баранові, Боскому, Ногані, Вальнінському, Мельничукові і Дуткевичеві за чинний уділ в похоронах, о. кан. Степанів за сердечне відчуте прашальне слово, о. Дуткевичеві за заупокійний парастас і широкі розради. Дякую всім ПІІ. Професорам всіх гімназій у Станіславові, як також Вп. ученикам і гімназ. за похід. Вп. ПІІ. Професорам Білобразові і солоніж української гімназії за хоральний спів — і всім Прихильцям, а особливо Вп. Целенічові, які своєю розрадою, як устрою чи ангелами, потішували опечалену вдову. Нехай Господь Бог надгородить! 951 1-1 Марія Вашкевичева.

Ширіть наш часопис!

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних країн, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хвороб та лікарської косметики ординує від 6 10-14-18, в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце, Ваніфор, Дітермія, Криотерапія, Сепараткові почесальні. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.** 826 Телефон 65-87. 17-7

Д-р Бронислав МОР

ординує 1-1 в недугах легенів і серця в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 16.

Повідомлення!

Т-во „УКРАЇНСКА БЕСІДА" в ПЕРЕМІШЛІ

бажаючи вшанувати шістьдесяту річницю свого, під національним оглядом великим наслідком. Істнували — уряджує в своїх кімнатах з дні 30. листопада п. р. о год. 8-й вечором

Святочні сходи членів

зі наступним порядком:

1) Святочна промова. 2) Реферат. 3) Хор „Богиня" 4) Впис присутніх до промаштної книги.

Всіх Вп. членів так теперішніх, як і тих, що в часі свого побуту в Перемішлі були членами цього — одного з найстарших національних Товариств перемиської землі — просимо отримати численню явитися. 950 1-1 **Вступ вільний. ВИДІЛ.**

Подяка.

Цією дорогою складаємо широкі подяку Високоповажаному Панові д-рові О. Маланюкові, операторові в Станіславові, вул. Шиндлерського ч. 3, за вміло й швидко переведену операцію розного запалення сілної кишки у нашого сина Іларіона, за його правдиво батьківську опіку й лікування за весь час недуги. Рівнож дякуємо ВП. Панам д-рам Козаків в Станіславові, у яких санаторії оперовано й лічено сина, за їх лікарську опіку й материнський догляд. Нехай Всевишній Господь Вам надгородить. — Стефанія з Алексевичів Чолган, о. Іван Чолган — родичі. 954 1-1

Інтелігентні Українці,

що живуть поза кордонами України і володіють мовою тої держави, в якій перебувають, можуть насти легше заняття великими кореспонденціями з своїм біром. Перемішлю насти ті, що знають докладно граматичну української мови — ринувати насти студи. Зголошуватися рукописним листом на адресу:

Nicholas Zawayko

Industrial Information Bureau 55 West 42nd Street New York, N. Y. U. S. America. 940 3-3

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС ІЗ СЛОВНИЧКОМ

прийнятий Українською Академією Наук у Київі (31. березня 1929) й Науковим Товариством ім. Шевченка у Львові (25. V. 1929).

Ціна 6-50 зол.

Наклад Книгарні Науков. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

Оповістка.

Для 18. листопада 1929 відбувся в салі Народнього Дому в Радехові основуючи Загальні Збори Філії Сільського Господаря. Присутніх було 58 делегатів з Кружків і Кооператив у повіті. Збори відкриті короткою промовою агроном ПСК інж. Іван Галевич, в якій вказав на значення організації Сільського Господаря для нашого села. Предсідником Зборів вибрано Гриця Сарчука з Ордова; секретарював уряд ПСК Атанас Чубатий. У дальших точках виголосив реферат про найбільші завдання Філії Сільського Господаря інж. Галевич. В рефераті порушено головну справу злихотних господарств, громадських бюджетів, господарств, меліорації торфовищ і організації кооперативного молочарства в повіті. В дискусії забирали голос д-р ПСК. О. Мінко, Василь Сіслюк з Радехова, Луць Сагадуб і П. Голончук з Сушні і ін. Всі зацікавилися на інтенсивним пропагуванням коопер. молочарства, яке під нинішню пору, при дуже низьких цінах на збіжжя, є дуже важким джерелом доходів нашого селянина. Отже приступлено до вибору Раді Філії. Головою вибраний Василь Сіслюк з Радехова, вісто-год Луць Сагадуб з Сушні, секр. інж. Іван Галевич з Радехова, скарбник Василь Палійчук з Немилова, членів: Петро Мельник з Дмитрова, Максим Біланський з Подозоро і Михайло Крушиня з Холодова. Заступники: д-р. О. Мінко, д-р. О. Білошань М. Суханський з Радехова. Контрольний комітет: Гриць Сарчук з Ордова, Іван Никон з Холодова і П. Фурманчик з Забави. Слід зазначити, що Радехівщина належить до тих повітів, які досить скорим кроком ідуть вперед у сільськогоспод. розвитку. В повіті ведеться агрономичну роботу вже від трьох літ, від заснування ПСК в Радехові, а в селі праці досить значні. Сподіваємося, що з діяльною заступалля Філія Сільського Господаря і подолання ширшого круга громадян з повіту, підше інтенсивніших праці в тім напрямі.

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Укопів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Слова та їх відгомін.

Львів, 27. листопада 1929.

Агітаційно-пропагандова акція уряду роз-
пинається все ширше. За прем. Світальським пі-
шов мін. справедливости Цар, а за ним останнім
мін. внутр. справ ген. Складковський. Варшава-
Краків — Лодзь — ось той трикутник, у якому по-
кищо замкається прима думок і прити почувань
у відношенні до актуальних питань сучасного
моменту.

Реферати прем. Світальського і мін. Цара по-
суті творять одну цілість, вертаючись у заворожено-
му колі ідентичних слів, ідентичних думок,
подібних фраз. Критика минулого у їх рефератах
є безосновна, характеристика союму та його без-
силья — досадна, а все інше несправне, неясне,
закрите імлою таємности. Замість висновків чу-
ється невдоволення погрози. Прем. Світальський
заповідає неминучість „потресень“ і поширення
сектору боротьби. Не вважаючи на недовладу
більшости в союмі для переведення невідомої що-
до змісту зміни конституції, прем'єр виразно ка-
же, що „не перестанемо боротися і боротьбу ви-
граємо“, бо для сили держави потрібна є „обме-
ження широкі парламентарних прав“.

Парламентарні права — це в загальному по-
ширеному розумінні саме й є сутність демокра-
тії. Мін. Цар зазначає, що „ревізія конституції
не повинна й не може бути замахом на права де-
мократії“, себто протиставляється твердженню пре-
м'єра, завертаючи до його думок трохи пізніше,
заповідаючи рішення й безоглядну боротьбу з
гнім, що стануть їм (себто урядовому й проуряд-
овому таборі) на перепоні в здійсненні основ-
ної волі Польщі.

Коли референти-міністри кажуть, що не не-
суть прав демократії, поборюючи безоглядно
принципи парламентарного уряду, вони допуска-
ють контроль парламенту над непарламентар-
ним, президентським урядом. Однак контроль
лише тоді може бути дійсною, коли контролюва-
ні є залежні від контролюючих, себто уряд від
парламенту. В противному випадку парламент,
який не може потягнути уряд до парламентарної
відповідальности, стає тільки бездією „гово-
рильною“, безмістовною декоративною уряду, яко-
го неозначеною щодо обсягу діяльности дорад-
ною установою, драперією диктаторського уряду.

Виступ прем. Світальського й мін. Цара ні-
чого не прояснили, бо уряд устами своїх пред-
ставників не відкрив своїх намірів. Всі ті заповіді
боротьби і неминучість рішення розправи з
парламентарною більшістю є нам давно відомі з
енунціяцій представників Безп. Більоку. Слова
міністрів не наблизи бажаного відомому в гро-
мадянстві, не вважаючи на рекламу проурядової
преси. Не наблизи тому, що вони не вийшли поза
рамки пітійськості.

Саме тоді, коли у Варшаві і Кракові рефе-
ренти-міністри оберталися в зачарованому колі
сучасних слів, штудерних фраз і недолічених
думок, у Лодзі мін. внутр. справ Складковський
підносила заслуги уряду в ділянці самоврядуван-
ня, бажаючи очистити уряд від закидів нищення
самоврядування. Мін. Складковський говорить
конкретніше, при допомозі цифр. Варто деякі з
них привести. І так: В січні 1927 р. на 13.294 сіль-
ських громад виборних органів не мало 4.067
громад, себто в нас урядували комісарі. В дні 1.
січня 1929 правит. комісарів у сільських гро-
мадах було 352, а на 1. жовтня ц. р. є вже лише
74. В міських левілієних громадах в числі 603
в дні 1. січня 1927 р. було 172 комісарів, 1. квітня
1929 — 40, а на 1. жовтня вже лише 25. В місь-
ких виділієних громадах в числі 41 в дні 1. січня
1927 було 3 комісарів, 1. квітня 1929 — 9 коміс.,
а на 1. жовтня ц. р. — 5 комісарів. Повітові ко-
мунальні союзи в числі 257 мали 1. січня 1927 —
28 комісарів, 1. квітня 1929 — 59 коміс., а на 1.
жовтня 1929 в 28 повітах нема виборчої репре-
зентації.

Ці цифри є дуже пророчі. Вони говорять,
що в самоврядуваннях усіх ступнів на 1. січня
1927, себто в пів року після приходу післятравне-
вого уряду було комісарів 4.290, а тепер уже
тільки 192. Без сумніву, ці цифри промовляють
в користь післятравневого уряду. Однак тільки

з першого погляду. Кількість комісарів у сіль-
ських громадах зменшилася тільки тому, що пе-
реведено вкінці вибори до громадських рад у Сх.
Галичині, але на основі старої (кур'яльної) ви-
борчої ординації. Це також є причиною зменшен-
ня кількості комісарів у невиділієних міських
громадах. Але те зменшення кількості комісарів
у самоврядуваннях нижчого ступня супро-
ваджується непомірним зростом комісарства в само-
врядуваннях вищого ступня, у виділієних містах
і повітових комунальних союзах.

Ще цікавіше виглядають ці цифри, коли їх
відповідно розглядувати. Школа, що її міністр
не аясував ближче тієї справи під територіаль-
ним оглядом. Не робив він цього мабуть тому, бо
тоді виявилось би, що комісарство у виділієних
містах і повітових комунальних союзах обіало
головним чином українську національну терито-
рію, а в першу чергу Сх. Галичину. Ясно, що ко-
ли 88 повітів, а з того майже всі східно-галицькі
повіти не мають виборчої повітової репрезентації,
коли вони є в руках адміністраційної влади, то й
самоврядування нижчого ступня є несамодійаль-
не, невластиве, введене до допомогово-адміні-
страційних функцій.

І той стан нівелює самоврядування на те-
риторії Сх. Галичини триватиме довгий час, бо —
як каже мін. Складковський:

„Як саме про перестарілу виборчу ордина-
цію, якої не можна приновити в демократичних
умовинах нашої держави з причини кур'яльних
виборів. Та ординація обов'язує на терені схід-
ної Малопольщі, де супроти того вибори до по-
вітових самоврядувань відбудуться аж після вве-
діння нової виборчої ординації“.

На східні теми.

Нова Туреччина.

На маргінесі англійських заливань.

Найповажнішою подією у турецьких міжна-
родних зносинах останніх часів є безперечно від-
відання англійської середземноморської еска-
дри в Константинополі. Ці відвідання були мани-
фестацією англо-турецької угоди, викликаною
вимогою казачи. збільшеною інтенсивністю
італійської політики на Близькому Сході. Крім
моменту протиіталійської демонстрації, приїзд
англійської ескадри до турецьких портів та візи-
та її начальника адмірала Фельда зі старшиною
в Ангорі, де він урочисто зложив вінець на мо-
гилі турецького „побілого жовніра“, було ще
для цілого світа й для турків зокрема мани-
фестацією ліквідації воєнних залишків як і загосна-
ран війни.

Як твердить англійська преса, ці відвідання
мають бути днем відновлення „традиційної при-
язни“ поміж Туреччиною й Англією, приязни,
яка в XIX. столітті не раз рятувала Туреччину
від скреслення із політичної мапи. А проте ці
манифестаційні відвідання англійської військової
флотії в Туреччині не були наслідком вже яко-
гось доконаного порозуміння, яке змінило би
міжнародну конфігурацію на Близькому Сході.
Це лише крок вперед у справі урегулювання
англо-турецьких взаємин, прок настільки важ-
ний, наскільки його ініціатива вийшла з англій-
ської сторони. Бо чейже Англія зірвала в часі
світової війни з політикою підтримування вни-
раючої турецької монархії й завоюю, протягом
кількох літ вела боротьбу за ослаблення Туреч-
чини. Англія зорганізувала великий протиту-
ренський рух на арабському півострові, рух за
висвободження арабів, під проводництвом відомо-
го знавця сходу полковника англійської армії
Льюїса.

Підчас переговорів зі своїми союзниками в
часі війни, англійці годилися на цілковите усуну-
вання Туреччини з Європи, на відібрання їй Цар-
городу і Сирії а потім сприйли великим повози-
ним претензіям греків, італійців та болгар на
турецькій території. Англія, яка найдовше не хо-
тіла годитися з існуванням сучасної Туреччини,
яка до недавня культивувала запальне мосуль-
ське питання та підтримувала повстанчий рух
між кхдами протиставляючи скрізь проти турець-

Найкращим дарунком

з нагоди іменин, свят і хрестин є вкладкова
книжочка враз з пушкою ощадности

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“

у Львові вул. Руська ч. 20.

Що це значить? Це значить, що існуючий
щонайменше десять літ стан в самоврядній ді-
лянці на території Сх. Галичини буде петрифіко-
ваний. Бо, відома, що Безп. Більок постійно са-
ботував ухвалення в союмі т. зв. малого виборчо-
го закону, що торкався Галичини. Правду кажучи,
що — маючи до вибору між кур'яльною ви-
борчою системою і жадною — ми залібно бачили
засилування „демократичних умовин“ поль-
ської держави і переведення виборів до повітових
рад, де хоч частинно був би репрезентований про-
маляцький чинник.

Про самоврядні інвестиції не будемо агадувати,
бо вони в дуже малому обемі торбуються нашої
території. Про це зрештою й говорить мін. Склад-
ковський, підкреслюючи, що

„готовне аусилля зверлено на розбудову са-
моврядних інвестицій в найбільш занедбаній ча-
стині Польщі — в б. російській займанщині“.

Може бути, що урядова пропаганда, заінава-
гурована мін. Складковським у Лодзі, нашла в
корінній Польщі симпатичний відгомін. У нас
міністерські слова з природи річ не могли найти
ніякого додатного відгому.

кої агресивности. — сьогодні перша заявляється
з простягнутою рукою на турецьких водах, а ве-
лика ескадра англійських гідропланів, витаючи
турків пише знак вірки й півмісяця на небі Стам-
булу. Безперечно такий зворот в англійській по-
літиці пролинувало останнім тільки міцне су-
часне становлення молодого республіки та згадане
італійське суверенітето.

Якже виглядає сучасна молода Туреччина?

Саме вчора автор цих рядків зустрів свого
знайомого, який щойно вернув з Туреччини. Й
не питав його відоме мені про армію, фінанси,
зовнішню та іншу „дискоу політику“, тільки про
звичайні враження свіжого подорожника. Отже
перше, як і сподівався, що так наложуило йому
в Туреччині й від чого він сподівається з насо-
лозою відпочати в Європі, не обмеження прав
вільно рухатися по території краю. Переїзд тери-
торією Туреччини для чужинців сприятливий не-
переможні труднощі у зв'язку з вимогами місце-
вих віз і перепусток. Знання турецької мови не
тільки не допомагає подорожникові, а навпаки,
турки обачають у такому чужинцеві особу в які-
мись небезпечним дорученням та роблять йому
найбільші труднощі. Донедавна навіть усі ту-
рецькі громадяни не-турки користали з таких-же
„привілеїє“, себто не мали права рухатися з мі-
ста свого постійного осідку. Тепер ці правила де-
що лагідніші, але на загал турецькі громадяни
іншої національности є у практиці поза зако-
ном: вони позбавлені також права займатися
торгівлею, яка раніше саме була в руках леван-
тієв. Звичайно, це спершу відбилося негативно на
турецькій торгівлі, яка перейшла в руки тур-
ків. Головно вплинуло негативно на турецький
промисл і торгівлю брак капіталу. Вістрашу-
вання чужинців через унеможливлення їм ве-
діння інтересів, більше того, навіть ревізії чужин-
ських фабрик, викликали недовіра закор-
донного капіталу, який почав омивати льовату
в Туреччині. В останньому часі турецький уряд
зрозумів помилковість своєї політики та намага-
ється дати всі можливі гарантії чужинському
капіталові. А проте, не вважаючи на економічну
кризу, яку переживає молода Туреччина, (влас-
ними силами будуючи свої державність), чимало

вдалося уже зробити її будівничим. Правда, методи, які часом вживає турецький уряд може інколи нагадувати навіть методи більшовиків, але треба пам'ятати, що культурний рівень населення стоїть там теж не дуже високо й тільки твердою рукою Кемаль-Паша зумів урятувати загублену батьківщину. Ціла низка реформ соціального, економічного й культурного значіння уперто переводиться в життя.

Так, наприклад, побороюючи великі труднощі, переходить сучасна Туреччина на латинську абетку. Причому латинська абетка до турецької мови, при одночасній відсутності відповідних сил для переведення такої кардинальної реформи, свідчить найкраще про захоплення реформаторською роботою провізнів сучасної Туреччини. Зрештою треба признати, що на загал всі реформи дають позитивні наслідки, поминаючи всі недостаті, які вражають око неприязни європейця.

Навіть еміграція турецького жіноцтва поступав наперед, дарма, що вона заінціпована так славно. Ілюстрацією може служити константинопольський університет, де число студенток доходить до 20 проц.

Упорядковані фінанси, судівництво, адміністрація й передові армії, яка є готовною Турею Кемаль-Паші, ставлять вже навіть сьогодні Туреччину в ряди великодержав. Ось причини вигідної серйозності.

Ще Туреччина ферментує, але це творчий фермент, вислідом якого буде внаслідок сконсолідована держава, про яку десять літ тому ніхто і не думав.

Л. Л.

Арештування на Україні та їх відгомін.

Комунікат ДПУ. — Вражіння львівських демонстрацій. — Комуністичний клекіт.

Арештування українських діячів на Радянській Україні почалися ще перед двома місяцями, але щойно тепер опублікований урядовий комунікат в справі цих арештувань. Харківська треска з 22. листопада ц. р. принесла „звідомлення“ ДПУ про арешти під заголовком: „Від Центральної Політичної Управи УСРР“. Під звідомленням підписаний голова харківського ДПУ В. Балицький. У звідомленні сказано, що органи ДПУ „визнали й ліквідувати контрреволюційну організацію, що звала себе „Спілкою Визволення України“ і ставила собі за мету відновити капіталістичний лад“. Далі довідуємося з цього оригінального звідомлення, що провідники „Спілки“ ще „за років громадянської війни брали активну участь у боротьбі з радянською владою, тримаючи зв'язок з отаманами банд і підпільними куркульськими пов-

станськими організаціями (отаман Зелений, Ангел, Лозовик, Гавний та інші)“.

Коли це є найбільшою провинною арештованих, то чому їх не притягнули комуністи до відповідальності ще в 1921 чи 1922 р., а чекали на те аж цілих вісім літ? На це, очевидно, ніякої відповіді у комунікаті ДПУ не знайдете. За те довідуємося з нього, що на чолі „Спілки Визволення України“ стояли акад. С. О. Єфремов, В. М. Чехівський, А. В. Ніковський, а далі проф. київського Інст. Нар. Освіти О. Ю. Гермайзе, В. Ф. Дурдруківський та інші. Як саме інші, цього теж у комунікаті не подано. „Спілка Визволення України“ мала утворити „Спілку Української Молоді“, як, як каже комунікат, „ставила собі за мету чинити терористичні акти проти членів радянського уряду“.

Ось і найважливіші та найсутніші моменти цього незвичайно пікового комунікату ДПУ.

Якось так зложилось, що обговорений комунікат ДПУ про арешти українських діячів і української національної молоді (появився в радянській пресі того самого дня (преса антидатована), як у Львові відбувалися демонстрації української молоді проти арештувань на Рад. Україні. На другий день, тобто 22. листопада ц. р. відкрили в Харкові сесію Всеукраїнського Виконавчого Комітету Рад 11 скликання, на якій присвятив короткий уступ справі арештувань голова ВУЦВК-ту Петровський. Він, очевидно, скваліфікував арештованих як „згромадження контрреволюціонерів“. Того самого дня наспіли вже вісті про демонстрації у Львові. Преса принесла вістки про львівські події під криканими, але й вимовними заголовками, як ось слідує: „Бандитський напад фашистів на радянське консульство у Львові“, або: „Провокація уніатсько-польських фашистів“ і т. п.

ДПУ з місця заарештовувало цілий ряд демонстрацій проти арештованих, проти „ундівських фашистів“, проти всієї „української контрреволюції“ і накінчєть проти польських консулятів у Харкові та Києві. Крім вуличних демонстрацій, які кінчалися „успокоючими“ промовами представників ДПУ, відбулися й мітинги по всіх установах і фабриках, а навіть у червоній армії. Всюди ухвалювалося резолюції з по-

хвалами для ДПУ та з признанням за її „безпощадну боротьбу з контрреволюцією“.

Ці демонстрації наїшли відгук і на сесії ВУЦВК-ту, але про них і про інші, так само як про характер усіх цих демонстрацій завтра. У пресі з 23 і 24. листопада є вже описи демонстрацій. Щоби зрозуміти розяреність більшовиків та змірити біль їхньої подразненої амбіції, вистане навести один тільки заголовок, який стоїть над описами демонстрацій. Виштий великанський літерами через цілу сторінку він звучить: „Ворогам Соціалістичної України, запродавцям міжнародного капіталізму, недобиткам петлюрівщини й ізоологам куркульського бандитизму, підліткам української радянської культури київський пролетаріат і трудяща інтелігенція вимагають найсуровішої кари“. Це один тільки заголовок „Пролетарської Правди“ з 23. листопада ц. р. Такі заголовки можливі тільки в комуністичній, казбовій і до того „поважній“ пресі.

Комуністична партія без робітників!

Центральний орган російської комуністичної партії „Правда“ подає число членів комуністичної партії в цілому РСРР за жовтень 1929. З того числа виходить, що компартія мала в тому часі 1.635.000 членів. У тому числі було 64 проц. робітників, 21 проц. селян і 15 проц. урядовців та членів інших аванс. Однак при цьому та ж сама „Правда“ стверджує, що величезна більшість партійців, що називаються робітниками й селянами, в тепер у дійсності теж урядовці у різних радянських установах, або працюють у професійних союзах, товариствах, партійній пресі і т. д. А це значить, що комуністична партія в РСРР є ліві партією без робітників і без селян. При цьому слід зазначити, що 110.000 членів компартії стоять під зброєю як старшини і прості воїни.

Чи Ви з нагоди листопада вписалися в члени Українського Товариства Допомоги Інавалідам у Львові?

899

(Вед. Гусьва ч. 3/11).

3-1

В. К.

5)

На конгресі в Люнді.

У читальні. — В околиці: стилеві церкви. — Спомини про рідне.

Могутні звуки органа відірали мене від тих сумних думок. Вони виспівували славу своїм предкам у цій чудовій церкві-катедрі. А хто заспівав славу нашим? І Святославу і Володимиром, і Данилові та Львові? А хіба ми маємо мало голосів, чи бракує диригентів, чи не хватає тем, чи нема матеріалу? Ні! Тільки бракує волі, волі-хотіння. Хибить наша ініціатива, бо не туди направлена. Колежський регістратор і капраль — ось наші ідеали.

Хори звучали ширше і ширше. Орган гремів. Таємничо і могутне промовляє душа предків. А вона, ця душа шведських предків, чується, відчувається і в день тут на кожнім кроці, тут у цього порівняно малого, бо тільки шостиміліонового народу.

Скінчилось, розходимося усі ми під одним сильним вражінням. Ми йдемо вечерати недалеко від катедри в ту студентську столову і бурсу, де був вчора бенкет. Обходжу читальню. Тут стіни як у найліпшій палаті, вкриті образами. Чудові поліровані столи, на яких непомітно мідної рисочки проведеної варварською дукою шкідника. Чудові, старовинні м'які меблі з червоного дерева, часописи з усього світа. Скрізь сидять і читають студенти, серйозні, солідні, хоч і дуже молоді люди. Тиша і повага. Це у вищій поверсі, а в партері те саме, тільки там до читальні і газетарні приносять і каву і страву. Я хотів би, щоб на це подивилися ті вандалі, які у нас звуться просто горожанами чи громадянами, чи студентами. Яка інстація і акуратність, яке почуття власної гідності! Але ще більше: тут є естетика традиційна.

Почуття естетики, яке не дозволяло коїсь нашим селянам лаятися до моголаски,

давно утрачено уже в Наддніпрянщині. Воно-ж не дозволяє і псувати столів. Тут нема нахилу до руйнації, а наапаки до будування нового і до зберігання старого; більше збережено старе, легше будувати нове; бо збережені кошти для цього, потрібного, як етап до колишнього булущого. Так, цей малий городок незвичайно повчальний.

У четвер скінчилися наші засідання секцій і відбулося закриття конгресу. В четвер 29. серпня в 6. год. 45 мин. веч. ми відіхали електрикою до Бергеду, де нас на березі моря прийняли гостинно і запросили заздалегідь на вечеру. Це їхнє купелеве містечко. Тут гарний садок і каварня чи велика їдальня. Тут ми себе почували зовсім вільно. Музика грала. У перервах речники промовляли і обмінювалися взаїмними подяками, гості з господарями. Подячки були чудові, з матеріалів такої якості і свіжості, як ніде в іншому місці, окрім Швеції, не доводилося мені бачити. Грала гарна оркестра. Диригував оркестром чех, який тут уже 20 літ живе, але має найтісніші зв'язки з Прагою.

В п'ятницю рано нас на автох довезли по околицях Люнду і далі по повіту. В Дальбі не втомний, хоча уже дуже в літах бар. Врангелю знову показував нам найстарішу церкву ранньо-романського стилю з початку XI. віку. Правда, вгорі вона уже має надбудови і деякі оздобні з XII. віку, але все ще романська. В той час як люндська катедрала за зразок для себе взяла катедрі Шпееерську і Вормську, ця Дальбська повстала під впливом Гільдесгаймських катедр. Вона зверху і в середині повапнена і багато деталей через це зникло для глядача; але вона все таки дуже цікава: вона бідна тепер у цім малім сільці.

Я згадав собі усі три катедрі романські в Гільдесгаймі. Їхню красу і шляхотність. Хто не бував у старих німецьких романських катедралах, не може собі уявити тої шляхотності і тої могутності, якими вони так різко відрізняються від готики. Гільдесгайм в Німеччині містечко невелике, не більше з може значити мен-

ше від Станіслава, але має дуже багато старовини і найстаріші в Германії так звані фахверкові будинки (з деревляних балків, замурованих цеглою). Має і готичські церкви, але його романські — це архітектори і раджу поїхати туди кожному, хто цікавиться мистецтвом, але Люнд теж вартий уваги.

У Дальбі в церкві ще залишилася цікава стара кам'яна хрестидань того часу, оздоблена цікавою різьбою. Погода була: далі по дорозі ми бачили багато хат з солом'яними верхами але покрітлі були німецької системи, а не нашої. Зустрічалися теж вітраки, але не наші, а голландської системи. Але мене дуже здивувало віз зі снопами, запряжений кіньми — при чім снопки були притиснуті рублем, а ужибка і передника зовсім так, як у нас на Київщині. Це мені нагадало мої колишні молодечі літа і пахнуло чимсь рідним — якісь старі традиції нас вивають з Швецією. На Московщині нема такої упряжки.

Нас привезли до маленького маєткочку на 70 гектарів, який належить до Люндського музею. Тут усе зберігається по старому. Ось над колодязем журавель стоїть з відром, зовсім як у нас. Згадався пісня: „Глибокий колодязь золоті ключі“. І знаю думка майнула далеко за моря, ліси і гори, де як у казці лежить рідна країна, в пазурах страшного звіра, а ми далеко, як маленькі діти ховемось під допущою від баб-яги.

Тут у садку були хати, в яких піддержувалися старі майстерства, напр. килими, але ці килими були іншої техніки ніж наші, бо наші на обидві сторони однакові, а в них тільки з одного боку лице, а спід неорізантований, як у гобеліна. Нас поводили по хатах, показували старовину і повезли звітильці уже до Мальме, де нас прийняв бурмистр у місцевім саді, в прегарнім ресторані, з чудним балконом і виглядом на розкішний сад і ставочок.

Я сидів з болгариним — отцем архимандритом, коли до нас підішли місцевого попа, настоятеля катедралі. Він нас запросив огляну-

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛАНОВІ КОРОНИ.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

12 30

Новий секретар ЦК КП(б)У.

Цим разом грузин Картвелішвілі.

Комуністичні історики твердять, що КП(б)У, тобто комуністична партія більшовиків України існує вже кругло 10 літ. Далі вони кажуть, що КП(б)У не є обласною філією ВКП, тобто всесоюзової (ще перед двома літами: російської) комуністичної партії, а самостійною і ще й до того українською партією. Шож, — кажуть так кажуть, спорити з ними нема потреби. Все одно вони самі не вірять в те, що КП(б)У є українська.

Бо якже вона може бути українською, коли всіх активістських і свідоміших українців, що найшлися були в ній після 1920 р., протягом двох останніх літ повикидали, а деяких то й позасилали далеко поза межі України? А далі як може бути ця партія українською, коли в ній крім російсько-жидівської переваги є тепер тільки незначна кількість малоросів, а весь кермуючий її апарат остає виключно тільки в руках чужинців? Найважливішою особою і фактичним диктатором у КП(б)У є її секретар. А що КП(б)У є диктаторкою на Україні, то її секретар ЦК КП(б)У все є фактичним диктатором і КП(б)У і УСРР. Тому-то секретаря КП(б)У ніколи не вибирають партійні збори у Харкові, а призначає його згори політичне бюро ВКП в Москві. Іншими словами диктатор політбюро Сталін призначає тепер на секретаря КП(б)У найбільше собі відданих людей, які виконували з фотографічною, що так скажемо, точністю його волю.

Тому-то від початків існування КП(б)У по нинішній день ще ні разу не був секретарем ЦК КП(б)У українець. Кілька літ підрад був секретарем КП(б)У відомий Каганович, тепер права рука Сталіна у Москві. Каганович був жидом. Минулий рік диктатором КП(б)У був її секретар, призначений Сталіном, що звався Косіор. Косіор був поляком. Цього року „чудесний грузин“, як звуть Сталіна російські емігранти, призначив на становище секретаря КП(б)У грузина Лаврентія Картвелішвілі.

Вся радянська преса, друкована по українськи, попала, очевидно, в теляче захоплення від того призначення. Картвелішвілі, мовляв,

ти готичку церкву, забрав на авто і привіз до своєї церкви, яка була будовою північно-німецької типової готики. Тут нас ще угостили концертом Моцарта на органі, але завдяки цьому пропала можливість оглянути музей. Після церкви ми розпрощалися з архимандритом болгариним і мене запросили на авто, в якому їхав один професор (Зелінський з Варшави) з дочкою. Хазяїном авто оказався дуже чемний власник папірової торгівлі в Лонді, який повів нас берегом моря, де плавали десятки тисяч різної дичини (качки, морські ворони, рибаки, чайки і т. п.).

Мені здавалося, що ці береги мусіли відіграти велику роль в історії розвитку європейської людності, бо ці північні береги колись мабуть були відкриті в сотні раз численнішою дичиною, а ще більше могли постачати молюсків і тому піддержувати населення значної гущини. На берегах Адрійського моря, а також і на Рів'єрі я не бачив ніколи такої маси птаства. З другого боку маса озер і озерах де маленьких річок постачали тоді як і тепер безліч гарної риби і раків. За день, коли я був в Копенгагені в передісторичній музею, що мою думку потвердили збірки цього музею, бо зібрана в них кількість кам'яної посудини, косянки та різноманітності в десятки разів перевищає такі колекції Парижа, Берліна, Праги і т. п.

Гостинний хазяїн авто завів нас на свою приморську віллу, чудовий, типовий шведський домок, який тонує у зелені невеликого садка, що мав завширшки не більше 30 метрів, але був досить довгий. Від садка в море йшов поміст з дощок: це маленька купальня і човен тут-же прив'язаний. Сонце привітало сідало. Господар повед нас і по хаті і по садку, оповів нам, що 30 літ перед тим, це був зовсім дикий беріг моря, але він, купальня тут дуже дешево садибу, завів садок і хату, а тепер уже тут міє літнє селище витворилося для мешканців Лонда.

(Попінення буде.)

зв'язаний тісно з Україною, тут проходила його діяльність перед революцією і в часі революції і т. д. Хтож такий Картвелішвілі? Уродився він 1891 р. в Грузії. В часі студій у київському Комерційному Інституті був уже членом більшовицької організації. У 1917 р. працював як комуніст у Києві проти українського уряду. Був організатором комуністичного повстання в Києві у 1918 р. В часі гетьманства працював в Києві і в Одесі у підпольних організаціях. В 1920 р. працює в Одесі, а пізніше на Кубані. В 1921 р. стає секретарем київського губернського виконавчого комітету. В 1923 р. є секретарем ЦК комуністичної партії Грузії, а в 1924 р. знов є секретарем Київського Губвиконкому, в 1925 р. стає знов секретарем компартії Грузії, в 1926 р. стає головою грузинського радянського уряду, в 1929 р. роблять його начальником Політичної Управи Української Військової Округи, тобто головою військової чехи на Україні, а тепер номінують його на 1930 р. секретарем ЦК КП(б)У. Ось і всі „заслуги“ цього грузина для України. Невідомо тільки, скільки в нього на душі вбивств і розстрілів, dokonаних на українських національних діячів.

З того вислід, що секретарем КП(б)У стане українець аж тоді, як рах засвище, або риба заспіває. А врешті, чи не все одно хто це становить займає? Може це з деяких оглядів і краще, що не українець?

Французький „Тигр“.

Кілька літ тому, коли Жорж Клемансо, зва-ний популярно „Тигром“, покидав політичну діяльність, визначний французький письменник Андре Сіарес присвятив йому невеличку студію. Вона написана так, що не втрачає нічого зі своєї свіжості ні актуальності. Тому передаємо з неї деякі частини у перекладі.

Він улав. Коли побачив, що він лежить на землі, були би його роздерти на кусні. І якби кожна брехня про нього була тигром, а кожний рев тигром, нічого не було би залишилось із чоловіка. Якого ще останнього місяця вважали тигром Франції. Йому віддали поклія, який відда-ли померлим. Тому, що всі вірили, що він помер справді. Його підвезли на залізницю з „помпою“ і з пошестю, яку запрямуємо на похоронах. Він вийшов до купелів так, наче би їхав в останню по-дорож. Плакали за ним дискретно: бо рахували, що він більше не вернеться. А любили його.

Називали його диктатором, дарма, що не був він ним ні трохи, а врештю, він не заслужив на таке велике слово. Твердили, що він мав силу перемагати волю всіх і не адекватні рахунки. А досить було одного слова, щоб відібрати йому всю могутність. Тепер він є тільки символісним старцем, що лікуватиме свою печінку.

Клемансо видавався тираном, киринником, тому, що він узяв у свої руки владу не на те, щоб руйнувати: він видавався авархістом людям, що люблять „порядок“, бо вони також не в силі зрозуміти, що запланам владі є робити зайвими революції. Всікі зміни є потрібні. А мистецтво влади лежить у тому, щоб завести їх у пору. Бо зміни накинени насильством є вже непотрібні.

Клемансо це людина, що не ошаджує себе в битві, а зберігає холодну голову. Він більше навчився в боях, ніж у книжках. Коли він був лавантажний теоріями й принципами. Та він хутко скинув цей зайвий багаж. Він зрозумів, завдяки великій інтелігенції, що законами людей не зміниш. Навіть тоді не зміниш, коли сам теоріш закони.

А проте він вірить у книжки. Про цю оману не скажу нічого: вона є конечна. Може колись зробить з неї навіть щось у роді релігії.

Клемансо завжди любив свободу і справедливість. У цьому, адяється, існує гармонія між його характером і світоглядом. Всі великі слова, якими, як люди уявляють собі, можна спасти світ, не є для нього абстрактними ідолами.

Клемансо є понад політиком.

Його силою і слабкістю був критичний хист. Але він умів шораз більше перемагати в собі духа негачії.

Нещастям Клеманса було те, що йому не дали здушити в собі остаточно поземіста. Державний муж мав свою рацію, що нехтує ріжкими аборами, тому, що від них залежить. Але він не повинен їм цього показувати. Всяка погорда ви-щости повинна бути притаєна.

Навіть коли Клемансо знижується до просто-люддя, він не є демагогом. Він ніколи не лєстив юрбі: вераз він милосердився над нею. А при цьому він вірить у право чисельної переваги. Він, будучи лікарем, вірить у допуск; а нехандить утопії як нормалізацію.

Його вважали віриши і мабуть він є ним, бо багато мав надій і багато терпів: ще й тому, що мал у собі силу. Діач і поет мають потребу дру-жів і оба нахольють її мало.

Клемансо як людина захотів хоч піпити в

свободу: він відчував її, навіть коли заперечу-ва. Свобода є нічим сама в собі. Але любов сво-боди — це вже ціла політична програма. Ясно, що більшість тих, які вижирють насильства, не лю-блять свободи. Річ лише в тому, хто з нас, коха-ючи свободу якнайбільше, любить також, щоб цю свободу мали й інші.

Він мав вигляд селянина. З літами він тра-тити риси лікаря, а дістає риси шуава (фран-цузький контрреволюціонер, бурбонець). Його голова — наче предвічна, модна в 1000 році.

Клемансо мав більше розмаху й точності, коли говорить, ніж коли пише. Як більшість про-мовців, він не мав прикмет письменника. Його живе слово є звязке й точне, а його стиль бала-кучий. Він мав голос пропівзливий, невідхожий до розмов, а добрий на бурхливих зібраннях, на вічах. Він віддихав з насолодою запахом небез-пеки його льогіка є без прикрас і сильна, різка, як сокира зі сталі.

Його чоло відкрите й широке, це чоло люди-ни, що розуміє. Дві довгі риси, що йдуть від одної виски до другої, вказують на те, що він уміє уважати. Його око гарне, сильне, повне життя.

Будучи при владі, Клемансо мав силу ви-вчити нову роль. Він не переставав учитись. Він мав добру волю. Ця риса в його старості є зво-рушуюча.

Коли людина стає шораз більше гуманною, вона хоче проявляти шораз менше сили. Тому цей старець, що ждав на владу 30 літ, не зробив ні одного жесту, щоб її задержати. Йому були би її віддали за ціну одного жарту, одного лег-кого заперечення. Але він не хотів перестити собі. Він міг би був лише замовчати: але він відмо-вився і від мовчання. Його влада була сильніша, ніж інтереси. Бо він волів пошану для своєї дум-ки, ніж велич свого становища. Він не хотів брех-хати. Він помер найкращою смертю, в повнім бою і сміливості. Він сказав правду, і повторив її тим, що не хотіли її чути. А цього люди не ви-бажають.

Але він відживе. Вони не знають, скільки життя в зляпаного з тим старим тілом.

8. грудня

ц. р. здержу-
мо висилку ча-
сопису тм Вп.
Передплатни-
кам, що залья-
гають з перед-
платою.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Цьогорічні листопадові роковини святку-вали українці в Дітройті, Миш., Зєдинєні Дєр-жави, черговим концертом у радіо із стації ВМР, одної із найсильніших стацій в Америці, яка є також і міжнародною. Концерт відбувся в неділю 3. листопада. Зразу був назначений на год. пів до другої полов., та зогляду на ліпшу передачу концерту до Європи пересунуєно і. го на пів до шестої веч. В Європі була вже двана-цята година попівночі й європейські воздушні проводи були вільні від своїх продукцій.

Концерт складався з трьох груп: церковної музики, двох солових продукцій і народних пісень. По вступнім слові (по англійськи), в якому пояснено, що це за свято українці свят-кують, як першу групу відспівав „Боян“ два концертні псалми Борніанського „Возвесели-ся“ і „Всі язичи“, закінчуючи „Свят“ із Служби Сєдзяка в С-дур. Солоістами були: п-ні Юлія Войтович, Катєрина Польова, Анна Поливка і п-ове Онуфрій Пєлєх та Дмитро Тєтеричко. В другій часті виконала п. Анна Задоско со-правове солю „Ах, де той цвіт?“ Остєпа Ни-жанковського з фортепьяновим супроводом п. Романа Говиковича (сєстрінка автора цієї пісні), а п. Михайло Фєдитник відспівав у супроводі мішаного хору „Боян“ народню балладу „Чор-на ріка ізорана“. В третій часті виконав „Боян“ дві народні пісні в лекшому характері, а саме: „Стєлєся, барвінку“ і „Ой піду я до млина, до млина“. Короткою промовою по англійськи за-кінчив цей вечір пісні о. Лев Сємєратович, пі-сєя чого відспівано гимн „Божє великий“.

Що цей виступ був чи не найудачнішим з усіх дотєперішніх українських у радіо в Ді-тройті, свідчить м. ін. те, що артистична дирек-ція стації ВМР просила, щоб цей концерт по-вторили в цілості в грудні, а що найменше вду-чити до грудневої програми балладу „Чорна ріка ізорана“. Дирігував хором „Боян“ п. Сємєн Пєлєх.

При кінці треба ззначити, що хор „Боян“, це церковний хор при католицькій церкві сь. Івана в Дітройті при Клипперт сєню, який за-всїдн дуже радо виступає на концертах для своїх і чужих та добуває славу для української пісні й українського імені.

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові панчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

Снігівці марки „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Перемога Шобера.

Напередодні реформи конституції в Австрії.

Довголітній президент віденської поліції, теперішній держ. канцлер Австрії Шобер, що поставив собі за мету перевести зміну конституції, і скоротити владу соц.-демократичної партії у віденському ратуші, переміг противників тих реформ на цілій лінії. Під натиском прихильної опії, а зокрема гаймерів, соц.-демократичні провідники, що до останньої хвилини горілилися і провтовані реформи називали не інакше, як ганебними, заповідали боротьбу з ними „за життя і смерть“, подалися до відвороту.

Справі тих реформ була посвячена конференція соціалістичних мужів довіря в цілої держави, яка радила в неділю 24. ц. м. і по довгій дискусії прийняла вкінці рішення того змісту, що соц.-демократи „є готові до жертв“. Ця „готовість до жертв“ австромарксистів виявляється в тому, що вони примушені влати майже всі свої теперішні позиції.

Зокрема соціал-демократи готяться тепер на сильнішу контролю господарки у віденській громаді христ.-суспільною і взагалі міщанською меншістю, а таксамо на контролю фінансів громади, яку переводитиме найвищий рахунковий трибунал держави, вони дають голос і вплив державі на свою будівельну, позаткову і всяку іншу політику в громад. Відня. Дальше соц.-демократи готяться на вибір президента Австрії цілим народом і на значне поширення його управління, вони віддають всеціло віденську поліцію під команду і в руки міністерства внутрішніх справ, словом: вони приймають усі ті домагання, що їх висунула більшість населення Австрії в інтересі кращого розвитку її господарської розбудови держави.

Таким чином можна надіятися, що зміна конституції пройде в австрійському парламенті вже в найближчих днях. З хвилиною її ухвалення, зачнуться в державі ті реформи, що їх так нагально домагалася ціла гаймерів, а з нею велика більшість населення австрійської республіки.

За свою церкву.

Закінчення сумної церковної історії в Жабчу.

Польська влада остаточно розв'язала спір між православними і новітніми уніятами за церкву в Жабчу, луцького повіту, на Волині. Церкву признано православним і ще лиш церковні будинки осталися в руках „ржондових“ уніятів.

Дня 24. листопада ц. р. відбулося посвячення церкви в Жабчу. Це жабчанське свято стягнуло кільканадцять священиків і кілька тисяч народу з ближчих і навіть дальших місцевостей. Кількість учасників свята обраховують на 5000. Урочистість посвячення збільшила паскальна Служба Божа, на що дав дозвіл митрополит Діонісій. В це небуденне свято Жабча лунала в церкві могутнє: „Христос Воскрес“. Радість населення годі описати!

На посвячення церкви жабчанці запросили посла д-ра Ст. Біляка з Українського Клубу, який з доручення Української Парламентарної Репрезентації був у Жабчу в тому часі, коли боротьба за церкву дійшла була до найбільшого напруження, а православні були замкнені в церкві. Промову посла Біляка прийняли присутні з великим одушевленням і через нього дякували Українському Національно-Демократичному Об'єднанню й Українській Парламентарній Репрезентації за оборону прав православної церкви на Волині. Зокрема передали свою подяку Об'єднанню священики. Треба підкреслити, що в останніх часах голос священиків на Волині стає щораз більше співзвучний з голосом цілого народу, що в дальшому запевнює для Волині свої добрі наслідки.

Літвінов про демонстрації перед польськими консулятами.

Дня 26. листопада вступили нар. ком'сари закорд. справ Літвінов прийняв польського посла Патека та виступив йому жалі в приводу демонстрацій у Харкові та Києві. Літвінов зазначив, що фотографія, яку спалили під час демонстрації в Києві, не була фотографією Пилудського. За вибиття шиб у під'їзді підполітбілей, влада дала сатисфакцію на місці тамошньому консулятові.

Просвіта у Володимирі загрожена.

(Допис з Волині.)

Ще 19. серпня новий повіт. староста у Володимирі Дроздовський переріз листочком „Просвіти“ й наказав забрати до староства все діловодство й акти для докладнішого перегляду, обіцяючи повернути всі книги за 10 днів. При тому присутнім членам сказано, що хоча в канцелярії т-ва помічено різні непорядки, але їх можна „забагателізувати“, оскільки „Просвіта“ піде на „вспушпрацу“, бо як ні — то буде заснована нова „Просвіта“. Минує місяць — і делегація від ради т-ва зголосилася до староства по акти, але довідалася тільки, що справа буде податкована за тиждень. Ще кілька разів упоминався й секретар „Просвіти“, але справа все відтягалася. Так минули аж три місяці. Без актів і цілових книг рада в „Просвіті“ майже замерла, обмежуючись аматорськими виставами до сел. Нарешті в листопаді староство почало цілковито спиняти працю т-ва: заборонено у Володимирі свято Котляревського 24. XI з виставою „Наташки Потапки“; відмовлено дозволу на кооперативні курси РСУК, хоч вони вже відбулися раз у 1928 р. і пройшли без закидів; заборонено виставу „Пашеня дитина“ в с. Нисичинках — і все тільки устною, без доручення зборів на письмі.

Такий стан „Просвіти“ примусив раду т-ва скликати на 21. XI загальні збори: про це повідомлено староство майже місяць наперед — 24. X, але жадної відповіді не було. Отже на призначений день поїхали делегати від сільських загальних зборів і місцеві члени — й не знали, чи починати засідання, чи ні. Вислано до староства делегацію в складі п'ятиох представників, у тім числі одного члена ради, одного від рев. комісії і трьох інших, аби в'яснити ситуацію. Але староства зажадало від делегації передовсім уповноваження на письмі від „Просвіти“, а крім того заявив, що рада не мала навіть права скликати людей доки не дістала дозволу на збори. На це делегація відповіла, що розпорядок генер. комісара Східних Земель ч. дна 23. V. 1919, арт. 7, дає право статутним товариствам скликати збори, тільки повідомляючи адміністр. владу в дні зборів. — Між тим як рада повідомила староство місяць скорше, отже не її вина, що й досі не дістала ніякої відповіді. Не зважаючи на те, що серед делегації були дві пані, двох членів з вищою освітою і один загальноосвітній місцевий землевласник — і що на чолі делегації був старший віком, сильний вже член рев. комісії, з нею обійшлися в старостві невідповідно. Збори заборонено. При тому староства заявив, що нібито „Просвіта“ „провокаційно“ уряджує підбурюючі театральні вистави і цим робить „лидерів у публічний спокій“. Для прикладу вказав на виставу „За батька“, що відбулася в Поричку 17. XI. Треба зазначити, що це неса історична і на урядження цієї вистави самож староство кілька разів давало дозвіл, а перед тим її перешкодував референт староства Радзівовський, котрий це ствердив. Отже виходить, що причина криється, мабуть, деінде. Пригадуються слова староства при його першій відвіді у „Просвіту“ — або „вспушпраца“ або нова „Просвіта“. Та як це погодити з аполітичністю „Просвіти“? Ажте організація культурній так не личить братися в політику — ані опозиційну, ані проурядкову, бо мета „Просвіти“ лежить в іншій площині. Сьогодні хтось може гадати, щоб „Просвіта“ била з безбоями, а завтра — з ендеками: до чогож це доведеться? Загалом вражливий, що „Просвіту“ у Володимирі мабуть замкнуть, як це прокукував ще два місяці тому ред. Пеганів з Луцька.

Арендатор сойм. буфету домагається відшкодування.

Арендатор сойм. буфету виставив петицію до марш. Дашинського, в якій домагався відшкодування 12 тис. зол., тому, що засідання сойм. 31. жовтня не відбулося. Арендатор зазначає, що на день отворення сойм. заосмотрні буфет в усі харчі, а тимчасом наслідком несподіваного відложення сесії весь запас харчів на 30 днів зіпсувався, наслідком того арендатор потерпів поважні втрати. Арендатор зазначає, що колиб марш. Дашинський відмовно погодив його просббу, то виступить проти президії сойм. судовою дорогою. Тоді відбулася би перед судом цікавий процес і цікава інтерпретація уст. конституції.

Три польські сел. партії незлучилися.

Повідомляють, що вісти начеб Паст, Визволеня та Стр. Хлопцке створили одну партію, є безосновні. Означ. фактом є, що в більшості випадків ці партії виступають разом.

Плебісцит у справі польської конституції?

АВС містить чутку, що польський уряд пропонує в грудні соймові свій проект реформи конституції. Колиб ця остання сироба не мала успіху, тоді справу реформи конституції піддають плебісцитові цілого населення. Плебісцит відбувся би в кінцем березня.

Пос. Грінбавм переноситься у Палестину?

Аг. „Іскра“ довідується, що провідник сіон. організації в Польщі та голова жидівського сойм. клубу пос. Грінбавм у найближчих місяцях переноситься на постійно у Палестину. Мандрат по пос. Грінбавмі одержав би пос. Іназар ві Чивона, теж противник пос. Райха. В Палестині пос. Грінбавм займатиметься політ. діяльністю. Сіон. часопис „Гайнт“ заініціював збірку на зац. дар для пос. Грінбавма. За ці гроші закуплять для пос. Грінбавма дім у Палестині.

Бухарін і Риков мусять виїхати за кордон.

Праська аг. Уніон повідомляє з Москви, що в імені Сталіна пропонується Бухарінові, щоб виїхав із СРСР та щоб поселився де завгодно за кордоном. Йому обіцяють засоби до життя, коли впречеться участі в праці закордонних секцій інтернаціоналу. Заступати, що Бухарін готиться на пропозицію, Сталін пропонує теж за посередництвом третіх людей Рикову, щоб добровільно кинув становище голови ради нар. комісарів СРСР. У заміну за добровільну димісію Сталін обіцяє Рикову довшу відпустку за кордоном.

Кельог кандидатом на Нобеліву нагороду.

Як кандидатів до мирної нагороди Нобля подають проф. Курніюса (Бол.), булгар. амер. міністра закорд. справ Кельога, відому філантропку Елян Брандстрем і шведського архієп. Седер-бьома.

Здержання більш. офензиви в Манджурії?

З Токіо повідомляють, що головнокомандуючий більшовицьких військ на Дал. Сході Білхей приказав адержати похід військ у глибину Манджурії. Військо не підступає, а закопується біля Халаяру. Причиною адержання офензиви є аляється неясне становище Японії, яка з причини загроження її інтересів може виступити збройно проти СРСР.

ПАТ повідомляє з Москви, що більшовики посунулися більше, як на 100 км. у глибину китайської території. З Токіо повідомляють, що американський, японський, англійський та французький амбасадори ають обом воюючим сторонам пересторогу, що вел. держави, які підписали Кельогів пакт, не можуть бути рівнодушні до війни на Дал. Сході, яка порушує Кельогів пакт і спричинює великі шкоди сх.-кит. азіатцям.

Біржа.
Гроші.

Американський долар 8:50—8:50 00, канадський долар 8:51 50—8:52 00, чеська корона 0:26 33—0:26 66, австрійський шілінг 1:25 00—1:25 50, румун. лей 0:05 00—0:05 20, французький франк 0:34 60—0:35 10, швейцарський франк 1:71 50—1:72 00, фунт штерлінгів 13:30 00—13:50 00, радянський червонець 15 00—16 00, німецька марка 2:13 35—2:13 45.

Золото: 20 корон 36:50 00—36:60 00, 20 франків 34:50 00—34:60 00, 20 німецьких марок 42:00 00—42:40 00, 10 російських рублів 46:00 00—46:40 00.

Срібло: Австрійська корона 0:60 00—0:64 00, австрійських корон 3:20 00—3:26 00, австрійський фалорен 1:60 00—1:63 00, російський рубель 2:50 00—2:60 00, копійки за рубель 1:23 00—1:30 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 38 25—39 25, пшениця селянська 31 75—32 75, жито галицьке 24 00—24 50, ячмінь галицький броварський 00 00—00 00, ячмінь на мазю 18 50—19 50, ячмінь пастинний 20 00—21 00, олія галицький 20 25—21 25, кукурудза румунська 24 00—25 00, бав. рабоба промислова 3 00—3 50, фасоль біла 80 00—95 00, фасоль кодрова 40 00—50 00, фасоль краса 52 00—57 00, горох піл-Вікторія 34 00—39 00, горох підлий 26 50—29 50, бобик 25 00—26 00, німецька паст. я зерні 00 00—00 00, пш. 26 50—29 50 сіно солодке красне православит 8 50—9 50, соломка православна 3 00—4 00, гречка 25 75—26 75, льон 67 50—69 00, дубиль сир. 19 00—20 00, ріпак олійний 69 00—70 00, мука пшенична 10 при 00 00—00 00, мука пшенична 65 при 66 00—67 00, мука жита 70 при 40 00—41 00, гречка кукурудзаний 6 00—00 00, мука кукурудзана 00 00—00 00, отруби жита 13 75—14 75.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960, 538.

— **Напад учня на професора в Коломиї.** В українській гімназії у Коломиї учень VII кл. Микола Митляк від довшого часу скаржився, що професор Едмунд Гібчинський трактує його при іспитах гірше, як інших учнів та свідомо переслідує його. Дня 23. XI. ц. р. Микола Митляк сбурилий на професора за тенденційну, несправедливу оцінку його відповідей при іспиті, напав на Гібчинського і побив його пальцею по голові так сильно, що професор упав непритомний, а лікарі признали його нездібним до праці протягом 14 днів. Учня Митляка арештували і він при слідстві признався до вини, утративши свій вчинок несправедливою поведінкою професора супроти нього.

— **Антифем у Бригідках.** Герберт Вейн Ведесн, заступник одної англійської фабрики сталі, продав концернові Дуброва транспорт сталі, а гроші одержані за це для фабрики у сумі 347 фунтів штерлінгів ужив на власні потреби. Поліція арештувала цього англійського джентельмена і замкнула у Бригідках. Передвчора почалася судово розправа проти цього дефранданта, але через несприятелів деяких свідків, розпрavu перервано.

— **Як то вони ретрагують „Селянина“.** В „Ділі“ вже писалося, що у Львові почав виходити на псевдоукраїнській мові тижневик табору маршала Пилсудського „Селянин“ та що цей орган живе з того, що передрукковує фейлетони та статті з українських газет, доповнюючи тільки свої шпальти лайкою на українські незалежні партії. В другому ч. „Селянина“ маємо такий карикатурний доказ сумнісності та оригінальності статей того органу: На 12 сторінці цей орган табору Пилсудського передрукковує з української незалежної преси замітку про смерть польського поета Заградника, у якій буквально за тою пресою повторює: „Заградник хоч походив з української священничої рідні, був зазвичай поляком шовіністом і як співробітник „Слова Польского“ оплюгавлював на його шпальтах усе, що українське. Помер у 25. році життя на чахотку, якої набавився в наслідок безпросвітнього алкоголізму“. Очевидно, пани редактори „Селянина“ передрукували цю замітку, не читаючи її, бо якже інакше могли помістити цю замітку газета, що глумиться польську державу і культуру, та намагається в цілях помирненя поляків з українцями представляти все що польське у найкращім світлі? Чи яка інша польська газета написала, що Заградник помер від безпросвітнього алкоголізму? Панове „редактори“ „Селянина“! Як вже передрукковуєте статті з української преси, то вже бодай прочитайте і продумайте їх, а то вам може трапитись таке, що не читаючи, передруккуєте статтю, в якій говориться, що всі редактори „Селянина“ хорі на запалення мозку від безпросвітнього алкоголізму!

— **Буйна фантазія редакторів „Слова Польского“.** „Слово Польске“ пише, що у Волоській церкві минулої неділі богослуження нарешті відбувалося спокійно, бо поліція не допустила до нових виступів українців проти москвофілів, але „українські авантюристи“ шукали собі способу найти лицарську сатисфакцію в інший спосіб, а то прийшли до церкви в черевиках підбитих гострим цвяхами і тими цвяхами роздирали москвофільським паннам суконки та панчішки і калічили жіночі ноги. Цікаво, чи редактори „Слова Польского“ заглядали українським студентам під черевики та міряли довжину цвяхів та оглядали роздерті суконки і панчішки та покалічені ноги руских дам?

— **Мати вбила свою дитину.** В селі Підлісках, пов. Львів убила Параня Блавацька свою дитину і вночі похоронила на цвинтарі, після чого втікла невідомо куди. Поліція арештувала сестру обвиниці Катерину, яку підозрюють, що вона допомагала Парані Блавацькій в убивстві немовляти.

— **Злодії поранили нічного сторожа.** У Фірлейці, у Золочівщині злодії закралися до комо-ри Івана Бадоня і пробували викрасти муку, а коли нічний сторож Михайло Чучман хотів зловити їх, злодії стріляли до нього кілька разів і тяжко поранили в правий бік і ліву руку. Поліція арештувала Миколу Гавора, Корнелія Папроцького та Івана Стахова.

— **Драма у лісі.** У селі Вичівках у Бучаччині лісничий Осип Антал переловив у лісі кількох парубків, які вивозили потайки крадені дрова. Коли лісничий хотів записати імена парубків, щоби потягнути їх до відповідальности, вони кинулись на лісничого, привязали його мотузами до дерева і побивали його та забрали в нього невелику суму грошей. На другий день найдено лісничого у непомітній стані прив'язаного до дерева. Виконавців цього акту помісти у лісі не вдалось досі відшукати.

— **Жертва науки.** У краківському університеті, підчас хемічних вправ у лабораторії, студентка Емілія Больцвіна розлила на суконку пів літри бензолу, який запалився від свічки, яка світилась на столі. Вогонь охопив ціле убрання студентки, так, що Емілія Больцвіна серед страшних мук померла в лічниці від попарення.

— **Арештування комуністів у Варшаві.** Варшавська поліція почала на днях велику нагілку на комуністів і перевезла ревізії у 42 осіб. Для вишукання комуністів вислано 62 поліційні стежі. Підчас ревізії сконфісковано в комуніста Романа Матиса 5000 зол. у закордонній валюті, а в д-а Арона Майхеля сконфісковано 1000 кг комуністичної літератури. Виявилось, що секретаркою комуністичної партії у Варшаві була графиня Язвіга з Янішевських Ольшевських з Грвбешіщини. В кімнаті Варшавського найдено апарат для відбивання комуністичних відозв, а в Лейбі Бібермана сконфісковано адресну книгу комуністичних тайних організацій. У зв'язку з тими ревізіями арештовано 50 осіб, з яких частину звільнено, а 19 осіб стане перед судом.

— **Смерть жидівського письменника.** У Вильні помер визначний жидівський письменник Ізаак Будзон, відомий автор оповідань із життя жидівського пролетаріату. В останніх роках був він редактором вильнянської газети „Цайт“, в якій поміщував свої нариси з життя вильнянського гетта. Помер він у 71 році життя.

— **Пацієнт убив лікаря.** В американським місті Огіо лікар Абнер Йонес переводив операцію жовудка одному пацієнтові, якого перед тим присяв при допомозі хлороформу. Підчас операції пацієнт нагло збудився і ударив лікаря п'ястком в груди так сильно, що цей лікар, який був хорий на серцеву недугу, помер від удару та зворушення на удар серця.

— **З українського життя за кордоном.** На чеській університеті у Празі оголошено в зимовім семестрі шкільного року 1929-30 такі викладачі з діянки українознавства: Історія української діями (проф. Колесса); Історія України (проф. Довженко); Нівзний курс українознавства (лектор Любимелький); Семінар зі славянських (в тім і української) літератур (проф. Горан). На семінарах і на п'ятих курсі українознавства читатимуть твори Шевченка, Олеса і Хвильового.

— **Нові „Поезії в прозі“ Тургенєва.** Як відомо, великий російський письменник Тургенєв, прославився не тільки своїми повістями, але й „Поезіями в прозі“, які вийшли і в українським перекладі. Незавно, дослідник літературної спадщини цього письменника, француз Андре Мавзон винайшов у однім париському архіві зі невданих досі „Поезій в прозі“ Тургенєва. Незабаром вийде повний збірник цих творів, у якому будуть видані і ці невдані „Поезії в прозі“.

— **Ріжні вісті.** Статистика виказує, що в місяці жовтні ц. р. померло у Львові 227 осіб, з того 114 чоловіків, а 113 жінок. — Недалеко Сасова у Золочівщині внізник Еміль з Котлова убив Шмультя Бреннера. — Із в'язниці в Козовій утік в'язень Микола Різник, який мав бути караний за підпал будинків Домініка Крамара із Росоховача. — У Варшаві розпочався новий судовий процес проти маріавського архієпископа Ковальського. — Прикордонна станція Петровіце на чесько-польським кордоні скасується, а утвориться нова велика станція у Збжидовіцах, де вже розбудовуються будинки і шляхи. — У Москві робітники почали демонстрацію на знак протесту проти дорожніх і голоду, але поліція розігнала демонстрантів. — У Будапешті 19-літня урядниця Гелена Баркочі із заміром самовбивства скочила через вікно на вулицю і впала на голову купця Кноля, який як раз переходив вулицю. Гелена Баркочі згинувла на місці, а поранений купець лежить у лічниці. — В Єрусалимі арабські націоналісти виконали замах на англійського прокуратора Бентача, який на їх думку надто гостро судив арабів за жидівські погроми. — Через великі бурі припинено в каналі Ля-Манш всяку корабельну комунікацію. — У Букарешті закінчився конгрес ромунської ліберальної партії на якому дуже гостро критиковано політику цариністичного уряду. — Підчас вибуху газів у торговельній палаті в Ессені згинувло 3 особи, а 28 осіб було ранених. — Американці виставили у Парижі автомобіль, який коштує 13.500 доларів і має силу 265 коней. — В Яффі арештовано 9 жидів за те, що бунтували своїх однородців проти жидів.

— **Спомини маршала Фоша.** Вийшов новий том „Споминів маршала Фоша від битви під Марною до окупації Порура“. Ці спомини видає під редакцією маршала Раймонда Рерулі і вже перекладені на німецьку мову. У споминах маршала Фош признається, що він обняв команду над всіми арміями держав Антанти з ініціативи Англії. Ця концентрація кермування

всіми арміями в руках однинці мала більше психологічне значіння ніж фактичне. Але вже 1914 р. впливи Фоша на армії були більші, як впливи короля. Та те, що вдалось Фошові у кермуванні арміями, було його невдачою в очах Клеманса, бо Клеманс все був тої думки, що Фош занадто шадить американськими військами. Натомість Фош старався переконати Клеманса, що американці це дуже недосвідчене у війні військо і що ними можна покористуватись тільки дуже обережно. Фош висловлює думку, що Антанта могла заключити побідний мир вже 1917 р., але це був би мир, у яким найбільше булаб скористала морально і матеріально тільки Америка, тому треба було продовжувати війну до кінця 1918 р. Росія 1917 р. вже не була здібна до війни, а Румунія азагалі не уявляла собою ніякої сили, тому мир був можливий 1917 р. Німеччина прогала війну не тільки через матеріальну скруту у краю та меншу численність військ, але і через те, що її головна команда складалась зі слабших духом і менше здібних однинців, як головні команди держав Антанти. Але Фош признає, що після битви над Марною ситуація була така погана, що колиб німці були про це знали і не виконали відвороту ще кілька днів, то Німеччина була би може побідила і битва над Марною тільки через непорозуміння не скінчилась для Франції катастрофою. Фош доказує, що однією злоручкою мира є сильна армія, далі висловлюється дуже скептично про вартість і вплив Союзу Народів, та намагається переконати читачів, що добробут та мир в Європі можливий тільки тоді, як Європа стоятиме під гегемонією Франції.

Студентське життя.

(Довічаєня)

Звіт голови економічного відділу т. Равича Дмитра виказує, що мимо обіцянок, складаних делегатами краю минулого року матеріальна піддержка „ЦЕСУСА“ була більше чим недостаточна. Замість живішої піддержки в році, в котрому з причини посиленої акції „ЦЕСУСА“ його вплив значно зросли, виявило краєве студентство байдужність, яка в наслідках привела Централю в доволі критичне фінансове положення. І тут українське студентство при допомозі громадянства мусить звільнити „ЦЕСУС“ від фінансових клопотів, памятаючи, що „ЦЕСУС“ це в першій мірі репрезентація краєвого студентства, а не лиш еміграційного та, що сама номінальна приналежність не вистарчає.

Дальше слідували звіти голови Загального Секретаріату т. Забавського Володимира, голови культурно-суспільного відділу т. Бойкова Олексі і звіт Контрольної Комісії, закінчений внесенням на уділення абсолютної уступаючій управі з признанням за корисну та дбайливу пілорічну працю.

Із звітів з місць найбільше зацікавлення викликали, природно, звіти краєвих делегацій з Польщі та Румунії. У звітах делегації з Польщі було уже частинне в'яснення причин, які склалися на недостаточне піддержання „ЦЕСУСА“ в минулому році, а саме: матеріальне знищення в часі листопадових подій, що змушувало львівське студентство зайнятися в першій мірі бодай частинною відбудовою пониченого майна, часті врешти, що внеможлижували будь-яку організаційну працю, врешті розв'язання найбільшого в краю товариства: „Студентська Громада“. Та все це торкалося тільки львівського осередка. У варшавському осередку організація не поступила через особисті непорозуміння. Краків та Познань ні представників ні звітів, ні яких-небудь в'яснень на зїзд не доставляли. Думаємо, що в цьому році усі студентські осередки в Польщі поцікавляться так долею своєї Централі, як теж постановленням та закріпленням краєвого союзу студентських організацій.

Грімкими оплесками привітано звіт, а радше реферат про сучасний стан українських студ. організацій та положення українства у Румунії, виголошений т. Якубовичем. Вже сам приїзд буковинської делегації був для всіх милою несподіванкою. Як радо їх вїтано, доказом цього хоч би те, що в Президії зїзду, зложений з п'яти членів, засідало трьох буковинців. В останньому році буковинське студентство поступило дужим кроком вперед. Залишивши недавні сязри між двома черновецькими товариствами (Чорноморе і Залоріжжє), оснувало побіч третього „Буковини“ (Букарешт) ще одне своє товариство в Яссах („Громада“) та об'єднавши їх у краєвий союз („СУСОР“) вступило в члени „ЦЕСУСА“.

Із всіх майже звітів українських студ. товариств за кордоном (Париж, Ліж, Відень, Данціг, Женева, Подебради, Пшібрам, Прага) підчеркувано слабкий доплив українського сту-

ГРАМОФОНИ

Брата Файгенбаум, Краків, вул. Майзельса ч. 5. Телефон. 29-86 і 28-06.

ПЛИТИ, ДУТИ й СМІЧКОВІ
ІНСТРУМЕНТИ, — СТРУНИ
й СКЛАДОВІ ЧАСТИ, — а також

ЕЛЕКТРИЧНІ ЛІХТАРКИ, БАТЕРІЇ

поручають гуртово по фабричних цінах
Відпродавцем ліхтариків
даром. 939 1—1

дентства з краю, через що кількість членів з кожним роком маліє.

Дискусія майже в цілості займалася одним питанням: дальшою судьбою „ЦЕСУСА“. Вже минулого року рішено перенести Централю до краю та це виявилось в теперішніх обставинах неможливим, „ЦЕСУС“ мусить остати і далі поза межами краю, та край (Галичина, Волинь і Буковина) мусить забезпечити йому основну піддержку, переняти на себе майже весь тягар його удержання, приготування та доставляти йому потрібні матеріали та висилкою делегатів скріпити його на міжнародних з'їздах. До цього потрібна кріпка, суцільна організація краевого студентства в краєвому союзі, як це вже переліли в себе товариші в Румунії. До цієї організації слід в найближчому часі приступити.

Абсолюторію уділено уступаючій управі через зляканисть та приступлено до праці в п'яти комісіях. Всі комісії працювали дуже інтенсивно так, що мимо цілого ряду трудних до вирішення питань II. пленарне засідання почалося в означеному часі. Майже всі представлені комісіями резолюції (подаємо їх у цілості окремо) прийнято без дискусій, до інших впроваджено декілька поправок.

Внесення комісії-матки, пропонує на президента „ЦЕСУСА“ і голову відділу міжнародних зносин т. Орелюцького Василя прийняв з'їзд та численні гості неуставними оплесками, що були найкращим доказом довіри і вдячності за дотеперішню діяльність президента. Тов. Орелюцький довго відмовлявся від цього важкого обов'язку та вкінці прийняв вибір. Після його вибрано решту членів управи „ЦЕСУСА“, до якого ввійшли: Радич Дмитро, віцепрезидент і голова економічного відділу, Войків Олександр, голова загального секретаріату і голова культурно-суспільного відділу, Зубик Роман, референт економічного відділу, Петрюк Ярослав, референт відділу міжнародних зносин, Гладкий Ярослав, референт загального секретаріату та Якубович Василь, референт культурно-суспільного відділу. До Ревізійної Комісії

ввійшли: Балабан, Левинець і Ницькевич. До Мирового Суду: тт. Коваленко В., Шадковський Е., Вигнанський П., Климач і Бик.

Після вибору управи і прийняття кількох побажань, поставлених до нової управи Ревізійною Комісією закрав голова з'їзду II. пленарне засідання, стверджуючи, що весь порядок наради вичерпаний та дякуючи членам з'їзду за їхню працю.

На загальний з'їзд відзначався поважним та діловим ходом наради.

Відозви й комунікати.

У справі зльокантованих урядників

У відповіді на численні запити зльокантованих б. австрійських та російських службовиків і військових у справі їх емеритального заосмотрення повідомляємо:

Досі подагджена позитивно лише справа зльокантованих залізничників, які згідно з розпорядком Ради Міністрів з 4-го липня 1929 р. можуть старатися про емеритальне заосмотрення. Про це був оголошений комунікат у пресі, а Народна Канцелярія, Львів, вул. Костюшка ч. 1а, уділяє в цій справі ближчих інформацій і посилав інтересованим поучення та зразки подань за попереднім надісланням марки за 25 сот. на відповідь.

Справа емеритального заосмотрення зльокантованих службовиків інших династий і військових не поступила вперед, не зважаючи на заходи представників Української Парламентарної Репрезентації. Щодо них обов'язують покинути давні емеритальні постанови, які не признають їм емеритального заосмотрення. Зокрема щодо військових подаємо до відома, що міністерство скарбу приготує нову в справі емеритури для військових, однак вона до тепер не увійшла ще в життя.

Українська Парламентарна Репрезентація, а зокрема дотичні референти для справ зльокантованих, не спускають з ока справи емеритального заосмотрення зльокантованих служ-

бовиків і військових і при найближчій нагоді, після повної інтервенції у відповідних міністерствах, буде оголошений комунікат про вище згадані справи.

Львів, дня 26-го листопада 1929 р.

Виділ Правної Поради Краєвої
Народної Канцелярії.

Дописи.

СТАРОСЯМБІРЩИНА. (Закриття читальні „Просвіти“ й заборона кооперативного свята та анкет радних). Дня 3-го листопада ц. р. мав відбутись в читальні „Просвіти“ в Старому Самборі концерт у честь Шевченка. Тимчасом дня 2-го листопада староство, на підставі розпорядження воєводства, розв'язало місцеву читальню „Просвіти“. Як причину закриття читальні подало воєводство те, що при читальні „Просвіти“ мала існувати спортова секція копаного м'яча. По наказі староства поліція опечатала дим і бібліотеку читальні й заборонила всякі сходження. Наслідком цього і концерт у дні 3-го листопада не відбувся. — Дня 10-го листопада мало відбутись в Старому Самборі повітське свято кооператива. Напередодні свята вечором староство заборонило його. На свято прибули: від Ревізійного Союзу п. Пеленський, а від Повіт. Союзу Кооператив п. Миханько. З повіту з'їхалася маса народу, але люди даремно очікували початку свята. Свято не відбулося. — На день 19-го листопада ц. р. скликано до Старого Самбора заходами філії „Сільського Господаря“ анкету всіх радних з повіту. Радних вібралося дуже багато. Анкету отворив о. сен. Татомир, але як тільки почав говорити, на сцену увійшов відділ поліції і розв'язав анкету. Не помогло те, що всі мали запрошення, не помогло й інтервенція о. сенатора. Після того о. сенатор Татомир вибрався до староства, щоб інтервенювати в справі анкету, але староста захворів, а його заступник скінчив тоді урядовання і не було в кого інтервенювати.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа, 27-го листопада, год. 7-30 веч. „Це можеш ти казати своїй бабці“. 25-а вистава великої ревії Збейковського. — (Дешевий день — знижені ціни).

Четвер, 28. листопада, год. 4. попол. Чудодійний перстень, казка Варявського (представлення для дітей та молоді).

Четвер, 28. листопада, год. 7-30 веч. Артисти (дешевий тиждень, знижені ціни).

Малий Міський Театр:

Середа, 27. лист., год. 7-30 веч. „Солов'їні відліви“. (Дешевий тиждень — знижені ціни).

Четвер, 28. лист., год. 7-30 веч. Солов'їні відліви (дешевий тиждень, знижені ціни).

Театр ревії „Гонк“ — в салі кіна „Кольосей“:

Вікторок, 26. XI. „На закрутах обережко“: дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Плодючість (на осн. повісті Ем. Золя).

Касіно: Грішниця з Монтпарнасу.

Кольосей: Небезпечний шлях (Том Міно).

Лес: Грішне кохання.

Марусянка: Еротікон.

Оаза: Цілувати, це не гріх.

Палас: Злукова філія „Чотири чорти“ (Джанет Гейнор).

Панс Паревич (Ів. Петрович).

Пасаж: Капітан Газард. Тиждень Пата і Гомонта. Американська комедія.

Стильний: Тайна парісте (Шарль Жезбенду).

Фатаморганга: Останній митар.

Хімера: Пригода чесної дівчини.

Утіха: Завойовник серця.

Програма радіо.

Четвер 28. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 16-15 Музика грамофон. плит. Краків (312,8) 18-45 Підгалицькі розмови. Гельсінгфорс (221,4) 17-30 Співа. Ляйпциг (259) 19-30 Народні пісні. Братислава (279) 16-00 Оркестра і спів. Галич (296) 19-00 Твори Рубінштайна. Берн (341,7) 19-05 Вечір Рубінштайна. Лондон (336,3) 13-00 Концерт солістів. Штутгарт (360) 20-00 Концерт оркестри Гамбург (372) 17-00 Пісні (співає Карло Штресс). Франкфурт (390) 19-30 Концерт Ернст Райтер (васильфон і тубуфон). Берн (403) 20-00 Французька музика. Берлін (418) 10-30 Пісні Месса і Кесслера. Стокгольм (436) 20-15 Релігійна музика. Рим (441) 13-15 Радіоквітет. Лянгенберг (473) 17-30 Концерт солістів. Прага (487) 20-09 Літературний кабаре. Мільно (501) 20-00 Веселий концерт. Брюссель (509) 21-00 Концерт в Амстердаму. Відень (516,3) 15-30 Квартет Сільдінга. Мюнхен (533) 21-00 Симфонічний концерт. Будапешт (550) 12-05 Військова оркестра. Москва (825) 15-30 Оперова музика. Ковно (1935) 20-55 Концерт. Ленінград (1000) 14-00 Грамофонові плити. Харків (1304) 9-00 Робітничий концерт. Париж (1725) 21-00 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Повідаємо, що вже вийшов повний та ілюстрований каталог повістей і оповідань, видання в Галичині і на Великій Україні, де подано зміст та рецензії на поодинокі книжки. З огляду на великі кошти (91 сторін друку, 102 ілюстрації) виснажено його за попереднім надісланням 70 сот. поштовыми марками. — Книгарня Науки і Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10 919 3—6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Дем'яновський-Романовський Львів (Готель Жорка) вул. Академічна ч. 2. Догоди усяка. 619 14—?

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще направлений у найбільшій годинничарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Марійська ч. 3. — З провінції просимо репарації прислати поштою — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 618 19—?

ЛІЖКО залізне кухонне 14 зод. — Сіткове 40. — Скрижове 35. — Дротинні жалюзи 27. — Ліжко москитне 200. — Фабрика ЗАКС, Ліндога ч. 6. 840 6—7

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій склад Рентшнер, Леніонів 37. 883 6-12

СТОМАТОЛОГ потрібний до дентистичного заведення. — Зголошення до Адміністрації „Діло“ 949 2—3

КАМЕННИЦЮ двоповерхову, нову, повний комфорт, віділе мешкання, місячний чинш 120— доларів, вказ 5000 доларів, вул. Личаківська — продасть фірма „Контракт“ Львів, Баторого 16. 956 2—3

ШУКАЮ помешкання при українській бездітній родині, ласота платні річ обавна. — Зголошення до 15. грудня під „Фінансир“ до Адміністрації „Діло“. 960 1—5

МУНДАНТКУ рутинювану приймає адвокат Голубовський, Львів, вул. Бантарська ч. 11. 958 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст негуз чистити, серця і жовука

д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 Пересвітлення Рентгеном. 65—7

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. Н. п.
Скрипання зубів, зубів зльокантованих й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в санітку і золоті після найновішої системи. Пациєнтів з провінції розгладжується в найкоротшому часі. Ц. і. Урядовим і студентам значна знижка. Полеші в солатах. Теа. 66—73.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хвороб та лікарської косметики
ордиує від 8-10^{1/2}, 14-18.
в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце. Валіфор. Дітерміа. Кріотерапія. Сепаративні почески.
Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 824
Телефон 65-87. 18—?

Спеціаліст шкірних, венеричних недуг і косметики 1-2

д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3-6 попол., вул. Глубока 16
партер. — Кварцева лампа. Дітерміа

Ширіть наш часопис!
Накриття
Fragata, Hennenberg
і інших найкращих фабрик по фабричних цінах 577
У МАНДЛЯ,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Коперни

Жарілки, лампи, електрифікаційні апарати до інсталяції поручає по конкурентційних цінах
І. Бунда, Львів,
887 3—3
Сикстуська 24.
Телефон 81—11

ПОЛЕВІ ЛІЖКА
Ліжка металеві, залізні, тапicerовані, дротинні вкладки
поручає
ВІРІБНЯ Л. ЯГОШЕВСЬКИЙ
Львів, Личаківська 132. 938 2—6

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. швдн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
можі й вилки Фракетта у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНІСЬКА

Львів, вул. Галицька 20
794 Телефон ч. 69-75. 7-7

„Распни, распни!“...

Львів, 28. листопада 1929.

Державна Політична Управа УСРР, тобто політична поліція комуністів оголосила в радянській казюшній пресі комунікат про „розкриття і ліквідацію“ української „контрреволюційної організації“, тобто про арештування українських національних діячів. Рівночасно прийшли зі Львова вісти про демонстрації української національної молоді саме проти цих комуністичних арештів.

Комуністи получили вістку про львівські демонстрації з офіційним комунікатом ДПУ про арештування і підняли цілу бурю в своїй пресі проти арештованих і проти всіх тих національних українських чинників, які стали в обороні жертв комуністичного терору. ДПУ зорганізувало крім того цілу низку демонстрацій у Харкові та Києві, які кінчилися з правилами перед будинками ДПУ і які закінчували депісти відповідними промовами.

Цікаво, що арештування українських діячів відбулися вже давно, але фарисейська тактика комуністів, наказала їм проголосити комунікат про них аж напередодні відкриття сесії ВУЦВК-ту, яка мала „авторитетно“ осудити всю „контрреволюційну зграю“ та притакнути діяльності ДПУ і її похвалити. Це й сталося в першому дні сесії. Осудив контрреволюціонерів з апокаліптичної „Спілки Визволення України“ Петровський, „запламував“ їх — як кажуть комуністи — Чубар, запротестували проти Єфремова, Ніковського і Гермайзе і мобілізовані чекістами для цього академіки Корчак-Чепурківський і Семковський. „В імені Академії, як неодмінний її секретар — говорив Корчак-Чепурківський — я висловлюю рішучий протест і обурення проти цієї спроби з боку контрреволюціонерів прикрити інтереси ворожих сил і злочинної роботи інтересами науки, культури й національного визволення“.

Так говорив по наказу чекістів на ВУЦВК-ті товариш Єфремов по Академії, бо так мусів говорити. А рівночасно клекотала змобілізована тимиж чекістами вулиця. Демонстрували „студенти“ з „професорами“ проти кого? Проти арештованих українських вчених, молоді проти своїх професорів, а професори проти товаришів. На транспарантах демонстрантів видніли написи: Геть з Єфремовим! Геть з Гермайзе! і т. п. А понад усім тим нісся кровожадний рев оплянілих чекістів: „Распни, распни їх! Кого? — Найкращих синів української нації“.

„Вимагаємо найсуровішої кари для контрреволюціонерів“ — ухвалювали під диктат чекі робітники і службовці „Червоного Пугатя“, „Палко вітаємо ДПУ — надійного вартового диктатури пролетаріату!“ — рішали „одчужено“ в присутності чекістів збори робітників київського Ремонтного Електрозаводу. „Інститут Тараса Шевченка (в Харкові) висловлює певність, що радянський суд з корінням викорне контрреволюційну роботу змовників і наложит на них свою судову кару!“ Подумайте тільки, що ухвалює це „Інститут Тараса Шевченка!“ Що за кпини і що за глум з Шевченкового імені! Єфремов, Ніковський, Гермайзе — виховані на Шевченкові і всі звелічники Шевченка дістають від інтелігентних робітників Шевченкового інституту під батогом чекі просто такі присуд смерті!

Завели комуністи анкавалю, заінценізу-

вали вуличні й кабінетні „гимни“ своїй кровожадності, своїй нетерпимості і zdeгенерованості. Попри те не залишили вони нагоди накинута на весь український національний рух, на всю українську національну громаду, що живе поза межами досяжності червоного терору. Вони і в пресі і в промовах підчас публичних демонстрацій заодно твердили і твердять, що демонстрації української національної молоді у Львові були інспіровані польським фашизмом. Вони безлічно верещать, що УНДО, УСРП віддалися на службу польському фашизмові і по наказу цього останнього виступають проти червоного терору і взагалі проти комуністичної диктатури. Очевидно розсвіають вони такі вісти з тенденцією, щоби ослабити враження українських протестів і демонстрацій проти їхніх насильств. Комуністичні головачі на Україні знають, що поширюють звичайну брехню, але це їм в теперішній мент потрібне.

На цьому місці всеж таки стверджуємо, що незалежницький український табір у Польщі під нічим постороннім диктатом і під нічим чужим впливом ні не веде політики ні не працює. Зокремаж весь зорганізований український національний табір веде серед найтяжчих обставин перманентну боротьбу з усіма фашистськими й іншими шовіністичними польськими таборами за права українського народу, за його політичну, господарську і культурну емансипацію. А коли хтось веде з кимсь безнастанну боротьбу, то хіба не може піддаватися ні його наказам ні слухати його рад.

Попри те український національний табір з українським Нац.-Демократичним Об'єднанням на чолі все протиставлявся комуністичній диктатурі, як чужий і насильно накинений українському народові і ніколи з нею не погодиться. Зокремаж ніколи не може і не буде мовчати тоді, коли комуністи мучитимуть по тюрмах і нищити фізично українську національну інтелігенцію.

НЕ вистарчить, що Ви виповіли у ПЗУВ забезпечення 1/3 часті вартості своїх будинків і її забезпечили в Т-ві взаїмних обезп. „Дністер“. Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу в „Дністрі“ на 1930 рік, бо інакше Ваше забезпечення в „Дністрі“ буде неважне і в цілости перейде до ПЗУВ.

Щож до української національної молоді, то вона за високою ідейною і за сильною вродою своєю психікою в українській національно-визвольній традиції, щоби могла виконувати чийсь посторонній, чужий, а тим менше польсько-фашистський накази. Історія української молоді взагалі не знає таких випадків. Навпаки вона має цілу низку величавих сторінок жертвування собою, своїм життям і своєю кров'ю для Батьківщини і свого народу.

Комуністичні чекісти, що мають обкривлені українською кров'ю руки, не можуть своїми клеветами зневажити ні українського національного табору ні національної молоді. Нехайже далі аранжують гучно на адресу арештованих вуличні реви товпи: „Распни, распни!“

Українських національних діячів і української національної молоді ніколи ніхто ще не гнав як стадо до ніяких демонстрацій і не пожене. Не поженуть ніколи і чекісти. Зрештою нехай чекісти рекламують український нац. табір на Україні своїми демонстраціями і нехай бодай з тих демонстрацій та з необмеженої ненависти чекістів до УНДО й інших національних груп на західно-українських землях довідається весь український національний загаль на Великій Україні, що є ще на українських землях сили, які можуть протиставити чоло комуністичним насильникам і які напевно їх переможуть.

Клемансо.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 23. листопада 1929.

I.

Сьогоднішні полудневі газети не залишають ніякого сумніву щодо стану здоров'я найголомішнього французького державного мужа тільки що минулої епохи: Клемансо козас, а кінець його вже тільки питання не днів, а годин. Можливо навіть, що в хвилині, коли пишемо цей допис, старий „Тигр“ уже на віки заклав свої палкі очі — дивно палкі в живі, блискучі й молодечі аж до останніх тижнів життя цієї незвичайної людини.

Сходить оце в країну тієї найвидаїнішої постаті французької — і міжнародної — політики доби вчорашньої і передчорашньої. Так: і передчорашньої! Бо вже в часі Комуні 1871 року Клемансо був „мером“ (війтом) одного з кварталів Парижа, і від того часу (а час той нам, постарілим переживаннями 1914—1918 років, видається трохи не передісторичним) Клемансо вже не сходить з політичної сцени. Він був журналістом, бував парламентарним послом, міністром. Був автором філософічних і соціологічних книг, автором описів подорожей (між іншим і по нашій країні), нарешті й драматургом, і то навіть не зовсім безуспішним. Тільки лікарем він ніколи не бував — мимого лікарського звання і титулу: єдине, що з лікарської теорії він зберіг собі для життєвої практики, була дуже строга гнотізна щоденного життя; Клемансо не курив і не пив алькоголю, запрошене на бенкет не приймав, фізичним виравам віддавався аж до передодня агонії, а голої руки нікому, ніколи й ніде не подавав — без рукавиць ніхто його не бачив; навіть за своїм міністерським столом він завжди з рукавицями на руках писав і приймав прихожих; з тими бавовняними рукавицями „табачкової“ барви він заслав і на всіх міжнародних конференціях; з ними описує його всі чужинські спогади. З ними нарешті він залишився й у пам'яті автора цього допису, з тоїкратної стоїчі а час миттєвої конференції.

II.

Коли Клемансо вступив, ще молодим людиною, на політичну сцену, два великі державні творці виростали головами високо понад буденну міру європейських політиків, оба із старшого ніж Клемансо покоління: Дизраелі і Бісмарк, творець англо-індійської імперії і будівничий об'єднаної Німеччини. То були — хто в цьому може сумніватися? — найбільші постаті політичної Європи другої половини XIX-го століття. Чи пара їм — Клемансо? Безумовно він не менше від них кріпка, видатна індивідуальність: безсумнівно теж, що духовна культура його не менша від інтелектуальної формації великого англійського жиди і пруського німця. Але чи рівний він їм як державний муж, тобто як творець могутніх будівель державного спілання й суперництва? Доволі поставити це питання, а зараз-же кидається відповідь: Ні. Винні тому були „обставини“? Можливо, але самого факту це не змінює, хіба його пояснює, і то тільки подекуди.

Ця справа заслуговує кількох хвилин застанови — хочби навіть тільки в інтересі політичної педагогії.

III.

В Англії, в країні класичного парламентаризму, тобто справжнього питомого опозиція ніколи не перебривав міри в поборюванні даного уряду. Та й також існуючий уряд щільно бережеться перборити в своїх словах і ділах проти переможеної опозиції. Таке було там завжди, в часі класичних дужань між торісами і вігами; таке є й сьогодні, в пору значно гострих протиставств між консерватистами і соціалістами: адже напр. Бовдвін відідав Мекдональда перед його вибором в Америку, щоб осьтак показати світові свою і своєї партії солідарність з Мекдональдом і його партією в справах національної, себто міжнародної політики.

Не зовсім воно так у Франції, країні парламентаризму, замішленого на чужому ґрунті. Зо-

сібно не так поведився в ході своєї довгої парламентарної й політичної кар'єри — Клемансо. Коли він був у опозиції, то він ніколи не вагався у добір тонів і способу, аби тільки пошкодити існуючому уряду. Він усе був безоглядним і безцеремонним опозиціоністом: як такий, він велається „погромцем міністерств“ — він їх валив навіть тоді, коли сам він не міг, ані не хотів зайняти повалений уряд. То був пристрасний спорт, пристрасний і небезпечний. Але як тільки Клемансо ставав на чолі уряду, то не було у країні безоглядного правителя. Він опозицію осмішчував, лоялізм, топтав, а країною управляв залізною рукою, користуючись усіми засобами державної влади, в цьому числі й поліцією, жандармерією, військом, карним судівництвом. Залізний авторитаризм — коли він саме був при владі: анархічна парламентарна крамола, коли при владі бували інші...

Таким був Клемансо. І як такий він обійняв швидко причинився до кристалізації двох основних рисів характеру Третьої Республіки. Одна: анархія парламенту. Друга: неймовірна міць державного апарату.

В парламенті грається комедія інтриг, підступів, дрібних амбіцій, то-що: ненависна картина анархії. Але парламенти минаються з їх ефемерними більшістями й урядами, а кріпко стоїть поза парламентом і навіть поза слабкими міністрами — кріпко, сцентралізована, досвідна державна бюрократія, яка переживає всі парламенти і уряди, та — хоч безіменна — твердою рукою налягає на країну, держить її вкупі і хоронить її перед парламентарним безголов'ям.

В цьому змислі Клемансо краще від усіх інших французьких державних мужів втілював у собі і висловлював у своїх ділах основного духа Третьої Республіки, тобто духа існуючої тепер французької державності.

IV.

Неминуче українське питання: як „ставився“ Клемансо до української справи?

Він не любив Росії; старий радикал був противником царату. Тим самим не було в нього принципіального резону, щоб засадничо ворогувати проти українців. Але від такої пасивної неворожнечі далека дорога до справжнього активного розуміння справи, а ще далша — до орієнтації прихильної для справи. З українців Клемансо не бачив і не чував ніколи нічого ні за довгі десятиліття своєї журналістичної й парламентарної діяльності перед війною, ні в час війни. Натомість він часто стрічався, навіть приймав напр. з поляками, з п. Патеком наприклад. Від них „довідався“ він напр. про „пруські марки“, про „німецьку інтригу“, то-що. Все таки, коли валилася Росія, поринаючи в анархію, а Українська Народна Республіка видалася забором релятивного ладу, Клемансо явно схилився признати українську державу — очевидно як союзницю Франції і противницю Німеччини. Бе-

рестейський мир поклав кінець цьому короткому „українству“ старого прем'єра і зробив з нього заважого ворога України. Тупість і неповоротність присланої в Париж української делегації ще й закріпили старого Тигра в його становищі до українства. На всі письмени й устні прохання авдіцій, роблені президентом тодішньої української делегації в Парижі, Клемансо різко відмовлявся: він не хотів ні бачити, ні слухати „сих людей“ („ces gens-là“). Так склалося, що першим, кому з української сторони дана була (през. Вільсоном) нагода безпосередньо говорити з Клемансом на українські теми, був — вже під кінець мирової конференції — галицький український делегат, який przypadково сидів поруч Клемансо в салоні Вільсона і вдався в розмову з ним. Клемансо, хмарний спочатку, згодом зацікавився розмовою і, коли Льюїс Діордж раз-у-раз переривав гутірку, запросив свого українського собесідника прийти до нього в міністерство на довшу, свободнішу розмову...

V.

Кажучи банальною фразою: „деди були проломані“. Однак наша дрібна тупість швидко привернула настрої Клеманса до попереднього стану. Замість післати до Клеманса одну особу на супокійну, інтимну розмову, серед якої можна вжити всяких аргументів, спорити і „поучувати“, ми поперли туди в числі семи (7) мужа, з чого добра половина без розуміння одного словечка по французьки. „Цікаво“ було, мовляв, побачити Тигра, ще цікавіше потім „святитися на провінції“ своєю „участью“ в такому „дипломатичному ділі“. Очевидно вийшла з цього фарса. Так і бачу ще нині старого Тигра, як він витріщив очі з дива, коли замість одного делегата, або в крайній мірі, двох — шнурком входило в його комнату в міністерстві війни — сімох, один чуліший другого. Ясна річ, що ні про які інтимні політичні розмови не могло бути мови. Були тутки заяви, і то категоричні (напр., що Петаюра рідняється багато від більшовиків) і — кінець. Єдина нагода пропала. Ні брошурами (яких майже ніхто не читав), ні заявами делегації політичної роботи за кордоном робити не можна. Особистих зносин також в політиці, в дипломатії і в національній пропаганді нічим іншим замінити не можна.

В. Панейко.

Нова хвиля терору в СРСР.

У Москві закінчилася розправа проти 42 членів монархістичної організації, яка укривалася під маскою релігійної секти. Із усіх обанувачених 16 осіб засуджено на кару смерті, яких розстріляно, а інших засуджено на кількालітню в'язницю. Між розстріляними є старшина 6. царської армії Дмитро Пархоменко.

В. К.

6)

На конгресі в Люнді.

(Довіщення.)

Скандинавська культура. — Копенгаген. — Церква без образів. — Тіні забутих предків.

Садок справді зроблений дуже старанно і гарно. Овочеві дерева, ясні яблоні і грушки, сливки і т. п. Декоративно розпущені деякі з них, щоб утворити межу стінку зі сусідньою садбою. Маленький, хитро вигаданий, з затаченими ставок. Цей ставочок, чи може ліпше сказати озерце, мав довжину метрів 15 при ширині 8—7 саж., кругом нього лавочки і гарно висипані жовтим піском доріжки. Усе це робило враження парку в мініатурі. А головне показувало, що може зробити людина, коли захоче. Господар казав, що усе це він зробив своїми власними руками і своїх дітей. Сина уже виділяв і ці плоскі яблоні і грушки відділяли власне його садок від садка сина. Дочки повиходили заміж, одна в Данію, одна в Англію, одна в Америку. А найменша ще тут чекає своєї черги. Вона була дуже мила, як і її мати, і видно спокійно чекала своєї черги, хоча мала уже майбутньо далеко за 25 літ. Смеркало, господар привіз нас у Люнді і ми розпрощалися. Завтра кожний з нас поїде куди його тягне доля, але пам'ять збереже гостинний край і його мешканців в авреолі праці, тверезості характеру, солідності і певності.

Колись якийсь з російських письменників, не то Белінський не то Пісарьов, писали, що в Скандинавії нема навіть старих діда неграмотних, а у Франції і 2 населення неграмотне, проте Париж дав світу культуру і буде світити завжди, а Скандинавія нічого не дала. Особливо цей письменник напивав на Норвегію і Париж. Тільки-ж населення цілої Норвегії менше як населення Парижа, а на Париж ще працюють доверху того 40 мільонів на багатій землі, та ще

більші колонії. Значайно Скандинавія не може того дати що Париж, але все-ж таки в царину людського духа скандинавські народи внесли стільки свого і то глибоко солідного на всіх ділянках, починаючи з чистої філософії і мистецтва, а кінчаючи технікою, що відсутність Скандинавії була би дуже помітна.

При цій згадці дуже мені гірко стало згадати друге: ціла Скандинавія: Данія, Швеція і Норвегія, мають населення менше як половина українського населення, а що-ж ми зробили? Ми боялися йти в міста і творити міське населення. А й те населення, що йшло в міста, радше грало в карти або випивало, та скигало до неба, що тяжко жити і тяжко працювати. І єдине, на що спромоглося, це на пропаганду абстиненції від праці. Ідеал — найменше працювати, і за це одержувати гроші. Жадного змислу до торгівлі, жадної ініціативи і активності. І тепер навіть тисяча примірників є за великий наклад, щоб розійшовся на Волині, Галичині і Америці разом. А тут ми маємо населення біля 7 мільонів, себто більше як у Швеції.

Але що? Брак приватної ініціативи в торгівлі. Ідеал кожного це бути урядовцем або підполковником, далі то лише виїмки. Найістис картопельки і невідірватися на роботу.

На другий день ми виїхали з Люнду до Копенгагену. Від Мальме до Копенгагену тільки 2 години їзди пароплавом. Копенгаген це досить великий портовий город; і порт гарний і місто гарне. Перед портом при візді два чи три форти, укріплені і оздоблені гарматами. Місто лежить на рівнині і поблизу не видно жадних гір. Багато гарних будинків, багато гарних, російських музеїв, з яких передостеріжний один з найкращих в Європі. Є дуже гарна велика галерея старих, старих і нових картин. Одним з ліпших „красів“ міста є Торвальсенова бібліотека, по сусідству з палатою і передісторичними музеями. Дуже гарний і могутній новий ратуш. Гарна площа кругла оточена озкошними по стилю, але невеликими по роз-

На економічні теми.

Тяжкі часи цукрового промислу.

(До дискусії на тему будови цукроварні.)

Вирінає у нас щораз частіше питання про будову цукрового промислу, кажучи конкретно будови першої цукроварні. Не є це нова у нас ідея, бо над нею дискутовано широко і перед війною, а приготування приборали тоді вже й конкретні форми. Нині видніються новіші дані за і проти будови, але всі вони є суб'єктивної натури, а саме: чи є у нас можливість здобути капітали, чи є потрібні технічні сили, продуценти буряка, то-що. Зате не звернено уваги на об'єктивні дані, себто від нас самих залежні. А вони в цукровому промислі не маловажні. Попробуємо їх собі зважити.

Всесвітня статистика виказує, а природний закон подає і в пошиту потверджує наглядно, що по війні зростає цукрова продукція з року на рік так сильно, що вже давно переросла консумцію. Коли в 1913 році світова продукція цукру виносилася 19.5 мільонів тон, то нині вона виноситься понад 27 мільонів. А що консумція не йде в парі з продукцією і вагається біля 13 мільонів тон, то мусіло прийти до боротьби експортних держав за ринки збуту. Кожна експортуюча держава докладає всіх старань, щоб утриматися на ринку в найрізномірніших причинах: щоб уникнути у себе безробіття, щоб цим робом утримати культуру ґрунту чи заграницинний престиж, або на всяку ціну утримати платиничий бізнес. А коли цукор узяв у ціні так, що не рентується, то кожна держава старатиметься утримати цей промисел на верхній життєвій субвенціями, податковими опустами, експортними преміями, штучним підняттям ціни у себе в краю і т. п., так, щоб здобутою надвишкою покривати експортні втрати. Але в також держава, що такі не в силі утримувати і редукують продукцію.

До конкуренції ставили тепер два роди цукру: буряковий і трощевий. Побіли трощевий, так, що буряковий живе лиш штучною підтримкою і про побільшення його продукції й мови нема.

Ось в порівнянні до 1913 року зросла нинішня світова продукція бурякового цукру в 8.99 мільонів тон на 9.09 мільонів, тобто ледви на 100,000 тон. Німеччина, що то перша почала копати продукувати цей цукор і була найбільшим передвоєнним його продуцентом, продукую нині майже на мільон тон цукру менше, ніж в 1913 році. Інші європейські експортні держави, як Бельгія, Франція, Чехословаччина, Італія ледви вирівнюють штучним підтриманням свою продукцію. Радянщина подалася сильно назад і не входить покищо в круг експортерів. Лиш Америка піднесла сильно продукцію того цукру, бо на цілих 300,000 тон. Англія на 240,000, а Канада

міру королівськими палатами, з перспективою на протестантську катедру, яка прекрасно звязує цілий ансамбль.

Кажуть, що тут король є найулюбленішим зпоміж усіх інших сучасних королів півночі, і часто вступає в безпосередній контакт з народом у місті. Місто зробило на нас дуже миле враження, і ми скрізь зустрічалися з іншими членами зїзду, які теж верталися через Копенгаген. Вечором ми відїхали на пароплаві до Любеку; це дуже дешево. Але я не спав цілу ніч у III класі. Любек дуже гарне, невелике портове місто, де є дуже багато гарних церков та інших старих будівель. Ми оглянули старі готичні церкви, які всі належали до так званого північного, себто негаличного типу готики. У них зберіглося багато маларства, часто дуже високої якості, як все належить до доби ще католицької.

Лютеранство в Німеччині досім убило церковне мистецтво і пізніше ми його уже тут не зустрічаємо. Внутрішність протестантських церков без поезії. Протестантські кірхи Берліна і Дрезна в середині нагадують звичайні церкви, де показують різні штукатурства на конях та на ливах, тільки присутність хреста показує, що це щось інше, але що це? не знати, майбутньо надгробок над людською душею, принаймні над поетичною душею. Жадних образів, жадної розписі. У Любеку є ще дуже гарний ратуш ренесансового стилю. Ми все обійшли до полудня, і виїхали в парк, сусідній з залізничним двором, щоб чекати на поїзд. Я не був під враженням тих церков, яких більшість тепер фактично не функціонувала. Як Шевченко десь згадує: „а хата пустою смердить“ таке й тут було почувати. Тепер там у нас на далекій Україні убивають тіло і душу, убивають всяку поезію. Во ім'я чого? Ніби щоб збільшити добробут мас? але-ж вони його відстерго зменшили. Щоб висвободити духа? але-ж вони убивали всякий дух! Щоб збільшити продукцію? але-ж вони її зменшили більше як в півна.

на 15.000 тон. і то коштом Німеччини та високими експортними преміями. на які ці держави могли собі дозволити. маючи велику фінансову силу. Але в цілості продукція бурякового цукру впала.

Зате грошовий цукор зріс з 9.36 мільйонів тон в 1913 році на 18 мільйонів. Найбільшим продуцентом його в острів Куба. де продукція піднялася з 2.43 мільйонів тон на 5.16 мільйонів; таксамо зросла майже вдвоє його продукція на Яві. Філіппінах, на Гавайських островах, в Аргентині, Перу, Австралії і Японії. і то лише тому, що задля дешевих коштів продукції м'яг той цукор конкурувати побіжно з буряковим.

Але надмір продукції з одної сторони і штучне підтримування бурякового цукру з другої мусіли відбитися некорисно і на грошовому; а це викликає також і там раз-у-раз депресії, а то й катастрофи (наприклад недавно на Яві) та спонукує продуцентів до всяких оборонних засобів, головню в виді картелів, які мали би впливати на уряди для їх охорони. Найкраще скартульовано в нині німецька продукція. Те саме завела у себе Чехословаччина й інші держави, а за ними пішла й Польща, яка вивозить дві третини своєї продукції.*).

Але така самооборона не дає ще того, що конче потрібне, а саме: вирівняння міжнародної продукції з консумцією. Такий штучний спосіб підтримування, ясна річ, не може тривати безастанно, він мусить викликати міждержавні конфлікти, грозу катастрофи. Щоб зарадити грош, займає цією справою господарський комітет Ліги Народів. Його завданням є подбати про збільшення консумції й упорядкування продукції шляхом міждержавних угод, а саме, щоб одні держави зменшували продукцію в користь

*) Загальне збодження населення Польщі змушує вивозити дві третини продукції і не дозволяє навіть на споживання того тає поживного продукту (тоді, коли в Голландії споживає одиниця річно пересічно 25 кг. цукру, а в Німеччині 29, то в Польщі лише 8 кг.). Для порівняння збодження і низької культури в Польщі подано ще ось які приклади: коли в Німеччині припадає на голову 4.67 кг. базовинних телят, то в Польщі 1.57 кг.; коли голландець уживає пересічно на гектар 47.5 кг. фосфорних тварів, англієць 113, німець 100, то в Польщі уживаються тих заводів лише 4.4 кг. на гектар. Таких прикладів можна подавати безліч.

Нарешті ми їдемо до Берліна. Назви станцій якісь дивні; це наші або може чеські, попережували на німецькі. Справді, ось Весніц, але-ж це чеське весніце, тобто село, наша стара весь. Ось неначе наші хатки соломною криті. Зовсім наші, справді наші, бо причілкові. Ось є і німецькі, вони інакші. Станція „Гагенов-Ланд“. Ця кінцівка на „оа“! Далі „Штрюгкіркен“ — солом'яна церква, назва не наша, але дух наш. Пригадую собі порт Сасніц; це є Сосниця. Ця Прусія і Поморя колись звалися Скитичною і у Йордана і навіть у Страбона. Проф. Фасмер теж каже, що уся номенклатура географічна цих областей по суті слов'янська.

Так ми їдемо по колишній слов'янській землі, і люди тут ті самі слов'яне, що й раніше, тільки уже забули мову. От на границі з Чехією, біля Дрезна, де була колись Луниця, вони ще й тепер не забули її. Це-ж вони служили і служать підставою Прусії, матеріалом, з якого ліпиться держава, і вважаються наймогутнішими німцями. А ось Московщина уся від Півночі аж до України зправа — фінська земля. І колись і тепер фіни, уся географічна номенклатура фінська, східна частина монгольсько-тюркська. Але мову прийняли слов'янську і серед слов'ян вважаються найдужчими слов'янами. Ну а психіка, хіба-ж слов'янська? Ця психіка душить інших слов'ян і отруює їх, а фізично нищить, убиває, примушує умирати з голоду, просто голодом вибирає мільйони слов'ян, але вважається слов'янською. А наші і собі раді, як-же, кажуть, „старший, бачте, брат“. Як багато треба переглянути, як багато забобонів треба викинути! Але звичайно брехня і забобони найміцніше тримаються.

Народ, що вступав і виступав з вагонів на кожній станції, був теж якийсь дивний і цікавий для мене. Рухи, маніри здавалися знайомими... Але! Ми почали підіймати до Берліна і тут з'явили місце простіші і практичніші думки, бо треба було висідати.

других за ціну взаємних уступок на інших господарствах, так, щоб продукція була на цілому скіті сконтингентована, а округи збуту зраїоновані.

На ці теми йдуть нині безупинні міждержавні переговори. Мин року не було в Європі ні в Америці добрих живих на цукровий буряк, а в Зау. Державах сконтингентовано 365.000 тон більше, ніж в мин. роках. тому боротьба децю алагідилася. Це хвилеве успокоєння може й довелось до того, що нині говориться про порозуміння. В грудні цього року має бути знова нарада на цю тему. Плянується створити міждержавний цукровий картель. Це був би рід синдикату краєвих картелів сильніших держав, який мав би сконтингентувати продукцію та усталити ціни, очевидно знова по переговорах з імпортовими державами.

Як бачимо, є це така складна і така залежна від всяких обставин та течій проблема, що тільки трохи спазміваний неприяний вітер міг би повалити пліновану будову, нанести тяжкий удар як продуцентам сиріада рілляникам, так і цукроварням.

Можна припускати, що наша цукроварня була би незалежна від того всього, бо вона опиралась би на внутрішню консумцію, а не на експорт. Але криві життя може в кожній хвилині сказати що інше. Годі подумати собі, щоб та цукроварня могла стояти особняком в цих конкурентційних змаганнях.

Одначе в цього не виходить, що треба спійкувати ініціативу тих, що взялись би до будови. До відважних світ належить і їх треба підтримувати. Але не слід би втягати на цю інвестицію оборотний капітал широким мас при допомозі кооперації саме тепер, коли за нього так важко і коли рентовність цього підприємства залежна від таких обставин, які вище освітлено, а кооперація може піднятися куди певніших, менше копитовних і таксамо потрібних підприємств. Крайче буде, коли рілляники навчаться нині управляти і доставляти буряки до тих цукроварень, які є, а не буде першим завданням до майбутньої будови цукроварні їх власними силами.

М. Творидло.

8. грудня ц. р. це останній речинець вирівняння залеглої передплати. Після цього речинця здержуємо висилку часопису.

3 українського життя на чужині.

(Допис із Младо-Болеславщини в ЧСР.)

За галасом нерідко скандальної хроніки з життя наших еміграційних осередків у Чехословаччині, що попадає на сторінки преси, зовсім непомітно виглядає життя численних, порозкиданих по провінції робітничих колоній, що складаються зі стріленства нашої армії, яке працює тут по фабриках та по сізьсько-господарських маєтках. Міжтим тут теж не менш інтенсивно бється живий громадсько-політичний життя, хроніка якого не менш богата, може не так крикливими, але зате позитивними фактами.

Одна з таких колоній має своїм центром м. Мл. Болеслав, у якому на автозаводі Шкоди, текстильній фабриці, будівельних та інших підприємствах працює поверх сто наших робітників. Крім цього в околиці навкруги міста розкинені по державних та приватних маєтках менші гуртки наших людей, що працюють там у характері постійних сізьсько-господарських робітників. Ціла околиця в промірі до 15 кілометрів організаційно тягне до Мл. Болеслави й об'єднана в Т-ві „Самопоміч“, що обслуговує як професійні, так і культурні потреби колонії.

Треба відзначити, що ця організація від самого початку її заложення веде свою всебічну корисну працю виключно силами самого організованого робітництва, яке дало собі раду й перемогло в собі хоробі більшовизмства, зміновиховщини, шаповалівщини та залишилось цілком здоровим і міцним національним організацієм. Незмінним старостою колонії та головою Т-ва є п. Белзенький, що разом з управою вкладає майже весь свій вільний час, хист і енергію в громадську працю.

До помітного пожвавлення праці й тісншого об'єднання колонії на ґрунті культурно-освітнім причинилося переїзд з Подєбрад на постійне мешкання до Мл. Болеслави пп. О. і Г. Статникових, працюю яких повстали тут музичний, драматичний та співучий гуртки. Виснажені денною працею, вечорами сходяться робітники з найзальших кінців міста, а багато з

Броди — Кіно „Палас“ ::ТАРАС ШЕВЧЕНКО::

околичних сіл, не зважаючи ні на непогоду, ні на далеку дорогу, — одні розучувати песу до чергової вистави, другі на співанку чи на вправу струнної оркестри і т. д.

Прилюдним іспитом з осягнених на цьому полі успіхів був улаштований Т-вом з приводу 1-го листопада прилюдний концерт та вистава „По ревізії“ Кропивницького. Переповнена зала і щире захоплення гостей, своїх і чехів, були доказом, що покладена пп. Статниковими праця режисерська та диригентська, як різнож старання аматорів, були належно оцінені.

Взагалі-ж треба відмітити, що наше робітництво відзначається своєю культурністю, чим заслужило собі признание місцевого населення. Ощадність, відсутність пияцтва та марнотрастства, товариська єдність, нарешті зовнішній культурний вигляд — усе те привертає симпатії на їх бік як місцевого населення, так і товаришів праці, а навіть адміністрації.

Переважає більшість української колонії тут поженілася: одні з чешками, інші з українками, які були евакуовані сюди ще з часів великої війни. Заробітки тут невеликі й робітництво живе дуже скромно, але всеж умови тутешнього життя кращі, ніж у краю. Одначе життя в чужому оточенні має і свої негативні риси. Тоді як старше покоління, активні борці за нашу державність у недавньому минулому, духово живуть у колі майже виключно національних інтересів, то молодше покоління — дітвора — чехізується. Батьки, заняті цілоденною працею, не в силі присвячувати час своїм дітям, у той час, як вплив чешок-матерей, товариства та школи має наслідком те, що діти майже без винятку не знають української мови. Це надзвичайно сумне явище категорично вимагає звернути найбільшу увагу в цей бік. Маємо на увазі утворити організацію матерей, щоб їх безпосередньо втягнути до національно-виховної роботи й зорганізувати дитячий притулок, де могли б батьки полишати дітей на час праці. Стараннями Т-ва „Самопоміч“ в цьому році кількоро дітей віддано до української гімназії в Жевниціх під Празгою.

К. Н.

3 життя наших установ.

Зїзд членів „Союзу Українських Купців“ у Львові.

Українські купці і промисловці! Минає 3 літ від заснування нашої становой організації! „Союз Українських Купців“. Щоби зробити підсумки нашої праці та устійнити плани тоїж праці на майбутнє, хочемо зїїтися всі на ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД ЧЛЕНІВ нашої організації, а цей зїзд відбудеться дня 25 грудня 1929 р. (лат. Рїздю) у Львові.

Програма зїзду: 1) Год. 9. рано богослуження в Успенській Церкві при вул. Руській. 2) Год. 10.30 в салі Т-ва „Бесіда“ (Нар. Дім, вул. Рутівського 22, I. пов.) отворення зїзду головою Т-ва. 3) Реферати: а) Дм. Конох: „Зачиння організації купецтва“. б) М. Голубець: „Історія українського купецтва“. в) Пос. Дм. Паліїв: „Торговля і промисел у національному житті“. г) Пос. д-р Ст. Біляк: „Купецтво і промисел в економічному житті після світової війни“. д) Проф. І. Чепига: „Значіння реклами в розвоє торговлі і промислу“. е) * * * : „Тайна успіху в інтересах“. 4) Дискусія і резолюції. 5) Замкнення Зїзду. 6) Год. 6. вечором спільна вечера в кімнатах „Народньої Гостиниці“ (вул. Костюшка ч. 1).

Подаючи до відома членів „С. У. К.“ речинець і програму Зїзду, звертаємось з гарячим покликом до загалу членів: прибувайте на Зїзд обов'язково всі! Місцеві Гуртки „С. У. К.“ надішлють перед Зїздом точні зїїти зі своєї діяльності та статистичні дані про своє т-во і подбавити про те, щоб в день 25. л. ст. грудня ц. р. кожний член був у Львові! Купці і промисловці, що не є організовані в місц. Гуртках, придуть самі і заховають своїх товаришів. (Хто ще не є членом „С. У. К.“, може вписатися негайно, присилаючи 5 год. внесового і 2 год. міс. вкладки на адресу: „Союз Українських Купців“, Львів, вул. Підвалля 9).

Якщо між українським купецтвом є ще такі, що не розуміють ваги організації і не знають, який хосен приносить організована сила не лише цілій нації, але й кожній одиниці зокрема, то довідаються про те на Зїзді!

За Раду „Союзу Українських Купців“ у Львові: Гр. Гануляк, голова. Дм. Конох, секретар.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямні!

Перемисьль Кни „Редута“ СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК

Ще до „спільного правопису“.

З приводу замітки в ч. 263 „Діла“ про „Український правопис із словничком“, підписаної ініціалами „м. р.“, одержуємо від упорядника цього найновішого видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка ось-які уваги:

1) Загальні — на думку Рецензента — слова в словничку це головні приклади з правописних правил у харківському виданні п. з. „Український правопис“, як показують ось відсилки до нього: аби (§ 94), битий (§ 52), вичаїв (§ 16), від (§ 19), воли (§ 7 + 23), в пор (§ 7), ворон (§ 7), вул (§ 10), годинник (§ 18), голуб (§ 15), горох (§ 7), грудка (§ 13 + 15), гуска (§ 15), дівча (§ 23), дно (§ 29) і т. д. Увести приклади з правописних правил у словничок радяв упорядникові дехто з педагогічних кругів. Коли вже він розписав згадані приклади на карточки, одержав книжечку М. Гладкого й В. Дубровського „Правописний Словник-показчик до офіційного „Українського правопису“ Народнього Комісаріату освіти У. С. Р. П.“ Це київське видання втвердило упорядника в постанові включити карточки з прикладами з правописних правил у правописний словничок.

Словничок уложений для українського загалу та для чужинців, тому втягав укладчик слова з чергуванням *i-o* (бік-боку), такі слова, як адвокат, що навіть у літературних творах приходять деколи в лекції „адукат“, і т. д.

2) Те саме, що сказано під 1) про низку наведених у рецензії слів, відноситься й до тих чужих назв, що їх навів Рецензент у своїй замітці (§§ 79, 68, 82, 78, 81 і т. д.).

3) Коли вже викладано понад чотири аркуші словничка, поала впорядковані в руки книжечка чотирьох авторів: І. Бойкова, О. Іасюмова, Г. Калишевського й М. Трохименка п. з. „Правописний словничок чужомовних слів“ і з нього дописав упорядчик у коректі „акваріум“ (ст. 7), хоча „радій“ (ст. 76), „вінегрета“ (ст. 21), але „гротеск“ (ст. 35), Грінвіч (місто) (ст. 35). З того самого джерела взяті слова „авантюра“, „авантюризм“, але „авантюрист“, які мабуть тому так відмінно пишуться, що „авантюра“ й „авантюризм“ давно вже зукраїнішені, а „авантюрист“ має навіть неукраїнський нарізок — *ист*.

4) Писати „де-Бюссі“ везуть правописні правила (§ 62), як і „етей“ і „етін“ (§ 62) (це хемічні термини), „війя“ (§§ 18 і 23), „остатній“ (§ 37), „последній“ (§ 37).

5) „Зовсім не наші слова“: „оп'ять“, „ехидний“ і „бутелька“ приходять і в новому виданні Грінченкового словника й наведені не тому, що вони чисто українські, а з практичних правописних причин, бо часто доводиться в цитатах уживати напр. слова „оп'ять“, що його вживав уже Котляревський.

6) Про совісність Рецензента книжки, упорядник якої був тільки впорядником, нехай послужить таке речення: „Такі-же слова як „оттак“, „от той“ без своїх гомонімів „оттак“, „отгой“, що мають інше значіння, можуть читача збентежити, немов би були єдиними правильними“. Хто погляне на ст. 158 словничка, знайде там вислови „отак“, „отой“ і в іншому виачінні „от так“, „от той“ згідно з § 18 правописних правил, що не допускають написання „оттак“, „оттой“.

Коли впорядчик, не зважаючи на численні коректи, переоснив одно *n* у слові „благання“, це може притратитися й Рецензентові.

Кожда українська одиниця, економічна інституція, кожде товариство, Чигальня, Луг, Соціл і др. повинні в цьому листопаді стати членом УКТОДІ.

Більшов. офензива в Китаю.

Дня 26. ц. м. більшовицькі війська почали нову офензиву, та посунулись 100 км. вперед.

З Лондону повідомляють, що китайський уряд звернувся до радянської влади з пропозицією припинити війну і полегодити прикордонні конфлікти мирним шляхом. Так само американський та англійський амбасадори звернулись до радянського уряду з остерогою, що західно-європейські держави, які підписали пакт Кельога не можуть допустити до продовження війни на Далекім Сході.

А УПРАВАМ НІКІЛ, ЧИТАЛЬНЯМ ПРОСВІТИ, КООПЕРАТИВАМ і ін. устроюємо по найнижчих цінах — найкращі — світової слави —

Радіо-приймачі

на довгоречицевої сплати — з гарантією за справне функціонування. — Єсликі навраки, переробки — переводимо на бажання.
Український Радіовий **ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕМ**
— ДІМ — **Львів, вул. Чарнецького ч. 2.** Телефон 8-74.
Скін-ною розрадою на зимові вечорі **РАДІО ДЛЯ ВСІХ** 924 1—1

Яз за алькоголізму.

IV. Протинальогольний курс у Варшаві.

Вже четвертий з черги протинальогольний курс у Варшаві з ініціативи і при аналогічній субвенції департаменту служб у міністерстві внутрішніх справ у поєднанні з польським т-вом абстинентів „Тверезість“. Виклади відбувалися у великій залі державної школи гігієни. Вже четвертий раз виходять з такого курсу алькогольної надри робітників, які освідомлюють живим словом і приміром польський нарід про жахливі наслідки язви алькоголізму як для одинці, так і для цілої нації. З дня на день зростають ряди польських пропагаторів і борців з суспільним лихом, яким є алькоголь і якотина. Тому не завадить познайомити й українське громадянство з напрямними четвертого курсу алькогольної, який відбувся в днях 18—23 листопада ц. р. у Варшаві, та пригадуватися над великими спустошеннями, що їх наніс і наносить українській нації алькоголізм і з уваги на те повести вперед боротьбу з алькоголізмом серед нашої суспільності. Час наглать до праці.

На курс алькогольної у Варшаві явилося біля 300 інтелігентів, а між ними половину становило польське жіноцтво. Після звання найбільше було учителів (льога) народніх шкіл, лікарів (між ними п'ятьох військових), католицьких священників і студентів богословія, чотирьох православних священників, студентів (-ок), один селянин і делегація від польських верховинців з Підгаля в народніх строгах (для декорації). По національності були самі поляки, крім 3 прав. священників і делегації з двох осіб від Українського Протинальогольного Т-ва „Відродження“ у Львові, а саме: д-ра Володимири Крушельницької і Михайла Хомяка. Частина польських учасників дістала харч і приміщення в бурсі державної школи гігієни, а інші стипендію у висоті 50 зол. на особу і 50 відсотків залізничної знижки при повертї додому. Делегати „Відродження“ завдячують свою участь у курсі Ви. лікареві М. Пяччишинові, що внаслідкував їм на дорогу 100 зол.

Рівень викладів на курсі був дуже високий, з двох причин: поперше презентами були не лише найкращі корифеї польського протинальогольного руху, але також визначні мужі науки й педагогії, як професори університету д-р Маазуркевич (Варшава), д-р Гантковський (Познань), д-р Цемневський (Львів), д-р Дашинська-Голіньська, б. міністр здоров'я дир. д-р Хольцько, д-р Кацншак, дир. Духович, ред. Шиманський і інші; по-друге більшість слухачів — це були люди що-найменше з середньою шкільною освітою. Презенти охоплювали своїми викладами цілість суспільного життя і звертали найбільшу увагу на теоретичну підготовку слухачів з ділянки алькогольної.

Учасники курсу відбули теж прогульку пова Варшаву, до закладу для умово-хорих в місцевості Творки, де лікують теж алькоголіків, людей, у яких надмірне уживання цієї отрути знищило ум і кинуло їх в обійми злочину. Жаль дивитись на людину, яка за тяжко запрацьований гріш кинувала для себе отруту, що знищила найніжшю частину її організму і знищила життя її найближчих, а перідко й цілого її середовища. Ця отрута — алькоголь становить у 70 відсотках причину всіх умових недуг.

Після вичерпання викладів відбувся дискусійний семінар. Делегат Т-ва „Відродження“ заборав тут слово і вказував на труднощі у переродженні в життя протинальогольного закону, що їх роблять на Сході різні офіційні чинники. Редактор Шиманський відповів на те, що правильно переведений плебіцит на основі оречення Найвишого Адміністраційного Трибуналу з 1925 р. передбачує переведення його постанов у життя вже по 3-ох місяцях від дня його переведення, хочби в даному випадку коршмар вис до компетентних властей умотивований протест. Радив теж у таких випадках вносити жалоби до вищих інстанцій.

В тій самій справі внесла українська делегація два меморіяли від Т-ва „Відродження“ до міні-ства внутрішніх справ і до міні-ства суспільної опіки. В обох випадках в міністерствах прирекли розглянути і прихильно полагодити наведені в меморіялах закиди.

Курс замишув дир. державної гігієни

школи д-р Хольцько, виваючи учасників до переродження суспільності на основях цілковитої абстиненції від усіх алькогольних напінків. Учасникам роздано свідоцтва покінчення курсу.

Студентське життя.

Загальні Збори „Основи“.

Для 17. листопада ц. р. відбулися Загальні Збори Товариства Українських Студентів Політехніки „Основа“ у Львові. Звіт з діяльності уступаючого Виділу адав у заступстві хорого голови студ. А. Охримовича, студ. Б. Рак.

Уступаючий Виділ перенів керму справ Т-ва на кілька днів перед знаменитим листопадним подіями минулого року. В часі нападу на „Академічний Дім“ цілковито здемольовано доміяку Т-ва та знищено зовсім бібліотеку „Основи“. Всеж таки ті події, хоч усунення їх наслідків вимагало величезного вкляду праці та грошей, не вспіли припинити так дуже діяльність Виділу. Незвичайно живо розвивалася в Т-ві праця культурно-освітнього характеру. Між іншим у березні ц. р. вшановано пам'ять знаного фізика й електротехніка, пок. д-ра І. Пулюя, святочною академією. Велику вагу привадував Виділ до справи будови „Дому Українського Техніка“, котру, не зважаючи на теперішнє тяжке економічне положення, в діловому році посунено значно вперед. Замість щорічного традиційного балу, щоб ушанувати пам'ять борців за волю, успішно уладжено збірку на „Рідну Школу“. Протигом минулого року працювала при Т-ві ціла низка фахових кружків та секцій.

До нового Виділу „Основи“ ввійшли: М. Мариняк — голова, Д. Німязович, С. Миланяч, І. Дурбак, В. Міліничук, Б. Михальчинин, О. Гладкий, Ярмач і Мурин — члени Виділу. Т-во „Основа“ об'єднує тепер около 200 членів — студентів Львівської Політехніки.

Відозви й комунікати.

„Просвіта“ до Українського Громадянства, Українські Громадяни!

Перед нами місяць грудень, місяць свята великого культурно-національного почину!

День 8-го грудня, день ідеї освітньої праці!

Значіння свята перейшло вже межі освітньої організації. Воно стало всенароднім культурним святом, щорічною пробою й іспитом, що закінчує один рік діяльності, а починає наступний. Сьогоднішній іспит залежить тільки від нас самих.

А перед „Просвітою“ праважні завдання: викорінення неписьменности і малописьменности, розроблення бібліотечного питання, а далі питання цілої позаційної освіти, самоосвітніх гуртків, започаткування позаочної самоосвіти.

Те все виконає „Просвіта“ щойно тоді, коли найде в громадянстві належну й певну поміч. Воно повинно і мусить в теперішніх умовах національного життя своїми щедрими жертвами заступити жертвенність багатих меценатів рідної культури інших народів. Те все станеться, коли у нас найдеться на правду спільна мова, спільна думка, спільна душа...

Тому „Просвіта“ в асн динку свого народження закликає всіх до єдності і співпраці, до засвідчення збірної волі на культурному фронті!

В тому дні нехай всі — на правду всі! — спішать з належними дарами для „Просвіти“. Так наказує збірний розум, того вимагає самозбереження себе, того вимагає національна честь. Від несення помічі, яка зрівнювалаби наші життєві недостачі та дозволила розвинути якнайширшу і найпліднішу діяльність, не повинні, а навіть не сміє ніхто відказатися.

Не живайте нікого і припинюуйте виконання обовязку супроти себе самих, супроти грядучого покоління, супроти майбутнього української нації!

Святкуйте величаво Свято „Просвіти“! Нехай живе день 8-го грудня, а з ним нехай кріпшє освітня праця!

Львів, 25. листопада 1929 р.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові.

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знан. із своєї доброти і чистоти виробів з то: Чоколяди десертні, сметанові і замінені молочні, як також значні для господарських цілей. **порукає:** Для вибагливих смакувів вершкові чоколади, також великий вибір знаменитих кармелів. Замовлення приймає: "НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"

Напад комуністів на „Новий Час“.

Львівські комуністи хотіли відповісти дво-ако за недавню демонстрацію української молоді перед більшовицьким консульством: уряд «маніфестацію й овацію більшовицькому консулеві та демонстрацію проти українських інституцій». Перша частина плану комуністів не вдалася, бо коли вечером 27 листопада збирався на вул. Сап'іги біля політехніки, щоб відтам піти на вул. Небеляка перед консулат, переходив саме туди відділ поліції. Комуністи, як побачили поліцію, розбіглися. Інший гурток комуністів у тойсам час вдерся до редакції „Нового Часу“ при вул. Бойнів 4. і там заскочивши знечевля урядуючих адм. функціонерів, здемолювали льокаль. Напасники перервали телефонічне подучення, зірвали проводи електр. освітлення, поперевертали бюрову обстановку, знищили машину до писання та розкинули картотеки. По кількох хвилях забралися з льокалю. В погоні придержано трьох напасників, а саме: Маріяна Зазулю, Тобіяша Вінера та Хаїма Шпіца.

Демонстрації української молоді.

Після 7. год. веч. гурток української молоді демонстрував під більшовицьким консульством, а в центрі міста, головне при вул. Краківській інший гурток піднісав протибільшовицькі оклики. Поліція закінчувала демонстрацію.

Наради бльоку непольських народів.

27. листопада, цілий день, радив у соймі зїзд представників політ. груп українських, білоруських і литовських у Польщі. Від українців узали в нарадах участь: УНДО, соц.-радикали, соц.-демократи, Сель. Союз; від білорусів, три групи: Білоруський Сел. Союз, Білоруська ХД. Католицька, Білоруське Православне Зєднання. Від литовців взяв участь у нарадах Нар. Комітет у Вільні. Проводив голова Українсько-го Парл. Клубу д-р Дмитро Левницький. Метою зїзду було знайти спільну політичну й тактичну платформу на парламентарнім терені та поза соймом. У рефератах зясовували тяжке положення непольських народів у сх. воєвідствах і вказували на konieczність міжпартійного та між-національного зближення з огляду на загострені зарядження адм. влади.

Після виїзду пос. Богомоллова.

Більшовицький посол при польській уряді кинув Варшаву разом із своєю жінкою та забрав зі собою всі свої річі. Перед відїздом сказав, що їде на відпустку, підчас якої проситиме в комісаріаті закорд. справ, аби його вже не вислали у Варшаву на давнє становище. Богомоллова заступає радник більшовицького посольства Коцюбинський.

Справа мови причиною кризи в Бельгії.

Тао, що на ньому вибухла криза бельгійського кабінету, заподіає нову внутрішню кризу в Бельгії. Кризу цю викликала справа т. зв. мовного мира між фламандцями та вальонцями. Фламандці зажадали введення фламандської мови в гандавськїм університеті як обов'язуваної та викладової, а щоб французьку мову усунуено на другий план. Це завдало би сильний удар французьким впливам у Бельгії та могло би спричинити новий етап на шляху сепарації Фламандії від Вальонії. В цьому й є небезпека теперішньої кризи, що може перемінитися в хронічну, тим більше, що бельгійська ліберальна партія боронить супрематії французької мови.

Зміни на найв. становищах уряду СРСР.

„Берл. Цтг. ам Міттаг“ повідомляє з Москви, що капітуляція опозиційної групи Бухаріна та Рикова спричинить зміни на нач. становищах уряду СРСР. Уряд голови ради нар. комісаріату буде зв'язаний тісно із Сталінною групою. Здається, що сам Сталін не обійме цього становища; його віддадуть першому Сталінному помічникові в секретаріаті ком. партії Молотову. Як кандидата на становище голови нар. комісарів називають теж Андреева, тежєршнього голову національної ради. Молото-

ва покликали би тоді до президії III. інтернаціоналу, а Риков одержав би становище дипл. представника за кордоном. Згаданий часопис адогадується, що гостина заступника комісаря закордонних справ Карахан в Берліні та його наради з більш. амбасадором Крестинським є в зв'язи з евент. покликанням Крестинського до Москви й іменуванням нового дипл. представника СРСР у Берліні.

Зачувати теж, що Карахан тому довше задержався в Німеччині, щоб измовити нар. комісаря закорд. справ Чічеріна до димісії. Кажуть, що Карахан відвідає Чічеріна в Візбадені та пропозити йому, щоб добровільно вніс просьбу в справі димісії.

Чума в Європі.

У Піревсі (пристань біля Атен) вибухла чума. Всі прилюдні льокалі, школи, театри, кіна та каварні зачинені. Гурти робітників убивають шурів, які можуть поширити пошесть. Офіційний комунікат подає кілька випадків смерті.

Вернув до Москви по смерть.

Емігрантський „Соціалістический Вестник“ повідомляє з Москви, що там розстріляно урядовця торговельної місії СРСР у Берліні Калмикова, якого недавно покликали до Москви. Деякі інші урядовці, що вернули з Берліна вислали на Соловецькі Острови.

НОВИНКИ

— На волі. Арештованих під замітом участі в демонстрації на вул. Курковій гімназійних учнів: Володимира Брика, Богдана Дякова, Івана Куземського і Ореста Пятляра як зовсім невинних увільнено дня 25. XI. ц. р. Слідство виказало, що названі учні в часі демонстрації на вул. Курковій не були і прийшли туди проходом з дому щойно по год. 6-й. Тим самим відпадає несправедливий закид українській шкільній молоді, будьто би вона брала чинну участь в останніх вуличних демонстраціях.

— Жертва митрополита Шептицького. Довідуємося, що митрополит Шептицький жертвував кілька тисяч доларів на боротьбу проти туберкульозу серед найбільшого населення нашого краю. За ту суму поручив він д-ру Барвінському перевести протитуберкульозне щіплення дітей методом Фрідмана у селах: Прильбичі та Синевідсько-Вижне. Це щіплення відбулося дня 24. XI. ц. р. при участі д-ра Барвінського та інших лікарів, що приїхали зі Львова. Защіплено 2.200 осіб. Перед щіпленням д-р Барвінський виголосив реферат, у якому вяснив селянам вагу і значіння того щіплення та заохотив їх прислати своїх дітей.

— З музичного життя. Дня 9. грудня ц. р. устроює „Львівський Боян“ при співучасті Т-ва „Сурма“ і відомих наших артистичних сил: п. Г. Левницької-Крушельницької і О. Бандрівської вечір німецьких композитів, у який увійдуть головне вокальні й інструментальні твори Шумана і Брамса та деяких інших романтиків. Подробниці подадуть неважком афіші.

— Зімові виклади в Т-ві „Зоря“ у Львові. Ремісничі Т-во „Зоря“ оживило свою діяльність і з днем 30. листопада (субота) розпочинає цикл систематичних викладів на теми: „Держава та її розвиток“; „Наука про працю“ — реф. д-р В. Старосольський; „Економічні й суспільні науки“ — д-р К. Коберський; „Наука про кооперацію“ — інж. Ол. Охрим. Крім того будуть також виклади з обсягу історії та географії України. Виклади відбуватимуться кожної суботи в год. 7. веч. та неділі в 12. год. вполудне. Українське громадянство повинно зацікавитися тими викладами та взяти в них якнайчисленішу участь. — Вступ вільний.

— З життя гетьманців на еміграції. Дня 16. листопада ц. р., як довідуємося, Клюб Гетьманців у Берліні відбув поширені сходина, на яких голова гетьманської управи Микола Кочубей виголосив реферат на тему: „Кілька уваг до питання нашої тактики (гетьманської)“. В цьому рефераті подав прелегент методи боротьби, щоб стратегію й тактику гетьманців. Поза методами боротьби торкнувся прелегент також спеціально гетьманської тактики у Галичині, а відтак проблеми спілання всіх мешканців української землі. Реферат М. В. Кочубея викликав живу дискусію серед багатьох зібраних присутніх, докінчення якої на їх бажання перенесено на слідуючі поточні сходина Клубу

Гетьманців у Берліні. Для відсвіження в пам'яті на цей день реферату М. В. Кочубея ухвалили присутні вислухати кореферат, який заповів один із присутніх.

— Школа на вільному повітрі у Львові. Польське міністерство освіти задумує організувати школи на вільній повітрі, в яких учились би головне діти нахильні до туберкульозу. Такі школи будуть утворені у Варшаві, Лодзі, Краківі, Вільні, Познані та у Львові.

— Самогубства у Львові. На Янівських Оболонях застрілявся на подвір'ю свого дому учень VI. гімн. класу Тадей Івасик. Причини самогубства невідома. — У військовій лікарні скоочив через вікно в цілях самовбивства воїн. Константин Семанчик, але тільки поранився і мусить далі лежати в лікарні.

— Із львівського суду. Львівський трибунал засудив дня 27. ц. м. Олексу Малиша на 8 місяців в'язниці за вбивство Михайла Цишкевича з Галинська, пов. Жовква. Слідство виявило, що обвинувачений убив М. Цишкевича із особистої помсти. Той сам трибунал засудив Степана Йонка із Рави Руської на 6 місяців в'язниці за знаслування 11-літньої дівчини А. З. Розправа відбулася тайно. На 6 місяців в'язниці засуджені також візники пекарні „Меркур“ Іван Степанюк та Володимир Васильчук за крадіж у своїй фірмі 3000 зол.

— Герб м. Львова. На останній сесії магістрату ухвалено звернутись до президента польської республіки з просьбою нівелювати розпорядок з 12. XII. 1927 р. про герби і державні кольори у тім напрямку, щоб м. Львів мало право дальше уживати старий герб у всіх випадках, в яких уживало його досі, так що теперішній герб Львова мав би бути збережений на будуче.

— Остріє стріляння на Замарстиніві. Від 2—16. грудня ц. р. на військовій стрільниці на Замарстиніві будуть відбуватись аврама стріляння гострими кулями. Ціла площа стрільниці буде окружена військовими стійками, щоб охоронити населення від небезпеки поранення. Протягом тих днів перехід через ту площу буде заборонений.

— Напад на поштовий уряд. У селі Варяж у Сокальщині невідомі замасковані особи напали вночі на поштовий уряд і розбивши касу, забрали 500 зол. готівкою та більшу кількість поштових значків. Поліції не вдалось викрити виконавців нападу, а „Львовські Курер Поранні“ пише, що цей напад є ділом УВО.

— Злодій зі страху скоочив з П. поверху. При вул. Фридрихів 4. 8. у Львові злодій Віктор Мазурок-Савіцький закрався до помешкання д-ра Скірського і почав там господарити. Збуджений власник помешкання так настрашив цього злодія, що він, не мючи змоги втечи дверми, вискоочив через вікно з П. поверху і покалічив собі ноги та руки, після чого його арештовано.

— Пожежа театру в Чілі. У Чілі, в театрі підчас вистави вибухла пожежа, яка викликала серед публіки велику паніку. Жертвою пожежі впало 4 жінки, які померли у подумях, а декілька осіб було поранених.

— 100-поверховий хмародер. Асекураційна компанія Метрополитен Лайф Іншуренс Компані в Нью Йорку хоче побудувати 100-поверховий хмародер на подоби обеліска. Там має працювати 30.000 службовиків компанії. Новиною в тому будинку мають бути крім вінд ще також движимі сходні, які все будиби в русі. Се був би найвищий дім в Нью Йорку й у світі. Щеторік ту славу мав ньюйорський Вулворт Билдинг, але вже цього року його перевищили хмародери Крайслера і Бенк оф Мангеттен.

— Американці й англійці. Англійський кореспондент Нью Йорку П. В. Вилсон пише в тижневику „Спектейтор“ з Лондону, що те, що Америка допускає що-року 60.000 англійських емігрантів, треба вважати за особливе призначення американців для англійців. Він зазначає також, що Америка — це одинокий край, де англійці не потребують дутись так, як в інших краях. І повідає, що вони в Америці дійсно не дуються, бо тут із того сміються.

— Соціалістичні бурмістри в Англії. Підчас виборів до громадських рад в Англії, які відбулися 15. XI. ц. р. вибрано 50 бурмістрів, які членами англійської Партії Прави.

— Могила Макса Штірнера. „Н. фр. Прессе“ подає з Берліна, що могила філософа Макса Штірнера на берлінськїм кладовищі так занедбана, що її тепер трудно відшукати. Хрест на могилі зломився, таблиця з написом розбита, сама могила зрівняна зі землею. Автор голо-

В друкарні Видавничої Спілки „Діло”. Львів, Ринков 9. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шалн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
„Умови не звертатись“

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Цейлоні 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 дол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Карпатський Лещетарський Клуб
улаштує для своїх членів та ними впро-
ваджених гостей
■ ЧАНИНІ ВЕЧІР ■
в залах „НАРОДНОЇ ГОСТИНИЦІ“ в суботу,
дня 30. ч. н. о. год. 8. вечаром.

Місяць „Просвіти“.

Львів, 29. листопада 1929.

Незадовго, вже за кілька днів увійдемо в місяць, який має величезне історичне значіння для всього нашого національного відродження в Сх. Галичині, і чи тільки в ній? Ні, він має величезне значіння для кожного свідомого українського громадянина, де він тепер не жив би, чи то тут, чи на інших українських національних територіях, чи в інших державах, чи в Європі чи на інших континентах. Цей місяць — це грудень, в якому перед 61 роками народилася дів. 8. грудня „Просвіта“.

За кілька днів увійдемо у другий рік своєї десятилітньої історії „Просвіти“. Два людські покоління пережила „Просвіта“, а кільканадцять чергових поколінь виховувала в національному дусі і вела їх під своїми прапорами на широкі шляхи національної праці та боротьби за краще завтра народу. І тому то місяць грудень є місяцем „Просвіти“. І тому то його загальною принамою місяцем „Просвіти“. І тому то в цьому місяці весь край і всі українські просвітні організації дозв. його межами в Європі й Америці (крім УСРР, де „Просвіта“ вчислено до контрреволюційних організацій) святкують торжественно роковини „Просвіти“. І тому при нагоді щорічних роковинних свят „Просвіти“ плекають старанно в нашому громадянстві взагалі культ освіти й освітньої праці, як такої праці, якій перед шістьма десятиліттями дала в нас почин „Просвіта“. І тому в цьому місяці просвітні діячі збирають почесний дар для львівської „Просвіти“.

Благословенною була та хвиля в нашому житті, коли зродилась ідея заснування цього товариства, спасенням для нас був той момент, коли „Просвіта“ повстала. Де і в якому відсталому місці були ми тоді під кожним оглядом, коли не довголіття, всестороння й всеобіймаюча праця „Просвіти“? „Просвіта“ злибляла й поширювала свою діяльність не тільки національними горизонтами, але й розбудовувала в усю широчину поверхню нашого національного життя. Без „Просвіти“ не можна собі представити ні нинішніх наших господарських, ні кооперативних, ні торговельних ні ніяких інших досягнень. Усі вони вийшли з „Просвіти“, всі вони створені з її ребра, всі вони ростуть і розвиваються на тій основі, яку підготувала для них „Просвіта“. Всі вони й далі будуть розвиватися та розростатися остільки, оскільки для цього підготувать відповідно ґрунт, який пеніку та створить свою культурно-освітню працю відповідну моральну базу „Просвіти“.

Але й наших нинішніх національно-культурних досягнень не можна собі представити без „Просвіти“. Во інстдесятилітній історії „Просвіти“ — це на Галицькій Землі шістдесятилітня історія національного відродження.

Непомірно багато завдячуємо „Просвіті“ як нації, що пройшла вже й величезні моменти незвольної боротьби. Словом, маємо величезні зобов'язання супроти цього Товариства. І саме в місяці грудні в той час, коли ці зобов'язання можемо бодай частинно вирівнювати. В місяці грудні збирають рік-річно почесний дар для „Просвіти“. На що? На те, щоб „Просвіта“ могла далі продовжувати свою благодатну працю для нашого народу в дусі величавої її традиції, це значить, щоб могла наш народ не тільки просвічувати, але й виховувати, плепати в ньому неперемінно цінності патріотизму, громадськості, готовності на всякі жертви для добра Батьківщини. А через „Просвіту“ саме тепер полиняє праця і на полі боротьби з аналіфетизмом і на полі позашкільної освіти і на полі організації нових просвітних клітин і навісеп на вишарпаному полі.

Тому то не може бути між свідомими українськими громадянами ні одного такого, що відтянувся б у тому місяці від загальної акції на користь „Просвіти“ та відмовився бодай від невеличкого, навіть найневомнішого гатку, призначеного на розбудову, поширення й поглиблення просвітної роботи. Не можна ніколи забувати на те, що коли ми можемо ставити вимоги до „Просвіти“, то тимбільше може і має право ставити їх „Просвіта“ і до нас. Дальша праця і розвиток „Просвіти“ як і її відповідальності перед народом.

Навіть зі сотиків зростають мільйони, тому найдрібніші ошадности складайте в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руска ч. 20.

та історією праці залежить в найбільшій мірі від нас, від нашої свідомості, сумлінності, жертвенності і зрозуміння моменту.

До співпраці!

Українсько-білорусько-литовська конференція в Варшаві.

В середу, 27. листопада ц. р. відбулися в Варшаві у соймовій домівці Українського Клубу спільні наради представників українців, білорусів і литовців. Від українців взяли участь у нарадах: Українське Національно-Демократичне Об'єднання, Українська Соціалістично-Радикальна Партія, Українська Соціально-Демократична Партія і Селянський Союз. Білорусів репрезентували на нарадах: Білоруські Християнські Демократи, Білоруський Селянський Союз і Білоруське Православне Об'єднання. Литовців заступав на нарадах Литовський Національний Комітет у Вильні.

Від Українського Національно-Демократичного Об'єднання брали участь в нарадах: ціла президія Української Парламентарної Репрезентації з пос. д-ром Дмитром Левицьким на чолі, віце-марш. пос. д-р В. Загайкевич і віце-марш. сен. М. Галушчинський. Соціалістів репрезентували сен. д-р І. Макух і посли д-р Ладика, Рогуцький та Власовський. Від Селянського Союзу брали участь: пос. Павло Васильчук, інж. Ковальчук, д-р Олесьюк і Рочник. Укр. Соціал-демократів репрезентували: д-р Лев Ганкевич і д-р В. Старосольський. В нарадах брав участь і безпартійний український посол Зубрицький. Від українців брали в з'їзді участь 24 діячі.

Білоруську християнську демократію заступали на з'їзді посли: Стелович і Карузо; Білоруський Селянський Союз репрезентували посли Єремич і Рогуля, а Білоруське Православне Об'єднання сен. Богданович. Від Литовського Національного Комітету брав участь у нарадах п. Сташис.

Предметом нарад було сучасне положення українського, білоруського і литовського населення в межах Польщі. Ціллю нарад було зближення між цими народами на парламентарній і позапарламентарній арені та винайдення спільної платформи праці і узгодження тактики в боротьбі за права всіх цих народів.

Варшавську конференцію попередили відповідні підготовчі наради у Львові та Вильні. На обговорюванні конференції в Варшаві проводив найстарший віком українець сенатор д-р Горбачевський, його заступником був п. Ста-

шис (литовець), а секретарював пос. Карузо (білорус). Політичний реферат виголосив голова Української Парламентарної Репрезентації і Українського Нац.-Демократичного Об'єднання пос. д-р Дмитро Левицький. На початку з'їзду підкреслив у своїй промові сенатор д-р Макух факт, що в нарадах беруть участь виключно демократичні незалежні партії, що стоять на ґрунті національних постулатів і керуються у своїй праці гаслом віри у власні сили. Конференція прийняла у висліді своєї праці відповідні резолюції.

РЕЗОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКО-ЛИТОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ у Варшаві дня 27. листопада 1929 р.:

„Тяжке положення й однакові цілі, як також традиція довголітнього співжиття народів українського, білоруського і литовського наклали всім їх політичним групам у Польщі, що стоять на національному становищі, а саме:

ВІД УКРАЇНЦІВ: Українському Національно-Демократичному Об'єднанню, Українській Соціалістично-Радикальній Партії, Українській Соціал-Демократичній Партії і Українському Селянському Союзові;

ВІД БІЛОРУСІВ: Білоруській Християнській Демократії, Білоруському Селянському Союзові і Білоруському Православному Об'єднанню;

ВІД ЛИТОВЦІВ: Литовському Національному Комітету, що об'єднує в собі всі литовські національні групи — зійтися на спільну конференцію.

Після всестороннього обговорення положення згаданих народів у межах польської держави, конференція стверджує:

1) В теперішньому моменті, а між іншим у зв'язку з задуманою зміною польської конституції йде намагання крайно обмежити права цих народів.

2) Конференція постановляє: Начати тісну співпрацю в безупинній боротьбі за права своїх народів.

3) Покликати до життя постійний Комітет Порозуміння.

Напад комуністів на українські редакції.

У відповідь на демонстрації української націоналістичної молоді перед радянським консулятом у Львові, дня 27. XI. ц. р. в год. 6.45 вечером товпа комуністів вдерлася до льокалю ред. „Нового Часу“ і здемолювали льокаль адміністрації та редакції.

В адміністрації було тоді присутних двох урядовців, Мілянський та Химка і машиністка п. Басінна, а в редакції працювали тоді д-р Григорій Лужницький і Лев Чубатий.

Комуністи викрикуючи: „Не бейтеся, нехай нападуть на совєцькі консуляти!“ засипали піском очі присутних адміністрації, побили лямпи, пошували телефон, розбили машину до писання, поперевертали шафи, знищили цінкльості, подерли картотеки і порубали столи.

Співредактор д-р Григорій Лужницький замкнувся в останній кімнаті і відчинивши вік-

но, закликав поліцію, яка явилась у хвилині, як комуністи почали втікати з редакції, налякавшись адміністрації, які залізними штабами вигнали напасників і зловили одного комуніста, українця Маріяна Заулю, котрого віддали поліції.

Окрім того поліція арештувала двох жінок комуністок: Тобіянша Вінера і Хайма Шпіца, які брали участь у нападі. Підчас нападу комуністи говорили по польськи, а переважали між ними жиди. Шкоди редакції „Нового Часу“ від нападу виносить понад 3.000 золотих.

Так само того вечора комуністи напали на редакцію „Громадського Голосу“, вибили вікна, розбили камінками лямпи і хотіли здемолювати кімнати, але коли в редакції явився редактор Остап Коберський, комуністи налякалися і потікали, не вчинивши великої шкоди.

На белинці, де міститься „Маслосоюз“ ті

ЖАДАЙТЕ
французських паперців
ДО КУРЕННЯ.

JOB

916

10

самі комуністи збивали табличі. Комуністи намагались здемолювати і редакції інших українських національних газет, але застали люкаліти: редакцій замкнені і їх намір не адався.

Проти червоного терору.

Резолюції львівського студентського віча.

Шойно нині доручено нам резолюції українського студентського віча у Львові з 21. ц. м., яке попередило відомі події перед консулятом СРСР при вул. Набеляка і перед московськими установами. Перед резолюціями подано коротке пояснення, чому молодь так різко протестувала проти більшовицьких насильств над українськими культурними діячами, студентами, селянами й робітниками. Між іншим зазначено там, як і в промовах на тому вічу, що московсько-комуністичні суди видали ділі тисячі смертних присудів на українських учених, поетів і взагалі діячів української культури, яких одиноким виною було те, що вони належали до української нації. М. ін. більшовицькі чревичайки розстріляли без ніякого суду також багато стрільців і старшин Української Галицької Армії та взагалі Богу духа анинних галичан. А що більшовицька влада внарештувала недавно знов велику масу української інтелігенції, світоців науки, а також студентів, селян і робітників, свідомих українців, то молодь рішила запротестувати проти нового насильства комуністів якнайрішучіше. Демонструючи перед більшовицьким консулятом у Львові, українська молодь протестувала не тільки проти червоного терору, що шаліє на Вел. Україні, але й проти тієї деморалізації, яку лирають комуністичні агенти серед української суспільності в Галичині всякими засобами.

Резолюції, ухвалені на тому вічу однодушно, подаємо у значному скороченні з уваги на цензуру. Ось вони:

1) Українська молодь протестує якнайрішучіше проти червоного терору, що лютує на Великій Україні і пересилає свій дружній привіт усім синам України, катованим у льохах чревичайки.

2) Українська молодь визнає все здорове

українське громадянство солідаризуватися з молоддю в безоглядній боротьбі з усіма проявами російського імперіалізму, отже також з рабськими прислужниками Москви, галицькими москвофілами і з усіма т. зв. радянськими філами.

3) Українська молодь стверджує, що частина української преси, скорумпована Москвою, стоїть менше або більше скрито на услугах російського імперіалізму і тому закликає поборювати таку пресу.

Резолюції 4. і 5. з цензурних причин пропущаємо.

При кінці студентська молодь стверджує, що з консуляту СРСР впало до демонстрантів дві сальви стрільб з револьвера в часі, коли вони на знак протесту співали перед будинком консуляту „Ще не вмерла Україна“. До демонстрацій перед редакцією „Сельробу“, а також „Ради“ і „Праці“ не допустила поліція.

Протест Українського Акад. Т-ва „Січ“ у Відні.

Річні загальні збори Українського Акад. Т-ва „Січ“ у Відні, що відбулися дня 23. XI. ц. р., ухвалили отсі резолюції проти більшовицького терору на Великій Україні:

1) Українське студентство, зорганізоване в Українськ. Акад. Т-ві „Січ“ у Відні, закладає якнайрішучіший протест проти масового терору, переаодженого більшовицькою владою на окупованих нею землях Вел. України, якого метою є знищення зростаючу національну свідомість синів України.

2) Пятнує й гостро осуджує поступовання цієї частини української преси на західно-українських землях, яка мовчки або язно солідаризується з більшовицьким терором.

3) Взиває українське громадянство до консолідації всіх творчих сил української нації на державницькій платформі для успішного протиставлення зростаючому наступу на українство.

ЗА УПРАВУ УКРАЇНСЬКОГО АКАД. Т-ВА
„СІЧ“ У ВІДНІ:

Осип Гридовий, голова, Омел. Попович, писар.

8. ГРУДНЯ

ц. р. це останній
день, в яким ви-
шлемо часопис
тим, що залягають
з передплатою.

ДЕР ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Спомини про рідний край. — Зацікавлення політичними подіями. — Музика.

Старша еміграція, яка виїхала з краю доселами хлопцями чи дітьми, а з нечисленними виїмками живе думкою про старий край, хоч не думає до нього вертати, хіба змінилися би політичні умови. Вони прикрашують свої мешкання образами українських великих людей та фотографіями, портретами рідних і обійств, декоди лавить стріху плекань, щоб нагадувала дітям їхні рідні сторони, вони давали й лають гроші на різні місцеві й загальні справи. Деякі випомівають нам свої жертви, а декоді їх зовсім не жаліють.

От, раз у приватній гутірці у Віллінг В. Ва я підніс був потребу купувати землю в краю, то одна громадянин сказав мені на опраданя: „Ми не закупили землі через Україну. На неї ми дачі гроші“. А в його голосі не було ні дрібки жалю.

Внолючи бажання: мати перед очима Рідний Край, де живе рідня, де рідний наріл плетється до осягнення свого ідеалу, — емігранти створили собі ілюзію того краю. Одні творили собі Рідний Край у вужчому, а другі в ширшому аначині. І так найдете в Канаді Тернопіль. Котомію, Витків. Закале, найдете буковинські Лужани, Шипиці, Іспас, найдете державу англійську школу ім. Т. Шевченка, ім. Ів. Мазепи, ім. М. Січинського. Для інших було це за вузько і назвали місцевість Україна (при залізничному шляху Віллінг—Принс Альберт є навіть стація того імені зазначена на мапі й на розписку іди тої залізниці). В Україні у Зєдинених Державах у стейті Порт Дакота, а в стейті Нью Джерсі — Нова Україна, яку колонізує українське підприємство.*)

Емігранти, правда, позімали не раз свої хрестні імена Івана на Джона, Михайла на Май-

ка, Гриця на Гарі чи Генрі, Марину на Мері, Ірину на Айрі, але в душі лишилися ширими українцями. Сентимент до Рідного Краю слідний навіть у дрібничках. Одна жінка, що є вже 25 років в Америці, каже мені в розмові: „Я хотіла би ще раз у житті покушати „краєвого“ масла, бараньб і молока“. Нам це дивно. Але мушу замітити, що мабуть через інші складники землі, а може й воздуха, там усі продукти не виключаючи м'яса мають дійсно інший смак, як у нас.

У свідомості ваги пропаганди української справи, еміграція відликається дуже живо на всі злободенні питання „Рідного Краю“. Чи це буде страх за вирішення долі Галичини не по бажанням українського народу, чи прилучення Галичини до Польщі, чи касування українства Ромулею на Бучковині, чи піддержка Петрушевичевого уряду, чи політичні арешти українців у Польщі, чи останнім часом справа Атаманчука й Вербицького, чи листопадові події у Львові — все це відбивалося голосним відгомном по фабричних галлях Америки чи преріях Канади.

Маючи доказ, які сліди полишила між своїми й чужими слава капелі Кошиця, організують по деяких містах хори. Крім хорів названих при обговоренні церковного життя, сліди агадати хор Кириченка (члена капелі Кошиця) в Нью Йорку, який стоїть на висоті, хор д-ра Володимир Левицького у Філадельфії-Па та хор Бененського (також члена капелі Кошиця в Шікаго-Іл.) Ней останній хор мая виступити на світовій виставі в Шікаго 1932 р. Його фінансує славний наш земляк з Тадеана, поет Камінка, д. Конрад Савка, який є головою організаційної секції українського комітету для тої вистави. Віл часу то часу виступають українські хори в Нью Йорку, Нью Джерсі, Дітроїті чи Шікаго на радіо-концертах. Тоді-то несеться українська пісня по всіх салонах американських мешканців та викликає адикування, що десь живе якийсь злочинно збудий 40-мільйоний наріл. Не знаю, що про ті концерти поияляються зараз обичайні звітники в місцевій пресі зі свіданнями хорів чи соіств.

А вже, коли в Дітроїті-Міш. став в парк Белла Аспенд при Сетр Енрію побіч "тїра та Ланта пам'ятник Шевченка, тоді буде для американської преси зобра нагода заговорити про це сенсаційну націю. Це буде мабуть перший

ПРИПІТЬ ПО

зимої паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,
Світліці жарки „Тетягн“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
ЛьВІВ, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

На економічні теми.

Кооперативні почини на Поліссі і Підляшші.

(З кооперативної наради в дні 17. XI. в Бересті.)

Берестя — один з найстаріших осередків українського життя на північно-західних землях на Поліссі і Підляшші. Берестя — палубжанська твердиня почавши вже від старих княжих часів, вузлове торговельне місто. Берестя — місце вічного спочинку тайних останків письменника Олексі Стороженка. Нині знає воно в світі і дороге нам історичною датою: перший мир у світовій війні, самостійна Україна.

А всеж таки ми дуже мало про нього знаємо, а ще менше про життя-буття нашого населення на Поліссі, не кажучи вже про тих, що живуть зараз за Бугом на Підляшші. Ось такі думки насунуться нам, коли доїжджаємо до Берестя й оглядаємо з вікна залізничні малі, невеселі села, сумні осілі рівнини, поперерізані потоми та водами чагаринком і кущами. Безунилий дощ насунув мимоволі сумнів, чи заповіжена на завтра кооперативна нарада в Бересті зможе відбутися та чи дасть якінебудь вислід.

Та вже в хвилю приїзду на стацію вступав інше почування. Представники тамошньої кооперативної „Село“ вчелиють, що не вважаючи на дощ, надіються приїзду делегатів від кооператива повітів: Біла Підляська, Кобрин, Берестя, Янів, Пружани, Володава, Турійськ. а може ще й з інших, з котрими саме працює нині „Село“. А дехто здалека вже сьогодні прибув. Хоча „Село“ в японії ще й центральною торговельною організацією, то все таки сповняє вже нині, завдяки піддержці Українського Банку і „Просвіти“, цю роль так, що життя по селах починає прозябати.

І справді, не вважаючи на дощ явився на нараді делегати з 11 кооператив, деякі з віддалі 70 кілометрів, а крім них місцеві інтелігенції, робітники на економ. ниві, ті, що перші взялися до кооперативної організації і без розголосу

прилюдний пам'ятник на чужині в честь нашого генія.

Відомий композитор, Михайло Гайворонський та артист-скрипак, Роман Придаткевич, підносять значіння українців в американському світі своїми композиціями та школами. Найновіший твір Придаткевича, що побачив світло дня, це його три народні пісні: „Козачок“, „Явічок“ і „З буйним вітром та розмовонька“. Найновіший твір М. Гайворонського, це гимн „Український Народний Союз“ написаний до слів Мусіачука на 35-літній ювілей товариства. Його виконали перший раз злучені хори на посвяченні дому „У. Н. Союзу“, під управою довголітнього диригента хору в Джерсі Сіті, д. Андрія Гелі. Заукою українських мотивів з мотивами американського державного гимну, композиції робить велика вражіння. Її будуть співати всі віддалі „У. Н. Союзу“ як гимн Союзу при всіх своїх виступах.

Коли мова про музику, то сліди агадати теж існування Ukrainian Music Edition (Українська Музична Видавництво), яке було спершу в руках М. Гайворонського, д-ра Л. Мишуги і Дмитра Галичина, а тепер тільки в руках двох перших. Гайворонський веде музичну працю, а д-р Мишуга додає грошей піддержуючи традицію свого стрийка-співака, покійного оперового артиста. Дотепер виїхали в цьому видавництві: В. Баранського Народні пісні (на фортеп'яні), а Гайворонського на скрипку й на фортеп'яні. Останній твір, про його випустило це видавництво, то агаданий „Гимн У. Нар. Союзу“.

Зачеңлений мимохолом Степан Мусіачук, це емігрант-робітник з Шікаго, Людина аліба. Побіч того, що вчителює в українській школі в одній з ділянок Шікаго, нині верає уличні поезії, які містять у „Свобод“. Ті поезії визначаються тугою за краєм, а при тому бальорим тоном. Загалом змінені обставини видлигули чимало талантів, які в нас були/ніколи не виїхали на довне світло. При ріжних нагодах згадує про деяких. Деякі нир викладають чималий публіцистичний талант. Читати статті робітника В. Дроботія з Нью Йорку, Сибіанського з Вунсат-Р. д. д. Ляте... з Нью-Йорку, чи деяких дописувачів „У... кну“... „Вістей“, це просто сестіфак.

(Продовження буде.)

*) Цей простір призначений на композицію політичних рідних будинків повязаними іменами славаких українських людей.

довели вже до заложення двадцятих кооператив. І коли подав нині короткий звіт з цих нарад, то не так для заарештування їх, але тому, що там представники кооперативів уважають колючими такі справи, які тут у нас, в Галичині, ще не мають належного розуміння. Обмежуюся до найважливіших справ.

Головною темою був реферат ревізора Лобачевського про способи культурно-освітньої праці в кооперативах, дир. Карпача про організацію торговельної співпраці, а п. Шебченка про план кооп. пропаганди на найближчий час. Але найбільше інтересним для всіх були звідомлення з цотеп. діяльності і побажання представників поодиноких кооперативів. Народи тривали під проводом директора Артимюка від 11 год. рано до 6 год. вечором, а були такі оживлені, що ніхто з делегатів-селян не міг жалітися на те, що безпосередньо прибув. З рефератів, дискусій та зі звідомлень з місць показалося, що пропагандисти й основники кооперативів по селах є і мусять бути самі тільки селяни. Про те, яка нечувана безлізистість панує серед тих, що перші повинні би стати до роботи, а не стоять, свідчить факт, що на сорок листів „Просвіти“ до найважливіших священників і діячів, про яких знається, що повинні бути українцями, з проханням про допомогу з кооперативної і освітньої праці, не діждалася тамошньої „Просвіти“ по двох місяцях вижидання ні одної відповіді, хочби відмовної!

Тому не дивно, що селяни-самоуки в кооперативній роботі стверджуючи корисні зміни в тих селах, де в кооперативах, домагалися конче курсів для книговодів і окремих курсів для крамарів. Це, казали, конечно, бо прихильність до кооперативів збуджується на підставі вигоди, а не може дати тільки добре вишколений крамар, добрий книговедець. Знов інші домагалися інструктора, а коли це справа трудніша, то просили, щоб подавати їм хочби писані лекції для вишколування селянам, але не мертві, а лиш такі, що граплялиб у селянські болячки. Вони й обіцявали подавати ці болячки до відома, бо, мовляв, як орач має злий плуг, то йде до ковала, а вони підуть до Берестя до провідників як до своїх ковалів, щоб тільки ці ковалі були добрі!

Постановили зайнятися ще більшим поширенням книжок і тому мусять увійти в ще тісніший зв'язок з „Просвітою“, бо актив на селі вже з, бажання й потреби книжки ростуть. Головно такої треба книжки, що не томилаб дорослих. Кооператив — говорили — мусять ним зайнятися, бо самі вони завлені працею в кооперативі, а на селі відчувається велика нестача тих, що моглиб увійти до нашої ради чи в управу. Уважають, що при кожній кооперативній треба мати книгозбірню та організувати освітній кружок, який мав би тісні зв'язки з „Просвітою“ в культ.-осв. праці. Без книжки, без освітньої праці сам торговельний продукт мало зробить, — говорила одна з делегатів, — хоч признав, що такі річ, як кооперативний трієр, віалка, молотілка, то-що,

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість відбору! — Вилучує під гарантією фабричну люкальну стацію!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване прямо пробосе, значення цього радіоного апарату на полі радіоної техніки. **тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY.** 4-ламповий радіоный апарат!

Генеральне представництво

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 2. Телефон 458 і 457.

багато помагати в кооперативній консолідації (як відзначає це зрозуміння вартості книжки для розвитку кооперативів від зрозуміння між галицькими кооператорами). Крім того нарада постановила проголосити місяць грудень місяцем кооперативної пропаганди і призначення членів, а вибрана до цього комісія має вилати негайно відозву для пробудження загалу до кооперативної чини.

На нараді виявилася, що в околі ще й такі кооперативи, які ще не виявили своєї фізіології, хоча вони в українських селах. Тому требаб тут якнайскорше інструктора, бо такі кооперативи в своїй байдужності для зрозуміння кооперативних суцільностей можуть змарніти.

І ще одно. Вже три кооперативи, а саме „Село“ в Бересті, а дальше „Наша Надія“ в Хмельові і кооператива в Річній Церковній мають заарештовані в Українбанку чеківний кредит, так, що переводять усі грошові рахунки з „Селом“ чи купцями через Українбанк. В цей спосіб веде з ними „Село“ вже нині лиш готівкову продаж, а ці обі кооперативи відсилають усе уторговане через ПКО до Українбанку і тимсамим не потребують тримати в себе ні готівки ні а нею возитися, а забезпечені перед крадіжками, а їх гріш піколи не лежить безчинно, але процентується. На це й створений Українбанк. Усі інші кооперативи Берестейщини постановили й у себе таке запровадити. (Варто, щоб і на Галицькій Землі кооператив не законсервувалася перед такою новістю, арештом у світі давно вже заведеною).

Коли брати кооперативи Берестейщини як цілість, то вони ще дуже слабкі, початкові, не оформлені як слід. Зате в них душа, яка і при найтяжчих обставинах творить життя, і то навіть у тих українських селах, що то чи задля своєї невідомості чи припадку занесені в статистику в весою рубрику.

М. Творило.

Пам'ятайте про українських інвалідів!
Впишіться в члени Українського Т-ва
Допомоги Інвалідам у Львові.

Випишіть у члени Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові.

На більшовицьких верхах.

Бухарін, Томський і Риков каються.

Як відомо, на останній сесії Центр. Виконавчого Комітету комуністичної російської партії (званої всесоюзною) у Москві Бухаріна винесли з політичного бюро партії за правий ухил, а Рикова і Томського за цей самий гріх дали упіщення. Бухарін, Риков і Томський довго у своєму правому ухилі вже не встоялись. Постанова ЦК зробила своє. Всі вони покались і склонили голову перед непереможним нині Сталіним. Більшовицька преса з 26. листопада ц. р. приносить їх спільну заяву внаслідок до ЦК ВКП(б) ось якого змісту:

„Протягом останніх півтора років між нами та більшістю ЦК ВКП(б) були розходження в ряді політичних та практичних питань. Свої погляди ми викладали в ряді документів і виступів на пленумах та інших засіданнях ЦК та ЦК ВКП(б). Ми вважаємо за свій обов'язок заявити, що в цій суперечці праві партія та її ЦК. Наші погляди представлені у відносних документах були помилкові. визнаючи ці свої помилки, ми, зі свого боку прикладаємо всіх зусиль до того, щоб разом зі своєю партією повести рішучу боротьбу проти всіх ухильників від генеральної лінії партії, та, насамперед, проти правого ухилу та примиренства, з тим, щоб подолати всякі труднощі й забезпечити цілковиту й найкоршу перемогу соціалістичного будівництва“. М. Томський, Н. Бухарін, А. Риков.

Чому вони зложили таку заяву? Бо над ними повисло марезо висилки поза межі Радянського Союзу, отже ждала їх незавидна доля Троцького. Видно, що вони воліли остати в СРСР як виїздити на еміграцію. Сталін став знов переможцем і тріумфатором. Чи на довго — не знамо.

Слідом за Бухаріном і Риковим пішов і член ЦК ВКП(б) Угаров, що був їх сторонником і зложив подібну до вище цитованої подання заяву. Написали тепер листи до ЦК ВКП(б) і давно здеградовані за свої політичні гріхи Зіновєв і Каменєв. Оба вони ще раз каються і признають Сталіна непомильним. Чи це їм що допоможе і чи верне їм бодай частину давних впливів і доходів — треба сумніватися, бо „чудесний грузин“ Сталін дуже мстивий.

Зі спортивного життя.

ЧОРНІ—УКРАЇНА.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 1. XII. в год. 11. рано на площі Чорних за стрийською рогаткою. Чорні виступлять у повному складі, тільки без Настуді, а Україна без Рака, який лежить хорий. Вступ і вол., трибуна 1.50 зол.

МИХАЙЛО ДРАГАН.

Серед молодих артистів.

Виставка учнів О. Новаківського.

Уже по раз третій виступають прилюдно перед громадянством в доробком своїх праць учні нашого відомого артиста-малювача О. Новаківського. І підчас коли перша з цих виставок була скромною виставкою початкувчих adeptів мистецтва, де метою було радше виявлення методи праці у школі, то в другій з них (зруйнованій минулого року в кілька днів після відкриття польськими корпорантами) вже зазначались певні індивідуальності, правда, з дуже помітним впливом стилю їх учителя.

Та впливу цього, який і по нині слідний на деяких на теперішній виставці, не можна уважати відмним явищем. Слід цього впливу свідчать, що учні стараються відчутти і зліпити стиль великого мистецтва свого учителя, а це їм може вийти лише на пожиток. Пошкодити могло би лише талановитим, слабшим одиницям, які не мають сили протиставлятися. На щастя, усі учасники теперішньої виставки дають якнайкращі надії на будуче. Нинішня виставка в порівнянні з попередніми це великий крок вперед. Усі почали уже шукати свого змісту і форми у своїй праці, почали формувати свою власну індивідуальність, кожний з них на свій потишний спосіб. Деякі з них можуть похвалитися своїми успіхами. Основна підстава доброго рисунку здобута витривалістю студіями в школі допомогла їм значно у цьому і залучилася на дальше великим капіталом у їх будучій самостійній праці.

У виставці взяв участь гурток зложений з 8 осіб, а саме: Гордицький Святослав, Греченко Володимир, Друченко Олександр, Іванюх Володимир, Луцький Степан, Мороз Михайло, Смольський Гриць і Чорний Роман. Щодо загального враження, воно не є одностайне, бо одні з авторів з більшою, а другі менше задоволені. Одні з них швидко починають, інші вже доплатують кілька літ.

а двох з них, безумовно найбільше талановитих, побувало навіть вже в Парижі. Це Гордицький і Мороз. Третій з їх товариства, Дятлюк, на жаль чомусь не взяв участі у виставці.

Перше місце на виставці щодо якості, а навіть кількості (54 чч.) репрезентує Я. Гордицький. Працює він у двох напрямках: в графіці і олії. І коли його олійні образи і студії повстали під впливом сучасного французького мистецтва, під впливом середовища, в яке потрапив артист і не міг не захопитися аж до самозабуття спеціальною постановою поезантвського мистецтва до природи — то в графіці він багато сильніший і самобутній. Тула повинен він безумовно спрямувати свої сили, бо його графіка виявляє знамените почуття декоративної лінії, форми і баран та зручну конструкцію композиції. В графіці найкращі: Екзотичні маски, Поем, Костюми воїнів, Схід і захід (окладина), з олійних: Бульовський лісок, Студія риб, Морська ліхтаря. Гордицький це майбутня окраса нашого мистецтва.

М. Мороз це малює широкого розмаху, дрібниці посвячує цілості, нехтуючи деколи навіть технікою. Його олійні студії моря і заходів сонця не є натуралістичні дрібничкові репродукції природи, — його мета: загальне враження. Він оперує широким, нервовим та рішучим малюнком пензля і в той спосіб ставить нам перед очі ту стихійну силу моря, яку в інших спосіб трудно може було би так добре відати. Про серйозність та витривалість його праці свідчить не раз кілька студій того самого сюжету, поки не вийде те, чого малює хоче. Його кольорит творить зіграну симфонію барв. Мороз є одним з тих на виставці, що, не пробуючи сил в інших техніках, вибравши олію, який його характерові найбільше підходить, їде одним прямим дорогою вперед. І коли тут і там зустрічається певні недотягнення чи перетягнення — то це не є відважність дуже відомо на рівні його мистецтва.

Р. Чорний це найбільш незрівноважений із цілого гуртка, кидається загалом у різні напрями і шукає поля, на якому він відкриває міг

би висловитися. Це розпоршує його сили. В його обсяг входять в різні техніки і пейзаж і символічна композиція і карикатура, а радше шарж. Цей останній пераз чомусь мимовільно пробивається у добрих композиціях поже враження. Де його нема (пор. у Візі), там артист дає дійсно добру річ. Крім цього у тих його символічних композиціях надто чути Мальчевського. Чорний безумовно талановитий артист, але мусять рішитися якою дорогою йти. Найкращими його річками на виставці є „Візія“ і „Камінь Довбуша“.

Гр. Смольський на жаль, виставив так мало річей, що досить тяжко говорити про характер його мистецтва. До найкращих вислідів доходять тіл уживаючи акварельної техніки; найбільшим доказом цього є „Пейсаж з Космача“, що свідчить про добрий смак артиста. Не але володіє він також пастелем даючи у „Камні Довбуша“ легкий зіркий у кольориті агармонізований настрій. Симпатичною річю є теж безперсоніональна голова. На жаль, у його більших композиціях, що трапляються, що правда, до сентименту кубіти „З останніх днів УГА“ і „Червоної маки“, пробивається радше інтелект як чути. Ці річі роблять враження передуманих, але не пережитих. На загал Смольський дуже пішов наперед за час від попередньої виставки.

Іванюх Володимир дав нам цілу низку поправних, дрібних, імпресіоністичних пейзажів, денки з ніжним кольоритом у „стусованих“ тонах, роблених немов жіночою рукою. Варто було, щоб артист спробував щось ширше братися до роботи і не бачився відважніших спроб.

Луцький Степан дав задоволяючу портретну студію „Гуцулик“; інші його річі, передовсім пейзажі, роблять враження нескінченних і недопелених до мистецьких консеквенцій. У „Пасіці“ загалом посвятив увагу другорядним сирапам і через те цілість не дає того, що міг мати у замірі артист.

Скромно, але солідно трактує мистецтво Греченко Володимир. Автопортрет нуттем дуже добре вистудіований і змонітований і робить

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСІКА ДЕНТИСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

78A

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

12 30

Ліквідація „Просвіти“ на Волині.

Завіщення „Просвіти“ у Володимирі й повіті.

Дня 23. XI. ц. р. повітове старство у Володимирі на Волині завіщило в діяльності місцеву „Просвіту“ і всі її філії в повіті.

Теперішній староста Дроновський вже зі своїм приходом до Володимира в серпні ц. р. переніс був особисте роз'яснення „Просвіти“ у Володимирі (19.8.1929) і забрав усі книги т-ва та документи. Підчас ревізії прирік був, що до десятих днів дасть відповідь про вислід ревізії. Але що відповідь не приходила, то по ухвалі 30 днів пішло двоє членів ради т-ва до старости з домаганням звороту книг і документів. Тим разом сказано їм було, що за тиждень наслідь відповідь на письмі. Але рішення все таки не приходило. Тоді рада т-ва поставила скликати надзвичайні загальні збори на день 21. XI. ц. р.

Однак перед тим старство заборонило т-ву з'їздити при закладанні кооператива, як також заборонило урядити кооперативні курси. Між іншим заборонило також відіграти у Володимирі „Наташку Потапівку“ а в Насквинчах „Пісню дитину“.

Тому дня 21. XI. ц. р. перед полуднем вибралася до старости депутація т-ва „Просвіта“, зложена з 5 осіб, щоб вислати справу. Там депутація представила все те, що робиться в товариством, задала і про заборону кооперативних курсів і про заборону виставити оперетку „Наташка Потапівка“. Далше депутація зголосила, що того ж дня відбудуться надзвичайні загальні збори т-ва.

На все те староста Дроновський мав одно слово: „Не повзалим!“. Заборонив отже відіграти й грати, заг. збори. А на все інше приобіцяв дати письмеву відповідь 23. XI. ц. р. і відповідь дійсно того дня наспіла, а саме, що діяльність т-ва „Просвіта“ у Володимирі і в повіті завіщується. Шафи і льокаль т-ва у Володимирі запечатано, а по селах позаминано шафи, де також полишено касову готівку.

Уч. того в селі Хмельівка заборонили місцевий командант поліції ведення приватних курсів для дітей. Інтересний батьків у старості й у шкільнім інспектораті, нічого не помогли. Поліція загрозила, що в разі продовження курсів арештує учителя і того, хто виступив хату на лівій.

Сильно враження. Панув він так само дуже довго над акварельною технікою. Обидва акварельні пейзажі належать до кращих річей на виставці. Позатим дав цілу низку варіантів і студій з природи, у яких старається живо схопити подробиці з оточення.

О. Друченко це початковий талант, перший раз на виставці. І хоча його малюнки ще дуже не рішучі і слабкі в кольориті, то рисунки і студії з майстерні свічать, що в нього є потенція, із яких дуже скоро може вирости здібний артист.

Школа, що у виставці не взяла участі також жінки, які попередньої виставки гналивали несорішні здобутки і запіналились добре на будуче.

Весь гурт учнів О. Новаківського засвідчив своєю виставкою свою серйозну працю на полі мистецтва. Всі вони широко захоплені радістю творчості і радість та передається глядачам. Наростають нові сили, які будуть вміло працювати для нашого мистецтва. Зали вони стануть зовсім самостійними працьовитими-артистами, кермує їхніми змаганнями їх великий учитель О. Новаківський. І треба признати, що Новаківський робить тим велике діло для нації виховуючи із таких талановитих артистів-малюнків. Варто, щоб школа його була забезпечена матеріально — та щоб учні могли зайнятися виключно своїми студіями, а тоді вислід їхньої праці був би певно ще кращий. Громадянство повинно ближче поцікавитись їхніми працями і бодяй завуном оброби піддержати і заохотити молодих артистів до дальших змагань.

Виставкою своєю молоді артисти засорочили старшин, з яких деякі від довшого часу замовкли і не дають знати над чим і як вони працюють.

О. д-р Йосиф Застирець просить нас доповісти, що в своїй рецензії про „Матирську виставку“ учнів п. О. Новаківського“ пропустив оцінку праць велими здібного учня тої школи п. Мороза. Тому, що на початку виставки коли П. писав, праць п. Мороза ще не було на виставці.

Вірно, що наша Парламентарна Репрезентація заступиться за нами та допоможе нам вести далше без перешкод освітньо-культурну роботу Селянин.

Відчит мін. освіти Червінського.

Дня 25. листопада польський міністр освіти д-р Червінський виступив у міській театрі в Вільні відчит п. а. „Конституція держави і публічне виховання“ У відчиті м. і. сказав, що головною метою повинно бути виховання добрих громадян держави. Ця мета тому є важливіша, бо в ній вміщуються всі інші цілі більш позитивні, як виховання доброго сина народу, людини моральної в звичайній етиці одиначної та суспільної, а сильним характером і т. д. Тут цяль треба вважати найважливішою і в цьому значині, що можна та треба її поставити як ціль виховання всіх будучих громадян держави без огляду на їх національність і віросповідання. Не можемо та не хочемо — говорив мін. Червінський — вимагати від шкіл і інших вихованих інституцій в Польщі, щоб німці або українці виховували на політич., або евангеліч., або православних на католиків, одначе маємо право й обов'язок жадати якнайрішучіше та консеквентно, щоб всі форми й усі чинники публ. виховання, які діляють у нашій державі, в згоді з труді працювали над задоволенням у сфері дітвори та молоді сильної основи під розцвіт і потугу Річчосполитої.

Що ж ще коли подумавмо про наші національні меншости, серед яких держ.-творча праця ледви денде починається та де ще в так багато чинників, серед яких навіть найелементарніша держ. діяльність оставляє багато до бажання, одначе це велике та трудне завдання мусить бути виконане. Під загрозою втрати незалежності держави публ. виховання в Польщі мусить бути таке, щоб кожен поляк, заки буде членом якоїсь політ. партії, був передовсім державцем. Під загрозою, що ніколи не досягнеться тріакого великодержавного становища Польщі публ. виховання мусить бути таке, щоб кожен у Польщі уроджений і в Польщі живущий українець, жид чи німець, заки буде свідомим робітником на полі культури своєї тіснійшої суспільности, відчував і розумів, що має бути передовсім добрим громадянином Річчосполитої.

Міністр думав, що було б великою помилкою відгороджувати шк. адміністрацію китайським муром від суспільности та щоб адміністрація ця не користувалася опінією і співпрацею заінтересованих сусп. чинників. Міністр задумав покликати до життя нову, раду публічного виховання. Одначе чинники, рішучі в справах публ. виховання в Польщі, можуть бути лише два: парламент і уряд. Далі мін. Червінський сказав, що гасло не вносити політики у школу не значить інше, що треба гиречески зазнакомлювати учнів із історичними подіями ост. кількадесяти літ. Мова про легіони Пілсудського це політика, вишкілення, яке повинно бути відношення поляків до нац. меншостей це політика, говорення про заслуги нач. вождя це яскрава політика. Коли ж хто хотів перевести такий принцип, невольження політики у школу, то треба би історію Польщі кінчати на 1913 році, а на запит дітей, відки владен польська держава, відповісти соромливо, що близько принцип. Міністр просить, щоб його добре зрозуміли. Він в думки, що злочинну допущеність тої педагог., який в молоді та незатрошене серце свого вихованка заціпляє отруту політ. партійництва.

Вкінці міністр говорив про життєвську справу про скантінництво та зазначив, що коли повстануть різні відгалуження його, нпр. „червоної соц. скантінг“, окремі життєвські скантові дружини й український пласт, то це вбивав клин в основі польської держави. Міністр певен, що колиб посунувся до тих соціаль. щоб заповнити собі вплив не третейорядний а рішучий, то заарміює партії та партійки счинили би крик про захланність уряду та про його встравання в справу, які до нього не належать. І міністр не є переконаний українці чи жиди причали би найголовніше.

Бо часть громадянської думки настроєна на сойм. камертон розумує, що в Польщі має бути одна, тож кожна сусп. група формує духа молоді на протилежнім бігу, а уряд хан же покірно аж колись т. протилежні духи кинуться на нього і зааратять державу.

Оречення Найв. Трибуналу в справі ради м. Львова.

Найв. А.м. Трибунал після переведення розправи оголосив вирок у справі розв'язання буви. ради міста Львова львівським повіським урядом. Трибунал постановив із форм. причин унеможливити оречення повіським з дня 1. вересня

1927 р. Вирок трибуналу каже, що льв. повіським дав свого часу помилкове пояснення, що його рішення в цій справі є окончне та що м. рада не прислугує рекурсу від того оречення. Оречення трибуналу не передірає скарги під мериторичним оглядом, лише під формальним і пояснює, що від рішення повн. уряду в Львові прислугує м. раді рекурсу до мін-ства вн. справ. Тепер розв'язана буви. м. рада може рекурсувати проти розв'язання до мін-ства вн. справ, а колиб мін-ство не признало рекурсу, тогочас постанову мін-ства вн. справ заскаржити перед Найв. А.м. Трибуналом. Він тоді розв'язав справу під мериторичним оглядом.

Хто буде наслідником Богомолува?

Посла СРСР у Варшаві Богомолува відкликає. Він одержить становище радника білш. амбасаді в Лондоні. До Лондону приїде в найб. днях. Зачувати, що Карахан підчас побуту в Білазеньї намовляв Чічеріна, щоб перш у Москву. Чічерін рішучо відмовився. Карахан предкалав теж Чічерінові становище білш. посла у Варшаві. І не предложення Чічерін відкинув і Карахан відійав із Білазеньї, не погодившись цього предложення свого уряду.

НОВИНКИ

— Концерт на допомогу емігрантам з Вел. України. Дня 16. грудня ц. р. в салі „Музичного Т-ва ім. Лисенка“ (Шашкевича 5) відбудеться концерт, який улаштує Товариство допомоги емігрантам з В. України у Львові. Участь у концерті беруть пп.: проф. Українського Муз. Інституту Галя Левинська-Крушельницька (фортепіан), знала наша співачка Ірена Туркевич (спів) і проф. Українського Муз. Інституту Осип Москвичів (скрипка). Акомпанімент обіймуть: п-ї Д. Колесівна і проф. Муз. Інституту Кудрик. Чистий дохід з концерту поступить на допомогу акцію Товариства.

— Вистава опери „Купало“. З радянської преси довідуємося, що перша вистава опери галицького композитора А. Вахнянина відбудеться дня 5. грудня ц. р. в будинку харківської опери. Оперу передаватимуть, як ми вже повідомляли, по радіо. Початок вистави в год. 7. веч. (час середньо-європейський). Хвиля радіа 1304.

— Пожежі. Дня 22. ц. м. у Тернополі при вул. Федьковича згорів млин власности Тайтельбаума, що принесло шкоду у висоті 7.000 дол. Пожежа була наслідком необережності робітника Яганічера, який працював при свічці і підпалив полотно біля млинового циліндра. Млин був заасекурований на 13.000 дол. — У селі Нестаничі у Радехівщині згоріли будинки 8 господарів, між ними будинки Федька Марцюка, Михайла Кліма, Івана та Семена Олійних, Степана Мельничука і Михайла Павлуна. Всі будинки були заасекуровані.

— Знов жертва гранатів. Володимир Пасічник із Жижина, пов. Броди, найшов у лісі гранат, що лежав там ще з часів війни. Принісши гранат до доми, необережний парубок почав розбирати його, щоб поглянути як виглядає гранат у середині. Настав вибух і Володимир Пасічник був битий на місці, а його мати була важко поранена і тепер лежить у лічниці в Бродях.

— Зимові виклади в Т-ві „Зоря“ у Львові. Ремісничє Т-во „Зоря“ оживило свою діяльність і з днем 30. листопада (субота) розпочинає цикл систематичних викладів на теми: „Держава та її розвиток“, „Наука про працю“ — реф. д-р В. Старосольський; „Економічні й суспільні науки“ — д-р К. Коберський; „Наука про кооперацію“ — інж. Ол. Охрим. Крім того будуть також виклади з обсягу історії та географії України. Виклади відбуватимуться кожної суботи в год. 7. веч. та неділі в 12. год. вполудне. Українське громадянство повинно зацікавитись тими викладами та взяти в них якнайчисленішу участь. — Вступ вільний.

— Бурмістр Коломий уступив. Від довшого часу у коломийській міській магістратурі панували внутрішні роздори, які на останнім засіданні міської ради прибрала таку гостру форму, що мало що не прийшло до біяки між радним Міняйлюком і д-ром Саксом. Наслідком цих конфліктів коломийська міська рада буде розв'язана і будуть оголошені нові вибори бурмістра та міської ради, а ходить також погрозки, що в Коломійі буде назначений державний комісар.

— Ліквідація великої банди пачкарів. У Вільні поліції вдалося ліквідувати велику бан-

ду пачкарів, які перевозили транспорти різних товарів із СРСР та Румунії, оминаючи митні перепони. Поліція перевела ревізії у 46 осіб, між якими є немало багатих купців та промисловців. Виявилось, що ця банда перекуплювала також митні уряди і втягла до своєї роботи урядовців тих урядів. Один із таких урядовців Сенкевич, довідавшись, що йому грозить в'язниця, втік за кордон, переодягнувшись за жінку. Дотепер арештовано 9 осіб, між ними урядовця митного уряду Шебелька, купця Арлюка Шелселя і Гірша Краснера. Останнього арештовано у хайлині, коли він вже втік із Польщі до СРСР. Слідство виявило, що ця банда пачкарів мала зв'язки із радянським торговельним посольством у Ризі. Загальні втрати польської держави, спричинені бандою тих пачкарів, виносять 10 мільонів золотих.

— **Самовбивство поліціанта.** В канцелярії комісаріату поліції в Станіславові, застрелився поліціант Адам Шпак. Він приложив собі дуло кріса під бороду, а після вистрілу, натиснувши пальцем ноги когута кріса. У залишених листах він визнає, що застрелився через вину брата, який заграв від матері все майно, так що для нього не залишилось ніякої спадщини.

— **Бувший посол бандитом.** У південній Америці повішено Томаша Кальтенекера за участь у бандитським нападі на поїзд. Повішений бандит був колись послом до німецького парламенту, вибраний у Баварії, після чого виїхав до Америки, де нужда приневольила його рятуватись бандитизмом від голодової смерті.

— **Чума в Греції.** У Греції вибухла епідемія чуми, наслідком чого замкнено всі школи, театри та каварні. До тепер померло кілька десятків осіб.

— **Немовля із пташою головою.** У варшавським захисті для дітей, робітниця Стефанія Т. породила дитину, яка має голову птаха. Замість носа, вона має зовсім правильно розвинений пташий дзьоб, а ціле обличчя заросле волоссям. Дитина жила ледви кілька годин, після чого померла і її поміщено у спирті в Патологічним музею.

— **Катастрофа корабля.** „Н. Фр. Прессе“ повідомляє з Лондону, що англійський корабель „Моласей“ розбився об острів і що в цій катастрофі згинувло 7 осіб, між ними жінка корабельного старшини. На поміч потоплюючим пасажиром виїхав ратунковий човен і незважаючи на велику бурю, яка перешкоджала ратунковій акції, uratовано 28 осіб залоги та одного сотника маринарки.

— **Трагедія екстравагантної пари новоженців.** Американська пара новоженців забажала взяти шлюб у літаку, після чого молодий і молода та гості мали опуститись з літака на землю при допомозі легкопаду. Молода пара повинчалася на висоті 800 метрів над землею і по шлюбі одягнувши легкопади, почала опускатись на землю. Але опускались вони так невміло, що через поспіх та знервування ужили легкопаду неправильним способом і обидвоє попадали мертві на землю, а екстравагантне американське весілля закінчилось похоронами.

— **Едісон покинув свій винахід.** Едісон покинув вироб грамфонів, лишаючи свій винахід іншим промисловцям. В його фабриці у Вест Орандж, Н. Дж., будуть уже виробляти тільки радіо-апарати.

— **Критика американської школи.** Професор технічного інституту в Мессенсусетс, Роберт Е. Раджерс, пише у пресі, що американські школи випродукували генерацію безкритичних, недумаючих людей. Він доказує, що пересічний американець не має ніякого політичного, ані суспільного ідеалу і тому стається жертвою безхарактерних політиків, які дбають тільки про свою користь і наживу. Американці не мають всестороннього світогляду, бо кожний дивиться на світ виключно з погляду свого власного бізнесу, або своєї професії, а поза тим цілий світ, а з ним і решта Зєдинених Держав та частина, що не є на лінії його спеціальності, не обходить його нічого. Він винуватий за цей нездраний стан теперішню шкільну систему, яка спочиває майже всецільно в руках жінок-учительок. Жінки не спосібні до критичної аналізи, приймають за найвищу правду усе, що колись вивчили із своїх підручників і атискають ті самі пересвідчення в голови своїх учеників. Убивається всяку особисту думку для упертого, вузького шаблону, в якому не шукається ніякого ідеального принципу, а тільки практичного прикладення по лінії інтересу. Таке виховання перетворює суспільність в автомати, здібні тільки до якоїсь обмеженої роботи — коштом людського ідеалізму.

— **Дротовий телефон через океан.** Початку 1932 року має бути проведений з Нью-Йорку до Лондону підводний кабель, який дасть можливість телефонічну розмову — по дроту — з Америкою. Як відомо, вже й тепер мож-

на розмовляти через океан, по радіо, але лише тоді, коли є відповідна погода і нема атмосферичних і так званих статичних перешкод. Окрім того в один час можлива тільки одна розмова. Підводний кабель може передавати одночасно більше розмов і то незалежно від погоди і повітря. Телеграфічний кабель по під морем є багато, але для телефону інженіри мусили створити зовсім новий метал — з заліза, нікелю і кольбату — який огортає мідяний провід і дає можливість чути модуляції голосу. Кабель має йти з Нової Фунляндії до Ірландії і відтіля через Ірландське море до Англії, до Нової Шотії і вже по землі до Нью Йорку.

— **3 літературних новин.** Зпід пера Богдана Лепкого вийшла нова повість „Зірка“. Змалює вона повоєнне життя гуртка емігрантів у малому містечку на Закарпатті. Безперечно що ця нова повість Богдана Лепкого викличе своєю появою велике зацікавлення серед читаючого громадянства, вже хочби з огляду на само ім'я автора. Повість вийшла накладом „Червоної Калини“. Довідемося, що згадаєш Ви давништво випустило в світ і найновішу повість Федора Дудка „На Згарищах“ Це проловження трилогії „В Заграві“, якої два перші томів „Чорторій“ і „Квіти і Кров“ появилися весною.

— **Загальні збори „Богословського Наукового Товариства“** у Львові відбудуться дня 11. грудня ц. р. в 4. год. веч. в Духовній Семинарії при вул. Коперника 36 зі наступним порядком: 1) Відкриття зборів і вибір передсідника. 2) Заїт Ради й Контрольної Комісії. 3) Вибір голови Т-ва, генерального секретаря, скарбника, директора бібліотеки, Контрольної Комісії. 4) Означення висоти членської вкладки. 5) Внесення й запити.

3 кіна.

100-ПРОЦЕНТОВА ОПЕРЕТКОВА РЕВІЯ.

Вчора оглядали ми в кіні „Палас“ другий зразок тонової фільми: цим разом „повної“. Також американський продукт. Та вже американський на 100 процент. Власний текст, своєрідна музика, обстановка і все те, що йде під смак широкої публіки з Нового Світа. Мурини, джезбенд, новинний балет і сентиментальні пісеньки, в яких один рефрен може повторятись стільки разів, скільки є способів на сон.

Хто не має вигляді побувати в Нью Йорку, той може мати якнайповнішу ілюзію його найчуднішого мистецтва. Хвилинами маєш враження, що це є поворот до мистецтва американських туземців а доби відкриття Америки; дикунів побирали лише в нияшні костюми. Публіка же абентежена й не знає, яке становище зайняти супроти цього гомону. Найкращі „козирі“, які виспівують опереткові красуні завертаючи очима нападують часто заржавілий від алькоголю грамофон. Нічого не влізи: кожна мова має своєрідну мелодію. Хто її не відчуває, ловить тільки беззвняні звуки. Пропадають і дотепи.

Навіть обстановка в кіні, як на місто міліярдерів то не така вже запоморочуюча. Чудеса морських глибин виглядають краще в неосвітій виставі „Золота Райна“ Вагнера, а русалки, що плавають на шнурках нікого не лоскотуть. Невеличкі виходячи з цієї феєрії „Нью-Йорк уночі“ казав до свого сусіда: „Може якби ми розуміли по англійськи, то нам би це подобалося“. Та не було мабуть ні одного, якому прийшло би в голову, що для знайомости із таким мистецтвом варт учитись англійської мови. Найбільше покривданні були ті, що розуміли. Бо не було й що розуміти. (м. р.)

Відозви й комунікати.

„Рідна Школа“ до українського громадянства.

Земляки! По довгій перерві доводиться „Рідній Школі“ відізнатись до громадянських почувань наших патріотичних земляків. Пишемо коротко, бо мабуть уже з першого речення догадається кожний, в чому справа: „Рідна Школа“ потребує негайного фінансового ратунку, і то не малого.

А не малого тому, бо не зважаючи на постійну скруту в Товаристві, захоронки, бурси і школи „Рідної Школи“ множаться, розростаються, а з ними ростуть і видатки. І так мусить бути, бо Товариство жме, йде все вперед; йому не вільно в сьогоднішніх обставинах з уваги на нашу культурно-освітні імперативи стояти на місці.

„Рідна Школа“ — це всенародня установа, це всенародня цінність, якою мусить дорожити і складати свої лепти на неї кожний свідомий український громадянин. А крім того „Рідна Школа“ вліється, що в її діяльності добродішні виступи розвинути якнайширшу ініціативу в справі збору фондів „Рідної Школи“. Нам не вільно сьогодні в минути ні одного родинного

свята, ні одних товариських сходів, празника, забави, вистави, зборів, зїздів, на яких не уладжено би збірки на освітні й добродійні заклади „Рідної Школи“. В цілому краю не повинно бути ні одної громади, що не встала би в свій бюджет гідної позиції на „Рідну Школу“ і не допильнувала її затвердження. Не повинно бути ні одної кооперативи, яка не уважала би своїм обов'язком присилати постійні місячні датки на „Рідну Школу“. А це одно давало би вже Товариству поважну постійну щомісячну суму.

Не згадуємо вже про тільки разів декларований нашими земляками і проц. від чистих доходів. А кілька є таких, що той обов'язок сповняють?

Піднесено серед купецьких кругів гарну думку, щоби всі наші купці й підприємці вказувалися щорічною грамотою „Рідної Школи“, а зате „Рідна Школа“ буде своїми впливами обстоювати й переводити кліч: Свій до свого!

„Рідна Школа“ — це для нас така надпартійна установа, як аналогічні шкільні установи у інших народів: Чеська Шкільна Матиця, польське Товариство „Школи Людовей“, німецький „Schulverein“ і т. і. У чужих народів громадяни всіх партій дають на свої шкільні установи щепрі жертви. Нехай-же так буде і в нас.

Минулого шкільного року завдяки нашому делегатові в Америці наші тамешні земляки зложили і адекларували більші датки на „Рідну Школу“, ніж звичайно. Це помогло Т-ву сплатити велику частину дошкульних довгів з попередніх літ. Та ось і це джерело підмоги вже висихає. Декларовані підмоги ще не надійшли й не знати, коли надійдуть, а тимчасом Товариство не має ніяких фондів на найконецніші біжучі потреби.

І так ось тепер докінчуємо у Львові будинок при вул. Супінського ч. 23. на хлопячу школу ім. Т. Шевченка. Будова того будинку тягнеться задля нестачі фондів повних 6 літ! Треба ще тільки 7 тисяч золотих на цілковите викінчення, але й тих нема. Є небезпека, що роботи, ведені над викінченням будинку, стануть. А тут зима надходить і багато вже зробленого може через зиму змарнуватися.

Тож кличемо до розуму й серця наших земляків: Не дайте пропасти „Рідній Школі“.

Головна Управа „Рідної Школи“.

3 музичного життя.

Виступи п-ні Івани з Синенських-Іваницької на Буковині.

Відома зі своїх виступів як артистка й концертна співачка на чеській землі, абсолютевка консерваторії в Празі, п-ні Івани з Синенських-Іваницької, перебуваючи довгий час у родині свого мужа на Буковині, дала тут кілька концертів: у Вишніці, Чернівцях і Вашківцях. Довідавшись на її вашківським концерті, що шан. землячка має намір виступати небаром і в Галичині, вважаю своїм громадянським обов'язком попередити про це братів-галичан та сказати їм, чого вони мають сподіватись від цієї співачки.

Передовсім побачать галичани в п. Іваницькій симпатичну особу, з виразом ласкавого, але тугого оповитого обличчя. Голос у неї прекрасний, а обєм його обширний. У літчих позиціях чистий і дзвінкий мов срібний дзвіночок, а в середніх і низьких незвичайно ніжний-лагідний. Котяться він мов та хрустально-чиста гірська водичка по-спішно долів, то знову мов та Дністрова тихотихесенько у невідомі простори...

Оперові партії п-ні Іваницька опалює в великою легкістю, що свідчить про добру її школу й спільну вправу. Модулює виразно і гладко, а її вокалістика під оглядом гармонійної коректності ледви чи може бути кращою. Найкраще вона співає, на мою думку, арії з опер Сметани („Поцілуй“, „Продана наречена“), які належать до зовсім дельтих творів.

Щож то інтерпретації, то мені не доводилось досі почути кращої артистки під цим оглядом. П-ні Іваницька вмів виділяти завжди на яву думку й душу поетову й композиторову: Ніжанковського красота мелодійної будови, Січипського чутлива делікатність, Лисенкова красота уявлень і глибока думка та буйна фантазія Лодженіченної музики, все те знайшло в п. Іваницькій інтерпретку високого рівня.

А вже просто незрівняною є вона у глибокій розумній того, в чім лежить краса нашої національної мелодії. Щоду скорбну душу нашого народу п-ні Іваницька вложила в три-чотири тити безсмертної нашої народної пісні і приєднує захопленого, до глибини душі тронутого слухача, забути всю буденну мізерію життя та піднятися у думці високо понад злобу дня і бо-дай на хвилину замислитись перед престолом нашого народного музичного генія.

Іларій Карбулицький

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

„Сільський Господар“, ілюстрований господарський календар на звич. рік 1930. Річник П. Вінетт й заставки роботи арт.-маларя д-ра І. Іванця. Коштом і заходом Т-ва „Сільський Господар“. Стор. 320+40 стор. оголошень. Разом 360 стор. Зміст: I. Календарна частина; II. Загальний відділ; III. Хліборобство; IV. Луївінство; V. Садівництво і городництво; VI. Плекання сіль-господ. тварин; VII. Птахівництво; VIII. Сіль-господ. ветеринарія; IX. Паричництво; X. Шовківництво; XI. Рибальство; XII. Лісівництво; XIII. Меліорація і комасація; XIV. Сільсько-господарське будівництво; XV. Сільсько-господарський промисел; XVI. Куток господарині; XVII. Сільський адвокат; XVIII. Хліборобські організації в нас і в чужині; Ті, що залишили нас; Всього.

Михайло Рудницький: „Місто контрастів“. Зразки з Лондону. 68 ілюстрацій. Обгортка Петра Холодного. Львів 1929. Вид. Т-ва „Промисла“, ст. 132.

Проф. Олександр Мицюк: Февдально-кріпацькі пережитки в ХХ віці. (Вид. Статистичної Комісії Наук. Тов. ім. Шевченка, том. IV, випуск 3.), ст. 29.

Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlich-ärztlichen

chen Sektion. Ukrainische Sevcenko-Gesellschaft der Wissenschaften. Ст. 17.

Księga Pamiątkowa I. gimnazjum państw. im. Mieczysława Romanowskiego w Stanisławowie. Stanisławów, st. 223.

Микола Залізняк: Як люди до кращого життя доходили. Нариси з загальної історії людської культури з багатьма малюнками. Львів, 1929. Накладом фонду „Учительства, брати мої“, ч. 13. Стор. 302. Формат 16°.

K. W. Kamaniński — B. Wasyluk — J. Pajęko: Polskie prawo administracyjne w zagrysie. Cz. II. Kraków, Księgarnia Powszechna, 1929. Стор. 764. Форм. великої вісімки.

Український Правопис із словничком. Упорядкував М. Возник. Львів, 1929. Накладом Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. Стор. 208. Формат вел. вісімки.

Les problèmes économiques et la paix par M. S. Boradaewsky, professeur à l'Ecole Polytechnique Ukrainienne en Tchécoslovaquie et à l'Université ukrainienne de Prague. Prague 1929. Стор. 28. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Пластун“ (Skaut), часопис руських воядів Союзу Пластунів Підкарпатської Русі. Рік VIII. Ч. 2., листопад 1929. Ужгород.

„Український Філателіст“, місячник. Ч. 11—12. За листопад-грудень 1929. Відень.

„Поступ“, вісник літератури й життя. Річник 9. Число 8—10. За серпень-жовтень 1929 р. Львів. Зміст: Ю. Кміт: П'аленій; М. Бараболюк: Шляхом юності; А. Вартовий: *; П. Півицький: Покута; Сана Крилач: З книжки гордих мрій; Р. М-кий: Авторитет; Відвчальність; Свобода в життю наш; А. Вартовий: У вирій; д-р К. Чехович: Католицька філософія; І. Аненко: Безпритульні діти на Радянщині; І. Нигрицький: З видавничого руху Літературні записки; Бібліографія.

„Соціал-Демократ“, ч. 3. за листопад 1929. Річник I. Видав. Подкарпатська Організація У. С.-Д. Р. П. Видання літографоване.

„Учительське Слово“, орган „Взаємної Помочі Українського Учительства“. Виходить двічі в місяць. Рік XVII. Ч. 13. Львів, 15. листопада 1929. Додаток: „Шлях виховання й навчання“, місячний педагогічно-методичний додаток до „Уч. Сл.“ Рік III. Ч. 11. Львів, листопад 1929.

„Світ Дитини“, місячний журнал для молоді. Ч. 11. за листопад 1929.

„Przegląd Polityczny“, czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Tom XI. Zeszyt 1—3. Warszawa 1929. Za lipiec-sierpień.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 29-го листопада, год. 7-30 веч. „Графіння“. (Дешевий день — знижені ціни).

Субота, 30-го листопада, год. 4-00 поп. Чудодійний перстень, представлення для дітей і молодішньої шкільної (ціни найнижчі).

Субота, 30-го листопада, год. 7-30 веч. „Артисти“ (дешевий день — знижені ціни).

Неділя, 1. грудня, год. 11-45 передпол. „Істотне задоволення в боротьбі за новий устрій“ — відчит мін. інж. Евгена Квятковського.

Неділя, 1-го грудня, год. 3-30 попоз. „Це можете ви казати своїй бабці“.

Неділя, 1-го, год. 7-30 веч. „Сила призначення“.

Малий Міський Театр:

Пятниця, 29. листопада год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“ (Дешевий день, знижені ціни).

Субота, 30. листопада, год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“ (Дешевий день, знижені ціни).

Неділя, 1. грудня о год. 3-30 попоз. „Соломля відвіди“, ціни попоходні.

Неділя, 1. грудня о год. 7-30 веч. „Процес Мері Деген“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Компосей“:

Пятниця, 29. XI. ц. р. „На закрутах збережено“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30 вечером.

Субота, 30. XI. ц. р. „На закрутах збережено“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Плідність (на осн. повісті Ем. Золя).

Касно: Пам'яті Ельза (на осн. повісті Арт. Шніцлера).

Кольосей: Князь серед коболов.

Лев: Грішні козани.

Марусенька: Жінка в багрянні. (Лін де Путті, Дон Альварез).

Оаз: Номіада (Брігіда Гельм), Пат і Паталон, як леопони.

Палас: Звукова фільма: „Ню Норя у лоті“ (додаток: Ніна Тарасова: Діагностика — по російськи, Рин. Вонеді: Пролог до „Напівні“).

Пав: Парелія (Іа. Петрович).

Палаз: Станути! тут Елі Польо! Тимчасовий Гомоніа та Пата й американська комедія.

Стівенні: Тайна варієте (Паризи жезбенду).

Фатаморган: Останній монарх.

Химера: Пригода честної дівчини.

Утіа: Танцюристи богів.

Програма радіо.

Субота 30. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 19-25 Музика грамофон. лант. Краків (312,8) 17-45 Анди-

ція для дітей. Гельсінґфорс (221,4) 18-45 Концерт зору. Лейпциг (259) 16-30 Концерт радіооркестри. Вратислава (279) 11-30 Концерт вальсів. Талін (296) 19-00 Популярний концерт. Брно (341,7) 20-15 „Граф“ Фелікс Сальтєна. Лондон (356,3) 22-35 Концерт солістів. Штутгарт (360) 11-30 Веселі анекдоти. Гамбург (372) 19-00 Пісні Брамса, Гріга, Гофмана. Франкфурт (390) 19-30 Популярний концерт. Берн (403) 21-20 Веселі вечір. Берлін (418) 20-00 Радіоквартет. Стокгольм (436) 19-30 „Люблені“ Вагнера. Рим (441) 21-00 Вісьмий концерт. Лангенберг (473) 17-30 Концерт мандолістів. Прага (487) 20-09 Популярна музика. Мільно (501) 19-30 Легка музика. Брюссель (509) 21-15 Концерт солістів. Відень (516,3) 16-30 Пополудневий концерт. Мюнхен (533) 16-00 Ганс Кольгофер грає на шпирі. Будапешт (550) 19-30 Весела програма. Москва (825) 19-30 Концерт з Київля. Ковно (1935) 19-25 Концерт латвійської музики. Ленінград (1009) 14-00 Концерт квартету Авера. Харків (1304) 15-30 Сучасна музика. Париж (1775) 21-45 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Подільський Український Театр під дирекцією П. Карабінєвича в Тернополі.

Тернопіль:

30. XI. „День і ніч“.

1. XII. „Ніч гриху“.

Козова:

2. XII. „Базар“.

3. XII. „Невольник“.

Бережани:

4. XII. „Базар“.

5. XII. „Весілля при літарях“.

Помор'яні:

6. XII. „Вій“.

7. XII. „День і ніч“.

8. XII. „Невольник“.

Верховна Пластова Команда почувається до жидого обов'язку подякувати Високоповажаному Пану Др. Михайлові Мандлюкові, лікареві в Шпирці, за його безкорисну та солідну лікарську опіку в пластових таборах в пр. 19-8 і 19-9 і бажає йому, з отворенням лікарської канцелярії в Шпирці, як найкращих успіхів.

У Львові, дня 26. листопада 1929 —

Верховна Пластова Команда.

Велика діточа забава відбувається в неділю, дня 1. XII. 1929 р. о год. 3-тій попоз. закладом „Селіх Помочі Дорастаючої Молоді“ при Тов. „Охорона Дітей“ і Тов. „Бесіда“ в салі „Бесіда“, вулиця Рутівського ч. 24. — Чужгородні забави. Продажа забавок. Добрий буфет. Сала огріта. — Вступ за добровільними датками. 965 1—1

Замість повідомлень про вічання зложили ВІІ. Ірина з Криків і д-р Мир. Ніжко, який ай год. 50 — на інвалідів. — Поділу жертвданним складає УКОДІ у Львові. 973 1—1

За дозволом воєвідських урядів в дні 1—3 грудня н. р. відібрана жертва на українських інвалідів — Високоповажаному Пану Др. Михайлові Мандлюкові, лікареві в Шпирці, за його безкорисну та солідну лікарську опіку в пластових таборах в пр. 19-8 і 19-9 і бажає йому, з отворенням лікарської канцелярії в Шпирці, як найкращих успіхів. Продажа забавок. Добрий буфет. Сала огріта. — Вступ за добровільними датками. 974 1—1

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БЮТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати під десятиліт у підім'яжю знана фірма Іван Зельтенрайх. Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бріданти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 618 20

ВІСЛЯКІ годинничарсько-ювілярські роботи виконує найстаранніше Домбровські-Розважєвські Львів (Готель Жерма) вул. Академічна ч. 2. 619 10

ВІСІЛАЮ почтою гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22—1 кг. — Слизькові повила на цукрі і 5 кг. фаска на зол. 18— Волоські оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 26— Франко за посліплатою Мендель Штуммер Косів н. Коломи. 842 9—10

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Рентшнер. Лейпциг 37. 883 7-12

ШУКАЮ помешкання при українській бездітній родині, висота платні річ обокта — Зголошення до 15. грудня під „Фінансієр“ до Адміністрації „Діла“. 960 3—5

АДВОКАТСЬКИЙ кандидат з 24. річ, адвокатською практикою при городській суді шукає з 1. XII. ц. р. згд. з 15. 1. 1930 р. місця у адвоката. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Я. О“. 963 2—4

КАМЕНИЦЮ двоповерхову, нову, повний комфорт, відносно мешкання, місячний чинш 120— доларів, вкклад 5000 доларів, вул. Личаківська — продасть фірма „Контракт“ Львів, Баторого 26. 956 4—4

ІНТЕЛІГЕНТНІ, енергійні, виконні пани й панове найдуть стабільний заробіток при продажі дієвних апаратів. — Зголошення: год. 4—6. Львів, вул. Копецька ч. 4/II. 960 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних клінік, спеціаліст скріпін, венеричних і сексуальних хворіб та лікарської косметики ординує від 8-10, 14-18. в моділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Вапофер. Ліктаржін. Криптарія Сепаратно починає. Львів, вул. Потоцького ч. 11. I. п. 820 Телефон 65-87. 20—7

20—7

Ширіть наш часопис!

Накриття
Fragata. Hennenberga і інших найкращих фабрик по фабричних цінах. 577
у МАИДІА, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Коперник

Дешево

і солідно

808 1—1

виконує

ФУТРА

магазин і робітня футер

К. ЦВИНАРА

Львів, Руська 18. Крива 10.

Спеціаліст везуг легенів, серця і жолузки

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

438 Пересвітлення Рентгеном. 67—1

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитавоючих зубів пльомбування й вищипання зубів, без болю. Штучні зуби в ластуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів в провінції подорожують в найкоротшому часі. II. 1. Урядовим і студентам значна знижка. Подекші в сплатах. Тел. 65-73

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає здійснювати свої видавничства: Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавничств така:

BERLIN SW 68 Zimmerstrasse 35—41.

В перепиші треба зазначувати:

Ausland-Abteilung. Місяч. платності в Польщі: Билі для торгівлі та промислу.

Познань (чеське конто в НК) ч. 200.496

Почтове конто у Берліні: Berlin, N-o 3.711.

2—1

Надішлов вітуні оспів й зими

КАТАР

носа, гортанки й хрипка

тож поручається

P I N O M E T H Y L

зарєстр. в Мінст. Внутр. Спр. в ч. 1198 і в держ. патентовій Уряді ч. 4. 18. 36.

PINOMETHYL киньвається при о-

стрім катарі носа, гортанки й хрип-

ти — устна, наслідки і в середньо-

кост деинфікації відликових доріг.

До набуття в усіх апіках в

835 Польщі і в Данцігу. 4—4

Ціна 1.75. Ціна 1.75

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.522.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
„укупів“ не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Пані!

Повчіть Вашу і сусідську при-
слугу, що масло і весь набіл
треба купувати тільки в 20
склепах „Маслосоюзу“, бо
там найліпше і найздоровше.

Спільний фронт.

Львів, 30. листопада 1929.

Сталася подія, яка може бути переломовою
у житті нашого народу. За одним столом засіли
авторитетні представники всіх організованих
здорових національних українських сил. Були
вони в ширшому гурті: спільно із представника-
ми таких самих сил народів білоруського і ли-
товського, що разом з нами опинилися у межах
польської держави. Всі вони прийняли спільну
постанову, у якій стверджено понад усякий сум-
нів необхідність зв'язку і співпраці. Послідовно,
на онодішньому з'їзді у Варшаві вибрано спіль-
ний постійний Комітет Порозуміння.

Дужим розмахом започатковано діло, в яке
справді чимало людей слабших духом почало вже
сумніватися. Започатковано діло єднання розпо-
рошених національних сил, діло збирання роз-
бритої національної енергії в ім'я вищих, понад-
партійних і понадкласових інтересів. Признавши
принцип існування таких інтересів, існування
таких цілей, до яких можна і треба змагатися
спільним фронтом — проявився знову безсмерт-
ний Гейнц Наці. Він казав глянути дещо вище
понад міжпартійну гризню і разом з цим вийти
з провінціального загумілку засклепленого
животиння одної національності. Вірніше — од-
ного відлону одного народу. І в цьому самому
моменті стало вже ясно: дотеперішнє тупцювання
на партійних подвір'ях і забава в перекиду-
вання крізь партійні плоти один другому камін-
тики — треба чейже швидше чи пізніше по-
класти спільною волею якийсь край. Треба чей-
же колись пригадати собі, що існує довкола нас
широкий світ і що може діється там щось таке,
що в однокровній мірі цікавить власників усіх цих
окремих наших подвір'ячок. І що може хід отих
подій такий, що каже шукати союзників, бо на-
віть об'єднані сили одної національності замалі,
щоби втрутити у ці події, взяти в них таку чи
іншу участь, литовцям їхній процес вперед або
протиставитися їм, звернути увагу їх творців на
чинники, які досі їм легковажили.

Заключений в дні 27. листопада 1929 р. у
Варшаві акт порозуміння поміж українцями, бі-
лорусами й литовцями із Польщі, разом вісім
організованих груп, має для нас дивне значіння:
внутрішнє і зовнішнє. До першого належить збли-
ження міжпартійне, конкретно: поміж Україн-
ським Національно-Демократичним Об'єднанням,
Українською Соціалістично-Радикальною Парті-
єю, Українською Соціал-Демократичною Партією
та Селянським Союзом. Це зближення покищо
обмежується до прийняття резолюції про створення
Комітету, до якого кожна названа партіяна
організація вислав по одному представникові.
В якій конкретній формі вийде це започаткова-
ний процес порозуміння — цього годі сьогодні
передбачити. Це залежить у великій мірі від у-
спіхів Комітету Порозуміння у тих спільних
справах, якими займеться, однак у першу чергу
залежить від доброї волі керівників названих че-
тирьох українських партій. Сьогодні приходить-
ся ствердити лише сам факт проявлення цієї доброї
волі на позавтаріанському з'їзді і факт започат-
кування взаємного зближення. Не затримує воно
в найменший спосіб рівної самостійності пооди-
ноких партій, їхніх організаційних основ. Їхніх
ідеологій і програм та їхньої есепашенности.
Нічого й казати про моральний авторитет пооди-
ноких партій в очах своїх членів та симпатиків,
який безумовно збільшиться, коли дійде до них
вістка про варшавський з'їзд і його вислід: віримо
в це, будучи глибоко переконані, що в масах
існує гін до єднання а не до роздмухування.
Однак — такється нам, що з хвилиною, коли пред-

ставники партій входять до спільного аполітич-
ного тіла, яким у тому випадку є покликаний до
життя Комітет Порозуміння, з тою хвилиною му-
суть розпочатися зближення метод міжпартій-
ної боротьби, мусить — хоч може не зараз — на-
ступити деякий психологічний зворот у відпо-
відальних партійних діячів, який притупить
взаємне настороження і зайзистість. З свого боку
заявляємо, що в цьому ділі замирення ми готові
співпрацювати з названими українськими націо-
нальними партіями з глибини душі й у найшир-
шому баганні таким робом швидше досягнути
спільні цілі. Від часів Міжпартійної Ради, яка
„би автоматично розпалася у 1923 році, впер-
ше „унітети“ (наслідники „трудовиків“), радни-
кали і соціал-демократи наїхалися на спільний
нараді, вперше голосували за одну резолюцію.
Як можна не витати цього факту, як можна не
радіти з цього й не ворожити йому якнайкращих
наслідків? Що доброго вийшло українському
народові за минулих 6 літ, в яких ці три старі
українські громадські табори, поважні тради-
ції, світоглядом, іменами діячів, організацій-
ними назвами, — не могли ніяким чином наїти
жодної національно-політичної платформи для
широї співпраці? Винуваті того стану? —
скрізь вони, у нас і в нас, чи варта вічно тигати

Найдальше до дня 25. грудня ц. р.
мусите викупити в „ДНІСТРІ“ свою
будинкову полісу на 1930 р., бо якщо
цього не зробите, обезпечення Ва-
ших будинків по закону перейде в ці-
лости до ПЗУВ.

1—?

собі ними в очі й засліплювати їх пустом
злотов?

Зовсім іншу сторінку започатковує позавчо-
ранній з'їзд в історії співжиття між т. зв. мен-
шинами у Польщі. Це окрема тема. Однак тут
підкреслити можна один момент: навізання до
спільної історичної традиції українського, біло-
русського і литовського народів, які стільки сла-
ветних моментів спільно пережили — і стільки
горя!

Зроблено добре діло. Конкретні безпосередні
його причини й конкретні завдання, які стоять
перед Комітетом Порозуміння, будуть у нас ще
обговорені — поскільки про них можна буде в на-
йліпших умовах говорити. Сьогодні, реєструючи
факт цього діла, даймо лише вислів нашому щиро-
му задоволенню.

Наради Народнього Комітету.

Відкриття і порядок нарад.

В п'ятницю, 29. листопада ц. р. в год. 10.30
ранку відкрито в великій залі Української Бесі-
ди наради Народнього Комітету, найвищої по
Народньому з'їзді Інстанції Українського Націо-
нально-Демократичного Об'єднання. Нарадні
відкрив голова партії д-р Дмитро Левицький
при переповненій делегації з краю, членами
ЦК партії і членами Української Парламентар-
ної Репрезентації салі. Всіх учасників було 170.

На порядку нарад поставлені такі справи:
1) Політичний реферат (про теперішнє поло-
ження українського народу); 2) Реферат гене-
рального секретаріату про організаційні справи;
3) Реферат про громадське самоврядування.

Представники влади на салі.

Перший реферат виголосив голова партії
д-р Дм. Левицький. Зараз же на початку його
промови явилися на салі два представники Го-
родського Староства, які заявили президії, що
мають доручення бути присутніми на нарадах.
Голова д-р Дм. Левицький заперечував про-
ти їх присутності на салі, бо наради відбува-
ються за запрошеннями на основі § 2. закону
про збори. Збори вислали до Городського Ста-
роства послів д-ра Загайкевича і д-ра Блашке-
вича для інтервенції в цій справі. Делегати са-
мого старости не застали, а його заступник за-
явив, що представників влади з наради відкли-
кати не може, бо вони пішли туди на основі
розпорядження старости Кльоца. Крім того він
покликався на § 12. закону про збори, який, на
його думку, передбачує участь представників
влади навіть на довірочних нарадах. Про це
становище Городського Староства закомуніку-
вав учасникам наради учасник інтервенції пос.
д-р В. Загайкевич. Таким чином представники
влади остали на салі нарад.

Промова голови партії.

Не минути технічної згоди подати цілої про-
мови, ми подамо бодай найважливіші її моменти.
Засувавши коротко теперішню політичну ситу-
ацію в салі, промовець підійшов на тій основі
до аналізу політичних і господарських відно-
син у Польщі. Щойно на такий широкий підставі
розглядає політичне й господарське положен-
ня українського населення в межах Польщі. З
черги спинився довше над теперішньою кам-
панією урядових і проурядових чинників за
зміною конституції, над безістичним проектом
зміни польського державного устрою і накі-
нець над відношенням українців до цієї важної
проблеми. Промовець підкреслив, що Україн-
ська Парламентарна Репрезентація мусить енер-
гійно протиставитися пропонуваному проуро-

вим бльоком ББ конституційним змінам, бо ці
зміни спрямовані передовсім проти інтересів
українського народу, зокремаж намічують вони
обмеження парламентарних прав українського
населення. Спинився далі коротко над есенту-
альними виходами Польщі з теперішньої внут-
рішньо-політичної ситуації.

Розглядаючи інші внутрішньо-національні
відносини, промовець підкреслив кількакратні
спроби Українського Національно-Демократич-
ного Об'єднання в напрямі створення єдиного
національного фронту з іншими українськими
національними партіями, що були безуспішні
не з вини Об'єднання. Відбути перед трьома дня-
ми (27. XI. у Варшаві) конференцію україн-
ських, білоруських і литовських національних
партій у справі співпраці на парламентарній
і позапаламентарній аренах промовець ска-
ліфікував як незвичайно важний і далекосяг-
ний факт у політичному і національному житті
усіх тих народів. Зокремаж підкреслив з цієї
нагоди дуже відрадний факт у нашому житті, а
саме: що в згаданій конференції у Варшаві за-
сіли згідно і солідарно за одним столом усі у-
країнські національно-незалежницькі угрупу-
вання (УНДО, УСРП, УСДП, Сельсоюз), що
без сумніву може мати дуже додатний вплив
і на внутрішній уклад українських націо-
нальних сил у краю.

Накінеш спинився на таких моментах на-
шого життя як радянське найновішого
типу зокрема на завданнях журналу „Нові Шля-
хи“, що відіграють цілком негативну й розкла-
дову роль на нашому літературному фронті.
Партія мусить поборювати цей журнал як і лю-
дей, що згуртовані біля нього. У зв'язку з цим
порушив і справу останніх демонстрацій укра-
їнської національної молоді проти червоного
терору на Радянській Україні і проти радян-
ськості. Молодь, очевидно, зареагувала на
більшовицький терор над українськими націо-
нальними діячами своїм молодечим темпера-
ментом, але при тій нагоді слід з усією рішучі-
стю відперти комуністичні заміти немовто у-
країнські національні кола й українська молодь
осуджують червоний терор під польським
впливом.

Голова закінчив свою промову закликом
до праці над розбудовою національного жит-
тя і зокрема над розбудовою партії.

Реферати д-ра М. Макарушки і посла В. Це-
левича.

З черги прийшов до слова головний секре-
тар партії д-р Макарушка Любомир, що виго-
лосив обширний реферат на організаційні те-
ми і пропонував Народньому Комітетові до здо-

брення новий організаційний статут, прийнятий Центральним Комітетом партії у травні ц. р.

Пос. В. Целевич проаналізував фактичний стан, в якому нашлося громадське самоврядування на українських землях і освітив цей стан з правного становища. Він ствердив, що в нас замало інтересуються самоврядуванням, зокрема не використовують належно тих правових засобів, які прислугують нашому населенню проти всяких надужит, особливо в бюджетовій діяльності самоврядування. Далі спинився довше на справі громадських бюджетів. Цього реферату з технічних причин теж не можемо подати. Предлегли обговорювати ці справи частинно на сторінках преси, а крім того доповнити їх ще цілою низкою статей на сторінках „Діла“.

По рефератах голова зарядив десятихвилинну перерву. Хід дискусії, що відбулася по перерві та прийняті резолюції через нестачу місця подамо завтра.

Клемансовий співробітник.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 26. листопада 1929.

I.

Від учорашнього дня спочиває старий Клемансо об'їк свого батька в рідній йому Вандеї — тій самій Вандеї, яка довше всіх інших французьких провінцій боролася проти Великої Револуції і за віднову церкви і престолу. Вандейської вірності католицькій церкві і королівському престолови Клемансо, правда, не перейняв був від своєї тіснішої батьківщини: він жив і помер позитивістом і агностиком та радикалом і республіканцем, дарма, що й визнавав сильної влади. Але одічив пок. Тигр по своїх вандейських ділах життєву твердість і товариську суворість, ще й підкріплену доброю мірою монгольської крові, яка плила в його жилах і проречисто висловлювалася в кремезній постаті його і в формі його черепа. В обличчя він був одним із живих пам'яток монгольських наїздів з-перед 1000 років, які не тільки в нашій землі й крові залишили свої нестерпні сліди, а докотилися аж геть, далеко, до Вандеї і над Атлантийський Океан.

Поховали в цій Вандеї старого Тигра, а над могилою його виголосив іменем уряду похоронну промову п. Тардіє, один з двох найближчих співробітників Клеманса з часу мирової конференції і теперішній президент міністрів.

II.

Припадок так зложився, що справжня велика кар'єра політична п. Тардіє розпочалася якраз в тому часі, коли його старий шеф і друг збирав свої останні життєві сили до своєї кін-

цевої боротьби проти неминучої смерті. Коли кажемо, що свою велику кар'єру політичну розпочинає п. Тардіє тільки тепер, то цим не думаво забувати, що він всетаки не нинішня поява, і що за ним уже десятки років публічної діяльності. Однак не можна забувати, що справжня висока роль в політичному житті цієї країни розпочинається всього тільки становленням президента ради міністрів — розпочинається і кінчиться. Посол і сенатор — тут тільки ступінь до міністерського стільця. А міністерських стільців тут багато, а політична вага їх дуже нерівна. Є у Франції не десятки, а сотні всяких колишніх міністрів, та мало кому вони цікаві, якщо дана особа не встигла вибитися на президента міністрів, на цьому становленні якийсь час вдергався і до нього, після часового упадку, все наваж повертатись.

Тардіє — це загальна думка — належить до тих кількох, небагатьох французьких політиків сьогоднішньої доби, через яких розкритий шлях до першої ролі в цій державі. Більше цього! Хто стежить за французьким політичним життям і кому не чужі ті персональні засоби, якими орудує і на які можемо числити провід французької політики, той схильний буде ризикувати і цей здогад: що пан Тардіє тепер найвидатніша фігура французького політичного життя, найвидатніша і найбільш надійна. Появляється і Бріан вже старі віком, і політична кар'єра їх вже за ними, не перед ними. А об'їк п. Тардіє важко доглянути іншої політичної індивідуальності рівної йому талантом і освітою таї рівновартної з ним волею влади й гнучкістю в якості доріг до її осигнення і збереження.

Хоча п. Тардіє сьогодні під 50 років, то вся Франція вважає його молодим — майже небувало молодим на такому чільному становищі. Франція ніколи не любила в молодечих міністрах і молодечих генералів, а за свою спробу відійти від цього правила — то було, як знаєте, в період молоденького поручника Наполеона Бонапарта і його безпосередніх революційних попередників і військових прибічників — Франція заплатила такою кривавою гекатомбою й руїною, з якої французька раса біологічно вже ніколи не піднялася і яка лежить в основі поступаючого вимирання франц. племені. Від тої своєї невдачної пригоди-епопеї французи, свідомо чи несвідомо, недоіряють молодечим розмахом, і волять мати на

У завітних жінок і молодих матір'ях звичання понорядної гіркої води *Franciszka Józefa* змінило правдивість функцій плутика й кимом. Головні представники сучасної гінекології вказують на воду *Franciszka Józefa*, як на середник, що діє в білості випадків зниклого скоро, певно й безболісно. Жидати в аптеках і дрогеріях.

З оман любовної лірики.

(Лист до О. Бабій.)

Шановний Товаришу!

Робите мені честь, пересилаючи свою збірку до рецензії.*) Ні, не мені, а цьому місцю. З усіх збичувачень, звернених проти „Діла“ і його співробітників, одне є явною неправдою: що ми в оцінці людей і чужої діяльності, суспільної чи літературної, слухаємо особистих чи гурткових мотивів. 6 місяць, що накладають на нас обов'язок бути об'єктивними, зняти понад свої особисті нахили. Суддя март з пристрастю любити великий столик до карт і повні склянки, але коли сідає за зетений стіл у суді і бачить тільки карафку з водою, в ньому прокидається голос справедливості.

Ми на цих сторінках силкуємось оцінювати ворогів так, як хотіли би, щоб вони писали про нас. Уже не один мій приятель нарікав, що я був зворушений для нього, як для своїх противників. Любов літератури є жорстока. У нас розуміють любов до рідної літератури дуже часто так, що греба збагачувати її якнайбільше... хоча би пологою й січкою, коли нема зерна. Та є ще інша лашана для неї: високої домагання, бажання, щоб вона не була полегшою між іншими літературами. Ви видали збірку поезій під впливом кохання і повинні би це розуміти: чим більше когось кохаємо, тим вищі домагання ставимо до нього.

Треба вас виручити передмовою до цієї збірки: вона складена з різних віршів, подекуди писаних давніше, ще перет „Гуцульським курінем“. Нехай люди не думать, що Ви ядете враз. Вам мавало стало чисто ліричних строф, розсипаних по журналах, шуфлядах, зшитках, а може й книжках. Чимало з них писані виключно для одної особи, для її приємності. А що ці приємності стає вдвоє більшою і для Вас і для тих, яким по-

ваї присвячені, коли вони поміщені в книжці, то Ви видали збірку.

Вона скромненька. Ви мабуть самі бачите це, але хочете, щоб ще я сказати прилюдно, що вона має кращі вірші від тих, які здебільша друкуються по наших журналах. Крім цього Вам було би приємно, якби її читала молодь, головню жіночка, у порі, коли переживає настрої химерного кохання, яке у Вас мов у „Зів'ялім листю“ йде від першого оп'яніння до останнього тону „прошай“. У вас так мало пишуть нині ліричних віршів, що тих, скажім, 500 аматорів, які давно вже не заглядали до збірки поезій, повинно би ваяти в руки Вашу.

Вони найдуть там не один спомина про старших поетів. Забудьте, що це Ваша збірка і послухайте:

*Де оподє мій гужливий зір,
Журба усюди безнадійна,
Залила туго весь простір.
Немов потоп та біблійна.*

В іншому місці:

*І так бреду, бреду самотний і незнаний,
І усюди все когось шукає ще мій зір;
Але кого знайти, хто вірним другом стане
Серед німих пустинь, у царстві зла, зневір?*

І ще в іншому:

*На кораблі моїх надій
Пливу по океані болю.*

Це так, наче Карманський.

А ось строфа, що нагадує Лепкого.

*Село заснуло гилим сном.
В хатинах світла згасли.
Лиш за однісіньким вікном —
Палає світло ясне.*

Та може не тільки „чіпляння“, дошукування вдилювання. Кожен поет, що придбає легкість віршування (а Ви її маєте), заздало легко користуватись готовими, як кажуть французи, „клямами“. Ось вони — ці готові фрази: „І знов мені присниться усміх твій“, „Це було давно...“ „Як лиш веселка галіє з хмар; імлу розвіє сіру, сіру“, „Якби я міг словам твоїм повірити“, „Забудь

чолі своєму президентів і генералів менше розмахистих, а за те старших і досвідліших.

Пересічний початковий вік французьких прем'єрів можна означити 60 роками і вище: при такій мірі — Тардіє „молодий“. Такий молодий, що всі тут аж дивуються...

III.

Однак, відомо, молодість (хочби й рідненька, під 50 років) — не заслуга, а хіба приналежність і вигода. Так само ніхто не буде лічити в заслугу п. Тардіє його рід і тіснішу батьківщину, дарма, що одне й друге не байдуже в характеристичі людини, яка мавбути зягнине першорядну у Франції й Європі роллю в найближчих одному-двох десятиках років. Тардіє належить до рідких, надзвичайно рідких справжніх парижан, Париж з передмістями числить звиш 4 мільйонів мешканців, але парижан з роду тут дуже мало: величезська більшість людності — напливовий елемент з усіх кінців Франції, а північ Європи. А вже не на тисячки, а хіба тільки на сотні можна би тут начислити родин, які з діда-прадіда парижани. Загальне правило таке, що родини цієї великої метрополії не переживають третього покоління, а вмирають. Рідина Тардіє належить тут до виїмків: він принаймні 250 років може доказати існування її в Парижі: ремісники спершу, лікарі, адвокати, тощо, потім — усі з традиціями і вихованням середньої, засібною, інтелігентною буржуазією. Оцінити цей привілей зуміє тільки той, хто здає собі справу з труднощами у доборі й вихованні суспільних сил, — взагалі, той хто засібно розуміє труднощі, іноді непоборимі, які стоять на перешкоді переходам з одної класи до другої, переходам не формальним, а дійсним, тобто з новою психологією й етикою: бо соціально прикрій і відемний тип адектасованої, неспівношеної людини аж занадто часто появляється не тільки у випадках упадку людини з висшої класи на нижчу, а й випадках підвищення одиниці з нижчої соціально-культурної класи у вищу.

П. Тардіє мав щастя вродитися в родині з довгими традиціями творчої міщанської інтелігенції.

IV.

Казав князь Бісмарк: „Журналістика веде до всього, під умовою, щоб з неї вийти“. А іншим разом той старий знавець і повожатий людей сказав: „З першого-ліпшого доброго редактора можу кожної хвилини зробити зовсім можливого міністра. Але де той міністер, з якого можна би зробити доброго редактора?“

Ці уваги Бісмарка можна живцем приложити до п. Тардіє: він легко і наче самозрозуміло переступив поріг між журналізмом і міністерством. Зі співробітника „Тану“ він перейшов у співробітника Клеманса і в члена фран-

мене... таж досі в серці рана...“ „Ось перший раз на стрічі ми з тобою...“ „Нераз уже не два тебе в душі князю я“. „Тобі здається, моя далека, що я давно не твій...“

Коли Ви маєте в себе які любовні листи, то найдете в них багато таких висловів почування, що задовольняються якимисьбудь словами. Писати любовні вірші дуже легко, найлегше з усіх (від цього майже всі починають) і дуже важко, найважче. Чому?

Своєрідний стан заляблення робить людину мало критичною. Закоханому видається тоді, що він відкриває Америку, тому, що не знає, де якого берега доплив. Він починає цінити свої почування, тому, що це він їх переживає!

Омана кохання для поета не в тому, що вона дає віру в трикість шастя. Це омана всіх закоханих, що не пишуть поезій. Омана поета в тому, будим-то він перший висловлює щось нового. Це дає йому сміливість не лякатись банальності і дає потребу оминати її.

Найбільше оригінальною поткою у Ваших еротиках є ось-ця:

*На серці, на моїм селі лишило слід.
Душа моя й тепер ще пахне сінокошом —
І хочеться нерозітти, як йшов мій дід
До дівчини з ципком, «кожусі, але босо».*

*Тебе кортить чарлстон, багачство, блеск і риз;
Ще й подорож над Ніль (щасливою дорогою!)
Мені все сниться ще лиш матерний фартук
І ліс, в якому я воли пас круторогі.*

Всі Ваші вірші вагаються між безпосередньою простотою вислову і новою формою. У цих простих Ви навіть не збагаєте на те, щоб остання строфа робила враження останньої своєю рефлексією. Бережіться загальних рефлексій у роді таких:

*Поете більше Вертером не буди!
Бо бути ним так дуже, дуже смішно.
Бо нині, завтра всі оми ажурять;
Колісним буде все, що ти прозивав трагічно.
На світі все минає.*

*) Олександр Бабій: „За шастя оманливі...“ Есотики. Львів, 1920. Вид-тво „Ноліва“, ст. 48.

дуської делегації на мирову конференцію. А коли Клемансо уступив з публічної діяльності, Тардіє знов вернувся був у редактори. Невключена річ, що він ще не раз туди вернеться.

Тільки не думайте припадком, що крім назви має редактор або перший співробітник великих західних газет що багато спільного з нашим братом, українським, та ще й галицьким, журналістом — заточеним щоденною безперервною журналістичною, коректорською, адміністративною роботою, прибитим журую за насущний, якого наші убогі видавництва в нашій виснаженій країні запевнити не в силі, позбавленим змоги безупинно доповнювати своє знання світа і свій теоретичний і практичний багаж. У вихованні доброго західного журналіста-редактора містяться довші, кількарічні побуди у різних закордонних центрах, містяться спеціальні студії в дипломатії, економіці тощо — своїй і закордонній. Так перебував Тардіє не місяцями, а роками напр. в Берліні, в Америці, а призирані там досвід дали йому формацію вищу і всестороннішу від формацій пересічного французького депутата — у 90 процентах місцевого адвоката або провінціального лікаря. Тардіє вносить у французький уряд певні прикмети американських метод, неопієні в цій країні консервативної рутини в адміністрації держави і публічного життя.

Які прогнози можна ставити для політики п. Тардіє в головному теперішньому французькому питанні: ліквідації війни і версаяського мира? Тай: чи і що можна сказати про стрічу його з далекою українською й галицькою проблемою? В найближчому дописі спробуємо у відповідь на ці питання сформулювати певні факти і здогади, основані по части на наших записках з пори мирової конференції.

В. Панейко.

Чехословаччина не утворила уряду.

З Праги повідомляють, що криза чехословацького уряду триває далі, бо через спротив соціалістів та через особисті інтриги не вдалось досі утворити нового уряду. Соціалісти не хочуть вдовольнитись п'ятьма міністерськими текми, які їм пропонувано і тому всякі переговори не довели до успіху.

Зміни в литовському уряді.

З Ковна повідомляють, що у зв'язку з уступленням Мустейкіса зі становища міністра внутрішніх справ і номінацією Аравіціуса, прийде і до дальших змін у литовському уряді. Прем'єром міністрів буде вибраний губернатор Клапейдін Меріс, а міністром фінансів правдоподібно буде Тубяліс.

І далі:

Товір мені: любов лише вітрець...

Або:

Велику мудрість дала мені ти:

Що на землі нам щастя не найти,

Що кожна розкіш в'яне, помере.

Повторювати такі афоризми — це значить так само, як починати промову від фрази: „Як уже мої попередники сказали... Оця гуморист радить до цього додати... „а я непотрібно повторю.“

Зверніть увагу, що в Ваших поезіях чергуються зовсім невинні строфи з давніми, простими римами (твоя — я, криє — посміє, ніч — дівчині, благодать — вірвати, літ — квіт, весною — мною, тобою — рукою...) з іншими, що є свідомим зусиллям наслідувати засоби наших наймодерніших поетів, для яких ідеалом рими є асонанс, часто невпізнана для вуха. Римувати „скарб“ до кар, „самота до „так“ і „Фавст“ до „кохав“ стає ниві такою модою, що від неї вже лише один крок до джебенду.

Дивне є в цій новій поезії ось-що: поети, які знаходять до такого непоетичного слова як „арешт“ таку екзотичну риму як „палісест“, не дбають одночасно за те, за що ми часто дбаємо в пеннику: за правила милозвучності. Ви пишете „забилос в грудях“, „у вечір в парк“, замість „в“ заступити „у“.

Від цього псується строфа, знаю. Треба би її часом написати наново. Але вона ще частіше псується, мов конфітури, не маємо часу ще раз пересмажити, коли на них появляється цукор. Ніщо так легко не цукріє як любовна лірика!

Коли всі Ваші конфітури прокинуть у Вас згодом смак для терпкого і Ви позаяєте на тих, що будуть від них плямкати язиком, мов на найвищих ласих дітей, може дійдете до такої мудрости: поезія є як конфітура; до неї треба свіжих овочів, але подавати її іншим найкраще тоді, коли вона вже прохолола, себто добре переварилася.

Чого Вам бажаю від щирого серця

М. Рудницький.

Мило ELIDA Favorit

Проти червоного терору.

СКІЛЬЩИНА.

Українська націоналістична молодь Скільщини протестує якнайрішучіше проти нелюдського насильства й червоного терору, доконуваного на визначних діячах і загаломі Вел. України. Віримо твердо, що недалеким вже час, коли український нарід помстить кривди і знущання, заподіяні національному організмові окупантам України. (Підписи.)

ПРАГА.

Українське студентство в Празі ухвалило різкий протест проти більшовицького терору на Вел. Україні. Біля консуляту у Празі скріплено поліційну охорону.

В Парижі відбулися великі збори українських емігрантів, що ухвалили видати окрему відозву проти червоного терору на Вел. Україні і поширити її серед французів. На зборах вибрано комісію, яка виготовить меморіал до Ліги Націй з проханням охорони й оборони українських діячів перед терором більшовиків.

Протестуючі збори українського студентства проти більшовицьких насильств відбулися, як довідуємося, також у Познані, Кракові й Вильні.

Закарпаття.

По виборах.

Як відомо, недавні вибори на Закарпатті до пражського сойму й сенату пішли цілком не по лінії нац. інтересів автохтонного закарпатського населення. До того замість приписаних 9 посольських і 5 сенатських мандатів призначено при тих виборах Закарпаттю тільки 7 місць до сойму і 4 мандати до сенату. Сталося це тому, що майже всі без винятку закарпатські партії і групи були зобов'язані з чеськими політичними партіями, які перекинули на себе не тільки всі рештки голосів, але також голоси тих лист, що їм бракувало якесь скільки голосів до досягнення мандату. З того powodu тепер на

Закарпатті велике невдоволення, а навіть обурення на чеські партії.

З відданих на Закарпатті 266.324 голосів одержали: аграрії 77.519 гол., т. зв. „руський блок“, що йшов разом з чеськими нац. демократами, 48.509, комуністи 40.585, мадяри 30.455, соц. демократи 22.922, жиди 16.762, нац. соціалісти 10.027, христ.-народна партія (о. Волошина) 8.979, ремісники і торговці 7.348, нім. землевласники 3.220. Менш-більш таке саме відношення голосів існувало і при виборах до сенату, з тим, що до сенату віддано разом 232.125 голосів.

Посольські мандати одержали: а) аграрії: Ширецький, Прокоп (оба „русини“) і Заїц (чех); б) комуністи: Сидоряк (українець); в) мадяри: Гоккі; г) соціалдемократи: Гуснай (шк. інспектор, українофіл); д) „руський блок“: Куртяк („русин“-мадярин). — Сенатські мандати розділено так: а) аграрії: д-р Бачинський („русин“); б) комуністи: Локота; в) „руський блок“: Цурканович (москвофіл з Буковини); г) мадяри: Корлат.

Вибірчі розправи в Найвищому Суді.

Найвищий Суд у Варшаві розглядав виборчі протести з округів 51 (Львів повіт — Рава Руська) і 52 (Стрий—Дрогобич). Вироком Найвищого Суду відкинено всі протести, зголошені в виб. округу ч. 52, а щодо округу 51 рішено переслухати додатково свідків у городському суді у Варшаві й окружному суді у Львові.

Перед ревізією конституції в Австрії.

Для 27. ц. м. в австрійському парламенті почались переговори між канцлером та партіями, що творять більшість. Канцлер Шюбер загрозив димісією, якщо його проєкт ревізії конституції не буде прийнятий. Тепер ідуть наради в справі утворення окремої комісії для реформи конституції. Ця комісія буде вибрана в найближчих днях.

Передотворенням польського союму.

На нарадах ХД після дискусії постановила виминати загострення положення з урядом після отворення сесії союму 5. грудня. В дискусії зазначували, що після ліквідації теп. уряду до голосу міг би прийти лише крайно-ліній уряд, що ХД вважає небажаним. Президія Стр. Хлопського предложила Пястові та Визволенню спільну конференцію для порозуміння Конференція повинна би відбутися 2. грудня. На пленарній засіданні парл. клубу ППС виголосив реферат про політ. положення пос. Недзвільський. В дискусії ухвалили підтримати без зміни попереднє становище ППС в справі внесення, яке допомагається уступлення кабінету Свйталського та висловити подяку партіям, які піддержували ППС у боротьбі за демократизм.

Німецький парлямент.

Промова мін. Курціюса.

Дня 29. листопада почалася дискусія над згодошенням Гугенберговим комітетом шляхом плебісциту проектом т. зв. вольностевого закону, що звертається проти ратифікації Йонгового плану. План цей забороняє німецькому урядові під правними санкціями приймати якінебудь міжи. зобов'язання, що могли би фінансово обтяжити Німеччину. Рівночасно до плану райхстагу вплинули два внесення: Гр. Вестарпа та гітлерівців, щомагаються відложення речення есент. плебісциту, визначеного урядом на 22. грудня 1929.

Міністр закорд. справ Курціюс у промові зазначив, що уряд очікує тамагається відкинення проекту вольностевого закону. Речення 22. грудня повинен бути авержаний, бо пересування плебісциту спричинило би обтяження вн. і закорд. положення Німеччини. Недорічно є твердити, начеб дотеперішня політика Німеччини ґрунтувалася на признанні вини Німеччини за вибух війни. Недорічно булоб думати, що виставе письм. відхилення даного 231. уст. версайського договору, щоби Німеччину звільнити від тягарів і кайданів договору. Німеччина ніколи не признала одностороннього присуду про свою вину. Під теперішню злилу міністр муонть говорити з резервою про зміст Йонгового плану. Нім. парламент матиме нагоду заявити в тій справі на кінц. гагськй конференції. Тому відхилення вольностевого закону не є ще згодою на Йонгів план. Німецька делегація і нім. уряд, які в серпні прийняли в принципі Йонгів план, не замикають очей на тягарі, які для Німеччини спричинює прийняття плану. Одне в порівнянні з Дозовим планом Йонгів план приносить значну полєкшту, яка нім. господарству та народові принесе користь. Це станеться завдяки усуненню впливу реп. комісії на госп. життя та скасуванню уряду ген. реп. агента й закорд. контролєрів і комісарів. Найважнішою добичею Німеччини є евакуація Надренії. Годі теж сумніватися, щоби Франція льовою не виконала гагськх умови. Далі міністр доказував нереальність проекту вольностевого закону та неможливість перевести у практичній політ. житті заклучені в цьому законі постанови. Головно уст. 4. вольт. закону, щомагається карної санкції проти членів уряду є вершок демагогії, бо тут не розходиться про законодатну акцію, а про прибранє в одяг закону осудження деяких політиків. Закорд. політику Німеччини хотілиб замкнути в карній процесі, а з народу зробити реп. трибунал, покличаний до судження членів уряду, які на першій гагськй конференції прийняли в принципі Йонгів план — щоби потім післати їх у тюрму. Не є патріотизмом, а невідомою сліпотю, коли хто замикає очі на те, що Німеччина не в силі нажити односторонньо своєї волі іншим державам. Кожен безсторонній знає, що Німеччина досі старадала б бути наново стано-

више німецької держави в світі та не обмежувалася лише до розвязок окрем. справ. Осягнути цю мету може Німеччина лише при співпраці з іншими державами.

Після дискусії відкинули внесення німецьких націоналістів про відіслання до комісії вольностевого закону. В суботу друге читання проекту закону.

Криваві бої у Манджурії.

З Токіо повідомляють, що бої між більшовицькими і китайськими військами продовжуються. Японський консуль у Манджурії виступив як посередник між командуванням червоних і китайських військ, та пришеолів китайські відділи зложити зброю, бо ці відділи були так оточені більшовиками, що їм грозила повна загибель, або полон. Щоби припинити проливу крові, консуль примусив китайців капітулювати.

У Вашингтоні розпочалися наради представників Зєдинених Держав та Японії у справі тіквідації більшовицько-китайського конфлікту.

Старт до півд. бігуна.

Дня 29. листопада командор Бирд вистартував до легу на південний бігун. Дорога там і назад внісе 1600 миль. На чердаку літака, що має три мотори, є пільот Бери Бальчен, як радіо-телеграфіст. Гар. Джон і кап. Мек Кінлі як фотограф. Бирд сподіється, що коли умовини будуть сприяючі, то вернеться до табору до 24 год.

Бюжа.

Гроші.

Американський долар 8 90 00—8 91 00, канадський долар 8 82 00—8 83 00, чеська корона 0 26 50—0 27 00, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 50, румун. лей 0 05 00—0 05 30, французький франк 0 34 60—0 35 10, швейцарський франк 1 71 30—1 72 00, фунт стерлінгів 33 30 00—43 60 00, радянський червонець 15 00—16 00, німецька марка 2 13 25—2 13 45

НОРИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля, ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 938 2—?

— Служба Божа єпископа Бучка в Германові. Дня 24. XI. львівський єпископ-суфраган, Прєсса. Іван Бучко в товаристві о. прлата Кушицького й о. д-ра Костельника виїхав до рідного села Германова, щоби там відправити Службу Божу. Населення Германова та доокочних сіл виїхало напроти єпископа із кінними бендер'ями. Тріумфальна брама перед Германовом була прикрашена жовто-блакитними пр-тер'ями. Своєго гостя привитали промовами о. дек. Гр'як і о. Бернецький, а населення виїшло пр-ти єпископа з хлібом та сіно. Єпископ Бучко відправив Службу Божу, на якій виголосив проповідь о. д-р Костельник. Після Служби Божої в домі пароха о. Бернацького відбувся спільний обід, а вечером у читальні відбулась аматорська вистава.

— VII. молочарський курс при „Маслосоюзі“. Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз“ влаштував цей зим від 16. січня до 16. квітня 1930. VII. з черги тримісячний молочарський курс в Стрию. Навчання і приміщення безплатне. Прохарчування спільне у кооперативній кухні на кошт курсантів. Власноручно писані подання щодо прийняття з долученням описом життя треба вносити за згодою і опінією кооперативних установ невідальше до 1. січня 1930 р. на адресу: „Маслосоюз“ Львів, вул. Косцюшка ч. 1 а. Ближчі інформації про курс подати часописі „Кооперативне Молочарство“ ч. 11. і 12. з 1929.

— Поворот архівів з Житомира і Києва. До Варшави привезено акти з Києва і Житомира, а між ними метрикальні кнги православної волинської консисторії, архів житомирського суду, акти волинської дирекції народних шкіл і земські акти буншного „Межового Архіву“, а котрих знаходяться ґрунтові плани повітів: дубенського, козельського, володимирського, душського, крем'янецького, острівського та рівенського, статистичні дані цих повітів та громадські ухвали. Всі ці акти містяться у Варшаві, вул. Єдзівська ч. 1 і є доступні для сторін кожного з них від год. 9. рано.

— Гуляють безкарно. Пишуть нам: В ночі з 31. жовтня на 1. листопада ц. р. невідомі люди акрали з подвіря греко-кат. пароха о. Чолія у Вишнівчику, пов. Підгайці, 8 метрів високий хрест, який перерізали і вивезли 4 км. за село. Слід зазначити, що тієї ночі мала нічну службу польська молодь зі „Стшельця“. Постійні громадські вартівники були цілу ніч прикращені на постерунку. В ту саму ніч вибито також два вікна в церкві.

— Білка українців з москвофілами в Болшівцях. Вечором 21. XI. ц. р. москвофіли в Болшів-

цях (Рогатинщина), почали підчас забави бійку із тамошніми українцями. Підчас тої бійки були поранені пожеми Михайло Крижанівський, Теодор Масляк, Михайло Шибух та Михайло Грєбик. Всі ці поранені москвофіли походять з Галича і приїхали до Болшівців побавитись у товаристві своїх політичних однодумців.

— Отворення нової трам. лінії. Дня 30. листопада в год. 11. передпол. отвиряють святочно нову трамвайну лінію у Львові: Стрийський парк, Гол. звірєць через вул. Пєдчинську, Ленартончча, Набєляка, На Бйках і Вісньовєцьких.

— На селах бються. У селі Баличях у Коломийщині парубок Дмитро Далаборак почав бійку зі своїми приятелями братами Смирчуками та з Іваном Слободяном і його братом Семеном. Підчас бійки згинув Дмитро Далаборак, а його вбивників арештовано.

— З військового суду. Перед львівським військовим судом відбулась розправа проти кап-рала Францішка Палиги і каноніра Маріяна Шкварковського обвинувачених в убивстві Василя Яроцького. Свідство вичинило, що причиною убивства була стародавня відома за Австрії ще ненависть і погорда військових людей до „шівілів“. Ця ненависть довела до сварки і проливу крові. Першого обвинуваченого засуджено на 2 роки, а другого на 1 рік в'язниці.

— Завироділий злочинець. Перед львівським судом відбулась тайна розправа проти Івана Вітошинського, 25-літнього лєкерника, який працюючи в домі одного львівського мішанина, змислював його 9-літню дочку і заразив її венеричною недугою. Розправа закінчилась так, що звироділий злочинець засуджений на 1 рік в'язниці.

— Польська Академія Мистецтв. Від кількох літ варшавські компетентні в цій справі чинники поручують справу утворення польської Академії Мистецтв. на зразок французької Академії. Департамент культури та мистецтва при міністерстві освіти у Варшаві опрацював уже проект утворення такої Академії, яка буде мати дуже широкий характер. Членами такої Академії булоб 25 осіб, найвишнімих представників літератури, музики, пластики та один драматичний артист. Перші члени Академії в кількості 10 осіб булиб іменовані урядом, дальших членів кооптувалиб вже ці іменовані академіки. Члени Академії ліставалиб значну платню.

— Клемансо про Львів. Перед 40 роками Клемансо у товаристві анданця „Н. Фр. Прєссе“ відвідав краї Австро-Угорщини і був між іншим у Львові. Вернувшись до Франції, поміщував у газетах спогади та вражіння з цієї подорожі. Пишучи про Львів, він найбільше уваги присвятив жидам, які заікалили його своїм виглядом, убранням та звичаями. Про Галичину писав він, що нею кермують фактично поляки, а не Відень, та що азагалі польські магнати мають в Австрії великі впливи, що на його думку є доказом великої життєздатности польського народу. Про сам Львів Клемансо писав так: Львів не визначається нічим оригінальним. У цьому місті можна подивляти хіба велику здібність населення до їдженя і пиття У численних реставраційх львовяни беззастанно гасять спрагу або голод. Львівська шинка дуже смачна, а пиво теж не погане. Львівські жінки дуже гарні, расові, але бліді. Мені особливо подобалися удавано невинні погляди львівського жіноцтва.

— За шпіонажу. На станції в Битомі німецька поліція арештувала начальника польського уряду в Розбарку Антона Лішку. Німецька поліція заявила польському консулеві в Битомі, що Антоні Лішка арештований за шпіонажу в користь Польщі.

— Після погромів в Єрусалимі. У Гафі засуджено на кару смерті 9 арабів, які підчас недавніх погромів у Єрусалимі повбивали цілу жидівську родину. Двох арабів засуджено на 15 літ в'язниці.

— Вершок шовінізму. Полька Катєрина Гуля із Кольбушової мала сина, який залюбився у Раві Руській в одній українці та оженився з нею. Мати приїхала на весілля сина, але переконаннись, що син оженився з українкою, по-пада в таку розпуку, що збожеволіла у залізничім возі і вертаючи з весілля, побіла свою дочку так, що її відвезено до лікарні. Нещасну жертву шовінізму, Катєрину Гулю, приміщено в домі божевільних, де вона олягнута в кафтан безпеки догрює всім українцям та проклинає сина. Пробувала вона також скінчити життя самовбивством. Як видно, українці мають значно сильніші нерви, бо хоч, на превеликий жаль, щороку не мало українців жениться з польками, то ані одна мати такого українця не скінчила так трагікомічно, як Катєрина Гуля із Кольбушової.

— Вписи на Приватні Учительські Курси (2-літні) для гімназійних абсолвєнтів(ок) приймає Секретаріят шодєчня від 5—7 год. веч.

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробів а то: Чоколяди десертні, сметанкові і знамениті молочні, як також значні для господарських цілей. **Для вибагливих смакунів** порцелядні чоколяди, також великий вибір знаменитих нормальних. **Замовлення приймемо: нарахунок торгівлі**

вул. Фредри ч. 1 (давнє касино). Наука після програми державних учительських курсів. 983

— Літературний Ярмарок відбудеться в неділю 1. грудня ц. р. в год. 11.30 в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Програма незмінена. Проситься в численну участь. 992 1-1

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗЕНТИМА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 13 30

ЛИШЕ ДО

8. ГРУДНЯ

ждемо на вирівнювання залеглої передплати. З тим речинцем здержуєм висилку часопису.

УВАГА РАДІОАМАТОРИ

АНОДОВІ БАТЕРІЇ

Відділ гуртової продажі виробів «ЦЕНТРА» 2-3

Львів, Казимирівська 35. Тел. 37-52. Станіславів, вулиця Сапінжінська 37. Тернопіль, вул. Перля 12. Тел. 1-61.

Гр.-нат. Богословська Академія у Львові.

Спис викладів.

В зимовім семестрі акад. р. 1929/30 оголошено таку програму викладів:

З філософічних студій: о. д-р Г. Костельняк — Логіка (Logica) 4 години тижнево; Дослідна психологія (Psychologia experimentalis) 1 год. — о. Й. Скруть ЧСВВ. — (Critica 3 год., (Ontologia) 2 год., (Ethica

ВСЕЧЕСНІШОМУ ДУХОВЕНСТВУ, АДВОКАТАМ, ЛІКАРЯМ, УЧИТЕЛЯМ і всім ін. поручає на найдогідніших умовах

Радіо-апарати

всіляких найкращих виробів

Український Радіовий

— ДІМ —

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕН

Львів, вул. Чарнецького ч. 3. Телефон 6-74.

Інформації даємо на бажання. — Набиваємо акумулятори, продаємо батареї, жерівки і ін. 924 1-1

generalis) 1 год. — о. д-р С. Сампара — Theodicea: De existentia Dei 1 год., Cosmologia: De mundo 2 год.

З біблійних студій: о. проф. д-р Тит Мишковський — Історія біблійна Старого Завіта (Historia revelationis div. V. T.) 5 год. Пояснення вибраних частей св. Письма Ст. Зав. на основі церковно-славянського тексту (Exegesis in partium selectarum s. Scripturae V. T. e textu ecclesiastico-slavo) 3 год.; Граматика єврейської мови 2 год.; Граматика арабської мови (факультативно) 2 год. — о. проф. д-р Т. Галушницький ЧСВВ — Життя Г. Н. Ісуса Христа I. часть. 1 год. Пояснення невідомих евангелій на основі церковно-славянського тексту (Exegesis Evangeliorum dom. e textu ecclesiastico-slavo) 2 год.; Пояснення листа св. ап. Павла до Галатів на основі грецького тексту 1 год.; Біблійний семінар 1 год. — о. д-р В. Лаба — Введення до св. Книг Нового Завіта (загальне) 2 год. Біблійна герменевтика 1 год.

З догматики: о. проф. д-р А. Сліпий — Dogmatica specialis: De Sacramentis in genere. De Eucharistia et Poenitentia 3 год.; Exercitationes scholasticae 1 год.; Погляд на історію схоластики 1 год. — о. д-р А. Ішак — Dogmatica Orientalis Ecclesiae dissidentis (introd. gener.) 2 год. — о. д-р С. Сампара — Dogmatica fundamentalis: De Christo legato divino 5 год.

З історії: о. крил. Л. Луїницький — Історія католическої церкви від I. XVI ст. 3 год. — д-р М. Чубатий (на відпусті) — Історія уніонних змагань на Україні до Берест. Унії (1596) (Historia conaminum unionisticorum in Ucraina usque ad Unionem Brestensem, 1596) 2 год.; — Історичний семінар: опрацювання вибраних питань з історії української церкви 2 год.; Загальний просемінар (Proseminarium generale) 1 год. — о. д-р В. Лаба — Патрологія 2 год. — о. д-р С. Кархут — Лектура твору п. з. «Цілаха тон додека апостолон» з уявленням питомостей бібл. грецької мови 1

год. — д-р Волод. Залозецький — Історія мистецтва 2 год.; Християнська археологія 1 година.

З права: о. д-р Д. Дорожинський — Канонічне право (Jus canonicum) 4 год.; Подруже право (Jus matrimoniale) 2 год.; Жерела орієнт. церк. права (Fontes iures eccl. orientalis) 1 год.

З богослов'я моральної і пасторальної: о. д-р Цегельський — Casus conscientiae 1 год.; De principis 5 год. — о. д-р Я. Левницький — Пасторська богословія о св. Тайнах 4 год.; Годегетика 1 год. — о. Ю. Дзерович — Катихетика і педагогіка (Catechetica et paedagogica) по 2 год. — о. д-р Фіголь — Гомілетика 2 год.; Гомілетичний семінар 1 год. — о. д-р Спіридон Кархут — Граматичне пояснення Вечірні і Повечер'я (Vesp. et Compl.) 1 год.; Граматика церковно-славянської мови: конюгація I, 3 і II (Gramatica linguae eccl. slav. Coniugatio I, 3 et II) 1 год.; Пояснення Часа I і III (Hora I et III) 1 год.; Граматика церковно-славянської мови: деклинація іменників прикметників і дієприкметників, числівників і заіменників (Gramatica linguae eccl. slav. Declinatio adiectivorum ac participiorum simplex nescion numeralium pronominumque); Пояснення Полуюшницької суботньої (Officium posturnum sabbati) 1 год.; Фонологія 1 год. — о. Ст. Рудь — Літургіка, повторення правила і св. Літургії (Liturgica) 1 год.; Церковний рік в його подвійній часті (Annus ecclesiasticus; periodus paschalis) 1 год.; Начерк Вечерні, Повечер'я, Полуюшницької 1 год.; Про храм, кадення, світло і перконні посуду 1 год. — о. д-р Конрад — Соціологія 2 години.

Вписалося 170 слухачів, з того 3 надзвичайних.

Ректор: о. проф. д-р Йосиф Сліпий, деканом вибраний на р. 1929/30: о. проф. д-р Спіридон Кархут.

Академічний рік почався 4/10 1929, I семестр триває до кінця лютого 1930.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ВОВНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

Зі спортивного життя.

Чорні—Україна.

На випадок доброї погоди відбудуться в неділю 1. грудня ц. р. в год. 11. передпол. на грици Чорних товариських м'ячеві змагання між Україною й Чорними. Окремих оголошень на мурах міста не буде. Це будуть по всякій правдоподібності вже останні змагання України в копаного м'яча в цьому сезоні.

З судової салі.

Справа д-ра Константина Хавалки.

В травні ц. р. засуджено д-ра Константина Хавалку, першого абсолювента українського

університету у Львові, в Окружному Карному Суді у Варшаві за злочин з § 102. к. з. (державна зрада) на кару 6 літ в'язниці за приналежність до КПЗУ. Дня 27. листопада ц. р. відбулася апеляційна розправа в Апеляційному Суді у Варшаві. Оборона станула на становищі, що в даному випадку, коли д-р Хавалка не є комуністом, може бути мова тільки про злочин з § 132. к. з. (неповідомлення властей). Суд прихилився до виводів оборони, змінив вирок I інстанції і засудив д-ра Хавалку за злочин з § 132. к. з., з тим, що кара слідчої в'язниці сконсумувала засудження. Боронови адвокати: д-р Домбровський з Варшави і д-р Л. Ганкевич зі Львова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський театр:

Субота, 30-го листопада, год. 4-00 поп. Чудодійний перстень, представлення для дітей і молодих шкільної (ціни найнижчі).

Субота, 30-го листопада, год. 7-30 веч. «Артисти» (деш. день — знижені ціни).

Неділя, 1. грудня год. 11-45 передпол. Істотне заохочення в боротьбі за новий устрій — відчит мін. (аж Еггена Квятковського).

Неділя, 1-го грудня, год. 3-30 поп. «Це може ти казати своїй бабі».

Неділя, 1-го, год. 7-30 веч. «Сила призначення».

Малий Миський театр
Субота, 30 листопада, год. 7-30 веч. «Пропес Мей Деген» (Дешевий день — знижені ціни).

Неділя, 1. грудня о год. 3-30 поп. «Солом'яні віллі», ціни пополудневі.

Неділя, 1. грудня о год. 7-30 веч. «Пропес Мей Деген».

Театр ревії «Гонг» — в салі міна «Кольосей»:

Субота, 30. XI. ц. р. «На закрутах обсерваторії», дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Неділя, 1. XII. ц. р. «На закрутах обсерваторії», дві вистави: год. 7-15 і 9-30 вечером.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопсів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці: 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Не жадаємо від Вас милостині,
ми хочемо, щоб Ви купували
масло і весь набір тільки в
склепах „Маслосоюзу“, якщо
Ви прийшли до цього пере-
свідчення, що чужинці, що
наше масло найліпше.

Зміна конституції.

ПРОЄКТ ЛІВИЦІ.

Підчас останньої бюджетової сесії внесено до сойму два проекти зміни конституції, один від Безпартійного Блоку, другий від лівиці (соціалістів, Визволення і Строніцтва Хлопського). Народовий (єврейський) клуб не міг внести свого проекту, бо по думці автентичної інтерпретації соймом постанови арт. 125 уст. 2 обов'язуючої конституції, внесок на зміну конституції мусить бути підписаний щонайменше 111 послами (1/4 законного числа послів). Народовий Клуб не міг стільки підписів зібрати під свій проект, тому й не міг його зголосити у виді формального внесення на зміну конституції; свій проект, затитулований: Поправки Клубу Народового до зголошених проектів ревізії конституції, — розіслав Народовий Клуб поодиноким клубам і послам і через ті свої поправки хочуть ендеки перевести ревізію конституції у свого дусі.

Хібаю всіх проектів є те, що вони не обіймають цілості конституції, а лише змінюють чи доповнюють поодинокі приписи дотеперішньої конституції, оставляючи багато артикулів без зміни. Звідси мусять виходити, навіть при дуже стараннім опрацюванні теми, ріжниця й суперечності між оставшими без зміни і зміненими чи ново введенними приписами конституції.

Проект ББ був обговорений докладніше на сторінках „Діла“ чч. 45 і 46 з дня 1. і 2. березня 1929. Тут займемося передовсім проектом лівиці, а відтак і поправками Народового Клубу.

Важлиші, пропоновані лівицею зміни є слідуєчі:

I. Президент Річипосполитої.

В протилежності до проекту ББ проект лівиці оставляє Президентом Держави по суті те становище, яке він має на основі обов'язуючої конституції. Отже президент є лише шефом виконавчої влади, а в ділянці законодавчої і судейської влади його компетенції мінімальні. Проект лівиці докладно означає права президента і усуває всілякі сумніви, які в тій справі є в приписах обов'язуючої конституції.

Президент скликає і замикає сесію сойму та замикає його каденцію. Відкриття скликаного сойму належить до маршалка сойму (не до президента, як досі). Президент є обов'язаний скликати щороку сойм на звичайну сесію (бюджетову) найпізніше у вересні (тепер у жовтні), а це надзвичайну по власній впадоби, або на домагання 1/4 всіх послів (тепер 1/3) до 15 днів. Колиб президент у приписаних термінах сойму не скликав, то маршалок сойму заряджує скликання сойму до 7 днів по упливі повищих речинців (у теперішній конституції нема припису, що має статись, коли президент не скликає сойму в приписаних речинцях).

Президент не може замкнути звичайної сесії перед ухваленням бюджету, згідно передупливам п'ятимісячного речинця, призначеного на бюджетові наради. Надзвичайної сесії не можна замкнути без згоди сойму перед покінченням нарад над справами, для яких сесію скликано, а в кожному випадку перед упливом 30 днів.

Президент має право на внесення ради міністрів умотивованим письмом зарядити нові вибори перед упливом каденції, але тільки раз з цієї самої причини (подібно, як досі). Зарядження нових виборів не є рівнозначне з розв'язанням сойму, а означає лише замкнення се-

сії сойму (про що ближче буде мова далі). Президент підписує закони і заряджує їх оголошення до 30 днів від дня їх ухвалення (досі такого речинця не було), так що президент може спинити правну силу ухвалених законів через неоголошення їх у Дневнику Законів).

Проект лівиці касує управління президента до видавання розпорядження зі силою законів у часі розв'язання сойму, що прислугує президентові на основі арт. 44, уст. 5 теперішньої конституції. Цього припису не було в первісній конституції з 17. III. 1921, а двела його щойно новела з 1926 (по травневому перевороті). Натомість проект оставляє можливість уповноваження президента окремим законом до видавання розпорядків зі силою законів у часі і розмірах, означених уповноважуючим законом. Такий закон можна ухвалити лише більшістю 11/20 голосів, при присутності щонайменше половини всіх послів. Деякі справи виключені від таких розпорядків (напр. зміна конституції, торговельні договори, виповідження війни). Такі розпорядки президента тратять свою силу, якщо до 14 днів по першій найближчій засіданні сойму не будуть предложені соймові, або по предложенні будуть відкинені. Відкидаюча ухвала має бути до 3 днів оголошена у Вістнику Законів.

Компетенції президента щодо іменування і відкликування міністрів, компетенції в області військових справ і заграничних оставють без зміни (проект ББ компетенцію цю значно поширює).

Новим є лише припис, що мобілізацію може президент оголосити лише за попередньою згодою сойму підчас тривання сесії. В часі замкнення сесії чи розписання нових виборів президент може оголосити мобілізацію на основі ухвали Ради міністрів, але сойм зі самого права до 3 днів від оголошення мобілізації збирається для видання своєї децизії у цій справі.

Важною зміною в проекті є спосіб вибору президента. Вибирають його Національні Збори (Згромаджене Народове). Однак Національні Збори це не є сойм і сенат, як тепер, разом зібрані; Національні Збори складаються з подвійного числа членів сойму. Членів Національного Зібрання вибирається так само як послів у тих самих виборчих округах, після приписів

Вчіть своїх дітей ошадности

і постарайтеся для них о пушку

і книжку ошадности

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“
у Львові вул. Руська ч. 20.

виборчої ординації до сойму; в кожному окрузі вибирається два рази більше осіб до Національних Зборів, як послів до сойму. До Національного Зібрання не можуть бути вибрані послі, які міністри, які особи, що не мають права пассивного вибору до сойму.

Законним заступником президента є маршалок сойму (як тепер), який заряджує вибори до Нац. Зборів.

II. Уряд.

Приписи про іменування і відкликання уряду, про його компетенцію, про парламентарну відповідальність уряду перед соймом за власну діяльність, як і за урядові акти президента, які для своєї вірности вимагають контрасигнатури голови Ради міністрів та ресортового міністра, про конституційну відповідальність міністрів, про право міністрів брати участь у засіданнях сойму і промовляти поза чергою бесідників — оставють без зміни.

Доповненням дотеперішніх приписів є постанова, що внесення з вимаганням уступлення уряду, чи поодиноких міністрів, має бути підписаний щонайменше через 25 послів (досі конституція такої вимоги не ставила, а соймовий регулямін вимагає підпису 15 послів), а може бути підданий під голосування щойно по 8 днях від зголошення. Для вартости голосування потреба присутності половини всіх послів.

Коли уряд або якийсь міністр при голосуванні над якоюсь справою в соймі ставить kwestію довіри, то голосування над тією справою може відбутись щойно по 8 днях. Має це зарядити несподіваним і випадковим вислідам голосування, які потягають за собою упадок уряду або міністра. Однак не треба аж 8 днівного речинця, як западе відповідна ухвала сойму більшістю 3/5 голосів у присутності щонайменше половини всіх послів.

3 країни нужди й горя.

Німецький журналіст про положення в СРСР.

Відомий німецький журналіст і знавець відносин в СРСР, інж. Микола Бассехес, тепер кореспондент віденської „Н. Фр. Прессе“, подає в передовій статті тогож органу з 29. листопада ц. р. похмурий образ нинішніх економічних відносин на просторах більшовицької диктатури. Подаємо дещо з помічень Бассехеса до відома й нашим читачам.

Нема сумніву, — каже інж. Бассехес, — що в Радянському Союзі пробують здійснити намічений 5-річний план можливо якнайскорше, напруживши всі сили і всю енергію, невидану ніколи в історії нар. господарства. Всюди видно горячкову будівельну працю, всюди нагальне поширювання колективних господарств, всюди справжнє напруження всіх сил до останніх можливостей. А одночасно з тим видно на кожному кроці небувалу диспропорцію між тою діяльністю з одного й упадком культури та цивілізації взагалі з другого боку. Видно виразно, що вся будова йде не коштом господарських лишків, але коштом сил народнього ринку.

Де не поглянути, — всюди нужда і просто легковаження потреб громадянства. Москва, в якій також багато дечого бракує, робить усе так вражіння багатого, добре відживленого міста в порівнянні з найбільшими містами на провінції. Бо на провінції бракує просто всього. Навіть у головних містах різних провінцій, що мають по кількасот тисяч населення, годі найти й найзвичайніший локаль, що вдовольнив би хочби найсиромніші вимоги щодо чистоти й ви-

годи. Поза Москвою нема нині в цілому СРСР ніде ресторану, а є тільки народні кухні, де люди вичікують на їду довгими годинами. А послуга там непорядна, нечемна й невиносимо повільна.

Щодо готелів, то те, що криється під тою назвою, є щось страшного. Не зважаючи на те, ціни в готелях божжевісно високі. У Свердловську, столиці Уралю, вибудовано готель, що його викінчено щойно минулого року. А проте той дім, що має 300 кімнат, валиться цілковито вже по шістьох місяцях уживання. До того на 300 кімнат є там тільки дві лазнички, але й вони не функціонують від трьох місяців. А в кімнатах з голими білими стінами, на яких однією прикрасою є, як у вазниці, картка з приписами щодо порядку, стоять кепиські залізні ліжка та невистаряючі й без ніякого смаку меблі. А в стінах повно дірок, заклеєних глиною. І в цьому готелі коштує кімната 6.50 карб. денно, хоч не подають вам навіть чистого рушника!

При цьому не слід забувати, що цей готель належить до локсусових, улажнених з комфортом. Бо в порівнянні з ним виглядають просто страшно всякі дерев'яні шопи (як прим. у Челябінську, де Бассехес ночував і де він заплатив за кімнату без постелі, накривала, а навіть без мидинці 4 карбованці...). А до того всього є це взагалі щастя дістати навіть у такому готелі кімнату, бо тільки такі подорожні можуть її добитися, що мають всякі поручаючі листи від державних установ.

ПРИПІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,
Сміливіцї марли „Tretorn“.

до української галanterійної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

Широка маса примушена в дорозі ночувати на дворі, в кращому випадку на зал. двірці. З тої причини всі двірці переповнені, а по неодавній родині видно, що вона мучиться кілька днів на зал. станції (особливо там, де вона мусить пересідати). Для мене є взагалі загадкою, як звичайний громадянин, що не має якихсь спеціальних документів, які влекують йому подорожування, може нині відбувати якунебудь подорож залізницею. Я бачив в Уфі в 12. год. вночі людей при білетовій касі на двірці, які уставлялися на те, аби могли рано купити білет до дороги, в яку вони мали вибратися за 8 днів...

Не диво, що мється справді вражіння, начеб життєвий ідеал перших більшовиків мав здійснитися: всюди безбарвне життя, що відкидає всяку, навіть найменшу приємність існування. Пуританізм життя дійшов до того, що в жіночі, яка носить шовкові паньчохи, бачать тут продажну дедлащину, а в кожному краще збраному мушкеті — порожню людину. Одинокі радість життя для тих пуритан — марксистська дискусія.

Заочні присуди смерти в СРСР

З Берліна повідомляють, що у Москві заочно засуджено на кару смерти 13 урядовців закордонних посольств СРСР, які не послухали наказу радянського уряду і не хотіли вернути до Москви. Між засудженими є Бєсидовський, секретар радянського посольства у Берліні Сальомон і директор радянського банку у Берліні Шайнман та інші урядовці з Берліна й Парижа.

Усім тим В. П. Передплатникам, що залягають з передплатою, висилаємо часопис лише до 8 грудня цього року.

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Пісня й танок. — Рідна мова дома.

Тому, що українська пісня може найлегше зтиснутися поміж американців та заохотити їх зацікавитися з нашим життям і амаганнями, зрештою й тому, що вона підтримує і саму еміграцію, взявся М. Гайворонський за організацію „Музичного Союзу“ в Нью-Йорку. Союз ставить собі завдання поширення нашої музичної культури. Зогляду на велике число хорів, кладе Союз найбільшу вагу на об'єднання хорів, але втягає в свої рамки і сольовий спів, і музичку й загалом усе, що має зв'язок з музикою. Широко запроваджена програма дає можливість гуртуватися в Союзі всім, що якимнебудь чином стоять близько до музики. При переведенні цієї організації може й удалося би створити другу „народну капелю“ вже місцевими силами.

До спопуляризування нашого національного мистецтва, улажені причиняються у великій мірі національні вистави улажені в різних місцях Зєднених Держав і Канаді. Там часто перший раз зустрічається американська публіка віч на віч з витвором українського духа, охкаючи з подиву, там перший раз орєнтується, що не все, що вишпанє, різьбленє, чи тканє, то russian (рошен).

Я мав нагоду бачити виставу нашого мистецтва, улажену Жіночим Товариством, а радше п. С. Степанишиною в університеті в Саскатуні-Саск., з нагоди жіночого зїзду. Експонати, хоч їх було не багато, захоплювали видців. Тому я був у душі дуже вдячний п-ї аранжерці та впорядчницї.

Цілий переворот у поняттях естетики робить школа танків добре записаного в нас балетмайстра, проф. Василя Авраменка. Він обїхав Канаду залишаючи там цїлий слід. Захопив своїх і чужих. До приїзду Авраменка питалися не раз англіїці чи другі: Ват є найкраще ар Юкритїїна? (Що це за нація українці?) А побачивши наші танки, самі писали прихильні рецензії. Напр. Двєвник Івоніг Телеграм з Торонто, Онтєріо, писав:

„Які знамениті люди оті українці! Тисячі

Наради Народнього Комітету

в п'ятницю, 29. листопада 1929.

Дискусія над рефератами.

По рефератах, як це вже вчора зазначено, голова зарадив десятихвилову перерву. По перерві дискусія тягнулася до год. 2., коли то зарадивши обїлову перерву на дві години. Точно в 4. години пополуночі почато знов наради. Дискусія продовжувалась аж до год. 9. вечєром.

Дискусія була дуже оживлена, цїкава, а при тім ріжнородна своїм змістом. Поодинокі промови порушували і теоретичні і чисто практичні справи, звязані з нашим життям. В дискусії забірали слово: пос. М. Струтинський, сен. К. Троян, д-р Мурович (Заболотівщина), селянин Свєтєсєв (Шалаєщина), пос. Кохан (Соєзєвщина), д-р Конрад (Турчанщина), радн. Пісєцький (Скалатщина), П. Давьків (Бучаччина), о. сен Татомір (Самбірщина), Луцький Антїя (Лука — Самбірщина), о. Федисєський (Горолєвщина), о. Маринович (Вїсєське — Добромїлщина), пос. Хруцький (Холмщина), селянин Чукор (Печєнїжщина), пос. Луцький Остап (Львів), Гораль Петро (Боршівщина), пос. Палїв Дмитро (Львів), селянин Лішак Михайло (Рогатинщина), д-р Хичїй (Копичинєвщина), о. прал пос. А. Квїницький (Львів), Мурафа Степан (селянин з Бєлшєвєць), пос. Мілена Рудинька, пос. В. Цєлєвич, сен. М. Гадушинський, селянин Доманський Іван (євїчщина), студент Зубик Роман, Проців Михайло (Миколаївщина), о. проф. Стефанович Олександр (Львів), рад. Глазкий Гр. (Львів), пос. д-р Біляк (Городок), робїтник Козїцький Іван (Львів), д-р Соханський (Іалуш) Коли до тієї лїсти учасників дискусії долати, що деякі промови забірали два рази слово (пос. Хруцький, пос. Цєлєвич, о. Федисєський, о. сен. Татомір, д-р Мурович, радн. Пісєцький, пос. Кохан, д-р Хичїй), то вже з самого спису промови можна собі уявляти ріжнородність нарад.

Багато уваги присвячували учасники справам діяльності нашої Парляментарної Рєпрєзєнтації, яку всі одобрєвали, організаційним справам партії на місцях, шкільництву, самоврядуванню, національній і партійній прєсї, господарськ. положєнню нашого села, нашим установам і т. д. Найбільше уваги присвячено в дискусії офіційній польській політиці на наших землях, відгрізаному і рєгєнованому осталими часами москвофільству та останнім рєпрєсїям комунїстичної диктатури на Україні. У зв'язку з цим останнім присвячено багато уваги і місцевому

радянськості, яке всі гостро осуджували. Взагалі в дискусії порушувалося безліч дуже важких і актуальних справ, які годі й вичислити в цьому короткому огляді. Цілої дискусії не можемо полати з технічних причин. По, щоби передати її докладно і в подробицях, то на це требаб посвятити щонайменше цілий обєм одного числа „Дїла“.

Партійному прововоді і Парляментарній Рєпрєзєнтації висловлено одностєнно повне довїра та ширє признання за дотєперїшню працю. Народній Комїтет ухвалив цілу низку рєзольуцій, які подало в черговому числі.

Слід зазначити, що під кїнець дискусії представник молоді Зубик подал Народньому Комїтєтові до вїдома всі ухвалені українською академічною молодю на її вічу дня 21. листопада рєзольуції.

В год. 9. вечєром голова партії д-р Дмитро Левицький закрав наради короткою промовою, в якій ствердив незвичайно численну участь дєлєгатів з краю (на 200 запрошених прибуло 170) що є дуже дєлатїм явищем у житті партії, далі підкрєслив незвичайно високий і поважний рївень дискусії, подєкував за висловн довїри та признання для партійного проводу і Парл. Рєпрєзєнтації, за таку численну участь у зїзді і накінець вєзав усіх до жєртвєности праці та гроша на загальнонаціональній і зєкрема на партійній цілі.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

ВОЙНИЛІВ.

І наше містечко не лишилося позаду інших міст та сіл у Галичині і святкувало урочисто пам'ятний день народнього зриву в дні 1. листопада 1918 р. Рано в 8 год. відправлено у нас поминальне богослужєння, а після богослужєння парастас біля могили з березовим хрєстом, що була споряджена на сєрєднїї цєркви і прикрашена цвітами й вазонами. Після парастасу мав гарну промову о. дєкан Зєрицький, що споминув жєртву крові Українських Сїчових Стрїльцїв, чим зворушив присутніх до глибини душі. На українських інвалїдів зібрано 31 зол. Ю. Г.

Складайте жєртви на осєлю українських робїтників пера в Ямїні!

уже ніколи не буде танцювати популярного „джеза“.

Цїлє питання, як задержати українську еміграцію в тому, щоби діти лишилися українськими. У тому напрямі вже їде праця еміграції не тільки по допомогоних товариствах (організація т. зв. дітєчого дєпартаменту, при допомогоних товариствах у пласті, в хорї, в забаві, в спортї, та по інших товариствах), але головнє в шкіль. В Канаді займаєсь тою справою 12. Народний Зїзд у сїчні 1929 та вїбрано комїтет, який мав би перевєсти організацію молоді.

Як у Злуч. Дєржавєх так і в Канаді школа для наших дітєй чужа, англіїська. Радше сказатиб мє чужа — на прєвєльній жалї. Доки діти ще малєнькі, не виїшли на вулицю, до того часу вони українські діти. Колиж вже виходять на вулицю вони пропадають і забувають аовсім говорити по українськи. Що правда: велика вина в цьому родичів. Бож, як можна допустити до того, щоби мала дитина говорила до батьків по чужому?

На жалїтак є. Родичі не тільки, що потурють цьому, але ще й самі до них говорять по англіїськи. Я бачив випадки, де навіть родичі неграмотні говорять до своїх дітєй по англіїськи. А відтак відказують на всі і всі. Мати навіть сварить на дитину по англіїськи; хїба там переходить на українське, де вже не став їй соговити слів, а може англіїська мова й не має таких „відповідних“. А відтак жалїється, мовляв: „і бж дого і не хоче говорити по українськи“.

Питаю малу дєвчї:

— Де ти була?

— Ходила на „аут“ (на двір)

— Що там робила?

— Пєлювати (гратисє)...

То ще гарний зразок мови. А є бїдні дітєй, що лиш очєлята витріщуть, коли до них заговорить по українськи.

Навіть діти інтєлїгентїв, навіть українських свєщєників не вміють по українськи. Але треба дїти місце правді, що діти українських православних свєщєників говорять по українськи. Може це тому, що вони аєбєльня люди молодші і діти ще малі, але я зауважив, що батьки такі говорять з дітєми українською мовою. Це важке питання вичєло ч цїлий рїст щойно тепєр.

(Продовження буде.)

На східні теми.

СРСР і Китай.

(На маргінесі наступу більшовицьких військ.)

Китайсько-більшовицький конфлікт продовжується вже більш як чотири місяці й нічого не говорить за тим, що він буде в найближчому часі зліквідований. Дивна ситуація, яка виникла внаслідок цього конфлікту, має характер цілком чужинського.

Зірвання дипломатичних взаємин, яке сталося перед двома місяцями, не потягло за собою формального оголошення війни, тільки викликало з обох сторін згрупування більших військових сил та допровадило до цілої низки менших і більших сутичок. Отан цей різниться від нормального стану війни тільки відсутністю формального оголошення війни. Проби залагодження конфлікту лишалися без результату і здавалося, що дві ворогуючі сторони чекають на якийсь випадок, який би розв'язав конфлікт.

Слабкість Рад Росії зокрема яскраво зазначилася на тлі ситуації на Далекому Сході. В міру розвитку й затягнення конфлікту, слабкість ця зазначається щораз виразніше та свідчить про ту клопітність — вірніше: делікатну ситуацію, в якій опинився з власної вини уряд радянської федерації. Правда, названі ці ситуації знайшла вислів ніби то в мирній політиці СРСР. — так стараються її представити офіційні більшовицькі чинники й більшовицька преса. Але внутрі держави політика більшовиків на Далекому Сході не знайшла підтримки та піддається критиці. Яскравим доказом того є недавня промова комісара військових справ Ворошилова, який, говорячи про сучасну ситуацію на кордоні Манджурії, старався переконати своїх слухачів, що в ніякому випадку не є вона ознакою безсилля радянської федерації. Навпаки, політика більшовиків нібито продиктована засадами толеранції і миролюбивості, та тільки в цьому треба вбачати їх пасивність.

„Якщо китайська генералія — казав він — не схоче зрозуміти, що більшовики демонструють не відсутність сили, а тільки тверезий розум, то — очевидна річ — не боятимось дати прикладну лекцію силі червоної армії“.

Далі Ворошилов присвятив увагу „селянському рухові“, який набирає щораз більших розмірів у центральному Китаю. „Стоїмо напередодні народної революційної хвилі в Китаю і ці події не можуть не вплинути на конфлікт між СРСР і Китаєм“.

В цих останніх словах Ворошилова криється ключ розуміння попередньої пасивності та сьогоднішньої активності червоної армії на манджурському фронті. „Селянський революційний рух в центральному Китаю“, про який говорив Ворошилов, не є жадним рухом, тільки звичайним збунтуванням відомого китайського, т. зв. християнського генерала Фан-Юн-Сянг, званого з постійної своєї співпраці з більшовиками. Після опанування ситуації в Китаю південно-китайським урядом на чолі з генералом Чанг-Каї-

Шеком, генерал Фан-Юн-Сянг прилучається до нього й таким чином настає замирення в цілому Китаю. Однак воно продовжується недовго. Зараз же після більшовицько-китайського конфлікту Фан-Юн-Сянг знову виступає проти т. зв. ванкіпського уряду.

Виступ його був безперечно організований лівим (комуністичним) відомом партії Куо-Мін-Танг, — простіше: російськими більшовиками. Успіхи Фан-Юн-Сянга в його новому повстанні проти народного уряду Китаю давали заперуку більшовицькій армії на кордонах Манджурії в її виграній чужими руками. Тимчасом блискучі успіхи фізобільшовицького генерала потерпіли невдачу й повстанчий рух опинився у великих клопотах. Майже одночасно з тим червона армія на кордоні Манджурії перейшла в нагальний наступ на цілому фронті, рятуючи як свій престиж у себе вдома, так і тяжку ситуацію генерала Фан-Юн-Сянга.

Раптовий наступ червоних військ у Манджурії, сміємо припускати, є саме тим „випадком“, котрий має вплинути на ближче вирішення алієсько-більшовицького непорозуміння. Сподіваюки більшовиків на розв'язку конфлікту чужими руками не привели до бажаних наслідків і примусили їх під натиском як внутрішньої опії, так і зовнішньої ситуації вступити в безпосередню війну. Нагальність та неймовірна дикість більшовицького наступу, про що говорять вісти з поля бою є доказом, що він розрахований на коротку мету. Більшовики бажалиб застрашити й викликати паніку поміж військом і населенням Манджурії, в надії швидкого „побідного“ кінця для червоної армії, якого так потрібно їм для закріплення своїх внутрішньо-політичних позицій.

Л. Л.

На організаційному фронті.

ТУРЧАНЩИНА.

На день 21-го листопада ц. р. зголосив посол Великанович у старості в Турції районне віче. В останній хвилі старості заборонило улагодження віча під голим небом і тому пос. Великанович відбув лиш довірочну нараду в будинку читальні. На нараду зібралося стільки людей, що не могли поміститися у великій залі читальні. Після промови посла Великановича промовляли численні промови з місць. З тих промов, а також з вигляду присутніх селян видно було велику матеріальну нужду привітних верховинців, які покладають надію на поліпшення своєї долі на наші установи і на Парламентарну Репрезентацію. Селянство того кута нашої землі, хоч терпить матеріальну нужду, то все таки не попадає в розпук. Свідчить про це хочби гарний читальняний будинок в Бенюві, який є на докінченні і живий рух в напрямі освоювання читальні „Прогресіст“. Багато праці вложив у цю околиню Б. парох о. Хтей, а тепер його слідом йде о. декан Тимчук.

ВОЙНИЛІВЩИНА.

Дня 17-го листопада ц. р. відбувся у Войниліві річний окружний з'їзд Українського Націо-

нально-Демократичного Об'єднання. На з'їзді були заступлені села: Сівка, Мошківці, Дуброва, Довга Войнилівська, Негівці, Гуменів, Бабин, Рудлатівка, Переносів, Слобідка, Долпоти і Войнилів. З'їзд відкрив голова уступаючого Окружного Комітету п. Микола Дурбак. Після з'ясування з діяльності Комітету він представив картину теперішнього положення нашого народу і підкреслив, що воно вимагає зєднання всіх наших сил для оборони перед наступом на нас. Головував на з'їзді п. Микола Дурбак, а секретарювала п. Поповичева. Потребу політичної організації і її значіння пояснив о. декан Заричський. З черги промовляв п. Юрій Гаджаровський, після чого прийнято резолюції, в яких зокрема висказується признання і подяку нашій Парламентарній Репрезентації. До нового Окружного Комітету вибрано: головою п. Юрія Гаджаровського, членами Комітету: о. дек. Заричького, п. Поповичеву, п. Драпайла, о. Михайла Кравчука, п. Тому Стуса, о. Юрика, інж. Мельникова і п. Миколу Дурбака. Переведення виборів громадських комітетів на місцях з'їзд доручив одностайно новому Окружному Комітетові.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Спосіб на гумор.

Закликав мене редактор довірочно до себе і каже:

— Підійти-но до Галактіона Чіпка, що лежить уже в ліжку більш тяжко недужий і нічого не пише. Гумору мабуть не має. Але ви розвідайте від нього, як треба писати малі фейлетони. Бо газета без малого фейлетону то так, знаєте, гейби жінка без усміху.

Приходжу. Лежить наш радіатор на берлозі як князь, серед газет, книжок і пляшки (ложкою па!). Тримався за живіт і регочетеса:

— Ви, пане редактор, певно написали новий фейлетон...? — починаю радісно з того, за чим прийшов.

— Ані мені в голову! Лягайте на моє місце, то попробуєте...

— А з чого-ж так регочетеса? Певно з Зошенка або Марка Твайна...

— Ви маєте гарне поняття про джерела гумору. Послухайте:

„В інших випадках новіші записи з західно-європейських мов віддамо м'яким „д“, а „ль“ у кінці складу заведемо так у початку слова, коли це арабський член“. Наприклад: Альжир, альбогот, альхемія...

— Звідки це ви? Нічого не розумію!!

— Якто не розумієте? Це з одної із найвеселіших українських книжок, що появилася за останніх 100 літ. Називається „Державний український правопис“. Всі труднощі розв'язані, всі сумніви розвіяні. Не знаєте наприклад, що зробити з якимсь таємним словом у роді „алькоголь“, або з такою містерією як „альхемія“? Академік Кримський, як орієнталіст, отже чоловік, що добре орієнтується, поради: Маєте сумніви, як писати по-українськи? Подумайте тільки хвилину, чи це випадково не арабський член... Коли він стоїть на переді, тоді він завжди м'який.

— Це, вибачте, так сказати... — хотчу стримати фейлетоніста, що мало корчів від сміху не дістане...

— А ви гадали, що навіпаки, га? Що твердий? Отже бачите, голубчику, промахнулись! Фейльблогія — це справжня арабська авантюра... чи авантюра... не знаю, це залежить від того, чи вона прийшла до нас раніше чи пізніше...

— Пане редактор — починаю знову спочатку... — Ви могли би зробити з цього чудесний фейлетон!

— Тільки про фейлетони мені не згадуйте! Бо я чоловік чемний, але коли хто мені добиратися до моєї недужої печінки... Бачите, ні, всі ви редактори ніяк не розумієте, від чого залежить успіх фейлетону. Приходжу до редакції, голова порожня як кишеня, замочу перо з такою приємністю, як жид себе в холодну воду і пічку: „Маємо цього року чудову осінь“. І зараз знаю, що являється патріот на селі, прочитавши це, всміхнеться злобно: „Го-го! Чувш стара! Щось знову у Львові сталося! Пише Чіпка, що мають чудову осінь... Ти вже розумієш, що це значить „чудову“, коли він пише? Це він певно про сойм!“

— Або напишу: „Наш голодний робітник пера“... А радник на провінції аж за боки береться! „Ну й жаргун-же той наш Галактіон. Певно вже знову чернувся досвіта з якогось бенкету або дістав якийсь святочиний додаток на свої іменини!... Бо підписи вже й так при тій високій пенсії дістати не може“. І за радником уся рідня в сміх.

— А тепер попробуйте ви написати веселий фейлетон. Возьміть на початок щось найвеселішого, ну, наприклад той факт, що ви приходите до мене недужого шукати гумору... і опишіть це. Ніхто ані не моргне.

І фейлетоніст сказав правду.

Ніхто не сміється.

Ітак.

Лист до критика.

(Відповідь М. Рудницькому на рецензію моєї збірки „За щастя оманю“.)

Писав я вірші кровю і сльозами,
Так як писали давню трубадури.
А Ви з тих плодів життєвої драми
Собі зварили вчора конфітуру.

Критику Любий! Хоч про Вас голосять,
Що злобні Ви, зіддали як Мефісто,
То я не раю в розпучі ще волосся,
Ні не розкис я з жалю ніби тісто.

Гільки хоч Ви є критик непомильний,
То помилились Ви в листі у „Ділі“.
Тож як поет до критика прихильний,
Відповідаю Вам слова ці смілі.

Про впливи, Ваші закиди не крепкі;
Всі люди в дечім є собі подібні.
Я маю вуза й ніс такі як Водан Ленкий,
Та всеж я й Ленкий тими два осібі.

Всі річи в світі вже старі, не модні.
Навіть не модний смак Ваш, хоч і панський;
Виж носите такі саміські сподні,
Як Ваш приятель, славний Лопушанський.

Я повторю те, що безмастанно
Змальовував Іван Франко кистю.
Хібаж я винен, що любив так панну,
Нещасно, як Франко в „Зівалім листю“.

Хібаж я винен, що любов омана
Поетів вічно однаково дурило?
Петрарку, Данте і Франка Івана,
Мене і серце Шкрумеляка Юри?

Ви пишете, що обою я за мало,
Щоб кожна строфа була як перлина

Та моє серце як вулкан палає,
Й родило вірші як вогонь, лавіна.

Ви кажете, що всі ці мої вірші
Читають з гімназій всі красуні?
Ну, Пане критик! Це ще не найгірше!
Хай Ваші твори читають — бабуні.

Ви кажете, що віршами своїми
Присемність хочу панні учинити?
Мене-ж та панна за ці вірші, рими
Бігне хотіла з снігу навіть бити.

Вона сердита, що про те козання
Трублю я в віршах, Ви в листі, в газеті;
А вона хоче, щоби всі зітхання
Наші колишні мав я у секреті.

А зрештою, мій критику шановний!
Підійти до музи могого „Вокторна“
Вона розкаже про мій вірш любований:
Чи сльози в нім, чи солодь конфітурна.

Я міг би з помсти бороду Вам рвати,
Та тільки скажу критикові своєму:
„Це дуже легко гвір критикувати,
Та дуже трудно гвір писати самому“.

Я собі вірші писати далі буду,
Хоч проти мене всі чорти боролись,
Тому не бийте мене! Шкода труду!
З низьким поклоном кінчу, БАВІЙ ОЛЕСЬ.

П. С.

Як в Вас збудиться сатирик,
То буде, Бабію, ще гірше...
Скажете: „Від моїх лірик
Вігне кращі такі вірші“.

М. Р.

Серед книжок і журналів.

„Записки Українського Наукового Інституту в Берліні“, тт. I—II.

Перший том „Записок Українського Наукового Інституту в Берліні“ появилася в 1927, другий в 1929 році. Ріжниця між ними та, що статті першого писані німецькою й українською мовою, другого тільки німецькою. Безперечно найцікавішою працею з обох томів є праця Дмитра Дорошенка про „Україну та її сторію в світі західноєвропейських літер. тур XVIII. й першої половини XIX століття“ в першому томі. Тут розглядає автор довгу низку книг, брошур, робіт, і статей, що появлялися в Західній Європі, почавши від другої половини XVII. а. до середини XIX. в. включно. Інтерес до України в чужинців, викликаний українською революцією за Богдана Хмельницького й піддержаний зривом Івана Мазепи, дав між іншим Європі такого гарного інформатора про нас і фахового історика, як Енгельс. Не від речі буде тут згадати, що його книги мали добрий вплив на пробудження національної свідомості в галицьких українців у першій половині XIX. в. На наших науц тяжить невідомий обов'язок постаратися як найшвидше про окрему працю про нього, як і бажана була б окрема розвідка про такого інтересного мандрівника по наших землях, як Коль.

Нові матеріали про німецьке (бранденбурзько-прусське) посольство на Україну в р. 1657 дає українська стаття Д. Оляничина п. з. „Из матеріалів до українсько-німецьких політичних зв'язків другої полов. XVII в.“ в першому томі. В другому томі розглядає П. Н. Савицький „Степові культури на просторі теперішньої України“.

На філософські теми дали статті в обох томах Л. Чижевський і Мірчук. Чижевський вибирав соціально-звістки про „Західню філософію в старій Україні“ XV. до XVIII. в. в одній статті, а цікавою темою другої статті стали „Ренесанс і українське духовне життя“. В українській статті п. з. „Петро Лодія та його переклад „Elementa Philosophiae Baumeystra““ виказує Мірчук, що Лодія знав філософську систему Канта, й займається діяльністю Лодія на львівському університеті і в так званому „Studium Ruthenum“. В другій статті „Толстой і Скворода, два національні типи“ повів автор паралелю поміж ними.

Мистецьким питанням присвячені статті В. Р. Залозецького. В першій досліджує автор стиль так званої Мономахової шпани й доводить, що легенда про неї не має ніякого історичного підґрунтя й повстала швидко в XIV. віці. В другій розглядає „Барокову архітектуру Східної Європи з окремою увагою на Україну“ й виказує, як Україна відіграла велику роль в європеїзації Східної Європи, бо саме Україна створила органічні передумови для перейняття західноєвропейської культури й цивілізації.

Історії українського письменства торкаються „Причини до етнографічної діяльності Опанаса Вас. Марковича“ З. Кузеля, написані по — українському, й стаття акад. С. Смоль-Стоцького „Україна в російській літературі“, викликана появою книги В. Сиповського „Україна в російському письменстві“. „Сиповський — твердить акад. Смоль-Стоцький — доказав своєю роботою безумовну потребу втягнути твори російської літератури, що походять від українців, не зважаючи на їх неукраїнську мову, до історії української літератури“.

Пару статей маємо в другому томі на соціологічні теми, а саме В. Старосольського про „Богдана Кистяковського й російське соціологічне думання“ й В. Левинського про „Народ, націю й націоналізм“. Сею розвідку й критику Левинський „дефініціями наведених трьох понять. Х. Лебідь-Юрчик дав статтю про „Перший український державний бюджет на р. 1919“, після чого обговорена в „Бібліографії“ вивака видань, головню Української Академії Наук у Києві.

Другий том кінчиться заміткою про берлінську книжечку з 1841 р. „Ukrainische Lieder von Anton Mauritz“, на яку „досі не звернено уваги“. Думка настільки не вірна, що вгадуємо книжечкою займався вже Іван Франко в статті „Німець-українофіл“ у „Зорі“ за 1892 р. (ст. 416—418).

„Abhandlungen des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin“ видає накладом „Walter de Gruyter & Co.“ Кожен том по 12 марок.

Відчит мін. Квятковського у Львові.

У неділю в полудне в міській театрі мав мін. промислу та торговлі Квятковський відчит п. з. „Історичні задовження в боротьбі за новий устрій“. Мін. Квятковський сказав м. і., що першим фальшом, який передрушується до суспільності, є твердження, начеб боротьба із сойм. партіями була зовнішньою видумкою т. зв. санації, зотравненого табору, що є параваном, за яким тепер уряд чи тепер система хоча „конти“ свої

автократичні замисли. Сойм, а радше його парт. олігархія, хочуть контролювати політику та рахунки уряду, критикувати діяльність держ. влади, розглядати звіти Найв. Контр. Палати, об'являючи за закляти держ. трибунали, а уряд замість того вказує на konieczність ревізії конституції, домагається річової дискусії над бюджетом і перення соймів в норм. і позілім бігу нарад, згідно з правами, які дав йому конституція, та згідно зі звичаями, що обопинували до половини 1929 р. Другим фальшом, поданим до вірування суспільності, є нібито програмне стремління уряду обмежити права демократії, накинута устрій, що зломив би права „радянських“ населення, та звичечити права контролю суспільності над політичною, господарською і фінансовою діяльністю уряду. Боротьба за управління відношення сойму та специфічних управління парт. олігархії до уряду не є новою, потрапневовою видумкою. Справа ця була в Польщі вже в 17. і 18. столітті. В принципі нічого тут не змінилося. Боротьба ведеться майже таксамо. Коли найбільш освічені та передбачуючі держ. мужі й публіцисти закликали до створення сильної вик. влади, що могла би побороти замах чужих на цілість і безпеку держави, то тодішніх шлях псевдодемократів кричала „вето“ під претекстом оборони парламентаризму. Міністр не хоче твердити, що теперішня система правління не допустилася помилок. Однак рішучо твердить, що тепер є багато краще, ніж було тоді, коли в мін-ствах правили сойм. олігархії. Табор, який заступає тепер міністр, підє витривало шляхом, який вказав марш. Пілсудський. Цей шлях, це організація держави, а не анархія, рівновага держ. влади, а не перевага соймючих партій, це справжня демократія, а не олігархія, сист. праці для добра загалу, а не часті, терпеливе будівання нових шляхів госп. розвитку, а не пристрасне кидання в одю скрайної політики до іншої, це співпраця всіх держ. чинників у льог конст. устрою, а не боротьба всіх проти всіх. Міністр вірить у перемогу.

Дзвони дзвонять над Реном.

З Берліна повідомляють, що дня 30. листопада французькі війська покидали другу окупційну полосу, а саме: Кобленцію, Аквітан, Дюрен і Тревір. Від півночі на цілія евакуаційні полоси дзвонили всі дзвони по церквах. На ренських горах горіли огні. В год. 23.55 мешканці міст. зібрані перед ратушами та в місц. де сходяться ріки Мозеля Рен і перестояли в мовчанні п'ять хвиць. У всіх містах бурмістри та німецькі і пруські міністри, що приїхали нарочно, вголосили промови. В Берліні місто Кобленція зложило на Штресмановій могилі вінець відчуженості. В Кобленції стягнули французькі прапори в присутності голови міжнародної надзвичайної комісії, потім залоза забралася. В Аквітані подібно відбулася евакуація бельгійських військ. Головний комісар окуп. земель Т. Рад сказав нім. комісареві для окуп. земель бар. Шімон, що Кобленцію евакууються, та цього не слід уважати уявленням у політ. і правнім значинні аж до порішення конференції амбасадорів.

Богомолів.

Більшовицький посол Богомолів на днях пертав з Москви до Варшави. Більшовицькі часописи повідомляють, що Богомолів привіз, щоб зложити президентові Польщі листи, відкликувачи його зі становища посла. Іменування Богомолів нег. радником більшовицької амбасаді в Лондоні вже порішено. З Москви повідомляють, що наслідником Богомолів в Варшаві буде Антонів-Овсєнко.

Бирд на півд. бігуни.

„Н. Й. Таймс“ повідомляють, що командор Бирд перелетів над півн. бігуном і вернув щасливо до табору серед дельт Лата Америки. Лет носив 2500 км. Згад. часопис повідомляє на основі Бирдових радіотелеграм, що півд. бігун є на обширній високорівні 4000 метр. над поверхнею моря. Збоєм високорівні дуже круті. З літака під час лету над дуже високими точками мусіли викидати багато харчів, щоб облекшити апаратів. Бирд поробив важкі, обсервації та поміри, дуже важні для науки.

Бирд одиникий, що долетів до півн. і півд. бігунів. Амундсен перелетів над півн. бігуном, але летав туди суходупною дорогою.

Нобіле їде на бігун.

Стокгольмські часописи повідомляють, що одно амер. т-во вівало ген. Нобіле та Богунеса, щоб в 1930 р. вирушили на півн. бігун. Оба згодилися.

Помер пос. д-р Райх.

В суботу, 30. листопада в год. 1.15 вночі помер 3-й Лей Райх голова сіоністичної організації

Сх. Галичини, посол і бувш. голова Жид. Клубу в польському сойм. Пос. д-р Райх народився 1879 року. Похорон відбувся в понеділок 2. грудня в год. 11-18. з дому при вул. Крашевського ч. 1. Д-р Райх піддався був дни 27. листопада операції сіпної кишки, а помер наслідком ослаблення серця й крововосних судин.

Марш. Даминський вислав телеграму до відьмарша сойму Загайкевича, щоб заступав сойм на похоронах Райха. Жид. Клуб делегував на похорон пос. Грінбаума, віцєпрез. пос. Фарштайна, пос. Гартляса та сен. Кернера. Ця делегація зложить вінець а труні.

Напад комуністів на сіон. часопис.

У суботу 30-го листопада веч. 20 львівських комуністів вдерлося до льокалю сіоністичного т-ва „Гітахдун“ в Ринку під ч. 17. Там зломлювали уладження та побили присутніх сіоністів, а вранили одного. Поліція арештувала 7 напасників.

Самовбивство сем. учня.

У суботу рано застрівився 19-літній учень IV. року вчительської семінарії Володимир Біда, син залізничного контролера, замешкалого при вул. Кордецького 49. Біда прийшов до свого товариша Мих. Кілика при вул. Личацькій ч. 34. Потім прийшов ще один товариш. Біда грав на гітарі, товариш танцював. Нараз Біда незаметно виняв з кишені револьвер і вистріляв собі в груди. Прикликаному лікареві вже не адалося врятувати Біди. Пос. Біда був братом Романа Біди, який сидить у в'язниці в зв'язи з замахом на Сх. Торги. Кажуть, що Володимир Біда застрівився тому, що його батько загрозив йому, що коли принесе лаже свідчення, не потребує приходити до дому. Поліція веде слідство.

Плебісцит у Німеччині 22. грудня.

Німецький райхстаг на засіданні 30. листопада відкинув проект волюнтарного закону. Після оголошення внаслід голосування президент райхстагу Лебе сказав, що проект закону пертав до уряду, який оголосить його. Плебісцит відбується 23. грудня

Зі спортивного життя.

ЧОРНІ — УКРАЇНА 1:0.

Мабуть уперше за весь час свого існування розіграла Україна матч змагання в грудні і, треба признати, держалася добре, хоч і станула до амагань в дуже ослабленому складі. Дошкульне змжно вплинуло мабуть на темпо гри, яке було дуже живе, а мич переносилося що хвиць від одних воріт до других. І гравці набіглилися спраді доволі. Зате публіка мерзла на холодному, мрачному воздусі, помагала собі голосним тупанням ногами на трибуні і ще голоснішим, хоч цілком неогр.бним криком, і так видержала якоесь до чини...

До змагань цих виступили Чорні без Наступлі (який вже вийшов з їх рядів) і Хмельницького, України без Кобира, Рака і Борсука, яких заступали Труш, Цимбала і Бутель. У першій половині слана перевага Чорних, що грали з вітром, яких напад заломлюється на невиній обороні України. Україна виконала в тому часі кілька небезпечних випадів, однак напад її стріляв кенсько або просто в руки воротареві. Чорні стріляли свого першого голя в 15 хв. при чому воротар Новицький мав м'яч у руках, але пустив його поза себе. В другій половині гра була більшє вирівнана і тут Чорні мали вже більше шастя, а разше в двоє дальших воріт поміг їм адобути видимо недиспонований Новицький. Голи в цьому часі падали: в 60 хв. для Чорних з літання перед воротами України, в 65 хв. для України (з гарного пробоя Магоцького) і в 70 хв. знову для Чорних. Всі дальші атаки з обох сторін не привносили ніяких змін і при стані 3:1 для Чорних судія п. Гуліч відсвистує цю інтересні амагання. Публіка понад 1000.

МИСТЕЦТВА ЛІГИ.

Кор. Гута, Рух—Гарбаря 1:0 (1:0)

Останні в цьому сезоні змагання за мистецтва Л. ги. Своєю перемогою над Гарбарією Рух призвав два цілія пункти (разом має 19) і тим самим аінхнув Чорних на передостаннє місце в табелі, таж, що вони разом з І. Ф. Ц. злітають до А-класи.

ЗА ВХІД ДО ЛІГИ.

Ліаїна. Вперед (Нашкод)—Лехія 2:0 (1:0).

Вільно. Л. Т. С. І.—Огішче 4:1 (1:0).

Це вже друга з черги програма львівської Лехії, тому вигляди її летатнес до А-класи зматили.

Утікають із більшов. раю.

З Москви пишуть, що йдучи за прикладом німецьких колоністів, які втікли з СРСР, тепер приготується до виїзду за кордон велика маса колоністів чехів, словаків та поляків. Плянується утворення окремого комітету, який мав би заопікуватись реемігрантами з СРСР.

НОВИНИ

— Народа українських та білоруських церковних діячів у Варшаві. Дня 27. XI. ц. р. у Варшаві відбулася нарада українських і білоруських церковних діячів, у якій взяли участь українські послані: В. Целевич, С. Хруцький, секретар українського парламентарного клубу В. Косолюцький та білоруські сенатори: Богданович і Рогуля. Предметом наради була справа української греко-кат. та православної церков під Польщею. Після дискусії ухвалено декілька постанов у справі правного становища наших церков, руйнування православних храмів і т. д. Ухвалено утворити окрему парламентарну комісію для оборони православної церкви, для підготовки конкордату тої церкви під Польщею і виготовлення в цій справі меморіалу для закордонних чинників.

— З життя української еміграції. Чергові звичайні загальні збори Українського Академічного Товариства при Українському Науковому Інституті в Берліні відбулися дня 14. листопада 1929. в салі Наукового Інституту. Після вичерпуючих звітів членів управи з успішної діяльності культурної та становаї, проведено перевибори управи, до якої ввійшли: д-р Д. Оляничин, д-р М. Гнатішак, Н. Іванніна і М. Антонович та Контрольної Комісії, до котрої вибрано д-ра К. Близнюка і В. Лебідь-Юрчика. Загальні збори ухвалили в дальшому ході наради наступну резолюцію: „Загальні збори Українського Академічного Товариства в Берліні з дня 14. листопада 1929. з жалем констатують, що в біжучому шкільному році заведено в українській гімназії в Ржевніцях коло Праги (в Чехословаччині) обов'язкову науку російської мови. Загальні збори висказують з цього приводу незадоволення та апелюють до управи та до учительського збору згаданої гімназії, щоб цей стан річчя якнайкорше змінено та щоб замість російської заведено навчання іншої славянської мови (напр. сербохорватської)“.

— Пожежі. В державних лісах у Винниках невідомі особи облили дрова бензиною і підпалили ліс. Пожежу вдалося скоро погасити і вона не спричинила більшої шкоди. „Газета Поранна“ знов пише, що ця пожежа є ділом рук українських саботажників і що в цій справі поліція веде слідство. Так само „Слово Польське“ приписує підпал ліса у Винниках УВО та зв'язує з цєю справою імена арештованих перед двома місяцями студентів: Кульчицького, С. Царя і Тараса Крушельницького.

— Вломники вкрали касу. До будинку Олександра Бончковського, власника дібр у Баківця (Бобрецьчина) закралася вночі злодія і забрали цілу касу, в якій було 8828 зол. і 4 портфелі з банковими паперами та різними документами.

— Криваве весілля. У Дмитровичах, пов. Мостиська, на весіллі в домі Анни Кіт парубки почали бійку, в якій забили ножами Миколу Козака, а Івана Труся поранили. Арештовано Осипа Барловського, якого підозрюють в убивстві.

— За скибу. В селі Артишові, городецького повіту, одної ночі селяни почули крик жінки у stodолі Михайла Стодолки. Здивовані відчинили двері і побачили 18-літню жінку Стодолки. Софію, повішену на мотузці. На шаста ще не було запізно уратувати жінку і селяни відрізали мотузку та привели повішену Софію до присутності, після чого ця жінка оповіла, що чоловік затулював її сіклом до stodолі і не зважаючи на просьби і благання, повісив. Тим способом Михайло Стодолка хотів придбати собі 4 морги землі, власності його жінки, а людям сказати, що Софія повісилася сама. Того ж чоловіка вже арештовано.

— Криваві податкові екзитуції. В селі Рашкові в Познаньщині селяни напали на екзекюторів, що стягали податки і екзекютори мусіли покинути поліцію. Поліція розганяючи селян, стріляла до них і поранила парубка Качура, який тепер лежить у лікарні і бореться зі смертю.

— Маріявіцький процес у Варшаві. На останній розправі маріявіцького процесу оборона поставила внесок, щоб три маріявіцькі черниці віддати під розслідування лікарів психіатрії. Ці черниці належать до тих 12 черниць, які мали інтимні зв'язки з еп. Ковальським. Психіатр. розслідування переводила жінка-лікарка д-р Касперо-

вичева, яка в тій цілі перейшла із черниціями до окремої замкненої кімнати. Висліди тих психіатричних розслідувань держать в тайні.

— Податки за ощадність. З Варшави повідомляють, що на днях буде оголошений новий розпорядок про комунальні податки за ощадність та про вкладки на книжки ощадності у банках. Згідно з тим новим розпорядком, особи, які мають у банках заощаджено більше як 5000 золотих, мусять оплачувати за те окремий податок. Тільки ощадності, що не перевищують 5000 зол., будуть вільні від податків.

— Нові банкноти по 20 золотих. У перших днях грудня Польський Державний Банк випустить нові банкноти по 20 золотих, які будуть різнитися від давніх банкнотів тільки підписом д-ра В. Врублевського, презеса Польського Банку.

— Клемансо на фронті. Французький генерал Кардоніє поміщує в париських газетах свої спогади з війни й описує, як „старий тигр“ Клемансо відвідав його дивізію, що боролася у першій лінії проти німців. Клемансо застав старшину і команданта дивізії при царці вина і відразу висловив їм свою догану: „Ви панове старшини бавитеся тоді, як воєнки гинуть там на позиціях? Як вам не соромно?“ Після цього Клемансо пішов аж у перші окопи, які були віддалені від німецьких ровів тільки 4 метри. Генерал Кардоніє шепнув: „Далі можна йти тільки рачки на руках і ногах“. Сімдесятилітній „старий тигр“ положився на живіт і почав рачкувати до місця, де лежали французькі полєві сторожі. Наблизившись до одного воєнки, покляпав його по плечах і запитав досить голосно, як йому поводитися. Воєнка, думаючи, що то хтось з його товаришів, не пізнав Клеманса і тільки відповів: „Тихо дурню! Так німці можуть почути!“ Клемансо засміявся і відповів добродушно: „Не бійся! Ти мене не пізнав? Я є „старий тигр“. Після цього подав руку воєнкови і рачкував далі на інші місця боевої лінії.

— Великий комуністичний процес на Мадярщині. За останній рік малярська поліція арештувала понад 100 комуністів, між якими є визначні політичні діячі та організатори. Із усіх арештованих 14 осіб випущено на волю, а майже 100 комуністів стане на днях перед будапештським судом. Мадярська преса широко розписується про той процес, уважаючи його одним з найбільших політичних процесів за останні роки.

— Вільгельм поверне до Німеччини. З Берліна подають, що Державна Рада Німеччини скасувала закон про заборону вернути б. цісарові Вільгельмові II. до вітчизни. Дозволено також членам родини б. цісаря вернути до Німеччини. Німецька преса пише, що Вільгельм і його родина напевно скористають із цих змін законів і повернуть до Німеччини.

— Бувший болгарський король у Відні. „Н. В. Журнал“ повідомляє, що до Відня приїхав б. болгарський король Фердинанд. У Відні спинався він тільки один день, після чого їде до Кобурга. Фердинанд вертає через Відень із Мадярщини, де був на осінніх довах. У розмові зі співредактором газети „Н. В. Журнал“ б. болгарський король заявив, що підчас свого вигнання займається головно мистецтвом, малярством і скульптурою. Деякий час студіював природні науки і думає навіть писати твір про американську флору.

— Мовчав 8 місяців. У Берліні арештовано небезпечного бандита Казимира Сарчка, який має на сумішню 28 нападів, крадіждей, а навіть убивство. Побойючись, що на слідстві він „заціпляється“, цей в'язень мовчав 8 місяців, граючи роллю німого. Аж по 8 місяцях почав говорити, а коли його спитали чому перервав мовчанку, бандит відповів: „Я боявся, що коли мовчатиму далі, то відвінкую говорити взагалі та утрату мову і стану справді німим“.

— Смерть магараджі. Дня 27. XI. ц. р. помер магараджа Непалу, який був одним із найбагатших і найбільш гуманних по владі магарадж. В 1924 р. він скасував на своїх землях невольництво, даруючи тим чином свободу 60.000 невольників. Його смерть викликала великий жалє серед населення його країни, яке любило його й шанувало як справжнього батька й опікуна. Бувші його невольники взяли на себе добровільно місячну жалобу, а на похорони прийшло кількадесят тисяч осіб.

— Роковини уродин Рубінштайна. Дня 28. XI. ц. р. минає сто років від дня уродження великого піаніста і композитора Антона Рубінштайна, якого опера „Демон“ ще й сьогодні має численних своїх прихильників. Віденський музичний світ улаштує на днях великий концерт у честь Рубінштайна.

— Автографіи Бернарда Шоу. В 1899 р. коли Бернард Шоу ще не був таким славним як багатий як тепер, один бідний робітник звернувся до цього письменника з проською позичити

йому 100 фунтів штерлінгів. Бернард Шоу відповів робітникові, що не може позичити йому ніяких грошей, бо сам заробляє тільки 300 фунтів штерлінгів річно і це зaledви вистарчає йому на прожиток. Минуло трицять років, слава Б. Шоу виросла так, що за його листи й автографи багаті люди платять великі суми. Робітник, який перед 30 роками дістав від цього письменника листа, продав цього року лист Б. Шоу за 200 фунтів штерлінгів і великий англійський письменник на свою вітху дістав від цього робітника письмо, в якому він заявляє: „А всеж я дістав від вас позичку і то не 100, але 200 фунтів штерлінгів“.

— Неудалый замах у церкві св. Петра в Римі. В церкві св. Петра в Римі арештовано жінку, яка хотіла застрілити каноніка Снута. Замах цей не вдался, бо другий канонік Григорій виразив жінці револьвер із руки у хвилині, коли вона хотіла стрілити. Арештована жінка називається Рамштадт Гудунова, родом із Швеції. При слідстві вона не хоче подати ніяких пояснень про причини та цілі замаху на каноніка.

— 850 нових книжок для дітей. Сеї осені в Америці друкується 850 нових книжок для дітей в багатоміліонах примірників. Багато народів за 100 літ не здобулось на стільки книжок для дітей, що Америка за один рік.

— Шукають могили Олександра Великого. „Н. Фр. Прессе“ повідомляє з Каїра, що та сама наукова експедиція, яка найшла гробницю Тутанхамена, тепер працює над вшуканням гробниці Олександра Великого. Пошукування ведуться на підставі здогадів істориків, що гробниця Олександра Великого знаходиться в Олександрії, і що вона криє у собі труну із чистого золота.

— Гергарт Гавтман у Відні. Віденський „Пен Клуб“ улаштував на днях свято в честь великого німецького письменника Гергарта Гавтмана. На це свято приїхав із Берліна Гавтман і його жінка та син. Найкращі декламатори Відня рецитували в присутності автора уривки його твору „Затоплений Давід“. На закінчення свята Гавтман виголосив промову про проблему молодості і віку людини. Провідною думкою Гавтмана у цій промові було твердження, що молодість і взагалі вік людини не залежить від її літ, бо бувають 25-літні старці і 60-літні молодики. Про вік рішає дух, настрій і життєздатність та життєрадісність, а в здорової людини дух не старіється ніколи.

— Ще про убивника у Діссельдорфі. У Діссельдорфі найдено труп Марії Вайсової, яку правдоподібно убив той самий злочинний тип, який убив у тому місті 20 осіб. До одної редакції газети в Діссельдорфі прийшло два листи, в яких невідомий тип описує місце, де він убив Марію Вайсову, та як він виконав свій злочин. Автор листів пише, що згадану жінку убито 14. листопада, а секція трупа виказала, що справді убивство було виконане в тім часі, так що правдоподібно цей лист є дійсно писаний рукою убивника 20 осіб.

— Дня 4. XII. 1929 р. відбудеться в Нар. Гостинниці в год. 8. веч. старанням Т-ва студ. медицини ветеринарної „Ватра“ у Львові, дансінг, на який запрошуються всі охочі. Дохід на бібліотеку. Добровільні датки. 999 1-1

3 судової салі.

Процес Українбанку в Луцьку.

Дня 26. листопада на 11. год. ранку була призначена в городському суді в Луцьку справа Українбанку, внесена до суду введовою волинським на підставі зробленої ад. гок ревізії з боку Скарбової Палати. Після довгого й нудного очікування стає відомим, що справу відложено на 16 год. В 16^{1/2} год. залу обвинувачених займають пп. Бондарук, Ковалевський й Палаш, як члени дирекції банку, маючи перед собою оборонців — адв. д-ра В. Старосольського, адв. Вагриновського й адв. Вержиковського. Мимо заповіді прокуратора, що він буде обвинувачувати „особисто“ — його заступає поліціант. Оці обставини вже викликала правний сумнів, чи процедура судового постановлення дає право поліціантові заступати прокуратора. Розв'язати цей сумнів — не так проста річ. Інша обставина: свідки обвинувачення прочитав із записки, що він домагається відложення справи з огляду на неприбуття свідків та з огляду на те, що треба „зробити додаткове дододження щодо висоти процентів, які побирає банк“. Це домагання було дивне, бо сиділа фактова ревізія кілька днів у банку, перегортала книжки і документи та не найшла конкретних випадків щодо побирання більших від приписаних відсотків.

Дир. Олекса Ковалевський заявив коротко, що не признає себе винним, бо протокол ревізії зложено чекішню й несправедливо а д-р Бон-

дарук і Палам додали ще, що про існування ніяких протоколів не знають. Бо від них не вимагано ніяких пояснень, а скарбова палата офіційно ніякого заводу не зробила. Оборона рішучо виступила проти вимог представника обвинувачення відложити процес. Мец. П. Вержиковський заявив, що взагалі, нема акту обвинувачення, що підставою для обвинувачення є лише лист зовводи залізничного, що протокол ревізії, залучений до листу зовводи, ніким не підписаний, але, поскільки сам суддя спецізував обвинувачення, то нема жадних підстав для відкладання процесу. Мец. Мих. Багряновський з Рівного спинився на тім, чому свідки обвинувачення, які писали протокол ревізії, нічого нового до процесу не внесуть, проаналізував саме заложення розпорядження про грошову лихву, яке порушене обвинуваченням, і настоював, щоби процес відбувся. Мец. Старосольський додав, що поскільки маємо спеціальні дані щодо побирання відсотків, він може цю справу виключити, як окрему, але всі дані обвинувачення з арт. 579 к. к. слід розібрати в цьому ж засіданні, — й тому розправу треба відбутися.

Суддя Добровольський, який весь час утруднював оборону: її завдання, перебував промовцям, ставив їм різкі запити і то в острій спосіб, — домагався, щоб оборона дала свої доводи правди щодо всіх замітків обвинувачення. Але оборона заявила, що хоч вона є в посланні всіх

документів, що відносяться до підлога процесу та всіх даних, що спростовують цілий протокол ревізії, то пропонують їх не скорше, як тоді, коли розправа почнеться вести мериторично. Суддя все таки розправу відложив.

Накінеш додамо, що на процес явилася гремільно ціла українська інтелігенція Луцька, прибули представники сіл та громадські діячі з різних повітових міст Волині, що підкреслило той факт, яке широке зацікавлення процесом серед українського громадянства. Виходили з суду українці з привертним почуттям щодо того надзвичайного такту, який виявили оборонці Багряновський, Старосольський та Вержиковський, які мимо неможливого поведіння судді Добровольського з великою гідністю боролися українську інституцію.

О. Лучанин.

Дописи.

РОГАТИН. (Посвячення читальняного дому в Липиці Горішній.) Дня 17-го листопада ц. р. посвячено в Липиці Горішній, повіт Рогатин, новобудований читальняний дім. На це свято з'їздилися і просвітяни з доколичних сіл. По Службі Божій в церкві рушив величавий похід до читальні. Дім посвячували о. Смик з Жовчева й о. Брилинський з Куран. Підчас Служби Божої і посвячення співав місцевий хор під упра-

вою селищина Андрусина. Проповідь вголосив о. Смик, вказуючи на значіння освіти для нашого народу. Після привіту п. Муріна від філії „Просвіти“ в Рогатині вголосив дошну промову посол Ст. Курик, який зазначив, що освіта поневоленого народу мусить витовати молоде покоління, адібно до чину. Вечором відбувся в салі читальні концерт. Годиться зазначити, що місцеве селиство, не вважаючи на різні перешкоди, власними силами побудувало новий будинок для читальні й виспало з власного почину величаву могилу в пам'ять поляглих українців.

БУРШТИН. (Нарада громадських радних.) Дня 22-го листопада ц. р. відбулася в Бурштині довірочна нарада громадських радних. В нараді взяли участь радні з 25 сіл судового повіту Бурштин в числі 242. До президії наради вибрано п. Мисака з Мартинова Нов., Петра Волчишина з Коростович, Олександра Фардигу з Бурштина й о. Благого з Букачовця. На тему самоврядування і завдань громадських рад промовляли послы Целевич і Курик. У дискусії над порушеними питаннями промовляли кільканадцятьох громадських радних. По 5-годинній нараді зібрані однодушно подякували послам за улаштування наради, одобривши працю послів Українського Національно-Демократичного Об'єднання та висказали бажання, щоби провід партії скликав подібну нараду громадських радних з цілого краю у Львові.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 3. грудня, год. 6:30 Чудодійний перстень, представлення для дітей.

Вівторок, 3. грудня, год. 7:30 „Графія“.

Середа, 4. грудня, год. 7:30 „Тріо“, лист. гостин. Малицької, Ненгерка і Савана.

Малий Міський Театр

Понеділок, 2. грудня з причини теперальної проби театр замкнений.

Вівторок, 3. грудня, год. 7:30 „Адвокат і рожа“, комедія Шанявського (премієра), гост. виступ В. Бридінського.

Середа, 4. грудня, год. 7:30 „Адвокат і рожа“, гост. виступ В. Бридінського.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 2. XII. п. р. „На закрутах обережно“, дві виставки: год. 7:15 і 9:30 вечором.

Вівторок, 3. XII. „На закрутах обережно“, дві виставки: год. 7:15 і 9:30

Кіна.

Аполло: Плодючість (на осн. повісті Ем. Золя).

Касіно: Пам'яті Ельза (на осн. повісті Арт. Шоплера).

Кольосей: Князь серед ковбоїв.

Лев: Грішне кохання.

Маруселля: Жінка в багряниці. (Лія де Путті, Дон Альвардо).

Оаза: Ношіара (Брігіда Гельм), Пат і Патахов, як летунки.

Падис: Звукова фірма: „Ню Норя у лоч“ (і наддаток: Ніна Тарасова: Діти пасти — по російськи, Рим. Бонелі: Прохлог до „Панція“).

Пав: Божеська жінка (Грета Гарбо).

Пасаж: Володар степів (Кем Мейнард).

Тижень Гомонта та Пата й американська комедія.

Стилень: Тайна нарієте (Царина джезбенду).

Фатаморган: Козацьке кохання (на осн. повісті Толстого „Козак“).

Хижера: Пригода чесної дівчини.

Утіха: Танцюристи богів

Програма радіо.

Вівторок 3. XII. 1929

Варшава (1411,7) 17:45 Популярний концерт. Краків (312,8) 12:05 Трансмісія в Варшаву. Гельсінґфорс (221,4) 21:40 Концерт хору. Лайпца (259) 16:30 Камеральна музика. Братислава (279) 16:30 Концерт солістів. Іалін (296) 16:30 Вечірній концерт. Брюн (341,7) 19:15 Балайонна оркестра Лондон (326,3) 9:45 Сонати Бетовена, Штутгарт (360) 6:00 Концерт радіооркестри Гамбурґ (372) 17:00 Народні пісні Франкфурт (390) 16:30 Концерт з Штутгарту. Берн (403) 10:00 Веселі вечір. Берлін (410) 9:00 Веселі пісні. Стокгольм (436) 20:00

Вісньова музика Рим (441) 17:45 Популярний концерт Лін. ексер. (477) 17:30 Концерт. Прага (487) 18:50 „Весілля Фігара“ Моцарта. Мілан (501) 12:30 Легка музика. Брюссель (509) 21:15 Концерт радіооркестри. Відень (516,3) 20:45 „Русалка“ опера Двожака. Рига (523) 19:03 Камеральна музика. Мюнхен (533) 16:30 Концерт з Норинберґі. Бузапешт (550) 17:40 Концерт піаніста Герселя. Москва (523) 19:00 „Аско“ опера Рахманова. Кошио (1935) Вечірня музика Париз (1703) 16:45 Радіооркестра і солісти.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Живий дтопис наших боїв і змагань (1914—1918) продовжує Жіночий Кругок ім. Ганни Баранко на своїх ширших сторінках, які вбудуються в понеділок, дня 2. грудня ц. р. в доміні при вул. Мовчанського ч. 12. о 6-й годіні вечором. Головні референти: посол Остап Луцький і п. О. Залізняка. Просимо численно явитися. 982 2-2

Учениці III. Держ. Учн. Семінарії у Львові улажкують дня 4. грудня 1929. о год. 12. в подуде в салі Муз. Інст. ім. Лисенка Академію в шану Месі Українців, на яку запрошують Ви. Громадянство. 993 1-2

Забавляний Комітет про Т-ві „Медична Громада“ улаштує в суботу дня 7. XII. п. р. в залах Народної Гостини „Чайний Вечір“. — Початок о годіні 19. 997 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ГДІННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійно продає за готівку і на рати від десятих діт а найліпшої сторони знапа фірма Іван Зельтенрайх. Львів, пл. Микоїська ч. 5. 618 21

МЕБЛІ НА РАТИ готівкою ціна; також тапціровані меблі, власного виробу — вийдемоше в Доротеум Львів Салли 34. телеф 15-01. 44 13 7

НОТНИЙ каталог виснає даром Музична Накладня ТОРБАН — Львів, вул. Осолопівська 6. 904 5-5

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Рентшнер, Лейпциг 37. 683 6-12

ШУКАЮ помещання при українській бездітні й родни, висота платні річ обидна — Зголошення до 15. грудня під „Фінансієр“ до Адміністрації „Діло“. 960 5-5

ІНТЕЛІГЕНТНІ, енергійні, виконні па-лі й накове найдуць сталій заробіток при продамі лічничих апаратів. — Зголошення: год. 4-6, Львів, вул. Копица ч. 4/II. 900 2-2

У НЕВАЖЛИКО згубаву в ісь-ону ви-жочку Михайло Гонорович, рік ур. 1899 (Черніхін) піддану черв. ПКУ в Тернополі. 991 2 3

СТУДЕНТ прав шукає ласки у Львові, або на провінції. — Зголошення до Адміністрації „Діло“ під „Інструктор“. 994 1-1

АДВОКАТСЬКІЙ канцелярії з 2-х річч адвокатською практикою при городській суді шукає з 1. XII. п. р. зга. з 15. 1. 1930 р. місця у адвоката — Зголошення до Адміністрації „Діло“ під „Я. О“. 963 4-4

ВІПРАВНИЙ склепар потрібний негайно. Поручаю коначна, усудію і посиддя, де набрав практики. Коопер. „Згода“, Гадоміні, Котайська — Селок. 993 1 1

РУТІНОВАНО О адмінента, спосібного некти самостійно адвокатську канцелярію, потребує сейчас — Адвокат Мурашевський — Чесанів 994 1 3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар награничних аліній, спеціаліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики ординує від 8 год. 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Кріотерапія. Сепараткові поченальні. Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 526. Телефон 65-87. 22-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синіуська ч. 17. II. п. Скріплювання зінтаючися зубів пломбування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пациєнтів з провінції подогоджують в найкоротшому часі. П. 1. Урядоним: студентам значна знижка. Полекти в сплатах. Тел. 65-73.

Вже продається

1) СЛУЖЕБНИК, нове видання з 1929 р. книжарією Ціна в о-праві 12- ам. дод.

2) ЦЕРКОВНИЙ ІНВЕНТАР, ціна 3 мол. 50 сот.

Дістати можна в книжарні (тавропгійського Інститута. 995 1-3

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як: смерека — ялиця

так столярські, як і будівельні.

Тартак ЗАРВАНІЦЕРА

945 в КАЛУШІ. 1-7

Ширіть
наш
часопис!

Накриття

Fragata, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних інах 577 у МАНДЛЯ, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Коперника

Оповістка.

Тому що д-р Микола Шухевич чувся діткнений деякими уступами, поміщеннями в протокол, зазначеним банковим інспектором Міністерства Скарбу з приводу переведеної в Кооперативний Банк „Дністер“ контролю в справі субскрипції на акції неоснованого „Українського Банку“, Надзвірна Рада Кооперативного Банку „Дністер“ розглядаючи вхлесе д-ром Миколою Шухевичем зажадання в цій справі прийняла слідуючу ухвалу:

„Надзвірна Рада Кооперативного Банку „Дністер“ стверджує, що обещання акційного капіталу „Українського Банку“ є наслідком повеселих економічних відносин, зокрема державної фінансової політики і тому вини в цій справі не покосить ані Управа Кооперативного Банку „Дністер“ ані д-р Микола Шухевич.

На підставі інформацій двох членів основателя „Українського Банку“, котрі були присутні на засіданні Надзвірної Ради як її члени, Надзвірна Рада прийняла до відома, що д-р Микола Шухевич не був повноважним Комітетом Основателя „Українського Банку“, і лише як його урядовець піднімав а субскрибованих фондів готівку на виплати згідно заредажував виплати“.

Львів, дня 19. листопада 1929. Роман Сосновський президент Кооперативного Банку „Дністер“.

Присилайте
передплату!

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопистів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 150 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Не забудьте, що найдаліше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу в „Дністрі“ на 1930 рік, бо інакше обезпечення Ваших будинків перейде по закону в цілості до ПЗУВ.

650 1—2

Зміна конституції.

ПРОЕКТ ЛІВИЦІ.

III. Соім.

Соім є одним органом законодавчої влади.

Проект лівиці касує сенат, тому і відпадають всі постанови конституції, що дотичать сенату. Соім сам вибирає 12 членів Державного Трибуналу (тепер 8 соім, 4 сенат). Компетенції соїму в деяких напрямках поширені у порівнянні з теперішніми. Передовсім проект лівиці вводить свого роду перманентний соім, не знає порожнечі між розв'язанням згл. покінченням каденції одного соїму, а скликанням нового соїму.

Проект лівиці не знає поняття розв'язання соїму; президент може лише на внесок Ради міністрів зарядити нові вибори до соїму, але декрет про зарядження нових виборів не означає розв'язання попереднього соїму й утрати посольських мандатів, — а лише замкнення соймової сесії. Мимо зарядження нових виборів, аж до відкриття нового соїму, може в виняткових випадках відбутись надзвичайна сесія старого соїму. Такими випадками є: 1) потреба ухвалення додаткових кредитів, якщо в часі розписання виборів у наслідок елементарної катастрофи або в інших наглих випадках, зайде потреба видатків не передбачених бюджетом, або в інших квотах, ніж передбачено. Тоді можна такі видатки робити на основі ухвали Ради міністрів, оголошеної до 3 днів у „Моніторі Польскім“, яку належить переслати до Найвищої Палати Контролі; але треба зложити соймові внесення на отримання додаткових кредитів. Тоді соім зі самого права (без скликання його президентом) збирається до 8 днів від оголошення ухвали Ради міністрів, щоб роздати надзвичайними видатками. 2) Виповідження війни і заключення мира. В тих справах потреба і тепер попередньої згоди соїму. Однак брак припису, що робити, коли соім розв'язаний, або скінчив каденцію, а новий ще не зібрався. Проект лівиці дає в тім випадку можливість скликання попереднього соїму на надзвичайну сесію. 3) Зарядження мобілізації. Належить воно до президента, але лише за згодою соїму. В часі замкнення сесії або розписання нових виборів, може президент на основі ухвали Ради міністрів зарядити мобілізацію, причім соім до 3 днів збирається зі самого права для видання своєї децизії. 4) Завіщення громадянських свобод підчас війни, внутрішніх розрухів або загрози війни. Розпорядок про завіщення деяких громадянських свобод (арт. 124 конст.) видає Рада міністрів за дозволом президента, але має обов'язок сейчас предложити його до одобрення соймові, а коли соймової сесії нема, то соім автоматично до 8 днів по оголошенні розпорядку, збирається для видання своєї децизії. Каденцію соїму зникає президент шойно в дні відкриття нового соїму; шойно тоді погасають посольські мандати. Досі лише мандати маршалка соїму і віце-маршалків тривають по розв'язанні соїму аж до уконституування нового; згідно з проектом лівиці всі посольські мандати тривають аж до відкриття нового соїму.

Соім збирається або на сесію звичайну щорічно, найдалі в вересні, або на надзвичайну для погадоди спеціальних справ. Уряд має обов'язок аложити соймові на звичайній сесії проект бюджету найдалі до 31. жовтня, а соім має 5 місяців часу до бюджетових нарад. Якщо в тім часі соім бюджет ухвалить, то ухвала соїму стає законом; як справи не поладнуть, то законом стає урядовий проект. Якщо соім урядовий проект бюджету в цілості відкине-

Ви на ділі приятель нашого селянина???

Попирайте його організовані змагання, купуйте набіл і масло тільки в склепах „МАСЛОСОЮЗУ“!

то уряд мимо цього може протягом трьох місяців побирати доходи і робити видатки в границях останнього бюджету, — має лише обов'язок до 30 днів від дня відкинення внести проект нового бюджету, або хоч би бюджетової провізії. Коли розписані нові вибори, а бюджет не є ухвалений, то уряд має право робити видатки в границях останнього бюджету, аж до ухвалення бюджетової провізії новим соймом, яку уряд має внести на перше засідання нового соїму.

До контролі фінансової господарки покликана Найвища Палата Контролі, якої голову іменує президент Річипосполитої зпоміж 3 кандидатів, представлених соймом. Уряд має найдалі до 1. жовтня кожного року предложити соймові замкнення рахунків за попередній рік wraz з опінією Найв. Палати Контролі.

(Докінчення буде.)

Пос. д-р І. Блажевич.

Америка і самостійність України.

Сензаційне внесення в сенаті Зєдинених Держав.

З Вашингтону повідомляють, що група американських сенаторів під проводом сен. Копленда поставила в сенаті Зєдинених Держав внесення того змісту, щоб Зєдинені Держави визнали самостійність України. Внесодавці мотивують своє внесення тим, що український нарід, не зважаючи на утрату самостійності, зберіг свою національно-державну традицію, зберіг і свою питому культуру, мову й расу.

Унесенні пригадано визнання самостійності України в рр. 1917 і 1918 ріжними європейськими державами, а також більшовицьким урядом. Однак це визнання не було перепорою для більшовиків напасти на Україну і її окупувати, наслідком чого легальний український уряд перебуває на еміграції.

Щоб осудити більшовицьку окупацію України, ініціатори пропонують, аби сенат ухвалив визнати самостійність України й уповажнив президента Зєдинених Держав іменувати дипломатичного представника при уряді Української Народньої Республіки і визначити кредити на ту ціль.

Це внесення буде в короткому часі розглядати комісія зокордонних справ сенату. Його підтримує група сенаторів, що стоять на становищі незалежності України, Грузії, Туркестану й інших частин нинішнього СРСР.

Прийняття цього внесення означало би, що Зєдинені Держави не думають входити з більшовиками в дипломатичні зв'язки.

Новий кабінет у Бельгії.

Бельгійський король поручив тимчасовому прем'єрові міністрів Джаспарові утворити новий кабінет. Цей кабінет має бути утворений в найближчих днях.

Ніхто не дістане мирової нагороди.

Вольфово бюро повідомляє, що комітет Нобелової нагороди ухвалив, щоб за рр. 1928 і 1929 не призначати нікому мирової нагороди. Нагороду за 1928 р. перекажуть на спец. фонд а нагороду за 1929 р. перенесуть на найближчий рік.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

В середу 4. грудня 1929 року в Нар. Гостиниці

ДАНСІНГ

студ. ветеринарної медицини
Початок в 8-ій год. веч.

Резолюції Народнього Комітету

ПРИНЯТІ НА НАРАДІ ДНЯ 29. ЛИСТОПАДА 1929 Р.

Народній Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання, вислухавши на своїй нараді, відбутій у Львові дня 29. листопада ц. р., реферат про політичне положення українського народу і перевірши над ним основну дискусію, прийняв слідуєчі резолюції:

I. Народній Комітет висловлює Партиїному Проводові і Парламентарній Рєпрезєнтації повне довіря та ширє признання за всю їх діяльність.

Народній Комітет приймає і зновні одобрює: а) резолюції Центрального Комітету Партиї з дня 9. жовтня ц. р. про важке положення українського населення в межах Польщі; б) відозву Центрального Комітету Партиї з дня 9. жовтня ц. р. до українського народу в справі консолідації національних сил; в) резолюцію-протєст Української Парламентарної Рєпрезєнтації проти масових арєштувань українських національних діячів і проти систематичного перєслідування українського національного руху більшовиками на Великій Україні.

II. Резолюцію про польську політику на українських землях з цензурних причин пропускаємо.

III. Так само з цензурних причин пропускаємо резолюцію про церковну політику на північних наших землях.

IV. Народній Комітет з усею рішучістю осуджує комуністичний рєжим диктатури на Великій Україні, зокремаж протєстує перед цілим культурним світом проти червоного наступу московських комуністів на український національний рух, проти перєслідування українських учених і культурних діячів, проти арєштувань українських селян і робітників, і накієнь проти колоніальної політики московських комуністів у ділянці українського промислу та проти рабівничої політики і руйнінських експєримєнтів у ділянці сільського господарства, які цілковито руйнують добробут українського села і тим самим підривають екзистєнцію цілої селянської верстви на Україні, яка є фундаментом української нації.

V. Народній Комітет різко осуджує й нап'ятовує поведінку всяких радєнофілів по цей бік Збруча, особливож тих споміж них, що під серпанком українського націоналізму намагаються в рабський і негідний спосіб оправдувати московсько-більшовицькі рєпрєсії супроти українських національних діячів на Великій Україні та беруть в оборону всю комуністичну колоніальну політику супроти України.

VI. Народній Комітет закликає весь український національний загаль до консолідації власних сил, щоб дати гідну відправу новому московському, москвофільському й іншим ворожим наступам на український національний рух.

VII. Зокремаж Народній Комітет визнає всіх членів Українського Національно-Демократичного Обєднання до скріплювання рядів партиї, до подвоєння організаційної праці на місцях, до підтримки й поширювання національної партійної прєси і до інтензивної праці на всіх ділянках національного життя.

VIII. Народній Комітет горячо витає започатковану на конференції в Варшаві дня 27. листопада ц. р. співпрацю українських національних партій (УНДО, УСРП, УСДП і Сельсоюз) з білоруськими й литовськими національними рєпрезєнтаціями і перєсилає з цієї нагоди білоруському й литовському народам братєвський привіт.

3 країни нужди й горя.

Змінені до основ економічні відносини в СРСР.

В дальшій частині своєї статті Ілж. Бассехес оповідає:

Всюди, навіть у найменшому містечку, улажено спортивні площі для молоді, навіть у малих селах можна стрінути бібліотеки; але всюди бракує хліба. Ілж. Бассехес оповідає, як він їздив перед трьома роками по Волзі і на кожній пристані бачив побіч численних крамарських будок також багато селянок, які продавали просто все чого душа забажала: кури, гуси, молоко, масло, сир, яйця, ярину, овочі, а передовсім всякого роду риби, приправлені на всякі можливі способи. А нині всі ті пристані цілком порожні і ніде не можна нічого купити. Дійшло до того, що навіть рибу важко дістати, хоч ще перед кількома місяцями було всюди надостатком риби. Але тоді торгівля рибами була ще в руках приватних фірм. А як тільки поставлено руку на цю торгівлю, як тільки розігнано й позамикано приватних купців, — це відбилосся на торгівлі рибом і Ч андо чимраз менше.

На кораблях, що курсують по Волзі, давали завжди дуже добре їсти і цей харч мав свою славу. А тепер не можна тої їди взяти до уст. Наш автор бачить причину цього явища в тому, що до минулого року справу харчування на волзьких кораблях віддано було приватним підприємцям. А нині цю справу взяла в свої руки держава сама. Матроси оповідали авторові, що минулого року вони платили за цілий харч 10 карбованців місячно і діставали таку обильну їду, що не могли її ніколи в цілості з'їсти. А в цьому році, коли харчування є під управою держави, вони платять по 15 карбованців місячно і дістають за це таку їду, якої густо-часто не в силі взяти до уст. Таким чином населення СРСР опинилося в привласнюванні умовин свого життя до соціалізму подвійно, а то й потрійно.

З того всього видно, що т. зв. п'ятирічка (пятилітній план розбудови СРСР у всіх напрямках) має здійснитися ціною повного невіджиклювання і коштом всяких нестатків населення. Досі радянська влада проводила свої господарські цілі на плечах селянства. Передовсім селянин оплачував усе через ослаблені „ножиці“. В порівнянні з 1913 роком офіційний індекс для земельних продуктів виносив ще 1. січня 1927 р. 1.89, а для виробів промислу 2.21. А ця різниця в індексах була додатковим податком селянства в користь удержавленого промислу, який таким робом не тільки зростає, але — і то передовсім — осягає свою політичну ціль, даючи промислому робітничові всі користі й вигоди нової системи.

Від грудня 1927 р. змінився той індекс в дещо на користь сільського господарства. Але завдяки колективізації сільського господарства селянин перестає бути фінансовою основою індустріалізації СРСР. Навіть навпаки. Тепер треба вкладати великі суми в сільське господарство.

Вже протягом одного року змінився образ народного господарства в Рад. Союзі і навколо. Коштів індустріалізації не вносив більше селянин (що не їх на своїх плечах і т. д.), їх мусить перекинути на інші плечі. Тому, що нема буржуазії, лишень тільки пролетарят у промислі. Це вислід господарської політики в одному році і по праву найважливіша подія від часу революції. Бо ця революційний процес не може не мати своїх політичних наслідків.

Сьогодні, коли на робітників перекинуто коштів індустріалізації, за економічним натиском іде з природи річи натиск моральний і політичний. А економічний натиск сліпий вже всюди. Ось у Іваново-Вознесенську середній заробіток текстильного робітника виносить около 29 карбованців. Але настільки зростає ціна в останніх тижнях трьох місяців року на винагорода такого робітника зменшується на яких 30 відсотків. Але й це ще не все, бо кожний робітник мусить титулом позички на індустріалізацію країни зложити від себе односторонню платню, яка очевидно йому ніколи не вернеться. А позитивні робітники примушений ще працювати безлітально кілька днів у році і принести інші „добровільні“ жертви в користь індустріалізації країни та її оборони перед зовнішніми ворогами. Також ці жертви, коли їх перекинуто на гроші, дають односторонню платню робітника. Таким чином робітник, якого платня нині й так зменшилася на 30 відсотків, дістає замість 12 тільки 10 платень у році.

Однак й на тому ще не кінець. За кожен зменшений платню мусить робітник збільшити свою працю. У всіх фабриках і заводах заведено залізну дисципліну праці. „Соціалістичні змагання в праці“, створено з комуністів „штурмові бригади праці“ і т. п., щоб тільки підбештати робітничу масу до напруження всіх своїх м'язів і всіх своїх сил. Тепер ввозять усюди безперервний тижень праці і хоча робітники на тому в дійсності нічого не втрачають, то цей новий порядок має на них сильний психологічний вплив, бо він змінює цілковито форми дотеперішнього життя, а передовсім зносить незліку.

Кінчить Ілж. Бассехес свої цікаві помічання запереченням, що хоча комуністична пропаганда є в СРСР монополія й одинака і що хоча робітничтво є ще все в руках партії, то проте настрої того робітництва є далеко не односторонні. Недовольних чимраз більше. А що жертви економічної натурі можна добувати з одної класи населення

8. ГРУДНЯ **ц. р. здержуємо висилку часопису тим В. П. Передплатникам, що до цього речинця не вивірюють своїх залеглостей.**

не довго, і то тільки під політичним натиском, то не диво, що вже тепер видно тут і там перші признаки такого натиску.

П. Тардіє і мир.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 27. XI. 1929.

I.

Хочете кілька зразків злогобного ланка пом. Клеманса? Ось кілька і досі актуальних.

Він погорджував Бріаном (з його поверховістю, лінивістю і зручністю) і не любив Поанкаре (з його духовною дереваністю і його славною робітністю). В кулуарах палати послав він показав раз пальцем присутнім журналістам проходного Бріана:

— Глядіте, це хлопчисько енциклопедичного невільства...

В своїй газеті („Закована людина“), коротко перед своїм приходом до влади 1917 року ось як оцінював він тодішнього президента республіки Поанкаре:

„Це найбільше обмежений з наших політиків“.

Або він порівнював одного з другим:

— „Бріан усе розуміє, але нічого не знає, Поанкаре все знає, але нічого не розуміє“.

Річ очевидна, що таких сумаричних осудів не треба брати буквально, наче евангеліє. А проте не можна не признати, що є в них зерно правди.

Цікава і характеристична річ, як відкликалися на смерть Клеманса обі названі його жертви. Бріан, старий вижирач, чужий всякій гіпокризії і чужий аж до цинізму, ані не пішов на похорон Клеманса, ані навіть не зложив своєї кондольної візитки в домі жалоби. А Поанкаре, якого тривка пам'ять зазнаних обид є загально відома, і який глухо ненавидів Клеманса, заповів оце через бюро Гаваса, що він вислав виславуючу Клеманса посмертну статтю до аргентинської газети, до якої він дописує...

Щоби покінчити з Клемансом, зазначимо ще, що — коли його промови були могутні і пересіли ударами п'ястку в роді висше наведених, то його писання — при всіх зусиллях, які він собі завдавав — були в стилі тяжкуваті, без мелодії і без барви. З пером у руці не мав він тієї природности, тієї стихійности, того широго ритму, які давали силу і чар його живому слову.

II.

Теперішній президент міністрів п. Тардіє був — у партії з п. Маюделем-Ротшільдом — головним довіреником і співробітником Клеманса в останньому періоді війни і в пору мирової конференції. Як людина високо освічена і до того грамотна (журналіст), він був дійсним редактором, тобто до певної міри й автором,

ЧЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Наші школи. — Предмети й метода. — Недостаті.

До тої пори його так не добачували. Щодо розв'язки цього питання є три погляди: один, що за всяку ціну треба привернути відповідне місце українській мові; другий, що вистане коли в дитини лишиться українська душа, а третій, що англізації не здержить ніяка сила. Всі інтелігенти без винятку з того погляду, що вистане вложити в дитину українську душу. Це було б дійсно зовсім вистарчаюче, якби не наша милосерність, якби не рабська уступчивість всякому чужому. Ця мала вимога страшна тому, що як до свідчить — українець з мовою затрачує й національну обличчя.

Щоби сяк-так затримати молодь при насій, треба було конечно створити свою українську школу. Діти йдуть на цілий час до державної англійської школи, де не чуять ані слівця українського. Там і довершується вплив англійщини. Тому й творять (звичайно при церковних громадах) приватні українські школи, в Канаді звані „рідні школи“. Ті школи приміщені в Злуч. Державах головню по церковних „галах“, а що така гала часто пивниця, про це була вже згадка. Деколи ті школи приміщені в „Народних Домах“, в одному випадку (Нью Йорк при 106 вул.) в айришській школі. Тільки громада Оліфант Па, має окремий будинок для української школи, вибудований коштом близько 200.000 дол. а гр. кат. держава у Шікаго має велику площу на свій шкільний будинок. Але — коли він там стане при дозві церковної громади на яких 150.000 доларів!

У Канаді відносини подібні. Тільки в Едмонтоні й Мондер мають шкільні будинки СС. Васи-

ліянки, а декуди по менших оселях, де в англійських школах є українці вчителі, там наука української школи відбувається в тому самому будинку. В такому випадку це ті самі діти і той самий учитель, але вчить після закінчення англійської науки. По містах у Злуч. Державах і Канаді є школи обох, а навіть трьох церковних громад, а часто ще й окремі т. зв. „робітничі“ школи (більшовицькими організаціями утримували).

Вивідування українських фізік майже ніяке. Кілька рядів повітряних завок-столиків з залізними обіймач, часом старосвітські держалині тої подобі, при яких і ми колись вчилися, ніяксь нуждення, сіра від крейди таблиця, невелика мапа України та народіаний патичок на столі, — от і весь інвентар. За винятком літа (часто відбувається наука і в часі ферії) наука в більшій частині боляй кінчиться при світлі.

Школа поділена на групи відповідно до степня знання українського письма, без огляду на те, в якій групі дитина в державній школі. Тому бачиться в першій групі дитину 6-літню і 12-літню, коли вона щойно того року вступила до української школи. В тій школі вчаться діти українського читання й писання, де-що з української історії, географії, поверховно літератури (деякі винятки з письменства, головню Шевченка і Франка), співу та релігії. Деякі вчителі завдають собі труду й учать граматики таким способом, яким їх колись учили.

Це ті, що уважають граматику за найважчу науку, а гарну й добру мову за „граматичну“. Т. зв. „фахових“ учителів, себто тих, що покінчили учительські школи — в українських приватних школах у Злуч. Державах майбуті нема. В Канаді є. В школах у Злуч. Державах учать дробильна дія, декуди священники, рідко коли окремі вчителі, а в кількох школах зничайні робітники. На превелику похвалу тих останніх, мусу сказати, що вчать вони не задля заробітку.

а з великої свідомости, що треба дітвору рятувати, а громада за вбога (бо за мала), щоби могла вдержати учителя. В одній громаді пописувався такий учитель-робітник своїми дітьми перед моїм відходом...

Діти гарно співали й декламували. Наука ведеться залежно від педагогічного хисту учителя від його інтелігенції, від його праці над самим собою. В школи з дуже поважним поступом а є з меншим. Я бачив деякі школи, де діти дуже гарно відповідали на питання з українознавства очевидно — з великим напруженням поборюючи мовні труднощі. Часом знов прикро дивитися, коли бачиться, що бідна дитина знає предмет, а не може, чи не має відваги відіаватися одним словом. Тому то рідко пісня в такій школі, діточі мистасти, концерти, національні свята, особливо великої ваги. Батьки просто домагаються того від учителя. І це робиться доволі часто. Своя школа впливає в дітей любов до того краю, якого діти не бачили, до вивольних змагань їх народу. Мене дуже розпачувало, коли з моїм ахолом до шкільної салі діти витягали тоненькі шайки, щоби придивитися на чоловіка зі „старого краю“.

Щодо вчителів дітяк — то вони організуються у своєму товаристві, яке видає для них журнальчик „Шкільні Вісті“. Редагує його Комітет аложення з Теодорія Каськова. Вукати й Гелі. Там подається методичні вказівки для поодиноких лекцій у формі питань і відповідей. Придається би співробітництво методиків з краю, маючи на увазі, що українська школа в Америці має на меті доповнити англійську школу українознавством.

У Канаді відбуваються час до часу з'їзди українського вчителства, а програма такого з'їзду стоїть на високому організаційно-педагогічному рівні. Такий з'їзд відбувся в цього року в липні у Вінніпегу, Ман.

Добре продуманий у своїй основі план провідників про приватні українські школи захо-

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.

916

JOB

мирових трактатів, передовсім версайського. Цей договір, річ відома, був оснований на думці, що Німеччина має на віки вічні залишитися в путах антанті, передовсім Франції, в путах військових, політичних й економічних. Думку цю розвивав і твердо обстоював п. Тардіє протягом кількох років у своїм щоденнику і в великій книзі п. з. „Мир“. Тай у парламенті п. Тардіє протягом 10 років при різних нагодах голосно й завзято обстоював непорушність версайського миру в повному його протинімецькому розмірі й змісті, тай сердито кидався проти всяких уступок Німеччині і всяких спроб замирення. Ще недавно, нападаючи на Льюкарно, п. Тардіє клейнив політику Бріана як „політику здохлої собаки“. Коли потім раптом п. Тардіє увійшов до спільного з Бріаном кабінету, пок. Клемансо так розсердився його „зрадою“, що запер перед ним двері до свого помешкання. Тепер Тардіє — голова уряду, який має здійснювати Льюкарнську політику, зліквідувати окупацію і питання Сарі тай — по змозі — довести до француско-німецького блоку проти Англії з одного боку і Америки й Радянщини з другого. Таким чином Тардіє, який маніфестувався добрих 20 років зажертом ворогом німців, мабуть буде здійснювати — утопічну ще недавно — ідею співробітництва, далі й дружби з Німеччиною.

На перший погляд видається воно неможливим парадоксом. Однак в дійсності така комбінація — націоналіста в ролі замирителя — не тільки не неможлива, а навпаки — мабуть являється єдиною в даних обставинах реальною й згодою фактів відповідаючою комбінацією. Чому?

(Докінчення буде.)

В. Панейко.

Побут сенаторки О. Кисілевської в Америці.

(Лист з Канади.)

Теперішній світ завойовують дві молоді нації, американська і канадська. Так, наші, бо канадійці офіційно можуть уживати терміну „канадська нація“ при переписах, у школах і за границею.

Всі відвідувачі Канади і Зєднених Держав, які до нас загощували, обмежувалися майже виключно до відвіданні українських заможських інституцій, а в рідких випадках і фермерських колоній. Це дуже гарна річ, бо воно навідує цей контакт, що його Старий Край не дуже старався з нами підтримати. Але на цьому не по-

зувано й виконується з різних побудів. До приватних шкіл посилають українських дітей одні зі свідомості; другі, бо дитина не буде дома пустувати, а інші, щоб дитина могла написати листа до баби „з краю“, або просто „...нехай там, може еригодиться“.

Обставина, що вчителі здебільша виконують одночасно деякі служби, часом ускладнює саму науку. Нераз викликають учителі зі школи „хрестити дитину, а нераз випадає ненадійне „святий“ в школі, бо припаде похорон.

Задля нестачі примітивного вивчення тих шкіл, наслідком того, що наука відбувається по науці в держ. школі, коли дитина вже перемудрена, що сама обстановка школи не така привітна, як у держ., та з інших причин, про які була мова, — наука в тих школах не завжди стоїть на відповідній висоті. На всякий випадок дає злібніми, чільним чи охочим дітям, особливо своїм наскрізь національним вихованням, підставу на українського громадянина. Колиж зважиться, як американська школа зміє легкою методом денационалізувати дітей, як американські вчителі опановують людською й товариською поведінкою душ дітей, то треба признати, що українська приватна школа не тільки кончена, але й що вона при всіх недостах сповняє своє завдання, а гріш виданий на неї — непроцаний.

Очевидно було в інтересі успішної українзації, якби такі „Рідні Школи“ в Америці й Канаді мали один духовий провід. До цього могли у Канаді довести потворені Кружки „Р. Ш.“, створені там для організованої допомоги тутешній „Рідній Школі“.

У Зауч. Державах робило „Об'єднання“ спроби наладити шкільну централю. Але справа покищо не вдалася, з політично-партійних, тактичних, а навіть особистих мотивів деякого зі заінтересованих.

(Продовження буде.)

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ
ВОВКИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

винні візити старо-кравчих гостей обмежуватися. І власне цей винятковий зробила п-ні Кисілевська, бо в кожній столиці провінції старалася заіпанитися не тільки виключно з українським жіноцтвом, його рухом і його здобутками, але через те жіноцтво познайомитися із визначними представницями канадського та американського жіноцтва.

І це їй уповні вдалося. В її честь устроювали англійські жінки окремі вечірки, приймали її з такою сердечністю, що напевно на довгі роки залишить найкращі спомини для п-ні О. Кисілевської.

Над питаннями, які порушувала сен. Кисілевська перед англійськими жінками, ведуться дискусії, які навіть готові найти прихильний відгук у домініальному парламенті Канади. На сходах „Канадський Віменс Клуб“ (Канадського Жіночого Клубу) в Едмонтоні дня 27. жовтня порушила п-ні судія Емілія Морфі (кандидатка до канадського сенату) питання, як запобігти цьому лихові, що багато імігрантів, які поглизли свої жінки в Старому Краю, перестають ними опікуватися, або навіть покидають їх. „Це є крестія, на яку звернула мені увагу одна з найповажніших українських жінок, сенаторка, яка недавно нас відвідувала...“ Цьому лихому обов'язок хочуть канадійки зарадити.

Стріча нашої сенаторки з послами, міністрами, президентками міжнародних товариств, гувернерами провінцій (заступниками короля) без сумніву принесла українцям більше користі, ніж всякі петиції чи брошури. Особистий контакт, стріча при чаю, гутірка, навізують ту приязнь, що триває довгі часи.

У Вашингтоні стрінулася п-ні Кисілевська з віце-президентом Зєднених Держав Кортисом і американки хотіли ще того самого дня устроїти в її честь вечерю, запросивши на неї також і п-ню Губер. Але час на те не дозволив. Підчас побуту в Шикаго залізналася п-ні Кисілевська з п-нею Джейн Адамс, найвишаранішою жінкою Зєднених Держав. Американський наряд хотів поставити її кандидатуру на президентку Зєднених Держав, але вона відмовилася задля свого віку. Фотографія сенаторки Кисілевської з п-нею Адамс була поміщена в найбільших американських газетах.

Треба признати, що англійська преса (як канадська, так і американська) присвятила відвіданню нашої сенаторки цілі статті і містила її знімки, які робили репортери на залізничних стаціях чи при сходах жіноцтва. Необізнаність американців з українським питанням справляла часом мильні інтерпретації, які вони опісля дуже радо виправляли, навіть такі денники, як „Шикаго Трібюн“. Ці малі непорозуміння, які кілька разів — у найліпшій вірі — поробили американці, вказують хіба на те, що самі українці за мало інформують своїх американських спів-громадян про відносини в Європі, а зокрема про українську справу.

Побут п-ні Кисілевської приніс передовсім для української жіночої справи величезну користь. Бо ця справа, наслідком познайомлення з нею найвишараніших американок та канадійок, перестане бути незанимим, загумінковим рухом і вирине певно на світову арену.

Вінніпег, 7. листопада 1929.

О. П.

Д-р Леон Райх.

Сьогодні східно-галицькі сіоністи відправили на місце вічного спочинку свого провідника, д-ра Леона Райха. Факт раптової і несподіванки цієї смерті та відносно молодого віку покійного схвилював ще дуже жидівський загаль, що вкрився майже всенациональною жалобою.

Ніде правди діти, зазнали жиди справді втрату болючу. Бо покійний жидівський діяч відзначався прикметами, які завжди щонайменше рівноважать — усі хибі. Цими прикметами д-ра Леона Райха була: його надзвичайна меткість і активність, організаційний хист, знаання світа, ерудиція, культурність, талант краснорічності. Ці прикмети надвинули теж д-ра Л. Райха на чолі жидів Східної Галичини та між перші ради жидівської міжнародної сіоністичної організації. Народився в липні 1879 р. Віже в гімназії зазнав тайний гурток „Сіон“, також у львівському університеті був основником першого студентського сіоністичного товариства. Студії завершив у Парижі, після чого відбув подорож

по Палестині. В Галичині став головою Жидівської Национальної Ради, потім головою Екзекутивної Сіоністичної Організації. Двічі вибраний його жиди послом до польського союму в міста Львова, в 1923 і 1928 році; в першому союмі був головою Жидівського Кола. В тому році став членом міжнародного сіоністичного Адміністративного Комітету. Брав живу участь у праці жидівських економічних установ та у праці різних міжнародних з'їздів і конференцій, активно займався публіцистикою. Серед жидівської сіоністичної громади в Галичині був справді першою особою, надзвичайно популярним і шанованим діячем.

З напрямком його політичної діяльності не всі погодижувалися і особливо ми, українці, нераз недвозначно підносили свої застереження: адже з іменем д-ра Леона Райха звязана неприхильна для нас акція жидів підчас версайської конференції, жидівсько-польська угода за прем'єра Вл. Грабського, тактика галицько-жидівських послів на варшавському і галицькому ґрунті і т. д. Однак, не вважаючи на всі ті застереження, ми далеко від непризнання у померлому справжньої індивідуальності, яка завжди заслуговує на пошану. Ясно теж, що його заслуги для жидів, як борця за ідеали Сіону, мусять бути одобрені у цій самій мірі, в якій оцінюють їх його власні земляки.

Оборона перед дороговими данинами.

(Під увагу нашому духовенству.)

В цю пору повітові відділи розсилають платничі візвання до всіх посідачів ґрунтів і будинків, щоб вони платили титулом дорогових оплат, обчислених від основного державного податку менше-більше в сумі 100 проц., першу рату. Заплатити другу рату прийдеться пізніше. Сума, що її має заплатити кожний земле- чи домовласник, дуже поважна, а при нинішній нашій фінансовій скруті заплатити її справді нелегко. Колиж хто до 14 днів не заплатить приписаної йому суми, то платити потім і проц. або 2 проц. місячно проволочи, а до того ще й кошти екекції.

Таких платничі візвання подіставали тепер і парохіяльні уряди за ерекціональні поля і тому подаю нашим священикам кілька слів поради, як вони мають боронитися перед тими надмірними данинами.

Отже перш усього треба знати, що в серпні д. р. вийшов об'їзник міністерства внутрішніх справ у порозумінні з міністерством фінансів (з 3. серпня 1929, ч. 161) того змісту, що автономні влади неслухняно накладають на наших і римокат. священиків дорогові данини, бо арт. 15. конкордату, заключеного з Апостольською Столицею, дає лиш державі змогу оподатковувати католицьких священиків, як і своїх урядовців, але цей 15. арт. конкордату зовсім не зніс спеціальних постанов про звільнення душпастирів від дорогових оплат, що їх признає священикам з § 17 дорог. зак. з 18 серпня 1886 ч. 15 ex 1867 р. лучности з § 83 гром. зак.

Згаданий об'їзник міністерства внутр. справ ч. 161 каже найвиразніше, що поки спеціальними законами не будуть знесені § 17 дорог. зак. і § 83 гром. зак., потім ті податкові звільнення обов'язують. Тому влади (повіт. відділи) не можуть накладати дорогових данин на ерекціональні поля.

Міністерство навіть приказало вєводам платити цей об'їзник до відома всім повітовим репрезентаціям. Але дивним дивом повітові відділи не вважають на те і накладають на наших священиків безпардонно дорогові данини. Чи роблять вони те саме і з латинськими священиками в західних повітах, того я не знаю. Знаю тільки, що рекурси наших священиків до нижчих адміністративних інстанцій не помагають.

З тих причин раджу священикам вносити рекурси проти дорогових данин до Адміністративного Трибуналу в подвійному виготовленні. Ці жалоби треба вносити до 60 днів від дня доручення останнього вєвідського рішення. Вони мусять бути підписані адвокатом, при чому стемпель від і примірника вносити 30 зол., від дальших примірників і прилог по 30 сот. Стемпель з і примірника Адм. Трибунал звертає, коли справа буде виграна.

Городенка.

Д-р Теофіль Окуневський.

Дентист-стоматолог**Д-р Степан Дмоховський**

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

Презиційна дентистична техніка. — Порцелянові корони.

734

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

15 30

На економічні теми.**Новий осерецок кооперативної праці.**

Віз довшого часу на сторінках „Кооперативної Республіки“ ведеться цікава дискусія на тему: „шляхи розбудови сільсько-господарської кооперації“, що має метою накреслити шлях нашої майбутньої кооперативної будівлі і остаточно вирішити питання, які форми має прибрати українська кооперація, щоби мати змогу в найкращий спосіб задовольнити різноманітні потреби своїх членів-хліборобів і їхніх господарств.

Дискусія ця, як результат колективної потреби реорганізації наших господарсько-споживчих кооператив, що нагромадили в собі всі функції господарського й торговельного життя села і через такий різноманітний обсяг праці — стали незручними для доброго і фахового керування. — звернула на себе увагу наших відповідальних кооперативних чинників, які надовго ще до часу коли виникла дискусія в цій справі бачили необхідність реконструкції сільських господарсько-споживчих кооператив і поступово підготовляли відповідний ґрунт для цього.

Щоби заснувати добре що пекучу і важливу справу, Дирекція Ревізійного Союзу Українських Кооператив, головного організатора і дійсного провідника української кооперації в краю, вирішила заснувати при РСУК у Львові **кабінет сільсько-господарського і сільсько-господарської кооперації**, щоби мати змогу докладно дослідити фактичний стан нашого сільського господарства. Одночасно на підставі придбаних економічних даних, вона намітить ті організаційні форми, які мала би прибрати наша сільсько-господарська кооперація, розбудова якої вже тепер набрала сили і характер категоричного імперативу.

Маючи на меті ці й інші завдання, — кабінет сільського господарства і с.-г. кооперації розпадається на три запроєктованих відділи: 1) архівно-бібліотечний, 2) музейний, 3) показовий, в яких кожний має окреме завдання, а саме:

Архівно-бібліотечний відділ кабінету має збирати: всі видання друком і літографією, різного роду рукописний матеріал (спомини, записки, листування, сирій матеріал економічних дослідів) відозви, афіші, летючки та всі інші найрізноманітніші матеріали, що торкаються в першій мірі, — народнього та сільського господарства України і в другій, — країн чужих народів.

Музейний — має завдання зібрати предмети й документи, що торкаються історії народнього та сільського господарства України.

Показовий — сконцентрувати різноманітний матеріал (моделі машин, складових частин, збірки, діаграми, картограми, мапи і т. д.), з одного боку, щоби представити рівень і сучасний стан сільського господарства і сільсько-господарської техніки і з другого теоретично вивчити і практично розв'язати проблеми, пов'язані з економікою народнього та сільського господарства українського народу і інших.

Цим заснованням маєтись, таким чином, на увазі у першій мірі, зібрати весь фактичний матеріал про стан нашого сільського господарства, щоби на підставі цього — почати розбудову сільсько-господарської кооперації, і в другій мірі, — зібрати достатній фаховий матеріал, що намалявав би нам картину розвитку українського сільського господарства і який ліг би в основу майбутнього українського сільсько-господарського музею.

Отже, ті, до кого належить оцінка над кооперативним будівництвом — долали таким чином не лише „про те, що вже існує“, як висловлюється п. В. Островський автор статті „Господарська Перспектива“ („Діло“, вікторок 19 листопада 1929 р.), закінчуючи Зйздові ГКОУ у Луцьку брак „економічної перспективи“, — а залишили також — поважне, коли не готовише, місце і для того „що саме і в якій формі ще повинно існувати“.

В широкому розмірі розпочата підготовка для сільсько-господарських кооператив, баан у формі організації густої сітки сільських кредитних кооперативних установ, що в початку розбудови сільсько-господарської кооперації — на підготовча праця є до деякої міри доказом, що „сільське господарство не щезло з поля зору“ тих, які повинні бачити. Бо стало вже нині аксіомою, що без добре розбудованої кредитної кооперації, без тієї концентрованої власних фінансо-

ЩЕ ПЕРЕД КОЛЯДОЮ

купить та уладьте, хочби один у Вашому селі

Радіо-апарат

Найлучшої якості й справності, по найнижчих цінах, на догодних умовах

устроює: Український Радіовий ДІМ

ДОРОЖОВЕЦЬ І ЗАТЕН

Львів, вул. Чарнецького ч. 3.

Телефон 6-74.

вих засобів, без цього, так би мовити, економічного фундаменту кооперативних будівель, — ми ніколи не досягнемо добрих наслідків від будь-якої кооперативної роботи і ніколи не збудуємо доброї сітки кооперативних сільсько-господарських організацій, які маємо на меті.

Тому останніми часами в цей бік кооперативної діяльності кинули всю енергію Ревізійного Союзу Українських Кооператив і сконцентрували всю його увагу. Організація сільських кредитних установ — в їхньому і головним завданням нинішнього дня, бо тільки через міцну організацію кредитної кооперації, цього першого етапу на сільсько-господарському шляху, — ми в легкій спосіб дійдемо до власних, добре зорганізованих с.-г. кооперативних установ. Форма ж організації й обсяг діяльності цих установ у приміненні до наших своєрідних господарських обставин, будуть як слід опрацьовані на підставі економічних студій новозаснованого кабінету.

Таким чином, маємо новий центр праці, якої користь для культурно-економічно-кооперативного життя рідного краю є зовсім очевидна.

Установа ця мусить зацікавити наше ширше громадянство своєю культурною метою і викликати заохоту, щоби піти їй назустріч прислахом відповідних матеріалів, що буде мати те чи інше відношення до народнього чи сільського господарства України.

У цей спосіб: 1) буде прискорена праця розбудови с.-г. кооперації, 2) українська суспільність виконає свій громадянський обов'язок, причинившись так чи інакше до скорішого скооперування сільсько-господарського життя нашого селянства, 3) село матиме нові форми сільсько-господарської кооперативної організації, що принесуть з собою кращий матеріальний добробут і кращі надії на економічне майбутнє.

Д-р П. Панченко.**В четвер засідання сойму.**

Маршал Дашинський визначив засідання сойму на день 5. грудня 1929. в 12. год. вполудне. На отворенні сойму марш. Дашинський виголосить довшу промову. Дня 2. грудня роздали послан денний порядок першого засідання. Він передбачує: читання бюдж. преалімінари на 1930-31 рік, пропозиції в справі додаткових кредитів до бюджету на 1929-30 р., есент. справу зміни регуляміну сойм. нарад. Як зачувати, на цьому засіданні лізі та центр. партії поставлять внесення на заяву недовіра для уряду д-ра Світальського.

Наради в Бельведері.

У зв'язи з четверговим засіданням сойму відбулася 2. грудня в ген. інспектораті армії 2-годинна конференція президента держави з марш. Пілсудським, прем. Світальським і головою клубу ББ. полк. Славком. Предметом нарад була справа програми та напрямних уряду в першій сойм. сесії. Програму цю держать у тайні.

Зміна міністра скарбу?

У Варшаву вернув із Відня міністр скарбу Матушевський, де він лікувався. У парл. кулоарах зачувати, що Матушевський муситиме ще лікуватися, тому одержить довшу відпустку. Керівництво мін-ства скарбу одержить на той час хтось інший.

Зл. Держави інтервенують.

Американський держ. секретар Стімсон конференсував з представниками поодиноких держав у справі китайсько-більшовицького конфлікту. Обговорюють можливість, як поробити би заходи для ліквідації конфлікту.

Жінки на фронті.

Із Шангаю повідомляють, що підчас зобування м. Далай-Нор більш. військами відзначилися передовсім жіночі відділи. Вони принесли китайську бригаду до втечі.

Австр я готова на державний переворот?

У Нормінберзі на конгресі баварського ландбунду були й австрійські делегати. Австр. міністр хліборобства і голова австр. ландбунду

Шумлі сказав, що ціла Австрія за винятком соціалістів готова для досягнення своєї мети не здержуватися й перед держ. перетворенням. Нема такої сили, щоби здержала злуку Австрії з Німеччиною.

Похорони пос. д-ра Л. Райха.

У понеділок в год. 11. відбулися похорони пос. д-ра Райха. Перед домом жалоби при вул. Крашевського зібралися делегації міст. сою. союзів, жидівських громад, інституцій суспільних і культурних, шкільна дітвора, президії всіх союзів і інституцій господарських, фінансових, культурних і ремісничих, представництва політичних партій і урядової та комунальної влади, адв. палати, торг.-промисл. палати, купецьких товариств. Публики було до 50.000. Похорони зняли на фільм. До мешкання, в якому устала була труна, прийшов представник влади віцевоєвода Пілєцький із секр. воєводства Кіршиером, гор. старостою Кляуд, уряд. комісар Надольський з президіальними урядовими магістрату й представники Жид. Агенції й ін. Телеграма марш. Дашинського до віцемарш. сойму д-ра Загайкевича, щоби заступав його на похоронах, не могла найти д-ра Загайкевича, тому марш. Дашинський поручив голові Українського Клубу пос. д-ра Д. Левицькому, щоби заступив його. На похороні з'явилася президія сойм. Українського Клубу: пос. д-р Дмитро Левицький з пос. Луцьким. Був теж сен. Галушинський і д-р Марітчак. По відспіванні жад. пісень темпл. хором промовив раб. Ціф. Труну внесли товариші та свояки пок. і тут перед домом по гебрайськи промовив до присутніх д-р Шморак як перший віцепрез. сойм. ексекутиви. Скінчив промову в жидівській мові. Промовляв теж по гебрайськи член ексекутиви всесвітньої сойм. організації д-р Лаз. Барт. Потім похоронний похід рушав. Труну несли на зміну товариші покійного й акад. молоді. На кладовищі промовляли ще різні делегати, жид. акад. хор відспівав пісні й труну зложили в гробницю.

Помер б. віцепрез. Шталь.

У ночі з неділі на понеділок помер на удар серця бувш. віцепрезидент м. Львова д-р Леонард Шталь. Після здобуття Львова російською армією вивезли д-ра Штала разом із през. Рутівським і Шляхером у Росію.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 33 23-7

— Опера А. Вахнянина „Купало“. Звертаємо увагу наших amatorів радіа, що дня 5. XII. в год. 7. веч. у Харкові буде виставлена опера А. Вахнянина „Купало“, яку передаватимуть через радіо, хвилі 1304, радіостанція Харків.

— Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові (вул. Чарнецького 24) має у місяці листопада 184 числа (542 предмети) приросту до ч. 19.650 включно, головню у відділі археології, етнографії, нумізматики, фотографії та визвольної боротьби. Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський Б., Віганський М., Вітенко А., Воронка В., Віничовський Ю., Гнуляк Г., Горюцький А., Гулик М., Гупало П., радн. Давидович О., д-р Дашкевичева О., Заклинський М., інж. Кандяк І., радн. Кошубинський Ю., Кунцевич В., радн. Левинський В., д-р Люк, Марнінович Р., Матвійко М., Матковський М., інж. Озаркевич І., Почапський Я., Пріцьків С., проф. д-р Раковський І., Рафалович Д., Свищевський Е., Смоляський Г., акад. Студинський К., Стрілецький В., Фомин В., Херкевичина І., Чайковський Е., вид. „Червона Калина“, д-р Чикаленко Л., Шендрик І., проф. Шпитковський І. та радн. Шухевич О. Уклада Музею складає усім їм за це щире подяку. Музей відвідало в листопаді 172 особи, а тім 5 шкільних прогульок. Я. П.

— Посол ірляе до поліції. Дня 28. XI. у Кишинів, недалеко Білостоку, посол „хлопського сторониства“ Адольф Савінький скликав під голим небом селянське віче. Рівночасно скликав віче і його протинник з „Піста“ посол Домінік Лось. Поліція, побоюючись, що між учасниками обидвох віч „опидає до білки, хоті-

да розігнати віче посла Савицького. Тоді учасники віча кинулись на поліцію, а сам посол Савицький почав стріляти до поліціантів з револьвера. Стріляв також й учасник віча Домінік Конопальський. Підчас тої стрілянини був ранений поліціант Кудельський, Цементовський та Кузьмінський. Поліція не бажаючи допустити до більшого проливу крові, залишила віче у спокої і вернула на станицю. Виявилось, що багато учасників віча було озброєних у револьвери, палиці, ножі та цегли.

— **Самовбивство бандита.** У Берліні напав бандит на директора банку Ліснера і прикладаючи йому револьвер до грудей, крикнув: Давай всі гроші з каси, або стріляю! Директор банку злякавшись на холонокровність і відповів: Стріляйте собі, як то вам справлять приємність, але грошей не дам! Бандит заскочений, завагався, чи стріляти чи зтікати. Тоді один з урядовців ударив бандита по руці і вирвав йому з руки револьвер та почав кликати поліцію. Настрешений бандит вихопив з кишені другий револьвер і крикнувши: В такім разі я мушу сам себе застрілити! — скінчив життя самовбивством. Виявилось, що цей нещасний бандит не був фактичним злодієм, а звичайним робітником, якого нужда примусила перший раз у житті пуститись на шлях бандитизму, а невинність та брак досвіду у цій професії, вже при першій випадку закінчилась для нього трагічно.

— **Терор в РСРР.** Орган Керенського „Пригнічена Росія“ повідомляє, що в жовтні 1929 р. у РСРР розстріляно 348 осіб, у вересні 206 осіб, а окрім того розстріляно потайки багато осіб, про які радянський уряд не подає явних відомостей, ані статистики.

— **Нестор гебрайської літератури у Відні.** До Відня приїхав нестор гебрайської літератури, один із найкращих знавців старогейбрайської мови Райден Брайн. Він був одним з тих, що розбудили серед жидів інтерес до старогейбрайської мови. Звід його пера вийшло багато студій з ділянки літературної критики, за які здобув собі імя „жидівського Брандеса“. Брайн є родом з Росії, а жив довгий час в Америці, Палестині та Парижі.

— **Ріжні вісті.** З Токіо повідомляють, що японський посол у Китаю Садао-Суруї застрілявся і що причиною того кроку була якась любовна історія. — Одеський лікар Шварцман винайшов новий лік на важкі форми ангіни („Ангіна Пекторіс“). Цей лік вироблюється із телячих м'язів. — Державна французька карбівня вибила пам'яткові медалі з портретом Клеманса. — Рада народніх комісарів РСРР видала закон, на основі якого особи, що фальшують радянську грошову валюту, будуть каратись смертю. — У Варшаві почалась вистава румунських рілляних продуктів. — Зі Штокгольму повідомляють, що нагороду Нобля з ділянки науки за 1929 р. правдоподібно дістане проф. Річардсон, директор фізикального інституту у Лондоні.

— **Дня 28. XI. ц. р.** промудрався на львівському університеті бувший гімназійний учитель п. Степан Кудьматицький на доктора медицини. 1005 1-1

— **Вписи на Приватні Учительські Курси (2-літні)** для гімназійних абсолювентів(ок) приймає Секретаріат щоденно від 5—7 год. веч. вул. Фредра ч. 1 (давнє касино). Наука після програми державних учительських курсів. 983 2—3

На літературні теми.

Літературний Ярмарок.

До літературного виступу групи наймолодших українських письменників у Львові поставилось львівське громадянство та старші літературні круги з деякою резервою, мовляв, що цікавого можуть сказати поети, між якими нема ані одного, що мав би голосне імя та справжній літературний доробок за собою?

Треба признати, що ця група молодих поетів зуміла всеж розвіяти це недовіра і загально беручи, здобула собі прихильність та симпатії присутньої публіки. Поміж дванадцятьма поетами, що виступали на цьому літературному ярмарку, трьох чи чотирьох авторів виступили із творами майже зрілими, майже мистецькими і рятували загальну ситуацію: вірші Івана Черняви, Романа Завадовича, Богдана Кравця та Анатолія Курдидика мали в собі нотки справжньої оригінальності та свіжості. Особливе враження зробила поема Ан. Курдидика „Петлюра“, яка, хоч гримить деякими грубо реалістичними рисами та публіцистичним трактуванням сюжету, то всеж сховає динамікою і пластичністю образів примушує забувати про хиб цього твору.

Уривки з поеми Антона Вартового удержані в рамках публіцистичності мали не багато привади справжньої індивідуальної творчості, фаль-

КІНОТЕТР „СТИЛЕВИЙ“ вул. ПІКОВИЧА Ч. 5	СЬОГОДНІ НАЙБІЛЬША ФІЛЬМА СЕЗОНУ З ПРЕТАРНОЮ Анні Ондра в 10. акторів фільмі п. н. :: Ії перший поцілуй :: (сценарист) Анн-Іванська комедія і тижневник Гомонт'а.
--	---

мент В. Лопушанського це талановита спроба, але тільки спроба пера.

Вірші: Евгєна Іренка, Павла Марійчина, Романа Ольговича та інших не виходили поза рівень звичайної пересиченості, трафарету, у них чулося „великих слів велику силу“, але „уже мало справжньої поезії“. На віршах Ярослава Курдидика помітний сильний вплив Тичини і брак оригінальності.

Хоч як воно прикро писати про жінку неприхильно, то всеж мусимо сказати, що найкраще репрезентувала себе своїми творами п. Ніна Голіянська. Любовні листи, прочитані нею, не мають нічого спільного з літературою. Їх мін з прихильністю прочитати адресат цих листів, але на сцені перед публікою вони робили враження банальне і цю точку програми можна було опустити, якщо авторка сама не мала стільки скромності і почуття міри.

Гротеска „Совкіно“ А. Курдидика краще надавалась би для гумористичного журналу, як на літературний ярмарок.

„Літературний суд“, сатира на критичні статті М. Рудницького про наші історичні повісті, місця ми була цікава і будила веселий настрій серед публіки, хоч загально ця сатира була за довга і скучна.

Правдою є, що деякі твори молодих поетів, хоч і були дуже слабкі й пересичені, то робили корисне враження головню тому, що їх читала талановита рецитаторка: Наталка Юрчинська.

А взагалі можна тільки повтрити перший виступ нашої наймолодшої літературної генерації та радити, що адепти української літератури організуються в націоналістичний гурток і протиставлять себе інтернаціоналістичним, комуністичним угрупованням у Галичині.

Всі симпатії національно думаючого громадянства по боці цієї літературної групи, яка робить перші кроки, але помяду, помяду властає із поміж себе бодай декілька справжніх поетів.

Ол. Бабій.

Пам'яті кубанських героїв.

Академія в Празі.

Дня 23. листопада ц. р. відбулася в Празі сума академія з нагоди десятих роковин трагічної смерті голови Кубанської Краєвої Ради Миколи Рябовола і члена тієїж Ради та Кубанської Закордонної Делегації Олексія Кулабухова. Академію влаштувала Громада Кубанців у Чехословацькій Республіці. З промовами виступили був. голова Кубанського Уряду, Куб. Законодавчої Ради й Куб. Закордонної Делегації — проф. Л. Л. Бич та бувші члени Кубанських Військової, Краєвої та Законодавчої Рад — П. Л. Макаренко, П. К. Воронінов та М. Х. Хатгогу.

У своїх промовах вони намалювали надзвичайно складні й тяжкі обставини боротьби в рр. 1917—1920 за визволення Кубані з неволі червоної і білої Москви: тут ми бачимо вперту боротьбу поміж козаками й некозаками; далі — боротьбу між українцями й верховинцями з одного боку й росіянами з другого; потім — боротьбу кубанських самостійників з прихильниками „єдиної, неподільної Росії“, боротьбу між демократією і монархізмом, а також між демократією і більшовизмом.

Попавши між більшовицький червоний мотот і чорно-російське ковадло, попавши потім ще й під пресію політики держав антант, Кубань у щоденному житті мусіла переводити й дійсно всла таку внутрішню й зовнішню політику, яка перш за все сприяла найскоршому й остаточному її визволенню. По-друге вона мусіла вести таку політику, яка сприяла визволенню народів і країв, що були завойовані Московщиною за останні 200—300 літ.

Командування російської Добровольчої Армії, активно підтримане державами антант, активно підтримав кубанськими росіянами, „малоросами“, кубанським буржуазією, — постійно й послідовно намагалося підбити під себе Кубань, щоб використати її великі матеріальні ресурси і значну військову силу для збудування „єдиної, неподільної Росії“. Всі російські партії та їх об'єднання, як от „Совет Государственного Обединения“, „Національний Центр“ та „Союз Возрождения“ активно підтримували добровольче командування в його боротьбі проти кубанської, української, верховинської, грузинської та азербайджанської самостійності. Російське едвонеділімство скупчувалося навколо Делікіна — Колчака і Леніна, а націоналістичні протиросійські сили були і географічно, і політично, і організаційно розбиті. Ні Верховинська Респу-

блика, ні Грузія, ні Азербайджан не змогли дати Кубані і їїськовій підтримки в боротьбі з більшовиками чи з Делікіном. Українська національна армія, знесилена тяжкою боротьбою на чотирьох фронтах, теж не дала Кубані допомоги...

Після Богдана Хмельницького рр. 1917—1920 були першими роками, коли на всіх українських землях спалахнуло було полум'я збройної вільної боротьби нашого народу за свою державність. Ми, українці, не були як слід підготовлені до цих великих подій, у нашого населення (перевосім на Вел. Україні й на Кубані) не вистало ні національної свідомості, ні почуття спільності національно-державних інтересів, ні національної солідарності: ми не мали єдиного кермуючого боротьбою центра, ми не мали спільників, натомість ми мали багато-багато ворогів — і ми програли. Ми пробували відразу створити на наших землях три республіки — Галицьку, Наддніпрянську й Кубанську, а тепер не маємо ні одної. Якби ті величезні сили, які дав наш народ у страшні часи боротьби 1917—1920 рр., виступили були об'єднано, наслідки війни булиб для нас зовсім інші...

Зокрема кубанці дорого заплатили і кровю і майном за те, що наслідком тих чи інших причин у свій час не підтримали політики тієї групи кубанців, до якої належали покійні М. С. Рябовол, О. І. Кулабухов, Султан-Шахім-Гірей, К. Л. Бєрдіж і інші... Багато найшлося й таких кубанців, які, на жаль, підготовлювали передчасну трагічну смерть найкращих синів Кубані й довгу неволю нашого краю.

Росіяни заа кутка вбили в Ростові над Доном голову Кубанської Краєвої Ради Миколу Рябовола, а в Катеринодарі повісили Олексія Кулабухова.

Десять років пройшло з дня їх смерті. Десять років наш край страждає під більшовицькою окупацією... І кубанці шукають шляхів для визволення Кубані. Були помилки, багато їх зробили і члени Куб. Ради і члени уряду і ціла Рада й цілий уряд. Але наш прекрасний Кубанський Край не може без кінця зносити знущання над собою, над своїми дітьми. Кубанці борються разом з братами українцями, разом з верховинцями, з грузинами й іншими пригніченими народами і скорше чи пізніше скинуть гніт неволі чужої влади! А в цій боротьбі провідною зіркою нам служать ідеали, якими жили й за які вмерли тисячі героїв Кубані, бо демократичну Кубанську Республіку, її союз з Україною, Верховинською Республікою й державами інших народів будували тисячі кубанських рук!

П. Макаренко.

Студентське життя.

З Т-ва „Січ“ у Відні.

Подаємо до відома, що звичайні загальні збори нашого Товариства, які відбулися в днях 16. і 23. листопада ц. р., вибрали Управу Т-ва в такому складі: Гридівий Осип, ст. мед., голова; Кирстюк Іван, ст. держ. наук., заст. голова; Попович Омелян, ст. мед., І. писар; Снігурович Ярослав, ст. експорт. акад., П. писар; Залозедський Роман, ст. прав, скарбник; Демкович-Добрянський М., ст. держ.-наук., бібліотекар; Навроцький Олександр, ст. прав, господар; Сероїчківська Марія, ст. фізйос., архівар; Яблоновська Ксеня, ст. фізйос., прес. референт; Кантимір Іван, ст. лісн., екон. референт. Заступники відділових: Булик Ольга, ст. фізйос. і Степани Роман, ст. техн.

За Управу Українського Акад. Т-ва „Січ“ у Відні:

Осип Гридівий,
голова.

Омелян Попович,
І. писар.

Від Українського Гігієнічного Товариства.

До Українського Громадянства!

На наших землях у межах Польщі нидіє біля 200.000 хорих на сухоти людей (туберкульозу) а біля 25.000 осіб вирає річно від тої страшної недуги. Марно пропадають мільйони робучих днів, десятки мільйонів коштують нас удержання і лічення призначених на загибелі наших братів і сестер. А чейже туберкульоза улчіма недуга. Перед зараженням тою страшною хворобою можна забезпечитись. Однак завдяки нашій інерції, завдяки тому, що наша суспільність не вміє протиставитись тій страшній недугі, неспівідомі основних прав профілактики і епідеміології туберкульозу, себто в який спосіб хоронитись перед цією недугою і як вона поширюється саме, тому сухоти ста-

ми у нас великим суспільним лихом. У всіх культурних краях ведеться від трьох десятиліть акція організована народами і державами, яка має на меті боротьбу з сухотами і завдяки цій акції хворобовість і смертність від сухот у всіх краях упала до 1/3 а навіть до 1/4. Ця робота йде в двох напрямках, пропаганди і опіки над хорим і його родиною. Місяць грудень — це місяць призначений „Міжнародним Протитуберкульозним Союзом“ на пропаганду боротьби проти сухот. У нас такої організації досі не було. „Українське Гігієнічне Товариство“, засноване в січні цього року, поставило собі за головну ціль боротьбу з сухотами на західно-українських землях. Це завдання

сповнило воно при допомозі популярних викладів про сухоту по наших селах і містах, видає відповідні поучення і брошури, а від пів року утримує туберкульозний диспансер (порадню) у Львові при Народній Лічниці вул. Петра Скарги 4., де кожний, що хворіє на грудну недугу, знаходить лікарську пораду і поучення, як має лічитися та вести своє життя. В середині грудня, себто місяці протитуберкульозної пропаганди, улаштує „Українське Гігієнічне Товариство“ цикл популярних викладів, присвячених справі поборова туберкульозу. Туберкульоз — це страшне лихо, яке тяжить на суспільності, головню на селянстві і робітничстві, а боротьба з ним це боротьба за

здоров'я наших братів і сестер і маленьких дітей, за здоров'я народу. В рядах борців не повинно бракувати нікого. Тому не відставайте, а охотно і скоро беріться до спільної праці, яку покладає собі на меті „Українське Гігієнічне Товариство“, вписуйтесь гуртом в його члени, закладайте фізичні і гігієнічні кружки, читайте і розповсюджуйте його книжки про туберкульоз.

За Виділ „Українського Гігієнічного Товариства“:

Д-р М. Панчишин,
голова.

В. Куцак,
секретар.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 3 грудня, год. 7-30 „Графія“.

Середа, 4 грудня, год. 7-30 „Тріо“, вист. гостин. Мадіської, Венгерки і Савана.

Малий Міський Театр

Вівторок, 3 грудня, год. 7-30 „Адвокат і рож“ комедія Швановського (премієра), гост. виступ В. Бридінського.

Середа, 4 грудня, год. 7-30 „Адвокат і рож“, гост. виступ В. Бридінського.

Театр реалі „Гонг — в салі кіна „Кольосей“:

Вівторок, 3. XII. „На закрутах обережно“; дві вистави: год. 7-15 і 9-30.

Середа, 4. XII. п. р. „На закрутах обережно“, дві вистави: год. 7-15 і 9-30 вечором.

Четвер, 5. XII., премієра „Гонг Джек“, год. 7-15.

Кіна.

Аполло: Плодючість (на осн. повісті Ем. Золя).

Касіно: Панна Ельза (на осн. повісті Арт. Шніцлера).

Кольосей: Кінь серед козаків.

Лев: Грішне кохання.

Марусенька: Жінка в багряниці, (Ліва де Путті, Дон Альваро).

Оаза: Йоміара (Бригіда Гельм), Пат і Патахов, їх дитини.

Палас: Звуків фільма: „Ню Йорк у очі“ (і наддатох: Ніна Тарасова: Дні пасти — по російськи, Рим. Бонелі: Пролог до „Пані“).

Пан: Божеська жінка (Грета Гарбо).

Пасаж: Володар степів (Кем Мейнард).

Синджен Гомонта та Пата і америкаńska комедія.

Стилевий: І перший цілунок.

Фатаморган: Козацьке кохання (на осн. повісті Ткачового „Козак“).

Химера: Бджинний вальс.

Утіха: Місто чудес (Фейрбенкс)

Програма радіо.

Середа 4. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 16-15 Програма для дітей. Краків (312,8) 17-45 Трансмсія в Варшаві. Гельсінгфорс (221,4) 20-45 Радіооркестра. Ляйпціг (259) 16-30 Фантастична музика. Братислава (279) 16-30 Концерт солістів. Талін (296) 18-30 Популярний концерт. Брно (341,7) 22-15 Популярна музика. Лондон (356,3) 19-45 Сонати Бетовена. Штутгарт (360) 20-00 Романтичний фортепіановий концерт. Гамбург (372) 16-30 Мадридські пісні. Франкфурт (390) 16-00 Концерт радіооркестри. Берн (403) 20-30 Костельна музика. Берлін (418) 16-3 Концерт солістів. Стокгольм (436) 20-45 Концерт хору. Рим (441) 17-30 Пополудневий концерт. Лянгенберг (473) 20-40 Концерт солістів. Прага (487) 20-00 Концерт чеської філармонії. Мінно (501) 20-30 „Аїда“ Верді. Брюссель (509) 18-30 Тріо радіостанції. Відень (516,3) 20-00 Концерт хору. Рига (525) 18-30 Трансмсія з опери. Мюнхен (533) 16-00 Пополудневий концерт. Будапешт (550) 17-30 Циганська музика. Москва (825) 19-30 Концерт французької музики. Ковно (1935) 10-40 Вечірня музика. Париж (1735) 21-00 „Корнеївський діалог“ комічна опера Паникета.

Четвер 5. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Концерт співого музика. Биджає Краків (31,8) 17-45 Трансмсія в Варшаві. Гельсінгфорс (221,4) 20-00 Радіооркестра. Ляйпціг (259) 19-30 Концерт з Дрездена. Талін (296) 19-00 Камеральний концерт. Брно (341,7)

17-25 Німецькі пісні та арії. Лондон (356,3) 19-45 Сонати Бетовена. Штутгарт (360) 19-30 Камеральні дуети. Гамбург (372) 16-15 Дітоті пісні. Франкфурт (390) 16-30 Концерт радіооркестри. Берн (403) 20-00 „Віденська прора“ опера Штрауса. Берлін (418) 20-00 „Весілля“ Ігона Странінського. Стокгольм (436) 18-30 Радіооркестра. Рим (441) 21-02 Симфонічний концерт. Лянгенберг (473) 17-30 Концерт радіооркестри. Прага (487) 20-00 „Любов не спить“ Келле. Мінно (501) 20-45 Комедія. Брюссель (509) 21-15 Популярний концерт. Відень (516,3) 19-30 Концерт. Рига (525) 19-03 Оперетка. Мюнхен (533) 17-25 Концерт Петерса фортепіан. Будапешт (550) 17-45 Французький концерт. Москва (825) 21-30 Концерт. Ковно (1935) 20-00 Вечірня музика. Харків (1904) 19-00 Опера А. Вахнянина „Купало“. Париж (1735) 10-45 Танцюва музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Учениці Ш. Держ. Учнт. Семнарії у Львові улашкують для 4. грудня 1929. о год. 12. в позудне в салі Муз. Інст. ім. Лисенка Академію в шану Лесі Українки, на яку запрошують Вп. Громадянство. 993 2-2

Повідомляємо, що вже вийшов повний та ілюстрований каталог повістей і оповідань, виданих в Галичині і на Великій Україні, де подано зміст та реценції на поодинокі книжки. З огляду на великі кошти (91 сторін друку, 102 ілюстрації) вислаємо його за попереднім надісланням 70 сот. поштовими марками. — Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10 919 3-6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р ПРАВ з 3-літньою адвокатською практикою шукає місця від дня 15. грудня п. р. або від дня 1. січня 1930 р. Платити померкована. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Д-р прав“. 966 3-3

АВТОМАТИ „Swoboda“, ощадності вічно горючі печі, поручає Рентшнер, вул. Лєтніч ч. 37. 988 2-5

У НЕВАЖЛИВІ вгублену військову книжочку Михайла Тепорович, рік ур. 1899 (Чернівець) знайду через ПКУ, в Тернополі. 991 3 3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО і СРІБНО ВІВРОБИ продає за готівку і на рати від десятиків літ у цілм краю знама фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найнижчі ціни. 1002 21

ПОШУКУЄТЬСЯ кімнати з фортепіаном, з зарпеч, або без, для самотньої панни. — Зголошення з усіма даними до Адміністрації „Діла“ для „Е. Т.“. 1006

ЕКСТЕРНІСТ учительського семінара приймає лекції з висшних гуманістичних наук і семінара, також з народних шкіль, тільки у Львові. — Зголошення: Степан Шудлян, Львів, вул. Сувійсько-го ч. 6. у п. Незнанських, сутерни.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загальної клініки, спеціаліст шкірних, венеричних і сесуальних хворіб та лікарської косметики

орднує від 6 го д. 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Напофор. Дітержіл. Кріотермія. Сепаратоні. Полемалі.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.

836 телефон 65 87. 23-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Синьуська ч. 17. II. п.

Спрощування згачуючися зубів, пломбування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в канічуку і золоті після найновішої системи. Пациєнти в провінції подякуються в найкоротшому часі. II. І. Урядовим і студентам значна знижка. Покази в сплатах. Тел. 65-73.

Вже продається

1) **СЛУЖЕБНИК**, нове видання з 1929 р. зноварією Ціна в о-праві 12- ам. дол.

2) **ЦЕРКОВНИЙ ІНВЕНТАР**, ціна 3 зол. 30 сот. Дістати можна в книгарні Станіславського Інститута. 995 2-3

Подяка.

Високоповажаному Пану проф. д-рові Маріанові Панчишинові у Львові. За успішне, безінтересовне й з надзвичайним знанням викладення мене з тяжкої недуги, а при тім за повну посвяти опіку складаю з глибокої серця наезкою, ширшу подяку. 1004

Михайло Соловецький.

ЛЕЩЕТА, совги

та весь спортивний виряд на зиму набувайте тільки через

кооп. „ПЛАСТ“

Львів, Бляхарська ч. 11/І. 990 Ціни приступні! 1-2

ПОЛЕВІ ЛІЖКА

Ліжка металеві, залізні, тапціровані, хронтині вклади

поручає

ВІРІБНЯ Л. ЯГОШЕВСКИ

Львів, Личківська 132. 938 4-6

Присилайте передплату!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Кonto почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Нідерландів 5 шл. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друківні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВСІ купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
ножі й вилики Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, вул. Галицька 20

724 Телефон ч. 69-75. 8-7

Зміна конституції.

ПРОЕКТ ЛІВИЦІ.

(Докінчення)

III. Союм.

До союму належить полегшення всяких законопроектів. Законодатну ініціативу мають не лише послы згідно з регуляментом (який має силу закону) і уряд (як досі), але також Найвища Господарська Палата, яка є передбачена обов'язуючою конституцією (арт. 68), але на цілі не існує, та Палата Праці, передбачена в проекті лівиці, у справах, що належать до компетенції тих палат, і які безпосередньо горожанам; а саме: 100.000 горожан, що мають чинне виборче право до союму, можуть внести законопроект, який мусить стати предметом нарад союму. Є це новість, ніким іншим проектом не передбачена.

Приписи про активне і пасивне виборче право та про недоторканість послів — осталися без зміни.

Поправою дотеперішньої конституції є припис, що текст інтерпеляції, внесеної на засіданні союму, не може улягати конфіскації, далі, що надзвичайні союмові комісії мають право перевіряти поодинокі справи, перевіряти акти в тих справах та звільнювати урядників від обов'язку заховання урядової тайни. Новістю є припис, що кожний законопроект перед остаточною ухвалою союму буде розглянений Коміфікаційною Комісією, яка буде перевіряти проект виключно зі становища правного сформулювання. Має це запобігти робленню законів „на коліні“ без належного правового викінчення.

IV. Самоврядування.

Проект лівиці вводить корисні зміни в дотеперішні приписи про самоврядування. Арт. 67. конституції змінює їх остільки, що виборні самоврядні органи вибирають собі самі провідників, а виконавчі чинності належать також до органів, вибраних репрезентативними тілами. Дотеперішні приписи віддають виконавчі чинності повітових і воєвідських самоврядувань колегіям, до яких входять також представники адміністраційної влади, а провід належить все до представника державної адміністрації. На тій основі всюди старости виконують владу повітових самоврядувань.

Проект передбачує утворення окремої Палати Праці з законодавчою ініціативою для справ, що торкаються відносин праці з правом видавання опінії про законопроекти, що дотичаються відносин праці, — перед їх полегдженням у союмі.

Постанову про Палату Праці вносять лише соціалісти, а не Визволені і Строніцтво Хлопке, які знова зі свого боку пропонують без підтримки соціалістів свій проект про парцеляцію більшої посілости понад сто га, а в округах підміських понад 30 га. Проект цей передбачує видання окремого закону, який зможе звільнити державу від плачення власникам відшкодування за перебрану на власність землю і ліси, а означить лише обов'язок супроти вірників, яких претенсії інтабульовані на виласненних землях.

Багато шуму викликав свого часу проектований лівицею уст. 2. арт. 109. закону про тзв. територіальну автономію для національних меншин. Проект цей звучить: „Ustawy osobne okre-

ślą zakres autonomji dla tych ziem Rzpltej, które są zamieszkałe przez ludność mieszaną pod względem narodowym”.

З тексту цього проекту видно, що не передбачує він заведення територіальної автономії для непольських народів. Проект вказує лише, що появляться закони, які означать розмір автономії для земель з мішаним національно населенням; однак сам проєктований припис нічого конкретного не каже ні про автономію, ані про ті землі, для яких автономія має вестись. Не означає також, коли заповіджені закони мають появитись. Проект оставляє в силі дотеперішню постанову арт. 109 уст. 2 про автономію меншостей корпорацій в складі загальних самоврядних установ. Коли цей припис (зрештою неясний своїм змістом), який говорить про персональну автономію для осіб непольської національності (досі в практиці зовсім не приновлювану), має далі остати, то його не можна погодити з проєктованим приписом.

Проектована постанова не є ніяким правовим приписом, а лише фразою, бо жадного правового змісту не має. В додатку навіть у випадку ухвалення цієї постанови, не мала би вона правового значіння, бо по думці арт. 126 уст. 1. конституції такі приписи, які до свого здійснення вимагають окремих законів, входять у життя шойно з хвилею, коли ті окремі закони зачнуть обов'язувати. Перед тим навіть ця беззмістова постанова, хоч поміщена в конституції, не обов'язує.

Додати належить, що досі формально обов'язуючий (хоч на практиці невиконаний) закон про воєвідську автономію для воєвідств львівського, станиславівського і тернопільського, відповідає вимогам проєктованої постанови, хоч зовсім не дає українцям територіальної автономії.

V. Інші постанови.

З інших постанов проекту лівиці слід звернути увагу на проєктовані арт. 112, 113, 114, 115 і 120. Вони заключають в собі повний розділ церкви від держави, звільнення всіх конфесій, звільнення науки від якої-небудь контролю релігійних інституцій, а науку релігії в школах та участь учеників в церковних практиках оставляють виключно волі родичів чи опікунів.

ПРОЕКТ ПРАВИЦІ.

Найзамітніші зміни пропонувані Клубом Народовим є: Законодатна влада належить до союму, що складається з палати послів і сенату. Обі палати є рівнорядні (що супроти теперішньої конституції є незвичайним поширенням прав сенату). Каденції обох палат є рівні, союму — 5 літ, сенату 9 літ; що 3 роки третя частина сенаторів уступає, а нова третина доповнює склад сенату. Кожна з палат може бути окремо розв'язана. (Тепер розв'язання, чи лише відкриття сесії союму обіймає також автоматично і сенат).

Послів вибирається в загальнім, тайнім, безпосереднім і рівнім, але не доконче пропорціональним голосуванні. Тепер принцип пропорціональності є забезпечений в конституції і в виборчій ординації консеквентно переведений. Після проекту Клубу Народового виборча ординація означить круг приновлення пропорціональності. Границя віку чинного виборчого права послів піднесена з 21 на 24 літ.

Сенат складається з половини членів послів. Половину сенаторів вибирається в округах, так як послів, одну четвертину вибирають групи, утворені на основі середнього або вищого образования, а одну четвертину — публично-правні господарські корпорації (Палати рілляничі торговельні і т. п.).

Сенатори мають так само право законодавчої ініціативи, як послы (тепер ні). Уряд може після своєї впадоби вносити законопроекти до котрої-небудь палати, лише бюджет мусить бути насамперед внесений до палати послів. Кожний законопроект внесенний послами чи сенаторами передане дотичний маршалок тзв. Державній Раді (Раді Стану) до заопіювання до 30 днів. Радя ця складається з голови і 30 радників.

НЕ МУСИТЕ ІХАТИ до міста,
щоби зложити свої гроші в банку. Можете це зробити при допомозі складанок Почтової Каси Ощадності, які вишле Вам на бажання безплатно

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ків, іменованих Президентом Держави, неусуадальних і користаючих зі судейської незалежності. Всякі законопроекти, вношені урядом, та розпорядки президента зі силою закону і з уповажнення закону мусять мати клязулю: про вислухання опінії Державної Ради.

Послы складають приречення (сьлюбване), як тепер; але зломання приречення (поняття дуже широке), стверджене на внесок маршалка через Найвищий Суд потягає за собою утрату мандату (тепер такого припису нема).

Приписи про скликування, замикання сесії і розв'язування союму, про бюджетову сесію є по суті такі як досі.

Проект подишає компетенції президента видавати розпорядки зі силою закону, коли або обі палати, або одна з них є розв'язані, та в часі тривання союму розпорядки зі спеціального уповажнення закону, який мусить бути ухвалений абсолютною більшістю всіх послів і сенаторів. Такі розпорядки може котра-небудь палата протягом року своєю ухвалою ухилити, по році можна це зробити лише в законодавчій дорозі.

До вирішування про згідність законів і розпорядків з силою закону а постановами конституції покликуються Конституційний Трибунал, зложений з 9 осіб: голову і 2 членів іменує президент, 3 членів делегує Найвищий Суд, а 3 Адміністраційний Трибунал.

Конституційний Трибунал видає оречення на внесок уряду, палати послів, сенату, Найв. Суду, Найв. Адміністраційного Трибуналу, Компетенційного Трибуналу і Державного Трибуналу (Стану), а в часі розв'язання союму також на внесок маршалка палати послів або сенату.

Коли Конституційний Трибунал орече суперечність якогось правового припису з приписами конституції, то суперечний з конституцією припис стає неважним. Таке оречення Трибуналу має бути сейчас оголошене в Вістнику Законів.

Приписи про Конституційний Трибунал взоровані на приписах тепер обов'язуючої австрійської конституції про *Verfassungsgerichtshoff*.

Проект Народового Клубу старанно вичеркує у теперішній конституції всі приписи, що говорять про територіальну самоуправу (арт. 3, уст. 4) та про право національних меншостей до творення автономічних тіл з публично-правним характером (арт. 109, уст. 2) виключно.

Пос. д-р І. Блажевич.

Поразка Гугенберга.

Перед розбиттям німецьких націоналістів?

Як відомо, в Німеччині ведеться жвава акція за відкиненням палли Юнга. В цій справі відбується народне голосування в т. зв. „золоту неділю“ (неділя перед Різдвяними святами). Але, що в суботу 30. листопада німецький райхстаг заявився проти т. зв. „закоу свободи“ величезною більшістю (312 проти 60 голосів), то нема сумніву, що й народне домагання, за яким побирався тільки німецькі націоналісти і національні соціалісти, збере в „золоту неділю“ тільки невеличке число голосів. (Голосування в цій справі не обов'язкове, а до його важності треба, щоб голосувала більшість виборців, себто понад 20 мільонів людей!).

Найцікавіша річ, що при голосуванні над поданими параграфами т. зв. „закоу свободи“ (що в 4. параграфі погрожував карою за державну зраду тим, які підписали подібний договір, як план Юнга) адержувалися від голосування навіть численні послы з нім. національної партії. Тим чинном вони виступили проти крайньої негативної і чітко демарсатичної тактики свого

ПРИПІТІ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шаль,

Снігівці маран „Tretorn“.

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

провідника, ославленого Гутенберга, який кинув на вагу цієї справи весь свій авторитет. Гостра критика, яка піднялася в партії нім. націоналістів проти його проводу, що наніс їй вже стільки ударів, погрожує затишною крізою серед цієї великої і впливової партії.

На всякий випадок позиція Гутенберга сильно захитана, а німецькі часописи пишуть навіть про можливість розбиття нім. національної партії на два окремі табори.

П. Тардіє і мир.

(Від нашого кореспондента.)

(Докінчення.)

III.

Позвольте на короткий відступ у часі і тросторі? Не памятаємо вже в котрому році, на всякий спосіб у роках перед війною, в часі коли знов (котрим уже разом?) тинялася по коридорах галицького союму чутка про якусь буцім-то нову „угодову“ „акцію“ бл. п. посла Е. Олесницького з Божинським чи Голуховським, п. Станіслав Грабський, тодішній політичний редактор „Слова Польского“, стрівув вашого співробітника в будинку союму.

— Ну, шож ви думаете про цю нчу угоду? — питається іронічно.

Запитаний виминаюче здвигнув раменами.
— А я вам кажу — відповів сам п. Грабський — що всі ці „угоди“ зі станчиками чи з людоями, чи з хим-небудь — нісенітниця. З них ніщо не може вийти. Угоду зробимо з вами, руськими націоналістами, аж ми, польські націоналісти. Бо тільки ми, невідомі в ніякій угодовості, ні уступчовості, ні в ніякому українофільстві, можемо накинати кожному загальної суттєві уступки для вас і — це ще важніше — ці уступки здійснити. На це — ні Голуховський, ні Стапінський, не мають ні відваги, ні такого впливу на польську публичну думку, щоб могли щось рішуче зробити для поладоди руського чи то, як собі хочете: українського, питання...

ЛЕВ ЯСІВЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Продовження.)

Еміграція з погляду національного.

Коли вдумамось в усе те, що було дотепер сказане й прирівняємо поруч себе додатні і від'ємні сторінки в умовах життя й відносинах серед нашої еміграції, то наберемо твердого переконання, як і його маю, що українська еміграція, не з гіршою від еміграції інших народів, а декуди й кращою. Бож знаємо, з яких людей вона творилася. Це були найбільше одиниці: безприсвітні, прибиті злиднями, а тимсамим під кожним оглядом упосліджені.

Сьогодні під впливом вищої американсько-англійської культури, потонувши у хвилі всестороннього рухливого життя чужинців, при деякій впаді одиниць, що почувають на собі відповідальність за теперішність, той геліот став свідомою людиною, інтелігентним громадянином. Наші затуркані лемки стали свідомими українцями, покинувши нерідко навіть свій гоїр, щоби замаліфестувати свою — покищо — національну соборність. Розуміється, що поза рухливою масою стоїть поважний гурт усякого байдужого шумоїння, яке кидав на беріг приплив і відплив. Однеж воно життя не створило й не створить. Життя потягне його за собою, або... змиє.

На мою думку — у Злуч. Державах і в Канаді, за мало чисельно інтелігентних сил, які зміли би будувати. Якби так наїшлися в нас інтелігенти, що мали б засоби, зміли й хотіли обійти Америку з англійськими викладами для молоді про Україну, якби так ми мали верству, що зміла б захотіти нашу молодь безжурним життям американця чи то спортом, чи легким театром, забавами і т. п. — ми могли б мати зразу українську молодь по англійськи виховану, яка згодом набрала би охоти студіювати українську історію й літературу й звернулася би до рідної душі.

Треба в нас піахожой літератури в українській та англійській мові. Літератури не плаксивої, а героїчної; не з культу зради, а такої, що підносила би духа, що шлюнула його найнижчий

IV.

Так казав п. Станіслав Грабський, а політична льогіка, якою руководилося його міркування провірюється оце в німецько-французьких відносинах. Штресеман був відомим анексіоністом-націоналістом, і тільки така особа могла накинати німецькому націоналізмові деяку примиримість для Франції. За далеко меншу ніж його уступчивість були націоналістами убиті жид Ратенз і клерикал Ерихберг. Голосний анексіоніст Штресеман міг собі безкарно дозволити миритися з французами. Подібне й у Франції. П. Бріан тут давно вже перестав бути ударною політичною силою — він знемощений. Здійснювати Льокарно він міг тільки тому, що за ним стояв Пуанкаре, невідомий в ніяких симпатіях для Німеччини. А викінчувати Льокарно, можливо аж до союзу, може теперішній кабінет тому, що на чолі його стоїть Тардіє, котрий роками ціленим маніфестувався як ворог Німеччини і непримиримий „виконавець“ версайського трактату.

А зрештою! Можна здогадуватися — навіть більше ніж здогадуватися: приймати за певне, що десять років германофобських виступів були для п. Тардіє тільки тактичним політичним маневром, який мав кінець-кінців довести до того політичного висновку, який оце здійснюється на полі французько-німецьких взаємин тобто до дійсної, хоча покищо не формальної, ревізії версайського договору, проголошеного спершу наче щось незрушине і вічне.

В доказ чого малий особистий спогад.

V.

В квітні 1919 року ваш співробітник бігав по всіх можливих, французьких і чужих, делегахах з протестами і представленнями проти плянованого тоді Радою Чотирьох провізоричного повірення Східної Галичини Польщі. Між ін. мав він довшу розмову з п. Тардіє — якраз на тиждець перед підписанням миру у Версаї, мира, сформульованого саме паном Тардіє. Розмова була довга (доброї години) і хвилями дуже жива. А знаєте, що саме зі слів пана Тардіє вразило нас тоді найбільше, вразило й зачудувало? Супокійна й наче самозрозуміла увага його, що приготовлюваний у Версаї договір — провізорія, яка не вдержиться і яка в недалекому часі буде змінена. Коли наш брат протестував проти приділення Сх. Галичини Польщі, тенденційний французький прем'єр радив погодитися з цим фактом тому, що він „провізоричний“ тай що він — так само, як версайський договір — мусить у ближчому чи дальшому часі підпасти ревізії й зміні.

Ізтилки, показувала молоді велич наших національних змагань і їх святість та робила з нашого народу не мучеників, а героїв. Не конче діяти з кожною хвилюю продилюючих людей загальної перед очі. В нас в стільки світлх політ та осіб, що навіть нема потреби накручувати історичну правду.

Всякі спомини хоч би найвірніші, хоч би найбільш заслужені людей повинні бути так видавані, щоби вони наїшлися тільки в руках дослідників, а не в руках некритичної маси. Не конче з усім треба йти на двір, що знається самому. В нас публікується матеріали, в яких так багато темного, що все світло давної нашої брващини — блідне. Колиб їх читала американська молодь, — вона для нації пропала як пропадає та, де батьки нічого іншого не вміють оповісти повал те, що будучи в краю хозили в гною, калічили собі ноги, хилилися вхходячи в двері під обтертою стріхою, носили брудну поперту одіж та їли чорний хліб. Я бачив наслідки таких оповідань. Молодь реагувала так, що рішучим тоном заявляла: „О, я ніколи не пішов би в той край...“

Нам треба організувати продумано підприємства, які показували би нашу живучість, які хоч не на американську скалю, а все таки пок'чували би, що ми подібні до тих народів, яких культурний світ знає і шанує. Ми повинні подбати, щоби на ті наші підприємства приїхали наші молоді брата зза моря, ті рідкі й цінні гості, щоби вони спірнілися на душі, оновилися та в вірою в силу народу трималися при українстві в розп'ятті, щоби ту віру передавали в покоління на покоління. Але на це треба в нас самих діла. Не пертється до проводу без відповідних талантів до даного становища й не халатися того проводу на те, щоб себе показати неадекватним.

Булоб справою незначайної ваги, колиб налаштувати обмін дітьми, що студіюють. Воно правда: це важка річ, головне з огляду на строгість польського еміграційного уряду щодо виїзду дозволів на виїзд, але при відповідних зв'язках провідних українських чинників з еміграцією з американськими політичними колами, хто зна, чи не вдалось би переломити труднощі. Зрештою, у тій справі ще не було спроб.

Нашим студентським і громадським і тамош-

Такі заповіді тоді в чотирьох стінах свого кабінету п. Тардіє, з прилюдно він сам і піла його преса не вгадала голосно влєвяти, що версайський договір — віковичний неаміний, ненарушимий, тощо. Значить, він тоді вже числився з немнучістю тої політики, яка тепер є в ході.

Здивований, оповідав про цю увагу редактора договору того самого дня вечером — наш співробітник, своєму тодішньому делегаційному дорадникови, співробітнику і — можу сказати? — другови: проф. Томашинському. Та після розваги, ми перестали й дивуватися.

До розмови тієї ще вернемося — наблизчим разом.

В. Панейко.

„Згода“ вже у Львові!

Збори тих, що хочуть „поєднати два народи“.

Довідаємось, що 1 грудня п. р. відома організація „Згода“, що мала дог. свій осілок в Кракові, відбула свої загальні збори в Львові. На збори запрошено більшу кількість людей, але на селі приїшло всього яких знають осіб, в тому числі й кількох „русинів“ (членів і гостей), що раз полагали себе за українців, а другим разом за „русинів“.

Рей на зборах „Згоди“ водив інж. Масюлек і секретар Сівек. Перший з них заговорив на тім ладі мету організації, яка, мовляв, мусить „поєднати два народи“ А на таку мету — казав Масюлек — може писатися кожний поляк, боє уваги на те, до якої партії він належить.

Проти тої точки статуту, в якій говориться, що до „Згоди“ може належати кожна людина, без уваги на те, до якої політичної партії вона належить, виступав присутній на зібранні „русин“ Володимир Білинський. Він ставив на становищі, що до організації не можна приймати ні випехолжків, ні хазеків, ні ітнних, тільки самих прихильників табору марш. Пілсудського. „Як візьмемо — казав він — людей, що ставляться неприхильно до Пілсудського і його політики, то шкода всіх заходів, бо нас скорше чи пізніше копнуть. Тому приймемо в члени тільки людей з табору ББ“.

На голову „Згоди“ пропонував інж. Масюлек хазека посла Бризу, але проти нього з поданих вгорі мотивів виступив Волод. Білинський. „Зрештою якось удалося склеїти головну управу („лажонд глуми“) та кураторію „Згоди“, до якої вибрано м. ін. і проф. Лукасіка з Кракова. Контрольної комісії так і не вдалося вибрати, бо її треба було вибрати з львовля, а не було з кого.

Так отже маємо вже „Згоду“ у Львові. Побачимо, яку акцію вона розвине, аби „поєднати два братні народи“

нім відповідальним чинникам треба за всяку ціну подбати про агуртування й освітлення студентства, що походить з еміграції. Деякі спроби в тому напрямі (Шикаго) вже й зроблено. Очевидно, що такі студентські організації треба надати з гори відповідний зміст, а в першу чергу ввести громадянство для рідної мови. Коли я бачив, як француз (чужинець з походження) полюбив український наріз з мовою включно, то тимбільше можна вимагати цього від українців з походження.

Ми наріз матеріальної нужди (якби лише матеріальної...). Ми не від того, а навіть чекамо на те, щоби нам тут, на рідній землі, щось удержав наше життя. Не витримала би наших тягарів сама еміграція, бо на плечех тих, що життя розуміють важким тягарем тягочать усі тамошні установи, які чейже матеріальної користі не дають. На мою думку — даний можна було при розумному пляні зещо більше для тої справи зробити. Але не було людей, а з тих, що були, не всі були дорослі до свого завдання. Тепер їх більше, так як сьогодні справи стоять, річ не тільки в тому, щоб стримати унадок українських решток, але затримати суцільність.

Чи маючи таку імовірну перспективу маємо попадати в зневіру, втративши надію на матеріальну піддержку з боку еміграції в недалекій будучності?

На мою думку — ні. Коли всі освітлена еміграція виплекає молодь українську духом, хоч би арау без української мови, та молодь при політичних вольностях своєї слушно обожаєного краю зможе неодио добро зробити для нації, до якої буде причислятися. Не забуваймо, що в Канаді українці в третью націю щодо чисельності, а щодо якості в господарської видатності одню з перших. Не забуваймо, що при плодovitості українського коліна Канада незабаром матиме таку кількість українців, що вона зможе поставити в спільному парламенті кількадесят своїх послів. Що це немаловажне — свідчить дотеперішня роль не зовсім скоордінованої еміграції та одинокого українського посла М. Лучковича, до канадського парламенту.

Немаловажною стане в будучності й українська еміграція в Злуч. Державах. Від коли там ажилися з думкою лишитися американськими де

Свобода слова.

(Від вашого кореспондента.)

Варшава, 28. листопада 1929.

Позавчора діячі польської преси маніфестували на великому прилюдному вічу у Варшаві свою вірність і ідеї свободи друкованого слова та одночасно демонстрували проти умов, в яких нині ця свобода найшла. У величезній залі, в якій може поміститися тисяча осіб, встиглося у той вечір мабуть поверх дві тисячі, а других стільки задлягло сходи і майдан перед будинком у терпеливому ожиданні нагоди протиснутися таки до залі. Очевидно, що вже самою єдиною моментом масовості учасників віча — міг зродити повчаючи рефлексії на тему актуальності порушеної ініціаторами віча проблеми. Хто напр. вірив, що ніхто в цілій Польщі та зокрема її столиці не цікавиться нім жадним іншим питанням, як лише ревізією конституції, той міг позавчора на своє диво наочно ствердити, що ось найшлося інше гасло, яке зуміло витягнути з хати кілька тисяч політично-інтерних варшавців і казати їм протягом кількох годин торчат у страшенному натовпі та з захопленням вершати раз-у-раз, на перемину, „слава“ і „ганьба“ Можна було позавчора знову переконатися, що всетаки ця помітувана і легковажена газета має видно якесь особливе і зовсім не маленьке значіння, коли сучасна теоретична, здавалося б, проблема, проблема писання у газеті та черкування написаного, може аж так халявувати тисячі людей, які чейже стоять осторонь, бо самі ані не пишуть, ані не черкують. Можна було переконатися, кому це досить не було ще зовсім ясно, що значайний собі обиватель-читач щоденної газети з смертельним ворогом білих плям і що інстинктивно насторожується проти безпосереднього винуватця цих плям, тобто не авторів статті, яка підлягла цензурі, лише проти цензора, який статтю вичистив. Ясна річ, що найбільше думок позавчорашнє зборище могло інклікати саме на найбільше злободенну тему, тобто на тему нинішніх умов існування незалежної преси, умов праці незалежного публіциста. Але, очевидно, ці найбільш актуальні у ваги не можуть бути на цьому місці висказані, бо коли б їх можна вільно говорити, тоді не треба було б... скликувати і позавчорашнього віча!...

Краще таки зайнятися більш теоретичною сторінкою проблеми, а проте — хоч би з уваги на терпеливість ш. читачів — теж не сучасно академічною, лише повною практичного змісту.

громадянами, люди починають вступати в амер. політичні клуби й партії, а там при більшій організованості поставити свою репрезентацію й у вашингтонському парламенті, а може й уряді. Чи ми будемо аж на ті часи вичікувати, — не будемо передоказувати. Та всеж таки не завадить мати безпеку й з того боку.

На всякий випадок, ми тут у крам, мусимо збільшити самі нашу відповідність, заважність, покінчити з політиканством, фразеологією, пафосним побороюванням себе в ім'я зовсім не національних інтересів.

В бажанні допомогти рідному краю, ми мусимо бодай зрівняти себе з еміграцією. Яка маса в нас усіх зборів, віч, як то ми „боремось“ на „організаційному фронті“; а чи читав хто, як та зібрана й одушевлена маса зареагувала на тутешні невгоди, як вона ділом підтримує наші бодай культурні змагання? Чи зможеш хто при тій нагоді бодай одного сотника на „Рідну Школу“, „Літературний фронт“ чи що? В Америці чи Канаді, не можете подумати зборів без грошової складки. А воним мають такі поважні постійні платки на удержання своєї рідної справи. Ім також нічого не приходить від уряду. Ми пам'ятаємо, який-то нагурканий елемент виходить за море і тому з легковаженням ставимось до еміграції. А сьогодні вона, бодай у своїй крайній частині, у дечому нас перевищує! Це вже не туга за полонією чи содилюю того гуцула, Івана, який становив посеред Парижа вихвалюється, що такі „крамш наша Коломня“. Це вже свідома, д'яльна любов до Рідного Краю, до його гараздів й злиднів, до його майбутнього. Чи багато налетіть в нас таких Романів Смухів, як той з Пінська, що власним коштом підбував далеку дорогу, висідав власні фільми з саліського життя, а весь збіг перелік на „Рідну Школу“ у Львові. Він багатий! — скажете. А в нас нема багатих?

Щоб не пішло нам по приповідці: „злато-комився дід на мід і без вечері спати дів“, ми мусимо збудити в собі певну свідомість, що про все маємо самі подбати, чого нам до розвитку потрібно. Надяжка прихильності, посвяти й пожертвування, з якого боку вони не йшли б, піде на поглиблення й скріплення наших змагань і досягнень.

(Продовження буде.)

Маємо на увазі надзвичайно широке і гнучке поняття свободи слова, надзвичайно різноманітну інтерпретацію, що можна писати, а чого не вільно. Цей вічний сумнів зразу кидався у вічі, коли тільки людина читала на афіші імена промовців на спільному вічу в обороні свободи, друкованого слова: Радикал і ліберал Тугут та реакціонер нетолерантний клерикал Рембелінський, соціаліст Дуба і націоналіст Шурлей, кол. революціонер — активіст Струг та угодовець-позитивіст Новодворський. Здавалося б, що ця ідилічна солідарність діячів преси є якимось найбільш яскравим доказом на аксіомний характер потреби свободи слова. Всі, мовляв, без різниці світогляду і темпераменту зєдинилися у спільному фронті оборони права вільно висловлювати свою думку. Гаразд, таку теорію можна би викувати з факту присутності тих різних людей на одній естраді, але ближче приглянувшись бачимо, що теорія має один виродний гріх: вона є механічним висновком із механічної спільноти згаданих вище одиниць, механічної спільноти їхніх світоглядів. Іншими словами, на практиці ця теорія не може бути ніколи здійснена, бо з халявиною, коли її реалізація переходить у державі до рук недавніх опозиціоністів і недавніх найбільших прихильників свободи слова, — це слово зразу своєю свободою тратить! Заходять лише та різниця, що пошкодженом стає інший кадр публіцистів та інша частина читаючої публіки.

Те, що діяла пресова цензура за часів панування ендешії у Польщі, є надто свіже в пам'яті, аби можна захоплюватися присутністю пп. Стронських обіч пп. Стругів. При найбільшому й найщирішому захопленні якимось гаслом, це захоплення мусить опастися, коли неможливо повірити в щирість тих, які з цим гаслом до нас приходять. І тому з позавчорашніх учасників великого варшавського віча в обороні свободи слова, зпосеред ентузіастично настроєних читачів присутніх, найпоганіше почували себе на душі самі діячі пера. Не тому, що сьогодні їм погано вельється, що вони найбільше безпосередньо відчували на своїй шкурі систему пресової політики і що тому найбільше зворушуються яскраво заснованими описами нинішніх відносин. А тому, що вони на цілій селі єдиної мабуть знали, що коли б завтра прийшли до влади ці сьогоднішні покриті апостолами свободи слова — було б завтра так само, як є нині. І з цього найбільша трагедія ідеї свободи слова, в цьому ілюзорична вартість цієї ідеї у практичному житті.

Свідомість фальшивої ситуації мали, здається, і самі прелегенти. Бо ні один з них не зважився славити ідею свободи слова без застережень. Кожний признавав, що й свобода слова мусить бути — обмежена. Навіть сенатор Струг говорив про цензурні клявузи, як про щось необхідне для втримання суспільної моралі чи ладу. Він кавав лише про зло необмежених клявуз, при чому як приклад давав конфіскацію певних фактів. Алеж знову такі родяться сумніви: яку вартість для преси має звістка про сам голый факт, коли його інтерпретація мусить йти лише в одному напрямку? Але ось редактор „Мислі Народової“, згаданий п. Рембелінський, уважає свободу слова потрібною для свободної оборони „здорових“ ідей, допускаючи видно цензуру для нищення „хворих“ ідей. Здорова ідея „Мислі Народ.“, це — як відомо — консумування усього, що не польське, католицьке і „народове“; вся решта світа з усім його ідеями є хвора, значить, може бути цензурована. Не маємо жадних сумнівів, що коли б п. Рембелінський став диктатором цензури в Польщі, то свобода слова виглядала б так, як свобода конституційних заступників народу в дні вибору першого президента Польщі Нарutowича: ролі цього нинішнього трибуна у тодішніх подіях на площі 3-х Хрестів у Варшаві й його „діяльність“ на полі ширення „здорових“ ідей широко у Варшаві відома.

Мартирологія друкованого слова не залежить від тих чи інших володарів. Вона залежить від психіки й ментальності громадянства, з якого ці володарі виростають. Залежить від ступня культури, яка єдино дозволяє відчувати нюанси; поміж тим, що вільно, а чого не вільно: бо межа між цими двома полями завжди була і завжди буде страшенно круча й незаметна.

І. Келрин.

Просьба вк'яти загалу геральду на йдальше до

8. грудня ц. р.

Після цього реч нця зберемо висилку часопису.

Церковні справи.

НОВИЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ ЕПІСКОП.

Довідаємося, що Апостольська Столиця іменувала о. каноніка д-ра Івана Латишевського єпископом-суффраганом для станіславської єпархії.

Новий єпископ-номінат був досі членом греко-католицької Капітули в Станіславові, а рівночасно професором церковної історії в тамошньому духовному семінарі. Середні школи номінат покинув у Станіславові, а богослов'ю у Львові та Інсбруці.

На культурні теми.

Замітки на маргінесі видавництва української енциклопедії.

Коли я недавно прочитав оголошення субскрипції на українську енциклопедію і поданий там склад ближчого редакційного комітету, що має енциклопедію опрацювати, впала мені в очі непропорційальність, в якій у комітеті є заступлені, згл. взагалі не є заступлені, поодинокі діячки знання. Найчисленніше є заступлення література, вітан філософія, право, медицина, кооперація (економія), а ватомість нема в комітеті репрезентантів технічного знання. Припускаю, що якщо до редакційної колегії належали б поважні репрезентанти технічної науки, то їх імена були б так само оголошені, як і імена вчених з інших ділянок знання. Якщо їх імен не оголошено, значить вони не співпрацюють при редакції енциклопедії. Таким чином гарантії немає, що українська енциклопедія буде односторонньо опрацьована, бо не буде в ній відповідно заступлена найширша ділянка людського знання, техніка. Без фахово і всесторонньо опрацьованої технічної частини, енциклопедія не може мати вартості справжньої енциклопедії. З другої сторони українська суспільність саме найбільше потребує такого наукового видавництва, де можна бачити популярні, а рівночасно фахові відомості з ділянки технічного знання, бо саме в тої ділянки до нині є найменше української літератури, достуної для всіх кругів суспільності.

Мої зауваження подаю тому публічною дорогою, щоб дати притоку видавцям енциклопедії зі своєї сторони публічно висловитися в тій справі, та або завчасу запобігти недостатці і доповнити редакцію найважливішими представниками технічних наук, якщо мої замітки є слушні, або таке-само завчасу в публічній відповіді розвіяти сумніви, якщо мої замітки полягають на непорозумінні. Таким чином редакція має спроможність вчас усунути недостатці згл. неясності, які декого могли би сплинувати від субскрибування енциклопедії.

Інк. Лукаковський.

Представники Трейдюніонів до марш. Дашинського і відповідь Серошевського.

Львівська соціалістична та ліберальна преса помістила отвертий лист до марш. Дашинського. Лист підписали секретарі англ. трейдюніонів і парл. провідники Лейбур Парті. Вони висловлюють обурення з приводу виступів проти польського парламенту та проти марш. сойму Дашинського.

Відомий польський письменник Вацл. Серошевський в соц. „Дейлі Герелд-і“ заявляє, що Пілсудський є найгіршим парламентаристом у Польщі, а Дашинський, що більшу частину політ. життя провів у лихій школі зогнилого австрійського парламенту, не може назидати луту генія марш. Пілсудського та блукає. „Дзєнік Людові“ каже, що Серошевський, колишній член ППС після травневого перевороту перейшов до санції. „Приналежність до санції, табору не уповажнює ще говорити такі небезпечні та дурніщі. Здається, що очі і мізок Серошевського відчувають тягар старого його віку. Замість відпочити після заслуженого віку, займається на гвалт політикою, якої не знає та не розуміє. Компромітація старця це веселе видивіще, тим сумніше, що діється на європ. терені“.

Присуд на еп. Ковальського.

Апеліційний суд у Варшаві затвердив 4-літню кару для маріанівського еп. Ковальського, зменшуючи її на основі амністії на 2 роки 8 міс. Після оголошення присуду прокуратор висі, щоб еп. Ковальського зараз арештувати, а адв. Смяровський, щоб еп. Ковальського оставити на волі за дотеперішньою кавцією 3,000 зол. Суд признав просьбу оборони й оставив еп. Ковальського на волі до часу правосильності приєду.

Навіть джентельмен
не є забезпечений
від простуди в
свідки негайно не зачне одної
до двох **таблеток**
ASPIRIN
мобі знова віднайти доскона-
лий стан здоров'я.
Ждати таблеток Aspirin в
оригінальній упаковці з чер-
веною перепасною зі знаком
Bayer
ШНА: 6 штук зол. 1'10 — 20 штук 2'75
До набуття в аптеках.

Перед засіданням союму.

У зв'язку з чотирнадцятим засіданням союму зачувати, що центроліз зголосить внесення про заяву недовіри для уряду не на першому засіданні союму, а після закінчення читання бюдж. прелімінарія. Дискусія над тим внесенням заняла б кілька засідань.

Перша збирається конст. комісія під прозодом проф. Маковського. На порядку дня проект ревізії конституції ББ, проект зміни конституції, опрацьований лівими партіями та внесення нар. партії в формі поправки теперішнього тексту конституції.

Всі зарядження марш. Дашинського в справі ладу та порядку в союмі та зменшення числа глядачів на галерії осталися у силі.

На першому засіданні ББ поставив внесення про заяву недовіри для марш. Дашинського. Після зголошення того внесення на час голосування марш. Дашинський не мігти проводити парадом. Тому внесення ще того ж дня піддадуть під голосування.

Мін. скарбу Матушевський виголосить експозе в зв'язі з внесенням до союму бюдж. прелімінарія. Обговорить цілість бюдж. господарки.

Марш. Дашинський просив жид. клуб, щоб подав йому життєпис пос. Райха, бо із марш. трибуни спомяне покійного.

Новий уряд мін. Пристора?

Опозиційна преса приносить чутку, що буде покликаний новий уряд мін. Пристора або ген. Сосновського. Колиб сойм ухвалив заяву недовіри для уряду, сойм буде розв'язаний і розинуть нові вибори, або відбудеться плебісцит.

11. грудня засідання сенату.

Найближче пленарне засідання сенату відбудеться 11. грудня. Докладніший речинець скликання сенату устійнять після повороту марш. сенату Шиманського з Естонії. Приїзду марш. Шиманського сподіються на 5. або 6. грудня.

Ревеляції Бесідовського.

Більшовики планували замах на Сулейвок?

Бесідовський заповів у парискій пресі оголосити ревелляції спогади про організацію більшовицької шпionage в Варшаві. М. і. є там розділи про проект динамітового замаху на будинок польського ген. штабу та на визначних поляків у дні 3. травня 1923 р. підчас посвячення пам'ятника кн. Понятовського, план нападі на вілю марш. Підсудського в Сулейвоку, план збройного повстання Сх. Галичини та Волині.

Богомолів остане в Варшаві.

Богомолів предложив своєму урядові подання про димісію. Димісії — як повідомляє більшовицька преса — не прийняли. Тому Богомолів остане на становищі посла в Варшаві.

Ухвали ради міністрів.

На засіданні 4. грудня польська рада міністрів прийняла план дешевих мешкань для робітників і працівників, опрацьований заведеннями сусп. забезпечень, які на цю ціль призначуть у найб. 5 літах бодай 125 міль. зол. Комірне від одної кімнати не перевищувало би 35 зол. У справі забезпечення на старість рада мін. ухвалила обнизити вік старечих рент із 65 літ на 60 для промислових робітників, упростити адміністрацію й організацію всіх відділів забезпечень. Третя ухвала устійнює план акцій поміч для тих безробітних, яким уже скінчилося управління до підмоги з безробітного фонду. У зв'язі з погіршенням положення на ринку праці в зимі план передбачує для тих безробітних підмоги в готівці або натурі за посередництвом самоврядування.

Інтервенція вел. держав у Китаю і СРСР.

Японія не підтримує виступу Зл. Держав. — Заява німецького уряду. — СРСР відкидає інтервенцію чужих держав. — Дальша домашня війна? — Білогвардійці в неволі.

Французький уряд, за попередньою виміною думок із Вашингтоном, Токіо, Римом, Берліном і Лондоном, доручив своїм дипл. повновазникам у Москві та Нанкіні вручити більшовицькому та нанкінському урядам ноту, в якій пригадує їм зобов'язання, зятіжені наслідком приступлення до париського пакту та висловлює надію, що обі держави зречуться продовження воєнної акції та мирно поладять конфлікт.

Подібну ноту зложив пос. Зл. Держав нанкінському урядові, а більшовицькому урядові за посередництвом фр. посла.

Райтерова агенція повідомляє офіційно, що Японія не гадає підтримувати виступу Зл. Держав супроти Китаю і СРСР. Ця агенція заперечує московські вісти, нібито мукденський уряд згодився на домагання Москви. Москва хоче, щоб Мукден переговорював окремо, однак Мукден ділає по вказівкам Нанкіну.

Німецький уряд висловив Америці признання за її заходи для вдержання мира. Німецький уряд покликуються на це, що прийняв на себе охорону справ обох посварених держав і готов і далі робити все, що може, щоб воюючі сторони держалися постанов Кельдогового пакту. Однак тому, що Німеччина прийняла на себе ролю опікунки, то нім. уряд застерігає собі рішення в справі речиння та форми дальших своїх кроків у тій справі, тимбільше, що СРСР і Китай почали безпосередні переговори.

Лондонські часописи повідомляють, що в півд.-сх. Китаю розгорілася боротьба наново. Повстанча армія почала офензиву на Кантон. Зогляду на загрожуючу небезпеку губернатор Кантону вислав на фронт усі війська, що були в тім місті.

Аг. Тас повідомляє з Чіти, що більшовицькі війська при занятті ст. Манчуді полонили 300 білогвардійців. Між ними є кільканадцять провідників білогвардійських організацій, м. і. дорадник при команді китайських військ Маморов. Часті бранців привезли в Чіту.

Відповідь СРСР на ноту.

Уряд СРСР дав відповідь на ноту Злучених Держав, у якій каже, що не дозволить втрутати іншим державам у справу конфлікту з Китаєм. Конфлікт може бути зліквідований лише безпосередніми переговорами, веденими на основі умовин, відомих уже Китаєві. Ці умовини прийняв уже мукденський уряд.

Виконавець лівівських замахів у Німеччині?

„Курер Поранин" повідомляє з Байтену (Битом), що під опікою німецької політичної поліції є член УВО, якийсь Червінський (або Червінка), відомий із замаху на порохівню та на Сх. Торги у Львові. Червінський по докопанні тих замахів утік у Німеччину. Червінський нібито є теж визначним членом комуністичної партії.

Компроміс у справі конституції в Австрії.

Канцл. Шоберів вдалося довести до компромісу в справі реформи конституції. Головні основи устійнено, тепер ідуть переговори в справі подробиць.

РОДИЧІ! Запам'ятайте для своїх дітей Журнал „СВІТ ДИТИНИ“.

— Квартальна передплата 3 зол. —
Замовлення посилайте на адресу: Львів, вул. Зіморівна, ч. 3. 1010 1-1

НОВИНКИ

— Весна в грудні. 3-го грудня вранці, ті, що вийшли на вулицю в футрах або зимових одягах, не знали, чи вертатись до хати. Зовсім весняна температура, наче в тих краях, де зима зявляється даїчі або тричі з більшим снігом, а зрештою дозволяє людям передержати її в пів-теплих плащах. Досі метеорологи не помилились, коли віщували нам лагідну осінь.

— Клич „Свій до свого“ у практиці. Греко-кат. парох Оравн о. Іван Яблонський віддав справу позову в імені церкви проти господаря Івана Левницького в Ораві канцелярії жидівського адвоката д-ра Е. Тінделя в Сколім. А треба знати, що в Сколім є тріох українських адвокатів.

— Нове видавництво. Від січня 1930 р. зачне видавати Накладня Михайла Таранька у Львові „Популярну Бібліотеку“, що буде виходити періодично раз у місяць, окремими книжечками в обемі 4—8 аркушів друку, формату 16-ки, популярно-наукового змісту. Першим випуском цієї бібліотеки за січень — буде книжечка проф. Дмитра Дорошенка п. а. „Про Рідному Краю“, мальовничий опис подорожі по Україні з численними образками. Другим випуском за лютий — буде книжечка В. Лукевича п. а. „Життя муравля“ багато ілюстрована. Третім за март — буде книжечка Анатолія Котовича п. а. „Микола Гоголь“, популярна монографія про великого письменника. Четвертим випуском за квітень — буде книжечка бл. п. Ол. Саліковського п. а. „Історія України“. Дальші книжечки будуть з ділянки: географії, геології, ботаніки, техніки, всяких винаходів, астрономії, біографії наших великих людей та різних популярних описів. Метою цього нового видавництва є поширення позитивних та потрібних для життя відомостей з різних ділянок знання для широких кол нашої суспільності. Вони мають стати лектурою для селян і робітників, а також для шкільної молоді. Всі вони будуть багато ілюстровані, що в великій мірі причиниться до їх популярності. Ціло річна передплата на 12 книжечок є 15 зол.; піррічна 8 зол., а місячна 3 зол. Адреса: Накладня Михайла Таранька, Львів, вул. Зіморівна, 3.

— „Шкільні книжки нашої мови та літератури“. Під таким написом надруковано в 240 ч. „Діла“ статтю, в якій між іншим сказано: „Є правда граматика О. Поповича, але вона пристосована до низших клас шкіл всенародніх“. Це твердження не стійне, бо крім трьох частин для низших (2, 3 і 4) клас, вийшли ще торік також накладом „Рідної Школи“ „Граматичні вправи для вищих клас всенародніх а низших клас середніх і фахових шкіл тай до самонавчання“, які на підставі граматик української мови д-ра Василя Сімовича златив Омелян Попович. Ця 4-та частина як і попередні одобрена до вжитку в школах розпорядком міністерства з дня 22. жовтня 1929 р. Ч. 11. — 22612/29. — Ціна книжки 2.50 зол.

— Самовбивство військового емерита. На залізничім шляху біля Левадівки кинувся під поїзд 53-літній емеритований хорунжий польської артилерії Петро Гавриш. Колеса поїзду розшарпали його тіло на шматки. Він залишив жінку і двоє дітей. Причиною самовбивства було те, що його через недугу перенесено у стан спочинку та зменшено платню так, що він не мав з родиною з чого жити.

— Книгар М. Гасклер у Станиславові забув про українців. Як довідуємося, у Станиславові відновив свою книгарню та випозичальню книжок, а на своїй книгарні помістив напис, що у нього можна купувати книжки: польські, німецькі, французькі та англійські. Про українські книжки він не згадує ані словом, хоч у його книгарні купує а в випозичальні позичає книжки великий процент станиславівських українців, а „Бесіда“ щоденно купує в нього часописі. Цей книгар забуває, що живе серед українського населення і користує з українських читачів. Одиною достойною відплатою станиславівських українців на це легковаження їх, булоб — купувати та позичати книжки тільки в українських книгарнях та позичати книжки тільки в випозичальні „Бистриці“ фірми Ів. Чепига та не підтримувати чужинців, що ігнорують українців м. Станиславова.

— Дорого заплатила за вугілля. У Ярославі біля товарової стації біла жінка хорого робітника, Катерина Мругало, збирала собі біла залізничого шляху вугілля, розгублене з паротягу. Нагло надіхав поїзд і розчеповав біду жінку на шматки.

ФАБРИКА ЧОКОЛЯДИ А. ПЯСЕЦЬКИЙ С. А. — КРАКІВ

Знамі із своєї доброти і чистоти виробів

а то: Чоколади десертні, сметанкові і знамениті молочні, як також значай для господарських цілей.

порукає: Для вибагливих смакунів

першорядні чоклади, також великий вибір знаменитих кармелітів.

Замовлення приймає: „НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“

— Збаламучена молодь. У Варшаві відкрила поліція тайні комуністичні збори, на яких промовляв 16-літній агітатор Шльома Лабнер. У своїй промові цей молодик гостро критикував польський уряд, державний лад і вихвалював радянські республіки. Також учасники зборів не мали більше як 16—17 років. Поліція арештувала майже 20 осіб.

— Директор гімназії баламутить учениці. В Коані арештовано директора жіночої гімназії Кашейву, якому поліція показала, що він запрошував найкращих учениць до свого дому й утримував з ними любовні зносини, за що обіцявав їм полескі при іспитах.

— 3 виборчої гумористики. В Чехословаччині, так як і в інших державах, багато громадян не радо йде до виборчої урни, але примушені до цього окремим законом та страхом перед карою, майже всі сповняють свій обов'язок виборців дуже сумлінно, серйозно, не дозволяючи собі легковажити виборів чи трактувати їх гумористично. Навіть особи, які не люблять політики й не цікавляться суспільними справами, під час виборів примушені подумати про свої політичні переконання та карткою зазначити свою солідарність із кандидатом тої чи іншої партії. Але під час останніх виборів до чех. парламенту, один завзятий ворог політики навіть ідуци до урни, виявив своє скептичне відношення до партії і послів і на виборчій картці написав замість числа листи, слова з книги пророка Ісаї, 41, вірш 24: „Послухайте, ані є з нічого і ваші вчинки є ніщо, і вас вибрати не один жах“ Виборча комісія того округу (Габльонц) прочитавши цю картку, зразу не розуміла в чому діло і тільки трохи згодом пізнала, що якийсь дотепний виборець, покористовуючись цитатою з біблії, висловив на картці своє скептичне відношення до всіх польських кандидатів, без огляду на їх партійну приналежність.

— Кара смерті. Дивізіонний суд у Братиславі засудив підстаршину артилерії Павла Кіндерна на кару смерті за збиство своєї любовниці, Софії Куделі. Свідство виявило, що цей підстаршина був справжнім авантюристом: служив при англійській маринарі, був летуном, вояком чужинської легії в Африці, а потім підстаршиною чеської артилерії. Хоч мав жінку і двоє дітей, то не признавався до цього своїй любовниці, Софії Куделі, а коли вона довідалась, що він жонатий, попала в таку розпучку і просила його, щоб він застрелив її, бо інакше сама скінчить життя самогубством. Вона переконувала його, що амерти з його руки, то для неї правдиве щастя. І Павло Кіндернай послухав її та застрелив Софію Куделю під час прогульки. За цей вчинок він засуджений на кару смерті через повішення.

— Магараджа продає свій край. З Лондону повідомляють, що магараджа Кашміру Гарі Сінг хоче продати Кашмір англійському уряду. Ця країна має 80.900 квадратних миль, на яких живе 3 мільйони населення. Кашмір вважається найбільш урожайною територією в Індії. Кашмір належав колись до Англії, але в 1846 р. англійський уряд продав його дідові теперішнього магараджі, в заміну за його заслуги для англійської імперії. Теперішній магараджа нарікає, що має забагато клопоту із адмініструванням своєї країни, тому хоче продати її та перенестися до Лондону.

— Лікарі чужинці у ЧСР. У зв'язку з демонстраціями чеського студентства проти надмірного допливу чужинців до праських шкіл, чеська преса подає статистику лікарів чужинців, які покінчили в Празі студії і дістали в Чехії право лікарської практики. Статистика вказує, що чеська влада дала 234 чужинцям дозвіл на лікарську практику в межах ЧСР. Деякі з тих студентів покінчили студії у Відні, Парижі і Берліні, а до Чехії приїхали тільки на практику, яку здобились відбувають у санаторіях, літнісках та лічних заведеннях. Між тими лікарями чужинцями є найбільше українців, москалів та жидів.

— Нові поклади вугілля в Саксонії. Д-р Райбіш, співробітник геологічного інституту у Фрайбергу відкрив у Саксонії великі, невідомі досі поклади, які після приблизних обчислень дадуть 700 мільйонів тон вугілля. Ці поклади вугілля тягнуться від міста Цвіккау до Любав-Ельстерін і Егемніц-Зігмару. У деяких місцях ширина цих покладів сягає 20 км., а грубість доходить 25 метрів. Вугілля того покладу є якнайкращої якості і власники тих просторів, де лежать ці поклади, стануть бога-

чами, бо промислові круги Саксонії вже пропонують їм грубі мільйони.

— Сейсмометри замість сейсмографів. Для вогтування і дослідів землетрусів уживалося дотепер сейсмографів, які в недалекому часі будуть заступлені сейсмометрами конструкції Фравка Вернера. Сейсмометри мають ту вищість над сейсмографами, що вони є дешовіші, менше скомпліковані і точніше вогтують найменше дряжання землі. Сейсмометри будуть поміщені під землею на бетоновій основі. Апарат цей працює при допомозі електрично-магнетичних та оптичних побільшень. Якщо таких сейсмометрів помістити на земській кулі більшу кількість, то при їх допомозі можна буде передбачити землетруси кілька днів наперед і тим способом людство зможе охоронити себе від страшних наслідків землетрусів.

— Італійська королівська пара у Ватикані. По 50 роках у Ватикані гостиниме перший раз і тамошній король. Гостиня визначена на 5. XII. п. р. Італійська преса пише, що візита королівської пари буде мати незвичайно урочистий характер і що від довгого часу у Ватикані пригтовляються до цієї гостини. Королівська пара приїде до Ватикану в оточенні вищих достойників свого двору, а витатимуть її функціонари папської палати та папська гвардія і папський майордомус, після чого королівську пару припитає у престольній палаті сам римський папа. Після промови італійський король візитає кардинала Гаспарі і буде присутній на богослуженні у базиліці св. Петра.

— Плодовитий султан. Чоловіком, що мав найбільшу родину, був султан Марокка Мулла, який помер 1727 р. Він був батьком 888 дітей, мав 2000 жінок, 83 братів і 124 сестри.

— 3 індійських звичаїв. Коли індійцеві уродиться син, то він зобов'язаний дати знайомим і гостям дорогі подарунки та справити для них забаву, бо син вважається в Індії великим щастям. Коли ж уродиться дочка, то індієць не дає нікому ніяких дарунків, не улаштує забави, бо дівчина в родині вважається великим нещастям, а індійська приповідка говорить, що ліпше мати двадцять синів, ніж одну дочку.

— Промоція. 22. листопада 1929 р. в Українському Високому Педагогічному Інституті ім. Драгоманова у Празі відбулася промоція асистента Інституту п. Петра Теняника, родом з Великої України, на доктора історично-літературних наук.

— Фальшивники валют. „Берлінер Тагеблат“ подає з Бохума, що тамошня поліція відкрила велику організацію фальшивників німецької валюти. Арештовано дотепер 20 осіб, між ними інженіра Ангелгардта та купця Вальбреля, які вже раніш були карані за фальшування грошей. У домі Вальбреля найдено машину до підроблювання грошей, а саме 20-маркових банкнотів. Ці банкноти були поширені по всіх містах над Реном, особливо в Порурі.

— Подорож Томаса Манна. Лавреат Нобля, німецький письменник Томас Манн, вибрався в подорож здовж Реном і перебуваючи короткий час у Кельні, на літературнім вечорі прочитав уривок найновішої своєї повісті „Йосиф та його брати“. Приїзд Томаса Манна був для населення Кельну правдивою сензацією і публіка присутня на літературнім вечорі улаштувала лавреатові Нобля велику овацію. Його закинуто цілими горами квітів. З Кельну виїжджає Томас Манн до Норвегії та Швеції.

— Фахову жіночу силу до шиття церковних риз і до допоміж при обслузі гостей сейчас приймемо. Зголошення слати на адресу: „Священіча Поміч“, Станіславів, Пасаж. 1009 1-2

— В неділю дня 7. грудня ц. р. в салях „Гостиниці“ „Чайний Вечір“ Червоної Калини. Добровільні датки на фонд „Літопису Червоної Калини“. 1012 1-1

Освітня й економічна роль кіна.

Наше століття радія й електрики принесло з собою великанський розмах 10-ї Музи, як сьогодні називають мистецтво „Великого Німого“, мистецтво кіно.

Той Великий Німий зробив нам нову велику несподіванку та з срібного екрану заговорив, а тим ще більше зацікавив нас собою весь культурний світ. Кінове мистецтво — хоч має за собою тільки 30 літ життя — поширилося на цілу земну кулю, підбиваючи ціле людство без різниці рас, національності й релігії.

Бо фільми своєю зрозумілою, міжнародною мовою руху й миміки, своєю рухливістю, темпом,

оригінальністю анимом, величезною різноманітністю ситуацій і спенерій ділає однаково на всі народи й то не тільки на інтелігентів, але й на людину без освіти. До того завдяки своїм низьким — у порівнянні з театром — цінам стало кіно мистецтвом для неможовітних верств. А наслідком того свого поширення стало воно також дуже важливим економічним чинником.

Варто тільки згадати, що в самому Голлівуді має при виробі фільмів 43.000 людей варстат праці, що в фільми вкладається величезні капітали. А й сама експлуатація фільмів через кіно дає варстат праці мільонам людей, а власникам кіно мільйони.

І на наших очах виростає на наших землях поважна мережа кіно, та дальше поширюється, доходячи й до найменших місцевин. На жаль, ці кіна на західно-українських землях є в чужих руках. У нас навіть до тої заведеної економічної діялки й досі не вилзо в покликаних чинників розуміння та доброї волі, щоб використати її як важливий економічний чинник для національних потреб. Бо на кінове мистецтво, що вже алобуло собі загально ім'я 10-ї Музи і признане місце окремого мистецтва, у нас усе ще дивляться якось як на розсалник деморалізації. А тим часом наші маси ходять до кіно, несуть свій гріш чужинцям, котрі цей гріш майже завжди уживають проти нас. А ми самі помагаємо чужинцям багачуватись, наймаючи для їх кіно салі „Народних Домів“ та інших народніх установ.

Як приклад ось такий конкретний випадок: В одному нашому підкарпатському місті з 28.000 населення є народня установка, що має власну кінову ліцензію та власну гарну салі. І ні не веде кіно у власній управі, ні не підняла його у країняцям, а відняла... жидам за мізерною оплатою 800 зол. п. місячно. Таких випадків буде й більше. І таким чином багачуться чужинці, збираючи гроші з нашого населення і то з салі, поставлених важкими лептами цього ж населення. І ці чужі заробітки з наших кишень звертаються проти наших національних інтересів. А наші провідні чинники, замість також таким робом збирати прибутки на національні потреби, примушені нічно звертатися до громадянства з закликами пожертв.

На жаль, одною статтею та до того про справу, яку треба би робити без великого занону (моя спроба безгаласового зацікавлення попала в бюрократичні петлі), не можна айсувати цілої ваги справи та способу її переведення в життя. По могому реально повинна якась із культурно-освітніх установ („Просвіта“ чи У. П. Т.) зайнятися цією пекучою й данно дозрілою для переведення справою (з потрої до речі можна мати гарні щомісячні прибутки) та перевести в цілому краю (через філії чи кружки) анкету на тему а) де в українських салях грають чужі кіна, б) де є салі й умови для заснування нових кіно, в) де є умови для нових кіно і виплатитися будувати салі.

Після анкети викинути, щоб: а) після скінчення контрактів із чужими кінами в готових салях поведено кіно у власній управі, у найгіршому разі в українському піднямі, б) пустити в рух нові кіна в готових салях, в) будувати нові кінові салі.

Прибутки, що їх така центральна установка могла би мати з цієї акції є такі: 1) якийсь добровільний відсоток від чистого анску на культурно-освітні цілі, 2) відсотки за посередництво при закупіві кінових машин, приладдя й потреб, 3) відсотки від друку спільних плякатів і рекламних друків, 4) відсотки при закупіві фільмів і рекламного матеріалу для спільної експлуатації фільмів (приклад пражського „Сокола“).

Ця остання точка прибутків прийшла би на чергу аж пізніше, як буде таких кіно більше, але вона буде давати найбільші сталі прибутки, бо спільне закупіві фільмів уможливить кінам одержання добрих фільмів і за меншою оплатою, перед їх конкуренцією, уленішить термінування (призначування днів вистави для фільмів) і взагалі праці при центральній буде великою полегшою та вигодою для кіно і вони радо відсотки заплащать, бо ще на тому виграють. Звичайно, що кіна могли би вести й освітню працю даючи для простолудів та шкіл невулярно-наукові фільми в неділю і свята перед полуднем і в денні дні після обіду. — До того така центральна могла би дістати фільми для мандрівних освітніх кіно, що сьогодні не можуть фільм дістати.

Розуміється, завданням централі було би також стало інформувати кіно про стан і бостули к'нового мистецтва через пресу, або через окремі журналі, при допомозі видання приступного „ручника про кіно й його ведення впресті підготовлення коротким курсом кінових провідників із писемних із місць чалудчатів.

Не марнуємо великої нагоди до розвитку народного мистецтва. Не лякаймося конкуренції, бо добре ведене кіно з добрими фільмами, рекламою й музикою притягне й чужу публіку. Даймо вартат праці сотням альюкатованих і безробітних та поможім тринку економічну основу культури-освітній праці — через кінову акцію.

Час з поглядами, що до торгівлі (якою є кіно) треба життєвих голів, у нас безпосередньо минає. Наша тверда дійсність наказує шукати нових доріг і засобів. І вона не повинна знати нашого генерального ліку на всі наші болячі і недотачі: „якось то воно та буде“...

Антін Дівнич,
організатор і б. директор кіно ужгородської „Просвіти“, організатор і б. секретар „Союзу кін Пікарнаської Русі“.

Документи часу.

(Допис з села).

В Романові, нов. Тернопіль, почали поляки будувати „Дому Людового“, яку веде місцевий комітет будови, а в дійсності повітовий комітет будови „Домів Людових“. На чолі повітового комітету стоїть повітовий староста в Тернополі п. Малицький.

Вночі з 17. на 18. листопада ц. р. розсунулася одна стінка, яку попереднього дня вимурували мулярі з невеличких каменів та гли-

ни. І ніхто з місцевих поляків-селян, які належать до комітету будови „Дому Людового“ не твердить, що стінку хтось з розумом розважив, а навпаки: всі вони твердять, що будова стінки була так неміцно та недбало виконана, що вона сама розвалилася. Микола Кшиський, місцевий селянин-поляк, зізнався перед громадською зверхністю в Романові, що він і ще один чоловік буди першими, які заперітили розвалити стінку та що вони набрали переконання, що стінка сама розвалилася тому що камінь було розмазане рівномірно по обох сторонах стінки та що не було ніяких людських слідів коло розвалення стінки. Зізнання ці зложив п. Кшиський на письмі та їх аласно-ручно підписав.

Та дня 28. листопада прийшло до громадської зверхності в Романові письмо такого змісту:

Starosta powiatowy w Tarnopolu. Dnia 25.XI. 1929 r. L. 29833/29. Romanówka — zastosowanie przepisów z § 34. ust. ogólnych. Do Zwierzchności gminnej w Romanówce. Wobec tego, że w tamt. gminie dopuszczono się zniszczenia fundamentów pod budujący się Dom Ludowy, czyli gwałtu publicznego, a więc czynu wysoce karygodnego, mającego (aczkolwiek) charakter polityczny, przeto na zasadzie postanowień zawartych w § 34. ustawy z dnia 12. VIII. 1866. Dz. u. k. Nr. 19. i orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 27. grudnia 1926 r. L. Rej. 505—29, oraz tutejszego reskryptu z dnia 6. li-

stopada 1929 r. L. 29236/k. u. po porozumieniu się z Wydziałem Powiatowym w Tarnopolu polecam Zwierzchności gminnej w Romanówce w przeciągu 8 dni, licząc od daty otrzymania niniejszego reskryptu, całą szkodę, poniesioną przez Zarząd Budowy Domu Ludowego w Romanówce, temuż Zarządowi wynagrodzić imieniem gminy, a to pod rygorem przymusowego ściągnięcia jej drogą egzekucji. Celem ustalenia wysokości szkody wynagrodzić się mającej powinna Zwierzchność gminna porozumieć się z Zarządem Budowy Domu Ludowego w Romanówce. Po uiszczeniu wynagrodzenia należy mi donieść. Niezależnie od tego zarządzenia polecam Zwierzchności gminnej tuż zaraz po otrzymaniu niniejszego polecenia wzmocnić gminną wartę nocną do 10 ludzi, która patrolować ma po całej wsi codziennie od zmroku przez całą noc aż do rana i to aż do czasu wysledzenia właściwych sprawców czynu powyżej opisanego. Od tej decyzji przysługuje odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego, które wniesić można w drodze tutejszego Starostwa powiatowego w przeciągu dni 14, licząc od dnia doręczenia niniejszego reskryptu, jednak nie przysługuje mu mocy wstrzymującej niniejszych zarządzeń, a to ze względu na bezpieczeństwo publiczne. Starosta powiatowy Malicki.

Проти такого оречення староства в Тернополі внесено відклики до Воєніського Уряду в Тернополі через Повіт. Народню Канцелярію. Крім цього громадяни Романівки подали повинний факт до відомої послові д-ру Баранові.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Четвер, 3. грудня, год. 7-30 „Тріо“, вист. гостин. Малицької, Венгерка і Савана.

П'ятниця, 6. грудня, год. 7-30, „Тріо“, драматичний виступ Малицької, Венгерка і Савана.

Малий Миський Театр:

Четвер, 5. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рож“, комедія Шанявського (премієра), гост. виступ В. Бридзіньського.
П'ятниця, 6. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рож“, гост. виступ В. Бридзіньського.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Четвер, 5. XII, премієра „Гонг Джес“, дві виставки: год. 7-15 і 9-30 веч.
П'ятниця, 6. XII, „Гонг Джес“, дві виставки: год. 7-15 і 9-30.

Кіна.

Апольо: Плодочість (на осн. повісті Ем. Золя).

Касіно: Півня Ельза (на осн. повісті Арт. Шніцлера).

Кольосей: Кінь серед козаків.
Лев: Грішне кохання.

Марусевська: Жінка в багряниці. (Літ. де Путті, Дон Альварало).

Оаз: Номінара (Бригіда Гельм), Пат і Чатагон, як дитини.

Палак: Звукова фільма: „Ню Норк уночі“ (і наддодок: Ніна Тарасова: Дві ласті — по російськи, Рим. Бонелі: Пролог до „Павліа“).

Пан: Вільна острівна св. Олени.

Пасаж: Володар степів (Кем Мейнард).

Гиндзень Гомонта та Пата й американська комедія.

Стилений: Й перший цілунок.

Фетанорган: Козацьке кохання (на осн. повісті Телетого Козаків).

Химера: Блакитний заліс.

Утіха: Місто чудес (Фейрбенкс).

Програма радіо.

П'ятниця 6 XII. 1929.

Варшава (1411,7) 17-45 Концерт мажорантів Краків (312,8) 17-45 Трансмісія з Варшави. Гельсінгфорс (321,4) 16-00 Свято самості виступ Фінляндії. Пейпціг (459) 19-30 Відьмівська оркестра. Галін (296) 18-30 Вечірній концерт. Зрно (341,7) 16-30 Канцерельна музика. Лондон (336,3) 17-00 Відьмівська оркестра. Штутгарт (360) 19-15 Енsemble сучасна музика. Гамбург (372) 20-00 Концерт радіооркестри. Франкфурт (390) 16-00 Популярний концерт. Берн (403) 20-45 Чоловічий хор. Берлін (418) 16-30 Воєнні пісні (співає Копель). Стокгольм (436) 22-10 „Ботема“ Ніччівія. Рим (441) 17-30 Повоздунівий концерт. Ліннєбер: (473) 13-05 Німецькі фантастичні опери. Прага (487)

16-30 Концерт радіооркестри і вокально-хорової Попова. Мільно (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) 19-35 Грамофонні пісні. Відень (516,3) 16-30 Концерт солистів. Рига (525) 19-10 Концерт. Мюнхен (533) 17-15 Домашня музика. Будапешт (556) 17-30 Фінляндський вечір. Москва (525) 15-30 Концерт. Ковно (1935) 18-35 Вечірня музика. Париж (17-3) 21-45 „Кінь Ігор“ опера Бородіна (співає російський хор)

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

З Т-ва „Шаховий Конин“. Видія Т-ва українських шахістів „Шаховий Конин“ у Львові повідомляє отримати, що дня 15. грудня 1929 р. в год. 10-й рано відбулися в доміні Т-ва „Зора“ при вул. Вржеській ч. 21. Звичайні Загальні Збори Т-ва з таким порядком дня: 1) Відкриття Зборів; 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів; 3) Звіт з діяльності Виділу; 4) Звіт Контрольної Комісії; 5) Вибір нового Виділу; 6) Внески і запити. — На випадок відсутності відповідного числа членів, Збори відбудуться в годину пізніше, без огляду на число присутніх. — Відділ

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Рентшнер, Лейпциг 37. 883 2-12

ГОДИННИК ВАШІ буде надіслане на-правлений і найбільший годинничарський робітник Івана Зельтєра й х. Лівія на Марійську ч. 3 — 3 провінції просимо репарати прислати поштою — (таромодні жінки годинники переробляють на руки 1002 21—?

ДОНОВЕРХОВА каменниця, початок Куркової, 5 хвиля від Ринку, ціна 0,500 дол Ігнат — Куркова 24. 1015 1—3

ЛЮДЕЙ (обох полів) енергійних, інтелектуальних і метких — до постійної комерційної праці, в кожній закусці Польщі — пошукється. Після чотиримісячної проби, есентуальної стабілізації. Подання умотивовані точних дитини-сом святі негайно під адресою: Krzysztowice, Lwów, Legjadow 1. 1015 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

Бувши лікар загальної практики, спеціаліст шкірних, венеричних і сифілітичних хвороб та лікарською косметикою ординув від 10 ч. 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірська сонна, Валюфор, Ляховіска. Комотеранія Селатеранія (позначки) ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. л. 24-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Скріплювання злитихся зубів, надко-бавання й зливання зубів, без болю. Штучні зуби в калючу і золоті після найновішої системи. Пациєнти з провінції податуються в найкоротшому часі. II. I. Урядовим і студентам значна зни-жа. Поземні і сплати. Тел. 65—73.

Ширіть
наш
часопис!

Накриття

Frageta, Hennenberga і інших найкращих фабрик по фабричних лінах 377 у МАНДЛЯ, вул. Коперника 14. Напроти Кіна Коперника

Подяка.

Високоповажаному Пану проф. д-рові Маріанові Панчиничові у Львові. За успішне, безітересовне й в надзвичайних злизнах виконання мене з тяжкої недуги, а при тім на повну посвятити опіку складно з глибини серця наземно, ширю подяку. 1004 Михайло Соловський.

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як: смерека — ялиця так столярські, як і будівельні.

Тартак ЗАРВАНИЦЕРА в КАЛУШІ. 9-7

Вже продається

1) СЛУЖБОВИЙ, нове видання з 1929 р. кінноарієм Ціна в о-прани 12 ам. дол.
2) ЦЕРКОВНИЙ ІНВЕНТАР, ціна 1 дол. 50 сот.
Дістати можна в книгарні Становицького Інститута. 995 3—3

Американська система!

ФАБРИКА МЕБЛІВ „ФАМЕТА“ Львів, вул. Краських ч. 18. п. Продає кожну без ручителя на умовах шкідливості дотенер побуток, спальні, їдальні, кухні і боран урештєння. Від 10 зол. Від 10 зол. Показники штуки меблі, виставлені меблі, фотелі до спання, а-жаний, матеріал, шафи й інше. 1—20

Дня 20. грудня ц. р. о год. 10. рано відбудуться

в салі Товариства „БЕСІДА“ Львів, вул. Рутівського ч. 22.

Загальні Збори

Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“

Порядок наради:

1. Верифікація протоколів Загальних Зборів з дня 1. березня і 11. липня 1929 р.

2. Звідоження з діяльності за 1929 рік.

3. Закриття рахунків і білнис за рік 1928/29. Звідоження Кон-трольної Комісії з провірки зам-кнення рахунків і білнис та уді-лення обсяготорії уступаючий Го-ловній Раді.

4. План праці та проєкт бюдже-ту на рік 1930.

5. Вибір Голови Товариства, 18-ох членів Головної Ради та 6-ох заступників (§. 21. статуту).

6. Вибір 3-ох членів і 2-ох за-ступників Контрольної Комісії (§. 17. статуту).

7. Іменування почесних членів Товариства.

8. Внески і запити (§. 16. уст. 2.).

По думі §. 14. обов'язуючого статуту беруть участь в Загальних Зборах з рішючим голосом: 1) Представники Філії і Кружків, а то по 2-ох делегатів від кожної Філії, а по одному від Кружка. 2) Відпоручники членів-осіб правних: а) яким Головна Рада признала правс рішючого голосу на Загальних Зборах (§. 5.) — по одному від установи і б) від-поручники правних осіб, об'єднаних в кооперативних осередках а те по одному на 10 правних осіб, які є чле-нами „Сільського Господаря“. Всі прочі члени беруть участь в Загальних Збо-рах Товариства з дорадчим голосом. Легітимізація для представників Круж-ків і Філій є писемна повноважність, ви-ставлена Радою Кружка або Філії Т-ва. Легітимізація для повноважників членів — осіб правних є писемна повноважність, ви-ставлена Управою даної правної осо-би. Після §. 5. статуту, членами-особами правними, які мають право рішючого голосу на Загальних Зборах є центральні кооперативні установи, коли їх за-такі унаслід Ревісійний Союз Україн-ських Кооператив.

Головна Рада Краєвого Господарського Товариства „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ у Львові, дня 28. листопада 1929 р.

Інк. Ю. Павликовський, в. р. президент.

Інк. Олександр Охрим, в. р. 1—1 секретар Ради. 1019

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Комто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
Цейлоні 5 ш. ш., Чехо-
словацькій 30 ч. ч., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

НЕ вистарчить, що Ви виповіли у ПЗУВ забезпечення 1/3 частини вартості своїх будинків і її забезпечили в Т-ві взаємних обезп. „Дністер“. Ви ще мусите най-далше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу в „Дністрі“ на 1930 рік, бо інакше Ваше забезпечення в „Дністрі“ буде неважне і в цілості перейде до ПЗУВ.

Сумерк російського комунізму.

Львів, 6. грудня 1929.

Права опозиція в російській комуністичній партії скапітулювала. Точніше кажучи, скапітулювала не опозиція, а її лідери. Але сама ідея, за яку боролась цим разом права опозиція з Бухаріном, Риковим і Томським на чолі, не провалилась. Навпаки, вона нашла дуже багато своїх визнаючих у масі робітництва і в численних партійних, рядових робітників на місцях. Сама комуністична преса стверджує, що „Ідеї теорії (цебто теорії правих опозиціонерів — Ред.) гуляють у лавах партії в країні“ („Комуніст“ в 26. листопада ц. р.). І власне цього „гуляння“ найбільше бояться теперішні переможці правих опозиціонерів. Чому? — На це питання саме й хочемо дати коротку відповідь.

Перед роком прийняли російські комуністи план п'ятилітньої господарки. Цей план мав довести більшовиків за п'ять літ до небувалих досягнень на полі індустріалізації цілого СРСР. Минув рік від прийняття плану і рівночасно рік незвичайно швидкої, інтензивної його реалізації. І що показалося? Показалося, що більшовики взяли за непосильні для себе експерименти. І тільки експерименти! Про це пишуть однодушно всі кореспонденти закордонних газет, як негравальні, посторонні обсерватори, нічим у внутрішньопартійній боротьбі більшовиків незаінтересовані. На сторінках „Діла“ передавали ми своєчасно погляди на внутрішню господарську політику у СРСР відомого кореспондента „Ворлдер Таблетт“ Шеффера, тепер усуненого зі СРСР, а далі кореспондента „Праєр Прессе“ Шрома і накінець кореспондента віденського щоденника „Нас Фраз Прессе“ інж. Бассекеса. Всі вони стверджують, що по році інтензивного перебудовлення п'ятилітнього плану індустріалізації стало життя в СРСР невимощим. Величезна харчова криза, нестача промислових продуктів першої необхідності для міста й села (як матерії, шкіри, полотна і т. д.), великанський брак помешкань по містах, цілковите потоптання найпримітивніших вимог гігієни як у місті так і в селі є найнагляднішими доказами зближаючого чимраз швидшого краху комуністичної господарки.

Один рік індустріалізації згідно з п'ятилітнім планом довів до того, що селянські індивідуальні господарства завдяки більшовицькій політиці ввійшли в руїну. Висувані проти них колективні господарства у своїй дохідності цілковито завели. Але незважаючи на те, головний контингент податків на реалізацію п'ятилітнього плану індустріалізації мусить доставити таке село і то село не колективізоване, а те, що веде індивідуальну господарку, дарма, що зруйноване. Тому нічого дивного, що це село, як кажуть більшовики, „куркульське“, починає протиставитись агітационно-сільсько-господарській політиці комуністів. Воно не цурається вже й актів терору. Ще гірше представляється тепер справа з робітництвом. Реалізація п'ятилітнього плану індустріалізації вимагає незвичайного напруження від робітника, особливо у важкому промислі. І не тільки напруження, але й самопожертви. З робітника примусово стягають великі податки на індустріалізацію, побільшують для нього працю, але нагомісь не дають йому за це ніякої компенсації. Ні життєва стопа робітника від цього не підіймається, ні його душевний настрій не підноситься. Навпаки через надмірні податки, його плата стає меншою, а через те й його побут у день стає гіршим. Він дістає хліб в обмеженій кількості і тільки на карточки, матеріял на одяг так само і то матеріял найгіршої сорти, товари не

Чи Ви знайдете ще яке оправдання або вимівку, коли хоч один раз не купите набілу і масла в skleпах „МАСЛОСОЮЗУ“?

Якщо так, то напишіть нам, а ми евентуальні недомагання усунемо.

може взагалі добути, а про якінебудь гігієнічні потреби в житті не може й думати. Культурні вимоги робітника обмежені виключно до коматити. Словом радянський робітник бідує в „робітничій державі“ так, як ніколи не бідував при старім режимі.

Права опозиція бачила всі ці страшенні явища дійсності і тому поборювала і сільсько-господарську політику Сталіна з її руйнуванням індивідуальних господарств і промислову політику з непосильним форсуванням розвитку важкого промислу при цілковитій нестачі капіталу та неадаптованості і неадекватності таких ділянок промислу як текстильна та сільсько-господарська. Тому цілком природним є факт, що „теорії“ опозиції „гуляють“ у лавах партії та в масах робітництва і навіть селянства.

І хоч Бухарін, Риков і Томський, лякаючись долі Троцького і Зіновєва, скапітулювали, то їх ідеї фактуалізувались. Сама дійсність понесла їх у масу. А ця маса, а дня на день голодніша і з дня на день чим раз менше одита, а до того стероризована більшовицькою адміністрацією, покищо тільки опорадічно і тільки декуди розпучливо реагує на комуністичні експерименти кривавими відруками. Та не виключено, що голод і нужда активізують цілу масу і в усіх закутках СРСР. А що тоді? Комуністи відчувують, що до цього може дійти, але засліплені фанатизмом йдуть далі в обійми невідомого. Стоячи над пропастю, мобілізують та скріплюють тільки армію чекістів, яка має їх боронити. Досі вона їх боронила успішно, але чи зможе боронити далі? Бо не можна забувати, що хоч чекісти мають все, чого душа

Українські Діточки!

Простіть, св. Миколай приніс Вам подарунки та описи на ялинку тільки з однієї української фабрики цукорків

„Фортуна Нова“
у Львові, вул. Кордецького 23.

забажає, бо ходять все ситі, добре одиті та задоволені, то всеж не виключено, що й між ними найдуться такі, що стануть в обороні нещасного населення.

Капітуляція провідників правої опозиції — це не позадання внутрішньої скрути в СРСР, але навпаки її загострення, загострення не на верхах, а в низах, у масі.

Коли до всього сказаного додати ще останні акти більшовицького терору, доконуваного масово і в пімсти на всьох, як комуністи кажуть, „контрреволюціонерах куркульського“, отже сільського типу, коли додати розстріли численних урядовців більшовицьких заграничних представництв теж за їх „контрреволюційні“ звязки, а далі ще й значну кількість таких, що вирвавшись за кордон СРСР в характері урядовців чужих торговельних і політичних представництв тепер не тільки відмовились вернути до СРСР, але й стали в ряди активних поборників комуністичної диктатури, то ясним стане, що в СРСР починається сумерк комунізму.

Навіть з таким жестом самопевності і завадітської варозумілості заініційований і ведений воєнний конфлікт з Китаєм у Маньчурії не свідчить про що іншого, як тільки про сумерк російського комунізму. Більшовики, нездатні до ніякої війни, намагаються своїми браатурними, але й з найбільшою напругою доконуваними воєнними демонстраціями примусити Китай до чимскорішого позадання справи мировою дорогою. Можливо, що це їм удасться. Але це цілковито не свідчить про їхню силу, тільки про слабкість Китаю, що ще не вості як слід сконсолідуватись.

Добродійність у цифрах.

Під увагу нашої громади

Від часу до часу розніжняться українська громада для творів своїх попередників, для українських установ і щедрою рукою сипне... проектами, як добути гроша на вдержання тих установ, на їх розріст, на поширення їхньої діяльності. З річевих причин, а саме тому, що найбільші бюджетові видатки з усіх культурно-освітніх установ виказує „Рідна Школа“ то й увага винахідників крутиться найчастіше біля цього товариства. Переставляючи речення чи слова в давніших проектах відкривається Америку, а це відкриття заодно кінчиться тим, що треба дати гроші без огляду на форму, під якую це має статися. Нарікається на клич „дай та дай“, який безнастанно кидається. Але менше звертається уваги на те, як той клич переводиться у життя. Візьмим під увагу цей рік, який у т-ві „Рідна Школа“ почався з вереснем 1929 р.

У вересні зложили українці з усіх земель під Польщею в касі Головної Управи на потреби „Рідної Школи“ 8.231 зол. 76 сот.; з того в Галичині 7.778 зол. 51 сот., а в жовтні ц. р. 7.195 зол. 54 сот.; з того в Галичині 6.640 зол. 42 сот. Стільки прийшло на покриття бюджету, що вносить понад 2.000.000 зол. Сама Головна У-права має видатку на львівські народні школи.

В неділю 7. грудня ц. р. в салях Нар. Гостиниці

Чайний Вечір
„Червоної Калини“.

Добровільні датки на фонд „Літопису Червоної Калини“.

на фахові, на підмоги Кружкам 35.000 зол. місячно, а на це дістає 8 згл. 7 тисячів на місяць. Не аби-яка пропозиція!

Скажете: по деяких повітах є свої школи і гроші йдуть у першу чергу для них. Так, правда. Але покинувши те, що школи по повітах так само ледви клигають, слід спитати, де є ті повіти, що не мають ніяких шкіл на утриманні! Я не говорю про Березів з 25.40 зол. у вересні чи 49.20 зол. у жовтні, про Горлиці з 39.30 зол. у вересні, чи 37.30 зол. у жовтні, але про інші подібні. Але як висвітлити, що у вересні зложив цілий повіт Залішки (в зол.) 55, Скалат 50, Камінка 45.48, Рудки 42, Теревовля 40, Рава Руска 30, Косів 10, Любачів 9.50, Підгайці 7, а Городок нічого; або в жовтні цілий повіт Снятин 46, Бібрка 40.50, Зборів 38, Сокаль 25, Сколе 22, Підгайці 8.60, Товмач 5, а Городок і Любачів нічого. Чи вмерли або пішли в інший табір українці міст Богородчани, Городок, Добромилі, Камінка, Косів, Підгайці, Рава Руска, Рудки, Скалат, Сколе, Товмач, що за ті два місяці не ввійшло від них ані сотика!

Що сталося у вересні в Жовкві, чи в жовтні у Любачеві, Снятині, Ярославі, що тамошні громади не надіслали ані одного сотика? Або чим так збожіли Зборів, що у вересні прийшло відти 3 зол., чи Сокаль, який у жовтні спромігся на 2 зол. Таж Бересте Литовське прислало у вересні 70 зол., а Тарнобжег 30; Познань прислав у жовтні 226.80, а Хойніце 70 зол., а одна жінка з Боянця коло Мостів Великих, яка не бажає, щоб її імя подавати до відома — 300 зол.!

Що-ж на це ті, що оглядають „Рідну Школу“ щодня своїми очима? Дають раду, критикують? — Це не важка робота, особливо, коли

ділом не показується, як треба робити. Хочете залити „Рідну Школу“? — А що поставите замість неї? Скажете, що наближається зима, треба опалу, одяжі, обуви. Цього треба і у Львові! А всеж таки — Львів дав у вересні 2.725.80 зол., а в жовтні 2.535.94 зол., не вчисяючи того, що зложено в Кругжках.

Коли минулої осені по моєму відчиті у маленькому місті Гвілінг стейту Вест Верджіне зложили приватні українці 51 дол. на „Рідну Школу“ і я думав, що це багато, то присутній на селі словак (лікар д-р Гайдош) промовив так до зібраних: „Минулої неділі зібрали ми, словаки, на наше приватне шкільництво на Словацькій 500.000 доларів, а ви даєте 51 долар і хочете будувати рідну культуру? Мені соромно, що з мого міста йде на ту ціль усього 51 дол., гому я додаю 49“. І не питали словаки, хто там на Словацькій тими школами порядку. Головна те, що вони є. В нас інакше: або так, як я кочу, або ніяк. Це тоді, коли ми боремося за існування. Очевидно — це також засада, але не мудра.

Незабаром покажемо, як воно було в листопаді.

Лев Ясінчук

3 Буковини й Бесарабії.

„Денервующий ритм і жабиче квакання“.

Оклики українських селян: „Дайте нам нашу українську школу“, „повторювані до безконечности“, порівняє „Трібуна“ (новий ромунський дневник у Чернівцях) з денервующим ритмом коліс поїзду під час їзди або й галасом жабичого концерту“.

„Віriamo панам — пише „Час“ — із газети „Трібуни“ і з трибуни націонал-цариністичного свята, що домагання українського населення їх денервують по одним році. Перед роком співали вони як соловейки, кували як зазуді: „Українському народові належить його рідна школа“. Ще й тепер уганяється по наших селах посол Якобан і жайворонком припадає, але за святі зробилося із зазуді перед роком аудвудом і поза два слова: „Буде, буде“, нічого не змів заспівати про українську школу.

Маємо надію, що це останній раз денервує всяких панків у роді Якобана і сп. справедливе домагання українського народу: українська школа“.

„Запорожець за Дунаєм“ у Кишиневі.

В дні 1. листопада ц. р. відбулася в найближшій кишиневській театрі „Експрес“ вистава опери С. Артемюкського „Запорожець за Дунаєм“, що мала всі признаки сензаційної вистави. Вже на годину перед її початком вся ву-

лиця перед будинком театру була залита народом. Це збиралися всі ті, що не встигли ще бу-ли купити собі білету вступу. Очевидно, велика маса народу відійшла без білетів, бо театр вмі-шле тільки 1.5000 душ. Сама вистава пройшла надсподівано гарно — під невимовкоюю оплески публіки. Дирігував оперою український композитор Микола Бойченко, у виставі брали участь переважно артисти різних опер, у тому числі п-і Яцентівська, співачка петроградської опери (в ролі Оксани), п-і Пашук (в ролі Одарки), п. Сіомин, бас клужської опери (в ролі Івана Карася), п. Крижанівський (в ролі Імама). Гураган оплесків збирали теж українські балет-майстри п. Лещенко і п. Закіт. Задоволення публіки домагається повторення вистави і це хіба найкращий докз, що наш „Запорожець за Дунаєм“, музику якого переробив проф. петроградської консерваторії Г. Яцентівський, зробив на інтелігентну публіку Кишинева якнайкраще враження. Представники культурних установ Кишинева побажали перекладу опери на ромунську мову, до чого труппа, яка приго-товляє й інші вистави в українській і російській мовах, вже приступила.

Також розпорядок.

Стрільний порох для ловців можуть усі трафіканти продавати, крім національних меншостей. Черновецький „Форвертс“ приносить у цій справі комунікат великого генерального штабу, в яким він повідомляє префектуру, що на основі прохання генеральної дирекції монополів, стрільний порох можуть продавати всі спеціальні дебітанти столиць повітів, крім національних меншостей. Чи не рівноправність?

ЗА ОКЕАНОМ.

Автомобілями з Канади до Галичини.

Англійська корабельна компанія „Вайт Стар Лайн“ приготувала нарік велику прогулку з Канади до Європи. Це буде прогулька власників автомобілів і їх гостей. З автомобілями поїдуть вони кораблем до Європи, а там далі будуть вони подорожувати вже на автомобілях. Також деякі українці з Канади прилучуються до тої прогульки і поїдуть своїми автомобілями до Галичини.

Чому перепав посатник Олифанту Хляк?

При виборах в Олифанті, Па., на посади-ка міста перепав цим разом довголітній поса-тник Олифанту, українець Юрій Хляк, а вийшов ірландець Кілкален. Українці стратили місце свого посадики тому, що йшли при виборах за мало солідарно, бо не були як слід підготова-ні, тимбільше, що вірили свято в свою перемо-

Найліпші середники до плекання зубів.

ODOL C^o S. A. Lwów

гу. Ірландець Кілкален переміг тому, бо солід-но й завзято приготувався до цієї перемоги. В раді міста Олифанту буде все ще такі поло-вина (6) радних українців.

Українець виграв великі гроші.

Юрій Ковальчук, секційний робітник з Іа-кет, Альберта (Канада), виграв 80.000 дол., купивши лос з кінних перегонів в Англії. Розу-міється, таке щастя дуже рідко трапляється, але видно, Ковальчук мав цим разом дійсно рідке щастя. Ковальчук чотири тижні тому ви-пав з моторового візка на залізничній лінії та зломив кілька малих кісток у нозі. Тому вістка, яка наспіла про велику виграну, застала його в ліжку. Він ще не знає, що з грішми зробить.

Жертва рад.

В Орендж, Н. ДЖ., померла одна з 5 ро-бітниць „Юнайтед Стейтс Радіум Корпорей-шен“, Квінта Мек Данелд. Як відомо, ту корпо-рацію оснував був українець, д-р Сохоцький, котрий сам затруївся і помер перший тому два роки. З 5 робітниць, які були теж затруїлись, тепер померла перша. Всі вони одержали від-шкодування по 10.000 дол. і досмертну плат-ню по 600 дол. річно.

Складайте жертви на оселю українських робіт-ників пера в Ямнім!

ЛЕВ ЯСІНЧУК.

Українські переселенці в Новому Світі.

(Докінчення.)

„Рідна Школа“ й еміграція. — В незнану дорогу.

Обличчя кожної нації виявляє найкраще її організаційність, її установи. Організація цілком розсіпані одиниці в одностороннє тіло. Через свої установи нація перероджується, при їх до-помоги наблизяється до своєї мети, якою — беручи загальною — мусить бути добробут, політична воля, господарська незалежність. Скільки і якість організованих установ свідчить про вну-трішню силу даної нації.

У своєму розвитку організував україн-ський народ повсякні установи, які в меншій чи більшій мірі при всяких перешкодах чи невда-чах посувають націю в її змаганнях уперед. Та, коли економічні організації поступають і кри-шуть своїм власним розгоном, то культурно-освітні організації вимагають сумлінного, теплого відношення до них з боку кожного свідомого гро-мадянина. Особливо уважливого піклування по-трібують ті установи, яких існування є політич-ною й життєвою konieczністю, які розрослися по-над внутрішню силу саме внаслідок тої невід-хильної konieczності.

За установу життєвої, необхідної konieczності уважає український народ на Західній Україні „Рідну Школу“. З огляду на її значіння та з о-гляду на її великанський бюджет, на неї йде львівна пайка всіх добровільних датків. Одне з усі вони показався невисхідним з огляду на надзвичайний зріст числа створених приват-них шкіл в р. 1927 з одного боку, а внаслідком стихійних нещаст, що немов сприялися й по-верталя рік за роком та обезсилювали населення — з другого боку. Дійшло до того, що в р. 1928. виказував біляне „Рідної Школи“ 100 тисяч зо-лотих довгів. Еміграція, головню в Злучених Дер-жавах і Канаді, яка живе там у поважному чи-слі, почала зменшувати свою допомогу для тої

установи з року на рік, а то по причині арости власних місцевих потреб та наслідком високої допомоги жертвам, що потерпіли від ударів при-роди (голод, повінь, нещаст).

Тоді „Рідна Школа“ звернула всі свої надії на „край“, головню на Східну Галичину, а з дру-гого боку постановила звернутися живим слесом через свійого відпоручника до Еміграції. „Рід-на Школа“ числилася в тим, що Америка не має настільки відповідних сил, щоб могла когонебудь посилити виключно для організування допомо-ги для неї. Числилася й в тим, що живе й виче-рпуюче листування з поодинокими людьми чи ор-ганізаціями може не доходити до ширшого за-галу. Цей загаль може виправді знати „Рідну Шко-лу“ з назви, але певно не визнається як слід у всіх дрібничках, які коветно треба знати, щоб виробити в собі сильну волю не складати жертви, а постійно, добровільно, з глибини переконання са-мо о податкуватися. Числилася й з тою обставиною, що на еміграції кожний, хто має там працю, має якийсь лишок тоді, як у нас вистає ледви на скромний прожиток, що з того лишка при розумінні самої справи можна частинку від-дати на виховання української дітвори та, що на-віть малі датки в Америці дають при перераху-ванні на польську валюту великі суми.

Беручи на увагу і всякі несприятливі умо-вини (кошти дороги й удержання, домашні не-згоди серед еміграції тощо), — всеж таки ста-нула „Рідна Школа“ на тому, що мусить від неї виїхати окремий делегат. Інші центральні уста-нови різно дивилися на справу виїзду, окре-мого делегата від „Рідної Школи“, та „Рідна Школа“ мазчи до вибору: або соромно впасти і спричинити нації необчислимую шкоду, або бо-дай набрати повітря на дальше життя, — рин-лася таки нагнати безпосередні звосини в Бра-тах, що живуть як емігранти в Злучених Дер-жавах і Канаді. Деякі центральні установи до-помогли не тільки морально (радою й заходами), але причинилися в значній мірі до сфінансу-вання поїздки делегата.

Щодо особи делегата, оцінія відповідальні чинники погодилися на мене.

Після літ організаційної праці в такому за-мітному товаристві, як „Рідна Школа“, я бачив неабиякої честі: провідні чинники наділили ме-лодіями і поручили виїзд до Америки. Я мав і-хати до тих, що перед роками покинули Рідний Край, вигнані злітти неодолю і злиднями; до тих, що серед найбільш невідрадних умов вирости на свідомих і вірних горожан Америки, а при цьому на добрих громадян власного народу, того, з яко-го походять. Мав я іхати до тих, що не тільки створили на чужині своє рідне життя бодей у по-меншому обемі, але й цілими роками піддержу-вали Рідний Край у важку історичну годину.

З листування, яке я вів від „Рідної Школи“ зі заморськими діячами, громадянами та органі-заціями, далі в американсько-української пресі, яка часом попадала до краю, я витворив собі був погляд, що при тому хаосі й розбитті, яке запану-вало серед невеличкої розмірно частини україн-ського народу на величезних просторах Америки, при загальному недовірі до всяких „делегатів“, — моя будуча праця буде незвичайно важка (ко-ли загально буде можливо). Один з діячів, що знав Америку, якого я запитував про його погляд на мою будучу „виправу“, потішив мене тими сло-вами: „Коли хочете скомпромітуватися, то їд-те“. Ані одна з 26 українських організацій в Аме-риці, до яких звернулася „Рідна Школа“ по ра-ду, ані один з видніших тамосніх діячів, не від-повіли ані слова. Я бачив, що мій приїзд до Аме-рики нікому з тамосніх чинників не потрібний, а може й небажаний. Та — цинячи завалто ви-соко ту установу, якій я віддав стільки сили, — я відважився на все.

Дня 14. серпня 1928 я покинув Львів, а 26. серпня станув уже на неананій мені землі Ва-шингтона, в Нью Йорку, серед зовсім відмінних, чужих мені обставин. З уповноваженнями від моєї установи в кишені, з безмежною тугою в сер-ці, з горічким бажанням виконати моє діло як найкраще та зі страхом перед невдачею.

Від Редації. Дружонам тут фейдетики п. Л. Ясін-чука є частиною книжки, яка поминається цього місяця п. в. „За океаном“

На східні теми.

Огляд подій за листопад.

Найважливішою подією залежності політики в цьому місяці є безперечно проголошення Таджикистану союзною республікою СРСР. Мало хто знав про існування в складі СРСР, дотеперішньої автономної таджикистанської республіки, яка раптом піднесена на висоту союзної республіки на рівень з Україною. Яка-ж причина такої метаморфози?

Таджикистан складається зі східної частини Бухари, частини Самаркандської області й т. зв. російської частини Паміру. Кордони Таджикистану в більшій своїй частині є спільні з Афганістаном і т. зв. англійським Паміром. Виділення цієї округи в „самостійну“ республіку, тісніше зв'язує її з центром радянської „федерації“, потрібне для Москви з двох причин: поперше для доцільнішого культивування на цьому терені бавовни (мається тут багато придатних просторів під управу бавовни), подруге терен цей забирає першорядної ваги для більшовиків у політичних цілях, як зампрем'я Туркестану так і більшовицької пропаганди в Індії. Зміна в Афганістані після упадку Аманулли й Габібуллі, зацікавлені політику менше прихильну для Союзу і тим Афганістан став для Москви тереном менше придатним для антибританської пропаганди: більше того в Афганістані Надір-Хана губить населення Туркестану бачить (може й безпідставно) підтримку в боротьбі з червоною окупацією. Відділення центрального Туркестану від Афганістану й утворення центру антибританської пропаганди, зв'язаної безпосередньо з Москвою, — це ціль утворення „самостійного“ Таджикистану. В останні часи більшовики укладають багато уваги туркестанським справам, так напр.: на весні 1930 року має бути закінчена будова залізничної, яка лучитиме Туркестан з Сибіром. Коли до цього додати скріплену діяльність III. Інтернаціоналу на терені Індії, то яким стане, що Таджикистан є авангардом в акції на південний схід.

Китайсько-більшовицька війна, яка досі велася у формі дрібних граничних сутичок — увійшла в рішучу фазу. Більшовицькі війська раптом заатакували китайців і посунулися на півсот кілометрів, гадаючи таким чином „побіду“ закінчити війну, яку неможливо провадити на довшу мету. Сподівання на повстання під проводом комуністичного відлону Куомінтанту завели, нанкіньському урядові вдалося його вже майже зліквідувати, таким чином для червоної армії не було іншого виходу як тільки самостійний виступ. Всі відомості кажуть про те, що війну старатимуться скоро зліквідувати як китайці так і більшовики, які дійшли переходово до „побіди“, так потрібної для уряду з огляду на внутрішній фермент. З посередництва німців у справі помирненні воюючих сторін виявилось, що більшовики старатимуться поладати конфлікт дорогою безпосереднього порозуміння з мукденською владою, не бажаючи входити в переговори з нанкіньським урядом. Зокрема радянський уряд боронитиметься проти висування справи мирових переговорів на міжнародну конференцію. Викінним пунктом переговорів Совіти вважають привертання „статус кво“ на східно-китайській залізничці.

В арабському світі важною подією є заманіфестування англійцями своїх симпатій до арабів, заповідженням переговорів з Іраком, який ледарно визнає Лігу Націй як незалежну державу.

Заповідження переговорів є продовженням політики кабінету Мекдональда, який у вересні ц. р. повідомив багдадський уряд, що Англія готова підтримати справу прийняття Іраку до Ліги Націй в 1932 році. Рівночасно Англія зобов'язалася поінформувати Лігу Націй про свою постанову зректиса прав і привілеїв, які мала на підставі трактату з Іраком з 1927 року і до 1932 року мала підписати трактат з Іраком на відрізок проекту англо-єгипетської угоди. Останній виступ у парламенті державного секретаря англійського міністерства колоній свідчить, що заповіджену угоду з Іраком Англія має намір підписати внодвозі.

Проект трактату приязни поміж Англією й Іраком свідчить про зміну англійської політики на Близькому Сході, зокрема у відношенні до арабських країв. Важним є факт, що знесення мандату над Іраком наступило безпосередньо не тільки після постанови про усунення англійських військ з Єгипту, але й зійшлося з останніми подіями в Палестині. Замість підкреслення своєї незломної волі у відношенні до арабських країв і продовження своєї попередньої політики, Англія підкреслює, що власне прямує до наважання приязних відносин з арабами.

В Палестині, правда, війні в жидівсько-арабських бійках були строго покарані, але не

на довго це заспокоїло край. — розрухи знову виникли з попереднім запалом.

Реасумуючи причини англійської прихильності до арабів, треба сказати, що ключа її треба шукати в грізній поставі Ібн-Сауда короля Неджди й Геджасу, патрона повстання руху арабів.

Справа перетворення Індії в домінію, наразі ціла в мертвої точки. Консервативно-радикальний табір англійського суспільства, голосно протестує проти подібних затій уряду Мекдональда, вбачаючи в цьому крок до втрати Індії.

Крім тих кількох важливіших фактів, листопад на сході не приніс нічого нового.

Л. Л.

Найбільш актуальна справа.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ.

Зв'язана боротьба між противниками демократичного правління і оборонцями парламентаризму в Польщі, яка що хвиля створює нові ситуації, останні гомінкі демонстрації, нарастаюча боротьба з новоєрським продажним москвофілством — відвернули на часок увагу українського громадянства від дуже актуальної тепер справи — шкільного плебісциту.

Шкільний плебісцит — це одиникий законний спосіб домагатися переведення української викладової мови у тисячах спольщених і зутрактивованих школах та введення української викладової мови в тих нових школах, де більшість шкільних дітей українська.

З огляду на те, що плебісцитова акція попередніх літ не сповнила надій українського народу і не привернула українського шкільництва, — піднято питання, чи з уваги на те взагалі вказаним є переводити далі шкільні плебісцити. Думки були поділені: одні висказалися — за, а другі — проти шкільного плебісциту. Одні і другі мають певні підстави для свого становища.

Не тільки нерівний і згорі некорисний для українського народу сам плебісцитовий шкільний закон, — але особливо виконний розпорядок до нього майже виключає всяку перевірку і ствердження зловживань, бо „урядовою тайною“ є те, хто і за які діти вносив шкільні декларації за польською викладовою мовою в школі, а в слід за тим українському громадянству відібрана можливість у легальний спосіб ствердити, чи декларації за польською школою взагалі внесені і якщо так, то які при цьому були зловживання.

Але чи вільно нам резигнувати із шкільних плебісцитів? Чи краще буде, якщо не будемо користати з прислужуючого нам права? — На ці питання може бути тільки одна відповідь:

В обороні нашої української школи ми обов'язані використати кожний закон, а в першу чергу т. зв. шкільний плебісцит! При плебісциті є нагода якнайкраще освідомити ширші вер-

EUMIG HARTLEY - то найкраща класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість в дборі! — Вилучає п.д. гарантією фабричну люквальну статистику!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване прямо пробове, значення цього радіоного апарату на полі радіоної техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат!

Генеральне представництво

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ

Львів, Леонів 1. Тел. он ч. 458 і 459.

стан. При систематичній акції всякі надужиття з противної сторони не тільки не пригноблюють, але мають навіть виховуюче значіння: вони викликають завзяття, гуртують характери та переконують широкі маси, що не можна числити на нікого — тільки на себе самих, на свої сили, на безупинну боротьбу. До того ж факти з поодиноких громад (напр. Чесники та Обельниця, рогатинського повіту) доказують, що навіть при можливо найбільших зловживаннях можна віднести побіду, якщо із залізною консеквенцією поведеться боротьбу до кінця.

З другої сторони внаслідок занедбування шкільного плебісциту приходять застій у змаганнях за український характер наших шкіл, за українського вчителя, притуплюється чуйність громадянства на небезпеку існуючих неукраїнських шкіл для українського молодого покоління і цілої нації; широкі маси поволи зживаються з існуючим лихом та виказують чимраз менше відпорності. Попри те противники використовують нашу непорушність, вказуючи перед світом, що ми погодилися з існуючим станом річи, бо вже не переводимо плебісцитів за українськими школами.

З таких причин не тільки вказаним, але й коначним є переведення плебісцитів за українськими школами.

Місяць грудень — це місяць шкільного плебісциту. До кінця грудня мусять бути внесені шкільні декларації за українською викладовою мовою по школах. Шкільні декларації (по 3 сот. за штуку), брош. посла Целевича „Про новий шкільний закон“ 50 сот. за примірник і брош. І. Герасимовича „На тривогу“ з практичними вказівками (1 зол. 20 сот. за примірник) можна дістати в Правній Обороні при „Рідній Школі“ у Львові, Ринок ч. 10.

Повітові і місцеві діячі повинні потворити Повітові і Місцеві Комітети й забратися до інтензивної плебісцитової акції. Крайня пора.

Іван Герасимович.

Бісмарківська концепція в польській політиці.

Ще один польський голос про українську проблему.

У польським монархістичним щоденнику „Слово“, що виходить у Вільні, находимо в ч. 278 (з 1. грудня ц. р.) передовицю пера п. Адольфа Бохенського п. з. „Бісмарківська концепція у польсько-українських взаєминах“. Підхід автора до польсько-українських взаємин, хоч і не вповні оригінальний, то всеж до тієї міри цікавий, що ми подаємо статтю в інформаційних цілях у цілості. П. Бохенський пише:

Справу української меншини у Польщі можна розглядати із двох становищ. Маємо на думці роль української меншини внарі держави і її значіння у взаєминах між Польщею і іншими державами, а саме — Росією. Обі агадані проблеми є очевидні у взаємній зв'язку і впливають на себе. Однак приймаємо, що роль, яку українська меншина могла би відіграти внарі Польщі є менше важка, як її значіння у міжнародних взаєминах. На це складаються дві причини: факт, що українська мета себто виборення самостійності може бути здійснена тільки на підставі міжнародних змін і що для цієї мети українці мусять підчинити своє становище до польської держави, а далі факт, що основним наказом польської державної радії є сформулювати внутрішні проблеми так, щоб вони могли мати якнайбільше корисний вплив на нашу міжнародну ситуацію. Отже відношення польської держави до української меншини є тісно залежне від двох чинників: 1) від міжнародних українських домагань і 2) від домагань польської державної політики в якнайширшому значінні.

Роль народу поділеного між кілька держав є зрештою в історії майже завжди наскрізь міжнародною і залежною від політичних комбінацій

між цими державами. Класичним прикладом є тут Польща між Австрією, Росією і Прусією. Адже відомо, що відношення зборчих держав до Польщі переходило напругиорідніші фази, починаючи від безоглядої асиміляції через автономію до персональної унії і до надії на повну незалежність. Отак кожна з тих фаз була майже завжди функцією якоїсь міжнародної ситуації.

Так наприклад пулавська політика Олександра І-го з 1805 була спричинена можливістю конфлікту з Прусією і розв'язалася разом із цією констеляцією. Протипольське становище Бісмарка з 1863 р. було обумовлене змаганням, щоб використати польську справу для створення перемори між Прусією і Росією. А маніфест двох царів роз'яснюється бажанням зашкодити цій-же Росії, посередньо і безпосередньо. Подібно, як колись польська справа, так нині українська проблема є важним чинником у міжнародних взаєминах. Маємо намір тут задуматися: 1) над ролью, яку повинен відіграти той чинник зі становища польської державної радії, і 2) над головними домаганнями української державної радії супроти Польщі, Росії і взаємин між цими двома державами.

Коли річ іде про роль, яку український чинник може відіграти у взаєминах Польщі з іншими державами, то вона може бути двійна. Українська ірредента в Польщі як і в Росії може створити в тих державах розуміння спільної небезпеки і причинитися до їхнього порозуміння (6 це саме роль, яку в думці Бісмарка мав відіграти польський елемент у взаєминах між Росією і Німеччиною). З другого боку українська меншина може стати важчим дефективно-офензив-

Дентист-стоматолог**Д-р Степан Дмоховський**

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

Презиційна дентистична техніка. — Порцелянові корони.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

16-30

ним чинником у руках польської держави, чи то служиме до оборони перед Росією, чи то навіть до розколювання цієї держави. Була би це реалізована розвідка в 1920 р.

Згадані дві можливості є класичні в історії кожної меншини, що наводиться одночасно в двох державах. Вони вичерпують майже зовсім історію польського народу як міжнародного чинника в добу після „розбірів“. Отже з одного боку маємо порозуміння трьох заборочих держав, основане на спільній польській небезпеці, як Метерніхівське в 1833 р. пізніше Бісмарківське, з другого ж маємо чимало прикладів зв'язання польської справи з одною із держав проти другої. Була це — згадати тільки найбільше характеристичні моменти — політика Олександра I-го, політика Австрії й Німеччини в часі світової війни. Так само українська меншина може послужити або до порозуміння між Польщею і Росією і стати жертвним коалом цього порозуміння, або стати союзником Польщі в її історичній двобою з Росією.

Обі ці концепції є нині в повітрі. Нехай би їх можна здійснити при сприятливій збігу обставин? Та вирішувати рішення питання: яка з них більше відповідає домаганням польської державної політики.

Коли річ іде про концепцію Бісмарка, себто про використання української справи, щоби створити порозуміння між Польщею і Росією, то до речі буде згадати одну історичну ситуацію. У часі світової війни Бісмарківська концепція прийшла в остаточним висліді фiasco. Не вважаючи на спільну польську небезпеку не вдалося оминути конфлікту між Німеччиною і Росією. Тоді, у рішучій хвилині Бетман і Людendorф заважали здійснити другу концепцію і зробити з Польщі союзника в боротьбі з Росією. Та все було запізно. Данна політика Бісмарка помстилась: польська армія не стояла поруч німецької армії. Fiasco було очевидне й повне. Ідея Бісмарка не принесла ні одної із сподіваних користей, вата принесла менше чи більше непередбачених розчарувань.

Бісмарківської концепції борються нині, як відомо, Національна Демократія і деякі чинники серед партії БВ. Найясніше представив її Зигмунт Березовський у своїй цікавій брошурі про закордонну політику Польщі. Національна Демократія і чинники зближені до неї, — коли річ іде про закордонну політику — зважають, зрештою вірно, на конфлікт з Німеччиною, бажають зберігти добрі взаємини з нашим східним сусідом.

Одним із кріпких способів утримання тих добрих взаємин мало би служити порозуміння з української справи і спільне придушення її в обох державах. Скажім, що СРСР пішов би на таку комбінацію. Посіто сед нон компрессо. Ще й тоді успіх цієї комбінації був би тісно залежний від можливості, чи вдасться по вік утримати добрі взаємини з Росією. Бо коли приймемо, що до конфлікту з Росією не прийде ніколи, тоді одночасно приймаємо, що український елемент не матиме для Польщі вартості як союзник. Якби все-ж таки до конфлікту прийшло, наслідок бісмарківської концепції був би однаково фатальний як наслідок німецької політики супроти поляків. Сумнівна користь перемінилась би тоді у фатальну шкоду. Отже доля цієї концепції залежить від того, чи можна сподіватись зі Сходу в'їзного миру. Бо в протилежному разі та концепція є хибною і мала би свою підставу тільки тоді, коли всі спроби угоди з українцями (спроби, якої зоці ще не почали припоролювати) показались безумовно безплідними.

Це перша частина статті. Другу її частину подамо завтра.

Летунська катастрофа в Сквилові.

На військовій летунській майдані в Сквилові під час вправ літак підпор. Мечниковського наїхав крилом на чоловічий літак. Наслідок, ударений при швидкості 140—160 км. на годину оба літаки впали на землю. З під розтрощених апаратів видобули трупи сержанта-пілота Комарницького й обсерватора Мостовського. Підпр. Мечниковський, коли вже його літак падав на землю, відважав нас, та це не ухоронило його від удару в голову та поломання ніг. У безнадійному стані відвезли його у шпиталь.

Відкриття соймової сесії.

Приготування до відкриття. — Промова марш. Дашинського.

Відкриття соймової сесії було заповіджене на 12 год. вполудне. Вже на годину перед відкриттям почали збиратись товпи цікавих перед соймом. Всі вулиці, в околиці сойму, обсажені поліцією. В соймовому будинку змобілізована вся соймова охорона (т. зв. маршалківська сторожа). На кілька хвилин перед 12. всі послы зібрались в комплекті. Ситуація доволі напружена, бо ніхто не знає, як розвинується подія. Дипломатичні льожі в соймовій залі виповнені. Так само повна льожа журналістів. Точно в 12. годині марш. Дашинський відкриває засідання, відчитуючи декрет президента про відкриття і розпорядок про відложення сесії.

Засідання дня 31. жовтня — казав марш. Дашинський — не могло відбутись наслідком відомих подій, яких не хочу обговорювати. Ці події кажуть мені висловити ось які думки: Наша армія окружена пошаною і любов'ю, пам'ятаємо її героїські ауснали і її жертвенно пролиту кров в обороні границь і незалежності нашої молоді держави. У випадку війни армія є збройним раменем народу для відбиття нападу зовнішнього ворога. Польський жовіпр присягає „стояти на сторожі конституції“ і підлягає законам і Президентові Річипосполитої. Всі армії цивілізованих народів тримаються здалека від політики. Меч є аргументом супроти ворога, але ніколи супроти народного представництва.

Далі марш. Дашинський заявив, що ця сесія має перед собою два великі завдання, а саме: упорядкування фінансової господарки і ревізії конституції. „Сойм — казав дослісно марш. Д. — довершить зміни конституції, якщо йому дадуть на це час“. З черги присягнув він кілька слів пам'яті помершого французького державного мужа Клеманса і двох померших послів, а то: пос. д-ра Райха і Мацеш. Накінець відчитав цілий ряд законопроектів, внесених урядом і заповів експозе міністра фінансів Матушевського. В тій хвилі звійшли на сцену прем'єр Світадський, міністри Складковський, Цар і Матушевський. В год. 12.40 на трибуну ввійшов мін. Матушевський і приступив до виголошення експозе.

Мін. Матушевський м. і. сказав, що фактами, які характеризують теперішній час, є грошова скрута та криза ціл. Грошова скрута викликала скоре темпо нової творчості. Цей обов'язок в усіх державах, тому для Польщі буде корисним, коли зирніть або зменшить різниці в кред. доріжні. Польща багато грошей потребує на відбудову. Другим корисним наслідком грошової кризи є здержання розвитку нового виробництва, яке може бути угрупуванням підприємства на сильніших ніж досі основах. Третім корисним наслідком грошової скрути є обмеження кредиту для форсування споживання. Там, де кредит мусів бути дорогим, там ужитковання його для збільшення споживання було гіршим явищем. Причиною кризи є теж різниця між цінами збіжжя та бараболі і цінами промислових виробів. Проект бюджету, предложений соймові, міністр осудував на щогорічних цифрах, отже на реальних цифрах. Зріст позички неминуучих витрат майже 0 60 міль. спричиняє зменшення інших витратів, а саме закінчено розпочинаючи всяких інвестицій, а сконцентровано всякі старі. Вкінці міністр каже, що справу реформи податків і урядничих платень можна поладити лише створенням нових джерел доходу.

Після експозе мін. Матушевського заряджено годину обідову перерву. На пополудневім засіданні у заг. дискусії над бюджетом перший промовляв пос. Надзьялковський (ППО). Він сказав, що соціалісти не мають довіри до широти планів ревізії конституції, бо кабінет прем. Бартеля не цікавився тою справою, а БВ. нічого не зробив, щоби сойм на протязі довгих місяців займався тією справою. Щойно в ост. тижнях міністри виступили офіційно, однак в їх виступах є великі різниці. Бесідник є думки, що всі натяки, нібито уряд чи хто інший може вийти поза межі конституції, приносять державі найбільшу шкоду. Натяки ці ніколи не походять від бесідничого табору, а стрічаються їх у консервативній пресі. ППО стоїть на становищі легальної та конституційної боротьби за демократію та соціалізм у границях конституції. Пова ці норми ППО не вийде, але відіпре всі спроби держ. замаху з чілого будь боку. Справу національних меншостей бесідничова партія від довгого часу старалась поставити на денному порядку і з тієї причини нападав на ППО. т. зв. народний табір і націоналісти нац. меншостей. Клуб БВ. не може як слід поладити цю справу, бо т. зв. „деспул сту“, що є в його лоні, такий червоний під націоналістичним оглядом, що найбільш нар. демократи є поціновані в тим класі. Однак Польща має

обов'язки супроти себе самої паяти розв'язку тієї справи і бесідник вірить, що ніяка диктатура не зможе цього зробити, а можна це зробити лише при допомозі переговорів з представниками нац. меншостей, отже лише на ґрунті парл. демократії. Найпильнішою справою є ліквідація теп. урядової системи. Не розходиться про кабінет Світадського. Ліквідація системи означає усунення того всього, завдяки чому виросли панове а БВ. Треба дійти до призначення принципів, що військко служить для держави, а не для табору, партії чи достойнства. ППО з партіями лівиці вважає своїм обов'язком зголосити внесення, що на осн. 58. й конституції домагатиметься усталеження теп. уряду. ППО вірить, що коли президент покличе уряд адібний до льоальної та чесної ліквідації теп. системи правління, то такому урядові сойм не відмовить довіри.

Пос. Руг (Виза.) говорив про тяжке положення селянства та зголосив приступлення до внесення заяви недовіри. Пос. Рибарський (НД) сказав, що його Клуб голосуватиме за заявою недовіри. Пос. Вирка говорив про заслуги міністра в господарських справах. Пос. Домбський (Ст. Хл.) зголосив форм. внесення про заяву недовіри для уряду. Посли Домбський (Піст), Хацінський (ХД), Павзюк (НПР-правили) заявляли про свою готовність до праць над бюджетом, однак не по-важних праць потрібно спокійної атмосфери, а такої не дає відношення теп. уряду до сойму. Тому голосуватимуть за заявою недовіри.

Промова голови Українського Клубу.

Пос. д-р Д. Левицький стверджує, що несаперечним фактом є, що польсько-українські відносини ще більше загострились. Бесідник не має на думці актів терору деяких українських організацій, лише відношення держ. влади та польської суспільності до українського населення. Потраивений уряд перейшов в ост. році до найжахливішої реакції в ділянці гнету нац. меншості та щодо цього перевищив навіть уряд Хієно-Піаста. Діється це тоді, коли справа меншостей шораз виразніше стає справою міжнародною. Елементи мали щире та визначене нар. програму, а завад уряд послуговується іншою тактикою. В першій добі говорять про толеранцію, а потім вибравши інший шлях т. зв. regionalізму, який не є нічим іншим лише продовжуванням утративації. Він навіть іще гірший, бо в зарокку нищить окремішність українських інституцій. Панове Світадський та Славек помилили українців, коли йшло про наради над бюджетом і над конституцією. Створили окр. меншостеву групу, котра не повинна мішатися у ви. справи Польщі. Українці до планів зміни конституції не приважують занадто великої ваги, бо й найдеальніша конституція не має значіння, коли її не зводять у життя. Коли маємо вибір між ворожим урядом і ворожим соймом, то волею ворожий сойм, бо парламентаризм і демократія є всеж таки деякою гальмою для самоволі й у соймі бодай є ця трибуна, в якій можемо відікликатись до думки історії. Український Клуб голосує за відкиненням бюджету.

Опісля промовляв пос. Грінбавм який сказав, що Жид. Клуб не має довіри для уряду Світадського, тому що він припоролює до життів недопустиму політику, яка не допускає до експеріменту супроти жидів, а з другого боку припоролює екстермінаційну політику, що нищить госп. існування жидів. В обороні парламентаризму Жид. Клуб. стоїтиме на боці тих, що борються в обороні парл. демократії.

Пос. Бачинський (укр. соц. рад.) жалівся на гнет українського населення та на нищення самоврядувань у Сх. Галичині. Коли промовець торкнувся виборчих надужиттів, дійшло до сутички між ним і послами БВ. Після промови пос. Бачинського прийняли внесення на перервання дискусії.

Марш. Дашинський повідомив, що зголошено внесення славянських меншостей на відкинення бюдж. прелімінаря. Тому, що внесення це не адо було більшості, то бюджет відіслали до комісії.

В п'ятницю буде мабуть голосування над внесенням Українського Клубу та центроліну про заяву недовіри згідно з принципами регуляції, що внесення про заяву недовіри не можна пероголосувати на тому самому засіданні, лише на одіому з найближчих. По ухваленні цього внесення наступить перерва в працях сойму, а до голосу прийде президент держави. Як уложатись відносини після ухвалення заяви недовіри годі покищо передбачити.

Палата лордів проти взаємин із СРСР.

Палата лордів прийняла внесення Біркенгеда, яке стверджує, що наважання дипл. взаємин із СРСР у теперішній мент небажане.

У найбл. понеділок буде в палаті громад. дебата над справою взаємин із СРСР. Консерватисти зголосять інтерпеляцію до міністра закорд. справ, чи не змінить свого становища, тому, що палата лордів прийняла Біркенгедове внесення.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Напад комуністів.

Іду собі одного дня до Вовка,
Бо чоловік хотів щось попоїсти.
Аж чую: Там розмова і помова:
На „Новий Час“ напали комуністи“.

Там діялись грізні, страшні речі:
„З Палієва зробили мармаладу,
Лужницький вліз з переляку до печі.
А машиністка скрилася в шухляду“.

Ну, скажете, цеж було вже не вчора,
Ця справа давно пиллом спопеліла.
Алеж сьогодні люди всі говорять,
Що буде напад на редакцію „Діла“.

І ось тепер я ходжу і думаю:
Що буде як нападуть комуністи?
Живіт я більший як Лужницький маю
І до печі не зможу вже залізти.

Я пробував, чи скриюся в шухляду,
Та голову я маю так велику,
Що ні з переду, ані навіть з заду
Не влізу я в шухляду і до віку.

Безрадно лажу, броджу я по місті,
Будна уява щось грізне малює:
Віжжись, біжжись аж комуністів хвіст!
Редакцію руйнує і пюндрує...

Йде Хаїм Шпіц і Віннер бородастий,
Стріляють, бють, мене вціпля куля...
Бобняський кличе: панів наліз рвати!
І кукає хриплива ала Зазуля.

Та я, хоч кров тече із носа мого,
Ще промовляю гласом як пророком:
„Зазулько любя! До гнізда чужого
Ти свої яйця заносиш знов охоче“.

Зазулько мила! Чи тобі не сором
Бути наймитом у Хаїма, у Шпіца
І те, що ми для народу створили
Поруйнувати палкою з заліза?

Чи правду кажуть ті казки народні,
Що де зазуля кукає край хати,
То хтось умре там завтра чи сьогодні,
Що там добра нікому не зазнати?

Чи правду каже казка, що в зазулю
Зміняє Бог за кару хлопця злого,
Що братові у серце стрілив кулю,
Що вбив сестру, повісив батька свого?

Чи справді ми так впали у болото,
Що ту Зазулю „Рада“ похвалила,
І Хаїма хвалить, як срібло, золото,
Як ярий цвіт землі князя Давида?

Олесь Чмелик.

Вже лише 3 дні до

8. ГРУДНЯ

З тим речинцем здержуємо висилку
часопису тим В. П. Передплатникам,
що залягають у нас з передплатою.

НОВИНКИ

— Чеки Т-ва „Просвіта“. З нинішнім числом нашого часопису висилаємо чеки Т-ва „Просвіта“ для удержання нашому громадянству зложити і переслати по призначенні жертву на „дар Просвіти“. Ми певні, що все громадянство — в першу чергу все свідоме великих і важких завдань „Просвіти“, не відкажеться від участі в творенні так доконче потрібного фонду до ведення освітньої праці серед народу. Спішім всі з належною помічю.

— Програма концерту „Львівського Бояна“, що відбудеться в понеділок дня 9. грудня в залі Лисенка, заповідається інтересом й оригінальністю. Увійдуть до неї твори виключно німецьких романтиків, головних Шумана і Брамса, вчасні також Шуберта і Ліста. „Боян“ виконає два виїмки із Шумана „Весни кохання“ (Minnelieder) та велику вязанку Брамса „Пісні любові“ (вальси), зложеної з сольоспівів, дуєтів, мужеських і мішаних хорів. Мужеський хор „Сурма“ відспіває кілька мужеських хорів Шуберта і інших хорових композитів. Відома співачка п. О. Бандрівська виконає дві серії сольових пісень Шумана і Брамса, а півністка п. Г. Левицька серію фортепианових творів Брамса й Ліста. Карти вступу продаються від сьогодні в книгарні Шиченка.

— Дирекція міських театрів пошукує людей, що мають гарні голоси і вміють читати ноти. Пробна авдіція відбудеться в суботу 7. ц. м. в год. 11-й у Вел. Театрі.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
до курення.

916

JOB

10

— Учні бють професорам шиби? „Газета Поранна“ пише, що професором коломийської гімназії Ів. Храпливому та Давидові Ерліхові учні вибили камінням 15 шиб. Причиною того биття шиб була надто строга поведінка професорів супроти цих учнів. Але тому, що дотепер не знайдено винуватців замаху на цілість професорських шиб, то ці відомости „Газети Поранної“ треба брати з резервою, тим більше, що аматорами вибивання шиб бувають часом не тільки учні.

— Вилучення громад в Жовківщині. Розпорядком Ради польських міністрів, оголошеним дня 30. XI в „Деннику Устав“, вилучено з жовківського повіту і львівського воєводства такі громади: Батятичі, Рожанка, Константинівка і Зубомости. Всі ці громади прилучено до повіту Камінка і до тернопільського воєводства.

— Двох вояків утопилося. Дня 28. XI. ц. р. у чортківській реставрації Френка між вояками і „цивільними“ гостями прийшло до бійки, підчас якої був поранений вояк Якуб Урбанський та Шульцгоф. Вояки, оточені зі всіх сторін цивільними, почали втікати, а не маючи можливости добігти до моста, вони кинулись одягнені в ріку Серет, щоби переплисти її. Але, в половині ріки двох вояків утопилося і на другий день витягнуто один труп утопленого Альойза Сієвака, а другого вояка ще й не знайдено в ріці.

— Горожанство українських імigrantів у Польщі. З Варшави повідомляють, що на просьбу українського Центрального Комітету, польське міністерство внутрішніх справ унормувало справу горожанства українських імigrantів, які приїхали до Польщі перед 1929 р. На підставі віз одержаних у польських консулятах в Чехословаччині, українських імigrantів ділять на дві категорії: до першої належать ті, що служать у польських державних урядах, або в урядах самоуправління, а до другої категорії зачисляється українських імigrantів, які служать на приватних службах. Перша категорія імigrantів має побут у Польщі унормований автоматично вже своїм службовим відношенням до держави, а про імigrantів другої категорії рішати воєводства.

— Серце В. Реймонта. Дня 4. XII. в год. 10. рано у варшавським костелі св. Хреста відбулася урочистість посвячення пам'яткової таблиці та урни, в якій вложено серце автора „Хлопі“, Реймонта. На урочистість прибув президент Мосціцький, голова ради міністрів Світальський та кількох міністрів і члени родини Реймонта.

— Новий прокуратор у Львові. З Варшави пишуть, що прокуратор окружного суду в Лодзі д-р Марковський буде перенесений до Львова. Декрет перенесення вже підписаний.

— Самогубство у в'язниці. В Зонненбургу у в'язниці перебував робітник Антін Ратайчак, засуджений на 15 літ за грабіж і вбивство. Від довшого часу управа в'язниці давала йому працю у в'язничній переплетні книжок. Він був майже задоволений цєю роботою, завжди жартував і сміявся весело, аж одного дня його напали у робітні із підрізаним горлом. Антін Ратайчак скінчив життя, підрізавши собі горло ножем, яким у переплетні обрізував обгортки книжок.

— У мадярських в'язницях. Ліга Оборони Прав Людини в Парижі розпочала акцію з напрямку звільнення, або бодай полкшення долі мадярського письменника Емеріха Вера, якого мадярський уряд засудив 1927 року на 5 літ в'язниці за зневагу теперішньої мадярської влади, та за антидержавну пропаганду на Мадярщині. Ліга Оборони Прав Людини дістала відомости, що цей поет в'язень осілі у тюрмі і його здоров'я наближається до катастрофи. Долею цього поета зацікавились теж французькі літературні кола, які висилають до мадярського уряду окрему петицію, домагаючись звільнення Емеріха Вера. Емеріх Вер є одним з визначних мадярських поетів, автор кількох і драм.

— Три присуди смерті. Зі Сальонік повідомляють, що тамешний військовий суд засудив трьох вояків на кару смерті за вбивство одного підстаршини. Присуд вже виконано.

— Макензен має 80 літ. Генерал Макензен, який народився 1849 р., святкує цього року свої 80-літні уродини. З нагоди цих уродин населення Поморя, де Макензен народився, улаштувало йому велике свято. На цьому святі Макен-

зен прочитав свої спомини із часів світової війни. Як відомо, Макензен був командантом 17 корпусу, який вславився великими побідами на німецько-російським фронті у Східній Прусії, потім цей генерал уславився побідною офензивою на румунському фронті. Про ті свої бої він і говорить у споминах.

— Дев'ята жертва помсти Тутанкамона. „Н. В. Журналь“ подає, що один з учасників розкопок гробниці Тутанкамона професор Беттель, помер наглою смертю підчас веселої гри в карти. Це мала би бути дев'ята жертва помсти фараона. Як відомо, першою жертвою був лорд Керне-вон, який помер від укушення мухи, другою жертвою був секретар Керне-вона Картер, який помер від таємничої хвороби, а далі помер один рентгенолог і два фотографі, що фотографували мумію фараона.

— Радіове получення між поліцією ріжних держав. Для облекшення боротьби з міжнародними бандитами і злочинцями, незабаром буде заведено радіове получення між дирекціями поліції таких держав: Австрії, Польщі, Німеччини, Чехословаччини, Данії та Швайцарії, а зчасом і Мадярщини та Румунії. Центральною станцією тих получень буде станція при дирекції берлінської поліції, яка буде кермувати всіми полученнями. Компетентні чинники переконані, що при допомозі таких радіополучень унеможливиться утечу злочинців з одної держави до другої.

— Буря над каналом Ля-Манш. На днях над каналом Ля-Манш шаліла страшна буря. Скорість вітру доходила 100 км. на годину. Деякі кораблі спізилися, деякі були пошкоджені. Наслідком бурі один німецький літак мусів перервати лет і осісти в однім ярі, а пасажирі того літака докінчили свою подорож залізницею.

— Самовбивство в театрі. В „Народнім Театрі“ в Софії відбувалася вистава опери „Фавст“. Підчас третьої дії, коли-то на сцені умирав Валентин, один із публіки, багатий урядник Богославин витягнув револьвер і стріляв собі в чоло. На другий день він помер у ліжничі, а в його кишенях знайдено лист, у якому він признається, що застрілювався з нещасливої любови до одної артистки, яка грала на сцені одну роль з „Фавста“.

— Вписи на Приватні Учительські Курси (2-літні) для гімназійних абсолювентів(ок) приймає Секретаріат шоденно від 5—7 год. веч. вул. Фредра ч. 1 (давнє касино). Наука після програми державних учительських курсів.

983 3—3
— Фахову жіночу силу до шиття церковних риз і до помічі при обслузі гостей **сейчас прий-
memo.** Зголошення слати на адресу: „Священ-
ча Поміч“, Станиславів, Пасаж, 1009 2-2

3 театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ТРИО“, КОМЕ-
ДІЯ НА 3 ДІЇ ЛЕНЦА.

Мистецька цяцка. Нюдної зайвої сцени, ні-
одної зайвої фрази. Проблема подружжя „новіт-
ніх“ людей, що рішають її чесно і якомога розум-
но, признаючись до дурниць, які роблять, коли
слухають свого серця або розуму. Все є справом
досвідом! Щоби скласти п'єсу на 3 дії з трьох осіб
і не анудити слухача ні на одну хвилину, для
цього треба бути майстром драматичної техніки
і непересічним знавцем свого сюжету. Гра Ма-
лицької, Венгерка і Савана мистецька.

МАЛИЙ ТЕАТР: „АДВОКАТ І РОЖІ“, КОМЕ-
ДІЯ НА 3 ДІЇ ШАНЯВСЬКОГО.

П'єса з глибоким психологічним підкладом,
небанаальна в сюжеті, добре збудована. Автор на-
звав її комедією хіба тільки в такому розумінні
як Дант свою „Божеську“ або Бальзак „Люд-
ську“. Над зовсім буденною (хоч і непересічною)
історією життя адвоката блукає тіль якихось
глибших символів, яких автор ледве торкнувся,
залишаючи їх в почуттій міри і власних сил,
тим зпоміж глядачів, які схотять піти самі за ни-
ми. Для решти досить самої реальної історії. П'є-
са не втратила би нічого, якби з неї пропуснули
деякі філософічні діалози, — загальна її ідея
виринула би при допомозі самої цікавої акції. Опі-
вісти її тим, що не бачили, значило би зіпсувати
їм вистрій. Врідніський створив справжній тит
живого, глибокого людини. (М. Р.)

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Пам'яті заслуженого педагога і громадянина.

Дня 24. листопада ц. р. розпрощався зі сві-
том бувший управитель української вселяної
школи ім. М. Шашкевича у Львові, ба. п. Лосиф
Танчаковський. Покійний поклав для нашої шко-
ли і громади поважні заслуги і заслужив собі на
те, аби передати їх для пам'яті будучих поколінь
нашого міста.

Найперше задаємо: що до нашої школи належало в попередніх часах значайно польські учнівські сили, котрі, чужі там чужими, переходили скоро в польські школи і не приносили ніякого зареєстрованого ніякого х.сна. Покинутий був там довгі роки майже одним українським учителем. Він викладав широку нашою літературою, удержував завжди тісний зв'язок з львівською громадою, навідувався нашої школи належний їй український характер. Численні ради наших громадян, що винесли з цієї школи, згадують відносно батьківську працю, яку цей широкі і добросердечний педагог для них покладал.

Другим важним ділом його було поширення нашої школи на семикласову. Треба знати, що близько сорок років існувала наша школа у Львові, як чотирьохкласова і замкнула дітям, що бажали відтак переходити до учительської семінарії, або до промислової чи якої ремісничої школи, великі труднощі. Вони ж мусіли по скінченню своїх чотирьох класів йти до польських шкіл, щоб, покінчивши в них інші класи (т. зв. виділові), могли добитися своєї цілі. Покинутий звернувся на ту аномалію увагу львівського громадянства і спонукав його, що воно зажадало в р. 1917 від тодішнього комісара міста д-ра Фіттера вищих класів для своєї школи. Коли ж комісар відмовився на це справедливе домагання наших

громадян і дозволив перевести пробні вписи, Польський перелів перед фєрїями тогож року пробні вписи, а після корисного їх висліді отворив по фєрїях п'яту класу. На це підняли пані недруги і м'яст величезний крик, що отворюється українську виділову школу (тоді одинокі в цілїм краї!). До них прилучилися і шкільні інспектори (Волович і ін.) та накрили і грозили Покинутому, щоб розпустив записаних дітей. Однак Покинутий оперся мужно тому домаганням й основуючись на тім, що одержав від комісара міста приказ перевести вступні вписи, отворив п'яту класу. За кару не іменовано його при розписанні тоді конкурсу директором нашої школи і призначено докінчувати останню учительську службу в польській школі. Однак Покинутий переніс спокійно цю крику і чувся щасливий, що вибором для львівської громади виділову школу. В найближчих роках поступали далші класи автоматично і діяли скоро до повних сімох класів, хлопчачих і дівочих. Певна виділова школа стала великою благодаттю не лише для нашого міста, але й для цілого краю, бо давала нашім молоді змогу доповняти тут свою сільську науку і вступати відтак до різних практичних шкіл. А це переважно діло було головне заслугою пок. Йосифа Танчаківського.

Як референт фахового шкільництва „Р. Ш.“,

Покинутий зробив теж немало. Всі ті перші тяжкі початки творення фахових шкіл, фахових курсів та навчання тісного контакту „Р. Ш.“ з ремісничими кругами гроба в відношенні приписати діяльності його особи. При цьому слід зауважити, що свою силу й енергію посвятив Покинутий „Рідній Школі“ безплатно.

Майже всі, що мали до діла з рідношкільним фаховим шкільництвом, зазначено зневірювалися при виді цих початкових організаційних труднощів. Покинутий був у цьому відношенні рідким виком. Не зважаючи на свій вже поважний вік, він брався за цю працю з надзвичайною вірою та просто з якимсь молодечим, юнацьким запалом! Бо твердо вірив, що творення нових кадрів фахово-освічених та кваліфікованих українських робітників є рівнозначне з закладанням міцного, гранітного фундаменту під тривалу будівлю нашої Батьківщини.

Чесна пам'ять Покинутого!

Марія з Лопатинських Левицька, жена священника в Красній, проживши літ 65, упокоїлася в Бозі дня 3. XII. 1929 р. Покинутий посвятила ціле своє життя опіці над найбіднішими в селі і вихованню бездомних сиріт. — Вічна їй пам'ять!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 6. грудня, год. 7-30. „Тріо“, гост. виступ Малицької, Венгерка і Савана.

Субота, 7-го, год. 3-30. „Чудесний перстень“ — вистава для дітей і молоді (спів найнижчі).

Субота, 7-го, год. 7-30. „Тріо“, гост. виступ Малицької, Венгерка і Савана.

Неділя, 8-го, год. 3-30. „Це жеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 8-го, год. 7-30. „Тріо“, прощальний виступ Малицької, Венгерка і Савана.

Малий Міський Театр:

П'ятниця, 6. грудня, год. 7-30. „Адвокат і рожі“, гост. виступ В. Бридзіньського.

Субота, 7-го, год. 3-30. Світанок, день і ніч, гост. виступ Малицької і Венгерка.

Субота, 7-го, год. 7-30. „Адвокат і рожі“, гост. виступ В. Бридзіньського.

Неділя, 8-го, год. 3-30. „Світанок, день і ніч“, гост. виступ Малицької і Венгерка.

Неділя, 8-го, год. 7-30. „Адвокат і рожі“, гостинний виступ В. Бридзіньського.

Театр реалі „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

П'ятниця, 6. XII, „Гонг Джез“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Субота, 7. XII, „Гонг Джез“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Жінка та паяц (Кончіта Монтеггеро) (на осн. повісті Пера Люї).

Касіно: Проклім прои.

Кольосей: Зелена бригада.

Лен: Грішне кохання.

Марусенка: Кохання в пустині.

Оаз: Йоміара (Бригіда Гельм), Пат і Патахон, як летуни.

Палло: Звукова фільма: „Ню Норя у вочі“ (і наддоток: Ніна Тарасова: Дні паста — по російськи, Рим. Бонелі: Продюг до „Паяція“).

Пан: Визень острова св. Олені.

Пасаж: Володар степів (Кем Мейнард).

Тижень Гомонта та Пата й американська комедія.

Стилевий: І перший пілунок.

Фатажорган: Козаче кохання (на осн. повісті Толстого „Козак“).

Химера: Блакитний надс.

Утіка: Місто чудес (Фейрбенкс).

Програма радіо.

Субота 7. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 18-00 Концерт для дітей Краків (312,5) 12-05 Концерт граюф. пилт. Гельсінгфорс (221,4) 19-30 Спів. Ляйпціг 12-59 20-00 Продукція кору. Талін (296) 20-15 Музика зі салі

„Естонія“. Брно (341,7) 16-30 Модерні твори легкого музика. Льондон (326,3) 21-15 Концерт лантету. Штутгарт (364) Швайнаські народні дуети. Гамбург (372) 17-30 „Давони пестальна“ опера. Франкфурт (390) 19-30 Концерт зі Штутгарту. Берн (403) 21-00 Веселий вечір в Бамалі. Берлін (418) 17-00 Популярний концерт Стокгольм (436) 19-45 Військовий музика. Рим (441) 17-30 Популярний концерт. Ляйпціг (473) 20-00 Веселий вечір. Прага (487) 18-30 Трансмисія з опери. Міліно (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) 18-00 Тріо радіостанції. Відень (516,3) 15-00 Концерт солістів. Рига (525) 19-10 Атракційний вечір. Мюнхен (533) 20-05 Веселий вечір. Будапешт (550) 19-10 Концерт співака Свєда. Москва (825) 15-30 Концерт: Монарх і Шуберт. Ковно (1935) 19-30 Концерт. Париж (17,3) 21-45 Французькі народні та кабареетні пісні.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

У „Події“ п. Івана Кабаровського (ч. 269, з серією 4. грудня п. р.) пропущено через помилку прізвище д-ра Мулькевича.

Надзвичайні Загальні Збори Т-ва „Руська Бурса“ в Стрию, відбулися дня 14. XII. в год. 7. веч. або в год. 8. без огляду на компет. у кінцатах Українського Касна і за підписом порядком дня: 1) Справа затвердження контракту найму будинку Бурса. 2) Внесення членів. — Виділ Т-ва. 1017 1—1

Повітове віче в Борщеві. Дня 9-го грудня п. р. в год. 12-й ополудне відбулися в Борщеві в салі Народного Дому велике повітове віче, на якому будуть виголошені реферати: про самоуправу, реферат організаційний і подітний. Закликається все громадянство борщівського повіту взяти у вічу як найчисленнішу участь.

Позір, Старосамбірщина! Дня 10-го грудня п. р. відбулися в Старім Самборі, в год. 12-й ополудне, нарада вітків і радних старосамбірського повіту в справі укладання громадських бюджетів. Того самого дня відбулися і Загальні Збори „Сільського Господаря“. Проситися всіх вітків і радних старосамбірського повіту прибути на нараду, а все наше селянство повіту зацікавиться приписувати громадських бюджетів і показати, що наше селянство має боронити свої садибні справи у громадській самоуправі.

Загальні Збори Товариства Філії „Союзу Українок“ у Тернополі відбулися дня 22. грудня 1929 р. о год. 4. по пол. в канцелярії Філії Просвіти в Тернополі при вул. Мінкевича ч. 9. з таким денним порядком: 1) Відчитання протоколу попередніх загальних зборів. 2) Звіт з діяльності Виділу за рік 1929. 3) Дискусія над звітом. 4) Удільня абсолютній уступачому Індивіду. 5) Вибір нового Виділу. 6) Внесені і запити. — Виділ.

Бібліотека Т-ва „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10. II. п. має найновіші і попередні видання красної письменства краєві і загальної, відзначена в дні: понеділок і середя від 4—6 год. вечір, п'ятниця від 12—2 год. Зможу дуже дякувати. Члени Матрічного І-на платити позовину інформації щодня від 8 і 11 год. 1929 1—1

Замість вінка на домовину бл. п.

Марія з Лопатинських Левицької, сиділа сні 30 год. на Захист для сиріт і 50 год. на Українських Інвалідів 1019

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ЛЮДИ (обох полів) енергійних, інтелектуальних і метких — до постійної комерційної праці, в кожнім закутку Польщі — пошукується. Після чотиромісячної проби, есенціальна стабілізація. Подання умотивовані точним життєписом слати негайно під адресою: Krzysztofowicz, Lwów, Legjondów 1. 1013 2—3

Позір! Свій до свого! Позір!

ЯБЛОКА десертові, румунські І-рядної якості по дуже приступній ціні в скринках від 50 кг., або в дрібній продажі від 10 кг. можна дістати в п'яниці вул. Руська ч. 3. На бажання доставля до дому. 1020 1—2

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ згублену військову книжечку виставлену через ІКУ Чортків на ім'я Іван Крушевський. 1023 1—3

ПОШУКУЮ інтелектуальної жінчини до 35 літ для виручення пані дому, голосного читання, есенціальна знайома також ручні роботи. Референтів та усіх слати під адресою: Д-р Роман Курбас, адвокат, Рожнітів. 1024 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загравничних клінік, спеціаліст скріпних, ненервних і сексуальних хороб та лікарської косметики ординує від 8—10 год. 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце. Валлофор. Дітерміа. Криотерапія. Сепараткові почекальні. Львів, вул. Потоцького ч. 11. I. п. 826 телефон 65—87. 25—7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Скріплювання згублених зубів пльомбування й вилявання зубів, без болю. Пітучні зуби в камчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнти з провінції подягоджується в найкоротшому часі. II. I. Уродження і студентів значна знижка. Полекції в сплатах Тех. 65—75

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає надіслати свої вижання: Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видань така:

BERLIN SW 68 Zimmerstrasse 35—41.

В перенесенні треба зазначувати: Ausland-Abteilung. Місяць платності в Польщі: Банк для торгівлі та промислу, познани (cheque 40 то в П.О. ч. 20.439) Поштовеkonto у Берліні: Berlin, N.о. 3.171. 3—7

44-ті ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів

НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ

КРАЄВОГО СОЮЗУ СПОЖИВЧОГО,

кооператива з відповідальністю уділами у Львові,

відбудуться в четвер, дня 26. грудня 1929 р. о год. 10-11 з рана в салі Т-ва „СОКІЛ“ у Львові, при вул. Руській ч. 20. — з ось яким порядком дня:

1) Відкриття Загальних Зборів (§. 93 стат.).

2) Верифікація протоколу 43-х Звичайних Загальних Зборів Уповноважених з 8. 12. 1928 р. (§. 94 стат.).

3) Звідошення з діяльності, бізнес за діл. рік 1928/29, програма праці і розділ чистого зиску (§. 96, у. 1. і 5. стат.).

4) Звідошення Головного Контрольного Комітету (§. 110 стат.) і його внесення додатно абсолютній Надзірній Раді і Дирекції за рік 1928/29 (§. 112 стат.).

5) Доповнюючий вибір Надзірної Ради, а то: членів на час від 1929/30 до 1931/32 і заступників на рік 1929/30 (§§. 65, 66 і 96 ст.).

6) Вибір Головного Контрольного Комітету на адмін. рік 1929/30. (§. 96 і 106 стат.).

7) Вибір уповноважених на час 1929/30 до 1931/32 (згідно з постановами ординації виборчої з 9/5 1923, по думці §. 100. стат.).

8) Означення найвищої суми зобов'язань, які Народна Торговля може затакувати (§. 96, у. 11. стат.) і означення найвищої межі кредиту, який Народна Торговля може уділити оклому членові (§. 96, у. 12 ст.).

9) Означення висоти провизійної маржі для членів Надзірної Ради і винагорода для членів Головного Контрольного Комітету (§. 96, уст. 2. стат.).

10) Внесення членів (§. 92, у. 2 стат.) і запити (§. 92, у. 4 стат.).

Затверджені річні звідошення рахунків і бізнес за рік 1928/29 виголошені в до перегляду Вп. Членами в доміції „Народної Торговлі“ у Львові, Ринок ч. 36/1 в годинах урядових центрального бюро від садибного дня після осьього оповіщення аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§§. 89 і 142 стат.).

Якщо на Загальні Збори Членів в означеній годині не явиться статутно приписаний комплект, відбудуться після укладу години від часу, на який Загальні Збори визначено з тим самим денним порядком і в тій самій доміції другі Загальні Збори Членів, які стануться правосильні без огляду на висоту репрезентованої на них суми уділів і без огляду на скільки присутніх на них членів (§. 91. стат.).

За Надзирну Радю „Народної Торговлі“

КРАЄВОГО СОЮЗУ СПОЖИВЧОГО,

кооператива з відповід. уділами у Львові

Львів, дня 22. листопада 1929.

Д-р Степан Федак, в. р.

президент Н. Р.

Імж. Юліан Мудрак в. р.

секретар Н. Р. 1—1

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
«укупісін» не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Найліпше збережете свої ощадності в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

який приймає вкладки в золотих або в доларах на
7% і ручить за них цілим своїм майном, що обіймає
ніж іншим три реальності у Львові і дві біль-
ші посілости в об'ємі понад 2.000 моргів землі.

По відкритті сеймової сесії.

Львів, 7. грудня 1929.

Відкрита передучора сеймова сесія повин-
на мати за собою вже більше місяця праці. Бо
фактично сесія повинна була відкритись ще 31.
жовтня ц. р. Але тоді до відкриття не дійшло з
відомих загально причин. І хоч перед 31 жовтня
було не мало признак занепокоєння дозєю парла-
менту серед парламентарних польських кол (за
випомом ББ), то всеж те, що тоді сталося на сей-
мовому терені, було стовідсотковою несподіван-
кою для всіх. Останні хвили перед самим актом
відкриття сейму принесли такі події, що заско-
чили без винятку всіх польських політиків. Бо
більше між ними було таких, що сподівалися тоді
розв'язання сейму, ніж відложення його сесії
з тих причин, які фактично зложились на це від-
ложення. Політична атмосфера в Польщі перед
31. жовтня була ще пересичена візгками і, що
так скажемо, відомками відомих енуційній
марш. Пілсудського. Теперішня політична атмо-
сфера, тобто та, що попередила день 5. грудня,
отже дату фактичного відкриття сеймової сесії,
була переповнена, чи краще пересичена відом-
ми прилюдними агітаційними виступами поль-
ських міністрів за зміною обов'язуючої конститу-
ції в дусі проєктів ББ.

Як перед 31. жовтня так і перед 5. грудня по-
літичні польські кола надіялися несподіванок. І
як 31. жовтня ті несподіванки прийшли, але ціл-
ком відмінні від очікуваних, так і 5. грудня при-
йшла несподіванка, але теж найменше сподівана.
Відкриття сеймової сесії відбулося цілком спо-
кійно. І так місяць першого вижидання нових
політ. сензацій, зв'язаних з самим відкриттям се-
сії, завів усі сподівання тих, що чигали на ті сен-
зації. Сказав спокійно своє слово марш. Дашин-
ський, вголосив спокійно фінансово-бюджетове
експозе мін. Матушевський, зайняли становище до
нього і представники поодиноких політичних
клубів і груп.

Клуб ББ. навіть не поставив внесення на
вотум недовіри марш. Дашинському. Він зажадав
тільки створення окремої комісії для провірення
сеймових випадків дня 31. жовтня, знаючи з гори,
що це його жадання в даних умовах може ма-
ти тільки демонстраційний характер, бо такої
комісії не буде. Сейм її до життя мабуть не покли-
че. Що-ж це значило? Невже проурядовий табір
втрапив на своїй бойовності, не в'єгря те-
перішньої його протипарламентарної тактики
притулилось? Нині було б хоча б передча-
сно дати притакуючу відповідь на ці питання.
Вичувалося чейже нездовольні погрози в при-
людних виступах міністрів по адресі теперішньої
парламенту, якщо він не переведе ревізії кон-
ституції в дусі бажанім для теперішнього уряду.
І заки ще сейм брався за розважання про-
тованих реформ конституції, міністри теперіш-
нього уряду відкликувались у своїх виступах до
широких мас населення (теоретично, бо фактич-
но і на практиці до своєї аудиторії, зложеної в
подавляючій частині з проурядових політичних
груп), як до останньої інстанції, що зможе про-
вести та підтримати те, що м'є відкинути сейм.
Отже покищо не прийшов момент, в якому мож-
наб серйозно розважувати над відповіддю на по-
енці питання.

Та момент цей може прийти незвичайно ско-
ро також, як може відбутись навіть на кілька
хвилин. Клуби і зв. польської лівни і центру ого-
лосили внесення на ухвалення сеймом теперіш. у-
рядови недовіри. Внесення на ухвалення недові-
ри урядові зголосили також Український та Бі-
лоруський Клуби, але з інших ніж лівни мо-
тивів. Та про те на іншому місці. Заходять тепер
питання: коли прийде на погляд внесення на у-

Кожний українець, що харчується приватно, жадає у всіх харчівнях їжу тільки на здо- ровельнім маслі з „Маслосоюзу“.

хвалення недовіри урядові? А якщо прийде, то
що буде по ухваленні цього недовіри? Чи уряд
уступить, чи може ні? Ось у тому місці знов по-
чинається ланцюг несподіванок. Бо коли на-
віть уряд уступить і прийде інший, то що буде
тоді, як новому урядові сейм відмовить ухвален-
ня деяких пропорованих бюджетовим преліміна-
рем позицій як у видатковій так і в прибутковій
його частині? Колиж знов навіть прийняти, що
весь бюджетовий преліминар буде прийнятий, то
що буде тоді, як сейм поставиться цілком нега-
тивно до реформи конституції в бажаному для
теперішнього проурядового й урядового табору
дусі. Бо хіба неможлива до прийняття така евен-
туальність, щоб по уступленні, сваякім, теперіш-
нього уряду, прийшов до влади такий, що про-
тиставивсяб усім політичним намотанням теге-
рішнього. Міркуючи так далі, можнаб поставити
цілі десятки питань, на які нині ніхто не в силі
дати відповіді, а до того питань, що можуть ді-
здатись відповіді тільки у формі якоїсь менше
або більше сензаційної політичної події далеко-
східної ваги. А всі ті питання й евентуальні від-
повіді на них у формі фактів зводяться до одного
основного, а саме: такої чи іншої розв'язки тепе-
рішньої устрєвої польської кризи.

Словом, переживаємо у внутрішньому житті
Польщі добу самих тільки несподіванок. При ни-
нїшніх відносинах не можна передбачити нічого
певного навіть у подіях на парламентарній арені,
де чейже наглядно видно взаїмовідношення полі-
тичних сил і де всяку справу заздалегідь моглоб
перерішувати вже саме те силоутруповання. Не
можна тому, що в там ті сили паралізовані не-
раз у своїй активності не чим іншим тільки не-
сподіванками, що спалають туди зпоза парла-
менту. Зміна устрою? Щож, — вона, як сказано,
чекає не чого іншого, тільки несподіванки у своїй
розв'язці.

На парламентарній арені.

Внесення Українського і Білоруського Клубів
на ухвалу недовіри урядови.

Український і Білоруський Клуби зголосили
в четвер до президії сейму внесення на вотум не-
довіри для уряду прем'єра д-ра Світацького. Це
внесення цілком окреме від внесення т. зв. цен-
троліну, якого Український і Білоруський Клу-
би не підписали.

Оба внески на вотум недовіри мають зовсім
відмінні мотиви. Коли внесення централізму має
специфічні причини, що впливають з його опо-
зиційного становища до внутрішньої політики
теперішнього уряду, що веде перманентну бо-
ротьбу з парламентаризмом і польським парті-
нством як у сеймі так і поза ним, то внесення
Українського та Білоруського Клубів впливаю-
ють із засадничого становища обох цих репре-
зентацій до всіх польських урядів, що як і тепе-
рішній уряд вели та ведуть у відношенні до не-
польських народів у межах Польщі політику не-
задовольнювання їхніх національних потреб. Б
мотивах внесення оба клуби (Укр. і Білор.)
стверджують, що всі польські уряди вели нега-
тивну політику супроти меншостей, але теперіш-
ній уряд посухує в практичній політиці ще
далі, бо дійшов у численних випадках аж до не-
гації національних і культурних потреб україн-
ців та білорусів.

У ресорті міністерства внутрішніх справ впе-
сення подає цілу низку фактів, що ілюструють
наглядно це твердження. Говориться там про за-
борони зборів, посольських справоздачків від
концертів, академій, культурно-освітніх і госпо-
дарських курсів, труднощі для преси, конфіска-
ти навіть творів Шевченка і т. д. і т. д. Крім того
є там мова про переслідування українських спо-
ртово-пожежних, освітніх і навіть кооперативних
установ (Волинь), і накінєць про відносини в ді-
лянці громадського самоврядування. Багато фак-
тів наведено в ресорті міністерства освіти з ді-
лянки шкільних відносин і церковних (Холми-
на, Волинь, Полісся). В ресорті міністерства
справедливості мова про політичні процеси, слід-
чі чинності і т. п. Накінєць у внесенні говорить-
ся про економічну політику уряду супроти укра-
їнського й білоруського населення. З уваги на
все сказане внесення домагається, щоб сейм
приноровив до уряду 58 статтю обов'язуючої кон-
ституції.

Бісмарківська концепція в польській політиці.

Ще один польський голос про українську проблему.

Продовження статті п. Бохенського таке:
Коли річ у добрих взаєминах з Росією, то не-
заперечним фактом є, що експансія цієї держави
здається спрямована виключно на Далекий Схід.
Означе не слід забувати, що Росія вже ангажува-
ла себе в добу 1895—1905 всіма силами на Дале-
кий Схід і що пізніше з тим більшим зав'язанням
вернулася до Європи. Не маємо безумовно ніякої
гарантії, чи подібний процес не прийде і нині.
Аналогію можна би вести й далі, прирівнюючи
накт Кальєра до договору Австрії в Мунстері. Не
маємо ніякої заперуки, чи Росія справді зріклася
своїх східних окраїн („кресів“), а навіть конгрес-
івки Колиж беремо на увагу можливість утво-
рити протиросійський фронт, мусимо з цього по-
гляду оцінювати українську справу. Українці
можуть відіграти на випадок війни роль, якої не
вільно недооцінювати.

Зясовуючи це все скажемо, що зі становища
польської державної радії, концепція викорис-
тати українську справу для польсько-російського
порозуміння є хибною, з огляду на необхідність

рахуватись із можливістю конфлікту з нашим
східним сусідом. Польська політика супроти у-
країнців, як і зрештою в інших справах, мусить
руководитись домаганнями національної оборони
на випадок тут передбачуваній. Ми є в надто
важкій ситуації, щоб можна дозволити собі роз-
глядати проблеми не з погляду оборони перед не-
нажерністю сусідів. Мусимо вести таку політику,
щоб майбутні українські легіони боролись не
в російських рядах проти Польщі, а в польських
рядах проти Росії. Мусимо й вести послідовно,
щоб ті легіони були надихані іншим духом су-
проти Польщі, ніж польські були супроти Ав-
стрії...

Іншими словами, навіть з погляду польсько-
го націоналізму, то є відомо, що все підчиниле
змагання, щоб піднести парі і його держави в
міжнарод. ерархії, а зважився би навіть на по-
гляд, що головню ці становили польського націо-
налізму заходи до порозуміння з українцями не
паказ здорового розуму. Тимбільше, що супроти
сил польського елемента в ділянках Річчино-
сполитої, де жають також українці, ті ділянки
навіть агітно з розумінням самих українців не є
наражені на відорвання від Польщі, як це є на-
ражені українські ділянки СРСР. Це тільки
справа обостороннього і взаємного розгляду, що
би признавати як аксіому, що Східна Малополяща
є створена на те, щоб стати помістом, а не пір-
вою між поляками й українцями.

Лишається ще розглянути одну пробле-
му, ознакову важку як і першу. Маємо на думці

Заходом Медичної Громади
в суботу 7. грудня ц. р. в салях Нар. Гостиниці
Чайний Вечір
Початок в год. 19-ій.

литання, чи і в якій мірі український національний інтерес, змагання пізнати український наріз у міжнародній ерархії дозволяє на зближенні з Польщею.

Не допускаємо, щоб якийсь український, без основних політичних понять не з'явив собі справи, що польсько-російське порозуміння мусить бути невдачею для українських національних змагань. Це порозуміння було б здійсненням того, що називаємо концепцією Бісмарка. Становище українців нагадувало би тоді ситуацію поляків у пруській і російській імперії — ті після січневого повстання. Воно було б тоді фатальне. Можна сказати загально, що ситуація Польщі після розбігів була важка тим гіршою, чим більше було порозуміння між заборочними державами. Те саме торкається й української справи. Чим ближчою до здійснення буде концепція Бісмарка і польсько-російське порозуміння, тим гіршою буде ситуація України.

Висновок такий, що українці по змозі не повинні примувати до того, щоб не допустити до польсько-російського порозуміння в їхній справі. Ми бачили вже, що це не лежить в інтересі польської державної рації. Та з другого боку ясен є, що неприйнятне становище української нації в Польщі, страшенне зміцнює аргументи російно-фільських партій і приневолює Польщу шукати інших шляхів до розв'язки проблеми. Ці шляхи мусять піти на Москву. Якби галицькі українці розуміли свій інтерес, то були б не тільки зго-

думання підготували собі неволю! Мазепа запізно зрозумів, що треба було йти з Польщею проти Росії, а не навпаки. Така небезпека не загрожує Україні на випадає, якби Польща встала верш в історичній боротьбі з Росією. Разом би Росії були би ще такі великі, що польсько-український союз не перестав би бути необхідністю самооборони.

З усіх тих оглядів на нашу думку ці становища української державної рації більше вказаним є союз з Польщею, як з Росією.

Ось і піла стаття п. Бохенського. До виконаних поглядів прийдемо до нас ще вернути.

ЗА ОКЕАНОМ.

Листопадові свята.

З одного тільки числа „Америки“ (ч. 137 з 21 м. м.) вибираємо вістки про листопадові свята в Злучених Державах і так в місцевості Бейон, Н. Дж., святковано 17 м. український зрив з листопада 1918 р. богослуженням у церкві і великим концертом. Панахиду за поляглих відправили в українській католицькій церкві оо. Йосиф Чаплинський, Антін Лотович і Олександр Павляк, а святочне слово в церкві виголосив о. Чаплинський. В год. 7 веч відбувся в салі „Янг Менс Кришен Есовшіейтс“ святочний концерт, що його уладив хор української католицької церкви — На день 24. листопада заповіджено листопадові свята, получені з концертами, в місцевостях: Нью Йорк (заходом Українського Братства св. Арх. Михайла — відділ І. „Провидіння“), Мекиду, Па. (заходом усіх товариств — святочну промову виголосив д-р Льонгін Цегельський), Білінг, Вест Вірджинія (заходом української католицької громади). На день 28. листопада заповіджено листопадові свята в Філадельфії (заходом Української Стрілецької Громади), на день 1 грудня свято в Пітсбургу, Па. (заходом співочого кружка при українсько-кат. церкві — святочну промову виголосив тамашній парох о. д-р Микола Копачук). — В попередніх числах „Америки“ заповіджено теж цілу низку листопадних свят або подано з них звідомлення. На всіх тих святах збирають жертви на інвалідів УГА.

Осяг українців у Вашингтоні.

Український Демократичний Клуб у Нью Йорку одержав від дирекції Цензурового Бюро у Вашингтоні повідомлення, що згадане Бюро признає слушність українським домаганням і при переписі населення Злучених Держав українці зможуть подавати, що вони українського походження і що їх рідна мова українська. В цій справі пише д. Мих. Радик, голова згаданого Українського Дем. Клубу, в українсько-американській пресі, що наші передові люди, а передовсім урядовці всіх українських організацій, повинні вже тепер розвести широку агітацію в цьому напрямі, а українські газети повинні постійно пригадувати справу перепису українців і подавати інформації, як той пере-

пис будуть переводити. Колиж — кінчить д. Радик — переведемо добре перепис і покажемо силу українців у Злучених Державах, то візьмемося до дальшої праці, а саме: щоб переіменувати назву „русенів“ на українців у рекордах, департаментах іміграції та натуралізації у Вашингтоні.

Проти червоного терору.

Відгомін в німецькій пресі.

Масові арештування на Україні, як також рішучий протестаційний виступ нашої академічної молоді у Львові проти цих брутальних метод московського комунізму у відношенні до українського населення та його культурних діячів, набули широкого відгомін у закордонній пресі. Так „Nürnberg Zeitung“ ч. 270 з 23/24. 11 містить велику передовицю від власного кореспондента з Москви: „Aufstand in der Ukraine. Sie wollten ein bürgerliches Regime“, а дальше подана широка радіодепеша: „Sturm auf das Lemberger Sowjetkonsulat. Deutsche Rundschau“ ч. 270 з 23. 11. пише: „Neue Massenhinrichtungen in Russland“, а нижче: „Sowjetfeindliche Kundgebungen der Ukrainer in Lemberg. Plünderung des sowjetrussischen Konsulats“; крім цього п'ять газет подає ще дослідний комунікат ПАТ-а. Ширші відомості про всі ці події є дальше в „Kattowitzer Zeitung“, „Neue Zürcher Zeitung“, „Münchener Neueste Nachrichten“ і цілий низка інших німецьких часописів.

Протест Скізької Верховини.

Відпоручники культурно-освітніх українських товариств Скізької Верховини, зібрані в громадській салі на Освітній Конференції в Сколім дня 30. листопада 1929, підносять рішучий, грізний протест проти насильства, яке в останніх часах приновлюють більшовицькі окупанти України без ніякої слушної причини так різко до найвишніших українських працівників на культурній і освітній ниві. Протестуючі вірять твердо, що вже недалекий час, коли справедливість досягне шалючих червоних катів України.

ЗА ПРЕЗИДИУ ОСВІТНЬОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Підписи.

Протест Української Студ. Громади
у Варшаві.

Загальні збори Української Студ. Громади у Варшаві з дня 24. XI 1929 р. висловлюють свій рішучий протест проти нечужаних у цивілізованому світі переслідувань українців більшовицькою владою. Український наріз на Великій Україні живе в тяжких умовах окупації московськими більшовиками і не може відкрито заперестувати проти злочинної діяльності радянської влади. При допомозі червоної армії і карних відділів ДПУ більшовики приступили до цілковитого знищення української інтелі-

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

Тонові фільми.

Париж, грудень.

Кажуть, уся Америка тільки й П. тепер знає... Голівуд інших фільмів не думає випускати. До того навіть славний Чарлі Чаплін покинув опозицію (невідомо чи правда) і заявився за нею.

А в Америці, відома це річ, все потроху в Європу проникає, незрими стежками, ніби підземельними потоками. Вже здобула тонова фільма париські бульварні, вже докотилася до маленьких салів по дільничках, уже „крутять“ її у Франції і Німеччині, а на сторінках метких щоденників, повільніших тижневиків і поважних місячних журналів ведеться завзята полеміка: що вона, ця тонова фільма? мистецтво це чи ні? удача чи поразка? майбутнє перед нею, чи погинути їй безславно замолоду, недоживши віку?

Коли про слухача річ іде, тоді його скрізь не бракує. Слухають американської фільми по всіх закутках Європи. Ніде я не помітив ні одного вільного місця, всі слухають уважно, не розуміють ні словечка, але вдоволені відходять. Мода — скажете. Трохи у цьому є й правди. Ми всі звикли безкритично перенімати все заморське-американське, починаючи від архітектури і кінчаючи на танках і спорті, що про якусь зорганізовану опозицію і мови не може бути. Америка вірить у майбутнє своїх „talkies“ значить: нам треба вірити. Америці сподобалися вони, і нам треба вірити. Америці додалися.

І мені вони сподобалися. Доки сам на власні очі і вуха не почув і не побачив, не віряв. Але потому, якось у травні місяці цього-ж року наїхав до Парижа перше така тонова

фільма. Вона ще зовсім не балакала, а тільки передавала всі звуки природи, включно до людських, до дрібних, коротеньких діяльностей, голосів пристрасних або жаху, що розривали мовчанку подій коротким проймаючим криком. Це були „Білі тіні“, казка підданого моря, шесті кокосових пальм, одномовні співи малайців і гамір вітрів і бурей. Я був очарований. Чи не поширився світ передомною у всю глибину голосу і звуку? Чи „білий екран“ не збогатів тут цілим одним новим життям? Але разом з тим проблема діалогу лишилась не рішеною. Ця фільма всеж таки не балакала. Її люди виконували різні жести, вимовні, надто виразні, все лишалося пантоміною, все потопало у прозорому мовчанні, мов зачароване.

Якось згодом довелось бачити у Празі „Чотири чортів“, фільму, що П. здається тепер у Львові показують. Тут уся фільма мовчала іше, тільки остання частина, так сказати остання дія, виповнилась людською мовою, діалогом і... все відразу змінилось, запахло театральною драмою. Людські пристрасні найшли собі слова, всі нюанси людського голосу, все стало нараз величавіше а разом з тим більше зрозуміле, ближче до життя.

Потому, знову-же у Парижі, бачив і чув я Моріса Шеваліє, славного париського кабаре-ного „шансоніє“ (пісенькара), що недавно таки перемінявся у фільмового актора. „Париська пісня“ звалася ця фільма американської продукції, арештою не цікава, шабльонова, сентиментальна і до занудного банальна.

„Мельодія Бродвею“, це знову розрекламований „шлягер“, що саме йде в одному кіні „Великих бульварів“. Вона уже „збалакала“ з початку до кінця. Всі балакають і по мойому за богато, за часто. Чи одним із наймогутніших чарів тонової фільми не є всі ці різноманітні звуки природи, світа, що самозрозумілі, про-

ходять непомітно у театрі, а в фільмі можуть і повинні стати мистецьким знаряддям? Заризикую одно пророцтво. Тонові фільми здається піде дорогою накресленою свого часу Метерлінком у цих майстернях однодієвих творів сповнених чекання, шептів і недокінчених фраз.

„Три маски“, за сценарієм Мере, це французька спроба тонової фільми. Коли „Мельодія Бродвею“, у мистецькому заміслі, в нічому не відійшла від шаблону німії фільми, французький сценарист зрозумів, що разом з введенням звуку й мови у кіно вільно йому повернути до чисто драматичних і театральних ефектів, що вільно і треба шукати нових доріг, скоротити і сконцентрувати акцію, що центр гравітації тонової фільми перейшов усеціло на слова й зміст і динаміку, а все друге мусить з konieczности опинитися на другому плані.

Разом з тим усі ці спроби, включно до французької, дуже неспішні і незручні. Так і бачиться, що сценаристи не знають іше, що починати з новими можливостями, що ще не зорієнтовані, чи діло з кабінетною крізою у кіно чи з цілою важливою революцією. А, на мою думку, діло з правдивою революцією. Тут замало в старі сценарії німії фільми вкласти слова: звуки, тут треба творити нове. Людське слово введене на кіновий екран вимагає окремого мист. трактування, у нього свої окремі естетичні правила. Коли зацікавлення наше перейде на діалог, як я вже зазначив вище, тоді темпо акції мусить послабнути, багаті дрібні жести і події, що похвилювали зміст німії фільми, аніжне зовсім, і заступлять слова.

Комерціалізація німії фільми довго неможливіла еволюцію її у напрямі мистецтва, але чи тільки вона одна? Чи самі технічні можливості німого кіна не анекочували неодного письменника? Написати сценарій пантоміни

генції, селянства і робітництва, які, всупереч обвинуванню, не провадять ніякої політичної роботи і зачинили хіба лиш тим, що належать до свідомих членів української нації.

Ми, українська молодь, об'єднана в УСР у Варшаві, пересилаємо своє горяче співчуття нашим братам, що гинуть по більшовицьких в'язницях і подивляємо їх витрезалість на національних українських позиціях. Твердо віримо, що не тільки свідомі українці, але й чужинці цілого світу відгукнуться на події, що відбуваються тепер на Вел. Україні і приєднаються до протесту проти дикувського терору червоних окупантів.

Одночасно збори доручають Президії переслати вислови нашої солідарності з львівськими товаришами, що демонстрували перед радянським консульством у Львові, а також співчуття тим товаришам, які з цього приводу потерпіли.

ЗА ПРЕЗИДИЮ ЗБОРІВ:

Підписи.

Польський сойм.

Уряд прем. Світальського одержав заяву недовіри.

У другому дні сойму, поліція, як і попереднього дня, крім звичайного озброєння, одержала жовті короби, в яких є бомби, що витискають сльози.

В Бельвєдері та на Замку відбулося кілька конференцій. Засідання почалося кілька хвиля після 12 год. На урядових лавках уряд майже в комплекті, за винятком марш. Пілсудського. Проводив нарадам сойму віце-марш. Четвертинський, тому що на першому місці засідання було внесення на висловлення заяви недовіри марш. Дашинському, оголошене комуністичним клубом.

Перед денним порядком пос. Славек провів пересунути ост. точку денного порядку в справі с. комісії для розгляду подій у соймі 11 жовтня на одну з перших точок денн. порядку. Каже, що тому, що с. комісія не перевела ще слідства, клуб ББ не зголошує поки що заяви недовіри для маршала сойму, ждати на вислід слідства та займе становище до маршала щойно після вислуду слідства. Тому клуб ББ не візьме участі в голосуванні й вийде зі сали нарад. В голосуванні внесення ББ змінити денний порядок упало більшістю цілої палати проти ББ. Внесення скрайної лівниці про заяву недовіри для марш. Дашинського впало в голосуванні величезною більшістю. За внесенням голосували лише внескодавці. Віце-марш. Четвертинський зарядив перерву, щоби повідомити марш. Дашинського про вислід голосування. Марш. Дашинський вернув на салью й переняв провід.

Перший промовляв мін. скарбу Матушевський. Він полемізував по черзі з закладами поодиноких послів, а передовсім пос. Домбського (Стр. Хл.) та Рибарського (НД).

Звичайно не те, що драми. Там, де все ясоване тільки жемами і мімікою, індивідуальності актора і режисера більше значать, як індивідуальність сценариста-письменника. У тоновій фільмі це відношення мусить основно перемінитися. Разом з тим письменники, навіть найліпші, не відмовлять свого співробітництва. Перед ними же кольосальні можливості і популярність, яка навіть не снилася Конан Дойлеві або Декобрі.

А еволюція у напрямі театру? Так, але зміненого театру. Театр залишить за собою цілий чар справдішнього життя, що хоч і твориться перед нами після певного, згорі передбаченого плану, всеж таки захоче для нас усі не передбачені естетичні можливості життєвих істот, акторів, їхнього таланту, настрою, тощо. Звичайно, естетичних вражень цієї якості толова фільма дати нам не може. Вона дає нам а-замість щось інше: всю свободу у добірті тла акції. У театрі все з кончею мусить бути розраховане на деяку кількість незмінних картин-декорацій; у кіні цього примусу не має. У театрі все діється і мусить діятися у точно означеному місці; не можливо приміром представити подій, що діються по дорозі, скажім: у час мандрівки паломників до святого міста, коли значева з'являються перед ними довго очікувані мури. (Пригадую деякі виїмки від цього правила: „Сакунталя“ — Калідас і деякі японські „Но“, але, кожний зрозуміє, що фантазія і здібність абстракції орієнтального глядача зовсім не ті, що в нас).

Нове мистецтво народжується і це ще неюбнякий гостинець Америки для старого світа. Голоса-же фільма визволять нас від цього асильа американської продукції. Кіно богато стратить зі своєї інтернаціональності і значіо-малізується у кожній державі і в кожного народу. Думаю, що це йому вийде на користь.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ

ВОНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

Після короткого вняснення проф. Рибарського в відповіді на промову мін. Матушевського, прем. Світальський виголосив промову про цілість політ. положення та відношення сойму до уряду. Він відкинув закиди представників поодиноких клубів. Під час промови прем. Світальського дійшло до інциденту між послами ББ і марш. Дашинським. Коли прем'єр згадав, що опозиція покликуються на голоси інших чинників і що це нетакт, озвався пос. Полякевич до марш. Дашинського: Сам пан маршал сойму втягав чужі чинники. Марш. Дашинський: Прошу не втягати в дискусію маршала, бо я не можу боронитися. Прошу держатися добрих обичаїв. Пос. Полякевич: Хай пан маршал також держиться добрих обичаїв. Голос з лавок ББ: Хай Дашинський не спроваджує бойвки. Маршал без такту! Марш. Дашинський: Прошу не впроваджувати до цього святого засідання сойму, на яким промовляють представники уряду, нікчемності поліційних рапортів. Оплески на лівниці, галас на лавках ББ. Полякевич: Це маршал, це сором! Він пише до Львока!

Опісля промовляв міністр промислу та торгівлі Квятковський. Обговорював бюдж. прелімінар і протиставив себе критиці поодиноких бесідників опозиції. Кінцева заява міністра, що „без уваги на паперові умови та конвектиклі наших противників останемо вірні ідеї марш. Пілсудського“ викликала галас на опоз. лавках: Пане міністре, а де присяга на конституцію? Міністр вняснює, що послы не зрозуміли та ще раз повторює: Ми як відношення до державних справ, як програма, як організація, незалежна від наших паперових ухвал останемо та заважимо на долі держави так рішучо, що передтраєнна система дертя держ. сукна на всі боки агине безповоротно та не відважиться вернути у цю палату.

Крім міністрів, промовляли ще послы з ББ й боронили уряд д-ра Світальського, а саме пос. Косидарський і Дзедушицький (ББ) і пос. Пончек (ББС).

Опісля промовляв мін. справедливости Цар. Він полемізував із пос. Рибарським (Нар. Кл.) у справі пропавшого без вісти ген. Загурського. Мін. Цар сказав, що визнає Рибарського до прокуратора, щоби візнав „хто вбив Загурського“. Потім виголосив промову мін. вн. справ Складковський. Дивується, що послы в соймі нарікають на якийсь терор у Польщі, знасилування свободи преси, зборів і т. д., про які він, міністр, нічого не знає. Не знає напр., що траплялися випадки розбивання зборів, що конфіскують опоз. часописи та безпосередньо після тої заяви зазначає, що від квітня ц. р. було „девки“ 916 конфіскації. Зразком того яка є свобода преси в Польщі може бути факт, що статті „Роботника“ п. з. „З галерії наших володарів“ зовсім не були сконфісковані. Промовляв іще коротко мін. закорд. справ Залеський. Потім марш. Дашинський оголосив, що приступає до голосування над внесенням заяви недовіри для уряду Світальського. За внесенням було 246 голосів, проти внесення 120 гол., 4 здержалися від голосування. Після оголошення вислуду голосування комуністи счинили галас проти ППС. Коли комуністи вспокоїлися счинився галас на лавках ББ. Марш. Дашинський після припинення тих послів до порядку замкнув засідання і сказав, що у справі речинця найбл. засідання розішле послам повідомлення на письмі. Всі послы вийшли спокійно, лише ББ. співаки „Першу бригаду“.

Загальний плеб'сцит у справі зміни конституції?

У Варшаві далі кружляють чутки про плеб'сцит над справою зміни конституції. Є нібито три концепції плеб'сциту: 1) плеб'сцит із відповіддю „так“ і „ні“ на основі досі обов'язуючої виб. ординації. 2) плеб'сцит із відповіддю „так“ і „ні“ з тим, що при допомозі президента держави підноситься черз віку голосуючих до 24 літ, 3) плеб'сцит днів є відповіддю „ні“. В такому випадку голосують тільки ті, що протинаються уряд. проектом зміни конституції. Зате всі невідомі і голоси означали би угоду на урядовий проект.

В понеділок засідання сенату.

Бюро сенату повідомляє, що пленарне засідання сенату відбудеться в понеділок 9. грудня в год. 16.

На організаційному фронті.

БУЧАЧЧИНА.

Для 30-го листопада ц. р. відбувалася в Бучачі на підставі § 2. про збори повітова нарада У. Н. Д. Об'єднання. Реферати про права й обов'язки громадських рад посла Целевича, економічний голови Пов. Союзу Кооператив і Повітового Народного Комітету Об'єднання о. Галібея, організаційний інж. А. Короля і політичний посла о. Куницького та вибір нового Повітового Народного Комітету вибрали поверх 200 делегатів з цілого бучацького повіту. Під час реферату посла Целевича явилася на саль поліція, а зустрівшись з о. Галібєм, як аранжером збору, запитала, чи всі присутні мають запрошення. З черги комісар показав на окремих учасників наради і питає, чи о. Галібея знає їх імя, прізвище й місце осідку. Коли о. Галібея не міг цього потвердити, комісар поліції розв'язав збори і не дозволив зібранню за-триматися в саль навіть до тої хвилі, коли голова Повітового Народного Комітету міг би приїхати дозвіл на продовження нарад. Комісар приказав розійтися до трьох хвиля, а потім розійтися а полвіря до двох хвиля, бо інакше грозить розігнати зібраних силою і опірних арештувати. Не дозволив також затримуватися зібраним на вулиці і приказав негайно розійтися. Не зважаючи на те, ми певні, що це й усе інше, що в нас діється в останньому часі, не спинить нашого народу на шляху організування свого питомого життя.

Помер ред. „Селянина“

Дня 6. грудня помер нагло ред. „Селянина“, 51-літній Мик. Величковський. Лікар ствердив смерть наслідком затроєння і приказав віддати тіло суд. медицині. Відбудеться секція, а містоту кишок піддадуть бактеріологічним дослідкам.

Біржа.

Збіжжя.

Пшениця двірська 37-25—38-25, пшениця селянська 33-75—34-75, жито галицьке 23-50—24-00, ячмінь галицький броварняний 00-00—00-00, ячмінь на млинне 18-50—19-50, ячмінь пастівний 20-00—21-00, овес галицький 19-00—20-00, кукурудза румунська 24-00—25-00, бав. робота промислова 3-00—3-50, фасоль біла 70-00—85-00, фасоль колрова 40-00—50-00, фасоль краса 50-00—55-00, горох пів-Вікторія 34-00—39-00, горох пізній 26-50—29-50, бобик 25-00—26-00, мішанка паст. а зерні 00-00.

Серед книжок і журналів.

„Літопис Червоної Калини“, ч. 1. і 2. за жовтень—листопад 1929.

Від часу, як перестала виходити „Стара Україна“ під редакцією Ін. Кривецького (з кінцем 1925 р.), не було у нас ніякого журналу, що мав би за мету розбуджувати та плекати почину й любов до українського минулого, ширити й закріплювати традиції, зберігати в друку, фотографічних знімках, малюнках і рисунках історичні матеріали, якими могли б покористуватися в майбутньому наші історіографи. Не було кому розбуджувати зацікавлення до цих справ серед українського громадянства, не було кому заохотити й навчити його збирати цінні пам'ятки й матеріали до історії давнього й недавнього минулого. Не було кому зайнятися тим, щоб ті історичні записки, документи, спомини, світшини і т. д. не пропадали марно, але опубліковані стали основою праці й починів не тільки для будучих дослідників, письменників і народних діячів, але й матеріалом, на якому виховувалося би в любові до Рідної Землі також сучасне українське покоління, що поволі починає забувати навіть своїй же часи й події з української визвольної війни.

І тому треба дуже радіти, що Видавництво „Червона Калина“ приступило до видавничо-місячного журналу, редакція якого поставила собі саме таку мету. Ініціатива видавців з огляду на тимбільше приналежність, що вони не осядалися ні на якийсь фіналову скруту, ні на якийсь

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

Презиція дентистична техніка. — Порцелянові корони.

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

до важкої ценової відносини, ні на всякі інші труднощі, зв'язані з таким видавництвом. Знаючи, що таке видавництво потрібне й відчуваючи, що його місія серед нашого народу, зокрема серед молодшого покоління, може бути дуже велика і важка, видавці не заважали взяти на себе ще й отсей тягар, щоб тільки виконати одну поважну прогалину в нашому національному житті.

З двох чисел „Літопису Червоної Калії“ (за жовтень і листопад ц. р.), що лежать перед вами, важко покищо видати оцінку, чи і як видавництво виконає намічене собою завдання, тим більше, що неможлива цензура не пропустила в першому числі двох чи не найцікавіших статей. Але вже й тепер видно, що видавці забралися до праці з вірою й піднесенням, а ці дві прикмети, можна надіятися, допоможуть їм поставити орган на належну висоту.

Не маю наміру переходити обох перших чисел „Л. Ч. К.“, в яких взяло участь понад двадцять авторів, скажу тільки, що в них поміщено цілу низку інтересних споминів з української визвольної війни, оперту на джерелах розвідки А. Крезуба про цілі німецької військової політики на Україні в 1918 р., статті про наші пам'ятники, початок спису джерел до історії української визвольної війни (в заголовку цього списку помилоково позано дату 1914—1921, замість: 1918—1921, бож у ньому не взято під увагу ніяких джерел до історії Українських Січових Стріл чи українських відділів у колишній австрійській і російській армії) й окремі відділи рецензій (а поміщеними досі оцінками книжок особисто я не можу погодитися), посмертних згадок, дрібніших матеріалів і документів та ін. А позитив також цілу низку ілюстрацій, що без сумніву підносять вартість усього публікованого матеріалу.

Щодо відмічених недочетів, які редакція певно сама бачить і постарався їх усунути в дальших випусках, то перш за все в добір матеріалу слід би уважати на більше оживлення й різноманітність кожного числа. Добре було б ріш по-важні перетикати веселими, навіть гумористичними, аби читач не стояв перед одноманітним і сухим матеріалом. Дальше не завадило б позати в кожному числі один-два вірші, а по можливості й коротке оповідання, яких темою була б якась історична подія, спомин чи переказ. А висвітлюючи побачати, щоб в цього роду органі було менше помилок (частину яких можна оправдати тим, що „Літопис“ друкується в Жовкві) і справді зразкова українська мова (у статтях деяких авторів є поважні гріхи проти неї!).

В цілому журнал представляється як своїм змістом, так і зовнішнім виглядом зовсім гарно й заслуговує на ширшу підтримку цілого українського громадянства, що устами своїх представників домагалося при різних нагодах саме такого видавництва. Віримо, що „Літопис Червоної Калії“ найде прихильний відгук і належне розуміння серед широкого українського загалу.

Ів. Німчук.

Югославія розв'язує „Соколи“.

„Дер Таг“ подає з Білгороду вістку, що югославський уряд порішив розв'язати всі організації „Соколів“, а фізичне виховання молоді поручив державним установам.

Югославський уряд мотивує цей крок так, що „Соколи“ не виховують молоді в державницькій дусі та не сповняють своїх завдань.

Новий уряд в ЧСР.

З Праги повідомляють, що після 5-тиж. кабінет. кризи в Чехословаччині, утворено новий уряд, якого склад є такий: Удржал, президент міністрів (соц.-демократ); д-р Енгліш, міністр фінансів. Інші міністерства обсаджено так, що соціалісти матимуть 5 міністрів, а решта партій захопила в свої руки 9 міністерств. Новий уряд матиме чисто парламентарний характер.

Сьогодні 8. ГРУДНЯ

останній речинець для вирівнювання залеглої передплати.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 24—7

— День „Просвіти“. Пригадуємо, що день 8-го грудня є днем „Просвіти“. При усіх церквах і українських установах збиратимуться дати на „Дар Просвіти“. Для звеличення цього свята вікна українських домів повинні бути прибрані наліпками, котрі можна набудати в канцелярії Т-ва „Просвіти“ і в усіх українських книгарнях.

— Любка Колессіана в Данцігу. „Данцігер Нюесте Нахріхтен“ з дня 30. XI. 1929 р. повідомляє ось що: „Хоч і молода та світової слави п'яністка буде мати в найближчий вівторок у Стрілецькій домі фортепіанний концерт. Любка Колессіана є дочкою львівського українського професора університету, студіювала у Відні у проф. Люїса Терія, іспит зрілості зложила вона маючи 14 літ, після чого скінчила музичну школу. По скінченні школи відбула турне по цілій Європі і виступала на всіх найкращих сценах. Над цєю заміткою поміщено портрет Любки Колессіаної.“

— З українського наукового життя за кордоном. Дня 11. грудня ц. р. в 8. год. веч. у 29. залі берлінського університету відбудеться в німецькій мові виклад проф. Українського Наукового Інституту в Берліні Дмитра Дорошенка п. з. „Німецьке право на Україну“. Дня 3. грудня ц. р. в помешканні Клементінума відбулося 171 засідання Українського Історично-Філологічного Т-ва у Празі із такою програмою: Дм. Чижевський: „Світгляд молодого Костомарова“. 2) В. Січинський: „Оборонні будови міста Бардієва“. 3) Федечко: „Українська козацьчина та політичні плани Амоса Коменського“.

— Львівська хроніка. На Кульпарковій 67-літній Фелікс Самбірський підрізав собі бритвою горло та жили на руках. Він помер заки прийшло ратункове поготівля. — При вул. Короля Івана ч. 17, зачався 17-літній Самуель Шліффер і помер. — При вул. Пасудського ч. 11 вибухла пожежа, яку скоро погашено. Така сама пожежа була при вул. Котлярській. — До поліції зголошено, що 17-літній Мошко Кремер із вул. Замарстинівської ч. 3, та Осип Антонович із вул. Кентшинських ч. 7, покинули своїх родичів і зникли без сліду, забравши з дому невеличкі суми грошей.

— Боротьба з жебрацтвом у Львові. Комісія Суспільної Опіки при львівській магістраті ухвалила новий правилник про боротьбу з жебрацтвом при допомозі системи бонів. Місто буде поділене на 9 округів і 94 відділи. На чолі округів стоятимуть суспільні опікуни. Із 9 округів буде 6 католицьких, а 3 жидівські.

— Жінка стріляє до чоловіка. При вул. Шимонівчів ч. 37 у Львові мешкав собі Станіслав Балицький, який від довшого часу жив зі своєю сварливою жінкою в сепаратії. Жінка продавала мясо і з цього удержувала дітей та себе, а чоловік працював при кульпарківській дорозі. Станіслав Балицький тужив за дітьми та часто намовляв жінку вернутися до нього, але жінка і слухати про це не хотіла. На цій тлі бували між ними часті суперечки. Підчас останньої сварки у торгівлі мяса при вул. Берестейської Унії, хороша Марія Балицька із Будзівських, стрілила до свого чоловіка з револьвера і тяжко поранила його в плечі. Станіслав Балицький лежить собі тепер у лічниці, а його жінка сидить собі в арешті.

— Чи саботаж? Під таким заголовком містять „Дзєнік Людови“ новинку про те, що біля Конюхів у Бережанщині селянин Андрух Колесник і Василь Мацишин висадили мінами у повітря бетонові залки, які були власністю військових відділів у Бережанах. Виконавці того „саботажу“ забрали зі собою 17 залізних штаб, так що правдоподібно тут не маєтись до діла з ніяким саботажом, але зі значайною крадіжкою.

— Вбивство в Долині. Невідомі особи стріляли через вікна до мулярського робітника з Долини Осипа Винника і поранили його так, що він незабаром помер. Напад виконано у хвилині, коли Винник був при праці. Вбивників не відшукано.

— Пожежа лісничівки. У Лидерівці, в Станіславівщині, вибухла пожежа лісничівки. Згоріла столова, два оборони і стайня. Всі ці будинки були власністю Якуба Файбуха та Ізака Вайнгартена. Причиною пожежі правдоподібно був підпад. Винуватків не вилішено.

— Брат на брата. В селі Наварії стріла з револьвера до свого брата Іван Дудик, який підозрівав, що брат має любовні зв'язки з його жінкою. Куля хвиляла, а брат Івана Дудика втік до Львова.

— Черевний тиф у Варшаві. У Варшаві вибухла епідемія черевного тифу. Минулого тижня в столиці Польщі начислено понад 75 осіб

ПРИПІТЬ ПО

зимою паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

Скiришчi марки „Trelora“.

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

хорих на черевний тиф. Люте там також дифтерія і шкарлатина.

— Італійський король у Ватикані. Дня 5. XII. в год 11. італійська королівська пара в товаристві міністра закордонних справ Грандія і визначних достойників королівської палати приїхала автомобілем до Ватикану, щоб аложити римському папі першу візиту. На вулицях зібрався численна товпа, яка витала королівську пару гучними окликами. При вході до Ватикану королівську пару привітав губернатор Серафіні, після чого гості перейшли через площу св. Петра на подвір'я св. Марка, де оркестра відгравала італійський державний гимн, а папська гвардія віддала королеві почесні. Після цього королівська пара відвідала римського папу у престольній кімнаті, де перебула 20 хвилин. По скінченій візиті гості були присутні на богослуженні у храмі св. Петра, а з богослуження повернули до Квіриналу.

— Книжки і часописи в Польщі. Статистика вказує, що в 1927 р. у Польщі видало 24 мільйони примірників книжок, включно зі шкільними підручниками та календарями і молитвениками. В 1928 р. у Польщі виходило 2353 газет, із чого 249 виходять ще з перед війни. Місячників виходить у Польщі 826, тижневиків 588, щоденників 213, з чого у Варшаві виходить 45 щоденників. Часописів релігійного характеру виходить у Польщі 182, а 146 часописів призначено для молоді. Все це статистичні дані про 1928 рік.

— Пожежа в кінотеатрі. „Н. Фр. Прессе“ повідомляє із Пфотсгайму, що там підчас кінотеатральної вистави для дітей вибухла пожежа. На шість діти повтікали зі залу заки вогонь поширився і між дітьми не було ніяких жертв. Тільки двох фільмових операторів попали в полум'я і вискочили попарені через вікно з другого поверху та потерпіли легкі поранення.

— Більшовики арештували княжну Лівен. Часописи повідомляють, що у Ленінграді арештовано княжну, Софію Лівен, крєвничку льондонського лорда Стедда. Більшовики підозрівають, що вона належить до тайних антирадянських організацій. Вона жила довгий час у Москві і працювала в бібліотеці та займалася релігійною пропагандою. Підчас революції ця княжна була сестрою-жалібницею в армії Колчака.

— Антирелігійна боротьба в СРСР. З Москви повідомляють, що радянський уряд видав окремий наказ палити релігійні книжки, в першу чергу Євангелію, Біблію, Коран і Талмуд.

— Скільки собак у Варшаві? В 1925 р. у Варшаві було 18 тисяч собак, за яких власники платили податки, у 1927 р. було їх 13 тисяч а в 1929 р. вже тільки 9628 осіб платило податки за свої собаки.

— Тестамент Клеманса. Французька преса опублікувала тестамент „старого тигра“ Клеманса. У цьому тестаменті „батько французької перемоги“ просить похоронити його поруч могилі свого батька, далі заявляє, що ані його серце ані мозок не сміє бути виняті з тіла та переховані окремо і що він не бажає собі жадних похоронних маніфестацій та жалоб, ані величавих церемоній. На його гробі не сміє бути жадний пам'ятник, жадна напись, а тільки значайна залізна огорожа навкруги могили. До труни Клемансо велів положити собі молитвеник, який йому на пам'ятку подарувала колись його мати і китицю зів'ялих квітів, яку Клемансо дістав від воїнів на німецькому фронті 1917 р.

— Украдений новий образ Рембранта. „Н. Фр. Прессе“ повідомляє з Риму, що новий образ Рембранта „Портрет старого чоловіка“, який винайдено в листопаді у палаті Массіма, украли злодії, та що італійська поліція арештувала цього злодія. Виявилось, що той образ украв дверник палати Массіма і переховував його на стриху свого домику в селі за Римом. У тій-же палаті найдено ще одну картину Рембранта з обличчям Маломіни.

— Ріжні вісти. В місяці листопаді у Києві зібрано 1000 безпритульних дітей. — До Праги приїхав італійський генерал Нобіа, відомий зі своєї невдалої виїзди на північний бігун. У Празі відвідав товариша своєї подорожі на бігун, проф. Бегунєка. — Більшовицькі війська що борються проти китаїців, посуваються в однім місці 60 км на схід і взяли в полон багато

китайців. — Статистика вказує, що на Горішнім Шлеску в місяці листопаді ц. р. видобуто 3.252.719 тон вугілля. — Чума, яка вибухла у Греції, поширюється шораз більше. — Німецьке міністерство внутр. справ утворило окрему комісію для перевозу 30.000 німецьких колоністів-утікачів із СРСР. — У Москві розстріляно анов 3 б. генералів: Михайлова, Височанського і Дімана. — В Мексикі повині ріки Сухіате аруйнувала цілий острів на цій річці та спричинила смерть кількадесяти осіб. — В Дамаску були нові сутички арабів зі жидими, підчас яких ранено 15 осіб. — При Інституті Народної Освіти в Києві утворено окремий відділ для гебраїстичних студій, в яким будуть викладати в жидівській мові.

— З Українського Технічного Т-ва. Дня 11. грудня ц. р. в год. 18.30 у доміні Українського Технічного Т-ва у Львові (Ринж. 10/II.) відбудеться доповідь інженера Корнелія на тему: „Кріза в рілнічій господарстві“.

Зі спортивного життя.

З діяльності УССК.

Виділ Українського Студентського Спортивного Клубу у Львові повідомляє своїх членів, що руханка відбувається в салі „Сокола-Батька“ для жінок у вторки й п'ятниці від год. 19—20, для мушин у ці самі дні від год. 20—21. При вплачуванні вкладок слід поклакуватися на членство УССК-а. Руханкові однострой в красках УССК-а з відзнакою можна замовляти у тов. Мойсеович С. кожного дня в год. 19. у пластовій домівці або у тов. Тарнавського О. в обідній порі в харчівні Академічного Дому.

Виділ УССК.

В справі „Української Загальної Енциклопедії“.

Від головного редактора „Української Загальної Енциклопедії“ дістаємо такого листа:

Високоповажаний Пале Редактор! В цінному Вашому часописі з дня 6. грудня ц. р. ч. 270. п. ІІІ. Лучаковський зробив влучну замітку про велику вагу присвятити належну увагу технічним наукам у майбутній енциклопедії. Озираючись на цьому, що в тимчасовій авістці про згадану енциклопедію, яка появилася була в часописах, нема згадки про цю таку важку ділянку людського знання. — Шановний Автор згаданої замітки побоюється, що під тим оглядом могла бона бути недостаточна опрацьована.

Прохаю ласкаво прийняти до відома, що в нашій енциклопедії технічні науки найдуть якнайбільше місця, а опрацювання тієї частини енциклопедії звалили ласкаво узяти на себе ВП. Професори Української Технічно-Господарської Академії в Полєбрадах. Провід у цій збірці й праці звалив ласкаво перебрати Достойний Ректор тієї Академії Борис Іванівський.

Вважаю своїм обов'язком подати це до відома всіх тих, що бажають так само як і редакція енциклопедії — щоби цей перший у нас цього роду культурний твір став на висоті свого завдання.

У Львові, дня 6. грудня 1929.

З правдивою пошаною

Іван Раковський

начальний редактор

„Української Загальної Енциклопедії“.

„СВІТ ДИТИНИ“ це найкраща в нас газетка для дітей. Запренумеруйте, а переконаєтесь про це наглядно! Оказові числа висилається безплатно! Адреса: Львів, ул. Зіморівна 3.

В обороні правди.

Від п. М. Пастрика в Луцьку дістали ми такого листа:

Високоповажаний Пале Редакторе! В ім'я правди прошу дати ласкаво місце в поважаному Вашому часописі наступним рядкам: В ч. 44 „Української Ниви“, яка виходить у Луцьку, в статті під загл. „Українське Громадянство м. Луцька“ в числі тих, що були на зборах парохіян Брацької церкви 22. жовтня ц. р., подано й моє прізвисько. З огляду на те, що ці „збори“ постановили просити різні редакції не писати про українські установи Луцька маючи на увазі „Річну Хату“, „Укр. Ниву“ й т. д. отсим заявляю: 1) На запрошення в церкві о. протопр. Пашевського на парохіальні збори я прибув на чотх і відразу побачив, що це зібрання, за виключенням кількох осіб, складається з самих „ліжців“ з „Укр. Ниви“, „Річної Хати“ та тих, що їм співчують; як потім вияснилося, представники „Просвіти“, кооперації, „Сільського Господаря“, союзу, української незалежної преси, посольських клубів і незалежного громадянства на ці „збори“ не пішли. Не було також і селян-парохіян з сіл Вишкова й Ківерці, приписаних до цієї церкви, а значить були це не парохіальні збори, а звичайні сходили прихильників Певного й „Укр. Ниви“. 2) Я не тільки не солідаризувався з ними, що напали на українську незалежну пресу, яка цілковито правильно розкрила й нап'ятувала наймитську роботу відомої групи на чолі з „Укр. Нивою“, але й голосно протестував, заявивши, що не всі ті установи в українській, на яких висить український шильд, а) Зрозумівши, що запрошенням на парохіальні збори (я тадав, що в справах церкви) був введений в блуд, я ва другі збори не лався.

Отже „Українська Нива“, помістивши моє прізвисько в числі тих, що солідаризуються з нею, допустилася брехні й фальшу, так властивих цьому не-українському часописові.

Луцьк, 29. листопада 1929.

З поважанням

Микола Пастрик.

Лист до Редакції.

Від Сеніорату Ставропільського Інституту одержали ми слідуєче письмо:

У Временику Ставропільського Інститута на р. 1930 поміщений ряд статей з нагоди столітньої річниці уродня б. дозголітного сеніора тогож Інституту бл. п. д-ра Ізидора Шараневича.

В одній з них під заголовком „Торжественное засідання членів Ставр. Інст. 16-го февраля 1929 г. посвященное памяти Ис. Шараневича“ (видержки із протокола) на стор. 121 надруковано: „Умирая Шараневич исповѣдался у митрополита Шенцицкого. Тогда он сознался, что унес одну книжку из Оссеолинеум. Митрополит Шенцицкий ему отвѣтил, что его грѣх берет на свою душу“.

Неоглядаю ужите слово „унес“ і „грѣх“ дуже прикро вразило родину Покійного, бо ніколи нічого подібного не мав він на своїй совісті.

Річ з книжкою малася так: Працюючи у вісімдесяти роках над розкопками в Галичі, проф. І. Шараневич позичив на реверсе в 8/7 1884 для своїх наукових праць в бібліотеки львівського у-

УВАГА РАДІОАМАТОРИ

АНОДОВІ БАТЕРІЇ

Відділ гуртової продажі виробів „ЦЕНТРА“

Львів, Казимирівська 35. Тел. 37-52. Станиславів, вулиця Сапінжінська 37. Тернопіль, вул. Перля 12. Тел. 1-61.

іверситету книжку під заголовком: „Itenerarium provinciarum Antonini Augusti Lugduni“, яка відтак десь йому запропастилася. Коли по смерті Покійного унів. бібліотека улімнулася за зворот, родина, не могочи її відшукати, а тим менше відкупити, заявила свою готовість в заміну за агублену книжку дати якунебудь іншу із оставшої по Покійнику бібліотеки після вибору Дирекції. Так і сталося. Дирекція бібліотеки прийняла пропозицію і отримала в заміну другу книжку згідно зі своїм вибором.

Та часом звинчена з бібліотеки книжка віднайшлася. А віднайшов її в часі світової війни випадково у напівзруйнованому монастирі ОО. Бенедиктинів в Бауполі під Галичем старший військовий лікар австр. армії д-р Кіш з Праги. Він забрав її зі собою і адепонував у бібліотеці правського університету, звідки опісля в 1917 р. повернено її до львівської унів. бібліотеки. Дирекція львівської бібліотеки повідомила про це доньку проф. І. Шараневича п. Сальомею з Шараневичів Матівею і звернула на її руки реверс підписаний власноручно Покійним. Письмо і реверс знаходяться досі в посланій родині. Зазначуємо при тім, що передсмертну сповідь відправив Покійний сеніор не перед Високопреосвященним Митрополитом, котрий в той час перебував у Римі, але перед своїм сповідником, бл. п. о. Онуфрієм Лепким.

У Львові, 27. листопада 1929.

Сальомея з Шараневичів Матівею, донька; д-р Володимир і Константин Шараневичі — сини, Ізидор Громницький, сестрінок і сеніор родини.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 7-го, год. 7-30 „Чудесний перстень“ — вистава для дітей і молоді (п'ять найнижчі).

Субота, 7-го, год. 7-30 „Тріо“, гост. виступ Мадінької, Венгерка і Савана.

Неділя, 8-го, год. 7-30. „Це можеш ти казати своїй бабці“.

Неділя, 8-го, год. 7-30, „Тріо“, прощальний виступ Мадінької, Венгерка і Савана.

Понеділок, 9. XII, год. 7-30 „Артисти“; остання вистава по знижених цінах.

Малий Міський Театр

Субота, 7-го год. 7-30. „Світанок, день і ніч“, гост. виступ Мадінької і Венгерка.

Субота, 7-го. год. 7-30. „Адвокат і рож“, гост. виступ В. Бридзіньського.

Неділя, 8-го, год. 7-30. „Світанок, день і ніч“, гост. виступ Мадінької і Венгерка.

Неділя, 8-го, год. 7-30. „Адвокат і рож“, гост. виступ В. Бридзіньського.

рожі“, гостинний виступ В. Бридзіньського.

Понеділок 9. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рож“, гост. виступ В. Бридзіньського.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 7. XII, „Гонг Джес“, дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Неділя, 8. XII, „Гонг Джес“, дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Апелло: Жінка та паян (Кончіта Монтенегро) (на осн. повісті Пера Люї)

Касіно: Проклім крові.

Кольосей: Зелена бригада.

Лев: Грішне кохання.

Марусенка: Кохання в пустині.

Оаза: Гонимі весілля.

Палас: Звукова фільма: „Ню Йорк уночі“ (і надаток: Ніна Тарасова: Дві шастя — по російськи, Ритм. Бонелі: Пролет до „Павлів“)

Пан: Візень острова св. Олени.

Пасаж: Студент із Монтани (Гут Діб-сен) Тиждєв Гомонта та Пата й амеріканська комедія.

Стидєвий: І перший пілунок.

Фатаморгана: Козацьке кохання (на осн. повісті Толстого „Козак“).

Химера: Блакитний вальс.

Утіха: Місто чудес (Фейрбенкс).

Програма радіо.

Неділя 8. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 20-00 Концерт з Кракова. Краків (312,8) Трансмісія з Варшави. Гельсінґфорс (221,4) 13-30 Симфонічний концерт. Ляйпциг (259) 9-00 Радіошкє богослужєння Братислава (279) Концерт Народного Театру. Італіа (246) 18-30 Вєсєрній концерт. Берліа (341,7) 20-00 Опереткова музика. Лондон (356,3) 16-45 Концерт радіооркєстри. Штутгарт (360) 15-30 Легка музика. Гамбург (372) 13-03 Грамофонові п'яті. Франкфурт (390) 8-15 Католицьке богослужєння. Берн (403) 13-30 Оркєстра з Курсєла. Берлін (418) 19-20 Нові та старі танці. Стокгольм (436) 20-05 Церковний концерт. Рим (451) 10-00 Рєді-

гійна музика. Лянгєнберг (472) 9-00 Католицьке богослужєння. Прага (487) 19-00 Дута оркєстра. Мільано (501) 16-00 Кохєліа. Брюссєль (509) 21-15 Концерт рад'єотріа. Відєнь (516,3) 16-30 Жіноча симфонічна оркєстра. Рига (525) 19-03 Популярний концерт. Мюнхєн (533) 10-01 Католицьке богослужєння. Будапєшт (550) 17-15 Військова оркєстра. Ковно (1935) 19-30 Вєсєрня програма. Париз (1725) 13-00 Рєдігійна музика.

Понеділок 9. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 20-30 Міжнародний концерт. Краків (312,8) 19-10 Трансмісія з Варшави. Гельсінґфорс (221,4) 17-40 Сольо на акордіоні. Ляйпциг (259) 19-00 Романська музика. Лондон (356,3) 21-00 Концерт хору. Гамбург (372) 18-00 Радіоконцерт. Берлін (418) 19-30 Німецькі народні пісні. Штокгольм (436) 20-30 Симфонічна оркєстра. Рим (442) 21-02 Неаполітанські пісні. Прага (487) 19-00 Концерт оркєстри. Брюссєль (509) 21-30 Симфонічний концерт. Відєнь (516) 15-30 Квартет Сальвініа. Рига (529) 10-03 Популярний концерт. Будапєшт (550) 17-40 Циганська музика. Париз (1725) 16-45 Грамофонові п'яті.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопсів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії
7-50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Історичні дні.

Початок „розрахунку“ на терені сойму.

(Від нашого кореспондента)

Варшава, 6. грудня 1929.

Від учора йде на терені сойму майстерна гра „мудно“, кажуть кореспонденти чужинської преси, для яких „цікаво“ стає лише тоді, коли збухав якась авантюра, про яку довідуються при гострій реакції їхніх барабанчиків у вухах. Але, здається, хоча не діється тут, у польському соймі, речі з останніх днів білгородської скупщини, всетаки нудно не є. Передовсім можна чудово перевірювати правду, що парламентаризм — наука парламентарної тактики — є найкращою практичною школою повітряної дипломатії. Дальше: не вважаючи на „мирний“, чи пак „нудний“ хід соймових засідань — це всеж таки почався довго заповідаваний і довго очікуваний розрахунок поміж двома нинішніми таборами польського політичного світа.

Сподіванки на „вирішення“ ситуації на вчорашньому, першому після 8-ми місяців відпочинку, засіданні сойму — очевидно завели. Кажемо очевидно, бо є історичною аксіомою, що ніколи затяжні державні кризи не є розв'язувані в мить, коли цього всі сподіваються, лише капляючи: неждано і звичайно з безпосереднього товчка другорядного значіння. Інша річ, що в даному випадку „нічого не сталося“ завдяки штудерній тактиці обох сторін. Отже з одного боку маршал сойму відкрив сойм довгою промовою, у якій три четвертини змісту було суто-формалістичним „відроблюванням“ різних „загальностей“, які на-збиралися за 8 місяців (відчитування декрету про димісію п. Бартеля і номінацію кабінету п. Світальського, відомого листування і т. д.), а на решту склалися агадки про смерть Клемансо та послів Мацешні і Райха, врешті — високопарна апострофа під адресою армії. Очевидно, що такий виступ Дашинського позбавив підстав під демонстрацію проти нього, яку міг би зробити ББ., коли би тільки Дашинський почав освітлювати нпр. появу старшин у соймі в дні 30. жовтня. З другого боку уряд висунув на трибуну міністра фінансів Матушевського, який теж ані словечком не зачіпав політики, але обсягав сойм числами статистичними виказами, міркуваннями про господарську конюнктуру, а все те у чемній, гладкій формі, спокійним поважним тоном. Таким робом, бажаючи взаємно виштовхнути собі зброю з рук, обі сторони фактично спільно вилили оливу на розбурхані пристрасні й заціпили заплановану атмосферу псевдо-діловий характер.

Кажемо: псевдо-діловий, — бо якесь справді ділове атмосферу, в якій можна би спокійно дебатувати над бюджетом і його цифрами, хочби навіть для ілюстрації тими цифрами загальної політики влади і політики уряду у даних ресурсах. Психічного наставлення, яке назрівало роками, не можна змінити найзручнішою тактикою протягом годин.

Тому теж уже сьогоднішній день не подібний до вчорашнього. Пятниця 6. грудня рішуче більше зближена до дійсних відносин у Польщі, ніж четвер, який був штучно спрепарований. На денний порядок прийшли внески недовіри уряду — перші того рода внески цілому післятравневому урядові, виключно з його військовим міністром. Український внесок можна би трактувати як внесок демонстраційний, підкреслюючий самостійність і від нікого незалежну парламентарну тактику клубу та звертаючий увагу на приналежність діяльності національної політики, — коли би не одночасний ідентичний внесок польського центра й лівиці. В цій ситуації важливіш є лише один момент: немилуче вогнем недовіри урядові, яке випливає з відношення 141 голосів проурядового блоку (ББ., ББС., НІР-івці і група Стапінського) до 301 голосів опозиції (2 мандати ще не обсяджені). Але ось у відповідь на згодошення внесків недовіри на трибуну вийшов знову міністр фінансів. Після нього — довга черга промовців ББ. Здавалося, що починається урядова обструкція: — пригадалася тактика уряду при дебаті над внеском про зміну декрету про організацію судівництва. Люди вже вираховували: існує 13 міністрів і 141 проурядових послів, разом 154

евентуальних промовців, — колиж взяти під увагу, що після кожного міністра знову відчиняється дискусія, число промовців уряду могло би зрости до 1931; кожний хай говорить по 1 годині (разом по 13 годин), вийде 1931 годин, хай кожне засідання триває по десять годин — це робить 193 засідань (днів) — себто багато більше, ніж треба до закінчення „бюджетової“ сесії! Комбінація досить весела, колиб не право сойму ухвалити після кожноразового відчинення дискусії — її негайне перервання. Таким робом засідання тривало „лише“ годин 11 (одинадцять), підчас яких атмосфера — згідно з правами фіанки — щораз густішала. Були моменти в промовах прем'єра Світальського чи міністра Квятковського, які можна було інтерпретувати, як виразні заповіді заохочення есент. ухвали недовіри. Були й епізодичні моменти повні гумористики, нпр. „формальне спростування“ посла Санюши в справі його відношення до громадського гною в Коломиї. Однак над усім тяжіла свідомість, що

Найdaleше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити в „ДНІСТРІ“ свою будинкову полісу на 1930 р., бо якщо цього не зробите, обезпечення Ваших будинків по закону перейде в цілості до ПЗУВ.

2-7

це йде таки гра за велику ставку. Що це рішається події величезного значіння для польської держави. Що без огляду на безпосередній наслідок нинішнього голосування — розпочата сесія розпочала серію історичних для Польщі днів. Може вчора ще не хотів ані уряд ані опозиція. Може й тепер ще не хотять цього, але розвиток подій є нестримний і кермувати ним своїми бажаннями вже надзвичайно трудно.

І. Кедри.

Р. С. В цій хвилині ухвалено урядові д-ра Світальського недовіри більшістю 246 на 120 голосів.

Польська політика супроти українців.

Промова голови Української Парламентарної Репрезентації посла д-ра Дм. Левицького у соймі дня 5. грудня 1929 р., виголошена в часі загальної бюджетової дискусії.

Висока Палато! На початку третьої сесії теперішнього сойму і другої нормальної бюджетової сесії, і до того в 10-тім році фактичної влади над Східні Галичини слід підкреслити факт, який, здається, не викликає найменших сумнівів у нікого з шан. членів цієї Високої Палати. Цим фактом є дальше загострення польсько-українських відносин. Представники уряду можуть у своїх офіційних енуціаціях повторяти теорію гумористичних передовиць „Краківського Кур'єра Ілюстрованого“ про „почтиві людєк рускі“, що не має нічого спільного з українськими провідниками; польська дипломатія може на далі управляти дуже наївну методу голошення світові, що в Польщі, мовляв, нема вже національного питання, бо всі національні меншости, а в їх числі й українці на першому місці, є з теперішнього стану якнайбільше задоволені. Однак мимого цього фактостану фактом, що національне питання в Польщі не тільки не рушило з місця і не дійшло до ніякого полагоження, але навпаки ввійшло в стадію нового ускладнення й загострення.

Не маю тут на увазі цих актів терору, що мали в останньому часі місце з боку конспіраційних українських організацій, за діяльність яких не бере на себе відповідальності репрезентовавша мном партія і українська Парламентарна Репрезентація. Хоч ці акти є без сумніву не маловажним показником пануючих серед української молоді настроїв, що не малиб місця при інших умовах українського життя, то не хочу, як кажу, цими актами послуговуватися як аргументами для тверджень, які виголошуємо з цієї трибуни. Мірилом польсько-українських відносин є саме відношення польської влади і польської суспільности, відповідно настроєної владою до українського села, до широких верст працюючого українського народу, до українського робітника і української працюючої інтелігенції, до найістотніших культурних і господарських потреб українського населення, не кажучи вже про свободи політичного характеру. Отже саме в тій ділянці стверджуємо, що політика потравненої влади в останньому році завернула з цим розгоном до часів найстрашнішої реакції та національного гнету хівнонаївського правління, а накінець перебрала це правління і з кожним днем далі його перебрала.

Діється це тоді, коли національна проблема, що скривається нині поза скромною назвою „квєстії національних меншин“ набирає що-раз більше характеру міжнародної проблеми, що-раз частіше вириває на різних з'їздах, конгресах і міжнародних засіданнях, стає що-раз актуальнішою і наводить що-раз краще зрозуміння серед державних мужів, що проводять світовою політикою.

Без огляду на менш-більше адатні заходи представників держав, для яких національна справа є справою „дедлікатною“ і чужою „двалан-

вим“ дунком — а серед них на першому місці наша міністра закордонних справ Залеського, що би зіпхнути справу національних меншостей до ряду „внутрішніх“ справ кожної держави — без огляду на пусті фрази й декларації виголошувані при різних нагодах на міжнародних форумах, всеж таки очевидно є річю, що ніщо не в силі стримати течію, щоб надавати що-раз більші права т. зв. недержавним національностям. Відмовляти кількоміліонним національностям, що живуть суцільною масою, найпримітивніших, культурних і господарських прав, це із міжнародного становища вже дивоголяд, якого не можна вдержати на довшу мету, ні скрити перед закордонною публічною опінією оманю й баламуцтвом.

У той час, як британська імперія рішав задовольнити претенсії єгипетських націоналістів, коли вона змінює радичальне курс своєї політики в Індії, у час, коли середньо-європейська преса присвячує що-раз більше уваги національному питанню в своїх державах і чужих, коли врешті на сході у СРСР відосередні національні рухи що-раз-то кріпшають і примушують диктаторський більшовицький уряд до натальних репресій, тоді в Польщі національна справа або спить собі блаженним сном або служить як терен до найдиких експериментів.

Дивне явище: від 10 літ чуємо навпинні декларації про вагу національної проблеми і потребу „її розв'язки“. Що-правда ті декларації виголошують виключно „на свято“, звичайно *ad usum externum*. А національне питання рішають у той спосіб, що заводи й скрізь виправдують якимись важкими державними справами, які буцим-то не дозволяють урядові присвятити цьому питанню відповідну скількість часу й потрібну увагу. Отже „розв'язка“ національного питання позичає в дійсности на провізорії, якої змістом є розпорядки й засоби адміністративних органів, що знову зводяться до зомку-лявань і переслідувань.

Ясну й щирю національну програму в Польщі має польська ендєція, що не бавилась ніколи в пусті декларації, не ошукувала себе ні інших і послідовно вводи в життя свою теоретичну програму. Виразником цієї програми в політичній діяльці було неперізнавати українцям (як і всім іншим непольським національностям) права участі в рішеннях, що мають загально-державне значіння, в це поділ громадян, що несуть на собі рівні тягарі супроти держави, на дві категорії, з ріжними правами, які має супроти них держава. Теорія національної держави і польської нації, як однієї господаря в польській державі, знайшла не тільки свій вислів в історії вибору першого президента польської республіки, але й у ряді пізніших конкретних актів, посвідчуючи не-вбездітних польсько-національного демократизму.

Ця теза сконкретизована в устрою польської держави, реалізувалася шляхом централізації державної адміністрації та анексії українців і шляхом ліквідації останків давнього кравового самоврядування у Східній Галичині. У культурній діяльності національна політика ендеції класично виявилася у шкільній утраті, який стався руїною українського народнього шкільництва, в похороненні справи українського університету, в утримуванні правного хаосу у православній церкві і в переслідуванні українських культурно-освітніх організацій.

У господарській діяльності ендецька програма вела до знищення окремих українських господарських установ, а то шляхом позбавлення їх державних кредитів. Ендецька програма була ясна і щира тому, що її творці заявляли ясно, що мають на меті винародовити українське населення і що вони вірять в досягнення своєї мети протягом певної, визначеної кількості літ.

Санаційні уряди тримаються іншої тактики. В першій добі своєї влади вони оперували обманливою фразеологією про національну толеранцію, про їх рівноправність, справедливість і об'єктивність, а деякі головні санаційні органи у перелікових статтях висловлювали симпатії для самостійницьких стремлень українців за Збручем і навіть натякали на творення українського національного піємонту на українських етнографічних землях у межах Польщі.

Міністром публічної освіти назначено п. Суйковського, який виразно заявив українській пресі, що „рушить з місця“ справу українського університету. А перший санаційний міністр внутрішніх справ пок. ген. Млодзяновський стояв навіть на чолі спеціальної комісії, яка опрацьовувала т. зв. „мінімальну програму“ для українців. Але скоро залишено декларувати свої симпатії для українських визвольних змагань навіть за Збручем. А знов у внутрішній політиці на перший знак ендеції усунуто панів Суйковського і Млодзяновського, кинено до кошма цілу „мінімальну програму“ та інші проекти і еступлено на зовсім іншу дорогу. Ця дорога, це т. зв. регіоналізм, або загонування всіх не-польків до польського санаційного табору. Бо клич про творення спільних організацій, клич, який, на перший погляд, здається дуже шляхотним, ліберальним і демократичним, є нічим іншим, як дослівним повторюванням ендецького гасла утратізму в школі, що став могилою для українського шкільництва. Осуспільнені і господарський утратізм „моральної санації“, здійснюваний в т. зв. регіональних радах, є ланкою на українські „шпіль“, в параваном, за яким криється програма загального майоризування української більшості польською меншістю і підпорядкування собі всіх суспільних, культурних і господарських змагань українців. Адже живі маємо вже докладний образ, чим є ті регіональні організації, як відбуваються регіональні збори, чим є той славетний регіоналізм. „Спільний суспільно-організаційний табір“ у краю, або, кажучи модною мовою, „в терені“ є вота в йоту подібний до спільного табору в сойм. клубі ББ. Українці в регіоналізмі займають якраз таке саме становище та ма-

ють таке саме апачіння, як панове Богуславський і Сегейда в ББ. Отже оскільки ендеція плівно і свіломо нищила українське життя у всіх його ділянках, не вистежуючи при тм підрубності того життя, оскільки санаційний регіоналізм нищить саму засаду відрубних і самостійних українських установ. Тому нічого дивного, що на наших т. зв. „кресах“ ендеція ані пальцем не кивне проти регіоналізму, бо моментально зрозуміла, що в це ще хитріший і підступніший спосіб від їх власної ендецької політики денационалізації.

(Докінчення буде.)

Українофобство на Закарпатті.

Чеський орган „Подкарпатске Гласи“ про українців.

Чеська націоналістична преса з невеличкими винятками ставиться до українського національного руху крайнє неприхильно, особливо від часу, як на Закарпатті українська національна ідея починає здобувати собі щораз то сильніший ґрунт. Відомі є напади „Народніх Лістів“ Крамаржа проти українського руху не тільки на Закарпатті, але і в Галичині, відомо також, що сам Крамарж у своїх статтях доказував весною цього року, що в інтересі Чехословаччини є здавити український „сепаратизм“ у Польщі та Румунії і Чехословаччині.

Але рекорд у боротьбі проти українців здобувають „Подкарпатске Гласи“, часопис видаваний за гроші чеського уряду, часопис, що є офіційним представником чеської телеграфічної агенції на Закарпатті. Редагують цю антиукраїнську газету типи, яких ще недавно ужгородський суд судив за знасилування малолітніх учених гімназій, а змістом статей цього органу є шоденні наклепи на українців.

У ч. 276 „Подкарпатских Гласів“ у вступній статті читаємо переклад зі „Слова Польського“, з яким, очевидно, цей чеський орган в українській проблемі солідаризується, зміст перекладу статті „Слова Польського“ п. з. „Подкарпатско-руські проблеми“ є відомий нашим читачам, бо він обмірковувався свого часу на сторінках „Діла“. Додамо тільки, що редакція „Подкарпатских Гласів“ підкреслює від себе, що український національний рух на Закарпатті є для Чехії такою небезпечною проблемою, як і український рух у Польщі, та що чеська влада повинна засвоїти собі від Польщі методи вирішування української справи.

У ч. 275 той-же самий орган поміщує статтю: „Що делаї українці за границею“, у якій вказується на небезпеку для чеської держави з боку тих українців, які з політичних причин виїжджають з Польщі, та осідають на Закарпатській Україні. Між іншим у цій статті читаємо: „Тому, що українським змаганням не дуже то ведеться в Польщі, українці приїждять до нашої республіки, де замешкують під маскою політичних емігрантів. Добрим ґрунтом для них є Підкарпатська Україна, де мають багато братів і приятелів. Як тільки за чеські державні гроші скінчать студії у Празі і їм обриднє вели-

коміський рух, вони втікають на Закарпаття, де виявляють свої українські здібности. Ми не мусимо довго чекати, а вже чуємо в школах українську мову, на будинках бачите українські прапори, а в розмовах почуєте, як ці емігранти називають Підкарпатську Русь — „Закарпатською Україною“ і будуть заявляти, що ця „Закарпатська Україна“ є частиною „Великої України“. Чуємо також, що студенти високих шкіл у Празі, родом із Підкарпатської Руси, проголосили себе українцями, часто стрічаємо учнів, які заявляють, що вони українці, а не руснаки“.

Далі автор статті закликає чеську владу звернути більшу увагу на український рух, бо на його думку в короткому часі „руснаки“ на Закарпатті творитимуть меншість, а більшістю будуть українці.

Такі статті антиукраїнських „Подкарпатских Гласів“ є тільки ярким доказом, що українська національна ідея запускає глибоко своє коріння на тих українських землях, які були долею найбільше покривджені і культурно й політично найбільше упосліджені та що всі крики імперіалістичних чеських шовіністів, це крики тих, що сьогодні чи завтра мусять капітулювати перед українським рухом. Бо коли чеський журналіст признає, що українці незабаром на Закарпатті творитимуть більшість, то ми можемо йому відповісти, що вони вже сьогодні ту більшість творять, і що остаточна перемога буде за нами.

Українська кооперація в Польщі.

Реферат посла О. Луцького у Варшаві.

В дні 5. грудня ц. р. виголосив посол Остап Луцький в „Інституті для дослідів справ національностей“ (Інституту badania spraw narodowoscowych) в камениці кн. Мазовецьких на Старому Місті реферат під заголовком „Українська кооперація в Польщі“. Проводив зібранню голова Інституту Станіслав Тугут, а явилися на ньому дуже численно визначні представники варшавських економічних установ і різні культурно-освітні й політичні діячі. Реферат посла Луцького, виголошений з вервою й ілюстрований багатим циферним матеріалом, зробив помітне враження.

Проти червоного терору.

Протест українського студентства у Вильні.

Українське студентство у Вильні на надзвичайних сходинах, відбух днів 1. грудня 1929 року, ухвалило рішучий протест проти терору і знущань червоних катів над українським народом на Великій Україні і шле катованим братам своє найщиріше спочуття. Рівночасно осуджує розкладову роботу москвофільства і радянської влади на наших землях та солідаризується з резолюціями львівського студентства.

За Президію зборів:

Н. Сагайко, голова. І. Завадович, секретар.

Г. Е. ДЕЙЛ.

Винахідчивий чоловік.

В особній кімнатці гостинниці під „Зеленим Дубом“ говорили про свої справи три торговельні агенти при горівці й содовій воді.

— Поганий інтерес, — сказав сердито Гаркер. — Зовсім нічого не адієш“.

— І я також, — сказав Брейтвейт, — через увесь день не адобув ні одного замовлення.

Третій гість, Бекстер, лише підсміхався задоволений.

— Мені добре пішло, — сказав — і думаю, що завтра також добре мені піде. Ви повинні амінити свої методи.

— Коли хочете тим сказати, що ми не знаємо, як братися до тої справи, то — почав Гаркер.

— Не це, — сказав Бекстер, — але нинішній продавець мусить мати щось більше як лише добрий напик.

— Пусте! — перебив Брейтвейт. — Не зможете прецінь приневолювати людей купувати те, чого не потребують. Возьмім наприклад мене: — воздушні пістолі. Чи ви могли би продати таку пістоль біржевому спекулянтові?

— Чому ні? — запевнив Бекстер. — Успіх в таким випадку залежить зовсім від методи, яку примініть. Маєте може під рукою яку пістоль?

— У відповідь Брейтвейт виняв з валізки щось подібного до автоматичної пістолі.

— Ось вам, — сказав гордо, — найкраща

зброя свого рода на цілм ринку. Ручу, що можна нею вбити крилика на 60 метрів.

Бекстер оглянув зброю.

— Отже, щоби доказати те, що я сказав, закладаюся з вами на сто золотих, що вийдете й продали це першому стрічному чоловікові.

— Добре, — сказав Брейтвейт усміхаючися. Бекстер сховав пістоль до кишені й виїшов. Гостинниця була на краю міста й дорога, куди пустився йти Бекстер була темна й пуста. Всі три йшли мовчки, аж побачили світло надїжджачого авто.

— Ось ваш покупець, — сказав Брейтвейт.

— Сховайтеся за цей живопліт, — оба, — приказав Бекстер. — Сидіть тихо й не мшайтеся.

Сказавши це, положився на краю шляху лицем до землі. Авто надїхало й лампи освітили непорушне тіло Бекстера. Воно задержалося й звідтіля висів грубий, порядний чоловік.

Бекстер нечаяно станув на ноги й наставив пістоль.

— Руки вверх! — сказав різко.

— Та я — почав наляканий шофер.

— Руки вверх! — закричав Бекстер, — бо инакше стріляю.

Шофер нерало послухав. Погрожуючи далі пістолью, він перешукував свою жертву: найшов золотий годинник і добре виповнений портфель.

— Я — я закличу поліцію на вас, — андобув із себе безпомічно шофер.

— Можете, — сказав Бекстер. Потім нагло змінив свою поведінку.

— Ось, уже все добре, — усміхнувся. — Не треба вам лякати й відляк добищу здивованому шоферові.

— Як? це жарт —

— Ні, пане, — відповів Бекстер, — лише відограна мною мала драма представила вам, як безборонним ви були би, якби на вас напав якийсь розбишак. Мусите признати, що я міг вам забрати все — навіть одіж — ще й втекти у вашім авті. Я лише продавець з оригінальною методою продавання, — говорив далі Бекстер, — а ця пістоль, мимоходом говорячи, зовсім не має кулі. Вона є лише властиво воздушна пістоль й тому до її уживання не треба особного дозволу. А все-ж вона виглядає на зброю і таки є справжньою пожиточною зброєю. Купіть собі й будете раз на все безпечні.

Шофер став сміятися.

— Ага, продавець, — сказав. — Скільки то коштує?

— Двацятьпять золотих, — сказав Бекстер.

— І, кажете, нема там кулі? — говорив шофер. — Добре, я візьму це.

Підійшовши до авто, добув з кишені коло сидження шофера страшний револьвер і наставив до Бекстера.

— Це, — сказав, — є справжній револьвер і має кулі. Тепер скажу вам: руки вверх!

— Та я, — сказав Бекстер.

— Руки вверх! — горлан шофер.

Дві хвилини опісля він відїхав. З ним поїхала й пістоль й те, що Бекстер мав у кишенях.

Зпоза живоплоту доходив безмежний сміх Бекстера лише люто скреготів зубами.

З англійського переклад

Коринно Яворівський.

На східні теми.

ЯПОНІЯ І ПАЦИФІК.

Питання Пацифіку і ролі Японії в ньому набуває щораз більшої ваги.

Тринадцять чотирьох років тому вперше виринуло це питання. Це було після китайсько-японської війни 1894 року. Але й тоді багато політиків запевняло опінію світа, що такого питання в дійсності нема, що воно мертво-роджене. До року 1905 питання Пацифіку було під знаком російського панування. Росія гіпнотизувала весь світ чисельною величиною своєї території і населення. Непереможний похід Росії на схід був зломаний подіями 1905—1906 років. Виступ Японії 1905 року підтримала Велика Британія, котру непокоїла російська небезпека на Далекому Сході, та Сполучені Держави Північної Америки, які також вбачали російську небезпеку на Спок. Океані.

Тогочасні військові знання і політики рахували, що війна скінчиться в найкращому разі виселенням обох сторін без рішучих успіхів, у найгіршому разі рахувалися з можливістю російської перемоги. Гроном з ясного неба була блискавча перемога японців, які протягом півтора року не дали росіянам ані одного виграти бою. Блискучий успіх 47 мільйонної Японії, відсунув Росію з рядів рішучих чинників над Пацифіком, а революція 1917 року остаточно знищила силу і повагу, яку намагаються привернути більшовики для своєї батьківщини.

Тільки після перемоги 1906 року питання Пацифіку стало в цілій своїй величині перед заінтересованими державами: Англією, З'єднаними Державами Північної Америки, Японією і Росією. Несподіванкою була нова ролі Японії, яка стала відразу домінувати на Пацифіку після розгрому російської флоту та усунення Росії з Порт-Артуру. Гострота цієї несподіванки була найбільш болючою для З'єднаних Держав Північної Америки, які зрозуміли, що японська небезпека на Пацифіку є більш загрожуюча для них, ніж колишня примара можливої російської переваги на водах і континентах Пацифіку.

Вже підчас мирових російсько-японських переговорів у Портсмуті американці впливають на зречення Японії від контрибуції, якої коштує без сумніву були б житті японцями на збільшення морського озброєння, так небезпечного для американців. Зараз же після воєнних подій 1905—1906 рр. вибухав американсько-японський антагонізм, що знаходить своє виявлення у формі перешкод для японської колонізації на американських територіях.

Формально непорозуміння були закінчені умовою, на підставі якої Японія зобов'язалася стримувати еміграцію до Америки. Фактично конфлікт японсько-американський по-

глиблювався з огляду на все нові утиски дав жовитих колоністів в Америці. Рівночасно З'єднані Держави Північної Америки щораз більше цікавляться справами Далекого Сходу, намагаються опанувати китайський ринок і сировину, конкуруючи з японцями. В парі з цим американці розбудовують гоннаж своєї військової флоту та стараються створити військово-операційні морські бази у водах близьких до Японії. Незаперечно зростаюча військово-морська сила Японії, її економічний і політичний вплив на терені Китаю та її вигідне стратегічне положення на Пацифіку створило для Японії домінуючу ролі на цих водах.

Колонізаційні, так би мовити, здібності японців, які в силі оселятися на островах Пацифіку, де клімат є нездоровий для американців, дають їм тут перевагу японцям перед американцями, що не в силі колонізувати свої океанські колонії настільки, щоби мати там переважачу американську більшість над туземною людністю. Отож крім домінуючого воєнно-морського становища на Пацифіку, Японія виразно загрожує колоніям З'єднаних Держав Північної Америки.

Найдаліше висуненою колоніальною вертинею американців на Далекому Сході є Філіппіни, які мають бути військово-оперативною базою у можливому збройному конфлікті японсько-американському.

Віддалення цієї американської бази від берегів Америки є вдвоє даліше ніж від берегів Азії. (Філіппіни від Сан-Франциска віддалені на 11.000 км., тоді як від берегів японської Формози тільки на 160 км.).

Тимчасом Японія розкинута на цілій низці островів, наче би опанувала води Далекого Сходу, тримаючи всі виходи з Охотського й Китайського моря й утруднюючи таким чином доступ до Китаю, такого цікавого для американців.

Неможливість для японців колонізувати терени приналежні американцям, як рівнож заборона еміграції до Австралії примусили японців шукати ближчих теренів для еміграції. Бо головними турботами японського державного життя є справа ульокання надміру приросту й шукання незалежних джерел сировини.

Сила японської експансії сьогодні в таких цифрах: У часі війни з Росією Японія мала 47 мільйонів мешканців. В 1913 р. це число зросло до 53 мільйонів і сьогодні Японія має 63 мільйонів мешканців, а разом зі своїми колоніями нараховує 87 мільйонів.

Натуральний приріст населення в Японії в 1924 р. рівняється 1,26 проц., в 1925 р. — 1,46 проц., в 1926 р. — 1,56 проц.

Пересічна густота населення на японських островах — 157 мешканців на 1 кв. км. Японія старається не без успіху зменшувати еміграцію;

так в останніх роках виїздило з Японії пересічно 15 тисяч осіб річно. Тимчасом внутрішню колонізацію села Японія уміло й вона доходить до значних розмірів.

При асій густоті населення не можна Японії вважати за край перелюднений, бо продукційні сили Японії ростуть швидше, ніж збільшується населення. Добрим симптомом є зменшення смертності, як рівнож зріст добробуту. А проте стан такий вимагає кольосального напруження господарської й політичної енергії для задоволення все зростаючих потреб країни.

Японська промисловість у поважній мірі є залежна від чужих сировин; так головна галузь японської промисловості бавовняне виробництво є залежне від сировини, які ввозять з Бритійської Індії та З'єднаних Держав Північної Америки. Головним питанням господарської політики Японії є опанування незалежні терени, звідки можна було б черпати сировину. Таким близьким і догідним тереном для Японії є Китай, де вони намагаються завоювати собі господарські й політичні домінуючі впливи. Супрематія в північному Китаю, а головню в Манчжурії є головним завданням японської політики, яка в залежності від ситуації звертається то проти Росії, то проти нового Китаю. Найбільше небезпечного противника Японія має в З'єднаних Державах Північної Америки, які піддержують Китай, часом навіть Радянську Росію проти японських зазіхань.

В 1919 році Японія підтримувала проти більшовицький рух в Сибірі й пробувала створити державність між Байкалом і Владивостоком, що дало би можливість використати мінеральні сировини Забайкальської країни японцями. Під натиском Америки японці були змушені покинути Владивосток і Північний Сахалін, та залишити піддержку протибільшовицького руху на Сибірі.

Отож головними противниками на водах і континентах Пацифіку є сьогодні Японія і З'єднані Держави Північної Америки, які зважуючи японську перевагу на водах Пацифіку, стараються не допустити до захоплення китайських сировин і теренів для колонізації, таких потрібних для останочного закріплення Японії на Пацифіку.

Але введові увійде в гру ще третій поважний чинник, якого не брали під увагу в дотихчасових політичних і господарчих обчисленнях, що дають сьогодні вищість Пацифіку над Атлантиком, а саме не брали під увагу Китай. Визволений Китай безперечно виступить у ролі не експлуатованого об'єкту, тільки рішучого суб'єкту над Пацифіком. Тоді ще більше загостриться антагонізм японо-американський та прийде до рішучих виступів з обох сторін.

Л. Л.

Якої нам треба енциклопедії?

1. II матеріал.

Оповідка про підготовку першої української енциклопедії зацікавила не тільки ширші кола нашої інтелігенції, але в першій мірі самих її намічених співробітників. Задумавшись над проспектом видавництва, яке взяло на себе матеріальний бік видання, можна було мати деякі сумніви, чи її організатори здають собі справу, коли така книга може з'явитись, якщо, скажім, праця над нею вже почалася. Як одному із запрошених до співучасті в енциклопедії, відомо мені з різних розмов із іншими її наміченими співробітниками, що досі нез'ясовані погляди на характер такого видавництва. Спонуку до міркувань на цю тему є після довгої думки аж кілька.

Нелегко зібрати всіх запрошених до співпраці, розсіяних по різних містах і перевести з ними основну дискусію щодо точного плану й методу праці. А справа вирішення поглядів щодо плану й методу при обробці енциклопедії є таким *conditio sine qua non* праці кожного з її співробітників, що без цієї передумови не можна навіть уявити собі руштування всієї будівлі. Врешті і видавці і більшість передплатників мабуть уявляють собі, що вже в перших місяцях 1930 р. матимуть у руках перші зшитки енциклопедії.

Перш за все, знаючи мотиви, які в нас уміють підсунувати авторам різних статей, треба підкреслити, що співробітництво в справній енциклопедії, так само як у словнику, не випадає нікому, ні матеріально ні морально. Це не є ніякий інтерес і ніяка почесть, а каторжна праця майже анонімних робітників.

При наших винищених видавничих фондах — коли йти на увагу навіть максимальне поширення книги всім потрібною — ніякий гонорар не стоїть у пропорції до витраченого часу й енергії, щоби підготувати кілька сторінок для словника чи енциклопедії. Моральне вдоволення не має нічого спільного з почуттям авторства; в енциклопедії як у словнику, нема місця на віяне

зазначення своїх ідей або хоча би „вимірювання справедливості“ мірою своїх особистих симпатій.

Як виходить із проспекту видавництва, намічені розміри енциклопедії вже передрішують пропорції її матеріалу. Воля загальної статті чи огляди неможливі, якщо в цій енциклопедії має бути те, що повинно бути в кожній першій, підручній, настільній енциклопедії, для вжитку всіх професій і яка, як каже проспект „має бути написана загально-доступно, зрозумілою кожному грамотній людині“ і „охопить усі галузі людського знання“.

Небезпечно у таких починках довіряти власному досвіді, якого в даному напрямку не маємо. Старші й багатіші народи від нас, що видають енциклопедії не від нині, показали нам зразки, як має виглядати перша її форма. Ця форма мусить відповідати первісним потребам якнайширшого загалу. Вона мусить бути така, щоби кожне нове її видання, в майбутності, брало її за підставу, як це робимо при складанні словників, які доповнюємо й очищуємо.

Перша енциклопедія в якійсь мові мусить заповнити прогалину в праці інтелігентів із усіх професій. Вона мусить перш за все інформувати кожного з них про основні факти й поняття з інших ділянок знання. Кажім конкретно:

Пишучи про щонебудь — наукову працю чи звичайну статтю — ми шукаємо за термінами, які часто знаємо в чужій мові, а не в рідній. Відповідних словників не маємо. Наукова термінологія зібрана у наших галицьких наукових виданнях лежить у них майже непридатна для буденного вжитку, бо вона подана в азбучнім порядку у нашій мові або латинській. Потрібний термін треба найчастіше вже знати, щоби його вжити. Багаті термінологічні словники видають на Радянській Україні при Академії Наук також для нас здебільша непридатні, бо вони російсько-українські.

Всю вже існуючу фахову термінологію зібрану в різних словниках і матеріалах повинен саме зібрати Енциклопедичний Словник. Звірі, птахи, рослини, винаходи з їх складовими частинами ставити для нас доступними завдяки лю-

страцям. Ніхто з нас не знає як називаються складові частини трамвая, яким щодня їдемо, архітектурні частини камениць і церков, на які глядімо, що більше: кожний із нас загається десять разів при вживанні звичайних щоденних слів, чи вони такі, чи літературні, чи передають саме те поняття, яке з ними зв'язуємо.

Наш вік залитий чужими словами і абстрактами. Енциклопедія, що матиме портрети сто відомих нам письменників, королів і гетьманів, а не матиме тисячі чужих слів, якими щодня користуємося без розбору, може називатись як хоче, але не сповнює одного із своїх перших, певних завдань.

А аналіза абстрактних понять? Це також одна із найважливіших наших потреб. Всі наші дискусії, часописи, книжки начинені безліччю понять, що стають джерелом непорозуміння. „Суб'єктивний“, „індивідуальний“, „особистий“, „еготичний“, „ексцентричний“, „еготичний“, „персональний“ — мандрують наперемінку як синоніми чи як невідомі слова і затірають між собою всі відтінки.

Возьм'ямо слово „зглядний“. В галичані, які зжились із тим словом так близько, що без нього не в силі думати. У польській мові це одне із найбільше неясних і неточних понять, уживане у різних значіннях: „Іду до кавари, зглядно до ресторану“ має значити: „точніше кажучи“ (або: „ні, помилюсь, бо... до ресторану“). У нас кажуть у таких неясних випадках „чи пак“. — „Як там у нас дорожнеча?“ — „Зглядно дешево“ — значить: „пропорційально“. „Теорія зглядності“ це „теорія умовності“ (релятивності). „Той учитель є дуже зглядний для учеників“ значить: уважливий, вибагливий. І так далі без кінца.

Якого поняття не торкнешся — сумніви, хитання, мряковина. Розяснення понять і розмежування одних від других, збагачення нашого словника в буденній мові і прочищення його в літературній це перше завдання першої нашої енциклопедії.

Завтра ще про інші.

М. Радницький.

На парламентній арені.

Відповідь посла д-ра Біляка на атаки пос. Косидарського (з ББ.) на українців.

В загальній дискусії над промовою членів уряду і послів Б. Б., а в першу чергу у відповідь на зневажливу для українського національного табору промову посла з ББ. Косидарського висловив на повній засіданні союму в п'ятницю 6. ц. м. коротку та яскраву промову від Українського Клубу пос. д-р Степан Біляк, який сказав між ін., що Український Клуб не мав наміру брати участі в туїе характеристичній дискусії в справі недовіри польському урядові, бо у своїм письменим внесенні на вислів недовіри урядові висловив вичерпуючі мотиви цього внесення. Але спровокований негідним виступом посла Косидарського дав доручення промовцеві зареагувати на цей виступ. Посол Косидарський сказав, що положення українського народу за потравнених урядів поправилось. Це свідоме брехня. Бо хоч перетравнені уряди вели наскрізь шовіністичну політику нищення всього українського, то робили це вно і від того не відпекувались! Бож вони стояли на становищі цілковитої негідності нашого права українського населення на власне національне, культурне, політичне й економічне життя. Але хоч так було їх становище, то всеж всі їхні проукраїнські акти були бодай правдоу позоровані. Після травневого перевороту і цього нема. Перед роком міністри в тійже самі заявляли, що українська репрезентація не є вільною волею населення і що нема в Польщі українців, а тільки етнічні групи „русинів“, незрілих до самостійного життя. Вправді в таборі, що прийшов до керми по травні 1926 є одиниці, що георетично визнають українську національну окремішність, але тільки... за Збручем. Шовінізм до місцевого українського населення, то його призначили по травні для державної і національної асиміляції. І що програму переводять на всіх ділянках публічного життя: в шкільництві, громадській самоуправі, господарському житті і навіть в судівництві. Про свободу слова і зборів вже й казати неприходиться. Всякі безбистичні регіональні ради займаються деморалізацією населення, але безуспішно, що треба підкреслити.

„За нами — а не за вами стоять українські маси“ — кличе до нас пан Косидарський — а в доказ на це твердження покликається на будову кількох польських пам'ятників в місцевостях на нашій національній території. Але п. Косидарський промовчав свідомо, звідки беруться фонди на ті пам'ятники і хто їх фактично будує? Промовчав п. Косидарський, що за будову одного такого пам'ятника в Коломиї стягано з вдовичих військових рент по 25 золотих!

Недавній же час, коли царські ступайки і німецькі юнкери голосили перед цілим світом, що польський нарід в Познанщині за ними, а не за польськими національними провідниками. Історія виявила щось інше. Тому і ми спокійні за те, за ким піде український нарід. Лише короткозорна політика може дозволити в часі ренесансу народів — у ХХ віці — і по досвідах великої світової війни на спробу ділення живого українського народу при помочи всяких регіоналізмів, творенням всякого типу „старорусинів“ та інших „русинів“.

У відповідь на інші зневаги українського націон. руху, а з окрема на негідні інсинуації п. Косидарського відносно наших чоловічих інституцій — маємо тільки погорду цілого українського народу та сміємо ствердати, що завтра історія належить до нас“.

Димісія кабінету прем. Світалського.

У суботу в год. 11. передпуднем на кабінетній раді (були всі міністри за винятком марш. Підсудського та хорого міністра скарбу Матушевського) ухвалили предложити президентові прохання в справі димісії кабінету. В год. 1-й прем. Світалський пішов до замку та предложив прохання про димісію. През. Мосціцький відіхав до замку і тут мав нараду з марш. Підсудським. Вечером повідомили офіційно, що президент приймає димісію кабінету. Рівночасно поручив прем. Світалському та всім міністрам і керівникам мін-ства скарбу вести держ. справи аж до хвили покликання нового уряду. В полудне марш. Дашинський вислав прем. Світалському таке писмо: „До пана президента ради міністрів у місці. На засіданні 6. грудня 1929 р. сойм ухвалив таку постанову: „Сойм не має довіри до теперішнього уряду, тому на осн. 58 уст. конституції жадає, щоб він уступив“. Про подальше має честь повідомити пана президента ради міністрів. Дашинський“.

В політ. колах звертають увагу, що це писмо, то новість досі непрактикована.

Цин. канцелярія президента держави повідомляє, що тому що сойм, більшість, яка ухвалила недовіру для кабінету д-ра Світалського, не зясувала свого становища як вийти з витвореного положення і тому що з причини кабін. кризи мусітимуть спинитися праці над бюджетом, до якого новий уряд певно схоже припорозитися та що тому витворилося дуже тяжке положення, президент держави постановив на конференції устійнити положення, яке вимагає розв'язки.

Марш. Дашинський та Шиманський у Замку.

На припорочення президента держави шеф цин. канцелярії повідомив марш. сойму Дашинського та марш. сенату Шиманського, що президент бажає з ними конферувати в понеділок 9. грудня у зв'язі з кабінетною кризою.

Зачувати, що цього тижня президент запросить іще в провідників партій.

Засідання сенату відкликані.

Прем. Світалський приймає марш. сенату Шиманського на довільній конференції. На понеділок сликано засідання сенату та різних комісій. Засідання ці покищо відкликано. На основі парл. звичаю, коли уряд в в димісії, парламент не радить.

Справа пропавшого ген. Загурського.

Голова Нар. Клубу пос. проф. Рибарський згідно із записом мін. Цара (наслідком промови пос. Рибарського в соймі) аложив прокураторові окр. суду заяву, в якій каже, що тому, що прем. Світалський заливну йому, що користується незайманістю та говорить так про ген. Загурського лише з сойм. трибуни, він (пос. Рибарський) повторяє ті самі слова не з сойм. трибуни: „През. Нарutowича вбила людина, що віддала своє життя, а ген. Загурського вбили люди, які скрилися“. Проф. Рибарський заявляє, що коли суд зажадає видачі його, доложити усіх сил, щоб це сталося та предложить матеріали, які має. Тепер не має нічого більше сказати.

Прокуратор зараз після того пішов до мін. Цара.

В пов'язі з справою появився офіційний комунікат, у яким сказано, що пос. Рибарський в з'яванні перед прокуратором не подав факту, що кидав би світло на справу ген. Загурського, а рівночасно змістом своєї заяви, без якихнебудь конкретних даних, не дав причини до судових кроків.

Внесення в справі видачі українських послів.

До маршалка сойму прийшли внесення в справі видачі судам послів о. Пелліха. Видачі пос. о. Пелліха домагається прокуратор окр. суду в Золочеві наслідком обвинувачення його в злочині з § 58 і 65 к. з. (головна зрада та порушення публ. спокою), якого то проступку нібито допустився о. Пелліх промовою на вічу. Другий посол, якого видачі домагаються суди, це пос. Целевич, обвинувачений у пресовому порушенні з титулу підписування час. „Свободи“, як відповідальний редактор.

Перед вибором президента Австрії.

На основі конституції президент Австрії Мікляс обов'язаний уступити до 3 місяців. Деякі політ. кола хочуть внести до парламенту наглий закон, що автоматично продовжив би урядування Мікляса до 1934 р. Колиб Мікляс уступив найповажнішими кандидатами булиб: о. Зайпель-канцл. Шобер.

Реформа конституції в Австрії ухвалена.

Нац. Зібрання прийняло в 2 і 3 читанні уряд. предложення в справі реформи конституції зі змінами, ухваленими конст. коміс. Постановою уряд. проекту про правно-держ. становища Відня не здобула більшості 2/3 голосів, тому Відень і далі матиме характер союзн. краю, з обмеженнями, устійненими компромісом партій. Не здобула теж більшості 2/3 постановою уряд. проекту в справі скасування прис. судів. М. і. Нац. Рада ухвалила, що вибір союзн. президента згідно з новою конституцією відбудеться 10 тижнів по нових виборах до парламенту, себто може літом 1930 р. У вівторок збирається союзн. рада, щоб прийняти проект реформи конституції, ухвалений парламентом

Новий уряд у ЧСР.

У суботу веч. іменовано новий чеськ. уряд: прем. Удржаль, мін. нар. оборони Вішкоський, мін. справ Саявік, хліборобство Брадац (всі три чеські аграрії), сусп. роботи Досталек, уніфікація Шрабек (оба з чеської лат. нар. партії), торгівля Матовшек (серед. стан), сусп. злоровля: Спени (нім. партія), освіта: Дерер, справедливість Майанер, апровізація Бехинь (всі три чеські соц.), сусп. опіка Чех (нім. соц.), закорд. справи Бенеш, почта і телеграф Франке. Теку міністра скарбу віддали Енглішеві, бувш. міністрів скарбу в характері урядничого міністра.

Летунська катастрофа.

В Пушці підчас вправ розбився польський гідроплан. Підпор. Кавенський згинув на місці, пор. Шалевич легко ранений. Гідроплан знищений зовсім.

Дісельдорфський вбийник хоче втекти в Польщу?

„Берлін ам Морген“ повідомляє, що відомий вбийник із Дісельдорфу хоче передістатися у Польщу. Кримінальна поліція обсадила кордон і уладила погоню.

Кінець каденції президента Литви.

Кінець каденції президента литовської республіки Сметона минає 20. грудня 1929. Здається, що оголосить розпорядок, що продовжатиме повноважності президента на найбл. три роки.

Комуністичні демонстрації.

У суботу веч. зібралось на Скарбківській вул. около 80 комуністів і розвинули червоний прапир. Під м. театром поліція їх розв'язала. Поліція арештувала 3 демонстрантів, між ними „прапорника“. Вдруге комуністи зібрались на Стар. Ринку, але й тут їх розв'язали.

Зі спортивного життя.

ЗА ВХІД У ЛІГУ.

Львів. Лехія—Огніще 3:0 (1:0).

Лодзь: ЛТСГ—Напшуд 5:3 (4:1).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Познань: Варта—АВЦ (Вроцлав) 14:0.

Краків: Краковія—Вавель 7:1 (3:1).

Краків: Гарбарія—АКС (Кор. Гута) 9:0 (5:0).

Варшава: Університет—ВСК 5:1 (2:1).

НОВИНКИ

— Вистави нашого театру у Львові. Дня 14-го ц. м. приїжджає до Львова на цілу низку вистав театр ім. Тобілевича зі Станиславова, що є театром Української Кооперативи у Львові. Театр цей, що зібрав найкращих наших артистів, здобув в останньому році великий успіх скрізь, де виступав. Вистави йтимуть у залі Ремісничої Палати на Стрілецькій Площі.

— До нашого громадянства у Львові. Управа „Кооперативи Український Театр“ у Львові звертається з проханням до тих львівських громадян, що мають простірніше помешкання, щоб були ласкаві прийняти до себе на один місяць на хату по одному артистові з нашої драматичної групи, що приїжджає на вистави до Львова. Цим наше громадянство причиниться поважно для підтримки свого театру. Повідомляти „Кооперативний Український Театр“, вул. Руська 18/II.

— Освітній курс для студентства вищих шкіл уладжує в днях від 9-го до 15-го грудня 1929 р. в залі Академічного Дому при вул. Супінського ч. 21. освітньо-відчитова Комісія при філії „Прогресу“ ім. Шевченка у Львові для об'явлення студентства з освітньою роботою з таким порядком викладів: Понеділок — Святочне відкриття і виклад „З історії освітньо-культурних змагань українського народу до війни. Вівторок — Роль церкви, священства і церковних брацтв в освітній роботі. Середа — Напрями освітньої роботи під теперішню пору. Четвер — Аматорські гуртки, хори, забави, фестини і їх значіння в освітньо-виховній роботі. П'ятниця — Організація жіноцтва, його участь і значіння в освітньо-виховній роботі. Субота — Організація бібліотек, їх ведення, поширення книжки серед народу і їх значіння. Неділя — Участь студентства високих шкіл в освітній роботі культурних народів. Кожен виклад розпочинається точно в год. 7-й вечером.

— З діяльності „Відродження“. Домівка Українського Протинальського Т-ва „Відродження“ у Львові міститься при вул. Гродзіцьких ч. 4 (через другі сходи на третьому повер-

сі). Урядові години кожного дня від 10—12 год. передпол. і від 2—4-ої попол. В неділі і свята від 10—12-ої год. передпол. В домівці відбувається в найближчих днях протиалкогольний курс. Зголошення на курс вже приймається. Незалежно від курсу будуть що тижня в домівці Т-ва „Відродження“ цікаві реферати. Гостям раді.

— **Львівська хроніка.** При вул. Ненцького, ч. 7, пробував Вілгелм Таненгольц відобрати собі життя, але ратункова поготивала не допустило до цього. — При вул. Личаківській ч. 110. Володислав Шевчук підчас суперечки поранив сокирою свою рідну матір. — При вул. Королевої Ядвіги ч. 5. Руся Холева поранила підчас бійки свою матір Марію Холеву. — При вул. Соняшній Мошко Кац вискочив так незручно із трамваєвого воза, що потовкся на цілому гілі і мусить лежати в лічниці. — При вул. Рейтана вибухла пожежа в будинку Ефреїма Гроссмана, яку пожежна сторожа скоро погасила. — При вул. Шпитальній поліція замкнула лазню Гісса, тому що ця лазня рівночасно була домом розпусти. — Львівський суд засудив Клеменса Рокету та його брата Івана за кількаразові напади і грабіж на три роки в'язниці. — На львівським жидівським цвинтарі найдено підкинену дитину жіночого пола. — Львівський городський суд засудив Леона Лозинського на 2 місяці в'язниці за продажу мідяних перстенів особам, які думали, що це золото і платили за ці перстені грубі суми.

— **На кару смерті.** Суд присягає у Львові засудив дня 7. XII. ц. р. 31-літнього Михайла Гаврилюка зі села Дзидбулки, недалеко Жовкан, на кару смерті. Акт обвинувачення говорить, що Михайло Гаврилюк, який давніше був караний 5-літньою в'язницею за вбивство, вернувшись з в'язниці убив Аделю Весснер, 18-літню дочку своєї любовниці Кароліни Весснер, яка опікувалася ним і допомагала йому підчас його побуту у в'язниці. Михайло Гаврилюк ідути до в'язниці, залишив Аделю майже дитиною, а повернувшись до дому, застав дочку своєї любовниці зрілою дівчиною і хотів навіязати з нею любовні зносини, а коли вона на це не хотілася згодити, Гаврилюк убив її сокирою. Смертний присуд ще не виконаний, бо оборона внесла проти присуду спротив.

— **Після смерті редактора „Селянина“.** Як ми вже писали, у Львові помер від затроєння редактор „Селянина“ Микола Величковський. Як відомо „Селянина“ видає табор Пільсудського, з його тенденція — помиріння польського й українського народів і виховання українців у польським державницьким дусі. Польська преса бачить у нагній смерті Величкового велику загадковість, а „Дзєннік Людови“ пише, що редактор „Селянина“ забавлявся останньої ночі в „Європейській Каварні“ і в товаристві двох невідомих приятелів вернувшись в год. 3. рано з каварні до дому при вул. Павлівів ч. 9, де Величковський нагло помер.

— **Уневажнення виборів до МКО.** Львівський зовнішній уряд на другім засіданні у справі протесту проти виборів до надзірної ради Миської Каси Ощадності узяв до уваги цей протест жидівського клубу у прибічній раді м. Львова і уневажнив вибори до надзірної ради. Причиною цього уневажнення було те, що до тепер не ухвалено і не оголошено у „Дзєнніку Воевудським“ нового статуту МКО. Правдоподібно в короткім часі відбудуться нові вибори до МКО.

— **Поліцей пробив в'язня багнетом.** Постерунковий Франц Колек відпроваджував арештованого Федора Сливнюка до в'язниці у Печеніжні. По дорозі в'язень посперечався з постерунковим і хотів утікати. Тоді Франц Колек кинув на в'язня з багнетом і поранив його в руку, після чого окрівавленого Сливнюка відпровадив до в'язниці.

— **Пожежі.** В Журові, у Рогатинщині, невідомі палії підпалили будинки Івана Гучка, в яких містилася і торгівля Соломона Сайфарта. Будинки згоріли, що спричинило шкоду на кілька тисяч золотих. Поліції не вдалось досі відшукати паліїв.

— **3 життя Макензена.** Як ми вже згадували в „Ділі“, німецький генерал Макензен святкує 30-ліття своїх уродин. У місті Наймінстері, накладом видавництва Гіроніуса вийшла на дніх книжка споминів із його автобіографією. Він уродився 1849 року в одній з тих уже нечисленних постатей наших священиків, що для добра свого народу жертвували труд свого життя, майно, а навіть життя. В організації народного життя Тернопільщини поклав Покійний в 1890-их роках не мали заслуги, як організатор більшої частини читальні „Просвіти“. В часі баденіських виборів до парламенту, стоя-

патами і Вислою 1915 року та за пролом під Горлицями і офензиву аж на галицьке Поділля, німецький цісар іменував генерал-фельдмаршалом. Далі Макензен признається, що день, коли його іменовано генерал-фельдмаршалом був одним з найкращих днів у його житті і він порішив поділитись своєю радістю з матір'ю. Тому, після своїх перемог на сербським фронті, він взяв відпустку і відвідав 89-літню матір, яка привітала сина фельдмаршала зі слезами в очах і окликом: „Моя любя дитино!“ З великою ніжністю і любов'ю говорить далі Макензен про свою матір, яка щоденно молилася за свого сина, щоб Бог дав йому великість і перемогу та хоронив від нещастя на війні.

— **Жертва celibату.** В Лінці збожеволів 28-літній священик Матей Махтлінгер і в приступі божевілля намагався наложити на себе руку, після чого його поміщено в домі божевільних. Німецькі часописи пишуть, що той священик проти своєї волі висвятився у celibаті і під впливом самоти та жалю за дівчиною, з якою хотів оженившись, він полав у чорну меланхолію, нервовий розстрій і закінчив божевіллям. З приводу цього соціалістична преса почала нові атаки проти celibату.

— **Велика корабельна катастрофа.** Англійський корабель „Франц Дункан“ перевернувся підчас бурі і ніякими зусиллями корабельної залоги не вдалось повернути корабля до нормальної позиції. Наслідком цього 16 осіб утонуло, а врятувалось тільки 5 мореплавців.

— **Молитви за — Сталіна.** У Москві викликав велику сенсацію обійчик московського митрополита, в якому цей митрополит поручає російському духовенству відправляти богослуження з нагоди 50-літніх роковин уродження диктатора СРСР — Сталіна.

— **Капоблянка їде до Відня.** Капоблянка, світовий майстер гри в шахи вибирається до Відня, щоб там взяти участь в однім шаховім турнірі. Віденська організація шахістів приймає його дня 10. XII. на віденській західній стації. Капоблянка виступав останній раз у Відні 1913 року.

— **Гергардт Гавтман у Граці.** „Н. В. Журнал“ подає, що Гергардт Гавтман приїхав до Грацу, де прочитає свій епос „Тіль Айленшпіль“. Населення Грацу ачинило великому письменникові бурхливу овацію.

Студентське життя.

3 життя Української Студ. Громади в Варшаві.

В дні 24. XI. ц. р. відбулись у Варшаві зичайні загальні збори Української Студ. Громади. Після вибору президії зборів ухвалено резолюцію проти червоного терору на Великій Україні. Дальші точки денного порядку були присвячені внутрішньому організаційному життю Громади. В звіті управи виявилось, що тяжке матеріальне положення було до цього часу головною причиною, що звязувала діяльність управи як у внутрішньому житті Громади, так і назовні. З тої самої причини не вислано делегата на зичайний зїзд ЦЕСУС-а. УСГ. у Варшаві нараховує під цю пору 95 дійсних членів, з того 38 волинців, 31 галичан, 3-ох холмшків і підляшан, 4-ох полішуків, 1-го чеха і 17 емігрантів з Великої України.

Головою нової управи Громади (на 1929/30 акад. рік) обрано т. Сагайдаківського. В склад нової управи увійшли тт.: Бачинський, Нестеренко, Новицький, Пастернак, Стасів і Сагайдаківська. В Ревізійну Комісію обрано тт.: Бачинську, Доманчука, Пинянського і в товариський суд тт.: Негребецького, Березовського і Бовшика. Нова управа матиме нелегке завдання: поправити тяжке матеріальне положення Громади, а передовсім навіязати тісний контакт з українським громадянством, від якого могла б сподіватися моральної і матеріальної підтримки. В цьому році УСГ. перейшла до нової домівки при вул. Брудновській, 14 м. 21, у діленій Т-вом Допомоги Українським Студентам у Варшаві

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. ОЛЕКСАНДЕР МИРОНОВИЧ, парох Кипячки, тернопільського деканату, відзначений крилошанськими відзнаками, упокоївся в Бозі дня 7. грудня ц. р. в 71 році життя. Похорони в понеділок 9. грудня в Кипячці. З Покійним зійшла в могилу одна з тих уже нечисленних постатей наших священиків, що для добра свого народу жертвували труд свого життя, майно, а навіть життя. В організації народного життя Тернопільщини поклав Покійний в 1890-их роках не мали заслуги, як організатор більшої частини читальні „Просвіти“. В часі баденіських виборів до парламенту, стоя-

чи за кандидатом української партії був арештований разом з громадянами Березовиці Великої, де був тоді парохом. З вибухом світової війни був арештований та вивезений до Оломунця, де пережив 9 місяців. Коли вийшов на волю, приділено Покійного до табору виселенців в Гмінді — де з пожертвуванням свого здоров'я повнив душпастирську службу серед наших обездолених виселенців. Вернувшись в 1917 р. додому — перебував в 1920 р. більшовицьку інвазію. Ті переживання підорвали здоров'я Покійного, а ненадійна смерть положила кінець його многотрадальному життю. Рідна земля нехай буде пером вірному і доброму синові українського народу.

1046

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Федір Дудко: „На згарищах“. Фільм української боротьби 1919 до 1920. Львів, 1929. Накладом „Червоної Калини“. Стор. 178. Форм. 8°.

Тимотро Николішин: Андрій Чайковський. Ювілейний реферат. Коломия 1929. Накладом „Жіночого Кружка“. Стор. 32. Форм. 16°. З портретом А. Чайковського.

Юра Шкрумеляк: Записки Іваса Кріліна. З ілюстраціями. Львів. В-во „Світ Дитини“.

Вілгелм Буш: Уперте теля і другі смішні невеличкі. Перекладав Ю. Шкрумеляк. З ілюстраціями. Львів. В-во „Світ Дитини“.

Св. Лаґуста: Два горбаті. Казка. Образки Мих. Фартуха. Львів. В-во „Світ Дитини“.

Андрій Сажковський: „Младу пан“, роман z haličkeho života. Z ukrainčiny přelož. M. Konec. M. Ostrava. Romanova přilož. Moravsko-sleskeho deniku. 1929.

Ст. Чубатіана: Закляте джерело, фант. картина зі співами і танцями на 1 дію (з нотами до співів). Львів, 1929. Видавництво „Русалка“.

Тарас Шевченко: Малий Кобзар. Збірка для дітей. Львів, 1930. В-во „Русалка“. Стор. 32. Формат. 16°.

Rene Martel, agrege de l' Universite: Les frontieres orientales de l' Allemagne. Paris, Marcel Riviere 1930, st. 193.

ЖУРНАЛИ:

„Літературно-Науковий Вістник“. Річник XXVIII, т. XLX. Книжка XII. За грудень 1929. Зміст: Е. Маланюк: Пам'яті М. Гумільова; Л. Ромен: Юрба; О. Стефанович: Осінні; Ів. Калінін: Слово ворохобників; Б. Тенета: Ненависть; С. Змунчило: *; Ж. Рамель: Кальс; Прогрульки й Зустрічі; д-р Ол. Бабій: Микола Євшан; Вол. Конопацький: До співців українського піємонту; ген. М. О. Павленко: Спомини; Е. Ашмед Бартлет: Російська загадка; М. Кордуба: Найновіші теорії про початки Русі; Дм. Донцов: Що таке „українізація“ України; Й. В. Гете: Близкість милого; О. В.: Перед новим етапом; М. Л.: З пресового фільму; Ст. Сірополько; 1-ий славянський зїзд фільмологів у Празі; Бібліографія; Нові книжки.

„Розбудова Нації“, орган проводу українських націоналістів. Річник II. Ч. 10—11. Прага, жовтень-листопад 1929. Зміст: д-р Ол. Бабій: Чого вчить нас 1. листопад 1918 р.; Я. Дуб: Еміграція російська та українська і боротьба за будучину Сх. Європи; Юр. Миланіч. На блудних дорогах; проф. О. Мицюк: Фашизм; полк. Н. Новохацький: З недавнього минулого; інж. М. Сибірський: Щоби закінчити паперову війну; А. Тибурський: Між есеями; Програма виховання в організації українських націоналістів; На Рад. Україні; Під Польшею; Міжнародний огляд; Огляд господарського життя колоніальних і напівколоніальних країн; Меморіал „Української Громади“ до Союзу Народів; Скандал; Лист кубанця; Як „гетьман“ Острянний компромітує українську справу перед чужинцями; Надіслані книжки та журнали.

„Життя і Знання“, популярно-науковий журнал „Просвіти“. Рік III. Ч. 3. За грудень 1929. Зміст: М. Галушинський: „Просвіта“ й її день; Ю. Крохмалюк: Чи буде завтра погода?; Ів. Левицька: Українці в першій австрійській сойм 1848—1849; Століття залізничної локотиву; Н. Стегувайт: Продавець часописів у Сегіно; Ю. Крохмалюк: Бовві дими і запальні матеріали; Е. Цеден: Поворот у рідну країну після 150 літ; В. Бірчан: Володар Ростиславич; Вячична; Оголошення.

Нові Шляхи, літературно-науковий, інстекційний і громадський журнал. Ч. 7. За листопад 1929. Рік I. Крушельницький: Баляди про багряну купіль...; А. Коломиець: Поезії; М. Смушка: З поезій; Я. Кондра: Поезії; Мр. Степанівна: Поезії; Яр. Кондра: Тембри; П. Дереш: Exotic-bar; Вол. Шоян: Гарман; С.

Черкасенко: Еспанський Кабалеро дон Хуан Розіта; Я. Галан: Вантаж; Андре Моруа: Метаморфоза кохання; П. Романов: Осін; Ю. Опільський: Під орлами Рومی; А. Жув: На Луїзіані; З. Яблонська: Спомини з Мароко; Д. Козій: Староукраїнські джерела поет. мотивів творч. Ів. Франка; Ю. Опільський: Втеча перед дійсністю; М. Залізняк: Вчора й сьогодні; Огляд; Записки; Наука; Господарські справи; Видавнича справа; Замітки й оцінки.

"Нива", часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXIV. Ч. 11. Львів, 1929. Зміст: Св. Отець, Пана Пій XI (світлина); о. П. Дзедзик: Золотий ювілей св. Отця, пана Пія XI; Католицька Акція і "Нива"; д-р Н. Сліпий: Значіння і устрій гр. кат. Богословської Академії; о. П. Хоми: Конференція українського греко-католич. Єпископату в Римі; Нові книжки; Відозва "Просвіти"; Всенішня; Гр. кат. Богословська Академія; Проповіді. Додаток: Проповіді.

Нова Хата, журнал для плекання домашньої культури. Рік V. Ч. 12. Львів, грудень 1929. Зміст: У. Кравченко: Моя книжка; А. Свенціцька: Кохання і жінка в творах Джека Лондона; О. Заклинська: Виховання дитини; Колет Івер: Два світогляди; А. Тарасевич: З нагоди вистави Українського Акад. Мистецтва "Студія" в Празі; С. В.—ка: Вистава праці мистецької студії проф. Новаківського; Вистава праці модерної жінки в Брні на Мораві; З Музичного світу; С. В.—ка: Психологія мо-

ди; д-р С. Парфанович: Гігієна жінки; Жертви на пам'ятки М. Приміної; Н. Гарін: Діточі літа Тьомі; Ілюстрації.

"Учительське Слово", орган "Взаємної Помочі Українського Учителства". Рік XVII. Ч. 14. Львів, 1. грудня 1929 і "Шлях освіти й навчання", місячний педагогічно-методичний додаток до "Учительського Слова". Рік III. Ч. 12. За грудень 1929.

"Молоде Життя", часопис українського Пласту. Рік IX. Ч. 16. (68). Львів, 25. листопада 1929.

"Вільне Козацтво", двотижневий літературний і політичний журнал на російській і українській мовах. Прага 25. листопада 1929. Ч. 48. Рік вид. 2.

"Вісті з Лугу", письмо присвячене дуго-вим і січовим справам, просвіті і науці. Ч. 11. Рік IV. Львів, листопад 1929.

"Жіноча Доля", двотижневик для українського жіноцтва. Рік V. Ч. 23. Коломия, 1. грудня 1929.

"Зіс", журнал сатири і гумору. Рік VI. Ч. 16. Львів, 1. грудня 1929.

"Наш Приятель", ілюстрований місячник для молоді та шкільних дітей. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Рік IX. Ч. 4. Львів, грудень 1929.

"Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Warszawa, wrzesień 1929. Tom XI. Zeszyt 3.

"Przegląd Społeczny", miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dziećmi, organ Związku T-wa Opieki nad sierotami tyd. Rok III. Nr. 11. Lwów, listopad 1929.

Slovanaky Prehled. Sbornik pro poznávání politického, hospodarskeho, socialneho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Redactor: Adolf Cerny. Rocnik XXI. Cislo 9. Listopad 1929. Praha.

НОТИ:

Українські Народні Пісні в легкому укладі на три скрипки. І. Склав Борис Кудрик. Накладом "Рідної Школи".

Ярослав Ярославенко. Мішані хори: 1) Тихо гойдаються; 2) За Україну; 3) Козак-кошаки напував; 4) Три діди; 5) Гей, пластуні, гей юнаки; 6) Зажурилася; 7) Ой у полі керниченька; 8) Ой, ти дівчино, гордая і пишна. Музична Накладня "Торбан", Львів 1929.

Жертви

на оселю робітників пера.

Виказ ч. 30.

На заклик "Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" на оселю українських робітників пера в Ямнім: 502) Т-во "Народний Дім", Перемишль, 100 зол. 503) Т-во "Віра", Перемишль, 100 зол. 504) Спілкова Крамниця, Милівань 10 зол. 505) Кооперативний Банк у Ковлі 300 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Сала Уемісничої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 14. грудня, год. 7-30 веч. "Червона миш", комедія Фьодора.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 пополудні "Червона миш".

Неділя, 15. грудня, год. 7-30 веч. "Циганська любов".

Великий Міський Театр:

Понеділок, 9. XII, год. 7-30 веч. "Павліна".

Малий Міський Театр:

Понеділок 9. грудня, год. 7-30 "Адвокат і роки", гост. виступ В. Бридзінського.

Театр ревії "Гонг" — в салі кіна "Кольосей":

Понеділок, 9. XII, "Гонг Джез"; дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Вівторок, 10. XII, "Гонг Джез"; дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Жінка та п'яні (Кончіта Монелеро) (на осн. повісті Пера Люї)

Касіно: Проклім кроки.

Кольосей: Зелена бригада.

Лев: Таточку, я хочу графа (Гарі Лідтве).

Маруселля: Кохання без сотника (Канра Бов). Весняні бурі.

Оаза: Трикратне весілля.

Палас: Заукова філм: "Нью Йорк уночі" (і наддоток: Ніна Тарасова; Дні шаста — по російськи, Рим. Бенелі; Пролог до "Навія").

Пля: Візень острова св. Олени.

Пасаж: Студент із Монтани (Гут Джібсон). Тиждень Гомонта та Пата в американській комедії.

Стизевий: Амор на лешетах (Г. Лідтве).

Фатаморган: Ніліші дівчата.

Хижера: Блакитний вальс.

Утіха: Місто чудес (Фейрбенкс).

Програма радіо.

Вівторок 10. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 16-15 Концерт граффон. палат. Кремля (312,8) 19-10 Франція з Варшави Гельсінґфорс (221,4) Лайпциг (259,9) 20-30 Даниїл музика. Галін (296) 18-30 Військовий концерт. Берно (341,7) 19-05 Дуга оркестра. Лондон (356,3) 12-00 Органова музика. Штутгарт (369) 16-30 Концерт з Бю-Бадену. Берлін (413) 16-30 Концерт капелі Берлина. Штотгольм (416) 17-00 Уроцистість нагороди Нобля. Рим (442) 13-15 Радіоконцерт. Лянгенберґ (471) Перший концерт. Прага (457) 20-00 П'ятий Берстера. Миліно (501) 12-30 Легка музика. Брюссель (509) 19-30 Грамофонопластики. Відень (516,7) 11-00 Музичний лоранок. Рига (525) 19-03 Канцелярська музика. Будапешт (550) 17-00

Циганська музика. Ковно (1935) 20-30 Весільна музика. Париж (1725) 16-45 Пополудневий концерт.

В десятку річницю смерті
д-ра Степана Гасюка
Сотиння У. Г. А.
відбудеться 11. грудня п. р. в год. 9-у в Успенській (Володзькій) церкві поминальне богослуження, про що всіх знайомих і приятелів Помершого повідомляє
1043 1-1 ЖІНКИ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Ширш сходини Союзу Українок відбудуться вівторок дня 10. п. м. о год. 19. в доміці Т-ва (Підвале 7). Програмку виконуватиме дискусійний реферат п. Кеслі Янович п. з "Жінка у відношенні до мужчини й дитини". Окремих запрошень не розсилається.
1027 2-2

Дякую Редакції "Діло" за оголошення дня 8. XII. 1929. відзначення моєго писемця. Дякую і редакції, яка маю писемця і не оголосила його а звернула мені до поправки. Інакше не мого б скінчити його А так можливо за рік буде готове. — Г. В.
1039 1-1

Звичайні Загальні Збори Кружка "Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка у Львові, відбудуться в неділю, дня 15. грудня 1929 р. в год. 17. в доміці Кружка при вул. Супінського ч. 23. за значайним порядком нарад. — Старшина Кружка.
1016 1-2

Чайний Вечір уладжує в суботу дня 14. грудня п. р. в залах "Народної Гостиниці". Жіноча Освітньо-організаційна Секція при Філії Т-ва "Просвіта" ім. М. Шашкевича на Львів-Повіт на дохід спод. Філії. — Негул за добровільними латками. — Початок о 8-й годині вечером
1045 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

МІСЦЕ НА РАТИШІ готівковими шинами, також тапшерованим меблі, власного виробу — найдешевше в **Доротіаум** Львів Соп.ли 34. телефон 1501. 44 13 7

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ, СМІВІТІ ВІДРОБИ продає за готівку і на кредит над десятків літ у власній знаменитій фірмі Іван Зельтенрайх, Львів, па Марієвська ч. 3. Купують бижутерію, золоті срібля, пачку ювелірних шийн 1001 22

АДВОКАТ на прохання пошукує рутинного канцеляриста з провільною практикою від 1. січня 1930 р. (Львівська площа універс. — Агентація до 1-ї катриці "Діло" та "Свідок" до 1-ї грудня 1929.
1040 1-2

ВІДПОВІДЬ на запитання з 2-х сторінок журналу практично-мистецького списку, опублікованого — З оглядом слати до 2-х "Діло" для "Мистецтва". 1018

ЕМІЛІАН САВЧУК, кодь Лиски, грон. Верба, пов. Володимир, уважною своєю веде і на 1000 зол і 1 на 30 зол, згублені у Володимирі, в листопаді 1929. 1044 1-1

МАЮ СІНА, молодий, здоровий, ка-жуть гарний. Як на шп. бідний. Шукаю для нього товаришів життя, в краю або на чужині, коли іншого обряду, мусить переїхати на католицький. Кандидати від 18-30 літ (розведені м). Мусить дати відповідь трьома словами на питання: "Якого бажання є дотепер на цілий землі найбільше людей?" Без образи нікого. Час до 1. III-го 1930 р., на адресу Адміністрації "Діло" під "Свідок" праця Г. В.
1039 1-1

ЗДАТОРУ 1. січня 1930 р. виїде перше число дуже цікавого, літературного тижневика, національної ідеології п. а. "Свій" — в об'ємі 2. сторік. Часопис має повнитися ще дня 15. жовтня п. р. та з причин незалежних від Видавництва повнитися з так великим співзвуччям. Ціні премі передплатникам. Передплата вносить річно: 12 зол, піврічно 6 зол, квартално 3 зол, місячно 1 зол, одно число: 30 сот. — Адреса: Редакція і Адміністрація літ. тижн. "Свій", Тернопіль, Дороша 42. Чекове конто ІІ. К. О. Краків: 410.111. 1041 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був, лікар загальних хвороб, спеціаліст скріпих, венеричних і сексуальних хвороб та лікарської косметики ординує від 4 го. 14-18. в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце, Вапифор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратков: почекальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826. Телефон 65-87. 27-2

АДВОКАТ
Д-р МИКОЛА ТОМКОВИД
відкрив адвокатську канцелярію в Борщеві 1-3 в домі п. Роніцького поб.ч Староства.

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Карпаковича займаються зубів пачкуванням в винизивих зубів, без болю. Штучні зуби в вичуку і золоті після найновішої системи. Пациєнти з провільної погоджуються в майноритному часі II. 1. Згідно з студентами значна знижка Подекші в солдатах Тел. 65-73

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як: смерека — ялиця

так: столярські, як і будівельні.

Тартак ЗАРВАНІЦЕРА

в КАЛУШІ.

44-ті ЗВІЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ членів

НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ

КРАЄВОГО СОЮЗУ СПОЖИВЧОГО, кооператива з відповідальністю уділами у Львові.

відбудуться в четвер, дня 26. грудня 1929 р. о год. 10-11 з рану в салі Т-ва "СОКІЛ" у Львові, при вул. Руській ч. 20. — з ось нким порядком дня:

- 1) Відкриття Загальних Зборів (§. 95. стат.).
- 2) Верифікація протоколу 43-х Звичайних Загальних Зборів Уповноважених в 8. 12. 1928 р. (§. 94. стат.).
- 3) Звідолення з діяльності, бізнесу за дія рік 1928-29, програма праці і розклад чистого зиску (§. 96. у. 1. і 5. стат.).
- 4) Звідолення Головного Контрольного Комітету (§. 110. стат.) і його внесок на дотично абсолютній Надзирній Раді і Дирекції за рік 1928/29 (§. 112. стат.).
- 5) Доповнювальний вибір Надзирної Ради, а то: членів на час від 1929/30 до 1931/32 і заступників на рік 1929/30 (§§. 65, 66 і 96. ст.).
- 6) Вибір Головного Контрольного Комітету на адмін. рік 1929/30. (§. 96 і 109. стат.).
- 7) Вибір уповноважених на час 1929/30 до 1931/32 (згідно з постановами ординації виборчої з 9/5 1923, по думці §. 100. стат.).
- 8) Означення найвищої суми зобов'язань, які Народна Торговля може затягувати (§. 96. у. 11. стат.) і означення найвищої межі кредиту, який Народна Торговля може укласти одному членови (§. 96. у. 12. ст.).
- 9) Означення висоти презентаційної марки для членів Надзирної Ради і винагороди для членів Головного Контрольного Комітету (§. 96. уст. 2. стат.).
- 10) Внесення членів (§. 92. у. 2. стат.) і запити (§. 92. у. 4. стат.).

Затверджені річні звідолення рахунок і бізнесу за рік 1928/29 вилонені в доперегаду Вп. Членами в доміці "Народної Торговлі" у Львові, Ринок ч. 36/1. в годинах урядових центрального бюра від слідуючого дня після отсегого оповіщення аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§§. 69 і 142. стат.).

Якщо на Загальні Збори Членів в означений годині не явиться статутове приписаний компет., відбудуться після уприни години від часу, на який Загальні Збори визначено з тим самим денним порядком і в тій самій доміці другі Загальні Збори Членів, які стаються правомірними без огляду на висоту репрезентованої на них суми уділів і без огляду на складність присутніх на них членів (§. 91. стат.).

За Надзирну Раду "Народної Торговлі" КРАЄВОГО СОЮЗУ СПОЖИВЧОГО, кооператива з відповідальністю уділами у Львові.

Львів, дня 22. листопада 1929.

Д-р Степан Федак, в. р.

президент Н. Р.

Імж. Юліан Мудран в. р.

секретар Н. Р.

1018 3-3

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пом.
Конто почт. швдн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рухомісіа не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криву 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацьчині 30 ч. к., Румунії 150
лєй, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Від висоти ощадностей,
відданих до вжитку українським економіч-
ним установам, залежить наша економічна
самовистарчальність і незалежність.
ГОМУ СКЛАДАЙТЕ СВОЇ ОЩАДНОСТІ В
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Уряд широкої концентрації.

Львів, 10. грудня 1929.

В суботу 7. ц. м. утворено нарешті після 6-тижневих переговорів, що відбувалися серед найрізноманітніших труднощів, новий чехословацький уряд, що його називають загально урядом широкої концентрації. В новому уряді є заступлених аж вісім політичних партій, які мають у соймі понад дві третіх голосів, тобто більшість, якої не мав досі ніякий уряд чехословацької республіки.

У висліді недавніх виборів (27. жовтня) у Чехословацьчині втворилося таке положення, що ні доперішній урядовий табор ні опозиція не мали абсолютної більшості. Наслідком того годі було утворити життєздатний уряд без порозуміння обох тих таборів. Десигнований прем'єр Удржаль з найбільшої чеської партії (аграрної), мав справді нелегке завдання в угодженні і зведенні до спільного знаменника дуже розбіжних поглядів тих партій, що їх він старався притягнути до урядової коаліції. Завданням тим тяжче, що в новій коаліції бачимо не тільки партії міщанські і соціалістичні, але й партії чеські та німецькі!

Як це не дивно, а прем. Удржаль стрінувся в найбільшій труднощі при навіязуванні переговорів між представниками соціалістичних партій і аграріями, себто партією, до якої він сам належить. З німцями, що вже були в попередньому чеському кабінеті, пішло значно краще. Труднощі в доведенні до порозуміння між представниками робітництва й аграріями були такі великі, що в останнім тижні говорено вже як про одиникий вихід з ситуації — про позапарламентарний кабінет, зложений з фактивців. В останній хвилі — не без впливу самого президента Масарика — відступлено від цього плану.

Остаточно в дні 4. грудня прийшло таки до порозуміння. Того дня соц.-демократичні провідники обговорили ще раз основно з прем. Удржалем всі можливості соціалістично-аграрної коаліції і рішили прийняти умови аграріїв. Тимчасом ніщо вже не стояло на перешкоді до утворення „уряду широкої концентрації“.

З вісьмох політичних партій, що вислали своїх представників до отсього парламентарію уряду, є п'ять партій міщансько-аграрних і три партії соціалістичні. По національній приналежності до урядової коаліції належить тепер шість партій чеських і дві німецькі. З того бачимо, що концентрація політичних сил у Чехословацьчині відбувається одночасно у двох напрямках: соціальним і національним. Утворення уряду, в якому засідають представники аж

вісьмох партій, що мають у парламенті понад 200 голосів (на всіх 300), дасть, можна думати, новим міністрам можливість перевести ті завдання, що їх не встиг виконати уряд попередній.

У склад нового уряду входять представники таких партій: чсл. аграрної, чсл. людської (католицької), чсл. купців і промисловців, чсл. національних демократів, німецьких аграріїв, чсл. національних соціалістів і чсл. та німецьких соц.-демократів. З винятком соц. демократів усі інші партії мали своїх представників у попередньому кабінеті, в якому були ще крім того репрезентанти словацьких людівців (партія о. Глімкі) і німецьких християнських суспільників.

В теперішньому чсл. уряді, склад якого подали ми вже у вчорашньому числі нашого органу, є 16 міністрів (2-ох більше, як у попередньому). Є це під оглядом чисельності найбільший уряд Чехословацьчини. Між ними є тільки п'ятьох таких, що були в попередньому кабінеті, а саме: прем. Удржаль, міністр закорд. справ д-р Бенеш, мін. уніфікації о. Шрабек, мін. здоров'я д-р Спіна (німець) і мін. національної оборони д-р Вішковський.

„Театр Української Кооперативи“ у Львові

починає свої вистави в салі Ремісничої Палати (Стрілецька площа) від дня 14. грудня ц. р. — Репертуар в оповістках.

Упадок кабінету д-ра Світальського.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 7. грудня 1929.

Це був цікавий кабінет. Іменованим був 14. квітня 1929 року, формально одночасно з димісією кабінету проф. К. Бартеля, фактично після затишної поверх місячної кризи, під час якої з казайдоскопічною швидкодією виривали і шезали різні імена кандидатів на міністерські посади. Покликано до життя кабінет д-ра К. Світальського в тишині закулісних розмов, — розмов когось з кимось, — про які у пресі товклися лише глухі звістки характеру радше поголосок аніж авторитетних інформацій. Прийшов до влади той кабінет з фірмою кабінету „сильної руки“, як видимий знак „загостреного“ курсу відносно сойму, себто з неписаною заповіддю загострення боротьби поміж виконавчою і законодавчою владою. Ця заповідь неписаною остала майже до останніх днів. Бо д-р К. Світальський, як голова нового уряду, не сказав на жадному форумі ніякої програмової заяви. Взагалі перший раз з політичного промовою виступив щойно 19-го листопада, отже у 7-му місяці свого урядування, вибравши форму прилюдного відчиту у салі варшавської філармонії. Але й тоді не окреслив програми діяльності свого уряду, лише обмежився до критики парламентарного устрою взагалі й польського парламентаризму з окрема, відслонюючи рубець тайни дальшого розвитку подій лише в останньому уступі своєї промови — у заповіді перенесення боротьби „на ширшу площину“ та в новому покликанні на особу маршала Пілсудського. Перед соймом явився „новий“ уряд щойно 5. грудня, але знову без програмової декларації, у якій були б заторгнені всі ділянки державної господарки. В той самий день — день першої появи уряду на міністерських завках — велика більшість сойму зголосила внески недовіри урядові. Небувалий факт в історії парламентарних держав, що голова ради міністрів уперше явився на парламентарну трибуну в 8-му місяці урядування та вже після зголошення йому внеску на недовіру!

Тоді вже д-р Світальський мав рацію: не було вже до кого говорити й ані про що говорити, бо вислід голосування був згори відомий і згори було відомо, що з уст голови ради міністрів та членів його кабінету не зможе впасти жадна така фраза, яка той вислід змінила би. Чому, не вважаючи на цю цілком ясну ситуацію, уряд та його парламентарна еманация старалися простягнути як мога довше засідання, чому довели до голосування пал. внеском недовіри аж після одинадцятигодинної дебати, чому суто-політичний внесок опозиції уряд старався таки стягнути на площину господарської дискусії і висунув проти нього окремих міністрів — фінансів, на те щоб в

Українські Діточки!

Простіть, св. Миколай приніс Вам і цоби св. Миколай дарунки та опраси на плинку тільки з однією української фабрики цукорків

„Фортуна Нова“
у Львові, вул. Кордецького 23.

Витаючи новий уряд, офіціоз того уряду „Прагер Прессе“ пише без тини захоплення: „Кажуть, що подружжя з конвенансу не є найгірші. Це не подружжя з любови, що його заключили залучені в коаліції партії: це подружжя з обов'язку, яке амонтовано з одного боку на те, аби дати державі життєздатний парламентарний уряд, а з другого, аби поодинокі партії не лишилися без даху над головою і не потребували їсти гіркого хліба опозиції. Ми свято переконані, що цей старий досвід з подружого життя знайде своє підтвердження також на цьому уряді і на цій парламентарній більшості“.

кілька годин пізніше у промові прем'єра вдарити у найважчий політично-бюджетний тон — усе це належить до тайн урядової тактики, тактики на нашу скромну думку далеко не вайцасливійшої. Коли ця тактика мала на меті в останній хвилині доказати власним громадянам і цілому світові, що уряд упав виключно завдяки партійному доктринерству, що соймова опозиція оперує фразами в не конкретними закидами, а якщо й має закиди, то вони безвідставні, — то, здається, цієї мети уряд не добув: бо виступи міністрів Мату, плевського, Світальського, Квятковського, Складковського, Цара і Залеського викликували негайну реакцію опозиції, а годі чейже вимагати від постороннього, об'єктивного глядача, аби він а пріорі признав, що все, що каже член уряду є правильне, добре і розумне, а все, що каже член опозиції, є нецільне, лихе і дурне. Не створено теж враження, що уряд хоче „співпрацювати“ з соймом і радо йде на ділову дискусію, а лише сойму авантюрується, бо таке враження не може залишитися після 11-годинного засідання, над яким царила атмосфера боротьби двох політичних течій, двох устроєвих принципів: парламентаризму й антипарламентаризму.

У цій атмосфері внав уряд д-ра К. Світальського й у цій атмосфері твориться — за кулісами тайних розмов — новий уряд. Сто відсотків правди мали слова д-ра Світальського, що ніякі опозиційні більшість сойму в більшості негідні алади, бо сама створити владу негідна: правду каже, що коаліція не тільки по вразку кабінету графа Скішинського (від еденції до ППС), але й по теоретичній рецепті „центро-ліва“ не була б у силі дати практичну розв'язку ні одній поважній державній проблемі. Все це правда. Але чому уряд не розв'язує сойму і не розписує нових виборів? Чому уряд згори приймає, що сідуючий сойм також не матиме здібної до влади більшості? Чому уряд покликуються на авторитет і признання у масах і відмовляє соймові відвернення поглядів і настрів мас, та проте не відкалюється до мас найпростішим і найлегшим способом — розписуючи вибори? Це — так мовити — „реторичні“ питання. Бо всім чейже ясно і відомо, що річ йде не про створення влади опертої на парламентарну більшість, а про заповнення тріпости влади нинішнього падаючого табору. Річ йде не про випробовування практичної вартості нинішнього конституційного устрою, а про зміну цього устрою. Тому упадок кабінету д-ра К. Світальського і утворення нового проходить на зовсім іншій площині і наводить зовсім інші труднощі, ніж у всіх державах. При складанні нового уряду мусять знову вирішити: і питання дальшого устрою в Польщі

XXXII U 700/29. Postanowienie zarządzenia co do konfiskaty. Sąd grodzki miejski Oddz. XXXIII karnej we Lwowie wobec prawomocności lutowego nakazu karnego z dnia 8. listopada 1929 XXXIII U 707 ex 1929, którym odpowiedzialnego redaktora czasopisma „Dilo“ Wasyla Mudryja uznano winnym występku z art. 54 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 45 poz. 308 D. U. R. P. popełnionego w ten sposób, iż jako redaktor odpowiedzialny czasopisma „Dilo“ dopuścił przez nieogłoszenie do ogłoszenia w tym czasopiśmie utworów zawierających treści przestępne a mianowicie w Nr. 107 z dnia 17. maja 1929 art. p. t. „Trylityja“ w Nr. 114 z 25/5 1929 art. p. t. „Łyst do redakcyj“ a w Nr. 125 z dnia 7. czerwca 1929 p. t. „Korporacki wojownik“ o znamionach występku z § 300 uk. postanowił dnia 29. listopada 1929 zarządzić po myśli art. 41 rozp. z 10/5. 1927 Nr. 45 poz. 308 D. U. R. P. ogłoszenie orzeczenia o konfiskacie w tymże nakazie karnym zawierającego jak następuje: Na wstępie wymienionym nakazem karnym orzeczono po myśli art. 38 i 81 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 47 poz. 308 D. U. R. P. konfiskację Nr. 107, 114, 125 czasopisma „Dilo“ z roku 1929, z powodu umieszczenia w nich wyżej cytowanych artykułów. Ogłoszenie powyższe o orzeczeniu o konfiskacie z zachowaniem warunków art. 30 i 13 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 45 poz. 308 D. U. R. P. także w czasopiśmie „Dilo“ nakazuje się niniejszem odpowiedzialnemu redaktorowi czasopisma „Dilo“, Mlynarski w. r. Zm. zgodność (zapisz nieczynny).

і питання системи влади, а в залежності від цього питання відношення до союму і питання особистих кандидатів. Знову мусить повторитися у розмовах „міродайних чинників“ ті самі сумніви, що після упадку кабінету проф. Бартеля: господарської і закордонно-політичної натури. Тому здавалось би, що ніде легше попливати до життя новий уряд, як у Польщі в післятравневих часах, коли фактична влада знаходилася у руках одної людини — творця травневого перевороту. Здавалось би, що рідчійше у зміні осіб, при чому зміна легка, бо відбувається у гурті одиниць найбільш відданих маршалові. Однак історія хмісії останнього уряду п. Бартеля та номінації д-ра Світальського показала, що це далеко не така проста і легка справа.

В даному випадку справа ускладнена ще двома моментами: 1) коли сойм раз уже відступив від засади „виключувати“ поодинокі міністри та відважився більшістю двох третей голові виконати недовіра цілому урядові, то може відважитися повторити ту саму процедуру й із наступним кабінетом — того самого складу чи гої самої породи; а що тоді буде? І 2) кінчається перша декада грудня, а бюлетеню ще в комісії нема; чи підчас кріан кабінету буде розити сойм? Чи новий уряд взагалі буде рахувати на нормальний бюджет, чи скористався конституційних крютців для отримання бюджету шляхом односторонньої постанови сенату чи навіть оголошення тексту бюджетового проєкту без передання його через парламентарну аналізу? І взагалі: яка буде доля союму у зв'язку з упадком кабінету д-ра Світальського та в якому напрямку розвинуться даліші події?

Не займаючися ворожбінством — годі на ці питання відповісти.

І. Кедрин.

ЧАЙ марки „БУЗЬКО“
с знаменитий.

Бурі.

Нагальні бурі лютують над півн. Францією та над цілим півн.-зах. побережжям. Улиці Горе-сту вкриті рештками дахів, коминів, поломаних дерев. Подекуди цілі румовища пегол. Хуртовина вірвала кріпкі в будинку-притулку для бездомних і в місц. касарень. Спільки затонуло човнів і кораблів, покинуто невідомо. В Шербурзі буря заподіяла великі шкоди, рух трамваїв здержаний. В Еспанії лютувала буря в дощем, в околиці Пон-геверда ріки виступили з берегів, містові гравіть повинь. У Вільбао знищені багато домі, радіо-станція ушкоджена. У Льондоні борня зір-лаз багато дахів, іпівниці залиті. Буря в дощем і градом навістила багато місцевостей на остр. Оїль. Вітер дув із шкорою 100 миль на год. Нор-веський корабель „Мервед“ розбитий.

ПОРЕНС ДЮ ГАРД.

ГРИБИ.

Збирачі грибів то дурний, нерозважний народ, що веде сумне й невеселе життя. В один короткий ранок — хоч не такий короткий — як я це собі бажав би — а був одним із них.

Дозвольте мені зовсім виразно зазначити, що не люблю грибів. Вони в студені, воги та липкі й зовсім не винагороджують того труду, з яким зв'язані їх збирання. Це одна з помилок природи; і це також одна з помилок людини, коли вставши о четвертій рані й ідеш шукати їх.

Коли я їхав до свого товариша Реджи провести неділю в нього, я не знав, що він збирає гриби. Це свого роду поганя навичка, на мою гадку, і її кожний держить у тайні як мога найкраще. Я зв'язав його зазначити, нешкідливим колоніком саме добрим до незлізлого голфу*) після одержання наперед заплаченої телеграфічної відповіді. А те, що я випадково вибрався туди в часі грибового сезону, то це вже було мое погане щастя...

— Хочеш піти зі мною завтра рано на гриби? — сказав Реджи зараз цього-ж вечора.

Не знаючи ще тоді нічого про гриби, хіба те, що вони деколи зв'язуються на вибагливі обіди, не побіг я зараз до своєї кімнати й не зібрався до ковороту.

— Я думав, що гратимемо голфа, я сказав. — Ще маємо час на це, сказав Реджи. „От, краще ходи, то дуже приємно“.

— Добре, — я сказав, нічого ще не підозрюючи. — Лише підемо рано й не будемо довго.

Розуміється, я хотів грати голфа.

— Я тебе збуджу, — сказав Реджи.

— Не турбуйся, — я відповів. — Я все будуся коло восьмої.

*) Гра мичинами, на грачі старанно заглядає в лавки випробовані в землі.

Польська політика супроти українців.

Промова голови Української Парламентарної Репрезентації посла д-ра Дм. Левицького у соймі дня 5. грудня 1929 р., виголошена в часі загальної бюджетової дискусії.

(Покінчення.)

Взагалі нема такої ділянки, в якій не можна б ствердити ідеального наслідування ендецької політики моральною санацією. Ось, наприклад, згадана вже ендецька теза про дві категорії громадян у державі. А чейже ніхто інший, тільки ультрасанаційний прем'єр Світальський виключає Український і Білоруський Клуби від нарад у бюджетових справах, а понад стовідсотковий санатор п. Славек робить те саме, коли мова про наради в справах конституції. (Пос. Радаїва: Ви себе самі виключили). О, ми не ображені на п. Світальського і Славека, що не анулили нас запросити на урядовий чайок і цьому подібні імпреси. Навпаки, ми в дачі на заощадження нам труду відбувати наради та стизізувати відповіді у справах засуджених агори на „фяско“. Ми в дачі офіційним представникам правлячої нині в Польщі політичної ідеї тим більше, що своїм актом вони звернули увагу світа на те, що в Польщі в такі дві категорії громадян і що українці такі творять якусь „екстрагрупу“, яка дозволить мішатися або не мішатися до т. зв. внутрішніх справ польської держави і що сам голова уряду і голова проурядового соймового блоку вважають навіть державний бюджет і навіть конституцію, цей підставний державний закон, за таку „внутрішню справу“, до якої не належить мішати кількох мільонів громадян держави. Направду, не можна знати, чи таке становище польського уряду в дальшій консеквенції не принесе українцям більше користі, як есенціальна участь їх представників в урядовому чайку. Але про те так тільки мимоходом, бо істотою справи є ось що: панове Світальський і Славек своїм поступованням стали офіційно на становищі тезі про дві категорії громадян у польській державі, приймаючи рівночасно стару, братами Грабськими випробовану тактику ділення меншостей на негідні славянські і гідні неславянські в цілях їх взаємного непорозуміння.

Що більше, санаційна преса в ролі названого вже раз краківського „Курєрка“ починає в передових статтях пропагувати теорію етнічної окремішності українців, русинів, гуцулів, бойків і лемків, або взагалі квестіонувати само існування українського народу. Здається, що початок цієї теорії дав міністер Незабітовський своєю славетною заявою на бюджетовій комісії минулого року, але перед тим цю саму теорію голосили не хто інший а пп. Прушинський і Грабський, поручаючи підтримувати етнічної окремішності в українському народі, щоби таким чином штучно довести до півазичії вищого національного типу. Чи міг би найбільший щоденник у Польщі, власність п. М. Домбровського, посла з Клубу ББ.,

дозволити собі на цього роду ельзобуратії, якщо політика польського уряду і Клубу ББ. йшла в іншому напрямі? Словом у національних справах тріумфує грабщина при правлінні моральної санації, яка ніби то й воює з ендецією.

Три і пів року панують у Польщі уряди т. зв. санації і три і пів року існує в національній політиці такий самий стан як і в усіх інших ділянках державного життя. Б це стан провізії при одновчаснім континуванні давних перетравлених, ніби то знепавиджених ендецьких методів правління. Санаційні верхи заняті справою зміни конституції і, задивлені в конституційний проєкт ББ, не мають часу на ніякі інші справи. Я мав уже честь заявити, що до змісту польської конституції не прив'язуємо надто великої ваги, бо навіть найбільш ідеальна конституція не має ніякої вартості, коли її не переводиться в життя. Хібно була сконструована безрезнева конституція, але власне ніяка відносно найкращих її статей не була асовім реалізована. Отже наше становище не є рівнозначне з невмішуванням до внутрішніх справ польської держави, до яких ми маємо право й обов'язок мішатися вже на підставі наших чинить для держави, але впливає а глибокої свідомості мас, які репрезентуємо, що конституційний закон не є найважливішим, оглядно найпильнішим у польській державі законом, бо є цілий ряд інших справ, що вимагають негайного позаднання. Польський уряд стоїть на іншому становищі і „не має часу“. Однак життя теж „не має часу“ і не чекає, аж Польща дістане нову конституцію, по чім сплине на заселення ціла струя добродієств. А що треба щось робити і тому, що „немає часу“ на відумування нових річей, повторять старі річі, не застановляючись глибоко над тим, що вони є вже авахронізмом і чим більше повторювані то тим більше справу ускладнюють. І це є істотною причиною перемоги т. зв. перетравлених методів у національній політиці.

Другою важною причиною є факт, що за п'ятим може деяких одиниць, що дезорієнтовані, не знаючи суті української проблеми та експериментуючи на ній, щойно вчаться, — весь апарат є в руках старих, тепер на санаційно перемають ліваних ендеків. Тільки така аналіза нап політики санаційного правління може пояснити її існування. Бо те, що діється тепер у тія ділянці, не знаходить ніякого іншого вияснення, не може найти ніякого оправдання в якійнебудь політичній концепції, не може найти оправдання не тільки з української точки погляду, але навіть зі становища польської державної рації. Санація не має власної національної програми таке, як

Реджи ще щось сказав, але його увагу заглушив сирон. Він усе не багато содової води, а мало горілки.

Було якось, але неботато, після півночі, як я побачив Реджи в своїй кімнаті, що сповняв неприємне завдання будити мене. Спершу я думав, що то якийсь злодій добився до мене, але ні — це був Реджи.

— Збирайся, — сказав.

Я глянув на годинник і з недовірям видивився на Реджи.

— Куди?

— На гриби. Чудовий ранок.

Я виглянув з вікна. Віл очевидно брехав. Непризвітний світанок пробивався з трудом крізь вопку мряку, — погана картина.

— Не дурій, — кажу. — Ранок поганій.

— Але не для грибів, гриби люблять ранню мряку після густої роси.

— Нехай люблять, — відповів я.

— На полях буде їх повно, — сказав він.

— Коли так, то чи не краще було би, щоби ти пішов сам. Може для нас обох не буде там місця й ми мусіли би багато потолочити й анищити.

— Аж стільки їх не буде, — сказав він. — Збирайся.

І я пішов. Зрештою, я дав слово.

То був поганій досвід. Усе, що він сказав, було неправдою, крім мряки й роси.

— Спершу шукай завсіди у великій траві, — сказав і дав мені кошкі. — Ну, Воже помагай! — І ани у мряці й пітми.

Я оглянувся. Мене окружав пустар, замкнений стінами густої мряки. Не чути було ні одного звуку. Я був зовсім і безнадійно відтятий від людей, а вже був час на снідання; ноги в мене промокли вже зовсім. А грибів і не видно було!

Отже я почав чалатати безнадійно довкола, бо в цей спосіб найкраще найти гриби. Довго не було нічого, хіба, що я наступив на якусь коро-ву я мало що не впав до ставу. Зате в другій чи

третьій подорожі довкола світа я спостеріг гриби в кущику кропиви. Дуже обережно я зібрав їх і зложив до кошика. Я дуже втішався, бо акінці почав щось збирати!

Години минули. Реджи я не бачив, але деколи я додавав дальший гриб до своєї збірки. Одиною потіхою, що мені не дали спати, було те, що в кільком коровам не дали спати; я потішав себе також, що ноги в мене не могли би більше промочитися, хочби я й впав у став.

Кілька годин пізніше мряка почала підніматися і я побачив, як Реджи ген далеко згинався і щось збирав. Я почалав до нього по росі.

— Найшов? — він спитав.

Я подав йому кошик.

— Я вже мабуть небаком згину з голоду, — кажу — але бодай не агину надармо. Чим є мое життя у порівнянні до грибів вартості двох со-тків?

Реджи взяв кошик і подивився на гриби.

— А, сказав, — я повинен був тебе остерегти. Це не є гриби їдомі; це-ж мухомори, ти-ж знаєш. Краще їх викину.

— Огрівай, — питаю. — Чи вони дуже трійливі?

— Мабуть, — сказав він. — А пощо тобі їх?

— Я їх возьму й дам зварити теому кухаре-ві тобі на онідання, чорт би тебе вхопив, — я сказав.

І я пішов собі геть.

Я міг би ще дещо написати про гриби в їх збирання; це справа на шкіль а апаментно розуміюся. Але не хочу вас непокоїти. Я лише щі мушу додати оду осторогу: цей місяць є місяцем грибів; заки приймете запрошення знайомих на село, зажадайте від них письменного застереження, що там не буде прогулянки на гриби.

З англійського перекладу
Корнелю Яворіський.

ПРИДІТЬ ПО

зимові паньчохы в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,

Снігирі марси „Trotorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
П'ВІВ, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

де має її в північній історії державного життя. Вона оперує тільки фразами, при чому в національній політиці вона так само облудна і кришля як і в усіх інших своїх посушеннях.

Маю під рукою цілий ряд фактів з ділянки самоврядування, зборів, преси і т. д., які нам (якоб подасть до відома Високої Палати при надолі подібною дискусії). Ці факти докажуть, як виглядає в Польщі українська правдива дійсність, а не „вигадана“ ліпність, на яку складаються факти в не мальовчистичних енциклопедіях про миме фаворизування українців санациєю, мавчення, якими епдеки постійно підбичують і шантажують посвоячений з ними санацийний табір. Ця наша сумна дійсність є також невідрадною дійсністю польської національної політики. Безперервність цієї політики перед тавнем і по травні 1926 р. фактично доказувала, що польська національна політика є чимсь сталим і незмінним. Однак, оскільки тверджу, що польська національна політика знаходиться від 10-ти літ у стадії промізорії, то роблю це тому, бо вірю, що ніщо не може усталитись, що суперечить життю. А польська національна політика суперечить життєвій правді. До ті історичної правди належить також історичний досвід. Історичні досвіди кажуть, що політика гнету і переслідування якогось народу, що досягнув уже відповідний рівень національної свідомості, мусить скінчитися банкрутством.

Сучасний напрямок має означати цю політику „сильної руки“, якою санацийний уряд так твалиться. В останніх часах ми часто стрічалися з виснаженням, що ця „сильна рука“ є відповіддю на збільшену агресивність українців. Таке твордження є нічим іншим, як обертанням kota в гору хвостом, або відомою метою: „лапай за олія“. Санацийному уряду не вистарчає те, що дає Польщі українське населення на ділі. Цього ще за мало, щоб дати цьому українському населенню те, що йому від держави належить. Уряд визнає, що долає спеціальну любові українців до польської держави, яка прилучила їх до себе шляхом війни і міжнародних договорів. Так якби сентимент родився автоматично з виданням книжочки „доводу особистого“ і стягненням податку. Любові до держави не можна виматати навіть від власних земляків, якщо ця держава є так

зорганізована, що землякам нічого не дає і не поліпшує нічим їхнього положення від часів займаних, але ще й розірдує.

Тоді у власній землі у державі дійсно націоналізм, родиться до держави байдужність, яка переходить в нехиті. І стається пригожим підказом для задоволення західних сусідів. Отже, що говорити про чужу націю, з якою ведено війну, яку поволали „наслідком побіди“ через 10 літ трактовано по задоволенням? Десяти літ провадиться політика: спочатку успокоєння, а потім реформи. Ну і очевидно згідно з історичним досвідом ця політика до „успокоєння“ не додела, а реформи теж так і не видно. Не віримо у близький кінець того трагічного експерименту. Що більше, ми є переконані, що він буде тривати ще довго. Але всеж віримо в його банкрутство і в те, що навіть його виконавці будуть приневолені до цього банкрутства признатися.

Кажуть нам, що ми зміємо тільки критикувати, але не висуваємо позитивної програми. Це не відповідає правді. Передовсім ми ведемо українську політику, а не польську, але мимом цього у відношенні до польської політики не оперуємо виключно негативами. Позитивні наші домагання містяться в цілому ряді довланно і совісно опрацьованих внесень і законопроектів у культурній і господарській ділянці. Ці внесення не мають характеру замахів, змови чи „дредентів“ і не мають навіть взагалі нічого спільного з політикою. Але при тім зривають, очевидно, з дотеперішньою системою польської національної політики і намагаються напирати іншої політики.

Тією політикою „одною“, яка надається до ведення при існуючій стрічній складі польської держави не перш за все здійснювання рівноправності. Та політика має полтати не тільки на тому, щоб брати, але й давати те, що населенню належить: школи в рідній мові, найширше самоврядування, кредити, всі можливості для свободного національного розвитку. Є це обов'язок польської держави і то обов'язок ухвалити на себе в міжнародних актах, а почасти й у власних законодавстві, згодом анексованим.

І ми не перестанемо домагатися, щоб цей обов'язок дотримати. А якщо наші виступи з такими домаганнями є рішучі і мають тон, що не подобається урядові, то він приневолює нас до цього такими подіями, які я мав честь тут Вам, Панове змалювати. Своєї тактики, домагання, щоб заспокоїти справдливий потреби українського населення ми не змінимо і підчас теперішньої сеймової сесії. Тому-то й далі будемо ставити ділові внески і надалі протестуватимемо проти актів насильства. Розтримка між двома таборами польської суспільності нас не цікавить, наскільки вона є фактичною боротьбою за владу, бо ми навчилися уже за останніх десяти літ не

прити насильно якимнебудь майбутнім володарям, що вони будуть країні від винишніх.

Однак в боротьбі, що ведеться проти парламентаризму, ми стоїмо безоглядно на боці парламентаризму. Ми є свідомі справжнього відношення, яке займає до нас попередній і теперішній польський сейм і знаємо, що нічого ми від нього не придбали й не придбаємо. Але сама ідея парламентаризму і демократії є стримом для самократи уряду і адміністрації. Тому маючи вибрати між порожнім нам сеймом і ворожим урядом, вибираємо порожній сейм. Бо в сеймі цьому існує бодай та трибуна, звідки вільно нам сказати і сеймові і урядові слова правди. Ці слова невинно відбиваються об уха і серця панів, мов гороз об стіну. А все-ж таки колись історія видасть свій осуд, хто з нас казав правду, а нам належить на суд історії.

З огляду на все сказане заявляю, що наш Клуб голосуватиме за відкиненням бюджету.

Не лише біблію...

Управительська гол. уряду політичної освіти, вдова по Ленінові, Крупська, видала розпорядок перевести ревізію всіх бібліотек у СРСР. І знищити всі твори релігійного або метафізичного характеру. Мають знищити не лише Біблію, Талмуд і Коран, але й твори Ісая, Шопенгауера, Ніцше, Спенсера та Платона.

Новий міністр військових справ у Зл. Державах.

Як повідомляють з Вашингтону, президент Гувер іменував міністром військових справ Північної Америки давнього секретаря міністерства Гарбі, на місце помершого недавно міністра війни Гудла.

Заворушення в Гаїті.

З Вашингтону повідомляють, що в Гаїті вибухли поважні заворушення, які занепокоїли уряд Зєдинених Держав Північної Америки, що має деякий протекторат над цією країною. Президент Гувер взявся енергично до діла, щоб заворушення в Гаїті зліквідувати. Комісар Зєдинених Держав по наказу Гувера оголосив у Гаїті стан облоги. Вислано туди також окрему комісію для розсліду справи на місцях, а комісар Русерль дістав окрему військову допомогу та військові відділи для привернення ладу і спокою. Причиною заворушень були надмірні податки і надужиття митних урядів Зєдинених Держав.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Якої нам треба енциклопедії?

2. З методи праці.

Із праць над розясненням чужих слів і абстрактних понять зв'язане найбільше, найширше, найважче і найперше завдання, яке охоплює оба попередні: засування змісту якнайбільшої кількості слів нашої мови з усіх ділянок. Тисячі слів збережених нині по спеціальних словниках має виринути перед нами вперше в такій енциклопедії, завдяки ілюстрації або завдяки знайомості одних назв, які поведуть нас до інших.

На одного птаха „бузька“ є в нас назви „бузьок“, „чорногуз“, „дедека“, „бусол“, „бусель“, „бусень“ — не знаю, скільки ще інших; досить знати одну з них, щоб знайти в енциклопедії інші і дізнатись, яка з них де вживана, яка літературна, правильна, вживана або ні. На одну недугу „туберкульозу“ є в нас, славити Бога, крім „сухіт“, і „чахотки“ ще й науковий дослідливий (ніхто не гадав би що це таке!) перекладний термін „торбковина“. І ці чотири терміни мають нам пояснити спеціалісти. На таких уже прикладах бачимо, що навіть праця таких двох далеких від себе ділянок як зоології і фізіології, медицини й фізіології сходяться на спільній межі. А скільки таких слів у нас як „краска“, „барва“, „фарба“ і „колір“? Десятки разів питаю я з цікавістю ріжних людей, що вживають їх друком, які є різниці між цими поняттями, які два з них є синонімами, а відповіді завжди бувають дуже різні. Таких прикладів як „пріцип“ і „засада“, „результат“, „вислід“, „вислідок“ і „наслідок“ можна навести сотнями.

Вони ведуть нас безпосередньо до висновку, що спеціалісти із ріжних ділянок знання зустрінувшись з тими самими термінами і поняттями і мусять спільно їх розяснити або порозуміти щодо них, а навіть переглянути свої готові рукописи. Та полишимо покищо на боці питання методи їхньої внутрішньої праці, зупиняючись виключно на зовнішній її формі.

В Енциклопедії призначеній для всіх — „головні відомості про минуле й сучасне нашого народу“ не можна подавати інакше як головні поняття з фізики або астрономії. Кажучи точніше: автори історичних і літературних заміток мусять безумовно залишити на боці все те, що переходить межі реєстрації фактів і чисто описової, інформаційно-реферувальної, характеристики. Розумію цей ак, що замітка про папу, Франца Йосифа І, Леніна, Петлюру та Скоропадського, мусить бути зредогована так, щоб її міг прийняти кожний незалежно від своїх суспільних пересвідчень, а навіть світогляду.

Із цим домаганням зв'язаний також необхідний принцип історичної перспективи. Співробітники енциклопедії мусять зріктись усіма намаганнями, щоб випереджувати історію. В останнім виданні французького „Малого Іл. Лярусса“ найбільший філософ сучасності Бергсон має... два рядки. Інші великі сучасники зареєстровані так само суворо і то тільки тоді, коли їхня величина має всі дані, щоб перейти до історії. Можна якатися, чи така стриманість буде прикметна нашим історикам і критикам літератури.

Історично-літературна частина, яка охоплює українознавство, може дуже легко в нашій Енциклопедії стати тим грибом, що розростається до таких розмірів, що зістється весь її фундамент. Придбавши сам виключно історично-літературну освіту стверджую що-раз частіше із жахом, що серед нашої інтелігенції вважають її найціннішою частиною знання й світогляду. Не диво, що це знання й світогляд складені в нас з найбільше поверховних елементів випадкової лектури.

Енциклопедія, що пішла би на огляди й статті, в таких розмірах як вона намічена, розілається в часописній публістиці. На них не тільки нема місця на 3000 сторінок друку, але вони попросту недоцільні й — неможливі. Чому? Коли й виданні хотять наприклад огляду французької або англійської літератури на дві три сторінки, хоча би таких битих як лексикон Мюера, то досить обпахувати екіпжистів і

бува, щоб дійти до такого висновку: або це буде стаття із самих загальників, які не дадуть ніякого погляду про ту літературу незнайомленням із нею або вона мусить складатись тільки із самих 100 прізвись із двома датами і двома-трьома заголовками творів навіть про письменників, які мають право до 10 заголовків.

Вартість такої статті в обох випадках ніяка. Це саме торкається оглядів і з інших ділянок знання. Чому? У двох, трьох чи п'ятих сторінках ніякий найбільший знавець не в силі дати односторонню зі своєї спеціальності синтезу пошуків з інформацією. Це є два зовсім розбіжні завдання, які суперечать собі часто так, наче сполуаризований фейлетон і оригінальний досвід.

Підручна енциклопедія має дати нам якнайбільшу кількість фактів і якнайточніше пояснення якнайбільшої кількості понять. Це книжка, що дає нам змогу оминути помилку у ділянках знання, в яких ми є спеціалістами і в тих, де ми зовсім незорієнтовані. Її найвищою прикметою — як сказав здається Лярус про словник — є тільки те, щоб вона сама не мала помилок.

Підручна енциклопедія не може бути книгою, якою ми хотіли би почванитись перед чужинцями, бо це виключене в нинішніх наших умовах: це діло для цілої Академії на роки, при виниуванні її великими фондами. Вона не повинна бути також для прикраси бібліотеки або столику в салоні. Це має бути перш за все перший підручник необхідний на столі до праці кожного інтелігента, поруч інших його книжок, казмаря і паперу, а тимсамим необхідний для кожного, хто хоче стати інтелігентом.

Метода обрібки такої енциклопедії мусить єднати в собі працю над словником мови, словником синонімів і словником, зовсім у нас невідомим, на який бракує нам навіть терміну словником „idées suggérées“. Що це значить про це знає прегарно її редактор д-р І. Раковський і він мусить розяснити це всім тим, що хотіли би йому допомогти в його невдячній праці.

М. Рудницький.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.

JOB

916

7 10

На загально-громадські теми.

Будова дому для наших інвалідів.

Рада Товариства Опіки над українськими воєнними інвалідами силкала в неділю довірочну раду з представників наших центральних установ, щоб розглянути можливість будови окремого дому для наших інвалідів на спільні з іншими товариствами. У першу чергу мала йти на думці „Кооперативу Український Театр“, для якого некучою потребою стала власна театральна сцеля.

Товариство Опіки над інвалідами дістає від американських земляків суму, зібрану з різних складок, з якою покищо не могло би почати самостійної будови хоча би й найскромнішої. Так само й „Кооператива Український Театр“ не в силі своїми скромними фондами братись до якої-небудь будови. Зате спільними силами обі ці інституції могли би прийти до чогось у ролі „Народнього Дому“, який мають наші численні менші міста, де зосереджуються головні культурні інституції.

Нарада мала діловий характер. Майже всі присутні погодилися на тім, що в нинішніх обставинах не можна й мріяти про будову окремого великого репрезентативного театру, тому, що після війни навіть театри на чужині ввійшли в стан поважної кризи. Зате львівське громадянство відчуває сильну й негайну потребу власної великої театральної сцелі, приворотовленої до нових вимог, такої, що могла би одночасно служити на різні концерти, збори, академії, виступи, підчити чи навіть кіно. Дім, з якому мала би знаходитись така сцеля, міг би мати цілу низку льокалів, що давали би дохід з комірного на інвалідів, а також міг би примістити й не одне бюро нашої інституції.

Як виглядало би практичне переведення такого плану не покищо в першій мірі залежить від становлення Комітету будови театру у Львові, якого представника, на жаль, на зборах не було. Згаданий Комітет завідує площею при вул. Сапінги, що була перед війною призначена під наш театр. Нині з різних причин — (впр. заборона будувати театр по сусідству костела) — не можливо будувати театру на цьому місці. Тому найкращим виходом булоб продати цю площу й купити негайно іншу, на якій можна би почати будову свого „Народнього Дому“ чи „Дому Інвалідів“. Населеньки нам відомо, то серед більшості членів Комітету будови театру така думка йстала вже віддавна. Тепер залишається найважливіше: перевести її в діло й переробити щораз поважнішу кризу виворочу тим дивоглядним станом, що покищо не маємо у Львові ні одної власної сцелі. На зборах зирнула ще й інша думка, а саме, щоб Т-во Опіки над інвалідами кооперувало у справі будови дому з Ревіа Союзом Укр. Кооператив.

До цієї справи доведеться нам ще неабияк повернутись.

На організаційному фронті.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Не зважаючи на різні труднощі, на якій награвля громадська праця в старосамбірському повіті, життя повіту поступає все більше вперед. Для 19. XI. ц. р. поліція по наказу староства розіграла повітову довірочну раду. Після цього почали відбуватися довірочні наради по селах. Для 21. XI. ц. р. о. сенатор Татомір і п. Осип Турявський влаштували довірочні наради в селах Терпіві і Спась. На нарадах обговорено всі ділянки нашого політичного, освітнього й господарського життя. Народи відбулися при численній участі селянства і великому зацікавленні порушеними справами. Така сама нарада відбулася для 24. XI. ц. р. в Старій Ропі, де крім господарських справ обговорено також справу громадських бюджетів. Після наради відбулося в Старій Ропі кооперативне свято, на якому зложив привіт о. сенатор Татомір від Української Парламентарної Репрезентації, а від філії „Сільського Господаря“ п. Осип Турявський. Свято зробило на численню зібране селянство гарне враження.

СКАЛАТЩИНА.

Для 3. грудня ц. р. відбулася в Скалаті довірочна нарада в справі організації. Проводив о. декан Іванчук з Товстого. Про організацію партії говорив п. А. Пісенький, який здав також звіт з діяльності Народнього Комітету до останнього часу. З промовців п. Антін Сенник

з Колодівки дорікав як світській, так і духовній інтелігенції, що замало цікавиться громадськими справами. На нараді вибрана новий Повітовий Народній Комітет, до якого увійшли: А. Пісенький, голова, а далі о. святик Р. Зарицький з Вікна, д-р Арсен Тригубчук, аллохат зі Скалата, Дмитро Рудяк, господар з Новосілки Грималівської і Антін Сенник з Колодівки.

Марш. Дашинський і Шиманський у Замку.

Для 9. грудня в 12 год. на запрошення президента прийшов до Замку марш. сойму Дашинський та конферував із президентом. Конференція, як відомо з уряд. комунікату, мала за ціль висунути положення, витворене після лімісії уряду д-ра Світальського. Президент висловив бажання, щоб про перебіг конференції не подавати комунікату. Марш. Дашинський обіцяв. В 17-й год. президент конферував із маршалом сенату Шиманським.

Як зачувати, марш. Дашинський сказав, що сойм. більшість, яка повалила уряд д-ра Світальського, не думає похитати міністрів а тимбільше т. зв. парла. уряду. Більшість ця шанує постанови уст. 45. конституції та залишає президентові держави справу іменування нових членів нового кабінету. Сойм. більшість бажав співпраці в урядом, а ця співпраця повинна ґрунтуватися на пошануванні конст. управління, що прислугують урядові та соймові. Вкінці Д. висловив бажання, щоб криза покінчилась якнайшкороше з огляду на тяжке госп. положення країни.

Полк. Славек, пос. Недзьялковський і Руг у президента.

Президент держави запросив на вітторок рано голову клубу ББ полк. Славека, а на попол. голову ПП. пос. Недзьялковського та голову Визволення пос. Руга. Зачувати, що президент запросить іще й інших президентів клубів по черзі.

Не буде змін?

У сойм. колах зачувати, що склад теперішнього уряду зміниться дуже мало або й зовсім не зміниться.

Листи д-ра Світальського та ген. Складковського до марш. Дашинського.

ПАТ оголосила листи, що їх д-р Світальський та ген. Складковський вислали до марш. сойму Дашинського. Оба вони урядують у характері тимч. керівників у відносних ресортах публ. адміністрації. Д-р Світальський чується обриваним уступом листа марш. Дашинського до през. Союзу Держ. Працівників, який ради в Варшаві в неділю. В тім уступі сказано: Знаю страшні відносини, в яких живуть сотки тисяч держ. працівників із своїми сім'ями, знаю, що не поліпшать долі соток тисяч багаті грош. нагородні та побічні доходи кількох соток шляхетних вибранців у горі. Д-р Світальський каже, що урядовці усіх степенів і становищ винагороджуються так, як приказують дані приписи, або передбачують параграфи бюджету, ухваленного законодавчими установами. Аргумент начеб. держ. працівники діляться на упривілейованих і неупривілейованих мусить уважати спробою сіяння заколоту серед держ. працівників, що, коли візьмо подумати, не належить до маршалових функцій.

Ген. Складковський вислав до марш. Дашинського листа, в якому каже, що Дашинський на засіданні сойму 6. грудня, коли проводив нарадам, відповідаючи на оклики послів ББ підчас промови прем'єра, який сів: „Поліційні нікчемності“, які мін. Складковський чув на власні вуха. Було це в зв'язі з візиткою маршала, яку найшли в арешт. Ст. Леська. Обговорюючи при кінці засідання втягання маршала, який марш. Д. у тім же справі сів: „Поліц.-конфіденційні банялюки“. Мін. Складковський не хотів реагувати з сойми, бо не знав подробиць справи. Гадав, що коли маршал ізза през. стола говорить такі драстичні слова, то мав щодо цього поважні причини проти поліції, яких міністр не знав. Лист стверджує далі, що підчас ревізії 4. грудня найшли в портфелі арешт. Леська візитку з літогр. написом: „Ігнатій Дашинський, маршал сойму Річнесподитої“, а пером дописано: Пана Леська та Лазневського прошу до моєї канцелярії. Леська зізнав, що візитку дав йому в соймі пос. Дібова. Мін. Складковський стверджує, що в справі найдення тої ві-

БАТЬКУ! Не жалуй андетку 3 зол. на изар тал для добра своєї дитини і негайно заперку нумеру для своєї донечки чи синка ГАЗЕТКУ „СВІТ ДИТИНИ“.

антівки в Леська не бачить ніякої поліц. нікчемності, ні поліц.-конфіденційних банялюк. Тому, що повинні слова марш. Д. сказав прилюдно аза през. стола сойму, подає мін. Скл. також прилюдно освітлення і пояснення того листу.

Сенат.

Засідання сенату, як відомо, відкликано. Зачувати, що деякі кола при Вейській вулиці робили заходи, щоб засідання сенату таки відбулося, що булоб деякою політич. демонстрацією, а саме: щоб показати соймові, що сенат переходить до денного порядку над становищем сойму супроти уряду д-ра Світальського та радитиме далі. В сенаті ББ має більшість, однак в ост. хвилі постановили відкликати засідання сенату. Речинець засідання сенату визначуть на письмі. Сенатські комісії радили в понеділок. На сенатській адм. і самовряд. комісії відкинули внесення референта сен. Домбського, що домагалося відкликання сойм. ухвали в справі проекту закону про зміну деяких постанов розпорядку президента держави про організацію і ділення адм. адміністрації. Сен. комісія сусп. господарства прийняла без змін проект закону в справі заміни держ. гірничих піль на гірничі поля, що є приватністю.

Марш. Дашинський скличе засідання сойму?

У сойм. колах кажуть, що коли криза уряду триватиме далі, марш. Дашинський проти теперішньої практики скличе засідання сойму, щоб радити над бюджетом і додержати речинців, передбачених конституцією для ухвалення бюджету.

З життя Волині.

Припинення „Духовного Сіяча“. — З лупької гімназії. — ПСК у Ковалі. — Курси при „Просвіті“ в Луцьку. — З літ.-мист. т-ва в Рівному. — „Сільський Господар“. — Знову Петрович.

З Кременя надійшли відомості, що православна митрополитальна влада з кінцем року припиняє видавання часопису „Духовний Сіяч“, який спочатку виходив у Варшаві, а тепер у Кремені. Колись на домагання Стан. Грабського була припинена „Духовна Бесіда“, замість якої й появилася в світ „Дух. Сіяч“. Незалежно від того, як видавався цей часопис, припинення його треба вважати за зворот в бік русифікації в українській церкві. Крім часопису „Воскресное Чтеніє“, що видається російською мовою й розсилається по українських парокіях, жадного друкованого слова в українській мові українське населення цих парохій вже не мало. Тому церковні діла повинніб домагатися, щоб „Дух. Сіяч“ виходив й надалі, щоб не стягали грошей на „Воскр. Чтеніє“, що має русифікаційні тенденції.

Для 4. грудня відбулися збори батьків, учнів лупької української гімназії, під головуванням п. В. Островського. Зложено звіт з діяльності батьківського комітету й матеріального стану гімназії, обмірковано питання про купівлю для гімназії власного дому та вибрано новий батьківський комітет. Матеріальний стан гімназії вимагає великої праці й заходів, щоб уникнути значних дефіцитів.

В Ковлі на візді кооператив повіту постановлено об'єднатися в повітовий союз, вибрано органи управи й контролю цього союзу та зголошено до суду статут союзу. Як довідуються, суд статуту не затвердив і за назви союзу, який нібито нагадує ревізійний союз.

Допомогова секція лупької допомогової Просвіти влаштує трьохмісячні курси крою й шиття. На курси зголосилися переважно селянки.

Українське літературно-мистецьке т-во в Рівному 1. грудня відчинило 4-місячні хорова курси, театральні та малярські. Програма курсів дуже широка. Викладатимуть місцеві сили.

Філія „Сільського Господаря“ в Луцьку розпочала районів господарський наради при кружках. Перша така нарада відбулася в с. Вороніні, на яку прибуло з околичних сіл понад 150 осіб. Ухвалено цілу низку постанов щодо інтенсифікації сільського господарства. Між іншим постановлено заснувати при місцевому кружку секцію контролю молочності. 23. грудня філія розпочинає в Луцьку льотижневий гомісально-ветеринарний курс.

В свій час у „Ділі“ були відомості, як селяробізня з м. Олики п. Петровича 16 раз перекидали через більшовицький кордон, а звітти на Волинь. Перед кількома днями Петрович знов появилися на Волині, куди прибув з іншого воядства, де працював на тартуку. Його знову арештовано, і, як кажуть, викинено за кордон. Цікаво, що Петрович оповідає про відношення більшовиків до селяробівців. По його словам, нібито всі селяробівці, які переходять кордон, опинюються в більшовицькій в'язниці. В Мінську, казав він, в'язниці переповнена селяробівцями. Чи дійсно так шанують більшовики своїх підгодовків? Стирнини.

На господарському фронті.

Господарська нарада в Журавні.

Дня 27. листопада ц. р. відбулась у Журавні господарська нарада, скликана філією „Сільського Господаря“. Нарадою проводив о. Пилипчук, а відкрив її окремим рефератом про значіння „Сільського Господаря“ та співпраці з кооперацією голова філії д-р Павло Лисак. Реферат про господарські актуальні теми та про чергові завдання „Сільського Господаря“ і нашої кооперації виголосив інж. Е. Храпливий. Як вислід рефератів розвинулася жива балачка на господарські теми, в якій брали участь присутні. Говорили: о. Мельник з Вишнева, о. Боднар з Яйковець, Бараник з Журавні про організацію селянства та політику цін, Яків Куцик з Побережжя про значіння молочного господарства, Онисків з Ляхович Подорожних про теремину збіжжів господарки на молочну, Романчик з Ляхович Подорожних про оплатність кооперативного молочарства, Мудрий Данило з Дубравки про організацію селян та про спільний збут ярин та овочів, Куцик з Побережжя про експорт яєць через Повітовий Союз Кооператива та про компенсацію, інст. Дармохвал про господарську науку та громадські бюджети. Нарату закрив голова філії д-р Лисак заклинком до гуртування селян в „Сільському Господарі“ та в коопераціях.

В нараді взяло участь понад 250 селянок та селян, які з зацікавленням слухали про господарські справи, що тепер висуваються на перший план у житті нашого села. Замітним є, що наші організації як господарська так і кооперативна розвиваються в районі добре, а в недовгому часі проєктують навіть відкриття окремої сільсько-господарської школи в Журавні. Правда, цей план ще не скоро буде зреалізований, але тому, що за нього взялися тамашні енергійні провідники і що ним сильно зацікавилася селянство, ми віримо, що вже скоро Журавенщина постарасться для своєї молоді про новий осередок господарської освіти. Треба надіятися, що ця нарада закріпить дотеперішню організаційну господарсько-кооперативну працю в районі та що селяни тих околиць візьмуться гуртом за організаційну працю, щоб в цей спосіб діяти власними силами в скорому часі до добробуту.

НОВИНКИ

— 3 концертної салі. 16. грудня ц. р. в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка відбудеться концерт, який улаштує Т-во Допомоги Емігрантам з Вел. України у Львові. В концерті беруть участь пп.: проф. Галя Левицька (фортепія), артистка львівської опери Ірена Туркевич (спів), проф. Осип Москвичів (скрипка). Акомпаніменти обіймуть пп.: Дарка Колессівна і проф. Борис Кудрук. Білети продаються в „Союзнім Базарі“, Львів, Руська 20.

— Львівська хроніка. При вул. Різні прийшло до бійки між трьома різниками озброєними в ножі, якими вони рубають м'ясо. Підчас тої бійки всі три різники були так поранені, що їх відвезено до лікарні. — Коли Казимира Ржепечка, замешкала при вул. Дуїні Борковських, вертала вечером з міста до дому, на неї напали невідомі бандити і вирвавши з її рук торбинку із грошми, повтікали невідомо куди. — При вул. Замойського ч. 9. повісилася 70-літня Н. Даманишинова. Причиною самовбивства була нужда. — При вул. Косцюшка 4 пробувала отруїтися служниця Катерина Гірська, але ратушникове поготівля привернуло її до життя. — Поліція арештувала Михайла Різника і Рудольфа Шульца, які вкрали у Станіслава Буржинського, при вул. Мохницького б. 8.000 золотих, а в Марселя Фрідмана 30.000 золотих. — У монастирі Кармелітів, при вул. Чарнецького у хвилині, коли всі черці були в церкві на молитві, злодій вкрав в їх кімнатах білі, гардеробу та невеличку суму грошей. — В готелі „Уніон“ робітниця зі Стрия, Осипа Цап, випила отрую, але її урятовано. — На Богданівці арештовано Вільгельма Отта за те, що знущався над своєю жінкою і

бав її. — При вул. Вінцентого Поля 7. Людвіка Фріш нагло збожеволів і кинувся на свого чоловіка та відкусив йому вука і покалічив інші частини тіла. Після цього її відвезено до дому божевільних. — При вул. Здорова арештовано Осипа Ангеля за те, що тяжко побив свою служницю, Ксеню Навіріну. — На днях арештовано за крадіж Євгена Наконечного, Марселя Опольського, Теодора Жуківа, Івана Оріхійського, Степана Репетюка, Михайла Мартинюка, Тадея Білінського, Осипу Бродяк, Степана Лазурка, Гелену Годзевську і Володимира Пришляка.

— Як ми шануємо права української мови? Союз Українських Адвокатів у Львові повідомляє нас, що д-р Петро Качкенович-Білінський, адвокат в Перемишлі, а тепер в Самборі, вискаржує до суду в Яворові до ч. Сі 448/28 в польській мові, хоч всі позовники є українці, а один з них Іларій Масюк є вихованком української гімназії в Перемишлі і є інжніром лісництва. Треба додати, що д-р Петро Качкенович-Білінський не є членом Союзу Українських Адвокатів.

— Стріли в салі „Сокола“. У салі українського „Сокола“ при вул. Гордешківській ч. 95. минулої неділі відбувалася забава. Підчас тої забави 21-літній Мирослав Біляк стріляв з револьвера до своєї нареченої, Катерини Опехівної, після чого пробував застріляти сам себе. На щастя, куля не мінула в наречену заздрісного любовника, а сам Біляк тільки поранив себе. На салі повстав переполох й учасники забави почали втікати зі „Сокола“. Ратушникове поготівля відвезло раненого Біляка до лікарні.

— Нарад на Личаківській цвинтарі. Минулої п'ятниці пополудні на Личаківській цвинтарі молилась на гробі своєї матері жінка одного львівського купця В. У хвилині, коли ця жінка зі сльозами в очах потонула цілою душею в молитовних настроях, з поза кущів вискочив невідомий бандит і кинувся на неї, почав щосил бити та дусити богомольну даму за горло. І коли застрашена та побита жінка купця впала на землю, бандит забрав від неї торбинку з грошми і втік з цвинтаря до міста. Додати треба, що в цій торбинці драбуга найшов тільки 20 золотих.

— Граф Штольберг перед судом. Зимою цього року преса писала багато про таємниче вбивство графа Штольберга на замку в Яновічах і що поліція арештувала його сина Християна, якого підозрюють, що він убив батька, бажаючи загарбати його майно. На днях у місті Гіршбергу почався судовий процес проти цього молодого графа, який будить в цілій Німеччині велике зацікавлення, бо граф Штольберг був одним з найбагатших німців на Шлезьку. Обвинувачений не почувается до вини і складаючи зізнання та згадуючи свого батька, часто заноситься плачем. Він твердить, що застріляв батька через неохочість у хвилині, коли пробував рушницю.

— Трагічна смерть фільмового режисера. В Америці серед аматорів кінотеатру, викликала велике вражіння трагічна смерть фільмового артиста Артура Касама. Цей режисер переїжджаючи авто через залізничний міст, наткнувся на поїзд, та згинув у цій катастрофі свого автомобіля. Касама був англієм з походження і як режисер мав свою славу та багато прихильників. Був аматором шаленої їзди автомобілем і апаз жертвою цього спорту.

— Завзяті балакуни. В однім анатолійським містечку заложились два турки, хто з них зможе довше говорити без спочинку і перерви. Обидва учасники цього язикового двобою сіли напроти себе і почали говорити, що на губу попаде. Ця розмова тягнулася 4 дні і чотири ночі, а п'ятого дня один з балакунів упав неспритомний з надмірної втоми. Його відвезено до лікарні, де бідолаха помер, а другий турок виграв заклад і тепер має славу найбільшого балакуна у місті, а може і в цілій світі.

— Сигнал зі землі на Марса. Лондонська лабораторія фізикальних дослідів має намір запалити на вершці гори Юнгфрау 10 тон металічної магnezії, щоб тим чином мешканцям Марса подати зі землі свій сигнал. Запалення магnezії відбудеться у ночі, коли Марс буде найближче землі. Деякі вчені думають, що такий фаєрверк з магnezії, який освітіть снігові поля Марса, запряміть мешканці тої планети та відповідять лондонським мудриям такимже сигналом. Інші є тої думки, що такий фаєрверк не зможе вислати свого світла через міжпланетарні простори і не буде запрямічений на Марсі, а як що навіть марсіани запряміть світло, то не зляти, чи вони додумаються, що це сигнали зі землі? Астрономи твердять, що пускати такий фаєрверк цього року є дуже невигідно, а найкраще булоб підждати аж до 1939 р. коли Марс буде дуже близько землі і всякі інші планетарні констеляції облекшуватимуть

успіх сміливої спроби. Така ракета із металезної магnezії коштуватиме 50.000 доларів.

— Лист до Т. В. Менчестері на зїзді психіатрів прочитав цікавий лист одної пацієнтки, старої панни, адресований до Бога. Лист цей має кількадесять сторінок, а змістом його є різні просьби та скарги, що Бог не дає людині щастя на землі та засуджує жінку на вічну самоту. Цей лист писаний дуже льогічно, повний аргументів та доказів і божевілья авторки проявляється тільки тим, що цей лист адресований до Бога.

3 естради.

ДРАМАТИЧНИЙ ВЕЧІР „ХМАРОЛОМУ“.

Писати рецензію про літературні ярмарки, або драматичні вечори це дуже неадаптна робота. Різнорідність нічим не об'єднаної програми, велика кількість осіб, що беруть участь у такій ярмарковій чи драматичній вечорі, та брак більшого місця на шпальтах невеличкого часопису, все те примушує оперувати в рецензіях тільки загальними, штатувати кількома словами ті особи, які заслуговують часто на більшу увагу, а деякого і оминати мовчанкою. Писання рецензії утрудняє ще й те, що про молоді таланти, які ще не виявили себе нічим яскравим, виразно індивідуальним, дуже важко сказати що небудь певного, дати осуд, який би дав молоді таланти в дальшій своїй розвитку не перекреслили як неслухняний, несправедливий.

Бо чи ті поети з літературного ярмарку, або молоді артисти в драматичного вечора, які не виявили себе нічим замітним, у дальшій розвитку не можуть стати колись першорядними літературними і драматичними силами, а ті, на яких ми найбільше наділялись, не зможуть колись відійти в тінь і забуття?

Ось так і про членів драматичної студії при т-ві „Прихильників Освіти“, які дня 8. XII. в Академічній Домі репрезентували перші здобутки своєї праці, важко сказати щось об'єктивне, щось, що булоб строго критичне і рівночасно не кридилоб молодих дебютантів. Бо напруду об'єктивний осуд про якого небудь творця можна дати аж тоді, коли його творчість вже завершена, а „Хмаролім“ цю творчість щойно починає.

Переловсім дивно вражала сама програма того вечора: „Хмаролім“, якого сама назва та склад цього гуртка, куди належать самі молоді студенти, дозволяли надіятися, що програма буде бодай трохи хмароломна, бодай як не молодечо жива, боева, то хоч би погідна, соняшна й оптимістична. Тимчасом на зміст програми цього вечора склалися майже самі мрачні, понурі і трагічні твори, які залишили важке болюче вражіння.

Хмароломне було хіба „Вступне слово“ М. Дужого, та і ця хмароломність не мала широкого настрою, тільки штучний, хоч і голосистий патос, а напруду сильним, мужнім і твердим твором була „Грішниця“ Лесі Українки — твором, що найшов собі амідих інтерпретаторів в особах п. Ліді Туркевичівної та Наталки Юрчинської.

„Баллада“ Б. Лепкого у виконанні П. Шинренка та Ів. Костенка може робилаб добре вражіння на більшій сцені при кращих декораціях, але в тих скромних умовах, при дуже скромних декоративних засобах, ця сценка тратила багато на ефект. Ті самі технічні причини ослаблювали ефект „Герострата“ В. Самійленка, а в додатку виконавець того монологу В. Веков видержав свою гру надто в декляматорських риторичних тоні, не добувши з цього цікавого твору всього багатства нюансів, різнорідності настроїв. В. Веков бракувало тої демонічності і природного сарказму, тих прикмет, якими наділав Самійленко Герострата.

Правдивою насолодою було побачити інсценізацію знаменитої новелі Стефаніка „Вона Земля“ у виконанні Мата Оляне, Євгена Вірного та Ліді Туркевичівної. Маю вражіння, що в цю сценку режисер п. Ковальчук вклав найбільше любови, праці і добляхистів.

„Фінале“ Лепкого, яке робить таке сильне вражіння у сольовім співі чи грі, у рецитації п. Юрчинської затрачувало свій глибокий алізм, розпучливий настрій і примушувало більше слухати струнної оркестри В. Векова ніж рецитаторки.

„Дванацять жінок“ Б. Лепкого наймрачніша сценка в цілій програмі трактована надто реалістично, а з поміж жінок, що виконували її, здається, найглибше відчула і зрозуміла свою роль п. Ліді Юркевичівна. Шкода, що п. Іра Шкварківна через недиспозицію не могла аяти участі у виставі „Хмаролому“, а то вона у сценках „Дванацять жінок“ і „Фінале“ булаб найшла для себе дуже ялічні ролі.

Не зважаючи на дефекти, за які більше винуватий брак ліпших технічних засобів, ніж „Хмаролім“, цей драматичний твір вносить в наше життя щось нового, повного доброї волі

та молодечого запалу до своєї справи, тому численна публіка на тому вечорі, публіка, яка відомилась театрами і кінами, виходила зі сцени задоволення, що наша молодь бодріє, намагається збагатити наше убоге життя якими новими здобутками.

Нехай буде, що цей драматичний вечір був тільки виразом шукань і спроб, то всяке шукання нових форм творчості, всякий бунт проти пережитого, вчорашнього є явищем здоровим і позитивним.

Од. Бабій.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія з Габліньських Ріпецька, вдова по б. п. о. Теодорі Ріпецькій, катихіт підлітків в Самборі, померла в Лісах коло Бельза по короткій недугі дня 1. грудня 1929 р. проживши 70 літ повного труду й посвятивши життя.

По смерті свого мужа, що свої сили і здоров'я пожертвував для Тов. „Ризниця“, як його головний основатель і керівник, Покійна похоронилася з п'ятьма синами — найстарший в 6-й класі — без матеріального забезпечення. З посвятою віддається Покійна праці над вихованням синів та своєю небуденною трудністю і енергією доводить до цього, що всі її сини покінчили університетські студії.

Воєнні часи не шадили Покійної важких хвороб і терпіння, які вона переносила з великою мужністю і витривалістю. В 1916 р. втратила сина Метислава, уніч. студента філософії, що вертаючи з Відня вмирає несподівано в Перемишлі. В часі визвольної війни в червні 1919, військові банди убили її найстаршого сина Всеволода, адвок. конд., який займав уряд українського повіт. комісара в Турці над Стриєм.

Перед трьома місяцями впав на Покійну

найтяжчий удар — передчасна смерть її сина х-ра Олександра Ріпецького, відомого народного діяча Сокальщини.

Величаві похорони Покійної при участі десятків священників відбулися в Лісах дня 3. грудня і тілні останки перевезено до Сокаля до родинної гробниці.

Вічна пам'ять правдивій українській матері-громадині!

Яків Лобурський. Дня 2. грудня в душному повітовому шпиталі вмер від цукрової хвороби дяк з с. Романова Яків Лобурський, що на останніх виборах був кандидатом на посаду з листи ч. 18. Небіжчик був свідомим націоналістом, за що в свій час втратив учительську посаду й мусів дякувати. Вмер він молодим ще людиною, проживши всього 32 роки й залишивши по собі дружину й двоє дітей. Вічний спокій його душі!

Українець.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Сала Ремісничої Палати, пл. Стрілецька).

Субота, 14. грудня, год. 7-30 веч. „Червоного кита“, комедія Федора.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 пополудні „Червоного кита“.

Неділя, 15. грудня, год. 7-30 веч. „Циганська любов“.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 10. XII, год. 7-30 веч. „Лявко (дешевий день, знижені ціни).“

Середа, 11. грудня, год. 7-30 веч. „Адвокат і рожі“, гост. виступ Брідзіньського.

Малий Міський Театр:

Вівторок 10. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рожі“, гост. виступ В. Брідзіньського.

Середа, 11. грудня, год. 7-30 веч. 3 осібним зміном — реп'єтаж проф. Ч. Крижанівського.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Вівторок, 10. XII, „Гонг Джей“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Середа, 11. XII, „Гонг Джей“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: Жінка та пави (Копіта Монтегетто) (на осн. повісті Пера Люї).

Касино: Прокляті крові.

Кольосей: Зелена бригада.

Лев: Таточку, а тучу графа (Гарі Лідтке).

Марусенька: Козачка без сотни (Кларк Боу). Веселі бурі.

Оазі: Трикратне весілля.

Палас: Звукова фільма: „Нью-Йорк у лоті“ (і наддоток: Ніна Тарасова: Дні міста — по російськи, Рим. Бенеді: Прозвіг до „Пані“).

Пав: Висіль острів с. Олені.

Пасажі: Студент із Монтані (Гут Діклов). Тиждень Гомонта та Пата й американська комедія.

Синдів: Амор на десятих (Г. Лідтке).

Фатаморган: Нинішні лічача.

Химера: Книжничі призи (Ал. Менку).

Утіха: Дикунка (Маліцька, Сиван).

Програма радіо.

Середа 11. XII. 1929.

Варшава (1311,7) 18-45 Річниця народності Краків (312,5) 17-45 Трансмісія з Варшави. Гельсінґфорс (251,4) 18-45 Мадарська і славянська музика. Ляйпціг (259) 16-30 Концерт солістів. Талін (296) 18-30 Концерт дитячої музики. Берно (341,7) 11-30 Грамофонові плати. Лондон (356,5) 16-30 Моцарт і Брамс. Штутгарт (360) 13-15 Грамофон. (Шалілін). Берлін (418) 17-00 Програма для молоді. Штотгольм (436) 20-00 „Кіноактор Гольдеш“ Вагнера. Рим (442) 21-02 Римський квартет. Лянгенберг (473) 17-30 Концерт Прага (387) 20-00 Симфонічний концерт. Мільно (501) 17-00 Музика. Брюссель (509) 18-00 Концерт радіо-оркестру. Відень (516,3) 17-10 Концерт для молоді. Рига (523) 18-30 Трансмісія з народної опери. Будапешт (550) 12-00 Лявоні і північна музика. Ковно (1935) 19-25 Вечірня музика. Париж (1723) 11-00 „Кіноактор Гольдеш“ Вагнера. Північна.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Замість повідомлень про своє вичиння складають Іван і Неоніла з Рибаків Ясень і Мартиніві новин 30 год на „Річку Школу“ в Рогатині. 1048 1-1

Заходами Союзу Українок відбудеться для членів і запроваджених ними гостей публічний виступ п. д-р Софії Парфанович п. а. „Вибрані розділи з гігієни жінок“. Виступи відбуватимуться в середі і п'ятниці о год. 19. а доміці Т-ва. Перший виступ в п'ятницю дня 13. п. м. 1027 1-2

Заходом Т-ва „Українська Бесіда“ в Станіславові відбудеться в четвер день 12. грудня п. р. у власній кімнаті при вул. Голузовського ч. 22/1. Андрійський Вечір з різними несподіванками. Початок о год. 8 вечером. Вступ для П. Т. Членів і інших запроваджених гостей. Доклад призначений на „Річку Школу“. 1049 1-1

З Українського Лінарського Товариства. В четвер, дня 12. грудня о год. 7 вечером відбудеться в доміці проти Голузовського Т-ва „Відраження“ при вул. Гродзких ч. 4/III. виступ д-ра С. Дурделла п. а. „Urethritis gonorrhoea“.

Студентів, членів Кружка „Річної Школи“ ім. П. Могилу у Львові прохасться на Ширші Сходинах, які відбудуться у Львові в Академічному Домі в четвер, дня 12. грудня 1929 р. о год. 2. по под. Справи дуже важкі. — Іван Сенів, голова. Богдан Кордюк, секретар. 1054 1-1

Живий літопис наших боїв і знамен (1914-1918) продовжує „Живий Кружок“ ім. Галини Баранко на своїх ширших сходинах, які відбудуться в середі дня 11. грудня п. р. о 6-й годині вечером в доміці при вул. Механського ч. 12. Головні референти: д-р Богдан Іпатевич і п. Олена Романова. — Прочитайте о численну участь. 1055 1-2

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

У НЕВАЖЛИВОСТІ з'ясувати військову книжечку встановлену через ПКУ Чортків на ім'я Іван Крушевський. 1023 2-3

АДВОКАТ на прохання пошукує рутинного повного комп'ютера з провінційною практикою від 15. січня 1930 р. Платня після ухвали. — Зголоситися до Адміністрації „Діло“ під „Солідний“ до 15. грудня 1929. 1040 2-2

ДОКТОР ПРАВ, б. кореспондент емігрантського бюра в Гамбургу, знаючий світові мови, тепер зайнятий в юриспруденції на Закарпатті, шукає (не маючи там права адвоката) відповідного заняття. — Більшу відомість покаже о. Стефанович у Львові, вул. Чарняцького ч. 26. 1053 1-2

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще на-правлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів на Маріївська ч. 5. — З провінційного ремонту прислать поч-ткою. — Староводні жіночі годинники переробляємо на рутині. 1002 22-2

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільшій силал Рентшнер, Jeronim 37. 883 11-12

АВТОМАТИ „Swoboda“, опадновості вічно горючі печі, поручає Рентшнер, вул. Jeronim ч. 37. 983 4-5

КОЛЯДИ. В. Бековецької: „При Янці“ — збірка козяк на форте-піан. 1-5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був, лікар загальних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сифілісних хвороб та лікарської косметики ординує від 8-10, 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Ваннофор. Дієтеріх. Кріп-терів. Сепаратно: почесні. Львів, вул. Потоцького ч. 11. і. п. 826 Телефон 65-87. 23-7

Подяка.

Щиро подяку складаємо отсему доро-гому тим усім, що віддали послідню прис-лугу нашої Найдорожній Мамі і Бабусі, б. п. Марії з Габліньських Ріпецькій.

Дякуємо шире Впр. о. Деміанові Кар-пичу за провід в похоронах і у відправі Соборної Служби Божої та за звору-шливі слова при вносі домодини в ха-ти. Впр. о. кан. Чеховичеві за прегарну, шире промову в церкві. Впр. о. о. Бах-іському, Степанові, Механському і Ка-шубинському за відслуження торжеств. Служби Божої, Впр. о. о. Пшемисловому, Консептиві і Ганкові за відправлення домодини Покійної за село в дорогу до Сокаля. Впр. о. Кулинчеві за від-праву панашан на цвинтарі в Сокалі.

Складаємо шире подяку Впр. Паням, які прибули навіть в дальній околиці, щоб взяти участь в похоронах Покій-ної. Дякуємо церковному хоріві в Лісах під проводом дна Шапарського, членам Братства і громадянам, що численною участю причинилися до зведення су-яного, похоронного обряду. Рівнож шире дякуємо всім, що вислали нам своє співчуття.

Ліси, дня 5. грудня 1929. о. Микрослав і д-р Степан Ріпецькі, — сини: Євгенія зі Смулів і Володими-ра зі Садовських — сини: Нестор 1051 і Ярус — внуки. 1-1

Ширіть наш часопис!

АДВОКАТ
Д-Р МИКОЛА ТОМКОВИД
відкрив адвокатську канцелярію
1042 в Борщеві 2-5
в домі п. Рокіцького побіч Староства.

ПОЛЕВІ ЛІЖКА

Ліжка мета-левні, залізні, та-піковані, хро-тяні вклади

поручає

ВИРІБНИ Я. ЯГОШЕВСКИ

Львів, Личаківська 132. 938 6-6

На св. МИКОЛАЯ та на ЯЛИНКУ
ВІЙКАРИЙ ДАРУНОК — ДОБРА КНИЖКА

Баранок В. — Скошений цвіт (ви-ток з гад. образів) бреш. 5-30
оправ. 8-30

Вовчок М. — Твори І. том. Най-кращі оповід., оправ. в під. пок. 8-00

Гоголь М. — Твори І. том. Вечорі на хуторі під Диканькою, бреш. 9-00, оправлені 12-50

Гребінка Е. — Чайковський, істор. пов. в кольор., малюнками бреш. 5-00, оправлена 8-50

Залізняк М. — Ліги каменя доби повість з передісторичних часів з малюнками, бреш. 1-20, оправ. 3-20

Келлерман Б. — Тунель, роман, бреш. 8-10, оправлений 12-60

Кернуд Д. — З табором убіяння, повість з життя в Канаді, бреш. 4-00, оправлена 7-00

Кобилянська О. — Земля, повість з сел. життя XIX ст. на Буко-вині, бреш. 8-10, оправлена 12-60

Кобилянська О. — Царівна, по-вість, бреш. 8-10, оправлена 12-60

Костомарів М. — Чернигівка, Бу-валщина XVII ст. 2-00

Левинський-Нечуй Ів. — Кайда-шова сім'я, повість з сел. жит-тя, брошурована 5-40, оправ. 9-90

Левинський-Нечуй Ів. — Причеп, повість з життя православного духовенства, бреш. 8-10, опр. 12-60

Левинський-Нечуй Ів. — Твори І. т. Повісті: Микола Джеря, Запо-рожці, Бурака, Баба Параска, оправ. в ц. пов. 8-00

Левинський-Нечуй Ів. — Хмара, повість з життя інтелігентів шістдесятих років, брошурова-на 8-10, оправлена 12-60

Маковей О. — Заліся, повість з життя гад. духов. бреш. 4-50, оправлена 7-50

Мирний П. — Хиба ревуть води, повість з життя селян, брошу-рована 6-75, оправлена 9-90

Мельник І. — На Камчатку, спо-мин з подорожі, з малюнками брошурована 3-00, оправлена 6-00

Раковський — Наші Земля, її у-творення, будова і минування з малюнками, бреш. 2-50, опр. 5-00

Федькович Ю. — Твори II. т. по-вісті оправ. 8-00

Федір Ігор — Златопольє Син України, історична повість, брошурована 4-50, оправлена 5-60

Франко І. — Перехрестні стежки, повість з гад. життя, бреш. 8-10, оправлена 12-60

Шевченко — Кобзар під ред. Лен-ного, брошурована 9-00, оправ. 13-50

Шевченко — Твори в 3 томах, брошурована 27-00, оправлена 45-00

Шевченко — Повне видання тво-рів в 5 т. брошурована 45-00, 1050 1-1 оправлена 72-00

Замовлення слати на адресу: Т-во „Пресвіта“, Львів, Ринок 10.

Присилайте
передплату!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шашк. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем.
Публікація не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

„Театр Української Кооперативи“ у Львові

починає свої вистави в салі Ремісничої Палати (Стрілецька
площа) від дня 14. грудня ц. р. — Репертуар в оповістках.

Відгомони арештувань і демонстрацій.

Львів, 11. грудня 1929.

Арештування українських національних діячів на Великій Україні, особливим відгомін пих арештувань поза межами досяжності комуністичної диктатури будуть ще довго пресмачним кормом не тільки для всієї комуністичної преси в УСРР, але й для її підголосків у Львові.

Ось комуністична преса друкує довжелезні т. зв. „протести“ всяких казюньних установ і організацій проти „контрреволюційної діяльності“ арештованих, а львівська „Рада“ скрупулятно їх передруковує. Це безкритичне передруковування вона довела аж до абсурду, бо ось ціле 54. число за винятком передової статті, що своїм змістом теж звязана з цими протестами, заповнила виключно передруками протестів, протестуючих промов, признань для ДПУ і т. д. У черговому 55. числі є продовження цих передруків, а саме: на чергу прийшла авторитетна промова Чубаря про арештованих „злочинців“.

Всі передруковані протести „пролетарських“ установ, „пролетарських письменників“ і „пролетарських учених“ не знаходять, очевидно, в редакції „Ради“ ні тині якогонебудь критичного відношення чи застереження. Навпаки: всі вони репродуковані з пошаною та шиком, всі акцентовані з очевидним алявством і накінець отубльовані на доказ повної злочинності, услужливості і відданості редакторів „Ради“ для комуністичних диктаторів на Україні. Словом, „Рада“ визнає за абсолютну правду виключно тільки те, що подають до вірування комуністичні чекісти.

Та згадали ми про „Рад“ так тільки мимоходом. Бо далеко цікавіше для нас становить комуністична преса до тих відгомонів, які спричинили комуністичні арешти поза межами УСРР. Вся без винятку комуністична преса, що подається на Великій Україні, назвала демонстрації української молоді ділом польського фашизму. Колиж ми в „Ділі“ з 29. листопада на це вказували і ствердили в статті п. н. „Распни, распни...“, що українська молодь ніколи не була і не буде зліпним знаряддям у чужих руках, а далі підкреслили, що всі т. зв. „стихійні“ демонстрації „пролетарської громадськості“ на Рад. Україні проти арештованих українських діячів в їхніх релігійних є ділом рук чекістів, то казюньні публіцисти з радянської преси вийшли з себе. Це їх чомусь заболіло. Але заболіло без причини, бо це факт, що всі тамешні протести як не були ділом чекі, то робилися для чекі просто зі страху.

І так у передовиці „Пролетарської Правди“ з дня 4. грудня ц. р. між іншим читаємо: „Брехлива буржуазна газета (тобто „Діло“, — Ред.) наважується робити наклеп на масовий рух протесту, на демонстрації, в яких брали участь на Україні десятки тисяч української інтелігенції, що все це організувала чека. Свідомо захоплюючи від цієї інтелігенції, що в Харкові і Києві демонстрували не кількадесят осіб, а десятки тисяч українського студентства і української професури, вони намагаються таким способом робити наклеп на справжній характер протестантського руху на Україні. Вони бо добре знають, що якщо вони подали лише фактичні числа демонстрантів, то кожний зробив би такий висновок, що кількадесят львівських демонстрантів, вихованців УНДО, такі можуть організувати цілосудичка, а десятки тисяч українських пролетарських студентів і тисячі (!) професорів, отой колисьальний рух, що охопив не лише всю масу робітництва і селянства, а й найширші маси української інтелігенції, відбувається не з чийогось примусу, а з власного почуття, з власної свідомості“.

Отже комуністичний публіцист з „Прол. Правди“ цим разом вже не обстоює свого твердження, що демонстрації молоді у Львові організували польські фашисти. Він тільки каже, що

могли організувати. А чому? Тому, що у Львові демонструвало тільки „кількадесят“, а в Харкові і Києві аж „десятки тисяч“; демонстрації „кількадесят“ можна організувати посторонніми руками, а демонстрації „десятки тисяч“ ніяк.

Серйозно цього становища очевидно брати не можна. Бо й публіцист з „Прол. Правди“ дуже добре відомо, що комуністична чека потратить все підготувати якнайкраще одним тільки стилем побажання, яке як стій рознесуть куди слід її агенти, між якими є не тільки „робітники“, „селяни“, „студенти“, „артисти“, „службовики“, але й „учені“. Колиж цей публіцист цього не знає, то нехай спитається київського голови чекі Іванова, або харківського надчекіста Валицького. Вони його зможуть в тім переконати. Під комуністами і їх диктатурою, що доказали вже й таких подвигів як розстрілювання тисяч одним махом зі скоростріля, усі йдуть на демонстрації „дуже радо і з власної свідомості“, бо це їм наказує їх інстинкт самозбереження. Іграє робітничою чи студентською участю у демонстрації та вплинути кілька разів „словами“ для чекі, або вчепити до демонстрації протест проти тих, що вже для них жертвою комуністичного насильства, ніж за-

Не забудьте, що найдалше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу в „Дністрі“ на 1930 рік, бо інакше обезпечення Ваших будинків перейде по закону в цілості до ПЗУВ.

мість того попасти самому в підземелля ДПУ. Всі ті, що не беруть там участі в комуністичних демонстраціях, це або смертельно недужі в каліки, або арештовані. Такий вже є смак комуністичної диктатури і таке її „право“, що там чека все робить „стихійно“. І звідси походить масовість тамешніх демонстрацій. Нам відомо, що і Харків і Київ переживали по кілька разів такі „великі“ моменти як ті, в яких одного дня масово вийшли вхочаху армію Денікіна, слідуемого дня армію більшовиків, а третього армію УНР. І т. д. Це наслідки старорежимного царського виховування маси.

У нас ніколи таких диспозицій не бувало. І наша національна молодь не знає таких „традицій“. Вона радше жертвувала своїм життям, ніж йшла на пониження. Безвольним знаряддям у чужих руках вона не була і ніколи не буде. Бо не може з нашою молоддю і взагалі з національним вибором польський фашизм зробити того, що в силі зробити з „пролетарською“ суспільністю чека. Це комуністичні публіцисти мусять собі ватижити.

Церковні справи.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 25. листопада 1929.

I.

Церковні справи на північно-західних наших землях належать до найбільше актуальних і болючих. Під цей час якраз вжитися доля церкви, а з нею в деякій мірі й доля українського народу. Наше життя так тісно звязане з життям церкви, що лише національно звиклий елемент може не цікавитися сучасним наступом на неї з різних боків.

І тим дивнішим є те затишшя, яке запанувало в цій ділянці, не зважаючи на загрозу для матеріальних підвалин церкви. І не лише церкви. Адже церковне майно, на яке зголошує свої претенсії латинське духовенство, є майном українського населення.

Звідки це затишшя? Які причини мовчання тих, що так голосно виступали на церковному з'їзді в Луцьку? Чому не лунають голоси членів б. церковного комітету? Чому не читаємо в пресі протестів, подібних до тих, що їх недавно ще читали з приводу богослужбової мови?

Дивно, дуже дивно! А особливо, коли зважиш розміри небезпеки для нас від судових позовів ізза церковного майна.

II.

Як відомо, латинське духовенство зголошує претенсії до 500 православних церков і монастирів, у тому числі на Волині до 145 церков. Не маємо точного числа позовів на українському Поліссі. Однак, взагалі на долю українців, мабуть, припаде біля половини всіх позовів. Коли оцінити кругло майно кожної церкви (земля й забудовання) в 200 тисяч зол., то одержимо не абияку суму, бо аж 50 мільйонів зол. 50 мільйонів зол!

Але це не все. Один з подільських часописів

Укр. студ. Вис. Торг. Шкіл у Львові улаштовують

в четвер, 12. грудня ц. р. в Малій салі Лисенка

Андріївський Вечір

Початок о год. 9.

Вступ за запрошеннями.

1038 1—1

КОМІТЕТ.

отверто заявив, що число зголошень за мале, бо б. уніятських церков є значно більше. І справді, чому латинники хочуть забрати в українського населення на Волині лише 145 церков, а не всі? Очевидно, решта залишається на чергову порцію. Важно зробити „правильний“ початок. А далі справа вже піде легко. На виночені судові справи проти 145 церков на Волині не можна інакше дивитися, як лише на початок ширшої акції, що має на меті відібрати в українців ще більше церков. А тоді сума 50 мільйонів подвоїться або й потроїться.

На що акцію треба ще дивитися, як на відібрання в нашого народу того, що дало йому скасовання панщини в компенсацію за вікову невідницьку працю на панів. Не треба забувати, що всі ці церковні землі, колишні землі поміщицькі, українське населення скропило своїм гірким панщинним потом, як також запрацювало собі у поті чола і матеріал на будівлі. В за плату за цю тяжку панщинну працю по скасованні панщини церковні землі й залишені церковним громадам, які завжди були їх власниками й таки ж власниками почували себе й тепер. Як бачимо, позов зазда церковних земель, що належить народним масам, є актом антисоціальним.

Не кажу вже про остаточну мету зазіхання латинників на наше народно-церковне майно, бо вона всім відома: відібрати церкви, перетворити їх у костели для неіснуючих римокатоликів і при їхній допомозі вести стару „національну“ роботу серед українського населення. Отже загроза для національної душі нашого народу від цих позовів цілковито ясна.

Щодо кількох костелів, які російська влада віддала місцевому українському населенню, то й тут справа стоїть дзаво не так, як її змальовує польська преса. Ці костели були збудовані для зайшого елементу (двірської служби) теж потом місцевого українського селянина й з тих фондів, що давала поміщикам праця нашого народу-кріпака. Коли ж російська влада й передала українському не-латинському населенню кілька костелів, то передала їх взаємін за ті церкви, які раніше те населення мало та які зникли таким способом, як зникли нещодавно церкви в Павлові, Дубі, Павловичах, Комарові й інш. місцях на Холмщині. Українська шляхта й міщанство скрізь по містах мали про-

гарні церкви в той час, коли тут жадних костелів не було. А де ті церкви? З рештків брацької церкви в Луцьку (одна стіна з кусниками бокових) вдалося склеїти маленьку церквушку. А по інших наших волинських містах церкви цілковито зникли, а на їхньому місці вирости костели.

Отже, українці, одержавши в деяких містах і містечках латинські костели взамен за їхні церкви, ще не повернули собі того, що мали й що віднято в них та знищено латинниками в післялитовську добу.

Тому всі мотиви до позовів, що нібито латинській церкві за російських часів сталася кривда й що ця кривда повинна бути тепер направлена, є безпідставні. Коли вже виходити не з сьогоднішнього володіння церквами, а з історичних моментів, то треба сягати дальших часів — часів українських князів і литовського ланування. А коли сянемо туди, то побачимо, що наш народ ще не відзискав всього того, що було в нього забрано та знищено попередниками тих, що зголосили сьогоднішні судові позови.

Покридженням у цьому відношенні є не латинський костел, а український нарід. Всі ті „історичні“ мотиви, які висувують польські часописи, розраховані на людей, що не знають історії.

III.

Такі неузасаджені позови, як позови латинського духовенства про відібрання в православного населення його церков, бувають у судах дуже рідко. Адвокат, що веде справу в Луцькому окружному суді, замість яких-будь доказів щодо прав позовників обмежується фразою газетного жанру: російська влада, мовляв, ці церкви (уніятські) забрала й віддала православному духовенству; а ті часи не було можливості судово доходити своїх прав, томуто й т. д. В кого забрала? В польського населення? В латинського духовенства? Аджеж майже кожна наша церква має докази одержання церковної землі, а іноді й будинків для своєї церковної громади від тодішніх помішників чи інших побожних людей! І не з часів російської влади, а з часів королівських.

Очевидно, позови розраховані були на те, що наші церкви не мають доказів власності. Але колиб навіть було й так, то їм вистарчають докази теперішнього свого володіння. Докази ж мусілиб дати ті, що вносять позови. А в них цих доказів нема. Бо й як-же можна доказати, що не твоє є твоїм?

ОЛЕКСАНДЕР КОВАЛЕВСЬКИЙ.

Спогади заслуженого діяча.

Памяти Евгена Чикаленка*).

„Спогади“ Евгена Чикаленка є лише вступом до більшого мемуарного твору, що має назву „Щоденник“, який, треба думати, в найближчому часі побачить світ.

„Колись мені пощастить — пише Е. Чикаленко в передмові до „Спогадів“ — зредагувати й видати щоденник, початий у 1907 році, а тепер випускаю в світ, як вступ до того мого щоденника конспективні спогади свої за 45 років свого життя (1861—1907)“.

Українська мемуарна література не є багатю. Це дивно. Не кажу про попередню, а про нашу епоху. Не можемо в жаден спосіб дорівнювати російським діячам, що в основний спосіб освітали передреволюційну та революційну добу. Варто лише пригадати такі замітні новини, як спогади Віте, Сухомлінова, Саазова, Денікіна, го-що, „Архів російської революції“, що налічує біля двох десятків томів, уміщує спогади різних осіб, незалежно від їхньої громадської ролі.

Українська мемуарна література розвинулася трохи шойно за останні роки. Помінаючи „Відродження нації“ В. Винниченка або „Нічопис“ О. Дашенка, що є негідні цієї назви, маємо вже й цікаві, справді мемуарні твори як П. Христюка, В. Андрієвського, Д. Дорошенка, П. Скоропадського, ген. В. Петрова, С. Шухевича, В. Приходька, ну й Е. Чикаленка. Помінаю дрібніше.

Значіння мемуарної літератури чимале. Вона всебічно висвітлює якусь епоху, даючи надзвичайно цінний матеріал до пізнання психології громадянства та його діячів. І красне письменство намагається освітити дану добу, й воно малює якусь тло громадського життя, але наслідком своєї форми, *анонімової методи* воно, здебільша, шукає типів тої чи іншої епохи, який давав би нагоду змалювати значні вірування чи настрої якоїсь верстви даного громадянства. Навіть, коли красне письменство наближається до мемуаристики в формі так званих історичних

* Реферат виступлений на Академії в честь Е. Чикаленка в Ленінграді 17. листопада 1929 р.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ВОНИ КРАСІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

Взагалі ці судові позови, як на двадцятий рік, є більше дивоглядні, ніж серйозні.

Томуто, очевидно, перша судова розправа в Гродні про відібрання кількох десятків церков і скінчилася нічим. Суд відхилив справу до представлення позовною стороною доказів своїх прав. Та де-ж їх взяти? Коли-ж їх нема й не може бути.

Так само повинні скінчитися справи й у судах на Волині. Одного гарячого бажання з боку латинського духовенства заволодіти нашим народнім майном чи одної „побожно-патріотичної“ мети цієї „ревіндикації“ замало, щоб наше майно присудити комусь іншому. Українське населення, яке звикло до певних правових норм, інакше й не уявляє собі закінчення процесів. Тим більше, не хоче і припускати чогось некорисного для себе.

Однак, чого не буває в наших часах? І це „однак“ повинноб змусити наше громадянство бути трохи активнішим у такій важливій справі, як „ревіндикація“ нашого мільйонного майна.

(Продовження буде.)

В. Островський.

Проти червоного терору.

Протест студентів Академії Ветеринарної Медицини у Львові.

Українці, студенти Академії Ветеринарної Медицини у Львові, зібрані на зборах 8. грудня 1929, протестують перед цілим культурним світом проти червоного терору на Великій Україні, осуджують зрадницьку роботу московських прислужників на зах.-українських землях і звиняють ціле українське громадянство до безпощадного поборювання радянської влади і москвофільства всіх відтінків.

За президію зборів:

Іван Білоскурський,

Богдан Чехуш.

На економічні теми.

„Азотова справа в Польщі“.

Хочу обговорити актуальну нині справу недавно впровадженого в Польщі мита на чилійської селітри. Здавалось би, що річ ця для нас маловажна тому, бо українські хлібороби спотребовують взагалі мало мінеральних погноїв, а селітри то вже зовсім обмаль. Однак так воне не є, бо наше селянство останніми часами досить живо кинулось до uprawy цукрового буряка на землероду, що неугріше оплачує свою продукцію. Цукроварні доставляють своїм пливаторам крім пасівня буряків також і мінеральні погної, хоча при управі цукрового буряка; небагато погноїв потасових і фосфорових дається й азоту в формі краєвих виробів синтетичних, також селітру чилійську. Наші хлібороби, дістаючи від цукроварень мінеральні погної як завдаток за випродуковані в майбутньому буряки, спотребовують у цей спосіб якби „прямусово“ якийсь контингент чилійської селітри. І тут саме вага для нас порушеної справи, бо наслідком подорожжів погноїв дорожчою стане і продукція землеродів.

У серпні цього року позавився розпорядок міністра скарбу, яким накладається мито у висоті 10 зол. від кожних 100 кг. чилійської селітри, ввезеної до Польщі. Розуміється, що розпорядок цей видає міністерство скарбу в порозумінні з міністерством рільництва та торгівлі і промислу, застерігаючи собі при цьому дозвіл на імпорт деякої кількості селітри без мита. Висоту-ж цього контингенту селітри без мита означити у міру потреби згаданий міністр, порозумівшись з представниками краєвих фабрик азотових навозів, а також з міністром рільництва. Головними мотивами цього розпорядку були: надмірний ввіз селітри до Польщі, що перевищує правдоподібно ліміси її необхідне заповнення і тим самим непотрібне обтяження торговельного балансу та — що важливіше — селітра внаслідок сильної пропаганди стала на навознім ринку гіршею

Можна сказати, що більшість сторінок у „Спогадах“ власне не має отого „якання“, за яке ніби прохає вибачення Е. Чикаленко, а присвячені вони характеристично дуже трагічній епохи в нашому національному житті від ганебного указу 1876 р. до революції 1905 року. В цьому ж громадська вартість „Спогадів“ — і таких книжок у нашій мемуарній літературі ще небагато.

Е. Чикаленко означає, що він охопив епоху, від 1861 р. до 1907 р., мало не цілостоліття, а, в кожному разі, три царствування — Олександра II, Олександра III, та Миколи II, що були такі різні в своїх політично-національних і соціальних змаганнях і заважали дуже негативно на нашій справі. Так Е. Чикаленко був зв'язаний з трьома поколіннями. М. Кропивницький, К. Карий, М. Садівський, проф. В. Антонович, М. Лисенко, П. Жатецький, П. Стебницький, Бор. Грінченко, Мих. Грушевський, Вол. Винниченко, Ів. Франко, Мик. Левицький, Вол. Леонтович і інші.

В „Спогадах“ находимо оцінку всіх перемислених осіб, коротку, але ядрну. Знаходимо там дуже цікаві факти з нашого громадського життя. А що більш цінне — характеристику „сірих людей“ української справи, отих „звичайних“ громадських робітників, які Бог знає звідки виринули, але мали віру в українську будучину і цією вірою збудували десятки Никодимів. І не загасала українська іскра. Жовтєва. Доврі десятиліття. Аж вибухло полум'я великої національної свідомості. Оці „сірі люди“, оці „буденні“ робітники, звичайні воики народньої справи в „Спогадах“ Е. Чикаленка чи не найцікавіші постаті поміж тими, що він малює. Виконали вони незабутнє діло для нас, для сучасників. І не можна їх оминути...

Наведу кілька прикладів, кілька уривків зі „Спогадів“, бо в нині майже незаних „сірих людей“, що вірно стоять як вартівники на своїх місцях, по містечках та селах, розкинутих по всій українській землі. Цікаво при них зупинитися ще й тому, що дістаємо відповідь на те питання, яке ставили підчас української революції: „Звідки придбали ми стільки відданих, чесних і поважних укр. діячів немов би протягом одної го- чи? Звідки вони вийшли, хоч до того часу їх ніби й не було, їх ніби й не зналося... Звідки?“

(Продовження буде.)

повістей чи романів, коли воно малює вже не повний тип, а справжні історичні постаті — й тоді воно не відбиває правдивих подій, які малює, ані правдивого обличчя центральних дієвих осіб. Художникові тяжко бути фотографом. Ось чому, щоб пізнати правдивого Наполеона вистає перепитати уважно його геніальні мемуари. Ось чому, з другого боку, при всій геніальності Льва Толстого, як художника, його Наполеон відбігає на кілька миль від Наполеона правдивого.

„Мемуари“ — мають особистий тон. Вони кажуть про особисті переживання, оцінки й погляди автора. Вони виявляють живих людей з їхніми слабощами та додатними сторонами. Навіть при тенденційності, ці люди ближчі до дійсності, ніж в уяві найоб'єктивнішого письменника. Тому то вони відкривають безпосередньо обличчя самого автора спогадів. Щоб пізнати Миколу II. — не треба читати навіть талановитих спогадів гр. Вітте; вистає денник самого Миколи II.

Отже, для пізнання минулої епохи та її громадського тла, для пізнання діячів її осіб, для пізнання й характеристики її політичних, культурних та соціальних змагань — спогади людей, які стояли в центрі громадського життя й провадили ним чи стояли осторонь, як обсерватори мають величезне історичне значіння.

„Спогади“ Е. Чикаленка виходять поза межі звичайних мемуарів. Це скоріше матеріали до історії громадського руху на Україні, а почасти є навіть частиною історії цього руху.

Що-привада, автор пише в „Передмові“, що люди ставити на перший план своє „я“, і то тому, що „я пишу про те, що я бачив, що я чув, що я переживав у своєму житті і при всьому могому бажанні, я не міг уникнути отого неприємного мені „якання“.

Але це не зовсім так. Коли візьмемо такі розділи, як про український театр, про старі громади, про безпартійну загальну українську організацію, про демократичну, радикальну та демократично-радикальну партію, про знаменитий людина „Радю“, про українські фракції Державної Думи — тут не тільки не знайдемо „якання“, а навпаки, відшукаємо надзвичайно цінний матеріал, пова якого не перейде байдуже ні один історик нашого громадського руху.

конкуренткою синтетичних польських азотових погноїв, або інакше сказавши: головним гамульцем у розвитку польського азотового промислу.

Голосів прихильників цього міністерського розпорядку дотепер майже не чути, але вате безпощадній критиці широких кругів заінтересованого хліборобства нема кінця та стриму. Голосам хліборобів досить різко помагає пропаганда загрозованих продуцентів салітри устами, чи пак перами їх енергійних делегатів. Не треба аж надто фахового розуміння справи, щоб назвати цей розпорядок міністра виданим не на часі.

З усіх азотових мінеральних погноїв, як азотняк, амонієвий сірчан, амонієвий азотан і салітра „нітрофос“, вироблюваних польськими фабриками при допомозі хемічної синтези, ні один не може заступити в деяких випадках чілійської салітри. Завдяки своєму дуже простому хемічному складові, а також важким фізичним прикметам буває цей погній уживаний в першій мірі у випадках т. зв. „доразової допомогі“ при поголовному салітруванні (напр. коли озимина на весні дуже слаба), а головню при управі цукрового буряка. Ділення салітри дуже скоре, бо вже по 3—4-ох днях можна зауважити на рослинах її додатний вплив. Вів азотових погноїв до Польщі ще в р. 1927-28 вносили 40 проц. загального запотребування, в тім 24 проц. салітри; значить, що вичислені вторі погної, продуктовані в Польщі, не лише не могли заступити салітри, а й узагалі заспокоїти пошмостей ринку. Чи за один рік продукція азотових погноїв у Польщі так дуже зросла, що змогла заспокоїти загальне запотребування, по-аволимо собі сумніватися.

Ще більше наглядною стає нецільність агаданого міністерського розпорядку, коли заставимося над наслідком, які вже викликали впроваджене мито. Є певні відомості, що азотові погної польського виробу апазілод мита на салітру дорожчіють. Чи це міністр мав на цілі? Я думаю, що ні. Відомо, що фабрики азотових погноїв працюють і так рентабно, а спричинювати ще зріст помічних погноїв у часі, коли ціле хліборобство задихується від катастрофальної кон'юнктури, від надмірних податків ґрунтових, доходових, маєткових, комунальних, дракон соціалістичних і т. д. — то зовсім не потрібно. А цей теперішній уряд заявляє заочно, що він за найголовніше завдання поставив собі обмежити скрутне положення хліборобства. Спричинений зріст ціл на помічні погної — це те саме, що підняти кошти продукції хліборобства, котре вже й так майже не оплачується.

Ніхто не стане перечити, що польські міністри мали на увазі добро польської держави, що метою їх є зробити кожну галузь польського промислу самовистарчалною. Та цього не допонується виданням одного розпорядку. Не воясім ще сильний польський промисл помічних погноїв не набере сили наслідком штучного відгороджування його від здорової конкуренції, а навпаки: може ще ослабнути. Коли цей промисл має природні внаслідки на успішний розвит, то чогож бо-

ятися конкуренції, котра з часом не відержить і мусить ослабнути? Штучне припідпування таких процесів спричиняє звичайно лиш непорядки комплікації. А бояться пропаганди за уживанням салітри і через те наладити мито. — то ледви чи дасть бажані наслідки. Хтож боронить польським заінтересованим чинникам протиставити здоровій пропаганді за уживанням салітри — таку саму пропаганду за кравчими виробами?

Польські хлібороби — головню з Познанькини — вже надто привикли та набрали досвіду в уживанні салітри, щоб могли так легко погодитися на обмеження такої великої вигоди від одного розмаху адміністраційного пера. І тому там найбільший спротив проти цього нещасного мита. Слід було до такої справи братися поволи, поступовно пригтовлювати публичну опінію до своїх замірів, при допомозі мудрої, опертої на певних наукових досвідах пропаганди виказувати можливість заступлення одних погноїв другими і в цей спосіб „операція“ булаб майже безболізна. А так розпорядок викликав тільки огірчення. Уже само застереження міністра у згаданім розпорядку: дозволити на ввезення якоїсь кількості салітри без мита, стверджує факт необхідний в Польщі такого погною. Та чи буде н. міністрів можливо означити ту необхідну кількість?

Для нас повинно бути напам'яті те, що всі польські центральні рішничі організації будуть старатися використати згадану „п'явузю“ в міністерському розпорядку і вивести для себе дозвіл на ввезення якоїсь кількості салітри без мита. Наш „Сільський Господар“ не повинен лишитися позаду! В першій мірі слід би поробити заходи у дотичних чинників на виведення і для себе контингенту салітри без мита. А дальше требаб повести пропаганду серед хліборобів, головню серед тих, котрі планують цукрові буряки, щоб відмовлялись брати від цукроварень салітру, бо вона по вській правдоподібності буде „з митом“, а натомість нехай всі замовляють у свого „Сільського Господаря“ салітру „без мита“.

Инж. агроп. Юліян Винницький.

Розлом серед нім. націоналів.

Розлом в партії німецьких націоналів поступає дальше, бо невдоволення з політики Гугенберга в рядах націоналістів зростає з дня на день. Недавно виступило з нім.-національної партії кільканацятьох послів, а тепер рішив покинути ряди партії цілий нім.-національний робітничий союз, якого провідник посол Гартвіг виступив уже передше з партії з причини диктатури Гугенберга і ворожого його відношення до професійного руху. Нім.-національний робіт. союз ухвалив на днях дати кожному своєму членові вільну руку належати або виступити з нім.-нац. фракції, а одночасно зсоціалізуватися однодушно зі становищем свого провідника Гартвіга.

Між селами видніють військові осадні та звичайні польські кольоні. Забудовання в більшості під бляхою, менше під гонтами, зрештою мало чим різняться від селянських. Подекуди видно рішничі машини. Якби населення мало розуму, а не напівінстинктовну нехитість до кольоністів, то напевно пішло би в цій ділянці за їх приміром, навчилосяб раціонально управляти землею при допомозі модерних засобів. Та могли, що ясно відкрили Волинську землю, розмежовують від себе два народи, замикаючи герметично дорогу навіть корисним впливам.

Сонце поволі обнижується, вже сполудня. Розлогі голі поля лишаються за нами, віддаємо в гарний ліс. Великі дерева розкішно хитають віттям, ледви-лише західний вітерець. Рання непогода вже цілком розвіялася, природа всихається... У лісі повню ще привабливої зелені, по якій передливом перебігають тіні з кожним подмухом вітру та золоті зайчики... Приємно ласкоче наш слух спів пташин, заглушуваний часами таємним шумом. Ліс шумить... Співає незнану нікому пісню. На душі весело, сонно, вродисто.

— Я люблю, як ліс шумить. — сентиментально зазначає товариш подорожі.

— Да, я тоже люблю!.. Хороше шумить... докидає поважно молодий священник. Про ето писав...

Виязалася розмова про Короленка. Мою знайомість з Короленком жителі Волині приняли з великим здивуванням.

— Ви тоже читали Короленка! Хороший писатель! — А дальше почався іспит не тільки з Короленка, а взагалі з російської літератури. При тому довідався я, що мої знайомі знали вже галичан, які „даже“ нічого не визнавалися у „великой русской“ літературі. Хоч мої співподорожні з костей та крові українці, на волинські відносини навіть досить свідомі національно — то ще не отряслися з пороку російської величч. Це сталося тому, що ще не пізнали

Т-во „Укр. Бесіда“ wraz з молодими артистами, учнями О. НОВАКІВСЬКОГО влаштовують

для своїх членів та запрошених ними Гостей

„АНДРІВСЬКИЙ ВЕЧІР“

(з танцями та традиційними забавами).

вний відбудеться дня 12. грудня ц. р. в селях „Бесіда“, Рутівського 22. Початок в год. 21.

На шкільно-освітні теми.

Як наладити й переводити шкільний п'єбісцизм

1. Закон про деякі шкільні постанови з 37. VII. 1924 р. В. З. ч. 79, поз. 766. і виконний до нього міністерський розпорядок з 7. I. 1925 р. В. З. ч. 3, поз. 33. дає право родичам дітей у шкільному віці вносити що-року шкільні декларації за українською викладовою мовою в школі.

2. Шкільний п'єбісцит складається з двох частей: декларації за українською школою вносять українські родичі або опікуни українських дітей у шкільному віці надаліше до 31. грудня, а описля вносять декларації до 30. квітня ті, що хочуть польської викладової мови в школі.

3. В цілі переведення п'єбісциту за українською школою треба створити рухливий Повітовий Комітет для переведення шкільного п'єбісциту в цілому повіті. В кожній громаді (місті, містечку і селі) слід створити місцеві комітети, які подбають про переведення п'єбісциту в своїй громаді.

4. За українською школою треба декларації за найменше 40 дітей. Одначе треба подбати, щоб декларації поідписували і вносили всі українські родичі чи опікуни за своїх дітей у шкільному віці.

5. Кожний батько чи опікун має підписати окрему декларацію за свою дитину з домаганням української (русської) школи в громадській уряді, який обов'язаний даром потвердити власноручність підпису. В разі якоїнебудь перепони в гром. уряді треба внести проти начальника громади (п'ята, солтиса) жалобу чи протест до староства, повітства і міністерства внутрішніх справ. Якщо це не помогло би, то підписи підтверджувати у нотаря, в суді або старостві.

Щоб збаламутити наших людей, видали поляки шкільні декларації в українській мові, але за польською школою і підсуюють їх несподівано українцям до підписування. Тому треба добре дивитися, які шкільні декларації хто підписує, щоб замість за українською школою не підписати — нехотючи — за польською.

6. Щоб мати контролю над цілою п'єбісцитовою акцією й унеможливити надужиття, треба шкільні декларації вносити збірно, а до них можна долучити супровідне письмо та доручити за потвердженням рубрум. Якщо який шкільний інспектор не хоче потвердити рубрум, то внести проти нього жалобу до Шкільної Кураторії та Мі-

надбань рідної культури. Та це робить, правда, в дуже вільнім темпі само життя.

Вже під вечір замайоріла перед нами у віддалі кільканацятьох км. Почайська Лавра. Та до міста прийшлося віджати шойно нічо. Немилою несподіванкою був холодний дощ, що розмочив і так поцтовану дорогу. Ми їхали вже крем'янецьким, як відомо, гористим повітом. Що-хвилі грозила нам небезпека звернення, часто треба було вискакувати з воза та чалпакати болотом. Місцями мусів візник іти поперед коней та вказувати, куди їхати, щоб не прийшло до катастрофи. Були хвилі, в яких силуетка візника зникала. Тоді чути було тільки „геп“, а потім зрезигноване: „Я вже впав“. З бідою пройшли ми село Старий Почай і наблизилися до Почаєва-міста, де й розмістилася Лавра. Дощ вже цілком настав, а на ризах неба замиготіло безліч зірок.

II.

— Дивіться, соборі!

На синім тлі небес видніла, ніби птаха, що поривається до лету, величезна будівля, у всіх вікнах ясно освітлена електричним світлом. Служилося всеночне. Не вважаючи на перемучення дорогою, Лавра притягла мій зір як джерельна вода мандрівника на пустині. Перед мною був центральний пункт усіх поривів і алетів релігійного духа Волині. Тепер — дзеркало польського православ'я, а колись, ще так недавно, за російської влади, — осідок і остоя російського чорносотенства. Тут виходив у світ і відомий орган „Почайський Листок“. На превеликий жал, дух і ідеї володарів Лаври лишалися ті самі, тільки, очевидно, з обмеженим уже полем ділання, бо бракує опікунчих крил царського жандарма.

Як уже я сях-так примістився в якогось жидка (гостиниці Лаври були заняті), вибрався вечеряти. Хоч уже був пізний вечір, по вулицях ешталася багато прочан. В найближчій

К. ПОДРУЦЬКИЙ.

До серця православ'я.

(Вражіння з дороги до Почаєва.)

I.

Дня 9. вересня 1929 р. їду до Почаєва. Там 10 і 11. ц. м. великий відпуст, тож вибираюся туди зі знайомим православним священником, щоб власними очима оглянути серце та дзеркало православ'я на Волині.

Скоро лишаємо за собою дорогу та цілі ваалки прочан. На возах переважне жіночий елемент, а декуди стрічається й малих дітей. На кожному майже возі почесне місце займає великий куфер з припасами. Ті, що їдуть з дальших сторін та ще з малими дітьми, задержуються в затишному місці, щоб поживитися і дати коням належний відпочинок.

Піших прочан вже не видно цілком, перейшли скорше; одні тільки діди вештаються.

Переїжджаємо через цілий ряд розкинутих, хоч невеликих, волинських сіл. Уже на перший погляд можна зорієнтуватися, які їх матеріальне вивінування. В бідному селі краще не приглядатися дуже нічому, бо часом можна стрінуватися з таким огнистим поглядом, що аж мороз піде поза шкіру. Інакше в заможному. Тут люблять вичитати признання для себе хоч би в очах подорожного.

В кожнім майже селі куняє невеличка, як і ціле село, дерев'яна церквця, покрашена, а деяка ще й обведена парканом. Крім цього все на відному місці пишється пивна, бо на Волині пють негірше, як у Чехії — та й не тільки пиво! Чудовий доказ цьому можна знайти в формі пляшок від „монополюк“, що валяються здовж дороги. У всіх селах кидається в очі відсутність українських установ. Шойно біля Почаєва стоїчаємо кооператива та читальні.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ**Д-р Степан Дмоховський**

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНИА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

18 30

Містерства Освіти, а шкільні декларації вислати порученим листом і рецензіє старанно переховувати. Все те треба доручити чи послати поштою так, щоб вплинуло до повітової шкільної ради надалі до 31 грудня.

Хто береться до переводження шкільного публіцисту, повинен купити собі за 50 сот книжечку посла Володимира Палевича п. з. „Про нові польські шкільні закони“ зі вступом посла Сергія Козинського (практичний порадиш враз з текстом закону й виконного розпорядку); Львів 1929 р. та брошуру І. Герасимовича п. з. „На тривогу!“ (ціна 1 зол. 20 сот.) з практичними вказівками і зображеннями, а також потрібну скількість шкільних декларацій, зразок „А“, по 3 сот. за штуку. З замовленнями звертатися до Правної Оборони при „Рідній Школі“ у Львові, Ринок 10.

ПРАВНА ОБОРОНА ПРИ „РІДНІЙ ШКОЛІ“.**Вибірчі протести з Волині у Найвищій Суді.**

Найвищий Суд відкинув без мериторичного розгляду протести з виборчого округу ч. 55 (Ковель, Любомль, Володимир Волинський і Горохів) тому, що не збережено правні формальності в винятком протесту уважених листів ч. 18 (бюрок національних меншостей). Розгляд цього протесту визначено на день 10. марта 1930 р. (з виборчого округу ч. 56 всі вибрані послі в кількості 5 осіб належать до БВ).

Розправа над протестами виборчого округу ч. 57 (Луцьк, Рівне) визначена на день 17. лютого 1930 року. З цього округу вибрано 2 послів з листів ч. 1, а 2 з листів ч. 8. (Сельроб-правниця), одного з ч. 18. (українці безпартійні) і одного посла з ч. 22 (українські радикали) з цього округу оголошено 4 протести: Сельробу-правниця, Визволення, Волинського бюро ради міст і сіл та посла Карпюка.

Розправа над протестами з виборчого округу ч. 58 (Кременець, Дубно, Острів) визначена на день 24. марта 1930. З цього округу вибрано 3 послів з листів ч. 1, одного посла з ч. 22 (радикали) і одного з ч. 8. (Сельроб-правниця) з цього округу оголошено 14 протестів.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

чайні добився я з трудом місця в кутку. Всі місця заняті православними священниками, їхніми жінками та доньками. Кожний з них шукав знайомого, щоб при чаю поділитися з ним своїми думками. Мішалися всілякі голоси. Мови не було ніякої, а якийсь чудернацький українсько-російський воляпик. У багатьох така „мова“ вже є цілком природною, а деякі вживають її з великою насолодою, хоч досить добре знають чисту рідну. Та хто може розібратися, яка в них рідна мова? Навіть мої знайомі в Печеві перемінялися — і вони покинули українське „язичіє“! В кожного аж з очей світяться бажання представити себе людиною російської культури. Виходить ні це, ні те, щось нескординоване, незріле, дивоглядне.

Приносять новий чай, планують розмови. В одному кутку розбирають різко питання парцеляції церковної землі, а в другому (при тому самому столі!), незалежно від цього, тямким самим високим тоном оповідає старий священник, завертаючи грізно очима, свої спомини з часів російської революції. Товстий бас промовця притягнув до себе мою увагу.

— Начальник дивізії, оповідає він різко, дозволив мені промовляти до солдатів, а з крісла встає такий ні цивільний, ні військовий, у шкурятній блаузі і до мене:

— Я вам запрещаю! — Тут бесідник блимнув грізно очима і що сил гукнув:

— Ви мене запрещаєте? Ви?! І я тоді, атец Грігорій, на нього витріщив очі, як зрізаний баран! І ще раз:

— Ви мене запрещаєте? Я священник! І я тоді очі на нього воляють, як зарізаний баран!

Грімкі слова примусили всіх гостей покинути на хвилину свої розмови. Один тільки „атец Грігорій“, здавалося, не чув ні одного з оів і далі преспокійно жував беззубим ротом...

За долю молодого покоління.**Поклик товариства „Зоря“.**

Не є ніякою тайною, що великий відсоток українського молодого покоління у Львові пропадає в чужонаціональному морі. Є це переважно діти українського пролетаріату: діти українських робітників, які постійно мешкають у Львові, або діти українських селян, які напливають до Львова для науки в ремеслі. Чуже оточення, а передовсім постійна праця чужих чинників у тім напрямі, щоб нашу молодіж перетягнути в свої ряди, є причиною, що молоде покоління затрачує національне почуття, забуває своє походження і підсилює кадри яничарів.

Аби це молоде покоління задержати, аби йому дати опіку та національне виховання, товариство українських ремісників „Зоря“ у Львові заснувало окрему секцію опіки над молоддю. Ця секція зуміла стигнути поважну скількість української ремісничої молоді, яка обіймає кілька соток осіб. Улаштується для них викладки, забави, засновано окремий пластунський курінь та дуту оркестру, крім цього беззахистні хлопці одержують безплатно харчі, а часами і грошеву поміч, оскільки на це дозволяють фонди товариства.

А поміч великої потреби ця молодь! Є це крайня біднота. Часами не мають ці хлопці навіть у що одягнутися і в чім між людей вийти.

Це незавидне положення молоді зрозумів гр.-кат. Митрополитичий Ординаріат, який пішов назустріч заходам товариства „Зоря“ і щедрими лептами підпомагає акцію поміч молоді. Його слідом повинні піти ціле громадянство, зокрема наші інституції.

Саме тепер зближається холодна пора року. Коли в літі можна ще сик-так переходити, то в зимі це виключене. На куплення чогось на зиму мало з тих нещасних може собі дозволити, бо багато між ними сиріт, багато дітей останніх бідаків, яких нужда загнала до міста шукати кращої долі.

Не тільки людським, але й національним обов'язком кожного заможнішого українського громадянина повинно бути допомогти тим нуждарям. Бо коли ми цього не зробимо, то радо й охоче зроблять це інші, але вони разом з опікою накинуть неодному хлопчині і свої переконання та потягнуть у свій табір.

Аби до цього не допустити, рішило товариство „Зоря“ організувати поміч для незаможної ремісничої молоді. Тому воно звертається до цілого населення українського Львова з проханням скласти зужитий одяг і взуття в домішці товариства при вул. Вірменській ч. 25 для розподілу між найбільше потребуючих. Коли комусь невідібно самому приносити, то товариство просить подати адресу і воно само пришле когось по відбір.

Імена ласкавих жертводавців будуть потім оголошені в часописах.

Товариство „Зоря“ сподіється, що широкі крути українського громадянства у Львові відгукнуться на цей заклик і допоможуть такому великому ділу, як охорона і збереження перед націоналізацією української молоді у Львові.

Епілог рільничого страйку в Бобреччині.

У процесі 15-ох селян із Звингороду, яких прокуратор потягнув до відповідальності за злочин публ. насильства в зв'язі з інтервенцією поліції під час рільничого страйку застав 10. грудня присуд. Трьох обвинувачених, а саме Андрія Панчина, Івана Миколова та Семка Бжовського засудили на кару арешту по два місяці, інших увільнили.

Страшна залізнична катастрофа.

Із Намюру прийшла вістка, що поїзд-експрес вискочив із шин, коли їздив у тамопній двірці. Було вбитих 17 людей, а 48 ранилих. До катастрофи прийшло так: Зараз за станцією Жемто гальма паровозу зіпсувалися, тому поїзд став потитися із шораз більшою швидкістю по похилості та внаслідок головокружливості на намюрський двірці. Там локомотива вискочила зі шин, перевернулася та повозікла за собою три перші вагони, що були зовсім розбиті. До год. 1. поїзд румунів видобули 10 трупів і 48 ранилих.

Димісія президента Греції.

Президент грецької республіки подався до димісії з початку злого стану здоров'я.

Чи вбийник із Дісeldorfу?

У приюті для бездомних в місцевості біля Берліна арештували якогось Ністроу, який на другий день після вбивства Марії Ган пропав із Дісeldorfу. Після викриття вбивства шукали безуспішно Ністроу. Кажуть, що деякі обставини промовляють за тим, що Ністроу убив Марію Ган.

Конференції в Замку.

Конференції в Замку в зв'язі з кризою польського кабінету відбуваються далі. У вівторок рано президент мав довшу нараду з головою клубу БВ, полк. Славеком. Журналістам пос. Славек сказав: Оголошення змісту розмови з президентом держави належить до президента, а не до мене. Даруйте, що цього, що я вважав би нецільованістю і непристойністю, не зроблю. Після авдіанції в Замку полк. Славека прийняв на довгий конференції марш. Пласудський. Пополудні в год. 5. президент прийняв пос. Недзьялковського (голова ППС). Конференція тривала довше ніж годину. Недзьялковський сказав журналістам, що ніяких інформацій не може дати. Те саме сказав після конференції голова Визволення пос. Рут.

Цив. президентова канцелярія запросить у середу в год. 12. голову Нар. Клубу Рибарського, в 1. год. голову Стр. Хл. Домбського, а в 5. год. голову заступника голови Клубу „Піаста“ Домбського. В четвер запросять представників рефракції ППС, Клубу ННР і ХД. Як зачувати зломів клубів непольських народів одержить запрошення лише голова Жид. Клубу пос. Грінбаум, зате представники Українського, Білоруського та Німецького Клубів не одержать запрошення. Як причину цього подають цю саму, яку подавали свого часу, коли не запросили представників непольських народів на конференцію з прем. Світальським і пос. Славеком, яка то конференція й не відбулася.

Здогадуються, що по скінченні конференції цив. президентова канцелярія видасть у ті справі офіц. комунікат.

Наради Центроліву.

Дня 10. грудня було в сойм засідання шістьох сойм. партій, що творять Центролів. Засідання це відбулося заки поодинокі провідники пішли до Замку. На засіданні устійнили, що представники партій мають віддати руку шоті цього, яку дати відповідь у Замку. При тій нагоді устійнили, що представники 6-х партій Центроліву домагаються такого уряду, що співпрацював би зі соймом. Однак Центролів не буде вказувати кандидатів на будучих членів уряду.

Домашня війна в Китаю.

До Шангаю далі сходяться втікачі з Нанкіну, де, як це заповів Чанг-Кай-Шек, збирається військо для оборони Нанкіну та Шангаю. Чужинні військові кола думають, що чуж. військо вистарчить для оборони чужинців. Ам. кружляк „Пітсбург“ віднаві до Шангаю. Англ. ген. консул у Нанкіні дістав приказ на випадок небезпеки відслати жінки і дітей на кораблі.

Упав військовий літак.

У суботу військовий літак, що летів на похорон легунів у Львові впав на філья, ґрунтах у Голоці біля Корчина. Незнані люди стріляли до літака.

Біржа. Гроші.

Амеританський долар 890-00—891-00, канадський долар 882-00—883-00, меська корона 026-33—026-66, австрійський шілінг 125-00—125-50, румун. лей 005-06—005-20, французький франк 034-60—035-10, швейцарський франк 171-50—172-00, фунт стерлінгів 43-30-00—43-60-00, радянський червонець 15-00—16-00, німецька марка 013-35—013-42

Збірка.

Пшениця двірська 36-75—37-75, пшениця селянська 33-25—34-25, жито галицьке 23-30—24-00, ячмінь галицький броварський 00-00—00-00, ячмінь на жито 18-30—19-50, ячмінь пастинний 20-00—21-00, овес галицький 18-50—19-50, кукурудза румунська 24-00—25-00, бароболі промислова 3-00—3-30, фасоль біла 70-00—85-00, фасоль кодрона 40-00—50-00, фасоль краса 50-00—55-00, горох пів-Вікторія 34-00—39-00, горох півний 26-30—29-50, бобови 25-00—28-00, мшанка паст. а верні 00-00—00-00, виця 27-30—28-30, сіно солодне краєве прасоване 8-50—9-50, содова прасована 5-00—6-00, гречка 24-75—25-75, льон 67-00—69-00, лубина спій 19-00—20-00, ріпак олійний 69-00—70-00, мука пшенична 40 при 00-00—00-00 мука пшенична 65 при 66-00—67-00, мука житня 70 при 40-00—41-00, грисік кукурудзяний 00-60—00-00, мука кукурудзяна 00-00—00-00, отруби житні 12-50—13-00 отруби пшеничні 13-25—13-75, крупи гречаві 48-75—50-75, пшено 00-00—00-00, крупи ячмінні 38-00—39-00, пшениця 36-00—37-00, просо краєве 28-25—29-25, макуха дільна

і така Бирда, а це вістка, що Бирд вилетівши в четвер 28. листопада 1929 р. зі своєї станції „Літль Америка“ до бігуна, добився до нього, кружляв над ним пів години і вернувся назад пасивно. „Таймс“ зазначає, що полудневий бігун виглядає як великанська високоорієнтація на 3.000 метрів висоти та що Бирд мусів перетіти ледіви на висоті 4.000 метрів. На докладний опис висліду експедиції треба зачекати якийсь час. Поки що ціла Америка захоплена. Президент Гувер іменем американського народу переслав Бирдові найсердечніші побажання.

Але ця виправа не лишалась без деякої дози комізму. Коли ще в р. 1923 Бирд пригрозив свою виправу, Англія в дипломатичній ноті звернулася до американського державного департаменту зі застереженнями щодо своєї суверенності до Антаркти. Довгий час американський держ. департамент не спішився з відповіддю, аж тепер відповів, що питання цього не можна рішати, бо претенсії Англії не внясені: Америка має що найменше такі самі претенсії, як Англія до країн Вілкінса, Грегга, Пальмера, Майбарда та гір Рокфелера, про які Англія при висилці своєї ноти навіть не знала. Зрештою нота Америки була в дружнім тоні.

Відозви й комунікати.

Вписи до Господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Миліванні.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові відкриває з днем 1. січня 1930 р. в Господарсько-садівничої школі в Миліванні постійну однорічну школу. Наука в школі триватиме від 20-го січня до 20-го грудня кожного року. Навчання на основі програми, затвердженої міністерством різництва, в зимових місяцях головню георетичне, в літніх головню практичне. У шкільному році мають ученики лиш 10-денні ферії в часі Великодніх Свят.

Оплата за приміщення в шкільній приюті, опал і світло вноситься 5 амер. доларів місячно; вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі безплатна.

Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на прийняття до школи 40 учеників з приміщенням у приюті і прохарчуванням під такими умовами: 1. Зголошуватися можуть мушуні у віці від 16—24 літ, що покинули найменше народню школу. 2. Кожен ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 пари білизн, 2 рушники, 2 простирала, подушку, покривало і сінник (ліжка дає школа). 3. Родичі чи опікуни ученика зобов'язуються письменно платити за удержання що-місяця згори.

Зголошення до школи слід вносити поручено на адресу: Господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Миліванні, п. Стриганічів. До зголошення треба долучити останнє шкільне свідоцтво, посвідку родичів, що зобов'язуються платити за ученика і марки на 75 сот. на відмові.

Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи по 15. грудня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

Дописи.

ДОБРОМИЛЬЩИНА (Боротьба за школу в Жогатині). В Жогатині є двокласова школа. До 1923 р. була вона з українською мовою навчання. В тому році прийшла до села нова управителька п. Сойкова, котра добула якийсь чином у тодішнього начальника громади печатку і запровадила в школі польську мову навчання. В році загального шкільного плебісциту жогатинці внесли декларації за 26 дітей за українською мовою навчання. Польських дітей у шкільному віці було всього 12, але на декларації за польською мовою наїшлося аж 23. Стверджено, що між ними були декларації за 3 хлопців у 16-му році життя, а за одну дівчину аж у 20-му році (вона вже тепер замужна). Повітовий інспектор нізав було тоді всіх українців до міста Бірчі, віддаленого 17 км., де стверджував важкість внесення декларацій. Кожен мусів мати зі собою посвідку парохіального уряду, яка стверджувала дату уродження дитини. В означеному речинці всі жогатинці явилися в Бірчі; ні одного

не забракло. Після цього рішенням кураторії переміщено школу з початком шкільного року 1929/30 на утримувальну. Проти того рішення внесено відзив до міністерства, в якому вказано неважність польських декларацій і зажадано, щоб вивчено всіх родичів, які внесли польські декларації, аби тим наглядніше вказати неважність тих декларацій. По році прийшла відповідь з міністерства, якою відмовлено домаганням жогатинців і затверджено рішення кураторії. В 1928 р. жогатинці ще раз внесли декларації за українською мовою навчання, але до цього часу не мають ніякої відповіді. А тимчасом учителька дійшла вже до того, що навіть не дозволяє українським дітям у школі по українськи молитися; кожній котра дитина не хоче молитися по польськи, то би її немо-досердно і грозить ще більшою карою, аби дитина не сміла вдома пожалуватися. І так 15. жовтня ц. р. побіла: Микола Діанка, с. Миколи і Теклі, Володимира Пацулу, с. Дмитра й Еви, Михайла Нестерівського, с. Павла й Параски і Михайла Лучковського, с. Миколи й Марії; дня 11. листопада ц. р. побіла Емілік Сорівку, д. Василя й Еви, Катерину Метик, д. Василя й Анни, Стефана Бурку, с. Дмитра й Марії, Осипа Сорівку, с. Павла й Анни і Степана Соболя, с. Сеньки і Катерини (цього останнього до крові) за те тільки, що діти не хотіли і не вміли по польськи хреститися й молитися. В минулому шкільному році був у школі другою силою українець п. А. В., чесна і працююча людина, що не хотів виконувати протизаконних зааряджень управительки щодо молитви. За це мав докори, що не є енергійний (!), а вкінці не без впливу управительки, мусів перенестися на іншу посаду. Цього року прийшла на другу силу українця п. В., яку діти дуже полюбили, бо чуять від неї своє рідне слово. Але в очах управительки вона „не надається на учительську посаду“, очевидно тому, що не змушує українських дітей до польської молитви. Мабуть і її чекає доля попередниці. Побачимо. Цікаво знати, що скаже інспектор на скаргу родичів на управительку школи за те, що вона побіла їх дітей.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Сали Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 14. грудня, год. 7-30 веч. „Червона миша“, комедія Федора.
Неділя, 15. грудня, год. 3-30 пополудні „Червона миша“.
Неділя, 15. грудня, год. 7-30 веч. „Циганська любов“.

Великий Міський Театр:

Середа, 11. грудня, год. 7-30 веч. „Адамант і роки“ (гост. виступ Бриндініського).
Четвер, 12. грудня, год. 7-30 веч. „Це може бути назвати своїм бабці“.
П'ятниця, 13. грудня, год. 7-30 веч. „Артисти“ (знизнені ціни).

Малий Міський Театр.

Середа, 11. грудня, год. 7-30 веч. 3 осьміхненним андемі — рециталь проф. Ч. Крижанівського.
Четвер, 12. грудня, год. 7-30 „Адвокат і роки“, гост. виступ В. Бриндініського.
П'ятниця, 13. грудня, год. 7-30 „Адвокат і роки“, гост. виступ В. Бриндініського.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Середа, 11. XII. „Гонг Джей“, дві вистави; год. 7-30 і 9-30.
Четвер, 12. XII. „Гонг Джей“, дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: На позорний (Вільма Баяні).
Касіно: Прокляті крові.
Кольосей: Тайна поштового вагону. — Пропав наречений.
Лев: Тагочу, в лоту графа (Гарі Літхе).
Марусенька: Коханки без готини (Клара Бов). Весняні бурі.
Оаза: Трикратне несчає.
Палас: Звукова фільма: „Ню Норж у лоті“ (і надляток: Похороми посла з-ра Радха).

Пан: Вазель острова св. Олени.
Пасаж: Студент із Монтани (Гут Днібсон). Тиждень Гомонта та Пата й амеріканська комедія.
Стилений: Амор на дещетах (Г. Літхе).
Фатаморган: Нинішні дичата.
Хижера: Книжничі прикми (А. Менжу).
Утіха: Докучка (Малінька Саван).

Програма радіо.

Четвер 12. XII. 1929

Варшава (1411,7) 12-00—24-00 „День Вільна“. Краків (1412,8) пізній день „День Вільна“. Гельсінгфорс (221,4) 17-30 Фортеспинова музика. Ляйпциг (229) 16-30 Концерт гадіорестри. Галин (296) 18-00 Вестрій концерт. Берно (311,7) 19-03 Концерт. Лондон (356,3) 20-45 Концерт в Манчестеру. Штутгарт (360) 16-00 Концерт в Вісбадену. Берлін (418) 20-00 Продуцій зору. Рим (442) 17-30 Пополудневий концерт. Ляйпциг (473) 17-30 Старі італійські арті. Прага (487) 19-03 Популярна музика. Мільго (501) 21-15 Сучасна італійська музика. Брюссель (509) 18-00 Музика з лансінгу. Відень (516,3) 20-00 Скрипковий рециталь. Рига (525) 19-03 Естонська музика. Будапешт (550) 16-00 Пісні і відчит. Ковно (1935) 20-00 Вестрій музика. Париз (1725) 16-15 Пополудневий концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

З приводу збірник теплої одежі для бідної дітвори в Захоронках на Миколаївське свято Виділ Т-ва Українська Захоронка у Львові проває П. Т. Громадянство складати жертви до рух відпоручини Т-ва, заасотренні у повновласть з печаткою Т-ва та підписами голови О. Горлинської і секретарки Ст. Фидимович. За надужиття Виділ не відповідає. 1033 2-2

Від Українського Гігієнічного Товариства. До Українського Студентства! Місяць грудень є місяцем міжнародної протитуберкульозної пропаганди. Щоби використати святкові фері, закликаємо тих товаришів-презентів, які є в нас і в наших рефератів і образів Українського Гігієнічного Товариства, повести якнайшвидішу протитуберкульозну пропаганду в своїх округах, а по феріях негайно предложити зніти зі своєї праці разом з рефератами і образами на рудні тов.

Василь Купина. — Львів, вул. Клаушніська ч. 3 — За виділ У. Г. Т. д-р М. Панчишин, голова. В. Куцник, секретар.

Живий літопис наших боїв і змагань (1914—1918) продовжує Живий Кружок ім. Ганни Баранок на своїх широкіх сходинках, які відбудуться в середу дня 11. грудня ц. р. о 6-й годині вечером в домі при вул. Мозильного ч. 12. Головні референти: д-р Богдан Гнатевич, п. Олена Гонимонка і п. Валентина Баранова. — Проситися з численну участь. 1055 2—2

Збірка жертв на українських інвалідів, на території тернопільського повітства триває цілий місяць грудня цього року. Обов'язком громадянства якнайбільше використати цей час, щоб хоч частинно сплатити суспільний долг європейцям! 1059 1—1

Шалити на щину, згублений на сходах в „Просвіті“ можна відібрати в Адм. „Діла“. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Г. ШИШІЛІКІ тільки найдешевших фактичних претинний продаж за готівку і на рати від десятиліт зят в найкращій стороні апана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5 1002 22

ДОКТОР ПРАВ, б. кореспондент еміграційного бюро в Гамбургу, знаючи світові мови, тепер занятий в нотаріаті на Закарпатті, шукає (не маючи так права горомі відомого зялття). — Ближню відомість подасть о. Стефанович у Львові, вул. Чарвельного ч. 26. 1053 2—2

У НЕВАЖНОСТІ згублену військову книжечку виставлену через ІІКУ Чортків на ім'я Іван Крушельницький. 1023 3—3

ДВОЦЕРКОВА каменниця, початок Куркової, 5 знайд від Ринку, ціна 6.00 дол. Ігнат — Куркова 24. 1015 3—3

МАГІСТЕР філософії, історії (спеціально новітності), другий предмет німецьке, ознакочений з книговедством, по році учительської практики, шукає відповідного зялття (у вишівній або поважнійшій лекції). — Зголошення до Адм. „Діла“ під „Новітність“. 1060 1—2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був, апар. заграничних мійки, спеціаліст свірних, пенетричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики ординус від 8—10, 14—18. в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Павлофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратхоні почекальні. Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65—87. 29—?

АДВОКАТ

Д-Р МИКОЛА ТОМКОВИД відкрив адвокатську канцелярію в Борщеві 3—5 в домі п. Рокіцького поб.ч Староства.

Стилеві МЕБЛІ

найновіших виробів поручає по приступних цінах фірма

Брік і Грінер

Львів, вул. Ягайлонська 24, тел. 21—78 (біля Кіна „Марусенька“).

Уважати на число дому 24. 918 3—3

Подяка.

По несподіваній і невіджданій страті мого бл. п. мужа о. Омелія Баранського вважаю своїм обов'язком аложити сердечну подяку всім, що поспішили віддати посвідку прислугу Покійному, а мене потішити в тім великій нещастю. Зосібна дякую Високопреподобним Отцям духовним, сусідам і тим, що зяждали прибути з сусідніх деканатів і подальше в краю, впов. III. Колаторам і Директорам дібр. Боженів, світській інтелігенції з Жовкви, Мостів Вєдних, околиці і Боженів, делегатам української установ, співомучу хороні і з Мостів Вєдних, парохіям і громадянам з цілої околиці — за численні співчуття та участь в похоронах. Дуже дякую тим, що ажелчили і попрашали Покійного прожовати та тим, що аложили численні вітні або прислали кондолентній письма, а зосібна боженцями громадянам за моральну і матеріальну поміч у тім моїм великій нещастю. 1057 1—1

Жена з дітьми.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пом.
Конто почт. шани. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Ручкописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Польщі 5 зл. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Всі купують столову заставу,
як сервіси, скло, криш-
талі і всяку порцеляну,
красу і заграничну, як також
ножі й вилки Фражета у фірмі
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
Телефон ч. 69-75.

Національна політика в кривім комуністичнім зеркалі.

Львів, дня 12. грудня 1929.

Український національний табор західно-українських земель все тішиться великим заінтересованістю комуністичної верхівки з КП(б)У, все був наймилішим предметом для атак і нападок з боку харківських "державних" голів і все був у центрі уваги всієї казньонної радянської преси в межах УСРР. Після відомих арештувань українських національних діячів і зв'язаних з ними подій комуністи просто таки "закоплені" українським національним табором у межах Польщі. Але особливо вирізняються і виїмково "підлюються" вони Українським Національно-Демократичним Об'єднанням.

У дипломатичній мові харківських "державних" мужів на всяких зборах і з'їздах з правляють на адресу УНДО такі вишукані епітети, як "ундівсько-фашистська зграя", "зрадники українського працюючого народу", "союзники польського фашизму" і їм подібні. Очевидно, що не тільки вмерти, але навіть глумору втратити від таких "компліментів" пролетарського "дипломованого" представництва не можна. Але всеж не зашкодить нам від часу до часу звернути на них увагу нашої громади. Нехай вона знає не тільки про настрої "державних" комуністів, але й нехай знайомиться з їх політичним "виробленням" і дипломатичним "тактом". Якщо ненависть комуністів до УНДО булаб у силі ділати вбійчо на віддаля, то з цієї політичної організації не остався досі в живих ні один її член.

Самозрозуміло, що останні протести Української Парламентарної Репрезентації і Народного Комітету УНДО проти червоного терору комуністів мусіли здавна "приняте" відношення комуністів до УНДО в найвищій мірі інтенсифікувати. Воно стало там тепер коником, на якому гоняться і товчаться вся комуністична пропаганда проти "контрреволюції". Не даром же в часі харківських демонстрацій "пролетарські" її учасники "побідно" і вповні "успішно" спалили чучало, що представляло собою ундію. Очевидно, що запанувала там велика жажда і непоборна спрага ундіської крові. Словом, комуністи, що своєю господарською політикою довели все населення України до недоїдання, а подекуди то й до голоду, що все населення села й міста звели до виду неолітичних голодранців, що все селянське населення допровадили до повної економічної руїни, спекулюють тепер на національній політиці УНДО, щоб тим відвернути загальну увагу населення від великого внутрішнього лихоліття. УНДО, мовляв, це такий стоголовий змії, який намагається завалити комуністичну диктатуру, зачекати буржуазний лад, відібрати селянам землю, передати її поміщикам і спричинити війну і т. д. і т. п.

Спекулюючи ось так на ундіській націоналізмі, більшовицька преса твердить, що саме весь український національний табор на західно-українських землях займається "спекуляцією націоналізму". Цей комуністичний трік живцем запозичений з добре випробованих тактичних правил відповідних спеціалістів, які в часі втечі вигукують: "лови злодія!" У 279. числі "Пролетарської Правди" находимо передовицю п. н. "Спекуляція на націоналізмі". В ній читаємо:

"Чим більше видіняється на поверхню капітулантство української буржуазії перед польським фашизмом у національному питанні, чим більше виявляється її підкорене уголівство, тим гучніше українська буржуазія галасує про "національні ідеали", тим більше вона прибирається в національні шати. На ділах, коли прислухатися до всієї цієї націоналістичної деклямації ундіців, то легко зауважити, що ніякої програми в національному питанні для українських мас у Польщі вони не мають і не пропонують, що взагалі про національне питання в Польщі вони говорять лише загальними, нічого конкретного не вимагаючи від польського уряду".

Коли пролетарський публіцист на початку наведених слів твердить про "капітулантство української буржуазії", то грішить перш за все проти правил логіки, дивуючись далі, що ті скапітульовані "перед польським фашизмом" ундісти "нічого від польського уряду для українських мас не вимагають". Бо ж коли капітуляція, так капітуляція! Але ж ніхто інший, тільки комуністи все і асюди працювали і працюють при допомозі своїх підголосків і наемників на західно-українських землях в тому напрямі, щоб не допустити до ніяких домагань українського національного табору, висуваних до польського уряду в справі задоволення національно-культурних і господарських потреб українського населення. Це ж ніхто інший, тільки комуністичні підголоски намагаються поширювати гасло: нічого не вимагати від Польщі, бо все наше спасення від "незалежної" Радянської України за Збручем. Це ж ніхто інший, тільки вони, тобто комуністи з КПЗУ і комуністичні підголоски стоять на становищі, що "чим гірше під Польщею, тим краще", очевидно, для них, для їхніх спекуляцій на недолі та горю українських мас. Чим ті маси будуть себе гірше почувати, тим легше вони їх заженуть в інтернаціоналістичний табор.

Український національний табор на західно-українських землях веде зовсім іншу, бо національно-українську політику. Він перш за все веде оборонну акцію, борючись проти всяких безправств на всіх ділянках життя, проти ставлячись польській денационалізаційній та асиміляційній експансії і мобілізуючи для успішности боротьби всі національні як культурні, господарські, так і загально-громадські сили. Український національний табор веде на внутрішньому українському фронті політику національної консолідації, політику конструктивної та творчої праці в національно-культурній і господарській ділянці. В тій цілі розбудовує він українські установи, українську кооперацію, намагається піднести культурний і господарський рівень українського села, започатковує й український кооперативний промисл. Все це робить власними силами і в усьому цьому намагаються йому перешкоджати в першій мірі місцеві комуністичні підголоски і місцеві кому-

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК "ДНІСТЕР"

дає позички на догідних умовах тільки
:: тому, хто обезпечує своє майно в ::
Т-ві Взаїмних Обезпечень "Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ністи. Вони поставили собі за цілю, очевидно, з доручення своїх повелителів з КП(б)У і з Комінтерну, всі досягнення конструктивної праці національного табору розсаджувати, розвалювати передовсім з нутра і тим улашувати польським чинникам наступ на всі важким трудом здобуті й закріплені українські національні позиції. Роблять це комуністичні підголоски, заклопоночуючись до того ще й серпанком українського національного патріотизму, тому, що комуністи не тільки не прикладають ніякої ваги до національних українських здобутків, але навпаки: хочуть їх зруйнувати, бо вони їм стоять на перешкоді в їхній імперіалістичній експансії на опанування душі українського населення.

На зовнішньому, польському фронті українське представництво, умандатоване населенням, висунуло теж цілу низку конкретних домагань до Польщі в ділянці господарській, культурній, шкільній, університетській та інших. Українська Парламентарна Репрезентація виготовила цілу низку законопроектів, яких, очевидно, в Польщі ніхто ні в соймі ні поза соймом не тільки не хоче, але й не думає прихильно полагоджувати. За їх реалізацію треба вести боротьбу, боротьбу довгу і затижну. Але й на цьому фронті намагаються паралізувати цю акцію національного табору знов не хто інший, як тільки комуністичні місцеві підголоски. Українська Парламентарна Репрезентація стоїть непохитно на сторожі прав українського населення, не тільки природних, випливаючих з потреб часу, але й обстоює виконання зобов'язань, затижених Польщею супроти українського населення на міжнародній арені. Але все те — зобов'язання справи, які тиснуться на поряток кожного українського будня в Польщі. Та поруч них має український національний табор все перед очима максимальну програму української нації. Всею своєю працею як у політиці, так і в господарському житті цей табор веде під кутом максимальних потреб нації, які — асна річ — мусять бути суперечні і з інтересами комунізму.

Комуністичні публіцисти з "Пролетарської Правди" свідомо кажуть неправду, коли твердять, що український національний табор на західно-українських землях не має ніякої програми національної політики. Таким чином вони думають ввести в блуд все українське населення на Великій Україні. Та воно їм не вдасться, бо це населення давно знає ціну всім комуністичним видумкам і провокаціям.

До ухвали про новий устрій Австрії.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 9-го грудня 1929.

Зараз перші слова, що їх виголосить тепершній канцлер Австрії Шобер при перебранні своїх функцій перед парламентом, дади світові про це знати, що слід насамперед зробити лад у державнім устрої австрійської республіки. Аж надто "демократичні" постанови, що увійшли в поодинокі параграфи австрійської конституції під натиском вулиці (часи переходу) давалися швидко відчувати на кожному кроці. Зменшення державного авторитету, а разом з тим всезада політичних партій та розполітикування не тільки публічного, а навіть чисто приватного життя, мусіли викликати реакцію всіх тих, для котрих це держава стояла вище від партій та зв'язаної з партійництвом політичної корупції. Носіями такої здорової реакції стали в останньому часі чимраз ярніше т. зв. "таймвери".

В порозумінні з "таймверами" предкадав Шобер ще в осені австрійському парламентові проект нового устрою. Змалала ця пропозиція в пер-

шій мірі до зміцнення авторитету президента республіки, мужів правительства та цілого державного апарату. Далі намічено було вилікувати по можливості нещасливий вплив соц-демократичної партії на хід державного життя. Але значущі, що до здійснення якихнебудь змін конституції треба на основі австрійських законів згоди цюнайменше 2/3 членів Національної Ради. Шобер та його прихильники в таборі "таймверів" були відразу того певні, що не обійдеться без важкої та довгої боротьби з соц-демократами.

Бо не маючи потрібної більшости в парламенті, горожанські партії самі не в силі були перенести плановану реформу загальним шляхом, а легальний шлях, до чого змагали по більшій частині лідери "таймверів", канцл. Шобер відразу відкинув.

Пустившись отже на необхідні перотрактації з австро-марксистами, Шобер всеж таки тримає важкий коар у своїх руках — це була погроза димісії та передачі ділових справ уряді провідни-

Aspirin[®]

TABLETKI

при об'явах перестуди
ревматичних болях.
До набуття в аптеках.

Ще про зльокавтованих.

Правні відносини і фактичне їх положення.

Недостатня доброї волі і неточність в інтерпретації поодиноких постанов міжнародних договорів, заключених після світової війни, знизили деєаслужено велике число державних урядовців і яких 500 військових осіб а також членів мандармерії б. австрійської монархії в безвихідному положенні. Вони досі неприйнятні до служби, щоби продовжувати своє давніше звання, і не одержують до нинішнього дня належного їм емеритального забезпечення, хоч у своїй часі перенесені в стан спочинку і мають до цього повні права.

До правильної постанови згаданої справи основною є 218 стаття мирового договору в Сан-Жермен-ан-Ле з Австрією і стаття 199 мирового договору в Тріанон з Угорщиною. Ці згадані статті змісту статті обох договорів з 1919 р. кажуть, що „управлені до цивільних і військових платень у б. австрійсько-угорській монархії, які на основі цього договору стають громадянами другої а не австрійської держави або стануть такими громадянами, не можуть з титулу своїх поборів стати претензійними до австрійського уряду.“

З цієї статті ясно виходить, що:

1) З хвилиною, коли мировий договір входить у силу, обов'язок виплати цивільних і військових поборів переходить з б. австрійсько-угорської монархії на її сукцесійні держави.

2) Управлені до поборів цивільних і військових платень одержують їх від тої сукцесійної держави, до якої вони як громадяни належать.

3) Громадянство впливає на підставі мирового договору, будьто через уродження в межах згаданої сукцесійної держави, будьто вже через таку приналежність, будьто через прилучення часті держави б. австрійсько-угорської монархії до сукцесійної держави.

Не вважаючи на ясність цих неаперечних фактів, як також обставини, що згадана стаття мирового договору у своїй класичній простоті містить уже в собі відповідь на всі питання, щодо виплати належних поборів громадянам довідної держави, все-ж таки проти цієї постанови мирового договору не гриніли так часто і так довго, як саме проти цієї статті, опіяної духом спряведливості.

Зразу думали, що сукцесійні держави будуть без всяких коментарів а також і інтервенцій виконувати постанови мирових договорів а також закони супроти своїх громадян переняті від б. австрійсько-угорської монархії. Здалося, що не буде ні одного державного функціонера і військового ланішої австрійської монархії, якого би не прийняли до служби в новій сукцесійній державі, або не давали належного йому державного забезпечення, якщо він придбав права застережені законом.

Одначе нині бачимо, що з сукцесійних держав тільки угорська держава, користуючись придбаними правами на підставі мирового договору в Тріанон, проздумала свої на неї наложити обов'язки так, що тільки вона виконувала в цілому зобов'язання супроти своїх громадян і через те не брала поза згаданими мировими договорами участі в дальших конференціях для поладження цього питання. Бо постанови мирових договорів у Сан-Жермен-ан-Ле і в Тріанон означають докладно не тільки перехід прав, але також і обов'язків до сукцесійних держав після б. австрійсько-угорської монархії. При цьому слід згадати, що сукцесійні держави перебрали на покриття своїх зобов'язань майже заправцований і проглатом довгого часу своїми громадянами злежаний грін у золоті. Пома угорською державою не виконала досі своїх обов'язків уповні ні одні з сукцесійних держав.

Щойно під оправданням натиском пошкодваних осіб б. австрійської монархії австрійський уряд згодився скликати сукцесійні держави б. австрійської монархії на додатковій конференції для полекції долі тих, які не з власної вини попали в безвихідне положення і яким денкі держави не хотіли признати належних прав.

І так на конференції в Римі, яка покінчилась і підписана для 6. квітня 1923 р., унормовано відношення сукцесійних держав до тих громадян, яким нині б. австрійська монархія признала забезпечення у формі емеритальних поборів.

Характеристичною є з цієї конференції обставина, що присутні заступники держав: Італія, Польща, Румунія, Югославія і Чехословаччина підписали зобов'язання ввести вирішені постанови в життя в найкоротшому часі. Без всяких коментарів згадаємо, що повинні римську конвенцію польський уряд потвердив і об'явив її незмінно придержуватися щойно для 13. березня 1929. Не всі інтересовані дідждалися ратифікації цього договору: одних постигла в міжчасі смерть або звичайна або й нагла. Не будемо пригадувати кілька відомих нам фактів, а тільки наведемо цей факт, що в недавньому часі один визначний чоловік у старечому віці зі ступенем генерала б. австрійської монархії покінчив життя самоубійством у психічній депресії на тлі матеріального положення.

Конференція в Римі не торкалася справ державних функціонерів і військових осіб, які з розпадом Австрії находилися в чинній службі.

МАРКОНІ У ЛЬВОВІ

В найближчих днях буде відкрита у Львові, при вул.

АКАДЕМІЧНИЙ 14
радієва крамниця і демонстраційний салон фірми

ПОЛЬСЬКІ ЗАВЕДЕННЯ МАРКОНІ А. С.

Аматори радіа і ті, що бажать своїм найближчим дарувати на свята гарний радіо-приймач, матимуть нагоду купити його у фірмі МАРКОНІ, яка вже самою своєю маркою дає найвищу гарантію доброти радієвого приладдя.

Marconi

це початок і вершок
радіофонії!!!

З причини неупорядкування цієї квестії вдалося австрійському уряду, після тяжких заходів, зі-

К. ПОДРУЦЬКИЙ

До серця православ'я.

(Вражіння з дороги до Почаєва.)

(Докінчення.)

III.

По короткій ночі заглянув день у моє віконце. На вулиці застав я ще більше прочан, як вчором. Ішли, безладно товпилися, як віаці. Колись мусіли йти так до Христа. Самі воліники. Галичан зовсім не видно. Найбільший натовп коло Лаври, де тяжко пройти. По обох боках вулиці слада-сладення ділів-калік. Вони сидять гуртами, співають плакучо якісь релігійні пісні мабуть своєї власної комбінації. Подекуди баби з дідами творять „мішані хори“. Всі разом акавують прокожним нахабно на свої огидні рани та криком амушують давати їм милостиню. Найбільше галасу, як іде священик. Загалом усі діла дуже гавзяті, відважні та добрі ніяки. Часто треба аж поліції, щоб запровадила між ними лад. Деякі просто бандисти — нападають на полі подорожних. Одного такого мені показували. Вже по заиродньому вигляді тіанати його душу. Він почав було проповідь від слів: „Амінь, амінь, глаголю вам“, — та побачивши, що коло нього нема аудиторії, на тих самих словах закінчив.

Кинувши оком на прочан, я поспішив до собору св. Тройці. Гарний цей храм у строго византійському стилі, а пращини світової війни не скінчений, як слід, унутрі майже цілком не розмальований. В ньому звертає на себе увагу величезне панікадило (дар котрогося з царів) та гарні мозаїки.

Противаством до цього собору є Успенський собор, колись уніатський, збудований магнатом Потоцьким. Він сильно відбиває від темної, сутінкової византійщини першого — розкішно білий. Золоті бани здеки вже пон-

тягають до себе очі мандрівника. Довкола нього та вутрі повно народу. Число прочан з кожною хвилиною збільшується. В середині дуже неприємно ударив на мене страшний солух: здавалося, що в кількох хвилинах не можна буде встояти. Тут, як я довідався, прочани перебувають не тільки в день, але й у ночі, бо нічлігів у місті і мало, і для селян вони за дорогі. Слабші організми не видержують довго такого стану, мліють. Тому тут потрібна в кожній хвилині лікарська поміч. Сам храм у середині гарно розмальований та прикрашений. На образах між іншим представлені всі чуда, які спричинила Почаївська Божа Мати, з коротким описом та точною датою. З інших замітний своєю величністю і гарним виконанням образи з „Хрещення Руси“, твір якогось славного російського мистця. Хоч українці в більшості брונети або шатини, то їх пращурі на образах вийшли чомусь без винятку ясними блондинами.

На кожному кроці кидаються в очі сліди немилосердного зуба часу. Собор, особливо в підземній церкві св. Йова, вимагає скорого та зміло перепровадженого ремонту.

Розглядаюся по всіх усюдах і апаваюся, що в Почаєві зібралось саме простолуддя. Інтелігенцію репрезентують тільки численні священики, особливо старші та мешканці Почаєва. Це треба собі пояснити або байдужістю й рівнодушністю православної інтелігенції до релігії, або бракує часу у неї.

IV.

Слід признати, що культ Почаївської Богоматері вже віс у кість і кров воліників. Проши до Почаєва справляє їм найбільше душевне задоволення. Свідоме цього духовенство піддержує цей культ величезними богослуженнями, а яких немаду ролі грає також гарний хор. На кожному відпусті в Почаєві відправляють Службу Богу самі єпископи. Хто хоч раз бачив таку ретичаву, мистецтничу відправу,

зрозуміє її значіння та вплив на селянську масу.

Мають чим гордитися православні — та це в них є часто причиною наївності. Якщо дізнаються, що ви не православний, а Галичанин, та до того перший раз, засипують вас жмутом часом навіть банальних питань, що кінчуться одним словом: „Інтересно“. Батьошки особливо залюблені в Лаврі. Кожний її куточок, усе, що в ній діється, не може бути чимось пересічним, а винятково гарним, величавим. Вони кокетливо подивлятимуть перед вами все те, що вже не раз бачили і часто й те, що не переходить рівня пересічності. Гість мусить увесь час притакувати, аби не викликати підозріння, що на вічому не визнається. Мусить признати, що владика Олександр більше „Інтересний“ в мітрі, ніж з голою лисиною, що його протодіакон інтересний атаетичною будовою та подібністю з обличчя до Петра Великого, а архимандрит Дамаскин — „маєстатичним“ волоссям... Винятком була тільки неінтересна проповідь благочинного (декана) „всех приходов в Галиції“. Назвище його, на жаль, забув. Він не міг дати собі ради з вибором мови. Почав українською, потім перейшов на російську, то знова вертав до української. Самі православні признали, що вона не представляла ніякої вартості ані змістом, ані формою. Навіть рефрен: „Я приїхав з Карпат“ не зробив її „інтересною“. Гарні проповіді, як кажуть, говорять архимандрит Дамаскин, та в їх не чув.

V.

Кожний з прочан, побуваючи в Почаєві, старается купити собі якусь памятку. Один хрестик, другий образ, третій книжку. Все те можна дістати в забудованях Лаври. Зайшовши з цікавості в „книжковий кіоск“, я побачив крім релігійних звичайні світські російські видання. На видному місці красується „Талергофський Алманах“. На питання, чому не мають українських видань, відповіли, що не мають зі Львовом звязку. Чули, у Львові єсть хороши

брати всі суцесійні держави в Австрії на конференцію до Відня і довести по майже двомісячних переговорах для 30 листопада 1923 р. до підписання т. зв. віденської конвенції.

На конвенції у Відні вичерпані австрійські зусилля всі свої можливі зусилля, щоб ніхто з державних функціонерів або військових осіб, що має придбані права в А. Австрії не лишиться без належного їм забезпечення в формі емеритальних зборів у новій державі.

Хоча цей договір підписаний ще в 1923 р., ухвалений швидко в цьому році законодавчими установами Польщі, але не дійшов ще до підписання до ратифікації польським урядом і тим самим не впроваджений в життя.

Поза обов'язковими мировими договорами в Сан-Жермені та в Триївіоні ще в 1919 р. виникла потреба додаткових договорів з конкретності, щоб спонукати суцесійні держави в браку зброї волі до заспокоєння оправаданих домагань чорочан у межах своєї держави.

Відповідно до обставин з розпадом Австрії і в пізніший час оголошувалися чинні державні функціонери і військові особи в австрійській монархії, що напали в межах Польщі, щоб продовжувати свою попередню службу, однак одержували з різними мотивами відмовні відповіді, а якщо домагалися емеритального забезпечення М. С. В. в Варшаві полагалися їм стереотипно: „Просьба задля недостатку правних підстав не може бути покладена“.

(Докладніше буде.)

Пос. Сергій Хруцький.

Цікава судова розправа.

Скарга проти Троцького.

З маловажкої причини Берлін матиме цікаву судову розправу. На ній мають лаятися Троцький, Керенський і Людендорф. Видавець Райвнер подав скаргу проти Троцького за те, що він продав свої рукописи іншій фірмі, хоча з ним мав умову. Троцький зірвав умову подаючи як мотив, що не може згодитися на те, щоб його книжка появилася у тій самій видавничій, де заповізнена також книжка Керенського. В якій Троцького називають темним типом, патологічним брехуном, шпигуном і алогічним. Видавець відповів на це, що готов стримати видавання книжки Керенського, але Троцький відкинув цю пропозицію заявивши, що він не може входити в порозуміння з видавництвом, яке має на собі виключно інтерес. Він прохав німецький уряд дати йому візу на три дні, щоб він міг у Берліні особисто стати на розправі. До цієї розправи покликав як свідків Керенського, що приїде з Парижа і Людендорфа.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Яніні!

видання, — „тільки знайомості нет“; тому й не спроваджують. Похвалилися, що „даже“ з Парижем, Варшавою, Прагою і т. д. „знайомі“ — тільки зі Львовом ні. Зрештою: раз спровадили зі Львова книжки з тов. ім. Качковського, та сконстатували, що вони без вартості, відіслали їх, а думаючи, що у Львові всі такі видання, більше не спроваджують. Накінце сказав, хитро всміхаючися, що тепер звернуться до книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Якби Лавра перейшла в руки сідомого українського духовенства, то в короткому часі зробила би при своїй популярності великої ваги культурно-національну роботу, доказала б чудеса на Волині! А так тільки збочує, викривлює душу.

Найбільшою моєю радістю було відкриття в Почаєві кооперативної української книгарні п. з. „Українська Громада“. Вона ще недовго існує, та завдяки прочанам гарно розвивається і робить добре враження. В якій вигляді люди з „книжкового хіоску“ не потребують еж дуже спійнитися до Львова, хоч це таки не пошкодить.

VI.

На закінчення мушу ще згадати про мешканців Почаєва. Велика частина їх, як звичайно в містечках, жиди. Але є багато українців і „руських“. А найбільше мабуть „необитих“, яких тяжко зачислити до якої-небудь нації. Вони, як треба, і „руські“, і „малороси“, і українці — і навіть „даже“ поляки. Все, розуміється, з душі. Та слід зазначити, що кидр свідомих національно-робітників з кожним днем збільшується. Це має вплив також на околиці села, де стрічаємо вже українські установи, що на тлі сумних волинських відносин роблять дуже приємне враження.

Під цим враженням я й покидав драбнястим возом Почаїв — один з центральних пунктів волинської тихої сторони.

ОДИНОКИМ СВЯТОЧНИМ
дарунком для цілої родини
є — „ТРИЙКА“ ФІЛІПСА.

Сніг, мороз, заверуха...

дома тепло, грає

„ТРИЙКА“ PHILIPSA

Відбір краєвих і заграничних стацій.

Комплет: „ТРИЙКА“ Філіпса і голосник тип 2014.

Точні проспекти, каталоги й ціники пришлють на бажання

ПОЛЬСЬКІ ЗАВЕДЕННЯ ФІЛІПС А. С.

ВАРШАВА, Каролькова 36/44. Вид. Радіо III/46.

1063 1-1

Відгуки дня.

Найчисленніший фак.

Після війни, як тільки я верну на різне гупно, здавалося мені, що по фаху найбільше було бущих старшин. Ходило це бранство вулицями і заулками, ситило голими ліктями, лишало босі сліди за черевниками і ввєдухувало патріотичних проповіді на зразок: „Ми вас на Україну не посилали“.

Але з часом цей фак ставився як сніг на сонці, а на його місце прийшли директори. Розріст кооператив, спілок, акційних, спортових і ще там яких товариств покликав до життя цілу хмару директорів і вони заняли перше місце щодо чисельності.

Так було кілька літ, доки ніхто плінувче життя не відгануло нового знання на верх.

Сталося це з поширенням курсів для неграмотних, популярних викладів, календарської манії і пресою горічких. Сміливість директорів не зменшилася, але переінав їх інший фак — редактори. Вистало, щоб хтось сплюдне два некрологи, задресував десять часописів і двадцять разів відліс чужі сирити до друкарні.

Мені здавалося, що цей фак найбільш численний, хоч може й ненайліше заступлений.

Але треба було аж довго і поганой хвороби, щоб переконалися, що я не мав рації.

Є ще один „фак“, який ніколи, думаю, не дасть себе зіхвнути з першого місця.

Це — лікарі.

Не ті, що покінчили лікарські студії і як прийду до хворого, то хитають головами, муркотять щось під носом, а пренті кажуть: „Ну, побачимо!“, але ті, які медичні відомості вачерпують з воздуха, патхніння і тим подібних придушень. Є нас у Польщі сім мільйонів і тільки само, або мало-що менше, є лікарів.

Мав я нагоду переконалися про це, стануши одним ногою на другім світі.

— Ви хорі? А що вас болить?.. Ага! Цікаво!.. Знаєте що. Грійте пиво з жовтком і цукром. Ручу вам, що поможе.

А другий:

— Щооо? Пиво гріте? Бійтеся Бога! Один знакомий мій мав щось подібного. Горічі купелі і масажі. На лікарства з антики не надіється багато.

— Гарячих купелів я не радив би... — Каже третій. — Дуже легко можна хворобу запаарити. Як уже купелі, то хіба холоді. Але на мою думку: Винар з білої кропиви і оклади з гірчиці.

Але найліше мій старий приятель:

— Смієш, брате, з тих усіх медичних. Я маю один самовельний (і ревматизм!) лік на всі

хвороби. Кажу тобі: як рукою відняв. Захорую, — йду і витанцююся добре. Чоловік вирухається, добре випіє і на другий день здоровий як риба! Кажу тобі!..

Я широ стиснув руку старому другу.

— Тільки бачиш... Чи ти вже пробував свої рецепти тоді, як зломив ногу?

— Я ще ніколи не зломив.

— А колиб зломив?

— То пробував би...

Може й справді послухати приятеля? Спробую! Тільки одно біда: вбратися і зійти по сходах. Решта вже, думаю, пішлаб легко.

Галактіон Чіпка.

Льойд Джордж про міжнародне роззброєння.

В палаті громад лідер лібералів Льойд Джордж виголосив промову про конкретність прискорення міжнародного роззброєння. Він твердить, що хоч в Європі панує мир, то всі держави утримують за великі армії, що може стати причиною нових воєн. В цілм світі стоїть тепер під зброєю 10 мільйонів осіб більше як 1914 року перед війною, амуніції виробляється 75 разів більше як 1914 року. Цей стан мусить викликати нову війну. Янгол мира не може ходити шляхом, який забарикадований зброєю. Від 1925 року видатки на військові муніції зросли на 28 процент, у Франції на 92 процент а тільки в Англії за останні 4 роки військові видатки зменшилися на 10 процент.

Можливість кризи німецького уряду.

Німецький уряд має труднощі з парламентом. До останньої хвилини він був певний, що може рахувати на більшість голосів потрібних для висловлення йому довіри. Тепер виходить, що цієї певності він не може мати. Партії ставлять справу свого довіри в залежність від фінансових плянів уряду. Уряд підготовляє фінансову реформу. Ця реформа Гільфердинга не пройде легко. Одні є проти полагати обезначення для безробітних при поможі підвищення відсоткової стопи, інші (як партія баварців) проти підвищення п... пива. Одним словом не є виключена можливість кризи ще перед гаською конференцією. В урядових партіях є парламентаристи, які не заважаються перед зміною міністра фінансів при поможі кабинетної кризи.

МАМИ! Великою помічю в домашній виконавній ділї являється „СВІТ ДИТИНИ“. Постарайтеся, щоб цей журнал найшовся у ваших хатах! Пишіть за ним на адресу: Львів, ул. Зіморівича 3.

Конференції у Замку.

Дня 11. грудня передпол. прийняв президент держави у Замку голову Нар. Клубу пос. Рибарського, попол. голову Стр. Хлопск-го пос. Домбського, а потім заступника гол. П'єста Дембського. Всі вони не дали пресі інформації про перебіг конференції. На 12. грудня устійнено вже нову чергу провідників партій, які будуть прийняті президентом держави. З клубів польських народів — як ми вже повідомляли — одержав запрошення пос. д-р Розмарін із Жид. Клубу. Крім того одержали запрошення голова клубу ХД. Хацинський, заст. гол. НІРП Хондзинський і голова рев. фракції ППС Смуліковський.

Як зачувати конференції в Замку потребують іще довший час, а після їх закінчення цив. канцелярія президента оголосить комунікат про перебіг розмов. Кажуть теж, що президент не обмежиться до вислухання думки провідників партій, а вислухає теж і особи, що стоять поза парламентом. М. і., як зачувати, запрошення одержать і проф. Бартель.

Кріза потягне довго.

Дня 11. грудня в кабінеті марш. сойму Дашинського була нарада бюдж. референтів. Крім референтів, що були на засіданні сойм. бюдж. комісії, взяв участь у нараді голова бюдж. комісії д-р Бирка (ББ). Перебіг конференції признали довірочним, але уповажнали маршала сойму видати комунікат його канцелярії. В комунікаті сказано, що конференція згодилася з поглядом маршалка сойму, що в п'ятницю не треба скликувати бюдж. комісії. Марш. сойму сказав, що небаром мусітиме в інтересі держ. скарбу скликати засідання сойму, щоб відбути бодай перше читання закону, який змінює деякі постанови розпорядку президента з 12. III. 1928 про продовження обов'язуючої сили закону з 1. V. 1925. про вимір і побір держ. податку від нерухомостей в міськ. громадах і деяких будинків сіль. громад, а то тому, що закон цей вгортає 31. грудня ц. р. Колиб не ухвалили закону перед тим речинцем, держава утратила би кількадесят міль. Другою точкою ден. порядку сойму були би внесення в справі ви. регуляміну сойму. Ця точка належить лише до компетенції сойму. Вкінці маршал сказав, що кабінетова кріза потягне довго.

Згідність думок.

Марш. Дашинський, як отворив нараду в своїй кабінеті, вказав на дразливість положення та звернув увагу, чи ялося скликати засідання бюдж. комісії підчас крізи. У розмові з головою бюдж. комісії Биркою, марш. Даш. згодився щодо цього, що підчас крізи годі відбувати засідання бюдж. комісії.

Мін. Матушевський вертає у Будапешт.

Із кола близьких до уряду зачувати, що в товім польській уряді не буде теперішнього керівника мін-ства скарбу Матушевського. Він вернеться на своє давнє становище польського посла в Будапешті.

Новий більшовицький посол у Варшаві.

При кінці цього місяця має обняти становище представника РСР у Варшаві, на місце дотеперішнього посла Богомолова, Антонов-Овсієнко, дотеперішній представник РСР у Празі. Богомолів переходить до посольства РСР у Лондоні на становище першого радника.

Пресовий процес у Варшаві.

Полк. Малешовський перед судом.

Перед гродським судом у Варшаві відбувався 11. грудня процес проти ред. Немоевського з „Мислі Неполлеглей“, що є відгомом посвячення поліц. школи в Мостах Вел. „Мисль Неполлегла“ принісся часть промови полк. Малешовського, яку він виголосив на посвященні. М. і. полк. Малешовський сказав: „Тих дайдаків, що сидять при бюрках і пишуть статті, ми не боїмося, маємо на них способи. Знаєте, панове, що вміємо бити і битимемо. Не буду вказувати та скажу, що це торкається „Газ, Варш.“, „Жечипосполіт-ої“, „Польонії“ в Катовицях і „Пляцувк-и“. І тут ажно слова, що їх сказав марш. Пілсудський: Я тих панів маю глибоко...“ Такі інформації долади теж „АВС“.

„Газ, Варшавська“ та „Роботнік“. Їх редакторів засудили по 3 міс. в'язниці. Ред. „Мислі Неп.“ Немоевський сказав на першій розправі, що дасть докази правди. На розправі 11. грудня голова синдикату варш. журналістів і бувш. ред. „Епоки“ сказав, що чув згадані слова полк. Малешовського, а заворот „я маю їх глибоко“ сказав приватно в розмові з журналістами, які після промови полковника хотіли кинути журн. стіл. Після переведеної розправи суд засудив ред. Немоевського на 200 зол. кари, а як зазігіднюючі обставини прийняв брак злої волі.

Нова стаття марш. Пілсудського.

Зачувати, що внадовзі появиться нова стаття марш. Пілсудського. Досі ця вістка несправдана.

Чоловському зменшили кару.

Засудженому свого часу чортківським судом за шпіонажу на 10 літ і 3000 зол. кари Чоловському найв. суд у Варшаві зменшив кару на 8 літ і 50.400 зол. гривни. Коли не заплатить гривни, мусітиме відсидіти ще дальших 700 днів.

НОВИНКИ

— **Сніги і морози.** Сьогодні у Львові падав перший сніг. Часописці повідомляють, що в Англії температура значно понизилася і апали дощі великі сніги. В Канаді панують сильні морози.

— **Заборона Свята Просвіти в Грималові.** В дні 8. грудня ц. р. мало відбулося в Грималові „Філіяне Свято Просвіти“, та мов грім з ясного неба апала несподівано на годину перед початком того свято заборона зі сторони старости в Скалаті, який здається, одинокий в Польщі — поважився того рода свято заборонити, не подаючи ніяких причин заборони (бо таких не було). На це свято прибула маса народу з доколичних сіл, яка довідавшись про заборону, вертала з надмірним огірченням домі. Додати треба, що по дозвіл на це свято ходив до староства післанець два рази, а в дні 7. XII. ц. р. просив дозволу голова філії телефонічно, якому робив староста надію, що дозвіл буде. Той сам староста не завідомив до тепер і не звернув пропозиції йому легітимізації на збірку на „Дар Просвіти“, хоч речинець, визначений на ту збірку воевідством у Тернополі, вже давно проминув. Нашу Парламентарну Репрезентацію проситься цією справою пильніше зайнятися, бо в Скалатщині чимраз то гірше.

— **Із прикордонних гараздів.** В листопаді ц. р. повадив вітер кілька зогнених від старости телеграфічних стовпів в Луці Малій, пов. Скалат, які обтяжені 6-ти дрютами не могли устоятися. І хоч поліційні доколичення не ствердили ніяких слідів людської руки, ані ноги і хоч наочний свідок ствердив, що один підгнилий стовп падаючи, потягнув за собою кілька других, староство в Скалаті зробило з цього великий акт українського саботажу, зарядило скріплення вірти по 40 осіб на добу, заборонило зараз зі сумерком показуватися на вулиці, а навіть на власний подвір'ю, через що людність села прямо гине, бо в теперішній зимові ночі ілуди на варту, треба добре зодягнутися і обутися, а ту нема в що, до того вічні дощі понизили зовсім останню кожушину, як хто ще яку має, так що в багаті коліс селі, животіє тепер громада нуждарів та клане ту годину, яка їх поставила на кордоні. Рівнож і по другім боці Збруча живється не ліпше. За перехід річки на цей бік, висилають на Сибір, чого за царських часів не було, а понад границю поселяють далеких коляоністів-кацапів аж з поза Москви, щоб не лише Збручем, але і московськими окупантами розділити наш нарід на дві окремі і далекі частини.

— **З діяльності „Відродження“.** Українське протинальгого Т-во „Відродження“ улаштує ряд викладів на різні цікаві теми. Перший виклад виголосить д-р Іван Раковський п. з. „Важніші питання з гігієни раси“. Виклад буде в неділю 15. грудня ц. р. в год. 6-й веч. в доміні Т-ва „Відродження“ при вул. Гродзіцьких ч. 4, другі сходи, третій поверх. Вступ за добровільними датками.

— **Греко-католицький парох Київ на заслання.** Як довідуємося, в Київ арештовано одинокого грек-кат. пароха Київ, о. В. Шепанюка і вивезено на Соловецькі Острови.

— **Львівська хроніка.** Злодії вдерлися вночі до помешкання д-ра Левицького при вул. Понятовського 7 і вкрали 7 плащів та футро. — В торгівлі зброєю при Академічній вул. ч. 3 вкрадено більшу кількість револьверів і рушниць. — На Сигнівці арештовано 18-літнього

Осипа Голубовського, який на забаві поранив стрілом з револьвера свого суперника Степана Пропака. — При Жерельній вулиці шофер невідомого імени наїхав авто на Юлію Фрідель і поранив її. — Поліція арештувал двоох братів Квєллерів за крадіж у домі Вєллерової, при Татарській вул.

— **Проти ромунізації українських шкіл.** 3 Чернівцєв повідомляють, що визначний український діяч д-р Дутчак вніс до Ради Ліги Націй скаргу проти ромунізації українського шкільництва під Ромунією. Протест цей внесено за посередництва Українського Комітету в Берліні.

— **Пожжі.** На днях вибухла пожежа в домі Івака Шпаца у Хотині під Калущом і спричинила значні шкоди. — У с. Підтезнім у Бобреччині, у добрах Потоцького, невідомі особи підпалили столу, а коли лісничий та селянин почали гасити вогонь, невідомі палії стріляли до лісничого з крісів. Лісничий відповідав також стрілами, після чого палії зникли в лісах. Пожежу вдалося скоро погасити.

— **Поліційнт убив чоловіка** В с. Наконечнім, пов. Яворів, поліційнт Бабяж хотів арештувати Василя Косика із Чернілово, а коли Косик намагався втекти, поліцій стріляв до нього і поклав його трупом. Василь Косик мав бути арештований за злочин, про який навіть не відомо хто напевно виконав його і на убитого молодого чоловіка падали тільки підозріння.

— **Самогубство команданта постерунку.** В містечку Мигосі, пов. Дубно, командант постерунку поліції, Казимир Рачківський, застрілявся зі страху перед судовою відповідальністю за різні надужиття і дефравдації.

— **Родина Коверди просить помилування.** Родина Бориса Коверди, який убив у Варшаві радянського посла Войкова, звернулася через посередництво адвоката до польського президента з просьбою помилувати Коверду, засудженого на 15 літ в'язниці. Просьба мотивована тим, що Коверда в тюрмі занепав на здоров'я і що на випадок помилування він на завжди покине Польщу.

— **За сибку.** У Рокитні господар Грицько Савиш посварився зі своїм пасербом у справі поділу ґрунту і тяжко поранив його двома ударами сохири.

— **Відносно новинки п. з. „Книгар М. Гасклер забув про українців“** поміщеної у ч. 270 „Діла“ з дня 6. XII. 1929, дістаємо таке вияснення: „Я цілком не забув про українців, а справа шильду мється ось як: Я замовив два шильди, а саме: 1. польський, який має всі написи латинськими буквами, а другий український, писаний буквами українськими. Доставець з технічних причин викінчив польський шильд і його змонтував, а український шильд тої самої величини ще не викінчений і буде готовий за пару днів. Можна й тепер бачити, що велике погроже місце лишене на український шильд. З високим поваженням М. Гасклер, книгар у Станиславові.“

— **Нема віддалення.** Майже щоденно довідуємося з часописів або журналів про нові відкриття та нові винаходи. Живемо в добі напруженої праці і кожний день є для нас новістю, а кожне завтра заповідає нові технічні здобутки. Для людей, яким чужі є електричність, поїзди, літаки, радіо, неважко не стане місця на землі. Завтра — це великий тріумф техніки, завтра — це перемога електричності і радіа. Де не сягають зазізничі шви, де не дібється авто, де з трудом передістанеться візок, запряжений у коня, там радіо несе слухачам вісти з цілого світа, політичні, суспільні і торговельні відомости концерти, відчити, гутірки. Сірі години сумерку мило проминяють при радієм приймачі, коли то завдяки одному порухові долоні мандруємо без обмежень по цілому світі. Хто раз засів при радіо-апараті, хто раз послухав того, що несуть хвилі етеру, той розуміє велику вагу радіофонії і той безсумнівно подбає, щоб у нього дома наїшлася незамінна, а чудесна скрипка радіоприймача. 1—1

З судової салі.

ПОЛІТИЧНИЙ ДЕНЬ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ СУДІ.

1) Присуд за віче УНДО.

Дня 9. грудня ц. р. відбувся в городському суді в Тернополі карна розправа проти д-ра Остала Постригача п. І. Брикопича, обвинувачених прокуратурою за переступство а § 11 закону про збори з 15. XI. 1907. Цього переступства мали обвинувачені допуститися тим, що як провідники справознавчого посольського віча скликаного послом д-ром Ст. Бараном в Тернополі 11. липня 1928 р. не приликували до порядку окремих бесідників миме домагалися відпоручника влади а-сесора тернопільського староства Яна Полянського тоді, коли на думку відпоручника влади бе-

свідки попадали в колізію з карним законом. Згаданого дня відбулося в Тернополі справляння віче після і сенаторів 54 осіб, округи, членів УНДО, на котрому проводився зпочатку обш. д-р Постригач, а при кінці обш. І. Брикович. Тоді перший промовляв пос. о. пралат Куніцький про внутрішні партійні справи, сенатор Баранік про правно-державну справу Укр. Парл. Репрезентативний в союзі, пос. Завалихут про пільги в справах, а сенатор Кузьмин про господарські справи. Через весь час промови поодинокі бесідники асесор Полянський був дуже поденервованим, поведився зовсім не так, як це належало представникові влади і голосно без ніякої фактичної потреби перебивав бесідників, при чому на його кожодчасне жадання провідник зборів — зразу д-р Постригач, а опісля від промови сен. Кузьмина п. І. Брикович звертався увагу бесідників на те, що представник влади бажає, щоб говорили інакше. В часі промови сен. Кузьмина, коли проводив І. Брикович, нервовість ас. Полянського дійшла до вершка, хоч зміст і тон промови не давав до цього ніякої причини. Дійшло до того, що асесор Полянський встав від свого столика і став виглошувати по польськи промову до дуже численного віча, проти чого віче голосно заперестувало і тоді Полянський розглядав віче. Проти повелінь Полянського на вічу заперестувало безпробовно окрема делегація у заст. старости Воронинського, в яку входили посли д-р Баран і Кунько та сен. Кузьмин.

Скінчилося на тім, що старості згаданого віча зробили письмовий донос з приводу згаданого віча проти пос. о. Куніцького, пос. Завалихута і сенаторів Бараніка і Кузьмина як промовців та проти д-ра Постригача в гром. І. Бриковича як членів президії віча за злочин порушення публічного спокою а § 65 зак. кар. Прокуратура велика перестав вступити карно-судові доложення проти всіх вище згаданих осіб, а по їх докінченні відступила від переслідування судового посла і сенаторів, а обвинувачила тільки пп. Постригача і Бриковича вже не за злочин а § 65 зак. кар., а лише за перест. а § 11 закону про збори.

На розправі переслухано під присягою свідків обш. пос. Кунька і о. Степана Вонса, що

ствердили, що президія віча на домагання представника влади звертала все увагу бесідників і що не було ніякої фактичної причини до розгляду віча. Сам Полянський без присяги визнає, що тільки п. Постригач звертав все увагу бесідників, а п. Брикович тільки разів цього не хотів зробити. Суд помітив далі допущені вже докази в переслухання як свідків сен. Кузьмина і заіндал. Вас. Бачинського, як також доказ ві. свідка посла д-ра Барана на факти обш. заміну розправу і пилан-вирок у звільняючий д-ра Постригача, а засуджуючий по думці § 19 зак. про збори гром. І. Бриковича на 50 зод. гривень. Проти засуду аргументовано апеляцію.

Судив суд д-р Станіслав Роман, бувший активний капітан польської військової жандармерії. Боролися д-ра Постригача пос. д-р Баран, а гром. Бриковича його брат д-р Ст. Брикович.

2) За намірену організацію Пласту три місяці в'язниці.

Тогож дня перед тим самим суддею відбулася розправа проти 26 хлопців з Гайв. Великих (перемісти Тернополі), обвинувачених за проникну а § 285, § 286 і § 287 зак. кар. (привласніть до тайного товариства) Обвинуваченими були: 1) Яцишин Володимир, уч. 8 кл. гімн., 2) Посацький Володимир, уч. 7 кл. гімн., 3) Майка Теодор, уч. 5 кл. гімн., 4) Душак Ярослав, уч. 7 кл. гімн., 5) Майка Гриць, уч. 5 кл. гімн., 6) Сеник Богдан, 6. уч. 4 кл. гімн., 7) Кашуба Мирон, 6. уч. 4 кл. гімн., — всі з Гайв. Великих — дальше мішанські хлопці з Гайв. Великих 8) Рибак Євген, 9) Фалендиш Михайло, 10) Телейко Володимир, 11) Депутат Іван, 12) Фалендин Володимир, 13) Михалович Петро, 14) Вашич Євген, 15) Заблоский Володимир, 16) Яцишин Віктор, 17) Депутат Антін, 18) Данилович Іван, 19) Васильчик Євген, 20) Гладкий Степан, 21) Сердюк Дмитро, 22) Декант Михайло, 23) Гладкий Теодор, 24) Вінемішин Володимир, 25) Кунчик Степан, член Пласту в Зборіві і 26) Посацький Степан студ. ф-а у Львові.

Цей великої провини обвинувачені мали допуститися тим, що зпочатком 1929 р. намірились організувати Пласт в Гайв. Великих з місцевої молоді до 20 літ. Вілка разів відбували виправ

платові, а щоб обійти закон, деякі з них зголосилися на членів до пластового курія в Зборіві, при чому цю акцію мав переодолити обш. Степан Кунчик у Зборіві. Організаторами Пласту в Гайв. Великих мали бути обш. Яцишин і Душак, які до Пласту звербували інших.

На розправі переслухано як свідків різних агентів поліції, команданта і постерункових з Гайв. Великих і деяких інших цивільних свідків. Доходження поліціїні переводив агент Краковський і він зробив донесення. Командант постерунку Круликевич визнає, що обш. Душак сам зголосив у нього на постерунок, що основує Пласт, як секцію Тов. опіки пал. укр. молоді — отже ві. своєю акцією зовсім не крився, хоч до староства не зголошував, вважаючи це за злишне. Вирок на найвищих дітей, здебільша у віці 16 і 17 літ, що не бачили у своєму поступку нічого карного, випав неавичайно строгий: обвинувачених Володимира Яцишина і Ярослава Душак як організаторів Пласту засуджено по три місяці строгого арешту з закінченням кари на три роки, всіх інших за привласніть до Пласту по одному тижневі арешту з закінченням кари на три роки, а звільнено тільки трьох: Гриця Майку, Богдана Сеника і Степана Посацького. Неавичайно строгий засуд звільняв велике враження серед українського громадянства в Тернополі. Проти засуду зголошено апеляцію.

Боролися обвинувачених адвокати пос. д-р Степан Баран і пос. д-р Дмитро Ладика.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Микола Павлусевич, професор гімназій і заслужений діяч на Буковині, помер скоропостижно (на удар серця підчас їзди з Чернівців до Вижиці) в 44. році життя дня 6. грудня 1929. Покійний працював багато серед української молоді і в українських установах (м. ін. у Т-ві „Народний Дім“ ім. О. Ю. Федьковича у Вижиці), дописував теж до чернівцького „Часу“ й інших українських газет. Похоронили Покійного відбулися 9. ц. м. серед великого здвигу народу у Вижиці. — В. м. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Салі Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 14. грудня, год. 7-30 веч. „Червоная миш“, комедія Федора.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 пополудні „Червоная миш“.

Неділя, 15. грудня, год. 7-30 веч. „Циганська любов“.

Великий Міський Театр:

Четвер, 12-го, год. 7-30 веч. „Ще можеш ти назвати своїй бабці“.

П'ятниця, 13-го, год. 7-30 веч. „Артист“ (змінені ціни).

Малий Міський Театр:

Четвер, 12. грудня, год. 7-30 „Анюхат і рожі“, гост. виступ В. Бриндінського.

П'ятниця, 13-го, год. 7-30. „Адвокат і роні“, гостинний виступ В. Бриндінського.

Театр реалі „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Четвер, 12. XII, „Гонг Джек“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

П'ятниця, 13. XII, „Гонг Джек“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Апозь: На позорині (Вільма Банкі).

Касіно: Прокліні крові.

Кольосей: Тайна поштового вагону. — Прован наречений.

Лев: Таточку, я хочу графа (Гарі Лідтке).

Марусенька: Пат і Паулох газетарі іграшки жінок.

Оазі: Трикратне весілля.

Палас: Звукова фільм: „Ню Норі у лоні“ (і надаток: Похорони посла д-ра Райха).

Пан: Обітована земля.

Пасаж: Студент із Монтані (Гут Дзібсон). Тилдери Гомонта та Пата й американська комедія.

Стидний: Амор на лешетах (Г. Лідтке).

Фатаморгані: Нинішні дивчата. Хмелера: Книжничі прикми (Ад. Менжук).

Утіха: Дикунка (Мадіанка Севан).

Програма радіо.

П'ятниця 13. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 21-15 Концерт варшавської філармонії. Краків (312,8) 17-45 Гравісція з Варшави Гельсінґфорс (221,4) 18-35 Віолічель. Лийпціг (259) 21-00 Пісні Шуберта, Брамса, Штрауса. Талін (296,15) 18-00 Концерт. Берно (341,7) 19-30 „Ріголетто“ Верді. Лондон (356,3) 18-45 Концерт для шкіл. Штутгарт (360) 20-15 Славинський вечір. Берлін (418) 20-00 „Панни Леопольдово. Штокгольм (436) 18-30 Скрипковий концерт Норі Дісберґ. Лінденберг (472) 20-00 Концерт Чайковський, Рахманінов, Корсаков. Прага (487) 16-30 Камеральна музика. Меліолья (501) 20-30 Симфонічний концерт. Брюссель (509) 10-30 Грамофонні плати. Відень (516,3) Концерт солістів. Рига (525) 19-03 Опереткова музика. Мінхен (533) 17-10 Концерт солістів. Будапешт (550) 17-30 Циганська музика. Париж (1723) 16-45 Пополудневий концерт. Ковно (1913) 21-10 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Заходами Союзу українців відбується для членів і запроваджених ними гостей щод. виступи п. д-р Софії Парфанович п. з. „Вибрані розділи з тієї жінки“. Виступи відбуваються в середу і п'ятницю о год. 19. в залі Т-ва. Перший виступ в п'ятницю дня 13. ц. м. 1929. 2-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рахунок від десятих літ у місті Краю знає фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купують брильянти, золото срібло, плачу найвищі ціни. 1003/23

МІНУЛОГО РІСІВНИКА галаю, найкраще зі заграничними студіями без інструментів. — Зголошення слати з описом життя на адресу інж. Корнеліа Целевич, Утіва. 1064 1-1

Ольга БІЛОБРАМ

народна учителька в богородчанському повіті

померла дня 11. грудня 1929 р.

Похорони відбулися в п'ятницю дня 13. грудня ц. р. о год. 2. попол. в передпохоронного дому (Анатомія). 1067 1-1

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад Рентшнер, Легіонів 37.

883 12-12

ДВОХ українців, урядників в державній-технічній службі на Поморі бажать назвати переписку в журналістських підзах. — Неаполітани зголошення в фотографії, — за яких вперот ручною честю, — просимо з повним довірим сприяти до Адміністрації „Діла“ під „27 і 32“. 1068 1-1

ГР-КАТ. Уряд парохіальний в Іздебках ad Brzozów, пошукує іспитованого, безжениого дияка, з добрим тенором голосом музичального, який зуміє вложити хор агл. оркестр і знавця би читальню, молочарською кооперативною і т. д. Платня після угоди. — Зголошення до гр-кат. Уряду парохіального в Іздебках ad Brzozów. 1066 1-3

ЛІЦІТАЦІЯ нервовної дубини в Юськовичах ад Олеско, вартості около 4000 ам. дол. відбувається дня 23. грудня ц. р. о год. 11. рано в гр-кат. Уряді парохіальній в Олеску, де належить надіслати запечатані оферти і казі 200 ам. дол. По прийнятті оферти — гроші до тижня. 1065 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Д-Р ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних клінік, спеціаліст скриніх, нервовних і сексуальних хоріб та лікарської косметики ординув. від 8. 10. 14-18. а неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Криотерапія. Сепаративні почесальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826. Телефон 65-87. 30-2

АДВОКАТ
Д-Р МИКОЛА ТОМКОВИД
відкрити адвокатську канцелярію
1062 в Борщеві
в домі п. Роніцького побіч Староства.

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як: смерека — ялиця так столярські, як і будівельні. Тартак ЗАРВАНІЦЕРА 945 в КАЛУШІ. 4-2

БЕЗПЛАТНО КАЛЕНДАРІ на р. 1930!

НЕБУВАЛА НАГОДА!

Безплатно одержите один великий книжковий календар на 1930 рік, за 3 зод. коли:

1) заперенуєте „Театральну бібліотеку“, 12 книжок річно — за 10 зод. або 2) коли купите собі „Нову Вітамину Кухню“ за 7 зод., яка надіється на святий дарунок для жінки або дочки або 3) коли купите собі „Монограми“ до випливання за 6 зод., які надіються для жінок і дічат на святий дарунок.

або 4) коли замовите собі на 10 дол. театральних пес які досі вишли.

або 5) коли купите сотню листівок за 10 зод. (святкові або інші).

або 6) коли купите якінебудь видання в нашого каталогу за 10 зод.

Щоб одержати безплатно календар, треба вислати з гори гроші, або замовити товар за поштовою побирання, але в останньому випадку дочислено за почу 2 зод. (тому краще прислати відносну квоту з гори, то тоді вислаємо товар одлажено).

Повинна оферта обов'язує лише в між. грудні ц. р. 1036 1-3

Замовлення слати на адресу:

„ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА“,

Львів, вул. КУРКОВА ч. 10.

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто пошт. швед. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11-12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТИ:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці і доляр, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Нідерландах 3 шв. фр., Чехо-
словацкій 30 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

НЕ вистарчить, що Ви вповіли у ПЗУВ забезпечення 1/3 частини вартості своїх будинків і її забезпечили в Т-ві взаємних обезп. "Дністер". Ви ще мусите най-далше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу в "Дністрі" на 1930 рік, бо інакше Ваше забезпечення в "Дністрі" буде неважне і в цілості перейде до ПЗУВ.

Нинішній неокapіталізм і кооперація.

Львів, 13. грудня 1929.

Повоєнне народне господарство виказує одну небезпечну рису, а саме: зріст продукції понад консумційну спроможність населення. Це явище є вислідом зuboжіння населення. Воно проявляється головню в Європі. А що саме Європа була перед війною головним світовим консументом, тому цей надмір продукції на цілому відбивається світі.

Це явище мусило викликати й наслідки у формі конкуренційних змагань за добування ринків збуту, господарську боротьбу поодиноких держав між собою, та цілу безліч всяких державних заходів для оборони власних продуцентів. Ці заходи комплікували і до сі комплікують ще більше господарські взаїмносини держав між собою, авторюють різноманітність державних устроїв, ускладнюють господарську політику. А що такий занепад консумції викликавав ослаблення госп. життя, допроваджував до упадку продукції і ставав небезпечним для господарської самостійності слабших держав, тому журю кожного уряду було шукати виходу, щоб не наразитися на суспільні несподіванки.

Такою дорогою виходу став подекуди знятий нм етатизм, державний капіталізм, що має за завдання заступити ослаблених приватних капіталістів-продуцентів, взяти в охорону занепадаючу продукцію, охоронити населення перед безробіттям. Але практичне життя виказало скоро, що державний капіталізм стався не помічником, але навпаки, найсильнішим і найбільш експансивним противником і конкурентом приватного капіталізму. Це бачимо і в Польщі. Державний уряд є нині в Польщі найбільшим банкіром, найбільшим земельним власником, а маючи ще в своїх руках всякі монополії та важніші промислові підприємства, може мати і має найбільший вплив на всі ділянки життя. Має його в краю, має і за границею. Для прихильників цієї неокapіталістичної системи є оправданою konieczністю, щоб держава зробила собі зависимими усі ділянки госп. життя. Дехто думає навіть, що таким чином сповняється до певної міри соціалістична програма. Але практика показує шось інше.

Противники цієї системи ростуть і то дуже сильно. Їх не було, як-що система державного капіталізму створювалаб поліпшення у госп. житті. Тимчасом з року на рік росте погіршення. І тому саме видигається наново приватна самооборона і то в формах, що куди відбігають від цих псевдо-соціалістичних доктрин і неокapіталістичних та етатистичних практик, якими експериментують тепер уряди. Конкретною формою цієї самооборони є дві течії. Але й вони не нові, хоч за те далеко краще нині скрісталізовані. З одної сторони твориться концентрація приватного капіталу в таких господарських підприємствах, як картелі, трести, концерни, голдинги, а з другої сторони переводиться самооборона концентрація широким робучим мас в кооперації.

Отже в нинішній фазі народнього господарства маємо три течії, що покищо діляють рівнорядно або ворогують зі собою. Вони мають одно спільне, а саме: в них слабе, затується, просто топиться господарська одиниця, підпадає її індивідуальна самостійність, а висувается збірна сила. Отсі три організації йдуть просто на змонопольовання у своїх руках продукції та збуту. Як довго триватиме їх згідність а разне терпимість, годі передбачити.

Жіноча Організаційна Секція при Філії "Просвіти" ім. М. Шашкевича
1043 улаштує 1-1

В суботу 14. грудня ц. р. в саях Нар. Гостинниці Чайний Вечір

Початок в 8-ій год.

але певним є, що ці три господарські величини стануть колісь до завзятої отвертої боротьби там, де будуть перехреснуватися їх інтереси. Покищо навіть такі етатистичні держави як Польща, бачучи вже слабкість державного капіталізму підтримують дві інші в горі названі струї, бо видять у них чинники для стабілізації цін, раціоналізації продукції дорогою стандартизації і нормалізації, а з другого боку допомогу у впливі на торговельну а зокрема на митну політику і на здобуття ринків для надміру продукції.

Спинімся тепер на організаціях, що сконцентровують приватний капітал, себто на картелях, трестах і концернах. Вони гуртують нині в одну цілість капітал окремих підприємств на те, щоб або видосконалити техніку продукції і таким чином досягнути дешевизни і доброту товару, а в слід за тим побороти інших конкурентів, або на те, щоб навіть без удосконалювання техніки створити собі безконкурентний збут продуктів і піднести ціну. Ці концентраційні організми не все обмежуються до захоплення якоїсь галузі продукції і збуту в одній лише державі, у них бувають прямуювання захопити монополію продукції і в кількох державах, а то й у цілому світі. Деякі поступили в цьому напрямі дуже далеко.

Прикладами на те: боротьба за змонопольовання нафти, сірників, сталі, цукру, лінолеуму і т. п. Тепер вже немає важнішого сирівця чи півфабрикату, якого продукція не булаб регульована цього роду міжнародними організаціями.

Їх форми є дуже різноманітні, так як різноманітними є устроєві форми держав, в яких вони виростають. Це й годі обговорювати в цій статті. Ствердити належить, що вони починають небагато різнитися від державних монополієвих підприємств. Та вони всеж мусять купувати чи побороти конкурента, а державний монополію помагає це законодавчим шляхом. Найсильніше ростуть вони в Італії, бо там існують форми публичних корпорацій з усіма привілеями й управліннями з боку уряду і вони то перебірають на себе охорону італійських виробів на заграничних ринках. Відтак розвиваються в державах зі сильним розгоном госп. життя і захоплюють щораз більші круги продукції. Вони саме є нині силою дуже небезпечною для менших продуцентів, а ще більше для широким мас консументів, бо можуть їм накласти ціну, яку хочуть. І саме вони є нині найсильнішими пропагаторами і можуть бути найкращими реалізаторами господарської Паневропи проти Америки. Вони є, очевидно, небезпечні і для слабших господарських держав, бо ці держави можуть зійти лише до ролі їх доставців сировини та до відбору їх готового товару. І тому держави дивляться з острахом на концентрацію міжнародних приватних капіталів (французько-німецькі конвенції зблизили обидва народи куди більше ніж політики), які можуть звести їх до ролі своїх васалів.

Ще більше небезпечними є вони для тих народів, що їх змусила доля жити в межах цих слабих держав, для народів позбавлених капіталу і капіталістичних підприємств. Але робучі маси висуюють з меншим розмахом інший козир, не менше сильний, хоча може ще як слід нерозвинений і недоцінюваний, а саме: кооперація. Як хто не підходить би до справ кооперації, чи як до чинника суспільного перестрою, чи як до звичайного собі госп. явища без яких-небудь глибоких цілей, чи навіть колиб глядів на неї оком недовірка, то мусить признати факт, що кооперація концентрує в собі працюючі маси. З ними буде рахуватися і державний і приватний капіталізм лиш тоді, коли вони бу-

На МИКОЛАЯ На ЯЛИНКУ "ФОРТУНА НОВА"

повідомляє українських громадян, що з огляду на те, що цього року не веде власного skleпу - відступила до деталічної продажі свої Миколаївські і святочні вироби Нар. Торго-валі в Ринку і Фірмі п. Івана Дейнеки при вул. Руській ч. 1.

дуть зорганізовані в кооперації. Від її розросту залежить нині в великій мірі сила трудових мас в госп. житті, а в слід за тим і їх національно-господарські інтереси. Ми нація, що не в силі опанувати двох інших господарських струй, можемо і мусимо оперти наше госп. будівництво в першій мірі на кооперації і цією зброєю скріплювати нашу господарську незалежність, М. Творидло.

Закарпаття.

Ліквідація українського театру?

З кінцем цього року Т-во "Просвіта" у Ужгороді ліквідує, як зачувати, свій театр, що проіснував на Закарпатті дев'ять літ. Причиною зникання театру є дефіцит 50.000 зол., якого "Просвіта" не в силі покрити. Очевидно ліквідація такої культурної установи, як театр, що по-плав для національного пробудження Закарпаття і поширення любови до українського слова й української пісні, величезні заслуги, є дуже сумним явищем. Виною тут у першу чергу політична чеська влада, яка від якогось часу пішла всецільно по лінії базиліа русофільської групи. В останньому часі субвенції на театр "Просвіта" виплачувало в чимраз менших дозах, так, що він дала не в силі вести свої праці. Як не як, а ліквідація постійного українського театру на Закарпатті є немалим ударом для народнього напрямку.

Відслонення пам'ятника Добрянського в Ужгороді.

В Ужгороді відслонено пам'ятник у честь Адольфа Добрянського, помітного закарпатського діяча в половині мин. століття. Добрянський перший порушив справу автономії Закарпаття в межах Мадярщини і свою акцію повів так, що мадлярський уряд створив був з жупанатів, які мали українську більшість, окрему адміністративну одиницю, в котрій українська мова мала широкі управління в школах та урядах. Сам Добрянський був короткий час начальником "Карпато-Руської Країни", а потім послом до будапештського парламенту. В 1907 р. поведено проти нього процес за державну зраду (за взаємних з галичанами, чехами і словаками) і він помер на вигнанні в Інсбруку. Пам'ятник Добрянському (з бронзи) поставлено в парку жупної палати, де він 80 літ тому урядовав у характері начальника адміністрації. Торжество відкриття пам'ятника Добрянському зробили русофіли своїм святом.

З китайського кітла.

До Шанхаю приїжджають що-раз то нові збігці з Нанкіну, де Чанг-Кай-Шек стягає всі свої військові сили до заходу й півдня, щоб боронити лінії Нанкінг-Шанхай. До Шанхаю перевезли досі кораблем 75 американських жінок і дітей ще й інших чужинців. Війнні кораблі різних держав, що стояли на морі у західній частині від Гуанг-чжоу з китайської території всіх чужинців, щоб оминати жахливих сцен при здобуванні міста Ічанг китайською революційною армією.

Підвишка мита в Італії.

Від 7-го ц. м. в Італії урядово проголошено нові мита, майже подвійної висоти. Вони накла-дені на шкіру, машини до шиття й галузівання, на різного роду ткацькі вироби, мережки й вишивки. Пальчохні треба оплачувати на митниці не на вагу, а на тузину, по ціні ліри за пару. Підвищено також мито на сардинки, одинокі зерна, домашню посудину й лекші мотори. На ввозжені складові частини авт замість мита додаватимуть 30 процент до їхньої ціни.

ЗУБИ
які втрачають краску, швидко П відбілюються, коли приміняється **МІЛ'ДО ДО ЗУБІВ ОДОЛЬ**. Спробуйте, а переконаєтеся, що при довшій жвавлості **МІЛ'ДО** **ОДОЛЬ**, зуби стають сніжно білі.
578 1-1

Замість на алкоголь — гроші на Рідну Школу!

(Карти звільняють від алкогольних питтів в часі свят.)

Тяжкі мільйони видає наш народ (як інтелігенція так і широкі маси) на алкоголь, особливо при різних нагодах а в першій мірі з нагоди свят. Цей поганий звичай так вкорінився, що „не випадає“ не погостити когось алкоголем при такій чи іншій okazji.

„Рідна Школа“ видає артистично виконані карти, звільняючи від алкогольних питтів і як хто набуває таку картку, той не має обов'язку гостити когонебудь алкоголем. Таким чином заощаджується багато здоров'я і гроші, різних неприємностей, а часом і нещастя.

Клич кинений Головною Управою „Рідної Школи“ найшов серед українського громадянства відгук. При різних нагодах, а особливо в часі свят розкуплено 402 карт „Рідної Школи“, звільняючи від алкогольних питтів, а чого для „Рідної Школи“ припала в цьому році як на наші відносини доволі поважна квота, бо 2.035.94 зол. + 5 франків + 1 долар.

Всіх тих, (приватні особи, Товариства, Інститути та комітети), які пішли за нашим кличем, оголосили ми своєчасно в пресі та подали зложену квоту й на майбутнє будемо це робити.

З нагоди недалекого Празнику Рідної Христового звертаємося знов до нашого громадянства в надії, що воно шире відгукнеться на наш поклик.

Карти „Рідної Школи“, звільняючи від алкогольних питтів повинні негайно ще перед святами придати собі не тільки поодинокі громадяни й громадянки, але також різні Святочні Комітети для устроєння „ялинок“, „просфори“, „щедрого вечора“ чи інших т. п. okazji. Така карта повинна прикрашувати святочний стіл кожного українського дому.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:

Чл. Кокоруда вр. Д-р МIRON КИРИЛЕНКО вр.
Голова. Секретар.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямні!

ОЛЕКСАНДЕР КОВАЛЕВСЬКИЙ.

3)

Спогади заслуженого діяча.

Пам'яті Євгена Чикаленка.

(Докінчення.)

V.

„Проживаючи значну частину року в Одесі — пише Е. Чикаленко — виключно серед членів Громади, людей ідейних і буваючи часто по громадських справах у Києві, я все більше й більше стігався в український визвольний рух і нарешті захопився ним усією душею. У мене тоді вже упав інтерес до свого господарства і я все менше й менше уділяв йому часу і уваги і вже дивився на нього тільки, як на джерело, а якого я черпав ресурси на прожиток та на громадські справи“ („Спогади“, ч. II, стор. 43).

В наш вік патентованого ліхтарництва така точка погляду на своє майно видається божевільною. Але фактом є, що Е. Чикаленко видавав на українські справи грубі десятки тисяч рублів і цим урятував для українства багато талановитих свд. не кажучи вже про загальне поширення національної свідомості. До цього можна прикласти ті самі слова, якими він характеризував В. Симиренку: він любив українську справу „не тільки до глибини своєї широкі душі, але й до глибини своєї кишені“.

В цьому розумінні попередні покоління на кілька голів стояли вище поточного сучасного, — і всі українські громади, всі їх члени, коли розходилися про українську справу, не жалували грошей. Варто лише пригадати вистави монументального словника Б. Грінченка київською громадою або словника Комара одеською громадою. Велич попередніх поколінь позичала на національний їх моральний смисл, національну дисципліну та широкі жертвенності.

Церковні справи.

(Від нашого кореспондента.)

V.

Бездіяльності українських церковників в справі ревіндикації церков не забули використати ршовці. „Цвяхом“ сільських ршовських нарад у Дубні й Рівному було власне питання про оборону церков. Цєю обороною вони намагаються придбати собі деякий політичний капітал.

Правда, ршовці, які живуть мирно зі сусідами з „одинки“, не можуть говорити дуже голосно, а особливо „піднімати народ“. Тому то ршовці адвокат Перевіщев, якому церковна влада доручила оборону церковного майна на Волині, висловився на з'їзді РНО в Дубні в тому дусі, що, мовляв, треба сидіти спокійно й нічого не робити, бо всяке хвилювання й втручання має під цей час з шкідливе („За Свободу“). А ршовці вміють вгадувати і настрої вищих сфер. Як бачимо, ршовські організації на місцях ведуть роботу в напрямі припинення українського населення й сплинення того природного хвилювання, яке й повинно було постати в масах.

Верховна Рада РНО теж використала „ревіндикацію“ на те, щоб зробити оборонний жест у сторону „русских мас“. Звичайно, в Варшаві можна говорити голосніше, ніж у Дубні чи Рівному. Але яке значіння для оборони українського й білоруського церковного майна може мати голос цих „милих“ гостей на наших землях, де по селах жадних росіян нема, за винятком хіба того чи другого священника?

На цьому оборона русскими людьми православної церкви не скінчилася. Дня 31. жовтня в митрополита Дениса, як повідомляла „За Свободу“, була „делегация від православного населення в Польщі з поданням, в якому говориться про необхідність охорони церков і Почаївської лаври та про необхідність „створити комітет для оборони нашої віри й церкви, віддавши в розпорядження цього комітету всі свої сили й необхідні матеріальні засоби“.

Від кого аголосилася ця делегация, з кого вона складалася, які сили й які матеріальні засоби хоче віддати в розпорядження комітету, про це „За Свободу“ не каже.

Однак „За Свободу“ не погоджується з ршовськими чисто офіційними способами оборони церковного майна. Вона домагається введення соборності, утворення управління церквою й покликання до її оборони всього православного населення в Польщі. Проводячи цю думку, п. Рязанцев закликає до створення єдиного православного фронту з росіяни, українцями і білорусами, які повинні на цьому ґрунті занехати національних суперечок і боротьби.

Стара пісня. В свій час деякі українські посли, обмірковуючи конструкцію митрополитальної ради, годилися ставити на шлях співпраці між усіма православними в Польщі, але на засаді пропорціонального національного представництва. Звичайно, росіяни на це не пішли, і з того часу всякі розмови про співпрацю приминилися. Заклик п. Рязанцева, очевидно, знову за-

лишиться без відповіді, бо українці не уступають від засади пропорціонального представництва, а росіяни ніяк не позбудуться думки про гегемонію на українських землях.

Отже заклик зі сторінок „За Свободу“ про створення єдиного російськими єдиного фронту, очевидно, залишиться слідом церковного „демократичного“ фаворитка „За Свободу“.

Ходить виключно про сільські церкви. А по селах росіяни зовсім нема. Отже, щодо сільських церков, то українському населенню нема жадної потреби говорити з росіянами. Коли б і могла бути бажана спільна акція, то лише в містах, але і там, здається, її не буде з причини зорожого відношення російського та зросійщеного елементу до всього українського. Є більш можлива спільна акція з білорусами, як господарями на своїх землях, як а масою церковних громад.

Що-ж до оборони церковного майна на наших землях, то її повинно вжити на себе само українське населення на чолі зі своїми провідниками.

(Докінчення буде.)

В. Островський.

Греція матиме нового президента.

Президент грецької республіки Кондуріотіс зголосив свою димісію, подаючи як мотив поганий стан здоров'я. Ця його резиґнація не є несподівана; він має 75 літ, а неясна політична ситуація в Греції домагається енергійних рішень і сильних нервів. Серед військових старшин є небажаний для уряду фермент, який сильно журиє прем'єра міністра Венізелоса, Кондуріотіс повинен би був бути президентом ще два роки. Національні Збори вибрали його наново президентом у серпні 1926 р.; наново, бо весною 1926 р. підчас військового бунту генерала Пангальоса його скинули зі становища провізоричного президента. Парламент збереться ще цього тижня для нових виборів; новим президентом виберуть по всій імовірності Заїміса.

Нові французькі амбасадори.

Французька рада міністрів під проводом президента республіки Думерґа рішила на останньому засіданні про деякі зміни на становищах амбасадорів Франції. Посол з Мадриду Перетті де ля Рокка перенесений до Брюсселя, а на його місце піде Корбен, дотеперішній директор політичного департаменту міністерства закордонних справ. На місце посла в Токію Біллі, що їде на пенсію, приходить посол з Пекіну Мартель, а на місце Мартеля — Вільєв (де Перей). У зв'язку з цим зайшли також усія зміни на відповідальних становищах франц. міністерства закордонних справ.

VI

Е. Чикаленко не моралізує, не каже сентенцій, не почуває, власне, не „лякає“. Але одей висновок, що я зробив угорі, зробить рівнож кожний читач з тих уваг, непомітних пост скриптум, з тих, адебітшого, дуже прихильних, але об'єктивних оцінок галерії людей — визначних і буденних, багатих і бідних, розумних і дурних, які, як у калейдоскопі, переходять перед очима вдумчивого та зворушеного читача.

Може для того, власне, „Спогади“ Чикаленка читається легко, з інтересом, одним духом, як та завоювана повість, оповіну романтизмом могокнів українського Ренесансу.

В цьому велика заслуга „Спогадів“ Е. Чикаленка, а в уміркованості загального тону — їхня не аби-яка художня цінність.

Лишається сказати декілька слів про літературний бік „Спогадів“. Написані вони запальною наддніпрянською мовою. Немає в них ані кутні слів, ані вульгаризованих. Відзначаються ці „Спогади“ доброю бузовою реченням, опануванням думки та логікою переказу. Не всі розділи, що-решта, рівномірні, але правом великих мемуарів є одні моменти оминати, біля других — лишатися на довгий час. Поодинокі характеристики зроблені з визначним хистом спостереження. Деякі розділи можуть увійти, як зразкові, до української хрестоматії. Напр., опис степу, опис степової господарки, опис оточення на селі, опис дитячих років — усе те речі, які свідчать про іскру Божу, про щось більше, ніж звичайний переказ, ніж мова звичайних мемуарів.

Як відомо, Е. Чикаленко уникав писати, гадаючи, що він до цього не має даних. Доводиться пожалувати цій скромності. „Спогади“ в доналом, що він чудесно возодів літературною формою.

В останніх рядках „Спогадів“ є певночний запит, що скоріше відчуватися, ніж читається: чи український нація, що його шире люблять для

„Всі громади — пише Чикаленко — складалися з людей, що вірили й по змові працювали для „виродження нації“. Політичного світогляду від членів не вимагалось, а тому між членами були й досить праві люди, хоч були й такі, що належали до соціалістичних революційних партій; але зате твердо вимагався етичний цвна, через те, певно, й прийнята була засада — односторонність виборів; коли хоч один голою був проти, то такого чомоніва в члені Громади не приймали. Зате можна з невістю сказати, що між членами Громад не було злодія, хабарників, чорностоєдів і ніколи не було жадного предателя чи провокатора, як це часто траплялося по інших таємних організаціях, а тому ні разу не було й жадної справи у жанр-арської поліції з якогонебудь з Громад“. (Спогади, ч. II, стор. 88).

Одей „етичний цвна“ присвічує Чикаленкові в його „Спогадах“. Всеобъемлюча любов до української справи, об'єктивна оцінка людей і фактів, глибока віра в перемогу української ідеї, скромне омивення доконаного а його боку великого громадського чину, що виявилось не тільки в матеріальній жертвенності, але й безкорисній та активній громадській праці на різних ділянках українського національно-політичного життя, витримання особистої трагедії зі скоратівською рівновагою духа — це ті *imponderabilia*, які віють в кожній сторінці „Спогадів“. Більше того, це ненарушна невість у тому, що поза „етичним цвном“, поза моральними категоріями, поза цими *imponderabilia*-ми не може бути громадянства, нації, держави... Що це є найголовніше в українській справі, як справі Відродження... Що це повинно бути національною традицією... Що не робіть створити Українську Державу, а творити чини. Що не раб і будничим життям, а свідомий громадянин. Що не хам і творцем національних цінностей, а людина культури і праці.

Україні у вселенського патріярха.

Відвідини української делегації у нового вселенського патріярха в Царгороді.

В останній день життя українська делегація, у склад якої входили п. Мурський, сотник Забіло та інж. Куксин, вийшла до нового вселенського патріярха Фотія в патріярший резиденції. Зустрів українську делегацію один митрополит, найближчий помічник патріярха, з яким делегати, як і з секретарем патріярха, розмовляли дуже довго. Розмова торкалася основних питань українського церковного життя на Вел. Україні.

Після того делегацію запрошено до власних кімнат патріярха, від якого вона прийняла благословення. Промову до патріярха вголосив французькою мовою п. Мурський, закінчивши її кількома реченнями по українськи.

Патріярх відповів делегації дуже тепло болгарською мовою і попросив сидіти. В дальшій розмові виявив він велике зацікавлення до української сучасності і тому аудієнція затянулася. Як ведуть звичай на Сході, делегацію частовано традиційним вишневим варенням з відповідною церемонією.

Якось непомітно розмова перейшла на німецьку мову і це дуже подобалося патріярхові, який, як виявилось, одержав свою освіту в Німеччині. Розмова пішла ще живіше. Прощаючися з делегацією, патріярх благословив і поцілував усіх делегатів. Делегація, а з нею і вся українська колонія в Туреччині, дуже вдяковані тим відвідинам, маючи ту надію, що це дасть добрі наслідки для української православної церкви.

Слід зазначити, що на домовину недавно перед тим помершого вселенського патріярха вложили українці китицю квітів з жовто-блакитними лентами. Це зробило дуже гарне враження і факт цей відмітила прихильно вся преса.

3 Румунії.

Новий адміністративний поділ румунської держави.

Рада ром. міністрів з 29. листопада 1929 р. потвердила проєкт, який державним підсекретарем Е. Міртом проєкт поділу держави на основі нового адміністративного закону. Державу поділено на директорати, а в цих буде 20 муніципій, 151 міст, 100 передмість і 4846 громад, з котрих 993 складаються з більшої кількості сіл, а 3851 кожна з одного села. Всіх директоратів буде сім, а саме: Букарешт, Кишинів (колишня Бесарабія), Клуж, Чернівці, Крайова, Яси і Тімішора. Директорат з осідком у Чернівцях буде обіймати сім повітів, а саме: Бая (перше Фальтічени), Кімполонг, Чернівці, Доргою, Радівці, Сторожинець і Сучава. В цих сі-

якого невтомно працював Е. Чикаленко, буде іншим, ніж він його бачив, чи каран зростуть на великана, чи сліпота стане колоснебуде зрячото? „Щоденник“ його скаже, які питання нерозв'язані ним він уніс в собою в безвість, але — чи не ті самі? Бо трагедія Чикаленкова саме й полягала в цій страшній диспропорції між його особистою жертвою і колективною нічезністю, між свободою волею свідомого громадянина і бунтом озвірих рабів, між знанням будівничого і протестом вандалів...

Що-ж сказати? Трагедію Чикаленкову ми всі переживали й переживаємо. Вона є національною трагедією — він є лише її найяскравішим символом. У цій трагедії вмер чарівний сон. Але — відповімо: в Чикаленках заборфка кращої нашої будучини, в одних людях будня національного життя, в їхній вірі, праці, чині. Люди українського будня зберегли їм наше до часів національної революції; люди будня збудують мости, що за собою не паляться, шляхи, що на манілі не зводяться, засади, що на вагу не продаються... Чи не через це Чикаленко так любив одних „людей будня“? Чи не через те сам взяв місце власне поміж людьми будня? Їх нині багато, їх нині в тисячі разів більше, як за часів Чикаленка. Вони працюють, здійснюючи улюблену його засаду: „А ти, Марку грай!“

Так у безчасності, що переживаємо, в „люте время“ панування мірноти, кажемо: „А ти, Марку, грай!“

В тій самій роботі, що й Чикаленко, бачимо розв'язку питання, що повстало на останніх сторінках „Опогадів“ — свідомості національній і самовистарчальності господарній, у власних силах українського народу. Будучину народу бачимо в народі. Безсмертя нації в нації. Або вона дасть ці сили, або зійде зі сцени. Історія живих трупів не любить...

Певні, що віра Чикаленка оправдана буде. Contra spem, spero!

мох повітах буде 90 громад з більшою кількістю сіл і 26 громад кожна з одного села. В декотрих повітах будуть змінені границі, при чому деякі громади, на бажання населення або з інших важких причин, будуть придлені до інших повітів (усе це після предложень і ухвал повітових комісій). Рівночасно ухвалено на цій раді міністрів, щоб повітові і громадські вибори зачалися 2. січня 1930 р.

Проти червоного терору.

Протест українського студентства в Кракові.

VI. Звичайні загальні збори Т-ва „Українська Студентська Громада“ в Кракові, які відбулися дня 24. XI. 1929 р. в „Колегіум Новум“ Ягйлонського університету, стверджують:

I. Масовість актів терору, що його від довшого часу припоролюється до українського населення на Рад. Україні, жертвою якого падають усі верстви української нації.

II. Зібрані на VI. звич. загальних зборах складають урочистий протест проти червоного терору і проти безвинного катування наукових робітників, які кладали основи під українську науку, а також проти масового нищення свідомого селянства й робітництва.

III. Піддержують морально протест львівського студентства в дні 21. XI. 1929 р. і визнають усе українське громадянство до масового протесту проти актів насильства.

IV. Резолюція відноситься до польської політики на зах.-українських землях. Її ми пропонуємо з цензурних оглядів.

V. Уважаючи природною konieczністю утворення культурного осередку на західно-українських землях, зібрані домагаються вже поразотий оснування українського університету у Львові.

VI. Беручи під увагу велике значіння ЦЕСУС-а, як активного чинника української національно-державницької роботи серед студентства західної Європи, зібрані стверджують konieczність його існування.

VII. Стоячи на становищі скоординування всіх сил українського студентства, зібрані домагаються створення студентської централі у Львові; тому визнають Комітет Основників, визначений ЦЕСУС-ом, до енергійної праці в цьому напрямку та до скликання ширших сходів, на яких були б заступлені всі студентські товариства.

VIII. Стверджуючи велике значіння Т-ва „Просвіта“ і „Рідна Школа“, зібрані визнають усіх студентів вступити в їх члени, взяти діяльну участь у працях цих товариств та притягнути до них весь загаль українського громадянства і цим способом протиставитися чинно розкладовій роботі москвофільських і радифільських наймитів.

Америка в міжнародному трибуналі.

Гувер заявив офіційно, що Зєднені Держави приймуть участь у міжнародному судовому трибуналі і що американський представник у Женеві погодить потрібні формальности, Зєднені Держави, на думку Гувера, не можуть утратити нічого від такого співробітництва, а навпаки тільки виграти, впливаючи на нього своєю участю. Ця заява Гувера є дуже смілива, бо участь Америки в такому суді вважалася досі ризиком американськ. діпчі незважаючи.

Студентське життя.

Під увагу медикам, що хочуть студіювати у Празі.

Як відомо, Спілка чехословацьких медиків у Празі видигнула клич про „limerus clausus“ на медичному виділі у Празі. З думкою чл. медиків хоч-не-хоч мусить рахуватися і цілий професорський збір університету і чеська влада, принаймні до якоїсь міри.

Клич про „limerus clausus“ на медичному факультеті у Празі видавнено головню проти життів, яких у цьому семестрі студіює понад 300 (жиди з Польщі, Румунії і Мадарщини), себто двічі стільки, що всіх інших чужинців разом. Проти українських студентів медицини, яких є тільки кількох, а які зложили в цій справі письменну заяву (що її прочитано на загальних зборах Спілки чл. медиків і прийнято оплесками), чеські студенти не виступають.

Молодим товаришам, що думають вписатися на медичний виділ у Празі в літній семестрі 1929/30 р., радимо, аби вчасно, тобто найдальше до 15. I. 1930, прислали свої легізовані документи на адресу: Українське акад. козацтво „Запороже“ в Празі MUC Baltarovsky Velodimira, Studentsky Domov Na Slupi, Praha II., C. S. R.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.

JOB

916

8 10

Ще про зльокавтованих.

Правні відносини і фактичне їх положення.
(Докінчення)

З цього виходило, що мировий договір у Сан-Жермені ан-Ле з 1919 р., як також всі додаткові договори, які підписали Австрія і всі сукцесійні держави, не творили ще „правних підстав“, коли мова про поладження справ деяких горожан, що набули права ще в б. Австрії. Вже в інтересі поваги мирових договорів повинні самі держави, що їх підписали і яким завдячують своє існування, респектувати їх гідно з духом часу. Не можна добачити користі й інтересу держави у вкорочуванні засобів до життя своїх горожан на те, щоб хіба викликати ще більшу нужду від той, яка існує. Не дивиння, що оправдане негодуючи може викликати здержування постанов, які відносяться до забезпечення екзистенції поодиноких горожан. Якщо вимагається чинити для держави і пошанування законів від горожан, то треба респектувати й повобязати держави до горожан. Прикрі бої переносило людство протягом довгого часу світової війни, а горожани з Галичини терпіли найбільше, але не менше терплять вони тепер, коли їх позбавляється тяжко запрацьованого хліба і не дається змоги до найскромнішого існування.

В 1923 р. приступлено в Польщі до видачі польського емеритального закону. Викотворений через соймову комісію проєкт в липні 1923 р. поглисся як обов'язуючий закон з днем 11. грудня 1923 р. Цей закон винирав постанови, що відносилися до цього питання і так влучно прикріплені до наших відносин, що годі краще й придумати. У свій час подали одна українофобська львівська газета, що новий емеритальний закон є дуже ліберальний під оглядом вчислювання літ і висоти емеритального заосмотрення і має певну рацію, бо бувають випадки, що деякі польські емерити одержують емеритурі зачисленням літ служби в той спосіб, що побирають емеритальні побори так, немов би вже повнили державну службу в одинадцять років свого життя. Та треба додати, що цей закон припоролювано таким чином до всяких осіб, тільки не до нас.

Тепер погляньмо, які постанови маємо в цьому ліберальному законі для б. військових осіб, хочби тільки гр.-кат. обряду, що служили в б. австрійській монархії.

Артикул 108 цього закону постановляє: Заповним військовим б. заборчих держав, оскільки вони є горожанами польської держави, а маючим щонайменше 25 літ дійсної військової служби, обчисленої після календарного часу, прислугув емеритальне заосмотрення, коли вони перед кінцем 1919 р. внесли прохання на прийняття до військової служби і цього прохання не угляднено.

Артикул 90. Всі емеритовані військові б. заборчих держав, як також вдови і сироти по них, які не згодилися на свої емеритальні права — повинні в цілі одержання емеритального заосмотрення нести на підставі постанов цього закону письменне згошення не пізніше як до кінця квітня 1924 р. В тім випадку виплачується емеритальне заосмотрення під 1. дня місяця по згошенні, пізнішій згошенні можуть бути углядені тільки на підставі арт. 8. цього закону.

Артикул 8. Президент Річипосполитої може на підставі ухвали Ради міністрів, прийняти на внесення відповідної начальної влади, а за згодою міністра скарбу у випадках заслужуючих на особливе углядення і необижити цим законом признавати емеритальне заосмотрення.

Це головні підстави закону з 11. грудня 1923 р. про емеритальне заосмотрення державних функціонерів і заводних військових, які мають для нас найбільше значіння, бо ними оперує найбільше влада. Що до арт. 5. згадаємо, що нам неважкий пі одна факт поладження справи військових осіб в прихильнім дусі на підставі цього артикулу, який ми навели. Щоби заслужити на особливе углядення ставиться вимога предложити важкі заслуги для польської держави і народу.

Щкаво подянути, як у даних випадках поладжувано конкретні прохання військових осіб б. Австрії. Перш за все заводних старшин, що були в часі розпаду Австрії в її чинній службі, не повідомлено ніякою дорогою і мимо індивідуальних запитів, в яким відношенні вони стоять далі, значить, чи вони є далі чинними і чи як такі мають зголюватися до континування своєї давньої служби, чи навпаки: вони є в чинній стані. Цей невирішений стан був затримуваний піпомітними чинниками з чиясьи азі: за

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистота відбору! — Вилучає під гарантією фабричну локальну стацію!

Сотні днів і в подальшому свідчать про нечуване, пряме пробове, значення цього радіоапарату на полі радіоної техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоапарат!

Генеральне представництво:

ЛЕВ І ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Леґіонів 1. — Телефон ч. 439 і 452.

часу, коли ліквідаційний уряд австрійського правління на окреме прохання посилає поодиноким особам цю квестію щойно в пізнішій часі.

Цікава річ, що при погодженні прохань інтересованих на прийняття до служби в тім часі давали відповідь, що з браку вільних місць текст не може бути прийнятий, а при домаганні емеритального заосмотрення давали відповідь, що до цього заосмотрення нема правних підстав. Цими останніми відмовами документовано, що згаданих чинних військових осіб признавано емеритами б. держав, а такими признавано тільки тих, що були перенесені в стан спочинку ще за існування б. Австрії.

В часі цих практик повинен був новий емеритальний закон, про який ми вже згадали, а в нім артикул 90, що говорить про обов'язок зголошення своїх домагань на письмі під кінець квітня 1924 р. В невідомості цього факту, що всі чинні військові особи б. Австрії Ліквідаційна Комісія б. австрійсько-угорської монархії в присутності представників всіх суцесійних держав перенесла з днем 1. березня 1919 р. в стан спочинку, не зголошили письмових домагань, як цього вимагав новий польський закон.

Справа перенесення тих чинних військових осіб б. Австрії в стан спочинку Ліквідаційною Комісією б. Австрії була тут відповідними чинниками удержувана в тайні і щойно по переступленні законом вимаганого речинця роблено закляти інтересованим військовим особам, що їх домагання не предложені у приписанім часі погоджуватись відмовно. Нічого не номатая відклик до Адміністраційного Трибуналу, нічого й інші з вичерпуючими оправданнями починені заходи.

При поданнях про признавання емеритального заосмотрення можна було доглянути, що на підставі нового емеритального закону мотивовано відмови індивідуально, при чому новий закон давав широку змогу, щоби на всякий випадок ця відмова була раз на все стійною.

Коли акція поодиноких осіб за прийняття до служби ага, за признавання емеритури не довела до бажаного успіху, тоді в червні 1923 р. зав'язався у Львові наскрізь апеліційний Комітет для охорони прав б. старшин, підстаршин як також членів жандармерії і звернувся в обширним меморіалом до польської держави з представленим справи і домаганням, щоби їх справу в якийсь спосіб поладнано, себто щоби, оскільки вони фінансно здатні, прийнято їх до служби, або принаймні їм емеритальне заосмотрення. Цей меморіал остав без відповіді.

Як погодити суперечності відповідних чинників у згаданій справі? З одного боку висланий меморіал іменем пошкодованих через управління до цього комітет остав без відповіді, а з другого боку делегація австрійська, яка побіч своїх інтересів заступала також інтереси покривджених польських горожан, по прибутті на конференцію до Риму для предложення відповідного меморіалу згаданой нами справи була прошена через представників польської держави, щоби тієї справи не виносила на міжнародну арену, бо вона буде поладнена прихильно внутрі польської держави.

Справа емеритального заосмотрення кількості осіб, які по більший частини недатні до праці, в справу некуточу вже з тієї простої причини, що покривдені живуть враз з родинами в найкрайнійшій нужді і були вже з цього приводу випалки самовбивства. В тім справі маємо до діла не з поодинокими тільки випадками невідомості б. австрійських функціонерів і заводних військових.

Не тільки всі заклучені по світовій війні міжнародні договори промоніють за точним сповненням поодиноких постанов, на які дали згоду держави на відбутіх у своїй часі конференціях устами і підписами своїх представників, але сама справедливості і навіть супроти ворогів наказує погодження цієї некуточої справи, щоби вадалі не оставалися вже в тап через літ одичають незагоєні рани покривджених.

Пос. С. Хруцький.

Новий президент Швейцарії.

Швейцарське Нац. Зібрання вибрало Мусен президентом шв. республіки на 1940 р.

КІНОТЕАТР „СТИЛЕВИЙ“

вул. Шашкевича ч. 5.

СЬОГОДНІ ПРЕМ'ЄРА колірної фільми! Найбільший шлягер

„Наслідник Престола“.

В головній ролі Маріон Девіс і Антоніо Морано. 1076 Наддаток: Американська комедія і утіннення Гомонта. 1-1

Шестий день кризи.

Дня 12. грудня президент Мосціцький прийняв у Замку пос. Смуїловського (ББС), Хондзинського (ННР), Хадієвського (ХД) і д-ра Розмаріна (Ж. К.). Всі ці квестіни не дали журналістам ніяких пояснень у справі конференції. Покищо невідомо чи будуть далішні конференції у Замку. Крушляла чуток, що польського посла при уряді СРСР у Москві Пятеля піважали у Варшаву. Ця, президентова канцелярія видасть комунікат про конференції в суботу або в неділю. В пос. колах пояснюють це як далішню провокацію в ліквідаційній кризі. Не виключено, що в партії Центроліну видасть комунікат про відбуті в Замку розмови. Всі розмови у Замку йшли в присутності президентового сина, радн. Мих. Мосціцького, який фунгував як секретар, що записував заяви провідників партій. В сойм. колах авертають увагу, що на конференцію від Пятеля і Жид. К. запросили не їх голов, а лише членів тих партій, що не займають ніяких ключових становищ. У соймі зазначають, що теп. голова Пятеля В.тос, коли був головою клубу виступив у попереднім соймі перекинув голоси клубу на кандидата марш. Пілсудського на президента держави після травневих подій, та кажуть: „За твоє жито ще тебе біто“. Запрошення на конференцію в Замку дістав член Пятеля Дембський, більш прихильний для потравневої системи. Не дістав теж запрошення голова Жид. К. Грінбам, що є ворожо настроєний до уряду, а запросили д-ра Розмаріна, з галицької групи, що настроєна до санації не найгірше. Зачувати, що полк. Матушевський оголосить листа, в якому повідомить, що не думає кандидувати на становище прем'єра та що вернеться на становище посла в Будапешті. В сенських колах кажуть, що прем'єром буде ген. Сосняковський. През. Мосціцький вислав до проф. Бартеля до Львова свого адептанта майра Юргезевича та запросив його на конференцію на 13. грудня в 10. год. передпол. Проф. Бартель уже виїхав. Як зачувати, президент запросив проф. Бартеля лише тому, що як бувш. перманент кабінету, якого прем'єром був 3 роки має чимало досвіду в справах правління та може дати президентові вказівки.

Розв'язання сойму?

У політ. колах говорять про можливість розв'язання сойму та розписання виборів, як одні з головних способів поладати кризи. Одним із доказів, що до того йде мав би, нібито, бути заповіданий відчит прем. Світальського. Кажуть, що сойм буде розв'язаний за кілька тижнів, щоби конст. речинце виборів можна було пересунути на кінець квітня або початок травня. Колиб це сталося, то Польща мала би мизурорічний бюджет а уряд станув би перед новим парламентом щойно в листопаді 1939 р. Так санац. табор здубує один рік часу для переведення різних змін. Правлячий табор сподіється, що можливо буде створити рішучу урядову більшість у новім соймі.

Відчит прем. Світальського.

Прем. Світальський виголосить у суботу 14. грудня в 6 год. веч. у варшавській Фільгармонії відчит під заг. „Два дні в соймі“. Відчит передаватимуть варшавське радіо й інші польські стації. Вступ на відчит за поіменними запрошеннями.

Присуд на студента за грабіж.

Дня 12. грудня запав присуд у справі студ. прав Матискевича та господаря Комарницького зі Синеїдська Вижиного, обвинувачених у грабіжництві нападі на сім'ю Ротів у Ямелініці. Присуд і потвердили односторонно всі поставлені їм питання, тому трибунал видав присуд, на основі якого студ. Матискевича засудили на кару тяжкої в'язниці загостреної що чверть року 24. год. твердим ланжем і темницею через чотири роки, а госп. Комарницького з тими самими загостреннями на вісім літ. Матискевича засудили лише за грабіж, а Комарницького за грабіж і тяжке ушкодження тіла Андр. Данилова, которого постріляв. Як згадуючі обставини прийняли, що обвинувачені досі не були карані, а обтяжуюче, що грабіжницького нападу доконали серед дуже небезпечних обставин (кваліф. алогія) та що допустилися його люди інтелігентні, з них один із акад. обрахуванням. Матискевич застеріг собі з дня для надуми, Комарницький зголосив касацію. Обвинувачувача пресм. Мостовський, боронили д-р Шенчук і Гарасіміа.

Відділ ПКО у Львові.

ПКО має урукомити небаром два нові відділи у Львові й Вильні.

Як має поводитися поліція підчас уличних боїв.

Головна команда польської держ. поліції видасть правильник про спец. способи поведіння поліції підчас уличних боїв, замкнення вулиць, перенесення релізів і т. д. Вовідським командантам поручили предложити такий правильник до 15. січня 1913 р.

Львівські „руські“ перейдуть на православ'я?

„Дз. Людови“ повідомляє, що управа Ставропігії постановила в справі співання у львівській Волоській церкві молитви „Боже єдиний“ апелювати за посередництвом нунціатури в Варшаві аж до папи, щоби заборонив у церкві співати згадану молитву. „Руський Голос“ із 8. грудня радить узагалі вірвати з Римом і за посередництвом антиохійського патріарха перейти на православ'я.

НОВИНКИ

— Чому досі не маємо зими? Над Англією і Північним Морем шаліють великі бурі, а сильна атмосферична депресія перейшовши через Англію і Скандинавію перекинулася і до нас та спричинила це тепло, що панує в місяці грудні. Вітри, що віють в середній Європі це переважно ліденні вітри, що приносять досить високу температуру при поміркованій вологості повітря. Хоч в Росії, головню над Уралом вже від давна лежать сніги і температура є дуже низька, у нас температура не перевищує 3 ступенів тепла. Наразі не можна сподіватися правдивої зими, а зима прийде аж тоді, як на заході Європи успокоїться погода і депресія перестане надходити одна за другою. Тоді маси зимного повітря, ягромаджені над Уралом розплинуться широко і можуть спричинити у нас навіть сильні морози.

— Жінку румунського віцеміністра ограбили між Станиславом і Коломиею. В її класі міжнародного поїзду Букарешт-Берлін їхала собі молода жінка румунського віцеміністра адорозаля Бранка Молдаван. На її нещастя в переділї воза нікого окрім неї не було. Коди в Станиславові до цього переділу увійшов кондуктор, застав молодку віцеміністрову у неспритомнім стані, а її річи були розкинені по цілім возі. Лікарям удалося привернути пасажирку до притомности і тоді вона заявила, що на шляху Коломня-Станиславів до її переділу увійшли якісь невідомі особи, посидили деякий час і зникли. Після того вона почула у возі запах якогось газу і нагло вона заснула, втратила притомність. У неспритомній віцеміністровій невідомі бандити вкрали 780 золотих, 8500 левів, 4 низькі перел і два перстені. У переділї найдено слід якогось плану, яким правдоподібно бандити занаркотизували віцеміністрову, після чого ограбили.

— Гімназіальні учні в Боршеві стріляють до своїх вчителів. Ще в йісній жовтні невідомі особи стріляли через вікна до гімназіальних вчителів у Боршеві Тадея Франка і Теофілія Мрица, а в листопаді хтось вибив шибви в помешканні професорів Турнера і Гесельта і стріляв до проф. Тадея Франка. Стріли внали через вікно у ханліні, коли жінка проф. Франка спала з дитиною, але на щастя кулі не поранили нікого, тільки пробили убрання, що висіло на криці. Поліційне слідство виявило, що учень Юда Екштайн колись відгоружувався в присутности проф. Гесельта, що застрілить професорів Франка і Мрица за те, що вони при іспитах трактують його несправедливо. У зв'язку з тими погрозами арештовано Юру Екштайна та трьох учнів прогнаних з гімназії: Ізраєля Гершковича, Симона Гесінга і Якуба Кремера. Після слідства двох перших задержано у в'язниці, а Гесінга і Кремера випущено на волю. Другого дня хтось знов стріляв до професора Гесельта і поранив його братаніча, учня Б. класи Шіфнагала. Ці стріли були доказом, що замах на професорів виконували не ті учні, що підчас останнього замаху були у в'язниці. Тому поліція арештувала Гесінга і Кремера другий раз, а Екштайна та Гершковича мабуть випустить на волю.

— Інтервенція 6000 письменників у справі Доде. Майже два роки перебуває вояд французьких роялістів Леон Доде в Бруксєлі, куди він утік із париської в'язниці. Минулого року заапелював „Союз французьких літератів“ до французького президента в справі Доде, щоби йому дозволено вернути до Франції. Недавню

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСІМНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 19—30

„Союз французьких письменників“ вислав урядові нову петицію, підписану 6000 французьких письменників. У цій петиції проситься припинити поворот Доде до вітчизни.

— **Граф Штольберг засуджений.** Дня 11. XII. а. р. закінчився судовий процес проти графа Штольберга, якого обвинувачували в убивстві батька. Судді присягли одногласно ствердили, що граф Штольберг убив свого батька не свідомо і не навмисне, а тільки через необережність, тому його засуджено лише на 9 місяців в'язниці за необережну поведінку зі зброєю.

— **Американська оригінальність.** Один американець, що мешкав у Парижі, недавно помер і казав себе спалити в крематорії. Заки його тіло спопеліло, гості присутні на похоронах мали неабияку сенсацію. Небішник сам виголосив над собою похоронну промову. Кілька місяців перед смертю цей американець казав утривалити свою похоронну промову на грамофоні і поручив у тестаменті, щоби цю промову виголошено після його спалення. У цій промові американець говорить, що він у всім старався бути оригінальним і так само хоче і по смерті виголосити сам собі оригінальну промову.

— **Світським особам не можна промовляти на цвинтарі.** Архієпископ Вільям Ялбжиковський видав для духовенства об'язник, в яким заявляє, що на підставі канонічного права світським особам у жаднім випадку не можна промовляти на могилах на цвинтарі.

— **Томас Манн дістає нагороду Нобля.** Дня 9. грудня ц. р. у Штокгольмі відбудеться урочистість вручення нагороди Нобля Томасові Маннові. „Н. В. Журнал“ пише, що цю нагороду передасть славному письменникові шведський історик літератури Бекк, якого колись у одній берлінській каварні Томас Манн у приступі здеверування вилаяв і не хотів говорити та просив не докучати йому своїми візитами.

— **Вибух вулкану Санта Марія.** Із Нью Йорку повідомляють, що вулкан Санта Марія на Гаваї дістав вибух паново і що наслідком землетрусу дві річки вилили так, що поблизу села мусять бути евакуйовані, бо їм грозить затоплення. Покищо жертв у людях не було.

— **Судова помилка.** Говорять, що Теміда є сліпа і це доказує ще один факт: У 1914 р. в Ольденбургу засуджено на довічне в'язницю двох братів Шмідтів, яким доказано в судовій розправі, що вони вбили одного банкового урядовця та зрабували касу. Аж цього року виявилось, що ці два брати були нічого невинні і що урядовець вбив та ограбив касу цілком іншим злочинцем.

— **Боротьба з алкоголіками в Америці.** „Н. В. Журнал“ подає з Нового Йорку, що сего року в Зєдинених Державах арештовано 77.000 осіб за недовольне уживання алкоголю і переступлення прогібіційного закону.

— **Масарик проти „Нумерус клявзус“.** У зв'язку зі студентськими демонстраціями в Празі та домаганням чеських студентів завести у праських університетах „Нумерус клявзус“ президент Масарик заявив кореспондентам преси, що він є проти заведення „Нумерус клявзус“. На його думку надмірний наплив студентів до університетів є взагалі явищем ненормальним, бо молодь повинна би більше горнутись до фахових шкіл. Добрий рішник чи ремісник більше варта, як поганий адвокат. Як довго суспільство не зрозуміє цього, то всякий „Нумерус клявзус“ вирішить цю справу тільки поверхово і механічно.

— **Мольнар має судовий процес.** Італійський драматург Мольнар має клопіт: Одна фабрика парфумерії подала на нього до суду скаргу за знеславлення її виробів. А сталося це так: Мольнар у одній комедії п. з. „Раз, два, три“ вкладає в уста одного героя слова: „Купи собі вже радше перфуми „Моліне 22“, бо вони 18 процент дешевші і 37 процент ліпші, як перфуми фірми Шанель“. За ці слова фірма Шанель заскаржила Мольнара до суду і жадає 20.000 франків відшкодування, бо на її думку ці слова зменшили збут її виробів. Фірма Шанель домагається також, щоби автор викреслив ці слова з комедії.

— **Батько убив дитину.** У Берліні арештовано робітника Шредера за вбивство свого 3-літнього сина. Поліційне свідство ствердило, що Шредер часто побивав свою дитину і то за те, що ця дитина була надто рухлива і збиточна та часом докучала свому батькові. Одного дня,

коли батько почав бити дитину, мати сильно вирвала сина з його рук, але розлючений Шредер набив жінку, після чого почав так бити сина, що той помер.

— **Нові сіамські сестри.** У Лісбоні 28-літня жінка купця породила близнята зрослі зі собою на грудях і животі. Лікарі признали, що розділити ті дві сестри при допомозі операції є неможливо і ці сестри мусять жити так, як народились.

— **Нові благословенні.** На днях папа римський оголосив новий декрет, яким стверджено мучеництво 136 англіїців та ірляндців, що померли за віру Христову. Тепер цих 136 мучеників будуть беатифіковані, а папа римський при тій нагоді виголосить промову про збільшення кількості благословених мучеників.

— **Вибух бомби в Нью Йорку.** У фабриці в Нью Йорку вибухла велика бомба і вбила двоє дітей та їх матер. На щастя ця бомба була найбільшого калібру, який взагалі виробляється у тій фабриці.

— **Трагедія дівчини.** Кароліна Хорват, 17-літня дочка бідних родичів зі Швадорфу, приїхала до Відня, де дістала працю й заробіток, з якого була зовсім задоволена. Родичі не бажали собі, щоби їх дочка була у Відні і винайшовши їй жениха, примушували дочку вернути до дому і вийти заміж. Кароліна Хорват полюбила Відень, полюбила собі одного віденчука і не думала вертати до малого скучного містечка. Колиж батько хотів силою видати її заміж, молода дівчина отроїлася.

— **Пристрасний спортсмен.** В Олександрові підчас ільчевих змагань двох польських спортсменів організації, Вацлав Гуго через необережність скопитулював перед противником і облекшив йому здобуття голя. Деякі товариші почали докоряти йому, що через нього їх організація програла гру. Вацлав Гуго так взяв собі до серця докори товаришів, що стріляв собі в револьвера в груди і смертельно поранений помер у лікарні.

— **Острів мертвих.** Недалеко Корфу є маленький острів, який маляр Беклін намалював на відомій картині „Острів мертвих“. Цей острів славиться понурим, але гарним і романтичним виглядом, а подорожні відвідують його дуже часто та роблять туди окремі прогульки із Корфу. Тепер цей острів є у небезпеці, бо морські теплі філії щораз більше руйнують його береги і в короткім часі можуть затопити його цілком.

— **Великі Андріївські Вечерниці.** „Секція Помочі Доростаючій Молоді“ при Т-ві „Охорона Дітей“ і Т-ві „Бесіда“ у Львові улаштує в суботу дня 14. грудня ц. р. в салі „Бесіда Великі Андріївські Вечерниці. Музика джазбендова. Добірний буфет. Початок в год. 9-й вечір.

3 судової салі.

ПОЛІТИЧНИЙ ДЕНЬ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ СУДІ.

3) Студентські летючки. Організація національної молоді.

Третьою справою, яку судив городський суд в Тернополі дня 9. грудня ц. р. була справа Романа Паладійчука і тов. обвинувачених за провину з пресового декрету (поширювання нецензурної лєтучки) і за провину приналежності до тайних товариств — §§ 295 до 297 зак. пар. — (організація національної молоді) — а Роман Паладійчук ще за переступство крадіжки з § 460 зак. кар. (вкрадіж цикльостилью). Обвинуваченими були: 1) Роман Паладійчук, уч. 8. кл. гімн., 2) Іван Багрий, уч. 7. кл. гімн., 3) Теодор Павас, уч. 7. кл. гімн., 4) Микола Палій, уч. 6. кл. гімн., 5) Ярослав Омелян Олійник, уч. 7. кл. гімн. і 6) Володимир Богдан Майковський, студ. фармацевції. Після змісту акту обвинувачення оба. Олійник в березні цього року видрукував летючку на цикльостилью зі згадком до молоді не брати участі в польських державних обходах, яку поширювано серед гімназистів в Тернополі. Також прокуратор підозріває, що обвинувачені належали до тайної організації української національної молоді, і що оба. Паладійчук украв цикльостилью з укр. ділової гімназії, власність дів. Пасту, на якому відбито летючки. З приготу цих летючок заарештовано в квітні ц. р. кільканадцять тернопільських гімназистів під замітом злочинку державної зради з § 58 зак. кар. і вони пересиділи в тюрмі більше як три місяці. Між арештованими і теперішні обвинувачені, бо слідство за § 58 а. к. припинено, а тільки шістьох потягнуто за цювини, про які вище згадано.

На розправі переслухано як свідків дир. гімн. Губчака, проф. д-ра Никифора Гріняка, цілий рад поліційних агентів (Краковського, Марка, Грінберґера та ін.). Після зізнань годовного прокураторського свідка поліційного агента Краковського, автором летючки є оба. Олійник, що

написав її сам на машині в канцелярії адр. д-ра Ст. Барана, який йому дозволив на написання, не знаючи змісту летючки. Описав доміяк Паладійчука, де зроблено відбитки, що їх відтак поширювано серед гімназійної молоді. Все те виявив на поліції оба. Олійник, який і видав поліції імена своїх товаришів. Обвинувачені не почувались до вини і заперечують змістові обвинувачення. Відання на розправу оба. Паладійчука не додано і карне постановлення проти нього завішено по думці арт. 3. кодексу кари. поступ. аж до хили його приарештування, яке суд вже зарядив. Після поліційної реліції оба. Паладійчук мав вихати до Ченстохови, але ближча його адреса невідома. Супроти того, що деякі свідки не стали, розправу відложено без означення речення нової розправи.

Судив гор. суддя д-р Роман, бувший активний капітан польської військової жандармерії. Боронови адвокати посол д-р Баран і пос. д-р Ладика.

4) За допомогу політичним в'язням.

У певному зв'язку з повищою справою є друга справа, що знайшлася на розправі суду окр. в Тернополі дня 9. грудня ц. р. Староство в Тернополі на основі § 11. всім нам званого прігельпатенту покарає гривною по 50 золотих зглядно по 5 днів арешту учениці і учнів гімназії за те, що в травні 1929 р. урядили демонстраційну поміч ув'язненим учням української гімназії (про що згадано в попередньому звіті з розправи проти Р. Паладійчука і тов.) за протидержавні переступства і в цей спосіб демонстрували проти заряджень властей і держави. За те саме укарано також п. Антоніну Конрадову, яка згадану демонстрацію учениці і учнів мала нібито зорганізувати. Засудженими були: 1) Марія Рудівна, уч. 7. кл. гімн., 2) Ангеліна Коберницька, уч. 5. кл. гімн., 3) Ірина Миколаєвичівна, уч. 7. кл. гімн., 4) Стефанія Коберницька, уч. 7. кл. гімн., 5) Ярослав Мотало, уч. 6. кл. гімн., 6) Тарас Ванчицький, уч. 5. кл. гімн., 7) Іван Тройнар, уч. 8. кл. гімн., 8) Стефанія Рудівна, гімн. абітурієнтка, 9) Еґен Білінський, гімн. абітурієнт, 10) Володимир Білінський, був. уч. 8. кл. гімн., 11) Василь Турковський, гімн. абітурієнт, 12) Іван Смолий, гімн. абітурієнт і 13) Любомир Василь Бутка, бувший гімназист.

Засуджені внесли спротив проти адміністраційного засуду і з цієї причини відбулася відклична розправа в окр. суді, який увільнив зовсім всіх учениць і учнів, числених вище від 1) до 13), а тільки обвинувачену п. Конрадову засудив на 200 золотих гривень зглядно на 14 днів арешту за те, — що піднесено в мотивах вироку, — що вона втягнула до демонстраційної акції гімназійну молодь, яка ділала невідомо, з якою вона кермувала. Йшло імені про це, що коли в тернопільській тюрмі сиділо ц. р. кільканадцять гімназистів під замітом державної зради, між іншими і син обвин. Конрадової, вона доставу обидів для цих в'язнів зорганізувала в цей спосіб, що для кожного в'язня призначила ученицю або учня, котрі в полудне з менажками в руках під проводом оба. Конрадової машерували через принципаьну вулицю Тернополя і на думку поліції робили тим нарочно протидержавну демонстрацію, а навіть мали передавати з харчами квіти для в'язнів. Протв засуду оба. Конрадової зголошено касацію до найвищого суду.

Судив окр. суддя Зіґмунт барон Гостковський, боронови адвокати д-р Брикович і д-р Олійник.

5) Синьо-жовтий хрест.

Безпосередньо по повищій справі відбулася тогож самого дня в окр. суді в Тернополі розправа проти селян з Шляхтинця, пов. Тернопіль, Івана Пакса, Петра Дубського, Демка Дерґака і начальника громади Миколи Середюка. Всіх чотирьох староство в Тернополі (асесор Полянський) покарає арештом по чотирнадцять днів без заміни на гривну на основі § 11. прігельпатенту, проти чого вони відкличалися до окр. суду. Тло справи слідує. Від кількох літ стоїть на церковному майдані високий дубовий хрест, а на ньому був виритий напис: „Борцям за волю України“. Фундатором цього хреста є місцевий громадянин Іван Пакса. Цього року перед днем першого листопада поручив Іван Пакса Петрові Дубському відновити цей хрест і помалювати його в красках жовто-голубій, а на місці почасті вже затертого напису уміщено табличку з таким самим написом: „Борцям за волю України“. Дня 1. листопада ц. р. відбулася під хрестом святочна панахида по наших героях, а зараз слідує почі невисліджені досі справці знищення таблички з написом, розсунули могилу під хрестом та пошкодили вінки і квіти. Вже 2. листопада ц. р. постерунковий дооручив в'язням чотирьох гро-

чарянам до старості, де їх укарано 14-денним арештом, а іменню Демка Дергака за те, що він намовив Пляксу до відмови хреста в українських барнах, Петра Дубського, що хрест малював, Івана Пляксу за те, що казав малювати, а начальника громади Миколу Середюка за те, що не усунув такого хреста. Слухання в суді Плякса закінчилися, що він сам як свідомий український з власного почину без нічий намови казав Петрові Дубському перемалювати хрест, що цей і зробив. По переведенні розправи зміщено старостинський присуд, Пляксу засуджено на 50 золотих гривин, а Дубського, Дергака і Середюка звільнено зовсім від вини і кари.

Судна окр. суддя Зигмунт барон Гостковський, боронив пос. д-р Степан Баран.

Дописи.

СТОЯНІВ. (Відбудова спаленої читальні „Просвіти“). — Прохання до нашого загалу. З початком жовтня подано до відомої загалу, що в м. Стоянові погорів з невідомої причини дня 25. вересня 1929 р. дім читальні „Просвіти“ wraz з кооперативним. Шкода вносила 40.000 зол. Здавалося, що пожежа спричинить упадок духа серед громадян м. Стоянова. Сталося навпаки. По пожежі пробудилася ще більша енергія до просвітної та культурної праці. Протягом місяців жовтня та листопада при сприятливій погоді стоянівські громадяни спромоглися поставити новий та ще кращий дім. І то не лиш один, а два. Окремо дім читальні, а окремо — дім для кооперативної крамниці. Перший дім повстав з останків погорілого (попередній був дерев'яний), де наразі приміщено кооперативну крамницю та улажено малу залу для читальні. Другий дім, мурований, на основі проекту і плану архітекта п. інж. Нагірного, довгий на 18 м., а 12-80 м. широкий, з відповідними кімнатами та театральною сценою для вистав. Вийшло на бу-

дову самої цегли 100.000, так, що дім своїм виглядом презентує цілу околицю. Треба подивитися працю й енергію тих людей, котрі нині стоять приміром для цілого повіту. На них звернені очі Волині, котра межує з тим містечком. Волинці, переїздяючи біля будови, говорять, що скорше побудовано, як дім згорів, та беруть собі примір від м. Стоянова за себе. Дім поставлено, але остаточно в середині не викінчено з причини нестачі гроша. Попередній дім асекуровано на 20.000 зол. Але місяць перед пожежею асекураційне товариство, замість підвищити, обнизило асекураційну премію з 20.000 на 13.000 зол. Замислюючи в часописах, що дім не був асекурований, що в нинішню пору й неможливо, бо існує примусова асекурація. З такою малою сумою гроша почато будову і вона увінчалася добрим вислідом. Однак, щоб могли довести дім до придного ажикку, виділі читальні звертається до всіх читальень у краю і всіх кооперативів з проханням прийти йому з помічю в грошових жертвах. Помічю невеликою. Особливо звертається виділі читальні до фізії читальень і Повітових Союзів Кооперативів, щоб завзялися збірками на нашу читальню. Малі жертви стаються великими жертвами, коли напливають масово. З малого неможливість виростає великий чоловік. Жертви слати на адресу: Читальня „Просвіти“ в Стоянові. — За виділі читальні: о. Д. Березовський.

Зі спортивного життя.

Перед зимовим сезоном.

Карпатський Лещетарський Клуб у Львові улажує в найближчій часі теоретичний та практичний курс їзди на лещатах. Зголошення на курс приймає щоденно від год. 10—3. д-р. В. Пашків, Мишкенич 22. Оплата за курс для членів 3 зол. Для членів курс безплатно. Пригладується членам КЛК, що сузі леще-

тарські тренінги відбуваються без перерви що середі і суботи від год. 3—4. Найближчі лекції будуть присвячені техніці лещет, бігу та вищої їзди. В неділі і свята після умови будуть відбуватися довгі біги-марші в околиці Львова. У. часть членів-змагунів обов'язкова.

Сян—Польонія 1:4 (0:4).

Дня 1. грудня відбулися в Перемишлі м'ячеві змагання між новозаложенним українським СК „Сян“ і „Польонією“ і. Цілий час гра була рівноярідна і тому „Сян“ програв за високо. Слід зазначити, що два перші голи стрілила собі оборона „Сяну“ сама під впливом знервування. В другій половині „Сян“ грав значно краще від „Польонії“ і стріла одного голя. Суддя п. Палерсдорф.

Сян—Рух 5:0 (3:0).

Дня 8 грудня відбулися м'ячеві змагання „Сяну“ з фіналістом львівської Б-киси „Рухом“ Вислід просто сенсаційний. „Сян“ дуже легко уперся з таким противником, як „Рух“. Незначалася передовсім трійка атак і лівий крайник. Можна певно сказати, що „Сян“ має найкращий напад у Перемишлі.

Слід зазначити, що в „Сяні“ згуртувалися лівні гравці з „Беркута“. Крім того до нового клубу постягано всіх українців з польських клубів. На другий рік „Сян“ задумує відкрити своє власне грище. Г.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 22. листопада ц. р. заснула в Бозі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, у 82. році життя **Катерина з Мицишинів Залевська-Ростинська**, вдова по смер. функц. почт. Похорони Покійної відбулися в Станиславові, дня 24. листопада ц. р. на місцеве кладовище. В. Ія П. 1971

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Салл Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 14. грудня, год. 7-30 веч. „Червона миш“, комедія Фодора.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 попозудні „Червона миш“.

Неділя, 15. грудня, год. 7-30 веч. „Циганська любов“.

Великий Міський Театр:

П'ятниця, 13-го, год. 7-30 веч. „Артисти“ (унижені ціни).

Субота, 14. XII. в год. 3-30 „Чарівний перстень“ для шкільної молоді; в год. 7-30 „Княжна Чикаго“ оперетка Кальмана.

Малий Міський Театр:

П'ятниця, 13-го, год. 7-30. „Адвокат і рожі“, гостинний виступ В. Бридзинського.

Субота, 14. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рожі“, гост. виступ В. Бридзинського.

Театр реві „Гонг“ — в салі ціна „Кольосей“:

П'ятниця, 13. XII, „Гонг Джек“: дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Субота, 14. XII, „Гонг Джек“, дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: На позоріні (Вільям Баяні).

Касіно: Проліз кроли

Кольосей: Тайна почтового нагону. — Цирок наречений.

Лев: Таточку, в точу графа (Гар Пятке).

Марусенька: Пат і Патагон газетарі. (Грашки жінок).

Оаз: Трикратне весілля.

Палац: Звукова фільма: „Ню Норк у вогні“ (мадлаток: Похорони посла д-ра Райза).

Пан: Обітована земля.

Пасаж: Оборонець жінок (Рене Бед).

Стилей: Амор на лещатах (Г. Лідтке)

Фатаморганс: Пі перчик.

Хижера: Князьині прикля (Ал. Мен-жу).

Утіха: Дикунка (Маліцька, Саван).

Програма радіо.

Субота 14. XII. 1929.

Варшава (411,7) 17-45 Концерт для дітей. Краків (312,5) 19-10 Гривнісія в Варшаві. Гельсінгфорс (221,4) 18-30 Трансмісія з опери. Ляйпциг (259) 12-15 Грамофонові плати. Братислава (279) 18-10 Концерт. Франкфурт (390) 19-30 Концерт тріа в Франкфурті. Бунарешт (391) 21-9 Концерт. Берлін (418) 19-30 Грамофонові плати (Шадіні). Стокгольм (436) 19-05 Кабарет. Рим (441) 21-02 Концерт військової оркестри. Лянгенберг (471) 20-00 Веселий вечір. Прага (487) 16-30 Джекбенд. Метіолін (501) 21-30 Популярний концерт. Відень (516,3) Російська музика. Мінхен (533) 17-40 Органі Будапешт (550) 17-40 Оперова оркестра Бєрга Париж (1725) 19-35 Авдія в Пате. Ковно (1935) 20-10 Вечірня музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайні Загальні Збори Круга „Рідної Школи“ ім. Тараса Шевченка у Львові, відбулися в неділю, дня 15. грудня 1929 р. в год. 17 в доміні Круга при вул. Сучинського ч. 22 з звичайним порядком нарад. — Старшинка Круга. 1916 2-2

Заява „Союзу Українських Купців“. На запити наших людей, в справі фірми „ПОЛЮТНО“, Львів, вул. Городенька ч. 95/97, яка називає себе в оголошенні українською, подано до відомо, що та фірма не є українська, не є нашим членом. — Авд. Сп. Полотно, яка була українською і належала в цьому добу, вже звиклована, а теперішні власники „Полотна“ не є української народності. — С. У. К. 1075 1-1

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИНИНИК ВАШІ буде наразі на правлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів, пл. Маріївська ч. 5. — З провини просимо репараті прислати поштою — Старомодні жіночі годинники перероблюємо на ручні. 1002 23-7

КОЛІЯДИ. В. Векоролайний: „При Янни“ — збірка воляд на фортелем. 2-3

КОНЦІПЕНТА рутинного, здібного до самостійного ведення канцелярії, галдяє адвокат близько Львова. — Зголошення з умовами до Адміністрації „Ліха“ під „Конціпент“ 1070 1-1

ПОТРЕБНА старша, солідна, чесна жінчина на господарство у священника, адіна. — Зголошення: Торговля Петровичевої в Болехові 1073 1-2

БЕЗРОБІТНИЦІ СТОЛЯР, зредукований з державної служби в 1918 р. шукає якогось-небудь заняття у Львові або на провінції — Ласави зголошення слати на адресу: П. Д. у ВП. Роністро-вичів Львів, вул. На ободових, ч. 14 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар загрозничних хвороб, спец. вист. скріпка, венеричних і сексуальних хвороб та лікарської косметики ординує від 8-10, 14-18, в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Валфор. Дітермій. Криотерапія. Сепараткові почевальні. ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65-87. 31-7

АДВОКАТ Д-Р МИКОЛА ТОМКОВИД відкрив адвокатську канцелярію в Борщеві 1072 3-3 в домі п. Роніцького поб. ч. Староства.

Подяка.

Дня 22. листопада потерпіл в найбільшій втраті, бо розпрощався навки з найшпирішим другом вільного життя. У цьому дні заснула в Бозі найдорожча моя Мама, Катерина з Мицишинів Залевська-Ростинська, у 82. році много-страданого життя. Задивившись одиницею із найближчої рідні найдорожчої Матері, сповнаю цю дорогою свій синівський обов'язок і складаю найсердечнішу подяку Всім Вп. Особам, що старались одягати останні звичини життя дорогої Покійниці, а відтак не жаліли заходу й труду віддати їй останню присагу й провести на місце вічного снуочинку.

Хай прийме широкосердечну подяку Всечесниме Духовенство: О. Кришоманіи і парох міста Станиславова д. Сте-ла заславний проміз у похоронному обряді, за красномовну амурану промову над отаєртим гробом і відправу Царствую у першому дні по похоронах; О. Кришоманія д-р І. Летишевський за своєю ласкавою участю у похоронах; О. професор-катехиз Мельничук ІІ за відправу панашан над тілом Покійної у першому дні. ОО професори-катехизити: В. Коновалев і І. Савіж за відправу папашан у другому дні смерті; ОО. Дутяквич І. і Гортис Е. катедральні со-

трудники, за ласкавий супровід тайних останків Хай Господь заплатить Своєю найвищою добром усім Всечесним Отцям Духовним за їх жовтні й переведення тіла Покійної в домі печалі на місцеве кладовище

У ладний пам'яті задержу Вп. Павла лікаря: д-ра Н. Яновича, д-ра М. Кляйна й найкраще д-ра М. Козака. Всі вони несли в усією готовістю лікарську поміч мою дорогій Матері. Останній від десяти літ обертав її здоровля, спішив на кожний запиток-прохання без огляду на пору й до останньої хвилини піддержував погасакоче життя. Цілу подяку висловлюю також Вп. Панові д-р. В. Колачинському, що хоча не одягнув приватно, проте з повною безкорисністю поспішив із першою лікарською помічю у двох тяжких а нечаянних випадках недуги

Сердечну подяку хай приймуть: Вп. Пан д. Джераж, директор держ. гімназії в українською мовою навчання, Учтельський 36-р п'ягож наведення, Вп. Панове Токаріші інших установ у Станиславові, що зі своїми Вп. Рідичами своєю участю звеличали суний обряд і ласкави спочування отаразас облегчили мені важкий удар доді

Радів дух моєї покійної Матері, подя бачив сотні Молоді, учнів її сина, що пошним поваги повожденням і зворушливими сном свого хорю під орудою Вп. Пана професора К. Влобограма, виявляла якнайкраще, що змис опити найдорожчий скарб людської маму, її неодолене серце, поше тичи в єдиню безкорисної посвяти, маму, що своїй дитині лиш одну заподати може кривду тим, що її повилає навки.

На кінець сердечно дякую всім до-стойним Панам і Панам, представникам станиславського Громадства, що вшанували пам'яті моєї дорогої Неньки своєю заснавою принамою на похоронах, нитями на добоину й висказали спочування устно або письменно

В Станиславові, дня 2. грудня 1929. Петро Ростинський.

1071 1-1.

НАКЛАДНЯ SCHENK у БЕРЛІНІ

поручає віддаючи свої видання: Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Allgemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх виданнях така: BERLIN SW 68 Zimmerstrasse 35-41, в переписі треба зазначувати: Ausland-Abteilung, Мисля платності в Польщі: біля для торгівлі та промислу, цюналь (чеконе кошти в ІНКО ч. 200.490). Почтовеkonto у Берліні: Berlin, N-o 3.111. 4-7

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Нідерландів 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

НІХТО не знає, що йому принесе будучність, тому повинен шадити на чорну годину, а свої ошадности помішувати в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Польська урядова криза.

Львів, 14. грудня 1929.

Урядова криза в Польщі триває вже тиждень. Виявляється, що її поладнання далеко тяжче як декому здавалося. Та й сама криза відбулася винятково, в спосіб, нечуваний в парламентарних країнах. Всюди, де нормально функціонує парламентаризм поодинокі міністри чи й цілі уряди все самі ставлять перед парламентами питання про вотум довіри для себе і то з правилами при нагоді неприйняття парламентом якогось урядового законопроекту. В даному випадку польської урядової кризи нічого подібного не зайшло. Сейм, не розглядаючи ще ділово й річево ніякої справи вже першого дня, поставив внесення на вотум недовіри для уряду, а на другий день це вотум ухвалив. Цим він підкреслив, що взагалі цього уряду не хоче, отже й не хоче дотеперішньої системи правління. З того був би висновок, що сейм хоче свого парламентарного уряду, бо тільки такий міг би повести побажану для парламенту політику. Але річ у тім, що теперішній сейм нездатний до того, щоби покликати до життя парламентарний уряд. Це з одного боку, а з другого боку невідомо, чи президент і найближчі йому політичні чинники згодні з ним на парламентарний уряд.

Та як там не було б, то слід всеж таки особливо підкреслити деякі факти, що заістнували вже в зв'язку урядовою кризою, а до того факти, яких по травні 1926 р. в Польщі взагалі ще не було. Президент Річкосполитої перевів цілу низку конференцій не тільки з головами обох палат парламенту, але й з представниками поодиноких польських угруповань у сеймі. Це вже без сумніву новий засіб поладнання урядової кризи. Бо досі, хоч і були вже кризи потрапавших урядів, то поладнувано їх все без участі парламенту, хоч що правда ці кризи фактично і не були спричинювані відповідними ухвалами парламенту. В потрапавшому поріді ця спричинена постановою парламенту криза є першою. Тому не дивниця, що всі домлять собі нині голову над питаннями: як вона скінчиться? Домлять собі над тим головою і політики і преса.

А тому, що криза затяглася і тому, що всі дотеперішні конференції президента з політичними діячами сповиті таємницею, то й нема аніжких, ніяковісеньких даних, на яких можна так будувати бодай правдоподібну відповідь на поставлене питання. В пресі появилася голоси, що вже сам факт конференції президента з представниками політичних соймових груп свідчить про те, що дотеперішня урядова система політики збанкрутувала і що найвідповідальніший чинник у державі хотів би піти навіть на концепцію парламентарного уряду. По цього зневолює його передовсім важке економічне положення в краю. Це одна поголоска. Інша вперто твердить, що все це тільки маневр і що ця криза взагалі поладнаною не буде, що старий уряд дає це навіть деякими своїми тактичними посуваннями до пізнання і до з положення є один одиницький тільки вихід, а саме: розв'язання парламенту. Дехто подає вже й речення нових виборів до законодавчих установ, який припадав би на кінець квітня або початок травня 1930 р.

Чи теперішня урядова криза в Польщі буде поладнана вже за кілька днів, чи скоріше, чи це пізніше, чи взагалі не буде поладнена, то все це тепер не найважливіше. Найважливішим нині є те, що в Польщі непомірно згустилася політична атмосфера. Вона стала не тільки надмірно згущеною, але й до такої міри загадковою та неясною, що ніхто в Польщі не може нині ризикнути, що в політичному і господарському

відношенні може принести навіть найближче завтра. При цьому певним є те, що кожне завтра напевно не принесе нічого яснішого ні погіднішого від того, що є нині. Навпаки при теперішній затьмареній політичній атмосфері є більше даних на те, що кожне завтра може принести щось гірше. Але цим, як бачимо, нині ніби-то й мало-хто турбується, бо йде велика гра між двома польськими політичними таборами, з яких тільки проурядовий табор є бодай до певної міри зіграний в самому собі. Опозиція йде остільки разом, оскільки це робить для самої опозиції. Очевидно, що з природи річ більша відповідальність за хід подій і внутрішнє положення в державі паде на весь теперішній урядовий і проурядовий табор з тієї простої причини, що він вже більше трьох літ має і має повноту влади і політичної керми державою у своїх руках. Тому не дивно, що незвичайно важким є його положення саме тепер, при за-

Дім Глинянських Килимів

Ф'рми А. ТІР, Львів, пл. св. Духа

порукає килими й ковври з чистої вовни на догідних умовах сплати.

УВАГА: Зі складом при вул. Трибунальській не має нічого спільного. 1—4

істнувавший важкій урядовій кризі. Бо нема сумніву, що від такого чи іншого поладнання цієї кризи залежатиме в невеликій мірі будучина Польщі. Отже відповідальність за будучину є цим важким каменем, що без сумніву придавлює своїм тягарем теперішній найвідповідальніший чинники в Польщі і тим самим стримує їх від надто радикальних та ризикованих політичних посувань. В тому то й заключається, на нашу скромну думку, головна причина дотеперішньої безвиглядності в поладнанні теперішньої кризи.

Німеччина і репараційні довги.

Несподіваний голос д-ра Шахта.

Директор державного німецького банку д-р Шахт звернув на себе загальну увагу виступом, який може потрясти не тільки німецьким кабінетом. Він передав урядові меморіал, що одночасно перейшов на сторінки преси і стинив неабияку метушню. Цей меморіал ударяє одночасно на два фронти — в репараційний плян Юнга і в теперішній німецький уряд.

Зміст цього меморіалу короткий: Німеччина не в силі буде виконати зобов'язань супроти пляну Юнга, прийнятого в Газі, в остаточній його формі. Д-р Шахт є людиною з великим темпераментом і вміє вживати енергійних слів. Плян Юнга в його останній редакції він назвав „сфальшованим“ тому, що Німеччина зрілася непотрібно деяких ріжниць між своїми домаганнями. При цьому він зазначає, що не брав участі в голосуванні над цими пропозиціями і надалі не може піддержувати умов згаданого пляну.

Члени уряду й німецька опінія схвилювалися. Вони також є тої самої гадки, що д-р Шахт, але не всі погоджуються з такою формою його виступу. Саме тепер Німеччина нахочиться напередодні важких фінансових реформ та дискусії в цьому напрямку і уряд потрібує внутрішньої підтримки. Але одночасно не всі погоджуються з фінансовою політикою Гільфердинга, проти якого меморіал Шахта найсильніше звернений. Не від нині панує серед правих партій Німеччини погляд, що вона потребує фінансового диктатора. Вони вважають саме Шахта найкращим диктатором на це становище.

Уряд виступив проти д-ра Шахта зі зая-

вою, що його аргументи не мають ділового характеру. Розслід усієї справи буде предметом найближчої парламентарної дебати. Та покищо атаки д-ра Шахта зробили вже велике враження в Німеччині й на чужині. Людина на таким відповідальнім становищі не може кидати слів на вітер.

Якщо голова державного банку заявляє, що Німеччина не має сили виконати своїх зобов'язань, то він мусить казати це на підставі дійсних даних. Коли-ж він каже це не посеред міністрів, а прилюдно, й то так, щоби про це почув а ж чужина, то імовірно є це свого рода остаточний спосіб, щоби розплутати теперішню ситуацію.

Більшість впливової німецької преси не вважає такого виступу шасливим. Він замість допомогти Німеччині, ускладнює її внутрішнє й міжнародне становище. Із ролі Шахта виходило б, що тільки він єдиний каже голосно щиро те, що думає, а міністри воліють мовчати. Та справжні політики й дипломати відповідають йому на це дуже розумно: кричати, що має і докоряти іншим, що вели погану політику, може кожний, і не політик; ролія справжнього державного діяча й дипломата — вміти вибрати момент, коли треба сказати, що необхідно і то в такій формі, щоби допомогти справі, а не їй зашкодити. Д-р Шахт є великим фінансистом, але не раз уже переходив межі своєї компетенції, зв'язуючи з чисто-фінансовими справами загально політичні.

На цьому тлі пічнється тепер боротьба між ним і кабінетом.

Церковні справи.

(Від нашого кореспондента.)

VI.

Православне духовенство й инша церковна влада теж уже забрала голос у справі „ревіндикації“ церков на українських та білоруських землях.

Першим заговорив українець з походження „обшєрос“ протопрєсвітер Теодорович, настоятель митрополитального собору в Варшаві. Описуючи в „За Свободу“ (ч. 273) свою подорож на чолі з „братанами-росіянами“ до Почаєва на свято „Пречистої“, він порушує й справу „ревіндикації“.

„Не хочеться вірити, — починає автор. — Тільки жорстокий і мстивий ворог християнства взагалі міг би зваяжиться вирвати з серця православної церкви в Польщі її — церкву — вікову святиню. Ми не можемо так думати про католицтво й римський престол. Сягаємо в глибокий християнський сумління: чи міг би допустити щось подібного Христос? Він не відібрав храма навіть у фарисей і книжників“ і т. д. Стаття написана

сильно й навіть різко й викликала відгук у польській католицькій пресі.

Відповів і варшавський римо-католицький митрополит Яблжиковський (через „Катол. Агенцію Пресову“ — КАП), заявляючи: „Не хочу відібрати для католиків ні одної православної церкви, а виключно пряму до того, щоб в ім'я принципу справедливості католицькі костели, силою захоплені царською владою, були повернені правним власникам“. До цього митр. Яблжиковський додає, що його послід поділяють також і інші заінтересовані латинські єпископи.

Однак не аважаючи на цю заяву, фактом є, що поєднано не тільки до католицьких костелів, але й до 6. уніатських церков, які належать українському й білоруському народам.

Після того, як питання про відібрання православних церков в українців і білорусів обійшло майже всю пресу — від клєрикальної до соціалістичної (Роботнік), забрав голос і орган митропо-

лита Дениса — „Воскресло Чтеніє“ (ч. 46). Передовсім „В. Ч.“ вказує, що зовнішнім точкою до внесення позовів проти православних церков, було внясення найвищого суду в іншій справі, а саме, що десятилітній речинець давності, який закріплює за сучасним посідачем нерухоме майно, відібране колишнім російським урядом, треба рахувати з того моменту, коли на даному терені розпочалася цього речинця латинські єпископи й повносили до суду позови щодо майна православної церкви.

Далі „В. Ч.“ пише: „Величезна більшість українців, які відчували православна церква, мають своїм джерелом якразну нетолеранцію й чоловіченевисповідство, виявлене латинською церковною владою і духовенством, які широким способом використовують в цьому відношенні своє упривілежоване становище в Польській республіці і численні засоби впливу на органи адміністрації й напрям їх діяльності“. (Див. „В. Ч.“ ч. 46 і „За Свободу“ ч. 309.)

Далі „В. Ч.“, посилаючись цілу низку фактів, що відкидають „докази“ латинників, каже, що Почаївська Лавра належала до православних „з самого свого засновання“, а лише потім перейшла в інші руки. „Православна церква, кінчає „В. Ч.“, не повинна бути знаряддям політики“, яку веде єдиний духовенство.

Вслід за цією статтею, передруковано в „За Свободу“, „послання“ митрополита Дениса, датоване ще 26 жовтня, в чотирьох мовах: росій-

вати наші національні права в українській церкві.

Становище української церкви, особливо після зголошення позовів таке, що лише закукурічений політикан не міг би зрозуміти потреби об'єднання вірних у спільній справі. Але для цього потрібна якась реальна підстава, якась програма. А досі цього нема. Самі закликів до об'єднання в „лабутьям“ своїх культурних потреб — замало.

VII.

Як бачимо, справа відібрання наших церков загрозила досить широко. Її матеріальні, правні, моральні, історичні й політичні сторони стали перед сучасним громадянством і не тільки нашим — у великанських розмірах. На це питання відгукнувшись десятки часописів найрізноманітніших напрямків кількох національностей. Була порушена вже раз ця справа й на сторінках „Діла“. А наші „церковники“ веначе в рот води набрали. Хіба-ж не дивно?

Багато наробили помилок одні наші церковники, завели нашу церковну справу в мертвий кут і спалили за собою всі мости. Залишаючи це питання на інший раз, вважаю за потрібне сказати тут лише про один момент у діяльності б. церковного комітету. Передбачаючи боротьбу за кошичне церковне майно, на одному з засідань церковного комітету я руба поставив питання про те, що комітет не може обмежуватися лише до справи богослужбової мови, але повинен зайнятися й обороною церковного майна. „Що в українській“, — сказав я, — коли може швидко не буде й що українізувати“. Мій голос не знайшов відгуку. Навпаки, аустрів навіть з боку деяких членів комітету неприхильність. Однорічна сугестія ідеї українізації богослужбової заставляла цілість широкого церковного питання. Аж тепер життя показало, що питання церковного майна в питанням, гідним високої уваги наших церковників.

І воно чекає на цю увагу. Чи не час церковникам улітати йому цієї уваги та в ім'я високоцінного народного добра зайнятися обороною церковного майна? Чи не час згадати в цій справі голос та розпочати належну акцію?

В. Островський.

При гемороїдальних болях, проявах набряку і печі, обструкції, потрісканій грубій кишці, вереді, перті на моч, болю в спині, тиску в грудях, неспокою в серці, памороках, хто змиває природної сіркої води Franciszka Józefa, тому вона приносить завжди приємну полегшу, а деколи й цілковите излечення. Спеціалісти внутрішніх недуг поручають таким хорим пити щоденно рано й вечер по пів склянки води Franciszka Józefa. Жадати в аптеках і дрогеріях

В свято Андрея.

Концерт гімназії С.С. Василянко у честь митрополита Андрея Шептицького.

В четвер, 12 грудня в навічере ім'яни свого опікуна й добродія о. митрополита Андрея Шептицького влаштували учениці гімназії С.С. Василянко концерт у честь Достойного Ім'янина. На концерті, що почався в 5 год. вечером у гарно прибраній гімназійній салі взяв особисто участь о. митрополит у товаристві єпископів оо. Будки й Бучка і майже всіх членів греко-католицької, митрополичої капітули.

На програму концерту аложилися: привітання промова учениці Лідії Кос, гра на фортеп'яні маленької Ірини Турчин, декламація Богдана Світлик і хор під управою учительки п. Надраги і проф. А. Мельника. Крім хорів учениць гімназії виступили з одною точкою також хор учениць промислової школи С.С. Василянко. Дуже гарно відіграла на фортеп'яні Мендельсона „Рондо капріціозо“ учениця Євгенія Куриловичівна. По виголошеному привіті промови уч. Лідії Кос вручила о. митрополитові Андрееві прегарний букет живих квітів.

Цілий концерт, старанно підготований, робив дуже мило враження. На концерті крім учениць і учительського збору були родичі учениць і запрошені гості.

Проти червоного терору.

Протест українського студентства в Даниїгу.

Зібрані на протестаційному вічу дня 6. XII. 1929. члени українських студентських товариств у Даниїгу: Союзу У. С. „Основа“, Т-ва У. Т. „Чорноморе“, Корпорації У. С. „Галич“, Т-ва У. С. „Зарево“ і Т-ва У. С. „Смолоосип“:

1. Одностайно протестують проти масового арештування громадян і наукових діячів на Радянській Україні московськими комуністами і їх прислужниками та якнайшвидше осуджують безправний гніт і насильство над свідомим українським населенням.

2. Уважаючи більшовицьку владу погубною для природних змагань Української Нації, зібрані заповідають рішучу боротьбу з більшовизмом і його слугами.

3. Зібрані вистають рішучий виступ української молоді у Львові і в краю та вповні солідаризуються з ухваленими нею постановами.

Даниїг, дня 6. грудня 1929 р.

Підписи.

ЧАЙ марки „БУЗЬКО“

с знаменитий.

ській, українській, білоруській і польській. В посланнях вища церковна влада закликає: „Ми повинні об'єднатися між собою, повинні злитися в одну прилепу родину, забути про свої суперечки, всі як один стати в обороні своєї Матері-Церкви православної“.

Чуюмо той самий мотив, який линув у „За Свободу“ п. Рязанцев. Українці — послы й церковні діячі — давно зживали засобів до цього об'єднання, передбачаючи ті сьогоднішні позови, яких не передбачали інші. Але як об'єднатися? Зрітися того, що було в нас віднято за часів царської влади — рідної мови в церкві, своїх священників, приятелів нашої культури; належного голосу на соборі, в митрополитальній раді, в консисторії, в канцеляріях повітових протоєреїв, виховання духовенства в українському дусі?

Так, українці прагнули об'єднання, але об'єднання справедливого. Такого об'єднання, не вважаючи на всі свої заходи, вони добитися не могли. І вина за це й за сьогоднішнє лихо падає не на них, а на тих, що хотіли й не хотіли узурпу-

СТ. ГАЙДУЧОК.

Чума з лопатою ходила...

Тому десять літ! Чи пам'ятаєте ви всі в У. Г. А.? Пригадаю вам: сто вісімдесят тисяч „загоїв“ — і була суха, ясна, з приморозками осінь 1919 р. Дядько закам'янілої землі в дві пари волів не міг орати так бідкався, що годі озимину сіяти, а П. Г. К. перевалювався з району Бердичева в район Немирова, не знати котрі з черги живих починали...

Дістали ми приказ евакуювати бердичівські лічниці з хорих. Хоч розум бунтувався, ми виконали приказ. Навіщо? — Там для них місця вже в першій половині жовтня по лічницях не було і застали ми їх в вагонах у Вінниці на двірці без помічч, без їди, без води.

А там далі оинився корпус на фронті проти Денікіна. І пішли стрільці і старшини на позицію напів боєі, обдери, пригноблені душею. Вміли слухати. Жаль тільки, що не було кому розумно приказувати. Не думав стрілець над тим, чому він босий, байдуже приймав старшина образливі телеграми, в яких уряд отамана Петлюри звав галичан злочинцями, бо рекували цукор у державних цукроарнях. За нього треба було вбити стрільця дати їсти коневі.

По 20. X. пішли на схід Немирова, а за кілька тнів почав Немирів ними заповнюватися.

В Садках дістаю приказ: „Негайно перебрати від д-ра Ляндеса відсильну точку на двірці в Немирові і аголосити в Команді“.

На дворі дощ зі снігом. Минаю кільканадцять відвод з тяжко хорими. Деякі так тільки „наподею“ з посинілими губами, запаланими лицами, горячковими очима. Кілька відвод з ними стоїть біля земської лічниці. Не приймають, нема місця.

Я на двірці. Мурований магазин, камінна підлога. В одному куті полеза кукля, коні, в другому хорі. Покищо для мене нічлігу нема, бо на квартирі, призначеній для мене, сотник Бачинський лежить теж на тиф.

При телефоні кличу шефа штабу отамана Льюнера: „Голошу слухинно, що я відсильну точку Немирів перебрав, та хорих не буду приймати“.

Таки збунтувався. Але другого дня вже корпусна сотня саперів у мене в год. 6 рано. Залізничники видають потрібне дерево і дошки з двох зруйнованих шведських бараків (стіни, будовані з т. зв. дикти): до полудня готовий один з лежанками, сімниками і залізною печою. І поробили причі рівном у почекальні на двірці, бо й там хорі на підлозі.

Не багато помагав. Вечером у мене 120 хорих. Чи думаєте, що можливо їх сортувати бодай по родам тифу? На те нема часу. Важніше: дати їм горячого чаю, чи інекцію камфори.

А другого дня вже до вагонів наспіли печі аж з Вінниці. В зимних вагонах рішався я не відсилати.

Відійшов транспорт хорих і по двох днях вернули санітарі. Між ними й віденський жид Бляйберг.

— Де відідали?

— Вони такі лежать у почекальних на двірці. У Вінниці нема місця для хорих — відповідає Бляйберг. Він жеж меткий, певно знайшов би.

Корпус рішає хорих даліше не висилати.

Заповнилася бригадна лічниця III-ьої бригади, де лікарвав Сентина (він протягом 8 днів передтим відтранспортував майже 400 хорих фірами до Вінниці, а ті слали телеграми: „Не присилайте, нема місця“). Заповнив свій лазарет VII. бригади д-р Ляндес, моя відсильна точка ним забита, забитий і земський шпиталь, передовсім старшинами. Вже й по полкових помічниках було по 50 людей, а їх ще везли й везли в 9. бригади 8., 7., 3., 4., 10!

Куди їх дівати? Влаштувають склад хорих у місцевій гімназії, в монастирі.

А на дворі осіння плота зі снігом.

Всеж таки фронт держиться. Час до часу несуться гарматні вистріли від сторони Остолопова.

Фронт рідшає і нема кому його поповнити. Найслабший полк 4. бригади (до неї і я належу), полк Галдайки, має... 80 крісів.

Ви здаєте собі справу в цього? На просторі 7 км. держить фронт 80 людей, напів босих, скостенілих від дощу і зима, перемоклих, битих осіннім вітром. Прибиті морально всі, бо що хавлі бачать, як хвороба підкошує то одного то другого і їх те саме чекає...

В ім'я якої ідеї мають вигинути? Там там вгорі мусять про це знати! Але стрільці також добре знають, що з волинської групи Дієвої Армії кільканадцять старшин перейшло до Денікіна. Не галичани — борони Боже! — але придніпрянці (там і вперше фронт заломився, а не на галичанах!).

Вже й самому приходитьсь носити солону і хорих до вагонів, бо санітарі лежать самі хорі тифом. Ледви тільки підхорунжий Лев Крушельницький і двоє десятників тримаються. Чи сподівався він, теолог, що така служба його стріне в рідній Армії? Висилаємо транспорт, бо у Вінниці отворили шпиталь у кримських казармах. (А пригадаєте собі, що ті всі наші помічні, відсильні шпиталі були? — Назв'їм так докладно: „склади вмираючих“...).

А 30. X. дістаю прикази й байдуже махаю рукою. Корпус подається через міст у Рогозні майже під Жмеринку, бо Дієва Армія не адержала лінії. Для мене приказ: лишитися в Немирові й евакуювати хорих даліше у Вінницю. Обчислюю: у мене на двірці 150, у 7. бригаді 140, у а. — 150 хорих. В земській „больниці“ около 100, по полках і квартирах понад 200. Вже чужий бригад і це рахую. Майже після соток хорих! За два дні наші частини покинуть Немирів; я маю в останнім курівею відійти... Можна буде відіслати 240, а на кого залишити 500?

Представляю корпусові — вони там розуміють, що більше: знають, що до Вінниці нема по що висилати, бо й там недовго буде.

Думаю, що про те все знав головний отаман. Чи адібні ми були новвати даліше? Це був початок епідемії. Я не був при Начальній Команді, а близько стрільців і ми всі тоді думали про... рятуюнок, як кожний потоплючий. Стрільці хотіли теплої кутки — бодай раз ще перед смертю!

Куди не була страшна, але те, що під тифом прийдеться як собаці вмирати...

І тут причина „аради“, бо розум казав, що шкода посвячувати рештки живих для хорих амбіцій.

Стрілець не збунтувався ані не негодував, як почув про перемир'я. Він алав, що йому хотіть рятувати життя. Він розумів, що може припадтись...

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД ЛІНОЛЄУМ І ЦЕРАТ

ЛЕОПОЛЬД ГААС

Львів, вул. ЛЕГІОНІВ 3. — ТЕЛЕФОН 14-45

ПОРУЧАЄ НА СВЯТА:

ЛІНОЛЄУМ КОРКОВЕ, УЗОРИСТЕ І ОДНОБАРВНЕ
ЛІНОЛЄУМ „INLAID“ НЕНАРУШНІ ВЗОРИ
ЦЕРАТИ НА СТОЛИ І КРЕДЕНСИ ГОТОВІ І НА МЕТРИ
КОВРИ ВОВНЯНІ І ПЛЮШЕВІ, КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ
ХІДНИКИ ЮТОВІ, ВОВНЯНІ, ПЛЮШЕВІ І КОКОСОВІ
КАПИ КИЛИМОВІ, ПЛЮШЕВІ І БРОКАТОВІ НА ЛІЖКА І СТОЛИ
НАКИДКИ НА ОТОМАНИ І ТАПЧАНИ ОСТАННІ НОВОСТИ
ФІРАНКИ З ТЮЛЮ, ЕТАМІНИ, МАРКІЗЕТИ І З МЕРЕЖКОЮ
СКАТЕРТІ ПОЛОТНЯНІ З СЕРВЕТКАМИ — КОМПЛ. ГАРНІТУРИ

Коци, Дерки, Японські Мати, Карніші
Величезний вибір. Найнижчі ціни.

50 ВЛАСНИХ ВІДДІЛІВ

В КРАЮ І ЗАГРАНИЦЕЮ.

Поручення з провінції полагоджуються відворотно.

На організаційному фронті.

КОЛОМІЯ.

В порозумінні Українського Національно-Демократичного Об'єднання й Української Соціалістично-Радикальної Партії відбулася в Коломиї дня 1-го грудня ц. р. у великій залі Народного Дому довірочна нарада українських громадських радних. До президії наради вибрано представників обох партій. Про значення і права громадських рад говорив д-р М. Стахів (УСРП), а про громадські бюджети — як їх укладати і як боротися з тим, щоб повітові виділи їх не змінювали, говорив посол В. Целевич (УНДО). Оба реферати викликали дуже живу дискусію, а взагалі ціла нарада

пройшла серед незвичайного зацікавлення. Наслідком наради вибрано виконавчу раду.

Тогож самого дня вечором відбулася в Коломиї довірочна нарада У.Н.Д. Об'єднання. Головував голова Повіт. Нар. Комітету п. Юра Чукур. Реферат про нашу політику і відносини на Радянській Україні виголосив посол Дмитро Палів, який закликав усіх ставати до організованої праці в ряди Об'єднання. Про політику Об'єднання говорив посол В. Целевич, а сенаторка Олена Кисілевська закликала до організації жіноцтва, щоб й вона ставала до праці для народу в рядах Об'єднання. Між іншим наша сенаторка заявила, що довгий час не довіряла Об'єднанню і не вступала в його ряди, хоч і належала до національного табору. Але згодом, коли вступили

Ми лишилися на місці. Спочатку хоронили сапери кожного в домовині, а далі й вони полягали. Дерева на домовини не було. От так для парадів в домовини вивозили, а там... вона ще і для інших була потрібна.

І моя Стефа захоріла. А потім і я. Памятаю: „роблю собі сам інекції, бо д-р Коцовський був у мене і казав їх робити та вартував, аби я і для нього лишив ліжко в лічниці, як „туди“ мене заберуть. Це дуже товариська прислуга, бо там зайвих ліжок нема.

Службу передав я Дмитричкові. А там якийсь тестамент диктує Кравчукові і чую, як мені від кладуть на голову.

І Стефа померла, а о. Лучинський навіть не висновував.

Десь Петро Гадайка мене „дадує“ на фіру; сам вже повернувся з Винниці після поворотного тифу.

А в шпиталі хтось бо вікна... Памятаю: це привічник полковника Вольфа дістав напад.

— То д-р Коцовський для вас вино прислав, — каже д-р Черкавський, лікар земського шпиталю, — коли я на його лиця приходжу до свідомості.

Глухий виїжджу зі шпиталю, бо місця треба для інших. А за два дні д-р Коцовський на мійому ліжку.

Цвинтар галичан у Винниці (на даний момент цвинтарі польських повстанців) помітно поширюється. Тут могила Стефи, а там ще з десять христів; а решта горбки й горбки...

В 5. день після виходу зі шпиталю я у Вороновицях повною знову службу. Це день 2. грудня.

Чи можна в моїх ставі щосьбудь робити? От аяжу поміж хорих, ноги трясуться підмюю, не чує, бо в ушах все шум. І дивлюся безпомічно, як люди умирають.

А далі Шпиків. Там бригада лишає мене і 190 хорих та обірво обов'язково на Рахні прислати санітарний потяг. — До-пниі чекаю. А тут у переході І. Г. К. залишив 90 хорих. Вовняв мене д-р Сеґен, що лишилося сотник на стаціонарному старшині і буде доати про харчі для хорих та оборонювати перед есентаульними грабежами.

Тимчасом другої днини застав я з 1 корпусу 100 хорих без одного санітара і без сотника... Ще і прийшлося взнаходити хорих старшин по кав-

тирах. Як придалося би тепер тих 5 коров, які ще в Галичині на домагання лікаря Матуляка (придніпрянця) бригада для лазарету зареєструвала!

Було молоко, даві м'ясо для хорих, а потім пішла продаж кухонних кітлів дядькам на роблення самогону.

За два місяці звикли до моє підприємство і з рештками подався в Тульчин, де ще були повні касарні хорих на всі можливі заразливі недуги.

А що тріду, заходів і гроша (радіше цукру) коштувало копання могили!

Спитаєте: скільки ми їх там зашпили? По-над 400 в Немірові, 20 у Вороновиці, 70 у Шпиківі, 300 в Тульчині. А й так, по дорозі, ми їх закопували на поблизу цвинтаріщах... Де можна було, ми ставили хрести з написами.

В Тульчині поставив Рудницький на спільній могилі дубовий, високий хрест, а на його грудях написав: „За Тебе, Народо, і за Україну воли лягли! Памятай!“

І в Немірові були наші хрести з жовтосиніми написами. Чи є? Хто його знає. Знаю тільки, що в Немірові, ще в 1923 році з власного почину виходив на ті могили батюшка з хоругвами і вірними на Зелені Святи в пахадю. Мабуть трохи інакше думають про галичан і їхню „зраду“ ті, які їх найліпше зрозуміли...

Чи остане слід по тих могилах? Залежить від культурного рівня дотичного народу.

Для порівняння, як культурні чужинці влякують культ погляди колишніх „боротів“, даю вам виризок з листа: „На задумки ходила я зі шкозою на салдацький цвинтар. Який там порядок! Всі могили упорядковані і понаписувані назвища. Там напевно в багату українців, бо я читала: Іван Борис, Стефан Кручок і т. д. Ми сипали на могили цвіти. Потім кляли на них вінки. Якісь дві пані говорили промову. Їх мати прислали аж з Італії, щоб покладали вінок на могилу брата. Жовтиська музика грала і співав хор“...

То, бачите, там, в Європі, де ненавиджено живого ворога з цілою душою, але перед погібшим клонять голову всі. І нікому не прийдє на думку там арилати вінки з хреста або безчестити могилу.

19. XI 1929.

Через 40 літ випробуваний неохийно ділаючий препарат

Kaisera кармельки
грудні
з 3 ялицями

Знаменитий охоронний середник
980 піддихових доріг. 1—4
Рівночасно є це середник, що витворює кров
і побуджує апетит. — Правдиві лише з маркою
„З ялиці“
Купувати в усіх аптеках, дроґеріях і там де бачите рекламу.

ла до Об'єднання, то переконалася, що провід Об'єднання завзято і широко боронить народних справ і гідно репрезентує український нарід. Тепер вона з чистим серцем і піднесеним чомом заявляє, що всілякі сумніви розвіялися і вона визнає всіх чесних українців, ради кращого майбутнього українського народу, вступати в членів Українського Національно-Демократичного Об'єднання. З черги п. Юра Чукур в імені селян зазначив, що дурман, що його ширили всілякі відміни лівих, розвівається і селянство стає до дружньої громадської праці зі своєю інтелігенцією. Нарада закінчилася вибором проводу організації на місто Коломию з д-ром Я. Шпайлом на чолі

З життя Народної Організації Українців
м. Львова.

Дня 8-го грудня ц. р. відбувся Загальні Збори Дільничої Народної Організації на жовківському передмісті. Численно зібраве громадянство привітав голова Дільн. Нар. Організації о. Іван Туркевич і обняв провід Загальними Зборами, віддаючи голос голові Осередньої Народної Організації А. Березовському для виголошення політичного реферату. Громадянство з видимим зацікавленням вислухало річового реферату на тему нашого сучасного політичного і господарського положення. По рефераті аложив в. о. секретаря В. Баран короткий звіт з діяльності Осередньої Народної Організації, а голова зборів відкрив дискусію над рефератом і звітом. По дискусії та ухваленні абсолютної уступаючої діяль. Старшини Нар. Орг. приступили до вибору нової Старшини і односторонно ухвалено ряд резолюцій, в яких одобрено політику Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Об'єднання і Української Парламентарної Репрезентації, висказано довіра для Осередньої Старшини Народної Організації Українців м. Львова, осуджено комуністичний режим на Великій Україні і з окрема масові арештування свідомит громадян і на внесення о. А. Каштанюка нап'ятовано киришну роботу п. Михайла Бачинського, комісара Народного Дому у Львові.

Загальні Збори рішили подвоїти організаційну працю і працю над поширенням національної свідомості між українським населенням жовківської дільниці та всілякі горячо позитали започатковану в дні 27. листопада ц. р. в Варшаві співпрацю українських національних партій з білоруськими і литовськими організаціями.

Культурний почин.

Справа будови пам'ятника на могилі о. Михайла Вербицького.

Минулого року видало студ. спів. т-во „Бандурист“ залик до громадянства, в якому просило надіслати датки на будову пам'ятника на могилі нашого композита о. Михайла Вербицького в селі Млизах; в тій цілі занялося збіркою. Вислід цілорічної збірки такий мінімальний, що до будови пам'ятника годі приступити. Напраду, соромно признаватися, що на залик в часописах прислало тільки одинокє т-во „Бони“ в Бориславі 60 зол. і девять осіб квоту 90 золотих (разом); крім цього продано виданих на цю ціль блючків на квоту 300 зол.

Виказ повинних жертв дає сумний образ почуття обов'язку нашого громадянства, а передовсім тих наших співочих товариств, хорів, читалень і інших установ, які уряджували концерти, співаючи на них твори незабутнього нашого композита, й тягнули з тих концертів матеріальні користи. Чи не соромно? Чи лиш одинокий „Бони“ у Бориславі почувався до обов'язку аложити на повинну ціль відповідну квоту?

Культурні народи вміють шанувати своїх визначних людей і по смерті ставлять їм пам'ятники чи то на могилах, чи на місцях, де вони жили, де працювали. У нас тої пошани, того шівтвуму до померлих визначних наших одиниць нема, а найкращим, хоч болючим доказом того є саме могила Михайла Вербицького, без пам'ятника в страшному занедбанні, запала заросла бур'янами, всіми забута... Якби хоч один відсоток скинувши на пам'ятник з дохрідів з концертів ті, які складають ті концерти і співають на них твори

ПРИНЦІП ПО

зимові паньчохи в десені,
рушавички, шкарпетки,
свєтери,
шальї,

снитієвці карен „Trotorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

того композиста, то певно мало б ми пам'ятник від-
ний подиву.

Тому нехай отця пригадка буде остання!
Летай вона має той наслідок, що суспільність
скине негайно більші лєнти на повноту цілї, чим
і дасть доказ, що вмів шанувати тих, що заслу-
жилися для народу. Нехай передовсім усі наші
співочі товариства ухвлять на найближчому
своєму засіданні відповідну квоту на пам'ятник і
перешлють на адресу: Кравець Т-во Кредитове,
Львів, Домініканська ч. 11, вклада ч. 2050.

І. О.

Тиждень кризи минає.

Проф. Бартель у Замку. — Комунікат центро-
ліу. — Дашинський прем'єром? — Уряд цен-
траліу? Мін. Матушевський не вертається
в Будапешт? — Резолюція Строн. Хлопського.
Не буде офіційного комунікату?

Дня 13. грудня почалися в Замку звіденні
осіб, що стоять поза парламентом. Проф. Бар-
тель приїхав як гість президента та замешкав
у Замку. Президент прийняв проф. Бартеля на
довшій конференції. Опісля в приватних своїх
апартаментах президент приймає сніданням
проф. Бартеля й найбл. оточення. Можливо,
що проф. Бартель відвідає і марш. Пілсудсько-
го, марш. Дашинського та мін. закорд. справ
Залеського. В зв'язі з приїздом проф. Бартеля
у Варшаву пригадують його приятелі, що він
не думає тепер вертати до чинної політики.
Одначе зазначають теж, що довша гостина в
Замку та перебіг розмови можуть вплинути на
зміну рішення буш. прем'єра.

Другою помітною подією тогож дня є
прилюдна енуціяція-комунікат шістьох опоз.
партій т. зв. Центроліу. У комунікаті цьому,
дорученому клубові журналістів, сказано:
Опозиційні партії не хочуть і не можуть астря-
вати в повновасти президента держави, зв'язані
з творенням нового уряду, а передовсім
із децигуванням прем'єра. Колиж президент
признає би відповідним поручити місію ство-
рення уряду комусь із представників опозиції—
місія ця буде прийнята, а уряд, утворений ним,
може безсумніву рахувати на співпрацю та
піддержку більшості сойму.

Ендецька преса зазначає, що центроліу
дійшов до порозуміння із самим собою вже
давно, а повищий комунікат є вислідом поро-
зуміння лівих і центрових партій сойму. Інша
біч, що оголошення комунікату є сенсацією не
лише для тих, що групуються біля опоз. партій,
але теж і для проурядового табору. З дальших
вістей, поширюваних у соймі, виходить, що
тих 6 партій центроліу порозумілися докладно
в справі особистого складу будущего уряду.
Як прем'єра називають теперішнього
марш. сойму Дашинського. Один із визначних
провідників, запитаний журналістами, як уявляє
собі уряд центроліу, відповів, що на це не
зійшло дати відповіді. Назвища можна би вия-
вити шойно тоді, колиб президент держави
звернувся до центроліу з домаганням утвори-
ти кабінет. „Можу одначе впевнити, що ми
зовсім приготувані“, заявив запитаний політик.
Цалі сказав він, що уряд центроліу міг би в
теп. положенні рахувати на більшість у соймі.
Це певне. Тепер треба ждати лише на рішення
президента.

З повищих слів політика центроліу вихо-
дить, що хоч центроліу не має за собою чис-
ельної більшості, то видно, що ввійшов у вза-
ємини з іншими опоз. партіями, м. і. НД. Цен-
троліу у соймі має таку чис. силу: ППС 53 голо-
ви, Стр. Хл. 26, Визволене 40, Пяст 21, ХД 15,
НПР 14. Скількиж ця далека від абс. біль-
шості голосів. Навіть колиб до того додати 37
гол. ендецьк., то також іше далеко до більшо-
сти. Рішидиб отже непольські народи.

Вчора далі кружляли чутки про поворот
лос. Патека з Москви, що було би тоді реаль-
че, колиб йому поручили якусь місію. Крім то-
го заперечують чутки, ніби то мін. скарбу Ма-
тушевський вернеться на своє давнє становище
посла в Будапешт. Кажуть, що повороту
мін. Матушевського у Будапешт бажують собі
лише деякі кола саначії. Колиж би Матушев-
ський таки вернувся в Будапешт, то становище
міністра скарбу віддали би д-рові Губерові,
теп. президентові ЦКО.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ПОВНИ КРАСІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗЕРВНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

784

20-30

Клуб Стр. Хл. у резолюції заявляє, що
приймає до відома звіт голови клубу Дом-
ського про поліг. положення, солідаризується
із заявою голови сойм. клубів, що готові на ба-
жання президента держави приступити до тво-
рення парл. уряду, опертото на сойм. більшо-
сти з тим, що клуб Стр. Хл. готов піддержувати
такий уряд. Клуб заявляє, що зогляду на тяжке
економічне положення країни криза повинна
бути скоро покинута.

През. Мосціньський був у Бельведері в год.
6. веч. У Варшаві кружляють чутки, що про
конференції в Замку цна. президентова канце-
лярія не видасть офіш. комунікату.

Конференція міністрів.

Оголошено комунікат, що прем. Світаль-
ський скликав на понеділок конференцію міні-
стрів господарських ресортів. У конференції
взьмуть участь міністри: промислу, торгівлі,
хліборобства, комунікації та земельних реформ
і представники експортних організацій.

Мін. Залеський про поло-
ження.

Мін. закорд. справ Залеський в журн. ін-
тервю говорив про наслідки, які можуть вири-
нути для польської закорд. політики в зв'язі
з теперішнім положенням. Пригадує, що вже в
1928 р. на бенкеті Т-ва розсліду міжнар. справ
сказав, що напрямні польської закорд. політи-
ки є чимсь постійним, незалежним від тих чи
інших вн.-політ. флюктуацій. З цього не вихо-
дить іше начеб міністр заперечував можливість
улекшування або утруднювання закорд. полі-
тики вн. політикою. Зв'язок між обома є види-
мий. Неодноразово брали участь у польській
закорд. політиці може пригадує собі хвилі, як
із тривогою а навіть розпучкою думав про це,
які небезпечні наслідки може мати для закорд.
політики ця чи та з числ. кабінетних криз, яких
у Польщі ост. роками було аж заборгато. Далі
міністр пригадує, що згадував, що теперішній
ера в противенстві до попередніх літ була інак-
ша. Цитат його зперед двох літ — каже міні-
стр — дає докладну оцінку нинішньої кризи.
Колиб не певність, що витривала і консеквентна
воля марш. Пілсудського кермуватиме далі до-
лею Польщі, то нинішня криза без сумніву по-
шкодила би міжнародньому становищу Польщі.

Експозе Уджаля.

Комуністична обструкція.

Дня 13. грудня прем. Уджаль виголосив у-
рядове експозе, в яким вказав на госп. трудно-
щі, які ждуть уряд у зв'язі з заг. господар-
ською кризою. Уряд старатиметься передовсім
закінчити праці попереднього кабінету. В
анутр. справах уряд старатиметься забезпечити
госпожанам лад і порядок.

На цьомуж засіданні парламенту комуністи
уладили обструкцію саяствами й іншими ін-
струментами. Предсідник відібрав 22 послам
право аступу до палати на один місяць і задер-
жав виплату дієт.

Прем'єр виголосив подібне експозе і в се-
наті. І тут були комуністичні авантюри. Кому-
ністи кричали: Геть із соц.-фашистівським уря-
дом! Хай жне СРСР! Демонструючи послам по-
магали їх прихильники на галерії.

Летунська катастрофа.

Біля Торуня наслідком вибуху мотору, зпав
польський військовий літак із висоти 200 м.
Пілот кап. Мошинський згинув, механіка тяжко
раненого перевезли в безнадійному стані до
військ. шпиталю. Літак зовсім знищений.

Св. МИКОЛАН

повинен в тім році
принести ніжні
українській дитині в дарі гарно опрацьовані річечки
„СВІТ ДИТИНИ“ за рік 1929. Ціна 14 зол. Замо-
влення слати: Львів, вул. Зіморонича 3.

Біюжа.

Гроші.

Американський долар 5-00 00—5-91 00, канадський
долар 8-82 00—8-83 00, чеська корона 0-26 40—0-26 42,
австрійський шілінг 1-25 00—1-25 30, румун. лей 0-05 00
—0-05 50, французький франк 0-34 60—0-35 10, швейцар-
ський франк 1-73 06—1-73 13, фунт стерлінгів 41 30 00—
43-60 00, радянський червонець 15-00—16 00, німецька
марка 2-13 25—2-13 35

3 концертної салі.

Концерт з творів німецьких композиторів-ро-
мантиків.

Влатний вечір „Львівського Бояна“, що ула-
див його при співучасті пп. Оларки Бандрівської
і Галі Левницької та хору „Сурма“. Влатний як під
оглядом багатой і добірної програми, так і під
оглядом її виконання, що стояло на поважній ви-
соті. Дописала також публіка, що на концерті,
присвяченій не-українській музиці, належить у
нас, як відомо, до рідкості.

На концерті чули ми продукції хоральні і
сольові, вокальні й інструментальні, трьох німець-
ких композиторів: Шумана, Брамса й Шуберта.
Поза їх творами відспівано тільки одну дрібнич-
ку Де Боа („Весна рож“) на мужеський хор, а
п-і Г. Левницька відіграла між двома творами
Брамса й „Пошум ліса“ Ліста. Отже програму ви-
держано в стилі, можна сказати, цілкомито.

Найбільше праці вложили у виведення цього
концерту безперечно „Львівський Боян“, міша-
ний хор якого виконав „Пісні кохання“, оп. 101
(Свято весни і Молоде кохання) Шумана та тяж-
кий і довжелезний твір Брамса „Пісні любови“,
перетинаний соліми, дуєтами, хорами мужеськи-
ми й мішаними, в супроводі фортепіану. Хор цей
під батутую д-ра Людвигів держався в загаль-
ному добре, а деякі солісти й солістки вибивали-
ся своїми справді гарними й вишкоченими голо-
сами. Тільки в деяких місцях не завадило було
мабути більше прискорене темпо.

Мужеський хор „Сурма“ співав пісні Шубер-
та „Ніч“ і „Радість та горе“, а також відмічену
яке „Весну рож“ Де Боа. Співав прецизно й піж-
но. Інтерпретуючи як слід кожну фразу, кожне
слово (всі співаки без нот). Дирігентом „Сурми“
є тепер п. І. Охримович.

Обі солістки того вечора: співачка п-на О.
Бандрівська і піаністка п-і Г. Левницька-Крушель-
ницька мали великий успіх, по мистецьки вико-
навши перша цілу низку пісень Шумана і Бра-
мса, а друга твори Брамса й Ліста. Обі зналі вже
нашій громаді з попередніх виступів, обі поваж-
ні й солідні таланти. Одна й друга збирала за-
служено рясні оплески, причинившись у невелич-
кій мірі до успіху концерту. Акомпанювали: д-р Со-
фія Лісса і п. Борис Кудрик.

При кінці відмітимо, що переклади деяких
співаних того вечора пісень (перекладач на про-
грамі не позаний) були дуже добрі, а деякі для
вдмни дуже слабкі. Порядку при вході на салю і
на самій салі берегли пластуні і тому тим разом
„зали“ поводитися культурно, так, що не треба
було наленити за нашу молодіш ні перед чужими
ні перед своїми. Варто таку „осторожу“ завести на
всіх наших концертах.

І. Н.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого
Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 25—7

— 15. ГРУДНЯ Ц. Р. здержуємо висилку ча-
сопису В. П. Передплатникам, що залягають
з передплатою.

— На волі. Повідомяють нас, що 13. ц. м. ви-
пущено по 1-міс. салід. вишниці на волю книго-
водня кооператива в Зашкові п. Ціхановського
Петра і крамаря тойж кооператива п. Бабиця
Дмитра, а день перелітним справника, книговод-
ця й одного порубка з Гряди. Всіх їх арешту-
вали були на фальшивий донос пісма того, як
згоріли старти на фільмарку біля Зашкова і
Гряди, а тепер звільнили зовсім.

— В день імяни о. митрополита Андрея. В
п'ятницю, 13. грудня ц. р. в день імяни Високо-

преосв. митрополита Андрея відвідали його в 12. год. вполудне представники наших централ громадських, культурних, господарських і наукових установ та зложили побажання з нагоди імянин. Від численно зібраних представників промовив красномовно голова „Просвіти“ сек. М. Галушинський, на що відповідав о. митрополит, дякуючи всім сердечно за привітти.

— Концерт у користь Т-ва Допомоги Емігрантам з Вел. України відбудеться в понеділок 16. ц. м. в салі Лисенка в год. 8. веч. Галя Левицька відіграє на фортеп'яні: „Елегію“ М. Лисенка та Ліста — „після читання Данте“. Ірина Туркевич відспіває: Б. Кудрика „Утоптала стежечку“; Шуберта „При кужілю“; Мендельсона „Пісню чарівниць“; Масене з оп. „Мамон“; Глінки з оп. „Руслан і Людмила“; П. Чайківського з оп. „Винова краля“; Сметани з оп. „Далібор“. Й. Москвічів відіграє на скрипці: Р. Мартіні-Крайслера „Андантіно“; Штрауса „Ранок“; Р. Сарасате „Андалузький романс“; Двожака-Крайслера „Славянський танець“; П. Чайківський „Осіньна пісня“; Ернфельта „Коліскову“. Акомпаністами: Дарія Колесса і проф. Р. Кудрик. Білети продає Союзний Базар (Руська 20), а в день концерту ввечері при касі.

— Національний Музей у Львові (вул. Мохначького 42) мав у місяці листопаді завдяки дарам, через закупку та книгообміну 55 чисел (130 предметів) приросту, головну у відділі іконопису, стародруків, побутової старовини та мап. Жертводавцями були пп.: Андрусишин С., Бородаєвський С., Бугай В., о. Воскрес І., Геродот Д., радн. Давидович О., Зубик Р., радн. Коцюба М., Мокрицька М., Морозівна О., Музичне Т-во ім. Лисенка у Львові, о. Садовський В., Холодний П. та о. Юрик А. Управа Музею складає усім їм за це щире подяку.

— Самогубство. В Микулинях повісилася Софія Пухнярська, жінка комісара скарбової палати. Причиною самогубства була нервова недуга.

— Кривава податкова екзекція. У Підволочиськах прийшло до бійки між поліціантами, що помагали ексекторам стягати податки та ишанами, що тих податків платити не могли. Підчас сутички Ізак Горнфельд поранив голову поліціанта Полянського.

— Поліційний пес найшов злодія. Недавно в Остріві коло Дмитровича злодії зрабували в домі Маріяна Гошовського деякі дорогі діти вартості 300 золотик. Поліція при допомозі поліційних псів почала енергічне слідство і відшукала злодія, а є ним Михайло Сух зі Львова. Цікаве, що поліційні пси виявили злодія, хоч це вже було кільканадцять днів після крадіжки.

— Летунська катастрофа. У Ліді підчас військових летунських вправ, нагло попсувався мотор і літак упав на землю. Підчас упадку у моторі настулив вибух, так що полум'я охопило весь апарат і летунів. Жертвою катастрофи упав сержант Цивільський, що згинув на місці. Механік Дорнічак був тільки легко поранений.

— Смерть від зачадження. В Ярославі, у скелі масарських виробів Осипа Гіліцького зачадилися два робітники Василь Колодій та Іван Годовський і обидва померли.

— Правнучка Дікенса шоферкою. Недавно у Лондоні перша жінка дістала дозвіл бути шофером, а тою жінкою є правнучка великого англійського письменника Дікенса. Колиш вона була драматичною артисткою, але ця професія їй не подобалась і вона скінчила шоферський курс та веде тепер автомобіль по вулицях Лондону.

— Капернаум. Містечко Капернаум зникло було майже ціле підчас одного землетрусу, а святиню, де проповідував Христос, відкрито щойно 1845 р. Тепер відкопують цю святиню зі землі і праця над викопанням скінчиться 1930 року. Ця святиня була побудована у першій століттю по Христі. Весною з цілого світа вибирається багато туристів відвідати м. Капернаум.

— Форд має клопіт. Фабрика автомобілів Юнкерса в Дессаві подала на Форда судову скаргу за те, що Форд уживає до виробу автомобілів дуралюмініової бляхи, яка є винаходом фірми Юнкерса.

— Автограф принца Уельсу. Англійський престолонаслідник принц Уельсу відвідав недавно народню школу в Лейтосі і довгий час говорив з учнями тої школи. Один з учнів приступив до престолонаслідника й просив його дати йому свій автограф на пам'ятку. Принц відмовив заявивши, що якби він дав свій автограф одному учневі, то йому довелось би скоро давати автографи всім учням в Англії. Дирекція школи різко осудила сміливість свого учня і вигнала його зі школи за порушення дисципліни та компрометацію шкільного заведення. Англійський престолонаслідник довіда-

вшись про те, вислав батькові того учня цілий великий лист, з яким батько мав звернутись до дирекції школи, та просити а імені принца дарувати учневі кару. Дирекція школи прочитавши письмо принца, прийняла учня назад до школи, а щасливий учень тішиться, бо має тепер на пам'ятку цілий великий лист принца Уельсу писаний до його батька.

— Промова Томаса Манна в Штокгольмі. На бенкеті в честь лавреатів Нобля, який відбувся в Штокгольмі в присутності короля, Томас Манн виголосив свою промову, в якій сказав між іншим: „Ту почесність, яку ви мені вчинили нагородою Нобля, беру я не собі, а складаю у стій генія німецького народу. Коли я думаю про мою вітчизну, мені нагадується св. Себастьян пробитий з усіх сторін стрілами. Мій нарід лежить між Заходом і Сходом, він має чутливе серце як Схід і почуття форми як Захід і ці два елементи має і моя творчість. Ці прикмети моєї творчості зєднала мені нагороду Нобля і ту нагороду завдячую перш за все генієві німецької нації“.

— Прагадка. Продовження загальних зборів Т-ва „Український Фонд воєнних вдовців і сиріт“ у Львові відбудеться в понеділок, 16. ц. м. в год. 5. полов. в локалі кооп. „Достава“ при вул. Домініканській 11. До ласкавої участі запрошує всіх членів Президія. 1076 1-1

— Правдиву несподіванку на свята зробила своїм покупцем ДЕЛЬ-КА знижуючи ціни на одностайні серії: 24,50, 29,50, 34,50, 39,50. Кожна ціна то правдивий рекорд!

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ. (Свято „Просвіти“). Дня 8. грудня влаштувала перемиська філія „Просвіти“ в салі „Народнього Дому“ святочний концерт. Велика зала „Народнього Дому“ і галерія були повнісінькі. Точно в 12. год. вполудне почалося свято промовою голови перемиської філії. Бесідник річезво представив, що день 8. грудня як роковини оснування Т-ва „Просвіти“ треба святкувати врочисто і поважно. Відтак ішли хорові продукції. Дуже гарну несподіванку зробив всім присутнім хор „Просвіти“ з Бушкович під управою п. Нагайського. Вже сама поява хору в народній стрічці робила дуже корисне враження. Хор відспівав щедрілку і ваянку народніх пісень. Після кожної точки лунали зовсім заслужені френетичні оплески. З цього самого села Бушкович були також дві деклямації. Деклямація малої дівчинки зробила сильне враження і змістом і виголошенням („Моя книга“). Пані Ціпановській належить приманення за те, що так гарно навчила декля-

мувати. Хор перемиського „Бояна“ відспівав три пісні: „Пливе човен“, „Ой у саду, у саду...“ і „Ледолом“. Ця остання пісня як композиція ще нова і зогляду на свою гармонізацію подобалась усім. На закінчення свята промовив пос. д-р Володимир Загайкевич. З питомим собі красномовством та з поетичним полетом вказав бесідник на значіння „Просвіти“. Як корисне явище концерту треба згадати те, що явились на ньому всі верстви нашого народу. Дуже задоволені були селяни з поблизьких сіл, які були присутні на концерті, а крім цього могли ще за дня вернути домі. Сам факт, що концерт відбувся в сам день роковин, має також своє значіння, бо вчить наших людей точности.

Учасник.

КАЛУШ. (Свято „Просвіти“). Дня 8. грудня відсвяткував Калуш гідно свято „Просвіти“. Вже від самого ранку видно було в місті незвичайний рух, бо з сіл напливало селянство. Перед полуднем відбулося святочне богослуження, відправлене парохом о. радн. Тисовським при асисті оо. Майорчака і Зради, з патріотичною проповіддю о. Кравчука з Негівців, закінчене на-нахилою по членах „Просвіти“. Після богослуження була в просторій салі „Народнього Дому“ святочна академія. Сала набита щерть, повні і всі входи, а ще багато людей мусіло за відсутності місця відійти. Академія, зложена з хорових продукцій мужеських хорів із Підгірок, Студики й Хотіня, мішаного хору з Тужилова, дітчого хору о. Майорчака, деклямації учен. Микласевичіної, оркестри з Хотіня й кінцевого слова д-ра Івана Сохачького (замість перешкодженого посла Струтинського), зробила найкраще враження на присутніх, що закінчили академію відспіванням національного гимну. Пополудні була святочна вистава нар. опери „Запорожець за Дунаєм“ і „Вечерниці“ силами аматорського драматичного гуртка при „Народньому Домі“ під режисурою пп. Аронця і Яр. Рубчака й батуту д-ра Михайла Воробця. Головна заслуга вистави, про зацікавлення до котрої свідчила знову щерть виконана сала, належить адвокату д-рові Воробцеві, що обі опери з аматорами розучив, а також його дружині, що помагала при фортеп'яні, розучувати й акомпанювала на виставі. З виконавців слід відмітити пані: Решетилевичеву (Одарка) й Аронцеву (Оксана), панів Аронця (Карась), проф. Ребрика (Андрій) і Сенчину (султан). Слід згадати, що захоочений великим успіхом гурток обідає із агаданними операми й сала та взагалі приготував ширшу театральну діяльність у повіті.

Антис.

Обува

Del-Ka

найпрактичніший дарунок

на Свята

В кінці

Знов

одностайні

Del-Ka

24⁵⁰ 29⁵⁰ 34⁵⁰ 39⁵⁰

Скіряна обува для Пань і Панів

Кожна ціна то правдивий рекорд!

Маємо на складі крім цього серії обув

спеціальної — і — люксової.

Купувати в усіх філіях і заступництвах.

ОГОЛОШЕННЯ

ЛІЧНИЧІ ВІНА. БОГОСЛУЖБІВНІ ВІНА.
ПРИРОДНІ ПАЛЕСТИНСЬКІ ВІНА І КОНЯКИ

„КАРМЕЛЬ“

З ОХОРОННИМ ЗНАКОМ НА ЕТИКЕТАХ

... і несли на дружку у дніву. ХІІ—27*

Гурт. продана: **Т-во КАРМЕЛЬ**, Львів—Знесіння. Тел. 6—91.

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Сала Ремісничої Палати, на Стрілецькій):

Субота, 14 грудня, год. 7-30 веч. „Червона миш“, комедія Федора.

Неділя, 15 грудня, год. 3-30 пополудні „Червона миш“

Неділя, 15 грудня, год. 7-30 веч. „Циганська любов“.

Великий Миський Театр:

Субота, 14. XII. в год. 7-30 „Чарівний терстень“ для шкільної молоді; в год. 9-30 „Княжна Чікаго“ оперетта Казімана.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 попол. Артисти.

Неділя, 15. грудня год. 7-30 веч. Княжна Чікаго.

Малий Миський Театр

Субота, 14 грудня, год. 7-30 „Адвокат і роки“, гост. виступ В. Бридницького.

Неділя, 15. грудня, год. 3-30 попол. Союзні відкриття.

Неділя, 15 грудня, год. 7-30 веч. „Адвокат і роки“ (гост. виступ В. Бридницького)

Театр ревії „Гонт“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 14. XII. „Гонт Джем“, дві виступи: год. 7-30 і 9-30

Неділя, 15. XII. „Гонт Джем“, дві виступи: год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Апокаліпс: На похороні (Вільям Банкс). Касно: Прощання замішання (Карло Альберті).

Кольосей: Тайна поштового латону — Прощання наречений.

Лев: Серце вуличника (Корінна Гріфіт).

Маруся: Пат і Патазон газетарі. Грашки жінок.

Оаз: Триратне весілля.

Палас: Звукова фільм: „Ню Норк у лоні“ (і наддаток: Похорони посла д-ра Райха).

Пан: Обітована земля.

Писка: Оборонець жінок (Рене Кел).

Стиже: Наслідник престолу.

Фатаморгані: Пі перчик.

Химера: Книжничі прикхи (Ал Мен-су).

Утха: Дикунки (Маділла Саван).

Програма радіо.

Неділя 15. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 10-15 Богослуження в Познань. Краків (312,8) 10-15 Богослуження в Познань. Гельсінгфорс (221,4) 13-30 Популярний концерт Ляйпциг (459) 17-00 Опереткова музика. Галін (296,15) 18-00 Радіооркестра. Лондон (356,3) 16-45 Військова оркестра. Штутгарт (360) 19-20 Легка музика. Берлін (418) 16-00 Релігійний вечір. Штокгольм (436) 17-00 Симфонічний концерт. Рим (441) 17-00 Радіоамфітет. Прага (487) 20-00 Концерт. Богоявлен. Чайковський. Брюссель (509) 21-15 Тріо Гетто-аена Відень (516,3) 10-30 Поближні пісні. Рига (525) 19-03 Концерт консерваторії. Мюнхен (533) 17-30 Адвент. Будапешт (550) 12-30 Військова оркестра. Ленінград (1000) 19-00 Недільний концерт. Москва (1100) 15-30 Концерт Сакань. Париж (1725) 17-00 Релігійна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Звичайні Загальні збори Тов. зап.-ногого убогий гр. кат. Церква ім. св. Ап. Петра у Львові відбулися в середу, дня 23. грудня н. р. в год. 18. в домі „Власної Допомоги“, при вул. Корняків ч. 11/1. н. зі звичайним порядком нарад. Тогож дня в год. 8. відправлена була в храм Преображення Господнього за-

уповноважена Саува Божа за померлих членів Товариства. У Львові, дня 11. грудня 1929. За Видом Товариства: о. Ол. Базюк голова, о. П. Дзедзек секретар.

Секція Помочі Доростаючій Молоді при Тов. Охорони Дітей і Тов. „Бесіда“ у Львові улаштує в суботу, дня 14. грудня н. р. в салі „Бесіда“ Великий Андріаский Вечерини. Початок в 9-й год. вечір. 1929 1-1

Зїзд агрономів відбувається дня 19. грудня у Львові в год. 10. в домі Співки Українських Агрономів, Соборного 8-1. Зїзд з обговоренням, висловленням товаришам агрономів будуть обговорюватися важні професійні справи. Прочини товаришів-агрономів жакнай-членівше прибути — За Організаційний Комітет: Іжж. О. Охрим; Іжж. З. Охримович

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ПІСНІВНА старша, соціална, чесна жінщина на господарство у сиванні-

на, віділа — Зголошення: Торговля Петропавлівської в Болоті. 1073 2—2

ГІДНИКИ тільки найкращі фабрики прешинні продає за готівку і на гати від десятих літ в найкращій стороні знає фірма Іван Целтен-райх. Львів, па. Малийська ч. 5 1002 23

ПАРОВІ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої намениті вироби пива: еспортне, дубельтне, чорне у фла-ках і бочках по цінах уміркованих. За-ряд бровару 1926 29—7

АВТОМАТИ „Swoboda“, оснащені вищою горючою пелі, поручає Рент-шнер, вул. Лєтєніа ч. 37 988 3—3

ЛІЦЕНЗІАЦІЯ церковної дубини в Юськовичах від Одеського, вартості околд 4000 ам дол. відбувається дня 23. грудня н. р. о год. 11. рано в гр-ват Звіді паротівальні в Одеску, де нален-жить надіслати запечатані оферти — надіа 200 ам дол. По прийнятті офер-ти — гроші до тижня. 1065 1—2

БЕЗРОБІТНИЦІ СЮЛІЯР, зредуова-ний з державної служби в 1918 р. шукає якого-небудь заняття у Львові або на провінції — Ласкани зголошення саати на адресу: П. Д. у МП. Реміс-ничів Львів, вул. На ободови, ч. 14 2 3

Спеціаліст випорачки шкірки, нуду і косметики Др. І. Мунд д. сек. шп. від. Львів, ард. від 8—10 і 2—6, в недіа від 9—1 Львів, Асники 1 ріг Підсудського (Панської) Телер. 48-01. — 395 Лічення жидків. 12—7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бути алар латравичний етнік, спеціаліст свирит, венеричних і сексуальних хворі- та лікарської косметики ординує від 8. 10. 14—18. в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце, Вашифер, Діетерія Кріо-терapia Сепаративі почемальні ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65 87 10—7

На св. НИКОЛАЯ і СВЯТА

поручає великий вибір бомбонерок і святкових колекцій, найліпших чоколадних виробів першорядних фабрик фірма

Чоколяди і солодощі — ТАРЛЕР

Львів, вул. Лєтєніа ч. 43.

Проти годинного виступу Вєа Театру, Проща оглядати виставу. Устага на ч. дом. 43.

Станіславів — Сапїжинська 9.

Від 51 літ існуюча фірма

М. Єгер

поручає

прецизні годинники і вироби зі золота і срібла.

1081. Липи соціалний товар! 1—2

ПАМ'ЯТКА І ПЕРФУМЕРІЯ
„GENEWA“

А. ЖОНЮХ Львів. Ринок 37

Ширіть
наш
часопис!

ГР-КАТ. Уряд парохіальний в Іздебаз від Іздебаз, пошукє іспитованого, беззешного для, з добрим тенором гудосом, музичального, який зміг би дожити зор зга. оркестр і ланкає би читальнею молочарською кооперативою і т. д. Пактия після змови. — Зголошення до гр-ват Зряду парохіального в Іздебаз від Іздебаз 1166 2—3

Гурт Деталь

Совги (Лижви) Санки

по приступних цінах поручає

А. Фрідфельд

Львів, Ягайлонська 9. Тел. 34 65

Висидка на провінцію відвортно. 981 3—5

Американська система!

ФАБРИКА МЕБЛІВ „ФАМЕТА“

Львів, вул. Красівських ч. 18. а. Продає кожному без руптєла на умовах платвості дотепер небувалих, спазьв, цизьв, зухонні і бюри урядженя. Від 10 зол. Від 10 зол. Повидночі штуки меблі, вистелювані меблі, фотелі до сиваня, з-жання, матері- 1011 нн, шафи й інше. 3—0

ЛЕЩЕТА, совги

та весь спортовий виряд на зиму набувайте тільки через

кооп. „ПЛАСТ“

Львів, Бляхарська ч. 11/1.

920 Ціни приступні! 2—2

Толочу десені на плюшевих плащах

чищу, чорню, відсажую, перерабляю

М. ВОЛЯНСЬКА

Львів, вул. Собіського, ч. 12.

240 Тел. 17 04. 9—7

Присилайте
передплату!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолоШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

На МИКОЛАЯ На ЯЛИНКУ „ФОРТУНА НОВА“

повідомляє українських громадян, що з огляду на те, що цього року не веде власного skleпу відступила до деталічної продажі свої Миколаївські і святочні вироби Нар. Торговлі в Ринку і Фірмі п. Івана Дейнеки при вул. Руській ч. 1.

Розмови на Замку.

(Від кожного кореспондента.)

Варшава, 13. грудня 1929.

Пишучи в останньому дописі про димісію уряду д-ра Світальського, ми згадували, що це був дивний уряд — в дивний спосіб прийшов на світ, дивно урядовав і небуденно зійшов із світа. Пишучи про нинішню кризу кабінету треба на першому місці теж саме зазначити, що ця криза — неподібна до попередніх, дарма, що різні вони вже в Польщі були й усякі чудасії зияляли.

Сьогодні рівно тиждень, як кабінет д-ра Світальського дістав заяву недовіри, висловленою просто, нечуваною у парламентаризмі яскравою безпосередньою формулою спеціального внеску. Сам отой спосіб провалення уряду задокументував гостроту кризи і — послідовно — потребу чимшвидшої її розв'язки. Тимчасом ось сьогодні день минає, а шостий від офіційного прийняття димісії уряду, а не тільки нового уряду не видно, але й назовні атмосфера така, ніби нічого не сталося: адже щойно на 16. ц. м., себто на десятій день кризи уряд заповідає нині, 13-го, велику різничу конференцію з участю прем'єра, кількох міністрів та всьляких фахових „сфер“. Мало того. В міжчасі димісіюванні вже та лише тимчасово виконуючі свої обов'язки міністри оголошують у пресі отверті листи і статті та заповідають прилюдні відкрити — на тему останніх двох засідань сойму, підчас яких отримали заяву недовіри! Це надмірно довге тривання кабінетової кризи дивує всіх тому, що чейже одним із найчастіше повторюваних закидів під адресою „передтравневої“ системи правління було ніби втворювання пустки несподіваними урядовими кризами, яких годі було негайно поладнати. Тимчасом пригадуємо собі, як ось напр. після димісії уряду Скішинського й перед приходом в останнє до влади Вітоса, наради над полагодженням кризи тривали у соймі та Бельведері (тодішній резиденції президента республіки) буквально днем і нічю: концепції падали й виривали, а проте всякий відчував, що існує бажання мершій покінчити з кабінетною провізоролею і що існує свідомість аномалії положення.

І нині йдуть наради. Не в соймі, де віють пустки, а на Замку, у президента. Заініціювання цих нарад було одною з чергових несподіванок. Повернено гей би до традиційного не „передтравневого“, але загалом парламентарного звичаю, що голова держави перед покликанням нового уряду комунікується з лідерами парламентських клубів, передовсім опозиції, яка останній уряд провалила. В даному випадку, що-правда, порядок і система нарад трохи інакші. Спершу президент відбув нараду з марш. Пілсудським та мін. Пристром, після того з лідерами клубів — по величині цих останніх. Запрошено теж на Замок усіх голів усіх клубів включно з п. Смуліковським, формальним головою т. зв. „революційної фракції“. Лідера „Піста“ Вітоса й лідера жидівського кола Грінбаума не запрошено мабуть з огляду на яскраву фірму їх персон; поіменне запрошення дістали зате з „Піста“ посол Домбський, а з жидівського кола — Розмарин. Цей останній, зачуваюемо, був спершу навіть досить збентежений цими запросинами, але трудно: у політиці чоловіка всяка доля стрічає! Не запрошено зовсім клубів: українського, білоруського й німецького.

Найdaleше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити в „ДНІСТРІ“ свою будинкову полісу на 1930 р., бо якщо цього не зробите, забезпечення Ваших будинків по закону перейде в цілости до ПЗУВ.

Злегковаження цього останнього дуже знаменне: адже послы німецького клубу Віль та Утта у своїх смирих деклараціях покликувалися мало не на кости вірних пруських ландскнехтів, а сам п. Навман, голова клубу, був чейже один з перших і дуже нечисленних, які телеграфічно згодилися на відому нездійснену конференцію з прем'єром Світальським і є відомим прихильником політики посла Раушера включно з останнім німецько-польським ліквідаційним договором!

Розмови з послами скінчилися. Вони окутані тайною. Відомо лише, що представники центро-лівих партій заняли одностайне становище, що всі вони склали наприкінці на руки президента писані заяви і що про ці розмови має видати комунікат цивільна канцелярія президента. Сьогодні розпочалися розмови з позасоймовими діями. З них перший повних 4 години перебував у кабінеті президента б. прем'єр Бартель зі Львова. Хто далше на черзі, коли повантяться комунікат і коли взагалі буде доручена місія творення кабінету — це все є низка невідомих.

Нам здається, що комбінації на тему особи будучого прем'єра є цілком байдужі, що це цілком другорядна справа. Фактом є, що як довго владу в Польщі зберігає у своїх руках

Заходом „ЧОРНОМОРЦІВ“
Красне Т-по Охорони Дітей і Опіки над Молодіу
улаштує дні 18. ц. м.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКИЙ ВЕЧІР

в залі 6. Офіц. Касина (Фредри ч. 1).

Початок в 21-й год.

Вступ на запрошення, які можна дістати у пластоній довідні (вул. Банхарська ч. 11/1) в год. 17—19. 1087 1-1
марш. Пілсудський і цієї влади не зрікається, справді нічого у ситуації не зміниться. Без огляду теж на особу будучого прем'єра — чи буде це „миролюбний“ п. Патеке, Бартель, Матушевський чи ген. Сосиковський, чи „войовничий“ полк. Пристром — „система правління“, про яку вічно кричить польська опозиція, як про камінь преткнення для співпраці з урядом, останется та сама. І тому сьогоднішня криза, це лише перехідна стадія, це провізорія, у якій велику роль грають такі другорядні моменти, як напр. довше чи коротше тривання бюджетової сесії, можливість одержання бюджету при недотриманні соймом конституційних речинців і т. д. Остаточно мусить прийти до розв'язання сойму і розписання нових виборів, або розв'язання сойму... без розписання виборів. І тому, коли нинішні розмови на Замку у висліді не дадуть одної з тої альтернативи — вони не мають суттєвого значіння, — не має суттєвого значіння ані те, хто у нарадах на Замку брав і ще братиме участь, ані хто після них буде іменованим головою нової ради міністрів.
І. Кедрин.

Московська політика супроти „самостійної“ УСРР.

Навіть Петровський жалується на політику Москви в бюджетовій ділянці.

На бюджетовій сесії Центрального Виконавчого Комітету РСРР у Москві промовляв 4. грудня ц. р. представник УСРРР Петровський. Він між іншим жалувався, що союзний Раднарком, Держплан та інші центральні московські установи не здійснюють передбачених планів господарки на Україні. „Ось наприклад — казав Петровський — тепер порушують питання про найбільший видобуток металю. Усім відомий наш металевий голод. Богато підприємств, великих заводів часто стоять, бо бракує металю. Але чому, скажімо, нема кривирізьського металургійного заводу, що його згідно з планом треба було вже збудувати?“

Найцікавішим уступом промови Петровського був той, в якому він говорив про скреслювання і аменшування позицій бюджету УСРРР Москвою. Цей уступ наводимо за „Пролетарською Правдою“ з 5. грудня ц. р. у цілости. Ось він:

„Я мушу — говорив Петр. — тут заявити деякі претенсії щодо українського бюджету. Ми його склали приблизно в 650 мільонів карбованців, але нам його не затвердили. Працювали ми очайдушно, скорочували кілька разів. Кінець кінцем, склавши його в сумі 547 мільонів карбованців, поехали сюди, а тут його нам скоротили до 507 міль. карб. Ми не справимося із тими великими планами та завданнями, що їх покладено на Україну, коли бюджет не затвердять у тому розмірі, який ми вам подали. Позам один приклад, що доведе справедливості українських вимог. Коли взяти цілий бюджет, як він є по всіх республіках, і розподілити на душу людности, то в РСФРР (російській республіці) на душу припадає 20 карб., у Білорусі 28 карб., у Закавказзі 30 карб., Туркменістані 45 карб., Узбекістані 31 карб., а в УСРР — 17 карбів. Мало! Отож, колиб нам дали те, що прохаємо, ті 547 міль. карб., то ми тільки арівнялись би з російською федерацією, республікою (РСФРР). Особливо це треба зробити тому, що проблему піднесення господарства на Правобережжі України, в прикордонній полосі, треба розв'язати. А живуть у нас там дуже бідно. Власне, наші претенсії невеликі. Подивіться на контрольні числа на 1930 р. й ви там побачите дані комбінації порівняння України з іншими кра-

їнами. Подивіться на контрольні числа: це там забезпечено для промислового розвитку таких величезних міст як Київ, Одеса, де є 450 до 500 тисяч людности? Ви побачите там порожні місця (Голос: Так, порожні місця!).

Ми вимагаємо уваги до цього питання (голос: Це справа Укр. ЦВК-ту!) Ні, не справа Українського Центр. Виконав. Комітету, товариші; коли ми порушували цю проблему, то до нас приїздили комісії радянські, партійні, і вони виставляли такі числа допомоги, що в 4—5-єро більші від наших. Коли ми прохали 25 мільонів на відродження господарства в прикордонній смузі, то радянські комісії, що приїздили до нас з центру, ставили 100 мільонів. Ми не претендуємо на сто мільонів, але дайте нам те, що ми включили до свого бюджету.

Це саме треба сказати і про культурну революцію. Коли ви не збільшите асигнувань до бюджету, то ми не зуміємо виховати ті кадри, що нам потрібні для розвитку промисловости на Україні. Майте на увазі, що не докоряючи вам, я хочу сказати: Україна дає 70 проц. металю. Ви знаєте, яку роль ми віграємо щодо вугілля й цукру. Вісімдесят відсотків цукру дає Україна (і тому на Україні цукру нема! — Ред.). Вся ця багатюща промисловість треба обслуговувати. А коли ви не забезпечите нас потрібними коштами, то як ми зможемо працювати?“

Хто уважно і вдумчиво перечитає повні слова Петровського, що є головою ВУЦВК-ту, тому ясною стане політика Москви супроти України. Хоч як делікатно порушує ці справи Петровський, то всеж і йому та йому подібним на доіла московська політика вкорочування господарських потреб України. Інша річ, що Петровський не говорив наведеного з почуття якогось національного патріотизму. Ні! Він тільки дуже просив, щоб підвищили бюджет, бо інакше Україна не зможе визвистися із того контингенту всяких достав, які на неї наложени. Це виключно рахунок зробив його таким речником бюджетових прав України. Він цілковито не протестує ні проти того, що з України вивозять майже весь цукор, сирівець, хліб, метал, вугілля і т. п. Це для нього цілком природне явище. Підвищуючи бюджет, він

гоче тільки забезпечити собі дальший хід справ-
лої експлуатації українських багатств для Мо-
скви і більшого нічого. І не зважаючи на все те, є в
нас такі, що кажуть: „УСРР є „самостійною“
республікою“, або твердіть: „перед Україною
великанські розв'язки тенденції в державно-по-
літичному відношенні“. Дійсно гарні розв'язки
тенденції — нема що й казати!

3 українського життя в Румунії.

Промова сен. Залозецького у румунському
сенаті.

Сенатор д-р Волод. Залозецький з Україн-
ської Нац. Партії виступив у букарештському
сенаті дня 5. ц. м. гарно й добре облуману
промову в справі української анклавної мови
по школах в місцевостях з українським насе-
ленням. У своїй промові виклав він яркими
словами весь гніт і обман дотеперішніх рому-
нських правительств. В імені демократії, спра-
ведливості, чесності з собою, з імені людяно-
сті й довіри та любови до народу, в імені миру і
спокою закликав бесідник правительству спо-
знати ділами, а не словами свої обіцянки. А до-
ки це станеться, доти тронна промова не для
нас і ми не для неї. Ударями заліза сипалися
грімкі слова його промови на слухачів і зроби-
ли велике враження.

„Беруть нас на сміх!“

Під таким заголовком пише черновецький
„Рідний Край“: „Беруть нас на сміх, висилаючи
урядовців зі шкільного ревізорату по україн-
ських селах і прокладаючи нашим людям до
підпису нібито просяби за введенням науки у-
країнської мови. А в тих нібито просябах дя-
кують підписані правительству за те, що шко-
ла вчить їх дітей румунської мови. Попри це
підписані просять, щоб учили їх дітей по 2 год.
тижнево й української мови. Адже румунська
національно-царанистична партія обіцяла нам,
як ще була в опозиції, і ще й тоді, як прийшла
до влади і просила наших голосів, що вона по-
верне незаконно скасовану по школах україн-
ську викладову мову. А тепер, коли партія при-
владі, крутить вона нами так, як іще жадна пар-
тія не крутила. Та прийдуть іще й кандидати
по голоси до нас! Досить нам того дурисвіт-
ства! Не дайтесь зловити на вудку румунському
національному правительству!“

В дальшому „Рідний Край“ подає приклади
такого фальшування волі українського населен-
ня: виславниками румунської влади і закликає
українське населення не підписувати ніяких
заяв, що їх підсують йому румуни. Подібні
заклики читаємо щодня також у „Часі“.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Англіїці про Карла XII, Мазепу і Петра Великого.

Перебуваючи цього літа в Лондоні, я і в тім
коротким часі допущувався зв'язків з минулому
між Англією і Україною, а в розшукуванні їх на-
хилив передовсім на численні взаємини між Ан-
глією і Польщею в Росію. У новіших часах такі
взаємини у нас були найбільші за Хмельницько-
го й Мазепи і тому на ці часи звернув я свою ува-
гу. Про Хмельниччину агада (іншим разом, а
тепер подаю ті подробиці зв'язані з полтавським
боям, які містяться в „Кореспонденції Гвітве-
рса“), в відділі рукописів „Британського Музею“.

Я приємно був вражений коли, віднаходив
схожості між історичними постатями і тими, я-
ких нам змальовує Богдан Лепкий у своїм творі.
Не вде тут про правду історичну, бо така не в ви-
магана від мистецького твору. Мистецький твір
— як відомо — не сміє тільки вражати нашого по-
чуття дійсності. І цього в творі Богдана Лепкого
немає. В у нього джерельне знання постатей, які
він зображав. І цей факт дуже багато промовляє
за його твором. Якщо деяким бажалосяб скон-
денсовання твору (бажане було би я таке вира-
ження), так твір у теперішній формі апелює до біль-
шої кількості читачів, а цього моменту не треба
у нас легковажити. Прикмети, які находимо для
Карла XII, Мазепи і Петра Великого в листах
Гвітверса, англійського посла при дворі Петра
Великого до Бойла, секретаря англійської коро-
леви Анни, віднаходимо і в трилогії Богдана
Лепкого.

У листі Гвітверса до Бойла в 27 (ст. с.) чер-
вня 1709, сказано, що Мазепа пильнував табору
в часі полтавської битви, а чим і справився як-
найкраще, перепродаючи в знаменитий спо-
сіб відворот. про що згадується в пізнійшій коре-
спонденції. В пізнійшій капітуляції шведів Мазе-
па ніяким, бо в своїм відвороті прийшло ма-

Прийняття Злучених Держав до Міжнародного Трибуналу в Газі.

Париж, 11. грудня 1929.

Дня 9. грудня ц. р. підписав у Женеві шар-
же д'афер Злучених Держав Північної Америки
містер Кліаленд Моффат статут Міжнародного
Трибуналу Справедливості та цілу низку
протоколів у справі приєднання до нього
Злучених Держав. Полія ця важна не тільки з
юридичного погляду, але й з погляду відно-
шення Злучених Держав до європейських справ
та до Союзу Народів зокрема.

Варто згадати кількома словами про істо-
рію цього Трибуналу. Ідея створити інтерна-
ціональний суд дуже давня і не можна шукати
її початків у найновіших часах, як і помилково
булоб добачувати у Вільсоні першого автора
канцелярії „Союзу Народів“. Та мимоволі ці
два поняття тісно злучені із собою. Правдива
спілка народів вимагає логічної консеквенції:
полагоджування всіх спірних справ перед фо-
рум, якого рішення мало бути обов'язуючим.
Ось тому й ми бачимо у всіх теоретиків концеп-
ції „Союзу Народів“, починаючи від Pierre Du
Bois у XIV. столітті аж до Вільсона включно,
сполуку двох понять — „Союзу Народів“ із
„міжнародним трибуналом справедливості“.

У гаській трибуналі із 1899 року бачимо
тільки лісту суддів. Трибунал є доривочним,
існує тільки в разі спору, а саме скликання
суддів до Гаги, розкритих часто по різних
краях світа, мало своїм природним наслідком
надзвичайну повільність процедури.

Підчас гаської конференції в 1907 році
основано на аннесенні Злучених Держав трибу-
нал т. зв. La Cour de justice arbitrale, трибунал,
який задав конфлікт шодо іменування суддів
не мав ніякого практичного значення. На осно-
ві проекту цей трибунал мав складатися із 15-ти
суддів. На конференції брало участь 45 держав,
у тім числі 8 великодержав. Кожна із тих вели-
ких держав домагалася постійного представни-
ка — лишалося отже всього 7 вільних місць
на 36 держав. Вкінці конференція впала на „ге-
ніальну“ думку — рішення оснувати суд, а спосіб
вибору суддів замовчано.

Оконечне вирішення прийшло шойно після
оснування Союзу Народів із покликанням до
життя т. зв. „La cour permanente de justice in-
ternationale“ в Газі. Тільки організація Союзу
Народів зуміла погодити інтереси та амбіції
малих та великих держав. Сьогодні кожного
суддя вибирають сходина Союзу Народів, де
заступлені всі держави, та Рада Союзу, де
вплив великих держав є переважуючий.

Цей трибунал, хоча так тісно зв'язаний із
організацією Союзу Народів, є зовсім самостій-

ною інституцією та проявляє свою діяльність
поза межами Союзу Народів. Однак зрозумі-
лою є ця резерва, з якою підходять Злучені
Держави Північної Америки до цього гаського
трибуналу — вірні своїй національній традиції,
заснованій у доктрині Монро.

День 2. грудня 1823 р., коли-то президент
Монро протестує у сенаті проти окуповання
території Аляски Росією та проголошує, що на
будуче територія Америки є замкнена для всієї
чужої колонізації, є історичною подією в житті
Америци не меншої ваги від проголошеної
американської самостійності у дні 4. липня
1776 року. Ця доктрина про політичне замкнен-
ня американського континенту дозволяє Злу-
ченим Державам розбити заходи Іспанії на ві-
денським конгресі, шоби зорганізувати Святий
Союз в обороні загрожених іспанських коло-
ній в Америці. Ця сама політична доктрина ве-
дить Злученим Державам у 1898 р. виступити
збройно проти Іспанії в обороні Куби, яка ре-
вольтується. В імя цієї самої доктрини виступа-
ють Злучені Держави у світову війну, а Вільсон
домагається у своїм маніфесті погодити теорію
невмешування Америки в політику інших кон-
тинентів принципом святого обов'язку Злученим
Держав боронити загрожені права демократії
І ця сама доктрина велить опісля Злучення
Державам після розбиття Німеччини не рати-
фікувати версайський договір та залишитися
поза межами Союзу Народів.

Політика Союзу Народів від часу оконче-
ної відмови Злучених Держав увійти у члени
Союзу була спрямована на те, шоби дати цій
заморській могутності той поміст, по якому
якінші вона моглаб увійти як дійсний член до
Союзу. І цю авангардою міг би бути саме між-
народний трибунал. Безперечно, проблема дуже
складна, а домагання Злучених Держав у справі
приєднання їх до міжнародного трибуналу,
починаючи від декларації президента Гардінга
в 1923 р., можна зясувати коротко ось як: Злу-
чені Держави домагаються на-рівні з усіма дер-
жавами рівного права у виборі суддів, без їх
згоди не вільно змінити статуту цього трибу-
налу, міжнародний трибунал не сміє видати
„правної поради“ в ніякій справі, в якій Злучені
Держави добачувалиб виключно їх інтереси,
приєднання Злуч. Держав у ніякій мірі не
зобов'язує їх у якій-небудь kwestії, шоби виплава-
лаб із версайського трактату та вкінці святе
проголошення, що участь Америки у цім три-
буналі в нічім не порушує доктрини Монро.
Зокрема Злучені Держави застерігаються, шоби
всі ці їх домагання мають бути признані окре-

бути до хвилевого непорозуміння між ним і Кар-
лом, шоби також найшло свій відгос у Гвітверсо-
вій кореспонденції.

Якже пояснення програної під Полтавою?
У листі — Полтава 9 (ст. с.) липня 1709 — Джейм-
с Джемфріс, англійського посла при Карлі XII,
до Гвітверса в просьбою інтервенції для нього,
положеного під Полтавою, находимо таке пояс-
нення: „Багато причинилося те, шоби король лег-
коважив собі ворога, але передовсім завважило те,
шоби король не хотів слухати ради своїх дорадни-
ків, які, як я Вас запевняю, були за веденням
війни іншими методами“.

Гвітверс в листі про побіду під Полтавою
зараз поспішив зложити бажання „пресвітлому,
наймогутнішому цареві“, виславуючи свою ра-
дість в той нагоди, зазначаючи вічну згоду між
краями, які не мають ніяких опірних інтересів
(Лист його до царя в 8 (19) липня 1709).

Отримавши вістку про капітуляцію шведів
і козаків, Гвітверс зараз пише про це Бойлові
(20 (31) липня 1709), зазначаючи своє здиву-
вання, шоби шіснацять тисяч шведів і значне чи-
сло козаків, по переході Мазепи і Карла на Дні-
про, скапітулювали перед Меншиковим, який мав
тільки дев'ять тисяч людей. Скапітулювали без
ставлення опору і це Гвітверсові потвердив
пруський посол при Карлі XII, Кайєрлінг (там-
же ст. 293). Це саме здивування підкреслює Гвіт-
верс у листі до Бойла в 8 (19) вересня 1709, під
враженням свіданого посла Джемфріса, для
якого також чимось нечуванним була ця капіту-
ляція найлішого війська, як він його називав.
Правда, ця армія в відвороті загнала не потріб-
но в дуже невіддалене місце, де браку дерева на по-
роми і мости для переправи, але воєнки все-таки
хотіли битися. Бачимо яку величезну роль віді-
грав деспот Карло XII., не стало його, все
пропало.

З листу Гвітверса до Бойла, в 10 (21) серпня
1709 довідаємося, шоби Карло XII. в Мазепу в
Очакові. Король мав виробити дозвіл у баші для
підслонця в Швецію. Витав Карло сам хотів на
цей дозвіл (ти в Швецію). Його переловлено і на-
вад вернено в Очакові. Король і Мазепу поставле-

но під сторожу двісті турків. „Що торкається
Мазепи, то баша прирік видати цареві його і його
сторонників, як в'язників, а також не позволив
йому замешати в місті. Баша руководив тим,
шоби це тяжка провинна, шоби Мазепа не хотів в задо-
воленні проживати в своїх багатих палатах. Коли
царський капітан піддав баші думку, шоби М. мо-
же в убринні укривати отрую, шоби при нагоді по-
вбивати себе життя, так його докладно порегла-
нено. Однак дарма, шоби капітан конче бажав стрі-
нути Мазепу, на це йому не дозволено, шоби не
наніс шкоди старому диванменові.“

Англійський уряд мабуть дуже цікавився
долею Карла і Мазепи. На це вказує нам часта
кореспонденція англійського посла до секретаря
королеви, саме в тім справі. Поміняю менше на-
жні агадки, а подаю викиток в листу 1 (12) ве-
ресня 1709:

„Шведський король і Мазепа мабуть даль-
ше в Бендерах“ (куда їх перевезено), але тепер
в них „на спеціальне і повторене доручення Пор-
ти“, дуже добре поводяться, так, шоби пропала вже
надія на видачу Мазепи. Король ще там залиша-
ється, шоби вилічитися з ран (о. сіт, ст. 345).

Як читаємо в листі англійського посла в Кон-
стантинополь до графа Сандерленд (26/VII 1708),
шоби король Карло і Мазепа робили находи, шоби
втягнути Туреччину в війну. Там також читаємо,
шоби цар бажав заключити вічний мир в Портою,
вимагаючи рівночасно задержання Карла і вида-
чі Мазепи, як бунтівників. Однак цар постанов-
ив не задержувати Карла, але не видавати Ма-
зепи.

Під датою 20 (31) жовтня 1709 повідомля
Гвітверс Бойла, „кажуть, шоби в початок вересня
помер у Бендерах старий генерал Мазепа і шоби
король Карло ще там, бо не вилічив ран“. Смерть
Мазепи (20 вересня) потвердив Гвітверс у листі
в 24 жовтня (7 листопада) 1709. Про короля в
тім листі сказано, шоби він ще не вилічився з ран
і шоби турки доводяться з ним в найбільш можли-
вою вичайністю, піддаючи йому належні почес-
ти.

(Докінчення буде.)

* Whitworth Papers, vol. X. Russie 1709.

ним протоколом усіми членами Союзу Народів.

Короткі телеграфічні вістки з Женевы повідомляють, що компроміс удалося досягнути, компроміс, який майже в цілості акцентує домагання Злущ. Держав. У найближчому часі американський сенат мотиме ратифікувати довершене порозуміння.

Сам факт згоди Злущ. Держав приступити у склад міжнародного трибуналу вводить їх у круворот політичних проблем Європи — а доктрина Монро дала черговий доказ своєї гнучкості. Та мабуть саме в цьому й уся велич цього „golden rule“ американської нації.

Д-р Ю. Студинський.

На шкільно-освітні теми.

Із шкільних містерій.

З джерела, близького урядовим кругам, довідуємося, що в багатьох радах шкільних повітових та у їх інспекторів прийнялося правило, що коли там допустять у виняткових випадках яку українську учительську силу, то називають її звичайно до польської школи, а до українських і т. зв. утравістичних шкіл надають учителів польських. Ціль цієї тактики очевидна. Учителі (ка) українські (ка) мусять у польській школі упержувати польський хід науки, бож щось інше там неможливе. Зате польському учительству лишається вільне поле до повного польщення українських або утравістичних шкіл. Так заважають нині на долі нашого шкільництва не працуючі педагоги, але головну роль грає — всупереч всякій педагогії — чиста політика.

На цьому тлі діють в цілій країні майже неймовірні річі. І наше громадянство стоїть супроти того загального безправства безрадіє. Воно не має в радах шкільних повітових, де шкільні справи погоджуються в першій інстанції, ніяких заступників, що могли б боронити його прав. А всякі відклики до вищої влади є нині безвиглядні, бож протиукраїнський напрям це власне в гори.

Одначе в цих тяжких для нас відносинах лишилась нам ще одна дощипка рятунку, а саме релігійно-обрядове призначення школи. Бож завданням школи є не тільки подати дітям науку з книжок, але велике значіння має там і релігійно-моральне виховання. А це вимагає тісно з'єднанню з церквою дітей. Отже з огляду на те, повинні до наших шкіл надаватися такі учительські сили, що відповідали б тій цілі: що могли б нашим дітям провадити різні молитви, проспівувати з ними обрядові пісні, вести їх на церковні богослуження і давати їм там потрібні вказівки. А цього важкого завдання не в силі виконати учителі чужого обряду й народності. Тому громадське насильство до наших шкіл чужого учительства є на ділі тільки ширенням серед нашої молоді, а відтак і населення, духа безкультурності. Бо хто не має позитивної релігійної моралі, той несе в практиці негайну деградацію духа і інтелекту, а воля за тим і безрелігійності.

З огляду на вагу виховання молодого покоління мають церковні ординаріати правний голос у справах шкільництва і можуть нагадувати, чи релігійно виховання шкільної молоді ведеться як слід. Тимто й мають їх делегати у шкільних радах обов'язок уважати, щоб до наших шкіл приходили учителі для них відповідні, себто греко-католицького обряду. Ми віримо, що ті делегати уповноважені за тим, але з усього видно, що їх старання не мають ніякого успіху. Здається, що роблять це в надто чемній і „рукавичковій“ формі, а стоячи одинки в шкільних радах, бувають там перегорілими і тому рішуче мовчки віддаються. Одначе проти такого наслідства треба уживати гострої зброї: і коли чемні й розумні представлення не допомагають, то наші делегати повинні братись до інших засобів, на які закон не заважає. Зокрема вони можуть у важливіх справах закладати на засіданні ради свій протест до Кураторії („вотум сепаратум“), вносячи його (до кількох днів) на руки-пресидії ради та ще й мотивуючи на письмі. Такий протест має той наслідок, що здержує непорочну ухвалу ради аж до вирішення Кураторії. В надзвичайнім випадку можуть вони після неприхильного вирішення Кураторії відкликатися ще до Міністерства. Певно, що голі надії наші до коронного вирішення у кожнім випадку і можна бути на це приготувані, що відповідні випадатимуть часто непорочно, але все таки оправдані відклики повинні мати свій успіх. І колиби такі відклики були вношені на всі довершувані безправства громадян, то мусіли би звернути увагу міродатних чинників на аномальні наші відносини і сповувати їх до якихсь реформ.

До цього додаю, що ординаріатські делегати мають право, як і всі члени ради шкільної повітової, звіджувати народні школи, свого повіту, шкільства їх стан і (не роблячи поточним учителям

особисто ніяких увар) уживати своїх синоптерів до дальшого урядування.

Права, що та праця, а особливо боротьба з безоглядними противниками в шкільних радах для дотичних делегатів дуже немила і прикра. Але дарма! Хто приймає цей обов'язок, той повинен його в ім'я вищої Целі, для справи нашої віри і церкви, належно сповинти. Інакше нехай не береться до того діла!

В останньому часі довідуємося, що після того, як надужиття на шкільній ділянці вже дуже зросло і викликало загально прикре враження в нашої суспільності, після того, як українські місцевості засипуються планово чужим учительством, а навіть в багатьох близькозаселених школах нема ніякої гр.-кат. учительської сили, лишився львівський гр.-кат. Ординаріат до всіх своїх шкільних делегатів урядовий запит: кілька учителів чи учительок гр.-кат. обряду прийнято там в останніх роках до шкіл, який є склад учительства після обряду, як ведеться обрядово-релігійне виховання молоді і т. д. Розуміється, що Ординаріатові залежить передовсім на релігійно-моральному вихованні в школах, але й той матеріал, що його він збере, може дати зам'ятний образ того, якими школи під релігійно-виховним оглядом повинні бути, а як це завдання вони у нас тепер в дійсності виконують.

Педагог.

Продають церковні ікони.

Союз мистців у Відні „Гагенбунд“ разом з австрійським товариством для підтримки духових і господарських взаємин з СРСР відкрили 25 вересня ц. р. в домі „Гагенбунд“ виставу староросійського мистецтва, під потесною президією посла СРСР Юренєва і 18 віденських знаменитостей на полі мистецтва, яка тривала до кінця жовтня і стягала велике число відвізців. Якесь російське поденно поєнювала там виставлені церковні ікони, вивезені з російських церков і продані „внешторгом“. Були там ікони школи московської, пензенської і смоленської. Були ікони чудотворні, міліонами вірних цілими віками як святість почитані. Тепер вони підуть на піддержку розхитаного російського бюджету. Всі ці ікони призначені за країні і надаються до того, щоб їх возити по світі і від чужинців збирати чужу валюту. Але були і гірші, здебільше менших розмірів. Ті „внешторг“ передав до „Новой Галерії“ у Відні на виставку і на розпродаж. І справді багатьох з них лишилось між любителями старовини у Відні.

А як вислід був добрий, неохоче СРСР у Відні спробувало, чи вдасться тут російським рідняним прираок і ось уможливилось з чотирма віденськими мистцями і заключивши з ними договір виставити знову у домі „Гагенбунд“ найрізноманітніші предмети на продаж. Чого там нема? Російське мистецтво, ікони, чоботи, хустки, дерев'яна напелетка, бронтати, чудотворні ляльки з малюнками, кавказські вироби зі срібла і емалі, самовари, велика старовина. Віденці захоплюються дешевиною і купують. Навіть не питають, чи на такий базар віденських виробів дозволено би в Москві?

Цікавий інцидент трапився при відкритті того ярмарку. Віденські мистці, що улаштували доміну пригасили вестібуль малюнками, якими наслідували церковні ікони. Коли на відкриття ярмарку 7. грудня ц. р. прийшов посол СРСР, він запротестував проти того роду декорації, не тому, що це святі, але тому, що СРСР платити не ухвалює святих образів. І не помогли ціякі розяснення віденських мистців. Треба було окрасу заслонити.

Проти червоного терору.

Літературне Об'єднання Молодих „Листопад“

приднується до протесту всього Українського Народу проти розшарпаного червоного бандинізму, що поклав собі завданням знищити всякі сліди української самостійницької державотворчої думки.

осуджує рабське яничарство деяких одиниць, що „ради лапівства нещасного“ айшли зі шляху національного походу і буть поклони перед окрівавленими чекістами;

звиває все Українське Громадянство дати рішучу відсіч північним гунам з усіх політичних, культурних та економічних постів, зокрема усунути зі всіх національних установ наемників червоних варварів.

Рівночасно, склавши в глибокій пошані голову перед усіми Мучениками за жовто-блакитний стяг, пересилає їм свій дружній привіт. Віримо, що це тільки шал безсилої агонії і що дні відплати вже недалекі!

Льва-город, 10. грудня 1929 р.

Вартовий Антін, Златович Роман, Іренко Євген Ю., Колак Едвард, Курдюк Алатар, Курдюк Ярослав, Лопушанський Волод., Марійчин Павло, Ольгович Роман, Чернява Іван. Янів Володар.

Нострифікація студій.

(Думки нострифіканта.)

Нашому громадянству відомо, що від кількох літ поважне число тих, які поїхали студіювати закордонних університетах, вертає до краю. Всі вони, щоб могли відкрити тут варстат праці, мусять відбутися т. зв. нострифікацію на подібних університетах. До нострифікації студій годяться найбільше лікарів і юристів, менше інженерів. Ті останні звичайно або вступають до праці в українських інституціях, або закладають свої власні підприємства. Інакше є з лікарями та юристами. Вони власне, щоб могли отворити свої канцелярії, мусять перейти ще нострифікаційний гарт.

З нострифікацією зв'язані не лише страта часу і життєвої енергії, але також і страта гроша. Для українського громадянства це поважна втрата народного майна, яке через те переходить в чужі руки. Т. зв. нострифіканти по своїм повертоті до краю починають на ново клопотатися аписами на університет, шуканням позичок, щоб більше, деякі просять за протекцією у „опікунів“, щоб тільки прийняли їх, а також, щоб дістати при нострифікації найменше предметів до повторювання.

Розуміється само собою, що тут і там приходиться понижувати нашим людям гідність людини й українця зокрема. Наслідком того, що кожний робить на власну руку, виходить багато неприємностей для поодиноких нострифікантив — а там далі і для цілого загалу. Спитаємо себе, чому це так? Чиж мало бачили ми прикладів за границею, де в обороні спільного інтересу злучився негачно навіть малий гурток людей у тісний зв'язок з твердою вірою в те, що досягнення цієї принесє користь не тільки їм, але також багатьом іншим.

У нас все по старому звичаю, кожний своїми силами береться переломити в'язку пруття. А після невдачі варіанція! Це являє, мимходом важучи, є характерне у цілого українського громадянства. Наприклад: вертає багато наших людей з Америки, де жили зовсім іншим життям. Можна сподіватись, що тепер будуть жити культурніше, заведуть раціональність, інтенсивно господарку, яку бачили, а навіть вели в чужині. Але такі сподівання назаремні. Наш селянин остав, яким був. Наш атавістичний консерватизм війшов нам до крові і костей і годі його позбутися.

Та перім до справи нострифікації. Нострифікація це анахронізм, пережиток, якого в Польщі дуже точно придержуються, бо об'єктом прировнювання цієї законної міри в Україні та жиди. Це друга з ряду колод для нашого студентства. Бо першою є політика університетських властей не приймати українських абітурієнтів на деякі інділі, головню на медичний. А наслідок цього зовсім очевидний: скоро зможе прийти час, в якому українська суспільність не буде мати свого лікарського достосу. А чи була досі бодай одна спроба організованої акції проти такої тактики влади, чи подумало наше студентство, в який спосіб запобігти лихові. Відповідь на це питання булаб кіба мовчанкою...

А погляньмо на жидів. Їх положення щодо університетських студій подібне до нашого. Вони наслідком „номерус кляузус“ виїждять поза межі Польщі та Угорщини. І так згідно зі стат. в „Берлінер Тагблатт“ а дня 2. XI 1929 в Італії студіює 1000 жидів, в Чехословаччині 500, в Австрії 300, в Німеччині 200, у Швейцарії та Франції по 50. Їх одновірці позбали, щоб вони мали приміщення, вільні столи, підручники та потрібне приладдя. Окремі мужі довіря контролюють наслідок користування жидівською студіюючою молодю за кордоном. А у нас? Справу створення українського університету у Львові відложено такі українським громадянством, чеська влада нових стипендій давати не хоче, а д-р Павличин є лише одиницею.

Щоб тому всьому зарадити, треба якось над цим нашому громадянству подумати та шукати якогось виходу з цього. Треба створити всеукраїнську організацію, аложену зі старшого громадянства та університ. молоді, яка виробила мінімальну та максимальну програму нашої шкільної політики. Необхідно мати свіденцію і статистику нашої шкільного капіталу.

Чехи, коли ще не мали своєї держави, мали т. зв. „Народні Ради“, всенародній орган, який мав до всіх деталей випрацювані плани майбутньої культурної, економічної та фінансової політики. Створення такої установи на землі під Польщею є дуже пекучою справою.

Нострифіканти мусять приступити до діла покищо самі та утворити організацію, яка матиме за ціль давати моральну та матеріальну допомогу для нострифікантив. У Львові мусять в короткім часі повстати центр, який буде вести всі нострифікаційні справи, заложити позачковий фонд, щоб нечасним дати спрмогу докінчити нострифікацію. Думаю що українські лікарі,

адвокати та інженери приступлять зі своїми уділами до позичкового фонду, які їм будуть повернені до 10 років. Ризико втрати гроша в дуже незначені тому, що тут є надія, що 99% проц позичок буде повернено. Організація нострифікантив подбає разом з укр. парламентарними репрезентантами, щоби центральні чинники влади унормували хід нострифікацій, щоби покласти рах на все край всіляким „відділі м'єса“ поодиноких нострифікаційних комісій. Далі організація подбає про те, щоби розпорядження міністерства внутрішніх справ з дня 27. VII. 1929. про примус односторонньої безплатної практики в шпиталях, не відносилося до нострифікантив, які покінчили студії перед виходом цього розпорядження.

Отсих кілька стрічок віддаю українській громадї під розвагу.

В Поштані, дня 23. XI. 1929.

Д-р Павлів.

Реформи Прімо де Рівери.

Еспанський диктатор Прімо де Рівера підготував нові зміни в своїй політиці. Про ці зміни повідомлять світ декрети, що будуть у найближчих днях затверджені радою міністрів. Їх вони у зв'язку з підготовкою до виборів до громадських рад, з поодиноких провінцій і парламентарних. Стара виборча система має бути змінена в напрямку пропорціональним Королівський декрет мав би — як є чутки — дати також право голосування жіноцтву. Має це бути уступка для клерикальних кол, які рахують при допомозі жіночих голосів мати великий вплив на вибори. Та з усіма цими питаннями зв'язане одне загальне і найважливіше: Чи уряд зважиться скасувати цензуру і дати свободу слова та зборів? На це є дуже мало виглядів.

Новий президент Греції.

Маємо свіжі звістки про причини резигнації президента республіки Кондуріотіс. Сивоволосий адмірал не міг погодитися з прем'єром Венізелосом щодо обмеження будови такої дорогої йому фльоти, з тим, щоби заступити її по рішенні Венізелоса почасті воздушною фльотою. Уже почалась боротьба за місце президента. Уряд ставить кандидатуру Заїм'єса, президента сенату. Пананастасію, що причинився головню до перемир'я королівства Греції на республіку є за Венізелосом. Тимчасом Венізелос заявляє заздалегідь, що не згодиться бути „мальованим президентом“ і що не надається на це становище, бо має забагато з вдачі Клеманса.

У голосуванні на Нац. З'їзді вибрали Заїм'єса президентом грецької республіки 256 голосами. Інші кандидати здобули по кільканацять голосів. Аграрії відержалися від голосування.

Розстріли на Україні.

З Москви повідомляють, що в Черкасах розстріляно після судового присуду кількох українців за приналежність до тайної української організації, що стреміла викликати повстання проти радянської влади.

„Два дні в соймі“.

Відчит прем'єра Світальського.

У суботу мав прем. Світальський у варшавській Фільгармонії відчит п. з. „Два дні в соймі“. Хоч відчит мав такий заголовок, то він був ген. розрахунком із соймом від першого дня його існування аж досі. На вступі сказав прем. Світальський, що два дні сойм. нарад були повчальною ілюстрацією, в якій поганім устроєм в Польщі. Теперішній сойм це карикатура парламентаризму. Сойм як цілість не існує, це зліпок не скоординованих відділків без вождя. Деяку вагу до нарад сойму привносив прем'єр після євнухій маршала Дашинського, сподіваюся аргументів проти уряду. Та похилився. Опозиція таки впоралася з бюджетом, висунула недовіри для уряду без слова умотивування. Хотуть вимонити з суспільності, що Центролів міг би створити уряд, та Центролів це штучний твір. Не вільно залити уряду, коли годі його заступити іншим. Говорять про konieczність ліквідації теп. системи правління. Що означає ця ліквідація не кажуть, або говорять усе інакше. Провідники партій нікою не репрезентують. В країні голосять, що до влади дірвалася кліка, та це неправда. В масах зема ніякого неспокою. Опозиція почала вже райтарату. Слова „ліквідація системи правління“ мішля на пен. Умовиною дальшої співпраці уряду зі соймом мусить бути добра воля сойму. Кажуть, що Пилсудський ворог парламентаризму, та він кращий його оборонець, ніж ніхто його оборонці. Він висунув був на становище маршала сойму проф. Бартеля, бо проф. Б. давав гарантії вмілої співпраці з урядом. Опозиція сказала, що

на приказ не може вибрати маршала. Потравнені уряди не мають на совісті ніжного атоманія конституції в зв'язі із співпрацею уряду зі соймом. Залпа недовіри це механічна побіда сойму. Морально оновлення програди. Давніше опозиція і слухати не хотіла про зміну конституції, тепер говорять на цю тему. Прем'єр розуміє, що це політична гра опозиції, але суспільність розуміє, що зміна конституції konieczна. Ост. два дні в соймі були приміром, що ревнія конституції konieczна. Опозиція мала форм. право висловити недовіру, але не мала морального права. Залпа недовіри урядом була рiвночасно недовіром теп. конституції. До передграблених часів Польща не верне. У партіях правлять божики, вони обрхують суспільність, що Пилсудський є зрадником робітників і селян. Коли прем. Світальський тому 10 літ був аютантом Пилсудського, записав собі його слова, що партії не нещастя Польщі. Закладають таборів прем. Світальського, що вірять Пилсудському. Має право йому вірити, коли П. перелачив це, що тепер діється. Партійних божиїв треба вимести з політ. життя, тоді буде забезпечення перед легководушністю, яка літувала два ост. дні в соймі.

Довкола крізи польського кабінету.

Проф. Бартель конференвав із мін. Морачевським, Станевичем, Незабитовським, Залеським, Кіном і мін. скарбу Матушевським. Опісля був проф. Бартель на 2-год. конференції у марш. Пилсудського. Веч зложив прощальну вітану президентові держави, а потім був в Нар. Театрі на виставі пєси „На кінець мандрівки“. Здобні люди висували різні коментарі головню в зв'язі з заголовком пєси. В год. 11-25 проф. Бартель вийшов до Львона. Перед вїзлом сказав журналістам, що не прийме ніякої місії.

У суботу був през. Мосціцький на конференції у марш. Пилсудського.

Проф. Бартель каже, що кріза скінчиться скоро.

Проф. Бартель після повороту з Варшави в інтерв'ю з представником „Ag. Vex.“ сказав, що думає, що кріза польського кабінету скінчиться скоро. На питання чи сойм буде розв'язаний, проф. Бартель відповів, що на цю тему не розмовляв у Варшаві з ніким, а говорив лише в господарських справах.

40 запрошених на конференцію.

У вівторок 17. грудня, відбудеться в Замку в зв'язі з крізою кабінету конференція 40 представників політичних, господарських, фінансових і промислових кол. Кружилла чутка, що президент запросить теж буиш. прем. Влад. Грабського.

Засідання сойму в середу?

Зачувати, що тому, що кріза уряду проволікається марш. Дашинський скличе сойм на середу 18. грудня.

Адв. Торес приїздить до Польщі.

У Варшаву приїздить париський адвокат Г. Торес, відомий з процесу Шварцбарда, вбивнича от-Пєтєри. Торес матиме відчит у Варшаві в ім. містах.

„Кінець світа“.

Над рікою Пал на Камчатці впав величезний метеорит. Велика вогнена куля, що розсїдала долина яєність, упала з оглушувучим гуком і вбілася глибоко в землю. Стадо репїферів, що було недалеко, агнуло до тла. Метеорит викликав переналотх серед місц. людей, бо вірять, що це пророчтво кінця світа.

Велика крадіж у Касі Хорих у Варшаві.

Екзектор варшавської Каси Хорих Квятковський допустився зі співплічниками крадіжес на школу каси на суму більш ніж 200 тис. зол. Квятковський заїнкасував у мін. суботу в марш. електривні 35 тис. зол. і хотів утікати. Його арештували на зал. днірці.

Присуд на членів ватаги „Чорного Опира“.

Дня 22. липня в мешканні докторя при вул. Сонішній отримув від приладкованого реп. вистрілу снм докторя 9-літній Волод. Ковалевич а ранена була наймичка Кучириліна. Винувником убивства був 19-літн. Морончик. Після його арештування ствердили, що він був патажком ватаги „Чорного Опира“, до якої належав 22-літн. Дяків і Козловський. Вони мали на совісті більше грабіжницьких нападів. У суботу 14. грудня закінчилася розправа перед судом присяжних: Мо-

рончика і Дякова судили на кару по 5 літ тюрми, а Козловського на 3 роки.

Події в Волоській церкві.

У неділю 15. грудня в Волоській церкві повторилися події між „русскими“ й українською молодю. Після богослуження присутні побожні стали співати молитву „Богородицїний“. „Русские“ почали бікку на палиці. Було кількох ранених. Поліція арештувала Павла Рака, абс. експ. академії, Дм. Нелосада, студ. філософії, Волод. Колодія, студ. політехніки та Вас. Чермака робітника. Їх відставили до слізної в'їзду. Одного раненого Степ. Барановського заосмотріла рятувальна стація.

Вибух гранати.

Дня 15. XII. в польськїм Акад. Домі при вул. Піярів вибухла граната. А саме слуга Юліян Палух маніпулював із австр. гранатою, якої походження невідоме. Граната відірвала Палухові ліву долоню. Ранений Палухів брат Йосиф.

Боромолов кинув Варшаву наслідком непорозуміння з марш. Пилсудським?

Льондонський „Обсервер“ подав інтерв'ю з Богомолем п. з. „Богомолем пояснив, чому кинув Польщу. Непорозуміння з Пилсудським“ Богомолем каже, що кинув Варшаву тому, що стягнув на себе ненависть марш. Пилсудського. Пилсудський справжній диктатор держави, хоч диктує за кулісами Президент, прем'єр і парламент це його маріонетки. Преса напала на Богомолова опрардано і неопрардано. Положення стало невинним, тому уряд СРСР поручив Богомолу відійти в Льондон. Богомол зрадів дуже і вийшов до 24 год. Богомол алогдується, що його вїзд вихиснували вороги для неправдивих сплетель. — Пат впевняв, що Богомолем заявив його кореспондентові, що ніякого інтерв'ю з представником „Обсервера“ не мав і вислав „Обсерверові“ заперечення. Досі невідомо, чи „Обсервер“ оголосить це заперечення.

Зі спортивного життя.

ЗА ВХІД ДО ЛІГИ.

Лініки. ЛТСТ (Лодзь)—Напшуд (Лініки) 2:1 (1:0).

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Варшава, Легія—Польонія 2:2 (1:2).

Браків, Краков'я—Легія (Кр.) 0:2 (4:1).

Катовиці, Рух (В. Гайдук)—Погонь (Катовиці) 3:0 (2:0).

НОВИНКИ

— Український вінок на гробі невідомого французького воєня. Дня 8. грудня делегація українських учасників війни, зложила вінок на гробі невідомого французького воєня у Парижі. Зложення вінка відбулося в присутності представників париських офіційних чинників та представників організацій учасників війни інших народів.

— На почесний дар „Просвіти“. З нагоди свята „Просвіти“ зложив голова Українського Ізв. Дем. Об'єднання д-р Дмитро Левницький сто зол. на почесний дар „Просвіти“ через нашу редакцію.

— Львівська хроніка. У молочарні Невяковського при вул. Академічній помер наглою смертю б. австрійський генерал Кароль Фінкель, брат професора львівського університету. — На днях арештовано Герша Бірибави із Радома за фальшування векселів підписами свого брата. — При вул. Різинській Матій Шляга переліхав возом Романа Савку і поранив його. — До шпіхліра Казимира Сокала на Вулиці закралися злодії, яких власник дому настраивав револьверовими стрілами та примусив до втечі, після чого злодії стріляли до Казимира Сокала та не вїклили його. — При вул. Кармеліцькій ч. 8 вибухла пожежа і спричинила деякі шкоди в помешканні Роєнталя, після чого її погашено.

— Вломники у бориславській касі. До канцелярії фірми Корн у Бориславі закралися злодії, розбили огнестрелазу касу та забрали 1000 доларів і 10.000 золотих. Вломників не адалось відшукати.

— Трагічна смерть листоноша. На стації Годи-Турка під Коломиєю, листонош Кароль Матій пороходачи через залізничний шлях, упав під поїзд і був так поранений, що помер у ліжничі.

— Вбивство і грабіж. В Москві під Коломиєю невідомі бандити напали на Осипа Кабіна і вбили його та зграбували невеличку суму грошей. Поліції не вдалось відшукати злочинців.

— „Переразні об'яви“. Під таким заголовком „Дісторичний Квоер Цодзєчин“ містився

статтю, в якій твердить, що напад на польську стежу під Білою Підляською та стрілянина до польського літака, про яку писала недавно вся преса, є ділом УВО. Редакція того часопису бачить грізне явище у тім факті, що українські саботажисти протягом двох днів двічі виконували напади на польське військо і то при помочі ручних гранат та скорострілів (?). Біля тієї статті поміщено в цій газеті письмо, яке доставила Головна Управа Т-ва „Школи Людовей“ під якоюсь „Української Команди ім. Богуна в Станиславові“. Це письмо має печатку зі знаком гризуба, а зміст цього письма такий: „Згідно з розпорядком Українського Військового Генерального Штабу в Києві (?) жадаємо, щоб Т-во „Школи Людовей“ зліквідувало всі польські школи на українській території, а як ні, то ляхів бандо йди за Сян!“ Це письмо має дуже несерйозний характер і ніхто не повірить, що його могли писати грамотні українці, але ця анонімна погроза вистарчає „Ілюстрованому Курєрові Подзенному“, щоб він трубив на аларм та звертає увагу всего польського народу на небезпечний об'яв.

— **Монстрпроцес у Сольноку.** У мадярським містечку Сольноку почався судовий процес, яких не багато пам'ятає історія криміналістики. Судять там 32 жінки за отруєння своїх чоловіків та дітей. Свідство ствердило, що ті жінки отруїли понад 50 осіб. Від кільканадцяти літ у містечку Надьрев запримічено, що час до часу умирають новонароджені діти, старі чоловіки, молоді жінки якоюсь підозрілою нагалою смертю при однакових, подібних об'явах недуги. Аж останнього року лікарі ствердили, що тут маєтись до діла з отруєнням. Викопано з могили кілька трупів померлих дітей і виявилось чаккож, що всі ці небішки впади жертвою отруї. По деяким часі поліції вдалося знайти винуватців. Виявилось, що в тім містечку живе стара жінка, Софія Оляг, яка виробляє тайно отрую і продає її жінкам, що бажать позбутись дітей чи чоловіків. Продавала вона цю отрую також дітятам, що прогрішилися і бажали позбутись дитини. За одну дозу отруї казала собі „тітка Зося“ платити 100 корон. Тепер ця „тітка Зося“ сидить на лаві обвинувачених за вбивство кількадесяти осіб, а з нею сидить ще 31 жінок, що купували отрую і вставляли дітей та чоловіків на другий світ. Треба додати, що „тітка Зося“ це жінка з високою університетською освітою, що довгий час проживала у Відні та Будапешті.

— **Посади для лікарів в Конго.** Експозитура еміграційного уряду у Львові подає до відома, що бельгійське міністерство колоній порішило прийняти на службу в Конго кількох лікарів родом з Польщі. Кандидати можуть вносити подання до міністерства колоній у Брюсселі, долучуючи лікарський диплом, свідоцтво моральності, свідоцтво здоров'я, доказ закінчення лікарської практики та свідоцтво про знання французької мови.

— **Великі бурі над Середньою Європою.** Дня 12. XII. в околицях Краківки шаліла велика буря з громами і блискавками, після якої впали великі дощі. В Баварії гургані спричинили великі шкоди. Над Віднем перейшла також велика буря, яка тривала цілу ніч. Скорість вітру сягала 110 км. на годину.

— **Ромунські студентські демонстрації.** У Клявзєнбургу ромунські студенти вчинили демонстрацію проти мадярського режиму в школах і під час цих демонстрацій прийшло до сутичок між ромунами і мадярами. В Темешварі ромунські студенти здемолювали друкарню мадярської редакції газети і поруйнували друкарські машини. Поліція стріляла до демонстрантів і ранила одного ромунського студента, а кількох студентів арештувала.

— **Російський „імператор“ переїхав до Франції.** Великий князь Кирило Володимирович, який проголосив себе російським царем виїхав з Німеччини до Франції, де думає осісти на стало. „Імператор“ покинув Німеччину тому, що не міг виплатити податків, які на нього наложив магістрат міста Кобурга.

— **Великий комуністичний процес у Варшаві.** У варшавським окружним суді розпочався великий процес проти 20 комуністів, який потребує більше як тиждень. Між обвинуваченими найбільше жидів у віці 17—20 літ. Деякі з комуністів, які мали бути арештовані і суджені в тім процесі, втікли до СРСР. Між обвинуваченими є визначні комуністичні агітатори як Борух Цуккер, Маєр Шнігель і Вітольд Томорович.

— **Новий бунт в'язнів в Америці.** З Нью Йорку повідомляють, що в авбурійській тюрмі вибух новий бунт в'язнів, який спричинив пролив крові. Для здавлення бунту в'язнів вислано військо, яке ужило газів, що викликають слізозі і пригнічують в'язнів. З літаків кидано на тюрму

газові бомби. В бунті взяло участь 1500 в'язнів. Під час бунту вбито 5 осіб.

— **Новий транспорт колоністів із СРСР.** Дня 11. XII. ц. р. через Ковно переїхало 680 німців колоністів, що покинули СРСР і вертають до Німеччини. Досі переїхало через Ковно 5053 колоністів.

— **Напад бандитів на весільну забаву у Буфалло.** На передмісті Буфалло в домі Джана Л. Карсона була весільна забава, на якій було 18 гостей. Нараз увійшло до хати 7 бандитів з револьверами. На команду уставились усі 18 гостей і 6 слуг під стіну і руки піднесли догори. Тоді бандити перешукали всіх за порядком і забрали в них дорожочинності та гроші. Найбільше стравила пані Рей Вен Кліф, бо їй забрали три дуже гарні і дібрані ніжки правдивих перел. вартості 300.000 доларів. Друга пані Ф. Меєр стравила дорожочинності вартості 65.000 доларів. А всі решта гості разом стратили усього біля 40.000 дол. Як бандити влетіли до світлиці, гості сиділи при вечері і прийняли напад за жарт. Аж коли один бандит адарив дві жінки револьвером по голові, стрепенулись і послухали наказу та уставились під стіну. Одна жінка здерла маску з бандита, та цей її так сильно адарив, що впала на землю. Після цього бандити наказали всім поклястись на землю і тоді виїхали.

— **Чуда на могилі католицького священика.** Вся американська преса подає телеграми з Молден, Масс., що там на могилі католицького священика Петрика Дж. Паверса діються чуда. На могилу щодня йдуть десятки тисяч народу. Каліки, що моляться на могилі і напюються води з каменя на могилі, вертають здорові домі. Деякі беруть воду і посилають хорим поштою. Покійний о. Паверс був священиком у Спрінгфілд, Масс., тому 60 літ. Помер в 25-ому році життя. На могилу священика Паверса поспішало за тиждень 350.000 осіб. Ідуть здорові і хорі. Хорі в налії, що молитва і вода на могилі священика подасть їм поміч. Між паломниками минулого тижня був і новий посадник міста Бостону, Керлі. Наперед був він на могилі самий, а відтак поїхав з хорою жінкою і разом з нею молився на могилі священика.

— **Скрипки Страдіварі.** Тому 200 літ славились у світі італійський вирібник скрипок Антін Страдіварі, що жив від 1644 до 1737 року в місті Кремоні. Його скрипки мали чарівний голос, якого з того часу ніхто не міг підібрати. Всі наслідування були недосяжні. Тайна не була в дереві тільки в доборі каруку і фарб, якими малював скрипки. І досі це є у світі кілька скрипок Страдіварі, але тайни їх виробу ніхто не вгадає. Казали, що він узяв ту тайну із собою до гробу, бо не хотів, щоб інші ділились його славою. Тепер подають із Женев, у Швайцарії, що ніби там найшов д-р Рене Нуар в бібліотеці тайний припис Страдіварі про виріб скрипок і що нібито є надія обновити виріб чарівних скрипок сперод 200 літ.

— **Жертва гри.** В Нью Йорку скінчив життя самогубством директор банку Кават і Трост Компані, Джеймс Дж. Райорден. Він грав на біржі і як кажуть в останні дні краху на Волл Стріт дуже багато стратив. Не маючи грошей на покриття страт, в роануці застрівся. Покійний був щирим особистим другом Алфреда Е. Смита і не шадив гроша на його кампанію в часі президентських виборів.

— **Новий англійський посол до Америки.** Англійське правительство іменує своїм послом до Вашингтону сєра Ронельда Ліндсея, котрий довгий час був постійним заступником міністра закорд. справ в Лондоні. Дотеперішній посол до сєра Езм. Гаверда уступить в лютий і тоді Ліндсей має прийти на його місце.

Дивогляди.

У польській львівській пресі появилася небуденна заява редактора львівського „Брюково-революційного“ тижневика „Справедливість“ такого змісту:

„Зогляду на осудження, а яким зустрілась наша дотеперішня діяльність через „Синдикат Польських Денників“, „Т-во Польських Денників“ у Львові й через поважну прилюдну опінію, висловлюємо ширий жал і покавання з тієї причини, що редакційний і видавничий наші тижневики під назвою „Справедливість“ порушували честь приватних осіб і їх родин; прохасмо вибачення всіх покривджених наслідком атак у „Справедливості“; обіцяємо якнайшвидше, що на майбутнє не будемо порушувати ніяких особистих справ ані родинних і що будемо старатись працювати надалі без кривд для когось-небудь“. Казиміро Кіянчакський, Д-р Натан Гомігман“.

Супроти такого широкого й прилюдного навернення покаєних грішників ніхто нині не має права тикати совісті вище підписаних. Зате неодинокі поставили собі таке питання: про що ж та „Справедливість“, що досі здобувала читачів виключно брудом з чужого приватного життя — буде тепер писати? Вона є тепер у ситуації пральні, яка заявляє, що від нині не хоче прати чужих приватних брудів.

3 театру.

Вистава нашого театру.

Нема місця на яку-небудь оцінку суботніх і недільних вистав „Театру ім. Тобілевича“, тому, що наш часопис увесь складаний у суботу вечір — перед ними. Лишається невеличке місце на останні телеграми. А все-ж і з нього треба скористати, щоб замість рецензії наоспіх висловити своє здивування, що наше львівське громадянство не виповнило салі на перших виставах так, як можна було цього сподіватись.

Театр, що почав свої вистави у Львові, досі тут небачений у нинішньому його складі, здобув собі гідне ім'я в Станиславові, де в силі був утриматись і розвиватись без субвенцій, виключно власною совісною працею. Зібрані в ньому артисти не обмежуються до виконання своїх обов'язків чи до заробітку на хліб талантом, який мають. Усі вони силкуються спільними силами зняти понад пересічний рівень наших мандрівних театрів, здебільша провінціальних, затерти на сцені сліди важких обставин серед яких працюють, запалити своїм запалом хоч на мить аудиторію.

Дописи.

КОМАРНО. (Вияснення на спростування). Виділ Філії „Просвіти“ в Комарні прохає Хвальну Редакцію помістити отсе вияснення на спростування виділу читальні „Просвіти“ в Комарні п. заг. „Чи це можливе у інших народів?“. У згаданому спростуванні нема зовсім згадки, що амат. гурток при читальні „Просвіта“ в К. не позичив Філії „Просвіти“ в Комарні театральних реквізитів до вистави „За батька“, яка входила в програму ювілейного свята Філії дня 15. IX. 1929, а це власне було причиною, що появилася допис виділу Філії. Це не дається заперечити ніякими ухвалами загальних зборів в читальні, бо на це є переписка Філії з амат. гуртком і наочні свідки і цього ніколи не заперечував амат. гурток ані його голова п. І. Сороківський, до котрого в день свята звертався ще раз особисто голова Філії з проханнями позичити театральні реквізити. Ухвали надає, заг. зборів чит. „Просвіти“ в Комарні, які наказали виділові читальні помістити таке спростування, викликаючи кризу в самому виділі читальні, бо сам голова Філії д-р О. Пеленський, який був рівночасно головою читальні, мусів уступити з виділу тому, що не погоджувався зі змістом спростування. А це є найкращим доказом, що не уважав фактів, поданих у дописові Філії, неправдивими. Зрештою виділ Філії „Просвіти“, посвятивши цій справі два засідання, вияснює, що все солідаризувався зі своїм головою щодо фактів у згаданому дописові. — Виділ Філії „Просвіти“ в Комарні.

ДОБРОМИЛЬЩИНА. (Непошанування українського свята). Дня 8. листопада ц. р. було свято св. Дмитрія. В Жогатині, пов. Добромиль, це храмовий празник. Не вважаючи на це, громадянин Василь Гамуляк, літ 56, дістав від добромильського староства візвання явити-ся тогож дня в громадському уряді в Жогатині в цілі переслухання в карно-лісовій справі. Рівночасно візвано його принести з собою 30 зол. відшкодування, а в приватному випадку загрожено йому злочинним вироком, екзекуцією і великими коштами. Подібне візвання на той самий день одержало 87 селян українців з Жогатиня.

ТУРКА н/С. (Франкове свято). В неділю дня 8. XII. відбулося у нас свято в честь Івана Франка. На його програму зложилися: реферат проф. Мих. Івашкова, продукції хору тутешньої читальні „Просвіти“ і декляціяція п. А. Шалабавкіної. Свято випало доволі гарно, однак вражала мала скількість учасників.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Катальог повістей і оповідань. Видала: Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, Ринок 10. Стор. 92. Форм. 8°. Це перший цього роду катальог на нашому книгарському ринку. Виданий на гарному папері, украсений багатоманітними заголовними карт-численних книжок, робить на загал добре враження. В катальозі маємо чіткі тільки всі галиць-

кі, але й великоукраїнські безстримні ви-
явлення. Численні оригінальні й перекладні тво-
ри заосмотрені коротеньким переповіданням
сюжету або оцінкою їхньої літературної вар-
тості. Словом каталог є поважним надбутком,
необхідним не тільки на книгарському ринку,
але ще більше у кожній українській бібліо-
теці.

*Jakob Wassermann: Aleksander w Ba-
bilonie. Powieść z upoważnienia autora prze-
łożył Kazimierz Czachowski. Kraków-Warszawa.
Wydawnictwo „Panteon”. Kraków, Księgarnia
Powszechna.*

ЖУРНАЛИ:

Праці Українського Високого Педаго-
гічного Інституту ім. Мих. Драгоманова у
Празі. Науковий Збірник Т. I. Під загальною
редакцією д-ра Василя Сімовича. Видано за
допомогою Міністерства Шкільництва й На-
родної Освіти в ЧСР. Прага 1929. Зміст:
А. Артимович: До проблеми гутуральних ра-
нів індоєвропейської мови: Білецький Леонід,
проф. — Поема „Мойсей” і розвиток ідей й обра-
зу в літературно-поетичній традиції Івана
Франка; Гармашів Всеволод, д-р проф. — Біо-
логічне значіння алергії; Герасименко Полі-
карпо, д-р доц. — Електрохімічні дослідни-
физико-хімічної лабораторії Українського Педа-
гогічного Інституту в Празі; Гула Хведір, д-р
доц. — До основ Девісової теорії; Дорошенко
Дмитро, проф. — Князь М. Рєпін і Д. Бан-

тиш-Каменський; Диконенко Володимир,
доц. — Обернена теорема Ляпунаса; Лисько
Зиновій, д-р лектор — „Запорожеська Ду-
наєм” С. Артимовського Гулака та відношен-
ня цього твору до Моцартового „Уведення із
Сераліск; Малик Євген, д-р лект. — „До мор-
фологічної книжкового проводу”; Наріжний Ся-
мон, д-р лект. — Гетьманство „Івана Вигов-
ського”; Омельченко Григорій, лект. — Істо-
рія тексту і перше („Лічкове”) видання поеми
Карла Ганцліха-Боровського „Хрест св. Во-
лодимира”; Орлов Олександр, д-р доц. — Мате-
ріали до петрографічної характеристики лям-
профірових жальних горнин західно-чеського
альпійського; Пасічник Дмитро, д-р лект. —
Причинок до тератології бріофітів; Русова Ю-
рій, д-р доц. — Опис колекції риб зібраних
в околицях Кам'яни Подільського, в порівнянні
з описами риб сусідніх басейнів; Русова Со-
фія, проф. Радіндрат Тагор виховник; Сімо-
нич Василь, д-р проф. — Українські іменники
чоловічого роду на -о в історичному розвитку
й освітленні; Сичинський Володимир, д-р доц. —
Етрусський дім і гудульський „оседок”; Сла-
вінський Максим проф. — Другий хозарський
лист із X віку; Слюсаренко Хведір, доц. —
Мітрдат Еватор і населення України I віку
перед Христом; Степко Хведір, доц. — Дже-
рела до історії початкової доби церковного
співу на Україні; Феденко Панас, д-р доц. —
З дипломатичної діяльності Данила Грека;
Чижевський Дмитро, проф. — Гегель і фран-

цузька революція; Шутьгин Олександр, проф.
— Ідеологічне коріння французького патріо-
тизму доби революції; Шербаківський Вадим,
проф. — Бронзові списи з вирізками на листі
на території України й на Приуралі; Ярем-
Яким, д-р проф. — Причинок до характери-
стики процесів уваги; Ясінчук Ілля, д-р аси-
стент — Дещо про дорозовентральну орієнта-
цію; Витяги зі статуту У. В. П. І. із постанов
про дипломні іспити для абсолювентів УВПІ,
із приписів про докторські іспити в УВПІ, із
правил про порядок підвищення академічного
персоналу в УВПІ.

Записки Української Господарської
Академії в ЧСР Том другий. Випуск перший.
Факультет економічно-кооперативний. Поде-
бради 1929. Зміст: С. Бородавський: Сіль-
сько-господарський кооперативний кредит у
Чехословацькій Республіці; О. Бочковський:
Кара на смерть до війни; С. Гольдфельд:
Нариси по теорії акційного підприємства; М. До-
бриловський: До питання про вплив господа-
рської кон'юнктури на надходження державних
податків; Р. Лашенко: Вінець діловий, як ін-
ститут литовсько-українського права; О. Ми-
сюк: Усупільнення земельної власності після
світової війни; В. Садловський: Проблема ін-
дустриалізації у народному господарстві УСРР;
В. Саніський: До історії економічної думки на
Україні; В. Тимошенко: Ціни шпелів та фак-
тори, що на них впливають.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у
Львові (театр ім. Тобілевича). — (Склад
Ремісничої Палати, пл. Стрілецька).
Середа, 18-го г. 7-30 „Панник”. опе-
рета Штольда.
Четвер, 19-го г. 7-30 „Панник”.
Субота, 21-го г. 7-30 „Чорт”. комедія
на 3 дії Мольєра.
Неділя, 22-го г. 3-30 попоз. „Панник”.
Неділя, 22-го г. 7-30 веч. „Маруся Бо-
гуславна”.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 16. грудня. год. 7-30 веч.
Княгиня Шкаго (зніжки важкі).
Вівторок, 17. грудня. год. 7-30 „Кня-
гиня Шкаго” (зніжки важкі).

Малий Міський Театр:
Понеділок, 16. грудня. год. 7-30 „Адво-
кат і рожі”, гості: листун В. Бродниць-
кого (дешевий день, зніжки важкі).
Вівторок, 17. грудня. год. 7-30 веч. Ад-
вокат і рожі (гості: листун В. Бродниць-
кого (дешевий день, зніжки важкі)).

Театр ревії „Гонг” — в салі кіна „Ко-
лосей”.
Понеділок, 16.XII, „Гонг Дієз”, дві ви-
стави; год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: На позорищі (Вільма Баві).
Касино: Пропанте завішання (Карло
Альдіні).

Кольосей: Тайна поштового вагону —
Проник наречений.

Лек: Серце вуличниці (Корінна Грі-
ріт).

Марусенька: Пат і Патахон газетирі.
Іграшки жінок.

Оала: Триратне весілля.

Палас: Звуконна фізика: „Ню Норк у
ночі” (і наддаток: Похорони посла д-ра
Райха).

Пан: Обітована земля.

Пасаж: Обороняє жінок (Рекс Без).

Стилеве: Наслідник престолу
Фатанормана: Йі перник.

Химера: Книжничі примхи (Ад. Мен-
ку).

Утіта: Король пачварів.

Програма радіо.

Понеділок 16.XII. 1929.

Варшава (1411,7) 15-10 Трансмія з
Варшави. Країна (312,5) 15-15 Концерт
графофон. плат. Гельсінґфорс (291,4)
17-00 Філармонічний пісн. Ляйпциг (359)
16-30 Концерт. Галін (296,15) 17-30 Ман-
долінова музика. Лондон (336,3) 17-40
Музика з кавари. Берлін (418) 18-30
Пісні Ганса Германа. Прага (457) 21-30
Шопен, Лист, Сметана. Відень (516,3)
19-00 „Танталієр” Вагнера. Будапешт
(550) 19-30 Концерт фільгармонії. Ленін-
град (1000) 19-30 Концерт (IX симфо-
нія Бетовена). Москва (1100) 19-30 По-
пулярний концерт. Париж (1725) 21-00
„Понад наші сили” Бетова в потім пісні

Вівторок 17. XII. 1929

Варшава (1411,7) (12-05) Швейцарий по-
ранок Гельсінґфорс (22 А) 19-30 „Ма-
дам Баттерфай” Пуччіні. Галін
(296,15) 17-30 Робітничий концерт. Лон-
дон (336,3) 18-00 Баллада Гамбург (372)
Концерт віолончеліста. Зінґрида Суха.
Берлін (418) 21-00 Концерт солістів.
Штокгольм (416) 20-00 Німецький ке-
чів Рим (411) 17-30 Концерт. Прага
(457) 20-00 Поповарний концерт. Відень
(500) 19-30 Графофонові плати Будапешт
(550) 19-45 Концерт Бетовена. Ленін-
град (1000) 19-00 Трансмісія. Париж
(1725) 21-00 „Дон Кіхот” Массенета.
Ковно (1935) 2-10 Вечірня музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.

Живий літопис наших днів і зма-
гання (1914—1918) документ. Живий
Кружок ім. Ганни Нариню на своїх
ширих східинах, які відбудуться
17. грудня (вівторок), в 6-й годині ве-
черю в домі при вул. Мозильсько-
го 11. Головні референти: п. Блянка
Базанова і Конст. Малицька. Про-
ситися о численну участь.

Касинці 17. грудня п. р. відбудеться
у Львові 10-літній товариський від-
бувний прайонієр-ів з Касина. Участь
згодості негайно до: Інж. Спірського,
Львів, Литаківська 32. За Комітет: Інж.
Спірський, Мр Горак, Н. Дорожинський,
о Яленів. 10:8 1-2

На Рідну Школу* зложили (в зол.)
Вн: Учитель муж. фазової школи у
Львові 22; Учитель збр школи Пашкеви-
ча 25; Марія і Іван Дораків 10 жеміє-
внина на жемію 62 п. и. Танчаків-
ського; Сивенський Любомир, студ. те-
ології Львів 13-40 як збірку на не-
сладі у Степана Бачинського; Василь
Купка-Бунів 2-29 збірку на весілля;
Улад Старшин Паштунів Львів 34; Іре-
на з Бачинських і д-р Євген Янкевич
Львів 5 ам. доз. записи повідомлень
про своє вінчання; д-р М. Гнатичук
Берлін 15 ам. доз. як пий журналістич-
ний гонимий від Редакції „Нових Шля-
хів”; о. Михайло Судитицький Заболотів
13-85 як збірку з нагоди імення о. Ки-
зієвського; о. Воло. Петрич Бабица 40
ам. збірку на вінчання Наді Петрич і
Інж. Володимира Олишківича, яке від-
будеться 16.XI. п. р.; Олена Кондратова і
о. Феденко Турка 25 ам. збірку на пра-
вничу 21.XI. п. р. у о. декана І. Тинчука
в Бельонії; Григорій Старко Гусаків
11-30 збірку на посвяченню дати 24.XI.
п. р. у П. Глозницьких; Рибчук Степан
Торська 11-30 як весільний дар; о. Не-
стор Величковський Базар 10 і д-р Ма-
рія Дованський Запашки 10 місце по-
бадань з нагоди вінчання інж. М. Те-
виського з п. Місевичівною; Українська
Бесіда-Жовка 25 замість вітка на до-
мовину 62 п. о. Баранського, пароха
Боніва Вн. Жертвоявним складає ши-
ру подяку Головна Управа.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

МЕБЛІ НА РАТІ: готівкові ціни; та-
кож танцювальні меблі, власного
виробу — найдешевше в „Дорогому”
Львів Салін 34. телеф 1501. 44 15 ?

БІЖУТЕРІЯ ЗОЛОТО І СІБ-
НІ ВІРЮБИ продає на готівку на
літні від десятих літ в підм'яго знала
фірма Іван Зельтенрайх Львів, пл.
Марійська ч. 5 Купці брілянти, золото-
то грібло, плачу найнижчі ціни 1002 24

ГІ-КАТ. Уряд парохіальний в Іздебках
ad Brzozów, пошукує шпитального
безжениого дика, з добрим теноровим
голосом, музикального, який зміг би за-
ложити хор під оркестр і зайнявся би
читальською молочарською кооперативою
і т. д. Платня після умови — Зголошен-
ня до гр.-кат. Уряду парохіального в
Іздебках ad Brzozów 1-66 3-3

БЕЖУБІТНИЙ СТОЛЯР, предкува-
ний з державної служби в 1918 р.,
шукає якого-небудь заняття в Львові
або на провінції — Ласкаві зголошення
слати на адресу: П. Д. у ВІР Рокістро-
вичів Львів, вул. На обоюння, ч. 14.
3 3

УГАНЦЕН-капіталістичні за позичку
від 100—500 ам. доз. виплату не ли-
ше відсотки, але віддам також в управу
своє підприємство. Спілка також мо-
жлива. Зголошення до Аам „Діла” від
„Капітал” 1090

ГАРНИЙ шаттл і пачка, вигдані у
фірмі „МАЯ”, Підсудського 7, є най-
кращим дарунком від святого Миколая.
1-91 1-4

НОВОВІДКРИТА КОРИННА ТОР-
ГОВЛЯ К. САВКИ при вул. Те-
атинській ч. 25. (пр. Коллевої) поруча-
ється українському Громадянству неї
дизинні. 1091 1-1

ОСОБИ інтелігентної до заряду го-
сподарства й ведення кулії шука-
ється негайно. Платня після умови. Зго-
лошується до парохіального уряду в
Запашки, п. Мушина 1091 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Д-Р ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загальної клініки, спеціаліст
спирних, венеричних і сифілісних хворі-
б та лікарської косметики
ордикує від 8—10, 14—18,
я неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Напофорт. Літерія. Кро-
терія. Сепаратом: почесалні
Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п.
826 телефон 65—87. 33-7

Д-р Р. Несторович

ордикує у внутрішніх і жночкх недугах
ПЕРИНИШЛЬ, Францішканська 37.
Просвітлювання Рентгеном, кварцева
1083 лямпа, лікарський аналіз. 1-4

На св. НИКОЛАЯ і СВЯТА

поручає великий вибір бомбонерок
і святкових колекцій, найліпших
чocolадових виробів першоряд-
них фабрик фірма 1074 1-3

Чocolади і солодощі — ТАРЛЕР

Львів, вул. Лєсїонів ч. 43.
(проти годиноного входу Вел. Театру).
Проти годиноного входу Вел. Театру).
Увга на ч. диму 43.

Ч. М. 210195/20

В. II-1

Оповістка.

Магістрат короа стоа міста Львова
подає до публічного відома відповіди
до постанови устави з дня 11.VIII. 1923,
Д. У. Р. П. ч. 94 розпорядку Президен-
та Річн-осподної з дня 17. VI. 1924,
Д. У. Р. П. ч. 51, і § 53, розпорядку Ми-
ністра Наутрішніх Справ з дня 28.VI.
1926, Д. У. Р. П. ч. 75, що прелімінарі
додавового звичайного бюджету на
1929/30 рік і реконструованого налад-
чального бюджету на 1929/30 рік є вило-
жені до переглядання в бюрі Видлу П.
Місту (Ратуш. П. и., знері 62) через 7
днів, а то від дня 17.XII. до дня 23.XII.
1929 включно в уривочні години т. е.
від 9-го до 14-го.

Тому інтересованим, що платять ко-
мунальні данини прислугує право пе-
реглядання виложених бюджетових пре-
дліжарів в поданні речини, як також
вношення записів і застережень у даль-
шому 7 денному течинні, т. е. до дня 30.
грудня 1929 р. включно

Магістрат кор ст міста Львова
у Львові, дня 13. грудня 1929 р.

Зрядений комисар
р. о Президента міста Львова
проф. д-р Отто Надольскі в. р.
1095 1-1

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як:
смерека — ялиця
так столярські, як і будівельні
Тартак ЗАРВАНІЦЕРА

935 в КАЛУШІ. 1-7

НОВИНКА!! НОВИНКА!!

ВЖЕ ВИЙШЛИ з друку і є в про-
дажі отсі нові видання Бібліотеки

„Сільського Господаря“:

„Цукровий буряк” — В. Дома-
ницький зод. 1-60

„Як буде завтра погода”
— інж. В. Созанський зод. 0-25

„Шляхи до подіпшення годівлі
сіль-господарських тварин”
— інж. М. Холевичук зод. 0-25

Пересила кожної книжки: звичайна
зод. 0-25, поручена зод. 0-40.

Всі три книжочки дуже цікаві, гарно
ілюстровані, деконче потрібні для
кожного поступового господаря!

Спішіть зі замовленнями!

Книжки можна замовити у всіх книгар-
нях, Повитових Союзах Кооператив,
Філіях „Сільського Господаря” та
в Т-ві „Сільський Господар” у Львові,
1086 вул. Зіморонича ч. 20. 1-1

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шедн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50 зл.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 7-50 зл., Австрії
7-50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свою і своїх
близьких будучність тим, що складає
свої ошадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Безтакт і кириня.

Львів, 17. грудня 1929.

Обговорюючи недавній варшавський зїзд українців, білорусинів та литовців, ми висловили між іншим надію, що такі зустрічі українських партій на ширшому міжнародньому форумі вплинуть корисно також на наші українські внутрішньо-політичні відносини, бо причиняться бодай до злагіднення форм нашої міжпартійної боротьби. Висловлюючи ту надію, ми далеко були від твердження, наче ось уже недовзі настане у нас ідилічна „згода в семействі“, наче ось уже брак лише стилістичної формули для підписання „ліквідаційної“ умови щодо всіх спірних точок, наче минуться усі суперечки про вплив партій на ґрунті центральних і провінціальних установ, наче повстане міжнародній роземчий суд, політично-тактична міжпартійна комісія, верховна міжпартійна рада. Такими наївними мрійниками ми не є і не були. А проте до висловлення скромного сподівання щодо можливості злагіднення форм міжпартійної боротьби — ми таки мали право: право, диктоване простою логікою. Адже проста логіка каже, що є неможливою річю спокійно дебатовати за одним столом над одними справами й зараз-же по тім завазяті спорити задля інших справ; що є неможливою річю не тільки працювати, але взагалі стрічатися у якому-небудь спільному комітеті тоді, коли прикрі форми взаємної гризні зробили осоружним сам взаємний погляд; що догдувавшись до потреби спільної акції задля „вищих“ спільних національних інтересів, лекше вже буде догадуватися до потреби порозуміння й у цих „нижчих“ партійних інтересах; що абсурдом є вірити в значіння та успіх якої-небудь зовнішньої акції для добра цілої нації при одночасному підважуванні основ нації — її моральної та організаційної сили; що обов'язує чейже у громадському житті так званий психологічний чинник, якого не можна ділити на дробі — кожний дріб для іншої, діаметрально ріжної, ціли. Ми мали чейже право вірити, що всі групи, які були репрезентовані на зїзді 27. мин. міс. у Варшаві, є настільки поважні, що розуміють усі ці елементарні правила, а яких кілька ми вичислили вгорі, і що вони настільки теж поважні, що не рішилися починати спільну міжнародню акцію, зберігаючи надалі у політиці методу „роздвоєння особовості“: маємо, здається, саме сьогодні чудовий приклад на деяких державах, до чого веде така метода, аби ми, один відомою недержавної нації дозволяючи собі на такий люксус...

А проте, коли ми, у відповідь на наші скромні, скромною радістю і скромним оптимізмом навіяні уваги про спільний фронт, негачино у найближчому числі „Громадського Голосу“ вичитали злобною іронією закрашену декларацію, що у внутрішніх краєвих відносинах „нічого не зміниться“ — ми не здивувалися. Бо занадто добре знали психіку й ментальність наших редакторів тієї газети, офіційного органу радикальної партії, аби могли від них сподіватися бодай більшого поміркування, не кажучи вже про такт. Тому й не вважали навіть за доцільне реагувати на ту заяву та її свобідну аргументацію характеру вічевої полеміки. За те непомірно здивувалися останнім виступом не члена радикального секретаріату й не на сторінках „Гром. Голосу“, але самого голови соц. рад. партії, д-ра Льва Бачинського — на соймовій трибуні.

Дня 6. ц. м., свій перший виступ у цьогорічній бюджетній сесії, д-р Лев Бачинський при-

передсвятив тий Базар улаштують кооперативні „Труд“ і „Українське Народне Мистецтво“ у Львові у власнім льокалі, Ринок 39/1, від 10-го грудня до 4-го січня. — Можна купити артистичні й практичні дарунки на св. Миколая і Різдво, Вишивки, гуцульські деревні й керамічні вироби, килими, образи, Діточі убори: білі, суковочки, фартурки. Прикраси на ялинку, ялинички й цукорки фабрики „Фортуна Нова“. — Спішіть усі й оглядайте — без обов'язку купити! — Дарунків на св. Миколая дістане кожний, хто купить більше як за 20 зол.

Львів, Ринок 39, I. п.

знав за відповідну нагоду для дивоглядного у своїй формі та змісті нападу на УНДО та його голову. Причинився до одного уступу промови д-ра Дмитра Левицького, викривив його, надав йому фальшивий зміст і фальшиву тенденцію і зробив з нього засіб для шкалювання другої української національної партії перед національними ворогами та для — побільшення числа демагогічних аргументів у партійній ворожнечі внутрі краю!

Ми видрукували повністю буквальный текст соймової промови д-ра Дмитра Левицького, буквальный переклад із стенографічного протоколу. Де в цій промові знамена якоїсь національної зради, де в ній признання до „угодовської“ політики, де позначки відвороту на площину „культурної автономії“? Але д-р Бачинський їх найшов і з соймової трибуни казав:

„Цікаве, що навіть ослаблене „протидержавне“ УНДО обнизило тон у теперішній сесії. П. Д. Левицький уважав потрібним сказати, що його партія не обмежується тільки до негачії, але поставила також позитивну програму і хоче, щоб уряд розглядав її культурні й економічні домагання. Ще один крок і п. Д. Левицький готов дозволитися культурною автономією в межах польської держави“ (Подано за „Громадським Голосом“ з дня 14. грудня ц. р.).

Очевидно, що цей висказ голови рад. партії підхоплює усі його партійні товариші в краю, — та ще дужче всі чигаючи лише на жир більшовицькі пани і підпакки — і розгоряться знову демагогічна вакханалія.

Виступу д-ра Льва Бачинського злегковажити не можна. Він відкриває надто глибоку пропасть нинішньої громадської деморалізації. Він ставить теж руба такі питання: навіщо має служити українцям без огляду на партії польська парламентарна трибуна і — навіщо пішли до польського сойму радикальні послы?

Не знаємо, чи радикали були би задоволені, колиб кожний виступ кожного унівського посла на соймовій трибуні починався і кінчався заявою: „ми хочемо соборної і суверенної України від Сяну по Кавказ“ і більше нічого. Мабуть тоді промови унівських послів були би для радикалів занадто бліді й неспівніжні та свідчили би про їх угодовство. Вони, радикали, воліють у соймі триматися іншої тактики. Ось приклади з останніх 2-ох днів. Коли Український Клуб зголошував внесок на недовіра урядові п. Світальського — радикали не прилучилися до того внеску. Коли комуністи зголосили внесок недовіра Дашинському й Український Клуб вийшов зі сали, щоб задемонструвати, що клуб, з тактичних причин не голосуючи „за“ внеском, не хоче голосувати й „проти“, бо довіра до Дашинського не має — усі радикали залишилися на сали та декларували разом з польськими партіями довіра „товаришеві“ Дашинському. Коли Укр. Клуб „на кожному кроці заявляє, що він не має жадної підстави вірити т. зв. польській демократії, яка досіаб абсолютно нічим не задокументувала відносно українців іншого становища від сидіння чи санації — радикали на терені сойму стали симпатиками польської лівниці!

Дім Глинянських Килимів

фірми А. ТІР, Львів, пл. св. Духа
порукає килими й коври з чистої вовни на
догідних умовах сплати.

УВАГА: Зі складом при вул. Трибунальській не має
нічого спільного. 2-4
1078

Радіотелеграма!!!

В навечеря св. Миколая, в середу 18. ц. м.
цілий Львів спішить на

:: Великі Вечерниці „Чорноморців“ ::

у саях бувшого касина при вул. Фредри ч. 1
де відбуватимуться цього року усі українські баді
у Львові. — До танців приграватиме найліпший
у Львові jazz-band Кордіка.

І польська влада це розуміє і відповідно „устосунковується“ до обох українських клубів. Коли виступив на трибуну д-р Дмитро Левицький — „угодовець“ — то не тільки п. Світальський і всі міністри демонстративно вийшли зі сали, але навіть міністерських урядовців відкликано з урядових лавок, щоб засвідчити своє відношення до „угодового“ клубу. Колиж промовляв д-р Лев Бачинський — ніхто й не рушився. Значайно: приємно слухати, як навіть на соймовій трибуні „русин“ скаже на „русина“, забуваючи, хто він і де він. Чому цих „дрібничок“ не бачить „Громадський Голос“?

Ми є противниками пресової полеміки взагалі й полеміки з радикалами зокрема. Бо стояли і стоїмо на становищі, що УНДО і радикали це ці національні партії, які стоять найближче собі ідеологічно і повинні співпрацювати для спільних національних цілей. Стоїмо на цьому становищі особливо нині, при скріпленому натиску з двох сторін, від обох сусідів. Але на напад мусимо реагувати. Мусимо реагувати на незрозумілі прояви безтакту й кирині, які розпаношилися в нашому громадському житті і затроюють його своїм трійлом.

Церковні авантюри москвофілів.

Гурток львівських москвофілів намагається по-сісти Волоську церкву для своїх цілей.

В неділю, 15. грудня, ранком знов повторилися жалюгідні події у львівській Волоській церкві. Тим разом наші москвофіли зїзд знаку ставропільських сеніорів довели рукопашну розправу з українськими громадянами, що молились у Волоській церкві, знов до кровопролиття, інтервенції поліції, арештувань та биття шибок.

Коли по Службі Божій вірні почали співати пісню „Боже великий...“, москвофільські громади, узброєні в грубі палиці, почали авантюру таки в самій церкві. З трудом вдалось їх витиснути до церковного притвору, а потім на вулицю. Цим разом громади мали „покровительствувати“, як зачуваємо, деякі особи зі самого сеніорату Ставропіль. Москвофільська боївка була здавна підготовлювана, про що ми вже давно мали нагоду вичитати в „Руським Голосі“. У 93. числі цієї газети читаємо в передовій статті ось що: „В связи с тѣм (тобто з недавньою бійкою перед Волоською церквою. — Ред.) нужно организовать самозащиту таким способом, чтобы она была готова к дѣйствию каждый момент. Таким образом можно будет оказать должное сопротивление, а рад. надлежало бы отбитых атак может убѣдить противника в бесполезности его затѣй“.

Згідно з цим закликом приготовлено боївку, при чім стягнуто до неї всяких приходивців з цілого Львова та виконано вчора, таки в церкві, заздалегідь підготований „бойовий“ план. І неважко львівські москвофіли думають, що такими засобами „самозащити“ вони витрають для підготовлюваного ними переходу на православну Волоську церкву? Неважко вони пересвідчені, що ця церква є їх монополем?

Ми не знаємо і не беремося, очевидно, передбачувати, чим закінчиться ця незвичайно прикра для вірних греко-католицької церкви москвофільська авантюра. На всякий випадок ніщо не промовляє за тим, щоб вона закінчилась добре для москвофілів. Українське населення Львова ні з Волоської церкви ні зі своїх прав до неї ніколи не зрештєгує такжє, як ніколи не уляже теророві купки москвофільських авантюристів. Волоська церква ніколи не стане

і не може стати виключно власністю місцевих пропагаторів російського православія, а ще менше собором православних єпископів у Львові, як про це вже тепер пробомжують ті споміж московіфільських діячів, що радять ставропігійському сенаторові зайнятися організацією переходу на православ'я місцевих московіфілів.

Своїми вчинками московіфіли підготовляють без сумніву підлий ланцюг дуже немихлих подій, які навіть при очевидній теперішній підтримці московіфільства з боку відомих польських чинників та їх пресових органів, не можуть ворожити ставропігійським „політикам“ і „дипломатам“ ні яких успіхів ні перемог, і які, накінець, не принесуть їм слави.

Вчорашні події у Волоській церкві та біля неї мусять вплинути на всю українську громаду в тому напрямі, щоби вона придумала якнайшвидше належні та гідні засоби для повної і цілковитої ліквідації подібних інцидентів у будучині, а до того засоби, які раз на все відбралиб навіть всяку охоту московіфільським „політикам“ і сподвижникам православ'я спричинювати в церкві невидані й нечувані авантюри.

Всім уже ясно, що московіфіли хочуть Волоську церкву взяти в монополію, щоби таким чином зробити її твердинею російського православ'я. Очевидно, що відповідно до таких зазіхань московіфільства, треба з ним і вести боротьбу. Але яка ця боротьба не булаб, то вона не може і не сміє наражувати святині на профанування.

ЧАЙ марки „БУЗЬКО“
є знаменитий.

Поважне положення у Німеччині.

Берлінська преса повідомляє, що в останніх днях виявилась неможливість утворити об'єднану урядових партій. Німецька народна партія заявила, що пропозиції фінансовий проект прийме під увагу, як що інші урядові партії погодяться на цей проект. Але ця партія не погодилась дати урядові заяву довіри. Кабінет міністрів далі розглядає політичну ситуацію Німеччини в сучасну добу і вважає її дуже поважною та числиться навіть з можливістю димісії цілого уряду.

Свята в честь митрополита Андрея.

Свята в гімназії та семінарії СС. Василіанок. — Побаження українського громадянства в день св. Андрея. — Святочний вечір у Духовній Семінарії.

Львів, 16. грудня 1929.

Як річечно, так і цього року українська громада з нагоди св. Андрея широко витала з іменами свого архипастиря, голову української греко-католицької церкви, о. митрополита Андрея Шептицького. Річечно відбувалися такі свята, але цього року прибрали вони особливого сердечного, навіть інтимно-дружнього характеру.

Вже в четвер, тобто в напередвечір св. Андрея, відбувся — як ми подавали — концерт учениць гімназії СС. Василіанок у честь свого опікуна і добродія о. митрополита. В концерті брали участь родичі учениць і представники львівського громадянства. В суботу відбувся подібний святочний концерт у жіночій учительській семінарії СС. Василіанок теж при участі представників українських громадянських кол. На обох концертах був присутній о. митрополит Андрей.

В сам день св. Андрея відвідали о. митрополита представники українських громадських, культурних, наукових і господарських центральних установ у митрополичій палаті та зложили Достойному Соленізантові устами свого речника, голови „Просвіти“ сен. М. Галушинського, сердечні побажання.

В неділю 15. грудня ц. р. Ректорат греко-католицької Духовної Семінарії влаштував у себе святочний вечір в честь о. митрополита. У вечорі теж взяли участь найвидатніші представники львівської громади. В год. 6.30 вечером витальні кімнати Ректорату заповнилися численними духовними і світськими гостями. Як на попередніх святах, так і тут були о. єпископи Булка і Бучко, представники митрополичої капітули, а крім того професори Духовної Академії та запрошені світські громадяни. До години 7.30 велася товариська гутірка, в якій брав живу участь о. митрополит Андрей. В год. 7.30 всі присутні перейшли до великого ректората Духовної Семінарії, де засіли, з о. митрополитом на чолі, до спільного стола разом зі студентами Духовної Академії. В часі вечери співав хор студентів Академії: 1) „Услыши Господи глас мой“ Ліріна; 2) „Прометей“ Стеценка;

3) „Широкий луг“ і 4) „В горах грім гуде“ Ф. Колесси. Крім того грала смичкова оркестра студентів Академії. Хорами диригував студент Ульянівський.

Господар та ініціатор свята о. рек. д-р П. Сліпий виголосив відповідну, святочну промову і висловив на честь о. митрополита. Хор відспівав „Многая літа“, комп. Дорундяка. О. митрополит у довшій промові на загальні церковні й національно-громадські теми дякував між іншим о. ректорові, професорам, настоятелям і студентам Академії за сердечне прийняття, а присутнім гостям за співучасть у цьому святочному вечорі. При кінці в руки о. ректора д-ра П. Сліпого висловив тост за світлий розвиток Дух Семінарії, а в руки голови Українського Національно-Демократичного Об'єднання д-ра Дмитра Левицького за успішність творчої національної праці всіх консолідованих сил українського громадянства.

При кінці свята виголосив студент Духовної Академії П. Павлюк (волинняк) прегарну поезію власного укладу на честь о. митрополита.

По вечорі всі гості вернули до витальних кімнат Ректорату, де провели ще деякий час на товариській гутірці. Цим вечором і закінчилися цьогорічні свята в честь о. митрополита Андрея.

Німецька державна позичка.

„Н. В. Журнал“ повідомляє, що Німеччина в недалекому часі дістане позичку в американським банку Ділона, Ріда і компанії. Всі труднощі на шляху одбуття цієї позички вже усунені. Переговори з директором державного банку д-р Шахтом довели до цього, що цей директор обіцяв у справі позички свою нейтральність. Д-р Шахт не буде робити в цій справі ніяких перешкод, колиб позичку одбуто навіть на підставі т. з. „Зюфорт-програм-и“.

Наказ арештування бувш. президента Мексику.

З Нью Йорку повідомляють, що бувш. президент Мексику Калес вернув із Європи кораблем „Бремен“ і довідався, що в Ляредо видали приказ арештувати його як обвинуваченого в змові й убивстві двох старшин мекс. армії. Тіла тих старшин, ген. Блякко та полк. Фартінгеза, знайшли в скоханих руках в 1922 р. недалеко Ляредо.

Д-Р ВОЛОДИМИР БЕЗУШКО.

Англіїці про Карла XII, Мазепу і Петра Великого.

(Докінчення.)

Закі зачитую гратуляційний лист англійської королеви Анни до Петра Великого, скажу ще про розмову Гвітерса з царем і про дальшу долю Карла XII., як вона змальована в листуванні Гвітерса.

Після перемоги під Полтавою і капітуляції шведів, наказав цар приготувати тріумфальний вїзд до Москви. Цей вїзд відбувся 21. грудня 1709. Враз з іншими міністрами був прийнятий Петром і Гвітерс (лист з 21. грудня 1709 (2. січня 1710)). „Його Величство — пише Гвітерс — задержав мене через кілька годин і не розмовляв з ніким, тільки зі мною“. Говорив про битву під Полтавою. „Він (цар) говорив про цілу справу з великим поміркованіям і ганив шведського короля за його впертість і зарозумілу поведінку супроти нього навіть після програної“. Цар „жалувався на нехитість шведського короля порозумітися з ним і висказав переконання, що без огляду на те, що всі шведи бажають мира, так мало надії на мир, як що король вернеться додів і тому тут потрібне сильне і енергійне ведення війни“.

В листі з 9 (20) лютого 1709 ділиться Гвітерс відомостю з Бойлом від константинопільського англійського посла, що Порто звернулася до Карла, щоб опустив турецьку територію (так дуже на це налягав цар). „Всі бунтівники козаки мають бути видані цареві“.

В листі, писанім точно в місяць пізніше, читаємо: „Тутешні міністри мають певну відомість в Бендер, що шведський король був ще там з початком лютого. Його Величство отримав повідомлення з Оттоманської Порти, що відновлено договір з царським Величством і що з тої причини Порти неваручно (далше) дозволяти йому на поїзд на її пограниччі. Порто дасть королеві вистарчаючу охорону в дорозі. Однак король відмовився від охорони і вимагав тільки малої проволоки, заки сам рішиться на належний плян для своєї дорози“.

З цього листування ще тільки можу подати гратуляційний лист королеви Анни до Петра Великого. Лист цікавий тим, як то світ витав тріумфатора, не входячи в це, на чийому боці правда. До того лист писаний жіночою і то до деспотії,

з мішаниною повітряних форм і то найгіршою, бо орієнтальною деспотією.

Лист заведений спеціальним кур'єром має дату: Вінеер, 9. жовтня 1709. „Анна з Божої ласки Королева Великої Британії, Франції і Ірландії, Оборонець Віри... Найвищому, Наймогутнішому і Пресвітлому Принцові, Нашому Найдорожчому братові, Великому Цареві й Великому Князеві Петрові Олександровичу, єдиному Монархові великої, малої і білої Руси, Московщини й Київщини й інших земель, Панові й Великому Князеві... Отогарді, Чернігівщини, Рязанщини, Ростовщини, Ярославщини, Бельозовщини, Удовії, Кондіні і Імператорові всіх північних поборер Володителя Іберії, Картлінії, Грузинії, Цареві Карбардинії, Червешчині, князеві гір і численних індоміній і країв на схід, захід і північ, наслідникові батька і діда, Панові й Володарю — шле поздравлення і бажає повного щастя і успіху“.

„Наймогутніший, Найдорожчий і Любий Брате... ми отримали повідомлення про твою перемогу (таке повідомлення розіслав царський уряд до всіх держав)... „так при тій нагоді найсердечніше гратулюємо Вашому Імператорському Величеству славного успіху Вашої збройної сили“... „Ми з радістю, за кожним разом будемо користатися з нагоди, щоб переконати Ваше Імператорське Величство про нашу приязнь. Бажаючи Вашому Імператорському Величеству повного щастя і успіху поручаємо Вас ласці Всемогучого Бога. — Вам найбільше віддана Сестра-Королева Анна“.

Цар, пишучи в вересні 1709 в одній справі до королеви Анни, писав в дуже короткий спосіб: „Praevis Utriusque Majestatis Titulis... Закінчення листу: Dabantur in Castris Nostreis ad oppidum Gabole... Regiae Vestrae Majestatis Propensius Praeter Petrus“.

Так дивилися в минулому на Петра англійці. Як же дивляться на нього тепер? Саме цієї осені появилася великий твір С. Грегема, п. з. „Петро Великий“. Його рецензує Times Literary Supplement з 5. жовтня ц. р. і на висновок цієї рецензії хочу тут вказати.

Рецензент зазначає, що в 17. столітті відбувалися революції згорі, які приготували дорогу до освіченого абсолютизму. Процес виховування згорі поступив вже на Заході далеко наперед, коли в р. 1672 цариця Наталія обдарувала царя Олександра чотирнадцятирічною дитиною, а саме пізнішим Петром Великим.

Заявленим Петровим володінням стало: скинути орієнталізм і византизм Гречем каже: що

„найбільший автократ у російській історії був також найбільшим революціонером“. Вже воно засіди так було в історії, від грецьких тиранів і римських цезарів, що автократи були революційними, а революціонери автократами. І тут подібність між Петром і більшовниками. Бажаючи обох всадити чужу систему. Обидва послугуються терором. Однак цілі їх ріжні: для Петра могла Росія для Леніна ідеальний світ. Петро поробив всіх слугами держави: властиво ввів державний соціалізм, хоч не по назві. І той і цей ввели макіявелістичні методи володіння. Жорстокість для Леніна засобом до цілі, для Петра цілю самою в собі. „Він любився в тортурі і виконувати карі смерті. Зрізання голови Мері Гемільтон вказує тільки, що він був жертвою сексуального божевалля“. Мабуть щось інше, ніж державна рарція довело до засудів на смерть через тортурі його сина й наслідника Олександра.

Петро справді був „титаном між пігмеями“, своєю постановою, фізичною силою і невгнutoю волею. Він був у повнім антагонізмі до традиції. Тому його ненавиділи, але боялися; називали його антихристом у Росії. Його слухали, бо страта вічних ласк була дальша, ніж певність бути аломаним на колесі. Петро жорстокістю пробив вікно для Росії до Заходу, кровавими жертвами абудував Петроград. В двісті літ балтійські провінції страчено, а Петроград здеградовано. Отже засоби його виявились недоцільними. Для Карляяла Петро був мішаниною героїчних прикмет і дикости самодія.

Жорстокості, яких допусканся Петро Великий, нотовані в тепер в царства більшовників. Вони саме по думці рецепти T. L. S. повинні „ослабити в Англії легенду про величність і містичизм російської душі, вартості, на яких так часто з подивом вказувало перед війною в Англії“.

А тепер на закінчення ще кілька слів про Мазепу, бо передовсім його пам'ять нам найбільше дорога. Із листування Гвітерса можемо вчитати, що він був великим політиком. Важне те, що розгрому під Полтавою не треба лущити з його іменем, бо він вийшов тут чистий супроти історії і як такий вповні заслуговує на культ у своєму народі.

На порозі Нової України стоїть політик. І це добрий зразок для дальших поколінь. Сила була й давніше, але для браку лущності з іншими державами, задля везнання Заходу, який навіть дуже цікавився подіями за Хмельницького, Хмельницький визволення не приніс.

До відома українського громадянства.

Спільна заява львівських членів ВУАН, що брали участь у щорічних, листопадових засіданнях Академії.

Від трьох львівських членів ВУАН, що брали участь в засіданні Ради ВУАН дня 28 листопада ц. р., дістаємо для опублікування слідуючу заяву:

„Підписані члени Наук. Тов. ім. Шевченка подають до відома громадянства:

1) що на виїзд в наукових справах до Києва дістали від польської влади дозвіл із виразним жаданням не вмішуватися на Україні в ніякі політичні маніфестації під загрозою відмови паспортів на будуче для всіх членів Наук. Тов. ім. Шевченка;

2) це домагання польської влади подати підписані зараз на вступі в Академію відповідальним чинникам і застереган собі виразно, як громадяни іншої держави, аполітичне ставлення;

3) тому і в часі голосування при резолюції в справі акад. Єфремова і товаришів підписані не взяли ніякої участі“.

У Львові, дня 15. грудня 1929

Кирило Студинський, Василь Шурат,
Філарет Колесса.

Атмосфера застою.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 15. грудня 1929.

У сьогоднішньому „Курєрі Варшавському“ критик Шпотаєвський друкує низку цікавих уваг на тему застою в інтелектуальному житті Польщі. Автор бідає на залиш польського книгарського ринку макулатурою, серед якої найбільшим успіхом сучасної польської читаючої публіки тішаться переклади кримінальні романи, на невдачу справді вартісних театральних вес, які не мають притягавчої сили для збідненої публіки, — на безсилля думки, яка може й прозябати в індивідуальних талантах та нечисленних гуртках, але не опановує суспільного життя. Адже — читаємо там — сьогодні рідко в Польщі історичного значіння устроєний конфлікт, на порозі стоїть реформа конституції, і внутрішнім життям потрясають течії, які до ґрунту можуть його змінити. „Отже у таких передомових хаплинах мішок працює звичайно з подвійною силою. Всюди й завжди повстають тоді основні твори з ділими конституції і права, розвивається поважна політична література, жива дискусія, повстають історичні книжки, пов'язані до сучасності, повстають навіть патхенні поезії та великі літературні твори. У такій атмосфері активне політичне життя інакше розвивається, кожна реформа родиться у горючих проміннях загальної думки і від роду та вартості цієї думки залежить, чи ре-

ТО ІМЯ — ТО ПОЧАТОК І ВЕРШОК РАДІОФОНІЇ!

СЕНАТОР
МАРКОНІ
ГЕНІЯЛЬНИЙ
ВИНАХІДЧИК РАДІО

Супроти невпинного розвитку міста Львова і віри в дальший його поступ

ПОЛЬСЬКІ ЗАВЕДЕННЯ МАРКОНІ

в порозумінні з Заведеннями Марконі в Лондоні, ршилися відчинити власний виставовий і демонстраційний салон

у Львові
при вул. АКАДЕМІЧНИЙ ч. 14.

Заведення Марконі, які вибудували польські надавчі стації, викінчують будовану ними Львівську Надавчу Стацію, завдяки якій Львів буде влучений до радіофонічної сітки світа.

Висока якість, оперта на найдовшому досвіді, ставить радіоприладдя Марконі на першому місці.

Хто хоче побачити й почути приймачі й голосники Марконі, хай спішить до виставового салону при вул. Академічній ч. 14.

Marconi

форма вище її сохне, чи росте. А у нас пині? Що в нас повстало в царині суспільних проблем? Прохання міністрів! Очевидно, ніхто не може вимагати від них, щоб вони писали книжки, але дивно стає, що цих останніх взагалі не видно, що того життя, що пручається і пучняє, тає мало у польських готуах. Життя — це розум, — темпераменту без знання. Розум і знання безумовно к. але брак тієї енергії, яка штурмує їх назовні та каже їм їти у світ. Страшення і небезпечно ми занеміювані...“

Ми наміснені навели ширше уваги шанованого польського критика, бо вони чудово відвертають відгук нинішньої політичної борні в Польщі серед широкої польської думаючої — проте у політиці слабо зорієнтованої — польської публіки. Отже передовсім цієї публіки не може вже обаламутити жадна, найбільш навіть завзята, згоря організована пресова кампанія, яка весь нинішній устроєний конфлікт у польській державі зводить до зловних пакостей, які кількасот авантюристів робить кільком десяткам дер-

С. ШАХ.

Боротьба з неграмотністю.

МОТТО: „Тож нам Русинам треба передусім тямити, що кілька голів здобудемо для Просвіти, тільки дуи скаже, що сесь земля Русь і вони Русини. Нехайже політикою рускою буде тепер праця над просвітою народу. Тільки власною діяльністю можемо вибороти собі наші права.“

(З промови голови „Просвіти“ Володислава Федоровича на ютих загальних зборах „Просвіти“, дня 22. мая 1873 р.)

(Реферат виголошений на засіданні Комісії для приборювання неграмотности в „Просвіті“ дня 22. листопада 1929.)

Хочемо збудувати власну державу? Мусимо створити власну культуру, вести власну політику, розвивати власну господарку, громадити власне національне багатство, а робити мусимо це при допомозі освіджених і свідомих своєї ціни людей. А до того дійти можемо лише через грамоту. Коли її нема і коли не буде праці над нею, не буде й вимріяного ідеалу.

Неграмотність, це найбільша наша перешкода, це найбільша наша невдача. Отже цю вапору треба конче усунути. Тим більше, що вона не зникає, а навпаки від 1919 р. збільшується. Співпрацює в тім напрямі проти нас також чужинна школа, працюємо в ми самі. Очевидно власною байдужістю, а навіть нерозумінням власної справи.

Хто у нас зачинав працю над народом, зачинав від азбуки і букваря. У нас у Галичині зачинається ця праця від 1818 р., коли в Австрії ввійшли в життя т. зв. шкільні закони. Можна було хочати грамотности, але не було кому учить: хіба

жмінка дяків й одиниці зноміж священників, між якими на перше місце виділяються справжній прототипи освітників, ліквідатори неграмотности о. Степан Григорюк, парох Залуча коло Заліщик і о. Йосафат Кобринський, парох коло Коломиї, а в Черемшні благородний єпископ Іван Снігурський. В той спосіб забирався до діла й перший будитель галицьких утрянців Маркіан Шашкевич, складаючи свій буквар і читаночку для народу.

Не інакше могла поступити і Головна „Руська Рада“ підчас весни народів 1848 р. У тім році повстав під впливом національного захоплення й ентузіазму більша кількість ліквідаційних пунктів неграмотности, тобто курсів навчання неграмотних, які вели переважно священники, а помагали їм дяки. І справа, признати треба, поставлена була тоді зовсім поважно і правильно. І хоч у пізніших 60—60 літах розмах її притупився, але її правильна постановка була дуже успішна. Речником приборювання неграмотности став тоді найбільший у тій справі теоретичний і практичний алавець, неоціненої ще пам'яті галицький просвітник о. Іван Наумович. Він стояв на становищі, що вчити треба грамоти не цілу громаду вірашу, лиш вибрати кількох що найцікавіших і найспосібніших, навчити їх грамоти, дати їм книжку в руки, виробити їх, а вони вже самі віздат будуть даліше по кількох спісальцях читати грамоти, а ті знов інших і так поширяться круг грамотних чораз даліше і даліше. І так робив він, так робили за його повним ім'ям „грамотні“. Ніхто не звертався тоді з них до школи за салею, до староства за дозволом, він такий „курс“ у себе дома, або в домі „учив“. І успіхи були якнайкращі. Були це найкращі селянські одиниці, що відотрали у своїх селах громадну роль. Але зааром їх учителі були це найліпші учителі, ентузіастичні справи, люди віддані справі, що працювали параз навіть серед дуже неприємних для себе обставин. Але без ентузіазму не можна на-

дати цьому рухові громадського характеру і втягнути маси у цей похід проти неграмотности“, каже влучно Бройдо.

З кінцем 60-их років XIX в. переняла на себе завдання цієї освітньої роботи „Просвіта“. І хоч вже в грудні 1870 р. ухвалив Виділ „Просвіти“ — на прохот першого директора канцелярії „Просвіти“ Хоркавого — заложити у Львові школу читання й писання для урядників і для розних, листарів і т. п. (такі курси були вже в 1848 р.), то справа та в „Просвіті“ була довго або недоцінювана, або неможлива до успішного переведення. Впродзі такий курс „Просвіта“ організувала з днем 15. січня 1871 р. при академічній в „Нар. Домі“, де дир. о. В. Ільницький за дозволом Шкільн. Ради Краєвої відпустив одну шкільну салею, а вчив там безплатно Адам Федорович, учитель препаранд, а проте на той курс ходило всього 40 осіб і курс згодом розпався. Пізніше „Просвіта“ курсами для неграмотних чомусь не займалася. Аж у звіті „Просвіти“ за 1898 р. згадується, що в кількох читальних удержувано вечірні школи для неписьмених. Далі вже ця праця поправляється і чуємо про неї щораз частіше. І на сторінках преси і на зборах освітніх установ, на вічах і нарадах відбивається вона і в законодавчому галицькому соймі. Для допомоги цьому рухові зачинають появлятися перші підручники для ведення науки для неграмотних, а першим таким підручником була рукова азбука укладу В. Равлюка, — але не видання „Просвіти“.

„Просвіта“ занялася справою ведення курсів неграмотности і розвела цілкому азцію в тім напрямі в краю щойно в 1903 р., коли Гол. Виділ покликав до життя просвітньо-організаційну комісію, а та вибрала зноміж себе з кінцем цього року окрему „Комісію для приборювання неграмотности“.

(Продовження буде.)

ПРИЙДІТЬ ПО

зимові пальчоки в десені,
рукавички, шкарпетки,
светери,
шалі,

Снігівці марки „Trotorn“.

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

жовних мугилів. Сиди-так розумна публіка відчуває інстинктивно, що це — привада — ведеться боротьба за владу, але в основі цієї боротьби лежать такі боротьба течій, яких не слід легковажити. Що врешті — промови міністрів абсолютно не висліджують проблеми і хоча вони пройняті „розумом і знаннями“ — треба тривіжних творів, аніж одногодинні промови, аби цей розум і знання проминували на ціле громадянство, творів, як б втискалися до мас, запліднювали їх животворними ідеями.

З усіх цих теоретичних уваг гостро актуальне — так мовити — значіння має уступ про — промови міністрів. Вчора знову одна така промова була висказана. І знову вислухати її уважно — звичайно, не літературні критики, — а політики й публіцисти. Слухали її уважно, *sine ira et studio*, сподіючись, так може, видускати з неї правду: чого саме хоче нинішній володущий у Польщі табор, що його обурює в опозиції, в якій ідеології та в якій програмі криється ця якась конвульсивна „воля до влади“ з одного боку та стихійна ненависть до суперників з другого? І знову прийшло розчарування, — знову не вийшли ми, при найкращій нашій волі, відповіді на ці питання. Знову ми почули палкі слова, безумовно говорені щиро, з великим розмахом, ба — краспорічним полетом, — але тільки слова: без змісту. В чому д-р Світальський бачить зло партійної організації? Як він уявляє собі суспільно-політичну кристалізацію громадянства? Чому „партія“ в д-ра є синонімом волосатого чорта, коли чейше не істає інша форма проявлення збірного світогляду, який бореться за познання щораз більшого гурта прихильників і привади в народі?!

Есенціальне речення із учорашнього відчиту варшавського урядового голови димісіонованої ради міністрів, це заповідь боротьби за *ліну форм політичного життя*. Що це значить? Анулювання взагалі всіх політичних партій, як форм дотеперішнього політичного життя? Зорганізування цілого громадянства у синдикатах? Але предією навіть фашизм не негує принципу існування партій, сам називаючи себе „партією“ („Partito Nazionale Fascista“), а т. зв. „фашистські корпорації“ із „Союзом синдикатських фашистських корпорацій“ на чолі („Confederazione della Corporazioni Sindicali Fasciste“) це лише один спосіб розв'язування соціального питання, — це одна з точок фашистської програми. Так само диктатура фашистської партії в Італії чи в Росії є лише методом переводження своєї програми в діло, є радше тактичним засобом, пригнобленням до реальних умов свого краю, аніж ідеологічним світоглядом. Бачи по партіях, як зборищі організованих одиниць, і по союзах, як зборищі партій, д-р Світальський страшенно поверховно розглядає проблему громадсько-політичного устрою, задирає зовсім на боці питання партійно-політичної рівноваги, не торкається врешті зовсім істини парламентаризму та істини демократії. Не диво, що знаєся у якому суперечностей: громить „балакувство“ союму, а не в лобор рахує союмові, що перше читання бюджету залагоджено всього в одному дні; варіює, що індивідуальна думка не грає ролі в партії (навіпаки: визначає індивідуальність усе багато значить в кожній партії!), та одночасно сам заявляє, що уряд не може рахуватися з розумною думкою поодиноких послів, лише безглуздом цілого союму; признає, що опозиційні партії, провалюючи уряд, повинні амагати до захоплення у свої руки влади, але іронізує з відомого комунікату опозиції про готовість творити уряд, як із непослідовності, вимушеної під натиском опінії...

Літературний критик правду каже, що про устрій крізи годі рішати на основі міністерських промов. Додаємо: ще й таких промов, які не звужують, лише поширюють площину сумнівів, і не переконують лише — розчаровують. Такі промови є справді доказом на існування у Польщі нині „атмосфери застою“. — не дивися, що політичні події, які відбуваються у цій атмосфері, мають такі динозаврські форми.

І. Кедрин.

Побили пос. Прагера.

На 15. грудня в Прешові заповіджене було віче ППС, яке відкликано. На пос. Прагера (ППС) по дорозі до трамвая напало кільканадцять людей і тяжко побили його та поранили чотирма й революверами. Одного з нападників арештували. Є ще якийсь Плоховський із рев. фр. ППС.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Учітеся, брати мої!

МОТТО: „Нещодавно було видано нового правопису“. — Проф. М. Груський: Основи нового укр. правопису. Київ, 1929. Стор. 1. Рядок 1.

Дав Боже здоров'я Українській Академії Наук, що видала новий правопис. Не тому дав Боже здоров'я, що пізніше не буде вже правописної сапатахи, опріч розгартішту, бо правопис аж таких аспраців не виявляє, але тому дав Боже здоров'я, що не нудився й цілчас мові довгої хороби.

Возьму собі книжечку в правописом, розгорну тай лізікаю собі потихенько. Сміюся, очевидно, не з правопису, а з клопоту, якого він наробить усім грамотним українцям. Схоже хтонебудь написати лист, то не так як перше, сиде і напише: тепер мусить мати словники: грецький, латинський і арабський, не рахуючи українського. Коли вже обложиться ними, тоді — шаш-мах!... напише зле.

Одним з найбільших заковик нового правопису є для пересічного українського інтелігентця апостроф. Невеличкий він, от так завабильши баглиця туберкульозу, але немешне важний і трудний до розслідування.

Щоби допомогти дорогим зем'тякам в орієнтації, я аложив „ширшу“, в якій знайдете боляч часті тих слів, що мають на своїй голові цю симпатичну запарлячку.

СУЗІР'Я НАД ШІДГІР'ЯМ

(строфи на апострофи.)

З'я'ало, а'я'ло надшечір'я.
М'якенький сніг мов пр'я б'ється.
Зв'язило бур'яни ацевір'я...
Он'ять реп'ях в бар'єри б'ється.
В полів'ї пазем'я голуб'ят
(П'ятьсот а може п'ятьдесят!?)
Безам'ятно все б'ється в т'м'я
За реп'яхове п'яле сім'я.
П'ять п'яних сп'ялося на п'яти
Лук'ян судив'яний теж з'явився).
Під'юджують ще голуб'ята,
Щоб кров'ю сніг зарум'янився.

Конечь... Більше не можу, хочби як думав. Маю, що правду, ще два рими з апострофами: адо-ров'я і безоголов'я, але нема як їх ужити. Перше хіба віднести до себе, що на адо-ров'я впливає сміх, а друге... Таки не знаю.

Здається тому, що в нас забагато цього на кожному кроці, до правопису включно.

Галактіон Чіпка.

Успіх закордонної політики Шобера.

Як повідомляє „Н. В. Журнал“ останні дні принесли велику політичну сенсацію і рівночасно великий політичний здобуток на дорозі до консолідації Австрії. Кандлер Шобер заявив у національній раді, що йому вдалося усунути всілякі непорозуміння між Австрією та Італією, що вели до напружених відносин між Римом і Віднем, та тепер вже можна говорити про приятельські, сердечні відносини між Австрією та Італією. Кандлер заявив також, що Муссоліні згодився відповісти між Австрією та Італією давні нормальні митні умови. Завдяки дипломатичним старанням Шобера, Австрія має також дістати закордонну позичку, яка поліпшить економічну ситуацію в австрійській республіці. Промову Шобера стрінули посли майже всіх партій гучними оплесками. В загальне переконання, що Шобер здобув великий дипломатичний успіх, що потверджує також офіційна заява італійського посла у Відні Аврелія. В парламенті Шобер вже поставив внесок про закордонну австрійську позичку.

Пропав бувший радник радянського посольства.

З Берліна прийшла вістка, що в загадочний спосіб пропав бувший радник радянського посольства Павлуновський-Сумароков. Здогадуються, що його вбили агенти ДПУ. Проти Павлуновського та бувш. царського сл. судді для справ надав ваги в Варшаві, Орлов, мала відбутися небаром розправа перед ап. судом у Берліні. Оба обвинувачені в фальшуванні більшовицьких політ. документів і намаганні продати їх ам. журналістові Книке-Брокерові, якого донесення спричинило процес Орлов і Павлуновський відкликалися до ап. суду, доказували, що вони невинні та що Книке-Брокер відіграв у цій справі ролю більш. провокатора. Тому що Павлуновський пропав, розправа відбудеться лише проти Орлова.

ЖАДАЙТЕ
французьких паперців
ДО КУРЕННЯ.

JOB

916

9 10

Наради у президента держави

Посли в Замку. — Марш. Пілсудський візьме участь у конференції? — Світальський буде знову прем'єром? — Чи проволікання крізи?

На 17 грудня одержали запрошення провідники союмових партій до Замку, де буде конференція в справі крізи. Запрошення дістали: полк. Славек (ББ), пос. Недзьялковський (ППС), пос. Домбський (Стронництво Хлопске), пос. Рибарський (Кл. Нар.), пос. Дембський (П'яст), пос. Ходанський (НПР), пос. Хацинський (ХД), пос. Руг (Виза), пос. Смулковський (ППС рев фр) і пос. Розмарін (Жид. Кл.). Себто запрошено тих самих послів, що вже були на конференції в Замку мин. тижня. Не запрошено марш. Дашинського та Шиманського, які були запрошені перші м. тижня. В політичних колах зазначають, що на конференції 17 грудня вперше засіде полк. Славек при однім столі з провідниками інших союмових партій. Посі клуб ББ постійно усувався від усіх парл. партій. Опозиція не надіється, щоби конференція принесла щось конкретного. Говорили теж, що в конференції візьме участь марш. Пілсудський. В зв'язі з цим пригадують, що після травневих подій на конференції тодішніх сойм провідників марш. Пілсудський говорив про „свистячий батіг“. Вістка про участь марш. Пілсудського в конференції 17 грудня не потверджена.

Кажуть, що на конференцію запросить іше бувш. прем. Поніковського, бувш. мин. Ол. Скішинського, ген. Сосновського, през. Вежбицького та дир. Суловського. Зачувати, що про віаторкову конференцію дадуть пресі комунікат. Кажуть, що в конференції візьме теж участь у характері обсерватора кер. мін-ства скарбу Матушевський.

У зв'язі з проволіканням крізи, до чого стремить санация, кружляє чутка, що прем'єром нового кабінету буде знову Світальський. Це спричинило би загострення конфлікту між урядом і парламентом. Опозиція вірить, що можливим буде проволікання крізи, що вможливить урядові, який є в стані димісії, ввести в життя бюдж. предімар на 1930 р. без вмішування законодатних установ.

В середу засідання сойму.

Маршал сойму Дашинський скакав засідання сойму на середу 18. грудня в год. 12. впол. На денному порядку перше читання закону, що змінює денкі постанови про податок від нерухомостей, внесення на зміну правильного сойм. наряд, вкінці нагальність внесення ББ про визначення надав. комісії для розгляду подій дня 31. жовтня в соймі. Всі ці справи не вимагають присутності міністрів ані представників уряду. Не є виключене, що сойм займеться справою праць союмових комісій, які не радять з причини крізи, та ухвалить постанову, яка заявиться за веденням тих праць комісіями, головнож бюдж. комісією. Можливе, що НД поставити внесення про зміну конституції так, щоби час визначений на ухвалення бюджету продовжити на 30 днів, на які сойм був відложеной. Варшавська преса повідомляє, що різдвяні ферії зачнуться 21. грудня. Речиння засідання сойму по святах іше не устійнили.

Майор Урбанович засуджений на 3 роки.

Дня 16. грудня закінчилася у Львові розправа проти майора Урбановича, обвинуваченого в цьому, що за хабарі увільнював новобранців від військ. служби. Військ. суд засудив майора Урбановича на три роки тяжкої в'язниці та видалення з війська, що потягає за собою утрату офіц. степеня. Суд признав, що майор Урбанович увільняв безправно 22 новобранців. Як обтяжуючу обставину приняв суд, що шурин обвинуваченого д-р Левін відмовився зізнавати і тим самим не потвердив оборони обвинуваченого, начеб заквестіоновані долари походили від шурини. Засуджений не приняв присуду. Його оборонець зголосив відклик.

Біржа.

Американський долар 1 90 00—8 91 00, канадський долар 8 82 00—8 83 00, чеська корона 0 26 40—0 26 42, австрійський шілінг 1 25 00—1 25 30, румун. лей 0 03 00—0 03 30, французький франк 0 34 60—0 35 10, швейцарський франк 1 73 08—1 73 13, фунт штерлінгів 43 30 00—43 40 00, радянський червонець 15 00—16 00, німецька марка 2 13 24—2 13 33.

ЗА ОКЕАНОМ.

Перед списком населення у Зл. Державах.

За три місяці, в квітні 1930 року, відбудеться загальний список населення (цензус) Злучених Держав, як відбувається що 10 літ. Цей список населення має велике значіння для уряду і народу Америки. Бо на числах про населення, про працю, майтєвий стан і т. д. будуть спиратись ріжні майбутні обчислення. А зокрема для українців і так само для інших імїгрантських національностей в Америці, цей список буде важний також з національного погляду. Бо він покаже, що тут є українці, а ще важніше, кілько їх є.

З причини неволі під чужими державами в Європі серед українців довго царила там темнота, а також пустомельське і безмежне глупе москвофільство. Тому багато наших людей, що приходило до Америки, навіть не знали, хто вони і при цензусі записували себе всїяко, тільки не українцями. Тому навіть тих нещасних „рутенів“ було у Злучених Державах, і так само в Канаді, значно менше, ніж є наших імїгрантів на американській землі. Нераз виходило таке диво, що в малій громаді, де була тільки горстка українців, у списі було більше „рутенів“, аніж у великій громаді, де наших людей було вдесятеро більше.

Тепер у Вашингтоні признано українців у списі населення. А подбати про те, щоб вони були як слід вписані, мусять самі американські українці.

Ми не дуримо себе великим успіхом у конскрипції. Бо ми знаємо, що наші галицькі москвофіли подадуть себе за „руських“. Так само майже всі підкарпатські українці подадуть себе за „руських“. Також за „руських“, на жаль, подасть себе дуже багато придніпрянців, які належать тут до московських церков та московських товариств. Подадуть себе за „руських“ також численні жидаї з України і білоруси (бо в справжній Росії жидів не було).

Отже по правді імїгранти із українських земель, українці і чужинці, створять у списі населення в Америці російську національність. Без них той національності майже не було би.

Це прикра і болюча справа, що наші брати радше представляють себе перед американським народом разом з жидами за москалів, а не хотять представити себе тим, чим вони є, синами свого народу. Та на це покищо нема ради, бо темнота була занадто велика і тепер нарід багать великі її жертви.

Та все одно, не зважаючи на те, українці в Америці повинні пильно, дбайливо і щиро припильнувати на весну конскрипції. Аби бодай всі свідомі українці були добре вписані, аби бодай вони не попалися ще раз між ріжні чужі національності. („Америка“.)

На організаційному фронті.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 8-го грудня ц. р. відбулася довірочна нарада в Залужу. В нараді взяло участь біля 250 господарів з Залужа і Вербиловця. Проводив її Антін Воробець, а справоздання з діяльності Української Парл. Репрезентації та реферат про завдання наших радних при укладанні гром. бюджетів вголосив посол Степан Кулик. Висловлено повне довіра Українській Парламентарній Репрезентації і проводові Українського Нац. Дем. Об'єднання.

СТАРОСАМБІРИЩИНА.

Дня 10-го грудня ц. р. відбулася в Старому Самборі анкета віттів і радних українців. Прибуло 120 осіб а повіту. В анкеті взяло численну участь і духовенство. Проводив селянин Іван Тукач зі Стрильбич. Про політичні, господарські й організаційні справи говорив о. сен. Татомир. Після оживленої дискусії зібрання ухвалило резолюції, в яких висказано повне довіра Українській Парл. Репрезентації, привітано почин порозуміння між українськими самостійницькими партіями і представниками білоруського й литовського народів, заперестовано проти терору московських окупантів на Бел. Україні і візвано українців над Дніпром до витривалої боротьби з наїздниками, осуджено продажницьку роботу москвофілів, радяюфїлів і комуністів і візвано громадянство до боротьби з ними, а вкінці візвано українське громадянство до оборони громадських бюджетів та до жертвенности на народні цілі: на „Рідну Школу“, „Просвіту“, Сільський Господар, українських інвалідів і т. д.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Яніні!

НОВИНКИ

— З нашого театру. В неділю вечером замість заповідженої оперетки „Циганське кохання“ грали в останній хвилині пєсу, що мала йти аж у суботу — „Чорта“ Мольєра. На перепоні заповідженій виставі станула оркестра, з якої деякі члєни не могли взяти на цей день участі в виставі. Тому „Циганське кохання“ іде аж у суботу. На середу програма лишається незміненою, гратимуть веселу оперетку „Паядик“. Пишучи про наш театр, не можемо на цьому місці стриматись від слів здивування, що на заклик до львівських громадян, які мають вигідну хату, щоб примістити в себе одного-двох артистів на короткий час побуту театру у Львові — майже ніхто не озвався. Виходило би, що для людей, які в зимі певно не користають з усіх своїх кімнат і не огрівають їх, занадто великою жертвою стає відступити одну вільну кімнату для акторів. Неодина із патріотично настроєних громадян, що амїє так гарно говорити про обовязки супроти української культури, у даному випадку амїє прекинутись, що нічого не чує. Наш театр не в силі покрити своїх мінімальних розходів, коли артистам доведеться оплачувати готелі. Коли між нашими заможніми громадянами нема таких, що хотїли би прийняти до себе безкорисно на хату наших акторів, то може найдуться між нами менше заможні, що відступлять їм у себе приміщення за невисокою оплатою.

— Ідуть морози. Телеграми повідомляють, що в центральній Росії лютують морози (10°), а в Москві і Воронїжі морози сягають 12° Ц. Хвиля цих морозів помалу пересувається на захід Європи, так що і в нас можна сподіватись морозів у недалекому часі.

— З українського національного життя за кордоном. Присвячене пам'яті Я. Бодуєна де Куртєне засідання ч. 173 Українського Історично-Фільологічного Т-ва в Празі буде у вїкторок, дня 17. грудня в помешканні Клементїнум, ч. 11. Порядок дня: Доклад дійсних члєнів: 1. Смал-Стоцького, С. О. — „Бодуєн де Куртєне як лїзкознавець і чоловік-праведник“. 2. Шелухина, С. П. — „Історична роля Бодуєна де Куртєне в українському рухові“. 3. Славїнського, М. А. — „Із спогадів про Бодуєна де Куртєне“.

— Львівська хронїка. До автомобілевого гаражу при вул. Кохановського дістався вночі злодій і вкрав два годинники-таксометри вартості 2000 золотих. — У торгівлі Макса Пістїнера при вул. Ткацькій 29. злодії вкрали товари вартості 1000 золотих. — Полїція арештувала Людвіка Борка, Дмитра Курочку, Степана Косовського, Петра Лускевича і В. Кірша, всіх за крадіжжї й обман.

— Загадочне вбивство. В Ясєневї біля Городенки найдено в городі труп Михайла Никифорука, 52-літнього селянина, убитого револьверним стрїлом у чоло. Полїції вдалося вислідити, що Никифорука того дня бавився у шинку із приятелем Андрїєм Солінським і що з шинку вийшли обидва до дому через сад, де найдено трупа. Солінського арештовано і він признався, що убив Никифорука випадково через необережність. Слїдство ще не закінчене, але правдоподїбне Никифорука справді впав жертвою випадку і необережності Солінського, з яким убитий Никифорука не мав ніяких особистих порохунків і жив з ним в добрій згоді.

— Вісім літ у комірці. Стрийська поліція поставила перед суд урядовця маїстрату І. В., якому доказано, що він перед 8 роками замкнув свою жінку до маленької комірки і так замкнув держав її досі, даючи їй тільки їжу та убрання і позбавивши всякої свободи. Протягом цих 8 літ цей урядовець мав собі іншу жінку, Христину К. Обвинувачений борониться тим, що його перша жінка була умово хора і він мусїв її замкнути, бо інакше вона була небезпечна для його життя. Тепер ця жінка просидївши 8 літ у комірці, випущена на волю і віддана лікарській опіці.

— Продовження годин праці в торгівлі. Міністерство внутр. справ опублікувало в „Дзєніку Устав“ новий розпорядок на основі якого день праці у торгівлях перед недїлями і святами буде продовжений до год. 9. вечером.

— Перед Рїздвом у Москві. „Красная Газета“ пише, що в Москві вже почалася акція проти святкування Рїздва. Підчас Рїздвяних свят у Москві відбудеться карнаваловий похід п. н. „Похорони релїгії“. На цїм карнавалі будуть висміяні релїгійні Рїздвяні обряди і богослужєння. Дохід з карнавалу призначений на будову пансіоніка „Бєзбожників“.

— Жїтва окупації Надренщини. Англїйські та француські війська, що 10 літ були залогою окупованої Надренщини і тепер повернули до

РОДИЧІ — чи звертаєте увагу на це що читають ваші діти поза школою? Янщо так — то дайте їм у руки газетку „СВІТ ДІТИНИ“ яка коштує всего 3 зол. на квартал. Жадайте її в кожній українській книгарні.

Франції та Англїї, залишили по собі серед населення окупованих земель досить поважну пам'ятку: — 15.000 дітей неправого ложа. Тепер утворилася окрема організація жінок Надренщини, яка хоче звернутися до француського та англїйського урядів з просьбою примусити своїх воєнків платити нещлїбним жінкам над чарівним Реном алїменти. Навіть німецька націоналістична прєса потверджує, що німецькі жінки Надренщини занадто сердечно відносились до окупантів їх країни.

— Нещасне кохання. У селі Гросе Остгайм в околицях Франкфурту 35-літній Христїан Вайрїф залюбився в 16-літню дївчину і хотїв з нею женитись. Молода дївчина якийсь час любила цього старшого кавалєра, а коли він заговорив про женячку, вона відповіла, що він для неї за старий і що вона любить молодшого, тоді огірчений жених кинувся на свою любовницю, підрізав їй горло так, що вона другого дня померла, а після того він сам закінчив життя саможубством.

— Напад на масонську ложу. У Букарєшті відбулася нарада члєнів централї масонських організацій у Ромунії. Підчас наради ромунські націоналісти напали на масонів, побили їх і револьверами розїгнали учасників наради, після чого адемолювали ложаль та спалили архів масонської ложі. Цей напад є протестом націоналістів проти антидержавної діяльності масонів у Ромунії.

— Арештування вбивника в Дїссельдорфі? З Праги прийшли відомости, що в Хебі арештовано військового шофера Маєра, дезертира з чеської армії, який кілька разів був караний за ріжні злочини. В останніх часах Маєр перебував у Дїссельдорфі, звідки втік до ЧСР. Полїційне слїдство виявило, що письмо Маєра є дуже подїбне до почерку письма вбивника 20 осіб у Дїссельдорфі. Вислїди полїційного слїдства в Хебі вислано для полїції в Дїссельдорфі. Але полїція з Дїссельдорфу твердить, що шофер Маєр хоч і був у Дїссельдорфі, то не в тому часі, коли невідомий вбивник убив 20 осіб і тому це ще не є певне, чи Маєр є тим злочинцем, за яким полїція пошукує вже кілька місяців.

Відозви й комунікати.

Відділ правної поради при Нар. Канцелярії.

Краєва Народня Канцелярія удїлює безплатно члєнам партії правної поради у всіх справах: самоуправних, адміністратїйних і податкових. Урядові години відділу правної поради від 9-ої год. рано до 1-ої год. вполудне.

Хто звертається лїстовно по правну раду, нехай прише на відповідь поштову марку за 25 сот. Лїсти адресувати: Відділ Правної Поради при Краєвій Народній Канцелярії, Львів, вул. Костюшка ч. 1 а, П. пов. — Краєва Народня Канцелярія.

На днях появїться заповіджений свого часу практичний порадник у справі громадських бюджетів пос. Володимира Цєлевича. Видання книжки припїзнилося зогляду на те, що від довшого часу міністерство внутрішніх справ заповідзало оголошення нового виконавчого розпорядку в справі громадських бюджетів. Цей розпорядок має появїтись у „Вїстнику Законів“ уже в найближчих днях і після його узгледнення книжка, якої рукопис є вже готовий до друку, негайно появїтись. Це подаємо до відомо всім тим, які що книжку вже замовили. — Відділ Правної Поради при Краєвій Народній Організації.

3 театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР (ТЕАТР ІМ. ТОБІЛЄВИЧА) „ДЕРКОВНА МИШ“, КОМЕДІЯ НА З ДІЇ ФОДОРА „ЧОРТ“, КОМЕДІЯ НА З ДІЇ МОЛЬНАРА.

Довго не бачили ми у Львові нашого театру. Бо довго шукав він салї, де міг би почувати себе бодай так вигідно як у пересїчному малому містечку. „Саля Ремїсничїї Палати“, де треба було збудувати провізоричну, наскрізь аматорську сцену, прїємна, прїятна своєю білиною. Невеличка вона, а все-ж досі за велика на наше патріотичне громадянство, яке мало час відвіднувати від театру, так само як від книжки.

Досить послухати двоє лїв пєси, щоб вітхнути: „ех, лїби такі артисти мали куди повернутись і могли прїбрати сцену кращою обстановкою!“ Хто бачив їх у Станиславові, розуміє їхню ніяковість, на-пїт стїмчаний помах. Одну

необережний рух і цей дощик з карт може розлетітись!

Почали з веселої комедії. Французька техніка з віденським сентиментом. Париж і Відень долають до таких несе саме стільки перцю, щоб не зробити з них чисто малярського гулішу. Хто зна, може вже й у нас є такі „церковні миші“, що шукаючи за округками в боротьбі за істнування переграють двері банкових директорів і дають на кіселище бюрової машиністки, щоб з нього почати всю свою кар'єру! Якби директор банку не мав трафаретного титулу барона, а його приятель графа, то можна було би й не думати про широкий світ панських забав і міщонських інтересів. Це ж, як на нашу добу, дуже характеристична історія про шляхи жіночої кар'єри. Бюрова машиністка це єдина бюрова професія, в якій жінка царює неподільно.

„Чорт“ Мольєра — комедія з поважнішою психологічною основою. Вона іскриться інтелектуальним діалогом і гримасними афоризмами на відвічну тему кохання. Чорт, що грає тут головну роль у сальоні однієї джентельмена є символом спокуси, сильнішої, ніж голос розсудливості й обов'язку. Ця песа обійшла від літ репертуар європейських театрів і скрізь мала великий успіх, завдяки вміль сполучі глибокої проблеми з легкою формою.

Вільність артистів відома нашому громадянству не від нині. У „Церковній миші“ вперше виступила перед львівською публікою у головній ролі п. Ленська. Львів не матиме про неї іншої думки як Станіславів, що вмів оцінити відважну й безпосередній темперамент при справжнім акторським таланті: свобода рухів, примхливий тембр голосу, виразна дикція завоювали би їй першорядне місце й на столичній сцені. У „Церковній миші“ зміла вона бути молодію, бадьорою, наївною, а в „Чорті“ накинути на себе хмаринку меланхолії. П. Крилицька мала головну роль в „Чорті“. Вона знають її силу в трагічних сценах і красномовним палі. Новинкою був її виступ у „Церковній миші“ у ролі логної дами: і в ній зміла вона створити привабливий тип.

Найкращою креациєю обох вечорів був чорт п. Блазницького. Ті, що пам'ятають цього артиста

ще зперед кількох літ, могли його не пізнати. Він набрав самоочевидності, добув із свого голосу повні тони, знайшовся з повним успіхом на незлежку ролі. А в „Церковній миші“ обирає кілька разів одески за гумористично-карикатурний тип старого бюрократів. П. Боровиків, що має в театрі заслуги талановитого артиста-декоратора і що в обох песах мав головні ролі, не бракує нічого крім дикції. Він прогитав слова, наголошуючи їх наскрізь нервово, а при його шкороговірці для більшості слухачів вони, на жаль, пропадають.

Визначені і п. Нікітін мали невеличкі ролі, так само, як деякі пані — може й не сліди би оцінювати їхнього таланту на підставі таких епізодичних ролі.

Загальне враження? Справжній театр зі справжніми артистами. Хто не втратив усього арозуміння для театрального мистецтва, той незалежно від усіх технічних тонкощів, з якими боряться наші актори, може з цікавістю стежити за їхніми артистичними зусиллями. М. Р.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „КНЯЖНА ШІКАГО“ — оперетка Кальмана.

Перша прем'єра оперетки в цьому сезоні пройшла, як і можна було сподіватися, з великим успіхом. Не тому, що „Княжна Шікаго“ має цікавий зміст, чи добрі дотепи, і не задля музики Кальмана, яка, як цього зрештою й вимагає лібретто, є далеко не така мелодійна, як в інших його оперетках, — а наслідком тої сценічної оправи, яку цій оперетці надала режисерія до спільки з дирекцією театру. Ця оправа й ціле виведення „Княжни Шікаго“ забезпечують їй довгий побут на сцені.

Зачнемо від виведення, до якого запряжено всіх тварів львівської оперетки. Самі назвища Татшанського (хоч він дістав дуже коротку роль), Корабанька, Куліковського, Рушковського, Шестиди й інших говорять про те, яке то було виведення. А коли додати, що головну мужеську партію (наслідника престолу) креував такий артист, як Вавжкович (прегарна постать, ідеальний оперетковий співак), то можемо собі уявити, як виглядала його креаци і який гураган одлесків обирав він після кожного свого виступу. В титу-

ловій ролі княжни Шікаго, ексцентричної американки, виступала на прем'єрі з успіхом нова артистка Германіана, що дублює цю партію з п. Кульчицькою.

Щож до сценічної оправи, то треба зазначити, що використано в пущено в рух всі можливі ефекти. На сцені переходить перед відцем ціла релія жіночих стрій (а ще більше жіночої парості), абільший балет, в тому й один хлопачий, пописується численними домисловими танцями, нові оригінальні декорації, прегарні світляні ефекти, хори і т. д. Все те просто пологие видця і відганяє від нього думку про те, що лібретто оперетки пусте й савальне, що музика П — мішаника джес-бенду з вальсами, а ціла акція — неприродне переплітання сентименту й темпераменту з американською штивністю, холодом і. бізнесом. Дві-три дійсно гарні мелодії і отса оправа включно з виведенням оперетки на сцені — це все, чим нова оперетка притягатиме публіку. І. Н.

Дописи.

БОРИСЛАВ. (Листопадове свято.) Бориславське громадянство святкує день 1-го листопада від ряду літ урочисто й величаво. І в цьому році пластові брацтво приготувало в церкві могилу і в часі Служби Божої повлило почесну сторожу. Місцевий парох о. Ліщинський в асисті двох священників відправив Службу Божу і виголосив патрістичну проповідь, а вітак відправив пахиду. Співав місцевий „Боян“. Після Служби Божої всі місцеві українські товариства відбули в своїх домівках урочисті засідання, а потім всі спільно в просторій домівці „Просвіти“ присвятили півторагодинний час споминам з нашої визвольної війни. Вечером зібралось громадянство в залі Народного Дому на святочні сходи, які відкрив відповідною промовою посол Максимович. Після цього учасники наших визвольних змагань виголосили реферати і деклямації на тему дня. На закінчення комітет жінок улаштував інвалідський чай, з якого дохід в сумі 100 зол. відіслав на будову дому українських інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича) — (Залі Ревіснійої Палати, на Стрілецька):
Середа, 18-го, г. 7-30 „Павини“, оперета Штольца.

Четвер, 19-го г. 7-30 „Павини“.
Субота, 21-го г. 7-30 „Чорт“, комедія на 3 дії Мольєра.

Неділя, 22-го г. 3 попов. „Павини“
Неділя, 22-го г. 7-30 веч. „Маруся Богуславна“.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 17. грудня, год. 7-30, „Княжна Шікаго“ (звичайні важкі).

Середа, 18. грудня, год. 7-30 веч. Ерос Психе Юр. Жулавського (відновлення).

Четвер, 19. грудня, год. 7-30 веч. Ерос і Психе.

Малий Міський Театр:

Вівторок, 17. грудня, год. 7-30 веч. Адвокат і рожі (гост. виступ В. Бриджінського (дешевий день, звичайні важкі)).

Середа, 18. грудня, год. 7-30 „Адвокат і рожі“, (прамальний виступ В. Бриджінського). Дешевий день, звичайні важкі.

Четвер, 19. грудня, год. 7-30 веч. Чула в Лурді — відчит письменниці Шпирівної.

Театр реві „Гонг“ — в залі кіна „Компосей“:

Вівторок, 17. XII, „Стіна плачу“: дві вистави; год. 7-30 і 9-30.

Кіна.

Аполло: На похороні (Вільям Банкі).
Касіно: Пропащие завішання (Карло Аккіді).

Компосей: Тайна почтового ящика — Пропав наречений.

Лев: Серце муляжисті (Корінна Гріфіт).

Марусенька: Пат і Патягон газетирі. Іграшки жінок.

Оаза: Трикратне весілля.

Палас: Обі злочинні фільми: Чотири чорти. Нью-Йорк у ночі (Нараток: Подорожні пос. д-ра Райха).

Пан: Ніч хотання.

Пасаж: Оборонець жінок (Рене Беа).
Стилеве: Наслідник престолу.
Фатаморган: Ії перчик.
Химера: Фарт без гальми.
Утіла: Король пачкарів.

Програма радіо.

Середа 18. XII. 1929

Варшава (1411,7) 16-15 Шкільний концерт. Краків (312,8) 16-15 Грамофонові плати. Гельсінгфорс (221,4) 18-45 Північ Лийпціг (259) 19-30 Нагнерівський вечір. Братислава (279) 16-30 Вечір творів Вебера. Талін (296) 17-30 Веч. кони. Брно (341,7) 19-05 Конц. хору. Лондон (356,3) 16-45 Концерт скрипки Страдони і сопрана Вачона. Штутгарт (360) 16-00 Концерт з Франкфурту. Гамбург (372) 20-00 Німецький вечір. Берлін (418) 20-00 Німецький вечір. Стокгольм (436) 19-45 Військова музика. Рим (441) 17-30 Полоудневий концерт. Лінгенберг (473) 17-30 Концерт мажористів. Прага (487) 20-00 Концерт з Берліна. Мільно (501) 20-30 „Кармен“ Бізета. Брюссель (509) 17-00 Концерт радіотріа. Відень (516,3) 17-20 Програма для дітей. Рига (525) 19-03 Популярний концерт. Мюнхен (533) 19-15 Військовий концерт. Будапешт (550) 17-30 Півніська музика. Москва (1100) 18-30 Симфонічний концерт. Ленінград (1000) „Півножна лодка“ Трингера. Париж (1725) 21-00 „Вертер“ опера Сенета.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Замість вінка на домовину ба. п. С. Кабаровської зложило 1-го Українських Жінок в Станіславові зол. 25, на Інвалідів УГА. 1096

Св. Миколай для чемних дітей загостить у кереху, для 18. грудня п. р. 6-4 год. поплудні до саль „БЕ-СІДІ“ (вул. Рутівського, „Народний Дім“) Ноларуни складати рано у джурних пані. — Українська Захоронка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

КОЛЯДІ. В. Безжоравний: „При Яднни“ — збірка віда на фортепиан. 3-5

ГАРНИЙ шалік і панчішка, куплені у фірми „МАЯ“, Пасуцького 27, в найкращий дарунком від святого Миколая.

ГОДИННИК ВАШІ буде найкраще направлений у найбільшій годинничарській роботні Івана Зельтенрайха Львів, на Марійська ч. 5 — З провінції просимо репарації прислати поштою — Старомодні жіночі годинники переробимо на ручні. 1002 24-7

ДНІ 15 грудня п. р. на вечірній виставі Українського Театру в залі Ревіснійої Палати на Стрілецькій площі, замінено в гардеробі дамський ситовень (чорний Tretorn) з правої ноги. Проситься о його винику в нижче названій гардеробі. 1104 1-1

КОЛЯДІ на мішаний хор Ярославенка за 3-ю золоті продаж книгари Шевченка у Львові. 1100 1-6

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

був. лікар заграничних війлік, спеціаліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб та лікарської косметики

ординує від 8-10/2 14-18, в неділі і свята від 10-11, Гірське сонце, Валюфор. Діагност. Кріотерапія. Сепараткові почекальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65-87. 31-7

На св. НИКОЛАЯ і СВЯТА

поручає великий вибір бомбонірок і святочних колекцій, найліпших чоколядових виробів первоардних фабрик фірма

Чоколяди і солодощі — ТАРЛЕР

Львів, вул. Леґіонів ч. 43, (проти головного входу Вел Театру). Прешу оглядати виставу. Увага на ч. дому 43.

Подяка.

Величкий подяка до Себе передчасно ба. п. Івж. Олексія Ільницького, реферндаря й управителя Повітової дорожньої Управи в Раї Руській. За зведичання зложення таїнних останків у могилу в Раї Руській дякуємо численному Веч. Духовенству, Ви. мюгня визначним особам, відпоручимнам усіх урядів, товариства, корпораций, національній музичній, хорів, промовцям над могилою, всім тим, що зложили вінци й квіти та всім прочим учасникам похорона. — Родина.

Подяка.

Усім, що віддали посвідку присаугу своєю участю в похоронах нашому надорожному Мужені, Батькові й Дідові ба. п. Яосифу Танчаковському та всім, що причинилися до зведичання його похоронів складавмо отсею дорогою ширю подяку.

З окрема дякуємо Впр. Духовенству в особах Впр. о. мітрат А. Базюка, о. Ем. Дуткевича, о. дир. Е. Громницького, о. канц. М. Галанти, оо. патихетів: А. Воєника, М. Ядди, А. Бучачаго, В. Лончини, С. Василіва, А. Каштанюка і В. Яценкова та оо. Тираневича Ч. С. Б. і Блаотичаго за участь в похоронах, о. крнд. А. Стефановичеві і п. Івж. І. Лучишиніві за прашальні промови; Дирекції, Учителям, молоді й хороні школи ім. Шашкевича у Львові, Ви. П. Озлі Філіп-Жиховичеві та Учителям й Ученицям Ії наукових заведень та тов. „Мішанське Брацтво“ у Львові.

Рівнож ширю дякуємо Всім ним, що висловили нам устно й письменно своє співчуття у наших тяжкій горю.

Жена, Діти і Внуки.

Подяка.

З нагоди похоронів могого мужа ба. п. Отія Александра Миронювича спішу казжити отсею дорогою сердечну і ширю подяку всім, що віддали посвідку присаугу покійному, а мене потішили в тім великій неспасті. Зосібна дякує Високоченнодобному Духовенству, Мії Коляторай, святській інтелігенції з Гернополя, делегатам українських установ, хороні з Товстолуга, оркестру і хороні з Березовиці ведної, пароніам і громадянам з Березовиці ведної та з інших сіл, арешті сердечло дякую священникам і делегатам українських установ з Гернополя за вигодження прашального слова над домовиною, та шкільній мішенній молоді за численну участь у похоронах. — Жена з дітьми, зятими і внуками 1097 1-1

Найкращий дарунок на св. Миколая

зол. 3 **ЦУКОРНИЦЯ** зол. 3
з хінського срібла тільки у
Б. Гринберга, Інгульська 4. Тел. 58-22.

Ширіть наш часопис!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Не забудьте, що найдалше до дня 25. грудня ц. р. можете викупити свою будинкову полісу в „Дністрі“ на 1930 рік, бо інакше забезпечення Ваших будинків перейде по закону в цілості до ПЗУВ.

Кооперація й інтелігенція.

Львів, 18. грудня 1929.

Вже в попередніх статтях „Діла“ зясовувано чераз, які важні перестрої відбуваються нині на господарському полі, як переводиться концентрація капіталу та яку велику роль може й повинна відіграти в цих подіях наша кооперація, як чинник господ. організації наших широких продукуючих мас для їх господ. охорони. На значіння розвитку кооперації для Польщі звернув увагу її фінансовий дорадник Девей в останньому звіті за третій квартал 1929 р., вказуючи польському урядові на кооперацію як на konieczність допомоги для розбудови.

На кооперацію звернули у нас також немалу увагу жида, найбільше зорієнтовані в господарстві, головню на творення кредитової і торговельної діяльності. Творять її по містах. У міських осередках основиються жидівські товарні склади, які є гуртовими для поодиноких членів сільських крамарів, а кредитова кооперація є мотором для торговельної. Однак це не для жидів задала їх розсіяння по селах не дуже легка, коштує багато. Не можуть конкурувати як слід з нашими кооперативами по селах, вони затратують усеж таки свою дотеперішню торговельну силу. Тому й підносяться нині шораз то маршантські голоси проти нашої кооперації. Ось недавно анголосен сенатор Ротенштайн на комісії для жидівських питань при „Інституті для дослідів національних справ“ реферат про роль жидівської торгівлі в господ. житті Польщі. В ньому сказав він м. ін., що нині 1 мільон 800 тисяч жидів, тобто 65 проц. усього жидівського населення в Польщі, заняті у торгівлі і то головню в дрібному крамарстві, падають в міру розвитку кооперації. При цьому зазначає, що головню у Сх. Галичині мусять жидівське населення під впливом широкого зросту українських кооператив покидати масово українські села і втікати до міст. Але й у містах починає їм бути не тісно.

Виходить з цього ясно, що наша розбудова кооперації є на правильних шляхах.

Однак наша кооперація набуває рішуче за мало зрозуміння серед нас самих і тому починає після повільного розвитку шораз більше кульгати. Аби причини цього явища були нам ясними, позволю собі навести для порівняння чеські голоси, чому розвивалася перед війною з повним успіхом чеська кооперація. Ось що говорить про неї провідник чеської кооперації інж. Кліндера:

„Недавно — лише влі в одній з багатьох статей на теми кооперації — читали ми в міжнародному хліборобському Інституті в Римі делегації інших держав, яким робом хліборобська кооперація досягла в нас такого розвитку, розвитку й такого впливу на розвиток чеського господарства. Я відповів їм ось так: Ми, чехи, були вже від самих кооперативних початків у тому щасливому положенні, що майже в кожному селі мався хлібороб, селянин, священник чи ремісник, що похилившись незміру на кооперативну ідею для господарського і соціального злигнення чеського народу, віддався всецільно кооперативній праці, став її апостолом і посвячував їй з повним захопленням увесь свій час, усі свої здібності, без найменшої претензії на винагороду. Нагородою для них був тільки висхідний їх кооперативної діяльності.

З цієї підготовчої праці вирости також і кооперативні товари, а вони віддали великі услуги у систематичній організації праці, в централізації опадностей і кредитів, у ревізійних чинностях та в опентралізації всіх продукційних і торговельних галузей. Знав-же наш Центрокооператив стався головним мотором для цих понад 10.000 сільських лямпок — місцевих кооператив.

Але найважливішим чинником їх розвитку було щасливе одшукання доросту. Кооперація, а не менше також школа й освітні кружки, покладали все і завжди старань, щоб саме молодь брала участь у кооп. житті, щоб підучувалася, а в хвилі, як треба буде заступити старших, щоб була вже підготовлена замість їх місце і ступаючи в їх слі-

Всі купують столову заставу, як сервіси, скло, кришталі і всяку порцеляну, краву і заграничну, як також ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
Телефон ч. 69-75.

ди, щоб вала кооперація банити до мети. Нашій кооперації вдалося вповні заінтересувати молодь господарськими питаннями, чого дозволяв мінімізаций господарський розвиток.

Читаючи це, ми так і бачимо недостачі в нашій кооперації. Маємо під Польщею майже півтора мільона продуцентів, головню хліборобів. Маємо землі, які можуть подвоїти родючість, маємо безліч сирівців до вижиткування, маємо мільони здорових людських рук до продукційної праці, до використання всіх можливостей продукції і побільшення дібр. Але ці землі добра марнуються, робучі сили тратять пребагато часу на голодному безділлі, нужді, клопотах, деморалізуючій залежності. Значить, кооперація має безмежне поле до діляння. Та ми, інтелігенція не бачимо ні тих зжерел праці і немом сльозі переходимо поруч них, ні тих безробітних, бо не допінуємо ваги кооперації. А не бачимо тому, бо хоч ми і є сивами тих дрібних продуцентів, то дістаючи їх коштом наше вишкодження, стаємо консументами і поволі стаємо на точці погляду консументів. З часом затратуємо спільноту інтересів з тими, що допомагали нам до освіти й вишкодження. В господарських питаннях не входимо в їх побожання. Не прикладаємося до того, аби побороти голод, нужду, але приймаємо чужі нам погляди, погляди консументів, усе одно: східні чи західні, погляди не нашого походження. І на них поглядаємо як на спасенні нашого народу, а не на істинних потреб наших села, продуцентів. І тому саме ми, в більшості селянські сини, але так далеко не живемо селом, що й не бачимо того, в чому саме лежить інтерес села. Цим і можемо пояснити собі те, що стоїмо налто далеко від такої життєвої янї на селі потреби, як кооперація, від зрозуміння ваги цієї величавої хліборобської будови. Тому саме така мала наша в ній участь. Тому нині учні

Дім Глинянських Килимів

фірми А. ТІР, Львів, пл. св. Духа
поручає килими й коври з чистої вовни на догідних умовах сплати.

УВАГА: Зі складом при вул. Трибунальській не має нічого спільного.

середніх шкіл не дістають відомостей навіть про основні ідеї нашої кооперації, не то про організацію чи техніку. Ні дома ні в школі про це не довідуються, ані віхто пола школою не абуджує в них зацікавлення до тих справ. А студенти вищих шкіл, а сільська молодь? Хіба припадок або дійсно крайню положення наже їм шукати хліба в кооперації і шойно тоді вони нею заінтересовуються.

Каже дехто, що цьому винен наш кооперативний світ. Бо ось наприклад: киньте оком на числа „Службовника“, органу приватних урядовців, головню кооперативних, а там знайдете статті лиш на влободженні теми, що хіба пестимим та не доіра ширять до наших кооперативних та інших установ. Шкурні інтереси споживачів помагаються там як духовна пожива для тих урядовців, що будують кооперацію, і нічого більше. Це очевидно промах цього часопису. Та на весь кооперативний світ не належить так дивитись. Кооперативні робітники-урядовці, обтяжені аж налто бузеною працею, серед злиднених винагород, серед перешкод з боку знаних нам усім чинників, стають в часом значайним тяглом у ярмі. І подивляти їх треба, що при байдужності загалу наших інтелігентних кругів витримують на дусі, та ще й ідеї поширюють. Очевидно, вони не в силі дати все потрібне для села. До цього треба всіх нас, усієї нашої інтелігенції! І шойно тоді, коли всі почнемо жити потребами села, думати категоріями продуцента, коли станемо до будови кооперації, пролажені у нас в духовного пробудження населення, коли оживимо її самими собою і нашою шкільною молоддю, коли doprowadимо до того, що саме в кооперації буде сільська молодь виростати на майбутній сільський, характерний, хліборобський елемент, — тоді кооперація, організована й ведена енергією наших продукуючих мас, стане справді сільським забором у боротьбі за наше господарство.

М. Творидло.

Єдиний фронт.

(З нагоди місяця „Просвіти“).

Прага, грудень 1929.

В сучасному житті все ширше застосування знаходить принцип — „в єднанні — сила“. Цим принципом визначається не тільки кооперативний рух, але ним переймаються також інші діялки суспільного життя. Великий здвиг в цьому напрямі помічаємо, напр., на науковім полі, де постійно зростають організації, що ставлять своїм завданням об'єднати наукові сили на ґрунті спільної праці чи спільних інтересів у певній галузі знання як в межах своєї держави, так і у всесвітньому розмірі.

Для ілюстрації цього твердження обмежуся декількома прикладами з поля педагогічної науки. За останній час повстали тут такі організації, як „Міжнародне Бюро в справі виховання“, „Міжнародна Ліга нової школи“, „Всесвітня Федерація Педагогічних Спілок“ і т. д. Анальогічне явище помічаємо й на культурно-просвітнім полі. Для прикладу назову тут таку організацію міжнародного значіння, як „Всесвітня Асоціація в справі освіти дорослих“, що в серпні ц. р. організувала в м. Кембриджі перший всесвітній конгрес. Майже в кожній країні повстали або повстають організації, які намагаються об'єднати всю культурно-просвітню працю, що провадиться на терені певної країни.

Серед таких організацій особливо визначається своєю діяльністю „Народно-просвітній Інститут ім. Масарика“ в Празі (Masarykovo

Lisov'schovni Ustav), який притягає до себе все більшу увагу з боку сусідніх і навіть далеких держав, що виявляється в формі командировання своїх представників для ознайомлення зі структурою й діяльністю цього Інституту.

Попередником Народно-просвітнього Інституту в Празі був „Освітній Союз“, що повстав з початком 1906 р. та складався з центральних чеських просвітніх організацій.

7. березня 1925 р., в день 75-літніх народних президента Масарика, повстав Інститут, перебравши до своєї диспозиції від свого попередника як матеріальні засоби, так і культурні сили, що провадили просвітню працю в центрі й на місцях. В день відкриття Інституту Масарик пожертвував йому 4 міль. чеськ. корон з національного фонду свого імені, і це, розуміється, зразу поставило Інститут на міцний ґрунт.

Народно-просвітній Інститут, згідно зі своїм статутом, є центральна дорадча установа для культурно-просвітніх інституцій в Чехословаччині, знаходиться з ним у постійнім звязку, виявляє ініціативу щодо їхньої діяльності та подає їм всіляку допомогу. З-правил Інститут безпосередньо не займається просвітньою діяльністю; він лише засновує візирцеві просвітні інституції. Інститут складається з основних членів, якими в даний момент є п'ять культурно-просвітніх організацій всеродявного значіння (Робітнича Академія, Словацька Матица,

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ВОНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

„Вільне сільське навчання“. Центральна робітнича школа та Чехословацьке Т-во Соколів та з цілої низки місцевих культурно-просвітних організацій, що прилучилися до Інституту (přidružení členové) і, накінець, з фізичних осіб які беруть участь на загальних зборах Інституту через представництво (один представник на 20 фізичних осіб).

Не буду тут докладно зупинятися на діяльності Інституту. — подам лише найголовніші дані. Так, у бібліотечній справі Інститут щорічно надсилає незможним громадам пожертви книжками (в 1928/29 акад. році надіслано 2485 громадам 47.194 книжок), організує для бібліотекарів курси та зїзди; в справі організації курсів і шкіл Інститут провадить в Празі Народний Університет, т. зв. Гусову школу, в якій протягом 1927/28 акад. року прочитано 325 лекцій при 26.345 слухачах, організує там же різні курси, музичні вечірки (в 1927/8 акад. р. муз. веч. влаштовано 22 з 3.467 слухачами), провадить курси заочного навчання (в 1928 р. було 12 курсів, на які записалося поперх 15.000 осіб дорослого населення), має випозичальню фільм для просвітних кіно, допомагає в заснуванні й реалізації дільничих театрів, видає часописи („Вістник чехословацького народного виховання“ і критичний огляд дитячої літератури — „Uho“) та різні публікації для культурно-просвітних працівників, студіює різні питання з галузі позашкільної освіти, організує зїзди й наради в справі позашкільної освіти.

На переведення своєї діяльності Інститут антратив в 1927/28 ак. р. 2563.245 ч. к.

Розуміється, у мене нема на думці порівнювати діяльність цього Інституту з діяльністю Т-ва „Просвіта“ у Львові, бо не треба забувати, що Інститут працює в умовах самостійної держави. Але всеж таки гадаю, що значно більше успіхів можна булоб досягнути й у нас, кодиб провести в життя той принцип, який покладено в основу Народньо-просвітнього Інституту в Празі, — себто об'єднати всі ці чинники, які працюють у нас на полі позашкільної освіти.

Думаю, що Освітній Конгрес, який відбувся у пересні ц. р. у Львові, наочно засвідчив його учасникам, що культурно-просвітня діяльність серед українського населення в Польщі більш за все потребує єдності щодо визначення напрямної в цій діяльності та плановірності в її практичній переденні.

На мій погляд найкращим завершенням ювілейних свят з нагоди 60-ліття Т-ва „Просвіта“ у Львові, поруч зі збіркою книжого дару на просвітні потреби, є заснування, з почину Т-ва „Просвіта“, Культурно-просвітнього Союзу, основними членами якого моглиб стати наші центральні, як „Просвіта“, „Рідна Школа“, „Союз Жінок“, „Ревізійний Союз Українських Кооператив“, Т-во „Сільський Господар“, Т-во „Взаїмна Поміч Українського Учителства“ й ін.

Ст. Сірополко.

ЗА ОКЕАНОМ.

За тривку організацію української еміграції.

Як відомо, українська еміграція в Злучених Державах різниться в неодному від еміграції канадійської. Коли наші люди в Канаді є в більшості фермерами, то в Злуч. Державах вони ще донедавна уявляли свій побут за тимчасовий і думали, заробивши меншу чи більшу готівку, вертати до рідного краю. Шойно після вирішення Ради Амбасадорів з березня 1923 р. і після перемоги більшовиків над українськими військами українська еміграція в Злуч. Державах почала тривкіше організуватися, робити заходи в справі одержання американського громадянства, закуповувати домівки й землі, братися до різних бізнесів на ширшу мету і т. д. В цій справі анголосою недавно на річному засіданні головної управи „Об'єднання“ в Нью Йорку реферат генеральний його секретар д-р Лука Мишуга. Референт поручав українській заокеанській еміграції, аби вона примувала до того, щоб її політичне значіння в Америці було якнайбільше видне і слідне. В першу чергу повинні наші люди брати діяльну участь в обох головних американських партіях: республіканській і демократичній. Тому д-р Мишуга запропонував, аби в Злуч. Державах закладало українські „центральні клуби“ демократичної і республіканської партій, які старалисяб впливати на американські партії в тому напрямі, щоб вони зацікавилися українською справою в Європі і, можливо, навіть реагували на різні події на українських землях. По проекту д-ра Мишуги слід заснувати теж окрему організацію українських фахівців, бо дуже багато українських адвокатів, інженерів, учителів, лікарів і т. д. не мають в Америці ніякого зв'язку з рештою розпорошеного українського громадянства. Спе-

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72

ПРЕЗІСІННА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

ціально товариство, що поставилоб собі за мету ширити здобутки української культури серед емігранції, відігравоб велику роль як чинник охорони української молоді перед американизацією і збереглоб її перед цілковитим аніміродоуленням. Усі ті еміграційні організації одержувалиб зв'язки з українськими установами в краю і моглиб таким чином вести більше інтенсивну діяльність в напрямі збирання складок на старокраєві цілі.

Виступ Авраменка на концерті закарпатських українців.

Для 21. листопада виступав славний український балетмайстер Василь Авраменко на концерті закарпатських українців у Бінгемтоні, Н. Я. Він сам танцював козака-запорожця, і також пописувався його маленькі школярі і школярки. Публики на концерті було понад 2.000 осіб і вся вона прийняла пописи Авраменка і його школярів з великим одушевленням. Слід зазначити, що й концерт складався переважно з вибраних кусників українських композиторів, які гарно віддавали хор при закарпатській гр.-кат. церкві св. Михайла в Бінгемтоні.

Побіда українського спортсмена в Філадельфії

Філадельфійська преса радіє, що в боротьбі двох боксерів легкої ваги, яка відбулася недавно в Філадельфії, побідив філадельфіець Іван Дзялик. Дзялик бився цим разом з Кінгом Тутом з Миннеаполіса, Миннесота. Було 8 стріч. В 8-й Дзялик завдав своему суперникові стільки влучних ударів, що той не міг уже в пору піднятися з долівки. Тому суд присудив перемогу українцеві, Іванові Дзялику. Американська преса зазначає, що переможець українців Спортівні звітники кажуть, що Дзялик зробив великий поступ від останнього виступу, який був програв. Він тоді займав оборонне становище, а тепер визнаюче. Тепер він на-силу тягнув противника до боротьби. Вони й заповідають Дзялику чемпіонство легкої ваги на цілу Америку.

Українець вибраний міським суддею.

В місті Іст Шикаго, Індіана, при виборах 5. п. м. вибраний суддею адвокат Михайло Гавран, українець родом з Оліфанту, Па.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямні!

О. ВОС. ЗАСТІРЕЦЬ.

Збитки Св. Миколая.

(Гумореска.)

Жіночка, про котру повістимо, звалася тоді, як ще дівувала Аннусю. Дівчиною мешкала у своїх родичів оподалік нашого доміства та була молодшою, гождою, веселою сусідкою. Її шанувала рідня, кланялись їй під церквою знайомі, а в читальні та на аматорських виставах тупцювали біля неї молодці. Там грала вона неабияку роль: як сильна індивідуальність, накидувала і хлопцям і дівчатам свою волю. Такі прикмети її характеру, крім її краси та чепурності, були мабуть причиною, що хлопців коло неї крутився рій. Та осліпнути відомі не підважувався.

Аннуса бачучи, що її суджений це Юдець за горами, за долинами, почала задумуватися, які-ці і журитися на свою будуччину. Родичі біди і рідня велика. Рідко хто догледяє таку тугу у дівчати хіба... ну, бачо. А вона мала такого досвідченого вуйка... Звався він Михайло і був кімнатним малярем. Ось він і каже їй: — Ганусю, молись до образу св. Миколая, світи лампку, а всятець зробить так, що вийдеш добре замуж!

Аннуса послухала вуйка і почала слати свої лісові молиби до св. Миколая, запалювати перед образом у крених, старих рамах то свічку, то лампку на оливі.

Так минуло чотири роки. Нареченого не було. Коли надійшло свято чудотворця о. Миколая, то стало воно для неї переломним. Впиряді і цього ранку знайшла вона під подушкою горішкя і чеколадки з образом якогось лицаря, та це її не дивувало. В серці повстав сумнів, чи всятець допоможе в її горю. Як не своя ходила п'ять день, нудила собою, була гнівнича, коті-ж в третій годині і 23 минут заходило сонце а родичів і рідні дома не було. Бо хто вплинов до церкви й до знайомих а хто з молодих на сватанку або зі сваточками, тоді понийшла катастрофа.

Аннуса хопила образ св. Миколая, отворила вікно і шпурнула ним у напрямі купи снігу. Замкнувши борзенько вікно, кинулася гнівно на постіль. Лежала так довго, непорочно гляючи в стелю, коли почула стукіт до дверей. Прикинулася, що нема нікого дома. Та стукіт ставав щораз то голоснішим. Відтак почула два голоси мушкетерів. Один був це голос Бартошка сторожа кам'яниці, що знав добре усі підземні і знав як стукати з успіхом. — Відчинь! — кликав він — і то зараз! Не було ради. Аннуса пригладила волосся на голові, накиннула на себе український вишиваний кафтан, прибрала милий вигляд і відчинила.

В тій хвилині почав другий незнайомий їй мушкетер кричати:

— А можеш кидати мені в карк якимсь старим богомазом з рамами на яких сила цвяхів і... Кажучи це, придивився дівчині і голос його стихав, стихав і замог, коли лампа в снігах освітила Ганусю.

— Я знаю — відповів Бартошко — то, пане, св. Миколай, а вона дівчина не дістала видко уніні бажаного даруночка. Найліпший був би для Аннусі наречений.

— Аннуса спустила очі серед такої несподіваної ситуації і не надумуючись проговорила: — Не гнівайтеся, мій пане.

Та той „мій пане“, як це навіть львівська преса повторила а перетям і суд ствердив, звався Петро Муха. Був трамвайником. Та що скажете, добрі люди, до того, що коли св. Микола тріпнув його своїми раменами в карк, нагнав йому любові до гарної Аннусі. З нею він оженився. Жив щасливо дочекався двох дітей і амансував на кондуктора.

Кілька літ пізніше, як діти підросли, знов наближався день о. Миколая. Кондуктор Петро Муха зробив жінці несподіванку, бо вона знайшла ранком біля подушки українську „Біблію“ в перекладі Куліша-Пулюя. Петро був патріот і

вірно міркував, що охоча до книжки його Аннуса буде читати Св. Письмо дітям і так буде їх „богоугодно“ виховувати.

Та св. Микола його засмутив і то неабияк. Пані Мухова втішалася дарунком, але й пригадала собі, що її товаришка Агнешка згадувала, що в єзуїтській костелі перестерігали перед читанням св. писма „на власну руку“. Радити їй люди, піти до знавців св. Писма. І хтож би міг подумати, що Анну наведуть до дослідників св. Писма, які як відомо творять релігійну секту? Сектірі втішені кондукторкою-неофіткою, вигодосили до неї в своїй молитві проповідь, запросили на нові дослід св. Писма і обдарували Анну кільканадцятьма сектантськими брошурами і величезною чорною книгою, своєю Біблією.

Бабі завернулося в голову. Господарство почала занедбувати. Обідівне було на час, бо газдиня ходила до „секти“.

Одного разу синок П. Влодко, скочив зі шафи, розбив піс, п'ять тарелів і вау. Молодий його братчик забавився в різниці: розпорів перину, а пірл напхав в нові штани тата, бо робив так ковбаси. В хаті стало пекло. Анна намовляла Пешко, щоб також пристав до „бабачів“ св. Писма. А коли одного дня пів до 6 год. вечором у часі обіду пані кондукторка повторила своє домагання, щоб муж „пішов“ до секти, тоді не стало вже Петрови терпцю. Добрий муж вибив жінку шпійкою до замітання на велике зіршення дітей і усіх люокаторів того дому.

Провідник дослідників св. Писма порадиш заплаканий Анні, щоб ввела снаргу на мужа до суду, на підставі св. Писма, а саме того місця, яке оповідало, що Фараон казав убивати жидівські діти, а Бог не допустив до смерті Мойсея.

В „третьої секції“ велів судді Анні присягати, що муж, Петро Муха, кондуктор, побив її. Анна вишляла анді пахи велику Чорну Біблію і читатами зі св. Писма доводила свій до суду.

Із гумористики нашого політичного життя.

Від трагічного до комічного тільки один крок. Наша боротьба за визволення не річ аж надто поважна, а життя української еміграції, що десять літ тиньвається по чужині, це справа дійсно трагічна, але і в цьому емігрантському житті помічаються факти, які мусимо трактувати як гумористичні явища, що нажалі деякими мало поінформованими особами серед чужинців трактуються поважно. Як це вже відомо, на еміграції проголосив себе „гетьманом усієї України“ самозванець, політичний авантюрист Полтавець-Остряниці. Від кількох літ цей „гетьман“ товчється по Європі, як Марко прохлятий, навіязує звязки з різними, навіть підозрілими чужинськими політичними чинниками, втягає у свою аферу головні чеських і німецьких каєрикалів, обіцяючи їм фантастичні копії на Україні на випадок здобуття „гетьмана“ Остряниці кінчиться компромітацією української справи, бо чужинці, які в першій хвилині дають себе часто обманути і навіть фінансують його акцію (напр. чеські католики та фашисти) то в короткім часі пізнають вартість цієї гетьманської самозванчої кліки і нажалі починають бачити в дуже чорнім світлі не тільки роботу Остряниці, але й роботу інших емігрантських угруповань. Недавно ще чеська преса розписувалася багато про головного ад'ютанта „гетьмана“ Остряниці „генерала“ Горбанюка і полавала до прилюдного відома, що Горбанюк не є жадним генералом, а звичайним фрейтром російської армії та що його політичний світогляд це світогляд громадського писаря апід Полтави.

Свого часу голосна була у Празі подорож дипломатів Остряниці до Муссоліні до Риму, яка скінчилася тим, що ці дипломати доїхали до Італії, а на поворот не мали грошей та грозило їм те, що будуть вертати пішком і тільки при допомозі нових політичних шантажів ці маюдрівники здобудли гроші на білету і вернули до Праги, де одиначкою їх працею є кавар'яні інтриги та сплетні.

Але хоч грумка прихильників Остряниці компромітуючи себе на кожному кроці, звели свою роботу до оперетковості, то всеж вона виявляє далі свою активність, а шедрий гетьман Остряниці майже що-місяця їде у Празі нових генералів, полковників (із бувших фельдфеблів), які розсилають по часописах свої портрети в генеральських мундурах, а на виставі в одного фотографа в Празі можна бачити і сьогодні портрет „гетьмана всієї України Полтавця Остряниці“ у козацькій гетьманській киреї.

В останніх часах „гетьман“ Остряниці розіслав чужинській пресі та німецьким політичним діячам своє письмо, якого зміст подаємо в скороченні, жалуючи місця для цієї не-

Навіть джентельмен
не є забезпечений від простуди і скільки нехай не жартує, до двох таблеток **ASPIRIN** швидко знова відзисає досконалий стан здоров'я.

Жадати таблеток Aspirin в оригінальній упаковці з червоною перепаскою зі знаком **BOYER**

ЦІНА: 4 штук зал. 1-10 — 20 штук 2-75
До кабути в аптеках.

BAYER

серйозної емігрантської афери. Фірма блянкету цього письма така:

„І. Полтавець Остряниці, гетьман всієї України по правім і лівім боці Дніпра, та вожд козаків“, з зміст листа говорить, що „Президія Українського Громадського Комітету у Франції, Президія Українців чужинської легії, Найвища Команда Українського Козацтва, поставили собі за ціль наближення України до Німеччини. На засіданні 23. ч. м. в Парижі під головуством гетьмана фон Остряниці постановлено звернутись до визначніших німецьких осіб та організацій з проханням підтримати матеріально працю українського визвольного руху. Гріш, зложений на ту ціль, принесе в майбутнім німецькому народові ще й користь.“

Під цим письмом підписаний „гетьман“ Остряниці і його дипломати та штабові генерали: Д. Гулай, Е. Циммерман, міністр Жеребо, міністр Алешко, Кучерук і секретар Вагнер.

А в протоколі із цього засідання говориться, що на початку нарад гетьман Остряниці прочитав міністрам свої довірочні накази, а відтак прочитано письмо та відповіді, з яких видно, що Німеччина не дуже то хоче піддержувати фінансово самозванця-гетьмана.

Прочитано також заяву, яку президент міністрів від імені Остряниці вислав урядам європейських держав та маніфест, що буде висланий посольствам різних держав світа. У-

хвалено вислати письмо до уряду УНР (Лівницького) з протестом проти його польонофільської політики і до гетьмана Скоропадського проти його русофільської політики та порішено спробувати поставити український визвольний рух під протекторат Франції без посередництва Польщі та Росії.

Не знаємо, як погодити цей факт, що уряд Остряниці хоче дістати від Німеччини допомогу та наблизати Україну до Німеччини, а рівночасно піддати українську визвольну боротьбу під протекторат Франції, але знаємо тільки одно: що для української справи булоб краще колиб усі ці міністри, генерали та полковники із штабу та уряду Остряниці, використали були свій побут на еміграції на закінчення матуральних курсів та здобуття якоїсь освіти, так як це роблять інші емігранти, а високу політику лишили особам більше компетентним до цього, більше зрілим, досвідченим і поважним.

3 харківської опери.

Вистава опери Анатолія Вахнянина „Купало“.

„Купало“ Анат. Вахнянина адобув на прем'єрі в харківській державній опері у дні 5. грудня велике powodження. Виступили в опері першорядні сили: Литвиненко-Вольгемут (сопран), Голінський (тенор), Петоржинський (бас), Будневич (баритон). Побіч них у поменших ролях співаки: Дніпровська (мецосопран), Воллинець (тенор), Васюта (бас). Незвичайно симпатично виявила себе трійка ерлуків (Глухівська, Підлісна, Калужиний). Диригував прегарною оркестрою Маргулін, а від дня 16-го грудня веде оркестр композ. Вериківський, оба визначні артисти в своєму фаху. Хори вишколював хормайстер О. Попов. Режисерував постановку опери неабиякий фаховець, С. Карпальський. Балет виставлено під проводом П. Крестова. Багато напрацювалися при постановці опери Овчинників і проф. Польфоров, що оформлював програму. Прекрасні сценічні декорації дав проф. Петрицький. Цілість випала величаво.

Про powodження опери найкраще говорить факт, що її вже виставлено при бітком вишопеній салі п'ять разів (5-го, 9-го, 10-го, 12-го і 16-го ч. м.), а в місяці грудні піде вона ще в днях 21-го, 23-го, 28-го і 31-го. Всі білети на вистави в грудні вже випродані.

Радіо на прем'єрі завело. Короткі філії слабо віддають оперу, а довгі філії можуть їти головис в неділю, коли радіо не передає політичних вістей.

Рецензії опери в загальному прихильні. Критики стверджують, що опера давня, власного типу, повсім не модерна, однак признають, що вона дуже мильдіва і має забезпечений великий успіх. Так російський „Пролетарій“ заявляє, що в ній „багато серця, оригінальної мильдівності, старої, найвної театральності і прекрасних хороших точок. „Купало“ найде скоро дорогу до слухача і буде мати великий успіх“ (7. грудня 1929 р.). „Харьковский Пролетарій“ заявляє, що „для Вахнянина, як композитора означеної епохи, характеристичним являється прямування

ві, що присягати не вільно і вона не буде прилагою Бога ображати. Суддя погрозила їй арештом. Вона відповіла гордо, що радо стане мученицею „релігії дослідників св. Письма“. Суддя покликав возного. Та адвокати обох сторін почали їй розяснювати, що має право не зізнавати супроти мужа. На це з болем серця згодилася. Суддя ухвалив задля нестачі свідків трамвайного кондуктора, мужа сектирки Анни, але повинна його при тім, щоб він не був, бо це її болить. Петро Муха подякував судді за звільнення від варті, але просив, щоб суддя відобрав жінці „ту чорну біблію, бо баба буде далі варювати і обіа зварили по заході сонця“.

Нам стало жалі бідного а доброго мужа, бо все-ж то наш земляк. Ми йому шепнули до уха: — Пале кондукторе, помірисься покищо зі жінкою, даруйте їй все, але подбайте за рік про інший для неї дарунок. Її педуга дасться янїчати чим іншим. Ви мудрий муж... Розумієте?

На днях стрів у Петра Муху. Я адивувався, бо три чверти року його не бачив. Він став тепер такий веселий і гокий, як колись була його Анна в початках її дівування. — Знаєте — сказав він мені. — Моя жінка дістала перед самим святком Миколая новий дарунок — і трохи засоромлений докинув — Бог нам дав сина. Тепер жінка така занята любово дітиною, що й не згадує про свою секту. Ніде не входить, обід є на час, а діти ліпше пигадають. Добре мене порада.

— Охрестіть сина на імя св. Миколи — сказав я, прощаючись з чесним мужем Анною — бо то св. Миколай розвеселив вас і вашу жінку справив на правдиву дорогу, яка є агіана і з українським переказом св. Письма.

ФРЕДЕРІК М. ДЖОВНІ.

Як я був св. Миколаєм.

Науку з якоїсь історії подається звичайно при літні, але цей раз дозвольте мені подати її тепер: не вбивайте віри дітей у св. Миколая! Заховуйте живую ту прегарну казку. Вона робить недалеко Різдво мильзвучною, голосною і величавою поезією!

Наші діти мусять, на жалі, надто скоро стрітутися з буденним, важким життям і того чин, есенним розчаруваннями: тому лишть їм далі ту гарну казку про доброго св. Миколая, що являється з білою бородою, в червонім строю, з різними дарунками.

Коли я був без праці, пропозовано мені, щоб я був св. Миколаєм у відділі забавок в одній великій крамлиці. Отже там я є саме тепер у відповіднім строю. Часом сміюся, а часом мало не плачу...

Та фірма уладиза велику піч з широким „коминим“ і від часу до часу я сходжу туди з мішком повним забавок, призначених до поділу між дітьми.

Ось бачиш, дураку! — говорив якійсь хлопчик до свого брата. — Ти говорив, що то татко був св. Миколаєм, а я таки знав, що то видумка твої!

— Святий Миколай, чи можу тепер дістати дивний дарунок, бо ти тамтого разу забув до мене зайти? — Взяючи чорні очі наповнились слезами; малі уста дрожали. Я хотів уже її спитати, чи була чемною дівчиною, коли щось прине-

бавити жалобі. І я зрозумів. Я ушасливив ту бідну маленьку.

Малий, пухлятий хлопчик спинився коло мене і святочно дивився. Потім почав плакати. Чому? Хлипаючи говорив: „Ти за в-великий і не в-влізеш крізь комин у м-мої кімнати!“ Я сказав йому, що він міг стати й малим і це його потішило.

Ах, ті залити! Кажу вам, що деякі вмють добре ловити. Якийсь хлопчик спитав мене, скільки коминів я вже пройшов. „Мільони, мільони!“ — я відповів. Він насупив брови, подумав, а опісля сказав: „Як можна так брехати!“ Я був дово-лений, коли він відійшов.

— А куди ти підеш, коли вже порозносиш усі дарунки? — спитала мала дівчинка. „Спати“, я сказав їй. „А де ти мешкаєш?“ питала вона далі. „Зараз коло Алі Баби в краю казок“, — я сказав їй, на щастя, це її вдовольно.

— Так, моя любе, — говорив я іншій дитині, — я ходжу по вершках дахів... Ні, я не сховаюся... Так, я вмю влазити коминим до кімнати... Ні, я не поймаю дарунків... Так, я сам собі вношу мильчочок з дарунками. — Я був дово-лений, коли вже скінчився той вогонь перехресних питань.

— Прошу, чи можу дістати цього разу білого крілика? — питав малий хлопчик. Його батько, кивнувши мені плачучо головою, а я сказав, що буду про це пам'ятати. Деякі діти приходять і два рази і при других відвідинках привносять мені веселі сніс річей, яких вони бажають.

З англійського подає

Корнелю Яворівський.

до великих музикальних форм, до видосконаленої техніки і збереження в музикальних творах національного, народного кольориту" (8. грудня 1929 р.). Як бачимо, російська преса поставилася до опери дуже прихильно.

Голос української харківської преси, також в загальному дуже прихильний, постарався подати окремо.

Уневажнення виборів у сандомирській виб. окрузі.

Велике враження в політичних кругах викликало уневажнення виборів у сандомирській виборчій окрузі, яке оголосив на днях Найвищий Суд у Варшаві. В цій виб. окрузі, що обіймає повіти Сандомир, Пиньчів і Стопницю, вишло двох послів з „Визволення“, двох з ППС і один зі „Строніцтва Хлопського“. Зате ця округа була одна з тих нечисленних, де ББ. не здобув ні якого мандату. Найвищий Суд перешле своє рішення про уневажнення цих виборів міністерству внутрішніх справ, яке має зарядити нові вибори в цій окрузі до 14 днів. Уневажнення цих виборів — це перший такий випадок в історії польського парламентаризму.

Натомість на тому самому засіданні Найвищий Суд відкинув протести, внесені проти переведення виборів у 4 інших округах, а саме: у Влоцлавку, Торуні, Грудзьондау і Свенцяхах.

Сенсаційні документи з останніх літ перед світ. війною.

„Н. Фр. Прессе“ повідомляє, що у Відні в архівах знайшли нові цікаві документи, що торкаються тайних нарад між німецьким імператором Вільгельмом II. і болгарським королем Фердинандом. Народа ця відбулася 25. жовтня 1913 року, а брав у ній участь також граф Берхтольд. Предметом наради були балканські справи. Якраз тоді між балканськими державами панував воєнний стан і Берхтольд докладав усіх зусиль, щоб не допустити до помірнення балканських держав, а навпаки, в інтересі Австрії загострювати балканські конфлікти шораз то більше.

Цар Вільгельм II. заперечував на нараді, що війна в найближчих роках неминуха і що в цій війні прийде до рішучої розправи між славянським світом, що хоче опанувати Балкан, і світом германським. В останніх роках славянство зкріплювалося, головною через скріплення Росії. Але славяни не є створені до панування тільки до служення і слухання, тому всіх стадій можна об'єднати в австрійській монархії, бо якщо славяни сподіваються визволення від Відгороду чи Москви, то ті надії можна розвіяти. Навіть Сербію, на думку Вільгельма II., можна би підчинити під впливи Австрії, якщо Австрія дасть сербам те, чого вони потребують, цебто гроші, військове вишколення та поліпшення торгівлі.

„Якщо вам буде треба в цій справі допомогти, то я витягну шаблюку“ — сказав Вільгельм II., побрязкуючи шаблюкою: — „якщо Відгород не погодиться, то треба його обомбордувати і так довго тримати під окупацією, аж воля наша буде виконана“ — додав Вільгельм.

Вільгельм дуже оптимістично дивився на вислід війни: він мав відомості, що на випадок війни в Росії вибухне революція, а коли граф Берхтольд замітив, що на випадок революції в Росії, також в Німеччині захитається монархістичний лад, то Вільгельм заперечив, що революція в Німеччині є неможлива і що Німеччина мусить побідити.

„Н. Фр. Прессе“ гостро критикує плани Вільгельма, називає їх наївними та фантастичними і підкреслює, що Вільгельм II. дуже слабо орієнтувався в політичних справах.

На організаційному фронті.

СКІЛЬЩИНА.

В останніх місяцях відбув посол Максимович аїча й організаційні наради: 21. IX. в Лавочині, 27. IX. в Козовій, 13. X. в Жувані, 14. X. в Вилкові. Віча й наради мали районний характер і були дуже численні. До союзових виборів вложено у Скільщину мало праці і тому верхівництво неспівідомості підтримували під час виборів злику. Тепер становище значно змінилося. З одного боку місцеві селення і свідомі селяни наближаються до продуктивної праці над освітленням народу, а з другого — саме життя вчить верхівництво і викazuje їхні помилки. Перед виборами їм обіщано всякі благодати і таски, але досі їх тяжке становище не тільки не змінилось, але ще й погіршилося. Все це разом зацікавило верхівництво діяльність Української Парл. Репрезентації і нашої партії, якої впливи серед верхівництва тепер незначайно зросли. Берхтовіни заперечують, що лиш раз улалося їх об'єднати; тепер до боротьби за свої права вони йтимуть лиш спільним національним фронтом.

Конференції в Замку.

Дня 17. грудня в 11. год. передпол. президент держави запросив до себе представників партій. Взяли в ній участь також прем. Світальський та мін. Цар, однак не в характері членів. Протокол цієї стенографісткою рад. цив. канцелярії Скирчинський. Президент отираючи конференцію сказав, що запросив д-ра Світальського, який буде проводити, бо він (президент) хоче сподібно вислухати дискусію, а в тей обставинах було йому справді трудно поручити з-рові Світальському місію створення кабінету. Запросив теж Цара, як бувш. шефа цив. канцелярії та свого дорадника в кінет. справах і бажав, щоб саме цій справі присвячено конференцію. Президент розумів, що настрій тепер напружений, та гадав, що його властєсть змінити. До успокоєння причинилася би зміна конституції. Це нелегко при різних поглядах. Колиб змінено конституцію, не було б чутко про домагання конституції, про її октроювання, про ген. страйк, про революцію та взагалі настав би спокій на цьому вілтинку. Колиж і далі були би такі чутки без огляду на зміну конституції, ніхто їм не вірив би. Президент вірив, що між соймом і урядом дійде до гармонії, так що сусіди завидуватимуть Польщі. Президент запросив послів не лише тому, щоб їм це сказати, але й тому, щоб послі дали спробу в дискусії над зміною конституції. Самособою ця дискусія не може мати претенсії, щоб могла бути вступом до дискусії в соймі. Президент здобув мін. тяжка чимало орієнтація в розмовах із послами, тепер ходить йому про те, щоб здобути заг. враження.

В дискусії перший промовляв полк. Славек. Він пригадав, що вже в осени радив підбути спільну нараду в справі конституції, але опозиція не згодилася. Тоді песимістично дивився на можливість ухвалення амін конституції. Тепер йому здається, що настрій змінився на краще. Пос. Неланковський заявив від ППС, що його партія все готова ставитися на заав президенту, без огляду на те, хто є в його оточенні. Дальше пос. Неланковський й уої інші посали (не виключаючи й пос. Домбського, якого становниче переліше було інакше) сказали, що готові співпрацювати над зміною конституції. Пос. Домбський сказав, що хоч не належить до ентузіастів амін конституції, то вілчував, що суспільність бажав тих змін. Усі представники клубів заявлялися за такою зміною, щоб скріпила владу президента та стабілізувала уряд. Прем. Світальський сказав, що коли ходить про аргумент, що уряд не займає становища до проекту ББ., лише поодинокі міністри, то треба зазначити, що рада мін. взагалі не займалася проектом амін конституції. Колиж би уряд займався тією справою, то положення сойму булоб трудне. Уряд не скликав налав. сесії, бо не налізав, щоб зміну конституції обговорили в тій атмосфері, на яку заслугувала. Положення було теж дражливе наслідком справи мін. Чеховича. Сойм сам мів завадати скликання сесії, однак уряд мусів би був тоді поробити з того висновки.

Пос. Розмарін про нац. меншости.

Під час наради в Замку пос. Розмарін у дискусії сказав, що справа конституції, скріплення президентової влади та стабілізації уряду може бути погоджена лише в соймі. Стабілізація уряду потрібна хоч би в госп. огляді. Треба загарантувати вповні парламент як такий, його характер і виконання ухвал. парл. уставов, бо парламентаризм являє в першорядною умовиною розвитку держави. Треба теж при ревізії загарантувати, що приписи конституції будуть виконувати. Березнева конституція має чимало важних і корисних постанов, але їх досі не ввели в життя. Це торкається переловсім жидів. Годі також поминути при працях над ревізією конституції справу нац. меншостей. Бесідник на в. представником нац. меншостей та ніхто не уважав його виступати в їх імені, але він уважав своїм обов'язком зазначити і підкреслити, що це справа вельми важна, а поагода її мусить найтисся в рамках нової конституції. Торкається це переловсім жидів, які поза охороною своїх політ. і культурних прав мусять найти теж задоволення своїх господарських домагань.

Проволікання в утворенні уряду.

Прем'єром Цар або Бартель?

Зачувати, що до проф. Бартели вілхав голова групи Зедивлення міст і сіл (віллам лівниці ББ) пос. Коєняковський. Кажуть, що проф. Бартель приїде вночі у Варшаву. Який оборот прийде би дальші події, до справа кризи є в руках през. Мосціньського та марш. Пілсудського. В опозиційних колах кажуть, що прем'єром буде або мін. Цар або проф. Бартель. Згоди щодо Цара основують на цьому, що він був на конференції в Замку. Колиж не має би бути уряд порозуміння, то участь Цара мало ймовірно, хоч би

тому, що за два роки свого урядування вілхав разів мав непорозуміння зі соймом. На думку опозиції, колиб в уряді настипили п'яни, то мусів би уступити прем. Світальський. Цар, Незабитовський та Пристор. Наслідником Цара був би або Леланський, один із визначних діячів салац. табору, або президент навл. суду Міхаліс.

З посольських кол. зачувати, що справа створення уряду ще проволічється, бо в Замку затримено справу, над якими треба доав. нараджуватися, а також треба порадитися з виш. фахівцями. Оптимісти кажуть, що криза буде вже зліквідована в найбл. часі, бо президент уже докладно поінформувався про положення в соймі.

Розправа за ограблення поштового амбулянту.

Перед тарнівським судом присяжних почався процес проти двох учасників нападу на пошт. амбулянт на шляху Розвалів-Дембидя. Грабіжники Чеслав Старосольський (радіотехнік, син радника краківського повітового уряду) і Ель. Велелко (урядовець) забрали тоді 105.355 зол. З того виклали в Познані на гуляще життя около 45 тис. зол., при чому виступали як графи Потомський та Стаженський. На першій розправі обв. Старосольський зізнав, нібито поштовець Букала, якого викликали під час ограблення пошти в рвці і який був тоді тяжко ранений — ділав у змові з грабіжниками. Це твердження заперечив св. Букала, а також обв. Велелко не твердив рішучо, щоб грабж. уляновану Старосольським, викопано в порозумінні з Букалою. Розправу відложили тоді на домагання оборонці обв. Старосольського, щоб розслідувати умови стан Старосольського.

Тепер два тарнівські лікарі аїнали, що Старосольський людина зовсім здорова та відповідала за свої вчинки.

Тепер два тарнівські лікарі аїнали, що Старів, тому що вони не є спеціалістами-психіатрами. Трибунал відкинув внесення, щоб Старосольського піддати оглядинам краківського мед. факультету. Судом присяжним поставлено 43 питання в справі злив обв. обвинувачених, однак судді після наради вернули на сая розправу з резолюцією, щоб трибунал згодився піддати Старосольського оглядинам крак. психіатрів. Трибунал згодився на домагання прис. суддів і відложив розправу до лютого 1930.

Ограблення листаря.

На дорозі між Бабицями та Крпачею (пов. Перемішль) незнайний грабіжник поравив листаря Залеського та забрав у нього 4.056 зол. і вілх. Ведуть слідство.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вілчентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. зм 25-4

— Заняття „Діла“. Вчорашнє число „Діла“ зняло Львівське Городське Староство за закінчення (три останні розділи) статті п. з. „Церковні авантюри москвофілів“. Це 29-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— Академія з нагоди ювілею Св. Отця. В неділю дня 22. грудня 1929 р. відбудеться в год. 11.45 вполудне в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові Святочна Академія з нагоди ювілею Св. Отця Пів XI. Академію влаштував Ювілейний Комітет при ласкавій співучасті Вп. п. Іваниця Приймкової, проф. Евгена Перфецького, проф. Бориса Кудрика та хорів Т-ва „Львівський Боян“ і питомців Духовної Академії. Вступ за запрошеннями. — За Ювілейний Комітет: о. мітрат Т. Войнаровський, Володимир Деякевич, д-р Степан Федак, о. д-р Йосиф Сліпий.

— Ревізія в Підгайнях. Дня 12. грудня ц. р. з наказу староства в Підгайнях поліція перевела докладну ревізію в доміві Т-ва „Просвіта“, в якій містяться всілякі українські установи як „Сільський Господар“, „Рідна Школа“ й ін. Ревізія трівала від 10. год. ранком до 6. год. веч. Чого шукали — не відомо. Забрали книгу протоколів, пам'яткову книгу й календар з 17-го року, 340 ріжних листів, обіжників, карних наказів, кореспонденцій і т. п. Крім цього забрали хрест УГА ч. 2033 і такуж мініатюрку від урядовця Івана Даниькова. Тому, що Даниьків не хотів віддати хреста, як приватної своєї власности, то його арештовано. Випущено його на волю аж з повітової команди поліції.

— Крадіж у поштовій возі. З поштового воза, що їхав з Колодич до Шманьковець, невідомі злодії акрали 15 поручених листів і два грошеві листи вартості 1000 зол. Арештовано поштаря Василя Сороку підозрілого в цій крадіжці.

— Із судової салі. Перед львівським судом присяжним вілбувається розправа проти кількох

бандитів, які ще 1927 р. напали на родину Маркуса Шнапа у Воловім та зрабували там золоті годинники, перстені та невеличку суму грошей, причім цю родину стероризовано револьверними стрілами. Дещо пізніше ці самі бандити напали на другу родину жиди Рота у Жиравці і стріляючи до залізної господарні дому з револьверів, зрабували 600 золотих. По довшій часі цю банду висліджено і поставлено перед суд. Покищо перед судом відповідає Мартин Гречух із Давидова, який був ватажком банди та Мечислав Яремко і Болеслав Непсуй із того ж Давидова. Розправа ще не закінчена.

— Ревіндикація православних церков. „Слово Польське“ пише, що справа ревіндикації костелів, які царський уряд начеб то переміняв на православні церкви, набирає тепер на Волині великого розголосу. У кількох місцях духовенство наклало вірних до спротиву проти ревіндикації та до знищення слідів, які свідчили про те, що якась церква була колись костелом. Православний єпископ Симон виголосив у Здолбувській церкві дуже гостру проповідь у цій справі.

— Трагедія у Бориславі. Власник реставрації в Бориславі Н. Полюжнин від довшого часу жив у неагоді зі своєю жінкою, яка зраджувала його та кілька разів покидала. Дня 14. XII. Полюжнин стрілив в револьвера до своєї невірної жінки і смертельно поранив її, після чого хотів наложити на себе руку, але куля відбилася від годинника, що був у кишені і навіть не поранила його. Важко поранену жінку відвезено до лікарні де перевезено операцію. Лікарі не мають великої надії вдержати її при житті. Н. Полюжнина арештувало. Ця справа викликала у Дрогобичі чималу сенсацію.

— Іде зима. Вчорашньої ночі перший раз цієї осені земля покрилася білим саваном снігу і природа вдягнула зимову ряску. На північних землях Польщі температура впала до 0° Цельсія і земля вистелена білою скатертю зі снігу. В Карпатах, особливо в західній їх частині, гори покриті глибокими сніговими верствами, які збільшуються щодня. Температура в Татрах упала на 1° Цельсія. В Закарпатті верста снігу сягає 5 см, а на шпильях Татрів 15 см. Температура біля Морського Ока впала на 5° Цельсія. Можна сподіватися, що зима загостить до нас у найближчому часі.

— Жертви праці в Яремчу. Залізничні робітники, Василь Недільчак і Михайло Стельмащук розбирали руштовання на залізничному відлукті біля Кам'яного Довбуша в Яремчі і через небережність упали з висоти 11 м. на каміння, та важко покалічені пролежали кілька годин на землі, заки прийшов автомобіль рятувального погрітвіля в Надвірній. Василь Недільчак має поломані ноги, а Михайло Стельмащук звихнув хребетний стовп і розбив голову.

— Безплатні візи до ЧСР. У найближчому часі закінчатся переговори між польським міністерством закорд. справ і посольством Чехословаччини у Варшаві в справі паспортних полекш. Ухвалено проект закону, на підставі якого безплатні візи для переїзду з Чехословаччини до Польщі і з Польщі до Ч. С. Р. будуть діставати журналісти, військові особи і державні урядовці. Але з тих полекш можуть користатися тільки ті журналісти, які є членами „Синдикату друкарів-карів“. Закон про ці полекші буде важний від 15. січня 1930.

— Нелегальні переходи через кордон СРСР. Польська статистика прикордонного батальйону, що береже кордону від Дзисни до Стовпця, вказує, що на цім відтинку в місяці листопаді із СРСР переходило 99 осіб виселених легальних, а приловлено 752 нелегальних збігців, що втікали з СРСР. до Польщі. З тої кількості збігців польські сторожі завернули назад 659 осіб, а крім того на кордоні арештовано 34 особи, підозрілі в комуністичній агітації.

— Гургани в Норвегії. Над Норвегією шалів гурган, получений з громади і блискавицями. В околицях Осля кілька сіл зруйновано зовсім. Громи западали декілька хат і пірвали телеграфічне получення. Шкоди від гурганів дуже великі.

— Вистава релігійного мистецтва у Парижі. В музею Галієра у Парижі улаштувано виставу релігійного мистецтва. У цій виставі беруть участь мистці, які у себе континуують мистецькі традиції і належать до „Товариства св. Івана“ та до інших мистецьких релігійних угруповань. На цій виставі зібрано також багато експонатів релігійної архітектури.

— Недуга Дюєя. Американський фінансовий дорадник при польським державним банком Дюєй тяжко занедужав. Лікарі заборонили йому вставати з ліжка і працювати в банку.

— Цікаве озеро. Бельгійські геологи відкрили в Уральських горах невідоме досі озеро, яке є далеко глибше, як довге і широке: його глибина сягає 236 метрів, а довжина 215 метрів. Це озеро не має жадного допливу і має дже-

рельну воду, якої температура є 17° вища, як температура повітря.

— Кінець монстрпроцесу у Сольноку. Дня 16. ц. м. у малярським місті Сольнок закінчився судовий процес проти 32 жінок із села Надьров, що троїли своїх дітей та чоловіків. Суд присягли засудив 63-літню Анну Ліпку на кару смерті через повішення, 71-літню Софію Олягову і Розалію Себестіян, Голибу, Котеляську та інших обвинувачених на досмертну в'язницю. Треба додати, що 4 жінки, які були найбільше винуваті у тій жахливій справі, довідавшись про вислідження їх злочинів, самі зажили отрую, якою позбавили життя своїх чоловіків і скінчили самовбивством.

— Найстарша людина на світі. Китайські газети подають вістку, в яку не легко повірити, але вона правдива: До Пекіну приїхав на днях із провінції Сусуан китаець, який має тільки 252 роки життя. Цей молодик цілком здоровий, має дуже добру пам'ять і любить оповідати різні свої любовні пригоди зперед 220 літ. У розмові з журналістами балакає цей добродій цікаві історії про життя китаїців за часів другої манджурської династії. Він був знахором із професії, лікував хорих різними зіллям і каже, що живе так довго тому, що не їв мяса, а тільки рослинні страви. За свого життя був він 23 рази женатий, а його остання жінка має тепер 62 роки. Посивів цей добродій шойно в сотім році життя. Перед 100 роками китайський уряд визначив йому досмертну платню.

— Справлення похибки. В останнім малім фейлетоні закралося дві друкарські похибки. Одна, це слово „п'ятдесят“, яке згідно з новим правописом пишеться „п'ятдесять“, а друге слухняний — має бути „слух'яний“.

На передніх позиціях.

(Огляд народньої праці в Ярославі 1929 р.)

Богато можна написати про життя українців у Ярославі та в ярославським повіті і це було б навіть потрібне. Однак зараз обмежуємося до огляду нац. життя за останній рік.

З давніших заслужених діячів, які будили Ярославщину до життя, слід назвати хоч би тільки таких, як о. шамбелян Погорецький, проф. Янів, д-р Михайло Станько, адвокат, тепер в Хусті на Закарп. Україні і управитель школи в Павлівському Шумський, що погинули на Вел. Україні в 1919 р. Після війни відживив у нас товариське життя меткий організатор медик Шкурат, полтавець Хмурій, емігрант з Вел. України. Коли тих людей не стало в Ярославі, наше життя значно підупало. Причиною того упадку є давнє і нове лихо, що має свій довгий корінь у нездорових відносинах.

Коли не стало людей до громадянської праці, залишився з давніх діячів на місці один тільки парох і декан, радник міста о. К. Хотинський, на якого звалено головство всіх товариств і весь тягар праці. Річ природна, що кільканацять українських товариств в Ярославі під одним головством, хоч і як працюватим, не могли якнайкраще розвиватися. Отже деякі товариства вправді жили, але деякі підупали.

Щоб привернути українське життя до переднього розвитку, а навіть обхопити в дещому такі ділянки, які дотепер лежали зовсім облобом, завязалося нове міщанське товариство „Зоря“ і перші його загальні збори відбулися 2. грудня 1928 р. Було це „сенсаційне“ товариство на ярославському ґрунті, яке, крім національного освідомлення та економічного піднесення тутешнього міщанства, постановило собі згуртувати і притягнути до себе розсипані та зовсім неосвідомлені українські елементи. Товариство це zorganizували проф. д-р Й. Пеленський, а головою його вибрано тут пораз перший людину з міщанства, свідомого промисловця п. Тому Преторіуса. Дуже тяжке завдання мало перед собою нове товариство. Воно стрінулося з різними перешкодами місцевого характеру, а притім мусіло переломати стару апатію і зневіру, в міщанських кругах глибоко закорінену. Всеж таки, маючи за собою рік праці, може виказатися деякими гарними здобутками. Воно в першу чергу винайшло собі хату з городом, де провадило сходови і наради виділу та відбуло досі протоколованих 45 засідань. Були тут відчити, т-во устроїло спільну міщанську просфору, в якій взяло участь 124 членів, далі кільканацять забав і фестинів у власному городі під національними барвами — рік досі в Ярославі невидана. Прибутки з того обернено на оплату комірного, на уладження городу з кружляком і гойданкою, як також на обстановку, що разом представляє вже значне майно товариства.

Варто ще зазначити, що при товаристві

засновано кравецьку кооперативу готових убрань. Однак перші спроби тої співробітні показались дуже тяжкі, бо до успішного розвитку такого підприємства є потрібний хоч би невеликий капітал.

Заіснування товариства „Зоря“ мало тут те значіння, що впровадило тим самим новий чинник ривалізації і суперництва в діяльності зі старими товариствами. Воно змусило їх до більшої напруги й активності, а вислідом цього є ряд нових організацій і розвів всього нашого життя в швидкому темпі.

Ще торік в осени внаслідок припливу до Ярослава кількох професорів середніх шкіл повстала тут філія „Учительської Громади“, що збиралася в помешканні „Зоря“. Та організація, маючи кільканацятьох членів з своїх місячних вкладок заплатила шкільну оплату двом бідним ученикам, а з кінцем червня, тобто шкільного року, розділила всім нашим дітям з народніх і середніх шкіл у Ярославі нагороду пильності в постаті української книжочки. Кожна дитина гр.-кат. обряду дістала таку „пам'ятку“, себто книжочку видання М. Таранька або „Просвіти“, на якій знайшла своє ім'я і призвище, класу, до якої переходить і скромну лідикацію. Таке обдарування шкільних дітей у Ярославі українською книжкою — це рівно річ доси нова й небувала. Крім цього „Учительська Громада“ улаштувала в червні пригтований курс до вступного іспиту до 1. кл. гімна., завдяки чому перейшло до гімназії кільканацятьох наших хлопців.

Під весну цього року засновано спільними силами Повітовий Союз Кооператив, який дав уже докази своєї живучості та заперуку якнайкращої діяльності на економічній полі.

З приводу згаданого чинника ривалізації кинулися й інші прожохом до роботи, улаштуваючи вистави, забави і фестин в міських парку, з чого дохід призначено на українську захоронку на Горішньо-лежайським передмістю і на українську бурсу св. Онуфрія при вул. Понятовського. Обі інституції мають свої власні муровані доми.

Спільними силами відбуто величаві свята Шевченка і „Просвіти“ на весну ц. р. Сала польської ремісничої „Глязди“ була кожним разом виповнена величезним здвигом народу з міста і з повіту.

Однак зайшли в літі випадки, що сколихнули і порушили до живого все українське населення. На Долішньо-лежайському передмістю, дуже розлогому, а замешкалому майже виключно українцями, внаслідок чого й названо му давна поляками „рускем пшедмесцем“, польські чинники приступили до будови „охронки“. Українське населення передмістя добачило в тім замах на свою душу. Думку цієї будови мав піддати тамошній учитель Кілярський, вшехлопак, помальований на підсудника, який вже має від року процес з передміщанами на тлі національної нетерпимости й образи почувань українського населення. Коли родичі дітей домагалися науки всіх предметів у рідній мові, то цей панок виганяв їх на Україну з ріжними образливими епітетами. Цегольня ки Чарториського в Шівську під Ярославом і будинок „охронки“ (доволі величавий, хоч партеровий) стоїть уже під дахом. В ньому мають поміщуватися якісь швальні і варстати. Боротися перед тим наступом треба зі всіх сил не інакше, як при допомозі української захоронки, яку треба там збудувати.

В неділю, 10. листопада ц. р., відбулося під предсідательством о. крилошанина Хотинського в домі т-ва „Зоря“ оснування, в радше відновлення улавиного і призабутого „Товариства охорони дітей і опіки над молодю“ з 1922 р. Само життя висунуло потребу й домагання мати таке товариство. Молодь шкільна і поза-шкільна, дуже часто опущена й бідна, не може виховатися на пожиточних громадах, а не раз марнується і найкращий талант. Нема в Ярославі українського сиротинця, хоч є два сиротинці польські і два жидівські. Наші діти під примусом розпучливого та безвихідного положення мусять іти до польських сиротинців. Але там приймають виключно діти польські, тобто римо-кат. обряду. Значить: поки українська дитина там дістанеться, мусить її перевести на польське (римо-католицьке). Нововідроджене товариство, якого почесним головою вибрано о. декана Хотинського, а дійсним головою п. Петра Бартошка, заслуженого урядовця дирекції скарбу, буде заступатися за шкільними дітьми, опікуватися поза-шкільними і дошкільними та поведе свою діяльність для добра українських дітей в рамках статуту.

Врешті прибуло ще одно товариство. В домі т-ва „Родина“ відбулися 24. XI. перші загальні збори т-ва „Луг“. Предсідником тих зборів вибрано д-ра Й. Пеленського, а головою товариства інж. Прибитківського.

В останньому часі крім жвавої кооперативної діяльності по селах, піднято наново зане-

швейцарський з гарантією тільки у
Б. ГРИНБЕРГА 11-В18, Сакотинська, 1

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Національний обов'язок.

Львів, 19. грудня 1929.

Нема сумніву, що все наше населення опинилося нині в обставинах важкої економічної скрути. Болючо відчуває її передовсім українське село, що приречене за безцін збувати свої різнорідні продукти, дімаючи переживає цю скруту й українське місто. Ще важче переживають теперішні важкі часи всі наші установи без винятку. Самозрозуміло, що загальна економічна скрута не могла оминути чи обійти й української незалежної преси. Наша незалежна національна преса відчувала її теж дуже болючо.

В часі, коли на наших очах переходить важку кризу немало органів польської преси, коли сфусиювано такі два варшавські сатираїстичні щоденники як „Гłos Prawdy“ й „Епока“, коли переведено при допомозі вкладу великих капіталів „відмолдуючу“ операцію на такім львівським щоденнику як „Газета Поранна“, то наша національна преса виконує далі свої важкі й відповідальні завдання без ніяких хірургічних заходів у фінансовому відношенні. Але цей факт зовсім не доказує, що наша преса стоїть так світло під фінансовим оглядом, що може обійтися навіть без інтензивнішої підтримки українського громадянства. Очевидно, що ми не беремося писати про інші українські незалежні органи, ми хочемо присвятити кілька слів нашому щоденникові.

Ще при кінці серпня ц. р. апелювали ми на цьому місці до наших читачів і прихильників, щоби прийшли нашому щоденникові з матеріальною допомогою на якимись спеціальними дарами чи датками, але звичайним виконанням обов'язку супроти нашого органу, а саме: правильною і точною висилкою передплати. Від того часу минуло кругло чотири місяці. Наш щоденник далі виконує, як виконував, свої важкі й відповідальні обов'язки супроти свого народу, супроти читачів-передплатників і навіть супроти „післяплатників“, але зате наше громадянство не дуже спінилося виконати свої обов'язки супроти свого єдиного, національного, незалежного щоденника. Деякі пренумератори залягають в пренумератору вже по кілька місяців і навіть їм не сниться зрівняти рахунок, дарма, що мали нагоду читати цілу низку пригадок і упімнень, які публікує на сторінках щоденника адміністрація.

Прикро писати про ці справи на сторінках щоденника, що скоро, бо вже 14. січня 1930 р. буде святкувати п'ятидесятиліття свого заснування („Діло“ засновано 14. ст. ст. (1. ст. ст.) січня 1880 р.). Прикро розглядати ці справи на сторінках органу, що є єдиним національним щоденником в межах Польщі. Ніяково піддавати аналізі це невідрадне явище нашої дійсності, щоби не дійти до невизначено сумних висновків про культурність і культурні аспірації українського громадянства. Бож подумати тільки, що поверх пість мільонів українців у Польщі має тільки один невеличкий щоденник тоді, коли кругло півтора мільона німців має аж кілька великих, прегарно звійнованих щоденників. Колиж зв'язати, що „Діло“ є щоденником, призначеним передовсім для найкультурніших верств нашого населення, отже в першій мірі для інтелігенції, то просто таки соромно вгаблюватися в нетри психіки того нашого інтелігента, який не тільки не радо пренумерує українську газету, але який густо-часто обходиться без ніякої газети. Очевидно, що на українського інтелігента такого типу взагалі не зробило ніякого враження навіть те, якщо єдиний український щоденник на наших західних землях перестав би зовсім виходити. Він прийняв би цей факт зовсім рівнодушно до відома. Його не боліло б ні те, що від цього втратив би на престижі український нарід, ні те, що наслідком цього не стало б найважливішої та найбільше відомої в Європі трибуни українського вільного слова.

І хоч нині всі відчуваємо незвичайно дімаючи загальну економічну скруту, то проте справа не представляється знов так безвихідно, щоби наш сільський чи міський інтелігент не міг спромогтися на своєчасну висилку пренумерати на щоденник. А саме це занедбування своєчасного зрівнювання рахунків підриває самі підстави існування кожної газети, особливо такої, що не

має крім пренумерати ніяких інших підстав для своєї екзистенції.

Від 1880 р. „Діло“ високо тримало національний український стяг, гідно боронило інтереси українського народу, безупинно працювало над кристалізацією української національно-політичної думки, твердо стояло на сторожі всіх без винятку національних позицій як на політичному так і на культурному й господарському фронті. І тому має повне право на склоні п'ятидесятого року після своєї появи вимагати від українського громадянства належної підтримки та поширення. Пів віку важкої праці такого органу в інших народів забезпечило йому велике майно, поважну матеріальну базу для розбудови, для численних технічних і редакційних удішнень, для випливання його співробітників і т. д., а в нас найстарший і єдиний нині національний щоденник не тільки що тиняється по піввіковій праці в комірні, але й бореться важко за самі підстави свого існування.

Ми далекі від того, щоби вимагати від нашої громади чогось неможливого, чогось непосильного, але маємо повне право апелювати до її патріотизму, до її зобов'язань супроти української незалежної преси. Бож нема сумніву, що серед поважників національної арістості і культурного рівня кожного народу чи не найважливішим є його преса. Посторонній обсерватор нашого національного життя, який хотів би на основі тиражу нашої преси робити висновки про нашу національну арістоту та наші культурні аспірації, мусів би

Знаєте біблійну притчу про закопані таланти?

Так само нерозумно поступає той, хто свої ошадності тримає дома, а не зложить на вкладкову книжочку в :

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

хвіба поставити нас в ряді тих, що знаходяться в стані національно-культурного примітивізму. Бож тираж усіх українських національних газет далеко не досягає нині на наших західних землях навіть сотні тисяч. Словом, сумно в нас на цій ділянці. А ще сумніше те, що єдиний український щоденник, який репрезентує західну вітку українського народу перед цілим світом у скромних шестисторінкових розмірах, не має навіть десятки тисяч тиражу.

Повинних стрічок не закінчуємо ніякими трафаретними закликами, бо хто прочитає цю статтю, той повинен зрозуміти свій національний обов'язок супроти єдиного українського, національного щоденника.

Передсвяточний Базар улаштовують кооперативи „Труд“ і „Українське Народне Мистецтво“ у Львові у адресі Львів, Ринок 39/1, від 10-го грудня до 4-го січня. — Можна купити артистичні й практичні дарунки на св. Миколая і Різдво. Випинки, гуцульські деревні й керамічні вироби, килими, образи. Діточі убори: білизна, сувеніри, фарфур. Прикриси на ялинку, килимки й п'явки фабрики „Фортуна Нова“. — Спішіть усі й оглядайте — без обов'язку купити! — Дарунок на св. Миколая дістане кожний, хто купить більше як за 20 зол.

Львів. Ринок 39, I. п.

Станиця забута громадянством.

30 літ існування Ремісничої Бурси.

30 років тому, невеличкий гурток, до якого і я мав честь належати, рішив оснувати у Львові „Ремісничу Бурсу“ як кладку, через котру могла би наша молодь переходити з села до ремесла. Мав це бути один із перших засновків утворення українського ремісничого стану.

Тоді ще не був я свідомий важливості такої станиці, а лише інстинктивно відчував її потребу. Аж нині після довгих літ праці й досвіду розумію роль у нашій життєвій ремесла, ділянки зовсім у нас занедбаной. Не можна забувати, що востанній промисл черпає свої найкращі сили з добрих майстрів і що із господарським наступом села, село для власних потреб мусить мати кваліфікованих ремісників.

Який вислід 30-літнього існування бурси? — запитає шановний читач. На це питання буду старатися подати річевий звіт. Обмежусь лише до важливіших моментів розвою цієї гуманітарної інституції.

Дня 26. грудня 1898 р. уконституувалася перша Надзвірна Рада Т-ва. В склад цієї Ради ввійшли: 1) о. Мартин Пакиш, крилошанин, 2) Василь Нагірний, архітект, 3) д-р Кость Левицький, адвокат, 4) д-р Лев Павловський, адвокат, 5) Іван Вациський, ем. майор, 6) Євген Спозарський, переплетник, 7) Дмитро Ковальський, краєць, 8) Андрій Андрейчин, літограф, 9) Петро Тябличинський, шлюсар, 10) Антін Опріск, столяр.

Дня 9. січня 1899 р. відбулося перше засідання Ради, на яким прийнято 6 хлопців та винайдено помешкання з двох малих кімнат і кухні при вул. Жулівського 11. Харчування питомців переняв член Виділу бл. п. Антін Опріск. Фонд, який стояв до диспозиції Ради саяв заведи до 5000 зол. З цього треба було покрити кошти урядження бурси, так, що на покриття денних видатків лишилася тільки мала квота.

На тім засіданні поручено мені зайнятися цілковитою бурсою. Управа звернулася з покликом до суспільності присилати датки на утримання питомців і треба признати, що суспільність відгукнулася з повним довіром, особливо наше патріотичне священицтво стануло в першій ряді і прийшло з поміччю нової установи.

Завдяки тому, міг Виділ розширити льокаль

бурси, так, що в 3-тому році діяло число хлопців до 30. Для опадності, адміністрація не домагалася ніяких коштів і всі функції адміністрації виконували поодинокі члени Ради безкорисно. Число питомців доходило не раз до 50, але пересічне число можна прийняти 35. З кожним роком росло заінтересування, бурса здідувала собі щораз ширші кола признання і довіри, так, що в році 1908. бл. п. наш артист співак М. Мишуга вручив мені разом з бл. п. Літинською, учителькою 25.000 корон. За цю квоту купили ми реальність при вул. Ходоровського 3, де містяться бурса й тепер. Таким чином бурса стала вже на твердих основах, а її гуманітарна ціль дала товчок далішим жертвам і записам. А саме о. Іван Залуцький, парох у Теребошлі записав у році 1909. більшу реальність ґрунтова в Свидові. Так одна, як і друга фундація не є обтяжена жадними довгами. Протягом 30-літнього періоду зголосилося до бурси 442 хлопців; з цього після 30 літ як кваліфіковано на челядників з динльомом 170.

З того перебули в бурсі повний час науки до визволення 129. Перейшли на удержання майстрів на короткий час перед визволенням 41. З них ходили на науку до промислової школи 82, а побирали науку по різних майстрах 36. Під то першню пору в бурсі є 34.

Цей вислід виглядає не дуже корисно, однак не треба забувати, що в середніх школах бачимо подібний стан, а може ще й гірший.

На 442 хлопців, з яких прийнято до бурси, кінчить науку лише 170. Не маємо витревалості, не маємо сильної волі; 162 питомців покидає науку після кількох місяців терміну, бо вони не можуть прирорвнитися до вартатового життя.

В році 1910 почав я випадково листування з Віденським Союзом „Ферайн фір Лерлінгс-Унтербрінгунг“ й удалося мені в Відні в цей спосіб примістити хлопців: в році 1910 вислано 11 хлопців, в 1911 — 35, в 1912 — 131, в 1913 — 156, в 1914 — 171. Разом 534 хлопців.

З того вернуло 61 з причини туги за рідним домом, а 473 лишилось у Відні на науці у майстрів, а саме: в столярстві 102, в краєцтві 176, в ковалстві 110, в шевстві 41, в п'якарстві 9, в колезістві 8, в токарстві 7, в бляхарстві 6, в ме-

ПРИПІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,

Снігівці нарізи „Tretorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

ларстві 5, в локерництві 5, в купецтві 3, в огородинстві 1, в пекарстві 1, в мельництві 1.

Висилка припинилась цілковито з початком

1914 р. Бурса у Львові під час війни, також припинила свою діяльність до року 1919. Дотерпа в тому році наново розпочала свою працю, подібно як в давніших роках, однак з цією різницею, що наша суспільність після війни майже цілком забула вже за бурсу й від неї ми до сьогодні не одержуємо жадних жертв, хоча нема дні, щоб не якась сирота або біднота не прийшла до бурси й не просила її прийняти. Ось і короткий нарис історії української ремісничої бурси, а шановні читачі самі осудять наскільки ми сповнили свій, такий важний обов'язок.

Ів. Бачинський, ем. майор.

На шлях практицизму.

(Від нашого кореспондента)

Луцьк, грудень 1929 р.

Коли я в свій час звернув увагу в „Ділі“ на те, що настав для наших національних діячів час перейти від політичної словесності до реальної роботи в розумінні задоволення практичних потреб наших селянських мас, мене не всі зрозуміли. Навіть більше, на мою адресу написаво в пресі чимало прикрих слів.

Тепер життя ствердило, що шлях практицизму в національно-політичній роботі вже намітився досить ясно й виразно. Селянство ще недавніх наших, як казали, волинських джунглів „американизується“. На це склалося багато причин. Першою серед них є — дроблення землі й необхідність шукати додаткових доходів заняття, або навіть і нового варстату праці. В авіаку з цим і соціальний гіп потроху йде в іншому напрямі, ніж це було ще недавно.

Обидники безмежної кількості землі, яка сама, як в рай, буде давати все, чого забажає млява й нерушлива українська душа, вже тратять для селянина свою привабливість. За тим, що кидають ці обидники, йдуть вже лише хлопчача й то переважно ті, що шукають міцних слів, а не змісту. Село починає відчувати й розуміти, що це значить: „нема що їсти“. Дійсно, в багатьох селянських родинах вистарчає продуктів (чи грошей за них) не для всіх членів: частина їх мусить шукати собі прожитку десь на стороні. Все частіше доводиться бачити в філії „Сільського Господаря“ молодих селян з шевськими копитами й шкірою, хлопців, що кинули різну стріху й бють молотом у кузні чи вчать ремесла в місті. Гін до ремесла помітно зростає. Ї він наслід-

ком не теоретичних закликів діячів, а наслідком спонуки самого життя.

Цей гін помічається й серед сільського життєвця. В жінах уже дозріває думка, що треба допомагати чоловікові голкою, або й цілковито присвятити себе кравецтву. Курси крою та шиття в останньому часі стали мрією майже всіх дівчат і молодих. В Рівному перші курси пройшли зі значним успіхом. На курси, що їх улаштував луцька „Просвіта“, зголосилося більше бажаних, ніж можна було сподіватися, не зважаючи на відносно значні видатки на помешкання, харчі й науку. До філії „Сільського Господаря“ зголошувалися з багатьох сіл з проханням улаштувати в них на місці такі курси (курси господинь).

Натомість чисто освітні курси, здається, будуть притягати все менше слухачів. Це явище мусить внести деякі корективи в роботу „Просвіти“, але це інше питання. Очевидним є, що молоде селянство, шукаючи заробітку, якого бракує в селі, та варстату праці поза сільським господарством, спричинить великий приплив людських одиниць до ремісничих варстатів. Викидання зайвого елемента з сіл у найближчих роках мусить значно зрости.

Цей елемент може змінити не тільки національний склад ремісничої верстви, але й самих міст. Як неминучий факт зростання цього припливу селянських дітей до міста, так і значення цього припливу для майбутнього укладу сил у місті мусять звернути на себе увагу наших громадських діячів. Вже тепер настав час думати, де й як вишколити цей майбутній український пролетаріат та яке дати йому виховання. Аджеж він

мусить привернути нашим містам утрачене віками національне обличчя.

Відповідь на це одна: українські ремісничі школи. Десятки тих шкіл уже й тепер були переповнені. Батьки, які хотіли знати шматок хліба для своїх дітей і не мають можливості вчити їх у гімназії, охоче віддавали їх до ремісничої школи. Чи повстануть такі школи чи ні, все одне: селянські діти будуть тягнутися до ремесла. Нешастя їхне буде в тому, що проходити його вони будуть у дорослому „вчителів“, які не зможуть їм ужити більше, ніж самі знають і видуть з них ремісники другої чи третьої категорії, які завшиш залишаються позаду прогресу. Крім того, те вишколення й виховання, яке вони одержують у приватних майстрів, на наших землях — виключно в чужинців, не може йти по лінії наших національних інтересів.

Приймаючи до селянських дітей, які вже самотужки шукають собі нового для них, ремісничого варстату праці по містах і містечках, у майстрів-чужинців, бачимо, що вони своїм денационалізуються. Замість рідної мови починають говорити польською — польською мовою м. шаниною, бо майстри-жиди говорять з нашими хлопцями або по російськи або перекуреною польською мовою. Ці хлопці входять у товариство чужинців, поволі затрачують зв'язок з рідними інституціями — „Просвітою“ й кооперацією, які гуртують біля себе під цей час інтелігентів і селян-хліборобів, і взагалі відчужуються від рідного національного осередку.

Мусимо твердо сказати, що діти селян — ремісники й наймити — в наших містах були забути. Пояснити це в деякій мірі можна тим, що їх було ще не багато й вони не кидалися в вічі. Тепер же, коли приплив сільської молоді до міст мусить піти широкою хвилею, питання про ремісничі вишколення й виховання на майбутніх українських громадян наших міст став перед нами в усій своїй величині.

Мусимо зацікавитися сільською молоддю в місті ще й тому, що на нашу селянську молодь уже дивляться чужинці, як на матеріал для своїх експериментів. „Мацеж Школьник“ вже влаштував ремісничі курси, на які притягає нашу селянську молодь, що швидко денационалізується. Словом, питання про створення ремісничих шкіл і курсів є вже злободенним питанням на наших землях, і наші українські культурно-освітні та економічні організації повинні вирішенням цього питання зайнятися якнайшвидше.

Спрямовуючи свою роботу по лінії практицизму, що все сильніше охоплює наші маси, наше громадянство повинно також звернути увагу ще на дві сторони життя: на організацію наших мі-

С. ГАЙДУЧОК.

П'ять днів мандрівки зимою.

„Wer rastet, der rostet“.

Виїзд зі Львова. — В поїзді. — В Крушельниці. — На Шпині. — В дальшу дорогу. — На шпині Парашки.

Саме надходило латинське Різдво 1928 р. Кілька днів вільних — тож нас шістьох з наледчиками ваги 8—10 кг і лещетами вибралося в Карпати на п'ятиденну мандрівку.

Йдемо здобувати засніжені верхи, викрадати природі красу зими в горах і стати волю в боротьбі з самим собою, ну — й перешкодами, які нас чекають. Змаг — це боротьба, тому научно назвав Боберський спорт — змагом. До того самого розуміння дійшли німці давно („Sport ist Kampf“).

Дня 28. XII. 1928, год. 5^{1/2} рано. Львів ще обертається на другий бік, аби хрипнути ще з годинку-два, а ми з різних кінців його мандруємо на дворець. Влада також задрігала, бо ні одного поліцейського. Нікому навіть не вгаді слідити нас. На „гетсманських“ валах стрічається нас двох. Забирає нас перший трамвай на зал. дворець, на дворі температура zero. На це навіть мій ніс андожується.

Минаємо скоро академічну гімназію, звідки вийшли перші лещетарі. Згадує товаришів, що поляками вирости в українській гімназії (а прецінь не педагогів тут анїні!). Хотів би я мати стільки грошей, щоб сам зафундував до вестибулю гімназії, коли сотки молоді на це не можуть спромогтися, табаницю з назвищами тих учнів, що згинувши на полі слави 1914—1920.

Дворець. Збираємося у вестибулі. Є і наш Мриц, що на лещетах тільки гин-гін, є моїх 3 учнів і ще один студент університету. Вік наш 39, 24, 20—18 літ. Яка сотня польських лещетарів їде рівнож. Зі здивуванням в очах дивляться на нас. Посмілюємо голосно, що їдемо за своїм транспортом масла для корпорантів.

Передіа Ш. класи. Поїзд рушив і всі забули про Львів з понурим Народним Домом, понурою садею Сокола-Батька, що має виховати енергію і силу молодого покоління.

Ми маємо на найближчі дні ціль, що всіх нас 5, без огляду на вік, лущить. Перекидуємося запитами, жартами. Маємо вже й першого українського „ескімоса“ і це приналежність вже до кінця мандрівки його держиться (тому, що взяв кожух з собою).

За нами вже Ширець, вже минули ми й Миколаїв з його „копачами“ (так звать миколаївців задля того, що там копають глину і роблять горшки на кілька повітів). А сонце зійшло, небо повне синяви і мороз змізгився на нашу радість узався. В Стрию він вже — 8° Р.

В Синевідську Вишнім висідаємо, бо наше завдання дістатися з Крушельниці на верх Парашку. Продовжуємо бігати і на горбку понад залізничним двірцем з лещетами на ногах беремо напрям полями на Крушельницю. Снігу обмал, сонце гріє, стає гарячо. Хоч тяжка дорога, за те добра підготовка до зовнішнього дня.

Переїжджаємо Корчин, шляхтою славний, і дорога веде здоваж ріки Стрия. Словами І. Франка:

„Прекрасна околиця довок і виширїнь!
Гадуюко Стрий там хлопчечсь,
Тут Розгірче. Сколе і діл Зелемінь.
Гуляй — куди серцю захочесь!“

А вода в Стрию на наших очах парує. Верхню одіж ми поскидали, сорочки порозпинали і тягнемо вже дорогою до Крушельниці. Двох сіло під каплицею і гріються до сонця. Горби, верхи незвичайно докладно рисуються перед нашими очима. Літом рідко це буває.

Ми на місці. Заходимо до о. Власенка. Оповідують, як парохівни, хоча шаяхта, своєю головою приходство будували (всього дві кімнати і кухня — все інше не докінчене і без стін). Продали 15 моргів ліса на будову і половину пропав (хоча шаяхта), а друга здевалювалася; трохи зрештою погубилося поміж пальцями, а за „решту“ будували. І дійсно правда, що громада великий чоловік, але й дурний.

— Бул тут кровник Стінеса. Недавно відіхав, — каже о. Власенко.

— А що тут робив? — питаю.

— От, бачте, уже два роки на медведя полює. Дійсно ходить. Тепер сидів 6 тижнів, чо-

штує його це 15.000 золотих, а медведя навіть не бачив.

— Може й нема тут — докидую недовірно.

— Є цілком певно. Але старий наперфумується, до того кашель його мучить, то медвідь адалека віткає від його „штанду“.

По короткому відпочинку рішаємо вийти ще на поблизький Шпинь (600 м.), щоб провирити сніг тай підготувитися ще ліпше на зовнішній день.

Наплечники лишаємо, переходимо потічок і за селом припинаємо лещета. Хоча снігу небагато, зате сипкий як цукор і знаменито їдеться під гору. Йдемо довгими закосами. Брилянтами мерехтять сніг, намерзлий на кущиках, а коли глянути вниз, то бачимо половину хлопців зі села, що наш вихід обсервують. А на верху доволі снігу. В один бік глядимо в напрямі Урча, а в другий до Корчина.

Зїжджаємо. Що за почуття легкості й полету! Мчїтєся закосами вниз, Мриц що-хвилі завертає телемарком, тут і там котрийсь з нас пробує, чи твердий сніг і пробує на ньому хочаки перевероту з лещетами. Мусять сільські хлопці мати неабияку радість; чи бють браво — на горі не чути.

От ми на долинї. Майже кожний на превелику радість при візді перевернувся.

— Хочу з фасом скрутити — каже ескімос — а тут уже лежу разом з кожухом.

Дійшовши на нічаїг, провирюю пульс. Показується, що найліпшу підготову має Мриц, бо пульс від виходу не підскачив у нього зовсім; у мене виказує різницю 10 ударів, а у ескімоса 44. У інших пересічні підвищення 10—20.

Протестую, аби нам у кімнаті палено, бо хочу, аби ми всі привикли до рівномірної температури.

Ранком доволі пізно вибираємося в дорогу. Йде нас тепер 8. Підпроваджує нас двох тамошніх лещетарів. Застерігаються відразу, що на сам верх з нами не підуть.

З лещетами на плечах їдемо до полуднево-західного виходу із села. Дорога повна гуду, зате ранішнє сонце весело грає на верхах.

За селом чудесний сніг і тепло, хоч є чя-

ЖАДАЙТЕфранцузьких паперців
до курення.**JOB**

916

10 10

стечових і сілських ремісників-кустарів та в творення по селах цього дрібного (кустарного) промислу.

Є в нас по селах ремісники-селяни, що займаються виробом колоторотів, вузтів, предметів бодарства і т. д. Ці промисли треба скооперативувати, удосконалити й налагодити для них правильний збут. Отак, напр., в громаді Сильно на Волинському Поліссі вироб колоторотів, бочон, грабелів вже започаткований. В містечку Кокич — значна частина міщан — шапці. Треба звернути увагу й на кошикарство, яке на Поліссі має ще дані для розвитку.

Біда лише в тому, що наша інтелігенція, з великою особливим свого пиховання, найбільше підготовлена до просвітницької, чуттєвої роботи і дуже мало до практичної.

В. Островський.

Перед ліквідацією кризи польського кабінету.

Для 19 грудня в кризові положенні не зайшла зміна. Здаються, що президент у суботу поручить місця утворення кабінету. Проф. Баргельт знов напросив президент і він, як зачувають, прийде і в четвер у ночі в год. 22-23. Санаційні комісії потверджують, що проф. Баргельт побуде у Варшаві лише один день і з того здаються, що саме йому поручать утворити кабінет. В четвер прем. Сігалевський поїде у м.п. Кішом. Незабитовський і Ставський, 6-го ж тижня, що місця утворення кабінету, після різних сироб, віддають д-рові Сігалевському. З інших сторін заперечують це і кажуть, що Сігалевський звертається від політичних зобов'язань, а займається лише публіцистикою.

Після відомих подій в Успенській церкві.

В ніч 17. н. м. відбулося на вулиці арештованих мін. педілі після відомих подій в Успенській церкві: робітників Черниш Василя і студентів Носова Дмитра й Рака Паска. Сидять в інше студ. політехніки: Вотол. Козолін.

но 10^й Р. Денеді виглядає, немов би хто набив скла і засіяв ним ціле поле. Під лещетами сухо доміється сніг, що викликає дивне почуття. Входимо в яр, ідемо його соняшним боком тільки в сорочках, короткими закосами пнемось на стрімку збіч, а там уже через ліс виходимо на т. зв. Діл.

Тут відпочинок. Маса слідів оленів, що заходили до поблизу стіжків сіна; видно і сліди диких кабанів. Варимо чай на спиртовій машині (вживаємо снігу замість води), дивимось на Синевідсько. Розгріхе.

Крушельничани працюються і вертають. Миж зїзимо лагідним хребтом, який кілометр, а потім підходимо чимраз ближче від північного боку до Парашки, що непривітно глядять на нас. А там далі входимо в бучковий густий ліс. Підхід цілком стрімкий. Ні ступенем ні звертанням не можна йти далі, бо що-хвилі зачіпає то з переду то з задку за дерева. Годі. Скидаємо лещета і з ними на плечах переходимо ту бучину, аж нарешті дістаємося до поляни. Зверху над нами. Беремо напрям на захід. Сніг зернистий, грубий немов фасоль, що-хвилі усувається в сідлу і мусите добре кантувати, аби не поїхати в перегоні з ним.

Зачинаємо брати сам верх, сонце освічує його з полудневого заходу. Сніг міниться всіма барвами, від темно-голубої аж до рожевої, немов морська філя під сонцем, і наші очі приймають відмінні барви. Мишаємо групи лише і яничок, що закутані снігом у фантастичні постаті-страхоті. Одні витягають рамена по нас, другі готові кинути потворю. Інші немов великанські білі поліпи. Очей годі від них відірвати!

Вже перші на верху, а в шойно в половині. Зідають один, забирає від мене наплечник і я, хоч сопу, як ковальський міх (а що за повітря, та легкі не можуть до схочу в ньому накупитись!), впливаюсь нарешті на верху. Оглядаємо околицю, верхи. Далеко на полудневий захід опалем мерехтять Пікуй, висунується немов великанська конія Тростин, синіє Високий Верх і інші. Витягаємо далековид, та він не потрібний. Видно кожний яр, кожну сідлу. Ліси гостро рисуються на білому тлі.

(Продовження буде.)

Засідання сойму.

Засідання сойму, скликане на 18. грудня, трепало не цілу годину. Марш. Дашинський повідомив, що одержав писмо від президента ради міністрів із повідомленням про зміну кабінету. Потім маршал повідомив, що сойм 4. березня ухвалив покласти до президентського розпорядку про устрій заг. судів. Новело передано сенатові. Досі сойм. канцелярія не одержала від маршала сенату повідомлення про заповіщення зміни у тім проєкті. Тому маршал на осв. 35 уст. конституції закон цей переслав президентові ради мін. для оголошення в Делінику Закону. Описав відчитано орочення пайо. суду про уневажнення мандатів п'ятих послів: Смоли, Круля, Власинського, Лопачового та Доброха. З черги зложили приречення послів: Базовський, Антчак, Арон Вольф, Жарський, Дентула, Криса, Коалонський та Ровицький. Зреклися мандатів: Цихонський та Роя. Пазата відіздала в першій читанні без дискусії до старої бюджетової комісії проєкт закону про продовження обов'язкової сили закону в справі виміру та побору держ. податку від нерухомостей в міських громадах і від деяких бузників у сільських громадах.

Підчас промови нового пос. Жарського (помучив) пос. Вавжиківський (БВ) серед галасу переривав бесідникові, звертав увагу, що представник чужої держави не має права промовляти в польському парламенті. Маршал прикинувся до порядку і пос. Вавж та пояснив, що не переривав пос. Жарському, бо хотів бути об'єктивним і сповити свій обов'язок супроти меншості.

Описав присутність сойму до обговорення 3-ої точки денного порядку палати внесення пос. Ставського в справі вибору спец. комісії для розгляду події в соймі 31 жовтня. Наглість внесення мотивував пос. Подольський (БВ) і домагався, щоб сойм вибрав комісію з усіх сойм. клубів для розгляду справи. Пос. Прагер, (що прийшов на засідання об'єднаний, бо його нещодавно побили на вулиці його противники в БВ) заявився не проти палати внесення, а проти його форми. Предкладає відіслати внесення до рег. комісії, щоб вона визначила компетенцію спец. комісії. Бути на віху його противники в БВС) заявили не те, що цілком в правильності для послів не можуть промовляти за палатой, лише один за, другий проти. Марш. Дашинський каже, що пос. Прагер розмовляв про виявлення правди, але звернув увагу, що форма внесення невідповідна. Голоси в БВ: Ага! Марш.: Що це за дала? Що це за інтелігентні оклики? Нос. Прагер домагався відіслати справу до рег. комісії, щоб вона переклала проєкт, передбачені в тім уступі. Пос. Санішпа: Себе ад календаре гремас. Марш.: У суботу звітимо друге засідання.

Палата внесення БВ сойм ухвалив означеною більшістю та постановив відіслати його до рег. комісії.

На цьому тичеряво денний порядок. М. і. зголосив внесення ПНС. Визволення, Стр. Хл. ННР, і ХД-33 проєктом закону про охорону свободи виборів перед надужитими влади урядовців. Внесення не відіслали до правничої комісії.

По тичеряві денного порядку пос. Вавжиківський зголосився до голосу. Марш. Дашинський сказав, що міг би не дати голосу постанові, який допустився тяжкої провини супроти маршала, однак не користується цим правом. Пос. Вавжиківський зазначив, що протестував проти промови домих, посла, який доміг приречення. Пригадав подію з ост. засідання та каже, що коли в інших парламентах заявлявся влахта чужої й ворожої держави, то парламент інакше зареагував би. Марш. Дашинський пригадує, що виключив кількох послів із двох засідань. Голоси БВ: Аж на два засідання! Марш. Даш.: Ви хотіли би, щоб я їх нарав смертю ввесьлеть на лінійці. Для тих кількох пайо можна бути поблажливим навіть понад правнички. Польща не захитається від їх прапору.

Найближче засідання сойму.

Найближче засідання сойму визначено на суботу 21. грудня в год. 11. передпол. На порядку звіту комісії в справ. які їм передано.

Спец. комісія для розгляду подій у соймі 31. жовтня.

Ухвали рег. комісії та пос. незайманості.

Для 19. грудня було засідання регуляційної комісії та посольської незайманості під проломом пос. Лібермана. Під наряди взяли внесення клубу БВ в справі створення спец. комісії для розгляду події у соймі 31. жовтня. Реферувал пос. Подольський (БВ). Пос. Звезинський (Кл. Нар.) постановив внесення, щоб спілку і аналіз комісія переслухувала під присягою та щоб комісія мала право жалати від адм. влади звільнити адм. урядовців і офіцерів від уряд. тини. Проти внесення пос. Звезинського заявили послів в БВ Подольський і Вирна. Після дискусії в голосуванні 8 гол. проти 5 прийняли внесення пос. Звезинського. Описав ухвалити число членів ко-

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селективність! — Велика сила і ідеальна чистість відбору! — Вилучує під гарантією фабричну, льокальну стацію!

Сотні листів з подякою свідчать про нечуване приємне пробосе, значини цього радіоного апарату на полі радіоної техніки, тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат!

Генеральне представництво:

ЛЕВ і ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, ЛЕГІОНІВ 1. — Телефон ч. 458 і 459.

місії в, а саме в БВ з. ППС з. Визволення, Українського Клубу. Нар. Клубу та Стр. Хлопського по 1.

Описав комісія радила над внесенням лівих партій, центру і Кл. Народового в справі зміни правилника сойм. нарад. Реф. пос. Ліберман сказав, що обо внесення стремлять до усправлення діяльності сойму, до забезпечки спокою сойм. нарад. до оборони меншостей перед мажоритарією, але й до оборони більшості перед терором послів, що хотіли би з різних причин спияти перебіг сойм. праць. В дискусії на внесення референта прийняли новий принцип, що пос. мандат рахується від оголошення на публ. засіданні окр. виб. комісії, а мандат з держ. листи від дня оголошення вислуду виборів в держ. листі в Моніторі Польським. Прийнято теж нову стилізацію 15. уст. правилника, на основі якої проєкт закону, зголошений урядом, мусить бути відісланий до комісії і не може бути відкинений в 1. читанні пленумом сойму. Прийняли внесення Нар. Кл., що замкнення сойм. сесії не повинна ані на склад сойм. влади, ні на склад комісії. Це торкається теж пос. внесення, які переходять на навбл. сесію в такім стані, в якім були в хвилі замкнення попередньої сесії.

Після англо-радянського порозуміння.

Виміна політичними представниками.

Великобританія призначила своїм повноважним послом до Москви сера Есмонда Овія. Есмонд Овія вже прибув до Москви і почав свою працю. Більшовицький уряд призначив своїм політичним представником до Лондону Сокольников. Сокольников прибув до Лондону ще 12. грудня і почав там своє урядування. Як відомо першим радником лондонського пол. представництва СРСР є б. пол. представник у Варшаві Богомолів.

Внесення Укр. Клубу у справі укр. мови в нарадах сойму.

Для 19. грудня на засіданні сойм. регуляційної комісії підчас нарад над внесенням сойм. партій у справі зміни правилника перебігу нарад сойму до уст. з тогож правилника зголосив пос. Загайкевич внесення, щоб цей уступ доповнити постановою, що признавала би послам непольських народів право промовляти мовами тих народів.

Внесення спротивився пос. Звезинський (НД) і Бирла та Подольський (БВ). Посли ці говорили, що колиб внесення пос. Загайкевича прийняли, то це ввело би до нарад 7 мов, по частині незрозумілих для маршала і йому відібрано би так можливість контролювати промови послів, а це довело би до багато надужити і неможливого би вести правильні сойм. наради. В обороні українського внесення промовляв крім референта пос. Лібермана (ПНС) також пос. Пужак (ПНС). Він вказав, що послам непольських народів треба признати право, якого вони домагались, коли сойм хоче бути вірним конституції. Нема чого боятися, щоб пос. непольських народів надужити не право. Найправильнішим доказом, що можна здійснити не право, є дані австрійський парламент, у яким приноровлювали право, що постанало відносно промовляти в різних мовах. Пос. Подольський, заявився проти внесення пос. Загайкевича, сказав, що трибуна польського парламенту призначена для творення законів цілій державі шляхом та порозуміння. Дискусії на тему прав нац. меншостей в рег. комісії не хочемо зачиняти, а якнайрішучіше заявляємося, щоб покласти на аничай, які були в займаних державах. Польська суспільність і її представники зуміють у відношенні до нац. меншостей випустити вихід, який легше дасть нагоду дійти до повної співпраці з тими меншостями, ніж введення методів чи то цілених чи по австрійських займаних, БВ, протиставляється передовсім покласти увагу на аничай займаних держав, головнож на методи данньої Австрії, яка заважала наче хатинка з пар.

Проти внесення зголосили БВ, НД, Паст і ННР, за внесення соціалісти та пос. Батинський і Визволення. З другий парол. Визволення Путок адержався від голосування.

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІЗІВНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛАНОВІ КОРОНИ.

754

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

21-30

Більшовицька облуда.

Орган ЦК КП(б)У про ліквідацію окремого комісаріату земельних справ при уряді УСРР.

Як це вже нашим читачам відомо, російські комуністи рішави централізувати земельну політику всіх т. зв. союзних республік СРСР виключно в руках московського державного апарату і в тій цілі прийняли насамперед відповідну постанову на пленарній сесії Центрального Комітету Весоюної Комуністичної Партії, а пізніше провели ухвалу відповідної законної постанови про скасування окремих народних комісаріатів земельних справ при урядах союзних республік і про утворення одного загального комісаріату при московському уряді СРСР на другій цього року сесії Центрального Виконавчого Комітету СРСР. З нагоди цієї постанови харківський орган Центр. Комітету КП(б)У „Комуніст“ з 12 грудня ц. р. пише:

„Об'єднуючи свою роботу в загальносоюзному органі, союзні та соціалістичні республіки цим самим ще раз засвідчили нерозривність політичної спілки трудящих. Не менш плочно виявилось також і організаційно-господарське значіння утворення союзного Наркомзему. Зіткненням суцільно колективізацію рільництва, ми підходимо щільно до питання про районування сільського господарства нашого Союзу за галузеву ознакою (!). Ми стоїмо напередодні спільного на території нашого Союзу районів чисто зернового господарства, районів технічних культур, районів із скотарським ухилом господарства, районів технічних культур тощо. Щоб розв'язати це завдання, ми змушені будемо вийти за межі територіальних меж тієї чи іншої республіки. Так розв'язати це завдання, як цього вимагають міркування господарської доцільності, було б цілком неможливо, аби не узяли раз і назавжди вимоги, колиб сільське господарство розвивалось й на далі кермоване окремою волею та розумінням тієї чи іншої республіки“.

„Величезний політично-господарський момент у справі утворення союзного Наркомзему — це рішуча заява сесії Центрального Виконавчого Комітету про обереження максимальної ініціативності та місцевими та автономними республіканськими органами в галузі практичного здійснення завдань соціалістичної реконструкції сільського господарства. Цим підкресленням забезпечується можливість у рамках загальносоюзного плану та загальносоюзного керівництва, союзним республікам та всім частинам нашого Радянського Союзу урахувувати свої соціальні й господарські особливості, перебудовуючи своє сільське господарство. Усім, хто скотів би у факті утворення союзного Наркомзему вбачати замах на прерогативи національних республік, наш пролетаріат може відповісти: права національностей ще більше будуть міцніти, ще більше буде їм приділяти уваги союзний уряд, бо господарські інтереси кожної союзної республіки віднині будуть ва об'єкт державного піклування не тільки місцевих республіканських органів, а й усього нашого Радянського Союзу“.

Словом, у них все на виворіт. Коли Україну позбавили свого власного комісаріату земельних справ, то тим самим звузили, обмежили обсяг її автономних прав. Так каже львівка. За те комуністи твердять, що скасування окремого міністерства земельних справ на Україні це „зміцнення прав“ українського пролетаріату. Ось так то комуністи замістряють „своєму пролетаріатові“ голову, доказуючи, що біле є чорним і навпаки. Але „зачем дурака ваяти“. Чи не краще було б комуністам скасувати всі автономні (самостійні) комісаріати УСРР і потім наиксати, що від того „права національностей ще більше міцнітуть“, бо „союзні та соціалістичні республіки цим тільки засвідчили нерозривність політичної спілки трудящих“, а з пліччати за те, „союзний уряд буде ще більше їм приділяти уваги ніж досі“. Колиб комуністи так зробили і сказали, то поступили б не по половині, але цілком логічно та згідно з канонами своєї програми. А так вони тільки крутять, тільки ошукують та брешуть і тим самим компрометують усе своє на експорт підтримувану, іби програму тому про принавачення ними кожному народові права на самобачення аж до відділення“.

Передплатити часопис — значить сповнити перший обов'язок культурної людини

НОВИНКИ

— На волі. Студ. Богдан Кравців, Іван Шиманський, Омелян Верхола та Онискевич, які були арештовані в зв'язку зі студентськими демонстраціями перед радянським консульством і московськими інституціями, випущені дня 17. XII. на волю.

— „Свій до свого“ у практиці. Із Глустого пишуть нам, що на днях до цього містечка приїхало двоє функціонерів Ревізійного Союзу і замешкали в жидівському готелі, хоч у тому містечку є дуже добрий урядовий готель та реставрація українця Корнелія Лагодинського, де можна мешкати і харчуватись дешевше як у жидівському готелі і хоч власник українського готелю запропонував сам панам ревізорам кімнати у своїм готелі дешевше, як у жидів, то не одержав ніякої відповіді.

— Львівська хроніка. Поліція закрестіонувала у злодія 2 кожухи та кілька метрів білого сукна, невідомих власників, які можуть відібрати ці річі в поліційних урядових годинах. — Поліція арештувала Кароліну Свистюкову, Степана Мириніза та Філіппа Ребіньського за посередництва в справах розпусти і за намову дівчат до продажної любові. — Іван Кубачинський, замешкалий при вул. Пастів 17, повідомив поліцію, що його 13-літній син, Маріян, перед тижнем утік з дому і досі не вернувся. — Підчас бійки між паним гостем Іваном Ярим і кельнером Тененбаєм у реставрації при вул. Янчевських 1, кельнер розбив пляшкою голову п'яного гостя і то так сильно, що його відвезено до лікарні, а кельнера з реставрації Міри Шаф арештовано. — Поліція арештувала за крадіж Володимира Кучму. — На вул. Міхкевича особний автомобіль, у якому їхала графиня Шуйська і Серватовська, зіткнувся підчас скорі їзди з автомобілем-таксіною, в якій їхала Ліда Савкевич і Збігнєв Емірський, польський поручник. Підчас катастрофи графиня Шуйська поранена в чоло, а Емірський та Савкевичі шофер потерпіли також поважне поранення. Шофера Вандера арештовано.

— Смерть пастуха. Недалеко Куляського Радзевіва пастух Осип Ганський провадив до рогого величезного бугая. На нещастя на дорозі висунулося кільце із бугайового носа, а коли пастух пробував це кільце знов наложити бугаєві на ніс, той розлютився, вхопив пастуха на роги, відтак юну об землю, поломив йому ребра, розтратавав ціле обличчя так, що пастух другого дня помер. Особи, що пробували рятувати пастуха, були також легко потурбовані.

— Смерть найтяжчого чоловіка на Закарпатській Україні. В селі Крива на Закарпатській Україні помер на днях Ілько Попович, який важив 160 кг. і був найтяжчим чоловіком на Закарпатській Україні. Його родина оповідає, що цей товстезний Попович харчувався завжди майже тільки бараболою і рибкою.

— Обійчик у справі „Каси Хорих“. На днях опубліковано обійчик міністра праці Пристора, який дасть лікарі Каси Хорих можливість лікувати пацієнтів без огляду на ощадності приписи адміністрації. Від тепер лікарі ці будуть відповідальні тільки перед начальними лікарями за ординування, за ліки і систему лікування, а не будуть залежні від адміністративних урядів.

— П'ятьсот „Фордів“ утопилося в морі. Підчас останньої бурі на північній та Балтійській морях затопилися корабель „Егер“, який перевозив до Польщі 500 автомобілів Форда. Катастрофа настигла в дорозі з Копенгаги до Данціга. Цілий транспорт був застрахований.

— Оригінальний самовбиває. Анчі Новотна, дочка багатого купця в Празі втомилась життям і хотіла отруїтись, але подумала, що самотній дівчині буде скучно мандрувати на другий світ, тому виїхала до Францесбаду, щоб найти собі супутника у вічність. Цей супутник найшовся далеко легше, як вона думала: Анчі познайомилась із молодим песимістом Мартеном, який заявив їй, що він дуже радо в її товаристві закінчить життя самовбивством. Песиміст Мартен показав молодій Анчі пляшочку з отруєю і попросив замкнутись з ним у готелі в кімнаті, де вони мали скінчити життя. Ну і справді песиміст Мартен дав своїй супутниці до вічності випити половину пляшки отруї і казав, що після неї випе другу половину він сам. Випивши отрую Анчі Новотна почула нагло велику сонність і заснула в свитім переконанні, що вона засипає ліжним сном і що за хвилину біля неї засне Мартен. Якеж було її здивування, коли раніш вона збудилась і не знайшла біля себе ані трупа Мартена, ані свого убрання, ані горбачки із поважною сумою чеських корон та з дорігним данцюжком перел. Обурена на оптимістичного песиміста Мартена, Анчі Новот-

на одягнувшись в позичене убрання, зателефонувала батькові що за нещастя з нею сталося, домагаючись, щоб батько при допомозі поліції найшов обманця та злодія, що так її обдурив. Але батько так втішився, що самовбивство її дочки скінчилось так швидко, не хотів шукати Мартена, вибачив йому провини і Анчі Новотна вернула до родичів до Праги і тепер вже й не думає про самогубство.

— Пожежі. В селі Ваньові, пов. Сокаль, вибухав пожежа в домі Анастасії Тененшини і перекинулася на будинки Івана Коцуна, Дмитра Чайківського, Дмитра Сидора та Миколи Остапчука. Вогонь знищив три господарства цілком, а інші частинно. Згоріло 4 корови, 4 коні, 8 овець. Загальна шкода виносить 25.000 зол.

— Священник у СРСР засуджений на смерть. Московська преса повідомляє, що найвищий суд у Петропавловську засудив на кару смерті римо-кат. священника Підборного, якого зараз після присуду розстріляно. В акті обвинувачення показано йому антибільшовицьку агітацію. Жертву кривавого терору похоронено потайки, щоб не викликати серед населення протесту проти розстрілу священника, який був дуже любимою людиною.

— Літературна нагорода. Дня 15. XII. у Варшаві відбулось засідання журі в справі літературної нагороди міністерства народної освіти. Цю нагороду призначено за 1929 р. Фердинандові Гетелеві за повість „Серце заліз“, яка визнається надзвичайною конструкцією красою стилу. Фердинанд Гетель походить із Варшави, жив довгий час у Туркестані, а 1920 року втік через Індію до Польщі. Ці його мандарини відбилися вігмоном і в його творах.

— Особисті вісти. У Високій Технічній Школі в Данцігу відбулась 14. грудня ц. р. промоція Евгена Вертинороха зі Сільця Бельків, асистента ВТШ. в Данцігу, на доктора інженіра.

Туберкульоза — лютий ворог дітей.

Загально вважається т. зв. дитячі недуги як кір, скарлатина, дифтерія головним ворогом дитини, а це тому, що вони минають швидко і лишають видимі наслідки. Або дитина вмирає, або видужує і опісля приходить зовсім до себе. А те, що непомітне й скрите, без ніяких (бодай до якогось часу) зовнішніх ознак атискаються в перших днях життя дитини запалінки лютої недуги й смерті, нікого не лукає, на нікого не робить вражіння.

А цим непомітним, скритим запалінком недуги є зарази туберкульозу. Свою чорну роботу починає туберкульоза в дитячому віці, коли-то ніжний, слабосилий організм дитини не в силі їй протиставитись. Отже нічого дивного, що сійба смерті серед дітей така велика, що від самої туберкульозу вже в першому році життя вмирає близько половина новонароджених.

А кожна дитина приходить на світ вільна від туберкульозу і тільки опісля заражується від свого оточення, найчастіше від хворої на туберкульозу матері.

Як доказують численні статистичні обчислення скільки заражених туберкульозом дітей збільшується поступенно з ростом дитини. І коли в першій половині першого року життя процент дітей заражених туберкульозом вагається поміж 2,3—5%, то в другій половині він утрое більший, на другому році життя ушестеро, а при кінці шкільного віку доходить до 75%.

Обслідування дитячих диспансерів Москви за 2 роки 1922-23 виявило таке: Число дітей, що перейшли через диспансер 35.857, з цього числа заражених туберкульозом було 23.614, себто 65,8%. Вік дітей від 0—16 л. А обслідування шкільної дитини в Москві 1923 р. виявило на 1470 обслідуваних дітей 84% заражених туберкульозом.

Які-ж є причини такого жахливого явища? Першою і найважливішою є туберкульозне оточення.

Ненька, отець, бабуся, нянька хорі на туберкульозу заражують майже завжди дитину.

Хора на туберкульозу матір — як каже проф. Кальмет — заражує свою дитину кожним своїм рухом, своїми руками, своїм молоком, своєю хустинкою, пилкою, своїм харкотинням, своїми цілуваннями. Французські дослідники в цьому питанні Парізо і Салер подають такі цифри:

Джерело зарази	Число обслідуваних дітей	Процент заражених
матір	115	89
батько	221	83
бабуся і дід	185	79
служба	74	85
контакт з хворими чужими хорими	53	94

ЯКОЛИ хочете захопити дитину до ЧИТАННЯ —
го дайте їй в руки журналі: „СВІТ ДИТИНИ“.
Він зацікавить своїм змістом, „СВІТ ДИТИНИ“
навіть найбільш неохочу до читання дитину.
СПРОБУЙТЕ!
1010 СПРОБУЙТЕ!

А така рання інфекція є настільки убийчою для маловідпорного організму дитини, що 70% (70 на 100) дітей народжених з родичів-чахоточників, не доживає 2 року життя.

Другим джерелом зараження туберкульозом у дітей є неварене коров'яче молоко. Наукові дослідження виявили, що корови так само часто як люди хворіють на туберкульоз і що молоко від таких коров є часто-густо причиною зараження дітей туберкульозом. При тому ствердили, що не лише така корова носить у своєму молоці туберкульозні зарозки, якої корова кидається ввічі, яка кашляє, худне, має запалі очі і сумний вигляд, а також здорова на вид корова є нерідко рознощиком зарази.

Як часто молоко буває причиною туберкульозу у дітей?

Статистика дитячої туберкульозу виявила, що у дітей до 5 літ 27 на 100 заражуються через молоко, від 6—16 р. життя 25 на 100, а в дорослому віці цифра ця обнижується аж до 1,31%.

Як заражується молоко?

Праці учених вказали, що найбільш небезпечним є молоко та його продукти, як сир, масло, сметана, яких доставляють великі молочарні, фабрики, де торгують молоком не від однієї корови, а скуповують від поодиноких дворів, селян, тощо.

Коли в молоко, змішане зі сотні корів, попаде молоко хоч би від однієї туберкульозної корови, то цього досить, щоб усе молоко було заражене.

Третім джерелом туберкульозу у дітей є літоті забави і літоті забавки.

Часто-густо діти повзають по брудній дошці, на якій не брак і харкотиння — у нас на землі існує звичай плювати на дошку — порпають рученятами в пілі змішані з харкотинням, а відтак підносять ті рученята до уст і зараження в таких випадках не тяжке. Так само, коли діти граються в піску по парках, публичних городах, хідниках заражуються часто туберкульозом. Ця небезпека є тимбільша, що люди не можуть позбутися поганої звички плювати, куди попало. А хто може ручити за себе, що він не є рознощиком зарази, як що він випльовує харкотиння?

Звичайно дитина не любить гратися довго одною забавкою: та сама трубка чи свиставка, яку перед хвилиною дула, лежить вже в поросі, а в руках дитини нова забавка, брудний мячик, який дитина підносить до уст, — бо чого ж дитина не бере до уст?

Ніхто або мало хто звертає на це увагу, щоб дитина положила на своє місце забавку, яка вже її не займає. А ще менше є таких, що таку забавку почистять. Тому не дивися, що дітоті забавки стають поважним джерелом туберкульозу у дітей.

Вкінці не малою причиною туберкульозу у дітей є життєві умовини — тісна, вогка, не перевітрювана кімната, скупий доступ соняшного світла, недостаточне віджигування, нехтування гігієнічних правил життя.

На особливу згадку заслуговує ще ця обставина, що діти дуже часто, а по селах переважно, сплять разом зі старшими. Як таке спільне спання відбивається на здоров'ю дітей, не трудно догадатися.

А всі ці зазначені причини складаються на те, що туберкульоза лютує серед наших дітей та збирає такі жнива, як у ніякого іншого чероду.

Василь Кушнік.

3 судової салі.

Судовий відгомін „бунту“ селян в Синевідській Вишні.

Як часописи свого часу повідомляли, весною 1928 р., а саме 25. і 26. IV, мало відбутися заарештування 25 моргів громадського пасовиська „Дуброви“ в громаді Синевідської Вишні, подарованих старостинським комісарем для новозаснованої римо-католицької парохії в Синевідській-Вишні, не тільки без згоди, а й проти волі громадян-українців, які становлять у громаді більшість 95 проц. Тому, що справа в адміністраційній доповіді не була ще остаточно покладена, селяни спротивились безправному відібранню своєї землі, зібравшись в критичний час на пасовиську і заявили, що своєї землі не дадуть. Зважармована поліція, стягнена з кількох поближніх постерунків, а навіть зі Стрия, старалася селян розігнати силою; почалися масові арешти селян (до Скольного і Стрия), татання, протоколи. Коли скінчилися старости, який зазнав на місці, побачив,

що селяни твердо стоять в обороні своєї рідної землі, наказав відправити плаги баронів Гредлів, які мали пасовисько заорати, стягнув в пасовиська поліцію і заявив, що доки справа адміністраційною владою остаточно не покладена, то „Дуброви“ орати не буде. Щойно тоді заспокоєні тою заявою селяни уступили.

Тепер за той „бунт“ відповідають деякі селяни перед судом у Сколім. А саме прокуратура окружного суду в Стрию обвинувачує отсих селян: 1) Гриня Цмоця, 2) Марію Думинець, 3) Федора Джуса, 4) Михайла Джуса, 5) Федора Гарасима, 6) Марію Головка, 7) Анну Карпиниць, 8) Марію Карпиниць, 9) Михайла Карпиниць, 10) Марію Кавка, 11) Касю Коваль, 12) Михайла Рудика, 13) Наступ Васамал, 14) Івана Гриба, 15) Марію Коваль і 16) Адама Турчина за провинну збіговиська з § 279 кримінального закону, непослух влади з § 283, накликування до закараних вчинків з § 305 і переступство образи влади з §§ 312 і 314.

В суботу 14-го грудня 1929 р. зачалася в цій справі розправа в городській суді у Сколім. До розправи покликано свідків, переважно поліційних з повітовим командантом Бендиком на чолі. Розправа розпочалася в годині пів до дев'ятої ствердженням, котрі з обвинувачених і свідків явились, а котрі ні. З обвинувачених не явився тільки Михайло Рудик, якого справу на внесок прокуратора вилучено. Після відчитання акту обвинувачення приступлено до переслухання обвинувачених.

Пологодження формальностей і переслухання обвинувачених забрало понад дві години часу.

Заряджено показувати поступовання. Перший знімав як свідок повітовий командант поліції Бендик. З початку знімав тільки загально прохід подій, представляв гріну поставу селян, при чім заявив, що поліція була би напевно стріляла, якби на Дуброві не находились жінки і діти. Обвинувачених особисто не знав і не знає, не може ствердити конкретно, хто що робив на Дуброві, тільки щодо деяких обвинувачених, а саме Марії Думинець, Марії Головка та Анни, Марії і Михайла Карпиниць знімає, що вони виступали найбільш агресивно.

Натомість другий свідок Малиновський, бувший командант постерунку в Синевідській Вишні, знімає подробицю про вину більшості обвинувачених, що чинно виступали на Дуброві, а навіть серед зневат направили на поліцію, так, що та остання кінце-кінців мусіла, щоб не допустити до проливу крові, уступити.

Як третій свідок знімав постерунковий Новак, який знімає тільки щодо особи обв. Гриня Цмоця, що знімає і кликав людей до опору та напминав їх, щоб не бовались і не втікали.

На тім суботнійшій розправі з причини спізнення пори перервано в годині пів до другої і відложено в цілі переслухання дальших свідків на найближчу суботу (21. XII).

Перед закінченням розправи оборонець д-р Булак покликав ряд свідків на оборону обвинувачених.

Розправу веде суддя Ростанський, обвинувачує прокуратор Шехович зі Стрия, боронить усіх обвинувачених адвокат д-р Булак зі Скольного.

Окрім того прокуратура потягає окремо за те саме Миколу Комарницького, який буде відповідати перед окружним судом у Стрию.

Відозви й комунікати.

В справі мистецької студії.

Громадяне! Силами власних рук і умів та з рідних джерел духа мусить кожне чергове покоління виконувати матеріальні і моральні цінності для заспокоювання чимраз то вищих потреб нації і для засвідчення перед культурним світом нашої життєздатності.

Кожне закріплення свідомих громадських осягів, кожне добуття нових варстатів для народнього господарства кожний великий український чин в науці й мистецтві скріплюють силу української нації та її право на вільне місце в сім'ї вільних народів.

Поміж цими цінностями рідне мистецтво, що проявляється в образах і різьбі виявляє в повній силі скарби рідного творчого духа і комо поміж усіма проявами української творчості найкраще передає ці скарби культурному світові.

Всі діялки громадського життя, народне господарство, українська наука, література, музика вже мають у нас свою зорганізовану опіку. Одним оголошуємо вістку, що в листопаді н. р. зложено в Львові організаційний комітет, що має перетворитися в „Українське товариство прихильників рідного мистецтва“. Його завданням буде викликати в нашій суспільстві чинну любов для цінних проявів плястичного мистецтва і покищо допомогти передовсім українській мистецькій студії у Львові, яка під проводом великого мистця проф. Олексі Но-

ваківського виховує свіжі кадри будучих твоців.

Оцей комітет вже уконституувався, вибравши своїм головою Всв. і Впр. о. мітрата Олексу Базюка, його заступником посла Остапа Луцького, скарбником Вп. п. президентову Іванну Левницьку, секретаром п. інж. В. Рожевського.

Піддержати цей почин просимо усіх, кому дороге рідне мистецтво як шляхотний і коначний прояв нашої старої культури і найпевніший доказ нашої зрілості і ваги для світа.

Заяви приступлення до співпраці та на чинне попертя змагань названої єдиної української мистецької студії приймає Влов. Іванна Левницька, Львів, вул. Набеляка ч. 39.

Львів, дня 17. грудня 1929.

о. Олекс Базюк, Інж. Василь Рижевський,
голова, секретар.

Студентське життя.

Т-во „Медична Громада“ у Львові.

Дня 17. XI. н. р. відбувся в салі старого університету значайні Загальні Збори Т-ва „Медична Громада“, в присутності значного числа членів та куратора Т-ва проф. д-ра Штайдінга. Поминаючи хід зборів, належить відмітити цюгоричний звіт з діяльності уступаючого відділу, що дуже ріжнився від звітів з попередніх літ. Зі звіту слідно, що праця в Т-ві йшла у двох направах, а саме: внутрішньої розбудови Т-ва та діяльності на громадянським полі.

Для Т-ва придбав відділ окрему домівку (дотепер була спільна), набув коначний інвентар, котрий знищено підчас знаних листопадових подій, завів у домівку лад та порядок.

У внутрішнім діловодстві завів багато удіпшень, зреорганізував бібліотеку, запровадив у домівку щоденні джурни, стараючись розбудити товариське життя серед своїх членів.

Успіхом увінчалася теж праця Т-ва на полі громадянському. Заходом відділу зорганізовано в краю около півтора сотні рефератів, передовсім на гігієнічні теми: про туберкульоз, алкоголь, нікотину й інші. Працю в тім напрямі продовжується, тим більше, що багато членів з попереднього відділу входять до ново-вибраного, якого склад такий: Р. Осінчук — голова, В. Гарбовський — заступник голови, О. Воронка — секретар, В. Остап — скарбник, Р. Кузів — бібліотекар, Т. Сологуб — господар, М. Семчишин і Р. Барляк — члени відділу, Г. Біленька — і І. Папроцький — заступники.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (Практики в станиславській Дирекції залізниць з урядовцями-українцями). Хоч урядовців української народности при залізничній службі в тутешній Дирекції можна почислити на пальцях, то й ті, що залишилися ще в службі з давніх австрійських часів (нових вже не приймають), є сілю в очах для панів з Дирекції. На доказ цього ось такий факт: На стації в Матівецях коло Коломиї сповняв від 8 літ функції начальника п. Юрій Дутка, а дружина його провадила поштовий уряд на стації. Службові обовязки сповняли без заміту зі сторони своєї влади, тільки один „манкамент“ мали, що були... греко-католики. Ну, а цей „манкамент“ є, видно, за великою перепоною в сповнованні залізничної чи там поштової служби, тож давай вишукувати на них „політичні закиди“. Хоч обое, асна річ, ніякої чинної участі в політичному житті не брали, то всеж таки вистарчило те, що начальницький говорив деколи із під-владним персоналом, українцями, в їх рідній мові, що жив у приязних взаєминах з сусідніми священиками та в домашньому пожитті розмовляв з дружиною і дітьми по українськи. А коли ще цього року заведено в поштовім уряді на стації телефон для вжитку публіки і поліції, то п. Дутка став уже цілком немовливим, бо ануж — не дай Боже! — міг би підслухати деякі урядові тайни! Ну — й ті всі „нельояльності“ вистарчили, щоб по 18 роках служби при залізничній взагалі, а 8 роках у Польщі, знішати урядовця-українця матеріально й морально та без подання причини і без можливості рекурсу викинути родину серед зими й перенести на підрадне становище. Зажалення його до Міністерства залізниць лишилося без відповіді, бо мабуть урядовою дорогою не дійшло туди. Ось така нині доля урядовця греко-католика при залізничі! Зачуваємо, що майже одночасно ще кількох урядовців української народности „здеградовано“. Варто, щоб ці справи перевірила наша Парламентарна Репрезентация.

ОТИНІЙЩИНА. (Повітове свято „Прощаїт“). В неділю 1. грудня цього року відбу-

В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шани. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
укопій не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА.
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Італії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 зл., Німеччині 750 зл.,
ІІ вайцарі 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 зл., Австрії
750 зл. — Зміна адреси 1 дол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВЛАСНИКИ, які забезпечують свої бу-
дівни, динки в 1/3 часті в Т-ві
взаємних забезпечень „ДНІСТЕР“, є вільні
від обов'язку пред'явлення поліс до
грудневої контролю ПЗУ, бо це зробить
в їхнім заступстві само Товариство, наскільки
їхня поліса на 1930 р. буде викуплена.

Повчаюча мова цифр.

Львів, 21. грудня 1929.

У статті „Добродійність у цифрах“ було
подано, який відгомін знаходять поклички „Рід-
ної Школи“ в нашому громадянстві. Уважаю,
що громадянству треба та що воно хоче зна-
ти, скільки-то громадянського гроша йде на
зведення приватного шкільництва.

Ось жмуток даних: За цілий місяць листо-
пад 1929 р. зареєстровано в касі Головної Управи
3.538 зол. 17 сот., тобто на 1.342.63 зол. біль-
ше, як у жовтні. Цю суму зложено з різних
громад з 51 повітів та з 28 місцевостей зпоза
Сх. Галичини (в межах Польщі). Повіт Горлиць
й Любачів не дали ані сотика. Повіт Товмач
дав (у зол.) 29, Городок 15, Богородчань 8.50,
Скалат 7. Ані сотика не дали міста: Богород-
чани, Городок, Добромилі, Журавно, Косів,
Комарно, Любачів, Миколаїв н/Дн., Микулинці
ад Тернопіль, Перемишляни, Підгайці, Рудки,
Скалат, Тисмениця, Ширець, Ярослав. Деякі
дали стільки, що вже не можна їх зачислити
до тих, що нічого не дають, а то: Зборів 5, Су-
чова Вишня 4, Таусте 3.96, Грималів 3, Товмач
2, Камінка 2. Називаю самі такі повіти й міста,
які не удержують ніякого шкільного заведе-
ння. Хто знає ті міста, той ніяк не зможе знайти
причини, чому саме вони нічого не дали, коли

Калуш зложив 322.33, Надвірня 176, Мости Ве-
ликі 100, Перегінсько 100, Дідилів 98, Бірча 98,
а Ліско 53! Чи ті міста й повіти, які нічого не
дають, бідніші від інших чи що? Ні, бо відомо,
що деякі з названих повітів чи міст навіть до-
воді багаті. Та вони мабуть йдуть за приповід-
кою того богача, що вчив сина, як має стати
богачим...

Але як там не було б, то наше село не зро-
бить нічого замітнішого без прикладу міста. А
міста мають претензію на провід. Отже треба,
щоби ця претензія була оправдана.

Наслідком сказаного нема ще потреби по-
падати аж в чорну меланхолію, чи зневіру. За-
гально беручи кожний слідуючий рік був кра-
шим під оглядом жертвенності на „Рідну Шко-
лу“. От напр. 1927 р. дав з наших земель 123.837
зол. 39 сот., 1928 р. 129.295 зол. 70 с., а 1929 р.
дав 175.378 зол. 30 сот. У цьому за 1929 р. са-
ме місто Львів дало 39.589 зол. 63 сот. не ви-
сяючи тих тисячів, які пішли безпосередньо
на адміністрацію восьмих Кружків та їхніх
шкіл. Але „Рідна Школа“ не може ждати цілий
рік, щоби показався зріст. Мусимо зирати з
хитаннями, з недовірою рівноваги. Бо не маю-
чи задоволеної рівноваги, Товариство не може
зложити а потім дотримуватись якогось бю-
джетового прелімінара. Це ж з нашими дітьми
мається до діла. Вони мусять мати задоволену
науку й виховання.

Можна надіятися, що в часі всенародньої
збірки дару на „коляду“ чейже кожний вирів-
нає свої заповідання супроти „Рідної Школи“.
Коли безробітний в Америці доложив ще свій
годинник для „Рідної Школи“, бо уважав, що
1 дол. за мало, подібне зрозуміння справи по-
винно тут мати далеко більше поширення.

Лев Ясінчук.

Статут і функції міжнародн. репараційного банку.

З початком лютого п. р. збереться в Газі друга
міжнародна конференція з справи східних і за-
хідних репарацій і затвердження статуту міжна-
роднього репараційного банку.

Праці комісії над статутом репараційного
банку вже докінчені, а цілий елябрат буде пре-
зентований другій гаазській конференції, до одо-
брення, затвердження і підпису. Проект статуту
зложено з трьох частин, але оголошена була до-
бі лише перша частина, тобто сам статут, дальші
частини і окремі договір держав-вирителюк відно-
сно заснування банку будуть оголошені щойно
ціаніше.

Як місце осідку міжнароднього репараційно-
го банку, по довгих спорах між інтересованими
сторонами, вибрано швейцарське місто Базель, а
тому й завоював основу для розбудови банку ма-
ти дати обов'язуючі швейцарські закони. Однак
Швейцарія не має ні окремого торговельного ні
громадянського права, а обов'язує тим загально
так зв. облігаційне право, в яким не знайшлися
законні приписи, потрібні для уконститування
такого банку. Наслідком цього будуть союзні е-
ксплуативно кантональні законодавчі збори
примушені наперед ухвалити відповідні закони, а
щойно в їх рамках почнеться фактична розбудо-
ва банку.

Як відомо, банк буде мати 500 мільонів зол.
франків акційного капіталу, розділеного на 200
тисяч акцій по 2500 зол. фр. номінальної вартості
з чого 25 проц. мусять бути сплачено сейчас.
Весь капітал є розділений на дві частини. Першу
частку, 56 проц. капіталу переберуть білетові бан-
ки Англії, Німеччини, Франції, Італії та Бельгії,
і два приватні банкові домів, перший на рахунок
японського білетового банку, другий на рахунок
Нью-Йорку. Другу частку 44 проц. капіталу перебер-
уть останні білетові банки, але лише тих країн,
яких валюта є в прямій відносині до золота,
або які в меншій або більшій мірі інтересовані
в репараціях. Всі акції, видані на ім'я, а зміна
кожногочасного їх власника є можлива лише на
основі рівночасного запису до книги акціонерів.
Важко сказати, в якій мірі об'єкт, який ма-
є значно

труднений. Ніяк не можуть вони стати предметом
звичайної торгівлі цінними паперами на світових
біржах. Кожна акція партитує рівними частини
у чистім зиску, але право голосу на загальних
зборах будуть мати виключно білетові банки в
відношенні до перебраного акц. капіталу. Заряд
банку, тобто завідувача рада буде складатись із
25-членів. В першій мірі входять туди губернери
білетових банків, англійського, німецького, фран-
цузького, італійського, бельгійського, японського
і амер. Унії, а кожний із тих губернери матиме
право іменувати одного заступника з банкових
вругів, промислових або торговельних. Крім того
Німеччина і Франція матимуть право іменувати
ще по одні заступники з кругів промислу або
торгівлі, але лише доти, доки будуть продовжу-
ватись німецькі репар. сплати. Останніх деять
осіб буде кооптувати, завідувача рада після про-
позицій губернери білетових банків. Головою
завідувачої ради буде президент банку.

Це лише загальний наочер найголовніших
точок статуту, який в цілім своїм обсягу ясно
вказує, що міжнародній репар. банк буде мати ши-
роке поле діяльності та стане, так сказати, сві-
товим банком для вирішування міжнародніх фін-
ансових зобов'язань. Буде це капіталою і впли-
вом, беззастованно могутя грошовою установою, яка
без сумніву буде співпрацювати при всіх фінан-
сових трансаціях міжнароднього характеру і
значіння. Уже сам статут каже, що завданням
банку буде підтримувати співпрацю білетових
банків, творити нові можливості міжнародніх фін-
ансових операцій та стати довіреним посередни-
ком при вирішуванні міжнародніх фінансових
зобов'язань.

Після прийнятих постанов розвине згадана
інституція свою діяльність в трьох головних на-
прямах. В першій мірі буде це мобілізація, інка-
со і розподілювання всіх пововонних грошових і
матеріальних зобов'язань, відомих під назвами
східних і західних репарацій. Грошові засоби, які
банк дістане до розпорядимості, будуть незави-
чайно видані після плану Юнга около 450 мільо-
нів доларів, з чого 150 мільонів мусять бути річно
в означенні речиннях, без можливості продовжа-

Дім Глинянських Килимів

фрми А. ТІР, Львів, пл. св. Духа
порукає килими й коври з чистої вовни на
догідних умовах сплати.

УВАГА: Зі складом при вул. Трибунальській не має
1078 нічого спільного.

Ці безумовно сплачено. Ти ануїти буде банк при-
мати як повновласник держав-вирителюк і роз-
ділювати їх після прийнятого плану. Крім цього
буде банк мати догляд над німецькими матеріаль-
ними чиниствами.

Не менше важним буде інше завдання банку,
себто співпраця з білетовими банками, яка буде
проявлятися в тім, що згадана інституція буде
приймати вклади білетових банків, купувати і
продавати золото на рахунок власний або білето-
вих банків, есконтувати векселі з потрфеїлі біле-
тових банків, бони й інші державні короткочасні
цвіні папери, купувати цінні папери локаційні,
девізи та фунгувати як кт рингове місце білетових
банків. Всі ті грошові операції, що вимагатимуть
всі попередньої згоди білетових установ, зможе
банк провадити не лише з білетовими інституці-
ми, але також з банками, банкірами, спілками,
товариствами і приватними особами. З другої
сторони буде діяльність банку значно обмежена
там, де грошові чи фінансові операції получені з
меншим або більшим ризиком, та де можливі е-
ксплуативні страт не виключена. Згадати лише,
що банк не матиме права видавати власних бан-
кнотів ні акцентувати векселів, не зможе давати
правительством держав позичок ні відкривати їм
у себе біжучих рахунків, так само не зможе за-
скупувати рішачого впливу на всякого роду під-
приємства, іншими словами банк не зможе бути
ні фінансовою, ні закладаючою, ні емісійною
установою.

У своїх наслідках найважливішою буде без-
сумніву його третя, торговельна функція, котра
нині не є ще точно адефінована, а яку без сумніву
втворить будуча директорія. Хоч на перший по-
гляд могло б здаватися, що репар. банк не може
і не буде мати ні найменшого торговельного зна-
чіння, а тим самим не буде мати змоги безпосе-
редньо впливати на приватне світове господар-
ство, то в дійсності буде, адається, зовсім інакше.
Коли візьмемо під увагу, що банк буде мати 500
мільонів зол. фр. акц. капіталу, дальше, що буде
платиничим місцем мільярдних сум східних і за-
хідних репарацій, а виніці, що стане жироним і
кліринговым місцем білетових банків, то тяжко
поверити, щоб ті колосальні, відомі грошові засо-
би могли лежати нечинно, ануїти хочби на ко-
роткий час в господарського і торговельного обігу.
Треба окремої статті, щоб ассувати всі ті напри-
ми і ділянки, в котрих репар. банк, і при збір-
ганні поодиноких постанов статуту, міг би розви-
нути, і цілком певно такі розвине, свою весто-
ронню торговельну діяльність і експанзію. Не без
причини протестували проти його заснування де-
які великі американські банки і англійські
„біг файф“ (пять найбільших льондонських бан-
ків), які цілком ясно передбачували, що та капі-
талою неспичайно сильна інституція стане для
їх великим суперником.

Іж. М. Колунок.

Викриття шпигунської організації на Україні.

Київська „Пролетарська Правда“ з 18. гру-
дня ц. р. повідомляє, що органи ДПУ викрили
велику шпигунську організацію, яка працювала
на терені Києва і Київщини. На чолі цієї органі-
зації має стояти лікар Виноградов, що має оста-
вати в справах шпигунства у безпосередньому
контакті з юрисконсультом польського консуля-
ту в Києві Небрижиським і з секретарем цього ж
консуляту Недзведзьким. Крім Виноградова ареш-
товані ще між іншими громадяни Турленко і
Ковзанівська. Всіх замішаних у цю шпигунську
аферу, арештовано досі тринадцять осіб. У цілій
справі ведеться інтензивне слідство і не виклю-
чені нові чистки арештування.

Смерть голови Української Академії Наук.

Акад. Д. Заболотний помер після одного року праці в ВУАН.

Аж нині з радянської преси довідаємося про смерть президента Всеукраїнської Академії Наук, академіка *Дмитрія Заболотного*, що помер у Києві 18-го грудня в 63 р. життя після довгої, важкої недуги. Д. Заболотний крім свого відомого наукового становища голови Академії мав одночасно й кілька інших, не менших посад, як це часто буває в країнах, де відчувається сильна нестача інтелігенції й фахівців. Був він директором Київського науково-дослідного інституту мікробіології та епідеміології, що його сам заснував, членом Київського Окружного Виконавчого Комітету та Київської міської ради, членом Центр. Викон. Комітету СРСР і членом ВУЦВК-ту.

Д. Заболотний був сином польського селянина. У 1885 р. скінчив гімназію в Одесі, а студіював у Новоросійському університеті на природничій відділі. Скінчивши цей підділ, доповнив його медичним факультетом у Києві. Вже як студент, працюючи в лабораторіях різних учених, він спеціалізувався у дослідках над мікробами чуми й холери. Сам на собі перевіряв він деякі

чужі в „Пролетарській Правді“ спомини Д. Заболотного про: „Гідне всякої пошани й наслідування — його прагнення якнайактивніше „лизуватися“ в сучасний український культурний процес. Цей процес президент Української Академії розумів, звичайно, не вузько: це не мікробіологія тільки, але це й мистецтво, література й історія, і економіка України. Зайшовши до нього, я побачив дивне відношення: Президент Академії сидів за столом, заваленим українською літературною продукцією останніх років і читав... „Сонячні кларнети“ П. Тичини!... Заболотний на схилі літ хотів надолужити те, що випало з уваги чоботарського селянина (пож. ур. в селі Чоботарів) за довгі роки його наукової роботи в Росії“.

Та це було запізно. Ного організм був знесиленний довголітньою боротьбою з мікробами. Особисто покійний був тямом справжнього вченого: тихого та скромного, ще й з усіма прикметами інтелігентної людини, що цікавиться головними явищами життя і поза своєю спеціальністю.

Українсько-білорусько-литовський Комітет Порозуміння в Польщі.

Для 18. грудня ц. р. відбулося в домі У. українського Клубу в Варшаві під проводом посла д-ра Дм. Левицького, голови УНДО, засідання Українсько-білорусько-литовського Комітету Порозуміння. Цей комітет покликано до життя на відомій згадці для 27. листопада ц. р. На цьому засіданні обговорювалося питання діяльності Комітету та зв'язані з нею актуальні організаційні справи.

Гагська конференція 6. січня.

З Лондону повідомляють урядово, що гагська конференція починається 6. січня. Для 3. січня скликуть збори правничих аналізів.

Отвертий лист Вл. Грабського.

У зв'язі з есуніціями прем. Світацького, та мін. Складковського і Каятковського, які говорили, що перед травневим переворотом різні люди допускалися грошових надужит, сойм був скорумпований і т. д., бувиш прем. Вл. Грабський вислав усім варшавським часописам отвертого листа, в яким заперечує ці закиди та називає фальшом.

88 тисяч у протезі.

Польське посольство у Відні потвердило вістку, що в протезі (штучній нозі) померлого в віденській шинталі польського гор. Ноаха Гольдберга наїшли 88 тис. доларів. Шинталь передав ці гроші посольству.

Вісти з „Рідної Школи“.

Приватних середніх шкіл має „Рідна Школа“ тепер 15, а того 10 гімназій, а з учительських семінарій. До всіх цих шкіл ходить тепер кругом 2400 душ: 1800 до гімназій, 600 до семінарій. Власних учительських сил займає товариство в своїх середніх школах 137. Тому, що на початку цього шкільного року змінилися в деяких гімназіях Р. Ш. управителі, подіємо до відома нашого громадянства, хто якою гімназією тепер управляє: і так управителем гімназії Г. Ш. в Городищі є Степан Федів, б. управитель фізії акад. гімназії у Львові, гімназії в семінарії в Коломиї М. Бараник, гімназії в Станіславові д-р М. Терлецький, в Чорткові Д. Пігет, в Рогатині д-р В. Голубович, в Дрогобичі В. Кузьмюк, в Тернополі М. Кузьмюк, в Золочеві о. Хмільовський, в Яворові К. Головець, гімназійних дівочих курсів у Львові Омелян Терлецький. До Кураторії відіслано подання від Головної Управи Р. Ш. на перемену тих курсів на гімназії.

Управителями дівочих учительських семінарій є: в Самборі Т. Віленький, в Стрию Цисик, у Львові д-р Остап Макарушка, а мужеського учительського курсу у Львові Ю. Левинський.

З гімназій Р. Ш. мають цього року тільки 4 право прилюдности: в Золочеві, Рогатині, Дрогобичі і Станіславові, а в семінарії три: в Самборі, Стрию і Коломиї. Семінарія у Львові помістять на днях свої наукові роботи, для яких досі не мала убиканції, в докінченій доміній хлопчачій школі ім. Т. Шевченка і є надія, що небагом вона будуть аразково уладжені. На докінчення домівки зложили досі самі семінаристські 1200 зол. датламо по 10 зол., а на закупку обстановки пожертвував управитель д-р Остап Макарушка від себе 150 зол. Колиб в дрібних та численних жертвах на ту ціль послали ще всі абсолювенти тієї семінарії за час 1903 до 1929 року, то вплинув би величезну преслугу своїм молодим пострам. Семінарія міститься при вул. Мохнатого ч. 12.

Небагом буде отворення, заходом Р. Ш. український шоферський курс під проводом одного з наших інженерів.

При засновуванні і веденні народніх шкіл і збірних лекцій визнає Р. Ш. багато перепон. І так в копичинській повіті, Повітова Шкільна Рада не дозволила двом учительським силам сповняти обов'язки в наших приватних народніх школах, а адміністраційна влада поквараła трьох гривною по 200 зол. за ведення збірних лекцій. Коломийська Пов. Шк. Рада не хоче затвердити одної учительки для прив. школи в Печеніжині. Шкільна Кураторія дала дозвіл на заснування прив. школи в Пидках коломийського повіту.

ЧАЙ марки „БУЗЬКО“

є знаменитий.

способи імунізації проти холери, приймаючи через рот живі бактерії й прищипивши собі чуму, яку перейшов у легкій формі.

Імя його щойно недавно стало відоме українцям. Усе своє життя він працював у російським середовищі і його праці, про які українська радянська преса в довідкових некрологах не згадує, були писані російською мовою. Кілька літ провів він у наукових експедиціях для дослідів чуми: в Арабії, Китаї, Монголії, Манджурії, Туркестані, Індії, Персії. Від 1897—1900 р. працював в інституті Пастера в Парижі, в лабораторії Мечнікова і Ру. Відтак випладав він у медичному інституті в Петербурзі, а пізніше став професором воєнно-медичної академії та завідувачем відділу Інституту експериментальної медицини в Ленінграді, де перебував аж до хвилини вибору його президентом Української Академії Наук у літі 1928 р.

Якби не криза в цій Академії, спричинена чисто політичними мотивами, то хто зна, чи цей уроджений українець був би й колинебудь вернувся на Україну. За рік не міг він зробити багато для української науки. Його 30 чи 40 самостійних праць залишилися вкладом у чужу науку. Історик літератури Ол. Дорошкевич присвя-

С. ГАЙДУЧОК.

2)

П'ять днів мандрівки зимою.

„Wer rastet, der rastet“

У дальшу дорогу. — Нічліг у ловецькому лім-ку. — Поїздом до Лавочного. — Селами і збочами. — В о. Турчмановича. — Клопіт з Івасем.

Та треба нам у дальшу дорогу. Пускаємося в напрямі на Сколе. Прегарні, довгі зліди. І Мринові з наплечником тяжко виконати телемарку зразу. Хоч наплечник і приязаний, аби творив одну цілість, то всеж дає необчислимні замаху і навіть Мриц валить у снігу. Але тільки зразу. Потім він запановує над залукою ліпше, якби був без нього.

Маєте почуття в душі невисказане і тому з задоволення вите, як старий вовк, а лещета вас несуть у низ, то знова підходите до гори. І так вже місяць нам зійшов, а ми ще ідемо. Мороз кріпшає. Запримічуємо два лещетарські сліди, що ведуть у напрямі Сколи, та ми там вже нині не будемо. Скручуємо від Корчанки ліворуч і опиняємося у стрімким вивозі доріжки, що що-хвилині закручує. Ідемо верхом на палящих і що-хвилині хтось з нас лежить.

Візджаємо на зруб і перед передніми замахіла якась хата. Хто не скинув лещет з ніг і не перейшов пішки до хати, то обдряпував собі лице на кушах і раз поразу сідав, зачіпаючи об пеньки, які годі було при світлі місяця бачити.

Ловецький дімок перед нами. Відразу перед ним наставляю чай. Інші пробують дістатися до середини. Двері замкнені, ключа не видно. Отвирзають т. зв. „універсальним“ ключем і ми всі в середині.

Там рай: є сіно, дрова, а навіть злаїзна пич. Ночуємо. Ескімос надморозив пальці в ногах, бо взяв за вузькі черевини; тепер витанцьовує по снігу. Показується, що „дідич“ знав усе, що треба, на прогулю з собою, але тільки залишав на картці. Ні цукру в нього, ні пазеліни до черевинів.

— Із чим ти їхав? — питаю.
— Я знав, що інші будуть мати.
Спимо.

— Професор упав! — реве крізь сон ескімос.

А підчас нічного джигу кожний пакує в наплечника частину їдогого в черево. Буде більша рівновага.

Порядки в хаті, замітання і дальше в дорогу другого дня в год. 8. рано. Мотаємо чимраз більше вниз і бачимо на стрімкій збочі ліс. Лещета на плечі і ідемо на черевинах. Ми скоро внизу і чуємо свист поїзду. Наборзі лещета на ноги, біжимо до гостинця, а вже між домами тротуаром, аби чимскорше на стачію. Добре ще, що в поспіху котрий з нас не вбіг на двореш на лещетах...

Поїзд іще стоїть. Вагаються.

— Вісідати! — і ми вже в дорозі до Лавочного. Хоч треба за білети платити адруге, але не лишилися в Сколім.

Висідіємо в Лавочнім, торгуємося за білети. Не помагає.

Задержуємося хвилину перед двірцем. Поліція не інтерпелює нас, але зате якась панянка в шапці семінаристкі зі Стрия:

— А ви куди ідете і звідки?

— Дивуюся дуже, — цілжу поволи, — що панни самі хлопців зачіпають і навіть не представляються.

Сміх робітників, що недалеко стояли і панянка щезла.

На дорозі снігу нема, тож ідемо в саме полудне дорогою на Калне. По яким кілометрі чіпаємо лещета і вже знова посуваємося по збочах здовж дороги, звертаємо ліворуч і що-хвилині візджаємо вниз, то підходимо і переходимо на сідало над Хитарем.

Задержуємося. Манить нас з одного боку Тростян до себе, а з другого боку Бердо. Наставляємо чай. Раз поразу відвертаюся, так сонце пражить, а в повітрі тихенько.

Розчарування. Чай виливаємо і викидаємо, хліб Чаю не можна пити, бо чуті дематура-

том, а хліб замок ним. Маркотно воно всім так без чаю, але шож, виня одного мститься на всіх. Не випалив машинки і спирт з неї вилився на чай і на хліб. Шкода, що в три дні непотрібно носив кг. хліба.

Та годі. Візджаємо і без чаю вниз до Хитара. Хоч доволі стрімко, Мриц мотає телемарками, християніями і бічниками на всі боки і вже внизу біля потоку, а я щойно в половині дороги. Чи хочу чи ні — мушу сам дістатися туди, бо ніхто мене не здійме.

Переходимо село. Як кожне бойківське — положене воно внизу здовж потоку, хоч не бракує і господарств вище. Здається, село повстало ще в тих часах, як ті сторони були власністю князів Острожських.

Переходимо на дорогу, що веде на Тухольку і знова щойно в яких двох км. припинаємо лещета. Підходимо вище, терен пнється лагідно до гори. Під захід сонця вирінає праворуч на переді Звинин, на якому лягло 30.000 німців у 1915 р. Дооколичні села прийняли від них тоді і лещетарство, бо мали вони в тих околицях цілі куріні (але такі по 1000 воєків) лещетарів.

Стрілою мчимся яких два кілометри лагідно вниз, ще одна підхід і зїзд — і ми на приходстві в о. Турчмановича.

Перше наше діло після привитання обсушити лещета. А відтак за цілий вечір випиваємо бочку чаю і молока і ведемо гутірку про Бойківщину.

— От страило село заробіток — каже о. Турчманович. — Побудували голяндці в Кимця воздушну залізничку і вже заробіток кіним для села пропав. Одиноке для них лишилося молочне господарство, та шож? Дивувалися, що в штучний навіз давав на верхи, а самі тепер приходять до мене купувати сіно.

За порадою о. Турчмановича рішаємо піти звідси не на Тростян, а на Бердо, а звідтам на Лавочне. Вибираються з нами оба його сини. Молодший Івасик навіть не показується, бо робить завзято пару лещет на завтра.

Не дозволяю на ліжках спати Чка велике

Шкільним інспектором для своїх народних шкіл іменувала Головна Управа Р. Ш. Івана Середу, смер. державного інспектора. Для спонукування ідеї і цілі Р. Школи висилає Гос. Управа свого організатора в поодинокі повіти.

Ті самі мети служать теж стінній ілюстрації календар „Рідної Школи“, який заходять в найдавніші закутки українських територій по цей бік Збруча і до наших заокеанських братів. На 1930 рік видано цей календар в 50.000 примірниках. Деяким нашим духовним кругам не подобалося те, що православні свята є поставлені в ньому біля уніатських, а іншим те, що взагалі поміщено там православні свята. Заміт переборщений, якщо взяти під розвагу, що цей календар повинен поширитися серед мільйонів православних українців, що живуть в межах Польщі й за океаном. Адже німецькі католики, навіть часто ревніші від наших, все помішують в своїх календарях біля католицьких свят також свята протестантські. А наша „Нова Зоря“ відмовилася через те розіслати календар Р. Ш. своїм передплатникам.

Комісія, упрощена Головною Управою після щорічного Загального З'їзду для перевірки заміт в пороблених Головною Управою в р. 1921-2 в справі стипендіальної фундації ім. Бучацького і продажі реальності у Львові при вул. Гаванера 4. 12., покінчила вже свою працю і її рішення буде незадовго оповіщено *дослідно* в нашій пресі. Поки що подається до відома, що заміти, починаючи деякими незначливими „Рідної Школи“ часописами, зокрема заміти проти д-ра Остапа Макарушка й Омеляна Терлецького, в цілком безосновні.

Завсрушення в Австралії.

В австралійських містах наслідком безробіття 4.000 робітників підняло бунт і почало боротьбу з поліцією. Поліція вбила одного робітника, а 9 осіб поранила. Також 6 поліцейських було ранених. На домагання безробітних уряд старається урочинити кілька фабрик, які були припинили свою працю.

Присуд смерті в Чорткові.

Окр. суд у Чорткові як присяжний для 14 грудня засудив на смерть Федька Мандзюка з Бедриковець (нов. Заліщики) за те, що вбив свою жінку Маланку. Василю Головинни, обвинувачену у співучасті в убивстві, суд увівши. Мандзюк жив у вічній незгоді з жінкою. Причиною була рідна сестра обвинуваченого, якої чоловік є в Америці, а Мандзюк удержував із нею зв'язки. Одного вечора в суперечці Мандзюк вдушив жінку та вкинув у ріку.

згіршення!), а проте ранком один з нас, що спав близько печі, встає з нежитом. Дрібничка, цілком неприємна і не потрібна в дорозі.

Снідаємо за 50-тьох, робимо (не я тим разом) невдачу знимку з господарями і „церковним приходом“ до того і пускаємося в дорогу.

Морозець такий, що пара відразу у воздуху стинається в кристалики, але й погода!

— А де Івась? — питаю.

— Поїхав уперед і буде жалати на Берді — відповідає його брат.

Той Івась народив нам доволі клопоту.

Легенькі спадні і підходи ведуть нас аж під Бердо. І знова тільки в сорочках, так тепло, не зважаючи на мороз.

Хоч Бердо від півночі доволі тяжке до підходу, то береже його розмірно легко. Надідали й Івася. Він з одним кійком тільки, бо так у них їздять (але переконався, що з двома ліпше). Йдемо вже останні метри і відпочиваємо. Мриць виконує кілька бічків у стрімкому герені.

Тягне вітер, убираємо знову верхній одяг, переходимо буконий ліс і ми вже на поляні з західного боку самого хребта. Вітер кріпшає. Заки я дійшов, за той час інші збігли на скліні поляні і всі виконують телемарки, як на залізній воді у Львові. Дано знак йти далі, бо зі мною лиш ескімос.

Вітер стає докучати.

— А от два возки йшли — казав ескімос. — І дійсно хребтом на захід видно дві пари вогняних слідів.

Надбігають вже інші, відривається від мене ескімос і втікає в затишніше місце. Бо вітер дме, добігається до самого тіла і кійками добре треба впирається, щоб не змело разом зі снігом. Утікаю хребтом під завіною смереки, бо там затишніше і жаду, щоб останній, Івась, перейшов біля мене.

А він ще на давньому місці. Даю йому знамені і там пускаюся тальше. Уже і чікаю яких 300

Маленьке питання.

Резервуючи собі право відповісти на статтю „Священника“ аї села“, поміщену в „Новій Зорі“ ч. 51., а яка відносилася до моєї попередньої статті про „Церковне запаління“, позволяю собі тимчасом поставити „Новій Зорі“ вже здавна приготуване „маленьке питання“.

„Нова Зоря“ дуже часто любить цитувати катол. париську газету „La Croix“, а навіть у перекладі помішувати цілі статті з неї. Тому хочемо тут запитати „Нову Зорю“, чому вона не звернула своєї уваги на передовицю, що була поміщена в вищезгаданій часописі під заголовком: „Католицька церква — а цивілізація заходу“, в числі з датою 31. травня 1929 р. Статтю ту написав о. Merkleen.

В ній між іншим читаємо: „В нашій добі є потреба більша чим колинебудь відділити евангелізм від всього того, що евангелізм не є: отже від поодиноких політичних форм, від поодиноких систем та суспільних організацій, від націоналізму, навіть від філософічних систем та доктрин, які від поодиноких форм цивілізації“.

Наведений висказ дуже добре віддає засадничу думку свят. Отця Пія XI., який хоче визволити католицьку акцію від всяких впливів політичних партій, щоби увільнити проповідання слова Божого від всяких інтересів чисто людських, ради яких ділять люди між себе праї цього світу. І дійсно, св. Отець, найвищий пастир зазначив виразно, яке велике є протиставлення між політичним партикуляризмом і духом та поступом релігійного апостолства. Тому Він осудив також вмішування виключно націоналістичного духа в сферу програм та потреб місії апостолства та ясно окреслив нетривалість людських річей, а навіть нетривалість існування тих їх форм, які були б слушними, правильними та приносильми овоці, в відношенні до суті заможності та основи церкви і вічної немітності заповідей Божих.

Дальше читаємо в тій-же статті, що ті котрі ідентифікують західну грецько-римську культуру з культурою цілого людства, хочуть накинати та поширити цей світогляд і в церкві, хочуть його церкві накинати, так, що церква мусить проти

м., а його ще нема. Мене це непокоїть. Як так можна баритися?

А морозний вітер до живого допікає. Що-хвилі обертаюся, щоб не відморозити лица. Штанями повіває немоя хоругвою, тільки лопотять.

Сказано стає на душі, що Івася нема. Зізнаю ще яких сто метрів і знов задержуюся. Щось каже мені, що він конечно має мене минити, а я можу рушити даліше шойно за ним. Вже вихилив голову понад хребет і я знова зізнаю нижче. Стримуюсь і оглядаюся. Нема його.

Жду кілька хвилин і вертаю вгору, щоб висварити його. Як так можна одинцем їздити? Діагноза — лежить, не встає...

Підбігаю до нього. Очі замкнені — не встає.

— Що з тобою? — кричу над ним.

Отворив блудні, пригаслі очі. — Мені тут добре — промирюю і даліше закриваю повіки.

— Встаєш? Бо бю — кричу з усієї сили.

Знова отворив очі. Підніс я кійок вгору і ще раз повторюю погрозу.

Це помогло. Встає, допомагаю йому. Впихаю йому в руки свої кійки і — Ідь, бо бю — грожу.

Хоча заточується, але Іде. Підтримую і даліше грожу.

В русі прийшов до себе. Підбігаємо під буконий ліс, де в затишку всі інші вже перекушують.

Витягає Курчаба пляшку чаю, ще теплою. Вливають в Івася. Що з тобою? — питають.

— Я голоден. — Дають їсти, поволи приходить зовсім до себе.

Показується, що він майже цілу ніч не спав, а ранком випив склянку молока і з тим пустився у 18-км. тяжку дорогу.

Додаю йому двох, щоб його пильнували і йдемо даліше.

(Докінчення буде)

ЛІЧНИЧІ ВІННА.

БОГОСЛУЖБЕНІ ВІННА.

ПРИРОДНІ ПАЛЕСТИНСЬКІ ВІННА І КОНЯКИ

„КАРМЕЛЬ“

З ОХОРОННИМ ЗНАКОМ НА ЕТИКЕТАХ

і пасажи на друку у доріжжю ХІІІ—23"

Гурт. продажі:

Т-во КАРМЕЛЬ,

Львів — Знесіння.

Тел. 6—91.

цього боронитися, мусить проти цього виступити та запротестувати.

То ідентифікування цивілізації та культури грецько-римської з цивілізацією, як такою, з цивілізацією цілого людства, мусило очевидно, стрітисся з великою радістю та з голосним ентузіазмом усіх тих, які зовсім фальшиво і без причини приписують заходів релігійного єдиного можливого представника цивілізації. Але це вічне взаїмне протиставлення сходу та заходу мусило також викликати протест та спротив усіх тих, які не забувають на загальне пізнання та пошукання та управління церквою.

Треба дуже стерегтися такої пересадки і такого погляду на релігійне життя, який не видів би на сході нічого іншого як тільки його забобони та урочиння, а в церкві не бачив би нічого більшого, як тільки якусь чисто західну силу та могутність.

Навіть польська газета, яку видають студенти варшавського університету під заг.: „Бес Пшильбці“ в ч. 3—6, з березня ц. р. помістила в перекладі вище згадану нами статтю в цілості. А ми знаємо, як глибоко в поляках закорінене те, щоби ідентифікувати церкву та західну культуру зі всім тим, що польське, словом: з польськістю. Вони це дуже радо маніфестують на кожному кроці — всюди, де треба чи не треба. Колиж вже поляки зрозуміли потребу відмовувати церкву від західної цивілізації, то дивно, що не могли цього досі зрозуміти українці з „Нової Зорі“.

Тоді, коли на заході католики вирікаються такого ідентифікування західної культури з церквою, то цього допускається „Нова Зоря“ та такий фальшивий погляд старається зашпигати серед нашого громадянства. Отже наглядно бачимо ідею „Нової Зорі“ відвернення від своєї рідної — та прийняття і поширення „чужого“, а в додатку чужого в паскрізь викривленій формі.

„Нова Зоря“ переконана, що те, що проповідє є чимсь новим, актуальним, корисним. Значить, робить все те може й у добрій вірі. Та коли приглянутися трохи краще теперішньому заходові, то видно, яке все те, що пропагує „Нова Зоря“ спізнане, перестаріле і неактуальне. Зі сказаного видно, як то „Нова Зоря“ вміє з західно-католицьких джерел брати тільки те, що їй подобається.

Осип Петро Жевкляденко.

Часопис — це відхил-не вікно, крізь яке людина бачить світ.

Зі світа науки.

Юліаней Люя Брентано.

Великий німецький економіст і соціолог ЛюяБрентано святкував дня 18. XII. 1929 р. свої 85-літні уродини. Автор кілька голосних праць з ділянки політичної економії, що вивторив свою школу і зеднав собі чимало прихильників, у останніх літах жия у Баварії, відтак у Лондоні, де не зважаючи на свій поважний вік, працював в англійських музеях і бібліотеках, виготовляючи нові твори. Від раних літ молодости Брентано був прихильником ідеології лібералів і бачив у державі організацію, що має на меті забезпечення індивідуальної свободи. Але ця свобода, на думку цього соціолога, може бути забезпечена не тоді, як одиниця є ізольована від суспільства, а навпаки, коли одиниця зорганізована в суспільних групах. Його ідея, це ідея корпоративної організації суспільства, не конечно звязаної державою, а навіть часто протиставленої державі. На думку Брентано, доба боготворення держави вже проминула. Авторитет держави безповоротно упав підчас світової війни і сьогодні вже ніхто так як Томас Гобс не буде бачити в державі свого божества, якому повинно підчинитися ціле життя одиниці.

На місце насильницької, централістичної держави, приходять держава ліберально-парламентаризм і децентралізована. Держава має служити ідеї свободи одиниці.

Брентано, це можна сказати, ідеолог картелів і синдикатів, які він науково обгрунтував. Він завжди гостро критикував ідею державного забезпечення робітників і проповідував, що робітничество повинно забезпечувати се-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАЧУНЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИННЯ

ВОЙНИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

бе власними силами, шляхом ешадности й організованості.

Як ліберал, Брентано був прихильником вільної торгівлі і ворогом усяких митних та монополістичних обмежень.

Наука Брентано не є догматичною. Він учить пізнавати й аналізувати суспільні явища, учить думати в соціальних категоріях, не маючи претенсії бути пророком, що навчає, полішує людство і накладає йому свій світогляд.

Його ж світогляд наскрізь гуманний і братоглюбивий: Погляд Брентано на суспільство і державу пронизаний головною ідеєю, що багаті і сильні мають моральні обов'язки супроти бідних і слабких.

Свої 85-літні роковини святкує Брентано в повнім здоров'ї і працездатності.

Кінець кризи наближається.

Кількодинна конференція при участі марш. Пілсудського. — Кандидати на прем'єра та міністрів.

У Варшаву на запрошення президента приїхав зі Львова проф. Баргель. Приїхав теж проф. карного права львівського університету, Макаревич, що є сенатором і належить до ХД. Запрошення проф. Макаревича викликало у варшавських політ. колах сенсацію. Щоправда належить проф. Макаревич до партії, яка супроти уряду д-ра Світальського заняла опоз. становище, та треба пригадати, що мандат одержав він із зблуканою лістї ХД і ББ, на основі виб. блоку 1928 р. в Сх. Галичині. В зв'язі з цим здогадуються, що в ХД заноситься на розлам, при чому мають покинути цей клуб особи прихильні більше для санації. В Замку була конференція при участі проф. Баргеля, проф. Макаревича та през. марш. ап. суду Дуткевича. Підчас конференції прийшов і марш. Пілсудський, д-р Світальський та пос. Славек. Конференція тривала кілька годин. Вислід конференції невідомий. Проф. Баргель повернувся у Львів, а президент Мосціцький в суботу передпол. їде у Спалу. Всеж таки говорили, що вже призначили особу будущего прем'єра, а лісту кабінету уложати шойно після свят. В політичних колах кажуть, що запрошення до Замку двох правників треба пояснювати тим, що будущий прем'єр буде правник. Видно, що найважливішою справою теп. хвилі є питання конституції. Кажуть теж, що або проф. Макаревич або Дуткевич одержить теку мін-ства справедливості. Як кандидатів на прем'єра називають проф. Баргеля, кн. Януша Радзівіла та пос. Славека. Полк. Славек, запитаний щодо його кандидатури, відповів, що покищо про це нема мови та зазначив, що має ще багато праці в соймі. Як кандидата на становище прем'єра називають теж посла ББ. бувш. ректора та проф. Кохановського.

Засідання сойму.

Українські внесення.

Нині, в суботу, відбудеться засідання сойму з тим самим денним порядком, що попередньо. М. і. на денним порядку є проект зміни соймового правилника, при чому послані Загайкевич і Хруцький зголосять такі внесення:

До уст. 3. мовою дебат сойму та його комісій є польська мова; „посли непольської національності можуть користуватися у слові і письмі мовою своїх національностей. Мовою соймової канцелярії буде польська мова“.

До уст. 25. Наскільки предметом інтерпеляцій є конфіскація часописів або іншого друкованого слова, інтерпелянти можуть подати текст сконфіскованої статті в мові, в якій ця стаття надрукована.

Барикади на вулицях Берліна.

У зв'язі з виборами президії берлінської міської ради прийшло на вулицях Берліна, що прилягають до магістрату, до кровавих демонстрацій безробітних. Демонстрації заарештовували комуністи. Біля пд. Олександра прийшло до сутички з поліцією. Комуністи стали будувати барикади, при чому прийшло до перестрілки. Поліції вдалося розігнати демонстрацію. Є кілька ранених.

Відповідь мін. Квятковського на лист Вл. Грабського.

Аг. Іскра розслала відповідь міністра промислу та торгівлі Квятковського на отвертий лист Влад. Грабського. Мін. Квятковський на відкритті у Львові говорила, що перед травневим переворотом була система натиску політ. партій на кредити з фондів держ. банків. Грабський назвав це твердження фальшивим. Мін. Квятковський у відповіді покликається на звіт президента Банку Кр. Господарства, предложений Екон. Комітетом Ради Міністрів дня 9. листопада 1927. Звіт цей подає як факти безпосередні інтервенції послів або сойм. клубів у дирекції того банку, або вношені за інтервенцією мін-ства скарбу. Президент банку зараховує до пол. трансакцій кредити для Людового Банку, фабрики „Ірена“, Банкові Т-ва механіків, Союзу польської рілляної торгівлі, Банкові Землі і Т-ву для торгівлі, промислу і рілляництва „Бараново“.

Страшний вибух на кораблі.

В Амстердамі вибухнув паровий котел корабля з такою силою, що двох робітників, які були на кораблі, викинуло понад дахи кількох домів. Їх тіла найшли у віддалі кількох сот м. зовсім обезображені. Крім них було вбитих ще двох людей, а багато було ранених. Матеріальні втрати дуже великі. Кілька домів під натиском повітря завалилися. У вел. проміні від місця катастрофи повилітали всі шибі домів. Тріс газовий провід, наслідком чого повстала пожежа.

Носоріг у Старуні.

Як ми вже повідомляли в Старуні викопали в глибині 12 м. дуже добре законсервованого носорога, самця. Носоріг зохався з мясом і шкірою. Перевезуть його до Кракова в спец. басейні з сільним розчином. Є це одиницький так добре законсервований примірник в цілій Європі, а може й у світі. Кажуть, що він має 30 тисяч, а може й 100 тисяч літ.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вілценного Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. зб. 25—?

— Святочна академія в честь Св. Отця. В неділю 22. грудня, в год. 11.45 вполудне, відбудеться з нагоди ювілею 50-літнього свящ. Св. Отця Пія XI, святочна академія в салі Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові. На програму академії складаються: 1) „Папський гимн“ у виконанні питомців Духовної Академії, 2) святочна промова, 3) сольоспіви в супроводі скрипки й фортепіану п-ї І. Приймової, 4) мішані хори Т-ва „Львівський Боян“, що відспівують Бортнянського „Блажен муж“ і Лисенка „Камо поїду“, 5) деклямація, 6) скрипкове сольо проф. Е. Перфецького і 7) „Господи, силою Твоєю“ Бортнянського у виконанні питомців Дух. Академії.

— „Боротьба з неграмотністю“. Перед трьома днями почали ми друкувати фейлетон під новим заголовком. Користаючи з прислугуючих редакції прав, поробили ми в ньому деякі зміни без відома автора. З уваги на те, що автор пізніше на них не згодився, а далі застерігся проти всяких змін у слідуєчих частинах цього фейлетону, ми примушені даліше друкування „Боротьби з неграмотністю“ перервати.

— Крадіж автомобіля у Львові. Невідомі злодії вкрали із гаражу при вул. Янівській 41 автомобіль фірми „Бенз“ вартості 1800 доларів. Цей автомобіль був власністю фірми „Пілот“ при вул. Баторого 4. Поліція шукає злодія, але покищо ні марно.

— Дивні чи видумані пригоди семінаристів? У політ. постерунку на гол. двірці в Тернополі зголосився Мовіа Межевський, 17-а тия уч. II. курсу сем. в Торуні разом із Вонбжежн. З'явля, що коли в Торуні вертала від тов. Шуманської до інтерв'ю хотів її заарештувати та кинув в 4-особово авто. II заарештували і заклали в в'язниці Байтену (Білгоші). За Вілей-

кою, коли направляли авто, вона втекла та піхоту йшла 45 дн в Зайшла у Тернопіль, де має апакому Шварську, що живе в зал. бараках. Поліція веде слідство, а Межевську відіслала у Торунь.

— Кара смерті. Дня 19. XII. на подвір'ю карного суду у Грудзьондзу виконано смертний присуд на особі Левандовського, який убив матір, бабку 2 сестри і брата. Просьбу оборонців про помилування президент Польщі відкинув ввечері 18. ч. м. і вранці 19. ч. м. Левандовського розстріляно.

— Сімсот процесів про ревіндикацію православних церков. Із Варшави пишуть, що кількість процесів, які римо-католи, єпископи розпочали у справі ревіндикації православних церков перевищає число 700. Більшість цих церков є на Волині і Холмщині.

— Комуністичний процес у Варшаві закінчений. Дня 19. ч. м. у Варшаві закінчився судовий процес проти 24 комуністів, яких судили за нелегальне видавання газети „Голос Правди“ і „Робочажа“. Провідника цих комуністів Поморовича засуджено на 8 літ в'язниці, 4 комуністів на 4 роки, 7 на 3 роки, а інших звільнено.

— Летарг. У Катовицях перед кількома роками помер, як здавалось, на удар серця, сотник польської армії Кошицький і його похоронено на катовицьким цвинтарі. За старанням його родини тіло Кошицького мали перевезти із Катовиць до родинного села в ратибірським повіті. Коли відкрили труну, побачили, що труп покійного лежить лицем униз, що його убрання пошматоване, а руки скорчені і п'ястукі затиснені у розпуці. Очевидно, нещасний Кошицький був похоронений у летаргу і був збудився в труні, але відтак задусився.

— Союз німецьких національних меншин. У Празі закінчився зїзд представників німецьких національних меншин із цілої Європи. У резолюції говориться, що солідарність німецької нації ламає чужинські кордони. Одним із об'єктів цієї солідарності, є допомогова-акція німецького народу для німецьких колоністів, збіглих із СРСР. Такуж саму солідарність виявляє Німеччина з німцями в південнім Тиролі. Постановлено утворити „Союз німецьких національних меншин Європи“.

— Землетруси. Сейсмографічні станції в Америці нотують великий землетрус на Тихім Океані. Цей землетрус трівав 10 хвилин, а найсильніше виявився на Алевтських Островах. Також краківська сейсмографічна станція нотує легкий землетрус в околицях Кракова.

— Цісарі на фільмі. Німецька фабрика фільмів Мартіна Бергера закупила в письменника Кофлера твір „Вільгельм II.“ і приготувала під цим заголовком новий фільм на тлі світової війни. Фільм починається стрічкою Вільгельма II. з Бісмарком і кінчиться втечею німецького цісаря до Голландії та проголошенням німецької республіки. На цьому фільмі побачимо англійського короля, Франц Йосифа I, Пуанкаре, Ллойд Джорджа та інші визначні постаті світової війни. „Вільгельм II.“ це буде один із найкоштовніших фільмів.

— Новий лет через океан. Дня 15. XII. ч. р. французькі летуни, капітан Шаалі і полковник Ларе Боррес вилетіли зі Севілі до Америки. Мали летіти понад південною частиною Атлантику. Дня 17. XII. прийшли відомості, що не зважаючи на бурю, цим летунам удалося долетіти до Бразилії й осісти в Ріогранде. Ціла подорож відбулась без більших перешкод.

— П'ять нових кардиналів. Дня 16. XII. у Ватикані відбулася консисторія, на укій папа іменував 5 нових кардиналів, між ними папського нунція у Берліні Пачеллі. Після того папа римський у престольній салі анголосои промову про значіння для католицької церкви візиту італійського короля у Ватикані. Тепер папська курія має 63 кардиналів, з того 33 чужинців, а решта італійці. В четвер 5 нових кардиналів дістануть із рук папи червоні капелюхи, як ознаку своєї гідності.

— Наслідки біржової кризи в Нью Йорку. Купець Даві, який був колись мільонером і майже весь маєток утратив підчас останньої біржової кризи в Нью Йорку, з розпуки вимордував бритвою 7 своїх дітей і свою жінку, після чого сам закінчив життя самоубиством. Ця родинна трагедія стала в Нью Йорку дуже голосною сенсацією.

— Метерленк астрономом. Відомий письменник Метерленк від дошнього часу перестав студіювати життя бджіл та муравлів, а звернувся свою увагу на астрономію. В першу чергу його цікавить планета Марс і він вже написав у журналах кілька статей, в яких доказує, що на Марсі напевно живуть якісь істоти, але умови розвитку життя на цій планеті так різняться від умои на землі, що мешканці землі ніколи не

зможуть порозумітися з мешканцями Марса. Істоти на Марсі нічим не подібні до людей і ми навіть не можемо уявити собі їх вигляду ні способу життя.

— **Освічена жінка вбила двоє дітей.** В Інсбруку засуджено на 5 літ в'язниці 30-літню учительку музики, дочку банкового урядовця, Марію Бавер, яка задусила двоє своїх дітей. Слідство виявило, що Марія Бавер мала любовні зв'язки з одним болгарським студентом, який обіцяв з нею оженитися, а коли вона привела на світ дітей, болгарин покинув її. Огірчена жінка поубивала своїх дітей і за те опинилась перед судом. Обвинувачена має скінчену гімназію і музичну школу.

— **Замах на фашиста.** З Ліону пишуть, що там двох невідомих італійців стріляли кілька раз до директора фабрики, італійця Моретті і смертельно поранили його, після чого виконавці замаху повтікали. Поліція переконана, що маєє тут до діла з політичним замахом, бо директор Моретті був визначним фашистським діячем і жив у неласці в закордонних італійських соціалістів.

— **Боротьба з комунізмом у Болгарії.** Дня 17. п. м. у Софії закінчився судовий процес проти 52 комуністів обвинувачених у державній зраді. Із усіх обвинувачених звільнено 12 осіб, а 40 комуністів засуджено, з того 16 осіб дістало 10 літ в'язниці, а решта по 5 літ в'язниці. Деякі обвинувачені перед судом признавались, що їх ідея — це світова революція, а деякі просили помилування і заявляли, що вони не бажають революції, тільки перебудови суспільства шляхом мирної праці та організованості.

— **Лист до редакції.** Наша редакція дістала від п. Юліана Мартинця, управителя школи в Ісаях письмо зі заявою, що він не є автором статей, поміщуваних в газеті „Селянин“ під іменем Юліана Мартинця і звернених проти УНДО-ня та що імені п. Юліана Мартинця надруковано без його волі й відома, хоч сам він зі „Селянином“ не має нічого спільного і мати нічого не хоче.

— **Подяка.** Управа Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з Вел. України у Львові складає найсердечнішу подяку за ласкаву участь і допомогу в улаштуванні 16. грудня 1929 р. концерту, а саме: За безкорисну участь Вш. пп. проф. Українського Муз. Інституту Галі Левицький, арт. опери Ірені Туркєвич, проф. Українського Муз. Інст. Йосипові Москвичеві, акомп. п. Дарці Колессівній, проф. Українського Муз. Інст. Борисові Кудрикові, Українському Муз. Інституту ім. М. Лисенка у Львові, а зокрема голові Інст. Вш. п. радників Дрималикові, редакціям часописів: „Діла“, „Новий Час“, „Неділя“ і „Український Голос“, „Союзному Базареві“ у Львові і Вш. громадянства, яке ласкаво вітанувало наш концерт численною присутністю. — Голова Управи: Юрко Магалецький, заст. голови Андрій Петренко, секретар Віктор Храпко.

— **Справлення помилки.** У вчорашньому числі „Діла“ у звіті зі засідання союму при доманні складач викинув 45-ту стрічку, наслідком чого вийшла плутанина. Це речення має виглядати так: (Пос. Прагер) предкладає відіслати внесення (ББ. в справі подій 31. жовтня) до рег. комісії, щоби вона означила компетенцію спец. комісії, яку мають покликати. Пос. Полякевич (ББ) каже, що згідно з правилником і т. д.

3 української опери в Харкові.

Українська преса про виставу опери Ан. Вахнянина „Купало“.

У вчорашньому числі „Діла“ подали ми голоси російської преси в Харкові про постановку опери „Купало“ покійного Ан. Вахнянина (1841—1908). Сьогодні зареєструємо у виїмках голоси двох українських часописів: „Вістей“ і „Комсомольця“.

У „Вістях“ з 8. п. м., що вже в числі з 5. грудня подали коротку характеристику творчості Ан. Вахнянина, читаємо після довгого вступу такі уваги Юрія Ткаченка:

„Треба сказати, що час, коли розпочато оперу (1870 р.), час піднесення національних прагнень та відродження українського культурного й суспільного життя. Це піднесення відбилосся й у музиці Вахнянина. Досить указати на деякі його хоріві твори, популярні в ті часи: „Стіймо разом друг при другі“, „Пісня свободи“, а також на той факт, що музика одного хору Вахнянина стала матеріалом для популярної пісні „Шалійте, шалійте, скажені хати“.

Цей настрій піднесеності проймає й усю музику „Купало“, бренть у її простих, чутких ритмах, у її ясних, незатямлених ніякими ди-

сонансами гармоніях. Він же адмухнув нашарок містичності з „поганських“ купальських пісень, „зиевтралізував“ церковність „хору духовних“, що ніби-то продовжує гротескність тріо євнухів (3 дія).

Отже, попри всю наївність сюжету і простоту музики, маємо в „Купалі“ не тільки мальовниче, подекуди навіть пишне видовище, не тільки багатий і доступний для сприйняття мелодійність твору, а й емоційально здорову музику. В цьому — виправданість постановки „Купала“ на нашій сцені й основа її безсумнівного успіху в аудиторії“.

Подавши після музичну оцінку опери, а також її виконання, Ю. Ткаченко спинюється кількома словами на виконавцях: „Для „Купала“ театр дав найкращі артистичні сили. Образ Одарки, створений М. Литвиненко Вольгемут, остільки яскравий і закінчений, що на довгі роки лишиться зразком і ледви чи вдасться його комусь перевершити. Яскравий образ Максима в Поторжинського. Ці два образи домінують над іншими. Високий рівень і вокальне виконання партій Степана й Омара, блідніші з боку драматичного (особливо Степана), у вокальній своїй частині знайшли добрих виконавців в особі Голінського й Будневича, що блиснули своїми голосами. Цілком задовольняють і виконавці другорядних партій. Добре веде оперу А. Маргулян. Задовольняюче, але не більше, поставлено татарські танки. Українські танки шаблонні“.

Харківський „Комсомолец“ з 8. грудня містить з приводу вистави „Купало“ дві статті: „Про значіння постановки „Купала“ і сценічне її здійснення“ Семена Геца і „Про музику „Купала“ Л. Рина. З цієї другої статті подаємо закінчення:

„Музичне оформлення спектаклю слід уважати за дуже вдале, як у співаків, так і в оркестри. З великою музичною виразністю і піднесенням звучала оркестра під керуванням А. Маргуляна, а в його руках музичний матеріал опери дістав любовне й бережливе висвітлення. Виконання вокальних партій співаками (Литвиненко-Вольгемут, Голінський, Будневич, Поторжинський), що виявили себе справжніми переможцями в спектаклі — те, що називають „концертне“. Партія Одарки (Литвиненко) добре викладається в голосі співачки і набуває великої драматичної виразності. Повнотою звучав яскравий металово-офарбований тенор Голінського (Степан); у Будневича для ролі „кровожерного“ паші Амара знайшлося багате виразності, темпераменту й музичності; артист Поторжинський в ролі старого козака Максима виявив багато теплоти й музичної правдивості (добре оповідання Максима в 4. акті). Виконання хору на достатній висоті — тут пильно пророблено градації звучностей (так зване „ляно“) і намічено музичні відтінки.

Для східного балету й пантоміни 3. акту композитор Вериківський написав спеціальну музику — зафарбовану динамічно, що має всі сучасні багатства — ритмічні й оркестрові. Дуже динамічний і ефектний фінал балету; окремі танці балету уявляють собою цікаве розроблення татарських народних пісень. Пантоміну й фінал 3. акту Вериківський витримав у стилі музики всієї опери.

Опера „Купало“ дає великий матеріал співакам, відзначається мелодійністю і доступністю музичного сприймання — безумовно увійде корисним і досить цінним вкладом в український національний оперовий репертуар“.

3 театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ (Театр ім. Тобілевича): „ПАЯЦІК“ — ОПЕРЕТА В 3 ДІЯХ ШТОЛЬЦА.

Віль серце стискає, коли дивитися, в яких умовах приходиться працювати нашим театральним артистам. І одночасно жаль, до цілої суспільності, що й досі не спромоглася на менш-більш відповідну для вистав українського театру сцену і сцену у Львові в байдуже їй, що й одинокі нашу сцену в Інституті Лисенка займає тепер все-владне кіно.

Те, що зветься сценою в салі Ремісничої Палати, де примістився наш театр, така мініатюрний куток, що акторам нема де навіть добре обернутися. А що вже казати про виконавців оперетки, яка з природи річ вимагає від них руху, танців і всяких вихилів! Дивитися так на них і потерпати разом із ними, аби від їх обертає і танців не завалилася ціла сцена. Сміло можна сказати, що яким артисти мали до розпоряджності іншу сцену, то й ціле виконання оперетки було б що-найменше на 100 проц. краще.

Не зважаючи на те, виведення „Паяцка“, що має гарну, мелодійну музику і доволі арuchte лібретто, було дуже полюблене. І перша публіка ви-

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ
Д-р Степан Дмоховський
Львів, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.
ПРЕЗІСІНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.
784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 21 30

конавців в особах п. Голінського (другого дня п. Костів) і п. Нікітіна, і друга пара в особах п. Ленської і п. Боровика (другого дня п. Паздря), і п. Бзавацький в ролі марграфа, і виконавці поменших ролі створили досім удатні креації і дали з себе просто все, аби вистава випала складно, гладко й дотечно. На увагу заслуговують передовсім гарні голоси головних виконавців, особливо п. Голінського, Костів і Нікітіна, а також добрий, не визнаючи строї пань. Оркестра (збільшена) під батуту п. Сарамати держалася дуже добре.

Публіка виповнила салю на обох виставах „Паяцка“, на жаль, тільки до половини. **І. Н.**

ВЕЛІКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ЕРОС І ПСИХЕ“, драматична фантазія в 6 в'ях Ю. Жулавського.

Колісь у добі символізму ця пєса мала великий успіх. Люди йшли залюбки оглядати її і думати над її символами, прибраними в дієві особи. Було це тоді, коли глядач захоплювався реалістичною обстановкою, а навіть віршими в устах надземних створінь.

Нині? Хто нині збагне настрої публіки, зміни як фільма? За останніх 25 літ погляди на мандріку душі, що шукає Ероса так сильно змінилися, що більшість зітхань і поривів цієї душі видаються нам нині сентиментальною банальністю. Жулавський, що був філософом, пробував у 6 картинах дати історію найголовніших фаз людської душі, перенятої тугою кохання. Найслабше, як звичайно, виходить у такій спробі основа й розв'язка. Краще, щоби театр не пробував передавати нам блаженної доби Аркадії, ні вимріяної доби впавлення душі з земних пут, коли вона йде назустріч надземному Еросові!

Неоднораз глядачів ломить собі щиро голову: чим є Блякс, напереміну раб і пан Психей; цей символ різних пристрастей змінює не тільки своє обличчя, але й зміст, залежно від випадкової акції.

Вся пєса, виставлена з великою витратою енергії, виграє би чимало, якби дієві особи гордили те, що ми і так розуміємо, наполовину коротше. Психей п. М. Малайнович була дуже добра як черниця, княжна й любка. Блякст п. Гутнера першорядний. **М. Р.**

Дописи.

З ЖИТТЯ ВОЛИНИ. (З Луцької Провісти. — На церковному полі. — Наша культура. — „Поступ“) Член ради і заступник голови Луцької Провісти „Провісти“ інспектор Реа. Союзу Кооператив п. Л. Кобилянський склав заяву про уступлення з ради. В письмовій заяві на імя Ради, яку п. Кобилянський просить оголосити на загальних зборах, закидається Раді гальмування справ заангажованих інструктора, а також тенденційності постанови, яка пройшла дня 13. грудня більшістю голосів радикалів і селероба щодо Т-ва „Сільського Господаря“. Рада філії, влаштовуючи годівельно-ветеринарні курси для селян (тих самих просвітан) просила про уділення їй, як не салі, то бодай кімнатки за сценою, що весь час стоїть порожньою. Зазначена соціалістична більшість постановила віддати цю кімнатку „чужій організації“ за платню: 50 зол. за два тижні. Філія „С. Г.“, не маючи на подібні видатки засобів, від кімнати відмовилася. Цей соціал-просвітський вчинок викликав обурення й димісію п. Кобилянського, якого загальні збори просвітан довго й одногласно просили прийняти головування в „Провісті“, але він, з огляду на переобтяження працею, відмовився. — В неділю, 15. грудня, відбувся в Луцьку зїзд ще одних „церковників“, скликаних проурядовими колами з „Рідної Хати“. Мета зїзду — створення церковного комітету з полків, росіян, чехів і українців для оборони церковного майна. Всі були, не було лише представників незалежного українського громадянства. — У зв'язку з оголошенням банкрутством київської кооперативи „Наша Культура“, нотар замкнув книгарню цієї кооперативи в Луцьку й приступив до підготовки її продажі на ліквідації. — В Луцьку вийшло перше число місячника „Поступ“, який має виразний характер органу „селероб-ексности“. „Соціал-зрадникам“ дісталося на оріхи. — Посол Серветник підчас своїх відвідин Луцьку заповідав видання якогось часопису в Рівному, або в Луцьку. — І все це зв'язане з запахом майбутніх виборів. **Місцевий.**

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Сала Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 21-го г. 7-30 „Циганське кохання“, оперетта.

Неділя, 22-го г. 3 попол. „Пам'ять“ Неділя, 22-го год. 7-30 веч. „Церковна музика“ — на бажання публіки 3-й раз.

Великий Міський Театр:

Субота, 21-го, год. 3-30 попол. „Чарівний перстень“ (вистава для молоді по найнижчій ціні).

Субота, 21. грудня, год. 7-30, „Кішка і Шкішко“.

Малі Міський Театр:

Субота, 21. грудня, год. 7-30 веч. Адамант і рози (гост. виступ Н. Бридичинського (дешевий день, знижки важкі)).

Театр реві „Лонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 21. XII, „Львів у ночі“; дві частини: год. 7-30 і 9-30.

Неділя, 22. XII, „Львів у ночі“; дві частини: год. 7-30 і 9-30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Нова ковчег (Джорджес Костельо, Джордж О'Брієн).

КАСІНО: Божий бач (Льон Чаней).

КОЛЬОСЕН: Ватажок засуджених (Фейрбенкс). Липарі воєни.

ЛЕВ: Нова ковчег (Джорджес Костельо, Джордж О'Брієн).

МАРУСЕНЬКА: „Облава“ (життєві розповіді).

ОАЗА: Одна ніч у Лондоні.

ПАЛАС: Обі звукові фільми: Чотири юрти Нью-Йорк у ночі (Надіатор: Подорожні пос. д-ра Райха).

ПАН: Ніч кохання.

ПАСАЖ: Гасанова пісня (Том Мікс).

СІМЛЕВ: За кулісами кабаре. —

Сікстолюбів.

ФІЛДМОРГАН: Людина з товни.

ХИМЕРА: Тайна пані Мейрі.

УТІХА: Людина з пагасом.

НА СВАТА

найбільший вибір порцеляни, кристалів, хінського срібла „Фражета“, альпаки і пацуківських виробів 1135 1-3

поручає фірма

КАЗИМІР ЛЕВІЦКІ,

Львів, пл. Марієвська 10.

Програма радіо.

Неділя 22. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 0-15 Богослуження в Вильні. Ковин (1128) 14-20 Трансмісія з Варшави. Липець (129) 14-15 Скрипковий квартет із Дрезни. Галін (296) 15-30 „Отелло“ Верді. Лондон (356,3) 16-00 Церковна кантата Баха. Франкфурт (190) 12-00 Марш Берлі (118) 16-30 „Отелло“ Верді. Стокгольм (416) 17-58 Музика двох Рім (441) 10-00 Редігінга музика. Лянсберг (477) 16-30 Концерт. Прага (487) 14-45 „Трубадур“ Верді. Мільно (501) 16-00 Комедія Брюссель (509) 19-30 Грамфонові плати. Відень (516,3) 11-00 Концерт: Бетовен, Мендельсон. Рига (525) 19-03 Популярний концерт. Мюнхен (533) 16-00 Концерт соліста. Будапешт (550) Мадарський концерт. Москва (825) 14-00 Народна естрада. Ленінград (1000) 16-30 Робочий концерт. Париж (1725) 21-00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Ввиду заяви приватного обвинителя Антопа Крушельницького, на розгляд судової розправи, що не закінчилася, ані на Загальному З'їзді делегатів Р. Школи, ані не закінчилася мені ніякої мазь-верзії в справі фондації ім. Бучачського, беру назад мій внесок „лічечка злевета“, ужитий у статті „Лист до Редакції“ в ч. 142 „Діла“ стор. 6. жаля, що наслідком незрозуміння з цих слів ужити і складало на фонд Українських Івадів 101 год. до рук голови Товариства і на Т. О. М. 50 за до рук апел. ради. Серковського. — Д-р Остап Махаришка. 1125 1-1

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Годинами влітку буде найкраще на- правлений у найбільшій годинникув- ській роботі Івана Зелітенраха Льва пл. Марієвська 4. — 3 прові- ни просимо репаратії прислати по- тою — Староюді жіночі годинники перебробовано на ручні. 1002 25-7

КОЛЯДИ. В Безжоравний: „При Язичі“ — збірка колад на форте- п'яні. 4-5

ПАРОВНИ БРОВАР У КАЛУШІ по- ручає свої знамениті вироби пивас експортне, дубельтне, чорне у флаш- ках і бочках по цінах умірованих. За- ряд бровару 1006 30-7

КОЛЯДИ на зиманий зор Ярослав- на за 2-ю золоті продає книгари Шеленка у Львові. 1100 2-6

ПОШУКУЮ вчителя, найкраще зре- дукваного, народних шил до по- чаткової науки хлопців. Зголошення з поданням умов слати: гр. кат. Уряд па- рохіяльний Новосели Гостини н. Рудки. 1127 1-2

ІНСІНІУТ косметичний Б. Галь, пл. Трибунальська ч. 1. Тел. 54 86, ус- лава банни, сяди по в сп, зворини, ашине волосся, відтиски, бородани і червоні пазни, — фарбування волосся Генною, бров на стало, ондування водна і трезава, — під штеренною дімари. 1130 1-3

ШУКАЮ коньки для 3-ох, в особини вхолом, електрика, околня му- зя листопада. Зголошення до Адм. від „Комета“. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар заграничних війни, спеціаліст шкірних, венеричних і сепсальних хворі- та лікарської косметики ординує від 6 год. 14-18. в неділі і свята від 10-11. Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кро- теротермія Сепаратив: почевальні. Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 82а телефон 65-87. 37-7

Спеціаліст шкірних, венеричних недуг і косметики 1120 1-2

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3-6 попол. вул. Глубока 10 партер. — Кварцева лампа. Дітермія.

Д-р Р. Несторович

ординує у внутрішніх і жовчих недугах ПЕРМІШЛЬ, Францішканська 37. Просвітлювання Рентгеном, кварцева лампа, лікарські аналізи. 3-4

Найдешевші!!!

В новоствореній українській крамниці можна купити 1-3 грамфони, красиві і заграничні п. мтн, як також всілякі музичні інструменти.

Лічничі апарати на складі.

ІВАН БУНДА, Львів, вул. СИСТУСЬКА ч. 29, тел. 81-11.

Спеціаліст венеричних шкірних недуг і косметики Д. сек. ш. від. і дзвоні. Др. І. Мунд орд. від 8-10 і 2-4. в неділі від 9-11. Львів, Мисника 1. рг Пасуцького (Панської) Тел. 45-01. — 995. Лічення жидлив. 13-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. І. п. Скріплення зитачитися зубів паво- бляння в шпильки зубів, без болю. Штучні зуби в кавачку і золоті в- сьд найновішої системи. Пациєнтів з прові- нції подорожуватися в найкоротшому часі. І. І. Уродовням і студентам значна зни- жка. Полехті в солдату Тел. 65-73.

УВАГА!!!!

Львові заступники!!!

Нова комбінація, ситочка, несподіванка!!!

Значно покращити і прові. нечелюстні мут!

Найліпші умови провізії.

ЗАГАЛЬНЕ ЗАВЕДЕННЯ КРЕДИТОВЕ.

1130 Кооп. з обм. пор. у Львові, 1-1

пл. Марієвська 6-7, тел. 19-25.

Толочу десені на пальцевих плашках

чищу, чорню відсвіжую, перерабляю

М. ВОЛЯНСЬКА

Львів, вул. Собієвського, ч. 12.

740 Тел. 17 04. 1-1

Гурт

Деталь

Совги (Лижви) Санки

по приступних цінах поручає

А. Фрідфельд

Львів, Ягайлонська 9. Тел. 34 6'

Висидна на провінцію відворотно. 981 4-5

Дешево й гігієнічно

голігеса у ФРИЗІЕРА

при вул. Баторія 25. поб. ч. китарі: Келера.

Для П. Т. Урядовців і Студентів стри- 1115

ження з голінням і вод. 2-2

Для шкільної молоді стриженьня 30 гр.

Американська система!

ФАБРИКА МЕБЛІВ „ФАМЕТА“

Львів, вул. Красіцьких ч. 18. а.

Продає кожному без ручителів на умовах платності дотепер небувалих, спальні, їдальні, кухонні і борони урядження.

Від 10 зол.

Від 10 зол.

Поодинові штуки мебелі, вистеджані ме- белі, фотелі до спання, джанки, катера- 1011

ни, шафи й інше. 3-20

Ширіть наш часопис!

ІВАН ЛЕВИЦЬКИЙ — Популярна н а у к а гармоні — 2 зол.

ДОБРА хуцарна, мо- вода, здорова і чи- ста з літними свідок- твами буде принята не- гайно або від 1. січня до літнього християн- ського дому. Адреса: Абрагамчик, Львів, вул. К. Уейського 4. І. п. рг Гехицької. 1124 1-1

ПОКІЙ, передпокій умебльований, о- собний вхід, електрика, сейчас анимайму. Бан- дурського 13.

ШВАНТФЕРА світової слави фортеп'яни — пинна по дуже приступних цінах на догони слати поручає „Молюшко“, вул. Зіжоровича, ч. 10. 1125 2-2

Львівське ТОВАРИСТВО АКЦІЙНЕ БРОВАРІВ

поручає свої знамениті вироби:

ПИВО експортне, ясне

ПИВО баварське, темне

ПОРТЕР-Імперіаль

Скрізь можна дістати!

Скрізь можна дістати!

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. переполуднем
Рукописи не звертаються

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: 5 гривень 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
ІІ кайсари 5 пм. фр., Чехо-
словацькій 20 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

З тіней нашого життя.

Львів, 22. грудня 1929.

Наше національно-культурне життя на західно-українських землях має без сумніву дуже багато недочотів. Над цими недочотами зчаста пригадуються наші ділячі, а ще частіше домліть собі голови над ними ті наші „патріоти“, що „працюють“ для народу низками при скляничці нива чи при чарочці. І коли відповідальні ділячі пригадують над способами та засобами боротьби з недочотами, коли шукають шляхів виходу з важкого пераза положення якоїнебудь існуючої нашої культурної установи, то „патріоти“ з сніданкових проклятів на все мають раду. всі найгрізніші проблеми нашого не тільки національно-культурного, але й господарського і навіть політичного життя з подивугідною легкістю розв'язують. Але роблять вони це виключно при чарці чи скляничці, бо за реальну роботу у ніякій установі не беруться, ніякої установи ні матеріально ні морально не підтримують, а навпаки: з правила кожну з них підтримують, бо на кожну сплетнячають, відповідальних ділячів кожної розбирають за чаркою до найдрібнішої кісточки, відмовляючи їм не тільки ініціативу до праці, не тільки кваліфікації до їхніх станових, але й обираючи їх часто з честю, та відмовляючи їм навіть розуму.

Сумне це явище нашої дійсності, але правдиве. Так формується і так втримується при житті це наше „гетто“, ця анонімна інстанція, яка накладає своє пікчемне пятно незгодія й упередження до всього, що є позитивне в нашому житті.

Боротись з такими і їм подібними аномаліями незвичайно важко, бо громадянство не розпоряджається ніякими засобами, що могли б положити край, перервати дальше існування цього роду явищ. Та важко оперувати загальниками. Тут слід навести бодай один приклад з життя. Але й це важко, бо цих прикладів безліч. Такі речі діються біля „Прогнозу“, біля „Рідної Школи“, біля „Сільського Господаря“, біля нашої кооперації і т. д. І не тільки у Львові, але й по більших міських осередках краю.

В даному випадку спинимось на одній установі, що має наскрізь культурний характер і біля якої в нас від ряду літ розвиваються всі „патріоти“ просто такі „перли“ винахідливості, ініціативності, блискають від часу до часу іскрами просто такі „геніальності“ порадності. Що ж це за справа? Це український театр. Віз шести літ цеде український театр кооператива „Український Театр“. Віз шести літ вкладає в нього, що може, від шести літ імпреза не вдається, бо українська культурна публіка театру не підтримує. Наш театр примушений давати вистави перед порожньою сценою. Наші артисти примушені незгодувати. Кажуть, що минулими літами наша публіка не рвалася до українського театру тому, що сцені була їм „лишня була негідна, звичайно неопізнана, загрожувала знюмо здоровою гаядчів (історію) і т. д. і т. п. Здавалось би, що вже ця обставина примушувала наші столичні відомостельні чинники постаратись за відповіднішу домінуку з сценою. Тим більше, що всі громадяни столичні відчували, як заперяють, незвичайно болючо недостачу театральної сали. Правда, відповідальні чинники часто брались за реальну розв'язку цієї болючої справи, скликали анкету і наради, але все розбивалось об анонімну опінію наших „патріотів“ від сніданкових сесій і об саботажи найкомпетентніших від десятків літ у театральній справі.

Цього року кооператива „Український Театр“ взяла під свою опіку прекрасного поставлений і вивінований театр ім. Тоб'левича в Станіславові. Театр цей поставив завдяки ініціативі, надлюдським зусиллям і невдачам у нас жертвенності одної людини, що поставила собі велику ціль: організувати й повести такий український театр, який не тільки відповідав би на правду великим національно-культурним завданням, але й з них ціло вивязувався. Цього він і доконав. В грудні й. р. приїхав зі своїм театром, що носить тепер фірму кооператива „Український Театр“, до столиці, до Львова. Підняв сцену, в якій ніхто не міг вибудувати в ній сцену і репрезентував

столичній громаді претарно зорганізовану театральну трупу з добрим, по містечку нікітчим репертуаром. Здавалось, що львівська громада, спрагнена театральних емоцій, буде просто облягати український театр, здавалось, що по році відсутності свого театру у Львові він заповниться тепер по березі не тільки культурною, але й патріотичною українською публікою. Здавалось! На жаль, дійсність виявила, що українська культурна публіка у Львові може обійтись без українського театру таке ж як без української преси. Наш театр дав тепер вистави пераза над'ї пустою сценою, зарпма, що сали невеличка. А всі „патріоти“ зі сніданкових к'їмнат преспокійно розважають всякі національні як громадські, політичні, господарські так і культурні, а в тім і театральні справи тільки теоретично і тільки при чарочці. До українського театру вони не заглядають. Чому? Може тому, що його надто добре знають? Може тому, що його репертуар не задовольняє їх „висококультурних“ потреб? Нічого подібного! Ні цього театру вони не знають, бо його не мали нагоди бачити, ні про його репертуар не мають поняття, але ходити до нього не ходять тому, що „не мають часу“, бо хтось зайняв би їх місце по „сесійних льокалах“?

А театр тимчасом заломлюється в самій своїй екзистенції та бється чи не з передсмертними матеріальними труднощами. В дирекції та в артистів роліться анемія, закривається безнадійність. о-

Хочете мати певність,

що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приносить добрі відсотки? Якщо так, то складайте свої ошадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

пановує їх болюче розчарування. Колиж дійде до катастрофи, коли вся претарно змонтована будівля завалиться, тоді підуть по „сніданкових“ к'їмнатах розмови наших „патріотів“ на тему, як треба було вести театр і як поступати, щоб він оплачувався. При т'їм послухають всякі пікантні сплетні, всякі злобні зотепи і т. д. і т. д. А накінець нічнеться паново проливати „кроводилаті сльози“ над нашим невідралим положенням. „Яні мн. мовляв, білі, що навіть свого театру не маємо“.

Тепер цей театр в. Одна людина не може фундувати театр ціл'ї суспільності, тим більше, коли вона вже своїм патріотичним подвигом для театру матеріально підрвана. Тепер треба добре поставлений театр тільки підтримати матеріально і морально. Та це видно не належить до компетенції наших чистеших „патріотів“. Їх завдання „відповідальніші“, а їх ролі в громадянстві „дальніші“.

Ідилля?!

Варшава, 19. грудня 1929.

Вона триває „уже“ третій день! Повийшла нежвано „як кожне велике шата“, розяснила всі обличчя, — зір річкаччій „окритого й об'їмханого боролом оброслого обличчя полк Славєка до широкої, гладко виголенної фізіономії п. Домбського, — у безвісті прогнала всі примари державних замахів, навіть соймового буфетчика розважила, який геть банкрутує на хронічних ваканціях польського парламенту. Виправді невідомий дипломатичних вихилів смертник, засівши вчора на соймовій галерії міг бути трохи збенегожений: деж тут ідилля, коли ціле коротке озноження засідання перекладається тільки перекличкою проурядового блюзку ББ, демонструючого і проти маршала сойму і проти лівої та правої частини палати і проти кількох комуністів — але в полі-

8-го ЛЮТОГО 8-го ЛЮТОГО БАЛЬ МЕДИКІВ

тиці годі чейже судити по „зовнішніх“ позначках. Підсудуйте тут і там по пів речення у кульорах, зайдіть до соймового ресторану, погляньте, хто з ким не там по чарочці, сядьте на халатину за стіл журналістів, а переконаєтеся: ідилля таї годі.

У такій достойній справі личить почивати „з кінця“, бо її початок криється десь у тайниках душ і сердець (а може й твердої калькуляції) волюнтерів обох ворожих таборів: а може таки на жадний державний замах не пускатися, як на підприємство ризиковане, і може таки краще на силу „організованих мас робітничих і селянських“ не рахувати і ралше до державного замаху не допустити. Таке „психічне наставлення“ було, мовляв, дарно вже пригожою базою під згоду з польському ендеко-бестично-пелесівському семейству. Не було ніби лише зручності використати цієї обосторонної неохоти довести забаву аж до краху і не було нагоди, яка дала би обом сторонам можливість змінити боєві тони на миролюбиві без страху, що така зміна на фронті буде названа — втечею із позицій. Ця зручність виявилася, мовляв, президент Мосціньський на конференціях на Замку й дав „ліберам санації та опозиції нагоду помиритися — на паяформі льоальності супроти починів! бажань голови держави. Зворотню точкою („кінцем“ нашого оповідання) в історії останніх років стала п'їби опозиція зборна нарада на Замку. Позитивні (в розумінні) угоди між санацією та опозицією виступили цієї конференції такі: 1) президент ствердив, що п. Світалський в „визначних умовах“ не може бути

кандидатом на нового прем'єра, іншими словами, гейбн осудив репрезентований п. Світалським напрямок „непримирного“ курсу супроти сойму й признав авторитетне значіння соймового вотуму незгоди; 2) п. Світалський заявив уперше, що уряд не вважає і не вважає конституційного проекту ББ за свій проект, іншими словами, дав пізнати можливість залежодучих компромісів на ґрунті зміни конституції; 3) п. Славек ствердив лише важність принципу потреби зміни конституції, не згадуючи про недоторканість проекту ББ та підкреслюючи зате охочість ББ до мирної дискусії з іншими клубами; 4) всі представники польських клубів, включно з п. Домбським, як лібером непримирного досіль Строніцтва Хлопського висловили охочість до переведення зміни конституції, при чому ППС устами п. Недлятовського задекларувала навіть потребу зминення візаві президента, та вимагаючи лише „мирної атмосфери“, себто абсолютної відмови санації в'їд планів державного замаху; 5) ні один представник опозиції не згадав більше про будь яку „ліквідацію нинішньої системи влади“, підкреслюючи, навпаки, потребу заперення урядом (читаї: новому урядові санації) тривкої позиції завдяки відповідним змінам конституції.

Ось нам підставили ідилля! Ось підставили на-строю який панув „уже“ третій день.

Але ми дозволимо собі заважити: не віримо. Не віримо в те, наче оводі справді на Замку стався якийсь пераза, наче започатковано нову еру у внутрішньо-політичних відносинах Польщі, наче справді прийшло поміж санацією та опозицією до тихого порозуміння якого вислідом буде невеличка зміна конституції при неварушності демократично-республіканського устрою держави з одного боку та з іншого „організованих“ санації дальшої влади з другого. Тому всі повинні комбінації позати ми під оговірками „мовляв“ і „ніби“ Так „кажуть“ Але стільки вже речей до-сі „казали“ що чоловік „мусить“ бути невірним. То-мою! припускати, що завтра може зайти новий „перет“ який ком'ї головою перекине всю „ідиллю“ Нема жалних підстав думати, що скінчилася ера несподіванок і що повернено належну позицію — льогіці фактів. Нема жалних підстав виключити нпр. в обсягу інтерпретації останніх подій (нарад на Замку) концепцію, що й остання нарада з п'їтрина була одним звеном у ланцюгу лише тактичних засобів змагання двох таборів, змагання, яке не припинилося.

В усякому разі нині можна говорити про „ідиллю“ з польському політичному житті лише — під знаком „загад“.

Келрин.

Вітер на Заході.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 14. XII. 1929.

I.

Сердитий вітер дує від кількох днів над Парижем: ломить гілку дерева у — нечисленних гут, на жаль — парках, вибиває шибки у вікнах, скидає вивіски з крамниць на хідники й на голови прохожих. Гірко на нього жалкуються парижани й парижанки; вони за легко одягнені, і холодний подув в одну мить прошибає ці загортки, нічим не підбиті, ці суковиті короткі й за легкі. Тутешня людина привикла до підсоння значно загіднішого ніж напр. підсоння Львова або навіть Відня. Печей, якими ogrivayut'sya домики у Львові, тут ніхто ніколи не знає; маленька частина домів має центральне ogrivannya, кальориферами, а величезна решта пського тільки старосвітські отверті коминики, з яких палиться кілька полінок дров; воно мальовниче, коли хочете, воно тріщить „поетично“, воно пахне димом, але тепла, справжнього тепла воно помешканню не дає. А коли дує добрий вітер, то замість тепла такий комин наповнює хату димом.

Мало побачите і футер на вулицях, а як і бачите якесь, то майже все воно на плечах якогось чужинця, головню американця. А теплих черевиків, високачів, тут взагалі не побачите. Про снігіві й кальоші і не згадує. В найлютішу зиму тутешня людина виходить на вулицю так одягнена, як напр. у Львові — в осени, і то в ранній.

Хоча Париж лежить на широті географічній майже тій самій що Львів, то підсоння тутешнє далеко загідніше від львівського. Чому? — всякий знає: дякуючи близькому Океанові з його теплою і животною Гольфською струєю.

Тим прикріша цьому городові цьогорічна несподіванка: замість теплої подуви Океан посилає сюди холодний і сердитий вітер.

II.

Припадково так воно зложилось, що ремісництва й нарікання париської людини і преси на цей несподіваний і небажаний „дарунок“ Океану випали саме на дні, в яких тутешній уряд і тутешня преса готувались до конференції над т. зв. фльотовим розоруженням.

Фльотове розоруження! Але якраз тепер Франції ні трішки не пахне думка про пониження своїх морських сил. Навпаки! Франція саме гелер розмахнулася відновити і розбудувати свою військову флоту і зробити з неї могутній орган своєї міжнародної, торговельної й колоніальної політики, а тут їй співають про об-

меження морських зоружень, про заборону підводних суден, про відложення будови великих панцирників і нових швидких кружляків. Мало цього: Італія ще й виступає з претенсіями міжнародною угодою забезпечити свою фльоту рівність з Францією. Все те ні трохи не під смак ні теперішньому урядові ні величезній більшості горожан. А невдоволення це відгомонами роаходиться по пресі і по широких колах громадянства. Проблема полягає в цьому, щоб і морському пацифізмові дати якесь задоволення — про око принаймні, і щоб нічого не попустити зі своєї твердості і на довгий час обміркованої фльотової розбудови.

Тардіє, який не має великого довіри до компетенції Бріана в морських питаннях, і який зрештою з недовірим цим не скривається, — вибирається на фльотову конференцію в товаристві Бріана і морського міністра, буцім-то наче рівнорядний з ними член французької делегації. Однак в дійсності рівнорядність та тільки формальна, вже хоч би тому, що справжньою мовою конференції буде мова англійська, якою Тардіє володіє вільно, а якої ні в зуб не знають ні Бріан, ні Лейг. Таким чином дійсним делегатом буде Тардіє, а він до уступчивості на точці французької фльотової сили дуже мало схильний.

III.

Передовсім він таки зовсім не схильний до яких-небудь уступок Італії. Домагання Італії мати рівну французькій військовій флоту прийняла тутешня публіка слабо затвердним обуренням і глухим призириством. Ще-б чого! Ось чого Італійцям забаглося! Тай — за яких дурнів вони нас мають! А зрештою — нехай поспробують! — оце провідні мотиви французьких міркувань на ці теми, обережних і здержаних, правда, в тоні, та недвозначних у своєму змісті.

Франція має великанську колоніальну імперію, роакинєну на всіх океанах, а береги Франції обдичає не тільки Середземне море, а й Океан і Північне море: які колонії має захищати Італія, поза сусідньою Триполітанією; які морські шляхи її фльота має забезпечувати поза Середземним? На що їй фльота рівна французькій? Хіба на те, щоб тим легше і тим певніше могли перервати перевози французьких, африканських дивізій до Європи на випадок війни. На що інше?

IV.

Ця непевність, що війна Італії проти Франції (а не навпаки) неминуча, чим раз глибше вкорінюється в свідомість французького горо-

ПРИПІТЬ ПО

зимові панчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шаль,

Снігіві карпи „Trotorn“.

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“)

жанина. Говориться про італійську небезпеку, правда, мало, але зате робиться для усунення її — багато. І то на всіх полях: дипломатичному, військовому, морському.

Тісний і щораз тісніший союз з непримиримим ворогом Італії, Югославією, яка не може і не сміє забути своїх підляремних братів анал адрійського побережжя, притоптаних італійським чоботом.

Це одна сторона французьких дипломатичних обезпек проти Італії. А друга: наступаюче замирення з Німеччиною. Коли остання залишиться нейтральною в назріваючому конфлікті Франції з Італією, то — або взагалі до конфлікту цього не прийде, мимо всіх воєнних апетитів італійського фашизму, або, як він прийде, то він буде зліквідований швидко: сербсько-хорватсько-словінськими військами з одного боку, французькими з другого, а — союзниками югословянськими і французькими морськими ескадрами — з третього боку.

Французькі океанські робітні вибудовують для Югославії один воєнний корабель за другим, а підводні судна — цілими серіями. А маніфестації югословянсько-французьких „симпатій“ розвиваються кожного дня, трохи не кожної хвили; кожна нагода для них підхожа: між іншим і недавня прогулянка люблянського хору по Франції дала привід до гарячих, тріумфальних оплесків і признань.

(Мимоходом кажучи: хор цей — знаменитий, а своїм вишколенням він нагадував найкращі часи українського хору під проводом Кошиця, хору, який — яка шкода! — розсипався. А був він — у бідолашних українських відносинах єдиним і виключним, національного імени достойним, предметом культурного експорту українського).

V.

З фактом цього тривкого (хоча й свідомо приглушеного особливо по франц. боці) напруження між Францією та Італією мусить числитись, наче з постійним чинником європейської міжнародної політики, всякий, хто хоче в політиці цій орієнтуватись і дальший її розвиток по змозі передбачувати. Супроти факту цього на щораз дальший плін сходиться вага німецького союзу для Франції.

С. ГАЙДУЧОК.

3)

П'ять днів мандрівки зимою.

„Wer rastet, der rostet“

Прегарні зйзди. — Якого збитка хотів нам зробити Івась? — На стації в Лавочнім. — У Славську. — На Ільзу. — Поворот до Львова.

(Починається)

Увесь час лагідні зйзди цілими кілометрами, Вдоволені ми, що пішли за радою о. Турчмановича. А далеко на полудне грізно блищать Боржава з Високим Верхом, Стогом, Плаєм і Топнатком, а на заході Пікуй у хмаринках.

Обицяємо Станещу і знова мчимо вниз, а під нами десь там значно нижче джерела Стрия.

Ми перші, показується пізніше, ці зйзди відхрип, як і Тухольку, що своїми близькими загідними склонами далеко перевищила Славсько з його лещетарськими теренами. У поляків не знайдете про це згадки, хоча до війни зйшли вони за лещетарськими теренами цілі Карпати.

Показується в дорозі, що Івась хотів нам таки добру несподіванку зробити. Признається, що як ослаб, хотів звернути на Хітар до якогось знайомого гаєвого. Було би прийшлося довго його шукати і хто знає, в якому стані й знайшли б ми були його.

Зйздаємо хребтом дальше вже над Лавочне.

Передімною малий рів, а там вже дальше це видно. Візьму його поскоком — думаю. Пускаюся на нього. Чую, що після поскоку маю зайчайну дорогу під ногами і вже лежу. Лещета в горі — переворот. Встаю, ну, й тим вихожу ціло та добавляю до своїх Кольогальн радистів мають з моїх мимовільних шук особливо мої учні.

— Ми були певні, що вже постоїмо — показує

По дорозі оповідає Курчаба і Федак, як тяжко приходилося їм на Берді. Вітер зів'язав їх над пропасть і якщо не були би вбили кийків майже до половини в сніг, то були б летіли з надмою яких 100 метрів униз.

Вже й Опірець перед нами блищить своєю церквою.

Не зважаючи на прегарні ізди туди, категорично звертаю всіх зловж хребта понад самим Лавочним і по якій пів години йдемо вже селом пішки. Минаємо чудесно обмерзлий млин і небавом ми на стації.

Цілом без жєнади варили чай, а ескімос боса бігає перед двірцем по снігу і курує свої пальці.

Майже порожній поїзд веде нас до Славська. Івась з братом лишилися в Лавочнім у знайомих. Пізніше довідався ми, що Івась таки над чаєм заснув, а другої днини вернув зовсім здоровий домів у Тухольку.

В Славську заходимо до захисту Карпатського Лещетарського Клубу, а радше до церковного дому. Хоч год. 6. вечером, дім замкнений, а прецінь є їх щось шестеро зі Львова. Вияснює нам небавком газдиня, що приходять з ключами.

— Пани пішли до Тростян і казали, що з вами з Лавочного приїдуть.

— Може яке нещастя — на всі боки пояснюємо собі.

А тимчасом печений індик, що його ескімос дістав від мамі на дорогу, пропав у наших жолудках.

В год. 11. вночі добиваються наші тростяниці. Зйхали з Тростяна на Плішку, а там і до Головецька. Звідти мусіли дуги до Тухолі і поїздом дісталися казад.

Перепроваджуємося до другої кімнати й на п'ятий день нашої мандрівки вибираємося всі зйрмо на Ільзу. Вечором ми мусимо вже відїзджати.

Смарують лещета. Мриц робить комбінацію якось місєтє, щоб був до зйзду і піхо-

ду. Погода поспувалася, мороз попустив, зате небо посіріло.

Йдемо на полудневий кінець села, переходимо потік, а далі вже пнемося на хребет верху.

— Щось дуже добре йду, бо держуся Мрица — думаю собі.

Небавком розумію. Мриц входить на якусь ораніну і спершися на кийки, зачинає насаїдувати пса, що заграбує задними ногами. Він так стирає ту комбінацію смару з лещет.

Пнемося чимраз вище зразу полями, потім вивозом то полониками і вже перший зйзд на це, аби підходити знова. Вже ми на зарослі смерічками верху. Під нами Славсько, Тарнавка, а Тростян вкрився туманами (тільки не лещетарськими). На сході порепаний Чирак (після назв на карті).

Накликую вертати. Йдемо з розмахом вниз і виходимо на другий верх (чи не Плішка зветься?) і знова несемося вниз.

— Пощо ми на нього виїздили? — питаю Мрица.

— Аби зйхати — відповідає невинно. Тим разом вже вертаємо.

Найліпші з нас пнується ще раз на верх Ільзи; ми лишаємося під верхом.

Стрілою мчаться в простій поставі вина. Дорівняли норвежцям! Подивляють їх зйзд і наші сусіди, що опинилися в сідлі біля нас.

Йдемо дальше, що-хвилі вириває по кілька лещетарів і лещетарок поляків. Вказуємо їм бік, яким найліпше зйздити. Дуже добре нас розуміють і дякують.

Біля нас женеться лещетарка власною дорогою. Вже лежить. Але зараз підноситься і на нашу потіку немов кит випорскує з уст сніг.

Стрічаюся зі знайомими зперед війни. Між ними вже й черевані, з тягнуть ліпше, як молоді, а сопуть нічим парова машина. Перекидаюсь з одним кількома словами і дальше кожний у свою дорогу.

Таки на останніх мєтєх оди з наших до-

Вертаючись до морських „розоружень“, слід ще згадати один з французьких аргументів супроти італійських домагань морської рівності. Цей аргумент: свідомість економічно-фінансової сили Франції і такої-ж слабкості Італії. Це факт, що Франція сьогодні піднялася на першорядну в світі фінансову потугу. Париж сьогодні фінансово вже переважає Лондон, а перевищує його зовсім тільки один Нью-Йорк із цілої решти світа. Той то перевага Нью-Йорку над Парижем, хоча досі безперечна, то таки щораз зменшується — на користь Парижа. Невдалий біржовий крах у Нью-Йорку мав одною з головних (хоча й промовчаних) причин — жорстокий і немилосердний та удачний удар французьких великих банків проти американських. Франція сьогодні у розвиві добробуту, продукції, ощадності, капіталізації. Не тільки безробіття тут немає, а ще й мільйони чужинських робочих рук працює тут на французький добробут.

Натомість Італія — бідна, і з трудом вяже свої фінансові кінці з кінцями. Відмовляючи Італії понизити свої морські зброєння, Франція знає що робить: Італія, хоч би і як цього хотіла, то конкуренції з багатою Францією в коштовних флотових зброєннях вона витримати не в силі.

3 життя наших установ.

Загальні збори Т-ва „Сільський Господар“.

В п'ятницю, дня 20. ц. м. відбулися у Львові, в салі „Бесіди“, Загальні Збори Т-ва „Сільський Господар“, при участі 160 делегатів: Кругликів, Філії Т-ва і кооператив.

Були це перші Загальні Збори Т-ва, відбулися на основі нового статуту. Зборами проводив голова Т-ва інж. Юліан Павличковський та його заступник посол Остап Луцький.

Справоздання з діяльності Т-ва подавав інж. Е. Храпливий, а звіт з перевірки Контрольної Комісії інж. Капуста. В жвавій дискусії брали участь численні учасники, а серед них велике число представників селянства. Не обійшлося і без „опозиції“, яка стала постійним явищем Загальних Зборів усіх наших культурних і господарських установ. Відрадною явищем є високий інтелектуальний рівень промов, які виступували на цих зборах селяни, даючи цим доказ розуміння громадянської праці і загально-хлібохобських інтересів. По прийнятті до відома справоздання і ухваленні бюджету на новий рік, зайнятою на висесення Головної Ради Т-ва слідуючих визначних доповіді співробітників Т-ва: поточними членами: о. Володимира Печерського, олімпічного жителя ще члена-основателя Т-ва, о. Олександра Левинського і п. Івана Покутинського, б. начальника громади Хватів — членів першого Ви-

сесійного в'язання „Більгері“, що витримало цілу дорогу, морозів, а останні посухи на оранці були йому понад ставлені сили. Хоч само воно з чеської сталі.

Ми в домішні вчасно, бо щойно друга година пополуноді. Вихід і їзда тривали 4 години.

Готуємося поховати в дорогу. Директор Паньків, що обіцяє ще раз завтра вийти на Троєстан, спить як забитий. Кількох з КЛК лишається ще на два дні.

— Ах, як мене всі кости болять — проголошує директор Паньків. А була вже година пята — їду з вами — додає.

На двірці повно лешетарів і малих 10—14-літніх хлопців зі села, що на причуд добре чешуть уже по польськи. Видно, що оба польські лешетарські захисти ще й іншу місію сповнюють!

Всідаємо до зовсім темного вагону. Він, як і два інші, призначені для лешетарів, добре опалений аж до самого Львова.

В своєму вагоні маємо ту вигоду, що аж до Львова тільки ми в ньому, бо публіка до темного боїться всідати й чомусь не боїться, як з темноти виглядають великанські чоботища, якісь палиці і т. п.

По мандрівці ми всі вповні задоволені і задоволені нею. Без особливої напруги зробили ми майже 90 км., були на верхах, боролися з гірською зимою і не далися перемогти. За нами успіх!

Справоздання помилок. У першій частині цього Фейлетону („Діло“, ч. 282) подано на самому початку помилково дату виїзду лешетарів зі Львова: замість 28. XII. 1928 р. має бути 22. XII. 1928. В другій стрічці другого шпальти з горні подано помилково „асіх нас 5“ замість 6 — У другій частині („Діло“, ч. 283), третій шпальта 19-а стрічка з долу замість „ще одна піджа“ має бути „ще один піджа“. У четвертій шпальті, 15-а стрічка з долу, замість „Діло знає їти даліше“ має бути: „Діло знає їти даліше“.

діду Т-ва, д-ра Михайла Коцюбу, о. Степана О. Липкевича, п. разп. Андрія Корнелію, посла Григорія Тершаковця, — членів Видав. або Головної Ради Т-ва від 1909 р. о. мітрата Тита Войнаровського і п. Михайла Луцького, б. президента Т-ва, о. Носифа Раковського і разп. Володимира Кобринського — заслужених членів Т-ва на пош. ширення сільсько-господарської культури.

На висесення збіркової-матки ввійшли до Головної Ради Т-ва з вибору слідуючі члени: голова — о. мітрат Тит Войнаровський, члени Ради: інж. Юліан Павличковський, посол Остап Луцький, о. Андрій Пеленський, о. Тимотей Ковалюк, о. Степан Онискевич, інж. Палій, інж. Хроноват, дир. Мартюк, інж. В. Вакуловський, Геріога Михайло із Підберезь, М. Струтинська, інж. Мудрак, разп. Воя. Кобринський, Моцьків, д-р Макух Іван, д-р Барилук, п. М. Малицький, пос. Гр. Тершаковець, Андрій Терпилак і пос. В. Загайкевич.

Заступниками членів Головної Ради „Сільського Господаря“ обрано: інж. Миколу Хомишина, дир. Юліана Шепаровича, Юліана Чукура з Печеніжчина, Миколу Малицького з Тернополя, Олександра Липинського з Комарва, Володимира Колубського із Кременця.

До Контрольної Комісії увійшли: Микола Капуста, Андрій Мудрик, Ярослав Колтунюк, директор „Дністра“.

Заступниками членів Контрольної Комісії обрано: інж. Івана Скоропада з Тернополя і д-ра Володимира Левинського.

Точніше справоздання зі Зборів подамо в слідуючих числах „Діла“.

Проти червоного терору.

Протест українських товариств у Відні.

Думка скликати серед віденської кольної протестаційне віче проти більшовицького терору виринула у виділі Акад. Т-ва „Січ“. Його заходами створився комітет, зложений з представників вище названого Т-ва, „Бесіди“, „Родина“, і Т-ва „Прихильників Освіти“, який займався технічним переведенням віча. Само віче відбулося в великій салі „Слованської Бесіди“ 15. XII. 1929, яка не могла помістити всіх учасників так, що частина вічевиців зібралася при вході. У вічу взяло участь около двісті громадян з кругів інтелігенції, робітництва і студентів. Обширний реферат про теперішнє положення на Вел. Україні виступив студ. В. Янда і запропонував резолюції, які віче прийняло через аклямацію. Крім того промовляли ще від робітничого т-ва „Родина“ п. Машинський, від т-ва „Бесіди“ сотя Чайка і представник литовських студентів, які у вічу взяли численну участь, п. Гр'гас Валентинус Сердечну, дуже прихильну до українства промову цього останнього збори прийняв гучними оплесками. Після цього віче почалося відспівання національного гимну. Очевидно, що протестаційне віче було на віденському ґрунті декому дуже неприємне і тому „по наказу свисте“ прийшло на збори кількох збаламучених людей, які за кілька шлінгів мали розбити віче. Але одностайна постава присутніх проти розбивачів унеможливила їхні наміри.

Резолюції.

Збори української кольної проти переслідувань українців більшовиками, що відбулися у Відні 15. XII. 1929 заходом т-ва „Січ“, „Бесіда“, „Родина“ і Т-ва „Прихильників Освіти“, прийняли отсі резолюції:

I. Збори підносять якнайрішучіший протест проти масових арештувань на Великій Україні, жертвою яких падають тисячі національно свідомих українців усіх суспільних верств, і проти нечуваного, теж масового терору на території В. України, окупованій більшовицькою владою. Українська нація збудувала власними зусиллями на руїнах російської імперії в 1917 р. свою суверенну Державу, яка мала всі дані на те, щоб ввести свою творчу пайку до всесвітнього культурного доріжку. Територію цієї Української Держави окупувала в 1920 р. більшовицька Москва, яка, повернувши Україну до ролі використовуваної всіми можливими засобами кольної, повела організований наступ проти української нації на всіх ділянках життя, намагаючись ширити деморалізацію між українським народом та поширюючи голод і нужду. Одним з остаточних і найбільш варварських засобів до цілковитого знищення України є шалючий тепер червоний терор на Вел. Україні.

II. Висловлюють шире співчуття арештованим більшовицькою чека національним діячам В. України та закликають українську еміграцію до активної допомоги борцям за волю України.

III. Вважаючи радянське фальство, поширюва-

не на західно-українських землях і за кордоном, а суті річи москвофільством у нових лише формах, збори визнають українське громадянство до бойкоту й рішучої та послідовної боротьби з радянським фальством у всіх його проявах.

IV. Теперішній стан розпорошення й дезорганізації української еміграції є крайньо шкідливим для української справи, тому збори визнають провідні круги еміграції до поглиблення й поширення організаційної праці та до об'єднання творчих сил еміграції в один спільний центр на загально-національній платформі.

V. Вкінці збори звертаються до всіх культурних народів з закликом, щоб осудили не-реальні й неможливі до переведення політичні й господарські експерименти кривавого більшовицького режиму, як шкідливі для культури й людства взагалі, а для українського народу зокрема.

Багата преса є ознакою культурного народу, а багатство преси творять її передплатники.

Відгуки дня.

Театралія.

(З циклу: Живем, живем своїм життям).

Зайшов учора до мене директор українського театру.

— Всього крашого! — кричу з ліжка.

— Ох, здалось би хоч трохи крашого — вітає сидючи на кріслі.

— Ви певно алі, що Львів не має своєї театральної салі.

— Я? Злий?! Навпаки: дякую Богу.

— Не розумію, пане директоре?

— Просто справа. Ми граємо тепер у маленькій салі Ремісничої Палати, а там мусіли б грати в великій салі українського театру.

— Чиж не ліпше було б вам заробляти більше?

— Тепер я не розумію. Якто заробляти?!

— Адже більше місць, більше грошей!

— В теорії. На практиці — більше місць, то й більший чинш. В Ремісничій Палаті салія має 180 місць, а зараз перенесуся до салі, що має 50 — Чому?

— Буду мати щодня виповнену аудиторію. Тоті і рецензент може з чистим серцем написати: „При битком набитій салі, відіграли...“ і т. д.

— Ви не жартуєте? П'ятдесят тисяч українців у Львові...

— ...На виповнену салі на 180 місць — докінчив директор і здається плюнув.

К'мнату залягла тиша. Кожний з нас пори нув у власні думки на тему театроманії української нації.

— Саухайте, редактор — перервав тишу директор — Приходіть нині до театру!

— Та як!? Бачите, що хорий, з ліжка не встаю.

— Хорий! Хто в нас нині здоровий... Вставайте і приходіть.

— Не можу, хочби як хотів. Я навіть сидіти не потрафлю.

— Знаменито! Будете лежати. Беріть зі собою якусь подушину і займайте хочби цілий ряд.

— А деж поїдуться інші глядачі.

— Інші глядачі в інших рядах. На нині маю забезпечених трьох директорів, сімох президентів і п'ятьох налісників. Був у них особисто. Не маємо — кажуть — грошей. Нічого — говорю — якось зробимо. Обіцяли, що придуть... Хіба, що котрий скрутить до к'на. Приходіть і ви!

— Я скажу вам правду: Також не маю грошей.

— Смійтеся, кохані. Придверник навіть не буде питати. В'я має від мене наказ пускати всіх, а навіть запрошувати.

— А якжеж ви з касою?

— Що дня повна.

— Повна?! Чого?

— Білетів.

— В такому разі, скажіть, пане директоре, що буде далі?

— Засідання, статті, поклики...

— В справі чого?

— В справі будови українського театру, без якого Львів гине.

— І що з того?

— І ще довго не погодяться, бо одні схочуть салі на три тисячі місць, а другі тільки на дві з половиною.

— А звідки гроші?!

— Зі складов і з прибутків театру ім. Т. Шевченка.

Я занімів.

Що було арештою робота. Лікар заборонив мені і реготатися і плакати.

Галактіон Чіпка.

Арешти у СРСР.

В Харкові арештовано кількох українців, які під проводом проф. Микитенки утворили таємну організацію, що мала на мет. повалити радянську владу. До організації належала сама інтелігенція, професори та старшини. Незабаром усі члени організації стануть перед судом.

Також в армавирському окрузі викрито петлю антибільшовицьку організацію лозьких козаків, що приготували повстання. Члени застріляні при ревізії складів зброї та мунди. Дотепер розстріляно 16 козаків.

СОИМ.

Внесення Українського та Білоруського Клубів.

Суботнє, останнє передсвяткове засідання союму, відбувалося при не дуже численній участі послів. Союм мав полагати справу податку від нерухомостей в міських і сільських громадах. Її прийняли в І і ІІ читанні без дискусії. Справу зміни союмового регуляміну реферував пос. Ліберман. Пос Подоський сказав, що клуб ББ не згодується нового регуляміну союму та сенату, який приготував, бо виходить із заложення, що наперед треба перевести зміну конституції. Пос Вальницький (Сельробівниця) бачить у пропонуваній зміні регуляміну старання більшості союму зв'язати всі меншості у свободі слова.

Пос. Загайкевич зложив від імені Українського та Білоруського Клубів заяву, в якій ці Клуби стверджують, що пропонувані зміни виходять лише з аномальності теперішніх відносин, а не із справжніх причин парляменту, вони звертаються проти ідеї парламентаризму, обмежують свободу слова, роблять її цілком залежною від признання маршала союму, звертаються проти інтересів непольських народів. З тих причин ці Клуби заявляються проти всяких поправок, які обмежують свободу слова. Опісля бесідник обговорив свою поправку, яка має уможливити послам непольських національностей користуватися в слові та письмі мовами їх національностей. Теперішні приписи регуляміну забороняють уживати в союмі іншої мови, ніж польська. Цей припис суперечить конституції, яка категорично признає всім громадянам право користування своєю мовою. В давній Австрії українські послам могли уживати рідної мови в парламенті та в краєвій союмі, а галицький намісник був навіть обов'язаний часті промови вголосити по українськи. Коли відкинуть цю поправку, бесідник пропонує есент. поправку, щоб послам непольської національності могли уживати мов, поданих у т. зв. меншостевому законі.

Внесенню посла Загайкевича спротивився пос. Бирка (ББ), який закидав українським послам, що хочуть заводити в союмі дальший

балаган, щоб було багато балаканини. Пос. Вінярський (НД) сказав, що колиб признати до „балагану“, щоб було багато балаканини. Пос. союму 8 мов, бо вже прийшли і литовська мова. Посли, що піддержують це внесення, володіють дуже добре польською мовою.

Пос Хруцький вніс поправку, щоб інтерпелант міг відчитати текст сконфіскованої статті в мові, в якій була написана.

Пос Руг (Виза) сказав, що його клуб голосуватиме за поправками пос Хруцького, колиж іде про мову нараз, то Визволене має в своїй програмі передбачену територіальну автономію нац. меншостей. Справа мови нараз може бути поладжена лише в зв'язі з полагодою основних прав нац. меншостей. Шопранда передбачуючи, що українське внесення перепазе, Визволене могло би за ним голосувати та це було би нешироко. (Пос. Полякевич: Браво).

В голосуванні внесення Українського Клубу відкинули, а прийняти пропонувані рег. комісією. За українським внесенням голосували лише представники непольських народів і соціялісти. Над поправкою пос Хруцького голосували через двері. Поправку відкинули 122 гол. проти 101.

Після перегонсування марш. Дашинський сказав, що відтепер обов'язує вже новий регулямі.

Зчери приступили до третьої точки денного порядку, внесення пос. Славєча про покликання спец. комісії для розгляду подій в союмі 31. жовтня. Реферував справу пос. Подоський, Внесення комісії прийняли.

Вкінці утворили склад тієї комісії. Входить до неї послі: Славєч, Подоський, Полякевич (ББ), Барліцький, Ліберман (ГПС), Путєк (Визволене), Хоупський (Український Клуб), Четвертинський (Кл. Нар.), Врона (Стр. Хл.), Марш. Дашинський висловив бажання, щоб комісія ця якнайскорше уконституувалася. Зчери маршал пропонує до затвердження порядок праці для бюдж. комісії. Бюдж. комісія має зачати праці над бюджетом 28. грудня, а повинна їх скінчити 31. січня 1930. Союм затвердив цей порядок.

При кінці засідання сказав марш. Дашинський, що оце засідання останнє перед Різдвом. „Ми пережили кілька засідань у тяжкій атмосфері політ. тривоги та вірю, що тривога, яка заволідала широкими шарами суспільності повинна уступити місце надії, що всі державні, суспільні й господарські справи вестимуться з виключенням уживання насилля і в тій надії бажано народові, державі та пп. послам як представникам народу, веселих свят“.

Коли буде найближче засідання.

Про речинець найближчого засідання союму повідомлять послам письмом. Коли уряд буде утворений, то можливо, що засідання відбудеться ще при кінці ц. р. В кожному разі бюджетова комісія радитиме 28. грудня.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ.

Цікава книжка.

Перед нами книжка, обчислена й гарно та абайливо вибрана. Має назву „Przewodnik oświaty dorosłych“ (1929). Вибрана у Варшаві 1929 р. під редакцією двох визначних польських освітників А. Конєвкі і К. Корніловича. Як сказано, книга обчислена, бо великої вісімки з 260 сторонами друку.

Приводом до вибачення цієї книжки була між ними „Освітня конференція в справі освіти дорослих“, що відбулася в місяці серпні в Кеймбриджі в Англії.

Книга складається з двох частин. Перша більше теоретично-історична. На неї складаються статті: Радзівської „З минулого освітньої роботи в Польщі“; Корніловича „Шляхи освіти дорослих“; Ілешинської „Види освітньо-культурної праці в Польщі“. Друга частина книги інформативна. Ця частина книги складається з двох відділів. Перший говорить про діяльність державних і самоврядних органів, високих наукових закладів та польських суспільних установ у діяльності освіти для дорослих. Цей відділ складений авторкою Плевинською. Другий говорить про освіту дорослих серед національних меншин у Польщі. На цей відділ склалися праці: А. Луцкевича „Білоруська позашкільна освіта“; Ф. Зефелюта „Освіта дорослих серед німечької меншини в Польщі“; М. Галушинського „Українська освіта позашкільна“; М. Гордона „Позашкільна освіта у житті у Польщі“. Закінчують книгу показники та англійський зміст книги в скороченні.

Коли розглянемо те, що твориться в Польщі у діяльності освіти для дорослих для польського населення, то треба предметно ствердити, що праця це поважна, доцільно й з певним розмахом ведена. І з нею варто познайомитися кожному, хто зв'язаний якнебудь з освітою дорослих. Повчаю-

чого, інформативного та інструктивного матеріалу тут багато. Бо вся перша частина, за винятком статті Корніловича, і увесь перший відділ другої частини це перегляд усього того, що робиться в освіті дорослих для поляків.

Радзівська розглядає освітню працю іа становима відродження Польщі після її політичного упадку. Поділена між три займашини старається за всяку ціну заховати єдність культурну, як передумову спільності держ. єдності. А вірать у неї сильно всі робітники на цьому полі. Хоч деякі розходження поміж ними дають привід до більше або менше гострих виступів проти себе, а навіть роблять враження хаотичності, а проте виче всіх „контакт ідеї. Розірваний зв'язок польських земель. Але без огляду на кордоні і труднощі у всіх займашиних народних праці і організування суспільних сил вижуться із собою. Російська й австрійська займашини вимінюють шораз частіше між собою людей і досвід. На ґрунвальдський дар для західних окраїн впливають зб'юки іа східних земель“ (ст. 31). Ми бачимо далі, як політичне життя, його невдачі й успіхи впливають на відповідне скеровування роботи у певне р'чине, що найважливіше, як вона веде до поглиблення роботи. Перегляд цього маємо у повнішій статті, бо вона складена по добам, що зарисувалися в 19 і 20 ст., перед повстаннями, в часі підготовки до них і після упадку повстань.

Нові часи — змалював Плевинська. У 24 відділах подає нам картину усіх видів освіти дорослих, що їх плавають у Польщі. Деякі із них слабі, незначні, меншевартні, все-ж таки всі разом виказують, що в Польщі і серед польського громадянства рішучо пароско розуміння для такого важного питання, яким є освіта дорослих. Ми бачимо поважну кількість кваліфікованих робітників і знавців предмету. Важне те, що велику роль відіграє тут жіноцтво, котре не з хинлого уподобання, аби задля „нічого робити“ — кидається у вир суспільної роботи, але стає у його проводу, і своїми спеціальними чинами захоп-

Сенат.

Зараз після сьят буде скликаний сенат. Він мусить погодити прийнятий вже союмом закон про вирівнюючий податок.

Проф. Бартель творить каб'нет.

Президент держави листом з 21 грудня поручив проф. Бартелеві місію створення кабінету.

У листі до през. Світальського президент дякує йому, що витревав на становищі прем'єра із самовітреченням в тяжкій для себе положенні, підчас кризи, що, на жаль, проволікається. Вкінці просить прем. Світальського, щоб виконував обов'язки прем'єра, поки буде створений новий кабінет.

У політ. колах кажуть, що проф. Бартель уложив собі таку платформу: Від лаціфікації союмових відносин через справу конституції до розв'язання тяжкої госп. кризи, яку переживає ціла країна. Платформу цю доповнює оставлення свободи ділення шефові уряду.

Шойно тепер виявляється, що проф. Бартель підчас свого першого побуту в Варшаві відвідав Дашинського і там дійшло до порозуміння. Дашинський відіграв важну роль в кризі, бо вкінці взяв на себе завдання, яке має уможливити проф. Бартелеві введення правильної і позитивної праці після кількомісячного напруження.

Проф. Бартель напевно має уложену цілу лісіу кабінету й тому адогадуються, що нинішній автра держава одержить новий уряд. Певним уважають, що в кабінеті острнуть: марш. Пілсудський, мін. Залеський, Матушевський та Квятковський. Згогадуються, що міністром праці буде Сокаль, Кидають кабінет полк. Пристор, Цар, Незабитовський. Кажуть, що зверталися до бувш. президента ап. сьду у Львові Червінського, щоб згогався прийняти теку міністра справедливості. Червінський не згогався.

Проф. Бартель відіхав у Варшаву в неділю в год. 22.55.

Ліквідація китайсько-більшовицького конфлікту.

Агент комісаріату закорд. справ СРСР Сімановський та дипл. комісар китайського уряду Цай підписали в Хабаровську протокол, що привертає статус кво на сх.-китайській залізниці. Справа повного нав'язання дипл. взаємин між обома державами остає отвертою до хвилі скликання в Москві 25. І. 1930 р. більшовицько-китайської конференції, яка управильнить всі спірні справи.

Зі спортового життя.

За вхід у Лігу.

Лодзь: ЛТСГ—Огнище 3-2 (0:1).

Товариські змагання.

Катовиці: Поліційний Кл. Спортовий—Іскра 2:0. ІКП—Залізничний Спорт. Кл. 0:0.

лення, виховного дару владе тривкі підваляння під цю роботу.

Ми бачимо при роботі вже поважну преу, стрічаємо велику кількість наукових імен, що творять ідеологію й розробляють глибоко методи освітньої роботи. Оба названі вище редактори збірника, шеф теперішнього відділу освіти дорослих при міністерстві освіти К. Голєцький, д-р Е. Новіцький (тепер куратор у Любліні) і інші — це люди, що мають своє імя в галузі теорії і практики освіти дорослих. Як глибоко схоплена ця справа — покаже нам стаття Корніловича про шляхи освіти дорослих, стаття, котра має своє значіння для всякого освітнього робітника. Не тільки стане йому яснє, чому так дуже потрібно нам кваліфікованого освітнього робітника. Автор зриває з тісним поглядом про освіту дорослих, як освіту для простодушдя „Освіту дорослих треба провадити на різних рівнях, для різних категорій людей. Буйний, ріжноманітний і мінливий ритм життя, що становить тло освіти дорослих, вимагає ріжноманітності й мінливості форм. Освіту дорослих мусить характеризувати здібність піднимати завжди нові завдання, щоб вони заспокоювали завжди нові потреби життя. Костеніння форм і програм праці тут більше небезпечне, як у шкільній роботі, бо в освіті дорослих нема м'єця для примусу, котрий громадить дітей навіть при найвульгарнішій лекції“.

„Одначе здібність до відповідей на домагання, що їх висуває життя, не вичерпує відношення освіти дорослих до життя. Освіта дорослих то одна з чинників планової відбудови суспільної і культурної“ (Ст. 37).

Ілюстрацією практичної роботи, неленої ріжними установами в Польщі є інформативний відділ. Вистарчить сказати, що сам список установ з коротким начерком, що можна з них робити, займає мало що не половину книги (від ст. 119 до 214).

Не менше важною частиною книги є відомості про освіту дорослих серед інших націй, що

НОВИНКИ

— **ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ** розсилаємо з нижнім числом і просимо. Вп. Передплатників негайно відновляти передплату, щоб не було перерви у висилці часопису. Передплата на січень виносить 5 зол.

— **Новий адм. засуд українських гімназисток і гімназистів у Тернополі.** Староства в Тернополі карним ореченням з 13 грудня п. р., число П. 3905 29 покарало на основі § 11 прігельпатенту: 1) Стефанію Роговську з Тернополя, уч. V, кл. гімн. Р. Ш. 10-денним арештом, 2) Віру Яворську з Токва, пов. Збараж, уч. VIII, кл. гімн. Р. Ш. 14-денним арештом, 3) Теодозію Фалендиш з Пилипча, пов. Борщів, уч. VI, кл. гімн. Р. Ш. 3-денним арештом, 4) Паала Стадника з Магдалівки, пов. Скалат, уч. VII, кл. держ. гімн., 14-денним арештом, 5) Мирослава Сокола з Нового Села, пов. Збараж, уч. VIII, кл. держ. гімн., 14-денним арештом і 6) Володимира Лемця з Тарноруди, пов. Скалат, уч. VIII, кл. держ. гімн., 10-денним арештом — всім без заміни на гривню за те, що і листопада п. р. на цвинтарі в Тернополі після відправки панахиди на могилах стрільців співали українські національні пісні, чим мали зробити протидержавну демонстрацію. Батьки засуджених зголосили через пос. д-ра Ст. Барана письмений спротив проти адміністраційного покарання і в тій справі ведеться карна розправа в окр. суді в Тернополі. Взагалі і староства і поліція в Тернополі мають українську гімназійну молодь у своїй спеціальній опіці, бо це вже не перший засуд цього року.

— **Новий стінний календар.** Співацький журнал „Боян“, що від кількох місяців виходить у Дрогобичі, видає ювілейний музичний календар. Тут новість подвійна: „Боян“ — це одиниць співацький журнал на зах.-українських землях, а календар — це перший музичний стінний календар. Його видано у століття оснування першого мистецького хору в Галичині при катедральній соборі в Перемишлі (1829—1929). Календар прикрашений знімками найкращих українських мистців співа й музики (Лисенка, Вахнянина, Бортнянського, С. Людкевича, М. Д. Леонтовича, Стеценка, о. Ніжанковського, Січинського, Воробкевича, Вас. Баревського) і виглядає дуже гарно. Надіємося, що українське громадянство симпатично повитає як видавництво „Боян“, так і його стінного календаря і дасть цим двом культурним спробам свою підтримку. — Дохід з розпродажі календаря призначений на Р. Школу (будову домівки Р. Ш. в Дрогобичі).

— **Львівська хроніка.** При вул. Цетнерівській ч. 33 збожеволів дентистичний технік Тадей Яніцький і в нападі божевілля розбив під розпаленою до червоності, причім спричинив у кімнаті пожежу, попарив сам себе і малу дитину. Яніцький помер у лікарні. — При вул. Галицькій

помер наглою смертю лікар д-р Лешек Цига, якого знайдено на хіднику мертвого. — Якесь невідомо жінка покинула на Ринку під ч. 12 свою дитину, яку віддано поліції. — При вул. Шашкевича ч. 6 Володислав Бурос посперечався зі своєю нареченою Катериною Бросевою і з розпущки зажив отрую та опинився у лікарні. — Поліція арештувала Івана Ленартовича за диверсію із польської армії. — До склепу Натана Фелера закралися злодії і забрали тютюн та інші товари вартості 2000 золотих. — При вул. Лєгіонів ч. 27 злодії вкрали на шкоду Сарн Кріштер кількадесят пар черевиків, а при вул. Осолінських ч. 14 вкрадено гардеробу вартості 1000 золотих.

— **У Львові треба бути обережним.** Перед львівським трибуналом відбулася розправа проти Філіпа Надля і Герша Бернфельда, обвинувачених у тому, що вони заманили до свого дому купця із Рави Руської Сендера Бавма й ограбили в нього 1800 золотих. Справа ця малася так, що Сендер Бавм прийшов до Львова ажити гроші в банку і випитував незнайомих людей на вулиці Лєгіонів, де є Рідничий Бяк. Філіп Надля і Гершко Бернфельд згодилися завести його до банку, а замість того, завели до дому й обікрали. І тепер хоч пошкодований пізнав обманців, то вони не призналися до вини і з браку свідків та доказів суд упійняв їх.

— **Другий присуд смерті у Чорткові.** Шойно недавно засуджено у Чорткові на кару смерті за збиство своєї жінки Теодора Манзюка, а вже 17. грудня у тім-же місті окружний суд розглядав справу Магдаліни Ткачівної із села Романівки у Тереховельщині. Ткачівна це 25-літня дівчина, яка задусила свою 3-тижневу нешлюбну донечку. Обвинувачена призналася до вини і розказала, як то вона дусила свою дитину за гордо і сказала, що чинила це тому, щоб скрити свою ганьбу, бо батько дитини покинув її і не хотів жити з нею. Суд присягав одноголосно засудити Магдаліну Ткачівну на кару смерті.

— **Пожежі.** У Падикові, в Станиславщині вибухла пожежа в будинках Мозеса Курца, а тому, що будинки були криті соломомою вогонь поширювався дуже скоро. На щастя пожежу запримітив господар і сусіди дуже скоро й вогонь вдалося погасити, азки він спричинив більші шкоди. Причини пожежі невідомі, але є підозріння, що вогонь підложили якісь особисті вороги Курца і цю справу зацікавила поліція.

— **Перші жертви зими.** З пекіну повідомляють, що у північній Китаю панують такі великі морози, що на днях замерзло там 22 китайців, бездомних робітників, які ночували під голим небом. У деяких околицях Китаю морози сягають 30° Ц. Також у Сх. Румунії вже панують морози та бурі і сніги. На Чорному морі наслідком бурі і снігів мореплавання дуже утруднене. У Болгарії впади великі сніги.

часак від політичної і шкільної адміністрації. Політична влада робить залежним ведення курсу від дозволу — шкільної, а шкільна влада стоїть на становищі, що нищення неписьменности належить тільки до неї. Покинувшись на свої обійзники, які визнають учительство до боротьби з неписьменністю, домагається відповідних кваліфікацій від тих, що учать на курсах, проволікає з видаванням рішення тощо, вказуючи взагалі, що діяльність суспільної установи є зайва в тій ділянці. „Пресвіта“ звернулася з цією справою до львівської кураторії і до міністерства освіти, висуваючи засаду, що суспільна установа має повне право поборювати неписьменність, що влада повинна їй дати свою підтримку, що про хосенність праці того роду не рішає кваліфікація, але захоплення і бажання віддати свої сили в боротьбі з одним з найбільших лих людства — темнотою.

Однак досі не видно зміни в поступованні влади, і тому неписьменність ще довгий час буде переможною. (235). Згадується про перешкоди, які влада ставить розвиткові аматорського мистецтва, згадується про розв'язування читальень задля смішних причин, або просто без причини. Вкінці про те, як деякі шари польського громадянства й молодь ставляться ворожо до освітньої і культурної роботи серед українського народу й самі навлякують владу до переслідування. (ст. 238 наст.).

Те, що редакція дала спробою свобідно сказати слово про непрацязливі відносини, це збільшує цінку книги й викликає у редакторів розуміння шляхів, якими повинна і має йти робота.

Вкінці можемо цю книгу поручити до підручних бібліотек по питанням освіти дорослих, а нащо до прочитання кожному освітньому робітнику. Це тільки буде корисно для них самих і для роботи, яку вони ведуть.

— **Пятнадцять хвилин перед смертю — помишування.** Молодий німець, промисловець у Нью Йорку, Фридрих Едель, полюбив собі артистку і довгий час тішився її взаємністю та був щасливий. Аж одного дня, артистка покохала одного мільонера і про Фридриха Еделя й чути не хотіла. Закипіло молоде серце гнівом і заздрістю, а коли не помогли просьби ні докори, покинутий любовник застріляв артистку в її кімнаті і зник. Але поліція арештувала його, віддала перед суд, який засудив його на кару смерті. Дня 15. XII. Фридрих Едель мав згинутися на електричній кріслі. І вранці в год. 8. на подвір'ю в'язниці лібралася численна публіка і всі представники суду та влади, що мали бути присутні при виконанні присуду. Журналісти вже чекали готові описувати останні хвилини життя нещасного любовника. Точно 15 хвилин перед виконання присуду прийшло від президента телеграфічне помишування. Начальник в'язниці вступив до хелі, де сидів Фридрих Едель і сказав явчелі вставати. Фридрих Едель був певний, що це вже кличуть його до кімнати на електричне крісло. Він встав, перехрестився і заявив: „Я готовий на смерть“. Якеж було здивування в'язня, коли начальник в'язниці прочитав йому телефонічний наказ президента, у якому говориться, що беручи під увагу молодий вік засудженого та його розпущку по втраті любові жінки, смертну кару змінюється тільки на 4 роки в'язниці. Фридрих Едель упав на коліна перед священиком, який перед хвилиною сповідав його на смерть і заптавав з радости, як дитина.

Папа римський виїхав із Ватикану. Дня 19. XII. папа римський перший раз виїхав автомобілем до церкви св. Івана на Лятерані, де відправив богослуження. Папа поїхав туди без попереднього повідомлення, так, що населення Риму довідалось про те аж по повороті папи до Ватикану. Церква св. Івана уважається у Римі матерньою церквою християнства. Від часів папи Пін IX. жадний із пап не відправляв у цьому костелі богослуження.

— **Податки Ремарка.** Податковий уряд у Берліні наложив на письменника Ремарка 500.000 марок доходу податку від приходу із продажі творів „На Заході нічого нового“. Це мабуть найбільший податок, який досі наложувало на письменника.

— **З Українського Технічного Т-ва у Львові.** Дня 25. грудня 1929 (в середу) в год. 18.30 у домі Українського Технічного Т-ва у Львові, Ринок 10 П. відбудеться відчит інж. Павла Волосенки, на тему: „Чарівні вилиці і сідеричний пам'ятник“.

3 судової салі.

Присуд за українську мову і українське письмо.

Відома з безчисленних карних наказів староства в Тернополі, що їх видає на основі відомого прігельпатенту з правили у найвищому ямрі і жогре з цього огляду мабуть вже давно осягнуло рекорд в цілій Східній Галичині, карає також дуже строго за уживання української мови в перепісці з державними властями. О. Євген Мандай, парох в Богатківцях, пов. Шпайці письмом з 11. березня п. р. повідомив староства в Тернополі, що всі квартильні викази статистичні висялає на урядових друках до староства в Підгайцях. Також на будуче буде посилати такі викази і відносно новоутвореної польської громади Весолівка, приналежної до тернопільського повітства — очевидно з правила негатива, бо там греко-католиків майже нема зовсім.

У цьому письмі, написаному зрештою в чемній формі староства в Тернополі доглянулося проступство з арт. 1. закона про мову державну і мову урядування державних і самоуправних властей адміністраційних з 31 липня 1924 В. з. ч. 73. пов. 724 і на основі § 11 прігельпатенту засудило його на гривню 200 (дваста) золотих або 14 днів арешту, що є найвищою допустимою карою. В наслідок зголошеного спротиву відбулася дня 20. грудня п. р. в окружному суді в Тернополі карно-адміністраційна розправа, від ведення якої сам ухилився окр. суддя Віктор Цебровський, супроти чого розглядав П. окр. суддя Островський. Оборонець обвинуваченого о. Євгена Мандая пос. д-р Степан Баран у довшому юридичному виводі підніс неспійність і некримінованого адміністраційного засуду, бо цитований нище закон як і відносний виконавчий розпорядок ради міністрів з 24 вересня 1924 В. з. ч. 85. пов. 520 якнайвиразніше говорить тільки про державні і самоуправні власти і уряди адміністраційні. Ніде там нема згадки про уряди парохіальні, а в даному випадку йде про уряд парохіальний в Богатківцях. Протино, в арт. 2. закона і в § 2. виконавчого розпорядку йде мова лиш про цивільні власти і уряди, які належать протиставити властям і урядам церковним, про котрі нема тут навіть найменшої згадки. Греко-кат. уряди парохіальні є на основі церковного права чисто церковними урядами, що

находяться у Польщі. З них дві територіяльні: білоруська і українська: німецька — на заході територіяльна, а в інших частинах Польщі атериторіяльна; і зовсім атериторіяльні жиди.

Коли читаємо статті, що дотичать цього останнього предмету, мусимо признати, що редактори поставились зовсім льояльно до змісту статей. Автори статей не закривали зовсім становища, яке займають не тільки урядові кола, але й громадські до культурної і освітньої роботи серед інших національностей у Польщі. Переходячи до статті про українську освітню роботу і її організовані форми находимо в ній підкреслені всі негативні риси, що виходять із цього відношення. Названо тяжкі умови життя на Волині, де розв'язано три повітові „Пресвіти“ (тепер прийшла четверта у Володимирі). Далі говориться про змагання до об'єднання організаційних форм освітньої роботи в Польщі та „адміністраційна влада визнає це змагання „політичною справою“ і не дає дозволу на його здійснення. А проте є стільки доосередних сил, що — всеж таки — існує спільна праця“ (ст. 231). Згадується про те, як самоврядні установи ставлять перешкоди при набуванні задурно чи ціною купна площ під будову домів (232).

Коли мова про викази й курси, згадано про те, що „труднощі, які так впливають з освітньої роботи, збільшено ще перешкодами, що їх ставить політична адміністрація. Ще сьогодні негуюмо випадки, коли староста не дає дозволу на викази, домагаючися їх змісту. Домагання ще більше докучливе, коли місце виказу віддалене від осідку староства. Староства і поліційні органи находити завжди чимало причин, щоб не допустити до виказів і курсів. Такі предмети, як історія або українське письменство є завжди скреслені з програми курсів, що їх влаштовуються на території волинського воєводства“ (ст. 235).

Переходячи до поборювання неписьменности заготовано, що „ще ніколи не мала „Пресвіта“ стільки перешкод, скільки їх знала в останніх

признавала у нас дані не австрійська влада, а українська. З цієї причини греко-католики не могли вважати її законною, а тим менше самоуправління і обрані як сторони у переписці, з властими на основі постанови з 1923 року з загального випису заборона мають право не лише переписуватися з властими і зразками, а й об'єднуватися в об'єднання в українській мові, але і ждати від них відповіді також попри чотирьох і в українській мові. Засуд в Мандаті не має отже правової основи. Опісля промови інспектор-прокуратор д-р Врубель, що домагається судового затвердження присуду. В релігійній прокуратурі промови ще раз посол д-р Баран, відносячи м. іншим, і постанови обов'язуючого тут конкордату з 1924 — отже закона нічого, — який католицькій церкві дає повну самоуправу в урядовій її установі — а тим самим і в уживанні мови.

Остаточно проголошено засуд, силою якого кару з 200 золотих збільшено 14 днів арешту зменшено на 20 (двадцять) золотих гривень. Обвинувачений вирок прийняв, супроти чого відіграв можливість касації, яку в такому випадку належало би виставити.

Вісти з „Рідної Школи“.

Комунікат Президії Головної Управи „Рідної Школи“.

Президія Головної Управи „Рідної Школи“ — заявляє, що два останні уступки зі згоди помішених в „Ділі“ з дня 22. XII. 1929. ч. 83 під заг. Вісти з „Рідної Школи“ не походять від Президії Головної Управи „Рідної Школи“, ані з її канцелярії, тому Президія не бере за них ніякої відповідальності.

За Президію Головної Управи:

Ілля Кокорудз
голова.

Д-р Мирон Коновалець
секретар.

Відозви й комунікати.

Не фільмовий Сорочинський а рідношкільний ярмарок.

В перших днях січня 1930 р. влаштує Жіночий Круг „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок у Львові по традиції чотирьох уже літ Передсвятничий Ярмарок.

Весь дохід призначений на ділову школу ім. Шевченка, першу і найстаршу рідну школу, яка напружала тринадцять років свого існування виховала цілі ряди свідомого жіноцтва, яке сьогодні працює на різних ділянках нашого народнього життя. Невідрадне фінансове положення „Рідної Школи“ призводить нас шука-

ти усіх засобів для придбання грошей, а одним з таких є Передсвятничий Ярмарок. Дотеперішні спроби випали корисно для нас: шорочку і наше громадянство в краю й українські установи у Львові засилили наш ярмарок шедими жертвами в натураліях і грошах. Сподіваємося, що і цього року наше громадянство, в першу чергу наше жіноцтво не відмовить нам своєї допомоги і докаже у сотий раз, що ідея Рідної Школи близька йому і дорога, що виховання молодого покоління в національному дусі — запорука кращого завтра.

Усі жертви приймаємо з подякою: харчеві припаси на свята (м'ясо, птиця, м'як, маж, сир, ниня, масло, печиво, мармелад, дріб, дичина), дарунки на фантову лотерію, грошові датки. Жертви в натураліях просимо слати в останніх днях грудня (29, 30 і 31.), грошові фанти можна й скорше на адресу

Жіночий Круг ім. Ганни Барвінок,

Львів, вул. Мохнацького, ч. 12

За старшину:

М. Говиконичева, голова. К. Малицька, секр.

Зі спортивного життя.

Варта — мистецтвом Ліги, Чорні лишаються в Лізі!

В четвер 19. п. м. відбулося пленарне засідання управи Ліги, на якому розглядало справу заперестованих змагань Варта-Турни (1:2). Після довгої дискусії 9 голосами проти 4 при 3, що стрималися від голосування, ухвалено, що участь грека Журковського в дружині Турни була неправою, тому ці змагання зверфіковані як вальковер 3:0 для Варти, признаючи їй одночасно 2 пункти. Таким чином мистецтвом Ліги стала познанська Варта, а не краківська Гарберія, а львівські Чорні втрачалися перед спадком до А-класи. До А-класи спадають невідкладно: німецький клуб І. Ф. Ц. (телер І. К. П.) в Катовицях і Турни в Лодзі.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Євген Лукасевич, лікар у Варшаві, видатний український діяч, помер дня 20. п. м. у Варшаві. Похоронений, ур. на нашому Поділлі у с. Білій к. Тернополя, від 1900 р. до революції перебував постійно в Києві. Про діяльність і заслуги Похоронника напишемо пізніше. Тепер дізнаємося з українським громадянством тільки цією коротенькою вісткою про смерть чебденного українського діяча і лікаря. В. Й. П.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Михайло Вовчук: „Перемога“, драма на 4 дії. Накл. автора, Коломия, ст. 102.

Д-р К. Чехович: Філософія мови у Олександр Потєбні. Прага, ст. 20.

М. Н. Сперанс III: Тайнопись в юго-славянских и русских памятниках письма. Издательство Академии Наук СССР, Ленинград 1929, ст. 161.

Матсис В. Бичинський: Хресний вогонь, воєнні нарисы, Львів, 1929. Видавництво Кооператива „Червона Калина“. Стор. 148. Форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

Кооперативна Республіка, економічно-суспільний місячник. Львів 1. листопада, ч. 11. О. Мицюк: Валюта СССР і селянство, М. Глобинський: Майбутнє капіталізму: О. Охрим: М'ясні продукти в кооперації, Освіта і виховання, М. Росткович: Нові завдання на освітньо-шкільному полі, К. К.: До нашої дискусії, О. Ковалевський: Засади української кооперації і польська кооп. практика на Волині, Кузьма Кооператива в підгаєцькому повіті в 1928 р., „Незвичайна подія“, Нове кооп. експериментування. З кооперативного світа: М. Христинський: Дешо про зміст і форму господарсько-кооперат. пропаганди в Чехії, Нова класифікація кооперативів у Польщі, „Кооперативна“ новинка, Що скривається за фузією німецьких с. госп. централі, Господарська хроніка, З преси.

Кооперативна Республіка з 15. грудня, ч. 12. Зміст: К. К.: Депресія чи така криза, О. Мицюк: Кредит і закордонні капітали СССР, о. Й. Раковський: Напрямок розвитку світового різноманіття, „Народний промисл на Покутті“, К. Коберський: Подрібні плани для кооперативних курсів, Ю. Кігічак: Положення української кооперації в Сянчуні за рік 1928, Перший Краєвий З'їзд кооперативних інструкторів і організаторів, В. Татоміан: З моєї подорожі до Південнославі, Господарська хроніка, Серед книг, З преси, Перша українська енциклопедія.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва. Коломия 15. грудня, ч. 24.

Віра і Наука, орган євангельської реформованої церкви. Коломия, грудень ч. 21—24.

[Jarosławski]: „Piosnki ukraińskie“ na chór męski. Zeszyt I. Wydawnictwo muzyczne „Tempo“, Lwów.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Понеділок, 23. XII, „Ерос і Психе“ (Дешевий день, ціни знижені).

Малий Миський Театр:

Дня 23. грудня театр зачинений з причини проби останньої новинки Франка „Карло і Анна“.

Театр реві „Гонг — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 23. XII, „Львів у ночі: дві аистави: год. 7:30 і 9:30 веч

Кіна.

АПОЛЬО: Нова комедія (Дольорес Костедо, Джордж О'Бріен).

КАСІНО: Божий бич (Льон Чаней).

КОЛЬОСЕЙ: Ватажок засуджених (Фейрбенкс). Ліпці вогню.

ЛЕВ: Нова комедія (Дольорес Костедо, Джордж О'Бріен).

МАРУСЕНЬКА: Облуда (життєві розбітти).

ОАЗА: Одна ніч у Лондоні.

ПАЛАС: Об'єкти фільми: Чотири чорти. Нью-Йорк у ночі (Нахалок: Потворни пос. д-ра Райка).

ПАН: Нім кодани.

ПАСАЖ: Гасанова пісня (Том Мікс).

СІМЛЕВЕ: За кулісами габарету. — Гвіздо любові.

ФАТАМОРГАНД: Людина з голами.

ХІМЕРА: Тайна палі Мейрі.

УТІХА: Людина з нагамі.

Програма радіо.

Понеділок 23. XII. 1929.

Варшава (14:17) 12:05 Грамофонові плати. Краків (14:18) 19:00 Міжнародна

аудіція. Ляйпці (15:59) 1:00 Німецькі симфоні. Братислава (15:59) Концерт оркестри. Талін (16:15) 17:15 Повоудуєний концерт. Лондон (15:59) 20:45 „Вертеп“ — ерард Вальда. Берлі (14:18) 19:00 Дітчий хор. Штотгольм (14:18) 20:15 Целковна музика. Рим (14:18) 17:30 Німодичельо Лян'енберг (14:18) 17:30 Каме-ральна музика. Прага (14:18) 19:00 „Продана наречена“ (мистини Брюссель (15:59) 21:15 Ратіохорестра. Відень (15:59) 17:15 Музична програма для дітей. Мюнхен (15:59) 19:30 Віденська музика. Будапешт (15:59) 17:15 Циганська музика. Москва (15:59) 19:00 Трансмисія. Ленінград (15:59) 13:45 Грамофонові плати. Париж (17:25) 21:00 „Трачі“ Гавітмана.

Вівторок 24. XII. 1929

Варшава (14:17) 17:00 „Вертеп“ для дітей. Кошиці (14:18) 17:45 Колад Ляйпці (15:59) 19:00 Богослуження в церкві Янопа. Талін (15:59) 17:45 Грамофонові плати. Лондон (15:59) 18:15 Програма для дітей. Гамбург (17:15) 17:15 Богослуження з ти верситетського костела. Берлі (14:18) 20:15 Рідняна музика. Штотгольм (14:18) 20:15 Концерт. Рим (14:18) 21:02 Рідняний концерт. Лян'енберг (14:18) 21:02 Рідняна музика. Прага (14:18) 21:40 Колад. Міліно (15:59) 19:30 Легка музика. Брюссель (15:59) 21:15 Концерт з Гандані. Відень (15:59) 19:30 Театр для молоді. Рига (15:59) 20:20 Колад і відодичельо. Мюнхен (15:59) 19:45 Програма для дітей. Москва (15:59) 19:30 Народня аудіція. Ленінград (15:59) 21:00 Симфонічний концерт. Париж (17:25) 16:45 Повоудуєний концерт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Гідні тільки найкращі фактичні предмети продає на тютюну і на сати від десятих літ з найкращою стороною знає фірма І. А. Гельтен-райх, Львів, пл. Маріївська 1. 1002 25

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни, також таліоновані меблі, власного виробу — найдешевше в Доротеум Ляза Сапги 34. телеф 15-01 41 16 7

ГОСПОДИН! до ведення доми й кухні шукай негайно безжених священика. Зголошення в поданнях умов слати: Уряд парох ільній, Тумир, п. Делча в. Галича. 1108 3—3

КОНШІМЕНТА рутинова ого потре-бує від 15 січня 1930 адвокат л-р Булак в Сход м. Подати умови. Непри-нятті офери лишуться без відповіді. 1116 2 3

ШУКАЮ уштанителі фільмарку, е-нергійного совісного канцлера в середній віці з відповідними кваліфі-каціями — Офери до Адм. „Діла“ під „Господар“ 1174 1-1

МОЛОДЕ ПОДРУЖЖА шукає на-протяз пів року умовляваної кі-мнати, по можливості з уживанням кухні, або з харчем. Комірне можемо заплатити згорі. — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Молоде подружжя“. 1135 1-2

НАКРАЩИМ СВЯТОЧНИМ ДА-РУНКОМ є гарно виконаний пор-трет. Фотографічне ателіє „Діла“, Львів, вул. Славського ч. 2. (Проти год. почти). 1136 1—1

ШУКАЮ у Львові від першого мар-та одного великого або длох по-кої з кухнею. Усмія після умови. — Зголошення: Народна Торговля — Ро-гатиш 1137 1—2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. П. п. Скріплювання знімаються зуби пильо-ввання й виникання зубів, без болу. Штучні зуби в найкращій і золоті після найновішої системи. Пациєнтів з провін-ції полагожджується в найкоротшому часі. П. п. Урядомним і студентам значна зниж-ка. Показки в силах. Тел. 65-73.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

був, лікар загальної клініки, спец. ад-ст скрині, венеричних і сепсуальних хворі- та лікарської косметики ординує від 10. р. 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце, Валюфор, Дітермія, Криво-теранія. Сепсатозні почечкальні. ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 телефон 45 47. 18—7

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як:

смерека — ялиця

так столярські, як і будівельні.

Тартак ЗАРВАНІЦЕРА

945 в КАЛУШІ. 7—7

Найдешевші!!!

В новоотвореній українській крамниці 111 можна купити 2—3 грамофони, креслі і заграничні плити, як тако і всілякі музичні інструменти.

Лічничі апарати на складі.

ІВАН БУНДА, Львів,

вул. СІКСТУСЬКА ч. 29, тел. 81—11.

Ширіть наш часолкс!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криво 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

ВЛАСНИКИ, які забезпечують свої бу-
динки в 1/3 часті в Т-ві
ззаїмних забезпечень „ДНІСТЕР“, є вільні
від обов'язку предкладавання поліс до
грудневої контролю ПЗУВ, бо це зробить
з їхнім заступстві само Товариство, наскільки
їхня поліса на 1930 р. буде викуплена.

Проф. Бартель redivivus.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 21. грудня 1929.

На вулицях Варшави газетні хлопчики ви-
пробовують на чистому морозному повітрі
силу своїх гортанок і легенів: це тільки — що
вийшли надзвичайні додатки про доручення
проф. Казимірові Бартелю місії складення но-
вого кабінету. Факт, що відповідний лист пре-
зидента республіки відійшов до п. Бартеля до
Львова аж після двохразового побуту п. Бар-
теля у Варшаві й довгих його розмов з „міродай-
ними чинниками“, та факт, що це рішення по-
передила аж двохтижнева криза, — усуває сум-
ніви щодо можливості відмови збоку п. Бар-
теля й появи інших кандидатур. Проф. Бартель
безумовно складе нову раду міністрів і стане
її головою — четвертий уже раз протягом
останніх чотирьох років. Ця післятравнева кар-
'єра проф. Бартеля освітила вже достатньо
його політичну фізіономію, аби вже нині ви-
низати з його останнього призначення деякі
висновки: бо ім'я проф. Бартеля є вже нині справ-
ді фірмою і то фірмою, яка багато річей гово-
рить.

Отже: проф. Казимир Бартель був першим
(і другим) прем'єром після травневого перево-
роту й віцепрем'єром за головування в раді міні-
стрів марш. Пілсудського, отже був і є не ли-
ше „100 процентним пілсудником“, але й ак-
тивним співтворцем т. зв. післятравневої си-
стеми правління. Це аксіома, яку необхідно
пригадати, „щоби баламутство не ширилося“ —
з уваги на всі баламутні комбінації, що ось —
мовляв — прийшов край „полковникам“, поби-
дила соймова опозиція, настав період „спів-
праці з соймом“ і т. д. Усі ці ангуки не мають
жодної льогічної підстави, а вже змішувати їх
в одному глечикові — річ цілком нерозумна.
Правдою є, що п. Бартель не належить до т. зв.
„полковницької групи“, відрізняючись від неї
двома поважними моментами: 1) проф. Бартель
не є прихильником сліпої військової субордина-
ції у справах політики з запереченням власної
думки, з мовчазним й беззастережним підчи-
нюванням її поглядів „міродайного чинника“;
і 2) проф. Бартель є рішучим противником ідеї
нового державного замаху. Але й на цьому
хінець. Бо прецінь фактом є, що це саме проф.
Бартель довів голосну справу додаткових кре-
дитів за 1927/28 р. аж до постанови сойму й по-
ставити мін. Чеховича перед Державний Трибу-
нал — і що після тієї постанови п. Бартель ува-
жав за відповідне податися до димісії. Фактом
є теж, що т. зв. співпраця уряду з соймом за
часів п. Бартеля виглядала так — як саме ви-
глядала! Це був жалкий образ: збереження фор-
мальних рямців при повній порожнечі змісту.

Отже покликання проф. Бартеля назад до
керми безумовно означає нові програму тих
одиниць із санацийного табору, які „пер фас-
ет нефас“ перли до розв'язання сойму й отро-
ювання конституції шляхом президентського
декрету з усіма неминучими при такій операції
акцесоріями. Показалося, що справді острах
перед таким експериментом є більший від не-
нависті до „сеймокрації“ (читай: парламен-
тизму). Але теж нинішня відмова від ідеї „ре-
волюційних консервативів“ Мацкевича й Пя-
сецького далеко не є однозначною з побідою
соймової опозиції: це щонайменше побіда одно-
го, т. зв. лівого, крила тої самої санції, яка
досі правила й даді правитиме.

До цього способу правління найбільш ха-
рактеристичне є постійне лавірування поміж
„полковниками“ та соймовою опозицією, це
вічне промішування себе коутими в'язками

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефону: 433. — Конто
1132 Почтової Шаданії ч. 1433467), 1-10
як Центральної Каса українських кооператив-
них вкладки ощадності, забезпечує їх у
твердій валюті та поміщує у наших коопера-
тивах, щоби піднести господарський розвиток укра-
їнського народу.

від сойму до Бельведеру й назад, вічне пере-
скакування з тонів залицянок до тонів погроз.
Цілком справедливо кілька днів тому, з наго-
ди побуту п. Бартеля на Замку, варшавська
„АБЦ“ писала, що ім'я п. Бартеля є символом:
символом переміщення у прилюдному жит-
ті фікцій з правдою та забави в „дійсність у-
роєну і дійсність дійсну“. Справді, за часів п.
Бартеля польське політичне життя було пере-
повнене ащерт непорозуміннями й парадокса-
ми. Люди мали враження, що все зводиться до
тактичної гри, до майстерних викрутасів —
всупереч гримким заявам про простолінність,
ясність програми, про тріумфальний похід
праці, єдино авторитетність числа і т. д. Часи

Пригадка.

Загальні Збори Членів „Народньої Торго-
влі“ відбудуться в четвер, дня 26. грудня 1929 р.
в 10-й год зрану в салі „Сокола“ у Львові, вул.
Гуська ч. 20.

Того самого дня в 8-й год рано відправиться
в Преображенській церкві при вулиці Краківській
Поминання Богослуження і Панахида за по-
кійних членів „Народньої Торговлі“. Дирекція.

п. Бартеля — були часами провізорії, — в якій
зроджувалися усілякі найбільш суперечні мож-
ливості остаточної розв'язки.

Нам здається, що й тепер нічого не виріше-
но. Вирішено одно: продовжити період провізо-
рії неясного польського політичного життя.
Очевидно, що точніше можна буде говорити
про це після оголошення списку членів нового
кабінету. Тоді теж можна буде зупинитися над
двома питаннями, сьогодні особливо актуа-
льними: поскільки новий уряд п. Бартеля займає-
ся конституційною реформою та господар-
ською кризою. Чи може п. Бартель даліше
стоїти на становищі своєї соймової „лебединої
ліси“, що в Польщі взагалі господарської кри-
зи нема.

І. Кедрия.

Америка й Україна.

Ще про внесення сенатора Копеланда.

Недавно подали ми на сторінках „Діла“ не-
величку замітку про те, що американський се-
натор д-р Роял Копеланд з Нью Йорку зголосив
у сенаті Злучених Держав Північної Америки
внесення на призначення Злученими Державами
свого дипломатичного представника при „У-
країнській Демократичній Республіці“. Шойно
тепер дістали ми з Америки вірну копію цього
внесення (білу). В інформаційних цілях пода-
мо це внесення в дослівному перекладі:

„Зваживши, що Україна на протязі століть
зберігала своє незалежне існування, свою ра-
сову єдність і єдиність своєї мови, установ
і законів супроти майже постійних наступів і
частих наїздників, що її підбивали, а її терито-
рія була цілі століття і є нині населена народом
християнської віри;

Зваживши, що на Україні проголошено У-
країнську Демократичну Республіку, утворену
нормально й вільно враз із писаною консти-
туцією 22. січня 1918;

Зваживши, що існування цієї Республіки
визнали загально всі нації світа, з винімок Спо-
лучених Держав;

Зваживши, що без огляду на виражене ви-
знання її також російським урядом у 1918 р.,
уряд цей від того часу займає територію цієї
Республіки і нині ще виконує владу над
нею, так, що вона була примушена перенести
діяльність свого уряду з України в Польщу,
Чехословаччину і Францію, де її урядові нині
працюють;

Зваживши, що Конгрес є тої думки, що
Уряд Зєдинених Держав повинен осудити не-
законну акцію російського уряду, а висловити
свою симпатію для народу Української Респу-
бліки;

Зогляду на те все, сенат і представники
Парляменту Сполучених Держав зібрані на
Конгресі домагаються, щоби прийняти закон
одночасно з коштами у зв'язку з призначенням
дипломатичного представника при Україн-
ській Демократичній Республіці, колинебудь
президент уважатиме за відповідне зробити та-
ке призначення“.

Рівночасно з наведеним внесенням дістали
ми з Америки й деякі пояснення та замітки до
нього. Отже з них довідуємося, що сенатор д-р
Роял Копеланд є одним з найповажніших де-
мократів у сенаті. Таке внесення йде до комісії
заграничних справ, головою якої є відомий се-
натор Бора. В комісії скоро відбудеться „пере-
слухання“ (тірінг) в справі цього внесення. А
саме: комісія покличе всяких знавців та інтере-
сентів, в тім й українських, як редакторів, свя-
щенників, видатих діячів тощо, щоби вони ви-

дали свою оцінку про справу. На комісії можуть
бути відчитані і голоси преси. Після такого пе-
реслухання комісія радить сама і вирішує спра-
ву голосуванням.

Українська опінія в Злуч. Державих поді-
лилась. Більшість повнтала внесення як незви-
чайно корисне для української справи. Ньюор-
ські українці в більшості стоять за Копелан-
дом. Прихильно оцінила внесення католи „Аме-
рика“. Проти внесення заявили, самозрозумі-
ло, комуністи і „Свобода“ з 30. листопада
ц. р. Її аргументи такі: 1) не відповідає вповні
дійсності твердження, що Україна була в ми-
нувшинні вільною державою; 2) Копеланда під-
мовили мабуть „петлюрівці“, отже: „геть з йо-
го внесенням“; 3) куди пішла Америка свого
посла? Навіть цілком прості люди і то против-
ники „петлюрівців“ (бо інших тут нема), не по-
годжуються зі становищем „Свободи“. Вони ка-
жуть: „що нам до того, хто „підмовив“, аби
тільки наша справа прийшла належно підгото-
ваною та висвітленою перед сенат“. З ріжких
сторін напливають депеші від українців з при-
значенням для сен. Копеланда і з підтримкою для
його внесення.

Стільки заміток та інформацій дістали ми
з Америки. Самозрозуміло, що внесення Копе-
ланда може мати тепер тільки чисто теоретич-
не, а притім не мале моральне значіння. Воно
може причинитися без сумніву до актуалізу-
вання української проблеми не тільки на амери-
канській, але й на світовій політичній арені, як-
що його відповідно використалиб українські
чинники. Величезного практичного значіння
набрало воно тільки в моменті поважних пер-
турбацій у Східній і Середній Європі.

Бесідовський про замах на варш. Цитаделю.

„Курер Червони“ подіє з Парижа дальшу
часть споминів Бесідовського. Коли дня 12
жовтня 1923. — каже Б. — виконано замах на
варшавську Цитаделю, то всі більшовицькі ди-
пломати знали, хто виконав замах. Після за-
маху пос. Оболенський сказав Бесідовському,
що просив Політбюро, аби відкликало Елен-
ського з Варшави, бо його акція „замінила бу-
динок посольства в публічний дім“. Пять днів
перед замахом Еленський дістав від Уншліх-
та листа, в яким Уншліхт повідомляв посла, що
більшовицькі агентири приготувались в най-
ближчій часі до великого саботажу. Еленський
доручив цей лист Оболенському шойно в два
дні після замаху.

Академія в честь папи.

Величаво випала святочна академія з нагоди ювілею 50-літнього священства папи Пія XI., що відбулася заходом окремого ювілейного комітету в неділю 22. п. м. в салі Музичного Інституту ім. М. Лисенка в самоподруччя. Свято це попередили торжественні богослуження у всіх львівських церквах, відправлені в наміренні Св. Отця й закінчені молитвою-гимном „Тебе Бога хвалим“. На святі явилися: експ. митр. Шептицький, єпископ о. Н. Будка й о. І. Бучко, ціла львівська греко-кат. капітула і маси львівської духовної та світської інтелігенції, в тому числі й багато молоді. Велика зала Лисенка ледви помістила всіх присутніх.

Коли піднялася занавіс, присутні побачили на фоні сцени портрет Св. Отця, освітлений електричними лампочками і прибраний квітами, рушниками та прапорами в папських і українських барвах. Після відспівання хором гімнів „Папського гімну“ виголосив добре обдуману святочну промову про вагу ювілею Св. Отця і про значіння Римського Престолу для українського народу о. ректор д-р Й. Сіпний.

Після того йшли далші точки добірної програми. Так почули ми прегарні сольоспівні-ї І. Приймової, що відспівала з великим чуттям „Легенду про Христа“ Чайковського і два італійські твори: Tosca — „Ridona mi la calma“ і Ciro Pinsuti — „Il libro santo“. Співачку нагороджено коштом квітів. Потім мішаний хор „Львівського Бояна“ відспівав під диригентурою п. Івана Охримовича „Блажен муж“ Бортнянського і „Камо поїду“ Лисенка. Хор був вишкolenий добре і співав звучно й ніжно. Слід назвати солістів, що в „Блажен муж“ Бортнянського найшли гарне поле до попису. Це були: п-ї Степура й Оксана Левинська (сопрано), п-а Кузьмінна і п-ї Філісова (альти), п. Смішко (тенор), п. Степура (баритон) і п. Попель (бас). З черги були виголошені дві декларації, спеціально написані на це свято: першу (автор її М. Думанський) виголосив питомець Сеньківський, другу (автор О. Герета) — питомець Михитин. Потім чули ми ще скрипкові соля проф. Е. Перфенького, що з великим артизмом віграв II. частку з концерту Е. моль Мендельсона, „Роem“ Фібіха й „Ave Maria“ Шуберта-Вільгельма. Закінчив академію хор питомців, що під багудою п. Р. Ульванського відспівав прецизно „Господи, силою Твоею“ (концерт III.) Бортнянського. Фортепианний аккомпанімент спочивав на цьому святі в досвідних руках проф. Б. Кудрика.

Концерт, якого ціла програма була видержана в стилі, відбувся в найбільшому порядку.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

КОМО.

Після довгого розстання ви, серед шаленого гамору італійського міста, стрічаєтесь із вашим товаришем. Затоплені в своїй радості, серед нестримного руху, що скляється довкола, ви про все забуваєте, нічого не чуєте, не бачите: оба радієте! Він запрошує вас до участі в прогулячці — в цьому випадку на Комо. З утіхи, що ви стрінулись, ви забуваєте йому відмовити, бо — ніколи вам: сідаєте в його самохід.

Вкоротці — ви за містом.

У самоході — сміхи, балачки, аж небо кучерявиться! Те італійське, блакитно-палке небо кучерявиться у білі хмаринки! З вами йдуть три знайомі артистки. І регочуться: хто краще, але й хто дужче! Чого?...

Знаєте? Коли ви когось стрінете млих, зудових людей, серед артистів — кажу про оба пола — то це безперечно будуть співаки! Завсіди балакають і заводи — про дурниці. Тільки ті нісенітниці їх так чудово силітаються зі собою — насичені сміхом м'яких жіночих уст — що вони ніколи не осоружують.

Такі красуні, з очима, в яких переливаються розмови блакитні, якої устощка — запахи! Тьохканням музики з „Лучії Лимермур“, ось, отей лялечці хібаж не було неабачним тріхом звести з нею розмову на Вольтера, Маркса, Бетовена, Гоголя, Бальзака й інших велитів? А то хоч і вдається вам дещо звудити її і сказати їй, що Вольтер кандидує на престол римського папи, що українці піддержують цю кандидатуру з усім аушлалом, навіть і до пролину крові, що Маркс підготував в Європі імперіалізм, — вона повірить у те... й забуде!... Чиж не мліє це люди?

Врешті — самохід у сильному гоні — 140 на год. — на автошляху. Сміхи трішки припинили. Одна з них кинула очима сюди-туди! Супокійно перехрестилась. Її чорні очі забувають про її незабутню, горду Флоренцію, про яку вона з таким захопленням розпитує часто, тільки подаються в рухливий, ачкий шмат простору: автошлях!

Ціхували його поважний настрій і справді високий рівень. Під такими вражіннями розходилася українська громада під проводом своїх аладик після його скінчення домі.

3 білоруського нац. відродження.

Свято в честь Івана Луцкевича у Вильні.

Дня 17. листопада ц. р. відбулася у Вильні святочна академія з нагоди десятих роковин смерті батька білоруського визвольного руху, бл. п. Івана Луцкевича. Співав студентський хор. Одна частина хористів мала біло-червоно-білі (це національні барви білорусинів) студентські бияли, друга жовто-сині. Численна публіка бачила, що студенти українці та білоруси творять у Вильні одну дружну сімю.

На академії виступали приятелі та знайомі покійного діда з устими про нього спогадами. А з тих спогадів виступала постать невідомого борця, що служив своєму народові від дитячих майже років. Постать аскета, що в службі нації забував про свої власні найелементарніші потреби.

Протягом XIX. віку на Білій Русі працювало чимало людей у більшій чи меншій мірі націо-

ЧАЙ марки „БУЗЬКО“
з знаменитим.

нально свідомих. Але початки справжнього національного руху, особливий рух політичного, в зв'язані з іменем Луцкевича.

Він був піонером. Працював у атмосфері недовіри та холоднечі з боку не лише чужинців, але й своїх такти земляків. Орав цілну, повними зменнями кидав насіння відродження. Був засновником першої білоруської політичної партії, першої білоруської гімназії у Вильні, першої легальної газети, що називалася спершу „Наша Воля“, а потім „Наша Ніва“ і згуртувала біля себе всі живі сили білоруського народу. Заснував цілу низку політичних та культурних організацій. Знайомив з білоруською справою Західню Європу на різних міжнар. з'їздах та при допомозі статей у віденській „Україніст Рундшау“. Уже в молодших класах гімназії зорганізував невеличкий гурток національно усвідомлених хлопців, а потім протягом цілого життя завертав своїх земляків, що забувши про сором, садили чужим богам, на національну віру. Був апостолом цієї віри... Ще в третій класі гімназії почав збирати пам'ятки білоруської старовини. З цих збірок повстав Білоруський Національний Музей. На цьому ґрунті Луцкевич познайомився з фундатором нашого Національного Музею — митрополитом Андреем Два великі патріоти: український та білоруський поматили

одні одному рятувати від вандалського нищення культурні надбання предків.

Сіоніст д-р Сабат кілька разів підтверджував у своїх споминах, що Луцкевич завжди з напруженою увагою стежив за всім, що діялося в Галичині і завжди намагався удержувати з галицькими українцями якнайтісніші взаємини. Віддаючи всі сили і всі думки свої національній справі, Луцкевич зовсім не шанував свого здоров'я. І коли в 1919 р. прийшли до нього комуністи, щоб арештувати небезпечного для „єдиної-неділимої“ самостійника, застали в ліжку виснаженого сучітника. Небажком потім помер невиспущаний „амагар“, а думки його живуть, розвиваються, охоплюють шораз ширші маси.

Польак проф. Петрусевич казав у своїх споминах, що люди тверезої, реальної думки мали Луцкевича за Дон-Кіхота. Ім, бачте, здавалося, що Луцкевич марнує свої здібності для зовсім безнадійної справи, до якої ніхто, окрім кучки ентузіастів, не пристає. Від інших промовців ми почули, що ці „тверезі люди“ не вірили і в майбутню самостійну Польщу, обмежуючи свої мрії до автономії.

Та така вже є природа національних рухів, що ентузіасты краще бачать, до чого вони ведуть, ніж „тверезі“ голови. Чиж не дав нам історичний досвід багато на це доказів? Хто мав рацію: ті, що вже 100 літ тому гадали, що українська мова та національність уже замиряють (Ом. Павлович, кн. Цертелєв), чи горячі голови з „руської тріниці“? Хто далше бачив: великий учений Драгемаїв, чи фанатик і поет Шевченко?

„Батько словянщини“ Дубровський тим молодим ентузіастам, що заходилися біля відновлення чеської літератури, казав: „Не чіпайте мерців, нехай собі сплять“. Трохи згодом, коли „мерці“ почали воскресати, казав Палацький, що „малі народи“, до котрих зачислявав мадярів, румунів, українців, поляків та інших, будуть платити свої культурні питомості, але ніколи вже не матимуть своїх окремих держав. Філософ академик Карський ще не дуже так давно виступив був зі смішним вже тепер „прогнозом“, що, мовляв, „білоруське красне письменство буде, правда, гарненько розвиватись, але науковій книжці білоруси завжди писатимуть московською мовою“. Отакі скептичні, обережні думки життя розбивало, розбиває і розбиватиме далі.

6 ще багато людей, що не вірять у світлу майбутність білоруського народу. Та вони не мають рації! Мав рацію Іван Луцкевич і має її національна білоруська молодь, представник якої на академії 17. листопада назвав Луцкевича проком.

Вильно, грудень 1929.

Борис Полішук.

Обабіч шляху широкою стовжкою зелені льомбардська рівнина. Всюди, куди оком кинете, ростуть гармонійно, розкішно морли. Самож Комоце — чи не на всю Європу — головний осередок шовкових виробів. Тому й цілі простори засаджені морвами.

Де-де повагом у гору стремить тополя, то кедр і ція рівнина нагадує дещо веселости, плавної м'якості зелені.

Вам задрять сувокою.

Чиж не байдуже — де саме ми стрінемо оте наше, одинокі, невідомі, невідомі?

Бож одно невідоме палить нашу душу, волю, наші бажання й ми, з усміхом, женемо вперед! А друге невідоме — десь, там, на шляху, притаїлось, заслілось на нас...

І: щастлива ждилина!

Після кількох хвилин жінки починають знову геребенити. Сміємось!...

Приїхали. Жінки пішли купувати шовку. За той час — поластесь у місто Комо. Мале воно. Забудування всаки, палати — все в італійському характері, себто: ви зі самої будови добаєте, що тут у країні сонця мешканці терплять його дошкудливості. Головами вулицями проходить трамвай. Де-де майдан убрали у квітники. Місто з усіх сторін окружене височенькими — до 500—700 м. — пригорами, на яких видіють церкви, замки, історичні стовпи, а з одного боку прилягає озеро Комо. На одній горі стоїть замок Фридриха Барбаросси, як пам'ятка препоганих, може й ганебних, часів для комасків. Мешканці Комо — комаски — стали були союзником із названим імператором проти Міліно. Врешті — як то буває! — люті вияля мілініці і вони до шенту руйнують місто Комо, а на руїнах ставлять пам'ятник побіди — 1127 р.

Накупили шовку. Ідемо далше. В-сь час поїхати озером, на яке з горами споглядаючи на його різноколітні залосичені береги, думаєте: наші амагання не доходять за береги життя — таї акі нудьга сидіти на березі! — стільки пісень, квітів

Прибуваємо до місцевості Бріенно, що пригнілось до стрімкої гори над саміським озером. Перша на право відля „Кароліна“ — знайомі нашої товаришки, флорентинки. Знайомітесь із новими трьома, ваче діточі циячки даєнькотливими — устами й очима — італійками.

На терасі. В низу-ж озеро. Омів ваших уст, що був викликаний неспокійними, приманливими палаючо-чорними очима жінок, поринає в ритмічному, лінному хлопоті озера, в мовчазності струнких і сумних кедрів і туй. Тут сонце грайливо! Воно прилягається кипарисам, то з парубочькою радістю потягається по стрімких докрузних верхах, які сильною, зеленою мовчанкою та свіжістю віддиху, туляться до нього.

В самоплав і всі на озеро!

Вона з усіх боків огорлене отсими верхами. В нього вливається блакитний загін, який залитий осіннім сонцем, що на озері лихає грудьми йогож плеса. І верхи соняшно-зелених гір, і блакитний гоміл веселого неба, і золоте сонце — все це єднається у тремтучих водах озера. Творить дивну, веселкову, різнотонну скалю колірів. Мріє людина — вибачте! мріяти, це відпочивати! — співає пташка, пахне осінній лист, сміється жінка — все те творить нові, армії тремтіння і м'якості колірів!...

Пізно нічю повертаємо до Міліно. Зі самоходом напередки живе й місяць. І — лихо! — находять нас наші румяноко-полоняві рефлексії, які родяться в нашій... душі з картопляної кашки, чирю, колотухи й іншої нужди. Від них не сховаєтесь! Думаєте: дитиною малою біг я напередки з тобою, місяцю! Гаюв уперді! Не глядіш перед себе, а на тебе й: хто швидше? І втаючував у рік, у стадо корів, на молодичку, що воду несла і далі! Був такий безмежно шестиний і Даремне! Життя не завернем!

Мерщій далі! Далі!...

Міліно.

В справі опіки над ремісн. молодю.

Залишилося закінчити із щораз більшою силою витискати спростаризоване селянство із своїх осель до міст. У погоні за зарплатою праці, за хлібом, хапаються в містах ці сільські емігранти за всяку роботу, яка лише попаде їм у руки, аби тільки забезпечити своє існування.

Та частина виїждів із села, що не виїждять за межі наших земель, а старається залишитися тут, може представляти під національно-політичним оглядом незвичайно велику вартість та відігравати визначну історичну роль. Підкреслюю: може, але не мусить. Бо ці недосвідчені, невиколені сільські виїзди попадають у чуже оточення, легко підлягають його впливам і можуть аж якийсь час з ним зовсім асимілюватися та стати на службу чужим інтересам.

Тою небезпекою найбільше загрожена реміснична молодь, якій приходится працювати найчастіше в неукраїнських робітнях та ходити здебільша до польських фахових шкіл. Українських фахових шкіл є так мало, що не можуть вони задовольнити всіх потреб у вихованні молоді, тим більше, що на це не дозволяє офіційна програма навчання.

Отже перед українським громадянством стоїть певне завдання заохочувати українською ремісничою молоддю та дати їй належне виховання. А до того є багато ріжних засобів. Один з найлегших і найбільше можливих при теперішніх умовах до переведення — це організація позашкільної освіти для цієї молоді. У кожній більшій містечку, де існує „Просвіта“, Кружок „Рідної Школи“, чи якийсь інша культурно-освітня установа, мусить бути організований курс позашкільної освіти для нашої робітничої молоді. На тім курсі треба дати систематичні виклади з українознавства, економіки, кооперації, а також про суспільство тощо. За допомогою цих викладів слухачі мають освідомити собі й дістати певну відповідь на всі певні життєві проблеми, зокрема з галузі нац.-політичних і соціальних питань.

Не зробимо цього ми, зробить це за нас чуже оточення і то в своєму інтересі.

У Львові цю справу досить ретельно займається Т-во „Зоря“, біля якої гуртується реміснична молодь. Організовані там хор, оркестра, пластані від 1-го класу ведуться також систематичні зимові виклади, що відбуваються по суботі (одні) та по неділі (два).

Найбільшою перешкодою в цій праці — це страшенний брак відповідно улаштованого будинку для культурно-освітніх цілей. Немає просто де приїхатися. Невеличкі кімнатки „Зорі“ не в силі задовольнити всіх цих потреб. І воли саме в цей час, як зачуваємо, утворилася окрема кооператива для будови Українського Робітничого Дому у Львові, то цей почин повинно все свідоме українське громадянство підтримувати всіма силами, щоб дійсно той дім міг якнайшвидше повстати. Тоді щойно можна буде справу освіти й організації українського робітничого доросту поставити на відповідній висоті.

Хоча тепер ще нема на це відповідних приміщень, не сміємо бездільно чекати, аж вони будуть. Праця над вихованням молоді мусить йти і нею повинно зацікавитися все наше громадянство, свідоме того, яку визначну роль відіграє ремісничий стан у боротьбі за здобуття міст для всіх чл. іншої нації.

Не сміє нам пропасти ані один молодий ремісник, чи кваліфікований робітник, що пішов в української родини!

Івж. І. Лучинин.

По нашій пресі — нас судять. Тому обов'язком кожного українця є підтримувати свою незалежну національну пресу, щоби суд про нас був для нас корисний.

Заг. Збори Союзу Українок.

Вчора, 22. ц. м., відкрили наради загальні збори Союзу Українок у Львові, до яких зі з'їздом делегаток усіх сфедерованих жіночих товариств у краю. Присутні делегатки з найдовших повітів у поважному числі 135. Замітне велике число заступниць сільських кружків — жінок-селянок. Присутня також представниці буковинського жіноцтва, п. Гузарова з Черновців.

Нарадам проводить голова Союзу Українок, пос. М. Рудницька.

Рівень наради високий, дискусія річева й вичерпуюча, на якій порушено всі певні питання сучасного менту, зокрема організацію сільського жіноцтва.

В хвили, коли це пишемо, наради тривають далі серед незвичайного зацікавлення присутніх.

Вісти з „Рідної Школи“.

Дозвіл на „коляду“.

Повідомляємо цю дорогою, що всі три галицькі воєводства дали „Рідній Школі“ дозвіл на збірку з нагоди „коляди“ в часі від 6-го до 12-го січня 1930 р. (Рескрипт львівського воєводства з грудня 1929, Ч. Б. П. 113/Кв./29, станіславського з 18. грудня 1929, Ч. Б. П. 3245/Кв., тернопільського з 14. грудня 1929, Ч. Б. П. 4366).

Повноваження для збірників, підписані Головною Управою, як цього вимагають воєводські рескрипти, друкуються і в тих днях будуть вислані wraz з усіми потрібними друками до Повітових Кружків, які працюють у місцях осідку старостів.

Ті Кружки підготують тимчасом списки уповноважених, щоби відмінування повноважень не затягалось в староствах.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Шобер вірить у нову економічну епоху.

Як подає „Н. В. Журнал“, у Відні у промисловій палаті відбулися надзвичайні збори Головного Союзу Промисловців австрійської республіки. На цих зборах промовляв також канцлер Шобер. Він заявив, що останній місяць праці австрійського парламенту та уряду принесли більші успіхи, як праці цілих попередніх літ. Перешкоди, які життя кидало на шляху розвитку австрійської республіки, вдалось усунути аж тепер. Бюджет вдалось ухвалити за одним замахом, як ніколи. Австрія вже пережила добу бюджетової провізії і народне господарство австрійської республіки вже упорядковане. Парламент ухвалив кілька нових важних законів, що регулюють відносини в краю. Особливо важним є закон про урядничі платні та про організацію преси й регулювання її свободи у тім напрямку, щоби преса служила ідеї ладу, порядку та безпеки громадського життя. Урядові вдалось охоронити австрійський промисел від небезпечних криз і хоч видатки держави збільшувалися, то Австрія все-ж має запевнений арист прибутків і поліпшення загального стану народного господарства.

Австрія мусить навчитись щадити і визволитись від амбіцій та стремління грати в європейським життю велику роль. Уряд республіки повинен дбати про добро народних низин й робітництва, але мусить числитись із спроможністю державних фінансів. Австрія не має причин до песимізму і парікань, вона має свій безнадійний стан за собою. Організм австрійської республіки утратив перед 10 роками багато крові, але силою волі він повертає до здоров'я і тому дивається вперед до кращого життя. Австрія може бути левна, що в недалекому часі її вже щаслива будучина і що вона стоїть на порозі нової епохи.

Вислід плебісциту у Німеччині

Згідно з оголошенням уряд. комунікатом за т. зв. законом свободи на заг. число 42,111,173 управнених до голосування горожан у 35 округах цілої Німеччини віддано в плебісциті 6,293,109 голосів. З того уважили 130,000 голосів. За законом голосувало 5,825,082 себто 13.83 проц. управнених до голосування. Проти закону заважало 337,320 голосів. (До прийняття нац. проекту потрібна була абс. більшість управнених до голосування, себто 20,760,000).

Двох невідомих людей, стріляючи з револьверів у повітря, адерлися у льокаль плебісциту та забрали лістин з обрахованими голосами з 25 округів.

Амбасадор СРСР. у міністра Гендерсона.

Новий амбасадор СРСР Сокольников (Бріліант) після того, як зложив ин. Валлі свої повноваження, відвідав офіційно мін. закорд. справ Гендерсона. Підчас цієї візити вони обмінялися нотами, що обоєліно здержуються від ворожого пропаганди.

Замах на віцекороль Індії.

На залізничний шлях, яким їхав до Нових Дельгі віцекороль Індії, підкинули бомбу. Бомба вибухнула під італійним вагоном. Ранений тяжко один із кельнерів. Віцекороль вийшов ціло. Підірва впадала вже на слід виконавців замаху.

Проф. Бартель творить уряд.

Проф. Бартель приїхав у Варшаву 23. ц. м. рано. Журналістам сказав на двірці: „Кажуть мені щось робити, спробую. На скільки ходять про найновіші політичні вісти, то самі знаєте їх найкраще. Нині (в понеділок) вечером вертаю у Львів на свята“. Отже проф. Бартель спростував чутку, нібито свята проведе в Спалі, як президентів гість. До Львова приїхав із проф. Бартелем його давній співробітник у його кабінеті пор. Зацівільховський.

У Варшаві проф. Бартель конферував із уступаючим прем. Світальським. У політ. колах кажуть, що це були лише куртуазійна візита, але що вона тривала довше, то напевно обговорювали на ній актуальні справи. Щодо особи д-ра Світальського, то кажуть, що він одержить становище віцепрезидента Найа. Контрольної Палати, або буде віцепрезидентом Польського Банку. Після розмови з д-ром Світальським проф. Бартель мав конференцію у Замку з полк. Славеком. Здогадуються, що порозумівся з ним у справі будучої парл. співпраці ББ. із новим кабінетом. Опісля проф. Бартель розмовляв пів години з мін. закорд. справ Залеським, потім із бувш. мін. комунікації Кіном, а з керівником скарбу полк. Матушевським розмовляв більше ніж годину. Здогадуються, що полк. Матушевський, Кін і Залеський були далі співробітниками проф. Бартеля. Кружляла теж чутка, що й полк. Славек одержить теку міністра. Проф. Бартель прийняв теж свого близького політ. приятеля пос. Косціалковського (провідника ліберальної групи в санайнім таборі). У зв'язі з цим говорили, що пос. Косціалковський буде віцепрем'єром у Бартелеві кабінеті. Кружляла теж чутки, що на цю становище висували полк. Матушевського, а потім поручили це становище Косціалковському. В год. 4.30 проф. Бартель відіхав до Бельведеру, де розмовляв дві години з марш. Пілсудським. Переднім був у Бельведері ген. Румель, один із гол. інспекторів армії. Чи й ця конференція була в зв'язі з кризою, невідомо. Після конференції в Бельведері, розмовляв проф. Бартель із мін. Складковським, а вночі відіхав у Львів. У четвер вернеться у Варшаву. В п'ятницю або найдалше в суботу ліста кабінету буде готова.

Є чутки, що в кабінеті проф. Бартеля остануть дотеперішні міністри (крім маршалка Пілсудського) Залеський, Матушевський, Станевич, Червінський, Кін і Морахевський. Напевно не ввійдуть: Пристор і Незабитовський. Чи остануть мін. Складковський та Бернер, ще невідомо. Уступлення полк. Пристора й евент. ген. Складковського булоб концесією для лівиці, а уступлення мін. Незабитовського концесією для селянських партій.

Змова на життя Сталіна?

З Москви повідомляють, нібито ДПУ викрило змову на життя Сталіна. Змову уложило кілька начальників відділу ДПУ, призначених для охорони в Кремлі. Провідники змови Держибашев і Кроглов хотіли вбити Сталіна, а проголосити диктатором одного з провідників правої опозиції, який мабуть нічого про те не знав. Змовників арештували та розстріляли.

Геріо про розбудову німецької флотії.

На останнім засіданні французького парламенту Геріо виголосив промову про роззброєння та свободу морей. На його думку справа морей не може бути вирішена в Лондоні, тільки на міжнародному ґрунті в Женеві. Геріо признався, що від давня він старається довести Європу до морського роззброєння і це йому не вдається. Німеччина розбудовує і збільшує спокійно свою військову флотію і недавно німці побудували новий військовий корабель, що буде пострахом цілої Європи. Цей корабель, це 10,000-тоновий панцирний кружак. Узброєний гарматами невідомої в Європі системи, великанського калібру. Німці ще задумують будувати 6 нових кораблів цього типу. Німеччину можна привести до морського роззброєння тільки на підставі женецького протоколу.

В тому ж дусі промовляли ще й деякі посланці соціалісти.

Біржа.

Американський долар 8:57 50—8:58 50, канадський долар 8:50 00—8:50 50, чеська корона 0:26 40—0:26 42, австрійський шілінг 1:25 00—1:25 50, румун. лей 0:05 00—0:05 50, французький франк 0:34 50—0:35 10, швейцарський франк 1:73 08—1:73 13, фунт стерлінгів 43:30 00—43:30 00, радянський червінець 15:00—16:00, німецька марка 2:13 15—2:13 25.

Муссоліні про кабінет Тардіє.

Муссоліні помістив у французькій газеті „Ліберте“ свою статтю про кабінет Тардіє. У цій статті Муссоліні пише між іншим: „Від довшого часу у Франції державою кермує дивна мішанина з лівиці і правиці і середини. Ріжниця між кабінетом Тардіє і його попередниками є невелика. Деякі міністри зі старого кабінету перейшли до нового. Можна би сказати, що аміна уряду була цілком непотрібна бо Тардіє продовжує політику Поанкаре, а Бріан не змінив курсу своєї політики, хоч перейшов до нового кабінету. Боротьба між партіями за участь у владі нагадує ярмарковий торг за корову. Тим комічним торгом поклав фашизм в Італії кінець. Партійна система організації суспільства веде тільки до слабких кабінетів. Сильні кабінети творить тільки фашизм, що об'єднує цілу націю в одну монолітну цілість.

Зі справ православної церкви.

Заходи парламентаристів у церковних справах.

В днях 20. і 21. ц. м. відбулися у Варшаві наради парламентаристів для об'єднання православної церкви. До комісії входять українські і білоруські парламентаристи протестантської віри. У зв'язку з рішенням православної церковної влади про скликання собору православної церкви в Польщі, комісія постановила скликати зі свого боку окрему нараду представників і духовних кол православної церкви для обговорення тих справ, які мають бути порушені на соборі. На цій нараді мають бути обговорені також справи, зв'язані зі самими виборами делегатів на православний собор. Парламентарна комісія рішила в найближчому часі приступити до публікування матеріалів у справах православної церкви в Польщі, матеріалів, які має комісія, а також до публікування інших матеріалів для належного їх використання на соборі. Комісія рішила також зголосити в найближчому часі нагале внесення в сойми у справі відносин у православній церкві та в справі її правового положення. Зокрема розглядала парл. комісія текст меморіалу до Ліги Націй у справах правосл. церкви. Цей меморіал має бути внесений туди в найближчій будучині.

Новий проект конкордату православної церкви.

На останній сесії синоду православної церкви у Варшаві розглядали між іншим новий проект конкордату між автокефальною православною церквою в Польщі і польським урядом. Митрополитальна православна курія хоче зложити цей проект до рук міністра віросповідань і освіти на місце недавно відкликаного проекту конкордату.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Янні!

НОВИНКИ

— Нова книжка про Україну. В найближчих днях появиться з друку, накладом берлінського видавництва „Германія“, обширна книжка п. а. „Значіння України для Унії“, що міститиме аступну статтю митрополита Шептицького й шість викладів: проф. д-ра Е. Віттера з Праги про труднощі унії й уніятизму з поглядом на українську греко-католическу церкву, о. д-ра П. Вергуна про історичний огляд церковних відносин на Україні в минулому й сучасному, проф. д-ра І. Мірчука про духовне життя на Україні в XVI і XVII століттях, доц. д-ра В. Залозецького про східно-європейське церковне будівництво й його залежність від Східного й Західного Риму з окремим поглядом на Україну та про історичні передумови проблем унії й д-ра З. Кузеля про вплив церкви на українське народне життя. Книжка прикрашена портретом митрополита Шептицького й матиме карту України.

— Львівська хроніка. При вул. Рацлавський ч. 12 злодії закралися до помешкань і хотіли ограбити льокаторів, при чім замкнули сторожа дому в окремій кімнаті й загрозили йому револьвером, що убити його, якщо не буде мовчати. Все-ж такі злодії удалося сполошити і вони повтікали не забравши з дому нічого. — У львівській університеті злодії повикрадали мосьжні ручки від дверей. — При вул. Уейського 4 кинулась з III поверху служниця, Марія Бураківна, бажаючи закінчити життя самогубством тому, що господиня підозрювала її в крадіжці, якої вона не поповнила. Марію Буракіану уратовано. — При вул. Сапіги автомобіль ч. 8114 переїхав старшу жінку, Марію Коратко, яка була при тім легко поранена. Так само на площі Академічній автомобіль потурбував Марію Горещького. — Поліція арештувала Івана Мартиняка за крадіж листів із поштової скринки при вул. Мохняцького ч. 9. — За кешевені крадіжки у травнях арештовано Осипа Марка. — У Йохіма Етенберга при вул. Рапапорта 7 скрадено кардеробу, вартості 1500 зол.

— Автентичність п'ятизолотівок. Із мірдатних кол інформують, що 5-тизолотівки, які тепер є в обігу, виконані в частині в державній карбівні у Варшаві, а в частині в королівській карбівні у Брюсселі. Монети, виконані у Варшаві, мають карбівничий знак понад алегоричною постаттю з лівого боку. Монети, виконані в королівській карбівні у Брюсселі, не мають того знаку. Тому годі квестіонувати автентичність монет, коли вона не має карбівничого знаку.

— Великі сніги в Південній Європі. В Болгарії впали такі великі сніги, що всяка залізнична комунікація в деяких місцевостях перервана. Столиця Болгарії відрізана зовсім від світа, бо всі поїзди, що їхали до Софії, спинились у дорозі. Вислано окремий військовий відділ для очищення залізничних шляхів. Над берегами Чорного моря лютують великі бурі і сніги. Так само на Адріатику наслідком снігових завій і бурі комунікація перервана.

— Плебісцит у Німеччині. З Берліна повідомляють, що дня 22. грудня ц. р. у Німеччині відбувся плебісцит у справі т. зв. „закоу свободи“, який німецький уряд відкинув. Як відомо цей закон торкається справи відкинення пляну Юнга. Плебісцит мав загально спокійний характер, тільки в Берліні прийшло до невеличких сутичок між Гітлерівцями і поліцією. Вислід плебісциту буде відомий аж завтра.

— Смерть Еміля Льюбе. Дня 20. грудня у Монтелімарі помер у 91 році життя Еміль Льюбе, який від 1892 року був президентом Франції. Підчас своєї президентури він відвідував Петроград і Київ. По чотирьох роках президентури усунувся зовсім від політичного життя і жив як приватний чоловік у своїх добрах у Монтелімарі.

— Ювілейна Служба Божа папи римського. Дня 21. XII. римський папа з нагоди п'ятидесятиліття свого священства відправив ювілейне богослуження. В оточенні двірської служби одягнутої у святочні строї, римський папа увійшов до церкви св. Петра, де його приймала музика й органи тріумфальним гимном. В богослуженні взяло участь 40.000 богомольців як із Риму, так і паломників з цілого світа.

— Ріжні вісті. Статистика виказує, що в Польщі у місяці жовтні ц. р. було 83.063 безробітних, а в листопаді аж 126.644 безробітних. У місяці грудні кількість безробітних зростає з кожним днем. У місяці листопаді 1928 р. в Польщі було 29.230 безробітних менше як цього року. — Віденська статистична організація улаштує з початком 1930 року прогульки до Єгипту і Палестини. Для поргульковців буде визначений окремий корабель. — В Детройті в Америці поліція дістала для своїх цілей 9 автомобілів заосмотрених радіоапаратами, що облекшують порозуміння між поодинокими поліційними відділами підчас погоні за злодіями й іншими злочинцями. — Рабін із м. Нітри на Словаччині, Авраам Форганд, відвідав римського папу і дістав дозвіл користати для своїх літературно-наукових цілей з ватиканської бібліотеки. Авраам Форганд це перший рабін, який гостив у Ватикані. — Славний учений професор Фройд подарував єрусалимській жидівській бібліотеці свій рукопис твору із ділянкою психоаналізу. — „Н. В. Журнал“ пише, що за два тижні кількість безробітних в Австрії зросла на 25.600 осіб. — Біля Берліна вибух мотор поштового літака і підчас катастрофи агинув сотник Альбрехт та летун Шредер. — Астрономічна обсерваторія в Амстердамі зафіксувала на сонці величезну пляму, якої досі не зафіксовано: ця пляма така велика, що на її площині могли би поміститись дві земські кулі. — Фашистська партія в Італії скріплює свою дисципліну; провідники партії будуть працювати як державні урядовці і підлягати повній контролі уряду. — В Нансі був вибух великого магазину пороку та муніції. У повітря вилетіло майже 100 тон вибухового матеріалу. На щастя жертв і людей невеликі. — Нім. економіст

МИКОЛА МИРОНОВИЧ

Ще про правопис.

(Майже гумореска.)

Зачи бачиу писати, мушу читачам вяснити, чому я „пустився“ на фейлетон. Я, — вибачте за слово, — математик і мушу шовши по п'ять годин творити в школі по українськи про математику.

Не думайте, що то таке легке діло. Кожний шкільний підручник має інші назви на математичні поняття, а до того українці кажуть, що у всіх них нечиста мова. Та ще прикріше, коли доведеться самому писати про математику. Я не знав, як писати і довго не писав по українськи.

Аж тут у році 1925 появилася „Словник математичної термінології“ виданий „Всеукраїнською Академією Наук“. Моя радість була безмежна. Я найшов там всі терміни потрібні до шкільної математики і майже всі потрібні до наукової роботи. Маючи за собою авторитет Академії, я ввів нову термінологію в школі. Я думав собі, що як десь за десять літ Академія видасть удіпшену термінологію, а тоді я до неї пристосуєся, а покищо в чого держатися і не треба вже переживати того пониження, що мене завжди огортало на згадку, що в математиці не знати, як що по нашому називається.

Деяких термінів агаданого Словника — як напр.: „логаритм“ або „слогний“ — я таки не міг увести в шкільній науці, бо коли я раз скавав „логаритм“, то потім мусів пів години успокоювати класу, а коли я нераз цілніше переходив через шкільний коридор, то ученики гукали за мною: „логаритм“ цішов.

Крім цього я зачав писати математичні розвідки до українськи. Математичні терміни я вже знав, але треба мені ще було знати багато інших

слів і зворотів, бо треба було будувати — страши річ — цілі речення. Я радився тоді українцям: то в кожному випадку лише одного. Бо коли я питався п'ятьох, то діставав п'ять різних відповідей і не знав, як писати. Колиж я спитав лише одного, то діставав авторитетне вяснення, що має бути так, а не інакше, послухав його і мав чисту совість.

Аж тут чую появилася „Правопис“ затверджений Всеукраїнською Академією Наук і прийнятий Науковим Товариством ім. Шевченка. От, думаю собі, тепер і без українців обійдуся, научуся сам писати „чистою літературною мовою“.

Того самого дня перечитав я перший фейлетон Чіпка про правопис. Перечитав, таї подумав собі: „А то дурний Чіпка! Читав наукову книжку і каже, що йому смішно! Коли Ти не доріс до наукової лектури, то читай „Зиза“, таї смійся!“ Галактіон Чіпка так низько упав у мої очі, що я перестав з ним приставати.

Купив я собі „Правопис“, дав гарно опрацювати, заніс в підпіном до дому, таї зачинаю переглядати. Отворив принакрово на ст. 140., дивлюся, є нацисаво „метода“. Ов, — думаю собі, в математичнім словнику було „той метод“ і горе було ученикові, що скавав би мені в школі „та метода“. Що-ж робити? Та ба! Шукаю дальше. У математичнім словнику було слово „невідомий“ і було заборонене слово „незвісний“, а тут є вразно на ст. 148 „незвісний“. Там було „негативний“, „сегмент“, а тут уже „негативний“ і „сегмент“ і бовато такого іншого. Як я тепер покажуся ученикам на очі?

Коли всі вшли спати, я сів при столі і зачав читати новий правопис від першої сторінки. Взяв я червоний олівць, щоб підкреслити слова, що будуть для мене нові своїм новим способом писання або наголошування. Та дуже скоро я вже найшов так багато „дивних“ для мене слів, що

перші сторінки книжки були цілі червоні і щоб не замазувати книжки, я зачав підкреслювати ті слова, що для мене не були дивні. Напружую увагу, читаю дальше. Читаю, читаю, аж тут мій сміховий мяз зачинає корчитися, а лицеві мязи зачинають — як каже Академія на ст. 111 — „дрігати“ й „дрижати“. Соромно мені, що мені смішно, але що-ж робити! Притискаю долоню до уст і диня й читаю дальше. Та ба! крім рухів лицевих мязів, є ще інші фізіологічні прояви смішності, зачинаю „порскати“. Вкінці, щоб не задихнутися, таки на голос регочуся. Будиться жінка: „Чого смієшся?“ Що-ж я маю казати? Що я такий дурний як Чіпка? Та хто жонатий, той знає, що жінці не можна не відповідати. Коли жінка спить, а чоловік читає і сміється, то мусить щось „пикавтного“ читати. Встала в ліжка, прилетіла до книжки глянула на наголовок, слинула на мене, сказала одно ніжне слово: „дїот“ і пішла спати.

Я мусів перервати лектуру. На другий день, коли не було нікого в хаті, я скінчив читати новий „правопис“. Годі мені вичислювати всі ті — скажм делікатно — „дивні“ форми, звороти і наголоси, що мусять розсмішити кожного меланхоліка. Там є багато таких слів, що я їх не годен вимовити.

Але що мені тепер робити з математичною розвідкою, котру я саме недавно зачав писати „чистою літературною мовою“? Я вже досить стратив часу на науку чужих мов і не буду на старість учитися нової, тимбільше, що я невний, що в хтось від нею не говорять. Може би скликати конференцію всіх тих, що пишуть по українськи (розуміється, без участі галактістів) і порадитися, як властиво писати? Або ж, піду лише до Чіпки порадитися. Він не є такий цілком дурний, як я собі думаю!

Льйо-Брентано дістав з нагоди свого 85-літ. ювілею гратуляцію від німецького кшндера і відповів йому листом, у якому висловлює свою радість з принади скріплення республіканського державного ладу в Німеччині.

— Великий голод на острові Фальорес. З Амстердаму прийшли вісти, що на Яві, а головню на острові Фальорес є великий голод. Катлицькі місіонарі пишуть, що велика частина населення того острова вимерла від голоду.

— Смерть 60 робітників у катастрофі. В американськмі місті Олджаві (провінція Оклахома) булз велика катастрофа в копальні вугілля, де працювало кількасот робітників найже 1.6000 метрів під землею. До тепер вилучено зі землі 60 трупів робітників, а про долю інших нічого ще невідомо.

— Університет ім. Мархлевського. У Ленінграді відкрито університет ім. польського комуніста Мархлевського. Цей університет буде виховувати тільки партійних агітаторів, практиків комуністичного руху. Студентами цієї школи можуть бути тільки ті комуністи, які найменше 3 роки є членами партії. Кандидатів назначає тільки комуністична партія. До тепер університет має 470 слухачів.

— Флямандський „сепаратизм“. Дня 17. ц. м. в Антверпії група флямандських націоналістів напала на бельгійський військовий відділ, що приїхав на станцію в Антверпії. Бійка почалася палицями, але візатк прийшло до револьверової стрілянини. Флямандці приневолили бельгійських вояків утікати до залізничних возів і тільки під охороною поліції ці вояки відмащували до міста.

— Приймач Філіпса 2511 нагороджений на олімпійській виставі 1-шою нагородою. Радіевий часопис „The Wireless World“ урядом з нагоди олімпійської радіової вистави в Лондоні конкурс на радіевий апарат найбільше цінений публікою. В класі „Комплетні апарати з 4-ма або менше лампами“ приймач Філіпса з 2511 одержав найбільшу скількість голосів. То відзначення є достаточним доказом, що Радіо Філіпса займає також і в Англії належне йому місце.

3 концертної салі.

Концерт Українського Т-ва Допомоги Емігрантам.

Українське Товариство Допомоги Емігрантам з Вел. України у Львові влаштувало дня 16. XII. ц. р. концерт. Грали: Галя Левицька на фортеп'яні і Й. Москвичів на скрипці (дівчи) і співала Ірена Туркевич.

Маю сильне підозріння, що артисти не зговорились між собою як слід дотично програми, бо кожний з них виконував „свою“ окрему програму так, що цілість виийшла надто пестра, без одностайного стилю і настрою. Вже сама скількість 16 точок програми вказувала на цю недочоту. „Varietas delectat“ — каже латинська пословиця, та надто пестра різноманітність виходить на шкоду концертній програмі навіть тоді, коли вона складена місцями і з дуже цінних творів, як це було на отьому концерті. Найбільше стилеву „свою“ програму подав Й. Москвичів. Це, що він грав, належало до тої самої категорії музики: приємної для вуха, та в більшості неглибокої змістом. „Morgen“ Strauss-a, „Andantino“ Martin-Kreisler-a, „Romanza andaluz-a“, Sarasate. „Осіння пісня“ Чайківського, „Циганська“ „Nacher-a“, „Колісання“ Järnefelt-a — ось річи, які належать скоріше до салону, як до концертної салі.

У Москвичева гарний тон, головню в „otto voce“. Найістотніше у Москвичева — його майже класичний спокій, із якого він не виходить навіть тоді, коли цього конечно вимагає твір. Тому ні „Romanza andaluz-a“, ні „Циганська“ не мали в собі паденої кинучості, ні зверхньої (рити) ні внутрішньої. Цей класичний спокій і перешкодив Москвичеві відіграти не тільки ноти, але й духа „Осінньої пісні“ Чайківського (яку з фортеп'яну переробив для скрипки Charles Segne, аккомпаніатор Ваші Прігоди). Цей твір виийшов у Москвичева більше як розв'язка тяжких технічних проблем, а не було тут співу осені, в якому булаб і туга за лотом і невловна меланхолія осені, коли вона останніми проміннями сонця золотить пожовкле листя... А шкода! При великій технічній сированості Москвичева (аж на декілька надпрограмово-випадкових фляжіолетів і не коиче чистих терц) та при відповідному тоборі програми для його способу і засобів гри моглиб ми почути дійсно стилеві, може й документальні відтворення. Може я помилюсь, та думаю, що Viotti, Haydn, а навіть Bach „дежаляб“ більше Москвичеві, як оті всі „Romanz“ і інші „Циганські“, з якими він, як поважний мистець, часом просто не знає, що зробити.

Акомпаніювала Москвичеві Дарія Колесівна. За тихо, за делікатно. Немов зі страху, щоб не „заглушити“ соліста. Та декілька фразових підчеркнень показувало, що акомпаніаторка правильно розуміє трудну, невдачну, але й дуже відвачну роль акомпаніатора, який повинен і мусить бути рівнорядним співвиконавцем програми і як такий не лиш повинен, але й мусить „вилізти“ там, де того вимагає ідея твору.

Паністка Галя Левицька грала Лисенкову „Елегію“ і Листову „Пісню читання Данте“. Повага, з якою Г. Л. ставиться до річей, що їх грає, передается й слухачеві. Повний круглий тон, здібний влягатись у шораз-то іншу звукову краску та глибока внутрішня музикальність — це найцінніше в її грі. Г. Л. зміє часом і „заспівати“ таким цілком неспівочим інструментом, як фортеп'яні („Елегія“ Лисенка); адже це одна з найтяжчих проблем фортеп'янової техніки! Взагалі технічно-виразових засобів у Г. Л. доволі багато. Що правда, то я почував це аж десь в половині Листового твору, коли Г. Л. вже „вгралась“, хоч і там я не змітив блискучої біглості, а головню звучних стакат і півстакат. І тому Г. Л. не змогла дати в Листі того, без чого виконання цього наскрізь програмового твору немислиме, а саме: не було там майже оркестральної барвистості. Надто скорі переходи з одної фрази до другої затирали плястику твору, яку паністка старалась підчеркнути шораз-то новими виразовими засобами свого поважного і доволі багатого технічного уміня.

Після великого успіху, досягненого Г. Левицькою у публіки, грала ще Г. Л. додатково Шумана „Traumeswigen“. Те, що я сказав про брак „блеску“ у грі Г. Л., знайшло тут повне оправдання. Над т. зв. „Fingerspitzen-technik“ варто би Г. Л. попрацювати, бо тоді її гра стане не лиш поважною і солідною, але й цікавою.

Ірина Туркевичівна співала по правді дві програми: пісні й арії. Ріжниці у виконанні одної і другої групи творів майже не було; І. Т. це типична оперова співачка. Гарний голос, добре вишкolenий, інтелігентна інтерпретація з нахилом до драматизму — це ті дані, які роблять І. Т. дійсною володаркою співаних творів. Часом дещо невіривана інтонація, не все правильно зачеркнене фразування або й проспівання деякого місця з меншим виразом, якби треба. Та зате були у її виконанні місця, які не залишають нічого до бажання (цілком природно, що в рамках її голосової спроможності!). „Пісня чарівниць“ Мендельсона була виконана дуже гарно. Деякі місця з арії Далибора Сметани рівнож. (Цю арію треба було скінчити перед словами „чорна недолі“). Навіть другий додаток „Іди собі, дівицно“ був у своїй першій половині чудово відспіваний. Та головню в цій річі, а саме у другій строфі, показалося неекономічне орудування виразом; у першій строфі „дала“ І. Т. все, що в тій пісні можна було дати, і на другу строфу не стало вже...

Свій безперечно найбільший цього вечора успіх завдячує І. Т. співпраці акомпаніатора Бориса Кудрика, який місцями дуже влучно відтворював ідеї репродукованих творів (головню в „Пісні чарівниць“ Мендельсона і в Далиборі Сметани). Шкода, що Б. Кудрик не всюди це робив. Його супровід до Шуберта (Meine Kuh ist hin) був надто спокійний! Тут вправді фортеп'яні ілюструє рух прядилки, але тяжко уявити собі, щоби молода дівча, яке й співає пісню про те, що „його супокій пропав“, — могло так одностайно й спокійно обертати колісцем прядилки! Рівнож у Чайківського „Піковій Дамі“ акомпаніатор цілком не піддержав драматичного виступування своєї партнерки. Зате в Арії Людмили з Глінкової опери „Руслан і Людмила“ (якої, мимоходом кажучи, І. Туркевичівна не повинна була співати, бо ця арія й „не лежить“!) давав Кудрик такі звучні півстаката і так добре намішені в ритмі виконуваної річі, що таких півстакат міг би йому позавидувати не один пніст!

Треба ще згадати про пісню Б. Кудрика „Утопала стежечку“. Коли беремось за композивання пісні до слів, до яких вже хтось компонував, то мусимо під кожним оглядом дати щось нове, щось цікавіше від того, що вже зроблено. Та не зважаючи на те, що від композивання Лисенком його „Утопала“ пройшло яких 20-30 літ, то Б. Кудрик послугується у своїй композиції до тих-же самих слів гармонікою стилеву старшою, як у Лисенка! Коли Лисенко старавсь, не зважаючи на задержання ігровості сюжету композиції, все таки прокомпонувати (себто і музикою унаглядити зміст) фрази, а то й поодинокі слова, то Кудрик схильється до строфічності, і то ще й з російською закраскою і закінченнях. Так не треба композивати!

Публіки було досить. Заховувалась доволі прилично, але тупала ногами на доказ свого вдоволення. Об'яв, який практикується мабуть тільки у нас.

С. Отсен.

3 театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР: „ЦИГАНСЬКЕ КОХАННЯ“, ОПЕРЕТКА НА З ДІУ КАЛЬМАНА

З чого складається така оперетка, знає кожний, навіть, коли її не бачив. Вона облітає сотні сцен і приваблює до себе сотні тисяч слухачів двома-трьома привабливими аріями, що видаються давно знайомими, двома-трьома веселими спенками і всім тим, що вже не є заслугою лібретиста й композитора, а режисера — обстановкою в костюмах. Пересічна сезонна оперетка є тим шаленим родом продукції між літературою і музикою, до якої ніхто не ставить ні літературних ні музичних вимог.

Не є винною малої, що й на-пів мандрівної трупи, що вона не в силі виставити одної оперетки ціною всього свого річного бюджету. Ще менше вона винна, коли має проти себе таких двох страшних ворогів як замало вільного місця на сцені з забитою вільних місць на салі. А проте всі, що бачили таку оперетку на великій сцені, а йшли поглянути, як вона виглядатиме на тісних лонках нашої, цікавилися, в якій мірі талант і голос артистів у силі перемогти зовнішні, технічні труднощі.

І кожний безсторонній глядач мусів повторити враження з першої вистави цього театру. Має цей театр добрі голоси п. Голішницької, п. Костіної, п. Ленської, пп. Данчака, Базиленка, Нікітіна — непоганий, милозвучний хор. Обі пари п-ї Голішницька і п. Блавацький, п-ї Ленська й Нікітін підхоплюють оперетковий настрій і своєю грою зміцнюють викликати гумор на салі. П. Боровик є справжнім „семиділянком“ у цьому театрі: коли треба, то він стає навіть танцюристом!

Кажуть, що оперетка це одинокий рід театральної продукції, що „йде“ в іншішніх часах масово. Приходить на думку, який це рід театральної вистави або книжки „йде“ бодай два-три дні серед нашої львівської публіки?

Спраді цікава проблема: чи наше львівське громадянство вже переросло оперетку чи ще не дійшло до неї?

М. Р.

3 судової салі.

Епілог „бунту“ селян у Синевідську Вишнім перед судом.

В суботу, 21. XII. відбулася дальша розправа перед судом у Сколім проти селян зі Синевідська Вишнього у справі збіговища і ставлення опору органам влади і поліції на пасовиську „Дуброва“. Переслухано дальших свідків, покликаних прокуратором в акт обвинувачення, а також свідків, покликаних обороною.

Як доказові свідки визнавали постерунковий Рибіцький і Смоляк, які обляжували обвинувачених, головню Гриня Цмоця, Марію Думинець, Марію й Анну Головка, Марію та Михайла Карпинців, щодо яких стверджували, що вони не тільки самі не слухали приказу скільського старости та повітового команданта поліції, щоб уступитися з Дуброви, але ще й інших заважали та підбурювали до опору. Одначе коли зі сторони оборони падали питання щодо конкретних фактів, то свідки ті часто мнялися, а навіть попадали в суперечність, так, що з місця вказувало їм несправедливість деяких їх тверджень.

Відтак переслухано свідків оборони: Івана Чобича, Дмитра Струганика, Настуню Масну, Федора Дюру, Федора Думинця, Прокола Коваля, Марусю Ухаль і Ольгу Шило. Всі ті свідки вказували, що зібрані на Дуброві громадяни заховувалися спокійно і не ставили ніякого опору, тільки були розірені тим, що сталося. Деякі свідки, покликані обороною, не явилися, і суд поминав їх. Щоби допровадити справу до кінця, на внесок прокуратора вилучено зі справи двоє обвинувачених, а саме Марію Коваль і Адама Турчина, щодо яких свідки до розправи не ставились або перенесли своє місце замешкання до дальших судових округів. Під кінець розправи відчитано з актів визнавання деяких свідків, непокликаних на розправу і на тім розправу замкнуто.

Після промови прокуратора Мединського в оборонці д-ра Булака, що опрокидував тезу акту обвинувачення, суддя оголосив присуд, яким обвинувачених Гриня Цмоця, Марію Думинець, Михайла Джуса, Федора Гарасима, Марію Головка, Анну Карпиниць, Марію Карпиниць, Михайла Карпиниць, Марію Кавка, Касю Коваль, Настуню Васган і Івана Гриба признано винними закинутих їм провину, а саме збіговища, опору владі і зневаги владі, тобто з §§ 279, 283, 284 і 312 карного закону та засуджено Гриня Цмоця і Марію Думинець на кару по одному місяцеві арешту, Анну Карпиниць, Марію Кавка, Настуню Васган і Івана Гриба по з тижні арешту. Михайла Джуса.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в крав 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Найкращим дарунком
з нагоди імянин, свят і хрестин є вкладкова
книжечка враз з пушкою ощадності
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“
у Львові вул. Руська ч. 20.

Комуністи і релігія.

Львів, 25. грудня 1929.

Більшовики теоретично стоять нібито на становищі свободи віри, вважаючи її приватною, чисто внутрішньою справою кожної окремої людини. Про людське око це становище навіть найшло відомін у більшовицькій конституції. Однак на ділі більшовики намагаються вирвати віру з кожної людини, вживаючи до цього всяких засобів, до терору включно. Кожна релігійна людина знає там при всякій нагоді багато трудощів, переживає безчисленні прикраси й невдачі. А все це в наслідках складається на те, що багато релігійних людей кривиться зі своєю вірою. Що більше, немало таких людей мусить виконувати свої релігійні практики потаємно, далеко від ока комуністів, себто переходити в підпілля для задоволення своїх душевних релігійних потреб.

Ще гірше представляється життя церковних громад, тобто правних релігійних одиниць. Бо згідно з більшовицьким законодавством кожна релігійна громада може там існувати тільки в формі точно означеної, відповідно-зарєєстрованої та офіційно-призваної правної особи. Така релігійна громада мусить не тільки утримувати церкву і священника, але й мусить крім того оплачувати великі податки від церкви та її „прибутків“. Уже ця обставина відтрашує багатьох від належання до релігійної громади. Коли ж зважити, що більшовицька влада розпоряджає наслідком реєстраційної системи, що об'єднує всі рел. громади, дуже точними списками всіх їх членів і приналежності до віруючих, як до певних під соціальним оглядом, всякі адміністративні й податкові репресії, то стане ясним, чому в релігійних громадах на загал дуже мало членів. Справді: положення церкви під більшовицькою диктатурою невмиглом важке.

Отже боротьба з церквою ввійшла у більшовицький як нерозривний складник до всієї їхньої державно-устроєвої та адміністративно-політичної практики, або стала невідлучною частиною всієї більшовицької системи правління. Церкву поборює там держава всіма засобами, які є в її розпорядженні. Але попри те комуністи ведуть завзяту боротьбу з вірою. На тім ділянці держава активно нібито й не виступає, але боротьбу з релігією фінансово підтримує. Крім того ведуть там протирелігійну кампанію комуністи, отже та категорія громадян, що монополізує у своїх руках весь державний апарат. А це значить, що протирелігійну боротьбу веде там фактично теж держава.

Всякі протирелігійні кампанії кріплять там і розростаються передовсім з нагоди різних церковних свят, як з нагоди Різдва, Великдня, Зелених Свят і т. д. І цього року з нагоди недавніх свят Різдва бачимо вже в радянській пресі підготовку до скріпленої протирелігійної кампанії, що розшалиться в часі самих свят. У київській „Пролетарській Правді“ з дня 22. грудня нахально у зв'язку з цією підготовкою незвичайно вимовну статтю п. н. „Проти релігії — за пятилітку“. Найбільше характеристичні й найвимогливіші місця в тій статті, що характеризують з комуністичного становища безвідповідальність боротьби з релігією, подаємо на іншому місці. Тут хочемо спинитись тільки на одному моменті, порушеному в названій статті. Автор статті нарікає, що комуністичний загаль ставився до бабду до протирелігійної боротьби. „Директиви партії підкреслюють потребу підсилити боротьбу з релігійними впливами. Антираелігійна робота — це важлива ділянка класової боротьби й вимагає відповідної уваги від усіх організацій. У роботі спілки воєнних безвірників мусить бути забезпечений партійний провід. Антираелігійна робота повинна бути складовою частиною всієї професійної роботи. Бо боротьба з релігією — це бо-

НА ЯЛИНКУ НА ЯЛИНКУ
„ФОРТУНА НОВА“
повідомляє українських громадян, що з огляду на те, що цього року не веде власного sklepu — відступила до деталічної продажі свої святочні вироби Нар. Торговлі в Ринку і Фірмі п. І. Дейнеки при вул. Руській 1.

ротьба за соціалістичне будівництво, боротьба за пятилітку. Кожна крок класового ворога не повинен бути поза увагою партійних та професійних організацій. Треба зміцнити фінансову базу „спілки воєнних безвірників“, треба антирелігійної фірми. Протягом антирелігійної кампанії за новим, а особливо за старим стилем, ми повинні добитися збільшення активних антирелігійників, ми повинні зміцнити роботу „спілки воєнних безвірників“ та всіх інших організацій. Тільки спільними силами, систематичною антирелігійною роботою ми зможемо остаточно знищити релігійну оману й покласти край намаганням класового ворога через релігію чинити перешкоди соціалістичному будівництву“.

З наведеного цитату бачимо, що комуністи включають тепер боротьбу з релігією у програму класової боротьби. Це значить, що кожний комуніст мусить вести протирелігійну боротьбу, без огляду на те, чи хоче нею займатися, чи ні. Далі комуністи стверджують, що досі протирелігійна боротьба велась у них не систематично, і тому

Пригадка.

Загальні Збори Членів „Народньої Торговлі“ відбудуться в четвер, дня 26. грудня 1929 р. в 10-й год. зрану в салі „Сокола“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

Того самого дня в 8-й год. рано відправиться в Преображенській церкві при вулиці Краківській Псалтирне Богослуження і Панахида за покійних членів „Народньої Торговлі“. Дирекція.

тепер хочуть зробити її систематичною та передуманою. З тієї причини включають боротьбу з релігією у свій пятилітній план т. зв. соціалістичної перебудови господарства, бо релігія є, на їх думку, однією з найбільших перешкод при здійсненні пятилітнього комуністичного плану перебудови всього життя на соціалістичну базу. Щоби це завдання провести як слід, рівночасно з програмою т. зв. пятилітки, комуністи вимагають зміцнення „фінансової бази“ для боротьби з релігією. Словом: більшовики думають взяти серйозно за ліквідацію „релігійної омани“.

Чи їм це вдасться провести — це інше питання. Ми певні, що не вдасться. Але про їх плани знати не зашкодить, особливо, коли зважити, що вони вважають себе єдиними правдивими „оборонцями виснажених і втомлених“. Гарні оборонці, коли крім політичного насильства виконують ще й насильство над душами своїх співгромадян. Але хто намагається насилувати людського духа (бо інакше, як насильством, не може доклати слухності свого становища!), той не тільки не може мати слухності, але й не може ніколи рахувати на перемогу.

Справи рільництва.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, грудень 1929.

Рільництво і тісно зв'язані з ним галузі сільського господарства є підставою всього економічного життя північно-західних, як і інших наших земель.

Під цей час селянське господарство на наших землях перебуває у стадії перших спроб прищиплювання новітніх форм і технічних засобів. І то не в усіх повітах. Загалом робиться в цьому напрямі дуже мало.

Робота над піднесенням агрикультури йде в двох напрямках: зверху — від уряду, напівурядових самоврядувань і польських організацій, що спираються на уряд і самоврядування, і знизу — з самих наших мас.

Скорочення селянського землеволодіння й як наслідок цього — бідкування й всілякі злидні змушують більш активні одиниці зпосеред селян-господарів тягнутися до світла й думати про організовану працю. Господарські відділи в часописах безумовно роблять дуже корисну роботу, пробуджуючи свідомість селянина, наводячи його на думку що можна дещо поліпшити в господарстві, заробити свого лихві. Часопис „Сільський Господар“ і сільсько-господарські видання, в тім і господарські календарі починаються до змін у господарстві на краще.

Але цього мало. Необхідна сільсько-господарська організація, яка велась роботу планово й фахово. Така робота ведеться лише в одному луцькому повіті на Волині, де вже рік працює філія т-ва „Сільський Господар“, маючи одну агрономічну силу.

За прикладом Луцька хотіли піти й інші повіти: Дубенський, Ковельський, Крем'янецький і Володимирський, які вже зголосили до адміністративній владі заяви про заложення в себе філій „Сільського Господаря“. Здавалося, що коли економічна скрута й руїна селян-господарів ничерпуючо стверджена заявами фахівців у пресі, між іншим і в місцевій польській, ініціатива самого населення в напрямі саморятунку й самопомогти при допомозі організації в сільсько-господарському товари-

стві повинна-б зустріти скрізь належну підтримку.

Однак бачимо цілковито відмінне явище. Селянство згаданих вище повітів досі не досягнуло згоди на зарєєстровання філій „Сільського Господаря“. Формальним приводом до не-прийняття заяв про заложення філій є розпорядження генерального комісара східних земель, зложене так, що кожний може його інтерпретувати по своєму бажанню. Томуто в Луцьку була заява прийнята й філія зарєєстрована, а в інших повітах заяви в тій самій формі відкинені.

Очевидно, колиб було розуміння необхідності сільсько-господарської організації та добра воля, то агрокультурна робота силами самого населення йшла б уже й у інших повітах. Однак треба ствердити цілковито протилежне — небажання дати можливість українському селянству згуртуватися в своїй сільсько-господарській організації. Чому?

III.

Зачинення „Просвіти“, труднощі, що їх має кооперація, нерєєстровання філій „Сільського Господаря“, процес „Українбанку“ в Луцьку й творення крунівських псевдо-кооперативів, сільсько-господарських та освітніх організацій та чисто польських кооперативів усякого типу, — все це є зв'язане одною провідною думкою. „Рольники“, кулка рільничі, каси Стефчика, регіональні господарські товариства, „Світла“, „Рідні Хати“ й т. д. мають одну мету: виняти культурно-освітню й економічну справу зпід проводу українських незалежних інтелігентів і віддати їх під чужий вплив. Отже, всією цією акцією кермує не культурницька й не економічна думка, а вузькі політичні мотиви. Уніфікація до останніх шаблів. Навіть там, де говориться про штучні погної, про господарську машину чи діяльність корів.

Такі організації, як згадані вище, одержують великі кредити на свою, в дійсності не культурницьку й не господарську, а на суто політичну роботу. Зідають їх, банкрутують і знову просять про апорскування їм під шкуру нових доз гроша, що йдуть з нашого насе-

ПРИПІТЬ ПО

вимові паньчох в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шалі,

Сміливі марш „Треторн“.

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
Львів, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

А в той-же час наші сільсько-господарські й кооперативно-господарські організації зустрічають усе нові труднощі в своїй роботі. На найважливіший сільсько-господарський реферат агронома в кружку „Сільського Господаря“ треба брати окремий дозвіл. Але цього мало. Від кількох тижнів введена стемплевна оплата за дозволи на безплатні реферати по сільському господарству та на організаційні збори кружків, чого досі не було. Побирання цієї оплати цілковито гальмує роботу й руйнує кружки.

IV.

Про політичну тенденцію в таких ділянках як гній, паша для худоби, машина й т. д., свідчить хочаб таке цікаве явище. § 1. статуту регіонального товариства під назвою „Господарське Об'єднання Здолбунівського повіту на Волині“ звучить так:

„З метою духового об'єднання людности, що мешкає на Волині в Здолбунівському повіті, організації й оборони їхніх інтересів в справах освіти, оподаткування, кредиту й інш., піднесення рівниництва, розвитку промислу, підтримки торгівлі, а також наведення контакту з іншими господарсько-суспільними організаціями, що стоять на ґрунті польської державности, повстає культурно-господарське товариство під назвою „Господарське Об'єднання Здолбунівського повіту на Волині“.

А в § 6 говориться, що членами товариства можуть бути особи „національности польської, чеської й української“.

Вже перші рядки цього параграфу цілком ясно говорять, що мета подібних товариств полягає не в культурі й не в господарстві, а в політиці — „духовому об'єднанні“ чи уніфікації. А ті, що не побажають увійти „в контакт“ з цими уніфікаційними установами, згорі в самому статуті зараховуються до тих, що не стоять на „ґрунті польської державности“.

V.

Врешті, не в тому вся справа. Всі ці штучні „сєвдо-господарські й псевдо-кооперативні г-ва та організації є мертвородженими дітьми. Зпорскування їм все нових кредитів хоч і тримає їх при житті, але не робить їх працездатними.

Біда нашого хліборобського населення в тому, що, по-перше, на ці мертві, штучні новотвори йдуть грошові соки збіднілого населення, а, по-друге, що вони гальмують здоровий при-

родній гін населення до введення й засвоєння собі культурніших форм господарування та до організованої рятункової акції від кризи, яка має тенденцію зміцнюватися й вже загрожує селянству ціною. Найближча весна обіцяє нашим рільникам повне безгрошів'я, брак насіння й півголод. До цього веде надмірна випродаж збіжжя на податки; зворот позичок, зятягнених на засів; лихварські проценти приватників, що доходять до 5—8 місячно, а також катастрофа хмелярства й залягання бурякової справи. Плянтатори цукрових буряків вже перед кількома тижнями здали їх представникам цукроварень і досі не тільки не всі одержали гроші, але ще й не знають, по скільки буде їм заплачено. Брак організації робить, таким чином, з нашого хлібороба невільника в руках консумента. А організуватися з метою підняття свого господарства й оборони своєї праці йому не дають

В. Островський.

Боротьба з релігією в УСРР.

„Проти релігії — за п'ятилітку“.

Під таким вимовним заголовком приносить „Пролетарська Правда“ з 22 грудня ц. р. статтю, в якій робить підсумки дотеперішньої боротьби комуністів з релігією. Стаття варта того, щоб з нею бодай у витягах, познайомилися наші читачі. В ній читаємо:

„Доба прискореного соціалістичного будівництва, підсилений наступ пролетаріату на капіталістичні елементи міста й села викликає активізацію та шалений опір від глутайських і непоманських прошарків населення. Тисячі фактів свідчать, що церковники всіх култів виступають у перших лавах проти всіх заходів комуністичної партії та радянської влади.

Використовуючи відсталу частину робітництва та бідняцько-середняцького селянства, вони намагаються через них, приспалюючи їхню класову свідомість, змістити позиції релігії, загальмувати процес соціалістичного будівництва, прищеплюючи байдужість до громадської роботи, агітуючи проти безперервної, тощо.

За доби соціалістичної реконструкції більше ніж коли шкідлива роль релігії, більше ніж коли релігія стає за гальмо соціалістичного будівництва. І тому ми повинні піти в рішучий наступ на темряву, сильніше вдарити по релігійній омані, на конкретних фактах викриваючи її класове коріння, її контр-революційність.

Треба одверто сказати, що цю небезпеку для соціалістичного будівництва, яка йде від релігії, не всі ще засвоїли. Треба одверто констатувати, що антирелігійна робота в нас є занедбана ділянка роботи. У планах професійних організацій антирелігійна робота або зовсім не підбивається, або підбивається дуже мало. Деяке зрушення виявляють профспілки, партосередки та завкоми тільки підчас релігійних свят. Це, очевидно, є наслідком того погляду, що

справа антирелігійної роботи — це справа „спілки воєвоєничих безвірників“, яка працює теж незвичайно мляво й здебільшого теж кампанією методою.

Ми повинні прямо сказати, що наша антирелігійна робота кількісно й якісно зовсім не відповідає релігійній акції церковників, що мляво організовано не охопили масового антирелігійного руху, який останнього часу чимраз більше зростає серед робітництва й селянства. Справді бо, хіба можна вважати, що 17.000 членів „спілки воєвоєничих безвірників“ на 160.000 членів профспілок і великої маси селянства округи є достатнє число? Справді бо, хіба можна вважати за достатні 19.130 карб., які дається з бюджету Політосвіти на антирелігійну роботу? 285 осередків „спілки воєвоєничих безвірників“ у Києві та 388 в окрузі — хіба це достатнє число для тієї великої кількості підприємств і клубів, житлокоопів, що є в Києві та в окрузі? Хіба можна обмежитись виданням часопису „Воєвоєничий Безвірник“ із невеликим тиражем, який до того з великими труднощами виходить один раз на два тижні?

Робота „спілки воєвоєничих безвірників“ ще не пройшла в маси, не охопила робітників і що особливо важке, їхніх родин. Осередки безвірників по житлокоопсах існують як виняток. Такий стан антирелігійної роботи, звичайно, підсилює позиції церковників, створює сприятливі умови для їхньої брудної роботи насамперед серед родин робітників, селянок, а через них зміцнює вплив і на робітників.

Наведене не вимагає хіба ніяких коментарів. Дотеперішня протирелігійна боротьба комуністів не дає сподіваних наслідків і дати не може. А це комуністів дуже, а дуже болять.

Нові вибори в Англії?

Англієцька робітничка преса пише, що парламент може буде в найближчому часі розв'язаний й Англія матиме нові вибори. Головна Управа Лейбур Партії підготувала вже для своїх членів інструкції в справі передвиборчої кампанії і користь своїх кандидатів. Але преса консервативів переконана, що внутрішні парламентарні конфлікти дадуться позалити і що парламент не буде розпущений.

Перед морським роззброєнням?

Для 21 грудня Бріанові вручено відповідь італійського уряду в справі морського роззброєння. Італія ставить пропозицію утворити французько-італійський морський паритет. Муссоліні вірить в можливість морського роззброєння. Французький уряд виготовляє в цій справі новий меморіал до всіх держав світа. Особливо Бріан планує нову акцію в справі морського роззброєння.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Яніні!

ВАСИЛЬ ВАЧИНСЬКИЙ

3 перед десяти літ.

В „Ділі“ з 15. грудня ц. р. помістив п. Ст. Гайдучок споми „Чума з лопатою ходила“, який потягнув мої думки у ті часи, про які згадує шановний автор.

Я був між ними, яких забрала вузкаторова залізниця та повезла, чи там поволікла з Немирова до Виниці, щоб відставити цілий транспорт хорих до лічниці, що містилась у кримських казармах. На станції у Виниці кожний хорий мусів давати собі раду як умів, та як міг. Я вештався по цілій станції та гаяв за кимсь, хто занявся би мною та іншими хорими, що лежали в товарних вагонах. Та на жаль, не найшов я ні сліду із санітарної обслуги.

Після кількох годин чекання приїхали підводи, хорих поклали на возах і повезли до лічниці.

В лічниці після довгих короводів, порозміщували хорих. Обдерта, чорна, непривітна кімната, напів розвалена грубка, в куті трохи соломи — це було місце, де я мав выздоровіти з тифу. У цій кімнаті лежало кількох старшин, які навіть не звернули ніякої уваги на нового квартиранта.

Так минуло кілька тижнів, довгих як вік, тяжких як олово.

Одного дня горічка зменшилась до нормального стану і я з радістю почав думати про поворот до кур'я, бо якась велика, непереможна сила тягнула мене до тих, з якими я пережив хвилини радості і горя, до тих, що бачили Виниці, Бережани, Чортків, Житомир...

Та замість постою встав я лише одну назу „кур'я“, бо сила його розсідлась чорними могилами по українському чорноземі.

В Немирові, де був постій II корпусу У. Г. А. усі публичні будинки були переповнені хорими. Великий будинок жіночої гімназії, мужеська гімназія, народна школа, приватна лічниця лікаря Черкавського, земська лічниця, монастирська школа — це все були місця, де II корпус У. Г. А. зводив страшний бій з найлютішим своїм ворогом — тифом.

А скільки старшин та стрільців лежало по приватних квартирах, щодо цього навіть не було точної статистики.

Тут був один з пунктів, що творив „чотирукутник смерті“.

Приїшла алука з Денікіном, і II корпус У. Г. А. відходив у район Балта-Вершадь, щоб там відпочати та набрати свіжих сил до дальшої боротьби. Перед відходом з Немирова покликав мене до команди корпусу полк. Вольф, де я від от. Льонера дістав приказ залишитись у Немирові та перенести адміністративну команду всіх лічниць.

Протягом кількох днів команда корпусу покинула Немирів. Залишились сотні хорих, яким мало нести поміч кількох старшин та кільканадцятьох стрільців, що уже переходувались.

Команда корпусу не залишила нам ні одного карбованця. Не лишила, бо сама не мала. Та, на щастя була Ковалівка. За цукор діставали лічниці усі харчі, ліки. Цукор був найкращим грошем. За нього привозили немирівські купці ліки, полотно, шкіру, то-що. Іздили і міняли це все за цукор в Одесі.

Лікарську поміч хорим несли д-р Банах, Стернік, місцевий лікар Черкавський та кілька сестер-санітарок, які прийшли до нас з армії Денікіна.

А страшний, лютий ворог героїської армії падав. Кожного дня на коридорах лічниці лежало кількох чи кільканадцятьох борців. Не вдержались перед лютим ворогом... Почовнілі, висушли,

обдерті... Ні туку армат, ні ірвання вовей, ні крові червоної... Заїдали обоюмнім віз, пара худиз коней, кількох стрільців і остання дорога. Посклали на возі, прикрили плахтою і повезли товаришів на вічний сон...

А там густо-часто хата для героїв не викінчена, або й не починана. Морози, зима. Та вони мали час. Спокійно, терпеливо ждали на возі. Товариші докінчували копати яму. Усі туди лягали. І з Поділля золотоголового, і з Карпат зелених, і з над Сяну срібнолентого...

Без співу, без червоної китайки, без кони вороного.

Лиш тут і там виростає хрест, а на ньому криваві слова: „За волю України“. І лікар д-р Коцовський, соти, Білинський, пор. Калинович, пр. Ганкевич, пор. Пашко і ще скільки, скільки їх?

А десятки і сотні імен, випевані хіба у серцях батьків та матерей, ген за Збручем, під річними стріхами... Глибоко вписані до самої прови.

Ми, серед цих страшних обставин, не звертали уваги на те, що діялось на світі. Та мимоволі, доходили трівожні вісти. З півночі від Білої Церкви наближались більшовики. Це-ж ті, з якими ми до недавня воякали та які уважали нас за своїх лютих ворогів.

Зустрічі з цими носіями волі та свободи усім покритимим недовго нам припалося ждати.

Перший свій виступ в Немирові зазначили більшовики розбоями та грабінж. Розбили склади лічниці, забрали всі припаси харчів, а з хорих стягали накривала, шинелі та все, що під руки попало.

Для хорих та усіх членів У. Г. А. настали в Немирові ще важчі часи.

На освітні теми.

3 приводу освітнього курсу для студентства.

Освітньо-вдичтова комісія філії „Просвіти“ ім. Г. Шевченка у Львові уклала в Академічній Домі у дніх від 9-го до 14-го грудня ц. р. освітній курс для студентства з метою познакомити його з освітньою роботою. У нас це певного роду новість, хоч нпр. польська молодь користує з подібних курсів уже від кількох літ. І тому саме ця черга наша спроба в різна уваги.

В діяльності народної освіти, котра за весь час не мала у нас досі відповідної матеріальної основи, ми не втворювали і не могли втворити чистого типу освітників, хоч нпр. в економічній діяльності за розмірно короткий час ми можемо похвалитися вже навіть значним числом кооператорів, завдяки котрим ця діяльність шораз більше зростає. У нас освітньою роботою все ще займаються доречно, поза своїми фаховими заняттями, такі одиниці, що мають почуття морального обов'язку. Та нині життя шораз більше комплікується і також в освітній діяльності ставить шораз нові вимоги.

Наша „Просвіта“ за 60 літ своєї діяльності виробила вже для неї певні форми та випробувала методи, з котрими освітній діяч мусить познайомитися, коли хоче працювати з успіхом. При тому ще й дуже важливе питання змісту тієї роботи в призначенні до потреб і вимог життя. З цього погляду освітні курси для освітніх працівників — це необхідна змога, очевидно теж і для студентства. Це вказане тим більше, що давніше молодь уже в середній школі познайомлювалася практично до деякої міри з тією роботою, тепер же середньо-шкільна молодь зв'язана різними заборонами, а після вступлення на високі школи часто не знає, як до освітньої роботи завітати. З цих мотивів поставлення щорічних освітніх курсів для студентства диктує konieczність.

Перший такий курс відбувся у Львові минулого тижня. В понеділок (9. ц. м.) абс. унів. М. Духний відкрив курс, вказуючи вище згадані мотиви його влаштування, після чого відбувся виступ на тему: „З історії освітньо-культурних змагань українського народу до війни“. Прелегент представив коротко ці змагання протягом цілої вашої історії і спинився докладніше на „Просвіті“, вказуючи, яку роль відіграло українське студентство в її народинах, початковій праці та в

Кожний читач часопису має до нього багато вимог, але часто читачі не сповняють свого першого обов'язку для часопису — себто не надсилають правильно передплати.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Патентована вченість.

1. Про „русинів“ та інші дива.

Факт, що про наше культурне життя й нашу літературу нема роками ніяких згадок у польських видавництвах не треба роз'яснювати чисто політичними мотивами. Не можна писати про те, чого не знаєш. І не можна мати претензій до польських учених, професорів чи критиків, щоби вони цікавились нами більше, як лужичанами або басками. Адже у львівському університеті недурно існує окрема катедра для монгольської філології зі значним професором, а „руська“ має покищо тільки надзвичайного професора.

Як можна домогатись від пересічного інтелігентного поляка, щоби він мав мінімальне поняття про нашу мову чи літературу, коли професори-спеціалісти від цих питань роблять враження найзвичайніших — кажучи делікатно — дилетантів?

Ось поважна книжка „Нарис історії літератур і літературних слов'янських мов“ (4). Видана вона як IX-ий том „Львівської славистичної бібліотеки“ під редакцією трьох професорів львівського університету. Автор — один відомий авторитет літератури, другий професор львівського університету (саме призначений до Кракова), що іспитує наших студентів з української мови й літератури!

Ця книжка, як довідуємось із передмови, „мала бути частиною підручної слов'янознавчої енциклопедії“; а тому, що наміреної енциклопедії

*) Aleksander Brückner i Tadeusz Lehr-Splawiński: Zarys dziejów literatur i języków słowiańskich. Lwów, 1929. Стр. 200.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ

ВОДИН КРАЄВІ І ЛІТІНСЬКІ

У ВЕЛИКОМУ

ВИБОРІ.

останнім її розвою. — У вівторок (10. ц. м.) о. Осташевський з Підберізець дав виступ: „Роль церкви, духовенства і церковних брацтва в освітній роботі“. Референт зібрав багато енциклопедичного матеріалу і тему трактував дуже широко. — В середу (11. ц. м.) голова Т-ва М. Галушницький вказав „напрямі освітньої роботи під теперішню пору“. Богатий в думки і глибокий зміст цієї промови насправду розворушив умі й серця слухачів: по вислову одного з них — „це були не лиші напрямні освітньої роботи, але й zároveň напрямні нашого життя“. — В четвер (12. ц. м.) дав реферат М. Духний п. з. „Привагидні одиничні популярні виклади“, розглядаючи такі їх три основні типи: 1) виклад як засіб освітньої агітації, 2) виклад як доповнення, поглиблення, згд. поширення частинно вже засвоєного знання; 3) виклад на біжучі теми (актуальний). — У п'ятницю (13. ц. м.) пос. М. Рудницький в рефераті: „Організація жіноцтва та його участь і значіння в освітньо-виховній роботі“ айсувала сучасний жіночий рух та його значіння для людської культури, а далі — напрямні праці освітньої українки та форми організації українського жіноцтва в місті й на селі. — В суботу (14. ц. м.) закінчила курс п. Н. Дорошенко викладом „Роль книги й бібліотеки в позашкільній освіті“, торкаючися таких питань: книга — як підстава позашкільної освіти; самоосвітня праця бібліотекаря у громадській бібліотеці; „самоосвітній куток“ та його зміст; каталоги (списи) книжок до самоосвітньої праці; особа бібліотекаря і його праця; поради читачам (консультація). Бесіди, вистави, читання в голос то-що.

В зв'язку з останнім викладом уладжено для зв'язку самоосвітній куток „Шевченкіана“ і виставу книжок, що відносяться до позашкільної освіти й бібліотечного знавства, в українській і деяко важнішого в російській, польській і німецькій мовах. Всім слухачам роздано для їхнього користування бібліографічні списки.

Фреквенція на курсі була задовольна. На першому викладі було присутніх 70, на другому 110, на третьому 165, на четвертому і п'ятому по 120, на останньому 100 слухачів (розпочалися вже святкові ферії). У перших чотирьох викладах взяло участь 10 теологів. На всіх викладах було 25 проц. студенток.

На останньому викладі 25 проц. слухачів подало свої письмеві завдання до вислуханого курсу. Ось кілька важніших витинів з анкетних відповідей: „теми викладів дібрано добре“; „всі виклади поставлені на відповідному рівні, насправду зацікавили слухачів“. На думку значної частини

педії не видали, тепер видають ці нарис окремо „у пересвідчення, що вона принесе справжню користь у праці над поглибленням у Польщі знайомості слов'янських народів“.

Досить відчинити три розділи цієї книжки, щоби ствердити, що оба вчені не порозумілись навіть щодо спільної термінології. Проф. Лер-Сплавінський у розділі п. з. „Руська (малоруська) мова“, дійшовши до моменту, коли наша мова в Галичині зірвала з традицією книжно-церковною і з російськими впливами, бачить, що при слові „російський“ треба дати пояснення. Ось воно: „Для тієї самої мети (зірвання з цією традицією) служить також заведення нової назви народу „українці“ і мови „український“, які мають означати повну національну єдність зі земляками зпова кордону. Ці назви прийняті вже у русинів майже загально, для поляків не мають значіння народности, лише території і торкаються наддніпрянської України. Тому, що наші старі традиційні назви „русини“, „руська“ мова (або коли треба точнішого лінгвістичного відрізнення: „малоруський“) не можуть у польській мові викликати непорозуміння через змішування їх з назвою росія і російської мови, можемо сулокібно ажувати їх надалі, так само як ажувемо польських назв „німці, німецький, англійці, англійський, алосі, алосійський“, дарма, що ті народи у власних мовах називаються зовсім інакше“.

Коли ми це зрозуміли, то шановний професор хоче сказати, що в польській мові нема потреби називати „німців“ — „дайче“, а „англійців“ — „інгліш“, бо на це є інші своєрідні польські назви. (А проте в останніх часах у польській мові аживається шораз частіше термін „італів“, „італський“!). Те саме мало би бути і з терміном „український“, який... у польській мові й літературі або досі не аживаний.

слухачів „такі виклади варто би влаштувати частіше“; „в майбутньому курсі (по різдвяних святах) взяти під увагу спеціальні (подрібні) питання освітньо-виховної роботи в читальнях (методику) та поставити низку практичних лекцій“; „потрібно подрібних вказівок, як може з користю працювати студентська молодь серед робітничо-ремісничої молоді по містах, особливож у Львові“; „як підходити до людей та як зловити собі їх довіру?“, „як викоринити вороже партійництво з читальень, що утруднює, а те й розбиває просвітню роботу?“

Ця кілька голосів свідчить найкраще, що українська студентська молодь належно оцінила вагу свого освітнього курсу. Тому започатковане діло слід би повести далі.

Більшовики бояться економічної кризи СРСР.

Народний комісар фінансів Бреханов заявив представникам преси, що золотий фонд СРСР, вже вичерпаний цілком і що радянські республіки стоять на порозі економічної катастрофи, як що із СРСР будеться далі вивозити золото і ввозити європейські товари. За аську ціну треба обмежити імпорт чужинських товарів.

Серед наших „русских“.

Збори москвофільських установ.

В дні 25. грудня відбудуться загальні збори т-ва „Русская Школа“ у Львові в салі засідань Ставропільського Інституту. Це товариство поставило собі за мету оскувати у Львові приватну російську гімназію, на що ще досі не дістало дозволу від Шкільної Кураторії. На порядку парад „Русск-ої Школи“ поставлено м. ін. і цю справу. Головою т-ва в проф. о. д-р Т. Мишковський, секретарем С. Бендасюк.

Другого дня (26. грудня) відбудеться в залах „Русского Касина (в Народім Домі) з'їзд делегатів „общества ім. Мих. Качковського“, який буде попереджений Службою Божою і панахидою по померлих членах т-ва у Преображенській церкві при вул. Краківській і в православній церкві при вул. Францішканській. На порядку наради цього з'їзду поставлено, крім вибору нової управи т-ва і почесних членів, ще й такі точки: відомлення делегатів про загальне культурно-економічне положення на місцях і їх інформації про подальше майбутнє читальень, реферат про напрям діяльності т-ва, справа скликання торж-

або який важко передати. Важко вести дискусію при допомозі таких прикладів!

Та станьмо на ґрунт поглядів шан. професора. Виходить, що „русини“ — це ми в Галичині, українці це наддніпрянці, а росіяни це москалі. Відчиняєте розділ п. з. „Росія“ про російську літературу проф. А. Брікнера і читаєте таке: „Непомірно глибоко сягнув до нутра не тільки руської, але людської природи, до її діяльських і божих основ... Ф. М. Достоевський“. Отже проф. Брікнер незалежно від пояснень проф. Лер-Сплавінського аживає термін „руський“ у значінні „російський“. Переходите до нової глави п. з. „Література руська“ написаної самим-же Брікнером і вже в першій рецензії читаєте: „На літературі руській помстилась нестача державности, якої не заступила короткотривала автономія гетьманщини; поділ України...“ Тут „руський“ значить уже не „російський“. Три сторінки далі автор пише про „Нормальний розвиток української літератури“ і про те, що російський уряд „виступав проти аживання малоруської мови...“ Та вже на другій сторінці (ст. 90) читаємо, що „багато більше від Старицького заслужився для руської спечини... Марко Кропивницький“. А на тій-же самій сторінці автор аживає терміну „русини“, виключно на означення галичан: „і з Київ піддержували цей рух, але аж 1848 рік його очинив і русини домогались признати їм їхні національні права“.

Збираючи цю всю термінологічну салямаху до купи, для нас стає одно ясне: що польським ученим не легко пролізає через горло термін „український“, а старі традиційні назви „русини“, мова „руська“ — як каже проф. Лер-Сплавінський — „що не можуть у польській мові викликати непорозуміння“ аживаються ними в трьох зовсім різних значіннях!

А тепер послухаймо характеристики нашої

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, СИКСТУСЬКА 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНИА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784

АПАРАТ РЕНТГЕНА.

92 30

ственого „общаго собрания“ т-ва в найближчому році, ухвалення повноважень головної управи; набувати і провадити певні змагання; реферат про виховання і освіту „русской молодежи“, реферат про сталі і розанток „русской кооперации“ і вносення учасників з'їзду Центральної управи „общества Качковського“ за підписами М. Заяця (голови) і К. Ганасевича (секретаря) визнає всі свої читальні і філії змінити в найкоротшому часі свої статутні і вислати делегатів на з'їзд до Львова відповідно до висланих вже передше інструкцій.

З провінційальних москвофільських установ заповіли свої збори: кооператива „Нива“ в Перемишлі (29 грудня, при вул. Герольській 3), філія „общества Качковського“ в Жовкві (відбулася 24. ц. м. в салі „Гвозди“) в оточенні з'їзд „Русской Сел. Організації“ в Сяноці і Січів (в салі „Русск-ого Нар. Дом“) для повітів: Устрики, Добромиль, Лиско, Березів, Сянік, Косів, Ясло, Горині, Гринів і Невий Санч. — Щодо цих зборів, то варто відмітити, що львівський „Русский Голос“ накликає всіх пайщиків „Ниви“ в Перемишль, аби вони явилися всі як один муж на загальних зборах тої установи і відібрали її в рук адв. д-ра Черлушчакевича, бо інакше з „Нивою“ станеться те саме, що вже сталося з „Русскою бурсою“ в Перемишлі. За те саме вже боротьба, нам не відомо. — Згодом на зборах філії „общества Качковського“ в Жовкві була поставлена справа про продажі нерухомості тої філії в Сяноці і справа фінансів ім. М. Качковського в будові власного дому. — При кінці згадуємо ще, що 20. ц. м. засновано в Сяноці оточення союз кооператив для цілої Лемківщини.

Відгуки терору в СРСР.

Женевський денник „Курер де Женев“ поміщує дня 21-го ц. м. передовицю п. а. „Україна і Радянський Союз“, беручи за вихідну точку резолюції „Українського Союмоного Клубу“ в справі арештувань на Рад. Україні. Навіщо з цих резолюцій один уступ про засоби терору, женевський денник освітлює протест наших послів дуже своєрідними інформаціями. Інших повідомлень, що наші посли висловлювали досі „похвали на адресу Советів, які дали Радянській Україні свободу й добробут“, аж... „під безпосереднім натиском своїх виборців“ вони змінили несподівано своє становище“.

Вже із наведених фраз бачимо, що автор цієї статті черпає свої інформації від дуже сумнівних осіб, які або зовсім не орієнтуються в наших від-

літературної мови, зробленої цим-же професором: „Творення нової літературної мови не могло очевидно обійтись без чужих зразків. Бажаючи рішуче відмежуватись від впливів церковних і російських спочатку залюбки сягали до польщини, яка зрештою наслідком довголітнього співжиття поляків і русинів на спільних землях мала віддавна сильний вплив навіть на народню руську мову. Цим шляхом попала в малорусину чимала скількість висловів тільки назовні зручених, а богацько західно-європейських висловів переняли виразно за польським посередництвом. Напр. „міць, міцний, обіцяти, цікавий, отримати, полудневий, вибитий, порівняти, автор, акт, адвокат, газета, гербата, барва, бутилька, рахувати, пакунок“.

Цікаво, де шановний професор найшов таке слово в українській літературній мові як „вибитий“? Пишучи „бутилька“ хотів мабуть написати „фляшка“. Чи „автор, акт“ і „газета“ перейшли до нас „виразно“ через польську мову, а не російську — про це можна би посперечатись. Але коли вже філолог хотів мати справжні докази впливів польської мови на нашу, то мів би знайти характерніші приклади; напр. на Вел. Україні такі родзинки як „келик“, „кшталт“, „допіру“, „принаймні“, „палац“, „урочистий“, „шляхетний“, „коронка“, а в Галичині „становий“ (не в розумінні ставити), „засада“, „оречення“... — цілу низку офіційальної термінології... Польська мова має не менше таких німецьких і французьких запозичень — та не в цьому справа. А в тому, що таку поверховну характеристику мови, яку наводимо в згаданій книжці, можна написати про аську, навіть екзотичну мову, нам зовсім невідому і без філологічних студій, після години розмови з якимсь чужим спеціалістом.

(Докінчення буде.)

„НИЦІТІОЛІДІЯ БАЙОН „СВІТ ДИТИНИ“ казок і образів — це „СВІТ ДИТИНИ“ який повинна переплачувати для своїх дітей кожна українська родина. — Квартальна передплата: 3 зол.

носив, або зовсім насвітлюють їх для своїх цілей. Такі інформатори маю привносити користь українській справі, добути вичерпно не так про своє „освітлення“, як радше про свій інтерес. Бо нема сумніву, що так можуть писати тільки крайові зобіги або зацікавлені. Українська Парламентарна Репрезентація все займає одне й те саме становище до комунізму, ніколи його не зміняла і не потребувала змінити бо воно все було до комунізму і до комуністичної диктатури крайово негативне.

Зміни в німецьк'м кабінеті міністрів.

З Берліна пишуть, що на останнім засіданні соціал-демократичної фракції німецького парламенту обговорювано справу димісії міністра фінансів Гельферлінга. Соціал-демократи вимагають, щоб новим міністром фінансів був член їх партії д-р Герцг.

Проти червоного терору.

Протест української колонії в Берліні.

Зібрані на зборах дня 18. грудня ц. р. представники українських товариств і організацій у Берліні:

1) п'янують перед цілим культурним світом більшовицький терор на Вел. Україні, що змагає до знищення українських національних і культурних діячів зломом свіської та духовної інтелігенції, селянства й робітництва;

2) висловлюють своє глибоке співчуття всім тим, хто під цю пору мучиться в більшовицьких тюрмах.

3) відкидають з обуренням негідну інсинуацію більшовицьких кол та їх прислужників, ніби теперішня ханля протестів українського громадянства проти більшовицьких звірств іспірована якимись чужоземними чинниками;

4) рівночасно осуджують поведінку всяких радянсьофільських, москвофільських і польнофільських кругів, що йдучи у хвості чужих плянів, своїми вчинками та опортунізмом дискредитують український національно-державницький рух і стають на перепоні його консолідації.

Українська Громада в Берліні, Клуб Гетьманців, Організація українських націоналістів, Українське греко-католицьке духовенство, Союз Українських Старшин, Спілка студентів українців у Німеччині, Українське Академічне Т-во, Т-во українців-техніків „Основа“, Т-во Допомоги Біженцям з України, Український Біженський Комітет, Український Допомоговий Комітет, Т-во Прихильників Українського Спорту.

Протест Української Громади в Брюсселі.

Українська громада в Брюсселі, обговоривши останні події, що мали місце на Великій Україні, постановила:

а) рішуче протестувати проти кривавого терору, яким більшовицька влада на Великій Україні намагається здушити українське життя і національні змагання українців;

б) висловити горяче співчуття українській молоді м. Львова, яка чинно замишувала свою відразу супроти ганебної і облудної політики більшовиків в українській національній справі.

Протест українського студентства в Бельгії.

Українське студентство в Бельгії (Лієж, Брюссель, Антверпін, Занд, Жанглю, Варем), згуртоване в Національному Союзі Українських Студентів у Бельгії з осідком у Лієжі, зібране на зборах дня 12. XII. 1929 р.:

I. однодушно і якнайрішучіше протестує проти більшовицького терору на Вел. Україні, проти арештувань українських громадян і знущання над науковими робітниками, проти грабіжництва української національної культури;

II. вітає і підтримує протест львівського студентства в дні 25. XI. 1929 р.;

III. п'янує ту частину української преси, яка стоїть на услугах червоної Москви, а також її наймитів-рабів, галицьких москвофілів і радянсьофілів;

IV. заповідає рішучу й безпощадну боротьбу з комунізмом і з симпатиками більшовицького комунізму.

За провід Національного Союзу Українських Студентів в Бельгії:

Карло Мушкевич, голова. Богдан Мохнацький, за секретаря.

Перемога націоналістів у Єгипті.

В Єгипті відбулися вибори, що дали перемогу націоналістичній партії. З уваги на теперішню ситуацію в Єгипті становище Англії буде спренизоване шойно після покликання нового єгипетського уряду. Не виключена річ, що новий єгипетський парламент відкине недавно заключену англійсько-єгипетську угоду.

Солотвина буде містом.

На підставі розпорядку міністерства внутрішніх справ до сільської громади Солотвина буде приміненний закон із 11. серпня 1923 про тимчасове урегулювання комунальних фінансів міських громад і тому з днем 1. січня 1930 Солотвина буде зачислена до міст і викреслена з сільських громад.

3 життя наших установ.

З'їзд старших пластуців.

У днях 18—19 у пластовій домівці у Львові відбувався VII з'їзд старших пластуців і пластуців, який зак'їчався мистецько-літературним вечором. На цьому вечорі виступив д-р Дм. Донцов реферат п. н. „Пласт і державна традиція“, у якому підкреслив головне завдання пласту: вироблення характеру, сили волі й витривалості в боротьбі за свій ідеал.

Також д-р В. Старосольський у своїм рефераті визначив пластові велику роль у вихованні молодого покоління.

Друга частина цього вечора почалась читанням творів молодих пластових поетів В. М. Янова, Павла Марійчина й Андрія Писецького. До найкращих річей належала повість В. М. Янова на тлі нашої визвольної боротьби.

У дальшій програмі були гумористичні „Таборові пісні“ написані під лад стрілецьких пісень, вертеп і гумористичний діялог Ат. Фігола і В. Копрада.

Всю цю програму виконали члени „Мистецького Пластового Гуртка“, що працює під проводом п. Олі Мелведівної.

Вечір пройшов серед теплої, майже родинної атмосфери і залишив у пластовій молоді дуже милий спогад.

Учасник.

Після Заг. Зборів Т-ва „Сільський Господар“.

У 284 ч. „Діла“ з 24. грудня 1929 р. поміщено спис членів Головної Ради „Сільського Господаря“ та їх заступників і членів Контрольної Комісії. Тому, що через поспіх і неясність телефонічних відомостей та через друкарські помилки, до цього спису вклучили деякі неточності, ми поміщуємо сьогодні вдруге точний список членів Головної Ради „Сільського Господаря“ Товариства „Сільський Господар“, вибраних на Загальних Зборах, що відбулися 20. грудня 1929. Голова: о. містрат Тит Войнаровський. Члени Ради: 1. Інж. Юліян Павлюковський, 2. Остап Луцький, посол, 3. Д-р Загайкевич Володимир, посол і член Ради Філії — Перемишль, 4. Мартюк Іван, директор П. С. К. — Коничині, 5. Кобринський Володимир, член Ради Філії „С. Г.“ — Коломия, 6. о. Степан Онішкевич, член Ради Філії „С. Г.“ — Рудки, 7. Терпаківець Гринь, господар і посол, голова Ради Філії „С. Г.“ — Комарно, 8. Інж. Вакіуловський Віктор, агроном і член Ради Філії „С. Г.“ — Рогатин, 9. Інж. Мудрак, директор Т-ва „Лістер“ у Львові, 10. Кернога Михайло, господар, Підберізі, пов. Львів, 11. Островський Володимир, голова Філії „С. Г.“ — Луцьк, 12. о. Пелеский Андрій, голова Філії „С. Г.“ — Стрий, 13. Д-р Макух Іван, адвокат і сенатор, Товмач, 14. Інж. Хроноват Михайло, агроном, 15. Інж. Палій Андрій, агроном, директор „Маслосоюзу“ — Львів, 16. Д-р Варилка Олександр, директор „Народньої Торговлі“ — Львів, 17. Струтинська Марія, член Ради „Союзу Українок“ — Львів, 18. Інж. Творидло Микола, агроном і директор „Центросоюзу“ — Львів. Заступники: 1. Інж. Хомишин Микола, агроном, Богородчани, 2. Шеларович Юліян, директор „Центросоюзу“ — Львів, 3. Чуккур Юра, господар і член Ради Філії „С. Г.“ — Печеніжин, 4. Малицький Микола, власник дібр і голова Філії „С. Г.“ — Тернопіль, 5. Ліпницька Ольга, учителька господарства, Комарно, 6. Козубський Володимир, власник дібр, Крем'янець. Контрольна Комісія: 1. Капустя Микола, інспектор Ревізійного Союзу Укр. Кооператив — Львів, 2. Мудрак Андрій, директор „Маслосоюзу“ — Львів, 3. Колтунюк Ярослав, директор „Дістра“, Заступники: 1. Інж. Скоропада Іван, агроном і директор відділу „Маслосоюзу“ — Тернопіль, 2. Д-р Левинський Володимир, директор відділу „Маслосоюзу“ — Коломия.

На організаційному фронті.

КОМАРНЯНИЩИНА.

Заходами Повіт. Організації УНДО в Комарні відбулася дня 9. XII. ц. р. довірочна нарада в присутності делегатів сіл судового округу Комарно в числі 131, на котрій пос. Гр. Тершаковець зложив звіт з діяльності Українського Союзового Клубу та представив тяжке політичне й господарське положення українського народу взагалі, а зокрема під Польщею. Після виглошення 3-годинного звідомлення зібрані висказали повне довіря Українському Союзовому Клубові і домагалися при цьому скоординовання праці всіх наших політичних партій, що стоять на національній платформі, з метою успішної боротьби не тільки з політичним противником, але також для підвищення господарсько-культурного рівня українського народу. Ухвалено також рідно-шкільні резолюції. Слід зазначити, що не зважаючи на погану дорогу, на нараду прибули делегати з найдавніших сіл Комарнянщини.

САМБІРЩИНА.

Заходами п. Антопа Луцького, студента прав у Луці, відбулася дня 15. XII. ц. р. посольська в'їз в Народньому Домі в Луці, на котрій посол Тершаковець у 3-годинному справозданні представив тяжке положення нашого народу та показав на способи боротьби за народні права. Віче схвалило повне довіря Українському Союзовому Клубові, а зокрема пос. Тершаковцеві за працю в союзі і в краю. Ухвалено рівнож усі ті резолюції, що й у Комарні.

РОГАТИН.

Дня 16-го грудня ц. р. відбулася в Рогатині довірочна нарада громадських радних рогатинського судового повіту. На нараду явилось 269 радних з усіх сіл повіту, в тому числі 14 начальників громад. Народою проведено Степан Бандура, начальник громади з Пукова й о. В. Телішевський, радний з Фраги. Промовляли послі Кузик і Целевич. У дискусії промовляли радні: Гондович із Загір'я, Василь Кузенька з Долинян, Василь Радько зі Стратина, Мих. Белегай з Підмихайловець, Мих. Тачківський з Дібринова, Семен Мельник та Іван Бандура з Пукова, Іван Семенів з Липиш Гор., Михайло Лішак із Залип, Яким Чачунь з Данильча, д-р С. Глазкий, радний з Рогатина і Василь Глазій із Книгинич. Послі промовляли в справах громадських бюджетів і боротьби за українську школу. Ухвалено довіря Українській Парляментарній Репрезентації й Українському Нац-Дем. Об'єднанню, постановлено зайнятися акцією за рідною школою, рішено не вставляти до громадських бюджетів видатків на чужі цілі, а лише на „Сільський Господар“, „Рідну Школу“ і „Просвіту“. Серед радних слідє було велике зацікавлення справами громадських бюджетів і рідною школою. Підбадьорені успіхами тих громад, у яких посол Кузик вносив рекурси у бюджетових справах, а саме в Лучинцях, Бабухові, Підвино, Меляборах і т. д., постановили не вставляти до бюджетів у ніякій громаді видатків на не-українські цілі.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. ттз 25—7

— Заїльнення п-ни С. Кордубівної. В понеділок в 5. год. попол. випущено на волю п-ну С. Кордубівну, арештовану свого часу за мниму участь у підпольній організації. Вся польська преса писала про п-ну Кордубівну несамоциті історії. Тимчасом судове слідство виявило, що всі приписувані польською пресою п-ні Кордубівній злочини висвані з пальця. З уваги на такий вислід слідства прокуратура не мала підстав держати її в слідчій тюрмі і тому вона виїшла в понеділок на волю.

— 3 розпуки. Ванда Островерська, 51-літня жінка з учительських кіругів у Малузі в Тереховельщині, утопилася в ріці Серет. До самоубийства довела її розпука по втраті своєї дочки, яка недавно померла.

— Нові виборчі протести. Найвищий суд у Варшаві, як виборчий трибунал буде розглядати в найближчих днях протести проти виборів в окрузі ч. 2 (пов. Варшава) і ч. 64, Свенянин. В цих двох округах виборчі комісії уневажнили зложені листи тому, що виборчі відкликали свої підписи. З такої самої причини були уневажнені вибори в повіті Сандомирським. В окрузі 64 уневажнено листу Хлопського Сторонництва, в окрузі ч. 2 уневажнено монархістичну листу.

— Копальня катастрофа. У копальні „Юліюш“ в Сосніяди завалилася стіна камяного вуїла і придавита 5 робітників. Потрашені землі підчас катастрофи було таке велике, що у 23 домах, що стоять недалеко копальні, погтоїскали стіни якби віл земаєтосув. Хто завинив

КІНОТЕАТР „СТИЛЕВИИ“

вул. Шашкевича ч. 5.

ВЕЛИКА СВЯТОЧНА ПРОГРАМА!

Монументальний архивар в 14 днів з життя царської Росії останніх років на основі повсти Льоріде Бруна

БІЛ НОЧІ нова копія фільми.

В головній залі ЛЯВРА ЛЯ ПЛАНТЕ і РАЙМОНД КІН.

Через 2 дні снт початок в 12-й годині.

1146 1

за цю катастрофу невідомо. Ведеться слідство в цій справі.

— Нові ціни хліба і муки. У Львові усталено нові ціни хліба і муки, які обов'язують від 24. XII. ц. р. Один кг. пшеничної муки 65 пр. коштуватиме у детальній продажі 73 сот., 1 кг. житньої муки 41 сот., 1 кг. хліба з житньої муки 33 сот., 1 кг. хліба з муки житньої урядового типу 44—46 сот. Ціни булок не змінюються.

— Печі у трамваях. У трамваях заведено печі для ogrivannya, але на жаль не у Львові, тільки у Празі. Ці печі будуть ogrivatis'я при помочі електрики. До тепер ogrivatis'я 60 трамвайних возів, а з часом печі будуть заведені у всіх возах.

— Фільмовий промисл. Статистика виказує, що у фільмових підприємствах цілого світа інвестовано 4 мільйони доларів, з чого половина припадає на Америку, де фільмовий промисл що до суми грошей вложений у підприємства, стоїть на третьому місці після підприємств продукції консерв та автомобільних фабрик. В 1927 р. в цілому світі виготовлено 1.859 фільмів, з чого 743 в Америці, 404 в Японії, 278 в Німеччині, 151 в СРСР., 106 в Англії, 74 у Франції. В цілому світі існує 57.000 кінотеатрів, із чого в Англії 25.000. При продукції фільмів працює в Америці 125.000 робітників, 30.000 артистів і 11.000 артистів та письменників. В Англії живе із фільмового промислу 70.000 осіб. Наслідком заведення звукових фільмів, в Америці зросло серед музик безробіття на 150 проц.

— Такого перекладчика нам треба. Відомий польський перекладчик французької літератури Бой-Желенський, приготував тепер до друку сотні том своїх перекладів. Цим сотим томом буде „Лямель“ Стендаля. Існує вже ціла окрема „Бібліотека Боя-Желенського“, у яку входять найкращі твори французького письменства, перекладені цим працюючим письменником на польську мову. Слушно сказав Новачинський, що один Бой-Желенський прислужився більше для зближення між Францією і Польщею, як паризький народний комітет і консуляти. Боя-Желенського називають амбасадором французької культури в Польщі. Бой-Желенський є з професії лікарем, але з любови до літературної праці покинув лікарську практику і від часу світової війни кидає на китарський ринок щораз то нові переклади, яких що до вірности й краси та дбайливости ще ніхто не перевищує. Було добре, колиб українці діждались свого Боя-Желенського, який би хоч перекладами пробив українським читачам вікно до західно-європейської літератури.

— Політична змова у Загребі. Югославянська поліція викрила в Загребі нову тайну хорватську організацію, яка переводила антидержавну роботу. Арештовані члени організації признались, що їх організація приготувала кілька замахів при помочі кількох машин на представників влади. Поліція сконфікувала кілька кількох машин. Один замах мав бути виконаний у катедрі підчас богослуження за короля, а другий на залізничім шляху підчас переїзду сербської делегації. До організації належало кількох вищих старшин армії, яких арештовано.

— 3 Пекіну до Лондону автомобілем. Англіський майор Келлум анбрався автомобілем із Пекіну до Лондону і цю дорогу, довгу на 24.000 км., перебув швидко. З Китаю їхав він через Індю-Хіни, з Калькути через Афганістан і Персію, Тегеран, Багдад, Байрут, Константинопіль, Болгарію, Мадяричину до Парижа, а звідтам до Лондону.

— Весела 109-літня бабуля. В ірландським селі Маскелльоні живе собі 109-літня бабуля, Катерина Плянкельт, яка добре памятає Вальтер Скота, котрий був приятелем її батька та часто бавив маленьку Катерину. Ця 109-літня бабуля має великий гумор і ціле село любить слухати її дотепів та анекдотів. Ще й тепер вона радо подорожує і має надію прожити ще з 50 років.

— Плаваючий театр. З Німеччини відпливає з початком 1930 року плаваючий театр. Це буде театр на кораблі „Про Арте“. Всіх артистів і моряків буде понад 100. На кораблі є дві великі салі, одна на 500 осіб і друга на 1.500. Дальше є салі на вечери і танці, а також винарня на дні корабля. Плаваючий театр відвідає 50 пристаневих міст в різних краях світа. Між іншими відвідає теж в Америці Філадельфію, Болтимор, Вашингтон, Нью-Йорк і Бостон.

— Слуга віддалась за мільонера. Весною приїхала з Норвегії до Америки 20-літня дівчина, дочка бідного рибалки, гарна білява Аделаїда Інгебрессен. Вже дома навчилася вона буза англійської мови, отже легко дістала службу, в мільонера Відліяма Відлякса в Сайоссет, Л. А., коло Нью-Йорку. Там залюбився в неї 22-літній син мільонера і недавно з нею оженився. Батько його, якого майно помагає на 120.000.000 дол., каже, що сина не хоче знати разом з його жінкою. Але син каже, що він найщасливіший у світі. Про поміч від батька не дбає, бо має 7.000.000 доларів.

— Тільки пролетарі можуть мати золоті зуби. З Москви пишуть, що Комісаріат Народнього Здоров'я видав для дентистичних заведень окремий об'єдник, який заводить велику ошадність у витраті золота на дентистичні цілі. При пльомбованні зубів лікарі повинні брати під увагу класове походження пацієнтів і їх політичні переконання. При встановленні золотих зубів пролетаріат має першество. Пацієнти буржуазного походження мусять платити за золото подвійну ціну і половина з оплат належить державному скарбові. На думку комуністів буржуазія може жити із полсованими зубами.

— Як Бернард Шоу gratує? Бернард Шоу відомий зі свого гумору й дотепу дістав недавно письмо від німецьких письменників, у якому нагадують йому, що німецький письменник Зигфрид Требіш, перекладчик творів Б. Шоу, святкує 60-літні уродини та що добре булоб, колиб Шоу прислав цьому письменникові gratуляцію. Бернард Шоу вислав таку відповідь: „Я не вірю, що Зигфрид Требіш вже має 60 років, бо він не виглядає на такого старого. А як що він є справді старий, то чому я маю йому з приводу цього gratулювати? Чи Відень, це таке нездорове місто, що Ви вважаєте великим щастям, коли його мешканець дожив до 60 літ? Як я мав 70 літ, то мені ніхто не gratулював. Як Зигфрид Требіш буде мати 90 літ, ну, тоді можу йому поgrатулювати, що він вже живе досить довго. А покищо, gratуляція з нагоди 60-ліття булаб доказаом браку доброго смаку і такту.“

3 театру.

ТЕАТР ГОНГ: „ЛВІВ У НОЧІ“, СВЯТОЧНА РЕВІЯ В 14 КАРТИНАХ.

Дати в такому короткому часі як це зробив „Гонг“ п'ять програм ревії — на це треба мати справді багато енергії й винахідливости. Остання — одна з найкращих. „Гонгові“ бракує справжньої конференції, що яким би навизати контакт з публікою; тому, коли його заступає така знаменита пара як М. Мерлінська і С. Больський веселий настрій виявляється від найважливішої їх розмови.

„Залишення стражника“ — першорядна сценка. „Казин“ — міг би бути в репертуарі „Летучої Миші“ в добі найбільшого її розквіту. „Фігуринки з порцелянки“ запозичені авідти, у Львові, аляться, досі невідомі. Їх а чого посміятися слухаючи політичної „соймової“ сатири п. а. „Інтерпеліція“. Дуже дотепною вигадкою є мандрівка за кулісами гостя з китцею, якого обдирають з усієї гардероби.

Хто має таку мелянхолію, що взагалі не є вражливий на ніякий гумор, той погляне з приємністю на прегарні експресіоністичні декорації, які мінімальними ефектами дають повноту сценічної ілюзії.

3 судової салі.

Для 23. ц. м. перед львівським судом присяглих відбулася розправа проти Івана Якубишина із Городиславич у Бобреччині, який провинився тим, що підчас сварки зі своєю жінкою Софією стріляв до неї кілька разів з револьвера і тяжко поранив. Після чого поранив також брата своєї жінки і тестя, які хотіли боронити Софію. Слідство виказало, що Іван Якубишин довгий час жив зі своєю жінкою у незгоді, часто погрожував їй, а виклики неаппетит до жінки пхнула йому до руки револьвер. Суд присяглих засудив обвинуваченого на півтора року в'язниці. Боронив д-р Лев Ганкевич.

Тогож самого дня у військовім окружнім суді відбулася розправа проти поручника Станіслава Рогалля, обвинуваченого в тому, що державні гроші, призначені на перебудову і напругу

засадні використав для своїх цілей, побудувавши собі за ці гроші хату вартості 3000 золотих. Але обвинувачення злилися йому також, що він утік з троя, призначених для вояків, на особисті цілі та наказував ордонансові опаткувати цими грошима його кімнату.

Розправа ще не закінчена.

Дописи.

ОЗІРНА. (Громадські вибори). Дня 15, 16, і 17. грудня ц. р. відбулися пораз четвертий вибори до громадської ради в Озірній. Перший раз виборо 18 радних українців, 14 поляків і 16 жидів. Поляки запротестували і знесли 4-е коло. Нові вибори в четвертій колі нічого не змінили і поляки знов запротестували, але тим разом безуспішно. Коли прийшло до уконститування громадської ради, радні поляки не прийшли на засідання всі три рази, внаслідок чого раду розв'язано і розписано нові вибори. Треті з черги вибори до громадської ради принесли в результаті 18 радних українців, 18 поляків і 12 жидів. До уконститування громадської ради знов не прийшло з тої причини, що місцевий учитель Антін Бялий (спольщений українець) своїм виступом спровокував радних українців так, що українці, боронячи свою народну честь, не взяли участі в уконституванні громадської ради. Так отже громадську раду знов розв'язано і розписано нові вибори. За кожним разом листа, зладжувана громадським комісарем поляком, злинала багато до бажання, але остання листа перевисшала в тому відношенні всі попередні. Вистане згадати, що українці внесли 230 рекламцій з причини пропущення їх у виборчій листі. Та всі ці виборчі шутки не придалися на ніщо. Ті, котрим залежало на проволіканні комісаршини, як і ті, що рахували на зневіру серед громадян української народності, грубо перелічилися. Вибори, переведені дня 15, і 16,

ц. м. в Озірній, виявили, що це був рахунок без господаря. Громадяни української народності, яким вже до живого допекла комісаршина та господарна наказна комісаря в громаді, виявили при виборах таку силу зорганізованість, таку кариєсть та громадянську дисципліну, яка була предметом подиву і подяків і жидів. Ані дош, ані бозото, ані страшно зимно, на якім приходилось чекати виборців на свою чергу, не відстрашала наших громадян від сповнення свого обов'язку. Особливо українське жіноцтво і своєю чисельністю і в багатьох випадках своїм віком іпопувало всім: воно стояло від ранку до пізнього вечора на слоті й шарузі і видержало до кінця і не зважаючи на все те, що діялося при виборах, українці здобули великою більшістю четверте і третє коло, тобто 24 радних. А що український нарід в справедливий, то друге і перше коло відступлено обом другим націям, внаслідок чого жиди вибороли в другій колі 12 жидів, а в першій колі вийшло 6 жидів і 6 поляків. По четвертих виборах до громадської ради в Озірній склад ради такий: українців радних 24, жидів 18, а поляків 6. Як зачувати, поляки знов вносять протести проти цих виборів. У приватних розмовах поляки кажуть, що по стороні українців був нібито комісар староства, який переводив вибори, а особливо комісар поліції з кількома постерунами, присутніми при виборах і через це, мовляв, поляки вибори програли. Те, що поліція стояла нібито за українцями, не позбавлене гумористички, а щодо виборчого комісара, то він тільки звертає увагу громадському комісареві, чому то на 2400 виборців у четвертій колі українські виборці знали всі, під яким числом вони записані в листі, а поляків треба було довго вишукувати. Але тут вся справа: українське населення було зорганізоване як слід і зміло постояти за своїм. І тільки це дало нам велику моральну перемогу.

РОГАТИНЩИНА. (Бюджети є правом громад?). Повітовий виділ у Рогатині вставив до бюджетів громад Лучинці і Бабухів вилати на різні польські цілі. Громади в цих не погодилися і в їх імені посол Кулик вніс проти небажаних для громад асигнувань у бюджеті рекурс до воєводства у Станиславові. Воєводство узгодило ці рекурси і таким чином ті небажані видатки в бюджеті в сумі по кількохсот золотих для кожної громади будуть скреслені. Такі рекурси узгодило також для деяких інших громад у рогатинському повіті.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. Михайло Олексинин, парох Сухоході, пов. Броди. Найдорожший і ніколи Незабутній Татко й Дідуньо, заснував у Бозі, заосмотрений Найса. Тайнами, дня 21. грудня 1929 р. в 68-ім році життя. Сумний похоронний обряд відбудеться в середу, дня 25. грудня в 9-ій годині рано.

Горем прибиті діти й внуки.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Е. Ю. Пеленський: „Пластовий гурток“. Підручник для пластуни. Вид-во „Вогні“, Львів 1930. Вилане в ілюстраціях і світлинах. Стор. 44. Форм. 16°.

ЖУРНАЛИ:

„Пластун“, часопис пластової молодіж. Р. V. за грудень 1929 і січень 1930 р. Ч. 3—4. Ужгород.

„Зиз“, журнал сатири і гумору. Рік VI Ч. 17. Львів, 15. грудня 1929.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Саді Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Середа, 25. грудня, год. 7-30 веч. Не годі Грицю.

Четвер, 26. грудня, год. 3. попол. Чорт (Мольєра).

Четвер, 26. грудня, год. 7-30 веч. Несподівання (Розтоворського) прем'єра.

Великий Миський Театр:

Середа, 25. грудня, год. 7-30 веч. Книжка Шіаго.

Четвер, 26. грудня, год. 3-30 попол. Артисти.

Четвер, 26. грудня, год. 7-30 веч. Книжка Шіаго.

П'ятниця, 27. грудня, година 7-30 веч. Книжка Шіаго.

Субота, 28. грудня, год. 3-30 попол. Чудодійний перстень (представлення для дітей і молоді).

Субота, 28. грудня, година 7-30 веч. Книжка Шіаго.

Малий Миський Театр:

Середа, 25. грудня, год. 7-30 веч. „Прокес Мері Деген“.

Четвер, 26. грудня, год. 3-30 попол. Соломийні відни.

Четвер, 26. грудня, год. 7-30 веч. „Прокес Мері Деген“.

П'ятниця, 27. грудня, год. 7-30 веч. „Щодня в 3-й“.

Субота, 28. грудня, год. 7-30 веч. „Щодня в 3-й“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Середа, 25. XII, „Львів у ночі“; дві вистави: год. 7-30 і 9-30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Нові конгес (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

КАСІНО: Княжна Ольга (Гарі Лідтке).

КОЛЬОСЕЙ: Ватажок засуджених (Фейрбенкс). Ляцарі воєни.

ЛЕВ: Нові конгес (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

МАРУСЕНЬКА: Щораз скорше (Гарольд Льюїс).

ОАЗА: Найгарніша жінка Париза.

ПАЛЯС: Звукова фільм „Білі тини“ (Діється на Польонезьких островах).

ПАН: Арабська авантюра (Дні арабські ночі).

ПАСАЖ: Чорний ідеал (Уіліс Десмонд). Тиждень Пата та Гомонта й американська комедія.

СІЛІВЕ: Білі ночі (Ліра да Памте-Фатаморган). Венера (Констанція Тальмезж).

ХИМЕРА: Роман графині Л.

УТІХА: Пат і Патазон, як герої.

Програма радіо.

Четвер 26. XII. 1929

Варшава (1411,7) 10-15 Богослуження з Польши Ляйпціг (239) 9-0 Богослуження Італії (296) 18-30 Концерт. Лондон (356,3) 13-00 Солоїсти. Гамбург (372) 10-25 Богослуження в церкві св. Миколая. Берлін (418) 14-00 Програма для дітей. Стокгольм (436) 14-00 Симфонічний концерт. Рим (441) 13-30 Радіоконцерт. Прага (487) 16-30 Оркестра. Мільано (501) 17-00 Радіоконцерт. Брюссель (509) 18-00 Концерт радіотріа Відень (516,3) 15-30 Хор народної опери і солісти. Мюнхен (523) 10-00 Евангелічне богослуження. Будапешт (530) 16-00 Коляди. Москва (825) 16-30 Опера музика. Ленінград (1000) 16-40 Народні пісні. Париж (1725) 21-00 Концерт.

П'ятниця 27. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 20-15 Концерт варшавський. Краків (312,8) 12-05 Грамфоні Ляйпціг (239) 16-00 Концерт. Талін (296) 17-15 Естонська музика. Лондон (356,3) 20-45 Концерт Іоляди Манже. Гамбург (372) 16-15 Народні пісні. Берлін (418) 17-09 Давня скрипкова музика. Стокгольм (436) 18-30 Гармонія. Рим (441) 13-30 Радіоконцерт. Прага (487) 21-30 Старі ниньські пісні. Брюссель (509) 18-00 Концерт радіотріа. Відень (516,3) 16-30 Концерт солісти. Мюнхен (523) 16-30 Домашня музика. Будапешт (530) 20-45 Концерт на фортепіано. Ленінград (1000) 16-30 Твори Листа (грає пианист Шмідт) Париж (1725) 21-45 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ширші сходили українського лінарського товариства відбудуться в четвер, дня 26. XII, в год. 7. вечером в домі протикалогозного товариства „Відродження“ при вул. Гроднінській ч. 4011 другі сході.

Старші Пластуні! Увага! Збірає учасників 1-ої частини 1-ого Зим. Пласт. Табору в п'ятницю дня 27. грудня в год. 12-й колод монастиря оо. Насізіан в Кредові. Вихід з Львова в п'ятницю в год. 7-15 рано з Головного Діля. Остання залізнична станція — Галицько на лінії

Львів-Безінь. На випадок браку сити есентуальний виділ з Львова в неділю дня 30. XII — Булава Табору 1155 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШІ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботі Івана Зельтенрайха Львів пл. Маріївська ч. 5 — 3-процентні просимо репаранції прислати поштою — Староюди жночі годинники нероботомо на руки. 1002 26-7

КОЛЯДИ. В. Безкорозайний: „При Янці“ — збірка колад на фортепіано. 5-5

КОНЦІПЕНТА рутинного потребує від 15. січня 1930 адвокат д-р Буля в Сколи. Подати умови. Неприятні offerti зніщуються без відповіді. 1116 3-3

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка на 3-й водоті продає китарні Шевченка у Львові. 1100 3-6

ДАМ знайдіть за нотес, згублений дня 17. XII. 1929. — Тичинський, пл. Юра ч. 7. 1134 1-1

ВІЛІЯ з порою і кухня мізні, крім того 150 зол. місячний чинш, город, околиця Личаків за три тисячі доларів. Ігнат, Львів, вул. Куркова ч. 24. 1151

Конкурс.

Двох польоністів і одного класичного фільмюла потребує негайно „Рідна Школа“, Львів, Ринок, ч. 10/II. 1154 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувш. лікар загравничих клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хвороб та лікарської косметики ординує від 8—10¹⁵, 14—18, в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце, Іммофор, Дітермія, Криотерапія. Сепаративні пожевальні. **Львів, вул. Потоцького ч. 11. I. п. 826** Телефон 65—87. 40—7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Скрипковання згичаються зубів плакомбування й випикування зубів, без болю. Штучні зуби в качтву і аплаті післи найновішої системи. Пациєнти в провінції погоджуються в найкоротшому часі. II. Т. Урядовими студентами значна знижка Подорожі в сплатах. Тел. 65—73.

Найдешевші!!!

В новоотвореній українській крамниці 1131 можна купити 3-3 грамфони, краківі і заграничні плити, як також всілякі музичні інструменти.

Лічниці апарати на складі. **ІВАН БУНДА, Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 81—11.**

Ширіть наш часопис!

Присилайте передплату!

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шлан. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 3-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ш. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Центральний Кооперативний Банк

„Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефону: 433. — Конто
1132. — Поштової Шланги ч. 143.367). 2-10
як Центральною Касо українських кооперативів
приймає вкладки ощадності, забезпечує їх у
твердій валюті та поміщає у наших коопера-
тивах, щоби піднести господарський розвій укра-
їнського народу.

Святочні настрої.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 24. грудня 1929.

Різдво Різдвом і величчю цього свята та зв'язаних із ним традиційних настроїв не в силі змінити ніяка політична хазепа. Навіть коли життя і не дає жадної причини до якоїсь особливої радості — годі поринати у чорну меланхолію, коли календар каже, що це настав ніби переліт боротьби у природі — боротьби дня і ночі з безапеляційною програмою цієї останньої, — що це свято народин великої і грізної перестороги під адресою усього зла й усієї погані. Вправді людські носі й вуха відчують, що всупереч коротшим надзлі ночам і довшим дням зима не тільки не тікає перед-весною, але саме почала свій прикрий наступ, вправді всі ми знаємо, що при найбільш ідеалістичному світогляді трудно спекатися свідомості, що зло і погань на світі були, є і будуть, а всеж таки підчас Різдвяних Свят чоловік бодріє старіється надбавляти міною, бодріє старіється кривити усмішку до ніби світляних моментів, ніби не звертаючи уваги на всі чорні і глибокі гні.

І цих психічних аксесорій, якими обліплена купа різдвяна лінка та дешевенькі (на силати по крамницях узяті) різдвяні дарунки, не можна ніяк переоцінювати, коли приходить аналізувати сьогоднішні варшавські настрої на актуальні теми політики. Різдвяні святочні настрої кермували всеціло перамі політичних референтів столичних часописів, які мусіли чейже щось напхати про місію п. Бартеля скласти новий польський кабінет і про те, що з цієї місії вийде.

Отже якоїсь особливої радості — цілком слушно — ніде не видно, бо нема до неї жадної причини. Один соціалістичний „Робітник“ добагує у номінації п. Бартеля „моральну систему полковників“ і „першу від багатьох місяців побіду Конституції і Права над розхристаною демагогією та легководними покликами до замахів“. Але в „Робітнік“ застерігається, що треба ще ждати „відповідних конвенцій“ цієї „побіди права“, дискретно покликується аж на опілію „політичних кол“, що кабінет п. Бартеля приведе до великих змін у складі ради міністрів та в особистому складі державної адміністрації, однак не спійняється ще з висловлюванням п. Бартелеві свого признання, а тим паче з жадними заявами позитивного політичного значіння: на якій платформі, в яких справах і як далеко уряд п. Бартеля матиме підтримку „центровісців“. Так само в великою резервою поводитися енцикліка преса „Газета Варшавська“ жалісно похитує головою над „Різдвополітикою“, яка покликала п. Бартеля називає „поступом супроти того, що було, головною супроти того, що на думку найгарячіших мало бути“: „поступом“, іронізують енциклі, „називається поворот до того, що було три роки після травневого перевороту“.

Ще менше радості проявляє полковницько-консервативний табір. „Газета Польська“ полковкоца і „Польська Збройна“ мовчать і лише ретрують полорожі п. Бартеля на лінії Львів-Варшава — Львів. „Дзень Польські“ князя Радзівіла журиться, що ануж п. Бартель не адає собі справи з трудноціями, які зв'язані з позисканням ліценції для переведення у сойм ревізії конституції (очевидно згідно з бажаннями кн. Радзівіла), і бідкає на будучу залежність п. Бартеля від „хитких соймових настроїв, які що хвилини будуть грозити заломанням цілої концепції“. Псевдореволюційний саванційний „Піелсвіт“ цілком спантеличений і готов уважати п. Бартеля бойовником соймової „контрреволюції“, яка піднімається проти „творів гласневої революції“. III, далі, осо-

Всі купують столову заставу, як сервіси, скло, кришталі і всяку порцеляну, красу і заграничну, як також ножі й вилки Фражета у фірмі

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька 20
721 Телефон ч. 69-75. 11-7

бливої радості з приводу нового повороту п. Бартеля до влади у Варшаві дійсно не видно.

У чому ж тоді проявляються святочні настрої? У затишні, в „успокоєнні серця і умів“, у деякій побожній реанімації, в котрій сумнів та надія є бодрі — зрівноважені. Різдвяні свята з

Навіть зі сотиків зростають мільйони, тому хочби найдрібніші ощадності складайте в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

своїм святочним настроєм вплинули злагідляюче на схвилюваних політиків і публіцистів, які — під прапори діти — мали причину хвилюватися: адже це вже нині 16-тий день урядової кризи! Різдвяні свята зробили це, що сказали людям: стоп, забудьте на 2—3 дні всякі кризи, перестаньте рахувати, скільки їх у державі і як довго вони тривають та як довго ще триватимуть і вдавайте бодрі, що сподівається кращих часів! Варшавський політичний світ хоче вдавати, що сподіється із приходом п. Бартеля поправити відносини, — дарма, що оці намагання ідуть туго.

I. Келрин.

Передумови для розвитку сільсько-госп. кооперації.

Українське населення вдало досі налаштувати як-так кооперативну організацію в споживчій та кредитовій діяльності. Але є ще немало невиконаних ділянок життя, що теж чекають організованого задоволення своїх потреб. Найважливішою з них є доведення господарських ділянок до найвищої рентовності. Продукція таких плодів і товарів, що є найпопулярніші і мають найбільший попит, зраціоналізування коштів продукції на те, щоби ці кошти були якнайтаншій та належне налаштування збуту, ось головні умови рентовності господарства.

На ці теми пишеться і говориться у нас щораз більше, а що способи створення організації продукції і збуту стрічають перепони, які не дозволяють так легко doprowadити до належних успіхів, то чується з усіх сторін щораз більші нарікання. Нарікається, чому не зорганізований у нас збут свиней, рогатого скота, збіжжя, овочів, придана чи інших плодів сіль. господарства. Критика конче і здорова. А що тема ця є пекуча, а самі нарікання і дорікання нічого нікого не коштують і до нічого не зобов'язують, то на цього коника сідають всі критичні критики кооперації і мають поле до публічного попису, не знаючи про те, що наша кооперація це робить. Робить досвід, які аж надто багато її коштують, але переломлює леді. Ось один з багатьох прикладів цих спроб: Центросоюз, торгівельна центральна нашої кооперації, основує для налаштування збуту сіль. госп. продуктів свої експозитури в більших осередках збуту. Одним з них є Катівниця. Проте, скільки труднощів треба поборювати, щоби doprowadити до належного висліді, може свідчити течка кореспонденцій Центросоюзу, Повітових Союзів і Катівниць. Позволю собі навести уривок з останнього письма цієї експозитури, по році збутуї практики.

„Дотеперішні мої спостереження — пише кореспондент експозитури, — оперті на цілорічний практиці ось такі: наша кооперація є кооперативом постачання споживачих товарів, а далі задоволення господарських потреб. До зорганізування збуту сіль. госп. продуктів береться вона дуже пиняло. Поза малими і то невдачними спробами кооперативний загаль мало інтересується цією справою. Продукти, які хочеться збуту, мусять бути відповідної якості, добре висортовані і вичищені. Фасолі, цибу-

лю, бараболію вибирається руками, збіжжя, конюшину і т. п. чиститься машинками. До збуту потрібні відповідні магазини, машини, а що найважливіше, люди. Доки наші кооперативи не займуться цим поважно, доти їх Центральна не може брати на себе обов'язку збувати продукти, які до збуту не надаються. Висилка неперебраної, вохкої, обліпленої землею цибулі чи бараболі, занецішеного збіжжя, конюшини або фасолі не спричинюється до поширення збуту і приєднання нових відборців, але спричинює неможливість продажі, або продажу по нижчих цінах, що знов знеохочує висилаючу кооперативу чи продуцента до дальшої співпраці.

Організацію збуту належить повести адолю. Повітові Союзи повинні зорганізувати ці низи в напрямі перерібки і збуту сіль. госп. продуктів, в початках на краєвих ринках, у себе, між сільським і міським населенням, у подільських і гірських та підгірських повітах.

Коли початок буде зроблений і наші кооперативи викажуться деяким знанням і практикою в тому напрямі, тоді можна буде шукати нових ринків збуту поза межами нашої країни. А доки цього не буде, найбільш енергійна праця в експозитурах не дасть бажаних успіхів, бо успіхи не будуть рівнятися навіть в приближенні праці і матеріальним витратам“.

Може надто песимістичним є це письмо, та всеж таки відкриває воно наслідки спроб навіть для тих, що пруть кооперацію без застережень до організування збуту. І ще одно в цьому листі незначально важке, а саме: звернення уваги на вишколення людей по селах, для низових кооперативів, бо мотором при усіх тих починаннях є і буде не продукт, не кооперація, а людина.

Тому треба теоретичного і практичного вишколення якнайбільшої кількості людей. Треба загальної пропаганди знання продуктів, приношення їх до ринку та знання в приготуванні на купецький товар. Бо напр. не повинно бути мало важким для продуцента і кооперативу, якої фасолі потребує Англія чи Туреччина та як її неї приготувати і наїти купців. Практичне знання може дати кооперація. Але до теоретичного треба господарських шкіл і курсів. Тому звертаємо увагу на konieczність висилки учнів до річної господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Милівані (наука зачинається 25. січня, а кінчиться 5. грудня), на госп. курси „Сільського Господаря“ в Коршові, на курси улаштування молочарським чи Ревізіяним Союзом та Повітовими Союзими.

Зокрема повинна тішитися якнайбільшою фреквенцією господарська школа в Милівані, одинока наша школа на західно-українських землях, для вишколення ділових людей в організації продукції, перерібки і збуту сіль. госп. продуктів

НА ЯЛИНКУ НА ЯЛИНКУ
„ФОРТУНА НОВА“
повідомляє українських громадян, що з огляду на те, що цього року не веде власного sklepu — відступила до деталічної продажі свої святячній виробів
Нар. Торговлі в Ринку і фірмі
п. І. Дейкеки при вул. Руській 1.

Не менше треба підручників в роді товарознавчих монографій, для кожного товару зокрема, які служили би вказівками, почавши від способу продукції аж до збуту.

Коли будемо робити це все, а одночасно доложимо якнайбільше старань для поправки збуту плинливіх продуктів, то тоді шойно зможемо причинитися до рентовності і піднесення господарської культури.

М. Творидло.

Сельробівське „покаяння“.

„Сель-Роб-єдність“ про власні гріхи.

Хто в нас не пам'ятає тих метаморфоз, які не так давно переходила група молодших москвофілів під проводом теперішнього посла К. Вальницького? Спершу гуртувалася вона біля російської газети „Кізінь“, пізніше її злікайдувала і видавала „Волю Народу“ етимологією, потім фонетикою і етимологією і накінець виключно фонетикою. Ця група еволюціонувала накінець і під національно-політичним оглядом, ставши нібито на українські національні позиції, але тільки формально щодо фонетики та мови. Як така ввійшла вона як співробітник до партії „Сель-Роб“ разом зі „Сельсоюзом“ з Волині. Цей політичний новоствір довго не втримався, бо національно свідомі елементи з „Сельсоюзу“ не могли ніяк погодитися з фальшшпінлерством воленародівців у національних справах. Перший виступив з тієї спілки пос. Павло Васильчук, а пізніше дійшло в „Сель-Робі“ до цілковитого розколу. Бувші члени „Сельсоюзу“ утворили національну групу „Сель-Робу“, відомого під назвою „Сельробу-прависти“, а воленародівці з Вальницьким на чолі створили т. зв. „Сельроб-лівисти“.

Комуністи з КП(б)У спершу підтримували „Сель-Роб-прависти“, але пізніше змінили нагло свої позиції, закинули „Сельроб-прависти“ націоналістичні українські ухили (шумськізм) і взяли в оборону воленародівців. Сталося це під впливом Комінтерну. Маючи за собою підтримку Комінтерну, а далі підтримку КП(б)У, польських комуністів і хасидської КПЗУ, колишні воленародівці, а тепер члени „Сель-Робу-лівисти“ почали втягати в свої ряди знов деяких членів „Сель-Робу-прависти“, отже бувших Сельсоюзників. Таким чином позискали вони для себе б. сельсоюзника і б. посла Маківку з невеличкою групою його прихильників і утворили партію т. зв. „Сель-Роб-єдність“. Однак кермуючі в „Сельробі-єдності“ чинники (пос. Вальницький і його найближчі співробітники) далі лаявували в справах свого національного, що так скажемо, самоозначення.

За те фальшшпінлерство бувших воленародівців у національному питанні були „Сель-Роб-єдність“ не тільки „Сель-Роб-прависти“, тобто національний відлам давнього „Сель-Робу“, але й шумськісти з КПЗУ. На ці удари воленародівці спершу не звертали уваги. Але ко-

ли їх почали бити ще й москвофіли (група „Русского Голосу“), тоді вони були примушені під впливом вищих комуністичних чинників здекларуватися остаточно і в національному питанні.

В останньому 161. числі львівського тижневика „Сель-Роб“, органу „Сель-Робу-єдності“ бачимо на чільному місці есунізацію Центр. Комітету „Сель-Роб-єдності“, а який делікатно порушена й ця справа вступі, в якій мова про „нігілістичні настрої“. Бувшим воленародівцям саме й закидують „нігілізм“ у національних справах. Яркіше порушена ця справа в черговій редакційній статті п. в. „Перед конгресом Сель-Роб-єдності“. В ній читаємо між іншим:

„Великі недостаті вказує наша партія під зглядом консолідації колишніх рядів Сель-Роб-Лівисти з цілою партією як в низах так і в центральному апараті. Ті товариші, що прийшли до партії з Сель-Роб-Лівистами (бувш. групи Вальницького), в минулому не розуміли національного питання, стояли на становищі т. зв. нігілізму, що виріс на ґрунті їхнього колишнього москвофілства, то є заперечення окремішності української національності. Теж розлам бувшої групи воленародівців у Сель-Робі в 1927 р. був доконаний на ґрунті того нігілізму. Зєднавшись поновно у „Сель-Роб-єдність“ завданням нашим було усунути пережитки минулого до кінця. Це ще не досягнене. В низах (не вже тільки в низах? — Ред.) колишньої „Сельроб-лівисти“ подекуди нема ще повного розуміння національного питання, подекуди держаться навіть своїх давніх поглядів. Вислідом того є, що по селах не ведуть боротьби проти москвофілства. В центральному апараті партії й газети були об'яви неперекритих групових перегоріток. Треба признатися, що Секретаріат і ЦК, зі своєї сторони не вичерпав усіх можливостей боротьби за консолідацію партії“.

З наведеного виходить, що в „Сель-Роб-єдності“ не все в порядку. Там далі йшла боротьба зі старим москвофілством воленародівців і з їх національним нігілізмом. А що обговорювана стаття опублікована в „Сель-Робі“, який фактично був і є в руках давніх „воленародівців“, то з того слід зробити висновок, що цим разом воленародівці подались і признали свої гріхи прилюдно у власному таки органі. Чи зробили вони це щиро, то інша справа. Видно, не мали відваги пійти черговий раз на розлам у партії задля збереження свого „нігілізму“ в національних справах. І це було причиною прилюдного „покаяння“.

В тім самім числі „Сель-Роба“ „кається“ і провідник групи воленародівців К. Вальницький. У своїй нібито відповіді на напад „Русского Голосу“ він між іншим пише: „Активна і всебічна підтримка українського національно-визвольного руху є для зах.-українських працюючих мас невідомою позицією їх фронту бо-

ротьби за соціальне визволення. І тому москвофілське національне ренегатство та його колишня воленародовецька, нігілістична модифікація є безоглядно шкідливою та ворожою інтересам робітників і селян“.

Під кінець цитованої статті К. Вальницького читаємо ще й таке: „Ясною і чіткою постановкою національного питання, всебічним підсиленням нашої безпосередньої боротьби з москвофілством ми наблизимось до справжнього виконання тих завдань, які стоять перед нашою партією „Сель-Роб-єдність“. А завдання ці — вести не тільки боротьбу проти класового гніту і не тільки організувати маси до цієї боротьби. Завданням нашим є ще організувати в масах боротьбу за національне визволення українського народу“.

Ось вам і „покаяння“! Ось вам і політична „еволюція“ воленародівців! Від „нігілізму“ в національних справах „чуть-чуть“ не до націоналізму. Та в час відомо давно такі фарбовані лиси! Всі знаються добре на їхніх штучках. Все це тільки тактичний засіб на те, щоб рятувати „партію“, щоб притягнути до неї українських селян і робітників. Все те аудочка, на яку політичні спекулянти хочуть ловити рибку в мутній воді, бо своєю дотеперішньою поведінкою були вони цілковито ізольовані серед нашого населення. Нехай-же цей тактичний засіб воленародівців візьмуть належно під увагу наші громадські та політичні діячі.

Преса, це зеркало народу. Коли преса через занедбання передплатників підупадає, то якже в ньому відбивається обличча народу?

Непорозуміння франц. амбасадора з Літвіновим.

Французький амбасадор у Москві Гербет хотів передати Літвінову ноту від румунського уряду в справі російсько-китайського конфлікту. Як відомо, Америка пригадала СРСР, 2-гу статтю пакту Кельога, на підставі якої вирішення всіх конфліктів можливе тільки мирними засобами.

За Америкою пішли заяви й інших держав, що підписали цей пакт. Коли Гербет прийшов до Літвінова, щоб передати йому ноту французького уряду в справі китайсько-більшовицького конфлікту, Літвінов відмовився прийняти якунебудь ноту, з тим, що конфлікт зі східно-китайською залізницею, мовляв, поладований і що з ним не має нічого спільного пакт Кельога. Не вважаючи на намагання Гербета, щоб прочитати Літвінову згадану ноту, Літвінов не хотів її навіть вислухати.

Д-Р І. КУРОВЕЦЬ.

Чільний діяч і лікар.

Пам'яті д-ра Євмена Кириловича Лукасевича.

Д-р Євмен Кирилович Лукасевич номер 20-го грудня б. р. в Варшаві в 58 році життя на запавів легенів. Був це визначний лікар, великого лікарського і загального знання, чоловік широких горизонтів, європеець у цілм того слова значінні, а попри своє велике лікарське знання — визначний суспільний діяч, що служив ціле життя вірно українському народові, любив його цілим своїм еством і працював на всіх ділянках українського гуманітарного, культурного, економічного і політичного життя.

З приводу смерті цієї визначної людини, лікаря, суспільного й політичного діяча уважаю потребою свого серця присвятити кілька слів його пам'яті та гідно помянути великого народного робітника.

Був це своєрідний та рідкий тип високоінтелектуального лікаря і громадянина — галичанина з походження, а соборника-українця. Він уродився 26. грудня 1871 р. в Білії, тернопільського повіту в священицькій москвофілській родині. Початкові школи й гімназію скінчив у Тернополі, іспит зрілості зробив у Львові, медичний факультет скінчив у Цюриху, в Швейцарії в 1901 році, де на підставі дисертації дістав ступень доктора медицини. Тут залишається він асистентом при університетській поліклініці у професора Мілера, а по році переїздив на Велику Україну, де в Харкові складає назово лікарський іспит — звідси переходить до Києва, де приготується до діяльності як земський лікар, працює в очнім шпиталі Н. і Е. Попових напролязі двох літ як ординатор шпиталю а рівночасно працює в жіточому шпиталі та терапевтичному відділі

шпиталю київського добродійного товариства („благотворительного комитета“), де від 1910 року провадить відділ самостійно як ординатор; крім цього працює в медичній секції українського Наукового Товариства в Києві, якого був членом і основником.

У галицких медичній секції містить він свої праці. Від 1906 року працює враз в Галиком та О. Черняхівським над медичною термінологією і в цій ділянці зібрав багатий матеріал. В 1917 році видає власним коштом перший на Великій Україні медичний журнал під заголовком „Українські Медичні Вісти“, часопис наукової, практичної та громадської побутової медицини. Бере участь у громадському суспільстві, житті, належить до всіх укр. товариств і є дійсним членом укр. лікарського товариства у Львові. Як співробітник містить наукові статті в „Українському Медичному Вістнику“ в Празі та в „Лікарським Вістнику“ у Львові а рівночасно багато популярних лікарських статей в українських популярних освітніх виданнях на Великій Україні і Західній.

Попри свою всесторонню лікарську і суспільну працю не занедбував він поважної медичної праці; як приклад наведу його важливі наукові розвідки, поміщені в фахових лікарських часописах та журналах, а саме: „Untersuchungen über das Verhalten des Bacillus typhi abdominalis, coli communis, prodigiosus, Rhinoscheroma, cholerae asiatica, proteus vulgaris bei der Eiterung“. „Отчет деятельности глазной больницы имени Н. и Е. Поповых в Киев за пятилетие“, Киев, 1905. — „Situs viscerum inversus totalis“ з 1-ою рентгенограмою. (Збірник медичної секції Укр. Наук. Т-ва в Києві 1912 р.) „Tumor malignus pulmonis dextri, sarcoma pulmonis primari“ (книга 3. вид. Медичної секції Укр. Наук. Т-ва, Київ, 1913 р.) — „Анатомічний Словник“, Львів, 1926 р.

Лікарську практику виконував в Києві до 1918 р. Після кінця 1918 р. був уповажненим міні-

стром УНР, в Швейцарії до осені 1919 р. Звідси перенісся до Праги, в 1920 році до Тарнова, а в 1921 перейшов у Варшаву, де виконував лікарську практику аж до смерті. Як талановитий лікар мав широку клієнтелу; його дім був осередком, де українська академічна молодь і гурток емігрантів знаходили завжди пораду і в потребі матеріальну підмогу.

Щодо його суспільної громадянської діяльності в часі його побуту в Києві, слід зазначити, що він був членом основником „Просвіти“ в Києві, був активним членом клубу „Родина“ в Києві, в якому гуртувалася вся свідома українська інтелігенція Києва. Він був одним з основників видавництва „Час“ у Києві, був членом „Українського віськового З'їзду“, був одним з організаторів медичної частини санітарної управи та українського „Червоного Хреста“ Великої України. В 1921 був одним з видавців „Української Трибуни“, якої головним редактором був покійний Ол. Саліковський.

Як член українського лікарського товариства у Львові був він з ним у постійнім контакті, приїздив своїм коштом а Варшаву на засідання і на оба конгреси українців-лікарів, з яких останній відбувся в 1927 році у Львові. За кожним разом як член президії брав живу участь, виступаючи реферати і оживляючи своїм словом дискусії. Крім медицини інтересувався українською етнографією і народною медициною. Покинув у дискусії, в рефератах і в наукових працях беріг чистоту української мови. Сам про себе був ніжний, окромний в поведінці і дуже услужливий і вчливий. В останніх часах відсунувся від політичної діяльності з причини різниці поглядів щодо методів варшавського політичного еміграційного центра.

Несподівано відійшов від нас в засвіти заслужений український суспільний діяч і першорядний лікар. Пам'ять його з роду в род!

Закарпаття.

Загальні Збори „Просвіти“.

Річні Загальні Збори Т-ва „Просвіта“ відбулися 8. грудня ц. р. у власній дім в Ужгороді (поперелні були 28. I. 1929 в Мукачеві). Збори відбулися при численній участі делегатів і мали аскризований характер.

Отворив Збори в несприятливості голови д-ра Юліана Брашайка о. Авр. Волошин, стверджуючи, що збори можуть правильно рішати. Після того зложив секретарський звіт В. Желтвай, касієрський — д-р Роман Стахура, а звіт контрольної комісії д-р Михайло Брашайко. Всі звіти прийнято одноголосно й уділено абсолютну уступачому виділою.

З черги приступлено до вибору нового виділу. Головою „Просвіти“ вибрано знову д-ра Юліана Брашайка, який саме тоді прийшов із залізничної зрешерував, що його поїздка до Праги в інтересі „Просвіти“ увінчалася успіхом. Крім цього виїхав до головного виділу: о. Авр. Волошин, о. кан. д-р Василь Гаджега, В. Желтвай, П. Яцко, д-р Роман Стахура, Федір Реван, Дмитро Німчук, д-р Юра Переушник, Василь Гренджа-Донський, Августин Штафан, Іван Гриць, д-р Іван Палькевич, Іван Маркуш, інж. Вилосварій, Заступники виділових: Іван Шутко, Лука Демян, М. Марущак, о. Василь Цар, Юра Воробка, Іван Роман, Контрольна комісія: д-р Мих. Брашайко, Петро Калинюк, Мих. Вабота, Константин Грабар (Яцко Остатчук).

На Загальних Зборах „Просвіти“ анголошено такі реферати: „Позашкільна освіта“ (д-р Мих. Брашайко), „Національне виховання“ (о. Авр. Волошин) і „Праця і її основа“ (Петро Митовик). По довшій дебати над рефератами рішено повести широку збіркову акцію для виплачення довгів Народного Дому, що, як відомо, є власністю „Просвіти“ і представляє в самих мурах з мільйонів чеських корон вартості.

З діяльності „Просвіти“.

Уступниший виділ „Просвіти“ міг поєднуватися на Загальних Зборах неабияким успіхом: збудуванням за ініціативою голови д-ра Юліана Брашайка імпозантного Народного Дому на Другетовій площі, в якому міститься прекрасне кіно „Уранія“, музей, бібліотека і читальня. Коли населення Закарпаття зрозуміє значіння цього дому для національної культури і допоможе головному виділові „Просвіти“ викупити з довгів цей монументальний дім, то закарпатські українці поставлять тим тривалий пам'ятник нашої культури в столиці Закарпаття. Тут слід зазначити, що на адміністративний Народного Дому в Ужгороді зложив один з перших суму 100.000 ч. к. през. Масарик.

Зі звідомлення виділу „Просвіти“ відмітимо висилку канцелярією за час від останніх Загаль-

них Зборів понад 5.000 писем. Зареєстрованих читальень „Просвіти“ на Закарпатті було 172, філій „Просвіти“ 5-3 тих читальень деякі перефарбовано на інші, але в шаленім бою все таки удалося задержати 81 діяльних і певних читальень філій „Просвіти“ працювали всі 5.

Театр „Просвіти“ дав у сезоні 1928/29 р. 119 вистав з повняним приходом у сумі 39.000 ч. к. Для війська і для шкільної молоді влаштовано 53 вистави безплатно. Дальша доля театру залежить від того, як поставляться до тої справи урядові круги. „Просвіта“, видавши на театр понад 500.000 ч. к. і залишиши через те в довги, вже далше не в силі його вести.

Національні хори на Закарпатті в останньому сезоні не виявляли ширших розвоєвних тенденцій. Причиною того була лика акція і проти них з різних сторін. Передовсім поперешувало і порозкидувало в різні закутки значущих диригентів. Інші диригенти, боячись такої самої долі, самі припинили свою діяльність. А всеж таки удалося організувати в Мукачеві (18.XI. 1928) віжд хорів, де виступало понад 300 співаків і співачок. Нові хори організовано тільки в 4 місцях. На найближчий час — як зазначає „Свобода“ — можна надіятися зросту хорів, бо „повіяли інші вітри“.

Видавничі секції „Просвіти“ задля відсутності субвенцій не могла нічого, крім „Наукового Збірника“ і дитячого журналу „Пчелка“, що виходить у 6.000 прим. місячно. Дотепер видала „Просвіта“ 138 назв книжок на 8.600 сторін. Наклад усіх книжок: кругло 200.000 примірників.

Бібліотека „Просвіти“ має 5.528 скатальогованих творів. Хоч ця бібліотека представляє велику вартість і фахівці дуже високо її цінують, однак підтримки від уряду вона не дістає. Зате хтось поради заснувати контр-бібліотеку — по звичайній рецепті на Закарпатті.

Музей „Просвіти“ не дістає в останніх часах теж ніяких субвенцій, але проте повелось забезпечити для нього в Нар. Домі відповідне приміщення і купити уладження за 25.000 ч. к. Таким чином дуже цінні збірки дістали своє місце у вітринах. В цьому році музей збагатився татиними вишивками, різними старовинними предметами, книжками і монетами. Більшість предметів дарували до музею різні добродії, закуплено тільки вишивки з села Балажова (границя єпископської і єврейської жупи) та старинний ляльковий театр з Імстичова.

Ось в головних нарисах праця „Просвіти“ за час від останніх Загальних Зборів. Не зважаючи на всі труднощі і перепони, ця праця ведеться нестримно далше — для добра народу і з народом.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямні!

З життя української еміграції.

Загальні збори української еміграції в ЧСР.

(Допис з Праги.)

Масова українська еміграція в ЧСР датується з рр. 1919—1920. З перших років побуту української еміграції в Чехословаччині провів над нею узурпувала група людей на чолі з пп. Шаповалом та Григорієм, що сталося в наслідок специфічних умов, в яких опинилася українська еміграція. Шаповал і Григорій в рр. 1920—21 отверто проповідуючи змінюючість (брошура Шаповала — „Інтелігенція і Пролетаріат“). Використовуючи доброзичливість чеського народу та його уряду, як також матеріальну допомогу, яку уряд уділяв українській еміграції в ЧСР, згадані особи організували кілька інституцій, зокрема Український Громадський Комітет, до якого ширший вступ української еміграції був унеможливлений. Український Гром. Комітет мав би бути національно-громадським центром української еміграції в ЧСР, але завдяки пп. Шаповалові і Григорію, які в Українській Громад. Комітеті оточили себе своїми особистими прихильниками та завели там безконтрольну господарку, — Український Гром. Комітет в дійсності української еміграції не репрезентував і її інтересів як цілості не боронив.

В 1925 році більшість членів Українського Громад. Комітету, протестуючи проти сваволі згаданих осіб, видала брошуру „В Громадській справі“ підписану пп. Богачиком, Г. Гордієнком, Г. Денисенком, Н. Остаповичем, І. Паливкою, І. Прокоповим, С. Ріпецьким, М. Скиданом, П. Тиняком, М. Тимченком, А. Чорнявським і Л. Шрамченком, в якій обвинувачують Шаповала і Григорія в безвідповідальності витрат громадських грошей та узурпації прав у Комітеті, навіть того невеличкого гуртка людей, які там залишилися.

І нарешті 1929 р. діяльність Шаповала і Григорія викликала нове обурення, на цей раз найшліхетніші люди, що трактували громадські справи вище справ особистих, — внесли це на прилюдний суд української еміграції.

На 16. листопада ц. р. колишні співробітники Шаповала і Григорія: пп. Леонід Клименко, Дмитро Куликівський та інж. Григорій Клименко й інші заініціювали загальні збори української еміграції, які мали відбутися в Студентському Домі. На ці збори ініціаторами були покликані і пп. Шаповал та Григорій, для спростовання тих звинувачень, які прилюдно мали бути їм зроблені. В заклик, який рекомендованим листом був пересланий пп. Шаповалу і

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Патентована вченість.

2. Історик літератури і сучасність.

„Нарис історії слов'янських літератур“ написаний проф. Брікнером робить таке враження, якби автор зупинився в своїх студіях над літературою кільканадцять літ тому, а подекуди якби писав про сучасних письменників з літератур мало йому відомих.

Перш за все дивно вражає в цих оглядах збір пера історика літератури, відсутність дат і заголовків. Коли історик пожертвував ними у намірі оживити картину літературних течій і образ поетичних індивідуальностей, то це в неодному випадку довело до переплутання найзвичайнішої хронології.

Ось один зразок такої картини:

„Між сучасними ліриками відрізнявся гострим сарказмом Самійленко. Павло Грабовський, засланий на Сибір, плакав суспільну поєвію не признаючи „чистої“ (виключно художньої); найвище станула Леся Українка (Лариса Квітка-Косачева), що служила і ліриці і суспільній поезії, надаючи вражливості на красу; особистого щастя не знала і сумні були її вишні чуття; тим палкіше ставала разом з народом, не тратила надії, гостро картала за недостатку сміливості, за вроджену слабодушність; остаточно зродилась у ній соціалістка, що виникає на бій старий лад, а при цьому залюбки поринала в давнину і з неї черпала теми про великих самотників. Повістарство дійшло до шийли в прозі Коцюбинського й Винниченка. Оба виїхали із школи руських (!) новелістів, від Тургенєва й Чехова, а радше Купріна чи Арцибашева, розглядали і між французами (Мопсан), напружували здебільша дрібні нарис, оповідання („новелісти“) алегорії (Винниченко) і драми.“

Мабуть досить. Як каже бібліографія подана проф. Брікнером єдиним джерелом орієнтації в новій українській літературі була для нього „Історія“ О. Бібієвича з її виданням ще в 1917 р.

П. Грабовський попав між великих поетів, Коцюбинський став поетарем і разом з Винниченком був під впливом своїх ровесників Купріна чи Арцибашева, а Винниченко зазнав впливу... французької (!) літератури і писав також драми, крім „повістей“ і „алегорій“.

З наддніпрянських письменників згаданий ще крім них двоє: тільки Олесь, а з „галицьких“ лише Франко, Кобилянська й Яцків. Нема й привиди Стефаника, Мартовича або інших.

Російська й польська література не виходить точніше в освітленні проф. Брікнера. Приймаючи як принцип, щоби згадувати тільки першорядних письменників, він присвячує при цьому деяким творам і іменам забагато місця як на такий суворий нарис. Є в ньому окрема згадка про „Савіна“ Арцибашева, про літературну етнографію Євгенівського, дуже пересічний талант Гарла-Михайловського, майже принагідного письменника Б. Савінова, а нема й привиди Ахматової або Єсеніна. Дуже дивно з замітка, що російські символисти Бальмонт, Брюсов, Блок і Вейль „погнали за собою“ старого Сологуба. А характеристика таких поетів зводиться ось до яких загальників: „Були між ними справні поети з Божою ласкою, як Бальмонт, Брюсов трохи загато сухий і холодний, що імпонує ширшою поетичною знання; Блок з лагідним меланхолійним песнізмом...“

Дивним є осуд, що поза російська драма лишалась покищо на тім самім низьким рівні, що за Олександра III. Своєрідні пєси Чехова й Горького, що досі йдуть у Німеччині, Франції й Англії як зразки нового реалізму — не в для проф. Брікнера нічим замітним.

Від 1912 р. добилося згадки єдиний „молодий“ — футурист Маяковский. Історик літератури може з обережності не виходити в оцінку сучасної літератури, але яку вартість має нарис про літературу виданий у 1929 р. „для поглиблення в Польщі знайомості культури слов'янських народів“, коли в ньому нема навіть імен авторів читаних творів частіше у перекладах на Заході Європи? Нема там повістарів Гладкова, Шльєвца, Бренбурга, Зошенина, Романова, Огильова, Л.

Толстого, Федіна, Леопова, Крашеннікова, Негерова, Бабеля, Катаєва, Замятіна, Сейфулліна, Нема драматургів Булгакова, Глебєва, Тренєва, Романова, Лавренєва; нема ніяких ліриків починаючи від Ігора Северіяніна.

Польська література зупиняється також на 1914 році себто на „Молоді Польщі“. Ніякі „молоді“, що доходять нині до 40-го року життя і мають за собою першорядні твори, не можуть мати претензії, що не поклали в цю вчену книгу, коли про найбільшого сучасного лірика Штафа є лише стільки: „Львовський Леопольд Штаф то третій у безконечній черзі нових ліриків; першорядний артист різьбить свої враження з природи й переживання, зрівноважений і супокійний супроти титанічних порухів Каспрівича, авелічує різну красу, поет „правди і світла“. Найбільше на-польський себто європейський поет у виборі сюжетів називається у проф. Брікнера „holdujący piękno rodzimemu“!!

Ще краще про одного із найбільших критиків, якого Польща мала взагалі, про письменника, що багатством своїх ідей зацікавив досі всю критичну думку — про С. Бжозовського. „Були фахові, адібі театральні критики (Рабський в Познані у Варшаві), літературні, як Станіслав Бжозовський, палкий соціаліст, що пробуджував до діла; як А. Седлацький, разне консервативний; оба Бжозовський і Седлацький виступали одночасно як белетристи, в повісті й комедії“. Бжозовський мав написати якусь комедію? Бжозовський — „белетрист“ і поруч Седлацького — з інформаційною наклеюкою „соціаліст“!

Коли такий патентований учений як Брікнер може так „реферувати“ таку величину як Бжозовський і воли в такому огляді нема навіть імені Івковського, що своєю „Палубою“ випередив одну із найбільших індивідуальностей сучасної Франції Прюста — то така книжка не заслуговувала навіть на такий газетний фейлетон!

Як бачимо, наша література не є більше поприкрита в цій професорській призьмі, як російська, а навіть польська.

Григорієву зазначено, що неважко їх на ці збори буде підтвердженням правдивості зроблених обвинувачень і закидів і українське громадянство витягне з того відповідні конвенції. Однак згадані пп. на збори не прийшли, а прислали своїх прихильників з метою зірвання зборів. Кілька шаповалівців на чолі з п. Богацьким та Довгалем С. вже при уконституванні президії зборів, почали робити гармидер, бажаючи так недопустити до переведення зборів. Далі при першому докладі Л. Клименка прихильники Шаповала своєю грубою поведінкою довели до обурення присутніх на зборах, що змусило голову зборів д-ра Е. Камінського закрити збори, аби не допустити до небажаних ексцесів. Присутніх на цих зборах було більше 200 осіб з різних політичних угруповань та громадських організацій в ЧСР.

Другі збори відбулися дня 27. листопада а. р. в тому ж місці і з тим порядком денним. На ці збори були знову покликані пп. Шаповал і Григорієв, однак і цим разом вони не явилися. На цей раз присутніх на зборах було коло 200 осіб. До президії зборів обрано аkläмациєю головою д-ра Епіфанія Камінського, містою головою інж. К. Сербица Федора і секретарем д-ра Фрицина Василя. Збори пройшли спокійно, дякуючи заходам, які були вжиті ініціаторами для забезпечення порядку.

З жалем треба констатувати, що наслідком спізненості пори не була порушена ширше справа бібліотеки-читальні, що тепер є в руках Шаповала і Григорієва і якою не може українське громадянство належно користуватися, хоч вона придбана за гроші дані урядом ЧСР для української еміграції, та пекуча справа Архіву-Музею, що завдяки свавільній поведінці Шаповала і Григорієва дістався під один дах з москалями. Окрім того, є загроза, що цінні історичні документи з часів української визвольної боротьби, які є власністю українського народу, можуть дістатися до приватних рук, як власність пп. Шаповала і Григорієва.

Варт згадати, що на Зборах пп. Шаповала і Григорієву зроблено конкретні обвинувачення в тому, що в своїй партійній та громадській роботі вони мали в аоці свої егоїстичні, а часто й матеріальні інтереси, що в негідний спосіб провокували небажання ім людей, зокрема своїх противників, що не погромальському поводилися в коштах, які їм доручував уряд ЧСР, що непустили господаркою Робітничого Університету довести останній до катастрофи і тому зловжили довірою та жертвенністю українського робітника в Сполучених Державах Америки та Канаді; що поїздки до Америки в доручення партійних та громадських українських інституцій в ЧСР використали для своїх особистих інтересів; що кошти відпущені на „Нову Україну“ — вживали і на інші потреби і тому й досі не дали справоздання а цього. Присутні на зборах прихильники п. Шаповала не могли спростувати ані пояснити цих закидів, не кажучи вже про такі, як не перелача 165 доларів ам. одержаних з Америки М. Шаповалом для українських інвалідів в ЧСР і 500 доларів ам. для потреб політичних в'язнів в Краю. Ці гроші були вжиті на інші цілі й тому зрозуміло, що адвокати Шаповала і Григорієва безсилі були спростувати факти, бо деякі з них, можливо, й самі довідалися про це лише на загальних зборах.

ПОСТАНОВИ

Загальних Зборів Української Еміграції в Чехословацькій республіці, що відбулися дня 27. листопада 1929 року в Празі.

Заслухавши доповіді на тему: „Підсумки культурно-громадської праці української еміграції в ЧСР“ і всю дискусію з приводу їх, Загальні Збори української еміграції в ЧСР постановили: 1) Виключити подяку владі Чехословацької республіки за допомогу українській еміграції в ЧСР. 2) В справі Українського Робітничого Університету: а) Загально відома катастрофа Українського Робітничого Університету у великій мірі пошкодила позитивному бізнесови освітньої праці української еміграції в ЧСР і дальші організації освітньої справи на власні громадські кошти; б) Катастрофа Робітничого Університету спричинена кермуючими його чинниками — М. Шаповалом і Н. Григорієвом; українське громадянство, що не мало відношення і до справи керування і до справи контролю Університету — не несе за це відповідальності; в) При організації освітньої роботи в майбутньому, необхідно кермуватися справжніми громадянськими методами, громадянською ініціативою і громадським контролем; 3) Відповідальність за те, що майже всі українські культурно-громадські установи, за малим винятком, приведені до загибелі, покладається на пп. Микиту Шаповала і д-ра Григорієва, які будучи в провіді цих установ і інституцій: а) мононоліно тримали в своїх руках всі їх засоби; б) ріжними способами

включно до найогидніших, весь час розбивали єдиність українських демократичних сил на еміграції, очорнювали окремих осіб з української еміграції, маючи на меті в такий спосіб зберігти тільки в своїх руках провід і матеріальні засоби; зловжили, як своїм становищем, так і тими матеріальними ресурсами, що були їм довірені, використовуючи їх для своїх особистих цілей. Як єдиний спосіб оздоровлення українського життя на еміграції в ЧСР, Загальні Збори вважають: а) Ізоляцію на майбутнє пп. Шаповала та Григорієва від усякої участі в громадській праці, як елементів антигромадських та шкідливих; б) консолідацію українських демократичних сил для загальної громадської праці, побудованої на засадах демократизму та громадської контролю; 4) Загальні Збори доручають президії оголосити ці резолюції і їх зборів в українській пресі.

Інж. К. Сербица Ф., д-р Е. Камінський,
заст. голови зборів, голова зборів,
д-р Фрицин В., секретар зборів.

Арештування в Перемишлі.

Протягом 3 днів, а саме в мин. п'ятницю, суботу і неділю, перевезла поліція в Перемишлі ревізію у різних громадян в Перемишлі й околиці. А саме: у Сенечка Осипа, Савчука Володимира, Хробака Василя, у братів Дунаїв, у братів Кебузів у Пикаличах, у Качмара Василя в Гвіську, у братів Зиблицевичів, у Доротяка, Макара, Булу, Циприлу, Геретяка, редактора Пеленського З. й ін. По переведенні ревізії всіх арештовано і відставлено до в'язниці окр. суду в Перемишлі. Деяких після переведення суд. слідства звільнено. Досі задержано у в'язниці: Дунаїв Осипа, Савчука Волод., Сенечка Осипа, Качмара Василя, Хробака Василя, обох братів Кебузів, Доротяка, Макара, Булу, Циприлу, Геретяка і ред. З. Пеленського. Переважна частина арештованих — це студенти університету Ревізії й арештування перевізть поліція в Перемишлі й околиці дальше. Арештованим закидають злочини публ. насильства і злочинне ушкодження чужої власності. Дієлючі причини арештування годі збагнути. В справі арештованих інтерв'ювали досі посланих д-р Загайкевич і Зубрицький та адвокати: д-р Рибак і д-р Хробак. Слідство веде суддя д-р Медгер. Арештування ці, що мають характер масових, розпочалися після того, як невідомі справники вибили шибки в перемишльській „Ризниці“ і в лікарні д-ра Войтовича.

Побіда англійського уряду.

Англійська преса повідомляє, що в пазаті послів обмірковувано справу проєкту уряду про поборювання безробіття. Представники лівиці атакували уряд і доказували, що комісія для ліквідації безробіття під провозом Томаса досі нічого позитивного не зробила.

Болдуїн боронив комісію для поборювання безробіття доказуючи, що це безробіття можна звідувати тільки протягом кількох літ.

Льюїс Джордж чинив, що справа безробіття не представляється так трагічно, як це думає лівиця. Уряд зробив дуже багато для поліпшення долі безробітних і в недалекому часі всі безробітні найдуть працю.

Після цього промовляв міністр Томас, доказуючи, що у справі безробіття вина уряду менша, як це говорять представники лівиці.

Після дискусії ухвалено залишити у справі безробіття плян Томаса і уряду і таким чинном ця дебата закінчилась повною перемогою уряду.

Засідання німецького парламенту.

Дня 22. грудня німецький парламент вирішував наглі справи, які мусіли бути позагоджені ще перед святами, щоб то справу „зофортпрограму“ і справу митних оплат та справу закону про фонд уморення довгів. Цю останню справу ухвалено одностайно в дусі пропозиції уряду. Парламент радив до 2 години по півночі. Закон про підвищення митних податків ухвалено 311 голосами проти 40 голосів опозиції. Цей закон входить в життя від 1. I. 1930.

Французька програма роззброєння.

Французький уряд вислав англійському урядові свою програму роззброєння Європи. Ця програма має такі точки: 1) морське роззброєння в тільки частиною загального роззброєння; 2) узброєння Франції мусить відновити можливість її оборони; при роззброєнні держав треба брати під увагу їх географічне положення та відношення до їх сусідів.

Ця програма буде вислана також до Японії та Італії.

Із чехослов. парламенту.

Дня 21. грудня у парламенті Ч. С. Р. розпочалася велика нарада у справі заяви чесько-словацького уряду. У цій нараді забирало голос понад 40 послів. Палата послів голосами представників усіх послів окрім комуністів одобрила внесок президента міністрів у справі опадності в державних видатках та регуляції платень державним урядовцям і залізничникам. У дискусії говорив між іншими соціал-демократ Бродецький і народний соціаліст Тучний. Підчас промови цього останнього комуністи почали велику обструкцію, яка тривала майже 10 хвилин. Після обструкції промовляв комуністичний посол Готвальд, який доказував, що всі соціалістичні послы стоять у наймах буржуазії.

З нагоди свят дальші наради парламенту відложено.

Демонстрації в театрі у Букарешті.

У „Національному театрі“ в Букарешті прийшло до бучі з приводу одної французької пьєси Роберта Де Фларса, де висловлено сильні симпатії для Ромуни. Ромуські націоналісти почали підчас вистави протестувати проти того, що головну роль грає акторка-живілка. Крім вигуків почали кидати смердячі бомби. На виставі був присутній французький амбасадор і обурений полинув сажу. Відповідні ромуські органи будучи привезені виправдуватись перед Францією, що допустили до такого скандалу.

3 життя наших установ.

Зїзд українських купців і промисловців.

Рада „Союзу Українських Купців“ скликала з нагоди 5-ліття існування цього Союзу на день 25. грудня Зїзд українських купців і промисловців. Зїзд відбувався у салі т-ва „Весіля“ із такою програмою: 1) реферати; 2) дискусії та резолюції; 3) замкнення зїзду.

Наради зїзду відкрив голова „Союзу Українських Купців“ радник Григорій Гануляк, після чого секретар п. Д. Конох прочитав привітти від різних українських установ та окремих осіб. Дальше слідували реферати: п. Дм. Коноха: Значіння організації купецтва; 2) М. Голубець: Історія українського купецтва; 3) посол Д. Палій: Торговля і промисл у національному житті; 4) д-р Ст. Біляк: Купецтво і промисл після світової війни; 5) проф. Ів. Ченіца: Реклама в розвитку торгівлі і промислу.

Загальна думка рефератів та провідна ідея зїзду висловлена у привіт голови Союзу п. радн. Григорія Гануляка: „Коли в нас була своя князівська держава, тоді процвітала в нас торгівля, а наші купці були відомі в цілм світі. Сьогодні, хоч і важко нам воскресити в цілості наше славне минуле, то прийшовши до переконання, що не станемо модерною нацією доки не створимо сильного середнього стану, цього мішанства і доки тим чином не одлауємо м.ст. ми взялись до розвитку нашої торгівлі, до організації купецтва. Ціль нашого зїзду — обмірковувати справу дальшої успішної праці, в тім напрямі, щоб весь промисл і торгівля нашого краю опинилися в українських руках“.

У зїзді взяло участь понад 160 купців, між якими найбільша кількість із провінції та багато гостей і представників українських організацій зі Львова.

3 театру.

Виступ п. Кульчицької у „Княжні Шкаго“.

У нас вже була замітка про виставу нової оперетки Кальмана п. з. „Княжна Шкаго“ зараз після її прем'єри. Там і зазначено, що титулову партію співають на переміну п. Германіана і п. Кульчицька. Нині хочемо сказати кілька слів про новий успіх нашої землячки на сцені міського театру.

Без сумніву досягнула п. Кульчицька в партії Мері дуже поважний успіх. Працюючи інтенсивно над вишколенням та ушляхотненням свого гарного голосу, а не менше й над поглибленням своєї сценічної гри, п. Кульчицька станула тим разом справді на висоті завдання. Своім металічним сопраном вона орудує нині свободно й легко, високі тони атакує сміливо, а переходи її від форте до п'яно і навпаки просто мистецькі. Таксамо сценічна гра п. Кульчицької, що давніше лишала дещо до бажання, виявляє тепер багато свободи і є, можна сказати, без заміту. Словом: і своїм свіжим, сильним голосом і інтелігентною грою завоювала собі п. Кульчицька в „Княжні Шкаго“ симпатію всієї публіки, що після кожної її появи на сцені витала її гураганом оплесків.

3 Союзу Українок.

Склад Головного Відділу Союзу Українок, зібраного на загальних зборах 7-го дня 23. XII. 1929, такий: голова: пос. Мілена Рудницька; члени: О. Шепарович, сен. О. Кисілевська, Е. Макарушкова, І. Шахова, М. Колтунюкова, д-р Дарія Дзєровичева, д-р Софія Парфанович, Е. Тишинська, А. Палій, Катря Гриневичева, М. Мришівна, Н. Войнаровська і п.-в. Приймівна.

Докладне повідомлення зі зборів подамо в найближчих днях.

НОВИНКИ

— **Архів живих мов у Празі.** При чеській Академії Наук у Празі зорганізовано „Архів живих мов, чеської, словацької й української“. В цьому Архиві знаходиться 14 фонографічних плит, на яких скоплено 14 говорів української мови на Закарпатті. Ці фонографічні записи виконала французька фірма „Пате“ під проводом професора університету в Парижі Пернота і праського проф. Хлумського. Дальші записи із діалектів української мови на Закарпатті має виконати професор з Ужгороду д-р Ів. Паневіч.

— **Президент Масарик римському папі.** Президент ЧСР Масарик вислав римському папі із загоди 50-ліття його священства привітальну телеграму такого змісту: „Його Святості, Папі Пієві XI, в Римі, Ваша святість святкує ювілей свого священства. Я розумію ті почування, що у Вашій душі будить цей ювілей. Хай Бог береже Вас довго при житті для Вашої високої і відповідальної ролі. Т. Г. Масарик“.

— **Бувший чекіст про більшовиків.** У Берліні вийшла книжка б. чекіста Володимира Орлова п. н.: „Вбийці і провокатори“. У цьому творі розкажний чекіст у найчорніших барвах малює життя в СРСР та з оглядом говорить про роботу чекістів, яких уважає звичайними катями, садистами і кровожадними гіенами. На думку Орлова цілий адміністративний апарат СРСР держиться на сітці сплетеній зі шпівнів, обманців і провокаторів. Між іншими пікантними історіями, які Орлов оповідає про більшовиків, сенсацияне є твердження, що більшовики сфальшували навіть тіло покійного Леніна, бо сам Ленін помер на таку недугу, яка розкладала його організм і забальзамувати його було неможливо, тому до труни Леніна вложено трупа якогось червоноармійця, подібного до Леніна, а самого Леніна похоронено в землі, а не в мавзолеї. Цю маніпуляцію мав перенести харківський лікар Абрекозов, якому загрозило карою смерті, якщо зрадить цю тайну. Очевидно всі ці інформації б. чекіста треба прийняти з великою резервою, бо всі ці розкажні більшовики попавши за кордон, стараються опублікувати якнайбільше сенсацийних вістей про СРСР, не дуже дбаючи про їх точність і вірність.

— **І вона спішила умирати.** У Відні закінчила життя самовбивством 86-літня бабуня, Фрузя Вернер. Вона кинулась із IV. поверху через вікно на тротуар і не тільки що згинула на місці, але ще й потурбувала одного купця, досягнувши ногами його голови підчас упадку. Фрузя Вернер була колись досить відомою п'яністкою і була дочкою оперового співака. В останніх часах ця старушка жила в нужді і це довело її до самогубства.

— **Цивільні шлюби в Празі.** В столиці ЧСР зростає кількість цивільних шлюбів шораз то більше. Дня 21. грудня ц. р. шеф бюро цивільних шлюбів при мєрієраті у Празі д-р Сobotка повинчав від 8. год. рано до 2. год. попол. 18 пар. Чеська преса пише, що цього дня д-р Сobotка взяв рекорд, бо досі не було ще випадку, щоб за один день поладжжено у Празі стільки цивільних шлюбів.

— **Землетрус у Софії.** В столиці Болгарії запримічено легкий землетрус, який не спричинив жадного нещастя. Землетрус цей був вечером у год. 10, дня 21. XII.

— **Воронов в Індіях.** До Бомбаю приїхав відомий спеціаліст відмолоджування людей д-р Сергій Воронов. Він переїхав цілі Індії, відвідав визначних індійських політичних та культурних діячів, яких старався приєднати для своєї справи відмолоджування й поліпшення людської раси при допомозі переціплювання железів. Воронов найдовше задержався в провінції Кольомбо, звідки він привозить до Європи транспортом малі, потрібних йому для операцій людських железів. На запрошення французького уряду відвідає також Індокінію.

— **Арештування в Югославії.** Зі Загребу повідомляють, що в зв'язку з викриттям тайної хорватської організації, в цілій Югославії арештовано багато осіб. У Загребі вештовано про-

відника селянської партії Володимира Мачка. Слідство виказало, що він був ініціатором плянованого замаху на поїзд, в яким мала їхати делегация льовлян до уряду хорватів із гратуляціями до короля з нагоди його іменни. Арештовано також посла хлопської партії Елязіша і полковника Бобіча за плянований бомбовий замах у катедрі підчас богослуження за здорвля короля.

— **Ще один царевич.** Від часів убиття російського царя і його родини, майже що-року по Європі кружляють вісти, що в цьому або в там-тому місті явився якийсь царевич, що нібито уратувався підчас розстрілу царської родини більшовиками. І ось тепер європейська преса заговорила знов, що у Багдаді арештовано якогось мандрівника, що називає себе сином російського царя Миколи II. До Багдаду приїхав він із Персії, а до Персії дістався з Росії, де нібито був цілих 10 літ замкнений у сибірських в'язницях. Російські емігранти в Багдаді запевнюють, що цей царевич справді надзвичайно подібний до портретів одного сина Миколи II.

— **Знов антисемітські авантюри на Мадярщині.** У високій торговельній школі в Дебреціні прийшло до бійки між мадярськими і жи-лівськими студентами. Причиною авантюри було те, що один мадярський студент їдучи поїздом, посварився з жидом та побив його так, що треба було поїзд спинити і покликати лікаря. Ректор хотів покарати напасника, тоді мадярські студенти солідаризуючись зі своїм товаришем покинули виклади, побили жидів і ангажили їх зі салі. Ця справа мала свій відгомін аж у Будапешті, звідки вислано представника міністерства для вислідження справи.

— **Безробіття в Англії.** Англійська преса повідомляє, що 21. грудня в Англії занотовано 1,302,000 безробітних. Минулого місяця в цій державі було 17,000 безробітних менше, але минулого року в грудні Англія мала 47,000 безробітних більше, як тепер.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла“, в замітці „Проти червоного терору“, зайшло кілька помилок. Так між іншими, що підписали в Берліні протест, є українське греко-кат. **душпастирство** (а не духовенство). Українська Громада в Брюсселі — це товариство, а не принагідний збір українців, тому „Громада“ пишеться великою буквою. Остання (IV.) резолюція українського студентства в Бельгії має звучати так: „заповідає рішучу й безпощадну боротьбу з комунізмом і з симпатиками більшовицького режиму (а не більшовицького комунізму).“

З Українського Гігієнічного Товариства у Львові.

Як охоронити дітей від туберкульозу?

Нижній, слабосилий організм дитини це найкращий, добре угноєний ґрунт для поселення та розвитку туберкульозних бактерій. Та розвиток цей не завжди відбувається зараз після зараження, себто тоді, коли туберкульозні бактерії адерлися в організм дитини, а тіле нераз цілими літами не даючи ніяких зовнішніх проявів, признак і доперва якийсь другий доволі сильний доплив туберкульозних бактерій або й інший який удар, що послаблює та виснажує цей організм, приводить до спалахнення давніх, притаєних огнищ.

Нинішня наука не сумнівається в тому, що туберкульоза молодого та дорослого віку це здебільша прилізнений, зовнішній прояв давно вже передтим існуючого зараження. Це — як каже Берінг — „останні рядки пісокни, зачатої ненькою або нянею над колюскою“. Тому то ніщо дивного, що охорона дітей перед туберкульозом сталася в останніх роках одною з найважливіших суспільних проблем усіх культурних країн та займає всі міжнародні та народні візди присвячені боротьбі з нею.

Якими шляхами повинна йти охорона дітей перед цією страшною недугою?

Перший шлях — **скріпіння оборонні сили дитини, вчинити її спосібною протиставитись недузі.** Зараження ще не є хворобою; до того крім спричинників хвороби — в даному випадкові туберкульозних бактерій, потрібні ще інші моменти, потрібний податливий ґрунт. Діти туберкуліків, пияниць, менше вартних одиниць вже в зародку приносять зі собою на світ нахил до туберкульозу або іншими словами, не мають досить тих відпорних сил, які би могли опертись заразкам туберкульозу. І такі діти в першу чергу підлягають у ранньому віці туберкульозі.

Що скріпляє оборонні сили дитини?

1. **Здоровий, достатній харч.** Харч повинен бути простий, а смачний. Всякого рода молока та його продукти як сир, масло, яйця, мясо, багато овочів та городовин, різні крупни, пшоно, картоплі, хліб найраше разовий — це найкращий харч для дитини. Замість цукру та шоколяди краще сирі або сушені овочі, замість чаю — молоко або какао з молоком. Всякі наїтки, що містять у собі хоч би краплю алякоголю, це отрута для організму дитини.

2. **Ясна, соняшна кімната.** Брудна, вогка, темна кімната, це вимріяний осідок для всякого рода хоробливих бактерій, а головно туберкульозу.

Це темна, вогка кімната, там напевне причаїлась туберкульоза. Великі, чисті, прозорі вікна без ніяких непотрібних прикрас, фіранок, це найбільше добро, яке можемо вчинити дитині. Треба дати доступ у кімнату сонішним промінням, які є найбільшим ворогом туберкульозу, а життєтворчими для організму дитини. У кімнаті утримувати чистоту та не счиняти пороку. Порох це подвійний ворог дитини. По-перше він переносить хоробливі заразки, а по-друге нарушує делікатну ткань легенів та зменшує їх відпорність. Тому війна порохові! Замітати кімнату мокрою шматкою, не навішувати по стінах килимів, бо вони затримують порошок і заразки; не тримати в кімнатах зайвих річей.

3. **Свіжий воздух.** В теплу пору повинна дитина більшу часть дня проводити на свіжому воздуху, в городі, саді, парку. Зимом поза проходами треба частенько вітрити кімнату. Гімнастика на свіжому воздуху незвичайно гартує та скріплює організм дитини. Вночі повинна дитина спати при відчинених вікнах. Пильно стежити треба за тим, щоб дитина віддихала носом, бо слюзізка носа затримує всякий пи і бактерії.

Велику користь приносять дитині т. зв. водюшні ванни, це є, коли дитина зовсім гола перебуває на дворі.

4. **Особиста гігієна та гартування шкіри.** Треба привчити безумовно дітей: ранком вставши і вечером перед сном мити холодною водою лице, шию, груди, плечі, руки; так само рано і ввечір перед сном мити зуби щіточкою і полокати уста і горло; мити руки перед кожною їдою; не дозволити цілувати себе старшим і ровесникам і самим нікого не цілувати; не їсти і не пити зі спільної посуду; не користати з чужої щіточки до зубів, рушника; не снитити пальців при перекидуванні листків книжки; любити чистоту, а гідитися брудом.

Другий спосіб всіма силами оберегати дітей від зараження.

Та само уважне життя і скріплювання оборонних сил організму дитини не відсувають небезпеки захоріння туберкульозом, якщо дитина буде виставлена на постійне ділення туберкульозних заразків.

Тому мусимо берегти дитину перед особами, близькими чи далекими, які є хорі на туберкульозу. Там, де є мала дитина, треба пильно уважати, чи хто з оточення не покашлює, а коли так, піддати таку особу лікарським оглядином. Часто-густо буває, що до дитини приймається няньку. Таку няньку треба безумовно передтим післати до лікарських оглядин. Не дозволити під ніякою умоовою своїм, знакомим, сусідам брати дитину на руки і цілувати, ані гратися з нею. Часто буває, що особа назверх здорова, рум'яна є рознощиком страшною зарази.

У Німеччині батьки вішають своїм дітям на шні таблички з написом: „не цілуй мене“. Так само не привчати дітей цілувати старших в руки. Не лишати дітей без догляду, не дозволити їм повазати по підлозі, брати до уст всілякі предмети.

Не брати дитини до спільного ліжка. Дитина мусить мати своє окреме ліжечко, утримане в відповідній чистоті.

Не давати дитині пити неварене молоко від корови, щодо якої не маємо певности, чи вона здорова.

Коли матір дитини є хора на туберкульозу, то вона не сміє кормити тієї дитини і взагалі краще би було, якби таку дитину перенести до своїх, де нема ніякого туберкуліка.

У Франції існують спеціальні товариства, що піклуються дітьми родичів туберкуліків. Вони-то забирають такі діти та поміщують їх по бездітних, здорових сім'ях, де вони перебувають до 13 р. життя. Вислід того такий, що смертність таких дітей зменшилась з 95 на 6%. Вкінці треба звертатись в кожному випадкові т. зв. катарів, побільшення залоз, покашлювання, підвищеної температури тіла дитини до лікаря, а тоді напевне оминемо неодиної несподіванич та вчас запобіжимо розвиткові хороби

Василь Куцик, студ. мед.

До господарської освіти.

Вписи до Господарсько-Садівничої Школи Т-ва „Просвіта“ в Миліванні.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові відкриває з 1. січня 1930 р. в господарській школі в Миліванні школу. Наука в школі товариства від 20-го січня до 20-го грудня кожного року. Навчання на основі програми затвердженої Міністерством рільництва в зимових місяцях, головним чином теоретичне, в літніх головним чином практичне. В шкільному році мають ученики лиш 10 днів перерви в часі Великодніх Свят.

Оплата за приміщення в шкільній приюті, прохарчування, опал і світло вносять 5 амер. доларів місячно; вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі є безплатна. Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на прийняття до школи 40 учеників з приміщенням в приюті і прохарчуванням під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мушени в віці 16—24 літ, що скінчили найменше народну школу;

2. Кожен ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 парі білизни, 4 ручки, 2 простирала, подушку, покривало і сінник (ліжка має школа).

3. Родичі чи опікуни ученика зобов'язуються письменно платити за утримання що місяця з гори.

Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа Т-ва „Просвіта“ в Миліванні п. Стриганці н/Дн. До зголошення належить додати останнє шкільне свідоцтво, посвідку родичів, що зобов'язуються платити за ученика і марки на 75 сот. на відповідь.

Про прийняття і день приїзду повідомить Управа Школи.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

Телефонічним абонентам до відома.

Комунікат.

Упрошені Народною Організацією українців м. Львова пп. інж. Павло Дурбак і к-р Іван Гига інтерв'ювали дня 7. грудня ц. р. у директора Польської Агційної Співки Телефонічної п. Спіра в справі прийняття поданих по українськи чисел бажаних телефонів. Вислід цієї інтервенції є такий:

Інж. Спіро поставився дуже уважно до цієї справи, признаючи, що тут маєтись до діла з певного роду змовою телефоністок. Бо коли трапити відразу на телефоністки, які розуміють по українськи і хочуть лунати з бажаним числом, то бажане отримання одержується. Однак коли перед тим одна-друга відмовила отримання під претекстом, що не розуміє по українськи, то тоді і ці (числа 15 і 54) кажуть, що по „руську“ не розуміють. Це вказувало

на змову і терор більше шовіністично настроєних телефоністок.

Інж. Дурбак і к-р Гига предположили Дирекції П. А. С. Т-а список телефоністок, на яких жалуються українські телефоністи або нейти. Дирекція обіцяла справу розслідувати і надати відповідні заарядження, які мають поправити ненормальні відносини. А якщо відносини всеж таки не покращали би — просила подати їй до відома день, годину і число телефоністки, яка не хотіла прийняти поданого по українськи числа бажаного отримання; тоді телефоністки ці будуть карані грошовими гривнями.

Річ тепер у тому, щоб українські абоненти схотіли трохи постояти за своїми правами і жадали отримання виключно по українськи, отримували собі всі числа телефоністок, які будуть домагатися подання їм числа „по польськи“, або не будуть їх лунати під впливом „не розумію“. З особливою увагою треба отримувати собі числа тих телефоністок, які при цій нагоді будуть робити різні уваги, як також отримувати ці уваги (телефоністам строго заборонено вдаватися в якінебудь розмови зі сторонами, а тим більше робити їм уваги). Далше — у випадку, коли телефоністка не повторить числа і получити фальшиво, або дасть сліпу лінію (кванка), або повторить число, а всеж таки повторить фальшиво, чи дасть сліпу лінію, треба зараз зголосити начальниці тел. станції ч. 717, або контролерці т. ч. О.

Буває, що телефоністки дуже невизначно подають свої числа, треба отже рішучо жадати виразного подання числа телефоністки словом „номер телефоністки“ перед поданням їй числа отримання, а коли вона подасть своє число, занотувати собі його і після одержання чи не одержання отримання, зголосити контролерці, що телефоністка ч... подає незрозуміло своє число. Як таких жалоб на телефоністку впаде кілька, то вона дістає грошеву гривню, або й тратить посаду, особливо за фальшиве отримання.

Свої записки слід щомісяця пересилати як жалобу до Дирекції Польської Агційної Співки Телефонічної, а копію Народною Організацією українців міста Львова, для еventуального використання цього матеріалу в дальших жалобах. Можна також передавати ці записки Народною Організацією, яка після зібрання їх і від інших установ та громадян, внесе їх до Дирекції П. А. С. Т.

Таким поступованням в дуже короткому часі приєвнолімо шовіністичні телефоністки до шанування нас і нашої мови.

Звертається увагу на одно: Не вільно робити телефоністам, ані начальниці чи контролерці, ніяких уваг, бо це може спричинити втрату абонаменту.

Дописи.

ДОБРОМИЛЬ. (Заборона оснування українського спортивного клубу „Богун“. — Староства карає членів виділу читальні

„Просвіти“ в Коневі за влаштування амат. вистави). На днях доручено гром. д-ру Остапові Утрискові, канд. адв. в Добромилі, письм. заборону Воевідства у Львові з 6. XI. 1929 р. оснування т-ва: Український Спортивний Клуб „Богун“ в Добромилі, хоч статут „Богун“ досі відносно відпущений зі статуту Українського Спортивного Клубу „Беркут“ у Перемишлі, який від ряду літ на підставі дозволу Воевідства у Львові веде свою діяльність. Кажуть, що заборона прийшла на підставі доносу тут. польського спортивного клубу, з якого виступили члени українці з хвилею завязання українського спортивного клубу „Богун“. — Перед кількома днями одержали члени виділу чит. „Просвіти“ в Коневі, громадяни: Гриць Глухий, Андрій Максимак і Микола Якимичин, письм. оречення староства в Добромилі з 18. X. 1929 р. Ч. V. 167/29, яке, признаючи винними всіх трьох громадян за переступство з §. 2. розп. мін. з 25 XI. 1850 р., „popelnione przez nieprawne zwołanie zaproszonych widzów na odbyć się mające przedstawienie amatorskie w domu prywatnym w Koniolewie, — засуджує їх на гривню по 20 зол. або по 2 дні арешту. Від цього оречення внесли ці громадяни спротив. Усі три вони як члени виділу читальні „Просвіти“, а разом аматорського гуртка при читальні, влаштували аматорську виставу цензур, пєси п. н. „Пташка щастя“, про що повідомили аж на два тижні перед тим староство. Щойно в останній хвилі перед самим початком вистави дня 26. V. 1929 р., коли вже кімната, в якій мала відбутись вистава, була по береги виповнена гїстами, привіс постерунковий поліції письм. заборону і тоді нарід розійшовся домі. Це дало причину поліції зробити донос до староства, яке згаданих громадян покарає.

Свій.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Осип Назарук: „Роксолана“, жінка халіфа й падишаха Сулеймана, великого завойовника і законодавця. Історична повість, ст. 302. Львів 1930. Накладом „Нової Зорі“.

„Фата Моргана“, з сільських настроїв, драма на 5 дій. За оповіданням Мих. Копюбинського на сцену переробила Антоніна Матуліва. Львів, 1930. Накладом Видавничої Співки „Книжка“.

„Неділя“, календар-альманах на 1930 р. Річник I. Львів, 1929. Накладом Видавництва „Неділя“. Стор. 216 + 16 стор. оголошень. Форм. 4°. На зміст альманаху складаються: відомості з географії, астрономії, геології, а далі відомості про Україну й її населення оповідання, поезії, історичні огляди та обширний історичний матеріал.

НОТИ:

В. Безкоровий: „При ялинці“ збірка коляд на фортеп'я. Тернопіль-Львів 1929. (В збірці є 16 коляд).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Садя Ремісничої Палати, пл. Стрілецька):

Четвер, 26. грудня, год. 3. попол. Чорт (Мольєра).

Четвер, 26. грудня, год. 7:30 веч. Несподівання (Розтодорського) прем'єра.

Великий Миський Театр:

Четвер, 26. грудня, год. 3:30 попол. Артисти.

Четвер, 26. грудня, год. 7:30 веч. Книжка Шіаго.

П'ятниця, 27. грудня, година 7:30 веч. Книжка Шіаго.

Субота, 28. грудня, год. 3:30 попол. Чудодійний перстень (представлення для дітей і молоді).

Субота, 28. грудня, година 7:30 веч. Книжка Шіаго.

Малий Миський Театр:

Четвер, 26. грудня, год. 3:30 попол. Коломні адіці.

Четвер, 26. грудня, год. 7:30 веч. „Процес Мері Деген“.

П'ятниця, 27. грудня, год. 7:30 веч. „Щодня в 5-й“.

Субота, 28. грудня, год. 7:30 веч. „Щодня в 5-й“.

Театр реві „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Четвер, 26. XII., „Львів у ночі“: дві вистави: год. 7:30 і 9:30 веч

Кіна.

АПОЛЬО: Нові ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

КАСНО: Книжка Ольга (Гарі Лідтке).

КОЛЬОСЕЙ: Князь у неволі (Том Мікс).

ЛЕВ: Нові ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

МАРУСЕНЬКА: Щораз скорше (Гарольд Льюїс).

ОАЗА: Найгарніша жінка Парижа.

ПАЛАС: Заукова фіалка „Білі тини“ (Діється на Полінезійських островах).

ПАН: Арабська авантюра (Дві арабські ночі).

ПАСАЖ: Чорний ідеал (Vivian Десмонд). Тиждень Пата та Гомонта й американська комедія.

СТИЛЕВ: Білі ночі (Ляра де Пляте).

ФАТАМОРГАНА: Венер (Констанція Талімонді).

ХИМЕРЯ: Роман графині Л.

УТІХА: Пат і Патагон, їх герої.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Значайні Загальні Збори жіночої промислової спілки „Труа“, кооперативної з обмеженою порукою у Львові, відбулися в п'ятницю дня 27. грудня о 5-й год. вечером в львівській кооперативній: Львів, Ринка ч. 39. в слідуючому порядку нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльності Управи за час від 1/7 1928 до 30/6 1929. 4) Звідошення Контрольної Комісії. 5) Затвердження бізнесу і удрілення абсолютної. 6) Розділ чистого зиску. 7) Вибір з уступаючих членів Надзірної Ради. 8) Внески і запити членів. — Надзирна Рада. 1158 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО бувш. лікар заграничних клінік, спеціаліст шкірних, венеричних і сексуальних хворіб та лікарської косметики ординує від 8—10^{1/2} 14—18. в неділі і свята від 10—11. Гірське сонце. Вапофор. Діатермія. Криотерапія. Сепараткові почекальні. ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826 Телефон 65—87. 41—7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п. Спрощення зитяючихся зубів пльок-букання й винищення зубів, без болю. Штучні зуби з калічку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінцій полагодується в найкоротшому часі. II. 1. Урядовим і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. Тел. 65—73.

Поручаємо

всілякі тартакові матеріали, як і смерека — ялиця так столярські, як і будівельні. Тартак ЗАРВАНІЦЕРА 945 в КАЛУШІ. 8—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКІ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків айт з найліпшої сторони знає фирма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. 1002 26

Ширіть наш часопис!

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів, —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 8 шв. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

До наших читачів і прихильників.

Дня 14. січня 1930 р. мине 50 літ від заснування „Діла“. Дня 14. н. с. січня 1890 р. появилася перше його число. Від хвили своєї появи по нинішній день сповняє „Діло“ невтомно і без перерви важкі національні обов'язки без огляду на такі чи інші обставини. За п'ятдесят літ пережило воно багато. Переживало хвили великих народніх здвигів, підйомів національних сил, так само як часи розчарування, пригноблення, а то й зневіри. „Діло“ все боролось зі зневірою, все ширило віру в великі національні сили українського народу, все стояло на сторожі його прав, все тримало високо прапор національної української гідності.

„Діло“ п'ятдесят літ було проповідником всеукраїнськості, було тим огнищем, в якому зосереджувалися національні бажання всього українського народу з над Дніпра і Дністра. Воно було живим і видимим зв'язком всіх українських земель, усіх їх національних діячів, було тією сочкою, що відбивала та увіковічнювала в собі кожний як відроджувальний так і відемний порух українського національного організму. „Діло“ накінець було і є лучником українського населення на наших західних землях з великим, широким світом, з його культурою та з його добутками.

Все те дає нам право звернутися до всіх наших читачів і прихильників з закликом, щоби вони підтримали „Діло“ морально та матеріально і в 1930 році, як його ювілейному році.

Наші важкі обставини, що все зневолювали нас до завзятої боротьби за само існування, не дали змоги розвинути як слід і нашому, самотньому нині щоденникові. Наслідком цього не можемо обіцяти надто багато нашим читачам і в ювілейному році. Та всеж по змозі наших сил будемо старатись поліпшити наш щоденник і зробити його живішим та цікавішим. Перш за все постаралися ми про те, щоби зв'язатись тісніше з широким світом. У 1930 р. будемо мати сталих кореспондентів у Парижі, Римі, Берліні, Женеві, Відні, Празі та в Варшаві. Нема сумніву, що газета значно оживиться оригінальними дописами з великих європейських столиць.

Крім цього будемо друкувати оригінальні українські та перекладні з чужих мов літературні твори (повісті й оповідання) у фейлетонах, які потім будуть появлятися в окремих відбитках. Точно знавауючися зі всіх зобов'язань до „Діла“ передплатники діставатимуть ці книжкові відбитки в нагороду.

При кінці ювілейного 1930 р. появиться поважна своїм об'ємом Історія „Діла“. Частину накладу цієї книжки призначуємо теж на премію для своїх передплатників.

В 1930 р. будемо мати і постійних кореспондентів у всіх більших осередках нашого краю. Досі мали ми постійного кореспондента тільки в Луцьку. Через постійних кореспондентів з місць побільшиться значно внутрішньо-інформаційний відділ нашого щоденника, а всі читачі матимуть оригінальні й джерельні дані про цілість нашого національного життя на всій українській національній території під Польщею.

Не зважаючи на всі труднощі та важкі господарські відносини, ми докладемо всіх зусиль, щоби наш щоденник поставити на якнайкращий рівень. Все це робимо в надії, що українське громадянство належно оцінить наші заходи і знову нас підтримає. Ми бажалиб, щоби в ювілейному році наш щоденник найшов таке поширення серед українського громадянства, яке спричинилоб бодай подвоєння його об'єму та заснування при ньому окремого безплатного літературно-наукового, ілюстрованого додатку. Хочемо вжити, що це станеться, що найдемо належну підтримку серед наших читачів, прихильників і серед усього українського громадянства.

Вчіть своїх дітей ошадности

і постарайтеся для них о пушку

і книжку ошадности

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“

у Львові вул. Руська ч. 20.

Подумайте!

Чи може бути кращий і практичніший дарунок на С В Я Т А, як

КИЛИМ

з фабрики М. ХАМУЛИ!

Одинокий склад на Львів: пл. Трибунальська ч. 1. (Увага на адресу!) 1161 1—1

У безвихідних труднощах.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 20. XII. 1929.

I.

Помітне враження викликає в тутешніх політичних колах звістка про вислід останнього голосування в льондонській палаті лордів: уряд Мекдональда вівся вирятуватися більшістю всього тільки вісьмох голосів, більшістю, над якою зрештою англійці покимвують головою. Це успіх? Чи може невдача? Несподівана перемога? Чи Пирова перемога? Обіцянка нового пайму? На який час? Чи може початок кінця?

Воно — все те одночасно, та й ще дещо інше. Бо на все можна знайти аргументи рівної вартості. Одна з тутешніх радикальних газет вперся, що саме радикали найгостріше виступали проти урядового проекту закону про копальні тому, що пропозиція це (Ллойд Джордж клеймив його як „неймовірно лихе“) занадто помірковане, навіть боляче, та й що треба би вдарити куди сильніше перестарілу організацію англійських вуглевих копальень, аби їх штовхнути на шлях до відновлення методу і апарату продукції. Та побачимо, що підіє Ллойд Джордж, якщо ще колись дійде до влади.

II.

Що-б там і не було, а хвилювало небагато — і міністерство Мекдональда було-би провалене. „З бідою вирятувати з розбиття“, кажуть у таких випадках англійські моряки. Немає сумніву, що противники робітничого уряду та і нарешті вирятували цих вісім голосів більшості на те, щоби залишити уряд, правду, при житті, але при житті ослабленому й приниженому. Була, значить, комбінація, а не боротьба.

В цьому моменті опозиція не має найменшого інтересу новалити існуючий уряд. Часи ще не дозрили до коаліції консервативно-ліберальної — коаліції для виконання уряду, а не для ведення опозиції. Рано ще вертатися перед виборцями, щойно після семи місяців від виборів; ілюзія англійського народу ще занадто жива, і нові вибори в цій хвилі дали-б імовірно абсолютну більшість робітничій партії.

Виконання репрезентативної системи в країні, яка системою цю вдумала, полягає сьогодні в маневрах, щоби виставити проти Мекдональ-

да саме стільки опозиційних голоів, скільки треба, щоб він зляп, що держать його в руках, але не стільки, щоб він міг уступити. Якби парламентарні „паганячі“ („whips“) опозиції були помітили на кілька голосів, то штука була-б не вдалася, уряд був би провалений і неминучі нові вибори дали-б робітничій партії справжню більшість: саме це не бажане противникам.

III.

Таким чином прийшлося пропустити, боляче провізорично, закон „неймовірно лихий“, щоб не викликати криз; прийшлося нарадити країну на нові заколоти в промислі, щоб тільки обміняти заколоту в політиці. Свідомо сфальшовано т. зв. закон свободної гри сил в інституційних конституційних і парламентарних.

Усе те являється зрештою тільки однією з подробиць, одним із симптомів того глибокого соціально-політичного незоманяння, в якому Англія бється під своєю „любідною“ війни, який не зменшується, а росте і якому розв'язки — навіть теоретичної — досі ніхто не вигадав.

Щось два чи три роки перед 1914 р., коли Англія — в повному розквіті соціальних і економічних гараздів — неспокійним і задрим оком дивилася на постійний зріст німецької флотії, воєнної й торговельної, і німецьких експортів, — одна з британських адміралів у прилюдній розмові сказав був між іншим фразу, яка в своєму часі викликала багато шуму на цьому й тому боці каналу і яка була однією з тисячів „причин“ світової війни:

— В тому благословенному моменті, коли німецька флотія озиралася нарешті на діл моря, не буде на світі ні одного англійця, який від самого цього факту не стався би багатшим...

Кілько то разів повторялася вашому кореспондентові ця фраза, ця нещаслива фраза, у пам'яті: коли наочно бачив у Лондоні поступаюче зубожіння людей і вулиць, і коли читав що-раз нові відомості й дати про важку — здається, безнадійну — соціально-економічну недугу, серед якої бється велика англійська нація — велика, може найбільша й найбільше гідна подиву в усіх великих націй нашого віку...

Справа православної церкви.

Скликання Собору Православної Церкви в Польщі.

Про тяжке положення Православної Церкви в Польщі говорилось і говориться багато: його признавали не лише православні, але й іновірці. Вже убивство митрополита Юрія, доконане одним з найвищих православних єрархів архимандритом Смарагдом, вказувало на ненормальний стан у вищих сферах церкви, а проголошення автокефалії вважалось майже більшістю вірних за акт некапоічний і викликало навіть маленький, але грізний для цілості церкви, розкол: повстала на Виленщині „древля православна церква“, душою котрої був знавць догм і бувший ректор семінарії сенатор Богданович. Всі пам'ятають, яке обурення серед православних викликало розпорядження Синоду про випровдження нового стилю, який то акт показав, що верхи не знають пізів, ні їх психології. Справа українізації та білорусизації богослужбової мови в церкві виказала хиткість поглядів на цю важку справу вищої церковної влади і закінчалась несподіваною анатомією проводячої українізації д-ра Річинського. Не-

задовго перед анатомією бувшого члена митрополітальної Ради. В системі правління немає зовсім характерної для православ'я соборності: єпархіальні справи вирішує Консисторія, яка складається з чиновників, поставлених церквою, і при тому в величезній більшості заважних русифікаторів; з такої консисторії рідко духовенство дуже не задоволене, вважає її за чужу, ворожу; благочинні також не виборні, в більшості думають лише про те, як би прислужитись владі.

Ненормальний стан церкви тяжко мотивується на православ'я. Сильно поширюється сектанство, а в останні часи навіть т. зв. „унія скідного обряду“, хоч всі добре знають, що ця „унія“ ніщо інше, як новий засіб польонізації. Нині вже є 24 парохій „сх. обряду“ (на Виленщині — 6, Полісся — 7, Підляшшя — 8 і Волині — 5).

Про правне положення церкви нема що й говорити: про це писалось вже багато, про це говорили наші посли попереднього й теперішнього

ПРИПІТЬ ПО

зимові паньчохи в десені,
рукавички, шкарпетки,
свєтери,
шали,

Ситівиці карли „Tetorn“

до української галантерейної торгівлі

„GENEWA“ Д. Конюха
П'ЯВІВ, Ринок ч. 37. (побіч „Народ. Торговлі“).

сойму в промовах з трибуни, в інтерполяціях і внесках. Пригадаємо лише, що досі немає конституції, не внесено декрету з дня 16. грудня 1921 р. в справі примусового державного заряду, який то декрет перечесть арт. 113 конституції (цей декрет скасував приватну власність у відношенні до майна прав. церкви). Уряд передав багато церков і церк. майна римо-католикам (в одній тільки Холмщині висвячено на костели 147 церков), запечатав силу їх (на Холмщині — 133), а в останні часи запечатковано розбірки церков (Дуб, Ужана, Павлопіль, Кивовець і т. ін. — всього від часу війни зруйновано 51 церква).

Апострофом всього внесення до судів позивів зі сторони римо-кат. консисторій про „ревіндикацію“ понад 600 прав. церков і церковних об'єктів на тій підставі, що сто літ тому вони були уніятські (про те, що до 1596 р. були вони православні мовчати!).

Такий невідрадий стан православної церкви сильно трівожить православних, які добивались скликання Собору; навіть вища церк. влада кілька разів зверталась до уряду з проханням полегшити скликання Собору, але уряд доволу не давав. Нарешті 16. грудня ц. р. оголошено постанову Синоду про скликання Собору на 12. лютого 1930 р. Ця постанова має величезне значіння для православних.

Не зважаючи на те, що програма праць Собору не обіймає всього того, що необхідно було б обговорити, що ординація виборча не задовольняє нас, — поминавши все те, участь у Соборі ми повинні ваяти. Висловились за це на своїх нарадах 20-го і 21-го грудня „Парламентарна Комісія Оборони Церкви“, — яка приступила до підготовки праці. Про бойкот Собору говорити не можна: положення православної церкви в таке, що треба знайти спосіб її оздоровлення й розвитку. Тому то ми, православні українці на Собор підемо.

Собор скликано на 12. лютого; продовжитись він зо два тижні. Складатиметься він з клиру та мирян на паритетних підставах (різне число ду-

ховенства й світських осіб). 12-го січня відбу-
дуться вибори в парохіях під головуванням па-
стоїтелів; вибирати мають право мушні й жін-
ки, починаючи від 21-го року, які виконують о-
бавляки сповіді і причастія, не були карані за
крадіж, обманство, присвоєння чужого майна,
утаєння краденого, купівлю краденого і т. ін., не
живуть на віру, не пообавлені св. Причастієм і
святеничного сану. Вибирають вони анонім себе
осіб (виключно мушні, понад 25 літ, що відбули
в останньому перед виборами великому пості спо-
від), зі скільки осіб в даній парохії складається
клир (якщо, скажім, в парохії є священник і дяк,
посвячений у чтеці, — то вибирається 2-х ми-
рян). Спосіб виборів (таємний чи явний) зале-
жить від парохіян. Вибрані миряни, як також усі
члени клиру, 21-го січня віддаються на
благочинницьке зібрання, на якому таємним го-
лосуванням вибирають: клирики окремо 2-х, а
миряни окремо 2-х. Всі вибрані 28-го січня ідуть
на повітовий з'їзд, де вибирають таємним голосу-
ванням по трьох виборців (окремо вибирають
клирики, а окремо миряни). У Варшавсько-хол-
мській єпархії, де в повіті є одно благочиння, по-
вітових зібрань не буде, а вибрані на благочинни-
цьких з'їздах ідуть просто на єпархіальні з'їзди.
Вибрані на повітових, згідно благочиннич.
з'їздах виборці збираються 4-го лютого на єпархі-
альні з'їзди, де таємним голосуванням вибирають
уже членів Собору (знов клирики і миряни окре-
мо). Варшавсько-холмська єпархія вибирає 4-х
клириків і 4-х мирян; Волніська 12 клириків і
12 мирян; Виленська 4-х клириків і 4-х мирян;
Гродненська 4-х клириків і 4-х мирян; Польська
6 клириків і 6 мирян.

Крім вибраних на єпархіальних з'їздах чле-
нами Собору є: всі єпархіальні і вікарні єпископи
(1х 5); благочинні мужеських та жіночих мона-
стирів в кожній єпархії; намісник Почаївської
Лаври й один вибраний Лаврою монах; всі єпар-
хіальні місіонари; протопресвітер військового ду-
ховенства; ректори Кремінської та Виленської
духовних семінарій; два вибрані православним
богословським відділом Варшавського Універ-
ситету професори; секретар Синоду і завідувач
правним відділом Синоду. Відкриває Собор і го-
лодує на ньому митрополит. Постанови Синоду
без згоди на них митрополита з Собором єписко-
пів не мають сили; якщо Собор єпископів при-
знає, що постанова Собору перечесть „слову Бо-
жому, канонам чи преданню Церкви“, то така по-
станова ставиться ще раз на перегляд Собору, а
коли Собор підтвердить своє рішення, то воно не
буде обов'язувати і може бути внесене на розгляд

слідуючого Собору. Собор вибирає таємним голо-
суванням двох віцепредсідників (одного з клири-
ків, а одного з мирян), секретаря і трьох поміч-
ників секретаря. Собор вибирає Комісії, предсід-
никами яких є єпископ або вибраний Комісією
протоієрей. Діла на Собор вносяться Собором
Єпископів, Комісіями і членами Собору (треба на
внесенню не менш 10 підписів). Представників
преси допускає Президія. Ніяких прохань та за-
жалень вірних Собор не приймає. Програма
Собору:

1) Вірність православних християн Польщі
Святій Православній Східній Кафолічній Церкві;
а) єдність поміж єпархією та віруючими; б) скріп-
лення внутрішньої церковної дисципліни; в) про-
тиставлення уніятській аганді та сектан-
там; г) справа судових позовів та міропринят-
тя, заявних з ними; д) збереження існуючих па-
рохій, встановлення закритих та відкриття нових
згідно з потребами церковного життя.

2) Правне положення Православної Церкви
в Польщі: а) юридичні підстави сучасного поло-
ження Прав. Церкви в Польщі; б) фактичний
стан, що витворився на підставі практики; в)
стан майна Прав. Церкви в Польщі.

3) Церковна освіта та навчання релігії: а)
духовна освіта; б) навчання релігії; в) просвітна
діяльність духовенства; г) православна місія.

4) Церковне благочестя та благодійність: а)
церковні Братства; б) церковні Попечительства; в)
монастирі та монашество; г) парохіальне життя.

б) Православне духовенство в Польщі, його
матеріальне та правне положення.

В. Косоноцький.

Антибільшовицький рух на Рад. Україні.

Із Риги прийшли відомості, що недалеко
Жмеринки появилася селянський повстанчий за-
гін, який вночі напав на Жмеринку, розстріляв
кількох визначних комуністів і забрав усі гроші
із державного банку. Для ліквідації повстанчого
загону з Києва вислано окремі військові від-
діли, який прогнав повстанців у напрямку на
Вашпирку.

Також у районі Винниці появилася повстан-
чі ватаги, які 4 дневною битви розбили більшо-
вицьке військо і примусили його відступити до
Винниці.

У самій Винниці панує паніка, бо повстанці
мають намір захопити це місто у свої руки.

ГАСТОН ГІНО.

Протест проти казки.

Я, Фред Фарфад, ученик другої класи гім-
назії імені Радіге, в своїм особистім імені й в іме-
ні своїх свідомих свого класового становника, зор-
ганізованих товаришів підношу сьогодні прапор
революції.

Проти кого? Проти наших родичів!

Не хотіти їх образити, твердо, що вони є
заведомо великими ретроgrадами. Вони захоплю-
ються навіть дрібницями: воздухоплави, промін-
ня „Х“, рад, радіо і т. п., це вже в них щось над-
звичайного. А нам це все байдуже. Чи ті так за-
ва-лі „дива“ є також „дивами“ для нас? Вониж були
прецінь уже, коли ми прийшли на світ.

Але не в тім наша головна журба. Робимо
повстання тому, що в тім часі, коли йде поважна
революція в усіх ділянках, нас все ще далі вважа-
ють маленькими дітьми. Ми філософи, вчені й
спортівці. А тимчасом наші батьки поведуться з
нами так, начеб ми були ще в пеленках. Це не-
стерпне! Цього не можна ніяк погодити з нашою
повагою! Що вони знають про нас, про нашу зма-
гання, про наші бажання, про наші духові по-
треби? Дуже мало... Отже вони під покривкою
приємної забави в дільних хвилях дають нам що?
Кажучка з образочками! Це нас сильно пони-
жає. Образочки? Нам? Протестуємо з усієї сили
проти такої поведінки з попереднього століття.
Тим більше, що ті славні казки, якими мабуть за-
хоплювалися наші бабки, є крайню смішні. Тепе-
рішня молодь мусить прогнати відповідального
автора тих казок. Коли наші вчителі відмовля-
ються нас зрозуміти, ми самі зуміємо оборонити-
ся й збойкотуємо ту нестерпну людину.

Ми лавно обжаловуємо п. Шарля Перо, члена
французької Академії Наук, в неморальності.
Між іншим його „Михальчик-пальчик“ є архитво-
ром, або радше непрониючим пам'ятником край-
ніх дурниць. У тім оповіданні є лише помилки,
неможливості, дурниці й злочини. Не усунути
того з дитячої літератури, значить: викликати
найгірші наслідки.

Що закидаємо цій дурній історії? Воно є
повна серцевиридаючих фактів. Короткий кри-
тичний розгляд дозволить публіці переконатися,
наскільки наші закиди є оправдані.

1-ге. — Михальчик-пальчик ховається під
стілчик і підслухує розмову родичів. І це йому

вповні вдається! Які карі нам не грозили би, як-
би ми хотіли, на своє нещастя, піти за його при-
міром. То чомуж нам його дають за примір? Та
похвальна бесіда для цікавості є справдішим
скандалом, навіть, чи точніше: голонно, коли ви-
ходить епізод пера члена Академії.

2-ге. — Перо хвалить гадку Михальчика-
пальчика, піти за камінчиками до ріки вночі. Як
це по дитячому! Михальчик мусить лізти в воду,
а не дістає ні катару ні запалення легенів. Потім,
коли навіть поклячемося на ті самі образки, то
бачимо, що Михальчик має малесенькі кишені.
Отже, якжеж можемо повірити, що вони є такі
великі, що в них помістилися всі камінчики, які
він кидав по дорозі?

3-ге. — Коли перше масове викинення дітей
не вдалося, та погана пара знову пробує їх вики-
нути. Ми навіть не потребуємо дуже натякати на
їхню осоружну поведінку. Люди зі серцем певно
разом з нами це лише осудять.

4-ге. — Якже це! Настав крайній голод, а
той сумний герой, немов би на те, щоб зазначити
свою дорогу, бавиться роздроблюванням хліба
і то тоді, коли мусить його шадити! Чи є хоч один
розумний чоловік, що не обурювався би на то
скрите оправдування розтратами?

5-ге. — Брати Михальчика є сильніші, як
він. А проте саме той мальчик стає їхнім началь-
ником. Це він дбає про всіх, лізе на дерево, про-
дирається крізь ліс і то без мапи генерального
штабу, без компасу. Розкажіть це пластунам. По-
бачите, чи вони хоч хвилину будуть сумніватися
в глупоту Перо.

6-ге. — Або чи страшна потвора, той людод,
— чи поліція нічого не знала про нього? А коли
так, то чому його не арештувала? Чи ніколи її
не повідомляли передше, що зникають десь люди?
Бож вікні! Той людод, маючи такий грізний але-
тит, мусів пожирати не лише малі діти. Припу-
стім, що поліція вдала, начеб то нічого не знала.
Чи тодішні родичі не журилися долею своїх ді-
тей? Отже, чи наші предки були потворами? То
лише частина з того, що можна подумати собі пі-
сля прочитання Перо.

7-ге. — Той людод то останній дурень.
Він думає, що за одну ніч його жертви мають
час потовастіти! Може від тої мисочки юшки, яку
ім лишила його жінка? Ну, ну — подумайте!

8-ге. — Щоби взяти нічні шапочки й замі-
нити їх коронами так, що присутні того не зава-
жуть, то дочки людодої мусять бути в смертель-
ному сні, а бачи Михальчика мусять мати кура-

чу сліпоту. Іншого відповідного пояснення на це
нема. А потім анову лежати в ліжку в семеро й
спати з короною на голові... Автор має нас за
дурнів!

9-ге. — Сім убивств рядом. То розумію! Ді-
чата наставляють просто горло під ніж, до того
ж темноти, без відлику, без крику. Як це можли-
во?! Автор чимраз більше переборщує.

10-ге. — Перо є жартуном або дурнем або
просто божевільним.

Подумайте!... Діти втікають уночі. Очевидно,
вони не привичаєні до того. Отже вони прохо-
дять яких п'ять до шість кілометрів, а навіть і
це за багато. Коли людод кидається за ними в
погоню і то в семикилевих черевниках, вони є най-
більше яких шість тисяч метрів від його домірки.
Посунувши лише трохи ногу, він повинен їх ді-
гнати. Тимчасом: ні! Перо представляє нам, як
то він біжить по горбах і долинах, як переступає
ріки і гори. В яких двісті кроках він повинен
обійти всю Францію, бо одним малим кроком він
робить найменше яких тридцять кілометрів... І
в цій божевільній погоні ніхто не повідомив би
поліції про те, що туди біг людод? Що за ба-
лачки!

11-ге. — Людод мав найменше вісімдесяте
число черевників. Якжеж можна припускати, що
Михальчик міг уживати тих черевників і не схо-
вався в них по шню, або що біг у них, начеб бу-
ли зроблені на лього?

12-ге. — Михальчик, що йому сприяла жінка
людодої, замість, щоб бути їй вдячним за те,
видукує для неї якусь історію про розбишак і
ограблені її майна. Тут бачимо брехню й виму-
шення грошей, обтяжені до того ще й невя-
чкістю.

13-ге. — Накінцев чудовим завершенням тої
маси небиліць є факт, що Михальчик із рідною
щасливо жие з украдених грошей! Чиж це во-
триімф моральності?

Отже з наведених тут, лише важніших моти-
вів, рішаємо, щоб нас більше не годували тим
Михальчиком-пальчиком, що його старенький
автор написав для дітей. Препродаємо наше про-
хання п. міністрові Прилюдної Освіти, яповні до-
віряючи його мудрості й повазі, щоб він вже раз
скінчивши з тим нечуванним в історії література
скандалом, який вже надто довго триває.

З французького подає

Корнело Яворівський

Хто дбає про власну рідню, дітей і свою старість, той забезпечить своє життя в Товаристві „КАРПАТІЯ“, Львів, вул. Руська ч. 18. 11671—1

ЗА ОКЕАНОМ.

Прогульки до Галичини.

З Канади і Злучених Держав Північної Америки виїхало в гості до старого краю кілька т. зв. різдвяних прогульок. Учасники тих прогульок, що в більшості виїмгрували до Америки ще перед війною, хочуть відбутися Різдвяні Свята в крузі своєї найближчої рідні і з ними засісти до просфорки та куті під різдвяно стріхою. Карта такої прогульки (дешевша) до краю і з поворотом до Америки коштує 235 доларів, карта, що дасть прогульковцеві змогу відвідати ще й Париж, Альпи, Рим і Відень, коштує 408 доларів.

„Новий Канадієць“ в англійській мові.

У нас вже була замітка про місячник „The New Canadian“ („Новий Канадієць“), що його видає канадська видавнича спілка „Національна Преса“ з метою познайомити американсько-англійський світ з життям-буттям різних національностей Канади. Тому, що найближчими співробітниками „Нового Канадієця“ є українці Г. Курдидик і проф. В. Біберович, найбільше уваги присвячується в цьому журналі еміграції українській. У другому числі „Нов. Канадієця“ бачимо на 1-ій сторінці велику знімку нового українського єпископа в Канаді, о. Василя Ладики, в оточенні духовенства, а потім цілу низку статей, заміток і дрібних знімків, що ілюструють життя, культуру й побут українського народу в Канаді. Особливо відмітити отсі статті проф. Біберовича: „Фальшива адреса“ (в якій автор виступає різко проти різних наклепів канадських шовіністів на українську еміграцію), „Славянське братерство“ (Про положення й долю українського Закарпаття) і „Чому ми настоюємо на назві: „Україна“, „український“? Можна думати, що новий журнал допоможе всім тим, що володіють англійською мовою, зорієнтуватися в українських справах і зеднає українському народові і його змаганням немало симпатій в англо-американському світі.

Почесний дар для ген. Кравса.

З канадських українських газет довідуємося, що Українська Стрілецька Громада в Канаді збирає почесний дар для перебуваючого

на еміграції у Відні б. ген. УГА Кравса, що, як відомо, здобув був Київ. Уривки зі споминів ген. Кравса поміщені в цьогорічному календарі „Кан. Фармера“.

Дебата українця з ново-зеландцем у Канаді.

В університеті в Саскатуні, Саскечеван, відбулась дебата між українцем, студентом Іваном Гнатишином і студентом Витчиксоном Лембертоном, родом з Нової Зеландії (Нова Зеландія лежить недалеко Австралії; належить до британської імперії так, як Канада). Оба молоді студенти вже тому рік добули відзначення як промовці і дискусанти. Тому публіка цікавилась їх дебатом, яку теж передано через радіо. Ще більше цікавилась публіка темою. Українець обороняв погляд, що колиб прийшла нова світова війна, то британська імперія не розпадеться, а новозеландець збивав цей погляд. Оба говорили дуже добре й цікаво, але слухачі цим разом признали перемогу новозеландцеві.

Тим, чим щоденний харч є для тіла, тим щоденник є для душі.

1—1

З БУКОВИНИ.

Постанови Української Національної Партії.

Екзекутива Української Національної Партії в Ромуні вніс на свійому черговому засіданні дня 14. грудня 1929 р. односторонню таку ухвалу: 1. УНП в Ромуні прилучається до односторонніх протестів усіх національних громадянських організацій по всіх краях світа проти нечуваного у культурному світі в таких розмірах масових арештів та переслідування наукових і культурних сил українців, селян, робітників і воєнків на Бел. Україні, занятих тепер червоними насильниками Москви і її посласниками. УНП в Ромуні клонить чолом перед національними мучениками за правду, волю і свободу на поневоленій Україні, висказуючи глибоке переконання, що невinni мученики своєю мукою викличуть вияв нестримного гніву всього народу проти гнобителів України та що вже не за горами час розплати й помсти за заподіяні неспрошеними наїзниками злочини українській нації. 2. Екзекутива УНП одобрє парламентарну й політичну діяльність сенатора д-ра Володимира Залозецького й висказує йому повне довіря й подяку. 3. Екзекутива УНП довідалася з зачудуванням, що теперішнє демократичне румунське правительство, замість сповнити згідно зі своїми власними заявами в Альба-Юлії і многократними обіцянками висказану недвозначно волю українського народу: завести по школах викладову українську мову, через своїх

EUMIG HARTLEY - то найвища класа!!!

Незрівняний в своїй доброті! — Велика селекційність! — Велика сила і ідеальна чистість звуку! — Вилучує під гарантією фабричну локальну стацію!

Сотні зистів з радіою свідчать про нечуване, право пробове, значіння цього радіоного апарату на полі радіоної техніки, **тому купуйте лише EUMIG-HARTLEY, 4-ламповий радіоный апарат!**

Генеральне представництво:

ЛЕВ і ГЕНРИХ АППЕЛЬ
Львів, Регіонів 1. — Телефон ч. 458 і 459.

підставлених урядовців дає людям підступно до підпису заяв про задоволення народу з румунської школи, викривляючи цим правдиву волю народу та завзяває д-ра В. Залозецького напаяти це дивне поведіння влади в парламенті.

Перед повітовими і громадськими виборами.

Читаємо в „Рідному Краю“: Повітові і громадські вибори наближаються. Всі 5-буквинні повітові ради виберуть зпоміж себе обласну раду, котра буде радити цілою буквинською областю. В цій області творять українці релятивну більшість, бо їх є аж 42%, усього населення, а румунів лише 34%. При такій кількості українського населення на Буковині повинні українці мати й відповідне число своїх радних у повітових і в обласній радах. Обеднуйтеся вже тепер і то зараз у своїй УНП, сходіться й об'єднайтеся, кого вам треба вибирати за радних! Ані один український голос не сміє впасти на ніяку чужу партію, якби вона й не називалася і щоби вона й не обіцяла. Обіцянка цяцянка, а дурневі радість. А дурних уже у нас не повинно бути!

Місяць театрального фонду.

В часі від 15. грудня до 15. січня 1930 р. відбудеться на Буковині збірка на український театральний фонд, потрібний на освящення копцесії, справлення гардероби, декорації, занавіс, реквізитів, музикалії і т. д., словом: на створення і здвигнення українського народного театру в Ромуні. До збірки закликають т-во „Мішанський Хор“ і упрява української театральної дружини.

Боротьба з комунізмом у Фінляндії.

Фінляндський парламент ухвалив надати урядові повноважень уживати найбільш радикальних засобів для боротьби з комунізмом. Уряд думає утворити окремі комітети для цієї цілі. Більшовицька преса трубить на аларм та погрожує, що ця ухвала парламенту поспіє відносини між СРСР і Фінляндією.

Д-Р МИХ. СКОРИК.

ЗВІДКІЛЯ ПОХОДИТЬ РУСЬ?

Теорія кельтського походження Київської Русі з Франції. З географічною картою Прага 1929. Формат 8. 128 ст. Написав Сергій Шелухин, професор українського університету в Празі.

Тому, що отся оригінальна праця появилася вже перед кількома місяцями, а ніде про неї не було згадки, постарався передати головні думки автора, в тому переконанні, що вона може зацікавити не лише історика-фахівця, філолога, але й широкі круги українського громадянства.

Автор, не претендуючи на непомильність у висновках, подає для нього безсумнівні факти, з котрих по правничому, кермуючись логікою, доходить до переконання, що Київська Русь свою назву виводить від кельтів, які прийшли на Україну і змішалися з українським славянським народом антів кровно й духово в антропологічну єдність, яка зветься українською нацією. Українська суспільна, державна організація та культура антиформалася при співучасті кельтів.

Наука — не політика, а шукання істини і служба їй. Тому не тяжко виказати нестійність норманської теорії, бо вона не наукового, а політичного походження.

Політики, які на норманізмі побудували початки свого російсько-московського унітаризму, ввели норманську теорію походження Русі в шкільні підручники і тому ця теорія найбільше відома й поширена.

Норманісти початок руської теорії прийняли на 862 р. і замкнули очі на всі протиріччості — в імя унітаризму. Що Середземне море в літописах також варяжське, що літописець виключив Русь зі шведів, норманів, англійців, готів, що розповідає окремо про дві Русі, од-

ну зайшла, а другу метропольну та вказав на цю останню на півдні нинішньої Франції поруч з волохами і галлами, яких називає галичанами — на це норманісти уваги не звертають.

Про Русь Чорноморську, Амастрідську, Сурайську, легенди про Русь з народу Зар-Дан від Евксипонту, про Русь з Хорватії, про Русь з Панонії не згадується, бо це Русі з півдня, а не так, як їм треба, з півночі.

Що на Україні існував феодализм, а в Московії його не було, що в Московії ніяких слідів „Руської Правди“, а зате на Україні більше спільноти в законодавстві з чехами (Раківські, Леонтович, Іречек) і полудні-західною Європою, що Москва завжди була зв'язана з Азією і що Україна завжди вела боротьбу з Азією, звістки Іордана, Прокопія, вісти Київського Літопису про розселення славян з Придніпров'я — це все промовчується в імя єдності руських племен. А всі наукові проби захитати теорією єдності і супрематією півночі — Московією над півднем — Україною нищилось, як послідовно винищувалося і сам український народ. Тому питання про походження київської Русі, котра династично була зв'язана з Візантією, Францією, Англією, Угорщиною, Чехією, Німеччиною й ін., коли ще Москва і на світі не було, має великий інтерес і для всесвітньої історії.

Покликуючись на літопис, запевнюють, що в нім Варяжським Морем названо виключно море Балтійське. Так не є. Київський літописець Варяжським Морем називає не одно море, а систему морських вод Західної Європи, тобто Балтійське море, Німецьке, Атлантийський океан, Середземне море, бо над „Варяжським“ Морем, як подає літопис, живуть: свен (шведи), урмани (нормани), готи, Русь, агняни (англійчани), галичани (гали, кельти), Волхва (італіяни), римляни, німці, корязи, венди, фрягове й інші аж до Африки („сосідаються з племенем хамовим“).

В інших місцях літопис каже, що Нева впа-

дає до Варяжського моря, „а по тому морю (Варяжському) вийти даже до Рима, а от Рима прити по томуже морю (Варяжському) к Царгороду, а от Царгорода прити в Понт море (Чорне)“. Тому в легенді про ап. Андрія він з Києва прийшов у Новгород, а з Новгорода „іде а варяги и приде а Рим“. Це шлях через Далію та Італію і зветься він шлях „а варяги“.

Провіряючи літопис, автор твердить, що варяги — це не один народ, а сукупність народів Зах. Європи. А варягами літоп. з називає всіх чужинців, як це ясно з „Руської Правди“, як і тепер в українській мові варягом зветься чужоземець, закордонний, а Русь (давня) — це також варяги, але не шведи, не англійчани, не готи і т. д. Н. Костомарів пише, що варягами звалися всі народи Зах. Європи і тому римокат. віра — варяжська віра, ксьондз — варяжський піп.

З літопису ясно, що під галичанами треба розуміти галлів (кельти по латинськи: galii), котрі живуть над Варяжським Морем — в нинішній Франції. Там, на півдні Галії, жив кельтський народ, який після Юл. Цезаря, Ціцерона, Птолемея й ін. звався Rutheni (th = s) — Русини, Русь; територія звалялась Ruthenia, а держава: Ruthenia civitas. Rutheni — це галлі (палічани), а окремо від інших кельтів (галів) назвав їх літописець з тоїж причини, з якої назвав окремо волохів (Півн. Італія) та римлян, що свідчить про те, що був добре ознайомлений з племінними відтінками поодиноких груп народів.

З історії відомо, що Rutheni — Русь (по грецьки: Rutheni — Rhos — Русь) виwandрували зі своєї вітчизни, полишаючи у себе і всюди, де були, топографічні назви. Що Русь виwandрувала зі своєї вітчизни, знає і літописець, кажучи, що Рурик, ішовши на чужину, „пояша по собі всю Русь“.

На Україні біля гирла ріки Дону в договорі греків з генуезцями 1169 р. згадується руське село — Радія; що те село згадує і Рубрук 1257

ВІДГУКИ ЛНА.

Гін до гуморесок.

(Майже правда.)

Загально відома річ, що нема письменного українця, який не написав би бодай одної поезії в своїм житті. Одному це трапилось на шкільній лавці, другому на бюровій кірсі, третьому на смертній постелі, але кожному це трапиться. Тому наша література має так багато поезій, а так мало гуморесок.

Останніми часами я заобсервував ще одно явище: Крім обов'язкової одної поезії, кожен український хлопець хоче ще написати одну гумореску, або „майже гумореску“. Діється це тоді, коли когось так зіпнуть „віци“, що він не може втримати і тільки шукає форми та місця, як і де виладувати цей творчий баласт.

Один це робить приватно, на ім'янинах, віддихах і схилинах — тоді сам регочеться зі своїх дотепів, другий робить це публічно, в часописах, чи журналах — і тоді вірить, що цілий наш світ регочеться.

Цей другий тип „сміхотворців“ небезпечніший, бо часто хоч і наварякає Бог зна чого, то в огляду на посуху матеріалів у часописах, легко дібється видруккування свого твору.

Все-ж таки думав я, що деякі фахи не мають такого сильного гону до писання гуморесок, а огляду на своє заняття, і психічну конституцію.

Возьмим наприклад математиків. Щіла життя пересуваються перед їхніми очима ради чисел мов похоронні кондукти, ціле життя бачать вони заплакані обличчя вигнаних від таблиці учнів, щораз приходиться їм витягати різні коріні і ко-вінуса — деж, думаю, серед такої атмосфери може зародитися охота до гуморесок, „майже гуморесок“ і т. п. автореклам?

А прецінь і це можливе! Досить переглянути „Діло“ в 25. грудня 1929, щоби перекоонатися про те.

На 4. сторінці розсівся там великий фейлетон Миколи Митроновича — математика: „Ще про правопис — майже гумореска“.

Уважляю собі:

Ходить пан Митронович по кімнати і думає, в який би то спосіб сказати комплемент нижче підписаному. Досі вважав його шановний математик за компетентного дурня, але тепер виходить, що ні, що ще в на світі більші дурні!

Пріє математична голова, шукає способу, аж

в Casale de Ruthenis. Над Середземним Морем такі назви: Ruscinio, Rusadir, Ruthisia, Rusrae, Rusconia, Ruscade, Ruspina, Rusazus, Rusucuru, Rusticonia — це торговельні кольонії Русів.

Галія мала таке положення, що кельтам тяжко було вдерватися на своїй території. Галлі розходилися по всій Європі, по Африці та Азії. В III. віці перед Хр. багато їх переселилося в Малу Азію — це галати і край галатія. Стрічаємо їх у Тракії над Чорним Морем і на Піренейському півострові — це Gallaecia, Gallicia, з мешканцями Gallici — галіччани, порт Portu-Gal (Porto-Cale) і край Португалія.

Кельти-галлі знали і шлях на Україну, про що свідчить назва кельто-скифів, давніх мешканців України.

У V. віці під час рухів народів галлі вийшли з Родану і по Дунаю пішли в Норік і Панонію, звідти частина на Карпати (Бої — Бойки) і до Азовського моря до Тмуторокані. Це була та Чорноморська Моря, що пізніше заняла землю полян — Київ. Культурні взамени України з Норіком давні, про що свідчать стиль будови (шостикутні двері в Ювасі й Полтаві), різби на дереві, металеві вироби Гальштату та-віж, які знайдені коло Збруча й Києва.

В християнській катакомбі Ювасі (Salzburg) в плита з написом по латинськи „Року Божого 477 Одоакр, князь Русинів (Rex Ruthenorum), Геліди, Готи, Унгари і Герули... убили Максима з його 50 товаришами... а провінцію Норік мечем і огнем спустошили“ Це той сам Одоакр, що заняв і 14 років правив Римом. Про це знали добре на Україні, бо в літописі С. Величка поміщено рукопис 1648 р., де кажеться, що Одоакр з Руссами заняли Рим — „то нам тепер кшталтом оних „превніх Русов, проклятих наших, хто може позбавити діяльності воїст-ственної і уменшити отваги р-церської“? (Продовження буде.)

нара — спасенна думка! — адже Академією Наук „було вилано нового правопису...“ Далі за те, як за стебеліньку на глибокій воді!

Сів Микола Митронович за стіл і їде на натхнення. Воно обов'язково приїде, бо й тема капі-тальна і настійний вимірний.

Тема: Новий український правопис, можна тут і весело і поважно.

Настрій: Жінка спить, а сміхові мязи дрига-ють і дрижать.

Замочив математик перо і шкварить. Наперел дещо про себе (поважно):

„Та ще прикріше, коли доведеться самому писати про математику. Я не знав як писати і довго не писав по українськи...“

Нехай, мовляв, люди знають, що він нехто-будь.

Потім про правопис (мішано: веселе з по-важним):

„...Та дуже скоро, я найшов так багато, „длинних“ для мене слів, що перші сторінки книж-ки були цілі червоні“ від підчеркування... „Вкін-ці, щоби не задуситися, на голос регочуся“.

Вкінці про нижче підписаного (звключно веселе):

— Чого смієшся? — питає жінка.

— Що ж я маю сказати? Що такий дурний як Чіпка?

А ще далі:

— „Або ні, піду ліпше до Чіпки поради-ти. Він не в такий цілком дурний, як я собі думав“.

Микола Митронович скінчив, дав крапку, об-тер піт з чола і зареготався так, що збудив би перелюбовного небіжчика.

Другої днини віддав твір до редакції. Мої ре-дакційні товариші признали це все дуже веселим, а слова, авернені на мою адресу великим комплі-ментом.

Мали цікавиту реакцію.

Адже далеко приємніше бути меншим дур-нем, ніж виглядати на меншого. Тим більше, що я знаю дуже багато людей, які виглядають на да-леко розумніших...

Галактіон Чіпка.

Із французького парламенту.

Дня 24. грудня на останнім передсвятковім засіданні французького парламенту комуністич-ний посол Кашен виступив із промовою в якій ви-хвалював державний лад у СРСР і критикував у-мови робітничого життя у Франції. Мін'стр за-кордонних справ Бріян, відповідаючи цьому ко-муністичній доповіді, сказав, що радянський уряд дер-житися тільки терором і що робітники в СРСР жи-вуть у гірших умовах як у Франції.

Після цього промовляв посол Брак, який го-стро виступив проти малярського уряду, доказу-ючи, що Мадярщина зброїться, приготує нову війну, а репарційних зобов'язань не хоче ви-повнити і не може, бо всі фонди Мадярщина у-живає на узброєння.

Засідання ради французьких мін'стрів.

Дня 23. п. м. у Парижі відбулось засідання французької ради міністрів, яка збралась у тій цілі, щоби іменувати делегатів на конференцію в Гаазі. Другою справою над якою радила рада міністрів, була справа амністії провідників роялі-стів Леона Доле, який втік до Бельгії і старається про поворот до Франції. Остаточне вирішення цієї другої справи відложено.

Атентат на аргентинського президента.

З Нового Йорку телеграфують, що в Буенос-Айресі виконали атентат на аргентинського пре-зидента Ірігоєна. Атентат виконав один анарх'ст, відомий зі свого фанатизму й безоглядності. У хвилині, коли президент ансідав із автомобіля, цей анарх'ст стрілив до нього кілька разів, але не вцілів ані разу. Після атентату анарх'ст почав утікати, але прибігла сторожа президента і полі-ція розпочала стрілянину та поклала його тру-пом. Президент злорозий вернувся до дому, а по-дорозі населення міста втало його ентузіастични-ми окликами.

Ромунський пресовий закон.

У Букарешті появилася проєкт нового пресо-вого закону про образи членів королівської ради, регенційної ради, урядових установ. Шкаве в ньо-му те, що підлягати кари також образа предків короля, отже й бувш. архикнязя Карла.

Потребу такого закону пояснюють щораз го-стрішими нападками опозиційної преси на „урядо-ві особи“ Найбільше цікавтю прикметою цього нового закону в те, що всякі образливі епітети на-агдані урядові особи й органи будуть карані й тоді, коли вони висловлені... в листах.

Радівся XX-ий віку

Франц. Мошковіч

Львів, вул. КОЛЛОНТЯ ч. 2.

ТОРГОВЛЯ ГОРІВОК І ВИН

з причини ліквідації

1159 продає по найнижчих цінах. 1—1

Папа про італійський уряд.

Папа виголосив у „Святій Колегії“ святочну побажальну промову, в якій висловив недвознач-но жаль, що італійський уряд не дотримує своїх зобов'язань прийнятих у конкордаті. Католицька діяльність валибує на перепони. Хто каже, що Ватикан веде політику, той поширює очевидну брехню й наклеп, що ображує самого папу.

„З католицькою пресою поводяться недобре, а навіть але і з ненавистю. Це болючий факт, який можна ствердити на протязі всього року, аж до останніх днів“.

Одну частину своєї промови присвятив папа натям на сумне явище, що уряд дозволяє, а навіть підтримує видання книжки, що явно має характер протирелігійної політики.

Чого домагається Індія?

Індійський центральний комітет, що підго-товляв національні домагання Індії у протилеж-ності до праці англійської офіційної комісії „Сімона“, оголосив тепер своє справоздання. Воно має 425 сторінок, з яких лише пята частина є дійсним висловленням домагань.

Мінімальні домагання Індії такі:

1) Англія повинна заявити, що метою ан-глійської політики є зробити з Індії домінію; 2) провінційна автономія і частинна відповідаль-ність центрального уряду супроти індійського парламенту; 3) Індії не треба ніяких дальших комісій і дослідів, а негайні практичні заходи, щоби здійснити покладену ціль. Справоздання висловлює остерогу на адресу Англії, що може є це остання нагода для неї дійти до мирного поро-зуміння з індійським народом

Мирові переговори між СРСР і Китаєм.

З Москви повідомляють, що мирові перего-вори у Хабаровську вже мають позитивні ви-слідки. Представники урядів СРСР і Китаю під-писали договір про „статус кво“ у справі схід-ньої залізничі. Остаточне утворення спірних питань відложено на конференцію, що відбуеть-ся 25. січня 1930 р. Договір підписаний у Хаба-ровську є побідою дипломатії СРСР. На під-ставі цього договору Китай мусить розв'язати всі білогвардійські російські організації у Мань-чжурії. Полонені як військові так і цивільні будуть випущені на волю. Східно-китайська залізниця віддана під контроль СРСР.

Амністія в Саксонії.

З нагоди річарних свят міністерство спра-ведливості Саксонії амністувало 179 в'язнів, між якими велика кількість політичних. В'язнів випу-щено на волю ще 23. грудня, так що вони мали можливість святкувати Різдво в себе вдома з ро-динями.

Новий атентат у Болгарії.

Болгарська преса повідомляє, що на шляху Пірот—Ніш невідомий осібник підложив бомбу під поїзд. Бомба експлодувала, наслідком чого згинуло 3 пасажирів, а 8 осіб було ранених. Ціль замаху невідома.

На організаційному фронті.

БОРШЧВІЩИНА.

Дня 16. XII. п. р. відбулось велике пові-тове віче в Боршчеві. Вічем проводив о. декан Курачлик з Циган. Присутніх було понад 500 осіб. Реферати виголосили: д-р Володимир Чиронський, адв. з Боршчева, про самоуправу, сен. Бараник про школу, повітовий секретар Об'єднання Петро Гораль про організаційні справи партії і пос. о. пралат Куніцький про справи політичні. Віче пройшло з величезним успіхом і навіть радикали й уніписти, яких бу-ло на вічу чимало, висказуються про нього з повним признанням. Резолюція у справах політичних і шкільних не дозволила ухвалити присутній на вічу комісар староства, проти чого присутні ремонтували. Відспіванням на-ціонального гимну закінчено віче.

Складайте жертви на оселю українських робіт-ників пера в Ямнім!

Проф. Бартель виїхав у Варшаву.

Нині утворює уряд.

У четвер виїхав проф. Бартель у Варшаву. На Замку відбудуться в п'ятницю дальші конференції. В п'ятницю, а найдалше в суботу буде готовий уряд. Потім проф. Бартель поїде у Спалу та презентуватиме президентові держави лісту нового кабінету. Частина дотеперішніх міністрів мабуть остане в кабінеті. Проф. Бартель сказав представникові А. В.: Колиб не вроджений мені оптимізм, я був би не прийняв місця створення уряду.

Франц-нім. зближення збільшить безпеку Польщі.

На засіданні французької палати депутатів у дискусії над бюджетом міністерства закордонних справ сказав Брію, що гарний проєкт європейської федерації повинен скоро здійснитися. Вона повинна ґрунтуватися на рівності й свободі, а молоді держави забезпечувати тісамі права, що й вел. державам.

Опісля Бріян сказав, що його співпраця з Тарліє в її остане широю, без уваги на всякі спроби розлучити їх. Коли Франція перемовнювала в справі льокарського договору, все дбала про це, щоби не посвячувати інтересів ніякого малого народу. Польський міністр закордонних справ — говорив Бріян — не боїться фр-нім. зближення. Навпаки такі договори можуть лише збільшити безпеку Польщі. Бріян зазначив, що Бенеш висловився подібно. Пригадає, що причинився до усунення поважних труднощів, які постанали в зв'язі з безпекою на Гор. Шлеську.

Тому несправедливо в закидати Франції еґотизм. Вкінці Бріян ствердив значний поступ нацифікації від часу Льокарна, але признав, що знає собі справу із потрясення, якого зазнала людська совість, бо лекше в послухатися в тім чинішим народі героїзму, ніж слів миру. Та наскільки це покажеться коначним, сам пітв. як паломник, щоби поклонитися мирові. Гадаю, що коли бажається миру, то треба приготувитися перед заключуванням таких пактів, як париський. Відповідаючи на різні критики закорд. політики, Бріян сказав: Опозиція не вказує нам, чим теперішню політику можна заступити. Колиж опозиція думає, що уряд помиляється, хай візьме відповідальність за всякі резолюції, що відповідають її становищі. Ще не запізно. Поїзд у Гагу не відіжде.

Австрійські репарації скасують.

Віденський кореспондент „Сандей Таймс-ів“ довідується, що на другій гаєській конференції скреслять усілякі репараційні зобов'язання Австрії. Вел. держави порозумілися, що було би безцільно вдержувати на папері й надалі фінцію австр. репарацій.

3 театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ (Театр ім. Тобілевича): „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ“.

Невмируща песа Старичього, що вже відбула навіть свій ювілей на сцені міського театру у Львові. І хоч її вік дуже поважний, хоч її переграли й професійні театри і всякі аматорські гуртки тисячі разів, — вона все ще є атракцією для широких кругів публіки, вона все ще — невмируща.

З приємністю слід відмітити, що наш театр зоставив „Ой не ходи Грицю“ дуже дбайливо, причому праця режисерів слідва і в тому, що деякі зайві сцени скорочено або викинено довісім (прим. сцену з ворожкою). На цьому плястика й оживлення пєси тільки зискали.

З виконавців на перше місце вибила безумовно п-і Кривицька в ролі нещасної Марусі. Була колись у нас у цій ролі незрівняна Рубчакова, незрівняна в ній також і п-і Кривицька („в театрі — як сказав один німецький критик — не слід робити порівнянь“). Її гра у всіх найдрібніших деталях передумана і глибоко відчута, так, що люді треба було замикатися в собі віддих, аби пережити разом з нею її безмежне горе і не пропустити мимо ні одного її слова, ні одної фрази. Все у неї: тембр голосу, вираз обличчя, кожний рух, вказували на те, що це грає велика артистка. Школа тільки, що п-і Кривицька не має змоги вижити цілої скали свого таланту в інших, більш підхожих для неї ролях.

З респектом треба поставитися й до п. Базилянич, що в ролі Гриця виявився гідним партнером п-і Кривицької. Його гра не лишала нічого до бажання, а гарний, потягаючий голос гідний безумовно більшої сцени. Приємну несподіванку зробив нам п. Вороник, що в невдачній ролі Хоми створив незвичайно адатну крецію, в чому й виявився його всесторонній талант. П-і Савачева

в ролі матері грає з фінесією і неабиякою рутинною, так, що її креція підпитої жінки просто класична.

З виконавців поменших ролей слід назвати п. Левенську в ролі Галини, п. Паздрія в ролі Потапа і п. Блавацьку в ролі Дарини. Всі вони дотрошувалися в загальному до гри чоловічих виконавців. Окремо треба тут назвати п. Нікітіна, що у веселій партії Дмитра, яку грав з бравурою, мав дуже адекватне поле до пошуку.

При кінці варто ще зазначити, що всі збірні сцени, хори й танці були виведені як слід. Публіка шим разом дописала — з виїмкою перших місць, що світили пусткою.

І. Н

НОВИНКИ

— Хто убив архикнязя Фердинанда? Як відомо, про вбивство архикнязя Фердинанда у Сараєві кружили найрізноманітніші вісти: були вісти, що його вбито з ініціативи сербської революційної організації, яка працювала під наказами Білгороду, дехто впевнив, що Фердинанда вбили з власної ініціативи студентської організації босняків зі Сараєва, були навіть такі поголоски, що Фердинанд упав жертвою віденських політичних інтриг, що мали джерело в палатах Франц Йосифа I, та в домах членів габсбурзької династії, яка бажала бачити на австрійським престолі Карла I. На днях у париським журналі „Ле Монде Слав“ французький сьавіст Міссе, який довго жив у Білгороді, помістив статтю, у якій на підставі зібраних документів докажує, що Фердинанда вбила босняцька революційна організація з власної ініціативи, але матеріально роботу цієї організації взагалі, підтримувала сербська „Народна Оборона“ і сербське товариство „Чорної Руки“.

— Мюнхен урочисто вітає Томаса Манна. Як відомо, Томас Манн від довгого часу жив і живе тепер у місті Мюнхені. З нагоди признання йому нагороди Нобля, міська управа Мюнхена улаштувала урочисте свято, на яке був запрошений і Томас Манн. Бурмістр Мюнхена у своїй промові заявив, що частина тої слави, яка припала тепер Маннові, припадає також духовому життю Мюнхена, де живе лавреат Нобля. Представники визначніших інституцій Мюнхена зложили Маннові гратуляцію, Томас Манн у промові заявив, що підчас своєї останньої подорожі до Штокгольму різні міста вітали його так, що він зворушений до глибини душі і щасливий як ніколи в житті.

— Пророцтва пані Теб. Про політичні пророцтва пані Теб писала вже преса нераз. Деякі з її пророцтв сповнилися і це спопуляризувало її ім'я. В останніх часах ця жінка-пророк прокує недалекий упадок більшовизму: „В найближчому часі свята Русь побачить кінець більшовицьких страхів. Той, хто визволить Росію від більшовицької неволі, тепер є в червоній армії і вже приготував переворот“. Так пророкує пані Теб, а ми: „Поживемо, побачимо“.

— Із Вільна до Мінська. Білоруський комуніст, голова робітничої професійної організації у Вільні, Туркевич, який мав бути арештований за комуністичну агітацію, втік із Вільна до Мінська, де більшовики дали йому працю в слідчій уряді, що розглядає справи поляків і литовців.

— Пачеллі на місце Гаспарія. З Риму пишуть, що новоіменованний кардинал, недавній папський нунцій у Берліні, Пачеллі, назначений генеральним секретарем Ватикану на місце Гаспарія. Пачеллі переїжджає з Берліна до Ватикану, а Гаспарі буде мешкати у приватній віллі під Римом.

— Святий Вечір Шобера. Державний канцлер австрійської республіки, Шобер, у навечері Різдва Христового вечеряв разом з державними урядниками, які не мають родини й улаштували собі спільну святву вечеру у великій залі дирекції поліції у Відні. Спільно з Шобером прийшла на цю урядничу святву вечеру і його жінка. Зібрані гості ентузіастично вітали свого канцлера.

— Пам'ятник Сталіна. З Москви повідомляють, що московська міська рада обмірковує проєкт будови пам'ятника Сталіна із нагоди його уродин. Ці уродини святкує Москва дуже урочисто. Рада мотивує свій проєкт великими заслугами диктатора Сталіна для справи комунізму і світової революції. Світової революції і не видно, вона нікому не сниться, хіба що Сталінові, але пам'ятник за заслуги для справи цієї революції мабуть таки буде збудований та стоятиме в Москві деякий час.

— Проти релігійних переслідувань у СРСР. У Лондоні відбувся мітинг та демонстрація

ДЕНТИСТ-СТОМАТОЛОГ

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНІА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

781 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 23 31

проти релігійних переслідувань у СРСР. У тих демонстраціях взяло участь 6.000 осіб. Промовляли: лорд Бретфорд, голосний рабін Лондону, священник Гоф і швейцарський адвокат Обер, предсідник Ліги для боротьби з комунізмом. На мітингу ухвалено такі резолюції: „Збори віруючих в Єдиного Бога протестують проти жорстоких переслідувань релігії в СРСР і закликають всіх, хто вірить у Бога й бажає свободи віри, працювати для здобуття релігійної свободи в СРСР; 2. англійський уряд повинен ужити всіх зусиль, щоби радянську владу приволокти припинити релігійні переслідування; 3) цей протест висилається всім урядам європейських держав“.

— Нова комета. Краківська астрономічна обсерваторія запримітила нову, невідому досі комету, сьомої величини. Ця комета знаходиться у системі Геракля. Запримічено, що вона щораз більше наближається до землі і через деякий час можна буде її бачити виразніше.

— Дотепний анонс. У всіх віденських часописах появилася одного дня такий анонс: „Молодий кавалер, з аристократичної сім'ї, відомий зі своєї краси й елегантності, власник фабрики і вілли, аматор спорту і мистецтва, шукає собі товаришки життя не конечно гарної, але милої, без приданого, бідної, але чесної“. Наслідки того анонсу були сенсаційні. До редакції наїшло майже 1000 листів для невідомого жениха і цей жених відповів усім кандидаткам на товаришку його життя листовно та запросив усіх до парку на стрічу і то на одну і ту саму годину. У парку в означеній місці перед бальконом дому зібралося майже 1000 дівчат, вдів і розвідок, всі вони хвилювались, ждали жениха і кожна дивувалася, що цих кандидаток до подружжя так багато. Якеж було розчарування жінок, коли замість сподіваного аристократа та фабриканта, на бальконі дому явився молодий священник, відомий у Відні релігійний фанатик, який почав до зібраного жіноцтва релігійну проповідь та признався, що це він ужив газетного анонсу як засобу стягнути до парку лежкодушних дівчат, щоби могли проповідувати їм моральність і читати святе євангеліє. Половина присутніх жінок, обурена на священника, повтікала відразу, обкидаючи проповідника зловними епітетами, а половина всеж вислухала священника і спокійно прийняла його слова про суєтність земської любови і щастя та про те, що єдине є на потребу — царство небесне.

— Загадочна смерть жінки комуніста. В однім льондонським готелі найдено труп жінки більшовицького урядовця торгівельної місії, Бельгарда. Бельгард був деякий час азначним урядовцем радянського банку у Лондоні, попав у неласку комуністичної партії, був відлуканий до Москви, де пропав без сліду. Останніми часами жінка Бельгарда дістала з Москви лист, що її чоловіка начебто розстріляно і це мабуть привело її до самогубства.

— Після замаху на віцекороля Індії. З Лондону пишуть, що слідство доказало участь комуністів у бомбовім замаху на віцекороля Індії і виявило, що цей замах виконали індійські націоналісти з наказу емісарів III. Інтернаціоналу. Комуністам не подобалася праця віцекороля в напрямку пацифікації політичних відносин в Індії і тому вони хотіли його згладити з цього світа. Досі арештовано понад 20 осіб, підозрілих у співучасті в цьому замаху.

— Розводи у СРСР. Дотепер у радянських республіках розводи переводились в компетентних урядах цілком безплатно. Недавно рада народніх комісарів видала розпорядок, яким заведено деякі оплати за переведення розводів. Висота цих оплат назначається в залежності від маєткового стану заінтересованих осіб. Радянська преса пише, що наслідком введення оплат, у Москві значно зменшилася кількість розводів і то аж так, що минулого року у Москві денно розводилось 70 пар, а тепер тільки 25 пар денно.

— Подружжя дітей в Індії. В Індії ще й тепер знає звичай вінчати малих дітей. Особливо в окрузі Бомбаю індійці женяться в диточім віці. Коли діточина маючи заведи кілька літ виїде заміж, а її чоловік умре, то вдова не має права виходити другий раз заміж. Лондонська преса пише, що за один день в губернії Бомбаю повінчалось 600 диточих пар. Англійський уряд видав на днях новий закон, яким забороняє

нено індіанцям жити перед 18 роком життя, але індіанці протестують проти цього закону і не виконують його, бо цей закон порушує їх релігійні та національні традиції.

— **Фламандська малярська вистава у Відні.** У січні 1930 р. у Відні відбудеться вистава праць фламандських малярів із 15 і 17 віку та сучасних. Бельгійський уряд дозволив перевезти до Відня на виставу всі найкращі фламандські картини із Брюссельського музею. Будуть виставлені також фламандські картини, перекопані в музеях Відня, Берліна, Дрезни й Мюнхену.

— **Поважна кара за недодержане слово.** У Детройті відбулася судова розправа проти одного багатого землевласника, Адольфа Шульца, якого поставили перед суд його буйна наречена. Акт обвинувачення закидає йому, що він 5 літ обіщав нареченій оженитися з нею, а потім покинув. Суд засудив Шульца на кару 450.000 доларів, які незірний наречений має виплатити своїй колишній нареченій за компромітацію її імені і недодержання слова джентельмена.

Памяти небуденного громадянина.

Ще в вересні н. р. помер в Озирній **Тимотей Стебницький**. Власник моторового млина в названій місцевості та поважний член українського громадянства Тернопільщини. Умер, і на тому, здавалосьби кінець. Засипали яму, родина поплакала, посумували хвилинку знайомі — і тим виконали обов'язок, який накладає на найближче оточення смерть одного його члена.

А проте не буде марною витратою часу, коли приглянемося життю бл. Стебницького. Прийшов на світ в 1868 р. у Волі Мазовецькій к. Мякулинець (Тернопільщина) як син українця, позитивного емігранта з б. царської Росії. Батько не цікавився освітою сина. Мо-

лодий Тимотей кінчить тільки народну школу в Мякулиниці і вже в 14-ім році життя йде спротою на науку до млина. Маючи 18 літ придумує деякі удосконалення до млинської машини, яку будує примітивним способом. Оглянувшись один із інженерів німець, провіз йому думку і основу винаходу розбудував та опатентував для себе.

З ранніх літ працює покійний власними силами над доповненням своєї освіти. Опанував добре німецьку мову, вчиться пильно рисувати, так потрібного йому фаху. Після скінченної військової служби вибивається як будівничий млина і їх управитель. На початку 1900 років вписується на фаховий млинарський курс львівської техніки і доповнює там свою теоретичну освіту. Власною ініціативою, житевською відвагою, жиним і відличним розумом доходить до певних засобів і вже в 1913 р. будує власний млин у Висипівцях (терноп. п.), а кінці великий моторний млин в Озирній. А що до нього життя не покидала його думка власної освіти, доказом на те є обставина, що дуже добре опанував столярство, деревне та залізне токарство. Уже в цьому році отворив робітню деяких машин і приладів, потрібних у млинарському ремієлі. Сам виробляв: зупарки до чиплення збіжжя, сортівники до гречаних круп, машин до чиплення грисіку, холодильники до каміня і залізців. Поліпшив і удосконалив плоскі сита (плизіхтери), які витриваліше працюють, не потрясають мурами будинку і значно вигідніші для обслуги. В додатку був дуже добрим садівником і пасічником. З пасіки доробився також гарного майна.

Покійний Стебницький діяльний і в громадському житті. В кожному місці свого побуту ставав до роботи. В Мякулиниці діяльний член Виділу читальні і голова „Сокола“. Там же виготовляв плани і переводив будову „Народнього Дому“. В Озирній в членом основателем позичкової кооперативи, головою Набл.

Ради споживчої кооперативи, ставленником українського громадянства на начальника громади. А вже не гадувати про його грошові жертви, котрі він щедро уділював і товариствам і особам із майна, яке добув собі власною, твердою працею. Загально шанований і люблений задля чесноти, працьовитості і гуманного відношення до кожного.

Вкінці і це годиться зазначити, що в часі останніх виборів до Союзу і Сенату віддав свою працю для Українського Націонал. Демокр. Об'єднання як його карний член. Переглядаючи сторінки партійної преси з цих днів, бачимо його часто на вічах і нарадах, при організації роботи, чим чимало причинився до побіди партії.

Кажуть, що великий вплив на формування молодого покоління мають життєві тиз людей, котрі серед трудних умов добувають собі не тільки місце в житті, але стають і творчими в ньому і для нього. Тому в часах, коли особиста ініціатива, тверда воля опанувати життя своїми духовними силами, так дуже потрібні, а одночасно так мало цих прикмет видимо у загату людей, може наших кілька слів буде мати і своє педагогічне значіння. Бо світ здобувається не скінглінням, не закладеннями руками, але працею, знанням і характерним та рішавим відношенням до світу і життєвих завдань. А зразком у цьому напрямі був Покійний.

Сен. Михайло Галушинський.

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Куцериб, б. директор суд. канцелярії в Тернополі і Перемишлі, помер 17. п. м. в Магерові в 52. році життя. Покійний любив широкі свій наряд і гарячо опікувався українською шкільною молоддю. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Салі Ренісичної Палати, пл. Сурієвська):

Субота, 28. XII, год. 7-30 веч. „Дементі“ фарса на 3-й Мясницького (премієра).

Неділя, 29. XII, год. 3 пополудні „Несподіванка“.

Неділя, 29. XII, год. 7-30 веч. „Меді“ оперетка Штольца (остання вистава).

Великий Миський Театр:

П'ятниця, 27. грудня, година 7-30 веч. Книжка Шіаго.

Субота, 28. грудня, год. 3-30 попол. Чудодійний перстень (представлення для дітей і молоді).

Субота, 28. грудня, година 7-30 веч. Книжка Шіаго.

Малий Миський Театр:

П'ятниця, 27. грудня, год. 7-30 веч. „Шоля в 3-й“.

Субота, 28. грудня, год. 7-30 веч. „Шоля в 5-й“.

Театр репії „Гонг“ — в салі кіна „Котхосей“:

Четвер, 26. XII, „Львів у полі“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Ноїн ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

КАСІНО: Книжка Ольга (Гарі Лідтке).

КОЛЬОСЕН: Книзь у неволі (Том Мікс).

ЛЕВ: Ноїн ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

МАРУСЕНЬКА: Шорав скорше (Гарольд Ллойд).

ОАЗА: Найгарніша жінка Парижа.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Блі тіни“ (Діється на Іонієвських островах).

ПАН: Арабська авантюра (Дні арабські ночі).

ПАСАЖ: Чорний ідець (Удієм Десмонд). Тиждень Пата та Гомонта й американська комедія.

СТІЛЕВЕ: Білі ночі (Лавра й Паміте).

ФІАТОМОРГІНА: Венера (Констанція Гальмедж).

ХИМЕРЯ: Роман графині Л.

УТІХА: Пат і Пататон, як горі.

Програма радіо.

Субота 28 XII 1929.

Варшава (1411,7) 12-05 Граммофон. Краків (312,8) 17-45 Трансмісія з Вільна. Лівонія (359) 19-30 Веселі пісні. Талін (296) 20-15 Естонська танцюва музика. Лондон (356,3) 16-30 Концерт оркестри левонія. Берлін (418) 15-20 Програма для молоді. Стокгольм (436) 18-30 Кабарет. Рим (441) 21-02 Військова оркестра Прага (487) 19-00 „Дон Жуан“ Мопарта. Брюссель (509) 21-15 Концерт Відень (516,3) 19-15 Арії та ліри (французькі, швейцарські, англійські). Будапешт (530) 18-40 Концерт співака Венцеля. Москва (823) 15-30 Німецька музика Ленінград (1000) 14-15 Квартет Авері. Париж (1725) 20-25 Новорічні пісні Маметер

Неділя 29. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 10-15 Богослуження з Вільна. Краків (312,8) 14-15 Трансмісія з Варшави. Гельсінгфорс (221,4) 17-35 Спрингове слово. Лівонія (359) 16-15 Концерт філармонії. Талін (296) 16-00 Концерт. Лондон (356,3) 22-05 Військова оркестра. Берлін (418) 13-00 Спів і рецитатив. Рим (441) 21-02 Музика Вагнера. Прага (487) 18-00 Німецька акадмія. Брюссель (509) 20-15 Популярний концерт. Відень (516,3) 11-00 Концерт жіночої симфонічної оркестри. Будапешт (530) 11-15 Концерт оперної оркестри. Москва (823) 15-30 Етнографічний концерт Ленінград (1000) 17-30 Концерт молодих композиторів. Париж (1725) 20-15 Музичні продукти.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не віднодіає.

Загальні Збори Т-ва Українських Жінок у Станіславові відбудуться дня 1. січня 1930 р. в 3-й год. попол. в салі „Бесіди“. Порядок нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт уступного Виділу: а) з діяльності, б) касовий. 4) Звіт Контрольної Комісії і внесок на утримання абсолюторії. 5) Вибір нового Виділу і Контрольної Комісії. 6) Внески й запити. 1164 1-1

Позір Збаражчина! Загальні Загальні Збори Товариства „Український Дім“ у Збаражі відбудуться в понеділок дня 13. січня 1930 р. в 10-й год. рано у власній салі. Порядок нарад на афішах. — Виділ. 1162 1-1

Лесь з Девіа і Іван Паславський з нагоди вітання зложили на інвалідів 20 — год. — УКТОД. 1163 1-1

Загальні Збори Філії Т-ва „Прогріта“ в Коломиї відбудуться дня 12. січня 1930 р. в 11-й год. в неділю. 1144 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не віднодіає.

БЮЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати під десятиліт у цілім крає знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. Купують брильянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1002 27

РУТИНОВАНОГО КОНЦІПЕНТА, спосібного самостійно вести адвокатську канцелярію, пошукують негайно. — Адвокат Дмитро Мудрецький у Чесанові. 1165 1-5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не віднодіає.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

буває лікар заграничних клінік, спеціаліст спірних, венеричних і сексуальних хоріб та ліварської косметики ординує від 8-10, 14-18. в неділі і свята від 10-11.

Гірське сонце, Вапифор, Діатермія, Криотерапія, Сепаратноі почевальні.

Львів, вул. Потоцького ч. 11. І. п. 826. Телефон 65-87. 40-7

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстусьна ч. 17. І. п. Спринювання хитючихся зубів пильомбування й винищення зубів, без болю. Штучні зуби в наявчю і золото після найновішої системи. Пациєнтів в провінції подагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовича і студентам значна знижка. Полекції в садатах. Тел. 65-73.

Ширіть наш часопис!

НА СВЯТА природні ВИНА

угорські білі, угорські червені, австрійські, румунські, італійські, французькі *Chateau & Cie*, французькі *de Luxe & Filst*, бургундські ориг. *aurice B.illy*, ранські, богослужбні, шампанські ориг. французькі.

Французький коньяк, горілки й лікери першорядних фабрик поручає торгівля Чаю, Кава і Вин

ЕДМУНДА РІДЛЯ у Львові, вул. Рутоського ч. 3. Телефон 4-12.

1160 Висилка на провінцію відвортною поштою. 1-2

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: — „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.	ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5-00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехо- словаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Зміна адреси 1 зол.	Телеф. Редакції: 29-41. „Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.
--	--	---

Невдача Гугенберга.

Львів, 28. грудня 1929.

Так звана „золота неділя“, остання неділя перед Різдвяними Святами, не показала золота для Гугенберга і тих кругів у Німеччині, що домагалися народного голосування, себто плебісциту, у справі прийняття чи радше відкинення плану Юнга. Слаба участь населення в цьому голосуванні виявила, що величезна більшість німецького народу акцентує політику свого уряду в гонітві, хоч може і з боєм серця, на план Юнга і зв'язані з ним важкі фінансові зобов'язання Німеччини, аби не робити тому урядові надто великих труднощів.

Треба знати, що згідно з вимогами німецької конституції відбулося вже передше в цій справі одне голосування (т. зв. Фольксбегерен), в якому виборці домагалися народного вирішення (т. зв. Фольксентшайд) щодо прийняття або відкинення плану Юнга. В першому голосуванні, яке відбувається явно, взяло участь 4.1 мільйонів виборців, себто майже 10 відсотків загальної численності до голосування (всіх управнених було 42.111.173). В другий раз голосування, що відбулося тайно і мало характер плебісциту, віддано всіх 6.293.109 голосів. З того уважено 130.707 гол., проти відкинення плану Юнга було 337.320 гол., а за відкиненням плану голосувало 5.825.082 виборців, себто близько 14 проц. управнених до голосування.

До важности голосування треба було по закону понад 21 мільйонів голосів, себто понад 50 проц. управнених до голосування повинно було взяти в ньому участь і голосувати „за“. А тимчасом, не зважаючи на широку агітацію німецьких націоналів і нац. соціалістів за участь в голосуванні, „за“ голосувало не цілих 6 мільйонів населення, тобто менше як третина числа, потрібного до важности цього плебісциту. Таким чином Гугенберг і ті, що від довшого часу виступали настійливо з домаганням народного плебісциту в справі плану Юнга, провалилися на цілій лінії.

На отьому місці варто пригадати, що німецькі націоналісти й нац.-соціалісти, отже ті обидві партії, які висунули домагання отього плебісциту і його в дійсности перевели, здобули при останніх виборах до райхстагу оволодіти 7 мільйонів голосів на свої лінії. З переведеного в неділю 22. ц. м. голосування виходить, що більше як мільон виборців цих обох партій не пішов за їх раслом і до виборчих урн не явився. А відзначити це расло, підносячи домагання плебісциту й кидати це домагання в маси, думали ці партії, що за ними підуть і поважні відомі інших політичних партій. Вож інакше не булоб для них найменшого змислу висувати це домагання і виставляти в його інтересі всю свою силу й велич на таку небезпеку.

Для доповнення характеристики цього плебісциту треба ще сказати, що всі німецькі політичні партії, з винятком обох заінтересованих виїздили до своїх прихильників паролу: не брати ніякої участі в голосуванні. Так і сталося. А тих 337.000 виборців, що голосували „ні“, це були виборці в тих околицях, де був сильний терор ім. націоналів, а ще більше нац. соціалістів, під натиском якого вони, правда, явилися до виборчої урни, але віддали свої голоси проти відкинення плану Юнга.

Правда, й обидві заінтересовані партії пробують тепер вибачити свою невдачу тим, що в своїй пресі пишуть про різні перешкоди і труднощі для надання справжньої волі німецького народу: це, мовляв, непригожий день виборів, бо в „золоту неділю“ люди зайняті закупками і взагалі приготуваннями до свят, а вибори їм не в голові; це терор комуністів у деяких околицях; це виклики помилки й неясности в тексті нар. плебісциту. Безперечно, що є в цих закидах якась маленька доза правди, але все те не в силі змінити безсумнівного факту, що величезна більшість німецького народу погодилася в політику свого уряду, яка йде по лінії помірності Штрессмана і намагається виконати по змозі сил всі наложені на Німеччину зобов'язання. В цьому саме вага найважливішої невдачі Гугенберга.

Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий“

у Львові, Ринок ч. 10 (ч. телефону 333. — Конто Почтової Шадни ч. 143.467).
як Центральна Каса українських кооперативів приймає вкладки ощадности, обезпечує їх у твердій валюті та поміщує у наших кооперативах, щоб піднести господарський розвій українського народу.

Не мусите їхати до міста,

щоб зложити свої гроші в банку. Можете це зробити при допомозі складанок Почтової Каси Ощадности, які вишле Вам на бажання безплатно

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Між Францією й Англією.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 21. XII. 1929.

I.

Не без злорадних уваг відкликається тутешня преса на звістку, що п. Сноуден думає, мовляв, про „санкції“, тобто про карні міри, проти Німеччини на випадок, якби вона захотіла не виконувати обов'язків, що випливають з плану Юнга. Натомість німецькі газети звісткою цією очевидно занепокоєні. На всякий випадок, коли покищо недостає цій звістці урядового потвердження, то не хвилює її ні політичний інтерес, ні навіть певний гумор.

Вона лежить, що найменше, на лінії журні щодо німецьких фінансів, яка виявляється від деякого часу, особливо від часу відомого меморіалу д-ра Шахта і яка означає одночасно й побоювання щодо викональности плану Юнга.

Фінансова реформа, яку має перевести німецький парламент і яка там досі не заповнена; труднощі німецького державного скарбу; загроза дефіциту — все те виправдує, не тільки виступ д-ра Шахта, а й своєчасну, нині призабуту, остерогу Паркера Джильберта, американського наставника похороненого тепер плану Доза. Якщо в результаті довгого періоду соціально-демократичної (д-р Гільфердінг) господарки в німецьких державних фінансах Німеччина стане невиконною, то весь план Юнга не буде багато вартий. Це більш-менш певне, дехто навіть каже: очевидно. Іронічно воно виглядає шойно тоді, коли соціалістична господарка в державних фінансах особливо зворушує п. Сноудена — він же сам соціаліст, визнаючи тих самих теорій, що його німецький собрат на міністерському стільці, д-р Гільфердінг, і сам він силкується переводити в життя в англійському скарбі ті самі принципи, які йому зовсім не подобаються, коли їх переводить у себе доджинці Англії, Німеччини.

II.

Одна з тутешніх ліній газет, духом близька п. Сноуденови „Oeuvre“, говорючи про ці справи, мелянхольно зауважує:

„Ще вчора всі згідно думали, що план Юнга має змінити характер німецького репараційного довгу в тому змислі, що з політичного довгу він має перемінитися на довг торговельний, та що наслідком цього автоматична санкція чи кара, яка грозилаб Німеччині за невиконанням плану, мала полягати на шкоді, заподіяній самим цим фактом німецькому публічному кредитови“.

Це правда: така в принципі система плану Юнга. Але бачимо, що англійський соціалістичний міністр більше ніж прекрасні принципи волить справжні гроші, і, наче звичайний собі капіталіст чи лихвар, думає про реальні застави й поруки, щоб дійсно стягати свою вірительність.

Передчорашній „Таймс“, наводячи цю звістку і коментарі німецької преси про неї, не тільки не додає до них ніякого заперечення, а ще й зауважує від себе:

„Річ самозрозуміла, що британський уряд не має наміру якимнебудь способом знов розкривати питання реокупації Надренщини“.

„Реокупація“, тобто нова окупація Надренщини! Ось до чого договорюються деякі англійські кола, дарма, що посередньою, нібито негативною дорогою, майже точно в тій самій хвилі, коли останні британські чети відпливають звід Рену. Соціалістичний англійський у-

ряд, значить, не думає знов висилати окупаційну армію над Рен...

Цього можна було зрештою й сподіватися. Так само можна й сподіватися, що ні соціалістичний, ні якийнебудь інший будучий британський уряд не захоче вислати ескадру, щоб блокувати німецькі пристані, в разі невиконання плану Юнга. Одне коло ні армія не має карати Німеччину, ні флота, то-що інше? Ні право народів, ні історична практика не знають іншого засобу проти відпорного доджинка. Французькі газети іронічно питаються, чи може п. Сноуден вигадати якийсь невиданий спосіб, і радять ждати цього обявлення.

III.

Та французька іронія в цьому випадку мабуть рівняється ударови батоогом по воді. І загадочну, неозначену (до того й не потверджену ані не заперечену) погрозу англійського міністра імовірно треба розуміти як вислів неадоволення Великої Британії іза щораз то нових проявів німецько-французького наближення.

Саме в останніх днях велику сензацію в політичному світі викликує заповіджена на найближчий час гостина п. Марсала в Німеччині. Цей п. Марсаль — один з чільніших асів високих банкових кол Франції, колишній міністр скарбу і — колишній — завзятий ворог якогонебудь співробітництва між Францією і Німеччиною. Раптом цей представник товстої французької буржуазії і один з діячів французького імперіалізму їде в Берлін на мирно-дружню гостину до найбільшої німецької партії. А французькі газети живо говорять про цей несподіваний акт — одні притакуючи йому, другі осуджуючи його, та всі згідно признають йому велику політичну вагу. Крім того по обох боках Рену зароджується ціла нова література про французько-німецькі взаємини, в обох мовах. Творяться настрої, приготавляються діла.

А що — як свого часу справедливо зауважив Ленін — всякий союз, всяке братання між двома політичними силами автоматично й неминуно звертається проти когось, то й річ самозрозуміла, що британські діячі, будь вони навіть соціалісти, питаються самі себе, чи припадково тим „кимсь“, третім не буде Англія, або також і Англія.

Ведеться отже англійська контракція в Німеччині — також і в літературі німецькій. А загадочні погрози Сноудена — один том у цій контракції.

Розстріли на Україні.

Харківський „Комуніст“ з 19. грудня ц. р. приносить інформаційну замітку про те, що окружний суд у Прилуках розглядав справу „терористично-гитайської“, яку викрито в с. Сокиринцях, Срібнянського району. Організація мала за завдання, подає „Комуніст“, повалити радянську владу при допомозі збройного повстання. Наземали до неї „гитай“. На чолі організації стояв Лісовий, буайший старшина армії УНР. Він був якийсь час головою сокиринської сільської ради, а пізніше перенісся до Прилук, де став заступником голови окружної спілки мисливців. На цьому становищі він доставляв зброю для організації. За час свого існування організація під проводом Лісового мала виконати 25 терористичних актів. Як це були акти — „Комуніст“ не подає. Прилуцький суд засудив 13 учасників організації на кару смерті через розстріл. Присуд виконано.

Серед комуністів.

Покаяння К. Максимовича.

К. Максимович — це один з тих членів КПЗУ, які разом з Турянським і Васильковим підтримували позиції Шумського в КП(б)У. Максимович став в обороні Шумського навіть на зборах КП(б)У в Харкові, у яких брав участь в характері умовитого представника КПЗУ. Виступ Максимовича в обороні Шумського та його позицій в національній політиці вповні підтримав був ЦК КПЗУ у 1927 р., та не прийняв резолюції представника Коміт. проти шумськізів на своєму пленарному засіданні, присвяченому цій справі. Це й спричинило розлам у КПЗУ. Провідниками тодішнього ЦК КП(б)У були Васильків і Турянський. Їх група ще й досі стоїть на позиціях шумськізму і гуртується біля журналу „Культура“, що виходить у Львові.

Максимович, що по своїх виступі в КП(б)У остав у ГРСР вже складав раз заяву, що він не погоджується з лінією Василькова-Турянського. Було це весною 1929 р. Ця його заява появилася в радянській пресі рівноорядно з аналогічною заявою Шумського. Обидва вони осуджували тоді лінію Василькова-Турянського і їх сторонників з КПЗУ, але своїх власних „помилки“ не осудили.

Зате тепер появилася в харківському „Комуністі“ з 18. грудня ц. р. нова заява самого тільки Максимовича, адресована до ЦК КП(б)У, в якій він всю свою дотеперішню діяльність „засуджує і плямує“ та просить, щоб його прийняли знов у лави компартії. В заяві до редакції „Комуніста“ Максимович пише між іншим: „Я рішуче засуджую розлам КПЗУ й відхід групи Василькова й Турянського від Комінтерну плямую, як зраду інтересів робітничої класи. Я признаю за правильною національну політику КП(б)У, як признаю за правильні й постанови Комінтерну в національному питанні. Я цілком і безвідмовно поділяю теперешню лінію партії в усіх питаннях“.

У відповідь на такі покаянні заяви та листи з „засуджуванням і плямуванням“ пришло себе самого і своїх вчорашніх товаришів ЦК КП(б)У прийняв у справі Максимовича таку постанову: „Зважаючи на те, що розламницька робота Максимовича завдала особливо важкого удару КПЗУ та революційному рухові на західно-українських землях і що ще кілька місяців тому Максимович цілком обстоював свої помилки, ЦК КП(б)У вважає за можливе порушити питання про відновлення Максимовича в партії за 5 місяців“.

Отже бачимо, що рабське самопониження Максимовича помогло йому не багато. Щойно по 6-ти місяцях комуністи почнуть розважати, чи його взагалі можна вже „відновляти“ в партії, чи таки прогнати від неї на сто вітрів.

ЧАН марки „БУЗЬКО“
з знаменитим.

3 життя українського жіноцтва.

Загальні збори „Союзу Українок“.

Річні загальні збори „Союзу Українок“ вже здавна перестали бути тільки внутрішньою справою Товариства і його членів. Сьогодні вони є не лиш переглядом праці організованого жіноцтва, але й показником його громадянської зрілості, а що найважливіше: вони відзеркалюють погляди жіноцтва чи не на всі актуальні питання нашого життя. Тому й не дивно, що річним зїздом „Союзу Українок“ цікавиться не лиш загальне жіноцтво, але й ціле українське громадянство. яке слідкує за проявами збірного життя нації. Цьогорічні загальні збори „Союзу Українок“, що відбулися в дні 22. і 23. XII. 1929 р., були доказом, що громадянський розвиток українського жіноцтва йде вперед семимильними кроками та що жіноча організація це необхідне і незвичайно важке звено в організаційному ланцюзі живих сил нації. Високий рівень нарад, річеза і всестороння дискусія, бездоганна технічна підготовка зборів та енергійний їх провід — всі ті моменти склалися на дуже вірадану картину та свідчили про зрілість, активність і здоровий громадський інстинкт нашого жіноцтва.

В нарадах, які з короткою перервою на обід тривали повні два дні, взяла участь сотня делегаток з краю та велике число львівських членів товариства. Заступлені були майже всі філії „Союзу Українок“. Перший раз явилися на загальних зборах „Союзу Українок“ в більшому числі селянки, делегатки сільських кружків „С. У.“, які шораз густішою мережою вкривають край. Присутність селянських делегаток була найкращим доказом, що „С. У.“ перейшов уже етап організації інтелігенток та що він став поважною суспільною організацією широких мас українського жіноцтва. Причому воляла

ПРИРОДНІ ПАЛЕСТИНСЬКІ ВИНА Й КОНЯКИ

„КАРМЕЛЬ“

З ОХОРОННИМ ЗНАКОМ НА ЕТИКЕТАХ

... несли на дручку у дівку. XIII—XIV

Гурт. продажа: **Т-во КАРМЕЛЬ**, Львів — Знесіння. Тел. 6-91.
МАРКУС ШІФФЕР, Станіславів, Сапінжницька 10.

численна участь жіночої молоді. Присутні були делегатки студенток у Львові та в Кракові, заступлені були курні старших пластунок. Також між делегатками філій можна було запримітити побіч сивоволосих громадинок багато молодого нарізку. Це доказ, що „Союзові Українок“ вдалося перекинути міст до молодого покоління.

Зборами проводили голова „С. У.“ пос. М. Рудницька та її заступниця п-ні О. Шепарович. В почесній президії зборів заяли місця: голова „Жіночої Громади“ в Чернівцях п. О. Гузарова, мішанка Анастасія Кратко із Стоянова, З. Олесницька, голова філії „С. У.“ в Золочеві та І. Домбчевська, голова філії „С. У.“ в Стрию. Секретарювали пп.: І. Домбчевська та пластунка С. Мойсеович.

Відкриваючи збори голова згадала померших членів Т-ва, Івану Гладішовську-Пеленську і Северину Кабаровську, яких пам'ять вшанували присутні повстанням з місць. Далше голова згадала всі жертви народного лихоліття і в імені цілого українського організованого жіноцтва заклала рішучий протест проти червоного терору московських, комуністичних володарів на Україні та проти переслідування ними українського національного руху. Перед приступленням до денного порядку голова подякувала тим українським установам, які морально або матеріально піддержували „Союз Українок“ в його працях, а саме, зложила подяку: „Просвіті“, „Сільському Господареві“, дирекції „Дністра“, „Трудові“ і редакції „Жіночої Доли“.

Незвичайно богата й интересна програма загальних зборів, присвячена була в першій мірі підсумкам минулорічної діяльності та наміченню шляхів праці на черговий рік. Крім цього в програму входили реферати ідеологічного характеру, а далше іменування почесних членів та вибір нової управи Т-ва.

Перший день нарад заяли звіти Головного Виділу та звіти делегаток. Ці звіти давали картину не лише діяльності львівської централі, але також були переглядом праці жіночої організації на місцях. Звіти Головного Виділу не обмежувалися до перелічення сухих дат і фактів. Це були реферати поодиноких референток, яким доручено в Головному Виділі ведення окремих ділянок праці. Ці реферати, крім звіту з діяльності, подавали напямні на майбутнє, звертали увагу на головні болячки жіночої організації, на її перепони, труднощі, недостаті. Секретарський звіт зявала заступниця голови п. О. Шепаровичева, організаційний сен. О. Кислевська, освітній д-р С. Парфанович, справу сільсько-господарської освіти реферувала п. М. Струтинська, справу міжнародних зв'язків д-р Д. Дзеровичева, про інструкторські курси говорила п. Витковницька, звіт товариської секції зявала п. Колтунюкова, а касовий п. І. Шахова. Подавати ці звіти-реферати хоч би тільки в загальних нарисах — переходить рямці статті. Вистане ствердити, що вони освілювали становище жіноцтва до всіх актуальних питань нашого життя та свідчили про те, яку велику суму культурницької праці вкладає наше жіноцтво в змагання нації. Зокрема слід підкреслити велику роботу жіноцтва в ділянці культурно-освітній та господарській.

Високий був також рівень звітів делегаток, а вичерпуюча кількогодина дискусія охоплювала всякі громадянські справи, зв'язані безпосередньо з завданням жіночої організації. Окрему увагу присвячено в дискусії методам організації сільського жіноцтва. Справа притягнення до праці сільських інтелігенток, справа сільсько-господарської освіти, платних організаторок, організації диточих садків, організації робітниць і служниць, потреба власного ідеологічного органу — вирнали раз-ураз в дискусії. Вага зв'язків з міжнародними жіночими організаціями та значення тісного ідеологічного і організаційного зв'язку з молодим жіночим поколінням найшли належний відгомін у дискусії.

Двом дуже важким ділянкам жіночої праці, які досі не входили в круг діяльності „С. У.“, присвячені були окремі реферати. А саме, д-р Софія Парфанович говорила про „Завдання жінки в ділянці гігієни“, а пп І. Гургула й І. Мавух-Павличенська про „Роль жіноцтва

в зберіганні людського мистецтва“. При Головному Виділі повстануть тепер окремі реферати для тих справ, а завданням дотичних референток буде втягнути організоване в „Союзі Українок“ жіноцтво до праці над зацілюванням гігієни серед нашого народу та навчити жіноцтво зберігати та плекати скарби нашого народного мистецтва, яке здебільша є твором жіночих рук.

Обґрунтованню ідеології фемінізму присвячений був реферат пос. М. Рудницької п. з „Економічна незалежність жінки“. Прелегентка зясувала в своєму рефераті незвичайно складне питання жіночої праці як зі сторони господарської, так психологічної та етичної. Зокрема обговорила референтка складну проблему зв'язків і подружжя.

На внесення Гол. Виділу збори вибрали почесними членами Т-ва слідує: громадянки: М. Білецьку (Львів), Г. Шухевичеву (Львів), О. Коблянську (Чернівці), Уляну Кравченко (Перемішль), С. Русову (Прага) і Олену Пчілку (Київ).

На внесення Комісії-Матки, до якої належали пп.: Витвицька (Коломия), Веселовська (Стрий), Савчук-Червоначова (Копичинці), Майковська, Витковницька, Іжницька і Левницька, вибрали збори одноголосно Гол. Виділ, якого склад подали ми в одному з попередніх чисел. Вибираючи одноголосно Головного Виділу майже в тому самому складі, в якому він працював минулого року, загальні збори дали вислів своєму повному довірі для проводу Т-ва.

До Контрольної Комісії вибрано пп.: Витковницьку, Морозову і Федорчакову. Прийняті резолюції подамо в одному з чергових чисел.

Учасниця.

СТІВН ЛІКОК

Астрономи лякають.

Професор Смітсін заявив, що тепер зовсім ясним є, що земля починає чимраз поводити крутитися довкола своєї осі.

Цю страшну вістку потвердили й начальник астроном у Грінвічі і директор фізичної лабораторії в Кеймбриджі.

Щодо мене, особисто, то я не легко забуду то несподіване враження страшної вістки, яке мене тоді охопило.

Колиб так світ станув на однім місці, то буде завжди день або завжди ніч. Або ми або гіндуси матимуть вічну ніч. Я, розуміється, бажав би цього радше гіндусам, коли вже невідклично так має бути.

Але це ще, розуміється, не ціле нещастя, яким грозять нам астрономи.

Коли земля спиниться, не буде пір року, ні припливу ні відпливу моря, ні вітрів, ні змін погоди. Живчик життя завмре й перестане бити.

Як багато інших людей, так і я, читаючи при сніданні цю вістку, почав думати над тим, чи не безцінно вже йти до своєї щоденної праці. Чому ж не сидіти спокійно дома й не чекати на це нещастя?

Щойно після надутих постановив прочитати ту вістку уважніше, щоб менше-більше уявити собі, чи довго ще треба буде чекати на той кінець світа.

Після точнішого прочитання я зрозумів, що швидкість завмирання є означена міліонною частиною секунди на день.

Прочитавши це, я дуже втішився. Всеж таки є ще трохи часу. Коли за мільон днів втрачено секунду, то значить — обчислім-же-ж! — втрата секунди в яких 3.000 літ. Ну, це ми ще якось витримаємо.

Якщо треба 3.000 літ, щоб втратити секунду з 24-годинного дня, то треба 180.000 літ на втрату мінути, а 10.800.000 літ на втрату години, а цілий день страшим, коли буде ще двадцятьчотири рази більше літ; іншими словами: кінець нашої землі повинен прийти приблизно Року Божого 259.201.929.

Ну, то тішмося й відважно погляньмо в вічі нашій долі!

З англійського переклад

Корнелі Яворівський.

Проти червоного терору.

Протест ЦЕСУС-а.

Центральний Союз Українського Студентства (ЦЕСУС) звернувся до студентства поодиноких країн з протестом проти червоного терору на Радянській Україні.

Крім цього подано у Бюлетені Відділу Міжнародних Зв'язків ЦЕСУС-а за місяць грудень (у французькій, англійській та німецькій мовах) інформації про московсько-більшовицьку окупацію та терор на Радянській Україні.

Управа ЦЕСУС-а постановила на однім зі своїх засідань звернутися до культурного світа відповідно випрацьованим меморіалом проти червоного московського терору над українським народом.

Протест „Української Громади в Чехословацькій Республіці“.

В останній час на В. Україні йде нова хвиля жорстоких переслідувань. Жертвами насильницько-терористичного режиму більшовиків упали патріотичні робітники на полі українського культурно-національного відродження.

Ця політика московсько-більшовицької влади на Україні носить усі прикмети окупаційної влади завойовників, які не тільки економічно в краю виснажують окуповану мілітарно країну, але й намагаються затримати духовний розвій населення.

Самозрозуміло, що з тимбільшим завзяттям проти такої ненависті борються окупанти проти найкращого прояву боротьби українців за своє національно-політичне визволення та за створення своєї незалежної від Москви держави.

Українська еміграція, що в кількості десяти тисяч перебуває в різних державах Європи, Америки й інших частин світу, опинилася на чужині внаслідок перемоги ворожих армій теперішніх окупантів українських земель над Українською Армією, яка знесилена у першій боротьбі за право українського народу на самоопреділення й створення своєї соборної незалежної держави.

Українська еміграція в частині свого народу і чужої з ним живе вільно, звичайно, вона почуває себе не тільки зобов'язаною всіма доступними їй засобами допомагати вільній боротьбі свого народу, але й уважає за свій обов'язок віднести свій голос рішучого протесту проти культурного світу в обороні інтересів свого народу, який є невід'ємною можливістю сам закріпити протест проти насильства, терору й жорстоких переслідувань його завойовниками-більшовиками.

М. Галицький,
голова Управи.

Л. Микоренко,
член Управи.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Янніні!

ДР МИХ. СКОРИК.

Звідкіля походить Русь?

(Продовження.)

Українська традиція козацька вважала український нарід нащадками Русів. „То племя народу Руського“ — „се з того по козари вийсько“, з кого творилася українська нація. (Заява полякам 1621 р.). „Се з того по козари вийсько, що за Олега, монарха Руського, вийшло море і по землі плавало... За Володимира, монарха Руського воювало Грецію“...

В українській традиції Русь V. ст. (за Одоакра) і Русь Олега, Володимира — це одне і те саме. Історичні документи стверджують, що Русь Провансу (позуди Галії), Норіку й Київ — це той самий нарід кельтського, галльського походження.

Ю. Цезар пише, що у галлів по школах все заучували на пам'ять і так передавалася традиція. L. de Beauclan (1650) пише, що на Україні через війни не можна було зберегти бібліотек, тому вчені все держали в пам'яті. Тому можна вірити літописові, що слав'яни поширилися у Норіку та Панонії, про що говорять Іордан і Прокопій у VI. ст. Тому треба брати під увагу переказ, записаний Боляном про зруйнування Києва в V. віці.

Назва краю над Роданом Ruthenia і народу Rutheni (Рус, Рос) виводиться від кельтського слова route, road, goud, gux, tute = шлях, дорога, перебіг і дійсно через цей край проходило дуже багато шляхів, туди ходили різні народи. По грецькому тракту, територія наздужувалась „дромос“ і тому у греків Русь також Дроміти.

Röder = бродити, крутитися коло чогось і звідси Роден, Roder = колесо, rond = круглий, route — збігати зовні, шлях. Кельти були дуже ароматизовані і це треба мати на увазі

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕУМ І ЦЕРАТ

ЛЕОПОЛЬД ГААС

Львів, вул. ЛЕГІОНІВ 3. — ТЕЛЕФОН 14-45

ПОРУЧАЄ НА СВЯТА:

ЛІНОЛЕУМ КОРКОВЕ, УЗОРИСТЕ І ОДНОБАРВНЕ

ЛІНОЛЕУМ „INLAID“ НЕНАРУШНІ ВЗОРИ

ЦЕРАТИ НА СТОЛИ І КРЕДЕНСИ ГОТОВІ І НА МЕТРИ

КОВРИ ВОВНЯНІ І ПЛЮШЕВІ, КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ

ХІДНИКИ ЮТОВІ, ВОВНЯНІ, ПЛЮШЕВІ І КОКОСОВІ

КАПИ КИЛИМОВІ, ПЛЮШЕВІ І БРОКАТОВІ НА ЛІЖКА І СТОЛИ

НАКИДКИ НА ОТОМАНИ І ТАПЧАНИ ОСТАННІ НОВОСТИ

ФІРАНКИ З ТЮЛЮ, ЕТАМІНИ, МАРКІЗЕТИ І З МЕРЕЖКОЮ

СКАТЕРТІ ПОЛОТНЯНІ З СЕРВЕТКАМИ — КОМПЛ. ГАРНІТУРИ

Коци, Дерки, Японські Мати, Карніші

Величезний вибір. Найнижчі ціни.

50 ВЛАСНИХ ВІДДІЛІВ

В КРАЮ І ЗАГРАНИЦЕЮ.

Поручення з провінції полагоджуються відворотно.

Кебезпечні німецькі кружляки.

В французькому парламенті при бюджетовій дискусії про маринарку мав відомий посол Ерію велику аргументу. Між іншим порушив справу розброєння на морі і нарівав, що на Вашингтонській конференції наложено на Францію обов'язок не вступати щодо калібру воєнних кораблів означеної границі тонажу. А тимчасом, що дється? На Німеччину не наложено такого обов'язку (бо Версальським договором дозволено Німеччині удержувати лише 6 лінійних кораблів і 6 панцирних кружляків) а вона вибудувала зовсім нові, більш потужні, ніж німецькі, лінійні кораблі і маринарки.

Скільки в цьому правди? Чи справді панцирник „А“, про якого в німецькому парламенті уряд перед роком звів затримку боротьби, який дає кредит на його докінчення, такий страхотний, чи ціла промова Ерію була лиш страхотом, щоб мати притоку на Німеччині нові видатки?

Річ мається так: Версальський договір обмежує німецькі панцирні кружляки до об'єму 10.000

тон. Представники антанти рахували, що в такий калібри супроти їх дреднаутів, що мають зник 30.000 тон. Німеччина на морі не буде мати ніякого значіння. Та перерахувалися, бо німці втіли їм таку штуку, якої „антантизм“ не сподівалися. Німецький панцирник „А“ не перевищує об'єму 10.000 тон, але озброєний такими важкими гарматами як антантські дреднауты, а надто більше потужніший і швидший в такі так, що може не лиш м'ягчесь з дреднаутом, але його легко похитати. А таких панцирників може Німеччина преспокійно побудувати 6 і ще два резервних.

Звідси пішов страх не лиш на Францію, але і на інші країни антанти. І в подальшому вони виступили перед німецькою авіаційністю і технічним адобутком. Головна причина того успіху — це примінення моторів геніального німецького інженера Рудольфа Дізеля (1858—1913). Конструкція його машинерії полягає в тім, що при найменшій вазі моторів досягає дуже високу працю; а що адобується на вазі машинерії, то зужитковується на тяжку артилерію, як добрий панцир та на запаси амуніції. Таким способом панцирник може мати так як найменший дред-

при розгляді кельтських назв. Рутенія, як перехідний тракт, має дуже багато подібностей з Україною.

Багато імен на Україні можна вивести від кельтиків. Рурик — це назва кельтська, пенз з латини (rus, rusis = поле, село, мужицтво, селянське господарство), це боярин, кнєзь — у кельтів багато назв зі закінченням на „ик“ (Верцінгенторик, Оргеторик, Амбіорик і т. д.). Трувор — trouver = підприємець, купець. Сінеус (sine — без) це людина без свого діла, наємник, дружинник.

Рурик, Трувор, Сінеус — це назви зі златиншеної кельтики, три брати, персоніфікація різних станів (боярина, купця, дружинника), котрі появилися на Україні. Три брати — річ звичайна у легендах.

В 941 р. Київська Русь ще не була настільки засимільована до київського слав'янського населення, щоб не можна її було відрізнити і тому Семен Логофет, описуючи підплив Ігоря під Царгород, пише: „Підпливали до Царгороду Руси, що називаються Дроміти (диви вище сказане), вони суть з роду Франків“. (У тім часі галлі звалися вже франками-французами).

Арабський письменник Аль Мукадесі, описуючи похід Руси на козари, пише, що це „народ з Рума (давньої римської імперії), що зветься Рус“. Греки: Скіліца (XI. в.) і Кедрин (XII. в.) пишуть, що Русь Київська — це „gopoz keltikon“. Князь Святослав по опису голив бороду, носив зусі і мав чуприну, як кельти. У кельтів стрічаємо богів із таким виглядом, як Перун, а побіг них тризуб. На кельтських монетах стрічаємо тризуб, так, як на монетах Володимира В. Святославка. Ярослав Ібн Фадлан, Масуді і Лев Дакон, описуючи похорони Руси, подають опис, згідний з похоронами галлів. Особливо цікава сцена з напленням пілля — свідання галлів і Руси.

Автор, розслідуючи легенди про Русь, домагає, що перша Русь осіла над Чорним Морем і звідси опанувала північну. Про це свідчать легенди про нарід Зар-Дан, в котрій стрічаємо аж 17 назв, які ведуть знову в Рутенію, в південну Галлію. Описи Руси в агіографіях св. Степана та юда Георгія Анастрідського також підтверджують, що Русь осіла над Чорним Морем. Це підтверджує різномовний арабський письменник Ібн Русте (903 р.). Гардізі та грек Евстафій. Що Русь походила з півдня, знає про це сказати і хорватська легенда про Русь з Панонії, місти Іордана і київського літописця, легенда Богуміла польського літописця з XIII. в. і чеського хронікара Пулкави (XIV. в.).

Цікаво, що назви „Русь“ у Скандинавській ніде нема, а всюди, де жили галлі, багато назв, зв'язаних з Руссю. Одиною з таких точкою для норманів це те, що західні фіни звуть Руссю Скандинавію. Однак фіни могли норманів назвати русськими тому, що нормани їздили на Русь, так, як у Київ грецькими називали тих, що їздили в Грецію.

Переходячи топографічні назви країв, де переселилися галлі, стрічаємо такі назви: в західній частині Британії, Уельсі (Wales), аваній по французьки „pays de Galles“, в гори Пеніни. „Рел“ — по кельтськи гора. Там є ріка, котра за Цезаря звалась Дан і місто Данум. По кельтськи дан = ріка. Ріка Дан є і в Шотландії. Тепер ті ріки звуться Дон, а місто Донкастер. На Україні маємо Дон і Донець. В півн. Франції є ріка Isara, Isere, Samara в півн. Галії (в Рутенії) ріка Oltis, Lot (лат. Alutus). Родан (по кельтськи го = пивах, dan = ріка) — на Україні є також Альта, Сета, Самара. Arelate — це Орелець.

(Довідник)

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

НА МУЖЕСЬКІ ОДИНІЯ
ВОЯКИ КРАЄВІ І АНГЛІЙСЬКІ
У ВЕЛИКОМУ
ВИБОРІ.

завт. шість 28 сантиметрових, вісім 15 сантиметрових гармат, крім різних декоративних. До конструкції машини Дісла ужито сплюваного (зм'ятого) вальцованого алюмінію з незвичайною міцністю. Це знову новий винахід, що значно причинився до витривалості машини. Однак на ній не кінця. Щоб вилучити залізний удар після рівночасного вистрілу шістьох 28 сантиметрових і вісьмох 15 сантиметрових з одного позадкового боку кружляка (що часом у морській битві дуже потрібне) мусить панцирник бути збудований з незвичайно крихких, нерозривних плит. І це ідалось при будові цього панцирника досягнути. Замість плити втулювати — як це було в звичай — сповзано їх і через те заощаджено ще і на вазі.

Щодо машини Дісла, то уживала їх уже від 1900 р. французька моринарка, а від 1902 р. німецька моринарка, лише при менших кораблях, а від 1908 р. (коли вигас патент) також і інші держави. Шойно, як винайдено легкі метали, якими наступають залізо, поширюється уживання їх і до більших кораблів і літаків. Матеріал, яким пускається машини в рух і їх удержується, це терміт олії з брунатного вугілля, з парафіни, з газу — не так легко запалний, як нафта або бензин, впливають вони через експлозію, при чім вибухається незвичайно сильне тиснення, 40—60 атмосфер.

І так німці і на цьому полі займували світові після удатного перелету літаком через Атлантику, після отруєння землі Цепеліном, після вибудування найбільшого літака-корабля „До Х“ та найбільшого „сухопутного“ літака „С 38“.

3 життя наших установ.

Загальні збори „Сільського Господаря“.

Перед кількома днями опублікували ми коротку замітку про загальні збори „Сільського Господаря“, в якій поданий список нововибраних членів Ради Т-ва і список іменованих зборами почесних членів Т-ва. Нині подаємо декілька доповнюючих заміток про сам хід зборів „Сільського Господаря“.

Збори відбулися, як відомо, в п'ятницю, дня 20 грудня 1929 р. у Львові, в салі „Бесіди“ („Народний Дім“). Почалися в год. 11-й передпол. при участі 166 делегатів, представників Філій і Кружків „Сільського Господаря“, кооператив і центральних установ. Разом з за-

прошеними гостями було присутніх біля 250 осіб. Між делегатами з краю була більшість селян. На збори прибуло також двоє представників із Волині і Холмщини, редактор В. Островський з Філії „Сільського Господаря“ — Луцьк та В. Гуль — основник Філії в Холмі.

Зборами проводив голова Т-ва інж. Ю. Павличковський та посол О. Луцький.

На початку ухвалено, по довгій дискусії, правильник загальних зборів, який у правильне хід зборів „Сільського Господаря“.

Звіт з діяльності Т-ва за минулий рік, а фактично за півтора року, тобто від липня 1928 до кінця 1929 р. зложив у довгому та вичерпуючому рефераті директор Т-ва інж. Е. Храпливий. Цей звіт був надрукований в календарі „Сільського Господаря“ на 1930 р., під заголовком: „Як працював „Сільський Господар“ у першому півроці 1929.“ Зараз по цьому рефераті слідував звіт Контрольної Комісії, який зложив інспектор М. Капуста.

Над обома звітами вивчалася дуже жваво і довга дискусія, яка тривала до самого вечера. В дискусії взяло участь 21 бесідників, між ними багато селян і одна селянка. Грядова Олена з Бунева (пов. Яворів).

Більшість бесідників признала, що робота Централі Т-ва і її органів була правильна і що вона протягом короткого часу, не дивлячись на нестачу якихнебудь субвенцій і на відсутність належної підтримки з боку громадянства, оживила діяльність Т-ва як у центрі так і в краю. При цьому бесідники сконстатували, що у дальшій праці Т-ва є доконче потрібна підтримка з боку нашої кооперації чи громадянства.

По довгій і живій дискусії поставлене Контрольною Комісією внесення на уділення абсолютної Головної Ради Т-ва — ухвалено подавляючою більшістю голосів, проти 5-ти.

Шойно біля 7-ої год. вечера приступлено до вибору нової Ради. Було поставлено 2 лісти: перша — Комісії-Матки, а друга — інж. Білинського. Голосування відбулося явно та поіменно. Перейшла ліста Комісії-Матки, яка в нас була вже надрукована.

Після іменування почесних членів пішла жива дискусія на тему майбутньої праці Т-ва. Збори скінчилися в 10. год. вечером.

3 КІНА.

Перспектива тонової фільми.

(З нагоди нової пєси „Білі тіні“ у кін. „Палас“.)

Коли вживаємо терміну „тонова“ фільма, то робимо це не тільки для солідарності із удатною на цей раз радянською термінологією, не тільки тому, що коротке слово „тон“ дає змогу утворити нове дієслово „фільмувати“, а ще й тому, що тонова фільма може не покриватись із поняттям мовної. Англійський термін „talkies“, що означає дослівно „балакучка“ дуже слабо відповідає характерній всіх тих тонових фільм, де розмови грають досі мінімальну роль. Коли мовна (балакуча) фільма може наблизити кіно до театральної пєси, то тонова може зробити з нього оперу.

Досі не маємо чистих мовних фільм. Кіно захоплене новим винаходом, що дає змогу німим тіням говорити, хоче показати нам перш усього те, чим воно найкраще може захопити масу: спів і музику. Автори нових сценаріїв, немов би не мали сміливості показати нам на екрані ту форму нового мистецтва, яка готова притягнути нас вірвати одним махом із усіма характерними ознаками дотеперішнього кіно. Ця нова форма може бути так сильно подібна до театральної пєси, що наш перший порив міг би легко прохолити.

Нова тонова фільма, що приходить до нас, „Білі тіні“, бере за основу музику, а не слово. Це дєса у супроводі оперової оркестри. Її сюжет дотепніше вибраний для цієї мети, ніж у „Чотирьох чортах“, бо дєві особи „Білих тіней“ адебільша мусять порозуміватись з собою німими знаками, а не якоюсь мовою. Обстановка, де їде дєя це зимряна закутина природи. Полінезійські острови, клантня неперочного Раю, песнялазеного заволюнницькою ногою хизацького європейця. Хто читавши Дюжозефа Конрада або Сомарсет Могема не міг уявити собі змальованих ними краєвидів, може схопити їх, цих цієї блаженної землі. Вся пєса — чудова, рична пєса, пєса у честь життя та домі природи, із могутнім акордом, що про-

кидає у нас сумнів щодо деяких здобутків нашої цивілізації.

Закри не побачимо кількадесяти нових тонових і мовних фільм усього типу й р. жної продукції не зможемо уявити собі основної прикмети, яка заважить на наших симпатіях для цієї нової форми ще незасованого мистецтва. Нема вже нині сумніву щодо одного: музика є сильнішим засобом вражіння на широку масу, ніж образ; особи із сильною зоровою пам'яттю є рідним типом, ніж особи зі „слухом“; обсерваторів є менше як „слухачів“, а навіть як „музично вражливих“. Людський голос, незалежно від якихнебудь чисто естетичних пражнів, має одну дивну силу, з якої рідко здаємо собі справу: його вплив буває часто фізіологічним проявом, не меншим, як доторк. Прикмета, завдяки якій пояснюємо собі вплив актора й співака зі сцени, стає нині вже доступною для кіно. Ми не потребуємо навіть розумти слів; сам тембр якогось голосу розбуджує в нас дивне тремтіння, незалежно від змісту слів, часто всупереч зоровому вражінню.

Покищо тонова фільма вагається між музичною симфонією і голосною кіновою драмою. Віже завтра вона може бути всім потрохи, ваче сучасний театр, що пробує поєднати цирк, кабаре і середньовічні містерії. Захоплення публіки, що ніхочить приготування від нового винаходу, нічого ще не каже про певну перемогу цієї нової форми кіно ві про певну віраість нинішніх очарованих новою красою.

У мистецтві мода грає завжди не меншу роль як справжні вартості, що заповнювали усіх якомусь родов. творчості. Творчість являлася під впливом смаку загалу у звичайну механічну продукцію, а звичайна механічна продукція сягала до рівня творчості. Нинішня тонова фільма є немовлятем, що вчиться говорити і тому їй є захоплені самим фактом, що вона вже говорить. Що вона скаже, коли ідросте, навіть її батьки не знають.

М. Р.

НА СВЯТА ФУТРА, РАГЛЯНИ, УБРАННЯ, СМОКІНГИ

по значно знижених цінах продажі

CLOTHING HOUSE власник Мар'ян Карольський
Львів, Рутенського 7, пр. Катери

Протиаькогольний фронт.

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ.

Замість алькогольних напєтків повинна на святковому столі кожної української хати красуватись артистично виконана карта „Рідної Школи“, звільняюча від алькогольних приймєт. За карту складається добровільний дєток, однак не менший як 2 зол. Виказ осіб, що пабули карти з пєсою зложеної жертви буде оголошений в прєсі. Звертайтеся за картами на адресу: Головна Улєра „Рідної Школи“ у Львові, Ривок 10.

Полєміка Бр'яна з Франкліном Буйоном.

Пос. Франклін Буйон сказав у парламенті, що фр.-нім. зближення можна досягнути лише на основі версайського договору. Президент ради міністрів говорив недавно в сенаті, що фр. союзники дуже вдоволені з льокарської політики, а тимчасом у промові кн. Радзівіла (яку пос. Фр. Буйон мав при собі) сказано: „Одиноким, чого ми домагалися, було пошанування нашого зах. кордону. Льокарська політика не дає нам щодо цього ніякої гарантії“. Таке застереження зроблено проти льокарського пакту. Бр'ян: Це не польський уряд сказав ті слова! Фр. Буйон: Зазначу, що це неширо зачинати дебату, коли про цитат одного з провідників більшости каже: Це не уряд. Пос. Борель: Ви є членом уряд. більшости. Бр'ян: Я добре поінформований про заходи деяких чинників у Польщі і я не є певен, чи вони корисні для вдержання мира. Фр. Буйон: Це, що ви сказали перед хвилею, пане міністре, є поважніше, ніж моє твердження. Це слова вельми необережні, які матимуть відгомін у Польщі. Краще було не переривати мені. Бр'ян: Я рахуюся лише з польським урядом. У всіх країнах є шовіністи.

Сенат.

Пленарне засідання сенату буде в понеділок 30. грудня.

Творення кабінету.

В п'ятницю приїхав проф. Бартель у Варшаву. Був у Замку, а опісля у соймі та переговорював із марш. Дашинським. Приняв теж марш. Шиманського та мін. Квятковського. В 4. год. прийняв проф. Бартеля марш. Пілсудський. Проф. Бартель здав йому звіт із своєї місії. Веч. прийняв проф. Бартеля по черзі мін. Цара, Морачевського, Червінського та Бернера. Марш. Даш., як зачувати, сказав, що для сойму, як цілості, булаб неможливе співпраця з деякими міністрами, при чому назвав мін. Цара, Морачевського, Складковського, Пристора, Квятковського та Бернера, бо ці міністри натрапляють на опозицію в соймі, кожен із іншого боку. Тому то коли їде про переведення бюджету будучим соймом, марш. Дашинський думає, що ці мін. теки повинні одержати інші міністри. Кажуть, що лісту кабінету проф. Бартель предложить президентові в Спалі у неділю.

Стріча бувш. цїсарєвої Зити з бувш. канц. Зайплем.

У найближчих днях у Люксембурзі має стрїнутися з бувш. австрійською цїсарєвою Зитою бувш. австрійський канцлер о. Зайпель. „Дєр Абєнд“ приносить із Праги непотверджену вістку, нібито уряди малої антанти запитали австрійський уряд, що буде темою конференції між Зитою та о. Зайпелем. О. Зайпель, що від довшого часу не брав участі в політ. житті, зєраз після Нового Року одержить керівництво христ.-супільної партії.

Дим'сія амбасадора Зл. Дер-у Берліні.

Амбасадор Зл. Держав у Берліні Шормен на власну просьбу вертає у Вашингтон. Він був амбасадором у Берліні від 1925 р. В 1928 р. Шормен і мін. Штрєзєман одержали титули докторів гоноріс кавза у гайдельберзькїм університеті. Хто буде наслідником Шормена ще невідомо.

НЕВИЧЕРПАНИМ джерелом принадної лектури для дітей від 3 до 10 літ «безперечно»:

„СВІТ ДИТИНИ“ Квартальна пед-аг. редплатна виноска 3 зол. — Адреса: Львів, вул. Зіморівича ч. 3.

НОВИНКИ

— Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 25—?

— До ВІДОМА НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ. Всім, що залягають з передплатою „Діла“, висилаємо сьогодні поштові картки з вказом їх задегностей по кінець грудня 1929, із просьбою вирівняти ці задегности якнайскорше. Маємо повну надію, що наші підплатники вирівняють свої задегности і рівночасно пришлють передплату на 1930 рік, в іншому випадку ми примушені здержати їм висилку нашої газети.

— Львівська хроніка. Дня 26. XII. 1929 р. в год. 8. вечером при вул. Петра Скарги невідомий молодий чоловік сів із револьвера до 19-літньої дівчини, Анни Гаврон і поранив її. — При вул. Янівській тось постріла у лице робітника, Івана Брава. — У парку Кіліньського, від пам'ятником, знайдено на лавці замерзлий груп 35-літньої жінки, Пелагії Пушкар. Лікарі ствердили, що вона зваляла отрую, після чого замерзла в парку. — На Марійській площі ч. 7 підрізав собі бритвою горло шлюсар, Сімон Шпигель, але рятунком поготівля відвезло його до лікарні, де лікарі мають надію утримати його при житті. — На Замарстиніві, при вул. Геодора ч. 11 застріляна Ольга Гаргалець. Причини самогубства невідомі. — При вул. Тетинській 3, в помешканні д-ра В. Левинського злодій викрав біжутерію, вартості 1300 зол. — При вул. Охоронок 11 а злодій викрав гардеробу, вартості 1735 зол. — При вул. Жулинського 5 дочка Софії Грехніцької у ночі світила свічку і через необережність вчинила пожежу, яку на щастя запригнітив сторож і скоро погасив її. — При вул. Ікарській 10 двох робітників, Осип Хробак і Олександр Фендзь, отруїлися світляним газом, але рятунком поготівля уратувало їх від смері. — На вул. Жовківській померла наглою смертю, ідучи тротуаром, Пелагія Шимовська з Тернопільщини. — При вул. Яблонівських 36 впала без сліду 17-літня дівчина, Станіслава Пеленька. — При вул. Зеленої ч. 41 під час святої вечери сторож хотів, Водник, посперечився з жінкою, яка не хотіла з ним поділитись ядатком і асопавши зі стола ніж, пробив її в печі. Ранену відвезено на свягий вечір до лікарні. — При вул. Валовій ч. 5 служниця, Марія Чайдан, украла у свого господаря 120 золотих, а коли це виявилось, вона скочила через вікно з III поверху і тяжко потовчалася на цимлі тілі. — При вул. Гордєвській ч. 115 тартакові ройтники під час бійки поранили ножами свого товариша, Тадея Гринька.

— Арештування комуністів у Львові. Дня 26. д. р. львівська поліція перевезла ревізію в помешканні Вільгельма Столярчика, члена лівої ППС, замешкалого при вул. Тетинській ч. 11. У помешканні Столярчика відбувався якраз нарада, в якій брали участь відомі комуністи: Макс Олінгер, Віктор Хрустель і Якуб Герштал. Один із присутніх переписував на машині реферат: „Соціалізм і фашистська опозиція“. Всіх учасників наради арештували, а при ревізії сконфісковано багато комуністичних аслючок, брошур, печаток і машини до писання.

— Гостре стріляння на Замарстиніві. Дня 2, в. 9, 13, 16, 20, 22, 23, 27 і 29 січня 1930 р. на військовій стрільниці на Замарстиніві відбулися вправи гострого стріляння. Площина, zagrożена гострими кулями, буде окружена військовими стрільцями і мешканці Замарстинова повинні у власнім інтересі у цих днях означити військову стрільницю та площі біля неї.

— Після ограблення жінки римунського міністра. Недавно преса повідомляла, що на лінії Коломия-Станіслав ограблено у поїзді жінку римунського міністра, при їм що жінку доведено наркотиком до несприятливості. Поліції вдалося внасти на слід виводжів того рабунку, а то тим чином, що в Новій Санчі арештовано відомого злодія, Клястермера та його на-речено, Осипу Везюріну, в дні яких сконфісковано значну кількість прилатів, золотих перстенів та іншої біжутерії. Клястермер зрадничав сам, а то так, що запропонував одному юві-аерові купити в нього білліянт, вартості 10.000 золотих, що очевидно було для ювіаера дуже підозріле і він повідомив про це поліцію. Поліція арештувала Клястермера і повідомила про це поліцію в Станіславові, Львові та Букарешті. Тепер букарештська поліція поклика-ла до слідства жінку міністра Молдовани і во-на перегляне на днів сконфісковану у Кля-стермера біжутерію і внаслідок цього остаточно чи-

ня біжутерія є її власністю. Тим чином таємни-чий рабунк у залізничі був би вияснений.

— 3 життя Дрогобича. На останнім засіданні міської ради Дрогобича поділено Дрогобич на 11 опікунчих округів, з яких 4 польсько-жидів-ські, а 3 округи призначено для українців. Для кожного округу вибрано опікунів та їх заступ-ників. Дрогобицький магістрат протягом часу від квітня 1928 до листопада 1929 видав 209 концесій на будови і перебудови домів, з чого 180 полякам, 57 концесій припало українцям, а 34 для жидів.

— Нова енцикліка папи. З нагоди 50-ліття свого священства папа римський видав нову енцикліку, в якій подано до відома найважливіші події з життя католицької церкви в цьому році. У цій енцикліці говориться про велику побіду католицького світа у справі відновлення пап-ської держави, далі згадується про конкорда-ти з Португалією, Румунією і Прусією і про відновлення приязних відносин між Ватиканом та італійською державою та про важке положен-ня католицької церкви в Мексику. Згадується також про зближення католицької церкви зі Сходом і про зріст католицизму на Сході. О-кремо згадує папа про першу конференцію у-країнських єпископів у Римі та підкреслює цей факт, як важкий у житті католицизму.

— Перші жертви зимового спорту. Із Берліна виїхали молоді лешетарі на шпиль гір між Шніндлер-Бавле і Принц-Гайрліх-Бавле, де ма-ла відбутися лешетарська прогулянка. Кількох із них, а саме: Вернер Вессель, Гільдегард Шенфельд, Фріц Радлов і Ганс Теше забили на найвищій верх, де натрапили на велику бурю і снігову заметіль. Розважливші прогульовці вернулися на доли, а 3 студентів і дві дівчинки мандрували далі. Вночі вони заблудили серед гір і замерзли на смерть. Дотепер вдалося від-шукати трупи 2 студентів і 1 дівчини, яку до-буто зніди снігу. В гори вислано окрему рятун-кову експедицію, але було вже запізно. Всі по-гибли в горах. Лешетарі були відомими актив-ними членами національно-соціалістичної ні-мецької партії, а Вернер Вессель був молодим, талановитим письменником і журналістом, на якого партія покладала великі надії.

— Страйк, якого ще не було. Для характе-ристики вислідів та успіху боротьби з алько-голізмом в Америці служить такий факт: В Ка-наді по правім березі ріки Детройт вибух страйк пачкарів, що перевозять тайні транспорти аль-коголю через цю ріку. Страйкуючі пачкарі ви-магають від своїх підприємців по 3 долари за (перепачкування одної скрині з пивом (у скрині є 24 пляшки) і по 15 доларів за перепачкування 12 пляшкової скрині з горілкою. Пачкарі витрали страйк, бо перед різдвяними святами запотребування алькоголю в Канаді було таке велике, що не зважаючи на всякі перепони і високі оплати для пачкарів, підприємці зароби-ли під час свят на алькоголі великі суми.

— Вік дерев. У Каліфорнії є дерева, яких вік нараховують на кілька тисяч літ. Щоби цього дерева не стинати, а рівночасно мати можли-вість обчислити його вік, каліфорнійські до-слідники придумали окремий апарат, яким ви-різають із такого дерева кусок, що одним кін-цем сягає до осередка, а другим до корі і на цьому кусочку обчислюють після перстенів вік таких дерев.

— Лист Аллага. У Самарканді в останніх ча-сах зросла антикомуністична пропаганда й ін-іціатори тої пропаганди уживають всяких спо-собів, щоби турків відвернути від впливів ко-муністичного руху. На днях між населенням Самарканди розкинено „Лист Аллага“, який нібито упав із неба. У цьому листі Аллаг і Ма-гомет закликають своїх вірних зберегти вір-ність магометанізму та поборювати антирелі-гійний комунізм.

— Чуда на гробі священика. Як це ми писали, на гробі католицького священика Поверса в Мальдені (Америка) діються чуда, яких досі не вдалось вияснити. Американська преса пише, що біля гробу цього священика збираються щоденно великі маси народу, часто по 50.000 осіб. Кардинал з Бостону видав наказ замкнути цвинтар і не допускати публіки до гробу, аж доки окрема комісія не ствердить, чи справді тут мається до діла з чудами.

— І злодія можна обікрати. У Нью Йорку відомий бандит, Кордеман, обікрав касу і заніс гроші до дому, після чого пішов собі до ка-варні погуляти. Під час його несприятливості до його помешкання закралася злодія і забрали 75.000 доларів і повтікали. Кордеман дав знати до поліції, домагаючись відшукання злодія. Але поліції вдалося вислідити, що ці вкрадені гро-ші вже були перед тим ограблені у банку і від-ний Кордеман опинився у в'язниці і буде пока-рний. хоч його гроші пропали на віки.

Дентист-стоматолог

Д-р Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. — Тел. 79-72.

ПРЕЗІСНА ДЕНТИСТИЧНА ТЕХНІКА. — ПОРЦЕЛЯНОВІ КОРОНИ.

784 АПАРАТ РЕНТГЕНА. 25-30

— Річні вісти. Цього року в Зєдинєних Дер-жавах Півн. Америки арештовано 66 осіб за на-рушення прогібіційного закона. — В Єрусали-мі один робітник, Мойсей Кан, найшов грама-ту, яка вибухала і абила його. — Остання статисти-ка вказує, що в Нью Йорку є тепер 6,631.636 мешканців, з чого 3,307.112 чоловіків і 3,324.557 жінок. Але разом з усіма передмістями Нью Йорк має 11,625.000 мешканців. — Народнім ком'юром фінансів радянської Росії іменовано жид у, Гезу Яковлеву.

— Справлення помилок. У вчорашньому числі „Діла“ зайшли такі помилки: В другій стрічці передової статті подано, що перше число „Ді-ла“ появилось 14. н. с. січня 1890 р., замість 1880 р. У фейлетоні п. з. „Звідкіля походить Русь?“, в 7. і 8. стрічці третьої шпальти, пода-но: „Де шлях через Далію (має бути: Галію) та Італію і звється він шлях „в вераги“.

3 театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ (Театр ім. Тобілевича): „НЕСПОДІВАН-КА“, правдива подія в 4 явах К. Г. Ростворов-ського (у перекладі В. Блавацького).

Наш театр придбав одну нову сильну песу для свого побутового репертуару, що поволі почи-нає цезати а афіш.

Хто бачив трагедію Ростворовського на сце-ні „Великого Міського Театру“, не має сміливос-ти оглядати її на нашій сцені з двох причин: 1. такої песи ніхто не оглядає двічі, коли не є са-листом; 2. песа мала як головних виконавців та-ких артистів як Семашкова, одну із найбільших „трагічок“ польського театру і Барвінського, що створив могутній тип селянина-п'яниці.

Тимчасом наші артисти і цим разом зробили аудиторії справжню „весподіванку“. Після оцєн-ка була вимково приголомлена із бідної сільської кімнати; бідна обстановка не тільки вистачала, але ще й зміцнювала враження своїм реалізмом. Наші артисти виховані на побутових песах рід-ного репертуару простіше й безпосередніше під-ходять до типів з простотолу, ніж артисти поль-ські, для яких народній побут є завичайною еко-номією. Чималу вагу має й мова народніх пес. На-віть самі поляки (і ми разом з ними, що знаємо не гірше від них польську літературну мову) немо-го схоплюють мазурський або подгалацький діалект. Той самий текст переданий українською мовою, навіть із сильними діалектичними відті-нками, став для нас більше зрозумілим, а навіть робить враження природної буденної мови.

„Несподіванка“ є небуденною трагедією, да-рма, що жанаєм запланована із правдивої буден-щини. Цей її трагізм відстраши у свій час львівську публіку, що не любить поважного репертуару і песа „провалилась“ безнадійно. За-те в Кракові, де живе сильна традиція найбільше трагічного польського письменника Вислянсько-го, „Несподіванка“ має великий успіх. Більшість із нашої публіки, що прийшла на виставу не знала сюжету песи. Та коли й неодинок вертався до хати із нервовим судорогом після кривавого видовища — мало хто мусів жалувати, що бачив його.

Грали її вимково добре. П. Блавацький ще раз дав доказ свого великого сценічного розвитуку і створив викінчену креацію. П-і Блавацька вперше найшла для себе відповідну більшу роль і задивувала всіх своєю грою; лише в IV-ій дії при страшнім переході в стан божевілья нелегко було їй відтворити цей дуже складний психоло-гічний момент, незвичайно прикрив у песі, (Та-кож піднесений голос у мент, коли мати рішала-ся на вбивство — в при сплячім неприродній). Май-стерним типом був п. Бороник у ролі жиди, якого всі пам'ятаємо з „Віа“. П-і Ленська, як зичайно, у кожнім жесті й слові природна й вірна. Сцена в кормі була барвиста; за неї належиться за-галіше признання всім виконавцям.

Зате щодо самого перекладу треба зробити деякі застереження. Він не зроблений одноціль-ною говіркою; подільська перемішана в ньому не-потрібно з гутульськими словами. Крім цього він рішуче завадто макаронічний; наші селяни не викиають так часто таких слів як „ведлуг“ і „цалком“.

Загальний висновок? Як колись „Хата за селом“ перерізка в Крашевського, а пізніше „Ска-ланний світ“ В. Оркана мали більший успіх на на-шій сцені, ніж на польській, так само й тепер „Не-сподіванка“ Ростворовського має всі дані на те щоби ввійти на довгий час у репертуар наших мандрівних а навіть аматорських театрів. М. Р.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарів: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Нема кращого і практичнішого дарунку на СВЯТА, як оригінальний **глинянський килим** з фабрики **М. ХАМУЛИ**!

Одиникий склад на Львів:
пл. Трибунальська ч. 1. (Увага на адресу!) 1161

На шляху до повної уніфікації.

Львів, 29. грудня 1929.

Від довшого часу діються у СРСР несамо-вільні речі. Комуністична партія переходить велику, затьожну кризу. З місяця на місяць появляються в ній нові ухили, з якими борються відповідальні та провідні комуністичні кола з більшим або меншим успіхом, вимушують від ухильників прилюдні, самопонижуючі їх нерозуміння і т. д. і т. п. Після появи таких «покаянних» писем у більшовицькій пресі приходять нібито нова «консолідація» партії, але тільки... на верхах. У низах поширюється і поглиблюється «броженіє».

Всі ці прояви в житті комуністичної партії не є нічим іншим, тільки наглядними доказами з дня на день зростаючого розкладу російського комунізму, розкладу, що бере свій початок у невирішенні, в розчаруванні, в невпевненості того, що може принести завтра. Російський комунізм хитається, знемагає від болючих ударів, які йому завдає життя дійсності. Російський комунізм слабне внутрішньо-організаційно та морально від своїх великанських невдач у всіх ділянках господарських, т. зв. соціалістичних експериментів. Він не може опанувати господарських труднощів, він не може далі побідно ставити чоло боротьбі з ними і тому заломлюється. Тому попадають його лідери так часто в ухили, тому комуністи так страшенно бояться «жулаків» на селі, тому їх раз підтримують, раз безпощадно нищать, тому бояться національних, сепаратистичних рухів, тому так істерично кричать про свою «силу», про свої «досягнення» в ділянці індустрії та сільського господарства. Тому то так часто останніми місяцями переводять смертні екзекуції не тільки над контрреволюціонерами, але й над своїми сепаратистами, якщо вони тільки чимнебудь прогрішилися, особливо за кордоном. І тому накінець з більшовицького корабля останніми часами так густо тікають усілякі комуністичні тузи. Вони бажать таким чином спастися від більшовицького потопу, який прочувать. Після щасливої втечі намагаються навіть приспівити цей потоп, обтяжуючи перед світом дуже тяжко весь більшовицький режим і його реалізаторів.

Болючі судороги у внутрішньому російському комуністичному політикумі. Всіх підозрілих у національному сепаратизмі вважають недужі передчасно на склерозу комуністичної державності найбільшими своїми ворогами. Тому то рішави вони ліквідувати в усіх національних т. зв. республіках навіть тінь якогонебудь сепаратизму. Найкраще було це зробити при допомозі громадного обвинувачення національної, неросійської інтелігенції в активній контрреволюційній роботі. На основі згори придуманого й уложеного плану, як це ми вже писали, приступили вони до нагальної, а при тім систематичної ліквідації української інтелігенції на Україні при допомозі відомих арештувань, що тягнуться ще від червня 1929 р. Арештування почалися серед молоді, потім поширилися на вчених, а далі на всю інтелігенцію, на селян і робітників. Репресії почалися супроти української національної інтелігенції в першу чергу тому, що вона найчисленніша та тому, що працювала на Україні, отже на території, на якій усім московським володарям від давних російських царів до нинішніх російських комуністів все найбільше залежало передовсім з господарських оглядів.

За арештуваннями української інтелігенції пішли арештування білоруських діячів у Білоруський Радянський Республіці, а попри те пішли й арештування в Грузії. Все згідно з заздалегідь виготовленим планом!

Нагнавши таким чином страху всім неросіянам і нежидам у т. зв. національних республіках в європейській частині давньої Росії (в азійських республіках більшовики тримаються зовсім іншої тактики), кремлівські володарі почали переводити поступенну ліквідацію автономних прав поодиноких т. зв. союзних, а в більшовицькій термінології «самостійних», республік. Першим етапом цього процесу, що веде до повної централізації та рівночасно державної уніфікації СРСР, є ліквідація окремих т. зв. автономних або «самостійних» комісаріатів земельних справ у цих республіках. По якійсь часі прийде черга на інші. Більшовики звуть це лицемірно «зміцненням права національностей».

Довідуємося, що загрожені в своєму існуванні кремлівські червоні диктатори рішили ще весною 1929 р. цілковито ліквідувати всі автономні і союзні республіки. Самозрозуміло, що цей план рішили переводити поводи й оглядно. Аби не було кому проти цього протестувати, приступили до ліквідування національних інтелігентних діячів в усіх союзних республіках. СРСР має бути поділений у будучині не на національно-територіальні одиниці, а на господарсько-економічні області — з повним знехтуванням при такому поділі національних моментів. Отже повстануть там великі ад-

Найліпше збережете свої ошадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

який приймає вклади з золотих або в доларах на 7% і ручить за них цілим своїм майном, що обіймає між іншим три реальності у Львові і дві більші пошлости в обемі понад 2.000 моргів землі.

міністративно-територіальні області, повирізані на основі економічно-господарських потреб Москви, а не на основі національних потреб поодиноких народів.

Чому більшовики це роблять? Чому роблять це ті самі більшовики, що горлають про право народів на повне самоозначення аж до відділення? Втаємничені заповідають: тому, що хочуть собі таким чином забезпечити шлях до політичної регабілітації, бодай частинної, перед тими, які прийдуть до влади по них. Самі комуністи найрадіше бажалиб зробити місце російським соціалістам-революціонерам і тому навіть не скриваються тепер з виявами деяких симпатій супроти есерів, очевидно не в пресі, але в зносинах з ними і в відношенні до них.

Хоч як дивно виглядає вище сказане, то проте воно дає дуже добре освітлення всьому тому, що виправляють тепер комуністи і тим самим надає цим справам всіх признаків імовірності. Справді: комуністи хотять вже не по похилій, але по примовісній майже площі у безвиглядну пропасть.

22 дні кризи.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 28. грудня 1929.

Можливо, що завтра буде вже 23. день і що взагалі місяць із сонцем ще не раз будуть чергуватися, поки появиться офіційний декрет із номінацією нового уряду польської республіки. Можливо теж, що поки ці рядки будуть вилучені у «Ділі» й «Діло» діде до рук читачів, новий прем'єр остаточно і формально перейме владу з втомлених рук «виконуючого обов'язки» п. Світальського, який — як кажуть — уже і так готується до нової своєї посади — редактора національного тижневика при «Газеті Польській» (маю це, видно, в трибунальній справі справи санації і треба, видно, щораз ще нові творити за для врахування абаламучених та злоблих громадян). Але це для історії Польщі не важко, скільки акуратно, з годинником та календарником у руці, тривало інтеррегіум поміж кабінетом п. Світальського і п. Бартеля, а арифметика в даному випадку це лише паскудна звичка журналістів, відома нпр. уже в невеликій історії загиблого генерала Загурського: тоді теж щодня вискакувало чергове число, нині зросли вони вже до імповуючої величини, а ні ген. Загурському це не допомогло ні його ворогам не пошкодило.

Всетаки ця остання польська криза виказала чимало таких характерних моментів, які повинні остати в пам'яті і після її «щасливого» кінця. Отже: показалося, що всупереч високопарним заявам санаційних органів, що в «ліслярівній системі» особи не грають ролі, бо всі вони підчинені безоглядній волі творця нинішнього політичного стану в Польщі та фактичного володаря і тому є лише тієї його волі виконавцями, — особи таки грають величезну ролі! Ба, знову стало ясно, що саме в суто парламентарній системі влади урядові кризи знаходять легку розв'язку, ніж у системах поволинної диктатури, бо в першому випадку особистий склад кабінету є так мовити автоматичною еманцією парламентарної більшості, тому при заступанні факту тієї більшості заступання персонального обличчя уряду ніколи не стрічає затьожних і поважних перешкод. У таких-же відносинах, як нині в Польщі, справа далеко більше ускладнена: члени уряду не є еманцією парламентарної більшості, але цілий уряд, якщо дійсно бажав своєї такої співпраці з соймом, мусить з фактичною більшістю сойму захватитися: іншими словами: не можуть в уряді

засідати особи, які самими своїми призваннями підганяють полам кров до фізіології. У такій ситуації, як нині після провалу широкі концепції пп. Малекевичів розв'язати сойм на чотири вітри, уряд мусить бути «in capite et in membris» прийнятний для соймової більшості. А що виразної тієї більшості у нинішнім соймі нема в уряді не сміють засідати люди, які в червоних плахтах чи для лівниці, чи для правниці, будучи одночасно «100-процентовими підсудчниками» і вірними членами санації! Це, здається, і виснажили марш. Дашинський на останній розмові з проф. Бартелем і з цього теж приводу санаційна преса пошла в люті, закладаючи — очевидно! — Дашинському вмишування у несовітській справі. Тимчасом, здається, коли справді маршал сойму позасяв будучому прем'єрові значення особистого складу ради міністрів для т. зв. співпраці з соймом і згадав на приклад найбільш яскраві імена дотеперішніх міністрів, найменше для тієї «співпраці» підхожих, то підійшов до нинішньої ситуації виключно з поглядом — льогіка.

Бо безпосередньо виється проблема: на якому ґрунті має вестися «співпраця»? Як конкретні справи мають стати «помостом згоди» поміж двома верховними органами влади в державі? Зміна конституції і бюджет. Знову з бюджетом виється безпосередньо — господарська ситуація, отже такі питання, як реформа податкової системи, політика капіталізації чи етатизації, справа урядових платень, справа соціальних свідчень, справа безробіття. До підстає «помосту згоди» належить з одного боку система використання диспозиційних фондів, з другого боку притуплення зайвої вразливості соймових контрольорів. Іншими словами: якщо п. Бартель має перевести відхоження до актів справи б. мін. Чеховича, то сойм схоче чейже дістати бодай на павбачення будучинну гарантію, що знову поважна скількість мільонів з державного банку не піде на — виборчу кампанію. Отже: особи міністра справедливості, міністра внутрішніх справ, міністра торгу та промислу, міністра фінансів, міністра суспільної опіки — особи корманів тих resortів є для сойму далеко не байдужі!

Ба, але тут іде не лише про «співпрацю». Тут іде теж про — міністеріальні теки, але про владу, про вплив. А що це кабінет посапарламентарний — боротьба за вплив, за владу, за міністерські посади обіймає далеко ширший і менш

вловимий терен, ніж соймові кульоари. Тому теж десигнований на премера діяч мусить мати до діла з „тайною дипломатією“, табор його протиників замаскований, методи підставлявання йому ноги підчас творення кабінету далеко прикриті.

Історія творення кабінету п. Бартеля може бути справді цікавою наукою, наскільки умови парламентарного життя в для держави більше тогитивні від умов таких, які ввій у Польщі. Такіх кріз, як оця остання, у „передтравневій системі влади“ справді не було, дарма, що та „передтравнева система“ була теж — дуже погана. Не було бодай ніколи тієї вакханалії скаретень і поголосок, шораз нових комбінацій, шораз нових критих „маневрів“. Та й число днів урядової кріан — було завжди менше. Адже це ввій — 22-й день!

І. Кедрин.

Серед наших „руських“.

Москвофільські видавництва.

До москвофільських періодичних видань: „Русск-ого Голосу“ (виходить по російськи двічі в тиждні), „Землі і Воли“ (тижневника), „Голосу Народу“ (тижневника), „Кооперативного Вісника“ (місячника) і „Науки“ (квартальника) приходить від нового року ще й гумористичний двотижневик „Страхопуд“. Редактором-видавцем „Страхопуда“ має бути П. Монастирський.

Як ми вже повідомляли, Ставропігія виповіла льокаль книгарні „Рідної Школи“ у своїм домі на розі вулиць Бляхарської і Руської, що мусить бути опорожнений з днем 31. грудня ц. р. В тому льокалі має бути приміщена російська книгарня, що її вестиме заснована недавно з тою метою москвофільська видавничка кооператива „Слово“, яка має вести теж книжкові видання. Книгарню вести має згаданий П. Монастирський.

Виходило би, що наші москвофільські сепаратисти дістали звідкись свіжий приплив гроша, коли приступають до видавання такого люксусового органу, як гумористичний журнал, а ще більше до ведення російської книгарні у Львові. Неяке хтонебудь, знаючи наші відносини, може повірити, що така книгарня у Львові зможе працювати без дефіцитів?

Нові москвофільські читальні й кооперативи.

В останніх двох місяцях наші „руські“ оснували цілу низку нових читалень і кооператив. Нова читальня ім. Качковського основана м. ін. в Попівцях у Брідщині і в Знесінні коло Львова. Нові кооперативи, що вступили в члення „Русск-ого Ревіз. Союзу“, основано в таких місцевостях: Городок Ягайлонський („Русскій Союз“), Біла, пов. Рава Руська („Союз Труда“), Кабарівці, пов. Зборів („Сел. Труд“), Підмихайле, пов. Калущ („Згода“), Шандрівка, пов. Турка („Доля“), Білка, пов. Перемишляни („Русскій Труд“), Туринка, пов. Жовква („Кооперативна Каса“), Чорна, Яшково і Бересте, пов. Гривів

(на Лемківщині), Чертеж біля Журавня („Дністер“), Млинська, пов. Жидачів („Ошадність“), Камінка Струм. („Русска Нар. Каса“), Ляховичі Подорожні, пов. Жидачів („Русска Правда“) і Зіболки, пов. Жовква (каса ім. Наумовича). — Як бачимо, то на кооперативному полі розвинули москвофіли справді широку діяльність.

Талергофські свята.

Т. зв. „талергофські торжества“ відбулися в останньому часі: в Ріппеві, пов. Камінка Стр., де поставлено на високій могилі хрест з написом: „Талергофським мученикам, погнібним за Русь 1914—1918“ і де побіч о. Монцібовича з Куткора промовляв м. ін. і православний „батькошка“ М. Балн із Лемківщини; у Млинських, пов. Жидачів, у Тадані, пов. Камінка Стр. і в Ляшкові, пов. Радехів. У Тадані посвятили москвофілам хрест латинський священник. — По затиш в цілому риді місцевостей відбула свої організаційні збори „Русская Сел. Організація“, а „Русскій Рев. Союз“ перевів цілу низку кооперативних і молочарських курсів.

На господарські теми.

Менше критики, а більше творчої праці.

В багатьох країнах давно вже зрозуміли вагу й потребу агрономічної праці для сільського господарства. Там існують тепер цілі армії агрономів та велика кількість усяких дослідних установ і закладів. А в нас, на українських землях в межах Польщі, закладів перед кількома роками започатковано агрономічну роботу і то виключно при допомозі матеріальних засобів наших молодих кооперативних організацій. Звичайно, малі матеріальні засоби кооперативних організацій дозволяють удержувати і малу, не вистарчаючу скількості агрономів. Про свої досвідні установи чи заклади — приходить лише мріяти.

Тому нема нічого дивного, що ми не маємо тепер потрібної кількості агрономів-практиків, що ми у своїй праці мусимо послуговуватись вислідами досвідів, переведених чужими досвідними установами та закладами. Звичайно, це не значить, що ми в недалекому майбутньому не будемо всього цього мати. Напевно будемо мати. Про це свідчить зріст нашої кооперації та свідомість молодих агрономів, що працюють

Ударі крові до голови, тиск в околиці серця, брак віддиху, почуття страху, нервові перебудови, міграція, неспокій і безсонність можна легко усунути вживаючи природної, гіркої води **Franciszka Józefa**. Точні наукові дані стверджують, що вода **Franciszka Józefa**, у випадках запертя при тих недугах, дає найкращі вислідки. Жакати в аптеках і дрогеріях.

по повітах краю, не дивлячись на незадовільніячі матеріальні відносини.

Не зважаючи на те, час від часу, можемо читати на сторінках української преси про заходи, які роблять агрономи „практики“ агрономам „не практикам“, що вони не дуже щасливо поміщують публікації в популярній часописі „Сільський Господар“, що багато пишуть про нові методи Бурмистра й Льоссова щодо рідкого посіву всяких збіжжєвих рослин, про пересаджування збіжжя, що вміщують в часописі „Сільський Господар“ звітчення про висліди з досвідів, які не заслуговують на довіру, бо зроблені при одному повторенні, що пишуть і розсилають інструкції в справі досвідництва, не мають достаточної теоретичної підготовки й нарешті, що навіть не бачили села (див. „Діло“ ч. 255, стаття інж.-агр. Юліяна Винницького „Багато теорії, а мало практики“). Здається вже все сказано... Дальше вже нічого й говорити...

Забувають агрономи „практики“, що всі ми під сучасну пору тут, у краю, під кожним оглядом, агрономічну практику тільки-що набуваємо в тяжких умовах і тому, на мою думку, для поділу агрономів на практиків і не практиків не настав ще час.

Доказувати чи щасливе чи нещасливе є поміщування публікацій у часописі „Сільський Господар“ також не будемо. Краще, погодившись зі засадою, що не поминається той, хто нічого не робить — запитаємо шановних агрономів „практиків“ про те, чи багато вони причинилися до піднесення цього єдиного в краю сільсько-господарського часопису „Сільський Господар“ через вміщування своїх реальних, практичних публікацій, побудованих, як вони кажуть, на найбільшій правдоподібності?

Потім, нові методи Бурмистра полягають не тільки на рідкому посіві, а й на добрій управі ріллі. А що в нас господарі скрізь, по всьому краю, в більшості, занадто густо сіють і але управляють ріллю — про те й говорити не приходить. Тому, думаю, що замість того, щоби двома-трьома словами критикувати Бурмистра, а тим більше відкидати його методи, — краще було б і нам, українцям, зробити так, як це зробили поляки, а саме — перекласти його книжку „Die exakte Bodenwirtschaft“ на українську мову, за що наші поступові господарі напевно будили тільки вдячні, бо багато де-чому, а неї назначились би.

Як аргумент проти рідкого посіву інж.-агр. Ю. Винницький наводить свої спостереження на виставі у Познані, в павільоні цукрозарства, де, серед всяких зіставлень над досвідами управи цукрового буряка, можна було зауважити цифри, які вказували шкідливість рідкого посіву.

Однак це ще не може служити доказом на те, що густий посів кращий від рідкого.

Не треба забувати що умови, в яких приходить розвиватись рослині — підлягають за-

Д-Р МИХ. СКОРИК.

ЗВІДКІЛЯ ПОХОДИТЬ РУСЬ?

(Докінчення.)

Так, як Родан і назва Дунай (Danubius), Danubius, Donabiz, Donava — є кельтського походження. До Дунаю тече ріка Isar, Aluta, Aratus, Alt. Dan-aster (Дністер), Dan-aper (Дніпро) — це також пені кельтський. Лиман Дніпра названо Буг, а по нім і ріку Буг, Бог-тиман Родану зветься Воис, Вис. Прослідивши докладно, таких спільностей знайдеться значно більше.

Французький історик Jacques de Charon, офіційний історіограф Людовика XIII., в 1621 р. видав працю „Histoire Universelle de toutes Nations“, котра, як зарезервований рапітет, зберігається в Нац. Бібліотекі в Парижі. Шарон, маючи змогу використати джерела, пише про українців: „... Що торкається походження отих (київських) давних русинів (Rutheniens), то є великою очевидністю, що більша частина їх мала своє походження від галлів, які колись прийшли в їх край (на Україну)... і що їх країна одержує назву Рутенії (Ruthenie) від народу рутенів, які колись жили побіч країни, що потім стала називатись Фляндрією; а вірніше — від народів країни Руєрг в Аквітанії (яких звали також русинами), що колись прийшли в ті краї з вольськими і тектосагами“. Звертається увагу, що Шарон пише, що більша частина українців походить від галлів — значить: признає злучення галлів зі слов'янами.

Полудневі кельти (русини) жили під сильним культурним впливом греків та римлян, а мова їх з численними домішками слів грецьких та римських. Слід їх мови стрічаємо і в українській мові. Подаємо кілька примірів: ома — ома, ома, ома, вішня: аялик, адепал —

ягня; porcseau — поросє; pasco, patère — пасу, (зміню „s“ на „t“ і „t“ на „s“, як рутені-русини); bos, boeuf — бик; viand — говед; scutum — щит; baril — барило; lividus — слива; libum — хліб; ruminer — румєгати; cerase — черешня; jura — юпка і т. д.

Ватикан, поширюючи християнство між ріжними племенами, вів точні списки тих племен, щоб не було плутанини. Католицька церква для точності і послідовності називала наріз так, як він у неї звався здавна. Тому й назва народу Rutheni і в полудневій Італії і в Норіку і на Україні послідовно така сама.

У „Vita Chounardi episcopi“ з 1131 р. Закарпатська Русь названа Ruthenia. В XII-XIII в. Anonimus Belae regis notarius називав українців також Rutheni, а про давніші часи пише: multi de Ruthenis... in Panoniam venerunt“. Галицькі князі називали свою землю Russia (з грецька), а свій наріз Rutheni. Карпатські гори в хроніці XIII в. Семена Кези зветься Ruthenorum Alpes. Українців студентів у зах. Європі означали natione Ruthena de Kiova, або de Ruthenia, або natione Ruthena de Ucraina. Герберштайн 1557 р. пише: Russi latine Rutheni appellati.

Кельти-русини, проживши 150-200 років у Норіку, переселилися на Україну до Азов. Моря і промишляли, як пише Ібн Русте, нападали на славян. Пізніше вони посунулися в Польську Землю і влилися у славянську масу антів, котрі вже мали свою культуру з впливами грецькими. Кельти внесли там свої назви, слова, вимову, поняття, традицію, право, звичаї, рідний, громадський і державний лад та назву Русь. У львівських славян не було того злиття маси кельтів-русинів зі слав'янами, тому вони й Русєю не звалися. Так і фінські народи Суздальської та інших земель, що потім придали назву Московії, теж Русєю не звалися. У кельтів по Цезарю, як і в полан, жінка була „deducta“, „водинка“, мала свій цосак в

правом на нього, чого ані у римлян ані у германів у москвинів не стрічаємо. На Україні і тепер як виражають молоді з її дати, то кидають їй під ноги вінка чи дровину, що чинять ще й тепер у півд. Франції та півн. Італії. В українській родинній праві існує бокова лічба споріднень: брат у перших, сестра у других — як і в кельтів; того в германів не було.

Кельти знали римські права і тому в договорі Олега з греками (911 р.), що його він як побідник диктував, маємо майже дослівний переклад з XII. римських таблиць: „Аще кто умреть, не урядив свого имени, а своїх не має, да возвратити имени к малим ближникам в Русь“. У греків, у скандинавів, у германів такої норми нема. В „Руській Правді“ також є помітний вплив римських права.

На Україні, як у римлян, діачина могла за судженого на смерть спасти, заявивши охоту вийти за нього заміж. Цей звичай миг прийняти тільки через кельтів. У греків звичай цей був заборонений. Кельти служили в римському війську і знали римський порядок, котрий принесли на Україну. Симеон Старовольський 1640 р. пише, що у запорожців та українських козаків було одно з найкращих військ, бо навчання йшло, як у римлян, і бої велися по римській науці. Скандинави мали свою морську термінологію — а тимчасом на Україні прийнялася термінологія грецька за посередництвом кельтів, зате нема сліду термінології скандинавського мореплавання. Кельти принесли на Україну меч зі знаком тризуба, звичай палити мерця з півнем, припадуювати півня на весіллі, вішати дитині на шиї вовчого зуба, щоб зуби краще кололися і багато інших звичаїв, котрі по живішній день є знамі у Франції.

Созонович у 1898 р. ствердив, що схема билін така сама, як схема провансальських пі-

3 нагоди свят — випродаж снігівців — і стетер'я! — великий вибір — фабричні ціни поручас українська галантерія і перфумерія

„G E N E W A“

Д. Конюха, Львів, Ринок 37.

Першорядні товари для Пань, Панів і дітей, 464 (від немовлят почавши). 1—2

кону мінімуму, оптимуму та максимуму. Для підтвердження цього наведу за проф. Д. Н. Прялішніковим ряд чисел з досвіду над uprawою цукрових буряків в маєтку Харитоненка на Харківщині. Так, наприклад, при висіві цукрових буряків з віддалі між рядками 36 см. був такий урожай — 1 десятини (1.09 га):

При віддаленні між окремими рослинами в рядку:

	18 см.	22 см.	27 см.	31 см.	36 см.
урожай буряків в метр. соті	180	219	221	210	215
% цукру в буряках	20,1	19,2	19,2	19,2	18,4
Урожай цукру в м. с.	34,5	41,5	42,0	40,0	40,0

Отже з наведених чисел бачимо, що найбільший урожай буряків, як маси, так і цукру був при віддалі між окремими рослинами в рядку на 27 см.; все-ж, що було густіше чи рідше — дало менші врожаї. Таким чином оптимальним для віддалі між рослинами для цього досвіду є 27×36 см.

Тепер, думаю, буде ясним, що при плеканні як буряків, так і інших рослин — ходять про створення чи досягнення для їх розвитку оптимальних умов, які є різними не тільки для різних рослин, а навіть і для різних сортів однієї рослини.

Звичайно, що цукроварі завжди будуть пропагувати густіший посів буряків, бо тоді буде більший відсоток цукру в буряках. Але чи є це вигідним для господарів-посадників цукрового буряка? Безумовно ні; для них найвигіднішими будуть ті умови, при яких буде найбільший врожай цукру з одиниці площі.

Тому розсправлятися з рідкими посівами збіжжя на підставі даних, поданих цукроварями на познавській виставі про досвіди з буряками не можна.

Багато дечого можна було б сказати і в справі досвідів та інструкцій, але нестача місця не дає можливості цього зробити.

Несправедливим є робити закиди своїм товаришам і в теоретичній невідповідності та незнанню села... Всі ми, агрономи, що працюємо в краю, повпиростали під селянськими стріхами та позакінчували високі агрономічні школи... Думаю, що тільки життя та дальша праця покаже, хто з нас більше теоретично підготовлений та знає краще село, його потреби. Сперечатись про це зараз — недоцільно.

Одно лише на закінчення можна й тре-

ба сказати, що ми, українці, занадто плодовиті на критику й мало здібні на творчу працю, через те й плентаємося у всьому позаду наших сусідів.

Отже, коли хочемо добра для свого народу, — не умиваймо рук у „непогрішності“, а йдім і правдою серед свого і для свого народу, займаючи положення, яке належить кожному з нас по нашій теоретичній підготовці та практичному досвіді.

Інж. Антін Романенко.

Багато наших селян без більшої освіти стало визначними громадськими діячами, завдяки книжкам і часописам.

Для зближення з театром.

Напередодні відїзду нашої театральної групи з Львова.

Після короткого побуту у Львові група „Театру ім. Тобілевича“ виїжджає знов на провінцію, не маючи змоги при дотеперішній фреквентції нашої публіки продовжувати свої вистави. „Кооператива Український Театр“, що взяла від року в свою опіку цю найкращу нашу акторську групу, зібрала всіх її членів і членів своєї Управи та Надзірної Ради за спільною вечерею, щоб поділитись своїми думками і дати боляй скромний доказ симпатії для праці наших артистів.

Був це тільки на-пів прощальний вечір. Ті, що стоять ближче до нашого театру й цікавляться його долею, не тратять надії, що йому вдалось перебороти важкий переломовий момент і стати на трикутних основах при допомозі ширшого громадянства, яке не втратило зрозуміння для ваги народного театру.

Голова Надзірної Ради „Кооператива Укр. Театр“ радн. Дрималик у вступній промові торкнувся важливого питання, що наші артисти відїдуть із Львова у багато гіршому настрому, ніж сюди приїхали. Але те головне, за чим вони приїхали до нас — показати, що всі прихильні голоси преси й публіки про їхні вистави в Станіславові були виправдані, вони здобули своїми нечисленними виступами серед дуже несприятливих обставин. Вони дали більше як могли і це їхнє зусилля не пропаде.

Пос. О. Луцький дав широку, пластичну картину труднощів, з якими мусить боротись наш нинішній театр. Важкі економічні обставини, загальна криза театру, що так само як кожна інша ділянка творчості шукає нові горючково нових форм, нестача виховання нашої інтелігенції для театральної культури. Та справжні артисти, що жертвують собою, працюючи із захопленням для улюбленого мистецтва більше ваги приважують до симпатії невеличкої громади, що стежить за їхньою працею, ніж до широкого загалу, байдужого до цієї праці. Наш нинішній театр живе й може жити покищо цією невеличкою громадою,

менш, як татарщина в Московії. Питання про феодализм на Україні, про закупів, толковиків, холопів, бояр, кметів і т. д. набувають нового освітлення. Пояснюючи пр. слово „кмети“, обмежувалися тим, що це назва латинська „comes“, але не змінили собі дати ради, звідки це слово появилось на Україні. Русь-кельти принесли на Україну феодализм, князу бояр, дружинників — що все було їм знає.

Історики пояснювали безсумнівні кельтські впливи на Україні тим, що вони перейшли за посередництвом герман. Тепер стає зрозуміло, що цей вплив ішов від кельтів безпосередньо. Так пр. по звістці Плінія кельти винайшли плуг (ploum) а плуг на Україні знаний був уже в X. ст. („Руська Правда“). Через Польщу від германів плуг на Україну перейти не міг, бо, як доказав проф. Линиченко, до половини XIV. ст. Польща стояла під культурними впливами Руси-України.

В дальших сторінках (від 77 до 121) автор подає дуже багато цікавих думок, зміст котрих тяжко подати, бо книжка проф. Шелухина і так писана „телеграфічним стилем“ тому, що вона є скороченням до одної четвертої первісної праці зогляду на кошти видання.

Праця написана легко, з молодецьким захопленням і тому аргументація її має в собі багато переконуючого. В кожному разі книжка заслуговує на те, щоб з нею познайомитися, що я хотів досягнути отсим своїм коротким рефератом.

Самбір, 19. XI. 1929.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера п. Яніні!

яка зміє оцінити його мистецтво і піддержати. А найціннішим у нашій житті, в нашій праці є свідомість, що існує живе дружнє село-літнє, яке нас розуміє. Пос. Луцький закінчив свою прегарну промову тостом у честь директора театру, що не пожалів своїх засобів ні енергії для великої громадянської справи.

Сен. М. Галушницький у кількох, глибоко відчутних словах, передав почування всіх симпатиків театру, що дорожать ним і хотіли би йому допомогти. Не треба складати вини на громадянство — за нього повинен бути відповідальний кожний, хто невинно звертається до нього й промовляє в його імені. Громадянство це кожний із нас окрема і тільки в такому розумінні воно може допомогти театрові.

Відтак промовляли ще пп. Л. Лепкий, який звернув увагу на те, що львівське громадянство незорієнтоване між нашими численними трупами, п. Нікітін дуже дотепно від імені артистів, лпр. театру п. К. Вишневський, що представив невідрадий фінансовий стан театру, п. Зиновій Пеленський, що підкреслив заслуги п. Блаватського як режисера, впрнті п. Кривіцька і п. Крицький, що ділились від імені театральної групи її необхідними потребами.

Весь вечір, що минув в яскравішій гармонійній атмосфері дружньої гутірки причинився до зміцнення у всіх присутніх пересвідчення, що булава осередка театральної праці — власної сади в некудим культурним домаганням, якого здійснення не можна відкладати.

Два нові політичні процеси в СРСР.

У Москві приготувалась два нові політичні процеси: Сивероса та інженірів нафтового тресту, Таманосова, Стрижева, Еліна, Поляка і Сарбекова. Всі ці інженіри перебувають вже 3 місяці у в'язниці. Емігрантський журнал „Соціалістический Вестник“ подає з Москви відомості, що чекісти тортурують арештованих інженірів у цей спосіб, що освітлюють їх келі сильними рефлекторами, які не дозволяють в'язням заснути вже кілька тижнів. Тим чином більшовики бажають приневолити інженірів призначитися до вичи та виявити співзмовників.

Радянські представники їдуть до Харбіна.

Із Москви пишуть, що радянський представник Симяновський виїхав до Харбіна, де має повнити обовязки генерального конзула СРСР. Виїзд Симяновського, це перший крок до відновлення дипломатичних взаємин між СРСР і Китаєм. До Харбіна приїхав також представник китайського уряду Тсай.

Поанкаре про Зед. Держави Європи.

Поанкаре підчас останньої ведуги написав статтю про Зединені Держави Європи і помістив її в журналі „Насіон“. У цій статті він пише між іншим: „Від довшого часу деякі політики бажають утворити Зединені Держави Європи і намагаються авторити паневропейський патріотизм і пеняття європейської батьківщини. Я також вірю в зріст міжнародної солідарности європейських держав, і вірю, що на горизонті нашого політичного життя шораз виразніше зарисовується образ людства. Зближення між державами економічне і політичне є можливе і потрібне.“

Але що ми розуміємо під поняттям „Зединених Держав Європи“ та „європейської батьківщини“?

Чи розуміємо під тим союз держав, чи союз націй, рас, у якому альянс би всі національні традиції і мови всіх народів? Чи „європейський патріотизм“ має би усувати всякий патріотизм окремих народів? Для мене особисто деякі держави в Європі пізнаю не є ближчі як держави Північної Америки і я не розумію чому творити Зединені Держави тільки з європейських держав? Бо що то є властиво Європа? Чи до неї належать СРСР? Висір таких держав, які булиб достойні стати членами Зединених Держав Європи не є такий легкий. Деякі великі держави, як нпр. Англія, надумувалася би довго, чи вступати до такого союзу держав. Також багато інших держав не радо вступилиб до Зединених Держав Європи. А творення союзу, до якого вступалиб тільки члени європейських держав, є дуже небезпечно, бо воно збудить в інших державах підозріння, що цей союз твориться проти них.

Я думаю, що далеко ліпше було б спробувати утворити між європейськими державами кращі політичні, господарські, промислові та митні відносини. Раціональний поділ продукції, господарська організація, взаїмна фінансова підтримка, духовне зближення і довіра між державами зростуть через зріст спільноти інтересів. Такі проєкти є не тільки бажані, але і konieczні. Тільки тим шляхом можна дійти до замирення Європи й усунути можливість війни.

сень, а в тих піснях схема була з Гомерової „Одисей“ через вплив грецьких колоністів, які жили в Галії.

Розсліди над „Словом о полку Ігоревім“ також показали звязок її з Провансалем. Дослідники підкреслюють використання автором „Слова“ старих пісень, традицій, облямків старого епосу. Ці традиції і ін. джерела звязані з історією і подіями середземноморських, римських, причорноморських країв. Скандинавського у „Слові“ нічого нема. В. Калаш установив споріднення „Слова“ з піснями про Роланда. Дашкевич установив спільноти „Слова“ в плачі Ярославни з плачами чи піснями-жалюми провансальськими. Навіть строфічність відповідає романським паралелям. Акад. Перетц установив звязок „Слова“, що їдуть аж до Франції включно.

Лисенко не хотів вірити, що записані в Провансі народні пісні (мелодії) не є українськими народними піснями. Провансальські веснянки, тюрчність ще поганських часів, звичай Різдвяного вечора, колядки такі подібні до українських, що москван Словцов, побувши у Провансі, писав, що йому здається, начеб він був у Київі. Замилування до жовто-синіх прикрас у Провансі та на Україні також не може бути без значіння. Українська мітологія ще не просліджена, але вже перший погляд вказує на велике її споріднення з кельтською.

Кельтське походження Київської Руси кидає шлюком лише світло на українське минуле, а поглиблення української історії за часи до появи Руси в Київі освітлює минулину українського народу на широкому шляху до світлої будучини. На цім шляху поява в українській історії Руси в її ролі є тільки історичним епіподом в житті античної української славянської нації. хоч і надзвичайно важливим — не

святвечірних деревцях і засіли до вечері, комуністи улаштували на вулицях демонстрацію безробітних. Ці безробітні ішли довгими колами вулицями Берліна, викрикуючи: „Що мають безробітні в святку вечеру? Голод!“ Поліція не розганяла емоціонерів і тимразом обійшлося без якоїсь сутічкы.

— **Доля слуг Клеманса.** Французська преса пише, що доволітний камердинер Клеманса, Альберт, утратив службу, вступив до париської поліції. Шюфр Клеманса, Франц Брабант, буде сторожем музею, утвореного недавно в честь Клеманса. У тому музею зібрані пам'ятки життя „старого тигра“. Цей музей буде улаштований в домі Клеманса у Вансеї.

— **Розстріл під час різдвяних свят.** З Москви повідомляють, що найвищий революційний трибунал у Москві засудив б. старшину армії Пенікіна, Латгіна, на кару смерті. Присуд цей виконаний пршого дня різдвяних свят. Латугін був кілька літ на еміграції і вернувшись погальки до доу, впаав жертвою денунціаторів й опинився перед судом. Хоч кілька літ працював у Франції і є брав участь у політичній житті, його засуджено на кару смерті за провини з 1919 року.

— **Арештування антифашистів у Брюсселі.** У заяву з замахом на італійського престонаслідника, у Брюсселі арештовано двох італійських соціалістів (аміля Берріні і Паскаля Русконія). Слідство виявило, що ці соціалісти належали до тайної організації, яка мала на меті викликати ще замхи на бельгійську королівську пару і на міністра закорд. справ. Центральна тої організації місцилась у Літху.

— **Нова міжпланетарна ракета.** Мадярьський інженер, Володислав Ляшль, вибудував нову ракету для міжпланетарної мандрівки. Ця ракета може бути послана в міжпланетарній просторі при допоміж тисяч вибуху атомів алюмінія, який буде розпалюваний електричною струєю. Ця ракета має парат, який дозволяє їй вернутись на землю і при допоміж легкопаду опуститись донебудь без якоїсь катастрофи. У ракеті буде кімната 6 метрів довга, у якій можна спокійно вбути міжпланетарну подорож. Ця ракета важить 600 кг., а шкортість її лету виносить 3.000 км на годину. Володислав Ляшль говорить, що колиб йому вдалось здобути відповідні фонди то він сам вибрався би з тою ракетою в міжпланетарну подорож.

— **Річні вісти.** Із Москви повідомляють, що княжна Софія Лівець, яка була недавно арештована у Москві, вже випущена на волю. — Під час різдвяних свят над нглією лютувала велика буря, яка наробила багато шкоди. Така сама буря пролетіла надрандією. — У Відні арештовано польку, Ірчу Хшановську, яка крадала в однім пенсіона велику кількість біжутерії, вартости 35.700 золотих. — У Відні ходять поголоски, що „лімвер“ буде розв'язаний, а на його місце буде організована міліція на зразок міліції у Швейцарії. — На ново-йоркській біржі занотовано новий упадок всіх

акцій. Серед біржників є паніка, бо ходять поголоски, що повториться нелавия велика криза, яка завела до нужди тисячі багатих людей. — Австрійський канцлер, Шюбер, заповів, що в найближчому часі в дорозі до Гаги задержиться в Берліні, де буде мати нараду із президентом Німеччини. — У французькій парламенті ухвалено більшістю голосів відложити справу амністії для провідника Леона Доде аж до часу, коли буде ухвалена загальна амністія для політичних в'язнів. — У Відні помер підчас візиту у свого пацієнта адвоката Бота, відомий лікар зі Львова Юліян Бік. — Славний капелмайстер і музик, Тосканіні, вертає кораблем з Америки до своєї вітчизни.

— **Страшна корабельна катастрофа.** Китайський корабель „Лехонг“, який в дорозі до Гонгконгу попав на смугу, де були великі бурі, затопився в морі, а з ним разом затопилось 300 пасажирів, із яких не уритувався ніхто.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла“ зайшли такі помилки: В передовій статті початок другого відступу зложено: „Треба знати, що згідно з вимогами німецької конскрипції“, зам. „конституції“. У фейлетоні „Звідкіля походить Русь?“, в третьому відступі, початок другого речення зложено так: „Тому можна вірити літописцям, що славяни ширилися у Норіку та Панонії“, зам.: „з Норіку та Панонії“.

Вся коляда для „Рідної Школи“.

Всі Кружки „Рідної Школи“, Читальні „Луги“, „Соколи“, співацькі, музичні й аматорські гурти, вся українська молодь і дітвора та поодинокі громадяни колядують і шедрують тільки на „Рідну Школу“.

Місяць січень — це місяць „Рідної Школи“! Тому доходи з аматорських вистав, концертів, чайних вечорів, просфори, вертепу і т. п. укладуваних кимнебудь у місяці січні йдуть виключно на „Рідну Школу“! Гроші пересилати прямо до Централу на адресу: „Рідна Школа“ у Львові, Ринок ч. 10.

Бюджет соймута сенату.

В суботу радила соймова бюдж. комісія. На деннім порядку була м. і. справа бюджету президента держави. Цив. президентова канцелярія просила голову комісії, щоб над тим бюджетом радили шойно після уконститування уряду, тому розглядання того бюджету відложили до одного з найбл. засідань бюдж. комісії. Голова комісії пос. Вирка ствердив, що з причини тр-лат, святосте комісії всього 20 днів праці. Народи над бюджетом мусять покінчитися 31. січня. На запит пос. Рибарського, коли буде засідання бюдж. комісії в справі бувш. мін. Чеховича, голова відповів, що акти держ. трибуналу в тій справі віддано для опрацювання реф. Ліберманові. Коли референт покінчить працю, справа прийде на порядок комісії.

Опісля приступили до розглядання бюджету сойму та сенату. Реф. Домбський сказав, що польський парламент один із найдешевших, а польські діти найсиромітніші в Європі. Радив підвищити бюджет сойму з 573.000 зол. В дискусії бесідники звертали увагу, що новий сойм будинок, який коштував 9 міль. зол., виконаний так танкитно, що колиб хотіли довести його до порядку, то це коштуватиме головокружні суми. Посли з ББ. вказували, що сойм, бюджет перевищає суму 350.000 зол. і порівнювали цю справу зі справою бюдж. переступлень уряду. В дискусії виникло теж висення покликати підкомісію для розгляду справи будови сойм. будинку та готелю, а саме для розгляду причини переступлення бюджету і недомагань будови. Висення не впало, а ухвалили висення пос. Лібермана, яке визнає комітет будови сойм. будинку, щоб розглянув правдивість закидів про недомагання будови та щоб предложив комісії айт до одного місяця.

Невдалий держ. переворот у Фінляндії.

Фінляндська поліція викрила приготований комуністами державний переворот. Арештували богато комун. діячів, м. і. секретаря шара. комісії Кусіала.

Стріча о. Зайпеля з бувш. ціс. Зитою.

Віденська преса далі займається стрічею бувш. канцлера Зайпеля з бувш. ціс. Зитою в Люксембурзі. Рад.-соц. „Дер Абенд“ адогадується, що стріча є в зв'язі зі справою звороту Габсбургам шквалфікованого майна. Часопис звертає увагу, що комбінації о. Зайпеля можуть спричинити великі комплікації та позбавити Австрію можливости здобути закорд. позичку.

Іменування нового польського уряду.

Президент держави підписав у педілю декрет, що іменує новий уряд. А саме: проф. Каа. Барталя іменував президентом міністрів, а на його висення Генр. Юзефського, волинського воеводу міністром внутр. справ. Авг. Залеського, сенатора, мін. закорд. справ, марш. Вос. Пілсудського, мін. військ. справ, д-ра Славомира Червінського, мін. віро'сповідань і публ. освіти, інж. Евг. Квятковського, посла, мін. промислу та торгівлі, інж. Альф. Кіна, мін. комунікацій, проф. д-ра Макс. Матакевича, мін. публ. робіт, Ол. Пристора, мін. праці та сусп. опіки, інж. Гн. Бернера, мін. почт і телеграфів, проф. д-ра Вгт. Станевича, мін. земельних реформ, пер. мін-ства скарбу Гн. Матушевського, назв. посла і повновт. мін. при кор. мад. уряді, міністром справедливости, Фел. Дуткевича, през. ап. суду в Варшаві, міністром хліборобства Вікт. Лосняського, держ. підсекретаря у мін-стві р'льництва.

На ввійшли до нового кабінету: бувш. прем. Світальський, мін. Пар. Складковський, Морачевський та Незабитовський.

Пацьорковський волинським воеводою?

Дотеперішній шеф кабінету президента ради міністрів Пацьорковський уступає зі свого становища та мабуть буде іменований тернопільським воеводою або воеводою волинського воевідства, яке опорожнилося після іменування Юзефського міністром внутрішніх справ. Зачувати, що Юр. Стемповський не одержить становища шефа президентського кабінету, а утворять становища шефа секретаріату президента ради міністрів, яке дістане пор. Заціліховський.

Віце-мін. Перацький уступає?

Із політ. кол. зачувати, що теперішній віце-міністр внутрішніх справ Перацький перейде до військової служби. Як каплітата на становище віце-міністра справ називають бувш. віце-мін. Ярошницького.

Складковський заступником шефа адміністрації армії.

Зачувати, що бувш. мін. ген. Складковський одержить становище заступника шефа адміністрації армії в мін-стві військових справ. Теперішній заступник шефа адміністрації армії ген. Зажицький дістане інше високе становище в війську.

Новий амбасадор Зл. Держав у Берліні.

Із Нью-Йорку прийшла вістка, що уряд Злуж. Держав іменував як наслідника амбасадора в Берліні Шормена, Фредеріка Мослі Секета, ресц. сенатора штату Кентоні.

Зі світа літератури.

Марсель Прево про жінок.

Один з найбільших сучасних французьких письменників, великий знавець жіночої душі Марсель Прево дав недавно розмову зі співробітником газети „Н. В. Журналь“. Темою розмови була проблема сучасного жіночого емансипаційного руху. Прево сказав між іншим:

„Працюючи, політикуючи жінка, жінка спортовець належить до сучасности, і дехто бачить у тім навіть небезпечку, що жінка перестає бути перш за все жінкою і аголошується до таких ролі у житті, які колись відгравали тільки чоловіки. Я не бачу в тім ніякої небезпечки: жінка все залишиться жінкою, хочби одягала якунебудь маску, хочби повинна таку саму працю як чоловік. Одиною роллю, яка належить жінці — це любов, це продовження людського роду і тому чи жінка політикує, чи пише на машині, чи працює в школі, жінка ніколи не зміниться настільки, щоб загтратити суть своєї душі. Вона може наслідувати чоловіка, може захопити в свої руки всі чоловічі професії, роботи, то всеж душею ніколи не буде тим, чим є чоловік.“

Згідно зі своїм характером, чоловік працює для самої праці і творчости, а жінка як працює в бірі, чи політикує, то вона працює тільки для любови, яка є одиноким її покликанням. Чоловік працює для хліба, а жінка, коли старається бути незалежною, то тільки на те, щоб мати можливість свободно вибрати собі любовника чи чоловіка, такого, якого вона хоче. Тим дається пояснити цікавий факт, що чоловік часто працює разе і любить працю разе праці, а жінка ніколи не любить праці як цілі, а тільки як засіб здобути чоловіка. Це признають навіть організації жінок. Щодо кріан подружжого життя, яка панує в Європі, то це тільки хвилева ревізія відносин між чоловіком і жінкою. Стремління до моногамії є природне явище, бо навіть вищі роки звіря живуть у моногамії, яка одиноким забезпечує розділок пачи. Після теперішньої кріан і хаосу де-

писав тойсам критик про „неділю рано“ („Книгоспілка“, 1927, вступна стаття „Історія одного сюжету“), порівнюючи твіробилянської із усіма попередніми творами на цю тему (К. Тополя, Александров-Старицький, амійленко). Утроті адогворив Филипович про „ковинку“ в статті „О. Кобилянська в літературі оточенні“ („Життя і Револуція, 1928, II), де справе висвітлити під якими літературними впливами розвивався світогляд авторки „Чарівни“, іхідною точкою для критики стали ті всі численні знамки і цитати чужих авторів у творах письменниці, такі характеристичні для Кобилянської. Стаття ця не вирішує порушеної теми, приміж відношенням Кобилянської до Якобсона прислано не цілих три сторінки.“

Обороняв О. Кобилянську перед нападами критики Степан Гаєвський своїй промові на двадцятому засіданні Акаде. Наук („Україна“, 1925, I, ст. 25—33). Те саме робив Михайло Марковський („Україна“, 19 III), підкреслюючи, що при оцінці письменниці не треба „спускати з очей історичної перспективи“. Та і ця „оборона“ ніякщо, Марковський ірдіть, що останні твори буковинки („Юлія“, „Ж.“, „Але Господь помилить“) „вже безперечноють іншу ідеологію і не можуть бути чужі тліяним масам“. Та підк не повірив би цьому. Василенко, автор статті „В завороженому крузі“ („Критика“, 1928, ч. I, ст. 68—85), якому саме останні твори наділі письменниці „Апостол“ чи не подобався жанр „свій до свого“ і як боїться, що „реалізм Кобилянської задирає тільки авпротіпним, зовнішнім, буржуазнималізмом“.

*) Про статтю цю ширше ямово висловлювався в особній розвідці про відношення Кобилянської до автора „Марії Губої“ і „Вілля Лівець“.

дружого життя, людство знов поверне до давньої пошани моногамії і родинного життя. Вже тепер у Франції заприймається збільшення кількості легальних подружж і церковних шлюбів. Інша річ, що жінка здобуде собі більшу свободу у рамках подружжя і родини. Я все був прихильником рівноправності жінки навіть у політичній житті і хоч досі у Франції жінка ще не має виборчих прав, то я певний, що незабаром жінка здобуде собі ці слушні права".

3 судової салі.

Як агенти фірми „Діабольо Сепаратор“ натягають наших селян.

Для 17. липня 1928 року в селі Воля Кривецька, судового повіту Дубецького явився у Марії Ковальчикова, в часі як її муж був у полі на роботі, незвані мушкетери, які почали її намовляти, щоб купила в них кружівку до перепускавання молока і масничку до роблення масла. Не помогла заява Ковальчикової, що машини не купує. Не витягнувшись її незвані вішли до її хати, де змонтували кружівку і почали її господарні демонструвати. Оказалося, що ті особи є агентами фірми Діабольо Сепаратор. Господиня, яка не мала ні відповідного господарства ні живого інвентаря — машини тих цілком не потребувала. Однак агенти просто не хотіли з хати уступитися, а захищаючи товар заявили, що кружівка і масничка будуть їй коштувати лише 115 зол., а купуюча буде сплачувати їх по 5 зол. місячно ратами. Заохочена великою ціною тогочасного господарства вона впустила в себе машини, але застерігалася виразно і при свідках, що має право найдалше до одного місяця замінитися по випробуванні машини, чи вони будуть для неї відповідні і до того часу має право агентам згідно фірми їх звернути, а коли машини фірми зверне, фірма не буде мати до купуючої в той причини ніяких претензій. Цю заяву агенти прийняли до відома, заповняли купуючу, що на це фірма згодиться, але під умовою, якщо купуюча підпише їм заповіщення. І дійсно подали купуючій якийсь задрюкований папір до підпису, але зміст цього паперу заховали так, що купуюча, хоч і писменна, не могла його ні прочитати ні дати комунабудь прочитати. Коли купуюча підписувати не хотіла, агенти заявили, що вона мусить підписати лише посвідку, що одержала від них машини, а то в

їй піли, що колиб машини хотіла звернути, то має то зробити лише тим особам, які ту посвідку, її рукою підписану, їй-предложать. Купуюча папір підписала, не припускаючи навіть на хвильку, що змістом його є зобов'язання іншого роду.

В кілька годин по опущенні агентами машини, коли Ковальчикова заявила сусідам, що грапляється їй нагода купити машини за 115 зол., довідалася, що її сусідка Катерина Попович також має такі машини, але ціна їх є вища, бо 185 зол. і що агенти також у неї були і казали якийсь папір підписати. Коли справа в селі стала головною і люди почали як Ковальчикова так і Поповичу перестерігати, щоб не дала себе ввести в якусь беду, удалася вони до складу фірми Діабольо Сепаратор в Перемишлі, де не зрадуючи свого клопоту довідалася, що такі машини коштують 420 зол. Удалася сейчас до канцелярії адвоката д-ра М. Рибак в Перемишлі, який довіс фірмі про факт обману агентів, лишив їй машини до диспозиції і зажадав роз'яснення умови.

В селі за тим фірма собі жінки заскаржила до суду в Дубецьку за заплату по 420 зол. кошту. Розправа показала правдивість закидів господині і Ковальчикова справу до С І 249/28 вироком городського суду в Дубецьку з дня 6. VII. 1929 правосильно виграла, а вирок Поповичевої, що справу також виграла, чекає правосильності.

Замітити випадок, що як у городським суді в Дубецьку так і в Мостиськах є в ході цілий ряд аналогічних процесів фірми Діабольо з нашими селянами. Фірма засадничо не перевіряє закидів і селян переслідує процесами. Розуміється, що не один неосвідомлений паде жертвою неосвічених агентів і платити кривані гроші за машини, які йому зовсім не потрібні.

Д-р М. Рибак.

Дописи.

БОРАТИН. ПОВІТ БРОДИ. (Віче москвофілів). Дня 19. XII. ц. р. влаштувала якась „русская народная організація“ в Боратині своє віче, яке відбулося в громадському будинку. На віче прибуло двох панів, один зі Львова, а другий з Бродів, у товаристві поліціянта. Прибуло також кількох кацапів з села Пониква Велика. Салю заповнили самі українці, так, що при виборі прездії, не було кого вибрати головою кацапського віча. Нарешті по-

садили Миколу Базію, що не вміє писатися, але на це сказали, що Слово забран гість зі Львова і про те варцеляцію й інші благословило привіз для наших селян потім читати свіжу газетку: „Кур'єр“ то то вона пише „про русских“. Селяни заперотестували проти читання газети, кажучи, що мають свої. Рівночасно зголосився до сзодимир Придиба і вказуючи на перемовля, сказав, що то вовк в овчарні українським селянам нема чого йти. У відповідь на це на салі загрозивши амерза Україна — і поліціянт зарівавіч. Пониківські кацапи десь тисли зі Львова і Бродів відійшли під поліціянта. Так і закінчилося у нас віче. Варто тут тільки згадати, що ського будинку дуже трудно до якого потребу для українців, себто селення, але для кацапського віча будинку станули отвором. Можеб були увагу наші радні?

Нові книжки й журн

КНИЖКИ:

Лев Ясінчук: За океаном. Омічення й переживання за час охочої буту в Америці. Львів, 1930. Нап. „Рідна Школа“ у Львові. Стор. 23. ілюстрацій. Формат 8^о.

Д-р Іван Брук: Иосиф Добрий українські граматини. U Praze 1928. Vybory I. sjezdu slovanskych filologů statni tiskarny v Praze.

Д-р І. Брук: Переписали сербських пісень у „Русалці Дністрові“.

Д-р І. Брук: Шафарик у родині українсько-польській 1849 р.

ЖУРНАЛИ:

„Morze“, organ Ligi moralnej. Rok VI. Nr. 12. Warszawa, grudzień 1929.

„Nawozy sztuczne“, miesięcznik. Nr. 4. Warszawa, grudzień 1929.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:

Понеділок, 30. грудня, год. 7-30 веч. „Княжна Шікаго“.

Вівторок, 31. грудня, вишкливо в год. 7. ввечері „Княжна Шікаго“.

Малий Миський Театр:

Понеділок, 30. грудня, год. 7-30 веч. „Мойд марево“. Знижені ціни.

Вівторок, 31. грудня, год. 7. ввечері „Жінка, вило, далсінг“. Знижені ціни.

Театр репії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Понеділок, 30. XII., „Львів у ночі“, дві вистави: год. 7-30 і 9-30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Нова ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

КАСІНО: Княжна Ольга (Гарі Лідтке).

КОЛЬОСЕЙ: Князь у неволі (Том Міне).

ЛЕВ: Нова ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О'Бріен).

МАРУСЕНЬКА: Шораз скорше (Гарольд Льюїс).

ОАЗА: Найгарніша жінка Парижа.

ПАЛАС: Звукова фільма „Білі тіла“ (Діється на Подієзійських островах).

ПАН: Арабська авантюра (Дві арабські ночі).

ПАСАЖ: Чорний фелет (Уіліям Десмонд). Тиждень Пата та Гомонта й американська комедія.

СТИЛЕВ: Білі ночі (Львів та Північ).

ФАТАМОРГАНЯ: Венера (Констанція Гальмедя).

ХИМЕРА: Роман графині Л.

УТІХА: Ярмарок кохання (Білі Дов).

Програма радіо.

Вівторок 31. XII. 1929.

Варшава (141,7) 16-15 Музика танцювальних танців. Криві (112,3) 17-15 Трансмісія в Варшаві. Гельсінгфорс (221,6) 20-25 Куплет. Лейпциг (150) Весела музика. Галін (236) 20-00 Неспівний вечір. Брно (342,7) 21-00 Прямий

старого року. Лондон (356,3) 16-00 Концерт баллад. Берлін (418) 20-00 Спів-вистропний вечір. Стокгольм (436) 18-30 Давня танцювальна музика. Прага (487) 18-00 Німецька акадмія. Відень (516,3) 20-05 Вечірня музика. Рига (525) 21-45 Стріча нового року. Мюнхен (533) 20-00 Година гурору. Будапешт (550) 17-35 Вагнерівський концерт. Москва (825) 15-30 Гурор і сатира. Ленінград (1000) 19-20 Стріча нового року. Париж (1725) 16-45 Поповудневий концерт.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ГОДИННИКИ тільки найкращих фабрик престижний продаж за готівку і на рати від десятих літ в найкращій стороні знала фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 1002 27

РУТИНОВАНОГО КОНЦІПІЕНТА, спосібного самостійно вести адво-

катську канцелярію, пошуку негалино. — Адвокат Дмитро Мухрецький у Чесанові. 1165 3-5

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; також танцювані меблі, власного виробу — найдешевше в **Доротеум** Льва Саніги 34. телеф 15-01. 44 17-2

ДЕРЖАВНИЙ урядник ожеватися з панною або вдовою, без дітей, до 45 літ, посаг 2000 дол. — Зголошення з додученням фотографії просяться надіслати до дня 25. січня на адресу Адміністрації під „15255“. 1171 2-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ЛІКАР

Д-р Кость Боярський

ординус в **КОРОЛІВЦІ**, пов. Борща 1180 1-3

A LA VILLE DE PARIS

ГАБРІЄЛЬ ШТАРК

ЛВІВ

пл. Марійська 11.

1871

HELSINGBORG

TRE-TORN

TRE-TORN

Д-Р ЕВГЕН ДУРД

був. лікар заграничних країн, скріпчик, неперервний і сесуальна лікарської косметики ординус від 8-10 у. 14 в неділі і свята від 10. Прієзє сонце, Валюфор. Дітер термія Сепараткові початку **ЛВІВ**, вул. **Потоцького** 826. Телефон 65-87.

Альпака - Пля

АНТІН ГАЛ

ЛВІВ, вул. Собієської 1165

Поручаєм

всілякі тартакові матеріали, смерека — яли, так столарські, як і буд. Тартак **ЗАРВАНІ** в **КАЛУШІ**.

